ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ἀρεοπαγίτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙᾼ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΜΙΔΟΣ.

(Ὁδὸς Πραξιτέλους ἀριθ. 10).

1869.

ΦΑΛΑΓΓΙΤΑΙ.

Ὅρα τὰς λ. ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν—ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν (§ 762 ἐπ. περὶ συντάξεως).

Περὶ φαλαγγιτικῶν γραμματίων, ὅρα τὴν λέξιν αὐτὴν εἰς τὸν πίνακα τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν ἐν σελ. 394.

ΦΑΛΚΙΔΙΟΝ.

Ὅρα Καλλιγᾶ (ε. § 282—306).—Εὑρ. λ. Κληρονομία (1).

ΦΑΝΤΑΣΙΟΚΟΠΙΑ.

Ὅρα Φαϋερβὰχ § 90, α.

ΦΑΡΜΑΚΑ. ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ (2).

Περὶ φαρμακείας ὅρα ἐν πίνακι τῆς ἑλλ. μεταφράσεως Φαϋερβάχ, λ. Φαρμακεία.

§ 1. Περὶ φαρμακείων, ὅρα διάτ. τῆς 29 Μαρτίου (10 Ἀπριλίου) 1835.—ἐφ. Κυβ. τοῦ 1841 σελ. 133—σελ. 140 ἐφ. Κυβ. τοῦ 1842.—Διάτ. τῆς 7 Δεκεμβρίου 1834.

§ 2. Εὐθύνεται τὸ δημόσιον διὰ τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἄδειαν πρὸς σύστασιν φαρμακείων, ὑπερβαινόντων τὸν ὡρισμένον ἀριθμόν; οὐχί, κατὰ τὴν 274 τοῦ 1864 πολιτικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, περὶ ἧς ἐν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 27 καὶ 691 (3).

§ 3. Ὁ νόμος ἀνέθεσεν ἀπολύτως εἰς τὸν νομάρχην τὸ δικαίωμα νὰ προσδιορίζῃ δι' ἐγγράφου ἀδείας τὴν πρὸς σύστασιν φαρμακείου θέσιν ἔν τινι πόλει, καὶ τὴν ἄδειαν ταύτην δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ ὁ λαβὼν αὐτήν· ἄλλως τιμωρεῖται. Διάτ. τῆς 7 Δεκεμβρίου 1834.—ἄρθρον 533 τοῦ ποιν. ν. Ἀπόφασις ποινικὴ ΑΠ. 126 τοῦ 1853.

---

(1) Δημοσιευθήσεται.

(2) Πρλ. τὴν λ. Ἰατρός, καὶ τὴν λ. ἀντιποίησις ὑπηρεσίας.

(3) Κυροῦται, δι' αὐτῆς, ἡ 22713 τοῦ 64 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Πρλ. Hellie, act. pub. et civile § 768.

§ 4. Ἑταιρία μεταξὺ Ἰατροῦ καὶ φαρμακοποιοῦ. ἴδε Εὐρ. τόμ. 8 λ. Ἰατρός.

Κατά τε τὸ ἀπὸ 7/19 Δεκεμβρίου 1834 διάτ. ἄρθρον 4, καὶ τὸ ἕτερον διάταγ. τῆς 29 Μαρτίου 1835 ἄρθρον 1, ἀπαγορεύεται μὲν εἰς τοὺς ἰατροὺς νὰ πωλῶσι φάρμακα, ὅταν ἐντὸς τοῦ τόπου, ὅπου οὗτοι ὑπάρχουσιν, ἢ μίαν ὥραν μακρὰν, ἦναι φαρμακοπωλεῖα, δὲν τοῖς ἀπαγορεύεται δὲ καὶ νὰ συνάπτωσιν ἑτερόῤῥυθμον ἑταιρίαν μετὰ φαρμακοπώλου, ὅταν ὁ ἰατρὸς ἦναι ἁπλοῦς χρηματοδότης καὶ δὲν λαμβάνῃ παντάπασι μέρος εἰς τὴν διαχείρησιν καὶ τὴν πώλησιν τῶν φαρμάκων· ἑταιρία τοιαύτη δὲν εἶναι ἀθέμιτος. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 265 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 572 τοῦ 50 ἐφ. Ναυπλίας. Πρλ. κατ. § 8.

§ 5. Ὅταν ἰατρὸς ἀγοράζῃ φάρμακα, ἐνεργῇ πρᾶξιν ἐμπορικήν; ὅρα τὴν 2 σκέψιν τῆς 19238 τοῦ 1861 ἀποφασεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 6. Ἀγωγὴ κατὰ φαρμακοπώλου, μισθοὺς ὑπηρετικοὺς ἀφορῶσα, ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; ἴδε τὴν ἀπόφασιν 1024 τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν (Νομικῇ σελ. 5717).

§ 7. Ὁ φαρμακοποιὸς εἶναι ἔμπορος; Ἀπόφασις πολ. Ἀρείου Πάγου 265 τοῦ 1851 ἐν λ. ἁρμοδιότης ἐμπορική.

§ 8. Ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ εἰς τοὺς ἰατροὺς νὰ πωλῶσι φάρμακα ἐν τῷ τόπῳ τῆς διαμονῆς των, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐκεῖ φαρμακοπώλης; Ναί. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1861. Δύνανται ὅμως οἱ ἰατροὶ νὰ ἐξασκήσωσι τὸ τοῦ φαρμακοποιοῦ ἐπάγγελμα, ἐὰν διαμένωσιν εἰς τύπον, στερούμενον φαρμακοποιοῦ. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 122 τοῦ 57. Πρλ. ἀν. § 4.

§ 9. Τὸ ἄρθρον 564 τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν ἐτροπολογήθη ἀπὸ τὸ διάταγμα τῆς 29 Μαρτίου 1835.—Ἑπομένως τιμωρεῖται καὶ ὁ κατασκευάζων ὀδοντοϊατρικὰ ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 35 τοῦ 63.

§ 10. Ποία ἡ ἔννοια τῶν ἄρθρων 289 καὶ 291 τοῦ ποινικοῦ νόμου; ὅρα τὴν 26 τοῦ 65 ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν, σκέψιν 6.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.

Πῶς ὑπελογίζετο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις; ἴδε σελ. 455 τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ Berriat.

ΦΕΟΥΔΑ.

Ὅρα ἱστορίαν Γκιζώτου σελ. 59, 83 ἐπ.—Σαριπώλου τὰ νόμιμα σελ. 389,

ΦΕΤΦΑΔΕΣ.

Ὅρα τὴν λ. Χοτσέτι.

ΦΗΜΑΙ.

Περὶ διαταράξεως τῆς εἰρήνης τῶν πολιτῶν, ὅρα ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 130 τοῦ 1855 ἐν λ. Διατάραξις.

Πρλ. τὸ τοῦ Κωστῆ σύγγραμμα περὶ ποινικῆς δικονομίας, ἔνθα περὶ κοινῆς φήμης.

ΦΘΑΡΤΑ ΚΤΗΜΑΤΑ.

Ὅρα τὴν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. Ὑποθῆκαι § 38 ἐπ. 120·

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ καταστήματα.

Ὁ ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1852 νόμος περὶ δήμων ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα; Ναί, κατὰ τὴν 15969 τοῦ 1858 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρουσαν (1).

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 20 τοῦ περὶ δήμων νόμου, ἡ περιουσία τῶν κατὰ τόπον ἀγαθοεργῶν καταστημάτων θεωρεῖται ὡς δημοτικὴ περιουσία, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρον 50 αὐτοῦ, ἡ σύσκεψις καὶ ἀπόφασις τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν τακτικῶν ἐξόδων τῶν εἰρημένων καταστημάτων καὶ περὶ τῆς ἐκποιήσεως ἢ ὁπωςδήποτε διαθέσεως τῶν κτημάτων αὐτῶν.

»Ἐπειδὴ συνέπεια τῆς σκέψεως ταύτης εἶναι ὅτι ὅ,τι διετάχθη περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν δημοτικῶν χρεῶν ἐφαρμόζεται καὶ ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν πρόκειται περὶ τῆς πληρωμῆς χρεῶν τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων· ἐν ἄλλοις ῥήμασιν, ὅτι ὁ ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1852 νόμος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ χρέη τῶν νοσοκομείων· τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην καθιέρωσε, καίτοι μὴ ὑπάρχοντος ῥητοῦ νόμου ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἡ γαλλικὴ νομολογία, τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζουσι καὶ οἱ νομογνώμονες Μακαρέλλος elem. de jur. τ. 1 σ. 184. Κορμενῖνος, quést τ. 2 σ. 189. Δαλλόζιος, νέον Εὑρ. λ. hospices § 137».

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Τίς ἀντιπροσωπεύει τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν ἑταιρίαν ἐπὶ δικαστηρίου; Κατὰ τὸ ἄρθρον 18 τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἑταιρίας, ὁ

---

(1) Πρλ. Νομικῆς Μελίσσης σελ. 240. Σόλωνος σ. 105.

πρόεδρος εἶναι ὁ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων νόμιμος αὐτῆς ἀντιπρόσωπος· κατάσχεσις δὲ, ἐνεργηθεῖσα παρὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ταμείου τῆς ἑταιρίας ἐπιτροπῆς, δὲν εἶναι παράνομος, διότι ἔχει αὕτη τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ προφυλακτικὰ μέτρα. Ἄλλως τε δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἔγκρισις τῆς πράξεως αὐτῆς τὴν νομιμοποιεῖ. ν. 12 § 4 καὶ νόμος 46, 3 Π. de rat. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 431 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8843 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ.

Ἴδε ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 17693. Πρβ. τὴν λ. ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.

ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ τις;

Ὅρα Θέμ. τ. 1 σ. 213.

ΦΙΡΜΑΝΙΑ.

Ἴδε τὴν λ. Χοτσέτια.

ΦΛΟΜΩΣΙΣ.

Ἁλιεία διὰ φλομώσεως ἀπαγορεύεται. Ἴδε ἀπόφασιν 11424 καὶ 14006 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετ. Πρβ. § 32 τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

ΦΟΙΝΙΚΕΣ.

Ἴδε τὴν λ. Νομίσματα. Χρέος.

ΦΘΟΡΑ ΞΕΝΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.

Α) Διὰ βοσκήσεως ζώων. Διάταγμα τῆς 13 *Μαΐου* 1835.

§ 1. Κατὰ τὸ ἄρθρον 696 τοῦ ποινικοῦ νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 διάταγμα, ἡ βόσκησις ζώων εἰς ξένας γαίας ἄνευ ἀδείας τοῦ κυρίου τούτων εἶναι πρᾶξις φέρουσα χαρακτῆρα ποινικόν, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποζημιώσεως, ἣν ὁ ζημιωθεὶς ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 29 τοῦ 55

§ 2. Ἀπόφασις κηρύττουσά τινα ἔνοχον, ὅτι τὰ πρόβατα αὐτοῦ, φυλαττόμενα ὑπὸ τοῦ ποιμένος του, εἰσῆλθον εἰς τὸ κτῆμα τοῦ δεῖνος ἄνευ ἀδείας αὐτοῦ καὶ ἐπροξένησαν αὐτῷ ζημίαν, ἐξηγεῖ

σαφῶς ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐβόσκησε δι' ἄλλου αὐτὰ ἐπὶ ξένων γαιῶν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦτο δικαίωμα. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 61.

§ 3. Ὅταν ἀφίνῃ τις τὰ ζῶά του νὰ καταβιβρώσκωσι θημονίας γεννημάτων ξένων, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 676 τοῦ ποινικοῦ νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ διάταγμα τῆς 13 Μαΐου 1835. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 72 τοῦ 61.

§ 4. Ὅταν ἐπροξενήθη ζημία εἰς τὸν ἐξ ἀραβοσίτου ἐσπαρμένον ἀγρὸν διὰ τῶν κυνῶν τινός, ἐφαρμόζεται τὸ διάταγμα τῆς 13 Μαΐου 1835. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 21 τοῦ 60.

§ 5. Περὶ τῶν βλαβῶν τῶν προξενουμένων εἰς τὰς ἀμπέλους, ἀπὸ βόσκοντα ἢ περιπλανώμενα ζῶα, ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 καὶ 13 Μαΐου 1835. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 25 τοῦ 53.

§ 6. *Ξέναι γαῖαι*(1). Θεωρεῖταί τις ὡς βοσκήσας τὰ ζῶά του εἰς ξένας γαίας, ὅταν αἱ γαῖαι αὗται ἦναι ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἐχορηγήθησαν αὐτῷ καὶ ἄλλοις πρὸς νομήν; Ναί, ἂν ἐγένετο διανομή· ἡ δὲ βοσκὴ ἔλαβε χώραν εἰς τὸ μέρος τὸ εἰς ἕτερον τυχὸν περιελθὸν διὰ τῆς διανομῆς. ΑΠ. ποιν. 26 τοῦ 61.

§ 7. Τὸ διάταγμα τῆς 13 μαΐου 1835 περὶ βοσκῆς ζώων ὑποθέτει προδήλως, ὅτι ὁ βοσκήσας ἔπραξε τοῦτο ἐν γνώσει ὅτι δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς βοσκήσεως· διότι ἄλλως ὁ καλῇ τῇ πίστει καὶ δυνάμει νομίμου τίτλου ἀποκτήσας τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα παρὰ δικαιοδότου στερουμένου αὐτὸ ἤθελεν ἐκτεθῇ εἰς ποινικὴν καταδίωξιν ἅμα τῇ ἐκνικήσει τοῦ δικαιώματος ἐκείνου, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὰς κοινὰς περὶ συναλλαγῆς ἀρχάς· ἄρα οἱ ὡς ἐνοικιασταὶ βοσκήσαντες τιμωροῦνται ὅταν, ἐν γνώσει ὅτι οἱ ἐκμισθωταὶ δὲν εἶχον τοιοῦτον δικαίωμα, ἐβόσκησαν. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 16 καὶ 74 τοῦ 1857.

§ 8. Εἰσὶν ἔνοχοι φθορᾶς ξνης ἰδιοκτησίας οἱ βόσκοντες εἰς ἀπηγορευμένην δι' ἀστυνομικῆς πράξεως θέσιν, ἀνήκουσαν ὅμως αὐτοῖς; ὄχι, κατὰ τὴν 19 τοῦ 62 ποιν. ἀπ. ΑΠ. φέρουσαν

«Ἐπειδὴ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 693 τοῦ ποινικοῦ νόμου

(1) Τὸ διάταγμα τῆς 13 μαΐου 1836 προϋποθέτει ὅτι ἡ βλάβη ἐγένετο εἰς ξένας γαίας· καθότι ἄλλως ὁ νόμος ἤθελε περιέχει περιορισμὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 41 τοῦ 1841.

πρόεδρος εἶναι ὁ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων νόμιμος αὐτῆς ἀντιπρόσωπος· κατάσχεσις δὲ, ἐνεργηθεῖσα παρὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ταμείου τῆς ἑταιρίας ἐπιτροπῆς, δὲν εἶναι παράνομος, διότι ἔχει αὕτη τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ προφυλακτικὰ μέτρα. Ἄλλως τε δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἔγκρισις τῆς πράξεως αὐτῆς τὴν νομιμοποιεῖ. ν. 12 § 4 καὶ νόμος 46, 3 Π. de rat. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 431 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8843 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ΦΙΔΕΛΛΗΝΕΣ.

Ἴδε ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 17693. Πρβ. τὴν λ. ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.

ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ τις;

Ὅρα Θέμ. τ. 1 σ. 213.

ΦΙΡΜΑΝΙΑ.

Ἴδε τὴν λ. Χοτσέτια.

ΦΛΟΜΩΣΙΣ.

Ἁλιεία διὰ φλομώσεως ἀπαγορεύεται. Ἴδε ἀπόφασιν 11424 καὶ 14006 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετ. Πρβ. § 32 τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

ΦΟΙΝΙΚΕΣ.

Ἴδε τὴν λ. Νομίσματα. Χρέος.

ΦΘΟΡΑ ΞΕΝΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.

Α) Διὰ βοσκήσεως ζώων. Διάταγμα τῆς 13 *Μαΐου* 1835.

§ 1. Κατὰ τὸ ἄρθρον 696 τοῦ ποινικοῦ νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 διάταγμα, ἡ βόσκησις ζώων εἰς ξένας γαίας ἄνευ ἀδείας τοῦ κυρίου τούτων εἶναι πρᾶξις φέρουσα χαρακτῆρα ποινικὸν, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποζημιώσεως, ἣν ὁ ζημιωθεὶς ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 29 τοῦ 55

§ 2. Ἀπόφασις κηρύττουσά τινα ἔνοχον, ὅτι τὰ πρόβατα αὐτοῦ, φυλαττόμενα ὑπὸ τοῦ ποιμένος του, εἰσῆλθον εἰς τὸ κτῆμα τοῦ δεῖνος ἄνευ ἀδείας αὐτοῦ καὶ ἐπροξένησαν αὐτῷ ζημίαν, ἐξηγεῖ

σαφῶς ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐβόσκησε δι' ἄλλου αὐτὰ ἐπὶ ξένων γαιῶν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦτο δικαίωμα. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 61.

§ 3. Ὅταν ἀφίνῃ τις τὰ ζῶά του νὰ καταβιβρώσκωσι θημωνίας γεννημάτων ξένων, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 676 τοῦ ποινικοῦ νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ διάταγμα τῆς 13 Μαΐου 1835. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 72 τοῦ 61.

§ 4. Ὅταν ἐπροξενήθη ζημία εἰς τὸν ἐξ ἀραβοσίτου ἐσπαρμένον ἀγρὸν διὰ τῶν κυνῶν τινός, ἐφαρμόζεται τὸ διάταγμα τῆς 13 Μαΐου 1835. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 21 τοῦ 60.

§ 5. Περὶ τῶν βλαβῶν τῶν προξενουμένων εἰς τὰς ἀμπέλους, ἀπὸ βόσκοντα ἢ περιπλανώμενα ζῶα, ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 καὶ 13 Μαΐου 1835. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 25 τοῦ 53.

§ 6. *Ξέναι γαῖαι*(1). Θεωρεῖταί τις ὡς βοσκήσας τὰ ζῶά του εἰς ξένας γαίας, ὅταν αἱ γαῖαι αὗται ἦναι ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἐχορηγήθησαν αὐτῷ καὶ ἄλλοις πρὸς νομήν; Ναί, ἂν ἐγένετο διανομὴ ἡ δὲ βοσκὴ ἔλαβε χώραν εἰς τὸ μέρος τὸ εἰς ἕτερον τυχὸν περιελθὸν διὰ τῆς διανομῆς. ΑΠ. ποιν. 26 τοῦ 61.

§ 7. Τὸ διάταγμα τῆς 13 μαΐου 1835 περὶ βοσκῆς ζώων ὑποθέτει προδήλως, ὅτι ὁ βοσκήσας ἔπραξε τοῦτο ἐν γνώσει ὅτι δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς βοσκήσεως· διότι ἄλλως ὁ καλῇ τῇ πίστει καὶ δυνάμει νομίμου τίτλου ἀποκτήσας τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα παρὰ δικαιοδότου στερουμένου αὐτὸ ἤθελεν ἐκτεθῇ εἰς ποινικὴν καταδίωξιν ἅμα τῇ ἐκνικήσει τοῦ δικαιώματος ἐκείνου, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὰς κοινὰς περὶ συναλλαγῆς ἀρχάς· ἄρα οἱ ὡς ἐνοικιασταὶ βοσκήσαντες τιμωροῦνται ὅταν, ἐν γνώσει ὅτι οἱ ἐκμισθωταὶ δὲν εἶχον τοιοῦτον δικαίωμα, ἐβόσκησαν. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 16 καὶ 74 τοῦ 1857.

§ 8. Εἰσὶν ἔνοχοι φθορᾶς ξνης ἰδιοκτησίας οἱ βόσκοντες εἰς ἀπηγορευμένην δι' ἀστυνομικῆς πράξεως θέσιν, ἀνήκουσαν ὅμως αὐτοῖς; ὄχι, κατὰ τὴν 19 τοῦ 62 ποιν. ἀπ. ΑΠ. φέρουσαν

«Ἐπειδὴ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 693 τοῦ ποινικοῦ νόμου

---

(1) Τὸ διάταγμα τῆς 13 μαΐου 1836 προϋποθέτει ὅτι ἡ βλάβη ἐγένετο εἰς ξένας γαίας· καθότι ἄλλως ὁ νόμος ἤθελε περιέχει περιορισμὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 41 τοῦ 1841.

ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς κλοπῆς καὶ τῆς ὑπεξαιρέσεως ἀπαιτεῖται βλάβη ἢ καταστροφὴ ξένης ἰδιοκτησίας ὁποίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἀποτελεῖ βεβαίως τὸ γεγονὸς, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἐβόσκησαν τὰ πρόβατά των ἐντὸς τοῦ περὶ οὗ λόγος λειβαδίου, ἀφοῦ, κατὰ τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι, μέλη ὄντες τῆς κοινότητος εἰς ἣν ἀνήκει τὸ λειβάδιον τοῦτο, μετέχουσι τοῦ τῆς κυριότητος αὐτοῦ δικαιώματος· ἄρα ὀρθῶς τὸ δικάσαν Πταισματοδικεῖον ἀπήλλαξεν αὐτοὺς τῆς ἐπὶ φθορᾷ ξένης ἰδιοκτησίας κατηγορίας διὰ τὸν λόγον ὅτι οὗτοι δὲν ἐβόσκησαν τὰ πρόβατά των ἐπὶ ξένων, ἀλλ' ἐπὶ κοινῶν μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἄλλων γαιῶν. Οὐδ' ὑποστηρίζει τὴν κατηγορίαν ὁ λόγος, ὅτι ἡ τῆς κοινότητος ἐπιτροπὴ εἶχεν ἐκμισθώσει πρὸς τρίτον τὴν τοῦ εἰρημένου λειβαδίου νομὴν, καθόσον ἐκ τούτου δὲν μετεβλήθη κατὰ τὸν νόμον ἡ τοῦ κτήματος κυριότης, πᾶσα δὲ μεταγενεστέρα ἐπ' αὐτοῦ πρᾶξις τοῦ κυρίου, οἱανδήποτε ζημίαν εἰς τὸν μισθωτὴν προξενοῦσα, δὲν ἀποτελεῖ προφανῶς ἢ ἁπλῆν τῶν ὅρων τῆς μισθώσεως παράβασιν, οὐδόλως τὸν χαρακτῆρα τῆς φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας φέρουσα.

»Ἐπειδὴ ἄνευ ἐπιῤῥοῆς ὡσαύτως ἀποβαίνει καὶ ὁ λόγος ὅτι δι' ἀστυνομικῆς διατάξεως τοῦ ἁρμοδίου δημάρχου εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἡ ἐν τῷ προκειμένῳ λειβαδείῳ βοσκὴ, καθόσον ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, βάσιν ἔχουσα τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου **66** § **9** τοῦ περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας Βασ. διατάγματος τῆς **3** Δεκεμβρίου **1836**, καθ' ἣν, ὁ δήμαρχος, ἐνεργῶν τὰ τῆς ἀγροτικῆς ἀστυνομίας, ὀφείλει πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἐπαγρυπνῇ, ὥστε νὰ μὴν ὁδηγῇ κανεὶς εἰς ξένην ἰδιοκτησίαν τὰ ζῶά του, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τῶν κυρίων τοῦ κτήματος, ὑπὲρ ὧν ἐλήφθη τὸ μέτρον».

§ **9**. Ἡ εἰς ξένας γαίας βόσκησις ζώων ἀπαγορεύεται καὶ ἐναντίον τῆς συγκαταθέσεως τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ νὰ μὴ τεθῶσιν αἱ γαῖαι των εἰς περιορισμόν. Απ. ποιν. ΑΠ. **76** τοῦ **56**.

§ **10**. Περὶ βοσκῆς ζώων εἰς ξένας γαίας, ὅρα καὶ ἀπ. ποιν. ΑΠ. **50** τοῦ **66**.

§ **10** δίς. Τὸ ἀπὸ **13** μαΐου **1835** διάταγμα δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων γαιῶν. Ἐπομένως οἱ βόσκοντες τὰ ζῶά των εἰς ἐθνικὰς γαίας τιμωροῦνται δυνάμει τοῦ νόμου αὐτοῦ. ἀπ. ποιν. ΑΠ **77** τῆς **13** αὐγ. **1842**.

§ **11**. *Ἔθιμα. Δουλεῖαι*.. Ἡ τῆς βοσκῆς δουλεία δικαίωμά ἐστιν ἐπὶ ἑτέρου κτήματος ἀκινήτου, καὶ διὰ τοῦτο περιορίζεται εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ χόρτου πρὸς βοσκὴν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ δεσπόζον

κτῆμα ζώων. Ν. 3 Πανδ. (8,3). Ἑπομένως, ἰσχυρισθέντος τινὸς, ὅτι κατ' ἔθιμον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ βόσκῃ ὅσα θέλει ζῶα ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων ἀλλοτρίων κτημάτων, καὶ οὐχὶ μόνον ὅσα ἀναγκαῖα εἰσὶ πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων, προσέτι δὲ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ πωλῇ ἢ ἐνοικιάζῃ εἰς ἄλλους τὸ χόρτον, νομίμως διατάσσεται ἀπόδειξις περὶ τοιούτου ἐθίμου καὶ δικαιώματος, ὡς διαφέροντος τῆς κατὰ νόμον δουλείας τῆς βοσκῆς. ἀπ. πολ. ΑΠ. 198 τοῦ 1867.

§ 12. Ἔθιμον, καθ' ὃ δύναται νὰ βόσκῃ τὶς τὰ ποίμνιά του εἰς γαίας ἀκαλλιεργήτους ἄνευ ἀποζημιώσεως, δὲν ἀντιβαίνει εἰς ἀπαγορευτικὸν νόμον. ἀπ. πολ. ΑΠ. 50 τοῦ 1859.

§ 13. *Ἀστυνομικαὶ διατάξεις*. Ῥηταὶ νόμων διατάξεις (696 ποιν. νόμ. — καὶ διατ. τῆς 13 μαΐου 1835) ἀπαγορεύουσι τὴν βόσκησιν ζώων εἰς ξένας γαίας ἄνευ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν· εἰς ταύτας δὲ καὶ αἱ κατὰ μέρος ἀστυνομίαι ὁρίζουσι τὴν αὐτὴν ἀπαγόρευσιν εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των δήμους. Ἀπηγόρευσε λοιπὸν ἡ ἀστυνομία τὴν βόσκησιν εἰς τόπον τινά; ὁ βοσκήσας δὲν ἀθωοῦται ἐπὶ λόγῳ ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται δὲν συνήνεσαν εἰς τὸν περιορισμὸν αὐτὸν, ἐν ᾧ οἱ τὸ ἀλύμαντον τῆς ἰδιοκτησίας ἀφορῶντες νόμοι ἰσχύουσι καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιωτικῆς συγκαταθέσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 76 τοῦ 1856.

§ 14. Ἡ δημοτικὴ ἀστυνομία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ διατάξεις, ὁριζούσας τὰς θέσεις καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς βόσκοντας ζῶα νὰ βόσκωσιν αὐτὰ εἰς τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα θέσιν. (697 ποιν. νομ. 66 68, 24 τῆς περὶ δημοτ. ἀστυν. νόμου τοῦ 36) Ἀπ. ποιν ΑΠ. 86 τοῦ 62.

§ 15. Περὶ βοσκῆς ζώων.— ὅρα καὶ ἀπ. ποιν. ΑΠ. 102 τοῦ 1865.

§. 16. *Μέσα ἀποδείξεως* (1). Ἡ εἰς ξένας γαίας ἀπὸ τὰ νεμόμενα ζῶα γενομένη βλάβη πρέπει παρευθὺς νὰ ἐξευρίσκηται. Ἄλλως εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις τῶν πραγματογνωμόνων. ἀπ. ποιν ἀρ. Π. 30 τοῦ 1851.

§ 17. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εἰς τὰς δενδροφυτείας βλάβης εἶναι δεκτοὶ καὶ μάρτυρες. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 50 1853.

§ 17 δίς. Τὸ 10 ἄρθρ. τοῦ περὶ δενδροφυτειῶν διατάγματος τῆς

(1) Πρλ. κατ. § 30.

13 μαΐου 1835 δὲν ἀπαιτεῖ νὰ γίνηται ἡ παράδοσις τῆς ἐκθέσεως τῶν πραγματογνωμόνων εἰς τὸν ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ 109 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικον. ἀπ. ποιν. ΑΠ. 77 τῆς 13 αὐγ. 1842.

§ 17 τρίς. Αἱ τῶν ἀγροφυλάκων ἐκθέσεις, αἱ μὴ φέρουσαι τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐπράχθη ζημία τις εἰς λειβάδια, δὲν εἶναι ἄκυροι διὰ τοῦτο, καθότι ὁ χρόνος καὶ τὰ λοιπὰ περιστατικὰ δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἀποδείξεως μέσων. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 77. τοῦ 42.

§ 18. Ποιναί. Ὅταν ὁ ζημιωθεὶς δὲν ἀπαιτῇ τὴν συμβᾶσαν αὐτῷ ἐκ τῆς βοσκῆς ζώων ζημίαν, ὁ πταισματοδίκης πρέπει νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ διατάγματος τῆς 13 Μαΐου 1835 ὁριζομένην ποινήν. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 77 τοῦ 61. Πρλ. τὴν 86 τοῦ 45 ποιν. ΑΠ. ἀπόφασιν.

§ 18 δίς. Τὸ πρόστιμον τῆς προξενουμένης εἰς δένδρα βλάβης δὲν δύναται νὰ ἦναι ἔλαττον τῆς προξενηθείσης ζημίας. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 155 τοῦ 1846.

§ 18 τρίς. Ὅταν ἡ ἐπιγενομένη ἐκ τῆς βοσκῆς ζώων βλάβη δὲν ἐξηκριβώθη, ἐφαρμόζεται τὸ τρίτον ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 νόμου. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 84 τῆς 7 Νοεμ. 1845 (1).

§ 18 τετ.. Κατὰ τὸ γ'. ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 νόμου, ὅταν δὲν γίνῃ ἀπαίτησις πρὸς ἀποζημίωσιν ἐκ μέρους τοῦ ἔχοντος δικαίωμα, τότε δὲν καταδικάζεται ὁ παραβάτης τῶν διατάξεων τοῦ νόμου αὐτοῦ εἰμὴ εἰς πρόστιμον τριῶν μέχρι 20 δραχ. ἄλλως ὑπάρχει ψευδὴς ἑρμηνεία καὶ ἐσφαλμένη ἐφαρμογή. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 86 τοῦ 1845.

§ 19. Ἂν πολλοὶ ἐκ συστάσεως ἐβόσκησαν εἰς γαίας ξένας δὲν ἐπιβάλλεται εἰμὴ ἓν πρόστιμον. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 26 τοῦ 61, φέρουσα

α' Ἐπειδή, κατὰ τὸ 1 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 διατάγματος περὶ τῆς προξενουμένης εἰς τοὺς ἀγροὺς βλάβης ἐκ τῆς

---

(1) Τὸ γ'. ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 διατάγματος δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ προξενηθεῖσα βλάβη ἐκ τῆς βοσκῆς τοῦ χόρτου δημοτικοῦ τινὸς λειμῶνος ἐπεγένετο καὶ ἐκ ποιμνίων ἄλλων προσώπων παρὰ τὸν κατηγορούμενον, καὶ ἑπομένως τὸ ποσὸν τῆς βλάβης δὲν ἐβεβαιώθη· ζήτημα προδικαστικὸν διαφεῦγον τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ΑΠ.. 'Απ. ποιν. ΑΠ. 11 τοῦ 1844.

βοσκῆς τῶν ζώων ἔχον οὕτω· «Ἐκεῖνος, ὅστις βόσκει τὰ ζῶά του »μόνος ἢ δι' ἄλλου ἐπὶ ξένων γαιῶν χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπὶ τούτῳ δι»καίωμα, θέλει πληρώνει πρόστιμον ἰσότιμον μὲ τὴν ἀποζημίωσιν, »τὴν ὁποίαν ὁ ζημιωθεὶς ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ», ἀφοῦ ὁ πταισματοδίκης παρεδέχθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἐκ συστάσεως ὅλοι οἱ ἀναιρεσείοντες ἐβόσκησαν τὰ ζῶά των ἐπὶ γαιῶν, ἐφ' ὧν δὲν εἶχον δικαίωμα, καὶ ἡ ἐκ τῆς βοσκῆς ταύτης προξενηθεῖσα ζημία εἶναι δραχμαὶ 500, ὤφειλε, συμφώνως καὶ μὲ τὸ 30 ἄρθρον τοῦ ποινικοῦ νόμου, νὰ καταδικάσῃ τούτους ἀλληλεγγύως εἰς τὸ πρόστιμον 500 δραχμῶν ἰσότιμον μὲ τὴν ἀποζημίωσιν ἣν οἱ ζημιωθέντες ἐδικαιοῦντο ν' ἀπαιτήσωσι, καὶ ὄχι, ὡς ἔπραξε, καταδικάσαν ἕκαστον εἰς 500 δραχμὰς πρόστιμον, διότι ἡ περίστασις ὅτι ἐνταῦθα ὁ νόμος ἐμέτρησε τὸν ὅρον τοῦ προστίμου ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς προξενηθείσης ὑπὸ τοῦ πταίσαντος ζημίας, ἐξηγεῖ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τὸ νὰ πληρωθῇ λόγῳ τῆς ποινῆς τοῦ προστίμου, ἤτοι μόνον ποσὸν ἰσότιμον τῆς ζημίας κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος ὅτι ἕκαστος συναυτουργὸς ὀφείλει νὰ ὑποστῇ πλήρη τὴν ὡρισμένην ποινήν· ὅθεν κατὰ τοῦτο εἶναι ἀναιρετέα ἡ ἀπόφασίς του, ἕνεκεν ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ ῥηθέντος 1 ἄρθρου».

§ 20. *Ποῖοι μηνυταί.* Οἱ κάτοχοι τῶν ἐθνικῶν γαιῶν δύνανται νομίμως νὰ καταδιώκωσι τοὺς προξενοῦντας εἰς αὐτὰς βλάβας χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεοι ν' ἀποδείξωσι τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 84 τοῦ 1845 (1).

§ 21 Κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 διατ. περὶ τῆς προξενουμένης εἰς τοὺς ἀγροὺς βλάβης, ὄχι μόνον οἱ ἰδιοκτῆται, ἀλλὰ καὶ πᾶς τις ἄλλος δύναται νὰ καταγγείλῃ ἀκόμη τὰ ζῶα. Δὲν ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἔγκλησις. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 82 τοῦ 1863 28, 101 τοῦ 60· ὥστε ἀδιάφορον ἂν ὁ παθὼν ἀνακαλέσῃ τὴν μήνυσίν του. Ἀπ. 101 τοῦ 60.

(1) Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ 4 ἀριθ. τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 βασιλικοῦ διατάγματος, καθ' ἣν πᾶς τις δύναται νὰ καταμηνύσῃ τὰς εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐκ τῆς βοσκῆς τῶν ζώων προξενουμένας βλάβας, γίνεται δῆλον ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὁρισθῇ εἰς τίνα ἀνήκει ὁ ἀγρός, εἰς ὃν ἐπροξενήθη ἡ βλάβη ὁσάκις δὲν πρόκειται νὰ ἐπιδικασθῇ ἀποζημίωσίς τις, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ προστίμου εἰς τὸν προξενήσαντα τὴν βλάβην· πρὸς τοῦτο δὲ ἀρκεῖ ὁ κατηγορούμενος νὰ μὴ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ βοσκήσῃ εἰς τὸν ξένον ἀγρὸν τὰ ζῶά του. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 10 τοῦ 47.

§ 22. Ὁ προξενήσας ζημίαν εἰς ἀγρὸν καὶ μηνυθεὶς ὑπὸ τοῦ ζημιωθέντος τιμωρεῖται καὶ ἂν ὁ ὑποστὰς τὴν ζημίαν ἀνακαλέσῃ τὴν μήνυσίν του ὡς ἱκανοποιηθείς. Ναὶ ἀπ. ποιν. ΑΠ. 101 τοῦ 1860.

§ 23. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 διατ. περὶ τῆς προξενουμένης εἰς τοὺς ἀγροὺς βλάβης, ὄχι μόνον οἱ ἰδιοκτῆται, ἀλλὰ καὶ πᾶς τις ἄλλος δύναται νὰ καταγγείλῃ τὴν πρᾶξιν καὶ νὰ κατάσχῃ ἀκόμη τὰ ζῶα. Δὲν ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἔγκλησις. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 82 τοῦ 1856.

§ 23 δίς. Ἡ ὑφαίρεσις τῶν ζώων, τὰ ὁποῖα κατεσχέθησαν ὡς βόσκοντα εἰς ἀπηγορευμένους τόπους, δὲν τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 171 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπ. ποιν. Α. 18 τοῦ 62 φέρουσα

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Πάτραις πλημμελειοδικεῖον, ἐξαγαγὸν ἐκ τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ γενομένης ἀνακρίσεως, ὅτι ο δημοτικὸς ἀγροφύλαξ Αἰγείου συνέλαβε βόα τινα τοῦ Σωτηρίου Παππασπυροπούλου, ὡς βόσκοντα εἰς ἀπηγορευμένην θέσιν, παρέδωκε δὲ αὐτὸν εἰς τὸν ἀστυνόμον Αἰγείου, ὅστις τὸν ἀπέστειλε πρὸς φύλαξιν εἴς τι ξενοδοχεῖον, εἰς ὃ μεταβὰς ὁ εἰρημένος ἰδιοκτήτης παρέλαβε τὸν βόα αὐθημερὸν, καὶ μὴ θεωρῆσαν τὴν πρᾶξιν ταύτην τοῦ ἰδιοκτήτου Σωτηρίου Παππασπυροπούλου ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὸ ἄρθρον 171 τοῦ ποινικοῦ νόμου, δὲν ἡρμήνευσε ψευδῶς τὴν διάταξιν ταύτην, διότι αὕτη προνοεῖ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑφαιροῦνται τὰ ἤδη κατασχεθέντα, ἵνα ἐκποιηθῶσι κατὰ τὰ ἐν τῇ Πολιτικῇ Δικονομίᾳ ὡρισμένα, ἀφορᾷ, δηλαδὴ, τὴν κατάσχεσιν ἐκείνην, ἥτις στερεῖ τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τοῦ κατασχεθέντος πράγματος, ὡς εἰδικώτερον ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 890, 963 καὶ 964 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τοιοῦτον ὅμως χαρακτῆρα δὲν φέρει ἡ εἰρημένη πρᾶξις τοῦ Σωτηρίου Παππασπυροπούλου, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1856 νόμου (ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως 298) καθ' ὃ ὁ κύριος τοῦ συλληφθέντος ζώου δύναται νὰ τὸ παραλάβῃ ὑποχρεούμενος νὰ πληρώσῃ τὰ τῆς συλλήψεως καὶ τῆς διατροφῆς τοῦ ζώου ἔξοδα, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ δημοτικῶν φόρων νόμου, καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 νόμου, καθ' ὃ δύνανται νὰ λάβουν εἰς κατάσχεσιν τὰ περιπλανώμενα ἄνευ ἐπιτηρήσεως ζῶα οἱ ἀγροφύλακες, οἱ χωροφύλακες, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ἄνθρωπος, ὁ δὲ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ παραλάβῃ τὸ κατασχεθὲν ζῶόν του Ὥστε ἐκ τούτων προκύπτει, ὅτι ἡ σύλληψις τῶν ζώων ἡ ἐνεργουμένη δυνάμει τῶν παρατεθεισῶν διατάξεων δὲν εἶναι

κατάσχεσις στεροῦσα τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ δικαιώματος τῆς διαθέσεως τῶν ζώων, τείνουσα ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ διώκωνται ταῦτα ἀπὸ τῆς εἰς ἀπηγορευμένους τόπους βοσκήσεώς των καὶ πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἰδιοκτητῶν, οἱ ὁποῖοι καταδιωκόμενοι ἐνώπιον τοῦ πταισματοδικείου, διὰ τὸ πταῖσμά των, ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσι καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένον ποσὸν διά τε τὴν σύλληψιν καὶ τὴν διατροφὴν τῶν ζώων».

Β) Διάταγμα τῆς **10** *Ἰουλίου* **1836** *περὶ τῶν εἰς τὰ δάση ἀνομημάτων* (1).

§ **24**. Ὁ ἄνευ ἀδείας δασονομικῆς ὑλοτομήσας πότε τιμωρεῖται ποινικῶς; ἡ 50 τοῦ 62 ποιν. ἀπ. Ἀρείου Πάγου. φέρει

«Ἐπειδή, κατὰ τὰς αἰτιολογίας καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς προςβαλλομένης ἀποφάσεως, τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς ἀνακρίσεως προέκυψαν, εἶναι ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἄνευ ἐγγράφου δασονομικῆς ἀδείας ὑλοτόμησεν ἐντὸς ἐθνικοῦ δάσους οἰκοδομήσιμον ξυλείαν καὶ πέταυρα ἀξίας δραχμῶν ἑκατόν, ἡ δὲ προσθήκη, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἐπροξένησεν οὕτω ζημίαν ἐκ προθέσεως εἰς τὸ δημόσιον, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὴν πρόθεσιν τὸ παρὰ τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως κατατεθέν, ὅτι οὗτος εἶχε λάβει ἄδειαν προφορικῶς, ἐγένετο, κατὰ τὰ εἰρημένα ὡς ἁπλοῦν νομικὸν συμπέρασμα τοῦ δικαστηρίου, ὅ ἐστι ὡς νομικὸς χαρακτηρισμὸς πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας· ἄρα ἡ προκειμένη πρᾶξις, ὁποία ἐξηκριβώθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ, δὲν εἶναι κολάσιμος 1) διότι δὲν περιέχει τὰ στοιχεῖα τῆς ὑπὸ τῶν ἄρθρων 421 καὶ ἑπόμ. τοῦ ποινικοῦ νόμου προνοουμένης φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας, ἥτις ἀπαιτεῖ βεβαιωμένην πρόθεσιν φθορᾶς ἢ βλάβης, καὶ 2) διότι ἐν αὐτῇ τῇ πράξει δὲν προστίθεται, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δι' αὐτῆς ἐσκόπει νὰ σφετερισθῇ τὸ δημόσιον δικαίωμα, ὡς ἀπαιτεῖ ἄλλως τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1836 περὶ ὑλοτομίας κλπ. Βασ. Διατάγματος, ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν αἱ εἰδικαὶ ποινικαὶ αὐτοῦ διατάξεις· ἑπομένως, κατὰ τὰ ἄρθρα 458 § 19 καὶ 500 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασίς ἐστιν ἀναιρετέα, ἕνεκα ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ ποιν. νόμου, ὁ δὲ κατηγορούμενος ἀναιρεσείων ἀθωωτέος».

---

(1) Ὅρα τὴν λέξ. ὑλοτομία (Εὐρ. 20 σελ. 148—160)· ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν §39δὶς ἐπ. 334δὶς 594.

§ 25. Τὸ 8 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1836 Β. Διατάγματος περὶ τῶν εἰς τὰ δάση γενομένων ἀνομημάτων, ὁρίζον ὅτι ἡ κλοπή, ὁ σφετερισμὸς ἢ βλάβη τῆς εἰς τὰ δάση ξυλικῆς τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον, ἢ κράτησιν, ἐὰν δὲν ὑπερβαίνῃ τὴν τιμὴν τῶν 20 δραχμῶν, ἐννοεῖ ὡς τιμὴν τὴν ὅλην ἀξίαν τῆς κλαπείσης κλπ. ξυλείας καὶ οὐχὶ ποσὸν τοῦ φόρου, ὅςτις ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ ἐὰν ἡ ξύλευσις ἐγένετο δι' ἀδείας τοῦ δασονόμου, καθότι ὁ ἄνευ ἀδείας ξυλεύων εἰς δημόσιον δάσος καθὼς καὶ ὁ καταχρώμενος τὴν ἄδειαν τῆς ξυλεύσεως κατὰ τ' ἄρθρα 4, 11 καὶ 12 τοῦ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1863 ἑτέρου Β. Διατάγματος καταδιώκεται ὡς παραβιαστὴς ξένης ἰδιοκτησίας· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 20 τοῦ 1855.

§ 26. Ἡ καταστροφὴ δένδρων δάσους θεωρεῖται ὡς φθορὰ δενδροφυτείας ἢ δάσους καὶ ὄχι ἁπλῶς φθορὰ ξένης ἰδιοκτησίας· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 8 τοῦ 59 ἣν ὅρα ἐν λ. ὑλοτομία.

§ 27. Τὸ ἐδ. 5 τοῦ 422 ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται ὁσάκις ἡ βλάβη γίνεται εἰς δένδρα, πρὸς ἐμφύτευσιν καὶ καλλιέργειαν τῶν ὁποίων καταβάλλονται ἐργασίαι καὶ δαπάναι, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἡ βλάβη ἐγένετο εἰς ξυλείαν δάσους ἀναπτυσσομένην φυσικῶς καὶ αὐτομάτως, διότι περὶ αὐτῆς ἐφαρμόζονται αἱ περὶ φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας τοῦ ποιν. νόμου χωρὶς τῆς βαρυντικῆς περιστάσεως τοῦ εἰρημένου ἐδαφίου, καὶ αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1836 διατάγματος· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 79 τοῦ 1867.

Γ) Διάταγμα τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1836 περὶ κανονισμοῦ τῆς βοσκῆς τῶν δασῶν.

§ 28. Ὁ καταστρέφων δένδρα δάσους τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ 422 § 5 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου συνδυασμένου μὲ τὸν § 11 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1836 διατάγματος, καὶ οὐχὶ ὡς ἔνοχος ἁπλῶς φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας ἀπόφασις ποιν. Ἀρείου Πάγου 8 τοῦ 59 ἣν ὅρα ἐν λ. ὑλοτομία (1).

Δ) Διάταγμα τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1856 περὶ ἀγροφυλακῆς

§. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1856 περὶ ἀγροφυλακῆς νόμου, ὁ ἀγροφύλαξ καταθέτει προφορικῶς ἢ ἐγγράφως ἐνώ-

(1) Πρλ. τὴν 34 τοῦ 59 ποιν. ἀπ. ΑΠ.

πιον τοῦ δημοσίου κατηγόρου ἢ δημάρχου ἢ παρέδρου τὰ περὶ τῆς ζημίας· ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἂν ἡ ἔκθεσις γίνῃ ἐνώπιον τοῦ ἐδικοῦ παρέδρου (1)· ἀπόφασις ποιν. Ἀρείου Πάγου 140 τοῦ 59.

§ 30. Ὁ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1856 περὶ ἀγροφυλάκων νόμος δὲν περιορίζει τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως εἰς μόνην τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἀγροφύλακος, ἀλλὰ συγχωρεῖ καὶ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῆς τε ζημίας καὶ τοῦ αὐτουργοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 120 τοῦ 59 (2).

Ε) Διάταγμα τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 περὶ προφυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν.

§ 31. Τὸ 12 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836 διατάγματος περὶ δενδροφυτειῶν ἐννοεῖ διὰ τῆς λέξεως φυτείας τάς τε νέας καὶ τὰς παλαιάς· ἄρα καὶ τὰς σταφιδαμπέλους· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 59.

§ 32. Αἱ εἰς δενδροφυτείας καὶ δάση γενόμεναι βλάβαι καταδιώκονται αὐτεπαγγέλτως τροποποιηθέντος τοῦ ἄρθρου 426 τοῦ ποιν. νόμου· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 437 καὶ 140 τοῦ 57 (3).

§ 33. Κατὰ τὸν ἀπὸ 31 Δεκεμ. 1836 νόμον ἡ εἰς ὅλα ἐν γένει τὰ σπαρτὰ γενομένη βλάβη ἀποτελεῖ διαφορὰν δικαζομένην ἀνεκκλήτως ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου· πρέπει δὲ νὰ γίνεται διάκρισις ἂν ὁ λειμὼν ἦτον ἐσπαρμένος ἢ μή. ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 277 τοῦ 1557 (4). Πρτ. ἐπ. § 37 ἐπ.

§ 34. 35. Κατὰ τὸ 14 ἄρθρ. τοῦ διατάγ. τῆς 31 Δεκεμ. 1836 συγχωρεῖται ἔφεσις κατ' ἀποφάσεως πταισματοδικείου, ὅταν πρόκηται περὶ βλάβης γενομένης διὰ ζώων εἰς χόρτον λειβαδίου μὴ ἐσπαρμένου, διότι τὸ διάτ. τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 ἀφορᾷ βλάβαι εἰς σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείαν· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 40 τοῦ 61 φέρουσα (5).

---

(1) Περὶ τοῦ ειδικοῦ παρέδρου τοῦ τόπου τῆς πράξεως, ὅρα Ἀρείου Πάγου ποιν. 72 τοῦ 58.

(2) Ὅρα ἄνωτ. § 16 ἐπ.

(3) Πρλ. τὴν 2 τοῦ 59 ποινικὴν ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου καθ' ἣν μήνυσις ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου δὲν ἀπαιτεῖται ὅταν πρόκηται περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγ. τῆς 31 Δεκεμ. 1836 περὶ δενδροφυτείας.

(4) Πρλ. τὴν ὧδε ποινικὴ ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 40 τοῦ 61.

(5) Πρλ. τὴν ὧδε ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 277 τοῦ 57.

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836 Βασ. διατάγματος, οἱ ἁρμόδιοι εἰρηνοδίκαι κρίνουσιν ἀνεκκλήτως, καὶ ἐὰν τὸ μέγεθος τῆς χρηματικῆς ποινῆς ἢ ἡ διάρκεια τῆς ποινῆς τῆς κρατήσεως ὑπερβαίνῃ τὸν συνήθη μέγιστον ὅρον τῆς ἁρμοδιότητός των, ὁσάκις δικάζουν περὶ βλάβης συμβάσης εἰς σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείαν ἀπὸ βόσκοντα ἢ φερόμενα νὰ βοσκήσωσιν εἰς μὴ συγχωρημένον τόπον καὶ περιπλανώμενα ζῶα· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ καταδικάσασα τὸν ἀναιρεσείοντα ἀπόφασις τοῦ πταισματοδικείου Μεσολογγίου ἕνεκα τῆς προξενηθείσης, διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὁδηγηθέντων αἰγιδίων του, βλάβης εἰς τὸ χόρτον τοῦ κατὰ τὰ παλιάμπελα (θέσιν τοῦ δήμου Μεσολλογίου) κειμένου λειβαδίου τοῦ Ἀναγνώστου Λυριοῦ, δὲν εἶναι ἐκ τῶν κατ' ἐξαίρεσιν ὑπαχθεισῶν διὰ τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου εἰς τὴν ἀνέκκλητον ἁρμοδιότητα τοῦ πταισματοδίκου, ὡς μὴ προκειμένου περὶ βλάβης προξενηθείσης εἰς σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείας, ἀλλὰ περὶ βλάβης γενομένης εἰς χόρτον λειβαδίου, ὅπερ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας δὲν ὁρίζει ὅτι εἶχε σπείρει, καὶ ἐπομένως ἡ κατὰ τῆς ῥηθείσης ἀποφάσεως τοῦ πταισματοδικείου ἔφεσις τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀπεῤῥίφθη παρὰ τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ πλημμελειοδικείου ὡς ἀπαράδεκτος κατὰ παραγνώρισιν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 14 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836 Βασ. διατάγματος· διὸ ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα κατὰ τὸν § 11 τοῦ ἄρθρου 407 τῆς ποινικῆς δικονομίας». Πρλ. ἑπ. § 37 ἑπ.

§ 36. Προκειμένου περὶ βλάβης γενομένης εἰς δημόσιον δάσος δι' ἐκκοπῆς δένδρων χρησίμων εἰς ξυλείαν δι' ἐκφλοιώσεως τῶν καρπῶν αὐτῶν καὶ δι' ἐμπρησμοῦ, ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ ἦτο τὸ πλημμελειοδικεῖον, διότι κατὰ τὸ 14 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμ. 1836 διατάγματος τὰ πταισματοδικεῖα δικάζουσι τὰ πλημμελήματα περὶ βλάβης εἰς σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείαν, τὴν διὰ καλλιεργείας ἀναπτυσσομένην, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τὰ δάση πλημμελήματα, ὑπαγόμενα εἰς τὰ πλημμελειοδικεῖα κατὰ τὸν νόμον τῆς 10 Ἰουνίου 1858. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 79 τοῦ 1867.

ΣΤ) Ἁρμοδιότης πταισματοδίκου (1). *Πρλ.* § 31—36.

§ 37. Οἱ Εἰρηνοδίκαι εἶναι ἁρμόδιοι δι' ὅλα τὰ πταίσματα καὶ

(1) Τὸ 3 ἄρθρ. τοῦ μνησθέντος διατάγματος, τὸ ὁποῖον ὁρίζει τὸ ποσὸν τοῦ παρὰ τοῦ εἰρηνοδικείου καταγινωσκομένου προστίμου κλπ. διὰ τὰς εἰς τοὺς ἀγροὺς προξενουμένας βλάβας, δὲν ἐννοεῖ διὰ

πλημμελήματα, τὰ πηγάζοντα ἀπὸ τὰς προξενουμένας εἰς ἀγροὺς βλάβας· ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 88 τοῦ 1845.

§ 37 δίς. Κατὰ τὸ περὶ προφυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν διάταγμα τῆς 31 Δεκεμ. 1836, ἡ παράλειψις τῶν καθηκόντων τῶν ἀγροφυλάκων δικάζεται ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 15 τοῦ 61 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθ. 10—14 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρ. 1836 περὶ προφυλάξεως τῶν δεδροφυτειῶν διατάγματος προκύπτει ῥητῶς, ὅτι ἡ ἐκδίκασις τῶν τοῦ διατάγματος τούτου παραβάσεων, εἴτε ἀφορῶσι τὰς εἰς τὰς φυτείας ἐπιφερομένας ζημίας, εἴτε τὰς παραλείψεις ἢ ὑπερβάσεις τῶν καθηκόντων τῶν ἀγροφυλάκων, ὑπάγεται εις τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἄρα ὁ πταισματοδίκης Θουρίας παρανόμως ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ τοὺς ἐπὶ παραλείψει τῶν καθηκόντων των ἐνώπιόν του κατηγορουμένους ἀγροφύλακας, καὶ τοὺς ἠθώωσεν, ἐπὶ τοῖς ἐσφαλμένοις λόγοις, ὅτι ἡ ἐπιβολὴ τοῦ προστίμου ἀνετέθη εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν διορίζουσαν τοὺς ἀγροφύλακας, ὅτι τὸ ἄρθρ. 11 τοῦ εἰρημένου διατάγματος δὲν ἐκανόνισε τὸ ποσὸν τοῦ προστίμου, καὶ ὅτι κατὰ τὸν ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1856 νόμον οἱ ἀγροφύλακες μόνον εἰς ἀποζημιώσεις ἕνεκα παραλείψεως αὐτῶν ὑποχρεοῦνται· καθότι κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ γράμμα τοῦ διατάγματος, τὸ πρόστιμον ἐπιβάλλεται ὡς ἀστυνομικὴ ποινή, καὶ μόνον τὰ δικαστήρια ἔχουσιν ἐξουσίαν νὰ τὸ ἐπιβάλλωσι, τὸ δὲ ἄρθρ. 15 τοῦ ποιν. νόμου ὁρίζει τοὺς ὅρους, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ δικαστὴς δύναται νὰ προσδιορίζῃ τὸ ἐπιβαλλόμενον ποσὸν τοῦ προστίμου, ἂν ὁ ἰδιαίτερος νόμος, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν τὸ προσδιώρισεν ἰδίως· τέλος ὁ νόμος τοῦ 1856 ἐπεξέτεινε μὲν διὰ τοῦ 4 ἄρθρ. τὴν τοῦ 3 ἄρθρ. τοῦ διατάγματος τοῦ 1836 περὶ

τῆς λέξεως εἰρηνοδίκου νὰ μεταβάλῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ πταισματοδίκου, οὔτε τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ εἰς τοιαύτας φύσεως ὑποθέσεις, ὡς οἱ ἀναιρεσείοντες ἰσχυρίζονται, διότι ὁ σκοπὸς τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. τούτου δὲν εἶναι ὁ τῆς ἁρμοδιότητος, ἀλλ' ὁ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τοῦ προστίμου κλπ. ἡ δὲ λέξις εἰρηνοδίκου ἀναφέρεται ἐνταῦθα ὡς ταυτοσήματος μὲ τὴν τοῦ πταισματοδίκου· διότι ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι καὶ ὁ πταισματοδίκης κατὰ τὸ ἄρθρ. 81 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ὥστε προκειμένου περὶ ἀστυνομικῆς παραβάσεως, ὀρθῶς ὁ πταισματοδίκης ἐπελήφθη καὶ ἐδίκασεν αὐτήν· ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου ποινικὴ 10 τοῦ 47.

ἐγγυήσεως ὑποχρέωσιν τῶν ἀγροφυλάκων πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν τῶν ζημιωθέντων, ἀλλὰ δὲν ἀπήλλαξε τοὺς παραβάτας ἀγροφύλακας τῶν παρὰ τοῦ διατάγματος ὡρισμένων ποινῶν».

§ 38. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ περὶ δενδροφυτειῶν νόμου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 οἱ πταισματ. δικάζουσι καὶ τὰ πλημμελήματα τὰ συνιστάμενα εἰς τὴν ἐξ ἄλλων αἰτιῶν ἢ τῆς βοσκήσεως ζώων, ἐπενεχθεῖσαν βλάβην τῶν δενδροφυτειῶν (1), ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων βλαβῶν θέλουν κατεγινώσκεσθαι, αἱ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ νόμου ἐπιβαλλόμεναι ποιναί· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 84 τοῦ 1855 (2).

§ 39. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμ. 1836 διατ. εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πταισματοδικῶν ὑπάγονται οὐχὶ μόνον αἱ βλάβαι εις σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείας αἱ προξενούμεναι ἀπὸ βόσκοντα ἢ φερόμενα νὰ βοσκήσωσιν ἐπὶ μὴ συγχωρημένου τόπου ἢ πλανώμενα ζῶα, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐξ ἄλλων αἰτιῶν προερχόμεναι εἴτε εἰς βαθμὸν πταίσματος, εἴτε εἰς βαθμὸν πλημμελήματος· μόνη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι τὰ πταίσματα τῆς ἐκ ζώων βλάβης δικάζουσιν ἀνεκκλήτως τὰ εἰρηνοδικεῖα, τὰ δὲ λοιπὰ ὡς καὶ τὰ πλημμελήματα, δικάζουσι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ εἰς πρῶτον μόνον βαθμόν· ὥστε ἡ κατηγορία, ὅτι τινὲς ἐκ συστάσεως ἔφθειρον ἐκ προθέσεως ἐλαιογρόθαρα καὶ μωρίστραν ὑπάγεται εἰς τὸν εἰρηνοδίκην κατὰ πρῶτον βαθμόν, δύνανται ὅμως νὰ δικάσωσι καὶ οἱ πλημμελειοδίκαι κατὰ τὸ ἄρθρον 373 τῆς ποινικῆς δικον. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 93 τοῦ 58. Πρλ. § ἐπ.

§ 40. Τὰς τῆς δενδροφυτείας βλάβας δικάζουσι τὰ πταισματοδικεῖα· ὅθεν ἂν ἐδίκασε τὸ πλημμελειδικεῖον, ἡ ἀπόφασις ἀναιρεῖται καὶ παραπέμπεται (3) ἡ δίκη εἰς τὸ πταισματοδικεῖον. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 82 τοῦ 64.

---

(1) Ἐνταῦθα ἐπρόκειτο περὶ καταστροφῆς μωρεοφύτων γενομένης ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου αὐτοῦ.

(2) Τὸ διάταγμα τῆς 31 Δεκ. 1836, διαλαβὸν ἐν γένει περὶ τῶν εἰς τὰ σπαρτὰ καὶ τὰς δενδροφυτείας ζημιῶν τῶν προξενουμένων εἴτε ἀπὸ ζῶα εἴτε ἀπὸ ἄλλας αἰτίας, ἀπένειμε τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν εἰς τοὺς πταισματοδίκας καὶ ἐξῄρησε μόνον τὰ κακουργήματα. Κατηγορεῖται λοιπόν τις ἕνεκα πράξεως, προβλεπομένης ἀπὸ τὸν νόμον (οἷον ἐπὶ φθορᾷ ξένης ἰδιοκτησίας) εἰς βαθμὸν πλημμελήματος; ὁ ὑπεύθυνος ὑπάγεται εἰς τὸ πταισματοδικεῖον· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 88 τῆς 22 Νοεμ. 1845.

(3) Ἐναντία ὡς πρὸς τοῦτο ἡ 93 τοῦ 58.

§ 41. Ἡ καταστροφὴ δένδρων, ἔστω καὶ τοῦ δημοσίου, ὑπάγεται εἰς τὸν πταισματοδίκην. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 69 τοῦ 58 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς διατάξεις ἐν γένει τοῦ νόμου τούτου καὶ ἰδίως κατὰ τὸ ἄρθρον 14 αὐτοῦ, οἱ εἰρηνοδίκαι εἶναι ἁρμόδιοι νὰ δικάζωσιν ἀνεκκλήτως ὅλας τὰς εἰς τὰ σπαρτὰ καὶ εἰς τὴν δενδροφυτείαν πραττομένας, εἴτε παρ' ἀνθρώπων, εἴτε παρὰ ζώων, βλάβας, καὶ ἂν τὸ μέγεθος τῆς χρηματικῆς ποινῆς, ἢ ἡ διάρκεια τῆς κρατήσεως ὑπερβαίνῃ τὸν συνήθη μέγιστον ὅρον τῆς ἁρμοδιότητός των· τοῦτο δὲ γίνεται ἔτι μᾶλλον καταφανὲς ἐκ τῆς τελευταίας περικοπῆς τοῦ περὶ οὗ λόγος ἄρθρου, ὅτι, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐξ ἄλλων αἰτιῶν προερχομένην (βλάβην), οἱ εἰρηνοδίκαι δικάζουν καὶ αὐτὰ τὰ πλημμελήματα, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν πταισμάτων· ὅθεν ἡ εἰς τοὺς Ἀνδριανοπούλους ἀποδιδομένη πρᾶξις τῆς καταστροφῆς δένδρων τοῦ δημοσίου, καὶ ὡς πλημμέλημα ἐὰν θεωρηθῇ, ὑπάγεται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ῥηθέντος νόμου εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου, καὶ ἰδίως εις τὴν τοῦ εἰρηνοδίκου Ναυπλίας, ὡς ἐν τῇ περιφερείᾳ του πραχθεῖσα».

Ζ) Ὁ πταισματοδίκης ἐξετάζει τὰ παρεμπίπτοντα ζητήματα (1).

§ 42. Ὅταν κατηγορῆταί τις ὅτι ἐβόσκησε τὰ ζῶά του εἰς ξένον ἀγρὸν, ὁ πταισματοδίκης εἶναι ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ τίς κατέχει τὸν ἀγρὸν, ἀφοῦ περὶ κυριότητος λόγος δὲν ἐγένετο (1). ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 27 τοῦ 61. ὅρα τὰς ἐπ. § §

(1) Πρλ. τὴν 34 τοῦ 49 ποινικὴν Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν· ὡσαύτως τὴν 88 τοῦ 52 ποινικὴν Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν. Πρλ. τὴν 123 τοῦ 58.—Διὰ τῆς 53 τοῦ 62 ἀπέφυγε νὰ ἐκφρασθῇ ὁριστικῶς ὁ Ἄρειος Πάγος. Διὰ τῶν 18 τοῦ 60 καὶ 53 τοῦ 62 ποινικῶν ἀποφάσεων παρεδέχθη ὁ Ἄρειος Πάγος ὅτι καὶ τὸ περὶ κατοχῆς (α) καὶ τὸ περὶ κυριότητος ζήτημα δικάζει παρεμπιπτόντως ὁ εἰρηνοδίκης· ὡσαύτως ὁ πλημμελειοδίκης δικάζει περὶ κατοχῆς (ἀπόφασις ποινικὴ 32 τοῦ 59) ἂν ἡ περὶ κυριότητος ἢ ἡ περὶ νομῆς δίκη δὲν ἦναι ἐκκρεμὴς εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. Ἀρείου ποινικὴ 146 τοῦ 67.

(α) Πρλ. Ἀρείου Πάγου ποινικὴν 56 τοῦ 60 (ὅτι ὁ πταισματοδίκης δικάζει παρεμπιπτόντως τὸ περὶ νομῆς).—οὕτω καὶ διὰ τῆς 27 τοῦ 61 ποινικῆς Ἀρείου Πάγου — καὶ διὰ τῆς 110 τοῦ 1864.

§ 43. Τὸ πταισματοδικεῖον, δικάζον περὶ παραβάσεώς τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 διατάγματος, ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐξετάσεως τοῦ τῆς νομῆς δικαιώματος, ὃ ὁ κατηγορούμενος προτείνει; Ναί, διότι διὰ τῆς ἀξιώσεως ταύτης ἀμφισβητεῖται οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς παραβάσεως, ὁποῖον εἶναι ἡ ἔλλειψις παντὸς ἐπὶ τῆς βοσκῆς δικαιώματος. (Σημειωτέον, ὅτι περὶ κυριότητος δὲν ἐγένετο λόγος ἐνώπιον τοῦ πταισματοδικείου)· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 110 τοῦ 64.

§ 44. Ὁ πταισματοδίκης ἁρμοδίως ἐξετάζει ἂν οἱ κατηγορούμενοι ἔχουν δικαίωμα νὰ βοσκήσωσι τὰ ζῶά των ἐπὶ ξένων γαιῶν, διότι ἡ ἔλλειψις τοιούτου δικαιώματος καθιστᾷ τὴν βόσκησιν ἀξιόποινον· ὅτι δὲ ἀνάγεται εἰς τὴν παράβασιν ποινικοῦ νόμου, ἁρμόδιος εἶναι νὰ ἐξετάσῃ ὁ ποιν. δικαστής, ὅταν ἡ ἐξέτασις, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν ἀφαιρῆται ῥητῶς τῆς δικαιοδοσίας του. Ὥστε δὲν ὀφείλει νὰ παραπέμψῃ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἀναβάλλων τὴν δίκην· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 176 τοῦ 65.

§ 45. Πταισματοδικεῖον, προβὰν εἰς τὴν περὶ βλάβης ἰδιοκτησίας δίκην πρὶν ἢ τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἐκκρεμοῦς προκλήσεως, παρεβίασε τὸν νόμον, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἀναίρεσις; οὐχί, ὅταν ἀπέρριψε τὴν ἔνστασιν ταύτην ὡς ἀόριστον καὶ μὴ σπουδαίαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπεκφυγὴν τῆς ποινῆς γενομένην. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 120 τοῦ 67.

Η) Ἁρμοδιότης Εἰρηνοδικῶν.

§ 46. Ὅρα ὅσα ἐσημείωσα εἰς τὴν περὶ ἁρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικῶν συλλογήν μου ἐν σελ. 34—40, 116. Πρλ τὰς ἀνωτέρω § § 42 ἑπόμ.

Θ) Ἔνδικα μέσα ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν.

§ 47. Ὅρα ὅσα ἐσημείωσα εἰς τὴν μελέτην μου περὶ τῶν εἰς ἔφεσιν ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ ὑποκειμένων δικῶν, καὶ κατ. § 52 (2).

---

(1) Ὅρα Εὑρ. σ. 60 καὶ τὴν ὧδε § 46.

(2) Πρλ. Ἀρείου Πάγου πολιτικὴν ἀπόφασιν 277 τοῦ 57 καὶ 82 τοῦ 67.

§ 48. Αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐκδιδόμεναι ἐπὶ τῶν εἰς ἄμπελον κ. γ. ὑπὸ ζώων ζημιῶν ὑπόκεινται εἰς τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, διότι ἐνταῦθα δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ γ′ ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1838 διατάγμ. περὶ τῶν γενομένων εἰς τὰ δένδρα καὶ ἄλλας φυτείας φθορῶν, καθ' ὃ δὲν ἐπιτρέπεται ἀναίρεσις. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 249 τοῦ 59. ἔφεσις δὲ, οὐχί· ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, περὶ ἧς ἐν τῇ ἀνωτέρω μελέτῃ.

§ 49. Αἱ βλάβαι εἰς δένδρα καὶ ἄλλας φυτείας δι' ἃς εἶναι ὑπεύθυνοι οἱ δῆμοι (διατ. τῆς 1 Ἰουλίου 1838), δικάζονται μὲν κατὰ τοὺς γενικοὺς ὁρισμοὺς, ἀλλ' αἴτησις ἀναιρέσεως δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὸ 8 ἄρθρ. αὐτοῦ. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 34 τοῦ 1858. 261 τοῦ 54. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ κύρους κατασχέσεως ἐνεργηθείσης εἰς χεῖρας τρίτου πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως· ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 182 τοῦ 49. Πρβλ. ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 249 τοῦ 59.

I) Ἔνδικα μέσα ἐπὶ ποινικῶν δικῶν.

§ 50. Τὰ πταισματοδικεῖα δικάζουσιν ἀνεκκλήτως, ὅταν πρόκηται περὶ βλάβης εἰς ἀμπέλους καὶ σταφιδαμπέλους προξενουμένης ὑπὸ ζώων καὶ ἂν τὸ μέγεθος τῆς ποινῆς ὑπερβαίνῃ τὸν συνήθη μέγιστον ὅρον τῆς ἁρμοδιότητός των· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 25 τοῦ 53.

§ 51. Ἀποφάσεις καταδικάζουσαι εἰς πρόστιμον δρ. 20 ἐπὶ παραβάσει τοῦ ἄρθρου 697 τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 13/25 Μαρτίου 1835 διατάγματος εἶναι ἀνέκκλητοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1835 διατάγματος· ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 38 τοῦ 54.

§ 52. Ἀνεκκλήτως δικάζουσι τὰ εἰρηνοδικεῖα τὰς ἐκ βοσκόντων ζώων βλάβας εἰς δενδροφυτείας (οἷον ἄμπελον, ἐλαιόδενδρα), τὸ δὲ ἄρθρον 14 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836 Βασιλ. διατάγματος ἀφορᾷ τὰς ποινικὰς ἀποφάσεις. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 133 τοῦ 64.

§ 53. Κατ' ἀποφάσεων τοῦ πταισματοδίκου ἀφορωσῶν βλάβην δένδρων προξενηθεῖσαν ἄλλως ἢ ὑπὸ ζώων συγχωρεῖται ἔφεσις. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 60 τοῦ 60.

§ 54. Ἀνεκκλήτως δικάζουν οἱ πταισματοδίκαι μόνον ὁσάκις πρόκειται ἰδίως περὶ βλάβης εἰς σπαρτὰ καὶ δενδροφυτείαν· ἄρα ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν αἱ ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφορῶσι βλάβην ἰδιο-

κτησ. διὰ βοσκῆς εἰς λειβάδια. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου τῆς 1 Φεβρουαρίου 1840 (1).

Νόμος κθ'. τοῦ 1864. Λειβάδια κοινοτικά.

§ 55 Κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ περὶ βοσκησίμων γαιῶν κθ'. νόμου ἅπαντες οἱ κάτοικοι κοινότητός τινος, εἰς ἣν ἀνήκουσιν ἢ παρεχωρήθησαν βοσκήσιμοι γαῖαι, ἔχουσι δικαίωμα νομῆς τῶν ζώων των. Τὸ δικαίωμα δ' αὐτὸ εἶναι ἀδιαίρετον καὶ ἕκαστος δύναται νὰ ἐναγάγῃ τοὺς προσβολεῖς αὐτοῦ διὰ τὸ ὅλον χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ συναινέσωσιν ἢ νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν δίκην τὰ δύω τρίτα ἢ τὸ ἥμισυ τῶν συγκοινωνῶν μελῶν τῆς κοινότητος. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 212 τοῦ 66.

§ 56. Οἱ ἀξιοῦντες, ὅτι εἶχον δικαίωμα βοσκῆς, καθὸ δημόται, δυνάμει τοῦ κθ περὶ βοσκησίμων γαιῶν νόμου, καὶ βοσκήσαντες τὰ ζῶά των εἰς τὴν παραχωρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς νομίμου ἐπιτροπῆς εἰς τὰ μέλη τῆς κοινότητος περιφέρειαν πρὸς βόσκησιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ζώων μόνον, δὲν παρεβίασαν τὸ ἀπὸ 18 Μαΐου 1835 διάταγμα, ὅπερ τιμωρεῖ τὸν, ἐν γνώσει τοῦ ὅτι αἱ γαῖαι εἰσὶ ξέναι καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπὶ τούτων δικαίωμα, ὅστις, βόσκει τὰ ζῶά του ἐπ' αὐτῶν. ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 15 τοῦ 66.

§ 57. Περὶ βοσκῆς ζώων ἐπὶ λειβαδίων κοινοτικῶν (νόμος κθ' τοῦ 1864), ὅρα ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 146 τοῦ 67.

ΦΘΟΡΑ ξένης ἰδιοκτησίας. 424 ἐπ. ποιν. νόμου.

§ 1. Στοιχεῖα τῆς φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας. Ἡ 190 τοῦ 60 ποιν. ΑΠ. ἀπ. φέρει

«Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις τοῦ πλημμελειοδικείου ἐκήρυξε τὸν ἀναιρεσείοντα ἔνοχον, ὅτι τὸν Μάρτιον τοῦ 1859 καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοῦ 1858 ἐκ προθέσεως ἐνέπρησε καὶ ἀπέκοψε σαράντα δρεῖς καὶ πλατάνους, δένδρα χρήσιμα πρὸς οἰκοδομήν, ἐν τῷ ἐθνικῷ δάσει τοῦ χωρίου Παλαιοβράχη, ζημιώσας διὰ τούτου

---

(1) Αἱ ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικῶν, ὅσαι καταγινώσκουσι κράτησιν ἢ πρόστιμον 10 δραχ. καὶ ἐπέκεινα ἕνεκα βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας προξενηθείσης διὰ βοσκήσεως ζώων εἰς ξένα λειβάδια ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν; Ναί. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου σκγ' 1841.

τὸ δημόσιον πλέον τῶν εἴκοσιν, ἔλαττον δὲ τῶν 400 δραχμῶν, ἡ ἀπόφασίς του δὲ αὕτη ἐμπεριέχει τὰ στοιχεῖα τῆς προθέσεως καὶ τῆς φθορᾶς ξένης ἰδιοκτησίας, ἅπερ ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον 422 § 5 τοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον τιμωρεῖ τὴν ἐκ προθέσεως φθορὰν ἢ βλάβην ξένης ἰδιοκτησίας, ἐὰν αὕτη πραχθῇ εἰς δενδροφυτείας κτλ. ὅθεν ὀρθῶς ἐφηρμόσθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ νόμος ἀπὸ τὸ πλημμελειοδικεῖον· ἂν δὲ ἔλαβεν ἐν τῇ ἀποφάσει του ὑπ' ὄψιν ὁμοῦ μὲ τὸ ἄρθρον 422 § 5 καὶ τὸ ἄρθρ. 421, τοῦτο, ὡς ἐκ περισσοῦ γενόμενον, δὲν δύναται οὐδεμίαν νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην, καθόσον ὁ παραβιασθεὶς νόμος ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ δυνάμει αὐτοῦ κατεδικάσθη ὁ ἀναιρεσείων.

—Δὲν ὑπάρχει δὲ τὸ ἀδίκημα τῆς βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας, ὅταν τις·

α) Δὲν ἐνεργῇ μὲ πρόθεσιν νὰ βλάψῃ ξένην ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ μόνον ν' ἀποκτήσῃ ἰδικήν του. Ἀπόφ. ΑΠ. 100, ἣν ἐν τῇ λέξει Αὐτοδικία.

β) Ὁ καταστρέψας ξένην ἰδιοκτησίαν, ἐν ᾧ δὲν εἶχε τὴν συνείδησιν ὅτι καταστρέφει ἀλλότριον κτῆμα, δὲν τιμωρεῖται, ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 421 ἀπαιτεῖ γνῶσιν τῆς ἀλλοτρίας ἰδιοκτησίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 116 τοῦ 58.

§ 2. Τὸ ἄρθρον 421 τοῦ ποιν. νόμου προβλέπει καὶ τὸν ἔμμεσον τρόπον, δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ βλάβη, καὶ οὐχὶ μόνον τὴν ἄμεσον πρὸς τοῦτο ἐνέργειαν· ἄρα ὅστις ἔκαυσεν ὕλας δυσώδεις καὶ θειώδεις διὰ νὰ βλάψῃ τοὺς μεταξοσκώληκας ἄλλου τινός, τιμωρεῖται δυνάμει τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου, καὶ ὄχι δυνάμει τῶν ἄρθρων 579 καὶ 580 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 10 τοῦ 54.

§ 3. Εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 421 § 2 τοῦ ποιν. νόμου ὑπάγεται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τρεῖς ἄνθρωποι ἡνωμένοι ἐπίτηδες καὶ ἔνοπλοι ἐπυροβόλησαν καὶ ἐκρήμνισαν πύργον τινά, τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 20, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς 400 δραχμάς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 12 τοῦ 47.

§ 4. Ἐπίτηδες· ὅρα τὴν 20 τοῦ 66 ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 5. Ἡ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ φορτίου καὶ τῆς βυθίσεως τοῦ πλοίου εἰς τρίτους προξενηθεῖσα ζημία ἀποτελεῖ αὐτὴ καὶ μόνη κολάσιμον τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπάτης καὶ τῆς καταστροφῆς ξένης ἰδιοκτησίας, κατὰ τὰ ἄρθρα 196 καὶ 423 τοῦ ποιν. νόμου· ὅρα τὴν ἀπόφασιν 15 τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐν τῇ παραγράφῳ 25 τῆς λέξεως Ἀπάτη.

§ 6. Ὁ κατηγορούμενος ὡς συναίτιος ὅτι διὰ ῥήξεως εἰς κτίριον ἔβλαψε ξένην ἰδιοκτησίαν ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν 56 § 2 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἡ δὲ πρᾶξις καταδιώκεται αὐτεπαγγέλτως κατὰ τὸ ἄρθρον 426 τοῦ ποινικ. νόμου, καὶ παραγράφεται διὰ πενταετίας. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 12 τοῦ 57.

§ 7. Κατὰ τὸ ἐδ. πρῶτον τοῦ ἄρθρου 422 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἡ ἐκ προθέσεως φθορὰ ξένης ἰδιοκτησίας τιμωρεῖται μὲ διετῆ φυλάκισιν, ἂν αὕτη πραχθῇ δι' ἀναβάσεως ἢ ῥήξεως εἰς κτίριον ἢ ὑπὸ πολλῶν ἡνωμένων, ἢ παρ' ἀνθρώπων ἐπὶ τούτῳ ἰδίως ὡπλισμένων. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ἡ συνδρομὴ τῶν περιστάσεων αὐτῶν, ἢ ζημία ὑπερβαίνουσα τὰς 20 δραχμάς. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1866.

§ 8. Ὅταν τὸ πταισματοδικεῖον πεισθῇ ὅτι ἐκ προθέσεως ἔβλαψέ τις ξένην ἰδιοκτησίαν, ἀνυπόστατος ἀποβαίνει ὁ λόγος ὅτι ἴδιον αὐτὸς ἐξασκῶν δικαίωμα κατέστρεψε τὸν τοῖχον. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 94 τοῦ 66.

§ 9. Προκειμένου λόγου περὶ βλάβης ξένης ἰδιοκτησίας, ἰδίως δὲ περὶ ἐκκοπῆς ἐλαιοδένδρων τοῦ δημοσίου πολυετῶς ἐνοικιασθέντων, δύναται νὰ καταμηνύσῃ τὴν πρᾶξιν ὄχι μόνον ὁ πολυετῶς ἐνοικιαστής, ἀλλὰ καὶ τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον εἶναι κύριον αὐτῶν. Ἀρείου Πάγου ποιν. 45 τοῦ 46, ἣν ἐν εὑρ. λ. Ἀπόφασις ποινικὴ § 16. καὶ οἱ κάτοχοι τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, ὡς ἐνοικιασταὶ αὐτῶν, δύνανται νὰ καταδιώξωσι τοὺς προξενοῦντας βλάβην εἰς αὐτάς, καὶ δὲν εἶναι ὑπόχρεοι, ν' ἀποδείξωσι κανὲν ἄλλο ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα. (διάτ. 4 Κωδ. loc. cond). Α. Π. ποιν. 84 τοῦ 45.—ὅρα Εὑρετ. κγ'. σελ. 165 ἑπόμ.

ΦΘΟΡΑ ΞΕΝΗΣ ἰδιοκτησίας. Ἀκουΐλιος νόμος.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ ἐνοχικὸν δίκαιον τοῦ Παπ. (§. 426) εὑρίσκετε ἀνάπτυξιν περὶ τῶν ἑπομένων (1).

§ 1. Εὐθύνη διὰ τὴν καταστροφὴν ἢ βλάβην ἀλλοτρίων πραγμάτων. Ὅρια τῆς εὐθύνης ταύτης. Ὁ χρώμενος τῷ ἰδίῳ δικαιώματι οὐδένα βλάπτει. Μόνη ἡ βλάβη ἡ γενομένη διὰ προσβολῆς ἀλλοτρίου δικαιώματος καθίστησι τὸν βλάψαντα ὑπεύθυνον εἰς ἀνόρθωσιν.

§ 2. Ἀκουΐλιος νόμος οὗτος περιεῖχε τρία κεφάλαια. Τὸ δεύτερον εἶχε περιπέσει εἰς ἀχρησίαν πολὺν χρόνον πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

---

(1) Πρλ. προσέτι Παπ. ἐνοχ. δ. γ. σ. 19.

Διάταξις τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου κεφαλαίου τοῦ νόμου τούτου.

Τίνα γεγονότα ἀποτελοῦσι κατ' αὐτὸν τὴν ζημίαν, περὶ τῆς ἀνορθώσεως τῆς ὁποίας προνοεῖ;

Μόνη ἡ διὰ θετικῆς ἐνεργείας βλάβη ὑπάγεται εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου τούτου, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ διὰ παραλείψεων· διατὶ ὁ νόμος δὲν κηρύττει ἀνορθωτέαν καὶ τὴν διὰ παραλείψεως προξενηθεῖσαν ζημίαν, ὅταν ὁ εἰς τὴν παράλειψιν ὑποπεσὼν δὲν διατελῇ εἰς ἐνοχικὴν πρὸς τὸν βλαφθέντα σχέσιν, ὑποχρεοῦσαν αὐτὸν εἰς θετικὴν ἐπιμέλειαν;

Ἡ ζημία ἀνάγκη νὰ συνίσταται εἰς βλάβην ἢ φθορὰν τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος. Ὁ νόμος ἐξετάθη ὅμως καὶ εἰς θέματα, καθ' ἃ ἡ ἄδικος ζημία δὲν συνίσταται μὲν εἰς φθορὰν, ἢ βλάβην τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος, εἶχεν ὅμως ὡς πρὸς τὸν ζημιωθέντα τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὡσανεὶ εἶχε φθαρῇ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος, χωρὶς τοῦτο νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐτουργοῦ τῆς ζημίας. Παραδείγματα.

Ὁ Ἀκουΐλιος ἐφηρμόσθη καὶ εἰς τὴν σωματικὴν βλάβην ἐλευθέρου ἀνθρώπου (1).

Ἐὰν κτῆνος πληγωθὲν ὑπὸ πλειόνων, ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, πῶς ῥυθμίζεται ἡ εὐθύνη ἑκάστου τῶν πληγωσάντων αὐτό;

Καταλογισμὸς τῆς ζημίας εἰς τὸν ὑλικῶς παραγαγόντα αὐτήν. Ἄδικος ζημία. Αὐτουργὸς τῆς ζημίας λογίζεταί τις ὅταν φέρῃ τὴν αἰτίαν αὐτῆς, ὡς λογικὸν ὄν.

§ 3. Ὅθεν διὰ νὰ καταλογισθῇ εἴς τινα ζημία ὡς εἰς αὐτουργὸν ἀνάγκη,

α) νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν τῆς ἐπιβλαβοῦς πράξεως καὶ

β) νὰ προξενήσῃ αὐτὴν εἴτε ἐπὶ τῇ προθέσει νὰ παραγάγῃ τὴν ζημίαν (δόλος), εἴτε διότι παρέλειψε τὴν συνήθη τῶν ἐπιμελῶν ἀνθρώπων πρόνοιαν καὶ ἐπιμέλειαν, δι' ἧς ἐδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὸ ἐπιβλαβὲς ἐκεῖνο ἀποτέλεσμα (πταῖσμα, ῥαθυμία)· ὅθεν πᾶσα ἐπιβλαβὴς πρᾶξις, ἣν προξενεῖ τις παραλείπων τὴν ἀνωτέρω ἐπιμέλειαν, καταλογίζεται εἰς αὐτὸν ὡς αὐτουργὸν, κατὰ τὸν ἀκουΐλιον νόμον. Οὗτος δὲν ἀπαιτεῖ ἔκτακτον εὐφυΐαν, ἢ ὑπὲρ τὸ σύνηθες τοῖς ἀνθρώποις μέτρον ἐπίτασιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων.

---

(1) Πρβλ. τὰς λέξεις 1) Τραύματα. 2) Φόνος. 3) ὑπεύθυνος (πολιτικὴ ἀγωγή), Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 54 τοῦ 1868.

Ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἀδεξιότης ἐπὶ πράξεων, ἃς ἐπιχειρεῖ τις χωρὶς ἀνάγκης, δὲν ἀπαλλάττουσιν αὐτὸν τῆς εὐθύνης. Πᾶσα βλάβη, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ κατὰ τὴν θετικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν ὁ ἐπιμελὴς καὶ συνετὸς οἰκογενειάρχης, λογίζεται τυχηρὰ καὶ δὲν λογίζεται εἰς τὸν (ὑλικῶς) παραγόντα αὐτήν.

§ 4. Ἔκτασις τῆς ἀποζημιώσεως περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὸ διάφορον. Ἐπὶ τῆς πληγώσεως ἀνθρώπου, δίδεται ἀποζημίωσις διά τε τὴν τυχὸν ἀπολεσθεῖσαν καλλονήν, καὶ διὰ τὰς ὀδύνας τῆς πληγώσεως;

§ 5. Τίς ἔχει τὴν τῆς ἀποζημιώσεως ἀγωγήν, ἐκτὸς τοῦ κυρίου τοῦ βλαφθέντος ἢ καταστραφέντος πράγματος; Πρλ. Ἀρείου Πάγου πολ. 54 τοῦ 68. Πρλ. κατ. σελ. 41.

Ἔχει αὐτὴν ὁ κεκτημένος ἐνοχικὸν δικαίωμα ἐπὶ παραδόσει αὐτοῦ ἢ ἐπὶ προσκαίρῳ χρήσει; οὐχί.

Ἰδιάζουσα παρὰ τοῖς ῥωμαίοις ἀποτίμησις τῆς ζημίας ἀργεῖ παρ' ἡμῖν.

§ 6. Ὁποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ἐπὶ τὴν τοῦ ἀκουϊλίου νόμου ἀγωγὴν ἡ μεταξὺ τοῦ ζημιώσαντος καὶ τοῦ ζημιωθέντος προϋπάρχουσα (τῆς ζημίας) ἐνοχικὴ σχέσις, ὅταν κατ' αὐτὴν ὁ ζημιώσας ἐνέχηται μόνον διὰ μεγάλον πταῖσμα, προξενήσῃ δὲ διὰ θετικῆς πράξεως ζημίαν ἐκ μικροῦ πταίσματος, ὅπερ, κατὰ τὸν ἀκουΐλιον, καθιστᾷ ὑπεύθυνον πρὸς ἀποζημίωσιν τὸν αὐτουργόν;

ΦΟΒΟΣ.

§ 1. Ὅρα τὴν λ. Συναλλάγματα § 239—254 ἐπ.

§ 2. Ἀγωγὴ καὶ ἔνστασις φόβου. Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 501.

§ 3. Ἔνστασις φόβου. Τόπος αὐτῆς. Προαπαιτούμενα. Θέμ. γ. σ. 91—93.

§ 4. Ὅρα ἔνστασις.

ΦΘΝΟΣ (1).

Πρλ. Φαϋερβὰχ § 215 ἐπ.

---

(1) Πρλ. Ἀρ. Π. ποιν. 28 τοῦ 67. Περὶ τῶν γνωρισμάτων ἂν ὑπάρχῃ φόνος ἢ ἀναίρεσις Φαϋερβὰχ § 215 σημ. 1 ἐν τέλει Ῥόσσης, 2, 117. Πότε παραφορὰ καὶ ὀργή; ἀπαιτεῖται μεσολάβησις χρόνου; Φαϋερβὰχ § 215 σημ. 3 § 218. Χάριν ληστρικοῦ σκοποῦ. Φαϋερβὰχ § 219. Κατ. σελ. 41, ἐντεταλμένη ἀνθρωποκτονία αὐτ. § 220.

§ 1. *Φόνου στοιχεῖα* (1).—Πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς τοῦ φόνου πράξεως ἀπαιτεῖται ὁ ὅρος τῆς προμελέτης ἢ ὁ τοῦ ἐσκεμμένου· οὐχὶ δὲ ἡ συνδρομὴ ἀμφοτέρων τῶν ὅρων αὐτῶν. Ἀπόφασις ποινικὴ Α. Π. 56 τοῦ 47.

Τὸ ἐσκεμμένον δὲ τῆς ἐκτελέσεως φόνου δὲν ἀποκλείει τὸ τῆς προμελέτης στοιχεῖον. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 159 τοῦ 65.

§ 2. Ἐτυμηγορία φέρουσα, *οὐχὶ ἐκ προμελέτης, ἐσκεμμένως δὲ ἐξετέλεσαν ἀνθρωποκτονίαν*, ἐμπεριέχει τὰ στοιχεῖα τοῦ ἄρθ. 288 τοῦ ποινικοῦ νόμου (Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 98 τοῦ 1855), διότι φόνος ὑπάρχει καὶ ὅταν τὶς οὐχὶ μὲν ἐκ προμελέτης, ἐσκεμμένως ὅμως ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν. Ἀπ. ποινικὴ Α. Π. 89 τοῦ 55.

§ 3. Ἡ προμελέτη καὶ ἡ σκέψις δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστοι μὲ τεταραγμένην ἐνέργειαν τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ. Ἀπόφασις ποινικὴ 140 τοῦ 60.

§ 4. Μόνον ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀνθρωποκτονίας ἄνευ τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἔγκλημα τοῦ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς φόνου· ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐτέθη τοῖς ἐνόρκοις τὸ ζήτημα ἂν ὁ Α ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπήντησαν ἁπλῶς «ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς» παραλιπόντες τὴν λέξιν ἀπεφάσισεν ὅπερ εἶναι τὸ συστατικὸν στοιχεῖον τῆς πράξεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 134 τοῦ 1846 ἣν εἰς Εὑρ. 8 Α. Ζητήματα ἐνόρκοις.

§ 5. Δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστον ὥστε ὁ μὲν νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν εἰς κατάστασιν ψυχικῆς ὁρμῆς εὑρισκόμενος, ὁ δὲ, ὠφελούμενος ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ αὐτοῦ, νὰ τὸν παρακινήσῃ ἐκ προθέσεως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 124 τοῦ 58 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστον ὁ μὲν νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν εἰς κατάστασιν ψυχικῆς ὁρμῆς εὑρισκόμενος, ὁ δὲ ὠφελούμενος ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ αὐτοῦ ἐκ προθέσεως νὰ τὸν παρακινήσῃ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐγκλήματος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων παραδέχεται ὅτι ὁ μὲν αὐτουργὸς ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε διὰ πυροβόλου ὅπλου ἀνθρωποκτονίαν, ἀποκτείνας τὸν Θεο-

(1) Προμελέτη. Φαϋερβαχ § 215 σημ. 2. Hélie 5, 205. Βέργερ. § 173 ἐπ. 179 ἐπ. Εὑρ. λ. Προμελέτη.

διάφορον Δάραν, ὁ δὲ ἀναιρεσείων ἐκ προθέσεως παρεκίνησε τὸν αὐτουργὸν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ κακουργήματος τούτου, διατάξας αὐτὸν νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τοῦ Δάρα· ὅθεν ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀντιφατική».

§ 6. Προκειμένου περὶ φόνου ἐκ προμελέτης, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὁρισθῶσι διὰ τῶν ζητημάτων καὶ τῆς ἐτυμηγορίας ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ φονευθέντος, ἢ τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ τὰ ἐμφαίνοντα τὴν προμελέτην, καθόσον ταῦτα δὲν εἶναι πραγματικὰ στοιχεῖα τῆς πράξεως, ἀλλὰ γεγονότα, ἐξ ὧν θέλει μορφωθῇ ἡ πεποίθησις τῶν ἐνόρκων. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 27 τοῦ 65.

§ 7. Εἶναι ἀδύνατος ἡ συνύπαρξις φόνου ἐκ προμελέτης καὶ τραύματος ἐκ προμελέτης; οὐχί, κατὰ τὴν 58 τοῦ 61 ποινικὴν ἀπ. Ἀρείου Πάγου φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ δὲν εἶναι λογικῶς ἀδύνατος ἡ συνύπαρξις τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου καὶ τοῦ ἐκ προμελέτης τραυματισμοῦ, καθόσον τὰ τραύματα ἐπὶ τοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γενομένου φόνου εἰσὶ τὸ μόνον καὶ ἀναγκαῖον μέσον πρὸς πραγματοποίησιν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ὁ σκοπῶν νὰ φονεύσῃ, σκοπεῖ συνάμα καὶ τραύματα νὰ ἐπενέγκῃ εἰς τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἐμελέτησε τὸν φόνον. Μόνον δὲ εἰς τὴν ἁπλῆν προμελέτην τραυματισμοῦ δὲν ἔγκειται καὶ ἡ πρότασις φόνου ὡς πλατυτέρα· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἦτο τοιαύτη ἡ κατηγορία, ὡς ἐκ τοῦ κατηγορητηρίου προκύπτει, καὶ ὁ ἀναιρεσείων παραδέχεται». Κατ. § 65.

§ 8. Ὅταν τὶς κηρύττηται ἔνοχος ὅτι ἐκ συστάσεως καὶ προμελετημένως ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν, δὲν πρέπει νὰ γίνηται ἀπάντησις εἰς τὸ περὶ ἀμύνης ζήτημα, διότι αὕτη εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ ἐκείνην. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 80 τοῦ 1854.

§ 9. Ὅταν οἱ ἔνορκοι λύσωσι τὸ ζήτημα, ὅτι ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσέ τις ἀνθρωποκτονίαν, περιττὸν εἶναι νὰ προβῶσιν εἰς τὰ ἐπιβοηθητικὰ περὶ ἀναιρέσεως ἢ τραύματος ζητήματα, διότι διὰ τῆς καταφατικῆς λύσεως τοῦ πρώτου ζητήματος ἀποκλείονται ταῦτα. Απ. ποιν. Α. Π. 2 τοῦ 64.

§ 10. Διὰ τῆς ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ ἀναφερομένης λέξεως ἀπέκτεινε προθέλως σημαίνεται ἡ ἐκτέλεσις ἀνθρωποκτονίας. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 87 τοῦ 57.

§ 11. Κατηγορουμένου τινὸς ὅτι ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισε καὶ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε φόνον, τίθεται ζήτημα ὅτι δὲν ἦτο κύριος τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ του ἐκ μέθης, ταραχῆς τοῦ νοὸς κτλ.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ εὕρηνται αἱ 56 τοῦ 53, 70 τοῦ 55, 2 τοῦ 56, 13, 24 καὶ 140 τοῦ 60 ποινικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις, καθ' ἃς ὁ ἐκ μέθης ἢ ἄλλης ταραχῆς τοῦ νοὸς ἔχων οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν δύναται μετὰ προμελέτης ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἐσκεμμένως νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν, διότι τὸ ἓν δὲν ἀποκλείει ἀπολύτως τὸ ἕτερον, καὶ διότι ἡ κατάστασις αὕτη δὲν στερεῖ ἐντελῶς τὸν πράττοντα τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ του, ἀλλὰ μόνον τῆς ἐντελῶς ἐλευθέρας χρήσεως αὐτοῦ (1). Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ζήτημα εἶναι ἂν ἡ προμελέτη καὶ ἡ σκέψις ἦναι ἀσυμβίβαστοι μὲ τὴν ἐντελῆ στέρησιν τοῦ λογικοῦ. Τοῦτο δὲ φαίνεται δεχομένη ἡ 13 καὶ 140 τοῦ 60 (2), καθ' ἃς ἡ ἐντελὴς ἀπραξία τοῦ λογικοῦ ἔγκειται εἰς τὸ κύριον ζήτημα· οὕτως ἀπεφήνατο ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ διὰ τῆς 177 τοῦ 1865, προσθέτων ὅτι τόσῳ πλέον ὀρθῶς δὲν ἐτέθη τὸ περὶ νοερᾶς καταστάσεως ζήτημα, ὅσῳ πρὸ τῆς ἑτυμηγορίας ἐξεδόθη ἀπόφασις, καθ' ἣν οἱ ἔνορκοι ὤφειλον ν' ἀθωώσωσιν, ἂν ἐπείθοντο περὶ τῆς νοερᾶς ἐκείνης καταστάσεως. Πρλ. ἀπ. ποιν. ΑΠ. 12 τοῦ 66.

§ 12. Ἐὰν ἀπεφάσισέ τις τὸν φόνον ὡρισμένου προσώπου, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐφόνευσεν ἄλλον, πῶς τιμωρεῖται ἡ πρᾶξις;

Τὸ ζήτημα εἶναι λίαν ἀμφισβητούμενον. Τινὲς (οἷον Πέλληκας, Γάϊβ) φρονοῦσιν ὅτι, ἐὰν ἡ αὐτὴ πρᾶξις ἠδύνατο νὰ φέρῃ καὶ τὸν φόνον τοῦ ὡρισμένου προσώπου, τότε θέλομεν ἔχει ἀπόπειραν φόνου κατ' αὐτοῦ καὶ φόνου ἐξ ἀμελείας κατὰ τοῦ φανευθέντος ἄλλου. Ἐὰν ὅμως ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ πράξας ἀπεφάσισε τὸν φόνον τοῦ Α, βλέπων δὲ τὸν Β νομίζει, ἐκ πλάνης, ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ Α καὶ τὸν φονεύει, ἐνταῦθα δύναταί τις εἰπεῖν, ὅτι δὲν ὑπάρχει φόνος τοῦ Β. διότι δὲν ἐσκοπεῖτο ὁ φόνος αὐτοῦ· ὥστε ὁ πράξας εἶναι ἔνοχος φόνου, διότι ἡ θέλησίς του ἀπηυθύνετο κατὰ τοῦ Β, καὶ ἀδιάφορόν ἐστι ποίαν ἰδιότητα ἀπέδιδεν αὐτῷ, ἀφοῦ αὐτὸν ἐσκόπτει νὰ φονεύσῃ.

Ἕτεροι (οἷον Βέρνερ σ. 139 ἐν τέλει. Chauv. 5 σ. 165) ἄλλην ἀκολουθοῦσιν ἀρχήν, ἣν καθιέρωσε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῶν (3)

---

(1) Ὅρα Εὐρ. 17 σελ. 354. 355.

(2) Τὰς σκέψεις τῶν Γάλλων ὅρα εἰς τὴν instruction ὑπὸ Hellie § 663 ἐδ. 4.

(3) Ὅρα Εὐρ. 19 σ. 355 § 32, 33. Νομικῆς σ. 3211, 4907 ἔνθα ἡ νομολ. ἐφ. Ναυπλίας.

112 τοῦ 46 (καθ' ἣν ἡ ἀνθρωποκτονία τιμωρεῖται καὶ ἂν ὁ φονεὺς ἄλλον ἀντ' ἄλλου ἐφόνευσε) 40 τοῦ 64, 166 τοῦ 66, 40 τοῦ 67 ποινικῶν ἀποφάσεων, ἐξ ὧν ἡ 40 τοῦ 64 ἔχει οὕτως·

«Τὸ συμβούλιον, ἐξαγαγὸν ἐκ τῆς ἀνακρίσεως, ὅτι ὁ Α, σκοπῶν νὰ ἐκτελέσῃ ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Δ ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀντὶ τούτου ἐπλήγωσε τὸν Γ, καὶ ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη φέρει χαρακτῆρα ἀναιρέσεως, δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα τοῦ νόμου, οὐδ' ἐφήρμοσε ψευδῶς ἢ ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸ ἄρθρον 293 τοῦ ποινικοῦ νόμου, διότι ὁ Α ἐσκόπει νὰ πράξῃ ἀνθρωποκτονίαν, εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἀντὶ τοῦ Δ, ὃν ἐσκόπει νὰ ἀποκτείνῃ, ἐτραυμάτισε τὸν Γ, καθότι τοῦτο δὲν μεταβάλλει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωποκτονίας, ἣν ἐσκόπει νὰ πράξῃ. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 40 τοῦ 64».

Ἡ δὲ 168 τοῦ 66 φέρει ταῦτα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὴν ἐτυμηγορίαν, ὁ ἀναιρεσείων, ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ του μόνον ὡς πρὸς τὸ θῦμα τῆς πράξεώς του, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφασισθείσης ἀνθρωποκτονίας, δὲν ἐκηρύχθη ἔνοχος ἀποπείρας ἀναιρέσεως, ἀλλὰ τετελεσμένης ἀνθρωποκτονίας, καθόσον ἡ πρᾶξις αὐτοῦ, καίτοι ἀποτυχόντος τοῦ σκοποῦ του ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ἤγουν ὡς πρὸς τὸ θανατωθὲν πρόσωπον, περιέχει οὐδὲν ἧττον, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον 46 τοῦ ποινικοῦ νόμου, πάντα τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρου 293 τοῦ αὐτοῦ νόμου πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ εἰρημένου κακουργήματος ἀπαιτούμενα στοιχεῖα, τὴν ἀπόφασιν ἀνθρωποκτονίας καὶ τὴν διὰ τοῦ πρὸς ἐκ-

---

Ὡς *βλαφθεὶς* θεωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρον 309 τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὁ κατηγορούμενος ἐσκόπει νὰ προσβάλῃ καὶ ἀπέτυχεν· ὅθεν ὅταν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ *ἀναιρέσει* ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ ἐρεθισμοῦ γενομένου ἐκ μέρους ἐκείνου, καθ' οὗ ἀπέτυχεν ἡ προσβολή, πρέπει νὰ τίθεται ζήτημα, διότι ἀδιάφορον εἶναι ἂν ὁ ἐρεθισμὸς δὲν προῆλθεν ὑπὸ τοῦ ὃν εὑρῆκεν ἡ βολή. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 39 τοῦ 64. ~~Πρβλ. σύρ. λ. Συνέδρων Δικ.~~ § 607.

Ὁ ἀναιρεσείων, ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ του μόνον ὡς πρὸς τὸ θῦμα τῆς πράξεώς του, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφασισθείσης ἀνθρωποκτονίας, θεωρεῖται ἔνοχος τῆς τετελεσμένης πράξεως, οὐχὶ δὲ ἀποπείρας. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 163 τοῦ 1866.

τέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπιχειρηθέντος μέσου ἐκτέλεσιν ἀνθρωποκτονίας. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 163 τοῦ 1866.»

§ 13. Σύστασις (1). Ἐκ τοῦ ὅτι τινὲς ἐνήργησαν ἐκ συστάσεως φόνον τινά, ἕπεται ὅτι ἐνήργησαν ἐκ προμελέτης; οὐχί. ἀπ. ποιν. Α. Π. 93 τοῦ 66 (2). Πρβ. τὰς ἑπ. § §

(1) Ὅρα Εὐρ. 20 σελ. 175—264.

(2) Ὅρα τὰς 44 καὶ 52 τοῦ 45 ποινικὰς ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἡ δὲ 97 τοῦ 52 ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδὴ πρῶτον ἤδη παραδεχθέντων τῶν ἐνόρκων τὴν σύστασιν, ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ ἀνθρωποκτονία ἀπεφασίσθη ἐκ προμελέτης, διότι οἱ συστασιῶται συναπεφάσισαν προηγουμένως περὶ αὐτῆς καὶ συνωμολόγησαν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, καὶ δεύτερον ἐξ αὐτῆς τῆς ἐτυμηγορίας προκύπτει ῥητῶς ὅτι ὁ ἀναιρεσείων συνήργησεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προμελετηθείσης ἀνθρωποκτονίας, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἐκ προμελέτης ἀποφασισθείσης, καθ' ἣν ἔννοιαν δίδουσι τ' ἄρθρα 58—62 τοῦ ποινικοῦ νόμου εἰς τὰς λέξεις μελετηθεῖσαν ἢ συμφωνηθεῖσαν πρᾶξιν, καὶ οὐχὶ ἁπλῶς ἀποφασισθεῖσαν πρᾶξιν, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων». ἀπ. ποιν. Α. Π. 97 τοῦ 52.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν,

«Οἱ κατὰ τὸν τύπον τῆς συστάσεως συναποφασίζοντες τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διατελῶσι πάντες εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς κατά τε τὴν κατάρτισιν τῆς κοινῆς ἀποφάσεως καὶ κατὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς, διότι, καθὼς ὅταν εἷς καὶ μόνος ἄνθρωπος ἀποφασίζῃ τι, ἀποφασίζει αὐτὸ εἴτε ἐν ἡσύχῳ καταστάσει τῆς ψυχῆς εὑρισκόμενος, εἴτε ὑπὸ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς κατεχόμενος, οὕτω καὶ ὅταν πλείονες ἀποφασίζωσί τι κοινῶς, δυνατὸν εἶναι νὰ διατελῶσι πάντες εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῆς ψυχῆς κατάστασιν. Ὅθεν ἕπεται, ὅτι καὶ τὸ ἔγκλημα τῆς ἀναιρέσεως δύναται νὰ πραχθῇ ὑπὸ πλειόνων διὰ συστάσεως, καὶ ἡ καταφατικὴ λύσις δὲν ἐμφαίνει ἀναγκαίως, ὅτι ἡ ἀνθρωποκτονία ἀπεφασίσθη ἐκ προμελέτης ἢ ἐξετελέσθη ἐσκεμμένως, καθότι ἐνδεχόμενον εἶναι οἱ συστασιῶται, καὶ ὅταν συναπεφάσισαν τὴν ἀνθρωποκτονίαν, καὶ ὅταν τὴν ἐξετέλεσαν, νὰ εὑρίσκωνται εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, μὴ βεβαιούσης ἄλλως τῆς ἐτυμηγορίας, ὅτι μεταξὺ τῆς συστάσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως ἐμεσολάβησε τοσοῦτος χρόνος, ὥστε νὰ προκύπτῃ προφανῶς, ὅτι δὲν διέμεινε πλέον ἡ ψυχικὴ ὁρμή. ἀπ. ποιν. Α. Π. 93 τοῦ 66.

§ 14. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ ποινικοῦ νόμου ὅρα τὴν 89 τοῦ 1850 ποινικὴν ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου ἐν Εὐρ. 20 σελ. 218 ἐπ.

§ 15 Σύστασις καὶ ἀναίρεσις δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν. ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 158 τοῦ 1866. 147 τοῦ 67. Πρλ. τὴν ἀνωτέρω §. 13 σκέψιν τῆς 97 τοῦ 52 ποιν. Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεως Πρλ. Ἀρείου Πάγου ποιν. 19 τοῦ 68.

§ 16. Ἀναίρεσις καὶ ἀπόπειρα συμβιβάζονται; Φαϋερβὰχ σ. 98. ὁ Ἄρειος Πάγος σιωπηρῶς παρεδέχθη καταφατικὴν λύσιν, εἰπὼν ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἀπόπειρα ἀναιρέσεως, τουτέστιν ὅτι δύναται ὁ ἀποφασίσας ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνθρωποκτονίας νὰ ἐπιχειρήσῃ μὲν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν, περιέχουσαν ἀρχὴν ἐκτελέσεως αὐτῆς, ἀλλὰ νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ ἐκ περιστάσεων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 59 τοῦ 55.

§ 17. Συνέργεια (1). Ὡς συνεργὸς ἀνθρωποκτονίας θεωρεῖται ὄχι μόνον ὅστις ἐχορήγησεν εἰς τὸν ἐκπεραιωτὴν αὐτῆς, πρὸ τῆς ἐκτελέσεως, τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ οὗτος εἰς πέρας τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ ὅστις ἐχορήγησε τοιαύτην βοήθειαν καὶ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως, τουτέστι τὸ 2 ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 56 τοῦ ποιν. Νόμου προβλέπει δύο αὐτοτελεῖς πράξεις, ἑκατέρα τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πλήρη ποινὴν τῆς ἀνθρωποκτονίας. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 60 τοῦ 1842.

§ 18. Εἶναι δυνατὸν, ὥστε ὁ μὲν αὐτουργὸς νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος *ἀναιρέσεως*, ὁ δὲ συνεργὸς ὅτι ἐκ *προθέσεως* παρεκίνησεν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῆς διὰ παραγγελίας; ναὶ, διότι τὸ στοιχεῖον τῆς προθέσεως δὲν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν προμελέτην. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 150 τοῦ 64 (2), φέρουσα. (Πρβλ. τὴν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 124 τοῦ 58).

«Ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν δύω ζητημάτων, ἅπερ ὁ Πρόεδρος ὑπέβαλεν εἰς τοὺς ἐνόρκους, οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίφασις, διότι, καὶ τοι προκειμένου περὶ ἀναιρέσεως, καὶ οὐχὶ περὶ φόνου, δύνανται νὰ ὑπάρξωσι συναυτουργὸς, ὅ,τε τὴν πρᾶξιν αὐτοπροσώπως καὶ ἀμέσως ἐκτελέσας, καὶ ὁ ἐκ προθέσεως παρακινήσας τοῦτον εἰς ἐκτέλεσιν διὰ παραγγελίας, καθόσον εἰς τὴν ἀπρομελετήτως καὶ

---

(1) Ὅρα Εὐρ. 20 σελ. 175—264.

(2) Πρλ. τὴν ποιν. Α. Π. 124 τοῦ 58.

εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν δὲν ἀποκλείεται παντάπασιν ἡ ἐκ προθέσεως παρακίνησις εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῆς διὰ παραγγελίας, καθόσον αἱ λέξεις ἐκ προθέσεως, αἵτινες κατὰ τὸ ἄρθρον 56 § 3 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀπαιτοῦνται ὡς στοιχεῖον ἀπαραίτητον τῆς αὐτουργίας, δὲν εἶναι συνώνυμοι τῶν λέξεων *ἐκ προμελέτης*, καὶ δὲν ἐννοοῦσι τὴν ἐκ προμελέτης, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν ἐξ ἐπίτηδες ἢ ἐπὶ σκοπῷ παρακίνησιν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιοποίνου πράξεως. Τοῦτο δὲ ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ αὐτοῦ § τοῦ ἄρθρου 56 ἐν τέλει, διαλαμβάνοντος, ὅτι ὡς αὐτουργὸς τιμωρεῖται, καὶ ὅστις ἐκ προθέσεως παρεκίνησεν ἄλλον εἰς ἐκτέλεσιν ἀξιοποίνου πράξεως, μεταχειριζόμενος ἐπίτηδες ὡς ἕρμαιον τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὁρμήν, ὅπερ δύναται νὰ λάβῃ ἰδίως χώραν εἰς τὴν ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἐκτελουμένην ἀνθρωποκτονίαν ἢ ἄλλην πρᾶξιν. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 156 τοῦ 64».

§ 19. Ἐτυμηγορία φέρουσα «ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ ... ὅτι ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ἔδωκε συμβουλὴν εἰς τὸν αὐτουργὸν ἢ προσεκάλεσεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος τὸν φονευθέντα, καὶ οὕτω συνήργησεν εἰς τὴν ἐκ προμελέτης ἀποφασισθεῖσαν καὶ ἐσκεμμένως πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν ὑπ' ἄλλου τινὸς αὐτουργοῦ» περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς συνεργείας τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τῶν ἄρθρων 71 καὶ 72 τοῦ ποιν. νόμου. Διὰ δὲ τῆς προθέσεως τοῦ διαζευκτικοῦ συνδέσμου ἢ δὲν διακρίνεται μὲν ἀκριβῶς ὁποῖον τῶν δύο ὅρων τῆς συνεργείας παραδέχονται οἱ ἔνορκοι, ἤτοι ἐὰν διὰ τῆς συμβουλῆς ἢ διὰ τῆς γενομένης προσκλήσεως τοῦ φονευθέντος συνήργησεν, ἀποδεικνύεται ὅμως ὅτι παραδέχονται τὴν συνέργειαν διὰ τοῦ ἑνὸς τῶν μέσων τούτων, καὶ ἑκάτερον τούτων συνιστᾷ τὴν συνέργειαν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 69 τοῦ 54. Ἄλλως ἐν § 121 τῆς λέξ. ὑπαιτιότης. Hélie inst. § 678. Απ. ποιν. 104 τοῦ 65.

§ 20 Ἡ πρόθεσις εἶναι δύο εἰδῶν, ἢ σχηματίζεται κατὰ προμελέτην ἢ προκαλεῖται ὑπὸ ψυχικῆς ὁρμῆς· ὥστε ἐτυμηγορία φέρουσα ὅτι ἐν γνώσει καὶ προθέσει ὡς, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ προμελέτης φόνου διὰ συνδρομῆς του κτλ. δὲν εἶναι πλήρης, ἐπειδὴ ἀφίνει ἀσαφὲς καὶ ἀμφίβολον, ἂν ἐν γένει ὑπῆρξε πρόθεσις πρὸς τὴν συνέχειαν· διότι, ἀρνηθέντες οἱ ἔνορκοι τὴν προμελέτην, δὲν ἐξέτασαν ἂν ὑπῆρχε καὶ βρασμὸς ψυχικῆς ὁρμῆς· ὥστε ἡ ἐπὶ τῆς ἐτυμηγορίας ταύτης στηριχθεῖσα ἀπόφασις δι' ἧς κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὁ κηρυχθεὶς ἔνοχος, ἀνῃρέθη καὶ παρεπέμφθη πρὸς νέαν ἐκδίκασιν ἡ ὑπόθεσις. Ἀπόφ. ποιν. Α. Π. 94 τοῦ 1854.

§ 21. Δυνατὸν νὰ μὴν ἦναί τις ἔνοχος φόνου ἐκ συστάσεως καὶ νὰ συνήργησε μολοντοῦτο εἰς τὸν παρ' ἄλλου ἐκτελεσθέντα φόνον· ὥστε τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ζήτημα ἠδύναντο νὰ συνυπάρξωσι, καὶ νὰ λυθῇ τὸ μὲν πρῶτον ἀποφατικῶς, τὸ δὲ δεύτερον καταφατικῶς. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 114 τοῦ 58.

§ 22. Συνέργεια κατὰ τὸ ἄρθρον 71 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὅρα Ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 96 τοῦ 58 ἐν Εὐρ. 20 σελ. 205 (§ 28) καὶ σελ. 209.

§ 23. Ὅταν οἱ ἔνορκοι παραδέχωνται τὴν συνέργειάν τινος εἰς τὴν ἐκ προμελέτης ἀποφασισθεῖσαν καὶ ἐσκεμμένως ἐκτελεσθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν, περιττὸν νὰ προβῶσιν εἰς τὰ περὶ ἀναιρέσεως ζητήματα. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 69 τοῦ 1854.

§ 24. Ὁ μὴ συμμετασχὼν εἰς τοὺς παρὰ τῶν αὐτουργῶν ἐκτελεσθέντας φόνους συνεργὸς ὑποβάλλεται εἰς τὴν διὰ βίου δεσμῶν ποινήν. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Παγου 1 τοῦ 58.

§ 25. *Ἀναίρεσις* (1).—Πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ κακουργήματος τῆς ἀναιρέσεως ἀπαιτεῖται *ἀπόφασις*· ἄλλως ἡ πρᾶξις δὲν εἶναι ἀξιόποινος. Ἀπόφασις ποιν. Ἀρ. Πάγου ρμγ'. τοῦ 1887, ἣν ὅρα ἐν Εὐρ. λ. *ἀπόφασις*.

§ 26. Τὸ ζήτημα «εἶναι ἔνοχος ὁ Α. ὅτι *σκοπῶν* ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Β. ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ ἐπιχειρήσας οὕτως ἐξωτερικὴν πρᾶξιν περιέχουσαν ἀρχὴν ἐκτελέσεως, ἀποτυχὼν ἐν τούτοις τοῦ σκοποῦ ἀπὸ ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεώς του περιστατικὰ κτλ.» ὁ ἀναπληροῖ τὴν λέξιν *ἀπεφάσισε* τοῦ ἄρθρου 293 τοῦ ποινικοῦ νόμου; ναί, εἶπεν ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις ποινικὴ 85 τοῦ 66) ἐπιεικέστερα κρίνων.

§ 27. Τὸ ἄρθρον 293 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἐπέλθῃ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑλικῆς πράξεως ἡ ἀνθρωποκτονία, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ἦναι ταύτης ἁπλῆ συνέπεια. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 22 τοῦ 63.

§ 28. Τὸ εἰς τὸ ἄρθρον 293 τοῦ ποινικοῦ νόμου στηριζόμενον ζήτημα πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ, ἂν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἀπέκτεινεν ὁ κατηγορούμενος. Ἂν ὑπάρχῃ ἀσάφειά τις, ἡ ἀπόφασις ἀναιρεῖται. Ἀπόφασις ποιν. Ἀρείου Πάγου 75 τοῦ 67.

---

(1) Φαϋερβάχ. § 215 ἐπ. ἰδίως § 217 224 ἐπ. Βέρνερ § 178 181 ἐπ.

§ 29. Περὶ ἀναιρέσεως, ἡ τελευταία σκέψις τοῦ 68 τοῦ 61 ποιν. ἀποφ. Α. Π. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐτυμηγορίας «ἀπεφάσισε νὰ ἀναιρέσῃ τὸν βοσκὸν διὰ πιστόλας πεπλη»ρωμένης μὲ πυρίτιδα καὶ σφαιρίδια, ἐπιχειρήσας κατ' αὐτοῦ »ἐξωτερικὴν πρᾶξιν» συνάγεται ὅτι ἡ μετοχὴ *ἐπιχειρήσας* δὲν εἶναι ἐνταῦθα αἰτιολογικὴ τῆς πρὸς ἀναίρεσιν ἀποφάσεως, ἀλλ' ὅτι προηγήθη ἡ ἀπόφασις, πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ αὐτῆς ἐγένετο καὶ ἐπιχείρησις ἐξωτερικῆς πράξεως περιεχούσης ἀρχὴν τῆς ἐκτελέσεως· ὅθεν ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ὀρθὴ καὶ πλήρης. Ἀπόφ. ποιν. Α. Π. 68 τοῦ 1861».

ΣΗΜ. Τὸ παράπονον ἦτον ὅτι εἰς τὴν ἀπόπειραν ἀπαιτεῖται ἐσωτερικὴ ἀπόφασις καὶ ἐξωτερικὴ πρᾶξις, τὸ δὲ δικ. ὑπέλαβεν ὅτι ὑπάρχει ἀπόφασις, διότι ἐπεχείρησεν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν.

§ 30. Ἀντὶ τῆς λέξεως *ἀνθρωποκτονία* δύναται νὰ σημειωθῇ ἐν τοῖς ζητήμασιν ἡ λέξις *ἀναίρεσις*, προκειμένου λόγου περὶ ἀναιρέσεως, διότι αἱ λέξεις αὗται εἰσὶ συνώνυμοι. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 6 τοῦ 65.

§ 31. Ἡ ψυχικὴ ὁρμὴ χαρακτηρίζει τότε μόνον τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, ὅταν δὲν ἐπέλθῃ ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 86 § 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου προνοουμένη διανοητικὴ ταραχή. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 57 τοῦ 1849, φέρουσα·

§ 32. Περὶ ἀναιρέσεως· ὅρα ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 19 τοῦ 67.

§ 32. *Ποινὴ* ἐπιβλητέα εἰς τὴν ἀναίρεσιν. Ὁ ἔνοχος ἀποπείρας ἀπρομελήτου εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀνθρωποκτονίας, συνεπείᾳ ἐρεθισμοῦ καὶ παροργίσεως ἐκ μέρους τοῦ παθόντος (ἄρθρον 293 § 2, 47 καὶ 49 § 3 τοῦ ποινικοῦ νόμου) τιμωρεῖται μὲ εἱρκτήν. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 146 τοῦ 59.

§ 33. Ἡ ἀπόπειρα τῆς ἀναιρέσεως τιμωρεῖται κατ' ἐλάχιστον ὅρον μὲ εἱρκτὴν 7 1/2 ἐτῶν, ὅταν ἡ κυρία πρᾶξις προβλέπηται ἀπὸ τὸ ἐδάφιον 1 τοῦ ἄρθρου 293 τοῦ ποιν. νόμ. ἀπ. ποιν. Α. Π. 62 τοῦ 1866.

§ 34. Κηρυχθέντος τοῦ κατηγορουμένου ἐνόχου ἀποπείρας ἀναιρέσεως προνοουμένης καὶ τιμωρουμένης ἀπὸ τ' ἄρθρα 293 § 2, 47 καὶ 49 § 3 τοῦ ποιν. νόμου, ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ νόμου καταδικάσαν τὸν ἀναιρεσείοντα εἰς ἐννέα ἐτῶν εἱρκτήν· καθότι προκειμένου περὶ ἀποπείρας τῆς τιμωρουμένης ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 293 §

2 ἀναιρέσεως μὲ δεσμὰ τὸ πολὺ δεκαπέντε ἐτῶν, τὸ Δικαστήριον δὲν ἠδύνατο κατὰ τὸ προμνημονευθὲν ἄρθρον 49 § 8 νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ποινὴν κατωτέρω τοῦ ἡμίσεως τοῦ εἰρημένου ἀνωτάτου ὅρου τῆς ποινῆς, ἥτις ἤθελε καταγνωσθῇ ἐπὶ τῆς τετελεσμένης ἀναιρέσεως, ἤτοι εἰς ἑπτὰ ἐτῶν εἱρκτὴν, ὡς ἐσφαλμένως ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται· ἠδύνατο ὅμως νὰ τὴν ἀναβιβάσῃ, ὡς ἔπραξεν, ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον ὑπῆρχε συῤῥοὴ καὶ ἄλλης κολασίμου πράξεως, ἤτοι τῆς ἐκβιάσεως, τῆς ὁποίας ὁ ἀναιρεσείων συγχρόνως ἐκηρύχθη ἔνοχος, τιμωρητέας μὲ εἱρκτὴν τὸ πολὺ ἑπτὰ ἐτῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 368 § 2 τοῦ ἰδίου ποιν. νόμου, καὶ τὴν ὁποίαν τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ὡς ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 109 τοῦ αὐτοῦ Νόμου. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 24 τοῦ 1856.

§ 35. *Ἀπόπειρα φόνου* (1).—Ὁ σκοπὸς μόνος ἁπλῶς τῆς ἀνθρωποκτονίας δὲν ἀποτελεῖ ἀπόπειραν μήτε τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου, μήτε τοῦ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς. Ἀπόφ. ποιν. Α. Π. 65 τοῦ 1846.

§ 36. Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία φέρῃ ὅτι ὁ Α. εἶναι ἔνοχος ὅτι *σκοπῶν* νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν ἐπεχείρησεν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν κτλ. βεβαιοῦται ἀρκούντως ὅτι *ἀπεφάσισε* τὴν πρᾶξιν ταύτην, διότι ἐν τῇ λέξει *σκοπῶν* περιέχεται ἡ τῆς *ἀποφάσεως* ἔννοια. Α. Ποιν. Α. Π. 163 τοῦ 1866.

§ 37. Πῶς πρέπει νὰ τίθηται τὸ ζήτημα, ὅταν πρόκηται περὶ ἀποπείρας φόνου ἐκ συστάσεως; Ἡ 151 τοῦ 1855 ποιν. ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου φέρει·

«Ἐπειδὴ ἂν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, δι' ἧς οἱ ἀναιρεσείοντες ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι τοῦ ὅτι κατὰ προηγουμένην συνεννόησιν καὶ συνομολογήσαντες ἀμοιβαίαν συνδρομὴν συναπεφάσισαν νὰ φονεύσωσι τὸν Μιχαὴλ Χαροκόπον διὰ πυροβόλου, ἀλλ' ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ των ἐκ περιστατικῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς των, δὲν περιέλαβε καὶ τοὺς ὅρους «ὅτι ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισαν ἢ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσαν τὴν παρ' αὐτῶν ἀρξαμένην, ἀλλ' ἀποτυχοῦσαν κτλ. ἀνθρωποκτονίαν», ἡ παράλειψις τῶν ὅρων τούτων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δίδουσα χώραν εἰς ἀναίρεσιν· καθότι ἡ πρᾶξις, ὅπως οἱ ἔνορκοι τὴν ἐχαρακτήρισαν, εἶναι κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον ἀπόπειρα φόνου γενομένου ἐκ συστάσεως· ἡ σύστασις περιλαμβάνει

(1) Ὅρα τὴν λ. Ἀπόπειρα ἐν Εὐρ. γ. σελ. 1—22. Πρλ. Α. Π. ἀπ. ποιν. 68 τοῦ 61. σκ. τελ.

αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ τὰ στοιχεῖα τῆς προμελέτης καὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐσκεμμένως ἀποφάσεως τῶν πραττόντων».

§ 38. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῆς ἀποπείρας τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου, περιττὸν εἶναι ν' ἀποφαίνωνται ἐπὶ τοῦ ζητήματος περὶ τραύματος ἐκ προμελέτης ἀποφασισθέντος καὶ ἐσκεμμένως ἐκτελεσθέντος. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 60. Πρλ. § 65.

§ 39. Ποία ποινὴ καταγινώσκεται διὰ τὴν ἀναιρέσεως ἀπόπειραν; ὅρα τὴν πρώτην σκέψιν τῆς 27 τοῦ 1856 ἀποφάσεως ποινικῆς Ἀρείου Πάγου. Πολ. § 32 ἐπ.

§ 40. Φόνου ἀπόπειρα συνεπείᾳ ἐρεθισμοῦ δι' ὀνειδισμῶν κλπ. πῶς τιμωρεῖται; Ἀπόφασις 2 τοῦ 60.

§ 41. *Φόνος ἐξ ἀμελείας.*—Ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 301 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸν πράξαντα φόνον ἐξ ἀμελείας, ἕνεκα ἀνεπιτηδείου ἐφαρμογῆς ἐπιτηδεύματός τινος, ἡ ἄδεια τοῦ νὰ μετέρχηται τὸ ἐπιτήδευμα αὐτὸ, πρόδηλόν ἐστιν, ὅτι ὡσαύτως καὶ κατὰ μείζονα μάλιστα λόγον πρέπει νὰ ἀπαγορεύηται ἡ περαιτέρω ἐξάσκησις τοῦ ἐπιτηδεύματος εἰς τὸν πράξαντα ἐξ ἀμελείας φόνον, ἐνῷ μετήρχετο τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα ἄνευ ἀδείας. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 1 τοῦ 67.

§ 42. Πότε δὲν εἶναι τυχαῖος, ἀλλ' ἐξ ἀμελείας ὁ φόνος; ὅρα ΑΠ. ποιν. 106 τοῦ 61.

§ 44. Καὶ ἡ ἐξ ἀμελείας πρᾶξις, ἐξ ἧς προῆλθε βλάβη εἰς ἄλλον, ὑποχρεοῖ τὸν αἴτιον εἰς ἀποζημίωσιν. (ἡ αὐτὴ ἀπόφασις). Πρλ. τὴν λέξ. ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν ἐξ ἀδικήματος. Πρλ. ἀνωτέρω σελ. 23 ἐπ.

§ 44. *Φόνος ὑπὸ πλειόνων* (1).—*Ἡ ἐτυμηγορία πρέπει νὰ ἦναι σαφής.*—Ὅταν κατηγορηθῶσι δύο ὡς ἐκ συστάσεως φονεύσαντές τινα, ἀλλ' ὁ εἷς ἀθωωθῇ, παύει ἡ σύστασις καὶ ἡ συνδρομὴ τῶν περιστατικῶν τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 57 ἀναφερομένων, ὥστε δὲν εἶναι ἐφαρμοστέα ἡ ποινὴ τοῦ ἄρθρου 288 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐὰν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν, ὅτι ὁ ἕτερος ἐκ προμελέτης ἐφόνευσεν· τὸ δ' ἐλλειπὲς τῆς ἐτυμηγορίας δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 76 τοῦ 47, ἣν ἐν Εὐρ. 17 σελ. 328.

§ 45. Θεωρεῖται ἀσαφὴς ἡ ἐτυμηγορία, ὅταν δὲν ὁρίζηται σα-

(1) Φαϋερβάχ § 225 ἐπ. Βέρνερ § 176, 184.

φῶς ἐν αὐτῇ τίς ἀπέκτεινεν ἢ τις ἐπλήγωσεν; Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρείου Πάγου 111, 59, 97 τοῦ 52, 130 τοῦ 60, 10 τοῦ 61, 121 καὶ 125 τοῦ 65, 11 τοῦ 68. Πρλ. τὰς ἐπ. §§ (1).

§ 46 Πῶς τιμωρεῖται ἡ πρᾶξις τῶν τραυμάτων, ὅταν πολλοὶ ἐπέφερον αὐτά; Τότε μόνον τιμωροῦνται πάντες ὡς αὐτουργοί, ὅταν ἡ σύμπτωσις πασῶν τῶν πληγῶν ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα, οἷον τὸν θάνατον. Ὅθεν πρέπει νὰ ἐρωτῶνται περὶ τούτου οἱ ἔνορκοι· ἄλλως ἡ ἀπόφασις ἀναιρεῖται (458 § 12 Ποιν. δικ.) καὶ ἡ δίκη παραπέμπεται πρὸς νέαν συζήτησιν. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 121 τοῦ 65. Πρλ. τὴν προηγουμένην §.

§ 47. Τὸ ἄρθρον 311 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ ἀναιρέσεως (φόνου); Ῥητῶς τὸ ζήτημα δὲν γινώσκω ἂν ἐλύθη. Πρλ. ὅμως Ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 121 καὶ 125 καὶ 165 τοῦ 65 ἐν λ. τραύματα. Φαϋερβὰχ § 225, 226.

§ 48. 49. Ἐτυμηγορία διαλαμβάνουσα ὅτι ὁ Α καὶ Β ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισαν καὶ ἀνῄρεσαν τὸν Γ, παρέχει ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσῃ τὶς ἂν ἦναι ἐνταῦθα ἐφαρμοστέον τὸ ἄρθρον 311 τοῦ ποιν. νόμου; οὐχί. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 138 τοῦ 67.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι, κηρυχθέντων ἁπάντων τῶν κατηγορουμένων ἐνόχων, ὅτι ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισαν καὶ ἀπέκτειναν τὸν Α, ὀρθῶς οἱ σύνεδροι ἐφήρμωσαν τὸ ἄρθρον 293 τοῦ ποιν. νόμου, διότι ἡ ἐτυμηγορία περιέχει ὡς πρὸς ἕνα ἕκαστον τὴν βεβαίωσιν ὅλων τῶν γεγονότων, ἅτινα ἀπαρτίζουσι τὸ ἀδίκημα τῆς ἀναιρέσεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 138 τοῦ 1867.

§ 50. Πῶς τίθεται τὸ περὶ ἀνθρωποκτονίας ζήτημα; Εὑρ. ιζ' (λ. Συνέδρων Δικ.) § 461.

§ 51. Ἀντιφατικὴ ἢ ἀτελὴς εἰς τὸ περὶ ἀνθρωποκτονίας ἐτυμηγορία. αὐτ. §§ 747 764—773 ἐπ. 772[2] ἐπ. 782[2] ἐπ. 784, α, ιδ, ιθ, κ. 776.

§ 52. Ἡ ἀπόφασις τῶν ἐνόρκων, ὅτι ὁ Α. μετ' ἄλλων ἐκ συστάσεως διὰ προμελέτης ἐφόνευσε τὸν Β δὲν ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ὁ αὐτὸς Α συνήργησε καὶ παρευρέθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ φόνου, διότι διὰ τῆς δευτέρας ἀπαντήσεως προσδιορίζεται τὸ

(1) Πρλ. τὴν λ. Συνέδρων Δικ. § 470, 747 καὶ 863. Εὑρετ. σελ. 218.

εἶδος τῆς συμπράξεως τοῦ Α. ὡς συστασιώτου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 86 τοῦ 66.

§ 53. Ἂν οἱ ἔνορκοι διὰ μὲν τοῦ πρώτου ἄρθρου τῆς ἐτυμηγορίας των ἐκήρυξάν τινα ἔνοχον ἀποπείρας φόνου ἐκ προμελέτης, διὰ δὲ τοῦ τρίτου ἀπεφάνθησαν, ὅτι ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν ταύτην εἰς κατάστασιν, καθ' ἣν δὲν ἦτο μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη τοῦ λογικοῦ του ἡ ἐνέργεια, οὐσιωδῶς ὅμως τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη, δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις μεταξὺ τῶν δύω αὐτῶν ἄρθρων. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 13 τοῦ 60.

§ 54. Ἀναίρεσις καὶ σύμπτωσις πληγῶν δὲν εἶναι εἰς ἀντίφασιν. Ἀρείου Πάγου ποινικὴ 41 τοῦ 66. Πρλ. § 65.

§ 55. Ὑπάρχει ἀντίφασις ἂν κηρυχθῇ εἷς μὲν ἔνοχος ὅτι ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Α, ἕτερος δὲ ὅτι εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπρομελετήτως ἀπέκτεινε τὸ αὐτὸ πρόσωπον;

Διὰ τί νὰ ὑπάρχῃ, ὅταν ὑπάρχωσι δύω καίριαι πληγαί; Τὸ ζήτημα ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις τὸ ἔλυσε καταφατικῶς διὰ τῆς 91 τοῦ 1866 ποινικῆς ἀποφάσεως, εἰπὼν ὅτι οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν ὅτι καὶ τὰ δύω τραύματα ἦσαν θανατηφόρα καὶ ἐπηνέχθησαν πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ ὁ παθών. Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔλυσε καταφατικῶς καὶ τὸ Ἀκυρωτικὸν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Αὐγ. 1841 ἀποφ. Δαλλ. inst crim. § 3559.

§ 56. Μεταβολὴ ζητημάτων—Κατηγορουμένου τινὸς ἐπὶ φόνῳ, τίθεται ζήτημα περὶ ἀναιρέσεως; περὶ ἀποπείρας; τἀνάπαλιν; Ὅρα, Εὐρ. ιζ (λ. Συνέδρων Δικ.) § 530 ἑπ. 615 ἑπ. 621 ἑπ. 627 ἑπ. Πρλ. τὰ ἑξῆς·

§ 57. Ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ φόνῳ, τίθεται ζήτημα περὶ ἀναιρέσεως; ὅρα, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων, ἀποφάσεις ποινικὰς Ἀρείου Πάγου 31 τοῦ 53, 51 τοῦ 61, 24 τοῦ 63, 67 τοῦ 47. Πρλ. τὰ ἑξῆς.

§ 58. Κατηγορουμένου τινὸς ἐπὶ ἀναιρέσει, τίθεται ζήτημα (ἂν ἐκ τῆς συζητήσεως προκύψῃ τοιοῦτό τι) περὶ φόνου ἐκ προμελέτης, ἐκ τούτου δὲ δὲν μεταβάλλεται ἡ κατηγορία. Τὸ βούλευμα δὲ, μὴ ἀποφαινόμενον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν, ἀλλὰ χαρακτηρίζον ἁπλῶς τὴν πρᾶξιν ὡς ἀναίρεσιν, δὲν μάχεται πρὸς τοῦτο· διότι ἡ ἀναίρεσις καὶ ὁ φόνος δὲν διαφέρουσιν εἰμὴ κατὰ τὸ εἶδος τῆς περὶ τὴν ἀνθρωποκτονίαν ἀποφάσεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 67 τοῦ 65.

§ 59 Ἡ ἀναίρεσις συνδέεται μὲ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἐκ προμελέτης

φόνου, καὶ μόνον διαφέρει ὡς πρὸς τὸ ἐπιβαρυντικὸν τῆς πράξεως· ἑπομένως τίθεται ζήτημα περὶ ἀποπείρας φόνου καὶ ὅταν κατηγορῆταί τις δι' ἀπόπειραν ἀναιρέσεως. (**288 294** ποινικοῦ νόμου) Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου **17** τοῦ **1854**.

§ **60**. Ὅταν κατηγορῆταί τις διὰ φόνον ἐκ προμελέτης, τὸ δικαστήριον τῶν Συνέδρων δύναται νὰ θέσῃ ζήτημα τραυματισμοῦ ἐκ προμελέτης, ἐξ οὗ προῆλθε θάνατος, καθότι αἱ ἐκ προμελέτης γενόμεναι σωματικαὶ βλάβαι ἢ τὰ τραύματα, τὰ συνεπάγοντα μεθ' ἑαυτῶν θάνατον, ἐμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ βαρύτερον ἔγκλημα τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου ψπη τοῦ **1841**.

§ **61**. Ὅταν ἡ κατηγορία ἀφορᾷ φόνον, δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τραύματος, διότι ἡ πρᾶξις εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, μὴ διαφέρουσα εἰμὴ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ κατηγορουμένου. (**429 430** Ποιν. δικ.) Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου **51** τοῦ **1856**. Πρλ. τὰς **14** καὶ **107** τοῦ **53** ποιν. ἀπ.

§ **62**. Ὅταν κατηγορῆται τις ὡς ὑπαίτιος ἀποπείρας φόνου, δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα ἀπειλῆς κατὰ τῆς ζωῆς. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου **126** τοῦ **65**.

§ **63**. Τὸ δικαστήριον τῶν Συνέδρων δύναται νὰ μὴ θέσῃ τὸ προτεινόμενον ζήτημα, ὡς μὴ πηγάζον δῆθεν ἐκ τῆς συζητήσεως; Περὶ τούτου ὅρα Εὑρ. ιζ. (λ. Συνέδρων δικαστήριον) § **581** ἑπόμ. **607**. Δαλλ. instr. crim. § **2557** ἑπόμ. **Faustin, inst.** § **663, 664**. Ἀποφάσεις ποινικὰς (1) Ἀρείου Πάγου **16** τοῦ **59,39** τοῦ **1864**, **112** τοῦ **51**, **83** τοῦ **66**.

Ἀνακεφαλαίωσιν θέλω κάμει ἐν οἰκείῳ τόπῳ εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον συνοπτικὸν Εὑρ. λ. Συνέδρων Δικ.

§ **64**. Ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ ἐκθέσει (**306** ποιν. ν.), δὲν τίθεται ζήτημα περὶ ἀποκρύψεως τοκετοῦ (**296** ποιν. ν.). Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου **27** τοῦ **64**.

§ **65**. *Φόνος καὶ τραῦμα συγχρόνως;*—Τεθέντων ζητημάτων περὶ ἀναιρέσεως καὶ περὶ τραύματος, ἐπιτρέπεται νὰ λυθῶσιν ἀμφότερα καταφατικῶς (2); οὐχί, λέγει ὁ Βέρνερ ἐν § **106** τοῦ **46** (3). οὕτω καὶ αἱ ποιν. Α. Π. ἀποφ. **166** (τοῦ **65**). **67** (τοῦ **46**). Ναί, κατὰ τὸν Γαϊβ εἰς τὸ περὶ ποινικοῦ δικαίου σύγγραμμα ἐν σελ.

---

(1) Ἐκτὸς δηλ. τῶν ἐν Εὑρ. ιζ.

(2) Πρλ. Εὑρ. λ. ἀπόφασις ἐν γένει.

(3) Εὑρ. Συνέδρων δικ. § **764**.

345. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 58 τοῦ 61. Πρβλ. καὶ Faustin σ. 87—90 τοῦ 9 τόμου. Κατὰ τὴν 99 τοῦ 52 ποινικὴν Ἀρείου Πάγου ἀπ. ἐτυμηγορία χαρακτηρίζουσα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν ὡς ἀναίρεσιν καὶ ὡς τραῦμα (1), δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν (447, 449 ποιν. δικονομ.) (2). Πρλ. Φαϋερβάχ § 43 β. καὶ 111 β. Πρλ. ἀν. § 38, 54. Hélie inst. § 660 ἐν τέλ. ἐκδ. α.

§ 66. *Παιδοκτονία* (3).—Ὅταν ἡ μήτηρ, ἥτις δι' ἀπόκρυψιν τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς κατηγορεῖται, ἠθωώθη, ὑπάγεται εἰς καταδίωξιν ὁ ὡς συνεργὸς κατηγορηθείς; οὐχί, μὴ ὑπαρχούσης τῆς κυρίας πράξεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 35 τοῦ 67. Πρλ. Εὐρ. 20· σελ. 218 ἐπ.

§ 67. Κηρυχθέντος τινὸς ἐνόχου, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς μητρός, ὅτι

(1) Ὁ πυροβολήσας μὲ σκοπὸν φόνου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι καὶ ἐπὶ σκοπῷ τραυματισμοῦ ἐπυροβόλησεν. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 35 τοῦ 46.

(2) Ὅταν οἱ ἔνορκοι κηρύττωσί τινα ἔνοχον ἀναιρέσεως, ἀλλὰ παραδέχονται συγχρόνως καὶ τὸν τραυματισμόν, ἐπιβάλλεται ποινὴ καὶ διὰ τοῦτον; ὄχι, διότι ὁ τραυματισμὸς εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναιρέσεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 17 τοῦ 54 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των παρεδέχθησαν, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες εἶναι ἔνοχοι ἀποπείρας ἀναιρέσεως, τουτέστιν ὅτι ἡ ἀνθρωποκτονία ἦτον ἡ σκοπουμένη πρᾶξις· ἂν δὲ ταυτοχρόνως παρεδέχθησαν τὸν τραυματισμόν, δὲν ἐθεώρησαν αὐτὸν ὡς τὸ σκοπούμενον ἔγκλημα, ἀλλ' ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀποπειραθείσης ἀναιρέσεως· ἑπομένως οἱ ἀναιρεσείοντες κηρυχθέντες ἔνοχοι μιᾶς καὶ μόνης πράξεως, ἤτοι τῆς ἀποπείρας ἀναιρέσεως, δι' αὐτὴν καὶ μόνην ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶσι· τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐσφαλμένως ἐθεώρησε τοὺς ἀναιρεσείοντας τιμωρητέους διά τε τὴν κυρίαν πρᾶξιν καὶ διὰ τὸ ἀποτέλεσμα, τουτέστιν ἕνεκα τοῦ τραύματος, ὡς ἑτέρας πράξεως, καὶ ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε κατ' αὐτῶν τ' ἄρθρα 308 § 4 307 § 4 καὶ 106 τοῦ ποιν. νόμου· ἑπομένως κατὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασις εἶναι δυνάμει τοῦ ἄρθρου 458 ἀριθ. 19 τῆς ποιν. δικονομίας ἀναιρετέα, ἕνεκα ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου· πρέπει δὲ νὰ μετριασθῇ ἡ ποινὴ πρὸς ἐφαρμογὴν μόνον τοῦ νόμου ὡς πρὸς τὴν ἀπόπειραν τῆς ἀναιρέσεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 17 τοῦ 54».

(3) Φαϋερβάχ. § 236 ἐπ. Βέρνερ § 183.

ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δολοφονήσῃ τὸ νεογνὸν ἀπέκρυψε τὸν τοκετὸν αὐτῆς, μὴ ζήσαντος τοῦ τέκνου μετ'αὐτὸν, οὔτε ἀποβιώσαντος διά τινος πράξεως ἢ ἐλλείψεως τῆς μητρὸς, ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 296 § 1 τοῦ ποιν. νόμου κατ' αὐτοῦ; Ὄχι, διότι τὸ ἔγκλημα τῆς ἀποκρύψεως τοῦ τοκετοῦ δὲν ὑφίσταται, ἂν ἄλλος τις, καὶ οὐχὶ ἡ μήτηρ, ἀποκρύψῃ τὸν τοκετόν της, καθότι ἡ παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἀπόκρυψις θεωρεῖται ὡς ὅρος τοῦ ἀξιοποίνου. Ὥστε ἀθωωθείσης ταύτης, οὐδεὶς ἄλλος εὐθύνεται διὰ τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ τοκετοῦ, εἰμὴ καθόσον μόνον συνήργησεν εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς μητρός. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης πράξεως, οὔτε σύμπραξις δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 35 τοῦ 1867. Πρβ. τὴν προηγουμένην §.

§ 68. Γυνή τις κατηγορηθεῖσα ἐπὶ παιδοκτονίᾳ καὶ ἀθωωθεῖσα δύναται νὰ καταδιωχθῇ, ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ γεγονότος, διὰ φόνον ἐξ ἀπερισκέψεως; Ὅρα ἐν Εὐρ. τὴν λέξιν *Κατηγορία.*

§ 69. Φαρμακεία.—Φαϋερβὰχ § 222· ἔννοια τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου. αὐτ. σημ. 1, 2. Hélie 5 σ. 338. Ἀπόπειρα. Φαϋερβὰχ αὐτ. σημ. 6, 7. Ἀπρόσφορα μέσα. Hélie ν. σ. 334. Βέρνερ § 174 ἐπ. 182.

§ 70. Ἀγονοποίησις. Βέρνερ § 175.

§ 71. Πατροκτονία.—Φαϋερβὰχ § 230 ἐπ.

§ 72. Φόνος μετὰ μέθης.—Ὅρα ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου 47 τοῦ 67. Πρλ. Εὐρ. 17 § 541—548.

§ 73. *Διάφορα.*—Ἡ ἀνθρωποκτονία δὲν εἶναι πρᾶξις ἰδιαιτέρας φύσεως τοῦ φόνου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 23 τοῦ 50.

§ 74. Ἡ ἀφαίρεσις τῆς ζωῆς τινὸς, γενομένη χάριν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ληστείας, ἐπισύρει τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. (363 364 ποιν. νόμ.) Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 34 τοῦ 1857 Πρλ. Φαϋερβαχ. § 219· ἡ 53 τοῦ 52 ποινικὴ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει. (Πρλ. κατ. σελ. 24).

«Ἐπειδὴ ἀποφηναμένων τῶν ἐνόρκων ὅτι ὁ ἀναιρεσείων Ἰωάννης Κοῦρος ἐκτὸς τῆς ληστείας, τῆς ὁποίας ἐκηρύχθη ἔνοχος ὁμοῦ μετ' ἄλλων τεσσάρων συστασιωτῶν, ἐξετέλεσεν αὐτὸς μόνος καὶ ἀνθρωποκτονίαν ῥητῶς ἐξῃρημένην ἀπὸ τὴν μελετηθεῖσαν ληστείαν καὶ μὴ ἔχουσαν συνάφειαν μὲ ταύτην μήτε ὡς μέσον, μήτε ὡς συνέπεια, φονεύσας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς τὸν Ἀθ. Γκότζην, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ συνέδρων ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ

ἐφήρμοσε κατ' αὐτοῦ τὸ ἄρθρ. 364 § 2 τοῦ ποιν. νόμου καθ' ὃ τιμωροῦνται μὲ θάνατον λησταί, οἵτινες ἐφόνευσαν ἢ ἐπλήγωσαν κλπ. διότι αὐτὸς ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται ὁ συνήγορος τοῦ ἀναιρεσείοντος, νὰ ἦναι ὁ φόνος ὡς ἀναγκαῖον μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ληστείας, ἢ ὡς συνέπεια ἀναπόφευκτος αὐτῆς, διὰ νὰ καταγνωσθῇ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, οὔτε νὰ διακριθῇ ἂν ἐξετελέσθη εκ προμελέτης ἢ ἀπρομελετήτως ὁ φόνος, ἀλλ' ἀπαιτεῖ μόνον νὰ βεβαιοῦται, ὡς εἶναι βεβαιωμένον ἐπὶ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ὅτι ὁ ληστὴς ἐφόνευσεν ὁπωσδήποτε κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ληστείας, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θεωρῶν ὁ νόμος τὴν ὑπωσδήποτε πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν ὡς ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν τῆς μελετηθείσης κυρίας πράξεως τῆς ληστείας, ἐπιβάλλει τὴν ἀνωτάτην ποινὴν εἰς τὸν αὐτουργὸν αὐτῆς ἕνεκα τῆς ἐπιβαρυντικῆς ταύτης ἰδιότητος, ὡς ἔπραξεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ διαληφθὲν δικαστήριον τῶν συνέδρων· ὀρθῶς δὲ τὸ αὐτὸ δικαστήριον δὲν ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ὡς εἰς τοὺς ἄλλους συστασιώτας τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 59 τοῦ εἰρημένου ποινικοῦ νόμου, καθότι αὐτὴ ἡ διάταξις ἐξαιρεῖ τοὺς ἄλλους αὐτουργοὺς καὶ συστασιώτας ἀπὸ τὴν ἐπίτασιν τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβαρυντικῆς περιπτώσεως καὶ οὐχὶ τὸν ἀναιρεσείοντα. ὅστις ἐξετέλεσε τὴν μελετηθεῖσαν πρᾶξιν τῆς ληστείας δι' ὑπερβάσεως τῶν τεταγμένων ὁρίων μὲ τὴν ἐπιβαρύνουσαν καὶ οὐσιωδῶς ἐπιτείνουσαν τὴν ποινὴν περίστασιν τῆς ἀνθρωποκτονίας. Ὅθεν, τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται ἀνυπόστατος ἡ αἴτησις ἀναιρέσεως τοῦ Ἰωάννου Κούρου».

§ 75. Ἡ ἀδελφὴ ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως διὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀδελφοῦ; ἡ ἀποφ. 15297 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει (Πρλ. ἀνωτ. σελ. 24 § 5).

«Ἐπειδὴ ἡ δολοφονία καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν κατὰ νόμον παρέχει δικαίωμα πρὸς πληρωμὴν τῶν ὅσων ἡ ἐνάγουσα ἀδελφὴ τοῦ δολοφονηθέντος ἀπαιτεῖ εἰς ἀποζημίωσίν της διὰ τὴν αὐτὴν δολοφονίαν δραχμῶν εἴκοσι πέντε χιλιάδων ἐντόκως, ἀλλ' εἰς ἀποζημίωσιν δύναται νὰ δώσῃ χώραν ἂν ἐκ τῆς δολοφονίας προῆλθε χρηματικὴ ζημία, καὶ λόγοι ὑπάρχουσι, καθιστῶντες κατὰ νόμον ὑπόχρεων τὸν αὐτουργὸν τῆς δολοφονίας. Ἐν δὲ τῇ ἀγωγῇ, οὔτε περὶ προικός, ἢ διατροφῆς, γίνεται λόγος, οὔτε ἐκτίθενται οἱ λόγοι, δι' οὓς οἱ ἐναγόμενοι ὀφείλουν ν' ἀποζημιώσωσι τὴν ἐνάγουσαν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς προικὸς καὶ διατροφῆς της, οὐδ' ὀφείλει δυνάμει τοῦ νόμου ὁ ἀδελφὸς νὰ προικίσῃ καὶ διαθρέψῃ καὶ τοὺς γονεῖς του, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ὥστε νὰ θεωρηθῇ

ἀρκοῦσα ἡ ἐπίκλησις τοῦ Νόμου, ἐφ' ἧς καὶ μόνης στηρίζεται ἡ ἀγωγή· ἂν δὲ ἡ ἐνάγουσα ἐν μὲν τῇ ἐφέσει ἀναφέρει ὡς ζημίαν τὴν τῆς διατροφῆς αὐτῆς ἀπώλειαν, ἐν δὲ ταῖς προτάσεσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου προστίθησι καὶ τὴν τῆς προικός της στέρησιν, αἱ πρόσθετοι αὗται δὲν δύνανται νὰ καταστήσωσιν ὡρισμένην τὴν ἀγωγήν· οὐ μόνον διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 533 τῆς Πολ. Δικονομίας ἔπρεπε νὰ περιέχωνται ἐν τῇ ἀγωγῇ, ἀλλὰ καὶ διότι εἰσέτι λείπει ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ ἀδελφὸς ὑπόχρεως ἦτο νὰ διαθρέψῃ καὶ προικίσῃ τὴν ἐνάγουσαν μὴ ἔχουσαν, ὡς εἴρηται, ἀμοιβαίως ἐκ τοῦ Νόμου τοιαύτην ἀπαίτησιν, ἄνευ τοῦ ὁποίου λόγου ἡ δολοφονία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πρόξενος αὐτῇ χρηματικῆς ζημίας. Ὅθεν ἀποῤῥιπτέα καθίσταται ἡ ἔφεσίς της ὡς ἀνυπόστατος». Πρλ. τὴν λ. Διατροφή. Εὑρ. 20 σ. 86 ἐπ.

§ 76. Ὅταν ἀπεφάνθησαν οἱ ἔνορκοι ὅτι ὁ Α δὲν εἶναι ἔνοχος τραυματισμοῦ ἐσκεμμένου ἐκ συστάσεως, τίθεται, εἰς μεταγενεστέραν δίκην, ζήτημα περὶ φόνου ἐκ συστάσεως; Ναί, κατὰ τὴν 26 τοῦ 62 Ποινικὴν ἀπόφασιν 'Αρείου Πάγου ἥτις ὅμως δὲν εὐχαριστεῖ ἐντελῶς τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου, ὡς συντομωτάτη. Ὅρα Εὑρ. λ. τελεσιδικία σελ. 244 § 21 ἐπ.

§ 77. Ἁρπαγή. Ἴδε 'Απόφασις ποινικὴ 'Αρείου Πάγου 268 τοῦ 58.

§ 77. Τὸ παράπονον, ὅτι οἱ ἔνορκοι δὲν ἀποφαίνονται, ἂν ὁ διὰ πνιγμοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ φονευθεὶς ἠδύνατο νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸν κίνδυνον, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν, ὅταν ὁ παραπονούμενος δὲν ἔβαλεν ἁπλῶς εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τοῦ παθόντος, ἀλλὰ καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. 'Απόφασις ποινικὴ 'Αρείου Πάγου 43 τοῦ 63.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως φόνος.

FAVIANA. (actio).

Θέμ. α. σ. 384.

ΦΙΛΟΞΕΝΟΣ.

Ὅρα Θέμ. 1 σ. 213.

ΦΟΡΟΙ.

§ 1. Ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὸ ἐνοικιασθὲν ἀντικείμενον ζημία παρέχει ἀφορμὴν εἰς ἀποζημίωσιν; Εὑρ. κγ'. λέξ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 306 ἐπ. 321[2] ἐπ,

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν,

Ἡ μίσθωσις δημοτικοῦ ἐλαιοκαρποῦ φέρει χαρακτῆρα μισθώσεως ἢ ἀγοραπωλησίας; ὅρα τὴν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 306 ἐπ. 321[2] ἐπ. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 350 τοῦ 67.

§ 2. Ἐν λέξ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν ἐτέθησαν πλεῖστα περὶ φορολογίας· οἰκονομίας δὲ χάριν, δὲν τὰ ἐπαναλαμβάνω, προσθέτων ἐνταῦθα μόνον ὅσα ἐκεῖ ὁπωςδήποτε δὲν ἐσημείωσα.

§ 3. Ἐνοικιαστὴς εἶναι δημόσιος ὑπάλληλος; ὄχι· ἴδε ἀπόφασιν ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 34 τοῦ 54 ἐν λ. Πλαστογραφία.

§ 4. Εἰς § 313[1] ἑπόμ. τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν πρόςθες ταῦτα·

Περὶ βλάβης ἐκ θεομηνίας, ἂν ἐν τῷ ἐνοικιαστηρίῳ ὑπάρχῃ ὅρος ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν ἐγγυᾶται δι' αὐτήν, ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν

'Αρείου Πάγου 119 τοῦ 62. Πρλ. τὰ ἐν § 313[1] ἐπὶ τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. Πρλ. τὰ ἐκτεθησόμενα ἄλλοτε ἐν λέξει Μίσθωσις, ἔνθα καὶ ἡ ΑΠ. 141 τοῦ 51.

§ 5. Εἰς τὴν § 313[2] τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν πρόςθες ταῦτα·

Ὅταν το δικαστήριον παραδέχηται ὅτι ἐκ τῶν 6 ἐτῶν τῆς μισθώσεως 2 ἔτη ἦσαν εὔφορα καὶ 4 ἄφορα, καὶ τὰ 2 εὔφορα ἔτη συνεψήφισέ πρὸς 2 ἄφορα, ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ 2 ἄφορα ἔτη δέχεται μείωσιν τοῦ μισθώματος, ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸν νόμον 80 Βασ. (20. 1), καθ' ὃν ὀφείλει μὲν ἐν συνόλῳ ὁ δικαστὴς νὰ παραβάλῃ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας πρὸς τὰ τῆς ἀφορίας, καὶ οὕτω ν' ἀποφαίνηται ἂν πρέπῃ νὰ ἐπικουφισθῇ ὁ μισθωτής· ὅταν ὅμως ἡ εὐφορία δὲν ἦναι τοσοῦτον μεγάλη,ὥστε νὰ καλύπτῃ ἅπαντα τῆς ἀφορίας τὰ ἔτη, δύναται νὰ περιορίσῃ αὐτὴν εἴς τινα μόνον ἔτη. 'Απόφασις πολιτικὴ 'Αρείου Πάγου 119 τοῦ 62, κυροῦσα τὰς 957 τοῦ 57 καὶ 182 τοῦ 59 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 6. Περὶ τῆς ἐννοίας τῶν διαταγμάτων τῆς 31 'Ιουλίου 1836 καὶ 4 Αὐγούστου 1836· ὅρα τὰ ἐν λ. Χρέη Παλαιά.

§ 7. Ποῖα τὰ δικαιώματα τῶν ἐγγυητῶν ὡς πρὸς τὰ πρὸς τὸ δημόσιον χρέη τῶν πρωτοφειλετῶν ἐξ ἐνοικιάσεων; Ὅρα τὴν 294 τοῦ 63 πολ. Α. Π. ἀπ. περὶ ἧς κατωτ. § 15[2]

§ 8. Τὰ ἄρθρα 465 καὶ 493 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐφαρμόζονται εἰς τὰ μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου; 'Αρείου Πάγου ποινικαὶ ἀποφάσεις 98 τοῦ 55, 141 τοῦ 57, 6 καὶ 50 τοῦ 58, περὶ ὧν ἐν λ. ὑπάλληλος (τ. 20 σ. 269 ἐπ.) Πρλ. τὴν λ. Χάρις.

§ 9. Μίσθωσις ἐθνικῶν ἰχθυοτροφείων. Ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 99 τοῦ 58.

§ 10. *Διπλότυπα.*—Περὶ τῆς διὰ διπλοτύπων ἀποδείξεως, ὅρα λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 225, 245—258.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς φορολογίας ἀπαιτεῖται διπλότυπον. Μὴ προκυπτούσης δὲ ἐξ αὐτῶν, ὡς ἐκ τοῦ τύπου τῆς συντάξεώς των, τῆς ταυτότητος τοῦ φορολογηθέντος κτήματος λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ κτήματος. 'Απόφασις πολιτικὴ 'Αρείου Πάγου 299 τοῦ 67.

§ 11. Ὅταν ὁ φορολογούμενος ὑπεχρεώθη (1), δυνάμει τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ νόμου τῆς 18/30 'Απριλίου 1836, νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον μεχρισοῦ ἐξακριβωθῇ ἡ τῆς ἰδιοκτησίας κατάστασις,

---

(1) Ὅρα τὴν λ. Νομή.

δὲν δικαιοῦται νὰ λάβῃ, ἀποδείξας τὴν ἰδιοκτησίαν του, εἰμὴ τὸν εἰςπραχθέντα φόρον ἐπικαρπίας (156 § 4 πολ.). ὥστε ἐνταῦθα δὲν χωροῦσιν αἱ περὶ κακῆς πίστεως ἀρχαί. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 319 τοῦ 67.

§ 12. Ἡ πληρωμὴ τοῦ φόρου, ἡ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ νόμου τῆς 18/30 Ἀπριλίου 1836 διατασσομένη, δὲν ἐπιφέρει εἰς τὴν κατοχὴν μεταβολήν τινα, οἱ δὲ διακάτοχοι τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κτημάτων, καίτοι πληρόνοντες οὕτω τὸν φόρον, θεωροῦνται οὐδὲν ἧττον κάτοχοι ἐν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι, ἂν δὲν ἐπέλθῃ ἀπόφασις ἀναγνωρίζουσα τοὺς ἀγροὺς ὡς ἐθνικοὺς ἢ ἐθνικοϊδιοκτήτους. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 68 (1). Πρλβ, ΑΠ. 102 τοῦ 67.

§ 13. *Ἁρμοδιότης.*—Ἡ ἐνοικίασις τῶν προςόδων εἶναι ἐμπορικὴ πρᾶξις; Ὅρα ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 302. 610. Προςθέτω ταῦτα, ἃ παρέλιπον ἐκεῖ.

α) Ἡ ἐνοικίασις τῶν ἐθνικῶν προσόδων εἶναι ἀγορὰ προϊόντων γῆς πρὸς μεταπώλησιν· ἑπομένως εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ μεταξὺ τῶν συνενοικιαστῶν, καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν. Α. Π. πολ. 247 τοῦ 50.

β) Ἡ Ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προσόδων εἶναι κυρίως πώλησις τοῦ ἐκ τῶν συγκομισθησομένων καρπῶν ἀνήκοντος εἰς τὸ δημόσιον μέρους, καὶ διὰ τοῦτο πρᾶξις ἐμπορικὴ διὰ τὸν ἐνοικιαστήν, ὅστις ἀγοράζει τοὺς καρποὺς ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως· ἑπομένως καὶ ὁ ἐγγυητὴς τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ὁ πληρώσας ἀντὶ τούτου τὸ δημόσιον καὶ διὰ τῆς πληρωμῆς εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ὑπεισελθών, ἐμπορικὴν ἐπιδιώκει ἐνοχὴν τοῦ ἐναγομένου, ζητῶν παρὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τὴν ἀπότισιν τῶν καταβληθέντων· ὅθεν ἡ δίκη αὕτη εἶναι φύσεως ἐμπορικῆς. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 195 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 1013 τοῦ 59 ἀπ. ἐφ. Πατρῶν.

γ) Ἡ συνενοικίασις ἐθνικῶν σταφιδαμπέλων, δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορική· οὐδὲ συγχωρεῖται περὶ αὐτῆς μαρτυρικὴ ἀπόδειξις. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 108 τοῦ 65.

δ) Ὁ ἐγγυώμενος ὑπὲρ ἐνοικιαστοῦ δημοσίων προσόδων εἰς ποῖον δικαστήριον ὑπάγεται; Ὅρα Δωσιδικία καὶ Νομικῆς σελ, 5576 ἑπ.

§ 14. Ἂν τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας καὶ αἱ ὁμολογίαι δὲν

(1) Πρβλ, τὰς λέξεις Νομὴ καὶ ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 357.

ῆναι ὑπογεγραμμέναι, τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐνοικιάσεως τῶν προσόδων θεωρεῖται καταρτισθὲν διὰ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως καὶ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ ἐκτελέσεως αὐτοῦ; Ναί. ΑΠ. 50 τοῦ 68 (1).

§ 15. Πότε χωρεῖ διοικητικὴ καταδίωξις; ὅρα τὰ ἐν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 552 ἑπόμενα καὶ τὰ ἐν λέξει χρέη καθυστεροῦντα.

§ 15[a] Εἰς τὰς § § 373—381[a] 408—412[a] τῆς λέξεως ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν πρόσθες τὴν ἑπομένην ἀπόφασιν.

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ ἀπὸ 25 Ἰουλίου 1861 ὑπὸ στοιχ. ΧΚΗ'. νόμου οἱ ἐγγυηταὶ ὑποκείμενοι εἰς τὰς αὐτὰς με-

---

(1) Ὅρα τὰ ἐν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 442 ἑπόμ. 445 ἑπ. 448 ἑπ. 453, 465, 584.

Εἰς τὴν λέξιν ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν εὕρηνται ἰδίως ταῦτα·

α) Οἱ ἐνοικιασταί, διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν τῶν ἐπὶ δημοπρασίας ἐνοικιάσεων, καθίστανται ὑπόλογοι εἰς τὸ δημόσιον, καθότι τὸ συνάλλαγμα εἶναι τέλειον, ὡς περιέχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ προκύπτον ἔλλειμα τῆς ζημίας, εἶναι καθαρὸν καὶ ἀναμφισβήτητον· Α. Π. 54, 510 τοῦ 52 ἐν Εὑρ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 442, 446, 553.

β) Περατωθέντος τοῦ πλειστηριασμοῦ, καὶ ὑπογραφέντων τῶν πρακτικῶν τῆς δημοπρασίας ὑπὸ τῶν πλειοδοτησάντων καὶ τῶν ἐγγυητῶν αὐτῶν, οὗτοι θεωροῦνται ὑπόλογοι πρὸς τὸ δημόσιον, καὶ ἐὰν μετὰ τὴν ἔγκρισιν ἀρνηθῶσι νὰ ὑπογράψωσι τὰς ὁμολογίας. Α. Π. πολ. 127 τοῦ 53 ἐν Εὑρ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 465.

γ) Μετὰ τὴν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δημοπρασίας συνυπογραφὴν τῶν πλειοδοτησάντων, εἰς οὓς ἐγένετο ἡ κατακύρωσις, συνίσταται μεταξὺ αὐτῶν ἑταιρία μετοχική, ἑπομένως ἡ εἴς τινα τούτων κοινοποίησις τῆς ἐγκρίσεως ὑποχρεοῖ καὶ τοὺς συνεταίρους. Α. Π 468 τοῦ 52. Πρβλ. δὲ τὰ ἐν Εὑρετ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 453, 465, 584.

δ) Οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πενταημέρου προθεσμίας, ἀφοῦ τὸ ὑπουργεῖον παρέλαβε τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας καὶ δὲν ἐξεφράσθη, αὐτοδικαίως κάμνουν ἔναρξιν τῶν δικαιωμάτων των. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 44 τοῦ 48, ἣν ἐν Εὑρ. τ. 6 σ. 634.

ταξὺ τῶν πρωτοφειλετῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις καὶ ἀπολαύοντες τῶν αὐτῶν τοῦ αὐτοῦ νόμου εὐεργετημάτων, ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐγγράφουν ὑποθήκην ὑπὲρ ἑαυτῶν ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν πρωτοφειλετῶν. Ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώσωσιν εἰς τὸ Δημόσιον, ἢ ὅ,τι ληξιπρόθεσμον χρέος ὤφειλον εἰς αὐτὸ ὡς πρωτοφειλέται καὶ οὐδὲν πλέον, καθ' ὅσον καθίσταται χείρων ἡ θέσις αὐτῶν, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὰς περὶ ἐγγυήσεως ἢ ἀλληλεγγύης ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ εἰς τὸν προμνημονευθέντα Νόμον. Ὅθεν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀπεφάσισε συμφώνως μὲ τὸν Νόμον, καὶ ἡρμήνευσεν αὐτὸν ὀρθῶς, μὴ διατάξαν νὰ συμψηφισθῶσι, πρὸς ὅσα εἶναι πιστωτὴς τοῦ Δημοσίου ὁ ἐγγυητὴς Κολιάκος, ὅλαι αἱ δόσεις, ἀλλὰ μόνον ἡ ληξιπρόθεσμος δόσις μετὰ τοῦ τόκου, τὴν ὁποίαν οἱ πρωτοφειλέται δὲν ἐπλήρωσαν ἐκ τῶν τριῶν τετάρτων τῶν δραχμ. **8537:78** τῆς ἐνοικιάσεως, ὄντες ἐνοικιασταὶ αὐτῶν, ὑποχρεούμενοι κατὰ τὸν εἰρημένον Νόμον (ἄρθρ. 3) νὰ πληρώσωσιν εἰς εἴκοσι δόσεις, ἀρχομένης τῆς πρώτης δόσεως ἀπὸ ά. Ἰανουαρίου **1861**, καὶ καταλογιζομένου τοῦ τόκου ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ ά. Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἑπομένως ἡ αἴτησις τοῦ Δημοσίου κατὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. **177** καὶ **642** ε. ε. ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν δὲν ἔχει ὑπόστασιν.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸ **5** ἄρθρον τοῦ εἰρημένου Νόμου ΧΚΗ' αἱ διατάξεις τοῦ Νόμου ΣΛΒ' (ἄρθρ. **2** καὶ ἐδαφ. 6'. τοῦ ἄρθρ. **4**) περὶ συμψηφισμοῦ ἀπαιτητῶν πιστώσεων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου ἐφαρμόζονται ἀπαραλλάκτως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου ΧΚΗ' καθόσον δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς αὐτόν, κατὰ δὲ τὸ ἐδάφ. **6** τοῦ ἄρθρου **4** τοῦ ἀπὸ **9** Ἰουνίου **1853** ΣΛΒ'. νόμου ἐὰν πίστωσίς τις ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου πηγάζουσα ἐξ ἐποχῆς προγενεστέρας τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ κατασταθῇ ἀπαιτητὴ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐδαφίῳ πράξεων, τουτέστιν ἀφ' οὗ ὑπογράψῃ καὶ παραδώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας τῶν δόσεων, καὶ προσφέρῃ κτήματα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης, ἢ καταστᾶσα πρότερον ἀπαιτητὴ παρουσιασθῇ μετὰ ταῦτα, τὸ χρέος ἐκκαθαρίζεται ἐκ νέου, ἐνεργουμένου τοῦ συμψηφισμοῦ κατὰ τὰ ἐν τῷ **2** ἄρθρῳ ὁριζόμενα, καθ' ἃ ἡ πίστωσις ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου συμψηφίζεται μὲ τὸ ὅλον τοῦ χρέους αὐτοῦ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀμοιβαίων τόκων, ἂν δηλ. αἱ ἀμοιβαῖαι ἀπαιτήσεις ὦσιν ἔντοκοι, καὶ ἐκδίδονται νέαι ὁμολογίαι, αἱ δὲ προεκδοθεῖσαι ἀκυροῦνται. Ἐκ τῶν διατάξεων δὲ τούτων συνάγεται προφανῶς ὅτι τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀφέ-

σεως τῶν τόκων καὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ κεφαλαίου εἰς εἴκοσιν ἐτησίας δόσεις ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1861, ὅπερ ἀπονέμει ὁ νόμος ΧΚΗ΄ (ἄρθρον 1 καὶ 3) ἀφορᾷ τὸ μετὰ τὸν συμψηφισμὸν ὑπόλοιπον τοῦ χρέους, καὶ ὅ,τι ἄχρις οὗ ἐξοφληθῇ αὐτὸ δύναται ν' ἀντιταχθῇ ὁ συμψηφισμὸς εἰς πᾶσαν τοῦ δημοσίου πίστωσιν τοῦ ὀφειλέτου, καί τοι μετὰ τὸν νόμον καταστᾶσαν ἀπαιτητὴν, φθάνει νὰ πηγάζῃ ἐκ χρέους προγενεστέρου τοῦ νόμου αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὄντος ὀφειλέτου τοῦ ἀναιρεσείοντος Κολιάκου πρὸς τὸ δημόσιον ἐκ δραχμῶν 329993 προερχομένων ἐξ ἐνοικιάσεων προσόδων τοῦ 1853 καὶ 1854, καθὰ βεβαιοῖ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, καὶ συγχρόνως πιστωτοῦ τοῦ δημοσίου, ἐδικαιοῦτο τὸ δημόσιον κατὰ τὰς ἀνώτέρω διατάξεις ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς πιστώσεως αὐτοῦ τὸν συμψηφισμόν· διότι κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας τὸ εὐεργέτημα τοῦ νόμου δὲν ἐκτείνεται εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου, ἐὰν ἦναι συγχρόνως καὶ πιστωτὴς αὐτοῦ, καὶ ἂν συμμορφωθεὶς μὲ τὸν νόμον ΣΗΒ ἔδωκε νέας ὁμολογίας καὶ ἐξησφάλισε τὸ δημόσιον μὲ ὑποθήκας, καθ' ὅσον καὶ μετὰ τὰς πράξεις ταύτας ἐπέρχεται, ὡς ὁρίζει ὁ νόμος, συμψηφισμὸς τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων· ἂν δὲ ἡ πίστωσις τοῦ ὀφειλέτου κατέστη ἀπαιτητὴ βραδύτερον, περὶ οὗ τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ τὸ ἐναντίον, οὐχ ἧττον λαμβάνει χώραν ὁ συμψηφισμὸς κατὰ τὰ προεκτεθέντα· ὥστε νομίμως ἀπεφάσισε τὸ ἐφετεῖον, διατάξαν τὸν συμψηφισμὸν τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ.

»Ἐπειδὴ διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους τὸ δημόσιον εἶχε δικαίωμα ἐπίσης ν' ἀντιτάξῃ τὸν συμψηφισμὸν κατὰ τῆς πιστώσεως τοῦ Κολιάκου διὰ τὸ τέταρτον τῶν δραχμῶν 8537:70, καθ' ὃ ἦτο αὐτὸς μέτοχος, ὡς παρεδέξατο τὸ ἐφετεῖον, ἐπὶ τῆς ἐνοικιάσεως μετὰ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸ 1852 ἐθνικῶν προσόδων Θηβῶν· ἂν δ' ἐκ τοῦ τετάρτου τούτου τῆς μετοχῆς του ὑπενοικίασεν ὁ αὐτὸς Κολιάκος τὰ δύο πέμπτα εἰς ἄλλον, δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν 8 διάταξιν τοῦ διαληφθέντος Νόμου ΧΚΗ΄, ὡς μὴ ἐφαρμοζομένου ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον δὲν ἀπήλαυσε τὰ εὐεργετήματα αὐτοῦ τοῦ Νόμου, καθὸ πιστωτὴς τοῦ Δημοσίου, οὔτε ἰσχυρίζεται αὐτὸς, ὡς βεβαιοῖ τὸ Ἐφετεῖον, ὅτι τῷ ἔδωκεν ὁ ὑπενοικιαστὴς τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτουμένας πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ εὐεργετήματος ἐγγυήσεις· ὅθεν ἀπεφάσισε νομίμως καὶ κατὰ τοῦτο.

»Ἐπειδὴ ἀφοῦ ὁ Κολιάκος ἐγένετο ἐγγυητὴς καὶ πληρωτὴς διὰ τὰ τρία τέταρτα τῶν δραχ. 8537, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνείχοντο οἱ ἄλλοι συνέταιροι ἢ συνενοικιασταὶ, καθὰ παραδέξατο τὸ Ἐ-

φετεῖον, καὶ ὑπέκειτο κατὰ τὸ 9 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου Νόμου εἰς τὰς αὐτὰς τῶν πρωτοφειλετῶν ὑποχρεώσεις, τὸ αὐτὸ Ἐφετεῖον ἀπεφάσισε συμφώνως μὲ τὸν Νόμον, διατάξαν νὰ συμψηφίσῃ τὸ Δημόσιον πρὸς τὰς ἐκ συντάξεως πηγαζούσας πιστώσεις τοῦ Κολιάκου τὴν πρώτην ληξιπρόθεσμον δόσιν μετὰ τοῦ τόκου, ἐκ τῶν εἴκοσι δόσεων τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ διαληφθέντος ποσοῦ, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπλήρωσαν οἱ εἰρημένοι πρωτοφειλέται εἰς τὸ Δημόσιον ».

§ 16. Παράβολον κατατίθεται, ὅταν πρόκηται περὶ ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεως, περὶ ἧς διαλαμβάνει ὁ νόμος λδ΄ τοῦ 1863 περὶ ἐγγείων φόρων, οὗ τὸ ἄρθρ. 16 ὁρίζει ὅτι τὰ ἔγγραφα γράφονται ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου; Ναί. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 32 τοῦ 68.

ΦΟΡΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ.

§ 1. Ὅρα Ἀρείου Πάγου 379 τοῦ 61 καὶ τὰ ἐν λ. Ὑπουργεῖον Οἰκ. § 12, 41, 335—345, 448, 454[3], 455, 670.

§ 2. Ἐσχάτως ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 42 τοῦ 1868 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου (ἀναιροῦσα τὴν 249 τοῦ 1865 ἀπόφασιν τῶν ἐν Κερκύρᾳ ἐφετῶν) περὶ τῶν δημοτικῶν φόρων τῆς πρώην Ἰονίου Πολιτείας, ἔχουσα οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἡ τῶν πρακτικῶν δικαστηρίων ἐπὶ διαφορῶν περὶ ἀμέσων δημοτικῶν φόρων ἀναρμοδιότης, ἥτις ἐπήγαζεν ἐκ τοῦ διατάγματος τῆς 7 Μαΐου 1837 ἐξέλιπε, διὰ τοῦ μεταγενεστέρου ἕκτου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου· ἑπομένως ἀνίσχυρον εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς ἐναντίας ὑποθέσεως ἐρειδόμενον παράπονον.

» Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ περὶ θεραπείας αἴτησις ἀπαιτεῖται μόνον πρὸς ἔγερσιν κυρίας κατὰ τοῦ Δήμου ἀγωγῆς, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὑποβάλλωνται ἁπλῶς ἀντιῤῥήσεις κατὰ τῆς πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγῆς διοικητικῆς ἢ δημοτικῆς ἀρχῆς, δὲν παρεβίασεν, ἀλλ' ἡρμήνευσεν ὀρθῶς τὸ ἄρθρ. 2 τῆς πολ. δικονομίας καὶ τοῦ σχετικοῦ ἀπὸ 12 Μαΐου 1835 διατάγματος· οὔτε παρηνόμησε κατά τι θεωρῆσαν τὸ ἔγγραφον τῆς προκειμένης ἀγωγῆς ὡς ἀνακοπὴν λόγῳ τῆς φύσεως τῶν δι' αὐτοῦ ὑποβληθεισῶν ἀντιῤῥήσεων, καθόσον τὰ δικόγραφα χαρακτηρίζονται προσηκόντως ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ, οὐχὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν. (Πρλ. λ. θεραπείας αἴτησις).

» Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου 1866 ρν΄

νόμου, οἱ φορολογικοὶ νόμοι τοῦ πρώην Ἰονίου κράτους ἰσχύουσι μὲν ἔτι προσωρινῶς ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις, ἀλλὰ ῥητῶς μόνον ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν ἐτροποποιήθησαν διὰ τῆς αὐτόθι εἰσαγωγῆς εἰδικῶν νόμων τοῦ Βασιλείου. Διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ αὐτοῦ ρν'. νόμου εἰσήχθησαν ἐν Ἑπτανήσῳ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ εἰδικοὶ περὶ δημοτικῆς φορολογίας ἐν τῷ λοιπῷ Βασιλείῳ ἰσχύοντες νόμοι, ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς 8 Δεκεμβρίου 1847 περὶ ἐπιβολῆς τῶν δημοτικῶν φόρων, κατὰ τὸν ὁποῖον (ἄρθρ. 6) ἡ ἐν αὐτῷ ὁριζομένη δημοτικὴ εἰσφορὰ ἐπιβάλλεται μόνον ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἅτινα κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου ὑπόκεινται εἰς ἀμέσους δημοσίους φόρους, ἐνῷ οὐδένα τοιοῦτον φόρον ὁρίζουσιν οἱ τοῦ Ἰονίου κράτους φορολογικοὶ νόμοι, ἐξ οὗ σαφῶς προκύπτει ὅτι τοὺς νόμους τούτους ἐτροποποίησεν, ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὴν δημοτικὴν εἰσφορὰν, ὁ ἐν Ἑπτανήσῳ εἰσαχθεὶς, ὡς εἴρηται, νόμος τῆς 8 Δεκεμβρίου 1847 καθόσον, μηδενὸς ἀμέσου φόρου διὰ τῶν Ἰονίων νόμων ἐπιβαλλομένου, αἱ περὶ δημοτικῆς εἰσφορᾶς διατάξεις ἤθελον ματαιωθῆ ἐντελῶς ἐν Ἑπτανήσω ἐναντίον τοῦ σκοποῦ τῆς αὐτόθι εἰσαγωγῆς τοῦ διαλαμβάνοντος αὐτὰς νόμου.

»Ἐπειδὴ τοῦ νόμου τούτου ἰσχύοντος, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ τῆς δι' αὐτοῦ ὁριζομένης δημοτικῆς εἰσφορᾶς ἐπιβαλλομένης, καθ' ἃ εἴρηται, ἐφ' ὅλων τῶν πραγμάτων, ἅτινα, κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου ἐν τῷ λοιπῷ κράτει ὑπόκεινται εἰς ἄμεσον δημόσιον φόρον, ὁποῖον οἱ νόμοι οὗτοι ῥητῶς χαρακτηρίζουσι καὶ τὸν ἐπὶ τῆς σταφίδος, κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἐν τῷ Τελωνείῳ εἰσπραττόμενον ἔγγειον φόρον· ἕπεται ἀναντιῤῥήτως, ὅτι καὶ ἐν τοῖς Ἰονίοις Νήσοις τὸ προϊὸν τοῦτο ὑπόκειται εἰς τὴν εἰρημένην εἰσφορὰν, ἀδιαφόρως ἂν ὁ ἐπ' αὐτοῦ εἰσπραττόμενος αὐτόθι δημόσιος φόρος χαρακτηρίζεται παρὰ τῶν Ἰονίων φορολογικῶν νόμων ὡς ἁπλοῦς τελωνιακὸς δασμός· ὁ δὲ λόγος, ὅτι, μὴ εἰσπραττομένων ἐν Ἑπτανήσῳ ἀμέσων δημοσίων φόρων, οὔτε δημοτικὴ εἰσφορὰ δύναται νὰ εἰσπραχθῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ νόμου τοῦ 1847, δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ὁρίζει μὲν τὸ ἄρθρον τοῦτο ὅτι ἡ δημοτικὴ εἰσφορὰ εἰσπράττεται συνάμα μὲ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας δημοσίους φόρους, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρὰ τοῦ δημοσίου γενομένης μετρήσεως, ἐκτιμήσεως κλπ. ἀλλ' ἐξ ὅσων τὸ αὐτὸ ἄρθρον διέλαβε περὶ ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων προκύπτει ὅτι κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου εἰς παρομοίας ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰ περὶ τῆς εἰσπράξεως τῆς δημοτικῆς εἰσφορᾶς δύνανται νὰ κανονισθῶσι καὶ ἄλλως παρὰ τῆς ἁρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ἐπὶ τῆς ἐναντίας βάσεως στηριχθὲν καὶ ἀποφηνάμενον παράνομον τὴν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν αὐτόθι εἰσαχθέντων ειδικῶν περὶ δημοτικῆς φορολογίας νόμων τοῦ Βασιλείου, παρὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς Κρανίων ἐπὶ τῆς ἐξαγομένης σταφίδος ψηφισθεῖσαν δημοτικὴν εἰσφορὰν, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι κατὰ τοὺς Ἰονίους φορολογικοὺς νόμους, τὸ προϊὸν τοῦτο δὲν ὑπόκειται ὡς ἐν τῷ λοιπῷ Βασιλείῳ εἰς ἔγγειον φόρον, ἡρμήνευσε ψευδῶς τὰς παρατεθείσας διατάξεις τοῦ ρν'. νόμου, ὅπερ ἐπάγεται ἀναίρεσιν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 807 § 7 τῆς πολ. δικονομίας· οὐδὲ ἰσχύει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀποφάσεώς του ἡ ἐν αὐτῇ ἐπιβοηθητικὴ σκέψις, ὅτι ὁ ἔγγειος φόρος πληρώνεται ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν τρίτων κατόχων ἀγοραστῶν, οἷος εἶναι ὁ ἀναιρεσίβλητος, καθόσον καὶ ἡ σκέψις αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον, καθ' ὃν ὁ ἐπὶ τῆς σταφίδος ἔγγειος φόρος εἰσπράττεται κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἐν τῷ Τελωνείῳ πληρονόμενος ὑπὸ τοῦ ἐξάγοντος τὸ πρᾶγμα ἐμπόρου.

»Ἐπειδὴ ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὴν ἐπὶ τοῦ λινοσπόρου ψηφισθεῖσαν δημοτικὴν εἰσφορὰν, ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπεφήνατο παράνομον τὴν εἰσφορὰν ταύτην, ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ λινοσπόρου οὔτε κατὰ τοὺς Ἰονίους, οὔτε κατὰ τοὺς ἐν τῇ λοιπῇ ἐπικρατείᾳ κτλ.»

§ 2. Ὅρα Εὐρ. 21 σ. 41 σελ. 405 § 1192 περὶ δημοτικοῦ φόρου παρ' ἄλλου δήμου εἰσπραχθέντος.

ΦΟΡΤΩΤΙΚΗ.

Ὅρα χύσις.

ΦΟΥΡΝΟΣ.

Ὅρα Κλίβανος. Χάραξις ὁδῶν κλ.

ΦΡΕΑΤΑ.

Ὅρα χάραξις ὁδῶν κλ.

ΦΡΕΝΟΒΛΑΒΕΙΣ.

Ὅρα ἐπίτροποι.—Ἀναφορά.—Κηδεμονία.—Πρλ. Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 154 ἐπ.—Ἀνικανότης φρενοβλαβῶν.—Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 231 ἐπ.—Εὐρ. λ. Συνέδρων Δικ. § 8, 534 ἐπ.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΑΙ.

§ 1. Οἱ τῆς πρώτης τάξεως φροντισταὶ τοῦ ναυτικοῦ εἶναι καὶ ἀξιωματικοί. Διάταγμα τῆς 8/15 Νοεμβρίου 1838 (σ, 289 τῆς Β. ἐφημ. τοῦ 1833).

§ 2. Ὅρα ναυτοδικεῖον, καὶ ὑπουργεῖον Ναυτικῶν.

ΦΡΟΥΡΑ. ΦΡΟΥΡΑΡΧΟΣ.

§ 1. Ἴδε τὴν 1120 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τ. 4 § 332 περὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀποθνησκόντων στρατιωτῶν. Πρλ. Εὐρ. ιέ. 234 ἐν τέλ.

§ 2. Πρλ. τὰ ἐν λ. ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.

§ 3. Μισθοδοσία τῆς φρουρᾶς Ἀθηνῶν κατὰ τὴν Γ'. Σεπτεμβρίου 1843. Ὅρα τὰ ἐν λ. ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.

ΦΥΓΗ ἐκ τῆς φυλακῆς.

Ὅρα ἀπόδρασις. Φαϋερβάχ § 197—198.

ΦΥΓΟΔΙΚΟΙ.

§ 1. Ὅρα Εὐρ. λ. Συνέδρων δικαστήριον σ. 36 ἐπ. Παπ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 137.

Πρλ. Παπαρ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 137 (ὅτι ὁ περὶ πολιτικοῦ θανάτου θεσμὸς καταδεικνύεται σκληρὸς καὶ ἀνακόλουθος ἐπὶ τῆς κατὰ φυγοδίκων διαδικασίας).

§ 2. Ἡ κατὰ φυγοδίκων διαδικασία ἐκτίθεται σαφῶς ἐν τοῖς ἄρθροις 460—471 τῆς ποινικῆς δικονομίας (1)· εὐσύνοπτον δὲ

---

(1) Ἐὰν πρόκηται περὶ πταίσματος; Ἰδοὺ τί ἔγραψεν ἄλλοτε (ἀριθ. 754 τοῦ 1838) ἡ ἐν Ἀθήναις εἰσαγγελία τῶν ἐφετῶν.

«Ἡ κατὰ φυγοδίκων καὶ ἀπόντων διαδικασία γίνεται μόνον διὰ τοὺς ἐπὶ πλημμελήματι ἢ κακουργήματι κατηγορουμένους (ἄρθρ. 460 καὶ 463 τῆς ποινικῆς δικονομίας).

Ἡ Γαλλικὴ νομοθεσία εἶναι ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἔτι στενωτέρα τῆς ἡμετέρας, διότι δὲν διατάσσει τοιαύτην διαδικασίαν εἰμὴ διὰ τοὺς ἐπὶ κακουργήματι κατηγορουμένους (ἄρθρον 465 γαλλ. ποιν. δικον.).

Ὁ νομοθέτης μας δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ διατάξῃ τὰς αὐτὰς διατυπώσεις διὰ τοὺς ἐπὶ πταίσματι φυγοδίκους, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ταῦτα δὲν προσβάλλουν μεγάλως οὔτε τὴν κοινωνίαν, οὔτε τοὺς κατηγορουμένους αὐτούς, διότι ἡ ἐπιβαλλομένη ποινὴ εἶναι μικρά, καὶ ἑπομένως κανεὶς ἡμεδαπὸς ἢ ἀλλοδαπὸς κατεστημένος ἐντὸς τοῦ βασιλείου δὲν ἤθελέ ποτε ἀποφασίσῃ νὰ γείνῃ φυγόδικος, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ποινήν· ἂν ὁ ἐπὶ πταίσματι κατηγορούμενος ἤθελεν εἶσθαι ξένος μὴ κατεστημένος ἐντὸς τοῦ βασιλείου ἢ ἀγύρτης τις μὴ ἔχων μίαν μόνιμον κατοικίαν, μηδὲ συγκεχωρημένην τινὰ ἀσχολίαν ἢ μέσα τῆς τροφῆς, οἱ τοιοῦτοι κατὰ

ἀνακεφαλαίωσιν μετὰ παρατηρήσεων διαφόρων εὑρίσκετε εἰς τὸ ἀξιόλογον περὶ ποινικῆς δικονομίας σύγγραμμα τοῦ Κωστῆ ἐν § 142—146.

§ 3. Πρλ. τὸ ἄρθρον 20 ἐπ. τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου τοῦ 1845.

§ 4 Ἐπὶ φυγοδίκων, ἡ τοιχοκόλλησις τῆς κλήσεως γίνεται εἰς τὸν τόπον τὸν ὡρισμένον διὰ τὰς δημοσίας τοιχοκολλήσεις, καὶ οὐχὶ ἐν ᾧ οἴκῳ ᾤκει τελευταῖον ὁ φυγόδικος. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 47 (Εὐρ. 7 σ. 184). ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 49. Ἡ εἰς τοὺς συγγενεῖς τῶν φυγοδίκων κοινοποίησις τῶν ἐγγράφων εἶναι ἄκυρος. Ἀρείου Πάγου ποινικὴ 76 τοῦ 46.

§ 5. Ὁσάκις ὁ εἰσαγγ. ζητῇ ἀναίρεσιν, οἱ φυγόδικοι ἀναιρεσίβλητοι πρέπει νὰ κλητευθῶσι καθ' ὃν τρόπον διατάσσει ἡ δικ. περὶ φυγοδίκων. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 104 τοῦ 46.

§ 6. Πρλ. ἄρθρ. 464 ποιν. δικ.

Εἶναι ἁρμόδιον τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων νὰ δικάσῃ, ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἐνόρκων, παρόντα κατηγορούμενον, συγκατηγορούμενον μετὰ φυγοδίκου ἀπόντος; Ὄχι. Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου ποιν. 8 τοῦ 1860, περὶ ἧς ἐν λ. σύνεδροι.

τὸ ἄρθρον 147 ἐδ. 1 καὶ 208 § 2 καὶ 3 πρέπει νὰ κρατῶνται προσωρινῶς.

Μολαταῦτα ἄν τις γένῃ φυγόδικος ἐπὶ πταίσματι, πρέπει νὰ δικάζηται ἐρήμην (ἄρθρον 336), ἀφινομένης ἢ τοιχοκολλουμένης τῆς μὲν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου κλήσεως εἰς τὴν τελευταίαν γνωστὴν κατοικίαν του (ἄρθρον 145 τῆς ποινικῆς δικονομίας)· τῆς δὲ ἐνώπιον τῶν πλημμελειοδικῶν, παραδιδομένης εἴς τινα τῶν συνοίκων ἢ γειτόνων, ἢ καὶ τοιχοκολλουμένης καὶ αὐτῆς εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν του (ἄρθρον 357, 163 καὶ 190 τῆς ποινικῆς δικονομίας).

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ κοινοποιῆται καὶ ἡ ἐκδιδομένη ἀπόφασις (ἄρθρον 337).

Ἂν ὁ ἐπὶ πταίσματι φυγόδικος δὲν ἤθελεν ἔχει καμμίαν ῥητὴν μόνιμον κατοικίαν, καὶ δὲν ἐπροφυλακίσθη, ὡς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν ἐπίδοσιν τῆς κλήσεως κλητὴρ πρέπει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ λάβῃ ἀποδεικτικὸν παρὰ τοῦ δημάρχου βεβαιοῦν τὴν ἔλλειψιν ταύτην, διὰ νὰ ἐπέχῃ τόπον ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως».

§ 7. Ἡ φυγοδικία διακόπτει τὴν παραγραφήν; Φαϋερβὰχ § 66 σημ. 1.

ΦΥΛΑΚΑΙ ὑποδίκων.

Ὅρα τὸ περὶ ποιν. δικ. Κωστῆ § 106. Ποινικαὶ φυλακαί. αὐτ. § 116.

Ἐπίδοσις εἰς τοὺς φυλακισμένους· ἴδε τὴν λ. *ἐπίδοσις*, ἔνθα αἱ τοῦ Ἀρείου Πάγου πολ. ἀποφάσεις. 196 τοῦ 55, 358 τοῦ 55, 83 τοῦ 62, 10 τοῦ 66. Πρλ. ἀπ. 14552 ἐφ. Ἀθ. ἐν νομ. μελ. φύλλον 11.

ΦΥΛΑΚΙΣΙΣ. (Κράτησις προσωπική) (1).

ΣΗΜ. Πολιτ. 998—1094. γαλλ. 780—805. γαλλ. κώδ. 2059—2070. Δαλλ. contrainte par corps. Ῥουσσόπουλ. σελ. 116. Οἰκ. § 282—285 ἐκδ. 2. Εὑρ. λ. Κράτησις Προσωπική.

Περιπτώσεις, καθ' ἃς συγχωρεῖται ἡ προσωπικὴ κράτησις.

§ 1. Ἐκτὸς τοῦ δημοσίου, ὅπερ διὰ πᾶσαν ἀπαίτησίν του, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς κρατήσεως καὶ μάλιστα ἄνευ ἀποφάσεως δικαστικῆς (καθυστ. ἀρθ. 7) (2), οἱ λοιποὶ δανεισταὶ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον δύνανται νὰ προσφύγωσιν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο; ἐκτὸς δὲ τῶν ἐξηρημένων τούτων θεμάτων ἡ χρῆσις αὐτοῦ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται. Πολ. 1001. Γαλ. 126. Γαλ. κωδ. 2063. Δαλ. cont. par corps αρ. 38. Οἰκ. αὐτ.

§ 2. Ὁ νόμος συγχωρεῖ γενικῶς προσωπικὴν κράτησιν·

α) Ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις ἄνευ διαστολῆς προσώπων (3).

---

(1) Θέτω ἐν τῇ λέξει Φυλάκισις ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν τῇ λέξει ταύτῃ ἐκτεθέντων.

(2) Ὅρα λ. ὑπουργεῖον οἰκ. § 407 ἐπ. 538 ἐπ.

(3) Πολ. 732. Δαλ. ἀρ. 398. Ἀρείου Πάγου πολ. 103 τοῦ 57. Μόνον ὅταν τὸ ἐμποροδικεῖον δικάζῃ μὴ ἔμπορον, ὀφειλέτην ἐκ γραμματίου εἰς διαταγήν, δὲν ἀπαγγέλλει κατ' αὐτοῦ προσωπικὴν κράτησιν, εἰμὴ ἂν τὸ γραμμάτιον ἔχῃ αἰτίαν ἐμπορικήν τινα πρᾶξιν (ἀρ. 7 τοῦ περὶ ἀρμ. τῶν ἐμποροδικείων νόμου. Δατ. ἀρ. 427, 428. Ῥουσ. 121). Ὁσάκις ἔγγραφόν τι φέρῃ ἐν ἑαυτῷ ὑπογραφὰς ἐμπόρων καὶ μή, τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν δύναται νὰ δια-

§ 3 Τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, δικάζον ἐμπορικήν τινα ὑπόθεσιν, ὀφείλει νὰ ἀπαγγείλῃ κατὰ τοῦ δικαζομένου προσωπικὴν κράτησιν (732 πολ. δικ.), ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν (201, 807. § 5 πολ. δικ.). ἀπόφ. πολ. ἀρ. Π. 207 τοῦ 1851

Κατά τινας ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου (321 τοῦ 39, 314 τοῦ 40, 17 τοῦ 46), ἡ προσωπικὴ κράτησις διατάσσεται αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῶν ἐμποροδικείων. Ὁ Οἰκ. (§ 77 σημ. 7) ἐπικρίνει τὴν γνώμην αὐτὴν ἀναφέρων καὶ τὴν 169 τοῦ 54 (;) πολ. Α. Π. ἀπόφασιν.

§ 4. Τὸ ἐμποροδικεῖον ἀπαγγέλλει προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τοῦ ἡττηθέντος καὶ ἀδιάφορον ἂν οὗτος δὲν ἦναι ἔμπορος (732 πολ.). Ἀρκεῖ ὅτι ἡ ὑπόθεσις ὑπήγετο εἰς αὐτό. Ἀπ. πολ. Α. Π. 264, 269 τοῦ 64. (1).

§ 5. 6) Κατ' ἀπόρων ἀλλοδαπῶν δικαζομένων πρὸς ἡμεδαπούς (2).

§ 6. Ὅταν ἀνέκοψέ τις ἀπόφασιν, δι' ἧς διετάχθη ἡ κράτη-

τάξῃ τὴν φυλάκισιν τοῦ μὴ ἐμπόρου, ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῆς συναλλαγῆς μετέσχεν ἐμπορικῆς πράξεως (999 § 1, 732 πολ. δικ. Ἀπόφασις 8254 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. Πρλ. ἀπόφασιν 4666 τοῦ 48 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν.

Προσέτι δὲ κατὰ γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων δύναται ν' ἀπαγγελθῇ προσωπικὴ κράτησις ἐὰν ἐναχθῶσιν ὡς ἔμποροι ἢ (οἱ ἀνήλικοι) ἐξ ἐμπορικῆς πράξεως. (Τὸ δεύτερον ἐκτείνουσί τινες καὶ εἰς τὰς γυναῖκας (Δαλ. ἀρ. 461 ἐπ.)· οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν ἢ ἀπηγορευμένων.

(1) Τὰ ἐμποροδικεῖα καταγινώσκουσι προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τοῦ ἐνάγοντος πρὸς πληρωμὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων; οὐχί, *ἂν δὲν βεβαιοῦται ὅτι εἶναι ἔμπορος*. (732 πολ.) ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 284 τοῦ 62.

(2) Ἄπορος εἶναι κατὰ νόμον ὁ ἀλλοδαπὸς ὁ μὴ ἔχων ἐν Ἑλλάδι ἀρκοῦντα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ Ἕλληνος ἀντιδίκου κτήματα, ἢ μὴ παρέχων ἀποχρῶσαν ἀσφάλειαν (Δαλ. ἀρ. 520 ἐπ.). Ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς ἀποκτήσῃ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου (ἀστυχ. νομ. 15. 16) τὴν Ἑλλ. ἰθαγένειαν, ἀπαλλάσσεται βεβαίως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Περὶ τῆς προλαβούσης νομοθεσίας, Ἰδ. Ἀρείου Πάγου 412 τοῦ 40, Εὐρ. Η', 185ι Θ', 247.—Πρλ. κατ. ΑΠ. ποιν. 116 τοῦ 53.

δίς του ὡς ἀλλοδαποῦ, διατεινόμενος ὅτι εἶναι ἡμεδαπός, εἰς τὸν ἀντίδικόν του ἀπόκειται ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἀλλοδαπός. 248 Πολ. Ἀπόφασις πολ. Ἀρ. Πάγ. 200 τοῦ 1855, ἀναιροῦσα τὰς 12425 καὶ 12571 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

Πρλ. τὴν συλλογὴν *τίς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι.*

§ 7. Αἱ περὶ κρατήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας κατισχύουσιν ἀπέναντι τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αὐστρίας συνθήκης τοῦ 1835. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 119 τοῦ 1837. Ὅρα δὲ κατ. § 41.

§ 8. γ) Κατὰ τοῦ πωλοῦντος ἢ ὑποθηκεύοντος ἀκίνητον, οὗ γινώσκει ὅτι δὲν εἶναι κύριος ἢ παρασιωπᾷ τὸ μετάκλητον τῆς κυριότητος αὐτοῦ ἢ τὰς ἐπιβαρυνούσας τὸ πρᾶγμα ὑποθήκας ἢ ἄλλα βάρη (1). Περὶ τοῦ δὶς πωλήσαντος; Θέμις 8 σελ. 320.

§ 9. Ὅταν ἐκ μέρους τοῦ ὑποθηκεύσαντος δὲν ὑπάρχῃ δόλος (οἷον ὅταν ὁ δανειστὴς ἐν γνώσει ὢν τοῦ προικοσυμφώνου λαμβάνῃ εἰς ὑποθήκην κτῆμά τι προικῷον ὡς διατετιμημένον), προσωπικὴ κράτησις δὲν ἀπαγγέλλεται. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 210 τοῦ 1865. Πρλ. Εὐρ. λ. ὑποθῆκαι.

§ 10. δ) Κατὰ τοῦ θεματοφύλακος, τοῦ γενομένου ἐνόχου καταχρήσεως ἢ ἀρνουμένου τὴν ἀπόδοσιν πράγματος ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἢ δικαστικῶς κατατεθέντος αὐτῷ.

§ 11. Ἐπὶ ἑκουσίας παρακαταθέσεως προσωπικὴ κράτησις ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ θεματοφύλακος, ἐὰν λάβῃ χώραν κατάχρησις, δηλ. παραβίασις τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως ἐπὶ ἀναγκαίας ἢ δικαστικῆς, ἐὰν ἁπλῶς ὁ θεματοφύλαξ ἀρνηθῇ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος (Δαλ. 185. Depôt ἀρ. 230). Καὶ ὁ δημόσιος ταμίας, οὗ εἰς χεῖρας ἐνεργεῖται κατάσχεσις, ὑπόκειται ὡς δικαστικὸς θεματοφύλαξ, εἰς προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τὰ ἄρθρ. 927 ἐδ. 2. Ἄλλως ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ἀπ. 389 τοῦ 52 (κατωτ. § 38 ἐπ.). Ἐπὶ ἑκουσίας παρακαταθέσεως δὲν συγχωρεῖ τὸ γαλ. δίκαιον προσωπικὴν κράτησιν. Δαλ. ἀρ. 187. Οἰκ. § 282 σημ. 6.

§ 11[2] Ἡ κατὰ τοῦ μεσεγγυούχου αἴτησις περὶ προσωπικῆς αὐτοῦ κρατήσεως δὲν δύναται νὰ ἐπιδικασθῇ ἐν ἀπουσίᾳ του, ἂν

(1) Πότε ὑπάρχει ἀντιβαδιασμός; Οἰκ. § 282 σημ. 5. Ἀργεῖ ὅμως ἡ προσωπικὴ κράτησις τοῦ ἀντιβαδιασμοῦ, ὅταν μηδεμίαν ἐπήνεγκε ζημίαν. Οἰκ. § 282 σημ. 5.

δὲν ἐκλητεύθη εἰς τὴν περὶ ἀκυρώσεως τῆς κατασχέσεως δίκην. Ἀπόφασις 4655 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ. νόμ. σ.5169.

§ 12. ε) Κατὰ τοῦ δημοσίου προσώπου, ὅπερ διωρισμένον νὰ δέχηται καταθέσεις χρηματικὰς ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοσιν καταθέσεως τινός (1).

§ 13. Ὅταν τις ἐκηρύχθη ἔνοχος ὅτι μετεχειρίσθη πρὸς ἴδιόν του ὄφελος τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα χρήματα, καθὸ δημόσιος ὑπάλληλος, ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν δημοσίων δημοτικῶν φόρων, καὶ κατεδικάσθη ν' ἀποζημιώσῃ τὸ δημόσιον, τὸ ποινικὸν δικαστήριον ὀφείλει, τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀπαιτοῦντος, νὰ ἐπιβάλῃ προσωπικὴν κράτησιν (999 §. 6. πολ. δικον. ἥτις διάταξις δὲν εἶναι προαιρετική. Μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρ. 1000 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἡ προσωπικὴ κράτησις εἶναι προαιρετική). ἀπόφασις ποιν. Ἀρείου Πάγου 5 τοῦ 1849.

§ 14. ϛ) Κατὰ τῶν ὑποχρέων εἰς ἐπίδειξιν (ὑπαλλήλων ἢ ἰδιωτῶν) καὶ ἀρνουμένων τὴν θεώρησιν ἢ ἀντιγραφὴν τῶν παρ' αὐτοῖς εὑρισκομένων ἐγγράφων.

§ 15. 16. ζ) Κατὰ τῶν ἀρνουμένων τὴν ἀπόδοσιν ἐγγράφων ἢ χρημάτων ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς ἢ ληφθέντων παρ' αὐτῶν διὰ τὸν διάδικον κλητήρων, συμβολαιογράφων κτλ.

Ἡ παράδοσις τῶν ἐγγράφων ἢ χρημάτων εἰς τὰ δημόσια ταῦτα πρόσωπα πρέπει νὰ γείνῃ εἰς αὐτὰ ὡς τοιαῦτα. π. χ. α) οἱ παρουσιασθέντες νὰ συμβιβασθῶσιν εἰς τὸν εἰρηνοδίκην κατέθεσαν αὐτῷ τὰ ἔγγραφα τῆς δίκης ἢ ὁ ἐναγόμενος τὸ χρέος, δι' ὅπερ δέχεται τὸν συμβιβασμόν· β) ἢ ὁ μέλλων νὰ δώσῃ ἢ ἐξοφλήσῃ προκατέθεσε τὰ χρήματα παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ πρὸς σύνταξιν τοῦ περὶ τούτου συμβολαίου· γ) ἢ ὁ δικηγόρος ἔλαβε χρήματα ἢ ἔγγραφα διὰ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸν πελάτην του. Δαλ. ἀρ. 218 ἐπ. Ζαχαρ. σελ. 390 σημ. 31—33 Ῥουσ. σ. 127 ὅρα καὶ Ἀρ. Πάγ. ἀπ. ποιν. 5 τοῦ 49. (Οἰκ. § 282 σημ. 9).

---

(1) Οἱ δικαστικοὶ γραμματεῖς (Ὀργ. 126 § 6. Πολ. 715. 1020 Διατ. 10 Νοεμβρίου 1836 ὑπὸ τὸ 1020 ἄρθρ.), οἱ ταμίαι τοῦ κράτους (Διατ. 16 Ὀκτωβρίου ὑπὸ τὸ 126 ἄρθρ. Ὀργ.) Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Δαλ. ἀρ. 193. Zachar σ. 390 σημ. 25 Οἰκ. § 282 σημ. 7; Πρλ. δὲ κατωτ. § 38.

17. κ) Κατὰ τῶν μισθωτῶν ἀγροτικοῦ κτήματος τῶν μὴ ἀποδιδόντων ἐν τέλει τῆς μισθώσεως ὅσα παρέλαβον σκεύη, κτήνη κτλ.

§ 18. Καὶ ὁ Γαλ. νόμος καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία ἀπαλλάσσει τὸν μισθωτὴν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἐὰν ἀποδείξῃ, ὅτι τῆς ἐλλείψεως τῶν γεωργικῶν σκευῶν κλ. δὲν ἐγένετο αὐτὸς αἴτιος· ὑποτίθησι δηλ. ὁ νόμος ὅτι ἡ ὀφειλὴ τοῦ μισθωτοῦ εἶναι obligatio generis καὶ ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτόν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ περὶ ὧν πρόκειται πράγματα πρέπει νὰ δίδωνται πρὸς καλλιέργειαν τοῦ μισθίου ἀγροῦ καὶ οὐχὶ ἄλλων. Δαλ. ἀρ. 238 Οἰκ. § 282 σημ. 10.

§ 19. θ) Κατὰ τῶν καταδικασθέντων εἰς χρηματικὴν ποινὴν ἢ πρόστιμον (1).

§ 20. Ὡς πρὸς τὸ δυνητικὸν τῆς ἀπαγγελίας τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἡ πολιτικὴ δικονομία ἐτροποποίησε τὸν ποινικὸν νόμον· ἀδιάφορον δὲ ἂν πολιτικὸν ἢ ποινικὸν δικαστήριον ἐπιβάλῃ τὴν χρηματικὴν ποινὴν ἢ τὸ πρόστιμον. Οἰκ. § 282 σημ. 11 (2).

§ 21. ι) Κατὰ τοῦ καταδικασθέντος εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀκινήτου ἢ ἄλλου ἰσοτίμου ἐμπραγμάτου δικαίου (3).

§ 22. Ἡ ἀπαγγελία τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἐπὶ ἀρνήσει ἀποδόσεως ἀκινήτου δύναται νὰ διαταχθῇ διὰ τῆς ἀποφάσεως, ἥτις διατάττει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀκινήτου; Ἡ προσωπικὴ κράτησις δύναται ν' ἀπαγγελθῇ, εἴτε διὰ τῆς δικασάσης τὴν οὐσίαν

---

(1) Ποιν. ν. 32. γαλ. ποιν. ν. 52. Δαλ. ἀρ. 629.

(2) Ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 999 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, συνδυασμένου μὲ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποινικοῦ νόμου διαταττομένη προσωπικὴ κράτησις, εἶναι ὑποχρεωτική; Ναί, δὲν εἶναι ἁπλῶς προαιρετική. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 5 τοῦ 49. Πρλ. καί τὴν 50 τοῦ 42 ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. 9 σ. 250.

Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ὅστις, χάνων, καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα, δὲν ὑπόκειται πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν εἰς προσωπικὴν κράτησιν. Ἀκυρ. 31 Αὐγούστου 1848. Τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν, εἰς ἣν καταδικάζεται κατὰ τὸ 448 τῆς ποινικῆς δικονομίας. cass. 2 Ἀπριλίου 1842.

(3) Ὅρα Οἰκ. § 264 σημ. 8, § 282 σημ. 12. Δαλ. ἀρ. 234.

ἀποφάσεως, εἴτε καὶ διὰ μεταγενεστέρας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 223 τοῦ 1851· πλείω ὅρα εἰς Εὐρ. 9 σελ. 247 ἐπ. Πρβ. Οἰκ. § 264 σημ. 8 καὶ § 282 σημ. 12 (1).

---

(1) Ἐὰν τὸ δικάσαν τὴν οὐσίαν δικαστήριον ἐπελάθετο νὰ ἐπιβάλῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν, δύναται νὰ ἐπιβάλῃ αὐτὴν διὰ μεταγενεστέρας ἀποφάσεως;

Τὰ ὑπὸ τῶν Γάλλων διδασκόμενα ὅρα εἰς Εὐρ. 9 σελ. 248 ἐπ. Διὰ τῆς 161 τοῦ 1854 ἀποφάσεως ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπήγγειλε τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἐν τῇ ὁριστικῇ ἀποφάσει, ἤτοι συνάμα μὲ τὴν κυρίαν δίκην.

—Ἐὰν τὸ δικάσαν τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως δικαστήριον δὲν ἐπέβαλε τὴν προσωπικὴν κράτησιν, καίτοι συγχωρουμένην παρὰ τοῦ νόμου, δὲν δύναται διὰ μεταγενεστέρας ἀποφάσεώς του νὰ τὴν ἐπιβάλῃ, ὅτε, ζητηθεῖσα ἐν τῇ ἐκδικάσει τῆς οὐσίας, δεν ἐπεβλήθη, εἴτε δὲν ἐζητήθη τότε παντάπασιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 321 τοῦ 1839..

Ἡ ἑπομένη ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου καθιεροῖ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, ὅτι, δηλαδὴ, διὰ μεταγενεστέρας ἀποφάσεως δὲν ἀπαγγέλλεται κράτησις προσωπική. Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις. (Πρλ. ὅμως κατ. § 44).

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1002 τῆς πολ. δικον. αἱ διατάξεις τῆς ὁποίας ἰσχύουν ἐν Ἑπτανήσῳ ἀπὸ τῆς ἀφομοιώσεως ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν κράτησιν δυνάμει τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ ρν. νόμου, προσωπικὴ κράτησις δὲν ἀπαγγέλλεται καὶ ἐν ταῖς παρὰ τῶν νόμων ὡρισμέναις περιστάσεσιν, εἰμὴ δι' ἀποφάσεως· ἀπόφασιν δ' ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον αὐτὸ τὴν ἐκδεδομένην ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, τοῦ ἀποφηναμένου περὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, δι' ἣν ἀπαγγέλλεται, διότι τὸ δικαστήριον τοῦτο εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ ἐκ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ἐὰν ὑπάρχῃ περίπτωσις καὶ νόμιμος λόγος, ὅπως ἐπιτραπῇ ὡς μέσον ἐκτελέσεως ἡ προσωπικὴ κράτησις, ἥτις δὲν ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ ἀπαίτησιν ἀναγομένην εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς ἐπὶ τῆς οὐσίας καταδίκης τοῦ ἡττωμένου διαδίκου· τοῦτο δὲ γίνεται πρόδηλον καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν 998, 878, 880 καὶ 782 ἄρθρων τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθ' ἃ ἐν τῇ περὶ τῆς οὐσίας ἐκδιδομένῃ ἀποφάσει ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ ἡττηθέντος διαδίκου προσωπικὴ κράτησις, εἴτε ἕνεκα τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης, εἴτε ἕνεκα τούτου καὶ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ 879 ἄρθρου τῆς αὐτῆς δικονομίας, δυνάμει τοῦ ὁποίου κατ' ἐξαίρεσιν

§ 23. Κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 881 τῆς πολ. δικ. τότε μόνον, προκειμένου περὶ ἀποδόσεως ἀκινήτων, ὑπάρχει ἀνάγκη ν' ἀπαγγελθῇ κατὰ τοῦ καταδικασθέντος προσωπικὴ κράτησις, ὅταν ἡ ἐκ τῆς διακατοχῆς ἀποβολὴ δὲν ἦναι ἄλλως ἐφικτή. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀκυροῦται ἡ τῆς ἐγκαταστάσεως ἔκθεσις, ἡ γενομένη ἀφοῦ κατωρθώθη ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἡ ἐκ τῆς διακατοχῆς ἀποβολή. Ἀπόφασις ἐφετ. Ἀθ. 1149 τοῦ 1853.

§ 24. Ὅταν ὁ ἀνὴρ διαδηλοῖ ὅτι παραιτεῖ τὴν κατοχὴν οἰκίας τινὸς, πρὸς ἐκκένωσιν τῆς ὁποίας ἐνηργήθη προσωπικὴ κράτη-

---

ἐπιτρέπεται νὰ ζητηθῇ μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν δι' ἀναφορᾶς μεταγενεστέρας ὁ διορισμὸς μηνυτοῦ, διότι ἐκ τῆς ἐξαιρέσεως αὐτῆς προκύπτει, ὅτι κατὰ κανόνα ἡ προσωπικὴ κράτησις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ περὶ τῆς οὐσίας ἀποφηναμένου δικαστηρίου, ἄλλως δὲν συγχωρεῖται. Ὅθεν ἕπεται, ὅτι οὔτε ὁ διάδικος, ὅστις παρέλειψε κατὰ τὴν περὶ τῆς οὐσίας δίκην νὰ ζητήσῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν, ἔχει δικαίωμα διὰ μεταγενεστέρας ἀγωγῆς νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὴν, ὡς μέσον ἀναγκαστικὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, οὔτε τὸ ἐκδόσαν αὐτὴν ἢ ἄλλο ἁρμόδιον ὡς πρὸς τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας διαφορᾶς δικαστήριον δύναται κατὰ νόμον νὰ ἀπαγγέλῃ τὴν κράτησιν συνεπείᾳ ἀγωγῆς μεταγενεστέρας, καθόσον, διὰ τῆς ὁριστικῆς καὶ τελεσιδίκου ἀποφάσεως, ἡ διαφορὰ τῶν διαδίκων μετὰ τῶν παρεπομένων αὐτῆς ἀφαιρεῖται τῆς δικαστικῆς δικαιοδοσίας. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἐφετεῖον παραδεχθὲν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὅτι ὁ ἐνάγων ἠδύνατο διὰ μεταγενεστέρας ἀγωγῆς νὰ ζητήσῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν ὡς μέσον ἐκτελέσεως τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ἂν καὶ ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν δὲν ὑπέβαλε περὶ αὐτῆς αἴτησιν κατὰ τὴν κυρίαν δίκην, οὔτε δὲ διαιτηταὶ ἀπήγγειλλον αὐτὴν διὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεώς των, καὶ ἐπὶ τῇ ἐσφαλμένῃ σκέψει, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ ζητηθῇ ἡ προσωπικὴ κράτησις διὰ μεταγενεστέρας ἀγωγῆς ὡς μέσον ἀναγκαστικὸν, παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ προσωπικῆς κρατήσεως διατάξεις τῶν προσημειωθέντων ἄρθρων τῆς πολ. δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη συνεπάγεται τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεώς του δυνάμει τοῦ ἐδαφ. 5 τοῦ 807 καὶ τοῦ 291 ἄρθρου τῆς αὐτῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολ. Ἀρ. Πάγου 66 τοῦ 68».

σις κατὰ τὸ ἄρθρον 880 τῆς παλ. δικ. πρέπει να διατάσσηται ἡ ἀποφυλάκισίς του, ἐὰν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐξακολουθῇ μένουσα ἐν τῇ οἰκίᾳ; Κατὰ τὴν μειονοψηφίαν πρέπει νὰ διαταχθῇ ἡ ἀποφυλάκισις· διότι οὐδεὶς δύναται νὰ καταναγκασθῇ, ὥστε τρίτος τις νὰ παραλείψῃ τὴν κατοικίαν· ἡ δὲ πλειοψηφία ἐσκέφθη ἄλλως (αἱ 2 τελ. σκέψεις). Ἀπόφ. ἐφετ. Ν' 546 τοῦ 1854 (Νομ. σ. 5952).

§ 25. ιχ) Ἐπὶ παντὸς ἄλλου θέματος ὑπὸ ειδικοῦ νόμου προβλεπομένου. π. χ. 557, 903, 983, 964, 980 ἐδάφ. 2, Ρουσ. σ. 132.

§ 26. Ἐκτὸς τούτων δύναται ν' ἀπαγγελθῇ προσ. κράτησις ἐπὶ λογοδοσιῶν καὶ ἀποζημιώσεων. Πολ. 955. 702. 713 1000. Γαλ. 126. 534.

§ 27. Ἡ λέξις ἀποζημίωσις κεῖται ἐν τῷ νόμῳ εἰς τὴν πλατυτάτην αὐτῆς σημασίαν δηλοῦσα πᾶσαν βλάβην προξενηθεῖσαν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἐνάγοντος, ἢ ζημίαν προσγενομένην αὐτῷ ἐκ τῆς μὴ προσηκούσης ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ. Δαλ. ἀρ. 241—243. Carré ζ. 533 δηλ. Ρουσ. 133. Οἰκ. § 282 σημ. 14.

§ 28. Ὅρα Ἀρ. Πάγου πολ. 47 τοῦ 49, καθ' ἣν, περιστρεφομένης τῆς δίκης εἰς πολιτικὴν ἀποζημίωσιν, ἡ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως αἴτησις εἶναι παραδεκτή.

§ 29. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1003 τῆς πολ. δικονομίας, ἰσχύον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς πολ. ἀπαιτήσεις (32 ποιν. νόμ.) καὶ εἰς τὰ ποινικά, οὐδέποτε ἀπαγγέλλεται προσωπικὴ κράτησις κατ' ἀνηλίκων μὴ ἐμπόρων ἕνεκα χρηματικῶν ἀποδόσεων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 127 τοῦ 1856.

§ 30. Ἐκ *συμβάσεως* ὑπόκειταί τις εἰς κράτησιν; (1) Δύο μόνον περιπτώσεις ὑπάρχουσι, καθ' ἃς ὁ ὀφειλέτης ὑπόκειται κατὰ σύμβασιν εἰς προσωπικὴν κράτησιν, ἤγουν·

1) Ὅταν παρουσιάζηται ὡς ἐγγυητὴς πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως διαταξάσης ἀσφάλειαν (Ζαχ. 2, 75)· ὁ μὴ δικαστικὸς ἐγγυητὴς δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς προσ. κράτησιν, ἐὰν ὑπόκηται

(1) Ὁμολογία ὅτι ἐδανείσθη τις διὰ τὰ ἐμπόριον του συγχωρεῖται; Ἴδε τὴν ἀπόφασιν 11826 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

(ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ συμβάσεως) καὶ ὁ πρωτοφειλέτης εἰς αὐτήν. Παράδειγμα εἰς Δαλλ. ἀρ. 210. ἐν Γαλλίᾳ; Οἰκ. § 282 σημ. 2.

2) Ὅταν γίνηται μισθωτὴς ἀγροτικοῦ κτήματος διά τε τὴν πληρωμὴν τοῦ μισθώματος καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἐκ τῆς μισθώσεως ὑποχρεώσεις του. Ἐν Γαλλίᾳ; Οἰκ. § 282 σημ. 2.

Πρόσωπα, καθ' ὧν δὲν συγχωρεῖται προσωπικὴ κράτησις.

§ 31. Ἐξῃρημένοι τῆς προσωπικῆς κρατήσεως εἰσὶν

α) Οἱ ἀνήλικοι (1) καὶ αἱ γυναῖκες, ἐκτὸς τῶν ἐμπορευομένων. Δαλλ. ἀρ. 459, 466, 283, 303. Οἱ μετερχόμενοι τὴν ἐμπορίαν ἀνήλικοι ἢ γυναῖκες ὑπόκεινται εἰς κράτησιν (2), οὐδόλως ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἢ τοῦ φύλλου προστατευόμενοι, οἱ ἀνήλικοι δὲ προσέτι καὶ διὰ τὰς ἐμπορικὰς πράξεις,ἃς ἐνήργησαν. (Πολ. 1003 § 1. 3). Αἱ γυναῖκες καὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον δὲν ὑπεβάλλοντο εἰς φυλάκισιν (Νεαρ. 134, θ)· ἡ ἀνηλικότης δὲ ἐξετάζεται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δίκης καὶ οὐχὶ τῆς δικαζομένης ὑποθέσεως. Δαλλ. ἀρ. 293. Ζαχαρ. σ. 391 σημ. 40. contra Ῥουσόπ. σελ. 138. Πρλ. Οἰκ. § 282 σημ. 15.

§ 32. β) Οἱ ἀπηγορευμένοι· οἱ ἀνιόντες καὶ ὁ σύζυγος τοῦ ἐνάγοντος· οἱ συμπληρώσαντες τὸ 70 ἔτος (3).

§ 33. Κατὰ τῶν τοιούτων προσώπων, δηλ. τῶν ἀπηγορευμένων, τῶν συζύγων, τῶν ἀνιόντων καὶ τῶν ἑβδομηκονταετῶν, εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν συγχωρεῖ ὁ νόμος προσωπικὴν κράτησιν, ἑπομένως οὔτε δι ἐμπορικὴν πρᾶξιν, οὔτε δ'ἀντιβαδιασμόν (3). Οἱ Γάλλοι δέχονται τινὰς ἐξαιρέσεις (Δαλ. ἀρ. 299 304). προσέτι κατὰ τὸν νόμον αὐτῶν δὲν ἀπαιτεῖται συμπλήρωσις τοῦ 70 ἔτους, ἀλλ' ἡ ἔναρξις. Δαλ. ἀρ. 298. Carré ζ. 2734. Οἰκ. αὐτ.

---

(1) Καὶ διὰ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 127 τοῦ 56.

(2) Ὅρα ἀνωτ. § 2 σημ.

(3) Δαλ. ἀρ. 296, 324, 468, 480.

(4) Κατὰ ἑβδομηκονταετοῦς δὲν ἀπαγγέλλεται κράτησις καὶ ἂν πρόκηται περὶ ἀποζημιώσεως, στηριζομένης εἰς ἀδίκημά του, (1003 § 5 πολ. δικονομίας)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν δὲν ἐγένετο ῥητὴ περὶ τούτου πρότασις. Ἀπόφ. πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 184 τοῦ 1854.

§ 34. Συγχωρεῖται κράτησις προσωπικὴ κατὰ τῶν συμπληρωσάντων τὸ 70 ἔτος ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου; Οὐχί. Τὸ ἄρθρον 1003 τῆς πολ. δικονομίας. ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ὑπὲρ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 180 τοῦ 1852. Ὅρα σελ. 859 τοῦ Οἰκ. Κώδικος ὑπὸ Πολυχρονιάδου. Εὑρ. κράτησις προσωπικὴ σ. 246.

§ 35. γ) Οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ γερουσιασταί. Συντ. 56. Δαλλ. ἀρ. 311. Καρ. ζ. 2657. Πρλ. Εὑρ. 18 σελ. 202.

§ 36. δ) Ὅταν τὶς παρίσταται ἐν τῇ δίκῃ ὡς ἀντιπρόσωπος (π. χ. ἐπίτροπος) τοῦ ὀφειλέτου, δὲν ὑποβάλλεται εἰς προσωπικὴν κράτησιν. Ἀρείου Πάγου 205 τοῦ 55. (1). Ὅταν τὶς ἐπροσωποκρατήθη διὰ χρέος τῶν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν του, δύναται ν' ἀνακόψῃ ὡς κηδεμὼν τὴν φυλάκισίν του; ὄχι, κατὰ τὴν 57 τοῦ 62 πολιτ. ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου, ἀναιρέσασαν τὴν 1128 τοῦ 58 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν) καὶ φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 67 τῆς πολ. δικονομίας μόνον ὁ προτείνων ἢ ὁ ὑπερασπιζόμενος ἄμεσον ἰδιωτικὸν αὐτοῦ συμφέρον δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων ἢ ἐναγόμενος ἐπὶ πολιτικῆς δίκης· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀναιρεσίβλητος ἀνέκοψε τὴν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐνεργηθεῖσαν φυλάκισίν του ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ κηδεμόνος τῶν τέκνων τοῦ Πίκα, καὶ ἰσχυρίσθη ὅτι ὡς κηδεμὼν δὲν ἠδύνατο νὰ φυλακισθῇ διὰ χρέος τῶν κηδεμονευομένων, καὶ ἐζητήσατο τὴν ἀκύρωσιν τῆς φυλακίσεως καὶ ἀποζημίωσιν, ἤτοι ἐπρότεινεν εἰς τὸ δικαστήριον δι' ἀγωγῆς οὐχὶ ἄμεσον συμφέρον τῶν κηδευομένων, δι' οὓς παρέστη ἐπὶ δικαστηρίου, ἀλλ' ἴδιον ἑαυτοῦ καὶ ἀτομικόν, δι' ὃ οὐδὲν ἔχουσι δικαίωμα τὰ τέκνα τοῦ Πίκα· ἑπομένως τὴν ἀνακοπὴν αὐτῶν κατὰ παράβασιν τῆς ἄνω μνησθείσης οὐσιώδους διατάξεως τοῦ 67 ἄρθρ. ἐδέχθη τὸ ἐφετεῖον, ἐν ᾧ ἔπρεπε καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ τὴν ἀποῤῥίψῃ (πολ. 68), ἡ παραβίασις δὲ αὕτη φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 57 τοῦ 62».

---

(1) α) Τὸ ἄρθρον 880 § 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐννοεῖ τὸν προσωπικῶς καταδικασθέντα, ἤτοι τὸν δι' ἰδίαν του ὑπόθεσιν καὶ ὄχι τρίτους διαχειριστάς, τοὺς δικαζομένους καὶ καταδικαζομέ-

§ 37. ε) Κατὰ τὰ ἄρθρα 999 καὶ 1003 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ κληρονόμοι τοῦ ὀφειλέτου, μὴ μετερχόμενοι τὸ ἐμπόριον, δὲν ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθην. 18545 τοῦ 1860. Πρλ. ὅμως Οἰκ. § 282 σημ. 3 ἐν τέλει.

§ 38. ς) Καταγινώσκεται προσωπικὴ κράτησις κατὰ τῶν τρίτων, παρ' οἷς ἐγένετο κατάσχεσις; Ὅρα τὰ ἐν Εὐρ. 19 σελ. 470 ἐπ. ἔνθα καὶ αἱ ὑπ' ἀρ. 112 τοῦ 60, 61 τοῦ 61 καὶ 6 τοῦ 62 πολ. ἀποφάσεις Ἀρείου Πάγου. Πρλ. Ῥογέριον ἀρ. 624—628. Δαλλ. contrainte par corps ἀρ. 53.

§ 38ᵃ ζ) Οἱ ταμίαι ὑπόκεινται εἰς κράτησιν (1); Οἱ δημ. εἰσπράκτορες;

Δύναται ν' ἀπαγγελθῇ κράτησις κατὰ ταμίου, ἀρνουμένου τὴν ἀπόδοσιν τῶν παρ' αὐτῶν κατασχεθέντων; ὄχι. Ἀπόφασις ἐφ. Ναυπλ. 850 τοῦ 1852 ἐκ νομικ. σ. 5727 (2).

ΣΗΜ. Ἡ ἀπόφασις περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφίας, στηριζομένης εἰς τὸ ἄρθρ. 999 τῆς πολ. δικονομίας.

Κατὰ τὴν 389 τοῦ 52 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου κράτησις προσωπικὴ κατὰ τοῦ δημοσίου ταμίου δὲν συγχωρεῖται· ἡ ἀπόφ. αὕτη ἔχει οὕτως (3)·

α' Ἐπειδὴ ἡ κατάσχεσις ἐνηργήθη εἰς χεῖρας τοῦ ταμίου Κορινθους ὡς τρίτους δι' ὑποθέσεις ἄλλων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 205 τοῦ 1855, ἀναιρ. τοῦ 12259 ἐφ. Ἀθηνῶν.

β) Ἡ διάταξις, δι' ἧς κατεδικάσθη ἀτομικῶς εἰς προσωπικὴν κράτησιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὁ Λ. ὡς ἀντιπρόσωπος πυρασφαλιστικῆς ἑταιρίας, εἶναι παράνομος, διότι αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Cass 23 Μαΐου 1826). Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 12751 τοῦ 2855.

γ) Τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν πρέπει ν' ἀπαγγέλῃ προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τῶν μελῶν ἐπιτροπῆς τινός, ἥτις καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ χρέος τοῦ ἀσφαλιστικοῦ καταστήματος, ὅταν τὰ μέλη αὐτὰ δὲν εἶναι προσωπικῶς ὑπόχρεα νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 126 τοῦ 1850.

(1) Πρλ. ἀνωτ. § 12. Εὐρ. 19 σελ. 469.

(2) Πρλ. ἀπόφασιν 328 τοῦ 52 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ἐν νομικῇ σ. 5580.

(3) Ἄλλως ὁ Οἰκ. § 282 σημ. 6 ὡς ἀνωτ. § 11.

θίας ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ δημοσίου, ἡ δὲ ἐπικυρώσασα τὴν κατάσχεσιν αὐτὴν ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου Ναυπλίας ὑπὸ ταύτην τὴν ἰδιότητα ὑπεχρέωσεν αὐτὸν νὰ πληρώσῃ τὰ κατασχεθέντα χρήματα, ὅπερ ἐστὶν ὑπεχρέωσε τὸ δημόσιον αὐτό· ἑπομένως ἡ αἴτησις τοῦ Γεωργίου τοῦ ν' ἀπαγγελθῇ προσωπικὴ κράτησις κατὰ τοῦ ταμίου Κορινθίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀφώρα τὸν Ταμίαν αὐτὸν ὡς ἰδιώτην, ἀλλ' ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ δημοσίου, ὅπως τὸν ἐδίκασεν ἡ ἀπόφασις, ἧς ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις ἐζητεῖτο. Ἀπόφασις πολ. Ἀρ. Πάγ. 389 τοῦ 52.

§ 39. Οἱ δημοτικοὶ εἰσπράκτορες ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν; Ναί, κατὰ τὴν 1210 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφ. (νομ. σ. 5880), διότι οἱ δῆμοι δὲν ἐξομοιοῦνται μὲ τὸ δημόσιον, οὔτε οἱ ταμίαι τοῦ Κράτους μὲ τοὺς δημοτικοὺς εἰσπράκτορας, καθόσον κατὰ μὲν τοῦ δημοσίου ἀναγκαστικὰ μέτρα δὲν συγχωροῦνται, κατὰ δὲ τῶν δήμων καὶ ὑπαλλήλων των ἐπιτρέπονται, οὐδ' ἐπέφερε τροπολογίαν τινὰ εἰς τοῦτα ὁ νόμος ρκθ. (1).

§ 39. η) Τὸ δημόσιον, ὂν δανειστὴς ἐμπόρου πτωχεύσαντος, δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς ἀναγκαστικὰ μέτρα κατ' αὐτοῦ· ἡ ἀπόφασις 14716 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει·

1) «Ἐπειδὴ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 215 (1856) ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν Πρωτοδικῶν ὡς ἐμποροδικῶν ὁ ἐκκαλῶν Ἀνδρέας Μπενέζης ἐκηρύχθη εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως καὶ διετάχθη νὰ βληθῇ οὗτος εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακάς· ἑπομένως ὑφισταμένης τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, κατὰ τὸ ἄρθ. 455 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μόνον δυνάμει ταύτης δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἡ προσωπικὴ κράτησις τοῦ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως εὑρισκομένου, οὐδεὶς δὲ τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος δύναται κατ' ἰδίαν νὰ προσωποκρατήσῃ τοῦτον εἴτε δυνάμει ἀποφάσεως ἀπαγγελούσης τὴν προσωπικὴν κράτησιν αὐτοῦ, εἴτε δυνάμει διοικητικοῦ ἐντάλματος προσωποκρατήσεως· διότι μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως, κατὰ τὰς περὶ τούτων διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἡ διοίκησις ἁπάσης τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος μεταβαίνει πρῶτον μὲν εἰς τοὺς διὰ τῆς ἀποφάσεως διορισθέντας πράκτορας, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τοὺς συνδίκους, καὶ διότι ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς τὸ κα-

(1) Κατὰ τοῦ εἰσπράκτορος, παρ' ᾧ ἐνεργεῖται κατάσχεσις, ἀπαγγέλλεται κράτησις. Ἀπόφ. ἐφ. ν. 152 τοῦ 59, ἐν δικ. σ. 46.

ταναγκαστικὸν μέσον τῆς προσωπικῆς κρατήσεως σκοπὸν ἔχει νὰ καταναγκάσῃ τὸν ὀφειλέτην ν' ἀποτίσῃ τὸ χρέος του, ἀφ' ἑτέρου ὁ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως εὑρισκόμενος μὴ ἔχων τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του δὲν δύναται νὰ κάμῃ τοῦτο· εἰς τρόπον ὥστε ἡ παρ' ἑνὸς τῶν δανειστῶν ἐνεργηθεῖσα προσωπικὴ κράτησις ὄχι μόνον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ οὐδὲν ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ προσέτι ἤθελε κατασταθῆ καὶ ἄδικος καθ' ὅσον εἰκάζεται ὅτι ὁ ὀφειλέτης μετὰ τὴν πτώχευσίν του δὲν δυστροπεῖ νὰ πληρώσῃ, ἀλλὰ δὲν δύναται, μὴ ἔχων τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του.

Ἐπειδὴ τὸ δημόσιον ὂν δανειστὴς ἐμπόρου πτωχεύσαντος δικαιοῦται μὲν εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὁριζομένας περιπτώσεις νὰ πληρωθῇ κατὰ προτίμησιν τῶν ἄλλων δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος ἐκ τῆς περιουσίας τούτου, ἀλλ' οὐδεμία διάταξις τοῦ ἰσχύοντος νόμου ἐπιτρέπει εἰς τὸ δημόσιον καὶ μετὰ τὴν πτώχευσιν νὰ προβαίνῃ εἰς καταναγκαστικὰ μέσα καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ πτωχεύσαντος· ἑπομένως παρανόμως ἐπροσωποκρατήθη ὁ ἐκκαλῶν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς προμνησθείσης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 215 δυνάμει διοικητικοῦ ἐντάλματος διὰ νὰ καταναγκασθῇ νὰ πληρώσῃ τὸ πρὸς τὸ δημόσιον χρέος του».

§ 40. Ὁ πτωχεύσας μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ὑπόκειται εἰς κράτησιν διὰ τὰ πρὸ τῆς πτωχεύσεως χρέη αὐτοῦ; Ναί, ἀφοῦ ὅμως μεταξὺ τούτου καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ ἐπελθῃ συμβιβασμὸς καὶ ἐπικυρωθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, τὸ δὲ ἄρθρον 524 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν διατάσσει τὸ ἐναντίον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 180 τοῦ 1850.

§ 41. θ) Διάφοροι συνθῆκαι τῆς Ἑλλάδος περιέχουσι διατάξεις εἰδικὰς περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ αὗται ὑπερισχύουσι τῶν γενικῶν ὁρισμῶν. Ἐκ τῶν πολλῶν σημειοῦμεν ταῦτα (1).

Οἱ τῆς Ῥωσσίας πρόξενοι δύνανται νὰ προσωποκρατηθῶσιν ἐν Ἑλλάδι; ὄχι, κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ῥωσσίας συνθήκης, ἀπαγορευούσης τὴν προσωπικὴν κράτησιν τῶν προξένων μεχρισοῦ ἀφαιρεθῇ τὸ ἐκτελεστήριον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 268 τοῦ 60.

§ 42. ι) Προσωποκρατεῖται ὁ πρέσβυς κατὰ τὴν ἀπὸ τόπου τινὸς διάβασίν του; Σαριπόλου τὰ τῶν ἐθνῶν νόμιμα σελ. 257.

(1) Πρβλ. ἀνωτ. § 7.

Απόφασις.

§ 43. Πρὸς πραγματοποίησιν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ὡς ἀναγκαστικοῦ μέτρου ἀπαιτεῖται ἀπόφασις δικαστικὴ ἀπαγγέλλουσα αὐτό (1).

§ 44. Καὶ οἱ διαιτηταὶ δύνανται νὰ ἀπαγγείλωσι προσωπικὴν κράτησιν (Οἰκ. § 224 σημ. 4. ἀπόφ. πολιτικὴ Ἀρ. Πάγ. 93 τοῦ 51 ἐν λ. Συνυποσχετικόν. Ἀπόφασις ἐφ. κ. 199 τοῦ 51 (νομ. σ. 5401). Δαλ. ἀρ. 57), ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως παύει ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν, ὡς καὶ τῶν δικαστηρίων· ἑπομένως ἡ περὶ κρατήσεως αἴτησις ἀνάγκη νὰ δικάζηται διὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως (2), παράλειψις δὲ κατὰ τοῦτο διορθοῦται μόνον δι' ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως (Οἰκ. § 242 σημ. 3. Δαλ. ἀρ. 58, Carré 532). Ἐὰν ὅμως ὁ διάδικος δὲν ὑπέβαλεν αἴτησιν εἰς τὸ δικαστήριον περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, δὲν ὑπάρχει λόγος σπουδαῖος νὰ ἀρνηθῇ τις αὐτῷ ὑστέραν αἴτησιν περὶ τούτου. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τοῦ 127 ἄρθρου τῆς δικονομίας των, ἐκφέρουσιν οἱ πλεῖστοι ἐναντίαν γνώμην. Πιγώ, ἀρ. 1512. Τροπλ. ἀρ. 325. Κύρ. Θ. 243. Πρλ. Οἰκ. § 282 σημ. 19. Πρλ. ἀνωτ. σελ. 59.

---

(1) Πολ. 1002 γαλ. κ. 2067.

(2) Ἡ προσωπικὴ κράτησις δὲν δύναται ν' ἀπαγγελθῇ διὰ μεταγενεστέρας ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης ἅπαξ τῆς κυρίας ἀποφάσεως, ἥτις παρέλιπε νὰ διατάξῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16164 τοῦ 1858, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 732 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ προσωπικὴ κράτησις διατάσσεται ἐν τῇ αὐτῇ δικαζούσῃ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν ἀποφάσει τῶν ἐμποροδικῶν, καὶ συνεπείᾳ τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν ὑποχρεώσεως τοῦ ἡττωμένου. Ὅταν δὲ ἡ ἀπόφασις παρέλιπε τὴν διάταξιν ταύτην τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἣν ὤφειλε νὰ περιλάβῃ, ἐὰν ὑπῆρχε νόμιμος περίπτωσις νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸ ἡττηθὲν πρόσωπον, ὑπόκειται διὰ τὴν παράλειψιν ταύτην εἰς τὸ νὰ μεταρρυθμισθῇ συνεπείᾳ ἐφέσεως ἢ αἰτήσεως ἀναιρέσεως, ἄλλως μένει αὕτη τελεσίδικος ὅπως ἔχει, τουτέστι μὲ μόνας τὰς ἐν αὐτῇ περιεχομένας διατάξεις. Μετὰ δὲ τὴν ὁριστικήν ἀπόφασίν του τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν δύναται, ἀπεκδυθὲν ἅπαξ τῆς ὑποθέσεως, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὴν διὰ νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ἀπόφασίν του διάτα-

§ 45. Ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἀπόφασις δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν (ἄρθρ. 7 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 διαταγ. περὶ κατ. τῶν καθ.), ὡς καὶ ἐπὶ τῶν συντηρητικῶν κρατήσεων. Πολ. 1045. Πρλ. Οἰκ. § 282 σημ. 19. Πρλ. Εὐρ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκ. § 541 ἐπ. 554 ἐπ.

§ 46. Ἡ προσωπικὴ κράτησις δύναται ν' ἀπαγγελθῇ, καθ' ὃ ἀναγκαία συνέπεια τῆς ἥττης, καὶ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν, ὁσάκις δὲν ἀπηγγέλθη παρὰ τῶν Πρωτοδικῶν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 322 τοῦ 1839.

§ 47. Ἀπαιτεῖται αἴτησις τοῦ διαδίκου; ὅρα ἀνωτέρω § 8

§ 48. Διὰ μεταγενεστέρας ἀποφάσεως; ἀνωτ. § 22. 44.

§ 48. *Νόμοι ἐφαρμοστέοι*.—Κατὰ ποῖον νόμον, ἐν περιπτώσει συγκρούσεως νόμων, κανονίζονται τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως; Πρλ. Καλλ. α' § 116 περὶ τὸ τέλος. Εὐρ. 11 σελ. 155 καὶ σελ. 166 § 109. Δαλλ. Jugement ἀρ. 350. Πρλ. Εὐρ. λ. συναλλάγματα § 109. Οἰκ. § 7.

§ 49. Προκειμένου περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἐφαρμόζεται

ξιν ἐπιβαρύνουσαν τὴν τύχην τοῦ ὁριστικῶς δικασθέντος διαδίκου, οὐδ' ἐπιτρέπεται ἄλλως κατὰ τὴν πολιτ. δικονομίαν ἰδιαιτέρα ἀγωγὴ πρὸς ἀπαίτησιν ἀποφάσεως ἀπαγγελλούσης, κατ' ἐκτέλεσιν, τὴν προσωπικὴν κράτησιν, καθόσον ὡς ἀναγκαστικὸν μέσον ἡ προσωπικὴ κράτησις ἐκτελεῖται μόνον ὅταν ἐν τῇ προσηκούσῃ ἀποφάσει ὑπάρχῃ διατεταγμένη· καὶ ἄλλως, ἐὰν ἐπετρέπετο τοιαύτη πρὸς ἐκτέλεσιν ἀγωγή, αὕτη ἦτο διεξακτέα μόνον εἰς πρωτοδικεῖον καὶ οὐχὶ εἰς ἐμποροδικεῖον, διότι τῶν ἐμπορικῶν ἀποφάσεων ἡ ἐκτέλεσις ὑπάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον.

»Ἐπειδὴ ἑπομένως δὲν εἶναι νόμιμος ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις τοῦ προξενικοῦ ἐμπορικοῦ δικαστηρίου, δι' ἧς τοῦτο ἐκδὸν ἅπαξ τὴν κυρίαν ἀπόφασίν του καὶ δι' αὐτῆς ἀπεκδυθὲν ὅπως τὸ συμπληρωτικὸν μέρος αὐτῆς ταύτης τῆς ἀποφάσεως τὴν αἴτησιν καὶ διάταξιν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως τοῦ ἡττηθέντος Α. Ν. Πάκου καὶ ἐν ὑποθέσει ὅτι οὗτος, καί τοι ἁπλοῦς ἐντολοδόχος, καταδικασθείς, ἠδύνατο νὰ ὑποβληθῇ εἰς προσωπικὴν κράτησιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κυρίας ἀποφάσεως, ἐν ᾧ δὲν εἶχε διατάξει τὴν προσωπικὴν κράτησιν».

ὁ νόμος ὁ ἰσχύων κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐκδίδεται ἡ ἀπόφασις, καὶ οὐχὶ ὁ καθ' ἣν ἐποχὴν ἔλαβε χώραν τὸ συνάλλαγμα. Ἀπόφ. πολ. Α. Π. 8 τοῦ 1844.

§ 50. Καταγινώσκεται προσωπικὴ κράτησις δι' ἀποζημίωσιν πηγάζουσαν ἐκ συμβολαίου, ὃ συνετάχθη μὴ ἰσχυούσης τῆς πολιτικῆς δικονομίας; Ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου 870 τοῦ 40 ἐν Εὐρ. λ. ἀναδρομικὴ δύναμις, Πρλ. ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 118 τοῦ 50.

§ 51. *Διαδικασία.* Πρέπει νὰ προηγηθῶσι καὶ ἐνταῦθα αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς πᾶσαν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν πράξεις (Οἰκ. § 264) καὶ νὰ ἦναι τελεσίδικος ἡ ἐκτελουμένη ἀπόφασις ἢ καὶ προσωρινῶς ἐκτελεστὴ (Οἰκ. § 258 σημ. 4).

§ 52. Ἀλλ' ἐμποδίζεται ἡ ἐκτέλεσις καθ' ὅσον χρόνον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ προπεμπτήριον ὁ ὀφειλέτης, ὅπερ δύναται νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ πᾶν δικαστήριον, πολιτικὸν, (εἰρηνοδικεῖον, ἐμποροδικεῖον κτλ. οὐχ' οὕτως παρὰ Γάλλοις. Καρ. ζ. 2653. Δαλ. ἀριθ. 842) ἢ ποινικὸν, εἰς ὃ προσκαλεῖται ὡς μάρτυς (οὐχὶ πραγματογνώμων). Ἐμποδίζει δὲ τὸ προπεμπτήριον τὴν ἐνεργηθησομένην, οὐχὶ τὴν ἐνεργηθεῖσαν φυλάκισιν. πολ. 1005. Γαλ. 782. Δαλ. ἀρ. 840. 843. 844. 850. 851. Ῥούσ. σ. 145. Οἰκ. § 283 σημ. 1 (1).

§ 53. *Σύλληψις.*— Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων ἐνεργεῖται ἡ ἐκτέλεσις αὐτὴ, ἤτοι

α) Ἡ *σύλληψις*, ἣν ἐνεργεῖ ὁ ἐπιτετραμμένος κλητὴρ κατὰ τὰ ἐν τῷ νόμῳ ὡρισμένα.

§ 54. Ἐντολὴν πρὸς ἐνέργειαν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως λαμβάνει ὁ κλητὴρ εἴτε παρὰ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ εἴτε παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Οἰκ. § 264.

Πλείονας τῶν 2 μαρτύρων δύναται νὰ παραλάβῃ; οὐχί. Οἰκ. § 283 σημ. 3.

§ 55. Δὲν συγχωρεῖται νὰ συλληφθῇ ὁ ὀφειλέτης α) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τελετῆς τινος θρησκευτικῆς (Καρ. ζ.

---

(1) Ὁ ἐπὶ ἁπλῇ ἢ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ καταδικασθεὶς καὶ ἐκπληρώσας τὴν ποινήν του, λαμβάνει προπεμπτήριον; Ναὶ, κατὰ τὴν 768 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (ἐφ δικ. σ. 98). Pardessus § 1152. 1155, 1229, 1302.—Ledru Rollin λ. faillite ἀρ. 672 καὶ 710.

2640—2642. Δαλλ. άρ. 815. 6'.) ἐν τῷ καταστήματι τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὰς δημοσίας συνεδριάσεις αὐτοῦ (ὄχι λοιπὸν τὰς τῶν εἰσηγητῶν δικαστῶν, ἢ ἂν τὸ εἰρηνοδικεῖον συνεδριάσῃ εἰς ἄλλον τόπον). Ἡ Γαλ. δικονομία ἀπαγορεύει τὴν σύλληψιν καὶ ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ἄλλων ἀρχῶν μὴ δικαστικῶν. Δαλ. ἀριθ. 816—820 Καρ. ζ. 2644. 2645. Ὁ καθηγητὴς διδάσκων, ὁ ποιμὴν ποιμαίνων, ὁ ἡνίοχος κυβερνῶν τὴν ἅμαξαν, δύνανται νὰ συλληφθῶσιν; Καρ. ζ. 2647. Ὁ νόμος δὲν τοὺς ἐξαιρεῖ. γ'.) ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ νύκτωρ (κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δὲν συγχωρεῖται κράτησις Καρ. ζ. 2635—2637) παρ' ἡμῖν ἰσχύουσι τὰ ἐν § 92 σημ. 28 Οἰκ. σημειούμενα) μὲν οὐδέποτε, καθ' ἡμέραν δὲ μὴ παρόντος τοῦ εἰρηνοδίκου, δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου. Ἀλλ' ἀνάγκη τῆς παρουσίας εἰρηνοδίκου κλ. δὲν ὑπάρχει ὅταν ὁ ὀφειλέτης εὑρεθῇ ἐν οἰκήματι, εἰς ὃ ἕκαστος δύναται νὰ εἰσέλθῃ π. χ. ἐν καφφενείῳ, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου κλ. ὅπερ οἱ Γάλλοι, διὰ τὴν γενικότητα τῆς νομοθεσίας των, δὲν παραδέχονται. Καρ. ζ. 2648 δίς. Δαλ. ἀρ. 828 δ'.) ὅστις πλοίαρχος ἢ ναύτης ὢν εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἐπὶ λέμβου διευθυνόμενος πρὸς τὸ πλοῖον ἵνα ἐκπλεύσῃ. ἐρπ. νόμ. 231. Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον ἀπαγορεύεται καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἡ ἐκτέλεσις προσωπικῆς κρατήσεως. Δαλ. ἀρ. 812. (Οἰκ. § 283 σημ. 4).

Ἐνταῦθα παραθέτω καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 13919 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἔχουσαν οὕτως.

«Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ ἄρθρον 1006 § 3 τῆς πολ. δικονομίας συνδυαζόμενον μὲ τὰ ἄρθρα 380, 381 τοῦ πολ. νόμου, ἀπαγορεύουσι τὴν ἐνέργειαν προσωπικῆς τινὸς κρατήσεως ἐν περιφράκτῳ οἰκίας τινὸς αὐλῇ ἄνευ τῆς προσλήψεως τῶν ἁρμοδίων προσώπων. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν νομολογίαν εὕρηται ὅτι, un débiteur ne peut être arrêté dans une cour close dépendant de son domicile, sans l'assistance de juge de paix. (Lyon 10 Ἰουνίου 1824), ἀλλ' ἡ ἔλλειψις, περὶ ἧς ὁ λόγος, δὲν ἔχει νομικήν τινα σημασίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθότι ἐκ τῆς περὶ συλλήψεως ἐκθέσεως προκύπτει ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἐζήτησε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς συλλήψεώς του νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ὅτι τῷ ἐπετράπη τοῦτο, καὶ ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ κλητῆρος διὰ Χαλκίδα, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ἐν πράγματι δὲν ἐξετελέσθη ἡ κράτησις ἐν τῇ περιφράκτῳ αὐλῇ, ἀλλ' ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν ὁ ἐκκαλῶν ἑκουσίως καὶ ἄνευ ἀντιρρήσεως παρηκολούθησε τὸν κλητῆρα τοὐλάχιστον, ἡ περὶ συλλήψεως ἔκθεσις δὲν βεβαιοῖ,

ὅτι ἐγένετο ἀντίῤῥησίς τις, ὅπερ προκύπτει καὶ ἐκ τῆς μακρᾶς σιωπῆς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅστις μετὰ παρέλευσιν πολλῶν μηνῶν παρεπονέθη κατὰ τῆς συλλήψεώς του ὡς παρατύπου.

§ 56. Περὶ τῆς συλλήψεως ὁ κλητὴρ συντάσσει ἔκθεσιν περιέχουσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν διορισμὸν ἀντικλήτου, ὅταν ἦναι κατὰ νόμον ἀναγκαῖος. (Πρλ. δὲ νομικ. σελ. 6192).

Ἡ ἔκθεσις πρέπει παραχρῆμα νὰ συνταχθῇ (Οἰκ. § 86 σημ. 6, Δαλ. ἀρ. 853) καὶ νὰ ὑπογραφῇ οὐ μόνον παρὰ τοῦ κλητῆρος, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν πραττόντων προσώπων, ἤγουν τῶν μαρτύρων ἢ τοῦ συμβολαιογράφου, εἰρηνοδίκου κλ. καὶ τοῦ δανειστοῦ, ἐὰν ἦναι παρών. Δαλ. ἀρ. 873. 875. Οἰκ § 283 σημ. 5.

§ 57. 6) Φυλάκισις. Ἀπάγεται δὲ εἰς τὴν πολιτικὴν φυλακὴν (1), παραδιδόμενος τῷ ἐπιστάτῃ, ὅστις συντάσσει τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν ἐν τῷ τῆς φυλακῆς βιβλίῳ.

Ὁ ἐπιστάτης ὀφείλει πρότερον ν' ἀπαιτήσῃ τὴν προσαγωγὴν τῆς ἀπαγγελλούσης τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἀποφάσεως καὶ τὴν καταβολὴν τῶν πρὸς διατροφὴν ἐπὶ ἕνα μῆνα νομίμως ἀναγκαίων. Ἄλλως ἀρνεῖται τὴν παραλαβὴν τοῦ ὀφειλέτου. Πολ. 1010. γαλ 798.

§ 58. Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ συλληφθέντος εἰς τὸν δεσμοφύλακα καὶ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν ἐγγράφεται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς φυλακῆς καὶ ὑπογράφεται παρά τε τοῦ δεσμοφύλακος καὶ παρὰ τοῦ κλητῆρος (ἄρα ἀμφότεροι συντάσσουσιν αὐτήν, περὶ τῶν Γάλλων Καρ. ζ. 2686 Δαλ. ἀρ. 915) πρέπει δὲ νὰ περιέχῃ ά.) τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ β'.) τὸ ὄνομα τοῦ διορισθέντος ἀντικλήτου· γ'.) τὴν ἡμέραν (δευτέραν κλ.) καὶ χρονολογίαν τῆς ἀποφάσεως, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐξετελέσθη ἡ κράτησις· καὶ δ'.) μνείαν τῆς κατατεθείσης διατροφῆς. (Πολ. 1012. Γαλ. 789. Δαλ. ἀρ. 923)· ὡς ἔκθεσις δὲ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἀνάγκη νὰ φέρῃ καὶ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως αὐτῆς. (Οἰκ. § 283 σημ. 7).

§ 59. *Διατροφή*. Ἡ νόμιμος διατροφὴ εἶναι δεκαπέντε δραχμαὶ

---

(1) Κατὰ τὸ 1069 ἄρθρ. πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ἕδραν ἑκάστου πρωτοδικείου πολιτικὴ φυλακή, ὁ δὲ συλληφθεὶς φέρεται εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ τόπου. Ἰδ. σχετικὰ ζητήματα παρὰ Καρ. ζ. 2681—2683 δίς., Δαλ. ἀρ. 900 ἑπόμ. (Οἰκ. § 283 σημ. 6).

τὸν μῆνα, ἥτις πρέπει νὰ καταβάλληται πάντοτε ἐν ἀρχῇ ἑκάστου μηνὸς εἰς τὸν δεσμοφύλακα (Πολ. 1811. Γαλ. 791)· πᾶς δὲ δανειστὴς ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταβολὴν ταύτην, ἐξαιρουμένου τοῦ δημοσίου μόνον (ὅρ. § 60 κατωτέρω)· ὁ μὴν λογίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαθείρξεως, καὶ περιέχει χρονικὸν διάστημα 30 ἡμερῶν· ὥστε τῆς φυλακίσεως γενομένης τὴν 20 Ὀκτωβρίου, ἡ πρώτη καταβολὴ πρέπει νὰ γείνῃ εὐθὺς κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ὀφειλέτου εἰς τὸν δεσμοφύλακα (Δαλλ. ἀρ. 948)· ἡ δευτέρα, τὴν 19 Νοεμβρίου καὶ οὕτως ἐφεξῆς· περὶ τῶν Γάλλων; Δαλ. ἀρ. 949. 953 Καρ. ζ. 2689 2695 δίς· ἀδιάφορον δὲ εἶναί τις ὁ τὴν διατροφὴν καταβάλλων. Δαλ. ἀρ. 940. Καρ. 2595 ter. (Οἰκ. § 283 σημ. 8).

§ 60. Εἶναι μὲν ὑπόχρεων τὸ δημόσιον νὰ διατρέφῃ τοὺς παρ' αὐτοῦ φυλακιζομένους διὰ χρέη καθυστεροῦντα, ἀλλὰ δὲν ὀφείλει καὶ νὰ προκαταβάλῃ τὰ πρὸς τὴν διατροφὴν ταύτην ἀναγκαιοῦντα χρήματα· ὥστε τὰ ἄρθ. 1010 καὶ 1011 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἐφαρμόζονται, ὅταν πρόκηται περὶ καταδιώξεως καθυστερούντων.

Περὶ τούτου ὅρα τὰ ἐν § 564 τῆς τοῦ ὑπουργείου Οἰκονομικῶν. Ἀρ. Π. πολ. 133 τοῦ 50, 147 τοῦ 52, 94 τοῦ 53, 37 τοῦ 54, 245 τοῦ 55, 300 τοῦ 57.

Ὅρα προσέτι σελ. 858 τῆς ὑπὸ Πολυχρονιάδου συλλογῆς τῶν Οἰκονομικῶν νόμων.

§ 61. Ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος.— Τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ συντάγματος, ὃ ἀπαιτεῖ τὴν κοινοποίησιν αἰτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως ἀφορᾷ τοὺς ἐπ' ἐγκλήματι κατηγορουμένους, καὶ δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 322 τοῦ 1857 ἀναιρ. τῶν 1134 τοῦ 1856 ἐφ. Ν.

Ταῦτα καὶ ὡς πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ δημοσίου καταδιωκόμενον ὀφειλέτην αὐτοῦ. Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγ. 325 τοῦ 57. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17546 τοῦ 59.

§ 62. *Παρεμπίπτοντα.* Ἐὰν ὁ συλλαμβανόμενος προτείνῃ ἐνστάσεις ἢ ἄλλα δικαιολογήματα, προσάγεται ἀμέσως εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν (1), τούτου δὲ ἡ ἀπόφασις καταγραφομένη ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς συλλήψεως ἐκτελεῖται παραχρῆμα (2).

(1) Πολ. 1008. γαλ. 786, 787. Δαλ. ἀρ. 880, Οἰκ. § 284

§ 63. Ὁ ὀφειλέτης δύναται καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως νὰ προσφύγῃ κατὰ τὸ 634 ἄρθρον εἰς τὸν πρόεδρον (Καρ. ζ. 2679. Δαλ. ἀρ. 890), ἢ καὶ νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἐπιταγὴν (Οἰκ. § 83 σημ. 13). Τοῦ δικαιώματος δὲ τοῦ 1008 ἄρθρου δύναται νὰ ποιήσῃ χρῆσιν μέχρι τῆς παραδόσεως αὐτοῦ (3) εἰς τὸν δεσμοφύλακα καὶ τῆς συντάξεως τῆς περὶ τούτου ἀποδείξεως (Δαλ. ἀρ. 888)· αἱ κατὰ τῆς φυλακίσεως ἀντιῤῥήσεις ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκτελέσεως (π. χ. ὅτι εἶναι ἄκυρος ἡ ἐπιταγή, ὅτι ἡ ἐκτελουμένη ἀπόφασις δὲν εἶναι τελεσίδικος), εἴτε εἰς τὴν ἀπαίτησιν αὐτὴν (π. χ. ὅτι ἐξωφλήθη, παρεγράφη). Καρ. ζ. 2673, 2678. Δαλ. ἀριθ. 892, 893. Ἐὰν ὁ κλητὴρ δὲν εἰσακούσῃ τὴν αἴτησιν; Αὐτὸς μὲν τιμωρεῖται (Ποιν. 322), ἡ δὲ φυλάκισις ἀκυροῦται. Καρ. ζ. 2677. Δαλλ. ἀρ. 880, 884. (Οἰκ. § 284 σημ. 1).

§ 64. *Ἁρμοδιότης.* — Πᾶσα ἄλλη ἀντιδικία (4) κατὰ τὴν

σημ. 1. Τίς εἶναι ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ, ὁ Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου, ἢ ἡ διοικητικὴ ἀρχή, περὶ τῆς εἰς τὸ νοσοκομεῖον παραπομπῆς τῶν διὰ χρέη κρατουμένων; ὅρα § 718 τῆς λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

(2) Αἱ περὶ ἀποφυλακίσεως ἀντιῤῥήσεις πότε ὑπάγονται εἰς τὸν πρόεδρον; ἴδ. ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 469 τοῦ 1854 ἐν λ. διαδικασία ἐνώπιον τοῦ Προέδρου.

Δὲν ἀναπληροῦται λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ μνείας τοῦ κλητῆρος, ὅτι ἀπεῤῥίφθησαν αἱ κατὰ τῆς συλλήψεως ἀντιῤῥήσεις τοῦ ὀφειλέτου. Καρ. ζ. 2679 δίς. Δαλ. ἀρ. 885. (Οἰκ. § 284 σημ. 2).

(3) Ἡ σιωπὴ τοῦ κρατηθέντος νομιμοποιεῖ τὸ μέτρον τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ κρατήσεως; ὄχι, ἐπειδὴ ὁ νομοθέτης δὲν ὁρίζει προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὀφείλει νὰ ἐκφέρῃ τὸ παράπονόν του ὁ παρὰ τοὺς νομίμους τύπους κρατηθείς· ἡ παρέλευσις λοιπὸν τοῦ χρόνου ἁπλῶς καὶ μόνον δὲν καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν ἀνακοπήν του, οὐδ' ἐμφαίνει παραίτησιν ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς ἀκυρότητος. Ἀπόφασις ἐφετ. Ναυπλ. 414 τοῦ 1854 ἐν Νομικ. σ, 5924.

(4) Πολ. 1017. 1018. Γαλ. 794. 795. Ἀντιδικίαι ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου τοῦ τόπου τῆς φυλακίσεως δικαζόμεναι δύνανται νὰ γεννηθῶσιν αὗται· ά.) μεταξὺ δανειστῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καταβολὴν τῆς διαφορᾶς. Πολ. 1015· β'.) μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ δεσμοφύλακος ἕνεκα παραβιάσεως τῶν ἄρθρων 1019 καὶ 1021 γ') μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ ἕνεκεν ἀκυρότητος τῆς φυλα-

διάρκειαν τῆς φυλακίσεως ἀναφυομένη μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ, δανειστῶν πρὸς ἀλλήλους, ἐπιστάτου καὶ ὀφειλέτου ἢ δανειστοῦ (1) εἰσάγεται εἰς τὸ αὐτόθι πρωτ. κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν. Οἰκον. § 284 σημ. 2.

Αἱ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἔριδες, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦναι τὸ ποσόν, δι' ὃ ἐνηργήθη ἡ κράτησις, εἰσὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν πρωτοδικῶν. Ἀρείου Πάγου πολιτικὴ 379 τοῦ 55 (2), 295 τοῦ 60, 96 τοῦ 62. Οἰκ. § 216 σημ. 3. Λεπτομερέστερα ἐν τῇ § 23

δικασίας ἢ ἂν ὁ ὀφειλέτης αἰτῇ λόγῳ ἀσθενείας νὰ μετοικήσῃ ἀλλαχοῦ. Πολ. 1009 ἐδ. 3. 1016. Δαλ. ἀρ. 1043. Ἐγκ. Ὑπουργ. Δικαιοσ. ὑπ. ἀρ. 6387 τῆς 16 αὐγ. 1838 καὶ δ'.) μεταξὺ δεσμοφύλακος καὶ δανειστοῦ, αἰτοῦντος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς διατροφῆς κατὰ τὸ 1015 ἄρθρον. (Οἰκ. § 284 σημ. 3).

(1) Ὅταν ζητῇ τις δι' ἀνακοπῆς νὰ θεωρηθῇ τὸ χρέος, δι' ὃ ἐφυλακίσθη ὡς κατηργημένον, καὶ ἑπομένως νὰ διαταχθῇ ἡ ἀποφυλάκισις τουγὴ ἔρις, οὖσα ἔρις περὶ τὴν φυλάκισιν, ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς οὗ τὴν περιφέρειαν ἐξετελέσθη ἡ κράτησις. (19 § 4 πολ.) Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 119 τοῦ 62.

Εἶναι ἁρμόδιον τὸ πρωτοδικεῖον τοῦ τόπου, ὅπου ἐνηργήθη προσωπικὴ κράτησις κατά τινος ὀφειλέτου πρὸς τὸ δημόσιον, πρὸς ἐκδίκασιν ἀνακοπῆς τοῦ ὀφειλέτου; ὄχι. Ἀπόφασις 1862 ἐφετ. Ναυπλίας ἐν σ. 341 ἐφ. Δικαίου.

(2) Κατὰ τὰ ἄρθρα 1017, 1018 621 καὶ ἑπόμενα, καὶ 588 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἱ ἀντιδικίαι μεταξὺ τοῦ φυλακισμένου καὶ τοῦ δανειστοῦ περὶ ἀκυρότητος τῆς φυλακίσεως, ἢ περὶ ἀπολύσεως αὐτοῦ ἐν γένει, ὑπάγονται, ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 1008 διαλαμβανομένων περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ προέδρου, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν, ἔνθα κρατεῖται ὁ φυλακισμένος, γινομένης τῆς συζητήσεως ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις, καὶ ἀγορεύοντος πάντοτε τοῦ εἰσαγγελέως πρὸ τῆς ἀποφάσεως· οἱ δὲ εἰδικοὶ οὗτοι περὶ τοῦ προκειμένου ἀναγκαστικοῦ μέσου ὁρισμοί, οἱ μὴ διακρίνοντες ἐὰν ἡ φυλάκισις διετάχθη πρὸς ἀπότισιν ποσοῦ ἐλάσσονος ἢ μείζονος τῶν 300 δραχμῶν, ἀλλ' ἀποβλέποντες κυρίως εἰς τὸ διὰ τοῦ ἀναγκαστικοῦ τούτου μέσου προσβαλλόμενον ἀδιατίμητον ἀγαθόν, Βασιλ. (2, 3) 476 § 1, τὴν ἐλευθερίαν, κατισχύουσι τῶν γενικῶν. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 379 τοῦ 55, κυροῦσα τὴν 10084 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

καὶ 28 ἐδ. ε. τῆς ἰδίας συλλογῆς μου περὶ τῶν εἰς ἔφεσιν ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ ὑποκειμένων δικῶν.

§ 65. *Ἔνδικα μέσα.*—Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου συγχωρεῖται ἀνακοπὴ (1) καὶ ἔφεσις ἐντὸς 3 ἡμερῶν. Πολ. 1019. Οἰκ. § 233 σημ. 23, γ. Ἀρείου Πάγου πολιτικὴ 189 τοῦ 49. ἐκτείνεται δὲ ἡ προθεσμία αὕτη διὰ τὴν ἀπόστασιν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλ. 184 τοῦ 62 (ἐφετ. δικ. σ. 345).

§ 67. Περὶ ἐφέσεως ὡμίλησα ἐν ἐκτάσει ἐν § 23 τοῦ φυλλαδίου τῆς συλλογῆς μου περὶ τῶν ὑποκειμένων ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ εἰς ἔφεσιν ἀποφάσεων.

§ 67. *Βπίσχεσις*. Πολ. 1013—1015. Γαλ. 792, 793. Δαλ. ἀριθ. 971. Οἰκ. § 234 σημ. 5 ἑπ.

---

(1) Ὅτι συγχωρεῖται ἀνακοπή. Ἀρείου Πάγου πολ. 200 τοῦ 55. Ὅτι τριήμερος ἡ προθεσμία. Ἀρείου Πάγ. πολ. 25 τοῦ 57 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 1019 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁρίζει 3 ἡμερῶν προθεσμίαν διὰ τὴν ἀνακοπὴν τῶν κατὰ τὰς προσωπικὰς κρατήσεις ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, ἡ προθεσμία δὲ αὕτη ἐφαρμόζεται πάντοτε εἴτε κατοικεῖ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως ὁ ἀνακόπτων, εἴτε ὄχι· διότι ἡ περικοπὴ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀφοῦ ἡ ἀπόφασις παραδοθῇ πρὸς τὸν ἀντίκλητον, ἢ κατὰ τὰ ἄρθ. 143, καὶ 144, πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτόν, κατοικοῦντα εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως», κανονίζει ἁπλῶς τὸν χρόνον, ἀφοῦ ἄρχεται ἡ τριήμερος προθεσμία καὶ οὐχὶ τὰς περιπτώσεις, ἐν αἷς λαμβάνει χώραν· ὥστε κατὰ παράβασιν τῆς οὐσιώδους ταύτης διατάξεως τοῦ νόμου ἐθεώρησεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ὅτι ἡ πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμία ἦτον ὀκταήμερος, καὶ περὶ φυλακίσεως οὔσης τῆς δίκης. Ἀλλ' ἡ αἴτησις αὕτη τοῦ Α. Κοταρίδου μόνον διὰ τὸν συμψηφισμὸν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τῶν τελῶν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, καθόσον ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δὲν ἔχει ἄλλο συμφέρον νὰ τὴν προσβάλῃ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 25 τοῦ 57».

—Ἡ ἀνακοπὴ δὲν ἀπαγορεύεται ἐπὶ τῶν ἐρίδων τῶν ἀναφυομένων κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν, μὴ ἐφαρμοζομένου ἐνταῦθα τοῦ ἄρθρου 871 τῆς πολιτ. δικονομίας, ὅταν μάλιστα πρόκηται περὶ ἔριδος περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, ὅτε συγχωρεῖται ἀνακοπή 1019. Πολ. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 223 τοῦ 1857 ἀναιρ. τοῦ 80 τοῦ 1857 ἐφ. Ἀθ. κτλ.

Τὸν ἐν φυλακῇ οἱαδήποτε εὑρισκόμενον ὀφειλέτην δὲν δύναται μὴ ἔχων κατ' αὐτοῦ δικαίωμα προσωπικῆς κρατήσεως νὰ φυλακίσῃ καὶ δεύτερον, δύναται ὅμως νὰ ἐπίσχῃ, ἤτοι νὰ αἰτήσῃ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ τῆς πρώτης φυλακίσεως λόγου (1).

Περὶ τὴν ἐπίσχεσιν ἀκολουθοῦνται αἱ αὐταὶ διατυπώσεις τῆς πρώτης φυλακίσεως, μόνον ὅτι ἐνταῦθα περιττή ἐστιν ἡ παρουσία μαρτύρων καὶ ἡ προκαταβολὴ διατροφῆς, ἂν ὑπάρχῃ ἤδη καταβεβλημένη τοιαύτη. Οἰκ. § 284 σημ. 5—10.

§ 68. Νὰ ἐπισχεθῇ δύναται κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ὅ,τε ἐν πολιτικῇ καὶ ὁ ἐν ποινικῇ φυλακῇ κρατούμενος ὡς ὑπόδικος ἢ κατάδικος (Δαλλ. ἀρ. 972 ἐπ. Car. ζ. 2698 τερ.) οὐχὶ ὅμως ὁ δυνάμει τοῦ 455 ἄρθρου τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου πεφυλακισμένος. Δαλ. ἀρ. 479. 975. Καρ. ζ. 2698 quat. Ῥαλλ. F. 76 (Οἰκ. § 284 σημ. 6).

§ 69. 70. Ἀπαιτεῖται καὶ ἐνταῦθα α.) ἀπόφασις ἀπαγγέλλουσα προσωπικὴν κράτησιν (Καρ. ζ. 2698), β') ἐπιταγὴ καὶ παρέλευσις τῆς νομίμου προθεσμίας τῶν 24 ὡρῶν. Οἰκ. 264 σημ. 3. Δαλλ. ἀρ. 983. Καρ. ὑπὸ τὸ 793 ἄρθρ. γ') ν' ἀκουσθῇ ὁ ὀφειλέτης ἀντιρρήσεις ἐπιφέρων κατὰ τὸ 1008 ἄρθρον. Καρ. ζ. 2700. δ') δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἐπίσχεσις μέχρι τῆς πραγματικῆς ἐξόδου τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς φυλακῆς. Δαλλ. ἀρ. 991. (Οἰκ. § 284 σημ. 9).

§ 71. Δύναται ὅμως ὁ πρῶτος δανειστὴς ν' ἀπαιτήσῃ ἵνα καὶ ὁ δεύτερος, ὁ τὴν ἐπίσχεσιν ἐνεργήσας, συνεισφέρῃ εἰς τὴν διατροφήν. Ἡ συνεισφορὰ δὲ γίνεται ἐξ ἡμισείας, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἑκάστου (Πολ. 1015. Γαλ. 793. Καρ. ζ. 2702), καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισχέσεως. Πρλ. Οἰκ. § 284 σημ. 10.

§ 72. *Ἀπόλυσις* (2).—Ὁ ὀφειλέτης ἀπολύεται ἀπὸ τὰς φυ-

(1) Ἐὰν διά τινα λόγον ἀργήσῃ ἡ πρώτη φυλάκισις (π. χ. διότι εἶναι ἄκυρος ἢ ἐπληρώθη τὸ πρῶτον χρέος), ἐξακολουθεῖ μολοντοῦτο νὰ ὑφίσταται ἡ δευτέρα, ἐκτὸς ἂν ὁ ὀφειλέτης μείνῃ δύο ἔτη ἐν τῇ φυλακῇ, ὅτε καὶ ἡ ἐπίσχεσις ἀργεῖ. Πολ. 1020 § 7. (Οἰκ. § 284 σημ. 8.

(2) Πολ. 1020—1024 γαλ. 794—805. Δαλλ. ἀρ. 1039. Ἐὰν ὁ φυλακισμένος ὑποβληθῇ εἰς ἀπαγόρευσιν ἢ γείνῃ βουλευτὴς ἢ γερουσιαστής; Δαλ. ἀρ. 1093.

λακὰς ἐν τοῖς ἀκολούθοις θέμασι· α) ἐὰν ἐξοφλήση τὰ χρέη δι' ἃ ἐφυλακίσθη ἢ ἐπεσχέθη μετὰ καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐτῶν (1)· β') ἐὰν παραλειφθῇ ἡ ἔγκαιρος τῆς διατροφῆς καταβολή· γ') ἐὰν συμπληρώσῃ τὸ 70 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· δ) ἐὰν μείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ διετίαν (2)· ε) ἐὰν ὁ φυλακίσας ἢ ἐπισχὼν αὐτὸν δανειστὴς συναινέσῃ πρὸς τοῦτο διὰ δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ς') ἐὰν ἀκυρωθῇ ἡ φυλάκισις (3)· ζ') ἐὰν συγχωρηθῇ αὐτῷ ἡ τῆς περιουσίας του παραχώρησις (4).

---

(1) Δαλ. ἀρ. 1062 1068. Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἀρκεῖ νὰ καταθέσῃ ὁ ὀφειλέτης τὸ τρίτον τοῦ χρέους καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ, περὶ δὲ τοῦ ἐπιλοίπου νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν· καθ' ἡμᾶς πρέπει νὰ πληρωθῇ ἢ ὁλόκληρον τὸ χρέος μετὰ τῶν τόκων τοῦ τε ἐνεργήσαντος τὴν πρώτην φυλάκισιν δανειστοῦ καὶ τῶν μεταγενεστέρων, ἔτι δὲ τὰ ἔξοδα τῆς κατὰ τὴν φυλάκισιν διαδικασίας (ἐὰν ὦσιν ἤδη ἐκκαθαρισμένα κατὰ τὸ 877 ἄρθ.), καὶ τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτοῦ δαπανηθέντα. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Δαλ. ἀρ. 1068 ἐπ. Καρ. ζ. 2730. 2731. Ἡ κατάθεσις δὲ γίνεται παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ πρωτοδικείου καὶ πρέπει νὰ ἦναι ἄνευ ὅρου ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ. Διατ. 10 Νοεμβρίου 1836. Καρ. ζ. 2732. Δαλ. ἀρ. 1065. Τί νὰ κάμνει ὁ γραμματεύς; Καρ. ζ. 2743. Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς καταδίκης δὲν ἦναι χρηματικόν, ἡ πραγματοποίησις αὐτοῦ καθίστησι ματαίαν πλέον τὴν περαιτέρω διαμονὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ φυλακῇ π. χ. μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ δανειστοῦ εἰς τὸ ἀκίνητον. Οἰκ. § 285 σημ. 2.

(2) Πότε ἡ καταβολὴ τῆς διατροφῆς γίνεται καὶ πόση πρέπει νὰ ἦναι, ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 1010 καὶ 1014, περὶ ὧν ὅρα Οἰκ. § 283 σημ. 3. Ἡ διάρκεια τῆς φυλακίσεως εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα διετής· ὥστε ὁ φυλακισθείς, καὶ ἐπισχέσεις ἐὰν ἐνεργηθῶσι, δὲν μένει ἐν τῇ φυλακῇ πλέον τῶν 2 ἐτῶν· μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὅμως δύναται νὰ φυλακισθῇ ἐκ νέου. Ἡ γαλ. νομοθεσία περιέχει τροποποιήσεις τινὰς ὡς πρὸς τοῦτο. Δαλ. ἀρ. 1051 ἐπ. (Οἰκ. § 285 σημ. 3).

(3) Ἀκυρότης ὑπάρχει ἐὰν παραβιασθῇ τις τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 1004—1015, ἀλλὰ τῆς φυλακίσεως ἡ ἀκυρότης οὐδόλως ἐπηρεάζει τὴν ἐπίσχεσιν (Πολ. 1016. Γαλ. 796). Αἱ ἐπιζήμιαι δὲ διὰ τὸν δανειστὴν συνέπειαι τῆς ἀκυρότητος εἰσίν, α'.) ὅτι δύναται νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν· Καρ. 2726. Δαλ. ἀρ.

Ἡ ἀπόλυσις ἐν τοῖς θέμασι μὲν α—δ' διατάττεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ἐπ' ἀναφορᾷ τοῦ ὀφειλέτου προσηκόντως βεβαιωμένη, ἐν τοῖς λοιποῖς δὲ ἐκτελεῖ αὐτὴν ὁ δεσμοφύλαξ αὐτὸς ἅμα λαβὼν γνῶσιν τῶν ἀποφάσεων ἢ ἄλλων ἐγγράφων (5). Οἰκ. § 285.

§ 73. *Ἀποζημίωσις.* — Ὁ παρανόμως προσωποκρατηθεὶς δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν οὐχὶ δι' ὅσον χρόνον διέμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ, ἀλλὰ μόνον δι' ὅσον διέμεινεν ἐξαιτίας τοῦ ἐπισπεύδοντος τὴν προσωπικήν του κράτησιν κατὰ τὸν ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀποφυλακίσεώς του. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 55 (κυροῦσα τὴν 414 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν), καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, θεωρῆσαν ὡς ἐκ τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐξετίμησεν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του, δίκαιον νὰ ἀποζημιωθῇ ὁ ἀναιρεσείων, ἕνεκα τῆς παρα-

---

1027, 6'.) ὅτι δὲν φυλακίζεται ὁ ὀφειλέτης διὰ τὸ αὐτὸ χρέος πάλιν εὐθὺς ἀφοῦ μείνῃ μίαν ἡμέραν ἐλεύθερος (Γαλ. 797). Κατὰ τὸν Καρ. (ζ. 2720) παρεκτείνεται ἡ προθεσμία αὕτη· ὁ ἡμέτερος νόμος, ἐπιτρέπων μιᾶς ἡμέρας ἐλευθερίαν καὶ οὐχὶ διαμονὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ οἰκίᾳ του, δὲν συγχωρεῖ ἐπέκτασιν. Δαλ. ἀρ. 1021, δ'.) ὅτι ἀκυρωθείσης τῆς φυλακίσεως δι' ἔλλειψιν διατροφῆς, ὁ δανειστὴς ὁ εἰς διατροφὴν ὑπόχρεος (Δαλ. ἀρ. 1089. Καρ. 2750 δὶς) ὀφείλει κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς φυλακίσεως νὰ προκαταβάλῃ 6 μηνῶν διατροφὴν (Γαλ. 802. πολ. 1024), ἀλλὰ μόνον ἐὰν διὰ τὸ αὐτὸ χρέος θέλῃ νὰ ἀναφυλακίσῃ (Καρ. ζ. 2748). Ἡ ἀκυρότης δὲ ἕνεκεν ἐλλείψεως διατροφῆς καλύπτεται ἐὰν πρὸ τῆς ἀγωγῆς κατατεθῇ ἡ νόμιμος διατροφή. Πολ. 1023 ἐδάφ. 2. Γαλ. 803· ἐὰν ὦσι τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἥτε κατάθεσις τῆς διατροφῆς καὶ ἡ ἀγωγὴ (ἀναφορὰ εἰς τὸν πρόεδρον); Καρ. ζ. 2746. Δαλ. ἀρ. 1081.

(4) Ὁριστικῶς ἀπαλλάσσεται τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ὁ ἐξιστάμενος ἀφοῦ τὸ δικαστήριον συγχωρήσῃ τὴν παραχώρησιν· οὐχὶ πρότερον. (Οἰκ. § 214 σημ. 12). Καρ. ζ. 2783. Δαλ. ἀρ. 1076. (Οἰκ. § 285 σημ. 6).

(5) Πολ. 1021—1023. Γαλ. 805. Σπανίως πρέπει ὁ πρόεδρος νὰ διατάσσῃ τὴν ἀποφυλάκισιν πρὶν ἢ ἀκούσῃ καὶ τὸν δανειστήν. Οἰκ. § 215 σημ. 7. Οἱ Γάλλοι κλίνουσιν εἰς τὸ ἐναντίον. Καρ. ζ. 2745. Δαλ. ἀρ. 1079. Οἰκ. § 285 σημ. 7.]

νόμου φυλακίσεώς του, δι' ὅσον καιρὸν ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ αὕτη ἐξ αἰτίας τοῦ ἐπισπεύσαντος αὐτὴν ἀναιρεσιβλήτου καὶ τοῦ ἀναγκαιοῦντος πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀποφυλακίσεώς του [illegible] καὶ ὄχι δι' ὅσον καιρὸν διέμεινεν οὗτος εἰς τὴν φυλακήν, ἀφοῦ δυνάμενος νὰ ζητήσῃ ἐπιτυχῶς τὴν ἀποφυλάκισίν του, ἀπεσιώπησεν, οὐδένα παρεβίασε νόμον.

»Ἐπειδὴ προσδιορίσαν τὸ αὐτὸ δικαστήριον τὸ ποσὸν τῆς ἐπιδικασθείσης εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἀποζημιώσεως ἐνήργησεν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του καὶ σύμφωνα μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 849 τῆς πολ. δικονομίας».

§ 74. Δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ προκαλέσας τὴν προσωπικὴν κράτησιν προσώπου φυλακιστέου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 82 τοῦ 62. Πρλ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16597 τοῦ 58. Πρλ. Εὐρ. 2 σελ. 279 ἐν ἀρχῇ. Mazaret ἀριθ. 420 ἑπ.

§ 75. Ὡς πρὸς τὸ μέτρον τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως ἕνεκα τῆς παρὰ τὸν νόμον προσωπικῆς κρατήσεως δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 322 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 99 τοῦ 65.

§ 76. *Ἀποζημιώσεις.* — Ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσεις ὁ προκαλέσας διὰ τοῦ προέδρου τὴν προσωπικὴν κράτησιν τινός.

Ἡ 2 σκέψις τῆς 16606 τοῦ 58 ἀποφάσεως ἐφετῶν Ἀθηνῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ πᾶσα ἀνταγωγὴ ὑποθέτει ὑπάρχουσαν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ὅπου γένεται, ἐκκρεμῆ ἀγωγήν, ὅπως ἀμφότεραι ὁμοῦ δικασθῶσιν· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως τὸ προξενικὸν δικαστήριον δὲν ἐπρόκειτο νὰ δικάσῃ ἀγωγὴν τοῦ Δ. Ῥώμα, ἀλλὰ μόνον ἐπρόκειτο νὰ δικάσῃ τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἀγωγὴ τοῦ Ῥώμα πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς διαιτητάς. Ἑπομένως τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα ληφθέντος συντηρητικοῦ μέτρου αἴτησίν του ἠδύνατο ὁ Κατζοματόδης ἢ νὰ τὴν ὑποβάλῃ δι' ἀνταγωγῆς εἰς τὸ διαιτητικὸν δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς, ἂν ἡ κυρία [illegible], δι' ἣν διετάχθη τὸ συντηρητικὸν μέτρον, δὲν ἦτο βάσιμος· ἤτοι ἂν ἡ ἀποζημίωσις ἦτο συνέπεια τῆς ἀπορρίψεως τῆς κυρίας ἀγωγῆς ἢ δι' ἀγωγῆς ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, ἂν ἡ ἀποζημίωσις ἐστηρίζετο εἰς ἀκυρότητας τοῦ συντηρητικοῦ μέτρου. Τὸ πρωτοδίκως ἄρα δικάσαν προξενικὸν δικαστήριον ὤφειλε νὰ ἀπορρίψῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον καὶ οὐχὶ διὰ παντὸς τὴν ἀνταγωγὴν ταύτην ὡς ἀπαράδεκτον· ἀπορρίψαν δὲ αὐτὴν διὰ παντὸς δὲν ἐδίκασεν ὀρθῶς· ἄλλως τε ὁ λόγος, εἰς ὃν στηρίζεται ἡ ἐκκαλουμένη ἀπό-

φασις ὅτι, διαταχθείσης ὡς συντηρητικοῦ μέτρου ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς προσωπικῆς κρατήσεώς τινος, ὁ προκαλέσας αὐτὸ διάδικος δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσεις καὶ ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἦτο πραγματικῶς ὕποπτος φυγῆς ὁ ὀφειλέτης, ἢ ἔχων ἐμπορικὸν κατάστημα, δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἀληθῶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ προέδρου ἀφίνεται ἡ ἐκτίμησις, ἂν ὑπάρχῃ βεβαίωσις τῶν ἀπαιτουμένων ὑπὸ τοῦ νόμου περιστάσεων διὰ νὰ διαταχθῇ προσωπικὴ κράτησις ὡς συντηρ. μέτρον, ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἡ ἀπόφασις εἶναι προσωρινή, δύναται μάλιστα ὁ ὀφειλέτης καὶ ν' ἀποφυλακισθῇ ἂν ἀποδείξῃ ὅτι ἔχει ἀκίνητα κτήματα ἢ ἐμπορικὸν κατάστημα (ἄρθ. 634, 626, 627 καὶ 1046 τῆς πολιτ. δικονομίας)· ἑπομένως ἂν τὸ προσωρινὸν αὐτὸ μέτρον προεκλήθη ἀτόπως, ὁ προκαλέσας αὐτὸ διάδικος ὡς αἴτιος τῆς δι' αὐτοῦ συμβάσης ζημίας ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν».

§ 77. *Ἔριδες*. — Τίς εἶναι ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ, ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ἢ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ περὶ τῆς εἰς τὰ νοσοκομεῖον παραπομπῆς τῶν διὰ χρέη κρατουμένων; Εὐρ. κγ σ. 347.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως φυλάκισις.

ΦΥΛΑΚΙΣΙΣ. (Προσωπικὴ κράτησις ὡς συντηρητικὸν μέτρον) (1).

§ 1. Τὸ πρωτοδικεῖον δύναται νὰ κρίνῃ τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀπόφασις τοῦ προέδρου περὶ προσωπικῆς κρατήσεως; ὄχι. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίας 785 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὰς συνδυασμένας ἀπολύτως καὶ ἄνευ διακρίσεως διατάξεις τῶν ἄρθρων 1065, 634 ἐδ. 3 καὶ 638 καὶ ἐπ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἱ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, ὡς

(1) Ὅρα Εὑρ. 18 σ. 225—273.

προσωρινοῦ συντηρητικοῦ μέτρου, καθ' ἡμεδαποῦ ὀφειλέτου καὶ ὑπόπτου φυγῆς ἀποφάσεις τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν δὲν ὑπόκεινται οὔτε εἰς ἀνακοπὴν, οὔτε εἰς ἔφεσιν· ἑπομένως ἐσφαλμένως τὸ πρωτοδικεῖον ἐπεμβῆκεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ βασίμου, ἢ μὴ, τῶν λόγων, ἐφ' ὧν στηριχθεὶς ὁ πρόεδρος τοῦ αὐτοῦ πρωτοδικείου διέταξε προσωπικὴν κράτησιν».

§ 2. Ἐπιτρέπεται συντηρητικῶς προσωπικὴ κράτησις κατὰ ἀνθρώπου, καθ' οὗ δὲν συγχωρεῖται τοιοῦτον μέτρον, κατ' οὐσίαν ἐξεταζομένης τῆς ὑποθέσεως; ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 6287 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 3. Ἀνακοπὴ κατ' ἀποφάσεων ἐπ' ἀναφορᾷ ἐκδοθεισῶν συγχωρεῖται; ὅρα Εὑρ. 18 λ. Συντηρητικὰ μέτρα § 15.—Πρλ. Ἀρείου Πάγου 261 τοῦ 53, 60 τοῦ 45, 291 τοῦ 50, 50 τοῦ 54, 845 τοῦ 55, 211 τοῦ 65, 252 τοῦ 67 καὶ ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 18217. 18304.—Ὅρα προςέτι καὶ τὴν λέξιν Ἀναφορά.

ΦΥΛΑΚΙΣΙΣ (ἐπὶ ποινικῶν δικῶν).

Ὅρα τὴν λέξιν Ἀπόδρασις.—Φαϋερβὰχ § 149.—Κωστῆ περὶ ποινικ. δικονομ. § 165 ἑπόμ.—Εὑρετ. λ. Ἀναίρεσις ἐπὶ ποινικῶν δικῶν.

§ 1. Περὶ στερήσεως δικαιωμάτων, συνεπείᾳ ποινῆς, ὅρα τὰ ἐν λέξει χάρις.

§ 2. Ἡ ποινικὴ διάρκεια τοῦ εἰς φυλάκισιν καταδικασθέντος, ὅστις ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς, ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐφυλακίσθη οὗτος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ποινῆς. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 60.

§ 3. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ πλημμελημμάτων ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ καταδικασθεὶς ἐφυλακίσθη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ποινῆς, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 45 τοῦ 60.

§ 4. Δύναται νὰ καταγνωσθῇ καὶ βαρυτέρα ποινὴ κατὰ τοῦ ἀνακόψαντος ἀπόφασιν τινά. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 100 τοῦ 60.

Ὡς πρὸς τὰ βουλεύματα; Εὑρ. λ. Βουλεύματα.

§ 5. Ἐπιβάλλεται ποινὴ καὶ κατὰ τοῦ πωλοῦντος ἅλας συλλεχθὲν ἐντὸς τοῦ βασιλείου, ὅταν δὲν φέρῃ ἀπόδειξιν ἀποθηκαρίου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 62 τοῦ 1849.

§ 6. Ἡ Χάρις ἀναιρεῖ τὴν ποινήν; Ὅρα τὰ ἐν λ. Χάρις.

§ 7. Διατάσσει ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν ἀποφυλάκισιν, ὅταν ἀναιρῇ

ἀπόφασιν τῶν συνέδρων, οἵτινες κατεδίκασαν διὰ πλημμέλημα, τὴν ἐκδίκασιν τοῦ ὁποίου παρέπεμψεν εἰς πλημμελειοδικεῖον; Ναί. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 66 καὶ 67 τοῦ 67 καὶ 99 τοῦ 65. Ὅρα τὰ ἐν λ. ἀναίρεσις ποινικὴ (δημοσιευθησόμενα). Πρλ. Ἀρ. Πάγ. ποιν. 130 τοῦ 57.

§ 8. Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν φύλαξιν κρατηθέντων, αἰκίσαντες αὐτοὺς ἄνευ ἀνάγκης, ὑπόκεινται εἰς τὰς ποινὰς τοῦ νόμου· Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 3 τοῦ 58, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν γεγονότων τῆς πράξεως, ἅτινα ἐξετέθησαν εἰς τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες ἐπιτετραμμένοι ὄντες τὴν φύλαξιν τῶν ἐν τῷ πύργῳ κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπομοιράρχου κρατηθέντων Χρήστου καὶ Δημητρίου Σταΐκου, εἰσελθόντες ἐν αὐτῷ ἄνευ τινὸς ἀνάγκης ἐκακοποίησαν τοὺς αὐτόθι κρατουμένους, αἰκίσαντες αὐτοὺς διὰ βουνεύρου εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματός των, μὴ ἔχοντες κάμμίαν διαταγὴν ἀπὸ τοῦ προϊσταμένους των διὰ τὴν πρᾶξίν των ταύτην· ἐπομένως, ὑπαρχόντων ὅλων τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένων στοιχείων τῆς ἐνοχῆς τῶν ἀναιρεσειόντων, ὀρθῶς ἐφηρμόσθησαν τ' ἄρθρα 473, 493 καὶ 24 τοῦ ποιν. νόμου».

§ 9. Οἱ ἐπιστάται τῶν ποινικῶν φυλακῶν εἰσάγονται εἰς ἀνάκρισιν ἄνευ ἀδείας; ἴδε τὴν 22 τοῦ 1852 ποινικὴν ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐν λέξει ὑπάλληλοι (Εὑρ. 20 σημ. 309 ἐπ.).

ΣΗΜ. Μετὰ τὸ ἄρθρον 19 τοῦ Συντάγματος, τὸ ζ. δὲν ἔχει πρακτικὴν σημασίαν.

§ 10. Συγχωρεῖται ἔφεσις κατ' ἀποφάσεων ἐπιβαλλουσῶν φυλάκισιν ἕνεκα θορύβου τινὸς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. (350, 353 ποιν. δικονομίας). Ὅρα ἀπόφ. ποινικὴν Ἀρείου Πάγου 108 τοῦ 59.

Συῤῥοὴ ποινῶν. Τὸ ἄρθρον 109 *τοῦ ποινικοῦ νόμου.*

§ 11. Περὶ τούτου ὅρα ὅσα ἐσημείωσα ἐν Εὑρετ. 18 σελ. 393—398. 370. 372. (λ. συῤῥοὴ ποινῶν), ἅτινα, οἰκονομίας χάριν, δὲν μεταφέρω ἐνταῦθα. Πρλ. Φαϋερβὰχ § 127 ἐπ. Βέρνερ § 141 (αὐτ. σελ. 237 ἐν ὑποσ. περὶ χρηματικῶν ποινῶν). Hélie 1 σ. 334 ἐπ. 356 ἐπ.

Ἐνταῦθα σημειόνω καί τινα ὑπαγόμενα κυρίως ἐν ταῖς λέξεσι *ποιναὶ* καὶ συῤῥοὴ ποινῶν. Κάμνω δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν ἔχω ἀφορμὴν νὰ ἐπανέλθω εἰς τὰς λέξεις αὐτάς· ἐν τούτοις ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ συνδυάσῃ, χρείας καλούσης, τὰ ἑπόμενα μὲ τὰ ἐκεῖ ἐκτεθέντα.

§ 12. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 518 καὶ 109 (1) τοῦ ποιν. νόμου γίνεται φανερόν, ὅτι ἂν καὶ ὁ νομοθέτης διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 518 καθιέρωσε τὴν δικαίαν ἀρχὴν τοῦ νὰ ἐπέχῃ τόπον ποινῆς ἢ νὰ ἐκπίπτηται κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν αὐτῆς ὁ χρόνος τοῦ περιορισμοῦ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ὁσάκις ἡ διάρκεια τῆς προφυλακίσεως, ἥτις ἔλαβε χώραν πρὸ τῆς δίκης, ἔφθασεν ἢ ὑπερέβη τὸ παρὰ τοῦ νόμου ἐπὶ τῆς κατηγορουμένης ἀξιοποίνου πράξεως ὡρισμένον τῆς ποινῆς μέτρον, ἀλλ' ὅμως ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου δὲν ἔχει ἐφαρμογήν, εἰμὴ μόνον ὅταν πρόκηται περὶ μιᾶς μόνης πράξεως, κατηγορηθείσης μὲν ὡς κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, τιμωρουμένης δὲ παρὰ τοῦ νόμου ὡς πταίσματος, ὄχι δὲ καὶ τὴν περίπτωσιν, ὅταν συνάμα καὶ ταυτοχρόνως καταδιώκωνται καὶ δικάζωνται ἀξιόποινοι πράξεις πλειότεραι, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἐκηρύχθη πλημμέλημα, ἡ δὲ ἄλλη πταῖσμα· διότι τότε ὑπάρχει ἡ παρὰ τοῦ νόμου προβλεπομένη συῤῥοὴ ἀξιοποίνων πράξεων, καὶ λαμβάνει ἐφαρμογὴν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 109, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ πρᾶξις ἡ τιμωρουμένη μὲ ἐλαφροτέραν ποινὴν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδιαιτέρα ἐπιβαρυντικὴ περίστασις τῆς βαρυτέρας. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 302 τοῦ 39.

§ 13. Περὶ τῆς τῶν ποινῶν συγχωνεύσεως, ὅρα τὴν 42 τοῦ 58 ποιν. ἀπ. ΑΠ. φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς παρεδέχθη τὸ δικάσαν πλημμελειοδικεῖον τὴν αἴτησιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου Χαραλάμπους Γεωργέλου περὶ συγχωνεύσεως τῆς ποινῆς τῆς διμήνου φυλακίσεως (ἥτις εἶχεν ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν διὰ τῆς πρώτης ὑπ' ἀριθ. 631 (1852) ἀποφάσεως) μετὰ τῆς ποινῆς τῆς ἑξαμήνου φυλακίσεως (εἰς ἣν κατεδικάσθη διὰ τῆς δευτέρας ὑπ' ἀριθ. 754 (1854) καὶ νῦν ἐκτελουμένης ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ πλημμελειοδικείου), καθόσον τὸ ἄρθρον 109 τοῦ ποιν. νόμου ὁρίζει, ὅτι ὁ ἔνοχος πολλῶν ἀξιοποίνων τοῦ αὐτοῦ ἢ διαφόρου εἴδους πράξεων τιμωρεῖται κατ' ἐκείνην τὴν πρᾶξιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινή, αἱ δὲ λοιπαί, ἐπιμετρουμένης τῆς ποινῆς, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἰδιαίτεραι ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις· ἂν δὲ δὲν ελήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ πρώτη πρᾶξις εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς εἰς τὴν δευτέραν ἐπιβληθείσης ποινῆς, τοῦτο δὲν δύναται νομίμως νὰ οὐδετερώσῃ τὴν διάταξιν τοῦ μνημονευθέντος νόμου, οὐδὲ ὀρθὸν ἦτο νὰ ἐπανέλθῃ

(1) Ὅρα κατ. § 20.

τὸ πλημμελειοδικεῖον εἰς τὰ ἅπαξ παρ' αὐτοῦ ὁριστικῶς ἀποφασισθέντα διὰ νὰ τροποποιήσῃ τὴν διὰ τῶν προηγουμένων ἀποφάσεων ἐπιψηφισθεῖσαν ποινήν».

§ 14. Ὁ Α κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν δι' ὕβριν· ἔπειτα ἐδικάσθη δι' ἕτερον βαρύτερον ἀδίκημα (λειποταξίαν), τιμωρούμενος μὲ δημόσια ἔργα. Τὸ δεύτερον δικάσαν δικαστήριον ηὔξησε τὴν ποινὴν, ἐπιβαλὸν (ἀντὶ δύο ἐτῶν δημόσια ἔργα) τριῶν ἐτῶν δημόσια ἔργα, λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὴν προεπιβληθεῖσαν ποινὴν ὡς ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν. Ζητεῖται ἂν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀφοῦ ἡ πρώτη πρᾶξις εἶχεν ἤδη δικασθῆ. Ὁ Ἀρ. Πάγ. (ἀπόφ. ποινικὴ 6 τοῦ 67) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

§ 15. Διὰ τοῦ ἄρθρου 109 τοῦ ποιν. νόμου καθιεροῦται ἡ ἀρχὴ τῆς συγχωνεύσεως τῶν ποινῶν, καθ' ἣν ὁ ἔνοχος πολλῶν ἀξιοποίνων πράξεων δὲν πρέπει νὰ ὑποστῇ ὅλων αὐτῶν τὰς ποινὰς, ἤτοι τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ μόνον τὴν βαρυτέραν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἄλλων πράξεων ὡς ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· τοῦτο δὲ λαμβάνει χώραν οὐχὶ μόνον, ὅταν δικάζηται συγχρόνως δι' ὅλας τὰς πράξεις ταύτας, ἀλλὰ καὶ ὅταν δικάζηται ἀλληλοδιαδόχως περὶ ἑκάστης πράξεως ἐκτελεσθείσης πρὸ ἑτέρας καταδίκης αὐτοῦ· ὥστε τὸ δικαστήριον, ὅπερ δικάζει τὴν πρὸ ἑτέρας καταδίκης τελεσθεῖσαν ἀξιόποινον πρᾶξιν, δύναται, ἐὰν μὲν αὕτη ἐπισύρῃ βαρυτέραν ποινὴν τῆς ἤδη καταγνωσθείσης, νὰ ἐπιβάλῃ ταύτην, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς ἤδη ἐκδικασθείσης ὡς ἐπιβαρυντικῆς περιστάσεως ἐντὸς τοῦ μέτρου τῆς βαρυτέρας ποινῆς. Ἐὰν δὲ εἰς τὴν πρὸ τῆς καταδίκης πρᾶξιν ἐπιβάλληται ἐλαφροτέρα τῆς ἤδη καταγνωσθείσης ποινῆς, δεκτικῆς οὔσης ἐπιτάσεως, νὰ ἐπιτείνῃ ταύτην ἐντὸς τοῦ νομίμου μέτρου. Ταῦτα προκύπτουσι καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 17 καὶ 185 τοῦ ποινικοῦ νόμου ὡς καὶ ἐκ τῶν περὶ ἐκτελέσεως διατάξεων τῆς ποινικῆς δικονομίας. Ἄρα, ὅταν ὁ Α κατεδικάσθη τὴν 18 Ἰανουαρίου 1867 εἰς δίμηνον φυλάκισιν δι' ἀπάτην γενομένην τὴν 28 Αὐγούστου, κατόπιν δὲ τὴν 3 Ἀπριλίου 1867 ἐκηρύχθη ἔνοχος ἐξυβρίσεως, γενομένης τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1866, ὑπάρχει περίπτωσις νὰ γενῇ συγχώνευσις. Ἀπ. ποιν. Α.Π. 73 τοῦ 67.

§ 16. Καταδικασθέντος τινὸς διὰ δύο πράξεις, ἐπιβάλλεται ἡ τῆς βαρυτέρας ποινή. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 19 τοῦ 60.

§ 17. Τὸ ἄρθρον 109 τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐφαρμόζεται καὶ ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς π. χ. κατεγνώσθη εἱρκτὴ, δὲν κατέστη τελεσίδικος, ὡς ὑποκειμένη λ. χ. εἰς τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, ὥστε ἂν ἡ δευτέρα πρᾶξις ἡ αὐθημερὸν

τυχὸν γενομένη καὶ δικαζομένη, τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐπιτείνεται ἁπλῶς ἡ εἱρκτή. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 42 τοῦ 66. Πρλ. Ortolan droit pénal ἀρ. 1181 ἐπ.

§ 18. Οὐχὶ ἡ καταδίκη, ἀλλ' ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν καταδεικνύει τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς ποινῆς, καὶ ἑπομένως τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐπιβληθῇ τῷ καταδικασθέντι ἡ τῶν ἰσοβίων δεσμῶν ποινή, ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 365 § 2 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 65 τοῦ 66.

§ 19. Ἡ προφυλάκισις δὲν ἐξαλείφει τὸ ἀξιόποινον, ἀλλὰ καταλογίζεται εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν.—Ἴδε ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 73 τοῦ 52 ἐν λ. Ποιναί.

Ἄρθρον 518 *τοῦ ποινικοῦ νόμου* (1).

§ 20. 21. Τὸ ἄρθρον 518 τοῦ ποινικοῦ νόμου λαμβάνει ἐφαρμογὴν ὁσάκις ὁ κατηγορούμενος καταδικασθῇ διὰ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, δι' ἣν καὶ ἐπροφυλακίσθη· ὅταν ὅμως καταδικασθῇ διὰ κακούργημα καὶ διὰ πρᾶξιν φέρουσαν χαρακτῆρα πταίσματος· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ πταῖσμα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 14 τοῦ 61.

Ποιναὶ κατὰ τῶν μὴ συμπληρωσάντων τὸ 14 *ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν.*

§ 22. Ὅταν ὁ ἐνώπιον κακουργειοδικείου κατηγορούμενος κηρυχθῇ ἔνοχος πλημμελήματος, τὸ ὁποῖον ἐξετέλεσε μὴ ἔχων συμπληρωμένον τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του (84 ποιν. ν.), ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 518 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 7 καὶ 21 τοῦ 57, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἀφοῦ οἱ ἔνορκοι ἀπεφάνθησαν, ὅτι ὁ ἀναιρεσείβλητος Γεώργιος, συμπληρώσας τὸ 10, ὄχι δὲ καὶ τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐξετέλεσε μετα διακρίσεως τὸν ἄνευ προμελέτης τραυματισμόν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου εἰσήχθη εἰς δίκην, ὀρθῶς τὸ εἰρημένον δικαστήριον ὑπήγαγε τὴν ἀθέμιτον ταύτην πρᾶξιν εἰς τὸ ἄρθρον 83 καὶ 84 § 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου, καθ' ἃ ἡ ἄλλως ἐπιβλητέαἐπανορθωτικὴ ποινή, μεταβαλλομένη εἰς τὴν ἀστυνομικὴν τῆς κρατήσεως, μεταβάλλει καὶ τὸν χαρακτῆρα, ἤτοι ἀπὸ πλημ-

(1) Πρλ. § 12 καὶ τὴν ἀνωτέρω 21 τοῦ 57 ἀπόφασιν.

μελήματος καθίσταται πταῖσμα, καὶ τοῦτο δυνάμει τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ἐπικρατούσης ἀρχῆς (ἄρθρον 2 τοῦ ποινικοῦ νόμου), ὅτι ἡ ποινὴ προσδιορίζει τὴν φύσιν ἢ τὸ εἶδος τῶν ἀθεμίτων πράξεων· οὐχ ἧττον δὲ ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὴν ῥητὴν τοῦ 518 (1) ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου διάταξιν, συμψηφίσαν τὸν χρόνον τῆς προφυλακίσεως, ἣν ὁ ἀναιρεσίβλητος ὑπέστη, διέταξε τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσίν του».

§ 23. Προκειμένου νὰ ἐφαρμοσθῇ ποινὴ φυλακίσεως εἰς τὸν συμπληρώσαντα μὲν τὸ 10, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἰς τὰ δικαστήρια ἀπόκειται νὰ ὁρίσωσι τὴν διάρκειαν αὐτῆς, σιωπῶντος τοῦ νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 87 τοῦ 56.

Ποιναὶ (2) κατὰ τῆς ἀποπείρας.

24. Ἡ ἀπόπειρα τῆς ἀναιρέσεως τιμωρεῖται κατ' ἐλάχιστον ρον μὲ εἱρκτὴν 7 1/2 ἐτῶν, ὅταν ἡ κυρία πρᾶξις προβλέπηται ἀπὸ τὸ ἐδάφιον α) τοῦ ἄρθρου 293 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 62 τοῦ 66.

§ 25. Ποία ποινὴ ἐπιβάλλεται, ὅταν εἰς τὴν ἀπόπειραν πράξεώς τινος συντρέχῃ καὶ ἡ μέθη; Ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 146 τοῦ 55, 80 τοῦ 60, 85 τοῦ 62, 38 τοῦ 65 (3), 53 τοῦ 68.

§ 26. Ἐκ τοῦ δρέμματος καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 49, 3) τοῦ ποινικοῦ νόμου προκύπτει προδήλως, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐλάττωσις τῆς ποινῆς κατὰ τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἀνωτάτου αὐτῆς ὅρου, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ πέραν τοῦ ἡμίσεως. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 146 τοῦ 55.

---

(1) Πρλ. τὰς ἐπ. § §.

(2) Πρλ. Εὐρ. λ. ὑπαιτιότης § 14, 29—34.

(3) Τὸ μέτρον τῆς κατὰ τοῦ συνεργοῦ ποινῆς ἐξαρτᾶταί ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ (49 § 1, 3 καὶ 4· καὶ 108 § 1 τοῦ ποινικοῦ νόμου)· τουτέστι, δὲν δύναται νὰ ἐλαττωθῇ ὑπὲρ τοῦ συνεργοῦ ἡ ποινὴ ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως τῆς ἐφαρμοζομένης κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ, ἀλλὰ δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ ταύτης· ἀρκεῖ νὰ γείνῃ ἡ ἐλάττωσις ὑπὲρ τοῦ συνεργοῦ κατὰ τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς ἐπιβληθείσης εἰς τὸν αὐτουργὸν ποινῆς. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 5 τοῦ 51.

— Ποία ποινὴ ἐπιβάλλεται κατὰ τῆς ἀποπείρας βιασμοῦ τινός, ὅταν συντρέχῃ καὶ μέθη μὴ ἀποκλείουσα τὸν καταλογισμόν; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 85 τοῦ 62.

§ 27. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐδ. 8 τοῦ ἄρθρου 49 τοῦ ποινικοῦ νόμου ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 11 τοῦ 66.

§ 28. Πότε ἐπιβάλλεται φυλάκισις ἀντὶ τῆς καταγινωσκομένης εἰς τὸ τετελεσμένον κακούργημα εἰρκτῆς; Ἡ τοῦ ΑΠ. ποιν. 80 τοῦ 60 φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 87 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθη ὑπὸ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναφερομένας περιστάσεις, καταγινώσκεται μικροτέρα τις παρὰ τὴν ἔννομον ποινήν, καὶ τοῦτο καθόσον ἡ ἐπιδεκτικὴ καταλογισμοῦ κατάστασις ἔλαβεν ἀποδεδειγμένως μεγαλητέραν ἢ μικροτέραν ἀλλοίωσιν κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρων 49 καὶ 50, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἄρθρα καὶ ἰδίως τὸ 49 ἄρθρον ἐδ. 4, τότε καταγινώσκεται φυλάκισις ἀντὶ τῆς εἰς τὸ τετελεσμένον κακούργημα καταψηφιζομένης εἰρκτῆς, ὅταν τὸ τετελεσμένον κακούργημα, ἕνεκα τῶν συνοδευσασῶν τὴν ἐκτέλεσίν του περιστάσεων, ἤθελε τιμωρεῖσθαι μὲ τὸν ἐλάχιστον ὅρον τῆς εἰρκτῆς· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῆς ἀποφάσεως, καὶ ἐναντία ἀπόδειξις δὲν ὑπάρχει, οὐδεὶς λόγος ἦτον ἵνα εἰς τὸ τελεσθὲν κακούργημα καταγνωσθῇ ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς εἰρκτῆς· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἕνεκα τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 87 τοῦ ποινικοῦ νόμου προβλεπομένης περιστάσεως τῆς μέθης τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἣν οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν, ἐφαρμόσαν κατ' αὐτοῦ τὸν ἐλάχιστον ὅρον τῆς εἰρκτῆς καὶ οὐχὶ τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως, ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸν νόμον».

Ἐντάλματα συλλήψεως καὶ φυλακίσεως (1).

§ 29. Ἐν τῇ προεισαγωγικῇ ἀνακρίσει ἐπιτρέπεται ἐν γένει ἡ σύλληψις τῶν αὐτουργῶν κολασίμων πράξεων ὁσάκις οὗτοι ἐλήφθησαν ἐπ' αὐτοφόρῳ, καὶ ἡ πρᾶξις φέρει χαρακτῆρα κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, οὗτινος ὁ αὐτουργὸς δύναται νὰ προφυλακισθῇ, ἢ πταίσματος τιμωρουμένου διὰ κρατήσεως (2).

Ἀρξαμένης δὲ τῆς ἀνακρίσεως, ἡ σύλληψις τῶν κατηγορουμένων διατάσσεται, ὁσάκις οὗτοι λαβόντες τὴν παρὰ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐκδοθεῖσαν κλῆσιν δὲν ἐμφανίζονται ἐνώπιόν του ἀπειθοῦντες

(1) Ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν Εὐρ. 6 σελ. 692—697.

(2) Ποιν. δικ. 140, 159, 208, 209. Πταίσματα διὰ κρατήσεως τιμωρούμενα ποῖα; Κωστῆ περὶ ποιν. δικ. § 103.

καὶ συγχωρεῖται ἡ προφυλάκισις αὐτῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 207 ἐνδιαλαμβανομένας περιπτώσεις (1). Διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ σύλληψις, ἀπαιτεῖται κατὰ κανόνα ἡ ἔκδοσις ἐντάλματος συντεταγμένου κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, τουτέστι περιέχοντος τὸ ὄνομα τοῦ συλληφθησομένου, ἀκριβῆ αὐτοῦ χαρακτηρισμὸν, τοὺς λόγους, δι' οὓς διετάχθη ἡ σύλληψις, καὶ φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ καὶ τὴν ἐπίσημον σφραγίδα (2).

Ἐκδίδονται δὲ τὰ ἐντάλματα συνήθως παρὰ τοῦ ἀνακριτοῦ μετὰ προηγουμένην ἀκρόασιν τοῦ εἰσαγγελέως, εἰ δὲ πρόκειται περὶ συλλήψεως αὐτουργῶν ἀξιοποίνων πράξεων ἐπ' αὐτοφόρῳ λαμβανομένων, ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐντάλματος συλλήψεως καὶ παντὶ ἄλλῳ ἀνακριτικῷ ὑπαλλήλῳ (3).

Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται καὶ ἄνευ ἐντάλματος νὰ ἐνεργηθῇ ἡ σύλληψις τοῦ αὐτουργοῦ παρά τε τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, καὶ παρὰ παντὸς ἰδιώτου (4).

Τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως προσηκόντως ἐκδεδομένον, εἶναι ἐκτελεστὸν καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν, ἡ δ' ἐκτέλεσις αὐτοῦ γίνεται τῇ αἰτήσει καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ εἰσαγγελέως διὰ κλητῆρος, χωροφύλακος ἢ ἄλλου τινὸς ἐκ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως (5).

Ὁσάκις πρόκειται νὰ συλληφθῶσι στρατιωτικοὶ, εἰ μὲν οὗτοι εἰσὶν ἀξιωματικοὶ διατρίβοντες ἔνθα ὑπάρχει ἐφεδρεία, ἡ σύλληψις αὐτῶν ἐνεργεῖται διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ· εἰ δὲ στρατιῶται ἐν ὑπηρεσίᾳ, ἡ σύλληψις αὐτῶν ἐνεργεῖται μὲν ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως, δέον ὅμως νὰ εἰδοποιῆται περὶ ταύτης παραχρῆμα ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς ἐφεδρείας (6).

Ἡ σύλληψις τῶν καθ' ὧν ἐξεδόθη τὸ ἔνταλμα ἐκτελεῖται διὰ κοινοποιήσεως τούτου πρὸς αὐτοὺς, ὁπουδήποτε εὑρεθῶσι, συν

---

(1) Ποιν. δικ. 197, 211 καὶ 207.

(2) Ποιν. δικ. 214, 225 § 2. Συντ. 5. Κωστῆ αὐτ. § 103 σημ. 3.

(3) Ποιν. δ. 213, 210.

(4) Ποιν. δικ. 209. Συντ. 5, καταργήσαντος τὰ ἐδ. 3 καὶ 4 τοῦ 209 τῆς ποιν. δικ. Κωστῆ § 103 σημ. 5.

(5) Ποιν. δ. 215, 103 § 1, 216· ἡ παράλειψις τύπου τινὸς καθιστᾷ πλημμελὲς καὶ μὴ ἐκτελεστὸν τὸ ἔνταλμα· Κωστῆ αὐτ. σημ. 6.

(6) Ποιν. δικ. 217. ἐγκύκλιος τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ τῆς 6 Ἀπριλίου 1838.

τῇ προσκλήσει νὰ πορευθῶσι μετὰ τῶν συλλαβόντων ὑπαλλήλων ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας ἀνακριτικῆς ἀρχῆς (1).

Μόνον δ' ἐν ταῖς ἑξῆς δύο περιπτώσεσιν ἀναστέλλεται ἡ ἐκτέλεσις, α) ὁσάκις ὁ συλληφθησόμενος εὑρίσκεται ἐντὸς οἰκοδομήματος ἀφιερωμένου εἰς δημοσίαν λατρείαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἱερατελεστίας, β) ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐντὸς ἰδιωτικῆς οἰκίας, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ὁ κάτοικος τῆς οἰκίας ζητήσῃ τοῦτο, ἢ ἐὰν μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τῆς δημοσίας δυνάμεως συμπορευθῇ καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ἤ τις τῶν ὑπηρετῶν τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας, ἤτοι ὁ δήμαρχος, δημαρχικὸς πάρεδρος, ἀστυνόμος κτλ. (2).

Ἐπειδὴ ἡ σύλληψις τῶν ὑπόπτων κύριον ἔχει σκοπὸν τὴν προσαγωγὴν αὐτῶν ἐνώπιον τῶν ἀνακριτικῶν ἀρχῶν, οἱ τῇ συλλήψει ἐπιτετραμμένοι δημόσιοι ὑπάλληλοι πρέπει νὰ προσφέρωνται πρὸς τοὺς συλληφθέντας μεθ' ὅλης τῆς ἐνδεχομένης προσηνείας, καὶ τότε μόνον νὰ προσφεύγωσιν εἰς βίαια μέσα, ὅταν οἱ συλλαμβανόμενοι ἀπειθῶσιν ἢ ὑπάρχῃ κίνδυνος ἀποδράσεως αὐτῶν (3).

Ὁ συλληφθεὶς πρέπει ἐντὸς εἴκοσι καὶ τεσσάρων τὸ πολὺ ὡρῶν ἀπὸ τῆς συλλήψεως νὰ ἐξετασθῇ παρὰ τοῦ ἀνακριτοῦ, ὅστις, ἐὰν μὲν ὑπάρχωσιν ἀποχρῶσαι ὑπόνοιαι περὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, διατάσσει τὴν φυλάκισίν του, ἄλλως δὲ ὀφείλει ἐντὸς τριῶν τὸ πολὺ ἡμερῶν ν' ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα ἀφ' οὗ προηγουμένως συνεννοηθῇ περὶ τούτου μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως (4).

Ἀλλ' ἐὰν ἐντὸς τῆς τριημέρου ταύτης προθεσμίας ὁ ἀνακριτὴς μηδὲν τούτων πράξῃ, ἡ κράτησις αἴρεται αὐτοδικαίως, καὶ ἕκαστος στρατιωτικὸς ἢ πολιτικὸς ὑπάλληλος ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, τιμωρούμενος ἐπὶ παρανόμῳ κρατήσει, ἐὰν αὐθαιρέτως θελήσῃ νὰ παρατείνῃ πέραν τῆς τριημέρου προθεσμίας τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος (5).

Ἐὰν ἡ σύλληψις τῶν ὑπόπτων ἐξετελέσθη ἐκτὸς τῆς ἕδρας τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου τοῦ ἐκδόντος τὸ τῆς συλλήψεως ἔνταλμα, ὁ συλληφθεὶς ὁδηγεῖται πρός τινα τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐκδόντος τὸ τῆς συλλήψεως ἔνταλμα, ὁ συλληφθεὶς

(1) Ποιν. δικ. 218. Συντ. 5. Héllie inst. v. § 383 σ. 798.

(2) Ποιν. δικ. ἄρθρον 223.

(3) Ποιν. δικ. 224. Héllie inst. v. § 383 σ. 799.

(4) Ποιν. δικ. 212, 213, 140, 159.

(5) Συντ. ἄρθρ. 5.

ὁδηγεῖται πρός τινα τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ τόπου τῆς συλλήψεως. Οὗτος ἐξετάσας παραχρῆμα τὸν κατηγορούμενον συντάσσει ἔκθεσιν, ἐν ᾗ βεβαιοῦται ἡ ταὐτότης τοῦ συλληφθέντος καὶ ἡ τήρησις τῶν διατεταγμένων περὶ συλλήψεως τύπων, συγχρόνως δὲ γίνεται μνεία τῶν ἐπ' αὐτοῦ εὑρεθέντων ὑπόπτων πραγμάτων, ἅτινα ἀφαιροῦνται.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη πέμπεται μετὰ τῶν κατασχεθέντων πειστηρίων καὶ τοῦ συλληφθέντος πρὸς τὴν αἰτήσασαν τὴν σύλληψιν ἀνακριτικὴν ἀρχὴν (1).

Ὁ συλληφθεὶς, ἐὰν μὴ ἐξετασθῇ εὐθὺς μετὰ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀνακριτοῦ, φυλάσσεται ἐν τῷ μεταξὺ χρονικῷ διαστήματι ἀπὸ τῆς συλλήψεως μέχρι τῆς ἐξετάσεως ἢ ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ὑποδίκων, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ κατοικίᾳ (2), ἐὰν ὁ εἰσαγγελεὺς ἕνεκα σπουδαίων λόγων συγχωρήσῃ τοῦτο.

Περὶ τῆς συλλήψεως ἀπόντων, κρυπτομένων ἢ φυγάδων.

§ 30. Ἐνίοτε δύναται νὰ συμβῇ, ὥστε οἱ ἔνοχοι τῆς ἀξιοποίνου πράξεως ἢ ν' ἀπεκρύβησαν ἐν τῷ τόπῳ αὐτῷ ἔνθα διεπράχθη τὸ ἔγκλημα, ἢ ν' ἀπῆλθον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως καὶ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀνακρίσεως εἰς ἑτέραν τινὰ δικαστικὴν περιφέρειαν, ἢ τέλος νὰ ἐφυγαδεύθησαν καὶ ν' ἀγνοῆται ἐντελῶς ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτῶν. Περὶ ἑκάστης τῶν ἐνδεχομένων τούτων περιπτώσεων προϊδὼν ὁ νομοθέτης διέταξε τὰ εἰκότα, ἤτοι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, καθ' ἣν οἱ καταδιωκόμενοι ἐκρύβησαν ἐν τῇ αὐτῇ δικαστικῇ περιφερείᾳ τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔνταλμα ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, δύναται νὰ διαταχθῇ παρ' αὐτοῦ κατ' οἶκον ἔρευνα καθ' ὅλα τὰ μέρη, ἔνθα ὑπάρχει πιθανότης τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῶν (3). Ἐνεργεῖται δὲ αὕτη κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας κανόνας.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ περιπτώσει, ἤτοι ἐὰν οἱ καταδιωκόμενοι προσέφυγον ἢ ὑποκρύπτωνται ἐν τῇ δικαστικῇ περιφερείᾳ ἑτέρας τινὸς παρὰ τὴν ἐκδοῦσαν τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως, πέμπεται πρός τινα ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς τοῦ

---

(1) Ποιν. δικ. 226, 225.
(2) Ποιν. δικ. 227. Ποιν. διατ. 36. Κωστῆ § 103 σημ. 14. Héllie instr § 383 σ. 799.
(3) Ποιν. δικ. 220.

ὀκύπτωσι, καὶ διατάττεται ἡ ἐκτέλεσίς του ἢ προσκαλεῖται ἀμέσως ἡ χωροφυλακὴ ἢ ἡ λοιπὴ ἔνοπλος δύναμις πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ.

Τέλος, ἐὰν οἱ ὕποπτοι ἐφυγαδεύθησαν καὶ ἀγνοῆται ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτῶν, συγχωρεῖται δὲ κατὰ νόμον ἡ φυλάκισις, ἐκδίδεται παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ἀνακριτοῦ κατασχετήριον (1), ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ περὶ συλλήψεως ἔνταλμα καὶ συντάσσεται κατὰ τοὺς αὐτούς, καθ' οὓς καὶ ἐκεῖνο, τύπους. Περιέχει δὲ ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ ἀναστήματος, τῆς μορφῆς, τῆς διαλέκτου, τοῦ ἐνδύματος καὶ ἄλλων ἐξωτερικῶν διακριτικῶν σημείων τοῦ συλληφθησομένου, πρὸς εὐχερεστέραν αὐτοῦ ἀνακάλυψιν, ὡς καὶ πρόσκλησιν πρὸς ἁπάσας τὰς στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῷ συλλαβεῖν τὸν καταδιωκόμενον καὶ παραδοῦναι αὐτὸν πρὸς τὸν ἐκδόντα τὸ κατασχετήριον ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον.

Ἡ τῶν κατασχετηρίων ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται, ὅπως καὶ ἡ τῶν ἐνταλμάτων τῆς συλλήψεως· πρὸς πλείονα δι' αὐτῶν γνωστοποίησιν, διατάττεται ἡ τοιχοκόλλησίς των ἐν τῇ τελευταίᾳ κατοικίᾳ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ ἐν τῷ διὰ δημοσίας τοιχοκολλήσεις ὡρισμένῳ τόπῳ ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ ἀνακριτοῦ, ὡς καὶ ἡ δημοσίευσίς των διὰ τῶν ἐφημερίδων (2).

§ 31. *Προφυλάκισις.*—Ποῖοι ὑποβάλλονται εἰς αὐτήν; Κωστῆ περὶ ποιν. δικ. § 105. Ποιν. δικ. 207, 208, 228, 229, 215, 223. Hélie 5. § 380, 331.

§ 32. Ὁ ἀνακριτὴς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὸ ἔνταλμα; οὐχί. Hélie inst. 5 § 387. Δαλ. inst. ἀρ. 642.

§ 33. Ἐντάλματα συλλήψεως διακόπτουσι τὴν παραγραφήν; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 57 τοῦ 59.

§ 34. Διατάττεται ἡ σύλληψις βουλευτοῦ τινός, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου ἄνευ ἀδείας; Ἴδε ἐν λέξ. Βουλὴ τὴν 2 τοῦ 49 ποιν. ΑΠ. ἀπ.—Πρλ. τὴν λ. Σύνταγμα.

§ 35. Κινδύνου ὑπάρχοντος, οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ ἐπιχειρῶσιν ἀνάκρισιν συλλαμβάνοντες καὶ τὸν ὕποπτον· ἄλλως τιμωροῦνται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 487 § 1 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 67 τοῦ 57.

§ 36. Ὁ ἀστυνόμος, ὑβριζόμενος διὰ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας

---

(1) Ποιν. δικ. 221 ἐπ. Κωστῆ § 104 σημ. 2.
(2) Ποιν. δικ. 222, 194.

του, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν φυλάκισιν τοῦ ὑβρίζοντος (159 ποιν. δικ.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 120 τοῦ 53.

§ 37. Τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Συντάγματος, ἀπαιτοῦν τὴν κοινοποίησιν αἰτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως, ἀφορᾷ τοὺς ἐπ' ἐγκλήματι κατηγορουμένους, καὶ δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 322 τοῦ 57, ἀναιροῦσα τὴν 1134 τοῦ 56 ἐφ. Ν.

§ 38. Ἔνταλμα συλλήψεως κατά τινος ὡς ψευδομάρτυρος. Πρλ. τὴν λ. Μάρτυρες ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων καὶ ΑΠ. ποιν. 12 τοῦ 61.

§ 39. Ἐκδίδεται ἔνταλμα φυλακίσεως, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 208 § 1 τῆς ποινικῆς δικονομίας, κατὰ κατηγορουμένου ὅτι ἐξετέλεσε πλημμέλημα, ἐν ᾧ δὲν κατεδικάσθη εἰσέτι δι' ἄλλην πρᾶξιν ἐκτελεσθεῖσαν πρὸ τῆς δι' ἣν πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ τὸ ἔνταλμα; ἐγλ. Βουλ. ἐφ. Αθ. 10 τοῦ 60 ἐν. νομ. μ. σ. 636.

§ 40. Ἐκ τοῦ ὅτι κατηγορεῖταί τις εἰς βαθμὸν πλημμελήματος ὡς συναίτιος ἄλλου κατηγορουμένου εἰς βαθμὸν κακουργήματος, δὲν ἕπεται ὅτι πρέπει νὰ προφυλακισθῇ καὶ ἐκεῖνος (408 § 5 ποιν. δικ.). ΑΠ. ποιν. 142 τοῦ 57 (1).

§ 41. Δὲν ἀπαλλάσεται τῆς προφυλακίσεως ὁ ἀλλοδαπός, ὁ

---

(1) Ὅταν τὸ δικ. Συμβούλιον παραδεχθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος, μὴ ἔχων συμπληρωμένον τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐξετέλεσε πρᾶξίν τινα μετὰ διακρίσεως, ἡ πρᾶξις τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν (84 § 3 ποιν. νόμ.), ὁ πράξας δὲ δὲν προφυλακίζεται, ἡ δὲ πρᾶξις παραπέμπεται εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, καὶ ὄχι εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 36 τοῦ 56, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ ποινικὴν νομοθεσίαν (ἄρθ. 2 καὶ 4), ὡς κακουργήματα θεωροῦνται μόνον αἱ μ' ἐγκληματικὴν ποινὴν τιμωρούμεναι πράξεις, καὶ αὗται παραπέμπονται εἰς τὰ κακουργιοδικεῖον, ὡς πλημμελήματα δὲ αἱ πράξεις ἐκεῖναι, κατὰ τῶν ὁποίων ὁ νόμος ὁρίζει ποινὴν ἐπανορθωτικήν, καὶ αὗται δικάζονται ὑπὸ τῶν πλημμελειοδικείων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀφοῦ τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, παραδεχθὲν διὰ τοῦ προσβαλλομένου βουλεύματός του, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι Θεόδωρος Ι. Περρώτης καὶ Πανάγος Νεοκαστρίτης δὲν εἶχον ἔτι, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀποδιδομένης αὐτοῖς πράξεως τῆς κλοπῆς, συμπεπληρωμένον τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐνήργησαν ὅμως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ πεποίθησιν μετὰ διακρίσεως, ἐθεώρησεν ὀρθῶς κατὰ τὴν

τῶν ἀστυκῶν μόνον δικαίων ἀπολαύσας (208 § 3 ποιν. δικον.)· Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 116 τοῦ 53, φέρουσα· (Πρλ. κατωτέρω § 44.

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ διατάγματος περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας, ἀπολαύει μὲν ὁ ξένος, ἅμα δώσῃ τὴν περὶ πολιτογραφήσεως αἴτησιν αὑτοῦ, τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων, ὅσα καὶ εἰς τοὺς ἡμεδαποὺς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον ἀπονέμει· ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τον προφυλακίζειν τοὺς ξένους ἐπὶ πλημμελήμασιν (ἄρθ. 208 § 3 τῆς ποιν. δικονομίας) δὲν εἶναι διάταξις τοῦ ἀστυκοῦ, ἀλλὰ τοῦ δημοσίου δικαίου, ὡς κανονίζουσα σχέσιν τοῦ προσώπου πρὸς τὴν πολιτείαν, ἥτις τῶν ἀδικημάτων τὴν τιμώρησιν διώκει· ἑπομένως δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς προφυλακίσεως ταύτης ὁ ἀλλοδαπός, ὡς τὸ συμβούλιον τῶν ἐνταῦθα πλημμελειοδικῶν ἀπεφήνατο, ὁ τῶν ἀστυκῶν μόνων δικαίων ἀπολαύσας· ὥστε τὸ προσβαλλόμενον βούλευμα εἶναι ἀναιρετέον ὑπὲρ τοῦ νόμου». Πρλ. κατ. § 44.

§ 42. Φυλακίσεως ἔνταλμα ἀνακόπτεται; ἡ ἀνακοπὴ ἐπιφέρει ἀναστολήν; Εὐρ. 5 σ. 382.

διάταξιν τοῦ ἄρθρου 84 § 3 τοῦ ποιν. νόμου, τὴν μὲν προκειμένην πρᾶξιν τιμωρητέαν λόγῳ τῆς ἰδιότητος τῶν κατηγορουμένων μὲ φυλάκισιν, ἤτοι μὲ ποινὴν ἐπανορθωτικήν, τοὺς δὲ πράξαντας μὴ ὑποκειμένους εἰς προφυλάκισιν, ὤφειλε συνεπῶς, χαρακτηρίζον αὐτὴν ὡς πλημμέλημα, νὰ παραπέμψῃ τοὺς κατηγορουμένους εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, οὐχὶ δέ, ὡς ἔπραξε, κατὰ προφανῆ παρερμήνευσιν τῶν προμνησθέντων ἄρθρων τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ τῶν ἄρθρων 373 καὶ 419 τῆς ποιν. δικονομίας, νὰ θεωρήσῃ τὴν πρᾶξιν ὡς κακούργημα, καὶ ἑπομένως νὰ παραπέμψῃ ἐκείνους εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον.

»Ἐπειδὴ εἰς τὸ διασκεπτικὸν τοῦ βουλεύματος μέρος ὁρίζεται ἀποχρώντως ἡ πρᾶξις, ὡς ἐνεργηθεῖσα μετὰ διακρίσεως ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων, καίτοι μὴ συμπληρωσάντων ἔτι τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των· ὥστε ἡ κατὰ τοῦτο ἔλλειψις τοῦ διατακτικοῦ ἀναπληροῦται δι' ἐκείνου».

—Ὅταν ὁ μὲν τῶν ἐπὶ κακουργήματι κατηγορουμένων ὑπερβαίνῃ τὸ 14 ἔτος, ὁ δὲ ἕτερος ἔχῃ κατωτέραν ἡλικίαν καὶ ὑπόκειται διὰ τοῦτο εἰς ποινὴν πλημμελήματος (ποιν. νόμ. 85), ἡ πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν κακουργιοδικῶν (32 ποιν. δικ.), ὡς μὴ μεταβαλλομένου ἐκ τούτου τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως. Δὲν ὑπόκειται ὅμως ὁ τελευταῖος εἰς προφυλάκισιν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 84 τοῦ 64.

§ 43. Καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βουλεύματος, δι' οὗ παραπέμπεταί τις εἰς τὸ ἀκροατήριον, μέχρι τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐκδικάσεως τὰ συμβούλια ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς τοῦ κατηγορουμένου αἰτήσεως περὶ τῆς δι' ἐγγυήσεως ἀπολύσεώς. (237 ποιν. δικ.) Ἀπ. ποιν. Α. Π. 129 τοῦ 59 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 237 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ ἄρθρ. 236, καθ' ἃς δὲν ἐπιτρέπεται ἡ προσωρινὴ τοῦ κατηγορουμένου ἀπόλυσις, τὸ συμβούλιον τῶν πλημμελειοδικῶν κατ' αἴτησιν τοῦ φυλακισθέντος δύναται, ἐν ὁποιαδήποτε στάσει τῆς προδικασίας, νὰ διατάξῃ τὴν δι' ἀξιοχρέου ἐγγυήσεως προσωρινὴν ἀπόλυσιν τούτου, ὁ δὲ νόμος ὁρίζων, ὅτι τοῦτο δύναται νὰ διαταχθῇ ἐν πάσῃ στάσει τῆς προδικασίας, προφανῶς ἐννοεῖ καὶ τὴν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βουλεύματος τῆς παραπομπῆς μέχρι τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ὁριστικῆς συζητήσεως, διότι ἐκεῖ τελευτᾷ ἡ προδικασία· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Τριπόλει πλημμελειοδικῶν ἀρνηθὲν νὰ ἐπιληφθῇ τῆς αἰτήσεως τοῦ Σταματίου Κλαφογιάννη περὶ προσωρινῆς ἀπολύσεώς του ἐκ τῶν φυλακῶν δι' ἐγγυήσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι διὰ τοῦ βουλεύματος τῆς παραπομπῆς ἐξήντλησε τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ, παρεβίασεν ἐναντίον τῶν καθηκόντων του τὸ εἰρημένον ἄρθρον τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἑπομένως τὸ προσβαλλόμενον βούλευμα εἶναι, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 481 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀναιρετέον, ἀφοῦ οὔτε ἐκ τούτου, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς ἐκ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐγγράφων προκύπτει, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δι' ἀνακοπῆς κατέστη καὶ διατέλει τότε ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν».

§ 44. Προφυλακίζεται ἐπὶ πλημμελήματι ὁ ἀπολαύων μὲν τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ὄχι δὲ καὶ τοῦ δημοσίου δικαίου. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 116 τοῦ 53. Καλλ. τ. 1 ἐκδ. 1 § 132 σημ. 2. ὅρα ἀν. σ. 55 ἐν τέλει καὶ 94.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως φυλάκισις.

τῶν ἀστυκῶν μόνον δικαίων ἀπολαύσας (208 § 3 ποιν. δικον.); Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 116 τοῦ 53, φέρουσα· (Πρλ. κατωτέρω § 44.

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ διατάγματος περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας, ἀπολαύει μὲν ὁ ξένος, ἅμα δώσῃ τὴν περὶ πολιτογραφήσεως αἴτησιν αὐτοῦ, τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων, ὅσα καὶ εἰς τοὺς ἡμεδαποὺς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον ἀπονέμει· ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τον προφυλακίζειν τοὺς ξένους ἐπὶ πλημμελήμασιν (ἄρθ. 208 § 3 τῆς ποιν. δικονομίας) δὲν εἶναι διάταξις τοῦ ἀστυκοῦ, ἀλλὰ τοῦ δημοσίου δικαίου, ὡς κανονίζουσα σχέσιν τοῦ προσώπου πρὸς τὴν πολιτείαν, ἥτις τῶν ἀδικημάτων τὴν τιμώρησιν διώκει· ἑπομένως δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς προφυλακίσεως ταύτης ὁ ἀλλοδαπός, ὡς τὸ συμβούλιον τῶν ἐνταῦθα πλημμελειοδικῶν ἀπεφήνατο, ὁ τῶν ἀστυκῶν μόνων δικαίων ἀπολαύσας· ὥστε τὸ προσβαλλόμενον βούλευμα εἶναι ἀναιρετέον ὑπὲρ τοῦ νόμου». Πρλ. κατ. § 44.

§ 42. Φυλακίσεως ἔνταλμα ἀνακόπτεται; ἡ ἀνακοπὴ ἐπιφέρει ἀναστολήν; Εὐρ. 5 σ. 382.

διάταξιν τοῦ ἄρθρου 84 § 3 τοῦ ποιν. νόμου, τὴν μὲν προκειμένην πρᾶξιν τιμωρητέαν λόγῳ τῆς ἰδιότητος τῶν κατηγορουμένων μὲ φυλάκισιν, ἤτοι μὲ ποινὴν ἐπανορθωτικήν, τοὺς δὲ πράξαντας μὴ ὑποκειμένους εἰς προφυλάκισιν, ὤφειλε συνεπῶς, χαρακτηρίζον αὐτὴν ὡς πλημμέλημα, νὰ παραπέμψῃ τοὺς κατηγορουμένους εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, οὐχὶ δέ, ὡς ἔπραξε, κατὰ προφανῆ παρερμήνευσιν τῶν προμνησθέντων ἄρθρων τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ τῶν ἄρθρων 373 καὶ 419 τῆς ποιν. δικονομίας, νὰ θεωρήσῃ τὴν πρᾶξιν ὡς κακούργημα, καὶ ἑπομένως νὰ παραπέμψῃ ἐκείνους εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον.

»Ἐπειδὴ εἰς τὸ διασκεπτικὸν τοῦ βουλεύματος μέρος ὁρίζεται ἀποχρώντως ἡ πρᾶξις, ὡς ἐνεργηθεῖσα μετὰ διακρίσεως ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων, καί τοι μὴ συμπληρωσάντων ἔτι τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των· ὥστε ἡ κατὰ τοῦτο ἔλλειψις τοῦ διατακτικοῦ ἀναπληροῦται δι' ἐκείνου».

— Ὅταν ὁ μὲν τῶν ἐπὶ κακουργήματι κατηγορουμένων ὑπερβαίνῃ τὸ 14 ἔτος, ὁ δὲ ἕτερος ἔχῃ κατωτέραν ἡλικίαν καὶ ὑπόκειται διὰ τοῦτο εἰς ποινὴν πλημμελήματος (ποιν. νόμ. 85), ἡ πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν κακουργιοδικῶν (32 ποιν. δικ.), ὡς μὴ μεταβαλλομένου ἐκ τούτου τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως. Δὲν ὑπόκειται ὅμως ὁ τελευταῖος εἰς προφυλάκισιν, Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 84 τοῦ 64.

§ 43. Καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βουλεύματος, δι' οὗ παραπέμπεταί τις εἰς τὸ ἀκροατήριον, μέχρι τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐκδικάσεως τὰ συμβούλια ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς τοῦ κατηγορουμένου αἰτήσεως περὶ τῆς δι' ἐγγυήσεως ἀπολύσεως. (237 ποιν. δικ.) Ἀπ. ποιν. Α. Π. 129 τοῦ 59 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 237 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ ἄρθρ. 236, καθ' ἃς δὲν ἐπιτρέπεται ἡ προσωρινὴ τοῦ κατηγορουμένου ἀπόλυσις, τὸ συμβούλιον τῶν πλημμελειοδικῶν κατ' αἴτησιν τοῦ φυλακισθέντος δύναται, ἐν ὁποιαδήποτε στάσει τῆς προδικασίας, νὰ διατάξῃ τὴν δι' ἀξιοχρέου ἐγγυήσεως προσωρινὴν ἀπόλυσιν τούτου, ὁ δὲ νόμος ὁρίζων, ὅτι τοῦτο δύναται νὰ διαταχθῇ ἐν πάσῃ στάσει τῆς προδικασίας, προφανῶς ἐννοεῖ καὶ τὴν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βουλεύματος τῆς παραπομπῆς μέχρι τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ὁριστικῆς συζητήσεως, διότι ἐκεῖ τελευτᾷ ἡ προδικασία· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Τριπόλει πλημμελειοδικῶν ἀρνηθὲν νὰ ἐπιληφθῇ τῆς αἰτήσεως τοῦ Σταματίου Κλησογιάννη περὶ προσωρινῆς ἀπολύσεώς του ἐκ τῶν φυλακῶν δι' ἐγγυήσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι διὰ τοῦ βουλεύματος τῆς παραπομπῆς ἐξήντλησε τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ, παρεβίασεν ἐναντίον τῶν καθηκόντων του τὸ εἰρημένον ἄρθρον τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἑπομένως τὸ προσβαλλόμενον βούλευμα εἶναι, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 481 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀναιρετέον, ἀφοῦ οὔτε ἐκ τούτου, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς ἐκ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐγγράφων προκύπτει, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δι' ἀνακοπῆς κατέστη καὶ διατέλει τότε ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν».

§ 44. Προφυλακίζεται ἐπὶ πλημμελήματι ὁ ἀπολαύων μὲν τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ὄχι δὲ καὶ τοῦ δημοσίου δικαίου. Ἀπ. ποιν. Α. Π. 116 τοῦ 53. Καλλ. τ. 1 ἐκδ. 1 § 132 σημ. 2. ὅρα ἀν. σ. 55 ἐν τέλει καὶ 94.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως φυλάκισις.

ΦΥΛΑΚΩΝ (ἀντιμισθία).

Τὴν ἀντιμισθίαν τοῦ φύλακος σφραγίδων ἢ κατασχεθέντων καρπῶν, τὴν προσδιορισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ, συγχωρεῖται νὰ περιορίσῃ τὸ δικαστήριον καὶ κατωτέρω τοῦ ἐλαχίστου ὅρου τοῦ ὡρισμένου ἀπὸ τὸ Β. Δ. τῆς 25 Μαρτίου 1835; ὄχι. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 61.

Τὸ δικαίωμα τῶν φυλάκων, οἵτινες διορίζονται ἐπὶ ἀντικειμένων, ἐφ' ὧν ἐτέθη δικαστικὴ κατάσχεσις, προσδιορίζεται ὑπὸ τοῦ διατάγματος τῆς 25 Μαρτίου 1835. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ 241 τοῦ 1861.

ΦΙΛΗ.

Φίλη σημαία σώζει τὰς ὑπ' αὐτὴν τῶν πολεμίων οὐσίας. le pavillon couvre la marchandise. (Σαριπ. τὰ νόμιμα § 319.— Προλ. 95).

ΦΙΛΟΙ.

Ὡς μέλη συγγ. συμβουλίου Κάλλ. δ. § 271. ὅρα ἐν Εὑρετ. τὴν λ. Συγγενικὸν Συμβούλιον.

ΦΡΟΥΡΟΣ. Souvegarde.

Σαριπόλου τὰ νόμιμα § 240.

ΦΥΛΑΚΤΑ.

Ἀπαγορεύονται; Συλ. κανόνων Ἱερῶν ὑπὸ Ποτλῆ κλ. τόμ. 6 σ. 466 καὶ 5 σ. 362.

ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΑ.

Ὅρα τὴν συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλ. (τ. 6. σελ. 445. τ. 6 σ. 356).

ΦΥΛΑΞΙΣ.

Πωληθέντος. Ὅρα Μακ. § 370. Εὑρ. λ. Πώλησις.—Ἐνεχύρου. Μακ. § 406. Ἐπαπειλουμένη ζημία. Μακ. § 484. Ὅρα Εὑρ. λέξ. ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν, καὶ λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

ΦΥΛΟΝ.

§ 1. Ἐπιῤῥοὴ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ Δίκαιον. Μαρετ. σ. 365. Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 143 ἐπ.

§ 2. Θάνατος. Ὅρα Εὑρετ. τὴν λ. Θάνατος. Καλ. α. § 197. Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 134.

ΦΥΛΕΤΙΚΑΙ ἐκκλησίαι.

Θέμ. γ. σ. 107.

ΦΥΛΛΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ.

Ὅρα τὰ ἐν λ. ὑπεύθυνοι Συντάκται (Εὑρ. τ. 21).

ΦΥΡΑ ἅλατος.

Ὅρα Εὑρετ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § § 51—59[11] 429. 663[6] Πρλ. τὴν λ. ὑπόλογος.

ΦΥΣΙΚΑ ΤΕΚΝΑ (1).

Ἐπιτροπεία. Καλλ. δ. § 346—349. Χειραφεσία § 368. Ἀναγνώρισις. Νομιμοποίησις. Παπ. περὶ γενικ. ἀρχῶν § 212 ἑπόμ. Καλ. δ. § 189—192.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς μὴ γνησιότητος τῶν παρὰ τοῦ πατρὸς δι' ἐγγράφων ἀναγνωρισθέντων φυσικῶν τέκνων; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 95 τοῦ 46, ἐν λ. Γνησιότης τέκνων (Εὑρ. τ. 5).

ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Μακ. § 116, 118.—Παπ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 104 ἑπόμ. Θάνατος. Καλ. α. § 197. Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 134.

ΦΥΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ τοῦ συμβολαίου.

Μακελδ. § 160, 169.—Πρλ. τὴν λ. Συναλλάγματα.

(1) Γνήσια τέκνα. Καλ. δ. § 169—179.

ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΝΟΧΑΙ.

Πρλ. Καλ. α. § 117.
Καλ. γ. § 13 ἐπ.
Καλ. α. § 359 ἐπ. (παραγραφή).
Παπ. γ. (περὶ ἐνοχῶν) σελ. 17.
Παπ. α. § 316 ἐπ.
Μακ. § 332, 338 σημ. ζ. 398, α. 424 σημ. δ. 437 σημ. γ. 469. 495.

§ 1. Φυσικὴ ἐνοχὴ τί; ἴδε τὴν λ. ἐνοχή.

§ 2. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς φυσικῆς ἐνοχῆς δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἡ μὴ ἀγώγιμος ἐνοχὴ ἐπιφέρει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παροχῆς, ἐὰν, ὡς ἐκ τῶν ειδικῶν περιστάσεων, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἄνευ ἀγωγῆς· ἡ γενικὴ αὕτη ἀρχὴ ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περιστάσεις, ἃς ὁ Παπαρ. (§ 316 περὶ ἐνοχῶν) σημειοῖ.

§ 3. Αἱ μὴ ἀγώγιμοι ἐνοχαὶ ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν; Ποῖοι δὲ οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως; Παπ. § 317.

§ 4. Ἡ φυσικὴ ἐνοχὴ ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν, δὲν ἐπενεργεῖ ὅμως οὐσιωδῶς καὶ ἐπωφελῶς εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. § 319 Παπ. περὶ ἐνοχ.

§ 5. Φυσικαὶ ἐνοχαὶ γεννῶνται ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὁποίας ἀναδέχονται ὑποχρεώσεις; Ἴδε Θέμ. τ. 5 σ. 64 ἐπ.

§ 6. Φυσικὸν χρέος συμψηφίζεται καὶ ἐπὶ παραγεγραμμένου; Καλλ. α. § 364.

§ 7. Φυσικὴ ἐνοχὴ εἶναι δεκτικὴ ἐνεχύρου, ὑποθήκης, ἐγγυήσεως, ἀντιφωνήσεως κτλ; αὐτ. § 364 ἐπ.

§ 8. Ὁποία ἡ ἐπὶ τὸ κῦρος τῆς ἐγγυήσεως ἐπιῤῥοὴ τοῦ ἀνισχύρου τῆς ἐνοχῆς τοῦ πρωτοτύπου ὀφειλέτου; Παπ. § 421 σημ. 54—56.

§ 9. Ἐκ τοῦ περὶ ἐνοχῶν συγγράμματος τοῦ Μολίτορος (§ 20 ἐπ.) ἐρανίζομαι περὶ φυσικῶν ἐνοχῶν τὰ ἑξῆς·

§ 10. *Ἀποτελέσματα*. — Τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῶν φυσικῶν ἐνοχῶν εἶναι ὅτι, ἐν περιπτώσει πληρωμῆς, αὕτη δὲν ἀναζητεῖται (1).

(1) Τεμ. 7 § 4 Πανδ. (II, 14)—τεμ. 64 Πανδεκτ. (ΙΒ, 6). Ἀπαίτησις ἀνίσχυρος μόνον κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον, ἐκπληρωθεῖσα δὲν δίδει χώραν εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἀχρεωστήτου. Παραδείγματα. Παπ. περὶ ἐνοχῶν 2 § 428.

§ 11. Ἡ φυσικὴ ἐνοχὴ δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς συμψηφισμόν, ἄρα καὶ εἰς τὸ τῆς ἐπισχέσεως δικαίωμα (1).

§ 12. Δύναται νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἀνανεώσεως, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ μεταβληθῇ εἰς πολιτικὴν ἐνοχήν. Molitor, oblig. § 20.

§ 13—20. Δύναται νὰ διομολογηθῇ ἐγγύησις καὶ ὑποθήκη πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς; αὐτ.

§ 21. 22. Ἡ ὑποθήκη, τὴν ὁποίαν διωμολόγησε τις ὑπὲρ τινὸς φυσικῆς ἐνοχῆς, παρέχει τῷ πιστωτῇ τὸ τῆς ὑποθήκης ἀγωγῆς δικαίωμα;

Τινὲς ἀποκρούουν τὸ δικαίωμα αὐτὸ, ὁ Molitor ὅμως (oblig § 21) λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

§ 23. 24. Φυσικὴ ἐνοχὴ, εἰς ἣν ἔχει μέρος ἀνήλιξ.

Κατὰ τὸν Molitor (oblig § 23) 1) ὁ ἄνηβος συναλλαττόμενος ὑποχρεοῖ τοὺς ἄλλους πρὸς ἑαυτόν, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῖ ἑαυτὸν πρὸς αὐτοὺς, ἔστω καὶ φυσικῶς·—2) ὑφ' ὅλας δὲ τὰς ἄλλας ἐπόψεις, ἡ ἐνοχή του παράγει φυσικὴν ὑποχρέωσιν, αὐτοῦ μόνου ἐξαιρουμένου.

§ 25. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐκφέρει ὁ Golitor (αὐτ. § 25) διὰ τοὺς ἀνήλικας, ἀλλὰ μέ τίνας διακρίσεις.

§ 26. Διὰ τὴν ὑποχρέωσιν ἀσώτου ἀπηγορευμένου δὲν χωρεῖ ἔγκυρος ἐγγύησις.

§ 27. 28. Ἄλλη αἰτία φυσικῆς ἐνοχῆς ὑπάρχει εἰς τὰς πρὸς τοὺς γονεῖς ὑποχρεώσεις τῶν τέκνων οἰκογενείας. Αἱ τοιαῦται τῶν ἀνήβων ὑποχρεώσεις, καὶ ὅταν ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐπιτροπείας, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀποτέλεσμά τι ἄνευ τῆς συναινέσεώς των, ἢ τῆς κυρώσεώς των, ἢ τῆς, ἐν τῇ ἐφηβότητί των, ἐκτελέσεως. Συγχωρεῖται δ' ἀνανέωσις τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἀνήβων (2).

§ 29. Ὁ υἱὸς οἰκογενείας δύναται, ἔφηβος ὤν, ν' ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις πολιτικῶς (civilement) πρὸς τρίτους· οὐδέποτε ὅμως πρὸς τὸν πατέρα του ἢ πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν διατελοῦντας.—Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν πατέρα. Ἀλλ' αἱ ἐνοχαὶ αὗται παράγουσι φυσικὴν ὑποχρέωσιν, δι' ἣν ἐγγύησις, διαρκούσης τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, δὲν χωρεῖ, nam non potest pro eodem et eidem obligatus esse.—ἐξαίρεσις χωρεῖ, ὅταν ὁ υἱὸς ἔχῃ στρατ. χρημάτιων.

---

(1) Τεμ. 6 Πανδ. (16, 2).—Τεμ. 13 Πανδ. (ιγ, 3).
(2) § 8 Εἰσ. (3, 30).

§ 30. Ἄλλη αἰτία φυσικῆς ὑποχρεώσεως εἶναι ἡ καλουμένη causa pietatis (τεμ. 32 § 2 Πανδ. (ΙΒ, 6)· οἷον ἡ ἐκ μέρους τῆς μητρὸς προίκισις, δι' ἣν ἀγωγὴ ἀχρεωστήτου δὲν χωρεῖ. αὐτ.

§ 31. Συγγραφεῖς τινὲς θεωροῦν ὡς αἰτίαν φυσικῆς ἐνοχῆς τὴν à terme ἐνοχήν.

§ 32. Μεταξὺ τῶν αἰτιῶν τῆς φυσικῆς ἐνοχῆς συγκαταριθμεῖται καὶ ἡ ἐνοχὴ ἡ civiliter reprobata (ἡ ἀπὸ τὸ Μακεδον. δόγμα προνοουμένη).— Ἡ διὰ τὸ δάνειον ὅμως δοθεῖσα ἐγγύησις εἶναι ἔγκυρος, καθόσον ὁ υἱὸς ἢ ὁ πατήρ του δὲν προσβάλλονται.

33. Ἡ παραγραφὴ πρέπει νὰ λογίζηται μεταξὺ τῶν αἰτιῶν τῆς φυσικῆς ἐνοχῆς;

Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχουσι σφοδρόταται διενέξεις μεταξὺ τῶν συγγραφέων, ταύτας δ' ἐκθέτει ὁ Molitor (Oblig § 33—37), ὅστις, ἐπὶ τέλους, ἐκφέρει τὰ ἑπόμενα συμπεράσματα.

α) Τὸ παραγεγραμμένον χρέος, ὅπερ ἐξ ἀγνοίας ἐπληρώθη, δύναται ν' ἀναζητηθῇ. Ἂν ὅμως ἐπληρώθη ἐν γνώσει, ἀναζήτησις δὲν χωρεῖ· cuius per errorem dati repetito eius consulti dati donatio est.

β) Τὸ παραγεγραμμένον χρέος δὲν δύναται νὰ γείνῃ ἀντικείμενον ἐγγυήσεως. Ἡ πρὸ τῆς παραγραφῆς ἐγγύησις εἶναι ἔμμεσος ἀναγνώρισις τοῦ χρέους, καὶ ἑπομένως πρᾶξις διακόπτουσα τὴν παραγραφήν. Ἡ μετὰ τὴν παραγραφὴν εἶναι πρᾶξις ἄκυρος, ἐκτὸς ἂν ἐγένετο ἐν γνώσει. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν χωρεῖ ὑποθήκη διὰ παραγεγραμμένον χρέος.

γ) Ἐν περιπτώσει ἀντιδόσεως, ὁ ἀντιδοθεὶς (delegué) δύναται ν' ἀντιτάξῃ τῷ ἐκδοχεῖ (delégataire) τὰς ἐνστάσεις τοῦ ἐκχωροῦντος, καὶ ἑπομένως τὴν τῆς παραγραφῆς (1).

δ) Τὸ παραγεγραμμένον χρέος δὲν ἀντιτάσσεται εἰς συμψηφισμόν.

§ 34—38. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀπαλλάττεται ἀληθής τις ὀφειλέτης (verus debitor), ἀφίνει νὰ ὑφίσταται φυσική τις ἐνοχή;

Καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπάρχουσι διαμφισβητήσεις. Τινὲς διατείνονται, ὅτι φυσικὴ ἐνοχὴ δὲν ἐναπολείπεται, μολονότι ἡ πρὸ τῆς ἀποφάσεως γενομένη τυχὸν πληρωμὴ δὲν δύναται ν' ἀναζητηθῇ· τοῦτο ἐξάγουσιν ἐκ τῶν τεμ. 60 § 1 Πανδ. (12, 6)— τεμ. 9 § 8 Π. (XLVI. 8).

Ὁ Molitor (Oblig § 38), ἀφοῦ ἐκθέτει τὰς διαφόρους γνώμας,

(1) Τεμ. 2 § 4 Πανδ. (39, 5).—Τεμ. 7 ἢ 1 Π. (XLIV, 8).

προσθέτει ὅτι, ἀπέναντι τῶν ῥητῶν κειμένων, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ παραδεχθῇ τὶς ὅτι ἡ ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου ἀπόφασις ἀφίνει ὑπάρχουσαν φυσικήν τινα ἐνοχὴν, ἀλλ'ὑπὸ ποίαν ἔννοιαν; Σημειωτέον ἐν πρώτοις, ὅτι ἂν οἱ νόμοι ἀπαρνῶνται τὴν condictio indebiti, πρόκειται ὅμως περὶ πληρωμῆς γενομένης πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς absolutoire. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν ἂν ἡ πληρωμὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ verus debitor, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς (absolutoire) ἀποφάσεως; Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις λύει ῥητῶς τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰς περὶ τελεσιδικίας ἀρχὰς, ἀπὸ τὴν μὲ τὸν ὅρκον ἀναλογίαν καὶ τὸ τεμ. 13 Π. (12, 6), πρέπει νὰ τὸ λύσωμεν ἀποφατικῶς· ἑπομένως, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἡ ἀναζήτησις λαμβάνει χώραν, ἐκτὸς ἂν ἡ πληρωμὴ ἐγένετο ἑκουσίως, ὡς λέγει τὸ τεμ. 28 Πανδ. (12, 6). Ἄρα ἡ absolutoire ἀπόφασις δὲν ἀφίνει νὰ ὑφίσταται φυσικὴ ἐνοχὴ κατὰ τὴν κυρίαν ἔννοιαν, τὰ δὲ τεμ. 60 Πανδ. (12, 6) καὶ 8 § 1 Π. (XLVI, 8) ἀποδεικνύουν μόνον ὅτι ἡ πρὸ τῆς ἀποφάσεως πληρωμὴ δὲν ἀναζητεῖται. Αἱ λέξεις debitum naturale σημαίνει καθῆκον συνειδήσεως.

§ 39. Ἀνακεφαλαίωσις τῆς ἐννοίας τῆς φράσεως ἐνοχὴ φυσική. Γενικαὶ αἰτίαι, εἰς ἃς ἡ φυσικὴ ἐνοχὴ δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον, καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων της.

Ὅταν ἐνοχή τις ἦναι ἄκυρος ipso iure ἀποκρούεται δι' ἀϊδίου ἐνστάσεως· ὅ,τι δ' ἐπληρώθη ἐκ πλάνης, ἀναζητεῖται, κατὰ κανόνα διὰ τῆς condictio indebiti. — Αἱ ἐξαίρεσιν εἰς τὸν κανόνα αὐτὸν ἀποτελοῦσαι αἰτίαι εἰσὶ φυσικαὶ ἐνοχαὶ, καὶ δύνανται νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τρεῖς γενικὰς κατηγορίας.

α) Ἡ ἐνοχὴ, καίτοι ἄκυρος αὐτοδικαίως, δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναζήτησιν καὶ ἂν ἐξετελέσθη κατὰ πλάνην, ἂν ἡ ἀκυρότης στηρίζηται εἴς τινα τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους τὸ ἐθνικὸν δίκαιον ἢ ἡ φυσικὴ ἐπιείκεια δὲν ἀναγνωρίζουσιν. Τοιοῦτοι εἰσὶ α) ἡ περίπτωσις ἁπλοῦ συμφώνου ἢ συμβάσεως· 6) σύμφωνον ἢ σύμβασις γενομένη μεταξὺ προσώπων, φυσικῶς ἱκανῶν, ἀλλὰ πολιτικῶς ἀνικάνων πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι· γ) τὸ συνάλλαγμα, ὅπερ ἐγένετο μεταξὺ προσώπων, τῶν ὁποίων ἡ φυσικὴ ἱκανότης ὑπάρχει, ἀλλ' ὄχι πλήρης· αἴτιον, δι' ὃ θεωροῦνται πολιτικῶς ἀνίκανοι. — Εἰς τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις, ἐπειδὴ ἡ αἰτία ἡ ἐμποδίζουσα νὰ ἦναι ἔγκυρος ipso iure ἡ σύμβασις, εἶναι καθαρῶς πολιτικὴ, ἡ φυσικὴ ἐνοχὴ ἔχει ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς ἐνοχῆς, ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς. Ἐν τῇ τριτῃ περιπτώσει, ὁ ἀνίκανος δὲν εἶναι μήτε πολιτικῶς, μήτε φυσικῶς ὑπόχρεως. Ὅθεν

δύναται νὰ ζητήσῃ ὅ,τι κατὰ πλάνην ἐπλήρωσεν. Ἀλλ' ἡ ἐνοχή του δὲν εἶναι ἐντελῶς ἄκυρος, διότι ἂν τρίτοι, ἔχοντες τὴν προσήκουσαν ἱκανότητα, παρέμβωσι διὰ τὸν ἀνίκανον, καθίστανται ὑπόχρεοι ἐπιβοηθητικῶς καὶ πολιτικῶς.

ϐ) Ἄλλη ἐξαίρεσις εἰς τὸν κανόνα ὅτι ἡ αὐτοδικαίως ἄκυρος ἐνοχὴ ἣ ἐκείνη, καθ' ἣς χωρεῖ ἀΐδία ἔνστασις, δὲν παράγει ἀποτέλεσμά τι καὶ δίδει χώραν, ἐν περιπτώσει πληρωμῆς κατὰ πλάνην, εἰς τὴν condictio indebiti, εὕρηται εἰς τὸ Μακεδ. Δόγμα. Μολονότι ἡ ἐξ αὐτοῦ πηγάζουσα ἔνστασις εἶναι ἀΐδία, δὲν ἀκυρόνει ὅμως ἐντελῶς τὴν ἐνοχήν, ἐπειδὴ ἡ φυσικὴ βάσις ὑφίσταται, ἡ δὲ ἔνστασις δίδεται in odium creditoris.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως Φυσικαὶ ἐνοχαί.

ΦΥΣΙΚΗ ΑΔΥΝΑΜΙΑ.

Περὶ φυσικῆς, καὶ ἠθικῆς ἀδυναμίας ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 192 τοῦ 56 ἐν λ. Μάρτυρες.

ΦΥΣΙΚΗ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ.

Μαρετ. σ. 627, πότε γεννᾶται· αὐτ. σ. 627—8. Ὅρα τὴν λ. νομή.

ΦΥΣΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Καλ. α. § 2. Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 36 ἐπ.

ΦΥΣΙΚΟΝ τῶν ἐθνῶν δίκαιον, droit des gens naturel.

Σαριπόλου τὰ νόμιμα § 6.

ΦΥΣΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ.

Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 133 ἐπ. Καλ. α. § 197. Ὅρα ἐν Εὐρ. λ. Θάνατος.

ΦΩΚΑΣ.

Τίς; Θέμ. τ. α. σελ. 213.—Εἰς τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλλη κλ. συλ. εὕρηνται ταῦτα·

Φωκᾶς Νικηφόρος φονεύεται ὑπὸ Τζιμισκῆ. τόμ. Γ. σ. 44.— τοὺς ἐν ἐν πολέμοις ἀναιρουμένους ἤθελε τοῖς μάρτυσι συναριθμεῖσθαι. Δ. 132.

ΦΩΣ. ΦΩΤΑ.

Κοινὸν πρᾶγμα. Καλ. 2 § 14. Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. Ὅρα συλλογὴν ἱερῶν Κανόνων ὑπὸ Ποτλῆ κλ. τ. ς. σελ 409.—Ὅρα κατ. τὴν λ. Φωτισμός.

ΦΩΤΕΙΝΟΣ.

Αἱρετικὸς ἐκ Συρμίου. Συλ. καν. ὑπὸ Ῥάλ. κλ. τόμ. 5 σ. 68.

ΦΩΤΕΙΝΟΙ.

Ὅρα ἐν τῇ τῶν ἱερῶν Κανόνων συλλογῇ ὑπὸ Ῥάλ. τ. Β. σελ. 165 Γ. 176 ς. 68.

ΦΩΤΙΖΟΜΑΙ.

Βαπτίζομαι· δεῖ τοὺς φωτιζομένους τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν κλπ. Συλ. ἐκκλ. κανόνων ὑπὸ Ποτλῆ κτλ. Α. σελ. 121 καὶ Β 485.

ΦΩΤΙΟΣ.

Καλ. α. σελ. 35.—Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 25 ἑπόμ.—Πατριάρχης τ. Β. σ. 705.—Νομοκάνων Α. 35.—Σύνταγμα Β. 1.—συγκροτεῖ σύνοδον χάριν συνδιαλλαγῆς τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ῥώμης. Β. 705. (Σημ. Ταῦτα ἐν τῇ συλλ. τῶν ἱερῶν Κανόνων ὑπὸ Ποτλῆ κλ.)

ΦΩΤΙΣΜΟΣ.

Μὴ δέχεσθαι εἰς φωτισμὸν μετὰ δύο τῆς Μ. ἑβδομάδος. τ. Α. σ. 121 τῆς συλλ. τῶν ἱερῶν Κανόνων ὑπὸ Ῥάλ. κλ.

ΦΩΤΙΣΜΟΣ ἐν ταῖς πόλεσι.

Ἡ ἀστυνομία δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ διάταξιν ὑποχρεοῦσαν τοὺς πολίτας νὰ κατασκευάσωσι φανούς, νὰ δίδωσι τὸ ἀναγκαῖον ἔλαιον, ν' ἀνάπτωσιν αὐτὰ κτλ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 21 τοῦ 57.

ΦΥΤΕΙΑ.

Ὅρα τὴν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. Ὅρα τὴν λ. ἐμφύτευσις (Εὐρ. 6). Παραγραφὴ μέρους ἢ συνημμένου. Καλ. 6. § 131.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ (πλοῖα).

Ἐφ. § 197.

ΧΑΛΚΙΔΟΣ ἐπίσκοπος.

Ὅρα συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλ. κλ. τ. γ. σελ. 442. ε. σ. 530.

ΧΑΛΚΙΣ.

Ὅρα χωροστάθμησις. Ἀπόστασις ἀπὸ Μεσολογγίου. ΑΠ. πολ. 15 τοῦ 53.—Ἀπὸ Ἀθηνῶν; ὧραι 15, ἤγουν μυριόμετρα 7 1/2. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14176 τοῦ 56.—Ὅρα τῶν ἰδίων ἀπ. 7517 τοῦ 50. Μέχρι Καλεντσίου; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 5620 ἐν λ. ἔφεσις

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ τῶν ἐγγράφων.

§ 1. Ὅρα ἀναίρεσις. Ἄρειος Πάγος. καὶ ἀν. σ. 49.

§ 2. Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ἐγγράφου διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου· ἔγγραφον δὲ διαλαμβάνον «ὑπόσχομαι πρὸς εὐγνωμοσύνην καὶ ἀμοιβὴν νὰ δώσω δρ. . . . . , διὰ μισθὸν

4 ἐτῶν ὑπηρεσίαν» τί εἶναι; Ὅρα ἐν λ. Δωρεὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 85 τοῦ 46 ἀπ. τοῦ Ἀρείου Πάγου.—Πρλ. τὰς λ. Ἀναίρεσις. Ἄρειος Πάγος.

§ 3. Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὰ ἔγγραφα χαρακτῆρα ἄλλον παρὰ τὸν ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου δοθέντα;—Ἐπροτάθη ὡς λόγος ἀναιρέσεως, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος βεβαιοῖ ἔν τινι ἐγγράφῳ ὅτι προσεκλήθη νὰ συντάξῃ διαθήκην καὶ ὡς τοιαύτην συνέταξε τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο, εἰς ὃ τὸ δικαστήριον ἔδωκεν ἄλλον χαρακτῆρα.—Ζητεῖται, ἂν τὸ δικαστήριον ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο; Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, μὴ προκειμένου ἐνταῦθα γεγονότος συμβάντος ἐνώπιον τοῦ ἀρμ. ὑπαλλ. καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ὕπαρξιν ἀρνεῖται τὸ δικαστ. ἀλλὰ περὶ νομικοῦ χαρακτῆρος πράξεως γενομένης ἐνώπιον τοῦ συμβολ. ἣν τὸ δικ. εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκτιμήσῃ κατὰ τὸν ἀληθῆ αὐτῆς νομικὸν χαρακτῆρα, μηδόλως δεσμευόμενον ὑπὸ τῆς ὀνομασίας, ἣν ἔδωκαν εἰς αὐτὸ οἱ διάδικοι ἢ ὁ συμβολ. (400 πολ. δικ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 262 τοῦ 1851, κυρ. τὴν 7084 ἐφ. Ἀθ.

§ 4. Πρλ. τὰ περὶ μεταβολῆς τῆς κατηγορίας ἐν λ. Συνέδρων δικαστήριον (§ 615 ἐπ. 643 ἐπ.), τραύματα καὶ κατηγορία.—Ὅρα προσέτι ΑΠ. ποινικὴν ἀπόφασιν 38 τοῦ 44.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ διπλοῦς τῶν ἡγεμόνων.

Σαριπόλου τὰ νόμιμα § 54.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ τῶν Ῥωμαίων.

Μαρετσ. σ. 46.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ἀξιοποίνων πράξεων.

Κατηγορουμένου τινὸς ἐπὶ αὐτοδικίᾳ, εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ καταδικασθῇ ἐπὶ διαταράξει οἰκιακῆς εἰρήνης; ναί, ὅταν τὰ ὑλικὰ γεγονότα εἰσὶ τὰ αὐτά. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 164 τοῦ 67.

ΣΗΜ. Πληρέστερα τὰ περὶ τούτου ἐν Κύρ. λ. Τραύματα. λέξ. Συνέδρων Δικαστήριον § 615 ἐπ. 933 ἐπ.

ΧΑΡΑΞΙΣ ὁδῶν, πλατειῶν κτλ.

Ὅρα τὰ ἐν. λ χωροστάθμησις.

ΧΑΡΙΣ ΘΕΟΥ.

Ὅρα τὴν συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλλη κλ. τόμ. Γ. σελ. 563. Δ. 391. ἄπρακτος. Β. 355. δεῖ εἶναι χάριν τὴν χάριν;

Δ. 371. ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν πληροῦμεν. Γ. 566. ἡ τοῦ θεοῦ χάρις βοήθειαν παρέχει τοῦ μηκέτι ἁμαρτάνειν. Γ. σ. 563.

ΧΑΡΙΣ.

§ 1. Πρλ. τὴν περὶ συνταγματικοῦ δικαίου πραγματείαν τοῦ Σαριπόλου σελ. 228 ἐπ. 231, 275.— Φαϋερβὰχ § 62 καὶ 63. Δαλλ. λέξις grâce. Μεταξᾶ περὶ ποινικ. δικ. § 50. Κωστῆ περὶ ποιν. δικ.

§ 2. Παραίτησις ἀπὸ χάριτος; Φαϋερβὰχ αὐτόθι.

§ 3. Ἀμνηστεία τίς Φαϋερβὰχ αὐτ. (1).

§ 4. *Ἀποκατάστασις* (2). Φαϋερβὰχ §§ 62, 63.

Ἡ πρὸς ἀποκατάστασιν ἕνεκα καταδίκης προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ποινῆς, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν διὰ χάριτος ἐμειώθη αὕτη. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15563 τοῦ 57, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1848 Βασιλ. Διατάγματος, κατὰ Βασιλικὴν χάριν, ἡ τοῦ ἀναφερομένου Εὐσταθίου Ζάβαλη τῶν προσκαίρων δεσμῶν ποινὴ, εἰς ἣν εἶχε καταδικασθῆ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 116 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων τῆς 10 Ἰουνίου 1867, μετεβλήθη εἰς τριετῆ φυλάκισιν, ἣν οὗτος ἐξεπλήρωσε καὶ ἥτις ἔληξε τὴν 10 Ἰουνίου 1850, ἔκτοτε δὲ μέχρι τῆς 7 Ἰουνίου 1857, καθ' ἣν ὑπέβαλε τὴν προκειμένην ἀναφοράν του, παρῆλθεν ἡ ἀπὸ τὸ ἄρθρον 565 τῆς ποινικῆς δικονομίας ὁριζομένη πρὸς παραδοχὴν τῆς περὶ ἀποκαταστάσεως αἰτήσεων πενταετὴς ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ποινῆς προθεσμία».

§ 5. Ἡ παρὰ τῶν δικαστηρίων γινομένη αἴτησις περὶ χάριτος συνεπιφέρει ἀναγκαίως καὶ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκτελέσεως. Δὲν εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ ἀναφέρηται τοῦτο εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἄλλως τε ἡ μνεία αὕτη δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν (548 § 1 ποινικ. δικ.). Ἀπ. ποιν. ΑΠ. ψυα τοῦ 40.

§ 6. Ὁ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον καὶ λαβὼν χάριτα καταδιώκεται δι' ἄλλας πράξεις; ἴδε τὴν λ. ποινὴ (Εὐρ. 12 σ. 396) ἔνθα ἡ 84 τοῦ 51 ποινικὴ ΑΠ. ἀπόφασις. ὅρα ἀνωτέρω τὴν λέξ. Φυλάκισις σ. 82 ἐπ.

---

(1) Ἀμνηστεία κυρίως εἰς ὑποδίκους· χάρις εἰς καταδίκους. ΑΠ. πολ. 4 τοῦ 67. — Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀμνηστείας, ὅρα κατωτέρω ἀπ. πολ. ΑΠ 138 τοῦ 65.

(2) Ἡ χάρις ἔχει τι κοινὸν μετὰ τῆς ἀποκαταστάσεως; Καλ. α. § 387. Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 535, ἔνθα περὶ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως.

§ 7. Διὰ τῆς χάριτος ἀναιροῦνται αἱ συνέπειαι τῆς ποινῆς; Παρατηρητέον,

ὅτι καθ' ἡμᾶς δὲν ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ἂν διὰ τῆς χάριτος πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς ἀναιρῆται ἡ συνέπεια τοῦ πολιτικοῦ θανάτου. Διατί; Καλλ. α. § 196· ὥστε ἡ γνώμη τῶν παραδεχομένων τοιαύτην ἀνατροπὴν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ὁσάκις τὸ διάταγμα ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἀνατροπῆς ταύτης (1), δὲν χρησιμεύει ἐδῶ.

Διάταγμα δὲ, μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀποφάσεως, ἀπονέμον χάριτα καὶ ἀποφαινόμενον περὶ ἀποκαταστάσεως, ἀναιρεῖ τὰς τῆς ποινῆς συνεπείας; Τινὲς (2) ἀπαντῶσι καταφατικῶς. Ἄλλοι δὲ (3) ἀποφατικῶς· ὁ ἡμέτερος Καλλιγᾶς (α § 196) λέγει ὅτι διὰ μόνης τῆς ἀποκαταστάσεως ἀνατρέπονται περαιτέρω συνέπειαι τοῦ πολιτικοῦ θανάτου· διὰ νὰ ἐπέλθῃ δὲ ἀποκατάστασις, ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ διάταγμα, μετατρέπον τὰ ἰσόβια δεσμὰ εἰς ἐλάσσονα ποινὴν, ἧς συνεπληρώθη ὁ χρόνος, ἢ παρέχον ἄφεσιν τῆς ποινῆς.

Ἡ δὲ ἡμετέρα νομολογία; Ἰδοὺ τὶ ἐν ταύτῃ εὕρηται, καθόσον ἐγὼ γινώσκω (4).

§ 10. α) Ἡ ἁπλῆ χάρις ποινῆς δὲν ἀναιρεῖ καὶ τὰς λοιπὰς συνεπείας τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἰδίως τῶν πολιτικῶνδικαιωμάτων. Ἄρα ἐξετάζονται ἀνωμοτὶ ὡς μάρτυρες (122, 364 ποιν. δικ.) οἱ στερηθέντες αὐτῶν. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 36 τοῦ 50 (5).

§ 11. β) Διὰ διατάγματος ἀναιροῦνται καὶ τὰ λοιπὰ ἀποτελέσματα τῆς ποινῆς· ὅρα τὴν τοῦΑΠ. πολ. ἀπ. 112 τοῦ 62 (6),

---

(1) Δαλλ. grâce, 47 ἑπ.

(2) Καλλ. αὐτ.

(3) Αὐτόθι Chauv. c. p. 2 σ. 238. Δαλλ. grâce, 51.

(4) Πρλ. Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 136 ἑπ.

(1) Πρλ. τὴν κατωτέρω § 15226 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

(2) Ἀναιρεῖται δι' αὐτῆς ἡ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 14548 τοῦ 56 ἀπόφασις.

Ἡ βασιλικὴ χάρις δὲν ἀναιρεῖ ἐντελῶς τὴν ποινὴν, ἤγουν μὲ ὅλα αὐτῆς τ' ἀποτελέσματα, εἰμὴ καθ' ὅσον τοῦτο ἀπηγγέλθη διὰ τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 50 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τὴν 1078 τοῦ 57 καὶ 277 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ν.

— Χάρις περιωρισμένη. ὅρα ΑΠ: πολ. 14 τοῦ 68.

καθ' ἣν, κατὰ τὸ ἄρθρον 548, § 2 τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ ποινὴ ἀναιρεῖται διὰ τῆς βασιλικῆς χάριτος κατὰ τοσοῦτον, καθ' ὅσον ἀπαγγελθῆ τοῦτο διὰ τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος· ἑπομένως ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς χάριτος ἀξιωθεὶς κατάδικος ἀνέκτησεν, ἐκτὸς τῆς συγχωρηθείσης αὐτῷ ποινῆς, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ δικαιώματα, ὧν ἐστερεῖτο ἕνεκα τῆς ἐγκληματικῆς ποινῆς, καὶ ἀποκατεστάθη οὗτος ἐντελῶς εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν, εἶναι ζήτημα ἐξαρτώμενον ὅλως ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος· τοῦτο δὲ γίνεται ἔτι καταφανέστερον ἐκ τοῦ συνδιασμοῦ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου μετὰ τῶν ἄρθρων 550 καὶ 564 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθ' ἃ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ποινῆς ἢ ἡ παραγραφὴ αὐτῆς δὲν ἀναιροῦσιν ὅλα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς καὶ ἰδίως τὴν στέρησιν τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἰδιαιτέρων τιμῶν· ἀλλὰ τοῦτο γίνεται ὡς πρὸς τὴν ἀνάκτησιν τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων διὰ τῆς περὶ ἀποκαταστάσεως εἰδικῆς διαδικασίας, ἡ διαδικασία δὲ αὕτη δὲν λαμβάνει χώραν ἐπὶ βασιλικῆς χάριτος (ποιν. 565)· διότι εἰ μὲν τὸ περὶ αὐτῆς διάταγμα ἀπαλλάττει τὸν κατάδικον οὐ μόνον τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἀναιρεῖ καὶ τὰ λοιπὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα, περιττὴ ἡ ἀποκατάστασις, εἰδὲ μὴ, πάλιν διὰ βασιλικῆς χάριτος δύνανται νὰ καταγηθῶσι καὶ ταῦτα. Δὲν εἶναι δὲ ὀρθὸν, ὅτι ἡ ἀποκατάστασις ἢ ἡ βασιλικὴ χάρις δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ἐξάλειψιν τῶν συνεπειῶν τῶν ἄρθρ. 5, 7 καὶ 25 τοῦ ποιν. νόμου, διότι τὸ ἐναντίον ἐκ τῶν ἄρθρων 550 § 3 καὶ 468, εἰς ἃ τὸ πρῶτον παραπέμπει, τῆς ποιν. δικονομίας συνάγεται. ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐγγράφου τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὅτι εἰς τὸν εἰς δεσμ. ἰσόβια καταδεδικασμένον ἐχαρίσθη διὰ τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς, ἑπομένως δὲν ἀπενεμήθησαν αὐτῷ καὶ τὰ ἀστυκὰ δικαιώματα, ὧν ἕνεκα τῆς καταδίκης ἦτο ἐστερημένος, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνακτήσας διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς ὁδηγοῦ, καθότι ὁ διορισμὸς οὗτος δὲν ἐγένετο διὰ βασιλ. διατάγματος, ἵνα θεωρηθῇ, ὅτι περιεῖχε συνάμα καὶ ἀποκατάστασιν εἰς τὰ ἀστυκὰ δικαιώματα, διότι αὕτη, ὡς βασιλικὴ χάρις, μόνον διὰ βασιλ. διατάγματος δύναται ν' ἀπονεμηθῇ. Ὅθεν καὶ ὁ γάμος τῆς ἐφεσιβλήτου καὶ ἡ ἀγοραπωλεσία, ἐφ' ἧς στηρίζει τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, εἰσὶν ἀνίσχυρα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 62.

§ 12. Τὸ ζήτημα δὲ, ἂν τὸ Β. διάταγμα συμπεριλαμβάνῃ καὶ τὴν ἄρσιν τῶν λοιπῶν τῆς ποινῆς ἀποτελεσμάτων, εἶναι πραγ-

ματικόν. ΑΠ. πολ. 112 τοῦ 67 (1). Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἐγγράφων παρὰ τὸ τῆς χάριτος διάταγμα δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι δι' αὐτοῦ ἀνῃρέθησαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ποινῆς (στέρησις δικαιωμάτων κτλ.); Ὅρα ἀπ. πολ ΑΠ. 112 τοῦ 62.

§ 13. γ) Ὁ πολιτικὸς θάνατος παύει ἅμα παύει καὶ ἡ ποινή; δηλ. διὰ τῆς χάριτος ἀποκτᾷ ὁ κατάδικος τὸ δικαίωμα τοῦ συναλλάττεσθαι;

Ὁ Α κατεδιώκετο νὰ πληρώσῃ χρέος τι ἐξ ἐνοικιάσεως προερχόμενον· δι' ἀνακοπῆς του δὲ ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ τῆς ἐκποιήσεως τῶν προσόδων σύμβασις εἶναι ἄκυρος ἕνεκα τῆς ἀνικανότητος, εἰς ἣν διετέλει ὁ μετὰ τοῦ δημοσίου συναλλαξάμενος συνεπείᾳ τῆς καταγνωσθείσης αὐτῷ ποινῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν. Ἐν τῇ ὑποθέσει οὖν ταύτῃ ἀνεφύη τὸ ζήτημα αὐτό, ὁ δὲ ΑΠ. ἀπεφήνατο (ἀπόφ. 305 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19441 ἐφετῶν Ἀθηνῶν) ὅτι, ἀπαλλαγεὶς τῆς ποινῆς ταύτης ὁ καταδικασθεὶς διὰ χάριτος, δὲν ἐστερεῖτο τοῦ δικαιώματος τοῦ συναλλάττεσθαι· ἐσκέφθη δ' οὕτως (2).

---

(1) Ὅρα αὐτὴν ἐν § 11 Πρλ. ΑΠ. πολ. 117 τοῦ 67.

(2) Ἡ 117 τοῦ 57 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 548 § 2 τῆς ποινικῆς δικονομίας διὰ τῆς Β. χάριτος ἀναιρεῖται ἡ ποινὴ κατὰ τοσοῦτον, καθ' ὅσον ἀπαγγελθῇ τοῦτο διὰ τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος· ὥστε ἐπὶ Βασ. χάριτος ἂν ὁ ταύτης ἀξιωθεὶς κατάδικος, ἐκτὸς τῆς συγχωρηθείσης ποινῆς, ἀνέκτησε καὶ πάντα τὰ λοιπὰ δικαιώματα, ὧν ἐστερημένος ἦτο ἕνεκα τῆς ποινῆς, ἀποκατασταθεὶς διὰ τῆς χάριτος ἐντελῶς εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν, εἶναι ὅλως ζήτημα ἑρμηνείας τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος, ἐξ οὗ μόνου δύναται νὰ προκύψῃ ἂν ἀπενεμήθη τῷ καταδίκῳ τελεία ἀποκατάστασις ἢ συγχώρησις ἁπλῶς τῆς ποινῆς. Τοῦτο δὲ γίνεται ἔτι καταφανέστερον ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου πρὸς τὸ ἄρθρον 550, καὶ 564 ἐπ. τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθ' ἃ ἡ πλήρωσις τῆς ποινῆς καὶ ἡ παραγραφὴ αὐτῆς δὲν ἀναιροῦσι πάντα τῆς ποινῆς τὰ ἀποτελέσματα, ἀποκαθιστῶσαι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ δικαιώματα καὶ τὰς ἰδιαιτέρας τιμάς, ὧν πρότερον ἀπήλαυεν, ἀλλὰ τοῦτο γίνεται ὡς πρὸς τὴν ἀνάκτησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κλπ. διὰ τῆς περὶ ἀποκαταστάσεως εἰδικῆς διαδικασίας· ἐνῷ ἡ διαδικασία αὕτη, ὡς ἐκ τοῦ 565 ἄρθρου ἀνενδοιάστως συνάγεται, δὲν λαμβάνει χώραν ἐπὶ βασιλικῆς

«Ὁ πολιτικὸς θάνατος, ὅστις, κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ ποιν. νόμου, παρακολουθεῖ τὸν εἰς διὰ βίου δεσμὰ καταδικασθέντα, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συνεπειῶν πάσης ἐγκληματικῆς ποινῆς πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ὁποίων, μὴ ἀναιρουμένων κατὰ τὸν συνδυασμὸν τῶν ἄρθρ. 548 § 2, 550 § 3 καὶ 564 τῆς πολιτ. δικονομίας οὔτε διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἢ παραγραφῆς τῆς ποινῆς, οὔτε διὰ τοῦ περὶ βασιλικῆς χάριτος διατάγματος, τοῦ εἰς μόνην τὴν ἐκ τῆς ποινῆς ἀπαλλαγὴν τοῦ καταδίκου περιορισθέντος, ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα βασιλικὴ χάρις ἢ ἀποκατάστασις, διότι τὰ παρατεθέντα ἄρθρ. 550 § 3 καὶ 564 ὁρίζοντα τὸ μὲν ὅτι ἡ στέρησις ἀστυχῶν τινῶν δικαιωματων, ἣν ἡ ποινὴ ἐπιφέρει, ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν παραγραφήν, τὸ δὲ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς δὲν ἀναιρεῖ ὅλας τὰς συνεπείας αὐτῆς καὶ ἰδίως τὴν στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ ἰδιαιτέρων τιμῶν, δὲν ἀφορῶσιν ὅλας ἀνεξαιρέτως τῆς συνεπείας τῆς ποινῆς, ἀλλ' ἐννοοῦσι προδήλως μόνον τὰς ἀφορώσας στέρησιν δικαιωμάτων, μηδόλως ἀντικειμένην εἰς τὴν φυσικὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἢ ἀναιρέσεως τῆς ποινῆς ἐπανερχομένου καταδίκου, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου κατάστασιν, ἥτις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καταργήσεως τῆς ποινῆς, ἀποβαίνουσα ὅλως ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν τοῦ βίου πραγματικότητα, παύει ἀναγκαίως διὰ μόνης τῆς κατηγορίας τῆς ἐπενεγκούσης αὐτὴν ποινῆς· ἄρα ἀπαλλαγεὶς διὰ Βασιλικῆς χάριτος τῆς ποινῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν δὲν διατέλει πλέον ἕνεκα τῆς ποινῆς ταύτης πολιτικῶς νεκρός, οὐδ' ἐστερεῖτο ἑπομένως διὰ τοῦτο τῆς πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότητος. Ἀπόφ. πολιτ. ΑΠ. 803 τοῦ 62».

§ 14. δ) Ἡ χάρις ματαιόνει τὴν καταδικάζουσαν εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης διάταξιν; Δαλλ, grâce. § 54. οὐχί. Ἀπόφ. πολ. Απ. 4 τοῦ 67.

§ 15. Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, καλὸν θεωρῶ νὰ παρενείρω καὶ τὰς ἑξῆς ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

χάριτος, καθότι εἰ μὲν αὕτη περιέχει κατάργησιν πάντων τῆς ποινῆς τῶν ἀποτελεσμάτων, περιττὴ ἡ ἀποκατάστασις· εἰδὲ μή, πάλιν διὰ βασιλικῆς χάριτος δύναται νὰ χορηγηθῇ αὕτη, καθὸ τῆς περὶ τὴν ἀποκατάστασιν διαδικασίας εἰς τὰ δύο μόνον περιοριζομένης θέματα, τὴν πλήρωσιν τῆς ποινῆς καὶ τὴν παραγραφὴν αὐτῆς».

α) Ἡ διδομένη εἴς τινα κατάδικον χάρις δὲν ἀναιρεῖ τὰ ὡς πρὸς τὴν ἀνικανότητα τῆς ὁρκοδοσίας (358 πολ. δικ.) ἀποτελέσματα.— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15226 τοῦ 1857.

§ 16. β) Ἡ πλήρης χάρις ἀναιρεῖ τὰς σενεπείας τῆς θανατικῆς ποινῆς;

α Ἐπειδὴ ἡ πλήρης χάρις τῆς θανατικῆς ποινῆς τὴν ὁποίαν ἔλαβε διὰ διατάγ. ὁ Α, ἐνόσῳ ῥητῶς δὲν διαλαμβάνει τὸ διάταγμα, ὅτι ἐπεκτείνεται καί εἰς τὰς συνεπείας τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἀναιρεῖ μὲν τὴν ποινὴν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς· αἵτινες, ἐν σιωπῇ τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος, ἐξαλείφονται μόνον διὰ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρ. 564 καὶ ἐπ. τῆς ποιν. δικ. διατεταγμένης ἀποκαταστάσεως. Ἐὰν δὲ τὸ διαληφθὲν ἄρθρον λαλῇ περὶ τῶν προσκαίρων ποινῶν, δὲν ἕπεται ὅτι δὲν ἀφορᾷ καὶ τὰς διηνεκεῖς, ὅταν αὗται, κατὰ Β. χάριν, ἢ ἐλαττοῦνται δι' ἀντικαταστάσεως ἄλλων ἐλαφροτέρων ἢ ὁλοτελῶς ἐξαλείφωνται, διότι ὁ εἰς βαρυτέραν ποινὴν καταδικασθεὶς δὲν δύναται ὡς πρὸς τὰς συνεπείας νὰ διατελῇ εὐλόγως εἰς καλητέραν θέσιν παρὰ τὸν εἰς ἐλαφροτέραν ποινὴν καταδικασθέντα· τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ γνώμη καὶ τῶν πλειοτέρων νεωτέρων νομοδιδασκάλων (ὅρα Ν. 3 Κωδ. (9. 43) Ῥολλ. λ. grace § 92 ἐπ. Ῥάουτερ ἀρ. 862. Demolombe Droit civie Tom. 1 ἀρ. 235. Ὅθεν κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὁ Α ὅταν ὡς ἐντολοδόχως τοῦ Β συνῆψε μετὰ τοῦ Γ τὴν τῆς 2 Ἰουνίου 1853 συμφωνίαν διετέλει ὑπὸ τὰς συνεπείας τὰς διαγραφομένας ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ ποιν. νόμου, μία δὲ ἐκ τῶν ῥητῶν συνεπειῶν τῆς εἰς θανατικὴν ποινὴν καταδίκης μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως εἶναι καὶ τὸ ὅτι ἄκυρος εἶναι πᾶσα πρᾶξις ἀφορῶσα συμβόλαιόν τι μεταξὺ τοῦ καταδικασθέντος καὶ ζῶντος· ὅθεν κατ' ἀνάγκην ἄκυρος ἦτον ἡ τῆς 2 Ἰουνίου 1853 πρᾶξις, τὴν ὁποίαν συνῆψεν ὁ ῥηθεὶς Α μετὰ τῶν Β, διότι ὁ νόμος οὐδεμίαν περιέχει διάκρισιν, καὶ διότι, διὰ νὰ ἀπαρτισθῇ ἡ μεταξὺ τοῦ Γ καὶ τοῦ Β συμφωνία διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Α ὡς ἐντολοδόχου, ἔπρεπε πρῶτον νὰ προηγηθῇ συνάλλαγμα ἐντολῆς μεταξὺ τοῦ Α καὶ τοῦ Β, τὸ ὁποῖον ὡς τῆς φύσεώς του ἐπιφέρει δικαιώματα καὶ ἐνοχὰς ἀμοιβαίας μεταξὺ ἐντολέως καὶ ἐντολοδόχου· δεύτερον δὲ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἱκανότητα ὁ ἐντολοδόχος τοῦ Β νὰ συνάψῃ νόμιμον ἐνοχὴν μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Γ ἀλλὰ τοιαύτας νομικὰς ἱκανότητας ἀφαιρεῖ τὸ μνησθὲν ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου εἰς τὸν ἐντολέα Ἀπ. 11861 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 17. Μὲ τὰ ἀνωτέρω σχέσιν ἔχει καὶ τὸ ἑξῆς ὑπ' ἀριθ. 846 ἔγγραφον τοῦ 1838 τοῦ παρ' ἐφέταις εἰσαγγελέως πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον.

«Ὁ παρὰ τοῖς ἐνταῦθα πρωτοδίκαις εἰσαγγελεὺς μ' ἐρωτᾷ, κατ' αἴτησιν ἑνὸς τῶν δημάρχων τῆς περιφερείας του,

α) Ἂν ὁ διὰ Β. χάριτος ἀπαλλαχθεὶς ἔκ τινος ἐγκληματικῆς ποινῆς ἀπαλλάττεται αὐτοδικαίως καὶ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως.

β) Ἂν ἡ διὰ Β. χάριτος μεταβολὴ ἐγκληματικῆς ποινῆς εἰς ἐπανορθωτικὴν συνεπιφέρει καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, ἢ πρέπει νὰ ἀναφέρηται αὐτὸ ῥητῶς ἐν τῷ περὶ χάριτος διατάγματι.

Ἡ λύσις τῶν δύο τούτων ζητημάτων φαίνεται ἀμφίβολος εἰς τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν.

Ὁ Carnot (τόμ. 1 ἄρθρ. 47 IV) ὁμιλῶν ἰδίως περὶ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως εἶναι τῆς γνώμης (μέ τινα δισταγμὸν) ὅτι πρέπει νὰ γίνηται μνεία εἰς τὸ περὶ χάριτας ἢ περὶ μεταβολῆς διάταγμα, καθότι, λέγει, ἡ χάρις δὲν ἀναιρεῖ τὴν καταδίκην, ἀλλὰ μετριάζει μόνον τὴν αὐστηρίαν της.

Ὁ Legraverent (τόμ. 11 chap XVIIIV.) ἀφοῦ ἀναφέρει ἐπιχειρήματα, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιστηριχθῇ ἡ εἰρημένη γνώμη, νομίζει μολοντοῦτο, ὅτι ὁσάκις ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τούτου εἰς τὸ περὶ χάριτος διάταγμα, ἡ ἀμφιβολία αὕτη πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται ὑπὲρ τῶν καταδίκων.

Ἐξ ἄλλης περικοπῆς τοῦ αὐτοῦ νομοδιδασκάλου (τόμ. 1 Chap. IX. sect. 11 εἰς τὸ τέλος) φαίνεται ὅτι τότε μόνον ὁ ἀπολαύσας Β. χάριν δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως, ὅταν τὸ περὶ χάριτος διάταγμα ῥητῶς κάμνει μνείαν περὶ τούτου.

Ὅταν ὁ Βασιλεὺς τῶν Γάλλων ἔδωκε κατὰ τὴν 10 Μαΐου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀμνηστείαν εἰς τοὺς ἐπὶ πολιτικοῖς ἀδικήμασι καταταδίκους, ἀνεφέρετο ῥητῶς εἰς τὸ διάταγμα (ἐφημ. des Tribunaux 10 Μαΐου 1837) ἡ ὑποβολὴ τῶν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντων εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Ἀλλὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο δὲν δύναται, ὡς νομίζω, νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα ὡς πρὸς τὴν χάριν, διότι αὕτη μὲν εἶναι συγχώρησις ἐπιβληθείσης ποινῆς, ἡ δὲ ἀμνηστεία ἐξάλειψις ἐνοχότητος ἢ καταδίκης.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων, ὑπάρχει καὶ μία ἀπόφασις τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης γραμματέως τῆς Γαλλίας (τῆς 6 Μαΐου 1815), κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ χάρις συνεπιφέρει αὐτοδικαίως συγχώρησιν ὅλων

τῶν ποινῶν, καὶ ὅταν τοιαύτη συγχώρησις δὲν ἦναι ῥητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς τὸ διάταγμα.

Ἡ αὐτὴ ἀμφιβολία ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν νομοθεσίαν μας· καθότι ἀφ' ἑνὸς μὲν κατὰ τὸ ἄρθρ. 548 § 2 τῆς ποιν. δικονομίας ἡ ποινὴ ἀναιρεῖται ἐντελῶς διὰ Β. χάριτος καθόσον αὕτη ἀπηγγέλθη διὰ τοῦ περὶ χάριτος διατάγματος· ὥστε, ἂν θελήσωμεν νὰ συνεννοήσωμεν εἰς τὴν λέξιν *ἐντελῶς* τὴν ποινὴν μ' ὅλας αὐτῆς τὰς συνεπείας, ἐξ ὧν εἶναι καὶ ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις κατὰ τὸ ἄρθρ. 33 τοῦ ποιν. νόμου, ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ν' ἀπαλλαχθῇ ἐξ αὐτῆς ὁ ἀπολαύσας Β. χάριν ἢ μεταβολὴν τῆς ποινῆς, νὰ ἐκφράζηται τοῦτο ῥητῶς ἐν τῷ διατάγματι· ἀφ' ἑτέρου πάλιν, ἂν εἰς τὴν Β. χάριν δώσωμεν τὴν δύναμιν ὅτι, ἅμα ἐκδοθῇ, ἀναιρεῖ αὐτοδικαίως τὴν ποινὴν μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, ὅσα δὲν ἔλαβον εἰσέτι χώραν, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις, ἥτις κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον ἄρχεται μετὰ τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς ποινῆς, ἐκ τούτων πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις ἀναιρεῖται αὐτοδικαίως διὰ τῆς Β. χάριτος, εἴτε αὕτη συγχωρεῖ ὁλόκληρον τὴν ποινὴν, εἴτε μεταβάλλει τὴν ἐγκληματικὴν ποινὴν εἰς ἐπανορθωτικήν.

Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 548 § 2 συνδυαζομένου καὶ μὲ τὸ ἄρθρον 564, ἀναγκάζομαι νὰ προτιμήσω τὴν πρώτην γνώμην· νομίζω μολαταῦτα, ὅτι ἂν εἰς τὸ Β. διάταγμα ἀναφέρηται ἡ φράσις «ἀπαλλάττομεν ἐντελῶς κτλ.» τοῦτο ἀρκεῖ διὰ νὰ συναπαλλάξῃ τὸν κατάδικον καὶ τῆς ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως.

Ὁσάκις ὅμως γίνει μεταβολὴ ἐγκληματικῆς ποινῆς εἰς ἐπανορθωτικὴν, ἡ ἀκολουθοῦσα τὴν πρώτην ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις πρέπει νὰ διαμένῃ, ἂν δὲν γίνῃ περὶ αὐτῆς ῥητὴ μνεία εἰς τὸ Β. διάταγμα.

Παρακαλῶ τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν νὰ μοὶ ἐκφράσῃ τὴν περὶ τούτων γνώμην της διὰ νὰ τὴν κοινοποιήσω εἰς τὸν εἰρημένον εἰσαγγελέα».

§ 18. Περὶ τῶν τῆς ἀμνηστείας ἀποτελεσμάτων ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. 138 τοῦ 65 ἀπόφασις φέρει (1)·

«Ἐπειδὴ πρᾶξις τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, χαρακτηρίζουσα τοὺς ἐνόχους μόνον κατὰ τὸ εἶδος τῶν διαπραχθέντων ὑπ' αὐτῶν ἐγ-

(1) Πρλ. τὴν πολ. τοῦ ΑΠ. ἀπόφασιν 465 τοῦ 66 ἐν Εὑρ. κγ. σελ. 30.

κλημάτων καὶ ἀπαγορεύουσα τὴν περαιτέρω καταδίωξιν αὐτῶν ἢ τὴν περαιτέρω ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τῶν ἰδίων ἐκδοθεισῶν ποινικῶν ἀποφάσεων καὶ τείνουσα εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἐνοχήν, ἀμνηστείας πρᾶξις εἶναι, καὶ ὡς τοιαύτη κρίνεται καὶ ὡς πρὸς τοὺς καταδικασθέντας ἤδη, καὶ οὐχὶ ὡς πρᾶξις χάριτος, ἥτις διαφέρει τῆς ἀμνηστείας κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὰ ἀποτελέσματα, καθόσον διὰ μὲν τῆς χάριτος χαρίζεται ἡ ποινὴ ὡρισμένοις προσώποις, ἅτινα διὰ τοῦτο ὀνομάζονται, μένουν δὲ ἀνεξάλειπτα ἥ τε ἐνοχὴ καὶ τὸ ἔγκλημα μετὰ τῶν συνεπειῶν του καὶ ἡ καταδίκη· διὰ δὲ τῆς ἀμνηστείας κηρύττονται, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας, τὰ πεπραγμένα μὴ ἀξιόποινα, καὶ ἀποκαθίστανται διὰ τοῦτο οἱ ἀμνηστευόμενοι συνεπῶς εἰς ὅλα τὰ πολιτικὰ καὶ λοιπὰ δικαιώματα, ὧν ἐστερήθησαν ἕνεκα τῆς καταδιώξεως ἢ καταδίκης αὐτῶν. (Δαλλ. amnistie § 137).

»Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς ἡρμηνεύθη τὸ ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1862 θέσπισμα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως ὡς πρᾶξις ἀμνηστείας καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀμνηστευθέντα ἀναιρεσίβλητον, καίτοι διὰ προεκδοθείσης ἀποφάσεως ἐρήμην καταδικασθέντα εἰς ἐγκληματικὴν ποινήν, ἀφοῦ τὸ εἰρημένον θέσπισμα διαλαμβάνει ὅτι «ἅπαντας τοὺς ἐπὶ πολιτικοῖς ἐγκλήμασιν ὑποδίκους καὶ κα»ταδίκους ἀπαλλάσσομεν τῆς καταδιώξεως ἣν ἐπήγαγεν αὐτοῖς »τὸ πεπτωκὸς σύστημα, ἐπιβουλευόμενον τὰς συνταγματικὰς »ἡμῶν ἐλευθερίας»(!) τουτέστιν ἀφ' ἑνὸς δὲν μνημονεύει ῥητῶν προσώπων, ἀλλὰ γενικῆς τάξεως ἐγκλημάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποδίδει εἰς τὴν γενομένην καταδίωξιν χαρακτηρισμὸν ἀποκρούοντα τὴν ἐνοχήν, καὶ διὰ τοῦτο σκοπεύοντα οὐχὶ νὰ διατηρήσῃ ἀνεξάλειπτον, ἀλλ' ἐπ' ἐναντίας νὰ ἐξαλείψῃ αὐτήν· νομίμως δὲ ἐπεδικάσθησαν αὐτῷ οἱ τοῦ βαθμοῦ του μισθοί, ἤτοι μισθοὶ ἀργίας, ἀφ' ἧς ἡμέρας καταδιωκόμενος ἐπὶ στάσει κατὰ τῶν καθεστώτων δὲν ἔλαβεν αὐτούς· διότι α) τεθεὶς διὰ τῆς ποινικῆς καταδιώξεως ἐκτὸς τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν ἀδείᾳ ἢ ἄνευ ἀδείας διατελέσας μακρὰν αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ τρίτη διάταξις τοῦ ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου 1853 συμπληρωτικοῦ νόμου περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν, ὥσπερ καὶ τὸ 33 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1852 νόμου περὶ λογιστικοῦ τοῦ κράτους δὲν χωροῦσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου· β) στερηθεὶς τῶν μισθῶν τοῦ βαθμοῦ ἕνεκα τῆς ποινικῆς καταδιώξεως καὶ καταδίκης αὐτοῦ, καὶ ἀποκατασταθεὶς διὰ τῆς ἀμνηστείας εἰς ὅσα δικαιώματα ἀπώλεσε δι' αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ τὸ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν μισθῶν τούτων τῆς ἀργίας, λογίζεται διὰ τὴν ἀποκατάστασιν

ταύτην ὡς οὐδέποτε δι' οὐδεμίαν αἰτίαν ἀπωλέσας αὐτούς· ὅθεν ἀνυπόστατος ὁ λόγος τῆς κακῆς ἑρμηνείας τοῦ διατάγματος.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἐπιδικάσαν τῷ ἀναιρεσιβλήτῳ τὰς ἀποδοχὰς τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ μέχρι τῆς κατατάξεώς του εἰς αὐτὸν, οὐδόλως ἀνεμίχθη εἰς τὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καθήκοντα, ἀλλὰ σύμφωνα πρὸς τὸ ἄρθρ. 1 τῆς πολ. δικονομίας ἀπεφήνατο· διότι δὲν διέταξεν ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία αὐτὴ δύναται διὰ βασιλικοῦ διατάγματος νὰ διατάττῃ, ἤτοι τὴν μετάθεσιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἀπὸ τῆς φάλαγγος καὶ τὴν κατάταξιν αὐτοῦ εἰς τὸν πεζικὸν στρατὸν, ἀλλ' ἀπεφήνατο μόνον ὅτι αἱ ἀποδοχαὶ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, αἵτινες ὀρθῶς ὡρίσθησαν ὡς ἀποδοχαὶ ἀργίας ἕνεκα διαλύσεως σώματος κατὰ τὸ 4 ἄρθρ. τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ νόμου, ἀποτελοῦσιν, ὥσπερ καὶ ὁ βαθμὸς, ἰδιοκτησίαν ἀναφαίρετον τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύναντο νὰ μειωθῶσι, τιθεμένου τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐκτὸς τῶν τάξεων τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ, διὰ τῆς κατατάξεως αὐτοῦ εἰς τὴν φάλαγγα ἄνευ νομίμου αἰτίας.

»Ἐπειδὴ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου αἰτήσαντος διὰ τῆς ἀγωγῆς του νὰ τῷ ἐπιδικασθῇ ὁ τῆς ἐνεργείας μισθὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ, τὸ ἐφετεῖον οὐδόλως παρεμόρφωσε τὴν ἀγωγὴν ἐπιδικάσαν αὐτῷ κατὰ τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ σκέψει εἰρημένα τὸν τῆς ἀργίας ὡς μισθὸν τοῦ βαθμοῦ του.

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν ᾖ ἀληθὴς ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ δημοσίου, ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς φάλαγγος εἶναι ἴσος τῷ μισθῷ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐλάμβανεν ἤδη ὅ,τι τῷ ἐπεδικάσθη, οὐδόλως βλάπτεται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὸ δημόσιον, καθόσον, καὶ τούτου δοθέντος, εἰς οὐδὲν ὑποχρεοῦται δι' αὐτῆς· ἑπομένως ὁ λόγος ὅτι δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὁ εἰρημένος ἰσχυρισμός του δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ὡς οὐδεμίαν ἐχούσης ἐπιβλαβῆ ἐπιῤῥοὴν τῆς τοιαύτης παραλείψεως, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ὑπάρχοντος συμφέροντος».

§ 19 Ἡ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ 1862 ἀμνηστεία περιλαμβάνει καὶ τὰς χρηματικὰς ποινὰς, περὶ ὧν ἐγένετο ἀνανέωσις καὶ ἀναγνώρισις ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος, συνομολογήσαντος νὰ τὰς πληρώσῃ εἰς δόσεις, καθὸ ὑπαχθείσας εἰς τὸν περὶ παλαιῶν χρεῶν νόμον; οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 354 τοῦ 67 (1).

(1) Πρβλ. τὴν λ. Ἀμνηστεία.

§ 20. Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ὅρα Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 136 ἐπ.

Στέρησις δικαιωμάτων Ἄρθρ. 24 τοῦ ποινικοῦ νόμου.

ΣΗΜ. Περὶ τούτου καλὸν θεωρῶ νὰ σημειώσω ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς, καθὸ ἔχοντα συνάφειαν μὲ τὸ περὶ χάριτος.

§ 21. Τὸ 24 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου ἐννοεῖ πλημμελήματα, ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ 10 κεφ. τοῦ ποιν. νόμου καὶ χαρακτηρίζονται ειδικῶς ὡς πλημμελήματα τῆς ὑπηρεσίας. Ἑπομένως καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δικηγόρους ἰδίως, δὲν δύναται νὰ ἐννοῇ εἰμὴ τὰς εἰς τὰ ἄρθρα 490 καὶ 491 τοῦ ποινικοῦ νόμου διαλαμβανομένας παραβάσεις, καὶ τοῦτο καθ' ὅσον τὰ εἰρημένα ἄρθρα ὡς εἰδικὰ δὲν περιορίζουν καὶ ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων τούτων τὴν ἐνέργειαν τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ 24 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου ϛξθ. (σελ. 205 τόμου γ τῆς Νομολογίας).

§ 22. Τὸ 2 ἐδάφιον τοῦ 191 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου προβλέπει εἰδικῶς περὶ τῆς στερήσεως δικαιωμάτων καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς διὰ τοῦ εἰρημένου 191 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου τιμωρουμένας πράξεις· ἑπομένως καθὸ εἰδικὸς νόμος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ κατηργημένος διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1836 διατάγματος, δι' οὗ ἐτροποποιήθη ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ 22 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ϛξα, σελ. 192 τόμου 3 τῆς Νομολογίας.

§ 22[a] Ὁ δεχόμενος ἐπὶ τοῦ πλοίου του ἐπιβάτας ἄνευ κανονικῶν διαβατηρίων, καταδικάζεται εἰς πρόστιμον καὶ στέρησιν τοῦ δικαιώματός του. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου ϛνδ. (σελ. 174, τόμου 3 τῆς Νομολογίας.

§ 23. Ἡ δωροδοκία ἐπιφέρει στέρησιν τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 21 καὶ 23 τοῦ ποινικοῦ νόμου διαλαμβανομένων δικαιωμάτων. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου ργγ. τοῦ 1838.—Πρλ. τὴν λ. Δωροδοκία.

§ 24. Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἀρνηθῶσι τὸ νὰ ἀποφανθῶσι τὴν πρόσκαιρον ἀνικανότητα τοῦ καταδικασθέντος πρὸς ἀνάκτησιν δημοσίας ὑπηρεσίας ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ὁ ὑπάλληλος ἔπαυσεν ἤδη νὰ φέρῃ τὸν τοιοῦτον χαρακτῆρα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου 112 τοῦ 1842.

§ 25. Ὁ ἀπὸ 20 Μαΐου 1836 Νόμος δὲν ἐτροπολόγησε τὸ

ἄρθρον 191 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου τοῦ 1842.

§ 26. Δὲν ἀπαιτεῖται αἴτησις τοῦ εἰσαγγελέως πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ ποιν. νόμου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν στέρησιν τῶν δικαιωμάτων. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 55 τοῦ 1842.

§ 27. Ἡ συκοφαντία ἀνήκει εἰς τὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι συνεπιφέρουσι τὴν διὰ βίου στέρησιν πολλῶν δικαιωμάτων κατὰ τὰ ἄρθρα 21 καὶ 22 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ξς. τοῦ 1836.

§ 28. Οἱ εἰρηνοδῖκαι καὶ οἱ Πάρεδροι, καταδικαζόμενοι ἕνεκα πράξεως ἀναγομένης εἰς τὸν δημόσιον χαρακτῆρά των, ὑπόκεινται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. ριδ. τοῦ 1836.

§ 29. Τὸ ἄρθρ. 48 τοῦ ἀπὸ 15 Σεπτ. 1836 περὶ ἐμπορ ναυτιλίας διατάγματος ἐφαρμόζεται καὶ κατ' ἀλλοδαποῦ, ὅστις ἐν Ἑλλάδι παρεβίασε τὴν διάταξιν ταύτην, ἥτις συνεπιφέρει τὴν ἐπὶ ἓν ἔτος στέρησιν τοῦ νὰ ἐνεργῇ τὸ δικαίωμα τοῦ πλοιάρχου ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 4 τοῦ 1850.

§ 30. Οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι θεωροῦνται ὡς καὶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι· ἑπομένως ἐφαρμόζεται αὐτοῖς τὸ ἄρθρον 24 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 31 τοῦ 1851. (1).

§ 31. 32. Ἐν τῇ ἀποφάσει τῇ καταγινωσκούσῃ ποινὴν εἴς τινα δημόσιον ὑπάλληλον, διὰ πρᾶξιν ἀναγομένην εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν του, πρέπει νὰ προσδιορίζηται καὶ ὁ χρόνος τῆς ἀνικανότητος πρὸς ἀνάκτησιν ἀρχῆς ἢ ἄλλης δημοσίας ὑπηρεσίας· ἄλλως, τὴν προσδιορίζει ὁ Ἄρ. Πάγ. ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 95. 96 τοῦ 1853.

§ 33. Ἡ καταδίκη τῶν ἐν τέλει ἢ ἄλλων δημοσίων ὑπηρετῶν, ἕνεκα πράξεως ἀναγομένης εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν των καὶ τιμωρουμένης ὡς πλημμελήματος, συνεπιφέρει προσέτι καὶ τὴν πρόσκαιρον ἀνικανότητα εἰς ἀνάκτησιν ἀρχῆς ἢ ἄλλης δημοσίας ὑπηρεσίας. Τῆς ἀνικανότητος δὲ ταύτης τὴν διάρκειαν προσδιορίζει τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ποιν. ἀπόφασιν αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 53 τοῦ 54.—Ὅρα Εὐρ. 20 σ. 293 § 74.

§ 34. Στέρησις δικαιωμάτων ἀπαγγελλομένη ὑπὸ τοῦ περὶ ζωοκλοπῆς νόμου.—Ἡ 159 τοῦ 1855 ποιν. τοῦ ΑΠ. ἀπόφασις φέρει·

---

(1) Πρλ. κατωτ. § 36 ἐπ. καὶ τὴν λ. Σύμβουλοι δημοτικοί.

α'Επειδὴ τὸ 5 ἄρθρον τοῦ περὶ ζωοκλοπῆς καὶ ζωοκτονίας νόμου τῆς 10 'Ιουνίου 1848 φέρει ῥητῶς ἐν τέλει ὅτι «ἡ διάρκεια τῆς στερήσεως τῶν (ἐν αὐτῷ ἀπαριθμουμένων) δικαιωμάτων ὁρίζεται ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ποιν. νόμου κλπ.» ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης, ἥτις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ 21 ἄρθρ. τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀφ' οὗ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἐλήφθη ὁλόκληρον, συνάγεται ὅτι ὁ νεώτερος νόμος, ὅστις περιέχει βαρυτέρας ἄλλας διὰ τὸν ζωοκλέπτην ἢ ζωοκτόνον συνεπείας, ἰδίως δὲ τὴν εἰς χρηματικὴν ποινὴν, διπλασίαν τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος ἢ θανατωθέντος ζώου, καταδίκην του, δὲν διετήρησε καὶ τὴν ἰσόβιον τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων δικαιωμάτων στέρησιν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ποινικοῦ νόμου· καὶ τοῦτο ἐμφαίνει ἀριδήλως ἡ λέξις «διάρκεια», ἥτις περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὸ πλέον ἢ ἧττον τοῦ χρόνου τῆς στερήσεως, τοῦ ὁποίου ὁ προσδιορισμὸς ἀφίνεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου· τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 26 Μαΐου 1834 Β. Διατάγματος καθιερούμενον μέτρον, κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ ἐν τῷ 22 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου μνημονευόμενα πλημμελήματα, ἐν οἷς καὶ ἡ κλοπὴ, τότε μόνον συνεπάγονται τὴν πρόσκαιρον ἢ διὰ βίου στέρησιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 21 καὶ 23 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὡρισμένων δικαιωμάτων, ὅταν ἡ ἐπιβαλλομένη ποινὴ ἦναι τοὐλάχιστον ἐνιαύσιος, δὲν ἰσχύει ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὐδαμῶς· καθότι δυνάμει τοῦ περὶ ζωοκλοπῆς νεωτέρου νόμου, καὶ ἐλάττονος τοῦ ἑνὸς ἔτους οὔσης τῆς ποινῆς, καταγινώσκεται πάντοτε ἡ στέρησις τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 5 αὐτοῦ διαλαμβανομένων καὶ πρὸς μόνα τὰ τοῦ 21 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου ἀντιστοιχοῦντα δικαιώματα, ἀλλὰ στέρησις πρόσκαιρος· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Καλάμαις συνέδρων, καταδικάσαν τοὺς διὰ τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων κηρυχθέντας ἐνόχους ζωοκλοπῆς Δημ. Γιαννακόπουλον καὶ Γεώρ. Θεοδωρόπουλον εἰς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους φυλάκισιν καὶ εἰς τριετῆ, τουτέστιν εἰς πρόσκαιρον καὶ ὄχι ἰσόβιον κατὰ τὴν αἴτησιν τοῦ παρ' αὐτῷ εἰσαγγελέως, στέρησιν τῶν ἐν τῷ εἰρημένῳ 5 ἄρθρῳ τοῦ περὶ ζωοκλοπῆς νόμου ἀναφερομένων δικαιωμάτων, συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ τὴν ῥητὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ νόμου διάταξιν».

§ 35. Ὁ καταδικασθεὶς ἕνεκα τινὸς τῶν πλημμελημάτων τοῦ 22 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου στερεῖται, δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ *προσκαίρως* τῶν δικαιωμάτων, περὶ ὧν τὸ 23 ἄρθρον διαλαμβάνει, ἐν οἷς καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ μαρτυρεῖν ἐνόρκως. Ὅθεν τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ ἐξετάζῃ ἂν ἀπαγγέλλῃ τοιαύτη στέ-

ρησις καὶ ἂν ἔτι διαρκῇ ἡ στέρησις. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 6 τοῦ 1856 (1).

§ 36. Οἱ δημοτικοὶ πάρεδροι οἱ βεβαιοῦντες εἰς γνώσει ψευδῆ πράγματα (271 ποιν. ν.), ὑποκύπτουσι καὶ εἰς τὰς ποινὰς τῶν ἄρθρων 493 καὶ 24 τοῦ ποιν. νόμου. ΑΠ. 45 τοῦ 1857.

§ 37. Ὁ δημοτικὸς ὑπάλληλος, καταδικαζόμενος διὰ παράβασιν τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας (493 ποιν. ν.) ἐπισύρει μὲν εἰς ἑαυτὸν τὰς συνεπείας τοῦ ἄρθρ. 24 τοῦ ποιν. νόμ. ἀλλὰ τοῦτο ὁρίζεται μόνον διὰ τὰς παραβάσεις τὰς ὑπὸ τοῦ ποιν. νόμου ὁριζομένας· ἄρα δὲν ἐπέρχονται αἱ συνέπειαι αὗται ὅταν δημοτικὸς πάρεδρος καταδικάζηται διὰ παράβασιν τοῦ νόμου 30 Σεπτ. τοῦ 1855, ὅστις περιλαμβάνει εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ τοὺς δημοτικοὺς παρέδρους. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 6 τοῦ 1858.—Ὅρα Εὐρ. 20 σελ. 269 ἐπ.

§ 38. Ὅταν κατεδικάσθη τὶς εἰς τριετῆ φυλάκισιν καὶ δὲν ὡρίσθη ὁ χρόνος τῆς στερήσεως τῶν δικαιωμάτων του, μέχρι ποίας ἐποχῆς θεωρεῖται ἀνίκανος αὐτῶν; ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 19 τοῦ 59 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 40 τῆς 26 Ἀπριλίου 1855 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων ὁ Χαράλαμπος Κοριαλένιος κατεδικάσθη ἕνεκα ἀποπείρας παραποιήσεως γραμματίων τῆς ἐθνικῆς Ἑλληνικῆς Τραπέζης εἰς τριῶν ἐτῶν φυλάκισιν, χωρὶς ὅμως νὰ προσδιορισθῇ διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἡ διάρκεια τῆς προσκαίρου στερήσεως τοῦ καταδικασθέντος τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 23 τοῦ Ποιν. Νόμου ἀναφερομένων δικαιωμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ἐκτελεῖν ἔργα πραγματογνώμονος εἰς δικαστικήν τινα ὑπόθεσιν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, ὑπαρχούσης ἀμφιβολίας πόσον χρόνον μεταξὺ τοῦ κατωτέρου καὶ ἀνωτέρου τῆς στερήσεως ὅρου ἤθελε προσδιορίσει τὸ δικαστήριον, ὁ Ἄρειος Πάγος ὀφείλει νὰ δεχθῇ τὸν κατώτερον, τουτέστι τὴν ἐξάμηνον διάρκειαν τῆς στερήσεως· ὅθεν καταδικασθέντος τοῦ Κοριαλένιου τὴν 26 Ἀπριλίου 1855 νὰ ἐκπληροῖ ἐνώπιον δικαστηρίου ἔργα πραγματογνώμονος, δὲν ὑπῆρχε πλέον κατ' αὐτοῦ ἡ τοῦ νόμου ἀπαγόρευσις».

§ 39. Ἡ πρόσκαιρος στέρησις τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 24 τοῦ ποιν. νόμου ἀναφερομένων δικαιωμάτων λαμβάνει χώραν ὁσάκις ἡ καταδίκη τῶν ἐν τέλει ἢ ἄλλων δημοσίων ὑπηρετῶν ἀφορᾷ πρᾶξιν ἀναγομένην εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καταδικασθέντος, ἥτις (πρᾶξις) τιμωρεῖται ὡς πλημμέλημα. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 127 τοῦ 59.

§ 40. Τὰ ἄρθρα 465 καὶ 493 τοῦ ποιν. νόμου ἐφαρμόζονται

(1) Πρλ. τὴν λ. ὅρκος ἐπὶ ποινικῶν δικῶν.

εἰς τὰ μέλη τῶν δημοτικῶν συμβουλίων; ΑΠ. ποιν. 141 τοῦ 57, 50 τοῦ 58 ἐν λ. Συμβούλια δημοτικὰ καὶ Εὐρ. 20 σ. 269 ἑπόμ.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως Χάρις.

Χαρισίου, πρεσβυτέρου μιαρὰ δόγματα. Συλ. Καν. ὑπὸ Ῥαλ. 6. σ. 201.

ΧΑΡΤΗΣ.

Συγγραφὴ παρεπόμενον τοῦ χάρτου; Καλλ. 2 § 110· ἐπὶ ζωγραφίᾳ; αὐτ. § 111.

ΧΑΡΤΟΜΑΝΤΕΙΑ.

Ὅρα Φαϋερβὰχ § 412 σημ. 7.

ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.

Ὅρα τὴν ἐν Εὐρ. λ. Τράπεζα. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 436 σελ. 99.
Ὡς ἀντικείμενον κιβδηλίας; Φαϊερβὰχ § 177.

Περὶ νομισμάτων πρλ. τὰ ἐν λ. χρέη, ἔνθα καὶ ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. ἀπόφασις 275 τοῦ 58.

ΧΑΡΤΟΠΑΙΓΝΙΑ.

Ὅρα Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 57 τοῦ 52 ἐν λ. Χαρτόσημον.

Παίγνια ἀποτελοῦσιν ἐννόμους σχέσεις; Ἀπαγορεύονται; Λαχεῖον τί ἐστι; Χαρτοπαίγνια· ἔθιμα παρ' ἡμῖν περὶ παιγνίων· ὅρα Παπ. περὶ ἐνοχῶν Β. σ. 191. 395 Πρλ. Εὐρ. λ. παίγνια.

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ. (Ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσ. νόμου).

Γενικά τινά.

§ 1 Ποία εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καθ' ὃ τὰ προικοσύμφωνα, τὰ δωρήσεως μεταξὺ ζώντων ἔγγραφα, τὰ περὶ ὑποθήκης καὶ περὶ ἐξωδίκου διανομῆς τῆς περιουσίας, καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ συμβόλαια, ὅσα ἀφορῶσι μεταβολήν τινα εἰς τὴν κατοχὴν ἀκινήτων (ἐξαιρουμένων (1) τῶν ἐθνικῶν) πρέπει νὰ γίνωνται ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου; Δηλαδή, ἡ διάταξις αὕτη ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξιν αὐτὴν τῆς συμβάσεως; ἐν ἄλλοις ῥήμασι, τὸ ἄρθρ. 42 θεωρεῖ ὡς ἀκύρους τὰς συμβάσεις ὁσάκις δὲν ὑπάρχει περὶ αὐτῶν δημόσιον ἔγγραφον, ἢ θεωρεῖ ἄκυρα μόνα τὰ περὶ τῶν συμβάσεων ἔγγραφα, ὁσάκις δὲν εἶναι δημόσια;

§ 2. Ὀλίγα εἰσὶ τὰ θέματα, ἐφ' ὧν καὶ ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν πλεῖστα ὅσα περὶ τῆς ἐννοίας τῆς διατάξεως αὐτῆς. Ἅπαντες δὲ συμφωνοῦσιν ἤδη ὅτι ἡ παράβασις τοῦ τύπου τούτου συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, ὥστε ματαία ἀποβαίνει ἡ δι' *ἄλλου μέσου* (καὶ αὐτοῦ τοῦ ὅρκου) ἀπόδειξις αὐτῆς· τοῦτο δ' ὥρισεν ὁ νόμος ἵνα καταστήσῃ ἀδυνάτους τὰς ἀφανεῖς τῶν ἀκινήτων ἐκποιήσεις καὶ νὰ προλάβῃ τὸν ἐκ τῆς προχρονολογήσεως τῶν ἐκποιήσεων κίνδυνον τῶν τρίτων. Τὸ σύστημα τοῦτο, συνδυαζόμενον μάλιστα μὲ τὰ περὶ μεταγραφῆς ὡρισμένα, ἀποτελεῖ οὐσιώδη καὶ σπουδαίαν βελτίωσιν τῆς προτέρας καταστάσεως τῆς περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο νομοθεσίας.

Τοιαύτην εἰς τὸ εἰρημένον ἄρθρον 42 ἔννοιαν ἀποδίδουσιν ὁ Παπαῤῥηγόπουλος (περὶ ἐνοχῶν (2) § 377 σημ. 23 ἐπ.), ὁ Πάλμας (Εὐρ. 2 σελ. 157 ἐπ.), ὁ Καλλιγᾶς (α § 118 καὶ ἀλλαχοῦ),

(1) Τί περὶ μοναστηριακῶν; Εὐρ. 18 σ. 118, 123.
(2) Πρλ. § 347 ἐπ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν τοῦ ἰδίου.

Τὴν αὐτὴν γνώμην καθιεροῦσιν, καὶ αἱ τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετ. ἀποφάσεις 4678 τοῦ 48 ἐπ. 145 τοῦ 1844 (ἥτις εὕρηται ἐν Εὐρ. 2 σελ. 152), ἡ 3094 ἐλπ. Τὸ αὐτὸ σύστημα καθιεροῖ ἡ 97 τοῦ 42 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Εὐρ. 2 σ. 156), ἡ τοῦ ΑΠ. 204 τοῦ 58, κυρ. τὴν 15256 ἐφ. Ἀθ. ἡ τοῦ ΑΠ. 221 τοῦ 54, 60 τοῦ 53 καὶ ἕτεραι, περὶ ὧν κατωτέρω (1). Δημόσιον δ' ἔγγραφον ἔχον ἰσχὺν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἕνεκα ἐλλείψεως τύπων δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα ἀκινήτου κτήματος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 166 τοῦ 59, περὶ ἧς διὰ μακρῶν ἐν Εὐρ. κγ. σελ. 27 ἐπ.

§ 3. Τὴν διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου κατάρτισιν τῆς περὶ ὑποθήκης συμβάσεως καθιεροῖ καὶ ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος ἐν ἄρθρῳ 19. Πρλ. Εὐρ. λ. ὑποθῆκαι § § 20 86 ἐπ. 92. 94 ἐπ.

§ 4 Τὴν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ πλοίου (libretto) καταχώρισιν τῶν ναυτικῶν δανείων κανονίζει ὁ περὶ βιβλίου ναυτοδανείων νόμος τῆς 13 νοεμβρ. 1851.

Πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαστικῶν πράξεων ἡ πολ δικ. καθιεροῖ ἐπί τινων εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἢ τὴν κατάργησιν τῆς δίκης ἀφορώντων συμβολαίων, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὁτὲ μὲν τὸν τύπον τοῦ ἐγγράφου ἐν γένει (πολ. 111), ὅτε δὲ τὸν τοῦ δημοσίου ἐγγράφου (πολ. 93 477). Πρλ. καὶ τὸ ἄρθρον 132 αὐτῆς.

Σπουδαῖαι ἐπίσης εἶναι αἱ πανηγυρικαὶ διατυπώσεις, ἃς ὁ ἐμπ. νόμος καθιεροῖ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν συναλλαγματικῶν (110 ἐμπ. ν.), τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων (187 ἐμπ. ν.), τῶν ναυτοδανείων καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν πράξεων. (311, 312, 324 ἐμπ. ν.).—Πρλ. περὶ ὅλων τούτων Ῥάλλ. ἐμπ. δ. τ. 2 σ. 15 ἐπ. τ. 3 σ. 126 ἐπ. 319 ἐπ. τῆς ά. ἐκδ. Εὐρ. ὑπομνήματα σελ. 264. 270 ἐπ. Οἰκ. § 157.

§ 5. Περὶ πωλήσεως πλοίων πρλ. Εὐρ. λ. Πώλησις § 206 ἐπ.

§ 6. Περὶ συστάσεως ἑταιριῶν (ἐμπ. ν. 39), ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 148 τοῦ 58 ἐν Εὐρ. 16 § 103[2] Εὐρ. 9 σ. 206—209.

§ 7 Δὲν συγχωρεῖται νὰ συνταχθῇ ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου,

---

(1) Ὁ μακαρίτης Ῥουσόπουλος (περὶ ἀποδείξεως σελ. 250 ἐπ.) συγκεφαλαιοῖ τοὺς ὑπὲρ καὶ κατὰ λόγους, φαίνεται δὲ ἀποκλίνων εἰς τὴν ἀντίθετον γνώμην, ὅτι δηλαδὴ μόνον τὸ ἔγγραφον ἀκυροῦται, τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἄλλων μέσων. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης συμμαχεῖ καὶ ἡ 212 τοῦ 41 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Εὐρ. 2 σ. 153 ἐπ.), ὡς καὶ ἡ 83 τοῦ 46 αὐτῶν (περὶ προικός).

ὡς συμβιβαστοῦ δικάστου, ἔκθεσις, δι' ἧς ὁ σύζυγος παραχωρεῖ τῇ συζύγῳ, χωρὶς νὰ ὑφίσταται δίκη τις μεταξύ των, κτήματα, ὡς ἐλαττωθείσης δῆθεν τῆς καταστάσεως ἐκείνου. Τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου.—Ἡ 13318 τοῦ 55 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει (1).

«Ἐπειδὴ ἂν καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ὡς συμβιβαστικὸς ὑπάλληλος ὀφείλει ἐν ταῖς εἰς τὴν ἁρμοδιότητά του ἢ μὴ ὑπαγομέναις διαφοραῖς νὰ προσπαθῇ εἰς τὸν συμβιβασμὸν τῶν διαδίκων, ἀλλ' εἰς τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ σύζυγος, εἰς τὴν ὁποίανὁ σύζυγός της τῇ ἔδωσεν ἐξ ἑαυτοῦ διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου τὴν ἄδειαν, ἐνεφανίσθη ὡς δῆθεν ἐνάγουσα, καὶ προτείνουσα ἐξ ἑνὸς ὅτι ὁ σύζυγος εὑρίσκεται εἰς ἀπορίαν καὶ ἐλάττωσιν περιουσίας καταναλώσας καὶ τὴν προικώαν περιουσίαν της, τούτου δὲ ἐξ ἄλλου ὁμολογήσαντος καὶ ἀναγνωρίσαντος ἐξ ἑτοίμου ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς συζύγου προταθέντα, ἐζήτησε, δυνάμει τῶν νόμων 32 καὶ 34 (4, 8) τοῦ Ἁρμενοπούλου ἀπόπειραν πρὸς συμβιβασμὸν, καὶ οὕτως ὁ σύζυγος παρεχώρησεν εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητά της ἅπαντα τὰ εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ εἰρηνοδίκου Μεσολογγίου ἀνεφερόμενα κτήματα, περίπτωσις ἀποπείρας συμβιβασμοῦ δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' οὐδὲ ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ περὶ τοιούτου ἀντικειμένου ἠδύνατο νὰ γίνῃ, διότι ὅταν ἡ σύζυγος ἔβλεπε τὴν ἐλάττωσιν τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου της ὤφειλε νὰ συμμορφωθῇ ἐγκαίρως μὲ τὸν νόμον (ἄρθρον 676 καὶ ἑπόμενα τῆς πολιτικῆς δικονομίας).

Ἐπειδὴ ἄλλως ἡ διὰ τοῦ μνησθέντος πρακτικοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου Μεσολογγίου παραχώρησις τῶν κτημάτων τοῦ συζύγου πρὸς τὴν σύζυγόν του, καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ὅπως ἐγένετο, δὲν εἶναι εἰμὴ ἀναγνώρισις τῆς συστάσεως παραχωρήσεως τῶν κτημάτων τοῦ συζύγου πρὸς τὴν σύζυγον, ἀλλ' ἡ περὶ συστάσεως παραχωρήσεως κτημάτων πρᾶξις ὡς ἀφορῶσα μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχὴν ἀκινήτων ἔπρεπε πάντοτε νὰ καταρτισθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἐγένετο, ὥστε νὰ ἔχῃ κῦρος καὶ ἰσχὺν καὶ νόμιμα ἀποτελέσματα.

»Ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄρθρον 477 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀφορᾷ συμβιβασμὸν γενόμενον πρὸς κατάργησιν καὶ ἐντελῆ ἀποπεράτω-

(1) Πρλ. λ. ὑπομνήματα § 7 (Εὑρ. 22 σελ. 267 ἐπ.) καὶ λ. ὑπομνήματα Συμβολαιογραφικὰ § 1 (Εὑρ. τ. 23).

σιν δίκης τινος ὑφεστώσης μεταξὺ τῶν διαδίκων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δίκη μεταξὺ τῶν συζύγων, καὶ τῆς ἐκκαλούσης Γ οὔτε ἐξάγεται, οὐδ' ἰσχυρίσθη ἡ τελευταία ὅτι ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν, καὶ κατηργήθη διὰ τῆς πρὸς συμβιβασμὸν ἀποπείρας, ἀλλ' ἁπλῶς, ὡς ἐκ τοῦ πρακτικοῦ προκύπτει, ἐνεφανίσθησαν οἱ εἰρημένοι σύζυγοι ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Μεσολογγίου, καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει αὐτῶν ἀποπείρας πρὸς συμβιβασμὸν διωμολόγησαν τὴν παραχώρησιν τῶν ἐν τῷ πρακτικῷ τούτῳ ἀναφερομένων κτημάτων τοῦ συζύγου· τὸ δὲ ἄρθρον 843 τῆς αὐτῆς ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ ἁρμαδίου γραμματέως συνταττομένην ἔκθεσιν περὶ τῆς καταθέσεως τῶν χρημάτων τοῦ ἐνεχύρου, ἢ περὶ τῶν εἰς ὑποθήκην δοθησομένων ἀκινήτων, ἥτις γίνεται εἰς τὴν ειδικὴν περίπτωσιν καθ' ἣν πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως δι' ἐγγυήσεως δεδομένης ἀπὸ τὸν ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη ἡ ἐκτελεστέα ἀπόφασις διάδικον· ἡ δὲ ἔκθεσις αὕτη ἀποδεικνύει μόνον τὴν δι' ἑνὸς τῶν ἀνωτέρω μέσων χορηγηθεῖσαν ἐγγύησιν, ὥστε αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων τούτων τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀναπληροῦν τὰς τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ ἀπὸ 14 Αὐγούστου 1836 περὶ χαρτοσήμου νόμου, οὔτε εἶναι ἐφαρμοστέαι εἰς τὰς παραχωρήσεις τὰς ἀφορώσας μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχὴν ἀκινήτων».

§ 7[2] Τίς ἔχει δικαίωμα νὰ προτείνῃ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου; ὅρα Εὑρετ. 20 σελ. 44 ἐπ. 51 ἐπ. Ἀπ. ΑΠ.221 τοῦ 52. 215 τοῦ 53 (1). Εὑρ. κγ. σ.23 ἐπ.

§ 7[3] Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν καθιστᾷ ἄκυρα τὰ συμβόλαια, ὅταν ἐγένοντο μὲν ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἀλλ' ἐγράφησαν παρὰ πόδας ἄλλης πράξεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 32 καὶ 46 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12042 τοῦ 54.

§ 7[4] Τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀποκτᾷ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δημοσίου ἐγγράφου, ὅταν παρὰ πόδας αὐτοῦ συνταχθῇ πρᾶξις ἐπικυροῦσα τὸ περιεχόμενον ἐνώπιον ἀρχῆς τινός, ἔστω καὶ πρεσβείας; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15987.

§ 7[5] Ἡ ἄρνησίς τινος τῶν συναλλαττομένων τοῦ νὰ θέσῃ

---

(1) Ἡ τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀκυρότης εἶναι ἀπόλυτος. Ἐπομένως καὶ αὐτὸς ὁ τὸ ἄκυρον μεταβιβαστικὸν ἐπιχειρήσας συμβόλαιον δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀκύρως ἐκποιηθέντος πράγματος κυριότητά του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 338 τοῦ 55, ἣν ὅρα ἐν λ. Ὑδραῖοι.

τὴν ὑπογραφὴν του ἐν τῷ περὶ τοῦ συναλλάγματος συμβολαίῳ, καθιστᾷ τοῦτο ἄκυρον; (185 οργ.) Ἀπ. ἐφ. Ν. 131 τοῦ 53 ἐν νομ. σ. 5746, ἣν ἴδε ἐν λ. Συναλλάγματα.

ἢ 7[6] Ἡ ἐκ μέρους τινὸς διαδίχου ἀναγνώρισις καὶ παραδοχὴ ἐγγράφου μὴ συνταχθέντος κατὰ τὸν τύπον δημοσίου, μὴ γενομένη δι' ἐπισήμου ἐνώπιον ἁρμοδίου ὑπαλλήλου συνταχθέντος ἐγγράφου δὲν καθιστᾷ αὐτὸ τὸ ἔγγραφον δημόσιον, καὶ ἑπομένως δὲν μεταβιβάζει κυριότητα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 166 τοῦ 59.

§ 7[7] Ἡ ἀπόφασις ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς συντάξεως ἐπισήμου συμβολαίου; ὅρα κατ. § 38.

§ 7[8] Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου κατήργησε τὸν νόμον 29 Ἀρμ. (γ. γ.), καθ' ὃν ὁ βλέπων πωλούμενον τὸ πρᾶγμά του καὶ μὴ ἀντιλέγων δοκεῖ πιπράσκειν αὐτός. ὅρα τὴν 1064 τοῦ 60 ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας ἐν ἐφήμ. Δικαστηρίων σ. 188 (1).

§ 8. *Παραχώρησις κληρονομικῆς περιουσίας.* — Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου περὶ παραχωρήσεως κληρονομικῆς περιουσίας ἀναφέρεται μόνον εἰς τὰ ἀκίνητα; Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 9 τοῦ 65.

§ 9. *Προίξ* (2). — Κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἄκυρα εἰσὶ τὰ μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν προικοσύμφωνα τὰ μὴ συντεταγμένα ἐνώπιον συμβολαιογράφου· ὥστε οὐδὲν ἄλλο μέσον ἀποδείξεως εἶναι δυνατόν· ἄρα οὔτε ὁ ὅρκος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 123 τοῦ 1850, 242 τοῦ 1854 (3)· 168 τοῦ 55 (4)· 246 τοῦ 66 (5). — Καλ. δ § 77. — Ἐν Εὐρ. λέξ. Προίξ § 25—43 εὕρηνται πολλαὶ ἄλλαι ἀποφάσεις.

---

(1) Πρλ. δὲ Εὐρ. λ. πώλησις § 241—247. ἰδίως δὲ § 245.

(2) Πρβλ. Καλλ. δ. § 77. — Τί γίνεται ὅταν δὲν συνετάχθη συμβολαιογραφικὸν περὶ προικὸς ἔγγραφον, ζητεῖται δὲ ἡ ἀνάληψις τῆς προικός; Καλ. δ. 103 ἐπ. Πρλ. τὴν λ. Προίξ.

(3) Ἡ ψιλὴ ὑπόσχεσις; Καλ. δ. § 77. Τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ; Εὐρ. λ. Προίξ § 34 καὶ λ. νόμος § 43. Καλλ. α. § 197 σημ. 2.

(4) Τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἐννοεῖ πᾶσαν πρᾶξιν συστατικὴν προικός, καὶ οὐχὶ μόνον τὴν προικοδοσίαν· προσέτι δὲ ἡ ἀπαγόρευσις ἀναφέρεται εἰς τὸ κῦρος τῆς πράξεως αὐτῆς καὶ ὄχι μόνον εἰς τὸ δι' αὐτὴν συντασσόμενον συμβόλαιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ 168 τοῦ 55.

(5) Ὅτι τὰ προικοσύμφωνα σύντάσσονται ἐνώπιον συμβολαιο-

§ 10. Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαιτεῖ μὲν νὰ συντάσσωνται ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου τὰ προικοσύμφωνα, ἤτοι αἱ περὶ συστάσεων προικὸς συμφωνίαι, ἡ παράδοσις δὲ αὐτῆς, ὅταν συνίσταται εἰς κινητά, οὖσα ἁπλῶς ἐκτέλεσις τῆς γενομένης ὑποχρεώσεως, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ τῶν ἄλλων νομίμων μέσων κατὰ τὸ ἄρθρον 300 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 159 τοῦ 64 (ἀναιροῦσα τὴν 445 τοῦ 62 ἀπ. ἐφ. Πατρῶν).

§ 11. Ὅταν τὸ δικαστήριον παραδέχηται τὴν ὕπαρξιν προικὸς συνεπείᾳ μαρτυριῶν, πρέπει νὰ βεβαιοῖ ἂν αὕτη συνέστη πρὸ τῆς δικονομίας, μετ' αὐτήν, ἢ μετὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, διότι κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις ἐπιτρέπεται, ἢ οὔ, ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 360 τοῦ 65 (1).

§ 12. Δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἡ πρότασις, ὅτι ἰσχύει ἐθιμον, καθ' ὃ ἡ διατίμησις τῆς προικὸς οὐδέποτε γίνεται λόγῳ πωλήσεως. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 16 τοῦ 59, ἀναιρ. τὴν 16616 ἐφ. Ἀθ.

§ 13. *Ἐμφύτευσις.*—Κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον (42), πρὸς σύστασιν τῆς ἐμφυτεύσεως ἀπαιτεῖται συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, κατὰ δὲ τὸν περὶ μεταγραφῆς διὰ μόνης αὐτῆς μεταβιβάζεται τὸ πραγματικὸν δικαίωμα. (Καλλ. γ. § 266 (2), ἔνθα καὶ περὶ τοῦ ῥ. δ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10082.

§ 14. Ὅταν ἀνακόπτῃ τὶς ἐνεργούμενον πλειστηριασμὸν ὡς τρίτος, διεκδικῶν ἐπὶ τοῦ κτήματος δικαίωμα ἐμφυτεύσεως, ὀφείλει νὰ φέρῃ, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ δικαιώματός του, ἀπόδειξιν ἐπίσημον (42 χαρτ), διότι ἡ μετὰ ἀνακοπῆς ἠνωμένη ἀγωγὴ αὐτοῦ

γράφου. ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 246 τοῦ 66, καθ' ἣν ἀδιάφορον εἶναι, ἂν ἐν πράγματι παρεδόθησαν τὰ πράγματα εἰς τὸν προικολήπτην.

(1) Εἶναι βάσιμος ἡ πρότασις, ὅτι τὸ περὶ προικίσεως ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τὸ κατὰ τὸν Μάρτιον 1836 γενόμενον, εἶναι ἄκυρον ὡς μὴ γενόμενον διὰ δημοσίου ἐγγράφου ὡς ὁ γαλλικὸς νόμος ἀπήτει καὶ ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ προικισθῇ Γάλλος; ὄχι· διότι ἡ ὑπόσχεσις ἐγένετο παρ' Ἕλληνος, ἐν Ἑλλάδι δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ἀπῃτεῖτο δημόσιον περὶ τούτου ἔγγραφον. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 19241 τοῦ 61.

(2) Τῆς κληροδοτήσεως ὑφισταμένης ἐμφυτεύσεως; Καλλ. αὐτ.

εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν περὶ διεκδικήσεως κυριότητός τις· ἡ ἔλλειψις τοιούτου ἐγγράφου, συνεπαγομένη τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, δὲν ἀναπληροῦται δι' ἄλλου μέσου· ὥστε ἡ ἐξώδικος ὁμολογία τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ τοῦ ἐπισπεύδοντος τὸν πλειστηριασμὸν, ἡ γενομένη ἐπὶ συμβάσεως συμβιβασμοῦ ἢ δόσεως ἀντὶ πληρωμῆς ἢ ἄλλης οἱασδήποτε, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἢ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 221 τοῦ 54, ἀναιροῦσα τὴν 15.10 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 15. Συνάλλαγμα μὴ μεταβιβάζον εἰς τὸν ἐμφυτευτὴν τὴν κυριότητα καὶ κατοχὴν τοῦ ἐμφυτευομένου κτήματος, ἀλλὰ περιέχον τινα προσόμοια τῆς μισθώσεως, οἷον τὴν τοῦ κανόνος πληρωμὴν, τὴν τοῦ ἐμφυτευτοῦ ἀποβολὴν, τὴν τῶν ἐμπονημάτων μόνον ἐκποίησιν, τὰς συμβαινούσας βλάβας, δὲν ὑπόκειται εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 117 τοῦ 58 (νομ. σ. 6304).

§ 16. *Ἐπικαρπία.*—Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ παραχωρεῖται ἡ ἐπικαρπία ἀκινήτων κτημάτων, ἐρρώται;—Τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο χρησιμεύει ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὅτι πώλησίς τις ἀκινήτων ἐγένετο εἰκονικῶς; Ἡ 13015 τοῦ 55 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (τμ. α) φέρει.

«Ἐπειδὴ, ἂν καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα τὴν μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχὴν πραγμάτων ἀκινήτων εἶναι ἄκυρα κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὄχι διότι δὲν εἶναι συντεταγμένα κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον, καθότι, ἀφοῦ φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν τῶν συμβαλλομένων, εἶναι κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένα, δηλ. ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀπορρέουσιν ἀπὸ τὰ πρόσωπα τὰ ὑπογράψαντα αὐτὰ, ἀλλὰ διότι ἡ ἀποδεικνυομένη δι' αὐτῶν θέλησις τῶν μερῶν δὲν ἰσχύει διὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς ἰδιοκτησίας ἢ τῆς κατοχῆς, καθόσον ἡ ἔκφρασις αὐτῆς τῆς θελήσεως δὲν περιβάλλεται κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ νόμου μὲ τὸ κῦρος τῆς παρουσίας τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου· ἑπομένως ὡς συντεταγμένα κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως δι' ἄλλας περιπτώσεις, παρὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς κατοχῆς, δηλ. διὰ περιπτώσεις, ὅπου δημόσιον ἔγγραφον δὲν ἀπαιτεῖται, ὅταν τὸ ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνυόμενον γεγονὸς μὴ παράγον ἀποτελέσματα διὰ τὴν τοιαύτην μεταβίβασιν ἤθελε καθιστᾶ πιθανὸν ἄλλον τινὰ ἰσχυρισμὸν, περὶ οὗ δημόσιον ἔγγραφον δὲν ἀπαιτεῖται· καὶ τφόντι, τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφορᾷ

εἰμὴ τὸ ἄκυρον τοῦ δικαίου τῆς κυριότητος εἰς τὸν ἔχοντα ὑπὲρ αὐτοῦ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, οὐχὶ δὲ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ γεγονότος, ὅτε δηλ. ἐξεφράσθη ἡ θέλησις τῶν μερῶν περὶ πωλήσεως, δωρεᾶς κτλ., καθότι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν τεμ. 12 § 2 Πανδ. (49, 15) τὸ γεγονὸς δὲν δύναται νὰ κατασταθῇ δι' οὐδενὸς νόμου μὴ γεγονός· ἑπομένως τὸ ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1853 ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ Ν βεβαιοῖ, ὅτι δίδει εἰς τὸν Α τὰ ἥμισυ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἠγόρασεν ἀπὸ τὸν ἴδιον διὰ νὰ τὰ καρπῶται ἐπὶ ζωῆς, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα διὰ τὴν μεταβίβασιν αὐτῆς τῆς ἐπικαρπίας, διότι δὲν ἐγένετο ἐπὶ συμβολαιογράφου, καθιστᾷ ὅμως πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Μ, ὅτι τὸ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτος πωλεῖ εἰς τὸν Π ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, εἶναι εἰκονικόν, διότι ἂν τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἦτο σπουδαῖον, ὁ Π δὲν ἤθελε συγκατατεθῆ νὰ ἐκφράσῃ, ἔστω καὶ ἀκύρως, τοιαύτην θέλησιν. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐπιτρέπεται καὶ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις· καὶ ἀληθῶς μέν, κατὰ τὸ ἄρθρον 402 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἔγγραφον συντεταγμένον ὄχι κατὰ τοὺς νομίμους τύπους καὶ παρ' ἀναρμοδίου ὑπαλλήλου, ἐὰν δὲν φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τῶν συμβαλλομένων, δὲν ἰσχύει οὐδ' ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἀλλ' ὅμως τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον δὲν εἶναι συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον, δηλ. δὲν βεβαιοῦται, ὅτι ἀπορρέει ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους αὐτούς, ἐνῷ τὸ προκείμενον παρέχει τὴν βεβαίωσιν ταύτην.

»Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαγγέλλει ποινὴν ἀκυρότητος οὐ μόνον κατὰ τῆς συμφωνίας περὶ μεταβολῆς εἰς τὴν κατοχὴν πραγμάτων ἀκινήτων, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ἐγγράφων, ὅταν δὲν συνταχθῶσιν ἐνώπιον συμβολαιογράφου· ἑπομένως τὸ προκείμενον ἔγγραφον, ὡς ὂν τῆς κατηγορίας τῶν τοιούτων, εἶναι ἄκυρον καὶ δὲν βεβαιοῖ οὔτε αὐτὸ τὸ γεγονὸς τῆς ἐκφράσεως τῆς θελήσεως κατὰ τὴν ἀρχὴν quod nullum est, nullum producit effectum· ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὰ ἄρθρα 308 καὶ 402 τῆς πολ. δικον. ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως δὲν φέρουσιν ἔγγραφα μὴ συντεταγμένα κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον· ὅταν δὲ ἔγγραφόν τι γενόμενον διὰ μίαν πρᾶξιν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ νόμος ῥητῶς διατάττει τὸν τύπον τοῦτον, ἄνευ αὐτοῦ δὲν προκύπτει νόμιμος ἀπόδειξις τῆς πράξεως ταύτης, καὶ μὴ συνταττόμενον κατὰ τὸν τύπον τοῦτον δὲν εἶναι ἔγγραφον συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον· ἑπομένως, μὴ ἀποδεικνυομένου διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου, ὅτι πραγματικῶς συμφωνία περὶ μεταβολῆς εἰς

τὴν κατοχὴν πραγμάτων ἀκινήτων, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ οὔτε ἡ ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης πιθανότης τῆς εἰκονικότητος· ἄρα δὲν παρέχει τὸ διαληφθὲν ἔγγραφον ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως».

§ 17. *Διανομή* (1).—Ὅταν κατέστη τὶς κύριος κτήματός τινος δυνάμει διανομῆς γενομένης μετὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, ἀπαιτεῖται προσαγωγὴ ἐπισήμου ἐγγράφου. 42 περὶ χαρτοσήμου. Ἀδιάφορον ἂν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 269 τοῦ 54 (2), καὶ 186 τοῦ 61, φέρουσα (3)·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως νὰ γίνωνται ἄλλως πως εἰμὴ ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου αἱ ἐξώδικοι διαμοιράσεις περιουσίας· τὸ δὲ ἐφετεῖον Ναυπλίας, βεβαιοῦν ὅτι ἡ προκειμένη μεταξὺ τῶν διαδίκων διανομὴ ἐγένετο δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου κατὰ τὸ 1838 ἔτος, ὅτε ἴσχυεν ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος, νομίμως ἐκήρυξεν ἄκυρον αὐτήν, ἡ δὲ τοιαύτη ἀκυρότης δὲν ἠδύνατο νὰ καλυφθῇ οὔτε διὰ τῆς πραγματικῆς ἐκτελέσεως τῆς διανομῆς, οὔτε διὰ τῆς συναινέσεως δῆθεν τῶν διαδίκων εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς διαταχθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 723 παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως πρὸς ἀπόδειξιν τῆς διανομῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, καθότι, μὴ ὑπαρχούσης συμβολαιογραφικῆς πράξεως, δὲν συνεστήθη ἰσχυρὰ περὶ διανομῆς συμφωνία παράγουσα νόμιμα ἀποτελέσματα».

§ 18. Ἡ πρότασις, ὅτι ὁ πατὴρ διένειμεν ἐν τῇ διαθήκῃ του τὸν μεταξὺ τῶν τέκνων του καὶ ἄλλων τινων ἀγρὸν κοινὸν καὶ ἀδιαίρετον πρότερον ὄντα, καὶ ὅτι ἕκαστος ἔστερξεν εἰς τὴν διανομὴν ταύτην, περιέχει μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος, καὶ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, δὲν συγχωρεῖται. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 289 τοῦ 57, κυροῦσα τὰς 401 τοῦ 57 καὶ 244 τοῦ 56 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 19. Κατὰ τὸ ἄρθρον 401 τῆς πολιτικῆς δικονομίας πᾶν γεγονός, ὅπερ ἀναφορὰν καὶ σχέσιν πρὸς τὴν σύμβασιν, ἥτις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ συμβολαίου, ἔχον ἀναφέρεται διηγηματικῶς

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου διανομὴ ἐξώδικος δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰμὴ ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 186 τοῦ 61.

(2) Ἀναιροῦνται δι' αὐτῆς αἱ 65, 497, 809, 1032 τοῦ 53 τῶν ἐν Ν. ἐφ.

(3) Οὕτω καὶ ἡ τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. 9241 τοῦ 52.

ἐν τῷ συμβολαίῳ αὐτῷ, ἔχει ἰσχὺν ἀποδεικτικὴν καὶ ὑποχρεωτικὴν ὡς πρὸς τὰ συμβαλλόμενα μέρη· ἀλλά, ἂν διηγηματικῶς ἀναφέρηται ἐν αὐτῇ ὅτι τὸ ἀκίνητον, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀνήκει τῇ . . . . συνεπείᾳ διανομῆς, δὲν ἀναπληροῦται διὰ τοῦ συμβολαίου αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου **42** τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαιτούμενον εἰδικὸν συμβόλαιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **362** τοῦ **65**; κυροῦσα τὴν **117** καὶ **299** ἀπ. ἐφ. Πατρῶν (1).

§ **20**. *Ἐπιφάνεια*.—Τὸ ἄρθρον **42** τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἐφαρμόζεται, ὅταν πρόκηται περὶ παραχωρήσεως τοῦ πραγματικοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιφανείας; Ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **95** τοῦ **65**.

Τὸ αὐτὸ ἄρθρ. ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ τμήματος ἰδιωτικῆς διακατοχῆς ποιμνιοστασίου; Ναί, καὶ καλῶς ἀποῤῥίπτεται ἡ ἀγωγὴ δι' ἔλλειψιν νομίμου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **94** τοῦ **65**.

§ **20**² *Ἀνταλλαγή*.—Προκειμένου περὶ ἀνταλλαγῆς, δυνάμει τῆς ὁποίας δι' ἀντιφωνήσεως τῆς νομῆς περιῆλθεν εἴς τινα κτῆμά τι, ἀπαιτεῖται ἐπίσημον συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **227** τοῦ **51**, κυροῦσα τὴν **790** τοῦ **49** ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλίας (2).

§ **21**. *Δωρεαί*.—Τὸ ἄρθρον **42** τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν πρόκηται περὶ δωρεῶν τῶν *μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν συνομολογηθεισῶν*. Ὅθεν τὴν σήμερον δωρεὰ ἀκινήτου, μὴ καταρτισθεῖσα διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, εἶναι ἄκυρος, ματαία δ' ἀποβαίνει ἡ δι' ἄλλου ἀποδεικτικοῦ μέσου, λ. χ. δι' ὅρκου, ἀπόδειξις. Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν τ. β. σ. **320** ἐπ. (3).

---

(1) Πρλ. τὰ ἐν λ. ὑπομνήματα (τ. κβ.) § **156** ἐπ. **176** ἑπόμ.

(2) Πρλ. ὅμως Εὐρ. κγ. σελ. **2**. Εὐρ. κβ. σελ. **267** ἐπ. **179**.

(3) Οἱ τύποι τῶν πράξεων διέπονται ὑπὸ τῶν νόμων τῶν ἰσχυόντων ὅτε αὗται γίνονται· ὅθεν αἱ πρὸ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου γενόμεναι δωρεαὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὦσι γεγραμμέναι ἐπὶ ἐνσήμου χάρτου. Ἀπ. **4504** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

Περὶ τοῦ τύπου, καθ' ὃν συντάσσονται, ἡ **384** τοῦ **1855** ἀπ. ΑΠ. φέρει·

«Ἡ δωρεὰ δι' αἰτίαν θανάτου εἶναι εἶδος τῆς δωρεᾶς ἐν γένει

§ 22 Αἱ δωρεαὶ κληρονομικῆς ἀγωγῆς ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου (ἐπρόκειτο περὶ ἀκινήτων). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 215. τοῦ 1853. κυρ. τὴν 10466 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 23 Ἡ ἀποδοχὴ τῆς δωρεᾶς πρέπει νὰ ἦναι σύγχρονος μὲ τὴν πρᾶξιν τῆς δωρεᾶς; Πρέπει νὰ γίνηται διὰ τοῦ αὐτοῦ δημοσίου ἐγγράφου; ἡ ἀποδοχὴ, ἡ μεταγενεστέρως γενομένη, πρέπει ν' ἀποδεικνύηται δι' ἐπισήμου πράξεως; (1).

Κατὰ τὴν 39 τοῦ 62. πολ. ἀπ. ΑΠ. ἡ ἀποδοχὴ δύναται καὶ μεταγενεστέρως νὰ γίνῃ, δυναμένη καὶ ἐκ πραγματικῶν (2) γεγονότων (ὅθεν καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται περὶ τούτου) νὰ προκύψῃ. Διὰ τῆς 387 τοῦ 62 (κυρούσης τὴν 19549 ἐφ. Ἀθ.) ἀπεφήνατο ἄλλως, ὡς φρονῶ (3)· δηλ. ὅτι πρὸς κατάρτισιν τῆς δωρεᾶς ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἀποδοχὴ, περὶ ἧς ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίσημος πρᾶξις νὰ διαλαμβάνῃ. ἀλλ' ἐν αὐτῇ δὲν ἐπρόκειτο ἰδίως ἡ λύσις τοῦ προκειμένου ζητήματος. Βραδύτερον (ἀπ. 343 τοῦ 1867) ὁ ΑΠ. εἶπε ταῦτα.

«Τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἐννοεῖ μόνην τὴν ἔγγραφον δήλωσιν τῆς πρὸς τὸ δωρῆσαι προαιρέσεως τοῦ δωρη-

---

Ἀρμ. (3, 1) 2, κατὰ δὲ τὴν 50 νεαρὰν τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, ἡ δωρεὰ ἐν γένει, καὶ ἂν ὑπερβαίνῃ τὰ 500 νομίσματα, (8000 περίπου δραχ.) ἔγγραφος οὖσα ἀναθέτητος (ἰσχυρὰ) διαμένει· ὅθεν ἡ περὶ κινητῶν δι' αἰτίαν θανάτου δωρεὰ ἰσχύει τὴν σήμερον, καὶ ἂν γενῇ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἄρα τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου γενομένη δι' αἰτίαν θανάτου δωρεὰ, περὶ ἧς πρόκειται, εἶναι ἰσχυρὰ κατὰ τὸν τύπον τῆς συστάσεως αὐτῆς, οὐδένα νόμον παρεβίασε, μηδόλως ὁριζόντων τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ νόμων, ὅτι ἐπὶ τῆς δωρεᾶς ταύτης ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ὁ τύπος τῶν κωδικέλλων (ἡ ἐνώπιον 5 μαρτύρων κατάρτισις), ἀλλ' ἁπλῶς παρεχόντων εἰς τὸν δι' αἰτίαν θανάτου δωρεῖσθαι βουλόμενον τὴν ἐξουσίαν νὰ τηρήσῃ ἢ τὸν τύπον τῶν δωρεῶν ἐν γένει ἢ τὸν τύπον τῶν κωδικέλλων Π. (7. 57). Νεαρ. 87. Β. (47, 3) 48. 49».

(1) Πρλ. Δεμολόμβ. γ. § 127.—Κώδ. (8, LIII) 6.

(2) Πρλ. σύμφωνον ἀπ. ἐφ. Ν. 578 τοῦ 61 ἐν ἐφ. Δικαστηρίων σ. 287.

(3) Πρλ. Θέμ. 4 σ. 202. Sav. 4 σ. 155.

του· ὥστε ταύτην μόνην ὑπέβαλεν ὑπὸ τὸν τοιοῦτον ἐπίσημον τύπον ἐπὶ πάσης δωρεᾶς, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς δωρεᾶς. Ἐπιτρέπεται οὖν ἡ δι' ἄλλων ἐγγράφων ἀπόδειξις τῆς παραδοχῆς τῆς δωρεᾶς, ἰσχύοντος ὡς πρὸς τοῦτο τοῦ ρ. δ., ὅπερ διὰ τὴν ἀποδοχὴν δὲν ἀπαιτεῖ ἐπίσημον ἔγγραφον. Πρλ. Νεαρὰν Λέοντος 50. Ἁρμ. (γ. 1) 17.—Κώδ. 6. 7. 13. (8. 54)—ν. 16. 19 § 1 Π. (39. 5)—Βασ. (47. 1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 348 τοῦ 67.

§ 24. Ἐνώπιον τοῦ ΑΠ ἀνεφύη καὶ τὸ ἑξῆς· ὁ Π. ἐδώρησε τῷ Β καὶ τῷ Γ τὴν ἐπικαρπίαν κτήματός τινος, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεδέχθη ῥητῶς τὴν δωρεὰν, καὶ μάλιστα ἐξεμίσθωσε τὸ κτῆμα εἰς τὸν Δ. οὗτινος βραδύτερον ἐζήτησε τὴν ἔξωσιν, ἥτις καὶ διετάχθη. Κατόπιν ὁ Γ ἀνέκοψεν, ὡς τρίτος, τὴν ἀπόφασιν, τῷ ἀντετάχθη ὅμως ὅτι αὕτη δὲν ἀπεδέχθη τὴν δωρεὰν καὶ δὲν ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς. Τὴν ἔνστασιν ταύτην ἐδέχθη τὸ ἐφετεῖον θεωρῆσαν ὡς ἐκμαρτύριον τὸ ἐπίσημον συμβόλαιον, δι' οὗ ὁ Π. ὡμολόγησεν ὅτι ὁ Γ. ἀπεδέχθη, ἀλλ' ὁ ΑΠ (ἀπ. 430 τοῦ 63) ἀνῄρεσε σκεφθεὶς ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔγγραφον ἀπέκρουσε τὸ Ἐφετεῖον διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεώς του, λόγῳ ὅτι ἐγένετο μετὰ τὴν ἀνακοπὴν τῆς Ἀγγελικῆς καὶ ὡς ἐκμαρτύριον, ἐνῷ τὸ εἰρημένον ἐπίσημον ἔγγραφον, κατ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐν αὐτῷ δηλοῦται καὶ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται, περιστρέφεται εἰς παραδοχὴν γεγονότων, ἅτινα συνέβησαν πολὺ προγενεστέρως τῆς ἀνακοπῆς, καὶ κυρίως κατὰ τὸν χρόνον τῆς δωρήσεως, ἤτοι τὸ 1844, καὶ ἐνῷ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ ἰδίου δωρητοῦ καὶ ἐμπεριέχει ὑπὲρ τοῦ δωρεοδόχου ὁμολογίαν ὑποχρεωτικὴν δι' ἑαυτὸν καὶ δὲν εἶναι ἐκμαρτύριον, ἀλλ' ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν δωρεὰν, ἤτοι τόν τε δωρεοδότην καὶ τὴν δωρολήπτριαν, ὑπὲρ ἧς ὁ πρῶτος ὁμολογεῖ· ἄρα τὸ Ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ τὸ ἐξετάσῃ κατ' οὐσίαν, καὶ εἰς αὐτὸ ἀπέκειτο μὲν νὰ παραδεχθῇ, ἂν τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἦτο ὑποχρεωτικὸν, ἢ οὔ, καὶ διὰ τὸν καθ' οὗ ἡ ἀνακοπὴ, δὲν ἠδύνατο ὅμως, ὡς ἔπραξε, νὰ τὸ ἀποκρούσῃ τυπικῶς, παραβιάζον οὕτω τὰς οὐσιώδεις τῶν ἄρθρων 252, § 7, 256, 266, καὶ 270 τῆς πολ. δικονομίας διατ. (1).

§ 25. Δωρεὰ κινητῶν ἀποδεικνύεται καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 52. Contra ἡ 1 τοῦ 54, 28 τοῦ

(1) Ὅρα κατ. τὴν 51 τοῦ 64 ἀπ. ΑΠ. καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

60 (1); 449 τοῦ 57 (κυροῦσα τὴν 14524 ἐφ. Ἀθηνῶν).—Πρβλ. ἀν. σελ. 131 ὑπ. Κατὰ τὴν 48 τοῦ 55 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, ἡ ὑπὸ συζύγου δωρεὰ χρημάτων δαπανηθέντων εἰς ἀνάγκας τῆς γυναικός, πρέπει νὰ γίνηται ἐγγράφως (2).

Ὁ Παπαρρηγόπουλος συμφωνεῖ μᾶλλον μὲ τὴν ἀνωτέρω 244 ἀπόφασιν, λέγων ταῦτα·

«Ἐπὶ δωρεᾶς κινητῶν νομίζω, ὅτι ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα, κηρύττοντος τοῦ νόμου ἄκυρον ἔγγραφον· τὸ τῆς δωρεᾶς ὅμως συμβόλαιον ἐὰν κηρύττεται ἄκυρον· ὅθεν, ἐὰν δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἄλλων νομίμων μέσων ἀποδείξεως, ἔχει ἔννομα ἀποτελέσματα. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν δικονομίαν ἀντικείμενα, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχμάς, δὲν δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, μεταξὺ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων τοῦ κανόνος τούτου, ἃς παραδέχεται ἡ δικονομία, δὲν καταλέγεται καὶ ἡ τῆς νεαρᾶς διάταξις, ὅτι ἰσχύει ἄγραφος δωρεὰ μέχρι τῶν 500 χρυσῶν τρισὶ μάρτυσι κυρουμένη, συμπεραίνομεν, ὅτι διὰ τῶν ὁρισμῶν τούτων τῆς πολ. δικονομίας κατηργήθη ἡ τῆς νεαρᾶς διάταξις, καθ' ἣν καὶ ἀγράφως γενομένη τοιαύτη δωρεὰ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τριῶν μαρτύρων, καὶ ὅτι παρ' ἡμῖν πᾶσα δωρεὰ κινητῶν ὑπερβαινόντων τὴν ἀξίαν τῶν 50 δραχ. δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλὰ μόνον δι' ἐγγράφων (οὐχὶ ὅμως ἰδιωτικῶν), δι' ὅρκου ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας. Ἐὰν ὅμως δωρεὰ κινητῶν, ὑπερβαινόντων κατὰ τὴν ἀξίαν τοὺς 500 χρυσοῦς, γενομένη ἀγράφως, ἐκτελεσθῇ, παραδοθέντων αὐτῶν εἰς τὸν δωρεοδόχον, δὲν ἔχει μὲν κῦρος κατὰ τὴν νεαρὰν τοῦ Λέοντος, ἧς ἡ διάταξις κατὰ τοῦτο ὑπ' οὐδενὸς νόμου ἀνῃρέθη, ἀλλ' ἡ ἀγωγὴ περὶ τῆς λόγῳ ἀκυρότητος τῆς δωρεᾶς ἀποδόσεως τῶν δωρηθέντων ὑποθέτει τὴν λόγῳ δωρεᾶς δόσιν αὐτῶν, τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Ἡ ἀγωγὴ τοῦ δωρητοῦ ἐπὶ ἀκύρῳ δωρεᾶς διὰ τὴν παράλειψιν τῆς τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου διατυπώσεως, ὡς ἐκ τοῦ προδήλου σκοποῦ αὐτῆς, τοῦ ταυτιζομένου ἐντελῶς μὲ τὸν τῆς ἐμφανίσεως, χωρεῖ, κατὰ τὰς αὐτὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς καὶ ἡ ἀγωγὴ λόγῳ παραλειφθείσης

---

(2) Κυροῦσα τὴν 17403 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(3) Ἡ σύζυγος, ἥτις ζητεῖ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου δωρήματα γενόμενα παρ' αὐτοῦ εἰς αὐτήν, τοῦ γάμου συνεστῶτος, πρέπει νὰ προσαγάγῃ ἐπίσημον ἔγγραφον δωρεᾶς. Ἀπ. ἐφετ. Αθ. 17403 τοῦ 59.

ἐμφανίσεως, καὶ συνεπάγεται τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὅσα καὶ ἡ ἀγωγὴ ἐκείνη. Παπ. περὶ ἐνοχῶν Β. σ. 320 ἀπ. (1).

§ 25² Ἡ ἐξουσία ἢ ἡ ἐντολὴ πρὸς πώλησιν ἢ δώρησιν ἀκινήτων δὲν ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, νὰ δίδηται διὰ συμβολαίου· δύναται νὰ δοθῇ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. 11 τοῦ 59. κατ. σ. 144.

§ 25³ Ἔγγραφον, μὴ ἀφορῶν δωρεὰν γενομένην συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἀλλὰ προσεπιβεβαιοῦν ἁπλῶς πρᾶξιν πρὸ τοῦ γάμου γενομένην, δὲν εἶναι ἄκυρον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 246 τοῦ 52, κυρ. τὴν 9143 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 25⁴ Ἔνστασις ἀκυρότητος δωρητηρίου, ὅτι δὲν ὑπεγράφη παραχρῆμα κατὰ τὴν σύνταξίν του εἶναι δεκτὴ βραδύτερον; Ὄχι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 420 τοῦ 64.

---

(1) Κατὰ τὸ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν δίκαιον, καὶ ἁπλοῦν (ἰδιωτικὸν) ἔγγραφον περὶ δωρεᾶς, τῆς ὑπερβαινούσης τοὺς 500 χρυσοῦς, ἀρκεῖ ὅπως ἔχῃ αὕτη κῦρος, αἱ δὲ μικρότεραι δωρεαὶ καὶ ἀγράφως γενόμεναι τρισὶ μάρτυσι κυρούμεναι φέρουσι τὸ βέβαιον. Παρ' ἡμῖν ἰσχύουσι περὶ τοῦ τύπου τῶν δωρεῶν οἱ ὁρισμοὶ τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, συνδυασμένοι πρὸς τὸ ἄρθρον 300 τῆς πολ. δικον. Ἐνταῦθα παρατηρητέον πρὸ πάντων τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῆς ἐν ζωῇ δωρεᾶς καὶ τῶν συμβολαίων, ὅσα ἀφορῶσι μεταβολὴν εἰς τὴν διακατοχὴν ἀκινήτων. Ἐπειδὴ ἡ λέξις συμβόλαιον, καίτοι ἐμφαίνουσα κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς τὸ περί τινος ἐννόμου πράξεως συντασσόμενον ἔγγραφον, ἔλαβε κατὰ τὴν νεωτέραν ἡμῶν γλῶσσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ negotium τῶν Ῥωμαίων, τῆς νομικῆς πράξεως, ἡ δ' ἔννοια αὕτη ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς πρὸ μικροῦ παρατηρηθείσης ἀντιθέσεως μεταξὺ ἐγγράφου καὶ συμβολαίου, πρὸς δὲ τούτοις τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παραβάσεως τοῦ ἄρθρου τούτου εἶναι, ἐπὶ τῆς ἐν ζωῇ δωρεᾶς κινητῶν, ἡ ἀκυρότης τοῦ ἐγγράφου· ἐπὶ δὲ τῶν συμβολαίων περὶ μεταθέσεως τῆς νομῆς ἀκινήτων, ἡ ἀκυρότης τοῦ συμβολαίου, ἡ ἡμεδαπὴ νομολογία παρεδέχθη τὴν ἑξῆς ἑρμηνείαν τοῦ νόμου τούτου. Ἐὰν ἡ δωρεὰ κινητῶν γενῇ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἡ παράβασις τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ νόμου τούτου, συνεπαγομένη τὴν ἀκυρότητα μόνου τοῦ τῆς δωρεᾶς ἐγγράφου, δὲν ἀποκρούει τὴν διὰ παντὸς ἄλλου νομίμου μέσου ἀπόδειξιν τῆς δωρεᾶς (λ. χ. δι' ὅρκου, δι' ὁμολογίας)· ἐὰν δὲ ἡ δωρεὰ ἀκινήτων γενῇ ἄλλως ἢ διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἡ παράβασις τοῦ ἀνωτέρου νόμου συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου, ὅπερ ἐστὶ

§ 25[5] Αἱ δωρεαὶ κληρονομικῆς ἀγωγῆς ὑπάγονται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. (ἐπρόκειτο δὲ περὶ ἀκινήτων). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 215 τοῦ 53, κυρ. τὴν 10466 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 25[6] Πρὸς ὕπαρξιν τοῦ ἐθίμου περὶ συντάξεως δωρητηρίων ἐγγράφων ἀπαιτεῖται ν' ἀναφέρωσιν οἱ μάρτυρες γεγονότα ὡρισμένα. ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 95 τοῦ 57.

§ 25[7] Δωρεὰ διὰ μαρτύρων ἀποδεικνύεται; Παπ. § 412 σημ. 28 ἐπ. ΑΠ. πολ. 279 τοῦ 58 ἐν λ. Μάρτυρες.

§ 26. *Πώλησις*.—Περὶ τῶν τόπων τῶν τηρητέων εἰς τὴν σύνταξιν τῶν πωλητηρίων ὅρα τὰ ἐκτεθέντα ἐν Εὐρ. λ. Κοινωνία σ. 174 καὶ λ. πώλησις § 200—204· 205—222 ἐπ. Ἐνταῦθα σημειῶ τὰ ἑξῆς (1).

§ 27. Ἡ πώλησις ἀκινήτου, ἡ μετὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον γενομένη, δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ εἰμὴ δι' ἐπισήμου συμ-

---

τῆς ἐννόμου πράξεως τῆς δωρεᾶς· ὥστε πᾶν ἄλλο μέσον ἀποδείξεως αὐτῆς εἶναι περιττὸν καὶ ἑπομένως ἀπαράδεκτον.

Ἐπὶ δὲ τῶν δωρεῶν κινητῶν παρατηρητέον ειδικώτερον, ὅτι, κατὰ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν δικονομίαν, ἀντικείμενα, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχμάς, δὲν δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων· μεταξὺ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων τοῦ κανόνος τούτου δὲν καταλέγεται ὑπὸ τοῦ δικονομικοῦ ἡμῶν νόμου καὶ ἡ διάταξις τῆς τοῦ Λέοντος Νεαρᾶς, ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν διὰ τριῶν μαρτύρων ἀπόδειξιν τῆς μὴ ὑπερβαινούσης τοὺς 50 χρυσοῦς δωρεᾶς. Ἐντεῦθεν συμπεραίνομεν, ὅτι παρ' ἡμῖν πᾶσα δωρεὰ κινητῶν, ὑπερβαινόντων τὴν ἀξίαν τῶν 50 δραχμῶν, δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλὰ μόνον δι' ἐγγράφων (οὐχὶ ὅμως ἰδιωτικῶν), δι' ὅρκου ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας. Παπ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 375.

(1) Ἡ 60 τοῦ 53 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου διάταξιν, ὅλα τὰ συμβόλαια τὰ ἀφορῶντα μεταβολήν τινα εἰς τὴν κατοχὴν πραγμάτων ἀκινήτων, ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως νὰ γίνωνται ἄλλως πως εἰμὴ ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου· ἐναντίον δὲ τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διατάξεως δὲν ἐπιτρέπεται ἀπόδειξις οὐδὲ δι' ὅρκου γινομένη, καθότι τὰ ἐναντίον τοῦ ἀπαγορευτικοῦ νόμου γενόμενα θεωροῦνται ὡς μὴ ὑπάρχοντα (νόμ. 5 § 1 (Κ. 1, 14). Ἐπὶ δὲ τοῦ προ-

βολαίου. Καλ. γ. § 219. ΑΠ. πολ. 221 τοῦ 52 (1)· 238 τοῦ 55 (2)· 290 τοῦ 58 (3). Πρβλ. τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρω § 26.— Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4678. 4743. 13386. 10386. Ἀπ. ἐφ. Ν. 145 τοῦ 44 (νομ. σ. 4019) (4).

§ 28. Τί ὡς πρὸς τοὺς ἀῤῥαβῶνας; Καλ. γ. § 219. Εὔρ. 5. σ. 143; Ὅταν πρόκηται περὶ ἐξωνήσεως; Εὔρ. 7 σ. 66.

§ 29. Κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὅλα τὰ συμβόλαια τὰ ἀφορῶντα μεταβολὴν τινὰ εἰς τὴν κατοχὴν πραγμάτων ἀκινήτων, πρέπει νὰ γίνωνται ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου· ἐναντίον δὲ τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διατάξεως δὲν ἐπιτρέπεται ἀπόδειξις οὔτε δι' ὅρκου, καθότι τὰ ἐναντίον ἀπαγορευτικοῦ νόμου γινόμενα θεωροῦνται ἄκυρα. (διάτ. 5 § 1 Κώδ. (1,14).—Εἰς τὸν κανόνα τοῦτον ὑπάγεται καὶ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐγένετο συμφωνία μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐνάγοντος νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν πήχεών τινων γηπέδου, ὃ τοῦ κατεπάτησε, διότι ἡ ἀγωγὴ ἀφορᾷ συμφωνίαν περὶ ἐκποιήσεως ἀκινήτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 60 τοῦ 53, κυρ. τὴν 3728 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτ. ἣν ἀνωτ. σ. 135.

§ 30. Ὅταν ἐγένετο πίστωσις διὰ τὸ τίμημα πωληθέντος

κειμένου, ὁ ἐνάγων διὰ τῆς ἀγωγῆς του ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ ἐναγόμενος κατεπάτησε 54 πήχεις οἰκοπέδου, ἰδιοκτησίαν τῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐνάγοντος ἀντιπροσωπευομένων ὀρφανῶν, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ πρὸς αὐτὸν δι' ἀξίαν αὐτῶν ἀνὰ 3 δραχ. τὸν καθέκαστον πῆχυν, ἀλλὰ μεταμεληθεὶς δὲν ἐνέδωκεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ περὶ τούτων συμβολαίου· ἄρα ἡ ἀγωγὴ ἐστηρίζετο εἰς προφορικὴν συμφωνίαν περὶ ἐκποιήσεως ἀκινήτου κτήματος καὶ μεταβολῆς κυριότητος καὶ κατοχῆς· ἑπομένως κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἦτον ἀπαράδεκτος· ὅθεν ἂν καὶ δι' ἀκαταλλήλων σκέψεων, ὀρθῶς ὅμως διὰ τοῦ διατακτικοῦ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγή, καὶ ὀρθῶς ἐπίσης ἐθεώρησε τὸ δικαστήριον μάταιον τὸν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὸν ἐναγόμενον ἐπαγόμενον ὅρκον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς προφορικῆς συμφωνίας, ἀφοῦ ἡ μόνη ἀπόδειξις τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὁ νόμος εἶναι ἡ παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 42 ἀποκλειστικῶς διατασσομένη.

(1) Κυροῦσα τὴν 521 τοῦ 51 ἐφ. Ναυπλίας.

(2) Ὅρα αὐτὴν ἐν Εὔρ. λ. Ὑδραῖοι.

(3) Ἀναιροῦσα τὴν 550 τοῦ 57 ἐφ. Ν.

(4) Ἐναντία ἡ 252 τοῦ 46 ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας ἐν νομικ. σελ. 4751.

τινὸς ἀκινήτου, τὸ τίμημα θεωρεῖται ὡς καταβληθέν· συμφωνία δὲ μὴ γενομένη ἐνώπιον συμβολαιογράφου ὅτι ἡ πώλησις θέλει θεωρεῖσθαι ἄκυρος ἂν δὲν πληρωθῇ ἐγκαίρως τὸ πιστωθὲν τίμημα, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1701 τοῦ 59.

§ 31. 32. Πώλησις ἀκινήτων, γενομένη μὲν ἐπισήμως καὶ ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἀλλ' ὄχι ἐπὶ τοῦ νομίμου ἐνσήμου χάρτου, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἄκυρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 49. Ὅρα κατ. ἑρμηνείαν τοῦ ἄρθρ. τοῦ περὶ χ. νόμου.

§ 33. Ὁ τρίτος δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία ἐγένετο μεταξὺ ἄλλων προσώπων, (1). Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 102 τοῦ 47, ἣν ὅρα εἰς Εὑρ. λ. Πώλησις § 216.

§ 33[2] Ἡ ἐντολὴ πρὸς πώλησιν ἢ δώρησιν ἀκινήτων δὲν ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, νὰ δίδηται δι' ἐπισήμου συμβολαίου· δύναται νὰ δοθῇ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 11 τοῦ 59. κατ. σελ. 144.

§ 33[3] Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος ἀγοραπωλησίας, ὅταν πρόκηται ν' ἀποδειχθῇ δόλος γενόμενος μεταξὺ ἑνὸς τῶν διαδίκων καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἀντιδίκου του, ἵνα ἀποστερήσῃ ὁ πατὴρ τοῦτον τῆς νομίμου μερίδος του ἣν ὁ πατὴρ δὲν δύναται νὰ ἐλαττώσῃ διὰ δωρεᾶς πρὸς τὸν ἕτερον υἱὸν εἰμὴ ἕνεκα νομίμου λόγου. Βασιλ. (41. 5), διότι ἡ τοιαύτη πρᾶξις καὶ ὡς δολία καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευομένη ἀποτελεῖ ἀδίκημα, ἀποδεικνυόμενον καὶ διὰ μαρτύρων (802 § 2 πολ.). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 121 τοῦ 65. Ὅρα Μάρτυρες. Εἰκονικότης.

§ 34. Ἀκυρότητες συμπληρόνονται διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου (2). Πωλητήρια κατόπιν συμπληρούμενα. ὅρα τὰς ἑπ. § §.

§ 35. Ἰσχύει πώλησις ἀκινήτου γενομένη οὐχὶ δι' ἐπισήμου

---

(1) Ἴδε τὴν λ. Τρίτος

(2) Πρλ. Πατ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 837 ἑπ.

Ἡ δοθεῖσα εἴς τινα γυναῖκα προὶξ ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ γηροκομήσῃ τὸν προικοδοτοῦντα, δὲν εἶναι πρόσκομμα, ὥστε ἡ γυνὴ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν κυριότητα τῶν κτημάτων, ἀφοῦ δι' ἐγγράφων ἐγένετο δεκτὴ ἡ δωρεὰ αὐτή· ὁ δὲ ἰσχύων νόμος δὲν διατάττει ὅτι διὰ νὰ ἔχῃ ἰσχὺν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ καθίσταται προὶξ ἢ δωρεά, ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ προικοδοτηθέντος ἢ δωροδόχου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 67 τοῦ 36, ἣν ἐν λ. προίξ.

ἐγκύρου ἐγγράφου, ἀποδεχθεῖσα ὅμως κατόπιν ὑπὸ τοῦ συμμετασχόντος ἀγοραστοῦ;

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν, ὅταν ὁ ἀγοραστὴς δὲν ὑπέγραψε τὸ πωλητήριον, ὡς μὴ παρών, ἀπεδέχθη ὅμως τὴν πώλησιν δι' ἑτέρου ἐπισήμου ἐγγράφου, ἰσχύει ἡ πώλησις; Ναί, διότι τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν διατάττει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς συμβάσεως, νὰ γίνωσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τόπον καὶ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου, ὡς ἡ πώλησις, ἡ συναίνεσις τοῦ ἀγοραστοῦ περὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἡ ἐκ μέρους του ἀποδοχὴ τῆς συμβάσεως, τὸ δὲ ἄρθρον 185 τοῦ ὀργ. ἀπαιτεῖ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον νὰ ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ παρόντος συμβαλλομένου, ἐν ᾧ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν ἦτο παρὼν ὁ ἀγοραστής. ΑΠ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 60 (1), ἀναιροῦσα τὰς 1146 τοῦ 55 καὶ 754 τοῦ 1858 ἀποφάσεις ἐφετῶν Ναυπλίας.

§ 37. Πωλητήριον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ μόνου τοῦ πωλητοῦ, περιγράφον τὸ πωλούμενον ἀκριβῶς, ὁρίζον τὸ τίμημα καὶ περιέχον τὴν ὁμολογίαν τοῦ πωλητοῦ, ὅτι ἔλαβεν αὐτὸ εἰς μεταλλικὰ νομίσματα ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ὅτι ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ, τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ ἐδόθη ἀντίγραφον εἰς τὸν ἀγοραστήν, εἶναι ἰσχυρόν, καίτοι μὴ περιέχον καὶ τούτου τὴν ὑπογραφήν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 329 τοῦ 65 (2).

§ 38. Οἱ σύζυγοι Κ καὶ Π. συνεβάλοντο, ἵνα ὁ σύζυγος γενῇ κύριος προικώου κτήματος δι' ἀντικαταστάσεως ἑτέρου ἰδικοῦ του· συμβόλαιον ὅμως δὲν συνετάχθη, κατὰ τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἀλλ' οἱ σύζυγοι ἐζήτησαν νὰ ἐγκρίνῃ τὸ δικαστήριον τὴν ἀντικατάστασιν ταύτην, τὸ δικαστήριον δὲ ἐξέδοτο ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀπεφήνατο δεκτὴν τὴν πρότασιν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀντικαταστάσεως. Βραδύτερον, ἐκποιηθέντος τοῦ προικώου κτήματος διὰ χρέος τοῦ συζύγου, ἡ σύζυγος ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν. Εἰς τὴν περίπτωσιν λοιπὸν ταύτην ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 280 τοῦ 1865) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφηνάμενος οὕτως (3).

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Πάτραις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἐκτιμῆσαν ἐν τῇ κυριαρχικῇ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ τὸ περιεχόμενον τῆς ὑπ' ἀριθ. 84

(1) Ὅρα αὐτὴν ἐν Εὐρ. κγ'. σ. 18 ἑπ.

(2) Πρβ. Δαλ. λ. obligation § 4017.—Εὐρ. ιδ. σ. 398.

(2) Πρβ. Δαλλ. λ. dispositions entre vifs κτλ. ἀριθ. 1400 ἑπόμ..

ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ Πρωτοδικῶν καὶ παραβαλὸν τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν πρὸς τὴν ἀπὸ 21 Δεκεμβρίου 1845 εἰς τὸ αὐτὸ τῶν Πρωτοδικῶν δικαστήριον ἀπευθυνομένην ἐπ' ἀναφορᾷ αἴτησιν τοῦ Σπυρίδωνος Παπαλεξοπούλου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλλιώπης καὶ πρὸς ἄλλα ἀκόμη ἔγγραφα, ἐπείσθη ὅτι τὸ Δικαστήριον τῶν εἰρημένων Πρωτοδικῶν δὲν ἔδωκεν ἄδειαν νὰ γίνῃ, ἀλλ' ἐνέκρινεν ὡς ἤδη γενομένην τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἐπιδίκου οἰκοπέδου, ὅπερ ἦν προικῷον, δι' ἄλλων ἐν Κυβερίῳ κειμένων ἰδιοκτήτων κτημάτων τοῦ Σπυρίδωνος Παπαλεξοπούλου, ἡ δὲ ἐκτίμησις αὕτη διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Αρ. Πάγου· ἀλλ' ἡ Καλλιώπη Παπαλεξοπούλου ἰσχυρίσθη προσέτι ἐνώπιον τῶν ῥηθέντων ἐφετῶν, ὅτι συμβόλαιον περὶ ἀντικαταστάσεως κτημάτων τοῦ συζύγου της ἀντὶ τοῦ ἐν Πάτρας προικῴου αὐτῆς οἰκοπέδου δὲν ἔγεινε πώποτε καὶ ὅτι ἡ ἀντικατάστασις αὕτη μόνον διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου ἠδύνατο νὰ γίνῃ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, ἀντὶ νὰ διατάξῃ ἀποδείξεις περὶ τοῦ ὅτι πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 84 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ Πρωτοδικῶν ἢ μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς συνετάχθη συμβολαιογραφικὸν συμβόλαιον, τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσον, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον αὐτὸ παραδέχεται, ἡ ὑπ' ἀριθ. 84 ἀπόφασις οὐδόλως ποιεῖται λόγον περὶ ὑπάρξεως τοιούτου κατὰ τοὺς νομίμους τύπους συντεταγμένου συμβολαίου περὶ ἀντικαταστάσεως, ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως προκύπτουσαν βεβαίωσιν τοῦ ὅτι τὸ Πρωτοδικεῖον Ναυπλίας ἐνέκρινεν ὡς συμφέρουσαν τῇ συζύγῳ κατ' ἰδίαν συμφωνηθεῖσαν καὶ ἀποφασισθεῖσαν μεταξὺ τῶν συζύγων ἀντικατάστασιν.

»Ἐπειδὴ τὸ εἰρημένον δικαστήριον τῶν ἐφετῶν οὕτως ἀποφασίσαν παρεβίασε τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου καὶ μὴ διατάξαν ἀποδείξεις περὶ τοῦ ὅτι συνετάχθη ἐνώπιον συμβολαιογράφου τὸ πρὸς σύστασιν τῆς προκειμένης ἀνταλλαγῆς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον συμβόλαιον παρεβίασε καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ ἰδίως τὴν οὐσιώδη τοῦ ἄρθρου 244 τῆς Πολ. Δικονομίας διάταξιν, καὶ ἑπομένως ἡ ὑπ' ἀριθ. 93 ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. 807 ἐδ. 5 τῆς Πολ. Δικονομίας».

§ 39. Ὁ Α ἠγόρασε κτῆμά τι διὰ λογαριασμὸν καὶ δι' ἐξωπροίκων χρημάτων τῆς συζύγου του, ἧς ὅμως δὲν ἔφερε πληρεξούσιον· κατόπιν ἡ σύζυγος ὑπεθήκευσε τὸ κτῆμα εἰς τὸν Β, ἀλλ' ὁ Γ τὸ κατέσχεν ὡς κτῆμα τοῦ συζύγου, διὸ ἡ γυνὴ ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν, ἀλλὰ τὸ ἐν Ἀθ. ἐφετεῖον (ἀπ. . . . .)

ἀπέῤῥιψε τὴν ἀνακοπὴν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ σύζυγος δὲν ἔφερε πληρεξουσιότητα τῆς συζύγου, καὶ αὕτη δὲν ἐξέφρασε τὴν περὶ ἀγορᾶς συναίνεσίν της ἐν ἐπισήμῳ τινὶ ἐγγράφῳ· ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 120 τοῦ 67) ἀπεφήνατο ὅτι, ὑπάρχοντος δημοσίου ἐγγράφου περὶ τῆς πωλήσεως, καὶ ὑποθηκευσάσης τῆς συζύγου τὸ κτῆμα, ἕπεται ὅτι ἐδήλωσε τὴν εἰς τὴν διὰ λογαριασμόν της ἀγορὰν τοῦ κτήματος (1).

§ 40 Ἔγγραφα βεβαιοῦντα προγενέστερον (ὅρα ἀνωτ. § 24) γεγονὸς ἰσχύουσιν ἀπέναντι τρίτου (2); Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα κατὰ πόσον ἰσχύουσιν ἀπέναντι τρίτων (3);

Θέμα.— Τὸ δημόσιον ἐνέγραψεν ὑποθήκην ἐπὶ οἰκίας τινός, θεωρῆσαν αὐτὴν ὡς ἀνήκουσαν τῷ ὀφειλέτῃ του Α, ἡ σύζυγος ὅμως τούτου ἐζήτησε τὴν διαγραφὴν τῆς ὑποθήκης, προτείνασα ὅτι τὸ ἠγόρασεν αὐτὴ δι' ἑαυτὴν διὰ χρημάτων της, μέρος τῶν ὁποίων ἐπήγαζεν ἐκ δωρεᾶς, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας προσήγαγεν ἐπίσημον ἔγγραφον μεταγενέστερον μὲν τῆς ὑποθήκης, διαλαμβάνον ὅμως ὅτι πρὸ ἐτῶν ἔλαβε χώραν ἡ δωρεά. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν τὸ ἔγγραφον ἀποτελῇ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπόδειξιν ὅτι ἐγένετο ἡ δωρεὰ πρὸ τῆς ὑποθήκης; Τὸ ἐν Ἀθ. ἐφ. (ἀπ. 21740 τοῦ 63) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ζητηθείσης δ' ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. (ἀπόφ. 54 τοῦ 64) ἀπέῤῥιψεν αὐτήν· (4) ἤτοι

Ἡ Ε. ἐζήτησε νὰ διαγραφῇ ὑποθήκη, ἣν τὸ δημόσιον ἐνέγραψεν ἐπὶ κτήματος αὐτῆς διὰ χρέος τοῦ συζύγου της. Ἀνεφύη δὲ εἰς τὴν δίκην ταύτην τὸ ζ. ἂν τὸ δωρητήριον, ἐφ' οὗ ἡ ἐνάγουσα ἐστήριζε τὰ τῆς κυριότητος δικαιώματά της, ἀποδεικνύῃ, ἀπέναντι τρίτου, τὴν δώρησιν ἀφ' ἧς συνετάχθη ἢ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν (κατὰ τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα) ἐγένετο ἡ δωρεά· ὁ ΑΠ. εἶπεν ὅτι ἀποδεικνύει τὴν σύστασιν τῆς δωρεᾶς μόνον ἀπὸ τῆς συντάξεως αὐτοῦ· ἐσκέφθη δὲ οὕτως·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον, ὅτι τὸ τῆς 9 Μαΐου 1861 ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου συνταχθὲν μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1856

---

(1) Πρλ. Δαλ. donation § 1446.

(2) Πρλ. τὴν συλλογήν μου τίς ἀποδεικνύει ἐν § 211. ΑΠ. σελ. 208 τοῦ 67.

(3) Πρλ. Εὐρ. κδ. σελ. 332 λ. τρίτος.

(4) Πρλ. Δαλλ. λ. obligation ἀρ. 3077—3079 Πρλ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 61 ἢ 62.

γενομένην ἀγορὰν τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη κτήματος δωρητήριον, δι' οὗ ἡ Ὁ ὡμολόγησεν ὅτι ἐν ἔτει 1829 ἐδώρησε τῇ ἀναιρεσειούσῃ δραχ. 3600, δὲν ἀποδεικνύει ἀπέναντι τρίτου τὴν σύστασιν τῆς δωρεᾶς, εἰμὴ κατὰ τὴν 9 Μαΐου 1861, ὅτε συνετάχθη, τὸ δὲ Δημόσιον ἐνέγραφε τὴν ὑποθήκην, ἧς ἡ διαγραφὴ ζητεῖται, τὴν 10 Μαΐου 1857, δὲν ἐθεώρησε τὸ δωρητήριον αὐτὸ ὡς ἐκμαρτύριον, ὡς ἡ ἀναιρεσείουσα διατείνεται, ἀλλὰ θεωρῆσαν αὐτὸ ὑφ' ὃν ἔχει χαρακτῆρα τὸ ἔκρινεν ὡς ἀποδεικνύον ἀπέναντι τοῦ τρίτου τὴν σύστασιν τῆς δωρεᾶς μόνον ἀπὸ τῆς συντάξεώς του· οὕτω δ' ἀποφηνάμενον δὲν παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις, ἀλλὰ μάλιστα ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρον 400 τῆς πολ. δικονομίας.

§ 40[2] Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ συμβολαίου τινὸς τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς δωρεᾶς ἐκ τοῦ παρατατικοῦ, ὅτι τὸ δωρηθὲν πρᾶγμα ἦτον εἰς τὴν νομὴν τοῦ δωρεοδόχου κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου αὐτοῦ; Ναί, ἰσχυούσης τῆς δωρεᾶς ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου αὐτοῦ. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 1854, ἐν ᾗ ἐπρόκειτο περὶ δωρεᾶς κινητοῦ.

§ 40[3] Ἁπλαῖ ὑποσχέσεις (1) περὶ πωλήσεως πρέπει ν' ἀποδεικνύωνται ἐξ ἐπισήμου συμβολαίου (2);

Εἰς τὰς συμβάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀφορῶσιν ἁπλῶς προτάσεις περὶ μελλούσης ἀγορᾶς ἀκινήτου, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἢ τὸ ἄρθρον 410 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 81 τοῦ 58 φέρουσα (3).

» Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, ὡς ἐκ τοῦ συνόλου τῶν σκέψεων τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὅτι τὸ ἔγγραφον τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1857 περιέχει ἁπλῶς πρότασιν τοῦ Ἰω. Στεφανίδου περὶ συμβάσεως γενησομένης καὶ οὐχὶ σύμβασιν τετελεσμένην· ἑπομένως ὡς τοιοῦτον, μὴ ἀποδεικνύον πρᾶξιν, μεταβολὴν εἰς τὴν νομὴν ἀκινήτου ἐπάγουσαν, οὔτε ἀμφοτεροβαρῆ σύμβασιν, ὀρθῶς δὲν ἐθεωρήθη ὑπαγόμενον εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καὶ 410 τῆς πολιτ. δικονομίας· διότι οἱ νόμοι οὗτοι τὰς τετελεσμένας συμβάσεις καὶ οὐχὶ τὰς ἁπλᾶς προτάσεις ὑποβάλλουσιν εἰς τὰς διατυπώσεις ἃς διαγράφουσι. Δὲν φαίνεται δὲ ὁ ἀναιρεσείων ἐπικαλεσθεὶς ἐνώπιον τοῦ

(1) Πρλ. Εὐρ. κγ. σελ. 37 ἑπ.

(2) Πρλ. Εὐρ. 22 σ. 313 § 121.

(3) Δι' αὐτῆς κυροῦται ἡ 15813 ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν, ἣν εἰς Εὐρ. κγ. σελ. 37. Πρβλ. ἀπόφασιν ΑΠ. 113 τοῦ 50 εἰς Εὐρετ. ις'. σ. 62.

ἐφετείου, οὐδὲ λόγον ἀναιτιολογήτου ἔχει περὶ τοῦ ὅτι ἡ *σύμβασις*, ἐφ' ἧς ὁ ἀναιρεσίβλητος στηρίζει τὴν ἀγωγήν του, ἔπρεπε ν' ἀποδεικνύηται δι' ἐγγράφων, φερόντων τὰς διαληφθείσας διατυπώσεις».

§ **41.** Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ ἄλλῳ οἰκίαν, ἐὰν οὗτος πληρώσῃ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους τὰ χρήματα τῆς ἀγορᾶς μετὰ τῶν τόκων, περιέχει τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγοραπωλήσεως, ἤτοι τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ ἀντ' αὐτοῦ προσφερόμενον τίμημα, καὶ ἀπαρτίζει συμφωνίαν πωλήσεως ἀκινήτου κτήματος πὸ προθεσμίαν, καὶ ἑπομένως ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐπισήμως ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἵνα ἔχῃ ἀποτελέσματα· τοιοῦτον δὲ ὂν δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγὴν πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ὑποσχέσεως.— Ἀπ. πολ. ΑΠ. **162** τοῦ **58** κυρ. τῶν **159.13** ἐφ. Ἀθ. αὕτη ἐν Μελίσσῃ σ. **40**);

§ **42.** Ἡ ὑπόσχεσις δωρεᾶς, ὡς πᾶσα δωρεά, πρέπει δι' ἐπισήμου ἐγγράφου ν' ἀποδεικνύηται. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **279** τοῦ **58**, φέρουσα·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ μὲν ἀναιρεσίβλητος ἐστήριζε τὴν ἀγωγήν του εἰς τοὺς ἀκολούθους ἰσχυρισμούς, ὅτι συνοικῶν μετὰ τῆς ἀναιρεσειούσης θείας του ἐν τῷ ἐν τῇ ἀγωγῇ του περιγραφομένῳ οἰκοπέδῳ, εἰς αὐτὴν ἀνήκοντι, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι αὕτη καθὸ περιθαλπομένη παρ' αὐτοῦ ἤθελε δωρήσει αὐτὸ πρὸς αὐτόν, ὡς τὸ ὑπεσχέθη, ἀνήγειρε δὲ δι' ἰδίων ἐξόδων ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τούτου οἰκίαν, καὶ ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα ἀντέκρουσε ταῦτα πάντα ὡς ψευδῆ, ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐνάγοντα ν' ἀποδείξῃ ἐγγράφως τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του, ἐπιτρέψαν δὲ εἰς αὐτὸν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τῆς οἰκίας καὶ τῶν ἕνεκα ταύτης δαπανῶν, παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῶν **248** καὶ **300** ἄρθρων τῆς πολ. δικ. καὶ τὸ **42** τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καθότι καίτοι παραδεχόμενον, ὅτι ἦτον ἀδύνατον εἰς τὸν ἐνάγοντα ν' ἀποδείξῃ ἐγγράφως τὰς παρ' αὐτοῦ γενομένας δαπάνας, οὐχ' ἧττον ὅμως ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς του, τουτέστιν ἡ ὑπόσχεσις τῆς δωρεᾶς, ἔπρεπε κατὰ τὸ ἄρθρον **42** τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ν' ἀποδειχθῇ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, καθότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως ταύτης ἐξήρτητο τὸ τῆς ἀποζημιώσεως δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τούτου, ὅτι τὸ ἐφετεῖον ἐπέτρεψε τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν θεωροῦν αὐτὸν ὡς διαχειριστὴν ξένης περιουσίας, δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἡ ἀγωγή, ὡς βεβαιοῖ τὸ ἴδιον ἐφετεῖον, στηρίζεται ἐπὶ ἄλλων λόγων, καὶ δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι

τοιαύτη πρότασις ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου· τέλος ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐπετράπη λόγῳ, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῆς ὑποσχεθείσης δωρεᾶς, ἐνῷ τὸ 42 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαιτεῖ ἀνεξαιρέτως πᾶσα δωρεὰ ν' ἀποδεικνύηται δι' ἐπισήμου ἐγγράφου. »

§ 42² *Σχέδια πόλεων*(1).—*Αποζημιώσεις διὰ ῥυμοτομίας*.— Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περὶ σχεδίου τῶν πόλεων πράξεις τῆς ἀρχῆς; ὄχι· ἴδε τὴν 244 τοῦ 58 πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 43. Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν συμφωνίαν, ἥτις ἀφορᾷ τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν πρόσληψιν γηπέδου τινός. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 271 τοῦ 52.

§ 44. Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ἀπαιτεῖ δημόσιον ἔγγραφον περὶ τῆς συνομολογήσεως, ὅτι ὁ οἰκοδομῶν δὲν παρεβίασε τὴν οἰκοδομήσιμον γραμμήν, καθότι δὲν πρόκειται περὶ ἐκποιήσεως μέρους οἰκοπέδου. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 117 τοῦ 66.

§ 45. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, μηνολογημένον τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1836, δὲν ἀποτελεῖ νόμιμον τίτλον πρὸς χρησικτησίαν, ὡς ἰσχύοντος τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου· ὥστε καὶ τὸ δημόσιον, ἐπικαλούμενον τὴν κτητικὴν παραγραφήν, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν τίτλον του ἢ δι' ἐπισήμου συμβολαίου ἢ δι' ἐπισήμου πράξεως, δυνάμει τῆς ὁποίας κατελήφθη διὰ δημοσίαν ἀνάγκην γήπεδόν τι. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 257 τοῦ 65.

§ 46. *Κατακυρώσεως ἐκθέσεις*.—Ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων ἡ κατακυρωτικὴ ἔκθεσις πρέπει νὰ συντάσσηται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, διὰ τῆς προσλήψεως δύο μαρτύρων; Ἡ ἐκ τῆς παραβιάσεως τῆς διατυπώσεως ταύτης διάταξις εἶναι δημοσίας τάξεως, ἀφορῶσα τὴν οὐσίαν τοῦ συναλλάγματος, καὶ διὰ τοῦτο μὴ καλυπτομένη διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου ἀποδοχῆς της; Πρλ. ὅσα ἔγραψα εἰς Εὐρ. κγ. σ. 27 ἐπ. καὶ ἀπ. ΑΠ. 145 τοῦ 60.

Περὶ προσόντων τῶν ἐκθέσεων ὅρα Εὐρ. λέξ. ὑπομνήματα, ἰδίως § 8.

---

(1) Ὅρα ἀπόφασιν ἐφετ. Ἀθηνῶν 8864 ἐν λ. Συναλλάγματα.

§ 47. *Ἐντολὴ περὶ πωλήσεως.* — Ἡ ἐντολή, ἣν δίδει τὶς εἰς τρίτον διὰ νὰ πωλήσῃ ἢ δωρήσῃ ἐν ὀνόματί του ἀκίνητον, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συντάσσηται ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἀλλὰ δύναται νὰ δοθῇ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου.

Τοῦτο ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἔγκρισιν, ἥτις ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐντολῇ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 11 τοῦ 59 (κυροῦσα τὴν 106 τοῦ 57 καὶ 111 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ν.) φέρουσα (1)·

Τὸ ἄρθ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ γίνωνται ἄλλως πως εἰμὴ ἐπισήμως ἐνώπιον συμβολαιογράφου μόναι αἱ μεταξὺ ζώντων δωρεαὶ καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ συμβόλαια τὰ μεταβιβάζοντα κυριότητα ἀκινήτων, δὲν διατάττει δὲ ποσῶς καὶ ὅτι ἡ ἐξουσία ἢ ἡ ἐντολή, ἣν παρέχει τις εἰς τρίτον διὰ νὰ πωλήσῃ ἢ δωρήσῃ ἐν ὀνόματί του τὸ κτῆμά του, νὰ δίδηται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἤτοι ἐπισήμως ἐνώπιον συμβολαιογράφου· ἑπομένως ἡ μὲν πρᾶξις δι' ἧς μεταβιβάζεται ἡ κυριότης πρέπει νὰ γίνηται διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἄλλως θεωρεῖται ἄκυρος ἡ δεδομένη ἐξουσία καὶ ἐντολὴ πρὸς τρίτον διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπαλλοτριώσεως δυναμένη νὰ δοθῇ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἀφοῦ ὁ μνησθεὶς νόμος δὲν τὸ ἀπαγορεύει· διότι ἡ θέλησις, ἣν δίδει ὁ ἐντολεὺς πρὸς τὸν ἐντολοδόχον ἢ ἡ ἐξουσία ἣν παρέχει πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τοιαύτην πρᾶξιν, εἶναι ὅλως διάφορος ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν σχέσιν μεταξὺ τοῦ ἐντολέως καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ μεταβιβασθησομένου κτήματος πραγματικοῦ δικαιώματος· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ μὲν πρᾶξις τῆς πρὸς τὸν Σωμάκην γενομένης δωρεᾶς συνετάχθη ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ εἰρημένος ἀπαγορευτικὸς νόμος τῆς Ἑλλάδος· ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ Κωνσταντίνου Σακελλαρίου διὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Σακελλαρίου δωρεὰν καὶ ἐπὶ τοῦ μεριδίου αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, ἡ ὁποία ἔγκρισις κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς ἰσοδυναμεῖ μὲ δοθεῖσαν ἐντολήν, ἠδύνατο νὰ γίνῃ καὶ δι' ἐπιστολῆς ὥστε οὔτε τὸν περὶ χαρτ. νόμον οὐδ' ἄλλον τινὰ παρεβίασε, θεωρῆσαν ἰσχυρὰν τὴν δι' ἐπιστολῆς τοῦ Κ. Σακελλαρίου γενομένην ἔγκρισιν τῆς δωρεᾶς, ἀφοῦ ἐξεπληρώθη ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου, συνταχθείσης τῆς πράξεως τῆς δωρεᾶς ἐπισήμως κατὰ τὸ 1837 ἔτος ἐνώπιον τοῦ τότε Ἑλληνικοῦ προξένου Κωνσταντίνου Σακελλαρίου ὡς συμβολαιογράφου.

(1) Ὅρα τας ἐπ. §§.

§ 48. *Προκειμένου λόγου περὶ ἑταιρικῆς ἀγορᾶς, ἀπαιτεῖται σύνταξις δημοσίου συμβολαίου* (1).—Εἰδικώτερον, ὅταν ἀποδεικνύηται ὅτι ὁ Α καὶ ὁ Β συνῆψαν ἑταιρίαν ἵνα ἀγοράσωσιν ἑταιρικῶς κτῆμά τι τοῦ Γ, ὅπερ ὁ Α ἠγόρασε συνεπείᾳ τῆς συμβάσεως ταύτης, ὁ Β δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν μερίδα του, καίτοι μὴ συνταχθέντος περὶ τῆς ἀγορᾶς ταύτης ἐπισήμου συμβολαίου μεταξὺ τῶν δύο, ἤτοι τοῦ Α καὶ Β;—ἐν ἄλλοις ῥήμασιν, ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου;

Ἰδοὺ θέματά τινα, εἰς ἃ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀνεφύη.

§ 49. α) Μεταξὺ τοῦ Α καὶ τοῦ Β συνέστη ἑταιρία περὶ ἀγορᾶς ἑνὸς μύλου, ὃν τῳόντι κατόπιν ἠγόρασεν ὁ Α, κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ὁποίου ἐκινήθησαν οἱ κληρονόμοι τοῦ Β, ζητοῦντες ν' ἀναγνωρισθῶσι κύριοι τοῦ ἡμίσεως καὶ νὰ διαταχθῇ ἡ εἰς δύο ἴσα μέρη διανομή του. Τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίας, πεισθὲν ἐξ *ἰδιωτικῶν ἐγγράφων* τοῦ Α ὅτι συνέστη ἡ ἑταιρία καὶ ὅτι διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς ἠγοράσθη τὸ ἐπίδικον κτῆμα, παρεδέχθη (ἀπ. 16 τοῦ 1861) τὴν ἀγωγήν, καίτοι μὴ ὑπάρχοντος δημοσίου ἐγγράφου περὶ τῆς συνιδιοκτησίας, διότι (κατὰ τὸ ἐφετεῖον) τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου ἀφορᾷ τὴν ἀμέσως δι' ἀγορᾶς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος εἰς τὸν συμβαλλόμενον ἀγοραστήν, ἐνταῦθα δὲ οἱ ἐνάγοντες ἐνάγουσιν ὡς συνεταῖροι τοῦ ἀμέσως ἀγοράσαντος, δι' ἐπισήμου συμβολαίου, συνεταίρου τοῦ πατρὸς αὐτῶν.—Ἐζητήθη ἀναίρεσις, ἀλλ' ὁ ΑΠ. ἀπέρριψε τὴν ἀναίρεσιν (ἀπ. 351 τοῦ 65), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ ἑταιρίας ἀρχῶν· ἐσκέφθη δὲ οὕτω (2)·

«Ἐπειδὴ τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐξ ὧν τὸ ἐφετεῖον συνήγαγε τὴν πρὸς ἀγορὰν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος σύστασιν τῆς εἰρημένης ἑταιρίας καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ μεταξὺ τῶν πατέρων τῶν διαδίκων δικαίωμα πρὸς συνιδιοκτησίαν, δὲν ἀφορῶσιν ὑποχρέωσιν τοῦ πατρὸς τῶν ἐναγόντων, διότι δι' αὐτοῦ ὁμολογεῖται, καθὰ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, ἡ σύστασις τῆς ἑταιρίας καὶ ἡ ἐν μέρει ἐκτέλεσις αὐτῆς διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος, καὶ συνεπείᾳ τούτων ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδόντος τὰ ἔγγραφα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς ἐντολῆς πηγαζουσῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα τῶν ἐναγόντων, ὥστε ἤρκει μόνη ἡ ὑπογραφὴ τοῦ πατρὸς τῶν ἐναγομένων, ἵνα ἔχωσι κῦρος, κατὰ τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολ. δικονο-

---

(1) Ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 1122 τοῦ 56 ἐν Νομικῇ σελ. 6218.—Εὑρ. 9 σ. 167.

(2) Πρλ. Παπαρρ. § 404 σημ. 20 ἐπ.

μίας, τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἰδιωτικὰ ἔγγραφα· ἐντεῦθεν δ' ἕπεται ὅτι δὲν εἶναι βάσιμοι οἱ τῶν ἀναιρεσειόντων λόγοι, ὅτι ά) πρέπει νὰ ὦσι διπλᾶ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ καὶ β') ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρωσι καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πατρὸς τῶν ἐναγόντων.

»Ἐπειδὴ, ἐξετάσαντος τοῦ ἐφετείου κατ' οὐσίαν τὰς ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων ὑποβληθείσας αὐτῷ προτάσεις, ἀδιάφορόν ἐστιν ἂν ἐν παρόδῳ καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ ἐκτίθησιν ἐν τῇ πέμπτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 16 ἀποφάσεως, ὅτι,ἀποῤῥιφθείσης τῆς περὶ μεταβολῆς τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἐνστάσεως,ἐσφαλμένως ἐπανελήφθη ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων».

§ 50. β) Θέμα ἕτερον ἔρχεται τὸ ἑξῆς·—ὁ Γ καὶ ὁ Δ συνεφώνησαν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου,ἵνα ὁ πρῶτος ἀγοράσῃ τὸ πλειστηριαζόμενον κτῆμα Ε, οὗτινος μάλιστα ὥρισαν καὶ τὰ τεμάχια, ἃ ἔπρεπεν ἕκαστος τῶν συνεταίρων νὰ λάβῃ,τὸ δὲ ἰδιωτικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον κατετέθη παρὰ τῷ Δ, ὅστις, ἀγοράσαντος τοῦ Γ τὸ κτῆμα, ἐκίνησεν ἀγωγὴν περὶ τῆς μερίδος του.—Ὁ Γ ἀντέταξεν ὅτι ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀποῤῥιπτέα, μὴ ὑπάρχοντος ἐπισήμου συμβολαίου περὶ τῆς εἰς τὸν Α πωλήσεως.—Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἀπεφήνατο ὅτι ὁ Γ δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριότητα τοῦ Δ ἐπὶ τῆς μερίδος του καὶ νὰ ἐκδώσῃ ἐπίσημον πωλητήριον περὶ αὐτῆς,ὃ, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, ἀναπληροῖ ἡ ἀπόφασις.—Ἰδοὺ πῶς τὸ ἐφετεῖον σκέπτεται ἐν τῇ 18797 (1) τοῦ 61 ἀποφάσει αὐτοῦ.

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίῳ συνταχθέντι παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν τὴν 26 Αὐγούστου 1858, ὁ ἐναγόμενος καὶ ἐκκαλῶν Α. Γούδας ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἠγόρασε παρὰ τοῦ Ἀλ. Ῥαγκαβῆ, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ παραλάβῃ ἀμέσως εἰς τὴν κυριότητα καὶ διακατοχὴν αὐτοῦ, τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ περιγραφόμενα κτήματα τοῦ πωλητοῦ, ἤτοι μίαν ἄμπελον καὶ ἓν περιβόλιον μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν, ὑπὸ τὸν διαλυτικὸν ὅρον τῆς καταβολῆς τοῦ συμφωνηθέντος τιμήματος εἰς δραχ. 20,000 ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τοῦ συμβολαίου, διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1858 ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Α. Γούδα, μὴ ἀμφισβητηθεῖσαν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς προκειμένης ἀνακοπῆς,

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 9241. Διὰ τῆς 10444 ἀποφάσεως οἱ αὐτοὶ ἐφέται ἐπέτρεψαν ὅρκον περὶ τῆς ἑταιρικῆς ἀγορᾶς ἀκινήτου. Πρλ. Εὐρ. 11 σ. 310 (λ. Ὅρκος).

ὁμολογεῖ οὗτος ὅτι «τὴν κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Δ. Σούτσου ἀγορὰν ἰδιοκτησίας ἐνήργησε συντροφικῶς μετὰ τοῦ Κ. Κ. Δρόσου, Ν. Δρόσου καὶ Δ. Καλλιφρονᾶ, καὶ ὅτι γενομένης πρότερον τῆς διαλογῆς ὁ Δρόσος ἔλαβε τὴν οἰκίαν καὶ μέρος τοῦ περιβολίου τὸ πρὸς ἄρκτον τῶν μικρῶν οἰκοδομῶν κλ. καὶ ὅτι ὁ Δρόσος ἔδωκε δραχ. 2,000 πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος τῆς ἀναλογίας του.

»Ἐπειδὴ τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ Δρόσου παραδοθὲν παρὰ τοῦ Α. Γούδα, ὡς συνομολογοῦσιν οἱ διάδικοι, εἶχεν ὡς ἀντικείμενον τὴν διομολόγησιν τοῦ Α. Γούδα, περὶ τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ ὑποχρεώσεων ἐκ τῆς συμφωνίας τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος ἐν ἰδίῳ μὲν ὀνόματι τοῦ Α. Γούδα, μόνου ἐν τῷ συμβολαίῳ φαινομένου ἀγοραστοῦ, ἀλλὰ πραγματικῶς διὰ λογαριασμὸν καὶ τοῦ συνεταίρου αὐτοῦ Δρόσου, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ ὁριζομένην μερίδα τούτου καὶ ἐκ τῆς καταβολῆς τοῦ εἰς τὸν Δρόσον ἀναλογοῦντος μέρους τοῦ τιμήματος εἰς χεῖρας τοῦ Α. Γούδα, καθόσον δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον δὲν ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν τινὰ τοῦ Δρόσου, διότι δι' αὐτοῦ ὁμολογεῖται μόνον παρὰ τοῦ Γούδα ἡ σύστασις τοῦ ὡς ἀναμφισβητήτου προϋποτιθεμένου συναλλάγματος τῆς ἑταιρίας καὶ ἐντολῆς καὶ ἡ ἐν μέρει ἐκτέλεσις τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ τῶν συνεταίρων ἐντολῆς διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος, καὶ συνεπείᾳ τούτων ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ συμβολαίου τῆς ἐντολῆς πηγαζουσῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ πρὸς τὸν Δρόσον, ἤρκει μόνη ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Γούδα, ὅπως ἔχῃ κῦρος τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον κατὰ τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολ. δικονομίας· ἑπομένως ὀρθῶς διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἀπεῤῥίφθη ἡ περὶ ἀκυρότητος τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐκκαλοῦντος Γούδα.

»Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ῥηθέντος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου δὲν συνομολογεῖται ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος ὅλου ἢ μέρους τοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Γούδα ἀγορασθέντος κτήματος πρὸς τὸν Δρόσον, ὁμολογεῖται δὲ μόνον ἡ προηγουμένη ἐκ συμφωνηθείσης ἑταιρίας δοθεῖσα ἐντολὴ τοῦ Δρόσου πρὸς τὸν Γούδαν καὶ ἀποδοχὴ αὐτῆς τῆς ἐντολῆς παρὰ τοῦ Γούδα, ἐξ ἧς προκύπτει καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ Α. Γούδα πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς κυριότητος τοῦ Δρόσου ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ κτήματος τοῦ ἀγορασθέντος διὰ λογαριασμὸν τούτου παρὰ τοῦ Α. Γούδα, ἡ δὲ ὁμολογία αὕτη τοῦ Α. Γούδα ἀφορῶσα ἁπλῶς ἀπόδειξιν συστάσεως ἑταιρίας καὶ ἐντολῆς οὐδόλως ἀντίκειται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νό-

μίας, τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἰδιωτικὰ ἔγγραφα· ἐντεῦθεν δ' ἕπεται ὅτι δὲν εἶναι βάσιμοι οἱ τῶν ἀναιρεσειόντων λόγοι, ὅτι α΄) πρέπει νὰ ὦσι διπλᾶ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ καὶ β΄) ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρωσι καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πατρὸς τῶν ἐναγόντων.

»Ἐπειδὴ, ἐξετάσαντος τοῦ ἐφετείου κατ' οὐσίαν τὰς ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων ὑποβληθείσας αὐτῷ προτάσεις, ἀδιάφορόν ἐστιν ἂν ἐν παρόδῳ καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ ἐκτίθησιν ἐν τῇ πέμπτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 16 ἀποφάσεως, ὅτι, ἀποῤῥιφθείσης τῆς περὶ μεταβολῆς τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἐνστάσεως, ἐσφαλμένως ἐπανελήφθη ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων».

§ 50. β) Θέμα ἕτερον ἔρχεται τὸ ἑξῆς·—ὁ Γ καὶ ὁ Δ συνεφώνησαν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἵνα ὁ πρῶτος ἀγοράσῃ τὸ πλειστηριαζόμενον κτῆμα Ε, οὗτινος μάλιστα ὥρισαν καὶ τὰ τεμάχια, ἃ ἔπρεπεν ἕκαστος τῶν συνεταίρων νὰ λάβῃ, τὸ δὲ ἰδιωτικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον κατετέθη παρὰ τῷ Δ, ὅστις, ἀγοράσαντος τοῦ Γ τὸ κτῆμα, ἐκίνησεν ἀγωγὴν περὶ τῆς μερίδος του.—Ὁ Γ ἀντέταξεν ὅτι ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀποῤῥιπτέα, μὴ ὑπάρχοντος ἐπισήμου συμβολαίου περὶ τῆς εἰς τὸν Α πωλήσεως.—Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἀπεφήνατο ὅτι ὁ Γ δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριότητα τοῦ Δ ἐπὶ τῆς μερίδος του καὶ νὰ ἐκδώσῃ ἐπίσημον πωλητήριον περὶ αὐτῆς, ὃ, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, ἀναπληροῖ ἡ ἀπόφασις.—Ἰδοὺ πῶς τὸ ἐφετεῖον σκέπτεται ἐν τῇ 18797 (1) τοῦ 61 ἀποφάσει αὐτοῦ.

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίῳ συνταχθέντι παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν τὴν 26 Αὐγούστου 1858, ὁ ἐναγόμενος καὶ ἐκκαλῶν Α. Γούδας ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἠγόρασε παρὰ τοῦ Ἀλ. Ῥαγκαβῆ, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ παραλάβῃ ἀμέσως εἰς τὴν κυριότητα καὶ διακατοχὴν αὐτοῦ, τὰ ἐν τῷ συμβολαίῳ περιγραφόμενα κτήματα τοῦ πωλητοῦ, ἤτοι μίαν ἄμπελον καὶ ἓν περιβόλιον μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν, ὑπὸ τὸν διαλυτικὸν ὅρον τῆς καταβολῆς τοῦ συμφωνηθέντος τιμήματος εἰς δραχ. 20,000 ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τοῦ συμβολαίου, διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1858 ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Α. Γούδα, μὴ ἀμφισβητηθεῖσαν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς προκειμένης ἀνακοπῆς,

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 9241. Διὰ τῆς 10444 ἀποφάσεως οἱ αὐτοὶ ἐφέται ἐπέτρεψαν ὅρκον περὶ τῆς ἑταιρικῆς ἀγορᾶς ἀκινήτου. Πρλ. Εὐρ. 11 σ. 310 (Λ. Ὅρκος).

ὁμολογεῖ οὗτος ὅτι «τὴν κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Δ. Σούτσου ἀγορὰν ἰδιοκτησίας ἐνήργησε συντροφικῶς μετὰ τοῦ Κ. Κ. Δρόσου, Ν. Δρόσου καὶ Δ. Καλλιφρονᾶ, καὶ ὅτι γενομένης πρότερον τῆς διαλογῆς ὁ Δρόσος ἔλαβε τὴν οἰκίαν καὶ μέρος τοῦ περιβολίου τὸ πρὸς ἄρκτον τῶν μικρῶν οἰκοδομῶν κλ. καὶ ὅτι ὁ Δρόσος ἔδωκε δραχ. 2,000 πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος τῆς ἀναλογίας του.

»Ἐπειδὴ τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ Δρόσου παραδοθὲν παρὰ τοῦ Α. Γούδα, ὡς συνομολογοῦσιν οἱ διάδικοι, εἶχεν ὡς ἀντικείμενον τὴν διομολόγησιν τοῦ Α. Γούδα, περὶ τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ ὑποχρεώσεων ἐκ τῆς συμφωνίας τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος ἐν ἰδίῳ μὲν ὀνόματι τοῦ Α. Γούδα, μόνου ἐν τῷ συμβολαίῳ φαινομένου ἀγοραστοῦ, ἀλλὰ πραγματικῶς διὰ λογαριασμὸν καὶ τοῦ συνεταίρου αὐτοῦ Δρόσου, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ ὁριζομένην μερίδα τούτου καὶ ἐκ τῆς καταβολῆς τοῦ εἰς τὸν Δρόσον ἀναλογοῦντος μέρους τοῦ τιμήματος εἰς χεῖρας τοῦ Α. Γούδα, καθόσον δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον δὲν ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν τινὰ τοῦ Δρόσου, διότι δι' αὐτοῦ ὁμολογεῖται μόνον παρὰ τοῦ Γούδα ἡ σύστασις τοῦ ὡς ἀναμφισβητήτου προϋποτιθεμένου συναλλάγματος τῆς ἑταιρίας καὶ ἐντολῆς καὶ ἡ ἐν μέρει ἐκτέλεσις τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ τῶν συνεταίρων ἐντολῆς διὰ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος, καὶ συνεπείᾳ τούτων ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ συμβολαίου τῆς ἐντολῆς πηγαζουσῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ πρὸς τὸν Δρόσον, ἤρκει μόνη ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Γούδα, ὅπως ἔχῃ κῦρος τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον κατὰ τὸ ἄρθρον 409 τῆς πολ. δικονομίας· ἐπομένως ὀρθῶς διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἀπεῤῥίφθη ἡ περὶ ἀκυρότητος τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐκκαλοῦντος Γούδα.

»Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ῥηθέντος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου δὲν συνομολογεῖται ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος ὅλου ἢ μέρους τοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Γούδα ἀγορασθέντος κτήματος πρὸς τὸν Δρόσον, ὁμολογεῖται δὲ μόνον ἡ προηγουμένη ἐκ συμφωνηθείσης ἑταιρίας δοθεῖσα ἐντολὴ τοῦ Δρόσου πρὸς τὸν Γούδαν καὶ ἀποδοχὴ αὐτῆς τῆς ἐντολῆς παρὰ τοῦ Γούδα, ἐξ ἧς προκύπτει καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ Α. Γούδα πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς κυριότητος τοῦ Δρόσου ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ κτήματος τοῦ ἀγορασθέντος διὰ λογαριασμὸν τούτου παρὰ τοῦ Α. Γούδα, ἡ δὲ ὁμολογία αὕτη τοῦ Α. Γούδα ἀφαρῶσα ἁπλῶς ἀπόδειξιν συστάσεως ἑταιρίας καὶ ἐντολῆς οὐδόλως ἀντίκειται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νό-

μου, καὶ ἑπομένως ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀρθῶς διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἀπεῤῥίφθη ἡ περὶ ἀκυρώσεως τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου ἔνστασις τοῦ Α. Γούδα, ἡ στηριζομένη εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου οὐκ ὀρθῶς διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρίζεται εἰς τὸν Δρόσον ὡς ὑπάρχον δικαίωμα συγκυριότητος ἐπὶ τοῦ κτήματος τοῦ ἀγορασθέντος παρὰ τοῦ Γούδα, καθόσον τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ ὁ Δρόσος διὰ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου τῆς 29 Αὐγούστου 1858, ἐνῷ οὐδὲ συνομολογεῖται διὰ τούτου, οὐδὲ ἠδύνατο κατὰ τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου νὰ συνομολογηθῇ διὰ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἡ μεταβολὴ τῆς κυριότητος καὶ τῆς κατοχῆς τοῦ κτήματος παρὰ τοῦ Α. Γούδα, φαινομένου μόνου ἀγοραστοῦ διὰ τοῦ ἐπισήμου συμβολαίου τῆς 26 Αὐγούστου 1858 ὑπὲρ τοῦ Δρόσου, μὴ προσάγοντος ὡς τίτλον τῆς κυριότητος αὐτοῦ ἔγγραφον ἐπίσημον περὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος ἐπ' ὀνόματι ἢ διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ.

»Ἐπειδὴ ἔκτε τῆς ἐν τῷ ἀπὸ 26 Αὐγούστου 1858 ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ διαλαμβανομένης φράσεως τοῦ Α. Γούδα ὅτι *γενομένης πρότερον τῆς διαλογῆς ὁ Δρόσος* ἔλαβε *τὴν οἰκίαν καὶ μέρος τοῦ περιβολίου κλπ.* καὶ ἐκ τοῦ μὴ ἀμφισβητηθέντος ἰσχυρισμοῦ τοῦ Δρόσου τοῦ καὶ διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου ἀποδεικνυομένου, ὅτι ὁ *ἀντίδικος αὐτοῦ ὑπεσχέθη πρὸ τῆς ἀγορᾶς τῶν κτημάτων τοῦ Ῥαγκαβῆ ν' ἀγοράσῃ ταῦτα δι' εταιρικὸν λογαριασμὸν κλπ.* ἀποδεικνύεται ὅτι πρὸ τῆς συνομολογήσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου κατ' αὐτὴν τὴν σύστασιν τῆς μεταξὺ τῶν διαδίκων συμφωνίας περὶ τῆς ἑταιρικῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος, συνεφωνήθη συνάμα μεταξὺ αὐτῶν, ὅτι ὁ Δρ. Δρόσος ἤθελε λάβει μετὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος τὸ μέρος τὸ ὁριζόμενον ἐν τῷ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ τῆς 29 Αὐγούστου 1858· ὥστε τὸ ὡρισμένον τοῦτο μέρος τοῦ ὅλου κτήματος ἠγόρασεν ὁ Γούδας διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δρόσου καίτοι ἐν ἰδίῳ ὀνόματι κατὰ τὴν συμφωνίαν, συνομολογήσας τὴν ἀγορὰν τοῦ ὅλου κτήματος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου· οὐκ ὀρθῶς ὅθεν διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως θεωρεῖται ὡς ἀκύρως διὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου τῆς 29 Αὐγούστου συνομολογουμένη δῆθεν διανομὴ κοινοῦ κτήματος καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐξ ἀδιανεμήτου συγκύριος αὐτοῦ ὁ Δρόσος μετὰ τοῦ Γούδα, ἐνῷ ἡ περὶ τῆς *διαλογῆς* (κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου) τῶν μερῶν τοῦ κτήματος μεταξὺ τῶν συνεταίρων συμφωνία γενομένη πρὸ τῆς ἀγορᾶς τοῦ κτήματος καὶ τῆς παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Γούδα δὲν ἀπετέλει κυρίως

διανομὴν ἐπιφέρουσαν μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ κτήματος ὁποίαν προνοεῖ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου, ἀλλὰ διὰ τῆς τοιαύτης συμφωνίας ὁρίζεται τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκ μέρους τοῦ Δρόσου διδομένης ἐντολῆς πρὸς τὸν Γούδαν ὀφείλοντα ν' ἀγοράσῃ διὰ λογαριασμὸν τοῦ συνεταίρου αὐτοῦ τὸ ὡρισμένον ἐκεῖνο μέρος τοῦ κτήματος καίτοι συνέταττε τὸ συμβόλαιον τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, διότι ἀδιαιρέτως ἐπωλεῖτο παρὰ τοῦ πρώτου ὁλόκληρον τὸ κτῆμα· ἐνήργει δὲ ὁ Γούδας δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν τὴν ἀγορὰν μόνον τοῦ μέρους τοῦ κτήματος τοῦ ἀπολειπομένου μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἐκείνου, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀγορασθῇ διὰ λογαριασμὸν τῶν συνεταίρων αὐτοῦ.

»Ἐπειδὴ δὲ ὁ Α. Γούδας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποδεικνυομένης, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐξ ἐντολῆς ὑποχρεώσεως αὐτοῦ, ἵνα ἀγοράσῃ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δρόσου τὸ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ τῆς 28 Αὐγούστου 1858 ὁριζόμενον τῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου παρὰ τοῦ Γούδα ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀγορασθέντων κτημάτων, ὀφείλει νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὸν Δρόσον τὰ ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου δικαιώματα, ἅτινα διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου ἀναγνωρίζονται ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν Γούδαν (Ν. 52 πρ. Π. 2 Ν. 8. § 10 Π. 17. 1)· ἔχει δ' ὁ Δρόσος τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ Γούδα τὴν εἰς αὐτὸν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους τοῦ κτήματος διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ προσήκοντος τίτλου, ἤτοι ἐπισήμου ἐγγράφου βεβαιοῦντος ὅτι ὁ Γούδας ἠγόρασε διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δρόσου τὸ μέρος τῶν κτημάτων τοῦ Ἀλ. Ῥαγκαβῆ τὸ ὁριζόμενον ἐν τῷ ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1858 ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ καὶ ἀναγνωρίζοντος τὸν Δρόσον ὡς κύριον τοῦ μέρους τούτου τῶν αὐτῶν κτημάτων, καθόσον ἄνευ τοιούτου τίτλου δὲν δύναται ὁ Δρόσος νὰ ἔχῃ τὴν νόμιμον ἀπόδειξιν τῆς κυριότητος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

»Ἐπειδὴ ἡ πρὸς συνομολόγησιν δημοσίου ἐγγράφου ὑποχρέωσις αὕτη τοῦ Α. Γούδα δὲν εἶναι ἐκ τῶν πρὸς ἐπιχείρησιν ὡρισμένων πράξεων ἐνοχῶν (quae in faciendo consistunt), εἰς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ καταναγκασθῇ ὁ ὀφειλέτης κατὰ τὴν ἀρχὴν nemo potest cogi precisae ad factum, καὶ τῶν ὁποίων ἑπομένως ἡ ἀθέτησις ἐξ ἀνάγκης συνεπάγεται τὴν καταδίκην τοῦ ὀφειλέτου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ νομίμου διαφέροντος τοῦ ἔχοντος τὴν ἀπαίτησιν κατὰ τὸν § 7. ν. 3, 16 (ἄρθρ. 882 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικ.), διότι ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται κυρίως εἰς τὰς ἐνοχὰς πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων, καθ' ἃς ἡ ἐνέργεια τοῦ ὀφειλέτου δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλου προσώπου, ὡς προ-

κύπτει ἰδίως ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθρου 882 τῆς πολ. δικ. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐπίσημον συμβόλαιον, ὅπερ ὀφείλει νὰ συνομολογήσῃ ὁ Γούδας, δύναται ν' ἀναπληρωθῇ διὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως τῆς ἀναγνωριζούσης, ὅτι ὁ Γούδας διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δρόσου, ὡς ἐντολοδόχος τούτου, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου ἠγόρασε τὸ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ τῆς 29 Αὐγούστου 1858 ὁριζόμενον μέρος τῶν διὰ τοῦ εἰρημένου ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου πωληθέντων κτημάτων καὶ ὅτι ἡ κυριότης τοῦ μέρους τούτου ἀνήκει εἰς τὸν Δρόσον αὐτὸν (Ν. 20 § 2. 13 καὶ 65 Π. 41 1. 6. Π 39 5)· δὲν ἀντίκειται δὲ εἰς τοῦτο ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου, διότι κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν διαδίκων τὴν βεβαιουμένην διὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου τῆς 29 Αὐγούστου 1858 δὲν ἐπρόκειτο ν' ἀγοράσῃ ὁ Γούδας δι' ἴδιον λογαριασμὸν ὁλόκληρον τὸ παρὰ τοῦ Ῥαγκαβῆ πωληθὲν αὐτῷ κτῆμα καὶ δι' ἰδιαιτέρας πωλήσεως νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα μέρους τοῦ αὐτοῦ κτήματος πρὸς τὸν Δρόσον, ἀλλ' ὑπεσχέθη ὁ Γούδας ἀγοράζων δι' ἑαυτὸν ἓν μέρος κτήματος τοῦ Α. Ῥαγκαβῆ ν' ἀγοράσῃ συγχρόνως διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δρόσου τὸ ἐπίδικον μέρος τοῦ αὐτοῦ κτήματος, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου διὰ τὴν πώλησιν τοῦ μέρους τούτου καταβληθὲν παρὰ τοῦ Δρόσου εἰς χεῖρας τοῦ Γούδα (ὡς συνομολογεῖται παρὰ τῶν διαδίκων) συμπεριελήφθη εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίου διὰ τὴν πώλησιν τοῦ ὅλου κτήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ὅτι ἡ ἀγορὰ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος συνομολογηθεῖσα κατὰ τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 882 συμβολαίῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γούδα ἐγένετο πραγματικῶς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δρόσου δι' οἱουδήποτε ἐπισήμου ἐκτελεστοῦ ἐγγράφου βεβαιουμένη, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τίτλος τῆς κυριότητος τοῦ Δρόσου. Ἐν περιπτώσει ἑπομένως καθ' ἣν ἀρνηθῇ ὁ Γούδας τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιβαλλομένης αὐτῷ ὑποχρεώσεως πρὸς ἔκδοσιν τακτικοῦ τίτλου τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐνάγοντος Δρόσου, δύναται νὰ διαταχθῇ ὅπως ἡ παροῦσα ἀπόφασις ἐπέχει τόπον τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὡς ἀποφαίνονται καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπισημοτέρων νομοδιδασκάλων καὶ ἡ νομολογία τῶν Γαλλικῶν δικαστηρίων ἐπὶ ἀναλόγου τῆς προκειμένης περιπτώσεως, καθ' ἣν πρόκειται περὶ ὑποχρεώσεως πρὸς ἔκδοσιν τίτλου δι' ἀπόκτησιν τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος (ὅρα ἰδίως Pothier Vente 480. Toullier dr: fr: T. 9. n⁰. 91—92: ed: franc: Duvergier vente n· 214 ed: 6 κα. 7. Troplong vente n⁰ 115 116 καὶ 127 ed 5. Dalloz 27, 2, 125—arrêt de Paris 10

Μαΐου 1826.)· ἕνεκα δὲ τούτων ἐπιδικαζομένης εἰς τὸν ἐνάγοντα Δρόσον τῆς κυρίας αὐτῆς αἰτήσεως ἵνα ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος Γούδας νὰ ἐκδώσῃ τακτικὸν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐνάγοντος τίτλον, σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1858 ἐγγράφου, καὶ ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοῦ Γούδα πρὸς ἐκτέλεσιν, τῆς ἀποφάσεως ἀναπληρούσης ταύτης τὸν τίτλον τοῦ ἐνάγοντος, καθίσταται ματαία καὶ ἄσκοπος ἡ ἐκδίκασις τῶν ἐπιβοηθητικῶν αἰτήσεων τοῦ ἐνάγοντος περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ διαφέροντος αὐτῷ ἢ τοῦ διπλασίου τοῦ καταβληθέντος τιμήματος κτλ ».

§ 51. γ) Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ ἐντολῆς πρὸς ἀγορὰν ἀκινήτου διὰ κοινὸν λογαριασμόν· ὅθεν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου δύναται ν' ἀποδειχθῇ τοιαύτη συμφωνία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 356 τοῦ 66.

§ 52. δ) Ἰδοὺ δύο ἕτερα θέματα, ἀναγόμενα μὲν εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα, διαφέροντα δὲ κατά τι·

Ὅταν ὁ Α ἠγόρασεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἴδιον λογαριασμὸν γαίας τινάς, κατόπιν δὲ ἐπρότεινε τῷ Β νὰ γίνωσιν ἀπὸ κοινοῦ συγκύριοι αὐτῶν, διὰ τῆς προηγουμένης καταβολῆς τοῦ τιμήματος, ὁ Β δὲν καθίσταται συγκύριος εἰμὴ μετὰ τὴν περὶ τούτου σύνταξιν ἐπισήμου συμβολαίου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 368 τοῦ 62 κυρ. την 19882 ἀπ. ἐφ. Αθ. καί, φέρουσα·

α'Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰς εἰς αὐτὸ ὑποβληθείσας ἀποδείξεις, παρεδέχθη ὅτι ὁ Ν. Στεφανίτσης ἠγόρασεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἴδιον λογαριασμὸν τὰς περὶ ὧν ἡ δίκη γαίας καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ἐγένετο παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν Γενναῖον πρότασις περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ συγκυριότητος τῶν γαιῶν τούτων διὰ τῆς προηγουμένης καταβολῆς τοῦ εἰς αὐτὸν ἀναλογοῦντος μέρους ἐκ τοῦ τιμήματος. Ἑπομένως ὀρθῶς καὶ σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπεφήνατο ὅτι ὁ Γενναῖος δὲν ἐγένετο συγκύριος τῶν γαιῶν τούτων, μὴ συνταχθέντος περὶ τῆς συγκοινωνίας αὐτοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου. Ἄρα ἀνυπόστατοι εἰσὶν ὁ τρίτος τοῦ ἀναιρετηρίου λόγος καὶ ὁ τέταρτος τῶν ἐγγράφων προτάσεων. Ἀπόφ. πολ. 368 ΑΠ. τοῦ 62».

§ 53. ε) Συμφωνία, ἂν παρὰ τοῦ Α ἀγορασθῇ τὸ κτῆμα Β, νὰ θεωρῆται καὶ ὡς συνιδιοκτησία τοῦ Γ κατὰ τὸ ἥμισυ, ὑπάγεται εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, διότι ἡ συμφωνία, αὕτη ὑφ' ὅρον οὖσα πώλησις, παρεῖχε μετὰ τὴν ἐξέλευσιν τοῦ ὅρου, ὑφ' ὃν συνήφθη, δικαίωμα καὶ τοῦ Γ νὰ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ δι' αὐτοῦ ἀγορασθέντος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 224 τοῦ 58, κυρ. τὴν 16134 ἐφ. Ἀθ.;

§ 54. *Συμβιβασμὸς δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου γενόμενος* ἐρωταις ὁ ΑΠ. (ἀπ. 219 τοῦ 50. 106 τοῦ 53) εἶπεν ὅτι εἶναι ἀνίσχυρος. Ὁ Οἰκον. (§ 175 σημ. 5) πολεμεῖ τὴν γνώμην αὐτήν. Πρλ. ΑΠ. 218 τοῦ 56.

§ 55. Ἡ σύμβασις τοῦ νὰ μὴν ἐκτελέσῃ τὶς ἀπόφασιν, ἣν ἐπροκάλεσε πρὸς ἄλλον σκοπὸν, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται δι' ἐπισήμου συμβολαίου, ὡς εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὁρίζει τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου· οὐδ' ἀφορᾷ κατάργησιν τῆς δίκης, καὶ δύναται, ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 98 τοῦ 59, κυρ. τοῦ 1145 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 56. *Λατομεῖα.* — Εἰς συνάλλαγμα περὶ ἐκκοπῆς λίθων ἐκ λατομείου, ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 197 τοῦ 51, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, δὲν ἐπρόκειτο περὶ μεταβολῆς τῆς κατοχῆς τοῦ λατομείου τῶν ἀναιρεσειόντων, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ συμφωνίας τοῦ νὰ κόπτῃ λίθους ἐξ αὐτοῦ ὁ ἀναιρεσίβλητος· ὅπερ ἐστὶ, περὶ πωλήσεως κινητοῦ πράγματος, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεμίαν ἐφαρμογὴν ἔχει τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου· ἑπομένως προκειμένου περὶ τοιαύτης συμφωνίας, καὶ μηδεμιᾶς προσέτι αἰτήσεως γενομένης ῥητῶς, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι δι' αὐτὴν τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἀπαιτεῖ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν προτάσεων τῶν ἀναιρεσειόντων ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, οὐδεμίαν ὤφειλε τοῦτο νὰ κάμῃ αἰτιολογίαν ὡς πρὸς τοιοῦτον ἁπλοῦν λόγον».

§ 57. *Σμύρις Νάξου.*—Οὐδεὶς νόμος, οὔτε ὁ περὶ διαθέσεως τῆς ἐν Νάξῳ Σμύριδος, ἀπαιτεῖ ἐπὶ πάσης ἐνοχῆς τοῦ δημοσίου μετά τινος πολίτου διομολογηθείσης, ἰδίως δ' ἀναγομένης εἰς τὴν Σμύριδα, νὰ συντάσσηται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς συμβάσεως, συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 58, (ἀναιρ. τὴν 15663 ἐφ. Ἀθ.) καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ οὐδεὶς νόμος, οὔτε ὁ περὶ διαθέσεως τῆς ἐν Νάξῳ σμύριδος καὶ τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ Β. διατάγματα, ἐπὶ πάσης ἐνοχῆς τοῦ δημοσίου μετά τινος πολίτου διομολογηθείσης, ἰδίως δ' ἀναγομένης εἰς τὴν σμύριδα, νὰ συντάσσηται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς συμβάσεως συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον· ἡ δὲ σύμβασις, ἣν, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Γιουρδῆ, συνῆψεν ἡ Κυ-

βέρνησις μετὰ τοῦ P. B. Ἄββότ τοῦ ν' ἀνασταλῇ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ δημοσίου συμβολαίου περὶ ἐνοικιάσεως τῆς σμύριδος ταύτης μέχρις οὗ αἱ Βουλαὶ ἀποφανθῶσι περὶ τῆς τροποποιήσεως τινῶν τοῦ συμβολαίου αὐτοῦ ὅρων, οὓς ἀπεδέχθησαν τὰ συμβαλλόμενα μέρη, δὲν περιεῖχέ τι ἀθέμιτον· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον διὰ ν' ἀποφασίσῃ ἂν ὑπῆρξεν ἢ μὴ τοιαύτη σύμβασις, καὶ ἂν τὰ ὑπὸ τοῦ Γιουρδῆ προτεινόμενα ἀπήρτιζον τὴν σύμβασιν, ἢ ἦσαν ἁπλαῖ προτάσεις τοῦ Ἄββότ, ἃς ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀνεδέχθη, ὤφειλε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμήσῃ καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀνωτέρω πρακτικοῦ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὅπερ δὲν ἔπραξε κατὰ παραβίασιν τῆς οὐσιώδους διατάξεως τῶν 170 καὶ 182 ἄρθρων τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ προσέτι τῶν περὶ ἀποδείξεως διατάξεων αὐτῆς».

§ 58. *Μισθώσεις.*—Τὰ περὶ ἐνοικιάσεως συμβόλαια δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 335 καὶ 536 τοῦ 54 ἐν νομικ. σελ. 5934, 5950.

§ 58[a]. Ἡ ἐνοικίασις δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, καὶ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἐνοικιάσεως, διότι ἡ περὶ ἐνοικιάσεως συμφωνία δὲν ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὴν νομὴν τοῦ ἐνοικιαζομένου, ἀλλ' ἡ νομὴ μένει τῷ ἐκμισθωτῇ καὶ μόνον προσωπική τις ὑποχρέωσις αὐτοῦ ἀναφύεται πρὸς τὸν μισθωτήν, ἡ ὑποχρέωσις δηλαδὴ τοῦ νὰ διατηρῇ αὐτὸν ἐν τῇ χρήσει τῆς οἰκίας ἐν ὀνόματί του κατέχοντα. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15307 τοῦ 57.

§ 59. Κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἰδιωτικὸν ἔγγραφον δὲν ἰσχύει, ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως, δι' ἧς οὗτος ἐνοικιάζει διὰ παντὸς εἰς ἐκεῖνον καὶ τοὺς κληρονόμους του κτῆμά τι ἀκίνητον ὑπὸ ὅρους τινάς. Ἀπ. 11510 τοῦ 58.

§ 60. *Πράξεις πρὸ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.*—Περὶ τούτου ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (§ § 1 ἑπόμ.). Προστίθημι δὲ καὶ τὰ ἑξῆς·

§ 61. Τίνι τρόπῳ κατὰ τὸ 1830 μέχρι τῆς παραδόσεως τῆς Εὐβοίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυριαρχίαν ἠγοράζοντο τὰ κτήματα; Ὅρα. ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 58 τοῦ 57. Πρλ. τὴν λ. Χοτσέτια καὶ Εὐρ. κγ. σ. 271 § 18.

§ 62. Ὅταν ἡ σύμβασις κατηρτίσθη πρὸ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ὑπάρχει περίπτωσις, περὶ ἧς νὰ συνταχθῇ δημόσιον

ἔγγραφον, οὔτε ἀνατρέπει τὴν ἰσχὺν τῆς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ προηγουμένου δικαίου καταρτισθείσης ταύτης συμβάσεως τὸ γεγονὸς ὅτι αὕτη ἐξετελέσθη μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, διότι τὸ κῦρος τοῦ πρὸς κτῆσιν τῆς κυριότητος τίτλου πρέπει ἀναγκαίως νὰ κριθῇ κατὰ τὸν ἐπὶ τῆς δυνάμει τοῦ τίτλου τούτου, γενομένης παραδόσεως, εἰσαχθέντα νόμον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 195 τοῦ 55 (1).

§ 63. Ὅταν διατείνηταί τις ὅτι ἡ ἀπόκτησις ἀκινήτου δὲν ἐγένετο κατὰ τὸν νόμον τὸν τότε ἰσχύοντα, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν τοῦ νόμου αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 60 τοῦ 58, κυρ. τὴν 9346 ἐφ. Ἀθ.

§ 64. **Locus regit actum.** Περὶ τοῦ κανόνος αὐτοῦ ὅρα τὰ ἐν Θέμιδι 8 σ.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὁ κανὼν οὗτος, ὅτι δηλ. ὁ τύπος ῥυθμίζεται κατὰ τὸν τόπον, ὑπόκειται εἰς τὸν περιορισμὸν ἐπιτακτικῶν διατάξεων, καθ' ἃς ἐπὶ εἰδικῶν πράξεων ἀπαιτοῦνται ὡρισμένοι τύποι. Κατὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον, ἄρθρον 42, προικοσύμφωνα, ἔγγραφα δωρήσεως, διανομῆς καὶ ὑποθήκης, καὶ συμβόλαια μεταβιβαστικὰ κατοχῆς καὶ κυριότητος εἶναι ἄκυρα μὴ γενόμενα ἐνώπιον συμβολαιογράφου. Ὡς ἐκ τούτου ἔγγραφα γενόμενα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ περὶ ἀκινήτων κειμένων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δὲν ἔχουν ἰσχὺν, ἰδιωτικὰ ὄντα, ἐν ᾧ τὰ δημόσια ἔχουν τὴν αὐτὴν δύναμιν τῶν ἡμετέρων, κηρυχθέντα ἐκτελεστά (2). Πρβλ. Καλ. α § 115 ἐν τέλ.

§ 65. Τὸ κῦρος δωρεᾶς γενομένης παρ' ἀλλοδαποῦ εἰς ἡμεδαπὸν, ἀντικείμενον ἐχούσης ἀκίνητα κτήματα (ἢ τὴν ἐπικαρπίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι), δικάζεται κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 23 τοῦ 45, ἣν ἐν τῇ λ. Ἀλλοδαποί.

ΣΗΜ. Ἐν Εὑρετ. λέξ. Ἁρμοδ. πολ. ἐν γένει (§ 162) γίνεται λόγος περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος.

§ 66. Γυνὴ ἀλλοδαπὴ δύναται νὰ δωρῇ τὰ ἀκίνητα ἐξώπροικα ἄνευ ἀδείας τοῦ συζύγου της. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 37 τοῦ 45.

§ 67. *Τύπος, καθ' ὃν συνετάσσοντο ἐπὶ Τουρκίας τὰ συμβόλαια τῆς πωλήσεως, τῆς δωρεᾶς κλ.* (3).—Δὲν δύναται νὰ προ-

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ν. 198 τοῦ 51 ἐν νομ. σ. 5400.

(2) Τοῦτο παρεδέχθησαν περὶ ἐγγράφου ἀφορῶντος παραχώρησιν ὑποθήκης οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται. Ἀπ. 7243. Εὑρ. ια. σ. 170.

(3) Πρλ. τὰ ἐν λ. Χοτσέτια.

καθῇ τὸ πρῶτον ἐφεσίμως ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι κατὰ τὸ Τουρκικὸν δίκαιον αἱ πωλήσεις ἢ δωρεαὶ ἀκινήτων πρέπει νὰ γίνωνται διὰ χοτζετίουυ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 59.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξ. Χαρτόσημον (σελ. 121—155).

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ.

§ 1. *Πένητες.—Ὁμόδικοι αὐτῶν κτλ.*—Ἀπηλλαγμένοι τῆς καταβολῆς τῶν τοῦ χαρτοσήμου τελῶν εἰσὶν οἱ πένητες. ΑΠ. πολ. 147 τοῦ 49 (1).

Εἶναι ἄκυρον τὸ δικόγραφον τοῦ πένητος, ἂν ἔγραφη εἰς ἁπλοῦν χάρτην προτοῦ ν' ἀπολαύσῃ νομίμως τὰ τῶν πενήτων δικαιώματα; ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 106 τοῦ 40 ἐν νομικ. σ. 3729 (2).

§ 2. Οἱ ἀντίκλητοὶ οἱ κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην δύνανται νὰ κάμωσιν ἔφεσιν, γράφοντες αὐτὴν ἐφ' ἁπλοῦ χάρτου. Ἀπόφ. 4740 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 3. Οἱ τῶν πενήτων ὁμόδικοι δύνανται νὰ γράφωσι τὰ δικόγραφα αὐτῶν ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου; οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 250 τοῦ 58. Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον εἶπεν (3) ὅτι καὶ αὐτοὶ ὠφελοῦνται τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ πένητος (4)· οὐχὶ δὲ καὶ οἱ παρεμβαίνοντες. Ἀπ. ἐφ. Ν. τῆς 1 ὀκτ. 1840 (νόμ. σ. 2268).

---

(1) Πλείω ἐν λ. Πένητες.

(2) Ὅταν ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ἀπήλαυσε τὰ δικαιώματα τῆς πενίας πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως, ἡ δὲ δίκη ἐγένετο βραδύτερον, ἡ πολιτικὴ ἀγωγή, καίτοι ὑποκειμένη εἰς τὴν προσθήκην τοῦ λευκοῦ χάρτου καὶ εἰς τὸ νόμιμον πρόστιμον κατὰ τὰ ἄρθρα 10 καὶ 43 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὡς γενομένη πρὸ τοῦ ἀντικλητηρίου, ἦτον τότε ἐπὶ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως οὐχ ἧττον δεκτὴ καὶ ἄνευ τούτων, διότι συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 223 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἦτον οὗτος τότε ἀπηλλαγμένος, δυνάμει τοῦ ἀντικλητηρίου, τῆς πληρωμῆς παντὸς τέλους σημάνσεως καὶ τοῦ προστίμου αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 43 τοῦ 61.

(3) Ἀπ. 20 τοῦ 40. (νομ. σ. 2125).

(4) Σημ. Ἐν τῇ σημερινῇ πράξει τοῦτο δὲν χωρεῖ· οὕτως ἀπεφάσισε βραδύτερον καὶ τὸ ἐν Ν. ἐφ. Ἀπ. 752 τοῦ 60 ἐν ἐφημ. Δικ. σ. 95.—Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9149 ἐν λ. Προτάσεις.

§ 4. Οἱ ἀντίδικοι τοῦ πένητος ὑποχρεοῦνται νὰ προκαταβάλωσι τὰ ἔξοδα. ΑΠ. 202 τοῦ 38 (1).

§ 5. Ἔφορος δημοσίου τινὸς καταστήματος παριστάμενος ἐπὶ δικαστηρίου ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑπὸ τὴν ἐφορίαν του καταστήματος δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τὴν καταβολὴν τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου. Ἑπομένως εἰς τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην ὑπάγεται ὁ διευθυντὴς τοῦ ὀρφανοτροφείου. Ἀπ. ἐφετ. Ν. 243 τοῦ 42 (νομ. σελ. 3298).

§ 6. *Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.*— Ἴδε τὴν λ. Ἐπίδοσις § 5 ἐν Εὑρ. τ. 7. (ἴδε αὐτόθ. καὶ τὴν 48 τοῦ 48 ἀπ. τοῦ ΑΠ. καὶ κατ. § 11).

§ 7. Εἶναι ἄκυρος ἡ πρᾶξις, ἡ γενομένη ἐπὶ σφραγιστοῦ χάρτου, οὗτινος ἐγένετο ἤδη χρῆσις; ἄρθρ. 4 περὶ χαρτ.

Ὄχι· ὁ νόμος ἀπαιτεῖ μόνον νὰ μὴ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ φύλλον αὐτὸ ἑωσοῦ προστεθῇ ὁ νόμιμος λευκὸς χάρτης καὶ πληρωθῇ τὸ δεκαπλοῦν πρόστιμον. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 127 τοῦ 54 ἐν νομ. σ. 5889 (2).

§ 8. Καὶ ἂν τὸ ἐκτελούμενον συμβόλαιον περιέχῃ δάνειον καὶ δωρεὰν ἢ καὶ προῖκα, δὲν εἶναι ἄκυρον δυνάμει τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, διότι διὰ τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 4 αὐτοῦ λέξεως σκοπὸν δὲν ἐννόησεν ὁ νομοθέτης μίαν καὶ μόνην συμφωνίαν ἢ ἓν μόνον συνάλλαγμα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ συνάμα τοιαῦτα, ὅταν γίνωνται συγχρόνως καὶ ἐμφαίνηταί οὕτως ὁ σκοπὸς τῶν συμβαλλομένων τοῦ νὰ ἐκθέσωσιν ὅλας τὰς διαφόρους συμφωνίας των ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλίας 680 τοῦ 52 ἐν Νομικ. σ. 5664.

§ 9. Τὸ περὶ παραχωρήσεως ἔγγραφον καὶ τὸ περὶ τῆς διαλύσεως ταύτης ἀποτελοῦσι χωριστὰς πράξεις· ὥστε πρέπει νὰ γράφωνται εἰς χωριστὸν χαρτόσημον· ἂν γίνῃ ἄλλως, τὸ δικαστήριον δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ ἔγγραφον, πρὶν προστεθῇ ὁ ἀπαιτούμενος χάρτης. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 13477 τοῦ 1855.

§ 10. Ὅταν ἡ ἔγγραφος πρότασις ἦναι γεγραμμένη ἐπὶ χάρτου σφραγιστοῦ, τοῦ ὁποίου ἐγένετο χρῆσις ἐνώπιον ἄλλου δικα-

---

(1) Ἄλλως διατριβή τις ἐν Νομικῇ σ. 757 καὶ τὸ ἐν Ν. ἐφ. (ἀπ. ἐν νομ. σ. 2125).

(2) Ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 4689, ἣν ἐν Νομ. σ. 4689.

στηρίου, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι ἄλλως ἐπισύρεται ἡ νόμιμος ποινὴ κατὰ τῆς δημοσίας ἀρχῆς, ἥτις ἤθελε κάμει χρῆσιν τοῦ τοιούτου δικογράφου· ἑπομένως τοιαύτη πρότασις θεωρεῖται ὡς μὴ οὖσα καὶ μὴ γενομένη. Ἀπόφ. Ἐφ. Ν. τῆς 14 νοεμ. 1841 (νομ. σ. 2717).

§ 11. Παραγγελία πρὸς ἐπίδοσιν ὑπὸ τὸ ἐπιδοτέον ἔγγραφον δὲν ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον (141 πολ.) Απ. πολ. ΑΠ. 71 τοῦ 65. ἀνωτ. § 6.

§ 12. Ἡ γνωστοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων, ἡ ἐπὶ τοῦ ἀντιγράφου τῆς ἀποφάσεως γενομένη, εἶναι ἄκυρος· ἀλλὰ διατάττεται ἡ ἐπανάληψις τῶν μαρτυριῶν, κατ' αἴτησίν τινος τῶν διαδίκων· ἄρθρ. 4 περὶ χαρτ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4109 τοῦ 1846 καὶ 15190 τοῦ 57.

§ 13. *Ἄρθρ. 33 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.—Προκαταβολὴ ἐξόδων.* Τὰ δικαστικὰ ἔξοδα προκαταβάλλει ὁ προκαλῶν δικαστικήν τινα πρᾶξιν· ἄρα ὁ ἀναιρεσείων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 393 τοῦ 1866 (1).

§ 14. Ἄρθρον 39 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ὑπάρχει ἀκυρότης ἂν τὸ δικαστήριον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἔγγραφα μὴ γεγραμμένα ἐπὶ τοῦ νομίμου ἐνσήμου χάρτου; ἰδοὺ τί περὶ τούτου εὕρειται ἐν τῇ νομολογίᾳ.

Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 48 τοῦ 1855 ὁ Ἄρειος Πάγος εἶπεν ὅτι ἐὰν αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων δὲν ἐγράφησαν εἰς χαρτόσημον, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀκύρωσιν αὐτῶν. Ὅτι ἐπιδοτήριον εἰς ἁπλοῦν χάρτην γραφὲν δὲν εἶναι ἄκυρον (ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 266 τοῦ 1859 καὶ 93 τοῦ 1860). Ὅτι δὲν ἀκυροῦται τὸ εἰς ἄσημον χάρτην γεγραμμένον ἀναιρετήριον, ὅταν πρὸ τῆς συζητήσεως ἔλαβεν ὁ ἀναιρεσείων δικαιώματα πενίας. (ΑΠ. πολ. 37. 84 τοῦ 1864 καὶ 154 τοῦ 65).

Ὅτι τὰ ἐνώπιον δικαστηρίου προσαγόμενα ἔγγραφα, ἐὰν ἐγράφησαν εἰς χάρτην ἀσφράγιστον, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἄκυρα, ἀλλά, συναπτομένου τοῦ ἁρμοδίου σφραγιστοῦ χάρτου, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. ΑΠ. πολιτ. 100 καὶ 147 τοῦ 1849.—Ὥστε τὰ εἰς ἁπλοῦν χάρτην παρουσιαζόμενα ἔγγραφα δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀλ-

(1) Ὅταν ὁ ἀναιρεσείων δὲν προκαταβάλῃ τὰ ἔξοδα, ἡ δίκη συζητεῖται ἐρήμην αὐτοῦ. ΑΠ. πολ. 207 τοῦ 38 ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. 7 σελ. 53 ἐπ. ἔνθα καὶ ἕτερα περὶ *προκαταβολῆς ἐξόδων*.

ήν ποινὴν εἰμὴ εἰς τὴν τοῦ προστίμου. ΑΠ. πολιτικὴ 198 τοῦ 1848 (1).

Τὸ ἄρθρον 39 ἐννοεῖ μόνον τὰ παρὰ τῶν δικαστηρίων, ἢ ἐνώπιον αὐτῶν γραφόμενα πρακτικὰ, ἀποφάσεις καὶ προσκλήσεις. ΑΠ. πολ. 198 τοῦ 48.—Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ περὶ συντάξεως αἴτησις, ἂν δὲν ἐγράφη εἰς τὸν προσήκοντα ἔνσημον χάρτην, ἐπιφέρει ἁπλῆν ἀναβολὴν τῆς παραδοχῆς της, ἀλλὰ δὲν καθίσταται διὰ τοῦτο ἀπαράδεκτος. ΑΠ. πολ. 210 του 66.

Ὑπάρχει καὶ ἡ 77 τοῦ 56 ποινικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις, καθ' ἣν ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν δὲν ἦναι γεγραμμένη ἐπὶ χαρτοσήμου. Ὅρα καὶ ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 39 τοῦ 68, ἐν ᾗ ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπέφυγε νὰ ἐκφρασθῇ, περιορισθεὶς εἰς τὸ πραγματικόν.

§ 15. Δὲν ὑπάρχει νόμος, δυνάμει τοῦ ὁποίου αἱ ἀποφάσεις, τῶν ὁποίων τὸ πρωτότυπον δὲν ἐγράφη εἰς τὸν προσήκοντα σφραγιστὸν χάρτην, νὰ θεωρῶνται ἄκυροι, ὥστε νὰ δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις αὐτῶν ἐνώπιον παντὸς δικαστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον προσάγονται. Ε. Ν. 221 τοῦ 37.

§ 16. Τὸ 39 ἄρθρον τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, τὸ ὁποῖον λαλεῖ περὶ ἀκυρώσεως, ὁρίζον, ὅτι δὲν δύναται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως νὰ γραφῶσι προσκλήσεις, πρακτικὰ ἢ ἀποφάσεις ἐπὶ ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ὑποβάλλει εἰς τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου, καὶ τὰ ὁποῖα ἀπ' ἀρχῆς γραφέντα εἰς χαρτόσημον ἀσφράγιστον δὲν ὑπεβλήθησαν ἀκολούθως εἰς τὸν πρόσθετον λευκὸν χάρτην, δὲν ἐννοεῖ νὰ ἀκυρώσῃ εἰμὴ τὰ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἢ ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν ἐκδιδόμενα πρακτικὰ, ἀποφάσεις κλ. προσκλήσεις ἐπὶ ἐγγράφων ἰδιωτικῶν ἐφ' ὅσων ὁ νόμος ὑποβάλλει εἰς τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου, καὶ τὰ ὁποῖα ἀπ' ἀρχῆς γραφέντα εἰς χάρτην ἀσφράγιστον ἢ χαρτόσημον κατωτέρας ἀξίας, δὲν ὑπεβλήθησαν ἀκολούθως εἰς τὸν πρόσθετον λευκὸν χάρτην, διότι τοῦτο ῥητῶς ὁρίζει τὸ διαληφθὲν ἄρθρον· τὰ δημόσια ὅμως ἔγγραφα ἢ καὶ τὰ ἰδιωτικὰ, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγράφησαν ἐξ ὑπαρχῆς εἰς τὸν ἁρμόδιον σφραγιστὸν χάρτην, δὲν κηρύττονται ἄκυρα, ἀλλὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὰ δικαστήρια, ὡς τὸ προκείμενον ἐπιδοτήριον, ὑποβάλλονται κατά τε τὸ μνησθὲν ἄρθρον καὶ τὰ ἄρθρα 20 καὶ 43 τοῦ

(1) Οὕτω καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον.—Πρβλ. Εὐρ. Ἀξελοῦ σ. 422 § 4, 5.

αὐτοῦ νόμου, εἰς τὸν πρόσθετον λευκὸν χάρτην, ἀφοῦ πληρωθῇ καὶ τὸ διατασσόμενον πρόστιμον, χωρὶς νὰ ὑπόκηνται εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀκυρώσεως. 'Απ. ἐφ. 'Αθ. 13019 τοῦ 55 τμ. α.

§ 16^a Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω (σ. 121 ἐπ.)

§ 17. *Ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου τοῦ 1836.—Πρόστιμον.—Ἀναίρεσις.*—Πρὶν ἡ κατατεθῇ τὸ πρόστιμον, περὶ οὗ διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς περὶ τοῦ προστίμου αὐτοῦ διαφορᾶς. 'Απ. πολ. ΑΠ. 145 τοῦ 50.

§ 18. Κατὰ τὸ ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὁ ποιῶν τὴν δι' αὐτοῦ ἐπιτρεπομένην πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐξαίτησιν ὀφείλει, πρὶν ἐπιχειρήσῃ αὐτήν, νὰ προπληρώσῃ τὸ χαρτόσημον ἢ τὸ πρόστιμον, ἕνεκα τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ὁποίου παραπονεῖται, ὅταν μάλιστα τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας βεβαιοῖ ὅτι δὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ κάμῃ τὴν καταβολήν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 35 τοῦ 65.

§ 19. Ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, δι' ἧς καταδικάζει ὑπάλληλον τινὰ ἐπὶ παραβάσει τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου (ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου καὶ ψήφισμα 6 τῆς ἐθνικῆς Συνελεύσεως) ἐκκαλεῖται ἤδη εἰς τὰ ἐφετεῖα. 'Απ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 62.

§ 20. *Χαρτοπαίγνια.—Πρόστιμον.—Ἄρθρον 44 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου τοῦ 1836.*—Κατὰ τὸ ἄρθρον 44 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ἐπιβάλλεται τὸ πρόστιμον, περὶ οὗ τὸ ἄρθρον αὐτὸ διαλαμβάνει, διὰ μόνην τὴν ἐν τῇ ἀποθήκῃ ὕπαρξιν τῶν χαρτοπαιγνίων· τὸ πρόστιμον ἐπιβάλλεται, ὅταν ἄσημα ἐκτεθῶσιν εἰς τὴν ἀγοράν. 'Απ. ἐφ. 'Αθ 6927 τοῦ 50.

§ 21. Κατὰ τὸ ἄρθρον 44 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου εἰς τὴν δήμευσιν καὶ τὸ δεκαπλοῦν πρόστιμον ὑπόκειται ὅστις ἀγοράσῃ ἄσημα παιγνιόχαρτα, καθὼς καὶ ἐκεῖνος, ὅστις τὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἐκεῖνος ὅστις τὰ πωλήσῃ· ὁ ἀγοράσας λοιπὸν τοιαῦτα ὑπόκειται εἰς τὴν ποινὴν ἐκείνην. 'Απ. 9415 τοῦ 1852 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 22. Ἡ 57 τοῦ 1852 ποινικὴ τοῦ 'Αρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 44 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἐὰν ἐκθέσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν πωλήσῃ ἢ ἀγοράσῃ παιγνιόχαρτα, ταῦτα μὲν δημεύονται, ἐκεῖνος δὲ καταδικάζεται εἰς πρόστιμον ἴσον μὲ

τὸ δεκαπλοῦν τοῦ τέλους, αἱ δὲ κατὰ τόπους δημοτικαὶ καὶ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ, οἱ ταμίαι, οἱ εἰς τὸ σφραγιστήριον καὶ τὸ γενικὸν ταμεῖον ὑπάλληλοι ἐπιφορτίζονται τὴν βεβαίωσιν τῆς παραβάσεως δι' ἐκθέσεώς των ὑπογεγραμμένης παρὰ τοῦ παραβάτου, καὶ, εἰς ἐναντίωσιν αὐτοῦ, παρὰ τοῦ δημάρχου ἢ παρὰ δύω ἀξιοπίστων μαρτύρων, καὶ ὑποβαλλομένης ὁμοῦ μὲ τὰ κατασχεθέντα εἰς τὸν ἀνήκοντα εἰρηνοδίκην, ὅστις ἀναθεωρεῖ εὐθὺς τὴν ἔκθεσιν ἀνεξόδως καὶ παραπέμπει αὐτὴν ὁμοῦ μὲ τὰ δημευθέντα εἰς τὸ ἀνῆκον ταμεῖον τοῦ Κράτους, τὸ δὲ ταμεῖον τοῦτο παρὰ μὲν τοῦ παραβάτου εἰσπράττει τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου καὶ τὸ πρόστιμον, τα δὲ δημευθέντα παραδίδει εἰς τὸν καταμηνυτήν. Ὅθεν καὶ ἐκ τοῦ ῥήματος καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ εἰρημένου νόμου προκύπτει καθαρῶς καὶ ἀνενδοιάστως, ὅτι ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἁρμόδιος μόνον ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν ἔκθεσιν, μὴ τυχὸν ἔλαβε χώραν ἀταξία τις περὶ τὴν σύνταξίν της, καὶ ἑπομένως νὰ τὴν παραπέμψῃ εἰς τὸ ἀνῆκον ταμεῖον τοῦ Κράτους, ὁμοῦ μὲ τὰ κατασχεθέντα· δὲν ἔχει δὲ ποσῶς δικαίωμα ἢ ἐξουσίαν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ καταμηνυθεὶς ἔπραξε τὴν παράβασιν ἢ οὒ καὶ νὰ καταδικάσῃ, ἢ ἀθωώσῃ αὐτὸν, ὡς ὑπαγομένου τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἤτοι τοῦ ταμίου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἐν Ναυπάκτῳ εἰρηνοδίκης, ὡς πταισματοδίκης, ἐπιληφθεὶς τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, καὶ δικάσας, ἐναντίον τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του, τοὺς Θεμιστοκλῆν Ζιγουράκην, Εὐθύμιον Κοντογιάννην, Γεωρ. Χριστίδην, Μάρκον Μ. Νάστον καὶ Εὐθύμιον Χρυσαΐτην κατηγορηθέντας ὡς ἐκθέσαντας εἰς τὴν ἀγορὰν παιγνιόχαρτα, καὶ κηρύξας αὐτοὺς ἀθώους τῆς πράξεως ταύτης διὰ τῆς 7 Ἀπριλίου 1852 ὑπ' ἀριθ. 9 ἀποφάσεώς του ὑπερέβη τὰ καθήκοντά του κατὰ παραβίασιν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἡ δὲ τοιαύτη ὑπέρβασις δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 477 ἐδάφ. 1 τῆς ποινικῆς δικονομίας».

§ 23. 24. *Ἄρθρα 45 καὶ 46 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου τοῦ* 1836. — Τὸ ἄρθρον 46 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου προβλέπει ἁπλῶς τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἐγένετο ὑπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου χρῆσις τοῦ ἁρμοδίου σφραγιστοῦ χάρτου κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἐγγράφων, δὲν ἀπαιτεῖ δὲ πρὸς ἐπιβολὴν τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένου προστίμου ὡς ἀναγκαῖον ὅρον τὴν πρόθεσιν τῆς ἰδίας ἀθεμίτου ὠφελείας ἢ τῆς βλάβης τῆς ἐπικρατείας ἢ τὴν παράβασιν τῶν καθηκόντων τῆς ἐπιτετραμμένης εἰς τὸν

υπάλληλον ὑπηρεσίας. Ἀπόφασις ποινικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 112 τοῦ 1855.

§ 25. Ὁ εἰσαγγελεὺς ὑπόκειται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δεχθεὶς δικόγραφον ἐπιδοθὲν αὐτῷ ὑπὸ κλητῆρος (146 § 2 Πολ.), ἐν ᾧ δὲν ἦτον ἐπὶ χαρτοσήμου; οὐχὶ, διότι τὸ ἔλαβε παρὰ δημοσίου προσώπου, ὁ δὲ νόμος ἀναφέρει ἰδιώτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 62.

§ 26. *Τὰ τέλη τοῦ χαρτοσήμου πῶς διατίθενται; — ὑπογραμματεῖς.—Γραφεῖς.*—Τὸ ἀπὸ 14 Αὐγούστου 1836 περὶ χαρτοσήμου διάταγμα οὐδαμοῦ ἀναφέρει ὅτι, κωλυομένων τῶν γραμματέων, λαμβάνουσι τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτοὺς μέρος τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου οἱ ἀναπληρωταί των. Ἀπεναντίας τὸ μεταγενέστερον τῆς 16 ὀκτωβρίου 1846 ὁρίζει ὅτι ὁ γραμματεὺς λαμβάνει σῶον τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὸν μέρος καὶ ἐξ αὐτοῦ πληρόνει τοὺς ὑπογραμματεῖς ἢ γραφεῖς κατὰ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσαν συμφωνίαν· ἤ, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι οἱ ὑπογραμματεῖς καὶ γραφεῖς δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 224 τοῦ 63, ἀναιροῦσα τὴν 19320 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 26[a] Κατὰ τὸ ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὁ διὰ προστίμου τιμωρηθεὶς (εἴτε ἰδιώτης, εἴτε ὑπάλληλος) ἕνεκα παραβιάσεως τῆς διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου διατασσομένης ἀπαγορεύσεως τῆς χρήσεως τοῦ ἀσφραγίστου χάρτου, δύναται νὰ ὑποβάλῃ τὰ παράπονά του εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργόν. Ἐν περιπτώσει δ' ἀποῤῥίψεως τῆς αἰτήσεώς του, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργοῦ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας, νῦν εἰς τὸ ἐφετεῖον. ΑΠ. πολ. 61 τοῦ 62 (αὕτη ἀφορᾷ τὴν 18908 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 27. *Ἁρμοδιότης. — Ἔφεσις.* — Τὸ πρωτοδικεῖον δικάζει ἀνεκκλήτως (1) οὐ μόνον περὶ τῆς πραγματικῆς βάσεως τῶν περὶ τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου ἀντιῤῥήσεων τῶν κληρονόμων καὶ κληροδόχων, ἀλλὰ καὶ περὶ παντὸς παρεμπίπτοντος ζητήματος.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι.—Κατὰ τὸν ρϛ'. εἰδικὸν νόμον, οἱ ἀντιῤῥήσεις, δι' ὧν ζητεῖται ἡ πληρωμὴ τοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον,

---

(1) Ἐπὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου νόμου; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9415.

ὑπὸ τῶν κληρονόμων ἢ κληροδόχων, ἐπὶ τῇ ἀξίᾳ τῶν ἀντικειμένων τῆς κληρονομίας ἢ κληροδοσίας, ὀφειλομένου τέλους, δικάζονται παρὰ τοῦ πρωτοδικείου, καὶ κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ἀπαγορεύεται ῥητῶς ἡ χρῆσις παντὸς ἐνδίκου μέσου. Ἐντεῦθεν ἕπεται προδήλως, ὅτι τὸ πρωτοδικεῖον δικάζει ἀνεκκλήτως οὐ μόνον περὶ τῆς πραγματικῆς βάσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀντιῤῥήσεων, ἤτοι περὶ τῆς ἀμφισβητουμένης δι' αὐτῶν ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου τῆς κληρονομίας ἢ κληροδοσίας, περὶ τῆς πρὸς τὸν κληρονομούμενον συγγενικῆς σχέσεως τοῦ κληρονόμου ἢ κληροδόχου καὶ τοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ὀφειλομένου τέλους, ἀλλὰ καὶ περὶ παντὸς κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς ταύτης ἀναφυομένου παρεμπίπτοντος ζητήματος, ὁποῖον ἀναντιῤῥήτως ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἔνστασις, δι' ἧς ὁ κληρονόμος ἢ κληροδόχος ἀποκρούει τὴν πρὸς πληρωμὴν τοῦ προκειμένου τέλους ἐνοχὴν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἠνεῴχθη ἡ κληρονομία δὲν ἴσχυεν εἰσέτι, δι' ἔλλειψιν προσηκούσης δημοσιεύσεως, ὁ νόμος δι' οὗ τὸ ζητούμενον τέλος ἐψηφίσθη, καθόσον, ἐκτὸς τῶν ῥητῶς ἐξῃρημένων περιπτώσεων, περὶ ὧν δὲν πρόκειται ἤδη, τὴν τῆς κυρίας ὑποθέσεως τύχην, ὅσον ἀφορᾷ τὸ παραδεκτὸν τῶν ἐνδίκων μέσων, ἀκολουθοῦσι καὶ ἅπαντα τὰ κατ' αὐτὴν ἀναφυέντα παρεμπίπτοντα ζητήματα. Ἀπ. πολ. ΑΠ 317 τοῦ 67.

§ 27[a] *Ἀναίρεσις*.—Ἀποφάσεις ἐφετῶν περὶ πληρωμῆς τῶν τελῶν τῆς σημάνσεως, ἐκδοθεῖσαι ἐπὶ ἀντιῤῥήσεων, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου ρις, ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν; Ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 317 τοῦ 67.

§ 28. Τί λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἵνα ἀποφασισθῇ ἂν ἡ ἀπόφασις περὶ παραβιάσεως τοῦ περὶ χαρτ. νόμου ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν; ἡ 18891 τοῦ 61 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ 6 ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως διατάσσει μὲν ὅτι αἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπαγόμεναι εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας διαφοραί, ὅσας αὐτὸ ἐδίκαζε κατ' ἔφεσιν, ὑπάγονται, εἰς τὰ ἐφετεῖα. Τοιαύτη δ' εἶναι καὶ ἡ προκειμένη διαφορά, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου· ἀλλά, παραπεμφθεισῶν τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν ἐνώπιον τῶν ἐφετείων, τὰ δικαστήρια ταῦτα δὲν ἔχουν νὰ τηρήσωσι κατὰ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν εἰμὴ τὰς διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθότι, ἐκλιπόντος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ἐξέλιπε καὶ ἡ εἰδικὴ διαδικασία ἣν αὐτὸ ὤφειλε νὰ τηρῇ, ὡς εἰς ἀνάλογόν τινα περίστασιν ἀπεφάσισε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. 48 τοῦ 1846), καὶ τοῦτο φαίνεται ὑποβοηθούμενον

ἐκ τοῦ καταστατικοῦ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας· τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, ἡ προκειμένη ἔφεσις, ἀφορῶσα ποσὸν ἔλαττον τῶν 500 δραχμῶν, εἶναι ἀπαράδεκτος, καθότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 737 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, οἱ ἐφέται ἀποφασίζουν περὶ τῶν μὴ ἀνεκκλήτως ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων τῶν πρωτοβαθμίων δικαστηρίων, ἤτοι περὶ πολιτικῶν δικῶν ὧν τὸ ἀντικείμενον δὲν δικάζεται ἀνεκκλήτως ὑπὸ τῶν Πρωτοδικείων, ἀλλὰ ταῦτα δικάζουσιν ἀνεκκλήτως προσωπικὰς ἀγωγάς, ὧν τὸ ἀντικείμενον δὲν ὑπερβαίνει τὰς 500 δραχ. ὡς πρωτοβάθμιος δὲ ἀπόφασις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, καθ' ἧς ἀπευθύνεται ἡ ἔφεσις.

»Ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι τόσον μᾶλλον ὀρθή, καθ' ὅσον διὰ τῆς παραδοχῆς αὐτῆς δὲν παρεισάγονται ἐξαιρέσεις εἰς τὸ γενικὸν τῆς δικονομίας σύστημα καὶ διατηρεῖται ἡ ἁρμονία, ἀφοῦ μάλιστα τὸ ἄρθρον Β τοῦ ἕκτου ψηφίσματος ὁρίζει ὅτι αἱ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφοραί, ἃς δὲν ἐξαιρεῖ τὸ πρῶτον ἄρθρον, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα θέλουν τὰς δικάζει ὡς κατεπειγούσας κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν.

»Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἀνωτέρω σκέψεις τῆς μειονοψηφίας δὲν εἶναι ὀρθαί, διότι τὸ καταστατικὸν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ἢ ἄλλος τις σχετικὸς νόμος δὲν ὁρίζει ποῖαι ἀποφάσεις ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ δὲν ἐκκαλοῦνται εἰς αὐτό· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ κανών, ὅτι ἡ ἔφεσις, ὡς τακτικὸν ἔνδικον μέσον, χωρεῖ ὅταν δὲν ἀπαγορεύηται ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἐκτὸς δὲ τούτου, ὁ νόμος λέγει, ὅτι τὰ ἐφετεῖα δικάζουν περὶ τῶν μὴ ἀνεκκλήτως ἀπαγγελθεισῶν ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων ἀποφάσεων, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ πρωτοδίκου ἀποφάσεως».

§ 29. *Ἁρμοδιότης. Παραβάσεις τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.* Περὶ τούτου ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν Εὑρ. 23 (λ. ὑπουργεῖον Οἰκ §§ 595. 611—616). Ἐνταῦθα καλὸν θεωρῶ νὰ προσθέσω τὴν ἑπομένην ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἔχουσαν οὕτως·

«Ἐπειδὴ ἠδύνατο μέν τις εἰπεῖν, ὅτι ἡ προκειμένη δίκη δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διότι τὸ ἕκτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως ὁρίζει ὅτι μέχρισοῦ ἐκδοθῇ νέος νόμος αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ θέλουν δικάζει, ὡς καὶ πρότερον, περὶ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα μνημονεύονται εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ, ἄρα καὶ περὶ τῶν παραβάσεων τοῦ περὶ χαρτ. νόμου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

»Ἐπειδή, τούτου οὕτως ἔχοντος, ἡ προκειμένη διαφορὰ δὲν

ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἡ ἔννοια δ' αὕτη τοῦ ψηφίσματος προκύπτει ἔτι ἐναργέστερον ἐκ τῶν ἐνώπιον τῆς ἐθνοσυνελεύσεως συζητήσεων, ἐκ τῶν ὁποίων συνάγεται, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς ἐθνοσυνελεύσεως ἦτον α) ὅτι αὕτη, θέλουσα νὰ μὴ παρεμβάλῃ προσκόμματα εἰς τὴν κυβερνητικὴν μηχανὴν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φόρους, ἀφῆκε τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀντικειμένων, περὶ ὧν τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ἕκτου ψηφίσματος διαλαμβάνει, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν γραμματειῶν μέχρι τῆς ἐκδόσεως ἄλλου νόμου, καὶ τοιοῦτος εἰσέτι δὲν ἐξεδόθη· β) ὅτι ἡ ἐθνοσυνέλευσις παρέπεμψεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὅλα τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· ὅτι αἱ ὑποθέσεις αὗται, ὅσαι δηλαδὴ δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ψηφίσματος, ὑπάγονται εἰς τὰ ἐφετεῖα, καθ' ὅσον ἤθελον ὑπάγεσθαι εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας.

»Ἐπειδὴ ἡ τρίτη αὕτη συνέπεια εἶναι τόσον πλέον ὀρθοτέρα α) καθ' ὅσον, ἂν δεχθῇ τις ὅτι τὰ ἐφετεῖα δικάζουσι κατ' ἔφεσιν καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ ψηφίσματος, καταστρέφεται ἡ οἰκονομία τοῦ νόμου καὶ ἡ ἀρχή, ἥτις ὡδήγησε τὴν ἐθνοσυνέλευσιν· καθιεροῦται δὲ τοῦτο ὅτι ὅ,τι ἀφαιρεῖται διὰ τῆς μιᾶς χειρός, προσδίδεται διὰ τῆς ἑτέρας· δηλαδὴ ὅ,τι πρωτοδίκως δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὑπάγεται ἐφεσίμως· καὶ β) καθ' ὅσον ἡ προκειμένη δίκη δὲν εἰσήχθη πώποτε εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας, ὡς εἰσαχθεῖσα μετὰ τὴν κατάργησιν αὐτοῦ· τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην φαίνεται καθιερώσας καὶ ὁ Ἄρειος Πάγ. ἰδίως διὰ τῶν ἀποφάσεων 50 τοῦ 46, 114 τοῦ 49 249 τοῦ 58, 57 τοῦ 51.

»Ἐπειδὴ ὅμως τ' ἀνωτέρω δὲν εἶναι ὀρθά, διότι τὸ ἕκτον ψήφισμα παρέπεμψεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὅλας τὰς ὑποθέσεις, ἄρα καὶ τὰς ἐν τῷ πρώτῳ ἐδαφίῳ αὐτοῦ μνημονευομένας, καθ' ὅσον ἤθελε συγχωρεῖσθαι ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, καὶ τοιαύτη ἐπὶ τοῦ προκειμένου χωρεῖ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου· ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις ἐξεδόθη μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, διότι τὸ ψήφισμα δὲν κάμνει διάκρισιν τοιαύτην. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν. 18891 τοῦ 61.

Γενικά τινα.

§ 30. Ὁ συμβολαιογράφος Α ἔλαβε χαρτόσημον παρὰ τοῦ δημοσίου (ἵνα μεταπωλῇ αὐτὸ εἴτε εἰς τοὺς ἔχοντας νὰ συντά-

ξωσιν ἐνώπιόν του συμβόλαια, εἴτε εἰς τοὺς ἔχοντας χρείαν αὐτοῦ πρὸς ἄλλον σκοπὸν, ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ τίμημα ἢ τὸ χαρτόσημον (τὸ μὴ πωληθέν). Ἐρωτᾶταί τις φέρει τὸν κίνδυνον τοῦ χαρτοσήμου; Τὸ δικ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. διὰ τῆς 6108 τοῦ 1149 ἀποφάσεώς του ἀπεφήνατο ὅτι φέρει τὸν κίνδυνον ὁ συμβολαιογράφος· τεμ. 1 Π. (19, 3). τεμ. 5 § 8 Πανδ. (18, 6); μάλιστα ἀφοῦ εἶχε πωληθῆ τὸ χαρτόσημον, καὶ ἔμεναν τὰ χρήματα εἰς χεῖράς του, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦτο ἦσαν ἰδιοκτησία αὐτοῦ ὑποχρεουμένου μόνον εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἴσης ποσότητος· ὥστε ἡ ἐπελθοῦσα τυχὸν κλοπὴ δὲν ὁρᾷ τὸ δημόσιον. Πρλ. § 34.

§ 31. Περὶ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νεωτέρου περὶ χαρτοσήμου νόμου ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 141 τοῦ 1866.

§ 32. Ὁμολογία περιεχομένη διηγηματικῶς ἔν τινι ἐγγράφῳ μὲ τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε σχέσιν τινα, (οἷον τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ δίδει τὴν ἐντολὴν περὶ μισθώσεως κτήματός τινος,εἰς ὃ ἀναφέρεται ὅτι τὸ κτῆμα αὐτὸ εἶναι συνιδιοκτησία τοῦ ἐντολέως καὶ τοῦ ἐντολοδόχου), ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς συνιδιοκτησίας; ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; ὅρα Εὐρ. λ. ὑπομνήματα § 156 ἐπ. 176 ἐπ. 179.

§ 33. Ὁ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὑτοῦ τὴν προσαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων εἶναι ὑπόχρεως νὰ χαρτοσημάνῃ αὐτὰ καθόσον αὐτὸς πρόκειται νὰ παράξῃ ὠφέλιμα ὑπὲρ αὑτοῦ συμπεράσματα. Ἀπ. 3591 τοῦ 1845 τοῦ ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 34. Ὅταν ὑποθηκοφύλαξ τις καταναλίσκῃ τὴν ἀξίαν τοῦ χαρτοσήμου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ πιστώσει ἔλαβε, τιμωρεῖται. Ἴδε τὴν 75 τοῦ 1853 ποιν. ἀπόφασιν τοῦ ΑΠ. ἐν Π. κλοπή. Ἀνώτ. § 30.

§ 35. Ὁ Νόμος δὲν διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ν' ἀποδεικνύηται τὸ κίβδηλον τοῦ χαρτοσήμου καὶ διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ ἐπιτηρητοῦ τοῦ σφραγιστηρίου· ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγ. 1836 Β. Α. στέλλεται πρὸ πάντων ὁ σφραγιστὸς χάρτης, περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ ὁποίου ἀμφιβάλλεται,εἰς τὸ νομισματοκοπεῖον διὰ νὰ γνωμοδοτήσῃ ὁ ἐπὶ τοῦ σφραγιστηρίου. Απ. ποιν. ΑΠ. 32 τοῦ 42.

§ 36. Εἰς ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ ὑπ' ἀρ. 108 τοῦ 1850 εὑρίσκετε ταῦτα.

«Ἀποφαινόμεθα ὅθεν πρὸς τοῦτο, ὅτι ὅσαι πράξεις δύνανται νὰ ἔχουν ἀναφορὰν εἴς τινα διάταξιν τοῦ εἰρημένου Νόμου, ὑπάγονται εἰς φορολογίαν. Πρὸς πλειοτέραν δὲ κατανόησιν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐκθέτομεν ποῖαι τῶν τοιούτων πράξεων ἀναφέρονται εἰς τὸν εἰρημένον Νόμον, αὗται δὲ εἰσίν.

1) Ἡ μήνυσις τοῦ παθόντος, (ἄρθρον 24 §. 1. Νόμου περὶ χαρτοσήμου).

2) Αἱ ἐκθέσεις τῶν δικαστικῶν Γραμματέων περὶ ἀνακοπῶν, ἐφέσεων καὶ ἀναιρέσεων (ἄρθρ. 25· §. 3).

3) Αἱ ἐκθέσεις, ἢ ἀναφοραὶ τῶν ἰατρῶν καὶ πραγματογνωμόνων (ἄρθρ. 24 §. 8).

4) Αἱ ἐκθέσεις, τὰς ὁποίας συντάττουν οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι διὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν κατηγορουμένων, μαρτύρων, τὰς κατασχέσεις, τὰς κατ' οἶκον ἐρεύνας, καὶ διὰ τὴν φύλαξιν, προσωρινὴν ἀπόλυσιν τῶν κατασχομένων, καὶ ἐκποίησιν αὐτῶν, ὡς τ' ἄρθρα 34, 35, τῆς Ποινικ. Διατιμ. (ἄρθρ. 25 §. 3).

5) Τὰ βουλεύματα τῆς παραπομπῆς (ἄρθρ. 25 §. 3).

6) τὰ ἔγγραφα ἐπιδόσεως καὶ βεβαιώσεων τῶν κλητήρων (ἄρθρ. 24 §. 2).

7) Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῶν ποιν. δικαστηρίων (ἄρθρ. 25 §. 2).

8) Αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν (ἄρθρ. 25 §. 1, 26 §. 2, 27 §. 2, 28).

9) Τὰ κοινοποιούμενα ἀντίγραφα (ἄρθρ. 24 §· 13»).

§ 37. Ἡ δὲ 4374 τοῦ 59 ἐγκύκλιος τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου πρὸς τοὺς εἰσαγγελεῖς φέρει·

«Ἐπειδὴ ἀνεφύη ἀμφιβολία τις περὶ τὸν καταλογισμὸν τῶν κλήσεων τῶν κατηγορουμένων καὶ τῶν μαρτύρων εἰς ἔνσημον χάρτην σπεύδομεν, συμπληροῦντες τὴν ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου 1850 ὑπ' ἀριθ. 108 ἐγκύκλιον τοῦ ὑφ' ἡμᾶς ὑπουργείου, νὰ σᾶς κοινοποιήσωμεν, συνεννοηθέντες καὶ μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ὅτι, προκειμένου περὶ ἐκκαθαρίσεως κλήσεων ἐνώπιον τοῦ πταισματοδικείου, αὗται πρέπει νὰ λογίζωνται εἰς χαρτόσημον δευτέρας τάξεως κατ' ἀναλογίαν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 23, § 1 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου· προκειμένου δὲ περὶ κλήσεως ἐνώπιον τῶν πλημμελειοδικείων καὶ κακουργιοδικείων, εἰς χαρτόσημον τρίτης κλάσεως (ἄρθ. 24 § 8). Σᾶς παρακαλοῦμεν ἑπομένως νὰ προσκαλέσητε ἐντόνως τοὺς δικαστικοὺς Γραμματεῖς, πρὸς οὓς θέλετε πέμψει ἱκανὰ ἀντίτυπα τῆς παρούσης, νὰ συμμορφῶνται εἰς τὸ μέλλον μὲ αὐτήν, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, εἴτε κατὰ τοῦ δημοσίου, εἴτε κατὰ τῶν ἰδιωτῶν».

ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΣ

Ὅρα τὴν ὑπὸ Ποτλῆ συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων Ε.440.582 529.

ΧΑΤΙ ΧΟΥΜΑΓΙΟΥΝ.

Δικαίωμα τῶν Ἑλλήνων τοῦ κτᾶσθαι ἀκίνητα ἐν Τουρκίᾳ. Ἀπ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 58 φέρουσα (1)·

«Ἐπειδὴ, ὑποβληθέντος εἰς τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον τοῦ περὶ τὰ τέλη τῆς Σελήνης Τζεμαζιοὺλ ἀχίρ 1272 ἔτους ἐγείρας (ἐν τέλη Ἰανουαρίου 1856) ἐκδοθέντος τουρκικοῦ νόμου (Χάτ-Χουμαγιοῦν), τοῦτο οὐδόλως ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμωσεν ἐξ ἐπαγγέλματος (ὅπερ ἐννοοῦσιν οἱ ἀναιρεσείοντες διὰ τῆς ἐκφράσεως *οἴκοθεν*) τὸν παράγραφον αὐτοῦ τὸν ἀναγόμενον εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν κτῆσιν ἀκινήτων ἐν Τουρκίᾳ, οὔτε νόμον τινὰ τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους κακῶς ἡρμήνευσεν, ἀποφηνάμενον, ὅτι ὁ τελευταῖος ὅρος τοῦ ἀνωτέρου §. τοῦ Χάτ-Χουμουγιοῦν «γενομένων πρότερον συμβάσεων μετὰ τῶν ξένων δυνάμεων» ἐξεπληρώθη μετὰ τὴν ἐν Παρισίοις μεταξὺ τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ τῆς Τουρκίας κλεισθεῖσαν συνθήκην τῆς 18/30 Μαρτίου 1856, ἥτις περιέλαβεν ἐν ἑαυτῇ καὶ ἀπεδέχθη τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Σουλτανικοῦ Διατάγματος· ἡ δὲ ἑρμηνεία τῶν εἰρημένων διατάξεων, καὶ ἐσφαλμένη ἐὰν ὑποτεθῇ, δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (ἄρθ. 810 τῆς πολιτ. δικονομίας), μὴ προκειμένου λόγου περὶ ἑρμηνείας ἑλληνικοῦ νόμου».

»Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, ἀποδεξάμενον, ὅτι κατὰ τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων ὁ περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ κτᾶσθαι ἀκίνητα ἐν Τουρκίᾳ ὁρισμὸς τοῦ χάτι-χουμαγιοῦν ἔλαβε τὴν πλήρη αὐτοῦ ἰσχὺν ὡς πρὸς τοὺς ὑπηκόους τῶν ἐπικρατειῶν, αἵτινες ὑπέγραψαν τὴν συνθήκην ἐκείνην, ἀποφαίνεται ἑρμηνεῦον τὸ 27 ἄρ. τῆς τοῦ Μαρτίου 1855 συνθήκης μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ὅτι κατ' αὐτὸ ὁ ἀνωτέρω ὁρισμὸς τοῦ χάτι-χουμαγιοῦν ἰσχύει ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους, καθὸ ἀπολαύοντας παντὸς πλεονεκτήματος ὅπερ εἶχε παραχωρήσῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνθήκης, ἢ ἔμελλε βραδύτερον νὰ παραχωρήσῃ ἡ Τουρκία εἰς τοὺς ὑπηκόους ἄλλης δυνάμεως· κατὰ δὲ τῆς τοιαύτης ἑρμηνείας τοῦ παρατεθέντος ἄρθρου τῆς εἰρημένης συνθήκης, ὡς καὶ κατὰ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν

(1) Πρλ. Ἔφφτερ, ἐθνικὸν δίκαιον, ἔνθα ὁ Διομίδης ἀναφέρει τινὰ περὶ τούτου.

τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀντελήφθη τῶν ὁρισμῶν τῆς ἐν Παρισίοις συνθήκης καὶ ἡρμήνευσεν αὐτοὺς, οὐδεὶς προτείνεται λόγος ἀναιρέσεως».

ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ

Ὀφφίκιον. συλλ. Καν. ὑπὸ Ῥαλ. Β. 156 587 Δ. 530 Ε. 409 412, 531, 539. προκάθηται τῶν ἀρχιερέων Β. 323. Πέτρου περὶ κανονικῶν ὑποθέσεων. Ε. 369.

ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ.

Ὅρα τὴν ὑπὸ Ῥαλ. συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων· ὅτι καλῶς πωλεῖται ἐπισκοπεῖον Β. 587.

ΧΑΤΖΙΤΣΑΡΙΟΙ. ΑΙΡΕΣΙΣ.

Ὅρα τὴν ὑπὸ Ποτλῆ συλλ. τῶν ἱερῶν κανόνων τ. δ. σ. 407.

ΧΕΙΛΕΣΙ

Μαθῆναι τί λέγεται; Ὅρα τὴν ὑπὸ Ποτλῆ συλλ. τῶν ἱερῶν κανόνων. Β. 374. Δ. 228.

ΧΕΙΜΩΝ.

Ὡς πρὸς τὴν παραγραφήν. Καλ. α § 344 ἐπ. ὅρα Εὑρ. λ. Προθεσμία· ἔφεσις· ἀναίρεσις· ἀνακοπή.

ΧΕΙΜΑΖΟΜΕΝΟΙ.

Ὅρα τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων συλλογὴν ὑπὸ Ῥάλλη· τίνες καλοῦνται; Γ. 56. καὶ ἐπ.

ΧΕΙΜΑΡΡΟΣ.

Δουλεία ὕδατος. Καλ. 6. § 218—221 ἐπ. ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18999 τοῦ 61.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΑΙ νομαὶ ἢ θεριναί.

Καλλ. 2. Εὑρετ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν Πρλ. τὴν λ. νομαὶ καὶ ΑΠ. πολ. 212 τοῦ 66. 193 τοῦ 67.

ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΙΣ.

Ὅρα τὴν ὑπὸ Ῥάλλη συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων, ἔνθα τὰ ἑξῆς.

Χειραφέτησις, πῶς ἐγίνετο; Γ. σελ. 396 ἐπάγεται ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ εἰς ἀξιώματα τῆς Μ. Ἐκκλησίας; 308. ἐν ἐκκλησίᾳ. 470.

ΧΕΙΡΑΦΕΣΙΑ. ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΙΣ.

Σαρπόλου τὰ νόμιμα § 86, δ. Μαχ. § 512 ὑπομ. 560 ἐπ. 565 ἐπ.

§ 1. Ποῖοι Χειράφετοι· εὐθύνη. Καλ. δ § 231 ἐπ.

§ 2. Σκοπὸς τῆς χειραφεσίας.

Χειραφεσία διὰ τοῦ γάμου ἢ σιωπηρά.

Χειραφεσία διὰ ῥητῆς δηλώσεως τοῦ πατρός.

Χειραφεσία τῆς μητρός.

Διὰ Βουλεύματος τοῦ συγγεν. συμβουλίου.

Πῶς καλεῖται ὁ κηδεμών.

Κύριον ἔργον ἡ ἔγκρισις τῆς λογοδοσίας.

Περιπτώσεις εἰδικοῦ κηδεμόνος.

Περὶ τῶν ἐπιτρεπομένων εἰς τὸν χειράφετον αὐτὸν πράξεων.

Περιστολὴ αὐτῶν.

Περὶ τῶν πράξεων, καθ' ἃς ἀπαιτεῖται συναίνεσις τοῦ κηδεμόνος.

Ἀρνουμένου τοῦ κηδεμόνος, ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον.

Περὶ τῶν πράξεων, καθ' ἃς ἀπαιτοῦνται οἷαι ἐπὶ μὴ χειραφέτων διατυπώσεις.

Περὶ ἀποδοχῆς καὶ ἀποποιήσεως κληρονομίας, περὶ κληροδοσίας καὶ δωρεῶν.

Περὶ ἀνακλήσεως τῆς χειραφεσίας.

Συνέπειαι τῆς ἀνακλήσεως.

Περὶ ἐμπορευομένου χειραφέτου.

Κῦρος τῶν συναινέσει τοῦ κηδεμόνος πραττομένων.

Χειραφεσία φυσικῶν τέκνων.

Περὶ ὅλων αὐτῶν, ὅρα Καλ. δ§ 350—368.

§ 3. Τέλος τῆς πατρικῆς ἐξουσίας διὰ χειραφεσίας· ἐκβίασις αὐτῆς. Συναίνεσις τῶν χειραφετουμένων. Χειραφεσία κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον· αὐτοδικαίως χωροῦσα χειραφεσία· ὠφελήματα τοῦ πατρὸς καὶ ἀνάκλησις χειραφεσίας. Περὶ ὅλων τούτων ὅρα Καλ. δ § 216—223.

§ 4. Ἱκανότης τῶν ἐπιχειρεῖν νομικὰς πράξεις· Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 231—249.

§ 5. Κατὰ τὸν Ἰόνιον κώδικα δανείζονται, καὶ ὑπὸ ποίας διατυπώσεις, οἱ χειράφετοι; ὅρα ΑΠ. πολ. 484 τοῦ 66 καὶ 207 τοῦ 67, περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ (ἐν λ. χρέος).

§ 6. Οἱ χειράφετοι κινοῦσιν ἀγωγάς; Ὅρα ΑΠ. πολ. 238 τοῦ 67· Ἡ Α, ἅμα ὑπανδρευθεῖσα, κατέστη αὐτοδικαίως χειράφετος δυνάμει τοῦ ἄρθρου 98 τοῦ περὶ ἀνηλίκων καὶ περὶ ἐπιτροπείας νόμου, ὡς τοιαύτη δὲ, καίτοι ἀνήλικος, ἔχει τὴν ἱκανότητα κατὰ τὸ ἄρθρον 109 τοῦ αὐτοῦ νόμου νὰ ἐγείρῃ ἡ ἰδία τὴν προκειμένην ἀγωγὴν καὶ νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου, προκαλοῦσα ἁπλῶς

τὴν συνκίνεσιν τοῦ κηδεμόνος της (105 τοῦ αὐτοῦ νόμου)· ἑπομένως οὐκ ὀρθῶς ὁ κηδεμὼν αὐτῆς Γ. Χελιώτης ἐκίνησεν αὐτὸς δι' αὐτὴν τὴν προκειμένην ἀγωγήν· καὶ τὸ ἐφετεῖον, ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ τούτου ἔνστασιν τῶν ἐναγομένων, ψευδῶς ἡρμήνευσε τὴν παρατεθεῖσαν διάταξιν 105 τοῦ εἰρημένου νόμου, ὅπερ ἐπάγεται ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 ἐδ. 7 τῆς πολ. δικον. ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ ἐφαρμώσῃ ὁ Ἄρειος Πάγος τὸν νόμον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 66 τοῦ 68.

§ 7. Καθ' ἡμᾶς δὲν ἀπαιτεῖται ἡ χειραφεσία. ἵνα μετέλθῃ τὶς τὸ ἐμπόριον. Ῥαλ. ἐμπ. δ. τ. α. σ. 75 ἐκδ. α.

ΧΕΙΡΑΨΙΑ.

Πρλ. Φαϋερβὰχ § 419 σημ. 3.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ τῶν εἰσηγήσεων.

Μαχ. § 9. Τῶν Πανδεκτῶν. 99 τοῦ Κώδικος. 101 τῶν Νεαρῶν 102.

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ.

Ὅρα τὴν ὑπὸ Ῥάλλη συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων ἔνθα τὰ ἑξῆς· Τίνα ἁμαρτήματα λύει; Α. 230. Γ. 84 διαφορὰ πρὸς τὴν χειροτονίαν Γ. 326. πρὸς τὴν ψῆφον. 158.

ΧΕΙΡΟΠΕΔΑΙ

Τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἐπιμανίκων σημαίνονται. Συλλ. τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλλη Δ. σελ. 548.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΙ. Ῥάλ. α σ. 24 ἔκδ. α.

Χειροτεχνείου μίσθωσις. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 65.

Πρλ. τὰ ἐν λ. Ἁρμοδιότης ἐμπορική.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ.

Ὅρα τὴν λ. αὐτὴν ἐν πίνακι τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλλ. κλ.

ΧΗΝΑΙ.

Ἄγρια ζώων. Τίνι ἀνήκουσι ταῦτα; Καλλ. 2 § 101 ἐκδ. 2.

ΧΗΡΑ.

Ὅρα τὴν λ. αὐτὴν ἐν πίνακι τῶν ἱερῶν κανόνων.

ΧΗΡΑ.

§ 1. Ὅρα Μαχ. §§ 627 (ἐνδεὴς) 659. 535, 6.

§ 2. Ἔρχεται εἰς γάμον διαρκοῦντος τοῦ πενθίμου ἔτους; μνηστεύεται; Καλ. δ § 30, 41. ὅρα Γάμος (1).

(1) Χηρείας τήρησις. Διὰ τ. 2 Κώδ. (6 40). Νεαρ. 22 κεφ. 43. 44. Καλ. γ. § 79.

§ 3. Ποίαν ἔχει κατοικίαν; Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 218 ἐπ. Καλ. α § 172 ἐπ. ὅρα Δωσιδικία.

§ 4. Διατρέφεται; ὅρα λ. πένθιμον ἔτος. Διατροφὴ καὶ τροφή. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8969. 12733.

§ 5. Χηρείας αἵρεσις. Καλ. δ § 166.

§ 6. Δύναται ἡ χήρα ν' ἀπαιτήσῃ διὰ τὸν φόνον τοῦ συζύγου της ἀποζημίωσιν ἢ ἱκανοποίησιν; ἴδε τὴν λ. ὑπεύθυνος (πολ. ἀγωγή)· ἔνθα καὶ ἡ 10062 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 7. Κατὰ τὴν ρς. Ν. τοῦ αὐτ. Λέοντος ἡ εἰς δεύτερον γάμον ἐρχομένη χήρα ἐκπίπτει μὲν τῆς κυριότητος τοῦ μεριδίου, ὅπερ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἔλαβεν, ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτῆς λαμβάνουσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν των μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός· ὥστε ἐνόσῳ ζῇ ἡ μήτηρ, ἔχει αὐτὴ ἐν νομῇ αὐτὸ, λαμβάνουσα τὰς ὠφελείας. ΑΠ. πολ. 84 τοῦ 62. Ὅρα Κληρονομία (1).

§ 8. Κατὰ τὰς νεαρὰς 53 καὶ 117 ἡ χήρα, ἡ εἰσενεγκοῦσα προῖκα, ἔστω καὶ εὐτελοῦς ἀξίας, δὲν ἔχει κληρονομικὸν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός της δικαίωμα. ΑΠ. πολ. 235 τοῦ 1863. Ὅρα προίξ. Κληρονομία.

ΧΙΔΡΑ.

Τ. Β. σελ. 4 τῆς τῶν ἱερῶν κανόνων Συλλογῆς ὑπὸ Ῥάλ. κλ.τ.σ.

ΧΙΟΣ.

§ 1. Περὶ τῶν ἰθαγενείας δικαιωμάτων τῶν Χίων ἴδε Εὐρ. τ. σ. ἔνθα ἡ 1383 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 2. Ὅρα Εὐρ. 5 σ. 27 ἐν τέλ.

§ 3. Πρλ. τὴν λ. Πειραιεύς.

ΧΛΕΥΑΖΩ.

Ὅρα τὴν ὑπὸ Ῥάλ. συλλογὴν τῶν ἱερῶν κανόνων, ἔνθα τὰ ἑξῆς· πῶς ὁ χωλὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ κουφὸν χλευάζων ἐπιτιμᾶται; Α. 327 Β. 84 ς'. 481· ὅρα ὕβρις.

ΧΑΙΑΡΙΝΟΣ.

Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Συλ. ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλ. 5 σ. 354.

---

(1) Πρλ. ΑΠ. πολ. 306 τοῦ 55. Καὶ κατ' αὐτὴν, οἱ παῖδες μετὰ τὸν θάνατον τῆς δευτερογαμήσεως τῆς μητρὸς ἐξουσιάζουσι τὴν κληρονομικὴν μερίδα, ἣν ἡ μήτηρ ὡς ἄπορος καὶ ἄπροικος χήρα ἔλαβεν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πατρός των· ὅρα τὴν 306 τοῦ 58 ἀπόφ. τοῦ ΑΠ. (κυροῦσαν τὴν 12847 ἐφ. Ἀθ.) Πρλ. Κληρονομία.

ΧΟΡΑΥΛΗΣ.

Ἡ κιθαριστὴς, ἢ ὀρχηστής. Συλλογὴ Κανόνων ὑπὸ Ῥάλλ. Δ. σ. 400.

ΧΟΡΑΥΛΟΣ.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ κεχειροτόνηται Μάξιμος. Συλ. κανόνων ὑπὸ Ῥάλ. Β. σελ. 177.

ΧΟΥΜΕΛΗ.

Μεθυστικόν. Συλ. Καν. ὑπὸ Ῥάλ. Β. σελ. 5.

ΧΟΥΜΝΟΣ.

Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος. ϛ'. 130· περὶ βαθμῶν συγγενείας. Συλ. κανόνων ὑπὸ Ῥάλ. Ε. σελ. 397.

ΧΕΙΡΟΣ ἱερός.

Σαριπόλλου τὰ νόμιμα Προλ. μη.

ΧΟΛΕΡΡΑ.

§ 1. Κώλυμα τῆς πρὸς ἀνατροπὴν προθεσμίας. Ἀπ. ΑΠ. 241 τοῦ 60· ὅρα ἀνατροπή.

§ 2. Κώλυμα τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀνακοπῆς· ἡ μετὰ τὴν προθεσμίαν γενομένη ἀνακοπὴ δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν, ἕνεκα τῆς χολέρρας, ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπιδοθῇ ἐγκαίρως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 249 τοῦ 1855.

ΧΟΡΗΓΗΣΙΣ.

Αἱ τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας ἀποφάσεις, καθ' ἃς ἡ χορήγησις δὲν παύει καὶ ὅταν ὁ ἀπολαμβάνων αὐτὴν μισθοδοτεῖται, εἶναι προσωπικαὶ καὶ ἰσχύουν ὑπὲρ ὧν ἀναφέρονται καὶ οὐχὶ ἐν γένει. ΑΠ. πολ. 143 τοῦ 54.

ΧΟΤΣΕΤΙΑ (περὶ ὀθωμανικοῦ δικαίου).

§ 1. Εἰς διάφορα μέρη ἔπρεπε νὰ γίνῃ λόγος περὶ ὀθωμανικοῦ δικαίου, ἀλλὰ παρέλιπον ἐν οἰκείῳ τόπῳ νὰ κάμω λόγον, ἵνα συγκεντρώσω τὰ περὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ δικαίου, ἐφ' ὅσον ἡ νομολογία προβλέπει, ἐνταῦθα.

§ 2. Πρλ. ὅσα ἔγραψα ἐν λ. Συνθῆκαι καὶ λ. Μικτὴ ἐπιτροπή. Δήμευσις. Παραγραφή. Κυριότης. Κηδεμονία.

§ 2α Ὀθωμανικὸν ἡμερολόγιον. Θεμ. 5 σελ. 175 ἑπ.

§ 3. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον ἐχώρει τὸ τῆς σφετερίσεως δικαίωμα. ἐφ. Ν. 105 τοῦ 44 (νομ. σ. 3994)· ὅρα Εὐρ. λ. Πώλησις.

§ 4. Οἱ λόφοι ἦσαν ἐπιδεκτικοὶ ἐκποιήσεως κατὰ τὸ ὀθ. δ. Ἀπ.

ἐφ. Α. 16829. Λιθοτομία εἰς Λυκαβηττόν. Ἀπ. ἐφ. Α. 17556 καὶ 17557.

§ 5. Τίνι τρόπῳ ἐξεποιοῦντο τὰ τῶν ὀφειλετῶν κτήματα κατὰ τὸ ὀθ. δ; Ἀθην. ἐφετῶν Ἀπόφ. 7990 τοῦ 51.

§ 6. Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ. ΑΠ. 55 τοῦ 51. ἐφ. Α. 12172. Ὅρα τὴν λ. χρέη.

§ 7. Παραγραφὴ κατὰ τὸ ὀθ. δ. Πρλ. Εὐρ. 5 σ. 129 ἐπ. 132 Πρλ. τὴν λ. Παραγραφή.

§ 8. Παραγραφὴ τῆς περὶ ἐνεχύρου ἀγωγῆς. ΑΠ. 162 τοῦ 56. Ὅρα ἐνέχυρον καὶ Παραγραφή.

§ 9. Περὶ διορισμοῦ ἐπιτρόπου. Εὐρ. 9 σ. 106 ἐπ. (§ 223—226). Ὅρα τὴν λ. Κηδεμονία.

§ 10. Δήμευσις περιουσίας. ΑΠ. πολ. 382 τοῦ 55. Ὅρα τὴν λ. Δήμευσις.

§ 11. Ἀπόκτησις ἀκινήτων ἐν Τουρκίᾳ παρ' Ἑλλήνων. ΑΠ. 8 τοῦ 58, ἣν ὅρα ἀνωτ. σ. 168 (λ. χαρτόσημον).

§ 12. Τόκοι. ΑΠ. πολ. 203 τοῦ 49· ὅρα τὴν λ. Τόκοι καὶ ὑπερημερία.

§ 13. *Τύποι περὶ συντάξεως ἐγγράφων παρ' ὀθωμανοῖς.* Τὰ ἐπικυροῦντα τὴν σφραγίδα τοῦ ὀθωμανοῦ πρόσωπα ὡς δεπουτάτοι τοῦ ἐμπορικοῦ σώματος εἶχον τὴν ἰδιότητα ταύτην; Τὰ γνήσια ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ἔχουν τὴν ἀποδεκτικὴν ἰσχὺν δημοσίου ἐγγράφου; ἀποδεικνύουν καὶ πρὸς τρίτους τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ; Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 235 τοῦ 1849 (1).

§ 14 Κατὰ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει νόμον, ἡ ἐπικύρωσις τῆς σφραγίδος ὀθωμανοῦ τινος (σφραγίδος, ὑπαρχούσης ἔν τινι ἐγγράφῳ) παρέχει εἰς τὸ ἐπικυρωθὲν ἔγγραφον ἰσχὺν ἐπισήμου ἐγγράφου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 118 τῆς 21 Ἰουνίου 1849.

§ 15 Παρ' ὀθωμανοῖς ἡ ἐπίθεσις τῆς σφραγίδος τῶν ἐν τέλει εἰς ἰδιωτικὸν ὁμόλογον, ἄνευ προσθέσεως τινός, σημαίνει συνυποχρέωσιν ἢ ἐπικύρωσιν τοῦ περιεχομένου; Τινὲς ἐκ τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων εἶπον τὸ μέν, ἕτεροι δὲ τὸ ἄλλο, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν παρεδέχθη ὅτι σημαίνει συνυποχρέωσιν, διότι οἱ τοῦτο καταθέσαντες ἦσαν προεστῶτες, καὶ ἠδύναντο νὰ ἔχωσι καλητέραν γνῶσιν. Ἀπ. 349 τοῦ 1846 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (νομ. κ. σ. 4768).

---

(1) Πρλ. τὴν λ. ὑπομνήματα σελ. 271 § 18 καὶ σελ. 415 ἐν τέλει,

§ 16. Τὸ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων τουρκικῶν ἀρχῶν ἐκδοθὲν ἔγγραφον ἰδιοκτησίας θεωρεῖται ὡς δημόσιον καὶ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἐν αὐτῇ πωλήσεως· ὥστε ἡ περὶ πλαστογραφίας αὐτῶν ἔνστασις ἀποῤῥίπτεται ὡς ἀπαράδεκτος ἂν δὲν φανερωθῶσι συγχρόνως καὶ τὰ πρὸς ἀπόδειξιν μέσα. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 239 τοῦ 1838 (1).

§ 17. *Φετφάδες.*—Οἱ φετφάδες ὡς μαρτύρια δὲν ἔχουν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν. Ἀπ. 8985 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν

§ 18. Ὁ παρουσιάζων φετφᾶ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν διατάξεων τοῦ Τουρκικοῦ νόμου περί τινος ζητήματος, πρέπει ν' ἀποδείξῃ, ἐν περιπτώσει ἀμφισβητήσεως, ὅτι ὁ ἐκδόσας αὐτὸν εἶχε τῷ ὄντι παρὰ τοῦ νόμου, ἢ τῆς ὀθωμανικῆς ἐξουσίας τοιαύτην ἁρμοδιότητα, ἢ ἄλλως τὸ περιεχόμενον τοῦ φετφᾶ ὅτι εἶναι ἀληθὲς καὶ διαλαμβάνει τὰς περὶ τῶν τύπων τοῦ ταπίου διατάξεις τοῦ ὀθωμανικοῦ νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 81 τοῦ 42 ἐν νομ. σ. 2886.

§ 19. *Ταπία ἐπὶ τῶν ἀφθάρτων.*—Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον τὰ ταπία ἦσαν ἐκ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διὰ νὰ κατέχωσιν οἱ ἀγορασταὶ νομίμως τὰς ἀγορασθείσας γαίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 20 τοῦ 41.

§ 20. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, καὶ αὐτὴ ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως παραχώρησις κτήματος τοῦ δημοσίου εἶναι ἀνίσχυρος, ἐὰν δὲν συνταχθῇ ταπίον (ἐπὶ τῶν ἀφθάρτων) ἢ χοτσέτιον ἐπὶ τῶν φθαρτῶν κτημάτων; ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ 37 τοῦ 1856.

§ 21. Καὶ κατὰ τουρκικὸν δίκαιον αἱ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου γενόμεναι ἀγοραπωλησίαι, δὲν ἴσχυον ἀπέναντι τρίτου μὴ συμβαλλομένου προσώπου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 285 τοῦ 49.

§ 22. Ὅλα τὰ λειβάδια θεωροῦνται ὡς ἐθνικά, ἐνόσῳ δὲν παρουσιασθῇ ταπί. Ὅθεν τὸ δημόσιον δὲν θεωρεῖται ὡς κακῇ τῇ πίστει κατέχον, ἐνόσῳ τοιοῦτον ἔγγραφον δὲν παρουσιασθῇ (ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1833 διατάγματος). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 294 τοῦ 57, κυρ. τὴν 13703 ἐφ. Ἀθ.

§ 23. Ἀγοραὶ ἀγρῶν ἔπρεπε, κατὰ τὸ ἰσχύον τῷ 1830 ἐν Πειραιεῖ τουρκικὸν δίκαιον, νὰ γίνωνται διὰ ταπίου ἢ χοτζετίου, διὰ νὰ θεωρῶνται ἰσχύουσαι καὶ δυνάμεναι ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τρίτων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 285 τοῦ 49.

§ 24. Τίνι τρόπῳ κατὰ τὸ 1830 μέχρι τῆς παραδόσεως τῆς

(1) Ὅρα τὴν λ. ὑπομνήματα §. 226.

Εὐβοίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυριαρχίαν ἠγοράζοντο τὰ κτήματα; Ἡ πρώτη καὶ δευτέρα σκέψις τῆς 58 τοῦ 57 ἀποφάσεως τοῦ ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ εἰς τοὺς ἐναγομένους καὶ νῦν ἀναιρεσιβλήτους διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9346 ἀποφάσεως τῶν ἐφετῶν ἐπιβληθὲν θέμα ἀποδείξεως ἦτον αἂν ἀπὸ τὸ ἔτος 1830 καὶ ἐπέκεινα μέχρι τῆς παραδόσεως τῆς Εὐβοίας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυριαρχίαν, ἴσχυεν ἐν Εὐβοίᾳ νόμος, καθ' ὅν, ὅταν ὁ μὴ ὀθωμανὸς ὑπήκοος, ἀγοράσας δυνάμει ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου παρ' ὀθωμανοῦ χωρίον καὶ κατέχων αὐτὸ δυνάμει τῆς ἀγορᾶς, παρελάμβανε, δυνάμει ἰδιωτικῆς ἐγγράφου συμφωνίας, ἄλλον ἀλλοδαπὸν συνέταιρον ἐπί τινος μέρους τοῦ χωρίου καὶ ἔκτοτε ἐνέμετο τὸ μέρος τοῦτο ἐπ' ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ συνεταίρου, ὁ τελευταῖος οὗτος δὲν ἐλογίζετο ἀποκτήσας νομίμως, δυνάμει τῶν εἰρημένων πράξεων, τὴν κυριότητα τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ κτήματος, ἀπαιτουμένου ἀπαραιτήτως νὰ ἐκδοθῇ χοτζέτιον καὶ διὰ τὴν κτῆσιν τῆς κυριότητος ταύτης, καὶ ὅτι οὔτε τότε ἀκόμη ἀπέκτα τὴν κυριότητα ὁ συνέταιρος, ὅταν ὁ παρὰ τοῦ ὀθωμανοῦ ἀγοράσας τὸ χωρίον εἶχε μεταταῦτα λάβῃ ὁ ἴδιος παρὰ τοῦ πρώτου ἰδιοκτήτου ὀθωμανοῦ χοτζέτιον ἐν ἰδίῳ ὀνόματι διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν προγεγονυῖαν πώλησιν τοῦ αὐτοῦ κτήματος». Κατὰ δὲ τὸ θέμα τοῦτο, τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον σκοπὸν εἶχε νὰ προκαλέσῃ τὴν ὑπὸ τῶν ἐναγομένων ἀπόδειξιν, ὅτι κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ συνέταιρος, ὃν προσέλαβεν ὁ ἀγοραστὴς ἀγροτικοῦ ἀκινήτου παραδοὺς αὐτῷ καὶ τὴν νομὴν, δὲν ἀπέκτα τὴν κυριότητα καὶ ἂν βραδύτερον μετὰ τὸ συμβόλαιον, τὸ σκοποῦν τὴν εἰς τὸν συνέταιρον μεταβίβασιν τῆς κυριότητος καὶ μετὰ τὴν εἰς αὐτὸν παράδοσιν τῆς νομῆς ἀπέκτα διὰ χοτζετίου τὴν κυριότητα ὁ ἀρχικὸς ἀγοραστὴς, ἐνῷ τὸ ἐναντίον δόγμα ἴσχυε κατὰ τὸν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἡμεδαπὸν νόμον 6. 1) 72 44. 4) 4 § 32 Β. 45 1) 71.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον στηρίζεται, κατὰ τὴν ἕκτην αἰτιολογίαν αὐτῆς, καὶ οὐχὶ ὡς ἐκ περισσοῦ, καὶ εἰς τὸν λόγον, ὅτι δὲν ἀπεδείχθη ἐκ τῶν κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 9346 ἀπόφασιν ἐξετασθέντων μαρτύρων, ὅτι, ὅταν ὁ μὴ ὀθωμανὸς ἐπώλει δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ὀθωμανικὸν κτῆμα, ἔπειτα δὲ ἐγένετο κύριος αὐτοῦ διὰ χοτζετίου, ἰσχυροποιεῖτο ἡ προτέρα μεταβίβασις, ἤτοι δὲν ἀπεδείχθη, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπέκτα ὁ δεύτερος ἀγοραστὴς (ἢ κατὰ τὸ θέμα τῆς ὑπ' ἀριθ. 9346 ἀποφάσεως ὁ τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ κοι-

νωνός) τὴν κυριότητα, ἅμα περιελθούσης αὐτῆς διὰ χοτζετίου εἰς τὸν δικαιοδότην αὐτοῦ, ὅπερ ἐστὶ, πείθεται ὅτι δὲν ἀπεδείχθη τὸ ἐναντίον τοῦ θέματος οὗ τινος τὴν ἀπόδειξιν εἶχεν ἐπιβάλει εἰς τοὺς ἐναγομένους, μὴ ἀποφαινόμενον, ἐὰν οὗτοι ἀπέδειξαν τὸ θέμα ἐκεῖνο· διότι ἡ ἔκφρασις «ἐξ ἐναντίας μάλιστα τὸ ἐναντίον (ἤτοι τὸ ἐπιβληθὲν εἰς τοὺς ἐναγομένους θέμα) κατέθεσαν ἱκανοὶ μάρτυρες» οὐδόλως ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν τοῦ δικαστηρίου, ὅτι ἐκ τῶν μαρτύρων ἀπεδείχθη τὸ θέμα ἐκεῖνο· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀναγορεύει θέμα μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, μὴ ταχθὲν διὰ προηγουμένης ἀποφάσεως, καὶ σκεπτόμενον, ὅτι τοῦτο δὲν ἀπεδείχθη, κρίνει περὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, μὴ ἀποφαινόμενον ἐὰν ἐκ τῶν μαρτυρικῶν ἀποδείξεων, τῶν δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 9346 ἀποφάσεως διεξαχθεισῶν, ἐπειδὴ ὅτι ἀπεδείχθη ἢ οὐ τὸ εἰς τοὺς ἐναγομένους ἐπιβληθὲν διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως θέμα, μεθ' οὗ προδήλως οὐδεμίαν ἔχει συνάφειαν τὸ ἐν τῇ πρώτῃ αἰτιολογίᾳ ὡς ἀποδειχθὲν θεωρούμενον γεγονός· οὕτω δὲ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῶν ἄρθρων **249**, **251** καὶ **306** τῆς πολιτ. δικονομίας, αἵτινες, ρυθμίζουσαι τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ συλλέξῃ τὰ στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεώς του περὶ τῆς ἀληθείας τῶν γεγονότων, εἰς ἃ στηρίζουσιν οἱ διάδικοι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν καὶ παρέχουσι τὴν ὑπὲρ ἑκατέρου αὐτῶν ἐγγύησιν τῆς προσηκούσης καταρτίσεως τῆς δικαστικῆς πεποιθήσεως, εἰσὶν οὐσιώδεις· ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἀναιτιολόγητον κατέλιπε τὴν ἀπόφασίν του».

§ **25**. Κατὰ τὸ **1830** δὲν ἀπῃτεῖτο ἡ ἔκδοσις ταπίου ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ὀθωμανικῆς Πύλης πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος καὶ κατοχῆς ἀκινήτων ἐν Ἀθήναις εὑρισκομένων· ἤρκει λοιπὸν ἡ ἔκδοσις χοτσετίου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **13418** τοῦ **55**.

§ **25**[a] Διὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος τῶν ἀφθάρτων κτημάτων ἀπῃτεῖτο τὸ τουρκικὸν δίκαιον ταπίον, ἀλλὰ κατὰ τὸ **1835** δὲν ἴσχυεν αὐτὸ εἰς Ἀθήνας (1). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **17122** τοῦ **59**, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. **15259** ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐξετασθέντων μαρτύρων οἱ Κ. Ἀφθονίδης, Γ. Ἀφθονίδης, Γ. Καρατζᾶς Ἰω. Σαντορινᾶῖος, Στ. Φιλιππίδης καὶ Ν. Ζαχαρίτζας καταθέτουσιν, ὅτι κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον διὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ἀφθάρτων κτημάτων ἀπαι-

(1) Ὅρα νόμοι. Ἀθῆναι. Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8534.

τεῖται ταπίον ἐκδιδόμενον παρὰ τοῦ σπαχῆ, καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τρεῖς ἀγνοοῦσιν ὁλοτελῶς, ἐὰν κατὰ τὸ 1832 ἴσχυεν ὁ τουρκικὸς νόμος εἰς Ἀθήνας, ἐκ δὲ τῶν καταθέσεων τῶν τριῶν τελευταίων ἐξάγεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχε μὲν εἰσέτι παραδοθῆ ἡ ἐπαρχία τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῇ μείναντες Ἕλληνες δὲν ὑπεῖκον εἰς τὴν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν· ῥητῶς δ' ὁ μάρτυς Σ. Παλαιολόγος καταθέτει ὅτι κατὰ τὸ 1832 δὲν ἴσχυεν ἐν Ἀθήναις τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, διότι ἀπὸ τὸ 1830 εἶχε παύσει τοῦ νὰ δεσπόζῃ ἡ ὀθωμανικὴ κυριαρχία, ὑπάρχοντος αὐτόθι νοτάρου (1) διωρισμένου ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς σύνταξιν τῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων συνομολογουμένων συμβολαίων, ἐκ δὲ τῆς καταθέσεως τούτου συνδυαζομένης μετὰ τῆς τοῦ Σαντορηναίου, τοῦ Φιλιππίδου καὶ τοῦ Ζαχαρίτζα, ἀποδεικνύεται ὅτι κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1832 ἤργει πλέον ἐν Ἀθήναις ὁ ὀθωμανικὸς νόμος ὡς πρὸς τὴν μετάβασιν ἀκινήτων κτημάτων ἀπὸ Ἕλληνος εἰς Ἕλληνα, καὶ τὴν βεβαίωσιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος συνομολογουμένων συμβολαίων· μὴ ὑπάρχοντος ἑπομένως ὡς ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ συμβολαίου ἰσχύοντος νόμου περιορισμοῦ τινος ὡς πρὸς τὸ μέσον τῆς ἀποδείξεως τοῦ τίτλου, ἐφ' οὗ οἱ ἐφεσίβλητοι στηρίζουσι τὴν παρ' αὐτῶν προτεινομένην κτητικὴν παραγραφήν, ὀρθῶς ἐπετράπη αὐτοῖς διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως καὶ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων».

§ 25³ Κατὰ τὸ 1832, ἐν Ἀθήναις, ἐπωλοῦντο ἀκίνητα κτήματα καὶ ἄνευ ταπίων (2), διότι ἔλειπον τότε οἱ ἁρμόδιοι πρὸς ἔκδοσιν αὐτῶν ὀθωμανικοὶ ὑπάλληλοι. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 18227 τοῦ 60.

§ 26. Ἴσχυεν εἰς Δαδίον τῆς Λοκρίδος ὀθωμανικὸς νόμος, καθ' ὃν ἡ πώλησις ἀγροῦ ἔπρεπε νὰ γίνηται διὰ ταπίου, ἄνευ τοῦ ὁποίου ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ πραγματικὸν δικαίωμα; Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν, ἀντιῤῥήσεως μὴ γενομένης, παρεδέχθη τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν διὰ τῆς 6810 τοῦ 50 ἀποφάσεως.

§ 27. Κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, τὰ ταπία ἔχουσι τοιαύτην

---

(1) Ὅρα τὴν λ. Συμβολαιογράφοι.

(2) Πρβλ. ἐφετ. Αθ. 9711. 15662. 15912 τοῦ 58. Τί δὲ διὰ τὰ ὀρφανικὰ κτήματα; ἐφ. Ἀθ. 9613.—Κτήματα Ἀττικῆς καὶ Εὐβοίας. ἐφ. Ἀθ. 3472 τοῦ 45· ἐν Δαδίῳ τῆς Λοκρίδος; ἐφ. 6810 τοῦ 50.

ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ προσώπου ἐκείνου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐξεδίδοντο, ὥστε νὰ μὴ ἦναι συγκεχωρημένη ἡ ἐξέτασις τῆς πηγῆς τοῦ δικαιώματος τούτου; Ἀπόφ. 1535 τοῦ 1840 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἣν ἐν Εὐρ. α. σελ. 8.

§ 28. Μέχρι ποίας ἐποχῆς δύνανται νὰ προσβληθῶσι τὰ ταπία; Ἴδε τὴν 80 τοῦ 1847 ἀπόφ. τοῦ ΑΠ. ἐν λ. ὑπομνήματα (κε. σ. 407 § 305).

§ 28[a] Τὰ ἀνωτέρω συνδυάσατε μὲ τὰ ἑπόμενα.

Χοτσέτια ἐπὶ φθαρτῶν.—Τὰ ἑπόμενα συνδυάσατε μὲ τὰ ἀνωτέρω § 20—28 (1).

§ 29. Κατὰ τὸ τουρκικὸν δίκαιον, τὰ ἀκίνητα κτήματα δὲν μεταβιβάζονται εἰς τὴν κυριότητα ἑτέρου δι' ἰδιωτικοῦ ἁπλῶς ἐγγράφου, ἀλλ' ἀπαιτεῖται χοτσέτιον ἐπὶ φθαρτῶν καὶ τάπιον ἐπὶ ἀφθάρτων κτημάτων· ἡ ἐν τῇ διαρκείᾳ δὲ τῆς δίκης ἀπόκτησις χοτσετίου καὶ συμβολ. ἐγγράφου ἀναπληροῦσι μὲν τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου καὶ καθιστῶσιν ἀπὸ τῆς χρονολογίας των κύριον τοῦ κτήματος τὸν ἀγοραστήν, ἀλλὰ τὸ περιστατικὸν τοῦτο δὲν καθιστᾷ βάσιμον τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγήν, διότι ὁ τὴν διεκδικητικὴν κινῶν ἀγωγὴν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι κύριος κατὰ τὸν χρόνον τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης. Ἀπ. 8534 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Ὅρα Πρόωρος ἀγωγή.

§ 30. Κατὰ τὸ ἔτος 1833, αἱ ἐν Εὐβοίᾳ πωλήσεις Ὀθωμανικῶν κτημάτων, αἱ γενόμεναι ἄνευ χοτσετίου, ἦσαν ἀνίσχυροι, δηλαδὴ δὲν μεταβίβαζον τὸ δικαίωμα, ὅπερ προὐτίθεντο νὰ μεταβιβάσωσιν οἱ πωληταὶ εἰς τοὺς ἀγοραστάς. Οἱ μάρτυρες κατέθεσαν ἰδίως ὅτι κατὰ τὸν κανοναμὲ ἡ ἀγοροπωλησία τῶν χωραφιῶν γίνεται δυνάμει ταπίου, ἡ δὲ τῶν φθαρτῶν κτημάτων δυνάμει χοτζετίου· ὅτι διὰ φερμανίου τοῦ Σουλτάνου ὡρίσθη ὅτι αἱ πωλήσεις τῶν ἀκινήτων τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν ἔπρεπε νὰ γίνωνται διὰ χοτσετίου, διότι τάπιον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκδοθῇ, μὴ ὑπαρχόντων τῶν ἐκδιδόντων τοιαῦτα ἔγγραφα καὶ ὅτι τὸ χοτζέτιον ἐξεδίδετο ὑπ' ἐπίτηδες ἐπὶ τούτῳ σταλέντος ὑπαλλήλου τῆς ὀθωμ. Κυβερνήσεως: Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 163 τοῦ 1850 (2).

---

(1) Πρλ. τὰ ἐν Εὐρ. 9 σελ. 174, ἔνθα ἡ 9346 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετ.

(2) Πρλ. ΑΠ. πολ. 327 τοῦ 57 φέρουσαν·

Ἀληθῶς τὸ δημόσιον, καθὸ γενόμενον τὸ ἐπίδικον κτῆμα ἐν

§ 31. Πώλησις ἀκινήτων κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὀθωμ. νόμους μόνον διὰ ταπίου καὶ χοτσετίου ἐγίνετο; Ἀπόφ. πολ ΑΠ. 173 τοῦ 1865.

§ 32. Ὁ φέρων χοτσέτιον εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἠγόρασεν ἀκίνητόν τι ἀπὸ ὀθωμανὸν, ἀπαλλάττεται, δυνάμει αὐτοῦ, τῶν ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου ἀπαιτήσεων τοῦ συγκληρονόμου του; Ναί· ὅταν τὸ χοτσέτι ἦναι ἐκδεδομένον σύμφωνα μὲ τὴν ἀπὸ 18 μαρτ. 1835 συνθήκην. Ἀπ. ἐφ. Ν. 1012 τοῦ 1853 ἐν νόμ. σ. 5868.

§ 33. Χοτσέτιον μεταβιβάζει τὴν κυριότητα; ἀπ. 9711 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ πώλησις. Πρλ. ἀπ. ἐφ. Α 1762 τοῦ 40.

καιρῷ τῆς ἀγωγῆς, ἠδύνατο νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος, ὅπερ καὶ ἔπραξεν, ἀλλὰ τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον ἀναφερόμενον καὶ εἰς τὰς αἰτιολογίας τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως καὶ ἐκτιμῆσαν τὰς προσαχθείσας περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος τοῦ ἐνάγοντος ἀποδείξεις ἐπείσθη ὅτι ἀπέκτησεν οὗτος δυνάμει διαταγῆς τοῦ Σατράπου τῆς Ἠπείρου Ἀλῆ Πασᾶ τὴν κυριότητα τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, τὸ δημόσιον, ὅπερ ἀπέκρουσε τὸ κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον νόμιμον τοῦ τοιούτου τρόπου ἀποκτήσεως τῆς κυριότητος, ἰσχυρισθὲν πρωτοδίκως καὶ κατ' ἔφεσιν, ὅτι μόνον διὰ ταπίου ἢ χοτζετίου ἀπεκτᾶτο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τουρκικοῦ δικαίου ἡ κυριότης τῶν τοιούτων κτημάτων καὶ ὅτι ἑπομένως οὐδόλως ἀπεδείχθη διὰ τοῦ Βιουγιουρδίου τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἡ τῆς κυριότητος κτῆσις τοῦ ἐνάγοντος, ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου (ἤτοι τοῦ ὁποίου προέτεινε κανόνος τοῦ τουρκικοῦ δικαίου), ὅστις ἀπετέλει τὴν ἀνταπόδειξιν τοῦ ὑπὸ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως ταχθέντος θέματος· μὴ πράξαν δὲ τοῦτο, καὶ οὔτε κἂν ῥητῶς ἐξαιτησάμενον πρωτοδικῶς ἢ κατ' ἔφεσεν νὰ τῷ συγχωρηθῇ ἡ ἀπόδειξις τοῦ αὐτοῦ ἰσχυρισμοῦ· ὅτι τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἤθελε σκεφθῆ ἂν ἠδύνατο τὸ δημόσιον νὰ προτείνῃ τοιαύτην αἴτησιν περὶ ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου τοῦ ἀποδειχθέντος ἤδη θέματος. δὲν δικαιοῦται νῦν νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον παρέβη νόμον τινὰ κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐκτίμησιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου προσαχθείσης ἀποδείξεως· ἑπομένως καὶ ἂν αἱ εἰς τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς προκειμένης ἀντιῤῥήσεως τοῦ δημοσίου σκέψεις τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἃς παραδέχεται ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν, δὲν εἶναι ὀρθαί, οὐδὲν ἧττον, ὄντος ὀρθοῦ τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς, δὲν χωρεῖ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὁ προκείμενος λόγος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 327 τοῦ 57

Καθιστᾷ περιττὴν τὴν παράδοσιν; ἐφ. Ν. 1012 τοῦ 58 (νομ. σ. 5869). Πρλ. ΑΠ. 33 τοῦ 46.

§ 34. Κατὰ τὸ Τουρκικὸν δίκαιον πρὸς ἀπόκτησιν τῆς κυριότητος ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἄδεια τοῦ κυρίου τῆς γῆς, ἢ τῶν σπαχίδων. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 180 τοῦ 1839. (Νομικ. Σελ. 3695). 78 τοῦ 35 (νομ. σ. 3239 ἐπ.)

§ 35. Τὸ χοτσέτιον ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχύν; (1) ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7166.

§ 36. Δὲν δύναται νὰ προταθῇ τὸ πρῶτον ἐφεσίμως ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι κατὰ τὸ τουρκικὸν δίκαιον αἱ πωλήσεις ἢ δωρεαὶ ἀκινήτων πρέπει νὰ γίνωνται διὰ χοτσετίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 1859.

§ 37. Κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, οἱ διάφοροι ὑπάλληλοι (2), καίτοι μὴ εὑρισκόμενοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἰς ἣν διωρίσθησαν, ἠδύναντο νὰ ἐκδίδωσι χοτσέτιον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17955 τοῦ 1861 (3).

§ 38. Χοτσέτια εἰσὶν ἔγγραφα δημόσια; ἴδε ἀπ. 9698 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 39. Ἔγγραφα ὀθωμανικὰ πωλητήρια πότε χρησιμεύουσιν ὡς τίτλοι;

Ἐν τῇ 3 σκέψει τῆς πόλ. τοῦ ΑΠ ἀπόφ. 10 τοῦ 1856 εὕρηνται ταῦτα.

Τὸ ἐφετεῖον ὡς ἐκ περισσοῦ ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἀπὸ 15 τῆς σελήνης τσεμάτσελ-ἐλ-ἐβὲλ τουρκ. ἔγγραφον τοῦ δικαςικοῦ ἐπιτρόπου Μεχμὲτ Σαΐδ τῆς πόρτας παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει, θεωρῆσαν αὐτὸ ὡς τίτλον· ἀλλ' ὅμως καὶ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν τίτλον πρὸς χρησικτησίαν, καθότι, ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον, τὸ ἔγγραφον ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ κώδηκος τοῦ εἰρημένου ὀθωμανικοῦ ἐπιτρόπου, ἀποδεικνύει ὅτι ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου οἱ ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτῷ ἀναφερόμενοι ὀθωμανοὶ ἐπώλησαν τὸ προκείμενον γήπεδον εἰς τὸν Κ. τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο δὲν προσέβαλεν ὁ ἀναιρεσείων ὡς μὴ γνήσιον, ἀλλ' ὡς ἐκμαρτύριον καὶ στερούμενον τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν τύπων· ἀλλ' ἂν καὶ ἀντίγραφον, τὸ ἔγγραφον αὐτὸ εἶναι ὅμως, καθὰ ἀποφαίνεται τὸ ἐφετεῖον, ἀντίγραφον ἐπίσημον τοῦ κυρίως πωλητηρίου ἐγγράφου ἀντιγεγραμμένον ἀπὸ τὸν κώδικα τῶν τοιούτων ἐγ-

---

(1) Πρλ. ἀνωτέρω σελ. 179 § 29.
(2) Οἱ σπαχίδες; ἐφ. Α. 19042 τοῦ 61.
(3) Ὅρα Εὐρ. ὑπομνήματα δημόσια § 18, 336 ἐπ.

ἐγγράφων τῶν συνταχθέντων παρὰ τοῦ ἰδίου ὀθωμανικοῦ ἐπιτρόπου ἁρμοδίως συνεπείᾳ τῶν συνθηκῶν, διότι τὸ πρωτότυπον ἀπωλέσθη, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ βεβαιοῦσα τὴν ἀπώλειαν τοῦ πρωτοτύπου διὰ τῆς ἀπὸ 24 Μαρτίου 1839 ὑπ' ἀριθ. 74 ἀποφάσεώς της, ἐστηρίχθη εἰς τὸ διαληφθὲν ἀντίγραφον, καὶ ἐνέκρινεν ἁρμοδίως τὴν πρὸς τὸν Κ. γενομένην πώλησιν ἐνεργοῦντα ὡς ἐντολοδόχον τοῦ Γ κλπ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 10 τοῦ 56.

§ 40. Λογαριασμὸς διαδίκου τινὸς διαλαμβάνων ὅτι ὁ ἀγρὸς ἠγοράσθη διὰ τὸν δεῖνα, καθιστᾷ περιττὴν τὴν ὕπαρξιν χοτσετίου; ὅρα τὴν 7814 τοῦ 50 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 41. Ἐν Σίφνῳ ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ δὲν ἀπαιτεῖται χοτσέτιον πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ἀκινήτου κτήματος; Πῶς δὲ οἱ δανεισταὶ τοῦ ὀφειλέτου, ἡ κατάστασις τοῦ ὁποίου ἦτον εἰς ἐλάττωσιν, ἐκπληρόνοτο; ὅρα τὴν 18258 τοῦ 60 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. σκ. 1.

§ 42. Δὲν ἀπεδείχθη, ὅτι κατὰ τὸν δῆμον Κρεμαστῆς Λαρίσσης, κατὰ τὸ ἐν ἔτει 1822—1824 ἰσχύον δίκαιον, δὲν εἶχε νόμιμον κῦρος ἡ μεταξὺ χριστιανῶν ἀγοραπωλησία ἀκινήτων κτημάτων (φθαρτῶν), χωρὶς νὰ ἐκδοθῇ χοτσέτιον. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθ. 16875 τοῦ 59.

§ 43. Ὁ Α ἠγόρασε κτῆμά τι παρ' ὀθωμανοῦ διὰ τακτικοῦ χοτσετίου, μετὰ δὲ ταῦτα παρεχώρησε μέρος τοῦ κτήματος αὐτοῦ εἰς τὸν Β. Ζητεῖται ἂν καὶ οὗτος ἔπρεπε νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ χοτσέτιον; ὁ Ἄρειος Πάγος εἶπεν ὅτι χοτσέτιον δὲν ἀπαιτεῖται, ἐπειδὴ ὁ Β δὲν ἠγόρασε παρ' ὀθωμανοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 50.

§ 44. Τὸ ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1836 διάταγμα καθιέρωσε τὴν ἀρχὴν ὅτι αἱ παρὰ τῶν μεταναστῶν ὀθωμανῶν ἐκποιήσεις τῶν κτημάτων των θέλουν γίνεσθαι διὰ πωλητηρίων κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον (χοτσετίων) παρ' ὑπαλλήλου ὀθωμανοῦ ἐκδιδομένων, ἐκ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης ἕπεται ὅτι ὁ ὀθωμανικὸς νόμος πρέπει νὰ κανονίζῃ καὶ τὰ μεταξὺ τοῦ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ ἐκ τοῦ χοτσετίου πηγάζοντα νόμιμα ἀποτελέσματα· ἀρχαί, αἵτινες ἀφορῶσαι ἐξαιρετικὸν μέτρον καθιερωθὲν διὰ δημοσίας συνθήκης καὶ διὰ τοῦτο χαρακτῆρα μεταβατικὸν καὶ προσωρινὸν ἔχουσαι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς προσβάλλουσαι τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ ἔθνους· ἄρα τὸ πωλητήριον, ὅταν ἡ πώλησις γίνηται παρ' ὀθωμανοῦ, δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποδεικνύηται ἐξ ἐπισήμου συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου. Ἀπ. 8088 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 45. Ὑπάρχει νόμος κηρύττων ἀπροσβλήτους τὰς διὰ τουρκικῶν χοτσετίων γινομένας πωλήσεις ἀλλοτρίων κτημάτων; Ἀπ. 7619 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 46. *Ἁρμοδιότης. Καθήκοντα διερμηνέως τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως. Ταπία.*—Ὁ διερμηνεὺς τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ βεβαιοῖ τὰ περὶ τύπων τῶν ταπίων καὶ τῶν διατάξεων τοῦ τουρκικοῦ νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ναυλπ. 81 τοῦ 1842 ἐν νομικ. σ. 2894.

§ 47. Διαδικασία τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς. Ὅταν ἡ ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε τὴν πώλησιν ὀθωμανικοῦ τινος κτήματος, ἀποφανθεῖσα ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀπαίτησίν τινα ἐπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ ὑπουργεῖον ἐνέκρινε τοῦτο, δύναται πλέον τὸ δημόσιον νὰ προτείνῃ ἀξιώσεις; Ὄχι, κατὰ τὴν 11505 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (1) ἔχουσαν οὕτως (2).

«Ἐπειδὴ τὰ μὲν δημόσιον ἐξαιτεῖται νὰ καταδικασθῇ ὁ εναγόμενος νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸ γήπεδον, περὶ οὗ διαλαμβάνει ἡ ἀπὸ 18 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1853 ἀγωγή του, λόγῳ ὅτι εἶναι κτῆμα ἐθνικὸν ὡς χρησιμεῦον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς δημόσιον τῶν ὀθωμανῶν κοιμητήριον, ὁ δὲ ἐναγόμενος Γέροντας ἀποκρούει τὴν ἀγωγὴν ταύτην, ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ διεκδικούμενον γήπεδον ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ ἐπικαλούμενος, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του αὐτοῦ, 1) τὸ ἀπὸ 15 τῆς σελήνης σαμπὰν τοῦ 1250 ἔτους (ἐγείρας) πωλητήριον ἔγγραφον (χοτσέτιον), δι' οὗ ἡ ὀθωμανὶς Φατιμὲ Μουλὰ ἐπώλησε τὸ γήπεδον αὐτὸ εἰς τὸν Ἄγγελον Γέροντα διὰ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτῆς Μώραλη Χουσεῒν ἐφέντη' 2) τὸ ὑπ' ἀριθ. 482 τῆς 5 νοεμβρίου 18387 ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῶν Ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον περιέχει, πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἑξῆς, ἐξαγαγοῦσα ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἕπεται νὰ ἔχῃ ἀπαίτησίν τινα. . . «Ἐγκρίνει καὶ »ἀναγνωρίζει τὸν εἰρημένον Ἄγγελον Γέροντα ὡς νόμιμον κύριον »τοῦ κτήματος κατὰ τὰ ἐν τῷ χοτσετίῳ ῥητὰ σύνορα» καὶ 3) τὴν ἀπὸ 20 Νοεμβ. 1837 ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτῷ ἐπισημείωσιν τῶν ἐπὶ τῶν Ἐξ. καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκ. Γραμμ. τῆς ἐπικρατείας, φέρουσαν τὰ

---

(1) Ταύτην ἐπικύρωσεν ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 145 τοῦ 54.

(2) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8114 τοῦ 51, καὶ κατ. § 72.

ξῆς· «ἐνεργηθείτω ἡ ὄπισθεν ἀπόφασις τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν »κτημάτων ἐπιτροπῆς».

»Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐγγράφων προκύπτει οὐ μόνον, ὅτι ὁ ἐναγόμενος Ἄγγελος Γέροντας ἠγόρασε πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν τὸ ἐπίδικον γήπεδον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 482 εἰρημένῃ πράξει της διαλαμβανόμενα ἔγγραφα καὶ ἐξαγαγοῦσα ἐξ αὐτῶν, ὅτι τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀπαίτησίν τινα ἐπὶ τοῦ γηπέδου αὐτοῦ, ἀνεγνώρισε τὸν Ἄγγελον Γέροντα ὡς νόμιμον κύριον αὐτοῦ, τὸ δὲ δημόσιον, διὰ τῆς ἀπὸ 20 νοεμβρ. 1837 διαληφθείσης ἀποφάνσεως τῶν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργῶν, ἐνέκρινε τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος πώλησις ἦτον ἔγκυρος καὶ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἔχει ἀξίωσίν τινα ἐπ' αὐτοῦ.

»Ἐπειδὴ ἡ διαληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας (ἀποφάσεως) τὴν ἐνέργειαν ῥητῶς ἐνέκριναν οἱ εἰρημένοι ὑπουργοί, καθιστᾷ ἀνυπόστατον τὴν προκειμένην ἀγωγήν, τοῦτο μὲν διότι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη καθῆκον εἶχε νὰ ἐξετάζῃ (ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως) ἂν ὡς πρὸς τὸ δημόσιον ἦσαν ἔγκυροι αἱ ὑπὸ ὀθωμανῶν πρὸς Ἕλληνας γενόμεναι πωλήσεις ἀκινήτων κτημάτων, τουτέστι ἂν δι' αὐτῶν δὲν προσεβάλλοντο δικαιώματα τοῦ δημοσίου, ὡς ἐναργῶς προκύπτει ἐκ τῆς ἀπὸ 29 δεκ. 1832 διακηρύξεως τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀπὸ 28 μαρτ. 1836 συμβάσεως, τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συνῆψε μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Πόρτας καὶ τὴν ὁποίαν ἐνέκρινεν ἡ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ ἀπὸ 26 ἀπριλίου 1836, δημοσιευθέντος νομίμως, διατάγματος, δι' οὗ ἐπετράπη καὶ ἡ τῶν πράξεων αὐτῶν, ἤτοι τῆς διακηρύξεως καὶ τῆς συμβάσεως, δημοσίευσις διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὅπερ καὶ πραγματικῶς ἔκτοτε ἐξετελέσθη· ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἡ προηγουμένη ἀγωγὴ καθίσταται ἀνυπόστατος, διότι τὸ δημόσιον ῥητῶς ἀνεγνώρισε τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, διατάξαν τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὴν ἐνέργειαν· ὅπερ σημαίνει ὅτι τὸ δημόσιον ἐδήλωσε, διὰ τοῦ ἐμφαντικωτέρου τρόπου, ὅτι δὲν εἶχε δικαίωμά τι ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος· ἡ δήλωσις δ' αὕτη εἶναι ὑποχρεωτικὴ ὡς πρὸς τὸ δημόσιον, ὡς ἤθελεν εἶσθαι ὑποχρεωτικὴ καὶ κατὰ παντὸς ἰδιώτου, ὅστις ἤθελε τυχὸν δηλώσῃ ὅτι δὲν ἔχει ἀ-

ξίωσίν τινα ἐπὶ ὡρισμένου κτήματος. Τόσον δὲ μᾶλλον εἶναι ὑποχρεωτική, ὅσον ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ὁ ἀγοραστὴς τοῦ κτήματος ἢ ἐμέτρησε τὰ χρήματα εἰς τὸν πωλητὴν ὀθωμανὸν, ἤ, ἂν τὰ εἶχε προηγουμένως μετρήσει, ἀφῆκε νὰ παρέλθῃ ἡ νόμιμος προθεσμία πρὸς ἐναγωγὴν, ἐνώπιον τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ πωλητοῦ ὀθωμανοῦ ἐπὶ ἐπιστροφῇ τοῦ καταβληθέντος τιμήματος.

» Ἐπειδὴ ἡ ἐν τῇ πρωτοδίκῳ ἀποφάσει περιεχομένη σκέψις, ὅτι προκειμένου περὶ διαθέσεως ἀκινήτου κτήματος τοῦ δημοσίου δὲν ἠδύνατο αὕτη νὰ γενῇ καθ' ὃν ἐγένετο τρόπον, δὲν εἶναι ὀρθὴ, διότι δὲν πρόκειται περὶ διαθέσεως ἐθνικοῦ κτήματος, ἀλλὰ περὶ δηλώσεως ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἔχει ἀξίωσίν τινα ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ὅπερ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ περὶ διαθέσεως ἐθνικῶν ἀκινήτων κτημάτων διατεταγμένα· ἑπομένως δὲν ἐφαρμόζονται ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει οἱ περὶ διαθέσεως ἐθνικῶν ἀκινήτων κτημάτων νόμοι. Ἄλλως τε ἕκαστος, ἄρα καὶ αὐτὸ τὸ δημόσιον, δύναται νὰ παραιτηθῇ ἀντιποιήσεων, τὰς ὁποίας ἀνακαλύπτει ὡς μὴ βασίμους, μήτε συμφώνους μὲ τὴν δικαιοσύνην· τὸ δὲ 1 ψήφισμα τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως, δι' οὗ ἠκυρώθησαν πωλήσεις ἐθνικῶν κτημάτων, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ὅπου δὲν πρόκειται περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικοῦ κτήματος, ἀλλὰ περὶ ἀναγνωρίσεως ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα δὲν εἶναι ἐθνικόν· ἐκ ῥητῶν δὲ νόμων (τεμ. 47 § 3 (12, 2) Π. τεμ. 20 § 1 (46, 5) Π. τεμ. 9 (26,7) Π. τεμ. 87 (46, 2) Π. καὶ ἄρθρα 750, 755 καὶ 816 τῆς πολ. δικονομίας) συνάγεται ἀριδήλως, ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς, ὡς γενικὸς διαχειριστὴς τῶν συμφερόντων τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ χρέος μάλιστα νὰ καταργῇ, ἄνευ ἐγκρίσεως ἄλλης τινὸς ἀρχῆς, δίκας τοῦ δημ. θησαυροῦ, ὅταν πεισθῇ ὅτι ἡ ἐξακολούθησις αὐτῶν εἶναι ὄχι νόμιμος. Ἀφοῦ δὲ ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα αὐτὸ, ἔχει κατὰ μείζονα λόγον, τὸ δικαίωμα νὰ δηλόνῃ, ὅτι δὲν θεωρεῖ ὡς ἐθνικὸν κτῆμά τι, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη ἐφαρμόζεται πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον ἡ δήλωσις αὕτη ἐγένετο συνεπείᾳ καὶ συμφώνως μὲ τὴν ἀπόφανσιν τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἦτον ἀνατεθειμένη ἰδίως ἡ ἐξέτασις τοῦ ἂν ἐκ τῆς πωλήσεως ὀθωμανικῶν κτημάτων παραβλάπτωνται τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου.

» Ἐπειδὴ ἡ ἐν τῇ εἰρημένῃ ὑπ' ἀριθ. 482 ἀποφάνσει τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐπιτροπῆς περιεχομένη φράσις. «Καθόσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῶν διὰ ταπίων

κατηγορουμένων κτημάτων ὁ εἰρημένος (Γέροντας) θέλει ὑπόκεισθαι «εἰς τὸ ληφθησόμενον γενικὸν μέτρον» δὲν ἀνατρέπει τὸ ἕτερον ἐκ τῆς πράξεως ἐκείνης ἐξαγόμενον πόρισμα, ὅτι τὸ δημόσιον ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἔχει ἀξίωσίν τινα ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος· διότι ἡ εἰρημένη φράσις ἀφορᾷ ἄλλην περίπτωσιν παρὰ τὴν προκειμένην, ὅπου ὑπάρχει χοτσέτιον.

»Ἐπειδὴ ὁ ἕτερος ἰσχυρισμὸς τοῦ δημοσίου, ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαλλοτριωθῇ, ὡς χρησιμεῦον εἰς τὴν θέαν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, δὲν δύναται νὰ γείνῃ ἀντικείμενον ἐξετάσεως ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ, ἥτις βάσιν ἔχει τὴν διεκδίκησιν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος ὡς ἐθνικοῦ· ἄρα τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὸν εἰρημένον ἰσχυρισμόν, ὡς ἀντιβαίνοντα εἰς τὴν βάσιν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, καὶ ὡς δυνάμενον ἴσως νὰ δώσῃ χώραν εἰς νέαν ἀγωγήν, προκειμένης ἀποζημιώσεως, περὶ ἀφαιρέσεως τοῦ γηπέδου λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης.

»Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, οὐχ ὀρθῶς τὸ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικεῖον διέταξε διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, ἀποδείξεις, ἐν ᾧ, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ὤφειλε ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν ἀγωγήν».

§ 48. *Κληρονομικὰ δικαιώματα κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον.*—Κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον ἡ μεταβολὴ τῆς θρησκείας ἐπιφέρει ἀπώλειαν τῶν κληρονομικῶν δικαιωμάτων· ἴδε τὴν 182 τοῦ 1851 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ἐν λ. Κληρονομία (1).

§ 48[2]. Ἐκ μαρτυριῶν ἀπεδείχθη, ὅτι πρὸ τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως κατὰ τὸ ἰσχύον τουρκικὸν δίκαιον ὀθωμανὸς ἐξομόνων τὸν ἰσλαμισμὸν ἔχανε πᾶν κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν συγγενῶν του, ὧν ἡ κληρονομία, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἐξομώτου, μετέβαινεν εἰς τὸ δημόσιον, ὅταν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος ὀθωμανὸς συγγενής. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13508 τοῦ 1855.

§ 48[3]. Ὀθωμανοί, οἵτινες ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν Πρωτοκόλλων ὁρισθείσης προθεσμίας ἐδέχθησαν τὸ χριστιανικὸν δόγμα, ἔχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ἐθνικῶν γαιῶν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16986 τοῦ 1859.

§ 49. *Κληρονομία, θήλεα.*—Περὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῶν θηλέων, κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, ὡς καὶ περὶ τῆς παραγραφῆς τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, ἴδε τὴν 14116 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσαν·

(1) Πρλ. Εὐρ. 3, σ. 385.

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων ἀποδεικνύεται μὲν ὅτι κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον τὰ θήλεα, κληρονομοῦντα ἐν ἐλλείψει ἀῤῥένων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν ὡς πρός τε τὰ φθαρτὰ καὶ τὰ ἄφθαρτα κτήματα, διὰ νὰ τηρήσωσι τὴν κυριότητα καὶ κατοχὴν ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ὀφείλουν ἐντὸς 10 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας τῶν γονέων αὐτῶν νὰ προκαλέσωσι τὴν ἔκδοσιν ταπίου δ' αὐτά, διότι ἄλλως ταῦτα μετὰ παρέλευσιν τῆς δεκαετίας μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου τῆς Τουρκίας, ἀλλ' ἔκ τε τῶν καταθέσεων τῶν αὐτῶν μαρτύρων καὶ τῆς παρὰ τῶν ἐναγόντων προσαγομένης γνωμοδοτήσεως τοῦ διερμηνέως τῆς Κυβερνήσεως Κ. Ἀφθονίδου ἀποδεικνύεται προσέτι ὅτι ἡ παρὰ τοῦ Τουρκικοῦ νόμου εἰς τὰ θήλεα χορηγουμένη προθεσμία τῶν δέκα ἐτῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὀφείλουσι ταῦτα νὰ προκαλέσωσι τὴν ἔκδοσιν ταπίου διὰ τὰ ἄφθαρτα κτήματα τῶν παρ' αὐτῶν κληρονομηθέντων γονέων των, δὲν τρέχει κατ' αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος ἢ ἀπουσίας αὐτῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ὅπου κεῖνται τὰ κτήματα καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ ὅτι αἱ θυγατέρες μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς δεκαετίας ταύτης δύνανται νὰ διεκδικήσωσι τὰ ἄφθαρτα κτήματα τῶν γονέων αὐτῶν κατὰ παντὸς τρίτου, καὶ ἐκείνου ἀκόμη, ὅστις κατόρθωσεν ἤδη νὰ λάβῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ταπίον· ἐκ δὲ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων ἀποδεικνύεται ἀφ' ἑνὸς μέν, ὅτι ὁ Δ, περὶ τῶν ἀφθάρτων κτημάτων τοῦ ὁποίου πρόκειται, ἀπεβίωσε κατὰ τὸ ἔτος 1821, ὥστε ἡ κληρονομία ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἠνεῴχθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅτι αἱ θυγατέρες καὶ οἱ ἐκ θυγατρὸς ἔγγονοι αὐτοῦ, οἱ κληθέντες ἕνεκα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ πολέμου εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1822, δὲν ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ὑπάτης, ἐν ᾗ κεῖνται τὰ περὶ ὧν ἡ δίκη λειβάδεια, εἰμὴ μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ἀπὸ τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν συνεπείᾳ τῶν πρωτοκόλλων, ἤτοι κατὰ τὸ ἔτος 1833· ὥστε οἱ κληρονόμοι τοῦ Χατζῆ καὶ ἕνεκα τῆς ἀπουσίας αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾗ κεῖνται τὰ κτήματα, καὶ ἕνεκα τοῦ πολέμου, διετήρησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1833, ὅτε παρεδόθη ἡ διαληφθεῖσα ἐπαρχία εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ ἐπὶ τῶν διαληφθέντων ἀφθάρτων κτημάτων τοῦ πατρός, σχετικῶς δὲ τοῦ πάππου αὐτῶν, κληρονομικὰ αὐτῶν δικαιώματα· καθόσον, καίτοι παρελθόντων ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας τοῦ Δημάκη Χατζῆ δέκα ἐτῶν, ἠδύναντο μ' ὅλα ταῦτα αἱ θυγατέρες αὐτοῦ καὶ ἕνεκα τοῦ πολέμου διακόπτοντος τὴν παραγραφὴν τῆς δεκαετίας, νὰ περιέλθωσιν εἰς τὴν κατοχὴν καὶ

κυριότητα τῶν περὶ ὧν ἡ δίκη κτημάτων, προκαλοῦσαι ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἔκδοσιν ταπίου· ὅθεν ἀφοῦ οἱ κληρονόμοι τοῦ Δημάκη Χατζῆ ὑπὸ τὴν ἰσχὺν τοῦ Τουρκικοῦ δικαίου δὲν ἀπέβαλον τὰ ἐπὶ τῶν ἀφθάρτων αὐτοῦ δικαιώματά των, πρὸ τῆς ἀποβολῆς δὲ τῶν δικαιωμάτων τούτων ἐπῆλθεν ὁ Ἑλληνικὸς νόμος, καθ' ὃν θήλεα κληρονομοῦσι τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἐπὶ ὅλων ἐν γένει τῶν κτημάτων, φθαρτῶν τε καὶ ἀφθάρτων, χωρὶς νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν διατυπώσεώς τινος, ἕπεται, ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ Δημάκη καίτοι μὴ προκαλέσαντος ταπία διὰ τὰ ἄφθαρτα κτήματα τούτου, δικαιοῦνται οὐχ ἧττον νὰ διεκδικήσωσι ταῦτα, καταστάντος πλέον πλήρους τοῦ ἐπ' αὐτῶν ἀτελοῦς κληρονομικοῦ δικαιώματος αὐτῶν· ἄρα ἡ ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ δικαίου στηριζομένη ἔνστασις τοῦ δημοσίου, ὅτι αἱ θυγατέρες τοῦ Δημάκη Χατζῆ, μὴ προκαλέσασαι ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν ἔκδοσιν ταπίου διὰ τὰ ἄφθαρτα κτήματα τούτου, ἀπέβαλον δῆθεν τὰ ἐπὶ τούτων δικαιώματα καὶ δὲν ἔχουσιν ἑπομένως ἀγωγήν, δὲν εἶναι βάσιμος.

§ 60. Κληρονομία.—Κατὰ τὸν ὀθωμαν. νόμον, οἱ ἐξ ἀῤῥενογονίας συγγενεῖς ἐν γένει ἀποκλείουσι τῆς κληρονομίας τοῦ συγγενοῦς των τοὺς ἐκ θηλυγονίας ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 45 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 13182 ἐφ. Ἀθ.

§ 51. *Ἀπόδειξις ἀλλοδαπῶν, εἶον ὀθωμανικῶν νόμων* (1). Προκειμένου λόγου περὶ ἀρχῆς τοῦ Τουρκικοῦ δικαίου, περὶ τοπικῶν θεσμίων, παραδόσεων ἢ ξένων νόμων, ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις (2). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 378 τοῦ 1840

§ 52. Πρλ. ΑΠ. 222 τοῦ 1849.

§ 53. Ὁ προτείνων, ὅτι, κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον τὰ περὶ προσαυξήσεων καὶ προσχώσεων κανονίζονται ἀπὸ ἄλλας διατάξεις παρὰ τὰς ἐν τῷ Ῥωμ. νόμῳ ὀφείλει νὰ φέρῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν (τεμ. 5, 9 καὶ 19 Π. (22, 3). διατ. 4 καὶ 16 Κώδ. (4, 15). τεμ. 1 Π. (22, 4). τεμ. 3 Π. (22, 5). Ἀπ. 235 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφ. (νομ. σ. 4197).

§ 54. Τὸ τουρκικὸν Χοτζέτιον ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν τότε τουρκικῶν ἀρχῶν παρέχουν τεκμήριον περὶ τοῦ γνησιότητός των, καὶ ἑπομένως ὁ προσβάλλων αὐτὰ ὀφείλει νὰ φέρῃ τὴν περὶ τῆς πλαστογραφίας ἢ νοθεύσεως ἀπόδειξιν· ἀπ. 5211 1848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(1) Ὅρα Οἰκ. § 120 ἔ. 2 δ. Εὐρ. Αξ. § 5.

(2) Ὅρα ἀπόδειξις Ἀλλοδαποί.

§ 56. Οἱ ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐπιβεβλημένοι Τουρκικοὶ νόμοι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς νόμοι τῆς Ἑλλάδος· ὥστε εἶναι, καθὸ ξένοι νόμοι, ἀντικείμενον ἀποδείξεως (περὶ παραγραφῆς ὁ λόγος) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 1849.

§ 56. *Πότε ἔπαυσεν ἡ τῆς Τουρκίας Κυριαρχία ἐν Ἑλλάδι;*

§ 57. *Μάνη.*—Κατὰ τὸν Ἰούλιον 1821 δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τις ὅτι εἶχεν ἐν Μάνῃ τὴν ἀνωτάτην τοπικὴν ἀρχὴν τὴν ἀποῤῥέουσαν ἀπὸ τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν, διότι ἡ ἐπανάστασις ἐπέφερε τὴν παῦσιν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 223 τοῦ 1857.

§ 58. *Λαμία. Κληρονομία.*—Ποῖοι νόμοι τουρκικοὶ ἴσχυον ἐν Λαμίᾳ, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ὡς πρὸς τὴν κληρονομίαν; ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13183.

§ 59. Περὶ τῆς Εὐβοίας. ἀνωτέρω § 30.

§ 60. Περὶ Ἀθηνῶν.—Ἕλλην κάτοικος Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1831 διείπετο ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Ἀθήναις ἰσχύοντος τουρκικοῦ δικαίου ἢ τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν αὐτόθι κρατούντων ἐθίμων; Πασίδηλον δ' ἐθεωρήθη, ὅτι κατὰ τὸ 1834 αἱ Ἀθῆναι διατέλουν ὑπὸ τὴν Ὀθ. δυναστείαν. Διαθήκη λοιπὸν συνταχθεῖσα ὑπὸ τοὺς δυνάμει ἐθίμου ἰσχύοντας ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεώς της περὶ τοῦ τύπου καὶ τοῦ οὐσιώδους περιεχομένου της βεβαίως ἔῤῥωται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 1857 κύρ. τὰς 12569 καὶ 13737 ἐφ. Α. ἐπ.

§ 61. *Πληρωμὴ φόρων ἐπὶ ὀθωμανικῆς δυναστείας. Καΐμι· Κατ' ἀποκοπήν.*

§ 62. Ὅρα Εὐρ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. (τ. κγ. σ. 207 ἐπ.)

§ 63. Πληρώνων τὶς καὶ ἤδη τὴν ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας μετὰ τῶν σπαχῆ συμφωνηθεῖσαν ἀποκοπὴν (καϊσέμι) πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὡς ἀποκτήσας κεκτημένον δικαίωμα, ὥστε νὰ μὴν ἐξωσθῇ τοῦ ἐθνικοῦ κτήματος; ἀπ. 4318 τοῦ ἐν Ἀθ. ἐφ. ἣν ὅρα λέξει ἐθνικαὶ γαῖαι.

§ 64. Κατὰ τὸν τουρκ. νόμον, τῶν κατ' ἀποκοπὴν διδομένων κτημάτων ἐθεωροῦντο κύριοι οἱ πληρόνοντες τὴν ἀποκοπὴν, καὶ ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ τ' ἀφαιρέσῃ; Ὅρα τὴν λέξιν ἔθιμα, ἔνθα ἡ τοῦ 1848 ὑπ' ἀρ. 15 ἀπόφ. ΑΠ. Βρλ. τὴν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν (κγ. σελ. 209 ἐπ.)

§ 65. Περὶ νεοφωτίστων· ὅρα Εὐρ. 9 σελ. 270 ἐπ. λ. νεοφώτιστοι,

§ 66. *Κατάσχεσις. Συνθήκη τοῦ 48.*— Τὰ παρὰ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τοὺς ὀθωμανούς, δυνάμει τῆς συνθήκης τοῦ 1848 ὀφειλόμενα χρήματα ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν; ὅρα τὴν λ. Συνθῆκαι, Κατάσχεσις. ΑΠ. 14 τοῦ 49.

§ 67. *Ἐνηλικότης.*— Ἐνῆλιξ καὶ ἱκανὸς ὅλων τῶν πράξεων τοῦ πολιτικοῦ βίου θεωρεῖται, κατὰ τὸ τουρκικὸν δίκαιον, ὁ δεκαπενταετής (1). Ἀπόφ. 1480 τοῦ 40 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 68. *Ἀπαλλοτρίωσις ὀρφανικῶν.*— Κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον τὰ ἀκίνητα τῶν ἀνηλίκων ὀρφανικῶν δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκποιηθῶσιν ἄνευ ἀδείας τῆς νομοχρατορικῆς ἀρχῆς. Ἀπ. ἐφ. Ναυπ. τῆς 4 μαίου 1849 ἐν νομικῇ σελ. 2062.

§ 69. Ἐχρειάζετο ταπὶ ἢ Χοτσέτιον πρὸς ἀπόδειξιν ἐνεχύρου; ἴδε 13502 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 70 Ἔννοια τῆς περὶ λῃστείας συνθήκης ἀπὸ 8 ἀπριλίου 1856. ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 99 τοῦ 59 ἐν λ. συνθῆκαι.

§ 71. Ἴδε τὰς λέξεις:

α) Ὁμολογία, ὅπου ἡ 63 τοῦ 48 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.

β) Προίξ, ὅπου ἡ 343 τοῦ 1846 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.

γ) Δωρεά, ἔνθα ἡ 11 τοῦ 1844 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ.

§ 72. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 163 τοῦ 60 περὶ ἀναγνωρίσεως κυριότητος Ἑλλήνων ἐπὶ ἀκινήτων τῶν ὀθωμανῶν. Πρλ. λ ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν τ. κγ.

§ 73. Ὅρα τὴν λέξιν *Διεκδίκησις* σ. 213.

§ 74. Ὅρα Εὐρ. τ. 1 σ. 10. § 12.

§ 75. Ὀθωμανοὶ λαβόντες τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως εἰσάγουσιν ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν τῆς 26 Ἰουλίου 1836 καὶ 27 Αὐγούστου 1838 νόμων συντόμου προθεσμίας τὰς ἀγωγάς των, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἔχοντες διαφορὰς πραγματικὰς ἢ προσωπικὰς πηγαζούσας ἀπὸ κτήματα ἐντὸς τῶν παραχωρηθησῶν ἐπαρχιῶν κείμενα καίτοι κατοικοῦντες ἐκτὸς τοῦ κράτους ἢ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας. ΑΠ. 17 τοῦ 59.

ΣΗΜ. Τὰ περὶ τούτου ἐξετέθησαν ἐν πλάτει ἐν λ. Μικτὴ ἐπιτροπή.

§ 76. Ἡ Μ. ἐξέθεσαν ὅτι κτήματά τινα κατεχόμενα ἀπὸ τὸ δημόσιον, ἀνήκουσιν εἰς αὐτὴν κληρονομικῷ δικαιώματι· ὅτι πώποτε δὲν ἀνεχώρησε τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι δὲν μετέσχε τοῦ τῶν Ὀθωμανῶν πολέμου· ἐπομένως ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσίν των. Ἀνε-

(1) Πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 649 ὑποσημ. 2.

φύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν τὰ κτήματα ταῦτα περιῆλθον, δυνάμει τῶν συνθηκῶν, εἰς τὸ δημόσιον. ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 230 τοῦ 50.

§ 77. Ἀποτελέσματα τοῦ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πολέμου. Πρωτόκολλα Ὅρα τὰ ἐν Εὐρ.λ. Πόλεμος. (1) Πρωτόκολλα. Συνθῆκαι.

Πίναξ λεκτικὸς ἐν τῇ λέξει Χοτσέτια.

(1) Αὐτόθι διάφοροι ἀποφάσεις, καὶ ἡ ΑΠ. πολ. 209 τοῦ 56.

ΧΡΕΗ (Δάνεια).

Περὶ δανείου, ὅρα Εὕρ. ε λ. Δάνειον, ἔνθα ἡ τῶν ἀφετείων νομολογία (1). Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 405.

Καλ. γ §.

Μαχ. § 396. ναυτικόν. αὐτ. § 398 αὐτ. § 251 (σύμμιξις ξένων χρημάτων).

Περίληψις.

§ 1 Ὁρισμός. Πότε τὸ δάνειον θεωρεῖται τετελεσμένον;

§ 2. Σκοπὸς τῆς συμβάσεως ταύτης. Ὁ λήπτης ἀνάγκη νὰ γενῇ κύριος τοῦ δανειζομένου ποσοῦ;

§ 3. Συνεπάγεται ἐκποίησιν;

§ 3[2]. Τίς δύναται νὰ δανείσῃ.

§ 4. ἐπ. Παράδοσις.

§ 8. Ἀγωγὴ περὶ τοῦ δανείου.

§ 8[2]. Ἑτεροβαρὴς ἡ σύμβασις;

§ 9. Ὁ κίνδυνος τίνα ὁρᾷ. Ὑπερημερία. § 9 ἐπ.

§ 11. Προσφορὰ ἐλάσσονος ποσοῦ.

§ 12. ἐπ. περὶ νομισματικῆς ἀξίας.

§ 35. Ἔννοια τῆς ἐκτελέσεως ἢ καταβολῆς.

§ 36. Τίς καταβάλλει;

§ 37. ἐπ. Πρὸς τίνα γίνεται ἡ καταβολή;

§ 49. Ἀντικείμενον τῆς καταβολῆς.

§ 59. ἐπ. Ἀπόδειξις τῆς καταβολῆς. Μάρτυρες. χρέη πρὸς τὸ δημόσιον.

§ 59. Μεταφορὰ μισθώσεως.

§ 60. Ἐνστάσεις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν.

§ 60[2]. Πληρωμὴ μετὰ τὴν παραχώρησιν καὶ τὴν κατάσχεσιν.

§ 60[3]. Ἐνστάσεις κατὰ τοῦ ἐκδοχέως.

§ 61. ἐπ. Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐξοφλητηρίου ἐγγράφου, ὅπερ εὑρέθη μετὰ τὴν καταδίκην;

§ 70. Περὶ καταλογισμοῦ τῶν πληρωμῶν § 70 ἐπ.

§ 73[3]. Κέρδος ἐμπαρουσιασμοῦ.

§ 73[4]. Χρόνος τῆς ἀναζητήσεως τοῦ δανείου § 73 τετρ. καὶ ἑπόμ.

---

(1) Μὴ ἔχων ἀφορμὴν νὰ ἐπανέλθω ἐν τῇ λέξει *Δάνεια*, καλὸν ἐθεώρησα νὰ συμπληρώσω ἐνταῦθα τὰ περὶ τούτου. — Ἡ τοῦ ΑΠ. νομολογία ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐνταῦθα διὰ βραχέων.

§ 76 ἐπ. Ἂν ὁ δανειστὴς ἀποποιῆται νὰ δεχθῇ τὸ ὀφειλόμενον;

§ 82. Τόκοι.

§ 82[3] ἐπ. Δωσιδικία τῆς ἐνοχῆς. Τόπος ἐκτελέσεως καὶ προσφορᾶς.

§ 82[5]. Περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν.

§ 82[6]. Ἀναστολὴ τῆς ἐκτελέσεως. Ἔκστασις ὑπαρχόντων· εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας.

§ 82[7]. καὶ ἐπ. Διάφορα περὶ πληρωμῆς.

§ 84 ἐπ. Περὶ ἀλληλεγγυότητος,

§ 92 ἐπ. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς συνενοχῆς;

§ 118 ἐπ. Περὶ τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς.

§ 132 ἐπ. Ἕτεραι περιπτώσεις ἀλληλεγγυότητος.

§ 139 ἐπ. Δωσιδικία. Ἁρμοδιότης. Τελεσιδικία. Ἔνδικα μέσα.

§ 157 ἐπ. Χρέη παλαιὰ ἐθνικῆς Τραπέζης.

§ 160 ἐπ. Ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ τῆς Τραπέζης.

§ 161[2]. Δανείζειν κατὰ παραγγελίαν.

§ 162 ἐπ. Ὁ δανειστὴς ἐνασκεῖ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ;

§ 168 ἐπ. Σύμφωνον περὶ τόκου.

§ 170 ἐπ. Δάνειον Ναυτικόν.

§ 172. Δάνειον διὰ παίγνια.

§ 173. Δανειστικὰ συμβόλαια εἰς διαταγήν.

§ 174. ἐπ. Παραγραφὴ Χρεῶν.

§ 174[3]. Χρέη ἐμπορικά.

§ 175. ἐπ. Διάφορα περὶ δανειστῶν.

§ 1. Τί ἐστι δάνειον; Τί χρέος (creditum), καὶ τί συνάλλαγμα δανείου; Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι πράγματι συνιστάμενον συνάλλαγμα (1). Πρλ. Παπ. § 405.

---

(1) Τὸ τετελεσμένον δάνειον ὡρισμένης χρηματικῆς ποσότητος συνίσταται εἰς τὴν δόσιν καὶ ἀρίθμησιν αὐτῆς. Π. (12. 1) 2—Βασ. (23, 1) 2.

Περὶ αἰτίας ὅρα Εὑρ. λ. Συνάλλαγματα § 130 ἐπ.

Ὁ λαβὼν χρηματικόν τι ποσὸν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος παρ' ἐμπόρου ἔμπορος ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἐμβάσῃ μέρος εἰς τὸν υἱὸν τοῦ δόντος ἐπὶ ἀποδείξει, τὰ δὲ λοιπὰ ἢ νὰ δώσῃ εἰς τὸν αὐτὸν υἱὸν, ἢ νὰ στείλῃ αὐτὰ εἰς αὐτὸν, ἢ νὰ τὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν δόντα, συνηλλάξατο παρακαταθήκην; οὐχί. Ἀπ. ἐφ. Ν. 68 τοῦ 62 ἐν ἐφ. Δικαστ. σ. 348.

— Δωρεά· ἐγὼ ὡς δωρούμενος δώσω, σὺ δὲ ὡς δανειζόμενος λάβῃς· (τί συνάλλαγμα;) Καλλ. 2 § 120.

Ὑπέστη ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ μεταβολὴν ἡ ῥωμαϊκὴ ἔννοια τῆς προκειμένης συμβάσεως; Πρλ. Παπ. § 405 σημ. 1, ἐπ.

§ 2. Σκοπὸς τῆς συμβάσεως ταύτης. Ὁ λήπτης ἀνάγκη νὰ γενῇ κύριος τοῦ δανειζομένου πράγματος, ἐνεχόμενος εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα.

§ 3. Τὸ δάνειον συνεπάγεται τὴν ἐκποίησιν τοῦ δανειζομένου πράγματος.

§ 3[a] Τίς λοιπὸν δύναται νὰ δανείσῃ; (1) Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα δανείου γενομένου ὑπὸ προσώπου, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὸ δοθέν; Παπ. Περὶ ἐνοχ. § 405 σημ. 8—16. 28 ἐπ.

§ 4 5. *Παράδοσις*.—Τὸ δάνειον ὑποτίθησι τὴν εἰς τὸν δανειζόμενον παράδοσιν τοῦ πράγματος (2).

Ἐλευθέρα, καὶ «παρὰ τὴν ἀκρίβειαν» ἐφαρμογὴ τῆς προχείρου παραδόσεως ἐπὶ τῆς προκειμένης συμβάσεως πρὸς εὐκολίαν τῶν συναλλαγῶν.

Περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης, καθ' ἃς ἐγένετο δεκτὴ ἡ τοῦ δανείου σύμβασις χωρὶς καταφανοῦς (ὑλικῆς) εἰς τὸν λήπτην τοῦ δανείου μεταθέσεως τῆς ἐπὶ τοῦ δανειζομένου πράγματος φυσικῆς ἐξουσίας τοῦ δανείζοντος (3). Ἀντιῤῥήσεις τοῦ Ἀφρικανοῦ. Ἐπικράτησις τῆς ἐφαρμογῆς. Πρλ. Παπ. ἐν ἐνοχ. δικ. § 405 σημ. 17 ἐπ.

§ 6. Ἡ παράδοσις πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ τῷ σκοπῷ μελλούσης ἀποδόσεως, διότι χωρὶς αὐτοῦ ὑπάρχει δωρεά. Παπ. αὐτ. § 405 σημ. 25 ἐπ.

§ 7. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς πλάνης, ὅταν ὁ μὲν σκοπῇ νὰ παράσχῃ τὰ χρήματα ὡς παραθέμενος, ὁ δὲ νὰ τὰ δεχθῇ ὡς δανειζόμενος κτλ; Καλ. § 405 σημ. 26 ἐπ.

§ 8. Ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης γεννᾶται μόνον ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἀγωγή, ἡ τοῦ δανείου· ὑπὲρ τοῦ δανεισθέντος δὲν τίκτεται ἐξ αὐτῆς ἀγωγή (π. χ. ἂν εὑρεθῶσι κίβδηλα μεταξὺ τῶν δανεισθέντων;) Παπ. αὐτ. § 405 σημ. 30 ἐπ.

§ 8[a]. Ἡ περὶ δανείου σύμβασις εἶναι ἑτεροβαρής; Ἀπαιτεῖται

---

(1) Ἄνηβοι; Ἀνήλικοι; Κοινωνοί; περὶ τούτου ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

(2) Καλ. γ. σελ. 118.—Διὰ πληρεξουσίου ἀποκτᾶται ἡ νομή; ἄνευ δηλ. αὐτοπροσώπου παραδόσεως τῶν χρημάτων εἰς τὸν λήπτην, συνιστᾶται δάνειον; Παπ. περὶ γ. ἀρχῶν § 95 ἐπ.

(3) Θεματοφύλακες.—Παραγγελία νὰ καταβληθῇ τὸ ὀφειλόμενον εἰς τρίτον.—Χρῆσις ἐκ μέρους τοῦ ἐντολοδόχου.

ἔγγραφον; Ὅρα λ. ὑπομνήματα § 106, 115. 116. Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 786 τοῦ 56 ἐν νομ. σ. 6192 καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10137.

§ 9. *Κίνδυνος*(1).—Τὸν ὀφειλέτην ὁρᾷ ὁ κίνδυνος τῶν δανεισθέντων, ὅθεν εἰ καὶ οἱαδήποτε τυχηρᾷ περιστάσει ἀπολέσῃ τὰ δανεισθέντα, οὐδὲν ἧττον μένει ἔνοχος(2). Δὲν ὑποχρεοῦται δὲ ὁ ὀφειλέτης ν'ἀποδώσῃ ἄλλο κατὰ τὸ ποιὸν πρᾶγμα παρ'ὅ,τι ἔλαβεν· ὀλιγώτερον; ναί· πλειότερον; Παπ. αὐτ. § 405 σημ. 30 ἐπ. § 428 σημ. 1 ἐπ.

§ 10. Ὅταν δὲν ἐγένετό τις ὑπερήμερος νὰ λάβῃ τὸ δάνειον, (τεμ. 72 Βασιλ. (28, 25) εἶναι ἀνεύθυνος διὰ τὴν λήστευσιν τῶν χρημάτων τῶν ὡρισμένων εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 20 τοῦ 1857, ἧς ἡ τελευταία σκέψις φέρει (3) «Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, παραδέχεται, ὅτι ὁ ἐνάγων καὶ νῦν ἀναιρεσίβλητος, «μετὰ τὴν γενομένην αὐτῷ παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος εἰδοποίησιν ὅτι δὲν θέλει πλέον τὰ χρήματά του μὲ τόκον, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του μετὰ τοῦ Κωνστ. Κριεζῆ διὰ νὰ παραλάβῃ τὰ χρήματα ταῦτα καὶ δὲν τὸν εὗρεν· ἑπομένως ὅτι ἐνήργησε πᾶν ὅ,τι ἦτον ἐπ' αὐτοῦ πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου, οὐδόλως ἀρνηθεὶς τὴν παραλαβὴν αὐτοῦ». Ὅθεν μὴ γενόμενος κατὰ νόμον (Ν. 72 Βασ. 26. 5) ὑπερήμερος ὀρθῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὡς ἀνεύθυνος διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν λήστευσιν τῶν εἰς καταβολὴν τοῦ εἰρημένου δανείου ὡρισμένων χρημάτων· ἕνεκα δὲ τούτου ἀδιάφορον καθίσταται ἂν τινες σκέψεις αὐτῆς δὲν ἦναι ἐν μέρει ὀρθαί.

§ 11. Ὁ δανειστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ ποσὸν ἔλαττον τοῦ χρέους· ὥστε ἐκ τοιαύτης προσφορᾶς ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάσσεται ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ὑπερημερίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 5.

---

(1) Ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παραδέχηται ὅτι τὸ δημόσιον π.χ. δὲν ἐχρεώστει νὰ ἀποδώσῃ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ χρήματα, ἅπερ κατετέθησαν εἰς τὸ ταμεῖον, ἀλλ' ἐπετράπη αὐτῷ ἡ χρῆσις τῶν χρημάτων, ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι 24 Βασιλ. (13,2)—9 § 9 Πανδεκτ. (12, 1) καθ' οὓς ἡ σχέσις εἶναι ἡ τοῦ δανείου καὶ οὐχὶ ἡ τῆς παρακαταθήκης· ὥστε ὁ κίνδυνος ὁρᾷ τὸ δημόσιον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 303 τοῦ 1866.

(2) Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 445 (σελ 284) τίνες ἐνοχικαὶ σχέσεις συνεπάγονται τὸν καταλογισμὸν τοῦ πταίσματος).

(3) Πρλ. Εὐρ. 20 σελ. 263 ἐπ. περὶ ὑπερημερίας τοῦ δανειστοῦ.

τοῦ 1867. (Πρλ. Εὐρ. 20 (λ. ὑπερημερία) ἐν σελ. 303 τὴν λ: Προσφορά.

Νομισματικὴ ἀξία(1).

§ 12—14. Ὁ ὀφειλέτης ἀποδίδει τὸ ληφθὲν κατὰ τὴν αὐτὴν ποσότητα καὶ τὴν αὐτὴν ποιότητα, καθ' ἣν τὸ ἔλαβε. Π. (12.1) 3—Βασ.(23.1)1. Τὸ δὲ ἐπὶ χρηματικῶν δανείων, ἂν ἐν τῷ μεταξὺ μεταβληθῇ ἡ νομισματικὴ μονὰς ἢ ἡ ἀξία τῶν εἰς αὐτὴν ἀναγομένων νομισμάτων; Περὶ τούτου σιωπᾷ ὁ ρ. καὶ βυζ. νόμος. Λεκτέον δὲ ταῦτα.

α) Διὰ τοῦ νομίσματος τὰ ποικίλα καὶ ἑτερογενῆ στοιχεῖα τῆς περιουσίας ἀνάγονται εἰς ὁμοειδῆ ἀντικείμενα, εἰς ποσότητα· τὸ νόμισμα δὲν εἶναι μόνον ἀπόλυτον μέτρον τῶν ἀξιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς ἀξίας, ἣν καταμετρεῖ· ἡ ἰδιότης δὲ αὕτη τοῦ νομίσματος δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς βουλήσεως τῆς ἐκτυπούσης αὐτὸ ἀρχῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς ἀναγνωρίσεως.

Τὰ χαρτονομίσματα διαφέρουσι τῶν μεταλλίνων νομισμάτων. Τὰ ψιλὰ δὲ (billon) δὲν εἶναι συνήθως δεκτὰ εἰμὴ μόνον κατὰ ποσοστὸν μέρος (παρ' ἡμῖν μέχρι τῶν 2 τοῖς 0/0 τῆς πληρονομένης ποσότητος· ἄρθρ. 14 τοῦ ἀπὸ 8 φεβρ. 1833 διατ.)

β) Ἐπὶ παντὸς νομίσματος διακριτέον τὸ εἶδος ἀπὸ τῆς ἀξίας αὐτοῦ· αὕτη δὲ εἶναι ἢ ὀνομαστική, ἢ μεταλλική, ἢ τρέχουσα· ὀνομαστικὴν λέγομεν τὴν ἀξίαν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὸ νόμισμα ὁ ἐκδοὺς αὐτό. Μεταλλικήν, τὴν ἀξίαν, ἣν ἔχει τὸ νόμισμα ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου ἐν αὐτῷ καθαροῦ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ· ἡ ἀξία αὕτη συνάγεται ἐκ τῆς σταθμίσεως (ὡς πρὸς τὸ *ποσὸν*) καὶ ἐκ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦ μετάλλου. Τρέχουσαν καλοῦμεν τὴν ἀξίαν, ἣν ἡ κοινὴ γνώμη ἀποδίδει εἰς τὸ νόμισμα· ἡ ἀξία αὕτη συνάγεται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ νομίσματος. Ἐπὶ καλῶς δὲ ὠργανισμένου νομισματικοῦ συστήματος αἱ τρεῖς αὗται ἀξίαι ταυτίζονται, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ καταστάσεις ἀνώμαλοι, καθ' ἃς διαφέρουσι, καὶ ἐνταῦθα ἀναφύεται τὸ ζήτημα ἐκεῖνο.

γ) Ἐὰν τὸ δάνειον συνίσταται εἰς ὡρισμένον ἄθροισμα τῆς

(1) Βιβλιογραφία. Εἰς ποῖον νόμισμα γίνεται ἡ πληρωμή, Καλλ. γ § 41 ἑπ. Ῥαλ. § 567 ἑπ. δ. α. Παπ. Περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 199 ἑπ. Θέμ. 2 σ. 370. Ἡ περὶ νομισμάτων συμφωνία ἀνατρέπεται ἀπὸ τὰς μεταγενεστέρας περὶ νομισμάτων διατάξεις; ὅρα νόμ. σ. 3768.

νομισματικῆς μονάδος (100 δρ.), ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ πληρώσῃ αὐτὸ δι' οἱωνδήποτε νομισμάτων, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν διὰ νόμου ἀπηγορευμένων (1) καὶ φυλαττομένου τοῦ εἰρημένου περιορισμοῦ ὡς πρὸς τὰ Ψιλὰ νομίσματα.—Τινὲς φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ἀπόδοσις τοῦ ὀφειλομένου πρέπει νὰ γίνηται διὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους τῶν νομισμάτων, δι' οὗ ἐγένετο ἡ δόσις αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἀποκρούεται. Περὶ τοῦ τεμ. 3 (12.1.) Πανδ. καὶ 99 (46 3.) ὅρα Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν σελ. 213 Τόμ. 2.

δ) Ἡ τρέχουσα ἀξία τῶν διὰ τοῦ δανείου δοθέντων νομισμάτων, οὐχὶ δὲ ἡ ὀνομαστικὴ ἢ ἡ μεταλλική, ἀποτελεῖ τὸ ἀληθὲς περιεχόμενον τῆς χρηματικῆς ὀφειλῆς· ὁ κανὼν οὗτος ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅταν ὁ νομοθέτης ἐπιβάλῃ τὴν ὀνομαστικὴν ταύτην ἀξίαν· ὥστε, τοιαύτης διατάξεως ὑπαρχούσης τυχόν, τὸ περιεχόμενον τῆς χρηματικῆς ὀφειλῆς εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν νομισμάτων, καὶ ἡ ἀπόδοσις γενήσεται πάλιν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀξίαν, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ μεταλλική, ἢ ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τυχὸν τρέχουσα ἀξία αὐτῶν.

ε) Ἐπὶ τῆς ἀναγκαστικῆς ταύτης κυκλοφορίας ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς.

Α) Ἐὰν μεταβληθῇ ἡ μεταλλικὴ ἀξία τῶν νομισμάτων ἀφ' ἧς παρήχθη ἡ ἐκ τοῦ δανείου ὀφειλή, μείνῃ δὲ ἀμετάβλητος ἡ ὀνομαστική, ἡ μεταβολὴ οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἀποδοθησομένων νομισμάτων.

Β) Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ ὅταν μεταβληθῇ μόνη ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῶν νομισμάτων, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ μεταλλική, ὁρισθῇ δὲ ἡ ἀναγκαστικὴ κατὰ τὴν ὑπερτίμησιν ταύτην κυκλοφορία.

Ἐὰν μεταβληθῇ ἡ νομισματικὴ μονάς, ἡ ἀποδοτέα ποσότης ἀνευρίσκεται παραβαλλομένης τῆς ἐκλιπούσης μονάδος κατὰ τὴν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ δανείου τρέχουσαν ἀξίαν πρὸς τὴν νέαν μονάδα, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀξίαν αὐτῆς, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἡ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας διάταξις, ὅτι ἰσχύουσι τα ὑπὸ στοιχ. Α καὶ Β εἰρημένα. Παρ' ἡμῖν γίνεται πολλάκις ἡ ἀναγωγὴ αὕτη τῆς ἐκλιπούσης μονάδος τοῦ γροσίου εἰς τὴν νῦν ὑπάρχουσαν τῆς δραχμῆς, δὲν τηρεῖται ὅμως ὁ κανών, ὃν ἐκ τῆς φύσεως τοῦ νομίσματος καὶ τοῦ δανείου συνηγάγομεν ἀνωτέρω, διότι κατ' εἰδικὸν νό-

---

(1) Περὶ φοινίκων· διάτ. τῆς 8 φεβρ. 1833. Ἀπ. ΑΗ. 137 τοῦ 48. Περὶ τουρκ. νομισμάτων. Διατ. τῆς 17 αὐγ. 1835. Πρλ. καὶ τὸν τελευταῖον νόμον τοῦ 1867.

μον (τὸ ψήφ. 188 τοῦ 1830) ὁ ὀφειλέτης δανείου, γεινομένου εἰς τουρκ. νομίσματα πρὸ τῆς διατιμήσεως τοῦ 1822, ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ τὴν δανεισθεῖσαν ἀριθμητικὴν ποσότητα εἰς νομίσματα κυκλοφοροῦντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξοφλήσεως. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον δὲν ἐξετάζεται ἡ τρέχουσα ἀξία τῶν γρ. ὅτε ἐγένετο τὸ δάνειον, ἀλλ' ἐν γένει ὁποία ἡ ἀξία αὐτῶν πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς ἐξοφλήσεως κυκλοφοροῦντα νέα νομίσματα (1), καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναλογίας ταύτης ἀποδίδεται ἡ αὐτὴ ποσότης γρ. διὰ τῶν νέων νομισμάτων, ὑπολογίζεται δὲ ἡ δραχ. πρὸς γρ. 3 5/40 (2). Ἐνταῦθα ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ ἑλληνικὸς νόμος ἀποκρούει ἐν γένει τὸν κατὰ τὴν τρέχουσαν ἀξίαν ὑπολογισμὸν τῆς ἀποδοτέας χρηματικῆς ποσότητος, καὶ τοιαύτη φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ ἡ τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων νομολογία (3).

---

(1) Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ τουρκ. νομίσματος κανονίζει καὶ τὸν τελευταῖον ὅρον τῆς ἀξίας τοῦ γροσίου. Ἀπόφ. ΑΠ. 244 τοῦ 50 (1).

(2) Ποία ἡ ἀξία τοῦ γροσίου κατὰ τὸ 1826; ἡ τῶν 50 λ. τῆς δρ. κατὰ τὸ διάτ. τῆς 30 Ἰαν. 1835. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15463, σ. 4.

(3) Ῥητῶς ἐφαρμόζει τὴν διάταξιν τοῦ ψηφίσματος ἡ 55 τοῦ 48 ἀπ. ΑΠ. καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν προικὸς δοθείσης εἰς γρόσια, ἐν ᾧ οἱ ἀναιρεσείοντες ἀπῄτουν τὸν κατὰ τὴν τρέχουσαν ἀξίαν, ἐν καιρῷ τῆς δόσεως τῆς προικὸς ὑπολογισμὸν τῆς ἀποδοτέας ποσότητος. Πρλ. Πχπ. 2. σ. 217 σημ. 50 περὶ ἐνοχῶν καὶ τὴν ΑΠ. πολιτ. ἀποφ. 241 τοῦ 55 (κυροῦσαν τὰς 12775 καὶ 12,811 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.) φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀποφηνάμενον ὅτι ἡ ἐκ γροσίων ὀκτὼ χιλιάδων τριακοσίων πεντήκοντα ἓξ ἀπαίτησις τῆς ἀναιρεσειούσης πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ εἰς δρχ. οὐχὶ κατὰ τὴν τρέχουσαν ἀξίαν τῶν γροσίων, ὅτε ἐδόθη εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς ἡ προίξ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτῆς ἀριθμητικῆς ποσότητος τῶν γροσίων, καθ' ἣν ἀξίαν εἶχον ταῦτα ὅτε ἔπαυσαν νὰ κυκλοφορῶσιν ἐν Ἑλλάδι, ἤτοι κατὰ τὸ 1833, δὲν παρεβίασε τὸ ἐδάφιον 38 βασ. (28 1) ὅπερ καθιεροῖ ἀρχὴν γενικὴν περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἀντικαταστατῶν προικῴων πραγμάτων, ἐνῷ ἐνταῦθα πρόκειται ἰδίως περὶ ἀποδόσεως χρηματικῆς ὀφειλῆς εἰς γρόσια συνομολογηθείσης, ἡ δὲ ἀπόδοσις αὕτη ῥυθμίζεται ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 188 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλ-

Ὁ Πάπ. ὅμως (περὶ ἐνοχῶν § 405 σημ. 51 ἐπ.) λέγει, ὅτι ἡ διάταξις ἐκείνη ἀφορᾷ μόνον τὰ δάνεια τὰ γενόμενα εἰς γρόσια πρὸ τῆς διατιμήσεως τοῦ 1822, καὶ ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνα τὰ ἰδιωτικὰ χρηματικὰ δάνεια τὰ πρὸ τοῦ 1822 δοθέντα, ἐφαρμοζομένου εἴς τε τὰ λοιπὰ καὶ εἰς τὰς ἐξ ἄλλων λόγων χρηματικὰς ἀποδόσεις τοῦ ἀνωτέρω ἐκτεθέντος ὑπολογισμοῦ. Τοῦτο ἀποφαίνεται ἡ 83 τοῦ 49 ἀπ. ἐφ. Ν. (α).

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπικυροῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 30 Ἰανουαρίου 1835, καθ' ὃ τὰ καθυστεροῦντα ἐκ δημοσίων δικαιωμάτων παντὸς εἴδους εἰς τὸ ταμεῖον χρέη θέλουσιν ἀναλογίζεσθαι εἰς δραχμὰς καὶ λεπτὰ κατὰ τὴν (τρέχουσαν) ἀξίαν, ἣν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰς τὸ Διάταγμα συνημμένης διατιμήσεως, εἶχον τὰ γρόσια, ὅτε ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή. Ὁ ὁρισμὸς τοῦ διατάγματος τούτου κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἡμετέρου συμπεράσματος, ἂν καὶ τὸ μὲν διάταγμα λαμβάνῃ ὡς βάσιν τοῦ ὑπολογισμοῦ τὴν τρέχουσαν ἀξίαν τῶν γροσίων, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ, τὸ δὲ ἀνωτέρω συμπέρασμα τίθησιν ὡς βάσιν τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀποδοτέας ποσότητος τὴν ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ δανείου τρέχουσαν ἀξίαν τῶν γροσίων, διότι τὸ διάταγμα προνοεῖ μόνον περὶ τῶν ἐκ δημοσίων φόρων καὶ τελῶν ὀφειλομένων· τοιαῦται δὲ ὀφειλαὶ εἰσὶν ἀπαιτηταὶ ἅμα παραχθεῖσαι, ἤτοι ὁ χρόνος τῆς παραγωγῆς εἶναι συνάμα καὶ ὁ τῆς ἀπαιτήσεως. Ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. περὶ ἐνοχῶν 2 σελ. 219 (1)».

Ἐὰν συμφωνηθῇ, ὅτι θέλει ἀποδοθῇ ῥητῶς ἀριθμὸς ὡρισμένου εἴδους νομισμάτων, διακριτέα ὁποία ἡ πρόθεσις τῶν συμβαλλομένων· ἐὰν θέλωσι μόνον ν' ἀπορρίψωσι κατὰ τὴν ἀπόδοσιν νομίσματα κακῆς ποιότητος ἢ ἀβεβαίας ἀξίας, ἰσχύουσι τὰ ἀνωτέρω περὶ τὸν κατὰ τὴν τρέχουσαν ἀξίαν αὐτῶν ὑπολογισμόν.

λάδος τῆς 5 Ὀκτωμ. 1830, ὅπερ ἀκριβῶς ἐφήρμοσαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν. ἈΠ. 241 τοῦ 55»,

(1) Ὑπάρχουσι καὶ ἀντιδοξοῦντες. Σαβ. περὶ ἐνοχ. 1 § 45. Καλ. γ σελ. 47.

(α) Ὅτι αἱ περὶ αὐξομειώσεως τῶν νομισμάτων διατάξεις τοῦ ἀπὸ 5 ὀκτ. 1830 ψηφ. δὲν ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ χρεῶν, ἃ ἐξ ἄλλου λόγου καὶ ὄχι ἐκ δανείου, ὀφείλονται· ἑπομένως τὸ γρόσιον πρέπει νὰ λογισθῇ εἰς ἣν εἶχεν ἀξίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν, ὅτε ὁ ὀφειλέτης ἦτον ὑπόχρεως νὰ τὰ καταβάλῃ. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 83 τοῦ 1849. Πρλ. τὴν λ. Χρέη παλαιά.

Ἂν ὅμως προὐτίθεντο τὴν ἀπόδοσιν τοῦ αὐτοῦ εἴδους τῶν νομισμάτων, ἀποδίδεται τὸ συμφωνηθὲν ποσὸν καὶ ποιόν, μηδόλως λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ἀποδόσεως μεταβολῆς τῆς ὀνομαστικῆς ἢ τῆς τρεχούσης ἀξίας αὐτῶν.

Ἐὰν ὁρισθῇ ἡ χρηματικὴ ποσότης κατά τε τὴν νομισματικὴν μονάδα καὶ τὸ εἶδος τῶν νομισμάτων εἰς ὃ ἀποδοθήσεται, ἰσχύουσι τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς ὀφειλῆς ἀθροίσματος τῆς νομισματικῆς μονάδος, ἐκτὸς μόνον, ὅτι ὁ ὀφειλέτης στερεῖται ἐνταῦθα τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ τῶν ἐν τόπῳ τῆς πληρωμῆς κυκλοφορούντων νομισμάτων.

§ 15. Ἐπὶ ἐκτελέσεως παραγγελίας, κατὰ ποίας ἐποχῆς ἀξίαν ὑπολογίζονται τὰ νομίσματα; Δηλ.: ἡ αὐξομείωσις τῶν νομισμάτων ἐνταῦθα ἀφορᾷ τὸν ὀφειλέτην ἢ τὸν πιστωτήν; Ὅρα ἀποφ. ἐφ. Ν. 910 τοῦ 58 καὶ 353 τοῦ 59 ἐν νομ. σ. 6407 ἐπ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14580 τοῦ 56. ΑΠ. 168 τοῦ 58. Αὕτη ἀναιροῦσα τὴν 15445 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει (1)

Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν κατέστη ὑπερήμερος περὶ τὴν καταβολὴν τῆς πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς ὀφειλῆς του πρὸ τῆς ἐκπτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ χαρτίνου φιορινίου, ὤφειλε τὴν ἀνόρθωσιν τῆς μετὰ τὴν ὑπερημερίαν ἐκ τῆς ἐκπτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ φιορινίου ἐπελθούσης τῷ ἐντολοδόχῳ ζημίας λαμβάνοντι ποσὸν χρημάτων μὴ ἐκπροσωποῦν τοσαύτην ἀξίαν περιουσίας κατὰ τὴν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀποδόσεως τρέχουσαν ἀξίαν τῶν φιορινίων ὅσην κατέβαλε δι' ἐμβασμάτων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς· τὸ δὲ τῆς οὐσίας δικαστήριον παραδέχεται μὲν ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἐζήτησε πρὸ τῆς 31 Δεκεμβρίου 1848 τὴν πληρωμὴν τῆς πιστώσεώς του, ὁ δὲ ἀναιρεσίβλητος ἐζήτησε προθεσμίαν ἥτις καὶ τῷ ἐδόθη, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ὁ ἀναιρεσίβλητος κατέστη ἐκπρόθεσμος κατὰ τὴν πληρωμὴν ἀπὸ τῆς δευτέρας περὶ πληρωμῆς αἰτήσεως τῆς δηλωθείσης διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐν τῇ τετάρτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀναφερομένων συναλλαγματικῶν· ἀλλ' ἡ κρίσις αὕτη τοῦ τῆς οὐσίας δικαστηρίου εἶναι πάντῃ ἀναιτιολόγητος, διότι δὲν ἀναφέρει ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις διὰ τίνα λόγον ἡ παραχώρησις νέας προθεσμίας δὲν ἀνέστειλε μόνον διὰ τὸ μέλλον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀπὸ τῆς πρώτης μηνύσεως τοῦ δανειστοῦ ἐπελθούσης ὑπερθέσεως, καταλείπουσα ἐν ἰσχύϊ τὰ ἤδη χωρήσαντα

---

(1) Ἡ σκέψις αὕτη εἶναι πληρεστέρα ἐν λ. ὑπερημερίας.

μέχρι τῆς παραχωρήσεως τῆς νέας προθεσμίας, ἀλλ' ἀνήρεσεν ἐν γένει τὴν ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης μηνύσεως παραχθεῖσαν ὑπέρθεσιν· οὔτε ἐν γένει σκέπτεται ὁποίαν ἐπιῤῥοὴν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως, ἂν ἐθεωρεῖτο ὁ ἀναιρεσίβλητος ὑπερήμερος ἀπὸ τῆς πρώτης μηνύσεως ἢ ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως τῶν συναλλαγματικῶν, καὶ τέλος δὲν ὁρίζει πότε ἐπῆλθεν ἡ ἔκπτωσις τῆς ἀξίας τῶν χαρτίνων φιορινίων· ὅθεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα».

§ 16. *Ἀξία διστήλων*. Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν διατίμησιν τὸ Ἱσπανικὸν δίστηλον ἰσοδυναμεῖ μὲ ἓξ δραχμὰς, ἄλλοτε δὲ ἦτον ἰσοδύναμον μὲ 15 γρόσια (1). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 15 τῆς σειρᾶς τοῦ 1841.

§ 17. Τοῦ χρέους εἰς δραχμὰς συνομολογηθέντος, πῶς ὑπολογίζονται τὰ εὐρωπαϊκὰ νομίσματα;

Προκειμένου περὶ πληρωμῆς χρέους πληρωτέου εἰς δραχμὰς, δὲν ὑπολογίζονται τὰ εὐρωπαϊκὰ νομίσματα κατὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσχύουσαν διατίμησιν, μόνον δὲ ἡ ἀξία αὕτη εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν λήπτην, ὅταν δὲν ἐγένετο ἐναντία συμφωνία. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 373 τοῦ 64, κυρ. τὴν 287 τοῦ 63 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 18. *Ἀξία γροσίων* (2). Τὰ γρόσια πασιδήλως ἦσαν νόμισμα ἐθνικόν. ΑΠ 55 τοῦ 48 (Εὐρ. 5 σ. 518).

§ 19. Τὰ γρόσια ἀναλογοῦσι πρὸς 32 λεπτὰ τῆς δραχμῆς ἀφ' ἧς ἔπαυσεν ἡ χρῆσίς των δυνάμει τοῦ διατ. τῆς 17/29 αὐγούστου 1833. Δηλαδὴ ἡ ἀναλογία τῶν γροσίων πρὸς τὴν δραχμὴν εἶναι γρόσια 3 καὶ παράδες 5, ὁ δὲ παρᾶς ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ λεπτὸν τοῦ φοίνικος.

§ 20. Χρυσοῦν τουρκικὸν εἰκοσάριον πρὸς 25 γρόσια λογισθέν. Ὅρα ἀπόφασιν πολ. ΑΠ. 130 τοῦ 59.

§ 21. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα: ποίας ἐποχῆς ἡ ἀξία τοῦ γροσίου κανονίζει τὸ πληρωτέον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὴν νομολογίαν εὑρίσκω ταῦτα (3).

α) Ἡ χρῆσις τοῦ γροσίου ἔπαυσε τὴν 1/13 ὀκτ. 1833, καὶ

---

(1) Πρλ. ὅμως εἰς Εὐρ. 5 σ. 519 § 4 τὴν 57 τοῦ 37 ἀπ. ἐφ. Ν. Σημ. 51 τῆς σελ. 248 Παπ. περὶ ἐνοχῶν τ. 6.

(2) ΑΠ. 53 τοῦ 47. 55 τοῦ 48. ἐφ. Ν. 45 τοῦ 42 ἐν νομ. σ. 2829. ἐφ. Αθ. 3322 τοῦ 45 (Εὐρ 5 σ. 518 ἐπ.)

(3) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ν. 422 τοῦ 54 ὡς νομ. σ. 5928.

ἑπομένως ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐκανόνισε, καὶ τὸν τελευταῖον ὅρον τῆς ἀξίας τοῦ γροσίου· ὥστε εἰς τὸν ὅρον αὐτὸν πρέπει ν' ἀνατρέχῃ ὁ θέλων νὰ πληρωθῇ δάνειον ἀναλογίζων τὰ γρ. πρὸς τὰ ἐν χρήσει νομίσματα. (1).

6) Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 3725) δὲν παρεδέχθη ὡς βάσιν τῆς ἀξίας τοῦ γροσίου τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ ἐντολοδόχος ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα τοῦ πωληθέντος· ἀναιρέσεως δὲ ζητηθείσης, ὁ ΑΠ. εἶπεν (43 τοῦ 47) ὅτι, μὴ ὄντος τότε ἐκκαθαρισμένου τοῦ χρέους καὶ ἐκκαθαρισθέντος δι' ἀποφάσεως μεταγενεστέρας τοῦ 1835, ὀρθῶς ὑπελογίσθη τὸ γρ πρὸς λ. 32· ἰδοὺ πῶς ἔχει ἡ ἀπόφασις.

«Ἐπειδὴ ὁ Διάγγελος διατείνεται ὅτι ἡ πρὸς αὐτὸν πραγματικὴ πληρωμὴ τοῦ τμήματος τῶν τουφεκίων ἔπρεπε νὰ γείνῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκποιήσεως, τουτέστιν κατὰ τὸ 1825, καὶ ἑπομένως ἡ ἐποχὴ αὕτη ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς βάσις τῆς ἀξίας τοῦ γροσίου, το δὲ δικαστήριον ἐκτιμῆσαν τὸ γρόσιον πρὸς 32 λεπτὰ τῆς δραχμῆς ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸ ὑπ' ἀριθ. 188 καὶ ἀπὸ 5 Ὀκτωμβρίου 1830 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐκ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Διαγγέλου, καὶ ἐκ τῆς προσβαλλομένης τοῦ ἐφετείου ἀποφάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἐκκαθαρισμένου χρέους, οὔτε τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποζημιωθῇ ὁ Διάγγελος εἰς τὴν χρηματικὴν ποσότητα πηγάζει ἀμέσως ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τῶν τουφεκίων· καθότι τοσαῦτα δὲν ἐπληρώθησαν εἰς χρήματα διὰ νὰ ἀποδώσῃ ὁ Πάγκαλος τὸ γρόσιον κατὰ τὴν τότε ἀξίαν του, ἀλλ' ὤφειλε μόνον νὰ παραδώσῃ πρὸς τὸν ἐντολέα του κατὰ τὸ 1825 τὸ ὁποῖον τότε ἔλαβε χρεωστικὸν ὁμόλογον τοῦ ὑπουργείου τοῦ πολέμου, καὶ μόνον ἤδη δυνάμει τῆς δικαστικῆς τοῦ ἐφετείου ἀποφάσεως καθίσταται ὑπόχρεως ὁ Πάγκαλος ν' ἀποδώσῃ εἰς χρήματα τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐκποιήσεως τῶν τουφεκίων, καθότι μόνον ἤδη ὑπάρχει καθαρισμένον τὸ χρέος καὶ βεβαία ἡ ὑποχρέωσις τῶν χρηματικῶν πληρωμῶν· ὅθεν τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἐφήρμωσεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἀπὸ 5 Ὀκτωβρίου 1830 ὑπ' ἀριθ. 188 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1835 Β' διάταγμα τὸ προσδιορίζον τὴν ἀξίαν τοῦ γροσίου πρὸς 32 λεπτ. τῆς δραχμῆς Ἀπ. 43 πολ. τοῦ 47».

---

(1). Ἀπ. ἐφ. Ν. 45 τοῦ 41. ἐφ. Ἀθ. 3322 τοῦ 45. Εὐρ. 5 σ. 518. 519.

γ) Ὥστε, ὅταν πρόκηται περὶ ἀποδόσεως προικὸς εἰς γρ. δοθείσης, δὲν ὑπολογίζονται ταῦτα κατὰ τὴν τρέχουσαν, ἐν καιρῷ τῆς προικοδοσίας, ἀξίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποδόσεως. ΑΠ. 55 τοῦ 48 κυρ. τὴν 3322 ἐφ. Ἀθ. Παπ. 2 περὶ ἐνοχῶν σ. 217 Πρλ. ΑΠ. 241 τοῦ 55 (1).

Ἀλλά, κατὰ τὴν τοῦ ΑΠ 397 τοῦ 40 (Εὐρ. 5 σ. 520), ὁ ὀφειλέτης ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀριθμητικῆς ποσότητος τῶν νομισμάτων ὡς πολιτεύονται καθ' ὃν χρόνον ὁ ὀφειλέτης κατέστη ὑπερήμερος, ἤτοι ὅτε ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή· ὁ δὲ ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1833 νόμος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς προγενεστέρας αὐτοῦ σχέσεις.

§ 22. Ὁ ὀφειλέτης δανείου γενομένου εἰς τουρκικὰ νομίσματα πρὸ τῆς διατιμήσεως τοῦ 1828 δὲν ὑποχρεοῦται εἰμὴ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς δανεισθείσης χρηματικῆς ποσότητος, τὴν δὲ ποσότητα ταύτην εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀποδώσῃ εἰς εἴδη νομισμάτων πολιτευομένων καθ' ὃν καιρὸν θέλει γίνει ἡ πραγματικὴ ἐξόφλησις. Ἄρα ἡ αἴτησις τοῦ δανειστοῦ τοῦ νὰ πληρωθῇ τὸ δάνειον, τὸ πρὸ τοῦ 1828 γενόμενον, κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῶν νομισμάτων, δὲν εἶναι βάσιμος, ἀφοῦ τὸ δάνειον ἐγένετο, πρὸ τοῦ 1828· ὥστε οἱ 40 παρ. τοῦ γροσίου ἀναλογίζονται πρὸς 32 λεπτὰ τῆς δραχμῆς. Ἀπ. ἐφ. Ν. 149 τοῦ 1849 (εὐρ. τ. 5. σ. 522).

§ 23. Τὰ γρόσια τῶν δανείων, ὅσα συνωμολογήθησαν μετὰ τὴν διατίμησιν τοῦ 1828, τίνι τρόπῳ πληρόνονται;

Ἡ καταβολὴ αὐτῶν γίνεται λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς αὐξομειώσεως τῶν δανεισθέντων· ἄρα χρέος ἀναγνωρισθὲν δι' ἀποφάσεως τοῦ 1830 πρέπει νὰ πληρωθῇ κατὰ τὴν ἀξίαν, ἣν εἶχε τὸ νόμισμα κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτήν· καὶ τοῦτο δυνάμει 1) τοῦ ὑπ' ἀριθ. 188 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου· 2) τοῦ ἀπὸ 30 Ἰανουαρ. (11 Φεβρουαρ.) 1835 διατάγματος, κατὰ τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ ὁποίου τὰ χρέη θέλουν ἀναλογίζονται εἰς δραχ. καὶ λεπτὰ σχετικῶς πρὸς τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή, καὶ ὄχι σχετικῶς πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς πληρωμῆς, ἐξ αναλ. τοῦ τεμ. 22 Πανδ. de leg. Ἀπ. 763 τοῦ 1849 τοῦ ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομικ. σ. 5235.

§ 24. *Νόμοι περὶ νομισμάτων ἐφαρμοστέοι, ὅταν τὸ συνάλλαγμα ἐγένετο ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ*—ἴδε τὰς ἐπ. §. §. 25.

(1) Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀγωγῆς ἔχει ἐπιῤῥοήν; Πρλ. ἀπ. ἐφ. Αθ. 1903 τοῦ 41 (Εὐρ. 5 σ. 517 ἐν τ.)

§ 25. Γενομένου τοῦ προικοσυμφώνου ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1845, δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ προκύπτουσαν διαφορὰν οἱ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντες κανόνες πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν τουρκικῶν νομισμάτων, ἄρα δύναται νὰ προσδιορισθῇ διὰ πραγματογνωμόνων ἡ ἀξία τῶν γροσίων ὡς πρὸς τὴν δραχμήν. ἀπόφ. 4798 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (Νομ. σελ. 5298).

§ 26. Ἡ 6486 τοῦ 58 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ὁμολόγου αὐτοῦ ἐμφαίνεται καθαρῶς, ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ ἐναγομένου ἔλαβε τὸ προκείμενον δάνειον εἰς ὡρισμένου εἴδους νομίσματα, ἤτοι εἰς δίστηλα ἱσπανικά, καὶ ὅτι εἰς τοῦ αὐτοῦ εἴδους νομίσματα ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ προκείμενον δάνειον, ὑποχρεωθεὶς προσέτι νὰ τὸ πληρώσῃ εἰς γρόσια πρὸς 7 1/2 γρόσια ἑκάστου διστήλου ὑπολογιζομένου, ἂν κατὰ παραγγελίαν τοῦ δανειστοῦ ἤθελε πληρωθῇ ἐν Πελοποννήσῳ τὸ αὐτὸ χρέος.

»Ἐπειδή, προκειμένου ἤδη νὰ πληρωθῇ ἐνταῦθα τὸ προκείμενον δάνειον, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ὀφειλέτης νὰ τὸ πληρώσῃ εἰς γρόσια, πρὸς γρ. 7 1/2 τὸ δίστηλον ὑπολογίζων, ὡς ἐτιμᾶτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συστάσεως τοῦ δανείου, ἀλλ' εἰς δίστηλα, διότι τοιαύτη εἶναι ἡ ῥητὴ συμφωνία τῶν μερῶν· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ δανείου δὲν γίνεται ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' ἐπίσης ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ δανειστὴς δὲν ἔδωκεν ἐντολὴν ἢ παραγγελίαν νὰ πληρωθῇ ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλοῦ, ἐπιδιώκων δι' ἀγωγῆς τὴν πληρωμὴν ἐν Ἑλλάδι, διότι ὁ ὀφειλέτης εἶναι κάτοικος ἐν Ἑλλάδι· τοῦτο ὅμως δὲν δύναται νὰ νομιμοποιήσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐναγομένου τοῦ νὰ πληρώσῃ εἰς γρόσια, διότι, ὡς εἴρηται, ἡ ἀπαίτησις δὲν γίνεται ἐνταῦθα συνεπείᾳ τῆς ἐν τῇ χρεωστικῇ ὁμολογίᾳ συμφωνίας, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην, μὴ δυναμένου τοῦ δανειστοῦ νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του ἢ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἔχει τὴν κατοικίαν του ὁ ὀφειλέτης.

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν παραδεχθῇ τις, ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πληρώσῃ τὸ προκείμενον χρέος εἰς γρόσια, ἡ εἰς γρόσια ὅμως πληρωμὴ πρέπει νὰ γίνῃ, ὑπολογιζομένου τοῦ διστήλου πρὸς τόσα γρόσια, ὅσα εἶχε τὸ δίστηλον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταργήσεως τῶν γροσίων, ἤτοι πρὸς γ) 18 καὶ παρ. 30, διότι τὸ γρόσιον εἶναι νόμισμα ἰδανικὸν ὑποκείμενον εἰς αὐξομειώσεις, καὶ διότι τὸ ἐναντίον σύστημα ἤθελε φέρει εἰς ἀποτέλεσμα ἐπιβλαβὲς καὶ διὰ τοῦτο ἄδικον πρὸς τὸν δανειστήν, ὁ ὁποῖος ἀντὶ χιλίων διστήλων ἃ ἐδάνεισεν, ἤθελε λάβει, ἂν καθιεροῦτο ἡ ὑπὸ τοῦ ἐνα-

γομένου πρεσβευομένη ἀρχὴ, τριακόσια περίπου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 6486 τοῦ 58 (1)».

§ 27. Πῶς κανονίζεται ἡ τῶν γροσίων ὀφειλὴ χρέους ὁμολογηθέντος ἐν Τουρκίᾳ, πληρωτέου δὲ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1845; ἡ 15738 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

«Ἐπειδὴ ἡ ὁμολογία τοῦ χρέους ἐγένετο ἐν Κύπρῳ τὸν Μάρτιον 1845, διὰ γρόσια πληρωτέα ἐν Ἀθήναις. Ὅθεν οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἀξία ἣν εἶχε τὸ γρόσιον ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1833 ἢ 1835, ὁπότε ἀπηγορεύθη ἐν αὐτῷ ἡ κυκλοφορία τῶν Τουρκικῶν νομισμάτων, διότι αἱ μετὰ ταῦτα συνομολογούμεναι μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἐμπορικαὶ ἢ ἄλλαι δοσοληψίαι εἰς γρόσια, κανονίζονται κατὰ τὴν πρὸς τὴν δραχμὴν συναλλαγὴν τῶν γροσίων ἐν τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν τὸ χρέος εἶναι πληρωτέον ἐν Ἑλλάδι. Ὅθεν ἀπαιτεῖται νὰ ἐξακριβωθῇ ὁποίαν ἀξίαν εἶχεν ἐν Ἀθήναις ἡ συναλλαγὴ τῶν γροσίων πρὸς τὴν Δραχμὴν, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὤφειλεν ὁ ἐναγόμενος νὰ πληρωθῇ εἰς Δραχμὰς τὰ κατὰ τὸ 1845 ὑποσχεθέντα γρόσια, τοιαύτη δὲ ἐποχὴ εἶναι ἡ τῆς ἀγωγῆς, διότι, ὑπαρχούσης ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς συμφωνίας τοῦ νὰ συμψηφίσωσιν οἱ ἐνάγοντες τὸ δάνειόν των μὲ τὸ ποσὸν, τὸ ὁποῖον τυχὸν ἤθελεν, ὡς ἐντολοδόχος τοῦ ἐναγομένου, εἰσπράξει ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην τούτου, οὕτος δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὑπερήμερος, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν περὶ τούτου ἐν Κύπρῳ πραχθέντων πρὸ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, ὁπότε, ζητηθεὶς, ὤφειλε νὰ καταβάλῃ τὸ χρέος του».

§ 28. Περὶ τοῦ ζητήματος πῶς λογίζεται ἡ ἀξία τῶν ἀλλοδαπῶν νομισμάτων, ὅταν ἡ ἀξία των ὀφείλεται ἐν Ἑλλάδι ὅρα ἀποφ. 831 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομ. 5361.

§ 29 Πληρώσαντος ἐν Τεργέστῃ τοῦ ἐνάγοντος τὰς διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐναγομένου σταλείσας πραγματείας εἰς φιορίνια, εἰς φιορίνια ὀφείλεται καὶ ἡ ἀπότισις, ἀφοῦ μάλιστα ὅλαι αἱ δοσοληψίαι των ἐγένοντο εἰς φιορίνια, ἅπερ εἶναι τὸ εἰς Τεργέστιον κυκλοφοροῦν νόμισμα. Ἀπ. 15445 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 30 *Γενικά τινὰ περὶ νομισμάτων* — *ά*) Δὲν δύναταί τις νὰ συναγάγῃ λόγον ἀναιρέσεως, ἐκ τοῦ ὅτι τὸ δικαστήριον ἐδέχθη αἴτησίν του τοῦ νὰ καταδικασθῇ διὰ νὰ πληρώσῃ εἰς τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον νόμισμα. Ἀπόφ. ΑΠ. 2 τοῦ 1842.

§ 31 *β*) Μὲ ποίου τόπου νόμισμα πληρόνεται τὸ τίμημα τῆς συναλλαγματικῆς; ἴδε ἀπ. 11783 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(1) Πρλ. Πκπ. 6 σ. 220.221.

§ 32 γ) Ὁ ἀναλογισμὸς τῶν νομισμάτων, εἰς ἃ ἔπρεπε νὰ δοδῶσιν οἱ ἀῤῥαβῶνες, στηριζόμενος εἰς συμβόλαιον, εἶναι λόγος πραγματικός. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ 80 τοῦ 87.

§ 33 δ) Ὅταν προτείνῃ τὶς ὅτι τὸ φιορίνιον ἐτιμᾶτο καθ' ὃν χρόνον ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ πρὸς δρ. 2 15/100, ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις, ἀφοῦ ἡ ἐλάττωσις τῆς τρεχούσης ἀξίας τῶν φιορινίων συναγομένη ἐκ τῆς μεταβλητῆς σχέσεως τῶν χαρτονομισμάτων πρὸς τὴν τρέχουσαν ἀξίαν τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων, εἶναι γεγονὸς μεταβάλλον τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένην σχέσιν τῶν δύο τούτων εἰδῶν τῶν νομισμάτων. Βαρεῖται δὲ τῇ ἀποδείξει ὁ ὑποβάλλων τοιαύτην ἀξίωσιν, καίτοι ἐναγόμενος, ἀφοῦ ἡ ἀξία τοῦ διπλοῦ φιορινίου ὁρίζεται διὰ τοῦ διατ. τῆς 8 φεβρ. 1833. Ἀπ. πολ. ΑΠ 275 τοῦ 58, κυροῦσα τὴν 626 τοῦ 52 ἐφ. Ν.

§ 34. *Διάταγμα τῆς 30 Ἰανουαρίου 1835 περὶ δημοσίου.* Ἡ ἰσχὺς τοῦ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1835 διατάγματος περιορίζεται μόνον εἰς τοὺς πρὸς τὸ δημόσιον ὀφείλοντας καθιστερήσαντα δημόσια δικαιώματα, καὶ δὲν ἐκτείνεται εἰς τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν ληψοδοσίας, εἰς τὰς ὁποίας δύνανται οὗτοι νὰ δέχωνται τὰ κυκλοφοροῦντα εἰς τὸ κράτος νομίσματα κατὰ τὸ ἀπὸ 8 Φεβρουαρίου 1833 διάταγμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ 34 τοῦ 1835 (1) ἐν Εὐρ. 5 σ. 521.

§ 34[a] Προὶξ δοθεῖσα εἰς νομίσματα ἰδανικά, οἷον γρόσια, εἰς ποῖα νομίσματα ἀποδίδεται; πῶς ὑπολογίζονται ταῦτα; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12811, ἣν ἐκύρωσεν ὁ ΑΠ. διὰ τῆς 241 τοῦ 1855 πολ. ἀπόφ. Πρλ. ΑΠ. 55 τοῦ 48 περὶ ἧς ἐν λ. Προὶξ καὶ Εὐρ. Ἀξελοῦ σ. 365 § 54. Ὅρα ἀνωτ. σ. 198.

Ἡ 275 τοῦ 58 φέρει (2).

«Ἐπειδή, ὄντος ὡρισμένου ἐν Ἑλλάδι ὅτι ἡ ἀξία τοῦ διπλοῦ φιορινίου, τουτέστι τοῦ γερμανικοῦ ταλήρου, εἶναι δραχ. 5 78 (διάταγμα περὶ νομισμάτων 8 Φεβρουαρίου 1833) ἕπεται ὅτι ἡ τοῦ φιορινίου εἶναι δραχ. 289 ὡς ὁ Σαῤῥηγιάννης ἐζήτει· ἄρα ἰσχυριζομένου τοῦ Πολυτίμου ὅτι ἡ ἀξία τοῦ φιορινίου καθ' ἣν ἐποχὴν ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ ἦτο δραχ. 2· 15, ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον τὸν ὑπεχρέωσεν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, (ἄρθρ. 248 πολ. δικ.) ἀφοῦ ἡ ἐλάττωσις τῆς τρεχούσης ἀξίας τῶν φιορινίων, συναγο-

---

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ν. 57 τοῦ 37 ἐν Εὐρ. 5 σ. 519 § 4.

(2) Πρλ. τὴν συλλογήν μου τὶς βαρεῖται τῇ ἀποδείξει.

μένη ἐκ τῆς μεταβλητῆς σχέσεως τῆς τρεχούσης ἀξίας τῶν χαρτονομισμάτων πρὸς τὴν τρέχουσαν ἀξίαν τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων, εἶναι γεγονὸς μεταβάλλον τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένην σχέσιν τῶν δύω τούτων εἰδῶν τῶν νομισμάτων καὶ ἑπομένως προτεινομένη ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὑπὸ τοῦ προτείνοντος αὐτό· ἂν δὲ δι' ἐσφαλμένων σκέψεων τὸ ἐφετεῖον τὸ ἔπραξε, τοῦτο δὲν καθιστᾷ τὴν ἀπόφασιν ἀναιρετέαν, ἀφοῦ τὸ διατακτικὸν εἶναι ὀρθόν».

Περὶ καταβολῆς (1).

§ 35. Ἔννοια τῆς ἐκτελέσεως ἢ καταβολῆς (2). Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, καθ' ὃν δὲν συγχωρεῖται ἡ καταβολὴ ἄλλου πράγματος (3) παρὰ τὸ δυνάμει τῆς ἐνοχῆς ὀφειλόμενον, **datio in solutum.** ἀργεῖ παρ' ἡμῖν. Πολ. 854—1024. Πρλ. Παπ. § 449 σημ. 1 ἐπ. περὶ ἐνοχῶν. Πότε ἡ καταβολὴ ἀποτελεῖ ἐκποίησιν; εἶναι ἀνίσχυρος, ἐὰν δὲν ἐμφαίνῃ τὸν σκοπὸν τοῦ ἐκποιῆσαι· αὐτ. σημ. 5 ἐπ. Καλ. γ § 589 σημ. 3.

§ 36. Τίς δύναται νὰ καταβάλῃ (4); Δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἄλλος παρὰ τὸν ὀφειλέτην, ἀγνοοῦντος, ἢ καὶ ἄκοντος αὐτοῦ; Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 449 σημ. 8 ἐπ. (5).

---

(1) Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 156;

Ἐκμαρτύριά εἰσιν αἱ περὶ δαπανῶν ἀποδείξεις τῶν πληρωθέντων; οὐχί· ΑΠ. ἀπ. 48 τοῦ 60.

(2) Πρλ. ΑΠ. 111 τοῦ 50.

(3) Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ν. 79 τοῦ 46 ἐν λ. Προτίμησις.

(4) Διὰ νὰ ἦναι ἡ καταβολὴ ἰσχυρὰ, ἀπαιτεῖται (α) ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα μὲν νὰ ἔχῃ ὁ ἐνεργῶν αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκποιεῖν. Καὶ ἡ παρὰ τρίτου τινὸς ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, ἂν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἢ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἀλλὰ μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀπαλλαχθῇ οὗτος, γενομένη καὶ παρὰ τοῦ δανειστοῦ παραδεχθεῖσα καταβολὴ, ἔχει νομικὴν ἰσχύν. Καλλ. τ. γ § 590 σημ. 4.

(5) Ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν θέσιν τοῦ ὀφειλέτου καὶ παύσας τοῦ νὰ ἦναι ἐγγυητὴς δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰ περὶ ἐγγυητῶν ὡρισμένα. ΑΠ πολ. 23 τοῦ 50 ἐν λ. ἐγγύησις.

(α) Τὰς σχετικὰς διατάξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἑπομένων § 1 ἐπ. βλ. εἰς Μακ. § 491 α—491 δ καὶ εἰς Παπ. καὶ Καλλ. αἱ σχετικαὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν ὁποίων §§ σημειοῦνται ἐνταῦθα.

§ 37. Πρὸς τίνα γίνεται ἡ καταβολή (1); Περὶ τοῦ καταβολῆς δεκτικοῦ. Κατὰ τί διέφερεν οὗτος τοῦ ἐντολοδόχου ἐπὶ παραλαβῇ τοῦ ὀφειλομένου; Κατὰ τί τοῦ adstipulator; Πρβλ. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 449 σημ. 10 ἐπ.

§ 38. Ὁ καταβάλλων πρέπει νὰ ἦναι ἐλεύθερος νὰ διαθέτῃ περὶ τῆς περιουσίας του· ἀλλὰ τὰ πληρωθέντα ἀπὸ μὴ ἰδιοκτήτην χρήματα καὶ συμμιχθέντα μετὰ τῶν χρημάτων τοῦ δανειστοῦ, δὲν διεκδικοῦνται πλέον καὶ ἐπιφέρουν ἐξόφλησιν. Καλλ. τ. γ. § 590 σημ· 5 καὶ 6.

§ 39. Κατ' ἐξαίρεσιν ἐλευθεροῦται ὁ μεταμισθωτὴς πληρόνων ὄχι τὸν ἐνοικιαστὴν, ἀλλὰ τὸν ἰδιοκτήτην. Καλλ. γ. § 591. Παπ. γ. σ. 332 περὶ ἐνοχῶν.

§ 40. Ὅροι τοῦ ἐγκύρου διορισμοῦ τοῦ καταβολῆς δεκτικοῦ· ἀποτελέσματα τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ. Λύσις τῆς ἐκ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ παραχθείσης σχέσεως. Ὁ θεσμὸς οὗτος ἀργεῖ παρ' ἡμῖν. Πρλ. Παπ. § 449 σημ. 11 ἐπ. περὶ ἐνοχῶν.

§ 41. Περὶ τοῦ ἐντολοδόχου ἐπὶ παραλαβῇ τοῦ ὀφειλομένου (2).

---

(1) Ἡ καταβολὴ πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς τὸν ἀληθῆ δανειστὴν (Καλλ. αὐτ. § 591 σημ. 7) ἢ τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ· οὐχ' ἧττον δὲ προϋποτίθεται καὶ ἐνταῦθα ὅτι ὁ δανειστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκποιεῖν. Ἐὰν ἡ πληρωμὴ γίνῃ εἰς τρίτον τινὰ, λ. χ. εἰς τὸν δανειστὴν τοῦ δανειστοῦ, ὁ ὀφειλέτης ἀπαλλάττεται τότε μόνον, ὅταν ὁ δανειστής του ἢ πρότερον δώσῃ τὴν συναίνεσίν του εἰς τὴν πρὸς τρίτον πληρωμὴν ἢ μετέπειτα ἐπικυρώσῃ αὐτὴν (Καλ. αὐτ. § 591 σημ. 12) ἢ ἀποποιηθῇ δολίως τὴν ἐπικύρωσίν της.

(2) Ὁ Α ἔπεμψε δι' ἀτμοκινήτου τῆς αὐστριακῆς ἑταιρίας Λόϋδ εἰς Κέρκ. χρηματόδεμα μετὰ φορτωτικῆς πληρωτέας τῷ Β, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα παρεδόθη εἰς τὸν κομιστὴν αὐτῆς Γ. Ζητεῖται ἂν, οὕτω πράξασα ἡ ἑταιρία, ἦναι ἀπηλλαγμένη τῆς εὐθύνης;

Ἐν μὲν τῷ πολιτικῷ δικαίῳ εὕρηται τὸ ἄρθρον 1154 τοῦ Ἰονίου κώδικος, ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ 1240 τοῦ γαλλ. κώδικος περὶ οὗ ὁ Δαλ. (λ. obligations) ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφ. 296 τοῦ 1867 ἀναιροῦσα τὴν 132 τοῦ 1866 ἀπόφασιν τῶν ἐν Κερκύρᾳ ἐφετῶν) ἀπεφήνατο ὅτι ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἀνωτ. ἄρθρ. 1154, καθ' ὃ ὁ καλῇ τῇ πίστει τῷ κατόχῳ τῆς πιστώσεως καταβαλὼν ἀπαλλάσσεται καὶ ἂν ὁ κάτοχος ἐκνικηθῇ ἀκολούθως, καὶ ἀποδεικτέον ἂν ὁ παρουσιάσας τὴν φορτωτικὴν ἦτο κάτοχος τῆς πιστώσεως, καὶ ἂν ὁ πράκτωρ τῆς ἑταιρίας ἦτο ἐν καλῇ πίστει,

Ἡ ἔγκρισις ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐντολῇ ἐπὶ παραλαβῇ τοῦ ὀφειλομένου. Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 400 σημ. 119 ἐπ. 441 σημ. 22 ἐπ. Καλ. γ § 591 σημ. 9 ἐπ. Μακ. § 491, α σημ. δ.

§ 42. Δάνειον γενόμενον ὑπὸ τῆς συζύγου δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ὁ σύζυγος ἄνευ πληρεξουσιότητος. ΑΠ. 201 τοῦ 60 (1).

§ 43. Ὁ ἔχων δικαίωμα νὰ δανείζῃ χρήματα ὡς πληρεξούσιος ἄλλου δὲν ἔχει καὶ τὸ πρὸς εἴσπραξιν δικαίωμα, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ περὶ τούτου πληρεξουσιότητα. ΑΠ. 348 τοῦ 55, κυρ. τὴν 12889 ἐφ. Ἀθ. Ὁ ἐπίτροπος; Παπ. γ. § 449 σημ. 13. Καλ. δ. α. 341.

§ 44. Δάνειον ληφθὲν ὑπό τινος ἐπ' ὀνόματι τοῦ κηδεμόνος, ἀλλ' ἄνευ πληρεξουσιότητος αὐτοῦ, βαρύνει τὸν λαβόντα καὶ θεωρεῖται ἀτομικὸν αὐτοῦ δάνειον. ΑΠ. πολ. 145 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον τῶν ἐφετῶν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του ἀναφερόμενον, ὡς ἐξ αὐτῆς προκύπτει, εἰς τὰς σκέψεις τῶν ὑπ' ἀριθ. 1788 καὶ 186 ἀποφάσεων τοῦ ἐνταῦθα πρωτοδικείου παρεδέχθη μετὰ τὴν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του γενομένην ἐκτίμησιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου 1838 ὑπ' ἀριθ. 6329 πληρεξουσίου ἐγγράφου τοῦ πρώην κηδεμόνος τῶν ἀναιρεσιβλήτων πρὸς τὸν Χαρ. Αἰνιᾶνα, ὅτι οὗτος δὲν εἶχε πληρεξουσιότητα νὰ λάβῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κηδεμόνος αὐτοῦ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δάνειον· τοῦτο δὲ παραδεχόμενον, ὀρθῶς σκέπτεται, ὅτι καὶ ἂν ὁ Χρ. Αἰνιὰν ἐδαπάνησε τὰς ληφθείσας 2000 δραχ. εἰς ἐπισκευὴν οἰκιῶν τῶν αὐτῶν ἀναιρεσι-

---

(1) Ὁ σύζυγος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξόφλησιν ὁμολόγου πληρωτέου εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ; ὄχι, ὅταν δὲν πρόκηται περὶ κτήματος, ὅπερ δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ἡ ὕπανδρος γυνή, ἢ περὶ πραγμάτων εὑρισκομένων ἐν τῇ συζυγικῇ οἰκίᾳ, ἅπερ ὑποτίθενται ἀνήκοντα τῷ συζύγῳ μέχρισοῦ ἀποδείξῃ ἡ γυνὴ ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν κυριότητά της (α), ἀλλὰ περὶ δανείου δοθέντος παρὰ τῆς συζύγου ἐν ἰδίῳ αὐτῆς ὀνόματι καὶ τῇ διαταγῇ της ἀποδοθησομένου ὁ σύζυγος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, στηριζόμενος εἰς μόνον τὸν τίτλον τῆς συζύγου, χωρὶς νὰ ἔχῃ πληρεξουσιότητα, οὐδὲ παραχώρησίν τινα ἐκ μέρους τῆς συζύγου του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 201 τοῦ 60, κυροῦσα ἀπόφ. τοῦ πρωτ. Σπάρτης.

(α) Τεμ. 10 (4, 9). Ἀρμεν. Τεμ. 51 cod de don. inter vir. et ux.—Πρλ. λ. Μουκιάνειον δόγμα.

βλήτων, δὲν γεννᾶται ἐκ μόνης αὐτῆς τῆς χρήσεως νομικὴ σχέσις μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος καὶ τῶν ἀντιδίκων του, διότι τὸ ὑπὸ τοῦ Χρ. Αἰνιᾶνος καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κηδεμόνος, ἀλλ' ἄνευ πληρεξουσιότητος τούτου, ληφθὲν δάνειον, βαρύνει τὸν Αἰνιᾶνα αὐτὸν καὶ θεωρεῖται ἀτομικὸν αὐτοῦ δάνειον· ὡς δὲ τοιοῦτον ὁ Αἰνιὰν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν ἀναιρεσιβλήτων καὶ ὑπεύθυνος ἦτο καὶ εἶναι αὐτὸς πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα διά τε τὸ δάνειον καὶ διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς γενομένης ὑπὲρ τρίτων, τῶν ἀναιρεσιβλήτων, οὔτε ὠφελεῖται, οὔτε βλάπτεται ὁ ἀναιρεσείων.

»Ὁ δὲ πρόσθετος λόγος, ὅτι διὰ τῆς ἐσφαλμένης αὐτῆς ἑρμηνείας προσέβαλε κανόνας τοῦ δικαίου ἀποβαίνει, ὡς ἀόριστος, ἀπαράδεκτος, διότι ὁ ἀναιρεσείων δὲν προσδιορίζει τὸν παραβιασθέντα κανόνα τοῦ δικαίου· τὸ δὲ ὅτι οἱ ἀνήλικες ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώσουν ὅσα ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ κηδεμὼν αὐτῶν ἐδανείσθη χρήματα ἔστω καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματί του, ἀλλὰ ἐδαπάνησεν ὠφελίμως εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν, εἶναι ἄνευ ἐπιῤῥοῆς, ἀφοῦ, ὡς εἴρηται, τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον παρεδέχθη, ὅτι τὸ προκείμενον δάνειον δὲν ἐδόθη εἰς τὸν κηδεμόνα αὐτῶν ἢ εἰς τὸν Χρ. Αἰνιᾶνα ὡς πληρεξούσιον αὐτοῦ.

§ 45. Ὁ ὀφειλέτης, ὅστις ἐπλήρωσε τὸ χρέος εἰς κλητῆρα μὴ ἔχοντα τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότητα, νομίμως καταδικάζεται ν' ἀποτίσῃ τὸ χρέος αὐτό. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 244 τοῦ 66. Πρλ. ΑΠ. ποιν. 29 τοῦ 61 ἐν Εὐρ. 20 σ. 346 ἐν τ.

46. Ὁ Α, ἔχων λαμβάνειν παρὰ τοῦ Β, διώρισε γενικὸν καὶ εἰδικὸν πληρεξούσιόν του τὸν Γ, ἵνα λάβῃ τὴν δέουσαν πρόνοιαν περὶ τοῦ χρέους αὐτοῦ κτλ. Ὁ Γ συνεβιβάσθη μὲ τὸν Β καὶ τὸ περὶ τούτου ἔγγραφον συνετάχθη ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολοδόχου. Κατόπιν ὁ ὀφειλέτης Β ἔδωκεν εἰς τὸν Γ τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ τὸ χρέος αὐτὸ ἀπὸ τὸν Δ, ὀφειλέτην τοῦ Β, ἀλλ' ὁ Δ δοὺς μέρος τοῦ ποσοῦ, συνεψήφισε τὰ λοιπὰ εἰς τὸ χρέος τοῦ Γ. Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ὁ Α ἔχῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δ. Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐξεφράσθη περὶ τούτου διὰ τῆς 8337 τοῦ 1851 ἀποφάσεως αὐτοῦ.

§ 47. Ὅταν ὀφειλέτης τις ἀποδείξῃ ὅτι κατέβαλε τὸ χρέος του εἰς ἄνθρωπον, ἔχοντα ἐντολὴν ἀπὸ τὸν δανειστὴν ἵνα λάβῃ τὸ ποσόν, ἀπαλλάττεται πλέον, καὶ ἂν ὁ ἐντολοδόχος δὲν παρέδωκε τὰ ποσὰ εἰς τὸν ἐντολέα, διότι τοῦτο ἀφορᾷ τὰς μεταξὺ τῶν δύο τούτων σχέσεις. Ἀπόφ. 8869 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ.

Σημειωτέον ὅτι τῷ ὀφειλέτῃ ἐπετράπη καὶ ἡ διὰ μαρτύρων

ἀπόδειξις, ὅτι ὁ λαβὼν τὰ χρήματα εἶχε πληρεξουσιότητα· ἐπρόκειτο δὲ περὶ ἐμπορ. ὑποθέσεως.

§ 48. Πότε ἐλευθεροῦται ὁ ὀφειλέτης, πληρόνων τῷ δανειστῇ τοῦ ἰδίου δανειστοῦ; Πρλ. Παπ. § 449 σημ. 39 ἐπ. περὶ ἐνοχῶν Καλ. γ. § 591.

§ 49. Ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς καταβολῆς ἀπαιτεῖται

ά) Νὰ παρέχηται τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπαιτήσεως, καθότι ὁ πιστωτὴς δὲν εἶναι, ἐν γένει, ὑπόχρεως νὰ δεχθῇ ἄκων ἄλλο παρὰ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ πρᾶγμα (1). Καλλ. τ. γ. § 589 σημ. 2.

β΄. Τὸ χρέος πρέπει ἐν γένει νὰ καταβάλληται ὁλοσχερῶς (2)· ἄλλως δὲν ἀπαλλάττεται ὁ ὀφειλέτης (3).

γ΄) Ἡ καταβολὴ πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸν προσήκοντα χρόνον καὶ τόπον. Ἐὰν δὲν συνομολογηθῇ τὶ περὶ τοῦ τόπου, τὸ μὲν πρᾶγμα πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ ὅπου ἐλήφθη, πᾶσα δὲ ἄλλη παροχὴ πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ ὅπου διαμένει ὁ ὀφειλέτης (4).

§ 50. Ἀπόδειξις τῆς καταβολῆς. Καλ. γ. § 596. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 449 σημ. 63 ἐπ. Ὁ διϊσχυριζόμενος ὅτι παρέσχε τὸ παρ' αὐτοῦ ὀφειλόμενον, ὀφείλει, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως, νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ὁμολογῇ, ὅτι κατ' ἐντολήν του τῷ ἐστάλησαν αἱ περὶ ὧν πρόκειται πραγματεῖαι καὶ ὅτι ἐξώφλησε τὴν ἀξίαν των, αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐξόφλησιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 275 τοῦ 58 κυρ. τὴν 626 τοῦ 52 ἐφ. Ναυπλ. Πρλ. τὴν συλλογήν μου τίς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι.

---

(1) Ὑπάρχει ἐξαίρεσίς τις, τὸ εὐεργέτημα τῆς εἰς πληρωμὴν δόσεως, περὶ οὗ ὁ Μακ. § 491. 6.

(2) Ὁ δανειστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ ποσὸν ἔλαττον τοῦ χρέους· ὥστε ἐκ τοιαύτης προσφορᾶς ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάσσεται τῶν συνεπειῶν τῆς ὑπερημερίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 5 τοῦ 67.

(3) Ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ τὸ τῆς εὐπορίας εὐεργέτημα ἀπολαύοντα πρόσωπα, περὶ οὗ ὁ Μακ. αὐτ. καὶ Εὐρ. τ. 7 σ. 272 ἐπ.

(4) Περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν χρεωστεῖ τὶς ἐκ διαφόρων αἰτιῶν, κάμνει δὲ εἰς λογαριασμὸν πληρωμὰς, ἴδε Μακελδ. § 491, 6.

§ 51. Ἡ ἀπόδειξις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων, ἰδίως διὰ μαρτύρων (§ 51² ἐπ. κατ.), ὅρκου (§ 53 ἐπ.) δι' ἐξοφλητηρίου (1).

§ 51² Ὡς πρὸς τὰς πρὸ τῆς πολιτ. δικον. πληρωμὰς, ἀπαιτοῦνται, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς, πέντε μάρτυρες. νν. 18 Κ. (4 20) Βασ. (21. 1) 41. Νεαρὰ 90 κ. 2. (2).

Προσέτι αἱ πηγαὶ ἀναφέρουν κανόνας τινὰς περὶ τεκμηρίων καὶ ἀποδείξεων τῆς καταβολῆς.

Νόμιμον τεκμήριον καταβολῆς ὑπάρχει, ὅταν τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον χιωθῇ· δὲν ἀπαγορεύεται ὅμως ἐναντία ἀπόδειξις· ὡσαύτως ἐὰν τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον ἐπεστράφη εἰς τὸν ὀφειλέτην. Δὲν ἀπαγορεύεται ὅμως ἡ ἐναντία ἀπόδειξις. (Καλ. αὐτ. § 596 σημ. 39 καὶ 40. Παπ. γ. περὶ ἐνοχῶν σελ. 337). Ὡς πρὸς τὰ τεκμήρια βλέπε καὶ τὸ 388 τῆς πολ. δικ.

Κατὰ τὸ ῥωμ. δ. ὁ χρεωστῶν δημοσίους φόρους, καὶ δυνάμενος νὰ προσαγάγῃ ἐξοφλητήρια τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν, δὲν ὑποχρεοῦται πλέον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐπλήρωσε καὶ τοὺς φόρους τῶν προγενεστέρων (3) ἐτῶν (Καλλ. τόμ. γ § 596 σημ. 41), ἐκτὸς μόνον ἂν ἐξέδωκεν ἔγγραφον ὁμολογίαν τῆς καθυστερήσεως αὐτῶν. διάτ. 3 Κώδικ. (10, 22)—3 Βασιλ. (56, 8).—Τινὲς ἐκτείνουν τοῦτο ἄνευ λόγου καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὀφείλονται εἰς ἰδιώτας περιοδικαὶ χορηγίαι, τόκοι κτλ. Πρβλ Καλλ. γ. § 596 σημ. 41. Παπ. περὶ ἐνοχῶν γ. σ. 337.

§ 51³ Περὶ τῶν ἀποδείξεων ἡ πολ δικ. α) περιορίζει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν εἰς μόνας τὰς μὴ ὑπερβαινούσας τὰς 150 δρ. ἀπαιτήσεις· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν εἰς μόνα τὰ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένα θέματα. (ἄρθρ. 300. 304).—б) Ἀναιρεῖ τὰς περὶ ἀναργυρίας διατάξεις· ὥστε ὡς πρὸς τὰς μετὰ τὴν πολ. δικ. πληρωμὰς συγχωροῦνται μάρτυρες πρὸς ἀπόδειξιν τῆς καταβολῆς εἰς τὰς περιπτώσεις, ἃς ἡ πολιτικὴ δικονομία ὁρίζει. Καλ. γ. § 596.

Παραδείγματα τινὰ ὅρα εἰς Εὐρ. 9 σελ. 381 (§ 56), σελ. 395

---

(1) Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ ζητήσῃ ἐξοφλητήριον; Μακ. § 491, γ σημ. 6.

(2) Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ν. 350 τοῦ 47 (Εὐρ. 7 σ. 62). Περὶ τῆς ἀναργυρίας ὅρα Εὐρ. λ. Ἀναργυρία. Καλ. γ. § 596.

(3) Ὥστε τεκμαίρεται ὁ νόμος τὴν πληρωμὴν τῶν προηγουμένων φόρων, ἀλλὰ συγχωρεῖται καὶ ἡ ἐναντία ἀπόδειξις. Κωδ. (10, 22), 3,—Βασ. (56, 8) 29.

§ 97 επόμ.—Πρλ. ΑΠ. 312 τοῦ 55 ἐν λ. Μάρτυρες. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ 1849, ἐξ ἧς προκύπτει, ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους ἐπιτρέπεται (1), ὅταν ἐμεσολάβησεν ἀπάτη. Ἴδε τὴν λ. Μάρτυρες § 203.

Ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς; Εὐρ. 10 λέξ. Μάρτυρες § 252.

Ὅτι ὁ Α, μισθωτὴς, ἐπλήρωσε τῷ ἐντολοδόχῳ τοῦ ἰδιοκτήτου τὰ ἐνοίκια; ΑΠ. 219 τοῦ 51. Εὐρ. λ. Μάρτυρες σελ. 135 ἐν τέλ. Εὐρ. 5 σ. 567.

§ 52. Τὸ ἐξοφλητήριον πρέπει νὰ ἦναι εἰς διπλοῦν; Ὅρα Εὐρ. λ. ὑπομνήματα § 43, 112, 118 ἐπ. 164²

§ 53. Ὅρκος περὶ πληρωμῆς χρέους ἐκ ναυτοδανείου. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 110 τοῦ 59 ἐν λ. Ὅρκος.

§ 54. Ἡ δι' ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους κατάργησις τῆς δίκης δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ βεβαιοῦται διὰ συμβολαίου ἢ ἐκθέσεως δικαστικῆς, ὡς ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς διὰ συμβιβασμοῦ καταργήσεως τῆς δίκης (476 § 2. 477 πολ.) Ἡ δι ἐξοφλήσεως οὖν ἀπόσβεσις τοῦ δικαιώματος δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ δι' ὅρκου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 35 τοῦ 62.

§ 55. Ἡ δὲ ὁμολογούμενη ἔνστασις τῆς ἐξοφλήσεως ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὁμολογίας; ΑΠ. πολ. 250 τοῦ 56 ἐν λ. ὁμολογία.

§ 56. Ὁ ὀφειλέτης, οὗ τὸ χρέος κατεσχέθη παρὰ τρίτου, δύναται ν' ἀποδείξῃ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου τὴν ἐξόφλησιν, διότι οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ ἐπίσημον ἀπόδειξιν τοῦ δανειστοῦ περὶ τῆς ἐξοφλήσεως (εἴτε ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, εἴτε ὑπὸ ἐντολοδόχου αὐτοῦ γίνεται ἡ ἐξόφλησις), οὔτε ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τοῦ δανειστοῦ καθ' ὃν χρόνον ὁ ὀφειλέτης του ἐντέλλεταί τινα, ἵνα ἐξοφλήσῃ τὸν δανειστήν του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 17204 ἐφ. Ἀθ.

§ 56² Ὁ ἐκδοχεὺς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ τὰ περὶ πληρωμῆς ἀποδεικτικὰ τοῦ παραχωρητοῦ; Ἴδε ἀπ. 351 τοῦ 1852 τοῦ ΑΠ. ἐν λ. Παραχώρησις καὶ τελεσιδικία.

---

(1) Ἡ ἐξόφλησις χρέους τινὸς διὰ τῆς εἰς τὸν δανειστὴν παραχωρήσεως πρὸς πληρωμὴν ἑτέρου δανείου ὑπ' ἄλλου πρὸς τὸν ὀφειλέτην ὀφειλομένου δύναται ν' ἀποδειχθῇ, κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον, δι' ὀλιγωτέρων τῶν 5 μαρτύρων; Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 64.

Ἡ εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου ἢ τοῦ ἐγγυητοῦ ὕπαρξις τοῦ ὁμολόγου ἐμφαίνει ἐξόφλησιν; Εὐρ. 5 ὅρα σελ. 566 § 13. κατ. § 56³.

56[3] Ἐκ τῆς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου ὑπάρξεως τοῦ ὁμολόγου, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης ἐπ' αὐτοῦ ἐξοφλήσεως, τεκμαίρεται αὕτη, ἂν δὲν ἦναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι διὰ βίας ἢ ἔκ τινος τυχαίου συμβάματος ἢ ἄλλης αἰτίας, περιῆλθε τὸ ὁμόλογον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου. τεμ. 24 πανδ. de prol.—διάτ. 15 Κώδ. de sol et liber = Ἀπ ἐφ. Ναυπλ. 248 τοῦ 1849 ἐν νομικ. σ. 5043. Πρλ. Εὐρ. 5 σελ. 566.

§ 56[4] Ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται ὅταν πρόκηται περὶ ἀποδείξεως πληρωμῆς χρέους, λαβούσης χώραν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἔνθα τυχὸν ἰσχύουσιν ἄλλοι περὶ ἀποδείξεως κανόνες; Ἴδε ἀπ. 10445 τοῦ 53 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. μάρτυρες (Εὐρ. τόμ. 10). Ἴδε τὴν λ. νόμοι § 77 ἐν Εὐρ. τ. 11.

§ 57. Τί ὅταν πρόκηται περὶ πληρωμῆς χρέους πρὸς τὸ δημόσιον; Πρλ. Εὐρ. κγ. λέξ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 255—263. Πρβλ. ΑΠ. 2 τοῦ 52. 299 τοῦ 67. Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 449 σημ. 67 καὶ § 405 σημ. 70—84.

§ 58. Εἶναι ἀνυπόστατος ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι μόνον ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τῶν ὀφειλετῶν, δὲν ἀποδεικνύεται ἡ πρὸς τὸ δημόσιον πληρωμὴ εἰμὴ διὰ γραμματίου τοῦ ταμείου. Ἀπ. πολ. 61 τοῦ 55.

Ὁ καταβαλὼν χρήματα εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ μὴ λαβὼν ἀπόδειξιν κατὰ τὰ ἄρθρα ταῦτα, ἀλλὰ προσωρινὴν περὶ τῆς καταθέσεως ἀπόδειξιν, ἔχει δικαίωμα νὰ τ' ἀπαιτήσῃ, μὴ κωλυόμενος ἀπὸ τὰ ἄρθρα 40 καὶ 41 τοῦ περὶ ταμείων νόμου (1). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9461 τοῦ 52.

§ 59. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἑταιρικῶν πιστώσεων εἰς τὸ ἴδιον ἑνὸς τῶν συνεταίρων βιβλίον καταργεῖ τὰς ἀρχικὰς ἀπαιτήσεις; Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 7 τοῦ 51 ἐν λ. Ἑταιρία καὶ Κοινωνία.

§ 60. Προτείνεται σκοπίμως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅτι ἡ πληρωμὴ παλαιοῦ χρέους τοῦ δημοσίου ἀντιβαίνει εἰς τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833; Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 224 τοῦ 52 ἐν λέξει Χρέη Παλαιά.

§ 60[2] Πληρωμὴ γενομένη μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ παραχωρητηρίου. Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 388 τοῦ 52 ἐν λ. Παραχώρησις. Μετὰ τὴν κατάσχεσιν; ὅρα τὴν ὧδε ΑΠ. 17 τοῦ 60.

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ χρημάτων, ἃ κατέθεσεν ὁ ἐνάγων, ἵνα ἐκπεσθῶσιν ἂν δὲν ἐμειόνετο ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας τοῦ σταφιδοκαρποῦ.

§ 60[3] Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ προτείνῃ καὶ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως ὅσας ἐνστάσεις εἶχε κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ, καὶ ἂν τῷ ἐκοινοποιήθη ἡ γενομένη παραχώρησις (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 4 τοῦ 1850.

§ 61. Ποῖον εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐξοφλητηρίου ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον ἀνευρέθη μετὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν καταδικάζουσαν τινὰ νὰ πληρώσῃ τὸ ποσόν, περὶ οὗ τὸ ἐξοφλητήριον ἐκεῖνο διαλαμβάνει; ἴδε Εὐρ. τ. 8 σ. 288. καὶ τὴν λέξιν τελεσιδικία, § 151—153. 179, ὅπου ἐν ἐκτάσει τὰ περὶ τούτου. Εὐρ. 19 σελ. 168. ΑΠ. πολ. 382 τοῦ 65. Πρβλ. Σαβ. § 291, 297, 300, 397.—Δουραντ. § 474 τ. ιγ.—Οἰκ. σ. 609 σημ. 2.—Κατὰ Νοέμβριον 1865 ἐξεδόθη ἑτέρα τις περὶ τούτου ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 62. Ἡ περὶ τῆς πληρωμῆς ἔνστασις προτείνεται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν; ἴδε τὴν 175 τοῦ 1851 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 63. Ἡ περὶ πληρωμῆς, διὰ μαρτύρων ἔνστασις, συγχωρεῖται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν; ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 43 τοῦ 52.—Ἡ δὲ δι' ὅρκου; Εὐρ. λ. Ὅρκος § 47.

Καταλογισμὸς πληρωμῆς, πλειόνων χρεῶν ὑπαρχόντων:
Πατ. περὶ ἐνοχῶν § 449. Καλ. γ. § 592—594. Εὐρ. 8 σ. 208, ἔνθα ἡ τῶν ἐφετείων νομολογία (2).

§ 70. Ὁ Πατ. (γ. σελ. 102 σ. 332) λέγει ταῦτα.

«Ἐὰν ὁ καταβάλλων ἔχῃ πλείονα χρέη πρὸς τὸν αὐτὸν δανειστήν, ἡ δὲ γενομένη αὐτῷ πληρωμὴ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς ἐξόφλησιν πάντων τῶν χρεῶν, φύεται τὸ ζήτημα, ὁποῖον ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ λογισθῇ ἀναιρούμενον διὰ τῆς πληρωμῆς. Περὶ τούτου παρατηρητέον τὰ ἑξῆς· πρὸ πάντων διακριτέον ἐὰν τὴν πληρωμὴν

---

(1) Ὅρα τὴν ἐν τῷ Εὐρ. λ. Παραχώρησις.
— Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως τὰς περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἀπαιτήσεως ἐνστάσεις ὅσας ἠδύνατο νὰ προτείνῃ καὶ κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ δόλου. ΑΠ. πολ. 88 τοῦ 54.

(2) Πῶς καταλογίζονται αἱ πληρωμαὶ πρὸς συνεταῖρον, ὅστις εἶναι καὶ προσωπικὸς δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου τῆς ἑταιρίας; Ῥάλ. ἐμπ. δ. § 183 ἐκδ. α.

ἐπιχειρῇ ὁ ὀφειλέτης, ἢ ὁ δανειστής, ἐκποιῶν λ. χ. τὰ δοθέντα αὐτῷ ἐνέχυρα.

Ἐὰν τὴν πληρωμὴν ἐπιχειρῇ ὁ ὀφειλέτης, ἰσχύει ὁ κανών, ὅτι «ἔξεστι τῷ χρεωστοῦντι λέγειν ἐν τῷ καταβάλλειν (κατ' αὐτὴν τὴν καταβολήν, παραχρῆμα), εἰς ποῖον δίδωσι χρέος». Δῆλον ὅμως, ὅτι ἡ καταβολή, ἣν ἐκλέγει ὁ ὀφειλέτης, ἀνάγκη νὰ ἔχῃ πάντα τὰ προσόντα τακτικῆς καὶ ἐγκύρου καταβολῆς, καὶ ὅτι ἐὰν ὁ δανειστής, ὑπάρχοντος τυχὸν ἑνὸς μόνου χρέους (ὅπερ διὰ τῆς καταβολῆς πρόκειται ν' ἀναιρεθῇ), ἠδύνατο ν' ἀποποιηθῇ τὴν καταβολήν, ὡς μὴ προσηκόντως γινομένην, ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα χρέη παρὰ τῷ ἐξοφληθησομένῳ· ὅθεν ἐὰν ἡ πληρωμὴ ἦναι μερικὴ ὡς πρὸς τὸ ἐκλεχθὲν χρέος, ἢ ἀντιβαίνῃ εἰς τὰ περὶ τοῦ τόπου τῆς καταβολῆς συντεθειμένα, ὁ δανειστὴς οὐδόλως ὀφείλει ν' ἀποδειχθῇ τὴν ἐκλογὴν ταύτην τοῦ ὀφειλέτου. δὲν ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα, ἀποκρούων αὐτήν, νὰ ὁρίσῃ αὐτὸς τὸ πληρωθησόμενον χρέος· τὸ μόνον δικαίωμά του εἶναι ν' ἀπαιτηθῇ τὴν τοῦ ἐκλεχθέντος χρέους ἐξόφλησιν ὡς πλημμελῆ χωρὶς νὰ τρέχῃ κίνδυνον νὰ ὑποστῇ τὰ τῆς ὑπερθέσεως ἀποτελέσματα· ἐὰν ὅμως ἀποδεχθῇ τὴν πληρωμήν, ὀφείλει νὰ ὑποταχθῇ ἀπολύτως εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὀφειλέτου. «Εἰ δὲ μὴ εἴπῃ ὁ ὀφειλέτης εἰς ποῖον δίδωσι χρέος, τὸ τῆς ἐκλογῆς δικαίωμα μετατίθεται εἰς τὸν δανειστήν, ᾧ τινι ἔξεστιν, ἀλλὰ παραχρῆμα, λέγειν εἰς ποῖον χρέος λαμβάνει». Τὸ προκείμενον ὅμως δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ εἶναι περιωρισμένον κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν δύναται νὰ καταλογίσῃ τὸ ληφθὲν κατὰ προτίμησιν εἰς ἀμφίβολον, ἢ ἐξ ἐγγύης(1) χρεωστούμενον, ἢ ὑπὸ ἡμέραν χρέος πρὸ τῆς ἡμέρας· καὶ ἐν γένει οὕτως ὀφείλει (ὁ δανειστὴς) προνοεῖν ἐν τούτῳ τοῦ χρεώστου, ὡς ἂν αὐτὸς (ὁ δανειστὴς) χρεωστῶν κατέβαλεν· εἰδέ; καίτοι τηρουμένων τῶν ὁρισμῶν τούτων, ὁ ὀφειλέτης ἀντιλέγει εἰς τὴν τοῦ δανειστοῦ ἐκλογήν, δὲν δικαιοῦται οὗτος νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς βουλήσεώς του, ἀλλ' ὁ ὀφειλέτης δύναται μὲ ν' ἀναλάβῃ τὸ καταβληθέν, ἀποβαίνει ὅμως ἀμέσως ὑπερήμερος ὡς πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ ἐκλεχθὲν πρὸς ἀπόσβεσιν χρέος.

Εἰ δὲ μηδέτερος ἐδήλωσε κατὰ τὰ προειρημένα τὴν βούλησιν αὐτοῦ, ἐὰν πρόκηνται κεφάλαιον καὶ καθυστεροῦνται τόκοι, τὸ καταβληθὲν λογίζεται πρῶτον εἰς τοὺς τόκους, ἐπὶ τῇ ὑποθέ-

(1) Περὶ ἐγγυήσεως ὅρα τὴν λ. αὐτήν.

δεῖ, ὅτι οὗτοι εἰσὶν ἐκ τῶν ἀπαιτουμένων, (ὧν ἡ πληρωμὴ ἐκβιάζεται δι' ἀγωγῆς), διότι, ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν μὴ ἀπαιτουμένων, τὸ καταβληθὲν καταλογίζεται πρῶτον εἰς τὸ κεφάλαιον.

Ἐὰν πρόκηνται πλείονα κεφάλαια ὀφειλῆς, ἰσχύει ὁ κανών, ὅτι ἡ καταβολὴ λογίζεται εἰς τὰ ἐκκαθαρισμένα καὶ ἀπαιτητὰ κεφάλαια. Ἐπὶ δὲ πλειόνων ἐπίσης ἐκκαθαρισμένων καὶ ἀπαιτητῶν χρεῶν, τὸ δοθὲν καταλογίζεται κατὰ τὴν ἑξῆς πρᾶξιν·

1) Εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν πρῶτον καταβληθῆναι ἀπαίτησιν καὶ τοὺς τόκους αὐτῆς.

2) Εἰς τὰς ἐπαχθεστέρας ἀπαιτήσεις, καὶ μεταξὺ αὐτῶν πάλιν κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ συνεπαγόμενα ἀτιμίαν χρέη, ἔπειτα εἰς τὰ ἐπὶ ποινῇ ὀφειλόμενα καὶ μετ' αὐτὰ εἰς τὰ ἐνεχυροῦχα ἢ ὑποθηκικά. Ἐπὶ ποινῇ ὀφειλόμενα λογίζονται τὰ τελεσιδίκως ἐπιδεδικασμένα καὶ τὰ ἐπίτοκα· τοῖς δὲ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἢ ὑποθήκῃ ὀφειλομέναις, ἐξομοιοῦνται τὰ ἐπὶ ἐγγυήσει ὀφειλόμενα.

3) Μεταξὺ ἐξ ἴσου ἐπαχθῶν, ἢ ἧττον ἐπαχθῶν χρεῶν, εἰς τὰ ἴδια μᾶλλον, ἢ εἰς τὰ ἀλλότρια, ὧν ἀνέλαβέ τις δι' ἐγγυήσεως ἢ ἄλλως δι' ἀναδοχῆς (inercessio) τὴν πληρωμήν.

4) «Μηδενὸς δὲ τούτων ὄντος, εἰς τὸ παλαιότερον χρέος».

Εἰ δὲ καὶ περὶ τὸν χρόνον καὶ τὸ συνάλλαγμα ἴσα εἰσὶ τὰ χρέη, πρὸς ἀναλογίαν (συμμέτρως) τὸ δοθὲν εἰς πάντα λογίζεται.

6) Τελευταῖον· εἰς τὰ φύσει χρεωστούμενα, τουτέστιν ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν δύναται νὰ ἐκβιασθῇ δι' ἀγωγῆς.

Ἡ κατάταξις αὕτη οὐδόλως διασείεται καὶ ἐὰν τὸ πληρωθὲν ποσὸν δὲν συνάδῃ τῇ ποσότητι τοῦ κατὰ τὰ προειρημένα προτιμωμένου χρέους, λ. χ. ἐάν, ὀφείλων 50 ἐπὶ χρηματικῇ ποινῇ καὶ καὶ 100 ἄνευ ποινῆς, καταβάλῃ 100, ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου τὰ 50 καταλογίζονται εἰς τὸ βαρύτερον χρέος (τὸ ἐπὶ τῇ χρηματικῇ ποινῇ) καὶ μόνον τὰ ὑπόλοιπα 50 ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὸ χρέος τῶν 100.

B) Ἐὰν αὐτὸς ὁ δανειστὴς πληρώνῃ ἑαυτόν, δύναται νὰ καταλογίσῃ τὸ ληφθὲν εἰς τὸ χρέος, οὗτινος ἡ πληρωμὴ ἐνδιαφέρει αὐτὸν ἰδίως κατὰ προτίμησιν. λ. χ. εἰς τὸ χρέος, δι' ὃ δὲν ἔχει ἐγγυητήν, ἢ εἰς τὸ φυσικὸν χρέος. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ δανειστοῦ ὑπόκειται εἰς τινας περιορισμούς· ἐὰν λ. χ. ἐδόθη ἐνέχυρον συγχρόνως διὰ πλείονας ὀφειλάς, ὁ ἐκποιῶν αὐτὸ δανειστὴς ὀφείλει νὰ καταλογίσῃ τὸ τίμημα συμμέτρως εἰς πάσας τὰς ὀφειλάς, ἂν δὲ κατὰ διαφόρους ἐποχάς, εἰς τὸ ἀρχαιότερον ἐνεχυροῦχον χρέος. Ἐὰν τέλος ὀφείλωνται τῷ ἐνεχυρούχῳ δανειστῇ τόκοι τὸ μὲν πολιτικῶς, τὸ δὲ φυσικῶς, ὀφείλει νὰ καταλογίσῃ τὸ ἐκ τῆς

πωλήσεως προϊόν κατ' ἴσον ποσὸν εἰς ἀμφότερα τὰ χρέη καὶ οὐχὶ συμμέτρως ὅσον ἄνισον καὶ ἂν ᾖ τὸ ποσὸν ἑκάστης τῶν ὀφειλῶν τούτων. Τὰ κείμενα ὅρα εἰς Παπ. γ. σ. 384 ἐπ.

§ 70 Οἱ κατ' ἔτος καρποὶ συμψηφίζονται πρὸς τοὺς τόκους τοῦ δανείου, καὶ χρείας καλούσης, εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου. ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 646 ἐν ὑποσ.

§ 71. Πῶς καταλογίζονται αἱ πληρωμαὶ πρὸς συνεταῖρον, ὅςις εἶναι προσωπικὸς δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου τῆς ἑταιρίας; Ῥάλ. ἐμπ. δ. §183 ἐκδ. α.

§ 72. Εἰς τὴν νομολογίαν ἰδοὺ τί εὕρηται (1).

α) Ὅταν ἡ ἀπαίτησις προέρχηται ἐκ κεφαλαίων καὶ τόκων, αἱ πρὸς ἐξόφλησιν γενόμεναι πληρωμαὶ πρέπει νὰ λογισθῶσι πρῶτον εἰς τοὺς τόκους (2), καὶ τὸ περισσεῦον εἰς ἀνάλογον μέρος τοῦ κεφαλαίου. τεμ. 5 § 2.—τεμ. 48 καὶ 99 Βασ. (27. 5). Πρβλ. ἄρθρον 9 τοῦ ἀπὸ 1/13 δεκεμβρίου 1836 περὶ ἐνεχ. νόμου. ΑΠ. 284 τοῦ 54, (ἀναιροῦσα τὴν 12211 ἐφετ. Ἀθ.) καὶ 326 τοῦ 53 (ἀναιροῦσα τὴν 9830 ἐφ. Ἀθ). (3).

---

(1) Χωρεῖ ἐξαίρεσις ἐὰν ἀποδειχθῇ ἐναντία συμφωνία. ΑΠ. 234 τοῦ 54. ἢ ἐὰν τὸ χρέος δὲν ἦναι τοκοφόρον, ὅτε τὸ δοθὲν λογίζεται εἰς τὸ κεφάλαιον. ἐφετ. Ἀθ. ἀπ. 1292 τοῦ 39. ἢ δὲν ὁρισθῇ ἀμέσως ὅτι καταβάλλονται πρὸς ἔκπτωσιν τοῦ κεφαλαίου. ἐφ. Ἀθ. 10 439 τοῦ 53. Ἀδιάφορον δέ, ἐὰν οἱ τόκοι ἐδιπλασιάσθησαν. ΑΠ. 234 τοῦ 54.

—Ἐπειδὴ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας ἀποφηναμένου, ὅτι τὸ ποσόν, ὅπερ ὁ ἀναιρεσείων εἶχε πληρώσει τῇ ἀναιρεσιβλήτῳ ἑταιρίᾳ, ἐπληρώθη ἀπέναντι ἄλλων χρεῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἑταιρίαν, ἀνυπόστατον ἀποβαίνει τὸ παράπονον αὐτοῦ ὅτι τὸ ποσὸν αὐτὸ ἔπρεπε νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸ προκείμενον χρέος, ἀφοῦ οὗτος μὲν δὲν ἐπρότεινεν ὅτι ἐδήλωσε κατὰ τὴν καταβολὴν εἰς ποῖον χρέος του ἐννόει νὰ καταλογισθῇ ἡ πληρωμὴ (46,3) 1§ 1, Κώδ. (8. 43) 1.13 (26. 5.) 101, 109 Πανδ. ἢ ὅτι τὰ λοιπὰ χρέη του δὲν ἦσαν ἐκκαθαρισμένα καὶ ἀπαιτητά, ἐνῷ ἡ ἑταιρία ὑπολογίσασα τὴν γενομένην πληρωμὴν εἰς ἄλλα χρέη ἐδήλωσε τοῦτο τῷ ἀναιρεσείοντι, ἥτις, ὡς ἡ ἀπόφασις διαλαμβάνει, ἐφησύχασε. Κώδ. (8, 43) 1. Βασ. (1, 9) 109. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 89 τοῦ 68.

(2) Τοὺς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀφειλομένους. ΑΠ. 326 τοῦ 53. 296 τοῦ 58.

(3) Οὕτως ἡ 1642 τοῦ 40 ἐφ. Ἀθ. Πρλ. ἐφ. Ἀθ. 1292 τοῦ

β) Ὅτι, καταβαλόντος τινὸς ποσόν τι ἀπέναντι τόκων μὴ ὀφειλομένων ἐκ συμφωνίας, τὸ ποσὸν αὐτὸ ὑπολογίζεται εἰς τὸ κεφάλαιον· διότι ὁ νόμ. 26 Π. de cond. ind. περιεχόμενος εἰς τὴν § 9 τῆς ἑξαβίβλου (3, 7) εἶναι προγενέστερος τῆς διατ. 18 Κώδ. (4, 32), ἡ δὲ διάτ. 3 τοῦ Κώδηκ. δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐνταῦθα· ΑΠ. 32 τοῦ 48, ἀναιροῦσα τὴν 4591 ἐφ. Ἀθ. (1).

γ) Ὅτι τόκος δὲν καταλογίζεται ἐπὶ τῶν ποσῶν, ἃ ὁ ὀφειλέτης πληρόνει εἰς λογαριασμὸν ὅσων ὀφείλει. ΑΠ. 296 τοῦ 58.

δ) Ὅτι, ὀφειλομένων πλειόνων ἐντόκων κεφαλαίων, ἡ πληρωμὴ λογίζεται προπάντων εἰς τοὺς τόκους ὅλων τῶν κεφαλαίων, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ἐπαχθέστερον τῶν κεφαλαίων (ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4947 ἐν Εὐρ. λ. Ἐγγύησις), ὅπερ ὅμως πρέπει νὰ ἦναι προγενέστερον τοῦ πρὸς πληρωμὴν καταβαλλομένου ποσοῦ (ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 341 τοῦ 47 ἐν νομ. σ. 4900), ὁ δὲ ὀφειλέτης καὶ δανειστὴς δὲν ἐξεφράσθησαν ἄλλως ἐν καιρῷ τῆς πληρωμῆς. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 11894 τοῦ 54. Πρλ. ΑΠ. 42 τοῦ 42 (2).

ε) Ὅτι ὁ ἐγγυητὴς δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀνατρέψῃ τὸν ἅπαξ γενόμενον καταλογισμόν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11894 τοῦ 54.

ς) Ὅτι, ὅταν ὁ ὑπολογισμὸς πληρωμῆς τινὸς ἀπέναντι κεφαλαίου ἐγένετο τῇ ἀμοιβαίᾳ συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, ἡ παρὰ τοῦ ἑνὸς ἀνάκλησις τῆς ὁμολογίας του, καὶ ὡς ἐξώδικος ἂν θεωρηθῇ, δὲν τὸν ὠφελεῖ. ΑΠ. 125 τοῦ 57, κυροῦσα τὴν 13823 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

ζ) Αἱ γενόμεναι πληρωμαὶ πρὸς ἐξόφλησιν ἀπαιτήσεων προερ-

---

39. ἐφ. Ν. 84 τοῦ 45 ἐν νομ. σελ. 4100. ἐφ. Ἀθ. 10439 τοῦ 53.—Ἀπ. ἐφ. Ν. 967 τοῦ 58 ἐν νομ. σ. 6372 ὅτι, ληξιπροθέσμου καταστάντος τοῦ δανείου, τὸ καταβληθὲν ποσὸν εἰς τοὺς τόκους καταλογίζεται, τὸ δὲ περίσσευμα εἰς τὸ κεφάλαιον.

(1) Εἰς τὸ κεφάλαιον ὑπολογίζεται, εἶπε τὸ ἐφ. Ἀθηνῶν διὰ τῆς 12089 τοῦ 54, καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπὲρ τὸν νενομισμένον τόκον δι' ὁποιονδήποτε λόγον (ἄρα καὶ διὰ μεσιτικὰ) ἔδωκεν ὁ ὀφειλέτης.

(2) Τὰ καταβληθέντα λογίζονται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν ἐλευθέραν πάσης ἀμφισβητήσεως ἀπαίτησιν, ὅταν μάλιστα ὁ δικαιοῦχος δὲν εἶπε κατὰ τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων, ὅτι ἐννοεῖ νὰ τὰ λάβῃ διὰ χρέος ἄλλο παρ' ἐκεῖνο, ὃ ἐννόει ὁ ὀφειλέτης, καὶ δι' ὃ, εὑρισκόμενος ὑπὸ κράτησιν, ἀπεφυλακίσθη. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18536 τοῦ 60, Πρλ. Εὐρ. 5 σ. 565 § 10.

πωλήσεως προϊὸν κατ' ἴσον ποσὸν εἰς ἀμφότερα τὰ χρέη καὶ οὐχὶ συμμέτρως ὅσον ἄνισον καὶ ἂν ᾖ τὸ ποσὸν ἑκάστης τῶν ὀφειλῶν τούτων. Τὰ κείμενα ὅρα εἰς Παπ. γ. σ. 384 ἐπ.

§ 70 Οἱ κατ' ἔτος καρποὶ συμψηφίζονται πρὸς τοὺς τόκους τοῦ δανείου, καὶ χρείας καλούσης, εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου. ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 646 ἐν ὑποσ.

§ 71. Πῶς καταλογίζονται αἱ πληρωμαὶ πρὸς συνεταῖρον, ὅςτις εἶναι προσωπικὸς δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου τῆς ἑταιρίας; Ῥάλ. ἐμπ. δ. § 183 ἐκδ. α.

§ 72. Εἰς τὴν νομολογίαν ἰδοὺ τί εὕρηται (1).

α) Ὅταν ἡ ἀπαίτησις προέρχηται ἐκ κεφαλαίων καὶ τόκων, αἱ πρὸς ἐξόφλησιν γενόμεναι πληρωμαὶ πρέπει νὰ λογισθῶσι πρῶτον εἰς τοὺς τόκους (2), καὶ τὸ περισσεῦον εἰς ἀνάλογον μέρος τοῦ κεφαλαίου. τεμ. 5 § 2.—τεμ. 48 καὶ 99 Βασ. (27. 5). Πρβλ. ἄρθρον 9 τοῦ ἀπὸ 1/13 δεκεμβρίου 1836 περὶ ἐνεχ. νόμου. ΑΠ. 234 τοῦ 54, (ἀναιροῦσα τὴν 12211 ἐφετ. Ἀθ.) καὶ 326 τοῦ 53 (ἀναιροῦσα τὴν 9830 ἐφ. Ἀθ). (3).

---

(1) Χωρεῖ ἐξαίρεσις ἐὰν ἀποδειχθῇ ἐναντία συμφωνία. ΑΠ. 234 τοῦ 54. ἢ ἐὰν τὸ χρέος δὲν ἦναι τοκοφόρον, ὅτε τὸ δοθὲν λογίζεται εἰς τὸ κεφάλαιον. ἐφετ. Ἀθ. ἀπ. 1292 τοῦ 39. ἢ δὲν ὁρισθῇ ἀμέσως ὅτι καταβάλλονται πρὸς ἔκπτωσιν τοῦ κεφαλαίου. ἐφ. Ἀθ. 10439 τοῦ 53. Ἀδιάφορον δὲ, ἐὰν οἱ τόκοι ἐδιπλασιάσθησαν. ΑΠ. 234 τοῦ 54.

—Ἐπειδὴ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας ἀποφηναμένου, ὅτι τὸ ποσὸν, ὅπερ ὁ ἀναιρεσείων εἶχε πληρώσει τῇ ἀναιρεσιβλήτῳ ἑταιρίᾳ, ἐπληρώθη ἀπέναντι ἄλλων χρεῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἑταιρίαν, ἀνυπόστατον ἀποβαίνει τὸ παράπονον αὐτοῦ ὅτι τὸ ποσὸν αὐτὸ ἔπρεπε νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸ προκείμενον χρέος, ἀφοῦ οὗτος μὲν δὲν ἐπρότεινεν ὅτι ἐδήλωσε κατὰ τὴν καταβολὴν εἰς ποῖον χρέος του ἐννόει νὰ καταλογισθῇ ἡ πληρωμὴ (46,3) 1§ 1, Κώδ. (8.43) 1.13 (26.5.) 101, 109 Παν. ἢ ὅτι τὰ λοιπὰ χρέη του δὲν ἦσαν ἐκκαθαρισμένα καὶ ἀπαιτητὰ, ἐνῷ ἡ ἑταιρία ὑπολογίσασα τὴν γενομένην πληρωμὴν εἰς ἄλλα χρέη ἐδήλωσε τοῦτο τῷ ἀναιρεσείοντι, ἥτις, ὡς ἡ ἀπόφασις διαλαμβάνει, ἐφησύχασε. Κωδ. (8, 43) 1. Βασ. (1, 9) 109. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 39 τοῦ 68.

(2) Τοὺς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀφειλομένους. ΑΠ. 326 τοῦ 53. 296 τοῦ 58.

(3) Οὕτως ἡ 1642 τοῦ 40 ἐφ. Ἀθ. Πρλ. ἐφ. Ἀθ. 1292 τοῦ

ϐ) Ὅτι, καταϐαλόντος τινὸς ποσόν τι ἀπέναντι τόκων μὴ ὀφειλομένων ἐκ συμφωνίας, τὸ ποσὸν αὐτὸ ὑπολογίζεται εἰς τὸ κεφάλαιον· διότι ὁ νόμ. 26 Π. de cond. ind. περιεχόμενος εἰς τὴν § 9 τῆς ἑξαϐίϐλου (3, 7) εἶναι προγενέστερος τῆς διατ. 18 Κώδ. (4, 32), ἡ δὲ διάτ. 3 τοῦ Κώδηκ. δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐνταῦθα; ΑΠ. 82 τοῦ 48, ἀναιροῦσα τὴν 4591 ἐφ. Ἀθ. (1).

γ) Ὅτι τόκος δὲν καταλογίζεται ἐπὶ τῶν ποσῶν, ἃ ὁ ὀφειλέτης πληρόνει εἰς λογαριασμὸν ὅσων ὀφείλει. ΑΠ. 296 τοῦ 58.

δ) Ὅτι, ὀφειλομένων πλειόνων ἐντόκων κεφαλαίων, ἡ πληρωμὴ λογίζεται προπάντων εἰς τοὺς τόκους ὅλων τῶν κεφαλαίων, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ἐπαχθέστερον τῶν κεφαλαίων (ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4947 ἐν Εὐρ. λ. Ἐγγύησις), ὅπερ ὅμως πρέπει νὰ ἦναι προγενέστερον τοῦ πρὸς πληρωμὴν καταϐαλλομένου ποσοῦ (ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 341 τοῦ 47 ἐν νομ. σ. 4900), ὁ δὲ ὀφειλέτης καὶ δανειστὴς δὲν ἐξεφράσθησαν ἄλλως ἐν καιρῷ τῆς πληρωμῆς. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 11894 τοῦ 54. Πρλ. ΑΠ. 42 τοῦ 42 (2).

ε) Ὅτι ὁ ἐγγυητὴς δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀνατρέψῃ τὸν ἅπαξ γενόμενον καταλογισμόν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11894 τοῦ 54.

ς) Ὅτι, ὅταν ὁ ὑπολογισμὸς πληρωμῆς τινὸς ἀπέναντι κεφαλαίου ἐγένετο τῇ ἀμοιϐαίᾳ συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, ἡ παρὰ τοῦ ἑνὸς ἀνάκλησις τῆς ὁμολογίας του, καὶ ὡς ἐξώδικος ἂν θεωρηθῇ, δὲν τὸν ὠφελεῖ. ΑΠ. 125 τοῦ 57, κυροῦσα τὴν 13823 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

ζ) Αἱ γενόμεναι πληρωμαὶ πρὸς ἐξόφλησιν ἀπαιτήσεων προερ-

---

39. ἐφ. Ν. 84 τοῦ 45 ἐν νόμ. σελ. 4100. ἐφ. Ἀθ. 10439 τοῦ 53.—Ἀπ. ἐφ. Ν. 967 τοῦ 58 ἐν νομ. σ. 6372 ὅτι, ληξιπροθέσμου καταστάντος τοῦ δανείου, τὸ καταϐληθὲν ποσὸν εἰς τοὺς τόκους καταλογίζεται, τὸ δὲ περίσσευμα εἰς τὸ κεφάλαιον.

(1) Εἰς τὸ κεφάλαιον ὑπολογίζεται, εἶπε τὸ ἐφ. Ἀθηνῶν διὰ τῆς 12089 τοῦ 54, καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπὲρ τὸν νενομισμένον τόκον δι' ὁποιονδήποτε λόγον (ἄρα καὶ διὰ μεσιτικὰ) ἔδωκεν ὁ ὀφειλέτης.

(2) Τὰ καταϐληθέντα λογίζονται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν ἐλευθέραν πάσης ἀμφισϐητήσεως ἀπαίτησιν, ὅταν μάλιστα ὁ δικαιοῦχος δὲν εἶπε κατὰ τὴν παραλαϐὴν τῶν χρημάτων, ὅτι ἐννοεῖ νὰ τὰ λάϐῃ διὰ χρέος ἄλλο παρ' ἐκεῖνο, ὃ ἐννόει ὁ ὀφειλέτης, καὶ δι' ὃ, εὑρισκόμενος ὑπὸ κράτησιν, ἀπεφυλακίσθη. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18586 τοῦ 60. Πρλ. Εὐρ. 5 σ. 565 § 10.

χομένων ἐκ κεφαλαίων καὶ τόκων, μὴ ἀποδειχθείσης ἐναντίας συμφωνίας, πρέπει νὰ λογισθῶσι πρῶτον εἰς τοὺς τόκους, καὶ τὸ περισσεῦον εἰς τὸ κεφάλαιον. ΑΠ. πολ. 224 τοῦ 54.

§ 73. Ὑπαρχόντων δύο ὀφειλετῶν, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἐνεργεῖ πληρωμήν τινα;

Ὁ Ψαρούλης ἐνήγαγε τὸν Ζαΐμην καὶ τὸν Θεοχαρόπουλον πρὸς πληρωμὴν ποσοῦ, ὃ οἱ ἐναγόμενοι ἐδανείσθησαν παρ' αὐτοῦ. Εἰς τὸν λογαριασμὸν δὲ, ὃν ὁ ἐνάγων ἐπαρουσίασεν, ἐφαίνετο ὅτι ὁ Ζαΐμης ἐπλήρωσε μέρος τοῦ χρέους, τὴν δὲ πληρωμὴν ταύτην τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίας ὑπελόγισεν ἐξ ἡμισείας εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ὀφειλέτας, ἐζητήθη λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη ἀναίρεσις ἐπὶ λόγῳ, ὅτι διὰ τῆς πληρωμῆς ἀποσβέννυται ἡ ἐνοχὴ ὑπὲρ τοῦ καταβαλόντος τὴν πληρωμὴν (εἰσηγ. (γ. 29) 30). Ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 124 τοῦ 1847 πολιτικῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ (ἣν ὅρα ἐν Εὐρ. τ. 7. σ. 211, ὅπου ἀτόπως ἐτέθη) ἀνήρεσε τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν τῶν ἐν Ν. ἐφ. διότι δὲν ἐπρόκυπτεν ἐξ αὐτῆς, ὅτι ἡ πληρωμὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη εἰς λογαριασμὸν τοῦ χρέους ἀμφοτέρων τῶν ὀφειλετῶν, οὐδ' ὅτι τὰ δάνεια ἐλήφθησαν ἀλληλεγγύως, ἢ ὅτι ἡ πληρωμὴ ὑπερέβαινε κατά τι τὸ ποσὸν τοῦ πρώτου ὁμολόγου τοῦ Ζαΐμη καὶ τὸν ἀναλογοῦντα τόκον· ἄρα διότι παρεβιάσθη τὸ τεμ. 53 (46, 3) Πανδ. ὅπερ παραδέχεται μὲν ὅτι πᾶς τις δύναται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος τρίτου τινὸς καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' ὑποθέτει πραγματικὴν ἐξόφλησιν ἢ βεβαίωσιν ὅτι τὸ δοθὲν μέρος ἐδόθη εἰς λογαριασμὸν τοῦ χρέους τρίτου.

§ 73² Τῶν ἐγγυητῶν αἱ πληρωμαὶ ποῦ καταλογίζονται; Εὐρ. κα (λ. ὑπερημερία) σελ. 278 ἐπ. ἔνθα καὶ ἡ τοῦ ΑΠ. 258 τοῦ 53. Πρλ. τὴν λ. ἐγγύησις.

73³ *Κέρδος ἐμπαρουσιασμοῦ*. Καλ. γ. § 597 Παπ. περὶ ἐνοχῶν γ. σ. 340 ἐπ. Μακ. § 351. Ῥητέον ταῦτα.

α) Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, ὅταν αὕτη ἀπέβλεπε μόνον τὸ συμφέρον του, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐκβιασθῇ πρὸ τῆς προθεσμίας, οὐδ' ἀντιλέγει εἰς τοῦτο τὸ τεμ. 24 § 2 (24, 3) περὶ οὗ ἴδε § 597 τ. γ. Καλλ.

β) Ἡ πρὸ τῆς προθεσμίας καταβολὴ στερεῖ τὸν ὀφειλέτην τῶν ὠφελειῶν τοῦ μεταξὺ χρόνου, ἂν δὲν συναινέσῃ ὁ δανειστής.

γ) Τοιαύτη ἀφαίρεσις τῆς διαφορᾶς δύναται ἐνίοτε νὰ γίνῃ ἐξ ἀνάγκης, ὅταν π. χ. ὁ σύζυγος ἀδυνατῇ ν' ἀσφαλίσῃ τὴν γυναῖκα

περὶ τῆς ἀποδοτέας προικὸς, ἢ ὅταν ὁ ὀφειλέτης πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν κατέβαλε πρὸ τῆς προθεσμίας χρέος, ὅτε ἡ βλάβη συνίσταται εἰς τὴν διαφορὰν ταύτην. Τοῦτο λέγεται κέρδος τοῦ μέσου χρόνου ἢ τὸ τοῦ χρόνου διαφέρον, ἢ κέρδος ἐμπαρουσιασμοῦ.

δ) Περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ κέρδους τοῦ μέσου χρόνου ἴδε Καλλ. τ. γ. § 597 καὶ τοὺς μνημ. συγγραφεῖς.

§ 74. *Χρόνος τῆς ἀναζητήσεως τοῦ δανείου.* — *Προθεσμία πληρωμῆς.* — Ὁ δανειστὴς δὲν δικαιοῦται ν' ἀναζητήσῃ τὸ δανεισθὲν εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου, ἐφ' ὃν συνεφωνήθη νὰ μείνῃ τοῦτο παρὰ τῷ χρεώστῃ· καὶ τὸ ἀνάπαλιν δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀναλάβῃ αὐτὸ, πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ προθεσμία· ἐκτὸς ἂν αὕτη ὡρίσθη ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, ὅπερ ὑποτίθεται ἐν ἀμφιβολίᾳ· ὅτε δύναται οὗτος νὰ πληρώσῃ καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας. Ἐπὶ ἐντόκου ὅμως δανείου, ἡ προθεσμία λογίζεται πρὸς ὄφελος ἑκατέρου τῶν ἐνεχομένων τεθεῖσα, ὅθεν ὁ δανειστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ τὴν πληρωμὴν πρότερον. Ἂν δὲν συνεφωνήθη προθεσμία πρὸς ἀπόδοσιν, δύναται ὅτε δήποτε ὁ μὲν δανειστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν, ὁ δὲ ὀφειλέτης τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἀποδιδομένου δανείου, ἀλλ' ὁ δανειστὴς πρέπει νὰ παραχωρήσῃ εἰς ~~τὸν ὀφειλέτην μετρίαν προθεσμίαν, ἵνα συνάξῃ τὴν πρὸς ἀπόδοσιν~~ ἀναγκαίαν ποσότητα. (Ἀνάπτυξιν εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν 2 σ. 207 ἑπ.) Πρβλ. Σαβ. obl. 2 σ. 132 τῆς γαλλ. μεταφράσεως. Δελαμπέρ. droit tom. 6. σ. 493. Ράλ. § 566.

Ὁ ὀφειλέτης δύναται ν' ἀποδώσῃ τὴν ὀφειλὴν καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, ἂν αὕτη ὡρίσθη ὑπὲρ αὐτοῦ μόνου (Παπ. περὶ ἐνοχ. τόμ. 2 § 405 σημ. 35—36), οὐχὶ ὅμως καὶ ν' ἀφαιρέσῃ τὰ ὠφελήματα, ἅτινα ἐκ τῆς προώρου καταβολῆς διαφεύγουσι μὲν αὐτὸν (τὸν ὀφειλέτην), περιέρχονται δὲ εἰς τὸν δανειστὴν, οὐδ' ἀντιλέγει εἰς ταῦτα ὁ νόμος Βασιλ. (28, 8) 24. (Ἀνάπτυξις εἰς Παπ. γ. σελ. 238.)

§ 74² Ἡ τοῦ ἄρθρου 134 τοῦ ἐμπορ. νόμου διάταξις, εἰδικὴ οὖσα διὰ τὴν προθεσμίαν τῶν συναλλαγματικῶν, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἄλλας πληρωμὰς χρεῶν, περὶ ὧν ὁ νόμος δὲν διατυποῖ τοὺς αὐτοὺς αὐστηροὺς περιορισμούς· ὅθεν ὅταν ὁ Α ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ π. χ. μεθ' ἡμέρας 31 ἀπὸ τοῦ τῆς 24 σεπτ. συμβολαίου, εἶχε πλήρη τὴν 25 ὀκτ. ἡμέραν Κυριακὴν, καὶ ἐπομένως ἀμέσως μετὰ τὴν 25 ὀκτωβρίου ἤγουν τὴν 26, ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἠδύνατο ἔτι νὰ πληρώσῃ νομίμως. Ἐπιτρέπεται δὲ καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ δανειστὴς ἠρνήθη νὰ παραλάβῃ

τὸ τοιοῦτον χρέος, ὅταν ἡ ἡμέρα τῆς καταβολῆς ἦτον ἑορτάσιμος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο δύσκολος τῷ ὀφειλέτῃ ἡ κατάθεσις τῆς ὀφειλῆς εἰς δικαστικὸν γραφεῖον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17551 τοῦ 59,(1).

§ 74[3] Δεχθείς τις τὴν ἐν μέρει πληρωμήν, ὑποτίθεται ὅτι συνήνεσεν εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ ὑπολοίπου; ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4823 τοῦ 1848. Κατ. § 82 Πεντ.

§ 74[4] Τὰ ναυτοδάνεια ζητοῦνται πρὸ τῆς προθεσμίας; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12225. Πρλ. πρόωρος ἀγωγή.

§ 74[5] Ἔθιμον περὶ παραιτήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας. ΑΠ 241 τοῦ 39.

§ 74[6] Κατὰ τὸν νόμον, τὸ ὑπὸ προθεσμίαν ὀφειλόμενον δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν μετὰ τὴν ἀγωγὴν συνεπληρώθη ἡ προθεσμία, καθότι τὸ πρόωρον (2) ἢ μὴ τῆς ἀγωγῆς κανονίζεται ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς καθ' ἣν συζητεῖται ἐποχῆς· δύναται ὅμως ὁ δανειστὴς τότε μόνον νὰ ζητήσῃ ἀσφάλειαν ὄχι δὲ καὶ νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν (καὶ μολονότι ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς δὲν ἔφθασεν) ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἐδυστύχησεν ἢ ἔγεινεν αἴτιος τῆς μειώσεως τῶν ἀσφαλειῶν, τὰς ὁποίας παρέσχεν εἰς τὸν δανειστήν. Ἀπόφ. 5117 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

---

(1) Ἐπιτρέπεται ἡ συμφωνία περὶ ἀποτίσεως ἐμπορικοῦ χρέους μεθ' ὡρισμένην προθεσμίαν, καὶ ἂν ἡ τελευταία ἡμέρα ἦναι Κυριακή, τὸ χρέος δύναται νὰ καταβληθῇ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν· μάλιστα δὲ ἐπιτρέπεται καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ δανειστὴς ἠρνήθη νὰ παραλάβῃ τὸ χρέος κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι. «Τοῦ συμβολαίου διαλαμβάνοντος, ὅτι ὁ Α, ὑπεχρεοῦτο νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν μεθ' ἡμέρας 31 ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ συμβολαίου, ὁ ὀφειλέτης αὐτὸς εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ πλήρη τὴν τελευταίαν ἡμέραν, Κυριακὴν οὖσαν, διότι τὸ ἄρθρον 134 τοῦ ἐμπορ. Νόμου εἶναι εἰδικὸν (ἐπὶ συναλλαγματικῶν) καὶ δὲν δύναται νὰ γενικευθῇ εἰς ἄλλας πληρωμὰς χρεῶν, περὶ ὧν ὁ Νόμος δὲν διατυποῖ τοὺς αὐτοὺς αὐστηροὺς ὅρους. Ἑπομένως τὴν ἐπιοῦσαν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ νομίμως. — Κατάθεσις δὲ τοῦ χρέους παρὰ τῷ γραμματεῖ καθ' ἡμέραν ἐξῃρημένην ὑπὸ τοῦ Νόμου, δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17551 τοῦ 1860 (ἐν νομ. μελ. σ. 584).—Κατ. § 82[a].

(2) Πρλ. ὅμως τὰ ἐν λ. Πρόωρος ἀγωγὴ (εἰς τὸ δημοσιευθησόμενον μέρος) καὶ Οἰκ. § 106 ἐκδ. 6.

§ 76. Τί ποιητέον, ὅταν ὁ δανειστὴς ἀποποιῆται νὰ δεχθῇ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ; ὅρα τὰ ἐπ. (1)

§ 77. Ὅταν ὁ δανειστὴς ἀποποιῆται, ἄνευ λόγου, νὰ δεχθῇ τὸ ὁποῖον οὐ μόνον προφορικῶς, ἀλλ' ἐμπράκτως, κατὰ τὸν νόμιμον τρόπον, κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον καὶ τόπον (2) τῷ προσφέρει ὁ ὀφειλέτης ἀντικείμενον τῆς ἀπαιτήσεώς του, δύναται οὗτος νὰ τὸ παρακαταθέσῃ δικαστικῶς.

§ 78 Ἡ παρακατάθεσις αὕτη ἐπέχει τόπον τῆς καταβολῆς, καὶ παύει ὡς καὶ δι' αὐτῆς, ἡ ἀπαίτησις.

§ 79 Ὁ ὀφειλέτης δεν εἶναι ἐν γένει πρὸς τοῦτο ὑπόχρεος. Πρέπει ὅμως νὰ τὸ ἐνεργήσῃ ἂν θέλῃ νὰ ἀνακόψῃ τὴν πρόοδον τῶν τόκων.

§ 80 Δύναται (ὁ ὀφειλέτης) ν' ἀναλάβῃ τὸ παρακαταταθὲν, ἐνόσῳ ὁ δανειστὴς δὲν τὸ ἐδέχθη, καὶ ν' ἀναδεχθῇ οὕτω πάλιν τὸ χρέος καθ' ὁλοκληρίαν, ἰδίως ὡς πρὸς τοὺς τόκους.

§ 81 Διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ ὁ ὀφειλέτης ἀπὸ τὸ χρέος, ἀπαιτοῦνται ἐν γένει ἀμφότερα, ἤτε προσφορὰ καὶ ἡ παρακατάθεσις· ὑπάρχουν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ ἕτερον τούτων ἀρκεῖ. Οὕτω π. χ. ὅταν ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ ἀσφαλῶς τὸν δανειστὴν, Α. Χ. διότι ὡς ἀνῆλιξ δὲν ἔχει ἐπίτροπον ἢ διότι ἐγένετο κατάσχεσις, ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ παρακατάθεσις

§ 82. *Τόκοι*. Περὶ αὐτῶν ὅρα Εὐρ. λ. ὑπερημερία· ἰδίως πὰς λ. Τόκοι τῆς αὐτόθι σελ. 303, 304.

§ 82[a] *Δωσιδικία τῆς ἐνοχῆς· τόπος τῆς ἐκτελέσεως*. Εἰς Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν εὕρηται ἀνάπτυξις περὶ τῆς δωσιδικίας τῆς ἐνοχῆς ἐν §§ 668—687

§ 82[3] Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ πληρωμὴ γίνεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ὀφειλέτου, ἑπομένως δὲν ὑποχρεοῦται οὗτος, μὴ ἐξασφαλιζομένου τοῦ δανειστοῦ εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, μὴ ζητηθεὶς νὰ πληρώσῃ. ἀπ. 5102 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (2)

---

(1) Ὅρα Μαχ. § 491 δ. Εὐρ. ὑπερημερία § 200—11 αὐτ. σ. 303

(2) Ὁπουδήποτε καὶ ἂν ἔλαβε χώραν ἡ διαπραγμάτευσις τοῦ δανείου, ἀφοῦ συνωμολογήθη ἄλλος τόπος πληρωμῆς, τεκμαίρεται ὅτι αὐτοῦ (ἔνθα καὶ ὁ ὀφειλέτης διαμένει) πρέπει νὰ γείνῃ καὶ ἡ πληρωμή· Πρλ. ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. ἐν Εὐρ. 4 σελ. 268).

§ 82[4] Ἐν τίνι δὲ τόπῳ δικαιοῦται ὁ ὀφειλέτης νὰ προσφέρῃ τὸ ὀφειλόμενον; Παπ. § 346 ἐν τέλει. Πρλ. Εὑρ. λ. ὑπερημερία (κα. σ. 308 λ. Προσφορά).

§ 82[5] Περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν. Πρλ. Ῥαλ. § 564—576 ἐπ. ὅρα Εὑρ. λ. Συναλλαγματικαί. ἰδίως ὅρα τὰ ἐν λ. Πληρωμὴ τῆς σελ. 448 τῆς λ. ταύτης (Εὑρ. 16) Πρλ. ἀνωτ. 222.

Ἀναστολὴ τῆς ἐκτελέσεως. Ἔκστασις ὑπαρχόντων. Εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας.

§ 82[6] Ὅρα Μακ. § 486, α. 491. 487. ε. Καλ. γ. § 41 ἐπ. 589—597 74[3] Θέμ. 2 σ. 370 ἐπ. Παπ. § 450 περὶ ἐν...

Πρλ. τὰ ἐν τῷ δημοσιευθησομένῳ Εὑρ. λ. ἔκστασις ὑπαρχόντων καὶ λ. Εὐεργέτημα εὐπορίας.

§ 82[7] Ἐκ τῆς συστάσεως ἰδίας ἐπὶ τοῦ δανείου σχέσεως, καθ' ἣν ὁ δανειστὴς ἀπεδέχθη ἐντολὴν τοῦ ὀφειλέτου περὶ πωλήσεως τοῦ ἐνεχύρου, ἵνα πληρωθῇ διὰ τοῦ ἀντιτίμου, δὲν ἅπτεται ἡ τοῦ ὀφειλέτου ἀπαλλαγὴ διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι ὁ δανειστὴς τῷ ἀνήγγειλεν ὡς γενομένην τὴν πώλησιν, ὅταν αὕτη δὲν ἔλαβε πραγματικῶς χώραν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 134 τοῦ 67.

§ 83 Ἀπαλλάσσεται ὁ ὀφειλέτης ἂν γίνῃ κατάσχεσις παρὰ τρίτῳ τινί; ἴδε ἀπ. 9330 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. κατάσχεσις.

§ 83[2] Συμψηφισμός. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 447. εὑρ. λ. συμψηφισμός.

§ 83[3] Ἡ ἁπλῆ καταδίκη, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ πραγματικὴ καταβολή, δὲν ἀπαλλάττει τὸν ἕτερον συνυπόχρεων πρὸς πληρωμήν. ν. 28 Κώδ. (8, 41). — ν. 3 καὶ 4 Πδ (9, 3). — ὥστε ἀντιτάττεται κατ' αὐτοῦ ἡ τοῦ συμψηφισμοῦ ἔνστασις. — Ἀπ. πολ. ΑΠ 133 τοῦ 1855. Πρλ. εὑρ. λ. συμψηφισμός.

§ 83[4] Περὶ τῆς ἐνστάσεως ὅτι ἐπληρώθη τὸ χρέος, ἴδε τὴν λ. ἔνστασις ἐν Εὑρ. τ. 6 λ. ἐκτέλεσις.

§ 83[5] Ὁ δι' ἐπερωτήσεως ὁμολογήσας τὴν ἀπόδοσιν δανείου ἐπὶ τῇ (ματαιωθείσῃ) προσδοκίᾳ τῆς πληρωμῆς τῶν χρημάτων ἂν ἐνήγετο ἐπὶ ἀποδόσει, ἀντέτασσε τὴν ἔνστασιν τοῦ δόλου. Δι' αὐτῆς ἐπέρριπτεν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς καταβολῆς τῶν ἀναζητουμένων. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 405 σημ. 56 ἐπ.

§ 83[6] Δύσκολος θέσις τοῦ ἐναγομένου ἂν ἐξέδιδε πρὸ τῆς καταβολῆς ἔγγραφον, ἐνῷ ὡμολόγει τὴν λῆψιν, ἀπελίπετο δὲ ἡ

καταβολή. Ἐν τῇ αὐτῇ ἀμηχανίᾳ εὑρίσκετο ὁ ἐναγόμενος καὶ ἂν ἐξέδιδε τοιοῦτον ἔγγραφον χωρὶς νὰ ὁμολογήσῃ δι' ἐπερωτήσεως τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δανείου.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπέβαινεν ἀνεπαρκὴς ἡ ἐκ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου βοήθεια.

Ἔνστασις ἀναργυρίας. Πότε παρήχθη; Ἐντὸς τίνος χρόνου προτείνεται; Μακ. § 415. Ὁποῖον τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς;

Ἀντιτάσσεται καὶ κατὰ τῶν ἐξοφλητικῶν ἐγγράφων;

Κατὰ τίνων ἐγγράφων εἶναι ἀπαράδεκτος;

Ἀποκρούεται διὰ μεταγενεστέρας ἐπιγνώσεως καὶ διὰ μερικῆς καταβολῆς τοῦ χρέους;

Προτείνεται ὑπὸ παντὸς δυνάμει τοῦ ἐγγράφου ἐναγομένου;

Ἐὰν δὲν ἐναχθῇ ὁ ὑπογράψας ἐντὸς τοῦ χρόνου, καθ' ὃν δύναται νὰ ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν, διὰ τίνος τρόπου δύναται νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐκ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου ἐκείνου παρεχομένην ἀπόδειξιν τοῦ ἐγγράφου.

α). Διεκδικεῖ τὸ ἔγγραφον. β) Διαμαρτύρεται. Τύπος διαμαρτυρίας.

Παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προτείνεται ἡ ἔνστασις, καὶ μὴ γενομένης διαμαρτυρίας, ὁποία ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τοῦ ἐν χεῖρας τοῦ δανειστοῦ ἐγγράφου;

Ἡ ἔνστασις τῆς ἀναργυρίας κατηργήθη παρ' ἡμῖν. Πρλ. Εὑρ. λ. Ἀναργυρία.

Περὶ ὅλων τούτων πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 405 σημ. 58 ἐπ.

Περὶ ἀλληλεγγύων ἐνοχῶν (1). Πρλ. Μακελ. δ. § 330, 388 (ἑταιρία) 444 (ἀδικήματα) 472 (οἱονεὶ ἀδίκημα) 476 (Πρόστη-

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16106 τοῦ 58. ΑΠ. 2. τοῦ 67, καθ' ἣν ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου 10 Πανδ. (49 1). Κωδ. (17.56) καὶ 10 Β. (19. 1.) πολλοὶ ὁμοῦ εἰς ἓν ποσὸν καταδικασθέντες, ἐνέχονται συμμέτρως· ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀπηγγέλθη ῥητῶς ἡ ἀλληλέγγυος ὑποχρέωσις αὐτῶν· ὥστε ὅταν αἱ ἐκτελούμεναι ἀποφάσεις, δι' ὧν οἱ ἐναγόμενοι κατεδικάσθησαν ὁμοῦ εἰς τὴν πληρωμὴν ὡρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ, οὐδεμίαν διέλαβον *ῥητὴν* περὶ τῆς ἀλληλεγγύου ἐνοχῆς τῶν ὀφειλετῶν τούτων διάταξιν, τὸ ἐφετεῖον, παραδεχθὲν τὴν ἀλληλεγγυότητα αὐτῶν ὡς πηγάζουσαν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀποφάσεων, παρηρμήνευσε προδήλως τὰς παρατεθείσας διατάξεις, ὅπερ ἐπάγεται ἀναίρεσιν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 807 § 7 τῆς Πολ. Δικονομίας.

σις) 584 σημ. τ. (ἐπίτροπος). Μαρετσ. σελ. 998 ἐπ. σημ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 322—328 ἐπ. Καλ. γ. 16 ἐπ.

§ 84 Κατὰ κανόνα, ἡ μεταξὺ πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν ὑπάρχουσα ἐνοχὴ ἀναλύεται εἰς τόσας ἐνοχὰς, ὅσοι εἰσὶν οἱ δανεισταὶ ἢ ὀφειλέται, διαιρουμένου αὐτοδικαίως καὶ ἐξίσου μεταξὺ αὐτῶν τοῦ ἀντικειμένου τῆς παροχῆς. Καλλ. γ. § 16 ἐπ. Παπ. § 322.

§ 85. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ἐνίοτε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφέρεται ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν· ἡ δὲ σχέσις αὕτη ὀνομάζεται *συνενοχὴ* (ὅρα Καλλ. γ. § 16 ἐπ. Παπ. §. 322), ἥτις διετηρήθη καὶ ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ. Παπ. § 330. (1)

§ 86. Ἡ συνενοχὴ παράγεται ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν συνιστώντων τὴν ἐνοχὴν προσώπων. Ἄρα τὸ ἀλληλέγγυον τῶν χρηματικῶν χρεῶν πρέπει νὰ ἐκπηγάζῃ ἢ ἐκ συμφωνίας τῶν μερῶν (2) ἢ ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ νόμου (νεαρὰ 99 κεφ. 1)· ὥστε ὅταν ὑπάρχωσι πλείονες ὀφειλέται, δὲν ὀφείλει ἕκαστος αὐτῶν τὸ ὅλον (ἀλλὰ τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ) τοῦ χρέους, ἂν δὲν πηγάζῃ τὸ ἀλληλέγγυον ἔκ τινος τῶν σημειωθεισῶν περιπτώσεων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 292 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τὴν 104 τοῦ 60 ἀπ. ἐφ.

§ 87. Διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως παράγεται ἡ προκειμένη σχέσις ἐὰν καθιεροῦται σαφῶς ἐν τῇ ἀποφάσει (3).

Ἀλληλεγγύην δὲν πρέπει νὰ παραδέχεταί τις ὅταν σαφῶς ἡ ἀπόφασις δὲν τὴν ὁρίζῃ. Ὥστε δὲν δύναται ὁ νικήσας ν' ἀπαιτήσῃ ἀλληλεγγύως τὸ ἐπιδικασθὲν αὐτῷ ποσὸν, ὅταν ἡ ἀπόφασις δὲν ὁρίζῃ τὶ περὶ τούτου, καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ ὀπισθογράφων γραμματίου εἰς διαταγὴν, διότι ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀντικείμενον συζητήσεως τὸ τῆς ἀλληλεγγυότητος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 64.

§ 88. Ἐν ἴσῃ δὲ μοίρᾳ ἐνεχομένων τῶν τριῶν συνοφειλετῶν, ἕκαστος αὐτῶν δὲν ὀφείλει εἰμὴ τὸ τρίτον τοῦ χρέους· ὥστε τὰ ὑπὸ τῶν δύω καταβληθέντα ποσὰ μὴ ὑπερβαίνοντα τὸ ἀναλογοῦν αὐτοῖς μέρος τοῦ χρέους, δὲν δύνανται νὰ ἐλαττώσωσι τὸ ἐκ τοῦ

---

(1) Ἡ λέξις *ἀλληλεγγύως* καθιερώθη ἀπὸ τὸν ἐμπορικὸν νόμον (ἄρθρ. 22, 23, 118 κτλ.) ὡς δηλοῦσα τὴν εἰς ὁλόκληρον (in solidum) ἐνοχήν. ἀπ. 8305 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ ἐφ.

(2) Δὲν εἰκάζεται. ΑΠ. 209 τοῦ 47.

(3) Κώδ. (7. 55) ι. 2.—Βασ. (9. 3) 43. 89. 90.—Π. (42 1) 43. Ὅρα τὴν ὑποσ. τῆς σελ. 225.

ἀρχικοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου αὐτοῦ ἀναλογοῦν τῷ τρίτῳ μέρος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 220 τοῦ 66.

§ 89. Περὶ τῆς ἐκ συνενοχῆς σχέσεως (correalis obligatio) καὶ περὶ τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς (in solidum) ἐσημείωσα τὰ εἰκότα ἐν Εὐρ. 16 σελ. 9—21 65—71. Ἐνταῦθα, διὰ βραχέων, ὀλίγα τινὰ θέλω προσθέσει, καὶ τοῦτο ἵνα τηρήσω τὸν ἀναγκαῖον σύνδεσμον εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον.

§ 90. Ἡ *συνενοχὴ* οὖν (ὡς εἴρηται) παράγεται ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν συνιστώντων τὴν ἐνοχὴν προσώπων. Ἄνευ τῆς βουλήσεως ταύτης τίκτεται (ἀλλ' ὡς ἡ παθητικὴ συνενοχὴ) μόνον ἐπὶ τῆς ἀδιαιρέτου ἐνοχῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ἕνεκα τοῦ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς δαπανηθέντος.

Ἐπίσης ἁπλῇ συναινέσει παράγεται συνενοχὴ 1) ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ τὸν πράκτορα (1) προστήσαντος· 2) ἐπὶ τῆς τοῦ χρηματίου καὶ τῆς κατὰ κέλευσιν ἀγωγῆς.

Θέμα.—Παραδεχθὲν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ Α καὶ ὁ Β, προσωρινοὶ ὑπάλληλοι τοῦ ἐμπόρου Γ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐπίτηδες ἀποσταλέντες εἰς Κόρινθον, ὅπου, κοινῶς γνωστοὶ ὄντες, ὡς τοιοῦτοι ἠγόρασαν ἐν ὀνόματί των, ἀλλὰ διὰ λογαριασμὸν τοῦ εἰρημένου Γ. σταφιδοκαρπόν, ἐνεργήσαντες κατὰ τοῦτο ὡς ἐπιστάται ἢ πράκτορες αὐτοῦ καὶ ἐντὸς τῆς ἐντολῆς των, ἀφ' ἑτέρου δὲ χαρακτηρίσαν αὐτὸν τὸν Γ. ὡς κύριον τῆς ἀγορᾶς αὐτῆς καὶ ὅτι κατ' ἐντολήν του καὶ διὰ λογαριασμόν του ἐγένετο ὑπὸ τῶν εἰρημένων πρακτόρων του, νομίμως ἐθεώρησεν ὑποκείμενον καὶ τοῦτον εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ πωλητοῦ (1) (δρα νόμ. 5 § 11 — 14 πανδ. (14. 3) καὶ § (4. 7.) ὡς καὶ τοὺς εἰρημένους πράκτορας, ἀλλὰ κατὰ παρερμηνείαν τοῦ παρατεθέντος νόμου ἔθεσεν ἐκτὸς τῆς δίκης τὸν συνεναχθέντα Γ, περιορίσαν τὴν ἀγωγὴν κατὰ μόνων τῶν πρακτόρων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ πωλητής, ἔχων τὴν ἐκλογὴν νὰ ἐνάξῃ ἢ τοὺς ἐπιστάτας ἢ τὸν κύριον, ἀπεκλείετο νὰ συνενάξῃ *ἀλληλεγγύως* ὅλους, τοῦ εἰρημένου νόμου θεωροῦντος ἐνακτέους τόν τε κύριον τοῦ πράγμα-

(1) Ὁ προστήσας εἴς τινα ἐπιχείρησιν, ἐνέχεται ἀλληλεγγύως δι' ὅσας ἐνοχὰς συνῆψε περὶ αὐτὴν ὁ προσταθείς; ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 105 τοῦ 52 (Εὐρ. 14 σ. 135).

ΑΠ. Ἐνέχεται ἀλληλεγγύως ὁ πράκτωρ καὶ ὁ ὑπὲρ οὗ ἐνήργησεν; 1 τοῦ 65 ἣν ἐν § 90.

τος, ὡς καὶ τὸν ἐπιστάτην, καὶ ἀφίνων τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸν ἐνάγοντα νὰ ἐνάξῃ ὅν τινα ἐξ αὐτῶν προτιμήσει, μὴ ὁρίζοντος δὲ ὅτι, γενομένης ἅπαξ τῆς ἐκλογῆς, ἀποσβέννυται ἡ ἀγωγὴ κατὰ τῶν ἄλλων συνοφειλετῶν, οὐδὲ ἀποκλείει τὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἑνὸς διὰ τὴν ἐναγωγὴν τοῦ ἑτέρου· καὶ ἑπομένως ἐνόσῳ διὰ τῆς παρὰ τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν πραγματικῆς πληρωμῆς δὲν ἱκανοποιηθῇ ὁ ἐνάγων, δύναται νὰ ἐνάξῃ ἀμφοτέρους διὰ τὸ ὅλον ἢ ἀλληλεγγύως. Νόμ 30 § 4 Πανδ. (15. 1). — Νόμ. 28 Κώδ. 8. 41. Ἀποφ. Πολ. Ἀρ. Π. Ι. τοῦ 1865, περιέχουσα πολλὰς αἰτιολογίας.

90[2] Διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως; ὅρα ἀν. § 87.

Διὰ τελευταίας βουλήσεως; Παπ. § 323 σημ. 7.

Ἐκ τοῦ νόμου; Παπ. περὶ ἐνόχ. § 323 μετὰ τὴν σημ. 7.

Ὁ αὐτὸς τ. 2 σ. 147 σημ. 30 ἐπ. καὶ σελ. 187 ἐπ.

§ 90[3] Διὰ τοῦ νῦν ἰσχύοντος δικαίου προσετέθησαν εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς πλειόνων καὶ αἱ ἑξῆς.

α) Ἐπὶ ἐμπορικῶν ἑταιριῶν (1) ἕκαστος συνεταῖρος εἶναι συνάμα καὶ προεστὼς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπιβάλλων διὰ τῶν πράξεων αὐτου ἐκ συνενοχῆς ὀφειλὴν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συνεταίρους. Παπ. § 330. Διὰ μακρῶν ὁ Ῥάλλης ἐν § 139 ἐκδ. ά

Ἐν λ. ἑταιρία ἀνακεφαλαιώσομεν ἐν καιρῷ τὰ περὶ τούτου· ἤδη σημειοῦμεν ὀλίγιστα ἐν ὑποσημειώσει (2).

---

(1) Δὲν ἐννοοῦμεν τὰς ἀνωνύμους. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 330 σημ. 2 Ῥαλ. α. σ. 187. 223 ἐπ. ἐκδ. α. ΑΠ. 130 τοῦ 55 Πρλ. ΑΠ 278 τοῦ 58. 384 τοῦ 64 ἐν λ. ἑταιρία.

Ὁμόρρυθμοι ἑταιρίαι. ΑΠ Πολ. 266 τοῦ 55 ἐν λ. ἑταιρία. Ἐφ. Ἀθ. 15665 τοῦ 57.

α) Περὶ ἀλληλεγγύης τῶν ὁμορρύθμων ἑταιριῶν. Ῥάλλ. Ἐμ π. δίκ. § 143 189 ἐπ. ἔκδ. α.

Ἐπὶ ἀνωνύμων ἑταιριῶν; αὐτ. § 227 ἐπ.

Ἐπὶ ἑτερορρύθμου ἑταιρίας· αὐτ. § 235, 238, 239, 242 243, 244.

б) Ἐπὶ ἐμπορικῆς μετοχικῆς ἑταιρίας συνυπακούεται τὸ ἀλληλέγγυον; ΑΠ. ποιν. 21 τοῦ 68. ΑΠ. πολ. 271 τοῦ 58 Πρλ. Παπ. τ. 2. περὶ ἐνοχῶν § 155. 186.

γ) Συνέπεια τῆς παθητικῆς ἀλληλεγγύης τῶν συνεταίρων.

(2) Συνενοικιασ῀ης προσόδων εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεος πρὸς

ϛ) Ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς κέκτηται τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, ἔχων ὀφειλέτας τὸν ἐκδότην, τὸν ἀποδέκτην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους (1).

Περὶ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων (2) ἰδίως ὅρα Εὑρ. 16

τὸ δημόσιον; οὐχί, ἂν περὶ τῆς αἱρέσεως ταύτης δὲν διαλαμβάνωσι ῥητῶς αἱ ὁμολογίαι (α).

Ἡ παθητικὴ ἀλληλεγγύη δὲν ὑφίσταται μεταξὺ τῶν συνεταίρων.

Τί περὶ τοῦ συνεταίρου, ὅστις ὡς τρίτον πρόσωπον διεπραγματεύθη (traité) μὲ τὴν ἑταιρίαν;

Οἱ συνέταιροι ἔχουσι τὴν ἐνεργητικὴν ἀλληλεγγύην κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τῆς ἑταιρίας;

Ἀποτελέσματα τῆς διαλύσεως ὡς πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν ἢ παθητικὴν ἀλληλεγγύην.

Ἀνάπτυξιν περὶ τῶν ζητημάτων αὐτῶν ὅρα εἰς τὰς § § 165—169 τῆς περὶ ἑταιριῶν πραγματείας τοῦ Pedarride.

Εἶναι ὑπόχρεός τις νὰ πληρώσῃ γραμμάτιον μὴ φέρον μὲν τὴν ὑπογραφήν του, ἐκδοθὲν ὅμως πρὸς ἐκπλήρωσιν ὑποχρεώσεως ἑταιρίας ἐμπορικῆς, ἧς ἀπετέλει μέρος ἂν καὶ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ γραμματίου δὲν ἦτο πλέον συνεταῖρος; Ναί· εἶναι ἀλληλεγγύως συνυπόχρεος τοῖς ἐκδοῦσι τὸ γραμμάτιον συνεταίροις, ἐκτὸς ἂν ἀναφέρηται ῥητῶς εἰς αὐτό, ὅτι ἐξεδόθη ἐπὶ ἀνανεώσει τοῦ χρέους. Ἀπ πολ. ΑΠ 278 τοῦ 62 κυροῦσα τὴν 59 τοῦ 62 τῶν ἐν Πάτραις ἐφετῶν.

Ὁ χορηγήσας εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῶν μετοχικὴν ἑταιρίαν ἐξ ἁμάξης ἐχόντων ἄχυρα κτλ. διὰ τὰ ζῶα, ἔχει ἀγωγὴν κατ' αὐτῶν; ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 185 τοῦ 53.

Εἰς τας ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, ὅταν δύο παρίστανται ἑταιρικῶς καὶ ὡς τοιοῦτοι παρίστανται εἰς τὸ κοινὸν ἐνέχονται ἀλληλεγγύως ὡς πρὸς τὰ ἐνεργηθέντα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 180 τοῦ 1855, κυροῦσα τὴν 12413 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(1) Πρβ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 330. Εὑρ. Συναλλαγματικαὶ § 170 ἑπ. ἔνθα ἐν ἐκτάσει τὰ περὶ τούτου.

(2) Τί διδάσκει ὁ Παρδέσιος καὶ Ἀτσούνης; νομικῆς σ. 851 857. εὑρ. 6 σ. 587 ἑπ.

(α) Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. ἐν νομ. σ. 99.

σελ. 276—281. 326 επ. ΑΠ. 29 του 97 (αυτ.) 'Ράλ. σ. 499 τ. α. έκδ. 6, ένθα και περί τριτεγγυήσεως.

Συμβόλαιον εις διαταγήν (Παπ. γ. σελ. 11) εξομοιούμενον με τα εις διαταγήν γραμμάτια, επάγεται αλληλεγγύην. (140. 187. 188 εμπ. νόμου)· αδιάφορον δε αν η διά του συμβολαίου αυτού συνομολογηθείσα ενοχή πηγάζη εκ προϋπαρχούσης ενοχής μη ανανεωθείσης, και αν το περί της αρχικής ταύτης ενοχής συμβόλαιον δεν ήναι εις διαταγήν γραμμάτιον και δεν περιέχη ρήτραν τινά περί αλληλεγγύης, αλλ' αφορά διαιρετόν και δι' υποθήκης εξησφαλισμένον χρέος, καθόσον εκ της υπάρξεως και της μη αναιρέσεως της αρχικής ενοχής δεν έπεται ότι ο πιστωτής στερείται των πλεονεκτημάτων της νέας συμβάσεως αφού η πρώτη δεν κατηργήθη. ΑΠ. πολ. 467 του 66.

§ 91. Η αλληλεγγύη υπάρχει αυτοδικαίως επί εμπορικών υποθέσεων; (1) ουχί. ΑΠ. 288 του 39 (ότι έθιμον την καθιέρωσε).

§ 91[a] Όρα τα εν λ. Παραγγελιοδόχος, όπου και η 19531. απ. εφ. 'Αθ.

§ 92. Ποία τα αποτελέσματα της συνενοχής; ότι α) έκαστος οφειλέτης εις ολόκληρον χρεωστεί· έκαστος δε δανειστής (2) εις

---

(1) ΑΠ· 205 του 50. 'Ανωτ. σελ. 229 σημ. 2.

(2) ΑΠ. 104 του 48. Απ. εφετ. 'Αθ. 10604 του 53. Όρα § 2 Εύρ. τ. 1. σ. 15.

'Εάν πολλοί κοινώς εδάνεισαν, έκαστος αυτών δύναται να κινήση κατά του οφειλέτου αγωγήν προς απότισιν του δανεισθέντος παρ' αυτού μέρους. 'Απόφ. πολ. ΑΠ. 205 του 1850. Πρλ. νομικ. σ. 233, 322.

Υπάρχοντος χρέους αλληλεγγύου, ο πιστωτής έχει το δικαίωμα να ζητήση την πληρωμήν ολοκλήρου του χρέους τούτου παρ' ενός των οφειλετών ή παρά τινων εξ αυτών, ή παρ' όλων· επομένως δύναται να εναγάγη ένα ή πλειοτέρους, ή να εξακολουθήση την δίκην καθ' ενός αφού ενήγαγε πλειοτέρους καθ' όσον δεν παραιτήση ρητώς τα εκ του αλληλεγγύου πηγάζοντα δικαιώματα. 'Απ. 73 του 1836 του 'Αρ. Πάγου. Πρλ. τα εν νομικ. σ. 239 και 2497.

Τα δικαστικά δικαιώματα οφείλονται αλληλεγγύως, και ο εύπορος οφείλει να πληρώση το όλον, επιφυλαττομένου εις αυτόν

ὁλόκληρον χρεωστεῖται· β) ὅτι τῇ καταβολῇ ἑνὶ τῶν δανειστῶν ἢ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν πᾶσα ἡ ἐνοχὴ λύεται· τὸ αὐτὸ δὲ ἀποτέλεσμα συνεπάγονται καὶ αἱ εἰς πλείονας δανειστὰς μερικαὶ καταβολαί, ὧν τὸ ἄθροισμα ἀποτελεῖ τὸ ὅλον τῆς ὀφειλῆς. Πρλ. Παπ. § **324**, ἔνθα καὶ τὰ κείμενα περὶ ἐνοχῶν.

γ) Ὅτι ἐπίσης καταβαλόντος ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν τὸ ὀφειλόμενον, ἐξαλείφεται καὶ τῶν λοιπῶν ἡ ὑποχρέωσις (1). Ἀλλ' ἡ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν ἀλληλεγγύων ὑποχρέων ἐν μέρει καταβολὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ὑποχρεώσεως δὲν ἀπαλλάττει τὸν ἕτερον τῆς ὑποχρεώσεώς του, μειοῦσα μόνον αὐτήν. ΑΠ. **198** τοῦ **47**. Δὲν ἀπαλλάσσεται ὅμως ὁ ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης, ἂν μὴ ἐπέλθῃ πραγματικὴ καταβολή· ἁπλῆ καταδίκη δὲν ἀρκεῖ. ΑΠ. **133** τοῦ **55**.

Ὅταν πρόκηται περὶ ὑποχρεώσεως ἀδιαιρέτου, ἤτοι περὶ προικὸς συνυποσχεθείσης ὑπὸ δύο, ἡ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν συνυποχρέων ἐκπλήρωσις ἀπαλλάττει τὸν ἕτερον, δυνάμενον διὰ τοῦτο νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ δεδικασμένον μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος καὶ τῆς τὴν προῖκα ἀδιαιρέτως μετ' ἐκείνου ὑποσχεθείσης, ἂν καὶ μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην. Ἀπ. πολ. Α.Π. **294** τοῦ **55** κυροῦσα τὴν **11978** ἐφ. Ἀθ.—Ὅρα τὴν λ. συναλλάγματα § **115** καὶ Μολιτ. περὶ ἐνοχῶν § **1025** περὶ τὸ τέλος.

§ **94—101** Τί περὶ τῶν κληρονόμων ἐπὶ ἀλληλεγγύων ἐνοχῶν; θέμ. **5** σ. **33** ἐπ.

§ **95** Ὁ τὸ ὅλον κοινὸν χρέος ἐξοφλήσας τῷ δανειστῇ ἀλληλέγγυος συνοφειλέτης καὶ ἐν γνώσει τοῦ συνοφειλέτου αὐτοῦ ἐγγυηθεὶς καὶ ἀνάγκῃ καταβαλὼν τὸ ὅλον, ἔχει κατὰ νόμον δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ καὶ τόκον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ καταβληθέντος εἰς πλη-

---

τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ πένητος (Ἀπ πολ. Α.Π. **360** τοῦ **40**).

(1) Πρλ Παπ. § **324** περὶ ἐνοχῶν.

Ἡ παρ' ἑνὸς τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ἐν μέρει ἢ ὁλοσχερὴς καταβολὴ τοῦ χρέους ἀπαλλάττει καὶ τοὺς λοιποὺς ἀλληλεγγύους ὀφειλέτας καθ' ὅσον κατεβλήθη τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀφειλῆς (κώδ. **8. 41 28**, ὁ δὲ εναγόμενος δικαιοῦται νὰ προτείνῃ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀγωγῆς καὶ τὰς ἐν μέρει καταργούσας αὐτὴν ἐνστάσεις· ἡ δὲ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔνστασις δύναται νὰ προταθῇ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀγωγῆς, καὶ δὲν πρέπει νὰ παραπέμπηται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.—Ἀπόφ. πολ. Α.Π. **104** τοῦ **47**—Πρβ. εὑρ. λέξιν Γραμμάτια § **28**.

ρωμὴν τοῦ χρέους τοῦ συνοφειλέτου του ἀπὸ τῆς καταβολῆς· διότι ἐπ' αὐτῆς συντρέχουν ὅσα ἐπὶ τῆς καταβολῆς τῆς γενομένης παρὰ τοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐγγυηθέντος (Ν. 2 Κ. (8. 40). Β (26. 3) Ν. 6 § 2. Ν. 12 § 9 Π. (17. 1) Β. (14. 1) συνδ. τῷ Ν. 37 Π. (22. 1) Β. (23. 3). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 159 τοῦ 1868.

§ 102 Ἐπὶ τῆς συνενοχῆς παρατηρητέον περὶ ἐξαλείψεως τῆς ἐνοχῆς ταῦτα· α) ὅτι τὰ ἀναιροῦντα τὴν ἐνοχὴν γεγονότα, ἐὰν συμβῶσι παρ' ἑνὶ τῶν δανειστῶν, ἐξαλείφουσιν ὡς πρὸς πάντας τοὺς δανειστὰς τὴν ἐνοχήν· β) ὅτι τὰ ἀναιροῦντα τὴν ἐνοχὴν γεγονότα ἐὰν συμβῶσι παρ' ἑνὶ τῶν ὀφειλετῶν, ἐξαλείφουσιν ὡς πρὸς πάντας τοὺς ὀφειλέτας τὴν ἐνοχήν· γ) ὅτι τὰ ἀφαιροῦντα μόνον τινὰ (τῶν δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν) ἀπὸ τῆς ἐνοχῆς, μὴ ἀναιροῦντα ὅμως τὴν ἐνοχὴν κατ' οὐσίαν, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῶν λοιπῶν δανειστῶν ἢ τὸ χρέος τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν· ἰδίως (1),

§ 103. α) Ὁ *συμψηφισμὸς* δὲν ἰσοδυναμεῖ τῇ καταβολῇ· ὥςε ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ προτείνῃ πρὸς συμψηφισμὸν τὴν ἀπαίτησίν του κατ' ἄλλου (παρὰ τὸν ἐνάγοντα) δανειστοῦ, ἢ τὴν ἀπαίτησιν ἄλλου συνοφειλέτου, ἐκτὸς ἂν ᾖ συνέταιρος. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 325. εὑρ. λ συμψηφισμός (2).—Κατ. § 110 ἐδ. β.

§ 104. β) Ὁ *ἀνακαινισμὸς*, ὃν ἐπιχειρεῖ εἷς τῶν ἐν συνενοχῇ δανειστῶν μετὰ κοινοῦ ὀφειλέτου, ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ἀναιρεῖ τὴν ἐνοχὴν πρὸς πάντας Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 325. εὑρ. λ. Ἀνανέωσις.

§ 105. γ) Ὁ ὅρκος, ὃν ὁ κοινὸς δανειστὴς ἐπήγαγεν εἰς τὸν κοινὸν ὀφειλέτην περὶ τοῦ ἀνυπάρκτου τῆς ἀπαιτήσεως, ἀναιρεῖ τὴν ἐνοχὴν πρός τε τοὺς λοιποὺς δανειστὰς καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν, οὕτω καὶ ἡ ἀποψηφίζουσα ἀπόφασις (3).

Ὁ ὅρκος ὅμως τῶν δανειστῶν, ὅτι ὑπάρχει ἡ ἀπαίτησις, ἢ ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς

---

(1) Οἱ εἰς ὁλόκληρον συνυπόχρεοι ἔχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως· ἡ δὲ διάτ. τῶν Βασ. 26 (1. 15) δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς. Ὅρα Εὑρ. λ. συναλλάγματα σελ. 69.

(2) Καλ. γ. § 20.

(3) Καλ. γ. § 21.

δανειστὰς ἢ ὀφειλέτας. Πρλ. Παπ. § 325 περὶ ἐνοχῶν. Εὐρ. λ. ὅρκος. (1)

§ 106. δ) Ἐπὶ ἀποχῆς (2) διὰ συμφώνου (pactum de non petendo); Διακριτέον ἂν τοῦτο σκοπὸν ἔχῃ ν' ἀπαλλάξῃ μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ συμβαλλομένου, ἢ ἂν συνήφθη ἀπολύτως. Πρλ. Μακ. σελ. 285 ν. 2.

§ 107. ε) Ἡ διακοπὴ τῆς παραγραφῆς (3) ἐκ μέρους ἑνὸς τῶν δανειστῶν ἰσχύει πρὸς τοὺς ἀνήβους, οἵτινες δὲν βλάπτονται ἐκ τῆς παραγραφῆς τῆς ἀγωγῆς τῶν λοιπῶν ἐν συνενοχῇ δανειστῶν Παπ. αὐτ. (4).

§ 108. ς) Τὰ περὶ τῆς δι' ἀπολύτου ἀσυμφώνου ποχῆς εἰρημένα ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς συγχύσεως. Παπ. αὐτ. Καλ. γ. § 24.

---

(1) Οὐδεὶς νόμος ὁρίζει, ὅτι ὁ εἰς ὁλόκληρον συνένοχος, καίτοι ὁμολογήσας δικαστικῶς τὴν ὀφειλήν, ὑποχρεοῦται κατὰ τὸ ἥμισυ μέρος, ὅταν ὁ μετ' αὐτοῦ συνυπόχρεος ὁρκισθῇ καὶ ἀπαλλαγῇ τῆς ἑαυτοῦ ὑποχρεώσεως· ἐν ἄλλοις ῥήμασιν· ἡ ὁρκοδοσία τοῦ μετά τινος ἀλληλεγγύως συνυποχρέου δὲν ὠφελεῖ τὸν μὴ ὀμόσαντα, καθότι τὸ ἄρθρ. 369 δὲν προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν εἷς τῶν ἀλληλεγγύως ὑποχρέων δὲν ὤμοσε τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 278 τοῦ 58 (κυρ. τὴν 391 τοῦ 57 ἐφ. Ν).

(2) Τὴν προσωπικὴν ὑπὲρ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου συνομολογηθεῖσαν σύμβασιν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ συνοφειλέτης; ὄχι, κατὰ τὴν τρίτην σκέψιν τῆς ὑπ' ἀρ. 139 τοῦ 1849 ἀποφάσεως τοῦ ΑΠ.

Ὁ δανειστὴς δύναται, ἄνευ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἄλλων ἀλληλεγγύων συνοφειλετῶν, ν' ἀπαλλάξῃ ὀφειλέτην τινὰ τῆς ἀλληλεγγύης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 315 τοῦ 64.

Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 325 σημ. 12 ἐπόμ. αὐτ. γ. σελ. 319 ἐπ.

(3) Ἡ παραίτησις τῆς ἀγωγῆς κινηθείσης κατὰ ὀφειλέτου ἀλληλεγγύως μετ' ἄλλων ὑποχρέου, συνεπάγεται τὴν παραγραφὴν διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ παραγράφοντος χρόνου, ἐὰν πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου τούτου κινηθῇ ἀγωγὴ κατ' ἄλλου τῶν ἀλληλεγγύως συνυποχρέων; ὄχι· ἴδε τὴν 875 τοῦ 1857 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν νομ. σ. 6273.

(4) Ἡ κατὰ τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ἀγωγὴ διακόπτει τὴν παραγραφήν; Ἴδε ἀπ. 11386 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 109 ζ) Ὁ συμβιβασμός (1)· Καθόσον περιέχει ἀληθῆ καταβολήν, ἐφαρμόζονται τὰ περὶ ἀμοιβαίων παραχωρήσεων ὡρισμένα· καθόσον δὲ ἀποτελεῖ ἀποχὴν διὰ συμφώνου, ὑπάγεται εἰς τοὺς περὶ αὐτῆς ὁρισμούς. (Πρλ. Παπ § 325. περὶ ἐνοχ.)

Ἐνοχὴ εἰς ὁλόκληρον (in solidum). *Πρακτικαὶ ὑποθέσεις* (2).

§ 110. Ἡ εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ (in solidum) ὁμοιάζει μὲ τὴν συνενοχὴν μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος τῶν ὑποχρέων δύναται νὰ ἐναχθῇ ἐπὶ καταβολῇ ὁλοκλήρου τῆς ὀφειλῆς· ἱκανοποιηθέντος δὲ τοῦ δανειστοῦ ὑφ' ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν, ἀπαλλάσσονται πάντες. Καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ διαφέρει· ἰδίως, οὐδὲν γεγονὸς, ἀναιροῦν τὴν ἐνοχὴν ὡς πρὸς τὸν ἕνα ὀφειλέτην, μὴ περιποιοῦν ὅμως τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὸν δανειστὴν, ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν τύχην τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν. Πρλ. Παπαρ. § 326 Καλλ. γ. § 27.

Διὸ πᾶσα ἀλληλέγγυος ἐνοχὴ (3) καταργεῖται διὰ τῆς ἐξοφλήσεως τῆς ὅλης ἀπαιτήσεως εἴτε διὰ πραγματικῆς πληρωμῆς, εἴτε καὶ διὰ συμψηφισμοῦ γενῇ· συμφωνία δὲ τοιαύτη, ὁποία μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος καί τινων τῶν συνενόχων ἐγένετο, τοῦ νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτῶν, πληρωσάντων αὐτῷ μόνον 1000 δρ. τὸ ὑπόλοιπον, τούτους μόνον ἀπαλλάττει καὶ οὐχὶ τοὺς λοιποὺς συνοφελέτας, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐκκαλῶν. Ὅθεν ἀνυπόστατος εἶναι ὁ περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ λόγος· τεμ. 1 (4. 8) de cond. τεμ. 1 de trans. (2. 4). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθ. 12497 τοῦ 1855 κυρωθεῖσα διὰ τῆς 276 τοῦ 55 πολ. ΑΠ ἀποφάσεως, ἣν ἐν λ. Συνέργεια καὶ ὑπαιτιότης.—Ὅρα ἀν. § 103.

§ 111. Περιπτώσεις τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς εἰσὶν ἰδίως

---

(1) Ὅταν ὁ διάδικος προτείνῃ, ὅτι ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἀνετράπη διὰ συμβιβασμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ ἐνάγων ἔκαμε μετὰ τοῦ ἑτέρου ἀλληλεγγύως ὑποχρέου (μετὰ τοῦ ἐναγομένου), τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ αἰτιολογῇ τὴν πρότασιν ταύτην, ὡς ἔχουσαν ἐπιῤῥοήν· ἄλλως ἡ ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ἀναιτιολόγητος. (ἄρθρ. 182 183. 807. § 5 τῆς Πολ. δικ. ἀποφ. (πολ. ΑΠ. 4 τοῦ 1849.

(2) Πρλ. Molitor § 1166. σ. 1156 ἐπ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 246 σ. 16 καὶ 17. § 391 (σ. 16 καὶ 19) 445. καὶ Δελεμάῤῥε τ. 6. σ. 374 καὶ § 6 Εὐρ. κ. σελ. 223.

(3) Ἐνταῦθα ἐπρόκειτο περὶ ἀποζημιώσεως ἐκ διαρπαγῆς ζώων.

§ 112. α) Ἡ ἐπὶ ἀποζημιώσει πλειόνων αὐτουργῶν ἀδικήματος ὑποχρέωσις ἡ ἐπὶ ἀποζημιώσει ἐξ ἀδικήματος πηγάζουσα ἐνοχὴ πλειόνων αὐτουργῶν εἶναι μία ἐκ τῶν περιπτώσεων τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς (in solidum)· ὥστε ἕκαστος ἐνέχεται (1) εἰς τὴν καταβολὴν ὁλοκλήρου τῆς ἀποζημιώσεως, ἡ δὲ παρὰ τοῦ ἑνὸς καταβολὴ ἀναιρεῖ τὴν ἔννοιαν τῆς ζημίας. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 326, 425 σημ. 2. Καλλ γ. § 27 379. Εὑρετήριον 16 σελ. 13 ἑπόμ.

§ 113. β) Ὁσάκις πολλοὶ καταδικάζονται δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πταῖσμα, ἐνέχονται ἀλληλεγγύως εἰς τὰ ἔξοδα(2)·ὅταν ὅμως ἑνὸς ἑκάστου ἡ παράβασις εἶναι ἰδία αὐτοῦ πρᾶξις, μηδεμίαν ἔχουσα σχέσιν μὲ τὴν πρᾶξιν τῶν ἄλλων, τὰ ἔξοδα δὲν ἐπιβάλλονται ἀλληλεγγύως—Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 144 τοῦ 1856. Πρλ. ποιν. ΑΠ. 13 τοῦ 57.

§ 114. Β) Ἐνέχονται ἀλληλεγγύως ἐπὶ ἀποζημιώσει οἱ ἄπειρον ἡνίοχον καταστήσαντες; ἢ οἱ ἀνεχόμενοι τοιοῦτον καὶ ζημίαν ἐπενεγκόντα; Ναί, κατὰ τὴν 719 τοῦ 1861. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας (ἐν ἐφημ. δικαστ. σ. 236).

§ 115—117. Γ) Ἡ ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας πλειόνων συμβαλλομένων. πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις, ὁσάκις ὁ δόλος ἢ ἡ ῥαθυμία ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινῶς αὐτοῖς διαπιστευθὲν λόγῳ καταθήκης, χρησιδανείου, πιστώσεως κλ.

§ 118. Δ) Ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις πλειόνων ἐπιτρόπων (3) ἢ κηδεμόνων, ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας. Πρβλ. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 326. 425. Καλλ. γ. § 27. ὅρα Κηδεμονία.

§ 119. Περὶ τῆς εὐθύνης τοῦ δημοσίου διὰ τὰς ἐπιζημίους πράξεις τῶν ὑπαλλήλων, ὅρα ὅσα ἐσημείωσα ἐν λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 1 ἐπ.

§ 119[2] Χρέη ἐξ ἀδικήματος συνεταίρου. Ὅρα Παπαρ. § 408 περὶ ἐνοχῶν.

---

(1) Πρλ. ΑΠ. 24 τοῦ 52 καὶ τὰς ὧδε ἄλλας ἀποφάσεις· ἐνέχονται οὖν ἀλληλεγγύως οἱ σιστασιῶται, ὅταν εἷς ἔπραξε τὸ ἀδίκημα. ΑΠ. 183 τοῦ 54. οἱ συνεργοί. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11626 τοῦ 54. ΑΠ. 24 τοῦ 52 (εὑρ κ σ. 256 ἐν ἀρχ. Πρλ.)· ΑΠ. Ποιν. 127 τοῦ 60 περὶ ὧν ἐν εὑρ. κ σ. 228.

(2) Πρλ. εὑρ. λ. ἔξοδα.

(3) Εὑρ. λ. συναλλάγματα σελ. 70—71;

Ἀναγωγή (1).

§ 119[3]. Ἡ συνενοχὴ διανέμεται βραδύτερον μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὴν ἐνεχομένων; ἤτοι χωρεῖ ἐνταῦθα τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα; ἀπαντῶμεν καταφατικῶς· δηλαδή, ὅτι ἐὰν τὶς τῶν ἐν συνενοχῇ δανειστῶν λάβῃ ὁλόκληρον τὸ ὀφειλόμενον, ὀφείλει νὰ διανείμῃ αὐτὸ μετὰ τῶν συνδανειστῶν· καὶ ὅτι ἐὰν εἷς τῶν ἐν συνενοχῇ ὀφειλετῶν καταβάλῃ τὸ ὅλον, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν συνοφειλετῶν τὸ εἰς ἕκαστον ἀναλογοῦν μέρος τοῦ καταβληθέντος· ὅρα Παππαρ. περὶ ἐνοχ. § 318 ἐν ἀρχ.(2). Πρλ. Μαχ. σελ. 313 τ. 2.

§ 120. Ἡ διανομὴ (ἀναγωγή) κατορθοῦται ἐπὶ τῆς παθητικῆς συνενοχῆς α) διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας ἀγωγῆς, ὅταν μεταξὺ τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἢ δανειστῶν ὑπάρχῃ ἑταιρικὴ σχέσις· β) διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὁσάκις ἐν τῇ συνενοχικῇ σχέσει περιέχεται ἐγγύησις τοῦ ἑνὸς συνοφειλέτου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ τὴν ὀφειλὴν καταβάλλων πράττει τοῦτο κατὰ μὲν τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος ὡς πρωτοφειλέτης, κατὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀναλογοῦν ὡς ἐγγυητὴς αὐτῶν· γ) διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· τὴν ἀγωγὴν ταύτην παρέχει

---

(1) Πρλ. Μαχ. σελ. 185 τ. 2. Καλ. γ. σελ. 16—24.

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β. ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ὑπενοικιάσεως δημοτικῶν φόρων νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.

Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως, ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νομ. 1 § 13 Πανδ. (27. 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

(2) Παρλ Μολιτόρου § 1144 ἐπ. 1172 ἐπ. Καλ. γ § 27.

ὁ νόμος εἰς μόνον τὸν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ὑπεύθυνον ἐπίτροπον κατὰ τῶν συνεπιτρόπων αὐτοῦ, ὅταν καταβάλῃ ὁλόκληρον τὴν ὀφειλήν· δ) ὁ καθολικώτερος τρόπος τῆς διανομῆς τῆς ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν καταβληθείσης ὀφειλῆς μεταξὺ πάντων τῶν συνοφειλετῶν εἶναι ἡ εἰς τὸν καταβαλόντα ἐκχώρησις τῆς ἀγωγῆς τοῦ δανειστοῦ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη, καὶ ἂν δὲν γενῇ ἀληθῶς, ὑποτίθεται, κατὰ νομικὸν πλάσμα, γενομένη· ὥστε ὁ τὸ ὅλον καταβαλὼν ἐξ συνενοχῆς ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ ἐνάξῃ τοὺς συνοφειλέτας ἐπὶ ἀποδόσει τοῦ εἰς ἕκαστον ἐπιβάλλοντος μέρους, ὁσάκις ὁ δανειστὴς εἶχεν ἐκχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀγωγήν' (ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 328 καὶ 433 σημ. 13 καὶ 14) (1).

§ 120² Ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη ἐκχώρησις δὲν εἶναι δεκτὴ ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, οὗτινος ἡ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέωσις παρήχθη ἐκ δόλου, καθιεροῦται ὅμως οὐ μόνον ἐπὶ τῆς συνενοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς. (αὐτόθι).

§ 120³ Ἐπὶ τῆς *ἐνεργητικῆς συνενοχῆς*, ἡ ἀνωτέρω διανομὴ κατορθοῦται ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας, ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς. (αὐτόθι).

§ 121. Γενομένης τῆς παραχωρήσεως ἐνοχῆς τινος εἰς τὸν F, δύνανται οἱ συνοφειλέται ν' ἀντιτάξωσι κατ' αὐτοῦ, ἀπαιτοῦντος τὴν πληρωμὴν, ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ πρέπει νὰ μειωθῇ, καθ' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς αὐτόν;

Γενομένου τοῦ χρέους διὰ κοινὴν ὠφέλειαν, ἤτοι διὰ πληρωμὴν κοινῶν χρεῶν, πᾶς καταβαλὼν εἰς τὸν δανειστὴν συνένοχος ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνοφειλέτου, ὡς ὠφελήσας αὐτὸν διὰ τῆς πληρωμῆς· νομ. 2 Κώδ. (8,40). Πολλῷ μᾶλλον ὁ μὴ καταβαλὼν συνοφειλέτης δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς μειώσεως τοῦ χρέους κατὰ τοῦ συνοφειλέτου αὐτοῦ, εἰς ὃν παρεχωρήθη ἡ συνενοχὴ, δι' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς τὸν συνοφειλέτην, διότι οὗτος, γενόμενος ἐκδοχεὺς τῆς ὅλης ἐνοχῆς, καίτοι ὢν συνένοχος καὶ ζητῶν τὴν πληρωμὴν τῆς ὅλης, πράττει δόλον ἀπέναντι τῶν συνενόχων του, μετὰ τῶν ὁποίων συνενέχεται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐνοχήν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14808 τοῦ 1857.

§ 122 Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐπενοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο

---

(1) Ὅρα κατωτέρω § 162 ἐπ.

ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως. Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως, ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νομ. 1 § 13 Πανδ. (27,3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

§ 123. Ὁ ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος εἰς τοῦτον, πρὶν ἢ καταβάλῃ καὶ τοῦτο; ὄχι. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλίου 67 τοῦ 1857 ἐν νομικ. σ. 6229. πρλ. τὸν πρὸς γ. §.

§ 124. Ὁ ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τῶν τόκων, ὅσους ὑπὲρ τὸ μέτρον κατέβαλεν ὁ συνοφειλέτης αὐτοῦ; Ὅρα τὴν τελευταίαν σκέψιν τῆς 334 τοῦ 1853 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν νομ. σ. 5817.

§ 125. Ὁ ἀλληλέγγυος ὑπόχρεος, καταδικασθεὶς εἰς τὸ ὅλον τῆς ὑποχρεώσεως, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν κατὰ κεφαλὴν ἀναλογίαν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἀλληλεγγύους συνοφειλέτας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 166 τοῦ 49 (1).

§ 126 Κατὰ τὸν νόμον 14 § 15 Π (4, 2). 4 Β (20, 1) 4 1 (4,8) 21 Β (60, 10), ὁ ἕνεκα κολασίμου πράξεως καταδικασθεὶς ἀλληλεγγύως ὁμοῦ μὲ ἄλλους πρὸς ἀποζημίωσιν δὲν ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τῶν συναιτίων του, ὅταν δὲν κινῇ τὴν ἀγωγὴν ὡς ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων τοῦ παθόντος (2). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 215 τοῦ 55. Πρλ. ΑΠ. 60 τοῦ 55.

§ 127. Ἔνστασις διαιρέσεως.—Περὶ τῆς Νεαρᾶς 99 ὅρα Εὑρ. λ. Συναλλάγματα σ. 19. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 329. Καλλ. γ. § 28 (3).

---

(1) Σημ. ἐπρόκειτο περὶ ἐγγυητοῦ. Διὸ πρλ. τὰ περὶ ἐγγυήσεως.

(2) Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 326. 425.

(3) Ἡ Νεαρὰ αὕτη προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πλείο-

§ 128. Ἂν τις ἀναλάβῃ ὡς ὀφειλέτης χρέος ἄλλου, καθίσταται προσωπικῶς ὑπόχρεος πρὸς τὸν δανειστὴν, ὅστις ἀκωλύτως δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν παρὰ τοῦ ἀναλαβόντος τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους τούτου. (Εἰσ. βιβλ. 3. τιτλ. 30 § 5. —Κωδ. Β. 8 τίτλ. 42. Ν. 8.—'Αρμ. Βιβλ. 3. τιτλ. 5. § 84). ἄρα ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐγγυητῶν διατάξεις τῶν Νόμων, καθότι ἀναδεχθεὶς τὴν θέσιν τοῦ ὀφειλέτου ἔπαυσε νὰ ἦναι ἐγγυητής. Εἰς τὴν περὶ τούτου δὲ ἑρμηνείαν τοῦ ἐγγράφου ὁ 'Αρ. Παγ. δὲν ἐπεμβαίνει. ἀπόφ. Πολ. 'ΑΠ. 23 τοῦ 1850.

§ 129. Ἐπὶ ὀφειλῆς διαφόρων ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν, ἐξησφαλισμένης δι' ὑποθήκης, χωρεῖ ἡ τῆς διαιρέσεως ἔνστασις, ἥτις στηρίζεται εἰς τὴν 99 νεαράν; ὄχι, κατὰ τὴν 669 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ν. (νομ. σ. 6364)· ἡ νεαρὰ αὕτη δὲν ἔχει ἐνταῦθα ἐφαρμογὴν, καθότι αἱ διατάξεις αὐτῆς ἐφαρμόζονται ὅταν διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς καταδιώκωνται οἱ ἀλληλέγγυοι συνοφειλέται· ὅθεν ἀφ' οὗ ὁ εἷς τῶν ἀλληλεγγύων συνοφειλετῶν ἔδωκεν εἰς ὑποθήκην τινὰ τῶν κτημάτων του πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἔγκαιρον πληρωμὴν δανείου, ὁ δανειστὴς δύναται κατὰ τὰ ἄρθρα 15, 16, 19 26 34, 35. τοῦ Νόμου τῶν ὑποθηκῶν νὰ κατάσχῃ τὰ ἐνυπόθηκα καὶ πληρωθῇ ἐξ αὐτῶν τὸ ἀλληλεγγύως πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον δάνειόν του, καὶ δυνάμει τῆς ὁποίας ἔχει πραγματικῆς ἀγωγῆς, καὶ διότι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐπὶ τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων πηγαζούσης, ἐδάνεισε καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ πίστει τῆς προσωπικότητος τῶν δανεισθέντων. ὅρα τὴν ἐπ. §.

νες ἀναλάβωσι κοινὴν ὀφειλὴν, καὶ ἐκτὸς τούτου ἕκαστος αὐτῶν ἐγγυηθῇ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν πρὸς τὸν δανειστήν.

Ἐνταῦθα δύο τινα δύνανται νὰ συμβῶσι ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ὀφειλήν. Οἱ τοιοῦτοι ὀφειλέται ἢ οὐδὲν ὥρισαν περὶ τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς, ὅτε ἕκαστος ἐνάγεται κατὰ τὴν μοίραν, καθ' ἣν ἐνέχεται· ἢ συγχρόνως ἕκαστος αὐτῶν ἀνέλαβεν εἰς ὁλόκληρον τὴν κυρίαν ὀφειλὴν, ὅτε ὁ δανειστὴς δύναται κατ' ἐκλογὴν νὰ ἐνάξῃ ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ὁλοκλήρῳ τῷ χρέει, ἀλλ' ὁ δανειστὴς ὀφείλει νὰ καλέσῃ εἰς τὴν δίκην καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ διαμένοντας ἀξιοχρέους συνοφειλέτας, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἱκανοποιήσωσι κοινῶς τὸν δανειστὴν ἀναλαμβάνοντες τὰ μέρη τῆς ὀφειλῆς τὰ ἀναλογοῦντα εἴς τε τοὺς ἀπόντας καὶ τοὺς ἀναξιοχρέους.

§ 130. Ἀλληλεγγυότης καὶ ὑποθήκη παρ' ἑνὸς μόνου χορηγηθεῖσα· ἤτοι περὶ τῆς ἐννοίας τῆς νεαρᾶς 99· ὅρα τὴν λ. ὑποθήκη, ἔνθα ἡ 316 τοῦ 64 πολ. ἀπ. ΑΠ. Ὅρα τὸν προηγ. §.

§ 131. Εἰς τὴν revue de legisl. (τόμ. 3 τοῦ φύλ. α. σ. 55) εὑρηνται ταῦτα. «Μεγίστη ἀμφισβήτησις ὑπάρχει ἂν ὁ δανειστὴς, ὅςις διὰ πράξεώς του κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ὑποκατάστασιν εἰς τὰς ἀσφαλείας, αἱ ὁποῖαι τῷ ἐχορηγήθησαν ἔκ τινος τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, ἀπόλλυσι τὴν ἀλληλέγγυον ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἄλλων ὀφειλετῶν διὰ τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν ἐκεῖνο, ἡ μὴ πληρωμὴ τοῦ ὁποίου τῷ ἀποδίδεται· τὸ ἄρθρον 2037 τοῦ γ. κ. παραχωρεῖ τῷ ἐγγυητῇ τὴν ἔνστασιν cedendarum actionum καὶ οἱ συγγραφεῖς διατείνονται ὅτι τὴν ἔνστασιν ταύτην δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης. Τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Ποτιὲρ, des oblig, ἀρ. 275, 557, τοῦ Τουλλ. τ. 7 ἀρ. 172, τοῦ Δέλβινκουρ, τ. 2 σ. 717 σημ. 5, τοῦ Μερλ. yést de droit λέξ. solidarité § 5 τοῦ Ζαχ. τ. 2 σ. 293, 278 σημ, 40 καὶ τόμ. 3 § 429 σ. 165 σημ. 4 τοῦ Δουρ. τ. ἀρ. 382. οὕτως ἔλυσε τὸ ζήτημα καὶ τὸ ἀκυρωτικὸν δι' ἀποφ. τῆς 13 Ἰαν. 1816 (sir xvi, ι. 327), ὁ Τροπλ. ἐν τῷ περὶ Cautionnement συγγράμματι αὐτοῦ (§ 563;) ἀποκρούει τὴν ἰδέαν λέγων ὅτι τὸ ἄρθ. 2037 δὲν ἐφαρμόζεται τοῖς ἀλληλεγγύοις ὀφειλέταις. Μὲ τὴν γνώμην του συνᾴδουσι δύο ἀποφάσεις τοῦ Ἀκυρ. τῆς 5 δεκ. 1843 καὶ 13 Ἰον. 1852. ὁ Rodier (σ. 111 § 154 τοῦ συγγράμματος de la solitarité) ἀποκρούει τὴν γνώμην τοῦ Τροπλ. ἡμεῖς ἐδοξάσαμεν ἀείποτε, ὅτι ὁ ἀλληλέγγυος συνοφειλέτης, ὁ πληρόνων ὁλόκληρον τὸ χρέος, ἔχει δικαίωμα (ἄρθρ. 1251 ἀρ. 3 πολ. γ. κ) ὑποκαταστάσεως, ἡ ἀσφάλεια τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ διὰ πράξεως τοῦ πιστωτοῦ, χωρὶς νὰ ὑποτεθῇ οὗτος ὅτι παρῃτήθη τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀλληγγύου ἀπαιτήσεως· τὸ ἄρθρον 2037 ἐφαρμόζει εἰς τὴν ειδικὴν περὶ ἐγγυήσεως περίπτωσιν τὴν γενικὴν ἀρχὴν, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ ὑποχρεούμενος νὰ πληρώσῃ δι' ἄλλου δὲν τὸ κάμνει, εἰμὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐγγυήσεις, αἱ ὁποῖαι τοῦ ἐξασφαλίζουν τὴν ἀπότισιν. Τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἄρθρ. 2037 δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀλληλ. ἐγγυητής. Τὸ ζήτημα ἐλύθη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Τροπλ. δι' ἀποφ. τῆς 6 Μαρτίου 1852 τοῦ ἀκυρ. δι' ἀποφ. τῆς 9 Ἰανουαρ. 1847. Τὴν γνώμην τοῦ Τροπλ. ἀποδοκιμάζει διὰ μακρῶν ὁ δικηγόρος Mourlon· ἴδε re crit. de legislation mars 1853, σελ. 290 ἐπ.

Ἕτεραί τινες περιπτώσεις ἀλληλεγγυότητος.

§ **132**. Ὑπάρχει ἀλληλεγγύη μεταξὺ δύο ταμιῶν, διότι ὁ μὲν αὐτῶν δὲν ἐκράτησε τὸ εἰς χεῖράς του κατασχεθὲν ποσὸν, ὁ δὲ ἕτερος, διαδεχθεὶς ἐκεῖνον, περιέπεσεν εἰς τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν; Ὅρα τὴν **2** σκέψιν τῆς **207** τοῦ **1854** πολ. ἀπ. τοῦ **ΑΠ** εἰς Κύρ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν τόμ. κγ. σελ. **72** ἐπ.

§ **133**. Οἱ ἐκτελέσαντες ἀδίκως ἀπόφασίν τινα, προσωρινῶς ἐκτελεστὴν, ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς ἀποζημίωσιν; Εὐρ. τ. **5** σελ. **641** ἔνθα ἡ ἀπ. **4646** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **134**. Ἐὰν οἱ τέκτονες, οἵτινες ἀλληλεγγύως ὑπεχρεώθησαν νὰ κτίσωσιν οἰκοδομήν τινα ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, δὲν πράξωσι τοῦτο ἅπαντες ἀπὸ κοινοῦ, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὁ ἰδιοκτήτης ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τῶν μὴ συμπραξάντων, ἢ νὰ συμφωνήσῃ μὲ ἄλλους τέκτονας; ὅρα τὴν **687** τοῦ **58** ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (νομ. σ. **6366**).

§ **135**. Ἡ κακὴ πίστις τῶν ἐναγομένων καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνη δὲν καθιστᾷ αὐτοὺς ἀλληλεγγύως συνοφειλέτας· οὐδ' ὑποβάλλει αὐτοὺς εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθ. **17627** τοῦ **1859**.

§ **136**. Οἱ μισθωταὶ ἐνέχονται ἀλληλεγγύως; ὅρα ἀπόφ. ἐφ. Ἀθην. **13460** τοῦ **1855** καὶ **16058** τοῦ **58**. Πρλ. τὴν λ. **Μίσθωσις**.

§ **137**. Τὰ δικαστικὰ δικαιώματα ὀφείλονται ἀλληλεγγύως, καὶ ὁ εὔπορος ὀφειλέτης ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ὅλον, ἐπιφυλαττομένου εἰς αὐτὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ πένητος. Ἀποφ. Πολ. Ἀρ. Π. **350** τοῦ **1840**.

§ **138**. Ὑπάρχει μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως νόμιμον τεκμήριον, ὅτι ὁ ἐμπρησμὸς τῆς οἰκίας προῆλθεν ἐκ σφάλματος τοῦ ἐνοίκου ὑποχρεωμένου οὕτω ν' ἀποδείξῃ τὸ τυχαῖον τοῦ ἐμπρησμοῦ, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρεώσεως;

Τὸ τεκμήριον τοῦτο χωρεῖ καὶ ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ κατοικῶσι διάφοροι ἐνοικιασταὶ, μὴ συνδεόμενοι διὰ κοινῆς τινὸς συμφωνίας;

Ἂν δὲν χωρῇ καθ' ὅλων ἀδιαιρέτως, χωρεῖ διαιρετῶς καθ' ἑνὸς ἑκάστου ἐφ' ὅσον μέρος κατέχει;

Εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεος; Ὅρα ἐφ. Δικαίου σελ. **16** ἐπ. καὶ τὰ ἐν τῇ συλλογῇ μου τὶς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσιν § **308**.

§ 139. *Δωσιδικία.*—Έννοια τοῦ ἄρθρ. 22 § 2. τῆς πολ. δικ.—Ποῦ ὑπάγονται οἱ ἀλληλ. ὀφειλέται; Ἴδε εὑρ. τ. 4 σ. 244 § 236. Πρλ. τὴν λ. Δωσιδικία καὶ τὴν λ. ἐγγύησις εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον μέρος.

§ 140. Εἶναι ἁρμόδιον τὸ Πρωτοδικεῖον ἐπὶ ἀπαιτήσεως κατὰ πολλῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, ὅταν αὕτη ὁλόκληρος μὲν ὑπερβαίνῃ τὰς δρ. 300, τὸ ἐπιβάλλον δ᾽ ἑκάστῳ εἶναι κατώτερον τοῦ ποσοῦ τούτου;

Τὸ ἐν Ναυπλ. ἐφετεῖον (ἀπ. 843 τοῦ 1856) ἀπέφηνεν ὅτι τὸ Πρωτοδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον ἐπὶ τοιαύτης δίκης. Ἴδε τὴν ἀπόφασιν ἐν νομικῇ σ. 6199. παρ᾽ Εὑρ. β. συλ. § 5 6

§ 141. Ὅταν εἷς ἐκ τῶν πολλῶν δανειστῶν κοινοῦ χρέους ἐναγάγῃ διὰ τὸ ὅλον, καὶ ἐπιδικασθῇ τὸ ὅλον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἡ καθ᾽ ὅλης τῆς ἀποφάσεως ἔφεσις ἐπιδίδεται νομίμως εἰς αὐτόν; Ὅρα τὴν λ. ἔφεσις § 405.

§ 142. Ἡ παρὰ τοῦ ὁμοδίκου κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως ὠφελεῖ καὶ τὸν ἕτερον ὁμόδικον; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 214 τοῦ 64.

§ 143. *Ἔνδικα μέσα.* Ἡ παρ᾽ ἑνὸς τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν χρῆσις τῶν ἐνδίκων μέσων ποίαν ἐπῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τοὺς λοιπούς; Οἰκ. § 232 σημ. 10. Ὅρα ἔφεσις· ἀναίρεσις.

§ 144. Ὁ ἀλληλέγγυος, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν, καθότι δὲν ἔχει ἄμεσον συμφέρον, δύναται ὅμως νὰ παρεμβῇ καὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ δανειστοῦ, παριστάμενος καὶ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, ἂν ὁ πρῶτος ἐξεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν. ἀπ. τῆς 24 μαΐου 1839 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομικῇ σελ. 2085 Πρλ. τὴν λ. Παρέμβασις καὶ τὴν λ. Προσεπίκλησις.

§ 145. Ὅταν ἐνάγεται ο εἷς ἐκ τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, οἱ λοιποὶ συνυπόχρεοι δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μάρτυρες. Ὅρα τὴν λ. Μάρτυρες ἐπὶ τῶν πολ. δικῶν ἐν Εὑρ.

§ 146—156. Αἱ συμβαίνουσαι κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ἀποδείξεως ἀκυρότητες, ἕνεκα τῶν ἀλληλεγγύως ἐναγομένων, δὲν βλάπτουσι τὸν ἕτερον, ὅστις δὲν συνετέλεσεν εἰς αὐτάς· ὥστε ἂν ἦναι ἄκυρος ἡ μαρτυρία ὡς πρὸς τὸν ἕνα μόνον τῶν ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν, δὲν εἶναι ἄκυρος καὶ ὡς πρὸς τὸν ἕτερον. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 259 τοῦ 1858 (κυρ. τὰς 14713, 15068. 16849. 15974 ἐφ. Ἀθ.) περὶ ἧς ἐν λ. μαρτυρες.

§ 157. *Χρέη παλαιᾶς ἐθνικῆς Τραπέζης.* Ὅρα τὸν ἐν σ. 1. ἐφ Κυβερ. τοῦ 64 νόμον, Πρβ. Εὑρ. 22 σ. 27 § 41.

§ 158. Δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἡ ἀγωγὴ, δι' ἧς ζητεῖται ἡ πληρωμὴ χρέους τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12718 τοῦ 55, Πρλ. τῶν αὐτῶν ἐφ. ἀπόφασιν 5, 553 τοῦ 51.

§ 159. Τὸ ὅτι τὰ ἐκ τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης προερχόμενα χρέη ἦσαν χρέη τοῦ Δημοσίου· προκύπτει ἐκ τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς, δι' οὗ ἡ τότε Κυβέρνησις κύριον σκοπὸν προέθετο, ἵνα διὰ τῆς Τραπέζης ταύτης προμηθεύσῃ πόρους εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν μετόχων, προσδιώρισε καὶ ὑπεθήκευσεν ἐθνικὰ κτήματα, καὶ ἀνεδέχθη ν' ἀναπληρώσῃ τοὺς τόκους, καὶ προσέτι προκύπτει ἐκ τῆς ἐν τῇ ογ'. συνεδριάσει ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἥτις θεωρεῖ αὐτὰ ὡς χρέη τοῦ Δημοσίου. Ἐκ τῶν διαταγμάτων δὲ τῆς πρώτης Μαρτίου 1833 καὶ 7 Μαΐου 1837 προκύπτει ὅτι καὶ τὰ χρέη ταῦτα, μέχρις οὗ κανονισθῶσιν ὑπὸ τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀφηρέθησαν τῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων· ἄρα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσι τοιούτων ἀπαιτήσεων, μήτε νὰ τὰς ἐκδικάσωσι.— Ἀποφ. Πολιτ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1851.

§ 160. *Ἀνοικτὸς Τραπέζης λογαριασμός*. Ὅρα Εὑρ. 19 σ. 328 (Τράπεζα ἐθνική).—Εὑρ. 17 σελ. 37 ἐπ. 403 ἐπ. 434 ἐπ.

§ 161. Ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν τὸ ἐπὶ ἀνοικτῷ λογαριασμῷ ὑποσχεθὲν ὑπὸ τῆς Τραπέζης δάνειον; οὐχί. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 13,079 τοῦ 55 (1).

---

(1) Ἰδοὺ πῶς ἔχει αὕτη. « Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐφεσιβλήτου προσαγόμενον ὑπ' ἀρ. 657 συμβόλαιον τὸ μεταξὺ τούτου καὶ τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης συμφωνηθὲν δάνειον θέλει δοθῇ ἐπὶ πιςώσει δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ μὲ ὑποθήκην τῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ περιγραφομένων κτημάτων τοῦ δανειζομένου, καὶ ὑπὸ τοὺς ὅρους καθ' ἃ τοῦτο φέρει, ὅτι νὰ δύναται μὲν νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς πιστώσεως ταύτης ὅτε καὶ ὅπως δήποτε θελήσῃ, ὑπόσχεται ὅμως νὰ ὑποκύψῃ, εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις, ὅσας τὸ συμβούλιον τῆς τραπέζης κατὰ καιροὺς ἤθελεν ἀποφασίσει ἐπὶ τῶν ἀνοικτῶν λογαριασμῶν· ἡ δὲ Τράπεζα ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ 27 ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς, ἐπιφυλλάσσεται τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καί χρόνον τοῦ σήμερον (21 Μαρτ. 1655) ἐναγομένου τὴν πίστωσιν κτλ.

» Ἐπειδὴ οὕτως ἐχούσης τῆς μεταξὺ τῶν εἰρημένων καὶ τῆς

161[2] Δανείζειν κατὰ παραγγελίαν ἄλλου. Καλ. γ. § 183, 359 ἑπ. Παπ. § 405 σημ. 22 ἑπ. καὶ 422 σημ. 13 ἑπ. Θέμ. 3 σ. 146 ἑπ. Τροπ. cautionnement ἀρ. 532.

Τραπέζης συμφωνίας καὶ ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους ὑπαγομένης τῆς χορηγίας τοῦ προσημειωθέντος δανείου, οὔτε τὸ δάνειον αὐτό, ὡς ἐπὶ πιστώσει χορηγηθησόμενον, δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἀνήκει ἀπολύτως εἰς τὸν δανειζόμενον εἴτε ὁλόκληρον εἴτε ἐν μέρει, ἢ ὅτι οὗτος ἔχει ὡς πρὸς τοῦτο καὶ διὰ μιᾶς ἀποκτημένον κυριότητος δικαίωμα ἀπέναντι τῆς Τραπέζης, ἀλλ' οὐδὲ ἡ ἐπὶ πιστώσει καὶ δι' ἀνοικτοῦ λογαρ. ὑποσχεθεῖσα νὰ δανείσῃ Τράπεζα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως ὑπόχρεος εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ τοιούτου δανείου, ἤτοι ὁλοκλήρου διὰ μιᾶς, ἢ καὶ ἐν μέρει καὶ εἰς δόσεις ὅταν, κατὰ τὰς ἐν τῷ διαλειφθέντι δανειστικῷ συμβολαίῳ συμφωνίας καὶ ὅρους, ὁ μὲν δανειζόμενος ὑπόσχεται νὰ ὑποκύψῃ εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις, ὅσας τὸ συμβούλιον τῆς τραπέζης κατὰ καιροὺς ἤθελεν ἀποφασίσει ἐπὶ τῶν ἀνοικτῶν λ/σμῶν, ἡ δὲ τράπεζα ἐπιφυλάσσεται δυνάμει τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς νόμου τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον τοῦ σήμερον ἐναγομένου τὴν πίστωσίν της· ἄλλως δὲ παραδεχομένου τοῦ ἀνοικτοῦ συστήματος, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, τοῦ ὅτι δύναται νὰ γένῃ κατάσχεσις ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται δανείου τῆς Τραπέζης πρὸς τὸν Κ. ὡς εἰς τὸν τελευταῖον ἀνήκοντα δῆθεν τοῦ ἐκ τούτου ποσοῦ, θέλει ἐπέλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ν' ἀναγνωρισθῇ δικαστικῶς ὅτι τὸ ἐπὶ πιστώσει δι'ἀνοικτοῦ λογαρ. χορηγητέον δάνειον ἀνήκει ἀμέσως καὶ διὰ μιᾶς εἰς τὸν δανειζόμενον καὶ μέλλοντα νὰ τὸ λάβῃ μόνον διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐνηργήθη παρὰ τῇ δανειζούσῃ τραπέζῃ κατάσχεσις παρ' ἄλλου· ἡ δὲ τράπεζα καὶ δυνάμει τῆς μετὰ τοῦ δανειζομένου συμφωνίας της ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον ἀποκλειουσα εἰς αὐτὸν ἑκάστοτε τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ὑποσχεθεῖσαν πίστωσιν· ὥστε ὀρθῶς τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος, καὶ διέταξε τὴν ἄρσιν τῆς παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης παρὰ τῇ Τραπέζῃ κατασχέσεως ὡς μὴ ὄντος κατασχετέου τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑποσχεθέντος ἐπὶ πιστώσει δι' ἀνοικτοῦ λογαρ. δανείου.

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν διὰ τὸ ὑπὸ τῆς Τραπέζης ὑποσχεθὲν εἰς τὸν Κ. δάνειον ἐνεγράφη ἤδη, πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς, καὶ ὑποθήκη, ἡ ἐγγραφὴ αὕτη οὔτε τὴν φύσιν τοῦ συμβολαίου, οὔτε τὰ δικαιώ-

161³ Όταν ὁ Α λάβῃ παραγγελίαν παρὰ τοῦ Β νὰ δανείσῃ τὰ εἰς χεῖράς του χρήματα τοῦ Β, δύναται νὰ δανείσῃ ὁ Α καὶ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι· ἀλλ' ἂν ἐπί τινα ἔτη ἐγένετο μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ Β; ἴδε ἀπ. ἐφ. 'Αθ. 17528 τοῦ 59.

§ 162. *Ὁ δανειστὴς ἐνασκεῖ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ;*—'Εν τῷ 'Ιους. δ. κατηρτίσθη κατὰ μικρὸν ὁ κανὼν, ὅτι, ἐὰν ὁ δυνάμει τοῦ νόμου εἰς ἐκχώρησιν ὑποχρεούμενος δὲν ἐκτελέσῃ αὐτὴν, ὁ εἰς ἐκχώρησιν δικαιούμενος ἐνασκεῖ τὴν ἀγωγὴν ὡς πλαγιαστικὴν, ὡσανεὶ αὕτη ἀληθῶς ἐξεχωρήθη (1).

Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι (2) παραδέχονται, ὅτι δύναται ὁ δα-

ματα τῆς Τραπέζης δύναται νὰ μεταβάλῃ, ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν Κ. προσαποκτᾶται διὰ τούτου περισσότερον ἢ ἰσχυρότερον τὶ δικαίωμα, ὥστε νὰ δύνανται εἴτε οὗτος εἴτε ὁ δανειστὴς τοῦ Δ. νὰ ἐκβιάσωσι τὴνΤράπεζαν εἰς ἀπόδοσιν τοῦ ὑποσχεθέντος δανείου, ὅταν αὕτη δυνάμει αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ συμβολαίου τούτου συμφωνίας της ἔχῃ τὸ δικαίωμα εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον κατὰ τὰ συμφέροντά της νὰ κλείσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ Κ. ἀνοιχθεῖσαν πίστωσίν της· τοῦτο δὲ δύναται νὰ κάμῃ καὶ χωρὶς νὰ χορηγήσῃ τίποτε ἐκ τοῦ ὑποσχεθέντος δανείου, καὶ ὁ Κ. δὲν δύναται οὔτε δυνάμει τοῦ συμβολαίου τούτου νὰ ἐκβιάσῃ τὴν τράπεζαν εἰς χορηγίαν τοῦ ὑποσχεθέντος δανείου. Μὴ ἔχοντος δὲ τοιοῦτον δικαίωμα τοῦ Κ. ἕπεται ὅτι οὐδὲ ὁ δανειστής του Δ' δὲν δύναται νὰ τὸ ἔχῃ. 'Επομένως ὁ περὶ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης ἐπαγόμενος ὑπὸ τοῦ Δ. ὅρκος εἶναι μάταιος καὶ ἀλυσιτελὴς καὶ ἡ περὶ τούτου πρότασίς του κατὰ συνέπειαν ἀποῤῥιπτέα».

(1) Πρλ. ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 328, IV Γ. §§ 395 σημ. 32. 421 σημ. 133—135. § 433 σημ. 11. 15. Καλ. γ. § 409.

(2) 'Ο δανειστὴς δύναται, μὴ ὑπαρχούσης παραχωρήσεως ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου, νὰ ἐνεργήσῃ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ δικαιώματά του, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄνευ δικασ. ἀδείας;

Διὰ τῆς ἀπὸ 2 Ἰουλίου 1851 ἀποφάσεως τῆς ch. de req (Δαλλ. 52, 1, 20) ἀπεφασίσθη ὅτι τοιαύτη ἄδεια εἶναι περιττή· Démante (pro. τόμ. 2 ἀριθ. 596) πρεσβεύει τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἣν ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ Μαρκαδὲ (rev. crit τοῦ 1852 σ. 341 ἐπ.), ὅστις προσθέτει ὅτι τοῦ ῥωμ. δικ. ἡ διάταξις (διάτ. 2 Κώδ. quand fiscus—Πανδ. τεμ. 15 de re jud) ἀπαιτεῖ ἄδειαν.

νειστὴς νὰ ἐνασκήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ ἄνευ ἐκχωρήσεως, ἐν ᾧ οἱ ρ. ἀποδέχονται τὸ ἀξίωμα τοῦτο μόνον ὡς ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν πόλεων· τὸ ἀξίωμα δὲ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν καθιεροῖ καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία (1025 § 2 πολ.), ἐπιτρέπουσα τῷ δανειστῇ τὸ ἐνασκῆσαι πάντα τὰ τῆς περιουσίας δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου ὡς προφυλακτικὸν μέτρον, ἰδίως δὲ διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς καὶ τῆς εἰς χεῖρας τρίτου κατασχέσεως παρέχει τῷ δανειστῇ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐνασκήσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν τοῦ ἰδίου ὀφειλέτου ἀπαίτησιν, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἰδία δίκη περὶ ἐκχωρήσεως τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 433. Καὶ ὁ Καλλ. (γ § 409) φρονεῖ ὅτι ὁ δανειστὴς κινεῖ τὴν (ἐκχωρητέαν ἀγωγὴν προσεπικαλῶν εἰς τὴν δίκην τὸν ἀρχικὸν δικαιοῦχον.

§ 163. Ἡ δὲ νομολογία; Ἰδοὺ τί (καθ'ὅσον ἐγὼ γινώσκω) εὕρηται εἰς αὐτὴν (1).

α) Διὰ τῆς 16121 τοῦ 1858 οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται ἀπέρριψαν ἀγωγήν, ἣν ὁ ἔχων λαμβάνειν παρὰ τοῦ δήμου Ἀθηνῶν, διὰ κατάληψιν οἰκοπέδου του, ἐκίνησε κατ' ὀφειλέτου τοῦ δήμου, εἰπόντες ὅτι διὰ κατασχέσεως παρὰ τῷ τρίτῳ ἠδύνατο νὰ ἐνασκήσῃ τὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ δικαιώματά του.

§ 164. β) Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 17000 τοῦ 59, 17090 (νομ. μ. φ. 22) καὶ 17105 τοῦ 59 (2) οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται εἶπον

---

(1) Πρλ. ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν 8502; 9623, 9727 (ἥτις ἀπαιτεῖ ἐκχώρησιν)· 10665 τοῦ 53 (ἀπαιτοῦσαν νὰ ὑπάρχῃ ἐκχώρησις, ἢ νὰ κατέστη πένης ὁ ὀφειλέτης)· 9204 τοῦ 52 (ὅτι ἄνευ ἐκχωρήσεως δὲν δύναται νὰ κατάσχωσι παρὰ τρίτῳ κτῆμα ἀκίνητον, ὃ θεωροῦσιν ὡς ἀνῆκον τῷ ὀφειλέτῃ).

(2) Αὕτη ἔχει οὕτως. Ἐπειδὴ ὁ δανειστὴς ἐνασκῶν δυνάμει τοῦ ἄρθ. 1025 § 2 τῆς πολ. δικον. ὡς προφυλακτικὸν μέτρον, πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀπαιτήσεως, τὴν τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ ἐναντίον τρίτου ἀγωγήν, ἐνεργεῖ, κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ ἄρθρου διάταξιν, οὐχὶ ὡς κύριος τῆς ἐνασχουμένης ἀπαιτήσεως, ἀλλ' ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του καὶ ὑποχρέου εἰς ἀναγκαστικὴν πρὸς τοὺς δανειστάς του ἐκχώρησιν τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης.

Ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καθ' ὅσον εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοδυνάμως τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἢ νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων εἰς πολιτικὴν δίκην, ἄνευ ἰδίου καὶ ἀμέσου συμφέροντος, ἔπεται ὅτι ἡ πρὸς τὴν δίκην νομιμοποίησις

ὅτι ὁ ὀφειλέτης πρέπει νὰ προσκαλῆται· ἰδίως ὅτι ὁ ζητήσας τὴν ἀκύρωσιν τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του,

---

τοῦ ἐνάγοντος ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς δικαστικῆς καὶ ὑποχρεωτικῆς διὰ τὸν ὀφειλέτην ἀναγνωρίσεως τῆς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεως, ἄνευ τῆς ὁποίας καθίσταται ἀδύνατον ν' ἀποδιχθῇ νομίμως ἀπέναντι τοῦ ἐναγομένου τρίτου, ἢ τοῦ ὀφειλέτου πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐκχώρησιν τῆς ἐνασκουμένης ἀγωγῆς ὑποχρεώσεως καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 67 τῆς πολιτικῆς Δικονομίας πρὸς τὴν ἐπὶ Δικαστηρίου παράστασιν τοῦ ἐνάγοντος ἀπαιτούμενον συμφέρον.

Ἐπειδὴ πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς τοῦ ἐνάγοντος ἀπαιτήσεως καθίστατο ἀναγκαία καὶ ἡ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ κλήτευσις, ὅπως συναινέσῃ οὗτος, ἢ ἀποῤῥιπτομένων τῶν ἀντιῤῥήσεων αὐτοῦ, ἐὰν δὲν εὑρεθῶσι βάσιμοι, ὑποχρεωθῇ, ἀναγνωριζομένης τῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα ὀφειλῆς του, εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκχώρησιν τῆς ἐνασκουμένης ἀπαιτήσεώς του.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐνάγων Βοργίλος, ἀπαιτῶν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ προσβαλλομένου πλειστηριασμοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου τοῦ ὀθωμανοῦ Ταφίκμπεη, κυρίου τοῦ πλειστηριασθέντος κτήματος, παρέλειψε νὰ κλητεύσῃ αὐτὸν πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ὀφειλῆς του καὶ τῆς ἐντεῦθεν πρὸς ἐκχώρησιν τῆς ἐνασκουμένης ἀγωγῆς ὑποχρεώσεώς του· μὴ οὔσης δὲ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης δεκτῆς, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τῆς πρὸς τὴν δίκην ἀπέναντι τοῦ ἐναγομένου τρίτου νομιμοποιήσεώς του, καθίσταται ἀπαραίτητος διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἀγωγή του. Ἡ δὲ πρότασις αὐτοῦ περὶ χορηγήσεως προθεσμίας πρὸς κλήτευσιν τοῦ ὀφειλέτου Ταφίκμπεη δὲν στηρίζεται εἰς διάταξίν τινα τοῦ Νόμου.»

—Ἄλλοτε ἀνεφύη καὶ τὸ ἑξῆς θέμα. Οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τὰς ἀγωγὰς τοῦ ὀφειλέτου καὶ τίνι τρόπῳ;

Ὁ Α, ἔχων λαμβάνειν παρὰ τοῦ Β, κατέσχε συντηρητικῶς οἰκίαν τῆς Γ. συζύγου τοῦ ὀφειλέτου Β, καὶ ἐκίνησε κατ' αὐτῆς ἀγωγήν, διατεινόμενος ὅτι αὕτη ὀφείλει ὡρισμένον ποσὸν πρὸς τὸν ὀφειλέτην του σύζυγόν της Β, καὶ ἐζητήσατο νὰ πληρώσῃ αὕτη ὅ,τι ὀφείλει εἰς τὸν Β.—ἡ σύζυγος ἀντέτεινε λέγουσα ὅτι ἔπρεπε νὰ προκληθῇ ἐκχώρησις ὑπὸ τοῦ συζύγου, ν' ἀπευθυνθῇ δὲ καὶ κατὰ τοῦ συζύγου ἢ τῶν κληρονόμων του ἡ ἀγωγή, ἀφοῦ μάλιστα ἐγένετο κατάσχεσις, ἀλλ' ὁ ἐνάγων ἀντέταξεν ὅτι τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται καὶ μάλιστα ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ κληρονόμοι τοῦ συζύγου, παριστάμενοι ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν κατὰ

Ἀναγωγή (1).

§ 119[3]. Ἡ συνενοχὴ διανέμεται βραδύτερον μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὴν ἐνεχομένων; ἤτοι χωρεῖ ἐνταῦθα τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα; ἀπαντῶμεν καταφατικῶς· δηλαδή, ὅτι ἐὰν τις τῶν ἐν συνενοχῇ δανειστῶν λάβῃ ὁλόκληρον τὸ ὀφειλόμενον, ὀφείλει νὰ διανείμῃ αὐτὸ μετὰ τῶν συνδανειστῶν· καὶ ὅτι ἐὰν εἷς τῶν ἐν συνενοχῇ ὀφειλετῶν καταβάλῃ τὸ ὅλον, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν συνοφειλετῶν τὸ εις ἕκαστον ἀναλογοῦν μέρος τοῦ καταβληθέντος· ὅρα Παππαρ. περὶ ἐνοχ. § 318 ἐν ἀρχ.(2). Πρλ. Μακ. σελ. 313 τ. 2.

§ 120. Ἡ διανομὴ (ἀναγωγὴ) κατορθοῦται ἐπὶ τῆς παθητικῆς συνενοχῆς α) διὰ τῆς ἐκ τῆς εταιρίας ἀγωγῆς, ὅταν μεταξὺ τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἢ δανειστῶν ὑπάρχῃ εταιρικὴ σχέσις· β) διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὁσάκις ἐν τῇ συνενοχικῇ σχέσει περιέχεται ἐγγύησις τοῦ ἑνὸς συνοφειλέτου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ τὴν ὀφειλὴν καταβάλλων πράττει τοῦτο κατὰ μὲν τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος ὡς πρωτοφειλέτης, κατὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀναλογοῦν ὡς ἐγγυητὴς αὐτῶν· γ) διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· τὴν ἀγωγὴν ταύτην παρέχει

---

(1) Πρλ. Μακ. σελ. 185 τ. 2. Καλ. γ. σελ. 16—24.

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β. ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ὑπενοικιάσεως δημοτικῶν φόρων νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.

Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νομ. 1 § 13 Πανδ. (27. 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

(2) Παρλ Μολιτόρου § 1144 ἑπ. 1172 ἑπ. Καλ. γ § 27.

ὁ νόμος εἰς μόνον τὸν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ὑπεύθυνον ἐπίτροπον κατὰ τῶν συνεπιτρόπων αὐτοῦ, ὅταν καταβάλῃ ὁλόκληρον τὴν ὀφειλήν· δ) ὁ καθολικώτερος τρόπος τῆς διανομῆς τῆς ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν καταβληθείσης ὀφειλῆς μεταξὺ πάντων τῶν συνοφειλετῶν εἶναι ἡ εἰς τὸν καταβαλόντα ἐκχώρησις τῆς ἀγωγῆς τοῦ δανειστοῦ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη, καὶ ἂν δὲν γενῇ ἀληθῶς, ὑποτίθεται, κατὰ νομικὸν πλάσμα, γενομένη· ὥστε ὁ τὸ ὅλον καταβαλὼν ἐξ συνενοχῆς ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ ἐνάξῃ τοὺς συνοφειλέτας ἐπὶ ἀποδόσει τοῦ εἰς ἕκαστον ἐπιβάλλοντος μέρους, ὁσάκις ὁ δανειστὴς εἶχεν ἐκχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀγωγήν· (ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 328 καὶ 433 σημ. 13 καὶ 14) (1).

§ 120[2] Ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη ἐκχώρησις δὲν εἶναι δεκτὴ ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, οὕτινος ἡ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέωσις παρήχθη ἐκ δόλου, καθιεροῦται ὅμως οὐ μόνον ἐπὶ τῆς συνενοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς. (αὐτόθι).

§ 120[3] Ἐπὶ τῆς *ἐνεργητικῆς συνενοχῆς*, ἡ ἀνωτέρω διανομὴ κατορθοῦται ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας, ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς. (αὐτόθι).

§ 121. Γενομένης τῆς παραχωρήσεως ἐνοχῆς τινος εἰς τὸν Γ, δύνανται οἱ συνοφειλέται ν' ἀντιτάξωσι κατ' αὐτοῦ, ἀπαιτοῦντος τὴν πληρωμὴν, ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ πρέπει νὰ μειωθῇ, καθ' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς αὐτόν;

Γενομένου τοῦ χρέους διὰ κοινὴν ὠφέλειαν, ἤτοι διὰ πληρωμὴν κοινῶν χρεῶν, πᾶς καταβαλὼν εἰς τὸν δανειστὴν συνένοχος ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνοφειλέτου, ὡς ὠφελήσας αὐτὸν διὰ τῆς πληρωμῆς· νομ. 2 Κώδ. (8,40). Πολλῷ μᾶλλον ὁ μὴ καταβαλὼν συνοφειλέτης δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς μειώσεως τοῦ χρέους κατὰ τοῦ συνοφειλέτου αὐτοῦ, εἰς ὃν παρεχωρήθη ἡ συνενοχὴ, δι' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς τὸν συνοφειλέτην, διότι οὗτος, γενόμενος ἐκδοχεὺς τῆς ὅλης ἐνοχῆς, καίτοι ὢν συνένοχος καὶ ζητῶν τὴν πληρωμὴν τῆς ὅλης, πράττει δόλον ἀπέναντι τῶν συνενόχων του, μετὰ τῶν ὁποίων συνενέχεται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐνοχήν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14808 τοῦ 1857.

§ 122 Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐπενοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο

---

(1) Ὅρα κατωτέρω § 162 ἐπ.

Ἀναγωγή (1).

§ 119³. Ἡ συνενοχὴ διανέμεται βραδύτερον μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὴν ἐνεχομένων; ἤτοι χωρεῖ ἐνταῦθα τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα; ἀπαντῶμεν καταφατικῶς· δηλαδὴ, ὅτι ἐὰν τις τῶν ἐν συνενοχῇ δανειστῶν λάβῃ ὁλόκληρον τὸ ὀφειλόμενον, ὀφείλει νὰ διανείμῃ αὐτὸ μετὰ τῶν συνδανειστῶν· καὶ ὅτι ἐὰν εἷς τῶν ἐν συνενοχῇ ὀφειλετῶν καταβάλῃ τὸ ὅλον, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν συνοφειλετῶν τὸ εἰς ἕκαστον ἀναλογοῦν μέρος τοῦ καταβληθέντος· ὅρα Παππαρ. περὶ ἐνοχ. § 318 ἐν ἀρχ.(2). Πρλ. Μακ. σελ. 313 τ. 2.

§ 120. Ἡ διανομὴ (ἀναγωγὴ) κατορθοῦται ἐπὶ τῆς παθητικῆς συνενοχῆς α) διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας ἀγωγῆς, ὅταν μεταξὺ τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἢ δανειστῶν ὑπάρχῃ ἑταιρικὴ σχέσις· β) διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὁσάκις ἐν τῇ συνενοχικῇ σχέσει περιέχεται ἐγγύησις τοῦ ἑνὸς συνοφειλέτου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ τὴν ὀφειλὴν καταβάλλων πράττει τοῦτο κατὰ μὲν τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος ὡς πρωτοφειλέτης, κατὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀναλογοῦν ὡς ἐγγυητὴς αὐτῶν· γ) διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· τὴν ἀγωγὴν ταύτην παρέχει

---

(1) Πρλ. Μακ. σελ. 185 τ. 2. Καλ. γ. σελ. 16—24.

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β. ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ὑπενοικιάσεως δημοτικῶν φόρων νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.

Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νομ. 1 § 13 Πανδ. (27. 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

(2) Παρλ Μολιτόρου § 1144 ἐπ. 1172 ἐπ.Καλ. γ § 27.

ὁ νόμος εἰς μόνον τὸν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ὑπεύθυνον ἐπίτροπον κατὰ τῶν συνεπιτρόπων αὐτοῦ, ὅταν καταβάλῃ ὁλόκληρον τὴν ὀφειλήν· δ) ὁ καθολικώτερος τρόπος τῆς διανομῆς τῆς ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν καταβληθείσης ὀφειλῆς μεταξὺ πάντων τῶν συνοφειλετῶν εἶναι ἡ εἰς τὸν καταβαλόντα ἐκχώρησις τῆς ἀγωγῆς τοῦ δανειστοῦ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη, καὶ ἂν δὲν γενῇ ἀληθῶς, ὑποτίθεται, κατὰ νομικὸν πλάσμα, γενομένη· ὥστε ὁ τὸ ὅλον καταβαλὼν ἐξ συνενοχῆς ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ ἐνάξῃ τοὺς συνοφειλέτας ἐπὶ ἀποδόσει τοῦ εἰς ἕκαστον ἐπιβάλλοντος μέρους, ὁσάκις ὁ δανειστὴς εἶχεν ἐκχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀγωγήν· (ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπαῤ. περὶ ἐνοχῶν § 328 καὶ 433 σημ. 13 καὶ 14) (1).

§ 120[2] Ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη ἐκχώρησις δὲν εἶναι δεκτὴ ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, οὗτινος ἡ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέωσις παρήχθη ἐκ δόλου, καθιεροῦται ὅμως οὐ μόνον ἐπὶ τῆς συνενοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς. (αὐτόθι).

§ 120[3] Ἐπὶ τῆς *ἐνεργητικῆς συνενοχῆς*, ἡ ἀνωτέρω διανομὴ κατορθοῦται ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας, ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς. (αὐτόθι).

§ 121. Γενομένης τῆς παραχωρήσεως ἐνοχῆς τινος εἰς τὸν Γ, δύνανται οἱ συνοφειλέται ν' ἀντιτάξωσι κατ' αὐτοῦ, ἀπαιτοῦντος τὴν πληρωμήν, ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ πρέπει νὰ μειωθῇ, καθ' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς αὐτόν;

Γενομένου τοῦ χρέους διὰ κοινὴν ὠφέλειαν, ἤτοι διὰ πληρωμὴν κοινῶν χρεῶν, πᾶς καταβαλὼν εἰς τὸν δανειστὴν συνένοχος ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνοφειλέτου, ὡς ὠφελήσας αὐτὸν διὰ τῆς πληρωμῆς· νομ. 2 Κώδ. (8,40). Πολλῷ μᾶλλον ὁ μὴ καταβαλὼν συνοφειλέτης δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς μειώσεως τοῦ χρέους κατὰ τοῦ συνοφειλέτου αὐτοῦ, εἰς ὃν παρεχωρήθη ἡ συνενοχή, δι' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς τὸν συνοφειλέτην, διότι οὗτος, γενόμενος ἐκδοχεὺς τῆς ὅλης ἐνοχῆς, καίτοι ὢν συνένοχος καὶ ζητῶν τὴν πληρωμὴν τῆς ὅλης, πράττει δόλον ἀπέναντι τῶν συνενόχων του, μετὰ τῶν ὁποίων συνενέχεται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐνοχήν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14808 τοῦ 1857.

§ 122 Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐπενοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο

---

(1) Ὅρα κατωτέρω § 162 ἐπ.

Ἀναγωγή (1).

§ 119[3]. Ἡ συνενοχὴ διανέμεται βραδύτερον μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὴν ἐνεχομένων; ἤτοι χωρεῖ ἐνταῦθα τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα; ἀπαντῶμεν καταφατικῶς· δηλαδή, ὅτι ἐὰν τις τῶν ἐν συνενοχῇ δανειστῶν λάβῃ ὁλόκληρον τὸ ὀφειλόμενον, ὀφείλει νὰ διανείμῃ αὐτὸ μετὰ τῶν συνδανειστῶν· καὶ ὅτι ἐὰν εἷς τῶν ἐν συνενοχῇ ὀφειλετῶν καταβάλῃ τὸ ὅλον, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν συνοφειλετῶν τὸ εἰς ἕκαστον ἀναλογοῦν μέρος τοῦ καταβληθέντος· ὅρα Παππαρ. περὶ ἐνοχ. § 318 ἐν ἀρχ.(2). Πρλ. Μακ. σελ. 813 τ. 2.

§ 120. Ἡ διανομὴ (ἀναγωγὴ) κατορθοῦται ἐπὶ τῆς παθητικῆς συνενοχῆς α) διὰ τῆς ἐκ τῆς εταιρίας ἀγωγῆς, ὅταν μεταξὺ τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἢ δανειστῶν ὑπάρχῃ ἑταιρικὴ σχέσις· β) διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὁσάκις ἐν τῇ συνενοχικῇ σχέσει περιέχεται ἐγγύησις τοῦ ἑνὸς συνοφειλέτου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ τὴν ὀφειλὴν καταβάλλων πράττει τοῦτο κατὰ μὲν τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος ὡς πρωτοφειλέτης, κατὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀναλογοῦν ὡς ἐγγυητὴς αὐτῶν· γ) διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· τὴν ἀγωγὴν ταύτην παρέχει

---

(1) Πρλ. Μακ. σελ. 185 τ. 2. Καλ. γ. σελ. 16—24.

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β. ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ὑπενοικιάσεως δημοτικῶν φόρων νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως.

Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νομ. 1 § 13 Πανδ. (27. 3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

(2) Παρλ Μολιτόρου § 1144 ἐπ. 1172 ἐπ. Καλ. γ § 27.

ὁ νόμος εἰς μόνον τὸν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ὑπεύθυνον ἐπίτροπον κατὰ τῶν συνεπιτρόπων αὐτοῦ, ὅταν καταβάλῃ ὁλόκληρον τὴν ὀφειλήν· δ) ὁ καθολικώτερος τρόπος τῆς διανομῆς τῆς ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν καταβληθείσης ὀφειλῆς μεταξὺ πάντων τῶν συνοφειλετῶν εἶναι ἡ εἰς τὸν καταβαλόντα ἐκχώρησις τῆς ἀγωγῆς τοῦ δανειστοῦ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη, καὶ ἂν δὲν γενῇ ἀληθῶς, ὑποτίθεται, κατὰ νομικὸν πλάσμα, γενομένη· ὥστε ὁ τὸ ὅλον καταβαλὼν ἐξ συνενοχῆς ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ ἐνάξῃ τοὺς συνοφειλέτας ἐπὶ ἀποδόσει τοῦ εἰς ἕκαστον ἐπιβάλλοντος μέρους, ὁσάκις ὁ δανειστὴς εἶχεν ἐκχωρήσει αὐτῷ τὴν ἀγωγήν (ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 328 καὶ 433 σημ. 13 καὶ 14) (1).

§ 120² Ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη ἐκχώρησις δὲν εἶναι δεκτὴ ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, οὗτινος ἡ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέωσις παρήχθη ἐκ δόλου, καθιεροῦται ὅμως οὐ μόνον ἐπὶ τῆς συνενοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς. (αὐτόθι).

§ 120³ Ἐπὶ τῆς *ἐνεργητικῆς συνενοχῆς*, ἡ ἀνωτέρω διανομὴ κατορθοῦται ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας, ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς. (αὐτόθι).

§ 121. Γενομένης τῆς παραχωρήσεως ἐνοχῆς τινος εἰς τὸν Γ, δύνανται οἱ συνοφειλέται ν' ἀντιτάξωσι κατ' αὐτοῦ, ἀπαιτοῦντος τὴν πληρωμὴν, ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ πρέπει νὰ μειωθῇ, καθ' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς αὐτόν;

Γενομένου τοῦ χρέους διὰ κοινὴν ὠφέλειαν, ἤτοι διὰ πληρωμὴν κοινῶν χρεῶν, πᾶς καταβαλὼν εἰς τὸν δανειστὴν συνένοχος ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνοφειλέτου, ὡς ὠφελήσας αὐτὸν διὰ τῆς πληρωμῆς· νομ. 2 Κώδ. (8,40). Πολλῷ μᾶλλον ὁ μὴ καταβαλὼν συνοφειλέτης δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς μειώσεως τοῦ χρέους κατὰ τοῦ συνοφειλέτου αὐτοῦ, εἰς ὃν παρεχωρήθη ἡ συνενοχὴ, δι' ὅσον ἀναλογεῖ εἰς τὸν συνοφειλέτην, διότι οὗτος, γενόμενος ἐκδοχεὺς τῆς ὅλης ἐνοχῆς, καίτοι ὢν συνένοχος καὶ ζητῶν τὴν πληρωμὴν τῆς ὅλης, πράττει δόλον ἀπέναντι τῶν συνενόχων του, μετὰ τῶν ὁποίων συνενέχεται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐνοχήν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14808 τοῦ 1857.

§ 122 Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἐξαιτησάμενος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος ὡς συνεταῖρος ἐπὶ τῆς ἐπενοικιάσεως δημοτικοῦ φόρου νὰ καταβάλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ καθυστεροῦντος ποσοῦ, δι' ὃ κατεδιώκετο

---

(1) Ὅρα κατωτέρω § 162 ἐπ.

ὁ ἐνάγων, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσιν ἀλληλεγγύως. Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν ταύτης ἀνεφύη τὸ ἀνωτέρω ζήτημα· ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπόφασις πολ. 51 τοῦ 1866) ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐνάγων τότε μόνον ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ ἀλληλεγγύως συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἡμίσεως τῶν ὀφειλομένων, ὅταν αὐτὸς καταβάλῃ ἑκουσίως, ἢ ὅταν πληρωθῇ ἐκ τῆς περιουσίας του ὁλόκληρον τὸ καθυστερούμενον ποσόν. Νομ. 1 § 13 Πανδ. (27,3), καθ' ὃν χορηγεῖται πρὸς τὸν εἰς ὁλόκληρον συνοφειλέτην, τὸν καταδικασθέντα εἰς ὅλον τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ ἐκτελέσαντα τὴν ἀπόφασιν, ἀναγωγὴ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπιβάλλοντος ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

§ 123. Ὁ ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνοφειλέτου περὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος εἰς τοῦτον, πρὶν ἢ καταβάλῃ καὶ τοῦτο; ὄχι. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλίου 67 τοῦ 1857 ἐν νομικ. σ. 6229. πρλ. τὸν πρὸς γ. §.

§ 124. Ὁ ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τῶν τόκων, ὅσους ὑπὲρ τὸ μέτρον κατέβαλεν ὁ συνοφειλέτης αὐτοῦ; Ὅρα τὴν τελευταίαν σκέψιν τῆς 334 τοῦ 1853 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν νομ. σ. 5817.

§ 125. Ὁ ἀλληλέγγυος ὑπόχρεος, καταδικασθεὶς εἰς τὸ ὅλον τῆς ὑποχρεώσεως, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν κατὰ κεφαλὴν ἀναλογίαν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἀλληλεγγύους συνοφειλέτας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 166 τοῦ 49 (1).

§ 126 Κατὰ τὸν νόμον 14 § 15 Π (4, 2). 4 Β (20, 1) 4 1 (4,8) 21 Β (60, 10), ὁ ἕνεκα κολασίμου πράξεως καταδικασθεὶς ἀλληλεγγύως ὁμοῦ μὲ ἄλλους πρὸς ἀποζημίωσιν δὲν ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τῶν συναιτίων του, ὅταν δὲν κινῇ τὴν ἀγωγὴν ὡς ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων τοῦ παθόντος (2). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 215 τοῦ 55. Πρλ. ΑΠ. 60 τοῦ 55.

§ 127. Ἔνστασις διαιρέσεως.—Περὶ τῆς Νεαρᾶς 99 ὅρα Εὐρ. λ. Συναλλάγματα σ. 19. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 329. Καλλ. γ. § 28 (3).

---

(1) Σημ. ἐπρόκειτο περὶ ἐγγυητοῦ. Διὸ πρλ. τὰ περὶ ἐγγυήσεως.

(2) Πρλ. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 326. 425.

(3) Ἡ Νεαρὰ αὕτη προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πλείο-

§ 128. Ἄν τις ἀναλάβῃ ὡς ὀφειλέτης χρέος ἄλλου, καθίσταται προσωπικῶς ὑπόχρεος πρὸς τὸν δανειστὴν, ὅστις ἀκωλύτως δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν παρὰ τοῦ ἀναλαβόντος τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους τούτου. (Εἰσ. βιβλ. 3. τιτλ. 30 § 5. —Κωδ. Β. 8 τίτλ. 42. Ν. 8.—Ἁρμ. Βιβλ. 3. τιτλ. 5. § 84). ἄρα ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐγγυητῶν διατάξεις τῶν Νόμων, καθότι ἀναδεχθεὶς τὴν θέσιν τοῦ ὀφειλέτου ἔπαυσε νὰ ἦναι ἐγγυητής. Εἰς τὴν περὶ τούτου δὲ ἑρμηνείαν τοῦ ἐγγράφου ὁ Ἀρ. Παγ. δὲν ἐπεμβαίνει. ἀπόφ. Πολ. ἈΠ. 23 τοῦ 1850.

§ 129. Ἐπὶ ὀφειλῆς διαφόρων ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν, ἐξησφαλισμένης δι' ὑποθήκης, χωρεῖ ἡ τῆς διαιρέσεως ἔνστασις, ἥτις στηρίζεται εἰς τὴν 99 νεαράν; ὄχι, κατὰ τὴν 669 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ν. (νομ. σ. 6364)· ἡ νεαρὰ αὕτη δὲν ἔχει ἐνταῦθα ἐφαρμογὴν, καθότι αἱ διατάξεις αὐτῆς ἐφαρμόζονται ὅταν διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς καταδιώκωνται οἱ ἀλληλέγγυοι συνοφειλέται· ὅθεν ἀφ' οὗ ὁ εἷς τῶν ἀλληλεγγύων συνοφειλετῶν ἔδωκεν εἰς ὑποθήκην τινὰ τῶν κτημάτων του πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἔγκαιρον πληρωμὴν δανείου, ὁ δανειστὴς δύναται κατὰ τὰ ἄρθρα 15, 16, 19 26 34, 35. τοῦ Νόμου τῶν ὑποθηκῶν νὰ κατάσχῃ τὰ ἐνυπόθηκα καὶ πληρωθῇ ἐξ αὐτῶν τὸ ἀλληλεγγύως πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον δάνειόν του, καὶ δυνάμει τῆς ὁποίας ἔχει πραγματικῆς ἀγωγῆς, καὶ διότι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐπὶ τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων πηγαζούσης, ἐδάνεισε καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ πίστει τῆς προσωπικότητος τῶν δανεισθέντων. ὅρα τὴν ἐπ. §.

νες ἀναλάβωσι κοινὴν ὀφειλὴν, καὶ ἐκτὸς τούτου ἕκαστος αὐτῶν ἐγγυηθῇ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν πρὸς τὸν δανειστήν.

Ἐνταῦθα δύο τινα δύνανται νὰ συμβῶσι ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ὀφειλήν. Οἱ τοιοῦτοι ὀφειλέται ἢ οὐδὲν ὥρισαν περὶ τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς, ὅτε ἕκαστος ἐνάγεται κατὰ τὴν μοῖραν, καθ' ἣν ἐνέχεται· ἢ συγχρόνως ἕκαστος αὐτῶν ἀνέλαβεν εἰς ὁλόκληρον τὴν κυρίαν ὀφειλὴν, ὅτε ὁ δανειστὴς δύναται κατ' ἐκλογὴν νὰ ἐνάξῃ ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ὁλοκλήρῳ τῷ χρέει, ἀλλ' ὁ δανειστὴς ὀφείλει νὰ καλέσῃ εἰς τὴν δίκην καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ διαμένοντας ἀξιοχρέους συνοφειλέτας, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἱκανοποιήσωσι κοινῶς τὸν δανειστὴν ἀναλαμβάνοντες τὰ μέρη τῆς ὀφειλῆς τὰ ἀναλογοῦντα εἴς τε τοὺς ἀπόντας καὶ τοὺς ἀναξιοχρέους.

§ 130. Ἀλληλεγγυότης καὶ ὑποθήκη παρ' ἑνὸς μόνου χορηγηθεῖσα· ἤτοι περὶ τῆς ἐννοίας τῆς νεαρᾶς 99· ὅρα τὴν λ. ὑποθήκη, ἔνθα ἡ 316 τοῦ 64 πολ. ἀπ. ΑΠ. Ὅρα τὸν προηγ. §.

§ 131. Εἰς τὴν revue de legisl. (τόμ. 3 τοῦ φύλ. α. σ. 55) εὕρηνται ταῦτα. «Μεγίστη ἀμφισβήτησις ὑπάρχει ἂν ὁ δανειστὴς, ὅςις διὰ πράξεώς του κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ὑποκατάστασιν εἰς τὰς ἀσφαλείας, αἱ ὁποῖαι τῷ ἐχορηγήθησαν ἔκ τινος τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, ἀπόλλυσι τὴν ἀλληλέγγυον ἀγωγὴν κατὰ τῶν ἄλλων ὀφειλετῶν διὰ τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν ἐκεῖνο, ἡ μὴ πληρωμὴ τοῦ ὁποίου τῷ ἀποδίδεται· τὸ ἄρθρον 2037 τοῦ γ. κ. παραχωρεῖ τῷ ἐγγυητῇ τὴν ἔνστασιν cedendarum actionum καὶ οἱ συγγραφεῖς διατείνονται ὅτι τὴν ἔνστασιν ταύτην δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης. Τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Ποτιὲρ, des oblig, ἀρ. 275, 557, τοῦ Τουλλ. τ. 7 ἀρ. 172, τοῦ Δέλβινκουρ, τ. 2 σ. 717 σημ. 5, τοῦ Μερλ. yést de droit λέξ. solidarité § 5 τοῦ Ζαχ. τ. 2 σ. 293, 278 σημ, 40 καὶ τόμ. 3 § 429 σ. 165 σημ. 4 τοῦ Δουρ. τ. ἀρ. 382. οὕτως ἔλυσε τὸ ζήτημα καὶ τὸ ἀκυρωτικὸν δι' ἀποφ. τῆς 13 Ἰαν. 1816 (sir xvi, ι. 327), ὁ Τροπλ. ἐν τῷ περὶ Cautionnement συγγράμματι αὐτοῦ (§ 563;) ἀποκρούει τὴν ἰδέαν λέγων ὅτι τὸ ἄρθ. 2037 δὲν ἐφαρμόζεται τοῖς ἀλληλεγγύοις ὀφειλέταις. Μὲ τὴν γνώμην του συνᾴδουσι δύο ἀποφάσεις τοῦ Ἀκυρ. τῆς 5 δεκ. 1843 καὶ 13 Ἰον. 1852. ὁ Rodier (σ. 111 § 154 τοῦ συγγράμματος de la solitarité) ἀποκρούει τὴν γνώμην τοῦ Τροπλ. ἡμεῖς ἐδοξάσαμεν ἀείποτε, ὅτι ὁ ἀλληλέγγυος συνοφειλέτης, ὁ πληρόνων ὁλόκληρον τὸ χρέος, ἔχει δικαίωμα (ἄρθρ. 1251 ἀρ. 3 πολ. γ. κ) ὑποκαταστάσεως, ἡ ἀσφάλεια τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ διὰ πράξεως τοῦ πιστωτοῦ, χωρὶς νὰ ὑποτεθῇ οὗτος ὅτι παρητήθη τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀλληγγύου ἀπαιτήσεως· τὸ ἄρθρον 2037 ἐφαρμόζει εἰς τὴν εἰδικὴν περὶ ἐγγυήσεως περίπτωσιν τὴν γενικὴν ἀρχὴν, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ ὑποχρεούμενος νὰ πληρώσῃ δι' ἄλλου δὲν τὸ κάμνει, εἰμὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐγγυήσεις, αἱ ὁποῖαι τοῦ ἐξασφαλίζουν τὴν ἀπότισιν. Τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἄρθρ. 2037 δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀλληλ. ἐγγυητής. Τὸ ζήτημα ἐλύθη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Τροπλ. δι' ἀποφ. τῆς 6 Μαρτίου 1852 τοῦ ἀκυρ. δι' ἀποφ. τῆς 9 Ἰανουαρ. 1847. Τὴν γνώμην τοῦ Τροπλ. ἀποδοκιμάζει διὰ μακρῶν ὁ δικηγόρος Mourlon· ἴδε re crit. de legislation mars 1853, σελ. 290 ἑπ.

Ἕτεραί τινες περιπτώσεις ἀλληλεγγυότητος.

§ 132. Ὑπάρχει ἀλληλεγγύη μεταξὺ δύο ταμιῶν, διότι ὁ μὲν αὐτῶν δὲν ἐκράτησε τὸ εἰς χεῖράς του κατασχεθὲν ποσόν, ὁ δὲ ἕτερος, διαδεχθεὶς ἐκεῖνον, περιέπεσεν εἰς τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν; Ὅρα τὴν 2 σκέψιν τῆς 207 τοῦ 1854 πολ. ἀπ. τοῦ ΑΠ εἰς Εὐρ. λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν τόμ. κγ. σελ. 72 ἐπ.

§ 133. Οἱ ἐκτελέσαντες ἀδίκως ἀπόφασίν τινα, προσωρινῶς ἐκτελεστὴν, ὑπόκεινται ἀλληλεγγύως εἰς ἀποζημίωσιν; Εὐρ. τ. 5 σελ. 641 ἔνθα ἡ ἀπ. 4646 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 134. Ἐὰν οἱ τέκτονες, οἵτινες ἀλληλεγγύως ὑπεχρεώθησαν νὰ κτίσωσιν οἰκοδομήν τινα ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, δὲν πράξωσι τοῦτο ἅπαντες ἀπὸ κοινοῦ, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὁ ἰδιοκτήτης ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ τῶν μὴ συμπραξάντων, ἢ νὰ συμφωνήσῃ μὲ ἄλλους τέκτονας; ὅρα τὴν 687 τοῦ 58 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (νομ. σ. 6366).

§ 135. Ἡ κακὴ πίστις τῶν ἐναγομένων καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνη δὲν καθιστᾷ αὐτοὺς ἀλληλεγγύως συνοφειλέτας· οὐδ' ὑποβάλλει αὐτοὺς εἰς προσωπικὴν κράτησιν διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθ. 17627 τοῦ 1859.

§ 136. Οἱ μισθωταὶ ἐνέχονται ἀλληλεγγύως; ὅρα ἀπόφ. ἐφ. Ἀθην. 13460 τοῦ 1855 καὶ 16058 τοῦ 58. Πρλ. τὴν λ. Μίσθωσις.

§ 137. Τὰ δικαστικὰ δικαιώματα ὀφείλονται ἀλληλεγγύως, καὶ ὁ εὔπορος ὀφειλέτης ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ὅλον, ἐπιφυλαττομένου εἰς αὐτὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ πένητος. Ἀποφ. Πολ. Ἀρ. Π. 360 τοῦ 1840.

§ 138. Ὑπάρχει μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως νόμιμον τεκμήριον, ὅτι ὁ ἐμπρησμὸς τῆς οἰκίας προῆλθεν ἐκ σφάλματος τοῦ ἐνοίκου ὑποχρεωμένου οὕτω ν' ἀποδείξῃ τὸ τυχαῖον τοῦ ἐμπρησμοῦ, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρεώσεως;

Τὸ τεκμήριον τοῦτο χωρεῖ καὶ ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ κατοικῶσι διάφοροι ἐνοικιασταὶ, μὴ συνδεόμενοι διὰ κοινῆς τινὸς συμφωνίας;

Ἂν δὲν χωρῇ καθ' ὅλων ἀδιαιρέτως, χωρεῖ διαιρετῶς καθ' ἑνὸς ἑκάστου ἐφ' ὅσον μέρος κατέχει;

Εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεος; Ὅρα ἐφ. Δικαίου σελ. 16 ἐπ. καὶ τὰ ἐν τῇ συλλογῇ μου τὶς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσιν § 308.

§ 139. *Δωσιδικία.*—Έννοια τοῦ ἄρθρ. 22 § 2. τῆς πολ. δικ.—Ποῦ ὑπάγονται οἱ ἀλληλ. ὀφειλέται; Ἴδε εὑρ. τ. 4 σ. 244 § 236. Πρλ. τὴν λ. Δωσιδικία καὶ τὴν λ. ἐγγύησις εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον μέρος.

§ 140. Εἶναι ἁρμόδιον τὸ Πρωτοδικεῖον ἐπὶ ἀπαιτήσεως κατὰ πολλῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, ὅταν αὕτη ὁλόκληρος μὲν ὑπερβαίνῃ τὰς δρ. 300, τὸ ἐπιβάλλον δ᾽ ἑκάστῳ εἶναι κατώτερον τοῦ ποσοῦ τούτου;

Τὸ ἐν Ναυπλ. ἐφετεῖον (ἀπ. 843 τοῦ 1856) ἀπέφηνεν ὅτι τὸ Πρωτοδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον ἐπὶ τοιαύτης δίκης. Ἴδε τὴν ἀπόφασιν ἐν νομικῇ σ. 6199. παρ᾽ Εἰρ. 6. συλ. § 5 6

§ 141. Ὅταν εἷς ἐκ τῶν πολλῶν δανειστῶν κοινοῦ χρέους ἐναγάγῃ διὰ τὸ ὅλον, καὶ ἐπιδικασθῇ τὸ ὅλον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἡ καθ᾽ ὅλης τῆς ἀποφάσεως ἔφεσις ἐπιδίδεται νομίμως εἰς αὐτόν; Ὅρα τὴν λ. ἔφεσις § 405.

§ 142. Ἡ παρὰ τοῦ ὁμοδίκου κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως ὠφελεῖ καὶ τὸν ἕτερον ὁμόδικον; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 214 τοῦ 64.

§ 143. *Ἔνδικα μέσα.* Ἡ παρ᾽ ἑνὸς τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν χρῆσις τῶν ἐνδίκων μέσων ποίαν ἐπῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τοὺς λοιπούς; Οἰκ. § 232 σημ. 10. Ὅρα ἔφεσις· ἀναίρεσις.

§ 144. Ὁ ἀλληλέγγυος, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν, καθότι δὲν ἔχει ἄμεσον συμφέρον, δύναται ὅμως νὰ παρεμβῇ καὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ δανειστοῦ, παριστάμενος καὶ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, ἂν ὁ πρῶτος ἐξεκάλεσε τὴν ἀπόφασιν. ἀπ. τῆς 24 μαΐου 1839 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομικῇ σελ. 2085 Πρλ. τὴν λ. Παρέμβασις καὶ τὴν λ. Προσεπίκλησις.

§ 145. Ὅταν ἐνάγεται ὁ εἷς ἐκ τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, οἱ λοιποὶ συνυπόχρεοι δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μάρτυρες. Ὅρα τὴν λ. Μάρτυρες ἐπὶ τῶν πολ. δικῶν ἐν Εὑρ.

§ 146—156. Αἱ συμβαίνουσαι κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ἀποδείξεως ἀκυρότητες, ἕνεκα τῶν ἀλληλεγγύως ἐναγομένων, δὲν βλάπτουσι τὸν ἕτερον, ὅστις δὲν συνετέλεσεν εἰς αὐτάς· ὥστε ἂν ἦναι ἄκυρος ἡ μαρτυρία ὡς πρὸς τὸν ἕνα μόνον τῶν ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν, δὲν εἶναι ἄκυρος καὶ ὡς πρὸς τὸν ἕτερον. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 259 τοῦ 1858 (κυρ. τὰς 14713, 15068. 16849. 15974 ἐφ. Ἀθ.) περὶ ἧς ἐν λ. μαρτυρες.

§ 157. *Χρέη παλαιᾶς ἐθνικῆς Τραπέζης.* Ὅρα τὸν ἐν σ. 1. ἐφ Κυβερ. τοῦ 64 νόμον, Πρβ. Εὑρ. 22 σ. 27 § 41.

§ 158. Δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἡ ἀγωγή, δι' ἧς ζητεῖται ἡ πληρωμὴ χρέους τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12718 τοῦ 55, Πρλ. τῶν αὐτῶν ἐφ. ἀπόφασιν 5, 553 τοῦ 51.

§ 159. Τὸ ὅτι τὰ ἐκ τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης προερχόμενα χρέη ἦσαν χρέη τοῦ Δημοσίου· προκύπτει ἐκ τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς, δι' οὗ ἡ τότε Κυβέρνησις κύριον σκοπὸν προέθετο, ἵνα διὰ τῆς Τραπέζης ταύτης προμηθεύσῃ πόρους εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, καί, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν μετόχων, προσδιώρισε καὶ ὑπεθήκευσεν ἐθνικὰ κτήματα, καὶ ἀνεδέχθη ν' ἀναπληρώσῃ τοὺς τόκους, καὶ προσέτι προκύπτει ἐκ τῆς ἐν τῇ ογ'. συνεδριάσει ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἥτις θεωρεῖ αὐτὰ ὡς χρέη τοῦ Δημοσίου. Ἐκ τῶν διαταγμάτων δὲ τῆς πρώτης Μαρτίου 1833 καὶ 7 Μαΐου 1837 προκύπτει ὅτι καὶ τὰ χρέη ταῦτα, μέχρις οὗ κανονισθῶσιν ὑπὸ τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀφῃρέθησαν τῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων· ἄρα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσι τοιούτων ἀπαιτήσεων, μήτε νὰ τὰς ἐκδικάσωσι.— Ἀποφ. Πολιτ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1851.

§ 160. *Ἀνοικτὸς Τραπέζης λογαριασμός*. Ὅρα Εὐρ. 19 σ. 328 (Τράπεζα ἐθνική).—Εὐρ. 17 σελ. 37 ἐπ. 403 ἐπ. 434 ἐπ.

§ 161. Ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν τὸ ἐπὶ ἀνοικτῷ λογαριασμῷ ὑποσχεθὲν ὑπὸ τῆς Τραπέζης δάνειον; οὐχί. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 13,079 τοῦ 55 (1).

---

(1) Ἰδοὺ πῶς ἔχει αὕτη. « Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐφεσιβλήτου προσαγόμενον ὑπ' ἀρ. 657 συμβόλαιον τὸ μεταξὺ τούτου καὶ τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης συμφωνηθὲν δάνειον θέλει δοθῇ ἐπὶ πιςώσει δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ μὲ ὑποθήκην τῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ περιγραφομένων κτημάτων τοῦ δανειζομένου, καὶ ὑπὸ τοὺς ὅρους καθ' ἃ τοῦτο φέρει, ὅτι νὰ δύναται μὲν νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς πιστώσεως ταύτης ὅτε καὶ ὅπως δήποτε θελήσῃ, ὑπόσχεται ὅμως νὰ ὑποκύψῃ, εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις, ὅσας τὸ συμβούλιον τῆς τραπέζης κατὰ καιροὺς ἤθελεν ἀποφασίσει ἐπὶ τῶν ἀνοικτῶν λογαριασμῶν· ἡ δὲ Τράπεζα ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ 27 ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς, ἐπιφυλλάσσεται τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον τοῦ σήμερον (21 Μαρτ. 1655) ἐναγομένου τὴν πίστωσιν κτλ.

» Ἐπειδὴ οὕτως ἐχούσης τῆς μεταξὺ τῶν εἰρημένων καὶ τῆς

161[2] Δανείζειν κατὰ παραγγελίαν ἄλλου. Καλ. γ. § 183, 359 ἑπ. Παπ. § 405 σημ. 22 ἑπ. καὶ 422 σημ. 13 ἑπ. Θέμ. 3 σ. 146 ἑπ. Τροπ. cautionnement ἀρ. 532.

Τραπέζης συμφωνίας καὶ ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους ὑπαγομένης τῆς χορηγίας τοῦ προσημειωθέντος δανείου, οὔτε τὸ δάνειον αὐτό, ὡς ἐπὶ πιστώσει χορηγηθησόμενον, δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἀνήκει ἀπολύτως εἰς τὸν δανειζόμενον εἴτε ὁλόκληρον εἴτε ἐν μέρει, ἢ ὅτι οὗτος ἔχει ὡς πρὸς τοῦτο καὶ διὰ μιᾶς ἀποκτημένον κυριότητος δικαίωμα ἀπέναντι τῆς Τραπέζης, ἀλλ' οὐδὲ ἡ ἐπὶ πιστώσει καὶ δι' ἀνοικτοῦ λογαρ. ὑποσχεθεῖσα νὰ δανείσῃ Τράπεζα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως ὑπόχρεος εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ τοιούτου δανείου, ἤτοι ὁλοκλήρου διὰ μιᾶς, ἢ καὶ ἐν μέρει καὶ εἰς δόσεις ὅταν, κατὰ τὰς ἐν τῷ διαλειφθέντι δανειστικῷ συμβολαίῳ συμφωνίας καὶ ὅρους, ὁ μὲν δανειζόμενος ὑπόσχεται νὰ ὑποκύψῃ εἰς ὅλας τὰς ἀποφάσεις, ὅσας τὸ συμβούλιον τῆς τραπέζης κατὰ καιροὺς ἤθελεν ἀποφασίσει ἐπὶ τῶν ἀνοικτῶν λ/σμῶν, ἡ δὲ τράπεζα ἐπιφυλάσσεται δυνάμει τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς νόμου τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον τοῦ σήμερον ἐναγομένου τὴν πίστωσίν της· ἄλλως δὲ παραδεχομένου τοῦ ἀνοικτοῦ συστήματος, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, τοῦ ὅτι δύναται νὰ γένῃ κατάσχεσις ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται δανείου τῆς Τραπέζης πρὸς τὸν Κ. ὡς εἰς τὸν τελευταῖον ἀνήκοντα δῆθεν τοῦ ἐκ τούτου ποσοῦ, θέλει ἐπέλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ν' ἀναγνωρισθῇ δικαστικῶς ὅτι τὸ ἐπὶ πιστώσει δι' ἀνοικτοῦ λογαρ. χορηγητέον δάνειον ἀνήκει ἀμέσως καὶ διὰ μιᾶς εἰς τὸν δανειζόμενον καὶ μέλλοντα νὰ τὸ λάβῃ μόνον διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐνηργήθη παρὰ τῇ δανειζούσῃ τραπέζῃ κατάσχεσις παρ' ἄλλου· ἡ δὲ τράπεζα καὶ δυνάμει τῆς μετὰ τοῦ δανειζομένου συμφωνίας της ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον ἀποκλειουσα εἰς αὐτὸν ἑκάστοτε τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ὑποσχεθεῖσαν πίστωσιν· ὥστε ὀρθῶς τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος, καὶ διέταξε τὴν ἄρσιν τῆς παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης παρὰ τῇ Τραπέζῃ κατασχέσεως ὡς μὴ ὄντος κατασχετέου τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑποσχεθέντος ἐπὶ πιστώσει δι' ἀνοικτοῦ λογαρ. δανείου.

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν διὰ τὸ ὑπὸ τῆς Τραπέζης ὑποσχεθὲν εἰς τὸν Κ. δάνειον ἐνεγράφη ἤδη, πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς, καὶ ὑποθήκη, ἡ ἐγγραφὴ αὕτη οὔτε τὴν φύσιν τοῦ συμβολαίου, οὔτε τὰ δικαιώ-

161[3] Όταν ὁ Α λάβῃ παραγγελίαν παρὰ τοῦ Β νὰ δανείσῃ τὰ εἰς χεῖράς του χρήματα τοῦ Β, δύναται νὰ δανείσῃ ὁ Α καὶ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι· ἀλλ' ἂν ἐπί τινα ἔτη ἐγένετο μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ Β; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17528 τοῦ 59.

§ 162. *Ὁ δανειστὴς ἐνασκεῖ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ;*—Ἐν τῷ Ἰους. δ. κατηρτίσθη κατὰ μικρὸν ὁ κανὼν, ὅτι, ἐὰν ὁ δυνάμει τοῦ νόμου εἰς ἐκχώρησιν ὑποχρεούμενος δὲν ἐκτελέσῃ αὐτὴν, ὁ εἰς ἐκχώρησιν δικαιούμενος ἐνασκεῖ τὴν ἀγωγὴν ὡς πλαγιαστικὴν, ὡσανεὶ αὕτη ἀληθῶς ἐξεχωρήθη (1).

Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι (2) παραδέχονται, ὅτι δύναται ὁ δα-

ματα τῆς Τραπέζης δύναται νὰ μεταβάλῃ, ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν Κ. προσαποκτᾶται διὰ τούτου περισσότερον ἢ ἰσχυρότερον τὶ δικαίωμα, ὥστε νὰ δύνανται εἴτε οὗτος εἴτε ὁ δανειστὴς τοῦ Δ. νὰ ἐκβιάσωσι τὴνΤράπεζαν εἰς ἀπόδοσιν τοῦ ὑποσχεθέντος δανείου, ὅταν αὕτη δυνάμει αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ συμβολαίου τούτου συμφωνίας της ἔχῃ τὸ δικαίωμα εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ χρόνον κατὰ τὰ συμφέροντά της νὰ κλείσῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ Κ. ἀνοιχθεῖσαν πίστωσίν της· τοῦτο δὲ δύναται νὰ κάμῃ καὶ χωρὶς νὰ χορηγήσῃ τίποτε ἐκ τοῦ ὑποσχεθέντος δανείου, καὶ ὁ Κ. δὲν δύναται οὔτε δυνάμει τοῦ συμβολαίου τούτου νὰ ἐκβιάσῃ τὴν τράπεζαν εἰς χορηγίαν τοῦ ὑποσχεθέντος δανείου. Μὴ ἔχοντος δὲ τοιοῦτον δικαίωμα τοῦ Κ. ἕπεται ὅτι οὐδὲ ὁ δανειστής του Δ' δέν δύναται νὰ τὸ ἔχῃ. Ἑπομένως ὁ περὶ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθήκης ἐπαγόμενος ὑπὸ τοῦ Δ. ὅρκος εἶναι μάταιος καὶ ἀλυσιτελὴς καὶ ἡ περὶ τούτου πρότασίς του κατὰ συνέπειαν ἀποῤῥιπτέα».

(1) Πρλ. ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 328, IV Γ. § § 395 σημ. 32. 421 σημ. 133—135. § 433 σημ. 11. 15. Καλ. γ· § 409.

(2) Ὁ δανειστὴς δύναται, μὴ ὑπαρχούσης παραχωρήσεως ἐκ μέρους τοῦ ὑφειλέτου, νὰ ἐνεργήσῃ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ δικαιώματά του, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄνευ δικασ. ἀδείας;

Διὰ τῆς ἀπὸ 2 Ἰουλίου 1851 ἀποφάσεως τῆς ch. de req (Δαλλ. 52, 1, 20) ἀπεφασίσθη ὅτι τοιαύτη ἄδεια εἶναι περιττή· Démante (pro. τόμ. 2 ἀριθ. 596) πρεσβεύει τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἣν ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ Μαρκαδὲ (rev. crit τοῦ 1852 σ. 341 ἐπ.), ὅστις προσθέτει ὅτι τοῦ ῥωμ. δικ. ἡ διάταξις (διάτ. 2 Κώδ. quand fiscus—Πανδ. τεμ. 15 de re jud) ἀπαιτεῖ ἄδειαν.

νειστὴς νὰ ἐνασκήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ ἄνευ ἐκχωρήσεως, ἐν ᾧ οἱ ρ. ἀποδέχονται τὸ ἀξίωμα τοῦτο μόνον ὡς ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν πόλεων· τὸ ἀξίωμα δὲ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν καθιεροῖ καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία (1025 § 2 πολ.), ἐπιτρέπουσα τῷ δανειστῇ τὸ ἐνασκῆσαι πάντα τὰ τῆς περιουσίας δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου ὡς προφυλακτικὸν μέτρον, ἰδίως δὲ διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς καὶ τῆς εἰς χεῖρας τρίτου κατασχέσεως παρέχει τῷ δανειστῇ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐνασκήσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν τοῦ ἰδίου ὀφειλέτου ἀπαίτησιν, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἰδία δίκη περὶ ἐκχωρήσεως τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 433. Καὶ ὁ Καλλ. (γ § 409) φρονεῖ ὅτι ὁ δανειστὴς κινεῖ τὴν (ἐκχωρητέαν ἀγωγὴν προσεπικαλῶν εἰς τὴν δίκην τὸν ἀρχικὸν δικαιοῦχον.

§ 163. Ἡ δὲ νομολογία; Ἰδοὺ τί (καθ'ὅσον ἐγὼ γινώσκω) εὕρηται εἰς αὐτὴν (1).

α) Διὰ τῆς 16121 τοῦ 1858 οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται ἀπέρριψαν ἀγωγήν, ἣν ὁ ἔχων λαμβάνειν παρὰ τοῦ δήμου Ἀθηνῶν, διὰ κατάληψιν οἰκοπέδου του, ἐκίνησε κατ' ὀφειλέτου τοῦ δήμου, εἰπόντες ὅτι διὰ κατασχέσεως παρὰ τῷ τρίτῳ ἠδύνατο νὰ ἐνασκήσῃ τὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ δικαιώματά του.

§ 164. β) Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 17000 τοῦ 59, 17090 (νομ. μ. φ. 22) καὶ 17105 τοῦ 59 (2) οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται εἶπον

---

(1) Πρλ. ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν 8502; 9623, 9727 (ἥτις ἀπαιτεῖ ἐκχώρησιν)· 10665 τοῦ 53 (ἀπαιτοῦσαν νὰ ὑπάρχῃ ἐκχώρησις, ἢ νὰ κατέστη πένης ὁ ὀφειλέτης)· 9204 τοῦ 52 (ὅτι ἄνευ ἐκχωρήσεως δὲν δύναται νὰ κατάσχωσι παρὰ τρίτῳ κτῆμα ἀκίνητον, ὃ θεωροῦσιν ὡς ἀνῆκον τῷ ὀφειλέτῃ).

(2) Αὕτη ἔχει οὕτως. Ἐπειδὴ ὁ δανειστὴς ἐνασκῶν δυνάμει τοῦ ἄρθ. 1025 § 2 τῆς πολ. δικον. ὡς προφυλακτικὸν μέτρον, πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀπαιτήσεως, τὴν τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ ἐναντίον τρίτου ἀγωγήν, ἐνεργεῖ, κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ ἄρθρου διάταξιν, οὐχὶ ὡς κύριος τῆς ἐνασκουμένης ἀπαιτήσεως, ἀλλ' ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του καὶ ὑποχρέου εἰς ἀναγκαστικὴν πρὸς τοὺς δανειστάς του ἐκχώρησιν τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης.

Ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καθ' ὅσον εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοδυνάμως τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἢ νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων εἰς πολιτικὴν δίκην, ἄνευ ἰδίου καὶ ἀμέσου συμφέροντος, ἕπεται ὅτι ἡ πρὸς τὴν δίκην νομιμοποίησις

ὅτι ὁ ὀφειλέτης πρέπει νὰ προσκαλῆται· ἰδίως ὅτι ὁ ζητήσας τὴν ἀκύρωσιν τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του,

---

τοῦ ἐνάγοντος ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς δικαστικῆς καὶ ὑποχρεωτικῆς διὰ τὸν ὀφειλέτην ἀναγνωρίσεως τῆς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεως, ἄνευ τῆς ὁποίας καθίσταται ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ νομίμως ἀπέναντι τοῦ ἐναγομένου τρίτου, ἡ τοῦ ὀφειλέτου πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐκχώρησιν τῆς ἐνασκουμένης ἀγωγῆς ὑποχρεώσεως καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 67 τῆς πολιτικῆς Δικονομίας πρὸς τὴν ἐπὶ Δικαστηρίου παράστασιν τοῦ ἐνάγοντος ἀπαιτούμενον συμφέρον.

Ἐπειδὴ πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς τοῦ ἐνάγοντος ἀπαιτήσεως καθίστατο ἀναγκαία καὶ ἡ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ κλήτευσις, ὅπως συναινέσῃ οὗτος, ἢ ἀποῤῥιπτομένων τῶν ἀντιῤῥήσεων αὐτοῦ, ἐὰν δὲν εὑρεθῶσι βάσιμοι, ὑποχρεωθῇ, ἀναγνωριζομένης τῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα ὀφειλῆς του, εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκχώρησιν τῆς ἐνασκουμένης ἀπαιτήσεώς του.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐνάγων Βοργίλος, ἀπαιτῶν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ προσβαλλομένου πλειστηριασμοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου τοῦ ὀθωμανοῦ Ταφίκμπεη, κυρίου τοῦ πλειστηριασθέντος κτήματος, παρέλειψε νὰ κλητεύσῃ αὐτὸν πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ὀφειλῆς του καὶ τῆς ἐντεῦθεν πρὸς ἐκχώρησιν τῆς ἐνασκουμένης ἀγωγῆς ὑποχρεώσεώς του· μὴ οὔσης δὲ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης δεκτῆς, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τῆς πρὸς τὴν δίκην ἀπέναντι τοῦ ἐναγομένου τρίτου νομιμοποιήσεώς του, καθίσταται ἀπαραίτητος διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἀγωγή του. Ἡ δὲ πρότασις αὐτοῦ περὶ χορηγήσεως προθεσμίας πρὸς κλήτευσιν τοῦ ὀφειλέτου Ταφίκμπεη δὲν στηρίζεται εἰς διάταξίν τινα τοῦ Νόμου.»

—Ἄλλοτε ἀνεφύη καὶ τὸ ἑξῆς θέμα. Οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τὰς ἀγωγὰς τοῦ ὀφειλέτου καὶ τίνι τρόπῳ;

Ὁ Α, ἔχων λαμβάνειν παρὰ τοῦ Β, κατέσχε συντηρητικῶς οἰκίαν τῆς Γ. συζύγου τοῦ ὀφειλέτου Β, καὶ ἐκίνησε κατ' αὐτῆς ἀγωγήν, διατεινόμενος ὅτι αὕτη ὀφείλει ὡρισμένον ποσὸν πρὸς τὸν ὀφειλέτην του σύζυγόν της Β, καὶ ἐζητήσατο νὰ πληρώσῃ αὕτη ὅ,τι ὀφείλει εἰς τὸν Β.—ἡ σύζυγος ἀντέτεινε λέγουσα ὅτι ἔπρεπε νὰ προκληθῇ ἐκχώρησις ὑπὸ τοῦ συζύγου, ν' ἀπευθυνθῇ δὲ καὶ κατὰ τοῦ συζύγου ἢ τῶν κληρονόμων του ἡ ἀγωγή, ἀφοῦ μάλιστα ἐγένετο κατάσχεσις, ἀλλ' ὁ ἐνάγων ἀντέταξεν ὅτι τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται καὶ μάλιστα ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ κληρονόμοι τοῦ συζύγου, παριστάμενοι ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν κατὰ

ὤφειλε νὰ κλητεύσῃ καὶ τοῦτον πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ὀφειλῆς καὶ τῆς ἐντεῦθεν πρὸς ἐκχώρησιν τῆς ἀγωγῆς ὑποχρεώσεώς του·

πρῶτον δὲν ἀντιλέγωσιν.—Ἐπὶ τοῦ ζητήματος λοιπὸν τούτου οἱ ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐσκέφθησαν (ἀπ. 16609 τοῦ 58) οὕτως.

Ἐπειδὴ ὁ δανειστὴς δύναται μὲν κατὰ τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθ. 1025 τῆς πολ. δικονομ. νὰ ἐξασκῇ ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ, ὅλα τὰ δικαιώματά του, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ἐξασκήσεως ταύτης μὴ διαγραφόμενος ἄλλως διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου εἶναι ὁποῖος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐξασφαλιστικῶν καὶ ἐπιδιωκτικῶν τῶν ἰδίων τοῦ δανειστοῦ ἀπαιτήσεων μέτρων κατὰ τὰς περὶ ἐξασφαλίσεως καὶ ἀποτίσεως τῶν χρεῶν διατάξεις τῆς πολ. Δικονομίας, τουτέστι μέτρα μὲν ἐξασφαλίζοντα ἁπλῶς τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου χωρὶς ν' ἀφαιρεθῇ τι αὐτοῦ, οἷόν ἐστι Π. Χ. τὸ τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης, δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀφειλέτου του κατὰ κανόνα, καθ' ὃν καὶ ἄκοντα νὰ ὠφελήσωμέν τινα δυνάμεθα· (Ν. 39 Π. 3. 5.)—ὅπου δὲ πρόκειται νὰ ἀποστερήσῃ ὁ δανειστὴς τὸν ὀφειλέτην ἀπαιτήσεώς του κατὰ τρίτου, λαμβάνων αὐτὸς αὐτήν, πρὸς ἀπότισιν τῶν κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεών του, τὸ τοιοῦτον μέτρον δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τοῦ δικαστηρίου, εἰμὴ ἐν γνώσει τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἑκουσίως συναινοῦντος, ἢ ἀναγκαζομένου δικαστικῶς νὰ θεωρήσῃ κῦρος ἔχον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πληρωμῆς μέτρον, διότι τοὐναντίον ἤθελεν ἀντίκεισθαι εἰς τὰς περὶ πληρωμῆς χρεῶν διατάξεις τῆς πολ. Δικονομ. καθ' ἃς οὐδέποτε ὁ δανειστὴς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀφειλέτου του καὶ αὐτοδυνάμως ἐκ τῆς ὀφειλετικῆς περιουσίας νὰ πληρωθῇ δύναται, ἀλλ' ἡ πληρωμὴ γίνεται ἢ ἑκουσίως ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, ἢ κατὰ διαταγὴν τοῦ δικαστηρίου ἐκδοθεῖσαν ἐν γνώσει τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐν δίκῃ κατ' αὐτοῦ, ὅτε ἡ πληρωμὴ γίνεται καθ' ὃν τρόπον διαττάτει ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἢ δηλαδὴ μόνον διὰ κατασχέσεως καὶ ἐκποιήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου κατεχομένης καὶ παρ' αὐτῷ εὑρισκομένης περιουσίας του, ἐὰν αὐτὸς ὁ ὀφειλέτης τὴν πληρωμὴν νὰ ἐνεργήσῃ μόνον διατάττεται, ἢ καὶ δι' ἄλλου προσώπου, ἐὰν τὸ Δικαστήριον, κυροῦν κατάσχεσιν παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ τοῦ ὀφειλέτου τῶν πρὸς τοῦτον ὀφειλομένων ἐνεργηθεῖσαν, διατάττει οὕτω τὸν ὀφειλέτην νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του διὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰ προεκτεθέντα τὸ δικάσαν δικαστήριον ὤ-

τούτου δὲ μὴ γενομένου, ἡ ἀγωγή του ἀπαράδεκτος ἐστίν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17105· ἡ ἔνστασις χωρεῖ καὶ αὐτεπαγγέλτως Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17000 τοῦ 59. Περιττὴ δὲ καθίσταται ἡ τοῦ ὀφειλέτου πρόσκλησις, ὅταν οὗτος ἐμφανίζηται. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16609.

§ 165. γ) Ὁ Ἀρ Πάγος εἶπεν, ὅτι ὁ ἀγοράσας κτῆμά τι καὶ πωλήσας αὐτὸ εἰς τρίτον πρὶν ἢ τῷ παραδοθῇ ἡ νομή, λογίζεται πωλήσας τὰς ἕνεκα τοῦ κτήματος κεκτημένας ἀγωγάς, ὑποχρεούμενος ἄλλως εἰς ἐκχώρησιν αὐτῶν. Ἀπ. 22 τοῦ 59. Κατ' αὐτήν, ὁ δικαιούμενος εἰς ἐκχώρησιν δύναται νὰ κινήσῃ κατὰ τοῦ ὑποχρέου τὴν ἐκχωρητέαν ἀπαίτησιν, προσεπικαλῶν εἰς τὴν δίκην τὸν εἰς ἐκχώρησιν ὑπόχρεον. Ἰδοὺ ἡ 22 τοῦ 59 (1). (Πρλ. ἀπόφασιν Πολ. ΑΠ. 132 τοῦ 59.)

φειλε νὰ θεωρήσῃ τὴν ἐνάγουσαν δανείστριαν ὡς δυναμένην νὰ κινήσῃ τὴν προκειμένην ἀγωγήν, ἐὰν ὁ κληρονόμος τοῦ ὀφειλέτου της λαβὼν γνῶσιν αὐτῆς συναινῇ ἑκουσίως εἰς τὴν ἐν ὀνόματί του ἐξάσκησιν τῆς κατὰ τῆς ἐναγομένης ὀφειλετρίας αὐτοῦ ἀγωγῆς του καὶ νὰ διατάξῃ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 69 τῆς πολ. Δικονομίας τὴν ἐμφάνισιν τοῦ κληρονόμου, ἀφ' οὗ ὁμολογουμένως δικαστικὴ ἀπόφασις ἐπιτρέπουσα τὴν ἐξάσκησιν ταύτην δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ ἀγωγὴ δὲν ἐγένετο κατὰ τὰς περὶ κατασχέσεως διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομ. ἀλλ' ἀμέσως κατὰ μόνης τῆς ἐναγομένης, ὡς ἐξ ὀνόματος τοῦ κληρονόμου δανειστοῦ αὐτῆς δυνάμει τοῦ ἄρθρου 1025 ἐδάφιον 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας· τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 771 συμβόλαιον δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐπιδίωξιν τῶν ἀγωγῶν τοῦ κληρονόμου ὀφειλέτου διὰ τὸν λόγον ὅτι δι' αὐτοῦ τὴν πληρωμὴν αὐτὸς μόνος ὁ ὀφειλέτης νὰ ἐνεργήσῃ ὑπεχρεώθη καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἡ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένη καὶ παρ' αὐτῷ εὑρισκομένη περιουσία, δυνάμει τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, νὰ κατασχεθῇ καὶ ἐκποιηθῇ ἠδύνατο.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐμφανιζομένου ἤδη τοῦ κληρονόμου τοῦ ὀφειλέτου Κ. Μαυρίκου διὰ τοῦ δικαστικοῦ κηδεμόνος του καὶ συναινοῦντος εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀγωγῆς του, περιττὴ καθίσταται οὕτω δικαστικὴ διαταγὴ πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους διὰ τῆς ἐναγομένης ὀφειλετρίας. ἥτις ἀναγκαία ἐστιν, ὡς εἴρηται, ὅπου ὁ ὀφειλέτης δὲν συναινεῖ εἰς τὴν πληρωμὴν ταύτην, καὶ ἡ πρόσκλησις τοῦ νῦν ἐμφανιζομένου κληρονόμου, ἣν τὸ Πρωτοδικεῖον παρέλιπε νὰ διατάξῃ (argum. Ν. 39 (3, 5).

(1) Ὁ δωρεοδόχος, μὴ παραδοθέντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, δὲν

Ἐπειδή, καθὰ ἐσκέφθη ὁ Ἀρ. Πάγος καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 68 ἀποφάσεώς του, ὁ Π. Οἰκονομόπουλος πωλήσας εἰς τὸν Ν. Πονηρόπουλον τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀγοράσει παρὰ τοῦ Δημοσίου ἐργαστήριον, περὶ οὗ ἡ δίκη, πρὶν παραδοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ νομὴ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, λογίζεται πωλήσας τὰς ἕνεκα τοῦ κτήματος κεκτημένας ἀγωγὰς κατὰ τοῦ Δημοσίου, καὶ ἂν ὑποτεθῇ δὲ ὅτι ἐπώλησε μόνον τὸ κτῆμα, πάλιν εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἐκχώρησιν πάσης ἕνεκα τοῦ πωληθέντος ἀνηκούσης αὐτῷ ἀγωγῆς· κατὰ δὲ τὸ ἐν ἰσχύει δίκαιον, Κωδ. (4. 10) 2. Βασιλ. (24. 3.) 6. Κ. (4. 15) 5. καὶ ἄρθρ. 69. καὶ 1025 ἐδ. 2 πολ. δικονομίας, ὁ δικαιούμενος ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκχώρησιν ἀπαιτήσεως, δύναται νὰ κινήσῃ κατὰ τοῦ ὑποχρέου τὴν ἐκχωρητέαν ἀπαίτησιν καὶ χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ προηγουμένως ἰδίαν δίκην περὶ ἐκχωρήσεως κατὰ τοῦ εἰς ἐκχώρησιν ὑποχρέου, ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ προσεπικαλέσῃ αὐτὸν εἰς τὴν περὶ τῆς ἐγχωρητέας ἀγωγῆς δίκην, ἵνα νομιμοποιήσῃ ἑαυτὸν κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἀγωγῆς ταύτης· ὅθεν δύνανται οἱ κληρονόμοι τοῦ δευτέρου ἀγοραστοῦ νὰ κινήσωσι κατὰ τοῦ πρώτου πωλητοῦ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τοῦ Δημοσίου, τὰς διὰ τῆς πωλήσεως μετενεχθείσας αὐτῷ ἀγωγὰς τοῦ πρώτου ἀγοραστοῦ ὡς ἐκδοχεῖς αὐτοῦ, δυνάμει ἐκχωρήσεως ἣν αὐτὸς ὁ νόμος συνάγει ἐκ τῆς πωλήσεως ἐκείνης, προσεπικαλοῦντες εἰς τὴν δίκην καὶ τὸν ἴδιον αὐτῶν πωλητήν, ἵνα κανονισθῇ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἐναγόντων τὸ δικαίωμα τῶν τελευταίων τούτων τοῦ ὑπερασπίζειν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὰς ἀρχικῶς εἰς τὸν Σ. Οἰκονομόπουλον ἀνηκούσας ἀξιώσεις κατὰ τοῦ Δημοσίου· εἶναι δὲ περιττὴ ἡ κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ αὐτοῦ Οἰκονομοπούλου παροῦσα δίκη, καθ' ἣν ζητεῖται ἡ καταδίκη αὐτῶν εἰς τὴν ἐκχώρησιν τῶν εἰρημένων ἀγωγῶν, ἀφοῦ δυνάμει τοῦ νόμου λογίζεται αὕτη γενομένη. Ἀπ. πολ. Α. Π. 22 τοῦ 59.

δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου. Ἐν περιπτώσει δὲ μεταγενεστέρας ἐκχωρήσεως τῆς ἀγωγῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα, πρέπει νὰ ἐκτίθηται ὁ λόγος τῆς ἐκχωρήσεως (523 § 3 πολ.). Ἀπ. πολ. 309 τοῦ 63.—Κατὰ τὸν νόμον 9 Κωδ. (4 39) καὶ νόμ. 52 Βασ. (19. 4) ἐκχωροῦνται καὶ αἱ πραγματικαὶ ἀγωγαί, ἃς δύναται νὰ κινήσῃ χρησίμως ὁ ἐκδοχεύς, καὶ ἂν δὲν παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα· ὥστε ἀδιάφορον ἐνταῦθα ἂν δὲν ἐγένετο παράδοσις. Ἀπ. πολ. 156 τοῦ 54. Πρλ. τὴν 35 τοῦ 66 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν.

166. Ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου δύναται νὰ κινηθῇ ἡ διεκδικητικὴ κατὰ τοῦ κατόχου τοῦ κτήματος ἀγωγή, ἡ ὁποία ὅμως δὲν δύναται νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν περὶ ἀποδόσεως τῆς προικός. (537 Πολ. Δικ.) Ἀπόφ. Πολ. ΑΠ. 227 τοῦ 1865.

§ 167. Ὁ δανειστὴς δύναται νὰ λάβῃ ἀπ' εὐθείας κατὰ τοῦ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι κατέχοντος κτῆμά τι (ὅπερ ἐκεῖνος θεωρεῖ ὡς ἀνῆκον εἰς τὸν ὀφειλέτην του) μέτρα ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως; ὄχι· ὅταν τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του δὲν ἦναι εἰσέτι ἀπειλημμένα, οὐδ' ἔλαβεν οὗτος τὴν κυριότητα καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ κτήματος, ὁ δανειστής του ὀφείλει, κατὰ τὸ Ῥωμ. δ. νὰ ζητήσῃ προηγουμένως παρὰ τοῦ ὀφειλέτου του νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὴν ἐναντίον τοῦ τρίτου κατόχου τῆς οἰκίας διεκδικητικὴν ἀγωγήν του, καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα νὰ προβῇ ἐγκύρως εἰς τὰ μέτρα ταῦτα. 1025, 1026 πολ. δικ.—Ἀπ. ἐφ, Ἀθ. 13397 τοῦ 1855.

§ 167[2] Δύναταί τις, ἐνεργῶν τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του, νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ συνεταίρου τούτου, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀντιμισθίας του; (1) Ὅρα τὴν τελευταίαν αἰτολ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 58 τοῦ 49.

§ 167[3] Ὁ δανειστὴς πτωχεύσαντός τινος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν, ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, κατὰ ὀφειλέτου του, (τοῦ πτωχεύσαντος, δηλαδή); ὅρα ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10,796 τοῦ 1853.

§ 167[4] Ὁ δανειστὴς δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ ὀφειλέτου του, καὶ χωρὶς νὰ σημειώσῃ ἐν αὐτῇ ῥητῶς τὸ «ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του»; ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10729 τοῦ 1853 σ. κ. (Καλεβρᾶς καὶ Αἰνιάν.).

§ 167[5] Ὅταν ὁ δανειστὴς ἔσχεν ἀπόφασιν καταδικάζουσαν τὸν ὀφειλέτην του, δύναται ἐκεῖνος, (ἐξασκῶν τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου καθ' ὅσον συντελεῖ τοῦτο πρὸς ἐξασφάλισιν, διατήρησιν ἢ ἀπόλαυσιν τοῦ δικαιώματός του) νὰ ζητήσῃ τὴν ἐκχώρησιν κτήματος, ἥν τινα (ἐκχώρησιν) ἐδικαιοῦτο νἀπαιτήσῃ ὁ ὀφειλέτης. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11445 τοῦ 1858.

§ 167[6] Τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ τοὺς ὀφειλέτας τῶν ὀφειλετῶν του; Ἴδε ἀπόφασιν 10137 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

Ἡ 10137 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ προκύπτει, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἀνέλαβε νὰ πληρώσῃ αὐτὸς πρὸς τὸ Δημόσιον τὸ περὶ οὗ διαλαμβάνει τὸ ἔγγραφον αὐτὸ χρέος· ἑπομένως τὸ Δημόσιον ἔχει τί

τλον εκτέλεστον κατ' αὐτοῦ, καὶ ἠδύνατο διὰ τοῦτο νὰ λάβῃ ἀναγκαστικὰ πρὸς ἐκτέλεσιν μέτρα.

''Επειδὴ διὰ νὰ ἦναι ἐκτελεστὸν τὸ ἔγγραφον αὐτὸ, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τοῦ δημοσίου, διότι τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ εἶναι φύσεως μονομεροῦς, ἀφοῦ τὸ δημόσιον δὲν ἀναδέχεται δι' αὐτοῦ ὑποχρέωσιν τινά· ἄλλως τε δὲ ὁ ἐκκαλῶν ἐξετέλεσεν ἐν μέρει τὸ ἔγγραφον αὐτὸ, κατὰ τὸν μὴ ἀμφισβητούμενον ἰσχυρισμὸν τοῦ Δημοσίου, καὶ ἑπομένως ἡ ὡς πρὸς τοῦτο ἔνστασις θεωρεῖται κεκαλυμμένη (1).

Ἐπειδὴ (ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ) ὡμολόγηται ὅτι ὁ ἐκκαλῶν εἶναι ὑπενοικιαστὴς ἐπί τινα ἐποχὴν τοῦ ἀντικειμένου, ἐξ οὗ πηγάζει ἓν μέρος τοῦ ζητουμένου ποσοῦ, ὡς πρὸς τοῦτο δὲ τὸ μέρος τὸ δημόσιον, κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ νόμου, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ τὸν ὀφειλέτην τοῦ ὀφειλέτου του (ὡς προκύπτει ἐκ τῶν νόμων τοῦ Κώδ. quando fiscus, vel pr.vtus debitoris sui dsbitores devenire possit (4, 15), συνδυασμένων μὲ τὸ τεμ. 3 § 8 τῶν Πανδεκτῶν (49, 14) καὶ ἂν ἤθελεν ὑποτεθῆ ὅτι ὁ ἐκκαλῶν δὲν ἀνέλαβε, διὰ τοῦ εἰρημένου συμβολαίου, νὰ πληρώσῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ δημόσιον τὸ ζητούμενον ποσόν· ὑπόθεσις ἀνυπόστατος κατὰ τὰ προεκτεθέντα.

« 167¹ Ἡ περὶ ἐκχωρήσεως τῆς ἀγωγῆς αἴτησις δύναται νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν κυρίαν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν; (1025 537 πολ); ὅρα ἕνωσις ἀγωγῶν (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον παράρτημα).

§ 168. Σύμφωνον περὶ τόκου. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 405 σημ. 32 ἐπ. καὶ § 343—345.—Εὐρ. τ. κά. λ. ὑπερημερία.

§ 169. Ὅταν ὁ Α ἐπλήρωσε χρέος τοῦ Β πρὸς τὸν Γ, καὶ ἀνεδέχθη (ὁ Α) τὰ δικαιώματα τοῦ τελευταίου (τοῦ Γ), ὑπολογίζονται ὡς πρὸς τὸν Α οἱ τόκοι, ὅσους ὁ Γ ἔφθη λαβών;— ἡ 12655 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ δικάσαντος Δικαστηρίου τὸ ὑπ' ἀρ. 1912 συμβόλαιον ὡς περιλαμβάνον συμφωνίαν περὶ ἀνανεώσεως χρέους, δι' ἀντικαταστάσεως δανειστῶν γενομένης, διότι ἥ τε σύμπραξις τοῦ ἐντολοδόχου τοῦ πρώτου δανειστοῦ Ἔλσεν, τοῦ ἀντικαταστάτου δανειστοῦ, ἡ ὕπαρξις καὶ τῶν νέων συμφωνιῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ χρέους, τῶν μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 8²

τοῦ ἐκδοχέως γενομένων διὰ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, ἀρκούντως ἐμφαίνουσι τὸν σκοπὸν τῶν εἰρημένων συμβαλλομένων τοῦ νὰ διομολογήσωσιν ἀνανέωσιν τοῦ χρέους δι' ἀντικαταστάσεως τοῦ δανειστοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ πληρώσας τὸ χρεος τοῦ Φ εἰς τὸν δανειστήν, παρόντος τοῦ ὀφειλέτου τούτου καὶ συναινοῦντος, θεωρεῖται, κατὰ νόμον, ὡς κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ τὴν πληρωμὴν ἐνεργήσας, καὶ διὰ τοῦτο ἡ περὶ ἧς ἡ δίκη ἀπαίτησις αὐτοῦ δὲν ταυτίζεται μὲ τὸ παλαιὸν δάνειον, ἀλλ'εἶναι δάνειον, πηγάζον ἐκ πληρωμῆς χρέους του, γενομένης ὑπὸ τοῦ, ὡς ἐντολοδόχου αὐτοῦ. Ὅθεν οὐχ' ἧττον ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ Δικαστήριον περὶ τῆς τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ χρέους ἐνστάσεως, μὴ καταλογίσαν τοὺς εἰς τὸν δανειστὴν πληρωθέντας τόκους, ἀλλὰ τὸν τόκον ὡς ἀρξάμενον θεωρῆσαν ἀπὸ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ χρέους. τεμ. 5 § 5 (44, 4.)—τεμ. 6 § 2 νόμ. 18 § 9 (17, 1) — νόμ. 19 § 4 (3, 51). — Απ. ἐφ. Ἀθ· 12655.

§ 170. Δάνειον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου συνομολογούμενον. Παπ. § 401 σημ. 9 ἐπ. Πρλ. τὰ ἐν λ. Χρέος (ναυτ. δάνειον).

§ 171. Δάνειον μετὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ πλοίου. ΑΠ. 126 τοῦ 50 ἐν λ. χύσις.

§ 172. Δάνειον διὰ παίγνια. Παπ. § 417 σημ. 13. Πρλ. Εὑρ. λ. χαρτοπαίγνια.

§ 173. Η εἰς τὰ δανειστικὰ συμβόλαια μνεία *θέλω πληρώσει εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς τὴν διαταγήν του* εἶναι ἄσκοπος; Παπ. περὶ ἐνοχῶν γ. § 433 σημ. 7. Καλ. γ § 408. Πρλ. ἀνωτ.

§ 174. *Παραγραφὴ χρεῶν*. Πρλ. λ. Παραγραφή.

§ 174² Ἐπὶ δανείων ἀτόκων, ὑπὸ ὅρον (cum petiero) ἀπαιτητέων μετὰ 3 μῆνας ἀπὸ τῆς ἀπαιτήσεως, ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ παραγραφή; Εὑρ. λ. Παραγραφὴ § 15. ζαϐ. 5 σ. 315 ἐπ. (1).

§ 174³ Οἱ δανεισταὶ τοῦ ὀφειλέτου τοῦ ἔχοντος δικαίωμα συντάξεως, ἐντὸς πόσου χρόνου δύνανται νὰ κάμωσι τὴν ἀπαίτησιν; ΑΠ. 92 τοῦ 64 ἐν λ. Παραγραφή.

§ 174⁴ Ποίου τόπου παραγραφὴ χωρεῖ ὅταν πρόκηται περὶ συναλλαγματικῆς ἐκδοθείσης ἐν Μελίττῃ, πληρωτέας ἐν Ἑλλάδι;

---

(1) Πότε ἄρχεται ἡ παραγραφὴ ἐπὶ δανείων; Παπ περὶ γεν. ἀρχῶν § 489 ἐπ.

ἡ ἐν Ἑλλάδι ὡρισμένη. Ὡς πρὸς τὰ συναλλάγματα ἰσχύουσιν οἱ νόμοι τοῦ διὰ τὴν πληρωμὴν αὐτῶν προσδιορισθέντος τόπου καὶ οὐχὶ οἱ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν. (τεμ. 21 Πανδ. de oblig. et act. καὶ τεμ. 19 de jud. τῶν Πανδ). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 45 τοῦ 1842.

§ 174[5] *Χρέη ἐμπορικά. Ἀνανέωσις.*—Πότε τὸ δάνειον θεωρεῖται ὡς ἐμπορικόν; ΑΠ. 41 τοῦ 52. 198 τοῦ 65. Πρλ. λ. ἁρμοδιότης ἐμπορική.

§ 175[6] Διὰ τῆς ἀνανεώσεως, τὸ ναυτοδάνειον καθίσταται ἁπλοῦν δάνειον· ἴδε ἀπ. 10512 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν εὑρ. τ. 10 λ. *ναυτοδάνειον*. Πρλ. λ. Χρέη (ναυτ. δάνειον).

§ 175[7] Δάνειον συνομολογηθὲν ὑπ' ἀνήλικος ἢ γυναικὸς ἄνευ τῶν νομίμων διατυπώσεων. Καλ. 4 § 362. ὅρα Ἐπίτροποι, καὶ ἀπ. πολ. ΑΠ. 207 τοῦ 67, καθ' ἣν, ἀκύρου οὔσης τῆς συμβάσεως, ἀδιάφορόν ἐστι ἂν δὲν ἐπῆλθε βλάβη (1221 Ἰονίου Κωδ.) καθότι τὸ ἄρθρ. τοῦτο πραγματεύεται εἰδικῶς μόνον περὶ τῆς ἀγωγῆς πρὸς διάῤῥηξιν συμβάσεως, ἣν ὁ χειράφετος συνῆψεν ἁπλῶς καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ.—Πρλ. ΑΠ. 3 τοῦ 68 καὶ λ. χειραφέτησις.

§ 175[8] Διὰ τοῦ νόμου 28 τοῦ Κοινοβουλίου Κερκύρας κατηργήθησαν ὡς πρὸς τὴν Κέρκυραν καὶ Παξοὺς τὰ ἄρθρα 4 καὶ 7 τοῦ 22 νόμου τοῦ Α'. Κοινοβουλίου καὶ ὑπεβλήθησαν καὶ τὰ πρὸς τοὺς χωρικοὺς δάνεια εἰς τὰς περιοριστικὰς διατάξεις τοῦ 22 νόμου· ὥστε καὶ οὗτοι ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα τοῦ νόμου τούτου· τὰ ἔγγραφα οὖν τὰ περὶ δανείων κηρύσσονται ἄκυρα. ΑΠ. πολ. 15 τοῦ 68.

Διάφορα περὶ τῶν δανειστῶν (1).

§ 175[8] *Τελεσιδικία.*—Ἀποφάσεις ἐκδοθεῖσαι ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἰσχύουσιν ὡς πρὸς τοὺς δανειστάς; εὑρ. λ. τελεσιδικία § 80 ἐπ.

§ 176. Δανειστῶν προνόμια εἰς τὸ περὶ συνδρομῆς δανειστῶν

(1) Σημ. ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς ἄλλα μέρη, ἔνθα γίνεται ἡ δέουσα μνεία· σημειοῦται δὲ περίληψις ἐνταῦθα μόνον ὑπομνήσεως χάριν.

ποῖος νόμος διέπει; Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 66 1; Χρονικὰ ὅρια τῆς ἰσχύος τῶν νομικῶν ὁρισμῶν. αὐτ. § 581—603 ἐπ. Πρλ. τὰς λ. ἐνέχυρα· ὑποθῆκαι.

§ 177. Δανεισταὶ παρεμβαίνουσι καὶ ἀνακόπτουσιν εἰς τὰς περὶ διαζ. δίκας; Ὅρα § 213 σημ. 9 ἐκδ. 2. ὅρα τὰς λ. Γάμος, χωρισμός.

§ 178. Δανεισταὶ δύνανται νὰ συστήσωσι διαιτησίαν; Οἰκ. § 221 σημ. 1 ἐκδ. 2. Εὑρ. λ. Συνυποσχετικόν.

§ 179. Δανεισταὶ ἐκαλοῦσιν; Ὅρα Οἰκ. § 232 σημ. 3—5 ἐκδ. 2. ὅρα τὴν λ. ἔφεσις.

§ 180. Δανειστῶν παρέμβασις. εὑρ. λ. παρέμβασις καὶ εὑρ. 14 λ. προσεπίκλησις ἐν σ. 131 λ. Δανεισταί; Πρλ. Οἰκ. § 247 ἐκδ. 2.

§ 181. Οἱ δανεισταὶ ζητοῦσι τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων; Οἰκ. § 212. εὑρ. λ. χωρισμὸς κτημάτων.

§ 182. Προτείνουν ἀκυρότητας; Οἰκ. § 212 σημ. 8. ὅρα εὑρ. λ. Ἀκυρότητες (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον μέρος) καὶ λ. τρίτοι.

§ 183. Δανεισταὶ ἐνεχυρακοὶ ἔχουσι νομικὴν διακατοχήν; Οἰκ. § 185 σημ. 2.

§ 183[2] Πρλ. τὴν λ. κατάσχεσις.

Ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ προτείνων ὅτι ἄλλος ἐνυπόθηκος δανειστὴς (τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου) κατέσχε καὶ κτῆμα, ἐφ' οὗ δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη του. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7427 τοῦ 1850 ἐν λ. ὑποθήκη.

§ 184. *Κατάσχεσις*. Ὅταν ὁ ὀφειλέτης παρέδωκεν εἴς τινα τῶν δανειστῶν ἐμπορεύματα εἰς ἐνέχυρον χρέους του, δύναται ἄλλος δανειστὴς νὰ τὰ κατάσχῃ; Ναί· ἀλλ' ἐκεῖνος ἔχει προνόμιον νὰ πληρωθῇ κατὰ πρῶτον. Τροπλ. περὶ ἐνοχ. § 458. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 13432 τοῦ 55.

§ 185. *Κατάσχεσις*.—Ὁ δανειστὴς δύναται ν' ἀνακόψῃ κατάσχεσιν ἐνεργηθεῖσαν ὑπὸ ἑτέρου δανειστοῦ ἐπὶ περιουσία, τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου κατασχεθείσης ἤδη, διότι ἔχει συμφέρον νὰ μὴ αὐξήσωσι τὰ ἔξοδα, τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο εἶναι ἀνεξάρτητον τοῦ περὶ ἀναγγελίας. Ἀπόφασις Πολ. ΑΠ. 275 τοῦ 64.

§ 186. *Κατάσχεσις*. Οὐδεὶς νόμος ὑποχρεοῖ τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς νὰ παρευρίσκωνται αὐτοπροσώπως εἰς τὸν πλειστηριασμὸν καὶ νὰ προτείνωσιν ἀμέσως κατ' αὐτῶν τὰς ἀντιρρήσεις των, διὰ τὰς τυχὸν γενομένας παραβάσεις, ἀλλὰ δύνανται νὰ πράξωσι τοῦτο καὶ μετὰ τὴν κατακύρωσιν. ΑΠ. 265 τοῦ 1853 Πρλ. τὴν λ. Κατάσχεσις.

§ 186[2] *Κατάσχεσις ἐπικαρπίας.*—Δυναμένου τοῦ ἔχοντος δικαίωμα ἐπικαρπίας ἐπὶ χρηματικῆς ἀπαιτήσεως νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐξόφλησιν αὐτῆς δι' ἀγωγῆς, δύνανται καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ νὰ τὴν κατάσχωσι πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐπικαρπίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 98 τοῦ 56. Πρλ. τὴν λ. Κατάσχεσις.

§ 187, Actio de in rem verso. Περὶ τούτου ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Ὅρα ΑΠ. 68 τοῦ 48, Καλ. 6. § 401. 407.

§ 187[2] Οἱ δανεισταὶ τοῦ συζύγου, καὶ ἂν δὲν ἦσαν τοιοῦτοι καθ' ὃν καιρὸν συνωμολογήθη ἡ προίξ, δύνανται νὰ προσβάλωσι τὸ περὶ συνομολογήσεως ἔγγραφον ὡς εἰκονικόν; Ὅρα ΑΠ. 235 τοῦ 57. ΑΠ 263 τοῦ 52 ἐν λέξ. ὑπομνήματα, καὶ τὴν συλλογήν μου περὶ τοῦ βάρους τῶν ἀποδείξεων ἐν § 211.

§ 188. Οἱ δανεισταὶ τῶν συζύγων μέχρι τίνος δύνανται ν' ἀνακόψωσι τὴν περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀπόφασιν; ἴδε τὴν λ. *χωρισμὸς κτημάτων.*

§ 189. Ὅταν ἀπόφασίς τις προσβάλῃ τὰ τῆς κυριότητος ἐπὶ κτήματος δικαιώματά τινος, διὰ τῆς ἐγγραφείσης ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκης, ἔχει ὁ οὕτω προσβαλλόμενος δικαίωμα ἀνακοπῆς; οἱ δὲ δανεισταί του; ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 15381, ἐν λ. τρίτου ἀνακοπὴ (εὑρ. κ σελ. 75 ἐπ).

§ 190. Ἔχουν ἀγωγὴν κατὰ τῶν φορτωτῶν; Ἴδε εὑρ. τόμ. 11 σελ, 106 καὶ τ. 14 σελ. 192 ἔνθα ἡ 2686 τῶν ἐν Ἀθ' ἐφ.

§ 191. Δύναται ὁ σύζυγος, ἄρα καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ, νὰ αἰτήσωσι παρὰ τῆς συζύγου, μετὰ τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων ἕνεκα ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου, ὅσα αὕτη τυχὸν ὀφείλει πρὸς τὸν σύζυγον. νομ. 29 Κωδ. (5, 12)—διατ. 116 Βασιλ. (29, 1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 130 τοῦ 58, κυρ. τὴν 15668 καὶ 15851 ἐφ. Ἀθ. (1),

§ 192. Οἱ δανεισταὶ τοῦ συζύγου δύνανται νὰ κατάσχωσι προικῴαν οἰκίαν διὰ τὰς ἐπ' αὐτῆς δαπάνας τοῦ συζύγου, ἀφ' οὗ ἡ οἰκία περιῆλθεν εἰς τὰ τέκνα; οὐχί· ἔχουσιν ὅμως ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως. ΑΠ. 148 τοῦ 60 (2). Πρλ. ΑΠ. 49 τοῦ 50.

---

(1) Ὁ δανειστὴς συζύγου ἐπὶ ἐνεχύρῳ κινητῶν προικῴων ἀδιατιμήτων πραγμάτων, δύναται ν' ἀπαλλοτριώσῃ ταῦτα ἰσχυρῶς πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους;

Ἡ γυνὴ δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα; Ὅρα τὴν 890 τοῦ 1857 ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. ἐν νομ. σ. 6271.

(2) Πρβλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10912 ἐν λ. Δαπάναι. Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ δαπάνη; ΑΠ. 130 τοῦ 50 ἐν λ. Μάρτυρες, καὶ ἐν λέξ. Ἔξοδα (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον μέρος).

§ 193. Περὶ διαφόρων ἄλλων προτάσεων (εἰκονικότητος, ἀκυρότητος κτλ.), ἃς οἱ δανεισταὶ δικαιοῦνται νὰ ὑποβάλωσιν, ὅρα Εὑρ. κ. σ. 44—64.

§ 194. Ποῖα μέσα ἀποδείξεως συγχωροῦνται τοῖς δανεισταῖς; Ὅρα ΑΠ. 409 τοῦ 52, 101 τοῦ 62, 290 τοῦ 63, 225 τοῦ 66, Πρβ. Εὑρ. 5 σ. 567. Εὑρ 20 σ. 1—43.

§ 195. Ὁ ἐντολοδόχος ἀποτελεῖ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον μετὰ τοῦ ἐντολέως καὶ δὲν θεωρεῖται τρίτος ἀπέναντι τοῦ μετὰ τοῦ ἐντολοδόχου συναλλαξαμένου· ὑπόθες ὅτι τὸ πρὸς τὴν Κ. δάνειον ἐγένετο παρὰ τοῦ Γ ὡς ἐντολοδόχου καὶ ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Α, ὁ Α δὲν θεωρεῖται ὡς τρίτος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 254 τοῦ 55, κυροῦσα τὴν 12422 ἐφ. Ἀθ.

§ 196. Ὁ ἐπὶ ἐνεχύρῳ καὶ ὑποθήκῃ δανείζων ποῖα δικαιώματα ἀπέκτα κατὰ τὸ ὀθωμ. δίκαιον; ἴδε ἀπ. ΑΠ. 55 τοῦ 1851.

§ 197. Χρέος ἐπὶ ἀντιχρήσει. ἴδε τὴν λ. ἀντίχρησις καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13433.

§ 198. Δάνεια ἐνυπόθηκα καὶ προσωπικά. Διατριβὴ (ἥτις δὲν ἔχει πλέον εἰμὴ ἱστορικὴν σημασίαν ὡς πρὸς τὰς ὑποθήκας) ἐν θέμ. τόμ. 5 σ. 365 ἐπ.

§ 199. Εἰκονικότης δανείου. Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15525 τοῦ 57 ἐν λ. ὑποθήκη.

Πρὸς σύστασιν τῆς εἰκονικότητος δανειστικοῦ τινὸς συμβολαίου δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἔλλειψις τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀναφερομένου ἐν αὐτῷ ποσοῦ, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται καὶ ἄλλα περιστατικά, ὁ δὲ προτείνων τὸ κυρίως συστατικὸν αὐτῆς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ καὶ ὅτι τὸ δανειστικὸν ἔγγραφον δὲν περιέχει οἱασδήποτε ὑποχρεώσεως αἰτίαν, καὶ νὰ ὁρίσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐγένετο ἡ εἰκονικότης; Ὅρα ἀποφ. πολ. ΑΠ. 31 τοῦ 1851 καὶ ἀποφ. 6347 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐπικυρωθεῖσαν ὑπ' ἐκείνης.

§ 200. Ὁ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστὴς ἐνέχεται ἐκποιῶν τὸ κτῆμα; ΑΠ. 287 τοῦ 50. Πρλ. ἐκνίκησις.

§ 201. Ὁ δανειστὴς ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ ὅ,τι τοῦ ὀφείλεται ἀπὸ προσώπου, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔκαμε συμφωνίαν τινά· Ὅρα τὴν λ συναλλάγματα § 586².

§ 202. Ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πληρωμὴν χρέους τινὸς εἴτε ἕνεκα συνομολογηθείσης αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεώς τινος, ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλλος τις ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, ἐνέχεται; ἴδε νόμον

43 (12, 2) καὶ 1 καὶ 2 (16, 7) τῶν Πανδ. ἀπ. Πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 1854.

§ 202[2] Πληρωμαὶ γενόμεναι ἀπὸ κατωτέραν ἀρχὴν, πρὸς πληρωμὴν ἐντάλματος ἀτάκτου, ἰσχύουσιν; Ὄχι. ἀπ. ΑΠ. 150 τοῦ 1837 ἣν ἴδε ἐν εὑρ. τ. 1 σ. 3.

§ 202[3] Νόμος ἐφαρμοστέος. Ὅταν τὸ δάνειον συνήφθη μὲν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀνενεώθη δὲ κατὰ τὸ 1823, ἐφαρμοστέος ἐστὶν ὁ ἑλληνικὸς νόμος. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 276 τοῦ 60. Πρλ. Παπ. περ. γεν. ἀρχῶν § 688 ἐπ.

§ 202[4] Ἡ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ 1862 ἀμνηστεία περιλαμβάνει καὶ τὰς χρηματικὰς ποινὰς, περὶ ὧν ἐγένετο ἀνανέωσις καὶ ἀναγνώρισις ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος, συνομολογήσαντος νὰ τὰς πληρώσῃ εἰς δόσεις καθὸ ὑπαχθείσας εἰς τὸν περὶ παλαιῶν χρεῶν νόμον; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 354 τοῦ 67. Ὅρα τὰς λ. ἀμνηστεία· χάρις· χρηματικαὶ ποιναί.

§ 202[5]· Εἰς τὸν ἔμπορον καὶ τραπεζίτην πληρόνεται μὲν δικαίωμα προμηθείας καὶ προεξοφλήσεως, ἀλλ' ὅταν οἱ τοιοῦτοι δανείζουν χρήματα ἀλλότρια, πληρόνουν κατὰ διαταγὴν ἄλλου, προεξοφλοῦν συναλλαγματικὰς καὶ τοιαῦτα, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἁπλῶς κάμνουν κοινὰ διὰ τῶν χρημάτων τὰ δάνεια· διὰ νὰ ὑπάρχῃ δὲ νόμιμον τὸ τῆς προμηθείας καὶ προεξοφλήσεως δικαίωμα, ἀπαιτεῖται ἡ πρᾶξις τοῦ ἐμπόρου ἢ τοῦ τραπεζίτου νὰ φέρῃ ἀδιαφιλονεικήτως τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐμπορικῆς πράξεως καὶ νὰ ἦναι φύσει ἐμπορική. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 103 τοῦ 1849.

§ 202[6] Ἀνανέωσις δύναται νὰ λάβῃ χώραν καὶ ὁσάκις νέος δανειστὴς ἐμβαίνει εἰς τὴν θέσιν τοῦ παλαιοῦ, ὅταν ὁ τελευταῖος παραχωρῇ τὴν ἀπαίτησίν του εἰς τὸν πρῶτον, μεθ' οὗ ὁ ὀφειλέτης συνάπτει νέαν ἐνοχήν. ἀπ πολ ΑΠ. 136 τοῦ 1855 κυροῦσα τὴν 12655 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. — Πρλ. τὴν λ. Ἀνανέωσις. Διὰ τῆς παραχωρήσεως χρέους τινὸς δὲν γίνεται ἀνανέωσις αὐτοῦ διὰ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ προσώπου τοῦ δανειστοῦ. Ἀπ. 1270 τοῦ 1839 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 203. *Παυλιανὴ ἀγωγή.* Ποῖα δικαιώματα χορηγοῦνται τοῖς δανεισταῖς διὰ τῆς Παυλιανῆς ἀγωγῆς; Ὅρα Εὑρ. λ. Παυλιανὴ ἀγωγὴ τ. 12 σελ. 236 ἐπ. Καλ. γ. § 607 ἐπ. Παπ. § 451. Ζαχ. εἰς τὰς σελίδας, περὶ ὧν ἐν Εὑρ. 12 σελ. 36. Ἐνταῦθα προσθ. ταῦτα.

§ 204. Πᾶσα ἐκποίησις γενομένη παρὰ τοῦ ὀφειλέτου πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν του δύναται νὰ προσβληθῇ παρ' αὐτῶν ἀδιαφόρως ἂν ἦναι δωρεὰ γενομένη παρὰ συζύγου λόγῳ θανάτου

καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ δωρεῶν νὰ ὑπάρχῃ δόλος καὶ ἐκ μέρους τοῦ λήπτορος (1). ἀποφ. πολ. ΑΠ. 95 τοῦ 50. Πρλ. τὴν λ. Δωρεαί.

§ 205. Οἱ δανεισταὶ τοῦ δωρητοῦ δύνανται, ζῶντος ἔτι αὐτοῦ, νὰ προσβάλωσι τὸ τῆς δωρεᾶς ἔγγραφον; ΑΠ. 235 τοῦ 57. Πρλ. Δωρεά. Παυλιανὴ ἀγωγή.

§ 206. Ἡ ἀγωγή, δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἀνατροπὴ τῆς πρὸς βλάβην τοῦ ἐνάγοντος γενομένης δωρεᾶς, οὖσα προσωπικὴ κινεῖται (Π. ν. 9 (42.8) κατὰ τοῦ ὠφεληθέντος ἐκ τῆς δολίας παραχωρήσεως τοῦ ὀφειλέτου, οὐχὶ δὲ κατὰ τοῦ τρίτου κατόχου. ἀπ. πολ. ΑΠ. 95. τοῦ 50. Πρλ. τὴν λ. Δωρεαί.

§ 207. Κατὰ τὸν Νόμον (Πανδ. (42 8) Νομ. 17. § 1. Νομ. 6. § 11) πᾶς δανειστὴς δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον πᾶσαν συμφωνίαν γενομένην μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου του καὶ τρίτου τινὸς πρὸς καταδολίευσιν αὐτῶν τῶν συμφερόντων τοῦ δανειστοῦ καὶ ν' ἀποτείνῃ τὴν ἀγωγήν του ἀπευθείας κατὰ τοῦ τρίτου, ὅστις δύναται, συμφώνως μὲ τ' ἄρθρα 70 καὶ 72 τῆς Πολ. Δικον. νὰ προσεπικαλέσῃ εἰς τὴν δίκην τὸν ὀφειλέτην, παρ' οὗ ἔλαβε τὸ πρᾶγμα· δὲν δύναται ὅμως νὰ ὑποχρεώσῃ εἰς τοῦτο τὸν δανειστήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 95 τοῦ 1850 κυρ. τὴν 6441 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 208. Εἰς τί συνίσταται ὁ δόλος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἀνατρέπονται τὰ πρὸς περιγραφὴν τῶν δανειστῶν μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τρίτου συνομολογηθέντα; Ὅρα Ἀπ. ΑΠ. 319 τοῦ 64.

§ 209. Ὁ δανειστής, ὑπαρχούσης ἄλλης περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, τοῦ μεταβιβάσαντος μέρος τῆς περιουσίας του εἰς τρίτον, δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν μεταβίβασιν. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 1849. Πρλ. τὴν λ. Παυλιανὴ ἀγωγὴ ἐν § 29.

§ 210. Ὁ δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτελῶν τὰ δικαιώματα τοῦ τελευταίου, δύναται νὰ ζητήσῃ ὥστε συμβόλαιόν τι, γενόμενον εἰκονικῶς μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τρίτου τινός, νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ ὄν, χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεως ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ εἰκονικότης ἐγένετο πρὸς καταδολίευσιν αὐτοῦ. Ἀπόφ. Πολ. ΑΠ. 48 τοῦ 1849 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 2. ἐδαφ. τοῦ 1025 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας ὁ δανειστὴς δύναται νὰ ἐκτελῇ τὰ δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ πρὸς ἐξασφάλισιν, διατήρησιν ἢ ἀπόλαυσιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων· ἄρα καθὼς ὁ ὀφειλέτης δύναται ἔχων

(1) Π. τεμ. 1 καὶ 6 § 11 καὶ 13 (42. 8).

τὰ νόμιμα πρὸς ἀπόδειξιν μέσα νὰ ζητήσῃ ὥστε συμβόλαιόν τι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τρίτου τινος γενόμενον εἰκονικῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ὄν, οὕτω καὶ ὁ δανειστὴς τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτελῶν τὰ δικαιώματα τοῦ τελευταίου, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ὁσάκις ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου, ἥτις εἶναι ὑπόχρεως εἰς τοὺς δανειστὰς ἀκόμη καὶ τοὺς χειρογράφους, εἰκονικῶς μετεβιβάσθη εἰς τρίτον χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεως νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ εἰκονικότης ἐγένετο πρὸς καταδολίευσιν αὐτοῦ, καθόσον διὰ τῆς ἀποδείξεως τῆς εἰκονικότητος πρόκειται νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπεξεδύθη τῆς κυριότητος τοῦ πράγματος, τοῦ ὁποίου μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον μετεβίβασεν εἰς ἄλλον τὴν ἰδιοκτησίαν· παραδεχθέντος δὲ τοῦ ἐφετείου, κατὰ συνέπειαν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἰω. Γκιλιώνη προσαχθεισῶν ἀποδείξεων, ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου Ἰω. Γκιλιόνη καὶ τοῦ Μιχαὴλ Χρυσοχόου συμβόλαιον ἀγοραπωλησίας διαφόρων κτημάτων ἐγένετο εἰκονικῶς, καὶ ἂν ὄχι ὀρθῶς κατὰ τὸν ἀναιρεσείοντα, τὸ ἐφετεῖον σκέπτεται προσέτι ὅτι εἰς τὴν εἰκονικότητα ὑπάρχει ὁ δόλος, ὅτι ἡ εἰκονικότης ἐγένετο πρὸς καταδολίευσιν τοῦ δανειστοῦ Ἰω. Γκιλιώνη, χωρὶς περὶ τούτου νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν καὶ ὅτι ὁ διεκδικῶν πράττει δόλον, τὸ διατακτικὸν ὅμως τῆς ἀποφάσεως στηρίζεται νομίμως εἰς τὴν παραδεχθεῖσαν εἰκονικότητα καὶ ἑπομένως ἡ ἀπόφασις δὲν εἶναι ἀναιρετέα ἂν καὶ περιέχῃ μὴ ὀρθὰς σκέψεις, καθότι αὗται εἶναι ἐκ περισσοῦ».

§ 211. Ὁ δανειστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ ἔνστασιν περὶ ἀκυρότητος συμβολαίου, τὸ ὁποῖον ὁ ὀφειλέτης του συνέταξε παραχωρῶν μέρος τῆς περιουσίας του; Ὅρα τὴν **2** σκέψιν τῆς **130 84** τοῦ **55** ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **212.** Δύνανται οἱ δανεισταὶ νὰ προσβάλωσι τὴν διανομὴν ὡς δολίαν; ἴδε τὴν λ. Διανομή.

§ **213.** Ἡ Α. κατέσχε κτῆμά τι ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ ὀφειλέτης της εἶχε δικαίωμα δεσποτείας ἐπ' αὐτοῦ· ἡ Β ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν διεκδικοῦσα τὸ κτῆμα ὡς ἴδιον, ἀλλ' ἡ Α ἀντεπρότεινεν ὅτι ὁ ὀφειλέτης της παρέλιπε ν' ἀποκτήσῃ τὸ κτῆμα αὐτό, ἐν ᾧ κατὰ νόμον περιήρχετο αὐτῷ. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ δανειστὴς ἔχῃ δικαίωμα νὰ προτείνῃ ὅτι ὁ ὀφειλέτης αὐτοῦ παρέλιπε ν' ἀποκτήσῃ ἐπαχθὲν αὐτῷ κέρδος; Ὁ ΑΠ. (ἀπόφ. **115** τοῦ **49**) ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα, ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἔχῃ καὶ ἄλλην περιουσίαν. Π. (**42, 8**) ν. **6.** Π. (**38, 5**) ν. **1 § 6.** — ὅρα κατ' § **219.**

§ 214. Δι' ἐξαιρετικῆς διατάξεως τῶν αὐτοκρατόρων δὲν ἐπιτρέπεται δάνειον πρὸς ὑπεξουσίους. Μακεδονικὸν δόγμα. Συνέπειαι αὐτοῦ. Τίνες βοηθοῦνται; Ἐξαιρέσεις. Καλ. γ. § 152—155. Μακ. § 398 α. (1).

Ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ τοῦ Οὐελλειανείου δόγματος ἡ πλάνη, ἐξ ἧς ὁ δανειστὴς ἀγνοεῖ ὅτι συνάπτει σύμβασιν ἀπαγορευομένην, ἀποτρέπει τὴν ἀκυρότητα; Παπ. περὶ γενικῶν ἀρχῶν § 285.

Περὶ τοῦ θέματος τούτου, ὡς καὶ περὶ τῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται ὅταν πρόκηται περὶ δανείων ὀρφανικῶν χρημάτων, θέλω ὁμιλήσει ἐν οἰκείῳ τόπῳ εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον μέρος.

§ 215. Χρέη αὐλικά ὅρα ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 1244.

§ 216. Καλοῦνται οἱ ἐνυπόθηκοι, προκειμένου περὶ ἀφαιρέσεως ἰδιοκτησίας λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης; Καλ. § 205.

§ 217. Οἱ δανεισταὶ παρίστανται εἰς τὴν περὶ διανομῆς; Καλλ. 2 § 187.

§ 218. Ποίας προτάσεις δύνανται νὰ κάμωσιν οἱ ὀφειλέται, τουτέστιν οἱ ἐναγόμενοι; ὅρα εὑρ. κ. σ. 44—63 (2).

§ 219. Ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται μὲν ν' ἀπαλλοτριώσῃ τὴν ἤδη κεκτημένην περιουσίαν του, ἢ νὰ τὴν ἐλαττώσῃ διαθέτων αὐτὴν δολίως πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν του, δύναται ὅμως νὰ παραιτηθῇ κληρονομίας τινός, ἢ ν' ἀποβάλῃ ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ κέρδος. ΑΠ. πολ. 43 τοῦ 54. — ὅρα ἀνωτ. § 213.

§ 220. Οἱ ἐπὶ ὑποθήκῃ δανεισταὶ κωλύονται τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐνυποθήκων κτημάτων τοῦ παραχωρήσαντος τὴν περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου αὐτῶν; ἴδε τὴν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἀπόφ. 692 τοῦ 1856 ἐν λ. ὑποθήκη.

§ 221. Ὅρα Ἀτέλεια. Βελλιάνειον δόγμα. Ἐγγύησις. Ὑποθήκη. Κατάσχεσις. Ψηφίσματα. Δήμευσις. Ἀναστασιανὸς νόμος (3). Φαλαγγιτικὰ γραμμάτια. Ἀνανέωσις. ΑΠ. 136 τοῦ

---

(1) Ὅρα χειρόγραφος. ΑΠ. πολιτ. 484 τοῦ 66 καὶ 207 τοῦ 1867.

(2) Δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ προτείνῃ τὰς εἰς τὸν ἐνυπόθηκον δανειστὴν ἀνηκούσας ἐνστάσεις, ὁσάκις αὗται τὸν βλάπτουν· δεν δύναται ὅμως νὰ πράξῃ τοῦτο, ὅταν ὁ αὐτὸς συνάπτῃ καὶ τοῦ δανειστοῦ τὴν ἰδιότητα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 334 τοῦ 1853.

(3) Παπ. § 436. ἰδίως τὴν αὐτόθι σημ. 6.

55. Εἰκονικότης. Παραχώρησις. Συμψηφισμός. Αἰτία. Παραγραφή. Τόκοι.

§ 222. Δανεισταὶ πότε στρέφονται κατὰ τῶν ἐγγυητῶν; ὅρα εἰς τὸ τυπωθησόμενον Εὐρ. τὴν λέξ. Ἐγγύησις, ἔνθα καὶ ἡ ΑΠ. πολ. 12 τοῦ 65 (Εὐρ. ἐν Πάτραις § 18 σ. 429).

§ 223 Κατὰ γενικὴν τοῦ Ἐμπ Δικαίου ἀρχὴν, ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου νὰ λάβῃ θαλασσοδάνεια ἐπ' αὐτῷ, καὶ μόνον κατ' ἐξαίρεσιν δύναται νὰ τὸ πράξῃ εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρ. 234 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου προβλεπομένας περιπτώσεις, ἤτοι ἐὰν διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ γίνῃ χρεία ἐπισκευῆς ἢ τροφίμων, καὶ τοῦτο ἀφοῦ ἐκπληρωθῶσιν αἱ παρὰ τοῦ ἰδίου ἄρθρ. διατεταγμέναι διατυπώσεις· εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν τὰ παρὰ τοῦ πλοιάρχου ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου ληφθέντα ἐπὶ τοῦ πλοίου θαλασσοδάνεια δὲν ὑποχρεοῦσι τὸν τελευταῖον, ἐκτὸς ἂν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δάνειόν του ἐγένετο διὰ πραγματικὰς τοῦ πλοίου ἀνάγκας καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ διοκτήτου. (168—1854). Ὅρα κατωτ.λ. χρέη (ναυτικὰ δάνεια.)

§ 224 Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1025 ἐδ. 2 τῆς Πολιτ. Δικ ὁ δανειστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξασκῇ ἐν ὀνόματι τοῦ ὀφειλέτου του ὅλα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καθόσον συντελοῦν πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ ἱκανοποίησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων, ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι δικαίωμα ὅπερ ο ὀφειλέτης δὲν ἔχει, οὔτε ὁ δανειστὴς αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ· ὥστε ὕπως ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὸ κατ' αὐτοῦ δεδικασμένον, οὕτω καὶ ὁ δανειστὴς αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ μὴ τὸ ἀναγνωρίσῃ, ἐκτὸς ἂν προτείνῃ ὅτι εἰς τὴν ἀπόφασιν ἔλαβε χώραν δόλος κατ' αὐτοῦ. (175 τοῦ 1856). Ὅρ. Τελεσιδικία.

§ 225 Ὁ δανειστὴς ὁ ἐπιληφθεὶς κτήματος τοῦ ἰδίου ὀφειλέτου ἵνα πληρωθῇ τὴν ἀπαίτησίν του δύναται πάντοτε ν' ἀποκρούσῃ ὡς εἰκονικὸν τὸν τίτλον παντὸς τρίτου διεκδικοῦντος τὸ αὐτὸ κτῆμα ὡς ἴδιον καὶ ἐπιχειροῦντος οὕτω ν' ἀφαιρέσῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως· ἡ τοιαύτη δὲ τοῦ δανειστοῦ προσβολὴ ὑπερασπίζοντος ἄμεσον ἰδιωτικὸν αὐτοῦ συμφέρον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ στηρίζηται εἰς δόλον τοῦ ὀφειλέτου πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν, ἄρα οὔτε εἰς τὸ γεγονός, ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο τὸ ὡς εἰκονικὸν προσβαλλόμενον συμβόλαιον ὑπῆρχεν ἤδη δανειστὴς ὁ ἐπὶ εἰκονικότητι προσβάλλων αὐτό· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολιτ. Δικονομίας, ὁ ὡς εἰκονικὸν προσβάλλων συμβόλαιόν τι τρίτος, (τοιοῦτος δὲ προδήλως εἶναι ὁ τὴν κατάσχεσιν ἐπιχειρῶν δανειστής, ὅστις οὐδόλως ὑποχρεοῦται νὰ παρασταθῇ ἐν τοιούτῳ θέματι

ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἰδίου ὀφειλέτου) δύναται νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων, οὔσης αὐτῷ ἀποδεδειγμένης ἀδυνάτου τῆς δι'ἐγγράφων ἀποδείξεως τῆς εἰκονικότητος. (275 1857).

§ 226 Ὁ ἔφηβος ἐγκύρως δύναται νὰ συνομολογήσῃ δάνειον. (Ν. 43. Πανδ. 44. 7). 54—1858). Ὅρα ἀνωτ. §§ 175 ἐπ. 214.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως Χρέη.

ΧΡΕΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝΤΑ.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν καθυστερούντων χρεῶν ἐγένετο λόγος εἰς τὸ περὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἄρθρον (Εὑρ. κγ.)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔκτοτε ἐλύθησαν διάφορα ἄλλα ζητήματα, καλὸν ἐθεώρησα νὰ συγκεφαλαιώσω ἐν ἰδίῳ ἄρθρῳ, τῷ προκειμένῳ, τὰ περὶ τούτων.

Ποῖα ἔγγραφα εἰσὶ διοικητικῶς ἐκτελεστά; τίτλοι πρὸς διοικητικὴν καταδίωξιν (1).

§ 1. Τὸ δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώκῃ τοὺς ὀφειλέτας του ἐπὶ τῇ βάσει τίτλου; Ποῖα δ' ἔγγραφα χρησιμεύουσιν

---

(1) Τὴν νομολογίαν τῶν ἐφετείων ὅρα εἰς Εὑρετ. κγ. σελ. 293—6.

Εἶναι ἐκτελεσταὶ αἱ ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἐκδιδόμεναι καταψηφίσεις κατὰ τῶν ὑποθηκοφυλάκων διὰ τὴν ἔλλειψιν σιτηρῶν διαπιστευθέντων αὐτοῖς; (ὄχι). Τὰ δικαστήρια ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην; ναί. ὅρα ἀπόφ. 1003 τοῦ 57 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν Νομικ. σ. 5518.

Τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ διοικητικῶς τοὺς ταμίας,

ὡς τίτλοι; Ἐπὶ διοικητικῶν καταδιώξεων ἀπαιτεῖται δικαστικὴ ἐκκαθάρισις τοῦ χρέους; Πρλ. Οἰκ. § 258 σημ. 2 ἐν τέλει. Καρ. ζ. 1894. 2002. Δαλλ. jugement ἀριθ. 412. Εἰς τὴν ἡμετέραν νομολογίαν, ἐγὼ τοὐλάχιστον, δὲν εὑρίσκω τὶ σταθερὸν καὶ ὁριστικόν. ὅρα ὅσα ἐξέθεσα ἐν Εὐρ. λέξ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν § 561—563 ἐπ. Ἤδη προσθέτω καὶ ταῦτα·

§ 2. Ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἀπόφασις δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν. Οἰκ. § 282 σημ. 19.

§ 3. Τὸ δημόσιον πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐκ δημοσίων φόρων ὀφειλετῶν δὲν ὀφείλει νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον μὲ ὡρισμένα δικαιόγραφα; Ἰδοὺ περιπτώσεις τινές·

α) Ὁ Χρόνης, προσωποκρατηθεὶς διὰ χρέος του, ὡς ἐγγυητὴς τοῦ Ἀναστασίου ὀφείλοντος τελωνικὰ δικαιώματα, ἐζήτησε νὰ ἀποφασίσῃ τὸ Πρωτοδικεῖον, ὅτι δὲν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ζητούμενον ποσὸν, ὡς μή ποτε ἐγγυηθείς. Ἀνεφύη οὖν τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἀπαίτησις τοῦ δημοσίου, πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ἀνωτέρω χρέους ἔπρεπε νὰ ἦναι βεβαιωμένη δι' ἀποφάσεως ἢ δι' ἄλλου τίτλου ἐκδεδομένου ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου; Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἀπήτησεν (ἀπ. 8720 τοῦ 51) τίτλον, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 233 τοῦ 52) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, σκεφθεὶς, ὅτι πρὸς καταδίωξιν τῶν ὀφειλετῶν εἰσοδημάτων τοῦ κράτους, ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἔμμεσοι δημόσιοι φόροι, δὲν ἀπαιτεῖται, κατὰ τὰ περὶ καθυστερούντων διατάγματα, νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον τὸ δημόσιον μὲ ὡρισμένον δικαιόγραφον, καὶ ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ τοιούτου εἴδους ὀφειλὴ πρὸς τὸν δημόσιον, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ὑπὸ τῶν νόμων ὡρισμένα ἀναγκαστικὰ μέτα· ὑπαρχούσης δὲ ἀμφισβητήσεως περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ὀφειλῆς, ἀνήκει εἰς τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς.

§ 4. β) Ὁ νομάρχης . . . διέταξε τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ Παλάλα κτλ. δι' ἣν ἐπροξένησαν ζημίαν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, μὴ ὑπογράψαντες τὰς ὁμολογίας τῆς ἐνοικιάσεως βαλανιδοδένδρων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀνεπλειστηριάσθησαν αὐτά. Οἱ ὀφειλέται λοιπὸν ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου τὴν ἀκύρωσιν

οἵτινες δὲν ἀπέδωκαν τὰ ὁποῖα ἔλαβον χρήματα τοῦ δημοσίου, ὅταν ἄλλως τὸ χρέος ἦναι ὁμολογούμενον· ἀπόφασις δὲ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου δὲν ἀπαιτεῖται. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9378 τοῦ 52.

τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἐγεννήθη δὲ τὸ ζήτημα, ἂν τὸ δημόσιον ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ διοικητικῶς τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ Παλάλα κτλ; Τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετεῖον (ἀπ. 106 τοῦ 49 εὑρ. κγ. σελ. 296) ἐκήρυξεν ἄκυρον τὸ ἔνταλμα τῆς φυλακίσεως, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 54 τοῦ 52) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, σκεφθεὶς, ὅτι, ὄντος βεβαιωμένου, ὅτι ἡ τοῦ ἔτους 1847 ἐπὶ δημοπρασίᾳ ἐνοικίασις τῶν βαλανοδένδρων κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀναστασίου διὰ δραχ. . . . . . ἐγγυητοῦ εἰς αὐτὴν προσφερθέντος τοῦ Πηλάλα, ἀλλ' ἀκολούθως, ἀρνηθέντος τοῦ Ἀναστασίου νὰ ὑπογράψῃ τὰς ὁμολογίας, ἐνηργήθη ἀναπλειστηριασμὸς ἐξ οὗ προέκυψεν εἰς τὸ δημόσιον ζημία δραχ. . . . . προκύπτει ἐκ τούτων ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου ἦσαν καθαρὰ καὶ ὡρισμένα, ἀποδεικνυόμενα ἐξ ἐπισήμων πρακτικῶν ἑπομένως ὅτι, καθαρῶν ὄντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου, δὲν ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ διοικητικὴ ἐκείνη ἐνέργεια.

§ 5. γ) Ἐνεργεῖται, ἄνευ ἀποφάσεως, προσωπικὴ κράτησις κατὰ τῶν καθυστερούντων δυνάμει τελεσιδίκου διοικητικῆς ἀποφάσεως; Ναί· διότι τὸ ἄρθρον 101 τοῦ συντάγμ. καὶ τὸ 5 ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως τοῦ 1843, καταργήσαντα τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, δὲν μετέβαλον τ' ἀποτελέσματα τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν τελεσιδίκων οὐσῶν ἀποφάσεων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· μεταξὺ δὲ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἄνευ ἀποφάσεως φυλάκισις τοῦ ὀφειλέτου διὰ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ἀπ. πολ ΑΠ 364 τοῦ 1852 κυροῦσα τὴν 9142 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀ. Ἐφ.

§ 6. δ) Τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς δημοσίους εἰσπράκτορας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ταμίου ἐκκαθαρίσεως τῆς ὀφειλῆς των (Ἴδε καὶ § 31 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου).— Ἀπ. πολ. ΑΠ. 109 τοῦ 53, ἀναιροῦσα τὴν 66 τοῦ 52 τῶν ἐν Ναπλ. Ἐφετῶν.

§ 7. ε) Οἱ ταμίαι δύνανται νὰ ἐκβιάζωσι, καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, τὴν πληρωμὴν πάσης ἐκ δημοσίων φόρων ὀφειλῆς, καίτοι μὴ ὑπάρχοντος ἐκτελεστοῦ ἐγγράφου κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικ. (ἐπρόκειτο περὶ καταδιώξεως ἀποθηκοφύλακος σίτου διὰ ζημίαν προελθοῦσαν δῆθεν ἐξ ἀμελείας του). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53, κυροῦσα τὴν 906 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν.

§ 8. ς) Τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν ζώων νόμου τοῦ ἔτους 1848, ἰσχύοντος καὶ διὰ τὸ 1849, συντασσόμενα πρωτόκολλα χρησιμεύουσι καὶ διὰ τὴν ποινικὴν καταδίω-

ξιν καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου. Ἀπόφ πολ. Ἀρ' Πάγου 94 τοῦ 53.

§ 9. ζ) Τὸ δημόσιον δύναται ἀμέσως νὰ καταδιώξῃ διοικητικῶς τὸν ἐνοικιαστὴν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων καθυστεροῦντος μέρους τῶν καρπῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ 94 τοῦ 53. Εἰδικώτερον· δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 10 Μαρτίου 1850, συνδυασμένου μὲ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου διὰ τὸ 1849, ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως καρπῶν μετὰ τὸ πέρας τῆς συγκομιδῆς, ἢ τῆς ἀποξηράνσεως, τὸ δημόσιον καταλογίζει αὐτοὺς εἰς χρήματα ἢ εἰς βάρος τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ τῶν καθυστερούντων αὐτοὺς φορολογουμένων, καὶ ἐνεργεῖ διοικητικῶς τὴν εἴσπραξιν. Ὥστε οὐχ ὀρθῶς τὸ ἐν Ναυπλ. Ἐφετ. (ἀπ. 846 τοῦ 52) ἀπεφήνατο, ὅτι τὸ καθυστεροῦν μέρος τῶν καρπῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κρατηθὲν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, νὰ εἰσπράξῃ αὐτοὺς παρ' αὐτῶν τὸ δημόσιον καὶ νὰ τὸ συμψηφίσῃ μετὰ τοῦ χρέους τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ἐνῷ τὸ δημόσιον δύναται νὰ καταδιώξῃ ἀμέσως τὸν ἐνοικιαστὴν ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῶν φορολογουμένων καθυστεροῦντος μέρους τῶν καρπῶν. (Ἡ αὐτὴ ἀπ. ΑΠ.)

§ 10. η) Πρωτόκολλα παράτυπα περὶ φόρων (1) εἰσὶν ἐκτελεστά; ἡ ἐξέλεγξις τῶν εἰς αὐτὰ παρατυπιῶν ὑπάγεται εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν; Κατὰ τὴν πολ. ΑΠ. 226 τοῦ 61 ἀπόφασιν, ἂν τὰ πρωτόκολλα δὲν συνετάχθησαν κατὰ τοὺς νομίμους τύπους εἶναι ἀνίσχυρα, καὶ τὸ χρέος καθίσταται ἀκαθάριστον· ὥστε ἡ εἰς τὰ δικαστήρια προσφυγὴ δὲν ἀπαγορεύεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ· τὸ δὲ ἄρθρον 73 τοῦ νόμου ΤΣΖ' δὲν ἀναφέρει τι περὶ ἁρμοδιότητος.

§ 11. Κατὰ τοὺς περὶ τῶν καταδιώξεων τῶν καθυστερούντων νόμους, ἵνα ἐνεργηθῶσι τὰ παρ' αὐτῶν ὁριζόμενα ἀναγκαστικὰ μέτρα κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ ἐκτελεστὸν δικαιόγραφον κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀλλ' ἀρκεῖ ὥστε ἡ ὀφειλὴ νὰ βεβαιοῦται ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων των, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετάζῃ τὸ δικαστήριον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 55.

§ 12. Τὸ ἔγγραφον τοῦ ταμίου εἶναι ἰσχυρὸν πρὸς καταδίωξιν τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον ἐξ ἐθνικῶν προσόδων ὀφειλέτου· οὐδ' ἀπαι-

---

(1) Ἐπρόκειτο περὶ ἐγγείου φόρου ἀμπέλων τοῦ 59.

τεῖται ὁ τίτλος οὗτος νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τῶν ἄρθρων 856 καὶ 857 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀλλὰ πρέπει νὰ διατάσσωνται ἀποδείξεις, ὅταν ὁ καταδιωκόμενος προτείνῃ ὅτι δὲν ὀφείλει τὸ ζητούμενον ἔλλειμα, διότι φόροι εἰςεπράχθησαν παρὰ τοῦ δημοσίου πρὸ τῆς ἐγκ.ίσεως τῆς ἐνοικιάσεως· τὸ δὲ ἄρθρον 872 δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀπόφ. πολιτ. ΑΠ. 239 τοῦ 1857.

§ 13. Πότε τὸ δημόσιον ἐνεργεῖ, δυνάμει πρωτοκόλλων, διοικητικὰς καταδιώξεις; ὅρα ἀπόφ. ΑΠ 60 τοῦ 66, καθ᾽ ἣν, ναὶ μὲν ἐξαιρετικῶς ἀπενεμήθη τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ, δυνάμει τοῦ ἐν ταῖς διατάξεσι τῶν ἄρθρων 87 καὶ 89 τοῦ 203 παγίου φορολογικοῦ νόμου τοῦ 55 ἀναφερομένου πρωτοκόλλου, διοικητικὴν καταδίωξιν, ἀλλά, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὴν δυνάμει τοῦ πρωτοκόλλου αὐτοῦ, πρέπει τοῦτο νὰ συνετάχθη ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν εἰρημένων διατάξεων ὡρισμένης προθεσμίας· δὲν ἀφῆκε δὲ ἀόριστον τὴν ἐποχὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῆς συντάξεως τοῦ πρωτοκόλλου (60—66).

§ 14. Εἰς τὸν Α. ἐξεμισθώθησαν κατὰ τὸ 1834 κτήματα μονῆς τινος διαλελυμένης διὰ δρχ. 100, ἐγγυητὴς δὲ ἐγένετο ὁ Β ὁ Α. ἐνεμήθη τὰ κτήματα ἐπί τινα ἔτη, ἀλλὰ κατόπιν ἡ Κυβέρνησις, διαλύσασα τὴν μίσθωσιν, προσεκάλεσε τὸν ἐγγυητὴν Β. νὰ πληρώσῃ τὴν ἀναλογοῦσαν διὰ τὴν χρῆσιν ποσότητα, οὗτος ὅμως ἀνέκοψε τὴν ἐπιταγὴν διατεινόμενος ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἔχει τίτλον πρὸς καταδίωξιν, ἀφοῦ τὰ πρακτικὰ ἀπωλέσθησαν, ὡς τὸ δημόσιον διατείνεται. Τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν (ἀπόφ. 685 τοῦ 66) ἐξαγαγὸν τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρέους ἐξ ἐγγράφων τινων, ἀπέῤῥιψε τὴν ἀνακοπήν, ἀλλ᾽ αἰτηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. ἀνήρεσε διὰ τῆς 41 τοῦ 68 σκεφθεὶς οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὁ μὲν ἀναιρεσείων ἀνέκοψε τὴν πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγὴν τοῦ ταμίου Μεσολογγίου, διατεινόμενος ὅτι τὸ χρέος, δι᾽ ὃ καταδιώκεται, δὲν εἶναι ἐκκαθαρισμένον, οὔτε στηρίζεται εἰς τίτλον τινά, τὸ δὲ ἐφετεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν ἀνακοπὴν αὐτήν, ἀποφηνάμενον ὅτι ἐκ τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου 1838 ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον, συνταχθὲν ἐνώπιον τοῦ διοικητοῦ Αἰτωλίας, διαλαμβάνει ὅτι ὁ ἀναιρεσείων προσκληθεὶς ὡς ἐγγυητὴς τοῦ Ἀθανασίου Μύλα, ἐνοικιαστοῦ τῶν κτημάτων τῆς διαλελυμένης μονῆς τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, νὰ ὑπογράψῃ τὸ ἐνοικιαστήριον δὲν ἐδέχθη νὰ τὸ πράξῃ, ἀλλ᾽ ὡμολόγησεν ὅτι ἡ ἰδιοκτησία του δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐκκλ. ταμείου, καὶ 2) ἐκ τοῦ ὑπ᾽ ἀρ. 1154 τῆς 28 Ἀπριλ. 1839 ἐγγράφου τοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλη-

σιαστικῶν γραμματείας, προκύπτει κατὰ τὴν κρίσιν του ὅτι ὁ ἀναιρεσείων εἶχεν ὑπογράψει ὡς ἐγγυητὴς τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνοικιάσεως.

»Ἐπειδὴ οὕτως ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῶν περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου νόμων καὶ διαταγμάτων, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ διοικητικὴ καταδίωξις πρέπει νὰ στηρίζηται ἐπὶ τίτλου, ἐμφαίνοντος τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου, ἤ, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ τίτλου, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βιβλίων τῶν εἰσπρακτέων ἢ τοῦ λογαριασμοῦ τῶν ταμιῶν, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουν. 1853 νόμου, ἀλλὰ τοιούτων ἐγγράφων μνεία δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ἀποφάσει· ὥστε τὸ ἐφετεῖον, παραλιπὸν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου συντρέχωσι τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ ὡρισμένα, παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις τοῦ νόμου διατάξεις, ἀφοῦ ἄλλως δὲν ἐχώρει ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις.

»Ἐπειδὴ ἡ παραβίασις αὕτη ἐπάγεται ἀναίρεσιν κατὰ τὰ ἄρθρα 201 248 καὶ 807 ἐδ. § τῆς πολ. Δικ.»

§ 15. Ἕτερον θέμα περὶ τοῦ πότε τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἐνεργήσῃ διοικητικὴν καταδίωξιν, τὸ ἑξῆς·

«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας προσκληθὲν νὰ ἀποφανθῇ, ἂν ὁ Κωνσταντῖνος Βιλαέτης ἦναι ὑπόχρεος νὰ καταβάλῃ τὸ περὶ οὗ ἐγγυήθη μίσθωμα, ἢ ἂν ἦναι ἀπηλλαγμένος τῆς καταβολῆς αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ ὅτι δὲν ὑπέγραψε τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας καὶ τὰς ὁμολογίας, καὶ ἀποφηνάμενον, ὅτι ἀφοῦ ὁ ῥηθεὶς Βιλαέτης συνυπέγραψεν ὡς ἐγγυητὴς εἰς τὴν ἀναφοράν, δι᾽ ἧς ὁ Καπουράλης προεκάλεσε τὴν ἐπαναληπτικὴν δημοπρασίαν τῶν προσόδων διαφόρων τμημάτων τοῦ δήμου Μυρτουντίων, ἀφοῦ αἱ πρόσοδοι αὗται κατεκυρώθησαν ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ προκαλέσαντος τὴν ἐπαναληπτικὴν δημοπρασίαν Καπουράλη, ἀφοῦ ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐκοινοποιήθη πρός τε τὸν Καπουράλην καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Βιλαέτην ὡς ἐγγυητήν, καὶ ἀφοῦ μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἐγκρίσεως ταύτης ὁ Καπουράλης ἀνέλαβε τὴν τῶν προσόδων τούτων διαχείρισιν, τὸ περὶ μισθώσεως συνάλλαγμα θεωρεῖται ὡς ἐντελῶς κατηρτισμένον, ἂν καὶ ὁ Βιλαέτης δὲν ὑπέγραψε τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας, δὲν παρεβίασεν, ἀλλ᾽ ἐφήρμοσε μάλιστα ὀρθῶς τὸ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1855 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ περὶ βεβαιώσεως τῶν ἐγγείων φόρων Β. διάταγμα, οὐδὲ παρεβίασε καὶ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου παραδεξάμενον, ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου εἰσὶ καθαρά. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 50 τοῦ 68.

152 Οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων καταδιώκονται, δυνάμει τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 22 τοῦ 48 (1), ἣν ἴδε εἰς Εὑρ. τ. 5 σ. 169 § 4.

§ 153 Κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἀπὸ 7 Ἀπριλίου 1855 ὑπ' ἀριθ. σοζ'. νόμου, τὰ στελέχη τῶν διπλοτύπων καθίστανται διοικητικῶς ἐκτελεστά, ἐκτὸς ἐὰν ἀνασταλῇ δικαστικῶς ἡ ἐκτέλεσίς των, καθὼς καὶ ὅταν ὁ φορολογούμενος κάμῃ ἀντιῤῥήσεις· ἀλλὰ τοῦτο ἐὰν πρόκηται περὶ γαιῶν, ὧν τὸ δημόσιον διατηρεῖ τὴν νομικὴν κατοχήν, ἤτοι ἐκείνων, ἐφ' ὧν ἐλάμβανε δικαίωμα ἐπικαρπίας μέχρι τέλους τοῦ 1843 (ἄρθρον 60 τοῦ αὐτοῦ νόμου)· παραδεχθέντος δὲ τοῦ ἐφετείου ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐδήλωσεν ἐν καιρῷ ὅτι αἱ γαῖαι, περὶ τοῦ φόρου τῶν ὁποίων πρόκειται, εἰσὶν ἰδιόκτητοι καὶ οὐχὶ ἐθνικαὶ καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν εἶναι διοικητικῶς ἐκτελεστά, ἀνυπόστατον ἀποβαίνει τὸ εἰς τὴν ἐναντίαν βάσιν στηριζόμενον παράπονον τοῦ δημοσίου, μὴ προσάγοντος οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ὅτι ἐπρότεινε τοιαύτην παρ' αὐτῷ κατοχήν, οἵαν τὸ ἄρθρον 60 τοῦ εἰρημένου νόμου ὁρίζει. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 183 τοῦ 68. Πρλ. Εὑρ. κγ. σ. 168 ἑπ.

§ 154 Τὸ δημόσιον δύναται καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου νὰ καταδιώξῃ διοικητικῶς τοὺς δημοσίους εἰσπράκτορας ἐπὶ τῇ ἁπλῇ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου προσωρινῶς γενομένῃ ἐκκαθαρίσει τῆς ὀφειλῆς των καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν φυλάκισίν των. ΑΠ. πολ. (109—1863). Πρλ. Εὑρ. κγ. σ. 350·

Ἁρμοδιότης.

Ἰδοὺ περιπτώσεις τινές, καθ' ἃς ἐθεωρήθη νόμιμος ἡ τῶν δικαστηρίων παρέμβασις (2).

---

(1) Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν. «Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835, τῆς 14 Ἰουνίου 1837 καὶ τῆς 23 Ἰουνίου 1838, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ προοιμίου καὶ τῶν ἄρθρων 13 καὶ 14 τοῦ πρώτου καὶ τοῦ προοιμίου, καὶ τῶν ἄρθρων 11 καὶ 12 τοῦ δευτέρου ἐξάγεται ὅτι καὶ οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται ἐξ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων καὶ τῶν φόρων εἴτε ἀμέσων, εἴτε ἐμμέσων, καὶ καταδιώκονται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων νόμων. Ἀπ. πολ. ΑΠ 22 τοῦ 48.

(2) Πρλ. Εὕρετ. κγ. σελ. 387, ἔνθα σημειοῦται καὶ ἡ γαλλικὴ νομολογία.

Ὁ Α ἔλαβεν ὕδωρ δημοτικόν, καὶ πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμή-

§ 16. α) Ἡ ἀνακοπὴ ἐκείνων, ὧν τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἐνήργησε διοικητικῶς τὸ δημόσιον πρὸς πληρωμὴν καθυστερούντων, δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰμὴ καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐκποίησιν τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν ὀφειλετῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 41 καὶ ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 4674. (Εὑρ. τ. ἑ. σ. 737 καὶ Εὑρ. τ. δ΄. σελ. 390 ἐν τέλει) (1).

17. β) Ὁ Ῥώδης διὰ κλήσεως πρὸς τὸ Πρωτοδικεῖον ἐξέθεσεν, ὅτι ὁ ταμίας διέταξε τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ κράτησιν διὰ χρέος αὐτοῦ (πηγάζον ἐκ μισθώσεως) πρὸς τὸν συνεταῖρόν του, καὶ ἐζήτησε τὴν ἀποφυλάκισίν του. Εἰς τὴν δίκην ταύτην ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἠδύναντο νὰ κρίνωσιν, ἐὰν ἐπετρέπετο νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τοῦ αἰτοῦντος προσωπικὴ

ματος διετάχθη ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἡ προσωποκράτησις αὐτοῦ, οὗτος δὲ προσέφυγε, δι' ἀνακοπῆς, πρὸς τὰ δικαστήρια, ἀξιῶν ὅτι δὲν εἶναι ὀφειλέτης· ἂν δὲ ἔλαβεν ὕδωρ, τὸ ἔλαβεν ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων του. — Ὁ δῆμος ἐπρότεινε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ πρότασις ἐθεωρήθη ἀνυπόστατος διὰ τῆς 16410 τοῦ 51 ἀποφ. τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ. κυρωσάσης τὴν 2600 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτ.

Μόνον ἐπὶ τῶν καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου δὲν ἐπιτρέπεται προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια, οὐχὶ δὲ ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀποφαίνηται ὅτι δὲν ὀφείλεται τὸ ποσὸν, δι' ὃ καταδιώκεται τίς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 1866.

(1) Διὰ τοῦ ἀπὸ 7' Φεβρουαρίου 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων Νόμου, ὁ νομοθέτης ἠθέλησε νὰ ἐξασφαλισθῶσιν ὅσον ἐνδέχεται ἀνελλειπῆ τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους προσδιοριζόμενα εἰσοδήματα καὶ νὰ ἀντικρουσθῶσιν ἐντόνως αἱ βλαβεραὶ τῶν χρεῶν καθυστερήσεις, ὡς τοῦτο διαλαμβάνεται ῥητῶς εἰς τὸ προοίμιον τοῦ αὐτοῦ Νόμου. Ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι ἡ εἴσπραξις παντὸς πρὸς τὸ δημόσιον χρέους, καθὸ ἀναγομένου εἰς τὰ εἰσοδήματα τοῦ κράτους, κανονίζεται ἐν γένει ἀπὸ τὸν εἰρημένον νόμον, ὅστις, χορηγῶν εἰς τοὺς διοικητικοὺς καὶ τοὺς οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρισθῶσι κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ὅλα τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα βίαια μέτρα, δὲν ἐπιτρέπει τὴν παρέμβασιν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, εἰμὴ καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐκποίησιν τῆς ἀκινήτου τῶν ὀφειλετῶν περιουσίας. (8 τοῦ 1841).

κράτησις, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀποστολὴ ποινήτορος πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ὀφειλομένου; Τὸ Ἐφετεῖον Ναυπλίας (ἀπ. 748 τοῦ 50) εἶπεν, ὅτι τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες ἐκτελοῦσι τὴν ἀπόφασιν, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. 92 τοῦ 51) ἀνήρεσεν αὐτὴν σκεφθείς, ὅτι τὸ ἕκτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου περιλαμβάνει καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διοικητικῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τοιούτου εἴδους ἀναφυομένας διενέξεις.

§ 18. γ) Ἐπὶ τῶν ἀνακοπῶν, τὰς ὁποίας οἱ ὑπὸ τῶν ταμιῶν καταδιωκόμενοι κάμνουν, τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐξετάσωσιν ἂν τὸ χρέος των δὲν ἦναι ἐκκαθαρισμένον ἢ ἂν ἀμφισβητῆται ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐξετάζουσι κατ' οὐσίαν ἂν ὑπάρχῃ ἢ οὔ ἡ ὀφειλή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 192 τοῦ 52, ἀναιροῦσα τὴν 1003 (1858) τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (1).

§ 19. Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν, ἐὰν ἡ καταδιώκουσα ὀφειλέτην τινὰ τοῦ δημοσίου οἰκονομικὴ ἀρχὴ ἔχῃ κατ' αὐτοῦ ἐκκαθαρισμένην ἢ ὁμολογουμένην παρ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν, ὥστε νὰ ἐπικυρῶσι τὰ ληφθέντα ἀναγκαστικὰ μέτρα, ἢ νὰ τὰ ἀνατρέπωσιν, ὅπως δικαστικῶς συνεπείᾳ ἀγωγῆς ἀναγνωρισθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ δημοσίου· χρέος ὅμως τῶν δικαστηρίων εἶναι, ἐπὶ τῇ προσφυγῇ τῶν καταδιωκομένων, νὰ ἐρευνῶσιν ἐὰν κατ' οὐσίαν ὑπάρχῃ ἢ οὔ ἡ ὀφειλή, περὶ ἧς καταδιώκονται.—Ἄρα ὅταν ἀποθηκοφύλαξ σίτου καταδιώκηται δι' ἔλλειψιν καὶ ζημίαν προελθοῦσαν ἀπὸ αὐτόν, ἀμφισβητοῦντα τὸ πρᾶγμα, τὰ δικαστήρια πρέπει νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53 κυροῦσα τὴν 906 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 20. Ἀμφισβητουμένης τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς διαχειρίσεως τῶν εἰδικῶν εἰσπρακτόρων (διάτ. τῆς 11 Δεκεμβρίου 1842. ἄρθ. 30 ὁδηγιῶν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργείου ἀπὸ 30 Ἰαν. 1841), ἁρμόδια πρὸς ὁριστικὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς εἶναι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἐπειδὴ αὐτοὶ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ταμίου, καὶ οὐχὶ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου. Τὸ δὲ ἄρθρ. 11 τοῦ περὶ καθυστερούντων διατ. τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835 ἐννοεῖ μόνον ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστ. γενομένης ἐξακριβώσεως δὲν πρέπει ν' ἀναστέλληται ἡ διοικητικῶς ἐνεργουμένη καταδίωξις τῶν καθυστερούντων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 237 τοῦ 54, ἀναιροῦσα τὴν 11 169 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

---

(1) Ὅρα τὴν ἀπόφασιν τοῦ ΑΠ. εἰς Εὐρ. κγ. σ. 289.

§ 21. Ὁ Α ἀνέκοψε διοικητικὴν κατάσχεσιν κινητῶν πραγμάτων του γενομένην πρὸς ἀπότισιν φόρου ἐπικαρπίας προτείνας, ὅτι εἰσὶν ἄκυρα τὰ διπλότυπα, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ καταδίωξις· ἐγεννήθη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἠδύναντο νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ ζητήματος αὐτοῦ; Ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 31 τοῦ 1852) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, εἰπὼν, ὅτι αἱ περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυόμεναι μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἔριδες, ὅσαι δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ ἕκτου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅμως, ὅτι ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόοδον τῆς διοικητικῆς ἐκτελέσεως, οὐδὲ νὰ διατάξωσιν ἀναστολὴν αὐτῆς, καίτοι δικάζοντα περὶ τῶν προτεινομένων ἐρίδων περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν, οἷον περὶ ἀκυρότητος τοῦ ἐκτελουμένου τίτλου. Ὅρα καὶ ἀπόφασιν 32 ΑΠ. τοῦ 1855.

§ 22. Κατὰ τοὺς περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμους, συνδυαζομένους μὲ τὸ ψήφ. 6 τῆς ἐν Ἀθ. συνελεύσεως καὶ τὸν νόμον ΞΝ τῆς 22 Δεκεμβρ. 1847 (ἄρθρ. 16), τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια ν' ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῶν ἀντιῤῥήσεων τῶν καταδιωκομένων ἐπὶ πληρωμῇ καθυστερούντων ἀμέσων φόρων, εἴτε αἱ ἀντιῤῥήσεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὀφειλῆς, εἴτε εἰς τὴν τήρησιν τῶν νενομισμένων διατυπώσεων τῆς καταδιώξεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 222 τοῦ 56.

§ 23. Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι παραπόνων, γενομένων κατὰ ἀναγκαστικῶν μέτρων, ἅτινα ἐλήφθησαν συνεπείᾳ τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου, ὅταν τὰ παράπονα ταῦτα περιστρέφωνται εἰς παράλειψιν τῶν νομίμων διατυπώσεων, οἷον ὅτι δὲν ἐγένετο ἔκθεσις ἀπογραφῆς. — Διάτ. τῆς 7 Φεβ. 1835. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 93 τοῦ 53, ἀναιροῦσα τὴν 888 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ. — Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53.

§ 24. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια κρίνουσιν ἂν τὰ χρέη, δι' ἃ ἐνεργεῖται διοικητικὴ καταδίωξις, ἦναι ἢ δὲν ἦναι καθαρά;

Κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ 101 ἄρθρου τοῦ συντάγματος καὶ τοῦ ϛ'. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, πᾶσα διαφορὰ φέρουσα χαρακτῆρα πολιτικῆς δίκης, ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἐξαιρουμένων ἐκείνων μόνων, ἃς ὁ α. § τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος ὑπέβαλεν εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς· ὅθεν αἱ περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφερόμεναι μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἔριδες, μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν μνησθεῖσαν ἐξαίρεσιν, εἰσὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν

τικαστηρίων, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅμως ὅτι τὰ δικαστήρια κατὰ τὸ 11 ἄρθρον τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 7 Φεβρουρίου 1835 δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόοδον τῆς διοικητικῆς ἐκτελέσεως, οὐδὲ νὰ διατάξωσιν ἀναστολὴν αὐτῆς· ὅθεν τῆς προκειμένης δίκης, καθ' ἣν ἐπροτάθησαν ἀκυρότητες κατὰ τοῦ παρὰ τοῦ δημοσίου διοικητικῶς ἐκτελουμένου τίτλου, ἀναφερομένης εἰς ἔριδας περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν, ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸν νόμον ἐπελήφθησαν αὐτῆς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 31 τοῦ 55.

§ 25. Μόνον ἐπὶ καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου δὲν ἐπιτρέπεται προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν τὸ δικ. τῆς οὐσίας ἀποφαίνεται ὅτι δὲν ὀφείλεται τὸ ποσόν, δι' ὃ καταδιώκεται τίς. Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 436 τοῦ 1866.

§ 26. Ἀμφισβητουμένης τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς διαχειρίσεως τῶν εἰδικῶν εἰσπρακτόρων (διάτ. τῆς 18 Δεκ. 1842 ἄρθρον 30 ὁδηγιῶν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργείου ἀπὸ 30 Ἰανουαρ. 1848) ἁρμόδια πρὸς ὁριστικὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς εἶναι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἐπειδὴ αὐτοὶ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ Ταμείου, καὶ οὐχὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. Τὸ δὲ ἄρθρ. 11 τοῦ περὶ καθυστερούντων διατ. τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835 ἐννοεῖ μόνον ὅτι διὰ τῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν Δικαστ. γενομένης ἐξακριβώσεως δὲν πρέπει ν' ἀναστέλληται ἡ διοικητικῶς ἐνεργουμένη καταδίωξις τῶν καθυστερούντων. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 237 τοῦ 1854, ἀναιρ. τὴν 11169 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 27. Τὰ δικαστήρια ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κρίνωσιν ἂν βασίμως ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος, διὰ πρωτοκόλλου του, ἐκήρυξεν, ὑπάλληλόν τινα ὡς ὑπόλογον; Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 12916 τοῦ 1855 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὰ τακτικὰ δικαστήρια μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων εἶναι ἁρμόδια ἐπὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀστυκῶν διαφορῶν τῶν ἀναφυομένων, εἴτε μεταξὺ ἰδιωτῶν, εἴτε μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ δημοσίου· ὅθεν οὐκ ὀρθῶς τὸ πρωτοδίκως δικάσαν δικαστήριον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 872 ἀποφάσεώς του ἐκήρυξεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον νὰ ἐξελέγξῃ τὴν βασιμότητα τῆς ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρὸς συμψηφισμὸν ἀντιταχθείσης ἀπαιτήσεως ἐπὶ λόγῳ ὅτι αὕτη εἶναι καθιερωμένη διὰ πρωτοκόλλου τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, διότι ναὶ μὲν, κατὰ τὸν νόμον, τὸ δημόσιον δικαιοῦται, ἐξελέγχον ὑπάλληλον ἐγκληματίαν κατὰ τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ, νὰ καθιεροῖ τὸ χρέος αὐτοῦ διὰ πρωτοκόλλου, συντασσομένου ὑπὸ

τοῦ ἁρμοδίου οἰκονομικοῦ ἐφόρου, καὶ νὰ ἄρχηται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τῆς καταδιώξεως κατὰ τοῦ ἐλλειματίου ὑπαλλήλου, ἀλλ' ὁ οὕτω πως ἀπέναντι τοῦ δημοσίου κηρυχθεὶς ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ προσφύγῃ ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διὰ νὰ προτείνῃ τὰς ἀντιῤῥήσεις καὶ ἐνστάσεις, ἃς ἔχει κατὰ τῶν ἀξιώσεων τοῦ δημοσίου, διότι αἱ πράξεις τούτου, ὡς πράξεις διαδίκου, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ὁριστικὸν χαρακτῆρα».(Πρλ. Εὐρ. κγ. σελ. 464 § 101).

§ 28. Περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀπεφασίσθη ὅτι εἰσὶν ἀναρμόδια τὰ δικαστήρια. (1).

α) Ἡ ἀνακοπὴ τοῦ διὰ χρέος του πρὸς τὸ δημόσιον καταδιωκομένου εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν πρόκηται περὶ *καθαρῶν δικαιωμάτων* τοῦ δημοσίου, ὡς τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 7 Φεβρ. 1835 ὁρίζει. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 485 τοῦ 66. Ἀποφηνάμενον ὅμως τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ὅτι δὲν ὀφείλεται τὸ ποσὸν, δι' ὃ καταδιώκεταί τις διοικητικῶς, καὶ δεχθὲν οὕτως ὅτι δὲν πρόκειται περὶ καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος, ὅπερ μόνον ἐπὶ καθαρῶν τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεων ἀπαγορεύει τὴν προσφυγὴν εἰς τὰ δικαστήρια. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου 436 τοῦ 1860.

§ 29. β) Δὲν χωρεῖ ἀνακοπὴ κατὰ διοικητικῆς καταδιώξεως ὑπὸ ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, ὅταν τὸ χρέος πηγάζῃ ἐξ ὁμολογίας τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ κάμῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ, ἂν ἔχῃ νόμιμον λόγον. Ἀπ. ΑΠ. 428 τοῦ 66.

Προκειμένου λόγου περὶ διαφορᾶς, ἥτις συνίσταται εἰς ἀπαίτησιν ἀναστολῆς ἐκτελέσεως διοικητικῆς ἀποφάσεως, ἀφορώσης ἐκπλήρωσιν συναλλάγματος (διὰ τῆς ἑρμηνείας αὐτοῦ) περιέχοντος ὅρους τινὰς περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν ἀπαιτουμένων κατὰ τῶν φορολογουμένων ἐγκτητικῶν φόρων, εἶναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια; Ὄχι, εἶπεν ἡ 130 τοῦ 1842 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ. (Εὐρ. 6 σελ. 526) στηριχθεῖσα εἰς τοὺς νόμους τῆς 9 Ἰουλίου 1838 καὶ 7 Μαΐου 1837 περὶ διοικητ. δικαστηρίων.

(1) Πρλ. Εὐρ. κγ. σ. 286 ἐπ.

§ 30. Δὲν χωρεῖ ἀνακοπὴ κατὰ διοικητικῆς καταδιώξεως ὑπὸ ὀφειλέτου τοῦ δημοσίου, ὅταν τὸ χρέος πηγάζῃ ἐξ ὁμολογίας τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ κάμῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ, ἂν ἔχῃ νόμιμον λόγον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 428 τοῦ 66.

§ 31. Προκειμένου περὶ καθαρῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου, ἔκκλησις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν συγχωρεῖται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 485 τοῦ 66.

§ 31[2] Πρλ. τὰ ἐν τοῖς ἑπ. §§ 32—44.

Διατυπώσεις κατασχέσεως. Τὰ δικαστήρια κρίνουσιν ἂν ἐτηρήθησαν (1);

§ 32. Κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 9 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος τῆς 14 Ἰουνίου 1837, οἱ ταμίαι, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου, ἐπιδιώκουσι διὰ τῶν νομίμων τῆς ἐκτελέσεως μέσων (μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ ἡ προσωπικὴ κράτησις) τὴν ἀναγκαστικὴν πληρωμὴν παντὸς πρὸς τὸ δημόσιον χρέους, μὴ ὄντες ὑπόχρεοι, ἅμα ὁ ὀφειλέτης ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν ἢ τὸ χρέος, νὰ κινήσωσι περὶ αὐτοῦ ἀγωγὴν καὶ νὰ προκαλέσωσι τὴν ἔκδοσιν ἐκτελεστικῆς ἀποφάσεως, ἀπέχοντες πάσης ἐπιδιώξεως τῆς πληρωμῆς μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 85 ἀπ. τοῦ 50 τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν.

§ 33. Ἡ μεσεγγύησις, ἣν τὸ δημόσιον ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ὅσα οἱ ὀφειλέται του ἔχουν νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ ἄλλους, πρέπει νὰ κοινοποιῆται εἰς τοὺς ὀφειλέτας; Ὄχι. Τὰ διατάγματα τῆς 7 Φεβρουαρίου 1835 καὶ 14 Ἰουνίου 1837 ἀπαιτοῦν μόνον νὰ γνωστοποιῆται εἰς τούτους, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νὰ τὴν ἐκτελέσωσιν ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως· ὥστε ὁ τοῦ δημοσίου ὀφειλέτης διὰ μόνης τῆς εἰς τὸν ὀφειλέτην του γνωστοποιήσεως τῆς μεσεγγυήσεως ἀπεκδύεται παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἤδη μεσεγγυηθέντων, καὶ θεωρεῖται ἑπομένως ἀνύπαρκτος πᾶσα μετ' αὐτὴν γενομένη ἐκχώρησις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 407 τοῦ 52.—Πρβλ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ 44 ἐν Εὐρ. ἡ, σ. 167.

Κατὰ τὸν τελευταῖον § τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου, ἡ μεσεγγύησις εἰς τρίτου χεῖρας τῶν

---

(1) Προσωπικὴ κράτησις κατὰ τῶν συμπληρωσάντων τὸ 70 ἔτος τῆς ἡλικίας των. ὅρα § 34 τῆς λ. Φυλάκισις (Εὐρ. 24).

παρ' αὐτοῦ ὀφειλομένων εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου γίνεται διὰ κοινοποιήσεως τῆς μεσεγγυήσεως εἰς τοὺς τρίτους κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸν εἰσπράκτορα· αὐτοὶ δὲ ὀφείλουν ἀμέσως ἵνα ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως· δὲν ἀπαιτεῖται δὲ, ἵνα ᾖ ἔγκυρος ἡ μεσεγγύησις, νὰ διατάττηται αὕτη παρὰ τοῦ ἐπάρχου, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ εἰσπράκτορος, καὶ νὰ ἐνεργῆται δι' ἑνὸς ὑπαλλήλου τοῦ ἐπάρχου.

Ὁ εἰδικὸς αὐτὸς νόμος δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε τὴν κοινοποίησιν τῆς μεσεγγυήσεως πρὸς τὸν πρωτοφειλέτην, οὐδὲ τὴν κλήτευσιν αὐτοῦ ἐνώπιον οἱουδήποτε δικαστηρίου, διὰ νὰ κηρυχθῇ κῦρος ἔχουσα ἡ κυρία ἀπαίτησις, ὡς τοῦτο διατάττεται δια τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὸ ἄρθρον 925 καὶ 926 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εἰσέρχωνται τὰ εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλόμενα, καὶ διότι τὰ καθαρὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου θεωροῦνται ὡς ἐκτελεστά. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ 1844.

§ 34. Παραπονουμένου τινὸς, ὅτι ἐπροσωποκρατήθη, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀποστολὴ μηνύτορος καὶ ποινήτορος, καὶ ἔπειτα ἀπογραφὴ τῆς περιουσίας του, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ τούτου, τὸ δὲ ἄρθρον 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων διατάγματος ἐννοεῖ, ὅτι τὰ ἀναγκαστικὰ διοικητικὰ μέτρα ἐκτελοῦνται καὶ δὲν ἀναστέλλονται, καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις ὑπάγηται εἰς τὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 1855, ἀναιροῦσα τὰς 960, 239, 825, 1145 καὶ 473 τοῦ 1852, 1853 καὶ 1854 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφ.

§ 35 Τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν, ἂν τὸ δημόσιον παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν περὶ καθυστερούντων χρεῶν διαταγμάτων. Ἀπ! πολ. ΑΠ 210 τοῦ 55. —Πρβ. την 222 τοῦ 56 ἀπ. ΑΠ.

§ 36. Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσι παραπόνων, γενομένων κατὰ ἀναγκαστικῶν μέτρων, ἅτινα ἐλήφθησαν συνεπείᾳ τοῦ περὶ καθυστερούντων νόμου, ὅταν τὰ παράπονα ταῦτα περιστρέφωνται εἰς παράλειψιν τῶν νομίμων διατυπώσεων, οἷον ὅτι δὲν ἐγένετο ἔκθεσις ἀπογραφῆς.— Διάτ τῆς 7 Φεβ. 1835. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 93 τοῦ 53, ἀναιροῦσα τὴν 888 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφ.— Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53.

§ 37. Τὸ δημόσιον δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν ὅλων τῶν βιαίων μέτρων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν του πρὸς ἔκτισιν τῶν καθυστερούντων, ἀλλὰ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν τούτων διατυπώσεις, ὀφείλει νὰ συμμορφώνηται μὲ τὰς ῥητὰς διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν

δικαστηρίων ἀνήκει νὰ κρίνωσιν ἂν αὗται ἐτηρήθησαν ἢ μή. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53 (1).

§ 372 Κατὰ τὸν τελευταῖον § τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου, ἔχοντα οὕτως «ἡ μεσεγγύησις τῶν ὅσων ὁ ὀφειλέτης ἔχει νὰ λαμβάνῃ ἀπ' ἄλλους, γνωστοποιεῖται εἰς τούτους παρὰ τοῦ εἰσπράκτορος, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουσι νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως,» προκύπτει ὅτι ἡ μεσεγγύησις εἰς τρίτων χεῖρας τῶν παρ' αὐτοῖς ὀφειλομένων εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου, γίνεται διὰ κοινοποιήσεως τῆς μεσεγγυήσεως εἰς τοὺς τρίτους κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸν εἰσπράκτορα, αὐτοὶ δὲ ὀφείλουν ἀμέσως νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως· δὲν ἀπαιτεῖται δὲ διὰ νὰ ἦναι ἔγκυρος ἡ μεσεγγύησις, ὡς ἐπὶ τῆς κατασχέσεως τῶν παρ' αὐτῷ τῷ ὀφειλέτῃ κινητῶν πραγμάτων, νὰ διατάττηται αὕτη παρὰ τοῦ ἐπάρχου κατὰ πρόσκλησιν τοῦ εἰσπράκτορος, καὶ νὰ διενεργῆται δι' ἑνὸς ὑπαλλήλου τοῦ ἐπάρχου συνοδευομένου μετά τινος δημοτικοῦ ὑπαλλήλου. Προσέτι ὁ εἰδικὸς οὗτος νόμος δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε τὴν κοινοποίησιν τῆς μεσεγγυήσεως πρὸς τὸν πρωτοφειλέτην, οὔτε τὴν κλήτευσιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ὁποιουδήποτε δικαστηρίου, διὰ νὰ κηρυχθῇ κῦρος ἔχουσα ἡ κυρία ἀπαίτησις, ὡς τοῦτο διατάττεται διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἀπαιτήσεις, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως, ἀπὸ τ' ἄρθρα 925 καὶ 996 τῆς πολ. Δικονομίας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ εἰσέρχωνται ταχέως τὰ εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλόμενα, καὶ διότι τὰ καθαρὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου θεωροῦνται ὡς ἐκτελεστά, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ὁποιαδήποτε ἐπικύρωσις αὐτῶν ἀπὸ τὰς δικαστικὰς ἀρχάς. Γενομένης δὲ ἐγκαίρως μεσεγγυήσεως παρὰ τρίτῳ τινί, ὁ τρίτος θεωρεῖται ὡς ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου, καὶ ὁ πρωτοφειλέ-

---

(1) Ἰδοὺ τὸ θέμα αὐτῆς. Καταδιωκομένου τινὸς ἀποθηκοφύλακος, διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, πρὸς πληρωμὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἐλλείψαντος ποσοῦ ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν φύλαξίν του παραδοθεισῶν δημοσίων προσόδων, καί τῆς ζημίας τῆς ἕνεκα τῆς ἀμελείας τοῦ γενομένης εἰς αὐτὰς φθορᾶς, καὶ τούτου δι' ἀνακοπῆς πρὸς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἀμφισβητοῦντος τὴν ὕπαρξιν τῶν ὀφειλῶν αὐτῶν, ἁρμόδια ν' ἀποφανθῶσι περὶ τῆς ἀνατροπῆς, ἢ μὴ, τῆς ἐνεργηθείσης προσωπικῆς κρατήσεως εἰσὶ τὰ τακτικὰ δικαστήρια τὰ δικάσοντα καὶ περὶ τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἀνακόπτοντος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 150 τοῦ 53 κυροῦσα τὴν 906 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ἐφετῶν.

της στερεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ διαθέτῃ τὰ μεσεγγυηθέντα πράγματα ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς παραχωρήσεως. ἄρθρον 5 τοῦ περὶ καθυστερούντων Νόμου, καὶ ἄρθρα 926, 963 καὶ 964 τῆς Πολ. Δικονομίας. (21 τοῦ 1844).

§ 37[3] Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 Β. Διατάγματος περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων, ὁρίζει ὅτι τὰ βίαια κατὰ τοῦ ὀφειλέτου μέτρα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ποινήτορος, δὲν ἐνεργοῦνται ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἦναι διόλου ἀκτήμων, καὶ ἡ παντελὴς ἀκτημοσύνη του διαβεβαιωθῇ κτλ. ἐννοεῖ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῶν τῶν λέξεων τοῦ ἄρθρου «διόλου ἀκτήμων καὶ παντελὴς ἀκτημοσύνη», αὐτὸν τὸν ὀφειλέτην τὸν μὴ ἔχοντα οὐδενὸς εἴδους περιουσίαν· προσέτι δὲ ἡ ἔννοια αὕτη καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ προηγουμένου 7 ἄρθρου, καθ' ὃ, καὶ ἂν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχῃ περιουσίαν ἐπιδεκτικὴν κατασχέσεως ἢ μεσεγγυήσεως, ἐνεργεῖται κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις, ἡ δὲ λέξις περιουσία περιλαμβάνει προφανῶς πᾶσαν κινητὴν ἢ ἀκίνητον κτῆσιν, ὡς καὶ ἡ λέξις ἀκτημοσύνη. (67 τοῦ 1860).

§ 38. Κατάσχεσις ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς συγχωρεῖται; Ἀπ. κοιν. ΑΠ. 49 τοῦ 51, φέρουσα (1).

«Ἐπειδὴ οὐχ ἧττον θεωρεῖται ἀξιόποινος ἡ πρᾶξις, δι' ἣν κα-

(1) Ἡ αὐτὴ ποινικὴ ἀπόφασις περιέχει καὶ τὰς ἑξῆς σκέψεις. «Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 5 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρ. 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων Β Διατάγματος, μετὰ τὴν ἀνωφελῆ ἀποστολὴν τοῦ ποινήτορος γίνεται κατάσχεσις, τὴν ὁποίαν διευθύνει ὁ Ἔπαρχος καὶ ἐκτελεῖ εἰς ὑπάλληλος τοῦ ἐπάρχου· κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 9 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος, οἱ στελλόμενοι μηνύτορες καὶ ποινήτορες, καθὼς καὶ ὁ ἐπὶ τῆς κατασχέσεως, λαμβάνουσιν ἀπὸ τοὺς ἐπάρχους καὶ τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς πᾶσαν ἀπαιτουμένην βοήθειαν, ὁ δὲ μηνύτωρ καὶ ποινήτωρ λογίζονται ὡς δημόσιοι ὑπηρέται· ἐκ δὲ τῶν διατάξεων τούτων συνάγεται ὅτι ὁ ἔπαρχος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορίσῃ ὡς ποινήτορας καὶ κατασχετὰς ἄλλα πρόσωπα παρὰ τὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ γραφείου του· ὥστε ἡ φράσις ἡ περιεχομένη εἰς τὸ εἰρημένον 5 ἄρθ. ὅτι τὴν κατάσχεσιν ἐκτελεῖ εἰς ὑπάλληλος τοῦ ἐπάρχου, δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὁ ἔπαρχος πρέπει νὰ διορίσῃ ὡς κατασχετὴν ἕνα ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ γραφείου του, διότι οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ὄντες ὀλίγοι, δύω ἢ τρεῖς, δὲν ἤθελον ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραφείου τοῦ ἐπάρχου, καὶ συγχρόνως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κα-

τεδικάσθη ὁ ἀναιρεσείων, καὶ ἂν ἡ κατάσχεσις ἐγένετο ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, καθότι πρῶτον ἐπιτρέπει τοῦτο τὸ ἄρθ. 8 τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1837 Β. διατάγματος, καὶ δεύτερον ἡ ἔλλειψις τῆς συμπράξεως τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς κατασχέσεως, δὲν καθιστᾷ ὅμως τὴν κατὰ τοῦ κατασχετοῦ πρᾶξιν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀτιμώρητον, διότι αὕτη ἀπευθύνεται κατὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐνῷ ἐνήργει τὴν ὑπηρεσίαν του».

§ 39. Κατὰ τοὺς περὶ καθυστερούντων νόμους, ἡ καταδίωξις παντὸς ὀφειλέτου πρὸς τὸ δημόσιον γίνεται ἐπὶ τῆς κατασχέσεως κινητῶν ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 137 τοῦ 56, κυρ. τὴν 11279 ἐφ. Ἀθ.

τασχέσεων, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰς πλειοτέρας ἐπαρχίας εἶναι τόσον πολλαί, ὅσοι εἶναι οἱ ὀφειλέται τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ νὰ καταδείξῃ ὅτι καὶ ὁ διοριζόμενος παρὰ τοῦ ἐπάρχου πρὸς ἐκτέλεσιν κατασχέσεώς τινος εἶναι δημόσιος ὑπάλληλος, ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐν τῇ Σπάρτῃ πλημμελειοδικεῖον ἀπεφάσισε νομίμως, παραδεχθὲν ὅτι ὁ ἔπαρχος εἶχε δικαίωμα νὰ διορίσῃ ὡς κατασχετὴν ἄλλον ἐκτὸς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ γραφείου του, καὶ θεωρῆσαν τὸν παρ' αὐτοῦ διορισθέντα ὡς δημόσιον ὑπάλληλον.

»Ἐπειδή, διορισθέντος τοῦ κατασχετοῦ παρὰ τοῦ ἐπάρχου πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κατασχέσεως, καὶ ἐνεργοῦντος αὐτοῦ τὴν ὑπηρεσίαν του, τεκμαίρεται ὅτι οὗτος διωρίσθη παρὰ τοῦ ἐπάρχου δυνάμει τοῦ νόμου, καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑπηρεσίας του ἔδωκε τὸν ἀπαιτούμενον ὅρκον, ὥστε εἶναι ἀδιάφορον ἂν δὲν σημειοῦται εἰς τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὁ νόμος, δυνάμει τοῦ ὁποίου διωρίσθη, καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς κατασχέσεως ἡ ὁρκοδοσία αὐτοῦ, καθόσον ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας ταύτης, ἥτις οὐδ' ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος πλημμελειοδικείου, δὲν ἀπαλλάττει τὸν ἀναιρεσείοντα τῆς ποινῆς, ὡς μὴ ἀποβάλλοντα δι' αὐτῆς τῆς ἐλλείψεως τὸν δημόσιον χαρακτῆρά του.

»Ἐπειδή, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι δὲν προηγήθη τῆς κατασχέσεως ἡ ἀποστολὴ ποινήτορος, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἡ ἔλλειψις τοῦ ποινήτορος δύναται μόνον νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἀκύρωσιν τῆς κατασχέσεως, δὲν ἐξαλείφει ὅμως τὸ ἀξιόποινον τῆς κατὰ τοῦ κατασχετοῦ γενομένης πράξεως, καθόσον αὕτη ἐπράχθη κατὰ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἐνῷ ἐνήργει τὴν ὑπηρεσίαν του»,

§ 40. Ὁ ἀνακόπτων κατάσχεσιν τινὰ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι αὐτὸς εἶναι κύριος τοῦ κατασχεθέντος, πρέπει νὰ ἀπευθύνῃ τὴν ἀνακοπήν του καὶ εἰς τὸν ὀφειλέτην. Ἄλλως ἀπαράδεκτος (911 πολ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 266 τοῦ 65. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς διοικητικὰς ἐκτελέσεις, αἱ ὁποῖαι κανονίζονται ἀπὸ τοὺς περὶ καθυστερούντων νόμους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 429 τοῦ 65.

§ 40[a] Τὰ περὶ καταδιώξεως τῶν πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλετῶν διατάγματα ἀντίκεινται εἰς τὰς διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀποτελοῦντα ἐξαιρετικὴν καὶ εἰδικὴν νομοθεσίαν, μὴ ὑποβαλλομένην εἰς τὰς περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως διατυπώσεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἰμὴ ὁσάκις ταῦτα ῥητῶς πρὸς συμπλήρωσιν παραπέμπουσι. Ἀπ. πολ. 37 τοῦ 54.

§ 41. Ἐπὶ μεσεγγυήσεως ἐνεργουμένης ὑπὸ τοῦ ταμίου, ἀπαιτεῖται ἡ μεσολάβησις τοῦ ἐπάρχου; ἡ 700 τοῦ 1857 ἀπ Ἐφ. Ναυπλ. φέρει (νομ. σ. 6262).

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 5. τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης δὲν πληρώσῃ αὐθόρμητος, καὶ ἀφοῦ γίνῃ χρῆσις τῶν καταναγκαστικῶν μέσων τοῦ μηνύτορος καὶ ποινήτορος, γίνεται χρῆσις καὶ τοῦ τῆς κατασχέσεως τῶν κινητῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ διεύθυνσις ἀνήκει εἰς τὸν Ἔπαρχον· ἡ δὲ μεσεγγύησις τῶν ὅσων ἔχει νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ ἄλλους ὁ ὀφειλέτης, γνωστοποιεῖται εἰς αὐτοὺς παρὰ τοῦ εἰσπράκτορος. Εἰσπράκτωρ δὲ κυρίως εἶναι αὐτὸς ὁ Ταμίας, ὁ ἔχων ἐκ τῆς ἁρμοδιότητός του ἢ ἐκ παραγγελίας τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς εἰσπράξεως· ὥστε ἐπὶ μεσεγγυήσεως δὲν ἀπαιτεῖται ἡ μεσολάβησις τοῦ Ἐπάρχου.»

§ 42. Ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ τῆς διοικητικῆς κατασχέσεως ἡ πρὸς πληρωμὴν πρόσκλησις τῶν πρὸς τὸν δημόσιον ὀφειλετῶν; Ναί. ἡ ἀπόφασις 145 τοῦ 59 Ἐφ. Ναυπλ. φέρει·

«Ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρ. 1835 Διατάγματος περὶ εἰσπράξεως τῶν καθυστερούντων, καθ' οὓς ἐγένετο ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρόκειται καταδίωξις τῶν νῦν ἐκκαλούντων, καὶ κατὰ τὸν ἀπὸ 7 Μαΐου 1855 περὶ εἰσπράξεως τῶν καθυστερούντων ἐσόδων νόμον, πάσης ὑπὸ τοῦ δημοσίου κατὰ τῶν ὀφειλετῶν του ἐξ ἐνοικιάσεων προσόδων κλ. καταδιώξεως, πρέπει νὰ προηγῆται νόμιμος πρόσκλησις. Ὅρα ἐφημ. Δικ. σελ. 42.

§ 43. Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν, ἂν τὸ δημόσιον παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν περὶ καθυστερούντων χρεῶν διαταγμάτων. ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 1855, φέρουσα.

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ϛ'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς συνε-

λεύσεως, τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἁρμόδια ὄντα εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν ὀφειλετῶν αὐτοῦ διαφοράς, τὰς μὴ ἐξαιρουμένας, ὡς καθαρῶς διοικητικάς, εἶναι ἁρμόδια κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν νὰ κρίνωσι καὶ ἂν ἡ κατὰ τῶν τοιούτων ὀφειλετῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου γενομένη καταδίωξις, δυνάμει τῶν περὶ καθυστερούντων Β. Διαταγμάτων, ἐνηργήθη κατὰ τὰς διατάξεις αὐτῶν, ἀφοῦ οὔτε ἐκ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς νόμου ἀφῃρέθησαν τῆς δικαιοδοσίας τῶν τακτικῶν δικαστηρίων αἱ περὶ τὴν καταδίωξιν πηγάζουσαι διαφοραί· τὸ δὲ 11 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρ. 1835 Β. Διατάγματος, ὁρίζον ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἔκκλησιν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τὰ βίαια μέτρα, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται κατ' αὐτοῦ διὰ καθαρὰ δικαιώματα, ἐννοεῖ ὅτι τὰ ἀναγκαστικὰ αὐτὰ μέτρα ἐκτελοῦνται καὶ δὲν ἀναστέλλονται καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια. ὅθεν τὸ ἐφετεῖον, κηρυχθὲν ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ ἐπὶ τῶν προτάσεων τοῦ Δημ. Σπυρακοπούλου, παραπονουμένου ὅτι ἐτέθη εἰς προσωπικὴν κράτησιν, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἀποστολὴ μηνύτορος καὶ ποινήτορος καὶ ἔπειτα ἀπογραφὴ τῆς περιουσίας του, παρεβίασε τὰς περὶ ἁρμοδιότητος οὐσιώδεις διατάξεις· ἀναιρετέας δὲ οὔσης τῆς διαληφθείσης ὑπ' ἀριθμὸν 960 ἀποφάσεως, πρέπει καὶ αἱ λοιπαί, ὡς παρεπόμεναι αὐτῇ, προσβαλλόμεναι ἀποφάσεις νὰ συναναιρεθῶσιν.—(Πρλ. ἀν. § 15—31).

§ 44. Εἶναι ἁρμόδια τὰ δικαστήρια νὰ κρίνωσι συνεπείᾳ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ ὀφειλέτου, καθ' οὗ τὸ δημόσιον ἐνήργησεν ἀναγ. τι μέτρον, ἂν ὀφείλῃ εἰς τὸ δημόσιον, καὶ ἂν ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις τῆς κατασχέσεως, ἣν αὐτὸ ἐνήργησε; Ναί, κατὰ τὴν 216 τοῦ 60 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρουσαν (1).

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ 101 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ ΣΤ'. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, πᾶσα διαφορὰ φέρουσα χαρακτῆρα πολιτικῆς δίκης ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἐξαιρουμένων ἐκείνων μόνον ἃς ὁ § ά. τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος ὑπέβαλεν εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς· ὅθεν ἡ μεταξὺ τοῦ Εὐλαμπίου καὶ τοῦ δημοσίου ἔρις ἐὰν οὗτος ὤφειλεν εἰς τὸ δημόσιον καὶ ἐὰν ἐτηρήθησαν οἱ τύποι τοῦ νόμου κατὰ τὴν κατάσχεσιν καὶ ἐκποίησιν τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα οὗτος ἰσχυρίζετο ὅτι τὸ ἀνῆκον, μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐξαίρεσιν, εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικα-

---

(1) Ἀναιρεῖται ἡ 687 τοῦ 60 ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ.

στηρίων, τὸ δὲ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον μὴ δικάσαν τὰς προτάσεις τοῦ Εὐλαμπίου κατ' οὐσίαν, στηριχθὲν εἰς τὰ ἄρθρα 6 καὶ 11 τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου, πρὸς τὴν κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ψηφίσματος, παρεξήγησε καὶ τ' ἄρθρα 6 καὶ 11 τοῦ νόμου περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν ἔννοιαν, ὅτι τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν πρόοδον τῆς διοικητικῆς ἐκτελέσεως; οὔτε νὰ διατάξωσι τὴν ἀναστολὴν αὐτῆς· ὅθεν ἀναιρετέα ἐστὶν ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου διὰ κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ διὰ παράβασιν τῶν περὶ ἁρμοδιότητος οὐσιωδῶν διατάξεων τῆς πολιτικῆς δικονομίας».— (Πρλ. ἀν. § 16—31).

Ἐνστάσεις κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν. Ἄρθρον 872 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἔνδικα μέσα.

§ 45. Γνωστὸν ὅτι μόνον ἐκκαθαρισμένας ἐνστάσεις συγχωρεῖται τῷ ἀνακόπτοντι νὰ προτείνῃ, ἤγουν ἐνστάσεις ἀποδεικνυομένας ἐν αὐτῇ τοῦ δικαστηρίου τῇ συνεδριάσει καὶ μὴ χρῄζούσας διαδικασίας ἄλλης πρὸς ἀπόδειξιν (ἀπ. ΑΠ. 175 τοῦ 51). Ἄρα καὶ ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου ἀπαράδεκτός ἐστιν (ἀπ. 295 τοῦ 55 καὶ 295 τοῦ 58). Ἀλλὰ ἡ διάταξις τοῦ 872 δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν τὰ κατασχεθέντα διεκδικοῦντα τρίτον (ἀπ. ΑΠ. 60 τοῦ 56 καὶ 74 τοῦ 59), οὔτε εἰς τὰς διοικητικὰς ἐκτελέσεις, ὡς κατωτέρω.

§ 46 Αἱ κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυόμεναι ἔριδες ὑπόκεινται εἰς τοὺς περιορισμοὺς τῶν ἄρθρων 871 καὶ 872 τῆς πολ. δικονομίας; Ὄχι.— Ἐν ἄλλαις λέξεσι, προτείνονται καὶ ἀνεκκαθάριστοι ἐνστάσεις· διότι τὰ ἄρθρα 871 ἑπ. τῆς πολ. δικ. κανονίζουσι τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τίτλων ἐκτελεστῶν ἔριδας, κατὰ τ' ἄρθρα 854—856 τῆς αὐτῆς δικονομίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς περὶ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένας ἔριδας, καθότι αὕτη δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἄνευ ἐκτελεστοῦ τίτλου, ἐπὶ ἁπλῷ ἐγγράφῳ, ἐμφαίνοντι ἐκκαθαρισμένας τὰς ἀξιώσεις τοῦ Δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 53, 168 τοῦ 59 καὶ 248 καὶ 283 τοῦ 60—Ἀπ. Ἐφ Ναυπλ. 1077 τοῦ 60. (ἐν ἐφ. Δικαστ. σ. 162) (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 119 τοῦ 62. Οἰκ § 286 σημ. 5 (2).

(1) Ὅρα ὅσα ἐν Νομ. Μελ. σ. 414 ἔγραψα.

(2) Ὁ Π. ἐξέθεσεν ὅτι κατεδιώκετο διοικητικῶς ὡς παραίτιος

§ 47. Τὸ ἄρθρον 872 τῆς πολιτικῆς δικονον. δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένας ἔριδας, ἤτοι· Ἡ διοικητικὴ ἐκτέλεσις καθὸ δυναμένη νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἄνευ ἐκτελεστοῦ τίτλου ἐπὶ ἁπλῷ ἐγγράφῳ ἐμφαίνοντι ἐκκαθαρισμένας τὰς τοῦ δημοσίου ἀξιώσεις, δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς τοῦ 872 ἄρθρου τῆς πολιτικῆς δικονομίας διατάξεις.. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 163 τοῦ 59. 248 καὶ 283 τοῦ 1860. 119 τοῦ 62. Οἰκ. § 286 σημ. 5.

§ 48. *Ἀνακοπὴ χωρεῖ.* — Ἡ ἀνακοπὴ δὲν ἀπαγορεύεται ἐπὶ τῶν ἐρίδων τῶν ἀναφυομένων κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν (1), μὴ ἐφαρμοζομένου ἐνταῦθα τοῦ ἄρθρου 871 τῆς πολ δικ. ὅταν μάλιστα πρόκηται περὶ ἔριδος περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, ὅτε συγχωρεῖται ἀνακοπὴ καὶ δίκη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν (1019 πολ.). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 323 τοῦ 1857, ἀναιροῦσα τὴν 80 τοῦ 1857. Ἐφ. Ναυπλ.—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 66 ἐν τῇ ἐπ. §.

§ 49. Προκειμένου λόγου περὶ ἀνακοπῆς κατὰ διοικητικῆς καταδιώξεως ὀφειλέτου ἐφαρμόζονται οὐχὶ αἱ περὶ δικαστικῆς ἀναγκαστικῆς καταδιώξεως διατάξεις τοῦ ἄρθρου 871 ἐπ. τῆς πολ. δικ., ἀλλ᾽ αἱ γενικαὶ περὶ ἀνακοπῶν διατάξεις τῶν ἄρθρων 235 ἐπ. αὐτῆς, καθ᾽ ἃς τὸ τῆς ἀνακοπῆς κατ᾽ ἐρήμην ἀποφάσεως ἔνδικον μέσον ἐπιτρέπεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 66.

§ 50. *Ἔφεσις.* — Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν πρωτοδίκων ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων ἐπὶ τῶν ἀναφυομένων ἐρίδων κατὰ τὴν διοικητικὴν ἐκτέλεσιν δὲν περιορίζονται ἀπὸ τὴν προθεσμίαν τῶν 10 ἡμερῶν τοῦ ἄρθρου 871.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 53, 323 τοῦ 57, 248 καὶ 283 τοῦ 60, 210 τοῦ 61. Ὥστε, κατὰ ταῦτα, τριακονθήμερός ἐστιν ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία κατ᾽ ἀποφάσεων ἐκδιδομένων συνεπείᾳ ἀνακοπῆς ὀφειλέτου, καταδιωχθέντος διοικητικῶς διὰ χρέος του πρὸς τὸ δημόσιον (2).

ζημίας, ἣν δῆθεν ἐπέφερεν εἰς τὸ δημόσιον ὡς ἀποθηκάριος. Ἀνέκοψε λοιπὸν τὴν κατάσχεσιν προτείνων, ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν καρπῶν ἦτο συνέπεια σήψεως.—Ἡ ἔνστασις δ᾽ αὕτη ἀπεῤῥίφθη ὡς μὴ δυναμένη νὰ προταθῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν (872 πολ. δικον). Ἀπ. Ἐφετ. Ἀθην. 11669 τοῦ 1854, σκ. 2.

(1) Ὅρα δὲ Οἰκ. § 286 σημ. 6 ἐκδ. 2.

(2) Contra. Ἀπ. 31 τοῦ 46· Ἴδε καὶ 94 τοῦ 59 καὶ 215

§ 50[2] Ἀνακοπὴ συγχωρεῖται κατ' ἀποφάσεως ἐκδοθείσης ἐπ' ἀνακοπῇ κατ' ἐκτελέσεως διοικητικῆς. Ἀπόφ. ποιλιτὴ ΑΠ. 353 τοῦ 61.

§ 51. Ἀνακοπὴ ἐπιτρέπεται κατὰ τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως, ἥτις ἐκδίδεται ἐπὶ ἀνακοπῆς κατὰ διοικητικῆς ἐκτελέσεως, ἐφαρμοζομένου ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ ἄρθρου 235 ἐπ. τῆς πολ. δικ. καὶ οὐχὶ τοῦ ἄρθρου 871 αὐτῆς. Ἀποφ. Πολ. ΑΠ. 436 τοῦ 1866.

§ 52. Τὰ ἄρθρα 871 ἐπ. τῆς Πολ. δικ. δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς ἐρίδας, αἳ ἀναφύονται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διοικητικῶν μέτρων κατ' ἀποφάσεων ἀφορωσῶν καθυστεροῦντα. Ἄρα συγχωρεῖται καὶ ἀνακοπὴ καὶ ἔφεσις κατὰ τὰς συνήθεις προθεσμίας. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15939 τοῦ 1858.

§ 53. Contra. Προκειμένου περὶ δίκης ἀφορώσης ἀνακοπὴν κατὰ κατασχέσεως ἕνεκα καθυστερούντων, δὲν συγχωρεῖται ἀνακοπὴ κατὰ τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως, διότι τὰ περὶ καθυστερούντων διατάγματα δὲν καθιερόνουσιν ἄλλην διαδικασίαν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14904 τοῦ 1857 (ἄστοχος).

Περὶ ἐγγυητοῦ.

§ 54. *Ἐγγυηταὶ καὶ πληρωταί* (1).—Ὁ ἐγγυητὴς καὶ πληρωτὴς ἐνοικιαστοῦ τινος, παρελθούσης ἀνωφελῶς τῆς προθεσμίας καθ' ἣν ὤφειλεν ὁ ἐνοικιαστὴς νὰ πληρώσῃ (ἄρθρον 13 τοῦ ἀπὸ 2 Μαΐου 1848 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τῶν δημοπρασιῶν, καὶ ἄρθρ. 10 τοῦ 7/19 Φεβρ. 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων), ὑποβάλλεται εἰς πληρωμήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 470 τοῦ 50 ἀπ, Ἐφ. Ναυπλ. (2).

§ 55. Ἂν καὶ τὸ δημόσιον δύναται, κατὰ τοὺς περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμους, νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀπαίτησίν του

τοῦ 38. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντία τῶν Ἐφετείων νομολογία, περὶ ἧς ἐν Εὐρ. 7 σελ. 433. Νομ. Μελ. σ. 414.

(1) Ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν ἐκπλήρωσιν ἐντολῆς ὡς ἐγγυητὴς καὶ πληρωτὴς, θεωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρ. 1835 διατ., ὡς παραιτηθεὶς τοῦ εὐεργετήματος τῆς διζήσεως; Ναί, κατὰ τὴν ἀπόφασιν 4993 τοῦ 48 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. ἣν ὅρα εἰς Εὐρ. ή σ. 165 (λ. Καθυστεροῦντα § 1).

(2) Πρβ. Εὐρ. κγ. σελ. 303 § 597 τετρ. (νομολογίαν ἐφετῶν).

διὰ καταναγκαστικῶν μέτρων, κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ, ὡς καὶ κατὰ ὀφειλέτου, δὲν ἀπολαμβάνει ὅμως διὰ τοῦτο κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ προνόμιον νὰ πληρωθῇ κατὰ προτίμησιν ἄλλων αὐτοῦ δανειστῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 51, ἣν ἐν λ. Κατάσχεσις § 155[2]

§ 56. Βίαια μέτρα, ὁσάκις ἡ καταδίωξις τῶν καθυστερούντων γίνεται αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἢ ὑπενοικιαστοῦ.

Νόμος τῆς 7 Μαΐου 1855. — Ἐκ τοῦ 13 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 νόμ., ἐκ τοῦ 11 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1837 Β. Διατάγματος, καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουνίου 1838 νόμου περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων ἐξάγεται, ὅτι ὁσάκις ἡ καταδίωξις τῶν καθυστερούντων γίνεται αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἢ ὑπενοικιαστοῦ, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις αὐτῶν καὶ τὰ βίαια μέτρα, ὁ νόμος δὲ τῆς 7 Μαΐου 1855 δὲν περιέχει ἐξαίρεσίν τινα ὑπὲρ τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ ἐναντίαν εἰς τὰ προσημειωθέντα Β. Διατάγματα· ἐξ ἐναντίας δὲ ἐκ τοῦ νόμου τούτου, σχετιζομένου μὲ τὰ προηγούμενα Β. Διατάγματα περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων, συνάγεται, ὅτι καὶ ἐπὶ καταδιώξεως φορολογουμένων, γενομένης αἰτήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ, πρέπει νὰ τηρῶνται αἱ παρὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ διαγραφόμεναι διατυπώσεις ὡς ἐπὶ καταδιώξεως διὰ χρέη ὀφειλόμενα ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ δημόσιον, δι' ὃν λόγον ἐνεργοῦνται ὑπὲρ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τὰ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου διατασσόμενα βίαια μέτρα κατὰ τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν. Ἀπ. Ἐφ. Ναυπλ. 901 τοῦ 58 (νομ. σ. 6380).—Πρβ. ἀπ. πολ. ΑΠ. τοῦ 67, (Παπαγιάννη).

Τὸ δημόσιον καταδιώκει τοὺς ὑπενοικιαστάς; Ἐνστάσεις αὐτῶν.

§ 57. Οἱ ἐνοικιασταὶ καταδιώκονται διὰ τὸ καθυστέρημα τοῦ φορολογουμένου; Εὐρ. κγ. σ. 226 ἐπ.

§ 58. Ἡ ἀπ. 14689 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων Β. διατάγματος, τὸ δημόσιον ἔχει μὲν τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ ἀμέσως τοὺς ὑπενοικιαστὰς διὰ τὰ παρ' αὐτῶν ὀφειλόμενα εἰς τὸν πρωτενοικιαστὴν ὀφειλέτην τοῦ δημοσίου δι' ὅλων τῶν καταναγκαστικῶν μέτρων καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, ἀλλ' ἡ κατὰ τῶν ὑπενοικιαστῶν καταδίωξις δύναται νὰ λάβῃ νομίμως χώραν τότε μόνον, ὅταν τὸ πρὸς τὸν πρωτενοικιαστὴν χρέος αὐτοῦ ἦναι ἀπαιτητόν· διότι τὰ προμνησθέντα Β. διατάγματα κανονίζουσι μό-

νον τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν καταναγκαστικὰ μέσα, δὲν προτίθενται ὅμως νὰ μηδενίσωσι τὰς μεταξὺ τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ ὑπενοικιαστοῦ ἰδίας συμφωνίας. Ἐπομένως, διὰ νὰ ἀποφασίσῃ κατὰ πόσον τὸ δημόσιον ἠδύνατο διὰ καταναγκαστικῶν μέτρων νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τοὺς ἀνακόπτοντας ὡς ὑπενοικιαστὰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐνοικίου, πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὰς προθεσμίας τῶν πληρωμῶν οὐχὶ ἡ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ πρωτενοικιάστου συμφωνία, ἀλλ' ἡ μεταξὺ τούτου καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν, καθ' ὅσον ὁ ἐνοικιαστὴς ἠδύνατο ὑπενοικιάζων νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἄλλην πρὸς πληρωμὴν προθεσμίαν παρ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν συνεφώνησε μὲ τὸν ἐκμισθωτὴν ἢ νὰ προτείνῃ τὴν ἅπαξ συμφωνηθεῖσαν προθεσμίαν».

§ 59. Ὁ ὑπενοικιαστὴς δύναται νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις ἀπαλλαττούσας αὐτὸν τῆς πληρωμῆς τοῦ, ὡς δῆθεν καθυστερουμένου ζητουμένου, τιμήματος. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15365 τοῦ 57, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1837 περὶ καταδιώξεως καθυστερούντων νόμου, καὶ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 περὶ καταδιώξεως καθυστερούντων διατάγματος δὲν ἀφορῶσιν εἰμὴ δικαστικὰ μέτρα, ἅπερ δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν οἱ ἐνοικιασταὶ δημοσίων δικαιωμάτων κατὰ τῶν ὑπενοικιαστῶν αὐτῶν· προκειμένου δὲ, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος, περὶ τῆς παρὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ δημοσίων δικαιωμάτων διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἐπιδιώξεως τῶν ἐκ τῆς ὑπενοικιάσεως δικαιωμάτων των δὲν δύνανται ἢ νὰ λάβωσι χώραν αἱ τὴν σχέσιν μεταξὺ ἐνοικιαστοῦ καὶ ὑπενοικιαστοῦ δημοσίων προσόδων διέπουσαι οὐσιαστικαὶ διατάξεις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου· ἑπομένως δύναται ὁ ὑπενοικιαστὴς ἐναγόμενος, νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις ἀπαλλαττούσας αὐτὸν τῆς, ὡς καθυστερουμένης ζητουμένης πληρωμῆς τοῦ τιμήματος τῆς ὑπενοικιάσεως· ἑπομένως ἐσφαλμένως διατείνεται ὁ ἐνάγων καὶ νῦν ἐκκαλῶν, ὅτι σύμφωνα μὲ τὰ ἀνωτέρω ἀναφερθέντα ἄρθρα τοῦ περὶ καταδιώξεως καθυστερούντων νόμου καὶ Β. διατάγματος, ἔπρεπε τὸ ὡς ἐμποροδικεῖον δικάσαν πρωτοδικεῖον μόνον καὶ μόνον διότι ἀφοῦ αὐτὸς προσωποκρατηθεὶς ἐπλήρωσεν ἄνευ ἐνστάσεως εἰς τὸ δημόσιον τὸ τίμημα τῆς ἐνοικιάσεως, ὅπερ δὲν ἀρνεῖται ὁ ἀντίδικος, νὰ καταδικάσῃ τὸν ἐναγόμενον καὶ νῦν ἐφεσίβλητον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ τῆς ἐνοικιάσεως τιμήματος». —

Χρέη ἐξ ἐνοικιάσεων.

§ 60. Ὅρα τὰ ἐν Εὑρετ. κγ. σελ. 233—239 ἐπ. Πρλ. ΑΠ.

302 τοῦ 57 (1)· καὶ 294 τοῦ 63 ἐν Εὐρ. λ. Φόροι. Παρβλ. ΑΠ. 238 τοῦ 62, μὴ τεθεῖσαν ἐκεῖ (2).

§ 60[2] Καταδιωκόμενός τις ὑπὸ τοῦ δημοσίου διὰ τὴν πληρωμὴν ἐλλείματος καρπῶν ἐξ ἐνοικιάσεως προερχομένου, δύναται οὐχὶ μόνον δι' ἀνακοπῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ἀγωγῆς να προτείνῃ τὴν ἔνστασιν ὅτι προηγουμένως δὲν ἐζητήθη νὰ πληρώσῃ τὸ ἔλλειμα ἀπὸ ὁμοειδεῖς καὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος καρποὺς (410—1852).

---

(1) Κατ' αὐτήν.—Ὁ νόμος τῆς 9 Ἰουνίου 1858 περὶ ἀποτίσεως τῶν πρὸς τὸ δημόσιον χρεῶν δὲν ἀφορᾷ καὶ τοὺς πληρώσαντας, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου τούτου, τὸ χρέος των ἐνοικιαστάς. (α).

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν. «Ὁ τῆς 9 Ἰουνίου 1858 νόμος περὶ ἀποτίσεως τῶν εἰς τὸ δημόσιον χρεῶν ὁρᾷ μόνους τοὺς κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ νόμου ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου ἐνοικιαστάς, ἢ ὑπενοικιαστάς, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς πληρώσαντας, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ, τὸ ὅλον ἢ μέρος τοῦ χρέους των. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 302 τοῦ 57, κυρ. τὴν 811 τοῦ 56 ἐφ. Ν.

(2) Κατ' αὐτήν.—Ὅταν ὀφειλέτης τις συμμορφωθῇ μὲ τὸ 4 ἄρθρον τοῦ νόμου σλβ', παραδοὺς νέας ὁμολογίας καὶ ἐγγράψας ὑποθήκην, ταῦτα δὲ ἀποδεχθῶσιν ὅ τε ταμίας καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ὥστε ν' ἀπαιτηθῇ ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπουργείου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 62. κυροῦσα τὴν 52 τοῦ 57 ἀπ. ἐφ Ναυπλίας.

(α) Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἡρμηνεύθη τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουνίου 1853 περὶ καθυστερούντων ἐξ ἐνοικιάσεων νόμου, καθότι κατ' αὐτὸν μόνον ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν τίτλων τοῦ δημοσίου, ἐὰν ἐγένετο καταβολή τις ἑκούσιος ἢ ἀναγκαστικὴ εἴσπραξις ἀπέναντι τοῦ χρέους, εἶναι ἀπαιτητὸν τὸ ὀφειλόμενον ὑπόλοιπον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βιβλίων τῶν εἰσπρακτέων, ἢ τῶν λογαριασμῶν τῶν ταμιῶν· εἰς ἐναντίαν δὲ περίπτωσιν τὸ χρέος ἀποδεικνύεται ὡσαύτως διὰ τῶν αὐτῶν βιβλίων ἢ λογαριασμῶν κλπ. ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ δημόσιον δὲν ἰσχυρίσθη, ὅτι, ἔχον ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὀφειλῆς τοῦ ἀναιρεσείοντος, τὴν ἀπώλεσεν, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου εἴτε εἰς τὴν μίαν, εἴτε εἰς τὴν ἄλλην τῶν προβλεπομένων περιπτώσεων. ΑΠ. 189 τοῦ 1862.

§ 61. Περὶ καθυστερούντων ἐκ προικοδοσιῶν.—Νόμος σϙέ τοῦ 55. Ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν Εὐρ. κγ. σελ. 245 ἐπ. Πρβλ. ΑΠ. 294 τοῦ 63 ἐν λ. Φόροι.

§ 62. Περὶ τῶν μέχρι τοῦ 1858 καθυστερούντων. Νόμος χκη τοῦ 1861. Ὅρα τὰ περὶ τούτου εἰς Εὐρ. κγ. σ. 248 ἐπ.

§ 61. Περὶ τοῦ νόμου τῆς 18 Αὐγούστου 1855. ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 246 τοῦ 59.

§ 64. *Μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων*. Πρλ. τὰ ἐπ.

§ 65. Πᾶς πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέτης καταδιώκεται κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους ἢ μόνοι οἱ ἐκ φόρων ὀφειλέται; Ὁ Ἄρ. Πάγος ἐφήρμοσε τοὺς νόμους τούτους ἐπὶ παντὸς εἴδους ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 22 τοῦ 1848 (1).—

---

(1) Αὕτη φέρει· «Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου τῆς 7 Φεβρ. 1835, τῆς 14 Ἰουνίου 1837 καὶ τῆς 23 Ἰουνίου 1838, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ προοιμίου καὶ τῶν ἄρθ. 11 καὶ 12 τοῦ δευτέρου, ἐξάγεται προφανέστατα, ὅτι καὶ οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλέται ἐξ ἐνοικιάσεως ἐθνικῶν προσόδων, καὶ τῶν φόρων, εἴτε ἀμέσων εἴτε ἐμμέσων, καὶ καταδιώκονται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων νόμων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἰσχυριζομένου τοῦ δημοσίου, ὅτι ὁ Δ. Μακρὺς ὀφείλει πρὸς αὐτὸ φοίνικας 2413 ἀπὸ τὴν κατὰ τὸ 1831 γενομένην παρ' αὐτοῦ μίσθωσιν τῶν ἐθνικῶν λειβαδίων......, τῆς ἐπαρχίας Ζυγοῦ, ἠδύνατο νὰ καταδιωχθῇ οὗτος παρὰ τοῦ δημοσίου δυνάμει καὶ συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων νόμων».—Πρβ. § 588, 589 τῆς λ. ὑπουργ. Οἰκ.

—Ὁ ἀπὸ 7 Φεβρ. 1835 νόμος ἐφαρμόζεται οὐ μόνον εἰς τὰς καθυστερήσεις τῶν φόρων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς καθυστερήσεις πάσας καὶ τὰ ὀφειλόμενα ἐξ ἐνοικιάσεως μοναστηριακῶν κτημάτων, διότι καὶ ταῦτα ὑπάγονται εἰς τὴν ἐν γένει κατηγορίαν τῶν τοῦ Κράτους εἰσοδημάτων, χρησιμεύοντα εἰς τὰς ἀνάγκας δύο οὐσιωδῶν κλάδων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας. Ὅθεν τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν παρεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν βιαίων μέτρων, τὰ ὁποῖα τὸ δημόσιον λαμβάνει πρὸς εἴσπραξιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χρεῶν, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐκποίησιν τῆς ἀκινήτου τῶν ὀφειλετῶν περιουσίας· ὥστε ἂν κατεσχέθησαν καρποί, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσι, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐγένετο ἐπ'

Ἡ πολυετὴς ὅμως μίσθωσις κτήματος τοῦ δημοσίου δὲν συμπεριλαμβάνεται εἰς τοὺς νόμους αὐτούς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 8 τοῦ 1841 (Εὑρ. δ΄. σελ. 180) (1).

Διάφορα (2).

§ 66. Ὁ ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου ἀπαλλάσσεται τῆς καταδιώξεως, ὅταν δὲν ἔχῃ οὐδεμίαν κινητὴν ἢ ἀκίνητον περιουσίαν. (ΑΠ. πολ. 67 τοῦ 60 ἐν Εὑρ. κγ. σ. 303). Ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τὸ δημόσιον ν' ἀναστείλῃ τὴν καταδίωξιν κατά τινος ὀφειλέτου λόγῳ ἀκτημοσύνης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 351 τοῦ 60 (3). (Σημ. Κυροῦται ἡ 18512 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 67. Οἱ ταμίαι ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀναθέσωσιν εἰς ἄλλον ταμίαν παραγγελίας; Ἀπ. ἐφ. Ἐφ. Ἀθ. 9726 τοῦ 52.—Πρλ. Εὑρ. κγ. σ. 158 ἐπ.

§ 68. Τὸ δημόσιον ὀφείλει νὰ προκαλέσῃ τὰ τῆς διατροφῆς ἐκείνων, ὧν τὴν προσωπικὴν κράτησιν διατάσσει; Ὅρα Εὑρ. κγ. σελ. 299 ἐν ἀρχῇ.

αὐτῶν, εἰσέτι ἠρτημένων εἰς τὰ δένδρα, καθότι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ κατάσχεσις αὕτη εἰμὴ ὡς ἐπὶ κινητῶν (Duranton τόμ. 4 ἀρ. 1 30, Carrè ἐν ἀρχῇ ἄρθρ. 915 τῆς πολ. δικον.) Δὲν ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἡ τήρησις τῶν περὶ κατασχέσεως ἀκινήτων διαγεγραμμένων διατυπώσεων. Ἀπ. 6822 τοῦ 50 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. — Ὅρα δὲ § 588. λ. ὑπουργ. Οἰκ.

(1) Τὰ περὶ καθυστερούντων λοιπὸν διατάγματα δὲν ἐφαρμόζονται ὅταν πρόκηται περὶ καθυστερήματος ἐκ μισθώσεως κτήματος τοῦ δημοσίου. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθ. 2865 τοῦ 44 (Εὑρ. δ΄. σελ. 178).

(2) Πρλ. Εὑρ. κγ. σ. 303 ἐπ.

(3) Ἤτοι «Κατὰ τὰ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 καὶ 14 Ἰουνίου 1837 διατάγματα ἀφίεται εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ δημοσίου νὰ κάμῃ κατὰ τοῦ χρεώστου αὐτοῦ ἕνεκα καθυστερουμένου χρέους του (ἄρθρον 9 τοῦ 2 διατάγματος) χρῆσιν ἐκ τῶν νομίμων ἀναγκαστικῶν μέσων οἱονδήποτε θεωρεῖ καταλληλότερα, καὶ ἐπίσης εἰς τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ (τοῦ δημοσίου) ἀφίεται ν' ἀναβάλῃ ἢ μὴ κατὰ τοῦ ἀκτήμονος ὀφειλέτου τὴν περαιτέρω καταδίωξιν (ἄρθρον 8 τοῦ 1 διατάγματος)· ἄρα τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τὸ δημόσιον ὑποχρέωσιν μὴ ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ νόμου (351 τοῦ 60).

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως χρέη καθυστεροῦντα.

ΧΡΕΟΣ (Δάνειον ναυτικν).

§ 1. Ὁρισμὸς τοῦ ναυτικοῦ δανείου. Ἱστορικὸν (παρ Ἕλλησι, Ῥωμαίοις, Μεσαίων). (1).

§ 2. Τὸ ναυτικὸν δάνειον κατατάσσεται μεταξὺ τῶν λεγομένων τυχηρῶν συναλλαγμάτων. Εἶναι μᾶλλον πραγματικὸν ἢ π οσωπικόν. Τοῦ αὐστηροῦ δικαίου (2). Τί διαφέρει τοῦ κοινοῦ δανείου; Τῆς ἀσφαλείας (3);

§2² Ἑτεροβαρές. Ῥάλ. § 713. Τὸ ναυτοδάνειον, ὡς συνάλλαγμα πραγματικόν, συνιστάμενον, δηλαδή, διὰ τῆς παραδόσεως τοῦ δανειζομένου ποσοῦ, μὴ παράγον (κατὰ τὰς περὶ ὑποχρεώσεων συνισταμένων πράγματι ἀρχὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου), ὑποχρεώσεις, εἰμὴ κατὰ μόνον τοῦ λαβόντος, εἶναι ἑτεροβαρές, καὶ ἑπομένως γεννᾷ ἀγωγήν, καὶ χωρὶς τῆς ἀμοιβαίας τῶν συμβαλλομένων συναινέσεως, τὸ δὲ ἄρθρον 185 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, τὸ ὁποῖον ὁ ἐφεσίβλητος ἐπικαλεῖται, ἀπαιτοῦν τὴν ἐν τῷ συμβολαίῳ ὑπογραφὴν ὅλων τῶν συμβαλλομένων, ἐννοεῖ τοὺς ἀναδεχομένους ὑποχρέωσίν τινα· ὁ λόγος ἄρα τῆς ἀκυρότητος τοῦ συμβολαίου, ὅτι τοῦτο δὲν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τῶν δανειστῶν, ἀποβαίνει ἀστήρικτος. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 129 τοῦ 36 ἐν Εὐρ. 10 σ. 335. Πρλ. λ. ὑπομνήματα.

Ποῖοι οὐσιώδεις ὅροι τοῦ ναυτικοῦ δανείου;

§ 2³ Δὲν γίνεται ἐπὶ πράγματος ὁλοσχερῶς ἤδη ἠσφαλισμένου ἢ ἐφ' οὗ ὑπάρχει προηγούμενον δάνειον. Ῥάλλ § 745.—Δύναται ν' ἀσφαλισθῇ ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ, οὐχὶ καὶ ὑπὲρ τοῦ δανειζομένου. αὐτ. § 751.—ἐνοχὴ τοῦ δανειστοῦ εἰς τοὺς κινδύνους. Συμφωνίαι τῶν μερῶν. Χρόνος κινδύνων. αὐτ. § 717.

§ 3. Συναίνεσις τῶν μερῶν καὶ ἱκανότης. Διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος τὸ συνάλλαγμα τοῦ ναυτικοῦ δανείου, πρέπει νὰ συντρέχῃ ἡ ἱκανότης τῶν συναλλαττομένων καὶ ἡ συναίνεσις αὐτῶν. Προσέτι δὲ νὰ ἔχωσι τὴν πρὸς ἐνέργειαν ἐμπορ. πράξεων ἱκανότητα. Ὑπαρχόντων δὲ μετόχων πολλῶν εἰς τὸ πλοῖον ἀποφασίζει ἡ ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς εἰς τὸ πλοῖον μετοχῆς αὐτῶν πλειονοψηφία κατὰ ποσὸν ὑπαιρβαῖνον τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας του. Ῥάλ. § 714.

(1—3) Ὅρα περὶ τούτων ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 712—3 ἐκδ. 2.

§ 4. Κεφάλαιον δανειζόμενον. Ἀντικείμενον τοῦ ναυτικοῦ δανείου δύνανται νὰ ἦναι οὐ μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ παντὸς εἴδους ἀντικαταστὰ πράγματα προωρισμένα να ἐκτεθῶσιν εἰς θαλασσίους κινδύνους, ἅτινα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δανειζομένου.

Δὲν ὑπάρχει ναυτικὸν δάνειον ἄνευ πραγμάτων ἐκτεθειμένων εἰς θαλασσίους κινδύνους, ἅτινα εὐοδοθέντα εἶναι ειδικῶς ὑπέγγυα εἰς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ κεφαλαίου μετὰ τῶν ναυτικῶν τόκων, ἀλλ' ὧν οἱ κίνδυνοι, εἰς ἃς ἐκτίθενται, ἀφορῶσι τὸν δανειστήν. ἀντικείμενα, ἅτινα δὲν ὑπάρχουν ἐνεστώτως, δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ναυτικοῦ δανείου, ἂν καὶ ἡ πραγματοποίησις αὐτῶν προσδοκᾶται· οὐ μόνον δὲ ἐνσώματον, ἀλλὰ καὶ ἀσώματον δίκαιον, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ὕλην ναυτικοῦ δανείου.

Πράγματα, ὅσα ἠσφαλίσθησαν προηγουμένως ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς θαλάσσης, δὲν δύνανται νὰ κατασταθῶσιν ὑπέγγυα εἰς ναυτικὸν δάσνιον Ῥάλ. § 715 ἐκδ. 2.

§ 5 Πράγματα ὑπέγγυα εἰς τὸ ναυτικὸν δάνειον. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ περισταλῶσιν οἱ κίνδυνοι τοῦ δανειστοῦ. Ῥάλ. § 716.

§ 6. Θαλάσσιοι κίνδυνοι. (1) Οἱ κίνδυνοι δὲ αὐτοὶ ἄρχονται ὡς πρὸς τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα, τὰ ἐξάρτια. τὸ ἐφόπλισμα καὶ τὰς τροφὰς, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπόπλου, κ. ὶ διαρκοῦ ι μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὸν προσδιωρισμένον λιμένα προσορμίσεως τοῦ πλοίου.—Ὡς πρὸς τὰ ἐμπορεύματα ὁ χρόνος τῶν κινδύνων ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας αὐτὰ ἐφορτώθησαν εἰς τὸ πλοῖον ἢ τὰς λέμβους διὰ νὰ μετακομισθῶσιν εἰς αὐτὸ, καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀποβιβάζονται εἰς τὴν ξηράν. Ἄλλας λεπτομερείας ὅρα εἰς τὸν § 717 Ῥάλλη.

§ 7. Ναυτικοὶ τόκοι. Ῥάλλη § 718. Ὅρα κατωτ. § 48 ἐπ.

Περὶ τοῦ τύπου τοῦ ναυτικοῦ δανείου· ἐξωτερικῶς· ἐσωτερικῶς.

§ 8. Πῶς συντάσσεται τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον; Τὸ συνάλλαγμα τοῦ ναυτικοῦ δανείου βεβαιοῦται δι' ἐγγράφου ἐπισήμου,

---

(1) Διὰ νὰ θεωρηθῇ δάνειόν τι ὡς ναυτικὸν, πρέπει νὰ ἐκτεθῇ εἰς τοὺς θαλασσίους κινδύνους· ἄλλως εἶναι πολιτικὸν δάνειον, καὶ πληρόνεται ὁ κοινὸς ἐμπορικὸς τόκος. Ἀπ. πολ. Α. Π. 198 τοῦ 1853.

ἢ ἰδιωτικοῦ· δύναται νὰ γείνῃ καὶ εἰς διαταγὴν, καὶ τότε ἐφαρμόζονται εἰς τὸν τρόπον τῆς διαπραγματεύσεως αὐτοῦ τὰ περὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων· ὁ ἐκχωρῶν τὸ ναυτικὸν δάνειον καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ἐνέχονται ἀλληλεγγύως περὶ τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ. Οἱ ἐκχωρηταὶ εὐθύνονται καὶ διὰ τοὺς ναυτικοὺς τόκους (1). 'Ράλ. § 719 (2).

§ 9. Διατυπώσεις ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ὁ νόμος διαγράφει τύπους τινὰς, δι' ὧν τὸ ναυτικὸν δάνειον λαμβάνει νομικὴν ὑπόστασιν ἀπέναντι τῶν τρίτων. Ὡς πρὸς τὸ ναυτικοδάνειον δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ κυρίου τοῦ πλοίου ἐπὶ τοῦ πλοίου, τοῦ ναύλου ἢ τοῦ φορτίου συνομολογούμενα ὁ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 περὶ ναυτικῶν δανείων νόμος ὁρίζει τὰ ἑξῆς.

Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ καταχωρίζονται 1. τὰ πρὸ τοῦ ἀπόπλου ὀφειλόμενα. 2. κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, τὰ μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου ναυτικὰ δάνεια. Ἄλλως οἱ δανεισταὶ στεροῦνται τοῦ προνομίου. 'Ράλ. § 720. Πρλ. κατ.

§ 10. Ἡ πρὸς τὸν πλοίαρχον ἄδεια τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου πρὸς τὸ ναυτοδανείζεσθαι πρέπει νὰ γίνεται διὰ δημοσίου ἐγγράφου, καὶ νὰ καταχωρίζηται εἰς τὸ βιβλίον. Τοιαύτη ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν διάπλουν ναυτικῶν δανείων, ἅτινα στεροῦνται τοῦ νομίμου προνομίου, ἂν ἡ ἄδεια τῆς ἀρχῆς (234 ἐμπ. νόμου) δὲν καταχωρηθῇ εἰς τὸ βιβλίον μὲ τὸ συμβόλαιον τοῦ ναυτικοῦ δανείου. Ἐν τῇ ἀδείᾳ γίνεται μνεία καὶ τῆς πραγματογνωμοσύνης.

Ἡ καταχώρησις τῶν ναυτικῶν δανείων καὶ ἡ μνεία τῆς ἐξοφλήσεως ὑπὸ ποίου γίνεται; 'Ράλλ. § 720, ἔνθα καὶ περὶ τῆς

---

(1) Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ναυτικοῦ δανείου μάρτυρες εἰσὶ δεκτοί; Διχογνωμία. 'Ράλ. τόμ. 2 σελ 255. Κατ. § 12.

(2) Ἂν ὑπάρχῃ συμφωνία μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ, καὶ ὀφειλέτου, καθ' ἣν οὗτος ὑποχρεοῦται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ δανειστοῦ ἢ εἰς ὅν τινα ἤθελε τῷ παρουσιάσει ἴσον τοῦ συμβολαίου τούτου γυρισμένον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δανειστοῦ πρὸς αὐτὸν τὸν παρουσιάσοντα αὐτὸ, ἡ περὶ εἰκονικότητος τῆς ὀπισθογραφήσεως τοῦ ναυτοδανείου ἔνστασις εἶναι ἀπαράδεκτος· ἡ πρότασις περὶ ἐπαγωγῆς ὅρκου πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος εἶναι δεκτή; Ἀπ. ΑΠ. 20 τοῦ 66 σύμφωνος τῇ ὑπ' ἀριθ. 566 τοῦ 65 ἀποφάσει τῶν ἐν Ν. ἐφ.

καταχωρήσεως τοῦ ἀντιγράφου τοῦ ναυτοδανειακοῦ συμβολαίου καὶ τῆς ἐξοφλήσεως εἰς βιβλίον τηρούμενον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ἐμποροδικείου, καὶ χρησιμεῦον ὡς εὑρετήριον.

§ 11. Πᾶσα ἀμέλεια περὶ τὴν ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν ἢ τῶν πλοιάρχων ἀποστολὴν τῶν ἀντιγράφων καθιστᾷ, ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ βιβλίου, τὸν μὲν δανειστὴν ἔκπτωτον τῶν ἐκ τῆς ἐγγραφῆς προνομίων του ὡς πρὸς τὰ δάνεια τὰ συνομολογηθέντα καὶ ἐγγραφέντα μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ βιβλίου, τὸν δὲ πλοίαρχον τιμωρητέον μὲ πρόστιμον. Ῥάλλ. § 720 ἐν σελ. 253 ἐντέλει.

§ 12. Διὰ μαρτύρων ἀποδεικνύεται; Ῥάλλη § 720, ὅρα τὰ ἑπόμενα. Κατὰ τὰ ἄρθρα 49 καὶ 109 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 304 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τὸ παραδεκτὸν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ἄνευ διακρίσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν, ἐξαρτᾶται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἐκείνας τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, περὶ ὧν ὁ ἐμπορικὸς νόμος διατάττει νὰ συντάσσηται δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὅπερ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἶναι τὸ μόνον νόμιμον μέσον ἀποδείξεως αὐτῶν, εἰς δὲ τὴν κατηγορίαν τῶν πράξεων τούτων ὑπάγεται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ τὸ ναυτικὸν δάνειον. Ἀπ. πολ. Α. Π. 144 τοῦ 49, ἀναιρέσασα τὴν 5451 τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν (1).

§ 13. Κατὰ τὸ ἄρθρον 313 τοῦ ἐμπ. νόμου, πᾶν ναυτικὸν συμβόλαιον δύναται νὰ πραγματευθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἐὰν ἦναι εἰς διαταγήν. Εἰς τοιαύτην δὲ περίπτωσιν, ἡ διαπραγμάτευσις τοῦ ἐγγράφου τούτου ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὡς καὶ

---

(1) Κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 311 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὰ ναυτικὰ συμβόλαια γίνονται παρὰ συμβολαιογράφου, ἢ καὶ δι' ἰδιογράφων, ἀλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει πρέπει, διὰ τὸ κῦρός των, νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὑποχρεωθέντος. Ἄρα ἡ ἀπόδειξις τοῦ ναυτικοῦ δανείου δὲν ἐπιτρέπεται δι' ἄλλων μέσων, καὶ μάλιστα διὰ μαρτύρων. Ἂν δὲ καὶ τὸ ἰδιωτικὸν συμβόλαιον δύναται ἐγκύρως νὰ ὑπογραφῇ ὑπὸ πληρεξουσίου, ἀντὶ τοῦ ἀγραμμάτου δανεισαμένου, ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ῥητὴ καὶ εἰδικὴ πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότης. Ἀπ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 8474 τοῦ 51.

όλαι αἱ περὶ τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων πραγματεύσεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 28 καὶ 61 τοῦ 45 (1).

§ 14. Τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον ἐκφράζει α) τὸ δανεισθὲν ποσὸν καὶ τὸν τόκον· β) τὰ εἰς δάνειον (28) ὑπέγγυα· γ) τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου· δ) τὰ ὀνόματα τῶν συναλλαττομένων· ε) τὸν πλοῦν ἢ τὸν χρόνον τῶν κινδύνων· ὅρα Ῥαλ. § 721—725.

---

(1) Πρλ. τὰ ἐν λ. Συναλλαγματικαὶ σ. 446 λ. ναυτικὰ δάνεια.

(2) Δάνειον ναυτικὸν ἐπὶ ἐνεχύρῳ τοῦ πλοίου δὲν ἀπαγορεύεται. Ἀπ. πολ. Απ. 68 τοῦ 45.

— Καὶ τὰ πλοῖα δύνανται νὰ ἐνεχυρασθῶσιν· ἐπομένως δύναταί τις νὰ δώσῃ ναυτοδάνειον, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 320 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἐπὶ ἐνεχύρῳ τοῦ πλοίου.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ δανειστής, δυνάμει τοῦ συμβολαίου, ἀποκτᾷ ἐπὶ τοῦ πλοίου πραγματικὸν δικαίωμα καὶ τὴν κατοχήν, καθὼς καὶ δικαίωμα ἐπισχέσεως μέχρι τῆς τελείας ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου. Ἀπ. Α. Π. 63 τοῦ 45, ἣν ἐν λ. ἐνέχυρον.

3) Ἔργον τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας εἶναι νὰ κρίνῃ ἂν ὁ ὀφειλέτης ἐνεχυρίασε τὸ πλοῖον του τῷ δανειστῇ· διὰ τῆς ἑρμηνείας ταύτης δὲν προςβάλλεται κανών τις τοῦ δικαίου. Α. Π. πολ. 63 τοῦ 45, ἧς ἡ σκέψις τρίτη καὶ τετάρτη φέρουσι.

«Ἐπειδή, καθόσον ἀφορᾷ τὴν μὴ παράδοσιν καὶ τὴν μὴ κατοχὴν τοῦ ἐνεχύρου ἤτοι τοῦ πλοίου, εἶναι ψευδὴς ὁ λόγος οὗτος, καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ εἰρημένου συμβολαίου, ὁ Γιουρδῆς ἔλαβεν ἔκτοτε καὶ εἶχεν εις τὴν κατοχήν του αὐτὸ τὸ πλοῖον· ἂν δὲ τὸ ἐπλοιάρχει ὁ Μυλωνᾶς, δὲν δύναται ἐκ τούτου νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὸ εἶχεν εἰς τὴν κατοχήν του οὗτος, ἀλλὰ τὸ ἐπλοιάρχει μόνον ὡς ἁπλοῦς πλοίαρχος καὶ ἐχαίρετο ἀτελὲς τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα. Ὥστε ἀποῤῥιπτέος καὶ ὁ λόγος οὗτος, καθόσον τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον δὲν παρεβίασεν ὡς ἐπὶ τούτου κανένα Νόμον, ὁ δὲ κανὼν quod nullum est, nullum producit effectum δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθότι τὸ προειρημένον συμβόλαιον δὲν ἐκηρύχθη ἄκυρον παρὰ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἡρμηνεύθη τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, ὡς συνιστῶν συνάλλαγμα ἐνεχύρου· ἐπίσης δὲν ἐδύναντο νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ οἱ περὶ ἀντιχρήσεως Νόμοι, καθότι δὲν ἔλαβε χώραν ἰδιαιτέρα τις συμφωνία περὶ τῶν καρπῶν τοῦ νὰ λαμβάνῃ αὐτοὺς ὁ δανειστής.

Ἐπειδὴ τὸ δικάσαν Ἐφετεῖον ἔπραξε συμφώνως μὲ τὰς περὶ

§ 15. Ἐπιτρέπεται ἡ εἰς ὁποιονδήποτε πλοῖον ἐπιβίβασις τοῦ φορτίου; Ῥάλ. § 723 (1).

§ 15² Μεταβολὴ τοῦ πλοιάρχου. αὐτ.

ἐνεχύρου ἀρχάς, καὶ ἰδίως μὲ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ περὶ ἐνεχύρου Νόμου, διατάξαν νὰ κατέχῃ ὁ ἀναιρεσίβλητος τὸ ἐνεχυριασθὲν πλοῖον μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους τοῦ ἀναιρεσείοντος, τὸ δὲ ἄρθρον 218 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου δὲν ἐφαρμόζεται, εἰμὴ ὅταν ὁ ἰδιοκτήτης πλοίου τινός, καθὸ ἐντελεὺς μὴ ἔχων πλέον ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν πλοιαρχοῦντα ἀνακαλεῖ τὴν ἐντολήν του ἀποβάλλων αὐτὸν τῆς πλοιαρχίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὑπῆρχε μὲν κύριος τοῦ πλοίου ὁ Μυλωνᾶς καὶ μετὰ τὴν ἐνεχυρίασιν αὐτοῦ ὡς καὶ πρότερον, δὲν ἐδύνατο ὅμως νὰ ἀναλάβῃ τὸ πλοῖον εἰς τὴν κατοχήν του, καὶ νὰ ἀποβάλῃ τῆς κατοχῆς τὸν ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστὴν Γιουρδῆν, καθότι οὗτος, δυνάμει τοῦ συμβολαίου, ἀπέκτησεν ἐπ' αὐτοῦ πραγματικὸν δικαίωμα καὶ τὴν κατοχὴν καὶ δικαίωμα ἐπισχέσεως μέχρι τῆς τελείας ἐξοφλήσεως τῶν ὅσων τοῦ ἐχρεώστει ὁ Μυλωνᾶς· ὥστε εἶναι ἀνυπόστατος καὶ ὁ πέμπτος λόγος.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου ὅλα τὰ πράγματα τά τε ἐνσώματα καὶ τὰ ἀσώματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐκποίησις εἶναι ἐπιτετραμμένη, δύνανται νὰ ἐνεχυριασθῶσιν· εἰς αὐτὸν τὸν κανόνα δὲ ὑπάγονται καὶ τὰ πλοῖα, καθότι δὲν ὑπάρχει καμμία ἐξαίρεσις περὶ αὐτῶν, ἑπομένως δύναταί τις νὰ δώσῃ ναυτικοδάνειον κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 320 τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου, δύναται δὲ νὰ δανείσῃ καὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ τοῦ πλοίου, καθόσον κανεὶς Νόμος δὲν ὑπάρχει ἀπαγορεύων τὸ ἐπὶ ἐνεχύρῳ τοῦ πλοίου δάνειον. ὅθεν τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ἀποφασίσαν ὅτι τὸ πλοῖον τοῦ Μυλωνᾶ εἶναι ὑπέγγυον ὡς ἐνέχυρον εἰς τὸν Γιουρδῆν πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ πρὸς αὐτὸν δοθέντος δανείου, δὲν παρεβίασε κανένα Νόμον, ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 320, καθόσον δὲν ἐπ;όκειτο ποσῶς περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ ναυτοδανείου, ἀλλὰ περὶ εἰκονικῆς πωλήσεως καὶ ἐνεχύρου τοῦ πλοίου, οὔτε εἶναι ἀσυμβίβαστοι μετ' ἀλλήλων αἱ νομικαὶ διατάξεις, ἀλλὰ συμβιβάζονται αὗται, καθόσον κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου εἶναι ὑπέγγυον τὸ πλοῖον πρὸς τὸν δανειστήν, κατὰ δὲ τὰς περὶ ἐνεχύρου, ἔχει προσέτι ὁ δανειστὴς καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ ἐνεχύρου πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν καὶ μέχρις οὗ τῷ ἐξοφληθῇ τὸ χρέος καὶ οἱ τόκοι· ἀληθῶς μέν, ὡς ἀξιοῖ ὁ ἀναιρεσείων, κατὰ

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν συναλλατομένων.

§ 16. Πότε δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀπόδοσις τοῦ ναυτικοῦ δανείου; ἐὰν τὸ ὑπέγγυον πρᾶγμα εὐοδωθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἢ

τὰς περὶ ναυτικῶν δανείων διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου δὲν παραχωρεῖται ἡ κατοχὴ τοῦ πλοίου εἰς τὸν δανειστὴν, ἀλλὰ παραχωρεῖται αὕτη, ὅταν δοθῇ τὸ πλοῖον ἐνέχυρον κατὰ τὰς περὶ ἐνεχύρου διατάξεις· ὥστε καὶ ὁ τελευταῖος ἀναιρέσεως λόγος καθίσταται ἀνυπόστατος.

— Αἱ τοῦ περὶ ἐνεχύρων νόμου τοῦ 1836 διατάξεις δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα, ἃ διέπει ὁ ἐμπορικὸς νόμος· ὥστε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν ἂν πλοῖόν τι ἐδόθη ὡς ἐνέχυρον Α. Π. πολ. 63 τοῦ 45.

(1) Ὅταν τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον δὲν φανερόνῃ, οὔτε τὸν χρόνον, δι' ὃν ἐδόθη τὸ ναυτικὸν δάνειον, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθρον 311 § 7 τοῦ ἐμπ. νόμου, οὔτε ἄλλως ἐξάγεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου τοιοῦτό τι, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι ὡρισμένος οὔτε ὁ τόπος, οὔτε ὁ χρόνος τοῦ κινδύνου· ἡ δὲ ἐν τῷ συμβολαίῳ διαλαμβανομένη ἔκφρασις «ὅτι ὁ δανεισθεὶς πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδώσῃ τὸ εἰρημένον χρέος μετὰ τοῦ δουλευθησομένου τόκου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ δανειστοῦ καὶ εἰς πρώτην του ἀναζήτησιν εἰς Σῦρον, ἢ ὅπου ἀλλοῦ θέλει παρουσιασθῇ ἀντίγραφον τοῦ συμβολαίου ἐν τάξει γνωρισμένον» ἀφορᾷ ἀναμφιβόλως τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδόσεως, ἥτις, κατὰ τὴν διάκρισιν τοῦ διαληφθέντος ἄρθρου 311, φανερόνεται καὶ αὐτὴ ἐν τῷ ναυτικῷ συμβολαίῳ, καὶ δὲν ἔχει ἀναγκαίαν σχέσιν μὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ πλοῦ καὶ τῆς διαρκείας τῶν κινδύνων (Locré. de code de commerce σημ. εἰς τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ἐμπ. νόμου). ὥστε ἐκ μόνης αὐτῆς τῆς ἐκφράσεως νὰ ἐξάγηται νομίμως καὶ εὐλόγως, ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι ἐννόουν, δι' αὐτῆς, νὰ ὁρίσωσι καὶ τὸν χρόνον τῶν κινδύνων. ὁπόταν δὲ δὲν ἦναι ἐν τῷ συμβολαίῳ προσδιωρισμένος οὔτε ὁ πλοῦς, οὔτε ὁ χρόνος τῶν κινδύνων, ὁ μὲν πλοῦς λογίζεται ὡς ὢν ἐκεῖνος, ὃν τὸ πλοῖον ἔμελλε νὰ κάμῃ ἀμέσως μετὰ τὸ δάνειον (ἴδε dic. gen. Dallos λ contrat à la grosse § 86 καὶ 988 καὶ 810, ὁ δὲ χρόνος τῶν κινδύνων πρὸς τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα, τὰ ἐξάρτια, τὸ ἐφόπλισμα, ὡς καὶ τὰς τροφὰς, ἄρχεται κατὰ τὸ ἄρθρον 328 τοῦ

διατηρεῖται μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ συνομολογουμένου χρόνου τῶν εἰς βάρος τοῦ δανειστοῦ κινδύνων, ἢ ἐὰν οἱ κίνδυνοι παύσωσιν ἐκ πράξεως τοῦ δανειζομένου, ὁ λήπτης ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ τὸ ληφθὲν κεφάλαιον μετὰ τοῦ ναυτικοῦ τόκου. Παραίτησις ἢ μεταβολὴ τοῦ ἀρξαμένου πλοῦ, παρέκκλισις ἑκουσία ἀπ' αὐτοῦ, ἑκουσία μεταβίβασις τῶν πραγμάτων εἰς ἕτερον πλοῖον, ἐπιφέρουσι τὴν παῦσιν τῶν κινδύνων τοῦ δανειστοῦ, ὅστις δικαιοῦται νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους. Ῥάλλ. § 726 (1).

Εἰς ποῖον τόπον ζητεῖται ἡ ἀπόδοσις τοῦ ναυτικοῦ δανείου; Ῥάλλ. § 726 ἐν τέλει.

Τοὐναντίον, ὁ λήπτης ἀπαλλάσσεται πάσης ἀπέναντι τοῦ δανειστοῦ ὑποχρεώσεως ἐν περιπτώσει ὁλικῆς τοῦ πράγματος ἀπωλείας, ἢ ἀναλόγως τῆς μερικῆς αὐτοῦ καταστροφῆς. Ῥάλλ. § 726 ἐκδ. 2.

§ 17. Ἐὰν τὸ ναυτικὸν δάνειον ἦναι συντεταγμένον εἰς διαταγήν; πρέπει νὰ τηρηθῶσιν αἱ περὶ συναλλαγματικῶν διατάξεις. Οὕτω δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὁ ὀπισθογράφος εἰμὴ ἀφοῦ βεβαιωθῇ δι' ἐγκαίρου διαμαρτυρικοῦ ἡ ἀποποίησις τοῦ ὀφειλέτου, ἀλλὰ ἡ διάταξις αὕτη τροποποιεῖται ὡς ἐκ τῶν ὅρων τοῦ συμβολαίου, οὗ ἡ λῆξις δύναται νὰ ἦναι μᾶλλον ἢ ἧττον ἀβέβαιος. — Προθεσμία πρὸς διαμαρτυρίαν. Ῥάλλ. § 726 α.

§ 18. Δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου εὐθύνης ὁ ὀπισθογράφος· οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὴν δι' ἰδιαιτέρας συμβάσεως τροποποίησιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ ὀπισθογράφου· δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ κατασταθῇ ἐπαχθεστέρα ἡ θέσις του. Ῥάλλ. § 726. β.

§ 19. Μετὰ τὸ τέλος τῶν κινδύνων ὀφείλεται ὁ συνήθης τόκος· ἐὰν δὲ ὁ ὀφειλέτης δὲν καταβάλῃ ἀμέσως τὸ χρέος του,

---

ἐμπορικοῦ νόμου, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπόπλου καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τὸν πλοῖον ἤθελεν ἀγκυρωθῆ ἢ προσορμισθῆ εἰς τὸν προσδιωρισμένον διὰ τὸν κατάπλουν λιμένα. Ἀπ. 9. Ἀθ. 2679 τοῦ 42 ἐν Εὐρ. 10 σ. 350.

(1) Ὅταν τὸ ναυτικὸν δάνειον ἐδόθη δι' ὡρισμένον χρόνον, οἱ δὲ κίνδυνοι, κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν, δὲν διέτρεχον κατὰ τοῦ δανειστοῦ εἰμὴ διὰ μόνην τὴν διάρκειαν ταύτην, ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ (328 ἐμπ. ν.) τὴν μετὰ παρέλευσιν τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας ἀπώλειαν τοῦ πλοίου. Α. Π. 109 τοῦ 51 ἐν εὐρ. 10 σελ. 360.

οἱ τόκοι τρέχουσι καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν κινδύνων; οἱ ναυτικοὶ ὄχι, ἀλλὰ ἄρχεται ἔκτοτε ὁ ἔγγειος τόκος, ἐκτὸς ἐὰν ὁ δανειστὴς δὲν ἐφρόντισε νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν, ἢ ἐὰν τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον ἦναι συντεταγμένον εἰς διαταγήν.

Ὁ ἔγγειος τόκος καθίσταται κεφάλαιον παράγων τόκους; Διχογνωμία. ὁ Ῥάλλ. § 727 ὑποστηρίζει τὴν καταφατικὴν γνώμην.

§ 20. Προνόμιον τοῦ δανειστοῦ ὅταν τὸ δάνειον συνομολογηθῇ ἐπὶ τοῦ φορτίου· προηγεῖται ὅμως αὐτοῦ τὸ εἰς τὸν πλοίαρχον ἕνεκα τοῦ ναύλου προνόμιον.

Τὸ προνόμιον τοῦ δανειστοῦ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐκτείνεται καὶ ες τὸν ναῦλον· ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι καὶ δανεισταὶ ἐπὶ τοῦ σκάφους κτλ. συντρέχουσιν ἅπαντες συμμέτρως ἐπὶ τοῦ ναύλου. Ῥάλλ. § 728.

Προνόμιον τοῦ ναυτικῶς δανείσαντος ἐπὶ τοῦ ὑπεγγείου πράγματος· ἐὰν τὸ ὑπέγγυον καταστραφῇ ἐκ θαλασσίων δυστυχημάτων, ὁ δανειστὴς στερεῖται πάσης ἀγωγῆς κατὰ τοῦ λήπτου μὴ ἐνεχομένου προσωπικῶς εἰμὴ καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ χειροτέρευσις τοῦ ὑπεγγύου προέρχεται ἐκ πράξεως αὐτοῦ, ἢ ἐξ ἰδίου ἐλαττώματος τοῦ πράγματος. — Ἐὰν τὸ φορτίον διασωθῇ ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει, ὁ ναῦλος θέλει χρησιμεύσει εἰς πληρωμὴν τοῦ δανειστοῦ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ προνομίου του. Ῥάλλ. § 728.

§ 21. Ἐὰν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φορτίου ὑπάρχῃ συγχρόνως ναυτικὸν δάνειον καὶ ἀσφάλεια, πῶς γίνεται ἡ κατάταξις; Ὅρα Ῥάλ. § 729. α.

§ 22. Τὸ ἄρθρον 331 τοῦ ἐμπ. νόμου ἐφαρμόζεται εἰς τὰ κατὰ τὸν διάπλουν χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πλοῦ δάνεια; Ῥάλ. § 729 β.

§ 23. Ἡ τάξις τοῦ ἐκ τοῦ ναυτικοῦ δανείου πηγάζοντος προνομίου κανονίζεται διὰ τοῦ ἄρθρου 191. Ἐὰν δὲ παρουσιάζωνται διάφοροι δανεισταὶ, ἡ κατάταξις καὶ πληρωμὴ αὐτῶν γίνεται ἐν γένει κατὰ τὴν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ πλοίου χρονολογικὴν τάξιν τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν. Ὁ πρὸς διατήρησιν ὅμως τοῦ πράγματος μᾶλλον συντελέσας δανειστὴς προτιμᾶται τῶν λοιπῶν. Μεταξὺ δὲ πολλῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου δανείων, ἡ ἐκ τοῦ τελευταίου πηγάσασα ὠφέλεια εἰκάζεται ἀποτελεσματικωτέρα.

Ἀλλὰ ἐὰν μετὰ τὸν ἀπόπλουν τοῦ πλοίου ὁ φορτωτὴς λαμβάνῃ νέον δάνειον ἐπὶ τῶν ἤδη ἐκτεθέντων εἰς κινδύνους πραγμάτων, ὁ νέος δανειστὴς προτιμᾶται; Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς § 729 Ῥάλλ.

§ 24. Εἰς ποῖον δικαστήριον κινεῖται ἡ περὶ ἀποδόσεως τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἀγωγὴ, ἥτις παραγράφεται μετὰ πενταετίαν

ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συμβολαίου, ἐκ τῆς ἀνανεώσεως ἢ *ἀναγνωρίσεως* (1); Ῥάλλ. § 730.

§ 25. Ἡ καταστροφὴ τοῦ πράγματος ἀποβαίνει πᾶσαν τοῦ δανειστοῦ ἀπαίτησιν. Τοῦτο δὲ ἐκτείνεται οὐ μόνον εἰς τὰ ναυάγια, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐκ θαλασσίου δυστυχήματος *μερικὴν βλάβην*. Ῥάλλ. § 731 (2).

§ 26. Περὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐπιβιβάσεως τοῦ πράγματος. Ὅρα Ῥάλ. § 732.

§ 27. Περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ δανειστοῦ εἰς τὰς ἀβαρίας τοῦ ὑπεγγύου πράγματος. Ὅρα Ῥάλ. § 733.

Περὶ ἀναστροφῆς ἢ ἀκυρώσεως τοῦ ναυτικοῦ δανείου.

§ 28. Τὸ ναυτικὸν δάνειον ἀναστρέφεται ὅταν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐξετέθη εἰς κινδύνους, ἢ καθ' ὅσον ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπεγγύου πράγματος. Ῥάλλ. § 734.

§ 29. Δύναται ν' ἀκυρωθῇ αἰτήσει τοῦ δανειστοῦ, ἂν ὁ ὀφειλέτης ἔπραξε δολίως. Ῥάλλ. § 735.

§ 30. Ἢ ἂν εἶχεν ἀσφαλισθῇ προηγουμένως ἅπασα αὐτοῦ ἡ ἀξία. Ῥάλλ. § 735 ά.

§ 30² Πῶς εὑρίσκεται ἡ ἀξία τοῦ ὑπεγγύου πράγματος. Ῥάλ. § 735 β'.

§ 31. Διατυπώσεις τοῦ ναυτικοῦ δανείου, τηρητέαι ὡς πρὸς τοὺς τρίτους πρὸς διατήρησιν τοῦ προνομίου. Ῥάλ § 720.

§ 32. Καταχώρησις· πότε εἶναι ἰσχυρά; αὐτ. § 720.

§ 33. Εἰς ποίου ἐμποροδικείου γραφεῖον γίνεται; εὑρ. 10 σελ. 342 ἐπ. ἔθιμον ἐναντίον. αὐτ. σελ. 342 ἐπ. (3).

---

(1) Τίνες κίνδυνοι δὲν βαρύνουσι τὸν δανειστήν; Ἀπώλεια τοῦ πράγματος ἐκ πράξεων τοῦ δανειζομένου. Ἴδιον τοῦ πράγματος ἐλάττωμα. Ῥάλ. § 730.

(2) Τὸ δάνειον ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ διασωθέντος μέρους; Ῥάλ. § 731. Ἐὰν δὲ συνομολογηθῇ ἐπὶ ὡρισμένου μέρους; αὐτ.

(3) Τὸ ἄρθρ. 312 διατάσσον τὴν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐμποροδικείου ἐγγραφὴν τῶν ναυτοδανείων δὲν ὁρίζει μὲν τὸ πρὸς τοῦτο ἁρμόδιον ἐμποροδικεῖον, ἀλλ' ἐκ τοῦ χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖ τὴν ἐγγραφὴν ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως τοῦ προνομίου, συνάγεται, ὅτι ἡ ἐγγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται οὐχὶ εἰς τὴν κα-

§ 34. Ἂν ἡ ἐγγραφὴ τοῦ ναυτοδανείου γίνῃ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας (ἄρθρον 312 ἐμπ. νόμου), τὸ προνόμιον τοῦ δανειστοῦ δὲν ἀποσβέννυται ἀπολύτως, ἀλλ' ἁπλῶς δὲν ἀνατρέχει μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς περὶ τοῦ ναυτοδανείου συμβάσεως, καὶ δὲν παράγει ἀποτελέσματα εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς· ἡ ἔννοια δ' αὕτη τοῦ νόμου γίνεται καταφανὴς ἐκ τοῦ ὅτι ἡ περὶ τῆς ἐγγραφῆς ταύτης διάταξις δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ νὰ ματαιώσῃ πάντα δόλον ὡς πρὸς τοὺς τρίτους· ἄρα ἐν ὁποιαδήποτε ἐποχῇ λάβῃ χώραν ἡ ἐγγραφή, διατηρεῖ αὕτη τὸ προνόμιον τοῦ δανειστοῦ ὡς πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους δανειστάς. (Ὅρα Boulay-Paty) Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9107 τοῦ 1852.

τοικίαν τοῦ πλοιάρχου, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον, ὅπου συνέστη τὸ δάνειον. Ἄλλως οἱ μακρὰν τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ λιμένος, ὅπου τὸ πλοῖον εἶναι ἠγκυροβολημένον, δανείζοντες ἤθελον στερεῖσθαι πολλάκις τοῦ προνομίου των, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐγγράψωσι τὸ δάνειόν των ἐμπροθέσμως, ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 394 τοῦ 49 ἐν Εὐρ. 100. σελ. 344.

Ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπ. νόμου διατάττομένη καταχώρησις, ἄνευ τῆς ὁποίας προνόμιον δὲν ἔχει χώραν, δὲν δύναται ἀδιαφόρως νὰ γενῇ εἰς τὸ γραφεῖον ὁποιουδήποτε ἐμποροδικείου, καθότι ἐκ τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου, μὴ διακρίνοντος μεταξὺ ναυτικῶν δανείων γενομένων δι' ἰδιωτικῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι ἡ διαταττομένη καταχώρησις ἔχει καὶ ἄλλον σκοπόν, ἐκτὸς τοῦ τῆς βεβαίας χρονολογίας τὴν ὁποίαν τὰ παρὰ συμβολαιογράφων γενόμενα ναυτικὰ συμβόλαια (ἄρθρον 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) ~~ἔχουν δυνάμει τοῦ νόμου ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται~~ συμφώνως μὲ τὴν προσδιοριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου 32, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου ἐκείνου· δηλονότι, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἔγινε τὸ δάνειον· καὶ τοῦτο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἔχωσιν οἱ μέλλοντες νὰ χορηγήσωσι νέα ναυτικὰ δάνεια τρίτοι τὰ μέσα τοῦ νὰ λάβωσι, πρὸς ὁδηγίαν των, ὅσον τὸ δυνατόν, ἀκριβεστέρας πληροφορίας περὶ τῶν προϋπαρχόντων καταχωρισμένων καὶ ἑπομένως προνομιούχων ναυτικῶν δανείων, ἐξετάζοντες εἰς τὰ γραφεῖα ἐκείνων τῶν ἐμποροδικείων, εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν ὁποίων ὑπάρχει, ἕνεκα τοῦ διάπλου τοῦ πλοίου, ἢ ἕνεκεν ἄλλων περιστάσεων, πιθανότης, ὅτι ἐγένοντο ναυτικὰ δάνεια. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4499 ἐν Εὐρ. 10 σ. 343.

§ 35. Ἡ προθεσμία, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ ἄρθρον 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν αὐξάνει λόγῳ ἀποστάσεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9107 τοῦ 1852.

§ 36. Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῶν ἐν Χαλκίδι πρωτοδικῶν.

«Ἂν καὶ ὁ λιμενάρχης δὲν ἦναι ἁρμόδιος νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν ἐγγραπτέων εἰς τὰ βιβλία ναυτοδανείων, διότι ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν ἔχει τὸ καθῆκον νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν, μολοντοῦτο, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφύεται ἀμφιβολία τί μέλλει γενέσθαι ὡς πρὸς τὰ δάνεια ἐκεῖνα, ἅτινα οἱ δανεισταί, εἴτε ἐξ ἀνάγκης δὲν ἐδήλωσαν ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου ταττομένης ἑξαμήνου προθεσμίας, εἴτε διότι γενόμενα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς ἀποστάσεως δὲν ἐπρόλαβον νὰ τὰ δηλώσωσι, τῆς δὲ ἀμφιβολίας ταύτης ἡ λύσις ζητεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἤδη, σᾶς κοινοποιοῦμεν, κύριε πρόεδρε, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι τὰ ναυτοδάνεια ταῦτα ἔπαυσαν μὲν τοῦ νὰ ὦσι προνομιοῦχα καὶ μένουν ἁπλᾶ δάνεια, ἀλλ' οἱ πρόεδροι τῶν ἐμποροδικῶν δύνανται νὰ τὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ βιβλία μὲ τὴν ῥητὴν σημείωσιν ὅτι ἐπαρουσιάσθησαν ἐκπροθέσμως, σημειοῦντες καὶ τὴν τῆς παρουσιάσεως ἡμερομηνίαν· ἡ γνώμη μας ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, καὶ ἑπομένως, ἐὰν οἱ ΚΚ. πρόεδροι, δίδοντες ἄλλην εἰς τὸν νόμον ἑρμηνείαν, φρονοῦν, ὅτι εἶναι ἀναρμόδιοι νὰ ἐγγράφωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ ἐκπροθέσμως παρουσιασθέντα ναυτοδάνεια εἰς τὰ βιβλία, μένει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπευθυνθῶσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ὁπωσδήποτε, εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὅπερ, δικάζον κατ' ἀντιδικίαν, δύναται νὰ διατάξῃ, ἢ μή, τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ 126 τῆς 17 Ἰουνίου 1852 ἀναφορᾶς σας.» *Ὁ Ὑπουργὸς* Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

§ 37. Ἡ γενομένη μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας ἐγγραφὴ του ναυτοδανείου δὲν ἀνατρέχει μὲν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς συμβάσεως, οὐδὲ παράγει ἀποτελέσματα ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων τῆς ἐγγραφῆς δανειστῶν, διατηρεῖ ὅμως τὸ προνόμιον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς του ἀπέναντι τῶν δανειστῶν ἐκείνων, οἵτινες κατεστάθησαν τοιοῦτοι μετὰ τὴν ἐκπρόθεσμον ἐγγραφὴν τοῦ πρώτου ναυτοδανείου (312 ἐμπ. ν.). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 146 τοῦ 1853, κυρ. τὴν 9107 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 38. Ἡ ἀποσιώπησις ὅτι τὸ ἀσφαλιζόμενον ναυτοδάνειον δὲν

§ 34. Ἂν ἡ ἐγγραφὴ τοῦ ναυτοδανείου γίνῃ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας (ἄρθρον 312 ἐμπ. νόμου), τὸ προνόμιον τοῦ δανειστοῦ δὲν ἀποσβέννυται ἀπολύτως, ἀλλ' ἁπλῶς δὲν ἀνατρέχει μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς περὶ τοῦ ναυτοδανείου συμβάσεως, καὶ δὲν παράγει ἀποτελέσματα εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς· ἡ ἔννοια δ' αὕτη τοῦ νόμου γίνεται καταφανὴς ἐκ τοῦ ὅτι ἡ περὶ τῆς ἐγγραφῆς ταύτης διάταξις δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ νὰ ματαιώσῃ πάντα δόλον ὡς πρὸς τοὺς τρίτους· ἄρα ἐν ὁποιαδήποτε ἐποχῇ λάβῃ χώραν ἡ ἐγγραφή, διατηρεῖ αὕτη τὸ προνόμιον τοῦ δανειστοῦ ὡς πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους δανειστάς. (Ὅρα Boulay-Paty) Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9107 τοῦ 1852.

τοικίαν τοῦ πλοιάρχου, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον, ὅπου συνέστη τὸ δάνειον. Ἄλλως οἱ μακρὰν τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ λιμένος, ὅπου τὸ πλοῖον εἶναι ἠγκυροβολημένον, δανείζοντες ἤθελον στερεῖσθαι πολλάκις τοῦ προνομίου των, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐγγράψωσι τὸ δάνειόν των ἐμπροθέσμως, ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 394 τοῦ 49 ἐν Εὐρ. 100. σελ. 344.

Ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπ. νόμου διατασσομένη καταχώρησις, ἄνευ τῆς ὁποίας προνόμιον δὲν ἔχει χώραν, δὲν δύναται ἀδιαφόρως νὰ γενῇ εἰς τὸ γραφεῖον ὁποιουδήποτε ἐμποροδικείου, καθότι ἐκ τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου, μὴ διακρίνοντος μεταξὺ ναυτικῶν δανείων γενομένων δι' ἰδιωτικῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι ἡ διατασσομένη καταχώρησις ἔχει καὶ ἄλλον σκοπόν, ἐκτὸς τοῦ τῆς βεβαίας χρονολογίας τὴν ὁποίαν τὰ παρὰ συμβολαιογράφων γενόμενα ναυτικὰ συμβόλαια (ἄρθρον 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) ~~ἔχουν δυνάμει τοῦ νόμου ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται~~ συμφώνως μὲ τὴν προσδιοριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου 32, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου ἐκείνου· δηλονότι, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἔγινε τὸ δάνειον· καὶ τοῦτο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἔχωσιν οἱ μέλλοντες νὰ χορηγήσωσι νέα ναυτικὰ δάνεια τρίτοι τὰ μέσα τοῦ νὰ λάβωσι, πρὸς ὁδηγίαν των, ὅσον τὸ δυνατὸν, ἀκριβεστέρας πληροφορίας περὶ τῶν προϋπαρχόντων καταχωρισμένων καὶ ἑπομένως προνομιούχων ναυτικῶν δανείων, ἐξετάζοντες εἰς τὰ γραφεῖα ἐκείνων τῶν ἐμποροδικείων, εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν ὁποίων ὑπάρχει, ἕνεκα τοῦ διάπλου τοῦ πλοίου, ἢ ἕνεκεν ἄλλων περιστάσεων, πιθανότης, ὅτι ἐγένοντο ναυτικὰ δάνεια. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4499 ἐν Εὐρ. 10 σ. 343.

§ 35. Ἡ προθεσμία, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ ἄρθρον 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν αὐξάνει λόγῳ ἀποστάσεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9107 τοῦ 1852.

§ 36. Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῶν ἐν Χαλκίδι πρωτοδικῶν.

«Ἂν καὶ ὁ λιμενάρχης δὲν ἦναι ἁρμόδιος νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν ἐγγραπτέων εἰς τὰ βιβλία ναυτοδανείων, διότι ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν ἔχει τὸ καθῆκον νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν, μολοντοῦτο, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφύεται ἀμφιβολία τί μέλλει γενέσθαι ὡς πρὸς τὰ δάνεια ἐκεῖνα, ἅτινα οἱ δανεισταὶ, εἴτε ἐξ ἀνάγκης δὲν ἐδήλωσαν ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου ταττομένης ἑξαμήνου προθεσμίας, εἴτε διότι γενόμενα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς ἀποστάσεως δὲν ἐπρόλαβον νὰ τὰ δηλώσωσι, τῆς δὲ ἀμφιβολίας ταύτης ἡ λύσις ζητεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἤδη, σᾶς κοινοποιοῦμεν, κύριε πρόεδρε, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι τὰ ναυτοδάνεια ταῦτα ἔπαυσαν μὲν τοῦ νὰ ὦσι προνομιοῦχα καὶ μένουν ἁπλᾶ δάνεια, ἀλλ' οἱ πρόεδροι τῶν ἐμποροδικῶν δύνανται νὰ τὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ βιβλία μὲ τὴν ῥητὴν σημείωσιν ὅτι ἐπαρουσιάσθησαν ἐκπροθέσμως, σημειοῦντες καὶ τὴν τῆς παρουσιάσεως ἡμερομηνίαν· ἡ γνώμη μας ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ, καὶ ἑπομένως, ἐὰν οἱ ΚΚ. πρόεδροι, δίδοντες ἄλλην εἰς τὸν νόμον ἑρμηνείαν, φρονοῦν, ὅτι εἶναι ἀναρμόδιοι νὰ ἐγγράφωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ ἐκπροθέσμως παρουσιασθέντα ναυτοδάνεια εἰς τὰ βιβλία, μένει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπευθυνθῶσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ὁπωσδήποτε, εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὅπερ, δικάζον κατ' ἀντιδικίαν, δύναται νὰ διατάξῃ, ἢ μὴ, τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ 126 τῆς 17 ἰουνίου 1852 ἀναφορᾶς σας.» *Ὁ Ὑπουργὸς* Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

§ 37. Ἡ γενομένη μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας ἐγγραφὴ του ναυτοδανείου δὲν ἀνατρέχει μὲν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς συμβάσεως, οὐδὲ παράγει ἀποτελέσματα ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων τῆς ἐγγραφῆς δανειστῶν, διατηρεῖ ὅμως τὸ προνόμιον ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγγραφῆς του ἀπέναντι τῶν δανειστῶν ἐκείνων, οἵτινες κατεστάθησαν τοιοῦτοι μετὰ τὴν ἐκπρόθεσμον ἐγγραφὴν τοῦ πρώτου ναυτοδανείου (312 ἐμπ. ν.). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 146 τοῦ 1853, κυρ. τὴν 9107 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 38. Ἡ ἀποσιώπησις ὅτι τὸ ἀσφαλιζόμενον ναυτοδάνειον δὲν

ἦτον ἐγγεγραμμένον εἰς τὸ βιβλιάριον τοῦ πλοίου ἐπάγεται ἀκύρωσιν τῆς ἀσφαλείας κατὰ τὸ ἄρθρον 348 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 329 τοῦ 61.

§ 39. Ἡ μὴ ἐγγραφὴ τοῦ ναυτοδανείου εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐμποροδικείου δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς ἀσφαλείας κατὰ τὸ ἄρθρον 6. τοῦ περὶ ναυτοδανείων νόμου, μὴ ἀπολεσθέντος τοῦ βιβλίου τῶν ναυτοδανείων· τὸ δὲ ἄρθρον 312 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἰσχύει μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου περὶ βιβλίων ναυτοδανείων. Ἀπ πολ. ᾿ΑΠ. 382 τοῦ 62.

§ 40. Ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις περὶ τοῦ ὅτι τὸ ναυτοδάνειον εἶναι ἐγγεγραμμένον εἰς τὸ μετὰ τοῦ πλοίου συναπολεσθὲν βιβλιάριον τοῦ ναυτοδανείου. Ὁ § 2 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 περὶ βιβλίων ναυτοδανείου νόμου δὲν περιέχει διάταξίν τινα ἄλλως πως τὰ περὶ τούτου κανονίζουσαν εἰμὴ ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ προνομίου. Ἀποφ. Πολ. Ἀ Π. 354 τοῦ 1866.

§ 41. Ὁ περὶ βιβλίων ναυτοδανείου νόμος δὲν ὁρίζει οὐδαμοῦ, ὅτι ἡ μὴ καταχώρησις τοῦ ναυτοδανείου εἰς τὸ εὑρετήριον τοῦ προέδρου ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀκύρωσιν τῆς εἰς τὸ βιβλίον ἐγγραφῆς αὐτοῦ· ὁρίζει ὅμως ἄλλας συνεπείας, ὅταν τὰ περὶ τῆς εἰς τὸ εὑρετήριον καταχωρήσεως διαταττόμενα δὲν ἐνεργηθῶσιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 354 τοῦ 1866.

§ 42. Ἡ πρόσληψις δύο μαρτύρων, περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὴν § 6 τοῦ περὶ βιβλίου τῶν ναυτοδανείων νόμου, δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, προκειμένου μόνον περὶ βεβαιώσεως τῆς ταυτότητος. Ἀπ. Πολ. Α. 354 τοῦ 1866.

§ 42[3] Τίνες διατυπώσεις θέλουν ἐκπληρωθῇ ὅταν τὸ δάνειον καταρτίζηται μεταξὺ φορτωτοῦ καὶ τρίτου τινός; Ἐνταῦθα δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὁ ἀπὸ 13 9βρίου 1851 νόμος· ὥστε τὸ ἄρθρον 312 τοῦ ἐμπ. νόμου μένει ἐν ἰσχύει ὡς πρὸς τὰ ναυτικοδάνεια αὐτά. Ἄρα ὁ δανειστὴς ὀφείλει νὰ φροντίσῃ νὰ καταχωρηθῇ τὸ ναυτικὸν δάνειον ἐντὸς 10 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας του εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου εἴτε τῆς κατοικίας αὐτοῦ εἴτε τοῦ τόπου ἔνθα γίνεται τὸ δάνειον. Ὑπ' αὐτὸν τὸν ὅρον γίνεται τὸ δάνειον. Ὑπ' αὐτὸν τὸν ὅρον δύναται νὰ παραχθῇ ὑπὲρ τοῦ δανείου προνόμιον ἀπέναντι τῶν τρίτων. Ῥάλλ § 720.

Ἐὰν τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον καταχωρηθῇ ἀργότερα; τὸ δάνειον ἰσχύει ἀπέναντι τῶν πιστωτῶν τοῦ ναυτικῶς δανεισθέντος μετὰ τὴν ἐκπρόθεσμον καταχώρησιν. Ἄρα δὲν στερεῖται τοῦ προ-

νομίου του ὁ δανειστὴς εἰμὴ ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων τῆς καταχωρήσεως πιστωτῶν τοῦ ναυτικῶς δανεισθέντος. αὐτ.

§ 42[3] Ὀρθῶς ἡρμηνεύθη τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Νόμου περὶ βιβλίων Ναυτοδανείου ὡς ἀπαιτοῦν διὰ τὸ προνόμιον τοῦ κατὰ τὸν διάπλουν γενομένου ναυτοδανείου τὴν καταχώρησιν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἀδείας τῆς ἀρχῆς καὶ ἂν πλοίαρχος ὁ ἰδιοκτήτης ἦναι· διότι κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον 2 ἀπαιτεῖται ἡ τοιαύτη ἄδεια τῆς ἀρχῆς καὶ ἡ καταχώρησις αὐτῆς εἴτε ἔχει ὁ πλοίαρχος τὴν τοῦ ἰδιοκτήτου ἄδειαν πρὸς τὸ δανείζεσθαι, εἴτε μή· ἐξ οὗ ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι ἡ κυριότης τοῦ πλοίου δὲν ἀπαλλάττει τὸν πλοίαρχον τῆς ἀνάγκης τῆς εἰρημένης ἀδείας καὶ καταχωρήσεως αὐτῆς, ἵνα προνομιοῦχον ᾖ τὸ δάνειον. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 296 τοῦ 68.

Τόκοι ναυτοδανείου.

§ 43. Περὶ τῶν ναυτικῶν τόκων ὅρα ὅσα ἐσημείωσα εἰς Εὐρ. κα. σελ. 181—3. Ἐνταῦθα σημειόνω μόνον τὰ ἑξῆς, ὧν ἐκεῖ παρελείφθη ἡ μνεία (1), ἤτοι ὅτι,

§ 44. α) Ἡ αἴτησις τοῦ δανειστοῦ τοῦ νὰ λάβῃ ναυτικοὺς τόκους μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ἀγωγή του, δὲν εἶναι νόμιμος, καθότι, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔπαυσαν οἱ θαλάσσιοι κίνδυνοι, παύουσι καὶ οἱ ναυτικοὶ τόκοι· ἡ αἴτησίς του ὅμως αὕτη δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τοὺς νομίμους ἐγγείους τόκους, οἵτινες, ἀφότου ἔπαυσαν οἱ ναυτικοὶ τόκοι, ἄρχονται αὐτοδικαίως ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν. Ὅρα Δαλλ. λέξ. contrat à la grosse καὶ Ν. 4 Π. (22. 2). Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 2679 τοῦ 42 ἐν Εὐρ. 10 σ. 352.

§ 45. β) Κατὰ τὰς περὶ ναυτικοῦ δανείου ἀρχάς, παυόντων τῶν κινδύνων, παύει καὶ ὁ ναυτικὸς τόκος, τὸ δὲ δάνειον καθίσταται ἀμέσως ἀπαιτητόν, ἂν ἐν τῷ συμβολαίῳ δὲν ὡρίσθη ἄλλη ἐποχὴ τῆς ἀποδόσεως. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 2676 τοῦ 42. (Εὑρετ. 10 σ. 350).

§ 46. γ) Τὸ δάνειον ὀφείλεται μετὰ τοῦ τόκου καὶ ἂν τὸ ὑπέγγυον πρᾶγμα φθάσῃ βεβλαμμένον; Ῥάλ. σ. 281 ἐκδ. 6. (2).

(1) Πρλ. Ῥάλ. σ. 281 ἐκδ. 6.

(2) Ἡ πρώτη καὶ τρίτη σκέψις τοῦ 198 τοῦ 53 πολ. ΑΠ. ἀποφάσεως φέρουσι·

«Ἐπειδὴ τὸ ὡς ἐφετεῖον δικάσαν πρωτοδικεῖον Σύρου, ἐκτιμῆσαν

Ὁ πλοίαρχος συνομολογεῖ ναυτικὰ δάνεια;

§ 47. Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1851 περὶ βιβλίου ναυτοδανείων νόμου, ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται ἐν γένει νὰ δανεισθῇ ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου ἄνευ τῆς ἀδείας τῶν ἰδιοκτητῶν. Πᾶν δάνειον συνομολογηθὲν ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἄνευ τοιαύτης

τὸ ἀπὸ 7 Ἀπριλίου 1852 συμβόλαιον ναυτοδανείου ἀπεφήνατο ὅτι ἐγένετο διὰ τὸν ἀπόπλουν καὶ κατάπλουν εἰς Ἄνδρον καὶ ὅτι τὸ πλοῖον ἐναυάγησε πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὸν πλοῦν, ἤτοι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν κινδύνων. Ὅθεν συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 328 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπεφάσισε, καταδικάσαν τὸν ἀναιρεσείοντα εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ εἰρημένου δανείου, καὶ τοῦ συνήθους ἁπλοῦ τόκου αὐτοῦ· δὲν παρεμόρφωσε δὲ τὰ ἐν τῷ εἰρημένῳ συμβολαίῳ ἀναφερόμενα, καθότι τὸ συμβόλαιον μὴ προσδιορίζον ἄλλον χρόνον τῶν θαλασσίων κινδύνων, ἀλλὰ διαλαμβάνον, ὅτι τὸ δάνειον ἐννοεῖται ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν ἐπίπλων τοῦ πλοίου ὁ Ποσειδών, ὅτι μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ πλοίου, τελειώσαντος τοῦ ταξειδίου, θέλει ἐπιστρέψει τὸ δάνειον μετὰ τοῦ τόκου ἀνὰ 2 τοῖς 0/0 τὸν μῆνα, ἦτον ἐπιδεκτικὸν ἑρμηνείας, τὴν ὁποίαν τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἔχει τὸ δικαίωμα κυριαρχικῶς νὰ κάμῃ κατὰ τὴν κρίσιν του.

Ἐπειδὴ νομίμως δὲν ἐπέτρεψε τὴν αἰτηθεῖσαν ἀπόδειξιν, ἀφοῦ ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς μὴ ἔχουσαν ἐπιρροήν τινα εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ δικαστήριον, σκεπτόμενον ὅτι διὰ νὰ θεωρηθῇ τὸ δάνειον ὡς ναυτικόν, πρέπει νὰ ἐκτεθῇ εἰς θαλασσίους κινδύνους, ἄλλως ἰσχύει ὡς πολιτικὸν δάνειον, καὶ διατάττον νὰ πληρώσῃ ὁ ἀναιρεσείων ἔγγειον τόκον, ἐννοεῖ ὅτι εἶναι ὑπόχρεος οὗτος νὰ πληρώσῃ ἁπλοῦν τῆς ξηρᾶς, ἢ τὸ κοινὸν ἐμπορικὸν καὶ οὐχὶ ναυτικὸν τόκον, καθότι τὸ δάνειον δὲν ὑπέστη τοὺς θαλασσίους κινδύνους, ὡς ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, καθ' ἃ προεξετέθη, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν κινδύνων, οὐδὲ ὑπέπεσεν εἰς ἀντίφασιν, διατάξαν τὴν προσωπικὴν κράτησιν, καθότι ἠδύνατο, κατὰ τὸν νόμον, νὰ ἐπιβάλῃ ταύτην, ὡς μὴ ἀπολεσάσης τῆς ὑποθέσεως τὴν ἐμπορικὴν ἰδιότητα, ὡς καὶ τὸ δικαστήριον διέταξε νὰ πληρωθῇ διὰ τὸν προσεκτεθέντα λόγον ὁ συνήθης τόκος ὡς πληρώνεται διὰ τὰς ἄλλας ἐμπορικὰς ὑποθέσεις».

αδείας θεωρεῖται ἄκυρον ἀπέναντι τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου καὶ ἂν ἐγένετο χάριν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, καὶ ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτά. Ἂν ὁ πλοίαρχος ἦναι συνιδιοκτήτης, δύναται νὰ δανεισθῇ ἐπὶ μόνης τῆς ἐπὶ τοῦ πλοίου μερίδος του· ὁσάκις ὅμως ὁ πλοίαρχος λάβῃ ἀνάγκην χρημάτων κατὰ τὸν διάπλουν εἴτε διὰ νὰ ἐπισκευάσῃ τὸ πλοῖον, εἴτε διὰ νὰ προμηθευθῇ τρόφιμα ἢ διὰ νὰ ἀπαντήσῃ ἄλλην τινὰ τοῦ πλοῦ χρείαν, ὁ δὲ κύριος τοῦ πλοίου ἢ ὁ πληρεξούσιος αὐτοῦ δὲν εἶναι παρών, δύναται ὁ πλοίαρχος, ἀφ' οὗ βεβαιώσῃ τὴν ἀνάγκην ταύτην δι' ἐκθέσεως ὑπογεγραμμένης παρὰ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος, καὶ λάβῃ τὴν ἄδειαν ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι παρὰ τοῦ Ἐμποροδικείου (ἢ, ἐν ἐλλείψει τούτου, παρα τοῦ εἰρηνοδίκου), ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ προξενείου, ἢ, ἐν ἐλλείψει τοιούτου, παρὰ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν πραγματογνωμόνων διοριζομένων ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τοῦ σκάφους τοῦ πλοίου, νὰ ἐνεχυριάσῃ, ἢ νὰ πωλήσῃ πραγματείας ἀξίας ἴσης μὲ τὴν ἕνεκα τῶν ἀποδεδειγμένων ἀναγκῶν τοῦ πλοίου ἀπαιτουμένην ποσότητα, τόσον ὁσάκις πρόκειται νὰ συνομολογηθῇ δάνειον, ὅσον καὶ ὁσάκις ζητεῖται ἡ ἄδεια πωλήσεως πραγματειῶν, ἡ τήρησις τῶν εἰρημένων διατυπώσεων μνημονεύεται ῥητῶς ἐν τῇ ἀδείᾳ τῆς ἀρχῆς, ἥτις καταχωρίζεται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ναυτοδανείων κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ βιβλίου ναυτικοδανείων νόμου. Ῥαλ. § 656.

§ 48. Ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ δανεισθῇ ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ φορτίου, ὅπερ, κατὰ τὸ ἄρθρον 234 τοῦ ἐμπορ. νόμου, δύναται νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ ἐνεχυριάσῃ· ναί, τὸ συμφέρον τῆς ναυτιλίας τὸ ἀπαιτεῖ. ἡ δὲ θέσις τοῦ φορτωτοῦ ἐν περιπτώσει ναυτικοῦ δανείου ἐπὶ τοῦ φορτίου δὲν δύναται ν' ἀποβῇ χείρων τῆς ἐν περιπτώσει ἐκποιήσεως αὐτοῦ κατὰ τὸν διάπλουν. Ἀλλὰ ἐὰν ἡ δαπάνη ἤθελεν εἶσθαι ἀνωτέρα ἢ καὶ ἴση τῇ ἀξίᾳ ἣν τὸ πλοῖον θέλει ἔχει ἐπισκευαζόμενον, συμφερότερον εἶναι νὰ προκαλεσθῇ ἀπόφασις παριστῶσα τὴν πρὸς πλοῦν ἀνικανότητα τοῦ πλοίου ἢ νὰ ἐκποιηθῇ. Ἄλλως ὁ πλοίαρχος ἐκτίθεται εἰς βαρυτάτην εὐθύνην. Ῥαλ. § 656.

Ὁ μὴ συμμορφωθεὶς μὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις πλοίαρχος λογίζεται δανεισθεὶς ἢ ἐκποιήσας τὰ ἐμπορεύματα ἄνευ ἀνάγκης καὶ καθίσταται ὑπεύθυνος πρὸς τὸν ἐφοπλιστήν. Ῥάλ. § 656.

Ὁ πλοίαρχος ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ τὸν ἰδιοκτήτην περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀλλοδαπὴν ληφθέντων δανείων ἄνευ τῶν διατυπώσεων

αὐτῶν· θεωρεῖται ὅτι ἐπιστώθη μᾶλλον ὁ πλοίαρχος καὶ ἑπομένως ὁ πλοίαρχος μένει μόνος ὀφειλέτης τοῦ δανείου, ἐνασκουμένων τῶν κατὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ ἀγωγῶν τοῦ πλοιάρχου. Ῥάλ. § 656.

Ἐὰν ὁ πλοίαρχος δὲν τηρήσῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 234 τοῦ Ἐμπ. νόμου καὶ τοῦ ἄρθ. 1 καὶ 2 τοῦ ἀπὸ 18 9βρίου 1851 νόμου διατ. καθίσταται προσωπικῶς ὑπεύθυνος πρὸς τὸν ἐφοπλιστήν. Δύνανται δὲ οἱ ἰδιοκτῆται ν' ἀποποιηθῶσι τὴν πρὸς τοὺς τρίτους πληρωμὴν τῶν δανεισθέντων χρημάτων, ἢ τῆς ἀξίας τῶν ἐκποιηθέντων ἢ ἐνεχειριασθέντων ἐμπορευμάτων; Οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι αἱ διατυπώσεις αὗται εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὸν πλοίαρχον ἀπέναντι μόνον τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, καὶ δὲν ἀφορῶσι τὸν μετὰ τοῦ πλοιάρχου ἐν καλῇ πίστει συναλλαξάμενον τρίτον δανειστὴν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἰδιοκτήτου· ὥστε κατ' αὐτοὺς τὸ δάνειον ἰσχύει ὡς πρὸς τοὺς δανειστὰς ἐὰν δὲν ἀποδειχθῇ συμπαιγνία μετὰ τοῦ πλοιάρχου. — Ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ὁ θέλων νὰ δανείσῃ ὀφείλει νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τὸ δάνειον γίνεται χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πλοίου, ἐκπληρουμένων τῶν ὡρισμένων διατυπώσεων.

Σημειωτέον ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δύναται ν' ἀποδείξῃ τὴν μετὰ τοῦ πλοιάρχου συμπαιγνίαν τοῦ δανειστοῦ, ὅστις ὅμως δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ τὴν χρῆσιν τῶν παρ' αὐτοῦ καταβληθέντων χρημάτων· ὁ πλοίαρχος ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ ἀπέναντι τοῦ ἰδιοκτήτου τὸ πραγματικὸν τῆς δαπάνης ποσόν. Ῥαλ. 656.

§ 48² Ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ λάβῃ ναυτοδάνειον ἐν τῷ τόπῳ τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου; Ῥάλλ. § 725.

§ 49. Τὸ ναυτικὸν δάνειον ἐπὶ τοῦ πλοίου εἶναι πρᾶξις συνεπαγομένη, ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς, τὴν ἐκποίησιν τοῦ πλοίου· διὰ τοῦτο δὲ ὁ νόμος ὁρίζει, ὅτι εἰμὲν ὁ πλοίαρχος εὑρίσκεται εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, δὲν δύναται νὰ συνάψῃ ναυτικὸν δάνειον ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἄνευ ῥητῆς ἀδείας αὐτοῦ, ἤ, ἐὰν οὗτος, μετὰ τὴν ναύλωσιν τοῦ πλοίου, ἀποποιῆται τὴν συναίνεσίν του, ἄνευ ἀδείας τοῦ δικαστοῦ· εἰδὲ προκύψει ἀνάγκη ἐπισκευῆς ἢ τροφίμων, εὑρισκομένου τοῦ πλοιάρχου εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὸν τῆς διαμονῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, τοῦτο δ' ἐννοεῖ τὸ ἄρθρ. 234 διὰ τῆς ἐκφράσεως «διαρκοῦντος τοῦ πλοός» κατ' ἀντίθεσιν τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρ 232, ἀπαιτεῖται ἡ τήρησις τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 234 διατυπώσεων ἵνα δυνηθῇ ὁ πλοίαρχος νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου· ἐκ δὲ τῆς τελευταίας ταύτης διατάξεως ἐξάγεται προδήλως, ὅτι ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν διατυπώσεων ἐκείνων ὁ πλοίαρχος δὲν δύναται νὰ δανεισθῇ ἐπὶ τοῦ

πλοίου, ἤτοι διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω κανόνα· ὅθεν ἡ κατὰ παράβασιν τῶν διατυπώσεων τούτων συναπτομένη παρ' αὐτοῦ σύμβασις ναυτικοῦ δανείου, ὑποχρεοῖ μὲν αὐτὸν προσωπικῶς, δὲν ἰσχύει ὅμως ὡς ναυτικὸν δάνειον, συνεπαγόμενον τὸ ὑπέγγυον τοῦ πλοίου.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο οὐδόλως ἀνατρέπεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου **236** τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου· διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ πλοίαρχος ἐδανείσθη ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου μακρὰν τῆς διαμονῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, χωρὶς νὰ τηρήσῃ τὰς διατυπώσεις τοῦ ἄρθρου **234**, ἀλλὰ προνοεῖ διὰ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ πλοίαρχος ἤθελε δανεισθῇ, χωρὶς ἀνάγκης, ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ, καίτοι τηρουμένων τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρου **234**, ἐὰν ἀποδειχθῇ ψευδὴς ἡ δι' ἐκθέσεως τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος βεβαίωσις τῆς ἀνάγκης τοῦ δανείου, ὅτε ὁ πλοίαρχος εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, ὅστις ἐνέχεται πρὸς τὸν τρίτον τὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκθέσεως δανείσαντα τὸν πλοίαρχον.

§ 50. Ἡ διάταξις δὲ τοῦ ἄρθρου **234**, τῆς ὁποίας ὁ σωτήριος σκοπὸς εἶναι νὰ περιορίσῃ τὰς καταχρήσεις τὰς παραγομένας ἐκ τῶν ἄνευ ἀνάγκης εἰς ξένους λιμένας γενομένων δανείων, πρὸς ζημίαν καὶ καταστροφὴν τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν πλοίων, δὲν εἶναι ἐπαχθεστέρα πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς παρὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἡμεδαποῦ δικαίου περὶ τῆς ἐν γένει ἱκανότητος τῶν προσώπων τοῦ συνάπτειν ἐγκύρως συμβόλαια, καὶ ὅμως κατὰ τὴν κοινὴν ἁπάντων τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν συναίνεσιν, ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μεθ' ἡμεδαποῦ συναλλαττόμενος ἀλλοδαπὸς ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ τὴν κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον προσωπικὴν ἱκανότητα τοῦ ἡμεδαποῦ εἰς τὸ νὰ συνάψῃ ἐγκύρως τὸ συμβόλαιον.

Ἐκ τοῦ ἄρθρου **312** τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου οὐδόλως ἀνατρέπεται ἡ ἐκτεθεῖσα ἔννοια τοῦ **234** ἄρθ. τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, διότι ἡ μὲν εἰς τὸ γραφεῖον τῶν Ἐμποροδικῶν καταχώρησις σκοπὸν ἔχει νὰ λάβῃ τὸ ναυτοδάνειον βεβαίαν ὕπαρξιν πρὸς τρίτους, ἐνῷ αἱ διατυπώσεις τοῦ ἄρθρου **234** σκοπὸν ἔχουσι νὰ περιποιήσωσιν εἰς τὸν πλοίαρχον τὴν ὁποίαν ἄλλως δὲν ἔχει ἐξουσίαν τοῦ δανείζεσθαι ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τῶν ἐν ἀλλοδαπῇ γενομένων τοιούτων δανείων καταχώρησις εἰς τὸ γραφεῖον τῶν Ἐμποροδικῶν εἶναι ἀνέφικτος, μεταξὺ δὲ τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρου **234** εἶναι καὶ ἡ ἄδεια τοῦ προξένου ἢ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς, ὁ νόμος ἀνέφερεν ἐν τῷ ἄρθρῳ **312** τὰς διατυπώσεις ταύτας ὡς πληρούσας, ἐκτὸς τοῦ κυρίου αὐτῶν

σκοποῦ (τοῦ παρέχειν τῷ πλοιάρχῳ τὴν ἱκανότητα τοῦ δανείζεσθαι ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου) καὶ τὸ ἕτερον τοῦ νὰ βεβαιώσῃ νομίμως ὡς πρὸς τρίτους τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν χρονολογίαν τοῦ ναυτικοῦ δανείου. ΑΠ. (281—1855).

§ 51. Τὰ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου λαμβανόμενα θαλασσοδάνεια ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν διατεταγμένων τύπων δὲν ὑποχρεοῦσι τὸν ἰδιοκτήτην ἐκτὸς ἂν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δάνειόν του ἐγένετο διὰ πραγματικὰς τοῦ πλοίου ἀνάγκας καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 54.

§ 52. Ὁ πλοίαρχος δὲ δύναται ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου νὰ λάβῃ θαλασσοδάνειον ἐπ' αὐτοῦ εἰ μὴ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου προβλεπομένας περιπτώσεις, καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου διατεταγμένων διατυπώσεων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 54.

§ 53. Οἱ ναυτοδανείσαντες εἰς πλοίαρχον ξένον, προσορμισθέντα εἰς ξένον τόπον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον οἱ φορτωταὶ ἦσαν Ἕλληνες, τὸ δὲ φορτίον ἔμελλε νὰ ἐκφορτωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρεωστοῦσι νὰ σχμμορφωθῶσι μὲ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος τοῦ πλοιάρχου, καὶ οὐχὶ μὲ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο τὸ ναυτοδάνειον. ΑΠ. πολ. 24 τοῦ 1845.

§ 54. Ὁ κανονισμὸς τῶν ἀβαριῶν δὲν περιποιεῖ εἰς τὸν κηδεμόνα τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ δανεισθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου τοῦ φορτίου, οὔτε ἡ ὑπὸ τοῦ Προξένου ἐπικύρωσις τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν δοκιμαστῶν παρέχει τοιαύτην ἐξουσίαν. Ὅθεν διὰ νὰ γίνῃ ναυτικὸν δάνειον, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ ἡ ἀρχὴ ἂν ὑπῆρχε νόμιμος περίπτωσις. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 254 τοῦ 1856, (ἀναιρ. τὴν 14233 ἐφ. Ἀθ.) καθ' ἣν προσέτι, ἡ προσβολὴ αὕτη κατὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν δοκιμαστῶν δύναται νὰ γίνῃ καὶ παρεμπιπτόντως, ὡς συγχωρεῖται εἰς πάντα κηδεμονευόμενον ἡ προσβολὴ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτρεψάσης εἰς τὸν ἴδιον κηδεμόνα τὴν ἐκποίησιν πράγματος τοῦ κηδεμονευομένου. Π. (27, 9) 4 § 2—8 § 1.—Βασ 8.—Κώδ. (5. Π.) Κώδ; (5, 37) (38.9)

§ 55. Ὁ ναυτοδανείζων διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ εἰς πλοίαρχον ἐπὶ τοῦ φορτίου καὶ μὴ συμορφούμενος μὲ τὰς περὶ ναυτοδανείου διατάξεις τοῦ νόμου τῆς ἐπικρατείας, εἰς ἣν ἔγινεν ἡ φόρτωσις καὶ εἰς ἣν ἀνήκει ἡ σημαία τοῦ πλοιάρχου, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὑποχρέους τοὺς φορτωτάς. ΑΠ. πολ. 24 τοῦ 45.

§ 55[2] Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, μόνον τότε τὰ δάνεια θεωροῦνται ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν τρίτον, ὅταν γίνων-

καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον, ἢ πρὸς τὸν νόμιμον ἐντολοδόχον του, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων ὁ ἐμπορικὸς νόμος πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου διὰ τοῦ ἄρθρου 234 ἐπέτρεψεν εἰς τὸν πλοίαρχον, καὶ ἄνευ τῆς πρὸς τὸ δανείζεσθαι ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, νὰ δανεισθῇ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου, καὶ ἀφοῦ ἐκπληρωθῶσιν αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρου τούτου διατεταγμέναι διατυπώσεις, αἵτινες εἰσὶν ὑποχρεωτικαὶ ὄχι μόνον διὰ τὸν πλοίαρχον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν δανειστήν· ἄρα καθὼς ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει τὸ δάνειον γενόμενον πρὸς πρόσωπον μὴ ἔχον ἐντολὴν τοῦ δανείζεσθαι παρὰ τοῦ κυρίου εἶναι ἀνίσχυρον ἀπέναντι τούτου, ἐπίσης ἐν τῇ δευτέρᾳ εἶναι ἀνίσχυρον ἀπέναντι τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅταν γενῇ πρὸς πλοίαρχον χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐγένετο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου καὶ ἐξεπληρώθησαν αἱ διατυπώσεις τοῦ εἰρημένου ἄρθρου. Αρ. Π. πολ. 35 τοῦ 1851.

Προνόμια.

§ 56. Τὸ ἄρθρον 190 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπαριθμεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου προνομιοῦχα δάνεια, τὸ δὲ ἄρθρον 191 διαγράφει τὸν τρόπον τῆς βεβαιώσεως αὐτῶν. Τὰ προνόμια ταῦτα ἀναγόμενα εἰς τὴν τάξιν τῶν λεγομένων προνομίων ἐπὶ ῥητῶν κινητῶν, ὡς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 941 τῆς πολιτ. δικονομίας ἀπαριθμούμενα, δὲν τροποποιοῦσι παντάπασι τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς περὶ γενικῶν προνομίων, ἅτινα, ἀπαριθμούμενα ἐν τῷ ἄρθρῳ 940 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἐὰν συμπέσωσι μὲ τὰ ἐπὶ ῥητῶν κινητῶν εἰδικὰ προνόμια προτιμῶνται αὐτῶν (Πολ. δικον. 942. Πρλ. Ῥάλλη § 636—637 ια, ἔνθα ἐν ἐκτάσει περὶ κατατάξεως τῶν δανειστῶν).

§ 57. Καὶ ὁσάκις μὲν ἐν τῷ συμβολαίῳ ἀναφέρεται ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πλοίου, εἰς οὐδένα ἄλλον ὅρον ὑπόκειται ὁ δανειστής, οὐδὲ δύναταί τις ν' ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὰ χρήματα αὐτοῦ ἐχρησίμευσαν πραγματικῶς εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοῦ· ὁ νόμος δὲν ἀπονέμει τὸ προνόμιον εἰς τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου καταναλωθέντα, ἀλλ' εἰς τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας ταύτας δοθέντα δάνεια. Ἡ ἀπιστία τοῦ πλοιάρχου, δανεισθέντος μὲν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου, στρέψαντος δὲ εἰς ἄλλους σκοποὺς τὰ οὕτω ληφθέντα χρήματα, δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸν δανειστήν. Πρλ. Ῥάλ. § 637, ζ.

§ 58. Κατὰ τὸ ἄρθρον 198 τοῦ ἐμπορ. νόμου τὰ προνόμια

σκοποῦ (τοῦ παρέχειν τῷ πλοιάρχῳ τὴν ἱκανότητα τοῦ δανείζεσθαι ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου) καὶ τὸ ἕτερον τοῦ νὰ βεβαιώσῃ νομίμως ὡς πρὸς τρίτους τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν χρονολογίαν τοῦ ναυτικοῦ δανείου. ΑΠ. (281—1855).

§ 51. Τὰ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου λαμβανόμενα θαλασσοδάνεια ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν διατεταγμένων τύπων δὲν ὑποχρεοῦσι τὸν ἰδιοκτήτην ἐκτὸς ἂν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δάνειόν του ἐγένετο διὰ πραγματικὰς τοῦ πλοίου ἀνάγκας καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 54.

§ 52. Ὁ πλοίαρχος δὲ δύναται ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου νὰ λάβῃ θαλασσοδάνειον ἐπ' αὐτοῦ εἰ μὴ εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου προβλεπομένας περιπτώσεις, καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου διατεταγμένων διατυπώσεων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 54.

§ 53. Οἱ ναυτοδανείσαντες εἰς πλοίαρχον ξένον, προσαρμισθέντα εἰς ξένον τόπον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον οἱ φορτωταὶ ἦσαν Ἕλληνές, τὸ δὲ φορτίον ἔμελλε νὰ ἐκφορτωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρεωστοῦσι νὰ σχηματισθῶσι μὲ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος τοῦ πλοιάρχου, καὶ οὐχὶ μὲ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο τὸ ναυτοδάνειον. ΑΠ. πολ. 24 τοῦ 1845.

§ 54. Ὁ κανονισμὸς τῶν ἀβαριῶν δὲν περιποιεῖ εἰς τὸν κηδεμόνα τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ δανεισθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου τοῦ φορτίου, οὔτε ἡ ὑπὸ τοῦ Προξένου ἐπικύρωσις τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν δοκιμαστῶν παρέχει τοιαύτην ἐξουσίαν. Ὅθεν διὰ νὰ γίνῃ ναυτικὸν δάνειον, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ ἡ ἀρχὴ ἂν ὑπῆρχε νόμιμος περίπτωσις. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 254 τοῦ 1856, (ἀναιρ. τὴν 14233 ἐφ. Ἀθ.) καθ' ἣν προσέτι, ἡ προσβολὴ αὕτη κατὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν δοκιμαστῶν δύναται νὰ γίνῃ καὶ παρεμπιπτόντως, ὡς συγχωρεῖται εἰς πάντα κηδεμονευόμενον ἡ προσβολὴ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτρεψάσης εἰς τὸν ἴδιον κηδεμόνα τὴν ἐκποίησιν πράγματος τοῦ κηδεμονευομένου. Π. (27, 9) 4 § 2—8 § 1.—Βασ 8.—Κώδ. (5. Π.) Κώδ; (5, 37) (38.9)

§ 55. Ὁ ναυτοδανείζων διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ εἰς πλοίαρχον ἐπὶ τοῦ φορτίου καὶ μὴ συμμορφούμενος μὲ τὰς περὶ ναυτοδανείου διατάξεις τοῦ νόμου τῆς ἐπικρατείας, εἰς ἣν ἔγινεν ἡ φόρτωσις καὶ εἰς ἣν ἀνήκει ἡ σημαία τοῦ πλοιάρχου, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὑποχρέους τοὺς φορτωτάς. ΑΠ. πολ. 24 τοῦ 45.

§ 55[2] Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, μόνον τότε τὰ δάνεια θεωροῦνται ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν τρίτον, ὅταν γίνων-

ται πρὸς αὐτὸν τοῦτον, ἢ πρὸς τὸν νόμιμον ἐντολοδόχον του, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων ὁ ἐμπορικὸς νόμος πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου διὰ τοῦ ἄρθρου 234 ἐπέτρεψεν εἰς τὸν πλοίαρχον, καὶ ἄνευ τῆς πρὸς τὸ δανείζεσθαι ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, νὰ δανεισθῇ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου, καὶ ἀφοῦ ἐκπληρωθῶσιν αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρου τούτου διατεταγμέναι διατυπώσεις, αἵτινες εἰσὶν ὑποχρεωτικαὶ ὄχι μόνον διὰ τὸν πλοίαρχον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν δανειστήν· ἄρα καθὼς ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει τὸ δάνειον γενόμενον πρὸς πρόσωπον μὴ ἔχον ἐντολὴν τοῦ δανείζεσθαι παρὰ τοῦ κυρίου εἶναι ἀνίσχυρον ἀπέναντι τούτου, ἐπίσης ἐν τῇ δευτέρᾳ εἶναι ἀνίσχυρον ἀπέναντι τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅταν γενῇ πρὸς πλοίαρχον χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐγένετο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου καὶ ἐξεπληρώθησαν αἱ διατυπώσεις τοῦ εἰρημένου ἄρθρου. Αρ. Π. πολ. 35 τοῦ 1851.

Προνόμια.

§ 56. Τὸ ἄρθρον 190 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπαριθμεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου προνομιοῦχα δάνεια, τὸ δὲ ἄρθρον 191 διαγράφει τὸν τρόπον τῆς βεβαιώσεως αὐτῶν. Τὰ προνόμια ταῦτα ἀναγόμενα εἰς τὴν τάξιν τῶν λεγομένων προνομίων ἐπὶ ῥητῶν κινητῶν, ὡς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 941 τῆς πολιτ. δικονομίας ἀπαριθμούμενα, δὲν τροποποιοῦσι παντάπασι τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς περὶ γενικῶν προνομίων, ἅτινα, ἀπαριθμούμενα ἐν τῷ ἄρθρῳ 940 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἐὰν συμπέσωσι μὲ τὰ ἐπὶ ῥητῶν κινητῶν εἰδικὰ προνόμια προτιμῶνται αὐτῶν (Πολ. δικον. 942. Πρλ. Ῥάλλη § 636—637 ια, ἔνθα ἐν ἐκτάσει περὶ κατατάξεως τῶν δανειστῶν).

§ 57. Καὶ ὁσάκις μὲν ἐν τῷ συμβολαίῳ ἀναφέρεται ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πλοίου, εἰς οὐδένα ἄλλον ὅρον ὑπόκειται ὁ δανειστὴς, οὐδὲ δύναταί τις ν' ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὰ χρήματα αὐτοῦ ἐχρησίμευσαν πραγματικῶς εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοῦ· ὁ νόμος δὲν ἀπονέμει τὸ προνόμιον εἰς τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου καταναλωθέντα, ἀλλ' εἰς τὰ διὰ τὰς ἀνάγκας ταύτας δοθέντα δάνεια. Ἡ ἀπιστία τοῦ πλοιάρχου, δανεισθέντος μὲν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου, στρέψαντος δὲ εἰς ἄλλους σκοποὺς τὰ οὕτω ληφθέντα χρήματα, δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸν δανειστήν. Πρλ. Ῥάλ. § 637, ζ.

§ 58. Κατὰ τὸ ἄρθρον 198 τοῦ ἐμπορ. νόμου τὰ προνόμια

τῶν δανειστῶν σβέννυνται ἐὰν μετὰ πώλησιν ἑκουσίαν τοῦ πλοίου τελειώσῃ ἕνα διάπλουν μὲ κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ χωρὶς ἀντιστάσεως ἐκ μέρους των, τὸ δὲ ἴδιον αὐτὸ ἄρθρον χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα πρὸς διαφύλαξιν τοῦ προνομίου νὰ κάμουν ἀντίστασιν· ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι τὰ δάνειά των καθίστανται ἀπαιτητὰ ἅμα συμβῇ πώλησις τοῦ πλοίου, καὶ αὐτοὶ δύνανται νὰ ζητήσουν τὴν πληρωμήν των, ἂν καὶ μὴ ληξιπροθέσμων, διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ μνησθὲν ἄρθρον δὲν κάμνει τοιαύτην διάκρισιν. Διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς τῆς πωλήσεως ὁ πωλητὴς τοῦ πλοίου ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς δανειστάς του τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀσφαλείας των, καθότι, ἐλλείποντος τοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν αἰτίαν τῶν προνομίων, ἐκλείπουσι βεβαίως καὶ τὰ προνόμια, ἅτινα, ὄντα τοῦ στενοῦ δικαίου, περιορίζονται ἀπὸ τὸν νομοθέτην ὁσάκις φέρουν βλάβην εἴς τινα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ὅστις, ὡς ἰδιοκτήτης, θέλει βέβαια νὰ ἦναι ἐλευθέρα ἡ ἰδιοκτησία του καὶ ὄχι βεβαρημένη, καὶ διότι ἄλλως εἰς περίστασιν, καθ' ἣν ἤθελαν ὑπάρχει καὶ ἄλλα χρέη ἀπαιτητὰ προνομιοῦχα καὶ μὴ, καὶ ἐπομένως ἤθελε παρουσιασθῇ ἀνάγκη διανομῆς καὶ ἐξετάσεως προνομίων, ἡ διανομὴ αὕτη δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ, καὶ οἱ δανεισταὶ ἤθελον ζημιοῦνται μὴ δυνάμενοι νὰ πληρωθῶσι πρὶν γίνουν ἀπαιτητὰ ὅλα τὰ χρέη τοῦ πλοίου. Ἀπ. Ἀθ. 3050 ἐν εὐρ. 100. σελ. 355 ἐπ.

§ 59. Κατασχεθέντος τοῦ πλοίου διὰ προνομιοῦχον δάνειον, οἱ μετὰ τὴν κατάσχεσιν τοῦ πλοίου ναυτοδανείσαντες εἰς τὸν ἀναπλεύσαντα αὐθαιρέτως πλοίαρχον δὲν δύνανταί νὰ προτιμηθῶσι τῶν κατασχόντων τὸ πλοῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 45, φέρουσα·

α' Ἐπειδὴ ὁ ἐμπορικὸς νόμος εἰς τὸ ἄρθρον 11 § 1 τοῦ 191 ἄρθρου συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου προνομιούχων χρεῶν τὰ εἰς τοὺς προμηθευτὰς ὕλης πρὸς κατασκευὴν τοῦ πλοίου ὀφειλόμενα χρήματα προσθέτει ὡς ὅρον τῆς ἰσχύος τοῦ τοιούτου προνομίου τὴν μήπω ἔτι γενομένην ἀπόπλευσιν τοῦ πλοίου διότι θεωρεῖ τὸν ἀπόπλουν ὡς σιωπηρὸν τεκμήριον τῆς θελήσεως τοῦ πιστωτοῦ περὶ παραιτήσεως τῶν προνομίων των· ὅταν ἐπομένως ὁ πιστωτὴς ἐνεργήσῃ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ὁ νόμος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπόπλευσιν τοῦ πλοίου, ἡ ῥητὴ αὕτη ἀντίστασις καταστρέφει τὸ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τῆς ἀποπλεύσεως πηγάζον νόμιμον τεκμήριον, καὶ ἀρκεῖ πρὸς διατήρησιν τοῦ προνομίου.

β' Ἐπειδὴ ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου,

σύμφωνος οὖσα μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον, διότι ἤθελεν εἶσθαι παράλογον ἂν ἡ διατήρησις τῶν προνομίων ἐκρέματο ἀπὸ πρᾶξιν τριῶν ἀδιαφόρως ἂν συναινέσῃ ἢ ἀντισταθῇ εἰς αὐτὴν ὁ προνομιοῦχος πιστωτὴς, ἐπικυροῦται ἀπὸ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 198 τοῦ αὐτοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἐν περιπτώσει ἐκουσίας πωλήσεως τοῦ πλοίου ἡ εἰς τὴν ἀπόπλευσιν τοῦ πλοίου γενομένη ἀντίστασις τοῦ πιστωτοῦ του πωλητοῦ ἀρκεῖ πρὸς διατήρησιν τῶν προνομίων των».

§ 60. Διὰ τοῦ ἄρθρου 328 τοῦ Ἐμπορ. Νόμου ὁ Νομοθέτης ἠθέλησε ν' ἀσφαλίσῃ διὰ προνομίου, ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων δανείων, ἐκεῖνο μόνον τὸ δάνειον, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσε πρὸς διατήρησιν τοῦ κοινοῦ ἐνεχύρου, τουτέστι τὸ τελευταῖον δάνειον, ἀδιαφόρως ἂν ἐδόθη διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν ἢ οὔ· ἡ δὲ ἔννοια τοῦ νόμου τούτου πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἄρθρου, κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ προνόμιον λαμβάνει χώραν καὶ ἂν τὸ τελευταῖον δάνειον διαμένῃ ἢ ἀνανεοῦται, τουτέστι μένει καὶ διὰ δεύτερον πλοῦν, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι διὰ τοῦ τελευταίου δανείου δι' ὁποιονδήποτε πλοῦν καὶ ἂν ἐδόθη, ὑπάρχει πρόληψις ὅτι διεφυλάχθησαν τὰ δικαιώματα τῶν προγενεστέρων δανειστῶν, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἤθελον ἀπολεσθῆ. (245—1850). Ἀπόφ. Πολ. Ἀρ. Πάγ. 245. τοῦ 1850.

§ 61. Ὁ ἐμπ. νόμος δὲν παραχωρεῖ προνόμιον εἰς τὸ δάνειον τοῦ εἰς τὸν ἀληθῆ κύριον τοῦ πλοίου δανείσαντος ἀπέναντι ἐκείνου τοῦ ἐν καλῇ πίστει πρὸς τὸν εἰκονικὸν κύριον δανείσαντος, ἡ ἀγορὰ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει περιβεβλημένη μὲ τοὺς τύπους τῆς ἀληθοῦς ἐκποιήσεως, μὴ ὑποκρύπτουσα παράβασιν καὶ μὴ γενομένη κατὰ δολίαν συνεννόησιν, καθότι ἀμφότεροι ὑπάρχουσιν ἐν καλῇ πίστει δανεισταί Ἀπ. πολ. ΑΠ. 285 τοῦ 852.

§ 62. Πρὸς διατήρησιν τοῦ προνομίου ἐπὶ ναυτοδανείου ἀπαιτεῖται, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ 191 ἄρθρου τοῦ ἐμπορ. νόμου, ὁ πραγματικὸς τοῦ πλοίου ἀπόπλους. ΑΠ πολ. 208 τοῦ 59.

§ 63. Ὅταν τὰ δάνεια τοῦ Α καὶ Β δὲν συνωμολόγηνται κατὰ τὸν τελευταῖον διάπλουν, προκατάττεται τὸ ἔχον προγενεστέραν ἔγγραφὴν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ναυτοδανείων, κατὰ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ νόμου περὶ βιβλίων ναυτοδανείου. Ἂν δὲ τὸ δάνειον τοῦτο, ἀρχικῶς ὂν ἐκ δρ. 2700, εἶχε συμποσωθῆ βραδύτερον διὰ τῶν καθυστερουμένων τόκων εἰς δρ. 4333, καὶ ὡς τοιοῦτον μετετράπη εἰς κεφάλαιον ναυτοδανείου, καὶ ὡς τοιοῦτον ἐνεγράφη εἰς τὸ εἰρημένον βιβλίον, δὲν παύει ἕνεκα τούτου νὰ φέρῃ ὅλα τὰ προσόντα τοῦ ναυτικοῦ δανείου, διότι ὅπως κατὰ τὴν συμφωνίαν

τῶν μερῶν ὑπεβλήθη εἰς τοὺς θαλασσίους κινδύνους ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν δρ. 4338, οὕτως ἀπολαύνει ἀφ' ἑτέρου καὶ τῶν ὠφελειῶν καὶ προνομίων τῶν εἰς τὸ δάνειον ἀποδιδομένων, οὐδ' ἀπαγορεύει ὁ νόμος πᾶν χρέος νὰ μετατρέπεται κατ' ἀμοιβαίαν συμφωνίαν εἰς δανειακὸν χρέος. (Νόμ. 15 Βατ. (23.) —'Απ. πολ. ΑΠ 155 τοῦ 63, κυρ. τῶν 20171 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

Διάφορα.

§ 64. Οὐδεὶς νόμος ὁρίζει, ὅτι τὸ ναυτικὸν δάνειον μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τῶν κινδύνων, ὅτε ὑπόκειται εἰς τοὺς περὶ τῶν κοινῶν δανείων ὁρισμούς, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐμποροδίκου, ἢ ὅτι ἀφαιρεῖται τῆς τοιαύτης ἁρμοδιότητος, ἐὰν διαμαρτυρηθῇ ὁ δανειστής, προτείνων ὅτι θεωρεῖ αὐτὸ τοῦ λοιποῦ ὡς κοινὸν δάνειον.— 'Απ. Πολ. Α. Π. 66 τοῦ 1858, κυρ. τὴν 12 321 ἐφ. 'Αθ.

§ 65. Ὅταν εἰς δίκην τινὰ συζητηθεῖσαν ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου ἀναφυῇ παρεμπῖπτον ζήτημα ἐμπορικόν, τὸ ζήτημα τοῦτο δικάζεται παρὰ τοῦ Δικαστηρίου ἐκείνου. Ὑποθέσατε, ὅτι πρόκειται περὶ ἰδιοκτησίας πλοίου τινός, ἀλλὰ γεννᾶται παρεμπιπτόντως τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐπὶ αὐτοῦ ναυτοδάνειον ἦναι ἔγκυρον· τὸ ζήτημα τοῦτο δικάζεται ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖον. Ἀπόφ. ἐφ. 'Αθ. 18993 τοῦ 1856. Δαλ. λ. Compétenc civ. § 294.

§ 67. Ὅταν τὸ δάνειον συνωμολογήθη καὶ αἱ τῶν συμβαλλομένων σχέσεις ἐκανονίσθησαν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ῥωσσικῶν νόμων, ἡ ἰσχὺς τοῦ θαλασσοδανείου ἐξετάζεται κατὰ τοὺς νόμους τούτους. ἀπ. Πολ. 'Αρ. Π. 285 τοῦ 1852.

§ 68. Ὅρκος περὶ πληρωμῆς τόκου ναυτοδανείου δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρ. 381 τῆς πολ. δικ.—Ἐπίσης δὲν ἀντιβαίνει εἰς αὐτὸ καὶ ὁ ὅρκος περὶ ἀποδόσεως τοῦ ἐκ ναυτοδανείου χρέους. 'Απ. Πολ. Α. Π. 110 τοῦ 59. Πρλ. Εὐρ. 10 σ, 36. Εὐρ. Παραγραφὴ § 205.

§ 69. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 434 τοῦ 'Εμπορικοῦ Νόμου δὲν χωρεῖ ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου τασσομένη πενταετής, ἀλλὰ ἡ τοῦ κοινοῦ δικαίου παραγραφή, ἐὰν συνταχθῇ περὶ τοῦ Ναυτικοῦ δανείου ἔγγραφον χρεωστικόν, λογαριασμός, ἡ κλῆσις δικαστική· πᾶσα δὲ ἄλλη πρᾶξις ἀναγνωρίσεως τοῦ ἐκ ναυτικοῦ δανείου χρέους διακόπτει μὲν τὴν πενταετῆ παραγραφήν, δίδουσα χώραν εἰς νέαν ἔναρξιν αὐτῆς Κ. (7. 39) 8. § 4. Β. (50—14) 9. Β. (22—1) 78, οὐδόλως ὅμως μετατρέπει τὸ χρέος εἰς πολιτικὸν ὑποβάλλουσα αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ κοινοῦ δικαίου παραγραφήν. ΑΠ. πολ. 285 τοῦ 58.

Ἐγκύκλιος τῶν ὑπουργείων τῶν ναυτικῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης, πρὸς τοὺς κυρίους προέδρους τῶν ἐμποροδικῶν καὶ τοὺς λιμενάρχας τοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἤδη περὶ ναυτοδανείων νόμον, πᾶν πλοῖον Ἑλληνικὸν ὀφείλει εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἦναι ἐφωδιασμένον μὲ βιβλίον πρὸς ἐγγραφὴν τῶν δανείων.

Τὰ δάνεια ταῦτα, τὰ μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ τῶν πλοιάρχων ἢ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν πλοίων συνομολογούμενα, ἡ κατάταξις καὶ πληρωμὴ αὐτῶν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἐγγραφῆς των, καὶ ἐν γένει τὰ ὁποῖα χαίρουσι προνόμια, εὐκρινῶς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου προσδιορίζονται. Μ' ὅλα ταῦτα, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ἀπορίας, ἢ ἐσφαλμένης ἑρμηνείας ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν, τῶν κεκλημένων νὰ ἐφαρμόσωσι τὰς κυριωτέρας διατάξεις τοῦ νόμου τούτου, ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἐξηγηθῶσιν ἄρθρα τινά.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 7 ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν μονογραφεῖ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος βιβλία, καὶ ἐξαποστέλλει αὐτὰ ἐσφραγισμένα πρὸς τὸν ἁρμόδιον κεντρικὸν λιμενάρχην· καὶ περὶ μὲν τοῦ τρόπου τῆς μονογραφήσεως, ὡς παραδεδεγμένου ἤδη καὶ γνωστοῦ, περιττὴ ἡ ἐξήγησις. Παρατηροῦμεν δὲ μόνον ὅτι αἱ ἔντυποι σελίδες τοῦ νόμου, τοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστου βιβλίου προσηρτημένου, δὲν μονογραφοῦνται, οὐδὲ λογίζονται ὡς σελίδες τοῦ βιβλίου· ἀλλ' ἀπὸ τὴν πρώτην λευκὴν σελίδα ἡ μονογράφησις ἄρχεται· περὶ δὲ τῆς σφραγίδος, αὕτη συνδέουσα εἰς ἓν τὰ δύο ἄκρα τῆς κλωστῆς τῆς διαπεράσεως ἀπὸ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ τὸ βιβλίον, ἐκτυποῦται κρεμαμένη εἰς τὰ ἄκρα ταῦτα, οὐχὶ δὲ εἰς τὸ βιβλίον προσκολλημένη.

Ὁ κεντρικὸς λιμενάρχης, λαμβάνων τὰ οὕτως ἐσφραγισμένα καὶ μονογραφημένα βιβλία, ἐφοδιάζει μὲ τὸν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικοὺς τῶν λιμένων· πᾶς δὲ ἀξιωματικὸς ὀφείλει, πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸ βιβλίον εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τὸν κυβερνήτην, νὰ ἐνεργῇ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας τὰ ὑπὸ τοῦ 7 ἄρθρ. τοῦ νόμου διαγραφόμενα· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἔντυπον σελίδα σημειοῖ αὔξοντα τοῦ βιβλίου ἀριθμόν, ἀπὸ δὲ τὰ ἔντυπα καὶ κενὰ μέρη ἐφεξῆς ὁδηγούμενος, σημειοῖ εἰς τὰ οἰκεῖα χωρία, τοῦ πλοίου τὸ ὄνομα, τοὺς τόνους, τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα ἢ τὰ ὀνόματα τῶν ἰδιοκτητῶν· ἀμέσως δὲ ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ βιβλίου λευκὴν σελίδα ἀρχόμενος, καταχωρίζει τὴν περίληψιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου καὶ τὰ λοιπά, καθ' ὃν τρόπον τὸ σημειωθὲν 7 ἄρθρον διαλαμ-

βάνει· ἡ γραφὴ πρέπει νὰ ἦναι καθαρὰ καὶ εὐανάγνωστος, δὲν συγχωροῦνται δὲ σβέσματα ἢ ξύσματα.

Τὸ τέλος τοῦ βιβλίου, τὸ ὑπὸ τοῦ 8 ἄρθρου κανονισθὲν, πληρόνεται εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀρχὴν, ἐκδιδομένου ὑπο τῆς λιμενικῆς τοῦ ἀναγκαίου διπλοτύπου, ὅπως καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα γίνεται σήμερον.

Ὁ λιμενάρχης κρατεῖ πρὸς τούτοις σημείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς τάξεως τῶν βιβλίων. ὅσα ἀποστέλλει ἑκάστοτε πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ τμήματός του· τὴν σημείωσιν ταύτην ὑποβάλλει κατὰ τριμηνίαν, διὰ τὸν ἔλεγχον, πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον, ὁμοῦ μὲ τὰς σημειώσεις τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν, δι' ὅσα οὗτοι βιβλία ἐχορήγησαν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν βιβλίων τούτων, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ὡς εὑρετήρια χρησιμεύοντα, καὶ εν τοῖς ἀρχείοις τῶν ἐμποροδικείων διατηρούμενα. Εἰς τὰ βιβλία ταῦτα, ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν ὀφείλει κατὰ τὸ 6 ἄρθρον τοῦ νόμου, νὰ καταχωρίζῃ ἀμέσως τ' ἀντίγραφα τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου μνημονευόμενα· εἰς τὸν τρόπον δὲ τῆς καταχωρήσεως πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ ἑξῆς.

Τὰ βιβλία τῶν ἐμποροδικῶν ἐσχηματίσθησαν ἐπὶ τῇ αὐτῇ βάσει τῶν τριῶν τάξεων· ἃς παρεδέχθη τὸ 8 ἄρθρον τοῦ νόμου διὰ τὰ βιβλία τῶν ναυτοδανείων· αἱ ὑπὸ τοῦ προέδρου ὅθεν ἐνεργούμεναι ἑκάστοτε καταχωρήσεις ἐγγράφων τῶν ναυτοδανείων, πρέπει νὰ γίνωνται εἰς τὸ τῆς ἀναλόγου τάξεως εὑρετήριον, καὶ εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μένωσι διὰ τὰς εἰς τὸ μέλλον καταχωρήσεις ἑκάστου πλοίου ἰσάριθμοι εἰς τὸ εὑρετήριον σελίδες μὲ τὰς τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου, κατὰ τὴν τάξιν του· τουτέστιν ἂν ἡ καταχώρησις εἰς τὸ βίβλίον τοῦ ἐμποροδικείου πρόκηται νὰ ἐνεργηθῇ διὰ πλοῖον ἔχον χωριτικότητα 31 ἕως 100 τόνων αἱ σημειώσεις γίνονται εἰς τὸ εὑρετήριον τῆς Β΄. τάξεως, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τῆς Α΄, ἢ τῆς τρίτης τάξεως· καὶ διὰ τοῦτο μὲν τὸ πλοῖον ν' ἀφεθῶσι σελίδες διακόσιαι, διὰ τὸ ἀπὸ 10 ἕως 30 τόνων, ἑκατόν· καὶ διὰ τὸ ἀπὸ 101 καὶ ἐπέκεινα πλοῖον, σελίδες τριακόσιαι, διὰ τὴν μερίδα ἑνὸς ἑκάστου πλοίου· ἡ κατὰ σελίδας δὲ αὕτη διαίρεσις διακρίνεται προσέτι εἰς τὰς τρεῖς τάξεις τῶν βιβλίων καὶ ὑπὸ ἑνὸς ἐντύπου νόμου, προταττομένου ἀνὰ 100, 200, καὶ 300 σελίδας, ὅπως καὶ τὰ βιβλία τῶν ναυτοδανείων διῃρέθησαν· δηλαδὴ εἰς ἑκατὸν σελίδας διὰ τὸ ἀπὸ 10 ἕως 30 τόνων πλοῖον, εἰς 200 διὰ τὰ ἀπὸ 31 ἕως 100, καὶ διὰ τὸ ἀπὸ 101 καὶ ἐπέκεινα εἰς σελίδας τριακοσίας.

Διὰ νὰ ἐφοδιασθῶσιν ἀμέσως μὲ βιβλία τὰ ναυπηγούμενα πλοῖα, κατὰ τὸ 9 ἄρθρον τοῦ νόμου, χωρὶς νὰ προκύπτωσιν ἐπιζήμιοι ἀναβολαὶ εἰς τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα, ὀφείλουν οἱ κύριοι πρόεδροι νὰ ἐξαποστείλωσι τάχιστα πρὸς τοὺς κεντρικοὺς λιμενάρχας ἀνάλογον βιβλίων ἀριθμὸν, τὸν ἑξῆς.

Πρὸς τὸν ἐν Ὕδρᾳ κεντρικὸν λιμενάρχην τοῦ Α΄. τμήματος, βιβλία τριάκοντα, ἀνὰ δέκα ἀφ' ἑκάστης τάξεως.

Πρὸς τὸν ἐν Σύρῳ τοῦ Β΄. τμήματος, βιβλία πεντήκοντα, ἀνὰ δέκα ά. καὶ β΄. καὶ τριάκοντα τῆς γ΄. τάξεως.

Πρὸς τὸν ἐν Σκιάθῳ τοῦ Γ΄. τμήματος, βιβλία τριάκοντα, ἀνὰ δέκα ἀφ' ἑκάστης τάξεως· καὶ

Πρὸς τὸν ἐν Μεσολογγίῳ τοῦ Δ΄. τμήματος λιμενάρχην βιβλία τριάκοντα, ἀνὰ δέκα.

Ἡ πρὸς τοὺς κυρίους προέδρους ἀποστολὴ καὶ ἡ ἀνάλογος διαμονὴ ὅλων ἐν γένει τῶν βιβλίων, περὶ ὧν πρόκειται, γίνεται δι' ἄλλων ἐγγράφων τοῦ ὑπουργείου.

Παρατηροῦμεν δ' ἐπὶ τέλους, πρὸς ὁδηγίαν τῶν κυρίων προξένων, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὴ πάθωσι τὰ συμφέροντα τῶν πλοίων ἐκείνων, ὅσα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ταξειδεύοντα δὲν ἤθελον εὑρεθῇ ἐντὸς τοῦ Κράτους μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, ἣν ὁ νομος ὥρισε διὰ τὴν ἐφοδίασιν τῶν βιβλίων, ὅτι τὰ τοιαῦτα πλοῖα δὲν θέλουν μὲν παρεμποδισθῇ ὑπὸ τῶν κυρίων προξένων ν' ἀποπλεύσωσιν ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τοὺς ἁρμοδίους Ἑλληνικοὺς λιμένας, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ τοῦ νόμου, καὶ ἐφοδιασθῶσι μὲ τὰ βιβλία.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 14 Φεβρουαρίου 1852.

Ἐγκύκλιος τῶν ὑπουργείων τῶν ναυτικῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης, πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν.

Διασαφίζοντες τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ ἀπαντωμένου ἐγγράφου σας ὑπεβάλατε ἡμῖν ἀπορίαν περὶ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου ἀπαιτουμένης εἰς τὸ βιβλίον ἑκάστου πλοίου ἐγγραφῆς τῶν εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, σᾶς παρατηροῦμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ ἀπορία αὕτη λύεται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς παρ' ἡμῶν καὶ μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν ἐκδοθείσης ἐγκυκλίου ὑπ' ἀριθ. 819, 1829—6—4, καθ' ἣν, ἐπειδὴ ἕκαστος ἀξιωματικὸς τοῦ λιμένος ὀφείλει νὰ καταχωρίζῃ τὴν περίληψιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν πρώτην τοῦ βιβλίου σελίδα, ἕπεται, ὅτι ὁ μὲν πρόεδρος, ἐγγράφων τὰς παρ' αὐτῷ γινομένας

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν· «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α΄.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β΄.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊλόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ΄.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

'Εν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν: «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α'.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β'.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊλόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ'.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

Ἐν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, ὅτι, ἂν καὶ ἤλλαξε τοῦτο λιμένα, αἱ δηλώσεις μολοντοῦτο τῶν ναυτοδανείων αὐτοῦ γίνονται παρ' αὐτῷ.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ προκειμένου μέτρου οὐ μόνον προλαμβάνεται πᾶσα βλάβη δυναμένη νὰ προκύψῃ ἄλλως τε εἰς τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν τῶν πλοίων, ἀλλὰ καὶ ἀρκοῦσα προνοεῖται ὑπὲρ αὐτῶν ἀσφάλεια, πεποίθαμεν διὰ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν θέλει καταβάλει ἰδιάζουσαν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐπὶ τοῦ λίαν σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου, ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἡ δημοσία πίστις καὶ τὸ συμφέρον τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 20 Ἰουνίου 1852.

Πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐν Χαλκίδι ἐμποροδικῶν.

Ἂν καὶ ὁ λιμενάρχης δὲν ἦναι ἁρμόδιος νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν ἐγγραπτέων εἰς τὰ βιβλία ναυτοδανείων, διότι ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν ἔχει τὸ καθῆκον νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν, μολοντοῦτο, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφύεται ἀμφιβολία τί μέλλει γενέσθαι ὡς πρὸς τὰ δάνεια ἐκεῖνα, ἅτινα οἱ δανεισταί, εἴτε ἐξ ἀνάγκης δὲν ἐδήλωσαν ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου ταττομένης ἑξαμήνου προθεσμίας, εἴτε διότι, γενόμενα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως, δὲν ἐπρόλαβον νὰ τὰ ἀποδώσωσι, τῆς δὲ ἀμφιβολίας ταύτης ἡ λύσις ζητεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἤδη, σᾶς κοινοποιοῦμεν, Κύριε πρόεδρε, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι τὰ ναυτοδάνεια ταῦτα ἔπαυσαν μὲν τοῦ νὰ ὦσι προνομιοῦχα, καὶ μένουν ἁπλᾶ δάνεια, ἀλλ' οἱ πρόεδροι τῶν ἐμποροδικῶν δύνανται νὰ τὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ βιβλία μὲ τὴν ῥητὴν σημείωσιν, ὅτι ἐπαρουσιάσθησαν ἐκπροθέσμως, σημειοῦντες καὶ τὴν τῆς παρουσιάσεως ἡμερομηνίαν. Ἡ γνώμη μας ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, καὶ ἑπομένως ἐὰν οἱ ΚΚ. πρόεδροι, δίδοντες ἄλλην εἰς τὸν νόμον ἑρμηνείαν, φρονοῦσιν, ὅτι εἶναι ἁρμόδιοι νὰ ἐγγράφωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ ἐκπροθέσμως παρουσιασθέντα ναυτοδάνεια εἰς τὰ βιβλία, μένει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπευθυνθῶσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ὁποιαδήποτε, εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὅπερ δικάζον κατ' ἀντιδικίαν δύναται νὰ διατάξῃ ἢ μὴ τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 126 τῆς 17 Ἰουνίου ε. ε. ἀναφορᾶς σας.

Πρὸς τοὺς προέδρους τῶν δικαστηρίων καὶ τοὺς λιμενάρχας τοῦ Κράτους.

Ἔνιοι τῶν λιμεναρχῶν ἐρωτῶσι, τί πρέπει νὰ πράξωσιν, ἂν ἀπολεσθῇ τὸ βιβλίον πλοίου τινὸς, δηλ. ἂν ἀπαιτῆται ὁ ἀπολέσας αὐτὸ ἰδιοκτήτης ἢ πλοίαρχος νὰ βεβαιώσῃ τοῦτο ἐνόρκως, καὶ ἂν περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ βιβλίου πρέπῃ νὰ εἰδοποιηθῇ καὶ ὁ ἁρμόδιος πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν, διὰ νὰ χορηγηθῇ ἕτερον βιβλίον.

Εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν φρονοῦμεν ἀναγκαῖον ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 6 § 2 καὶ 4 καθιέρωσε διάταξιν περὶ διατηρήσεως εὑρετηρίων πρὸς καταχώρησιν τῶν περὶ ναυτοδανείων συμβολαίων καὶ τῶν ἐξοφλητηρίων, καὶ τὴν ἐπίδειξιν αὐτῶν εἰς πάντα ἔχοντα συμφέρον, ἡ πρόνοια αὕτη τοῦ νομοθέτου δὲν ἤθελεν εἶσθαι σκόπιμος, ἂν ἑρμηνεύοντες ἁπλῶς καὶ στενῶς τὸ γράμμα τῆς τελευταίας διατάξεως τοῦ § 4 ἠθέλαμεν συμπεράνει ὅτι ἡ διατήρησις τῶν εὑρετηρίων τούτων καθιερώθη μόνον πρὸς ἐπίδειξιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον, καὶ ὡς τοιούτους ἠθέλομεν ἐκβάλει μόνους τοὺς δανειστὰς, καὶ διὰ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λαμβάνωσιν οὗτοι γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν ὀφειλετῶν αὐτῶν· διότι οἱ δανεισταὶ οὗτοι, αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ βιβλιαρίου λαμβάνοντες γνῶσιν, ὅταν συνομολογῆται τὸ συνάλλαγμα καὶ καταχωρῆται τοῦτο εἰς τὸ βιβλιάριον, δὲν ἔχουν βεβαίως ἀνάγκην νὰ λαμβάνωσι τὴν πληροφορίαν ταύτην μεταγενεστέρως ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ δικαστηρίου εὑρετηρίου· ἑπομένως ὁ νομοθέτης, διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, ἐσκόπει, ὡς φρονοῦμεν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀπὸ κινδύνους μεταγενεστέρους τῆς ἐποχῆς τῆς συνομολογήσεως τοῦ δανείου, καὶ ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ ἦτο κυρίως ἡ περίπτωσις τῆς ἐν γνώσει ἀποκρύψεως δολίας ἀφαιρέσεως, ἢ τυχαίας ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου, ὅτε εἰς μὲν τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις οἱ ἔχοντες συμφέρον εἶναι οἱ δανεισταὶ, οἵτινες εὑρίσκουν προχείρως τὰς νομίμους ἀποδείξεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δανείων των ἐκ τῆς δολιότητος τῶν πλοιάρχων, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν ὁ πλοίαρχος, ὅστις ἔχων τὴν ἀνάγκην νὰ δανεισθῇ, καὶ μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου του νὰ προβῇ εἰς συναλλαγὰς, νὰ εὑρίσκῃ εὐκόλως εἰς τὰ εὑρετήρια τὸ ὅμοιον τοῦ ἀπολεσθέντος, διὰ νὰ τὸ ἀναπληροῖ· εἰς ἀμφοτέρας ἄρα τὰς περιπτώσεις παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκδόσεως ἐπισήμων ἀντιγράφων πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων συμφέρον, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάταξιν τῆς ἐπιδεί-

ξεως τῶν εὑρετηρίων, ἥτις ἄλλως τε ἤθελεν εἶσθαι μὴ σκόπιμος καὶ ματαία.

Τοιούτου ὄντος καθ' ἡμᾶς τοῦ πνεύματος τοῦ νομοθέτου, τοῦ καθιερώσαντος τὴν διατήρησιν τῶν εὑρετηρίων ἐν τοῖς δικαστικοῖς γραφείοις, φρονοῦμεν, ὅτι, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπωλείας, ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εὑρετηρίου, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃ ἔγγραφον αἰτιολογημένην αἴτησιν, (εἰς ἣν νὰ ἐπισυνάπτωνται ὅσαι ὑπάρχουν βεβαιώσεις, καὶ ἐπίσημοι ἀποδείξεις, καὶ νὰ ἀναφέρηται, ὅτι εἶναι πρόθυμος ὁ πλοίαρχος νὰ ἐνισχύσῃ ἐνόρκως τὸ περιεχόμενον αὐτῆς,) πρὸς τὸν λιμενάρχην τῆς περιφερείας, εἰς ἣν τὸ πλοῖον ἀνήκει, ἥτις διαβιβάζεται εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, ὅστις τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν καταχώρισίν της εἰς τὸ πρωτόκολλον, ἐκδίδει ἀντίγραφον εἰς βιβλιάριον, ὅμοιον μὲ τὸ ἀπολεσθὲν, καὶ εἰς μὲν τὸ βιβλιάριον τοῦτο ἐν τῷ τέλει τῆς ἀντιγραφῆς κάμνει τὴν ἑξῆς πρᾶξιν. «Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εὑρετηρίου ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος» εἰς δὲ τὸ εὑρετήριον ἐπίσης εἰς τὸ τέλος τῆς τελευταίας ἐγγραφῆς, τὴν ἑξῆς πρᾶξιν. «Ἐξεδόθη ἀντίγραφον ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος κατ' αἴτησιν τοῦ πλοιάρχου, καταχωρηθεῖσαν ὑπὸ τὸν ἀριθμόν»· αἱ πράξεις αὗται χρονολογοῦνται καὶ ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὅστις διαβιβάζει τὸ βιβλιάριον εἰς τὸν ἁρμόδιον λιμενάρχην, διὰ νὰ καταχωρήσῃ καὶ οὗτος εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας αὐτοῦ σελίδας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἰδίου νόμου διατασσόμενα, ὡς καὶ ἁπάσας τὰς ἐπελθούσας μεταβολὰς εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας κτλ.

Ἐννοεῖται δὲ, καὶ ὅτι εἰς τὸ εὑρετήριον θέλουν καταχωρίζεσθαι, καὶ εἰς τὸ βιβλιάριον ἀντιγράφεσθαι, ὅσα ναυτοδανείου συμβόλαια ἤθελον διαβιβασθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριμήνου προθεσμίας, ἥτις εἶναι ἀρκοῦσα διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν πρόεδρον τ' ἀντίγραφα αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 5 Δεκεμβρίου 1852.

Πρὸς τοὺς προέδρους, τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τοὺς λιμενάρχας τοῦ Κράτους.

Ἐρωτήσαντός τινος τῶν ΚΚ. προέδρων περὶ τοῦ πρακτέου, ὅταν, ἀπολεσθέντος τοῦ βιβλίου πλοίου τινὸς, ἐφ' οὗ δὲν ἐγένετο δάνειον, ζητηθῇ δεύτερον, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον, ἵνα ἐκ συμφώνου ἀπαντήσωμεν διὰ τῆς παρούσης, ὅτι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, παραπλησίᾳ σχεδὸν ἐκείνης, περὶ ἧς ἡ ὑπ' ἀριθ. 10009 καὶ ἀπὸ 5. Δεκεμβρίου 1852 ἐγκύκλιος τῶν ὑπουργείων τούτων, θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ τὰ ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης διατασσόμενα, ἤτοι ὁ

πλοίαρχος ὀφείλει νὰ κάμῃ ἔγγραφον πρὸς τὸν ἁρμόδιον λιμενάρχην αἴτησιν, ὁμοίαν μὲ τὴν ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου διατασσομένην, τὴν ὁποίαν οὗτος θέλει διευθύνει πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, ὅστις, ἐὰν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ἀπὸ τῆς παραλαβῆς αὐτῆς, δὲν ἀναγγελθῇ δάνειόν τι ἐπὶ τοῦ πλοίου, θέλει ἀποστείλει πρὸς τὸν λιμενάρχην τὸ αἰτούμενον βιβλίον, σημειῶν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ σελίδος, ὅτι εἶναι δεύτερον, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς χορηγήσεως αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἀγγελθῇ τοιοῦτον, θέλει καταχωρήσει αὐτὸ ἐντὸς τοῦ βιβλίου, ὁ αὐτὸς δὲ πρόεδρος θέλει καταχωρήσει ἀμέσως ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ 6 ἄρθρου τοῦ νόμου προβλεπομένῳ εὑρετηρίῳ ἔκθεσιν, ὑπογραφομένην καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως, δηλοῦσαν ὅτι τὴν χρονολογίαν δεῖνα ἐχορηγήθη βιβλίον δεύτερον πρὸς τὸν Α. πλοίαρχον τοῦ πλοίου Β. (περιγραφομένου τούτου ἀκριβῶς) καὶ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ὁ δὲ λιμενάρχης, πρὶν ἢ ἐγχειρίσῃ τὸ βιβλίον πρὸς τὸν πλοίαρχον, ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ καὶ αὐτὸς ἐν γένει μὲ τὸν νόμον.

Τὴν παροῦσαν παρακαλοῦνται οἱ ΚΚ. πρόεδροι ν' ἀνακοινώσωσι καὶ πρὸς οὓς δεῖ εἰρηνοδίκας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 10 Νοεμβρίου 1854.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως χρέη (δάνειον ναυτικόν).

ΧΡΕΗ (Δάνεια εἰς δήμους. Κοινότητας· ἠθικὰ πρόσωπα). § 1. Πρβλ. Καλ. α. § 206, 208 γ. 155[2]. Παπ. § 405 ἐν τέλ. περὶ ἐνοχῶν (1). Εὑρετ. λέξ. Σύνοδος ἱερὰ § 40—43. 62.

---

(1) Οὗτος λέγει ταῦτα. Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστυκῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτάς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ ρωμαϊκὸς καὶ βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν, εἰμὴ καθ' ὅσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνεργοῦντα ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν τοιούτων νομικῶν προσώπων, δὲν ταυτίζονται ἐντελῶς μετ' αὐτῶν ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἰδίων πράξεων (τῶν ἀντιπροσώπων) παραγομένας ὑποχρεώσεις, εἰμὴ καθ' ὅσον ἐνήργησαν πρὸς ὄφελος αὐτῶν· ὅθεν, ἐνόσῳ τὰ χρήματα σώζονται αὐτούσια, διεκδικοῦνται ὑπὸ τοῦ δανείσαντος. Ἂν δὲ ἠναλώθησαν, διακριτέον· εἰ μὲν ἐδαπανήθησαν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινότητος, ἀναζητοῦνται κατ' αὐτῆς· ἄλλως, ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀντιπροσώπου. Τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἀρχὴν, ἥτις ἀναιρεῖ πᾶσαν πίστιν τῶν κοινοτήτων, ἐξέτεινεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ εἰς πάντας τοὺς εὐαγεῖς οἴκους, ἤτοι τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι αἱ διατάξεις αὗται κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος περὶ δήμων νόμου. Κατ' αὐτὸν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἔχουσι τὴν *πληρεξουσιότητα* νὰ δανείζωνται εἰς *βάρος τοῦ δήμου* κεφάλαια, προηγουμένης τῆς συσκέψεως καὶ ἀποφάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἥτις ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου· τὰ δὲ συναχθέντα χρήματα δὲν διαχειρίζεται οὔτε ὁ Δήμαρχος, οὔτε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἀλλ' ὁ εἰσπράκτωρ. Τέλος διὰ πᾶσαν ζημίαν, προκύπτουσαν εἰς

'Απ. ἐφ. 'Αθ. 10662 (ἐν Εὐρ. 15 σ. 229—). Πρλ. Διάτ. τῆς 23 'Ιουνίου 1837.—Κώδ. ὑπὸ 'Ράλ. 6. σ. 298 ἐπ. (ἔκδ. τελευτ.) Νόμος ρπθ' τῆς 24 'Ιανουαρίου 1852 περὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν τῶν δήμων (ἐφημ. Κυβ. φ. 5).—'Εγκύκλιος περὶ τούτου (ὑπὸ 'Αντωνιάδου) (1).

§ 2. Τῆς κοινότητος τὸ χρέος δὲν εἶναι χρέος καὶ τῶν καθ' ἕκαστα μελῶν αὐτῆς ὡς ἀτόμων.—'Η δὲ περὶ τούτου ἐκτίμησις εἶναι ἀντικείμενον πραγματικόν, καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει. 810 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (2). 'Απ. πολ. ΑΠ. 403 τοῦ 52 (κυροῦσα τὴν τὴν 182 τοῦ 52 τῶν ἐν'Αθ. ἐφετ.)— Πρλ. Καλ. α. § 206 καὶ τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

§ 3. Χρέη Κοινότητος, εἰς ἃ ἐνέχονται καὶ ἄλλοι ὡς ἐγγυηταί. ὅρα τὴν πρώτην σκέψιν τῆς 14616 τοῦ 57 ἀπόφασ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετ.

§ 4. Τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ παλαιῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων; ὅρα ἀπόφασιν 9908 τοῦ 52 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.—Πρλ. τὰ ἐν λ. Χρέη παλαιά.

§ 5. Περὶ δανείων εἰς ἠθικὰ πρόσωπα ἢ μοναστήρια ὅρα

α) Εὐρ. 18 λ. Σύνοδος ἱερὰ § 40—43. 62. Καλ. α § 208. γ. § 155². Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 405 ἐν τέλει.

β) Συλλογὴν Μάμουκα περὶ Μονῶν σ. κδ. ἐπ.

γ) Τὴν συλλογήν μου τὶς ἀποδεικνύει § 121.

δ) Τί περὶ παλαιῶν χρεῶν αὐτῶν; Εὐρ. 18 λ. Σύνοδος ἱερὰ § 96.

τοὺς δήμους ἐκ τῆς παραμελήσεως τῶν περὶ διαχειρίσεως κανονισμῶν (ἡ δὲ διαχείρισις περιλαμβάνει καὶ τὴν χρῆσιν τῶν δανείων), ἀποζημιοῦται ὁ δῆμος παρὰ τῶν αἰτίων, ἤτοι δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν πρὸς τοὺς τρίτους ἀπόδοσιν τῶν δανεισθέντων, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι κακῶς ἐχρήσαντο αὐτοῖς οἱ νόμιμοι αὐτοῦ ἀντιπρόσωποι. Πρλ. Καλλ γ §. 155². ὅρα καὶ Εὐρ λ. Σύνοδος ἱερά.

(1) Πολλαὶ περὶ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν ἐν νομ. μελ. σ. 234—240.

(2) Πρβλ. 'Αναίρεσις. Ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, ἑρμηνεῦον χρεωστικόν τι ὁμόλογον, παραδεχθῇ ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ δάνειον ἐγένετο διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπαρχίας, καὶ οὐχὶ τοῦ προσωπικῶς συναλλαξαμένου, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτήν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 10 τοῦ 41.

ε) Τὸ κατωτέρω περὶ παλαιῶν χρεῶν ἄρθρον.

ς) Πρλ. ἀπ. ἐφ. 'Αθ. 10025 (τοῦ 52)· 10981. 10439 (τοῦ 53)· 11216. 14852 τοῦ 57.—καὶ ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 1867.

§ 6. Τὸ ἐναγόμενον δημόσιον δύναται καὶ κατ' ἔφεσιν νὰ προτείνῃ ὅτι τὸ πρὸς μονήν τινα δάνειον ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, διότι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς ἐξετάζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. 'Απόφ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 63, ἀναιροῦσα τὴν 20114 ἀπ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 7. Ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ ὁμόλογον φέρον τὴν σφραγῖδα τῆς μονῆς καὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων αὐτῆς, ὁμολογούντων ὅτι ἔλαβον δάνειον, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τοῦτο ὑποχρεωτικόν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 24976 ἀπ. ἐφ. 'Αθ.—Πρλ. Εὐρ. 18 σ. 122 § 42. τατ. § 12.

§ 8. Ὅταν τὶς δανείζηται χαρακτηρίζων ἑαυτὸν ἐν τῷ ὁμολόγῳ ὡς ἐπίτροπον ἐκκλησίας τινὸς (τοιοῦτος ὅμως δὲν εἶναι κατὰ τὰς περὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων διατάξεις), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιπροσωπεύσας τὸ ἠθικὸν τῆς ἐκκλησίας πρόσωπον· ἄρα εἶναι ἀτομικῶς ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὸ δάνειον. 'Αδιάφορον δ' εἶναι, ἂν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀνεγνώρισε τὸ δάνειον αὐτὸ ὡς καλῶς γενόμενον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καθότι τοῦτο ἀφορᾷ σχέσεις τοῦ δανεισθέντος πρὸς τὸν ναόν, ἀλλὰ δὲν μηδενίζει τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον. 'Απ. 10439 τοῦ 53 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 9. Ἂν τὶς ὑπεχρεώθη προσωπικῶς νὰ πληρώσῃ δάνειον, συνομολογηθὲν ἀληθῶς ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς ἠθικόν τι πρόσωπον (οἷον ἐκκλησίαν), ὀφείλει νὰ τὸ πληρώσῃ μετὰ τῶν τόκων. Ὅρα ἀπ. ἐφ. 'Αθ. 10025 τοῦ 52, αἰτ. 2.

§ 12. Χρέη μονῶν τίνι τρόπῳ ἀποδεικνύονται; 'Η ΑΠ. 14852 τοῦ 57 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐξετάσθησαν διάφοροι μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως, καὶ ἂν μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν καταθέτωσιν, ὅτι τοιαῦτα ὁμόλογα οὕτως ὑπογεγραμμένα καὶ ἐσφραγισμένα ἦσαν ὑποχρεωτικὰ διὰ τὴν Μονήν, οὐδένα ὅμως λόγον τῆς γνώσεως δίδουσιν, ἐξ ἐναντίας ὅμως ἄλλοι μάρτυρες καταθέτοντες, ἂν καὶ ἐν γένει περὶ ὅλων τῶν Μονῶν καὶ ὄχι τῆς προκειμένης, βεβαιοῦσιν ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν συνετάχθη τὸ ἐν λόγῳ ὁμόλογον, τὰ ὁμόλογα τῶν Μονῶν, διὰ νὰ ἦναι ὑποχρεωτικά, πρέπει νὰ φέρωσιν αἱ ἐν αὐτοῖς ὑπογραφαὶ τὸν ἑξῆς τύπον,

«Ἡγούμενος δεῖνα μὲ τοὺς σὺν ἐμοὶ, ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ». ἢ ἄλλως «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ λοιποὶ πατέρες», ὅπερ ἐνισχύεται καὶ εἰς πολλὰ ὁμόλογα τοιαῦτα, προσαχθέντα ἐν τῇ δικογραφίᾳ, δίδουσι δὲ καὶ τὸν λόγον τῆς γνώσεως, οἱ μὲν ὡς χρηματίσαντες μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι, ὁ δὲ Μάμουκας ὡς ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, εἰδὼς πλεῖστα τοιαῦτα· ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἄλλοι μάρτυρες βεβαιοῦσι περὶ τῆς προκειμένης Μονῆς, ὅτι διὰ νὰ ληφθῇ δάνειον ἀπῃτεῖτο ἡ γνώμη τῶν λοιπῶν πατέρων καὶ φέρουσι μάλιστα καὶ παραδείγματα, ὥστε ἀφοῦ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, ἕπεται ὅτι ἦτον ἐν χρήσει ὁ τύπος αὐτὸς «οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ «καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες» ὅστις ἐξέφραζε τὴν δοθεῖσαν συναίνεσιν αὐτῶν.

»Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως τὸ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1831 ὁμόλογον τοῦ Ἀμβροσίου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς Προδρόμου, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν Μονὴν, καθόσον ἐκεῖνα μόνα τὰ δάνεια εἶναι ὑποχρεωτικὰ, περὶ ὧν ἐδόθη ὁμόλογον, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ὑπὸ τὸν τύπον «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ καὶ λοιποὶ πατέρες»· ἑπομένως οὐκ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον παρεδέχθη, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 799 ἀποφάσεώς του, τὴν κατὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἀγωγὴν τοῦ Μάμαλη, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ ἀποῤῥίψῃ αὐτήν».

§ 11. Περὶ τῶν περὶ δανείων συμβάσεων μεταξὺ ἰδιώτου τινὸς καὶ μετόχου τοῦ ἁγίου Τάφου, διαλαμβάνει ἡ Νεαρὰ 120 κεφ. 6 § 3. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 53.

§ 12. Ὑποθήκη ἐπὶ κτημάτων τῶν Μονῶν κτλ. Ὅρα Εὑρ. λ. Ὑποθήκη § 87. 352. καὶ Καλ. 6. § 405 ἐκδ. 2.

ΧΡΕΗ ΠΑΛΑΙΑ (ἐθνικά) (1).

Ἁρμοδιότης.

§ 1. Διαφοραὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν ἐξαιροῦνται τῆς ἁρμοδιότητος

(1) Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστυχῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτὰς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ Βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν εἰμὴ καθόσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος, θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνερ-

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν· «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α΄.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β΄.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊλόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ΄.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

Ἐν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσα-ρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν: «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α΄.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β΄.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊλόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ΄.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

'Εν τῇ 1852.

'Ο λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

'Ο δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν της ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν: «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α'.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β'.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊλόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ'.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

'Εν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, ὅτι, ἂν καὶ ἤλλαξε τοῦτο λιμένα, αἱ δηλώσεις μολοντοῦτο τῶν ναυτοδανείων αὐτοῦ γίνονται παρ' αὐτῷ.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ προκειμενου μέτρου οὐ μόνον προλαμβάνεται πᾶσα βλάβη δυναμένη νὰ προκύψῃ ἄλλως τε εἰς τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν τῶν πλοίων, ἀλλὰ καὶ ἀρκοῦσα προνοεῖται ὑπὲρ αὐτῶν ἀσφάλεια, πεποίθαμεν διὰ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν θέλει καταβάλει ἰδιάζουσαν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐπὶ τοῦ λίαν σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου, ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἡ δημοσία πίστις καὶ τὸ συμφέρον τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 20 Ἰουνίου 1852.

Πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐν Χαλκίδι ἐμποροδικῶν.

Ἂν καὶ ὁ λιμενάρχης δὲν ἦναι ἁρμόδιος νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν ἐγγραπτέων εἰς τὰ βιβλία ναυτοδανείων, διότι ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν ἔχει τὸ καθῆκον νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν, μολοντοῦτο, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφύεται ἀμφιβολία τί μέλλει γενέσθαι ὡς πρὸς τὰ δάνεια ἐκεῖνα, ἅτινα οἱ δανεισταί, εἴτε ἐξ ἀνάγκης δὲν ἐδήλωσαν ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου ταττομένης ἑξαμήνου προθεσμίας, εἴτε διότι, γενόμενα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως, δὲν ἐπρόλαβον νὰ τὰ ἀποδώσωσι, τῆς δὲ ἀμφιβολίας ταύτης ἡ λύσις ζητεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἤδη, σᾶς κοινοποιοῦμεν, Κύριε πρόεδρε, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι τὰ ναυτοδάνεια ταῦτα ἔπαυσαν μὲν τοῦ νὰ ὦσι προνομιοῦχα, καὶ μένουν ἁπλᾶ δάνεια, ἀλλ' οἱ πρόεδροι τῶν ἐμποροδικῶν δύνανται νὰ τὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ βιβλία μὲ τὴν ῥητὴν σημείωσιν, ὅτι ἐπαρουσιάσθησαν ἐκπροθέσμως, σημειοῦντες καὶ τὴν τῆς παρουσιάσεως ἡμερομηνίαν. Ἡ γνώμη μας ὅμως αὐτὴ δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, καὶ ἑπομένως ἐὰν οἱ ΚΚ. πρόεδροι, δίδοντες ἄλλην εἰς τὸν νόμον ἑρμηνείαν, φρονοῦσιν, ὅτι εἶναι ἁρμόδιοι νὰ ἐγγράφωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ ἐκπροθέσμως παρουσιασθέντα ναυτοδάνεια εἰς τὰ βιβλία, μένει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπευθυνθῶσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ὁποιαδήποτε, εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὅπερ δικάζον κατ' ἀντιδικίαν δύναται νὰ διατάξῃ ἢ μὴ τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 126 τῆς 17 Ἰουνίου ε. ε. ἀναφορᾶς σας.

Πρὸς τοὺς προέδρους τῶν δικαστηρίων καὶ τοὺς λιμεννάρχας τοῦ Κράτους.

Ἔνιοι τῶν λιμεναρχῶν ἐρωτῶσι, τί πρέπει νὰ πράξωσιν, ἂν ἀπολεσθῇ τὸ βιβλίον πλοίου τινός, δηλ. ἂν ἀπαιτῆται ὁ ἀπολέσας αὐτὸ ἰδιοκτήτης ἢ πλοίαρχος νὰ βεβαιώσῃ τοῦτο ἐνόρκως, καὶ ἂν περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ βιβλίου πρέπῃ νὰ εἰδοποιηθῇ καὶ ὁ ἁρμόδιος πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν, διὰ νὰ χορηγηθῇ ἕτερον βιβλίον.

Εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν φρονοῦμεν ἀναγκαῖον ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 6 § 2 καὶ 4 καθιέρωσε διάταξιν περὶ διατηρήσεως εὑρετηρίων πρὸς καταχώρησιν τῶν περὶ ναυτοδανείων συμβολαίων καὶ τῶν ἐξοφλητηρίων, καὶ τὴν ἐπίδειξιν αὐτῶν εἰς πάντα ἔχοντα συμφέρον, ἡ πρόνοια αὕτη τοῦ νομοθέτου δὲν ἤθελεν εἶσθαι σκόπιμος, ἂν ἑρμηνεύοντες ἁπλῶς καὶ στενῶς τὸ γράμμα τῆς τελευταίας διατάξεως τοῦ § 4 ἠθέλαμεν συμπεράνει ὅτι ἡ διατήρησις τῶν εὑρετηρίων τούτων καθιερώθη μόνον πρὸς ἐπίδειξιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον, καὶ ὡς τοιούτους ἠθέλομεν ἐκβάλει μόνους τοὺς δανειστάς, καὶ διὰ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λαμβάνωσιν οὗτοι γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν ὀφειλετῶν αὐτῶν· διότι οἱ δανεισταὶ οὗτοι, αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ βιβλιαρίου λαμβάνοντες γνῶσιν, ὅταν συνομολογῆται τὸ συνάλλαγμα καὶ καταχωρῆται τοῦτο εἰς τὸ βιβλιάριον, δὲν ἔχουν βεβαίως ἀνάγκην νὰ λαμβάνωσι τὴν πληροφορίαν ταύτην μεταγενεστέρως ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ δικαστηρίου εὑρετηρίου· ἑπομένως ὁ νομοθέτης, διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, ἐσκόπει, ὡς φρονοῦμεν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀπὸ κινδύνους μεταγενεστέρους τῆς ἐποχῆς τῆς συνομολογήσεως τοῦ δανείου, καὶ ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ ἦτο κυρίως ἡ περίπτωσις τῆς ἐν γνώσει ἀποκρύψεως δολίας ἀφαιρέσεως, ἢ τυχαίας ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου, ὅτε εἰς μὲν τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις οἱ ἔχοντες συμφέρον εἶναι οἱ δανεισταί, οἵτινες εὑρίσκουν προχείρως τὰς νομίμους ἀποδείξεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δανείων των ἐκ τῆς δολιότητος τῶν πλοιάρχων, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν ὁ πλοίαρχος, ὅστις ἔχων τὴν ἀνάγκην νὰ δανεισθῇ, καὶ μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου του νὰ προβῇ εἰς συναλλαγάς, νὰ εὑρίσκῃ εὐκόλως εἰς τὰ εὑρετήρια τὸ ὅμοιον τοῦ ἀπολεσθέντος, διὰ νὰ τὸ ἀναπληροῖ· εἰς ἀμφοτέρας ἄρα τὰς περιπτώσεις παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκδόσεως ἐπισήμων ἀντιγράφων πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων συμφέρον, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάταξιν τῆς ἐπιδεί-

ξεως τῶν εὑρετηρίων, ἥτις ἄλλως τε ἤθελεν εἶσθαι μὴ σκόπιμος καὶ ματαία.

Τοιούτου ὄντος καθ' ἡμᾶς τοῦ πνεύματος τοῦ νομοθέτου, τοῦ καθιερώσαντος τὴν διατήρησιν τῶν εὑρετηρίων ἐν τοῖς δικαστικοῖς γραφείοις, φρονοῦμεν, ὅτι, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπωλείας, ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εὑρετηρίου, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃ ἔγγραφον αἰτιολογημένην αἴτησιν, (εἰς ἣν νὰ ἐπισυνάπτωνται ὅσαι ὑπάρχουν βεβαιώσεις, καὶ ἐπίσημοι ἀποδείξεις, καὶ νὰ ἀναφέρηται, ὅτι εἶναι πρόθυμος ὁ πλοίαρχος νὰ ἐνισχύσῃ ἐνόρκως τὸ περιεχόμενον αὐτῆς,) πρὸς τὸν λιμενάρχην τῆς περιφερείας, εἰς ἣν τὸ πλοῖον ἀνήκει, ἥτις διαβιβάζεται εἰς τὴν ἁρμόδιον πρόεδρον, ὅστις τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν καταχώρισίν της εἰς τὸ πρωτόκολλον, ἐκδίδει ἀντίγραφον εἰς βιβλιάριον, ὅμοιον μὲ τὸ ἀπολεσθὲν, καὶ εἰς μὲν τὸ βιβλιάριον τοῦτο ἐν τῷ τέλει τῆς ἀντιγραφῆς κάμνει τὴν ἑξῆς πρᾶξιν. «Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εὑρετηρίου ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος» εἰς δὲ τὸ εὑρετήριον ἐπίσης εἰς τὸ τέλος τῆς τελευταίας ἐγγραφῆς, τὴν ἑξῆς πρᾶξιν. «Ἐξεδόθη ἀντίγραφον ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος κατ' αἴτησιν τοῦ πλοιάρχου, καταχωρηθεῖσαν ὑπὸ τὸν ἀριθμόν»· αἱ πράξεις αὗται χρονολογοῦνται καὶ ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὅστις διαβιβάζει τὸ βιβλιάριον εἰς τὸν ἁρμόδιον λιμενάρχην, διὰ νὰ καταχωρήσῃ καὶ οὗτος εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας αὐτοῦ σελίδας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἰδίου νόμου διαταττόμενα, ὡς καὶ ἁπάσας τὰς ἐπελθούσας μεταβολὰς εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας κτλ.

Ἐννοεῖται δὲ, καὶ ὅτι εἰς τὸ εὑρετήριον θέλουν καταχωρίζεσθαι, καὶ εἰς τὸ βιβλιάριον ἀντιγράφεσθαι, ὅσα ναυτοδανείου συμβόλαια ἤθελον διαβιβασθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριμήνου προθεσμίας, ἥτις εἶναι ἀρκοῦσα διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν πρόεδρον τ' ἀντίγραφα αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 5 Δεκεμβρίου 1852.

Πρὸς τοὺς προέδρους, τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τοὺς λιμενάρχας τοῦ Κράτους.

Ἐρωτήσαντός τινος τῶν ΚΚ. προέδρων περὶ τοῦ πρακτέου, ὅταν, ἀπολεσθέντος τοῦ βιβλίου πλοίου τινὸς, ἐφ' οὗ δὲν ἐγένετο δάνειον, ζητηθῇ δεύτερον, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον, ἵνα ἐκ συμφώνου ἀπαντήσωμεν διὰ τῆς παρούσης, ὅτι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, παραπλησίᾳ σχεδὸν ἐκείνης, περὶ ἧς ἡ ὑπ' ἀριθ. 10009 καὶ ἀπὸ 5. Δεκεμβρίου 1852 ἐγκύκλιος τῶν ὑπουργείων τούτων, θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ τὰ ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης διατασσόμενα, ἤτοι ὁ

πλοίαρχος ὀφείλει νὰ κάμῃ ἔγγραφον πρὸς τὸν ἁρμόδιον λιμενάρχην αἴτησιν, ὁμοίαν μὲ τὴν ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου διατασσομένην, τὴν ὁποίαν οὗτος θέλει διευθύνει πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, ὅστις, ἐὰν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ἀπὸ τῆς παραλαβῆς αὐτῆς, δὲν ἀναγγελθῇ δάνειόν τι ἐπὶ τοῦ πλοίου, θέλει ἀποστείλει πρὸς τὸν λιμενάρχην τὸ αἰτούμενον βιβλίον, σημειῶν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ σελίδος, ὅτι εἶναι δεύτερον, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς χορηγήσεως αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἀγγελθῇ τοιοῦτον, θέλει καταχωρήσει αὐτὸ ἐντὸς τοῦ βιβλίου, ὁ αὐτὸς δὲ πρόεδρος θέλει καταχωρήσει ἀμέσως ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ 6 ἄρθρου τοῦ νόμου προβλεπομένῳ εὑρετηρίῳ ἔκθεσιν, ὑπογραφομένην καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως, δηλοῦσαν ὅτι τὴν χρονολογίαν δεῖνα ἐχορηγήθη βιβλίον δεύτερον πρὸς τὸν Α. πλοίαρχον τοῦ πλοίου Β. (περιγραφομένου τούτου ἀκριβῶς) καὶ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ὁ δὲ λιμενάρχης, πρὶν ἢ ἐγχειρίσῃ τὸ βιβλίον πρὸς τὸν πλοίαρχον, ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ καὶ αὐτὸς ἐν γένει μὲ τὸν νόμον.

Τὴν παροῦσαν παρακαλοῦνται οἱ ΚΚ. πρόεδροι ν' ἀνακοινώσωσι καὶ πρὸς οὓς δεῖ εἰρηνοδίκας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 10 Νοεμβρίου 1854.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως χρέη (δάνειον ναυτικόν).

ΧΡΕΗ (Δάνεια εἰς δήμους. Κοινότητας· ἠθικὰ πρόσωπα).

§ 1. Πρβλ. Καλ. α. § 206, 208 γ. 155[2]. Παπ. § 405 ἐν τέλ. περὶ ἐνοχῶν (1). Εὑρετ. λέξ. Σύνοδος ἱερὰ § 40—43. 62.

---

(1) Οὗτος λέγει ταῦτα. Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστυκῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτάς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ ῥωμαϊκὸς καὶ βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν, εἰμὴ καθ' ὅσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνεργοῦντα ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν τοιούτων νομικῶν προσώπων, δὲν ταυτίζονται ἐντελῶς μετ' αὐτῶν ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἰδίων πράξεων (τῶν ἀντιπροσώπων) παραγομένας ὑποχρεώσεις, εἰμὴ καθ' ὅσον ἐνήργησαν πρὸς ὄφελος αὐτῶν· ὅθεν, ἐνόσῳ τὰ χρήματα σώζονται αὐτούσια, διεκδικοῦνται ὑπὸ τοῦ δανείσαντος. Ἂν δὲ ἠναλώθησαν, διακριτέον· εἰ μὲν ἐδαπανήθησαν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινότητος, ἀναζητοῦνται κατ' αὐτῆς· ἄλλως, ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀντιπροσώπου. Τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἀρχήν, ἥτις ἀναιρεῖ πᾶσαν πίστιν τῶν κοινοτήτων, ἐξέτεινεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ εἰς πάντας τοὺς εὐαγεῖς οἴκους, ἤτοι τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι αἱ διατάξεις αὗται κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος περὶ δήμων νόμου. Κατ' αὐτὸν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἔχουσι τὴν *πληρεξουσιότητα* νὰ δανείζωνται εἰς *βάρος τοῦ δήμου* κεφάλαια, προηγουμένης τῆς συσκέψεως καὶ ἀποφάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἥτις ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου· τὰ δὲ συναχθέντα χρήματα δὲν διαχειρίζεται οὔτε ὁ Δήμαρχος, οὔτε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἀλλ' ὁ εἰσπράκτωρ. Τέλος διὰ πᾶσαν ζημίαν, προκύπτουσαν εἰς

Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10662 (ἐν Εὐρ. 15 σ. 229—). Πρλ. Διάτ. τῆς 23 Ἰουνίου 1837.—Κώδ. ὑπὸ Ῥάλ. 6. σ. 298 ἐπ. (ἔκδ. τελευτ.) Νόμος ρπθ' τῆς 24 Ἰανουαρίου 1852 περὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν τῶν δήμων (ἐφημ. Κυβ. φ. 3).—Ἐγκύκλιος περὶ τούτου (ὑπὸ Ἀντωνιάδου) (1).

§ 2. Τῆς κοινότητος τὸ χρέος δὲν εἶναι χρέος καὶ τῶν καθ' ἕκαστα μελῶν αὐτῆς ὡς ἀτόμων.—Ἡ δὲ περὶ τούτου ἐκτίμησις εἶναι ἀντικείμενον πραγματικὸν, καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει. 810 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (2). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 403 τοῦ 52 (κυροῦσα τὴν τὴν 182 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετ.)—Πρλ. Καλ. α. § 206 καὶ τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

§ 3. Χρέη Κοινότητος, εἰς ἃ ἐνέχονται καὶ ἄλλοι ὡς ἐγγυηταί. ὅρα τὴν πρώτην σκέψιν τῆς 14616 τοῦ 57 ἀποφασ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετ.

§ 4. Τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ παλαιῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων; ὅρα ἀπόφασιν 9908 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Πρλ. τὰ ἐν λ. Χρέη παλαιά.

§ 5. Περὶ δανείων εἰς ἠθικὰ πρόσωπα ἢ μοναστήρια ὅρα

α) Εὐρ. 18 λ. Σύνοδος ἱερὰ § 40—43. 62. Καλ. α § 208. γ. § 155². Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 405 ἐν τέλει.

β) Συλλογὴν Μάμουκα περὶ Μονῶν σ. κδ. ἐπ.

γ) Τὴν συλλογήν μου τὶς ἀποδεικνύει § 121.

δ) Τί περὶ παλαιῶν χρεῶν αὐτῶν; Εὐρ. 18 λ. Σύνοδος ἱερὰ § 96.

τοὺς δήμους ἐκ τῆς παραμελήσεως τῶν περὶ διαχειρίσεως κανονισμῶν (ἡ δὲ διαχείρισις περιλαμβάνει καὶ τὴν χρῆσιν τῶν δανείων), ἀποζημιοῦται ὁ δῆμος παρὰ τῶν αἰτίων, ἤτοι δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν πρὸς τοὺς τρίτους ἀπόδοσιν τῶν δανεισθέντων, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι κακῶς ἐχρήσαντο αὐτοῖς οἱ νόμιμοι αὐτοῦ ἀντιπρόσωποι. Πρλ. Καλλ γ §. 155². ὅρα καὶ Εὐρ λ. Σύνοδος ἱερά.

(1) Πολλαὶ περὶ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν νομ. μελ. σ. 234—240.

(2) Πρβλ. Ἀναίρεσις. Ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, ἑρμηνεῦον χρεωστικόν τι ὁμόλογον, παραδεχθῇ ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ δάνειον ἐγένετο διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπαρχίας, καὶ οὐχὶ τοῦ προσωπικῶς συναλλαξαμένου, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 10 τοῦ 41.

ε) Τὸ κατωτέρω περὶ παλαιῶν χρεῶν ἄρθρον.

ς) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **10025** (τοῦ **52**)· **10981**. **10439** (τοῦ **53**)· **11216**. **14852** τοῦ **57**.—καὶ ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **136** τοῦ **1867**.

§ **6**. Τὸ ἐναγόμενον δημόσιον δύναται καὶ κατ' ἔφεσιν νὰ προτείνῃ ὅτι τὸ πρός μονήν τινα δάνειον ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, διότι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς ἐξετάζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **15** τοῦ **63**, ἀναιροῦσα τὴν **20114** ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **7**. Ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ ὁμόλογον φέρον τὴν σφραγῖδα τῆς μονῆς καὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων αὐτῆς, ὁμολογούντων ὅτι ἔλαβον δάνειον, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τοῦτο ὑποχρεωτικόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **136** τοῦ **67**, κυροῦσα τὴν **24976** ἀπ. ἐφ. Ἀθ.—Πρλ. Εὐρ. **18** σ. **122** § **42**. τατ. § **12**.

§ **8**. Ὅταν τὶς δανείζηται χαρακτηρίζων ἑαυτὸν ἐν τῷ ὁμολόγῳ ὡς ἐπίτροπον ἐκκλησίας τινὸς (τοιοῦτος ὅμως δὲν εἶναι κατὰ τὰς περὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων διατάξεις), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιπροσωπεύσας τὸ ἠθικὸν τῆς ἐκκλησίας πρόσωπον· ἄρα εἶναι ἀτομικῶς ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὸ δάνειον. Ἀδιάφορον δ' εἶναι, ἂν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀνεγνώρισε τὸ δάνειον αὐτὸ ὡς καλῶς γενόμενον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καθότι τοῦτο ἀφορᾷ σχέσεις τοῦ δανεισθέντος πρὸς τὸν ναόν, ἀλλὰ δὲν μηδενίζει τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος νὰ ζητήσῃ τὴν πλήρωσιν τοῦ χρέους ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον. Ἀπ. **10439** τοῦ **53** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **9**. Ἂν τὶς ὑπεχρεώθη προσωπικῶς νὰ πληρώσῃ δάνειον, συνομολογηθὲν ἀληθῶς ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς ἠθικόν τι πρόσωπον (οἷον ἐκκλησίαν), ὀφείλει νὰ τὸ πληρώσῃ μετὰ τῶν τόκων. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **10025** τοῦ **52**, αἰτ. **2**.

§ **12**. Χρέη μονῶν τίνι τρόπῳ ἀποδεικνύονται; Ἡ ΑΠ. **14852** τοῦ **57** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐξετάσθησαν διάφοροι μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως, καὶ ἂν μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν καταθέτωσιν, ὅτι τοιαῦτα ὁμόλογα οὕτως ὑπογεγραμμένα καὶ ἐσφραγισμένα ἦσαν ὑποχρεωτικὰ διὰ τὴν Μονήν, οὐδένα ὅμως λόγον τῆς γνώσεως δίδουσιν, ἐξ ἐναντίας ὅμως ἄλλοι μάρτυρες καταθέτοντες, ἂν καὶ ἐν γένει περὶ ὅλων τῶν Μονῶν καὶ ὄχι τῆς προκειμένης, βεβαιοῦσιν ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν συνετάχθη τὸ ἐν λόγῳ ὁμόλογον, τὰ ὁμόλογα τῶν Μονῶν, διὰ νὰ ἦναι ὑποχρεωτικά, πρέπει νὰ φέρωσιν αἱ ἐν αὐτοῖς ὑπογραφαὶ τὸν ἑξῆς τύπον,

«Ἡγούμενος δεῖνα μὲ τοὺς σὺν ἐμοί, ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ». ἢ ἄλλως «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ λοιποὶ πατέρες», ὅπερ ἐνισχύεται καὶ εἰς πολλὰ ὁμόλογα τοιαῦτα, προσαχθέντα ἐν τῇ δικογραφίᾳ, δίδουσι δὲ καὶ τὸν λόγον τῆς γνώσεως, οἱ μὲν ὡς χρηματίσαντες μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι, ὁ δὲ Μάμουκας ὡς ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, εἰδὼς πλεῖστα τοιαῦτα· ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἄλλοι μάρτυρες βεβαιοῦσι περὶ τῆς προκειμένης Μονῆς, ὅτι διὰ νὰ ληφθῇ δάνειον ἀπῃτεῖτο ἡ γνώμη τῶν λοιπῶν πατέρων καὶ φέρουσι μάλιστα καὶ παραδείγματα, ὥστε ἀφοῦ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, ἕπεται ὅτι ἦτον ἐν χρήσει ὁ τύπος αὐτὸς «οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ «καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες» ὅστις ἐξέφραζε τὴν δοθεῖσαν συναίνεσιν αὐτῶν.

»Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως τὸ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1831 ὁμόλογον τοῦ Ἀμβροσίου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς Προδρόμου, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν Μονήν, καθόσον ἐκεῖνα μόνα τὰ δάνεια εἶναι ὑποχρεωτικά, περὶ ὧν ἐδόθη ὁμόλογον, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ὑπὸ τὸν τύπον «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ καὶ λοιποὶ πατέρες»· ἑπομένως οὐχ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον παρεδέχθη, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 799 ἀποφάσεώς του, τὴν κατὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἀγωγὴν τοῦ Μάμαλη, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ ἀποῤῥίψῃ αὐτήν».

§ 11. Περὶ τῶν περὶ δανείων συμβάσεων μεταξὺ ἰδιώτου τινὸς καὶ μετόχου τοῦ ἁγίου Τάφου, διαλαμβάνει ἡ Νεαρὰ 120 κεφ. 6 § 3. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 53.

§ 12. Ὑποθήκη ἐπὶ κτημάτων τῶν Μονῶν κτλ. Ὅρα Εὑρ. λ. Ὑποθήκη § 87. 352. καὶ Καλ. 6. § 405 ἐκδ. 2.

ΧΡΕΗ ΠΑΛΑΙΑ (ἐθνικά) (1).

Ἁρμοδιότης.

§ 1. Διαφοραὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν ἐξαιροῦνται τῆς ἁρμοδιότητος

(1) Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστυκῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτάς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ Βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν εἰμὴ καθόσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος, θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνερ-

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν: «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α΄.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β΄.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊλόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ΄.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

Ἐν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν της ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν: «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν δια ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α'.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β'.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊολόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ'.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

'Εν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

περὶ τῶν ναυτοδανείων δηλώσεις, ἀπαιτεῖται νὰ ἀφίνῃ τὰς τέσσαρας πρώτας σελίδας τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ γίνῃ ἐντὸς αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ λιμενάρχου προσήκουσα καταχώρησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ 7 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ δὲ λιμενικὴ ἀρχὴ, ἐνεργήσασα ἀκριβῶς τὰς καταχωρήσεις κατὰ τὸ μνησθὲν 7 ἄρθρον, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν της ἐγκυκλίου § 4, ὀφείλει μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας νὰ ὑποτάττῃ τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν: «Ἐγένοντο ὅλαι αἱ ἀνωτέρω καταχωρήσεις κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δὲ πλεονάζων κενὸς τόπος τῶν σελίδων θεωρεῖται ἄχρηστος». Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι, ἂν τόπος κενὸς δὲν μείνῃ, ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις καθίσταται τότε περιττὴ, καὶ μόνη ἡ ὑπογραφὴ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τίθεται ἀμέσως μετὰ τῆς καταχωρήσεως.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ καὶ τὴν ἐπελευσομένην τυχὸν μεταβολὴν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, περὶ ἧς ὁρίζει τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ εἰρημένου νόμου, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν, Κ. πρόεδρε, ὅτι ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ ὀφείλει κάτωθεν τοῦ ἀχρήστου κενοῦ τῶν τεσσάρων πρώτων σελίδων τοῦ βιβλίου τοῦ πλοίου νὰ σημειοῖ τὴν σελίδα, ἐν ᾗ κατεχωρίσθη ἡ τοιαύτη μεταβολὴ, ὑπὸ τὴν φράσιν (ὅρα σελ. . . .), ἵνα δύνανται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ εὑρίσκωσιν εὐχερῶς οἱ δανεισταὶ καὶ τὴν παραπεμπομένην σελίδα, καὶ τῆς γενομένης μεταβολῆς τῆς ἰδιοκτησίας νὰ λαμβάνωσιν ἐγκαίρως γνῶσιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 2 Ἀπριλίου 1852.

Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ναυτικῶν.

Διεγερθείσης ἀμφιβολίας μεταξὺ ἑνὸς τῶν ΚΚ. προέδρων καὶ τῶν λιμεναρχῶν, τί πρέπει νὰ γείνῃ ἐπὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, δηλωθέντων τῶν ναυτοδανείων πλοίου τινὸς εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ λιμὴν, ἐντὸς τοῦ νηϊλογίου τοῦ ὁποίου ἦτο καταχωρισμένον τὸ πλοῖον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ βιβλίων ναυτοδανείων νόμου, μετήλλαξεν ἀκολούθως τοῦτο τὸν λιμένα, ὑπαχθὲν εἰς ἄλλον, ἂν δηλονότι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου προέδρου, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο πρὶν ἢ μεταβάλῃ τὸ πλοῖον λιμένα, δηλωθέντα δάνεια, πρέπῃ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν δεύτερον πρόεδρον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη τὸ πλοῖον, διὰ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ διὰ νὰ καταχωρίζωνται καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συνομολογούμενα ναυτοδάνεια, σπεύδομεν διὰ ταῦτα νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν

ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς, ἵνα ὁδηγηθῆτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων σας, τοιαύτης περιπτώσεως συμπεσούσης.

Α'.) Καθόσον ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ εἰρημένου νόμου ὑπάρχοντα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἐφοδιασθέντα μὲ τὰ προσήκοντα βιβλία, τὰ ναυτοδάνεια τούτων θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, εἰς τὸν λιμένα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο, ἅμα ἐδημοσιεύθη ὁ εἰρημένος νόμος· ἀδιάφορον δὲ, καὶ ἂν τὸ πλοῖον τοῦτο ἤλλαξε μετὰ ταῦτα τὸν εἰς ὃν ἀνῆκε λιμένα, διότι χρησιμεύοντα τὰ παρὰ τῶν προέδρων κρατούμενα βιβλιάρια ὡς ἄλλα βιβλία ὑποθηκῶν ἤθελεν εἶσθαι καὶ δυσχερὲς καὶ ἀκατάλληλον νὰ μεταφέρωνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον πρόεδρον, καὶ μεγάλη, ἐκτὸς τούτου, ἤθελε προκύψει ἀταξία καὶ σύγχυσις, μὴ δυναμένων τῶν δανειστῶν νὰ ἔχωσι γνῶσιν εἰς τίνα πρόεδρον ὑπάγονται τὰ ὑπ' αὐτῶν δανειζόμενα πλοῖα, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι παρ' αὐτῷ τὰς δηλώσεις των,

Β'.) Καθόσον προσέτι ἀφορᾷ τὰ πλοῖα, τὰ ναυπηγούμενα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου νόμου, καὶ τούτων τὰ ναυτοδάνεια θέλουν δηλοῦσθαι παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς οὗ τὸ νηϊολόγιον κατεχωρίσθησαν, καὶ ἂν μετὰ ταῦτα τὰ πλοῖα, μεταβαλόντα τὸν εἰρημένον λιμένα, ὑποβληθῶσιν εἰς ἄλλον.

Γ'.) Γενομένης τῆς κατὰ τὰς ἀνωτέρω δύο περιπτώσεις μεταβολῆς τοῦ λιμένος τῶν πλοίων, ὀφείλει ἡ λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας κατεχωρίσθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ τὴν λιμενικὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ὑπήγετο πρὶν τὸ πλοῖον, καὶ τὸν πρόεδρον, ἵνα ἡ μὲν λιμενικὴ ἀρχὴ, εἰς τὸ νηϊολόγιον τῆς ὁποίας ἐσχάτως ἐνεγράφη τὸ πλοῖον, σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ὅπερ κρατεῖ ὁ πλοίαρχος, ἐντὸς τοῦ λευκοῦ χάρτου τοῦ περιλαμβανομένου εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας ἐντύπους τοῦ νόμου σελίδας, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κεφαλίδος τῆς πρώτης σελίδος, τὴν ἀκόλουθον πρᾶξιν.

» Μετέβη εἰς τὸν λιμένα (δεῖνα), καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ νηϊολόγιον ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν (δεῖνα)·

'Εν τῇ 1852.

Ὁ λιμενάρχης ἢ ὑπολιμενάρχης κτλ. ».

Ὁ δὲ πρόεδρος σημειώσῃ εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κρατούμενον βιβλιάριον τῶν δηλωθέντων ναυτοδανείων, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λευκοῦ χάρτου, τὴν γενομένην μεταβολὴν τοῦ λιμένος τοῦ πλοίου, εἰδοποιῶν συγχρόνως καὶ τὸν πρόεδρον, ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας

τοῦ ὁποίου ὑπεβλήθη νεωστὶ τὸ πλοῖον, ὅτι, ἂν καὶ ἤλλαξε τοῦτο λιμένα, αἱ δηλώσεις μολοντοῦτο τῶν ναυτοδανείων αὐτοῦ γίνονται παρ' αὐτῷ.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ προκειμένου μέτρου οὐ μόνον προλαμβάνεται πᾶσα βλάβη δυναμένη νὰ προκύψῃ ἄλλως τε εἰς τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν τῶν πλοίων, ἀλλὰ καὶ ἀρκοῦσα προνοεῖται ὑπὲρ αὐτῶν ἀσφάλεια, πεποίθαμεν διὰ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν θέλει καταβάλει ἰδιάζουσαν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἐπὶ τοῦ λίαν σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου, ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἡ δημοσία πίστις καὶ τὸ συμφέρον τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν **20** Ἰουνίου **1852**.

Πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐν Χαλκίδι ἐμποροδικῶν.

Ἂν καὶ ὁ λιμενάρχης δὲν ἦναι ἁρμόδιος νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν ἐγγραπτέων εἰς τὰ βιβλία ναυτοδανείων, διότι ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν ἔχει τὸ καθῆκον νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν, μολοντοῦτο, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφύεται ἀμφιβολία τί μέλλει γενέσθαι ὡς πρὸς τὰ δάνεια ἐκεῖνα, ἅτινα οἱ δανεισταί, εἴτε ἐξ ἀνάγκης δὲν ἐδήλωσαν ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου ταττομένης ἑξαμήνου προθεσμίας, εἴτε διότι, γενόμενα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως, δὲν ἐπρόλαβον νὰ τὰ ἀποδώσωσι, τῆς δὲ ἀμφιβολίας ταύτης ἡ λύσις ζητεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἤδη, σᾶς κοινοποιοῦμεν, Κύριε πρόεδρε, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι τὰ ναυτοδάνεια ταῦτα ἔπαυσαν μὲν τοῦ νὰ ὦσι προνομιοῦχα, καὶ μένουν ἁπλᾶ δάνεια, ἀλλ' οἱ πρόεδροι τῶν ἐμποροδικῶν δύνανται νὰ τὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ βιβλία μὲ τὴν ῥητὴν σημείωσιν, ὅτι ἐπαρουσιάσθησαν ἐκπροθέσμως, σημειοῦντες καὶ τὴν τῆς παρουσιάσεως ἡμερομηνίαν. Ἡ γνώμη μας ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, καὶ ἑπομένως ἐὰν οἱ ΚΚ. πρόεδροι, δίδοντες ἄλλην εἰς τὸν νόμον ἑρμηνείαν, φρονοῦσιν, ὅτι εἶναι ἁρμόδιοι νὰ ἐγγράφωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ ἐκπροθέσμως παρουσιασθέντα ναυτοδάνεια εἰς τὰ βιβλία, μένει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπευθυνθῶσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ὁποιαδήποτε, εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὅπερ δικάζον κατ' ἀντιδικίαν δύναται νὰ διατάξῃ ἢ μὴ τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. **126** τῆς **17** Ἰουνίου ε. ε. ἀναφορᾶς σας.

Πρὸς τοὺς προέδρους τῶν δικαστηρίων καὶ τοὺς λιμεννάρχας τοῦ Κράτους.

Ἔνιοι τῶν λιμεναρχῶν ἐρωτῶσι, τί πρέπει νὰ πράξωσιν, ἂν ἀπολεσθῇ τὸ βιβλίον πλοίου τινὸς, δηλ. ἂν ἀπαιτῆται ὁ ἀπολέσας αὐτὸ ἰδιοκτήτης ἢ πλοίαρχος νὰ βεβαιώσῃ τοῦτο ἐνόρκως, καὶ ἂν περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ βιβλίου πρέπῃ νὰ εἰδοποιηθῇ καὶ ὁ ἁρμόδιος πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν, διὰ νὰ χορηγηθῇ ἕτερον βιβλίον.

Εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν φρονοῦμεν ἀναγκαῖον ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 6 § 2 καὶ 4 καθιέρωσε διάταξιν περὶ διατηρήσεως εὑρετηρίων πρὸς καταχώρησιν τῶν περὶ ναυτοδανείων συμβολαίων καὶ τῶν ἐξοφλητηρίων, καὶ τὴν ἐπίδειξιν αὐτῶν εἰς πάντα ἔχοντα συμφέρον, ἡ πρόνοια αὕτη τοῦ νομοθέτου δὲν ἤθελεν εἶσθαι σκόπιμος, ἂν ἑρμηνεύοντες ἁπλῶς καὶ στενῶς τὸ γράμμα τῆς τελευταίας διατάξεως τοῦ § 4 ἠθέλαμεν συμπεράνει ὅτι ἡ διατήρησις τῶν εὑρετηρίων τούτων καθιερώθη μόνον πρὸς ἐπίδειξιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον, καὶ ὡς τοιούτους ἠθέλομεν ἐκβάλει μόνους τοὺς δανειστὰς, καὶ διὰ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λαμβάνωσιν οὗτοι γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν ὀφειλετῶν αὐτῶν· διότι οἱ δανεισταὶ οὗτοι, αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ βιβλιαρίου λαμβάνοντες γνῶσιν, ὅταν συνομολογῆται τὸ συνάλλαγμα καὶ καταχωρῆται τοῦτο εἰς τὸ βιβλιάριον, δὲν ἔχουν βεβαίως ἀνάγκην νὰ λαμβάνωσι τὴν πληροφορίαν ταύτην μεταγενεστέρως ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ δικαστηρίου εὑρετηρίου· ἑπομένως ὁ νομοθέτης, διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, ἐσκόπει, ὡς φρονοῦμεν, νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἀπὸ κινδύνους μεταγενεστέρους τῆς ἐποχῆς τῆς συνομολογήσεως τοῦ δανείου, καὶ ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεως αὐτῶν, καὶ ὅτι εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ ἦτο κυρίως ἡ περίπτωσις τῆς ἐν γνώσει ἀποκρύψεως δολίας ἀφαιρέσεως, ἢ τυχαίας ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου, ὅτε εἰς μὲν τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις οἱ ἔχοντες συμφέρον εἶναι οἱ δανεισταὶ, οἵτινες εὑρίσκουν προχείρως τὰς νομίμους ἀποδείξεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δανείων των ἐκ τῆς δολιότητος τῶν πλοιάρχων, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν ὁ πλοίαρχος, ὅστις ἔχων τὴν ἀνάγκην νὰ δανεισθῇ, καὶ μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ βιβλιαρίου του νὰ προβῇ εἰς συναλλαγὰς, νὰ εὑρίσκῃ εὐκόλως εἰς τὰ εὑρετήρια τὸ ὅμοιον τοῦ ἀπολεσθέντος, διὰ νὰ τὸ ἀναπληροῖ· εἰς ἀμφοτέρας ἄρα τὰς περιπτώσεις παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκδόσεως ἐπισήμων ἀντιγράφων πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων συμφέρον, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάταξιν τῆς ἐπιδεί-

ξεως τῶν εὑρετηρίων, ἥτις ἄλλως τε ἤθελεν εἶσθαι μὴ σκόπιμος καὶ ματαία.

Τοιούτου ὄντος καθ' ἡμᾶς τοῦ πνεύματος τοῦ νομοθέτου, τοῦ καθιερώσαντος τὴν διατήρησιν τῶν εὑρετηρίων ἐν τοῖς δικαστικοῖς γραφείοις, φρονοῦμεν, ὅτι, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπωλείας, ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εὑρετηρίου, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃ ἔγγραφον αἰτιολογημένην αἴτησιν, (εἰς ἣν νὰ ἐπισυνάπτωνται ὅσαι ὑπάρχουν βεβαιώσεις, καὶ ἐπίσημοι ἀποδείξεις, καὶ νὰ ἀναφέρηται, ὅτι εἶναι πρόθυμος ὁ πλοίαρχος νὰ ἐνισχύσῃ ἐνόρκως τὸ περιεχόμενον αὐτῆς,) πρὸς τὸν λιμενάρχην τῆς περιφερείας, εἰς ἣν τὸ πλοῖον ἀνήκει, ἥτις διαβιβάζεται εἰς τὸν ἁρμόδιον πρόεδρον, ὅστις τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν καταχώρισίν της εἰς τὸ πρωτόκολλον, ἐκδίδει ἀντίγραφον εἰς βιβλιάριον, ὅμοιον μὲ τὸ ἀπολεσθὲν, καὶ εἰς μὲν τὸ βιβλιάριον τοῦτο ἐν τῷ τέλει τῆς ἀντιγραφῆς κάμνει τὴν ἑξῆς πρᾶξιν. «Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ εὑρετηρίου ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος» εἰς δὲ τὸ εὑρετήριον ἐπίσης εἰς τὸ τέλος τῆς τελευταίας ἐγγραφῆς, τὴν ἑξῆς πρᾶξιν. «Ἐξεδόθη ἀντίγραφον ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος κατ' αἴτησιν τοῦ πλοιάρχου, καταχωρηθεῖσαν ὑπὸ τὸν ἀριθμόν»· αἱ πράξεις αὗται χρονολογοῦνται καὶ ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὅστις διαβιβάζει τὸ βιβλιάριον εἰς τὸν ἁρμόδιον λιμενάρχην, διὰ νὰ καταχωρήσῃ καὶ οὗτος εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας αὐτοῦ σελίδας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἰδίου νόμου διαταττόμενα, ὡς καὶ ἁπάσας τὰς ἐπελθούσας μεταβολὰς εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας κτλ.

Ἐννοεῖται δὲ, καὶ ὅτι εἰς τὸ εὑρετήριον θέλουν καταχωρίζεσθαι, καὶ εἰς τὸ βιβλιάριον ἀντιγράφεσθαι, ὅσα ναυτοδανείου συμβόλαια ἤθελον διαβιβασθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριμήνου προθεσμίας, ἥτις εἶναι ἀρκοῦσα διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν πρόεδρον τ' ἀντίγραφα αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 5 Δεκεμβρίου 1852.

Πρὸς τοὺς προέδρους, τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τοὺς λιμενάρχας τοῦ Κράτους.

Ἐρωτήσαντός τινος τῶν ΚΚ. προέδρων περὶ τοῦ πρακτέου, ὅταν, ἀπολεσθέντος τοῦ βιβλίου πλοίου τινὸς, ἐφ' οὗ δὲν ἐγένετο δάνειον, ζητηθῇ δεύτερον, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον, ἵνα ἐκ συμφώνου ἀπαντήσωμεν διὰ τῆς παρούσης, ὅτι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, παραπλησίᾳ σχεδὸν ἐκείνης, περὶ ἧς ἡ ὑπ' ἀριθ. 10009 καὶ ἀπὸ 5. Δεκεμβρίου 1852 ἐγκύκλιος τῶν ὑπουργείων τούτων, θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ τὰ ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης διατασσόμενα, ἤτοι ὁ

πλοίαρχος ὀφείλει νὰ κάμῃ ἔγγραφον πρὸς τὸν ἁρμόδιον λιμενάρχην αἴτησιν, ὁμοίαν μὲ τὴν ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου διατασσομένην, τὴν ὁποίαν οὗτος θέλει διευθύνει πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμποροδικῶν, ὅστις, ἐὰν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ἀπὸ τῆς παραλαβῆς αὐτῆς, δὲν ἀναγγελθῇ δάνειόν τι ἐπὶ τοῦ πλοίου, θέλει ἀποστείλει πρὸς τὸν λιμενάρχην τὸ αἰτούμενον βιβλίον, σημειῶν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ σελίδος, ὅτι εἶναι δεύτερον, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς χορηγήσεως αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἀγγελθῇ τοιοῦτον, θέλει καταχωρήσει αὐτὸ ἐντὸς τοῦ βιβλίου, ὁ αὐτὸς δὲ πρόεδρος θέλει καταχωρήσει ἀμέσως ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ 6 ἄρθρου τοῦ νόμου προβλεπομένῳ εὑρετηρίῳ ἔκθεσιν, ὑπογραφομένην καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως, δηλοῦσαν ὅτι τὴν χρονολογίαν δεῖνα ἐχορηγήθη βιβλίον δεύτερον πρὸς τὸν Α. πλοίαρχον τοῦ πλοίου Β. (περιγραφομένου τούτου ἀκριβῶς) καὶ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ὁ δὲ λιμενάρχης, πρὶν ἢ ἐγχειρίσῃ τὸ βιβλίον πρὸς τὸν πλοίαρχον, ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ καὶ αὐτὸς ἐν γένει μὲ τὸν νόμον.

Τὴν παροῦσαν παρακαλοῦνται οἱ ΚΚ. πρόεδροι ν' ἀνακοινώσωσι καὶ πρὸς οὓς δεῖ εἰρηνοδίκας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 10 Νοεμβρίου 1854.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως χρέη (δάνειον ναυτικόν).

πλοίαρχος; § 47 ἐπ. Τύποι § 8 ἐπ. Πότε ζητεῖται; § 16 ἐπ,
Νόμος ἐφαρμοστέος § 67.
Ὀπισθογράφησις § 13. Ὀπισθογράφος § 18.
Ὅρκος § 68.
Ὁρισμὸς § 1.
Παραγραφὴ § 24 69.
Πλειονοψηφία § 3.
Πλοίαρχος § 9 ἐπ. συνομολογεῖ ναυτικὰ δάνεια, § 47 ἐπ.
Πλοῖα ἐνεχυριάζονται; σ. 198.
Προθεσμία διαμαρτυρίας § 17.
Προνόμια § 20, 31 ἐπ. 36, 37. 56 — 63.
Συναίνεσις § 2 ἐπ. 3.
Συνάλλαγμα τυχηρὸν § 2.
Τόκοι ναυτικοὶ § 7, 8, 19. 43 ἐπ.
Τρίτος § 9.
Ὑπέγγυα § 5.
Φορτίον § 15, 20 ἐπ.

ΧΡΕΗ (Δάνεια εἰς δήμους. Κοινότητας· ἠθικὰ πρόσωπα). § 1. Πρβλ. Καλ. α. § 206, 208 γ. 155[2]. Παπ. § 405 ἐν τέλ. περὶ ἐνοχῶν (1). Εὑρετ. λέξ. Σύνοδος ἱερὰ § 40—43. 62.

---

(1) Οὗτος λέγει ταῦτα. Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστικῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτάς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ ῥωμαϊκὸς καὶ βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν, εἰμὴ καθ' ὅσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνεργοῦντα ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν τοιούτων νομικῶν προσώπων, δὲν ταυτίζονται ἐντελῶς μετ' αὐτῶν ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἰδίων πράξεων (τῶν ἀντιπροσώπων) παραγομένας ὑποχρεώσεις, εἰμὴ καθ' ὅσον ἐνήργησαν πρὸς ὄφελος αὐτῶν· ὅθεν, ἐνόσῳ τὰ χρήματα σώζονται αὐτούσια, διεκδικοῦνται ὑπὸ τοῦ δανείσαντος. Ἂν δὲ ἠναλώθησαν, διακριτέον· εἰ μὲν ἐδαπανήθησαν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινότητος, ἀναζητοῦνται κατ' αὐτῆς· ἄλλως, ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀντιπροσώπου. Τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἀρχὴν, ἥτις ἀναιρεῖ πᾶσαν πίστιν τῶν κοινοτήτων, ἐξέτεινεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ εἰς πάντας τοὺς εὐαγεῖς οἴκους, ἤτοι τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι αἱ διατάξεις αὗται κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος περὶ δήμων νόμου. Κατ' αὐτὸν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἔχουσι τὴν *πληρεξουσιότητα* νὰ δανείζωνται εἰς *βάρος τοῦ δήμου* κεφάλαια, προηγουμένης τῆς συσκέψεως καὶ ἀποφάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἥτις ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου· τὰ δὲ συναχθέντα χρήματα δὲν διαχειρίζεται οὔτε ὁ Δήμαρχος, οὔτε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἀλλ' ὁ εἰσπράκτωρ. Τέλος διὰ πᾶσαν ζημίαν, προκύπτουσαν εἰς

'Απ. ἐφ. 'Αθ. 10662 (ἐν Εὐρ. 15 σ. 229—). Πρλ. Διάτ. τῆς 23 'Ιουνίου 1837.—Κώδ. ὑπὸ 'Ράλ. 6. σ. 298 ἐπ. (ἔκδ. τελευτ.) Νόμος ρπθ' τῆς 24 'Ιανουαρίου 1852 περὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν τῶν δήμων (ἐφημ. Κυβ. φ. 5).—'Εγκύκλιος περὶ τούτου (ὑπὸ 'Αντωνιάδου) (1).

§ 2. Τῆς κοινότητος τὸ χρέος δὲν εἶναι χρέος καὶ τῶν καθ' ἕκαστα μελῶν αὐτῆς ὡς ἀτόμων.—'Η δὲ περὶ τούτου ἐκτίμησις εἶναι ἀντικείμενον πραγματικὸν, καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει. 810 § 2 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (2). 'Απ. πολ. ΑΠ. 403 τοῦ 52 (κυροῦσα τὴν τὴν 132 τοῦ 52 τῶν ἐν'Αθ. ἐφετ.)—Πρλ. Καλ. α. § 206 καὶ τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

§ 3. Χρέη Κοινότητος, εἰς ἃ ἐνέχονται καὶ ἄλλοι ὡς ἐγγυηταί. ὅρα τὴν πρώτην σκέψιν τῆς 14616 τοῦ 57 ἀπόφασ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετ.

§ 4. Τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ παλαιῶν χρεῶν τῶν κοινοτήτων; ὅρα ἀπόφασιν 9908 τοῦ 52 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.—Πρλ. τὰ ἐν λ. Χρέη παλαιά.

§ 5. Περὶ δανείων εἰς ἠθικὰ πρόσωπα ἢ μοναστήρια ὅρα

α) Εὐρ. 18 λ. Σύνοδος ἱερὰ § 40—43. 62. Καλ. α § 208. γ. § 155². Παπαρ. περὶ ἐνοχῶν § 405 ἐν τέλει.

β) Συλλογὴν Μάμουκα περὶ Μονῶν σ. κδ. ἐπ.

γ) Τὴν συλλογήν μου τὶς ἀποδεικνύει § 121.

δ) Τί περὶ παλαιῶν χρεῶν αὐτῶν; Εὐρ. 18 λ. Σύνοδος ἱερὰ § 96.

τοὺς δήμους ἐκ τῆς παραμελήσεως τῶν περὶ διαχειρίσεως κανονισμῶν (ἡ δὲ διαχείρισις περιλαμβάνει καὶ τὴν χρῆσιν τῶν δανείων), ἀποζημιοῦται ὁ δῆμος παρὰ τῶν αἰτίων, ἤτοι δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν πρὸς τοὺς τρίτους ἀπόδοσιν τῶν δανεισθέντων, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι κακῶς ἐχρήσαντο αὐτοῖς οἱ νόμιμοι αὐτοῦ ἀντιπρόσωποι. Πρλ. Καλλ γ §. 155². ὅρα καὶ Εὐρ λ. Σύνοδος ἱερά.

(1) Πολλαὶ περὶ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν ἐν νομ. μελ. σ. 234—240.

(2) Πρβλ. 'Αναίρεσις. Ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, ἑρμηνεῦον χρεωστικόν τι ὁμόλογον, παραδεχθῇ ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ δάνειον ἐγένετο διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπαρχίας, καὶ οὐχὶ τοῦ προσωπικῶς συναλλαξαμένου, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτήν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 10 τοῦ 41.

ε) Τὸ κατωτέρω περὶ παλαιῶν χρεῶν ἄρθρον.

ς) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **10025** (τοῦ **52**)· **10981**. **10439** (τοῦ **53**)· **11216**. **14852** τοῦ 57.—καὶ ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **136** τοῦ **1867**.

§ **6**. Τὸ ἐναγόμενον δημόσιον δύναται καὶ κατ' ἔφεσιν νὰ προτείνῃ ὅτι τὸ πρὸς μονήν τινα δάνειον ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, διότι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς ἐξετάζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **15** τοῦ **63**, ἀναιροῦσα τὴν **20114** ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **7**. Ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ ὁμόλογον φέρον τὴν σφραγῖδα τῆς μονῆς καὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων αὐτῆς, ὁμολογούντων ὅτι ἔλαβον δάνειον, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τοῦτο ὑποχρεωτικόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **136** τοῦ **67**, κυροῦσα τὴν **24976** ἀπ. ἐφ. Ἀθ.—Πρλ. Εὐρ. **18** σ. **122** § **42**. τατ. § **12**.

§ **8**. Ὅταν τὶς δανείζηται χαρακτηρίζων ἑαυτὸν ἐν τῷ ὁμολόγῳ ὡς ἐπίτροπον ἐκκλησίας τινὸς (τοιοῦτος ὅμως δὲν εἶναι κατὰ τὰς περὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων διατάξεις), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιπροσωπεύσας τὸ ἠθικὸν τῆς ἐκκλησίας πρόσωπον· ἄρα εἶναι ἀτομικῶς ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὸ δάνειον. Ἀδιάφορον δ' εἶναι, ἂν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀνεγνώρισε τὸ δάνειον αὐτὸ ὡς καλῶς γενόμενον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καθότι τοῦτο ἀφορᾷ σχέσεις τοῦ δανεισθέντος πρὸς τὸν ναόν, ἀλλὰ δὲν μηδενίζει τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον. Ἀπ. **10439** τοῦ **53** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **9**. Ἂν τὶς ὑπεχρεώθη προσωπικῶς νὰ πληρώσῃ δάνειον, συνομολογηθὲν ἀληθῶς ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς ἠθικόν τι πρόσωπον (οἷον ἐκκλησίαν), ὀφείλει νὰ τὸ πληρώσῃ μετὰ τῶν τόκων. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **10025** τοῦ **52**, αἰτ. **2**.

§ **12**. Χρέη μονῶν τίνι τρόπῳ ἀποδεικνύονται; Ἡ ΑΠ. **14852** τοῦ **57** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐξετάσθησαν διάφοροι μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως, καὶ ἂν μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν καταθέτωσιν, ὅτι τοιαῦτα ὁμόλογα οὕτως ὑπογεγραμμένα καὶ ἐσφραγισμένα ἦσαν ὑποχρεωτικὰ διὰ τὴν Μονήν, οὐδένα ὅμως λόγον τῆς γνώσεως δίδουσιν, ἐξ ἐναντίας ὅμως ἄλλοι μάρτυρες καταθέτοντες, ἂν καὶ ἐν γένει περὶ ὅλων τῶν Μονῶν καὶ ὄχι τῆς προκειμένης, βεβαιοῦσιν ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν συνετάχθη τὸ ἐν λόγῳ ὁμόλογον, τὰ ὁμόλογα τῶν Μονῶν, διὰ νὰ ἦναι ὑποχρεωτικά, πρέπει νὰ φέρωσιν αἱ ἐν αὐτοῖς ὑπογραφαὶ τὸν ἑξῆς τύπον,

«Ἡγούμενος δεῖνα μὲ τοὺς σὺν ἐμοί, ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν». ἢ ἄλλως «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ λοιποὶ πατέρες», ὅπερ ἐνισχύεται καὶ εἰς πολλὰ ὁμόλογα τοιαῦτα, προσαχθέντα ἐν τῇ δικογραφίᾳ, δίδουσι δὲ καὶ τὸν λόγον τῆς γνώσεως, οἱ μὲν ὡς χρηματίσαντες μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι, ὁ δὲ Μάμουκας ὡς ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, εἰδὼς πλεῖστα τοιαῦτα ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἄλλοι μάρτυρες βεβαιοῦσι περὶ τῆς προκειμένης Μονῆς, ὅτι διὰ νὰ ληφθῇ δάνειον ἀπητεῖτο ἡ γνώμη τῶν λοιπῶν πατέρων καὶ φέρουσι μάλιστα καὶ παραδείγματα, ὥστε ἀφοῦ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, ἕπεται ὅτι ἦτον ἐν χρήσει ὁ τύπος αὐτὸς «οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ «καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες» ὅστις ἐξέφραζε τὴν δοθεῖσαν συναίνεσιν αὐτῶν.

»Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως τὸ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1831 ὁμόλογον τοῦ Ἀμβροσίου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς Προδρόμου, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν Μονήν, καθόσον ἐκεῖνα μόνα τὰ δάνεια εἶναι ὑποχρεωτικά, περὶ ὧν ἐδόθη ὁμόλογον, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ὑπὸ τὸν τύπον «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ καὶ λοιποὶ πατέρες»· ἑπομένως οὐχ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον παρεδέχθη, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 799 ἀποφάσεώς του, τὴν κατὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἀγωγὴν τοῦ Μάμαλη, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ ἀποῤῥίψῃ αὐτήν».

§ 11. Περὶ τῶν περὶ δανείων συμβάσεων μεταξὺ ἰδιώτου τινὸς καὶ μετόχου τοῦ ἁγίου Τάφου, διαλαμβάνει ἡ Νεαρὰ 120 κεφ. 6 § 3. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 53.

§ 12. Ὑποθήκη ἐπὶ κτημάτων τῶν Μονῶν κτλ. Ὅρα Εὐρ. λ. Ὑποθήκη § 87. 352. καὶ Καλ. β. § 405 ἐκδ. 2.

ΧΡΕΗ ΠΑΛΑΙΑ (ἐθνικά) (1).

Ἁρμοδιότης.

§ 1. Διαφοραὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν ἐξαιροῦνται τῆς ἁρμοδιότητος

---

(1) Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστυχῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτάς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ Βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν εἰμὴ καθόσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος, θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνερ-

ε) Τὸ κατωτέρω περὶ παλαιῶν χρεῶν ἄρθρον.

ς) Πρλ. ἀπ. ἐφ. 'Αθ. 10025 (τοῦ 52)· 10981. 10439 (τοῦ 53)· 11216. 14852 τοῦ 57.—καὶ ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 1867.

§ 6. Τὸ ἐναγόμενον δημόσιον δύναται καὶ κατ' ἔφεσιν νὰ προτείνῃ ὅτι τὸ πρὸς μονήν τινα δάνειον ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, διότι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς ἐξετάζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. 'Απόφ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 63, ἀναιροῦσα τὴν 20114 ἀπ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 7. Ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ ὁμόλογον φέρον τὴν σφραγῖδα τῆς μονῆς καὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων αὐτῆς, ὁμολογούντων ὅτι ἔλαβον δάνειον, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ τοῦτο ὑποχρεωτικόν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 136 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 24976 ἀπ. ἐφ. 'Αθ.—Πρλ. Εὐρ. 18 σ. 122 § 42. τατ. § 12.

§ 8. Ὅταν τὶς δανείζηται χαρακτηρίζων ἑαυτὸν ἐν τῷ ὁμολόγῳ ὡς ἐπίτροπον ἐκκλησίας τινὸς (τοιοῦτος ὅμως δὲν εἶναι κατὰ τὰς περὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων διατάξεις), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιπροσωπεύσας τὸ ἠθικὸν τῆς ἐκκλησίας πρόσωπον· ἄρα εἶναι ἀτομικῶς ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὸ δάνειον. 'Αδιάφορον δ' εἶναι, ἂν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀνεγνώρισε τὸ δάνειον αὐτὸ ὡς καλῶς γενόμενον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καθότι τοῦτο ἀφορᾷ σχέσεις τοῦ δανεισθέντος πρὸς τὸν ναόν, ἀλλὰ δὲν μηδενίζει τὸ κεκτημένον δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος νὰ ζητήσῃ τὴν πλήρωμὴν τοῦ χρέους ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον. 'Απ. 10439 τοῦ 53 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 9. Ἂν τὶς ὑπεχρεώθη προσωπικῶς νὰ πληρώσῃ δάνειον, συνομολογηθὲν ἀληθῶς ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς ἠθικόν τι πρόσωπον (οἷον ἐκκλησίαν), ὀφείλει νὰ τὸ πληρώσῃ μετὰ τῶν τόκων. Ὅρα ἀπ. ἐφ. 'Αθ. 10025 τοῦ 52, αἰτ. 2.

§ 12. Χρέη μονῶν τίνι τρόπῳ ἀποδεικνύονται; Ἡ ΑΠ. 14852 τοῦ 57 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ. φέρει·

« Ἐπειδὴ συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐξετάσθησαν διάφοροι μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως, καὶ ἂν μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν καταθέτωσιν, ὅτι τοιαῦτα ὁμόλογα οὕτως ὑπογεγραμμένα καὶ ἐσφραγισμένα ἦσαν ὑποχρεωτικὰ διὰ τὴν Μονήν, οὐδένα ὅμως λόγον τῆς γνώσεως δίδουσιν, ἐξ ἐναντίας ὅμως ἄλλοι μάρτυρες καταθέτοντες, ἂν καὶ ἐν γένει περὶ ὅλων τῶν Μονῶν καὶ ὄχι τῆς προκειμένης, βεβαιοῦσιν ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν συνετάχθη τὸ ἐν λόγῳ ὁμόλογον, τὰ ὁμόλογα τῶν Μονῶν, διὰ νὰ ἦναι ὑποχρεωτικά, πρέπει νὰ φέρωσιν αἱ ἐν αὐτοῖς ὑπογραφαὶ τὸν ἑξῆς τύπον,

«Ἡγούμενος δεῖνα μὲ τοὺς σὺν ἐμοί, ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν». ἢ ἄλλως «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ λοιποὶ πατέρες», ὅπερ ἐνισχύεται καὶ εἰς πολλὰ ὁμόλογα τοιαῦτα, προσαχθέντα ἐν τῇ δικογραφίᾳ, δίδουσι δὲ καὶ τὸν λόγον τῆς γνώσεως, οἱ μὲν ὡς χρηματίσαντες μοναχοὶ καὶ ἡγούμενοι, ὁ δὲ Μάμουκας ὡς ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, εἰδὼς πλεῖστα τοιαῦτα· ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἄλλοι μάρτυρες βεβαιοῦσι περὶ τῆς προκειμένης Μονῆς, ὅτι διὰ νὰ ληφθῇ δάνειον ἀπητεῖτο ἡ γνώμη τῶν λοιπῶν πατέρων καὶ φέρουσι μάλιστα καὶ παραδείγματα, ὥστε ἀφοῦ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, ἕπεται ὅτι ἦτον ἐν χρήσει ὁ τύπος αὐτὸς «οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ «καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες» ὅστις ἐξέφραζε τὴν δοθεῖσαν συναίνεσιν αὐτῶν.

»Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως τὸ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1831 ὁμόλογον τοῦ Ἀμβροσίου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς Προδρόμου, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν Μονήν, καθόσον ἐκεῖνα μόνα τὰ δάνεια εἶναι ὑποχρεωτικά, περὶ ὧν ἐδόθη ὁμόλογον, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ὑπὸ τὸν τύπον «Ἡγούμενος δεῖνα καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ» ἢ καὶ λοιποὶ πατέρες»· ἑπομένως οὐκ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον παρεδέχθη, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 799 ἀποφάσεώς του, τὴν κατὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἀγωγὴν τοῦ Μάμαλη, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ ἀποῤῥίψῃ αὐτήν».

§ 11. Περὶ τῶν περὶ δανείων συμβάσεων μεταξὺ ἰδιώτου τινὸς καὶ μετόχου τοῦ ἁγίου Τάφου, διαλαμβάνει ἡ Νεαρὰ 120 κεφ. 6 § 3. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 57 τοῦ 53.

§ 12. Ὑποθήκη ἐπὶ κτημάτων τῶν Μονῶν κτλ. Ὅρα Εὐρ. λ. Ὑποθήκη § 87. 352. καὶ Καλ. 6. § 405 ἐκδ. 2.

ΧΡΕΗ ΠΑΛΑΙΑ (ἐθνικά) (1).

Ἁρμοδιότης.

§ 1. Διαφοραὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν ἐξαιροῦνται τῆς ἁρμοδιότητος

(1) Περὶ τῶν ἐν ὀνόματι τῶν ἀστυκῶν κοινοτήτων, ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων αὐτάς, γινομένων δανείων ὁρίζει ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ Βυζαντινὸς νόμος, ὅτι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα δὲν ἐνέχονται ἐξ αὐτῶν εἰμὴ καθόσον τὸ δάνειον ἠναλώθη εἰς ὄφελος τῆς κοινότητος, θεωρῶν ὅτι τὰ φυσικὰ πρόσωπα, τὰ ἐνερ-

τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. ἄρθρ. 1 ἀρ. 4 καὶ 6 τοῦ νόμου τῆς 7 Μαΐου 1837. Διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833 περὶ ἀπαγορεύσεως πληρωμῆς καθυστερησάντων χρεῶν πρὸ τῆς 20 Ἰανουαρίου 1833 (1).

§ 2 Καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσεν οὕτως (ἀποφατικῶς) τὸ ζήτημα (2), ἀποφανθεὶς ἀναρμόδια τὰ δικαστήρια, εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις·

γοῦντα ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν τοιούτων νομικῶν προσώπων, δὲν ταυτίζονται ἐντελῶς μετ' αὐτῶν εἰς πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἰδίων πράξεων (τῶν ἀντιπροσώπων) παραγομένας ὑποχρεώσεις, εἰμὴ καθ' ὅσον ἐνήργησαν πρὸς ὄφελος αὐτῶν· ὅθεν ἐνόσῳ τὰ χρήματα σώζονται αὐτούσια, διεκδικοῦνται ὑπὸ τοῦ δανείσαντος. Ἂν δὲ ἠναλώθησαν διακριτέον· εἰ μὲν ἐδαπανήθησαν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινότητος, ἀναζητοῦνται κατ' αὐτῆς· ἄλλως, ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀντιπροσώπου. Τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἀρχήν, ἥτις ἀναιρεῖ πᾶσαν πίστιν τῶν κοινοτήτων, ἐξέτεινεν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ εἰς πάντας τοὺς εὐαγεῖς οἴκους, ἤτοι τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα. Νομίζομεν ὅμως ὅτι αἱ διατάξεις αὗται κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος περὶ δήμων νόμου. Κατ' αὐτῶν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἔχουσι τὴν πληρεξουσιότητα νὰ δανείζωνται εἰς βάρος τοῦ δήμου κεφάλαιον, προηγουμένης τῆς συσκέψεως καὶ ἀποφάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἥτις ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου, τὰ δὲ συναχθέντα χρήματα δὲν διαχειρίζεται οὔτε ὁ Δήμαρχος, οὔτε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἀλλ' ὁ εἰσπράκτωρ. Τέλος διὰ πᾶσαν ζημίαν, προκύπτουσαν εἰς τοὺς δήμους ἐκ τῆς παραμελήσεως τῶν περὶ διαχειρίσεως κανονισμῶν (ἡ δὲ διαχείρισις περιλαμβάνει καὶ την χρῆσιν τῶν δανείων) ἀποζημιοῦται ὁ δῆμος παρὰ τῶν αἰτίων, ἤτοι δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν πρὸς τοὺς τρίτους ἀπόδοσιν τῶν δανεισθέντων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι κακῶς ἐχρήσαντο αὐτοῖς οἱ νόμιμοι αὐτοῦ ἀντιπρόσωποι. Παπ. περὶ ἐνοχῶν § 405. Πρβλ. Καλλ. § 155². Ὅρα ἀν. σ. 327 ἐπ.

(1) Φέδερ § 23. Οἰκ. § 68 ἔκδ. 6. Πρλ. ΑΠ. 50 τοῦ 46 ἐν λ. ἐλεγκτικὸν Συνέδριον· (ἤδη δὲν ἔχει πρακτικὴν σημασίαν).

(2) Πρλ. ΑΠ. 114 τοῦ 49 ἣν ὅρα κατωτ.—ἐφετ. Ἀθ. 19115 τοῦ 61, 117 τοῦ 37.

α) Ἡ ἀγωγὴ δι' ἧς ζητεῖται ἡ πληρωμὴ γηπέδου προσληφθέντος ἐν Πάτραις διὰ δημοσίαν ἀνάγκην πρὸ τοῦ 1833, εἶναι ἀπα-

α) ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτήσάμενος δρ. 340, ὡς καθυστέρημα τῶν ἀμοιβῶν καὶ κόπων του οὓς κατὰ τὸ 1832 ὡς ἐπιστάτης τοῦ ἐν Αἰγίνῃ μουσείου κατέβαλε πρὸς διευθέτησιν τοῦ

ράδεκτος, δυνάμει τοῦ διατάγματος τῆς 1 Μαρτίου 1833.— 'Απόφ. ἐφ. 'Αθ. 11639 τοῦ 1854.

β) Ναὶ μὲν αἱ περὶ ἀποξενώσεως ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀλλὰ ταῦτα εἰσὶν ἀναρμόδια ὅταν ἡ δίκη ἀφορᾷ διένεξιν πρὸ τῆς 20 'Ιαν. 1833 ἀναφυεῖσαν. ΑΠ. ἐφ. 'Αθ. 19156 τοῦ 61.

γ) Τὰ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως καταρτισθέντα χρέη τοῦ δημοσίου δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. 'Απ. ἐφ. 'Αθ. 18225 τοῦ 1860.

ΣΗΜ. Τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτω. — Τὸ δημόσιον ὤφειλε τῷ ἐνάγοντι χρηματικόν τι ποσὸν δι' ὁμολόγου, ἀλλὰ πρὸς ἐξόφλησιν αὐτοῦ παρεχώρησε τῷ ἐνάγοντι τὸ δικαίωμα νὰ καρπῶται μύλον τινὰ μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους, τὸν μύλον ὅμως αὐτὸν ἀφήρεσε κατόπιν τὸ δημόσιον· ὅθεν ὁ ἐνάγων ἐζήτησε τὸ ποσὸν τοῦ δανείου.

δ) Τὸ 3 ἄρθρ. τῆς πολ. δικ. δὲν προσδιορίζει ποῖα ἀντικείμενα δὲν πρέπει νὰ ἀποφασίζωνται παρὰ τῶν δικαστηρίων ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ παραπέμπει εἰς ἰδιαιτέρους περὶ τούτου νόμους· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι ὅσα ἀντικείμενα δὲν ἐξηρέθησαν τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων διὰ ἰσχυόντων τότε νόμων, ἐθεωροῦντο ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ἐπομένως ὁ ἀπὸ 7 Μαΐου 1839 νόμος περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητουμένας ὑποθέσεις, (ὅστις εἰς τὸν 8 παράγραφον ἐξαιρεῖ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν διαφοράς, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου τούτου, ἦσαν ἀναντιῤῥήτως ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νόμος ἑρμηνευτικός, ἀλλὰ εἶναι νέος νόμος, δι' οὗ κατηργήθη ἡ μέχρι τοῦδε νομοθεσία, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαληφθεῖσαν περίπτωσιν, οὐδὲ εἶχε ἀναδρομικὸν ἀποτέλεσμα. 'Απ. πολ. ΑΠ. 147 τοῦ 37.

ε) Ἴδε τὴν 11793 ἀπόφασιν τῶν ἐν 'Αθ.ἐφ. ἥτις ἀφορᾷ ἐνοίκιον οἰκίας ὀφειλόμενον δι' ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως, ἡ πληρωμὴ τοῦ ὁποίου ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1835 Διάταγμα.

καταστήματος. Κατὰ τὴν 201 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ. ἡ ἀγωγὴ αὕτη δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

β) Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ἐξαιτησάμενος ἀποζημίωσιν διά τινα ἀγρὸν αὐτοῦ, ὃν κατὰ τὸ 1832 τοῦ ἀφήρεσε δῆθεν τὸ δημόσιον.—Καὶ ἐνταῦθα ὁ ΑΠ. ἐθεώρησεν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἀποφανθεὶς οὕτως·

«Ἐπειδή, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 (ὅρα σελ. 678 αὐτῶν) ἡ Συνέλευσις αὕτη ἀπεφήνατο ὅτι τὰ παλαιὰ χρέη τοῦ δημοσίου, ἤτοι τὰ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως, δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ πρώτου ἐδαφίου τοῦ Β'. ἄρθρου τοῦ ἕκτου ψηφίσματος, τοῦ παραπέμψαντος εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων πᾶσαν ἄλλην τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων διαφοράν· ἄρα δὲν ὑπάγονται τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος παλαιὰ χρέη τοῦ δημοσίου εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον κηρύξαν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν τῶν ἐναγόντων τοῦ νὰ τοῖς πληρώσῃ τὸ δημόσιον τὴν ἀξίαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀγροῦ, ὅπερ κατέλαβε τὸ δημόσιον πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Βασιλέως, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον». Ἀπ. ΑΠ. 268 τοῦ 62.

γ) ἡ πρώτη σκέψις τῆς 114 τοῦ 49 πολ ΑΠ. ἀποφάσεως φέρει·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἐπίσης τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον ἀπεφάνθη ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀπαίτησιν ἐκ δραχμῶν 10,600, λόγῳ καθυστερούσης συντάξεως, καθότι, μὴ ὑπάρχοντος οὐδενὸς νόμου κανονίζοντος τὰ περὶ στρατιωτικῶν συντάξεων, ὅλαι αἱ πρὸ τῆς καθιερώσεως τοῦ Συντάγματος χορηγούμεναι συντάξεις ἐπήγαζον ἐκ μόνης τῆς διακριτικῆς τοῦ Βασιλέως ἐξουσίας (περίστασις, ἥτις προεκάλεσε καὶ τὴν διάταξιν τοῦ 105 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος). Ὅθεν αἱ περὶ τῆς ἀπονομῆς καὶ τῆς ἀφαιρέσεως αὐτῶν πράξεις ἀναγόμεναι εἰς τὴν οὕτω λεγομένην εὐμενῶς διοικητικὴν δικαιοδοσίαν (juridiction graciense), δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν δικαστικὴν ἁρμοδιότητα· ἡ δὲ τοῦ ἀναιρεσείοντος προκειμένη αἴτησις συντάξεως στηρίζεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς νομιμότητος καὶ τῆς ἐννοίας τοιαύτης Κυβερνητικῆς πράξεως, ἤτοι τῆς τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματέως τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1843, δι' ἧς ἀφῃρέθη τῷ ἀναιρεσείοντι ἡ τὴν ὁποίαν πρότερον ἐλάμβανε σύνταξιν, ἐπὶ ἐκτελέσει τοῦ τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843, περὶ ἀπολύσεως

πάντων τῶν μὴ ἀρχαίων φιλελλήνων ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους Βασ. διατάγματος, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ γενομένην ἑρμηνείαν τοῦ τε Διατάγματος τούτου καὶ τῆς εἰρημένης ὑπουργικῆς πράξεως· ἀπέναντι δὲ τοῦ παρατεθέντος διατάγματος, φέροντος εἰδικὸν χαρακτῆρα καὶ εἰς ἐξαιρετικὴν ἐκδοθέντος περίπτωσιν, οὐδεμία ἄλλη προγενεστέρα διάταξις, ἑπομένως οὐδ' ὁ ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐπικαλούμενος τῆς 21 δεκεμβρίου 1829 νόμος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἰσχύει.

§ 3. Αἱ κατὰ τοῦ δημοσίου λοιπὸν ἐξ ἐνοικιάσεως ἐθνικῶν κτημάτων ἀπαιτήσεις δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Α Π. 232 τοῦ 56. Τὸ δὲ ἕκτον ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως τοῦ 1843 ἀφορᾷ τοὺς ἐνοικιαστὰς φόρων, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἐνοικιαστὰς ἐθνικῶν κτημάτων. ΑΠ. 232 τοῦ 56.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν· αἱ περὶ παλαιῶν χρεῶν διαφοραὶ δὲν παρεπέμφθησαν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τοῦ 6 ψηφίσματος, ὡς ἐξεφράσθη ἡ συνέλευσις κατὰ τὴν 78 συνεδρίασιν αὐτῆς· τὰ διατάγματα δὲ τῶν 1836 ἀφορῶσι τοὺς ἐνοικιαστὰς δημοσίων φόρων καὶ ὄχι τοὺς ἐνοιαστὰς ἐθνικῶν κτημάτων· ἄρα ἂν ὁ ἐνοικιαστὴς ἐθνικῶν κτημάτων ἐπλήρωσεν, ἀναγκασθείς, χρήματα εἰς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς πρὸ τοῦ 1833, δὲν δικαιοῦται νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. — Ἀπ. πολ. Απ. 232 τοῦ 56, κυρ. τῶν 14 153 ἐφ. Ἀθ.

§ 4. Ἡ παραχώρησις ἀπαιτήσεως, μὴ ὑπαρχούσης τότε, οὐδὲν μεταβιβάζει· τεμ. 76 Π. (46, 3)· ὁ δε ἐκδοχεὺς δὲν ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ πρὸς ἀπαίτησιν χρημάτων, ἃ οὗτος εἰσέπραξεν, ἀλλ' ἔχει μόνον τὴν ἐξ ἐγγυήσεως ἀγωγὴν ἕνεκα τοῦ ὅτι παρεχωρήθη ἀντὶ πληρωμῆς μὴ ὑπάρχουσα ἀγωγή, ἢ τὴν προκαταρτικὴν ἀγωγὴν περὶ ἀποδόσεως τοῦ δανείου· ἂν δὲ αἱ ἀγωγαὶ αὗται ἀφορῶσιν ἐνοχὰς πρὸ τῆς Βασιλείας, ἐφαρμόζεται το διάταγμα, ὅπερ ἀπαγορεύει τὴν πληρωμήν. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 16118 τοῦ 58 ἐν λ. τόκος.

Διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833.—Περίπτώσεις, καθ' ἃς δὲν ἐφαρμόζονται τὰ περὶ πληρωμῆς παλαιῶν χρεῶν ὡρισμένα (2).

---

(1) Ὅρα λ. ἐκχώρησις εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον Εὑρετήριον· καὶ λ. παραχώρησις εἰς τὸ Εὑρ. τοῦτο.

(2) Πρλ. τὰ ἐν λ. Ἁρμοδιότης διοικητικὴ τοῦ ἐκδοθησομένου Εὑρετηρίου μου.

§ 5. Τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 διάταγμα μόνον τὴν πληρωμὴν ἀναστέλλει, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν δικαιωμάτων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 476 τοῦ 66 (1), 268 τοῦ 68 (2).

§ 6 Ὁ κ. ἔδωκεν εἰς τὸ Δημόσιον ποσόν τι, καὶ συνεφώνησε μετ' αὐτοῦ ὅτι ἂν ἡ τιμὴ κτημάτων τινῶν, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν εἰς ὑποθήκην, ὑπερβῇ κατὰ τὴν δημοπρασίαν των τὸ ποσὸν ἐκεῖνο, νὰ δοθῇ εἰς τὸν Α. τὸ ποσόν, ὅπερ αὐτὸς ἔδωκε· τὰ κτήματα ἐπωλήθησαν μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως, ἡ δὲ προσφερθεῖσα τιμὴ

---

(1) Περὶ τῶν χρεῶν τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου Τραπέζης ὅρα ἀνωτέρω λ. ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

(2) Χρέος διομολογηθὲν διὰ πωλητηρίου πλοίου μεταξὺ τοῦ πωλητοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἠδύνατο, καὶ καθόσον θεωρηθὲν παλαιὸν δὲν ἦτον ἀπαιτητόν, νὰ ἐκκαθαρισθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, διότι τὸ σύνταγμα τοῦ 1864 δὲν ἐννοεῖ ν' ἀφαιρέσῃ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ὡς καὶ τῶν νεωτέρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν, οὐδ' ἀντίκειται εἰς τὴν δικαστικὴν ἐκκαθάρισιν τὸ διάτ. τοῦ 1833, ὡς ἀπαγορεῦον μόνον τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ, ἢ τὸ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837, ὅπερ μάλιστα κατηργήθη διὰ τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς συνελ. τοῦ 1843.— ΑΠ. πολ. 268 τοῦ 68.

— Τὸ διάταγμα λοιπὸν τοῦ 1833 δὲν περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀναστολὴν τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν καὶ τὰ μετ' αὐτὸ ληξιπρόθεσμα καταστάντα. Ἀπ. πολ. 268 τοῦ 68, φέρουσα. «Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον δεχόμενον ὅτι τὸ προκείμενον χρέος δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ διάταγμα τοῦ 1833, ὡς ληξιπρόθεσμον γενόμενον τὴν 23 7βρίου 1835, ἀποκρούει οὕτω τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Δημοσίου, ὅτι διὰ Διατάγματος τοῦ 1835 ὑπήχθησαν τὰ μετὰ τὸ 1835 ληξιπρόθεσμα καταστάντα χρέη εἰς τὸ διάταγμα τοῦ 1833, καὶ ὀρθῶς ἔπραξε τοῦτο· διότι τὸ διάταγμα τοῦ 1835 οὐδόλως τοιοῦτόν τι σκοπεῖ, καθόσον ἐπέτρεψε μόνον τῷ ἁρμοδίῳ ὑπουργῷ νὰ συνάψῃ νέας συμφωνίας μετὰ τῶν πωλησάντων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Καποδιστρίου πλοῖα, ἂν οἱ πωληταὶ θέλωσι· μὴ δεχομένων δὲ τοὺς ὅρους τοῦ διατάγματος τοῦ 1835, ἀφῆκεν ὅλον ἀκέραιον τὸ δικαίωμα αὐτῶν τοῦ ν' ἀπαιτήσωσι κατὰ τοὺς κειμένους νόμους τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς ἀρχικῆς συμφωνίας ὑποχρεώσεων τοῦ Δημοσίου. Ὅθεν ὡς βάσιμον τὸ προτεινόμενον ἀναιτιολόγητον τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἀναιρεσείοντος κτλ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 268 τοῦ 68.

ἦτο μεγαλητέρα τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ὁ Η. ἔδωκεν· ἐκινήθη λοιπὸν ἀγωγὴ κατὰ τοῦ δημοσίου διὰ νὰ δώσῃ ὅσον ἔλαβε ποσὸν, ἀλλ' αὐτὸ ἐπρότεινεν ὅτι πρόκειται περὶ παλαιοῦ χρέους.

— Ὁ Ἀρ. Πάγος εἶπεν ὅτι ἡ ἔνστασις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθὴ, δ.ότι τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 διάταγμα δὲν ἐπιτρέπει τὴν πληρωμὴν χρεῶν, τὰ ὁποῖα τὸ Δημόσιον καθυστέρησε μέχρι τῆς 20 Ἰαν. (ά Φεβρ.) 1833, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ χρέος εἶναι μεταγενέστερον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 169 τοῦ 1850.

§ 7. Ποία ἐποχὴ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, διὰ νὰ ἀποφασισθῇ ἂν χρέος τι τοῦ Δημοσίου ὑπάγηται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἡ τῆς ἀγορᾶς ἢ ἡ τῆς ἐκνικήσεως τοῦ πωληθέντος; Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 534 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 679 τοῦ 1852 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ ἐκνίκησις τοῦ πωληθέντος πράγματος δὲν εἶναι ἀναβλητικὴ αἵρεσις τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας, καθότι ἡ ἔναρξις καὶ ἡ περαίωσις τοῦ συναλλάγματος τούτου δὲν ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἐκνικήσεως, οὐδὲ δι' αὐτῆς θεωρεῖται ἄκυρος ἡ σύμβασις, ἀλλὰ γεννᾷ μόνον προσωπικὴν κατὰ τοῦ πωλητοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν ἀγωγὴν μετὰ τὴν πραγματικὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἀγοραπωλησία ἔλαβε μὲν χώραν κατὰ τὸ ἔτος 1832, ἀλλ' ἡ ἐκνίκησις ἐγένετο κατὰ τὸ 1839, ἑπομένως ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη ὅτι ἀπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποχὴν ῥυθμίζεται καὶ ἡ εἰς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις τοῦ Δημοσίου, διότι μόνον ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔλαβεν ὕπαρξιν τὸ τοῦ ἀγοραστοῦ δικαίωμα, καὶ κατὰ συνέπειαν ὀρθῶς ἀπέῤῥιψε τὴν ἔνστασιν τοῦ Δημοσίου περὶ τοῦ ὅτι τὸ προκείμενον χρέος ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, περὶ ὧν προβλέπει τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 Β. Διάταγμα, ἀφοῦ τὸ χρέος ἔλαβεν ὕπαρξιν κατὰ τὸ 1839, καὶ ἑπομένως δὲν καθυστερεῖτο πρὸ τοῦ 1833 ἔτους».

§ 8. Τὸ ἀπὸ 1 Μαρτ. 1833 διάταγμα, δι' οὗ παλαιὰ χρέη δὲν πληρόνονται, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἀπαίτησιν τιμήματος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιστροφὴ ζητεῖται διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ πωλητὴς δὲν ἠδυνήθη νὰ δώσῃ τὸ πωληθὲν κτῆμα κατὰ τὸ 1834, διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τὸ πωληθὲν παρελήφθη εἰς πλατεῖαν τινά· ὁ ἀγοραστὴς, ὁ καταβαλὼν μέρος τοῦ τιμήματος, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πωλητοῦ, ἐν ὅσῳ εἶναι δυνατὴ τοῦ πωληθέντος ἡ παράδοσις, εἰμὴ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῆς παραδόσεως προσγενομένης αὐτῷ ζημίας· ἡ ἀπόδοσις δὲ τοῦ καταληφθέντος καὶ ἡ περαιτέρω ἀποζημίωσις δύνανται νὰ ζη-

τηθῶσι μόνον, ἀφ' ἧς κατεστάθη ἐκ ῥαθυμίας τοῦ πωλητοῦ ἀδύνατος ἡ τοῦ πωληθέντος παράδοσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 191 τοῦ 1854, κυρ. τοῦ 10815 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 9. Ἀπαιτήσεις ἀφορῶσαι ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀπεδέχθη ἡ Βασιλ. Κυβέρνησις, δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν ψήφισμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 111 τοῦ 1854, κυρ. τοῦ 11415 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 10. Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγή, πηγάζουσα ἐκ πράξεων τοῦ Δημοσίου γενομένων μὲν μετὰ τὸ 1833, καίτοι ἀφορωσῶν γεγονὸς πρὸς τοῦ 1833, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 1853, κυρ. τοῦ 8519 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 11. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάσωσι περὶ ἀποζημιώσεως ὀφειλομένης εἰς πρόσωπον, εἰς ὃ τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ παραδώσῃ οἰκόπεδον ἐκποιηθὲν εἰς τὸν ἐνάγοντα κατὰ τὸ 1833; Ναί, ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ παλαιοῦ χρέους, ἀλλὰ περὶ ἀποζημιώσεως, ἧς ἡ ἐποχὴ ἔλαβε χώραν μεταγενεστέρως, καθὸ προκύπτουσα ἐκ τῆς μὴ παραδόσεως τοῦ οἰκοπέδου, τὸ περὶ πληρωμῆς ὅμως τοῦ τιμήματος ζήτημα ὑπάγεται εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 269 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19,925 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τὰ λαβόντα χώραν ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως γεγονότα, ἐπ ίσθη, ὅτι διὰ τοῦ κατὰ τὴν 21 Ἰουλίου 1850, παραχωρητηρίου τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου (ὅπερ δὲν ἠμφισβητήθη παρὰ τοῦ δημοσίου) ἀνεγνώρισε καὶ ἐκύρωσε τὸ δημόσιον τὴν διὰ τοῦ ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματέως τῆς 6 Ἰανουαρίου 1833. ὑποχρέωσιν, ἣν ἀνεδέχθη, τοῦ νὰ παραδώσῃ τὸ ἐκποιηθὲν οἰκόπεδον, ἐπὶ δὲ τῇ προτάσει τοῦ δημοσίου, ὅτι δὲν εἶναι ἐφικτὴ ἡ ῥηθεῖσα παράδοσις, ὡς χρησιμεύοντος τοῦ ἐν λόγῳ οἰκοπέδου εἰς δημοσίαν ἀνάγκην, ὑπεχρέωσε τὸ δημόσιον εἰς χρηματικὴν ἀποζημίωσιν· ἐκ τούτων δὲ προκύπτει, ὅτι ἁρμοδίως ἀπεφάσισε τὸ ἐφετεῖον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθόσον δὲν πρόκειται περὶ ἀποζημιώσεως ὀφειλομένης πρὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλείας, ἤτοι περὶ παλαιοῦ χρέους, ὅτε δὲν εἶναι ἁρμόδια ν' ἀναμιχθῶσι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀλλ' αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί, κατὰ τὸ ς΄. ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως τῆς 3. Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ περὶ ἀποζημιώσεως, ἧς ἡ ἐνοχὴ ἔλαβε χώραν πολὺ μεταγενεστέρως, καθὸ προκύπτουσα ἐκ τῆς μὴ παραδόσεως τοῦ οἰκοπέδου, καὶ ἥτις δὲν ἐξαιρεῖται ὑπ' οὐδενὸς νόμου τῆς δικαιοδοσίας τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

»Ἐπειδή, παραδεχθὲν τὸ ἐφετεῖον, ὅτι ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8138

ἐκποιητηρίου ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματέως, βεβαιοῦντος, ὅτι τὸ τίμημα τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου ἐπληρώθη διὰ χρεωστικοῦ τοῦ δημοσίου ἐγγράφου, καίτοι ἐπελθούσης ἀναγνωρίσεως τοῦ νομίμου καὶ ἐγκύρου τῆς αἰτήσεως ταύτης ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου διὰ τῆς τηρήσεως ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, προκύπτει ἐντελὴς ἀπόδειξις περὶ τῆς προκαταβολῆς τῆς τιμῆς τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη οἰκοπέδου, ὀρθῶς ἀπεφήνατο, διότι τὸ περὶ πληρωμῆς ἦτον ἀντικείμενον ἐξεταστέον ἁρμοδίως παρὰ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, τὸ ὁποῖον βεβαιοῖ τὴν πληρωμὴν ταύτην».

§ 12. Κατὰ τὸ ἔτος 1832 ἠγόρασεν ὁ Α ἀπὸ τὸ Δημόσιον γήπεδόν τι, ἐφ' οὗ καὶ ᾠκοδόμησεν, ἀλλὰ μετα τὸ 1833 ἐξενίκησε τὸ κτῆμα αὐτὸ ὁ Β, εἰς δὲ τὴν δίκην παρενέβη ἀναγκαστικῶς καὶ τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα εἰς τὸν Α, ἡττηθέντα ὡς πρὸς τὸν Β.—Μετὰ ταῦτα ὁ Α ἐκίνησεν ἀγωγήν, ζητῶν νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ δημόσιον νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τοῦ τιμήματος, εἰς δὲ τὴν δίκην ταύτην ἐπροτάθη ἀπὸ τὸ δημόσιον τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἀγωγῆς ὡς ἀφορώσης δῆθεν παλαιὸν χρέος, ἐξῃρημένον τῆς δικαιοδοσίας τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καὶ μὴ ὑποκείμενον εἰς ἄμεσον πληρωμήν. Ἡ ἔνστασις ἐθεωρήθη ἀνυπόστατος. Ἀπ. 9471 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 13. Ὑπάγεται εἰς τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833 ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως οἰκοπέδου προσληφθέντος ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Τριπόλεως· ἀποζημιώσεως, δι' ἄλλου, ἐντὸς τῆς αὐτῆς πόλεως, ἐθνικοῦ οἰκοπέδου γενομένης; Οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 81 τοῦ 66 (1).

§ 14. Ἂν ἡ παραχώρησις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλείας, τὸ πρὸς ἀγωγὴν ὅμως δικαίωμα ἐγεννήθη μετὰ ταῦτα, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν διάταγμα. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 49, κυρ. τὴν 16118 ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ πρώτη ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Καρόλου Σχιαμβούργου γενομένων ἀπαιτήσεων κατὰ τοῦ δημοσίου, ἤτοι ἡ περὶ ἀποδόσεως 10,040 δραχμῶν ὡς ὀφειλομένων δῆθεν αὐτῷ

(1) Περὶ τῶν διαφορῶν πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα ἀποξενώσεως ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας πρὸ τοῦ 1833. Ὅρα Εὑρ. 4 σ. 230.

Εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 Β. Διατάγματος, ὑπάγεται καὶ ἡ ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως διὰ τήν, κατὰ τὸ 1830 ἔτος, ἀφαίρεσιν ἰδιοκτησίας λόγῳ δημοσίας ὠφελείας. Ἀπ. 11546 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ἀπὸ τοῦ **1831** ἔτους, ἀναφερομένη εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλ. ἀρχῆς, ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ τῶν γενομένων π α λ α ι ῶ ν χ ρ ε ῶ ν διαφορὰς, αἵτινες ἀποτελοῦσαι πρότερον, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου **1847** διατάγματος, ἀντικείμενον τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀντὶ νὰ συνεξομοιωθῶσι μὲ τὰς λοιπὰς ἄλλας, ὅσας ἡ Β. παράγραφος τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως παρέπεμψεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ ῥητῆς καὶ ἐπισήμου ἑρμηνείας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἑρμηνείας λαβούσης χώραν κατὰ τὴν ΟΓ συνεδρίασίν της καὶ ἐχούσης ἰσχὺν νόμιμον ὡς καὶ τὸ ψήφισμα αὐτὸ, ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ὅθεν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης συμμορφούμενον, ἐκήρυξε τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ὡς ἀναρμοδίως τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἐπιληφθὲν, καὶ ἑπομένως ὁ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τοῦτο ἔπλασε, καθ' ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων του, ἀναρμοδιότητα μὴ διατασσομένην ὑπὸ τοῦ νόμου εἶναι ἀνυπόστατος».

§ **15**. Ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια ἀγωγὴ, δι' ἧς ζητεῖται νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τινὸς, ὅταν οὗτος ἀνάγηται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ **1833**;

Ναὶ, ὅταν ἡ ἀπαίτησις στηρίζηται εἰς τὴν μετὰ τὸ **1833** ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως παραδοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ὑπηρεσίας. (Ἀπ. **11413** τοῦ **53** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. κυρ. τὴν **4038** ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. πρωτ.), ἧς τὸ πραγματικὸν ἔχει οὕτως·

«Ὁ Κλεάνθης πρὸ τοῦ **1833** ἐσχεδίασε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡ δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Κυβέρνησις τῷ ὑπεσχέθη καὶ μισθὸν, ἀλλ' οὗτος ἐζητήθη μετὰ τὸ **1833**, τὰ δὲ εἰρημένα δικαστήρια ἐδέχθησαν τὴν αἴτησιν, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις ἐξετέλεσε τὸ σχέδιον μετὰ τὸ **1833**, καὶ ἔκτοτε ἐγεννήθη ἀφ' ἑνὸς ἐνοχὴ, καὶ ἀφ' ἑτέρου δικαίωμα ἀποδόσεως.

§ **16**. Αἱ περὶ παλαιῶν χρεῶν διενέξεις ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια, ἂν μετὰ τὸ **1833** ἐγένετο ἀνανέωσις. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς αὐτὰ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνανέωσις μετὰ τὸ **1833**. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **137** τοῦ **62**, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἐξετίμησεν ἐντὸς τοῦ δικαιώματός του τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ **31** Ἰανουαρίου **1833** ὑπ' ἀριθ. **1921** ἐγγράφου τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα τότε Διοικητοῦ ἐκτάκτου, παραδεξάμενον ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ σημειούμενον ποσὸν, ὡς ὀφειλόμενον εἰς τὸν δικαιοπάροχον τῆς ἀναιρεσειούσης, κατεβλήθη δι' ἀνάγκας τῆς διοικήσεως οὐχὶ κατὰ

τὸ 1833 ἔτος, ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἔτους 1833, καὶ ὅτι τὸ διαληφθὲν ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1833 ἐπὶ σκοπῷ ἀνανεώσεως τοῦ χρέους, ἀλλ' ἁπλῶς πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ· ὥστε τὸ εἰρημένον χρέος ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἡ δ' ἑρμηνεία αὕτη τοῦ ἐγγράφου διαφεύγει κατὰ τὸ 810 ἄρθρον τῆς Πολιτ. Δικονομίας τὸν ἔλεγχον τοῦ 'Αρείου Πάγου· ἄρα τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ διαληφθέντος ἐγγράφου, ὡς μὴ μεταβαλὸν τοὺς ὅρους αὐτοῦ, ἀλλὰ λαβὸν ὑπ' ὄψιν αὐτοὺς ὡς ἔχουσιν, οὐδὲ παρεβίασε τοὺς περὶ ἀνανεώσεως χρέους κανόνας, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται ἡ ἀναιρεσείουσα, καθόσον ἡ ἁπλῆ ἔγκρισις λογαριασμοῦ ἀρχαιοτέρων δοσοληψιῶν δὲν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν.

»'Επειδὴ τὸ ς'. ψήφισμα τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου τῆς ἐν 'Αθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως παραπέμπον εἰς τὰς ἁρμοδίας διοικητικὰς ἀρχὰς τὴν διεκδίκασιν τῶν διαφορῶν περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, περὶ στρατευσίμων, περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, περὶ χαρτοσήμου, λαθρεμπορίου καὶ παντὸς ἐμμέσου φόρου καὶ ὅσων ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί, διατάσσει μὲν διὰ τοῦ ά. ἐδαφίου Β. §, ὅτι πᾶσα ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ καὶ τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου διαφορὰς περὶ παλαιῶν χρεῶν προγενεστέρων τῆς ἐν 'Ελλάδι ἐλεύσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας· καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται σαφῶς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ογ'. καὶ ἀπὸ 16 Μαρτίου 1844 συνεδριάσεως τῆς εἰρημένης συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους (ὅρα σελ. Πρακτ. 678), γενομένης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ά. ἐδαφίου τοῦ β'. § τοῦ εἰρημένου ἕκτου ψηφίσματος, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀπεφήνατο ῥητῶς καὶ καθαρῶς, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος παλαιὰ χρέη δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐδαφίου τούτου. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων τ' ἀνωτέρω παλαιὰ χρέη, ὅπως νομίμως ἀπεφάσισε καὶ τὸ ἐφετεῖον, κηρύξαν αὐτὰ ἀναρμόδια.»

§ 17. Ὅταν χρέος τι κατέστη ληξιπρόθεσμον μετὰ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 διάταγμα, δὲν ὑπάγεται ὅμως εἰς αὐτό, ἂν καὶ διωμολόγηται πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ. Εἰδικὸς δὲ νόμος οἷος εἶναι αὐτός, οὐχ ἕλκεται εἰς ὅμοια. τεμ. 14, 16 Π. (1. 3), Βασ. 2, 1, 24, 26.—Νομ. 141. 162 Π. (50, 17).—Βασιλ. 2,

3. (141, 162).—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 16 (146) τοῦ 67, ἀναιρ. τὴν 24543 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 18. Τὰ μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Βασιλείας χρέη τοῦ δημοσίου δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν Β. Διάταγμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 18 τοῦ 59.

Ἑτερά τινα περὶ τοῦ διατάγματος τῆς 1 Μαρτίου 1833.

§ 19. Προτείνεται σκοπίμως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅτι ἡ πληρωμὴ παλαιοῦ μὲν, ἀλλ' ἀναγνωρισθέντος χρέους, ἀντιβαίνει εἰς τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 224 τοῦ 52, ἀναιρ τὴν 8951 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσα·

« Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 Βασιλ. διάταγμα ἀπαγορεύει τὴν ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως πληρωμὴν τῶν πρὸ τῆς 20 Ἰανουαρίου καθυστερησάντων χρεῶν τοῦ Κράτους· ὅθεν ὁ εἰδικὸς οὗτος νόμος παρέχει εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσῃ τὴν περὶ πληρωμῆς ἐπιταγὴν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τοιούτων ἀπαιτήσεων ἀποφάσεων κατ' ἐξαίρεσιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 872 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὡρισμένων· ὥστε ἡ ἐπὶ τοῦ προταθέντος διατάγματος στηριζομένη ἔνστασις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καμμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπιδικάσεως τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων δίκην καὶ μόνον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν προτείνεται σκοπίμως· ἑπομένως τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, θεωρῆσαν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὴν ἐπὶ τοῦ προταθέντος διατάγματος στηριζομένην ἔνστασιν τοῦ δημοσίου ὡς ἀναβάλλουσαν τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαίτησιν, τουτέστιν ὡς ἀναβλητικὴν ἔνστασιν, ἥτις μὴ προταθεῖσα κατὰ τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ὀφειλῆς δίκην καὶ πρὶν ἢ τὸ δημόσιον ἀναλάβῃ τὸν τῆς οὐσίας ἀγῶνα εἶναι ἀπαράδεκτος προτεινομένη μετὰ τὴν περάτωσιν αὐτοῦ, παρεβίασε τοὺς περὶ ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων καὶ περὶ ἐκτελέσεων ἀποδόσεων ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 551 καὶ 584 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, συνδυασμένων μετὰ τοῦ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 Βασιλ. διατάγματος περὶ παλαιῶν χρεῶν τοῦ δημοσίου, οἵτινες, καθὸ ῥυθμίζοντες τὸν τρόπον τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ τὰς αἱρέσεις, ὑφ' ἃς δύναται νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀπαιτήσεων, εἰσὶν οὐσιώδεις· ἡ δὲ παραβίασις φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 20. Τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833 ἀπηγόρευσε τὴν ἀπαίτησιν τῶν χρεῶν τοῦ δημοσίου, ὄχι δὲ καὶ ἄλλων νομικῶν

προσώπων, οἷον εἶναι τὸ ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μονῶν σχηματισθὲν ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 201 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 14243 ἐφ. Ἀθ.

§ 21. Τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1835 διάταγμα, (διατάσσον τὴν ἀναστολὴν τῶν πρὸ τοῦ ἔτους τούτου καθυστερησάντων χρεῶν τοῦ δημοσίου) δὲν ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν κατάργησιν τῶν κεκτημένων ἐπὶ ὡρισμένου κτήματος τοῦ δημοσίου δικαιωμάτων ὑποθήκης, ἥτις ἀπεκτήθη δυνάμει νόμου ἢ συμφωνίας, καθότι ἡ ἀποκτηθεῖσα ἅπαξ ὑποθήκη διατηρεῖται ἐνόσῳ τὸ χρέος δὲν ἀπεσβέσθη· ὥστε δὲν διαγράφεται ἡ ὑποθήκη ἣν ἀπέκτησέ τις, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου 1830 ψηφίσματος, ὡς μέτοχος τῆς τότε ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 97 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 5553 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 21² Τὸ τρίτον ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν προσδιορίζει ποῖα ἀντικείμενα δὲν πρέπει ν' ἀποφασίζωνται παρὰ τῶν δικαστηρίων ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ παραπέμπει εἰς ἰδιαιτέρους περὶ τούτου νόμους· ἐκ δὲ τούτου συνάγεται ὅτι ὅσα ἀντικείμενα δὲν ἐξῃρέθησαν τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, διὰ ἰσχυόντων τότε νόμων, ἐθεωροῦντο ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ἑπομένως ὁ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Νόμος περὶ ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητουμένας ὑποθέσεις, ὅστις εἰς τὸν 6 παράγραφον ἐξαιρεῖ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν διαφοράς, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τούτου, ἦσαν ἀναντιῤῥήτως ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς Νόμος ἑρμηνευτικός, ἀλλ' εἶναι νέος Νόμος, δι' οὗ κατηργήθη ἡ μέχρι τοῦδε νομοθεσία, καθόσον ἀφορᾷ τὴν διληφθεῖσαν περίπτωσιν, οὐδ' εἶχεν ἀναδρομικὸν ἀποτέλεσμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 147 τοῦ 1837

Ἁρπαγὴ προσόδων (1).—*Διάταγμα τῆς* 31 *Ἰουλίου καὶ* 4 *Αὐγούστου* 1836.

§ 22. Ἡ πρὸ τοῦ 1833 διαρπαγὴ τῶν φόρων ὑπάγεται εἰς τὰ περὶ παλαιῶν χρεῶν ὡρισμένα; Παρατηρητέον ταῦτα·

α) Ὁ Α. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητῶν χρηματικόν τι ποσὸν ἐπὶ

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15210 τοῦ 57.

λόγῳ, ὅτι ὁ δικαιοπάροχός του ἐνοικιάσας τῷ 1832 τὰς προσόδους τῆς Λακεδαίμονος ἐμποδίσθη νὰ τὰς εἰσπράξῃ, διότι διάφοροι ὁπλαρχηγοὶ καὶ ὁ τότε διοικητὴς εἰσέπραξαν αὐτὰς βίᾳ.— Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν *ἡ ἀγωγὴ αὕτη ὑπάγηται εἰς τὰ δικαστήρια*.—Ὁ Ἄρειος Πάγος, ἐπεκύρωσε τὴν 7234 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, λύσας καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 181 τοῦ 1851 (1).

ϐ) Ἡ 158 τοῦ 57 ἀπόφ. ΑΠ. (κυροῦσα τὴν 14929 ἐφετῶν Ἀθηνῶν) φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν σκέψεων τῆς προσϐαλλομένης ἀποφάσεως ἐξάγεται, ὅτι τὸ δικάσαν ἐφετεῖον ἔλαϐεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀντικείμενον κυρίως τῆς ἀγωγῆς· καὶ ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τά τε γεγονότα καὶ τὰ προσαχθέντα ἔγγραφα, ἀπεφήνατο, ὅτι ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος καὶ νῦν ἀναιρεσείοντος καίτοι πηγάζουσα ἀπὸ τὰς ἐνοικιασθείσας δημοσίους προσόδους τοῦ 1827 τῶν χωρίων Μπογιάτι καὶ Ῥάτσι, αἵτινες ἀντὶ τοῦ ἐνοικιαστοῦ εἰσεπράχθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῆς κυϐερνήσεως Ἰω. Κωλοκοτρώνη δι' ἀνάγκας τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατοῦ, ἀποτελεῖ χρέος τοῦ δημοσίου διομολογηθὲν ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ὑπὸ τῆς τότε κυϐερνήσεως πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν λόγῳ ἀποζημιώσεως τῶν πρὸς αὐτὸν μὲν ἐνοικιασθεισῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ στρατηγοῦ της εἰσπραχθεισῶν, ὡς εἴρηται, προσόδων, καὶ καθὸ τοιοῦτον ὑπαγόμενον εἰς τὰ κανονισθέντα διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 28 Ἰανουαρίου 1833 καὶ ὄχι εἰς τὸ Β. διάταγμα τοῦ 1836, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὰς μέχρι τότε ὑφισταμένας ἀπαιτήσεις τῶν ἐνοικιαστῶν κατὰ τῶν φορολογουμένων καὶ τῶν βίᾳ λαϐόντων προσόδους στρατιωτικῶν· ἐκ τῶν προεκτεθέντων δὲ συνάγεται, ὅτι δὲν ἐγένετο ποσῶς μεταϐολὴ τῆς βάσεως καθόσον τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπὶ τοῦ παραχωρηθέντος ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου ἐνοικιαστοῦ πρὸς τὸν ἐνάγοντα ὡς ὑπενοικιαστὴν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἐθεώρησε κατὰ τὴν ἐκτίμησίν του ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ἰσχυροποιήσῃ τὴν ἀγωγήν του καὶ τὸ ἀπεδίκασε διὰ τῆς προσϐαλλομένης ἀποφάσεώς του».

---

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἦτον ὅτι ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ὁπλαρχηγῶν κατὰ τὸ 1832 γενομένην βιαίαν ἀφαίρεσιν μέρους τῶν προσόδων ἂν καὶ ἀναγνωρίζηται καὶ ἐν τῷ ἀπὸ 31 Ἰουλ. 1836 διατάγματι, καθὸ καθιερωμένη ὅμως ἤδη διὰ τῶν ῥωμ. νόμων, δεν δύναται νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς παλαιὸν χρέος, τουτέστι προγενέστερον τῆς Βασιλείας.

§ 23. Τὸ διάταγμα τῆς 31 Ἰουλίου 1836 ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ὁ πρῶτος ἐνοικιαστὴς δὲν δυνηθῇ νὰ συνάξῃ τὰ ἐνοίκιά του ἀπὸ τοὺς ὑπενοικιαστάς του, παρ᾽ ὧν, ἐξισουμένων ὡς πρὸς τὸν πρῶτον ἐνοικιαστὴν μὲ τοὺς χρεώστας τῶν φόρων, ἐπάρθησαν δι᾽ ἀνωτέρας βίας οἱ ὑπενοικιασθέντες φόροι. Τοῦτο γίνεται ἔτι σαφέστερον καὶ ἐκ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου διατάγματος, καθ᾽ ὃ καὶ οἱ ὑπενοικιασταὶ ἀπαλλάττονται πάσης κατὰ τῶν αἰτίων τῆς ἀνωτέρας βίας ἀγωγῆς ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐστερήθησαν κέρδους, ἢ τῆς ἣν ὑπέστησαν ζημίας, καθὼς καὶ πάσης ἀπαιτήσεως πρὸς ἀποζημίωσιν (1). Ἀπόφ. πολιτ. ΑΠ. 181 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 7234 ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 24. Τὰ ἀπὸ 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 Βασιλ. διατάγματα ἀφορῶσιν ἀποζημιώσεις ἐνοικιαστῶν διὰ ζημίας προελθούσας ἐξ ἁρπαγῆς τῶν ἐνοικιασθεισῶν προσόδων ὑπὸ τρίτων, ἡ δὲ προκειμένη ἀγωγὴ δὲν ἀφορᾷ τοιοῦτον ἀπὸ τρίτους ἀδίκημα, ἀλλὰ χρέος ὀφειλόμενον κατ᾽ εὐθεῖαν ἀπὸ τὸ δημόσιον δι᾽ ἐνοικίασιν, τὴν ὁποίαν ἐνήργησε, χωρὶς νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ προκαταβληθὲν τίμημα· ἑπομένως, ὡς ειδικοὶ νόμοι ἀφορῶντες ἐξαιρετικῶς ἓν εἶδος χρεῶν, εἰς τὸ ὁποῖον μάλιστα δὲν ἦτο ἀρχικῶς ὑπόχρεων τὸ δημόσιον, ἀλλ᾽ ὑπεχρεώθη διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ νόμου, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὴ καταδιωχθῶσιν οἱ τρίτοι, οἵτινες ἥρπασαν τὰς προσόδους, δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀπ. 13744 τοῦ 56 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 25. Ἡ 13925 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ διὰ μὲν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1836 Βασ. διατάγματος ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς τῆς φορολογίας τοῦ 1832, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν ἕνεκα τῶν τότε ἀνωμάλων περιστάσεων νὰ εἰσπράξουν τὰ δέκατα, τοῦ νὰ τὰ ἀνακτήσουν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, ἀλλὰ διὰ τῶν ἄρθρων 3, 4 καὶ 5 αὐτοῦ ἀνεδέχθη τὸ δημόσιον νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς τοιούτους

---

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἦτον ὅτι μόνοι οἱ ἐνοικιασταί, ὅσοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συνάξωσι τοὺς φόρους ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, κωλυθέντες ἐξ ἀνωτέρας βίας, ἔχουν τὸ ἐν τῷ διατ. τοῦ 1836 καθιερούμενον δικαίωμα ἀποζημιώσεως, οὐχὶ δὲ ὅλοι ἐν γένει οἱ ἐνοικιασταί, ἤτοι καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες, συνάξαντες ἤδη τὰς προσόδους, ἠναγκάσθησαν νὰ τὰς παραχωρήσωσιν εἰς τοὺς στρατιώτας.

ἐνοικιαστὰς κατὰ τοὺς διὰ τῶν ἄρθρων τούτων διαγραφομένους ὅρους, καθ' ὅσον ἐζημιώθησαν ἕνεκα τῆς λήψεως παρὰ τρίτων δι' ἀνωτέρας ἀναποφεύκτου βίας, ἡ δὲ προκειμένη ἀγωγὴ περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ πληρωθέντος κατὰ τὸ 1832 τιμήματος τῆς περὶ ἧς πρόκειται φορολογίας, ὡς ληφθέντων τῶν φόρων παρὰ τρίτων δι' ἀνωτέρας ἀναποφεύκτου βίας, δὲν ἀφορᾷ παλαιὸν χρέος, καὶ ἐπομένως δὲν εἶνε ἀπαράδεκτος, ὡς διατείνεται τὸ δημόσιον, διότι στηρίζεται εἰς τὸν μνησθέντα νόμον ἐκδοθέντα μετὰ τὸ 1832, ὡς αναδεχθέντος τοῦ δημοσίου τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς προσγενομένης εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς ζημίας, πληρώσαντας μὲν τὸ τίμημα τῆς ἐνοικιάσεως, μὴ λαβόντας ὅμως τοὺς φόρους· ὅτι δὲ ἡ τοιαύτη ὑποχρέωσις τοῦ δημοσίου δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἐξάγεται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἰδίου νόμου, λέγοντος ἐν ἄρθρ. 3 «τότε θέλει ἐκκαθαρίζεσθαι ἡ ζημία καὶ αὕτη θέλει ἀφαιρεῖσθαι καὶ ἐκπίπτεσθαι ἀπὸ τὸ ἐνοίκιον, καθ' ὅσον τοῦτο «καθυστεροῖ ἐπίσης» καὶ ἐν ἄρθρῳ 4 «ἐὰν ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν ἐσύναξε τὰ δέκατα, εἶχεν ὅμως προπληρωμένον τὸ ἐνοίκιον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἡ ζημία του αὕτη ἀναπληρώνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὸ ποσὸν τῆς ζημίας ἀναγνωρίζεται ὡς χρέος τοῦ δημοσίου εἰς τὸν ἐνοικιαστήν»·—ἄρα εἶναι καὶ ἀπαιτητὸν καὶ ἀποδοτέον, μὴ ὑπαρχούσης ἐναντίας διατάξεως εἰς τὸν νόμον τοῦτον· δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ νόμου, δι' οὗ ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι προέθετο νὰ βελτιώσῃ μὲν τὴν θέσιν τῶν φορολογουμένων ἀπέναντι τῶν ἐνοικιαστῶν, ἀπαλλάττων αὐτοὺς δευτέρας πληρωμῆς τῶν ἰδίων φόρων, νὰ χειροτερεύσῃ δὲ ἔτι μᾶλλον ἐκείνην τῶν ἐνοικιαστῶν, ἐμποδίζων αὐτοὺς ἀφ' ἑνὸς τοῦ νὰ ζητήσουν τοὺς ἐνοικιασθέντας φόρους, μὴ ἐπιστρέφων ὅμως οὔτε τὸ παρ' αὐτῶν πληρωθὲν τίμημα, παραπέμπων τὴν πληρωμήν του εἰς ἀόριστον χρόνον».

§ 26. Τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουνίου καὶ 12 Αὐγούστου 1836 σκοπὸς δὲν εἶναι ἡ ἁπλῆ ἀναγνώρισις παλαιοῦ χρέους, ἀλλὰ ἡ κήρυξις τῆς μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν ἐκπληρώσεως τοῦ χρέους αὐτοῦ, ὡς τὰ διατάγματα ταῦτα ὁρίζουσιν. Ὥστε δίκαι περὶ τοιούτων χρεῶν εἰσάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, προκειμένου λόγου περὶ νέας ἐνοχῆς. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14516 τοῦ 56.

§ 27. Διὰ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 ἐστὶν ἀναμφίβολον, ὅτι ἐπιβάλλεται τῷ δημοσίῳ ἡ ἄμεσος ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς τοὺς ἐνοικιαστὰς ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, αἵτινες ἐξαιροῦνται τῆς κατηγορίας τῶν παλαιῶν χρεῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 58.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι· Τὰ διατάγματα τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 εἰσάγουσιν ἐξαίρεσιν εἰς τὴν ἐν τῷ διατάγματι τῆς 20 Ἰανουαρίου 1833 ἀπαγόρευσιν ὡς πρὸς τὰς διὰ τῶν διαταγμάτων ἐκείνων κανονιζομένας σχέσεις τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 88, κυρ. τὰς 14516 καὶ 15210 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὰ διατάγματα τῆς τριακοστῆς πρώτης Ἰουνίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 δὲν καθιεροῦσι νέαν ὑποχρέωσιν τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς πρὸ τοῦ 1833 ἐνοικιαστὰς τῶν δεκάτων, ἀλλ' ἀναγνωρίζουσιν ἁπλῶς ἐνοχὴν ὑπάρχουσαν καὶ κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν, εἶναι ὅμως ἀναμφίβολον, ὅτι διὰ τῶν διαταγμάτων τούτων ἐπιβάλλεται τῷ δημοσίῳ ἡ ἄμεσος ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐνοικιαστὰς ὑποχρεώσεων αὐτοῦ· ἤγουν αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἐξαιροῦνται τῆς κατηγορίας τῶν παλαιῶν χρεῶν, διότι τὰ ἄρθρα μὲν τρίτον καὶ τέταρτον τοῦ πρώτου διατάγματος συγχωροῦσι συμψηφισμὸν αὐτῶν πρὸς τὰς διὰ τὸ ἐνοίκιον ὀφειλὰς τῶν ἐνοικιαστῶν, τὸ ἄρθρον δὲ πρῶτον τοῦ δευτέρου διατάγματος, διὰ τῆς φράσεως «οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν δεκάτων, ὅσοι····ἔλαβον ἤδη ἢ δὲν θέλουν λάβει παρὰ τοῦ δημοσίου ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐνοικίου των τὰς αὐτόθι ἀναφερομένας συγκαταβάσεις καὶ ἀποζημιώσεις» ὑποτίθησιν ἀναγκαίως ἀρξαμένην ἤδη ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου τὴν ἐκτέλεσιν ὧν ἀνεδέχθη διὰ τοῦ πρώτου διατάγματος ὑποχρεώσεων καὶ ἀπαιτῶντα τὰ ἐξ αὐτῶν δικαιώματα τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἐγκρίσεως τοῦ Βασιλέως· ὅπερ ἐστὶν, εἰσάγεται ἐξαίρεσις τῆς τοῦ ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου 1833 διατάγματος ἀπαγορεύσεως ὡς πρὸς τὰς διὰ τῶν ἄνω διαληφθέντων διαταγμάτων κανονιζομένας σχέσεις τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τοῦ δημοσίου· ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καταργήσεως τοῦ δικαιώματος τῶν ἐνοικιαστῶν κατὰ τῶν αἰτίων τῆς ἀνωτέρω βίας».

§ 28. Ἔννοια τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 περὶ τῶν πρὸ τοῦ ἔτους 1833 δεκάτων. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 104 τοῦ 65.

§ 29. Διὰ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 τὸ δημόσιον δὲν ἀνέλαβεν ἢ τὴν ὑποχρέωσιν μόνης τῆς ἀποζημιώσεως τῶν διαρπαγέντων καρπῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πληρωμὴν τόκων, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦτο ὀφείλονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 379 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19507 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 30. Ὁ Α. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητῶν ὅσα ὡς ἐνοικιαστὴς

ιπροσόδων τοῦ 1835 κατέβαλεν αὐτῷ, ὡς διαρπαγεισῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀνεφύησαν δὲ τὰ ἑξῆς ζητήματα.

α) Ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; Ἀπεφασίσθη ἀποφατικῶς, διότι ἡ διαφορὰ δὲν ἀναφέρεται εἰς παλαιοὺς λογαριασμούς, ἀλλ' ἀφορᾷ δικαίωμα παραγόμενον ἐκ τοῦ διατ. τῆς 31 Ἰουλ. 1836.

β) Τὸ διάταγμα αὐτὸ σκοπεῖ μόνον τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν διαπραξάντων τὴν βίαν ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἀπέναντι τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς χρέος δημόσιον τὸ πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ καταβληθέντος ἐνοικίου δικαίωμα τῶν ἐνοικιαστῶν; ἐλύθησαν καταφατικῶς, τὸ χρέος δὲ τοῦτο τοῦ δημοσίου δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ παλαιὰ χρέη, διότι ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ 1836 (ἄρθρ. 6) κατασταθὲν οὕτως ἀπαιτητὸν (διάτ. τῆς 4 αὐγ. 1836).

γ) Ἀνωτέραν βίαν ἐννοοῦσι τὰ διατ. τῆς 31 Ἰουλ. καὶ 4 αὐγ. 1836 τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀφαίρεσιν τῶν δεκάτων καὶ οὐχὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰβραΐμη καταστροφὴν τῶν γεννημάτων ἢ καὶ ἀφαίρεσιν, διότι ἡ παρ' αὐτοῦ καταστροφὴ δὲν εἶναι ἀφαίρεσις τῶν δεκάτων.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 64 κυρ. τὰς 18669 καὶ 20071 ἀπ ἐφ. Ἀθ.

§ 31. Χρέος γεννηθὲν ἐκ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ τῆς 4 Αὐγούστου 1836 καὶ ἐπιβληθὲν τῷ δημοσίῳ πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐνοικιαστῶν δια τῆς ἀγωγῆς, ἣν κατὰ τῶν διαρπασάντων τὰς προσόδους ἠδύναντο νὰ κινήσωσι πρὸ τῶν διαταγμάτων ἐκείνων, ὀρθῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἐφετῶν ὡς χρέος νέον τοῦ δημοσίου, μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὸ περὶ ἀναστολῆς τῆς πληρωμῆς τῶν παλαιῶν χρεῶν διάταγμα τοῦ 1833 καὶ διὰ τοῦτο πληρωτέον ἂν καὶ οὐχὶ μόνον ἐκκαθαριστέον, ὡς τὸ δημόσιον διατείνεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 169 τοῦ 68.

§ 32. Ἂν χρέος τὶ συνωμολογήθη μὲν πρὸ τοῦ διατάγματος τῆς 1 μαρτίου 1833, κατέστη δὲ ληξιπρόθεσμον καὶ ἀπαιτητὸν μετ' αὐτὸ, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ διάταγμα αὐτό. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 16 τοῦ 67, (ἀναιροῦσα τὴν 24543 τοῦ 65 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.) καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ διὰ τοῦ τῆς 1 Μαρτίου 1833 διατάγματος ἀπηγορεύθη ῥητῶς μόνον τὸ νὰ δαπανῶνται τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους εἰς πληρωμὴν χρεῶν τοῦ δημοσίου διομολογηθέντων δι' ἀνάγκας αὐτοῦ προγενεστέρας τοῦ διατάγματος καὶ καθυστερούντων, τουτέστι πληρωτέων ὄντων ἤδη ἐκ τῶν ἐσόδων παρελθόντων ἐτῶν· ἐπὶ

δὲ τοῦ προκειμένου, καί τοι δεχόμενον τὸ Ἐφετεῖον ὅτι τὸ ἐπίδικον χρέος προέρχεται ἐξ ἀγορᾶς πλοίου πολεμικοῦ, οὗ χρῆσιν ὡς τοιούτου ἐποιεῖτο τὸ κράτος καὶ μετὰ τὸ διάταγμα ἐκεῖνο ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ὅτι ἀπαιτητὸν κατέστη πολὺ μετὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1833, τουτέστι καί τοι δεχόμενον ὅτι τὸ χρέος περὶ οὗ ἡ δίκη δὲν ἦτο ληξιπρόθεσμον, ὅτε τὸ διάταγμα ἐξεδόθη, ὑπάγει ὅμως ὅμως αὐτὸ εἰς τὰ χρέη, ὧν ἡ πληρωμὴ ἀπηγορεύθη δι' αὐτούς, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ διάταγμα ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ χρεῶν διομολογηθέντων πρὸς τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, καί τοι μὴ ὄντων ληξιπροθέσμων κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος.

Ἐπειδὴ διὰ τοιαύτης ἑρμηνείας παρεξέτεινε τὸ Ἐφετεῖον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Διατάγματος εἰς περίπτωσιν μὴ προβλεπομένην προφανῶς ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ἐν τῷ διατάγματι· οὕτω δὲ παρεβίασε τὸν κανόνα τοῦ δικαίου, καθ' ὃν ειδικὸς νόμος, οἷός ἐστιν ὁ προκείμενος, καὶ δι' ἀνάγκην καὶ παρὰ τοὺς κανόνας τοῦ νόμου δεχθείς, οὐχ ἕλκεται εἰς ὅμοια (Ν. 14, 16. Π. (1. 3) Β (2. 1. 24. 26) καὶ Ν. 141. 162 Π (5017) Β. (2. 3. 141. 162)· ἑπομένως ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὡς παραβιάζουσα τοὺς τοῦ δικαίου κανόνας καὶ τὸν Νόμον ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 7 τῆς Πολ. Δικον).

§ 33. Ἵνα ὑπάρξῃ δωρεά, ἀπαιτεῖται ἡ πρὸς τοῦτο γινομένη πρᾶξις τὴν περιουσίαν μὲν τοῦ δωρεοδόχου ν' αὐξάνῃ, τὴν τοῦ δωρητοῦ δὲ νὰ ἐλαττόνῃ· ὅθεν τὸ δημόσιον, ὅπερ παραχωρεῖ γαίας ἐπὶ ἐκπτώσει παλαιοῦ χρέους του, δὲν δωρεῖται. Ἀπ. πολ. 180 τοῦ 57, ἀναιρ. τὴν 13455 καὶ 14488 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρλ. τὴν λ. Δωρεά.

ΧΡΕΗ ΠΑΛΑΙΑ (ἰδιωτικά).

§ 1. Τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων περιώρισαν κατ' ἰδιαίτερον τρόπον καὶ τὰ περὶ παλαιῶν χρεῶν θεσπίσματα τῆς ἐν Ἄργει Συνελεύσεως καὶ τοῦ Κυβερνήτου (1)· ἐκ τῶν ψηφισμάτων δ' αὐτῶν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐπεκυρώθη ὡς ἰσχύον (2) μόνον τὸ ἀπὸ 18 μαΐου 1829 θέσπισμα περὶ χρεῶν ἐκ δανείων συμφωνηθέντων ἀπὸ ἰδιώ-

---

(1) Πρλ. Ῥαλ. καὶ Ποτλῆ κώδηκας ἐν σ. 626 ἐπ. ἐκδ. α.

(2) Διάτ. τῆς 21 σεπτ. 35. ἐφ. Κυβ. ἀρ. 53.

τας μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1827, τὰ δὲ λοιπὰ θεωροῦνται κατηργημένα (1). — Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

§ 2. Τὰ περὶ παλαιῶν χρεῶν διατάγματα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τ' ἀφορῶντα τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν περὶ αὐτῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων δὲν εἶναι κατηργημένα, καὶ ἡ ἰσχύς των δὲν περιωρίσθη εἰς ῥητὸν χρόνον. Ἀποφ. 4996 τοῦ ἐν Ἀθην. ἐφ.

§ 3. Τὸ ὑπ' ἀριθ. ΛΓ'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως δὲν κατήργησε τὰς περὶ ἀσφαλιστικῶν μέτρων διατάξεις· ἀσφαλιστικὰ δὲ μέτρα συγχωροῦνται πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων ἐκ συμφωνίας ἐξηρτημένων καὶ μηκέτι ἀπειλημμένων, ἀλλὰ μελλόντων μόνον δικαιωμάτων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 181 τοῦ 1837, ἣν ἐν λ. Κατάσχεσις § 11.

§ 4. Τὸ λγ' ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου φέρει, ὅτι αἱ ἀγωγαί, ὅσαι προβλέπονται εἰς αὐτό, κρίνονται κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἑπομένως ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ἀποδείξεως διατάξεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 73 τοῦ 1836.

§ 5. Τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ἀφορᾷ ὀφειλόμενα δάνεια· ἄρα εἰς ἀπαίτησιν περὶ ἀποδόσεως κληρονομικῆς μερίδος δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ψήφισμα αὐτό. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 639, 1278 τοῦ 1851, καὶ 27 τοῦ 1852 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 6. Ἐκ τῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. λγ' ψηφίσματι τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῆς 18 μαΐου 1828 ἀκολούθων φράσεων «αἱ ἀγωγαὶ διὰ πληρωμὴν χρεῶν συμφωνηθέντων κτλ.» καὶ παρακατιὸν «τὰ τακτικὰ δικαστήρια θέλουν κρίνει τὰς ἀγωγὰς καὶ θέλουν τὰς ἐκκαθαρίσει διὰ χρέη προερχόμενα ἀπὸ δάνεια συμφωνηθέντων ἀπὸ ἰδιαιτέρους ἀνθρώπους κτλ.» προκύπτει ἀναμφισβητήτως, ὅτι τὸ ψήφισμα δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ δάνεια, καὶ οὐδεμίαν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων καὶ συναλλαγμάτων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 43 τοῦ 47.

§ 7. Τὸ τῆς ἐπιεικείας ψήφισμα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς χρέη, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ὕπαρξιν δι' ἀνανεώσεως τὴν 26 Ἰανουαρίου 1828. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 366 τοῦ 61.

§ 8. Ἡ περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ λγ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρότασις δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τὴν περὶ ἐκτελέσεως δίκην· ἡ ἐκτέλεσις δὲ τῶν ἀφορωσῶν τοιαῦτα χρέη ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ πρὶν κανονισθῇ ὁ τρόπος αὐτῶν

(1) Πρλ. Φέδερ. § 23. Οἰκ. S. 68 ἐκδ. 2.

ἀπὸ διοικητικὸν δικαστήριον, ἡ σύστασις τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ζητηθῇ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 14 τοῦ 1841.

§ 9. Καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δύναται νὰ προταθῇ, ὅτι ἀναγκαστικὰ μέτρα πρὸς εἴσπραξιν παλαιῶν χρεῶν δὲν συγχωροῦνται πρὶν ἢ κανονισθῶσι τὰ περὶ τῆς πληρωμῆς κατὰ τὸ περὶ τῆς ἐπιεικείας ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14826 τοῦ 1857, Πρλ. ἀπ. τῶν ἰδίων 8934.

§ 10. Ἡ 2 αἰτιολ. τῆς 131 τοῦ 49 πολ. ἀποφάσεως τοῦ ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 18 Μαΐου 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, βάσιν ἔχον τὴν ἐσχάτην πενίαν εἰς ἣν ὑπέπεσαν οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς δεινὰς τοῦ πολέμου περιστάσεις, ἐμπεριλαμβάνει ὅλα τὰ μέχρι τοῦ 1827 ἔτους παλαιὰ χρέη αὐτῶν, χωρὶς νὰ ὁρίζηται ποσῶς οὔτε ὡρισμένος τις χρόνος περὶ τῆς ἰσχύος του, οὔτε νὰ περιορίζηται κατὰ τὸν ἀναιρεσείοντα εἰς μόνα τὰ ἀπὸ 60 καὶ ἐπέκεινα διστήλων χρέη, ἀλλὰ ἀφορᾷ ὅλα ἐν γένει ἄνευ διακρίσεως τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ παλαιὰ χρέη μέχρι τοῦ 1827 τοῦτο δὲ προκύπτει σαφῶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 Β. διατάγματος, δι' οὗ ῥητῶς, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως εἰρηνοδικιακῆς ἀποφάσεως, ἑπομένως περὶ ποσοῦ κατωτέρου τῶν 800 δραχμῶν, ἀφορώσης παλαιὰ χρέη, ὑπαγόμενα εἰς τὸ μνησθὲν ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, ὁ εἰρηνοδίκης ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ διεξάγει τὰ περὶ τῶν διαιτητῶν».

ΧΡΩΓΡΑΦΑ.

Μετοχαὶ, χρεώγραφα, ἀπαιτήσεις (ἀνηλίκων) ἐκποιοῦνται; Καλλ § 316.

ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ.

Περίληψις.

ἀπὸ τοῦ 1831 ἔτους, ἀναφερομένη εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλ. ἀρχῆς, ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ τῶν γενομένων παλαιῶν χρεῶν διαφορὰς, αἵτινες ἀποτελοῦσαι πρότερον, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1847 διατάγματος, ἀντικείμενον τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀντὶ νὰ συνεξομοιωθῶσι μὲ τὰς λοιπὰς ἄλλας, ὅσας ἡ Β. παράγραφος τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως παρέπεμψεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ ῥητῆς καὶ ἐπισήμου ἑρμηνείας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἑρμηνείας λαβούσης χώραν κατὰ τὴν ΟΓ συνεδρίασίν της καὶ ἐχούσης ἰσχὺν νόμιμον ὡς καὶ τὸ ψήφισμα αὐτὸ, ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ὅθεν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης συμμορφούμενον, ἐκήρυξε τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ὡς ἀναρμοδίως τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἐπιληφθὲν, καὶ ἑπομένως ὁ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τοῦτο ἔπλασε, καθ'ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων του, ἀναρμοδιότητα μὴ διατασσομένην ὑπὸ τοῦ νόμου εἶναι ἀνυπόστατος».

§ 15. Ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια ἀγωγὴ, δι' ἧς ζητεῖται νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τινὸς, ὅταν οὗτος ἀνάγηται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ 1833;

Ναὶ, ὅταν ἡ ἀπαίτησις στηρίζηται εἰς τὴν μετὰ τὸ 1833 ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως παραδοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ὑπηρεσίας. (Ἀπ. 11413 τοῦ 53 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. κυρ. τὴν 4038 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. πρωτ.), ἧς τὸ πραγματικὸν ἔχει οὕτως·

«Ὁ Κλεάνθης πρὸ τοῦ 1833 ἐσχεδίασε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡ δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Κυβέρνησις τῷ ὑπεσχέθη καὶ μισθὸν, ἀλλ' οὗτος ἐζητήθη μετὰ τὸ 1833, τὰ δὲ εἰρημένα δικαστήρια ἐδέχθησαν τὴν αἴτησιν, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις ἐξετέλεσε τὸ σχέδιον μετὰ τὸ 1833, καὶ ἔκτοτε ἐγεννήθη ἀφ' ἑνὸς ἐνοχὴ, καὶ ἀφ' ἑτέρου δικαίωμα ἀποδόσεως.

§ 16. Αἱ περὶ παλαιῶν χρεῶν διενέξεις ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια, ἂν μετὰ τὸ 1833 ἐγένετο ἀνανέωσις. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς αὐτὰ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνανέωσις μετὰ τὸ 1833. Ἀπόφ. ΑΠ. 137 τοῦ 62, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἐξετίμησεν ἐντὸς τοῦ δικαιώματός του τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1833 ὑπ' ἀριθ. 1921 ἐγγράφου τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα τότε Διοικητοῦ ἐκτάκτου, παραδεξάμενον ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ σημειούμενον ποσὸν, ὡς ὀφειλόμενον εἰς τὸν δικαιοπάροχον τῆς ἀναιρεσειούσης, κατεβλήθη δι' ἀνάγκας τῆς διοικήσεως οὐχὶ κατὰ

τὸ 1833 ἔτος, ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἔτους 1833, καὶ ὅτι τὸ διαληφθὲν ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1833 ἐπὶ σκοπῷ ἀνανεώσεως τοῦ χρέους, ἀλλ' ἁπλῶς πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ· ὥστε τὸ εἰρημένον χρέος ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἡ δ' ἑρμηνεία αὕτη τοῦ ἐγγράφου διαφεύγει κατὰ τὸ 810 ἄρθρον τῆς Πολιτ. Δικονομίας τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου· ἄρα τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ διαληφθέντος ἐγγράφου, ὡς μὴ μεταβαλὸν τοὺς ὅρους αὐτοῦ, ἀλλὰ λαβὸν ὑπ' ὄψιν αὐτοὺς ὡς ἔχουσιν, οὐδὲ παρεβίασε τοὺς περὶ ἀνανεώσεως χρέους κανόνας, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται ἡ ἀναιρεσείουσα, καθόσον ἡ ἁπλῆ ἔγκρισις λογαριασμοῦ ἀρχαιοτέρων δοσοληψιῶν δὲν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν.

»Ἐπειδὴ τὸ ϛ'. ψήφισμα τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως παραπέμπον εἰς τὰς ἁρμοδίας διοικητικὰς ἀρχὰς τὴν διεκδίκασιν τῶν διαφορῶν περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, περὶ στρατευσίμων, περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, περὶ χαρτοσήμου, λαθρεμπορίου καὶ παντὸς ἐμμέσου φόρου καὶ ὅσων ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί, διατάσσει μὲν διὰ τοῦ ά. ἐδαφίου Β. §, ὅτι πᾶσα ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ καὶ τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου διαφορὰς περὶ παλαιῶν χρεῶν προγενεστέρων τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐλεύσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας· καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται σαφῶς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ογ'. καὶ ἀπὸ 16 Μαρτίου 1844 συνεδριάσεως τῆς εἰρημένης συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους (ὅρα σελ. Πρακτ. 678), γενομένης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ά. ἐδαφίου τοῦ β'. § τοῦ εἰρημένου ἕκτου ψηφίσματος, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀπεφήνατο ῥητῶς καὶ καθαρῶς, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος παλαιὰ χρέη δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐδαφίου τούτου. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων τ' ἀνωτέρω παλαιὰ χρέη, ὅπως νομίμως ἀπεφάσισε καὶ τὸ ἐφετεῖον, κηρύξαν αὐτὰ ἀναρμόδια.»

§ 17. Ὅταν χρέος τι κατέστη ληξιπρόθεσμον μετὰ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 διάταγμα, δὲν ὑπάγεται ὅμως εἰς αὐτό, ἂν καὶ διωμολόγηται πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ. Εἰδικὸς δὲ νόμος οἷος εἶναι αὐτός, οὐχ ἕλκεται εἰς ὅμοια. τεμ. 14, 16 Π. (1. 3), Βασ. 2, 1, 24, 26.—Νομ. 141. 162 Π. (50, 17).—Βασιλ. 2,

ἀπὸ τοῦ 1831 ἔτους, ἀναφερομένη εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλ. ἀρχῆς, ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ τῶν γενομένων π α λ α ι ῶ ν χ ρ ε ῶ ν διαφοράς, αἵτινες ἀποτελοῦσαι πρότερον, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1847 διατάγματος, ἀντικείμενον τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀντὶ νὰ συνεξομοιωθῶσι μὲ τὰς λοιπὰς ἄλλας, ὅσας ἡ Β. παράγραφος τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως παρέπεμψεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ ῥητῆς καὶ ἐπισήμου ἑρμηνείας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἑρμηνείας λαβούσης χώραν κατὰ τὴν ΟΓ συνεδρίασίν της καὶ ἐχούσης ἰσχὺν νόμιμον ὡς καὶ τὸ ψήφισμα αὐτό, ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ὅθεν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης συμμορφούμενον, ἐκήρυξε τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ὡς ἀναρμοδίως τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἐπιληφθέν, καὶ ἑπομένως ὁ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τοῦτο ἔπλασε, καθ᾽ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων του, ἀναρμοδιότητα μὴ διατασσομένην ὑπὸ τοῦ νόμου εἶναι ἀνυπόστατος».

§ 15. Ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια ἀγωγή, δι᾽ ἧς ζητεῖται νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ πληρώσῃ τὸν μισθόν τινος, ὅταν οὗτος ἀνάγηται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ 1833;

Ναί, ὅταν ἡ ἀπαίτησις στηρίζηται εἰς τὴν μετὰ τὸ 1833 ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως παραδοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ὑπηρεσίας. (Ἀπ. 11413 τοῦ 53 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. κυρ. τὴν 4038 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. πρωτ.), ἧς τὸ πραγματικὸν ἔχει οὕτως·

«Ὁ Κλεάνθης πρὸ τοῦ 1833 ἐσχεδίασε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡ δὲ κατ᾽ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Κυβέρνησις τῷ ὑπεσχέθη καὶ μισθόν, ἀλλ᾽ οὗτος ἐζητήθη μετὰ τὸ 1833, τὰ δὲ εἰρημένα δικαστήρια ἐδέχθησαν τὴν αἴτησιν, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις ἐξετέλεσε τὸ σχέδιον μετὰ τὸ 1833, καὶ ἔκτοτε ἐγεννήθη ἀφ᾽ ἑνὸς ἐνοχή, καὶ ἀφ᾽ ἑτέρου δικαίωμα ἀποδόσεως.

§ 16. Αἱ περὶ παλαιῶν χρεῶν διενέξεις ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια, ἂν μετὰ τὸ 1833 ἐγένετο ἀνανέωσις. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς αὐτὰ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνανέωσις μετὰ τὸ 1833. Ἀπόφ. ΑΠ. 137 τοῦ 62, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἐξετίμησεν ἐντὸς τοῦ δικαιώματός του τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1833 ὑπ᾽ ἀριθ. 1921 ἐγγράφου τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα τότε Διοικητοῦ ἐκτάκτου, παραδεξάμενον ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ σημειούμενον ποσόν, ὡς ὀφειλόμενον εἰς τὸν δικαιοπάροχον τῆς ἀναιρεσειούσης, κατεβλήθη δι᾽ ἀνάγκας τῆς διοικήσεως οὐχὶ κατὰ

τὸ 1833 ἔτος, ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἔτους 1833, καὶ ὅτι τὸ διαληφθὲν ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1833 ἐπὶ σκοπῷ ἀνανεώσεως τοῦ χρέους, ἀλλ' ἁπλῶς πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ· ὥστε τὸ εἰρημένον χρέος ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἡ δ' ἑρμηνεία αὕτη τοῦ ἐγγράφου διαφεύγει κατὰ τὸ 810 ἄρθρον τῆς Πολιτ. Δικονομίας τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου· ἄρα τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ διαληφθέντος ἐγγράφου, ὡς μὴ μεταβαλὸν τοὺς ὅρους αὐτοῦ, ἀλλὰ λαβὸν ὑπ' ὄψιν αὐτοὺς ὡς ἔχουσιν, οὐδὲ παρεβίασε τοὺς περὶ ἀνανεώσεως χρέους κανόνας, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται ἡ ἀναιρεσείουσα, καθόσον ἡ ἁπλῆ ἔγκρισις λογαριασμοῦ ἀρχαιοτέρων δοσοληψιῶν δὲν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν.

»Ἐπειδὴ τὸ ς'. ψήφισμα τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως παραπέμπον εἰς τὰς ἁρμοδίας διοικητικὰς ἀρχὰς τὴν διεκδίκασιν τῶν διαφορῶν περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, περὶ στρατευσίμων, περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, περὶ χαρτοσήμου, λαθρεμπορίου καὶ παντὸς ἐμμέσου φόρου καὶ ὅσων ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί, διατάσσει μὲν διὰ τοῦ ά. ἐδαφίου Β. §, ὅτι πᾶσα ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ καὶ τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου διαφορὰς περὶ παλαιῶν χρεῶν προγενεστέρων τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐλεύσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας· καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται σαφῶς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ογ'. καὶ ἀπὸ 16 Μαρτίου 1844 συνεδριάσεως τῆς εἰρημένης συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους (ὅρα σελ. Πρακτ. 678), γενομένης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ά. ἐδαφίου τοῦ 6'. § τοῦ εἰρημένου ἕκτου ψηφίσματος, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀπεφήνατο ῥητῶς καὶ καθαρῶς, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος παλαιὰ χρέη δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐδαφίου τούτου. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων τ' ἀνωτέρω παλαιὰ χρέη, ὅπως νομίμως ἀπεφάσισε καὶ τὸ ἐφετεῖον, κηρύξαν αὐτὰ ἀναρμόδια.»

§ 17. Ὅταν χρέος τι κατέστη ληξιπρόθεσμον μετὰ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 διάταγμα, δὲν ὑπάγεται ὅμως εἰς αὐτό, ἂν καὶ διωμολόγηται πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ. Εἰδικὸς δὲ νόμος οἷος εἶναι αὐτός, οὐχ ἕλκεται εἰς ὅμοια. τεμ. 14, 16 Π. (1. 3), Βασ. 2, 1, 24, 26.—Νομ. 141. 162 Π. (50, 17).—Βασιλ. 2.

ἀπὸ τοῦ 1831 ἔτους, ἀναφερομένη εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλ. ἀρχῆς, ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ τῶν γενομένων παλαιῶν χρεῶν διαφοράς, αἵτινες ἀποτελοῦσαι πρότερον, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1847 διατάγματος, ἀντικείμενον τοῦ ἀμφισϐητουμένου διοικητικοῦ, ἀντὶ νὰ συνεξομοιωθῶσι μὲ τὰς λοιπὰς ἄλλας, ὅσας ἡ Β. παράγραφος τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως παρέπεμψεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ ῥητῆς καὶ ἐπισήμου ἑρμηνείας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἑρμηνείας λαϐούσης χώραν κατὰ τὴν ΟΓ συνεδρίασίν της καὶ ἐχούσης ἰσχὺν νόμιμον ὡς καὶ τὸ ψήφισμα αὐτό, ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ὅθεν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης συμμορφούμενον, ἐκήρυξε τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ὡς ἀναρμοδίως τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἐπιληφθέν, καὶ ἑπομένως ὁ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τοῦτο ἔπλασε, καθ'ὑπέρϐασιν τῶν καθηκόντων του, ἀναρμοδιότητα μὴ διατασσομένην ὑπὸ τοῦ νόμου εἶναι ἀνυπόστατος».

§ 15. Ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια ἀγωγή, δι' ἧς ζητεῖται νὰ καταδικασθῇ τὸ δημόσιον νὰ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τινός, ὅταν οὗτος ἀνάγηται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ 1833;

Ναί, ὅταν ἡ ἀπαίτησις στηρίζηται εἰς τὴν μετὰ τὸ 1833 ἐκ μέρους τῆς κυϐερνήσεως παραδοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ὑπηρεσίας. (Ἀπ. 11413 τοῦ 53 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. κυρ. τὴν 4038 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. πρωτ.), ἧς τὸ πραγματικὸν ἔχει οὕτως·

«Ὁ Κλεάνθης πρὸ τοῦ 1833 ἐσχεδίασε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡ δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Κυϐέρνησις τῷ ὑπεσχέθη καὶ μισθόν, ἀλλ' οὗτος ἐζητήθη μετὰ τὸ 1833, τὰ δὲ εἰρημένα δικαστήρια ἐδέχθησαν τὴν αἴτησιν, ἐπειδὴ ἡ Κυϐέρνησις ἐξετέλεσε τὸ σχέδιον μετὰ τὸ 1833, καὶ ἔκτοτε ἐγεννήθη ἀφ' ἑνὸς ἐνοχή, καὶ ἀφ' ἑτέρου δικαίωμα ἀποδόσεως.

§ 16. Αἱ περὶ παλαιῶν χρεῶν διενέξεις ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια, ἂν μετὰ τὸ 1833 ἐγένετο ἀνανέωσις. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς αὐτὰ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνανέωσις μετὰ τὸ 1833. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 137 τοῦ 62, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον ἐξετίμησεν ἐντὸς τοῦ δικαιώματός του τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1833 ὑπ' ἀριθ. 1921 ἐγγράφου τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα τότε Διοικητοῦ ἐκτάκτου, παραδεξάμενον ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ σημειούμενον ποσόν, ὡς ὀφειλόμενον εἰς τὸν δικαιοπάροχον τῆς ἀναιρεσειούσης, κατεϐλήθη δι' ἀνάγκας τῆς διοικήσεως οὐχὶ κατὰ

τὸ 1833 ἔτος, ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἔτους 1833, καὶ ὅτι τὸ διαληφθὲν ἔγγραφον δὲν ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1833 ἐπὶ σκοπῷ ἀνανεώσεως τοῦ χρέους, ἀλλ' ἁπλῶς πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ· ὥστε τὸ εἰρημένον χρέος ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἡ δ' ἑρμηνεία αὕτη τοῦ ἐγγράφου διαφεύγει κατὰ τὸ 810 ἄρθρον τῆς Πολιτ. Δικονομίας τὸν ἔλεγχον τοῦ 'Αρείου Πάγου· ἄρα τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ διαληφθέντος ἐγγράφου, ὡς μὴ μεταβαλὸν τοὺς ὅρους αὐτοῦ, ἀλλὰ λαβὸν ὑπ' ὄψιν αὐτοὺς ὡς ἔχουσιν, οὐδὲ παρεβίασε τοὺς περὶ ἀνανεώσεως χρέους κανόνας, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται ἡ ἀναιρεσείουσα, καθόσον ἡ ἁπλῆ ἔγκρισις λογαριασμοῦ ἀρχαιοτέρων δοσοληψιῶν δὲν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν.

»'Επειδὴ τὸ ϛ'. ψήφισμα τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου τῆς ἐν 'Αθήναις ἐθνικῆς Συνελεύσεως παραπέμπον εἰς τὰς ἁρμοδίας διοικητικὰς ἀρχὰς τὴν διεκδίκασιν τῶν διαφορῶν περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων, περὶ στρατευσίμων, περὶ δημοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν, περὶ χαρτοσήμου, λαθρεμπορίου καὶ παντὸς ἐμμέσου φόρου καὶ ὅσων ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί, διατάσσει μὲν διὰ τοῦ ά. ἐδαφίου Β. §, ὅτι πᾶσα ἄλλη τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ διαφορὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου ἢ τῶν δήμων ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ καὶ τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου διαφορὰς περὶ παλαιῶν χρεῶν προγενεστέρων τῆς ἐν 'Ελλάδι ἐλεύσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας· καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται σαφῶς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ογ'. καὶ ἀπὸ 16 Μαρτίου 1844 συνεδριάσεως τῆς εἰρημένης συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους (ὅρα σελ. Πρακτ. 678), γενομένης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ά. ἐδαφίου τοῦ β'. § τοῦ εἰρημένου ἕκτου ψηφίσματος, ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀπεφήνατο ῥητῶς καὶ καθαρῶς, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος παλαιὰ χρέη δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἐδαφίου τούτου. Ἄρα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων τ' ἀνωτέρω παλαιὰ χρέη, ὅπως νομίμως ἀπεφάσισε καὶ τὸ ἐφετεῖον, κηρύξαν αὐτὰ ἀναρμόδια.»

§ 17. Ὅταν χρέος τὶ κατέστη ληξιπρόθεσμον μετὰ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 διάταγμα, δὲν ὑπάγεται ὅμως εἰς αὐτό, ἂν καὶ διωμολόγηται πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ. Εἰδικὸς δὲ νόμος οἷος εἶναι αὐτός, οὐχ ἕλκεται εἰς ὅμοια. τεμ. 14, 16 Π. (1. 3), Βασ. 2, 1, 24, 26.—Νομ. 141. 162 Π. (50, 17).—Βασιλ. 2,

3. (141, 162).—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 16 (146) τοῦ 67, ἀναιρ. τὴν 24543 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 18. Τὰ μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Βασιλείας χρέη τοῦ δημοσίου δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν Β. Διάταγμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 18 τοῦ 59.

Ἑτερά τινα περὶ τοῦ διατάγματος τῆς 1 Μαρτίου 1833.

§ 19. Προτείνεται σκοπίμως κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅτι ἡ πληρωμὴ παλαιοῦ μέν, ἀλλ' ἀναγνωρισθέντος χρέους, ἀντιβαίνει εἰς τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 224 τοῦ 52, ἀναιρ τὴν 8951 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 Βασιλ. διάταγμα ἀπαγορεύει τὴν ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως πληρωμὴν τῶν πρὸ τῆς 20 Ἰανουαρίου καθυστερησάντων χρεῶν τοῦ Κράτους· ὅθεν ὁ εἰδικὸς οὗτος νόμος παρέχει εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσῃ τὴν περὶ πληρωμῆς ἐπιταγὴν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τοιούτων ἀπαιτήσεων ἀποφάσεων κατ' ἐξαίρεσιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 872 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὡρισμένων· ὥστε ἡ ἐπὶ τοῦ προταθέντος διατάγματος στηριζομένη ἔνστασις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καμμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπιδικάσεως τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων δίκην καὶ μόνον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν προτείνεται σκοπίμως· ἑπομένως τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, θεωρῆσαν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὴν ἐπὶ τοῦ προταθέντος διατάγματος στηριζομένην ἔνστασιν τοῦ δημοσίου ὡς ἀναβάλλουσαν τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαίτησιν, τουτέστιν ὡς ἀναβλητικὴν ἔνστασιν, ἥτις μὴ προταθεῖσα κατὰ τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ὀφειλῆς δίκην καὶ πρὶν ἢ τὸ δημόσιον ἀναλάβῃ τὸν τῆς οὐσίας ἀγῶνα εἶναι ἀπαράδεκτος προτεινομένη μετὰ τὴν περάτωσιν αὐτοῦ, παρεβίασε τοὺς περὶ ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων καὶ περὶ ἐκτελέσεων ἀποδόσεων ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 551 καὶ 584 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, συνδυασμένων μετὰ τοῦ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1833 Βασιλ. διατάγματος περὶ παλαιῶν χρεῶν τοῦ δημοσίου, οἵτινες, καθὸ ῥυθμίζοντες τὸν τρόπον τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἐναγομένου καὶ τὰς αἱρέσεις, ὑφ' ἃς δύναται νὰ ἐκβιασθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀπαιτήσεων, εἰσὶν οὐσιώδεις· ἡ δὲ παραβίασις φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 20. Τὸ διάταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1833 ἀπηγόρευσε τὴν ἀπαίτησιν τῶν χρεῶν τοῦ δημοσίου, ὄχι δὲ καὶ ἄλλων νομικῶν

προσώπων, οἷον εἶναι τὸ ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μονῶν σχηματισθὲν ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 201 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 14243 ἐφ. Ἀθ.

§ 21. Τὸ ἀπὸ 1 Μαρτίου 1835 διάταγμα, (διατάσσον τὴν ἀναστολὴν τῶν πρὸ τοῦ ἔτους τούτου καθυστερησάντων χρεῶν τοῦ δημοσίου) δὲν ἐπιφέρει ἀναγκαίως τὴν κατάργησιν τῶν κεκτημένων ἐπὶ ὡρισμένου κτήματος τοῦ δημοσίου δικαιωμάτων ὑποθήκης, ἥτις ἀπεκτήθη δυνάμει νόμου ἢ συμφωνίας, καθότι ἡ ἀποκτηθεῖσα ἅπαξ ὑποθήκη διατηρεῖται ἐνόσῳ τὸ χρέος δὲν ἀπεσβέσθη· ὥστε δὲν διαγράφεται ἡ ὑποθήκη ἣν ἀπέκτησέ τις, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου 1830 ψηφίσματος, ὡς μέτοχος τῆς τότε ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 97 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 5553 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 21² Τὸ τρίτον ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν προσδιορίζει ποῖα ἀντικείμενα δὲν πρέπει ν' ἀποφασίζωνται παρὰ τῶν δικαστηρίων ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ παραπέμπει εἰς ἰδιαιτέρους περὶ τούτου νόμους· ἐκ δὲ τούτου συνάγεται ὅτι ὅσα ἀντικείμενα δὲν ἐξῃρέθησαν τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, διὰ ἰσχυόντων τότε νόμων, ἐθεωροῦντο ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν· ἐπομένως ὁ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Νόμος περὶ ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητουμένας ὑποθέσεις, ὅστις εἰς τὸν 6 παράγραφον ἐξαιρεῖ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὰς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐξοφλήσεως τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν χρεῶν διαφοράς, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τούτου, ἦσαν ἀναντιῤῥήτως ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς Νόμος ἑρμηνευτικός, ἀλλ' εἶναι νέος Νόμος, δι' οὗ κατηργήθη ἡ μέχρι τοῦδε νομοθεσία, καθόσον ἀφορᾷ τὴν διεληφθεῖσαν περίπτωσιν, οὐδ' εἶχεν ἀναδρομικὸν ἀποτέλεσμα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 147 τοῦ 1837

Ἁρπαγὴ προσόδων (1).—*Διάταγμα τῆς* 31 *Ἰουλίου καὶ* 4 *Αὐγούστου* 1836.

§ 22. Ἡ πρὸ τοῦ 1833 διαρπαγὴ τῶν φόρων ὑπάγεται εἰς τὰ περὶ παλαιῶν χρεῶν ὡρισμένα; Παρατηρητέον ταῦτα·

α) Ὁ Α. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητῶν χρηματικόν τι ποσὸν ἐπὶ

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15210 τοῦ 57.

λόγῳ, ὅτι ὁ δικαιοπάροχός του ἐνοικιάσας τῷ 1832 τὰς προσόδους τῆς Λακεδαίμονος ἐμποδίσθη νὰ τὰς εἰσπράξῃ, διότι διάφοροι ὁπλαρχηγοὶ καὶ ὁ τότε διοικητὴς εἰσέπραξαν αὐτὰς βίᾳ.—Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν *ἡ ἀγωγὴ αὕτη ὑπάγηται εἰς τὰ δικαστήρια*.—Ὁ Ἄρειος Πάγος, ἐπεκύρωσε τὴν 7234 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, λύσας καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 181 τοῦ 1851 (1).

β) Ἡ 158 τοῦ 57 ἀπόφ. ΑΠ. (κυροῦσα τὴν 14929 ἐφετῶν Ἀθηνῶν) φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν σκέψεων τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἐξάγεται, ὅτι τὸ δικάσαν ἐφετεῖον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀντικείμενον κυρίως τῆς ἀγωγῆς· καὶ ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τά τε γεγονότα καὶ τὰ προσαχθέντα ἔγγραφα, ἀπεφήνατο, ὅτι ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος καὶ νῦν ἀναιρεσείοντος καίτοι πηγάζουσα ἀπὸ τὰς ἐνοικιασθείσας δημοσίους προσόδους τοῦ 1827 τῶν χωρίων Μπογιάτι καὶ Ῥάτσι, αἵτινες ἀντὶ τοῦ ἐνοικιαστοῦ εἰσεπράχθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῆς κυβερνήσεως Ἰω. Κωλοκοτρώνη δι' ἀνάγκας τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατοῦ, ἀποτελεῖ χρέος τοῦ δημοσίου διομολογηθὲν ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ὑπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν λόγῳ ἀποζημιώσεως τῶν πρὸς αὐτὸν μὲν ἐνοικιασθεισῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ στρατηγοῦ της εἰσπραχθεισῶν, ὡς εἴρηται, προσόδων, καὶ καθὸ τοιοῦτον ὑπαγόμενον εἰς τὰ κανονισθέντα διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 28 Ἰανουαρίου 1833 καὶ ὄχι εἰς τὸ Β. διάταγμα τοῦ 1836, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὰς μέχρι τότε ὑφισταμένας ἀπαιτήσεις τῶν ἐνοικιαστῶν κατὰ τῶν φορολογουμένων καὶ τῶν βίᾳ λαβόντων προσόδους στρατιωτικῶν· ἐκ τῶν προεκτεθέντων δὲ συνάγεται, ὅτι δὲν ἐγένετο ποσῶς μεταβολὴ τῆς βάσεως καθόσον τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπὶ τοῦ παραχωρηθέντος ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου ἐνοικιαστοῦ πρὸς τὸν ἐνάγοντα ὡς ὑπενοικιαστὴν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἐθεώρησε κατὰ τὴν ἐκτίμησίν του ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ἰσχυροποιήσῃ τὴν ἀγωγήν του καὶ τὸ ἀπεδίκασε διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του».

---

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἦτον ὅτι ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ὁπλαρχηγῶν κατὰ τὸ 1832 γενομένην βιαίαν ἀφαίρεσιν μέρους τῶν προσόδων ἂν καὶ ἀναγνωρίζηται καὶ ἐν τῷ ἀπὸ 31 Ἰουλ. 1836 διατάγματι, καθὸ καθιερωμένη ὅμως ἤδη διὰ τῶν ρωμ. νόμων, δεν δύναται νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς παλαιὸν χρέος, τουτέστι προγενέστερον τῆς Βασιλείας.

§ 23. Τὸ διάταγμα τῆς 31 Ἰουλίου 1836 ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ὁ πρῶτος ἐνοικιαστὴς δὲν δυνηθῇ νὰ συνάξῃ τὰ ἐνοίκιά του ἀπὸ τοὺς ὑπενοικιαστάς του, παρ' ὧν, ἐξισουμένων ὡς πρὸς τὸν πρῶτον ἐνοικιαστὴν μὲ τοὺς χρεώστας τῶν φόρων, ἐπάρθησαν δι' ἀνωτέρας βίας οἱ ὑπενοικιασθέντες φόροι. Τοῦτο γίνεται ἔτι σαφέστερον καὶ ἐκ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου διατάγματος, καθ' ὃ καὶ οἱ ὑπενοικιασταὶ ἀπαλλάττονται πάσης κατὰ τῶν αἰτίων τῆς ἀνωτέρας βίας ἀγωγῆς ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐστερήθησαν κέρδους, ἢ τῆς ἣν ὑπέστησαν ζημίας, καθὼς καὶ πάσης ἀπαιτήσεως πρὸς ἀποζημίωσιν (1). Ἀπόφ. πολιτ. ΑΠ. 181 τοῦ 51, κυροῦσα τὴν 7234 ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 24. Τὰ ἀπὸ 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 Βασιλ. διατάγματα ἀφορῶσιν ἀποζημιώσεις ἐνοικιαστῶν διὰ ζημίας προελθούσας ἐξ ἁρπαγῆς τῶν ἐνοικιασθεισῶν προσόδων ὑπὸ τρίτων, ἡ δὲ προκειμένη ἀγωγὴ δὲν ἀφορᾷ τοιοῦτον ἀπὸ τρίτους ἀδίκημα, ἀλλὰ χρέος ὀφειλόμενον κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸ δημόσιον δι' ἐνοικίασιν, τὴν ὁποίαν ἐνήργησε, χωρὶς νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ προκαταβληθὲν τίμημα· ἑπομένως, ὡς ειδικοὶ νόμοι ἀφορῶντες ἐξαιρετικῶς ἓν εἶδος χρεῶν, εἰς τὸ ὁποῖον μάλιστα δὲν ἦτο ἀρχικῶς ὑπόχρεων τὸ δημόσιον, ἀλλ' ὑπεχρεώθη διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ νόμου, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὴ καταδιωχθῶσιν οἱ τρίτοι, οἵτινες ἥρπασαν τὰς προσόδους, δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀπ. 13744 τοῦ 56 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 25. Ἡ 13925 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ διὰ μὲν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1836 Βασ. διατάγματος ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς τῆς φορολογίας τοῦ 1832, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν ἕνεκα τῶν τότε ἀνωμάλων περιστάσεων νὰ εἰσπράξουν τὰ δέκατα, τοῦ νὰ τὰ ἀνακτήσουν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, ἀλλὰ διὰ τῶν ἄρθρων 3, 4 καὶ 5 αὐτοῦ ἀνεδέχθη τὸ δημόσιον νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς τοιούτους

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἦτον ὅτι μόνοι οἱ ἐνοικιασταί, ὅσοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συνάξωσι τοὺς φόρους ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους, κωλυθέντες ἐξ ἀνωτέρας βίας, ἔχουν τὸ ἐν τῷ διατ. τοῦ 1836 καθιερούμενον δικαίωμα ἀποζημιώσεως, οὐχὶ δὲ ὅλοι ἐν γένει οἱ ἐνοικιασταί, ἤτοι καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες, συνάξαντες ἤδη τὰς προσόδους, ἠναγκάσθησαν νὰ τὰς παραχωρήσωσιν εἰς τοὺς στρατιώτας.

ἐνοικιαστὰς κατὰ τοὺς διὰ τῶν ἄρθρων τούτων διαγραφομένους ὅρους, καθ' ὅσον ἐζημιώθησαν ἕνεκα τῆς λήψεως παρὰ τρίτων δι' ἀνωτέρας ἀναποφεύκτου βίας, ἡ δὲ προκειμένη ἀγωγὴ περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ πληρωθέντος κατὰ τὸ 1832 τιμήματος τῆς περὶ ἧς πρόκειται φορολογίας, ὡς ληφθέντων τῶν φόρων παρὰ τρίτων δι' ἀνωτέρας ἀναποφεύκτου βίας, δὲν ἀφορᾷ παλαιὸν χρέος, καὶ ἐπομένως δὲν εἶνε ἀπαράδεκτος, ὡς διατείνεται τὸ δημόσιον, διότι στηρίζεται εἰς τὸν μνησθέντα νόμον ἐκδοθέντα μετὰ τὸ 1832, ὡς ἀναδεχθέντος τοῦ δημοσίου τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς προσγενομένης εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς ζημίας, πληρώσαντας μὲν τὸ τίμημα τῆς ἐνοικιάσεως, μὴ λαβόντας ὅμως τοὺς φόρους· ὅτι δὲ ἡ τοιαύτη ὑποχρέωσις τοῦ δημοσίου δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παλαιῶν χρεῶν, ἐξάγεται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἰδίου νόμου, λέγοντος ἐν ἄρθρ. 3 «τότε θέλει ἐκκαθαρίζεσθαι ἡ ζημία καὶ αὕτη θέλει ἀφαιρεῖσθαι καὶ ἐκπίπτεσθαι ἀπὸ τὸ ἐνοίκιον, καθ' ὅσον τοῦτο «καθυστεροῖ ἐπίσης» καὶ ἐν ἄρθρῳ 4 «ἐὰν ὁ ἐνοικιαστὴς δὲν ἐσύναξε τὰ δέκατα, εἶχεν ὅμως προπληρωμένον τὸ ἐνοίκιον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἡ ζημία του αὕτη ἀναπληρώνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὸ ποσὸν τῆς ζημίας ἀναγνωρίζεται ὡς χρέος τοῦ δημοσίου εἰς τὸν ἐνοικιαστήν»·—ἄρα εἶναι καὶ ἀπαιτητὸν καὶ ἀποδοτέον, μὴ ὑπαρχούσης ἐναντίας διατάξεως εἰς τὸν νόμον τοῦτον· δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ νόμου, δι' οὗ ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι προέθετο νὰ βελτιώσῃ μὲν τὴν θέσιν τῶν φορολογουμένων ἀπέναντι τῶν ἐνοικιαστῶν, ἀπαλλάττων αὐτοὺς δευτέρας πληρωμῆς τῶν ἰδίων φόρων, νὰ χειροτερεύσῃ δὲ ἔτι μᾶλλον ἐκείνην τῶν ἐνοικιαστῶν, ἐμποδίζων αὐτοὺς ἀφ' ἑνὸς τοῦ νὰ ζητήσουν τοὺς ἐνοικιασθέντας φόρους, μὴ ἐπιστρέφων ὅμως οὔτε τὸ παρ' αὐτῶν πληρωθὲν τίμημα, παραπέμπων τὴν πληρωμήν του εἰς ἀόριστον χρόνον».

§ 26. Τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουνίου καὶ 12 Αὐγούστου 1836 σκοπὸς δὲν εἶναι ἡ ἁπλῆ ἀναγνώρισις παλαιοῦ χρέους, ἀλλὰ ἡ κήρυξις τῆς μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν ἐκπληρώσεως τοῦ χρέους αὐτοῦ, ὡς τὰ διατάγματα ταῦτα ὁρίζουσιν. Ὥστε δίκαι περὶ τοιούτων χρεῶν εἰσάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, προκειμένου λόγου περὶ νέας ἐνοχῆς. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14516 τοῦ 56.

§ 27. Διὰ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 ἐστὶν ἀναμφίβολον, ὅτι ἐπιβάλλεται τῷ δημοσίῳ ἡ ἄμεσος ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς τοὺς ἐνοικιαστὰς ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, αἵτινες ἐξαιροῦνται τῆς κατηγορίας τῶν παλαιῶν χρεῶν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 58.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι· Τὰ διατάγματα τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 εἰσάγουσιν ἐξαίρεσιν εἰς τὴν ἐν τῷ διατάγματι τῆς 20 Ἰανουαρίου 1833 ἀπαγόρευσιν ὡς πρὸς τὰς διὰ τῶν διαταγμάτων ἐκείνων κανονιζομένας σχέσεις τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τοῦ δημοσίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 88 τοῦ 58, κυρ: τὰς 14516 καὶ 15210 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὰ διατάγματα τῆς τριακοστῆς πρώτης Ἰουνίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 δὲν καθιεροῦσι νέαν ὑποχρέωσιν τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς πρὸ τοῦ 1833 ἐνοικιαστὰς τῶν δεκάτων, ἀλλ' ἀναγνωρίζουσιν ἁπλῶς ἐνοχὴν ὑπάρχουσαν καὶ κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν, εἶναι ὅμως ἀναμφίβολον, ὅτι διὰ τῶν διαταγμάτων τούτων ἐπιβάλλεται τῷ δημοσίῳ ἡ ἄμεσος ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐνοικιαστὰς ὑποχρεώσ ων αὐτοῦ· ἤγουν αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἐξαιροῦνται τῆς κατηγορεας τῶν παλαιῶν χρεῶν, διότι τὰ ἄρθρα μὲν τρίτον καὶ τέταρίτον τοῦ πρώτου διατάγματος συγχωροῦσι συμψηφισμὸν αὐτῶν πρὸς τὰς διὰ τὸ ἐνοίκιον ὀφειλὰς τῶν ἐνοικιαστῶν, τὸ ἄρθρον δὲ πρῶτον τοῦ δευτέρου δ ατάγματος, διὰ τῆς φράσεως «οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν δεκάτων, ὅσοι····ἔλαβον ἤδη ἢ δὲν θέλουν λάβει παρὰ τοῦ δημοσίου ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐνοικίου των τὰς αὐτόθι ἀναφεσομένας συγκαταβάσεις καὶ ἀποζημιώσεις» ὑποτίθησιν ἀναγκαίως ἀρξαμένην ἤδη ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου τὴν ἐκτέλεσιν ὧν ἀνεδέχθη διὰ τοῦ πρώτου διατάγματος ὑποχρεώσεων καὶ ἀπαιτῶντα τὰ ἐξ αὐτῶν δικαιώματα τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἐγκρίσεως τοῦ Βασιλέως· ὅπερ ἐστὶν, εἰσάγεται ἐξαίρεσις τῆς τοῦ ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου 1833 διατάγματος ἀπαγορεύσεως ὡς πρὸς τὰς διὰ τῶν ἄνω διαλειφθέντων διαταγμάτων κανονιζομένας σχέσεις τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τοῦ δημοσίου· ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καταργήσεως τοῦ δικαιώματος τῶν ἐνοικιαστῶν κατὰ τῶν αἰτίων τῆς ἀνωτέρω βίας».

§ 28. Ἔννοια τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 περὶ τῶν πρὸ τοῦ ἔτους 1833 δεκάτων. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 104 τοῦ 65.

§ 29. Διὰ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ 4 Αὐγούστου 1836 τὸ δημόσιον δὲν ἀνέλαβεν ἢ τὴν ὑποχρέωσιν μόνης τῆς ἀποζημιώσεως τῶν διαρπαγέντων καρπῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πληρωμὴν τόκων, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦτο ὀφείλονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 379 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19507 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 30. Ὁ Α. ἐνήγαγε τὸ δημόσιον ζητῶν ὅσα ὡς ἐνοικιαστὴς

ιπροσόδων τοῦ 1835 κατέβαλεν αὐτῷ, ὡς διαρπαγεισῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀνεφύησαν δὲ τὰ ἑξῆς ζητήματα.

α) Ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου; Ἀπεφασίσθη ἀποφατικῶς, διότι ἡ διαφορὰ δὲν ἀναφέρεται εἰς παλαιοὺς λογαριασμούς, ἀλλ' ἀφορᾷ δικαίωμα παραγόμενον ἐκ τοῦ διατ. τῆς 31 Ἰουλ. 1836.

β) Τὸ διάταγμα αὐτὸ σκοπεῖ μόνον τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν διαπραξάντων τὴν βίαν ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἀπέναντι τῶν ἐνοικιαστῶν ἢ καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς χρέος δημόσιον τὸ πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ καταβληθέντος ἐνοικίου δικαίωμα τῶν ἐνοικιαστῶν; ἐλύθησαν καταφατικῶς, τὸ χρέος δὲ τοῦτο τοῦ δημοσίου δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ παλαιὰ χρέη, διότι ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ 1836 (ἄρθρ. 6) κατασταθὲν οὕτως ἀπαιτητὸν (διάτ. τῆς 4 αὐγ. 1836).

γ) Ἀνωτέραν βίαν ἐννοοῦσι τὰ διατ. τῆς 31 Ἰουλ. καὶ 4 αὐγ. 1836 τὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀφαίρεσιν τῶν δεκάτων καὶ οὐχὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰβραΐμη καταστροφὴν τῶν γεννημάτων ἢ καὶ ἀφαίρεσιν, διότι ἡ παρ' αὐτοῦ καταστροφὴ δὲν εἶναι ἀφαίρεσις τῶν δεκάτων.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 64 κυρ. τὰς 18669 καὶ 20071 ἀπ ἐφ. Ἀθ.

§ 31. Χρέος γεννηθὲν ἐκ τῶν διαταγμάτων τῆς 31 Ἰουλίου καὶ τῆς 4 Αὐγούστου 1836 καὶ ἐπιβληθὲν τῷ δημοσίῳ πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐνοικιαστῶν δια τῆς ἀγωγῆς, ἣν κατὰ τῶν διαρπασάντων τὰς προσόδους ἠδύναντο νὰ κινήσωσι πρὸ τῶν διαταγμάτων ἐκείνων, ὀρθῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἐφετῶν ὡς χρέος νέον τοῦ δημοσίου, μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὸ περὶ ἀναστολῆς τῆς πληρωμῆς τῶν παλαιῶν χρεῶν διάταγμα τοῦ 1833 καὶ διὰ τοῦτο πληρωτέον ἂν καὶ οὐχὶ μόνον ἐκκαθαριστέον, ὡς τὸ δημόσιον διατείνεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 169 τοῦ 68.

§ 32. Ἂν χρέος τὶ συνωμολογήθη μὲν πρὸ τοῦ διατάγματος τῆς 1 μαρτίου 1833, κατέστη δὲ ληξιπρόθεσμον καὶ ἀπαιτητὸν μετ' αὐτό, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ διάταγμα αὐτό. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 16 τοῦ 67, (ἀναιροῦσα τὴν 24543 τοῦ 65 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.) καὶ φέρουσα·

α Ἐπειδὴ διὰ τοῦ τῆς 1 Μαρτίου 1833 διατάγματος ἀπηγορεύθη ῥητῶς μόνον τὸ νὰ δαπανῶνται τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους εἰς πληρωμὴν χρεῶν τοῦ δημοσίου διομολογηθέντων δι' ἀνάγκας αὐτοῦ προγενεστέρας τοῦ διατάγματος καὶ καθυστερούντων, τουτέστι πληρωτέων ὄντων ἤδη ἐκ τῶν ἐσόδων παρελθόντων ἐτῶν· ἐπὶ

δὲ τοῦ προκειμένου, καί τοι δεχόμενον τὸ Ἐφετεῖον ὅτι τὸ ἐπίδικον χρέος προέρχεται ἐξ ἀγορᾶς πλοίου πολεμικοῦ, οὗ χρῆσιν ὡς τοιούτου ἐποιεῖτο τὸ κράτος καὶ μετὰ τὸ διάταγμα ἐκεῖνο ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ὅτι ἀπαιτητὸν κατέστη πολὺ μετὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1833, τουτέστι καί τοι δεχόμενον ὅτι τὸ χρέος περὶ οὗ ἡ δίκη δὲν ἦτο ληξιπρόθεσμον, ὅτε τὸ διάταγμα ἐξεδόθη, ὑπάγει ὅμως ὅμως αὐτὸ εἰς τὰ χρέη, ὧν ἡ πληρωμὴ ἀπηγορεύθη δι' αὐτούς, διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ διάταγμα ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ χρεῶν διομολογηθέντων πρὸς τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, καί τοι μὴ ὄντων λεξηπροθέσμων κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος.

Ἐπειδὴ διὰ τοιαύτης ἑρμηνείας παρεξέτεινε τὸ Ἐφετεῖον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Διατάγματος εἰς περίπτωσιν μὴ προβλεπομένην προφανῶς ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ἐν τῷ διατάγματι· οὕτω δὲ παρεβίασε τὸν κανόνα τοῦ δικαίου, καθ' ὃν ειδικὸς νόμος, οἷός ἐστιν ὁ προκείμενος, καὶ δι' ἀνάγκην καὶ παρὰ τοὺς κανόνας τοῦ νόμου δεχθείς, οὐχ ἕλκεται εἰς ὅμοια (Ν. 14, 16. Π. (1. 3) Β (2. 1. 24. 26) καὶ Ν. 141. 162 Π (50 17) Β. (2. 3. 141. 162)· ἑπομένως ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὡς παραβιάζουσα τοὺς τοῦ δικαίου κανόνας καὶ τὸν Νόμον ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 7 τῆς Πολ. Δικον).

§ 33. Ἵνα ὑπάρξῃ δωρεά, ἀπαιτεῖται ἡ πρὸς τοῦτο γινομένη πρᾶξις τὴν περιουσίαν μὲν τοῦ δωρεοδόχου ν' αὐξάνῃ, τὴν τοῦ δωρητοῦ δὲ νὰ ἐλαττόνῃ· ὅθεν τὸ δημόσιον, ὅπερ παραχωρεῖ γαίας ἐπὶ ἐκπτώσει παλαιοῦ χρέους του, δὲν δωρεῖται. Ἀπ. πολ. 180 τοῦ 57, ἀναιρ. τὴν 13455 καὶ 14488 ἐφ. Ἀθηνῶν. Πρλ. τὴν λ. Δωρεά.

ΧΡΕΗ ΠΑΛΑΙΑ (ἰδιωτικά).

§ 1. Τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων περιώρισαν κατ' ἰδιαίτερον τρόπον καὶ τὰ περὶ παλαιῶν χρεῶν θεσπίσματα τῆς ἐν Ἄργει Συνελεύσεως καὶ τοῦ Κυβερνήτου (1)· ἐκ τῶν ψηφισμάτων δ' αὐτῶν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐπεκυρώθη ὡς ἰσχύον (2) μόνον τὸ ἀπὸ 18 μαΐου 1829 θέσπισμα περὶ χρεῶν ἐκ δανείων συμφωνηθέντων ἀπὸ ἰδιω-

---

(1) Πρλ. Ῥαλ. καὶ Ποτλῆ κώδηκας ἐν σ. 626 ἐπ. ἐκδ. α.

(2) Διάτ. τῆς 21 σεπτ. 35. ἐφ. Κυβ. ἀρ. 53.

τας μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1827, τὰ δὲ λοιπὰ θεωροῦνται κατηργημένα (1). — Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

§ 2. Τὰ περὶ παλαιῶν χρεῶν διατάγματα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τ' ἀφορῶντα τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν περὶ αὐτῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων δὲν εἶναι κατηργημένα, καὶ ἡ ἰσχύς των δὲν περιωρίσθη εἰς ῥητὸν χρόνον. Ἀποφ. 4996 τοῦ ἐν Ἀθην. ἐφ.

§ 3. Τὸ ὑπ' ἀριθ. ΛΓ'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως δὲν κατήργησε τὰς περὶ ἀσφαλιστικῶν μέτρων διατάξεις· ἀσφαλιστικὰ δὲ μέτρα συγχωροῦνται πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων ἐκ συμφωνίας ἐξηρτημένων καὶ μηκέτι ἀπειλημμένων, ἀλλὰ μελλόντων μόνον δικαιωμάτων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 181 τοῦ 1837, ἣν ἐν λ. Κατάσχεσις § 11.

§ 4. Τὸ λγ' ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου φέρει, ὅτι αἱ ἀγωγαί, ὅσαι προβλέπονται εἰς αὐτό, κρίνονται κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἑπομένως ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ἀποδείξεως διατάξεις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 73 τοῦ 1836.

§ 5. Τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ἀφορᾷ ὀφειλόμενα δάνεια· ἄρα εἰς ἀπαίτησιν περὶ ἀποδόσεως κληρονομικῆς μερίδος δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ψήφισμα αὐτό. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 639, 1278 τοῦ 1851, καὶ 27 τοῦ 1852 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 6. Ἐκ τῶν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. λγ' ψηφίσματι τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῆς 18 μαΐου 1828 ἀκολούθων φράσεων «αἱ ἀγωγαὶ διὰ πληρωμὴν χρεῶν συμφωνηθέντων κτλ.» καὶ παρακατιὸν «τὰ τακτικὰ δικαστήρια θέλουν κρίνει τὰς ἀγωγὰς καὶ θέλουν τὰς ἐκκαθαρίσει διὰ χρέη προερχόμενα ἀπὸ δάνεια συμφωνηθέντων ἀπὸ ἰδιαιτέρους ἀνθρώπους κτλ.» προκύπτει ἀναμφισβητήτως, ὅτι τὸ ψήφισμα δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ δάνεια, καὶ οὐδεμίαν ἔχει ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων καὶ συναλλαγμάτων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 48 τοῦ 47.

§ 7. Τὸ τῆς ἐπιεικείας ψήφισμα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς χρέη, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ὕπαρξιν δι' ἀνανεώσεως τὴν 26 Ἰανουαρίου 1828. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 366 τοῦ 61.

§ 8. Ἡ περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ λγ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρότασις δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τὴν περὶ ἐκτελέσεως δίκην· ἡ ἐκτέλεσις δὲ τῶν ἀφορωσῶν τοιαῦτα χρέη ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ πρὶν κανονισθῇ ὁ τρόπος αὐτῶν

(1) Πρλ. Φέδερ. § 23. Οἰκ. §. 68 ἔκδ. 2.

ἀπὸ διοικητικὸν δικαστήριον, ἡ σύστασις τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ζητηθῇ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 14 τοῦ 1841.

§ 9. Καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δύναται νὰ προταθῇ, ὅτι ἀναγκαστικὰ μέτρα πρὸς εἴσπραξιν παλαιῶν χρεῶν δὲν συγχωροῦνται πρὶν ἢ κανονισθῶσι τὰ περὶ τῆς πληρωμῆς κατὰ τὸ περὶ τῆς ἐπιεικείας ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14826 τοῦ 1857, Πρλ. ἀπ. τῶν ἰδίων 8934.

§ 10. Ἡ 2 αἰτιολ. τῆς 131 τοῦ 49 πολ. ἀποφάσεως τοῦ ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 18 Μαΐου 1829 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, βάσιν ἔχον τὴν ἐσχάτην πενίαν εἰς ἣν ὑπέπεσαν οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς δεινὰς τοῦ πολέμου περιστάσεις, ἐμπεριλαμβάνει ὅλα τὰ μέχρι τοῦ 1827 ἔτους παλαιὰ χρέη αὐτῶν, χωρὶς νὰ ὁρίζηται ποσῶς οὔτε ὡρισμένος τις χρόνος περὶ τῆς ἰσχύος του, οὔτε νὰ περιορίζηται κατὰ τὸν ἀναιρεσείοντα εἰς μόνα τὰ ἀπὸ 60 καὶ ἐπέκεινα διστήλων χρέη, ἀλλὰ ἀφορᾷ ὅλα ἐν γένει ἄνευ διακρίσεως τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ παλαιὰ χρέη μέχρι τοῦ 1827 τοῦτο δὲ προκύπτει σαφῶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1836 Β. διατάγματος, δι' οὗ ῥητῶς, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐκτελέσεως εἰρηνοδικιακῆς ἀποφάσεως, ἑπομένως περὶ ποσοῦ κατωτέρου τῶν 300 δραχμῶν, ἀφορώσης παλαιὰ χρέη, ὑπαγόμενα εἰς τὸ μνησθὲν ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, ὁ εἰρηνοδίκης ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ διεξάγει τὰ περὶ τῶν διαιτητῶν».

ΧΡΩΓΡΑΦΑ.

Μετοχαί, χρεώγραφα, ἀπαιτήσεις (ἀνηλίκων) ἐκποιοῦνται; Καλλ § 316.

ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ.

Περίληψις.

Ὁρισμὸς τῆς πτωχεύσεως § 1.
Πότε ὑπάρχει πτώχευσις; Ἂν αἱ ζημίαι ὦσι πλασταί; § 2.
Ἔναρξις τῆς πτωχεύσεως § 3 ἑπ.
Χαρακτῆρες τῆς πτωχεύσεως. Πότε ὑπάρχει πτώχευσις; § 5—13
Τίνες τὴν προκαλοῦσι; § 6.
Τίς κηρύττεται εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως; § 14—18.
Ποία ἀρχὴ κηρύττει τὴν πτώχευσιν; § 19—21.
Πτώχευσις κηρυττομένη παρ' ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου. § 22—31.
Ἐξακολούθησις περὶ κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως. § 32—36.

Ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος. § 332 ἐπ.
Ἐκποίησις τῶν κινητῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πτωχεύσαντος. § 333. ἐκποίησις τῶν ἀκινήτων. § 334 ἐπ.
Διανομὴ τῆς κινητῆς περιουσίας. § 337 ἑπόμ.—Τῆς ἀκινήτου § 342 ἐπ.
Διάλυσις τῆς ἑνώσεως. § 347 ἐπ.
Παραχώρησις περιουσίας. 350—367 ἐπ.
Παραγραφή. § 399.
Διάφορα. § 400 ἐπ.

§ 1. Ὁρισμὸς τῆς πτωχεύσεως. Κατά τι διαφέρει τῆς χρεωκοπίας; Ράλλη § 815.

§ 2. Πότε ὑπάρχει πτώχευσις; Ὅρα Ῥάλλη § 816. Διὰ τὸ παραδεκτὸν ἢ μὴ τῆς περὶ πτωχεύσεως αἰτήσεως δὲν ἐξετάζεται ἡ αἰτία τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν.—Ἄρα ἀδιάφορον εἶναι ἂν ἦναι πλασταὶ αἱ προτεινόμεναι ζημίαι. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10142 τοῦ 52 (1).

§ 3. *Ἔναρξις τῆς πτωχεύσεως.*—Τὸ δικαστήριον ὁρίζει τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως.—Στοιχεῖα τοῦ προσδιορισμοῦ τούτου. Ῥάλλη § 826—7.

§ 4. Κατὰ τὸ ἄρθρον 441 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, ἀποδειχθείσης τῆς πτωχεύσεως διὰ τῆς δηλώσεως τῆς πτωχεύσεως ἢ τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν του, ἡ ἐποχὴ τῆς πτωχεύσεως προσδιορίζεται προσέτι καὶ ἀπὸ τῆς χρονολογίας ὁποιουδήποτε ἐγγράφου ἀποδεικνύοντος ἄρνησιν ἐκπληρώσεως ἢ πληρωμῆς ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων· ἐπομένως ἂν μόνη ἡ ἄρνησις ἐμπορικῆς ὑποχρεώσεως ἀρκῆ εἰς προσδιορισμὸν τῆς ἐποχῆς τῆς πτωχεύσεως, κατὰ μείζονα λόγον δύναται νὰ προσδιορισθῇ αὕτη ἀπὸ τὴν ἀποδεικνύουσαν αὐτὴν τὴν πτώχευσιν παῦσιν τῆς πληρωμῆς. ΑΠ. πολ. 20 τοῦ 1844):

§ 4[2] Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως; Ἡ 12982 τοῦ 1855 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ 441 ἄρθρον τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν εἶναι περιοριστικὸν τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως, ἀφορώσης τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, ἀλλὰ μόνον ὁρίζει τὰ περιστατικά, ἐφ᾽ ὧν προσδιορίζεται ἡ ἐποχὴ αὕτη· τούτων δὲ ἡ διὰ παντὸς νο-

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16592.

μίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν ἀπαγορεύεται διὰ τοῦ μνημονευθέντος ἄρθρου. Ὅθεν ὀρθῶς ποιοῦν τὸ ἐμπορικὸν τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν διέταξε τὴν διὰ μαρτύρων καὶ τὴν δι' ὅρκου ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω περιστατικῶν».

§ 5. Χαρακτῆρες τῆς πτωχεύσεως· ἰδίως, πότε ὑπάρχει πτώχευσις; Ὅρα 'Ράλλη § 818. Εἰς τὴν νομολογίαν εὑρίσκω ταῦτα.

§ 6. α) Κατὰ τὰ ἄρθρα 437 καὶ 449 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν γενικῶς καὶ οὐχὶ ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας παρὰ τῷ δανειστῇ τῷ προκαλοῦντι τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως φέρει τὴν κατάστασιν ταύτην. Ὅθεν τὴν πτώχευσιν δύναται νὰ προκαλέσῃ καὶ δανειστὴς ἐξησφαλισμένος. 'Απ. πολ. ΑΠ. 165 τοῦ 1860, ἀναιρ. τὴν 17932 ἐφ. 'Αθ. (ἣν ὅρα ἐν νομ. μελ.σ. 800).

§ 7. β) Ἡ ἄρνησις πληρωμῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων δὲν ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τῆς πτωχεύσεως, ἂν δὲν ἔγινε παῦσις πληρωμῶν ἢ δήλωσις περὶ τῆς πτωχεύσεως· ὅθεν τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ προχωρῇ μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔπαυσε πραγματικῶς ὁ ἔμπορος τὰς πληρωμάς του· οὔτε ἡ φυγὴ μόνη, οὔτε ἡ κλεῖσις τῶν ἀποθηκῶν ἀποτελεῖ ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως. 'Απ. πολ. ΑΠ. 400 τοῦ 64, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 437 τοῦ ἐμπορ. νόμου ὡς πτωχεύσας θεωρεῖται ὁ ἔμπορος, ὅστις παύει τὰς πληρωμάς του, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 441 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ἀποφασίζεται παρὰ τοῦ ἐμποροδικείου, εἴτε ἀπὸ τῆς φυγῆς τοῦ χρεώστου, εἴτε ἀφ' ἧς κλείσῃ τὰς ἀποθήκας του, εἴτε ἀπὸ τῆς χρονολογίας ἐπιδίκου τινὸς ἐγγράφου ἀποδεικνύοντος ἄρνησιν ἐκπληρώσεως ἢ πληρωμῆς ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων, νομίμους ὅρους τῶν ἀνωτέρω πράξεων· δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως, ἂν δὲν ἔγινε παῦσις πληρωμῶν ἢ δηλοποίησις παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως τοῦ Π. Φάσσου ἐξήγαγεν ἐκ τῆς ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του γενομένης ἐκτιμήσεως τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων καὶ τῶν προσαχθέντων ἐγγράφων τὰ ἑξῆς γεγονότα ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του συνάγεται, ὅτι ἡ ἐμπορική του πίστις ἦτο κλονισμένη, ὅτι δὲν ἐπλήρωσεν ἐγκαίρως ληξιπροθέσμους ἐμπορικὰς ὑποχρεώσεις του, καὶ ὅτι ἐξηκολούθει μετὰ τὴν καθυστέρησιν νὰ ἐμπορεύηται διὰ τῶν χρεῶν, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπεβαρύνετο· ἐκ τῶν γεγονότων δὲ τούτων ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα, ὅτι παῦσις τῶν πληρωμῶν τοῦ εἰρημένου Φάσσου θεωρεῖται ἡ περίπτωσις, ὅτι αἱ κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις ἐκ τῶν ἐμπορικῶν ὑπο-

χρεωστῶν του προερχόμεναι κατέστησαν ληξιπρόθεσμοι καὶ ἄνευ τινὸς λόγου δὲν ἐπλήρωσεν αὐτὰς ἐμπροθέσμως καὶ εἰς τοῦτο στηριχθὲν ἀπεφήνατο τὴν ἐποχὴν τῆς πτωχεύσεως τοῦ Φάσσου ἀφ' ἧς ὥρας δὲν ἐπλήρωσεν ἐμπροθέσμως τὰς ληξιπροθέσμους καὶ ἀπαιτητὰς ἐμπορικὰς ὑποχρεώσεις του, ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς του ἀντιβαίνει προφανῶς εἰς τὸ μνημονευθὲν ἄρθρ. 441 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὅπερ ῥητῶς ἀναφέρει ὅτι ἡ ἄρνησις πληρωμῶν ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἔναρξιν πτωχεύσεως, ἂν δὲν ἔγινε παῦσις πληρωμῶν περαιουμένων, καὶ τὸ ἐφετεῖον ἐκ τῆς ψευδοῦς ἑρμηνείας τοῦ ῥηθέντος νόμου περιώριστε τὰς ἐρεύνας του εἰς μόνον τὴν ἄρνησιν, ὡς εἴρηται, τῆς ἐμπροσθέσμου πληρωμῆς τῶν ληξιπροθέσμων ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ῥηθέντος Φάσου, καὶ δὲν ἐξέτεινεν αὐτήν, ὡς ὤφειλε, μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔπαυσε πραγματικῶς τὰς πληρωμάς του ὁ ῥηθεὶς Φάσσος, ἥτις ἀποτελεῖ νομίμως τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεώς του· οὕτω δὲ ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε συγχρόνως τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς πολ. δικονομ. καὶ ἡ ἀπόφασίς του ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 καὶ 7 συνδιασμένου μὲ τὸ 201 τῆς πολ. δικονομίας».

§ 8. γ) Παῦσις πληρωμῶν.—Ἡ 164 τοῦ 1865 πολιτικὴ ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης αἰτήσεως ἀναιρέσεως ἔνστασις τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ἡ στηριζομένη εἰς τὸν λόγον ὅτι ἐλλείπει τὸ συμφέρον αὐτῆς καθότι ὁ ἐν Παρισίοις Α., μέλος τῆς ἀναιρεσειούσης ἑταιρίας, συνεβιβάσθη μετὰ τοῦ αὐτόθι ἐντολέως αὐτῶν δὲν εἶναι βάσιμος, διότι, καὶ ἂν ἐγένετο συμβιβασμός τις ἐν Παρισίοις, δὲν ἐλλείπει τὸ συμφέρον εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας τοῦ νὰ ἐκδικασθῇ τὸ νόμιμον, ἢ μή, τῆς ἐνταῦθα προκληθείσης καὶ διαταχθείσης πτωχεύσεως αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου, διὰ τοῦ προηγουμένου τηλεγραφήματος τῆς 18 Μαΐου δὲν ἀποδεικνύεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 477 τῆς πολ. δικονομίας ὅτι διὰ συμβιβασμοῦ κατηργήθη ἡ προκειμένη ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου δίκη.

»Ἐπειδὴ ἡ ἀναιρεσείουσα ἑταιρία ἰσχυρίσθη, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἔχων ἀξιώσεις κατ' αὐτῆς ἃς ἡ ἀναιρεσείουσα ἀμφισβητεῖ ἐκίνησεν ἀγωγὴν περὶ τοῦ χρέους τούτου (περὶ ἧς ἐξεδόθη ἡ 362 ἀπόφασις τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν ὡς εμποροδικῶν διατάττουσα ἀποδείξεις) καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ δὲν πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἐὰν ὀφείλῃ ἢ ὄχι, ἂν δικαίως ἢ ἀδίκως ἀρνῆται τὴν πληρωμήν, διότι περὶ τούτου ὑπάρχει ἄλλη

δίκη ἐκκρεμὴς, καθ' ἣν διετάχθησαν ἀποδείξεις, καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν προμνησθεῖσαν ἀπόφασιν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ της.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, καίτοι παραδεγόμενον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἄλλοι δανεισταὶ ἔχουσιν ἀξιώσεις ληξιπροθέσμους κατὰ τῆς ἀναιρεσειούσης, ἐκτιμῶν τὰς εἰς αὐτὸ ὑποβληθείσας ἀποδείξεις ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα δὲν ἀποποιεῖται εὐλόγως τὴν ἐκπλήρωσιν ὑποχρεώσεως ἀμφισβητουμένης, ἀλλ' ἀρνεῖται νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον χρέος αὐτῆς βεβαιωμένον, καὶ κατὰ συνέπειαν θεωρεῖ, ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα ἑταιρία ἔπαυσε τὰς πληρωμάς της, ἀλλὰ τὸ ἐφετεῖον, θεωρῆσαν τὸ πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον χρέος τῆς ἀναιρεσειούσης ὡς βεβαιωμένον, δὲν ἠτιολόγισε τὸν περὶ ἐκκρεμοδικίας ἰσχυρισμὸν τῆς ἀναιρεσειούσης καὶ τὴν ἀπόφασιν. . . , ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ προπάντων ἂν ἡ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ χρέους ἐκκρεμὴς δίκη ἔχῃ, ἢ οὔ, ἐπιβολὴν ὡς πρὸς τὴν προκειμένην, καθόσον ἀφορᾷ τὴν διὰ τὸ περὶ οὗ ἡ προκειμένη δίκη χρέος πτῶσιν τῆς πληρωμῆς τῆς ἀναιρεσειούσης, ὅπερ κατὰ τὸ 437 τοῦ ἐμπ. νόμου θεωρεῖται ἀναπόφευκτον διὰ νὰ κηρυχθῇ ἔμπορός τις εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως· τοῦτο ἐπιφέρει ἀναίρεσιν κτλ —(Ἀπ. πολ. 164 τοῦ 65).

§ 9. δ) Κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 441 καὶ 449 τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου, ἡ πτώχευσις δύναται νὰ κηρυχθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ ἁρμοδίου Δικαστηρίου, οὐ μόνον ἐπὶ τῇ αὐτόθι ὡρισμένῃ δηλοποιήσει τοῦ πτωχεύσαντος, ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοιαύτης δηλώσεως ἐπὶ τῇ βάσει ἁπλῶς τῆς κοινῆς περὶ τῆς πτωχεύσεως φήμης· ἄρχεται δὲ ἡ πτώχευσις οὐχὶ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς κηρυττούσης αὐτὴν ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἣν ἡ ἀπόφασις δηλόνει τὴν ἔναρξιν αὐτῆς. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 243 τοῦ 1865.

§ 10. ε) Κατὰ τ' ἄρθρα 437 καὶ 441 τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου θεωρεῖται μὲν ὡς πτωχεύσας ὁ ἔμπορος ὅστις παύει τὰς πληρωμάς του, ἀλλ' ἡ ἁπλῆ ἄρνησις τῆς ἐκπληρώσεως ἢ πληρωμῆς ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως, ἂν δὲν συνυπάρχῃ παῦσις πληρωμῶν ἢ δήλωσις τοῦ ἐμπόρου ὅτι παύει τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ. Ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 1855.

§ 11. ϛ) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 437 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁ ἔμπορος, ὅστις παύει τὰς πληρωμάς του, θεωρεῖται ὡς πτωχεύσας, τὸ δὲ ἐμποροδικεῖον ἀποφασίζει περὶ τῶν ἐποχῶν τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 441. Ἀλλὰ καμμία τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφε-

ρομένων πράξεων δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως ἂν δὲν ἔγεινε παῦσις πληρωμῆς ἢ δηλοποιήσεως παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος· μία δὲ ἄρνησις πληρωμῶν τυχαίων δὲν ἀποδεικνύει αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτὴν τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως, ἐπειδὴ ὁ ἔμπορος ἐπραγματοποίησε τὰς ἄλλας πληρωμὰς καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἐμπόριόν του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 60 τοῦ 1866.

§ 12. ζ) Ἡ ἁπλῆ ἄρνησις τῆς ἐκπληρώσεως ἢ πληρωμῆς ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως, ἂν δὲν ὑπάρχῃ παῦσις πληρωμῶν ἢ δήλωσις τοῦ ἐμπόρου, ὅτι παύει τὰς πληρωμὰς αὐτοῦ· ὥστε δὲν ἀρκεῖ ἁπλῶς ἡ ἀποποίησις πληρωμῆς ἐμπορικῶν χρεῶν δι᾽ αἰτίαν τινά, τὸ εὔλογον τῆς ὁποίας δέον νὰ ἐκτιμᾶται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 66 ἀναιρ. τοῦ 713 τοῦ 66 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν.

§ 13. η) Ὅταν ὁ πτωχεύσας ἔμπορος δὲν ἐδήλωσε τὴν κατάστασίν του αὐτὸς ὁ ἴδιος, πρόκειται δὲ νὰ κηρυχθῇ πτωχὸς κατ᾽ αἴτησιν τῶν δανειστῶν του, τὸ Δικαστήριον ὀφείλει πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν τῷ ὄντι ὁ ἔμπορος ἔπαυσε τὰς πληρωμάς του καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐμπορικῶν του ὑποχρεώσεων· διότι ἡ φυγὴ τοῦ ὀφειλέτου, ἡ κλεῖσις τῶν ἀποθηκῶν του, καὶ τὰ διαμαρτυρικὰ ἐπὶ τῇ μὴ πληρωμῇ, ἢ ἐκπληρώσει τῶν ἐμπορικῶν του χρεῶν δύνανται μὲν νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐνδείξεις τῆς παύσεως τῶν πληρωμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν παραδεδεγμένην Νομολογίαν καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν Νομοδιδασκάλων ἡ ἀπουσία μόνη τοῦ ὀφειλέτου, ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ αἰτία ἦναι ἄγνωστος, δὲν εἶναι ἀπόχρων λόγος διὰ νὰ κηρυχθῇ πτωχός. οὔτε τὸ κλείσιμον τῶν ἀποθηκῶν του μόνον, οὔτε ἓν ἢ δύο διαμαρτυρικὰ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ ἐμφαίνουν πάντοτε παῦσιν πληρωμῶν, ἢ ἀνικανότητα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων· διότι πολλοὶ ἔμποροι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐμπορικὰς μεγαλοπόλεις, πολλῷ μᾶλλον εἰς τὰς μικράς, πολλάκις εὑρίσκονται εἰς ἀμηχανίαν νὰ προμηθευθῶσι τὰ ἀναγκαῖα μετρητὰ πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν των, ἐνῷ ἔχουν ἀνὰ χεῖρας καὶ ἐμπορεύματα καὶ συναλλάγματα. Ἂν δὲ καὶ οἱ ἔμποροι δύνανται νὰ κηρυχθῶσιν εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἂν καὶ ἡ ἐνεργητική των κατάστασις εἶναι μεγαλειτέρα τῆς παθητικῆς, ὅταν δὲν δύνανται νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις των, τοῦτο δὲν ἀκολουθεῖ, εἰμὴ διὰ τοὺς Τραπεζίτας, τῶν ὁποίων αἱ ἐπιχειρήσεις συνίστανται εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν τῶν κεφαλαίων, καὶ οἵτινες ὀφείλουν πάντοτε νὰ ἦναι ἕτοιμοι πρὸς πληρωμὴν τῶν ὑποχρεώσεών των, ἀλλ᾽ εἰς τὴν περίστασιν τῶν πραγμάτων ἡ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τούτων εἰς

τοὺς μικρεμπόρους τῆς Ἑλλάδος ἤθελε φέρει καταστροφὴν τοῦ ἐμπορίου. Ἀπόφ. **232** τοῦ **1842** τῶν Ἀθήνησιν Ἐφετῶν.

§ **14**. Τίς δύναται νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως; Ῥάλλη § 817.

§ **15**. Αἱ περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν ἀνάγονται καὶ εἰς τοὺς μὴ ἐμπόρους. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. **259** τοῦ **37** (ἐν νομ. σ. **2021** (1).

§ **16**. Καὶ κατὰ τοῦ ξυλεμπόρου ἐφαρμόζονται αἱ περὶ πτωχεύσεως διατάξεις τοῦ ἐμπ. νόμου· ὁ λόγος, ὅτι εἶναι μικρέμπορος ὁ πτωχεύσας, δὲν εἶναι νόμιμος πρὸς ἀπόῤῥιψιν τῆς περὶ πτωχεύσεως δηλώσεως. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. **335** τοῦ **1846** εἰ νομικ. σ. **4767**.

§ **17**. Αἱ εἰς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν ἀναγόμεναι πράξεις εἰσὶν ἐμπορικαί· ἄρα οἱ πλοίαρχοι ὑπάγονται εἰς τὰς περὶ πτωχεύσεως διατάξεις τοῦ νόμου (§ **747** ἐπ. **17** ἐπ. **1091** ἐπ. Παρδ.) καὶ δύνανται νὰ τὰς ἐπικαλεσθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. **10142** τοῦ **1852**.

§ **18**. *Ἀνήλικες*;—Ὁ ἀνῆλιξ, ὁ μὴ λαβὼν τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρός του ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι, δὲν δύναται, πτωχεύσας, νὰ τιμωρηθῇ ὡς χρεωκόπος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. **44** τοῦ **44**, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον **2** τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, πᾶς ἀνῆλιξ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου γένους, ὅστις θέλει νὰ μετέλθῃ τὴν ἐμπορίαν, δὲν δύναται νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας του, μήτε νὰ λογισθῇ ἀνῆλιξ ὡς πρὸς τὰς συμφωνίας τὰς παρ' αὐτοῦ γενομένας δι' ἐπιχειρήσεις ἐμπορικάς, ἂν δὲν ἐσυμπλήρωσε τὸ **18** ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐὰν δὲν ἦναι χειράφετος, καὶ ἐὰν δὲν ἔλαβε προηγουμένως τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρός του ἢ τῆς μητρός του, ἤ, ἐν ἐλλείψει αὐτῶν, τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ περιπλέον ἐὰν τὸ ἔγγραφον τῆς ἀδείας δὲν κατεστιχώθη καὶ ἐτοιχοκολλήθη εἰς τὸ τῶν ἐμποροδικῶν δικαστήριον τοῦ τόπου, ὅπου θέλει νὰ καταστήσῃ τὴν κατοικίαν του.

»Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως βεβαιοῦται, ὅτι ὁ Θεόδωρος Δούνιας, ὅτε κατὰ τὴν **18** Αὐγούστου ε. ε. κατεδικάσθη ὡς ἁπλοῦς χρεωκόπος, ἦτο μόνον **16** ἐτῶν, ἑπομένως, ὅτε ἡ ὁμόῤῥυθμος ἑταιρία τῶν ἀδελφῶν τοῦ Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο συνεταῖρος, εἶχεν ἀρχίσει τὰς ἐμπορι-

---

(1) Πρλ. Ῥάλλη § 817.

παρὰ τῶν νόμων ἀπηγορευμένου, δὲν δύναται ἡ ἀγωγὴ νὰ ἦναι δεκτὴ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 10 τοῦ 1847.

§ 54. γ) Μετὰ τὴν κηρυχθεῖσαν πτώχευσιν καὶ τὸν διορισμὸν τῶν προσωρινῶν συνδίκων οἱ δανεισταὶ καὶ ὁ πτωχεύσας εἴς τε τὰς δίκας τὰς ἀφορώσας τὸν πτωχεύσαντα καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν του, καὶ εἰς τὰς παρὰ τρίτου κινηθείσας κατὰ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ἀντιπροσωπεύονται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων παρὰ τῶν προσωρινῶν συνδίκων, οἵτινες, ὡς διαχειρισταὶ τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς, ἢ νὰ ἐκτελέσουν τὰς παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος γενομένας συμφωνίας ἢ νὰ ζητήσουν τὴν διάλυσιν καὶ ἀκύρωσιν αὐτῶν, ὅπως νομίζουν ὠφελιμώτερον πρὸς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ πρὸς τὸν πτωχεύσαντα, κατ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐκλογῆς, καθὼς καὶ κατὰ πάσης ἄλλης πράξεως τῶν συνδίκων, δὲν ἐπιτρέπει ὁ ἐμπορικὸς Νόμος εἰς τοὺς δανειστάς, οἵτινες ἤθελον ἔχει παράπονα, ἄλλο μέσον, εἰμὴ τὸ ν' ἀναφέρωνται εἰς τὸν εἰσηγητὴν, κατὰ τὸ ἄρθρον 495 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, ποτὲ ὅμως (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 504 αὐτοῦ(τὸ νὰ παρουσιάζωνται ἀτομικῶς, ἢ συλλήβδην ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ μάλιστα ἐναντίον τῶν συνδίκων καὶ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 490 αὐτοῦ οἱ δανεισταὶ εἰς δίκας ἀφορώσας τὸν πτωχεύσαντα καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν του, ἀντιπροσωπεύονται παρὰ τῶν προσωρινῶν συνδίκων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος ἐπιτρέπει τὸ εἰρημένον δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ νὰ κάμνουν ἢ νὰ ὑπερασπίζωνται(ἢ μὴ, ταύτας τὰς δίκας πρὸς τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 52 τοῦ 47.

§ 55. δ) Ὁ σύνδικος, μετὰ τὸν συμβιβασμὸν, παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου πρὸς ἐξακολούθησιν δίκης, ἣν αὐτὸς ἐκίνησεν; ἡ 205 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει (1)

α'Ἐπειδὴ ὁ Κ. Γουλιμῆς, κινήσας τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, ὡς προσωρινὸς σύνδικος ἐξεπροσώπει νομίμως οὐ μόνον τὸν πτωχεύσαντα, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν, οἵτινες συμβιβασθέντες ἀκολούθως μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συνεφώνησαν ῥητῶς ἐν τῇ περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ συνταχθείσῃ ἐκθέσει, νὰ λάβωσιν 25 τοῖς 0/0 ἐκ τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἐναγομένου πράκτορος Πετροπού-

(1) Πρλ. κατ. § 244—251.

Ποία ἀρχὴ κηρύττει τὴν πτώχευσιν;

§ 19. Ἁρμόδιον νὰ κηρύξῃ τὴν πτώχευσιν δικαστήριον. Ῥάλ: 819.

§ 20. Ἁρμόδιόν νὰ κηρύξῃ τὴν πτώχευσιν δικαστήριον εἶναί τὸ τῆς κατοικίας τοῦ πτωχεύσαντος. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 29 τοῦ 1846 (1).

§ 21. Οἱ πρόξενοι δύνανται νὰ κηρύξωσί τινα εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως; Ἴδε ἀπ. 1937 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 22. *Πτώχευσις κηρυττομένη παρ' ἀλλοδαποῦ Δικαστηρίου. Περὶ τούτου εἴρηνται ταῦτα* (2).

(1) Ποῖον δικαστήριον εἶναι ἁρμόδιον νὰ κηρύξῃ τὴν πτώχευσιν; ἡ 15336 τοῦ 1857 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει (α). «Ἁρμόδιον διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν πτώχευσιν ἐμπόρου τινὸς εἶναι τὸ ἐμποροδικεῖον ἐκεῖνο, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ἔχει ὁ πτωχεύσας ἔμπορος τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεών του· πράξεις δὲ τινὲς ἐπιχειρισθεῖσαι εἰς τὴν περιφέρειαν ἄλλου τινὸς ἐμποροδικείου, δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ καταστήσωσι τοῦτο ἁρμόδιον, ἐκτὸς ἂν ἐγένοντο ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ὁ ἔμπορος μεταφέρῃ αὐτόθι τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεών του· ὅθεν διὰ νὰ θεωρηθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐμποροδικεῖον Ἀθηνῶν ἁρμόδιον, διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν πτώχευσιν τοῦ Ἰωάννου Γρυμανέλλη μετερχομένου πρὸ τῆς εἰς Ἀθήνας μεταβάσεώς του τὸν ἔμπορον εἰς Μασσαλίαν, πρέπει νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ πράκτωρ, ὅτι ὁ Ἰωάννης Γρυμανέλης ἀνεχώρησεν, ὡς διατείνεται, ἐκ Μασσαλίας, ὅπου μετήρχετο τὸ ἐμπόριον, ἀφοῦ ἐξεκαθάρισε τὰς ὑποθέσεις του, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἄρῃ ἐκεῖθεν τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεων, καὶ μεταβὰς εἰς Ἀθήνας μετῆλθεν, ἐνταῦθα διαφόρους ἐμπορικὰς πράξεις, ὁποίας καὶ πόσας· κατὰ τὴν ἀπόδειξιν δὲ ταύτην πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ τῷ πράκτορι καὶ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων, διότι περὶ τῶν ἀποδεικτέων περιστατικῶν δὲν ἠδύνατο νὰ προσκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν».

(2) Πρλ. Ἔρρτερ (μετάφρασιν ἑλλ.) σ. 79. Εὐρ. 1 σ. 279, ἂν οἱ σύνδικοι δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ—ὅρα Εὐρ. 19 σ. 27 ὑπόσ. 3. ἂν οἱ σύνδικοι, οἱ ἐν τῷ ἀλλοδαπῇ διορισθέντες, θεωρῶνται ὡς τοιοῦτοι.

(α) Εὐρ. 4 § 254³—;

§ 23. α) Ὁ κηρυχθεὶς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτος ἐν Ἑλλάδι, ἐνόσῳ ἡ κηρύξασα τὴν πτώχευσίν του ἀπόφασις δὲν ἐκηρύχθη ἐκτελεστὴ παρ' ἡμεδαποῦ τινὸς δικαστηρίου κατὰ τὰ ἄρθρ. 858, καὶ 861, τῆς Πολ. Δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 118 τοῦ 1850.

§ 24. β) Αἱ τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων ἀποφάσεις δι' ὧν κηρύττεταί τις ὡς πτωχεύσας, κηρύττονται ἐκτελεσταὶ ἐν Ἑλλάδι; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 133 τοῦ 61 (ἀναιροῦσα τὰ 17,932 ἀποφ. Ἐφ. Ἀθ.) φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, καὶ ὡς ὀρθῶς ἐσκέφθη τὸ πρωτοδικεῖον, αἱ ἀποφάσεις τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων δύνανται κατὰ τὸ ἄρθρον 858 τῆς πολ. δικονομίας νὰ κηρυχθῶσιν ἐκτελεσταὶ παρὰ τῶν ἡμεδαπῶν ὑπὸ τοὺς ὅρους, τοὺς ὁποίους διαγράφουν τὰ ἄρθρα 853—861 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καὶ ἐπιβάλλεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὰ δικαστήρια ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ μὴ ἀρνηθῶσι τὴν ἐκτέλεσιν, αἱ δὲ γενικαὶ ἐκφράσεις τῶν διατάξεων τούτων δὲν ἐπιδέχονται κἀμμίαν ἐξαίρεσιν ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἀποφάσεων καὶ τῆς φύσεως τῶν ὑποθέσεων.

»Ἐπειδὴ οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν ἐκκαλούντων, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἐμποροδικείου ὡς ἐκ τοῦ εἴδους της, ὡς μὴ ἐπιδικάζουσα κἀμμίαν ἀπόδοσιν, ὡς ἀφαιροῦσα ἀπὸ τὸν ἡμεδαπὸν τὴν ἱκανότητα τῆς ἐνεργείας των εἰς μεταγενεστέρας δίκας, καθ' ἃς οἱ ἡμεδαποὶ θέλουν ὑποβληθῇ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ξένων δικαστηρίων κτλ. εἰσὶν ἀνυπόστατοι, διότι, ἐὰν ὀρθῶς ἐκηρύχθη ἡ πτώχευσις ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, θέλουσιν ἐπέλθει ὅλα τοῦ νόμου τ' ἀποτελέσματα.

»Ἐπειδὴ ἀνυπόστατοι εἰσὶ καὶ οἱ ἑξῆς ἰσχυρισμοὶ τῶν ἐκκαλούντων ὅτι δύνανται νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἡμεδαποὶ, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀκίνητον τοῦ πτωχεύσαντος περιουσίαν, διότι τὰ δικαιώματα τῶν δανειστῶν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κτημάτων κανονίζονται ὑπὸ τῶν ἡμεδαπῶν νόμων.

»Ὅτι ἡ πτώχευσις πρέπει νὰ κυρήττηται παρ' ὅλων τῶν δικαστηρίων, ὡς μὴ ἔχοντος τοῦ κηρύξαντος τὴν πτώχευσιν δικαστηρίου ἁρμοδιότητα ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῶν ἐν ἄλλῃ ἐπικρατείᾳ κειμένων ἀκινήτων, καθότι τοιαύτην διάκρισιν οὔτε τὰ ἄνω μνησθέντα ἄρθρα κάμνουσιν, οὔτε αἱ περὶ πτωχεύσεως διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου.

»Ὅτι οἱ ἐφεσίβλητοι δὲν ἔχουν τὴν ἱκανότητα ἐν τῇ ἡμεδαπῇ νὰ παρεμβῶσιν εἰς δίκην κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος, καθότι

οὗτοι διορισθέντες διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως σύνδικοι ἐπὶ τῆς προκειμένης πτωχεύσεως, δὲν εἶναι παρεμβαίνοντες, ἀλλὰ κύριοι διάδικοι, καὶ δύνανται νὰ παρασταθῶσι καθὸ τοιοῦτοι ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης».

§ 25. γ) Ἡ 175 τοῦ 61 φέρει·

«Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 354 ἀποφάσεως ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἐζήτησαν ν' ἀποῤῥιφθῇ ὡς ἀπαράδεκτος ἡ προκειμένη ἀγωγὴ, λόγῳ ὅτι ὁ ἀντιδικός των ἐκυρήχθη ἐν Ζακύνθῳ δι' ἀποφάσεως τοῦ αὐτόθι δικαστηρίου εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου, περιελθούσης τῆς περιουσίας του εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν, στερεῖται τῆς ἱκανότητος τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, τὸ δὲ ἐφετεῖον δὲν παρεδέχθη τὴν ἔνστασιν ταύτην στηριχθὲν εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐν Ζακύνθῳ δικαστηρίου δὲν ἔχει κῦρος ἐν Ἑλλάδι, μέχρις οὗ κηρυχθῇ ἐκτελεστὴ παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ἡμεδαποῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἡ σκέψις του δὲν εἶναι ὀρθὴ, διότι ἂν καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 858 καὶ 860 τῆς πολ. δικονομίας αἱ παρ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων ἐκτεθεῖσαι ἀποφάσεις δὲν ἐκτελοῦνται ἐν Ἑλλάδι πρὶν κηρυχθῶσιν ἐκτελεσταὶ παρ' ἡμεδαπῶν δικαστηρίων, δὲν στεροῦνται ὅμως τοῦ κύρους αὐτῶν, καὶ περιπλέον καθὸ δημόσια ἔγγραφα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, οὕτω δὲ καὶ ἡ προσαχθεῖσα περὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἀπόφασις καὶ πρὶν κηρυχθῇ παρ' ἡμεδαποῦ δικαστηρίου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος, περιελθούσης τῆς περιουσίας του εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν του, δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ, ἂν εἰς αὐτὴν ἀνάγωνται τὰ ἐπίδικα δικαιώματα, ὥστε τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς ἀποδεικτικὸν ἔγγραφον καὶ κατόπιν νὰ προβῇ εἰς τὴν παραδοχὴν ἢ ἀπόῤῥιψιν τῆς διαληφθείσης ἐνστάσεως, καὶ ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἐξετίμησε τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποφάσεως, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἔλαβεν αὐτὴν ὑπ' ὄψιν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεώς του καὶ μολοντοῦτο προέβη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἄλλων γεγονότων, τὰ ὁποῖα προϋποθέτουν τὴν λύσιν τοῦ ἀμφισβητουμένου ζητήματος· ζητήματος ἂν ὁ ἀναιρεσίβλητος ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγωγὴν, καὶ οὕτω παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεων οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας».

§ 26. δ) Ἡ παρ' ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἐκδοθεῖσα περὶ πτωχεύσεως ἀπόφασις δὲν ἐκτελεῖται μὲν ἐν Ἑλλάδι πρὶν ἢ κηρυχθῇ ἐκτελεστὴ ἐν αὐτῇ, δὲν στερεῖται ὅμως τοῦ κύρους της, καὶ μά-

λιστα ὡς δημόσιον ἔγγραφον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 61 (ἀναιροῦσα τὰς 354 τοῦ 58 καὶ 697 τοῦ 60 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν).

§ 27. ε) Ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. 320 τοῦ 63;

Ἰδοὺ καὶ ἡ τῶν ἐφετείων νομολογία.

§ 38. α) Ἀπόφασις ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, κηρύξασά τινα ὑπήκοον Ἕλληνα εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, μὴ κηρυχθεῖσα δὲ ἐκτελεστὴ ὑπὸ ἑλλ. δικαστηρίου, καθίστησι τὸν κηρυχθέντα ὡς πτωχεύσαντα ἀνίκανον τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου; ὄχι, κατὰ τὴν 668 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (νομ. σ. 6361).

§ 29. β) Σύνδικοι πτωχεύσεως, κηρυχθείσης ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δὲν ἔχουν ἐν Ἑλλάδι δικαίωμα νὰ παρασταθῶσιν (1) ἀντὶ τοῦ πτωχεύσαντος, πρὶν ἢ ἐν Ἑλλάδι κηρυχθῇ ἐκτελεστὴ ἡ τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἀπόφασις· ὅθεν παρίσταται αὐτός, ὃν ἐκήρυξαν πτωχεύσαντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 703 τοῦ 1860 ἐν νομ. μελ. σ. 76.

§ 30. γ) Ἀπόφασις ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου κηρύξασά τινα πτωχὸν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς πτωχεύσεως, ἐνόσῳ δὲν κηρυχθῇ ἐκτελεστὴ ὑπὸ τῶν ἡμεδαπῶν δικαστηρίων; ὄχι, κατὰ τὴν 712 τοῦ 1862 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (σ. 93 ἐφ. Δικ.) — Πρβ. παρατηρήσεις ἐν ἐφημ. δικαστηρίων σ. 94.

§ 31. δ) Ἰσχύει ἀπόφασις ἀλλοδαποῦ Δικ. κανονίζουσα τὸν χρόνον καὶ τὰς συνεπείας πτωχεύσεώς τινος καὶ κηρύττουσα ἔγκυρον ὑποθήκην ἐγγραφεῖσαν εἰς κτῆμα κείμενον ἐν Ἑλλάδι πρὶν ἢ κηρυχθῇ ἐκτελεστή; οὐχί, εἶπεν τὸ ἐν Ἀθ. ἐφ. δι' ἀπόφ. 19518.

Ἐξακολούθησις περὶ κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως.

§ 32. Δήλωσις τοῦ ὀφειλέτου περὶ τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ. Ῥάλλη § 820.

§ 33. Τί γίνεται ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἑταιριῶν; αὐτ. § 821.

§ 34. Τί ἐπὶ τοῦ ἀποβιώσαντος ἐμπόρου; αὐτοθ. § 822.

Ἂν ἀνακληθῇ ἡ δήλωσις τῆς πτωχεύσεως; αὐτ. § 823.

§ 35. Ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως προκαλεῖται καὶ παρὰ τῶν δανειστῶν; Ὁ μοναδικὸς δανειστὴς ἑνὸς ἐμπόρου, ὁποία καὶ ἂν

---

(1) Νὰ προνοῶσι περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀκινήτων; ἐφ. Ἀθ. ἀπ. 26578.

ἡ φύσις καί τὸ ποσὸν τοῦ δανείου του, δὲν εἶναι δεκτὸς νὰ ἐχθῇ ὁ ὀφειλέτης εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως. Ἀπ. ἐφ. Ναυ. τοῦ 1829 ἐν Νομικῇ σελ. 1010.

§ 36. Κηρύττεται ἐξ ἐπαγγέλματος; Ῥάλ. αὐτ. §. 424—5.

Συνέπειαι τῆς πτωχεύσεως.

§ 37. Αἱ συνέπειαι τῆς πτωχεύσεως ἀφορῶσιν, εἴτε τὸ πρόσωπον, εἴτε τὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος. Ῥάλ § 828. Δηλαδὴ;

§ 38. Ὁ πτωχεύσας ὑποβάλλεται εἰς πολιτικάς τινας καὶ ἐμπορικὰς ἀνικανότητας. αὐτ. § 829.

§ 39. Ἡ κατάστασις τῶν πτωχεύσεων δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὴν ἀπαγόρευσιν. αὐτ' § 830

§ 39[a] Κατὰ τὸ ἄρθρον 442 τοῦ Ἐμπ. ν. ὁ πτωχεύσας ἀπογύμνοῦται τῆς διαχειρίσεως τῶν ἰδίων ὑποθέσεων, καὶ δὲν καθίσταται ἀνίκανος πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι εἰμὴ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεις· ἑπομένως δύναται νὰ ἐνεργῇ ἰσχυρῶς ὡς ἐπίτροπος ἢ ὡς ἐντολοδόχος.—Τοῦτο ἐφαρμόζεται ὅταν ἐνεργῇ δυνάμει ὀπισθογραφῆς, ἥτις, ὡς ἄτακτος, δεν μεταβιβάζει κυριότητα. Ἀπ. Ναύπλ. 50 τοῦ 1852 ἐν νόμικι σ. 5550 ἐν ἀρχ.

§ 40. Ὁ πτωχεύσας στερεῖται τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του. αὐτ. § 832.

§ 40[a] Μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεώς του ὁ ἔμπορος στερεῖται τῆς ἱκανότητος τοῦ διαθέτειν τὴν περιουσίαν του μεταβαίνουσαν ἔκτοτε εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν. (442.—447 ἐμ. Νόμ.) Ὅθεν τὸ 163 τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου περιέχει ὡς πρὸς τὴν διαμαρτύρησιν διάταξιν, ἥτις συνήθως μὲν πρέπει νὰ ἐνεργῆται, ἀλλ' οὐχὶ ἀναποφεύκτως ἀναγκαίαν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ἀγωγὴ ἡ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων καὶ ἄλλων συνυποχρέων πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας κινουμένη νὰ ἦναι ἀπαράδεκτος, διότι ἡ διαμαρτύρησις εἰς τοιαύτην περίστασιν κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἀποδέκτου γινομένη, ἤθελεν κατάντᾷ ἄσκοπος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 42 τοῦ 63.

§ 40[3] Μετὰ τὴν πτώχευσιν ἐμπόρου τινός, δὲν δύναται οὗτος νὰ μεταβιβάσῃ γραμμάτια εἰς διαταγήν. (442 ἐμπορικ. νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 340 τοῦ 61.

§ 40[4] Κατὰ τὸ 442 ἄρθρον τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁ πτωχεύσας ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεως τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του, καὶ στερεῖται ἑπομέ-

νώς τοῦ δικαιώματος νὰ διαθέση δι' ὁποιουδήποτε τρόπου μέρος αὐτῆς· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἀποδέκτης Γ. ἦτον πρὸς τὸν ἐκδότην Φ. ὀφειλέτης ποσότητος ἴσης μὲ τὴν ἐν τῷ γραμματίῳ διαλαμβανομένην, ἡ πρόβλεψις αὕτη, ἥτις φυσικῶς ἦτον μέχρι τῆς προθεσμίας τοῦ γραμματίου εἰς κίνδυνον τοῦ ἐκδότου ὡς ὑποσχεθέντος ὅτι κατ' αὐτὴν θέλει γίνει ἡ πληρωμή, ἔπαυσε πλέον νὰ ὑπάρχῃ ὡς ἐκ τῆς συμβάσεως πτώχευσις· διότι κατὰ τὴν προθεσμίαν ὁ πτωχεύσας μὴ δυνάμενος νὰ κάμῃ καμμίαν πλήρωμὴν δὲν ἦτον πλέον αὐτῆς ὁ ὀφειλέτης, ἀλλὰ ὁ Α ὅστις ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ κατὰ τοὺς περὶ πτωχεύσεως κανόνας (Pardessus N. 393.—Dalloz effets de comm. 2 α. τμ. 49). Ἀπ. 2498 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 40[5] Τὸ ἄρθρ. 442 τοῦ ἐμπ. ν. δὲν ἔχει ἄλλην ἔννοιαν καὶ ἄλλον σκοπὸν παρὰ τὸ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς δανειστὰς τὸ δικαίωμα ν' ἀναλάβωσι τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος ὡς ἐνέχυρον τῶν δανείων τῶν ἅμα ἡ πτώχευσις ἐκηρυχθῇ. Cass 28 Μαΐου 1823—10 Ἰουλίου 1832—2 Ἰουλίου 1834.—Pardess. 1118.—Ἀπ. 10207 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 40[6] Ἅπασα ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου ἢ τοῦ πτωχεύσαντος ἐνεστῶσα καὶ μέλλουσα καθίσταται κοινὸν ἐνέχυρον τῶν δανειστῶν του, ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη εἶναι παραδεδεγμένη καὶ ἀπὸ τὸ πολιτικὸν δίκαιον καὶ ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸν, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων περὶ ὧν ἄλλως διατάττουσιν οἱ Νόμοι, καὶ ἄλλων τινῶν πράξεων τοῦ πτωχεύσαντος, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὅλως διόλου ἀτομικαὶ καὶ ἄσχετοι μὲ τὴν ὁποίαν ἐστερήθη περιουσίαν ὁ πτωχεύσας, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπιβαρύνουσιν, οὐδὲ μεταβάλλουσιν τὴν τύχην τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 47 (1).

§ 41. Δύναται ὅμως νὰ ἐνεργήσῃ νέον ἐμπόριον ἢ νὰ συνάψῃ νέαν ἑταιρίαν. Ῥχλ. αὐτ. § 833.

§ 41[2] Τὸ ἄρθρ. 442 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν θεωρεῖ τὸν πτωχεύσαντα ἀνίκανον νὰ συνδέσῃ νέας ἐμπορικὰς συναλλαγὰς, δυναμένας μάλιστα νὰ αὐξήσωσι τὰς ἐγγυήσεις τῶν δανειστῶν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10694 τοῦ 1853

§ 41[3] Ὁ ἔμπορος, μετὰ τὴν πτώχευσίν του δὲν δύναται νὰ

---

(1) Ἡ περιουσία τῶν πτωχευσάντων ἀνήκει πᾶσι τοῖς δανεισταῖς, καὶ ὁ εἰσπράξας χρήματα τῆς περιουσίας ὀφείλει νὰ τὴν δώσῃ κατὰ τὴν νόμιμον ἀναλογίαν εἰς πάντας, καὶ ὄχι εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15564 τοῦ 1857.

ταβιβάση, δι' όπισθογραφήσεως, συναλλαγματικάς. 'Απ. πολ. 1. 64 τοῦ 1847.

§ 41¹ Ὁ πτωχεύσας δύναται, διαρκούσης τῆς περὶ πτωχεύσεως διαδικασίας, νὰ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς νέας ὑποχρεώσεις; Ναί. Ὁ πτωχεύσας ἀπαλλοτριοῦται τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του (442 ἐμπ. νόμ.), δύναται ὅμως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεώς του, καί νὰ προςκτήσῃ νέαν περιουσίαν καὶ νὰ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς νέας ὑποχρεώσεις, ἐὰν ἐντεῦθεν δὲν προςγίνηται βλάβη τις εἰς τοὺς δανειστάς, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μόνον οὗτοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν πρᾶξιν, ὄχι δὲ καὶ ἐκεῖνος. 'Απ. ἐφ. Ναυπλ. 783 τοῦ 1853 ἐν νομικ. σ. 5853.

§ 42. Τὰ δικαιώματα τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλαξαμένων τρίτων εἶναι ἀνεξάρτητα τῶν πτωχεύσεων. 'Ράλ. αὐτ. § 834.

§ 43. Ἡ ἐξάσκησις τῶν ἀγωγῶν τοῦ πτωχεύσαντος μεταβαίνει ἐν γένει εἰς τοὺς πράκτορας καὶ τοὺς συνδίκους.— ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὰ κατεπείγοντα ἢ ὠφελοῦντα τὴν ὁμάδα μέτρα—καὶ ὡς πρὸς τὰς προσωπικὰς ἀγωγάς. 'Ράλ. § 835—7.

§ 43² 'Εκ τοῦ ἄρθρου 552 καὶ ἐπ. τοῦ ἐμπ νόμου προκύπτει ὅτι ὁ δανειστὴς ὅστις εἶχεν ἐνεργήσει τὴν κατάσχεσιν τῶν ἀκινήτων τοῦ ὀφειλέτου καὶ νὰ πληρωθῇ ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος· οἱ δὲ λοιποὶ δανεισταί, ἢ οἱ ἀντιπροσωπεύοντες αὐτοὺς πράκτορες καὶ σύνδικοι δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν κατάταξιν καὶ νὰ φιλονεικήσουν τοὺς τίτλους. 'Απ. 2299 τοῦ ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 44. Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται (ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς)μεταξὺ πολλῶν καὶ ταῦτα.

§ 44² Ὁ πτωχεύσας στερεῖται μὲν τῆς διαχειρήσεως τῆς ὑπαρχούσης περιουσίας του, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ συναλλάττεσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἐξωδίκων συμβιβασμῶν ὡς μὴ ὄντων ὑποχρεωτικῶν διὰ τοὺς μὴ ἀποδεχομένους αὐτοῦ δανειστὰς δὲν κωλύεται νὰ ὑποσχεθῇ πρός τινας ἐξ αὐτῶν τὴν πληρωμὴν ποσοῦ ἀνωτέρου τοῦ πρὸς ἄλλους προσενεχθέντος. 'Απ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 68.

§ 44³ *'Ιδοὺ καί τινες ἀποφάσεις τῶν ἐφετείων.*

§ 45. α) Μετὰ τὴν πτώχευσιν ὅλαι αἱ κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἀγωγαὶ ἀπευθύνονται κατὰ τῶν πρακτόρων ἢ τῶν συνδίκων μὴ ἐπελθόντος συμβιβασμοῦ ἢ μὴ ἀποκαταστηθέντος ἐκείνου, (442, 494 ἐμπορ. νόμ.) 'Απ. ἐφ. 'Αθ. 11653 τοῦ 1854.

§ 46. β) ὁ κηρυχθεὶς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως δὲν δύναται νὰ

παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου διεκδικῶν τὴν παρουσίαν του. Ἀπόφ. ἐφ. 13,425 τοῦ 1855. τμ. 2.

§ 47. γ) Ὅταν ἐκηρύχθη τις εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἐφ' ἧς διωρίσθησαν σύνδικοι, αἱ ἀγωγαὶ ἀπευθύνονται κατὰ των συνδίκων. 494 ἐμπ. νόμ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 2515 τοῦ 1845.

§ 48. δ) Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος καὶ ἐναχθεὶς μετὰ τὴν παρὰ τοῦ ἐμποροδικείου προσδιορισθεῖσαν ἐποχὴν τῆς πτωχεύσεώς του, δύναται, ὡς μὴ ἐξομοιούμενος μὲ τοὺς ἀπολύτως ἀπηγορευμένους λόγῳ ἀνηλικότητος κλ. νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν δίκην, καὶ ὑπερασπίσῃ τὸ πρόσωπόν του. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλίας 102 τοῦ 48 ἐν Νομ. σ 3365 (1).

§ 49. ε) Ἂν κατέστη τις δανειστὴς τοῦ πτωχεύσαντος, μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως, κατὰ τίνος ὀφείλει νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10574 τοῦ 53.

§ 50. ς) Ὁ πτωχεύσας, μολονότι ἀπαλλοτριοῦται τῆς διοικήσεως τῶν κτημάτων του, δύναται μολαταῦτα, ἐπειδὴ ἔχει ὑλικὸν καὶ ἠθικὸν συμφέρον, ὥστε ἡ περιουσία του νὰ λάβῃ ἐπωφελεστέραν τύχην, νὰ παρεμβῇ προσωπικῶς εἰς τὴν κατὰ τοῦ συνδίκου δίκην τὴν κινηθεῖσαν ὑπὸ τῶν λοιπῶν συνδίκων ἕνεκα καταχρήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ τοῦ πτωχεύσαντος.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει α.) εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ πτωχεύσαντος, καὶ ἂν οὗτοι δὲν ἀνεδέχθησαν τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου·—β'.) καὶ εἰς ὅλους τοὺς δανειστὰς τοῦ πτωχεύσαντος. (Γαλλ. νομολ.—ἴδε τὴν λέξ. Πτώχευσις) Νομικῆς σελ. 968. Πρλ. Εὐρ. Ἀξελοῦ σελ. 377 § 1—3.

§ 51. ζ) Κατὰ τὸ ἄρθρον 442 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεως ὁ πτωχεύσας ἔμπορος ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπερασπισθῇ καὶ τὸ πρόσωπόν του, καθότι δὲν ἐξομοιοῦται ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ μὴ δύνηται πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν του νὰ κάμῃ κάμμίαν ἐπὶ τῆς περιουσίας του διάθεσιν μὲ τὴν δικαστικὴν, ἢ λόγῳ ἀνηλικότητος νόμιμον ἀπαγόρευσιν. Ἐκ τοῦ ἄρθρου δὲ 449 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἐξάγεται, ὅτι ὅλαι αἱ μετὰ τὴν πτώχευσιν ἀγωγαὶ κινοῦνται μόνον κατὰ τῶν πρακτόρων καὶ τῶν συνδίκων· ἂν δὲ κινηθῶσι κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος αὐτοῦ, ἔχει οὗτος τὸ δικαίωμα νὰ τὰς ἀποκρούῃ δικαστικῶς. Ἀπόφ. 102 τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν. (Νομ. σελ. 3365).

(1) Αἱ πρὸ τῆς πτωχεύσεως κινηθεῖσαι ἀγωγαὶ ἐξακολουθοῦν εἰς τὸ πρόσωπον τῶν συνδίκων καὶ πρακτόρων.

§ 52. α) Ὁ πτωχεύσας ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως τῆς διοικήσεως ὅλων τῶν πραγμάτων του· ἡ διάταξις ὅμως αὕτη δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ τὴν διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων τῶν δανειστῶν· ἡ προτεινομένη ἑπομένως ἀνικανότης τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὸ νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν ἑταιρίαν ὑπάρχει σχετικῶς πρὸς τοὺς δανειστὰς, ἀλλ' ὄχι πρὸς πρόσωπον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἁπλοῦς ἐντολοδόχος, Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 108 τοῦ 37, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τόμ. Θ σ. 747 ἐπ.

§ 53. β) Κατὰ τὸ ἄρθρον 464 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα τὸν πτωχεύσαντα, καὶ τὰ κινητὰ αὐτοῦ, πρέπει μετὰ τὴν πτώχευσιν, καὶ μάλιστα ἀφοῦ οἱ πράκτορες καὶ οἱ σύνδικοι ἀνέλαβον τὰς ἐργασίας των, νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ νὰ κινηθῇ κατ' αὐτῶν· ἡ διάταξις δ' αὕτη, ἥτις δὲν ἔχει οὐδένα περιορισμὸν, στηρίζεται εἰς τοὺς λόγους ὅτι πᾶσα ἀπόφασις τοῦ Ἐμποροδικείου διὰ τῆς ὁποίας κηρύττεται ἡ πτώχευσις καὶ ἡ ἔναρξις αὐτῆς, διορίζει συγχρόνως μὲ τὴν ἐπίθεσιν τῶν σφραγίδων ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος καὶ μὲ τὴν προσωρινὴν φυλάκισιν αὐτοῦ, τὸν δικαστὴν εἰσηγητὴν καὶ τοὺς πράκτορας εἰς τοὺς ὁποίους, ὡς καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα διοριζομένους συνδίκους, ἀνατίθεται ἡ διοίκησις ὅλων τῶν πραγμάτων τοῦ πτωχεύσαντος, ὅστις ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεώς του παύει αὐτοδικαίως τῆς διοικήσεως ταύτης, εἰς τρόπον ὥστε πᾶσα πληρωμὴ χρημάτων παρ' αὐτοῦ γενομένη κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, λογίζεται ἄκυρος καὶ ἀνακαλεῖται, καὶ πᾶς δανειστὴς τοῦ πτωχεύσαντος δὲν δύναται πλέον νὰ λάβῃ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου χωριστὰ ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως, ἀλλὰ μόνον συνάμα μετ' αὐτῶν φυλαττομένων τῶν διαφόρων διατυπώσεων, περὶ ὧν γίνεται λόγος εἰς τὸ μέρος Δ'. τοῦ κεφ. Ζ', καὶ εἰς τὰ διάφορα ἄρθρα τοῦ κεφ. Η', τοῦ βιβλ. Γ'. τοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδηκος, καὶ ὅλα ταῦτα ἀποδεικνύονται ἐκ τῶν συνδυασμένων ἄρθρων 441, 442, 443, 449, 454, 456, 476, 499 καὶ ἑπομ. 501 καὶ ἑπομ. τοῦ αὐτοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου, ἐξ ὅλων δὲ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει, ὅτι οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι παρ' αὐτοῦ καὶ λάβουν χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους δανειστὰς τὴν πληρωμὴν, ὅθεν πᾶσα ἀγωγὴ παρά τινος δανειστοῦ, κινηθεῖσα κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος, καθὼς καὶ πᾶν καταναγκαστικὸν μέτρον παραδεχθὲν κατ' αὐτοῦ παρὰ δανειστοῦ τινος, διὰ νὰ βιάσῃ εἰς ταύτην τὴν ξεχωριστὴν ἐξόφλησιν, ὡς ἀπαράδεκτος καὶ παράνομος, καθόσον μὴ ὑπαρχούσης νομίμου ὑποχρεώσεως ὡς πρὸς τὸ ἀδύνατον καὶ

κάς της εργασίας, δεν ήτον είσέτι 18 ετών, διότι ή εταιρία επτώχευσε κατά τον Μάρτιον του 1843 έτους.

»Έπειδή πρόσέτι εκ του από 9 Σεπτεμβρίου 1844 αποδεικτικού του Γραμματέως των εν Σύρω Πρωτοδικών αποδεικνύεται, ότι πώποτε δεν κατετέθη, ούτε ετοιχοκολλήθη, ούτε κατεστιχώθη εις το Γραφείον του εν Σύρω υπάρξαντος Έμποροδικείου κανέν έγγραφον, δι' ου να εδίδετο εις τον Θεόδωρον Δούνιαν ή άδεια του εμπορεύεσθαι είτε παρά του πατρός αυτού, είτε παρά της μητρός του, είτε παρά του συγγενικού συμβουλίου συμφώνως με το άρθρον 2 του εμπορικού Νόμου, και μολαταύτα ο Θεόδωρος Δούνιας είχε λάβει μέρος εις την ομόρρυθμον εταιρίαν των αδελφών του, ήτις έπαυσε τας πληρωμάς της τον Μάρτιον του έτους 1843, και ως ομόρρυθμος συνεταίρος εκατηγορήθη ενώπιον των εν Σύρω Πλημμελειοδικών ως απλούς χρεωκόπος και κατεδικάσθη παρά του αυτού δικαστηρίου εις οκτώ μηνών φυλάκισιν, μολονότι ό υπερασπιστής αυτού επρότεινεν, ότι ο Θεόδωρος Δούνιας ήτον άηλιξ ότε ήρχισε τας εμπορικάς του εργασίας και δεν είχεν την απαιτουμένην άδειαν.

»Έπειδή ή απλή χρεωκοπία είναι ειδικόν πλημμέλημα, διά το όποιον μόνον οι έμποροι δύνανται να κηρυχθώσιν ένοχοι, τούτο δε συνάγεται και εκ του άρθρου 405 του Ποινικού Νόμου,.. ορίζοντος *οί έμποροι, οίτινες κατά τους όρους του εμπορικού Νόμου λογίζονται ένοχοι ή συναίτιοι δολίας ή απλής χρεωκοπίας, τιμωρούνται κτλ.* αι δε αυστηραί ποιναί, αι επιβαλλόμεναι εις τους χρεωκόπους, είναι ιδιαιτέρα εγγύησις διά το συμφέρον του εμπορίου, αλλά δεν δύνανται να εφαρμοσθούν εις εκείνους, εις τους οποίους ό Νόμος απηγόρευσε την εμπορίαν, ήν δεν την επιτρέπει, ειμή υφ' όρους τινάς· εναπόκειται δε εις τους εμπορευομένους με ένα άνηλικα να εξετάσωσι προηγουμένως εάν ούτος ήναι ικανός να εμπορεύηται κατά τους πολιτικούς και εμπορικούς Νόμους, εάν δ' αμελήσωσι τούτο, ή αμέλεια αυτών δεν δύναται να ήναι λόγος διά να γίνη δημοσία κατηγορία κατά των ανηλίκων, οίτινες δεν δύνανται να καταταχθώσι μεταξύ των εμπόρων, ειμή υφ' όρους τινάς· επομένως το εν Σύρω Πλημμελειοδικείον κηρύξαν τον Θεόδωρον Δούνιαν, ετών 19, ένοχον απλής χρεωκοπίας, και καταδικάσαν αυτόν ως τοιούτον εις οκτώ μηνών φυλάκισιν, κακώς εφήρμοσε το άρθρον 587 του εμπορικού Νόμου και το άρθρον 405 του Ποινικού Νόμου και παρεβίασε τας ρητάς διατάξεις του άρθρου 2 του εμπορικού Νόμου και το άρθρον 587 του αυτού Νόμου».

λου, εὑρισκομένων χρημάτων τῆς πτωχεύσεως, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ *ἐξακολουθήσῃ καὶ ἀποπερατώσῃ* πρὸς τοῦτο τὴν προκειμένην δίκην ὁ προσωρινὸς σύνδικος. Ἐπομένως ἡ μεταγενεστέρα εἰς τὴν δίκην ταύτην παρέμβασις τοῦ πτωχεύσαντος, ἐπὶ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ στηριζομένη καὶ ἰσχύουσα δυνάμει αὐτοῦ μόνον ὡς πρὸς τὸν ὑπόλοιπον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ εἰς τοὺς δανειστὰς τῆς πτωχεύσεως ἀνήκοντος ὡς εἴρηται μέρους τῆς ἐπιδίκου ἀπαιτήσεως, δὲν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ ἀπαράδεκτον τὴν περαιτέρω παράστασιν τοῦ ἐνάγοντος προσωρινοῦ συνδίκου δικαιουμένου καὶ ὀφείλοντος δυνάμει τοῦ αὐτοῦ συμβιβασμοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ ἀποπερατώσῃ τὴν δίκην ὡς πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀπαιτήσεως, τὸ εἰς τοὺς δανειστὰς ἀνῆκον· μὴ ἀστήρικτος ἀποβαίνει ἐπὶ τῆς ἐναντίας βάσεως ἐρειδόμενος ὁ πρῶτος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ τῶν προτάσεων».

§ 56. Εἰς τίνα κτήματα ἐκτείνεται ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος; Ῥάλ. § 838.

§ 57. Παρέμβασις τοῦ πτωχεύσαντος. αὐτ. § 839.

§ 58. Οἱ δανεισταὶ ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τῶν συνδίκων. Ἄλλως ἐπὶ τῶν ἀτομικῶν αὐτῶν διενέξεων. αὐτ. § 840. Πρβλ. ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 4876.

§ 59. Οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ καταδιώξωσιν ἀτομικῶς τοὺς ὀφειλέτας τοῦ πτωχεύσαντος; αὐτ. § 841.

§ 60. Κατὰ πόσον ἐπιτρέπονται εἰς τοὺς δανειστὰς μέτρα ἐκτελέσεως ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος; αὐτ. § 842.

§ 60[2] Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις κωλύει τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς νὰ ἐπισπεύσωσι (τοὐλάχιστον μέχρι τῆς ἑνώσεως τῶν δανειστῶν), τῆς περὶ πτωχεύσεως διαδικασίας ἔτι ἐκκρεμοῦς οὔσης, τὴν ἐκποίησιν τῆς ἐνυποθήκου περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἵνα λάβωσι τὰ ληξιπρόθεσμα αὐτῶν δάνεια, διότι αὐτοὶ ἔχουσι προνόμιον ἐπὶ τῶν ἐνυποθήκων αὐτοῖς κτημάτων ἀνεξαρτήτως τῆς διανομῆς τῶν ἄλλων δανειστῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδ' ἔχουσι ψῆφον εἰς τὸν συμβιβασμόν. Ἀπόφασις πολιτικὴ ΑΠ. 247 τοῦ 1868.

§ 60[3] Οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταί, θέλοντες νὰ ἐκποιήσωσιν ὑποθηκευμένον αὐτοῖς κτῆμα τοῦ πτωχεύσαντος, ὀφείλουσι ν' ἀπευθύνωσι τὰς τῆς κατασχέσεως καὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ πράξεις κατὰ τῶν συνδίκων, ὡς ἐχόντων τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ἀντιπροσωπευόντων αὐτὸν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν περιουσίαν του εἴς τε τὰς ἐνεργητικὰς καὶ παθητικὰς ἀγωγάς,

ἢ κατὰ τῶν πρακτόρων, ἂν εἰσέτι δὲν διωρίσθησαν σύνδικοι, τῶν πρακτόρων παυόντων τὸ ἔργον των ἐντὸς 24 ὡρῶν μετὰ τὸν διορισμὸν τῶν συνδίκων. (381 ἐμπ. νόμου). Ἀπόφ. πολιτικὴ ΑΠ. 247 τοῦ 1868.

§ 60[a] Ἡ ὁμὰς τῶν δανειστῶν, δύναται νὰ ἐπιληφθῇ καὶ τῶν μισθῶν, οὓς ὁ πτωχεύσας μετὰ τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ ἀπέκτησεν ὡς δημόσιος ὑπάλληλος; ναί· διότι ὁ πτωχεύσας ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως τῆς διαχειρίσεως ὅλων τῶν πραγμάτων του, ἡ δὲ ὁμὰς δύναται νὰ ἐπιληφθῇ πάσης περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἀδιαφόρως ἂν πρὸ τῆς πτωχεύσεως, ἢ μετ' αὐτὴν, τὴν ἀπέκτησεν, Ἀπ. πολ. ΑΠ. 203 τοῦ 68.

§ 61. Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς δανειστὰς πᾶσα διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καταδίωξις τοῦ πτωχεύσαντος; αὐτ. § 843.

Ληξιπρόθεσμα χρέη τοῦ πτωχεύσαντος. Χρέη ἀπαιτητά.

§ 62 Ἡ πτώχευσις καθίστησιν ἀπαιτητὰ καὶ αὐτὰ τὰ μὴ ληξιπρόθεσμα δάνεια (1).

62[a] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 442 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἡ ἔναρξις τῆς πτωχεύσεως καθιστᾷ ἀπαιτητὰ τὰ χρέη καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, ὁ δὲ κομιστὴς δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ νὰ κάμῃ τὰς ἀπαιτήσεις του· τοῦτο δὲ πράξας δὲν ὤφειλε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτύρησίν του καὶ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας τοῦ συναλλάγματος. Ἀπόφασις πολιτικὴ τοῦ ΑΠ. 19 τοῦ 1865.

§ 63. Οὐδεμία διάκρισις μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν δανείων (2).

§ 64. Ἡ συνέπεια αὕτη δὲν ἐκτείνεται εἰς τοὺς μετὰ τὸν πτωχεύσαντα ἀλληλεγγύως συνυποχρεωθέντας, οὔτε εἰς τοὺς ἐγγυητὰς αὐτοῦ (3).

§ 65. Τί γίνεται ἐπὶ τῶν ἐκ συναλλαγματικῆς ὑποχρέων προσώπων (4).

§ 66. Κατὰ τὸ ἄρθρον 448 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἐπὶ πτωχεύσεως τινὸς τῶν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὑποχρέων, χρεωστοῦν οἱ ἄλλοι συνυπόχρεοι νὰ δώσωσιν ἐγγύησιν περὶ τῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς, ἂν δὲν προκρίνουν νὰ πληρώσωσιν ἀμέσως· ὥστε ἡ ὑποχρέωσις αὐτῶν εἰς τοιαύτην

(1—4) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 844—846.

περίπτωσιν εἶναι κατὰ διάζευξιν, τουτέστι χρεωστοῦν νὰ δώσουν ἐγγύησιν ἢ νὰ πληρώσουν τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς· ὅθεν ἐναγόμενοι πρὸς ἄμεσον ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς τότε μόνον δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὴν ἀγωγὴν, ὅταν προσφερθῶσιν εἰς τὸ νὰ δώσωσιν ἐγγύησιν, καὶ ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς ἀποποιηθῇ νὰ λάβῃ αὐτὴν ἐπιμένων εἰς τὴν ἐξόφλησιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 42 τοῦ 63.

§ 67. Ὅρα ἀνωτέρω τὴν 42 τοῦ 1863 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 68. Ὁ συμψηφισμὸς λαμβάνει μὲν χώραν αὐτοδικαίως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περὶ ἐκτελέσεως δίκην μεταξὺ τῶν ἀμέσων ὀφειλετῶν καὶ πιστωτῶν ἅμα συνυπάρξωσιν αἱ τούτων ἀμοιβαῖαι ἀπαιτήσεις καὶ εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἀναμφισβήτητοι, ἀπαιτηταὶ, ὡρισμέναι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπὶ πτωχεύσεως ὅτε ὁ πτωχεύσας ἀπεκδύεται τῆς διαχειρήσεως τῆς περιουσίας του καὶ οἱ σύνδικοι ἐξασκοῦσιν ἤδη τὰ δικαιώματά του πρὸς εἴσπραξιν τῆς περιουσίας του, καταστάσης ἕνεκα τῆς πτωχεύσεως κοινὸν ἐνέχυρον τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν του ὡς διανεμηθησομένης ἀναλόγως τοῦ ὅλου ποσοῦ τῆς περιουσίας τῆς πτωχεύσεως, ἐξαιρουμένων τῶν προνομιούχων πιστωτῶν, οἵτινες ἐξοφλοῦνται κατὰ τὰ ἄρθρα 940 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ 533 τοῦ ἐμπορικοῦ κώδηκος (1). — Ὑποθέσατε λοιπὸν ὅτι ὁ Α ἦτο πιστωτὴς τοῦ Δ πρὸ τῆς πτωχεύσεώς του, κατέστη δ' οὗτος ὀφειλέτης ἐκείνου μετὰ τὴν πτώχευσίν του, οἱ δὲ τῆς πτωχεύσεως σύνδικοι, ἐξασκοῦντες τὰ δικαιώματα ταύτης πρὸς ὄφελος τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ἐνήργησαν κατάσχεσιν εἰς χεῖρας τοῦ Α, ὡς ὀφειλέτου ἄλλου ὀφειλέτου τοῦ πτωχεύσαντος.—Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ Α δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ προτείνῃ συμψηφισμὸν κατὰ τοῦ Δ, διότι οὔτ' εἶχε νὰ προτείνῃ τοιοῦτον κατὰ τοῦ ὀφειλέτου τοῦ πτωχεύσαντος τόσῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον δὲν συνέτρεξαν τὰ πρὸς συμβιβασμὸν ἀπαιτούμενα πρὸ τῆς πτωχεύσεως, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν συνδίκων κατάσχεσιν τῶν χρημάτων τοῦ ὀφειλέτου τοῦ πτωχεύσαντος, καταστάντος ἤδη ὀφειλέτου τῆς πτωχεύσεως, τὰ οὕτω δὲ κατασχεθέντα χρήματα τοῦ Ζ ἔγειναν κοινὸν ἐνέχυρον τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ἀφοῦ ὁ Α δὲν εἶναι προνομιοῦχος, ὅτε ἠδύνατο νὰ λάβῃ χώραν ὄχι συμψηφισμὸς, ἀλλὰ

---

(1) Πανδ. τεμ. 1, 3, 7 ἀρχ.—18 § 1—21, 22 (4, 31)— Πολ: δικ. 872, 940 ἐμπ. ν. 437.

προνομιοῦχος κατάταξις κατὰ τὰ ἄρθρα 940 τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ 533 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ἀπ. πολιτικὴ ΑΠ. 162 τοῦ 50. Ὅρα λ. συμψηφισμός.

Ἀποτελέσματα τῆς πτωχεύσεως ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς κηρύξεως ἢ μετ' αὐτὴν πράξεων τοῦ πτωχεύσαντος.—Πράξεις ἄκυροι α) προνόμια καὶ ὑποθῆκαι· β) ἑτεροβαρεῖς ἀπαλλοτριώσεις.

§ 69. Αἱ μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος δὲν βλάπτουσι τὴν ὁμάδα (1).

§ 70. Παυλιανὴ ἀγωγή (2). Ὅρα Παυλιανὴ ἀγωγή.

§ 71. Ἐκ τῶν πράξεων τοῦ πτωχεύσαντος, αἱ μὲν εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυροι, αἱ δὲ δύνανται ὑπό τινας ὅρους ν' ἀκυρωθῶσιν (3).

§ 72. Ἀκυρότης τῶν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν πρὸ τῆς πτωχεύσεως ἀποκτηθέντων προνομίων καὶ ὑποθηκῶν (1).

§ 73. Ἐξαιροῦνται αἱ δυνάμει τοῦ νόμου ἀπαιτούμεναι ὑποθῆκαι (2).

§ 74. Δύνανται ὅμως νὰ ἐγγραφῶσιν ἐντὸς τῶν πρὸ τῆς δηλώσεως τῆς πτωχεύσεως δέκα ἡμερῶν (3).

§ 75. Ὁ περὶ ὑποθηκῶν νόμος ἐμετρίασε τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἐμπορικοῦ κώδηκος (4).

§ 76. Ἀκυρότης τῶν προσημειώσεων (5).

§ 77. Αἱ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως καὶ δέκα ἡμέρας πρὸ αὐτῆς ἑτεροβαρεῖς ἀπαλλοτριώσεις τῶν ἀκινήτων τοῦ πτωχεύσαντος εἶναι ἄκυροι (1).

§ 78. Διαθήκη ἐμπόρου, τοῦ ὁποίου κηρύττεται ἡ πτώχευσις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (2).

§ 79. Ἡ ἀκυρότης αὕτη ὑφίσταται μόνον ὡς πρὸς τὴν ὁμάδα (3).

§ 80. Νομολογία ἀναγομένη εἰς τὰς ἀνωτέρω § 69—79.

Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 66 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου συνδυασμένου μὲ τὸ 443 τοῦ ἐμπορικοῦ, εὑρίσκετε πολλὰ ἐν λ. ὑποθήκη (εὑρ. κβ σελ. 148—158 αὐτόθι § 354). Περιττὸν λοιπὸν

(1—3) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. § 848—850.
(1—5) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. § 851—6.
(1—3) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 857—9.

καὶ ἀποσκοπόν ἐστι νὰ ἐπαναλάβω ἐνταῦθα ὅ,τι ἐκεῖ διὰ μακρῶν εἴρηται. Περιορίζομαι λοιπὸν νὰ σημειώσω μόνα ταῦτα.

§ 81. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ἀνατρεχούσης εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς πράξεως αὐτῆς εἶναι καὶ θεωροῦνται ἄκυρα ὅλα τὰ παρὰ τῶν τρίτων γενόμενα συναλλάγματα, εἴτε ἐν καλῇ, εἴτε ἐν κακῇ πίστει εἰσίν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 47 (1).

---

(1) Τὸ ἄρθρον 442 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου διαλαμβάνει ῥητῶς καὶ καθαρῶς, ὅτι ὁ πτωχεύσας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεώς του ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως τῆς διοικήσεως ὅλων τῶν πραγμάτων του· ἡμέρα δὲ τῆς πτωχεύσεως εἶναι ἐκείνη καθ' ἣν κατὰ τὸ ἄρθρον 437 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁ ἔμπορος ἤθελε παύσει τὰς πληρωμάς του, καὶ τὴν ὁποίαν προσδιορίζει τὸ ἐμπορ δικεῖον διὰ μεταγενεστέρας ἀπαγγελθείσης ἀποφάσεώς του κατὰ τὸ ἄρθρ. 441 τοῦ ἰδίου νόμου, ἐκ δὲ τῶν διατάξεων τούτων ἕπεται ὅτι πᾶσα πρᾶξις τοῦ πτωχεύσαντος, τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀφορῶσα, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐνεργήσει οὗτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεώς του ἦναι ἀπολύτως ἄκυρος, καθόσον ἀπαλοτριούμενος ὁ πτωχεύσας τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας του, καθίσταται ἀνίκανος ὡς πρὸς αὐτὴν καὶ δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ τὴν διαχειρισθῇ οὐδὲ νὰ ἐνεργήσῃ τι, ὡς οὔσης τῆς περιουσίας του κοινὸν ἐνέχυρον τῶν δανειστῶν, καὶ εἰς πᾶσαν τυχὸν ἐνεργουμένην παρ' αὐτοῦ πρᾶξιν ὑπάρχει τὸ νόμιμον τεκμήριον τοῦ δόλου, δυνάμει τοῦ ὁποίου εἶναι ἀπολύτως ἄκυρος πᾶσα πρᾶξις, ὡς ὑποτιθεμένου τοῦ ὅτι καὶ ὁ συναλλαξάμενος μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος τρίτος ἐγνώριζε τὴν κακὴν κατάστασιν τοῦ ἐμπόρου αὐτοῦ· τοῦτο δὲ γίνεται φανερὸν καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 443—446 τοῦ ἰδίου νόμου, κατὰ τὰ ὁποῖα εἰσὶν ἄκυρα ἀπολύτως ὅλα τὰ προνόμια καὶ ὑποθῆκαι καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀκινήτων ἑτεροβαρεῖς πράξεις, ὅσας ἤθελεν ἐνεργήσει ὁ πτωχεύσας κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, σχετικῶς δὲ ὅλαι αἱ ἀμφοτεροβαρεῖς τοῦ αὐτοῦ εἴδους πράξεις, καὶ ὅλαι αἱ ὑποχρεώσεις καὶ πληρωμαὶ τοῦ πτωχεύσαντος· ἐὰν ὑπάρχῃ δόλος ἐκ μέρους τῶν συναλλαξαμένων μετ' αὐτοῦ, αἱ γενόμεναι ἐπίσης κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως· ὥστε ἀφοῦ ὁ νομοθέτης ἐθεώρησεν ἀκύρους ταύτας τὰς πράξεις καίτοι γενομένας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως διὰ νὰ προλάβῃ τὴν δολίαν συνεννόησιν τοῦ πτωχεύσαντος μετ' ἄλλων προσώπων πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, κατὰ μείζονα λόγον πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἄκυροι ἀπολύτως αἱ γενόμεναι μετὰ τὴν ἡμέραν ἢ τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύ-

§ 82. Ἐκ τοῦ ἄρθρου 442 τοῦ ἐμπ. νόμου προκύπτει νόμιμον τεκμήριον ὅτι οἱ συναλλαττόμενοι ἐγνώριζον τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν· ἑπομένως καταδικάζονται εἰς τὰς συνεπείας τῆς κακῆς πίστεώς των. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 1847. Ὅρα τὴν ἐνταῦθα ὑποσημείωσιν.

§ 83. Ἡ ὁρίζουσα τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ἀπόφασις δὲν ἐπιφέρει ἀπολύτως καὶ ἀδιακρίτως τὴν ἀκύρωσιν ἁπασῶν τῶν τετελεσμένων πράξεων· αὗται, ὡς πρὸς τὸ κῦρος καὶ τὸ ἀποτέλεσμά των, κανονίζονται ἀπὸ τὰ ἄρθρ. 443—447 τοῦ ἐμπ. νόμου καθ' ἃ αἱ πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως πράξεις δὲν θεωροῦνται ἀπολύτως ἄκυροι εἰμὴ ἕνεκα δόλου νομίμως ὑποτιθεμένου, ἢ ἀποδεδειγμένου ἐκ πραγματικῶν γεγονότων·— ὅθεν προκειμένου περὶ ἀμφοτεροβαροῦς πράξεως, καίτοι γενομένης

σεως, ἄνευ διακρίσεως τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως τῶν τρίτων συναλλαξαμένων, καθόσον ὑπάρχει εἰς αὐτούς, ὡς προείρηται, τὸ νόμιμον τεκμήριον τοῦ δόλου, ἐνῷ εἰς τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως πράξεις τοιοῦτον τεκμήριον δὲν ὑποτίθεται, πλὴν μόνων τῶν εἰρημένων ἐξαιρέσεων εἰς τὰ προνόμια καὶ ὑποθήκας καὶ εἰς τὰς ἑτεροβαρεῖς περὶ ἀκινήτων πράξεις· ἂν δὲ τὸ ἄρθρ. 448 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁρίζῃ ὅτι πᾶσα πληρωμὴ ἢ πρᾶξις γενομένη δολίως πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν εἶναι ἄκυρος, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι ὁ συναλλαξάμενος μὲ τὸν πτωχεύσαντα τρίτος μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ δύναται νὰ προτείνῃ τὴν καλὴν πίστιν, καθόσον, ὡς προεῤῥέθη, ἔκτοτε εἰς ὅλας τὰς πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος τεκμαίρεται ἡ κακὴ πίστις κατὰ συνέπειαν τῆς εἰρημένης διατάξεως, καὶ ὁ συναλλαξάμενος τρίτος δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἢ ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον, ὅπερ ἔχει δικαίωμα νὰ πράξῃ εἰς τὰς κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας, τὰς πρὸ τῆς πτωχεύσεως, συναλλαγάς του, οὐδ' ἐννοεῖ ὁ νομοθέτης διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τὰς μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος, ἀλλὰ τὰς κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ αὐτῆς ἐνεργηθείσας δολίως πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν· διότι ἂν ἠννόει τοῦτο, δὲν ἤθελεν ὑπάρχει καμμία συνάφεια μεταξὺ τοῦ ἄρθρου 442 καὶ τῶν παρακατιόντων ἄρθρων καὶ μᾶλλον ἤθελεν εἶσθαι περιττὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 442, ἢ ἀντὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεως, ὡς ἤδη διαλαμβάνει, νὰ ὁρίζῃ ἡ διάταξις αὕτη, ὅτι ἄρχονται αἱ συνέπειαι τῆς κακῆς πίστεως ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν δημοσιεύται ἡ διατάττουσα τὴν πτώχευσιν ἀπόφασις.» (ΑΠ. πολ. 64 τοῦ 1847).

ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν διεκηρύχθη ἡ πτώχευσις, καὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν τὸ δικαστ. ἀνέφερε τὴν ἔναρξιν αὐτῆς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ, ἐὰν ὁ μετὰ τῆς πτωχεύσεως συναλλαξάμενος ἦτο καλῆς πίστεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 231 τοῦ 1853, ἀναιρ. τὴν 348 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ν. ἐφ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 442 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον διατάττει ὅτι ὁ πτωχεύσας ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πτωχεύσεώς του ἀπαλλοτριοῦται αὐτοδικαίως τῆς διοικήσεως ὅλων τῶν πραγμάτων του, σκοπὸν μόνον ἔχει ν' ἀσφαλίσῃ τοὺς δανειστὰς τοῦ πτωχεύσαντος, παραχωρῶν εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς διαχειρήσεως τῆς περιουσίας του, ἀλλ' αἱ πράξεις αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὸ κῦρος καὶ τ' ἀποτελέσματά των, κανονίζονται κατὰ τὰ ἄρθρ. 443—447 τοῦ ἰδίου Νόμου, κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως πράξεις δὲν θεωροῦνται ἀπολύτως ἄκυροι, εἰμὴ ἕνεκα δόλου νομίμως ὑποτιθεμένου, ἢ ἐκ πραγματικῶν γεγονότων ἀποδεδειγμένου· ὅθεν προκειμένου περὶ ἀμφοτεροβαροῦς πράξεως, καί τοι γενομένης ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν διεκηρύχθη ἡ πτώχευσις, καὶ τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν τὰ δικαστήρια ἀνέφερον τὴν ἔναρξιν αὐτῆς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ, ἐὰν τὰ τῆς οὐσίας δικαστήρια πεισθῶσιν, ὅτι ὁ μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συναλλαξάμενος ἐνήργησεν ἐν καλῇ πίστει καὶ ἀγνοίᾳ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν ὑποθέσεων τοῦ πτωχεύσαντος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον ἀφ' ἑνὸς βεβαιοῖ, ὅτι τὰς κατὰ Σαμούρη ἀπαιτήσεις του παρεχώρησεν ὁ Νικολαΐδης πρὸς τὸν Φλαμιάτην τὴν 2 Νοεμβ. 1848, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ ἀπαιτήσεών του, ὅτι ὁ Φλαμιάτης ἐνήργησεν ἀναγκαστικὴν κατά τοῦ Σαμούρη ἐκτέλεσιν καὶ ἐπληρώθη τὸ χρέος διὰ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ κατασχεθέντος τοῦ Σαμούρη κτήματος, ταῦτα δὲ πάντα πρὶν ἢ ἐκδοθῇ ἡ ὑπ' ἀριθ. 1472 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐμποροδικῶν ἀπόφασις δημοσιευθεῖσα τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1849, δι' ἧς ὁ Νικολαΐδης κατ' αἴτησιν αὐτοῦ ἐκηρύχθη εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, καὶ ὡς χρόνος τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς προσδιωρίσθη ὁ Ἰούνιος τοῦ 1848, ἀφ' ἑτέρου δὲ παραδέχεται, ὅτι ἡ ἀνωτέρω παραχώρησις εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, οὐχὶ ἕνεκα δόλου τοῦ Φλαμιάτου, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν λόγον, ὅτι αὕτη ἐγένετο παρὰ προσώπου, ὅπερ κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραχωρήσεως ἐστερεῖτο τῆς ἱκανότητος τοῦ διαχειρίζεσθαι τὴν περιουσίαν του ἐνῷ ἡ ἐκχώρησις ἐγένετο πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως· ἄρα τὸ ἐφετεῖον παρεξήγησε τὰ εἰρημένα τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἄρθρα, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ὁποίων ἡ ὁρίζουσα τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρ-

ξεως τῆς πτωχεύσεως ἀπόφασις δὲν ἐπιφέρει ἀπολύτως καὶ ἀδιακρίτως τὴν ἀκύρωσιν ἁπασῶν τῶν τετελεσμένων πράξεων, καὶ παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεων οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας, καθ' ἃς ὤφειλε πρὸ πάντων νὰ ἐξετάσῃ ἂν συντρέχῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δόλος ἐκ μέρους τοῦ Φλαμιάτου, διὰ νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῆς νομιμότητος τῆς παραχωρήσεως, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη φέρει κατὰ τ' ἄρθρα **244**, **248**, **210** καὶ **807** § **5** τῆς ἰδίας Δικονομίας ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως».

§ **84**. Εἰς τὴν νομολογίαν τῶν ἐφετείων εὕρηνται ταῦτα.

α) Ἂν ὁ πτωχεύσας ἀπεδέχθη συνάλλαγμά τι τὴν **17** Φεβρουαρίου, ἡ δὲ πτώχευσίς του ἐκηρύχθη εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν, τὴν **24** Μαρτίου, εἶναι ἄκυρος ἡ πρᾶξις ἐκείνη, ἂν ἐπῆλθεν ἑτέρα ἀπόφασις προσδιορίζουσα ὡς ἡμέραν ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως τὴν **5** Ἰανουαρίου (τοῦ αὐτοῦ ἔτους); ὄχι, διότι ἡ περίστασις αὕτη δὲν δύναται, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρων **444** καὶ ἐπ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου (Παρδ. § **1120**), νὰ καταστήσῃ ἀκύρους τὰς πράξεις, ὅσας ὁ πτωχεύσας ἐνήργησεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν κατεβιβάσθη ἡ πτώχευσίς του μέχρι τῆς κηρύξεως αὐτῆς, εἰμὴ καθόσον οἱ δανεισταί του ἤθελον ἀποδείξει ὅτι αἱ πράξεις αὗται ἐγένοντο δολίως πρὸς βλάβην των. Ἀπ **8763** τοῦ **51** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ **85**. β) Πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος, βαρύνουσαι τὴν περιουσίαν, ἐνεργηθεῖσαι ἄνευ δόλου κατὰ τὸ διάστημα τῶν πρὸ τῆς πτωχεύσεώς του δέκα ἡμερῶν, κηρύττονται ἄκυροι; Οὐχί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. **17,653** ἀπόφασιν, τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **86**. γ) Κατὰ τὸ ἄρθρον **444** τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὅλαι αἱ περὶ ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις, αἱ γενόμεναι κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἂν αἱ πράξεις αὗται φέρωσι χαρακτῆρα δόλου, ἤτοι ἂν οἱ τρίτοι διετέλουν ἐν κακῇ πίστει. (Ῥολλ. λέξ. faillite ἄρθρ. **351** ἐπ. **372** καὶ **438**. Pard ἀρ. **1118** ἐπ.) Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **11036** τοῦ **1853**.

§ **87**. δ) Ἀγορά, γενομένη ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐν γνώσει τοῦ ἀναξιοχρέου καὶ τῆς ἐπικειμένης πτωχεύσεως τοῦ πωλητοῦ, ἔρρωται; ὄχι· θεωρεῖται ὡς γενομένη πρὸς καταδολίευσιν τῶν δανειστῶν, ὅταν ἰδίως ἐγένετο πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ληξιπροθέσμου δανείου του, τὸ δὲ **447** ἄρθρ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν κάμνει διάκρισιν πληρωμῶν ληξιπροθέσμων χρεῶν ἀπὸ μὴ ληξιπροθέσμων. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **18340** τοῦ **1860**.

§ **88**. ε) Αἱ ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις αἱ συνομολογούμεναι μεταξὺ

τρίτων καί τινος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κηρυχθέντος εἰς τὸ μεταξὺ τῆς πτωχεύσεως καὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν ἀνεβιβάσθη ἡ πτώχευσις, διάστημα; δὲν εἶναι ἀπολύτως ἄκυροι—Ἡ 12517 τοῦ 1055 ἀπόφ. ἐφ Ἀθ. φέρει.

«Ἐπειδὴ αἱ ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις αἱ συνομολογούμεναι μεταξὺ τρίτων καί τινος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κηρυχθέντος εἰς τὸ μεταξὺ τῆς διακηρύξεως τῆς πτωχεύσεως καὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν διὰ τῆς κηρυττούσης τὴν πτώχευσιν ἀποφάσεως ἀνεβιβάσθη ἡ ἔναρξις τῆς πτωχεύσεως, ἐξομοιούμεναι, διὰ τῆς ταυτότητος τοῦ λόγου; μὲ τὰς ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος συνομολογηθείσας ἀμφοτεροβαρεῖς πράξεις, δὲν εἶνε ἀπολύτως ἄκυροι, ἀλλὰ δύνανται μόνον κατ' αἴτησιν τῶν δανειστῶν ν' ἀκυρωθῶσιν ἂν αἱ πράξεις αὗται φέρωσι χαρακτῆρα δόλου, σύμφωνα μὲ τὴν περὶ τούτου διάταξιν τοῦ ἄρθρου 444 τοῦ Ἐμπ. Νόμου. Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ πρὸς τὸν Φ. διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2579 ὑπὸ τοῦ Νικολαΐδου πρὸς πλήρωμὴν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεως τοῦ ἐκ δοχέως γενομένη παραχώρησις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2597 ἐκ δρ. 57000 ἐκτελεστοῦ συμβολαίου, οὖσα ἀμφοτεροβαρὴς καὶ λαβοῦσα χώραν κατὰ τὴν 2 Νοεμβρίου 1848, τουτέστιν εἰς τὸ μεσολαβοῦν χρονικὸν διάστημα μεταξὺ τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1848, ἤτοι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν διεκηρύχθη ἡ πτώχευσις τοῦ διαλυφθέντος Νικολαΐδου καὶ τοῦ Ἰουνίου 1848, τῆς ἐποχῆς δηλ. εἰς ἣν ἀνεβιβάσθη ἡ αὐτὴ πτώχευσις, δὲν εἶναι ἀπολύτως ἄκυρος· καὶ ἑπομένως ἡ περὶ τούτου πρότασις τοῦ Σ, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπαράδεκτος, καί τοι ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν τὸ πρῶτον γενομένη, ὡς ἀφορῶσα τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι τοῦ Φ καὶ δυναμένη ἕνεκα τούτου νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, δὲν στηρίζεται ὅμως εἰς τὸν Νόμον».

§ 89. Ποῖοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσι τὰς ἀκυρότητας, περὶ ὧν τὰ ἄρθρα 443—446 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου;

Ὅρα ὅσα ἐσημείωσα εἰς Εὐρ. κβ. σελ. 154—158. Ἐνταῦθα σημειῶ μόνα ταῦτα.

§ 90. α) Τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως, ἥτις ἐγένετο μεταξὺ τῶν δανειστῶν καί τινος ὄντος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, δὲν ἀπειλεῖ ὁ νόμος εἰμὴ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν· ἄρα δὲν δύναται νὰ τὴν προσβάλῃ εἷς τῶν δανειστῶν, ὅστις μάλιστα ἔλαβε μέρος εἰς αὐτήν. Ἀπ. πολ ΑΠ. 458 τοῦ 1852, φέρουσα·

κ'Ἐπειδὴ ἐκτε τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου προτάσεων τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος ὑπέβαλεν αἴτησιν νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ· ἀποδεικνύεται δὲ μόνον ὅτι ἐζήτησε νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ μεταξύ των καὶ ἄλλων δανειστῶν τοῦ ἀντιδίκου του σύμβασις, δυνάμει τῆς ὁποίας συνεφωνήθη νὰ πληρώσῃ οὗτος μικρότερα ποσὰ ἢ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὤφειλε, προσφέρων καὶ ἀξιόχρεων ἐγγυητὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αὐτὴ ἡ σύμβασις ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ὀφειλέτης Γ. Ἰωάννου, ἔμπορος, ἦτον τότε εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἀλλὰ ἂν καὶ κατὰ τὰς περὶ πτωχεύσεως διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὁ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως διατελῶν, καθὸ ἀπαλλοτριούμενος τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων του, δὲν δύναται νὰ συναλλάττηται ἐγκύρως περὶ αὐτῶν, ὁ νόμος ἀπειλεῖ τὴν ἀκυρότητα ταύτην πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ὁ Κωνς. Οἰκονόμου, καὶ ἀντιπρόσωπος ὁμάδος δὲν εἶναι καὶ τὴν ἰδίαν του πρᾶξιν, ἤτοι τὴν σύμβασιν εἰς ἣν ἔλαβε μέρος, προσβάλλει, ἐνῷ κατὰ κανόνα, τὸν ὁποῖον καὶ ἡ πολιτ. δικονομία ἀναγνωρίζει εἰς τὸ 811 ἄρθρον αὐτῆς, οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλῃ τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις. Ὅθεν ἀφοῦ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σύμβασις, ἥτις εἶναι ἐξώδικος πρᾶξις καὶ οὐχὶ δικαστικὴ, οἷος εἶναι ὁ κατὰ τὴν πτώχευσιν γενόμενος συμβιβασμὸς, δὲν ἀντίκειται εἰς ἀπαγορευτικόν τινα νόμον, οὔτε καλύπτει ἔγκλημά τι, διότι τοιοῦτον τι δὲν ἀνεφάνη, δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ παρὰ τοῦ λαβόντος εἰς αὐτὴν (τὴν σύμβασιν) μέρος Κωνς. Οἰκονόμου, καὶ ὀρθῶς ἀπεφάσισεν οὕτω τὸ ἐφετεῖον».

§ 91. β) Μόνον οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δύνανται νὰ προσβάλλωσι τὰς ὑπὸ τούτου γενομένας παραχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεών του ἕνεκα δόλου, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ὀφειλέται αὐτοῦ. Ἀπ. πολ 295 τοῦ 55.

§ 92. γ) Συμφωνία πηγάζουσα ἐκ δολίας συνεννοήσεως, ὅπως ἐξαπατήσωσι τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν, δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγήν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 87 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 13548 ἐφ. Ἀθ.

§ 93. δ) Ἡ ἀκυρότης τῆς δοθείσης τυχὸν παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος εἴς τινα δανειστὴν ὑποθήκης, 443 ἐμ. νόμ., δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ σχετικὴ, ὥστε δὲν προτείνεται εἰμὴ ὑπὸ τῆς ὁμάδος, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ· ἄρα οὐδ' ὑπὸ τῆς πτωχευσάσης ἑταιρίας. (443 ἐμπ. νόμ.) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 173 τοῦ 62, ἀναιροῦσα τὴν 19134 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. περὶ ἧς ἐν λ. ὑποθήκη.

§ 94. ε) Αἱ διὰ τῶν ἄρθρων 443—446 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καθιερούμεναι ἀκυρότητες καθιερώθησαν μόνον ὑπὲρ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ὥστε δὲν δύναται νὰ τὰς ἐπικαλεσθῇ ὁ πτωχεύσας, ἰδίως τὸ ἄκυρον τῆς ὑποθήκης δύναται νὰ προτείνῃ ὁ πτωχεύσας;

Ὅρα Boulay Paty περὶ πτωχ. τ. α. ἀρ. 218.—Ἀπ. Ἀκυρ. τῆς 5 Αὐγούστου 1812 καὶ τῆς 16 Νοεμβρίου 1840.—Bioche ἐν λ. faillite ἀριθ. 323 καὶ Merger ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἀρ. 184, Τροπλ. ἐν ἄρθρῳ 2146 τοῦ γ. κ.—Ledru λέξ. faillite ἀριθμὸς 514—515.

Ἡ 272 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 443 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου οὐδεὶς δύναται ν' ἀποκτήσῃ προνόμιον ἢ ὑποθήκην ἐπὶ κτημάτων τοῦ πτωχεύσαντος κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως· ἡ διάταξις δὲ αὕτη ὡρίσθη πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δικαιωμάτων τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος καὶ πρὸς ἀποτροπὴν πάσης τυχὸν προγενεστέρας συνεννοήσεως αὐτοῦ μετά τινος δανειστοῦ, καθ' ἣν ἐκεῖνος ἤθελε παρέξει αὐτῷ δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ κτημάτων του κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς πτωχεύσεως· Ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι ἡ ἀκυρότης τῆς δοθείσης τυχὸν παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος εἴς τινα δανειστὴν ὑποθήκης δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ σχετική, ὡς ἀφορῶσα μόνον τὸ συμφέρον τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, καὶ ἑπομένως ἕνεκα τούτου δύναται νὰ προταθῇ ὑπὸ μόνης αὐτῆς τῆς ὁμάδος ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου της, οὐδέποτε δὲ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Πάτραις Πρωτοδικῶν παραδεχθὲν διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθμὸν 1326 ἔτους 1858 ἀποφάσεως τὴν περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἐγγραφῆς τῆς προσημειώσεως ὑποθήκης ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ 13 τετράγωνον τῆς πόλεως Πατρῶν κειμένης οἰκίας τῆς Ἐμπορικῆς Ἑταιρίας «Ἀδελφοὶ Καμπότζαρη» ἀγωγὴν τῶν προσωρινῶν συνδίκων ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως αὐτῆς τῆς ἑταιρίας, ἐπαναληφθεῖσαν δὲ ὕστερον καὶ ὑποστηριζομένην δι' αἰτήσεως τῆς αὐτῆς ἑταιρίας ὡς ἀποκατασταθείσης, καὶ κηρύξαν κατ' αἴτησιν τῆς ἑταιρίας ἄκυρον τὴν ἐγγραφὴν τῆς προσημειώσεως ὑποθήκης, ὡς γενομένην ἀναμφισβητήτως ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν τῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως, ἐνῷ ὁ Νόμος, ὡς προερρέθη, δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀκύρωσιν τῶν τοιούτων ἐγγράφων, εἰμὴ μόνον κατ' αἴτησιν τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, παρεβίασε τὸν εἰρημένον Νόμον, ἡ δὲ παραβίασις αὐτοῦ καθιστᾷ μεταρρυθμιστέαν τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν.

»Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐφεσιβλήτου ἑταιρίας ὅτι δὲν ἔδωκεν αὕτη ὑποθήκην εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα, ἀλλ' οὗτος μονομερῶς καὶ ἄνευ συναινέσεως αὐτῆς ἐνέγραψε τὴν προσημείωσιν τῆς ὑποθήκης καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ 443 ἄρθρον τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου καὶ τὸ 66 ἄρθρον τοῦ Νόμου τῶν ὑποθηκῶν, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὑπόστασιν, καθότι οἱ Νόμοι οὗτοι δὲν ὁρίζουν οὐδαμοῦ αὐτὴν τὴν διάκρισιν, ἀλλὰ θεωροῦν τὴν ἐγγραφὴν ἄκυρον εἴτε γίνει αὕτη ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν, τῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως συναινέσει καὶ τοῦ ὀφειλέτου, εἴτε ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ὀφειλέτου μονομερῶς ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ Νόμου, ἀρκεῖ δὲ νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκυρότης αὕτη ὑπὸ μόνης τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ὡς προείρηται».

§ 95. ϛ) Τὸ ἄκυρον τῶν παραχωρήσεων τοῦ πτωχεύσαντος μόνον οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ δύνανται νὰ προτείνωσιν, ὄχι δὲ καὶ οἱ ὀφειλέται του. Ὅρα τὴν 12517 τοῦ 1855 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

Συνέχεια.—Πράξεις ἄκυροι.—γ) Πληρωμὴ μὴ ληξιπροθέσμων χρεῶν.

§ 96. Ἀποτέλεσμα τῶν πληρωμῶν μὴ ληξιπροθέσμων ἐμπορικῶν χρεῶν (1).

§ 97. Τί ὡς πρὸς τὰς προεξοφλήσεις τῶν γραμματίων; (2).

δ) Πράξεις δυνάμεναι ν' ἀκυρωθῶσιν.

§ 98. Αἱ λοιπαὶ πράξεις τοῦ πτωχεύσαντος δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἂν ἀποδειχθῇ δόλος ἐκ μέρους τῶν μετ' αὐτοῦ συναλλαξαμένων (1).

§ 99. Τίνος φύσεως πράξεις ἀφορᾷ ἡ διάταξις αὕτη; (2).

§ 100. Ἁρμόδιον δικαστήριον (3).

Ἐπίθεσις σφραγίδων.

§ 101. Διὰ τῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς κηρύττεται ἡ πτώχευσις, τὸ δικαστήριον διατάσσει τέσσαρά τινα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν. Ῥάλλ. § 865.

(1—2) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 860—1.

(1—3) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 862—4.

§ 102. Αἱ σφραγίδες ἐπιτίθενται εἰς ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ πτωχεύσαντος, εἴτε κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐμποροδικείου, εἴτε καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου (1).

§ 103. Ποῦ ἐνεργεῖται ἡ σφράγισις ἐπὶ πτωχεύσεως ὁμοῤῥύθμου ἢ ἑτεροῤῥύθμου ἑταιρίας (2);

§ 104. Ποῦ ἐπὶ πτωχεύσεως τῆς ἀνωνύμου (3);

§ 105. Ποῦ ἐπὶ τῆς μετοχικῆς (4);

§ 106. Πῶς ἐκτελεῖται ἡ σφράγισις (5);

§ 107. Πράγματα δυνάμενα νὰ μὴ σφραγισθῶσιν (6).

Περὶ τοῦ εἰσηγητοῦ.

§ 108. Τὸ δικαστήριον διορίζει εἰσηγητὴν ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως (1).

§ 109. Ὁ εἰσηγητὴς δὲν ἔχει διαχειριστικὴν ἐξουσίαν (2).

§ 110. Τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τοῦ εἰσηγητοῦ. Ἁρμοδιότης (3).

Κράτησις. Προπεμπτήριον.

§ 111. Τὸ δικαστήριον διατάσσει τὴν κράτησιν τοῦ πτωχεύσαντος ().

(1—6) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 866—71.

(1—3) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 872—4.

(1) Πρβ. Εὐρ. κδ. λ. φυλάκισις σ. 69 § 51, 52.

Συγχωρεῖται εἰς τοὺς δανειστὰς νὰ προκαλῶσι τὴν προσωπικὴν κράτησιν τοῦ πτωχεύσαντος; ἴδε ἀπόφ. 14716 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

— Συγχωρεῖται προσωπικὴ κράτησις κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος; Ἡ 13949 τοῦ 1856 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 455 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ ἐμποροδικεῖον, κηρύττον τινα εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, διατάττει συγχρόνως νὰ τεθῇ οὗτος εἰς τὴν διὰ χρέη φυλακὴν, φυλαττόμενος ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐνόσῳ οὗτος εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἤτοι ἐν τῇ φυλακῇ, δὲν δύναται νὰ συγχωρηθῇ κατ' αὐτοῦ κράτησις. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, κηρυχθέντος τοῦ ἐκκαλοῦντος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἀλλὰ μὴ τεθέντος εἰς τὴν φυλακὴν καὶ οὐδὲ διατελοῦντος εἰς κατάστασιν

§ 112. Ὁ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην εὑρισκόμενος πτωχεύσας δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς προσωπικὴν κράτησιν δι' ὁποιανδήποτε πολιτικὴν ἢ ἐμπορικὴν καταδίκην (1);

§ 113. Πῶς ἐκτελεῖται ἡ προσωπικὴ κράτησις (2);

§ 114. Πῶς παύει (3);

§ 115. Ἁρμόδιον δικαστήριον (4).

§ 116. Προπεμπτήριον ὑπὲρ τοῦ πρὸ τῆς πτωχεύσεως κρατουμένου (5).

§ 117. Ἂν δύναται νὰ ἀνακληθῇ (6);

§ 118. Ὁ χρεωκόπος δὲν λαμβάνει προπεμπτήριον (7).

Διορισμὸς πρακτόρων τῆς πτωχεύσεως.

§ 119. Πρλ. Ῥάλ. § 883.

Ἔνδικα μέσα κατὰ τῆς ἀποφάσεως (1).

§ 120. Δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως (1).

§ 121. Ἀνακοπὴ κατ' αὐτῆς (2).

§ 122. Πότε δὲν εἶναι δεκτή (3);

§ 123. Ἡ ἀνακοπὴ τρίτου δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰμὴ ἐντὸς τῶν αὐτῶν προθεσμιῶν (4).

§ 124. Κατὰ τὸ 457 τοῦ ἐμπ. νόμου ἄρθρον τὴν κηρύξασαν πτώχευσίν τινα ἀπόφασιν δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τις ἢ δι' ἀνακοπῆς· ἔνστασιν δ' ἄλλως πως γενομένην δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως τὸ δικαστήριον ν' ἀποκρούσῃ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 209 τοῦ 1866.

Νομολογία Ἐφετῶν.

§ 125. α) Οἱ δανεισταὶ πτωχεύσαντός τινος ἐμπόρου, ἐνδιαφερόμενοι διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ, δικαιοῦνται

φυλακίσεως, ὀρθῶς ἐφυλακίσθη, τῇ νομίμῳ αἰτήσει τοῦ δανειστοῦ Εὐμορφοπούλου, καὶ ὀρθῶς ἀπέρριψε τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον τὴν αἴτησιν τοῦ ἐκκαλοῦντος, περὶ ἀποφυλακίσεώς του, στηριζομένην εἰς μόνον τὸν λόγον, ὅτι ἐκηρύχθη πτωχεύσας, διότι ἡ πτώχευσις δὲν εἶναι βελτίωσις τῆς θέσεως τοῦ ὀφειλέτου».

(1—7) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 875—882.

(1) Πρβ. κατέρω § 142.

(1—4) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. § 884—7.

ν' ἀνακόψωσι τὴν ἀπόφασιν τὴν κηρύττουσαν τὴν πτώχευσιν αὐτοῦ, ἂν αὕτη ἐκηρύχθη παρ' ἀναρμοδίου δικαστηρίου, καὶ νὰ προσβάλωσι τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 15336 τοῦ 1857.

§ 126. β) Τρίτος, μὴ ἔχων συμφέρον νὰ συμπεριληφθῇ μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως ἐμπόρου τινὸς εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν, δύναται δι' ἀνακοπῆς τρίτου ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπαγγέλλουσαν τὴν πτώχευσιν ἀπόφασιν μετὰ τὴν προθεσμίαν τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 457 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ὁριζομένην. Ἀπόφ. 801 τοῦ 1856 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομικ. σ. 6175 ἐπ.

§ 126² γ) Τὸ ἀνυπόστατον τῆς πτωχεύσεως δύναται νὰ προτείνῃ ὁ λαβὼν γραμμάτιον πληρωτέον ἐπὶ τοῦ δῆθεν πτωχεύσαντος.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16592 τοῦ 58, φέρουσα.

«Ἐπειδὴ λαβὼν ὁ ἐφεσίβλητος τὴν 20 σεπτ. 1857 εἰς ἐξόφλησιν τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους τοῦ Α. γραμμάτιον εἰς τὴν διαταγὴν τούτου ἐκδεδομένον, εἶχεν ἔννομον συμφέρον καὶ ἑπομένως τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ὁ Α. ἐκηρύττετο εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1857, καθόσον διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἠδύνατο νὰ προσβληθῇ τὸ κῦρος τῆς εἰς τὸν ἀνακόπτοντα γενομένης μεταβιβάσεως τοῦ αὐτοῦ γραμματίου κατὰ τὸ ἄρθρον 445 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου».

Ἔργα τῶν πρακτόρων. Ἰσολογισμός.

§ 127. Πρλ. Ῥάλ. § 888.

§ 128. Ὁρισμὸς τοῦ ἰσολογισμοῦ. — Στοιχεῖα ἐξ ὧν συνίσταται (1).

§ 129. Συντάσσεται ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος (2).

§ 130. Ὑπὸ τῶν πρακτόρων, τῆς χήρας ἢ τῶν ὀρφανῶν αὐτοῦ (3).

§ 131. Ἂν ὁ εἰσηγητὴς δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὴν χήραν καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ πτωχεύσαντος (4);

§ 132. Ἀπογραφή, συνταχθεῖσα μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ καιροῦ, δὲν παρέχει τὴν βεβαιότητα ὅτι διλαμβάνει ἀληθῶς ὅλα τὰ πράγματα τῆς πτωχεύσεως. Ἀπόφ. 4404 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

(1—4) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 889—892.

Περὶ μέτρων ἀσφαλιστικῶν, εἰσπράξεων καὶ πωλήσεως φθαρτῶν.

§ 133. Οἱ πράκτορες ὀφείλουσι νὰ κλείσωσι τὸ βιβλίον τοῦ πτωχεύσαντος (1).

§ 134. Ἀνοίγουσι τὰς ἐπιστολὰς τοῦ πτωχεύσαντος (2).

§ 135 Ἐνεργοῦσι πᾶν συντηρητικὸν μέτρον.—Διττὴ ἐγγραφὴ ὑποθήκης (3).

§ 136. Ἐκποίησις ἐμπορευμάτων πότε καὶ κατὰ τίνα τρόπον γίνεται (4);

§ 137 Τίς φυλάττει τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα (5);

§ 138. Οἱ πράκτορες δίδουσι λόγον τῆς διαχειρίσεώς.— Ἀποζημίωσις (6).

Προσωρινοὶ σύνδικοι.

§ 139. Ὁ εἰσηγητὴς συγκαλεῖ τοὺς εἰκαζομένους δανειστὰς πρὸς ἐκλογὴν τῶν προσωρινῶν συνδίκων (1).

§ 140. Ποιναὶ τοῦ δυνάμει ψευδοῦς δικαιογράφου ἐμφανιζομένου ὡς δανειστοῦ (2).

§ 141. Πῶς διορίζονται οἱ προσωρινοὶ σύνδικοι (3);

§ 142. Ὁ γενικὸς κανὼν εἶναι, ὅτι ὑπάρχουν δύο βαθμοὶ δικαιοδοσίας, καί, διὰ νὰ ὑπόκηται ὑπόθεσίς τις εἰς ἕνα μόνον βαθμόν, πρέπει τοιαύτη ἐξαίρεσις νὰ καθιεροῦται ῥητῶς ἀπὸ τὸν νόμον, ἀλλὰ καμμία αὐτοῦ διάταξις δὲν φέρει ὅτι, αἱ δι᾽ ὧν διορίζονται προσωρινοὶ σύνδικοι ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰ συνήθη ἔνδικα μέσα (1). Ἀπ. 7352 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν προσωρινῶν συνδίκων.

§ 143 Πῶς διαχειρίζονται τὰ τῆς πτωχεύσεως (1);

§ 144. Οἱ σύνδικοι ἔχουσιν ἁρμοδιότητα μᾶλλον ἐκτεταμένην παρὰ τοὺς πράκτορας (2).

(1—6) Πρλ. ἀνάπτυξιν εἰς Ῥαλ. § 893—8.

(1—3) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 899—901.

(1) Ὅρα ἀνωτέρω § 120—126.

(1—2) Ἀνάπτυξιν περὶ αὐτῶν εἰς Ῥαλ. § 902—9.

§ 145. Τίνας πράξεις δὲν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι (1);

§ 149. Πῶς ἐνεργοῦνται αἱ πωλήσεις (2);

§ 117. Παράπονα κατὰ τῆς διαχειρίσεως τῶν συνδίκων καὶ ἀνάκλησις αὐτῶν (3),

§ 148. Παριστάνουσι τοὺς δανειστὰς καὶ τὸν πτωχεύσαντα (6).

§ 149. Ἔκθεσις πρὸς τὸν εἰσαγγελέα περὶ τῆς φαινομένης καταστάσεως τῆς πτωχεύσεως (4).

§ 150. Ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ παρευρίσκηται εἰς πᾶσαν τῆς πτωχεύσεως πρᾶξιν.—Καταδιώξεις (5).

§ 151. Οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δὲν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν οὐδεμίαν πρᾶξιν δικαστικὴν ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ προσωρινοῦ συνδίκου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 52 τοῦ 47, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ μετὰ τὴν κηρυχθεῖσαν πτώχευσιν καὶ τὸν διορισμὸν τῶν προσωρινῶν συνδίκων οἱ δανεισταὶ καὶ ὁ πτωχεύσας εἴς τε τὰς δίκας τὰς ἀφορώσας τὸν πτωχεύσαντα καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν του, καὶ εἰς τὰς παρὰ τρίτου κινηθείσας κατὰ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ἀντιπροσωπεύονται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων παρὰ τῶν προσωρινῶν συνδίκων, οἵτινες, ὡς διαχειρισταὶ τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς ἢ νὰ ἐκτελέσουν τὰς παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος γενομένας συμφωνίας ἢ νὰ ζητήσουν τὴν διάλυσιν καὶ ἀκύρωσιν αὐτῶν, ὅπως νομίζουν ὠφελιμώτερον πρὸς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ πρὸς τὸν πτωχεύσαντα, κατ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐκλογῆς, καθὼς καὶ κατὰ πάσης ἄλλης πράξεως τῶν συνδίκων δὲν ἐπιτρέπει ὁ ἐμπορικὸς νόμος εἰς τοὺς δανειστάς, οἵτινες ἤθελον ἔχει παράπονα, ἄλλο μέσον, εἰμὴ τὸ νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὸν εἰσηγητήν, κατὰ τὸ ἄρθρον 495 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ποτὲ ὅμως (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἄρθ. 504 αὐτοῦ) τὸ νὰ παρουσιάζωνται ἀτομικῶς, ἢ συλλήβδην ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ μάλιστα ἐναντίον τῶν συνδίκων καὶ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 490 αὐτοῦ οἱ δανεισταὶ εἰς δίκας ἀφορώσας τὸν πτωχεύσαντα καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν του, ἀντιπροσωπεύονται παρὰ τῶν προσωρινῶν συνδίκων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἐπιτρέπει τὸ εἰρημένον δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ νὰ κάμουν ἢ νὰ ὑπερασπίζωνται, ἢ μή, ταύτας τὰς δίκας πρὸς τὸ συμφέρον τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τόσον κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα

(1—5) Ἀνάπτυξιν περὶ αὐτῶν εἰς Ῥάλ. § 902—9.

πρωτοδικείου, ὡς ἐμποροδικείου δίκην, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα ἐφετείου, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε τὴν προσβαλλομένην ὑπ' ἀριθ. 4053 ἀπόφασιν, τουτέστι κατὰ συνέπειαν τῆς τε ἀπὸ 25 Ἰουνίου ἀγωγῆς καὶ τῆς ἀπὸ 10 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐφέσεως τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ἐπαρουσιάσθη πάντοτε ὁ προσωρινὸς σύνδικος τῆς τοῦ Ἀναστασίου Γιαννακοπούλου πτωχεύσεως Στέφος Γεωργούλας, ὑποστηρίζων, ὡς ἀποδεικνύεται ἔκ τε τῶν ἐνώπιον αὐτῶν τῶν δικαστηρίων προτάσεων, καὶ ἐκ τῆς τῶν ἀναιρεσειόντων ὁμολογίας τῆς περιεχομένης εἰς τὰς πρὸς τὸν Ἄρειον Πάγον προτάσεις, ὅλας τὰς αἰτήσεις καὶ προτάσεις αὐτῶν τῶν δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως, καὶ ἐμφαίνων τοιουτοτρόπως ὅτι προετίμησε συμφώνως μετ' αὐτῶν τὴν ἐκτέλεσιν, ἀντὶ τῆς διαλύσεως καὶ ἀκυρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ὑπ' ἀριθ. 2430 ἀπὸ 15 Ὀκτωμβρίου 1845 συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς τε ὁμάδος τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος· ὥστε οἱ ἀναιρεσείοντες, οἵτινες τῳόντι συνιστῶσι τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν αὐτῆς τῆς πτωχεύσεως, ὡς ἐξάγεται ἀποχρώντως ἔκ τε τοῦ εἰρημένου ὑπ' ἀριθ. 2340 συμβολαιογράφου καὶ ἐκ τοῦ μὴ ἀντικρουσθέντος περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἰσχυρισμοῦ· τῆς ἀνωτέρω διαληφθείσης ἐφέσεως, εὑρέθησαν εἰς ἀμφοτέρας ταύτας τὰς δίκας ἐφωδιασμένοι μὲ τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρου 74 τῆς πολτ. δικονομίας ἀπαιτουμένην συγκατάθεσιν τοῦ συμπράττοντος προσωρινοῦ συνδίκου, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου 492 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου· προκειμένου δὲ ἤδη λόγου περὶ ἀναιρέσεως τῆς διαληφθείσης ὑπ' ἀριθ. 4053 κατ' ἀντιμωλίαν τοῦ εἰρημένου προσωρινοῦ συνδίκου ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, δὲν ἠδύνατο βεβαίως, κατὰ τὰς προηγουμέ- παρατηρήσεις, νὰ τὴν ζητήσουν αὐτὴν μόνοι οὗτοι οἱ δανεισταὶ ἀτομικῶς ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως, καὶ μάλιστα τῆς παρεμβάσεως τοῦ εἰρημένου συνδίκου, νομίμου ἀντιπροσώπου των, καὶ ἑπομένως, οὕτω γενομένη ἡ τῆς ἀναιρέσεως αὕτη αἴτησις, ἀντιβαίνει εἰς τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων 74 καὶ 494, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐκ τῆς μὴ γενομένης παρὰ τοῦ προσωρινοῦ συνδίκου αἰτήσεως ἀναιρέσεως προκύπτει ἀποχρῶσα ἀπόδειξις, ὅτι δὲν εἶναι πλέον οὗτος σύμφωνος μετὰ τῶν ἀναιρεσειόντων, ἀλλὰ ἀποδέχεται ὁλοσχερῶς τὴν τοῦ ἐφετείου ἀπόφασιν, καὶ προτιμᾷ ἤδη τὴν διάλυσιν καὶ ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, ἡ δὲ ἀποδοχὴ αὕτη, οὖσα ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ἀναιρεσείοντας, συνεπιφέρει τὴν ἀπόκλεισιν περὶ ἧς διαλαμβάνει ἡ § 1 τοῦ ἄρθρου 813 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀφοῦ, ὡς προείρηται, κατὰ τῆς τοιαύτης ἀποδοχῆς

δὲν εἶχον οἱ ἀναιρεσείοντες δανεισταὶ ἄλλο μέσον, εἰμὴ τὸ παρὰ τοῦ ἄρθρου 495 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁριζόμενον. ὥστε δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶναι ἄκυρος καὶ ἀπαράδεκτος ἡ περὶ ἧς πρόκειται αἴτησις ἀναιρέσεως».

§ 152. Ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἦναι σύνδικος; Ἴδε τὴν 926 τοῦ 1851 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.

§ 153. Προκειμένου περὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν προσωρινῶν συνδίκων τοῦ πτωχεύσαντος, οἱ δανεισταὶ ὀφείλουσι νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτό, πρὸς σύνταξιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένου καταλόγου; Ναί. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17665.

§ 153[2] Ὁ κατάλογος, περὶ οὗ τὸ ἄρθρον 480 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, πρέπει νὰ συντάσσηται ἀφοῦ ὅλοι οἱ δανεισταὶ συνελθόντες ψηφοφορήσωσιν, ἢ ὁμοψήφως ἢ κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν· ἄρα δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς δανειστὰς εἴτε ἀτομικῶς, εἴτε κατὰ τμήματα διαιρουμένους νὰ δίδωσι διαφόρους καταλόγους. Pardessus ἀριθ. 1169 ἐδαφ. 6 καὶ 1172. Ἀποφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 17665 τοῦ 1859.

§ 164. Ὅταν ὑποβληθῇ ὁ κατάλογος, περὶ οὗ τὸ ἄρθρον 480 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἐξ αὐτοῦ τὸ δικαστήριον ἐκλέγει τοὺς συνδίκους. Ἀποφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 17665 τοῦ 1859.

§ 155. Ἀναγνωρισθέντων τῶν δανειστῶν ὡς τοιούτων ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ κλητευθέντων πρὸς σύνταξιν τοῦ καταλόγου, ἐπιτρέπεται ἡ ἐξέτασις τῆς τοιαύτης ἰδιότητος αὐτῶν, ἀναφορικὴ πρὸς τὸ κῦρος τοῦ καταλόγου; Οὐχί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 17,665 ἀπόφασιν ἐφ. Ἀθ., ἣν ἴδε ἐν νομ. μελ. σ. 646.

§ 156. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 532 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀγωγὴ περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἀκινήτων, ἤτοι ἀναγκαστικὴ κατάσχεσις ἐπαχθεῖσα πρὸ τοῦ διορισμοῦ τῶν ὁριστικῶν συνδίκων, οὗτοι μόνοι δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τὰ πρὸς πώλησιν κτλ. ἑπομένως ἕκαστος δανειστής, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως μέχρι τῆς ἑνώσεως τῶν δανειστῶν, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ κατάσχεσιν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ ὀφειλέτου, καὶ πολὺ περισσότερον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν ὀνόματί του τὴν ἤδη ἐνεργηθεῖσαν κατάσχεσιν πρὶν κηρυχθῇ ἡ πτώχευσίς του. Ἀποφ. 2299 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 157. Ἡ παρὰ τῷ συνδίκῳ κατάσχεσις ἣν ἡ σύζυγος τοῦ πτωχεύσαντος ἐνεργεῖ, θεωρεῖται ὡς παρὰ τρίτῳ γενομένη, ὥστε ν' ἀπαιτεῖται δήλωσις; Ὄχι. Ἴδε 2757. ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. Προὶξ σ. 458.

§ 158. Ἡ ἀποβίωσις τῶν συνδίκων δὲν ἐπιφέρει βιαίαν διακοπήν. Ἀπ. 4876 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἣν ἴδε.

§ 159. Οἱ δανεισταὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συζητήσωσι τὸ κατάλληλον ἢ μή, τῆς προσωρινοῦ τινος συνδίκου ἀνακλήσεως, καὶ κατὰ τῆς περὶ τούτου ἀποφάσεως ἐπιτρέπεται ἔφεσις. Ἀποφ. 735 τοῦ 88 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἣν ὅρα ἐν λέξει Ἔφεσις § 1317.

Περὶ ἐξελέγξεως τῶν δανείων.

§ 160. Ἀνάγκη τῆς ἐξελέγξεως τῶν δανείων.—Ἀτέλειαι τοῦ ἐνεστῶτος συστήματος (1).

§ 161. Πῶς συγκαλοῦνται οἱ δανεισταί (2). ;

§ 162. Τὰ δάνεια ἐξετάζονται ἀλληλοδιαδόχως.—Πῶς συντάσσεται ἡ περὶ αὐτῶν ἔκθεσις (3);

§ 163. Τίνες παρευρίσκονται εἰς τὴν ἐξέλεγξιν (4);

§ 164. Πῶς βεβαιοῦται ἡ γενομένη παραδοχὴ τοῦ δανείου ; ὁρκωμοσία (5).

§ 165. Πῶς δικάζονται αἱ κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν ἐγειρόμεναι διενέξεις (6);

§ 166. Οἱ μὴ ἐμφανισθέντες δανεισταὶ κηρύσσονται ὑπερήμεροι (7).

§ 167. Ἀνακοπὴ τῶν ὑπερημέρων δανειστῶν (8).

§ 168. Τί γίνεται ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως ἑταιριῶν (9);

§ 169. Τί ἐπὶ τῶν ὑπὸ ὅρον δανείων (10);

§ 170. Οἱ μὴ ἐμπροθέσμως ὁρκισθέντες δανεισταὶ δὲν ἀποκλείονται τῶν μεταγενεστέρων διανομῶν (11).

§ 171. Ἀμφισβήτησις τῶν ἤδη δεκτῶν κηρυχθέντων δανείων (12)

§ 172. *Νομολογία.*—α) Ἡ ἐπαλήθευσις τῶν δανείων δύναται νὰ γίνῃ καὶ μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων τῆς πτωχεύσεως. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 63, κυρ. τὴν 20665 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 173. β) Ὁ ὅρκος, περὶ οὗ τὸ ἄρθρον 507 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν δύναται νὰ δοθῇ ἐνώπιον ἄλλου εἰσηγητοῦ, ἂν δὲ μεσολαβῇ παραγγελία περὶ τούτου ἐκ μέρους τοῦ ἁρμοδίου εἰσηγητοῦ ἢ συναίνεσις, πρέπει νὰ γίνηται λόγος εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον, διότι ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἀπαράδεκτος προτεινόμενος

(1—12) Περὶ αὐτῶν ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 910—921.

κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 63.

§ 174. γ) Κατὰ τὸ ἄρθρον 513 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὅσοι τῶν δανειστῶν δὲν ἐμφανισθῶσι καὶ κάμωσιν ἐγκαίρως τὴν ἔνορκον βεβαίωσιν δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τίποτε ἐκ τῶν ἤδη γενομένων διανομῶν, αἵτινες λογίζονται ἀμετάκλητοι ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποστερουμένους ὁλοτελῶς τοῦ μεριδίου, τὸ ὁποῖον ἠδύναντο ν' ἀπαιτήσωσι ἐξ αὐτῶν· ἡ δὲ διάταξις αὕτη εἶναι γενικὴ ἀφορῶσα ἐπίσης καὶ τοὺς προνομιούχους δανειστάς, διότι οἱ ἄλλοι δανεισταὶ ἔχουν συμφέρον ν' ἀμφισβητήσωσι καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ καὶ τὸ ἰσχυριζόμενον προνόμιον. (Dalloz recuil alph. τ. 19 σελ. 138 ἐκδ. Βελγίου). Ἀπ. 2463 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 175. δ) Μὴ περιεχομένης τῆς ὑπογραφῆς τοῦ δανειστοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει, ἥτις περιλαμβάνει συγχρόνως τὴν ἐξέτασιν τῶν δανείων καὶ τὴν περὶ ἐπαληθεύσεως αὐτῶν ὁρκοδοσίαν τῶν δανειστῶν, ἡ ἔκθεσις εἶναι ἄκυρος. ἄρθ. 133. Πολ. Δικον.—Ledru λ. Faillite ἀριθ. 184. Ἀποφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 17652 τοῦ 1859.

§ 176. Ὁ πληρεξούσιος δύναται νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως, ὅτι τὸ πρὸς τὸν πτωχεύσαντα δάνειον εἶναι ἀδολίευτον καὶ ἀληθινόν. Ὅρα Δαλλ. λ. serment καὶ faillite ἀρ. 629 ἑπ.

Περὶ συνελεύσεως τῶν δανειστῶν.

§ 177. Πῶς συγκροτεῖται ἡ συνέλευσις τῶν δανειστῶν (1);

§ 178. Οἱ προσωρινοὶ σύνδικοι δίδουσι λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν (2).

§ 179. Προτάσεις τοῦ πτωχεύσαντος περὶ συμβιβασμοῦ (3).

§ 180. Ὁ εἰσηγητὴς συντάσσει περὶ πάντων ἔκθεσιν (4).

§ 181. Ὁ συμβιβασμός, ὅστις εἶναι ἄκυρος πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων, γίνεται ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ (5).

§ 182. Ὁρισμοὶ τοῦ συμβιβασμοῦ. Πότε εἶναι δεκτοί (1);

§ 183. Ἰσχὺς τῶν μερικῶν συμβιβασμῶν (2).

§ 184. Ὅροι ἀπαιτούμενοι νὰ ἐκπληρωθῶσι διὰ νὰ λάβῃ κῦρος ὁ συμβιβασμός (3).

(1—5) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 922—6.

(1—3) Ἀνάπτυξιν περὶ αὐτῶν εἰς Ῥάλ. § 927—935.

§ 185. Ἂν τὰ ἐκ παραχωρήσεως ληφθέντα δάνεια δίδωσι δικαίωμα εἰς διπλῆν ψῆφον (1);

§ 186. Ἂν οἱ ἐνυπόθηκοι ἢ προνομιοῦχοι δανεισταὶ ψηφοφορήσωσι περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ (2);

§ 187. Ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους δὲν ἀπαιτεῖται τι πλέον (3).

§ 188. Οἱ συγγενεῖς τοῦ πτωχεύσαντος δὲν ἐξαιροῦνται (4).

§ 189. Ὁ συμβιβασμὸς ὑπογράφεται ἐπὶ συνεδριάσεως (5).

§ 190. Ἂν ὁ πτωχεύσας δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν πρός δανειστήν τινα ὑπόσχεσίν του γενομένην ἐπὶ σκοπῷ νὰ συναινέσῃ εἰς τὸν συμβιβασμόν (6);

§ 191. Ὑπόνοια δολίας ἢ ἁπλῆς χρεωκοπίας (1).

§ 192. Τίς δύναται ν' ἀνακόψῃ τὸν συμβιβασμὸν (2);

§ 193. Τύπος τῆς ἀνακοπῆς (3).

§ 194. Ἂν ἡ ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ τινος δανειστοῦ ἀπαγγελλομένη ἀκύρωσις τοῦ συμβιβασμοῦ ὠφελῇ τοὺς λοιπούς (4);

§ 165. Ἡ ἀκύρωσις δὲν ἐμποδίζει νέαν περὶ συμβιβασμοῦ διάσκεψιν (5).

Περὶ ἐπικυρώσεως τοῦ συμβιβασμοῦ.

§ 199 Ἀπόφασις περὶ ἐπικυρώσεως τοῦ συμβιβασμοῦ (1).

§ 200. Ἔνδικα μέσα (2).

§ 201. Ὁ εἰσηγητὴς δύναται νὰ λάβῃ πρόνοιαν περὶ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ συμβιβασμοῦ, ὅστις ἐγένετο μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν του; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ 10807 τοῦ 1853.

Συνέπειαι τοῦ Συμβιβασμοῦ.

§ 202. Ὁ συμβιβασμὸς εἶναι ὑποχρεωτικὸς δι' ὅλους τοὺς δανειστάς (1).

§ 203. Παράγει ἀνανέωσιν (2).

§ 204. Ὁ πτωχεύσας ὑπόκειται ὡσαύτως ἀπέναντι ὅλων εἰς τὸν συμβιβασμόν (3).

§ 205. Τί ὡς πρὸς τοὺς ἐγγυητάς (4);

(1—6) Ἀνάπτυξιν περὶ αὐτῶν εἰς Ῥάλ. § 927—935.

(1—5) Περὶ αὐτῶν ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 936—940.

(1—2) Ἀνάπτυξιν ὅρα εἰς Ῥάλ. § 941—2.

(1—4) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 944—947.

§ 206. Μερικὴ ἄφεσις τοῦ χρέους (1).
§ 207. Πῶς ἐκτελεῖται ὁ συμβιβασμός; 2
§ 208. Τίνα ὠφελεῖ ἡ ἄφεσις τοῦ χρέους; (3)
§ 209. Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ δύναται ὁ πτωχεύσας ν' ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν δανείου τινὸς, λόγῳ ὅτι δὲν εἶναι ὀφειλέτης αὐτοῦ (δ);
§ 210. Ἡ ν' ἀντιτάξῃ ἁπλῶς τὴν μὴ ἐξέλεγξιν τοῦ δανείου (5);
§ 211. Ὑποθήκη δυνάμει τοῦ ἐπικυρωθέντος συμβιβασμοῦ (1).
§ 212. Ἂν ἡ ὑποθήκη αὕτη ἐκτείνηται ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῶν ἐγγυητῶν (2);

Νομολογία περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ.

§ 212² Ἀφοῦ ὁ πτωχεύσας ἔμπορος συμβιβασθῇ μὲ τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ καὶ ἐπικυρωθῇ ὁ συμβιβασμὸς παρὰ τοῦ δικαστηρίου, παραδίδεται εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἔμπορον ὁλόκληρος αὐτοῦ ἡ περιουσία, ὥστε δύναται ἐλευθέρως νὰ κινῇ τὰς εἰς αὐτὸν ἀνηκούσας ἀγωγάς. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 97 τοῦ 1842.

§ 213. Ὁ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς πτωχεύσεως τῆς ἑταιρίας ·········· καὶ τῶν δανειστῶν αὐτῆς συμβιβασμὸς, ὢν ὑποχρεωτικὸς, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 524 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δι' ὅλους ἐν γένει τοὺς δανειστὰς τῆς πτωχευσάσης ἑταιρίας, ὠφελεῖ μὲν καὶ τοὺς μὴ ἐπαληθεύσαντας τὰ δάνειά των δανειστὰς αὐτῆς, καθόσον οὗτοι δικαιοῦνται μέχρι τῆς διανομῆς τῆς πτωχευσάσης ἑταιρίας νὰ ζητήσωσι καὶ λάβωσι μέρος εἰς τὴν διανομὴν ταύτης, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ προηγουμένην ἔρευναν τῶν δανείων αὐτῶν, προκαλουμένην δι' ἀνακοπῆς ἐκ μέρους αὐτῶν, ἡ ὁποία ἔρευνα, καθὸ ὠφελοῦσα τοὺς δανειστὰς καὶ τοὺς πτωχεύσαντας, δὲν ἐδύνατο νὰ παραλειφθῇ ἐπὶ τῇ μόνῃ ἀναγνωρίσει τῶν δανείων αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν ἐπαληθευσάντων τὰ δάνεια των δανειστῶν, καὶ αἱ ἐκ μέρους τῶν ἐπιτρόπων τούτων πρὸς δανειστὰς, μὴ ἐπαληθεύσαντας τὰ δάνειά των, γενόμεναι πληρωμαὶ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἰσχυραὶ, ἀπέναντι τῶν πτωχευσάντων, εἰμὴ καθόσον αὗται ἐνηργήθησαν τῇ ἀμέσῳ ἢ ἐμμέσῳ συναινέσει ὅλων τῶν μελῶν τῆς πτωχευσάσης ἑταιρίας καὶ ἰδίως τῶν ἐνισταμένων κατὰ τῶν πληρωμῶν αὐτῶν τῶν ὀρφανῶν τοῦ Ἰ. Μ. Ἀναργύρου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13334 τοῦ 1855.

(1—5) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 948—952.
(1—2) Περὶ αὐτῶν ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 953—4.

§ 214. Κατὰ μὲν τὰ ἄρθρα 514 καὶ ἑπόμενα, 519 καὶ ἑπόμενα τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος, μόνοι οἱ τοῦ πτωχεύσαντος δανεισταὶ, τῶν ὁποίων τὰ δάνεια ἐγειναν δεκτὰ, δύνανται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν καὶ εἰς τὴν κατ' αὐτῆς διάσκεψιν καὶ συνομολόγησιν τοῦ συμβιβασμοῦ, κατὰ δὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 523 οἱ ἐναντιούμενοι εἰς τὸν γενόμενον συμβιβασμὸν καὶ δυνάμενοι ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ αὐτὸν νὰ κάμουν ἀνακοπὴν, εἶναι μόνοι οἱ ὡς ἀνωτέρω ἐπαληθεύσαντες τὰ δάνειά των, καὶ οἱ λαβόντες εἰς τὸν συμβιβασμὸν μέρος (Παρδ. 1233 1235 καὶ 1239.) ὁ δ' ἐκκαλῶν δὲν εἶναι τοιοῦτος ὡς μὴ ἐπαληθεύσας τὸ δάνειόν του ἐντὸς τῆς χορηγηθείσης αὐτῷ προθεσμίας, καὶ καθ' ὃν τρόπον ὁ Νόμος ὁρίζει· ἄρθ. 502—510 τοῦ ἰδίου Κώδικος. Ἡ περίπτωσις δὲ ὅτι εἰς αὐτὸν παρεχωρήθη νέα περὶ τῆς ἐξετάσεως τοῦ δανείου του κατὰ τὸ ἄρθρον 511 τοῦ αὐτοῦ Κώδικος προθεσμία δὲν καθιστᾷ πλημμελῆ τήν τε γενομένην συνέλευσιν τῶν δανειστῶν καὶ τὸν κατ' αὐτὴν συναλλαγέντα συμβιβασμὸν, οὐδὲ δίδει δικαίωμα εἰς αὐτὸν τοῦ ν' ἀνακόψῃ τὸν συμβιβασμὸν, διότι κατὰ τὸ ἄρθ. 512 τοῦ ἰδίου Κώδικος (Παρδ. 1233), ἡ νέα αὕτη προθεσμία δὲν δύναται κατ' οὐδένα λόγον ν' ἀναστείλῃ τὴν περαιτέρω περὶ διορισμοῦ τῶν ὁριστικῶν συνδίκων διαδικασίαν, καθ' ἣν καὶ πρὸ αὐτοῦ τοῦ διορισμοῦ λαμβάνουν ὕπαρξιν τὰ περὶ συμβιβασμοῦ διατεταγμένα· ὥστε γινόμενος καὶ ἐπικυρούμενος, κατὰ τὸ ἄρθ. 524 τοῦ αὐτοῦ Κώδικος, καθίσταται ὑποχρεωτικὸς ὡς πρὸς ὅλους τοὺς δανειστὰς τοὺς ἐπαληθεύσαντας τὰ δάνειά των, καὶ ἐμφανισθέντας εἰς τὴν συνέλευσιν, ἢ μὴ (Παρδ. 1250), ἀλλ' ἐπιφυλάττει μόνον εἰς τὸν τοιοῦτον ἐκ νέου καλεσθέντα δανειστὴν τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 513 δικαίωμα τοῦ νὰ κάμῃ δηλ. ἀνακοπὴν τῶν διανομῶν καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτῶν, ἂν τοιαῦται, μὴ πραγματοποιηθέντος τυχὸν τοῦ συμβιβασμοῦ, ἤθελον λάβει ὕπαρξιν, περὶ οὗ δὲν πρόκειται ἤδη. Ἑπομένως ἀπαράδεκτοι εἶναι οἱ τρεῖς ἐν τῇ πέμπτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως λόγοι τῆς ἀνακοπῆς ἐξ ὧν ὁ τρίτος εἶναι καὶ κατ' οὐσίαν ἀνυπόστατος διότι, ἐὰν ὁ ἀπαιτούμενος τῶν δανειστῶν διὰ τὸ κῦρος τοῦ συμβιβασμοῦ ἀριθμὸς συνέπραξε καὶ ὑπεγράφη κατὰ τὴν συνέλευσιν αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐγένετο, ἡ κατόπιν ὑπό τινων ἐκ τῶν ἐπαληθευσάντων τὰ δάνειά των παραδοχὴ διὰ τῆς ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ συμβιβασμοῦ ὑπογραφῆς των, δὲν καθιστᾷ τὸν συμβιβασμὸν αὐτὸν ἐλαττωματικόν. (Παρδ. 1237.)

Ἐπειδὴ ἡ σχετικὴ αἰτιολογία τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐκ μέρους τοῦ Εἰσηγητοῦ πρόκλησιν τῆς ἐπι-

κυρωσάσης τὸν συμβιβασμὸν ἀποφάσεως εἶναι ὀρθή, καθόσον ἂν καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ 524 ἄρθρου τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος (Παρδ. 1249) ὁ ὀφειλέτης, ἢ οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τοὺς δανειστὰς σύνδικοι ζητοῦν τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ, μολοντοῦτο οὐδεμία ἀκυρότης ὑπάρχει καὶ ὁσάκις ἡ ἐπικύρωσις γείνῃ κατ' αἴτησιν τοῦ εἰσηγητοῦ, ἀφοῦ, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ ὄχι μόνον δὲν ἀπεδοκίμασαν οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλλουν αὐτὴν καὶ τὸν συμβιβασμὸν, ἀλλὰ τὴν ἐδέχθησαν.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἶναι οὐσιωδῶς ὀρθαὶ αἱ ἐκκληθεῖσαι δευτέρα καὶ τρίτη διατάξεις τῆς Πρωτοδίκου ἀποφάσεως, κατὰ δὲ τῶν λοιπῶν διατάξεων αὐτῆς δὲν ἐγένετο ἔφεσις. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 10807.

§ 215. Τὸ ζήτημα, ἂν ἡ πτώχευσις ἦναι ἀποτέλεσμα τῆς κακῆς διαγωγῆς τοῦ πτωχεύσαντος ἐξετάζεται καὶ αὐτεπαγγέλτως. (526 ἐμπ. ν). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

§ 215², Ὁ ὀφειλέτης πτωχεύσαντός τινος, ὢν συνάμα καὶ δανειστὴς αὐτοῦ, ἐὰν δὲν καταζητηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ὑπὸ τῆς ὁμάδος νὰ πληρώσῃ, καὶ ἐὰν δὲν ἀναγγελθῇ εἰς τὴν ὁμάδα διὰ νὰ πληρωθῇ, δύναται μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πτωχεύσαντος ἐναγόμενος διὰ τὸ πρὸς τὸν ἀποκαταστηθέντα χρέος, τὸ πρὸ τῆς πτωχεύσεως παραχθὲν, ν' ἀντιτάξῃ εἰς αὐτὸν πρὸς συμψηφισμὸν τὴν ὡσαύτως πρὸ τῆς πτωχεύσεως κεκτημένην κατ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν. (Ἀπ. πολ. 284 τοῦ 66).

§ 216. Ἡ πτώχευσις φέρει μὲν παῦσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν (νόμ. 4 § Π. 17. 2), ἀλλ' ἀφοῦ ὁ ἐμπορικὸς νόμος (519 ἐπ.) ἐπιτρέπει συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἀναλαμβάνει ἡ πτωχεύσασα ἑταιρία ὅλα της τὰ δικαιώματα καὶ δὲν ἔχει χρείαν νέας συστάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 302 τοῦ 60 (1).

---

(1) Ἡ πτώχευσις φέρει μὲν παῦσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν κατὰ τὸν νόμον 4. § 1. Πανδ. (17. 2), ἀλλ' ἀφοῦ ὁ ἐμπορικὸς νόμος (ἄρθρον 519 καὶ ἑπόμενα) ἐπιτρέπῃ συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἀναλαμβάνει ἡ πτωχεύσασα ἑταιρία ὅλα τὰ δικαιώματά της, ὅσα εἶχε πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεώς της, καὶ δὲν ἔχει χρείαν νέας συστάσεως καὶ νὰ διορίσῃ ἐκ νέου τὸν διευθυντὴν αὐτῆς, ὥστε ἡ ἕνεκα τῆς πτωχεύσεως διάλυσις ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἀναβλητικοῦ ὅρου τοῦ συμβιβασμοῦ.

§ 217. Ἡ ἑταιρία μετὰ τὸν συμβιβασμὸν τῶν δανειστῶν εἰς τὴν ἀπὸ τῆς πτωχεύσεως ἀποκατάστασιν τῆς ἑταιρίας δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας της. Ἄρα αἱ πράξεις τῶν δανειστῶν τῆς ἑταιρίας αἱ ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός της μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν γενόμεναι εἰσιν ἔγκυροι.

«Ἐπειδὴ καὶ μὲν διὰ τῆς πτωχεύσεως ἡ ἑταιρία διελύθη αὐτοδικαίως, ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει ἵνα, μετὰ τὸν συμβιβασμὸν τῶν δανειστῶν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν συνεταίρων, ἡ ἅπαξ πτωχεύσασα ἑταιρία ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας της· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ μὲν πτώχευσις τῆς ἑταιρίας κτλ. «Γ. Πολίτης καὶ Π. Πίσσας (κηρυχθέντων πρότερον εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως τῶν συνεταίρων Πίσσου καὶ Πολίτου) συνεβιβάσθησαν οὗτοι μετὰ τῶν δανειστῶν ἀκολούθως καὶ ὁ συμβιβασμὸς οὗτος ἐπεκυρώθη δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν καὶ ἐκηρύχθησαν οἱ πτωχεύσαντες οὗτοι συγγνωστοὶ καὶ ἐπιδεκτικοὶ ἀποκαταστάσεως· ὡς δὲ προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀγωγὴν, ἧς ἡ κατ' ἔφεσιν ἐκδίκασις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς παρούσης δίκης, ἐνηργήθη αὕτη παρὰ τῶν συνεταίρων ἀτομικῶς οὔτε παρὰ τῶν ἐκκαθαριστῶν τῆς ἑταιρίας, εὑρισκομένης ὑπὸ διάλυσιν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἑταιρίας, ὡς ὑπαρχούσης ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν, καὶ ἐξηκολούθησεν ἡ δίκη αὕτη μετὰ τοῦ ἠθικοῦ προσώπου τῆς ἑταιρίας καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν καὶ ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου ἐφεσίμως μέχρι τῆς 19 Αὐγούστου 1853, ὅτε κατὰ πρῶτον ὁ κ. Πίσσας μέλος αὐτῆς, ἐκλήτευσε τὸν ἐναγόμενον Χατζῆν ὡς μέλος οὐχὶ πλέον τῆς ἐνεργούσης ἑταιρίας Γ. Π. Πολίτης καὶ Κ. Πίσσας, ἀλλ' ὡς μέλος τῆς ὑπὸ διάλυσιν δῆθεν εὑρισκομένης ταύτης ἑταιρίας. Ἑπομένως τουλάχιστον μέχρις αὐτῆς τῆς ἐποχῆς ὁ Χατζῆς ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρῇ ὡς ἐπαναληφθεῖσαν τὴν ἑταιρίαν ταύτην καὶ ὡς ὑφισταμένην πραγματικῶς καὶ οὐχὶ ὑπὸ διάλυσιν, καὶ ἑπομένως μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ πράξεις τοῦ διοικητοῦ τῆς ἑταιρίας ταύτης, αἱ ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός του ὡς τοιούτου γενόμεναι, εἰσὶν ἰσχυραί, καθόσον ὁ κ. Πίσσας οὐδ' ἀπεδοκίμασε κἂν τὰς πράξεις τὰς γενομένας ἐν ὀνόματι τῆς ἑταιρίας ταύτης, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας τὰς αἰτήσεις του στηρίζει εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν ἐν ὀνόματι τῆς ἑταιρίας μέχρι ταύτης γενομένων, οὐδ' ἂν ἡ ἑταιρία διελύθη καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀγωγὴν ἐδήλωσε τοῦτο εἰς τὸν ἀντίδικόν του δια νὰ διακοπῇ ἡ ὑφισταμένη δίκη, οὐδὲ κἂν ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ ἑταιρία διελύθη μετὰ τὴν ἀγωγὴν, ἀλλὰ μόνον ὅτι διελύθη πρὸ αὐτῆς διὰ τῆς πτωχεύσεως καὶ ἔκτοτε εὑρίσκεται ὑπὸ

διάλυσιν, ὅπερ ὅμως δὲν ἀληθεύει διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11891 τοῦ 1854 τμ. α.

§ 218. Ὅταν τὴν ἀπόφασιν τὴν στηριζομένην εἰς συμβιβασμὸν μεταξὺ πτωχεύσαντος καὶ δανειστῶν, καὶ τὴν κηρύξασαν τινα ὡς μὴ πτωχεύσαντα, ἀπεδέχθη τὶς τῶν δανειστῶν, δύναται πλέον οὗτος νὰ ζητήσῃ τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ ποσὸν, καὶ ὄχι τὸ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ ὁρισθέν; ὄχι. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10428 τοῦ 1853.

§ 219. Ἂν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ὁ πτωχεύσας δὲν καταδιώκηται διὰ τὰ πρὸ τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ χρέη, οὔτε ἀπαγγέλλεται κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις, ὡς μέσον καταναγκαστικὸν διὰ τὴν πληρωμὴν τοιούτων χρεῶν, ἀφοῦ ὅμως μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ δανειστοῦ αὐτοῦ ἐπέλθῃ συμβιβασμὸς καὶ ἐπικυρωθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, παύει ἡ κατάστασις τῆς πτωχεύσεως, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν συνδίκων ἀντιπροσώπευσις τοῦ τε πτωχεύσαντος καὶ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ζητῶν τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὸν, δυνάμει τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ, δύναται νὰ καταδιώξῃ τὸν ὀφειλέτην αὐτοῦ καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως (ἐὰν ῥητῶς δὲν παρῃτήθη τοῦ τοιούτου μέσου ἐκτελέσεως) ὡς μὴ ὄντα πλέον ξένον τῆς διοικήσεως τῶν ὑποθέσεών του, καὶ μὴ διατελοῦντα εἰς τὴν κατάστασιν τῆς πτωχεύσεως. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 180 τοῦ 1850 (1).

§ 220. Ὁ μεταγενέστερος συμβιβασμὸς ματαιόνει τὰς περὶ πληρωμῆς ἀπαιτήσεις;

Ἐνυπόθηκοι δανεισταί· δημόσιον.

§ 221. Ὁ γενόμενος μετὰ τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμὸς δὲν βλάπτει ποσῶς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων δανειστῶν τῶν ἐχόντων ὑποθήκας ἐγγραφὰς ἢ ἐνέχυρα, οὔτε ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι προνόμια δυνάμει τοῦ νόμου ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος· διότι ὄντες ἅπαντες οὗτοι ἐξησφαλισμένοι καὶ μὴ ἔχοντες ψῆφον εἰς τὰς περὶ συμβιβασμοῦ διασκέψεις, οὐδὲ ἐγγραφόμενοι εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀλληλεγγύων ἢ χειρογράφων δανειστῶν, εἰμὴ μόνον χάριν ὑπομνήσεως, δὲν ὑπόκεινται εἰς

---

(1) Μετὰ τὸν συμβιβασμὸν, ὅστις ἐγένετο μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν του, ἀπαγγέλεται προσωπικὴ κράτησις; ὅρα. Ἀπόφ. 8004 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

αὐτὸν τὸν συμβιβασμὸν ἀλλ' ἐνεργοῦν τὰ δικαιώματά των ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ· ὅθεν τὸ δημόσιον, ὁ προνομιοῦχος δανειστὴς ἕνεκα καθυστερούντων ἐμμέσων φόρων (948 πολ. δικ.), δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρωθῇ ἀναλόγως κατὰ τὸν γενόμενον συμβιβασμὸν μεταξὺ τῶν λοιπῶν δανειστῶν. — Ἀπ. πολ. Αρ. Π. 193 τοῦ 1854, κυροῦσα τὴν 11,297 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 222. Τὸ δημόσιον ὑποκύπτει ἀναγκαίως εἰς τὸν μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμὸν τῶν ἄλλων δανειστῶν; ὁ Α ἐπτώχευσε· μετὰ ταῦτα συνεβιβάσθη μὲ τοὺς δανειστάς του, τὸν δὲ συμβιβασμὸν ἐπεκύρωσε καὶ τὸ ἁρμόδιον πρωτοδικεῖον. Εἰς τὸν συμβιβασμὸν αὐτὸν τὸ δημόσιον, ἔχον ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος περὶ πληρωμῆς τελωνιακῶν δικαιωμάτων, δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ μέρος.—Κατόπιν μάλιστα διέταξε νὰ κρατηθῇ ὁ Α πρὸς πληρωμὴν τοῦ εἰρημένου χρέους του,—ὅθεν ὁ Α ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον, ἐξαιτούμενος νὰ ὑποχρεωθῇ καὶ αὐτὸ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἐκεῖνον, ἀλλὰ τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν (Ἀπόφ. 940 τοῦ 1853) ἀπέρριψε τὴν ἀγωγήν, τὸ δὲ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην. (ἀπ. τοῦ ὀκτ. 1855 μεταξὺ Κοντολέλη καὶ δημοσίου) στηριχθὲν εἰς τὴν ἀπὸ 9 μαρτ. 1808 ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ, (Εὑρ. νέον Δαλλοζ. λ. faillite ἀρ. 233 ἐν σχολ). καὶ τὴν ἀπὸ 13 δεκ. 1811 ἀπόφ. τοῦ ἐφ. Bourges καὶ εἰς τὴν γνώμην ἄλλων τινων (Εὑρ. Ῥολλίνου, λ. faillite, ἀρ. 2079).—Οἱ ἐκκαλοῦντες ἐπεκαλέσθησαν τὸ εὑρ. τοῦ Ῥολλίνου (αὐτ. § 1457) καὶ Παρδ. ἀρ. 1248.

§ 223. Τὸ Δημόσιον ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, ἕνεκα τῶν καθυστερούντων ἐμμέσων φόρων, 948 Πολ. Δικ. ὅθεν δὲν βλάπτεται ἐκ τοῦ μεταξὺ ἄλλων δανειστῶν συμβιβασμοῦ. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 193 τοῦ 1854

§ 224. Τὸ δημόσιον προτιμᾶται διὰ τὰ καθυστεροῦντα τελωνιακὰ δικαιώματα, καίτοι ἔχοντος τινος προνόμιον ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος. Ἴδε τὴν 9141 ἐφ. Ἀθ. ἐν λ· Καθυστεροῦντα.

§ 225. Κατὰ τὸ ἄρθρον 551 τοῦ ἐμπ. νόμου οἱ δανεισταὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ διαμφισβητήσωσι τὸ προνόμιον ἄλλου τινός· ἀλλὰ ποῖον δικαστήριον εἶναι ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τούτου (1); τὸ πολιτικὸν ἢ τὸ ἐμπορικόν; πρέπει νὰ διακρίνωμεν

---

(1) Πρλ. διατριβήν τινα ἐν νομικῇ σελ. 2659.

ἂν ἡ διαμφισβήτησις ἀφορᾷ σχέσιν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἢ τὸ ἐναντίον· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀποφασίζει τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸ ἐμποροδικεῖον·—οὕτως ἀπεφήνατο καὶ ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 204 τοῦ 63 ἀναιροῦσα τὴν 20665) προκειμένου λόγου περὶ ἐνοικίων, ἃ ὁ πτωχεύσας ὤφειλεν. — Πρβλ. Δαλλ. λέξ. faillite § 1063. Pard. ἀριθ. 1186 —Ἡ ἀπόφασις φέρει·

α'Ἐπειδὴ περὶ μὲν τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν δανείων κρίνουσι τὰ Ἐμποροδικεῖα κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ περὶ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν Νόμου (ἄρθρ. 5 § α)· ἐπὶ δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν προνομίων, περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρ. 533 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μὴ ὄντος ὡρισμένου ῥητῶς τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, ἰσχύει ὁ κανὼν, καθ' ὃν ἡ λόγῳ ὕλης ἁρμοδιότης ὁρίζεται ἐκ τοῦ εἴδους τῆς διαφορᾶς· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφ' ὅσον ἡ διαφορὰ περιστρέφεται εἰς τὴν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Δημοσίου ἐπαλήθευσιν ἕνεκα τῆς προσβολῆς αὐτῆς, ὡς ἐκπροθέσμου, ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου ἔνστασιν· ὡς πρὸς τὴν ἀμφισβήτησιν ὅμως τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀντιποιουμένου προνομίου καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀνακόπτοντος περὶ ἐπικρατήσεως τοῦ ἰδίου προνομίου, μὴ φερούσης τῆς διαφορᾶς ἐμπορικὸν χαρακτῆρα, καθόσον ἀμφότερα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος προνόμια εἰσὶ καθαρῶς πολιτικὰ ἐπὶ διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας ἐρειδόμενα, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἁρμόδιον τὸ Ἐμποροδικεῖον· ἀποῤῥίψαν δὲ τὸ Ἐφετεῖον τὴν εἰρημένην ἔνστασιν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διαφορᾶς παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν συνεπαγομένην ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας πρὸς παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 201, 807 § 5 καὶ 831 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὐδὲ καθίστησιν ἀπαράδεκτον τὸν λόγον τοῦτον τῆς ἀναιρέσεως ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς εἰσήγαγεν ἀναρμοδίως τὴν ἀνακοπήν του εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, καθότι προκειμένου περὶ ἀπολύτου ἀναρμοδιότητος, ἡ περὶ αὐτῆς ἔνστασις ἠδύνατο νὰ προταθῇ καὶ αὐτεπαγγέλτως.

β'Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν τὸν περὶ τοῦ ἐκπροθέσμου τῆς ἐπαληθεύσεως ταύτης ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ἐστηρίχθη κυρίως εἰς τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 518 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἡ ἐπαλήθευσις τῶν δανείων δύναται νὰ γίνῃ οὐ μόνον μέχρι τῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ τῆς διανομῆς τῶν χρημάτων πίνακος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων τῆς πτωχεύσεως· οὕτω δὲ ἀπο-

φηνάμενον δὲν παρηρμήνευσεν, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ προταθὲν ἄρθρον.

»Ἐπειδὴ πάντες οἱ τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ τῶν προτάσεων λόγοι, ὅσοι περιστρέφονται εἰς τὰς αἰτιολογίας, δι' ὧν τὸ Ἐφετεῖον ἐκ περισσοῦ πρὸς μείζονα ὑποστήριξιν τοῦ παραδεκτοῦ τῆς προκειμένης ἐπαληθεύσεως, ἀντέκρουσε τὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως ὁριστικοῦ πίνακος τῆς διανομῆς ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ὡς καὶ τὴν παρεμπίπτουσαν ἀγωγὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σίμου περὶ ἐπιδείξεως τοῦ πίνακος τούτου δὲν ἔχουσιν ἐπιῤῥοήν τινα, διότι καὶ ἄνευ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑποστηρίζεται ἀρκούντως διὰ μόνον τὸν λόγον τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων».

§ 225[2] Ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς πτωχεύσεις συμβιβασμῶν, ὁ νόμος ἐπέβαλε τῇ μειοψηφίᾳ τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τοὺς παρὰ τῆς πλειονοψηφίας τιθεμένους ὅρους, χάριν συμφέροντος γενικοῦ καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· ἐφ' ᾧ ὁ νόμος αὐτός, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν σύνταξιν τῶν συμβιβασμῶν καὶ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν, ἠθέλησεν ὥστε οὗτοι νὰ ὦσι προϊὸν διασκέψεως σπουδαίας καὶ εἰλικρινοῦς ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὴν δημοσίαν κύρωσιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, παρὰ δανειστῶν ἴσων κατά τε τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις. Ἀπ. πολ. (262 τοῦ 63). (1)

§ 226. Τὸ ἄρθρον 523 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει μὲν ὀκταήμερον προθεσμίαν ὑπὲρ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὸν συμβιβασμὸν δανειστῶν, δὲν ἐπιβάλλει ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν προθεσμίαν καὶ τὴν ἀγωγὴν ἢ ἔνστασιν τοῦ δόλου, ἧς γίνεται χρῆσις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τοῦ 18980 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 227. Πρὸς σύστασιν τῆς μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν συνθήκης ἀπαιτεῖται, ἐπὶ *ποινῇ ἀκυρότητος*, ἡ συνδρομὴ δανειστῶν παριστανόντων τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὅλου τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ 4 μέρους τοῦ 7 κεφ. ἐξετασθέντων καὶ καταστιχωθέντων δανείων· ὥστε ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 507, καὶ ἡ ἔνορκος βεβαίωσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 63.

§ 228. Μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὸν ἐξώδικον συμβιβασμὸν

(1) Ὅρα καὶ τὰ Ζητήματα Ἁρμοδιότητος (8), Κατασχέσεως (37), καὶ Ὑποθήκης.

ὅλων τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος, τὸν γενόμενον πρὸ τῆς περὶ βεβαιώσεως τῶν δανείων διαδικασίας, δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ πτώχευσις; ὄχι, κατὰ τὴν 16761 ἀπόφασιν, ἣν ὅρα ἐν σελ. 241—250 τῆς νομ. μελ.

§ 229. Πτωχεύσαντός τινος ὑπηκόου αὐστριακοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ συμβιβασθέντος μετὰ τῶν δανειστῶν του, τίς ἐπικυροῖ τὸν συμβιβασμόν; ὁ αὐστριακὸς πρόξενος· γενομένης δὲ ἀντιρρήσεως, τὸ ἐν Τεργέστῃ ἐφετεῖον ὡς πρὸς τοὺς καθαροὺς αὐστριακοὺς ὑπηκόους ἢ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρεσβεία ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν της Τοσκάνους. 'Απ. Πολ. ΑΠ. 364 τοῦ 64.—Ὅρα τὴν ἐπ. §.

§ 230. Ὅταν ὁ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει πτωχεύσας αὐστριακὸς ὑπήκοος ἀξιοῖ, ὅτι ὁ μετὰ τῶν δανειστῶν συμβιβασμὸς αὐτοῦ ἐπεκυρώθη ἁρμοδίως ὑπὸ τοῦ προξένου, ὁ δὲ ἀντίδικός του λέγει, ὅτι ὁ συμβιβασμὸς πρέπει νὰ ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου, τίνι ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως; Ἡ 364 τοῦ 64 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδή, πεισθέντος τοῦ ἐφετείου ἐκ μὲν τῶν συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 843 ἀποφάσεως αὐτοῦ ἐξετασθέντων μαρτύρων ὅτι κατὰ τοὺς Αὐστριακοὺς νόμους τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰσχύοντας, ὁ Πρόξενος εἶναι ἁρμόδιος νὰ ἐπικυροῖ τὸν συμβιβασμὸν πτωχεύσαντός τινος καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ ὁ πτωχεύσας ἀναλαμβάνει τὴν πλήρη διαχείρησιν τῆς περιουσίας· γενομένης δὲ ἐνστάσεως ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν, ὅτι αὕτη φέρεται ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου Τεργέστης διὰ τοὺς καθαρῶς ὑπηκόους Αὐστριακοὺς ἢ ἐνώπιον τῆς Αὐστριακῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας ὡς πρὸς τοὺς προστατευομένους Τοσκάνους, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐκ δὲ τῶν ἐνώπιόν του προσαχθέντων ἐγγράφων, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦτο ἐγένετο, ἐπικυρωσάσης τῆς πρεσβείας ταύτης τὸν εἰρημένον συμβιβασμόν, δὲν δικαιοῦται ὁ ἀναιρεσείων, οὐδὲ συμφέρον ἔχει νὰ παραπονεθῇ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατὰ τοὺς Αὐστριακοὺς νόμους τὸ προξενικὸν δικαστήριον, καὶ οὐχὶ ὁ Πρόξενος μόνος, εἶναι ἁρμόδιος νὰ ἐπικυροῖ τοὺς συμβιβασμούς, ἀλλ' εἰς τὸν ἀντίδικον ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ Πρόξενος μόνος εἶναι ἁρμόδιος νὰ ἐπικυροῖ αὐτούς, καθ' ὅσον ἡ ἔνστασις τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐνώπιον τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου κατὰ τοῦ κύρους τοῦ προσαχθέντος ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἐπικυρωμένου συμβιβασμοῦ, δὲν ἀπερρίφθη λόγῳ τοῦ ὅτι οὗτος δὲν ἀπέδειξε ποσῶς τὴν ἔνστασίν του, ἀλλὰ λόγῳ

τοῦ ὅτι ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων ἀπεδείχθη τὸ ἐναντίον αἱ δὲ ἀποδείξεις ἅμα προσαχθῶσι καθίστανται κοιναὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους· ὅθεν τὸ δικαστήριον δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν παρ' ὁποιουδήποτε καὶ ἂν προσαχθῶσιν (ἄρθρ. 254 τῆς πολ. δικ.)»

§ 231. Κατὰ ποίους τύπους γείνεται ὁ συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος ὑπηκόου ῥώσσου; Περὶ τούτου διαλαμβάνει ἡ ὑπ' ἀριθ. 4783 ἀποφ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 232. Πρὶν ἢ κηρυχθῇ τις εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, δύναται νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν ὀφειλετῶν του δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου; Ναὶ, διότι τὰ ἄρθρ. 519 καὶ 520 τοῦ ἐμπ. νόμου ἀπηγόρευσαν πᾶσαν περὶ συμβιβασμοῦ συμφωνίαν ἀφ' ἧς ἤθελε κηρυχθῇ δικαστικῶς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ὁ ἔμπορος. 'Απ. 901 τοῦ 185 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. ιω. σελ. 5494).

§ 233. Συμβιβασμὸς συνομολογηθεὶς οὐχὶ μετὰ τὴν κήρυξιν καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως τοῦ ὀφειλέτου, ἀλλὰ πρὸ τῆς κηρύξεως ταύτης, ἀποτελεῖ ἀτομικὴν καὶ μερικὴν μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων σύμβασιν, ἐφ' ἧς δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ συμβιβασμοῦ διατάξεις τοῦ ἐμπ νόμου. 'Απ. πολ. ΑΠ. 326 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 960 τοῦ 67 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.

§ 234. Δύνασαι νὰ προσβάλῃς ἀμέσως δι' ἐφέσεως τὴν περὶ ἀκυρώσεως τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπόφασιν; Ἴδε ἀπ. 1949 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.

Ποῖοι δύνανται νὰ προσβάλλωσι τὸν συμβιβασμόν (1);

§ 235. α) Ὅταν τὸ δάνειόν τινος ἦναι ἀνεγνωρισμένον δι' ἀποφάσεως ἐκδοθείσης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν πρακτόρων τῆς πτωχεύσεως, προσεκλήθη δὲ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν δανειστῶν καὶ κατεχωρήθη (τὸ δάνειον) εἰς τὸν συμβιβασμὸν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἀνακόψῃ. 523 ἐμπ. ν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

§ 236. β) Ὅταν τὸ δάνειόν τινος ἐξελέγχθη, δύναται νὰ ἀνακόψῃ τὸν συμβιβασμόν· οὐδεὶς δὲ νόμος ἀποκλείει τοὺς τοιούτους δανειστὰς τοῦ δικαιώματος τούτου, διότι δὲν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν δανειστῶν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

Ὥστε, τότε μόνον εἶναι ὑποχρεωτικὸς ὁ συμβιβασμὸς καὶ διὰ

---

(1) Πρλ. ἀπ ἐφ. 'Αθ. 10321 τοῦ 53.

τοὺς δανειστὰς, τὰ δάνεια τῶν ὁποίων ἐξηλέγχθησαν, ὅταν οἱ δανεισταὶ οὗτοι δὲν τὸν προσβάλωσιν ἐντὸς τῆς προθεσμίας τοῦ 523 τοῦ ἐμπ. νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

§ 237. γ) Ἂν ὁ συμβιβασμὸς ἦναι δόλιος, ὁ δολιευθεὶς δανειστὴς δύναται, εἴτε ἔλαβεν εἴτε δὲν ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν συμβιβασμόν, νὰ προσβάλῃ αὐτόν, καίτοι παρελθούσης τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 523 τεταγμένης προθεσμίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ 172 τοῦ 57.

§ 238. δ) Ὁ ἀναγγείλας ἑαυτὸν ὡς δανειστὴν τοῦ πτωχεύσαντος καὶ οὗτινος δὲν ἠμφισβητήθη ἐν μέρει τὸ δάνειον, δύναται ν' ἀνακόψῃ τὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ἄλλων δανειστῶν του συμβιβασμόν (523 ἐμπ. νόμ.) καίτοι μὴ γενομένης ἔτι τῆς ἐπαληθεύσεως τοῦ δανείου του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 66.— Πρλ. Δαλλ. faillite ἀρ. 728 ἑπ.

§ 239. ε) Ὁ πτωχεύσας αὐτὸς δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἄκυρον τοῦ ἰδιαιτέρου συμβιβασμοῦ, τὸν ὁποῖον συνῆψε μετά τινος τῶν δανειστῶν του ὑποσχεθεὶς αὐτῷ νὰ πληρώσῃ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἐν τῷ γενικῷ δικαστικῷ συμβιβασμῷ;

Τὸ ζήτημα ἀμφισβητεῖται· ὁ Ῥάλλης (ἐμπ. δ. § 935) καὶ ἀποφάσεις τις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας (ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1834) τὸ λύουσιν ἀποφατικῶς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ πτωχεύσας δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ αἰσχρότητα (1), καὶ ὅτι μόνοι οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ κινήσωσι τοιαύτην ἀγωγήν.

Ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 215 τοῦ 1863), οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται (ἀπόφασις 13548 τοῦ 1855) καὶ οἱ ἐν Πάτραις ἐφέται λύουσι καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀκολουθήσαντες τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας γαλλικῆς νομοθεσίας, ἣν ὅρα εἰς Δαλλ. λ. faillite ἀριθ. 1519 ἑπ. 1527 ἑπ. (2).

---

(1) Οὕτω καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται διὰ τῆς 905 (19412) τοῦ 61 ἀποφάσεώς των..

(2) Πρλ. ἀπ. ΑΠ. 213 τοῦ 61. Ἡ δὲ εἰρημένη 215 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἀναγνωρίσαν εἰς τὸν πτωχεύσαντα αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσβάλῃ τὸν ἐξώδικον συμβιβασμόν, δὲν παρεβίασε νόμον τινά, διότι ὁ μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ἑνὸς τῶν δανειστῶν ἰδιαίτερος συμβιβασμός, δι' οὗ ὁ πτωχεύσας ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν δανειστήν του ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἐν τῷ γενικῷ δικαστικῷ συμβιβασμῷ διαλαμβανομένου, πηγάζει ἐκ τῆς δολίας συνεννοήσεως τῶν συμβαλλομένων σκοπούντων νὰ

Οἱ δὲ ἐγγυηταὶ δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν εἰρημένην ἀκυρότητα; ἐκ τῆς γαλλικῆς νομολογίας (Δαλλ. λ. faillite ἀρ. 1527 8º Γάλλ. § 935 ἐν τέλ.) προκύπτει μᾶλλον, ὅτι εἰς τὸν ἐγγυητὴν δὲν συγχωρεῖται τοιαύτη πρότασις· τοὐναντίον δὲ παρεδέχθη ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, διότι ἐὰν ἡ ὑποχρέωσις, ὑπὲρ ἧς δίδεται ἐγγύησις, δὲν εἶναι ἰσχυρὰ, ἡ ἐγγύησις εἶναι ἄκυρος. — Πρλ. ὅμως Παπ. περὶ ἐνοχ. § 315 καὶ 316· πρόσετι δὲ σελ. 475 τοῦ 2 τόμ. τῆς περὶ ἐνοχῶν πραγματείας του. — Τροπλ. caution, § 46 ἐπ.

§ 240. Καὶ ὁ πτωχεύσας αὐτὸς δύναται νὰ προσβάλῃ τὰς συναλλαγματικὰς, ἃς ἐξέδωκεν ὑπὲρ τινος δανειστοῦ ἐναντίον τῆς μετ' ἄλλων δανειστῶν γενομένης συμφωνίας, ἵνα τὸν πείσῃ νὰ ὑπογράφῃ εἰς τὸν συμβιβασμόν. Ἀπόφ. πολιτ. ΑΠ. 323 τοῦ 63, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν κατὰ τῆς πτωχεύσεως γενομένων συμβιβασμῶν ὁ νόμος ἐπέβαλεν εἰς τὴν μειονοψηφίαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς παρὰ τῆς πλειονοψηφίας διατεταγμένους ὅρους, καὶ τοῦτο χάριν γενικοῦ συμφέροντος καὶ τῆς δημοσίας τάξεως, διὸ καὶ ὁ νόμος αὐτὸς, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν περὶ συντάξεως τῶν συμβιβασμῶν καὶ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν διατάξεων, ἠθέλησεν ὥστε νὰ ὦσι προϊὸν διασκέψεως σπουδαίας, εἰλικρινοῦς, ὑπό τε τὴν ἐπιτήρησιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς καὶ τὴν δημοσίαν κύρωσιν, παρὰ δανειστῶν, ἴσων κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ κατὰ τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἐν κοινῇ ἁπάντων γνώσει ὅλων τῶν σχετικῶν ὅρων· ἑπομένως πᾶσα λαθραία συμφωνία μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καί τινος τῶν δανειστῶν, προσδίδουσα εἰς τοῦτον πλῆρες τὸ δάνειόν του ἢ μεγαλειτέρας ὠφελείας, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν δανειστῶν, ὅπως ἑλκύσῃ τὴν συγκατάθεσιν τού-

---

ἐξαπατήσωσι τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτουμένης πρὸς καταρτισμὸν τοῦ δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ πλειονοψηφίας. Τοιαύτην δ' αἰτίαν ἔχουσα ἡ εἰρημένη πρᾶξις καὶ καθιστῶσα τὴν θέσιν τοῦ Γεωργ. Λέοντος κρείσσονα τῆς τῶν λοιπῶν δανειστῶν ἐναντίον τῶν περὶ πτωχεύσεως διατάξεων τοῦ Νόμου, καθ' ἃς, ἐν ἐλλείψει νομίμου τινὸς προνομίου, ἀπαιτεῖται νὰ τηρῆται μεταξὺ τῶν δανειστῶν πλήρης ἰσότης, ἀντίκειται εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ὡς τοιαύτη δὲ ἄκυρος οὖσα, δὲν δύναται νὰ προσδώσῃ ἀγωγήν τινα.»

του εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ συμβιβασμοῦ, καθὸ ἐπηρεάζουσα τὸν συμβιβασμὸν αὐτὸν ἐν τῇ οὐσίᾳ του καὶ παραβιάζουσα τὸν νόμον καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, περιέχει ἐν ἑαυτῇ ἀκυρότητα ἀπόλυτον καὶ ῥιζικήν, δυναμένην διὰ τοῦτο νὰ προταθῇ παρὰ παντὸς τρίτου καὶ παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος αὐτοῦ· παρὰ τούτου μάλιστα ἰδίως, διότι αἱ τοιαῦται συμφωνίαι τῷ ἐπιβάλλονται ὑπὸ δανειστῶν δολίως καταχρωμένων τῆς ἀμηχάνου θέσεώς του, καὶ ἀντίκεινται διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἠθικήν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι δὲν εἶναι ἄκορος ἡ μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τινος τῶν δανειστῶν συμφωνία, δι' ἧς ὁ πτωχεύσας, ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ συμβιβασμοῦ, ὑπόσχεται αὐτῷ ποσὸν ἀνώτερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη εἰς τοὺς ἄλλους καὶ παρακαπόν, ἕνεκα τούτου, νὰ ἐξετάσῃ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προταθέντα ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ συναλλαγματική, ἧς ἡ πληρωμὴ ἐπιδιώκεται ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, εἶναι προϊὸν τοιαύτης συμφωνίας, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε, διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, τὰς περὶ πτωχεύσεων διατάξεις τῶν ἄρθρων 519 καὶ ἑπόμενα τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅπερ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 ἐδ. 5 καὶ 7. τῆς αὐτῆς δικονομίας συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρ. 201 τῆς αὐτῆς».

§ 241. ς) Ποῖοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὰς ὑπὸ τῶν δανειστῶν γενομένας παραχωρήσεις; Οἱ ὀφειλέται, οὐχί. Ἡ 295 τοῦ 1856 ἀπ. ΑΠ, κυροῦσα τὴν 12517 ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 444—447 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μόνον οἱ δανεισταὶ τοῦ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κηρυχθέντος δύνανται νὰ προσβάλωσι τὰς ὑπὸ τούτου γενομένας παραχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεών του ἕνεκα δόλου, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ὀφειλέται αὐτοῦ, διότι οὗτοι οὐδὲν νόμιμον συμφέρον πρὸς τοῦτο ἔχουσιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Σαμούρης εἶναι ὀφειλέτης τοῦ πτωχεύσαντος Νικολαΐδου· ἄρα ὀρθῶς ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ ἀκυρώσεως ἔνστασιν τοῦ Σαμούρη».

§ 242. Ὅταν δανεισταί τινες ζητῶσι τὴν ἀκύρωσιν συμβιβασμοῦ τινὸς ἀφορῶντος τὸν πτωχεύσαντα ὀφειλέτην των, ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας, διότι ὅλοι ὁμοῦ ἔχουν εἰς τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ τὸ αὐτὸ ἄμεσον συμφέρον, προκύπτον ἐκ τῶν κοινῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος δικαιωμάτων,

ἃ προσεβλήθησαν διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.—Ὅρα ὁμόδικοι (1).

§ 442[a] Οἱ δανεισταί, οἵτινες δὲν ἐπαλήθευσαν κατὰ τὸν νόμον τὰ δάνειά των, δύνανται ν' ἀνακόψωσι τὸν συμβιβασμὸν (514, 519 ἐπ. 523 ἐμπ. νόμ); Ὅρα ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 10807 τοῦ 1843.—Πρλ. Πανελληνίου φύλλ. 41.

§ 243. Ἀνακοπὴν δύνανται νὰ εἰσάγωσιν οἱ ἐπαληθεύσαντες τὸ δάνειον δανεισταὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 519 καὶ 523 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου· διότι οὗτοι μόνοι θεωροῦνται ἀληθεῖς δανεισταὶ τῆς ὁμάδος. Pardessus ἄρθ. 1239· ὅθεν δὲν δύνανται ἄλλως νὰ χαρακτηρίσωσι τὴν ἀνακοπήν των ὡς τριτανακοπήν. Ἀποφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 17652 τοῦ 1859.

§ 244. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τὸν πτωχεύσαντα νὰ συνεννοηθῇ μετά τινος περὶ πλαστουργήσεως χρέους πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων δανειστῶν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13548 τοῦ 56, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ δὲ ἡ μνησθεῖσα ὑπόσχεσις τοῦ Γ τοῦ νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν Σχουζὲ καθ' ὁλοκληρίαν τὰς δραχμὰς 30984 80/00 δοθεῖσα, ὡς ἐκ τῆς διαληφθείσης ἐπιστολῆς ἐξάγεται, ὅπως ὁ Σχουζὲς παραδεχθῇ κατὰ τὸ φαινόμενον διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὸν ὑπὸ τοῦ Γιουρδῆ, ὡς πτωχεύσαντος, ἐπιδιωκόμενον τότε δικαστικὸν μετὰ τῶν δανειστῶν του συμβιβασμόν, πηγάζει ἐκ τῆς δολίας συνεννοήσεως τῶν συμβαλλομένων σκοπούντων νὰ ἐξαπατήσωσι τήν τε ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πρὸς καταρτισμὸν τοῦ εἰρημένου συμβιβασμοῦ πλειονοψηφίας. Τοιαύτην δ' αἰτίαν ἔχουσα ἡ εἰρημένη ὑπόσχεσις καὶ καθιστῶσα τὴν θέσιν τοῦ Σχουζὲ ὡς δανειστοῦ τῆς πτωχεύσεως ἀσυγκρίτως κρείττονα τῆς τῶν λοιπῶν δανειστῶν ἐναντίον τῶν περὶ πτωχεύσεων διατάξεων τοῦ νόμου, καθ' ἃς ἐν ἐλλείψει νομίμου τινος προνομίου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀπαιτεῖται νὰ τηρῆται ἀπόλυτος μεταξὺ τῶν δανειστῶν ἰσότης, ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη· ὡς τοιαύτη δὲ, αὐτοδικαίως ἄκυρος οὖσα κατὰ τὰς περὶ συμβολαίων γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς δὲν δύναται νὰ προσδώσῃ ἀγωγήν τινα, οὐδὲ νὰ ὑποστηρίξῃ ἑπομένως τὴν πρότασιν τοῦ Σχουζὲ περὶ τῆς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ 4 λογαριασμῷ αὐτοῦ πιστώ-

---

(1) Ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας μεταξὺ τῶν δανειστῶν πτωχεύσεως τινός· ἄρα δύνανται ὅλοι ὁμοῦ ν' ἀνακόψωσι τὸν συμβιβασμόν. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 93 τοῦ 1843, ἣν ἐν λ. ὁμόδικοι.

σεως: τρο μὲ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 30984 80/00 ἐναντίον τῶν ὅρων τοῦ μεταξὺ τῶν δανειστῶν νομίμως καταρτισθέντος συμβιβασμοῦ, καθ' ὃν 20 τοῖς 0/0 μόνον δικαιοῦται νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ποσοῦ· ὅτι δὲ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν ἰσχύϊ διατελοῦντος Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου αἱ τοιαῦται μεταξὺ πτωχεύσαντος καὶ δανειστοῦ τινος συμφωνίαι ἀποκρούονται ὡς ἀθέμιτοι, προκύπτει, προσέτι ἐκ περισσοῦ, καὶ ἐκ τούτου, ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρ. 598 τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ῥητῶς αἱ τοιαῦται συμφωνίαι, θεωρηθεῖσαι ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὴν ἀμοιβαίως παρὰ τῶν διαφόρων δανειστῶν ὁμάδος τινὸς ὀφειλομένην καλὴν πίστιν, ἀπαγορεύονται, κυρωθείσης οὕτω τῆς τότε ἐπικρατεστέρας νομολογίας, καθ' ἣν καὶ κατὰ τὸν ἀρχαιότερον νόμον ἐθεωροῦντο ὡς ἀθέμιτοι αἱ τοιαῦται συμφωνίαι.—Ἴδε Conv. τοῦ Lainé ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς 8 τοῦ Ἰουνίου 1838 εἰς τὸ ἄρθρ. 598».

§ 243. Τὸ ἄρθρον 193 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ ἂν ἡ τελευταία ἡμέρα ᾖ ἑορτή, ἡ προθεσμία λήγει τὴν ἐπιοῦσαν, ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν προθεσμιῶν τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀνακοπῶν τῶν γινομένων ὑπὸ τῶν εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἐναντιουμένων δανειστῶν; Ναί, κατὰ τὴν 847 τοῦ 1860 ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλίας. ἐφ. Δικαστ. σελ. 120.

Ὁ πτωχεύσας ἀναλαμβάνει τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του. Συνέπειαι ἀποκαταστάσεως.

§ 244. Αἱ συνέπειαι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ (1).

§ 245. Τίς ἡ ἐξουσία τῶν ἐπιτρόπων ἐκκαθαριστῶν (2);

§ 246. Ὁ πτωχεύσας ἐξασκῶν τὰ δικαιώματά του (3).

§ 247. Τύπος καθ' ὃν οἱ σύνδικοι δίδουσι λόγον τῆς διαχειρήσεως αὐτῶν. Ἐνέχονται ἀλληλεγγύως εἰς τὴν ἀπόδοσιν παντὸς ἐλλείμματος (4).

§ 248. Νομολογία (1). α) Ἀφοῦ ὁ πτωχεύσας ἔμπορος συμβιβασθῇ μὲ τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ καὶ ἐπικυρωθῇ ὁ συμβιβασμὸς παρὰ τοῦ δικαστηρίου, παραδίδεται εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἔμπο-

---

(1—4) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 955—959.
(1) Πρβλ. ἀνωτέρω § 37—61.

ρον ολόκληρος αυτού ή περιουσία, ώστε δύναται ελευθέρως να κινή τάς εις αυτόν ανηκούσας αγωγάς. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 97 τοῦ 1842.

§ 249. β) Ἡ δικαστική ἀποκατάστασις τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 228 τοῦ 1864.

§ 250. γ) Ὁ διευθύνων τῆς ἕνεκα πτωχεύσεως παυσάσης, ἀλλὰ κατόπιν συμβιβασθείσης ἑταιρίας, ἀντιπροσωπεύει αὐτὴν μετὰ τὸν συμβιβασμόν; Ναί. Ἡ πτώχευσις φέρει μὲν παῦσιν τῆς ἑταιρίας (νομ. 4 § 1 Πανδ. (17. 2), ἀλλ' ἀφοῦ ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἐν ἄρθρῳ 519 ἐπιτρέπει συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἐπαναλαμβάνει ἡ πτωχεύσασα ἑταιρία ὅλα τὰ ὁποῖα πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως εἶχε δικαιώματα, καὶ δὲν ἔχει χρείαν νέας συστάσεως καὶ νὰ διορίσῃ διευθυντάς. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 173 τοῦ 62, ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς 19134 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. Πρβ. Εὑρετ. Ρολλίνου λ. faillite ἀριθ. 514 καὶ Boulay Paty περὶ πτωχ. ἐκδ. 2 σελ. 240—242.

§ 251. δ) Πρβλ. ἀνωτέρω § 53, τὴν τοῦ ΑΠ. πολ. ἀπόφασιν 205 τοῦ 63.

§ 252. ε) Ἡ πτώχευσις δὲν ματαιόνει τὸν συμψηφισμόν, διότι ὁ ὀφειλέτης πτωχεύσαντός τινος, ὢν συνάμα καὶ δανειστὴς αὐτοῦ, ἐὰν δὲν καταζητηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ὑπὸ τῆς ὁμάδος νὰ πληρώσῃ, καὶ ἐὰν δὲν ἀναγγελθῇ εἰς τὴν ὁμάδα διὰ νὰ πληρωθῇ, δύναται μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πτωχεύσαντος, εναγόμενος διὰ τὸ χρέος τὸ πρὸ τῆς πτωχεύσεως παραχθέν, ν' ἀντιτάξῃ πρὸς τὸν ἀντικατασταθέντα πρὸς συμψηφισμόν, τὴν ὡσαύτως πρὸ τῆς πτωχεύσεως κεκτημένην κατ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 284 τοῦ 1866.

§ 253. ς) Ἐπὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος, ὁ ἀναφερόμενος πρέπει νὰ ἐπισυνάψῃ τὰ τῆς ἐξοφλήσεως ἔγγραφα. (605 ἐμπ. νόμ.)—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16902 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐπὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος, ὁ ἀναφερόμενος χρεωστεῖ κατὰ τὸ ἄρθρον 605 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἀναφορὰν του τὰ ἐξοφλητικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα, ὅτι ἐξώφλησεν ἅπαντα τὰ ἕνεκα κεφαλαίων, τόκων καὶ ἐξόδων παρ' αὐτοῦ ὀφειλόμενα· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀναφερόμενος οὐδὲν τοιοῦτον ἔγγραφον ὑπέβαλεν, οὐδ' ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἡ τῆς ἐκθέσεως τοῦ συμβιβασμοῦ

καὶ ἡ τῆς ἐπικυρωσάσης αὐτὸν ἀποφάσεως προσαγωγή, καθόσον ἐκ τούτων δὲν προκύπτει ποσῶς ἡ ἀπαιτουμένη, ὡς εἴρηται, ἀπόδειξις τῆς ὁλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως οὐχὶ τῶν ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς πτωχεύσεως ὀφειλομένων κεφαλαίων· ἀπεναντίας μάλιστα, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι οὐδὲ ἡ προθεσμία, ἡ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ πρὸς τὸν ὀφειλέτην παραχωρηθεῖσα, ἔληξεν εἰσέτι, βεβαιοῦται μᾶλλον ἐκ τῶν προσαγομένων ἐγγράφων, ὅτι οὐδὲ τὸ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ ὁρισθὲν ποσὸν ἐπληρώθη».

§ 254. ζ) Διατεινομένου τινος καὶ ἀποδεικνύοντος, ὅτι ἐκηρύχθη εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἀντιτείνοντος δὲ τοῦ ἀντιδίκου του ὅτι ἀποκατέστη ἐκεῖνος εἰς τὰ δικαιώματά του, οὗτος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀντίῤῥησιν ταύτην. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 63, κυρ. τὴν 18338 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 254[2] Ἡ δικαστικὴ ἀποκατάστασις τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 228 τοῦ 54.

§ 254[3] Κατὰ τὸ ἄρθρον 604 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου πᾶσα περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησις τοῦ πτωχεύσαντος διευθύνεται εἰς τοὺς ἐφέτας, ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῶν ὁποίων ἔχει αὐτὸς τὴν κατοικίαν του. Ἀπ. 4327 τοῦ 47 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

Περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν δανειστῶν.

§ 255. Πῶς σχηματίζεται τὸ συνάλλαγμα τῆς ἑνώσεως (1);
§ 256. Διορισμὸς τῶν ὁριστικῶν συνδίκων (2);
§ 257. Καθήκοντα αὐτῶν (3).
§ 258. Πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα τὸν πτωχεύσαντα κινεῖται παρ' αὐτῶν (4);
§ 259. Ἐκποίησις τῶν κινητῶν καὶ τῶν ἀκινήτων.—Ἐκκαθάρισις τῶν χρεῶν καὶ τῶν πιστώσεων (5).
§ 260. Ἀποδίδονται εἰς τὸν πτωχεύσαντα τὰ ἀναγκαῖα ἱμάτια.—Καὶ χρηματικὰ βοηθήματα (6).

Διάφορα δανειστῶν εἴδη.—α) Περὶ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν καὶ ἐγγυητῶν.

§ 261. Ὁ δανειστὴς αὐτῶν ἐμφανίζεται εἰς ὅλας τὰς ὁμάδας (1).

(1—6) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 960—965.
(1) Περὶ αὐτοῦ ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 967—971.

§ 262. Τί ὅταν τινὲς τῶν ὀφειλετῶν ἦναι ἀξιόχρεοι (2);

§ 263. Τί γίνεται ὅταν μόνοι οἱ ἀλληλέγγυοι συνοφειλέται ἐμφανίζωνται (2);

§ 264. Τί ὅταν συγχρόνως ἐμφανίζηται καὶ ὁ δανειστής (3);

§ 265. Δικαιώματα πηγάζοντα ἐκ τῆς ἐγγυήσεως (4).

β) Δικασταὶ δι' ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ.

§ 266 Γενικαὶ ἀρχαὶ διέπουσαι τὰς σχέσεις τῶν δι' ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ δανειστῶν (1).

§ 467. Περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ ἕτερος τῶν ἀνταποκριτῶν διατελεῖ ἐν πτωχεύσει (2).

§ 268. Περίπτωσις καθ' ἣν ἑκάτεροι ἐπτώχευσαν (3).

γ') Δανεισταὶ ἐνεχυρούχοι.

§ 269. Ὅροι τῆς συστάσεως τοῦ ἐνεχύρου καὶ δικαιώματα τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ ἐν γένει (1).

§ 270. Δικαιώματα αὐτοῦ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως.—Δικαιώματα τῶν συνδίκων (2).

§ 271. Ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστὴς ὀφείλει νὰ ἐμφανίσῃ τὸ δάνειον αὐτοῦ πρὸς ἐξέλεγξιν (3).

δ) Οἱ λοιποὶ προνομιοῦχοι δανεισταί.—Προνόμια γενικά.—Προνόμια εἰδικά.—Δανεισταὶ ἐνυπόθηκοι (α).

§ 272. Ὁρισμὸς τοῦ προνομίου καὶ ἀρχαὶ διέπουσαι αὐτό (1).

(1—4) Περὶ αὐτῶν ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 967—671.

(1—3) Περὶ αὐτοῦ ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 972—4.

(1—3) Περὶ αὐτῶν ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 975—7.

(α) Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου (κεφ. Η'. καὶ Θ'. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου), ὁ γενόμενος μετὰ τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμός, δὲν βλάπτει ποσῶς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων δανειστῶν τῶν ἐχόντων ὑποθήκην, ἐγγραφὰς ἢ ἐνέχυρα, οὔτ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουσι προνόμια, δυνάμει τοῦ νόμου, ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος διότι ὄντες ἐξησφαλισμένοι οἱ μὲν διὰ τῆς ὑποθήκης ἢ τοῦ ἐνεχύρου, οἱ δὲ διὰ τῶν προνομίων, καὶ μὴ ἔχοντες ψῆφον εἰς τὰς περὶ συμβιβασμοῦ διασκέψεις, οὐδὲ ἐγγραφόμενοι εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀνεγγύων ἢ χειρογράφων δανειστῶν, εἰμὴ μόνον χάριν ὑπομνήσεως, δὲν ὑπόκεινται εἰς αὐτὸν τὸν συμβιβασμόν, ἀλλ' ἐνεργοῦν τὰ δικαιώματά των ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 193 τοῦ 1854.

(1) Ὅρα Ῥάλ. § 987.

ἂν ἡ διαμφισβήτησις ἀφορᾷ σχέσιν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἢ τὸ ἐναντίον· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀποφασίζει τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸ ἐμποροδικεῖον'—οὕτως ἀπεφήνατο καὶ ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 204 τοῦ 63 ἀναιροῦσα τὴν 20665) προκειμένου λόγου περὶ ἐνοικίων, ἃ ὁ πτωχεύσας ὤφειλεν. — Πρβλ. Δαλλ. λέξ. faillite § 1063. Pard. ἀριθ. 1186 —Ἡ ἀπόφασις φέρει·

α'Ἐπειδὴ περὶ μὲν τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν δανείων κρίνουσι τὰ Ἐμποροδικεῖα κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ περὶ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν Νόμου (ἄρθρ. 5 § α')· ἐπὶ δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν προνομίων, περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρ. 533 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μὴ ὄντος ὡρισμένου ῥητῶς τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, ἰσχύει ὁ κανὼν, καθ' ὃν ἡ λόγῳ ὕλης ἁρμοδιότης ὁρίζεται ἐκ τοῦ εἴδους τῆς διαφορᾶς· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφ' ὅσον ἡ διαφορὰ περιστρέφεται εἰς τὴν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Δημοσίου ἐπαλήθευσιν ἕνεκα τῆς προσβολῆς αὐτῆς, ὡς ἐκπροθέσμου, ὀρθῶς τὸ Ἐρετεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου ἔνστασιν· ὡς πρὸς τὴν ἀμφισβήτησιν ὅμως τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀντιποιουμένου προνομίου καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀνακόπτοντος περὶ ἐπικρατήσεως τοῦ ἰδίου προνομίου, μὴ φερούσης τῆς διαφορᾶς ἐμπορικὸν χαρακτῆρα, καθόσον ἀμφότερα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος προνόμια εἰσὶ καθαρῶς πολιτικὰ ἐπὶ διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας ἐρειδόμενα, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἁρμόδιον τὸ Ἐμποροδικεῖον· ἀποῤῥίψαν δὲ τὸ Ἐρετεῖον τὴν εἰρημένην ἔνστασιν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διαφορᾶς παρέβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν συνεπαγομένην ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας πρὸς παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 201, 807 § 5 καὶ 831 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὐδὲ καθίστησιν ἀπαράδεκτον τὸν λόγον τοῦτον τῆς ἀναιρέσεως ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς εἰσήγαγεν ἀναρμοδίως τὴν ἀνακοπήν του εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, καθότι προκειμένου περὶ ἀπολύτου ἀναρμοδιότητος, ἡ περὶ αὐτῆς ἔνστασις ἠδύνατο νὰ προταθῇ καὶ αὐτεπαγγέλτως.

»Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν τὸν περὶ τοῦ ἐκπροθέσμου τῆς ἐπαληθεύσεως ταύτης ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ἐστηρίχθη κυρίως εἰς τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 513 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἡ ἐπαλήθευσις τῶν δανείων δύναται νὰ γίνῃ οὐ μόνον μέχρι τῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ τῆς διανομῆς τῶν χρημάτων πίνακος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων τῆς πτωχεύσεως· οὕτω δὲ απο-

φηνάμενον δὲν παρηρμήνευσεν, ἀλλ᾽ ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ προταθὲν ἄρθρον.

»Ἐπειδὴ πάντες οἱ τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ τῶν προτάσεων λόγοι, ὅσοι περιστρέφονται εἰς τὰς αἰτιολογίας, δι᾽ ὧν τὸ Ἐφετεῖον ἐκ περισσοῦ πρὸς μείζονα ὑποστήριξιν τοῦ παραδεκτοῦ τῆς προκειμένης ἐπαληθεύσεως, ἀντέκρουσε τὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως ὁριστικοῦ πίνακος τῆς διανομῆς ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ὡς καὶ τὴν παρεμπίπτουσαν ἀγωγὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σίμου περὶ ἐπιδείξεως τοῦ πίνακος τούτου δὲν ἔχουσιν ἐπιῤῥοήν τινα, διότι καὶ ἄνευ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑποστηρίζεται ἀρκούντως διὰ μόνον τὸν λόγον τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων».

§ 225[2] Ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς πτωχεύσεις συμβιβασμῶν, ὁ νόμος ἐπέβαλε τῇ μειοψηφίᾳ τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τοὺς παρὰ τῆς πλειονοψηφίας τιθεμένους ὅρους, χάριν συμφέροντος γενικοῦ καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· ἐφ᾽ ᾧ ὁ νόμος αὐτός, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν σύνταξιν τῶν συμβιβασμῶν καὶ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν, ἠθέλησεν ὥστε οὗτοι νὰ ὦσι προϊὸν διασκέψεως σπουδαίας καὶ εἰλικρινοῦς ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὴν δημοσίαν κύρωσιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, παρὰ δανειστῶν ἴσων κατά τε τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις. Ἀπ. πολ. (262 τοῦ 63). (1)

§ 226. Τὸ ἄρθρον 523 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει μὲν ὀκταήμερον προθεσμίαν ὑπὲρ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὸν συμβιβασμὸν δανειστῶν, δὲν ἐπιβάλλει ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν προθεσμίαν καὶ τὴν ἀγωγὴν ἢ ἔνστασιν τοῦ δόλου, ἧς γίνεται χρῆσις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τοῦ 18980 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 227. Πρὸς σύστασιν τῆς μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν συνθήκης ἀπαιτεῖται, ἐπὶ *ποινῇ ἀκυρότητος*, ἡ συνδρομὴ δανειστῶν παριστανόντων τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὅλου τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ 4 μέρους τοῦ 7 κεφ. ἐξετασθέντων καὶ καταστιχωθέντων δανείων· ὥστε ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 507, καὶ ἡ ἔνορκος βεβαίωσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 63.

§ 228. Μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὸν ἐξώδικον συμβιβασμὸν

(1) Ὅρα καὶ τὰ ζητήματα Ἁρμοδιότητος (8), Κατασχέσεως (37), καὶ Ὑποθήκης.

ἂν ἡ διαμφισβήτησις ἀφορᾷ σχέσιν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἢ τὸ ἐναντίον· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀποφασίζει τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸ ἐμποροδικεῖον'—οὕτως ἀπεφήνατο καὶ ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 204 τοῦ 63 ἀναιροῦσα τὴν 20665) προκειμένου λόγου περὶ ἐνοικίων, ἃ ὁ πτωχεύσας ὤφειλεν. — Πρβλ. Δαλλ. λέξ. faillite § 1063. Pard. ἀριθ. 1186 —Ἡ ἀπόφασις φέρει·

α'Ἐπειδὴ περὶ μὲν τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν δανείων κρίνουσι τὰ Ἐμποροδικεῖα κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ περὶ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν Νόμου (ἄρθρ. 5 § ά)· ἐπὶ δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν προνομίων, περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρ. 533 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μὴ ὄντος ὡρισμένου ῥητῶς τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, ἰσχύει ὁ κανὼν, καθ' ὃν ἡ λόγῳ ὕλης ἁρμοδιότης ὁρίζεται ἐκ τοῦ εἴδους τῆς διαφορᾶς· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφ' ὅσον ἡ διαφορὰ περιστρέφεται εἰς τὴν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Δημοσίου ἐπαλήθευσιν ἕνεκα τῆς προσβολῆς αὐτῆς, ὡς ἐκπροθέσμου, ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου ἔνστασιν· ὡς πρὸς τὴν ἀμφισβήτησιν ὅμως τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀντιποιουμένου προνομίου καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀνακόπτοντος περὶ ἐπικρατήσεως τοῦ ἰδίου προνομίου, μὴ φερούσης τῆς διαφορᾶς ἐμπορικὸν χαρακτῆρα, καθόσον ἀμφότερα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος προνόμια εἰσὶ καθαρῶς πολιτικὰ ἐπὶ διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας ἐρειδόμενα, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἁρμόδιον τὸ Ἐμποροδικεῖον· ἀποῤῥίψαν δὲ τὸ Ἐφετεῖον τὴν εἰρημένην ἔνστασιν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διαφορᾶς παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν συνεπαγομένην ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας πρὸς παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 201, 807 § 5 καὶ 831 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὐδὲ καθίστησιν ἀπαράδεκτον τὸν λόγον τοῦτον τῆς ἀναιρέσεως ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς εἰσήγαγεν ἀναρμοδίως τὴν ἀνακοπήν του εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, καθότι προκειμένου περὶ ἀπολύτου ἀναρμοδιότητος, ἡ περὶ αὐτῆς ἔνστασις ἠδύνατο νὰ προταθῇ καὶ αὐτεπαγγέλτως.

β'Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν τὸν περὶ τοῦ ἐκπροθέσμου τῆς ἐπαληθεύσεως ταύτης ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ἐστηρίχθη κυρίως εἰς τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 513 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἡ ἐπαλήθευσις τῶν δανείων δύναται νὰ γίνῃ οὐ μόνον μέχρι τῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ τῆς διανομῆς τῶν χρημάτων πίνακος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων τῆς πτωχεύσεως· οὕτω δὲ απο-

φηνάμενον δὲν παρηρμήνευσεν, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ προταθὲν ἄρθρον.

»Ἐπειδὴ πάντες οἱ τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ τῶν προτάσεων λόγοι, ὅσοι περιστρέφονται εἰς τὰς αἰτιολογίας, δι' ὧν τὸ Ἐφετεῖον ἐκ περισσοῦ πρὸς μείζονα ὑποστήριξιν τοῦ παραδεκτοῦ τῆς προκειμένης ἐπαληθεύσεως, ἀντέκρουσε τὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως ὁριστικοῦ πίνακος τῆς διανομῆς ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ὡς καὶ τὴν παρεμπίπτουσαν ἀγωγὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σίμου περὶ ἐπιδείξεως τοῦ πίνακος τούτου δὲν ἔχουσιν ἐπιῤῥοήν τινα, διότι καὶ ἄνευ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑποστηρίζεται ἀρκούντως διὰ μόνον τὸν λόγον τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων».

§ 225[2] Ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς πτωχεύσεις συμβιβασμῶν, ὁ νόμος ἐπέβαλε τῇ μειοψηφίᾳ τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τοὺς παρὰ τῆς πλειονοψηφίας τιθεμένους ὅρους, χάριν συμφέροντος γενικοῦ καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· ἐφ' ᾧ ὁ νόμος αὐτὸς, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν σύνταξιν τῶν συμβιβασμῶν καὶ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν, ἠθέλησεν ὥστε οὗτοι νὰ ὦσι προϊὸν διασκέψεως σπουδαίας καὶ εἰλικρινοῦς ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὴν δημοσίαν κύρωσιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, παρὰ δανειστῶν ἴσων κατά τε τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις. Ἀπ. πολ. (262 τοῦ 63). (1)

§ 226. Τὸ ἄρθρον 523 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει μὲν ὀκταήμερον προθεσμίαν ὑπὲρ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὸν συμβιβασμὸν δανειστῶν, δὲν ἐπιβάλλει ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν προθεσμίαν καὶ τὴν ἀγωγὴν ἢ ἔνστασιν τοῦ δόλου, ἧς γίνεται χρῆσις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τοῦ 18980 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 227. Πρὸς σύστασιν τῆς μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν συνθήκης ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἡ συνδρομὴ δανειστῶν παριστανόντων τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὅλου τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ 4 μέρους τοῦ 7 κεφ. ἐξετασθέντων καὶ καταστιχωθέντων δανείων· ὥστε ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 507, καὶ ἡ ἔνορκος βεβαίωσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 63.

§ 228. Μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὸν ἐξώδικον συμβιβασμὸν

---

(1) Ὅρα καὶ τὰ ζητήματα Ἁρμοδιότητος (8), Κατασχέσεως (37), καὶ Ὑποθήκης.

ἂν ἡ διαμφισβήτησις ἀφορᾷ σχέσιν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἢ τὸ ἐναντίον· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀποφασίζει τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸ ἐμποροδικεῖον·—οὕτως ἀπεφήνατο καὶ ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 204 τοῦ 63 ἀναιροῦσα τὴν 20665) προκειμένου λόγου περὶ ἐνοικίων, ἃ ὁ πτωχεύσας ὤφειλεν. — Πρβλ. Δαλλ. λέξ. faillite § 1063. Pard. ἀριθ. 1186 —Ἡ ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ περὶ μὲν τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν δανείων κρίνουσι τὰ Ἐμποροδικεῖα κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ περὶ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν Νόμου (ἄρθρ. 5 § α΄)· ἐπὶ δὲ τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν προνομίων, περὶ ὧν διέλαβε τὸ ἄρθρ. 533 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μὴ ὄντος ὡρισμένου ῥητῶς τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, ἰσχύει ὁ κανών, καθ' ὃν ἡ λόγῳ ὕλης ἁρμοδιότης ὁρίζεται ἐκ τοῦ εἴδους τῆς διαφορᾶς· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφ' ὅσον ἡ διαφορὰ περιστρέφεται εἰς τὴν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Δημοσίου ἐπαλήθευσιν ἕνεκα τῆς προσβολῆς αὐτῆς, ὡς ἐκπροθέσμου, ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ἀπέρριψε τὴν τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου ἔνστασιν· ὡς πρὸς τὴν ἀμφισβήτησιν ὅμως τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀντιποιουμένου προνομίου καὶ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀνακόπτοντος περὶ ἐπικρατήσεως τοῦ ἰδίου προνομίου, μὴ φερούσης τῆς διαφορᾶς ἐμπορικὸν χαρακτῆρα, καθόσον ἀμφότερα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος προνόμια εἰσὶ καθαρῶς πολιτικὰ ἐπὶ διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας ἐρειδόμενα, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἁρμόδιον τὸ Ἐμποροδικεῖον· ἀπορρίψαν δὲ τὸ Ἐφετεῖον τὴν εἰρημένην ἔνστασιν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διαφορᾶς παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν συνεπαγομένην ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας πρὸς παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 201, 807 § 5 καὶ 831 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὐδὲ καθίστησιν ἀπαράδεκτον τὸν λόγον τοῦτον τῆς ἀναιρέσεως ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ ἀναιρεσείων αὐτὸς εἰσήγαγεν ἀναρμοδίως τὴν ἀνακοπήν του εἰς τὸ Ἐμποροδικεῖον, καθότι προκειμένου περὶ ἀπολύτου ἀναρμοδιότητος, ἡ περὶ αὐτῆς ἔνστασις ἠδύνατο νὰ προταθῇ καὶ αὐτεπαγγέλτως.

»Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ἀπορρίψαν τὸν περὶ τοῦ ἐκπροθέσμου τῆς ἐπαληθεύσεως ταύτης ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ἐστηρίχθη κυρίως εἰς τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 513 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου ἡ ἐπαλήθευσις τῶν δανείων δύναται νὰ γίνῃ οὐ μόνον μέχρι τῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ τῆς διανομῆς τῶν χρημάτων πίνακος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων τῆς πτωχεύσεως· οὕτω δὲ ἀπο-

φηνάμενον δὲν παρηρμήνευσεν, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ προταθὲν ἄρθρον.

» Ἐπειδὴ πάντες οἱ τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ τῶν προτάσεων λόγοι, ὅσοι περιστρέφονται εἰς τὰς αἰτιολογίας, δι' ὧν τὸ Ἐφετεῖον ἐκ περισσοῦ πρὸς μείζονα ὑποστήριξιν τοῦ παραδεκτοῦ τῆς προκειμένης ἐπαληθεύσεως, ἀντέκρουσε τὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως ὁριστικοῦ πίνακος τῆς διανομῆς ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος ὡς καὶ τὴν παρεμπίπτουσαν ἀγωγὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Σίμου περὶ ἐπιδείξεως τοῦ πίνακος τούτου δὲν ἔχουσιν ἐπιῤῥοήν τινα, διότι καὶ ἄνευ τῶν αἰτιολογιῶν τούτων ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑποστηρίζεται ἀρκούντως διὰ μόνον τὸν λόγον τῆς μὴ πραγματοποιήσεως τῆς τελευταίας διανομῆς τῶν χρημάτων».

§ 225[2] Ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς πτωχεύσεις συμβιβασμῶν, ὁ νόμος ἐπέβαλε τῇ μειοψηφίᾳ τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τοὺς παρὰ τῆς πλειονοψηφίας τιθεμένους ὅρους, χάριν συμφέροντος γενικοῦ καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· ἐφ' ᾧ ὁ νόμος αὐτὸς, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν σύνταξιν τῶν συμβιβασμῶν καὶ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν, ἠθέλησεν ὥστε οὗτοι νὰ ὦσι προϊὸν διασκέψεως σπουδαίας καὶ εἰλικρινοῦς ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὴν δημοσίαν κύρωσιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, παρὰ δανειστῶν ἴσων κατά τε τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις. Ἀπ. πολ. (262 τοῦ 63). (1)

§ 226. Τὸ ἄρθρον 523 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει μὲν ὀκταήμερον προθεσμίαν ὑπὲρ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὸν συμβιβασμὸν δανειστῶν, δὲν ἐπιβάλλει ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν προθεσμίαν καὶ τὴν ἀγωγὴν ἢ ἔνστασιν τοῦ δόλου, ἧς γίνεται χρῆσις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τοῦ 18980 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 227. Πρὸς σύστασιν τῆς μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν συνθήκης ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἡ συνδρομὴ δανειστῶν παριστανόντων τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὅλου τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ 4 μέρους τοῦ 7 κεφ. ἐξετασθέντων καὶ καταστιχωθέντων δανείων· ὥστε ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 507, καὶ ἡ ἔνορκος βεβαίωσις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 63.

§ 228. Μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὸν ἐξώδικον συμβιβασμὸν

(1) Ὅρα καὶ τὰ ζητήματα Ἁρμοδιότητος (8), Κατασχέσεως (37), καὶ Ὑποθήκης.

ὅλων τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος, τὸν γενόμενον πρὸ τῆς περὶ βεβαιώσεως τῶν δανείων διαδικασίας, δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ πτώχευσις; ὄχι, κατὰ τὴν 16761 ἀπόφασιν, ἣν ὅρα ἐν σελ. 241—250 τῆς νομ. μελ.

§ 229. Πτωχεύσαντός τινος ὑπηκόου αὐστριακοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ συμβιβασθέντος μετὰ τῶν δανειστῶν του, τίς ἐπικυροῖ τὸν συμβιβασμόν; ὁ αὐστριακὸς πρόξενος· γενομένης δὲ ἀντιῤῥήσεως, τὸ ἐν Τεργέστῃ ἐφετεῖον ὡς πρὸς τοὺς καθαροὺς αὐστριακοὺς ὑπηκόους ἡ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρεσβεία ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν της Τοσκάνους. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 364 τοῦ 64.—Ὅρα τὴν ἐπ. §.

§ 230. Ὅταν ὁ μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει πτωχεύσας αὐστριακὸς ὑπήκοος ἀξιοῖ, ὅτι ὁ μετὰ τῶν δανειστῶν συμβιβασμὸς αὐτοῦ ἐπεκυρώθη ἁρμοδίως ὑπὸ τοῦ προξένου, ὁ δὲ ἀντίδικός του λέγει, ὅτι ὁ συμβιβασμὸς πρέπει νὰ ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου, τίνι ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως; Ἡ 364 τοῦ 64 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδή, πεισθέντος τοῦ ἐφετείου ἐκ μὲν τῶν συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 843 ἀποφάσεως αὐτοῦ ἐξετασθέντων μαρτύρων ὅτι κατὰ τοὺς Αὐστριακοὺς νόμους τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰσχύοντας, ὁ Πρόξενος εἶναι ἁρμόδιος νὰ ἐπικυροῖ τὸν συμβιβασμὸν πτωχευσαντός τινος καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ ὁ πτωχεύσας ἀναλαμβάνει τὴν πλήρη διαχείρησιν τῆς περιουσίας· γενομένης δὲ ἐνστάσεως ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν, ὅτι αὕτη φέρεται ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου Τεργέστης διὰ τοὺς καθαρῶς ὑπηκόους Αὐστριακοὺς ἢ ἐνώπιον τῆς Αὐστριακῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας ὡς πρὸς τοὺς προστατευομένους Τοσκάνους, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐκ δὲ τῶν ἐνώπιόν του προσαχθέντων ἐγγράφων, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦτο ἐγένετο, ἐπικυρωσάσης τῆς πρεσβείας ταύτης τὸν εἰρημένον συμβιβασμόν, δὲν δικαιοῦται ὁ ἀναιρεσείων, οὐδὲ συμφέρον ἔχει νὰ παραπονεθῇ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατὰ τοὺς Αὐστριακοὺς νόμους τὸ προξενικὸν δικαστήριον, καὶ οὐχὶ ὁ Πρόξενος μόνος, εἶναι ἁρμόδιος νὰ ἐπικυροῖ τοὺς συμβιβασμούς, ἀλλ' εἰς τὸν ἀντίδικον ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ Πρόξενος μόνος εἶναι ἁρμόδιος νὰ ἐπικυροῖ αὐτούς, καθ' ὅσον ἡ ἔνστασις τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐνώπιον τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου κατὰ τοῦ κύρους τοῦ προσαχθέντος ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἐπικυρωμένου συμβιβασμοῦ, δὲν ἀπεῤῥίφθη λόγῳ τοῦ ὅτι οὗτος δὲν ἀπέδειξε ποσῶς τὴν ἔνστασίν του, ἀλλὰ λόγῳ

τοῦ ὅτι ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων ἀπεδείχθη τὸ ἐναντίον αἱ δὲ ἀποδείξεις ἅμα προσαχθῶσι καθίστανται κοιναὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους· ὅθεν τὸ δικαστήριον δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν παρ' ὁπ(ο)ιουδήποτε καὶ ἂν προσαχθῶσιν (ἄρθρ. 254 τῆς πολ. δικ.)»

§ 231. Κατὰ ποίους τύπους γείνεται ὁ συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ πτωχεύσαντος ὑπηκόου ῥώσσου; Περὶ τούτου διαλαμβάνει ἡ ὑπ' ἀριθ. 4783 ἀποφ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 232. Πρὶν ἢ κηρυχθῇ τις εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, δύναται νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν ὀφειλετῶν του δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου; Ναί, διότι τὰ ἄρθρ. 519 καὶ 520 τοῦ ἐμπ. νόμου ἀπηγόρευσαν πᾶσαν περὶ συμβιβασμοῦ συμφωνίαν ἀφ' ἧς ἤθελε κηρυχθῇ δικαστικῶς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ὁ ἔμπορος. 'Απ. 901 τοῦ 185 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. ιω. σελ. 5494).

§ 233. Συμβιβασμὸς συνομολογηθεὶς οὐχὶ μετὰ τὴν κήρυξιν καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς πτωχεύσεως τοῦ ὀφειλέτου, ἀλλὰ πρὸ τῆς κηρύξεως ταύτης, ἀποτελεῖ ἀτομικὴν καὶ μερικὴν μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων σύμβασιν, ἐφ' ἧς δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ συμβιβασμοῦ διατάξεις τοῦ ἐμπ νόμου. 'Απ. πολ. ΑΠ. 326 τοῦ 67, χυροῦσα τὴν 960 τοῦ 67 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.

§ 234. Δύνασαι νὰ προσβάλῃς ἀμέσως δι' ἐφέσεως τὴν περὶ ἀκυρώσεως τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπόφασιν; Ἴδε ἀπ. 1949 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.

Ποῖοι δύνανται νὰ προσβάλλωσι τὸν συμβιβασμόν (1);

§ 235. α) Ὅταν τὸ δάνειόν τινος ἦναι ἀνεγνωρισμένον δι' ἀποφάσεως ἐκδοθείσης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν πρακτόρων τῆς πτωχεύσεως, προσεκλήθη δὲ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν δανειστῶν καὶ κατεχωρήθη (τὸ δάνειον) εἰς τὸν συμβιβασμόν, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἀνακόψῃ. 523 ἐμπ. ν. ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

§ 236. β) Ὅταν τὸ δάνειόν τινος ἐξελέγχθη, δύναται νὰ ἀνακόψῃ τὸν συμβιβασμόν· οὐδεὶς δὲ νόμος ἀποκλείει τοὺς τοιούτους δανειστὰς τοῦ δικαιώματος τούτου, διότι δὲν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν δανειστῶν. 'Απ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

Ὥστε, τότε μόνον εἶναι ὑποχρεωτικὸς ὁ συμβιβασμὸς καὶ διὰ

(1) Πρλ. ἀπ ἐφ. 'Αθ. 10321 τοῦ 53.

τοὺς δανειστὰς, τὰ δάνεια τῶν ὁποίων ἐξηλέγχθησαν, ὅταν οἱ δανεισταὶ οὗτοι δὲν τὸν προσβάλωσιν ἐντὸς τῆς προθεσμίας τοῦ 523 τοῦ ἐμπ. νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.

§ 237. γ) Ἂν ὁ συμβιβασμὸς ἦναι δόλιος, ὁ δολιευθεὶς δανειστὴς δύναται, εἴτε ἔλαβεν εἴτε δὲν ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν συμβιβασμόν, νὰ προσβάλῃ αὐτόν, καίτοι παρελθούσης τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 523 τεταγμένης προθεσμίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ 172 τοῦ 57.

§ 238. δ) Ὁ ἀναγγείλας ἑαυτὸν ὡς δανειστὴν τοῦ πτωχεύσαντος καὶ οὗτινος δὲν ἠμφισβητήθη ἐν μέρει τὸ δάνειον, δύναται ν' ἀνακόψῃ τὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ἄλλων δανειστῶν του συμβιβασμὸν (523 ἐμπ. νόμ.) καίτοι μὴ γενομένης ἔτι τῆς ἐπαληθεύσεως τοῦ δανείου του. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 115 τοῦ 66.— Πρλ. Δαλλ. faillite ἀρ. 728 ἐπ.

§ 239. ε) Ὁ πτωχεύσας αὐτὸς δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἄκυρον τοῦ ἰδιαιτέρου συμβιβασμοῦ, τὸν ὁποῖον συνῆψε μετά τινος τῶν δανειστῶν του ὑποσχεθεὶς αὐτῷ νὰ πληρώσῃ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἐν τῷ γενικῷ δικαστικῷ συμβιβασμῷ;

Τὸ ζήτημα ἀμφισβητεῖται· ὁ Ῥάλλης (ἐμπ. δ. § 935) καὶ ἀπόφασίς τις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας (ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1834) τὸ λύουσιν ἀποφατικῶς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ πτωχεύσας δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ αἰσχρότητα (1), καὶ ὅτι μόνοι οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ κινήσωσι τοιαύτην ἀγωγήν.

Ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφασις 215 τοῦ 1863), οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται (ἀπόφασις 13548 τοῦ 1855) καὶ οἱ ἐν Πάτραις ἐφέται λύουσι καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀκολουθήσαντες τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας γαλλικῆς νομοθεσίας, ἣν ὅρα εἰς Δαλλ. λ. faillite ἀριθ. 1519 ἐπ. 1527 ἐπ. (2).

---

(1) Οὕτω καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται διὰ τῆς 905 (19412) τοῦ 61 ἀποφάσεώς των..

(2) Πρλ. ἀπ. ΑΠ. 213 τοῦ 61. Ἡ δὲ εἰρημένη 215 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον, ἀναγνωρίσαν εἰς τὸν πτωχεύσαντα αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσβάλῃ τὸν ἐξώδικον συμβιβασμόν, δὲν παρεβίασε νόμον τινά, διότι ὁ μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ ἑνὸς τῶν δανειστῶν ἰδιαίτερος συμβιβασμός, δι' οὗ ὁ πτωχεύσας ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν δανειστήν του ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἐν τῷ γενικῷ δικαστικῷ συμβιβασμῷ διαλαμβανομένου, πηγάζει ἐκ τῆς δολίας συνεννοήσεως τῶν συμβαλλομένων σκοπούντων νὰ

Οἱ δὲ ἐγγυηταὶ δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν εἰρημένην ἀκυρότητα; ἐκ τῆς γαλλικῆς νομολογίας (Δαλλ. λ. faillite ἀρ. 1527 8⁰ Ῥάλλ. § 935 ἐν τέλ.) προκύπτει μᾶλλον, ὅτι εἰς τὸν ἐγγυητὴν δὲν συγχωρεῖται τοιαύτη πρότασις: τοὐναντίον δὲ παρεδέχθη ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, διότι ἐὰν ἡ ὑποχρέωσις, ὑπὲρ ἧς δίδεται ἐγγύησις, δὲν εἶναι ἰσχυρά, ἡ ἐγγύησις εἶναι ἄκυρος.—Πρλ. ὅμως Παπ. περὶ ἐνοχ. § 315 καὶ 316· προσέτι δὲ σελ. 475 τοῦ 2 τόμ. τῆς περὶ ἐνοχῶν πραγματείας του.— Τροπλ. caution, § 46 ἐπ.

§ 240. Καὶ ὁ πτωχεύσας αὐτὸς δύναται νὰ προσβάλῃ τὰς συναλλαγματικάς, ἃς ἐξέδωκεν ὑπέρ τινος δανειστοῦ ἐναντίον τῆς μετ' ἄλλων δανειστῶν γενομένης συμφωνίας, ἵνα τὸν πείσῃ νὰ ὑπογράψῃ εἰς τὸν συμβιβασμόν. Ἀπόφ. πολιτ. ΑΠ. 323 τοῦ 63, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν κατὰ τῆς πτωχεύσεως γενομένων συμβιβασμῶν ὁ νόμος ἐπέβαλεν εἰς τὴν μειονοψηφίαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς παρὰ τῆς πλειονοψηφίας διατεταγμένους ὅρους, καὶ τοῦτο χάριν γενικοῦ συμφέροντος καὶ τῆς δημοσίας τάξεως, διὸ καὶ ὁ νόμος αὐτός, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων τῶν περὶ συντάξεως τῶν συμβιβασμῶν καὶ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν διατάξεων, ἠθέλησεν ὥστε νὰ ὦσι προϊὸν διασκέψεως σπουδαίας, εἰλικρινοῦς, ὑπό τε τὴν ἐπιτήρησιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς καὶ τὴν δημοσίαν κύρωσιν, παρὰ δανειστῶν, ἴσων κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ κατὰ τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἐν κοινῇ ἁπάντων γνώσει ὅλων τῶν σχετικῶν ὅρων· ἑπομένως πᾶσα λαθραία συμφωνία μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καί τινος τῶν δανειστῶν, προσδίδουσα εἰς τοῦτον πλῆρες τὸ δάνειόν του ἢ μεγαλειτέρας ὠφελείας, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ πρὸς βλάβην τῶν λοιπῶν δανειστῶν, ὅπως ἑλκύσῃ τὴν συγκατάθεσιν τού-

---

ἐξαπατήσωσι τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτουμένης πρὸς καταρτισμὸν τοῦ δικαστικοῦ συμβιβασμοῦ πλειονοψηφίας. Τοιαύτην δ' αἰτίαν ἔχουσα ἡ εἰρημένη πρᾶξις καὶ καθιστῶσα τὴν θέσιν τοῦ Γεωργ. Λέοντος κρείσσονα τῆς τῶν λοιπῶν δανειστῶν ἐναντίον τῶν περὶ πτωχεύσεως διατάξεων τοῦ Νόμου, καθ' ἅς, ἐν ἐλλείψει νομίμου τινὸς προνομίου, ἀπαιτεῖται νὰ τηρῆται μεταξὺ τῶν δανειστῶν πλήρης ἰσότης, ἀντίκειται εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ὡς τοιαύτη δὲ ἄκυρος οὖσα, δὲν δύναται νὰ προσδώσῃ ἀγωγήν τινα.»

του εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ συμβιβασμοῦ, καθὸ ἐπηρεάζουσα τὸν συμβιβασμὸν αὐτὸν ἐν τῇ οὐσίᾳ του καὶ παραβιάζουσα τὸν νόμον καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, περιέχει ἐν ἑαυτῇ ἀκυρότητα ἀπόλυτον καὶ ῥιζικὴν, δυναμένην διὰ τοῦτο νὰ προταθῇ παρὰ παντὸς τρίτου καὶ παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος αὐτοῦ· παρὰ τούτου μάλιστα ἰδίως, διότι αἱ τοιαῦται συμφωνίαι τῷ ἐπιβάλλονται ὑπὸ δανειστῶν δολίως καταχρωμένων τῆς ἀμηχάνου θέσεώς του, καὶ ἀντίκεινται διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἠθικήν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καί τινος τῶν δανειστῶν συμφωνία, δι' ἧς ὁ πτωχεύσας, ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ συμβιβασμοῦ, ὑπόσχεται αὐτῷ ποσὸν ἀνώτερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη εἰς τοὺς ἄλλους καὶ παραλιπὸν ἕνεκα τούτου, νὰ ἐξετάσῃ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προταθέντα ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ συναλλαγματική, ἧς ἡ πληρωμὴ ἐπιδιώκεται ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, εἶναι προϊὸν τοιαύτης συμφωνίας, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε, διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, τὰς περὶ πτωχεύσεων διατάξεις τῶν ἄρθρων 519 καὶ ἑπόμενα τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅπερ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 ἐδ. 5 καὶ 7. τῆς αὐτῆς δικονομίας συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρ. 201 τῆς αὐτῆς».

§ 241. ς) Ποῖοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὰς ὑπὸ τῶν δανειστῶν γενομένας παραχωρήσεις; Οἱ ὀφειλέται, οὐχί. Ἡ 295 τοῦ 1856 ἀπ. ΑΠ, κυροῦσα τὴν 12517 ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 444—447 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, μόνοι οἱ δανεισταὶ τοῦ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως κηρυχθέντος δύνανται νὰ προσβάλωσι τὰς ὑπὸ τούτου γενομένας παραχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεών του ἕνεκα δόλου, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ὀφειλέται αὐτοῦ, διότι οὗτοι οὐδὲν νόμιμον συμφέρον πρὸς τοῦτο ἔχουσιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Σαμούρης εἶναι ὀφειλέτης τοῦ πτωχεύσαντος Νικολαΐδου· ἄρα ὀρθῶς ἀπέρριψε τὴν περὶ ἀκυρώσεως ἔνστασιν τοῦ Σαμούρη».

§ 242. Ὅταν δανεισταί τινες ζητῶσι τὴν ἀκύρωσιν συμβιβασμοῦ τινὸς ἀφορῶντος τὸν πτωχεύσαντα ὀφειλέτην των, ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας, διότι ὅλοι ὁμοῦ ἔχουν εἰς τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ τὸ αὐτὸ ἄμεσον συμφέρον, προκύπτον ἐκ τῶν κοινῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος δικαιωμάτων,

ἃ προσεβλήθησαν διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ. 'Απ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 1853.—"Ορα ὁμόδικοι (1).

§ 442² Οἱ δανεισταὶ, οἵτινες δὲν ἐπαλήθευσαν κατὰ τὸν νόμον τὰ δάνειά των, δύνανται ν' ἀνακόψωσι τὸν συμβιβασμὸν (514, 519 ἑπ. 523 ἐμπ. νόμ); "Ορα ἀπόφ. ἐφ. 'Αθ. 10807 τοῦ 1843.—Πρλ. Πανελληνίου φύλλ. 41.

§ 243. 'Ανακοπὴν δύνανται νὰ εἰσάγωσιν οἱ ἐπαληθεύσαντες τὸ δάνειον δανεισταὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 519 καὶ 523 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου· διότι οὗτοι μόνοι θεωροῦνται ἀληθεῖς δανεισταὶ τῆς ὁμάδος. Pardessus ἀριθ. 1239· ὅθεν δὲν δύνανται ἄλλως νὰ χαρακτηρίσωσι τὴν ἀνακοπήν των ὡς τριτανακοπήν. 'Αποφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 17632 τοῦ 1859.

§ 244. Δὲν συγχωρεῖται εἰς τὸν πτωχεύσαντα νὰ συνεννοηθῇ μετά τινὸς περὶ πλαστουργήσεως χρέους πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων δανειστῶν. 'Απ. ἐφ. 'Αθ. 13548 τοῦ 56, φέρουσα·

«'Επειδὴ δὲ ἡ μνησθεῖσα ὑπόσχεσις τοῦ Γ τοῦ νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν Σχουζὲ καθ' ὁλοκληρίαν τὰς δραχμὰς 30984 80/00 δοθεῖσα, ὡς ἐκ τῆς διεληφθείσης ἐπιστολῆς ἐξάγεται, ὅπως ὁ Σχουζὲς παραδεχθῇ κατὰ τὸ φαινόμενον διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὸν ὑπὸ τοῦ Γιουρδῆ, ὡς πτωχεύσαντος, ἐπιδιωκόμενον τότε δικαστικὸν μετὰ τῶν δανειστῶν του συμβιβασμὸν, πηγάζει ἐκ τῆς δολίας συνεννοήσεως τῶν συμβαλλομένων σκοπούντων νὰ ἐξαπατήσωσι τήν τε ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πρὸς καταρτισμὸν τοῦ εἰρημένου συμβιβασμοῦ πλειονοψηφίας. Τοιαύτην δ' αἰτίαν ἔχουσα ἡ εἰρημένη ὑπόσχεσις καὶ καθιστῶσα τὴν θέσιν τοῦ Σχουζὲ ὡς δανειστοῦ τῆς πτωχεύσεως ἀσυγκρίτως κρείττονα τῆς τῶν λοιπῶν δανειστῶν ἐναντίον τῶν περὶ πτωχεύσεων διατάξεων τοῦ νόμου, καθ' ἃς ἐν ἐλλείψει νομίμου τινος προνομίου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀπαιτεῖται νὰ τηρῆται ἀπόλυτος μεταξὺ τῶν δανειστῶν ἰσότης, ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη· ὡς τοιαύτη δὲ, αὐτοδικαίως ἄκυρος οὖσα κατὰ τὰς περὶ συμβολαίων γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς δὲν δύναται νὰ προσδώσῃ ἀγωγήν τινα, οὐδὲ νὰ ὑποστηρίξῃ ἑπομένως τὴν πρότασιν τοῦ Σχουζὲ περὶ τῆς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ 4 λογαριασμῷ αὐτοῦ πιστώ-

---

(1) Ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας μεταξὺ τῶν δανειστῶν πτωχεύσεως τινός· ἄρα δύνανται ὅλοι ὁμοῦ ν' ἀνακόψωσι τὸν σύμβιβασμόν. 'Απ. ἐφ. Ναυπλ. 93 τοῦ 1843, ἢν ἐν λ. ὁμόδικοι.

σεώς· τοῦ μὲ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν δ. αχ. 30984 80/00 ἐναντίον τῶν ὅρων τοῦ μεταξὺ τῶν δανειστῶν νομίμως καταρτισθέντος συμβιβασμοῦ, καθ' ὃν 20 τοῖς 0/0 μόνον δικαιοῦται νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ποσοῦ· ὅτι δὲ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν ἰσχύϊ διατελοῦντος Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου αἱ τοιαῦται μεταξὺ πτωχεύσαντος καὶ δανειστοῦ τινος συμφωνίαι ἀποκρούονται ὡς ἀθέμιτοι, προκύπτει, προσέτι ἐκ περισσοῦ, καὶ ἐκ τούτου, ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρ. 598 τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ῥητῶς αἱ τοιαῦται συμφωνίαι, θεωρηθεῖσαι ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὴν ἀμοιβαίως παρὰ τῶν διαφόρων δανειστῶν ὁμάδος τινος ὀφειλομένην καλὴν πίστιν, ἀπαγορεύονται, κυρωθείσης οὕτω τῆς τότε ἐπικρατεστέρας νομολογίας, καθ' ἣν καὶ κατὰ τὸν ἀρχαιότερον νόμον ἐθεωροῦντο ὡς ἀθέμιτοι αἱ τοιαῦται συμφωνίαι.—Ἴδε Conv. τοῦ Lainé ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς 8 τοῦ Ἰουνίου 1838 εἰς τὸ ἄρθρ. 598».

§ 243. Τὸ ἄρθρον 193 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ ἂν ἡ τελευταία ἡμέρα ᾖ ἑορτή, ἡ προθεσμία λήγει τὴν ἐπιοῦσαν, ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν προθεσμιῶν τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀνακοπῶν τῶν γινομένων ὑπὸ τῶν εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἐναντιουμένων δανειστῶν; Ναί, κατὰ τὴν 847 τοῦ 1860 ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλίας. ἐφ. Δικαστ. σελ. 120.

Ὁ πτωχεύσας ἀναλαμβάνει τὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας του Συνέπειαι ἀποκαταστάσεως.

§ 244. Αἱ συνέπειαι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας του δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ (1).

§ 245. Τίς ἡ ἐξουσία τῶν ἐπιτρόπων ἐκκαθαριστῶν (2);

§ 246. Ὁ πτωχεύσας ἐξασκῶν τὰ δικαιώματά του (3).

§ 247. Τύπος καθ' ὃν οἱ σύνδικοι δίδουσι λόγον τῆς διαχειρήσεως αὐτῶν. Ἐνέχονται ἀλληλεγγύως εἰς τὴν ἀπόδοσιν παντὸς ἐλλείμματος (4).

§ 248. Νομολογία (1). α) Ἀφοῦ ὁ πτωχεύσας ἔμπορος συμβιβασθῇ μὲ τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ καὶ ἐπικυρωθῇ ὁ συμβιβασμὸς παρὰ τοῦ δικαστηρίου, παραδίδεται εἰς τὸν πτωχεύσαντα ἔμπο-

---

(1—4) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 955—959.
(1) Πρβλ. ἀνωτέρω § 37—61.

ρει ἡ ὁλόκληρος αὐτοῦ ἡ περιουσία, ὥστε δύναται ἐλευθέρως νὰ κινῇ τὰς εἰς αὐτὸν ἀνηκούσας ἀγωγάς. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 97 τοῦ 1842.

§ 249. β) Ἡ δικαστικὴ ἀποκατάστασις τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 228 τοῦ 1854.

§ 250. γ) Ὁ διευθυντὴς τῆς ἕνεκα πτωχεύσεως παυσάσης, ἀλλὰ κατόπιν συμβιβασθείσης ἑταιρίας, ἀντιπροσωπεύει αὐτὴν μετὰ τὸν συμβιβασμόν; Ναί. Ἡ πτώχευσις φέρει μὲν παῦσιν τῆς ἑταιρίας (νομ. 4 § 1 Πανδ. (17. 2), ἀλλ' ἀφοῦ ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἐν ἄρθρῳ 519 ἐπ. ἐπιτρέπει συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἐπαναλαμβάνει ἡ πτωχεύσασα ἑταιρία ὅλα τὰ ὁποῖα πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως εἶχε δικαιώματα, καὶ δὲν ἔχει χρείαν νέας συστάσεως καὶ νὰ διορίσῃ διευθυντάς. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 173 τοῦ 62, ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς 19134 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. Πρβ. Εὑρετ. Βολλένκου λ. faillite ἀριθ. 514 καὶ Boulay Paty περὶ πτωχ. ἐκδ. 2 σελ. 240—242.

§ 251. δ) Πρβλ. ἀνωτέρω § 53, τὴν τοῦ ΑΠ. πολ. ἀπόφασιν 205 τοῦ 63.

§ 252. ε) Ἡ πτώχευσις δὲν ματαιόνει τὸν συμψηφισμόν, διότι ὁ ὀφειλέτης πτωχεύσαντός τινος, ὢν συνάμα καὶ δανειστὴς αὐτοῦ, ἐὰν δὲν καταζητηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πτωχεύσεως ὑπὸ τῆς ὁμάδος νὰ πληρώσῃ, καὶ ἐὰν δὲν ἀναγγελθῇ εἰς τὴν ὁμάδα διὰ νὰ πληρωθῇ, δύναται μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πτωχεύσαντος, ἐναγόμενος διὰ τὸ χρέος τὸ πρὸ τῆς πτωχεύσεως παραχθέν, ν' ἀντιτάξῃ πρὸς τὸν ἀντικατασταθέντα πρὸς συμψηφισμόν, τὴν ὡσαύτως πρὸ τῆς πτωχεύσεως κεκτημένην κατ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 284 τοῦ 1866.

§ 253. ς) Ἐπὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος, ὁ ἀναφερόμενος πρέπει νὰ ἐπισυνάψῃ τὰ τῆς ἐξοφλήσεως ἔγγραφα. (605 ἐμπ. νόμ.)—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16902 τοῦ 59, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐπὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος, ὁ ἀναφερόμενος χρεωστεῖ κατὰ τὸ ἄρθρον 605 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἀναφοράν του τὰ ἐξοφλητικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα, ὅτι ἐξώφλησεν ἅπαντα τὰ ἕνεκα κεφαλαίων, τόκων καὶ ἐξόδων παρ' αὐτοῦ ὀφειλόμενα· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀναφερόμενος οὐδὲν τοιοῦτον ἔγγραφον ὑπέβαλεν, οὐδ' ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἡ τῆς ἐκθέσεως τοῦ συμβιβασμοῦ

καὶ ἡ τῆς ἐπικυρωσάσης αὐτὸν ἀποφάσεως προσαγωγὴ, καθόσον ἐκ τούτων δὲν προκύπτει ποσῶς ἡ ἀπαιτουμένη, ὡς εἴρηται, ἀπόδειξις τῆς ὁλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως οὐχὶ τῶν ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς πτωχεύσεως ὀφειλομένων κεφαλαίων· ἀπεναντίας μάλιστα, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι οὐδὲ ἡ προθεσμία, ἡ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ πρὸς τὸν ὀφειλέτην παραχωρηθεῖσα, ἔληξεν εἰσέτι, βεβαιοῦται μᾶλλον ἐκ τῶν προσαγομένων ἐγγράφων, ὅτι οὐδὲ τὸ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ ὁρισθὲν ποσὸν ἐπληρώθη».

§ 254. ζ) Διατεινομένου τινος καὶ ἀποδεικνύοντος ὅτι ἐκηρύχθη εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἀντιτείνοντος δὲ τοῦ ἀντιδίκου του ὅτι ἀποκατέστη ἐκεῖνος εἰς τὰ δικαιώματά του, αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀντίῤῥησιν ταύτην. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 69, κυρ. τὴν 18338 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 254[2] Ἡ δικαστικὴ ἀποκατάστασις τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν ἱκανότητά του εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 228 τοῦ 54.

§ 254[3] Κατὰ τὸ ἄρθρον 604 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου πᾶσα περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησις τοῦ πτωχεύσαντος διευθύνεται εἰς τοὺς ἐφέτας, ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῶν ὁποίων ἔχει αὐτὸς τὴν κατοικίαν του. Ἀπ. 4327 τοῦ 47 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

Περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν δανειστῶν.

§ 255. Πῶς σχηματίζεται τὸ συνάλλαγμα τῆς ἑνώσεως (1);

§ 256. Διορισμὸς τῶν ὁριστικῶν συνδίκων (2);

§ 257. Καθήκοντα αὐτῶν (3).

§ 258. Πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα τὸν πτωχεύσαντα κινεῖται παρ' αὐτῶν (4);

§ 259. Ἐκποίησις τῶν κινητῶν καὶ τῶν ἀκινήτων.—Ἐκκαθάρισις τῶν χρεῶν καὶ τῶν πιστώσεων (5).

§ 260. Ἀποδίδονται εἰς τὸν πτωχεύσαντα τὰ ἀναγκαῖα ἱμάτια.—Καὶ χρηματικὰ βοηθήματα (6).

Διάφορα δανειστῶν εἴδη.—α) Περὶ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν καὶ ἐγγυητῶν.

§ 261. Ὁ δανειστὴς αὐτῶν ἐμφανίζεται εἰς ὅλας τὰς ὁμάδας (1).

(1—6) Ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 960—965.

(1) Περὶ αὐτοῦ ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 967—971.

§ 262. Τί ὅταν τινὲς τῶν ὀφειλετῶν ἦναι ἀξιόχρεοι (2);

§ 263. Τί γίνεται ὅταν μόνοι οἱ ἀλληλέγγυοι συνοφειλέται ἐμφανίζωνται (2);

§ 264. Τί ὅταν συγχρόνως ἐμφανίζηται καὶ ὁ δανειστής (3);

§ 265. Δικαιώματα πηγάζοντα ἐκ τῆς ἐγγυήσεως (4).

β) Δικασταὶ δι' ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ.

§ 266 Γενικαὶ ἀρχαὶ διέπουσαι τὰς σχέσεις τῶν δι' ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ δανειστῶν (1).

§ 267. Περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ ἕτερος τῶν ἀνταποκριτῶν διατελεῖ ἐν πτωχεύσει (2).

§ 268. Περίπτωσις καθ' ἣν ἑκάτεροι ἐπτώχευσαν (3).

γ) Δανεισταὶ ἐνεχυροῦχοι.

§ 269. Ὅροι τῆς συστάσεως τοῦ ἐνεχύρου καὶ δικαιώματα τοῦ ἐνεχυρούχου δανειστοῦ ἐν γένει (1).

§ 270. Δικαιώματα αὐτοῦ ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως.—Δικαιώματα τῶν συνδίκων (2).

§ 271. Ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστὴς ὀφείλει νὰ ἐμφανίσῃ τὸ δάνειον αὐτοῦ πρὸς ἐξέλεγξιν (3).

δ) Οἱ λοιποὶ προνομιοῦχοι δανεισταί.—Προνόμια γενικά.—Προνόμια εἰδικά.—Δανεισταὶ ἐνυπόθηκοι (α).

§ 272. Ὁρισμὸς τοῦ προνομίου καὶ ἀρχαὶ διέπουσαι αὐτό (1).

(1—4) Περὶ αὐτῶν ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 967—671.

(1—3) Περὶ αὐτοῦ ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 972—4.

(1—3) Περὶ αὐτῶν ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 975—7.

(α) Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου (κεφ. Η'. καὶ Θ'. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου), ὁ γενόμενος μετὰ τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος συμβιβασμὸς, δὲν βλάπτει ποσῶς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων δανειστῶν τῶν ἐχόντων ὑποθήκην, ἐγγραφὰς ἢ ἐνέχυρα, οὔτ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουσι προνόμια, δυνάμει τοῦ νόμου, ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος διότι ὄντες ἐξησφαλισμένοι οἱ μὲν διὰ τῆς ὑποθήκης ἢ τοῦ ἐνεχύρου, οἱ δὲ διὰ τῶν προνομίων, καὶ μὴ ἔχοντες ψῆφον εἰς τὰς περὶ συμβιβασμοῦ διασκέψεις, οὐδὲ ἐγγραφόμενοι εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀνεγγύων ἢ χειρογράφων δανειστῶν, εἰμὴ μόνον χάριν ὑπομνήσεως, δὲν ὑπόκεινται εἰς αὐτὸν τὸν συμβιβασμὸν, ἀλλ' ἐνεργοῦν τὰ δικαιώματά των ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 193 τοῦ 1854.

(1) Ὅρα Ῥάλ. § 987.

§ 273. α) Δικαστικὰ ἔξοδα (1).

§ 274. β) Ἔξοδα κηδείας (2).

§ 275. γ) Ἔξοδα τελευταίας ἀσθενείας (3).

§ 276. δ) Ὑπηρετικοὶ μισθοί (4).

§ 277. ε) Ἀπαιτήσεις ἕνεκα χορηγήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων (5).

§ 278. ς) Προνόμιον τῶν νόμων, τῶν ἐπάρχων τῶν δήμων, καὶ τοῦ δημοσίου (6).

§ 279. η) Προνόμια ἕνεκα τῶν ἐκ ποινικῆς δίκης δικαστικῶν ἐξόδων (7).

§ 280. Γενικαὶ ἀρχαί. Ἐνέχυρα (1).

§ 281. Ἔξοδα γενόμενα πρὸς διατήρησιν πράγματός τινος, ὡς πρὸς τὸ δι' αὐτῶν διατηρούμενον πρᾶγμα (2).

§ 282. Προκαταβολαὶ σπόρων, ἢ χρημάτων, πρὸς παραγωγὴν καρπῶν, καὶ ἄλλα παρόμοια ἔξοδα (1).

§ 283. Προνόμια τοῦ κυρίου τοῦ ἐνοικιασθέντος πράγματος (3).

§ 284. Προνόμιον τοῦ κυρίου ἕνεκα τοῦ πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένου μισθώματος, δεκάτου, κανόνος ἀγρῶν ἢ ἄλλων προσοδοφόρων πραγμάτων. (5).

§ 285. Ἀπαιτήσεις ξενοδόχων ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῶν ὁδοιπόρων (6).

§ 286. Ἔξοδα παραγγελιοδόχων, ἀποστολέως, πλοιάρχου, ἢ ἁμαξηλάτου (7).

§ 287. Ἀπαιτήσεις ἰδιωτῶν, ἢ τοῦ δημοσίου, δι' ἃς ἐδόθη ἐγγύησις (8).

§ 288. Δικαιώματα πηγάζοντα ἐκ τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ (1).

§ 289. Ὁποῖα τὰ δικαιώματα τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ, ὁσάκις τὸ τίμημα τῶν ἀκινήτων διανέμεται πρὸ τοῦ τῶν κινητῶν (2).

§ 290. Ὁποῖα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὁσάκις τὸ τίμημα τῶν κινητῶν διανέμεται πρὸ τοῦ τῶν ἀκινήτων (3);

§ 291. Τί πράττεται ὡς πρὸς τοὺς διὰ μέρος μόνον τοῦ δανείου τῶν καταταχθέντας ἐπωφελῶς ἐνυποθήκους δανειστάς (4);

(1—7) Ἀνάπτυξιν περὶ ὅλων αὐτῶν ὅρα εἰς Ῥάλλην § 979—985.

(1—8) Περὶ αὐτῶν ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 986—993.

(1—4) Ὅρα ἀνάπτυξιν περὶ αὐτῶν εἰς Ῥάλλην § 994—8.

§ 291. Τὸ 533 τοῦ ἐμπ. νόμου ἐφαρμόζεται, ὅταν ὁ ἰδιοκτήτης κατέσχε τὸ ἐκπλειστηρίασμα τῶν ἐν τῇ ἀποθήκῃ του πραγμάτων τοῦ πτωχεύσαντος; οὐχί. ΑΠ. πολ. 41 τοῦ 69.

ϛ) *Γυναῖκες ὕπανδροι.*

§ 292. Συνέπειαι τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῶν τῆς γυναικὸς ἀπαιτήσεων (1).

§ 293. Τίνες αἱ ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα συνέπειαι ὅταν πτωχεύσῃ ἡ γυνὴ ἐμπορευομένη (2).

§ 294. Μουκιάνειον τεκμήριον (3).

§ 295. Δικαιώματα τῆς γυναικὸς ὡς πρὸς τὰ ἴδια αὐτῆς ἀκίνητα (1).

§ 296. Καὶ ὡς πρὸς τὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου δι' ἰδίων αὐτῆς χρημάτων ἀποκτηθέντα (2).

§ 297. Ἀλλὰ τὰ ἀκίνητα ταῦτα μένουσι βεβαρυμένα μὲ τὰ ὑπ' αὐτῶν νομίμως ὑφιστάμενα χρέη ἢ ὑποθήκας (3).

§ 298. Τίνα κινητὰ δύναται ἡ γυνὴ νὰ λάβῃ ὡς ἴδια αὐτῆς μετὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ ἀνδρός; Ῥάλ. § 1005.

§ 299. Αἱ διατάξεις τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ὡς πρὸς τὴν νόμιμον ὑποθήκην τῆς γυναικὸς τροποποιοῦσι τὰς τοῦ ἐμπορικοῦ. (Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. § 1006).

§ 300. *Δωρεαί.* Ἀποτελέσματα τῶν ἐν τῷ γαμικῷ συμβολαίῳ περιεχομένων πλεονεκτημάτων ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἀνδρός (1).

§ 301. Οἱ δανεισταὶ τῆς γυναικὸς δύνανται ὡσαύτως νὰ ἐξασκήσωσι ταῦτα τὰ δικαιώματα (2).

§ 302. Τὰ ῥηθέντα ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου γενομένων δωρημάτων (3).

§ 303. Ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 548 ἐμπ. νόμου.—Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7596.

§ 304. Σύζυγος ἔμπορος ἀντικαθιστᾷ, δι' ἀκινήτων, τὴν προῖκα; Ἀπ. 8998 ἐφ. Ἀθ. εἰς λ. Προῖξ.

§ 305. Τίνες λέγονται διεκδικηταί, καὶ ποῦ στηρίζεται τὸ δικαίωμα αὐτῶν. Ῥάλ. § 1010.

(1—3) Περὶ αὐτῶν ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 999—1001.

(1—4) Περὶ αὐτῶν ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλην § 1002—4.

(1—3) Ἀνάπτυξιν περὶ αὐτῶν ὅρα εἰς Ῥάλλην § 1007—9.

§ 306. Πότε καὶ ἐνώπιόν τινος δικαστηρίου κινεῖται ἡ διεκδικητικὴ αὕτη ἀγωγή; αὐτ. § 1011.

§ 307. Πόσα εἴδη διεκδικήσεως ἀναγνωρίζει ὁ ἐμπορικὸς νόμος; Αὐτ. §. 1012.

§ 308. Ὁ Α ἔδωκεν ἐντολὴν τῷ Β ἵνα οὗτος εἰσπράξῃ, ὡς καὶ εἰσέπραξε, χρήματα τοῦ Α, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἴσπραξιν ὁ Β ἐπτώχευσεν, ὁ δὲ Α ἐκίνησεν ἀγωγὴν καὶ κατὰ τοῦ πράκτορος ζητῶν τὸ εἰσπραχθὲν ποσόν. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου χωρῇ ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγή, ἐλύθη δὲ ἀποφατικῶς, διὰ τῆς 16983 τοῦ 59 ἀποφ. ἀπὸ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον φερούσης.

«Παραδεχόμενον τὰς αἰτιολογίας τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως ὡς ὀρθὰς καὶ νομίμους, διότι οὔτε συναλλαγματικὴ ἢ γραμμάτιον εἰς διαταγήν, εὑρισκόμενα αὐτούσια εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ πτωχεύσαντος Ἀγελάστου, διεκδικοῦνται διὰ τῆς ἀγωγῆς, οὔτε χρήματα εὑρισκόμενα δῆθεν εἰς ἐσφραγισμένον θυλάκιον ὡς δεδομένα δῆθεν λόγῳ παρακαταθήκης εἰ καὶ πρὸς τὴν ταυτότητα ἀδιαφιλονείκητον διεκδικεῖται, ἀλλὰ ζητεῖται κυρίως ἡ ἐκτέλεσις ἐντολῆς περὶ εἰσπραχθείσης χρηματικῆς ποσότητος διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐνάγοντος καὶ ὀφειλομένης παρὰ τοῦ πτωχεύσαντος διὰ τοῦτο εἰς τὸν ἐνάγοντα, ἤγουν ἡ ὑπόθεσις ἀφορᾷ χρέος χρηματικόν, ὑπαγόμενον ὡς καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ χρέη τοῦ πτωχεύσαντος εἰς τὴν ὁμάδα, καθόσον εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ἡ ταυτότης τῶν πρὸ καιροῦ εἰσπραχθέντων κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐνάγοντος νομισμάτων ἀπὸ τὰ λοιπὰ νομίσματα τοῦ πτωχεύσαντος, καὶ ἐπομένως ἀδύνατος ἡ διεκδίκησις αὐτῶν αὐτουσίων.

Διεκδίκησις τῶν πρὸς πώλησιν παραδοθέντων ἐμπορευμάτων.

§ 309. Ὅροι τῆς διεκδικήσεως τῶν πρὸς πώλησιν ἀποσταλέντων ἐμπορευμάτων. Ῥάλ. § 1016.

§ 310. Ἡ διεκδίκησις παύει πωληθέντων τῶν ἐμπορευμάτων. αὐτ. § 1017

§ 311. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διεκδικεῖται ἡ εἰσέτι ὀφειλομένη αὐτῶν ἀξία. Αὐτ. § 1018.

§ 312. Ἐκτὸς μόνον ἂν αὕτη κατεβλήθη ἢ κατελογίσθη εἰς τὸν μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀλληλόχρεον λογαριασμόν. Αὐτ. § 1019.

§ 313. Ἡ διεκδίκησις ὑφίσταται καὶ ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἀγοράσῃ δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν τὰ ἐμπορεύματα; αὐτ. § 1020.

§ 314. Διεκδικοῦνται καὶ τὰ παρὰ τῷ παραγγελιοδόχῳ γραμμάτια, τὰ ὀπισθογραφούμενα ὑπὲρ τοῦ ἀποστολέως τῶν ἐμπορευμάτων.—Αὐτ. § 1021.

Διεκδίκησις τῶν πρὸς τὸν πτωχεύσαντα ἀποσταλέντων γραμματίων (1).

§ 315. Περιπτώσεις διεκδικήσεως τῶν γραμματίων.

§ 316. Τὰ γραμμάτια πρέπει νὰ εὑρίσκωνται αὐτούσια.

§ 317. Δὲν διεκδικοῦνται τὰ πρὸς τρίτους τακτικῶς ὀπισθογραφηθέντα.

§ 318. Ἡ διεκδίκησις ἔχει χώραν ὁσάκις ἐστάλησαν πρὸς ὡρισμένην τινὰ χρῆσιν μὴ πραγματοποιηθεῖσαν.

§ 319. Πότε ἡ καταχώρησις αὐτῶν ἐν ἀλληλοχρέῳ λογαριασμῷ δὲν ἐμποδίζει τὴν διεκδίκησιν.

§ 320. Αἱ ἀρχαὶ αὗται κοιναὶ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δικαιογράφων.

§ 321. Ἀναλαμβάνονται δὲ καὶ τὰ πρὸς τὸν πτωχεύσαντα ἀποσταλέντα.

Διεκδίκησις τῶν πωληθέντων, ἀλλὰ μὴ πληρωθέντων ἐμπορευμάτων (2).

§ 322. Νομικὴ βάσις τῆς διεκδικήσεως τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων.

§ 323. Ὅροι ὑφ' οὓς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐξασκεῖται.

§ 324. Πρέπει νὰ μὴ ἦναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγοραστοῦ.

§ 325. Ὁ διεκδικῶν ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὰς ληφθείσας προκαταβολάς, καὶ ὅλα τὰ ἕνεκα ναύλου, ἀγωγίου κτλ. γενόμενα ἔξοδα.

§ 326. Ἡ ὁμὰς δὲν ὀφείλει τι λόγῳ τῆς παρατιμήσεως τῶν διεκδικουμένων ἐμπορευμάτων.

§ 327. Πότε λογίζεται πληρωθεὶς ὁ πωλητής, καὶ πότε πιστώσας τὸ τίμημα;

---

(1) Περὶ τῶν ἐν τοῖς § 315—321 ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. ἐμπ. δικ. § 1022—1028.

(2) Περὶ τῶν ἐν τοῖς §§ 322—330 ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. 1029—1036.

§ 328. Ἡ μεταπώλησις τῶν ἐμπορευμάτων ἐμποδίζει τὴν διεκδίκησιν.

§ 329. Ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῶν ἐμπορευμάτων, δὲν δύνανται ὁ πωλητὴς νὰ διεκδικήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιστοῦ ὀφειλομένην ἀποζημίωσιν.

§ 330. Οἱ σύνδικοι δύνανται νὰ προλάβωσι τὴν διεκδίκησιν ἱκανοποιοῦντες τὸν πωλητήν.

§ 331. Τίνα τὰ δικαιώματα τῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν; Ῥάλ. αὐτ. § 1038.

Ἐκκαθάρισις τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος.

§ 332. Μετὰ τὸ συνάλλαγμα τῆς ἑνώσεως, οἱ ὁριστικοὶ σύνδικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ὁριστικὴν ἐκκαθάρισιν τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος.

Διαίρεσις τοῦ παρόντος κεφαλαίου Ῥάλ. Αὐτ. § 1039.

Ἐκποίησις τῶν κινητῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πτωχεύσαντος.

§ 333. Πῶς ἐκποιοῦνται τὰ κινητὰ τοῦ πτωχεύσαντος; αὐτ. § 1040.

Ἐκποίησις τῶν ἀγωγῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. αὐτ. § 1041.

Ἐκποίησις τῶν ἀκινήτων.

§ 334. Ἐπιμελείᾳ τῶν ὁριστικῶν συνδίκων ἐκποιεῖται καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος·

§ 335. Ἐκτὸς ἂν πρὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν ἤρξατο ἡ περὶ τῆς ἐκποιήσεως διαδικασία ἐπιμελείᾳ δανειστοῦ τινος.

§ 336. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει, ἡ διαδικασία δὲν ἀπαιτεῖται ν' ἀπευθυνθῇ κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον κατὰ τῶν συνδίκων.

Σημ. Περὶ τῶν ἐν τοῖς § 334—6 ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 1042—4.

Διανομὴ τῆς κινητῆς περιουσίας.

§ 337. Ἐκ τίνων ποσῶν σύγκειται ἡ διανεμητέα περιουσία.

§ 338. Τίνα ποσὰ ἀφαιροῦνται πρὸ τῆς διανομῆς;

§ 339. Πῶς διατάσσονται αἱ διανομαί;—Προνομιοῦχοι καὶ ἐνυπόθηκοι δανεισταί.

§ 340. Γνωστοποίησις τῶν διανομῶν πρὸς τοὺς δανειστάς.

§ 341. Πῶς γίνεται ἡ πλήρωμὴ τοῦ μερίσματος.

Σημ. Περὶ τῶν ἐν τοῖς § § 337—341 ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 1045—49.

Διανομὴ τῆς ἀκινήτου περιουσίας.

§ 342. Ὁσάκις τὸ προϊὸν τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἀκινήτων δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν ἁπάντων τῶν δανειστῶν, γίνεται κατάταξις.

§ 343. Οἱ προνομιοῦχοι δανεισταὶ κατατάσσονται πρῶτοι.

§ 344. Ἔπειτα οἱ σύνδικοι.

§ 345. Ἀκολούθως οἱ ἔχοντες τίτλον πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης μὴ ἐγγεγραμμένης.

§ 346. Τελευταῖον οἱ ἐγγειρόγραφοι.

Σημ. Περὶ τῶν ἐν τοῖς § § 342—46 ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 1050—54.

Διάλυσις τῆς ἑνώσεως.

§ 347. Οἱ δανεισταὶ συγκαλοῦνται ὑπὸ τῶν συνδίκων, οἵτινες δίδουσιν εὐθύνας τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, καὶ οὕτω παύει ἡ ἕνωσις τῶν δανειστῶν.

§ 348. Τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει, ἂν ὁ πτωχεύσας ἦναι συγγνωστὸς καὶ ἀποκαταστάσιμος.

§ 349. Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑνώσεως, δύνανται οἱ δανεισταὶ νὰ ἐνεργήσωσι νέας κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος καταδιώξεις.

Σημ. Περὶ τῶν ἐν τοῖς § § 347—349 ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλ. § 1055—57.

Περὶ κτηματικῆς παραχωρήσεως.

§ 350. Σκοπὸς τῆς κτηματικῆς παραχωρήσεως.—Ἱστορικόν.

§ 351. Δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τῆς περιουσίας, ἀλλὰ χορηγεῖ δικαίωμα πρὸς ἐκποίησιν αὐτῆς.

§ 352. Δύο εἴδη αὐτῆς· ἑκουσία καὶ δικαστική.

Ἑκουσία κτηματικὴ παραχώρησις.

§ 353. Φύσις τῆς ἑκουσίας κτηματικῆς παραχωρήσεως.

§ 354. Ἀποτελέσματα τῆς ἐκουσίας κτηματικῆς παραχωρήσεως.

§ 355. Συνήθως κανονίζονται τὰ τῆς διαχειρίσεως διὰ τῆς συμβάσεως.

§ 356. Δικαιώματα τῶν δανειστῶν ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου ἀποκτωμένων νέων κτημάτων.

§ 357. Συνομολογεῖται εἴτε πρὸς ἕνα δανειστὴν, εἴτε πρὸς ἅπαντας.

§ 358. Μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως ἀπαιτεῖται ἡ ἀτομικὴ συναίνεσις ὅλων. Κατὰ τί διαφέρει ὁ συμβιβασμὸς τῆς κτηματικῆς παραχωρήσεως;

Δικαστικὴ κτηματικὴ παραχώρησις.

§ 359. Φύσις τῆς δικαστικῆς κτηματικῆς παραχωρήσεως.

§ 360. Διαφορὰ αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἑκουσίας.

§ 361. Προσόντα ἀπαιτούμενα.

§ 362. Διατυπώσεις.

§ 363. Ἐπανάληψις τῆς δηλώσεως τῆς παραχωρήσεως ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου ἢ ἐν τῷ Δημαρχείῳ.

§ 364. Ἐπὶ τούτῳ διατάσσεται ἡ ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξαγωγὴ τοῦ ὀφειλέτου.

§ 365. Δημοσίευσις τῶν ὀνομάτων τοῦ παραχωροῦντος.

§ 366. Συνέπειαι τῆς παραχωρήσεως τῆς περιουσίας.

§ 367. Διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐξαλείφεται τὸ ἐξ αὐτῆς στίγμα.

§ 368—395. Πρλ. τὰ ἐν λ. παραχώρησις περιουσίας. Εὑρ. ιϐ. σελ. 167—177.

§ 396. Ἡ παραχώρησις ἀπαιτήσεως τοῦ κηρυχθέντος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως εἶναι ἄκυρος ἂν ἡ πτώχευσις ἀνεκλήθη συνεπείᾳ συμβιβασμοῦ καὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως; Ὄχι, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πτώχευσις θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρξασα· ἄλλως μόνοι οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσι τὴν ἀκύρωσιν ταύτην, ὄχι δὲ καὶ οἱ ὀφειλέται, ὧν τὸ χρέος παραχωρεῖται.—Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 636 τοῦ 1855 ἐν νομικ. σ 6055.

§ 397. Ὁ πτωχεύσας ἔμπορος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν παραχώρησιν τῶν κτημάτων του πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ τῆς καταδιώξεως, δὲν καθιστᾷ δὲ τὴν αἴτησιν ταύτην ἀπαράδεκτον ὁ λό-

γος, ὅτι ὁ αἰτῶν δὲν ἐδήλωσε (440 ἐμπ.) τὴν πτώχευσίν του. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14113 τοῦ 1856 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν περὶ κτηματικῆς παραχωρήσεως διατάξεων (ἄρθρ. 566 καὶ ἑπομένων τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου) ἐξάγεται ὅτι καὶ ὁ πτωχεύσας ἔμπορος δύναται, δι' αἰτήσεώς του νὰ ζητήσῃ τὴν δικαστικὴν παραχώρησιν τῶν κτημάτων του πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως καὶ καταδιώξεως· ὁ λόγος δὲ, ὅτι ὁ αἰτῶν δὲν ἐδήλωσε κατὰ τὸ ἄρθρ. 440 τοῦ αὐτοῦ ἐμπορ. νόμου τὴν πτώχευσίν του, δὲν καθιστᾷ τὴν αἴτησιν ἀπαράδεκτον, ὡς τὸ δικάσαν Δικαστήριον ἐσφαλμένως ἀπεφήνατο, διότι οὐδεμία διάταξις τοῦ αὐτοῦ νόμου διακελεύει τοῦτο, ἀλλ' ἀορίστως ἀποφαίνονται ὅλαι αἱ περὶ κτηματικῆς παραχωρήσεως διατάξεις, ὅτι ὁ πτωχεύσας δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν παραχώρησιν· ὡς πτωχεύσας δὲ θεωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 439, πᾶς ἔμπορος, ὅστις παύει τὰς πληρωμάς του, οὐδὲ καθίστησιν ἡ ἐντελὴς παράλειψις τῆς δηλώσεως τῆς πτωχεύσεως ἔκπτωτον τὸν πτωχεύσαντα τοῦ δικαιώματος τῆς παραχωρήσεως καὶ τῶν εὐεργετημάτων αὐτῆς, ἐὰν ἄλλως οὗτος τὴν παραχώρησιν αἰτῶν ἀποδείξῃ ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ Δικαστηρίου, ὅτι τίμιος εἶναι καὶ τιμίως διεχειρίσθη τὰ τῶν δανειστῶν του χρήματα, ἐκ δυστυχημάτων δὲ ἀδυνατεῖ νὰ πληρώσῃ τὸ ὅλον τῶν χρεῶν του, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 565 τοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου καὶ τοῦ ἄρθρου 667 καὶ 668 τῆς Πολ. Δικονομ. Ἴδε καὶ Pardessus §. 1331, ἐκδόσεως τοῦ 1831».

§ 398. Ἔκστασις ὑπαρχόντων συγχωρεῖται ὑπὸ προσώπου, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψεν, ὡς ἐγγυητής, διὰ χρέη ἐμπόρων πτωχευσάντων. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16692 τοῦ 59

§ 398[2] Δύναται νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ὁ ἔμπορος, ὁ παραχωρῶν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς δανειστάς του; Ὅρα ἀπόφ. 783 τοῦ 56 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν νομικ. σ. 6189.

§ 398[3] Συμφωνία, καθ' ἣν οἱ δανεισταὶ καὶ οἱ ὀφειλέται συνεβιβάσθησαν, οἱ μὲν νὰ παραχωρήσωσιν ἓν μέρος τῶν ἀπαιτήσεών των, οἱ δὲ νὰ ἐγκαταλείπωσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἐμπορεύματα καὶ τὰ δάνειά των, δὲν εἶναι ἄλλη εἰμὴ ἑκουσία κτηματικὴ παραχώρησις (567 ἐμπ. ν.—Pardessus cour de dr. com. § 1325—Dalloz faillite ch. I. set. X n. 4), ἥτις ἂν καὶ ὑποθέτῃ τὴν ἀπορίαν τῶν ὀφειλετῶν, δύναται ὅμως νὰ προηγηθῇ τῆς πτωχεύσεως καὶ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ, ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν δανειστῶν τῶν παραδεχθέντων τὴν παραχώρησιν δὲν δύναται μετὰ ταῦτα νὰ προκαλέσῃ

σιν πτώχευσιν τοῦ ὀφειλέτου, ὅταν αὐτὸς ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀπόφ. 2450 τοῦ ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 399. Παραγραφή.—Ὅρα Θέμ. τ. 9. 293 ἑπόμ. 299, 300, 302 ἐπ.

§ 400. Ἐπελθούσης πτωχεύσεως, τάσσεται νέα πρὸς ὁρκωμοσίαν προθεσμία. Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ 11926 ἐν λ. Ὅρκος.

§ 401. Μετὰ τὴν πτώχευσιν δὲν ἐπιβαρύνεται ἡ τῆς πτωχεύσεως περιουσία μὲ γενομένας κατὰ τὴν διοδον αὐτῆς τῆς πτωχεύσεως χρεώσεις· ὥστε ἡ κατάταξις τῆς πτωχεύσεως σταματᾷ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ τρεχομένου πλειστηριασμοῦ καὶ τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων (Παρδ. § 1218) ματαιόνουσα κατὰ συνέπειαν καὶ καθιστῶσα ἀνίσχυρον εἰς τὸ μέλλον τὴν ἀρχικὴν περὶ τόκων συμφωνίαν. Ἀποφ. Ἐφετ. Ἀθην. 11088 τοῦ 1853.

§ 402. Οἱ δανεισταὶ, ἀδιαφορούντων τῶν πρακτόρων, δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι πάντα τὰ ἔνδικα μέσα, ἄρα καὶ τὴν ἀνακοπὴν κατ' ἐρήμην ἀποφάσεως, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη τριτανακοπῆς. ΑΠ. 66 τοῦ 66.

§ 403 Πτώχευσις τοῦ ἀτάκτου ὀπισθογράφου ἐπαναφέρει τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὴν περιουσίαν του. Ῥάλ. ἐμπ. δ. τ. 2σ. 56.

§ 404. Ἡ τοῦ κομιστοῦ. δίδει χώραν πρὸς ἀντίστασιν εἰς τὴν πληρωμήν. αὐτ. σ. 92.

§ 405 Ὅταν οἱ σύνδικοι ἰσχυρίζωνται, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐν γνώσει τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ πτωχεύσαντος ἐπειδὴ ἀνάγκασε τοῦτον νὰ πωλήσῃ πρὸς αὐτὸν τὸ πλοῖόν του καὶ οὕτω νὰ συμψηφίσῃ ποσὸν ὀφειλόμενον εἰς τὸν ἐναγόμενον διὰ γραμματίου μὴ ληξιπροθέσμου εἰσέτι, τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ διατάσσῃ ἀπόδειξιν περὶ τῶν περιστατικῶν αὐτῶν· διότι ἀποτελοῦσι δόλον ἀκυρόνοντα τὸ συνάλλαγμα. Pardes. ἀριθ. 1229 καὶ ἀπόφ. ἀκυρωτικοῦ τὴν 28 Μαΐου 1833 καὶ 2 Ἰουλίου 1834. Ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 17653 τοῦ 1859.

§ 406. Ὅταν ὁ δανειστὴς λάβῃ ἐκ τῆς πτωχεύσεως τοῦ ὀφειλέτου του μέρος τοῦ χρέους ὑπὸ τὸν ὅρον «ὅταν λ... (ὁ πτωχεύσας) εὐπορήσῃ» ἡ συμφωνία αὕτη δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἢ εἰς τὸν νόμον, ὡς ἀφορῶσα παραίτησιν δικαιώματος τοῦ δανειστοῦ ἔχοντος τὴν πρὸς τὸ διαθέτειν τὴν περιουσίαν τοῦ ἱκανότητα. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 185 τοῦ 1857, κυρ. τὴν 14977 ἐφ. Ἀθ.

§ 407. Ὁ δανειστὴς πτωχεύσαντός τινος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ πτωχεύσαντος; ὅρα ἀπ. 10796 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 408. Οἱ Νόμοι τῆς ἐπικρατείας, εἰς ἣν ἔλαβε χώραν πτώχευσις ἀλλοδαποῦ, διέπουσιν αὐτὴν εἰς τὰς συνεπείας της, ἢ οἱ νόμοι τῆς πατρίδος τοῦ πτωχεύσαντος; Νομ. μέλισσα σελ. 567.

§ 409. Κατὰ τὸν Ν. 28 καὶ 35 τοῦ 10 τίτ. τοῦ βίβ. 24 τῶν Βασ. διὰ τοῦ συμψηφισμοῦ ἀναιροῦνται αἱ ἀμοιβαῖαι ἀπαιτήσεις ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἀφ᾽ ἧς ἀντιχρεωστοῦνται· ὥστε καὶ ἐὰν μετὰ ταῦτα συμβῇ πτώχευσις τοῦ ἑνὸς τῶν μερῶν, δύναται νὰ προταθῇ παρὰ τοῦ ἑτέρου ὁ πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ γενόμενος συμψηφισμός, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐξωφλήθη ἤδη τὸ ἀπαιτούμενον χρέος. Ἀποφ. Πολ. ΑΠ. 41 τοῦ 1843.—Πρλ. τὴν λ. συμψηφισμός.

§ 410. Ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης ἐπελθοῦσα πτώχευσις διακόπτει τὴν δίκην, καὶ πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ αὕτη εἰς τὸ πρόσωπον τῶν νομίμων τοῦ πτωχεύσαντος διαχειριστῶν. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ 2751.

Διάφορα.

§ 411. Ὁ ἔχων ἐκτελεστὸν τίτλον δανειστὴς δύναται μετὰ τὴν πτώχευσιν καὶ μέχρι τῆς ἑνώσεως τῶν δανειστῶν νὰ ἐνεργήσῃ ἀναγκαστικὴν κατάσχεσιν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ πτωχεύσαντος. Ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 2299 ἣν ἐν Εὑρ τομ. 6 σ. 564 ἑπ.

§ 412. Ἴδε τὴν λ. ὁμόδικοι, ἔνθα ἡ 347 τοῦ 1853 ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου.

§ 413. Τελεσιδικία ἀποφάσεων. Ὅρα Εὑρετήριον τόμ. 19 σ. 80 ἑπόμ.

§ 414. Ἴδε τὴν πολ. τοῦ ΑΠ. 162 τοῦ 57.

Προσθῆκαι τινές.

§ 415. Τοῦ συμβιβασμοῦ ἀκυρωθέντος ὡς πρὸς ὅλους τοὺς δανειστὰς, νομίμως κινεῖται ἡ αἴτησις κατά τε τῶν ἀνακοπτόντων καὶ κατὰ τῶν τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν παριστώντων συνδίκων τῆς πτωχεύσεως· διότι κατὰ τὰ ἄρθ. 813 καὶ 820 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας μία αἴτησις γίνεται καθ᾽ ὅλων τῶν ὑπὲρ ὧν ἐξεδόθη ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις· ἑπομένως ἀβάσιμός ἐστιν ὁ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς αἰτήσεως ἕνεκα ἐλλείψεως δεσμοῦ ὁμοδικίας λόγος. (ΑΠ. πολ. 192 τοῦ 68).

§ 416 Ὁ πτωχεύσας παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου ὅταν πρόκηται περὶ συμβιβασμοῦ μετὰ τῶν δανειστῶν; ἡ ἀπαλλοτρίωσις τοῦ πτωχεύσαντος ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας του δὲν

εἶναι ἀπαγόρευσις, καὶ διὰ τοῦτο δὲν στερεῖ αὐτὸν τῆς ἱκανότητος τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ Δικαστηρίου πρὸς ἐπιδίωξιν ἢ ὑπεράσπισιν προσωπικῶν κατὰ τῶν δανειστῶν δικαίων αὐτοῦ, μὴ ἀναγομένων εἰς τὴν διοίκησιν, τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ δικαίου τοῦ πρὸς τὸ συμβιβάζεσθαι μετὰ τῶν δανειστῶν δικαιώματος τοῦ πτωχεύσαντος, ῥητῶς τὸ ἄρθρον 523 τοῦ Ἐμπ. Νόμου ἀπαιτεῖ νὰ κοινοποιῶνται αἱ κατὰ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ ἀνακοπαὶ εἴς τε τοὺς συνδίκους καὶ τὸν πτωχεύσαντα αὐτόν. Ἑπομένως οἱ ἀναιρεσείοντες, δικασθέντες διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως μετὰ τῶν ἀντιδίκων των περὶ ἀκυρώσεως τοῦ γενομένου μετὰ τῶν δανειστῶν των συμβιβασμοῦ, δύνανται καὶ μόνοι νὰ προσφύγωσιν εἰς τὸ τῆς ἀναιρέσεως ἔνδικον μέσον κατὰ τῆς ἀκυρωσάσης τὸν συμβιβασμὸν ἀποφάσεως· διὸ ὁ περὶ τοὐναντίου λόγος ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης αἰτήσεως ἀνυπόστατος. (ΑΠ. πολ. 192 τοῦ 68).

§ 417. Τὸ πλειστηρίασμα ἐμβάζει ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ εἰς τοὺς συνδίκους διὰ νὰ διανεμηθῇ μετὰ τὴν περὶ κατατάξεως καὶ διανομῆς ἀπόφασιν, μεταξὺ τῶν δανειστῶν· ἀλλ' αὐτὴν τὴν παράδοσιν θέλει διατάξει τὸ ἁρμόδιον ἐμπορικὸν δικαστήριον. Ἀπ. πολ. ἐφ. Ἀθηνῶν 2299 τοῦ 53.

Πίναξ τῆς προηγουμένης λέξεως χρεωκοπία.

ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ (ποινικὴ νομολογία).

Εἰς 'Ράλ. εὑρίσκετε ἀνάπτυξιν περὶ τῶν ἐπ. (§ 1—47).

§ 1. Διάκρισις τῆς πτωχεύσεως ἀπὸ τῆς χρεωκοπίας.

§ 2. Ἁπλῆ καὶ δολία χρεωκοπία.

§ 3. Μόνοι οἱ ἔμποροι δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπὶ χρεωκοπίᾳ.

§ 4. Ἀλλ' ἡ κατάστασις τῆς πτωχεύσεως δύναται νὰ βεβαιωθῇ καὶ παρὰ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου.

§ 5. Τὴν ποινικὴν καταδίωξιν ἐνεργεῖ ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ αὐτεπαγγέλτως, ἢ ἐπὶ τῇ καταμηνύσει τῶν συνδίκων, καὶ πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως.

§ 6. Δύναται νὰ γείνῃ καταδίωξις ἐπὶ χρεωκοπίᾳ ἕνεκα μεταγενεστέρων τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως γεγονότων;

§ 7. Ὁ γενόμενος συμβιβασμὸς δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐπὶ χρεωκοπίᾳ καταδίωξιν.

§ 8. Ἀναβολὴ τῆς περὶ ἐπικυρώσεως τοῦ συμβιβασμοῦ δίκης ἐν περίπτώσει ἐνάρξεως τῆς ἐπὶ χρεωκοπίᾳ κατηγορίας.

§ 9. Ἡ ἀπόλυσις τῆς ἐπὶ ἁπλῇ χρεωκοπίᾳ κατηγορίας δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐπὶ δολίᾳ κτλ.

§ 10. Δύο κατηγορίαι γεγονότων, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ ἐπὶ ἁπλῇ χρεωκοπίᾳ κατηγορία.

§ 11. Πράξεις ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται πάντοτε κατηγορία.

§ 12. Ὑπερβολικαὶ οἰκιακαὶ δαπάναι.

§ 13. Δαπάνη μεγάλων ποσοτήτων εἰς παιγνίδια.

§ 14. Ἡ εἰς ἄλλας καθαρῶς τυχηρὰς ἐργασίας.

§ 15. Δάνεια σημαντικῶν ποσοτήτων ἐν περιπτώσει ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας.

§ 16. Πώλησις ἐμπορευμάτων παρ' ἀξίαν.

§ 17. Ἔκδοσις πιστωτικῶν γραμματίων ποσότητος τριπλασίας τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος.

§ 18. Πράξεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐνεργηθῇ κατηγορία.

§ 19. Ἁρμοδιότης ἐπὶ τῆς ἁπλῆς χρεωκοπίας.

§ 20. Παραγραφὴ τῆς ἀξιοποίνου πράξεως.—Ποιναί.

§ 21. Εἰς τίνος βάρος ἐπιβάλλονται τὰ τῆς δίκης ἔξοδα;

§ 22. Ἰδιαιτέρα ἐπίβλεψις τῶν Εἰσαγγελέων ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀνακρίσεων.

§ 23. Ἡ ἐπὶ τῆς ἁπλῆς χρεωκοπίας συναιτιότης δὲν προβλέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου.

§ 24. Χαρακτὴρ τῆς δολίας χρεωκοπίας.

§ 24. Δύο κατηγορίαι περιπτώσεων τῆς δολίας χρεωκοπίας. Ἀπαρίθμησις ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ καταδίωξις εἶναι ὑποχρεωτική.

§ 26. Περιπτώσεις καθ' ἃς δύναται νὰ γίνῃ κατηγορία.

§ 27. Ἁρμοδιότης καὶ ποιναί. Τίς δύναται νὰ καταμηνύσῃ ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ;

§ 28. Παραγραφή.

§ 29. Πᾶσα ἄλλη ἀθέμιτος πρᾶξις τοῦ πτωχεύσαντος δὲν χαρακτηρίζεται ὡς δολία χρεωκοπία.

§ 30. Ποιναὶ τῶν συναιτίων τῆς δολίας χρεωκοπίας.

§ 31. Δημοσίευσις τῶν ἀποφάσεων.

§ 32. Συνέπειαι τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως.

§ 33. Ἐπὶ πάσης ἀνακρίσεως ἐπὶ χρεωκοπίᾳ, αἱ πολιτικαὶ

ἀγωγαὶ μένουσι πάντοτε ἀνεξάρτητοι τῆς ποινικῆς καταδιώξεως.

§ 34. Οἱ σύνδικοι παραδίδουσι πρὸς τὸν Εἰσαγγελέα τὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας ἀπαιτούμενα ἔγγραφα, καὶ πᾶσαν ἄλλην ζητουμένην πληροφορίαν.

§ 35. Ἐὰν ἀποποιηθῶσι ταῦτα, ἀναγκάζονται διὰ κρατήσεως, καὶ διὰ χρηματικῶν ποινῶν.

§ 36. Τί ἐστιν ἀποκατάστασις;

§ 37. Κύριος πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν ὅρος.

§ 38. Πᾶσα περὶ ἀποκαταστάσεως αἴτησις διευθύνεται πρὸς τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν.

§ 39. Κοινοποιεῖται πρὸς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις πέμπει ἀντίγραφα αὐτῆς πρὸς τὸν παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελέα, καὶ τὸν πρόεδρον τοῦ ἐμποροδικείου, διὰ νὰ συλλέξωσι τὰς ἀνηκούσας πληροφορίας.

§ 40. Τοιχοκόλλησις τῆς ἀναφορᾶς.

§ 41. Ἅπας δανειστὴς δύναται ἐν διαστήματι δύο μηνῶν ν' ἀνακόψῃ.

§ 42. Πρέπει νὰ ἐκτίθενται ἀκριβῶς οἱ λόγοι τῆς ἀνακοπῆς.

§ 43. Ἂν ἡ ἀνακοπὴ στηρίζηται εἰς τὴν μὴ ἐξόφλησιν χρέους τινός, ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ τὴν ματαιώσῃ ἐξοφλῶν αὐτὸ ἤδη.

§ 44. Πληροφορίαι τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν.

§ 45. Ἂν ἀποῤῥιφθῇ ἡ αἴτησις, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπαναληφθῇ.

§ 46. Διατυπώσεως περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παραδεχομένης τὴν αἴτησιν ἀποφάσεως.

§ 47. Τίνες ἀποκλείονται τῆς ἀποκαταστάσεως; Δὲν ἀποκλείεται ἀναγκαίως ὁ ἁπλοῦς χρεωκόπος.

§ 48. Ὁ ἀνήλιξ ὁ μὴ λαβὼν τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ πατρός του ἢ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι δὲν δύναται πτωχεύσας νὰ τιμωρηθῇ ὡς χρεωκόπος. Ἀπ. ποιν. 44 τοῦ 1844, ἣν ἴδε ἄνωτ.

§ 49. Ὅταν τὶς μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον καὶ κηρυχθεὶς εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ἔπραξε δολίαν χρεωκοπίαν, ἤτοι ὑπεξήρεσε τὰς πραγματείας, ἃς εἶχε λάβει ἐπὶ πιστώσει ἐκ τοῦ καταστήματός του, καὶ ἔφυγε, τιμωρεῖται ἀπὸ τὰ ἄρθρα 593 τοῦ ἐμπ. νόμου καὶ 405 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 10 τοῦ 1853.

§ 50. Ἐκ μαρτυριῶν δύναται νὰ κρίνῃ τὸ ποιν. δικ. ἂν ἦναί τις μέλος ἐμπορικῆς ἑταιρίας καὶ νὰ τὸν κηρύξῃ δόλιον χρεωκόπον, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ μὲν ἔγγραφον ἀποδεικνύον τὴν σύστασιν τῆς

ὁμορρύθμου ἑταιρίας, ὑπάρχουσι δὲ ἄλλαι ἀποχρῶσαι περὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἀποδείξεις. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 11 τοῦ 67.

§ 51. Ὁ μεταξὺ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν δανειστῶν του ἐπελθὼν συμβιβασμὸς δὲν καθιστᾷ ἀκαταδίωκτον τὴν δολίαν χρεωκοπίαν. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 112 τοῦ 1866.

§ 52. Ἐπὶ τῆς δολίας χρεωκοπίας δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὁρίζηται τὸ ποσὸν τῆς δαπάνης καὶ τὸ εἶδος τῆς πλαστῆς ζημίας καὶ τῶν πλαστῶν δαπανῶν. ΑΠ. ποιν. 66 τοῦ 57 φέρουσα·

«Ἐπειδή, ἀποφανθέντες οἱ ἔνορκοι διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των καταφατικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου κυρίου ζητήματος ὅτι ὁ Γεώργιος Καλλιάνης εὑρισκόμενος εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ἐδήλωσε ταύτην εἰς τὸ ἐν Καλάμαις ἐμποροδικεῖον καὶ διὰ νὰ ζημιώσῃ τοὺς δανειστάς του δι' ἀποκρύψεως καὶ ὑπεξαγωγῆς χρημάτων ἢ πραγμάτων ἄλλων κινητῶν ἐχόντων χρηματικὴν ἀξίαν, καὶ νὰ περιποιήτῃ εἰς ἑαυτὸν ἀσυγχώρητον ὄφελος, ἐν γνώσει εἰς τὸν δοθέντα παρ' αὐτοῦ λογαριασμὸν παρεισήγαγε δαπάνας ἢ ζημίας πλαστάς» παρεδεχθέντες δὲ διὰ τοῦ διαζευτικοῦ ἢ θάτερον τῶν δύο, τουτέστιν, ὅτι ἀπέκρυψεν ὁ κατηγορούμενος χρήματα ἢ πράγματα, διὰ δὲ τῆς ἀποφατικῆς ἀπαντήσεώς των ἐπὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ζητήματος δὲν ἀρνοῦνται ἑκάτερα τὰ περιστατικά, ὥστε νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι εἶναι ἀντιφατικὴ αὕτη ἡ ἀπάντησις πρὸς τὴν πρώτην· ἀλλ' ἀρνοῦνται μόνον τὸ ἕν, δηλ. τὴν ὑπεξαίρεσιν τῶν πραγματειῶν καὶ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἀκινήτου περιουσίας, ἐχόντων ἀξίαν χρηματικήν· ὥστε τοιουτοτρόπῳ παρεδέχθησαν καθαρῶς καὶ ὡρισμένως, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ὑπέκρυψε μόνον χρήματα παρεισαγαγὼν δαπάνας ἢ ζημίας πλαστάς, καὶ οὐχὶ πράγματα, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπ' αὐτῆς τῆς πράξεως ἢ περιστάσεως ἐπισυρούσης μόνον τὴν ποινὴν τῆς εἱρκτῆς, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν ταύτην συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 405 τοῦ ποιν. νόμου συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρ. 593 § α τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι δὲν ἐτέθη ὀρθῶς τὸ τέταρτον ἰδιαίτερον ζήτημα, ὡς παρατεθέντος δῆθεν ἀναρμόστως τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου «δὲν ἐδικαιολόγησε τὴν χρῆσιν κλπ.» ὁ ἀναιρεσείων ὅμως δὲν ἔχει συμφέρον νὰ προτείνῃ περὶ τούτου λόγον ἀναιρέσεως, καθότι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν ἐπέβαλε περὶ τούτου τινὰ ποινήν.

»Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 593 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει, ὅτι κηρύττεται δόλιος χρεωκόπος πᾶς πτωχεύσας ἔμπορος εὑρεθεὶς εἰς μίαν ἢ εἰς περισσοτέρας τῶν ἐκεῖ διαλαμβανομένων περιστάσεων, οὐδόλως δὲ ἀπαιτεῖ τοῦτο ἢ τὸ ἄρθρον 405 τοῦ ποιν. νόμου νὰ ὁρίζηται

τὸ ποσὸν τῆς δαπάνης καὶ τὸ εἶδος τῆς πλαστῆς ζημίας καὶ τῶν πλαστῶν δαπανῶν.

»Ἐπειδὴ ἀφοῦ ἀπήντησαν ἀποφατικῶς οἱ ἔνορκοι ἐπὶ τοῦ δευτέρου κυρίου ζητήματος, καθίστατο πάντῃ περιττὸν ν' ἀπαντήσωσιν ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρων περὶ ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ζητημάτων, καθότι ἡ ἀποφατικὴ ἀπάντησις ἐπὶ τοῦ κυρίου ζητήματος συνεπάγει ἀναγκαίως ἀρνητικὴν ἀπάντησιν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· δὲν ὑπάρχει δὲ ἀντίφασις μεταξὺ τῆς ἀποφατικῆς ταύτης ἀπαντήσεως ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐπιβαρυντικοῦ, «ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολικαὶ αἱ οἰκιακαὶ δαπάναι, καὶ τῆς καταφατικῆς ἀπαντήσεως ὅτι παρεισήγαγον δαπάνας ἢ ζημίας πλαστάς, καθότι ἡ μὲν ἀφορᾷ ἄλλας δαπάνας καὶ οὐχὶ οἰκιακὰς καὶ ὅλως διόλου ἀνυπάρκτους, ἡ δὲ δαπάνας οἰκιακὰς καὶ γενομένας μὲν ἢ ὑπαρκτάς, ἀλλ' ὑπερβολικάς».

§ 53. Τὸ ποινικὸν συμβούλιον δύναται νὰ κρίνῃ ἂν ὁ χρεωκοπήσας ἦτον ἔμπορος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 194 τοῦ 1865.

§ 53[2] Τὸ ποιν. δικ. δύναται, προκειμένου λόγου περὶ τελείας χρεωκοπίας, νὰ ἐξετάζῃ ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἔμπορος, μὴ ὂν ὑπόχρεον νὰ παραπέμπῃ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐμπορικῆς ἰδιότητος εἰς τὸ ἐμπ. δικαστήριον, διότι ἡ ἐμπορικὴ ἰδιότης εἶναι συστατικὸν τῆς χρεωκοπίας στοιχεῖον. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 11 τοῦ 67. Ηρλ. Faustin § 649 σελ. 793. Δαλλ. inst. § 2448 ἐπ.

§ 54. Πρὸς ποινικὴν καταδίωξιν ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ ἀπόφασις τοῦ ἐμποροδικείου, κηρύττουσα τὴν πτώχευσιν τοῦ ἐμπόρου καὶ τὴν ἐμπορικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα βεβαιοῦσα, ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοιαύτης ἀποφάσεως δύναται νὰ προβῇ ἡ ποινικὴ καταδίωξις (405 ποινικοῦ νόμ. καὶ 595 ἐμπ. νόμου). Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 194 τοῦ 1865.

§ 55. Ὁ κηρυχθεὶς ἔνοχος δολίας καὶ ἁπλῆς χρεωκοπίας τιμωρεῖται μὲ ποινὴν ἀνωτέραν τοῦ παρὰ τοῦ ἄρθρου 405 τοῦ ποινικοῦ νόμου ὁριζομένου ἐλαχίστου ὅρου τῆς εἱρκτῆς τῶν 5 ἐτῶν, θεωρουμένης τῆς ἁπλῆς χρεωκοπίας, ὡς ἰδιαιτέρας ἐπιβαρυντικῆς περιστάσεως. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 32 τοῦ 43.

§ 56. Δὲν ἀναγινώσκονται αἱ μαρτυρίαι τῶν συνδίκων ἐπὶ δίκης κατὰ τοῦ χρεωκοπήσαντος. Ἀπ. ποιν. 68 τοῦ 60.

§ 57. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι μάρτυς εἰς ὑπόθεσιν ἰδίαν, τὰ δὲ ἄρθρα 473 καὶ 474 τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν τροποποιοῦσι τὸ 324 τῆς πολιτικῆς δικονομίας· ὥστε οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δὲν ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες εἰς ὑπόθεσιν ἀφορῶσαν αὐτούς. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 19 137 τοῦ 91. (Σημ. ὅρα σελ. 419 τῆς λ. Συνέδρων δικ.)

§ 58. Κατὰ τὸ 109 ἄρθ. τοῦ ποιν. δικ. ὁ ἔνοχος πολλῶν ἀξιοποίνων πράξεων τιμωρεῖται κατ' ἐκείνην τὴν πρᾶξιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ βαρυτέρα ποινή, αἱ δὲ λοιπαὶ θεωροῦνται ὡς ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις· τοῦτο λαμβάνει χώραν καὶ ὅταν κηρυχθῇ τις ἔνοχος δολίας καὶ ἁπλῆς χρεωκοπίας. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 32 τοῦ 1848.

§ 59. Ἀποφασίσαντος τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ὅτι ἡ ἀταξία τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων δὲν ἀποτελεῖ καὶ δὲν ἀποδεικνύει χρεωκοπίαν, τὸ πολιτικὸν δικαστήριον δύναται πλέον νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ; οὐχί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 192 τοῦ 68 ἐν λ. Τελεσιδικία.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΕΞΙΝ

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ἀρειοπαγίτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΜΙΔΟΣ.

1871.

ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΝ ΟΜΟΛΟΓΟΝ.

Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ὑπομνήματα. Δάνειον. Αἰτία.—Πρλ. ἐν Εὐρ. λ. Χρέη.

ΧΡΗΜΑΤΑ.

Ὅρα Μακ. § 251. Νομίσματα περιλαμβάνονται εἰς τὰ τῆς οἰκίας; Καλλ. ε. § 9.—Ὅρα τὰς λ. Νόμισμα καὶ Χρέη.

Ὁ ἐπιθυμῶν αὐτῶν ἐμπίπτει εἰς ἀδικίας (συλλογῆς ἱερῶν κανόνων τ Β. σ. 566. Δ. σ. 301). — Μὴ προτιμᾶσθαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. αὐτ. Β. σ. 575. χρῆσις αὐτῶν πρὸς τὸ ἀπαλλαγῆναι διωγμῶν. αὐτ. Β. σ. 38.

ΧΡΗΜΑΤΙΑ.

§ 1. Πρβλ. Καλλ. δ. § 193—209. Παπ. ἀστ. δίκ. § 118 ἐν τέλ.

§ 2. Στρατιωτικόν. Παπαρ. οἰκ. δίκ. § 215. Δικαιώματα τοῦ ὑπεξουσίου καὶ τοῦ πατρὸς ἐπ' αὐτοῦ. αὐτ. § 215.

§ 3. Οἱονεὶ στρατιωτικόν. Δικαιώματα. Παπ. οἰκ. δ. § 217.

§ 4. Πατρικὸν χρημάτιον. αὐτ. § 218. Δικαιώματα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ὑπεξουσίου ἐπ' αὐτοῦ. αὐτ. § 219.

§ 5. Ἀπροσπόριστον χρημάτιον. Δικαιώματα ἐπ' αὐτοῦ. Παπ. οἰκ. δίκ. § 220. Εὐθύνη τοῦ πατρὸς ὡς ἐκ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ. αὐτ. § 221.—Πότε ἐπιτρέπεται τῷ πατρὶ ἡ ἐκποίησις τοῦ χρηματίου τούτου; αὐτ. § 222.—Πότε παύουσι τὰ δικαιώματα τοῦ πατρὸς ἐπὶ τοῦ χρηματίου τούτου; αὐτ. § 223.

§ 6. Περὶ τῆς ἐκ τοῦ χρηματίου ἀγωγῆς ὅρα Παπ. περὶ ἐνοχ. § 352.

§ 7. Αἱ μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐνοχαὶ ἐξοφλοῦνται ἀφ' ἑαυτῶν, καταλογιζομένου τοῦ ποσοῦ τῆς ἐνοχῆς ὑπὲρ τοῦ χρηματίου ἢ εἰς βάρος αὐτοῦ. (dedutio). Παπ. περὶ ἐνοχ. § 316. (ὅρα τὴν λ. Πατρικὴ ἐξουσία).

§ 8. Οἱ ὑπεξούσιοι δωροῦσι τί ἐκ τοῦ πατρικοῦ ἢ τοῦ ἐξωτικοῦ τακτικοῦ χρηματίου; Παπ. περὶ ἐνοχ. § 412 σημ. 31, 32.

§ 9. Χρημάτια καὶ εὐεργέτημα εὐπορίας. Ὅρα Παπ. ἀστ. δ. § 515, ιϛ'. (Πρλ. λ. Εὐεργέτημα).

§ 10. Ὁ πατὴρ, διαχειριζόμενος ἀπροσπόριστον χρημάτιον τοῦ ὑπεξουσίου υἱοῦ, δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποδόσεως τῶν καρπῶν τοῦ χρηματίου τούτου ἀγωγὴν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι; Ναὶ, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 17553 ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. ἣν ὅρα εἰς Νομικὴν Μέλ. σ. 585.

§ 11. Διορίζεται, ζῶντος τοῦ πατρὸς, κηδεμὼν διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκτάκτου καὶ τοῦ τακτικοῦ χρηματίου; ὅρα ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 16427.

§ 12. Χρήζει δικαστικῆς ἀδείας ὁ πατὴρ πρὸς συμβιβασμὸν ἀφορῶντα τὸ ἀπροσπόριστον χρημάτιον τῶν τέκνων του; Ναὶ, κατὰ τὴν 151 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας, ἣν ἴδε εἰς ἐφημ. Δικαστηρίων σ. 229.

§ 13. Νομὴ ὑπὸ δούλων ἢ ὑπεξουσίων κτωμένη κτᾶται ὑπὲρ τινος; Καλλ. 6. § 38.

§ 14. Ἀπόκτησις δι' ἐπιτρόπου. Προσπόρισμα. Καλ. 6. § 134.

§ 15. Ἡ καθ' ὁμάδα παραχώρησις περιλαμβάνει καὶ τὸ χρημάτιον; Παπ. περὶ ἐνοχ. § 433 σημ. 4. (Ὅρα ἐν Πείρᾳ λ. Ἐκχώρησις).

§ 16. Ποῖα δικαιώματα ἔχουσιν οἱ δανεισταὶ ὑπεξουσίου υἱοῦ μεταχειριζομένου χρήματα τοῦ πατρικοῦ χρηματίου εἰς ἐμπόριον; Παπ. περὶ ἐνοχ. σ. 387. Πρλ. Οἰκ. § 264 σημ. 2. (Ὅρα τὴν λ. Κατάσχεσις).

§ 17. Οἱ ὑπεξούσιοι παῖδες καθιστῶσι διαιτησίαν ὡς πρὸς τὸ ἀπροσπόριστον κτημάτιον; ὁ τὴν ἐπικαρπίαν ἐκ τοῦ χρηματίου ἔχων γονεύς; Οἰκ. § 221 σημ. 4. 5. (Πρλ. τὴν λ. Συνυποσχετικόν).

§ 18. Παραγραφή. ὅρα τὴν λέξ. αὐτὴν καὶ Παπ. ἀστ. δίκ. § 496 ἐπ.

§ 19. Τὰ ὑπὸ τοῦ ἀναδόχου διδόμενα δῶρα (dona, pucunia lustrica) εἰς ποῖον χρημάτιον ἀνήκουσι; Παπ. οἰκ. δίκ. σ. 288.

§ 20. Ὅρα ἀπ. πολ. 208 τοῦ 61 ἐν λ. Μουκιάνειον δόγμα.

§ 21. Ἐπὶ τῶν εἰς τὸ στρατιωτικὸν χρημάτιον ἀναφερομένων σχέσεων, ὁ ὑπεξούσιος λογίζεται αὐτεξούσιος· ὅθεν εἶναι ἀπόλυτος κύριος αὐτοῦ καὶ διαθέτει αὐτὸ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀνεξαρτήτως τοῦ πατρὸς, ἔν τε τῇ ζωῇ καὶ θανάτου αἰτίᾳ, ὅθεν καὶ δίκας δύναται νὰ ἔχῃ μετὰ τοῦ πατρός. (Παπ. οἰκ. δίκ. σ. 284). Ἴδε ἐπ. §.

§ 22. Ἄλλοτε ἀνεφέραμεν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς πατρότητος τὸν κανόνα τοῦ ῥωμαϊκοῦ νόμου, καθ' ὃν τὸ τέκνον δὲν δύναται νὰ καταδιώξῃ, τουτέστι νὰ κατηγορήσῃ ποινικῶς τοὺς γονεῖς του, οὔτε νὰ ἐνάξῃ αὐτοὺς πολιτικῶς δι' ἀτιμωτικῆς ἀγωγῆς, οὔτε

ἐν γένει, ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας, νὰ ἐγείρῃ κατ' αὐτῶν οἱανδήποτε ἀγωγήν· ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἀποῤῥέει ἀπὸ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἀλλ' ἀπὸ τῆς σχέσεως τοῦ τέκνου πρὸς τοὺς γονεῖς· τῆς πατρικῆς δ' ἐξουσίας ἀποτέλεσμα εἶναι ὁ προκείμενος ἐνταῦθα κανὼν, ὅτι ὁ ὑπεξούσιος δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ εἰμὴ κατὰ τὰ ἐκτεθησόμενα θέματα, καθ' ἃ ἐκτάκτως τῷ δίδεται τὸ δικαίωμα τοῦτο· ἐντεῦθεν ὁ κανὼν «πρὸς τοὺς ὑπεξουσίους ἡμῶν οὐ δυνάμεθα δικάζεσθαι, εἰμὴ ἐπὶ τῷ ἰδιοκτήτῳ πεκουλίῳ» (5. 1) 4. 11. Βασ. (Ζ'. 5) 4. 11. τὸ δόγμα τοῦτο δὲν κατηργήθη παρ' ἡμῖν, διότι τὸ ἄρθρον 74 τῆς πολιτικῆς δικονομίας πραγματεύεται περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ ὑπεξουσίου τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου ἐπὶ τῶν πρὸς τρίτους ἀγωγίμων αὐτοῦ σχέσεων. Πρλ. ὑπὲρ τοῦ κανόνος τούτου καὶ (47, 2) 16. Β. (Ξ'. 12) 16. οὔτε περὶ τῶν δαπανῶν, ἃς καταβάλλει ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ ἀποσπορίστου χρηματίου, δύναται οὗτος νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὑπεξουσίου ἐπὶ πληρωμῇ, ὀφείλων νὰ πληρώσῃ αὐτὸς ἐκ τῶν προσόδων τοῦ κτήματος. Π. (6, 60). Ι. Β. (ΜΕ'. 4). 1. 'Απόφ. τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν ὑπ' ἀριθ. 789 ἔτους 1868, ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3 τοῦ 1869 ἀποφ. τοῦ 'Αρείου Πάγου. (Παπ. οἰκ. δικ. σ. 279).

§ 21. Ὅρα Μακ. § 198, ς, 216, σημ. γ. 259, 260, 269 478, 622 ἐν τέλει σημ. 558, 660. καὶ Παπ. περὶ ἐνοχ. τ. 2. σ. 439 καὶ σ. 451.

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ (1).

§ 1. Αἱ ἐκ τοῦ ἀδικήματος ἀγωγαὶ μεταβαίνουσιν εἰς μὲν τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀδικηθέντος πάντοτε· κατὰ δὲ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀδικήσαντος, ὡς πρὸς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἐκ τοῦ ἀδικήματος ζημίας, μόνον καθ' ὅσον οἱ κληρονόμοι κατέστησαν εὐπορώτεροι ἐκ τοῦ ἀδικήματος, ὡς πρὸς δὲ τὴν ἰδιωτικὴν ποινὴν, οὐδαμῶς, ἐκτὸς ἂν ἐγένετο κάταρξις τῆς δίκης, ζῶντος τοῦ ἀδικήσαντος. Περὶ τῆς εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀδικηθέντος μεταβάσεως τῶν ἐκ τοῦ ἀδικήματος ἀγωγῶν οὐδὲν ἀναφέρει ἡ νεωτέρα ἡμῶν νομοθεσία, ὅθεν ἰσχύουσι περὶ τούτου οἱ παρατεθέντες ὁρισμοὶ τοῦ 'Ρωμ. καὶ τοῦ Βυζαν. νόμου· περὶ δὲ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀδικήσαντος, ὁ νεώτερος ἡμῶν νόμος ὁρίζει, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ἀδικήματος πολιτικὴ ἀγωγὴ ἐπὶ ἱκανοποιήσει, ἀποζημιώ-

(1) Ὅρα τὴν λ. Ποιναί. Πρλ. Φαϋερβὰχ § 153. 155.

σει καὶ ἀποδόσει τῶν ἐξόδων, χωρεῖ καὶ κατ' αὐτῶν μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ τῆς παραγραφῆς χρόνου· ἐπειδὴ δὲ αἱ τοιαῦται ἀγωγαὶ ἐπιδιώκουσι τὴν πληρωμὴν χρεῶν τοῦ κληρονομουμένου, ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐπὶ ὠφελείᾳ ἀπογραφῆς ἀποκτήσας τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀδικήσαντος ὑπεισέρχεται ἐν γένει εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν κληρονομικῶν χρεῶν.

Ἰδιωτικαὶ χρηματικαὶ ποιναὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν (Παπ. ἐνοχ. τόμ. Α'. § 391 σημ. 14 καὶ 15), οἱ δὲ κληρονόμοι δὲν ἐνέχονται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δημοσίων χρηματικῶν ποινῶν, ἅς ἐπέσυρε καθ' ἑαυτοῦ ὁ κληρονομηθείς, οὔτε τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, πλὴν ἄν, ζῶντος τοῦ ἀδικήσαντος, κατεγνώσθησαν κατ' αὐτοῦ· ἐὰν δὲ ἡ περιουσία αὐτοῦ δὲν ἀρκῇ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τε ἀποζημιώσεων καὶ τῶν χρηματικῶν ποινῶν ἢ προστίμων, προτιμῶνται αὐτῶν αἱ ἀποζημιώσεις, διότι ἡ ἀνόρθωσις τῆς τοῦ ἀμέσως ἀδικηθέντος ζημίας εἶναι πολλῷ σπουδαιότερος σκοπὸς τῆς τοῦ δικαίου προστασίας παρὰ τὴν διὰ τῆς χρηματικῆς ποινῆς ἱκανοποίησιν τῆς διὰ τοῦ ἀδικήματος προσβολῆς τῆς κοινωνίας ἐν γένει. (Παπ. περὶ ἐνοχ. § 425).

ΣΗΜ. Ὅρα τὰ ἐν λ. Μετάβασις ἀγωγῶν καὶ Εὐρ. κά. λ. Ὑπεύθυνοι ἐξ ἀδικήματος.

§ 1α. Ὁ ἐγγυητὴς ἐνέχεται εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς ποινικῆς ῥήτρας, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τὰς χρηματικὰς ποινὰς ἐν γένει. Παπ. ἐνοχ. § 421 σημ. 53.

§ 2. Ἡ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ 1862 ἀμνηστεία περιλαμβάνει καὶ τὰς χρηματικὰς ποινάς, περὶ ὧν ἐγένετο ἀνανέωσις καὶ ἀναγνώρισις ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος, συνομολογήσαντος νὰ τὰς πληρώσῃ εἰς δόσεις, καθὸ ὑπαχθείσας εἰς τὸν περὶ παλαιῶν χρεῶν νόμον; Οὐχί. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 354 τοῦ 67).

§ 3. Ἡ χρηματικὴ ποινή, περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 630 τῆς πολιτ. δικονομ. ἀπαγγέλεται κατὰ τῶν κληρονόμων; Πρλ. Οἰκ § 224 σημ. 4. Ναί, κατὰ τὴν 20 τοῦ 65 πολ. ΑΠ. ἀπόφ. διότι δὲν εἶναι ἀπόρροια ἀδικήματος, ἀλλ' ἐπέχει τύπον ἀποζημιώσεως καὶ ἀπαγγέλλεται ὑπὲρ τοῦ διαδίκου.

ΣΗΜ. Ὅρα Εὐρ. λ. Ὑπεύθυνοι ἐξ ἀδικήματος.

§ 4. Δύναται νὰ συμφωνηθῇ πρόστιμον διὰ τὴν διάλυσιν τῆς μνηστείας; Ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ Πείρᾳ λ. Γάμος.

ΣΗΜ. Περὶ χρηματικῆς ποινῆς εἰς τὰ τῆς μνηστείας. Ὅρα Παπ. οἰκ. δίκ. § 66 ἐπ. καὶ ΑΠ. πολ. 79 τοῦ 47 κτλ. περὶ ὧν ἐν Πείρᾳ λ. Γάμος.

§ 5. Ἡ χρηματικὴ ποινή, περὶ ἧς διαλάνει τὸ ἄρθρον 883

τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐκτελεῖται ἐπιμελείᾳ τοῦ νικῶντος καὶ ὄχι τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ δημόσιον· ἄρα φέρει ἡ ποινὴ αὕτη χαρακτῆρα ὅλως ἰδιωτικόν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 50).

Ἡ χρηματικὴ ποινή, περὶ ἧς τὰ ἄρθρα 630, 833 καὶ 878 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δὲν ἀνήκει εἰς τὸ δημόσιον, ἀλλ' εἰς τὸν ἐκ νέου διαταραχθέντα. (Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 2 τοῦ 1858. Νομ. σ. 6302).

§ 6. Κατὰ τοῦ διαταράξαντος τὴν ἐπὶ ἀκινήτου κτήματος ἀλλοτρίαν νομὴν ἀπαιτεῖται, ἀφοῦ κατεδικάσθη τὸ πρῶτον εἰς χρηματικὴν ποινήν, διὰ πᾶσαν μεταγενεστέραν διατάραξιν, νέα περὶ διαταράξεως ἀγωγὴ ἢ ζητεῖται ἡ τῆς χρηματικῆς ποινῆς καταβολή; Δὲν δύναται πλέον ν' ἀναφυῇ μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων νέα δίκη περὶ διαταράξεως, ἀλλ' ἅμα λάβῃ χώραν τοιαύτην, ἐκτελεῖται ἡ χρηματικὴ ποινή· ἀρκεῖ μόνον ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἔλαβε χώραν νέα διατάραξις. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 2 τοῦ 1858, ἣν ἴδε ἐν Νομ. σ. 6302.

§ 7. Παραγράφεται ἡ περὶ καταβολῆς τῆς χρηματικῆς ποινῆς ἀγωγὴ (630 πολ. δικ.), μὴ ἐπαχθεῖσα πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς νέας διαταράξεως; ὄχι. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλίας 2 τοῦ 1858.

§ 8. Προκειμένου λόγου περὶ χρηματικῆς ἢ πειθαρχικῆς καταδίκης, ἡ παράθεσις τοῦ νόμου περιττὴ ἐστί. (Ἀπ. ποιν. ΑΠ. τοῦ 64).—Πρλ. τὴν λ. Ἀπόφασις ποινική.

§ 9. Οἱ κληρονόμοι δὲν ἐνέχονται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δημοσίων χρηματικῶν ποινῶν, ἃς ἐπέσυρε καθ' ἑαυτῶν ὁ κληρονομηθείς, πλὴν ἄν, ζῶντος τοῦ ἀδικήσαντος, κατεγνώσθησαν τελεσιδίκως κατ' αὐτοῦ (ἄρθρον 548 § 5 τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ 118 τοῦ ποινικοῦ νόμου). (Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 20 τοῦ 65).

§ 10. Ἡ εἰς τὸν δωροδότην ἐπιβαλλομένη χρηματικὴ ποινή, οὖσα ἴση μὲ τὸ διπλοῦν τοῦ καθομολογηθέντος ἢ τοῦ δοθέντος δώρου, ἢ ὁποιουδήποτε κέρδους κατατίθεται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ὡς καθαρῶς δημόσιον ἔσοδον, καὶ ὄχι εἰς τὸ ταμεῖον τῶν πτωχῶν τοῦ τόπου, εἰς ὃ κατατίθεται μόνον τὸ καθομολογηθὲν ἢ προσενεχθὲν δῶρον. 459, 460 ποιν. νόμ. (Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 89 τοῦ 54).

ΣΗΜ. Ἴδε τὰ περὶ τούτου ἐν Εὐρ. 20 λ. Ὑπάλληλοι § 57.

§ 11. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραβιάσεως τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως ἰσχύουσιν ἤδη; Βλ. Καλ. δ. § 160 καὶ Παπ. οἰκ. δ. σ. 221.—Πρλ. τὴν λ. Γάμος τῆς Πείρας.

§ 12. Οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀθώου δύνανται νὰ ἐνασκήσωσι τὰ

ὑπὸ τοῦ νόμου χορηγούμενα πλεονεκτήματα; Παπ. οἰκ. δίκ. σελ. 222 καὶ τὰ ἐν Πείρᾳ λ. Γάμος.

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ἐντάλματα.

Ἀπὸ πότε ὀφείλεται τόκος διὰ τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα; ἴδε ἀπ. 10,752 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—ὅρα τὰς λ. Τόκοι καὶ Ὑπερημερία. Πρλ. τὰς λ. Ἄγνοια, Νόμοι.

Ὅταν ὁ δημαστυνόμος ζητῇ ἀπὸ τὸν δήμαρχον ποσόν, ὅπερ τυχὸν ἐκλήρωσεν εἰς τὸν γραφέα, ἡ αἴτησις ἀπορρίπτεται, ἂν δὲν ἦτον ἐκδεδομένον χρηματικὸν ἔνταλμα. (109 τοῦ περὶ δήμων νόμου). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 2 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 6707 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ΣΗΜ. Ὅρα τὴν λ. Δῆμοι.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ.

Ἱστορικόν.—Πῶς ἐνεργοῦνται αἱ ἐν αὐτῷ πράξεις; Ῥάλλ. ά. § 303—4.

ΧΡΗΣΙΣ ξένων ὀνομάτων.

Ὅρα Φάϋερβάχ § 421 σημ. 8.

ΧΡΗΣΙΣ (1).

§ 1. Ὡσανεὶ χρῆσις. Καλ. 6. § 238.—Χρῆσις. αὐτ. § 240. Καρπὸς ἄνευ χρήσεως. αὐτ. § 240. Ἀδιαίρετος; Καλ. 6. § 258. —Παραγγέλματα. αὐτ. § 247.—Χρῆσις νομικῶν προσώπων. Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 161. Καλ. α. § 208. Δωρεῖται; Παπ. περὶ ἐνοχ. § 413 σημ. 17.

ΣΗΜ. Ὅρα τὴν λ. Δουλεῖαι.—Πρόσωπα νομικά.

§ 2. Ζητεῖται διανομὴ τῆς χρήσεως τοῦ λατομεῖν; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15172.

§ 3. Ἡ ἁπλῆ χρῆσις πρὸς ἴδιον ὄφελος πράγματος ἀλλοτρίου ἐνοχοποιεῖ τοὺς χρησαμένους πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην. (Ἀπόφ. 4420 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 4. Κατάσχεσις, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν ἐκχώρησιν τοῦ τῆς χρήσεως καὶ καρπώσεως δικαιώματος, δὲν συγχωρεῖται. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16188 τοῦ 1858. Πρλ. τὴν λ. Κατάσχεσις.

---

(1) Μακ. § 283. Βέρινγκ § 124. Μαρετσ. σελ. 695—6. Παπ. § 413 σημ. 17 περὶ ἐνοχ. Εἰσηγ. (2, 5)—Πδ. (7, 8).

§ 5. Ὁ Κυβερνήτης ἠδύνατο, ἄνευ γνωμοδοτήσεως τῆς Γερουσίας, νὰ παραχωρήσῃ κτῆμά τι πρὸς χρῆσιν καὶ κάρπωσιν; Ὄχι, ὅρα τὴν 175 τοῦ 1853 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ἐν λ. Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν.

§ 6. Καρποί, κυριότης καὶ χρήσεως δικαίωμα.—Ὅρα ἀπ. ΑΠ. 75 τοῦ 62 ἐν λ. Τελεσιδικία.

§ 7. Ὅταν χάριν προικὸς παρεχωρήθη ἡ χρῆσις δωματίου τινος ἐφ' ὡρισμένον χρόνον, ἡ δὲ χρῆσις αὕτη δὲν ἐξετιμήθη εἰς χρήματα καὶ κατηναλώθη κατοικήσαντος τοῦ γαμβροῦ μετὰ τῆς συζύγου, διαρκοῦντος τοῦ γάμου, πληρωμὴ μισθώματος δὲν ὀφείλεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 83 τοῦ 58 κυρ. ἀπ. 1786 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 8. Δὲν ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν ἡ χρῆσις καὶ ἡ κάρπωσις δικαιώματος μισθωτοῦ κτημάτων τοῦ δημοσίου. Ἀπ. ΑΠ. πολ. 18 τοῦ 60 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ 954 ἄρθρον τῆς πολ. δικ. ὁρίζον ὅτι ὁ δανειστὴς δύναται νὰ κατάσχῃ τὰ ἀκίνητα τοῦ ὀφειλέτου καὶ τὰ τούτοις ἰσότιμα, ἐννοεῖ πραγματικὰ δικαιώματα, ὁ μισθωτὴς ὅμως οὐδὲν πραγματικὸν δικαίωμα ἔχει ἐπὶ τοῦ μισθωθέντος πράγματος ὑπὸ τοῦ μισθώτοῦ, μὴ ὑπαγομένη δὲ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν τῶν ἀκινήτων κατάσχεσιν· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον, ἕνεκα τούτου ἰδίως τοῦ λόγου, ὀρθῶς ἐθεώρησεν ὅτι δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν κατάσχεσιν ἡ χρῆσις καὶ κάρπωσις δικαιώματος, ὅπερ οἱ ἀναιρεσίβλητοι ἔχουσιν ὡς μισθωταὶ κτημάτων τοῦ δημοσίου». (ΑΠ. πολ. 18 τοῦ 60).

§ 9. Ὁ ἔχων μόνην τὴν χρῆσιν οἰκίας κατοικεῖ ὁ ἴδιος ἐν αὐτῇ, μὴ δικαιούμενος νὰ λαμβάνῃ μίσθωμα. Καλ. 2 § 239. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 9 τοῦ 54.

§ 10. Ἐκμίσθωσις τῆς δουλείας τῆς χρήσεως. Ὅρα Παπ. περὶ ἐνοχ. § 396 σημ. 7. Κατὰ τὸν νόμον 8 Π. (7, 8) Βασ. (16, 8) 8, ὁ ἀπολαύων δουλείαν χρήσεως ἐπὶ οἰκίας τινὸς δύναται μὲν νὰ κατοικῇ ἐν αὐτῇ, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ τὴν ἐνοικιάζῃ ἢ νὰ ἐκποιήσῃ τὸ τῆς χρήσεως δικαίωμα. Ἄρα τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐκπλειστηρίασιν τῆς χρήσεως ταύτης διὰ νὰ λάβῃ ἕκαστος τῶν διαδίκων κατὰ μῆνα ἀπὸ τὸν ὑπερθεματιστήν, εἰς ὃν ἤθελε κατακυρωθῇ ἡ χρῆσις αὕτη, τὸ ἥμισυ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 9 τοῦ 1854 ἀναιροῦσα τὴν 660 τοῦ 1853 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.

§ 11. Ἐνέχεται ὁ χρησάμενος ἐὰν δὲν ἔσωσε τὰ χρησθέντα; Παπ. περὶ ἐνοχ. γ. σ. 285.

ΧΡΗΣΙΔΑΝΕΙΟΝ. commodatum (1).

'Ορισμός. Παπ. περὶ ἐνοχ. β'. σ. 256. Τίνων πραγμάτων ἡ χρῆσις παραχωρεῖται; αὐτ.—Κατὰ τί διαφέρει τοῦ δανείου, τῆς μισθώσεως καὶ τῆς κατὰ παράκλησιν δόσεως; αὐτ. Εἶδος καὶ διάρκεια τῆς χρήσεως. αὐτ. σ. 258. 'Ορᾷ μόνον τὴν ὠφέλειαν τοῦ χρησαμένου; αὐτ. 'Υποχρεώσεις αὐτοῦ. αὐτ. Τοῦ χρήσαντος. αὐτ. σ. 261 ἐπ. Τίς φέρει τὰς ἐκτάκτους καὶ μεγάλας δαπάνας; 'Ο χρήσας ἐνάγεται ἐκ δόλου ἢ μεγάλης ἀμελείας.—"Ενδικα μέσα ἕνεκα τῶν αἰτήσεών του. αὐτ.

Τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Παπ. περὶ ἐνοχ. § 437 σημ. 10.

Τί ὀφείλεται ἐὰν αὐτούσιον δὲν ἀποδίδηται; Παπ. περὶ ἐνοχ. γ. σ. 135.

ΧΡΗΣΙΔΕΣΠΟΤΕΙΑ.—"Ορα τὴν λ. Παραγραφή.

ΧΡΗΣΙΚΤΗΣΙΑ.—"Ορα τὴν λ. Παραγραφή.

ΧΡΗΣΤΑ ΗΘΗ.

"Ορα ΑΠ, πολ. 347 τοῦ 60' καὶ Θέμιδ. τ. 8 σελ. 441 ἐπ. (περὶ τοῦ ἄρθρου 172 τοῦ δικ. ὀργ.).

"Οροι ἀδύνατοι καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἀντιβαίνοντες καθιστῶσιν ἄκυρα τὰ συναλλάγματα, τὰς δὲ διαθήκας καὶ δωρεάς; "Ιδε εἰς revue crit (Νοεμ. 1854) ἐκτεταμένην διατριβὴν τοῦ Τροπλ.

ΧΡΙΣΜΑ ΑΓΙΟΝ.

"Ορα σ. 422 εὐαγγ. κήρυκος ἔτους δ'.—("Ορα τὴν λ. αὐτὴν ἐν τῷ πίνακι τῶν ἱερῶν κανόνων).

ΧΡΙΣΤΕΜΠΟΡΟΣ.

"Ορα τόμ. δ. σ. 386 τῆς συλλογῆς τῶν ἱερῶν κανόνων.

ΧΡΙΣΤΙΝΗ τῆς Σουϊδίας ('Εφφτέρου § 37 54).

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ.

"Ορα συλλογῆς τῶν κανόνων τόμον ς'. σ. 615.—'Ελευθέρα προαιρέσει δεκτέος. αὐτ. γ'. σ. 560.—Μαρετσολ. σ. 411.

---

(1) Παπ. περὶ ἐνοχ. § 373. Μακ. § 399. Καλ. γ. § 142—144. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 408. Θέμιδος τόμ. 2.—Βέρινγ § 165.

Περὶ μικτῶν γάμων. Ὅλα τὰ ἐν λ. Γάμος τῆς Πείρας καὶ Παπ. οἰκ. δίκ. § 36 ἐπ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ.

Ὅρα τὴν λ. αὐτὴν ἐν πίνακι τῶν ἱερῶν κανόνων.

ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ.

Μακ. § 106.

ΧΡΙΣΤΟΣ.

Ὅρα τὴν λ. αὐτὴν ἐν πίνακι τῶν ἱερῶν κανόνων.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.

Μητροπολίτης. Ἴδε Συλλ. ἱερῶν κανόν. τόμ. γ. σελ. **424**.

ΧΡΟΝΟΣ (1).

Εἰς τὸ γενικὸν μέρος τῆς τοῦ Παπαρρηγοπούλου πραγματείας εὑρίσκετε ἀνάπτυξιν περὶ τῶν ἑξῆς (2)·

§ 1. Ὁ χρόνος, σπουδαῖον στοιχεῖον τῆς κτήσεως καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν δικαιωμάτων. Τρεῖς τάξεις θεσμῶν, εἰς οὓς ἐπανέρχεται ὁ χρόνος. Θέματα αὐτῶν. (Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 384).

§ 2. Ὁ χρόνος ἐπενεργεῖ εἰς τὰ δικαιώματα δυνάμει διατάξεων τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν καὶ δυνάμει ἰδιωτικῆς βουλήσεως. (αὐτ. § 385).

Ἀνάγκη ἀσφαλοῦς μέτρου τοῦ χρόνου. (αὐτ. § 386).

§ 3. Χρονολογικὸς καὶ κινητὸς χρόνος. (αὐτ. § 387).

§ 4. Χρονολόγιον. Ἰουλιανόν. Βάσις αὐτοῦ. Δὲν εἶναι ἀκριβής. Μεταρρύθμισις γενομένη ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ΄. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὸ Ἰουλιανὸν χρονολόγιον. (αὐτ. § 388).

§ 5. Ἡμέρα (3). αὐτ. § 389.

---

(1) Ὑπολογισμὸς τοῦ χρόνου Μακ. § 172. Ἐπὶ ἐγκαταστάσεων. 658. Ἐπὶ συναλλαγμάτων. 369. Φυσικὸς καὶ πολιτικός. 182. Βέρινγκ § 68—70. Συνεχὴς καὶ ὠφέλιμος. Μακ. § 182. Βέρινγκ § 69.—Ῥοπαὶ ἡ πραγματεία περὶ χρόνου. Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 12 ἐπ.—Θέμιδος σ. 262 ἐπ. Χρόνος πῶς μετρεῖται κατὰ τὸ ρδ; Ὅρα § 17 τὴν περὶ ἑρμηνείας πραγματείας Ῥουσοπούλου.

(2) Πρλ. Καλ. α. § 329—345.

(3) Πρλ. Καλ. α, § 330.

§ 6. Ἔτος (1). αὐτ. § 390.

§ 7. Μὴν (2). Τίνι τρόπῳ ἀριθμοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας; (αὐτ. § 391).

§ 8. Ὧραι. Ἑβδομάδες. (αὐτ. § 392).

§ 9. Ἀνάγκη τῆς ἀναγωγῆς τοῦ ἐν νομικῇ σχέσει χρονικοῦ διαστήματος εἰς τὸ ἐν τῷ χρονολογίῳ ὡρισμένον. (αὐτ. § 393).

§ 10. Τί ἐστι κινητὴ ἡμέρα, κινητὸν ἔτος, κινητὴ ἑβδομὰς, κινητὸς μήν; (αὐτ. § 394).

§ 11. Ὁ νόμος παρεδέχθη, ὅτι ὁ κινητὸς μὴν περιλαμβάνει τριάκοντας ἡμέρας. Ἀπόδειξις τούτου. (αὐτ. § 395).

§ 12. Ὁ αὐτὸς κανὼν ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν προθεσμιῶν. (αὐτ. § 396).

§ 13. Κανὼν περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ χρόνου. Τί ἐστὶ μαθηματικὸν τέλος τοῦ χρονικοῦ διαστήματος; Ἡ εἰς τὴν στιγμὴν τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως ἀντιστοιχοῦσα στιγμὴ τῆς ἡμέρας τῆς λήξεως αὐτοῦ.—Τί ἐστὶ νομικὸν τέλος τοῦ χρονικοῦ διαστήματος; Ἡ παρέλευσις τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου δι' ὡρισμένων τμημάτων τοῦ χρόνου τεταγμένου διαστήματος. Δυσκολίαι ἀκαταγώνιστοι περὶ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τὸ μαθηματικὸν συμπίπτει ἀκριβῶς πρὸς τὸ νομικὸν τελος τῆς προθεσμίας. (αὐτ. § 397).

§ 14. Ὁ νόμος ἠρκέσθη νὰ ὁρίσῃ ἀκριβῶς μόνον μέχρι τίνος δύναταί τις ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς ἀνωτέρω ἀνεφίκτου ἀκριβείας. Τὸ νομικὸν τέλος τῆς προθεσμίας δύναται νὰ τεθῇ ἢ ἐν τῷ προηγουμένῳ τοῦ μαθηματικοῦ τέλους μεσονυκτίῳ, ἢ ἐν τῷ ἑπομένῳ αὐτῷ. (αὐτ. § 398).

§ 15. Δύο κανόνες ἐφαρμοστέοι ἐνταῦθα. (αὐτ. § 399).

§ 16. Κανὼν ἐφαρμοστέος, ὅταν ἡ κτῆσις δικαιώματος χωρῇ ἅμα τῇ λήξει χρονικοῦ διαστήματος (3). αὐτ. § 400).

§ 17. Κανὼν ἐφαρμοστέος, ὅταν ἡ ἀπώλεια δικαιώματος χωρῇ διὰ τῆς ἐπὶ χρονικὸν διάστημα ἀπραξίας. Ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς περιπτώσεως ταύτης (Παπ. § 401) καθ' ἃ πρόκειται ν' απο-

---

(1) Πρλ. Καλ. α. § 333.

(2) Πρλ. Καλ. α. § 331 ἑπ.

(3) Ἐπὶ θεμάτων, καθ' ἃ πρόκειται ἡ κτῆσις δικαιώματος κατὰ τὴν λῆξιν προθεσμίας τινὸς, (ὅρα Παπ. γεν. ἀρχ. § 400, 401) ἡ κτῆσις εἶναι πλήρης, ἅμα ἔλθῃ τὸ τοῦ μαθηματικοῦ τέλους τῆς προθεσμίας ἀμέσως προηγούμενον μεσονύκτιον, ἤτοι ἅμα ἀρξαμένης τῆς τελευταίας χρονολογικῆς ἡμέρας.

λεσθῇ δι' ἀπραξίας δικαίωμα μετὰ παρέλευσιν προθεσμίας, τὸ νομικὸν τέλος αὐτῆς λήγει κατὰ τὸ μεσονύκτιον, τὸ ἑπόμενον τῷ μαθηματικῷ τέλει τῆς προθεσμίας.

§ 18. Εἰδικὸς κανὼν ἐπὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀνηλικιότητος ὡς λόγου ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον (1). Διατί ἐκράτησεν ἐν τῷ θέματι τούτῳ ἰδικὸς κανών; (αὐτ. § 402).

§ 19. Σύνθετος χρόνος τί ἐστί; (2). (αὐτ. § 403).

§ 20. Θέματα, εἰς ἃ ἐφαρμόζεται. (αὐτ. § 404).

§ 21. Ἐμβόλιμος ἡμέρα. (αὐτ. § 405).

§ 22. Ποία ἡμέρα τοῦ Φεβρουαρίου εἶναι νῦν ἡ ἐμβόλιμος; (3). Πρακτικὴ σπουδαιότης τοῦ ζητήματος. (αὐτ. § 406).

§ 23. Ὁ χρόνος τῆς ἐμβολίμου ἡμέρας δὲν λογίζεται χρονικὸν διάστημα τοῦ κανόνος τούτου εἰς τὰς νομίμους καὶ δικαστικὰς προθεσμίας. (αὐτ. § 407).

§ 24. Ἄλλος κανὼν χωρεῖ ἐπὶ τῶν καθ' ἡμέρας διὰ συμβάσεως τεταγμένων προθεσμιῶν. (αὐτ. § 408).

Ἀμνημόνευτος χρόνος. Πότε παραδεχόμεθα τοιαύτην ἐξ ἀμνημονεύτου χρόνου ἀρχαιότητα; (αὐτ. § 409).

§ 25. Ὁ θεσμὸς οὗτος ἐφαρμόζεται ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ καὶ τῷ Βυζαντινῷ νόμῳ ὡς θέματα τοῦ δημοσίου δικαίου, καθ' ἃ δὲν χωρεῖ οὔτε χρησικτησία, οὔτε παραγραφὴ ἀγωγῶν. Τίνα τὰ θέματα ταῦτα; (αὐτ. § 410).

§ 26. Τὴν σήμερον ἀργεῖ ὁ θεσμὸς τοῦ ἀμνημονεύτου χρόνου. (αὐτ. § 411).

§ 27. Χρονολογία οὐσιώδης εἰς τὰς συναλλαγματικάς. Ῥάλ. β. σ. 17 ἐκδ. α. Ἡ ἔλλειψις αὐτῆς καθιστᾷ τὴν ὀπισθογράφησιν ἄτακτον, ἡ δὲ εἰκονικότης αὐτῆς τιμωρεῖται. Ῥάλ. αὐτ. σ. 39. (Ὅρα τὴν λ. Συναλλαγματικαί).

§ 28. Ἡ χρονολογία τῆς συναλλαγματικῆς πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς βεβαία; Ῥάλ. § 447. (Ὅρα τὴν λ. Συναλλαγματικαί).

---

(1) Ἐνταῦθα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ στιγμὴ τῆς τελευταίας ἡμέρας, ἥτις ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν στιγμὴν τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ προθεσμία, ἤτοι εἰς τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως. (αὐτ. § 401).

(2) Καλ. α. § 341—343 σημ. 5; § 344 (συναπτὸς καὶ σύνθετος χρόνος).

(3) Καλ. α. § 344;

§ 28². Πότε συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικὸν ὅταν ἐσημειώθη ἡ χρονολογία κατὰ τὸ νέον ἔτος; Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 374 τοῦ 66. (Ὅρα τὴν λ. Συναλλαγματικαί).

§ 29. Τόπος παροχῆς. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 346 ἑπ.

§ 30. Χρόνος παροχῆς. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 347 ἑπ.

§ 31. Παρατηρήσεις περὶ τοῦ νέου ἡμερολογίου καὶ τοῦ καταλλήλου ἢ μὴ τῆς ἐφαρμογῆς του. — Καὶ περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. Ὅρα σελ. 125 καὶ 149 τοῦ ἡμερολογίου τοῦ 1866 (ὑπὸ Βρετοῦ).

§ 32. Τῇ παραδρομῇ αὐτοῦ οὐ κυροῦται τὸ ἀνυπόστατον τῆς ὑπὸ λαϊκῶν κατοχῆς εὐαγῶν οἴκων. (Συλλογὴ νομικ. καν. τ. Β. σελ. 613. (Ὅρα λ. Παραγραφή).

§ 33. Τί ἐστὶ προθεσμία; Προθεσμία ἀφ' ἧς ἄρχεται, ἢ εἰς ἣν λήγει τὸ δικαίωμα. (Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 333). Ὅρα τὴν λ. Προθεσμία, ἔνθα πλεῖστα σχετικά.

§ 34. Διαφορὰ μεταξὺ αἱρέσεως καὶ προθεσμίας. Ἐνίοτε ἡ αἵρεσις περιβάλλεται τὸν τύπον τῆς προθεσμίας. (ὁ αὐτὸς § 334).

§ 35. Τέσσαρες συνδυασμοὶ τῶν ὑπὸ τὸν τύπον τῆς προθεσμίας ἐκφραζομένων παρεπομένων συνθηκῶν. Δήλη καὶ ἄδηλος ἡμέρα. Τὸ δι' οὗ τάσσεται ἡ προθεσμία γεγονός, ἀποτελεῖ ἀληθῆ αἵρεσιν καθ' ἣν περίπτωσιν εἶναι ἄδηλον ἢ ἂν καὶ πότε, ἢ μόνον πότε θέλει συμβῇ. Πότε, κατ' ἐξαίρεσιν, ἐν τῷ τελευταίῳ θέματι τὸ εἰρημένον γεγονὸς λογίζεται προθεσμία; (ὁ αὐτὸς § 335).

§ 36. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀναβλητικῆς χρονολογικῆς ἡμέρας. Τὸ δικαίωμα παράγεται ἀμέσως, μόνον δὲ ἡ ἐνάσκησις αὐτοῦ ἀναβάλλεται. (ὁ αὐτὸς § 336).

§ 37. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀναβλητικῆς ἡμέρας, τῆς ὁριζομένης διὰ γεγονότος, ὅπερ ἄδηλον πότε θέλει συμβῇ. Ἰσχύει ὡς αἵρεσις ἐπὶ τῶν διατάξεων τῆς τελευταίας βουλήσεως, ὡς προθεσμία δ' ἐπὶ τῶν ἐν ζωῇ συμβολαίων. (ὁ αὐτὸς § 337).

§ 38. Προθεσμία, εἰς ἣν λήγει τὸ δικαίωμα. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς. (ὁ αὐτὸς § 338).

§ 39. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, αἱ περὶ βεβαίας χρονολογίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀρχαὶ τοῦ πολιτικοῦ νόμου, ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων, περὶ ὧν ὁ ἴδιος ἐμπορικὸς νόμος προβλέπει, καθότι αἱ ἀρχαὶ αὗται εἰσὶν ἀσυμβίβαστοι μὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἀπαιτουμένην ταχύτητα, καὶ καλὴν πίστιν, καὶ

καθότι ἡ βεβαία τῶν τοιούτων ἐγγράφων χρονολογία δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων (ἄρθρ. 304 ἀριθ. 1 καὶ 417 Πολ. Δικον.)· ἑπομένως εἰς τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀνατίθεται ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς βεβαίας χρονολογίας τῶν μεταξὺ ἐμπόρων ἰδιωτικῶν ἐγγράφων καὶ νὰ τὰ παραδεχθῇ ἢ οὔ, ὡς ἔχοντα ἀποδεικτικὴν ἰσχύν. (ΑΠ. 88 τοῦ 1853). Ἴδε λ. ὑπομνήματα.

§ 40. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἔν τινι ἐπισήμῳ συμβολαίῳ μνείας τῆς χρονονολογίας ἀναπληροῦται ἄλλως πως; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 55, ἀπ. 11982 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (Πρλ. τὴν λ. Ὑπομνήματα).

§ 40². Ἡ ἀχρονολόγητος ἐπικύρωσις ἀντιγράφου καθίστησι τοῦτο ἄκυρον, ὅταν ἡ πρὸς ἐπίδοσιν αὐτοῦ παραγγελία εἶναι χρονολογημένη; Ὄχι· κατὰ τὴν 16768 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. περὶ ἧς ἐν νομικῇ μελίσσῃ φυλλ. 18.

§ 40³. Ποίου χρόνου ἐποχὴ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς ἐκτίμησιν πράγματος τινος; Ἴδε Τροπλ. prêt, ἀρ. 290 ἐπ. (Πρλ. τὰ ἐν λ. Ἀποτίμησις. Διαφέρον).

§ 40⁴, Περὶ βεβαίας χρονολογίας ὅρα τὰ ἐν λ. Ὑπομνήματα. (Εὐρ. 22).

§ 40⁵. Ἡ ἐν τῷ ἀναιρετηρίῳ ἐγγράφῳ ἔλλειψις τῆς καθ' ἧς ἡ ἀναίρεσις ἀποφάσεως ἀναπληροῦται διὰ τῆς μνείας τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῆς καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν διαδίκων. (Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 146, 159 τοῦ 49) (1). Καὶ τἀνάπαλιν, ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀριθμοῦ ἀναπληροῦται ἐκ τῆς χρονολογίας, τῆς ταυτότητος τῶν διαδίκων καὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 226 τοῦ 1849).

§ 40⁶. Ὧραι, καθ' ἃς ἀπαγορεύονται δικαστικαὶ πράξεις· τὴν Γαλλ. νομολ. ἴδε εἰς Berriat σ. 430 τῆς ἑλλ. μεταφρ. ἴδε ἄρ. 171 ποιν. δικ. 122 καν. χωρ. 469 ποιν. νόμ. 1006 πολ. δικ. διάτ. 22 νοεμβρ. 1833 καὶ 4 ἀπρ. 1843.

ΣΗΜ. Ὅρα τὰς λ. Ἐπίδοσις. Κράτησις προσωπική.—Πρλ. Πείρας σ. 1309.

Χρονολογία ἐπὶ ποιν. δικῶν ἰδίως.

§ 40⁷. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐτελέσθη πράξίς τις, πρέπει νὰ σημειοῦται εἰς τὰ ζητήματα, καὶ νὰ ἀποφασίζεται παρὰ τῶν ἐνόρκων, ὡς ἔχων ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καταλλήλου νόμου. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 91 τοῦ 1836, ἣν ἴδ. ἐν λ. Συνέδρων Δικαστήριον.

---

(1) Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ἀναίρεσις § 189, 190.—Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὰς λ. Ἀνακοπὴ καὶ Ἔφεσις.

§ 41. Ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς πράξεως ἀπαιτεῖται, ὅταν ἔχῃ ἐπιρροὴν εἰς τὴν παραγραφήν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 41 τοῦ 1847.

§ 42. Τὰ βουλεύματα καὶ αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ ὁρίζωσι τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐγένετο πρᾶξίς τις. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. ρμη τοῦ 18317.

— Τὸ κλητήριον θέσπισμα φέρον, ὅτι «ἡ πρᾶξις ἔγεινε περὶ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου 1841» δὲν εἶναι ἀτελές, καθότι ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς εἶναι ἀποχρῶν, ὅταν δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ ὡρισμένη ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τινὸς πράξεως. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 54 τοῦ 1842 —Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 56 τοῦ 1842.

§ 43. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν τὸ ἐγκλητήριον δὲν περιέχῃ τὸν χρόνον τῆς πράξεως, εἰμὴ ἂν διατείνεται ὁ κατηγορούμενος ὅτι ἡ πρᾶξις ἔλαβε χώραν ὑπὸ τὸ κράτος ἄλλου νόμου, ἢ ὅτι παρεγράφη. Ἄλλως τε δέ, ἂν εἰς τὸ σῶμα τοῦ κατηγορητηρίου περιέχεται ὁ χρόνος, ἡ ἔλλειψις ἀναπληροῦται. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 107 τοῦ 1853.

§ 44. Χρονολογία εἰς τὰ ζητήματα. Ὅρα ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 146 τοῦ 64.

§ 45. Εἶναι μὲν πληρεστέρα ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν προσδιορίζῃ τὸν χρόνον, καθ' ὅν, καὶ τὸν τόπον, ἔνθα ἐπράχθη τὸ ἔγκλημα, ἀλλ' ὁ νόμος δὲν διαττάτει τοῦτο ῥητῶς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 123 τοῦ 1842.

§ 46. Ἡ ἔλλειψις τῆς προσδιορίσεως τοῦ χρόνου, καθ' ὃν συνέβη ἀξιόποινός τις πρᾶξις, δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τοῦ βουλεύματος Ἀπ. ποιν. ΑΠ. τλζ τοῦ 39, ἣν ἐν λ Βούλευμα. (Εὑρ. τ. 5).

§ 47. Ἡ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς πράξεως διαφορά, ἡ περιεχομένη εἴς τινα ἐτυμηγορίαν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβεῖς συνεπείας, ὅταν ἦναι ἁπλῶς γραφικὴ παραδρομή. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. 36 τοῦ 1841, ἣν ἐν λ. Λάθη Γραφικά.

§ 48. Εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαία ἡ σημείωσις τοῦ τόπου, ὅπου ἐπράχθη τὸ ἔγκλημα, ἂν δὲ λείπῃ ἀπὸ τὸ ζήτημα καὶ ὑπάρχῃ εἰς τὸ κατηγορητήριον, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης. Ἀπόφ. ποιν. ΑΠ. ρκδ τοῦ 1837.

§ 49. Ἡ μεταβολὴ τοῦ χρόνου τῆς πράξεως, ἡ εἰς τὰ ζητήματα γενομένη, δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπ. ποιν. 89 τοῦ 60.

§ 50. Τὸ 180 ἄρθρον τῆς Πολ. Δικον. δὲν συναριθμεῖ μεταξὺ τῶν οὐσιωδῶν μερῶν ἑκάστης ἀποφάσεως καὶ τὴν ἐν τῇ ἀποφάσει σημείωσιν τῆς ἡμερομηνίας, καθ' ἣν συνεδρίασε τὸ δικαστήριον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 36 τοῦ 1849. (Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ἀπόφασις).

§ 51. Ἂν καὶ δὲν ἀναφέρωνται εἰς τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς πράξεως, τὸ αἰτιολογικὸν ὅμως ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 1843.

§ 52. Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ διορθώσῃ κατὰ τὴν θέσιν τῶν ζητημάτων τὸ παρεισφρύσαν εἰς τὸ βούλευμα λάθος ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς πραξεως· ἡ διόρθωσις δ' αὕτη δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως, ὅταν μάλιστα ὁ κατηγορούμενος ἔφερε μάρτυρας, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν κατὰ τὴν ἐν τῷ ζητήματι σημειουμένην ἐποχήν. Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 72 τοῦ 64.

ΧΡΥΣΙΟΝ.

Δόσις ἄθεσμος. (τ. Β. σ. 566 576 τῆς ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ συλλογῆς τῶν ἱερ. κανόνων) ἴδ. κατωτ. Χρυσοῦν Ν.

ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ.

Φρεαρίτου σ. 99.

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΟΣ.

Χρυσόβουλος λόγος· λεγόμενος Ἰατὴρ, Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ τ. Β. σελ. 608 τῆς συλλογῆς τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ—περὶ μοναστηριακῶν ἀκινήτων αὐτ. σ. 600.

ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΟΣ.

Ὅρα τὴν λ. αὐτὴν ἐν πίν. ἱερ. καν.

ΧΡΥΣΟΥΝ ΝΟΜΙΣΜΑ.

§ 1. Ἴδε Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 373 ἑπ. (Πρλ. λ. Δωρεά).

§ 2. Ἴδε τὴν λ. Νομίσματα καὶ τὴν λ. Χρέη. Πρλ. δὲ καὶ σ. 85—98 τῆς λ. Κληρονομικὸν Δίκαιον (1).

ΧΡΥΣΟΥΦΑΝΤΑ.

Ὅρα τὴν λ. αὐτὴν ἐν πίνακι τῶν ἱερῶν κανόνων.

---

(1) Τὸ χρυσοῦν νόμισμα ἐπὶ Ἀλεξίου διῃρεῖτο εἰς δώδεκα ἀργυρὰ μελιάρια εἴτε μιλιαρήσια λεγόμενα, τούτων δ' ἕκαστον εἰς εἰς εἴκοσι τέσσαρας ὑποδιῃρεῖτο φόλλας (ἴδε τὴν παλαιὰν λογαριακὴν, συνημμένην τῇ 34 νεαρᾷ Ἀλεξ. Κομν. παρὰ Zach. σελ. 385 ἑπ.). Ὅθεν ἐσφαλμένη ἐστὶν ἡ τοῦ Μοντεφαλκωνίου σημείωσις, ὅτι ἕως τοῦ αὐτοκράτορος τούτου εἰς 4 μιλιαρήσια διῃρεῖτο τὸ νόμισμα. (Ὅρα Πανδώρας φύλλον τοῦ Φεβρουαρίου 1865).

ΧΥΣΙΣ.

Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Δίκαιον Ναυτικόν. (σελ. 727 λ. Χύσις).

ΧΩΜΑΤΗΝΟΣ.

Περὶ βαθμῶν συγγενείας. Ἰδ. τ. Ε. σελ. 421 τῆς ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ ἐκδόσ. τῶν ἱερ. καν.

ΧΩΛΟΣ.

Ἐπιτίμιον τοῦ χλευάζοντος αὐτόν. τ. Β. σελ. 74 τῆς ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ ἐκδόσ. ἱερ. καν.

ΧΩΡΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ὅρα τὴν λ. ἐν πίν. ἱερ. κανόν. ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ.

ΧΩΡΙΑ.

Ἀντιπροσώπευσις αὐτῶν.—Ὅρα τὴν λ. Δῆμος. Πρλ. Πεῖραν σελ. 579 ἑπ.

Ἄδεια παραστάσεως ἀπαιτεῖται; ΑΠ. 20 τοῦ 59 ἐν Πείρᾳ σ. 584 § 49.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ *ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης* (1).

Δὲν εἶναι νομοθετικῶς ὡρισμένοι οἱ λόγοι αὐτοῦ· ἐλαχίστη δὲ ἡ χρῆσις (2). Πρλ. Παπ. οἰκ. δίκ. § 89. Καλ. δ. § 156.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ.

Ὅρα ἐν τῷ ποινικῷ τμήματι τῆς Πείρας τὴν λ. Συνέδρων Δικαστήριον, καὶ τὴν αὐτὴν λ. ἐν Εὐρ.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ (32 ποιν. δικον.).

§ 1. Βλ. σελ. 41, 114 ἐπ. 432 τῆς ἐν εὑρ. λ. Συνέδρων Δικαστήριον, ἔνθα διάφορα ζητήματα, ἅτινα περιττὸν νὰ ἐπαναλάβω ἐνταῦθα. Προστίθημι δὲ νεώτερά τινα, τὰ ἑξῆς.

§ 2. Τότε μόνον ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρα 32 καὶ 33 τῆς ποιν. δικ. ὅταν ὁ συνεργὸς παρεπέμφθη μετ' ἄλλου ὡς πρωταίτιος εἰς τὸ ἀκροατήριον. ΑΠ. ποιν. 60 τοῦ 42.

---

(1) Βλ. Μακ. § 538.

(2) Πρλ. σ. 493 497 ἐν ἀρχ. τῆς Πείρας ἴδε τὰ ἄρθρα 306 ἐπ. τοῦ σχεδίου τοῦ ἀστυκοῦ κώδηκος.

§ 3. Ἡ δίκη δύναται νὰ χωρισθῇ ὅταν δὲν ἀφορᾷ τοὺς συνεργοὺς καὶ συναιτίους. ΑΠ. ποιν. 96 τοῦ 47.

§ 4. Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν στάθμισιν τῶν λόγων, δι' οὓς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἐνέκρινε τὸν χωρισμὸν τῆς δίκης τῶν παρόντων κατηγορουμένων ἀπὸ τῶν φυγοδίκων (32 ποιν. δικ.)—(ΑΠ. ποιν. 28 τοῦ 51—καὶ 70 τοῦ 58).

§ 5. Δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις ἂν ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης ἐγένετο συναινέσει τοῦ ἀναιρεσείοντος. (Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 60 τοῦ 52).

§ 6. Οἱ ἔνορκοι δύνανται νὰ δικάσωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅταν, χωρισθείσης τῆς δίκης, ἐδίκασαν ἄλλους συγκατηγορουμένους. Ἴδε ἀπ. ποιν. ΑΠ. 109 τοῦ 53.

§ 7. Ὁ λόγος, ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων πρέπει νὰ διατάξῃ τὸν χωρισμὸν τῆς δίκης πρὶν ἢ καταρτισθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων δὲν στηρίζεται εἰς ὁρισμόν τινα. (Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 69 τοῦ 65).

§ 8. Ὁ παρὰ τὸν νόμον δῆθεν χωρισμὸς τῆς δίκης δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (458 ποιν. δικ.) (Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 8 τοῦ 1864).

§ 9. Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως ἂν τὸ πλημμελειοδικεῖον ἐδίκασε τὴν ἀνακοπὴν ἑνὸς τῶν κατηγορουμένων, τῆς τοῦ ἑτέρου δὲ δὲν ἐπελήφθη, εἰπόντος τοῦ εἰσαγγελέως ὅτι δὲν τὴν εἰσάγει, καὶ μὴ γενομένου λόγου περὶ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Ἄλλως τε ὁ λόγος αὐτὸς ἀπαράδεκτός ἐστι προτεινόμενος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου (407 ἐδ. τελ. τῆς ποιν δικ.) Ἀπ. ποιν. ΑΠ. 48 τοῦ 1852.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ κτημάτων (1).

Παρατηρήσεις Οἰκονομίδου.

§ 1. Ἐπ' ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς δικαιοῦται

---

(1) Πρβλ. 676—681. Γαλ. κ. 1449 ἐπ. Γαλ. 865—874. Δαλλ. contrat de mariage ἀριθ. 1625. Ζαχ. 6, 222.—Οἰκ. § 212.—Πρβλ. τὴν ἐν Εὐρ. λ. Σύζυγοι.

Μὴ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν τοῦ συστήματος τῆς συζυγικῆς κοινοκτημοσύνης, μόνον ἡ προικῴα περιουσία τῆς γυναικὸς δύναται νὰ κινδυνεύσῃ ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τοῦ συζύγου· ἑπομένως ταύτης μόνον τὸν χωρισμὸν δύναται νὰ αἰ-

ἡ γυνὴ (1) νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου χωρισμὸν κτημάτων, ἵνα λάβῃ αὐτὴ τῶν ἰδίων τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διοίκησιν, μὴ δυναμένη ὅμως νὰ τὰ ἐκποιήσῃ. (Ὅρα νόμ. 116 Βασ. (29, 1). Ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν ἰσχύουσιν εἰδικώτερον ταῦτα·

ά) Ἡ ἀναφορὰ εἰσάγεται παρὰ τῆς γυναικὸς εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ συζύγου (Δαλ. § 1714. Καρ. ζ. 2927. Οἰκ. § 212 σημ. 4) καὶ χρησιμεύει ὡς προπαρασκευὴ τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγῆς· τὸ πρωτοδικεῖον, ἐὰν κρίνῃ βάσιμον τὴν ἐν τῇ ἀναφορᾷ αἴτησιν, διατάττει τὴν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις δημοσίευσιν αὐτῆς (677 πολ.).

β') Τὴν περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἡ σύζυγος εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀναφορᾶς (2)· ἡ παραβίασις δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης, ὡς καὶ τῶν περὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀναφορᾶς διατυπώσεων, ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας (3)· ἡ ἀγωγὴ εἰσάγεται καὶ

τήσῃ διὰ τῆς προκειμένης διαδικασίας· ἀλλὰ καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἀναμφιβόλως, διότι τὸ ἄρθρον 676 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀναφέρει μὲν μόνον τὴν προῖκα, ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτοῦ καὶ τῶν ἑπομένων, διαδικαστικὴ ἁπλῶς οὖσα, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐλόγως ὡς καταργήσασα τὸ ῥωμ. δίκαιον. νόμ. 116 Βασ. (29, 1) καὶ τὸ σχόλ. τοῦ Ἐναντιοφανοῦς ὑπὸ τὸν νόμ. 24 (28, 8). Νεαρ. 97 κεφ. 6.—Καὶ τῆς παλινόστου προικὸς (dos receptitia) ὁ χωρισμὸς δύναται νὰ αἰτηθῇ κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην. (Ἴδε Οἰκ. σελ. 367 τ. β'. τῆς β'. ἐκδ.).

(1) Οἱ δανεισταί; Οὐχί Δαλ. § 1682.

(2) Πολ. 678. Γαλ. 866—868.—Ἡ ἡμέρα τῆς τελευταίας πράξεως (τοιχοκολλήσεως ἢ καταχωρήσεως) ψηφίζεται εἰς τὴν τριακονθημερίαν (Οἰκ. § 94 σημ. 9· ἄλλως οἱ γάλλοι Οἰκ. § 212 σημ. 7), οὐδὲ δίδοται παρέκτασις ἕνεκεν ἀποστάσεως. αὐτ.—Δαλ ἀρ. 1742. Carré ζ. 2938. Ἀλλὰ συντηρητικὰ καὶ ἀσφαλιστικὰ μέτρα συγχωροῦνται νὰ ληφθῶσι καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ μηνὸς λέγει τὸ 678 ἄρθρον. Ποῖα δὲ εἰσὶ ταῦτα; οἱ συγγραφεῖς ἀπαντῶσιν· ἐπιθέσεις σφραγίδων, συντηρητικαὶ κατασχέσεις, καταθέσεις εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Οἰκ. αὐτ.—Δαλόζ. ἀρ. 1751—1763. Carré ζ. 2939.

(3) Τὴν ἀκυρότητα ταύτην δύνανται, ἐκτὸς τοῦ συζύγου, νὰ προτείνωσι κατὰ τὸ 677 ἄρθρον καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ· ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ γυνή, ἡ αἰτία αὐτῶν. Οἰκ. αὐτ.—Δαλλ. 1789.

δικάζεται κατὰ τὴν τῶν συνοπτικῶν διαδικασίαν (1), ἡ ὁμολογία δὲ τῶν συζύγων δὲν ἀποδεικνύει μόνη. (Πολ. 679 ἐδ. 3. Γαλ. 870). Ἀποδοχὴ ἀποφάσεως χωρεῖ; Ἴδε Οἰκ. § 212 σημ. 10.

γ') Ἡ ἀποφαινομένη τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων ἀπόφασις ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀπαγγελίας, νὰ δημοσιευθῇ καὶ γενικωτέραν ἄλλην δημοσίευσιν (2)· πρὸ τῆς δημοσιεύσεως μὲν ταύτης δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις, ἀλλὰ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς (3).

δ') Οἱ δανεισταὶ τοῦ ἀνδρὸς δύνανται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν δικαστικῶν ἐγγράφων, νὰ παρεμβῶσιν εἰς τὴν δίκην ἢ καὶ ν' ἀνακόψωσιν ὡς τρίτοι τὴν ἀπόφασιν· ἀλλ' ἡ ἀνακοπὴ αὐτῶν, ἐὰν δημοσιευθῇ προσηκόντως ἡ ἀπόφασις, ἀπαράδεκτος ἐστὶ μετὰ ἐνιαυτόν. Πολ. 681. Γαλ. 871 873. γαλ. κ. 1447 (4). Ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀνε-

---

(1) Ὀφείλει δὲ ἡ γυνὴ νὰ ἐπισυνάψῃ τῇ ἀγωγῇ μαρτυρικὸν τῶν δικαστικῶν γραμματέων (πρωτοδικῶν, ἐμποροδικῶν, εἰρηνοδικῶν) καὶ τοῦ συμβολαιογράφου (κατὰ παραδρομὴν τὸ 679 ἄρθρον σιωπᾷ περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ τοῦ συμβολαιογράφου, ὅπερ ὅμως εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον· διότι καὶ ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ τοιχοκολλήσεως ἐπάγεται ἀκυρότητα· ἡ παραδρομὴ φαίνεται προῆλθεν ἐκ τοῦ γαλ. ἄρθρου 867) περὶ τῆς τοιχοκολλήσεως τῆς ἀναφορᾶς, καὶ ἀντίτυπον τῆς ἐφημερίδος, ἔνθα ἐγένετο ἡ καταχώρισις αὐτῆς. (Οἰκ. αὐτ.).

(2) Πολ. 680. Γαλ. 872. Γαλ. Κώδ. 1445. Δαλ. ἀρ. 1768 ἐπ. Ἡ παράλειψις τινὸς τῶν περὶ τὴν δημοσίευσιν ταύτην διατυπώσεων ἐπάγεται ἀκυρότητα τῆς ἐκτελέσεως· παρὰ τοῖς γάλλοις ἡ ἀκυρότης αὕτη φέρει δυνάμει τοῦ 1444 ἄρθρου τοῦ Κώδ. αὐτῶν καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν κτημάτων ἀκυρότητα. Οἰκ. § 212 σημ. 11.

(3) Πολ. 680 ἐδ. 3. Γάλ. Κώδ. 1445.—Διὰ τοῦτο οἱ μεταγενέστεροι τῆς ἀγωγῆς καρποὶ ἢ τόκοι τῆς προικὸς ἀνήκουσι τῇ γυναικὶ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσιν αὐτῶν τοῦ ἀνδρὸς οἱ δανεισταί. (Ἀπ. 183 τοῦ 56). Οἱ τόκοι ὅμως ἄρχονται ἀπὸ ἀπὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους. νόμ. 1 § 7 Κωδ. (5, 13)· νόμ. 119 Βασ. (29, 1). (Οἰκ. § 212 σημ. 12. Δαλ. ἀρ. 1912—1944).

(4) Ἡ περὶ χωρισμοῦ ἀπόφασις διατάττει συνήθως δύο τινα· τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἀποδοτέας προικός· κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν Γαλλίᾳ γνώμην, ἡ ἐνιαύσιος

πίδεκτος διαιτησίας. (Ὅρα τὴν λ. Συνυποσχετικὸν καὶ Οἰκ. § 221 σημ. 17).

Νομολογία.—Διὰ ποίους λόγους προκαλεῖται ὁ χωρισμός;

§ 1. Ὁσάκις πρόκειται περὶ χωρισμοῦ προικῴων κτημάτων ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς, συνεστῶτος τοῦ γάμου, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 32 καὶ 34 τοῦ δ'. βιβλ. τίτλ. ιϐ'. τοῦ Ἀρμ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 303 τοῦ 1839).

§ 2. Ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγὴ δύναται νὰ κινηθῇ, ὅταν κινδυνεύῃ τὸ προικῷον κτῆμα· ἡ δὲ ἐν τῷ ἄρθρῳ 676 τῆς πολ. δικ. μνεία τῆς κοινωνίας τῶν κτημάτων δὲν καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν ἐκείνην διὰ τὸν λόγον ὅτι κοινωνία κτημάτων δὲν ὑπάρχει. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13351 τοῦ 1855).

§ 3. Ἐὰν δι' ἐλάττωσιν περιουσίας τοῦ συζύγου ἡ προὶξ κινδυνεύῃ, ἡ γυνὴ δύναται νὰ ζητήσῃ τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων της, ἤτοι τὴν παρακράτησιν τόσου μέρους, ὅσον ἐξαρκεῖ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς προικός της καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς. Ἀπ. τῆς 23 Αὐγ. 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 2181).—Ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. 93 τοῦ 1839. (Νομ. σ. 3682).

§ 4. Κατὰ τὴν 13351 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, διὰ νὰ κινηθῇ ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς ἀγωγὴ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων καὶ ἀποδόσεως αὐτῶν κατὰ τοῦ συζύγου της δι' ἐλάττωσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τὸ ἄρθρ. 676 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁρίζει ῥητῶς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δύναται ἡ γυνὴ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ δικαστήριον τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων, καὶ ἥτις εἶναι ὁ κίνδυνος τοῦ προικῴου κτήματος αὐτῆς· ἐὰν δὲ τὸ μνημονευθὲν ἄρθρον 676 ἀναφέρῃ καὶ δευτέραν περίπτωσιν, τὴν τῆς κοινωνίας δηλ. τῶν κτημάτων μὲ τὰ τῶν τοῦ ἀνδρὸς, ἥτις δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι τότε δύναται νὰ κινηθῇ ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ, ὅταν οἱ σύζυγοι συνεζεύχθησαν ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς κοινωνίας τῶν κτημάτων, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν ἐκκαλούντων, καθότι ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ ῥηθέντος νόμου,

---

προθεσμία τῆς ἀνακοπῆς τῶν δανειστῶν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν πρώτην, τὴν τοῦ χωρισμοῦ τῶν κτημάτων, οὐχὶ καὶ εἰς τὴν δευτέραν (Δαλ. Contrat de mar. ἀρ. 1889 ἐπ. Zachar 6. 224 σημ. 16) ἀλλ' ὁ νόμος ὁμιλεῖ γενικῶς καὶ ἄνευ τινὸς διακρίσεως· διὰ τοῦτο φαίνεται ἀδικαιολόγητος ἡ γνώμη αὕτη.

λέγοντος, ὅτι, ἐὰν δι' ἐλάττωσιν περιουσίας τοῦ συζύγου, τὸ προικῷον κτῆμα τῆς γυναικὸς κινδυνεύῃ, ἢ ἂν αὕτη εἶχε κοινὰ τὰ κτήματα μὲ τὰ τοῦ ἀνδρὸς, τὸ παρ' αὐτῆς καταβληθὲν κινδυνεύῃ, προκύπτει σαφῶς, ὅτι δύναται νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγωγὴ, καὶ ὅταν μόνον ὑπάρχῃ ἡ περίπτωσις τοῦ κινδύνου τοῦ προικῴου κτήματος δι' ἐλάττωσιν τῆς τοῦ ἀνδρὸς περιουσίας. Δὲν εἶναι δ' ἀληθὲς, ὅτι μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων αἰτιῶν δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου, δι' ἣν δύναται, διαρκοῦντος τοῦ γάμου, νὰ ζητηθῇ ἡ τῆς προικὸς ἐπιστροφὴ, καθότι καὶ ἡ ἐλάττωσις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων αἰτιῶν ('Αρμ. 32 καὶ 34 Β. δ. τ. Η) Νεαρ. 17 κεφ. 9 καὶ Βασιλ. 24 Β. 28 Τ. 8.

'Επειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω λόγοι, εἰς οὓς οἱ ἐκκαλοῦντες στηρίζουν τὴν περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐφεσιβλήτου Καλλιώπης ἔνστασιν αὐτῶν, εἶναι ἀνυπόστατος, καὶ ἑπομένως μὴ βάσιμος ἡ ἔνστασίς των αὕτη.

'Επειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες δὲν ἀναγνωρίζουν ὡς γνησίαν τὴν παρὰ τῆς ἐφεσιβλήτου προσαγομένην εἰδοποίησιν τοῦ μεγάλου Λογοθέτου τῆς Δικαιοσύνης, ἐν ᾗ ἀναφέρεται τὸ 335 ἄρθρον τοῦ ὀργανικοῦ κανονισμοῦ τῆς Βλαχίας, τὸ ἀφορῶν τὰ προικοσύμφωνα, καὶ ἡ ἀπὸ 14 'Ιουλίου 1839 ὑπ' ἀριθ. 1305 ἐπισημείωσις ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τινων ἐκεῖ δικαστηρίων τῆς 21 Φεβρουαρίου, καὶ ὑπ' ἀριθ. 1554, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπισημείωσιν συμμορφούμενος ὁ διαληφθεὶς Λογοθέτης ἐξέδωκε τὴν εἰρημένην εἰδοποίησιν. Ὅθεν ἡ ἐφεσίβλητος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ δι' ἐπισήμου πιστοποιητικοῦ ἐγγράφου, ἐπικυρωμένου ὑπὸ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ἁρμοδίων ἀρχῶν α) ὅτι ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ εἰρημένου μεγάλου Λογοθέτου καὶ ὑπάρχει ἰσχύουσα ἐν Βλαχίᾳ τοιαύτη, ὡς ἡ εἰρημένη εἰδοποίησις, καὶ β) ὁποία καὶ τίνος εἶναι ἡ ἐν αὐτῇ ἀναφερομένη ἐπισημείωσις κτλ.

§ 5. Ἔθιμον, καθ' ὃ οἱ σύζυγοι δύνανται νὰ διαλύσωσιν ὅταν καὶ ὅπως θέλωσι τὴν κοινωνίαν τῶν κτημάτων των, δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ, ὡς ἀντικείμενον εἰς τὸ ἄρθρον 1100 τῆς Πολ. Δικον. ἀφ' οὗ διὰ τοῦ ἄρθρου 676 τῆς αὐτῆς Δικονομίας ὡρίσθησαν αἱ περιστάσεις καὶ διατυπώσεις, καθ' ἃς ἐνεργεῖται ἡ τοιαύτη διάλυσις. 'Απ. 15916. (Ὅρα νομικ. μέλισσαν σ. 40).

Νομολογία.—Διαδικασία.

§ 6. 'Ενώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, ὡς συμβιβαστοῦ δικαστοῦ,

συγχωρεῖται ἡ σύνταξις ἐκθέσεως, δι' ἧς ὁ σύζυγος παραχωρεῖ τῇ συζύγῳ (ἐνῷ δίκη τις δὲν ὑφίσταται μεταξύ των) κτήματα ὡς ἐλαττωθείσης δῆθεν τῆς καταστάσεώς του; Τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 13318.

§ 7. Καὶ ὅταν ἡ σύζυγος δὲν ἔχῃ κοινὰ μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς τὰ κτήματά της ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰ ἄρθρα 676 ἐπ. τῆς πολ. Δικονομ. ὅταν θέλῃ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν προῖκά της. (Ἀπ. 157 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 4167).

§ 8. Διὰ νὰ συγχωρηθῇ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγή, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συνάπτωνται, εἰς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν καὶ αἱ ἀποδείξεις. Ἀπ. 223 τοῦ 1837 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 1071).

§ 9. Ὁ λόγος ὅτι ὑπάρχουν τέκνα δὲν δύναται νὰ προταθῇ εἰς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν, διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων δίκη. Ἀπ. 223 τοῦ 1837 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 1071).

§ 10. Τὸ περιστατικὸν ὅτι ὑπάρχει ἐκκρεμὴς δίκη εἰς ἄλλο δικαστήριον περὶ ἐξαιρέσεως προικιμαίων πραγμάτων, δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων δίκης. Ἀπ. 223 τοῦ 1837 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 1071).

§ 11. Ποῖα περιστατικὰ πρέπει ν' ἀποδεικνύωνται, προκειμένου λόγου περὶ χωρισμοῦ κτημάτων; Ἴδε Carré ζ. 2942 καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10810 τοῦ 1853.

§ 12. Ἡ τοιχοκόλλησις τῆς ἀναφορᾶς γίνεται διὰ τῶν γραμματέων τῶν δικαστηρίων. (Διατριβὴ ἐν σελ. 883 τῆς Νομικῆς).

Νομολογία.—Κοινοκτημοσύνη (1).

§ 13. Ἐν Σύρῳ; Ὅρα ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 16997 τοῦ 1859.

§ 14. Ἔθιμον, καθ' ὃ οἱ σύζυγοι δύνανται νὰ διαλύσωσι τὴν κοινωνίαν τῶν κτημάτων ὅταν καὶ ὅπως θελήσωσι καὶ ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, δὲν ἰσχύει μετὰ τὸ ἄρθρον 1100 τῆς πολ. δικ (ἄρθρ. 676 ἐπ. πολ.) (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15916 τοῦ 1858).

§ 15. Ὅταν ἡ μὲν ἐνάγουσα ἰσχυρίζεται ὅτι ἴσχυεν ἡ συζυγικὴ κοινοκτημοσύνη, ὁ δὲ ἐναγόμενος, ἀρνηθεὶς ἔθιμον τοιοῦτον ἰσχῦον καὶ μετὰ τὴν νέαν θεσμοθεσίαν, ὡμολόγησεν ὅτι ἄλλοτε

(1) Ἴδε τὴν ἀνωτ. σημ. σελ. 7.

ἐπεκράτει ὑπὸ ὅρους τινάς, τίς ἀποδεικνύει; Ἴδε τὴν 16997 τοῦ 59 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἐν τῇ ἰδίᾳ συλλογῇ μου τίς ἀποδεικνύει.

§ 16. Δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ἐκ τῆς γαμικῆς κοινοκτημοσύνης, ἥτις ἴσχυεν ἐν τῇ ἄνω Σύρᾳ, ἀπεκλείοντο οἱ ἀλλοδαποὶ οἱ αὐτόθι ἐγκατεστημένοι. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16997 τοῦ 59).

§ 17. Ἡ κοινοκτημοσύνη ὑπὸ ποίων νόμων διέπεται; Ὅρα τὴν 16997 τοῦ 59 ἀπόφασιν ἐφ. Ἀθ. Ὅρα Ῥολλ. contrat de mariage § 344—355.

Νομολογία.—Ἀνακοπή.

§ 18. Οἱ δανεισταὶ ὑποχρεοῦνται ἐκ τῶν ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποφαίνονται μεταξὺ συζύγων περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, ἂν δὲν προσβάλλωνται διὰ συμπαιγνίαν, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι οἱ δανεισταὶ δύνανται μετὰ τὸ ἔτος (1) ν' ἀνακόψωσι τὴν ἀπόφασιν τὴν ἀποφαινομένην περὶ χωρισμοῦ κτημάτων κατὰ τὸ μέρος τὸ ἐκκαθαρίζον τὴν προῖκα. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 58, κυρ. τὴν 15881 ἐφ. Ἀθ.

ΣΗΜ. Ἴδε τὴν 120 τοῦ 58 ἀπόφ· ἐν λ. Τελεσιδικία.

§ 19. Οἱ δανεισταὶ τῶν συζύγων δύνανται νὰ προτείνωσιν, ἄνευ ἀνακοπῆς, ὅτι δὲν εἶναι προικῷα τὰ κτήματα, περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀπόφασις. Ἀπόφ. 18720 τοῦ 1856 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσα·

α Ἐπειδὴ ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως τοῦ ἐκκαλοῦντος ὅτι ἐσφαλμένως τὸ Πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως του ἐθεώρησεν ὅτι οἱ διὰ τῶν προτάσεών του φερόμενοι λόγοι τῆς ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1456 ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης μεταξὺ τῆς ἐφεσιβλήτου καὶ τοῦ συζύγου της καὶ ἀντικείμενον ἐχούσης τὸν χωρισμὸν προικῴων κτημάτων, καὶ δι' ὧν ὁ αὐτὸς ἐκκαλῶν ἠμφισβήτει τὴν ταυτότητα τῶν προικῴων κτημάτων μὲ τὰ ἐπιδικασθέντα τῷ αὐτῷ ἐφεσιβλήτῳ, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὴν προκειμένην δίκην κατὰ τὸ ἄρθρ. 681 τῆς Πολ. Δικον. καθ' ὃ οἱ τρίτοι πρέπει ἢ νὰ παρεμβοῦν εἰς τὴν δίκην ἐφ' ὅσον εἶναι ἐκκρεμὴς εἰσέτι, ἢ νὰ κάμωσιν ἀνακοπήν, εἶναι βάσιμος, διότι τὸ ἄρθρ. 681 παραπέμπει ὡς πρὸς τὸ ἐν γένει δικαίωμα τῆς ἀνακοπῆς τῶν δανειστῶν τῶν συζύγων εἰς τὸ ἄρθρ. 238 τῆς αὐτῆς Δικο-

(1) Μετὰ τὸ ἔτος; ἴδε Καρρὲ 2958. Πρλ. ἀπόφασ. ἐφ. Ἀθ. 10913 τοῦ 52.

νομίας, κατὰ δὲ τὰς ῥητὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου· καὶ τὰς ἐναντίον ἄλλων ἐκδοθείσας ἀποφάσεις δύνανται τρίτοι τινὲς ν' ἀνακόπτωσιν, ἐὰν δὲν προτιμῶσι νὰ κάμωσι τὴν συνήθη ἀγωγὴν ἢ νὰ ὑπερασπισθῶσι προτείνοντες, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐκκαλῶν, τὴν ἔνστασιν ὅτι τὰ μεταξὺ ἄλλων δικασθέντα ἄλλους δὲν βλάπτουν· διὰ τῆς λέξεως δὲ *προτιμῶσιν*, ἄφησεν ὁ νομοθέτης εἰς τοὺς τρίτους κατ' ἐκλογὴν νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ προσφορώτερον δι' αὐτοὺς μέσον. Ἴδε τὸ ἄρθρ. **474** τῆς Πολ. Δικον.».

§ **20**. Οἱ μεταγενέστεροι δανεισταὶ δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν ἀπόφασιν δι' ἧς διατάττεται ὁ χωρισμὸς τῶν κτημάτων, λόγῳ συμπαιγνίας, καὶ ἐντὸς πόσης προθεσμίας; Ὅρα ἀπόφασιν ἐφ 'Αθ. **15881** ἐν τῇ ἐπ. §.

§ **21**. Ἐπὶ ἀποφάσεως ἐκδοθείσης μεταξὺ συζύγων περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, δύναται ὁ δανειστὴς, καὶ ἀφοῦ ἐξεδικάσθησαν αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων ἀμοιβαῖαι ἀπαιτήσεις των, νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἑνὸς συζύγου κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὁσάκις ὅμως δύναται ἄλλως ν' ἀνακόψῃ, καὶ ἀνακόπτει πραγματικῶς τὴν μεταξὺ τῶν συζύγων ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν· ἀλλ' ἂν μὲν θέλῃ νὰ στηρίξῃ τὸ δικαίωμα τοιαύτης προσβολῆς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου **681** τῆς πολ. δικον. δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ εἰμὴ καθ' ὅσον αὐτὸ εἰδικῶς ἐπιτρέπει τὸ τοιοῦτον δικαίωμα εἰς τοὺς δανειστάς· ἂν δὲ στηρίζῃ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συμπαιγνίας, πρέπει νὰ κάμῃ ἀνακοπὴν καὶ ἀπαίτησιν, στηριζομένην εἰς τὸν λόγον αὐτόν. (Ἀπόφ. ἐφ. 'Αθ. **15881** τοῦ **1858** ἣν βλέπε).

Νομολογία.—Τοιχοκόλλησις ἀποφάσεως.

§ **22**. Ἡ περὶ χωρισμοῦ τῆς προικὸς ἀπόφασις πρέπει νὰ τοιχοκολλᾶται εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ σύζυγος· τὴν ἀπόδειξιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ φέρῃ ὁ προτείνων τὸ ἔγκυρον τῆς τοιχοκολλήσεως·—ἡ ἀπόδειξις δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ μαρτύρων, διότι δὲν ἀπαιτεῖται ἀπολύτως ἔγγραφος περὶ τούτου ἀπόδειξις. ('Απ. πολ. ΑΠ. **177** τοῦ **1850**).

§ **23**. Ὅταν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ περὶ χωρισμοῦ προικὸς ἀπόφασις ἐδημοσιεύθη καὶ ἐτοιχοκολλήθη, τεκμαίρεται ὅτι ἡ τοιχοκόλλησις αὕτη ἔμεινε καθ' ὁλόκληρον ἔτος εἰς τοὺς τόπους ἔνθα ἐτοιχοκολλήθη, ὅταν ἄλλως δὲν προσάγεται ἐναντία τις ἀπόδειξις. ('Απ' πολ. ΑΠ. **251** τοῦ **1850**).

§ **24**. Πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων απο-

φάσεως ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡ τελεσιδικία καὶ ἡ τοιχοκόλλησις καὶ δημοσίευσις· αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 680 τῆς πολ. δικ.—'Απ. πολ. ΑΠ. 9 τοῦ 1860, ἐπικυροῦσα τὴν 17257 ἀπ. ἐφ. 'Αθ. καὶ φέρουσα·

«'Επειδὴ τὸ 680 ἄρθρον τῆς πολ. δικ. διατάσσον πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀπόφασις δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, εἰμὴ μετὰ τὴν τοιχοκόλλησιν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως διά τινος δημοσίου φύλλου, δὲν ἐννοεῖ ὅτι δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ αὕτη ἀφοῦ ἐνεργηθῇ μόνον αὐτὴ ἡ διατύπωσις καὶ πρὶν ἢ κατασταθῇ τελεσίδικος κατὰ τοὺς περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὁριστικῶν ἀποφάσεων γενικοὺς ὁρισμοὺς τῆς αὐτῆς δικον. (ἄρθρα 185, 600 καὶ 869), διότι ἂν ὁ νομοθέτης ἐσκόπει τοῦτο, ἤθελε τὸ διατάξει ἢ ῥητῶς ἢ δι' ἄλλων ὅρων ἀντικειμένων εἰς τοὺς γενικοὺς ὁρισμούς, ὅπερ δὲν ἔπραξεν· οἱ δὲ ὅροι τοῦ 680 ἄρθρου, ὅτι ἡ ἀπόφασις δὲν ἐκτελεῖται εἰμὴ μετὰ τὴν τοιχοκόλλησιν καὶ λοιπά, οὐ μόνον δὲν ἀντίκειται, ἀλλ' ἀπεναντίας συμβιβάζεται ἐντελῶς μὲ τοὺς γενικοὺς ὁρισμούς, ὥστε πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀποφάσεως ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχωσιν ἀμφότερα, ἤτοι καὶ ἡ τελεσιδικία καὶ ἡ εἰρημένη τοιχοκόλλησις καὶ δημοσίευσις. 'Εκ τούτων δὲ ἕπεται ὅτι, διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ τοιαύτη ἀπόφασις, δὲν ἀπαιτεῖται μόνον νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 680 διατύπωσις, ἀλλὰ καὶ νὰ κατασταθῇ τελεσίδικος ἡ ἀπόφασις, διότι πρότερον ἡ σύζυγος δὲν ἀπολαμβάνει τὴν διαχείρησιν τῶν προικώων της πραγμάτων καὶ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ αὐτὰ κατὰ τῶν τρίτων. Ὅθεν παραδεχθὲν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, ὅτι ἡ ἐρήμην τοῦ συζύγου Σ. ἐκδοθεῖσα περὶ χωρισμοῦ προικὸς ἀπόφασις τῶν ἐν 'Αθήναις πρωτοδικῶν ὑπ' ἀριθμὸν 2162 δὲν κατέστη τελεσίδικος ὡς ὑποκειμένη εἰς τὰ ἔνδικα μέσα τῆς ἀνακοπῆς καὶ τῆς ἐφέσεως, διότι κατὰ τὴν 2 'Ιανουαρίου 1858 ὅτε ἐπεδόθη πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον Π. Γεωργίου ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγὴ τῆς ἀναιρεσειούσης δὲν ἦτο κοινοποιημένη ἡ διαληφθεῖσα ἀπόφασις εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ἀλλ' ἐκοινοποιήθη κατὰ τὴν 15 'Ιανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἤτοι μετὰ 13 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, νομίμως ἀπεφήνατο παραδεκτὴν τὴν περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασιν τῶν ἐναγομένων, ἤδη δὲ ἀναιρεσιβλήτων, καὶ ἀπέῤῥιψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν ταύτην ὡς προώρως κινηθεῖσαν».

Νομολογία.—Συνέπειαι (1).

§ 24². Ἴδε τὴν 183 τοῦ 56 ΔΠ. ἀνωτ. σ. 19.

§ 25. Αἱ συνέπειαι τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀποφάσεως ἀνατρέχουν, κατὰ τὸ ἄρθρον 680 τῆς πολ. δικ. μόνον κατὰ τοῦ συζύγου, οἱ δανεισταὶ δὲ αὐτοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, περὶ οὗ τὸ ἄρθρ. 238 τῆς πολ. δικ. ὁρίζει: Ἀπ. ἐφ.. Ἀθ. 13720 τοῦ 56, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ δυνάμενος, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ὁ ἐκκαλῶν νὰ προτείνῃ δι' ἐνστάσεως τὰς ἀντιρρήσεις του κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1456 ἀποφάσεως, ἡ σκέψις τῆς ἐκκληθείσης, ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς περὶ χωρισμοῦ τῶν κτημάτων ἀποφ. ἄρχονται ἀφ' ἧς ἐκινήθη ἡ ἀγωγὴ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρ. 680 τῆς πολ. δικ. καὶ ἐφ' ἧς στηριχθεῖσα ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν περὶ ἧς πρόκειται κατάσχεσιν, καίτοι μὴ γενομένων τῶν παρὰ τοῦ ἰδίου ἄρθρου διατατομένων τοιχοκολλήσεων καὶ μὴ παρελθούσης τῆς ἐνιαυσίας προθεσμίας, εἶναι ἐσφαλμένη, καὶ ἑπομένως καὶ ὁ λόγος οὗτος τῆς ἐφέσεως ἰσχυρὸς, διότι ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 681 ἔταξεν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἐνιαύσιον προθεσμίαν διὰ νὰ κάμουν κατὰ τὸ ἄρθρ. 238, εἰς ὃ παραπέμπει, ἀνακοπὴν, αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 680 διαταττόμεναι συνέπειαι ἀνατρέχουν μόνον ὡς πρὸς τὸν σύζυγον, καθ' οὗ διετάχθη ὁ χωρισμὸς, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, οἷος εἶναι καὶ ὁ ἐκκαλῶν, καθόσον, ἐν ἐναντίᾳ ὑποθέσει, περιττὴ καθίστατο ἡ ἐνιαύσιος προθεσμία· ἄλλως τε δὲ ὁ νομοθέτης ἤθελε προσθέσει εἰς τὸ μνησθὲν ἄρθρον 680 διάταξιν περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν συνεπειῶν καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, καὶ οὐχὶ νὰ παραπέμψῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἄρθρον 238 τῆς πολ. δικον. ἰδὲ καὶ Ledru séparation des biens N. 667.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὴν § 1 τοῦ νόμου 156 (50, 17) τῶν Πανδ. ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐνστάσεως, ἐκ τούτου δ' ἕπεται ἀναντιρρήτως ὅτι ὁ ἐκκαλῶν δύ-

(1) Ἂν διαταχθῇ ἡ διάζευξις ἢ ὁ δικαστικὸς χωρισμὸς τῶν κτημάτων μεταξὺ συζύγων, ὧν ὁ ἕτερος εἶναι ἔμπορος, ἡ ἀπόφασις κοινοποιεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 667 τῆς πολ. δικ. δημοσιευομένη καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων. Ἄλλως εἶναι πάντοτε δεκτοὶ οἱ δανεισταὶ ν' ἀνακόψωσιν, ὡς πρὸς τὰ συμφέροντά των, τὸν γενόμενον χωρισμὸν καὶ ν' ἀνατρέψωσι πᾶσαν ἐκκαθάρισιν γενομένην δυνάμει τῆς ἀποφάσεως ταύτης. (Ῥάλ. ἐμπ. δίκ. § 302).

νατα(ν' ἀπολαύσῃ διὰ τῆς ἐνστάσεως ὅ,τι καὶ δι' ἑτέρας ἀγωγῆς, προτείναντος δὲ τὴν de in rem verso ἔνστασιν, ἥτις λαμβάνει χώραν ἀπὸ μόνον τὸ γεγονὸς ὅταν τις ὠφελῆται μὲ ζημίαν ἄλλου ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιεικείας, τοῦ ἄρθρου 30 περὶ διαφόρων κανόνων τοῦ 'Αρμενοπούλου καὶ τῶν νόμων 14 (12, 6) τῶν Πανδεκτ. ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν του, ἐφ' ὧν ἡ ἔνστασίς του αὕτη στηρίζεται, ἤτοι ὅτι ὁ ὀφειλέτης του καὶ σύζυγος τῆς ἀντιδίκου του ἐδαπάνησε περὶ τὰς δραχμὰς 3000 εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ μαγαζείου καὶ τῆς οἰκίας καὶ τὴν πρόσληψιν καὶ συνένωσιν εἰς τὸ προικῷον γήπεδον ἑτέρου τεμαχίου γηπέδου».—Ἴδε τὴν ἐπ.§ καὶ κατ.§ 28.

§ 26. Ἡ διατάξασα τὸν χωρισμὸν τῶν προικῴων κτημάτων ἀπόφασις δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τῶν τρίτων εἰμὴ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἔτους· ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ οἱ δανεισταὶ τοῦ συζύγου δύνανται νὰ κατάσχωσι τὸν καρπὸν τῶν προικῴων κτημάτων, χωρὶς νὰ κινήσωσιν ἰδίαν κατὰ τῆς γυναικὸς ἀγωγήν, ἥτις ὅμως εἶναι ἀναγκαία μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἔτους αὐτοῦ. — Ἡ 13947 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς σκέψεις τῆς ὑπ' ἀριθ. 13720 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, εἰς ἃς καὶ ἤδη ἀναφέρεται, (ἴδε § 25) ἡ διατάξασα τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων τῆς ἐφεσιβλήτου ἀπὸ τῶν τοῦ συζύγου της ὑπ' ἀριθ. 1456 πρωτόδικος ἀπόφασις μὴ θεωρουμένη ὡς τελεσίδικος ἀπέναντι τοῦ ἐκκαλοῦντος δανειστοῦ τοῦ συζύγου τῆς ἰδίας ἐφεσιβλήτου, καὶ θεωρουμένου τοῦ τελευταίου συζύγου τούτου ὡς διαχειριστοῦ τῆς προικῴας περιουσίας μέχρι τῆς παρελεύσεως τῆς ἐνιαυσίου προθεσμίας σχετικῶς ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὁ ἐφεσίβλητος νομίμως ἐνήργησε τὴν περὶ ἧς πρόκειται κατάσχεσιν, μόνον δὲ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς, ὡς εἴρηται, προθεσμίας, ὅτε πλέον ἡ διαχείρισις τῆς συζύγου παύει καὶ ἡ σύζυγος θεωρεῖται κατὰ νόμον ὡς ἔχουσα τὸ δικαίωμα τοῦ νέμεσθαι τὴν προικῴαν περιουσίαν, οἱ δανεισταὶ τοῦ συζύγου δὲν δύνανται ν' ἀπαιτῶσι τὰ δάνειά των (ὅταν ἀποδεδειγμένως, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ περισσοῦ, ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων συνεπείᾳ τῆς ὡς εἴρηται ἀποφάσεως μαρτύρων ἀπεδείχθη, ἐνῷ ἄλλως τε περιττὴ καθίσταται ἡ ἐξέτασις τοῦ περιστατικοῦ τούτου) εἰμὴ δι' ἀγωγῆς ἐξασκοῦντες τὰ δικαιώματα τοῦ συζύγου, ὅταν τοιαύτη ὑφίσταται κατὰ τῆς προικῴας του περιουσίας, κατὰ συνέπειαν ὅθεν τῶν ἐκτεθέντων ἡ προκειμένη ἔφεσις παραδεκτὴ καθίσταται ὡς νόμιμος, ἀπορριπτέα δ' ἡ ἀνακοπὴ τῆς ἐφεσιβλήτου καὶ ἡ ἔνστασις ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ὠφείλε

διὰ κυρίας ἀγωγῆς νὰ ἐξασκήσῃ τυχὸν τὰ ὑπὲρ τοῦ συζύγου καὶ πρὸς ὄφελός του κατὰ τῆς προικῴας περιουσίας δικαιώματα αὐτοῦ».

§ 27. Ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀπόφασις φέρει χαρακτῆρα τελεσιδικίας ἀπέναντι τῶν δανειστῶν, ὡς πρὸς τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς προικός, μετὰ 30 ἔτη.

«Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀπόφασις γίνεται μετὰ ἓν ἔτος τελεσίδικος καὶ πρὸς τοὺς δανειστὰς μόνον καθόσον ἀφορᾷ τὸν ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ· καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς προικός (liquidation), οἱ δανεισταὶ ἔχουσιν ὁλόκληρον τριακονταετίαν διὰ νὰ παραστήσωσι τὰς ἀγωγάς των, καὶ ἡ ἀπόφασις περὶ χωρισμοῦ, ἡ μεταξὺ τῶν συζύγων ἐκδοθεῖσα, δὲν δύναται νὰ τοῖς ἀντιταχθῇ (ἴδε καὶ Εὔρ. Ῥολλ. λ. séparation des biens ἀρ. 278. Τροπλ. mariage § 1410)· ὅθεν, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ὁ λόγος τῆς ἐκκαλούσης, ὅτι ἀφοῦ ἔλαβε χώραν μεταξὺ τῶν συζύγων χωρισμὸς τῶν κτημάτων των καὶ παρῆλθε τὸ ἔτος ἀπὸ τῆς νομίμου κοινοποιήσεως τῆς περὶ τούτου ἀποφάσεως, ὑπάρχει τελεσιδικία, καὶ οὔτε ὁ Σ οὔτε ὁ δανειστὴς αὐτοῦ Β δύνανται νὰ ἀπευθύνωσιν ἀγωγὴν κατ' αὐτῆς, εἶναι χωρὶς βάσεως». Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11996 τοῦ 1854.

§ 28. Αἱ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 680 τῆς πολ. δικον. διατασσόμεναι συνέπειαι τῆς ἀγωγῆς ἀνατρέχουν οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸν σύζυγον, καθ' οὗ διετάχθη ὁ χωρισμός, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν δανειστὴν αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 183 τοῦ 1856, ἀναιρ. τὴν 13720 ἐφ. Ἀθ. (ἴδε αὐτὴν ἐν § 25) καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 680 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἐκτὸς τῶν διατάξεών του περὶ τῆς τοιχοκολλήσεως κτλ. τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀποφάσεως, ὁρίζει ῥητῶς, ὅτι, οὐδὲν ἧττον ἄρχονται αἱ συνέπειαι τῆς ἀποφάσεως, ἀφ' ἧς εἰσήχθη ἡ ἀγωγὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 678, καὶ ἐὰν δὲν ἤθελεν ὁρισθῇ τι περὶ τούτου ἐν τῇ ἀποφάσει· εἶνε δὲ φανερόν, ὅτι ὅλαι αἱ περὶ χωρισμοῦ τῶν κτημάτων διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας εἶνε γενικαί, καὶ ὑποχρεωτικαὶ καὶ ὡς πρὸς τοὺς συζύγους καὶ ὡς τοὺς δανειστὰς αὐτῶν, ὡς ἀπὸ τὸ κείμενον τούτων ἐξάγεται· τὸ δὲ δικάσαν ἐφετεῖον ἀποφανθὲν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 680 διατασσόμεναι συνέπειαι τῆς ἀγωγῆς ἀνατρέχουν ὡς πρὸς τὸν σύζυγον μόνον, καθ' οὗ διετάχθη ὁ χωρισμός, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸν δανειστὴν αὐτοῦ, ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸ ῥηθὲν ἄρθρ. 680 τῆς πολιτικῆς δικονομίας διὰ τῆς πρώτης ὑπ' ἀριθ. 13720 ἀποφάσεώς του, στηρίξαν δ' ἐπ' αὐτῆς τὴν δευτέραν ὑπ' ἀριθ. 13947

ἀπόφασίν του, κακῶς ἀπέῤῥιψε δι' αὐτῆς τὴν ἀνακοπὴν τῆς ἀναιρεσειούσης, ὡς μὴ δυναμένης δῆθεν νὰ διαχειρισθῇ τὴν προικῴαν περιουσίαν της εἰμὴ μετὰ πάρελευσιν τῆς ἐναυσίου προθεσμίας, ὅτε οἱ δανεισταὶ οἱ μὴ ἀνακόψαντες τὴν περὶ χωρισμοῦ ἀπόφασιν, δὲν δύνανται πλέον ν' ἀπαιτήσουν τὰ δάνειά των, χωρὶς νὰ λάβῃ παντελῶς ὑπ' ὄψιν τὰ διατασσόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 680, ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς ἀγωγῆς, καὶ χωρὶς τοὐλάχιστον νὰ ἐξετάσῃ κατ' οὐσίαν τοὺς λόγους, οὓς δι' ἐνστάσεως ἐπρότεινεν ὁ ἀναιρεσίβλητος κατὰ τῆς περὶ χωρισμοῦ ἀποφάσεως, καὶ νὰ στηρίζῃ ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν τὴν ἀπόφασίν του».

§ 29. Δύναται ὁ σύζυγος, ἄρα καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ, νὰ αἰτήσωσι παρὰ τῆς συζύγου, μετὰ τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων ἕνεκα ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας τῶν συζύγων, ὅσα αὕτη τυχὸν ὀφείλει πρὸς τὸν σύζυγον. Νόμ. 29 Κώδ. (5, 12)—διάτ. 116 Βασιλ. (29, 1). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 130 τοῦ 58, κυρ τὴν 15668 καὶ 15851 ἐφ. Ἀθ.).

§ 30. Αἱ συνέπειαι τῆς περὶ χωρισμοο κτημάτων ἀγωγῆς τῆς συζύγου, ὅταν κριθῇ βάσιμος, ἄρχονται, ἀφ' ἧς εἰσήχθη ἡ ἀγωγή. Ὥστε ἡ διεκδικητικὴ ἀνακοπή, τὴν ὁποίαν ἐκίνησεν ἡ σύζυγος κατὰ τοῦ κατασχόντος προικῴαν αὐτῆς περιουσίαν πρὶν ἢ ἐγκριθῇ ὁ χωρισμὸς τῶν κτημάτων της, δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐπελθούσης τῆς περὶ χωρισμοῦ ἀποφάσεως, ὡς καθιστώσης ἐκ τῶν ὑστέρων παραδεκτὴν τὴν ἀνακοπήν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 238 τοῦ 1866 ἀναιροῦσα τὴν 7 τοῦ 1866 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

Νομολογία.—Διάφορα.

§ 31. Περὶ τῶν γενομένων εἰς τὴν προικῴαν οἰκίαν δαπανῶν. Ἴδε ἀπόφ. ΑΠ. 120 τοῦ 58 ἀνωτ. § 18.

§ 32. Ἡ 16669 τοῦ 58 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει· «Ἐπειδὴ ὁ ἐνάγων Σκυλίτσης, ἔχων λαμβανειν χρηματικόν τι ποσὸν ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου Σταθοπούλου, κατέσχε παρὰ τρίτοις προσώποις ἀνάλογον ποσὸν ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἐναγομένην Αἰκατερίνην σύζυγον τοῦ Σταθοπούλου, ὡς ὀφειλέτιδα τούτου ἕνεκα δαπανῶν ἃς οὗτος ἔκαμεν ἐπὶ προικῴου κτήματος ἐκείνης, ἀλλ' ἀμφότεροι οἱ ἐναγόμενοι, ἀντιτάττοντες τὴν τῆς τελεσιδικίας ἔνστασιν, ἀξιοῦσιν ὅτι τελεσιδίκως ἐκανονίσθησαν τὰ περὶ τὴν ἰδιαιτέραν περιουσίαν ἑκατέρου τῶν συζύγων ἀμοιβαῖα δικαιώματα διὰ τῆς 12150 τοῦ 1845 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν· ὥστε ἀναγκαῖον καθίσταται νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαστήριον τοῦτο ἂν ἡ ἔνστασις αὕτη εἶναι βάσιμος.

»Ἐπειδὴ διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως (τῆς 12150) τὸ πρωτοδικεῖον διέταξε τὸν χωρισμὸν τῶν προικῴων κτημάτων τῆς συζύγου καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἀπόδοσιν ὅλου (πλὴν δρ. 1762) τοῦ ἐκπλειστηριάσματος, ὅπερ ἀντεπροσώπευεν (ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης προκύπτει) τὴν ἀξίαν τοῦ προικῴου αὐτῆς κτήματος καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ οἰκοδομῶν, ὅσαι ἐγένοντο δαπάνῃ τοῦ συζύγου της Σταθοπούλου· ὅθεν διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἐδικάσθη μεταξὺ τῶν συζύγων καὶ ἀπεφασίσθη ὑπὲρ τῆς συζύγου Αἰκ. Σταθοπούλου ἡ ἀπαίτησις τῆς ἐκ τῶν δαπανῶν τῆς οἰκοδομῆς ἀποτελουμένης ἀξίας αὐτῆς, ἣν ἐμπεριέχει τὸ ἐπιδικασθὲν αὐτῇ ὅλον ἐκπλειστηρίασμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον, δυνάμει μεταγενεστέρων ἀποφάσεων, ἀφῃρέθη ποσόν τι, συνεπείᾳ ἀνακοπῆς τοῦ Βαφειαδάκη.

»Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕπεται ὅτι ἡ ἀπαίτησις τῶν δαπανῶν τῆς οἰκοδομῆς εἶναι δεδικασμένη τελεσιδίκως μεταξὺ τῶν ἐναγομένων συζύγων, ὁ δὲ δανειστὴς δεν δύναται *ἐν γένει* νὰ ἐπικαλῆται ἀπαίτησιν, ἀφοῦ διὰ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην φθὰς ἐδικάσθη μετὰ τοῦ τρίτου, ἡ δὲ τοῦ Α. Σταθοπούλου ἀπαίτησις τῆς τῶν δαπανῶν ἀξίας ἐδικάσθη προδήλως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 12150 ἀποφάσεως, τῶν ἐν 'Αθ. πρωτ. εἰδικῶς δὲ ἐπὶ ἀποφ. ἐκδοθείσης μεταξὺ συζύγων περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, οἵα εἶναι καὶ ἡ 12150 ἀπόφασις, δύναται ὁ δανειστής, καὶ ἀφοῦ ἐξεδικάσθησαν μεταξὺ τῶν συζύγων αἱ ἀμοιβαῖαι ἀπαιτήσεις αὐτῶν, νὰ ἐπικαλῆται ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν αἴτησιν τοῦ ἑνὸς συζύγου κατὰ τοῦ ἑτέρου τοῦ ὀφείλοντος αὐτῷ, ἀλλὰ τοῦτο ὁσάκις δύναται ἄλλως νομίμως ν' ἀνακόψῃ καὶ ἀνακόπτει πραγματικῶς τὴν μεταξὺ τῶν συζύγων ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, προσβάλλων αὐτήν· καὶ εἰ μὲν στηρίζει τὸ δικαίωμα τοιαύτης προσβολῆς εἰς τὸ ἄρθρ. 681 τῆς πολ. δικ., δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ εἰμὴ καθόσον τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἐπιτρέπει αὐτὴν εἰς τοὺς δανειστάς, εἰ δὲ στηρίζει εἰς τὰς γενικὰς ἀρχὰς (42, 7 τῶν Π.). διάτ. 115 Βασιλ. (29, 1) —διάτ. 29 Κώδ. (5, 12), καθ' ἃς οἱ δανεισταὶ δικαιοῦνται νὰ αἰτήσωσι παρὰ τῆς συζύγου μετὰ τόν, ἕνεκα ἐλαττώσεως τῆς περιουσίας τῆς συζύγου, χωρισμὸν τῶν κτημάτων, ὅσα αὕτη τυχὸν ὀφείλει πρὸς ἐκεῖνον, καὶ (ἂν ἐξεδόθη ἀπόφασις ἐκκαθαρίζουσα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰς ἀμοιβαίας ληψοδοσίας καὶ ἀπαιτήσεις τῶν συζύγων) νὰ προσβάλωσι τὰ πρὸς καταδολίευσιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου των διὰ συμπαιγνίας μετὰ τρίτων γενόμενα καὶ ἂν παρῆλθε τὸ ἔτος, περὶ οὗ διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 681 τῆς πολ. δικ. (ἴδε ὡς ἐκ περισσοῦ Καρρ. ζ. 2958 καὶ Δαλλ. λ. contrat de mariage ἀρ. 1872 ἑπ.) πρέπει νὰ γίνῃ τακτικὴ

περὶ τούτου ἀνακοπὴ καὶ αἴτησις, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἀγωγὴ τοῦ Σκυλίτση δὲν στηρίζεται εἰς τὴν βάσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀλλὰ ἔχει ἁπλῶς, ὡς βάσιν αὐτῆς, ἀπαίτησιν τοῦ ὀφειλέτου Σταθοπούλου κατὰ τῆς συζύγου του, μὴ ὑφισταμένην πλέον ὡς ἐκδικασθεῖσαν, τὸ δὲ δικασθὲν μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ θεωρεῖται ὡς τοιοῦτον, ὅταν δανειστής τις τοῦ δανειστοῦ ἐπιδιώκῃ τὸν ὀφειλέτην τοῦ ὀφειλέτου του, ὑπεισερχόμενος εἰς τὴν θέσιν τοῦ τελευταίου, ἐπὶ δὲ χωρισμοῦ κτημάτων μεταξὺ συζύγου κρατοῦσιν αἱ προεκτεθεῖσαι ἀρχαί».

ΧΩΡΟΣΤΑΘΜΗΣΙΣ (σχέδια πόλεων).

Περίληψις.

Δημοσίευσις τῶν περὶ ῥυμοτομίας διαταγμάτων § 1—3.

Ἁρμοδιότης ὡς πρὸς τὰ τῶν πόλεων σχέδια· ἑτοιμόρροπα § 3²—6.

Πότε τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια καὶ πότε οὐχί; § 7—21.

Ποία ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων τῶν ἀρχιτεκτόνων; § 22.

Πότε ὑπάρχει δημοσία ἀνάγκη; § 23 ἑπ.

Ποῖον δικαίωμα ἔχει τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ἐπὶ ῥυμοτομιῶν; § 24—28.

Ἄρνησις ἀδείας πρὸς οἰκοδομήν· § 29—34².

Ἀποτελέσματα τῆς περὶ μεταρρυθμίσεως πράξεως τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Ἀφαιρεῖται ἡ κατοχή; § 34³—38⁸.

Τίς, γενομένης ῥυμοτομίας, εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν; § 39—62.

Πόσοι πήχεις ἀποτελοῦσιν ἄρτιον τὸ οἰκόπεδον; § 62² ἑπ.

Τίς λαμβάνει τὴν ἀποζημίωσιν; ὁ κύριος, ἢ ὡς τοιοῦτος φαινόμενος; § 63—67.

Τὸ τῆς ἀποζημιώσεως βάρος εἶναι πραγματικὸν ἢ προσωπικόν; § 68—68⁶.

Ποίας ἐποχῆς ἀξία λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς κανονισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως; § 69.

Διὰ τὴν οἰκοδομὴν ὀφείλεται ἀποζημίωσις; § 70.

Τόκοι § 71—72.

Διατυπώσεις περὶ τὴν ἐκτίμησιν § 73—79. — Τίς διορίζει τοὺς πραγματογνώμονας; § 80—85.

Ἔνδικα μέσα § 86 ἑπ.

Δημοσίευσις (1).

§ 1. Τὸ ἀπὸ 30 'Ιανουαρίου (11 Φεβρουαρ.) 1834 διάταγμα περὶ τοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα τῶν ἐν 'Αθήναις ἀνασκαφῶν ὑπευθύνου ἰσχύει, μὴ δημοσιευθέν; οὐχί· οὐδ' ὑποβάλλει ὑποχρέωσίν τινα εἰς τὴν κοινότητα 'Αθηνῶν. ΑΠ. 82 τοῦ 62, κυρ. τὴν 7471 ἐφ. 'Αθηνῶν. 'Αλλὰ τὸ ἀπὸ 9 'Απριλίου 1836 διάταγμα ἰσχύει, καίτοι μὴ δημοσιευθέν. ΑΠ. 145 τοῦ 47 (Εὐρ. 4 § 307)· ἐφ. 'Αθ. 7029 τοῦ 50. Πρλ. ἀπόφ. 16121 τοῦ 58 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν (2—4) ΑΠ. 212 τοῦ 50.

---

(1) Ἴδε τὰ περὶ δημοσιεύσεως τῶν νόμων ἐν λ. Νόμοι.

(2—4) 'Η 81 τοῦ 45 ἀπόφ. ΑΠ. φέρει·

«'Επειδὴ τὰ δημοσιευθέντα διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως Β. διατάγματα τῆς 9 'Απριλίου καὶ 12 Νοεμβρίου 1836 διαλαμβάνουν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως 'Αθηνῶν καὶ τῆς ἀποζημιώσεως ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινὸς ἔχασαν ὁλόκληρον τὸ ἰδιόκτητον γήπεδόν των ἢ μέρος αὐτοῦ, δὲν ἐμπεριέχουσιν ὅμως καὶ τὸ εἰρημένον σχέδιον, οὔτε ἐδημοσιεύθη διὰ τῆς μνησθείσης ἐφημερίδος, ὥστε νὰ γνωρίζῃ ὁ ἀναιρεσείων ἐκ τούτου, ὅτι τὸ ἐπίδικον γήπεδον ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, καὶ ὅτι

§ 2. Ἡ ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1838 συνθήκη μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Δήμου Ἀθηνῶν ἔχει νόμου ἰσχύν; ὄχι, ὡς μὴ

ῥυμοτομεῖται τοῦτο ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἐκ τῆς πλατείας τοῦ Ὄθωνος, ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐφετῶν σκεφθέν, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων, γνωρίζων τὰ ἀνωτέρω δημοσιευθέντα Β. διατάγματα, ἐγνώριζεν ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν καὶ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡρμήνευσε ψευδῶς τὰ εἰρημένα διατάγματα, καθόσον ταῦτα, ὡς προελέχθη, δὲν ἐμπεριέχουν τὸ διαληφθὲν σχέδιον τῆς πόλεως, οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῇ ἐξ αὐτῶν μόνον, ὅτι τὸ ἐπίδικον γήπεδον ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ σχεδίου καὶ ὅτι ῥυμοτομεῖται, ἡ δὲ ψευδὴς αὕτη ἑρμηνεία δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας».

— Τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τὸ ἐγκρίνον αὐτὸ διάταγμα, μὴ ἀφορῶν τὰ γενικὰ συμφέροντα, εἶναι ὑποχρεωτικὰ ἅμα γνωστοποιηθῶσιν εἰς τὸν δῆμον, καὶ ἂν δὲν ἐδημοσιεύθησαν διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 5063 τῆς 8 Νοεμβρ. 1848. Ἀπ. τῶν αὐτῶν 5101 τῆς 13 Νοεμβρίου 1840. Ἀπ. 5290 ἐφ. Ἀθηνῶν.

Παρατηρῶ ἐνταῦθα α) ὅτι ὁ ΑΠ. ἀπεφάσισεν (ἀπ. 54 καὶ 81 τοῦ 45, ἃς ὅρα ἐν Εὐρ. λ. Ἀποζημίωσις σ. 294) ὅτι ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν διαταγμάτων, ἅτινα ἀφορῶσι τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, δὲν ἕπεται ὅτι εἶναι γνωστὸν καὶ τὸ σχέδιον αὐτό — β) ὅτι τὸ αὐτὸ δικαστήριον εἶπε διὰ τῆς 145 τοῦ 45 ἀποφάσεώς του (ὅρα Εὐρ. λ. Ἁρμοδιότης πολιτ. σελ. 845) ὅτι τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, μὴ ἔχον πρὸ πάντων χαρακτῆρα νόμου, διατάγματος, διατάξεως ἢ διακηρύξεως, δὲν ἀπητεῖτο νὰ δημοσιευθῇ.

— Ὁ πολίτης, τοῦ ὁποίου λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης (οἷον ἀποικίας) ἀφῃρέθησαν ἀγροὶ δυνάμει διατάγματος μὴ δημοσιευθέντος, δύναται μὲν νὰ μὴν ὑποκύψῃ εἰς τὰς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποζημιώσεως διατάξεις τοῦ διατάγματος αὐτοῦ, ὡς *μὴ δημοσιευθέντος*, δύναται ὅμως, παραδεχόμενος τὴν ἀφαίρεσιν, νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13381 τοῦ 1855).

— Ἡ μὴ δημοσίευσις τοῦ ἀπὸ 29 Μαΐου 1837 διατάγματος (περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν) δὲν ἔχει συνέπειάν τινα, ὅταν ἄλλως ἦναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ Δῆμος Ἀθηνῶν ἔλαβεν ἐγκαίρως γνῶσιν αὐτοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 212 τοῦ 1850).

δημοσιευθεῖσα. (ΑΠ. 53 τοῦ 45, ἣν βλέπε εἰς τὸ Εὑρ. λ. 'Αποζημίωσις σελ. 293).

Διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ 1844 (ἣν βλέπε αὐτόθι) ὁ ΑΠ. εἶπεν, ὅτι ἡ συνθήκη αὕτη φέρει χαρακτῆρα συμβολαίου, καὶ ὅτι δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἑρμηνείαν της.

§ 2. *Σχέδιον πόλεως ἀδημοσίευτον.*—Δικαίωμα ἀποζημιώσεως γηπέδου ἀφαιρεθέντος χάριν δημοσίας ἀνάγκης δὲν ἀποκτᾶται, ἐὰν τὸ περὶ τούτου σχέδιον τῆς πόλεως δεν ἐδημοσιεύθη, ἢ δὲν ἐκοινοποιήθη ἰδιαιτέρως εἰς τὸν κύριον τοῦ γηπέδου, ἢ ἐὰν τὸ δημόσιον δὲν ἐπεχείρησε πρᾶξίν τινα δι' ἧς νὰ ἀποστερήσῃ τοῦτον τῆς ἰδιοκτησίας του ἢ νὰ τὸν ἀπαγορεύσῃ τοῦ νὰ κάμῃ ἐλευθέραν αὐτῆς χρῆσιν. ('Απ. πολ. ΑΠ. 155 τοῦ 1849 (1)).

'Αρμοδιότης ὡς πρὸς τὰ σχέδια τῶν πόλεων (2).

§ 3. 4. *'Αρμοδιότης εἰς τὰ περὶ ἑτοιμορρόπων κτιρίων ζητήματα.* Τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν, ἂν οἰκοδομή τις ἦναι ἑτοιμόρροπος; *Θέμα.*—Ὁ ἁρμόδιος ἐπὶ τοῦ σχεδίου 'Αθηνῶν μηχανικὸς ἐχαρακτήρισεν οἰκοδομήν τινα ὡς ἑτοιμόρροπον, ὁ δὲ ἰδιοκτήτης προσέφυγεν εἰς τὸ πρωτοδικεῖον καὶ ἐζήτησε νὰ διαταχθῇ συντηρητικὴ αὐτοψία καὶ πραγματογνωμοσύνη, ἵνα βεβαιωθῇ ἡ κατάστασις τοῦ οἰκοδομήματος καὶ ἡ ἀξία της τὸ πρωτ. ἐδέχθη τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ἡ νομαρχία διεκήρυξεν, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ὅθεν, εἰσαχθείσης τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν Ἄρ. Πάγον, οὗτος ἀπεφήνατο ἁρμόδιον τὸ πρωτοδικεῖον πρὸς ἐνέργειαν τῆς συντηρητικῆς ἀποδείξεως, σκεφθεὶς (ἀπ. πολ. 284 τοῦ 56), ὅτι ἡ περὶ συντηρητικῆς ἀποδείξεως αἴτησις εἶναι ὅλως πολιτικῆς φύσεως, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων (257 ἐπ. πολ. δικ.)· ἂν δὲ ἡ κυρία δίκη, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις, ἀνήκῃ εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἢ ἦναι τῆς διοικητικῆς ἁρμοδιότητος, τοῦτο δὲν ὑπῆρξεν ἀντικείμενον συζητήσεως· ἐὰν δὲ ἡ κυρία δίκη, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ὁποίας ἐζητήθη ἡ συντηρητικὴ αὐτοψία, ὑπάγεται εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἡ περὶ

---

(1) Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐπικυρωσάντων τὸ σχέδιον 'Αθηνῶν νόμων καὶ διαταγμάτων ἀναπληροῦται ἡ ἔλλειψις τῆς μὴ δημοσιεύσεως τοῦ σχεδίου. ΑΠ. 209 τοῦ 49.

(2) Πρλ. νομ. σ. 5761, ἔνθα ἡ 127 τοῦ 53 ἐφ. Ν.

ἧς ὁ λόγος συντηρητικὴ ἀπόδειξις, μὴ οὖσα ὑποχρεωτικὴ ὡς αὐτή, δὲν προδικάζει τὸ κατὰ τὴν δίκην ἐκείνην ζήτημα.

§ 5. Αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ εἰσὶν ἁρμόδιαι ν' ἀποφαίνωνται ἂν οἰκοδομή τις ἦναι ἑτοιμόρροπος· ὥστε ἡ παρὰ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς διαταχθεῖσα κατεδάφισις (1) δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως. ('Απ. πολ. ΑΠ. 90 καὶ 92 τοῦ 1865).

ΣΗΜ. Ἕτερα σχετικὰ ἐν Πείρᾳ σ. 371, 372.

§ 7. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἁρμόδια (2) ἐπὶ τῶν ἑξῆς ἰδίως·

α) Περὶ τῶν διαφορῶν, αἳ γεννῶνται μεταξὺ τῶν ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως (3) οἰκοδομούντων καὶ τῶν γειτόνων, προκειμένου περὶ προσβολῆς ἰδιοκτησίας. (ΑΠ. 13 τοῦ 1841 ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. δ. σ. 181 ἐπ.).

§ 8. β) Περὶ ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητεῖται ἀποζημίωσις κατὰ τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ σχεδίου ὁ ἐνάγων ἐζημιώθη· ἤγουν·

Ἔχει μὲν ὁ μηχανικὸς τῆς πόλεως, κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1852, τὸ δικαίωμα νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως καὶ ἁρμόδιος εἶναι νὰ διατάσσῃ τὴν κατεδάφισιν οἰκοδομήματος ἀνεγερθέντος ἐπὶ παραβάσει τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς, ἀλλ' ὅταν ἐκ τῆς τοιαύτης παραβάσεως προσβάλλωνται ἰδιωτικὰ δικαιώματα, περὶ τούτου ἁρμόδια εἰσὶ ν' ἀποφαίνωνται τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ οὐχὶ ἡ διοικητικὴ ἀρχή. (ΑΠ. 101 τοῦ 64).

γ) Περὶ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος, ἐνόσῳ τὸ σχέδιον ὑφίσταται. ΑΠ. 272 τοῦ 65 φέρουσα· (ἴδε καὶ κατ. § 8)

«Ἐπειδή, ζητοῦντος τοῦ ἐνάγοντος διὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν κατεδάφισιν οἰκοδομήματος, καθ' ὅσον τοῦτο ἀνηγέρθη καθ' ὑπέρβασιν τῆς ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ὁρισθείσης οἰκοδομικῆς γραμμῆς, δὲν πρόκειται ἁπλῶς περὶ βλάβης ἢ ἐμποδίσεως ὁδοῦ, ὑπαγομένης δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 490 § 6. τῆς πολ. δικονομίας εἰς τὴν ἀρ-

---

(1) Τὰ ἔξοδα τῆς καταδαφίσεως βαρύνουσι τὸν ἰδιοκτήτην (ἐφ. 'Αθ. 13932 τοῦ 1856.

(2) Ἴδε ἀποφάσεις τινὰς τῶν ἐφετείων εἰς Εὐρ. δ. τελ. 182, 185 ἐπ.—Βλ. Πείρας λ. 'Αρμοδιότης διοικ. § 34—38, 65, 66, 127, 129, 148, 167.

(3) Ἐπρόκειτο περὶ τῆς Λαμίας.

μοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου. Κατὰ δὲ τὸ διάταγμα τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1852 ἔχει μὲν ὁ μηχανικὸς τὸ δικαίωμα νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως καὶ ἁρμόδιος εἶναι νὰ διατάσσῃ τὴν κατεδάφισιν οἰκοδομήματος ἐπὶ παραβάσει τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς ἀνεγερθέντος, ἀλλ' ὅταν ἐκ τοιαύτης παραβάσεως προσβάλλωνται ἰδιωτικὰ δικαιώματα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραδέχεται τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, περὶ τούτου ἁρμόδιά εἰσι νὰ ἀποφαίνωνται τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ οὐχὶ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἥτις μόνην τὴν ἐπιτήρησιν τῆς προσηκούσης ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου ἔχει, οὐδὲ ἠμφισβήτησε τὸ δημόσιον ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ὅτι παρεβιάσθη τὸ σχέδιον διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ἀνεγερθείσης οἰκοδομῆς. Ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπεφήνατο ἁρμόδιον ἐπὶ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς τὸ πρωτοδικεῖον, οὐδὲ παρεβίασε νόμον τινὰ ἀποφηνάμενον ὅτι (ἐφ' ὅσον τὸ σχέδιον τῆς πόλεως ὑφίσταται) ὁ ἐνάγων κέκτηται δικαίωμα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ὁρισθεῖσαν εὐρεῖαν ὁδόν, καθ' ὅσον ἐκ ταύτης αὐξάνει ἡ ἀξία τοῦ ἐπ' αὐτῆς οἰκοπέδου του· ἐπὶ τῶν ἐναντίων δὲ βάσεων ἐρειδόμενος ὁ πρῶτος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ οἱ τῶν προτάσεων 1ος, 2ος καὶ 3ος εἰσὶν ἀνυπόστατοι.

»Ἐπειδὴ περὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, ἃς τὸ δημόσιον ἐπεκαλέσθη πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ εἰρημένου δικαιώματος τοῦ ἐναγομένου, τὸ ἐφετεῖον διέλαβε ῥητῶς ἐν τῇ ἑβδόμῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του· ἀποφηνάμενον δέ, ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται ὁρίζουσαι τὴν διατήρησιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοδομήματος «μέχρις ἑτοιμοῤῥοπίας» μόνον ἀπέναντι τῆς ἐξουσίας χορηγοῦσι τῷ ἐναγομένῳ δικαίωμα πρὸς διατήρησιν τοῦ οἰκοδομήματος τούτου, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τοῦ ἐξ αὐτοῦ βλαπτομένου πολίτου, δὲν κατέλιπεν ἀναιτιολόγητον τὴν ἀπόφασίν του ὡς πρὸς τὰς εἰρημένας διοικητικὰς ἀποφάσεις καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν παραχθεῖσαν, ὡς εἴρηται, ἔνστασιν, οὐδὲ παρηνόμησε κατά τι, ὡς αἱ προτάσεις τοῦ ἀναιρεσείοντος διέλαβον (τρίτος λόγος ἐν τέλει καὶ τέταρτος).

»Ἐπειδὴ ἀφοῦ τὸ δημόσιον κατὰ τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν δὲν ἠρνήθη, ὡς εἴρηται, τὴν ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐκτεθεῖσαν παράβασιν τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς, ἀνίσχυρον ἀποβαίνει τὸ παράπονον αὐτοῦ, ὅτι τὸ ἐφετεῖον δὲν διέταξεν ἀπόδειξιν περὶ τῆς εἰρημένης παραβάσεως.

»Ἐπειδὴ τὸ Β. διάταγμα τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1852, ὅπερ τὸ δημόσιον ἐπικαλεῖται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν

ἀτομικῆς εὐθύνης τοῦ μηχανικοῦ, ἐκδοθὲν ὑπὸ τὸ Κράτος τοῦ Συντάγματος καὶ μὴ ἔχον ἑπομένως ἰσχὺν νόμου, δὲν δύναται νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, ἐφ' ὧν στηριχθὲν τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν ἐνοχὴν τοῦ δημοσίου.

»Ἐπειδὴ ἵνα ὑποχρεωθῇ τὸ δημόσιον εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἐναγομένου δὲν ἀπῃτεῖτο ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως ἐκ μέρους «τοῦ ἐνάγοντος», ὡς ὑποθέτει ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ ἀναιρετηρίου».—Ἴδε Παίρας σ. 948.

§ 9. δ) Περὶ τῆς μεταξὺ γειτόνων διαφορᾶς ἕνεκα βλάβης προξενουμένης ἐκ τῆς παρὰ τὰ κανονισμένα ἀνεγέρσεως φούρνου· δὲν ἀντίκεινται εἰς τοῦτο τὰ ἄρθρα 58 καὶ 59 τοῦ περὶ ἀστ. διατ. (ΑΠ. 325 τοῦ 60) (1).—Ἴδε καὶ κατ. § 12[a]

§ 10. ε) Περὶ τοῦ ἂν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ προέβη καλῶς εἰς τὸν διορισμὸν πραγματογνώμονος (ΑΠ. 528 τοῦ 52) (2).

§ 11. ς) Περὶ διενέξεως, ἥτις ἀντικείμενον ἔχει τοῦτο, ὅτι ἀρνεῖται ὁ ἰδιοκτήτης νὰ παραχωρήσῃ τὸ ὡς τεμάχιον χαρακτηρισθὲν, ἀμφισβητουμένου μάλιστα τοῦ τιμήματος. ἐφ. Ἀθ. 12642 τοῦ 1855.

§ 8. Ζητουμένης τῆς κατεδαφίσεως οἰκοδομήματος ὡς ἀνεγερθέντος καθ' ὑπέρβασιν τῆς ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ὁρισθείσης οἰκοδομικῆς γραμμῆς, ἡ δίκη δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον, διότι δὲν πρόκειται ἁπλῶς περὶ βλάβης ἢ ἐμποδίσεως ὁδοῦ (490 ἐδ. β πολ). Κατὰ δὲ τὸ διάτ. τῆς 9 Ὀκτωβρ. 1852 ἔχει μὲν ὁ μηχανικὸς τὸ δικαίωμα νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως καὶ ἁρμόδιος εἶναι νὰ διατάσσῃ τὴν κατεδάφισιν οἰκοδομήματος διὰ παράβασιν τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς, ὅταν ὅμως ἐκ τοιαύτης παραβάσεως προσβάλλωνται ἰδιωτικὰ δικαιώματα, ἁρμόδια εἰσὶ τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ οὐχὶ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ, ἥτις μόνον τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου ἔχει· ὥστε ἐφ' ὅσον τὸ σχέδιον ὑφίσταται, ὁ πολίτης ἔχει κεκτημένον δικαίωμα ἐπὶ τῆς δι' αὐτοῦ ὁρισθείσης οἰκοδομικῆς γραμμῆς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 272 τοῦ 1865).—Ἴδε ἀνωτ. σελ. 56.

---

(1) Κυρ. ἡ 18022 καὶ 18471 ἐφ. Ἀθ.

(2) Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ προέβη καλῶς, ἢ μὴ, εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ πραγματογνώμονος, τὸν ὁποῖον ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀφαιρουμένου γηπέδου ὤφειλεν, ἀλλ' ἠρνήθη, νὰ διορίσῃ (ἄρθρ. 26 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρ. 1836 διατ. καὶ διάτ. τῆς 28 Σεπτεμβρ. 1837) (ΑΠ. 528 τοῦ 1852).

§ 8. Όταν ὁ ἐνάγων διατείνεται ὅτι ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἐναγομένου, γενομένη παρὰ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως, προσβάλῃ τὸ δικαίωμα αὐτοῦ, διότι, ἐκβαίνουσα τοῦ σχεδίου, καλύπτει μέρος τῆς ὁδοῦ καὶ ἐπομένως ὅτι στενεύει αὐτὴν, ἡ ἀγωγὴ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 101 τοῦ 64 κυροῦσα τὴν 29 τοῦ 63 ἀπ. ἐφ. Πατρῶν, καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἔχει μὲν ὁ μηχανικὸς τῆς πόλεως κατὰ τὸ διάταγμα τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1852 τὸ δικαίωμα νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως καὶ ἁρμόδιος εἶναι νὰ διατάσσῃ τὴν κατεδάφισιν οἰκοδομήματος ἀνεγερθέντος ἐπὶ παραβάσει τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς, ἀλλ' ὅταν ἐκ τῆς τοιαύτης παραβάσεως προσβάλλωνται ἰδιωτικὰ δικαιώματα, ὡς παραδέχεται τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, περὶ τούτου ἁρμόδιά εἰσι νὰ ἀποφαίνωνται τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ οὐχὶ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ, ἥτις μόνην τὴν ἐπιτήρησιν τῆς προσηκούσης ἐφαρμογῆς ἔχει τοῦ σχεδίου, ὅπερ ὅτι παρεβιάσθη διὰ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐναγομένου δὲν ἀμφισβητεῖται ἐν τῇ δίκῃ ἄρα ὀρθῶς ἐδίκασε τὸ τῆς ἁρμοδιότητος ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον (ἄρθρ. 13 τοῦ διατάγματος τῆς 3 Ἀπριλίου 1835, ἄρθρον 1 τοῦ διατάγματος τῆς 9 Ἀπριλίου 1336) δὲν συγχωρεῖται ἡ ἀνέγερσις οἰκοδομῆς ἄνευ ἀδείας τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς· ἐπομένως ὁ πολίτης ὁ οἰκοδομήσας κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ἄδειαν, ἣν ἐξ ἀνάγκης ὤφειλε ν' ἀκολουθήσῃ, ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ δημοσίου, ἐὰν προσεγένετο εἰς αὐτὸν ζημία τις ἐντεῦθεν· οὐδόλως δ' ἐνασκεῖ δικαστικὴν ἐξουσίαν ὁ δίδων ἄδειαν οἰκοδομῆς ὑπάλληλος, ἥτις ἀκολούθως παρ' αὐτῆς τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐξελέγχεται παραβιάζουσα τὸ σχέδιον. Ὅθεν ὀρθῶς ἐδίκασεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις καὶ τὸ τῆς εὐθύνης τοῦ δημοσίου».

ΣΗΜ. Πρλ. τὰ ἐν Πείρᾳ λ. Εἰρηνοδῖκαι σ. 497 ἐπ.

§ 9. Τὰ δικ. εἶναι ἁρμόδια, προκειμένου λόγου περὶ ἀναγνωρίσεως ἰδιοκτησίας δυνάμει πράξεως ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως Ἀθηνῶν;

Ὁ ἀρχιτέκτων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν μετερρύθμισε τεμάχιά τινα οἰκοπέδων, προσδοὺς τῷ Β οἰκόπεδον τοῦ Γ.—Κατόπιν ὁ Β ἐνήγαγε τὸν Γ ζητῶν ν' ἀναγνωρισθῇ κυρία ἡ μεταρρύθμισις αὕτη, καὶ αὐτὸς ὡς κύριος.—Τὸ πρωτ. Ἀθηνῶν ἐκηρύχθη ἀναρμόδιον (ἀπόφ. 1336 τοῦ 1853), ἀλλὰ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον μετερρύθμισε τὴν ἀπόφασιν (ἀπ. 11253 τοῦ 1853) ἀποφανθὲν, ὅτι ἡ δικαστικὴ ἐξέτασις τοῦ ἀμφισβητουμένου αὐτοῦ δικαιώμα-

τος δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰς περὶ δικαστικῆς δικαιοδοσίας ἀρχάς, οὔτε παρεμβάλλει πρόσκομμά τι εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, ἀφοῦ μάλιστα ἡ πρᾶξις τοῦ ἀρχιτέκτονος προσάγεται ὡς τίτλος τῆς ἀγωγῆς.

§ 10. Ἂν παύσῃ ἡ τῆς ῥυμοτομίας ἀνάγκη, αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἐπεμβαίνουσι πλέον.—Ἰδοὺ τὸ θέμα, ἐφ' οὗ ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 14231 τοῦ 1856 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

«Ἐπειδὴ πρὸ τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος ὁ ἀγοραστὴς δὲν γίνεται ἰδιοκτήτης καὶ ἂν παρέλαβε τὸ πρᾶγμα, ἐκτὸς ἂν τῷ ἐγένετο πίστωσις· τεμ. 19 Π. (18, 1).—Β. (19, 1) 19 § 41. Ἁρμ. (γ, γ) § 18.

»Ἐπειδὴ ὁ Σαχτούρης δὲν διατείνεται, ὅτι τὰ πρόσωπα, ὅσα ὤφειλον ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ῥυμοτομίαν τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη οἰκοπέδου τῶν ὀρφανῶν Κουρίκαυλα, ἀπεζημίωσαν τὰ ὀρφανὰ ταῦτα πρὸ τῆς νέας μεταρρυθμίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πειραιῶς· μεταρρυθμίσεως, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας τὸ οἰκόπεδον τῶν ὀρφανῶν αὐτῶν δὲν ὑπάγεται πλέον εἰς ῥυμοτομίαν τινά.

»Ἐπειδή, τούτου οὕτως ἔχοντος, ἡ κυριότης τοῦ οἰκοπέδου αὐτοῦ περιέρχεται νομίμως εἰς τὸν πρώην κύριον αὐτοῦ· ἄρα ὁ τοῦ Σαχτούρη ἰσχυρισμός, ὅτι τὰ ὀρφανὰ δὲν ἔχουν εἰμὴ δικαίωμα ἀποζημιώσεως, δὲν εἶναι νόμιμος.

»Ἐπειδὴ ἑπομένως καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ ἐξετασθῇ ὁ τῶν ἐκκαλούντων ἰσχυρισμός, ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον δὲν ἦτον ἁρμόδιον νὰ ἐκδώσῃ τὴν ὑπ' ἀριθ. 9455, 10861 ἀπόφασίν του.

»Ἐπειδὴ τῷ ὄντι ἡ προκειμένη περίπτωσις δὲν ὑπάγεται εἰς καμμίαν ἐκ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας προνοοῦσιν αἱ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάξεις, ἀλλὰ πρόκειται περὶ καθαρᾶς ἀμφισβητήσεως περὶ ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας· ἀντικείμενον ὑπαγόμενον εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

»Ἐπειδή, διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἡ ἔφεσις εἶναι βάσιμος».

§ 11. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἅπαξ ἀποφασισθὲν ζήτημα περὶ τοῦ εἰς τίνα ἀνήκει, συνεπείᾳ ῥυμοτομίας, ὡρισμένον τεμάχιον, ἀφοῦ δὲν ἐξεδόθη διάταγμα ἀναμεταρρυθμίζον τὸ σχέδιον. Περὶ τοιούτου δὲ κεκτημένου δικαιώματος κρίνουσι τα δικαστήρια. Ἰδοὺ ἡ 13687 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν πῶς φέρει·

«Ἐπειδὴ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων δὲν εἶναι οὔτε νὰ ἀποφασίζωσιν εἴς τινα τῶν γειτόνων εἶναι ἀπο-

δοτέα, συνεπείᾳ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν γηπέδων ἕνεκα τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, τὰ παρακείμενα τεμάχια, διότι τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον διὰ νόμου ἀνατεθειμένον εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς, οὔτε νὰ ἀκυρώσωσι διοικητικὰς πράξεις ἐκδοθείσας ἐπὶ τῶν ῥηθέντων διοικητικῶν ἀντικειμένων, διότι ἡ ἐπέμβασις αὕτη ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 3 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ διὰ ταῦτα τὸ δικαστήριον τοῦτο ἀπέχει ἀπ' ἀμφότερα ταῦτα· ἀλλὰ ἁρμόδιον ὂν τὸ δικαστήριον, δυνάμει τοῦ ἄρθρου πρώτου τῆς αὐτῆς δικονομίας, νὰ ἀποφασίσῃ, καὶ ὀφεῖλον ἑπομένως νὰ ἀποφασίσῃ, ἐπὶ πάσης εἰσαγομένης ἐνώπιον αὐτοῦ πολιτικῆς ἀπαιτήσεως, ἀναγομένης εἰς *ἀποκτηθέντα* ἤδη δικαιώματα, ὑποχρεοῦται πρὸς ἐπιδίκασιν τῆς ἀπαιτήσεως ἢ ἀπόρριψιν αὐτῆς νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ ἂν τῷόντι ὑπάρχωσι κεκτημένα δικαιώματα ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις τὰ ἐπικαλεῖται· καὶ ὅταν ἡ ἀπόκτησις τῶν δικαιωμάτων προτείνεται ὡς πηγάζουσα ἐκ διοικητικῆς πράξεως ἢ ἀποφάσεως, ὀφείλει ἀναγκαίως νὰ ἐρευνήσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ ἂν ἡ ἐπικαλουμένη πρᾶξις ἦναι τοιαύτη, ὥστε κατὰ τοὺς νόμους, δυνάμει τῶν ὁποίων ἡ διοικητικὴ ἀρχή, ἥτις ἐξέδωκεν αὐτήν, ἠδύνατο ἁρμοδίως νὰ ἐνεργήσῃ, ἐπήνεγκε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ προσθέτῃ δικαίωμα ἢ οὔ.

» Ἐπειδὴ κατὰ τὴν προηγουμένην μεταξὺ τῶν ἤδη διαδίκων διεξαχθεῖσαν δίκην, ἰσχυρισθέντος τοῦ τότε ἐνάγοντος Καράλη ὅτι, δυνάμει τῆς πράξεως τοῦ δημοσίου ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως Σύρου, ἥτις πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νέου σχεδίου τῆς εἰρημένης πόλεως, μετερρύθμισε τὸ οἰκόπεδόν του, καὶ τὰ γειτονικὰ οἰκόπεδα, ἀπέκτησε δικαίωμα ἰδιοκτησίας ἐπὶ ὅλης τῆς στενωποῦ ἥτις ἔκειτο μεταξὺ τοῦ οἰκοπέδου του καὶ τῶν ἀπέναντι δύο οἰκοπέδων τοῦ τε Μ. καὶ τῆς ἀντιδίκου του Μαρίας, ταύτης δὲ ἰσχυρισθείσης, ὅτι αὐτὴ ἀπέκτησε δικαίωμα ἰδιοκτησίας ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς εἰρημένης στενωποῦ διακειμένου μεταξὺ τοῦ ἰδίου αὐτῆς οἰκοπέδου καὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἀντιδίκου της, ἤγουν ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ ὁριζομένου ἐπὶ τοῦ σχεδίου διὰ τῶν στοιχείων π χ σ 6 δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμὸν **13683** ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, ἥτις μετερρύθμισε, συνεπείᾳ τῶν παραπόνων της, τὴν διαληφθεῖσαν πρᾶξιν τοῦ ἀρχιτέκτονος, τὴν ἐπιδικάσασαν ὁλοσχερῆ τὴν στενωπὸν εἰς τὸν Μ. Καράλην, καὶ διέταξε νὰ διανεμηθῇ ἡ στενωπὸς αὕτη, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μείνῃ τὸ μέρος αὐτῆς τὸ ἐντὸς τῶν στοιχείων π χ σ 6 εἰς τὴν διαληφθεῖσαν Μαρίαν, τὸ δικαστήριον τοῦτο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν **9935** ἀποφάσεώς του, θεωρῆσαν ὅτι ἡ εἰρημένη ὑπ' ἀριθμὸν

13688 ἀπόφασις τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν πραγματικῶς μετερρύθμισε, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῆς Μαρίας, τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀρχιτέκτονος, καὶ τοῦτο ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ τοῦ ὑπουργείου, (τὸ ὁποῖον δυνάμει τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1839 διατάγματος κρίνει κατ' ἔφεσιν ἐπὶ τῶν τοιούτων πράξεων τοῦ ἀρχιτέκτονος Σύρου) ἐδίκασεν, ὅτι δυνάμει τῆς διαληφθείσης ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου ὑπ' ἀριθ. 13683 ὁ Μ. Καράλης δὲν εἶχε κεκτημένον δικαίωμα ἰδιοκτησίας ἐπὶ ὅλης τῆς στενωποῦ, εἶχε δὲ ἡ Μαρία κεκτημένον δικαίωμα ἐπὶ τοῦ μέρους αὐτῆς τῆς στενωποῦ, τοῦ ἐντὸς τῶν στοιχείων π χ σ β. ἐφ' ὃ, ἀπορρίψαν τὴν τότε ἀγωγὴν τοῦ Μ. Καράλη, καὶ παραδεχθὲν τὰς αἰτήσεις τῆς Μαρίας, ἀπεφάσισε νὰ ἀφαιρέσῃ ὁ Μ. Καράλης ὅλας τὰς οἰκοδομὰς ὅσας ἐπεχείρησεν ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου μέρους τῆς στενωποῦ, ἐπαναφέρων τὰ πράγματα εἰς ἣν ἦσαν πρότερον ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου κατάστασιν, καὶ ἑπομένως τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπεφασίσθη ἔκτοτε ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως.

»Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος νέα ἀπόφασις τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν ἐξεδόθη κατὰ συνέπειαν διατάγματός τινος γνωστοῦ ἀναμεταῤῥυθμίσαντος τὸ κατ' ἐκεῖνον τὴν θέσιν πρωϋπάρχον σχέδιον τῆς πόλεως, ὁπότε βεβαίως, ἔχουσα τὴν ἐξουσίαν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ νὰ μεταβάλλῃ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους τὰ σχέδια τῶν πόλεων λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, ἔχει ἑπομένως πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς μεταβολῆς καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἀποφασίσῃ καὶ τὴν τύχην τῶν παρ' αὐτῆς ἐπηρεαζομένων οἰκοπέδων ὡς πρὸς τὰς εὐθυγραμμίας καὶ τὰ τεμάχια, ἀλλ' ἐξεδόθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἅπαξ ἐφαρμοσθέντος σχεδίου, καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποφασίσει διὰ τῆς προκειμένης ἀποφάσεως του ὑπ' ἀριθ. 13 683, δυνάμει τῆς ὁποίας εἶχεν ἤδη, ὡς προελέχθη, ἀποκτήσει δικαιώματα ἰδιοκτησίας ἡ Μαρία ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς στενωποῦ ὑπὸ στοιχ. π. χ. σ. β. τοῦ περιλαμβάνοντος καὶ τὸ ἤδη φιλονεικούμενον τετράπλευρον π. χ. μ. α.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1839 διατάγματος, τὸ ὁποῖον καὶ ἡ πρόσφατος ἀπόφασις τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν μνημονεύει, τὸ διαλαμβάνον τὰ ἑξῆς. «Αἱ ἀναφερόμεναι διαφοραὶ ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν συνόρων τῶν »γηπέδων θέλουν ἀποφασίζεσθαι παρὰ τῆς διοικήσεως, καὶ ἐν περιπτώσει ἐφέσεως, παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας »τῆς ἐπικρατείας, *ἥτις θέλει ἀποφασίζει ἀνεκκλήτως*» καὶ καθ' ὅλον τὸ περιεχόμενον τοῦ μνησθέντος διατάγματος τὸ ὁποῖον δὲν περιέχει διάταξιν τινα ἄλλην, διδουσαν ἐξουσίαν εἰς τὸ ὑπουρ-

γεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ ἐπανέλθῃ δι' ἀναθεωρήσεως εἰς τὸ ἅπαξ *ἀνεκκλήτως* ἀποφασισθὲν ζήτημα, προκύπτει ὅτι ἡ τελευταία ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, μὴ στηριζομένη εἰς ἁρμοδιότητα καὶ ἐξουσίαν δεδομένην αὐτῷ παρὰ τοῦ νόμου, ἀφοῦ ἡ ἁρμοδιότης καὶ ἐξουσία του εἶχεν ἤδη ἐξαντληθῆ διὰ τῆς προεκδοθείσης ἀνεκκλήτου ἀποφάσεως), δὲν ἔχει τὴν νόμιμον ἰσχὺν τοῦ νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ ἤδη νομίμως κεκτημένα δικαιώματα ἑνὸς προσώπου, διὰ νὰ προσδώσῃ τὰ δικαιώματα ταῦτα εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἤγουν τοῦ νὰ ἐλαττώσῃ τὰ κεκτημένα ἤδη δικαιώματα τῆς Μαρίας Λουκάκη διὰ νὰ αὐξήσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ Μ. Καράλη, διότι οὐδεμία πρᾶξις ἀρχῆς τινος, ἐκδιδομένη ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς παρὰ τοῦ Νόμου ρητῶς χορηγουμένης αὐτῇ ἁρμοδιότητος καὶ ἐξουσίας, ἔχει, κατὰ γενικὴν καὶ ἀναντίρρητον ἀρχὴν τοῦ δικαίου, ὑποχρεωτικὰ ἀποτελέσματα, καὶ ἑπομένως ἡ δευτέρα αὕτη ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ πρόσκομμα εἰς τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ δικάσῃ ἐπὶ τῶν *νομίμως κεκτημένων δικαιωμάτων* ἰδιοκτησίας τῶν διαδίκων, τοῦ νὰ διατάξῃ ἐντὸς τῆς ἰδίας ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, τὰς νομίμους συνεπείας τῶν ἤδη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. **9935** ἀποφάσεώς του ὁριστικῶς ἀποφασισθέντων ἐπὶ τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων τῆς Μαρίας Λουκάκη, καὶ ἑπομένως νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. **11214** καὶ τῆς ἑπομένης ὑπ' ἀριθ. **11609** ἀποφάσεών του διαταχθείσης διὰ συμπαραλαβῆς πραγματογνωμόνων αὐτοψίας, ἀφορώσης τὴν βεβαίωσιν τοῦ ἂν ὑπάρχῃ ἐντὸς τοῦ ἐπιδικασθέντος εἰς τὴν Μαρίαν Λουκάκη τελεσιδίκως μέρους τῆς στενωποῦ, τοῦ περιλαμβανομένου ἐντὸς τῶν στοιχείων π. χ. σ. 6. ἡ δεξαμενὴ καὶ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Μ. Καράλη, τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαιτεῖται διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς νὰ διαταχθῇ ἡ κατεδάφισις παρὰ τοῦ ἀντιδίκου της, ἢ παρ' αὐτῆς δι ἐξόδων αὐτοῦ.»

§ **12**. Ποῖαι ἐνστάσεις ἐγειρόμεναι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ πεζοδρομίων νόμου δὲ ὑπάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια; ὅρα τὴν **978** τοῦ **58** ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. ἐν νομ. σ. **6375** (1).

§ **12**. [2] Τὰ περὶ τῶν οἰκοδομῶν καὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν διατάγματα, ὡς καὶ τὰ ἄρθρα **58** καὶ **59** τοῦ περὶ ἀστυνομίας διατάγματος, ἀναθέτουσιν εἰς τὸν μηχανικὸν τῆς πόλεως καὶ τὸν ἀστυνόμον τὰ περὶ εὐθυγραμμίας τῶν οἰκοδομῶν

---

(1) Ὅρα λ. πεζοδρόμια καὶ Πειρᾶς σ. **385** § **100**.

καθὼς καὶ τὴν ἐπιτήρησιν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς κακῆς καὶ παρὰ τὸν Νόμον κατασκευῆς τῶν φούρνων συμβαίνωσι πυρκαϊαὶ, εἰς οὐδεμίαν ὅμως διοικητικὴν ἀρχὴν ἀναθέτουσι τὴν λύσιν τῶν διαφορῶν μεταξὺ γειτόνων ἕνεκα βλάβης προξενουμένης ἐκ τοῦ παρὰ τὰ κανονισμένα ἀνεγέρσεως φούρνου, καὶ περὶ τοιαύτης βλάβης ἁρμόδια εἰσὶ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. (Α. Π. 325 τοῦ 60).

§ 13. Δὲν εἶναι ἁρμόδια τὰ δικαστήρια ἰδίως ἐπὶ τῶν ἑξῆς θεμάτων (1)·

α) Νὰ κρίνωσι περὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἢ παραχωρήσεως τῶν γειτονικῶν γηπέδων, καθόσον τοῦτο γίνεται συνεπείᾳ πράξεως τοῦ ἀρχιτέκτονος, πρὸς ῥύθμισιν τῶν συνόρων καὶ κανονισμὸν αὐτῶν. ΑΠ. 86 τοῦ 53, περὶ ἧς διὰ μακρῶν ἐν σ 370 ἑπ. τῆς Πείρας.

§ 14. β) Νὰ κρίνωσιν, ἂν καλῶς ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ μετερρύθμισε τὰ ἐπίδικα οἰκόπεδα, δοῦσα εἰς τὸν μὲν τοῦτο, ἀφαιρέσασα δὲ ἕτερον παρὰ τοῦ ἄλλου. Ὁ τυχὸν ζημιούμενος μόνον δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἔχει. (Α.Π. 21 τοῦ 59) (2).

§ 15. γ) Νὰ κρίνωσιν ἂν ὀρθῶς διετάχθη ἡ τροποποίησις ὁδοῦ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου. ΑΠ. 246 τοῦ 1856 ἣν ὅρα ἐν Εὑρ. λ. ὑπουργεῖον οἰκονομικῶν. § 701[3].

§ 16. δ) Νὰ κρίνωσιν ἂν τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον καλῶς ἡρμήνευσε πρᾶξιν τοῦ ἀρχιτέκτονος ἀναγομένην εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. (3).

§ 17. ε) Νὰ κρίνωσιν ἂν ὀρθῶς ἡ ἀρχὴ διέταξε τὴν προσωρινὴν περίφραξιν ὁδοῦ τινός· ἐφ. Α. 14196 τοῦ 56, ἣν ἴδ. κατ. § 19

§ 18. ς) Νὰ κρίνωσι περὶ ἀποξενώσεως ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας ὅταν ἡ δίκη ἀφορᾷ διένεξιν πρὸ τῆς 20 Ἰαν. 1833 ἀναφυεῖσαν. ἐφ. Αθ. 19156 τοῦ 61.

§ 19. ζ) Ἡ διοικητικὴ ἐξουσία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ τὴν προσωρινὴν περίφραξιν ἀγυιᾶς τινός· τὰ δὲ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτό. Ἀπ. 14196 τοῦ 1856 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσα.

»Ἐπειδὴ ναὶ μὲν ἡ καθόλου ἢ ἐν μέρει κατάργησις τοῦ ἐγκα-

---

(1) Πρλ. ΑΠ. 65 τοῦ 51 ἐν § 632 τῆς λ. ὑπουργ. οἰκονομικῶν. (Ὅτι τὰ τακτικὰ δικ. εἶναι ἀναρμόδια —9622 τοῦ 1852 ἐφ. Ἀθ. (ὅτι ἀναρμόδια);—7107 τοῦ 50 ἐφ. Ἀθ. ὅτι ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικ. ἂν καλῶς ἐγένετο ἡ μεταρρύθμισις.

(2) Κυρ. ἡ 15637 ἐφ. Ἀθ.

(3) ἐφ. Α. 13468 τοῦ 55.

κριμένου σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ δι' ἁπλῆς ὑπουργικῆς πράξεως, διὰ τοῦτο, ὡς διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν μόνον τρόπον δύναται καὶ νὰ καταργηθῇ, καθ' ὅσον αἱ νομικαὶ πράξεις ἐν ἐναντίᾳ βουλήσει διὰ τοῦ αὐτοῦ, δι' οὗ καὶ συνέστησαν, τρόπου νὰ καταργηθῶσι δύνανται, ἀλλ' ἤδη δὲν πρόκειται περὶ καταργήσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ἀλλὰ περὶ προσωρινῆς ἀποφράξεως μέρους τῆς ὁδοῦ Κεραμικοῦ εἰς προσωρινὴν διευκόλυνσιν τοῦ Μεταξουργείου, ἡ ὁποία ἀπόφραξις, προσωρινῶς ἐπιτραπεῖσα ἐν ὅσῳ ἡ πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ ἐκείνης κατάστασις τῆς πόλεως ἐπιτρέπει τοῦτο, δὲν περιέχει μερικὴν τοῦ σχεδίου κατάργησιν, ἀλλ' ἁπλῶς πρὸς καιρὸν ἀναστολὴν τῆς πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀρξαμένης ἤδη ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου, ὅπερ δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τοῦ ἄρθρου 12. τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου αὐτοῦ ἀνατεθειμένης ὑπερτάτης ἐξουσίας· ὥστε τὸ εἰρημένον ὑπουργεῖον ἐπιτρέψαν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 20958. ἀπὸ 22 Ὀκτωμβρίου 1854 διαταγῆς του τὴν προσωρινὴν ἀπόφραξιν μέρους τῆς ὁδοῦ Κεραμικοῦ, ἔπραξε πρᾶξιν περιεχομένην ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς τε ἰδικώτερον εἰς αὐτὸ διὰ τοῦ μνησθέντος διατάγματος σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου δοθείσης ἐξουσίας καὶ τῆς γενικωτέρας ἐντολῆς, μεθ' ἧς ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶναι περιβεβλημένη, τοῦ νὰ φροντίζῃ δηλαδὴ περί τε τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους ἐν γένει, καὶ περὶ παντὸς κοινωφελοῦς ἀντεικειμένου, καὶ ἑπομένως ἡ μερικὴ αὕτη καὶ προσωρινὴ τῆς ὁδοῦ ἀπόφραξις, ἡ μὴ ἐπιφέρουσα ἄλλως τε ἐμπόδιόν τι εἰς τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τὴν πέριξ τῆς οἰκίας τῶν ἐκκαλούντων κυκλοφορίαν, ἐπιτραπεῖσα παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς ἐξουσίας του, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων, καθ' ὅσον εἰς ταῦτα ἀπαγορεύεται κατὰ τὸν νόμον πᾶσα εἰς διοικητικὰ καθήκοντα ἐπέμβασις καὶ ἐξέτασις τῶν πράξεων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· ὅθεν οἱ ἐνάγοντες καὶ ἤδη ἐκκαλοῦντες ἀναρμοδίως, ὡς ὀρθῶς τὸ Πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του ἀπεφήνατο, προσέφυγον ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διὰ τὴν εἰρημένην τῆς ὁδοῦ Κεραμικοῦ πρόσκαιρον ἀπόφραξιν, ἐνῷ ὀφείλουσι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν διοικητικὴν πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἀξιώσεών των ἐνέργειαν· ἄρα ἡ ἔφεσις τῶν Δ. Βότζαρη καὶ Ν. Δεληγιάννη δὲν εἶναι βάσιμος.

§ 19ª. Τὸ δημόσιον ἐνήγαγε τὸν Α. ζητῆσαν τὴν κατεδάφισιν ἑνὸς ὑδρομύλου, ὃν οὗτος ἀνήγειρεν ἄνευ ἀδείας διοικητικῆς.

Ἐγεννήθη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὑπάγεται εἰς τὰ δικαστήρια (Πολ. καὶ 3) ἢ ἦναι διοικητικὸν ἀντικείμενον. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅτι εἶναι διοικητικὸν ἀντικείμενον, καὶ ὅτι μάλιστα τὸ ἄρθρον 76 τοῦ περὶ δημοτ. αστυν. νόμου προβλέπει ἄλλα ἀντικείμενα·—ἴδε τὴν 14564 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 20. Πρλ. ἀπόφασιν ποινικὴν ΑΠ. 158 τοῦ 57 ἐν λ. ὑπουργεῖον Οἰκ. § 634, ἑρμηνεύουσαν ἰδίως τὸ 598 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου.

§ 21. Ὅταν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἀπέφηνεν ὅτι τὸ ἐκ μεταρρυθμίσεως καταρτισθὲν οἰκόπεδον ἀνήκει εἰς τοὺς ἀδελφούς. . . ., ὁ εἷς αὐτῶν δὲν δύναται πλέον νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ οἰκόπεδον αὐτὸ ἀνήκει εἰς αὐτὸν, ὡς ἔχοντα τὸ πλεῖστον μέρος τῆς παρακειμένης ἰδιοκτησίας, ἐν ᾧ οἱ ἀδελφοί του ἔχουν μικρὸν μέρος ἐν αὐτῷ, διότι ἡ ἀπόφασις τῆς διοικ. ἀρχῆς κατέστη ἀνέκκλητος καὶ ὑποχρεωτική· Ἀπ. ἐφ Ἀθ. 16472 τοῦ 58, ἧς ἡ 1 σκέψις φέρει.

«Ἐπειδὴ ὁ λόγος, ὅτι τὸ διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως καταρτισθὲν οἰκόπεδον 12 13, 21, 22 συνιστάμενον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐξ οἰκοπέδου τοῦ ἐκκαλοῦντος Ζωμαρίτου, ἀνήκει δῆθεν αὐτοδικαίως κατὰ τὸν Νόμον εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Ἔγκελ, οἵτινες μικρὸν μόνον τεμάχιον ἔχοντες ἐντὸς τοῦ οἰκοπέδου τούτου ὤφειλον νὰ παραχωρήσωσιν αὐτὸ εἰς τὸν Ζ ὡς κύριον τοῦ ὑπολοίπου μεγαλητέρου μέρους ἐπὶ ἀποζημιώσει, τὴν ὁποίαν ἔλαβον διὰ τῆς πρὸς τὸν Ζωμαρίτην πιστώσεως τοῦ εἰρημένου τεμαχίου των κατὰ τὸ συμβόλαιον, ὁ λόγος οὗτος ἀντίκειται εἰς τὴν περὶ τῆς προκειμένης μεταρρυθμίσεως ἀπόφασιν τῆς ἁρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς, προςδίδουσαν ῥητῶς τὸ καταρτισθὲν, ὡς εἴρηται, οἰκόπεδον πρὸς τοὺς Ἔγκελ, πᾶσα δὲ προςβολὴ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἀνεκκλήτου καὶ ὑποχρεωτικῆς καταστάσης διὰ τοὺς διαδίκους, κατὰ τὴν ὀρθὴν περὶ τούτου σκέψιν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως τῶν Πρωτοδικῶν, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ὡς ὀρθῶς ἐπίσης ἐσκέφθη διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως του τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν οὐδ' ἰσχυρίσθη πώποτε ὁ Ζωμαρίτης, ὡς ἐσφαλμένως διατείνεται ἤδη ὁ μετ' αὐτοῦ ἑνωθεὶς Βασιλόπουλος, ὅτι τὸ τεμάχιον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου κατηρτίσθη διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως ὑπὲρ τοῦ Ἔγκελ τὸ ἐν λόγῳ οἰκόπεδον, δὲν ἀνήκει τῷ ὄντι ἀρχικῶς εἰς αὐτούς. Ἄλλως τὸ ἐναντίον ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀφορῶντος τὴν πρὸς τὸν Ζωμαρίτην πώλησιν τοῦ τεμαχίου τούτου ἐκ μέρους τοῦ Ἔγκελ διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 1830 Συμβολαίου».

§ 21[a] Κατὰ τοὺς περὶ ἐκτελέσεως τῶν σχεδίων τῶν πόλεων καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηνῶν Νόμους (ἄρθρον 18 τοῦ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1835, ἄρθρον 1—4 τοῦ ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1836 Β. Διατάγματος καὶ τὸ ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1848 Β. Διάταγμα), τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως ἡ ἐπιτετραμμένη τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων ἀρχὴ, ἀποποιῆται τὴν πρὸς τὸ οἰκοδομῆσαι ἄδειαν, ἑπομένως ν' ἀποφασίσωσιν ἐὰν ἡ ἐκ τῆς ἀποποιήσεως ἐπενεχθεῖσα τῷ ἰδιώτῃ ζημία ἦναι ἄδικος, καὶ διὰ τοῦτο ἀνορθωτέα. (ΑΠ. 167 τοῦ 58).

§ 22. *Ποία ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων τῶν ἀρχιτεκτόνων;* Βλέπε ὅσα περὶ τούτου ἔγραψα (1) ἐν λ. Ὑπομνήματα § 11, 165, 180, γ.

§ 23. *Πότε ὑπάρχει δημοσία ἀνάγκη (2);*—Περὶ τούτου ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀποφάσεις, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ. Ὅτι δὲ τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κρίνωσιν ἂν ὑπάρχῃ δημοσία ἀνάγκη, χάριν τῆς ὁποίας ἀφαιρεῖ-

---

(1) Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἑκάστης πόλεως ἐκδιδόμενα ἔγγραφα δὲν εἶναι ἐξώδικοι μαρτυρίαι, ἀλλ' ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν γηπέδων καὶ περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῶν ἰδιοκτητῶν. (Α.Π. 46 τοῦ 44 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 295 ἐν τέλει).

— Ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πιστοποίησις τοῦ ἁρμοδίου μηχανικοῦ περὶ τῆς ὑπὸ τούτου διδομένης γραμμῆς πρὸς οἰκοδομήν; Ναί. Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 230 τοῦ 52 φέρουσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις ταῦτα·

«Ὁ μὲν ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν μηχανικὸς, ὡς ἐντὸς τῶν καθηκόντων του ἐβεβαίωσε διὰ τοῦ μνησθέντος πιστοποιητικοῦ, δι' ὧν γραμμῶν διέγραψε τὸ ἐφ' οὗ ὤφειλεν ὁ ἀναιρεσίβλητος νὰ οἰκοδομήσῃ σχέδιον, ἐν ᾧ συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ ἐκ τοῦ περὶ οὗ ἡ ἀγωγὴ οἰκοπέδου τοῦ ἀναιρεσείοντος 34 πήχεις, ἐνήργησε καὶ ἀπεφάσισε κατὰ τὰ μνησθέντα διατάγματα τὰ ὁποῖα δὲν ὁρίζουσιν ὅτι ἄλλως πως πρέπει νὰ συντάσσηται ἡ ἀπόφασίς του καὶ νὰ κοινοποιῆται αὕτη· ὁ δὲ ἀναιρεσείων ὤφειλε, ἐὰν εἶχε παράπονον, νὰ κάμῃ τοῦτο γνωστὸν παρὰ τῷ αὐτῷ μηχανικῷ, διὰ νὰ ἀναφέρῃ οὗτος περὶ τούτου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τοῦτο ν' ἀποφασίσῃ ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοιοῦτόν τι δὲν ἔπραξε».

(2) Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. § 394 ἐν σ. 13,—Καλ. 6. § 240. ἐπ

ται οἰκόπεδον τὶ, ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13021 καὶ 13378 τοῦ 55.— Ἕως πότε δὲ θὰ μένει ἀκανόνιστον νομοθετικῶς τὸ περὶ τούτου θέμα;

§ 23². Ἐκποιεῖται ἀναγκαστικῶς τὸ κτῆμα, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸν κῆπον τῶν Β. ἀνακτόρων, διότι ὑπάγεται εἰς τὰς λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης ὑποχρεωτικὰς ἀπαλλοτριώσεις. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9362 τοῦ 1852).

§ 23³. Πότε ὑποτίθεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀφήρεσε τὴν ἰδιοκτησίαν τινὸς λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης; Ἡ 192 τοῦ 62 πολ. ἀπ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Συντάγματος, οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημόσιον ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσσῃ, προηγουμένης ἀποζημιώσεως.

»Ἐπειδὴ, μὴ δημοσιευθέντος εἰσέτι εἰδικοῦ νόμου διατάσσοντος τὰς περιπτώσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς διὰ δημόσιον ἀνάγκην ἀφαιρέσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁσάκις ἡ ἀφαίρεσις γίνεται πραγματικῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον, καὶ αὕτη εἶναι ἀποδεδειγμένη, ὁ στερούμενος τῆς ἰδιοκτησίας του ἰδιώτης δὲν ἔχει μολαταῦτα δικαίωμα εἰς ἀπαίτησιν ἀποζημιώσεως, διότι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὴν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἰδιοκτησίας καθιερωθεῖσαν διὰ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος διάταξιν καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Δικαίου.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται α') ὅτι θελήσας ὁ ἀναιρεσείων Χρ. Σαρδέλης νὰ περιφράξῃ τὸ ἀφορῶν τὴν ἀγωγήν του γήπεδον, κείμενον ἐντὸς τῆς ζώνης τῆς πόλεως ἐπὶ τῆς λεωφόρου, καὶ νὰ κτίσῃ ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως εἶχε τὸ δικαίωμα δυνάμει τοῦ τελευταίου ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 11 7βρίου 1856 νόμου, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ ἁρμοδίου μηχανικοῦ τῆς πόλεως διὰ πράξεως αὐτοῦ στηριζομένης εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ παρακειμένη ἀρχαιότης τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς μετὰ τῆς περιοχῆς της πρέπει νὰ μείνῃ ἐλευθέρα πάσης οἰκοδομῆς καὶ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς δημόσιον καλλωπισμὸν, καὶ β') ὅτι καὶ ἂν ἀληθεῖς ὦσι προσέτι οἱ ἕτεροι ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐνάγοντος, ὅτι κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως ἀνεσκάφη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος γήπεδον, ὅτι τὸ ἐν τῇ αὐτῇ εὑρεθὲν ὑλικὸν διετέθη πρὸς δημοσίαν ἀνάγκην, καὶ ὅτι, κατὰ τὸ δοκοῦν, τὸ δημόσιον, ἤτοι ἡ Κυβέρνησις ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ αὐτοῦ γηπέδου πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ μέρους, ἔνθα κεῖται τὸ εἰρημένον γήπεδον, ὡς διελάμβανε καὶ ἡ ἀπαγορευτικὴ τοῦ μηχα-

νικοῦ πρᾶξις, πάλιν ὅλα ταῦτα δὲν δίδουν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα δικαίωμα ἀγωγῆς πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ γηπέδου του, διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ὑπάρχει Β. Διάταγμα διατάσσον τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ εἰρημένου γηπέδου λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, καὶ ὅτι ἄνευ τούτου ἡ πρᾶξις τοῦ μνησθέντος μηχανικοῦ δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δημόσιον.

»Ἐπειδὴ ἄν, κατὰ τὰ παρὰ τοῦ ἐφετείου ἐν μέρει παραδεδεγμένα καὶ ἐν μέρει ὑποτεθειμένα, θεωρηθῇ ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων διὰ διοικητικῆς διαταγῆς τοῦ ἁρμοδίου μηχανικοῦ προφανῶς ἐμποδίσθη νὰ διαθέσῃ τὸ γήπεδόν του, ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη δὲν ἀνεκλήθη ἢ δὲν ἠκυρώθη ποσῶς παρὰ τῆς ἀνωτέρας Ἀρχῆς, ὅτι ἀπεναντίας, συμφώνως μὲ αὐτὴν πράγματι ἡ Κυβέρνησις ἔκαμε, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ, χρῆσιν τοῦ μνησθέντος γηπέδου πρὸς δημόσιον καλλωπισμὸν, ἀφαιροῦσαν οὕτως ἀναγκαίως τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ μεταβιβάζουσαν αὐτὴν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ, τοῦτ' ἔστι, μὲ ἄλλας λέξεις, ὅτι πραγματικῶς λόγῳ δημοσίας χρήσεως ἐστέρησεν ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν διάθεσίν του τὸν κύριον, τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε προδήλως τὰς ἄνω ἐκτεθείσας διατάξεις τοῦ Νόμου καὶ ἀρχὰς τοῦ Δικαίου, ἀπορρίψαν τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν διὰ τὸν μόνον λόγον, ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ μηχανικοῦ δὲν εἶναι δῆθεν ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ Δημόσιον, μὴ ὑπάρχοντος Διατάγματος, καθόσον ἡ ἔλλειψις τοῦ Διατάγματος τούτου οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιρροὴν ἀπέναντι τοῦ γεγονότος τῆς στερήσεως τοῦ γηπέδου.

»Ἐπειδὴ διὰ ταῦτα τὸ ἐφετεῖον μὴ διατάξαν τὴν ἀπόδειξιν τῶν οὐσιώδη ἐπιρροὴν ἐχόντων πραγματικῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἀναιρεσείοντος, οὓς ὑπέθεσεν ὡς ἀληθεῖς, παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῶν ἄρθρ. 244 καὶ 248 τῆς πολ. Δικονομίας, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὰ ἄρθρα 807 § 5 καὶ 210 τῆς αὐτῆς Δικονομίας» (1).

---

(1) Ὁ ἀναιρέσεως λόγος συνίσταται εἰς τοῦτο:

«Τὸ ἐφετεῖον ἐσφαλμένως ὅτι ἀφηρέθη ἡ περιουσία τοῦ Χρ. Σαρδέλη διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι δημόσιοι δῆθεν ὑπάλληλοι ἀπηγόρευσαν εἰς τοῦτον νὰ κάμῃ χρῆσιν, ἐνῷ τὸ δημόσιον ἰσχυρίσθη καὶ οὐδεμία προσηνέχθη ἐναντία ἀπόδειξις, ὅτι οὐδεμία νόμιμος καὶ ἰσχυρὰ πρᾶξις ἔλαβε χώραν, ἀποδεικνύουσα ἀφαίρεσιν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καὶ ἀρχῆθεν ἐδήλωσεν ὅτι

Ἡ πρώτη αἰτιολογία τῆς 310 τοῦ 65 ἀπ. τοῦ Ἀρείου Πάγου φέρει.

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, παραδεχθὲν τὴν πρὸς πλήρωμὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἐπιδίκου οἰκοπέδου ἐνοχὴν τοῦ δημοσίου, ἐστηρίχθη ὄχι μόνον εἰς τὸν λόγον ὅτι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀπηγόρευσαν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ οἰκοπέδου τούτου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεων βεβαιούμενα γεγονότα, ὅτι τὸ εἰρημένον οἰκόπεδον κατελήφθη πράγματι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἀφαιρεθὲν ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τοῦ ἰδιοκτήτου, ὡς τεθὲν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καὶ ὡρισμένως πρὸς τὸν δημόσιον σκοπὸν τῆς διατηρήσεως καὶ ἐπιδείξεως τῶν πέριξ ἀρχαιοτήτων, ἀφοῦ προηγουμένως κατὰ διαταγὴν τῶν ἁρμοδίων ὑπουργῶν κατεμετρήθη, ἐξετιμήθη καὶ ἰσοπεδώθη, ἀφαιρεθέντων δι' ἀνασκαφῆς τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαργόντων λίθων· ὁ δὲ λόγος ὅτι ἡ ἐκτεθεῖσα δημοσία ἀνάγκη δὲν ἐβεβαιώθη προσηκόντως,ὡς ἀπῄτει τὸ ἄρθρον 12 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, οὐδὲ προηγήθη ἡ αὐτόθι ὁριζομένη ἀποζημίωσις τοῦ ἰδιοκτήτου, ἀποβαίνουν ἄνευ ἐπιρροῆς, καθόσον μὴ ἐκδοθέντος πώποτε τοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς διατάξεως ταύτης ἀπαιτουμένου νόμου περὶ τοῦ τρόπου τῆς διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἐκποιήσεως τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου, καὶ ἰδίως περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου τύπου, καθ' ὃν *προσηκόντως* πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἡ δημοσία αὕτη ἀνάγκη, ὡς καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν πρέπει νὰ κανονίζηται ἐξωδίκως ἡ ὀφειλομένη εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ἀποζημίωσις, ἀρκεῖ ἀναντιρρήτως, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προκειμένης ἐνοχῆς τοῦ δημοσίου, ἡ διὰ τῶν ἐν χρήσει νομίμων μέσων ἀπόδειξις τοῦ γεγονότος τῆς παρὰ διοικητικῆς ἀρχῆς πραγματικῆς πρὸς ὡρισμένην δημοσίαν ἀνάγκην ἀφαιρέσεως τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου δικαιουμένου ἐντεῦθεν ν' ἀπαιτήσῃ λόγῳ ἀποζημιώσεως τὴν ἀξίαν τῆς ἀφαιρεθείσης ἰδιοκτησίας του· ἄρα πάντες οἱ ἐπὶ τῆς ἐναντίας βάσεως ἐρειδόμενοι λόγοι τοῦ ἀναιρετηρίου καὶ τῶν προτάσεων εἰσὶν ἀνίσχυροι.

»Ἐπειδὴ ὁ λόγος ἰδίως ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐπετράπη νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων ἡ δημοσία ἀνάγκη, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον ἀφῃρέθη, δὲν ὑποστηρίζει τὴν αἰτουμένην ἀ-

---

δὲν ἔχει χρείαν τοῦ γηπέδου, καὶ ὅτι αἱ αὐθαίρετοι πράξεις τῶν ὑπαλλήλων δὲν δύνανται νὰ θεμελιώσωσιν ἀφαίρεσιν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην».

ναίρεσιν, διότι περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης διέλαβε μὲν τὸ θέμα τῆς διαταχθείσης μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ἀλλὰ τὸ Ἐφετεῖον ἐμόρφωσε τὴν πεποίθησίν του κυρίως ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐτοῦ μνημονευομένων δημοσίων ἐγγράφων, ἅπερ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν ἐντὸς τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐκδοθέντα ἀποτελοῦσι νόμιμον ἀπόδειξιν».

§ 23[4] Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ περιληφθῶσιν ἰδιωτικαὶ γαῖαι εἰς περιοχὴν δημοσίου κτιρίου δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνεται διὰ Β. διατάγματος. Α.Π. 188 τοῦ 58, φέρουσα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι οὐδεὶς νόμος ὁρίζει ὅτι ὁ προσδιορισμὸς τῶν γαιῶν, ἃς αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ θεωροῦσιν ἀναγκαίας ὡς περιοχὴν δημοσίου κτιρίου, καὶ αὐτῶν τῶν ἐλάσσονος λόγου ἀξίων, ἀνάγκη νὰ γίνηται καὶ αἱ γαῖαι νὰ προσλαμβάνωνται δυνάμει βασιλικοῦ διατάγματος ἢ ῥητῆς μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου συμβάσεως, οὐδὲ πρόκειται τέλος παραβίασις τῶν περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ὑπουργείων νόμων, καθὸ δῆθεν ὑπαγομένης τῆς περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἀποφάσεως εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, διότι κατὰ τὸ ἀπὸ 3/15 Ἀπριλίου 1853 περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείου νόμου (ἄρθρον 2 § δ) εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ ὑπάγεται ἡ οἰκοδομή, ἐπισκευὴ καὶ διατήρησις τῶν στρατιωτικῶν κτιρίων, ὁποῖον εἶναι ὁ περὶ οὗ ἡ δίκη στρατών.

Περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου εἰς τὸ ν' ἀποφασίζῃ ὁριστικῶς τὰ περὶ ῥυμοτομιῶν· Σημειῶ ταῦτα (1).

§ 24. 25. Ὁ νόμος δὲν περιορίζει ἐντὸς προθεσμίας τινὸς τὸ δικαίωμα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τοῦ μεταῤῥυθμίζειν τὰ περὶ συνόρων τῶν οἰκοπέδων σχέδια τῶν ἀρχιτεκτόνων, ἀλλὰ παραχωρεῖ ἀκωλύτως τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸ εἰρημένον ὑπουργεῖον, ὡς τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀνεκκλήτως δικάζουσαν ἀρχήν· ἑπομένως τὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων σχέδια δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ τελεσίδικοι πράξεις. — Τέλος ὁ νόμος δὲν κανονίζει διαδικασίαν τινά, ἄρα ἡ κλήτευσις τῶν μερῶν δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. — (Ἀπ. πολ. Α. Π. 70 τοῦ 1856).

---

(1) Ὅρα δὲ ἀνωτέρω § Αἱ ἀποφάσεις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν εἰσὶ μεταβληταί. ubry γ' 356 σημ. 19.

§ 26. Κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 9 Ἀπριλ. 1836 διατάγματος, τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ἀποφασίζει ἀνεκκλήτως ἐπὶ τῶν περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν οἰκοπέδων ἑκάστης ὁδοῦ παραπόνων κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος γενομένης μεταῤῥυθμίσεως. (Ἀπ. πολ. Α. Π. 46 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 19691 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν).

§ 27. Ἡ μεταρρύθμισις τῶν γηπέδων ἡ ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ διαταχθεῖσα δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, καθότι τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον δύναται νὰ διατάξῃ ἄλλως· ὥστε καὶ ἂν ὁ γείτων ἐδέχθη τὴν ἀπόφασιν τοῦ μηχανικοῦ, δύναται, ἐπελθούσης μεταῤῥυθμίσεως ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχήν του· — ἡ 12476 τοῦ 1855 ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν φέρει·

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου 1836 διάταγμα περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου Ἀθηνῶν ὁ ἁρμόδιος μηχανικὸς δύναται μὲν, πρὸς καλωπισμὸν τῆς πόλεως καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου αὐτῆς, νὰ μεταῤῥυθμίζῃ τὰ γειτνιάζοντα οἰκόπεδα, ἡ μεταῤῥύθμισις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας, ἀλλὰ δύνανται οὗτοι νὰ προσφύγωσι παραπονούμενοι εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὅπερ ἀποφαίνεται ὁριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως περὶ τῆς μεταῤῥυθμίσεως τῶν οἰκοπέδων. Τοιούτου δ' ὄντος τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ἡ παρὰ τοῦ μηχανικοῦ γενομένη μεταῤῥύθμισις τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἐνάγοντος ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἐναγόμενον καὶ ἂν ἀπεδέχθη αὐτήν, ἀφοῦ τὸ ὑπουργεῖον, κατ' αἴτησίν του, ἐτροποποίησεν αὐτὴν διὰ τῆς προσαγομένης ὑπ' ἀριθ. 4852 (1850) ἀποφάσεως αὐτοῦ, ἥτις ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πλήρη τῆς τροποποιήσεως ταύτης, μὴ προσβαλλομένη ὡς πλαστὴ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ὁ ἐναγόμενος εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν ἐνάγοντα μόνον διὰ τὸ τεμάχιον, τὸ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργείου προσκολληθὲν εἰς τὸ οἰκόπεδόν του, ἐὰν ἀποδείξῃ δικαστικῶς ὅτι εἰς αὐτὸν ἀνήκει· διότι ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ δύναται μόνον περὶ τῆς μεταῤῥυθμίσεως νὰ ἀποφαίνεται καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ τῆς ἀποζημιώσεως δικαιώματος, περὶ οὗ ἁρμόδια εἰσὶ τὰ δικαστήρια.

§ 128. Ἐνταῦθα νομίζω καλὸν νὰ παραθέσω τὴν ἑπομένην γνωμοδότησιν τῶν ἄλλοτε δικηγόρων Ποτλῆ καὶ Ἰωαννίδου.

«Προσκληθέντες οἱ ὑποφαινόμενοι ἀπὸ τὸν . . . . νὰ γνωμοδοτήσωμεν ἂν τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον δύναται νὰ μεταῤῥυθμίσῃ τὴν ὁποίαν ἅπαξ ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως, τὰ ὁροθέσια τοῦ γηπέδου τοῦ . . . . καὶ τῶν γειτόνων, παρατηροῦμεν.

Ὅτι, διὰ νὰ φθάσῃ τὶς εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, πρέπει νὰ κάμῃ διάκρισιν μεταξὺ τῶν διατάξεων, αἵτινες εἰσὶν ἁπλῶς καὶ καθαρῶς διοικητικαὶ, ἀπὸ τὰς διατάξεις, αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς τὸ ἀμφισϐητούμενον διοικητικὸν, διότι ἐκείνας μὲν δύνανται οἱ ὑπουργοὶ νὰ τὰς ἀνακαλέσωσι, χωρὶς ὅμως νὰ προσϐάλωσι κεκτημένα δικαιώματα, sans prejudice nèanmoins des droits acquis, aux queles il ne doit pas être porté atteinte, ὡς λέγει ῥητῶς ὁ Serrigny, τόμῳ 2, σελ. 313. Αὗται δὲ, δηλαδὴ αἱ εἰς τὸ ἀμφισϐητούμενον διοικητικὸν ὑπαγόμεναι, δὲν δύνανται ν' ἀνακληθῶσιν ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς, διότι καθίστανται, ὡς αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις, τελεσίδικοι καὶ ἀμετάκλητοι. Ces actes éschappent à la révocabilité ou à la mobilité des décisions ministérielles, ils acquièrent la même fixité que les jugemens des tribunaux. (αὐτόθι.)

Εἶναι λοιπὸν ἀναντίῤῥητον, ὅτι αἱ τοῦ ὑπουργείου ἀποφάσεις, ὅσαι ἀνάγονται εἰς τὸ ἀμφισϐητουμενον διοικητικὸν, εἰσὶν ἀμετάκλητοι· ἤδη δὲ ἐξεταστέον τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ἐκδίδει, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 νόμου, ἦναι πρᾶξις καθαρῶς διοικητικὴ, ἢ ὑπάγηται εἰς τὸ ἀμφισϐητούμενον διοικητικόν;

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἡμετέρου νόμου, δὲν ἀμφιϐάλλομεν, ὅτι αἱ τοιαύτης φύσεως ἀποφάσεις φέρουσι τὸν χαρακτῆρα ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς τὸ ἀμφισϐητούμενον διοικητικόν. Καὶ τῷ ὄντι. Κατὰ τὰς συνδυαζομένας διατάξεις τῶν ἄρθρων 2 4 καὶ 15 τοῦ εἰρημένου νόμου, ἡ μεταῤῥύθμισις τῶν γειτονικῶν γηπέδων συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἔχωσι τοὺς πρὸς ἄλληλα τοίχους ὀρθογωνίους, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κείμενα νὰ ἔχωσι τὴν ἀπαιτουμένην ἔκτασιν τοῦ προσώπου.

Τούτου τεθέντος, ἂν ἡ μεταῤῥύθμισις ἦτο καθαρῶς διοικητικὴ, ἔπρεπε νὰ γίνηται παρὰ μόνης τῆς ἀρχῆς διοικητικῶς, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ὁ νόμος ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 ἀφίνει εἰς τοὺς γείτονας τὸ δικαίωμα νὰ συνεννοῶνται οἴκοθεν περὶ τῆς μεταῤῥυθμίσεως τῶν συνόρων, μόνον δὲ ἐν περιπτώσει διαφωνίας ὁ ἀρχιτέκτων, ὡς διαιτητὴς οὕτως εἰπεῖν, καλεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ κανονίζῃ τὰ ὅρια, κατὰ δὲ τῆς ἀποφάσεως τούτου συγχωρεῖται εἰς τὸν θεωροῦντα ἑαυτὸν ἠδικημένον νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον ἀποφαίνεται ἀνεκκλήτως (ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου.)

Ἄρα αἱ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις, ἐν αἷς προσθίγεται οὐσιωδῶς καὶ τὸ περὶ ἰδιοκτησίας ζήτημα, φέρουσι χαρακτῆρα κυρίως

διενέξεως μεταξὺ ἰδιωτῶν, εἰς ἣν οὐδὲν δημόσιον συμφέρον ἀναμιγνύεται, ἢ προσβάλλεται, εἰς δὲ τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν ἀνετέθη τὸ ἀντικείμενον τοῦτο μόνον χάριν τῆς ταχυτέρας ἐνεργείας καὶ ἀποπερατώσεως· συνέπεια δὲ τῆς σκέψεως ταύτης εἶναι, ὅτι καὶ αἱ ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας τὸ ὑπουργεῖον ἐκδίδει ἐπὶ τῶν τοιούτων δυσχερειῶν καὶ διαφορῶν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀμφισβητουμένην δικαιοδοσίαν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἁπλῶς καὶ καθαρῶς διοικητικὴν δικαιοδοσίαν. Τὸ πόρισμα δ' αὐτὸ ἐμφαίνει καὶ αὐτὸ τὸ ῥητὸν ῥῆμα τοῦ νόμου, χαρακτηρίζοντος ῥητῶς τὰς ἀποφάσεις τοῦ ὑπουργείου ὡς ἀνεκκλήτους.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα τόσον ὀλιγώτερον δύναται νὰ λάβῃ χώραν νέα μεταῤῥύθμισις, καθ' ὅσον αὕτη δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ διὰ τὸν λόγον, ὅτι αἱ πλευραὶ δὲν εἶναι ὀρθογώνιαι, οὔτε διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ πρόσωπον οἰκίας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κειμένης δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην τοῦ προσώπου ἔκτασιν, ἀλλὰ μόνον ἵνα ἀνοιχθῇ εἴσοδος νέα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ εἰς γήπεδον, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἴσοδον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ῥυθμίσεως. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ὅλως ἀλλότριον τῶν καθηκόντων τοῦ ὑπουργείου, καὶ μάλιστα δύναται νὰ ματαιωθῇ διὰ προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια.

Ἐννοεῖται δ' οἴκοθεν, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἤθελε προφανῶς ἐμβεῖ εἰς τὸν κύκλον τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας, ἂν ἐπενέβαινεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος, περὶ τοῦ ἂν εἰς τὸ τεμάχιον τοῦ Κου Οἰκονόμου πλεονάζουσι πήχεις τινές, ἀνήκουσαι τυχὸν πρὶν εἰς οἱονδήποτε ἰδιώτην· οὗτος μόνος ἔχει διὰ τοῦτο δικαίωμα παραπόνου, καὶ τὸ παράπονον εἶναι ὅλως δικαστικόν, διότι ἀφορᾷ κεκτημένον ὑπὸ ἰδιώτου δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἕτερος προσέβαλεν οἴκοθεν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν συμπεραίνομεν.

Ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον δὲν δύναται ἐν γένει ν' ἀνακαλέσῃ πρᾶξιν, ἐκδοθεῖσαν παρ' αὐτοῦ καὶ ἀναγομένην εἰς τὸ Ἀμφισβητούμενον Διοικητικόν.

Ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκεν ὡς πρὸς τὸ οἰκόπεδον τοῦ Κου Οἰκονόμου καὶ τοῦ . . . . ἐξεδόθη ἐπὶ ἀντικειμένου, ὑπαγομένου εἰς τὸ ἀμφισβητούμενον διοικητικόν, καὶ

Ὅτι ἕνεκα τούτου εἶναι πρᾶξις ἀμετάκλητος καὶ τελεσίδικος, πᾶν δὲ ἐναντίον μέτρον ὑπόκειται εἰς τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν.

Ἡ ἄρνησις τῆς χορηγήσεως ἀδείας πρὸς οἰκοδομὴν ποίας ἐπάγεται συνεπείας; ἡ δὲ παρεκτροπή; (1) *Σημειωτέον ταῦτα.*

§ 29. 30. Τὸ δημόσιον εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν, ἂν ἀνεκάλεσε τὴν πρὸς οἰκοδομὴν χορηγηθεῖσαν ἄδειαν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὑπερετιμήθη τὸ ὑλικόν;

Ναὶ, κατὰ τὴν μειονοψηφίαν, διότι ἡ πρόσκαιρος αὕτη ἀναστολὴ, μὴ πηγάζουσα ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ σχεδίου, εἶναι πρᾶξις συνεπάγουσα τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνην, ἀφοῦ, ὑπάρχοντος ἐγκεκριμένου τοῦ σχεδίου, ἡ ἀρχὴ ὑποχρεοῦται, γενομένης αἰτήσεως πρὸς οἰκοδομὴν, νὰ μὴ ἀρνηθῇ τὴν ἄδειαν καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἐμπόδια.

Ὄχι, κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν, ἥτις στηρίζεται εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἡ ἀρχὴ, ἔχουσα τὸ δικαίωμα νὰ δώσῃ ἢ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἄδειαν, εἶχε καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως αὐτῆς·—ὅτι, καὶ ἂν ἠδύνατο ἴσως νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἀποζημιώσεως διὰ τὴν θετικὴν καὶ ἤδη ὑφισταμένην ζημίαν καὶ διὰ τὰ ἐνοίκια τοῦ οἰκοπέδου ἐνόσῳ, μὴ διδομένης τῆς ἀδείας, ἔμεινεν ἄχρηστον, ἢ τὸ πολὺ διὰ τὴν ὕλην τῆς οἰκοδομῆς, ἣν εἶχεν ἀγοράσει ὁ ἰδιοκτήτης, ἂν ἔπαθεν ἡ ὕλη αὕτη, δὲν ἔχει ὅμως δικαίωμα ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μέλλουσαν ζημίαν καὶ διὰ στέρησιν κερδῶν· — καὶ ὅτι, ἂν εἶχε κάμει ὁ ἰδιοκτήτης συμφωνίας μὲ τὸν ἐργολάβον, ὤφειλε νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου, ἵνα λύσῃ τὸ συμβόλαιον ἄνευ ἀποζημιώσεως, κατὰ τὴν ἀρχὴν nemo prestat casus fortuitus· μὴ ὑπαρχούσης δὲ τῆς κυρίας ὑποχρεώσεως, δὲν ὑπῆρχεν οὔτε ἡ παρεπομένη τῆς ποινικῆς ῥήτρας. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16279 τοῦ 58, ἣν ἴδε ἐν Νομικ. Μελίσσῃ σ. 84—86.

Ὁ Ἄρειος Πάγος, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, εἶπε ταῦτα·

«Κατὰ τοὺς περὶ ἐκτελέσεως τῶν σχεδίων τῶν πόλεων νόμους, τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως ἡ ἐπιτετραμμένη τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων ἀρχὴ ἀποποιῆται τὴν πρὸς οἰκοδομὴν ἄδειαν, ἑπομένως καὶ ν' ἀποφασίσωσιν ἐὰν ἡ ἐκ τούτου ἐπενεχθεῖσα τῷ ἰδιώτῃ ζημία ἦναι ἄδικος καὶ διὰ τοῦτο ἀνορθωτέα· ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀρχὴ, δοῦσα τὴν ἄδειαν, ἐπροκάλεσε τὸν ἰδιώτην εἰς δαπάνας πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς οἰκοδομῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεκάλεσε τὴν ἄδειαν, ἐν

(1) Πρλ. Νομ. σελ. 5560, ἔνθα νομολ. ἐφετῶν.

τοιαύτη περιπτώσει ὀφείλεται ἀποζημίωσις τῷ ἰδιώτῃ, οἱοςδήποτε καὶ ἂν ἦναι ὁ λόγος τῆς ἀνακλήσεως». (Ἀπ. πολ. Α.Π. 287 τοῦ 58, ὁρῶσα τὴν 16279 ἐφ. Ἀθ). (1).

§ 31. Τὸ δημόσιον δὲν εὐθύνεται διὰ τὰς ἐπιζημίους πράξεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, αἵτινες πράττονται ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπιτετραμμένης αὐτοῖς ἐξουσίας (2)· τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ πρᾶξις, δι' ἧς ὁ ἀρχιτέκνων τῆς πόλεως ἐπεμβῆκεν εἰς ἀντικείμενα οἰκοδομῆς εἰς γήπεδον, κείμενον ἐκτὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως. (Ἀπ. 153 τοῦ 55, κυρ. τὴν 12436 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 32. Τὸ δημόσιον ἀποζημιόνει διὰ τὰς τῶν μηχανικῶν παρεκτροπὰς ἐπὶ τῶν σχεδίων τῶν πόλεων; Ναί· ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 272 τοῦ 65 (κυρ. τὴν 161 τοῦ 61 ἀπόφ. ἐφ. Πατρῶν), καθ' ἣν τὸ διάτ. τῆς 9 Ὀκτ. 4852, καθ' ὃ δῆθεν ἀτομικῶς ὁ μηχανικὸς εὐθύνεται, δὲν ἔχει ἰσχὺν νόμου, ἐκδοθὲν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ συντ. καὶ μὴ δυνάμενον ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὰς περὶ εὐθύνης τοῦ δημοσίου ἀρχάς.

§ 33. Τὸ δημόσιον εὐθύνεται, ἐὰν ἀρνηθῇ τὴν χορήγησιν οἰκίας πρὸς οἰκοδομήν; Ἡ 255 τοῦ 66 φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 786 προσβαλλομένη ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν οὐδεμίαν νόμιμον διάταξιν παρεβίασε, θεωρήσασα ὑπόχρεων τὸ δημόσιον εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἐνάγοντος διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἀρνηθὲν τὴν ἄδειαν ἐκώλυσεν ἔκτοτε τὸν ἐνάγοντα τοῦ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ οἰκόπεδόν του, καὶ διὰ τοῦτο ἀπορρίψασα τὴν κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 1199 πρωτοδίκου ἀποφάσεως ἔφεσιν τοῦ δημοσίου διὰ τῆς σκέψεως τῆς ἀποφάσεως ταύτης, τὴν πρώτην σκέψιν τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 333 καὶ ὅλας τὰς σκέψεις τῆς ὑπ' ἀριθ. 4 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν, καθ ἃς ὡς περιττὸς ἀπερρίφθη ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ δημοσίου, ὅτι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἔπρεπεν ὁ ἀντίδικος νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ ἀποδείξῃ «ὅτι ἐσκόπει, ἐὰν ἐλάμβανε τὴν ἄδειαν πρὸς οἰκοδομὴν, νὰ οἰκοδομήσῃ καὶ ποία καὶ πόση ἡ ἐκ τῆς παρεμποδίσεως τῆς οἰκοδομῆς προσγενομένη αὐτῷ θετικὴ ζημία» διότι τὸ μὲν ὑποτίθεται κατὰ Νόμον, ὅτι ἤθελε πράξει, τουτέστιν, ὅτι ὁ ἐνάγων ἤθελε πράξει ὅ,τι οἱ ἐπιμελεῖς οἰκοδεσπόται πράττουσι, φροντίζοντες νὰ καταστήσωσι τὴν περιουσίαν αὐτῶν προσοδοφόρον, εἴτε καλλιεργοῦντες αὐτοὶ τοὺς ἀγροὺς

---

(1) Διὰ ποίας δὲ δαπάνας ὀφείλεται ἀποζημίωσις; ἴδε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐν λ. Ὑπεύθυνος.

(2) Παρλ. λ. Ὑπουργεῖον Οἰκον. § 1—21 ἐπ.

των καὶ ἀνοικοδομοῦντες τὰ οἰκόπεδά των, εἴτε ἄλλους πωλοῦντες καὶ τὴν ἐκ τοῦ τιμήματος ὠφέλειαν τῶν τόκων ἀπολαμβάνοντες (Ν. 18. 24. §. 4. (19. 2.). Β. (20. 1.). Ν. 39. §. 1. (30.). Ν. 62. πρ. (6. 1.). Β (15. 1.). Ν. 5. Κ. (3. 32.). Β. (15. 1.). Ν. 29. (5. 3.). Β. (42. 1.)· ἡ δὲ πρόληψις αὕτη τοῦ Νόμου ἀπαλλάττει τὸν ζημιωθέντα τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, ὅτι ἤθελε χρησιμοποιήσει τὸ κτῆμά του καὶ ἐπιρρίπτει τὴν περὶ τοὐναντίου ἀπόδειξιν τῷ ζημιώσαντι· τὸ δὲ δημόσιον δὲν ἐπρότεινε πρὸς τῷ εἰρημένῳ ἰσχυρισμῷ του καὶ ὅτι εἶναι αὐτὸ ἕτοιμον νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ ἐνάγων οὔτε νὰ οἰκοδομήσῃ ἠδύνατο, οὔτε, ἐὰν εἶχε τὴν ἄδειαν τοῦ οἰκοδομῆσαι, νὰ πωλήσῃ τὸ οἰκόπεδόν του· περὶ δὲ τοῦ εἴδους τῆς ζημίας, καθόσον μὲν πρόκειται περὶ τῆς ἐκ τῆς οἰκοδομῆς ὠφελείας, ἀβέβαιον ὅλως ἦτο διὰ τὸ ἄδηλον τοῦ μεγέθους τῆς οἰκοδομῆς, ὁποία καὶ ὁπόση ὠφέλεια ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς οἰκοδομηθησομένης οἰκίας, βέβαιον δὲ εἶναι καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμιᾶς ἔχρῃζεν ἀποδείξεως, ὅτι ὁ ἐνάγων ἠδύνατο, ἂν εἶχε τὴν ἄδειαν τῆς οἰκοδομῆς, νὰ πωλήσῃ καὶ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ τοκισμοῦ τοῦ τιμήματος καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο, χωρὶς νὰ πράξῃ δόλον καὶ ὑποκύψῃ διὰ τοῦτο εἰς ἀποζημίωσιν, νὰ πωλήσῃ αὐτό, καίτοι γιγνώσκων ὅτι δὲν τῷ δίδεται ἄδεια εἰς οἰκοδομήν.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 1199 πρωτόδικον ἀπόφασιν, ἣν ἐκύρωσεν ἡ προσβαλλομένη τῶν ἐφετῶν δια τὸ ὀρθὸν τῶν σκέψεων αὐτῆς, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἠρνήθη καὶ ἀρνεῖται τὴν πρὸς οἰκοδομὴν ἄδειαν διὰ τὸν λόγον, ὅτι προτίθεται νὰ καταλάβῃ τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον πρὸς οἰκοδόμησιν δικαστηρίων, τουτέστι διὰ δημοσίαν ἀνάγκην· τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ λόγου τῆς ἀρνήσεως, τὰ δικαστήρια ἁρμοδίως ἀπεφάνθησαν περὶ τῆς ἐξαὐτῆς προελθούσης ζημίας· διότι ἁρμόδια ὄντα νὰ ἀποφαίνωνται περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκεν ἀφαιρέσεως οἰκοπέδων ἰδιωτικῶν διὰ δημόσιον ἀνάγκην, ἁρμόδια εἶναι ὡσαύτως ὅταν πρόκηται καὶ περὶ ἀποζημιώσεως, προερχομένης ἐξ οἱασδήποτε πράξεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, κωλυούσης τὴν πλήρη ἄσκησιν τῶν τῆς δεσποτείας δικαιωμάτων, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τὸ οἰκόπεδον θέλει χρησιμεύσει διὰ δημόσιον ἀνάγκην· καὶ ὑπέρβασις διὰ τοῦτο καθηκόντων ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ προκειμένου μόνον, καθόσον διὰ τῆς δευτέρας διατάξεως τῆς ἐπικυρωθείσης ὑπ' ἀριθμὸν 1199 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, τὸ δημόσιον ὑπεχρεώθη νὰ χορηγήσῃ τὴν πρὸς οἰκοδομὴν ἄδειαν· διότι, ἔχουσα ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρέσῃ ἰδιωτικὴν κτῆσιν διὰ δημόσιον ἀνάγκην,

δύναται νὰ ἀρνῆται διὰ τοῦτο τὴν πρὸς οἰκοδομὴν ἄδειαν, καὶ μόνον εἰς ἀποζημίωσιν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ διὰ τὴν ἕνεκα τοιούτου λόγου παρεμπόδισιν τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ἰδιοκτησίας μέχρι τῆς πραγματικῆς ἀφαιρέσεως, ὁπότε ὀφείλει τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀξίας τοῦ οἰκοπέδου».

§ 34. Ἀπαγόρευσις οἰκοδομῆς ὑπὸ δημάρχου, ὡς ἀρχῆς. ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 206 τοῦ 67, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον παραδεχθὲν ὡς ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δήμαρχος παρεμπόδισε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἐνάγοντος, οὐχὶ καθ' ἃ ἡ ἀγωγὴ διέλαβεν, ὡς ἀντιπρόσωπος δηλαδὴ τοῦ δήμου, ἔχοντος δῆθεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ γηπέδου τῆς οἰκοδομῆς ταύτης, ἀλλὰ (ὡς ἀρχὴ) δυνάμει ἀστυνομικῆς διατάξεως, ἀπαγορευούσης τὴν ἀνέγερσιν πάσης οἰκοδομῆς, ἄνευ τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης γραπτῆς τοῦ δημάρχου ἀδείας, δὲν παρεμόρφωσε τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς, οὔτε ἄσχετα πρὸς ἄλληλα ζητήματα ἐσύγχυσεν, ὡς ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται, ἀλλ' ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του ἀπεφήνατο ἀνυπόστατον τὸν ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς πραγματικὸν ἰσχυρισμόν, οὔτε ὤφειλε νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἀφοῦ περὶ τοῦ ἀνυποστάτου αὐτοῦ ἐπείσθη ἐκ τῶν ἐνόντων (πολιτ. δικονομίας 244).

»Ἐπειδὴ τὰ παράπονα τοῦ ἀναιρεσείοντος εἰσὶν ἄσκοπα ἐντελῶς, ἐφ' ὅσον περιστρέφονται εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς ποινικῆς καταδιώξεως καὶ καταδίκης αὐτοῦ ἐπὶ παραβάσει τῆς προαναφερθείσης ἀστυνομικῆς διατάξεως καὶ εἰς τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς νομιμότητος καὶ τῆς ἰσχύος αὐτῆς, καθότι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀποφάσεως, ἀπορριψάσης ὡς ἀνυπόστατον τὴν περὶ διαταράξεως τῆς κατοχῆς ἀγωγὴν τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἀρκεῖ μόνον τὸ διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης βεβαιούμενον γεγονός, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐνήργησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ δήμου, ἕνεκεν ἀξιώσεων αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἀρχὴ ἐκπληροῦσα ἀστυνομικὰ καθήκοντα».

§ 34[2] Ἡ ἄρνησις τῆς ἀδείας πρὸς οἰκοδομὴν δὲν εἶναι κατάληψις ἀλλοτρίας ἰδιοκτησίας διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, ἀλλὰ διατάραξις μὴ παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς ἀναγκαστικὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος, ἀλλ' εἰς ἀπαίτησιν τοῦ ἐκ τῆς παρεμποδισθείσης χρήσεως κέρδους (Α. Π. πολ. 235 τοῦ 69, ἣν ἴδε ἐν τῷ ἡμετ. Παραρτ. τῶν τοῦ 1869 ἀποφ. σ. 146).

§ 34[3] Ἄδεια περὶ οἰκοδομῆς. — Τίς ἀποφαίνεται περὶ τούτου; Ἴδε ἀπ. ποιν, Α. Π. 158 τοῦ 1856, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 598 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖται ὅστις ἐπιχειρεῖ εἰς πόλεις οἰκοδομὴν ἢ οὐσιώδη ἐπισκευὴν κτιρίου ὑφισταμένου ἤδη, μὴ ἔχων ῥητῶς σχέδιον οἰκοδομῆς ἐγκεκριμένον παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἐκ δὲ τῶν Β. διαταγμάτων τῆς 9 Ἀπριλίου 1836 (ἄρθρ. 1, 2, 4 καὶ 9), τῆς 5 Ἰουνίου 1842, τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1852 (ἄρθρον 1, 2, 3 καὶ 6) καὶ τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1852 προκύπτει, ὅτι ἡ ἐκτίμησις καὶ ἀπόφασις ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων, ἀφορώντων τὰ περὶ οἰκοδομῶν καὶ τὸ οὐσιῶδες ἢ οὔ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπισκευῶν ἀνετέθη ἀπολύτως εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, δικαζουσῶν εἰς πρῶτον μὲν βαθμὸν τοῦ μηχανικοῦ, κατ' ἔφεσιν δὲ καὶ ἀνεκκλήτως τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 1017 καὶ 1018 πράξεων τῆς διευθύνσεως τοῦ μηχανικοῦ Ἀργολίδος τῆς 12 8βρίου 1856 βεβαιοῦται, ὅτι ὁ ἐνώπιον τοῦ πταισματοδίκου Ναυπλίας κατηγορηθεὶς ἰδιοκτήτης ἐπεχείρησεν ἐπὶ τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἰδιοκτήτου οἰκίας του διὰ τοῦ συγκατηγορηθέντος τέκτονος, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς οὐσιώδεις ἐπισκευάς, ἀντιβαινούσας εἰς τὸ περὶ οἰκοδομῶν Β. διάταγμα καὶ ἕνεκα τούτου ἀπεφασίσθη νὰ μὴ χορηγηθῇ αὐτῷ ἄδεια πρὶν ἢ συμμορφωθῇ μὲ τὴν οἰκοδομικὴν γραμμὴν τῆς πόλεως ἐκείνης· ἄρα ὁ πταισματοδίκης Ναυπλίας, ὅστις διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του παραδέχεται, ὅτι αἱ ἐπισκευαὶ ἐγένοντο ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ διατάξῃ δικαστικὴν αὐτοψίαν περὶ τοῦ οὐσιώδους ἢ οὔ τῶν ἐπισκευῶν τούτων καὶ ἐναντίον τῆς ἐκθέσεως τῆς διευθύνσεως τοῦ μηχανικοῦ, καὶ ν' ἀποφανθῇ ὅτι ἦσαν ἐπουσιώδεις, ἀφοῦ ἡ περὶ τοῦ ζητήματος, περὶ οὗ ἐπρόκειτο ἐν τῇ δίκῃ, ἀπόφασις, μὴ προσβληθεῖσα ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου ἦτον ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἰδιοκτήτην· πράξας δ' οὕτω ὑπερέβη τὴν ἁρμοδιότητά του, ἐπεμβὰς εἰς διοικητικὰ καθήκοντα· ἑπομένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα (ἄρθρ. 477 ἀριθ. 1 τῆς ποιν. δικονομίας).

§ 34[1] *Ἀποτελέσματα τῆς περὶ μεταῤῥυθμίσεως πράξεως τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Ἀφαιρεῖται ἡ κατοχή;*

§ 35. Κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατ. τὰ τεμάχια δὲν προσκτῶνται αὐτοδικαίως τοῖς παρακειμένοις γείτοσιν, ἀλλὰ δυνάμει παραχωρήσεως τοῦ τῆς πόλεως ἀρχιτέκτονος, ὅστις ἐξετάζει προηγουμένως τίς τῶν γειτόνων ἔχει τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα. (Α.Π. 188 τοῦ 53, κυρ. τὴν 10494 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 35². Ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἀποφασίζει τὰ περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν οἰκοπέδων, καὶ ἡ ἀπόφασίς της τροποποιεῖ τὴν κατοχὴν αὐτῶν (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 140 τοῦ 63, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων ἰσχυρίσθη, ὡς ἀπὸ τὰς ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου προτάσεις του ἐξάγεται, ὅτι τὸ ἐπίδικον γήπεδον εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ διὰ νομίμου μεταῤῥυθμίσεως ἐνεργηθείσης ἀπὸ τὸν ἀρχιτέκτονα τῆς πόλεως καὶ δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ ὁριστικῶς ἐπικυρωθείσης, ἐσχηματίσθη οἰκόπεδον ἀνῆκον εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἠγόρασεν ἐπὶ δημοπρασίας καὶ πληρώσας τὸ τίμημα τὸ ἐξουσίασε λαβὼν τὴν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐπρότεινε ῥητῶς ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του τοῦτον καὶ διὰ δικαστικῆς αὐτοψίας, ἀλλὰ τὸ ἐφετεῖον δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν πρότασιν ταύτην, ἡ ὁποία ἀποδεικνυομένη ἠδύνατο νὰ πείσῃ τὸ δικαστήριον ὅτι καὶ ἡ κυριότης καὶ ἡ κατοχὴ συνάμα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοπέδου μετέβη νομίμως εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μεταῤῥυθμισάσης τὰ γειτονικὰ οἰκόπεδα τοῦ Ὀλλανδέζου καὶ Κανέλλη διοικητικῆς ἀποφάσεως, ἀποφηνάμενον ἐσφαλμένως ὅτι ἐπὶ διαταράξεως διακατοχῆς δὲν ἰσχύουσιν αἱ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς πράξεις, ἀλλὰ μόνον διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων μεταβάλλεται ἡ κατοχή, ἐνῷ καὶ αἱ πράξεις τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἁρμοδίως ἐκδιδόμεναι ἐπὶ ἀντικειμένων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ καὶ ἐκτελούμε-

---

(1) Πρλ. τὴν 131 τοῦ 56 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1838 Β. Διάταγμα καὶ τὰ μετ' αὐτοῦ συνδυασμένα ἄρθρ. 6' καὶ 13 τῶν ἀπὸ 9 Ἀπριλίου καὶ 12 Νοεμβρίου 1836 ἑτέρων δύο βασιλικῶν διαταγμάτων περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ἐν τῷ 3 αὐτῷ ἄρθρῳ διαλαμβανόμενα τεμάχια μεταβαίνουσιν ἀμέσως εἰς τὴν κυριότητα τῶν παρακειμένων οἰκοδεσποτῶν, καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ τεμαχίου δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν διαταγμάτων αὐτῶν ὁριζόμενα, ἐὰν δὲν ἔδωκεν εἰς τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ, τὴν προσδιοριζομένην ἔκτασιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ διεκδικούμενοι 112 πήχεις ἀποτελοῦν, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, τεμάχιον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Βάμβας οὔτε ἔδωκεν, οὔτε ἰσχυρίσθη ὅτι μέλλει νὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἔκτασιν· ἐπομένως ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάσισεν, ὅτι διεκδικητικὴν ἀγωγὴν περὶ τοῦ τεμαχίου τούτου δὲν ἔχει ὁ Βάμβας, ἀλλὰ δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν».

ναι ἔχουσιν ὅλα τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα, καθόσον ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς δὲν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ προηγηθῇ τις ἀποζημίωσις εἰς τὸν διὰ τῆς μεταῤῥυθμίσεως στερούμενον τῆς ἰδιοκτησίας του. Ὅθεν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας καὶ τὰ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου καὶ 12 Νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν Β. Διατάγματα, καθ' ἃ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἀποφασίζει τὰ περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν οἰκοπέδων καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ἐκτελουμένη νομίμως τροποποιεῖ τὴν διακατοχὴν τῶν μεταῤῥυθμιζομένων οἰκοπέδων· ἄρα ἡ ἀπόφασίς του κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 συνδυασμένον μὲ τὸ ἄρθρον 201 τῆς πολ. δικονομίας εἶναι ἀναιρετέα».

§ 35³. Ὁ συμμορφούμενος μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ἀρχιτέκτονος γενόμενον σχέδιον δὲν εἶναι ἐναγώγιμος ἐπὶ ἀποβολῇ ἀπὸ τῆς νομῆς. (ΑΠ. 230 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 1277 τοῦ 1851 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν).

§ 35⁴. Δὲν δύναταί τις νὰ ἐνηργήσῃ αὐτοδυνάμως κατεδάφισιν ἀναγομένην εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ἀρχῆς, ἥτις εἶναι ἐπιφορτισμένη τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Ὅθεν ὑπόκειται εἰς τὸ παράγγελμα quod vi aut clam. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13429 τοῦ 1855).

§ 35⁵. Ἡ λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης ἀφαίρεσις ξένης ἰδιοκτησίας ἄνευ προηγουμένης ἀποζημιώσεως δὲν δίδει χώραν εἰς ἀγωγὴν περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πραγμάτων εἰς ἣν ἦσαν πρότερον κατάστασιν, ἀλλὰ μόνον εἰς ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀπόφασις 13021 τοῦ 1855 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ εἰ καὶ τὸ δημόσιον κατέλαβε τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ἐκκαλούντων, χωρὶς προηγουμένης ἀποζημιώσεως, ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ἄλλο τι ἢ ὅτι τὸ δημόσιον δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ δικαστικῶς ἵνα χορηγήσῃ τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην, οὐχὶ ὅμως ν' ἀποδώσῃ τὸ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καταληφθέν, ὅπερ εἰς τὴν πρακτικὴν ἤθελε γενήσει μεγίστην βλάβην πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον· ἐπομένως ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν ἐκκαλούντων, ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῇ ἡ ἀγωγή των καὶ νὰ ἐπανέλθωσι τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν των κατάστασιν διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι δὲν προηγήθη ἀποζημίωσις, καὶ ἂν συνάμα ἡ ἀποζημίωσις τῆς ἰδιοκτησίας των ἀπεφασίσθη νομίμως, δὲν εἶναι βάσιμος». Ἴδε τὴν ἐπ. §

§ 35⁶. Ἀφαίρεσις οἰκοπέδου, γενομένη δυνάμει τῶν περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάξεων δίδει ἀφορμὴν εἰς τὰ περὶ νομῆς παραγγέλματα, ἐὰν ἐγένετο ἄνευ προηγουμένης ἀπο-

ζημιώσεως; Ναί, κατὰ τὴν 4422 τοῦ 1847 ἀπόφασιν ἐφ. Ἀθ. (Εὐρ. δ. σ. 183).

Ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως, οὐχὶ περὶ διεκδικήσεως, χωρεῖ. (ΑΠ. 29 τοῦ 51). Κατὰ τὴν 39 τοῦ 51 οἱ ζημιούμενοι ἐκ τῆς προσλήψεως γηπέδου των εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἀνακτόρων δικαιοῦνται μὲν ν' ἀποζημιωθῶσιν παρὰ τοῦ δημοσίου, οὐχὶ δὲ νὰ ζητήσωσιν αὐτούσιον τὸ οἰκόπεδον (1).

§ 36. Ὁ γείτων, εἰς ὃν ἀνήκει τεμάχιόν τι γηπέδου κατὰ

---

(1) Ὑπάρχει διατάραξις κατοχῆς, ὅταν ὁ ἐναγόμενος προσέλαβε γήπεδον ἄλλου δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως; — Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι ἁπλῶς διοικητικόν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 256 τοῦ 50, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ὡς διατάραξιν τῆς κατοχῆς τοῦ Νικ. Κριεζώτου ὅ,τι νομίμως ἐνήργησεν ὁ Ματθαῖος Λεωνίδας, ἐξεναντίας χαρακτηρίσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὴν συνεπείᾳ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Κριεζώτου δίκην ὡς ἀφορῶσαν διατάραξιν κατοχῆς, καὶ σκεφθὲν ὅτι ὁ Ματθαῖος Λεωνίδας, δυνάμει τῶν ὑπαρχόντων διαταγμάτων περὶ τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων τῶν ἐπαρχιῶν δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ἀνεγείρῃ οἰκοδομὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Κριεζώτου, ἐθεώρησεν ὅτι ὁ πρῶτος διετάραξε τὴν κατοχὴν τοῦ δευτέρου, καὶ οὕτως ἀπεφάσισεν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός του, καθότι δὲν ἐπρόκειτο νὰ δικάσῃ, οὔτε ἐδίκασε διοικητικόν τι ἀντικείμενον, ἢ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἔκτασιν διοικητικῶν πράξεων, ἀλλὰ καθαρῶς τὸ περὶ κατοχῆς ζήτημα, τὸ ὁποῖον τῷ ὑπεβλήθη διὰ τῆς ἀγωγῆς· ταύτην δὲ τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὡρισμένην, ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ λόγος ἀναιρέσεως δι' ἀοριστίαν δῆθεν τῆς ἀγωγῆς, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι πραγματικὸν καὶ διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου· ὡσαύτως δὲ δὲν παρέχει λόγον ἀναιρέσεως, τὸ μὴ ἀκριβὲς, κατὰ τὸν ἀναιρεσείοντα, διατακτικὸν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἀλλ' ἡ παντελὴς ἔλλειψις διατακτικοῦ, τοιαύτην δὲ ἔλλειψιν δὲν ἔχει ἡ ἀπόφασις, διότι, ὡς ἐξ αὐτῆς καὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου γενομένων προτάσεων τοῦ Ματθαίου Λεωνίδα ἀποδεικνύεται, δὲν ἠμφισβητήθη τὸ ποσὸν τῶν μέτρων τοῦ ἐδάφους τοῦ Κριεζώτου, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Μ. Λεωνίδα, ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἐπικυρῶσαν τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, τὴν διατάξασαν νὰ κατεδαφισθῇ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Μ. Λεωνίδα καθόσον προσβάλλει τὴν ἰδιο-

τὴν περὶ τούτου πρᾶξιν τοῦ ἁρμοδίου γεωμέτρου, προτιμᾶται τοῦ ἀγοραστοῦ τοῦ αὐτοῦ γηπέδου, ὅστις πρῶτος μετέγραψε τὴν ἀγοράν; Ὅρα τὴν 178 τοῦ 1870.

Τίς, γενομένης ῥυμοτομίας, εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν; Ἰδοὺ τὶ ἐσύλλεξα ἐκ τῆς νομολογίας (1).

§ 37. Τίς ὀφείλει ἀποζημίωσιν διὰ τὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανεπιστημίου περιληφθέντα οἰκόπεδα; Διαφωνία. Κατὰ τὰς 133

κτησίαν τοῦ ἀντιδίκου του, ἀπεφάσισε συμφώνως μὲ τὴν ἀμφισβητηθεῖσαν αἴτησιν.

»Ἐπειδή, ἂν καὶ τὸ ἀπὸ 4/16 Ἀπριλίου 1842 διάταγμα περὶ μεταῤῥυθμίσεών τινων ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ προαστείου τῆς πόλεως Χαλκίδος ὁρίζῃ (ἄρθρ. 2), ὅτι ὁ δῆμος Χαλκίδος θέλει ἐνεργήσει τὰς ἀποζημιώσεις τῶν ἰδιοκτητῶν, ὅσοι προσβάλλονται ἀπὸ τὸ σχέδιον βαθμηδὸν ἐνεργούμενον, κατὰ τὸ περὶ τούτου ἐκδοθησόμενον διάταγμα, δὲν ὁρίζει ὅμως ὅτι οἱ ἔχοντες οἰκόπεδα ὁποιασδήποτε ἐκτάσεως καὶ κτίζοντες ἐπὶ τοῦ σχεδίου δύνανται νὰ προσλαμβάνωσιν εἰς τὰς οἰκοδομὰς αὐτῶν ἄλλα οἰκόπεδα τῶν γειτόνων των, ὡς τοῦτο ἐκανονίσθη ἰδίως ἀπὸ τὸ ἀφορῶν τὸ σχέδιον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν διάταγμα· ἀπεναντίας τὸ ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1862 διάταγμα περὶ τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων καὶ κωμῶν τῶν ἐπαρχιῶν δὲν διέλαβέ τι περὶ τεμαχίων· ἄρα οὐδεὶς δύναται νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἄλλου. Ὅθεν τὸ ἐφετεῖον, μὴ ἀναγνωρίσαν εἰς τὸν Ματθαῖον Λεωνίδαν δικαίωμα νὰ προσλάβῃ εἰς τὴν οἰκοδομήν του γήπεδον τοῦ γείτονος τοῦ Ν. Κριεζώτου, δὲν παρεβίασε τὸ μνησθὲν διάταγμα τῆς 4/16 Ἀπριλίου 1842».

(1) Προκειμένου λόγου περὶ ἀρχαιοτήτων, ὧν ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις; Εὑρ. 5. σελ. 450, 451.

Πλατεῖαι. Κατὰ τὰ ἄρθρα 17 καὶ 18 τοῦ περὶ δήμων νόμου καὶ τὰ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματα, αἱ ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι, αἱ ὡς τοιαῦται ὁρισθεῖσαι διὰ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ἀνήκουν εἰς τὸν δῆμον, καὶ ἑπομένως οὗτος ὡς κύριος τῆς πλατείας, εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὸ οἰκόπεδον τὸ ἀφαιρεθὲν ὑπὸ τῆς παρακειμένης ὁδοῦ, ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἡμίσεως αὐτῆς.

Ἡ πλατεῖα δὲν παύει νὰ ἦναι δημοτικὴ ἰδιοκτησία ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἔχει σκοπὸν νὰ ἐνεργήσῃ ἐντὸς αὐτῆς ἀνασκα

καὶ 178 τοῦ 1849 ἀποφ. ΑΠ. τὸ δημόσιον εἶναι ὑπεύθυνον πρὸς ἀποζημίωσιν (1). Κατὰ δὲ τὴν 9 τοῦ 50 ἀπ. ΑΠ. ὁ δῆμος εἶναι ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν.

ΣΗΜ. Διὰ τῆς 245 τοῦ 65 ὁ Α. Π. εἶπεν ὅτι τὸ ἐφ. Ἀθ.

φὰς πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαιοτήτων, ἢ ἐκ τοῦ ὅτι ἀνήγειρε δημόσιον κατάστημα.

Ἀπόφ. 5063 τῆς 3 Νοεμβρ.
Ἀπόφ. 5101 τῆς 12 Νοεμβρ. τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.
Ἀπόφ. 5290

Σημειωτέον, 1) ὅτι ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθ. 4380, 4978, 4979 ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν προκύπτει σιωπηρῶς, ὅτι τὸ δικαστήριον αὐτὸ ἐθεώρησε τὸ δημόσιον ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὰ οἰκόπεδα, ἐφ' ὧν πρόκειται νὰ γίνῃ ἀνασκαφή. Διὰ δὲ τῆς ἀποφάσεώς του τῆς ἐκδοθείσης ἐπὶ τῆς κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγῆς τοῦ Κ. Καλογερᾶ κατεδίκασε τὸ δημόσιον ν' ἀποζημιώσῃ αὐτόν, τὸ οἰκόπεδον τοῦ ὁποίου ἔκειτο εἰς πλατεῖαν ὡρισμένην πρὸς ἀνασκαφήν. Οὕτω καὶ διὰ τῆς 4728 τοῦ 48 ἀπεφάσισε τὸ ἐφ. Ἀθηνῶν.

(1) Ἡ 133 τοῦ 49 φέρει ὅτι ἡ πλατεῖα τοῦ Πανεπιστημίου ἐχαράχθη χάριν τούτου, καθιδρύματος ὄντος καὶ ἀφορῶντος τὴν ὑψηλὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ἔθνους, καὶ θεωρεῖται ὡς παρεπόμενον αὐτοῦ, ὥστε τὸ δημόσιον εὐθύνεται διὰ τὴν ἀποζημίωσιν.

Ἡ 292 τοῦ 55 φέρει·

«Ἐπειδὴ εἰς οἱανδήποτε θέσιν τῆς πλατείας καὶ ἂν ὑπάρχωσι τὰ καταστήματα τοῦ τε Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἀκαδημίας, ἤγουν εἰς τὰ πλάγια ἢ εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ταῦτα εὑρίσκονται εἰς τὰ πλάγια τῆς πλατείας πρὸς τὸ κενὸν μέρος τὸ παρακείμενον εἰς τὰς πλευρὰς αὐτῶν, καὶ ἕνεκα τούτου ὀφείλεται ἡ ἀποζημίωσις συμφώνως μὲ τὸ 24 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. Διατάγματος· ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο καὶ τὸ 22 ἀφ' οὗ οἱ ἰδιοκτῆται, οἱ μένοντες εἰς τὰ πλάγια τῆς πλατείας, ὀφείλουσιν ἀποζημίωσιν λόγῳ τῆς ὠφελείας, ἣν αἱ ἰδιοκτησίαι των προσκτῶνται ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς πλατείας, καὶ τὸ δημόσιον οὐχ' ἧττον ὀφείλει τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν κατὰ μείζονα λόγον προσκτηθεῖσαν ὠφέλειαν εἰς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος καταστήματα, ἐν μέσῳ τῆς πλατείας εὑρισκόμενα, ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάσισεν.

»Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 8 Δεκεμβρ. 1853 Β. Διάταγμα, ὅπερ ὑπάρ-

εἰπὸν διὰ τῆς ἀποφ. 23339 ὅτι ἡ πλατεῖα τοῦ Πανεπιστημίου ἐγένετο χάριν αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο εἶναι δημόσιον κατάστημα, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο τὸ δημόσιον εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν, οὐδένα νόμον παρεβίασεν.

§ 38. Τίς εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὰ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἀκαδημίας συμπεριλαμβανόμενα οἰκόπεδα; ΑΠ. 54 τοῦ 65, ἧς ἡ 4 αἰτιολ. φέρει (1)·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ἀποκροῦσαν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου, ὅτι ἡ προκειμένη ἀγωγὴ δὲν ἁρμόζει κατ' αὐτοῦ ἀλλὰ κατὰ τοῦ Σίνα (δαπάνῃ τοῦ ὁποίου ἀνεγείρεται ἡ Ἀκαδημία εἰς ἣν τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον περιελήφθη) δὲν ἐστηρίχθη μόνον εἰς τὸ παρερμηνευθὲν δῆθεν διάταγμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἄσχετον πρὸς τοῦτο λόγον, ὅτι, μὴ ἀμφισβητήσαντος τοῦ δημοσίου τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπὸ τοῦ Σίνα ἀνεγειρομένης ἀκαδημίας, ὡς ἐθνικοῦ καταστήματος, ἕπεται, ὅτι τὸ εἰς αὐτὴν περιληφθὲν οἰκόπεδον κατελήφθη διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καὶ τὸ δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον πρὸς ἀποζημίωσιν (αἰτιολογία πέμπτη τῆς ὑπ' ἀριθ. 1086 ἀποφάσεως)· ἀρκούσης δὲ καὶ μόνης τῆς αἰτιολογίας ταύτης πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀποφάσεώς του, ἄσκοπος ἀποβαίνει πᾶσα ἔρευνα περὶ τοῦ βασίμου τοῦ τετάρτου λόγου τῶν προτάσεων καὶ τοῦ πέμπτου τοῦ ἀναιρετηρίου, δι' ὧν προσβάλλεται μόνον ἡ τοῦ εἰρημένου διατάγματος ἑρμηνεία».

§ 39. Τίς εὐθύνεται διὰ τὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ τελωνείου Ναυπλίας γήπεδα; ὅρα Α. Π. 147 τοῦ 59, καθ' ἣν ὁ Δῆμος Ναυπλίας εὐθύνεται (2).

§ 40. Διὰ τὰ ἐν τῷ Βαρβακείῳ καταστήματι; Τὸ δημόσιον. ΑΠ. πολ. 5 τοῦ 62 (3).

χει ἐν τῇ δικογραφίᾳ, δὲν διαλαμβάνει τι περὶ τῶν καταστημάτων τῆς τῶν ὡραίων τεχνῶν Ἀκαδημίας, οὔτε περὶ τροποποιήσεως τῆς πλατείας αὐτῶν· ὅθεν, ἀφ' οὗ ἡ ἀρχικῶς ἀποφασισθεῖσα διὰ τὰ καταστήματα θέσις δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι μετεβλήθη ἢ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ διατάγματος τούτου, τὸ ἐφετεῖον, δὲν παρηνόμησε θεωρῆσαν τὸ δημόσιον ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν, συνεπείᾳ τῆς ἀρχικῶς δι' αὐτὰ προσδιορισθείσης θέσεως».

(1) Ἴδε τὴν προηγ. § 39.

(2) Βλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10519 τοῦ 53.

(3) Πρλ. ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 17109 τοῦ 59.

§ 41. Τίς ἀποζημιοῖ διὰ τὰ ἐν τῇ ὁδῷ 'Αθηνᾶς περιληφθέντα γήπεδα; (1).

Ἡ ὁδὸς τῆς 'Αθηνᾶς ἔχει πλάτος κενὸν καὶ προσδιωρισμένον εἰς κοινὴν χρῆσιν μετὰ τῶν στοῶν μὲν αὐτῆς πήχεις 36, ἄνευ δὲ τῶν στοῶν πήχεις 28· ὅθεν κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἀποστάσεις ταύτας ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι πλατυτέρα τῆς ἀνωνύμου ὁδοῦ, ἥτις ἄγει ἀπὸ τὴν ὁδὸν 'Ιερείας πρὸς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς πλατείας τῶν 'Ανακτόρων, καὶ ἑπομένως οἱ περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ἀπὸ τὴν ὁδὸν 'Αθηνᾶς καταληφθέντων οἰκοπέδων ὁρισμοὶ δὲν ἐφαρμόζονται ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ὁδόν· ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν δὲ τὴν ἀφορῶσαν τὰ ἐν αὐτῇ οἰκόπεδα ὥρισται διὰ τῆς ἀποφάσεως 8352 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.—'Απόφ. 9182 τοῦ 1852 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.

§ 42. Τίς ἀποζημιοῖ διὰ τὰ οἰκόπεδα, ὅσα ἡ ὁδὸς Σταδίου περιέλαβεν; Τὸ ἐφ. 'Αθηνῶν διὰ τῆς 18921 τοῦ 61 ἀπέφηνεν ὅτι δὲν εὐθύνεται δι' αὐτὰ ὁ δῆμος, ὁ δὲ ΑΠ. ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασίν του διὰ τῆς 311 τοῦ 61 σκεφθεὶς οὕτως·

«'Επειδὴ κατὰ τὸ 810 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν τὸ δικαστήριον δὲν ἐξέτεινε κατ' ἀναλογίαν νόμον τινά, ἢ ἐφήρμοσε τὸν νόμον λίαν περιωρισμένως· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τοῦ τῆς οὐσίας δικαστηρίου ἐφαρμόσαντος περιωρισμένως τὸ 23 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματος, καθ' ὃ εἰς τὴν ὁδὸν 'Αθηνᾶς προσδιορίζεται ἡ ἀποζημίωσις πέντε Β. πήχεων πλάτος ἑκατέρωθεν, οὔσης δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης πολλὰ πλατείας, τὸ μεσαῖον μέρος αὐτῆς θέλει ἀποζημιωθῇ παρὰ τῆς κοινότητος, καὶ μὴ ἐκτείναντος κατ' ἀναλογίαν τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ τοῦ νόμου καὶ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Σταδίου οὖσαν καὶ ταύτην πολλὰ πλατεῖαν, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅπως ἀποζημιωθῇ οὗτος ἀπὸ τὸν δῆμον 'Αθηνῶν δι' ὅσους πήχεις κατέλαβεν ἐκ τοῦ γηπέδου του τὸ μεσαῖον μέρος τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν» (2).

---

(1) Πρλ. τὴν ὧδε 18921 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. 'Αθ.

(2) Σημειωτέον ὅτι ἐνταῦθα ὁ ΑΠ. δὲν ἠκολούθησε τὴν προτέραν νομολογίαν του (ὅρα ἀπ. 29 τοῦ 50 ἣν ἴδε ἐν § 43), διότι ἐδῶ ἐπρόκειτο νὰ κρίνῃ ἂν ὑπάρχῃ λόγος ἀναιρέσεως ὅταν τὸ κατώτερον δικαστήριον δὲν ἐξέτεινεν ἐξ ἀναλογίας νόμον τινά, ἢ τὸν ἐφήρμοσε περιωρισμένως.—Ὥστε ὑπάρχει διαφορά τις εἰς τὸ πραγματικόν.

§ 43. Ὁ δῆμος Ἀθηνῶν ὀφείλει νὰ ἀποζημιόνῃ διὰ τὸ μεσαῖον μέρος τῆς ἐν Ἀθήναις ὁδοῦ Βουλευαρίου, εἰς ὃ περιελήφθη τὸ γήπεδον τοῦ ἐνάγοντος, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 18 § 6 τοῦ περὶ δήμων νόμου, καὶ δυνάμει τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος. (ΑΠ. 29 τοῦ 1850). Σημειώσατε δὲ ὅτι ἡ 298 τοῦ 52 φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 23 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου Β. διατάγματος προσδιορίζει τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἀποζημίωσιν εἰς πέντε βασιλ πήχεις ἑκατέρωθεν, καὶ διατάττει ὅτι τὸ μεσαῖον μέρος νὰ ἀποζημιοῖ ἡ κοινότης, ὡς οὔσης πολλὰ πλατείας τῆς ὁδοῦ ταύτης. Τὸ δὲ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐφαρμόσαν τὴν διάταξιν ταύτην ὡς ἐκ τῆς ταυτότητος τοῦ λόγου καὶ εἰς ἄλλας ὁδοὺς τοῦ αὐτοῦ πλάτους ἢ πλατυτέρας, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ Βουλευαρίου, δὲν ἐφήρμοσεν αὐτὴν τὴν διάταξιν ἐσφαλμένως, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσίων».

ΣΗΜ. Τὸ δημόσιον δὲν εἶναι ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὰ παρακείμενα εἰς τοὺς Β. κήπους, ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Βουλευαρίου καταληφθέντα γήπεδα· διότι καθ' ὃν χρόνον ἐσχηματίσθη ἡ ὁδὸς καὶ ἀνεφύη τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν δικαίωμα, οἱ Β. κῆποι δὲν ἐξετείνοντο ὡς ἤδη, μέχρι τῆς ὁδοῦ Βουλευαρίου, καὶ ἑπομένως δὲν ἦτο τὸ δημόσιον ὁ μόνος ἰδιοκτήτης κατὰ τὸ ἄρθρ. 22 τοῦ περὶ ἐκτελ. τοῦ σχεδ. τῆς πόλ. Ἀθ. διατ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9341 τοῦ 1852.

§ 44. Διὰ τὴν ἀπέναντι τῶν ἀνακτόρων κάτω πλατεῖαν, τὴν διαστελλομένην ἀπὸ τῆς ἄνω διὰ τῆς ὁδοῦ Βουλευαρίου, ὀφείλει ἀποζημίωσιν ὁ δῆμος. (Διάτ. τῆς 9 Ἀπριλ. 1836 καὶ διάτ. τῆς 12 Νοεμβρ. 1836).—(ΑΠ. 212 τοῦ 50).

§ 45. Διὰ τὰ ἐν τῇ πλατείᾳ Νικοδήμου; Ἴδε ἀπ. ἐφετ. Ἀθ. 17802.

§ 46. Διὰ τὰ εἰς πλατείας (1) περιληφθέντα γήπεδα τίς ἀποζημιόνει; (2). Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων σημειῶ ὅτι

---

(1) Ἴδε ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 11655 τοῦ 54—13462 τοῦ 55—18763 τοῦ 61.

(2) Δὲν ὑπόκειται ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὰ γήπεδα, ἃ περιελήφθησαν εἰς πλατείας μὴ διαλαμβανομένας εἰς τὴν μεταξὺ κυβερνήσεως καὶ τοῦ δήμου αὐτοῦ συμφωνίαν. (ΑΠ. 41 τοῦ 45 τὴν ὁποίαν βλέπε ἐν τῇ λέξει *Ἀποζημίωσις* σελ. 295).

ΣΗΜ. (α) Ὁ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 νόμος κανονίζει ἐν γένει

κατὰ τὴν 147 τοῦ 59 ἀπόφ. ΑΠ. ὁ δῆμος 'Αθηνῶν εὐθύνεται διὰ τὰ ἐντὸς δημοτικῶν πλατειῶν περιλαμβανόμενα οἰκόπεδα.—Πρλ. ΑΠ. 209 τοῦ 49.

τὰς ὑποχρεώσεις, χωρὶς νὰ διακρίνῃ ἢ νὰ περιορίζῃ τὴν ἐνέργειάν του μόνον εἰς τὸ παρελθόν· ὅθεν κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, ἡ κοινότης ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὰς πλατείας καὶ ὁδοὺς, ὅσαι καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου αὐτοῦ ἐσχεδιάσθησαν. ('Απ. 5795 τῆς 11 'Ιουλίου 1849 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν).

— Τὸ δημόσιον ὀφείλει ἀποζημίωσιν δι' οἰκόπεδον καταληφθὲν ὑπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ στρατῶνος, ὡς καὶ διὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ οἰκοπέδου, τὸ ὁποῖον κεῖται ἐντὸς τῶν 10 πηχῶν τῶν παρακειμένων τοῦ στρατῶνος· ἂν δὲ ὁ δῆμος κάμνῃ χρῆσιν τοῦ μέρους τούτου τῆς πλατείας ὡς ἀγορᾶς, παρὰ τὰ ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως κανονισμένα, τὸ δημόσιον ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ δήμου, δὲν ἀπαλλάσσεται δὲ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρεώσεως. 'Απ. πολ. ΑΠ. 228 τοῦ 66.

(β) Τὸ δημόσιον εἶναι ὑπόχρεον ν' ἀποζημιώσῃ τὸν κύριον τοῦ γηπέδου, οὗ τὸ οἰκόπεδον περιελήφθη εἰς πλατεῖάν τινα, ὅταν αὐτὸ ἀνεδέχθη τὴν ἀποζημίωσιν. (ΑΠ. 2 τοῦ 64, κυρ. τὰς 21937 καὶ 22027 ἀπ. ἐφ. 'Αθηνῶν).

(γ) Εὐθύνεται ὁ δῆμος, ἐὰν διὰ κακῆς τοῦ σχεδίου ἐφαρμογῆς περιελήφθη εἰς πλατεῖάν τινα γήπεδον, ὃ δὲν ἔπρεπε νὰ συμπεριληφθῇ εἰς αὐτήν; Οὐχί· ἐνταῦθα εὐθύνεται τὸ δημόσιον. 'Απόφ. πολ. ΑΠ. 299 τοῦ 63 (τὴν ὁποίαν δικαιολογεῖ μόνον ἡ αὐθαίρετος ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου), φέρουσα

α'Επειδὴ κατὰ τὸ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως τῶν 'Αθηνῶν Β. διάταγμα τῆς 12 Νοεμβρίου 1836 ὁ δῆμος τῶν 'Αθηναίων εὐθύνεται πρὸς ἀποζημίωσιν μόνον διὰ τὰ ἐν ταῖς πλατείαις δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως περιληφθέντα ἰδιωτικὰ γήπεδα. 'Επὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον, τὸ ἐπίδικον γήπεδον δὲν κατελήφθη ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ ὁριζομένης πλατείας, κατὰ τὸ ἐγκεκριμένον διὰ διατάγματος σχέδιον, ἀλλὰ περιελήφθη εἰς τὴν πλατεῖαν ταύτην διὰ κακῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου, ἐν γνώσει τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου τῶν 'Εσωτερικῶν, θελήσαντος τὴν πρᾶξιν ταύτην ἵνα τὸ εἰρημένον γήπεδον χρησιμεύσῃ διὰ τὴν πέριξ τῆς πλατείας δενδροφυτείαν.

»'Επειδὴ ἑπομένως οἱ ἐνάγοντες ἀπολέσαντες οὕτω τὸ γήπεδόν των, οὐχὶ πρὸς σχηματισμὸν πλατείας δυνάμει τοῦ σχεδίου

Κατὰ τὴν 69 τοῦ 55 ἀπόφ. ΑΠ. «Κατὰ τὸ 22 ἄρθρον τοῦ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν Β. διατάγματος, ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις ἡ πηγάζουσα ἐκ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινος ἢ πλατείας, ἐπιβάλλεται ἕνεκα τῶν γειτονικῶν γηπέδων· ἐντεῦθέν δὲ ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι βάρος ἐπικείμενον εἰς τὰ γήπεδα αὐτὰ τὰ γειτονικά, καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν κατὰ καιροὺς ἰδιοκτήτην αὐτῶν· ὀρθῶς ἄρα τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησε τὸν Καλημέρην ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν, ἀφοῦ, ὡς παρεδέχθη, οὗτος, καθ' ἣν ἐποχὴν τῷ ἐκοινοποιήθη ἡ ἀπόφασις τῶν πραγματογνωμόνων περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ Δρόσου Ν. Δρόσου, ἦτον ἰδιοκτήτης τοῦ οἰκοπέδου τοῦ γειτνιάζοντος εἰς τὸ γήπεδον τοῦ Δρόσου, τὸ ὁποῖον ἡ πλατεῖα τοῦ ἀφήρεσε».

Κατὰ τὴν 191 τοῦ 1855. «Κατὰ τὸ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου Β. διάταγμα (ἄρθρ. 22) ἡ ἀποζημίωσις ὅλων ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινὸς ἔχασαν ὁλόκληρον τὸ οἰκόπεδόν

τῆς πόλεως, ἀλλὰ ἐκ παρανόμου πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τούτου ἐνεργείας τῆς ἁρμοδίας ἀνωτάτης διοικητικῆς ἀρχῆς, δὲν ἠδύναντο προδήλως νὰ ἐνάξωσι πρὸς ἀποζημίωσιν τὸν δῆμον Ἀθηναίων, ἀλλ' ἐδικαιοῦντο ν' ἀπευθύνωσιν, ὡς ἔπραξαν, τὴν ἀγωγήν των κατὰ τοῦ δημοσίου, ὅπερ εὐθύνεται πρὸς ἀνόρθωσιν πάσης ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων του, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας των, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπενεχθείσης εἰς τὸν πολίτην βλάβης. Τὴν εὐθύνην δὲ ταύτην ἀναγνωρίσαν τὸ ἐφετεῖον καὶ στηρίξαν ἐπ' αὐτῆς τὴν ἀπόφασίν του οὐδένα νόμον παρεβίασεν, οὐδὲ ὑπεχρεοῦντο οἱ ἐνάγοντες ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἀπόδοσιν τοῦ γηπέδου των διὰ τῆς περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς, ἢ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς, ἀφοῦ τὸ ἁρμόδιον ὑπουργεῖον ἠθέλησεν, ὡς εἴρηται, νὰ διατηρήσῃ τὸ ἐπίδικον γήπεδον διὰ τὴν πέριξ τῆς πλατείας δενδροφυτείαν, καὶ εἰς τὴν θέλησιν ταύτην ἐνέδωκαν οἱ ἐνάγοντες συναινέσαντες νὰ λάβωσι τὴν ἐν καιρῷ τῆς καταλήψεως τοῦ γηπέδου ἀξίαν αὐτοῦ».

(δ) Κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 22 καὶ 24 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡ ἀποζημίωσις ἐκείνων, ὧν τινων ἡ ἰδιοκτησία κατελήφθη ὑπὸ πλατείας, προσδιορίζεται κατὰ μὲν τὸ μέρος τὸ καταλαμβανόμενον ἀπὸ τὸ πλάτος 10 πήχεων ἐπὶ ἕκαστον πλάγιον τῆς πλατείας εἰς βάρος τῶν μενόντων ἰδιοκτητῶν τῶν γειτονικῶν γηπέδων· κατὰ δὲ τὸ μέρος τὸ καταλαμβανόμενον ἀπὸ τὸ μέσον τῆς πλατείας, εἰς βάρος τῆς κοινότητος. Ἀπ. ἐφ. 18001 τοῦ 60.

των ἢ μέρος αὐτοῦ, θέλει γίνεσθαι παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν μενόντων γειτονικῶν γηπέδων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διὰ τῶν ἑπομένων ἄρθρων προσδιοριζομένης ἀναλογίας· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, πεισθὲν ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων, ὅτι ὁλόκληρος ὁ ἐργαστηρότοπος τῶν ἀναιρεσιβλήτων κατελήφθη ὑπὸ τῆς κειμένης παρὰ τῷ στρατῶνι ὁδοῦ, ὥστε τὸ δημόσιον, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ διαληφθεὶς στρατὼν, εἶναι ὁ μένων γείτων, νομίμως ἀπέρριψε τὴν περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς τῶν ἀναιρεσιβλήτων πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, θεωρῆσαν τὸ αὐτὸ δημόσιον ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν, καὶ οὐχὶ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων· δὲν εἶναι δὲ ὀρθὸς ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος δημοσίου, ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως ἐνεκρίθη πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ στρατῶνος, δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ σχεδίου δὲν προσδιωρίζετο ὁ διαληφθεὶς ἐργαστηρότοπος διὰ πλατεῖαν, ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν εἶναι ὁ δῆμος, καθότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ, καθὰ ἰσχυρίζεται τὸ δημόσιον, ὅτι τὸ σχέδιον τῆς πόλεως ἐνεκρίθη πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ στρατῶνος, μὴ πραγματοποιηθείσης ὅμως τῆς δι' αὐτοῦ τοῦ σχεδίου προσδιορισθείσης ῥυμοτομίας ἢ πλατείας, ἀλλ' ἐπελθούσης ἔπειτα, μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ σχεδίου, τῆς καταλήψεως τοῦ μέρους ἐκείνου πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ στρατῶνος, πάλιν το δημόσιον εἶναι ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν, διότι κατὰ τὸ εἰρημένον διάταγμα τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν δικαίωμα τῶν ἀναιρεσιβλήτων δὲν ἐγεννήθη ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀφ' ὅτου κατελήφθη τὸ γήπεδον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατῶνος, ὡς ὀρθῶς καὶ νομίμως σκέπτεται περὶ τούτου καὶ τὸ δικάσαν ἐφετεῖον».—Ἴδε κατ. § 52.

Κατὰ τὴν 231 τοῦ 55. «Ἐπειδὴ ἡ διὰ τοῦ 22 ἄρθρου τοῦ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος τῆς 12 Νοεμβρίου 1856 ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς μένοντας ἰδιοκτήτας τῶν γειτονικῶν γηπέδων ὑποχρέωσις εἰς ἀποζημίωσιν, διὰ τὴν ἄνοιξιν ἢ πλάτυνσιν ἀγυιᾶς τινος ἢ πλατείας, ἐπιβάλλεται αὐτοῖς ἕνεκα τῶν γειτονικῶν γηπέδων των, κατ' ἀναλογίαν τοῦ προσώπου, τῶν ὁποίων καὶ προσδιορίζεται ἡ ἀποζημίωσις· ὅθεν ἕπεται ὅτι ἡ ὑποχρέωσις ἐκείνη εἶναι βάρος ἐπικείμενον εἰς τὰ γήπεδα αὐτὰ τὰ γειτονικὰ, μεταβαῖνον εἰς τὸν κατὰ καιροὺς ἰδιοκτήτην αὐτῶν· ὥστε τὸ ἐφετεῖον παρηρμήνευσε τὸ εἰρημένον διάταγμα, ἀποφηνάμενον τὸ ἐναντίον, καὶ τῆς δικονομίας οὐσιώδεις διατάξεις παρεβίασε, μὴ προβὰν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λοιπῶν τῆς ἀνακοπῆς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου λόγων». (ΣΗΜ. Περὶ τούτου διὰ μακρῶν κατωτ. § 67 ἐπ.).

§ 47. Ὅταν ἀμφότερα τὰ γήπεδα, τό τε ἰδιόκτητον τοῦ ἐναγομένου καὶ τὸ διεκδικούμενον, κῆνται ἐντὸς πλατείας τινος, δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τεμαχίων διατάξεις τῶν ἄρθρων 13 καὶ 14 τοῦ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος διότι αἱ διατάξεις αὗται προβλέπουσι τὴν περίπτωσιν, ὅταν καὶ τὸ προσαρτώμενον γήπεδον καὶ τὸ εἰς ὃ προσαρτᾶται μένωσιν ὁριστικῶς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ μεγαλητέρου γηπέδου, ἡ δὲ εὐθυγραμμία ἡ εἰς τὰ παραπήγματα τὰ ἐπὶ τῆς πλατείας εὑρισκόμενα δοθεῖσα οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, καθὸ διοικητικῶς μόνον τὰ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς κανονίσασα. (ΑΠ. 328 τοῦ 1853, αναιρ. τὴν 10843 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 48. Πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐκ τῆς ἰσοπεδώσεως τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ζημιωθέντων εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ναί, ἂν ἡ Κυβέρνησις ἀνέλαβε καὶ ἐνήργησε δι' ὑπαλλήλων της τὴν ἰσοπέδωσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 124 τοῦ 1867, κυροῦσα ἀπόφασιν τοῦ ἐν Ἀθ. ἐφετείου (1).

§ 49. Ἡ ἀποζημίωσις διὰ τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος ἐπιβαρύνει τὸ δημόσιον. (ΑΠ. 9 τοῦ 48 ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. 5 σ. 453).

§ 50. Ὁ δῆμος ἀποζημιοῖ διὰ τὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ ναοῦ, περὶ οὗ τὸ διάταγμα τῆς 18/30 Σεπτεμβρίου 1834. (Ἀθ. ἐφ. 7385 τοῦ 50).

§ 51. Διὰ τὰ ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς; Ἴδε Ἀθ. ἐφ. 9341 τοῦ 1852.

§ 52. Διὰ πλατεῖαν ἀποτελοῦσαν μέρος στρατῶνος τινός, ὡς περιοχὴν αὐτοῦ, τὸ δημόσιον ὀφείλει τὴν ἀποζημίωσιν πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν οἰκοπέδων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐσχηματίσθη. (ΑΠ. 89 τοῦ 63, κυρ. τὴν 20593 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.). Ἴδε ἀνωτ. σ. 69.

§ 53. Περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν γηπέδων, ἃ προσλαμβάνονται διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ Βοιωτικοῦ πεδίου; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13828.

§ 54. Διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν; Ἴδε ΑΠ. 185 τοῦ 64 (2) φέρουσαν·

---

(1) Τίς εὐθύνεται διὰ τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν ὁδῶν; ΑΠ. πολ. 100 τοῦ 69, καθ' ἣν ἐθεωρήθη ὑπεύθυνον τὸ δημόσιον, διότι δι' ὀργάνων του, τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ, ὁ μηχανικὸς τῆς πόλεως ἐνήργησε τὴν ἐπιχωμάτωσιν, δι' ὃ δὲν εὐθύνεται ὁ δῆμος (ΑΠ. πολ. 100 τοῦ 1869).

(2) Πρλ. ΑΠ. 82 τοῦ 52.

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀναφέρει ἐν τῇ δευτέρᾳ αἰτιολογίᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἰσχυρίσθη διὰ τῆς ἀγωγῆς του «ὅτι ἡ κυβέρνησις πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως διέ»ταξε τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν παρακειμένων τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ δύω »ὁδῶν, αἵτινες ἐνεσκάφησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ οἰκία αὕτη ἐξεχώ»θη πλέον τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου καὶ συνάγει ἐντεῦθεν, »ὅτι ἀφοῦ ἡ κυβέρνησις διέταξε τοιαύτην ἰσοπέδωσιν, προεκά»λεσε κατὰ συνέπειαν μεταβολὴν τῆς ὑπαρχούσης χωροσταθμή»σεως· ἑπομένως δὲν ἐπροτάθη κατὰ πρῶτον ἐνώπιόν του ὁ περὶ »μεταβολῆς τῆς χωροσταθμήσεως ἰσχυρισμὸς, ἵνα θεωρηθῇ ἀπα»ράδεκτος» ἄρα οὔτε βάσιν τῆς ἀγωγῆς μεταβεβλημένην παρεδέχθη, οὔτε τὸ περιεχόμενον τῆς ἀγωγῆς παρεμόρφωσε, καθότι ἀναφέρει αὐτὸ, ὅπως ἐν τῇ ἀγωγῇ ὑπάρχει, καὶ αἰτιολογία ὑπάρχει περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον στηρίζει τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὑποχρέωσιν τοῦ δημοσίου οὐχὶ εἰς νομικήν τινα διάταξιν, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι τὸ δημόσιον αὐτὸ ἀνέλαβε τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν, ἄρα εἰς ἰδίαν τοῦ δημοσίου πρᾶξιν· ἑπομένως οὐδόλως παρερμήνευσε τοὺς διέποντας τὰ περὶ τὴν διατήρησιν καὶ ἄνοιξιν τῶν ὁδῶν ὁρισμοὺς τοῦ νόμου.

»Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀναφέρει ὡς ὁμολογούμενον παρὰ τοῦ δημοσίου (σκέψ. 1) οὐχὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις διέταξε τὴν ἰσοπέδωσιν, ἀλλ' ὅτι ἡ οἰκία τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐξεχώθη, ἕνεκα τῆς ἰσοπεδώσεως· ὥστε ἀνυπόστατος ἐστὶν ὁ εἰς τὴν ἐναντίαν βάσιν στηριζόμενος λόγος ἀναιρέσεως».

§ 55. Οἱ μένοντες γείτονες ἀποζημιόνουσι τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ γηπέδου, μέρος τοῦ ὁποίου προσέλαβον ἐκεῖνοι ὡς τεμάχια, καὶ μέρος περιελήφθη εἰς τὴν σχηματισθεῖσαν ὁδόν. Ἡ 12939 τοῦ 1855 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐσφαλμένως ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις παραδέχεται ὅτι οἱ ἐναγόμενοι δὲν εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀποζημιώσωσι τὸν ἐνάγοντα καὶ διὰ τὸ μέρος τοῦ γηπέδου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ ἀνοιχθεῖσα πρὸς βορρᾶν καὶ βορρειανατολὰς ὁδὸς κατέλαβε, κείμενον ἐπὶ τοῦ αὐτόθι προσώπου τῆς οἰκίας αὐτῶν, ἀλλ' ὀφείλουν μόνον ν' ἀποζημιώσωσιν αὐτὸν διὰ τὸ προσληφθὲν ἐντὸς τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς οἰκίας αὐτῶν τεμάχιον τοῦ γηπέδου του, κατὰ τὴν ὁποίαν τοῦτο ἔλαβεν, ὡς ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ, ὑπερτίμησιν, διότι διὰ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ ὁ ἐνάγων ἐστερήθη συγχρόνως ὁλόκληρον τὸ γήπεδόν του, δηλαδὴ καὶ τὸ μέρος αὐτὸ τὸ παρὰ τῆς ὁδοῦ καταληφθὲν, καὶ τὸ μέρος, τὸ προσδοθὲν ὡς τεμάχιον εἰς

§ 47. Ὅταν ἀμφότερα τὰ γήπεδα, τό τε ἰδιόκτητον τοῦ ἐνα-γομένου καὶ τὸ διεκδικούμενον, κῆνται ἐντὸς πλατείας τινος, δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τεμαχίων διατάξεις τῶν ἄρθρων 13 καὶ 14 τοῦ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος διότι αἱ διατάξεις αὗται προβλέπουσι τὴν περίπτωσιν, ὅταν καὶ τὸ προσαρτώμενον γήπεδον καὶ τὸ εἰς ὃ προσαρτᾶται μένωσιν ὁριστικῶς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ μεγαλητέρου γηπέδου, ἡ δὲ εὐθυγραμμία ἡ εἰς τὰ παραπήγματα τὰ ἐπὶ τῆς πλατείας εὑρισκόμενα δοθεῖσα οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, καθὸ διοικητικῶς μόνον τὰ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς κανονίσασα. (ΑΠ. 328 τοῦ 1853, ἀναιρ. τὴν 10843 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 48. Πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐκ τῆς ἰσοπεδώσεως τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ζημιωθέντων εὐθύνεται τὸ δημόσιον; Ναί, ἂν ἡ Κυβέρνησις ἀνέλαβε καὶ ἐνήργησε δι' ὑπαλλήλων της τὴν ἰσοπέδωσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 124 τοῦ 1867, κυροῦσα ἀπόφασιν τοῦ ἐν Ἀθ. ἐφετείου (1).

§ 49. Ἡ ἀποζημίωσις διὰ τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος ἐπιβαρύνει τὸ δημόσιον. (ΑΠ. 9 τοῦ 48 ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. 5 σ. 453).

§ 50. Ὁ δῆμος ἀποζημιοῖ διὰ τὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ ναοῦ, περὶ οὗ τὸ διάταγμα τῆς 18/30 Σεπτεμβρίου 1834. (Ἀθ. ἐφ. 7385 τοῦ 50).

§ 51. Διὰ τὰ ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς; Ἴδε Ἀθ. ἐφ. 9341 τοῦ 1852.

§ 52. Διὰ πλατεῖαν ἀποτελοῦσαν μέρος στρατῶνος τινός, ὡς περιοχὴν αὐτοῦ, τὸ δημόσιον ὀφείλει τὴν ἀποζημίωσιν πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν οἰκοπέδων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐσχηματίσθη. (ΑΠ. 89 τοῦ 63, κυρ. τὴν 20593 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.). Ἴδε ἀνωτ. σ. 69.

§ 53. Περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν γηπέδων, ἃ προσλαμβάνονται διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ Βοιωτικοῦ πεδίου; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13828.

§ 54. Διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν; Ἴδε ΑΠ. 185 τοῦ 64 (2) φέρουσαν·

---

(1) Τίς εὐθύνεται διὰ τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν ὁδῶν; ΑΠ. πολ. 100 τοῦ 69, καθ' ἣν ἐθεωρήθη ὑπεύθυνον τὸ δημόσιον, διότι δι' ὀργάνων του, τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ, ὁ μηχανικὸς τῆς πόλεως ἐνήργησε τὴν ἐπιχωμάτωσιν, δι' ὃ δὲν εὐθύνεται ὁ δῆμος (ΑΠ. πολ. 100 τοῦ 1869).

(2) Πρλ. ΑΠ. 82 τοῦ 52.

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀναφέρει ἐν τῇ δευτέρᾳ αἰτιολογίᾳ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἰσχυρίσθη διὰ τῆς ἀγωγῆς του «ὅτι ἡ κυβέρνησις πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως διέ»ταξε τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν παρακειμένων τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ δύω »ὁδῶν, αἵτινες ἐνεσκάφησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ οἰκία αὕτη ἐξεχώ»θη πλέον τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου καὶ συνάγει ἐντεῦθεν, »ὅτι ἀφοῦ ἡ κυβέρνησις διέταξε τοιαύτην ἰσοπέδωσιν, προεκά»λεσε κατὰ συνέπειαν μεταβολὴν τῆς ὑπαρχούσης χωροσταθμή»σεως· ἑπομένως δὲν ἐπροτάθη κατὰ πρῶτον ἐνώπιόν του ὁ περὶ »μεταβολῆς τῆς χωροσταθμήσεως ἰσχυρισμὸς, ἵνα θεωρηθῇ ἀπα»ράδεκτος» ἄρα οὔτε βάσιν τῆς ἀγωγῆς μεταβεβλημένην παρεδέχθη, οὔτε τὸ περιεχόμενον τῆς ἀγωγῆς παρεμόρφωσε, καθότι ἀναφέρει αὐτὸ, ὅπως ἐν τῇ ἀγωγῇ ὑπάρχει, καὶ αἰτιολογία ὑπάρχει περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον στηρίζει τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὑποχρέωσιν τοῦ δημοσίου οὐχὶ εἰς νομικήν τινα διάταξιν, ἀλλ᾽ εἰς τὸ ὅτι τὸ δημόσιον αὐτὸ ἀνέλαβε τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν, ἄρα εἰς ἰδίαν τοῦ δημοσίου πρᾶξιν· ἑπομένως οὐδόλως παρηρμήνευσε τοὺς διέποντας τὰ περὶ τὴν διατήρησιν καὶ ἄνοιξιν τῶν ὁδῶν ὁρισμοὺς τοῦ νόμου.

»Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀναφέρει ὡς ὁμολογούμενον παρὰ τοῦ δημοσίου (σκέψ. 1) οὐχὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις διέταξε τὴν ἰσοπέδωσιν, ἀλλ᾽ ὅτι ἡ οἰκία τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐξεχώθη, ἕνεκα τῆς ἰσοπεδώσεως· ὥστε ἀνυπόστατος ἐστὶν ὁ εἰς τὴν ἐναντίαν βάσιν στηριζόμενος λόγος ἀναιρέσεως».

§ 55. Οἱ μένοντες γείτονες ἀποζημιόνουσι τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ γηπέδου, μέρος τοῦ ὁποίου προσέλαβον ἐκεῖνοι ὡς τεμάχια, καὶ μέρος περιελήφθη εἰς τὴν σχηματισθεῖσαν ὁδόν. Ἡ 12939 τοῦ 1855 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐσφαλμένως ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις παραδέχεται ὅτι οἱ ἐναγόμενοι δὲν εἶναι ὑπόχρεοι ν᾽ ἀποζημιώσωσι τὸν ἐνάγοντα καὶ διὰ τὸ μέρος τοῦ γηπέδου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ ἀνοιχθεῖσα πρὸς βοῤῥᾶν καὶ βοῤῥειανατολὰς ὁδὸς κατέλαβε, κείμενον ἐπὶ τοῦ αὐτόθι προσώπου τῆς οἰκίας αὐτῶν, ἀλλ᾽ ὀφείλουν μόνον ν᾽ ἀποζημιώσωσιν αὐτὸν διὰ τὸ προσληφθὲν ἐντὸς τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς οἰκίας αὐτῶν τεμάχιον τοῦ γηπέδου του, κατὰ τὴν ὁποίαν τοῦτο ἔλαβεν, ὡς ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ, ὑπερτίμησιν, διότι διὰ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ ὁ ἐνάγων ἐστερήθη συγχρόνως ὁλόκληρον τὸ γήπεδόν του, δηλαδὴ καὶ τὸ μέρος αὐτὸ τὸ παρὰ τῆς ὁδοῦ καταληφθὲν, καὶ τὸ μέρος, τὸ προσδοθὲν ὡς τεμάχιον εἰς

τὴν κυριότητα καὶ κατοχὴν τῶν ἐναγομένων· ἑπομένως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ, ἐνῷ ὁ ἐνάγων ἔπαυσε τοῦ νὰ ἦνε ἐκεῖσε ὁλοσχερῶς ἰδιοκτήτης γηπέδου, ἀπολέσας ὅλον τὸ ἰδικόν του, *μένοντες ἰδιοκτῆται τοῦ μένοντος γηπέδου τοῦ γειτονικοῦ εἰς τὸ ἀπολεσθὲν διὰ τῆς ἀνοίξεως καὶ καταλήψεως τῆς ὁδοῦ γήπεδον* τοῦ ἐνάγοντος ἦσαν ἔκτοτε οἱ ἐναγόμενοι, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον **22** τοῦ ἀπὸ **12** Νοεμβρίου **1836** νόμου ἡ ἀποζημίωσις ὅλων ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινὸς ἔχασαν ὁλόκληρον τὸ ἰδιόκτητον γήπεδόν των ἢ μέρος αὐτοῦ, θέλει γίνεσθαι παρὰ *τῶν μενόντων ἰδιοκτητῶν τῶν μενόντων γειτονικῶν γηπέδων*· ὅθεν οἱ ἐναγόμενοι, ὡς μένοντες γείτονες, ὀφείλουσι τὴν ἀποζημίωσιν ὁλοκλήρου τοῦ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἕνεκα τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ ἀπολεσθέντος γηπέδου, τουτέστι καὶ τοῦ παρὰ τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ παρὰ τῆς οἰκίας των καταληφθέντος μέρους, ἀπαραλλάκτως ὡς ἤθελε συμβῇ, πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἄλλος ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ τεμαχίου τοῦ προσληφθέντος λόγῳ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας τῶν ἐναγομένων, καὶ ἄλλος ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ παρακειμένου γηπέδου τοῦ παρὰ τῆς ὁδοῦ καταληφθέντος, διότι οἱ ἐναγόμενοι ὤφειλον κατὰ τὸν νόμον ἀμφοτέρους ν' ἀποζημιώσουν ἐφ' ὅσον ἕκαστος λόγῳ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ ἔχασεν ἰδιόκτητον γήπεδον».

§ **56**. Ὅταν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ξένης ἰδιοκτησίας λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, ἔμεινε γείτων εἰς ἓν μέρος ἡ ὁδός, τίς ἀποζημιοῖ; Ἀπ. πολ. ΑΠ. **26** τοῦ **52**, κυροῦσα τὰς **8452** καὶ **8890** ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσα·

«Ἐπειδὴ διὰ μὲν τῆς πρώτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. **8452** ἀποφάσεως, τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη ὅτι κατὰ τὸ **1834** ἢ **1835** ἔτος, ἀνεγειρομένου τοῦ στρατῶνος τοῦ πεζικοῦ, κατεδαφίσθη κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως ἡ οἰκία τοῦ Κωνσταντίνου Θεοχάρη, διὰ δὲ τῆς δευτέρας αἰτιολογίας παρεδέχθη ὅτι τὸ δημόσιον διὰ τῆς προσκτήσεως τοῦ συνεχομένου μὲ τὸν στρατῶνα γηπέδου τοῦ Κ. Θεοχάρη κατέστη μένων γείτων τῆς περὶ τὸ ἄκρον ὁδοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐθεώρησεν ὑπόχρεον τὸ δημόσιον εἰς ἀποζημίωσιν διά τε τὸ μεταξὺ τοῦ στρατῶνος καὶ ὁδοῦ γήπεδον καὶ διὰ τὸ καταληφθὲν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ μέχρι τοῦ ἡμίσεως, συμφώνως μὲ τὸ **22** ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν Β. διατάγματος· ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἄρα ἀποδεικνύεται σαφῶς ὅτι ὅτε ἐσχηματίσθη ἡ ὁδός, γείτων αὐτῆς ἦτο τὸ δημόσιον καὶ οὐχὶ ὁ Θεοχάρης· ἐν ἄλλαις λέξεσι, παραδέχεται ὅτι

μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Θεοχάρη ἐγένετο ἡ ὁδὸς, καὶ τοῦτο γίνεται ἔτι πρόδηλον ἐκ τῶν ἐποχῶν τῆς τε ἀνεγέρσεως τοῦ στρατῶνος, ὅτε κατεδαφίσθη καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκία, καὶ τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως διατάγματος, διότι, καθὼς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον, ἡ ἀνέγερσις τοῦ στρατῶνος, ἑπομένως καὶ ἡ κατεδάφισις, ἐγένοντο τὸ 1834 ἢ 1835 ἔτος, ὁ δὲ νόμος περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἐξεδόθη τὸ 1836 ἔτος τὸν μῆνα Ἀπρίλιον· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐφετεῖον οὔτε ἀναιτιολόγητον ἀφῆκε τὴν ἀπόφασίν του, οὔτε νόμον τινὰ παρεβίασε, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ δημοσίου, ὅτι διὰ τῆς τελευταίας περικοπῆς τῆς αἰτιολογίας του, ἐχούσης ὡς ἑξῆς· «τὸ δὲ μέρος τοῦ γηπέδου τοῦ Κωνσταντίνου Θεοχάρη, »ὅπερ κατέλαβεν ἡ ὁδὸς, ἐκ πήχεων δέκα κατὰ τοπογραφικὸν »σχέδιον, δὲν ἐκτείνεται μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὁδοῦ», παρεδέχθη δῆθεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἠνεῴχθη πρὶν ἢ τὸ δημόσιον ἀφαιρέσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Θεοχάρη, δὲν εἶναι ὀρθὸς, διότι, ὡς προείρηται, τὸ ἐναντίον ῥητῶς ἐκφράζει τὸ ἐφετεῖον, καὶ μάλιστα τὸ δημόσιον οὔτε ἰσχυρίζεται, οὔτε ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ὑπέβαλε τοιαύτην πρότασιν, ἤτοι ὅτι ἡ ὁδὸς ἐγένετο πρὸ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Θεοχάρη, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐν τῇ τελευταίᾳ περικοπῇ τῆς σκέψεως ἀναφέρεται ἁπλῶς, διότι περὶ ἀποζημιώσεως τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἐπρόκειτο.

»Ἐπειδὴ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθέντων καὶ ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ συνόλου τῶν σκέψεων τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου, τοῦτο ἐστήριξε τὴν ἀπόφασίν του περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ δημοσίου διὰ τὴν ἕνεκα τῆς οἰκοδομῆς ἀποζημίωσιν εἰς τὸν λόγον ὅτι αὕτη, κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως χάριν δημοσίας ἀνάγκης, κατεδαφίσθη, ἂν δὲ μέρος μόνον ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν στρατῶνα, ἀφοῦ τὸ δημόσιον δὲν ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκοδομῆς ἔλαβε τὸ ὑπόλοιπον ὑλικὸν αὐτῆς, ὀρθῶς τὸ δικαστήριον ἐθεώρησε τὸ δημόσιον ὑπόχρεον εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ὅλου τῆς οἰκοδομῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν πρὸς ὄφελος αὐτοῦ κατέστρεψεν».

§ 57. Τὸ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διάταγμα περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἐφαρμόζεται οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς πρότερον γενομένας, δυνάμει καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ἀφαιρέσεις ἰδιωτικῶν γηπέδων πρὸς σχηματισμὸν πλατείας ἢ ὁδοῦ· ἡ δὲ ἀποζημίωσις ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινος ἔχασαν γήπεδον, θέλει γίνεσθαι παρὰ τῶν μενόντων

ἰδιοκτητῶν κατ' ἀναλογίαν τοῦ μήκους τοῦ προσώπου τῶν μενόντων γειτονικῶν γηπέδων, ἐὰν πρόκηται περὶ πλατείας μέχρι δέκα βασιλικῶν πήχεων· μένοντες δὲ ἰδιοκτῆται ὑπεύθυνοι πρὸς ἀποζημίωσιν ἐννοοῦνται οἱ ὁριστικῶς μένοντες μετὰ τὴν παρὰ τοῦ τέκτονος γενομένην μεταρρύθμισιν ἰδιοκτῆται γειτονικῶν οἰκοπέδων· ἑπομένως καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες προσλαμβάνουσι μικρὰ τεμάχια ἀλλοτρίων γηπέδων καὶ ἀντ' αὐτῶν παραχωροῦσιν εἰς τοὺς γείτονας ἕτερα ἴσης ἐκτάσεως, ὡς θεωρούμενοι οὗτοι ἀπ' ἀρχῆς ἰδιοκτῆται αὐτῶν τῶν τεμαχίων, καὶ ἀπολαύοντες ὅλας τὰς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ προσώπου τῶν οἰκιῶν των ὠφελείας (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 2 τοῦ 1850.

§ 58. Ἐπὶ μεταρρυθμίσεως συνόρων ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως τεμαχίων, ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν εἶναι ὁ ἰδιοκτήτης, ὅστις δι' ὁριστικῆς ἀποφάσεως τῆς ἁρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς κερδίζει τόπον ἢ ἀποκτᾷ τεμάχιον πρὸς ζημίαν τοῦ γείτονός του· ὥστε δὲν ὑπόκειται εἰς τοιαύτην ἀποζημίωσιν ὁ δυνάμει ἀγορᾶς οἰκοδομήσας ἐπὶ τοιούτων τεμαχίων. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 399 τοῦ 1864).

§ 59. Τίς ἀποζημιοῖ διὰ τὰς ὁδοὺς Κοραῆ, Πανεπιστημίου; Ἀπ. 210 τοῦ 69 ἐν ζητ. 254 τοῦ ἡμετ. Παρ/ρτ. τῶν τοῦ 1869 ἀποφάσεων.

---

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως εἶχεν οὕτως· «Ὅτι τὸ δικαστήριον παραδεχόμενον ἐξ ἑνὸς ὅτι τὸ τεμάχιον, διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου ἐζητεῖτο ἀποζημίωσις, παρεχωρήθη εἰς τὸν ἐναγόμενον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀπὸ 12 Νοεμβρίου καὶ 9 Ἀπριλίου 1834 διαταγμάτων, καὶ ἀποφαινόμενον ἐξ ἄλλου ὅτι θεωρεῖται μένουσα ἰδιοκτήτρια τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ῥυμοτομίας τῆς ὁδοῦ, παρηρμήνευσε τὰ ῥηθέντα διατάγματα, κατὰ τὰ ὁποῖα μόνον οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ῥυμοτομίας τῆς ὁδοῦ μένοντες ἰδιοκτῆται ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν».

— Ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ πωλήσας γήπεδον, τὸ ὁποῖον δυνάμει μεταγενεστέρου νόμου περικόπτεται; Ὄχι, διότι οἱ μετὰ τὰ συναλλάγματα τῆς ἀγοραπωλησίας κίνδυνοι, ὡς ἀναφυέντες μετὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν, δὲν λογίζονται εἰς βάρος τοῦ πωλητοῦ, τὰ δὲ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματα δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀναδρομικὴν δύναμιν καὶ πρὸς τὰς τοιαύτας μεταξὺ πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ σχέσεις ἀφορῶντα ἁπλῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου καὶ τὰς γενομένας πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἀποζημιώσεις. (Πρβλ. καὶ Ν. 11 Π. (21, 2). Ἀπ. ΑΠ. 2 τοῦ 50.

§ 59². Τίς ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἐκ τῆς ῥυμοτομίας ζημιούμενον, καὶ κατὰ ποίαν ἀξίαν; Ἡ 15996 τοῦ 58 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀμφισβητηθὲν δικαίωμα κυριότητος τοῦ ἐνάγοντος Ν. Κατζογιάννη ἐπὶ τοῦ καταληφθέντος ὑπὸ τῆς, πρὶν μὲν Βουλευαρίου, νῦν δὲ Λεωφόρου Πανεπιστημίου, ὁδοῦ, γηπέδου, περὶ οὗ πρόκειται, τὸ δικαστήριον παραδέχεται ὡς ὀρθὴν καὶ νόμιμον τὴν σχετικὴν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως αἰτιολογίαν· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ κατὰ νόμον πρὸς ἀποζημίωσιν τῆς ἀξίας τοῦ γηπέδου ὑπόχρεον πρόσωπον, καὶ τὴν ἐνοχήν, ἥτις πρέπει νὰ ληφθῇ ὡς βάσις τῆς ἀξίας ταύτης κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως, ὡς πρὸς μὲν τὸ πρόσωπον ὑπόχρεοι εἰσί, κατὰ τὸ ἄρθρ. 22 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματος, οἱ κατὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως γείτονες, ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ κυρίου ἡ ἀξία τοῦ ἀφαιρεθέντος γηπέδου, ληπτέα ὑπ' ὄψιν ἐστὶν ἐκείνη τῆς ἐγκρίσεως τῆς σχεδιαγραφηθείσης ὁδοῦ· διότι ἐκ ταύτης τῆς τελευταίας δὲν δύναται ὁ κάτοχος πλέον νὰ διαθέσῃ τὴν κυριότητα τοῦ κτήματός του, ὡς τεθέντος δι' εἰδικοῦ τοῦ νόμου προσδιορισμοῦ ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου, καὶ οὔτε νὰ οἰκοδομήσῃ κατὰ παράβασιν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ δύναται μόνον νὰ κάμῃ χρῆσιν προσωπικὴν τῆς κατοχῆς του· ἐκτὸς τούτου, ἡ ἔγκρισις τῆς ἀνοίξεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως μεταβάλλει, ἅμα ἀποφανθῇ, νομίμως, τὴν ἀξίαν τῶν γηπέδων, καθόσον ἀντὶ ἀγρῶν καθιστᾷ αὐτὰ ἐπιδεκτικὰ οἰκοδομῶν, ἢ ἀντὶ γηπέδων κειμένων εἰς στενωπούς, καθιστᾷ αὐτὰ γήπεδα ὁδῶν εὐρυχώρων· ἑπομένως οἱ ἰδιοκτῆται ἔχοντες δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσιν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ζημίαν, ἥτις δὲν ἤθελε προσγείνει αὐτοῖς, ἐὰν ἡ ὁδὸς δὲν ἀπηρτίζετο ὁριστικῶς, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσωσι καὶ κέρδος, προσγενόμενον μεταγενεστέρως ὡς ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ· ὡς βάσις ἄρα τῆς ἀποζημιώσεως πρέπει, ὡς εἴρηται, νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀξία τοῦ γηπέδου, ὡς τοῦτο εἶχεν ἐν καιρῷ τῆς ἐγκρίσεως τῆς σχεδιαγραφήσεως τῆς Λεωφόρου.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τὸ ἀπὸ 9 Νοεμβρίου 1856 καὶ ὑπ' ἀριθ. 23609 ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσαγόμενον ἄνευ κατ' αὐτοῦ ἀντιρρήσεως ἐπίσημον ἔγγραφον τοῦ ἁρμοδίου τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, τὸ περὶ ἐγκρίσεως τοῦ, περιέχοντος καὶ τὴν τῆς διαληφθείσης Λεωφόρου Πανεπιστημίου πρὶν Βουλευαρίου σχεδιογράφησιν, σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν Β. διάταγμα ἐξεδόθη

τὸν Ἰούνιον 1833· ἐπομένως, ἀρνουμένου τοῦ δημοσίου ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦν κύριον τοῦ γηπέδου, ἐφ' οὗ τὰ Βασιλικὰ ἱπποστάσια ᾠκοδομήθησαν, καὶ ἐντεῦθεν μὴ παρόδιος γείτων, ὁ ἐνάγων ὀφείλει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προκειμένης κατὰ τοῦ δημοσίου ἀγωγῆς του ν' ἀποδείξῃ τὸν περὶ τοῦ ἐναντίου κατὰ τὰς προτάσεις αὐτοῦ ἰσχυρισμόν του, ὅτι καὶ πρὶν τῆς πραγματικῆς ἀνοίξεως τῆς ἐν λόγῳ ὁδοῦ, τουτέστι κατὰ τὴν διαληφθεῖσαν, ὡς εἴρηται, ἐποχὴν τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου, τὸ δημόσιον διετέλει κύριον τοῦ πρὸς τὴν ἐν λόγῳ ὁδὸν μετώπου τοῦ ἱπποστασίου· πρὸς τοῦτο δὲ δύναται οὗτος νὰ κάμῃ χρῆσιν καὶ τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων, καθὸ τρίτος, καὶ μὴ ὑπόχρεως νὰ ἔχῃ ἔγγραφον περὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ γεγονότος ἀπόδειξιν· ὅθεν οὐκ ὀρθῶς, κατὰ ταῦτα, τὸ ἐναντίον ἀποφηνάμενον διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον παρεδέξατο, ὅτι ὡς βάσις τῆς ἀποζημιώσεως ληπτέα ἐστὶν ὑπ' ὄψιν ἡ ἀξία τοῦ γηπέδου, ἣν τοῦτο εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πραγματικῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι ὑπόχρεόν ἐστι καθὸ γείτων τότε τὸ δημόσιον πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν, καὶ βάσιμος ἐπομένως ἡ προκειμένη τοῦ δημοσίου ἔφεσις.

»Ἐπὶ τῆς ἐφέσεως τοῦ ἐνάγοντος Νικ. Κουτζογιάννη.

»Ἐπειδὴ ἀνυπόστατος ἐξελέγχεται ὁ εἰς ὃν ἡ ἔφεσις αὕτη στηρίζεται λόγος τοῦ ἐκκαλοῦντος, καὶ οὐκ ὀρθῶς καὶ διὰ τῶν ἑπομένων προτάσεών του διατείνεται οὗτος, ὅτι ἡ τῆς ἐν λόγῳ ὁδοῦ ἔγκρισις ἔλαβε χώραν ἐν ἔτει 1837, καὶ ἐπομένως καθ' ἣν τότε εἶχεν ἀξίαν τὸ οἰκόπεδον νὰ κανονισθῇ ἡ ἀποζημίωσις· διότι, καθ' ἃ τὸ διαληφθὲν ἐπίσημον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἔγγραφον, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ ἐκκαλῶν ἐπικαλεῖται, διαβεβαιοῖ, διὰ τοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1837 τῆς 28 Μαΐου Β. διατάγματος ἐνεκρίθη οὐχὶ τὸ περιέχον τὴν σχεδιαγράφησιν τῆς προκειμένης ὁδοῦ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, διότι ἡ ἔγκρισις αὕτη ἔλαβε χώραν, ὡς προείρηται, κατὰ τὸ 1833, ἀλλ' ἡ τοῦ ἐγκεκριμένου ἤδη σχεδίου τούτου τροποποίησις τὴν διαπλάτυνσιν τῆς ἐν αὐτῷ σημειουμένης αὐτόθι ὁδοῦ ἀφορῶσα, ἀλλὰ τὰ τῆς κυριότητος δικαιώματα τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἡ ἀποζημίωσις γηπέδου ἐπηρέασε μόνη ἡ κατὰ τὸ 1833 σχεδιαγράφησις, καὶ οὐχὶ ἡ κατὰ τὸ 1837 ἔγκρισις τῆς διαπλατύνσεως τῆς ὁδοῦ, διότι ἡ διαπλάτυνσις αὕτη, ὅπως τὸ αὐτὸ τοῦ ὑπουργείου ἔγγραφον διαλαμβάνει, ἐνηργήθη ἐπὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν μέρους τῆς τότε ὁδοῦ Δημοσθένους ἢ Βουλευαρίου καλουμένης, περὶ ἧς πρόκειται, τουτέστιν οὐχὶ ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς ὁδοῦ τῆς συνε-

γομένης μὲ τὸ πρόσωπον τῶν ἱπποστασίων, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ μόνον κατά τε τὴν ἀγωγὴν καὶ τὰ ὑποβαλλόμενα σχεδιαγράμματα, τὸ δημόσιον ὡς γείτων ὀφείλει ἀνάλογον ἀποζημίωσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου γραμμῆς». Πρλ. καὶ Εὐρ. 5 σ. 456.

§ 60. Διὰ τὰ ἐν τῷ νομισματοκοπείῳ τίς εὐθύνεται; Ἴδε Εὐρ. 5 σελ. 455.

§ 60². Διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους θεωρεῖται τὸ δημόσιον ὑποχρεον ν' ἀποζημιώσῃ διὰ τὰ γήπεδα τὰ κείμενα εἰς τὴν πλατεῖαν τῶν ἀνακτόρων; Ἴδε τὴν 88 τοῦ 49 ΑΠ. εἰς Εὐρ. 5 σελ. 761 ἐπ.

Πόσα πήχεις ἀποτελοῦσιν ἄρτιον τὸ οἰκόπεδον;

§ 61. Αἱ περὶ τεμαχίων διατάξεις τοῦ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος ἐφαρμόζονται τότε, ὅταν καὶ τὸ προσαρτώμενον γήπεδον καὶ τὸ εἰς ὃ προσαρτᾶται μένωσιν ὁριστικῶς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ μεγαλητέρου γηπέδου. (ΑΠ. 328 τοῦ 1853).

§ 61². Ἡ 90 τοῦ 1851 φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου 1836 Βασιλικοῦ Διατάγματος, καὶ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου ἰδίου ἔτους ἑτέρου Βασιλ. Διατάγματος, οἱ θέλοντες νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐπὶ μὲν μιᾶς τῶν τριῶν πρωτίστων ὁδῶν τῆς παλαιᾶς πόλεως καὶ ἐφ' ὅλων τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς νέας πόλεως, ὀφείλουν νὰ ἔχωσιν οἰκόπεδον διακοσίων τετραγωνικῶν πήχεων ἐμβαδὸν τοὐλάχιστον· ἐὰν δὲ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς παλαιᾶς πόλεως πρέπῃ τὸ γήπεδον, ἐφ' οὗ θὰ οἰκοδομήσουσι, νὰ μὴν ἦναι μικρότερον τῶν ἑκατὸν τετραγωνικῶν πήχεων, κατὰ δὲ τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ τελευταίου διατάγματος, ἐὰν τὰ οἰκόπεδα ταῦτα δὲν ἔχωσι τὴν προσδιορισθεῖσαν διὰ τῶν εἰρημένων ἄρθρων τρίτου καὶ δεκάτου τετάρτου ἔκτασιν, ἤγουν τὰ ἐπὶ τῶν τριῶν πρωτίστων ὁδῶν τῆς παλαιᾶς πόλεως, καὶ ἐφ' ὅλων τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς νέας, δὲν συνίστανται ἐκ διακοσίων τετραγωνικῶν πήχεων, κατὰ τὸ ἐμβαδὸν, τὰ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁδῶν τῆς παλαιᾶς πόλεως εἶναι μικρότερα τῶν ἑκατὸν πήχεων, τότε παραχωροῦνται αὐτὰ κατ' ἐκτίμησιν, διὰ πραγματογνωμόνων εἰς ἐκεῖνον τὸν γείτονα ἰδιοκτήτην γῆς, τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχιτέκτων τῆς πόλεως νομίζει ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα πρὸς τοῦτο· ὥστε δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ δεκάτῳ τετάρτῳ ἀναφερόμενα γήπεδα, τὰ μικρότερα τῶν ἑκατὸν πή-

χεων, ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πρώτων, περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρον 3, καθόσον ρητῶς τὸ ἄρθρον 13 παραπέμπει καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 14· ἄρα τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσεν ὀρθῶς διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του τὰ προμνημονευθέντα διατάγματα, μὴ ἐξαιρέσαν τὸν ἀναιρεσείοντα ὡς ἰδιοκτήτην γηπέδου μικροτέρου τῶν ἑκατὸν πήχεων, περὶ οὗ διαλαμβάνει τὸ διαληφθὲν δέκατον τέταρτον ἄρθρον τῆς ὑποχρεώσεως, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει τὸ ἄρθ. 13 τοῦ νὰ παραχωρήσῃ τοῦτο εἰς τὸν γείτονα ἰδιοκτήτην, κατὰ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν».

§ 61³. Συγχωρεῖται ἡ ἀντικατάστασις προικὸς διὰ δωματίου οἰκίας τινός, συγκειμένου ἐκ πήχεων 25 ; Ναί, διότι δὲν πρόκειται περὶ τεμαχίου οἰκοπέδου, ἀλλὰ περὶ μέρους οἰκίας, ἐκτισμένης ἤδη καὶ περιεχούσης τὸ ἀπαιτούμενον μέγεθος, καὶ ἀπὸ ταύτης δὲν πρόκειται ν' ἀφαιρεθῇ ὁλικῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14815 τοῦ 1857).

§ 61⁴. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ διατηρήσῃ αὐτὸ ὁ ἴδιος, προσδίδων εἰς τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ τὴν ἀπαιτουμένην ἔκτασιν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12075 τοῦ 1854).

Τίς λαμβάνει τὴν ἀποζημίωσιν ; ὁ κύριος ἢ ὡς τοιοῦτος φαινόμενος ;

§ 62. Διὰ νὰ ἔχῃ τὶς δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα γηπέδου, ὃ τοῦ ἀφαιρεῖται πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι κύριος αὐτοῦ, ἢ ἀρκεῖ νὰ τὸ νέμηται μόνον ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ; Ἡ νομολογία ταλαντεύεται. Τὸ ἐν Ἀθ. ἐφ. ὁτὲ μὲν (1) εἶπεν ὅτι τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν δικαίωμα ἀγωγῆς ἔχει μόνον ὁ κύριος, ἄλλοτε δὲ εἶπε (2) τὸ ἐναντίον (3).

---

(1) Ἀπ. 5603 καὶ 5290.

(2) Ἀπ. 12067, ἐν ᾗ εἶπε προσέτι ὅτι ὁ κύριος τοῦ κτήματος ἔχει μόνον ἀγωγὴν περὶ τοῦ τιμήματος κατὰ τοῦ κατόχου, ἂν ἐγκαίρως δὲν ἐξήσκησε τὸ δικαίωμά του.

(3) Ἀπ. 11643 τοῦ 54· ὅτι ἡ ἀποζημίωσις ὀφείλεται εἰς τὸν φαινόμενον (apparent) κύριον, ἤγουν τὸν διανοίᾳ κυρίου κατέχοντα, ὡς ἔχοντα τὴν Πουβλικιανὴν ἀγωγήν.

Πρλ. τὴν 13381 τοῦ 51 ἀπ. τῶν αὐτῶν ἐφετῶν, ὡς καὶ τὴν

§ 63. Τί κατὰ τὸν Α. Πάγον; Κατ' αὐτὸν, ὁ νεμόμενος δικαιοῦται εἰς ἀποζημίωσιν· εἶπε δὲ ταῦτα· ἡ κακὴ τούτου πίστις δὲν ἀπαλλάττει τὸν παραλαβόντα καὶ καρπούμενον τὸ πρᾶγμα ἀγοραστὴν νὰ καταβάλῃ τὸ τίμημα, ὅταν δὲν ἐκνικᾶται ἤδη ὡς ἀλλότριον (τεμ. 3 § 3 Π. (18, 1) Βασ. (19, 16), ἀλλὰ μόνον ἀγωγὴν ἐπὶ τῷ διαφέροντι δύναται νὰ κινήσῃ, ἤτοι ἐπὶ ἀποζημιώσει, ἐὰν, ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ πράγματος, δὲν δύναται νὰ τὸ διαθέσῃ καὶ ἐντεῦθεν ζημιοῦται. Βασ. (19, 8) 30 § 1.—Ὅθεν ὁ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι νεμόμενος τὸ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ληφθὲν ἔχει τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν. Βασ. (19, 1) 23. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 119 τοῦ 65 (1).

§ 64. Ἐὰν ἀνοφανῇ ἔπειτα ὁ ἀληθὴς κύριος; Εὐθύνεται ὁ λαβὼν τὴν ἀποζημίωσιν. Ἐφ. Ἀθ. 13549 τοῦ 1856. Νόμ. 23 Π. (12, 1) καὶ Κώδ. 1 (4, 51).

§ 65. Τίς ἔχει δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν ὅταν τεμάχιον οἰκοπέδου προσηρτήθη εἰς τὸ γήπεδον τοῦ ἐνάγοντος, πρὶν ἢ τοῦτο διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν συνόρων μεταβῇ εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἐναγομένου; Ὁ ἐνάγων. Ἴδε σκέψιν 7 τῆς 241 τοῦ 53 πολ. ἀπ. τοῦ ΑΠ.

§ 66. Ὅταν εἰς ἕνα τῶν κληρονόμων παρεχωρήθη γήπεδόν τι,

13713 τοῦ 56 καὶ 13377 τοῦ 1855, καθ' ἣν οἱ τεκμαιρόμενοι κύριοι (propriétaires présumés) δύνανται νὰ ἀρνηθῶσι τὴν παρὰ τοῦ δημοσίου ζητουμένην, λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, χορήγησιν τόπου τινὸς μεχρισοῦ λάβωσι τὴν προσήκουσαν ἀποζημίωσιν· ἤ, καὶ ἂν αὐθαιρέτως ἐλαμβάνετο παρὰ τοῦ δημοσίου ὁ ἀγρὸς, νὰ ἀνακτήσωσιν αὐτὴν ἀπέναντι αὐτοῦ. Δικαιοῦνται δὲ ὅταν ὁ ἀγρὸς ἀφῃρέθη λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, ὅτε δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἀνάκτησιν τῆς κατοχῆς, νὰ ἀπαιτήσωσιν ἀποζημίωσιν παρὰ τοῦ δημοσίου, ἂν ἀποδείξωσιν (οἱ ἐνάγοντες) ὅτι ἦσαν καὶ ἁπλοῖ κάτοχοι ὅτε ἐγένετο ἡ ἀφαίρεσις.—Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 13377 τοῦ 1855. Πρλ. τῶν αὐτῶν ἐφετῶν 13549 τοῦ 1856.

— Δύναται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν ὁ Α διὰ τὸ οἰκόπεδον, τὸ ὁποῖον ὁδός τις ἀφαιρεῖ· οἰκόπεδον παραχωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Β εἰς ὃν παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ καθ' ὃν χρόνον ἦτον ἀποφασισμένη ἡ ῥυμοτομία του· ὥστε ἀδιάφορον ἂν δὲν ἔλαβε κατοχήν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 19111 τοῦ 1861).

(1) Ἀλλ' ἐπὶ προτιμήσεως; ΑΠ. 188 τοῦ 53.

εἰς αὐτὸν ἀνήκει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποζημίωσιν δι' αὐτὸ ἀφαιρούμενον. (Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 75 τοῦ 51).

ΣΗΜ. Πρλ. λ. Κληρονομικὸν δίκαιον.

§ 66[2]. Νόμιμος τρόπος κτήσεως εἶναι καὶ ἡ διανοίᾳ κυρίου κατάληψις ἢ κατοχή. Ν. 3 (41, 1). Ἡ δὲ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἀφαίρεσις, ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἀναγκ. ἐκποίησιν, παρέχει εἰς τὸν διανοίᾳ κυρίου κάτοχον, καίτοι μὴ ὄντα ἀληθῆ κύριον, ὡς καὶ ἐπὶ πωλήσεως ἀλλοτρίων, δικαίωμα νὰ λάβῃ ἀποζημίωσιν ἀντὶ τιμήματος. Ν. 25 § 1. Ν. 28, 34 § 3 (18, 1). Ν. 30 § 1 (19, 1). Ν. 3 (41, 1).—Ν. 11 (21, 2). Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποδειχθῇ εἰμὴ ἂν ὁ τὴν ἀποζημίωσιν αἰτῶν κατεῖχε διανοίᾳ κυρίου τὸ γήπεδον, διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ὁποίου ζητεῖται αὕτη, καὶ οὐχὶ ὅτι ἦτο ἀληθὴς κύριος αὐτοῦ, ἀφοῦ τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἀξιοῖ ὁ ἐναγόμενος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 154 τοῦ 1870).

Τὸ τῆς ἀποζημιώσεως βάρος εἶναι πραγματικὸν ἢ προσωπικόν; (1).

§ 67. Ὁ κύριος τοῦ γηπέδου, τὸ ὁποῖον ἐρυμοτομήθη, παρὰ τίνος ἀποζημιοῦται; Δηλαδή, παρὰ τῶν γειτόνων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τοιοῦτοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ῥυμοτομίας, ἢ παρὰ τῶν κατόχων; —Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ εἶναι προσωπικὴ ἢ πραγματική;

Καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ νομολογία δὲν εἶναι στερεωμένη· ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι εὐθύνονται πρὸς ἀποζημίωσιν οἱ κάτοχοι, συνηγοροῦσιν (2).

α) Ἡ 231 τοῦ 55 πολ. ἀπ. ΑΠ. (3)—ἡ 294 τοῦ 53 ἀναιρ. τὴν 9852 ἐφ. Ἀθ.—ἡ 13462 τοῦ 55 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

β) Αἱ περὶ δοκοῦ διατάξεις ἐφαρμοζόμεναι καὶ ἐνταῦθα ἐξ ἀναλογίας. (Εὑρ. λ. Ἀγωγὴ § 23[2]).

γ) Ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δὲν χάνει τὴν ἰδιοκτησίαν του πρὶν ἢ ἀποζημιωθῇ.

§ 68. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι εἶναι *προσωπικὸν* τὸ χρέος εὕρηνται, ἰδίως, ταῦτα.

---

(1) Πρλ. ἀπ. ΑΠ. 292 τοῦ 52 καὶ ἀνωτ. σ. 69.
(2) Πρλ. τὴν 44 τοῦ 45 πολ. ἀπ. ΑΠ.
(3) Ἴδε αὐτὴν ἐν σελ. 69.

§ 68². α) Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ὑπὸ παροδίου μένοντος ἰδιοκτήτου γηπέδου προσληφθέντος ὑπὸ ὁδοῦ τινὸς ἀγωγὴ δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ προσωπικὸν δικαίωμα ἀπαιτήσεως, καθότι, διὰ νὰ ἦναι πραγματικόν, τουτέστι διὰ νὰ ἦναι ἡ ἐνοχὴ βάρος ἐγκείμενον εἰς τὸ παρόδιον κτῆμα καὶ ἀκολουθοῦν αὐτὸ εἰς πάντα κάτοχον μεταβιβαζόμενον, ἔπρεπε ῥητῶς νὰ ἐπιβληθῇ ὡς τοιοῦτον, καθὸ περιοριστικὸν τῆς κυριότητος, ἥτις εἰκάζεται καὶ τεκμαίρεται ἀπεριόριστος καὶ ἐλευθέρα, ἐνόσῳ νόμος τις ῥητῶς δὲν τὴν περιορίζει· ὁ νόμος δὲ ἐπιβάλλει τὸ βάρος τῆς ἀποζημιώσεως οὐχὶ εἰς τὰ μένοντα γειτονικὰ γήπεδα, ἀλλὰ εἰς τοὺς κατὰ τὴν χάραξιν τῆς ὁδοῦ μένοντας ἑκατέρωθεν ἰδιοκτήτας αὐτοῦ· ὅθεν ὅλα τὰ μένοντα ὡς ἀνωτέρω γειτονικὰ γήπεδα ἐννοοῦνται ἐλεύθερα τοῦ βάρους τῆς ἀποζημιώσεως, καὶ ὑπόχρεοι εἶναι μόνον οἱ ἐν καιρῷ τῆς ῥυμοτομίας ἰδιοκτῆται αὐτῶν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14921 καὶ 15435 τοῦ 1857.) Ὥστε ὁ ἰσχυρισμὸς πότε ἐγένετο ἡ ῥυμοτομία ἔχει ἐπιρροήν. (Ἐφ. Ἀθ. 9852.)

§ 68³. β) Ἡ ἀποζημίωσις ἐκείνων, ὧν τὰ οἰκόπεδα ἐλήφθησαν πρὸς σχηματισμὸν ὁδῶν, ὀφείλεται ὑπὸ τῶν μενόντων ἰδιοκτητῶν τῶν μενόντων γειτονικῶν οἰκοπέδων, τουτέστιν εἶναι προσωπικὸν χρέος τῶν κατὰ τὴν πλάτυνσιν ἢ ἄνοιξιν τῶν ἀγυιῶν ὄντων ἰδιοκτητῶν τῶν παροδίων γειτονικῶν οἰκοπέδων, ἄρα ὄχι τῶν μετὰ ταῦτα ἀγοραστῶν. Τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς ἐκδοχεῖς τῶν ἀπαιτήσεων τῶν πρὸς ἀποζημίωσιν δικαιουμένων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 311 τοῦ 1862, κυρ. τὴν 440 τοῦ 1853 ἀπ. τοῦ πρωτ. Σύρου (1).

---

(1) Ἡ 1 σκέψις τῆς 333 τοῦ 62 φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματος, οἱ μείναντες ἰδιοκτῆται τῶν μενόντων γειτονικῶν γηπέδων ὀφείλουσι ν' ἀποζημιώσωσι τὸν ἕνεκα ῥυμοτομίας ἀπολέσαντα τὸ γήπεδόν του ἰδιοκτήτην, ἐπὶ δὲ τεμαχίων μείνας ἰδιοκτήτης εἶναι ἐκεῖνος εἰς ὄν, κατὰ τὴν ἁρμοδίαν διοικητικὴν πρᾶξιν, δυνάμει τοῦ νόμου μεταβαίνει τὸ μεῖναν μετὰ τὴν ῥυμοτομίαν τεμάχιον τοῦ στερουμένου τὸ οἰκόπεδόν του (διάταγμα 28 Σεπτεμβρίου 1837). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, καθὰ βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, εἰς τὸν Σταμάτιον Κουδούνα μετέβη διὰ τῆς ῥυμοτομίας τὸ μεῖναν τεμάχιον τοῦ γηπέδου τοῦ Χαλβατζῆ· ἄρα τὸ ἐφετεῖον, συμφώνως μὲ τὸν νόμον, ἐθεώρησε τὸν Κουδούνα ὑπόχρεον εἰς ἀποζημίωσιν πρὸς τὸν

§ 68[4]. γ) Ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα ἀφαιρέσεως γηπέδου προσληφθέντος εἰς ὁδόν τινα ἢ πλατεῖαν ὑποχρέωσις εἶναι προσωπικὴ ἐπιβαρύνουσα μόνον τοὺς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως τῆς ὁδοῦ ὄντας ἰδιοκτήτας· δὲν εἶναι λοιπὸν βάρος ἐπικείμενον εἰς τὸ γειτονικὸν γήπεδον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 103 τοῦ 62, ἀναιροῦσα τὴν 1073 τοῦ 59 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ.).

§ 68[5]. δ) Ἡ 141 τοῦ 57 (1) καὶ ἡ 225 τοῦ 64 (2) θεωροῦσι προσωπικὸν τὸ τῆς ἀποζημιώσεως βάρος, ὥστε ὁ μένων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῇ ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἰδιοκτήτης, οὗ τὸ γήπεδον ὠφελήθη ἀμέσως ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, εὐθύνεται. Δηλαδὴ ἡ ἕνεκα ἀνοίξεως ὁδοῦ ἀποζημίωσις βαρύνει τὸν ἰδιοκτήτην, εἰς ὃν ἀνῆκε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ τὸ παρακείμενον γήπεδον. (ΑΠ. 256 τοῦ 58) (3).

§ 68[6]. ε) Τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν δικαίωμα εἶναι προσωπικὸν καὶ εὐθύνονται οἱ κατὰ τὴν ἄνοιξιν τῆς ὁδοῦ ἰδιοκτῆται. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 68, ἀναιρ. τὴν 23544 τοῦ 64 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.).

§ 69. **Ποίας ἐποχῆς ἀξία λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς κανονισμὸν τῆς διὰ τὰ ῥυμοτομούμενα οἰκόπεδα ζητουμένης ἀποζημιώσεως;** Περὶ τούτου ἐξεδόθησαν πολλαὶ ἀποφάσεις, σημειῶ δὲ ἰδίως ταύτας· ἤτοι τὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου πολιτικὰς ἀποφάσεις 15 τοῦ 1842 (4)—169 τοῦ 1847 (5)—280, 286 τοῦ 1849 (6)

Χαλβατζῆ, καὶ διὰ τὰς 47 καὶ 60/00 πήχεις τοῦ τεμαχίου καὶ διὰ τὰς 32 καὶ 89/00 τοῦ ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Εὐρυπίδου προσληφθέντος οἰκοπέδου τοῦ αὐτοῦ Χαλβατζῆ».

(1) Κυρ. τὴν 13916 ἐφ. Ἀθ.

(2) Ἀναιρεῖ τὴν 21537 ἐφ. Ἀθ.

(3) Κυρ. τὴν 15000 τοῦ 57 ἐφ. Ἀθ.

(4) Αἱ ἀποζημιώσεις τῶν γηπέδων, περὶ ὧν γίνεται λόγος εἰς τὸ διάταγμα αὐτό, πρέπει νὰ κανονισθῶσι κατὰ τὰς τιμὰς τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ γείτων ζητεῖ ἢ προκαλεῖται νὰ τὰ λάβῃ. (ΑΠ. 15 τοῦ 42, ἣν ἐν Εὐρ. λ. Γήπεδα.)

(5) Κατὰ τὸ ἄρθρον 22 καὶ 25 τοῦ διατάγματος περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἡ τιμὴ ἡ καταβλητέα διὰ τὸ οἰκόπεδον, τὸ εἰς ἀλλότριον οἰκόπεδον προσλαμβανόμενον, εἶναι ἡ τῆς ἀνοίξεως τῆς ὁδοῦ τῆς διὰ διατάγματος ἀποφασισθείσης. (ΑΠ. 169 τοῦ 47).

(6) Εἰς τὰ παρὰ τοῦ δημοσίου καταληφθέντα ἰδιωτικὰ οἰκό-

πεδα, ὡς μέτρον τῆς ἀποζημιώσεως λαμβάνεται ἡ ἐποχὴ τῆς καταλήψεως αὐτῶν. (ΑΠ. 280, 286 τοῦ 49).

(1) Ὁ δήμαρχος ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ὡς τοιοῦτος, ὅταν, πραγματοποιῶν τὸ νέον σχέδιον τῆς πόλεως, ἤθελε καταλάβει τὴν οἰκίαν, διὰ νὰ τὴν κατεδαφίσῃ, ἢ ἤθελεν ἀπαγορεύσει ὁπωσδήποτε τὴν τελειοποίησίν της. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 4 τοῦ 52 κυροῦσα τὴν 764 τοῦ 51 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.

(2) Ἡ 10 τοῦ 1864 φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως, ὅπερ ὁρίζουσι τὰ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματα (ἄρθρ. 22 καὶ 35) χορηγούμενον πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ζημίας, ἣν ὁ πολίτης ὑποφέρει στερούμενος τοῦ διὰ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινος ἀφαιρουμένου γηπέδου του, γεννᾶται καὶ δύναται νὰ ἐξασκηθῇ νομίμως ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς καὶ ὑποχρεωτικῆς περὶ ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως τῆς ἀγυιᾶς διατάξεως τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς, ἤτοι ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ ἀπαιτουμένου διατάγματος ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ὅπερ διαγράφει τὴν ἀφαιροῦσαν τὸ γήπεδον ὁδόν, ἀδιαφόρως ἂν ἡ ῥυμοτομία ἐπραγματοποιήθη ἀμέσως ἢ βραδύτερον, καθότι διὰ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου ὁρίζεται ἡ τύχη τοῦ δι' αὐτοῦ ὡς τεμαχίου ἢ μέρους τῆς ὁδοῦ ἀφαιρουμένου γηπέδου, ὁ δὲ ἰδιοκτήτης στερεῖται ἔκτοτε τοῦ τῆς χρήσεως αὐτοῦ δικαιώματος, ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευομένης πάσης ἐπὶ τοιούτου γηπέδου οἰκοδομῆς. Ἀφοῦ δὲ ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου γεννᾶται τὸ τῆς ἀποζημιώσεως δικαίωμα, ἕπεται ὅτι αἱ προλαβοῦσαι καὶ νεώτεραι τιμαί, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ὁρίζεται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος τὸ τῆς ἀποζημιώσεως ποσόν, εἰσὶν ἀναντιῤῥήτως οὐχὶ αἱ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ ῥυμοτομία ἐπραγματοποιήθη, ἀλλ' αἱ τρέχουσαι καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ σχέδιον τῆς ῥυμοτομίας ταύτης *ἐνεκρίθη*. Ἄρα τὸ ῥηθὲν ἐφετεῖον, στηριχθὲν ἐπὶ τῆς ἐναντίας ἑρμηνείας τοῦ νόμου διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ἕκτης αἰτιολογίας τῆς ἐκκληθείσης πρωτοδίκου ἀποφάσεως, καὶ ἀποῤῥίψαν τὴν προκειμένην ἀνακοπὴν ἄνευ ἀποδείξεως τῶν ἀμφισβητουμένων τιμῶν τῆς ἐποχῆς τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου, παρηρμήνευσε τὸν παρατεθέντα νόμον καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν δυνάμει τῶν ἄρθρ. 201 καὶ 807 § 5 καὶ 7 τῆς πολ. δικονομίας».

1865 (1) — 3 τοῦ 1867 — 99 τοῦ 1867 (2) — 169 τοῦ 1867 (3).

---

(1) Ἡ 208 τοῦ 1865 φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἀφαίρεσις τεμαχίων γηπέδου τινὸς ἀποτελεῖ ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν, ἥτις πραγματοποιεῖται διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μεταρρυθμίσεως· ἑπομένως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τιμῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης, καὶ οὐχὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου, ὁρίζεται ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὀφειλομένη ἀξία τῶν οὕτως ἀφαιρεθέντων τεμαχίων. Καθόσον δὲ ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως ὑποτίθεται καταληφθὲν τὸ τεμάχιον, καὶ τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ἔκτοτε κατέστη κύριος τοῦ τεμαχίου τούτου ὁ ἀνακόπτων, οὐδ' ἰσχυρίσθη οὗτος ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος δικαστηρίου, ὅτι βραδύτερον ἐγένετο ἡ κατάληψις, ἕπεται ὅτι ἔκτοτε, ἤτοι ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως, ὀφείλεται ὁ τόκος ἐπὶ τῆς ὁρισθείσης ἀξίας τοῦ εἰρημένου τεμαχίου· ὥστε καὶ οἱ λοιποὶ ἐν ταῖς προτάσεσι λόγοι ἐπὶ τῆς ἐναντίας ἐρειδόμενοι βάσεως εἰσὶν ἀστήρικτοι».

(2) Κατὰ τὸ 3 ἄρθρον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1726 καὶ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1843 διατάγματος, ὅπερ εἰσάγει ἀναγκαστικὴν ἀνταλλαγὴν τῶν οἰκοπέδων, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν ἀνταλλασσομένων κτημάτων πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος, ὅτε ἔλαβε χώραν τὸ τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπενεγκὸν περιστατικόν, ἤτοι ἡ ὑπὸ τοῦ σχεδίου ἀφαίρεσις τοῦ γηπέδου τοῦ ἐνάγοντος. (ΑΠ. 99 τοῦ 1867).

(3) Κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου Ἀθηνῶν διατάγματος, ὁ ἰδιοκτήτης δυνάμενος πρὸ τῆς παραχωρήσεως τοῦ οἰκοπέδου του, συνεπείᾳ ἀποφάσεως τοῦ μηχανικοῦ, νὰ κρατήσῃ τὸ οἰκόπεδόν του, διδοὺς εἰς τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ τὴν νόμιμον ἔκτασιν, ἡ ἀξία ὁριστέα ἐστὶ κατὰ τὰς τιμὰς τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ παραχώρησις. (ΑΠ. 169 τοῦ 1867).

Τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν δικαίωμα τοῦ κυρίου, οὗτινος τὸ οἰκόπεδον ὥρισται διὰ πλατεῖάν τινα, ἄρχεται (ἂν δὲν ἦναι προσοδοφόρον, οὔτε γίνεται χρῆσίς τις αὐτοῦ) ἀπὸ τῆς διαχωρίσεως τῆς πλατείας, οὐχὶ δὲ τῆς ἀνοίξεως ἢ ἰσοπεδώσεως. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 10456 τοῦ 1853.

—Τὸ δημόσιον ἐπὶ γηπέδου τοῦ Β ἀνήγειρε ξύλινόν τι καὶ πρόχειρον στέγην, ἐφ' οὗ παιανίζει ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ πρὸς διασκέδασιν τοῦ λαοῦ. Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο ἄνευ ῥητῆς συναινέσεως

ΣΗΜ. Πρλ. τὰς τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 14622 τοῦ 1857 —15473, 17581 τοῦ 1859. Εὐρ. 5 σ. 456.

§ 69³. Ἡ ΑΠ. 3 τοῦ 67 φέρει;

« Ἐπειδὴ ἐπὶ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων ἡ ἐντεῦθεν ζημία λαμβάνει χώραν, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ ἰδιοκτήτης ἐστερήθη τοῦ δικαιώματος τῆς διαθέσεως τοῦ κτήματός του κατὰ βούλησιν· καὶ ἑπομένως ἡ ἀποζημίωσις λογιστέα κατὰ τὰς τιμὰς τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

» Ἐπειδή, προκειμένου λόγου περὶ δύο τεμαχίων γῆς, ὧν τὸ μὲν ἀφῃρέθη πρὸς χρῆσιν ὁδοῦ, τὸ δὲ παρεχωρήθη εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ὡς γείτονα κατ' ἀπόφασιν τοῦ ἁρμοδίου μηχανικοῦ τῆς πόλεως, ἡ ἀξία αὐτῶν ἔπρεπε νὰ ὁρισθῇ διαφόρως, τουτέστι τοῦ μὲν κατὰ τὰς τιμὰς ἃς εἶχον τὰ παρακείμενα οἰκόπεδα, ὅτε ἡ ἄνοιξις τῆς ὁδοῦ ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος, διότι τότε ἐστερήθησαν οἱ ἰδιοκτῆται ἀναιρεσίβλητοι τοῦ δικαιώματος τῆς διαθέσεως, καὶ ἐγεννήθη τὸ πρὸς ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως δικαίωμα (ἄρθρον 22 τοῦ διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν)· τοῦ δὲ παραχωρηθέντος πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὰς τιμάς, ἃς εἶχον τὰ περὶ αὐτὸ οἰκόπεδα καθ' ἣν ἡμέραν παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ· διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος μέχρι τῆς παραχωρήσεως ταύτης ἠδύνατο ὁ ἰδιοκτήτης νὰ κρατήσῃ τὸ οἰκόπεδόν του διδοὺς εἰς τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ τὴν νόμιμον ἔκτασιν.

τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅστις μετὰ ἔτη πολλὰ ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν, ἀναγνωρίσαν δικαίωμα ἀποζημιώσεως μόνον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγένετο αἴτησις θεραπείας.

Σημ. Ἡ ἀπόφασις στηρίζεται εἰς τὰς σκέψεις, ὅτι τὸ οἰκόπεδον τοῦ ἐνάγοντος ἦτον ἀείποτε ἀπεριτοίχιστον καὶ ἄφρακτον, ἔχον ἐπ' αὐτοῦ καὶ παράπηγμα χρησιμεῦον ὡς καφεπωλεῖον· ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι κατ' ἰδίαν αὐτοῦ συναίνεσιν, πρὸς ὄφελος τοῦ καφενείου, διετήρει τὸ οἰκόπεδον ἐλεύθερον εἰς τὴν διάβασιν καὶ διατριβὴν τοῦ κοινοῦ· ὅθεν ἐκ συναινέσεως ἐξηκολούθησεν αὐτόθι παιανίζουσα καὶ ἡ μουσική, ἡ δὲ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐξέφρασεν ἐναντίαν θέλησιν, ἤγουν ἐκείνην τοῦ νὰ κάμῃ ἐπωφελῆ χρῆσιν τῆς ἰδιοκτησίας του, —ὅτι ἔκτοτε τὸ δημόσιον ὤφειλε ν' ἀφαιρέσῃ τὴν στέγην, μὴ πράξαν δ' οὕτως ὀφείλει ἀνάλογον ἐνοίκιον. Ἀπόφ. 11356 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι ὀφείλεται ἡ ἀξία ἣν εἶχον τὰ τεμάχια οὐχὶ κατὰ τὰς ειρημένας ἐποχάς, ἀλλ' ἀδιακρίτως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σχεδίου Ἀθηνῶν, ὡς πρὸς τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων, ἤτοι κατὰ τὸ 1858, καὶ παραλιπὸν διὰ τοῦτο νὰ ἐξετάσῃ τὰ περὶ τῆς ἐκτάσεως, ἣν ἑκάτερον τεμάχιον ἔχει, διατάττον ἀπόδειξιν περὶ τούτου, καὶ περὶ τῆς ἀξίας τῶν τεμαχίων, διαφόρου οὔσης κατὰ τὰ προειρημένα, ψευδῶς μεν ἡρμήνευσε τὰ ἄρθρα 22, 13 καὶ 25 τοῦ ῥηθέντος διατάγματος, κατὰ παράβασιν δὲ τῶν περὶ ἀποδείξεως οὐσιωδῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 248 καὶ 249 τῆς πολ. δικονομίας ἀπέρριψε πρὸ πάσης ἀποδείξεως τὴν ἀνακοπὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, αἱ δὲ τοιαῦται παραβάσεις ἐπάγονται ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 καὶ 7 τῆς πολ. δικονομίας».

§ 69[3]. Τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποφηνάμενον, ὅτι καὶ τὸ πλεόνασμα, ὅπερ ἐπιδικάζεται ὑπὲρ τοῦ Μ, πρέπει νὰ λογισθῇ καθ' ἣν εἶχεν ἀξίαν κατὰ τὸ ἔτος 1836, ὅτε κατελήφθη χάριν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς Τριπόλεως τὸ οἰκόπεδον τοῦ αὐτοῦ Μ καὶ οὐχὶ καθ' ἣν ἀξίαν αὐτὸ εἶχε κατὰ τὸ ἔτος 1860, ὅτε ὁ Μ ὑπέβαλε τὴν περὶ θεραπείας αἴτησιν του, ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1843 διατάγματος, ὅπερ ὁρίζει, ὅτι ὅσοι τῶν κατοίκων μένουν νὰ λάβωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποζημιώσεώς των, θέλουν λάβει ἀντὶ χρημάτων ἐθνικὸν οἰκόπεδον ἴσης ἀξίας κατ' ἐκτίμησιν, ἐννοεῖ προφανῶς τὴν ἀξίαν, ἣν τὸ ἀφαιρούμενον οἰκόπεδον καὶ τὸ εἰς ἀνταλλαγὴν διδόμενον εἶχον καθ' ἣν ἐποχὴν κατελήφθη τὸ ἰδιωτικὸν οἰκόπεδον· γίνεται δὲ ἡ ἔννοια τοῦ νόμου σαφεστέρα ἐκ τοῦ ὅτι ὁ λαμβάνων πλεόνασμα ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὴν ἀξίαν τοῦ πλεονάσματος πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παραχωρητηρίου, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖ ὁ νόμος ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀξίας μεταξὺ τοῦ εἰς ἀνταλλαγὴν διδομένου οἰκοπέδου καὶ τοῦ τυχὸν ὑπάρχοντος πλεονάσματος. (ΑΠ. 137 τοῦ 68).

§ 69[4]. Ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἀφαιρουμένων γηπέδων λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων σύμβασις, ἂν τοιαύτη ὑπάρχῃ. (ΑΠ. πολ. 87 τοῦ 69).

§ 69[5]. Ἐν γένει ῥητέον, ὅτι ὁσάκις, διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν συνόρων, ὁ ἕτερος τῶν ἰδιοκτητῶν κερδίζει τόπον, ἀποζημιοῖ τὸν γείτονα· ἄρα ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν γειτόνων εἰς τὸν ἄλλον παραχωρουμένου γηπέδου ὑπερβαίνῃ κατὰ τὴν ἀξίαν τὸ γήπεδον, ὅπερ οὗτος παραχωρεῖ εἰς ἐκεῖνον, ἔχει ὁ τελευταῖος δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν κατὰ τὴν ἀπόφασιν

διαιτ. ἐπιτροπῆς. (2, 4 καὶ 5 τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως 'Αθηνῶν) (ΑΠ. 241 τοῦ 53).

§ 70. Ἐπειδὴ τὰ ἀπὸ 9 'Απριλίου καὶ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματα ἐξεδόθησαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως 'Αθηνῶν, ἐγκριθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 11 Φεβρουαρίου 1834, ὡς ἐξάγεται ἰδίως ἐκ τοῦ τρίτου ἄρθρου τοῦ πρώτου διατάγματος σχετιζομένου μὲ τὸ δεύτερον διάταγμα· καὶ βάσιμος δὲν εἶναι ὁ τοῦ δήμου ἰσχυρισμὸς ὅτι αἱ περὶ ἀποζημιώσεως διατάξεις τῶν διαταγμάτων τούτων ἀφορῶσι γήπεδα καταληφθέντα κατὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ γήπεδα παραληφθέντα πρίν, ἐντὸς τοῦ σχεδίου τοῦ 1834, πρὸς χρῆσιν ὁδῶν καὶ πλατειῶν, ἀλλ' εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου αὐτοῦ πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ὀφειλομένη διὰ τὴν ἀξίαν των ἀποζημίωσις, διότι ἔκτοτε ὁ κύριος ἢ ὁ διανοίᾳ κυρίου κάτοχος ἀπώλεσε τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεριορίστου κυριότητός του καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐλευθέρας διαθέσεώς του, καὶ οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῆς διὰ τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν γενομένης πραγματικῆς καταλήψεως, καθὰ μὲν ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἀποκροῦσαν, ὡς ἐξ αὐτῆς δηλοῦται, ἐναντίαν περὶ τούτου ἀξίωσιν τοῦ δήμου· ὁ δὲ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ σχέδιον τῆς πόλεως 'Αθηνῶν ἐδημοσιεύθη μεταγενεστέρως, ἤτοι τὸ 1865, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 26 φύλλου τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου· διότι ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἐγκρίσεως ἐκανονίσθησαν αἱ ἔνδικοι σχέσεις τοῦ δήμου πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας, αἵτινες ἀπ' αὐτῆς θεωροῦνται ὡς ἀποβαλόντες τὴν ἀπεριόριστον ἰδιοκτησίαν καὶ ἔχοντες μόνον δικαίωμα ν' ἀποζημιωθῶσιν ἕνεκα ταύτης ἀναλόγως τῆς τότε πραγματικῆς ἀξίας αὐτῶν. Ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον περὶ τοῦ ἐναντίου ἔκαμε ψευδῆ ἑρμηνείαν καὶ κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν προσημειωθέντων Βασ. διαταγμάτων ἐχόντων ἰσχὺν νόμου καὶ τῶν Ν. 7 § 11 2 (18, 1) Κ. 4 38 § 1. Εἰσ. 3, 24 καθ' οὓς τὸ τίμημα πρέπει νὰ προσδιορίζηται κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως ἤτοι τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως, ἐν ᾧ συνάμα παρεβίασε καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας, διότι ἕνεκα τῆς ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ εἰρημένου νόμου παρέλειψε νὰ διατάξῃ τὰς δεούσας περὶ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἐγκρίσεως ἢ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως 'Αθηνῶν ἀξίας τῶν καταλειφθέντων γηπέδων, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ περὶ τῆς ἐσφαλμένης ἀποζημιώσεως ἀπόφασις. (ΑΠ. 154 τοῦ 70).

§ 71. Ὅταν τὸ δημόσιον κατέλαβε, λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης,

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι ὀφείλεται ἡ ἀξία ἣν εἶχον τὰ τεμάχια οὐχὶ κατὰ τὰς εἰρημένας ἐποχάς, ἀλλ' ἀδιακρίτως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σχεδίου Ἀθηνῶν, ὡς πρὸς τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων, ἤτοι κατὰ τὸ 1858, καὶ παραλιπὸν διὰ τοῦτο νὰ ἐξετάσῃ τὰ περὶ τῆς ἐκτάσεως, ἣν ἑκάτερον τεμάχιον ἔχει, διατάττον ἀπόδειξιν περὶ τούτου, καὶ περὶ τῆς ἀξίας τῶν τεμαχίων, διαφόρου οὔσης κατὰ τὰ προειρημένα, ψευδῶς μεν ἡρμήνευσε τὰ ἄρθρα 22, 13 καὶ 25 τοῦ ῥηθέντος διατάγματος, κατὰ παράβασιν δὲ τῶν περὶ ἀποδείξεως οὐσιωδῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 248 καὶ 249 τῆς πολ. δικονομίας ἀπέρριψε πρὸ πάσης ἀποδείξεως τὴν ἀνακοπὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, αἱ δὲ τοιαῦται παραβάσεις ἐπάγονται ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 καὶ 7 τῆς πολ. δικονομίας».

§ 69³. Τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποφηνάμενον, ὅτι καὶ τὸ πλεόνασμα, ὅπερ ἐπιδικάζεται ὑπὲρ τοῦ Μ, πρέπει νὰ λογισθῇ καθ' ἣν εἶχεν ἀξίαν κατὰ τὸ ἔτος 1836, ὅτε κατελήφθη χάριν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς Τριπόλεως τὸ οἰκόπεδον τοῦ αὐτοῦ Μ καὶ οὐχὶ καθ' ἣν ἀξίαν αὐτὸ εἶχε κατὰ τὸ ἔτος 1860, ὅτε ὁ Μ ὑπέβαλε τὴν περὶ θεραπείας αἴτησιν του, ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1843 διατάγματος, ὅπερ ὁρίζει, ὅτι ὅσοι τῶν κατοίκων μένουν νὰ λάβωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποζημιώσεώς των, θέλουν λάβει ἀντὶ χρημάτων ἐθνικὸν οἰκόπεδον ἴσης ἀξίας κατ' ἐκτίμησιν, ἐννοεῖ προφανῶς τὴν ἀξίαν, ἣν τὸ ἀφαιρούμενον οἰκόπεδον καὶ τὸ εἰς ἀνταλλαγὴν διδόμενον εἶχον καθ' ἣν ἐποχὴν κατελήφθη τὸ ἰδιωτικὸν οἰκόπεδον· γίνεται δὲ ἡ ἔννοια τοῦ νόμου σαφεστέρα ἐκ τοῦ ὅτι ὁ λαμβάνων πλεόνασμα ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τὴν ἀξίαν τοῦ πλεονάσματος πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παραχωρητηρίου, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεμίαν διάκρισιν ποιεῖ ὁ νόμος ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀξίας μεταξὺ τοῦ εἰς ἀνταλλαγὴν διδομένου οἰκοπέδου καὶ τοῦ τυχὸν ὑπάρχοντος πλεονάσματος. (ΑΠ. 137 τοῦ 68).

§ 69⁴. Ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἀφαιρουμένων γηπέδων λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων σύμβασις, ἂν τοιαύτη ὑπάρχῃ. (ΑΠ. πολ. 87 τοῦ 69).

§ 69⁵. Ἐν γένει ῥητέον, ὅτι ὁσάκις, διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν συνόρων, ὁ ἕτερος τῶν ἰδιοκτητῶν κερδίζει τόπον, ἀποζημιοῖ τὸν γείτονα· ἄρα ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν γειτόνων εἰς τὸν ἄλλον παραχωρουμένου γηπέδου ὑπερβαίνῃ κατὰ τὴν ἀξίαν τὸ γήπεδον, ὅπερ οὗτος παραχωρεῖ εἰς ἐκεῖνον, ἔχει ὁ τελευταῖος δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν κατὰ τὴν ἀπόφασιν

διαιτ. ἐπιτροπῆς. (2, 4 καὶ 5 τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως 'Αθηνῶν) (ΑΠ. 241 τοῦ 53).

§ 70. Ἐπειδὴ τὰ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου καὶ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματα ἐξεδόθησαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἐγκριθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 11 Φεβρουαρίου 1834, ὡς ἐξάγεται ἰδίως ἐκ τοῦ τρίτου ἄρθρου τοῦ πρώτου διατάγματος σχετιζομένου μὲ τὸ δεύτερον διάταγμα· καὶ βάσιμος δὲν εἶναι ὁ τοῦ δήμου ἰσχυρισμὸς ὅτι αἱ περὶ ἀποζημιώσεως διατάξεις τῶν διαταγμάτων τούτων ἀφορῶσι γήπεδα καταληφθέντα κατὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ γήπεδα παραληφθέντα πρὶν, ἐντὸς τοῦ σχεδίου τοῦ 1834, πρὸς χρῆσιν ὁδῶν καὶ πλατειῶν, ἀλλ' εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου αὐτοῦ πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ὀφειλομένη διὰ τὴν ἀξίαν των ἀποζημίωσις, διότι ἔκτοτε ὁ κύριος ἢ ὁ διανοίᾳ κυρίου κάτοχος ἀπώλεσε τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεριορίστου κυριότητός του καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐλευθέρας διαθέσεώς του, καὶ οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῆς διὰ τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν γενομένης πραγματικῆς καταλήψεώς, καθὰ μὲν ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἀποκροῦσαν, ὡς ἐξ αὐτῆς δηλοῦται, ἐναντίαν περὶ τούτου ἀξίωσιν τοῦ δήμου· ὁ δὲ τοῦ ἀναιρεσσιβλήτου ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἐδημοσιεύθη μεταγενεστέρως, ἤτοι τὸ 1865, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 26 φύλλου τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου· διότι ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἐγκρίσεως ἐκανονίσθησαν αἱ ἔνδικοι σχέσεις τοῦ δήμου πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας, αἵτινες ἀπ' αὐτῆς θεωροῦνται ὡς ἀποβαλόντες τὴν ἀπεριόριστον ἰδιοκτησίαν καὶ ἔχοντες μόνον δικαίωμα ν' ἀποζημιωθῶσιν ἕνεκα ταύτης ἀναλόγως τῆς τότε πραγματικῆς ἀξίας αὐτῶν. Ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον περὶ τοῦ ἐναντίου ἔκαμε ψευδῆ ἑρμηνείαν καὶ κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν προσημειωθέντων Βασ. διαταγμάτων ἐχόντων ἰσχὺν νόμου καὶ τῶν Ν. 7 § 11 2 (18, 1) Κ. 4 38 § 1. Εἰσ. 3, 24 καθ' οὓς τὸ τίμημα πρέπει νὰ προσδιορίζηται κατὰ τὸν χρόνον τῆς πωλήσεως ἤτοι τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως, ἐν ᾧ συνάμα παρεβίασε καὶ τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας, διότι ἕνεκα τῆς ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ εἰρημένου νόμου παρέλειψε νὰ διατάξῃ τὰς δεούσας περὶ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἐγκρίσεως ἢ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀξίας τῶν καταλειφθέντων γηπέδων, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ περὶ τῆς ἐσφαλμένης ἀποζημιώσεως ἀπόφασις. (ΑΠ. 154 τοῦ 70).

§ 71. Ὅταν τὸ δημόσιον κατέλαβε, λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης,

οἰκόπεδόν τι, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ καὶ τὸν νόμιμον τόκον, ἐφαρμοζομένων τῶν περὶ ἀγοραπωλησίας διατάξεων. Ἀρμ. (γ, γ) § 56· Π. Χ. ΑΠ. πολ. ἀπ. 116 τοῦ 49 (1)—258 τοῦ 58—208 τοῦ 51—5. 47 τοῦ 60, κυρ. τὴν 17496 ἐφ. Ἀθηνῶν.—Εὐρ. 5 σελ. 459 § 23.

§ 71². Ποῖον τόκον; Τὸν νόμιμον, λέγουσιν αἱ ἀποφάσεις, ἃς ἐσημείωσα ἐν § 71. Τὸ ἐν Ἀθ. ἐφ. διὰ τῶν ἀποφ. 10519 τοῦ 53 12966 τοῦ 55 καὶ 5418 τοῦ 49 εἶπεν ὅτι τόκος δίδεται μέχρι τοῦ διπλασιασμοῦ.

§ 71³. Ἀδιάφορον δὲ ἂν τὸ ποσὸν εἶναι ἀκαθάριστον. ΑΠ. πολ. ἀπόφ. 47 τοῦ 60 (πρλ. ὅμως λ. Ὑπερημερία § καὶ ἐπ. 77²), ἢ ἂν τὸ γήπεδον δὲν ἀποφέρῃ καρπούς. (ΑΠ. πολ. 526 τοῦ 52 κυρ. τὰς 8047 καὶ 9248 ἐφ. Ἀθ.).

§ 71⁴. Τόκος δὲν ὀφείλεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν διά τινα δημοσίαν ἀνάγκην ἡ ἀρχὴ ἐνέπρησε τὴν οἰκίαν τινός, ἂν ὑπῆρχεν εὔλογος αἰτία νὰ πιστεύῃ τὸ δημόσιον ὅτι δὲν εὐθύνεται· ὥστε τόκος ἐνταῦθα ὀφείλεται ἀπὸ τῆς πρὸς θεραπείαν αἰτήσεως.—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 39 τοῦ 58.

§ 71⁵. Ἀπὸ πότε δ' ὀφείλεται ὁ τόκος αὐτός; Περὶ τούτου εὕρηνται πολλαὶ ἀποφάσεις. Ὅρα τοῦ Lalleau § 257 καὶ 277. (Εὐρ. 5 σ. 460). Ὅρα δὲ ΑΠ. πολ. ἀποφάσεις 209 τοῦ 49—286 τοῦ 49—188 τοῦ 51—208 τοῦ 51—134 τοῦ 52—292 τοῦ 52—295 τοῦ 52—241 τοῦ 53—188 τοῦ 58—9 τοῦ 59 245 τοῦ 59—5 τοῦ 60—47 τοῦ 60—346 τοῦ 61—20 τοῦ 62—91 τοῦ 62—256 τοῦ 62—200 τοῦ 64.

§ 71⁶. Ὁ ὀφείλων τὸ τίμημα τοῦ ἐκ τῆς ἀνοίξεως ὁδοῦ τινος ἀφαιρεθέντος γηπέδου ὀφείλει καὶ τὸν τόκον, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ ἰδιοκτήτης ἐστερήθη τοῦ γηπέδου του. (ΑΠ. 5 τοῦ 60).

§ 71⁷. Ὅταν ὁ ἐνάγων, διὰ τῆς ἀγωγῆς του, ἐζήτησε χρηματικὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν γηπέδων του, εἰς τὴν λέξιν ἀποζημίωσιν περιέχεται πᾶσα ὠφέλεια, ἣν ὁ ἐνάγων ἐστερήθη ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως (ἑπομένως καὶ οἱ τόκοι). Ἀπ. πολ. 214 τοῦ 51, ἧς ἡ 3 σκέψις περιέχει καὶ τὰ ἑξῆς·

---

(1) Δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις, χαρακτηρίσασα συνάλλαγμά τι ὡς ἀγοραπωλησίαν καὶ ἐφαρμόσασα τοὺς περὶ ταύτης νόμους ὡς πρὸς τοὺς τόκους.—Ἐπρόκειτο περὶ ἀφαιρέσεως, γηπέδου, περιληφθέντος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Πανεπιστημίου· ἀφαιρέσεως, δι' ἣν ἐζητήθησαν τόκοι, (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 116 τοῦ 49).

«Ἐπειδὴ ὁ Σοφοκιάδης δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ δημοσίου ἣν αἰτεῖ ἀποζημίωσιν ἕνεκα διαφυγόντος κέρδους, ἐὰν ἀποδείξῃ ἀκριβῶς καὶ δι' ὡρισμένων γεγονότων ὅτι, στερηθεὶς παρὰ τοῦ δημοσίου τῆς χρήσεως τῶν γηπέδων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 815 ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου Ναυπλίας, ὑπέστη ζημίαν ἰσοδυναμοῦσαν μὲ τοὺς τόκους τῆς ἀξίας τῶν εἰρημένων γηπέδων (Ν. 29 § 3 Π. ad. leg. Aquil. Ν. 21 § 3 Π. de act. emti et vend). Ἑπομένως πρέπει νὰ τῷ ἐπιτραπῇ τοιαύτη ἀπόδειξις, συγχωρουμένης καὶ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως δυνάμει τοῦ 304 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας».

§ 71[8]. Ὁ ἀντὶ τοῦ δήμου ὀφείλων νὰ καταβάλῃ τὸ τίμημα γηπέδου ἀφαιρεθέντος διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, ὀφείλει νὰ καταβάλῃ καὶ τὸν τόκον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ τὸ τίμημα, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς. (ΑΠ. 245 τοῦ 59).

§ 71[9]. Ἡ κατάληψις ἀκινήτου κτήματος λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης φέρει χαρακτῆρα ἀναγκαστικῆς πωλήσεως· ὅθεν ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει τόκον ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ κτήματος. (Τεμ. 13 § 20 (19, 1). Ἀρμ. 49 (3, 3). Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 346 τοῦ 1861, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ κατάληψις ἀκινήτου κτήματος λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης φέρει χαρακτῆρα ἀναγκαστικῆς πωλήσεως καὶ διέπεται ἀπὸ τὰς περὶ ἀγοραπωλησίας γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, καθ' ἃς ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει τόκον ἐπὶ τοῦ τιμήματος ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ κτήματος, τεμ. 13 § 20 (19, 1). Ἀρμ. 49 (3, 3)· ὀφείλει δὲ νὰ πληρώσῃ αὐτὸν μέχρις οὗ ἀποτίσῃ τὸ τίμημα ὡς ἀπολαύων τοὺς καρποὺς τοῦ κτήματος, καθότι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἔχῃ συγχρόνως τὴν ὠφέλειαν καὶ τοῦ κτήματος καὶ τοῦ τιμήματος, θεωρουμένου τοῦ τόκου τούτου ὡς ἀποζημίωσις πρὸς τὸν πωλητὴν ἀντὶ τῶν καρπῶν οὓς στερεῖται τοῦ κτήματός του· ὅθεν παραδεχθὲν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, ὅτι τὸ δημόσιον κατέλαβε λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, ἤτοι διὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν, τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγροὺς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ἀπεφάσισε νομίμως νὰ πληρώσῃ τὸ δημόσιον τὸν τόκον τῆς ἀξίας αὐτῶν ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ κτήματος μέχρι τῆς ἀποπληρωμῆς τοῦ τιμήματος.

»Ἐπειδὴ διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον αἱ ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου περιεχόμεναι καὶ περιορίζουσαι τὸν τόκον μέχρι διπλασιασμοῦ διατάξεις, ἐκτὸς ὅτι εἰσὶ κατηργημέναι, δὲν ἔχουν οὔτε ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

»Ἐπειδὴ ἔθιμον περιορίζον τὸν τόκον μέχρι διπλασιασμοῦ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δὲν ἐπρότεινε τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον ἐνώ-

πιον του δικαστηρίου τῆς οὐσίας· ἄρα ἀπαράδεκτός ἐστιν ὁ περὶ τούτου ἰσχυρισμός, ὡς κατὰ πρῶτον ἤδη προταθεὶς καὶ καθόσον τὸ προτεινόμενον ἔθιμον συνίσταται ἐκ πραγματικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῶσι καὶ ἐκτιμηθῶσιν ἀπὸ τὸ δικαστήριον τοῦ πράγματος» (1).

§ 72. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παραχωρήσεως οἰκοπέδου τινός, δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ὀφείλεται τόκος ἐπὶ τοῦ τιμήματος αὐτοῦ· ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἐλάττωσις ἢ ἡ αὔξησις τῆς ἀξίας του, ὡς καὶ οἱ καρποί, ἂν ἦτο προσοδοφόρον, ὁρῶσι τὸν νέον κύριον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 91 τοῦ 62, κυροῦσα πρωτ. ἀπόφ.).

§ 72ª. Διὰ τὰ ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλον γείτονα παραχωρούμενα οἰκόπεδα, τόκος ὀφείλεται ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς παραχωρήσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 20 τοῦ 62, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ ἐπιδίκασις καὶ παραχώρησις τεμαχίου ἁπλοῦ οἰκοπέδου, ἥτις γίνεται ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς τὸν ἕτερον παρακείμενον γείτονα, δι' ἀποφάσεως τοῦ μηχανικοῦ τῆς πόλεως κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. Διατάγματος, ἔχει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀναγκαστικῆς πωλήσεως, ὁ δὲ γείτων, εἰς τὸ οἰκόπεδον τοῦ ὁποίου ἐπιδικάζονται τὰ τεμάχια, θεωρούμενος, ὡς κατ' ἀνάγκην ἀγοραστής, ὑποχρεοῦται κατὰ τὸν νόμον 60 Β.

---

(1) Πρλ. καὶ τὴν 347 τοῦ 1861, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ἀφοῦ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ῥητῶς παρεδέχθη ὅτι τὸ δημόσιον κατέλαβε τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγροὺς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, ἤγουν διὰ τὴν διώρυγα, νομίμως ἀπεφάσισεν ὅτι ὑποχρεοῦται αὐτὸ πρὸς ἀποζημίωσιν, καθότι, φερούσης τῆς τοιαύτης καταλήψεως τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀναγκαστικῆς πωλήσεως εὐθύνεται αὐτὸ ὡς καταλαβὸν τὸ κτῆμα, ὅπως ὁ ἀγοραστὴς κατὰ τὸν νόμον Π 13 § 19, 20 (19, 1) εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον ὡς κύριον αὐτοῦ.

»Ἐπειδὴ νομίμως τὸ αὐτὸ δικαστήριον κατεδίκασε τὸ δημόσιον εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ κτήματος μέχρι τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας αὐτοῦ, διότι οἱ τόκοι οὗτοι θεωροῦνται ὡς ἀποζημιώσεις πρὸς τὸν κύριον τοῦ κτήματος, ἀντὶ τῶν καρπῶν αὐτοῦ οὓς οὗτος στερεῖται, καὶ τοὺς ὁποίους ἀπολαμβάνει τὸ δημόσιον· καὶ ἐν ὅσῳ τοῦτο καθυστερεῖ τὸ τίμημα, ὀφείλει νὰ πληρώνῃ τὸν τόκον αὐτοῦ, ὡς μὴ ἐπιτρέποντος τοῦ προμνημονευθέντος νόμου νὰ ἔχῃ τὴν ὠφέλειαν καὶ τοῦ κτήματος καὶ τοῦ τιμήματος»,

(19, 8), νὰ πληρώσῃ ὁμοῦ μὲ τὴν ἀξίαν τῶν τεμαχίων καὶ τοὺς τόκους ἀπὸ τῆς εἰρημένης παραχωρήσεως, ἥτις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν πραγματικὴν παράδοσιν, ἰδίως μάλιστα ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν ἦναι καρποφόρα καὶ δὲν μνημονεύωνται ὡς καρπούμενα παρὰ τοῦ πρώην ἰδιοκτήτου, καθότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παραχωρήσεως ὁ μὲν πρώην ἰδιοκτήτης τῶν τεμαχίων δὲν ἔχει πλέον ἐξουσίαν νὰ τὰ διαθέσῃ, ὁ δὲ γείτων δικαιοῦται ἔκτοτε νὰ τὰ θεωρήσῃ ὡς ἰδικάτου· ὅθεν τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, ἀποφασίσαν ἐσφαλμένως, ὅτι ἡ ἀναιρεσίβλητος προσλαβοῦσα ἐν τῷ οἰκοπέδῳ της κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ μηχανικοῦ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν τὰ δύω τεμάχια ἐκ πήχ. 89/00 τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὀφείλει τόκον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μετὰ τὴν παραχώρησιν γενομένης ἐκκαθαρίσεως ἢ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀξίας τῶν τεμαχίων καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς παραχωρήσεως, ὅπως ὁ νόμος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπαιτεῖ, ἀδιαφόρως ἂν προσδιωρίσθη ἢ οὐ συγχρόνως τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας, παρεβίασε τὸν εἰρημένον νόμον, οὗ ἡ παραβίασις δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 §. 7 τῆς πολ. δικονομίας».

ΣΗΜ. Ἀναιρεῖται δι' αὐτῆς ἡ 18839 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 72³. Ἐπὶ τῶν πωλήσεων, ὁποῖαι εἰσὶ καὶ αἱ ἀφαιρέσεις τῆς ἰδιοκτησίας διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, πληρόνονται τόκοι. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ διατάξεως περιοριστικῆς τῶν τόκων, ἐπιδικάζονται τότε ἀπὸ τῆς ἐπιταγῆς ἐπί τε τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν καθυστερουμένων τόκων. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 200 τοῦ 64, κυρ. τὴν 273 τοῦ 63 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 72⁴. Ὁ προσκτήσας, δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, γήπεδόν τι, ὀφείλει τόκους τοῦ τιμήματος ἀφ' ἧς ἐκεῖνο περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Β. (19, 8) 15 καὶ Β. (23, 3) 51. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 53, ἡ τελευταία σκέψις τῆς ὁποίας φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων κατεδικάσθη εἰς τόκον τοῦ ποσοῦ τῶν 500 δραχμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1844 οὐχὶ ὡς ὑπερήμερος καταστάς, ἀλλὰ διότι τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παρεδέχθη, ὅτι ὁ Μαρκάκης ἐπλήρωσεν ἐν ἔτει 1844 τὸ τίμημα τοῦ τεμαχίου ὅπερ ἀναγκαστικῶς ἐξεποιήθη εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν προσέλαβεν αὐτὸ μετὰ τοῦ ὑπολοίπου μέρους τοῦ γηπέδου τοῦ Μαρκάκη· ὅθεν ἔχων τὰς τοῦ γηπέδου ἐκείνου ὠφελείας ἔκτοτε ὡς ἀγοραστής, εὐλόγως ἐθεωρήθη, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κερδίσῃ καὶ τὰ τοῦ ὀφειλομένου τιμήματος ὠφέλη, ἤτοι τοὺς τόκους. Βασιλ. (19· 8) 15. Βασιλ. (23· 3) 51».

§ 72⁵. Ἴδε καὶ τὰ ἑπ. ἑδ.

α) Τόκους ὀφείλει ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων διὰ τὰ οἰκόπεδα, τὰ ὁποῖα δημοτικὴ πλατεῖα ἀφαιρεῖ, ἀπὸ τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836, ὅτε ἐδημοσιεύθη ὁ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 νόμος, μολονότι τὸ δίκαιον ἦτο νὰ δίδεται τόκος ἀπὸ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ οἰκοπέδου, (ὡς ὁ Delalleau σελ. 277). (Ἀπόφ 5290 τοῦ Ἰαν. 1849 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

β) Διὰ τὴν ἀφαίρεσιν οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ᾠκοδόμηται τὸ νομισματοκοπεῖον, ὀφείλεται τόκος ἀπὸ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἰδιοκτησίας; Ὅρα τὴν 6117 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Τὴν 12118 ἀπ. τῶν αὐτῶν ἐφ.

γ) Ὁ γείτων, ὅστις ὡς τοιοῦτος ἐνέχεται πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὸ ἀφαιρούμενον γήπεδον τοῦ γείτονος αὐτοῦ, ὀφείλει τόκον μόνον ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς (1)·

«Ἐπειδὴ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τόκους τοῦ ποσοῦ τούτου, ἀφοῦ ὁ Ν. Κωνσταντινίδης δὲν ὀφείλει τὴν προκειμένην ἀποζημίωσιν ὡς ἀποκτήσας δυνάμει ἀγορᾶς τοὺς προειρημένους πήχεις, ἀλλ' ἐνέχεται μόνον ὡς παρακείμενος γείτων, ἕπεται ὅτι δὲν δύναται νομίμως νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν ἡ περὶ πληρωμῆς τόκου ἐνοχή, τὴν ὁποίαν αἱ περὶ ἀγοραπωλησίας νόμοι ἐπιβάλλουν εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὅστις νέμεται συγχρόνως καὶ τὸ ἀγορασθὲν πρᾶγμα καὶ τὸ ὀφειλόμενον τίμημα. Ὅθεν ἡ ὑπερημερία μόνον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ἐνοχὴν τόκου εἰς τὸν διαληφθέντα Κωνσταντινίδην, και αὕτη ἔχει χώραν μόνον ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς δυνάμει τοῦ ἄρθρου 156 τῆς πολ. δικονομίας». Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12095 τοῦ 55 τμ. α.

δ) Περὶ τῆς ἐποχῆς, ἥτις λαμβάννεται ὑπ' ὄψιν ὡς βάσις τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται ἡ ἐκτίμησις τῶν γηπέδων, ἡ 14612 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«1) Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τοῦτο παραδέχεται ὡς ὀρθὰς καὶ συμφώνως πρός τε τὰ πραγματικὰ γεγονότα καὶ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τὰς αἰτιολογίας τῶν δύω ὑπ' ἀριθ. 1063 καὶ 1763 προδικαστικῶν ἀποφάσεων ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων γηπέδων κυριότητα καὶ κατοχὴν τοῦ ἐνάγοντος, ὡς πρὸς τὸ καταληφθὲν ὑπὸ τῆς πλατείας τοῦ λαοῦ ἐκτάσεως ποσὸν ἐκ τῶν γηπέδων τούτων, καὶ ὡς πρὸς τὴν διαταχθεῖσαν διὰ πραγματογνωμόνων ἐκτίμησιν τοῦ καταληφθέντος αὐτοῦ γηπέδου, καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ληφθησομένην ὡς βάσιν ἐποχὴν τῆς διὰ Β. διατάγματος γενομένης ἐγκρίσεως τῆς σχεδιαγραφήσεως τῆς ῥηθείσης πλατείας ἢ κήπου τοῦ λαοῦ.

---

(1) Ὅτι ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, ὅρα καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9123 τοῦ 52·

»2) Ἐπειδὴ ὅμως, ἂν καὶ ὀρθῶς μὲν κατὰ ταῦτα ἔκρινε τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον διὰ τῆς δευτέρας ἐκ τῶν ἐκκαλουμένων ὑπ' ἀριθ. 1763, ὡς εἴρηται, ἀποφάσεώς του, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐποχὴν, ἐφ' ἧς πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀξία, ἥτις εἶναι ἡ ἀνωτέρω, ἡ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πλατείας, ἔσφαλεν ἄλλως, καθόσον διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεώς του ἐκλαβὸν ὡς ἐγκρίναν τὴν σχεδιαγράφησιν τῆς πλατείας τὸ διάταγμα τῆς 18 Ἰουλίου 1851 τὸ εἰς τὸν ἀριθμὸν 8 φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τοῦ αὐτοῦ ἔτους καταχωρημένον, ὡρίσατο ἐπομένως τὴν χρονολογίαν τοῦ διατάγματος τούτου καὶ τὴν ὡς βάσιν ληπτέαν πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν γηπέδων, ἐνῷ ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ αὐτοῦ διατάγματος ἔχοντος κτλ.

ε) Προκειμένου λόγου περὶ ἀφαιρέσεως γηπέδων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, ὁ ἐνάγων δὲν δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ καὶ στερήσεις ὠφελειῶν ἐκ τῆς μὴ χρήσεως τῶν γηπέδων, ἀλλὰ μόνον τὸν τόκον τοῦ τιμήματος τῶν γηπέδων του, ἀφ' οὗ ὁ δῆμος κατέστη ὑπερήμερος, καθότι ἐπὶ χρηματικοῦ χρέους ἡ ἀποζημίωσις συνίσταται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ νομίμου τόκου, ὅστις χρεωστεῖται ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ ἐνάγων ἐστερήθη πραγματικῶς τῆς νομῆς τῶν οἰκοπέδων του, ἤγουν τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἀπήλαυσεν ὁ ἐναγόμενος, καθότι πᾶς ἀγοραστὴς ὀφείλει τὸν τόκον τοῦ χρεωστουμένου τιμήματος ἀφ' οὗ ὠφελεῖται ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ἀποκτηθέντος πράγματος. Ἀπ. 9248 τοῦ 52 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ϛ) Ὁ δῆμος μὴ ἐπισπεύδων τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὰ ὁποῖα διὰ δημοτικὴν ἀνάγκην καταλαμβάνει οἰκόπεδά των ὀφείλει τόκους ἐπὶ τῆς χορηγουμένης ἀποζημιώσεως. (ΑΠ. 29 τοῦ 50).

ζ) Τὸ δικαστήριον, ἀποφηνάμενον ὅτι τὸ δημόσιον ὀφείλει τόκους τοῦ τιμήματος γηπέδου τινὸς ἀφ' ἧς τὸ παρέλαβεν εἰς τὴν νομήν του, οὐδένα νόμον παρεβίασε, καθότι ἡ λόγῳ ἀνταλλάγματος τῶν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ πωληθέντος ὠφελειῶν καταβολὴ τῶν τόκων ἐπιβάλλεται εἰς πάντα ἀγοραστήν. Πανδ. (19, 1). § 20. Κώδ. (4, 49) 5.=Βασιλ. (19, 8) 60.—Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 208 τοῦ 51.

η) Λαβών τις τὴν ἀξίαν τοῦ γηπέδου, τὸ ὁποῖον τὸ δημόσιον τοῦ ἀφήρεσε, χωρὶς νὰ κάμῃ ἐπιφύλαξιν περὶ τῶν τῆς ὑπερημερίας τόκων, δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ αὐτούς. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9176 τοῦ 52.

θ) Πότε ἀποκτᾷ δικαίωμα ἀγωγῆς ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ γή-

πεδον ἀφαιρεῖται χάριν ἀνασκαφῶν; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 10 σ. 290, ἔνθα ἡ 2097 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 72[6]. Ἀπὸ πότε ὀφείλεται τόκος διὰ τὸ γήπεδον, ὃ ἔλαβέ τις αὐθαιρέτως πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τοῦ σχεδίου Τριπόλεως ὡρισμένων; Κατὰ τὴν 137 τοῦ 68 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν τὸ παράπονον τοῦ δημοσίου ὅτι δὲν ἐπεδικάσθη ὑπὲρ αὐτοῦ τόκος ἐπὶ τοῦ πλεονάσματος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1836, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1860 δὲν εἶναι βάσιμον οὐ μόνον διὰ τὸν λόγον τοῦ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἐζήτησε τόκον ἐπὶ τοῦ πρὶν χρόνου, εἰς ὃν ἡ ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν στηρίζεται, ἀλλὰ προσέτι καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν εἶχε δώσει τὸ δημόσιον τὴν συναίνεσίν του, ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὡς κύριος τοῦ πλεονάσματος αὐτοῦ ὁ λαβὼν τὸ γήπεδον· ὥστε οὗτος, μὴ δυνάμενος νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς κύριον τοῦ πλεονάσματος αὐτοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέτῃ αὐτὸς αὐτὸ ἐλευθέρως καὶ νὰ παρέξηται ἐξ αὐτοῦ πρόσοδόν τινα οἱανδήποτε. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 137 τοῦ 68).

Διατυπώσεις πρὸς ἐκτίμησιν (1).

§ 73. Διὰ πραγματογνωμόνων ἐξευρίσκεται ἡ ἀξία τῶν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καταλαμβανομένων γηπέδων. Διατάσσεται

---

(1) Ὅρα τὴν 339 τοῦ 52 ἀπόφ. πολ. ΑΠ. (κυρ. τὴν 7902 ἐφ. Ἀθ.) καὶ φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ περὶ ἐκτιμήσεως τῆς ζημίας, τῆς προκυπτούσης ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν, ἀνετέθη κατ' ἐξαίρεσιν διὰ τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Β. διατάγματος τῆς 12 Νοεμβρίου 1836 εἰς πραγματογνώμονας διοριζομένους ὑπὸ τῶν μερῶν· ἐν δὲ διαφωνίᾳ τῶν πραγματογνωμόνων, ἀνετέθη εἰς τὰ δικαστήρια ὁ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς, ὁρισθέντων ἐν αὐτῷ καὶ τῶν πρὸς τοῦτο μέσων. Ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης δίκης δι' ἧς ὑπεβλήθη ἀμέσως εἰς τὸ ἐνταῦθα πρωτοδικεῖον, τὸ περὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς κήποις προσληφθέντων γηπέδων τῆς ἀναιρεσειούσης, ἂν καὶ τὸ πρωτοδικεῖον διὰ νὰ φωτισθῇ καλήτερα, διώρισε πρὸς τοῦτο, ὡς ἐκ περισσοῦ, πραγματογνώμονας καὶ τρεῖς κατὰ τὴν πολ. δικονομίαν, δὲν ἐδεσμεύετο ὅμως ἐκ τῆς γνωμοδοτήσεως αὐτῶν καίτοι ἐγκύρου κηρυχθείσης, ὡς ὀρθῶς ἀπεφάνθη τὸ ἐφετεῖον, τὸ ὁποῖον, μεταρρυθμίσαν κατὰ τοῦτο τὴν ἀπόφασιν τοῦ πρωτοδικείου καὶ στηριζόμενον οὐχὶ εἰς τὸ ἄρθρον 298 τῆς

ὅμως καὶ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, ἂν ἴδιός τις λόγος τὴν καθιστᾷ ἀναγκαίαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 342 τοῦ 64 (1) φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ μέσον τῆς διὰ πραγματογνωμόνων ἐξευρέσεως τῆς ἀξίας τῶν ἕνεκα δημοσίας ἀνάγκης καταλαμβανομένων γηπέδων εἶναι ἐκ τῶν ἐπιτρεπομένων ὑπὸ τῆς πολ. δικονομίας ἀποδεικτικῶν μέσων, καθ' ὅσον πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀξίας γηπέδου τινος ἀπαιτεῖται ἰδιάζουσα ἐμπειρία· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου συγχωρεῖ τὸ μέσον αὐτὸ καὶ ὁ περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν νόμος τῆς 12 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 25)· δὲν ἀποκλείεται δὲ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθοῦς

πολ. δικονομίας ἀλλ' εἰς τὸ ἄρθρον 25 τοῦ μνησθέντος Β. διατάγματος, καθὸ ἐν διαφωνίᾳ τῶν πραγματογνωμόνων, ὡς καὶ ἐνταῦθα διεφώνησαν οἱ παρὰ τοῦ πρωτοδικείου διορισθέντες, τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει περὶ τῆς τιμῆς διὰ τῶν ἐν αὐτῷ ὁρισθέντων μέσων, ὡς ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ὁποίων ὑπέδειξεν ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ἰδιάζουσα ἐμπειρία ἢ γνῶσις ἰδιαιτέρας τέχνης ἢ ἐπιστήμης, ὅτε καὶ μόνον εἶναι ὑποχρεωτικαὶ οἱ τῶν ἐμπειροτεχνῶν γνωμοδοτήσεις, ᾐτιολόγησεν ἀποχρώντως τὴν ἀπόφασίν του καὶ δὲν παρεβίασεν οὕτω τὸ ἄρθρον 298 τῆς πολ. δικονομίας καθὸ μὴ ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, οὔτε τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Β. διατάγματος καθὰ χρησάμενον εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς τιμῆς τοῖς παρὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ὁριζομένοις μέσοις· ἔχον ὅθεν πρὸς μόρφωσιν τῆς πεποιθήσεώς του ἀφ' ἑνὸς τὴν ἔκθεσιν τῶν πραγματογνωμόνων, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσαχθέντα ἐπίσημα πωλητήρια, καθ' ὧν οὐδὲν προτεινάσης τῆς ἀναιρεσειούσης παρὰ τῷ ἐφετείῳ περὶ διαφορᾶς θέσεως ἢ ποιότητος τοῦ γηπέδου της ὡς πρὸς τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσαχθεῖσι συμβολαίοις, τὰ ἤδη κατὰ πρῶτον παρ' αὐτῆς προτεινόμενα εἶναι ἀπαράδεκτα, τὸ ἐφετεῖον δὲν εἶχέ τι νὰ αἰτιολογήσῃ ὡς πρὸς τὸ ἰσχυριζόμενον ποσόν, οὔτε ἦτον ὑπόχρεον νὰ διατάξῃ περαιτέρω ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀξίας τοῦ γηπέδου, ἀλλ' ἡ ἀναιρεσείουσα ὤφειλεν, ἐὰν εἶχε καὶ αὐτὴ τοιαῦτα συμβόλαια, νὰ τὰ ὑποβάλῃ συγχρόνως, ἀλλ' οὔτε τὰ ὑπέβαλεν, οὔτε κἂν ἐζήτησε τοῦτο· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε οὔτε τοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας».

(1) Ἡ τιμὴ τοῦ ἀφαιρεθέντος γηπέδου πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν προσδιορίζεται ἀπὸ πραγματογνώμονας ἄνευ συμπράξεως τοῦ ἀρχιτέκτονος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 54 τοῦ 45).

ἀξίας τοῦ πρὸ χρόνων καταληφθέντος γηπέδου, ἡ ἐξέτασις τῶν τιμῶν τῶν πωληθέντων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταλήψεως γειτονικῶν γηπέδων, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ῥητῶς διετάχθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου διὰ τῆς ἀποφάσεως ἥτις διώρισε τοὺς πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τοῦ προκειμένου γηπέδου πραγματογνώμονας, καὶ κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν οὐδὲν παράπονον ἐγένετο παρὰ τοῦ δημοσίου· ἀπορρίψαντος δὲ τοῦ ἐφετείου τὴν πρότασιν τοῦ δημοσίου, ὅτι ἦσαν καταλληλότεροι τῶν πραγματογνωμόνων μάρτυρες πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀξίας τοῦ προκειμένου γηπέδου, οὐδόλως παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, ἀφοῦ δὲν εἶχε γίνει αἴτησις πρὸς τὸ ἐφετεῖον τοῦ νὰ ἐξετασθῶσι μάρτυρες, ἰδίως καὶ ἁπλῶς περὶ τοῦ γεγονότος τῶν ὡρισμένων τιμῶν καθ' ἃς ἐπωλήθησαν δῆθεν γήπεδά τινα παρακείμενα, περὶ τῶν τιμῶν τούτων μὴ ὑπαρχόντων τυχὸν ἐγγράφων συμβολαίων».

§ 74. Ἡ ἀξία τῶν εἰς πλατεῖαν τινὰ συμπεριλαμβανομένων οἰκοπέδων εὑρίσκεται κατὰ τὸν μέσον ὅρον τῆς ἀξίας τῶν προλαβουσῶν καὶ νεωτέρων πωλήσεων τοῦ αὐτοῦ οἰκοπέδου ἢ ἄλλων γειτονικῶν τῆς αὐτῆς ποιότητος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 257 τοῦ 62, κυρ. τὴν 19210 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 75. Προκειμένου περὶ γηπέδου προσληφθέντος ὑπὸ γείτονος, τότε μόνον προσδιορίζεται τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ὑπὸ πραγματογνωμόνων, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ περιορίζεται ἡ ἀμφισβήτησις μόνον εἰς τὸ ποσόν. Ἀπ. πολ. 244 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τὴν 15905 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, προκειμένου περὶ γηπέδου προσληφθέντος ὑπὸ τοῦ γείτονος, τότε μόνον προσδιορίζεται τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ὑπὸ διαιτητῶν ἢ πραγματογνωμόνων κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τῶν ἀπὸ 9 Ἀπριλίου (ἄρθρον 5) καὶ 12 Νοεμβρίου (ἄρθρον 26) Β. διαταγμάτων, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ περιορίζεται ἡ ἀμφισβήτησις εἰς μόνον τὸ ποσὸν αὐτῆς, διότι αὕτη μόνον ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διαιτητῶν κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐξαιρετικαὶ δὲν ἐπιδέχονται ἐπέκτασιν, ἡ δὲ ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ δικαιώματος ἀνήκει κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει προτάσεων τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ἠμφισβήτησεν οὗτος τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως τῆς ἀναιρεσειούσης προτείνων παραγραφὴν καὶ δεδικασμένον, ὥστε ἡ ὑπόθεσις ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ παρανόμως τὸ

ἐφετείων Ἀθηνῶν ἀπέρριψε τὴν ἀνταγωγὴν τῆς ἀναιρεσειούσης ὡς ἀπαράδεκτον λόγῳ ἀναρμοδιότητος, ἐνῷ ὤφειλε νὰ τὴν δικάσῃ κατ' οὐσίαν παραβιάσαν τὰς περὶ ἁρμοδιότητος δικονομικὰς διατάξεις καὶ τὰ ἀνωτέρω διατάγματα».

§ 75[2]. Ὅταν τὸ δικαίωμα τοῦ αἰτοῦντος ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τεμαχίου τινὸς γηπέδου του ἀμφισβητῆται, χωρεῖ ἡ διαδικασία, τὴν ὁποίαν διαγράφουσι τὰ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματα;

Περὶ τούτου διαλαμβάνουσιν αἱ ὑπ' ἀριθ. 4243, 5115 καὶ 5243 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ὡς καὶ ἡ μεταξὺ Θεοχάρη καὶ Ἰω. Μπούκουρα κατὰ τὸν Ἰούνιον 1851 ἐκδοθεῖσα.— Διὰ τῆς πρώτης καὶ τελευταίας ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον ὅτι παρεμπιπτόντως ἐξετάζονται τὰ ἀναφυόμενα καὶ ἀμφισβητούμενα ζητήματα· ἤτοι, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι χωρεῖ, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἡ ὑπὸ τῶν διαταγμάτων ἐκείνων διαγραφομένη διαδικασία· ἡ τελευταία περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφίας. Ἐκ τῶν δύο ἄλλων προκύπτει ἁπλῶς ὅτι ὁ Α ἐζήτησε δι' ἀγωγῆς του πρὸς τὸ δικαστήριον ἀποζημίωσιν, καὶ παρεμπιπτόντως διωρίσθησαν πρὸς ἐκτίμησιν πραγματογνώμονες. Γενομένης δ' ἐνστάσεως, ὅτι ἡ διαδικασία ἔπρεπε νὰ γίνῃ κατὰ τὰ διατάγματα ἐκεῖνα, τὸ δικαστήριον εἶπεν ὅσα ἐσημείωσα ἐν τῷ Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 449.

§ 76. Οἱ πραγματογνώμονες οἱ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀφαιρεθέντος γηπέδου, δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, διορισθέντες, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ καταμετρῶσιν οἱ ἴδιοι τὸ γήπεδον. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 97 τοῦ 47).

§ 77. Ἡ ἔκθεσις τῶν πραγματογνωμόνων εἶναι ἔγκυρος καὶ ὅταν ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀναφέρηται ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν ὁ ἀποβιώσας γείτων. Ἀποφ. πολ. ΑΠ. 97 καὶ 99 τοῦ 47.

§ 78. Οἱ πραγματογνώμονες, οἵτινες διορίζονται δυνάμει τῶν περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διαταγμάτων, δὲν εἶναι ἁρμόδιοι νὰ ἐκτιμήσωσιν εἰμὴ τ' ἀφαιρούμενα, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν γηπέδων ὑπάρχουσαι οἰκοδομαὶ ἐκτιμῶνται (1) ἰδιαιτέρως κατὰ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ κοινοῦ δικαίου (ἄρθρ. 13 καὶ 22 τοῦ διατάγμ. τῆς 12 Νοεμβρίου 1836). Ἄλλως αἱ ἀποφάσεις των εἶναι ἄκυροι, κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς πολ. δικονομίας, ἐφαρμοζόμενον καὶ ἐνταῦθα κατ' ἀναλογίαν. Ἀπ. 10502 τοῦ 53.

§ 79. Τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ ἀποφασίσωσι καὶ οἴκοθεν,

(1) Ὅρα τὴν ὧδε ἀπ. ΑΠ. 128 τοῦ 54.

ἤτοι χωρὶς νὰ διορίσωσι πραγματογνώμονας, περὶ τῆς ἀξίας τῶν γηπέδων, δι' ἃ ὀφείλεται ἀποζημίωσις δυνάμει τῶν περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάξεων. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 217 τοῦ 54).

§ 79². Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ μορφώσῃ τὴν περὶ τῆς παρ' αὐτοῦ ὁρισθείσης ἀξίας, ὡς μέτρον τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως, πεποίθησίν του ἐκ γεγονότων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγένοντο προηγουμένως ἀντικείμενα ἀποδείξεως. (ΑΠ. 86 τοῦ 49).

§ 79³. Ἀμφισβητουμένου ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν, ἕνεκα τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀφαιρέσεως γηπέδων, δικαιώματος τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως, τὸ δικάζον δικαστήριον δύναται νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν καὶ δι' ἄλλων μέσων παρὰ τὰ διὰ τοῦ ἄρθρ. 25 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 Β. Διατάγματος ὁριζόμενα. (ΑΠ. 191 τοῦ 55).

§ 80. Τίς διορίζει τοὺς πραγματογνώμονας; Ὅρα τὰ ἑπόμενα ἐδάφια·

α) Τὰ τεμάχια, ὅσα χρησιμεύουν πρὸς ἄνοιξιν ἢ πλάτυνσιν τῶν ὁδῶν, ἐκτιμῶνται ὑπὸ πραγματογνωμόνων, διοριζομένων ἀπὸ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον καὶ τὸν στερούμενον τὸ κτῆμά του. Ἀπόφασις ΑΠ. 34 τοῦ 45.

β) Ἡ τιμὴ τοῦ ἀφαιρεθέντος γηπέδου πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου Ἀθηνῶν προσδιορίζεται ὑπὸ πραγματογνωμόνων ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ ἀρχιτέκτονος. Ἀπόφ. 54 τοῦ 45.

§ 81. γ) Κατὰ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος, προκειμένου περὶ ἐκτιμήσεως γηπέδου, τότε μόνον διορίζει ὁ διοικητὴς ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου πραγματογνώμονα, ὅταν οὗτος προσκληθεὶς παρὰ τῆς δημαρχίας νὰ τὸν διορίσῃ δὲν πράξῃ τοῦτο ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. (ΑΠ. 441 τοῦ 52, ἀναιρ. τὴν 9612 ἐφ. Ἀθ.).

§ 82. δ) Ἡ ἁρμοδιότης τῆς κατὰ τὸ 5 ἄρθρον τοῦ περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος ἐπιτροπῆς δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ὥστε νὰ μὴ δύνανται οἱ διάδικοι νὰ παραιτηθῶσιν, ἵνα διορίσῃ τὸ δικαστήριον πραγματογνώμονας· μάλιστα, ὅταν, ἀμφισβητουμένης τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρεώσεως, ὑποβάλλεται ἀγωγὴ εἰς τὸ δικαστήριον. (ΑΠ. 241 τοῦ 53).

§ 83. ε) Ὅταν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ διορίσῃ τὸν ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου πραγματογνώμονα ἐπὶ λόγῳ ὅτι, προσκληθεὶς ὁ ἰδιοκτήτης ὑπὸ τῆς δημαρχίας νὰ φανερώσῃ τὸν πραγματογνώμονά του, δὲν τὸ ἔπραξεν, ἀποφασίζει ἐντὸς τῶν καθηκόντων της· ἡ δὲ προσβολὴ τῆς διοικητικῆς ταύτης πράξεως ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν

προηγήθη ή πρόσκλησις τοῦ ἰδιοκτήτου διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων (1). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 309 τοῦ 65, ἀναιρ. τὴν 768 τοῦ 64 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. (2).

§ 84. ς) Κατὰ τὸ 25 ἄρθρον τοῦ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν Β. διατάγματος καὶ τὸ ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου 1837 ἕτερον Β. διάταγμα, τὸ ἐπεξηγοῦν τὸ εἰρημένον 25 ἄρθρον, ὁσάκις δὲν πρόκειται περὶ τεμαχίων, τὰ ὁποῖα μεταβαίνουν ἀμέσως καὶ χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν κυριότητα τῶν παρακειμένων ἰδιοκτητῶν, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον διορίζει τὸν ἕνα τῶν πραγματογνωμόνων (3), προσέτι δὲ συμφώνως μὲ τὸ

---

(1) Ἄλλοτε ὁ ΑΠ. λ. (ἀπόφ. 454 τοῦ 52) φαίνεται τὸ ἐναντίον εἰπών·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος, προκειμένου περὶ ἐκτιμήσεως γηπέδου, τότε μόνον διορίζει ὁ διοικητὴς ἐκ μέρους τοῦ ἰδιοκτήτου πραγματογνώμονα, ὅταν οὗτος προσκληθεὶς παρὰ τῆς δημαρχίας νὰ τὸν διορίσῃ δὲν πράξῃ τοῦτο ἐντὸς πέντε ἡμερῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν διὰ τῶν σκέψεων τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, τὰς ὁποίας παραδέχεται, βέβαιοῖ μὲν ὅτι ἐκ τῆς ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1851 ἀναφορᾶς τοῦ Β. Κοτζιᾶ καὶ ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων καθίσταται σφόδρα πιθανὸν ὅτι ὁ Κοτζιᾶς προσεκλήθη παρὰ τῆς δημαρχίας νὰ διορίσῃ τὸν ἐκ μέρους του πραγματογνώμονα, ἀλλὰ βεβαιοῖ ἐπίσης ὅτι ὁ Κοτζιᾶς διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του ἠρνήθη ὅτι ἔδωκεν ἐντολὴν νὰ τὸν ὑπογράψῃ ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ, καθὸ ἀγράμματον, εἰς τὴν μνησθεῖσαν ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1851 ἀναφορὰν, οὔτε τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, οὔτε ἄλλως πῶς προκύπτει ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ Κοτζιᾶ ἦτον ψευδής. Ὅθεν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς περὶ ἀπ δείξεων οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας τῶν ἄρθρ. 244 καὶ 228, καθότι χωρὶς προηγουμένης ἀποδείξεως παρεδέχθη αὐτογνωμόνως τὴν ὕπαρξιν περιστατικοῦ ἀμφισβητουμένου μεταξὺ τῶν διαδίκων, τουτέστιν ὅτι ὁ Κοτζιᾶς προσεκλήθη πρὸς διορισμὸν πραγματογνώμονος».

(2) Ὅτι ἁρμόδια εἰς τοῦτο τὰ δικ. (ἐφ. Αθ. 10032 τοῦ 52).

(3) Τὰ τεμάχια, ὅσα χρησιμεύουν πρὸς ἄνοιξιν ἢ πλάτυνσιν τῶν ὁδῶν, ἐκτιμῶνται ὑπὸ πραγματογνωμόνων διοριζομένων ἀπὸ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον καὶ τὸν στερούμενον τὸ κτῆμά του ἰδιοκτήτην. (Ἀπ. ΑΠ. 34 τοῦ 45).

μνησθὲν 25 ἄρθρον ἐθεωρήθη ὑποχρεωτικὸν τὸ προσδιορισθὲν ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, καθότι ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτούς, καὶ τότε μόνον τὰ δικαστήρια ἐπεμβαίνουν, ὅταν μεταξὺ τῶν πραγματογνωμόνων ὑπάρχῃ διαφωνία (ἥτις ὅμως ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπῆρξε). (ΑΠ. 69 τοῦ 55).

§ 85. ε) Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ ἀπὸ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 νόμου περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἴδε ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 97 τοῦ 47.

§ 85². Ἀκυρότητες ἀφορῶσαι ἔκθεσιν τῶν πραγματογνωμόνων δὲν δύνανται κατὰ πρῶτον νὰ προταθῶσιν ἐνώπιον τοῦ ΑΠ. Ἀπ. ΑΠ. 44 τοῦ 45, ἣν βλ. εἰς τὴν σελ. 298 τῆς λ. Ἀποζημίωσις.

§ 85³. Προκειμένου περὶ γηπέδου προσληφθέντος ὑπὸ τοῦ γείτονος, τότε μόνον προσδιορίζεται τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ὑπὸ διαιτητῶν ἢ πραγματογνωμόνων κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τῶν ἀπὸ 9 Ἀπριλίου (ἄρθρον 5) καὶ 12 Νοεμβρίου 1836 (ἄρθρον 26) Β. διαταγμάτων, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ περιορίζεται ἡ ἀμφισβήτησις εἰς μόνον τὸ ποσὸν αὐτῆς· διότι αὕτη μόνον ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διαιτητῶν, κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐξαιρετικαὶ δὲν ἐπιδέχονται ἐπέκτασιν, ἡ δ' ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ δικαιώματος ἀνήκει, κατὰ γενικὸν κανόνα, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων. (ΑΠ. 244 τοῦ 61).

§ 85⁴. Ποῖοι διορίζονται πραγματογνώμονες εἰς ἐκτιμήσεις ῥυμοτομιῶν; Ἀπόφ. 201 τοῦ 69 ἐν ζητ. 243, 244 τοῦ παραρτ. τῶν ἀποφ. τοῦ 1869.

§ 85⁵. Ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων περὶ τῆς ἀξίας τοῦ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην περικοπτομένου κτήματος εἶναι ὑποχρεωτική; Οὐχί. ΑΠ. 200 τοῦ 69.

Ἔνδικα μέσα (1).

§ 86. Ὑπάγονται εἰς ἔφεσιν αἱ τῶν πρωτοδικείων ἀποφάσεις, εἰς τὰς ὁποίας πρόκειται περὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν τεμαχίων, τὰ ὁποῖα παραχωροῦνται εἰς ἄλλους ἰδιοκτήτας. (ΑΠ. 217 τοῦ 38).

§ 87. Αἱ πράξεις τῶν προέδρων, δι' ὧν κηρύττουν ἐκτελεστὰς

---

(1) Ἴδε Εὐρ. § 131⁶ τῆς λ. Ἔφεσις.— Πρλ. κατωτ. τὰ περὶ οἰκοπέδων Πατρῶν.

τὰς ἀποφάσεις τῶν πραγματογνωμόνων, οἱ ὁποῖοι διορίζονται κατὰ τὸν ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 νόμον, ὑπόκεινται εἰς ἀνακοπήν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 200 τοῦ 38).

§ 88—100. *Καπνοδοχεῖα* (1).—Τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 Αὐγούστου 1836 διατάγματος ἀπαγορεύει νὰ γίνωνται καπνοδοχεῖα ἐπὶ μεσοτοίχων. (ΑΠ. 35 (2), 124, 241 τοῦ 56, 277 τοῦ 55 (3).

§ 101. *Κλίβανοι.* — Τὸ διάταγμα τῆς 12 Νοεμβρίου 1836 δὲν ὁρίζει πῶς καὶ εἰς τινα ἀπόστασιν κτίζονται οἱ κλίβανοι, κατὰ δὲ τὸν νόμον 3 § 1 Π. (39, 1) εἴ τις ἐπὶ τόπου κοινοῦ κτίσῃ τι βλάπτον τὸν συγκύριόν του, δύναται νὰ ἐναχθῇ πρὸς κατεδάφισιν αὐτοῦ. (ΑΠ. 214 τοῦ 52, κυρ. τὴν 8946 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 102. Κλίβανος εἰς πόσην ἀπόστασιν πρέπει νὰ οἰκοδομῆται; Ἡ 3 σκέψις τῆς 325 τοῦ 60 ἀποφ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ 18 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος περὶ προσθήκης εἰς τὸ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διάταγμα, ὁρίζον, ὅτι οἱ φοῦρνοι οἰκοδομοῦνται στερεῶς μὲ λίθους καὶ ἕνα πῆχυν μακρὰν ἀπὸ τὸ μεσότοιχον, ἐννοεῖ προφανῶς ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ μεσοτοίχου ὁριζόμενον διάστημα τοῦ φούρνου πρέπει

---

(1) Πρλ. ἐφ. Ἀθ. 9895 10215.—Ἀρμ. 70 (2, 4). Πρβλ. Καλ. 6. § 231 σημ. 5.

(2) Ἀναιρ. τὴν 12729 ἐφ. Ἀθ. καθ' ἣν ἡ κατασκευὴ καπνοδοχείου ἀπαγορεύεται ὅταν ἦναι ἐπιβλαβής.

(3) Ἀναιρ. τὴν 12471 ἐφ. Ἀθ. ἐν ᾗ τὸ ἐφ. ἐδέχθη ὅ,τι καὶ διὰ τῆς 12729.

Τὸ 8 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 6 Ἀπριλίου 1836 Β. διατάγματος, περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, μὴ ἐπιτρέπον νὰ ἔχωσι τὰ μεσότοιχα θύραν ἢ ἄλλο τι ἄνοιγμα, ἀπαγορεύει ἀναγκαίως καὶ τὰ καπνοδοχεῖα καθὸ ἀνοίγματα. (ΑΠ. 35 τοῦ 56 ἀναιροῦσα τὴν 12729 ἐφ. Ἀθ.).

ΣΗΜ. Οἱ ἐν Ἀθ. ἐφέται καὶ ἄλλοτε ἐξέφρασαν τὴν γνώμην (ἀπ. 9887 καὶ 9895. Εὐρ. 10 σ. 178 ἐπ.) ὅτι τὰ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματα δὲν προβλέπουσι περὶ καπνοδοχείων, ἀλλ' ὁ νόμος 70 Ἀρμ. (2, 14) ἀπαγορεύει τὴν κατασκευὴν καπνοδοχείου ἢ ἑστίας εἰς ἐπίκοινον τοῖχον, ὅταν φέρωσιν εἰς τὸν συγκύριον βλάβην.

—Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀνοίγῃ τις θύραν ἢ ἄλλο τι ἄνοιγμα εἰς τὸν κοινὸν μεσότοιχον. Ἀπ. 366 τοῦ 55 ἣν ἴδε ἐν ἀνωτ. § 96.

νὰ ἦναι κενόν, διότι, κενοῦ ὄντος τοῦ διαστήματος, ἡ θερμότης τοῦ φούρνου διασκορπίζεται· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐὰν τὸ κενὸν τοῦτο δὲν ὑπάρχῃ, εὐκόλως δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ μεσότοιχον, καθότι αὐτὸ διαχωρίζει τὰς οἰκίας ἢ ἄλλας οἰκοδομάς· ὅταν ὅμως ὁ εἷς τῶν ἰδιοκτητῶν γειτόνων ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸ ἰδικόν του γήπεδον μέρους τοῦ μεσοτοίχου· προσαυξάνων τὸ πάχος αὐτοῦ, προσκολλᾷ εἰς τὸν τοῖχον αὐτοῦ φοῦρνον, τότε δὲν ὑπάρχει μεσότοιχον διαχωριζόμενον ἀπὸ τὸν φοῦρνον, καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ μεσοτοίχου θεωρεῖται προσκεκολλημένος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Στεφ. Σὴκ διὰ τῶν ἀπὸ 18 Μαρτίου 1860 προτάσεών του ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἀνέφερεν ὅτι ἐπειδὴ τὸ παλαιὸν μεσότοιχον δὲν ἦτο ἀρκετὰ στερεὸν διὰ ν' ἀνεγείρῃ τὴν οἰκίαν του, ᾠκοδόμησεν ἐπὶ ἰδίου του ἐδάφους τοῖχον ἐφαπτόμενον καὶ ἔχοντα πάχος ὑπὲρ τὸν ἕνα πῆχυν, ὅτι ᾠκοδόμησε φοῦρνον καὶ ἐπλήρωσε τὸ μεταξὺ τοῦ τοίχου του κενὸν μὲ πέτρας εἰς τρόπον ὥστε ὁ φοῦρνός του ἀκουμβᾷ ἐπὶ τῆς ἰδίας του οἰκοδομῆς καὶ οὐχὶ εἰς τὸ μεσότοιχον· ἐκ τούτου λοιπὸν συναγαγὸν τὸ ἐφετεῖον ὅτι ὁ τοῖχος τοῦ φούρνου εἶναι αὐτὸς ὁ τοῖχος ὁ διαχωρίζων τὰς δύο οἰκίας ἤτοι τὴν οἰκίαν τοῦ Σὴκ καὶ τῆς ἀντιδίκου του, καὶ ὁ φοῦρνος δὲν ἔχει ἴδιον τοῖχον ἀπέχοντα μεταξὺ τῶν δύο οἰκιῶν κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου ὡρισμένην ἀπόστασιν, δὲν παρεμόρφωσε τὰ ὑπὸ τοῦ Σὴκ ὁμολογηθέντα, διότι ἂν καὶ οὗτος ἰσχυρίσθη διὰ τῶν προτάσεών του, ὅτι ὁ φοῦρνός του ἀκουμβᾷ ἐπὶ ἰδίου αὐτοῦ τοίχου, ἐπὶ ἐδάφους αὐτοῦ ᾠκοδομημένου, οὐχ' ἧττον ὁμολογεῖ ὅτι ὁ φοῦρνος ἰδιαίτερον τοῖχον δὲν ἔχει, ἀλλ' ὁ τοῖχος ἐφάπτεται τοῦ μεσοτοίχου, ὁ δὲ ἐφαπτόμενος εἶναι ὁμοῦ μετὰ τοῦ κοινοῦ ὁ διαχωρίζων τὰς οἰκίας· ἐπομένως τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τὴν ῥηθεῖσαν διάταξιν τοῦ 18 ἄρθρου, παραδεχθὲν ὅτι ὁ τοῖχος τοῦ φούρνου ἔπρεπε νὰ ἦναι χωρισμένος τοῦ μεσοτοίχου καὶ μακρὰν κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὡρισμένον μέτρον· διὰ δὲ τῆς σκέψεως ταύτης συνεπτυγμένως μέν, ἀλλὰ σαφῶς ὡς μὴ ἔχοντα ἐπιῤῥοὴν ἀποκρούει καὶ τὸν ἐπαχθέντα ὅρκον ὅτι ἡ οἰκοδομὴ τοῦ φούρνου δὲν ἀκουμβᾷ εἰς τὸ ἀρχικὸν μεσότοιχον, ἀλλ' εἰς ἴδιον αὐτοῦ τοῖχον, καθότι οὗτός ἐστιν ὁ διαχωρίζων τὰς δύο οἰκίας» (1).

§ 103. Οἱ φοῦρνοι οἰκοδομοῦνται στερεῶς μὲ λίθους ἕνα πῆχυν μακρὰν ἀπὸ τὸν μεταξὺ τοῖχον· ὥστε ὁ τοῖχος τοῦ φούρνου πρέπει ν' ἀπέχῃ τοῦ μεσοτοίχου ἕνα πῆχυν, μένοντος κενοῦ τοῦ

---

(1) Βλ. Καλ. 6 § 231 σημ. 4.

μεταξὺ διαστήματος· ὁ ἰσχυρισμὸς δὲ ὅτι ὁ τοῖχος ὁ διαχωρίζων τὰς οἰκίας τῶν διαδίκων ᾠκοδομήθη ἐπὶ ἰδίου αὐτῶν γηπέδου, δὲν ἔχει ἐπιρῥοὴν, διότι ὁ νόμος προσδιορίζων εἰς ἓν μέτρον τὴν ἀπόστασιν τοῦ φούρνου ἀπὸ τὸν μεταξὺ τοῖχον δὲν ἐννοεῖ μόνον τὸν μεσότοιχον. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18471 τοῦ 60).

§ 104. *Ἀπόπατα. Λάκκοι.*—Οἱ λάκκοι τῶν ἀποπάτων πόσον πρέπει ν' ἀπέχωσιν ἀπὸ τὸ μεσότοιχον; Ἡ σκέψις τῆς 340 τοῦ 62 πολ. ἀποφ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον ὀρθῶς ἡρμήνευσε τὸ 18 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 διατάγματος ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ λάκκου τοῦ ἀποπάτου πρέπει ν' ἀπέχῃ ἕνα πῆχυν μακρὰν ἀπὸ τὸ μεσότοιχον· διότι κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ οἱ λάκκοι τῶν ἀποπάτων οἰκοδομοῦνται στερεῶς μὲ λίθους καὶ ἕνα πῆχυν μακρὰν τοῦ μεσοτοίχου, ὅπερ ἐστὶ τὸ *κτίσμα* τοῦ ἀποπάτου πρέπει ν' ἀπέχῃ τοσοῦτον διάστημα ἀπὸ τοῦ μεσοτοίχου καὶ νὰ ἔχῃ πάχος τὸ ἀνάλογον διὰ τοιούτου εἴδους κτίσματα» (1).

§ 105. Κοπροδοχεῖον ἐν μεσοτοίχῳ. Ἡ πολ. ΑΠ. ἀπόφ. 374 τοῦ 1855 φέρει·

«Ἐπειδὴ τεκμήρια ἐξ ἐγγράφων προκύπτοντα συγχωροῦνται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, καίτοι μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 305 τῆς πολ. δικονομίας· ἐκ τῶν ἐγγράφων δὲ, ἅτινα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις (αἰτιολ. 6 καὶ 6) ἀναφέρει, ἐξήγαγε τὸ ἐφετεῖον ὅτι ἐν γνώσει καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ ἀναιρεσείοντος κατεσκευάσθησαν ἐν τῷ μεσοτοίχῳ οἱ σωλῆνες περὶ ὧν ἡ δίκη, καὶ ὅτι τοῦτο ἔπραξεν οὗτος συνειδὼς τὸ ἰσχύον ἔθιμον· ἐν τῇ σκέψει δὲ ταύτῃ ἔγκειται ἡ ἰδέα τῆς κατὰ συναίνεσιν τοῦ ἀναιρεσείοντος κατασκευῆς τῶν σωλήνων· ἑπομένως, στηριζομένου τοῦ διατακτικοῦ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπὸ μόνης τῆς ὀρθῆς ταύτης αἰτιολογίας, ἀδιάφορον ἀποβαίνει νὰ ἐξετασθῇ τῶν λοιπῶν αὐτῆς αἰτιολογιῶν τὸ βάσιμον, ἢ μή· ἄρα καὶ οἱ αὐτὰς ἀφορῶντες λόγοι ἀναιρέσεως».

§ 106. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ ὁ κοινὸς μεσότοιχος θύραν ἢ ἄλλο ἄνοιγμα· διὰ δὲ τοῦ ὅρου ἀνοίγματος δὲν ἐννοεῖται μόνον ἡ

---

(1) Τὸ κοπροδοχεῖον πρέπει ν' ἀπέχῃ ἐπὶ ἕνα πῆχυν ἀπὸ τοῦ τοίχου (ὄχι τοῦ μεσοτοίχου) τοῦ διαχωρίζοντος δύο κτήματα. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18424 τοῦ 60).

ΣΗΜ. Πρλ. ἐφ. Ν. 651 τοῦ 59 ἐν νομ. σ. 6427.

ἀπὸ μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν ὁριζοντίως ἀνοιγομένη ὀπή. Ὅθεν ἀπαγορεύεται σωλὴν ἢ ὀχετὸς ἀποπάτου (1), καὶ ἂν κτίζηται εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ τοίχου, τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν καινοτομοῦντα· ἄρθρον 8 τοῦ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου 1836 διατάγματος. Ἀρμ. (6, 4) § 75.—(ΑΠ. 335 τοῦ 1855, ἀναιροῦσα τὴν 236 τοῦ 1855 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.) (2).

§ 107—110. Ἄνευ δικαιώματος δουλείας δὲν ἐπιτρέπεται παρὰ τὸν τοῖχον ἄλλου ἀφοδευτήριον (3). Ἀπαγορεύεται οὖν ἡ κατασκευὴ ἀποπάτου κολλημένου εἰς τοῖχον ξένον ἢ κοινόν.—Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 51 τοῦ 1853 φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ἐνῷ παραδέχεται ὅτι οἱ ἀναιρεσίβλητοι κατεσκεύασαν ἀπόπατον προσκολλήσαντες αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἀφ' ἑτέρου ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τούτου περὶ κατεδαφίσεως τοῦ ἀποπάτου λόγῳ ὅτι οὐδεὶς τῶν ἰσχυόντων νόμων ὑποχρεοῖ τὸν εἰς τὸ ἴδιόν του γήπεδον κατασκευάζοντα ἀπόπατον νὰ καταλείπῃ κενόν τι διάστημα πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ γείτονος, ἐνῷ ἡ παρά τινι τοίχῳ ἄνευ κεκτημένης δουλείας οἰκοδομὴ ἀποπάτου, ἢ ἄλλου ἔργου, βλάπτοντος τὸν τοῖχον τοῦ γείτονος, ἢ καὶ τὸν κοινὸν τοῖχον, ῥητῶς ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν νόμων Πανδεκτῶν (13, 19) (8, 21) (3, 17 § 2) (8, 5).

»Ἐπειδὴ προσέτι, ἐνῷ ὁ ἀναιρεσείων καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς του καὶ διὰ τῶν προτάσεών του ἐζήτησε τὴν κατεδάφισιν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀναιρεσιβλήτων κατασκευασθέντος ἀποπάτου λόγῳ ὅτι ἐκτίσθη παρὰ τῷ τοίχῳ τῆς οἰκίας του, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τῶν ὑλῶν αὐτοῦ κινδυνεύει καὶ ὁ τοῖχός του νὰ πέσῃ, καὶ ἡ οἰκία του νὰ κατασταθῇ ἀκατοίκητος ἐκ τῆς ἀποφορᾶς· τὸ ἐφετεῖον εἰπὸν ὅτι ἡ ἀγωγὴ αὐτοῦ ἔτεινε μόνον εἰς τὴν κατεδάφισιν τοῦ ἀποπάτου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἀφέθη ἡ νόμιμος ἀπόστασις, παρεμόρφωσε τὴν ἀγωγὴν ταύτην μὴ λαβὸν ὑπ' ὄψιν τοὺς ὅλους ἐν αὐτῇ ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἀναιρεσείοντος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα».

§ 111. Τὰ φρέατα οἰκοδομοῦνται ἕνα πῆχυ μακρὰν ἀπὸ τὸν μεσότοιχον. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7114 τοῦ 1850).

§ 112. Τὸ ἄρθρον 598 τοῦ ποιν. νόμου δὲν τιμωρεῖ τοὺς

---

(1) Ἀλλ' ἂν ὁ γείτων συνήνεσεν; ΑΠ. 374 τοῦ 1855, 241 τοῦ 1856, ἃς ὧδε.

(2) Πρλ. ἐφ. Α. 12471 τοῦ 55.

(3) Πρλ. Ἀρμ. (6, δ) 84, 120. Καλλ. 6 § 230.

ἐκτὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως οἰκοδομοῦντας. Ἀπ. ποιν. Ἀπόφ. 53 τοῦ 1844.

§ 113. Ἄδεια περὶ οἰκοδομῆς.—Τίς ἀποφαίνεται περὶ τούτου; Ἴδε ἀπ. ποιν. ΑΠ. 158 τοῦ 1856.

§ 114. Κατὰ τὰ ἄρθρα 598—608 τοῦ ποιν. νόμου αἱ μὲν ἐν αὐτοῖς παραβάσεις δικάζονται ὑπὸ τοῦ πταισματοδ.κείου· αἱ δ' ἐπισκευαί, κατεδαφίσεις, ἐπιδιορθώσεις κτλ. τῶν ἐναντίον τῶν ῥηθεισῶν διατάξεων γενομένων οἰκοδομῶν, ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, ἥτις διατάσσει, χρείας καλούσης, τὴν κατεδάφισιν δαπάνῃ τοῦ παραβάτου· ὅθεν ὁ πταισματοδίκης δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν κατεδάφισιν τῶν οἰκοδομημάτων· πράττων δ' οὕτω, πράττει ὑπέρβασιν καθηκόντων, ὃ ἐπάγεται ἀναίρεσιν. 477 § 1 ποιν. δικον. (Απ. ποιν. ΑΠ. 76 τοῦ 1865).

Διάφορα.

§ 115. Τὰ ἀφαιρεθέντα ἐκ τῆς ὁδοῦ γήπεδα ἑκάστου πρέπει ἰδίως ν' ἀναφέρωνται, καὶ ἕκαστος ἰδίως ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἀποζημίωσίν του. Ὅθεν οἱ μὴ ἔχοντες συγκυριότητα δὲν δύνανται ὁμοῦ νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἀποζημίωσιν τῶν οἰκοπέδων των, καὶ ἂν περὶ αὐτῶν συνετάχθη μία πρᾶξις τοῦ μηχανικοῦ (ΑΠ. 129 τοῦ 58, ἀναιρ. τὴν 15967 ἐφ. Ἀθ.) (1). Βλ. λ. Ὁμόδικοι.

§ 116. Τὰ περὶ ὑγιεινῆς οἰκοδομῆς διατάγματα δὲν κατήργησαν τὰ ἐκ πραγματικῶν δουλειῶν κεκτημένα δικαιώματα (ΑΠ. 89 τοῦ 48).

§ 117. Ἡ τοῦ Ζώνωνος περὶ οἰκοδομῶν διάταξις δὲν ἰσχύει· τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ ἀνάγεται εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον. (ΑΠ. 291 τοῦ 49).

§ 118. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία τινὸς συμπεριελήφθη εἰς δημοσίαν τινα οἰκοδομήν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 52 καὶ 241 τοῦ 53 ΑΠ.).

§ 119. Κατὰ τὴν διανομὴν κληρονομικῆς οἰκίας δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάξεις. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 28 τοῦ 1848, κυροῦσα τὴν 4381 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 120. Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς διὰ πράξεων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν μεταβολὰς

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11079 τοῦ 53.

τῆς κυριότητος τῶν οἰκοπέδων, ἀλλ' εἰς τὰς δι' ἰδιωτικῆς βουλήσεως μεταβιβάσεις τῆς κυριότητος τῶν ἀκινήτων (1). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 241 τοῦ 1853 Πρλ. ΑΠ. 271 τοῦ 52).

§ 121. Τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου δὲν ἀπαιτεῖ δημόσιον ἔγγραφον περὶ τῆς συνομολογήσεως, ὅτι ὁ οἰκοδομῶν δὲν παραβίασε τὴν οἰκοδομήσιμον γραμμὴν, καθότι δὲν πρόκειται περὶ ἐκποιήσεως μέρους οἰκοπέδου. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 117 τοῦ 1866).

§ 122. Ὑποχρεοῦται ὁ γείτων τῆς πλατείας, ἐν περιπτώσει ἐπεκτάσεως αὐτῆς, νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ μένοντος οἰκοπέδου του ἄλλους δέκα πήχεις, ἀφοῦ ἅπαξ παρεχώρησε τοσούτους ὁ δικαιοπάροχος αὐτοῦ; Οὐχί. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 257 τοῦ 62, κυρ. τὴν 19210 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 123 Ὅταν τὸ σχέδιον πόλεώς τινος δὲν ἦναι ἐγκεκριμένον, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἀποφάσεως (ἄρθρ 2 § 1 τοῦ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1833 διατ. περὶ ἁρμοδ. τῆς ἐπὶ τῶν ἐσωτ. γραμμ.). (Απ. πολ. ΑΠ. 207 τοῦ 66).

§ 124. Εἰς ἀγωνὰς, δι' ὧν ζητεῖται ἀποζημίωσις διὰ γήπεδον, προσληφθὲν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, δὲν χωρεῖ εἰμὴ τριακονταετὴς παραγραφή Ἂν ὅμως τὸ δημόσιον συναλλαχθῇ μέ τινα ὡς κύριον τοῦ κτήματος καὶ ἀποκτήσῃ τὸ κτῆμα διὰ νομίμου μεταβιβαστικοῦ τίτλου, ἡ τρίτου τινὸς ἀγωγὴ παραγράφεται διὰ τῆς δεκαετοῦς κτητικῆς παραγραφῆς. Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13738.

§ 125. Ὅταν τις, κατ' ἐντολὴν ἄλλου, ἐνήργησε τὴν κατεδάφισιν οἰκίας τινὸς, ἐπενεγκὼν οὕτω καινοτομίαν τινὰ, ἐνέχεται διὰ τὴν ἐντεῦθεν προκύψασαν ζημίαν (νόμ. 6 Π. 43, 24), ἀλλ' ἡ περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πραγμάτων εἰς τὴν προτέραν στάσιν δὲν χωρεῖ κατ' αὐτοῦ μὴ ὄντος κατόχου τοῦ μέρους, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ καινοτομία. — Ὅταν δὲ βεβαιοῦται ὅτι ἡ ἀνοικοδόμησις ἀντιβαίνῃ πλέον εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως, διότι τὸ μέρος ὥρισται ὡς πλατεῖα, ὁ παραίτιος ἐνέχεται οὐ μόνον διὰ τὰ ἐνοίκια ὧν ὁ κύριος στερεῖται μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤθελε νομίμως τοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ νομὴ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὅλην ἀξίαν τῶν οἰκοδομῶν, διότι διὰ τῆς κατεδαφίσεως ἀφῄρεσεν ἀπὸ τὸν κύριον τὸ ἀσφαλέστερον μέσον, δι' οὗ ἠδύνατο οὗτος ν' ἀποζημιωθῇ ἀπὸ τὸν Δῆμον, ὅστις ἦτον ὑπόχρεως, δυνάμει τῶν περὶ τοῦ σχεδίου τῆς

(1) Ὅρα Χαρτόσημον καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8864 ἐν λ. Συναλλάγματα.

πόλεως διατάξεων, νὰ προκαταβάλῃ τὴν ἀξίαν — νομ. 7, 8 καὶ 10 Κωδ. (43, 24) (ἀπόφ. ἐφ. 'Αθ. 13429 τοῦ 55).

§ 126. Ἴδε τὴν λ. Βάσις ἀγωγῆς, ἔνθα ἡ 169 τοῦ 51 ἀπ. ΑΠ.

§ 127. Ὁ γείτων, εἰς ὃν προσδίδεται, συνεπείᾳ ῥυμοτομίας, οἰκία τις, εἶναι ὑπόχρεως νὰ καταθέσῃ τὸ τίμημα, ἂν ἡ οἰκία ἦναι βεβαρυμένη μὲ ὑποθήκας; Ὄχι· ἀλλ' ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα αἱ περὶ πωλήσεως ἀρχαί. Ὅθεν δύναται νὰ ἐπίσχῃ τὸ τίμημα μεχρισοῦ ἐκλείψῃ ὁ κίνδυνος, καὶ νὰ τὸ καταθέσῃ εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῆς πληρωμῆς τόκων. Ἴδε τὴν 16263 τοῦ 58 ἀπόφ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 128. Ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἀποτελεῖ τίτλον παραγραφῆς; Ναί. ('Απ. πολ. ΑΠ. 195 τοῦ 45).

§ 129. Ὁ πωλῶν οἰκόπεδόν τι ὡς ἐλεύθερον βάρους ἐνῷ ὁ πωλητὴς οὗτος ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν γείτονά του κατὰ τὰς περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν διατάξεις, ὑπόκειται εἰς προσωπικὴν κράτησιν πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἀγοραστοῦ (ΑΠ. 44 τοῦ 44).

§ 130. Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ οἰκόπεδον ῥυμοτομηθὲν περιῆλθεν εἰς τὸν δῆμον, ποίαν ἀγωγὴν ἔχει καὶ κατὰ τίνος; Ἡ 14567 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ. φέρει·

α' Ἐπειδὴ ἐκ τούτων προκύπτει μὲν ὅτι ὁ Βλάχος δὲν ἀπήτησεν ἀποζημίωσιν, ὡς ἀπεναντίας ὑπέλαβε καὶ παρεδέξατο τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον, διὰ μὲν τῆς ἀγωγῆς του λόγῳ τοῦ ἐντὸς τῆς εἰς τὸν ἐναγόμενον Καλαμπάκαν πωληθείσης οἰκοδομῆς κειμένου πεταλωτηρίου ὡς ἄνευ δικαιώματος ὑπὸ τούτου κατεχομένου, διὰ δὲ τῶν προτάσεών του, μετὰ ταῦτα, λόγῳ τοῦ ῥυμοτομηθέντος, ὡς εἴρηται, γηπέδου, ὥστε νὰ θεωρῆται μεταβαλλόμενον ἐκ τούτου τὸ ἀντικείμενον καὶ ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς του, ἀλλ' ὅτι τὴν ἀποζημίωσιν ἀπήτησε διὰ τῆς ἀγωγῆς του καὶ διὰ τῶν προτάσεών του λόγῳ τοῦ κειμένου ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Καλαμπάκα καὶ μετ' αὐτοῦ συνεχομένου παραπετάσματος τοῦ καταλαμβάνοντος μέρος τοῦ πρώην γηπέδου τοῦ ἐνάγοντος, ὃ ἀφήρεσε κατὰ τὸ 1844 ἡ, ὡς προελέχθη, ἄνοιξις τῆς ὁδοῦ 'Αθηνᾶς, κατεδαφίσασα τό τ' ἐλαιοτριβεῖον καὶ μίαν γωνίαν τῆς οἰκίας του· ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν μετέβαλε τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του, ὡς ἔκρινε τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον, κατὰ τὰ προειρημένα, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀνυπόστατος ἐστὶν ἡ ἀγωγὴ αὕτη δι' ἄλλον λόγον, ἤγουν ὅτι, ἀπὸ τοῦ 1834, ὅτε καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐνάγοντα Βλά-

χον, χάριν τῆς ἀνοίξεως τότε τῆς ὁδοῦ 'Αθηνᾶς, κατεδαφίσθησαν τό τ' ἐλαιοτριβεῖον καὶ ἡ γωνία τῆς οἰκοδομῆς του, ἔπαυσεν οὗτος νὰ ἦναι κύριος τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ ἐμβαδὸν τῶν κατεδαφισθέντων τούτων κτιρίων γηπέδου, ἐφ' οὗ ἤδη κεῖται τὸ τοῦ πεταλωτηρίου τοῦ ἐναγομένου παραπέτασμα ἢ παράρτημα, περὶ οὗ πρόκειται, διότι ἀφοῦ κατελήφθη τὸ γήπεδον τοῦτο ὑπὸ τῆς ἀνοιχθείσης ταύτης ὁδοῦ, δημοτικῆς οὔσης, καὶ κατέστη μέρος τῆς ὁδοῦ ταύτης, διεδέχθη αὐτὸν ἔκτοτε ὁ κύριος τοῦ αὐτοῦ γηπέδου, ὁ δῆμος τῶν 'Αθηναίων, καὶ ἑπομένως οὐδὲν δικαίωμα κατοχῆς ἢ κυριότητος ἔχει πλέον ἐπὶ τοῦ πρώην γηπέδου του ἐκείνου ὁ Βλάχος ὡς ἔχων δικαίωμα ἁπλοῦν προσωπικὸν ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, καὶ δὲν δύναται καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ὁποίαν διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἀποζημίωσιν τῆς χρήσεως καθόσον διὰ τοῦ ἀνεγερθέντος ὑπὸ τοῦ Καλαμπάκα πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐπιτηδεύματος του ξυλίνου παραπετάσματος, μετὰ τὴν ἄνοιξιν τῆς ὁδοῦ δὲν ἔκαμεν οὗτος χρῆσιν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ τῆς δημοτικῆς ὁδοῦ· ἐὰν δὲ, ὡς ἤδη προσέτι ἀξιοῖ, δικαιοῦται νὰ ἀπαιτήσῃ παρὰ του ἐναγομένου Καλαμπάκα ἀποζημίωσιν λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ οἰκία τούτου κεῖται παρὰ τῇ καταλαβούσῃ τὸ γήπεδόν του ὁδῷ 'Αθηνᾶς, ὥστε καθὸ μείνας γείτων ὀφείλει δῆθεν τοιαύτην ἀποζημίωσιν, ἡ τοιαύτη ἀξίωσις δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι ἡ προκειμένη ἀγωγὴ δὲν ἔχει ὡς βάσιν τοῦτον, ἀλλ' ἔχει πάντῃ διάφορον κατὰ τὰ ἐκτεθέντα λόγον».

§ 131. Ἡ 16121 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. 'Αθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν λόγων τούτων τὸ διατακτικὸν τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως εἶναι ὀρθὸν, διότι εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι ἡ πλατεῖα τοῦ κήπου τοῦ Λαοῦ, ἥτις συμπεριέλαβε καὶ τὸ ἐν λόγῳ γήπεδον, ἀπεφασίσθη ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς πόλεως 'Αθηνῶν τοῦ 1834, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν δημαρχίαν 'Αθηναίων, καὶ ὅτι ἀκολούθως ἢ κατὰ τὸ 1851 διετάχθη διὰ Β. διατάγματος ἡ προσθήκη ὀκτὼ πρὸς οἰκοδομὴν τετραγώνων ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ κήπου τοῦ λαοῦ, τροποποιηθέντος κατὰ τοῦτο τοῦ εἰρημένου σχεδίου τῆς πόλεως (ὅρα διάταγμα δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 28 φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1851) ἤτοι περιωρίσθη ἡ πλατεῖα διὰ τῶν τετραγώνων τούτων, ἀλλὰ τὸ περὶ οὗ ἡ ἀγωγὴ οἰκόπεδον ἔμεινεν οὐχ ἧττον ἐντὸς τῆς μεινάσης πλατείας· ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1851 ἐγένοντο πέριξ τῆς εἰρημένης πλατείας οἰκοδομαὶ καὶ μετὰ τὸ 1851 συμφώνως μὲ τὴν γενομένην τροποποίησιν, ὥστε τὸ σχέδιον τοῦτο οὐ μόνον ἐκοινοποιήθη

τῇ δημαρχίᾳ (καὶ ἄλλος τρόπος δημοσιεύσεως αὐτοῦ, μὴ προκειμένου περὶ νόμου, ἀλλὰ περὶ σχεδίου πόλεως, δὲν ὑπάρχει), ἀλλὰ καὶ ἐξετελέσθη, καὶ τὸ προκείμενον οἰκόπεδον κατελήφθη πραγματικῶς διὰ τῆς πλατείας, γενόμενον οὕτω πρᾶγμα τοῦ δήμου Ἀθηναίων· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ πλατεῖα δὲν ἰσοπεδώθη ἢ ἂν οἱ ἐνάγοντες ἔσπειράν ποτε τὸ γήπεδον, διότι ἡ πλατεῖα ἐμορφώθη, ἀφοῦ πέριξ αὐτῆς ἐγένοντο αἱ οἰκίαι κατὰ τὸ σχέδιον, καὶ ὁ χῶρος αὐτῆς θεωρεῖται πλέον κατειλημμένος ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ δήμου· ὅθεν μόνον ἥρμοζεν ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως, ὡς καὶ ἐκινήθη πραγματικῶς παρὰ τοῦ Ζαγοραίου, καὶ εἶναι ἤδη ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου (ὅρα τὴν ὑπ᾽ ἀριθμὸν **12612** ἀπόφασιν τοῦ ἐφετείου τούτου)· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ σύνταγμα οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας του διὰ δημοσίαν ἀνάγκην εἰμὴ προηγουμένης ἀποζημιώσεως, ἀλλ᾽ ὅμως δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ τύχη τοῦ γηπέδου ἢ τοῦ κτήματος τοῦ ἰδιώτου δὲν εἶναι ὁριστικῶς κανονισμένη, καὶ τὸ κτῆμα αὐτὸ ἐκτὸς πάσης ἐμπορευσίμου διαθέσεως ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον προσέβαλεν αὐτό, καὶ ἑπομένως δὲν ἕπεται, ὅτι τὰ δικαστήρια ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ θεωρῶσι μὴ ἀποξενωθέντα ὑπὸ τὴν ὁριστικὴν ὄψιν ταύτην τὸν μέχρι τοῦδε ἰδιοκτήτην, εἰς ὃν δὲν ἐπληρώθη ἡ ἀποζημίωσις, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε ἐδικαιοῦτο νὰ ζητήσῃ, διότι τότε ἤθελε φέρει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δύναται ἐντὸς τοῦ δικαιώματός του ὡς κύριος ν᾽ ἀποκρούσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ γηπέδου· ὥστε τὸ μόνον δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ ἀποξενούμενος τῆς ἰδιοκτησίας του διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, πρὶν ἀποζημιωθῇ, εἶναι νὰ ζητήσῃ ὡς ἀποζημίωσιν, ἐκτὸς τῆς ἀξίας τοῦ κτήματός του, καὶ τοὺς τόκους, ὡς μὴ προκαταβληθείσης τῆς ἀποζημιώσεως· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ ἐκκαλοῦντες καὶ οἱ προκάτοχοί των ἀπεστερήθησαν τῆς διαθέσεως τῆς ἰδιοκτησίας των ὑπὲρ τοῦ δήμου ἤτοι πρὸς χρῆσιν πλατείας δυνάμει τοῦ σχεδίου τοῦ **1834**, ἐκτελεσθέντος κατὰ τοῦτο πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς διὰ Β. διατάγματος παραχωρήσεως τοῦ προκειμένου γηπέδου εἰς τὸν Καμπούρογλον· ἑπομένως δίκαιον τῆς ἀποζημιώσεως ἔχουσιν οἱ πρότερον οὗτοι ἰδιοκτῆται κατὰ μόνου τοῦ δήμου, καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐγεννήθη πολὺ πρότερον τῆς παραχωρήσεως εἰς τὸν Καμπούρογλον.

»Ἐπειδή, ἀνεξαρτήτως καὶ τούτων τῶν λόγων, διὰ τοῦ ἀπὸ **31** Αὐγούστου **1857** Β. διατάγματος δὲν μετεβλήθη ἡ κατάστασις τῆς πλατείας· ὥστε τὰ προκείμενα γήπεδα νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς

τὴν προτέραν κατάστασιν, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς ἰδιώτας· ἀπ' ἐναντίας διὰ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ ἐπετράπη ν' ἀνεγερθῇ τὸ θέατρον ἐπὶ τῆς πλατείας· ὥστε κατ' οὐδένα λόγον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐπανῆλθεν ἡ κυριότης τοῦ γηπέδου, εἰς ὃ προσδιωρίσθη νὰ γείνῃ τὸ θέατρον, εἰς τοὺς προτέρους ἰδιοκτήτας, διότι τὸ διάταγμα αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπει νὰ κτισθῶσιν ὁποιαιδήποτε ἰδιωτικαὶ οἰκίαι· ἕπεται ὅθεν, ὅτι δυνάμει τοῦ διατάγματος τούτου δὲν ἀφέθη ὁ χῶρος οὗτος διὰ νὰ δύνανται οἱ πρότερον ἰδιοκτῆται νὰ κάμουν χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας των· οὕτω δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεώς των δὲν γεννᾶται ἐκ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ, διότι, ὡς εἴρηται, δὲν ἐγένοντο ἰδιοκτῆται δι' αὐτοῦ, οὔτε ἀπώλεσαν τὴν ἰδιοκτησίαν των δι' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπώλεσαν τὴν διάθεσιν τῆς διὰ τοῦ σχεδίου τοῦ 1834 εἰς χρῆσιν πλατείας, καὶ ἔκτοτε δὲν τὴν ἀπέκτησαν· ἄρα ὑπὲρ τοῦ δήμου τὴν ἀπώλεσαν, καὶ τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ὅπερ ἐγεννήθη ἔκτοτε κατὰ τοῦ δήμου, εξακολουθεῖ καὶ ἤδη νὰ ὑπάρχῃ».

§ 132. Ἡ ἀπόφ. 15556 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἀληθῶς μὲν τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως τὸ ὁποῖον ὁ Ἀπόστολος Κτενᾶς ἀξιοῖ, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ γηπέδου, διὰ τὸ ὁποῖον ζητεῖται ἡ ἀποζημίωσις, καὶ ἑπομένως ἡ ἀποζημίωσις δὲν χρεωστεῖται, ὅταν τὸ δικαίωμα τοῦτο παρεγράφη, ἀλλ' ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος δὲν εἶχε παραγραφῆ κατὰ τὸ ἔτος 1841, ὅτε ἐγένετο ἡ μεταῤῥύθμισις τῶν γηπέδων ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Στάουφερτ δυνάμει τῆς ὁποίας ἀπώλεσεν ὁ Κτενᾶς τὴν ἰδιοκτησίαν του ὑπὲρ τῶν συμπαρακειμένων γειτόνων, διότι κατ' αὐτὸν τὸν Γ. Σταῦρον ἡ χρησιδεσποτεία του ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1844 καὶ ὕστερον, ὅτε κατὰ τὸν ἰσχυρισμόν του μετεβιβάσθησαν αὐτῷ δι' ἀγορᾶς τὰ γήπεδα, εἰς ἃ συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ περὶ οὗ ἡ ἀγωγή· ὥς τε τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως ἐγεννήθη διὰ τῆς μεταῤῥυθμίσεως, ὅτε ἐνυπῆρχεν ἀπαράγραπτον τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος· οὐδὲ στηρίζει τὴν παραγραφὴν ὁ Γ. Σταῦρου εἰς τίτλους καὶ γεγονότα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς προκατόχους του· ὀρθῶς ἄρα ἀπεῤῥίφθη καὶ ἡ ἔνστασις αὕτη τῆς χρησιδεσποτείας διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως.

»Ἐπειδὴ ἐὰν αἱ 1238 πήχεις τοῦ γηπέδου τοῦ Κτενᾶ συμπεριελήφθησαν εἰς τὰ γήπεδα ὑπ' ἀριθ. 22 καὶ 32 τοῦ σχεδίου τῆς μεταρρυθμίσεως, τὰ ὁποῖα ὁ Γ. Σταῦρος ἀπέκτησε, τὸ μὲν παρὰ τῶν ἀδελφῶν Δέγλερη, τὸ δὲ παρὰ τοῦ δήμου τῶν Ἀθη-

ναίων μετὰ τὴν μεταρρύθμισιν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθ. 320 τῆς 5 Ἀπριλίου 1843 καὶ ὑπ' ἀριθ. 542 τῆς 15 Μαρτίου ἰδίου ἔτους συμβολαίων, ὁ Ἀπόστολος Κτενᾶς δὲν δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀποζημιώσεις παρὰ τοῦ Γεωργίου Σταύρου, διότι κατὰ τὸ ἀπὸ διάταγμα περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν μόνον οἱ μένοντες γείτονες ὀφείλουσιν ἀποζημίωσιν, καὶ τοιοῦτοί εἰσιν οἱ καθ' ὃν καιρὸν ἐγένετο ὁριστικὴ ἡ μεταρρύθμισις, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ μερικοὶ διάδοχοι αὐτῶν, διότι οὐδαμόθεν τοῦ διατάγματος τούτου φαίνεται, ὅτι ἡ ἀποζημίωσις ἐπιβαρύνει τὸ κτῆμα, ἐνῷ ἄλλως τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως εἶναι φύσει προσωπικόν· οὐχ οὕτως ὅμως ἔχει καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ γήπεδα 30 καὶ 29, διότι τὸ μὲν πρῶτον ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Γ. Σταύρου πρὸ τοῦ χρόνου τῆς μεταρρυθμίσεως ὁμολογουμένως, τὸ δὲ δεύτερον ἠγοράσθη τὴν 1 Μαΐου 1841, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ τῆς ἰδίας ἡμερομηνίας συμβολαίου ὑπ' ἀριθ 1609. Κατὰ δὲ τὴν 1 Μαΐου δὲν εἶχε κατασταθῆ ἡ μεταρρύθμισις ὁριστική, διότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1841 ἐγγράφου τοῦ δημάρχου Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν μεταρρυθμιζομένων γηπέδων, οὗτοι προσκαλοῦνται νὰ λάβωσι γνῶσιν τοῦ σχεδίου τῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ φέρωσιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν τὰς παρατηρήσεις των· ἄρα μέχρι τῆς 3 Μαΐου, ὅτε ἔληγεν ἡ προθεσμία, τὸ σχέδιον δὲν εἶχε γίνει ὁριστικόν, ἀφοῦ δὲ ὁ Γ. Σταύρου ἠγόρασε πρὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ παρέλαβεν, ὡς φέρει τὸ συμβόλαιον αὐτό, ἕπεται, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μένων γείτων, ὅστις ὀφείλει ἀποζημίωσιν».

§ 133. Τὸ δημόσιον ἀποζημιόνει διὰ τὰς τῶν μηχανικῶν παρεκτροπὰς ἐπὶ τῶν σχεδίων τῶν πόλεων; Ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 272 τοῦ 65.—Πρλ. τὴν ἐν Πείρᾳ λ. Ὑπεύθυνοι.

Περὶ οἰκοδομῶν.

§ 134. Βλ. ὅσα ἐσημείωσα ἐν Πείρᾳ σ. 1430—1433. Προσθέτω ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς·

§ 135. Αἱ περὶ τὴν κατασκευήν, ἐπισκευὴν κλπ. δημοσίων ὁδῶν, γεφυρῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων μεταξὺ τῶν ἐργολάβων διαφοραὶ ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε Εὐρ. τ. 4 σ. 674 ἐν τέλ.

§ 136. Ὡς πρὸς τοὺς ἐργολάβους δημοσίων οἰκοδομῶν διέταξαν οἱ αὐτοκράτορες, ὅτι ἐνέχονται ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι των διὰ πᾶσαν ἀτέλειαν τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ὀφεί-

λουν, ἰδίαις δαπάναις, ν' ἀνεγείρουν τὸ πεπτωκός, ὄντες μόνον ἀπηλλαγμένοι τῶν τυχηρῶν συμβάντων.

Ὁ Ἀρμενόπουλος ἀναφέρει τὴν διάταξιν, ἀλλὰ παρηλλαγμένην, διότι περιορίζει μόνον ἐντὸς δέκα ἐτῶν τὴν ὑποχρέωσιν ὡς πρὸς τὰ λιθόκτιστα, καὶ ἐντὸς ἓξ ὡς πρὸς τὰ ἔμπηλα· ἐξ ἄλλου μέρους ἐπεκτείνει τὴν διάταξιν εἰς ὅλους τοὺς ἐργολάβους. Βεβαίως ἡ τροπολογία αὕτη ἀνήκει εἰς αὐτοκράτορα, μολονότι ἀγνοοῦμεν πόθεν ἐξήχθη. Τὸ σημεῖον τῆς νομοθετικῆς αὐτῆς καταγωγῆς εἶναι ἴσως ἡ περίστασις, ὅτι προσθέτει καὶ ποινὴν, φέρουσαν τὸ χρῶμα τῆς Βυζαντινῆς ὠμότητος, τὴν κουρείαν καὶ τὴν ἐξορίαν. Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπαναλαμβάνεται ὡς πρὸς τοὺς δυσξυμβόλους ἐργολάβους, οἵτινες ἐγκαταλιμπάνουν τὸ ἔργον ἐν τῷ μέσῳ ἀπαιτήσεων, καὶ τὸν μισθὸν τὸν ὁποῖον ἤδη ἔλαβον (κ. Γ'. κ. 42). Καθαυτὸ ὅμως αἱ ποιναὶ, αἵτινες μᾶς χρησιμεύουν νὰ γνωρίσωμεν τὰ αὐτοκρατορικὰ παράσημα, εἶναι τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν ἰσχύει. (Καλλ. τόμ. 3 § 313).

§ 137. Ὁ ἐργολάβος ὀφείλει νὰ κατεδαφίσῃ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ν' ἀνεγείρῃ αὐτὴν, ὅταν δὲν ἐξεπλήρωσε τοὺς ὅρους τῆς συμφωνίας του (τεμ. 8 Πανδ. (44, 7) τεμ. 1 § 5, 7, 9, 3, 5, 6 Πανδ. quodvi aut clam). τεμ. 1 § 7, 20 pr. § 1, 2, 3, 4, de novi op. nunt. (ΑΠ. 128 τοῦ 48).

§ 138. Ὁ παραλαμβάνων οἰκοδομήν τινα, ἥτις ὑπόκειται εἰς ῥυμοτομίαν, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν της, καὶ κατόπιν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποζημίωσίν της παρ' οὗτινος ἀνήκει. (ΑΠ. 128 τοῦ 54, κυροῦσα τὰς 11021 καὶ 11057 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 139. Ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ ἀδείᾳ τοῦ ἁρμοδίου μηχανικοῦ ἀνεγείρας οἰκοδομὴν, δι' ἧς κατεπάτησε μέρος ἀλλοτρίου γηπέδου. Ναύπ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 237 τοῦ 65, φέρουσα (1)·

Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἀναιρεσίβλητον καὶ ἐπὶ ὑποθέσει, ὅτι ἀδείᾳ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ μηχανικοῦ τῆς πόλεως ἐνήργησε κατὰ παράβασιν τῶν ἀφορωσῶν τὸ σχέδιον τῆς πόλεως τῶν [illegible]θηνῶν διατάξεων τὴν οἰκοδομήν του, δι' ἧς παρέλαβε δύο κα[illegible] [illegible] εἰς ὅλην τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην πλευρὰν τοῦ [illegible]

---

(1) Ὅθεν καλῇ πίττει οἰκοδομήσας τοῖχον τινὰ τῆς οἰκίας του ἐπὶ τῆς ἄλλου, δὲν εἶναι ὑπόχρεος νὰ κατεδαφίσῃ τὴν οἰκοδομὴν ἐνόσῳ αὕτη διατηρεῖται. (ΑΠ. 117 τοῦ 66).

γηπέδου αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπέναντι τῆς οἰκίας τοῦ Μ. Παρίσση, ὅστις πρὸς διαπλάτυνσιν τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶχε παραχωρήσει δύω μέτρα ἐξ ἰδίου αὐτοῦ γηπέδου, οὐ μόνον δὲν παρεβίασε διάταξίν τινὰ τοῦ νόμου, ἀλλὰ μάλιστα ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὴν ἀρχὴν, καθ' ἣν δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ὠφελῆταί τις τῇ βλάβῃ ἑτέρου· καὶ τοιαύτη βλάβη, ὡς τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, ἐπεγένετο τῷ Μιχ. Παρίσσῃ, ἐξ ἧς ὠφελήθη ὁ ἀντίδικος· ἀδιάφορον δ' ἐστιν ἐὰν ὁ Αθ. Βαγιαννέλλης δὲν κατέλαβεν αὐτὰ ταῦτα τὰ μέτρα ἅτινα ἐκ τοῦ γηπέδου του παρεχώρησεν ὁ Μ. Παρίσσης πρὸς διαπλάτυνσιν τῆς ὁδοῦ, διότι οὗτος ὁπωσδήποτε ἐζημιώθη δύω μέτρα, ἀφοῦ, ὡς τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, διὰ τῆς καταλήψεως αὐτῶν τῶν μέτρων ἔμεινεν ἐσχηματισμένη ἡ ὁδὸς, ἐκ τῆς ὁποίας εἶχεν ἀφαιρέσει ὑπὲρ ἑαυτοῦ δύω πήχεις ὁ Βαγιαννέλλης».

— Ἂν προσέλαβέ τις εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκοδομὴν ἀλλότριον οἰκόπεδον, ὑποχρεοῦται τοῦτο ν' ἀποδώσῃ ἢ ἁπλῶς ν' ἀποζημιώσῃ; Ὅρα Δεμολόμβιον ἐν ἄρθρῳ 555 (τ. 9 § 691 tert.)—Δαλλ. λ. propriété § 420—423 ἐπ.

§ 140. Ποῖα δικαιώματα ἔχει ὁ κύριος τῆς ὕλης, ἧς ἐγένετο χρῆσις εἰς ξένην οἰκοδομήν; Ἴδε Κύρ. τομ. 1 σελ. 46 § 23[4] (λ. Ἀγωγαί).

§ 141—150. Ἐπὶ τῶν οἰκοπέδων τῶν περιελθόντων εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ δημοσίου δύναταί τις νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔργον τι; Ἴδε ΑΠ. ἀποφ. 87, 237, 245, 272, 309 τοῦ 65.

Σχέδιον τῆς πόλεως Λαμίας.

§ 151. Ἴδε ἀνωτ. § 7;

§ 152. Εἰς μεσότοιχον συγχωρεῖται ἡ ἄνοιξις φεγγιτῶν, ὅταν πρόκηται περὶ ἄλλης πόλεως παρὰ τὰς Ἀθήνας; ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12099 τοῦ 1854. Ἐφ. Ν. 651 τοῦ 59 ἐν νομ. σ. 6427· οὐχί· ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12966 τοῦ 55 διὰ τὴν Λαμίαν.

§ 153. Τὸ 8 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 9 ἀπρ. 1836 διατ. περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἰσχύει καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις. (Ἀθ. ἐφ. 4405 τοῦ 47).

§ 154. Τὸ διάταγμα τῆς 12 Νοεμβρ. 1836 περὶ προσθήκης εἰς τὸ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διάταγμα, κανονίζον μόνον τὰ περὶ τοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν, ἑπομένως μερικὸς ὢν νόμος, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, (1) εἰμὴ καθόσον ἐξετάθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ὑπὸ ῥητοῦ

(1) Βλ. ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 18763 τοῦ 61.

νόμου. Τοιοῦτος δὲ ῥητὸς νόμος, ἤτοι τὸ διάταγμα τῆς 10 Φεβρουαρίου 1838, ἐξέτεινε καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις καὶ χωρία τοῦ Κράτους μόνον τὸ 25 ἄρθρον τοῦ μνησθέντος διατάγματος, οὐχὶ καὶ τὰ ἄρθρα 22—24. Τὸ διάταγμα δὲ τῆς 5 Ἰουνίου 1842 παραπέμπει εἰς ἄλλο διάταγμα, τὸ τῆς 9 Ἀπριλίου 1836· ὅθεν δὲν ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρα ταῦτα 22—24 εἰς τὸ σχέδιον τῆς πόλεως τῆς Λαμίας· (ἀπ. πολ. ΑΠ. 74 τοῦ 1856) (1).

§ 155. Διὰ τὰ γήπεδα, ὅσα ἀφηρέθησαν ἐκ τῆς ἀνοίξεως ὁδοῦ ἐν Λαμίᾳ, εὐθύνεται ὁ δῆμος. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 19046 τοῦ 61).

Σχέδιον Ἑρμουπόλεως.

§ 156. Ἡ 2 σκ. τῆς 121 τοῦ 53 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ἔχει οὕτως· «Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 23 Σεπτεμβρίου 1829 τοῦ κυβερνήτου διάταγμα, δι' οὗ ἐσυστήθη ἐπιτροπὴ ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῶν μεταξὺ τῶν παροίκων Σύρου καὶ τῶν αὐτόθι κατοίκων διαφορῶν ἕνεκα τῶν οἰκοδομῶν τὰς ὁποίας οἱ πρῶτοι ἀνήγειραν ἐπὶ ἰδιοκτήτων γηπέδων τῶν τελευταίων, οὔτε τὰ δικαιώματα τῶν διαφερομένων κατ' οὐσίαν κανονίζει, οὔτε ὁρίζει τινὰ τρόπον περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοιούτων ὑποθέσεων εἰς τὴν ἐπιτροπήν· ἐκ δὲ τοῦ διατάγματος τούτου καὶ τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἐκδοθεισῶν ὁδηγιῶν τῶν ἀρχῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι σκοπὸς τῆς συστάσεως ταύτης ἦτον νὰ διαλύσῃ συμβιβαστικῶς τὰς διαφοράς, τὰς ὁποίας τὰ μέρη ἐκ συμφώνου ἤθελον ὑποβάλλει εἰς αὐτήν· ὅθεν ἡ προκειμένη διαφορὰ μὴ ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐπιτροπήν, οὔτε συμβιβασθεῖσα, πρέπει νὰ ἀποφασισθῇ κατὰ τὸ ὑφεστὼς δίκαιον, καὶ ἂν τοιαύτης φύσεως διαφοραὶ ἐσυμβιβάσθησαν ἄλλως ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Περγαμηνός, καὶ ἂν οὗτος δὲν ἐγνώριζε τὰς ἀξιώσεις τῆς ἀντιδίκου του, διὰ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἐπιτροπήν, καθότι ἀφοῦ νόμος τις ἢ τελεσίδικος ἀπόφασις δὲν ἐκανόνισεν ἄλλως τὰ προκείμενα δικαιώματα, ἡ δὲ Ἀννέττα Σαλάχα δὲν εὐχαριστεῖται εἰς συμβιβασμόν, ἕπεται ὅτι δύναται αὕτη νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἰσχύον δίκαιον».

§ 157. Διὰ τοῦ Β. διατάγματος τῆς 10 Φεβρουαρίου 1836 ὡρίσθη ὅτι τὸ ἄρθρον 25 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1836 προσθήκης εἰς τὰ περὶ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν προδιατεταγμένα Β.

---

(1) Πρβλ. Καλ. 6 § 233 ἐν τέλει πρλ. τὰ ἀνωτ. περὶ Μεσοτοίχων, ἔνθα ἡ νομολ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

διατάγματος, ἀφορῶν τὸν τρόπον τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ὑπὸ τῶν ὁδῶν ἢ πλατειῶν προσλαμβανομένων γηπέδων, νὰ ἔχῃ ἰσχὺν καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀποζημιώσεως τῶν λαμβανομένων ἀπὸ τὸ σχέδιον τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ βασιλείου ἰδιοκτησιῶν, δὲν ἐδόθη δὲ ἰσχὺς καὶ εἰς τὰ ἄρθρα 22 καὶ 24 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος τῆς 12 Νοεμβρίου 1836, ὁρίζοντα τοὺς ὑποχρέους πρὸς ἀποζημίωσιν. Οὐδὲ ἐκ τῆς τῶν ἄρθρων 26 καὶ 27 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος (ἀφορώντων ὡσαύτως κανόνας ἐκτιμήσεως) κατ' ἀναλογίαν γενομένης ἐφαρμογῆς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ βασιλείου λαμβανομένων ἰδιοκτησιῶν, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι καὶ ὡς πρὸς τὰς ἰδιοκτησίας ταύτας πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ αἱ διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων 22 καὶ 24· ἀπεναντίας ἐκ τῶν ἄρθρων 17 καὶ 18 § 5 τῶν περὶ Δήμων νόμου (καθ' ἃ ἀνατίθεται εἰς τοὺς Δήμους ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις ὅλων τῶν ὑποχρεώσεων, ὅσαι πηγάζουσιν ἢ ἐκ τοῦ κανονικοῦ σκοποῦ των ἢ ἐκ νομίμων εἰδικῶν λόγων, καὶ τοιαύτη ὑποχρέωσις εἶναι καὶ ἡ σύστασις καὶ διατήρησις τῶν δημοτικῶν ὁδῶν) προκύπτει ὅτι εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀποζημίωσιν εἰσὶν ὑπόχρεοι οἱ Δῆμοι ἐν ὅσῳ διὰ ῥητοῦ νόμου δὲν διατάσσεται ἄλλως, καὶ διὰ τοῦτο τὰ εἰρημένα ἄρθρα 22 καὶ 24 ἐκηρύχθησαν ἐφαρμοστέα τὸ πρῶτον μὲν διὰ τῶν Β. διαταγμάτων τῆς 2 Αὐγούστου 1839 καὶ 1 Μαΐου 1840 καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Σύρου, τελευταῖον δὲ (ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως δηλ. τοῦ νόμου ΖΚΒ'. τῆς 20 Ἀπριλίου 1867) καὶ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῶν λοιπῶν πόλεων (διὰ τοῦ ἄρθρου 4 ἐδάφ. πρώτου τοῦ νόμου τούτου)· ἄρα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τὰ ἐναντία παραδεχθεῖσα, εἶναι ἀναιρετέα ἕνεκα ἐσφαλμένης ἐφαρμογῆς τοῦ πολ. νόμου (ἄρθρ. 807 § 7 καὶ 810 πολ. δικον.) (ΑΠ. 324 τοῦ 68).

§ 158. Τὸ ἀπὸ 2/14 Αὐγούστου 1859 διάτ. περὶ τῆς Ἑρμουπόλεως δὲν ἰσχύει, καθὸ μὴ δημοσιευθὲν διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως· τίθενται δὲ δι' αὐτοῦ ἐν μέρει εἰς ἐφαρμογὴν ἐν Ἑρμουπόλει αἱ διατάξεις τῶν ἀπὸ 9/21 Ἀπριλίου καὶ 12/24 Νοεμβρίου 1836 διαταγμάτων περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.—ἄρα αἱ περὶ μεσοτοιχίας καὶ λάκκων διατάξεις τῶν ἄρθρων 8 καὶ 18 τῶν διατ. τούτων δὲν ἰσχύουσιν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 254 τοῦ 69, κυρ. τὴν 662 τοῦ 69 ἐφ. Ἀθηνῶν).

§ 159. *Σχέδιον Χαλκίδος*.—Οἱ κτίζοντες ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς Χαλκίδος δύνανται νὰ προσλάβωσιν εἰς τὰς οἰκοδομάς των ἄλλα οἰκόπεδα τοῦ γείτονός των; Ὄχι (ἀπ. πολ. ΑΠ. 256 τοῦ 50).

Σχέδιον τῆς πόλεως Πειραιῶς (1).

§ 160. Τίς ἀποζημιοῖ διὰ τὰ ἐν Πειραιεῖ οἰκόπεδα, ἅτινα τὸ σχέδιον τῆς πόλεως περικόπτει; ὁ δῆμος· ἡ 216 τοῦ 64 ἀπ. ΑΠ. φέρει.

«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποφηνάμενον ὅτι τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1886 διατάγματος, καθ' ὃ ἡ ἀποζημίωσις ἐκείνων οἵτινες διὰ τῆς ἀνοίξεως ἢ πλατύνσεως ἀγυιᾶς τινὸς τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀπώλεσαν ὁλόκληρον τὸ ἰδιόκτητον γήπεδόν των ἢ μέρος αὐτοῦ, ἀνατίθεται εἰς βάρος τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν μενόντων γειτονικῶν γηπέδων, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν πόλιν Πειραιῶς, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον, διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν συναριθμεῖται μεταξὺ τῶν ἄρθρων, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ ἐπεξετάθη διὰ τῶν ἀπὸ 10 1838 καὶ 5 Ἰουνίου 1842 διαταγμάτων εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ Βασιλείου πόλεις.

»Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1856 διατάγματος δὲν ἠδύνατο ἰσχυρῶς νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν δῆμον τοῦ Πειραιῶς ἡ ὑποχρέωσις ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν ὑπὸ τῶν ἐγγὺς τοῦ δυτικοῦ ναοῦ ἀνοιχθεισῶν ὁδῶν καταληφθέντων οἰκοπέδων, διότι τὸ διάταγμα αὐτὸ δὲν ἔχει ἰσχὺν νόμου, ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην ὑποχρέωσις τοῦ δήμου ἐκπηγάζει ἀπὸ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 15, 19 καὶ 20 τοῦ περὶ διακρίσεως τῶν κτημάτων νόμου καὶ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 17 καὶ 18 ἐδ. ς'. τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1833 περὶ δήμων νόμου, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ κυριότης, σύστασις καὶ διατήρησις τῶν δημοτικῶν ὁδῶν, ἤγουν τῶν ὁδῶν τῶν μὴ διατηρουμένων δι' ἐξόδων τοῦ δημοσίου ταμείου, ἀνήκει εἰς τοὺς οἰκείους δήμους· οὕτω δὲ σύμφωνος μὲ τὸν νόμον κατὰ τὸ διατακτικὸν αὐτῆς μέρος ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, καί τοι δυνάμει νόμου ἄλλου παρὰ τὸν ὁποῖον αὕτη παραθέτει, δὲν εἶναι ἀναιρετέα, διότι τὸ διατακτικὸν καὶ οὐχὶ αἱ αἰτιολογίαι τῶν ἀποφάσεων ἐστὶν ἀντικείμενον ἀναιρέσεως.

»Ἐπειδὴ ἐκ τῶν προσαχθεισῶν προτάσεων ἀποδεικνύεται, ὅτι δὲν ἐγένετο ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ἡ πρότασις ὅτι ὁ δῆμος δὲν ὑποχρεοῦται πρὸς ἀποζημίωσιν, ὡς μὴ δοὺς τὴν συναίνεσίν του εἰς

(1) Πολ. ἐφ. Ἀθ. 17852—ὅρα τὴν λ. συνοικισμός—ὅρα σελ. 515 τῶν πρακτικῶν τῆς 6' συνόδου τῆς γ' περιόδου τῆς Βουλῆς.

τὴν σύστασιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δύο ὁδῶν, καὶ ἑπομένως ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸν εἰς τὴν κατὰ πρῶτον ἐνώπιόν του γενομένην πρότασιν ταύτην στηριζόμενον λόγον ἀναιρέσεως,

»Ἐπειδὴ περιττὴ ἀποβαίνει ἡ ἐξέτασις τοῦ λόγου, ὅτι τὸ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1856 διάταγμα δὲν ἔχει ἰσχὺν νόμου, ὡς μὴ ψηφισθὲν ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων καὶ μὴ περιβληθὲν τοὺς λοιποὺς συνταγματικοὺς τύπους, διότι, ὡς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, ἡ ὑποχρέωσις τοῦ δήμου ἀποῤῥέει ἀπὸ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ 17 καὶ 18 ἐδαφίου ς'. ἄρθρων τοῦ περὶ δήμων νόμου καὶ τῶν ἄρθρων τοῦ περὶ δήμων νόμου καὶ τῶν ἄρθρων τοῦ ἑτέρου νόμου περὶ διακρίσεως κτημάτων, καὶ ἑπομένως ἡ ἀποδοθεῖσα κατὰ λάθος ἰσχὺς νόμου εἰς τὸ διάταγμα αὐτὸ δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν ἀποφάσεως, ἥτις εἶναι, δυνάμει ἄλλου νόμου, ὀρθὴ κατὰ τὸ διατακτικὸν αὐτῆς μέρος».

§ 161. Τὸ ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου, 15 Φεβρουαρίου, 1835 διάταγμα κανονίζει οὐ μόνον τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ ἀποζημιοῦται ὁ στερούμενος τῆς ἐν Πειραιεῖ ἰδιοκτησίας του ἕνεκα δημοσίας ἀνάγκης, (οἷον πρὸς κατασκευὴν προκυμαίας), ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ὁρίζει εἰς 50 ἢ 100 λ. τὸν πῆχυν, κατὰ τὰς ἐκεῖ γενομένας διακρίσεις, αἵτινες δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ ἄρθρον 12 τοῦ συντ. οὔτε κατήργησαν τοῦτο ἐκεῖναι. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 50 τοῦ 58, κυρ. τὴν 96575 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ).

§ 162. Τὸ περὶ σχεδίου τοῦ Πειραιῶς διάταγμα περιλαμβάνει καὶ τὰ διὰ τὴν προκυμαίαν τοῦ λιμένος γήπεδα (1).

«Ἐπειδὴ τὸ μνησθὲν διάταγμα προνοοῦν, κατὰ τὸ ἄρθρον 3, περὶ τῶν ἰδιωτικῶν γηπέδων τῶν ἀφαιρετέων *εἴ τε διὰ δημοσίας πλατείας καὶ ὁδούς, εἴ τε διὰ δημόσια καταστήματα*, ἀναγκαίως περιλαμβάνει καὶ τὰ ἀφαιρούμενα διὰ τὴν προκυμαίαν τοῦ λιμένος, ἥτις χρησιμεύει ἀντὶ πλατείας καὶ ὁδοῦ πρὸς διάβασιν τῶν ἀνθρώπων, φόρτωσιν καὶ ἐκφόρτωσιν τῶν πραγματειῶν κτλ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13583 τοῦ 1856, ἐν ᾗ εὕρηνται καὶ τὰ ἑξῆς.

»Ἐπειδὴ τὸ τῆς 2 Δεκεμβρίου 1834 διάταγμα μνημονεύεται ἐν τῷ ἄρθρῳ 9 τοῦ προκειμένου διατάγματος τῆς 24 Ἰανουαρίου 1835 μόνον καὶ μόνον λόγῳ τῆς διατάξεως τοῦ τελευταίου περὶ τοῦ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ ὁρισμοὶ τούτου καὶ ὡς πρὸς τοὺς τόπους τοὺς παραχωρητέους κατὰ τὸ πρῶτον διάταγμα, ἐπὶ τῆς

(1) Ἄρθ. 5 ἐφημ. Κυβερν. τοῦ 35.

πρὸς ἀριστερὰν ἀπὸ τῆς εἰσόδου πλευρᾶς τοῦ Πειραιῶς· ὅθεν, μὴ ἐξαρτωμένου τοῦ δευτέρου ἀπὸ τοῦ πρώτου, ἡ ἰσχὺς ἐκείνου δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ προτεινόμενον παρὰ τῶν ἐκκαλούντων περιστατικὸν τοῦ ὅτι δῆθεν τοῦτο, ἤγουν τὸ τῆς 2 Δεκεμβρίου 1834 δὲν ἐδημοσιεύθη, καὶ ἑπομένως οἱ κανονισμοὶ τῆς ἀποζημιώσεως πρέπει νὰ ἰσχύσωσιν ὡς διαλαμβάνονται εἰς τὸ δημοσιευμένον τῆς 24 Ἰανουαρίου 1835, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπικαλεῖται τὸ δημόσιον.

»Ἐπειδὴ καὶ ἐν ὑποθέσει ὅτι τὸ προκείμενον τοῦτο γήπεδον δὲν κεῖται εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἀλλ' εἰς τὴν ἀριστερὰν, τοῦτο εἶναι ὡσαύτως ἀδιάφορον, ἀφοῦ, ὡς προείρηται, οἱ αὐτοὶ ὁρισμοὶ εἰσὶν ἐφαρμοστέοι εἰς τοὺς τόπους τοὺς κειμένους εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευράν.

»Ἐπειδὴ ἂν καὶ τὸ τῆς 10 Φεβρουαρίου 1838 διάταγμα διαλαμβάνῃ ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν διατάγματος θέλουν ἔχει ἰσχὺν καὶ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ὁμίλας φύσεως περίπτωσιν ἀναγομένην εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σχεδίων τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ Βασιλείου, ὁ ὁρισμὸς οὗτος δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ ἐπὶ γηπέδων ἄλλων παρὰ τὰ κείμενα ἐπὶ τοῦ λιμένος Πειραιῶς καὶ προνοούμενα ὑπὸ τοῦ διατάγματος τῆς 24 Ἰανουαρίου 1835 καθόσον τὸ μὲν τοῦ 1838 εἶναι γενικὸν, τοῦτο δὲ εἶναι εἰδικὸν, τὰ δὲ εἰδικὰ δὲν καταργοῦνται σιωπηρῶς ὑπὸ τῶν γενικῶν, ἀλλ' ἐπικρατέστερα εἰσὶ τούτων. (§ 18 Ἀρμενοπούλου (Β. Β.)—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13583 τοῦ 1856».

§ 163. Τὸ σύνταγμα, λέγον ὅτι ἡ ἰδιοκτησία δὲν ἀφαιρεῖται ἄνευ ἀποζημιώσεως, κατήργησε τὸ διάταγμα περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πειραιῶς;

»Ἐπειδὴ τὸ Σύνταγμα ὁρίζει μὲν ὅ,τι καὶ τὸ προηγούμενον Σύνταγμα ὥριζεν, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ τῆς ἰδιοκτησίας του διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἄνευ προηγουμένης ἀποζημιώσεως, προσθέτον μάλιστα *ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάττει*, ἀλλ' οὐδὲν κανονίζει περὶ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἑκάστοτε ἀποδοτέας ἀποζημιώσεως· ὅθεν τὸ Σύνταγμα δὲν κατήργησε σιωπηλῶς τὸ διάταγμα τῆς 24 Ἰανουαρίου 1835 ὡς ἀντιβαῖνον δῆθεν εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι μὴ διατάττον αὐτὸ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐν Πειραιεῖ γηπέδων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην *ἄνευ προηγουμένης ἀποζημιώσεως*, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ εἰδικῶς κανονίζον τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀφαιρετέων διὰ δημοσίαν ἀνάγκην γηπέδων, τῶν κατὰ τὴν δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ λιμένος, δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν εἰρημένην διάταξιν τοῦ συντάγματος, καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ἔτι ὅτι ἡ πραγματικὴ κατάλη-

ψις τοῦ προκειμένου γηπέδου ἐγένετο τὸ 1849, ἤγουν μετὰ τὸ Σύνταγμα. ('Απ. ἐφ. 'Αθ. 13583 τοῦ 1856).

§ 864. Τίνες δύνανται νὰ προσβάλωσι τὰ συμβόλαια, ἅτινα ἀφορῶσι παραχώρησιν τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου παραχωρηθέντων ἐν Πειραιεῖ οἰκοπέδων;

Ἡ διὰ τοῦ ἀπὸ 19/31 Μαΐου 1838 διατάγματος καθιερουμένη ἀπαγόρευσις πωλήσεως τῶν παραχωρουμένων ὑπὸ τοῦ δημοσίου οἰκοπέδων, πρὶν ἢ οἰκοδομηθῶσιν οἰκίαι ἐπ' αὐτῶν, διετάχθη οὐχὶ ὑπὲρ τῶν συνοικιζόντων, πρὸς οὓς παραχωροῦνται τὰ οἰκόπεδα, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ δημοσίου (ἄρθρ. 7 αὐτοῦ)· ἄρα μόνον τὸ δημόσιον δύναται νὰ προτείνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἔνστασιν ταύτην (ἀπ. 11406 τοῦ 1853 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.)

ΣΗΜ. Ἐνταῦθα ἐζήτει τὴν ἀκύρωσιν τῆς πωλήσεως αὐτὴ ἡ συμβαλλομένη, δυνάμει τοῦ εἰρημένου νόμου.

§ 165. Οἱ ὑδραῖοι εἰς οὓς παρεχωρήθησαν οἰκόπεδα, δύνανται νὰ τὰ ἐκποιήσωσι πρὶν ἢ οἰκοδομήσωσιν; Ἴδε ἀπ. 11217 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ. ὅρα τὰ ἐν λ. ὑδραῖοι.

§ 166. Κατὰ τὰ ἄρθρα 6 καὶ ἑπ. τοῦ περὶ συνοικισμοῦ τῶν Χίων διατάγματος συγχωρεῖται μὲν ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν παραχωρηθέντων ἐθνικῶν οἰκοπέδων μεταξὺ τῶν λαβόντων αὐτὰ ἀποίκων δι' οἰκοδομήν, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται εἴς τινα νὰ ἐκποιήσῃ πρὶν οἰκοδομήσῃ οἰκίαν καὶ ἀποθήκην, ἡ δὲ γενομένη, ἐναντίον τῶν ὅρων τούτων, ἐκποίησις κηρύττεται ἄκυρος καὶ τὸ οἰκόπεδον δημεύεται ἐπανερχόμενον εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου· ἡ ἀρχὴ δ' αὐτὴ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ἤρχισε νὰ κτίζῃ, ἀλλ' ἐμποδίσθη. (ἀπόφ. 7752 τοῦ 1850 τῶν ἐν 'Αθήναις 'Ερετῶν). Πρλ. τὴν λ. Χίοι

Χάραξις τοῦ σχεδίου Τριπόλεως (1)

§ 167. Περὶ τοῦ ἐν Τριπόλει σχεδίου ὅρα τὴν 2 σχ. τὴν 216 τοῦ 1852 ἀποφ. τοῦ ΑΠ.

§ 168. Εἶναι μὲν τὸ δημόσιον ὑπόχρεον ν' ἀποζημιοῖ οὐχὶ εἰς χρήματα, ἀλλὰ διὰ γηπέδων τοὺς ἰδιοκτήτας Τριπόλεως, ὧν τὰ οἰκόπεδα ἀφαιρεῖ τὸ σχέδιον· ἀλλ' ὅταν δὲν ἔχῃ ἄλλας γαίας παρακειμένας, ἀναγκαίως καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ εἰς χρήματα τὴν ἀξίαν. ('Απ. πολ. ΑΠ. 90 τοῦ 65).

---

(1) Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 6187 ἀπ. ἐφ. 'Αθ. πρλ. σελ. 525 τῶν πρακτικῶν τῆς Β. συνόδου τῆς Δ' περιόδου τῆς Βουλῆς.

§ 169. Αἱ πράξεις τῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἐξέλεγξις τῶν ἀποζημιώσεων, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τοὺς ἐκ τοῦ σχεδίου τῆς Τριπόλεως ζημιωθέντας, ὑπόκεινται εἰς δικαστικὴν ἐπίκρισιν; ὅρα ἀπ. ΑΠ. 19 τοῦ 1866 φέρουσαν.

«Ἐπειδὴ τὸ δημόσιον διατεινόμενον διὰ τοῦ ἀναιρετηρίου ἐγγράφου του, ὅτι τὸ δικάσαν ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του παρεμόρφωσέ τινας τῶν προτάσεών του, ἄφησεν ἀναιτιολογήτους ἑτέρας οὐσιώδεις καὶ ἐσφαλμένως ἡρμήνευσε καὶ τὰς κανονιζούσας τὰς περὶ ἀποζημιώσεως ἰδιωτικῶν ἐν Τριπόλει νομοθετικὰς κυβερνητικὰς διατάξεις καὶ πράξεις, δὲν προσδιορίζει τὰς παραμορφωθείσας καὶ ἀναιτιολογήτους ἐγκαταλειφθείσας προτάσεις του, οὔτε κατὰ τί τὸ ἐφετεῖον ἐσφαλμένως ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τὰς εἰρημένας νομοθετικάς, κυβερνητικὰς καὶ διοικητικὰς διατάξεις καὶ πράξεις· ἑπομένως ὁ τοῦ ἀναιρετηρίου λόγος ὡς ὅλως ἀόριστος εἶναι ἀνεπίδεκτος ἐκτιμήσεως.»

»Ἐπειδὴ ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἐξάγονται τὰ ἑξῆς πραγματικὰ γεγονότα, ὅτι ὁ παρὰ τῶν ἀναιρεσιβλήτων κληρονομηθεὶς Π. Παππαδάκης δὲν κατέλαβεν αὐθαιρέτως τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον, ἀλλ' ὅτι τοῦτο τῷ παρεχωρήθη λόγῳ ἀποζημιώσεως οἰκοπέδου του καὶ τοίχου, προσβληθέντων διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 74, 633 καὶ 362 πράξεων τῶν ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπῶν τοῦ σχεδίου Τριπόλεως, καὶ ὅτι αἱ πράξεις αὗται ἐπεκυρώθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου (12 Αὐγούστου) 1843 Βασιλ. διατάγματος. Τοιούτων δὲ ὄντων τῶν πραγματικῶν γεγονότων, (ἅπερ τὸ δημόσιον δὲν ἠμφισβήτησε κἄν, ἀλλ' ἰσχυρίσθη μόνον διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου προτάσεών του ὡς διατείνεται, ὅτι τὰς παρεμόρφωσεν, ὅτι αἱ προμνησθεῖσαι πράξεις ἐξεδόθησαν διὰ πλάνης καὶ δόλου τοῦ Π. Παππαδάκη, καθόσον, ἐνῷ οἰκόπεδον τούτου δὲν κατελήφθη παρὰ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, παρέστησεν εἰς τὰς προμνησθείσας ἐπιτροπάς, ὅτι τοιοῦτον κατελήφθη), τὸ ἐφετεῖον οὔτε τὰς προτάσεις τοῦ δημοσίου καὶ τὸ προμνησθὲν διάταγμα παρεμόρφωσεν, οὔτε ἁρμοδιότητα διοικητικὴν καὶ τελεσιδικίαν μὴ ὑπάρχουσαν ἐμόρφωσεν, ἀλλ' ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὰ πραγματικὰ γεγονότα ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸν Νόμον ἀποφανθέν, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἔχουσιν ἁρμοδιότητα νὰ μεταβάλωσιν ἢ νὰ ἀνατρέψωσιν, οὐδὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν νομίμως ἢ οὔ παρεχωρήθη τὸ δι' αὐτοῦ ἐπιδικασθὲν λόγῳ ἀποζημιώσεως τῷ Π. Παππαδάκῃ, διότι ἡ ἐξέλεγξις τῶν πράξεων τῶν εἰρημένων ἐπιτροπῶν διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τῶν τακτικῶν δικα-

στηρίων, καθόσον τὸ δημόσιον δὲν ἰσχυρίσθη οὔτε ὅτι αἱ εἰρημέναι ἐπιτροπαὶ ἀπολύτως πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας των ἀπεφάσισαν, οὔτε ὅτι δὲν εἶχον ἁρμοδιότητα ν' ἀποφασίσωσι περὶ ὧν διέταξαν διὰ τῶν εἰρημένων πράξεών των, ἀλλ' ὅτι παρεχώρησαν οἰκόπεδον δημόσιον, χωρὶς νὰ προσβληθῇ γήπεδον τοῦ Π. Παππαδάκη ἐκ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως· ὅπερ ὅμως ἦτον τῆς ἁρμοδιότητος τῶν εἰρημένων ἐπιτροπῶν, διορισθεισῶν νομίμως διὰ νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν προσεβλήθη ἢ οὔ οἰκόπεδόν τι ἰδιωτικὸν ἐκ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, καὶ προσδιορίσωσι τὴν νόμιμον ἀποζημίωσιν, κατὰ συνέπειαν δὲ τὸ δημόσιον δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ διεκδικήσῃ τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον πρὸς ἀνατροπὴν τῶν πράξεων τῶν ἐπιτροπῶν, αἵτινες ὄχι μόνον δὲν προσεβλήθησαν δι' ἐνδίκου τινὸς μέσου, ἀλλὰ μάλιστα ἐπεκυρώθησαν διὰ τοῦ προμνησθέντος Βασιλ. διατάγματος, ἔχοντος ἰσχὺν Νόμου, ὡς ἐκδοθέντος τὸ ἔτος 1843, ὅτε ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐξετελεῖτο παρὰ τοῦ βασιλέως μόνου».

§ 170. Ἀξία τῶν ἀνταλλασσομένων κτημάτων δυνάμει τῶν περὶ σχεδίου Τριπόλεως διατάξεων. Ἴδε Α.Π. 99 τοῦ 67, φέρουσαν «Ἐπειδὴ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1726 καὶ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1843 διατάγματος ὁρίζει «ὅτι ὅσοι τῶν κατοίκων μένουν νὰ λάβωσιν ἀπὸ τὸ δημόσιον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποζημιώσεώς των κατὰ τὸ βιβλίον τῆς ἐπιτροπῆς, ἀντὶ χρημάτων θέλουν λάβει τῶν ἐντὸς τῆς ἰδίας πόλεως ὑπαρχόντων διαθεσίμων» ἤγουν εἰσάγει ἀναγκαστικὴν ἀνταλλαγὴν τῶν διὰ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἀφαιρουμένων οἰκοπέδων τῶν πολιτῶν πρὸς ἄλλα ἐθνικὰ οἰκόπεδα ἐν τῇ αὐτῇ πόλει κείμενα· ἑπομένως εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν ἀνταλλασσομένων κτημάτων πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος, ὅτε ἔλαβε χώραν τὸ τὴν ἀνταλαγὴν ἐπενεγκὸν περιστατικόν, ἤτοι ἡ ὑπὸ τοῦ σχεδίου ἀφαίρεσις τοῦ γηπέδου τοῦ ἀναιρεσείοντος».

Ὅθεν ἡ ὑπ' ἀριθ. 8 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἄλλον χρόνον ἐκτιμήσεως προσδιορίσασα, κακῶς ἡρμήνευσε τὸ εἰρημένον διάταγμα καὶ παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 248 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς αὐτῆς.—(ΑΠ. 99 τοῦ 1867)».

§ 171. Ἡ 149 τῶν 63 ἀπόφ. Α.Π. φέρει. «Ἐπειδὴ τὸ ῥηθὲν δικαστήριον ὤφειλεν ὁδηγούμενον ἀπὸ τὴν εἰς τὸ ἄρθρον ἕβδομον δοθεῖσαν ἐπίσημον ἑρμηνείαν, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἐξεδόθησαν αἱ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 26573 ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργείου ὁδηγίαι, νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν Τρίπολιν τὸν ἀνωτέρω νόμον, καθότι ὑπάρχουσιν, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ δικαστήριον τῶν

ἐφετῶν παραδέχεται, ψηφίσματα τοῦ Κυβερνήτου καὶ Βασιλικὰ διατάγματα προνοοῦντα ἄλλως πῶς περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως τῶν αὐτόθι κειμένων οἰκοπέδων, καὶ οὐδεὶς ἰσχυρίσθη ὅτι ταῦτα εἶχον ἐκτελεσθῇ ἐντελῶς πρὸ τῆς προκειμένης καταναλήψεως τοῦ ἐθνικοῦ γηπέδου.»

»Επειδὴ ἡ ἐσφαλμένη ἐφαρμογὴ τοῦ ἀνωτέρου ΠΖ. νόμου εἶναι κατὰ τὸ ἐδάφιον ἕβδομον τοῦ ἄρθρ. 807 λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 836 τῆς πολ. δικονομίας ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γίνεται καὶ περὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως ἐνώπιον τοῦ Αρείου Πάγου συζήτησις.

§ 172. Αἱ συστηθεῖσαι πρὸς ὁρισμὸν τῶν ἀποζημιώσεων διοικητικαὶ ἐν Τριπόλει ἐπιτροπαὶ ποίαν ἁρμοδιότητα εἶχον; Ποία ἡ ἔννοια τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλ. 1843 ὑπ' ἀριθ. 1726 διατάγματος; Ὅρα τὴν ἀπόφ. 6187 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 173. Τί ὀφείλει ν' ἀποδεικνύῃ ὁ ζητῶν ἀποζημίωσιν ἔκ τινος ῥυμοτομίας; ἡ ΑΠ. 230 τοῦ 60 φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ὑπὸ χρονολογίαν 14 Ἰουνίου 1860 ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ἐγγράφων προτάσεων τοῦ Δημητρίου Σαρδέλη ἀποδείκνυται, ὅτι οὗτος τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν του ἐστήριξεν εἰς τοὺς ἀκολούθους λόγους, ὅτι ὁ παρ' αὐτοῦ κληρονομηθεὶς πατήρ του ἦτο κύριος ἑνὸς ἐργαστηρίου ἐν Τριπόλει, κειμένου ἀπέναντι τοῦ Χανίου τοῦ Μπεκηρπαπᾶ ἐν τῇ νῦν πλατείᾳ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ὅτι τὸ ἐργαστήριον τοῦτο κατελήφθη ὑπὸ τῆς ὁδοῦ, ἡ δὲ διοικητικὴ ἀρχὴ Τριπόλεως ἔδωκεν αὐτῷ πρὸς διατήρησιν (κατὰ τὸ ῥῆμα τῆς πράξεως) τῶν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ἐργαστηροτόπου δικαιωμάτων τὸν ἐθνικὸν ἐργαστηρότοπον ὑπ' ἀριθ. 33 περιελθόντα οὕτως εἰς τὴν κυριότητά του, ὅς ὅμως βραδύτερον τοῦ ἀφῃρέθη παρὰ τοῦ δημοσίου, ἕνεκα τούτου ἐκίνησε τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν προκειμένην ἀγωγήν του, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐργαστηροτόπου, ἀποζημιωθεὶς ἤδη διὰ τὴν ὕλην τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ τὰ ἀνωτέρω. Ἄρα ἡ λύσις τῆς προκειμένης διαφορᾶς ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς ἀποδείξεως, ἂν ὁ πατὴρ τοῦ ἀναιρεσείοντος εἶχεν ὑπὸ τὴν κυριότητά του τὸν ἀνωτέρω ἐργαστηρότοπον, ἢ οὗτος ἦτον ἐθνικός· ἂν δὲ ἦτο ἰδιόκτητος, ἂν ὁ ἀναιρεσείων δικαιῶται ν' ἀποζημιωθῇ ἢ ἀπεζημιώθη. Τὸ δὲ ἐφετεῖον, χωρὶς νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν περὶ τῆς βάσεως ταύτης τῆς ἀγωγῆς, ἐπείσθη περὶ τοῦ ἐναντίου τῶν προταθέντων τούτων ἰσχυρισμῶν, καὶ ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ Σαρδέλη, διότι ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 289 πράξει τῆς ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπῆς ἀναφέρεται ὅτι τὸ τοῦ ἐργαστηρίου γήπεδον τὸ ὁποῖον παριστᾷ ὁ Σαρ-

δέλης ὡς ἰδιόκτητόν του εἶναι ἐθνικὸν, καὶ οὗτος δὲν ἔκαμεν ἀντιῤῥήσεις κατὰ τῆς πράξεως ταύτης, χωρὶς τὸ ἐφετεῖον νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ εἶχεν ἐξουσίαν ν' ἀποφανθῇ περὶ κυριότητος τοῦ ἐν Τριπόλει γηπέδου, καὶ χωρὶς ἡ ἀνωτέρω τῆς ἐπιτροπῆς πρᾶξις ν' ἀποφαίνηται ἐν τῷ διατακτικῷ αὐτῆς, ὅτι τὸ γήπεδον τοῦτο εἶναι ἐθνικόν· ἂν δὲ ἐν ταῖς παρατηρήσεσι τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς ἀναφαίνεται ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ Σαρδέλης εἶχεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἐργαστήριον ἐθνικὸν μὲν, ἀλλ' ᾠκοδομημένον ἰδίαις δαπάναις, τοῦτο οὔτε τὸ τῆς κυριότητος ζήτημα καθιστᾷ δεδικασμένον (καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἦτον ἁρμοδία πρὸς τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ), οὔτε ἡ μὴ ἀντίῤῥησις τοῦ Σαρδέλη κατὰ τῆς παρατηρήσεως ταύτης καθιστᾷ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀγωγήν του μὴ βάσιμον, ἀφοῦ ἡ (ὡς ἰσχυρίζεται) ἰδιοκτησία του δὲν τοῦ ἀφῃρέθη διὰ τῆς πράξεως ταύτης, οὐδ' ἐδίκασε περὶ τῆς ἰδιοκτησίας του, καὶ οὐδεὶς νόμος ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίκους νὰ προσβάλλωσι τὰς πράξεις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων ἐκφράσεων, ὅταν δι' αὐτῶν τῶν πράξεων δὲν λύηται ζήτημα οριστικὸν, ἐπιβαρύνον αὐτούς· ὅθεν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως τῶν τῆς πολιτικῆς δικονομίας 248, 250 καὶ 253 διατάξεων, καθ' ἃς οὐδεὶς διάδικος εἶναι ὑπόχρεος εἰς προαπόδειξιν, ἀλλ' ὀφείλει καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀμφισβητουμένην βάσιν τῆς ἀγωγῆς του, δυνάμενος νὰ ἐκλέξῃ πρὸς τοῦτο ὅλα τὰ νόμιμα μέσα, ὡς ὁ Σαρδέλης ἐπρότεινε καὶ ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ».

Σχέδιον Πατρῶν.

§ 173. Περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Π. Πατρῶν διαλαμβάνει τὸ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1830 ὑπ' ἀριθ. 2771 διάταγμα. Βλ. σελ. 196 τόμ. α'. τῆς Νομολογίας.

§ 174. Τὸ ἄρθ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου 1836 διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν δὲν ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὴν πόλιν Πατρῶν. (ἀποφ. ἐφ. Πατρ. 56 τοῦ 1859).

§ 175. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 41 τοῦ 64.

§ 176. Ἀμφισβητουμένου ὅτι τὸ κτῆμα τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς παρὰ τῆς ἐπὶ τῆς τακτοποιήσεως τοῦ σχεδίου Πατρῶν ἐπιτροπῆς παραχωρηθὲν δὲν ἦτο ἀμπελὼν ἢ ἀρώσιμος γῆ, πρέπει νὰ διατάσσηται ἀπόδειξις (ΑΠ. 195 τοῦ 1859).

§ 176². Κατὰ τὰ ἄρθρα 14 καὶ 17 τοῦ 2771 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, αἱ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῶν ἐν αὐτῷ

ἀναφερομένων ἐπιτροπῶν ἀναφυόμεναι περὶ ἰδιοκτησίας διαφοραὶ κρίνονται ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἄρα ὄχι ἀπὸ τὰς ἐπιτροπάς (ΑΠ. 85 τοῦ 53).

Τὰ ἐπὶ Κιβερνήτου ὁρισθέντα περὶ Πατρῶν.

§ 176³. Ἡ ΑΠ. 177 τοῦ 67 φέρει. «Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, παραδεξάμενον ἀφ' ἑνὸς ὅτι τὸ ἀνῆκον τῷ ἐναγομένῳ, ἤδη δὲ ἀναιρεσείοντι, γήπεδον, μέρος τοῦ ὁποίου προσεβλήθη ἀπὸ τὸ κατὰ τὸ 1861 ἐφαρμοσθὲν κατ' ἐπέκτασιν σχέδιον τῆς πόλεως Πατρῶν, ἀνῆκε πρὸ τοῦ 1830 εἰς τὸ Δημόσιον, ὅπερ παρεχώρησεν αὐτὸ κατὰ τὸ 1849 εἰς τὸν Νέστορα Ἰωάννου ἐξ οὗ ὁ ἀναιρεσείων ἕλκει τὰ δικαιώματά του, καὶ ἀποφηνάμενον ἀφ' ἑτέρου ὅτι μήτε ὁ ἀναιρεσείων, μήτε ὁ δικαιοπάροχος αὐτοῦ Νέστωρ ἔχουσι, διὰ τὴν εἰρημένην προσβολὴν τοῦ γηπέδου τοῦ ἀναιρεσείοντος, δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθμοῦ 2771 τοῦ 1830 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων νόμων, οἱ ὁποῖοι κανονίζουσι τὰ περὶ ἀποζημιώσεως τῶν κυρίων τῶν οἰκοπέδων, ὅσα ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν περιτέμνει, ἢ ὁπωσδήποτε προσβάλῃ, δὲν ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸ εἰρημένον ψήφισμα· διότι τῷ ὄντι αὐτὸ διαλαμβάνει ἐν τῷ τρίτῳ ἄρθρῳ, ὅτι ἔχουσι δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον «*ἔκπαλαι* ἐμπορικὰ καταστήματα, ἐργαστή»ρια καὶ οἰκίας εἰς τὴν κάτωθεν πόλιν καὶ μένουσι κύριοι τῆς ἰ»διοκτησίας των, καί, ἂν ἀφαιρεθῇ μέρος ἐξ αὐτῶν, θέλουν ἀπο»ζημιωθῇ διὰ γῆς, ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τῆς ἰδιοκτησίας »των» ἐννοεῖ τοὺς εἰς τὴν κάτω πόλιν Πατρῶν ἔχοντας ἰδιοκτησίαν κεκτημένην πρὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰρημένου ψηφίσματος, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ἀποκτήσαντας τυχὸν τοιαῦτα ἐπὶ γῆς ἀνηκούσης πρὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ψηφίσματος εἰς τὸ δημόσιον, διότι τὸ ψήφισμα ἀναφέρει τοὺς ἔκπαλαι ἰδιοκτήτας. Δὲν ἥμαρτε λοιπὸν τὸ ἐφετεῖον, μὴ ἐφαρμόσαν τὸ διαληφθὲν ψήφισμα, καθ' ἃ ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται, ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως».

§ 177. Ἐκ τοῦ ἀπὸ 26 Ἰουνίου 1831 ὑπ' ἀριθ. 2771 διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου προκύπτει, ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς τακτοποιητικῆς τοῦ σχεδίου Πατρῶν ἐπιτροπῆς λαβὼν εἰς ἀποζημίωσιν γήπεδον, οὗ ὅμως δὲν ἀπέκτησε τὴν κυριότητα ὡς μὴ ἐγκριθείσης τῆς πράξεως ταύτης, διατηρεῖ, ἐὰν οἰκοδομήσῃ, αὐτό, ἐνόσῳ ἄλλος νόμος δὲν ὁρίσῃ τὸ ἐναντίον· τοιοῦτος δὲ μέχρι τοῦδε δὲν ἐ-

ξεδόθη, ὁ δὲ τῆς 10 Ἀπριλ. 1858 ὑπ' ἀρ. 22 § 3 δὲν ἀντιβαίνει εἰς ταῦτα. Ἄρα τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ τοιαῦτα οἰκόπεδα (ΑΠ. 334 τοῦ 60, κυροῦσα τὴν 256 τοῦ 59 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ.)

§ 178. Κατὰ τὸ ἀπὸ 3 4Θδρίου 1830 διάταγμα τοῦ Κυβερνήτου, ἡ ἐξουσία τῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν ἐπιτροπῆς τοῦ ἀφαιρεῖν τὰ ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἀκίνητα καὶ παραχωρεῖν αὐτὰ εἰς ἀποζημίωσιν περιορίζεται εἰς μόνας τὰς ἀμπέλους καὶ ἀρωσίμους γαίας, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ οἰκόπεδα· ἑπομένως· προταθέντος τοῦ ἀνισχύρου ἐπὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδου ἕνεκεν ἀρμοδιότητος τῆς διοικητικῆς ἐκείνης ἀρχῆς, τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάσωσι κατ' οὐσίαν τὴν πρότασιν ταύτην (ΑΠ. 85 καὶ 195 ἀπ. τοῦ 59) (1).

---

(1) Ἡ 85 τοῦ 59 φέρει ταῦτα·

«Ἐπειδὴ οἱ αναιρεσείοντες προσέβαλον ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τὸ ὑπ' ἀριθ. 304 παραχωρητήριον τῆς ἐπὶ τῆς τακτοποιήσεως τοῦ σχεδίου Πατρῶν ἐπιτροπῆς, τὸ προταθὲν ὑπὸ τῆς ἀντιδίκου των ὡς νόμιμον τίτλον τῆς κτητικῆς παραγραφῆς τῆς κυριότητος τοῦ ἐπιδίκου κτήματος ἰσχυρισθέντες ὅτι ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ οὐδόλως ἦτον ἁρμοδία πρὸς τὴν τοιαύτην παραχώρησιν, διότι ἡ ἐξουσία τοῦ ἀφαιρεῖν τὰ ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν ὑπάρχοντα ἰδιωτικὰ ἀκίνητα κτήματα και παραχωρεῖν αὐτὰ εἰς ἀποζημίωσιν τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ αὐτοῦ σχεδίου ἀποβαλόντων τὴν ἰδιοκτησίαν των περιορίζεται εἰς μόνας τὰς ἀμπέλους καὶ τὰς ἀρωσίμους γαίας, ἃς ἔκπαλαι εἶχον οἱ κάτοικοι Πατρῶν, καὶ αἵτινες περιελήφθησαν ἐντὸς τοῦ σχεδίου κατὰ τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1830 διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἐνῷ τὸ κτῆμα, περὶ οὗ ἡ δίκη, δὲν ἦτο πρὸ τῆς καταρτίσεως τοῦ σχεδίου ἀμπελὼν ἢ ἀρώσιμος γῆ, ἀλλ' ἀνέκαθεν οἰκόπεδον· τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ὁ τακτικὸς δικαστής, εἰς ὃν ὑπεβλήθη ἡ πρότασις τοῦ ἀνισχύρου τῆς εἰρημένης παραχωρήσεως ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς πρὸς ταύτην ἀπολύτου ἀναρμοδιότητος τῆς διοικητικῆς ἐκείνης ἀρχῆς, ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ κατ' οὐσίαν τὴν ἀλήθειαν τῆς εἰρημένης προτάσεως, τουτέστιν ἐὰν ἡ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος παραχώρησις ὑπήγετο εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν δικαιοδοσίαν τῆς διοικητικῆς ἐκείνης ἀρχῆς, ἀφοῦ μάλιστα αὐτὴ οὐδὲν ἀποφαίνεται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 304 πράξεως τῆς παραχωρήσεως περὶ τῆς φύσεως τοῦ κτήματος ὡς ἀμπελῶνος ἢ ἀρωσίμου γῆς,

§ 179. Ἡ δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2771 διατ. συστηθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν εἶχε μὲν

διότι ἄλλως πᾶσα ἐκτὸς τῆς ἐξαιρετικῆς ἁρμοδιότητος τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν διάταξις αὐτῶν περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας ἤθελεν ἀποστερεῖ τὸν πολίτην τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς προσβαλλομένης ἰδιοκτησίας του, ὅπερ ἤθελεν ἀνατρέψει τὰς περὶ ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διατάξεις τοῦ νόμου (ἄρθρ. 1 τῆς πολ. δικον. καὶ 2 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Β. διατάγ.)· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀποφηνάμενον ἑαυτὸ ἀναρμόδιον νὰ κρίνῃ ἐὰν κατ' οὐσίαν ἡ παραχώρησις τοῦ ἐπιδίκου κτήματος ὑπήγετο εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς τακτοποιητικῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν ἐπιτροπῆς, παρεβίασε τοὺς οὐσιώδεις ὁρισμοὺς τῶν παρατεθέντων νόμων, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 807 5) τῆς πολ. δικονομίας».

Ἡ 195 τοῦ 59 φέρει ταῦτα·

«Ἐπειδὴ ἡ γενομένη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 304 ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τῆς τακτοποιήσεως ἐπιτροπῆς, παραχώρησις τοῦ ἐπιδίκου κτήματος εἶναι ἰσχυρὰ καὶ κατέστησε κυρίαν αὐτοῦ τὴν ἐφεσίβλητον, ἐὰν τὸ κτῆμα αὐτὸ ὁρίζει τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1830 διατάγματος τοῦ τότε Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος· ἑπομένως, ἀμφισβητουμένου ὑπὸ τῶν διαδίκων τοῦ περιστατικοῦ τούτου, πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἀπόδειξις αὐτοῦ εἰς τὴν ἐφεσίβλητον, ὡς ἐνισταμένην, ἔχουσαν ἄδειαν νὰ προσαγάγῃ καὶ ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὡς προκειμένου περὶ ἐποχῆς προγενεστέρας τῆς ἰσχυούσης πολ. δικονομίας.

»Ἐπειδὴ οἱ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν στερούμενοι τῆς ἰδιοκτησίας των ἀποζημιοῦνται κατὰ τὰ ἄρθρα 1—5 τοῦ ἄνω μνησθέντος διατάγματος, λαμβάνοντες τὸ ἀντίτιμον τῆς ἀφαιρεθείσης γῆς εἰς τόπον εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τῆς νέας πόλεως κείμενον· ὥστε ἡ τοιαύτη ἀφαίρεσις ἀναγκαστικὴ οὖσα ἐκποίησις, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπὶ τῆς τακτοποιήσεως τοῦ σχεδίου ἐπιτροπῆς ἐνεργηθεῖσα, εἶναι κατὰ νόμον (Ν. 137. Πανδ. 50. 17. Ν. 11. Π. 41. 2. Ν. 1. Κωδ. 8. 23.) ἰσχυρὸς χρησικτησίας τίτλος δι' ἐκεῖνον, ᾧ παραχωρεῖται τὸ ἀφαιρεθὲν γήπεδον· διότι ἡ ἀρχὴ ἡ ἀφαιροῦσα τὸ γήπεδον καὶ ἀντὶ τοῦ ἰδιοκτήτου παραχωροῦσα αὐτὸ εἰς ἄλλον ὁμοιάζει τὸν ἐκποιοῦντα ἀλλότριον πρᾶγμα ὁσάκις δὲν συμμορφοῦται ἀκριβῶς πρὸς τὰς τὴν παραχώρησιν ταύτην κανονιζούσας διατάξεις τοῦ νόμου,

τὴν ἄδειαν νὰ παραχωρῇ οἰκόπεδα ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς κάτω πόλεως, ἀλλ' ὤφειλε νὰ ἐνεργῇ τοῦτο ὑπὸ ῥητοὺς ὅρους διαλαμβανομένους εἰς τὸ διάταγμα, ἰδίως δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ οἰκόπεδον δι' ἀποζημίωσιν λίθων. (ΑΠ. 296 τοῦ 1853 ἀναιρ. τὴν 1082 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.)

§ 180. Κατὰ τὸ ἄρθρον 24 τοῦ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1830 διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου ἐπεφυλάχθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα ν' ἀποφασίζῃ ἐπὶ τῶν αἰτήσεων τῶν Πατρέων τῶν ζητούντων νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐντὸς τῆς πόλεως Πατρῶν, τῆς νέας, και χωρὶς νὰ ἔχωσι δικαίωμα νὰ λάβωσιν αὐτοῦ τοποθεσίαν λόγῳ ἀποζημιώσεως· ὥστε ὅταν παρεχωρήθη τοιοῦτον οἰκόπεδον διὰ τοὺς ἀφαιρεθέντας ὑπὸ τοῦ δημοσίου λίθους, δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλη πρᾶξις τοῦ Κυβερνήτου (ΑΠ. 8 τοῦ 1855, κυρῶσα τὴν 12052 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφ.)

Τὰ κατὰ τὸ 1836 καὶ 1837 ὁρισθέντα περὶ Πατρῶν.

§ 181 Τὸ διάταγμα τῆς 17 Αὐγούστ. 1836 λέγον ὅτι ἡ ἐπιτροπή, ἐπιθεωροῦσα καὶ τὰς πράξεις τῆς προλαβούσης ἐπιτροπῆς θέλει γνωμοδοτεῖ περὶ αὐτῶν, ἐννοεῖ ἐκείνας μόνον τὰς πράξεις, αἵτινες δὲν ἦσαν ἀκόμη τότε τελειωτικῶς ἐγκεκριμέναι· ἂν δὲ ἐσκόπει νὰ δώσῃ ἀναδρομικὴν δύναμιν, ἔπρεπε νὰ τὸ ἐκφράσῃ ῥητῶς· ὥστε πρέπει νὰ διατάσσηται ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι τὸ διάταγμα τῆς 26 Ἰουνίου 1831 περιέλαβε καὶ τὴν γινομένην εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα παραχώρησιν, τὸν δὲ διάταγμα τῆς 13 8βρίου 1852 δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα ὡς δημοσιευθὲν μετὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως (ΑΠ. 26 τοῦ 1860.).

«Ὅθεν ἀντιτάσσοντες κατὰ τῆς χρησικτησίας οἱ ἐκκαλοῦντες ὅτι ὁ δικαιοπάροχος τῆς ἐφεσιβλήτου Γεώργιος Βασιλείου δὲν ἦτον ἐν καλῇ πίστει κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παραχωρήσεως καὶ ὅτι διεμαρτυρήθησαν πρὸς αὐτὸν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου, πρέπει νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ φέρωσι τὴν περὶ αὐτοῦ ἀπόδειξιν, ὡς δυναμένην νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς· συγχωρεῖταί δὲ καὶ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ περὶ τῆς διαμαρτυρήσεως μόνον, καθόσον ἐγένετο πρὸ τῆς ἰσχυούσης πολ. δικ. Αἱ προσαχθεῖσαι δὲ ἤδη δύο ἔγγραφοι διαμαρτυρήσεις ἀπὸ 13 καὶ 31 Αὐγούστου 1831 θέλουσι ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀποδείξεων».

§ 182 Τὸ ὑπ' ἀριθ. 25044 διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωμβίου 1837 ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 15 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2771 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου; ὄχι· ἀποφ. πολ. ΑΠ. 98 τοῦ 62, κυροῦσα τὴν 1316 τοῦ 56 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀποφαίνεται διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του ὅτι ἂν καὶ ἡ παραχώρησις τῆς περὶ ἀποζημιώσεως τῶν Πατρέων τακτοποιητικῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ἄκυρος καὶ ἡ ἀγορὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου Διαμαντοπούλου δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τοῦ δημοσίου, μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιδικασθῇ εἰς τὸ δημόσιον ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγή του, καθόσον ἀδιαφιλονεικήτως ὁ Διαμαντόπουλος ἀνήγειρεν οἰκίαν ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου, καὶ κατὰ τὸ 15 ἄρθρον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2771 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, ἐὰν κατὰ συνέπειαν κρίσεως γενομένης ἀπὸ τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ λαβὼν ἀποζημίωσιν δὲν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα θέλει μὲν διατηρήσει τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐγείρει οἰκοδομήν, ἀλλὰ θέλει ὑπόκειται νὰ πληρόνῃ διὰ τὸν τόπον κατ' ἔτος ὅ,τι δόσιμον ἤθελεν ἀποφασισθῆ ἐν γένει περὶ τῶν τοιαύτης φύσεως τόπων. Τοιουτοτρόπως δὲ ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε τὸ ὑπ' ἀριθ. 25044 Διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1837, διότι τὸ διάταγμα τοῦτο δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, καθόσον τοῦτο μὲν δίδει δικαίωμα εἰς τὸν οἰκοδομήσαντα ἐπὶ ἐθνικοῦ τόπου νὰ κρατῇ τὸν τόπον αὐτὸν καὶ νὰ πληρόνῃ δόσιμόν τι προσδιορισθησόμενον, τὸ δὲ Βασιλικὸν διάταγμα ἐγκρίνει νὰ παραχωρηθῇ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν παλαιῶν Πατρῶν, τῶν ὁποίων αἱ εἰς τὴν ἄνω πόλιν ἰδιοκτησίαι δὲν προσεβλήθησαν ἀπὸ τὸ σχέδιον, ἀποζημίωσις ἐντὸς τῶν δύο νέων σειρῶν τῆς κάτω πόλεως ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ ἀξίας ἑκάστου συναλλασσομένου οἰκοπέδου, ὥστε κανονίζονται διὰ τῶν δύο τούτων νόμων διαφορετικὰ ὅλως πράγματα».

Περὶ τοῦ διατάγματος τοῦ 1852 περὶ Πατρῶν.

§ 183. Διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 13 8βρίου 1852 διατάγματος ἐπεκυρώθησαν αἱ πράξεις οὐχὶ ὅλων τῶν ἐπιτροπῶν, ἀλλ' εἰδικῶς αἱ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ἀναφερομένων ἐπιτροπῶν, ἐν αἷς περιλαμβάνεται μόνον ἡ διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 17 Αὐγούστου 1836 συστηθεῖσα ἀναθεωρητικὴ ἐπιτροπή, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἐνεργήσασα τὴν κλήρωσιν τῶν οἰκοπέδων κατὰ τὸ 1851. Τὸ 4 δὲ ἄρθρ. τοῦ εἰρημένου διατάγματος ἀφορᾷ μόνον ἐκεῖνα τὰ διὰ τοῦ κλήρου διατεθέντα οἰκόπεδα, ὅσα τυχὸν αὐθαιρέτως κατέχονται παρ' ἄλλων (ΑΠ. 185 τοῦ 1862.)

§ 184. Ἡ κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴ τῆς 2 § τοῦ 4 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 3 8βρίου 1852 διατάγματος διαλαμβάνοντος μόνον περὶ τῶν αὐθαιρέτως κατεχομένων ἐθν. ἐν Πάτραις οἰκοπέδων δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν, ὅταν ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐξετάθη κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐπὶ ἐθν. οἰκοπέδου κατεχομένου παρὰ τοῦ ἐναγομένου διανοίᾳ κυρίου, δυνάμει κεκτημένων δικαιωμάτων κυριότητος ὡς ἰδιοκτήτου (810 § 1 πολ. δικ.) (ΑΠ. 54 τοῦ 1863 κυροῦσα τὴν 17433 τοῦ 59 ἀποφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.)

§ 185. Ἡ παραχώρησις ἐθνικοῦ γηπέδου ὑπὸ τῆς τακτοποιητικῆς τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν ἐπιτροπῆς πρὸς ἀνταλλαγὴν ἄλλου οἰκοπέδου κειμένου ἐκτος τοῦ σχεδίου, εἶναι ἄκυρος, καὶ ἐπομένως τὸ δημόσιον δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφήν του' (ἄρθρ. 10 τοῦ ἀπὸ 13 'Οκτ. 1852 διατ. (ΑΠ. 198 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν νομ. Σ. 5919.)

§ 186. *Νόμος* ΥΝΖ *τοῦ* 1858. Ὅταν κατέχῃ τὶς οἰκόπεδον ἐν Πάτραις συνεπείᾳ κληρώσεως τοῦ 1851, ἡ ἐπιτροπὴ, ἣν ἀναφέρει τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ΥΝΖ νόμου τοῦ 1858, δὲν ἔχει ἁρμοδιότητά τινα ἐπ' αὐτοῦ' (ΑΠ. 71 τοῦ 63, ἀναιροῦσα τὴν 343 τοῦ 62 ἀπ. τῶν ἐν Πάτραις ἐφετῶν, καὶ φέρουσα'

«Ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπὴ, ἣν ἀναφέρει τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ΥΝΖ' Νόμου τῆς 10 Ἀπριλίου 1858, ἔχει ἁρμοδιότητα κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ νὰ χαρακτηρίζῃ μετὰ προηγουμένην αὐτοψίαν ποῖα ἐκ τῶν ἄνευ ἀδείας τῶν ἐπιτροπῶν καταληφθέντων ἐν τῇ κάτω πόλει τῶν Πατρῶν ἐθνικῶν γηπέδων ὑπάγωνται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ προηγουμένου 4 ἄρθρου, ἤτοι ποῖα κατέχονται ἄνευ ἀδείας τῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἀνήγειραν ἐπ' αὐτῶν οἱ κάτοικοι πλινθοκτίστους οἰκοδομὰς, ἀξίας κατωτέρας τῶν χιλίων δραχμῶν. Τὸ δ' ἐπίδικον γήπεδον κατέχει ὁ ἀναιρεσείων, καθὰ παραδέχεται ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, δυνάμει τῆς κληρώσεως τοῦ 1851 ἣν ἀναγνωρίζει ὁ διαληφθεὶς Νόμος, ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 2 καὶ 7 τοῦ αὐτοῦ ἐξάγεται' ἄρα δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἄνευ ἀδείας τῶν ἐπιτροπῶν κατεχομένων ἵνα ἔχῃ ἁρμοδιότητα ἡ ἐπιτροπὴ ν' ἀποφανθῇ ἂν ἀνήκῃ εἰς τὰ διαθέσιμα τοῦ γ'. ἐδαφ. τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ εἰρημένου Νόμου, διότι ἡ κλήρωσις τοῦ 1851 δὲν φαίνεται οὔτε ἐκ τοῦ νόμου αὐτοῦ, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς ὡς ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν ἐπίκρισιν ἐπιτροπῆς τινός' ἐπομένως ἀποφηνάμενον τὸ ἐφετεῖον ὅτι ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ εἶχεν ἁρμοδιότητα νὰ συντάξῃ πρωτόκολλον ἀφορῶν τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον καὶ νὰ προσδιορίσῃ αὐτὸ ὡς διαθέσιμον, ψευδῶς ἡρμήνευσε

τὸν διαλληφθέντα Νόμον, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἐδάφιον 2 τοῦ ἄρθρ. 807 τῆς πολ. δικονομίας, διότι, ὡς εἴρηται, τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον δὲν ὑπήγετο εἰς τὰ τοῦ ἄρθρ. 4 διαθέσιμα, ὡς κληρωθὲν τὸ 1851· ἐὰν δὲ ὁ ἀναιρεσείων κατεπάτησεν οἰκόπεδον κληρωθὲν κατὰ τὴν αὐτὴν κλήρωσιν τοῦ 1851 εἰς τοὺς Μοθωνιοὺς, οὗτοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ δικαστήρια.»

§ 187. Κατὰ τὸν περὶ τῶν ἐν Πάτραις ἐθνικῶν γηπέδων νόμον ΗνΖ, ἡ ἐπιτροπὴ, περὶ ἧς διαλαμβάνει, ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ κρίνῃ, ἀμφισβητουμένης τῆς κυριότητος τοῦ δημοσίου; ποίαν δὲ ἀπόδειξιν ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ; ἡ 291 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπόφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ οὐδεμία τοῦ Νόμου ΥΝΖ'. διάταξις ἀποκλείει τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον κατὰ τῶν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν *Ἐφετῶν* περὶ τῶν ἐν Πάτραις ἐθνικῶν γηπέδων ἐκδιδομένων ἀποφάσεων. Ἐπὶ τῆς ἐναντίας δὲ ὑποθέσεως ἐρειδομένη ἡ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης αἰτήσεως ἔνστασις δὲν εἶναι βάσιμος.

»Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παρεδέχθη μὲν διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 54 ἀποφάσεώς του, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ μνημονευθέντος Νόμου ἡ δι' αὐτοῦ ὁριζομένη ἐπιτροπὴ καθῆκον καὶ ἁρμοδιότητα ἔχει μόνον ἐπὶ τῶν *ἀναμφισβητήτως* ἐθνικῶν γηπέδων τῶν ἄνευ ἀδείας τῶν προλαβουσῶν ἐπιτροπῶν καταληφθέντων. Ἀλλὰ προκύπτει συγχρόνως ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὅτι τὸ ἐπίδικον γήπεδον δὲν ἠμφισβήτησεν ὁ ἀνακόπτων κάτοχος εἰμὴ διὰ τῆς προκειμένης ἀνακοπῆς του, ἤτοι μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀνακοπείσης ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς καθ' ἣν τὸ ἐπίδικον γήπεδον θεωρεῖται *ἀναμφισβητήτως* ἐθνικόν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ Ἐφετεῖον δὲν ὤφειλε ποσῶς, οὐδὲ ἠδύνατο ν' ἀκυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην λόγῳ ἀναρμοδιότητος ἕνεκα τῆς εἰρημένης ἀμφισβητήσεως ταύτης, καθόσον ἄλλως ἤθελε ματαιωθῇ ἐντελῶς ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς, δυναμένων τῶν κατεχόντων τὰ ἐθνικὰ γήπεδα νὰ μηδενίσωσι πᾶσαν ἀπόφασιν αὐτῆς δι' ἁπλῆς μεταγενεστέρας ἀμφισβητήσεως τῶν γηπέδων τούτων.

»Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Ἐφετεῖον, ἐνῷ διὰ τῆς δευτέρας αἰτιολογίας τῆς ἄνω μνημονευθείσης ἀποφάσεώς του παρεδέχθη ῥητῶς ὅτι ὁ ἀνακόπτων ἠρνήθη τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ κατεχομένου γηπέδου ἀναγνωρισθέντα δικαιώματα τοῦ Δημοσίου, καὶ ὅτι ἕνεκα τούτου ὀρθῶς τὸ Πρωτοδικεῖον ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος τῆς *κυριότητος* τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου, ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς ὁριστικῆς ὑπ' ἀριθ. 68 ἀποφάσεώς του ἀναφερθὲν εἰς τὰς αἰ-

τιλογίας τῶν προεκδοθεισῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ, ἀπέῤῥιψεν ἐν μέρει τὴν ἔφεσιν τοῦ ἀνακόπτοντος, θεωρῆσαν ἰσχυρὰν τὴν ἀνακοπεῖσαν ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου ὡς *ἐθνικοῦ* ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ μέρος τοῦτο δὲν περιλαμβάνεται, ὡς ἰσχυρίσθη ὁ ἀνακόπτων, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ὑπὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (ὡς κυρίου) ἐκμισθωθέντων αὐτῷ κτημάτων. Ἐνῷ πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀνακοπῆς, ἐρειδομένης κυρίως εἰς τὴν προεκτεθεῖσαν ἄρνησιν τῆς τοῦ Δημοσίου κυριότητος, ἀπητεῖτο ἀναγκαίως ἡ τῆς κυριότητος ταύτης ἀπόδειξις, ἐφ' ἧς ἡ ἐκκληθεῖσα πρωτόδικος ἀπόφασις ἐστηρίχθη, καὶ κατὰ τῆς ἐκτιμήσεως τῆς ὁποίας παρεπονέθη ὁ ἀνακόπτων διά τε τῆς ἐφέσεώς του καὶ τῶν εἰς τὸ Ἐφετεῖον ὑποβληθεισῶν ἐγγράφων προτάσεών του. Ἄρα τὸ Ἐφετεῖον μὴ λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὡς περιττὴν τὴν ἀναγκαίαν ταύτην ἀπόδειξιν, παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν δυνάμει τῶν ἄρθρ. **201** καὶ **807 § 5** τῆς Πολ. Δικονομίας.

»Ἐπειδή, ἀναιρουμένης τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, αἱ προδικαστικαὶ ὑπόκεινται εἰς ἀνάκλησιν, καὶ περιττὴ ἑπομένως ἡ τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν αἴτησις».

§ 187². Ἡ **334** τοῦ **63** πολ. ΑΠ. ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον παραδέχεται ὅτι ἡ παραχώρησις τοῦ οἰκοπέδου, περὶ οὗ ἡ δίκη, εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐγένετο ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰ ληφθησόμενα περὶ τοιούτων παραχωρήσεων μέτρα· ὅτι μέρος τοῦ οἰκοπέδου τούτου ἀφαιρεῖται ὑπὸ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν, τὸ δ' ὑπόλοιπον πίπτει εἰς τὴν παραλίαν γραμμήν, ἔνθα κατὰ τὸ αὐτὸ σχέδιον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γείνωσιν οἰκοδομαί· ἑπομένως κατὰ τὰς βάσεις ταύτας ὀρθῶς ἀπέῤῥιψε τὸ αὐτὸ δικαστήριον τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ τοῦ νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ Δημόσιον νὰ ἐκδώσῃ ὁριστικὸν παραχωρητήριον ἐν ὀνόματί του, ἤ, ἂν τὸ εἰρημένον οἰκόπεδον προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ χαραχθησομένου σχεδίου, νὰ παραχωρήσῃ ἴσης ἐκτάσεως ἐθνικὸν οἰκόπεδον κατὰ τὴν αὐτὴν γραμμήν· διότι ὅσοι ἔλαβον οἰκόπεδα ἐν Πάτραις μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὰ ληφθησόμενα μέτρα ἄλλο δικαίωμα δὲν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν οἰκοπέδων τούτων κατὰ τὸν ΥΝΖ' νόμον (ἄρθρ. **22 § 3**) εἰμὴ νὰ λάβωσι δι' ἐκτιμήσεως *ὅσον μέρος κατέχει ἡ οἰκοδομὴ των ὀρθογωνιζόμενον* καὶ *ταχτοποιούμενον* κατὰ τὸ *σχέδιον τῆς πόλεως*· ὅθεν ἕπεται ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν οὔτε ἐπὶ τοῦ διὰ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ἀφαιρουμένου μέρους, οὔτε ἐπὶ τοῦ μέρους, ἔνθα δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνέγερσις οἰκοδομῶν κατὰ σχέδιον, οὔτε τέλος νὰ

λάβωσιν ἀντὶ τοῦ ἀφαιρεθέντος ἄλλο ἐθνικὸν οἰκόπεδον, ὡς ὀρθῶς καὶ σύμφωνα μὲ τὸν ἀνωτέρω μνησθέντα νόμον ἀπεφήνατο καὶ τὸ Ἐφετεῖον, οὐδεμίαν δὲ ὡς πρὸς τοῦτο πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀφῆκεν ἀναιτιολόγητον.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον οὐδόλως ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του ἀποφηνάμενον ὅτι κατὰ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Πατρῶν ἀφαιρεῖται ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον, διότι δὲν ἠμφισβητήθη ὅτι τὸ σχέδιον εἶναι τοιοῦτον, ὁποῖον ἀναφέρει αὐτὸ τὸ ἐφετεῖον».

§ 188. *Ἁρμοδιότης* (1) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσιν ἂν γήπεδόν τι ἐν Πάτραις ἠδύνατο νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸν μέν, πρὸς ἀποζημίωσιν ἄλλου. (Ἀπ. πολ. Α. Π. 85 τοῦ 59, ἀναιρ. τῶν 15422 Ἐφ. Ἀθ).

§ 189. Ὁ Τ ἐνήγαγε τὸν Α καὶ τὸ Δημόσιον διεκδικῶν γήπεδόν τι κείμενον ἐν Πάτραις καὶ παραχωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπῆς·—ἡ δὲ ἀγωγὴ ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἐν Ν. ἐφ. (ἀπ. 289 τοῦ 50) ὡς ἀναρμοδίως εἰσαχθεῖσα εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἀναθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως ἐκδοῦσα πρᾶξιν ἀφαιροῦσαν (ὅπερ οὐκ ἀληθὲς) τὸ γήπεδον· ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. ἐδέχθη αὐτὴν (ἀπ. 276 τοῦ 56) σκεφθείς, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπὴ ἐγνωμοδότησε ν' ἀναγνωρισθῇ κύριος τοῦ γηπέδου ὁ ἐνάγων, ἡ περὶ διεκδικήσεως ἀγωγή του, ἡ στηριζομένη εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ γενομένη πρὸς αὐτὸν παραχώρησις ἐπεκυρώθη καὶ διὰ διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου, εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, διότι πρόκειται περὶ δικαιώματος κεκτημένου, ὅπερ οὔτε ἀπόφασις τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, οὔτε νόμος ἀφῄρεσεν ἐκ τῆς τακτικῆς δικαιοδοσίας.

§ 190. Ἀγωγή, δι' ἧς διεκδικεῖται οἰκόπεδον δοθὲν δῆθεν τῷ ἐνάγοντι, ἐν Πάτραις, πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ γηπέδου, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀφῃρέθη συνεπείᾳ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως ταύτης, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 281 τοῦ 1852, ἀναιρ. τῆς 287 τοῦ 1850 ἀπόφ. τῆς ἐν Ν. ἐφ.).

§ 191. Αἱ ἐπιτροπαί, περὶ ὧν διαλαμβάνει ὁ περὶ τῶν ἐν Πάτραις οἰκοπέδων νόμος υνζ, ἀναμιγνύονται, ὅταν ὑπάρχῃ ἀμφι-

---

(1) Ὅρα τοὺς §§ 654 καὶ 655 τῆς λ. ὑπουργεῖον Οἰκ. ἔνθα ἡ τοῦ ΑΠ. 85 τοῦ 53 καὶ 221 τοῦ 56 (οὐσιώδεις).

σξήτησις ἂν τὸ οἰκόπεδον ἦναι ἐθνικόν; Γενομένης ἀνακοπῆς, τὸ δικαστήριον δικάζει παρεμπιπτόντως τὸ περὶ κυριότητος; Ὅρα τὴν 291 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπόφασιν.

§ 192. Προκειμένου περὶ διεκδικήσεως κυριότητος γηπέδου, τὸ ὁποῖον παρεχωρήθη τινὶ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῶν Πάτρων ἐπιτροπῆς, ἡ περὶ τούτου δίκη ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 271 τοῦ 1851 (ἀναίρ. τῆς 288 τοῦ 1850 ἐφ. Ναυπλ.) καὶ φέρουσα.

«Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων Βασίλειος Δουφεξῆς διὰ τῆς ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1847 ἀγωγῆς του, ἰσχυρίσατο, ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων τῶν κατοίκων Πατρῶν συστηθεῖσα κατὰ τὸ 1830 ὑπὸ τοῦ τότε Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐπιτροπὴ παρεχώρησεν εἰς τὴν κυριότητα αὐτοῦ διὰ τῶν ἀπὸ 23 Μαΐου 1831 ὑπ' ἀριθ. 113 καὶ 114 δύο γραμματίων ἓν οἰκόπεδον ἐκ πήχεων 1800, κείμενον εἰς τὸ 19 τετράγωνον τῆς κάτω πόλεως Πατρῶν, ὅτι μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν τῶν γραμματίων ἐνεκατέστησεν αὐτὸν ἡ ἰδία ἐπιτροπὴ εἰς τὴν νομὴν τοῦ εἰρημένου οἰκοπέδου, ὅτι ἔπειτα διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Ἰουνίου 1831 ὑπ' ἀριθ. 3909 διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου ἠκυρώθησαν ὅλαι αἱ περὶ ἀποζημιώσεως πράξεις τῆς ἐπιτροπῆς ὅσαι ἔλαβον χώραν ἕως τότε, ἐν αἷς καὶ ἡ εἰς αὐτὸν γενομένη παραχώρησις ἢ ἀποζημίωσις· ὅτι ἀφ' οὗ ὁ ἀναιρεσείων κατέστη κύριος καὶ κάτοχος τοῦ διαληφθέντος οἰκοπέδου, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ, ἡ ἰδία ἐπιτροπὴ διὰ τῆς βίας ἀφήρεσεν ἀπ' αὐτοῦ ὅλον τὸ οἰκόπεδον καὶ τὸ διήρεσεν εἰς τρία μέρη δοῦσα εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον (ἐναγόμενον) ἐξ αὐτοῦ πήχεις 510. Ὅθεν κατὰ τὰ προεκτεθέντα ὁ ἀναιρεσείων διεκδικεῖ διὰ τῆς ἀγωγῆς του καθαρῶς τοὺς 510 πήχεις τοῦ οἰκοπέδου, τοὺς ὁποίους, ὡς ἰσχυρίζεται, παρεχώρησεν ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοῦ μὲ τοὺς ὑπολοίπους τοῦ οἰκοπέδου εἰς τὴν κυριότητα καὶ κατοχὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὁποίους ἔπειτα ἔλαβεν ὁ ἀναιρεσίβλητος παρανόμως διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς, ἀφοῦ ἀληθῶς, ὡς διαλαμβάνει τὸ 2 ἄρθρον τοῦ εἰρημένου διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου, ἐπεκυρώθησαν αἱ ἕως τότε γενόμεναι ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἀποζημιώσεις· τὸ δὲ διάταγμα τοῦτο ἐπεκαλέσθη ὁ ἀναιρεσείων ῥητῶς εἰς τὰ κατωτέρω δικαστήρια, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς δικογραφίας καὶ ἐκ τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ, καὶ ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν, ἂν καὶ δὲν ἦναι δημοσιευμένον διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καθόσον δὲν ἀπῃτεῖτο τότε ἡ διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου δημοσίευσις ὡς μὴ ὑπάρχοντος τότε νόμου τινὸς ὁρίζοντος τὴν τοιαύτην δημοσίευσιν.

»Ἐπειδὴ προκειμένου ὡς ἀνωτέρω περὶ διεκδικήσεως τῆς κυ-

ριότητος τῶν 510 πήχεων καὶ οὐχὶ περὶ μεταῤῥυθμίσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως, ὡς ἐσφαλμένως, διατείνεται ὁ ἀναιρεσίβλητος, εἶναι ἁρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 § ά τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Βασιλ. διατάγματος, τὸ ἄρθρον 101 τοῦ Συντάγματος καὶ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ς' ψηφίσματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅλαι αἱ περὶ κυριότητος πράγματός τινος δίκαι ἀνεξαιρέτως ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Τὸ δὲ ἔγγραφον 6602 τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1831 τοῦ γραμματ. τῆς ἐπικρατείας, διὰ τοῦ ὁποίου ἐγκρίνεται ἡ ἀπόφασις τῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἐπιτροπῆς τοῦ νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Δουφεξῆ καὶ Δημόπουλον πήχ. 845 καὶ τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἀναιρεσίβλητος, δὲν δύναται νὰ οὐδετερώσῃ τὰ δικαιώματα τῆς κυριότητος, τὰ ὁποῖα ὁ ἀναιρεσείων, ὡς διϊσχυρίζεται, εἶχε προαπαιτήσεις ἀμετακλήτως νομίμους, οὐδὲ τὸ ἀπὸ 17/29 Αὐγούστου 1836 ὑπ' ἀριθ. 14399 Βασ. διάταγμα περὶ συστάσεως τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων πρὸς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, καθότι ἐκτὸς ὅτι τοῦτο εἶναι προγενέστερον τοῦ εἰρημένου περὶ ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διατάγματος, τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ ψηφίσματος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὥστε δὲν κατισχύει τῶν μεταγενεστέρων, δὲν ὁρίζει ὅτι ἡ ἀναθεωρητικὴ αὕτη ἐπιτροπὴ θέλει ἐπιθεωρεῖ καὶ τὰς πράξεις τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς, ὅσαι ἐπεκυρώθησαν παρὰ τοῦ Κυβερνήτου διὰ τοῦ προμνημονευθέντος ὑπ' ἀριθ. 3909 διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐννοεῖ ὅτι τίθενται ὑπὸ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς αἱ ἐκκρεμεῖς ἀποζημιώσεις, ὅσας παρεχώρησε μὲν ἡ πρώτη ἐπιτροπή, δὲν εἶχε δὲ ἐπικυρώσει ὁ Κυβερνήτης, ὡς τελειοποιηθείσας μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ διαληφθέντος διατάγματός του. Ὅθεν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 288 ἀποφάσεώς του μὴ ὀρθῶς καὶ ἐναντίον τῶν προεκτεθέντων νόμων παρεδέχθη τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καί, κηρύξαν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τὴν προκειμένην ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἀπέσχε τοῦ νὰ δικάσῃ αὐτήν, καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναιρετέα ἡ εἰρημένη ἀπόφασις».

§ 193. Ἡ 15422 τοῦ 1857 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει.

«Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγή, καθὰ διεκδικουμένου δι' αὐτῆς ἀκινήτου κτήματος, εἰσάγει ἀπευθείας περὶ ἀκυρότητος διαφοράν, τὸ δὲ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τοῦ ὑπὲρ τοῦ δικαιοπαρόχου τῆς

ἐναγομένης ὑπὸ τῆς τακτοποιητικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2271 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐκδοθέντος παραχωρητηρίου, παρεμπιπτόντως ἀναφυόμενον δὲν δύναται νὰ ἐπιῤῥεάσῃ τὴν φύσιν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς· ὥστε αὕτη, καθ' ὃ στηριζομένη εἰς τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα ὡς νόμιμον αὐτῆς λόγον, οὐδόλως δὲ προσβάλλουσα τὸ ἐν αὐτῇ ἁπλῶς ἀναφερόμενον παραχωρητήριον, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰς ἅ, ὄντα ἁρμόδια νὰ δικάζωσιν ἐπὶ πάσης περὶ κυριότητος διαφορᾶς, ὡς μὴ ἀφαιρεθεισῶν τῶν τοιούτων διαφορῶν δι' οὐδενὸς νόμου ἐκ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν, ῥητῶς, ἐκτὸς τούτου, διὰ τοῦ εἰρημένου ψηφίσματος παρεπέμφθη πᾶσα τοιαύτης φύσεως διαφορά· ἄρα ἡ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἔνστασις τῆς ἐναγομένης καὶ ἤδη ἐφεσιβλήτου, ὑφ' ἣν παρίσταται ἰδιότητα, δὲν εἶναι βάσιμος.

»Ἐπειδὴ ἡ ἐναγομένη κατέχει τοὺς διεκδικουμένους τριακοσίους πήχεις δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 304 καὶ ἀπὸ 29 Ἰουλίου 1831 παραχωρητηρίου τῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν τακτοποιητικῆς ἐπιτροπῆς, ἐκδοθέντος δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου ὑπὲρ τοῦ δικαιοπαρόχου αὐτῆς Γ. Βασιλείου Τσιμπουράγκου.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸ διαληφθὲν ψήφισμα οἱ ἰδιοκτῆται, οἵτινες εἶχον ἀμπελῶνας καὶ ἀρωσίμους γαίας ἐκτὸς τῆς πόλεως εὑρισκομένας, περιληφθείσας δὲ ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς νέας πόλεως, δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ διατηρήσωσιν ὁλόκληρον τὴν ἔκτασιν αὐτήν, ἀλλὰ τοῖς ἐδίδετο ἀποζημίωσις ἐν μέρει μὲν διὰ γῆς ἐκτὸς τῆς νέας πόλεως κειμένης, ἐν μέρει δὲ δι' οἰκοπέδου ἐντὸς τῆς νέας πόλεως· ὥστε ἡ τακτοποιητικὴ ἐπιτροπὴ δυνάμει τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ διαληφθέντος ψηφίσματος ἐδικαιοῦτο ν' ἀφαιρέσῃ ἰδιοκτησίαν ἀπὸ ἰδιώτας, ἂν αὕτη ἔφερε τὸν ἐκτεθέντα χαρακτῆρα καὶ νὰ προσώσῃ αὐτὴν εἰς ἄλλον.

»Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ τακτοποιητικὴ ἐπιτροπὴ διὰ τοῦ ἐν λόγῳ παραχωρητηρίου χαρακτηρίσασα, ὡς οἱ ἐνάγοντες διὰ τῶν προτάσεών των ἐκθέτουσιν, ὡς ἀρώσιμον γῆν τὸ γήπεδον αὐτῶν μέρος μὲν ἐξ αὐτοῦ, περιληφθέντος ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς νέας πόλεως, ἀφῆκεν αὐτοῖς, μέρος δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀφήρεσε καὶ μετεβίβασεν εἰς τὸν δικαιοπάροχον τῆς ἐναγομένης ὅπερ κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἀληθοῦς τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὑποτιθεμένου, ἐδικαιοῦτο νὰ πράξῃ κατὰ τὸ διαληφθὲν ψήφισμα ἡ ἐπιτροπή.

»Ἐπειδὴ ὁ παρὰ ταύτης εἰς τὸ γήπεδον τῶν ἐναγόντων δοθεὶς χαρακτηρισμός, προϋποθέτων ἔρευναν περιστατικῶν τινῶν καὶ

ἐφαρμογὴν ἐμπειρικῶν τινῶν γνώσεων, ἀποτελεῖ κρίσιν τῆς διαληφθείσης ἐπιτροπῆς, ἡ ἐξέλεγξις τῆς ὁποίας, καθὸ γενομένης ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων αὐτῆς, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, διότι ῥητῶς διὰ τοῦ εἰρημένου ψηφίσματος ἡ ἐξέλεγξις τῶν πράξεων αὐτῆς ἀνετέθη εἰς ἀναθεωρητικὴν ἐπιτροπήν, ἐπιφυλαξαμένης καὶ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς πράξεις ταύτας· ὥστε τὸν ὑπὸ τακτοποιητικῆς ἐπιτροπῆς γενόμενον χαρακτηρισμὸν τοῦ κτήματος ὤφειλον νὰ προσβάλωσιν οἱ ἐνάγοντες ἐνώπιον τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, ἢ ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας ἀνωτέρας διοικητικῆς ἀρχῆς, εἰς ἣν ὑπήχθη ἡ ἐπικύρωσις τῶν πράξεων τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης».

§ 194. Ἡ διεκδίκησις οἰκοπέδου τινος, περὶ οὗ εἶχεν ἀποφασίσει ἡ ἀναθεωρητικὴ ἐπιτροπή, εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. ΑΠ. πολ ΑΠ. 276 τοῦ 56, φέρουσα.

«Ἐπειδὴ ἡ ἀναθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1837 πράξεώς της δὲν ἀπεφάσισε ν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸν Βασίλειον Τουρεξῆν τὸ εἰς αὐτὸν παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπῆς 19 τετράγωνον ἐν Πάτραις, συνιστάμενον ἐκ πήχεων 1800, ἐξ ἐναντίας ἐγνωμοδότησε ν' ἀναγνωρισθῇ κύριος αὐτοῦ· ἄρα ἡ περὶ διεκδικήσεως μέρους ἐκ τοῦ τετραγώνου αὐτοῦ ἀγωγὴ τοῦ Β. Τουρεξῆ, ἡ στηριζομένη εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ εἰς αὐτὸν γενομένη παραχώρησις ἐπεκυρώθη καὶ διὰ διατάγματος τοῦ Κυβερνήτου, εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, διότι πρόκειται περὶ δικαιώματος κεκτημένου, τὸ ὁποῖον οὔτε ἀπόφασις τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, οὔτε νόμος τις ἀφήρεσεν ἐκ τῆς τακτικῆς δικαιοδοσίας, τὸ δὲ ἐφετεῖον κηρύξαν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἀναθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως, ἐκδοῦσα τὴν μνησθεῖσαν ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1837 πρᾶξίν της, παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ 25 ἄρθρ. τῆς πολιτ. δικονομίας καὶ τὸ ΣΤ'. ψήφισμα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως».

§ 195. *Τίς ἀποδεικνύει;* Ἀξιοῦντος τοῦ δημοσίου, ὅτι τὸ κατεχόμενον παρὰ τοῦ ἐνάγοντος οἰκόπεδον ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν δικαιώματος ἐπιφανείας (νοβέλου) ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ διότι εἶναι ὡς ἐνάγων κατὰ τοῦτο. (ΑΠ. 406 τοῦ 65).

§ 196. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸ δημόσιον περὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς ἰδιοκτήτου οἰκοπέδου τινὸς ἐν Πάτραις κειμένου· τὸ δὲ δημόσιον επρότεινεν, ὅτι τοῦτο ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν δικαιώματος ἐπιφανείας (νοβέλου)· ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα τίς ὤφειλε ν' ἀ-

ποδείξῃ τὰ περὶ νοβέλου, καὶ ἀπεφασίσθη, ὅτι τὸ δημόσιον βαρεῖται τῇ ἀποδείξῃ ταύτῃ, καί τοι ἐναγόμενον ΑΠ. 175 τοῦ 1865 φέρουσα.

α'Ἐπειδή, ὡς παραδέχεται τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας, τῶν αναιρεσιβλήτων κατεχόντων διανοίᾳ κυρίου τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον, τοῦ δὲ ἀναιρεσείοντος δημοσίου ἀξιοῦντος ὅτι τοῦτο ὑπόκειται εἰς πληρωμὴν δικαιώματος ἐπιφανείας (νόβελου), ὀρθῶς καὶ σύμφωνα μὲ τὰς γενικὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς ὑπεχρεώθη τὸ δημόσιον νὰ ἀποδείξῃ τὸν περὶ Νοβέλου ἰσχυρισμόν του· ἡ δὲ τοῦ ἐναγομένου θέσις του ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν δύναται νὰ τὸ ἀπαλλάξῃ τῆς ὑποχρεώσεως εἰς ἣν τὸν ἐπιβάλλει ὁ νόμος (ἄρθρ. 248 τῆς πολ. δικονομίας), διότι κατ' οὐσίαν ἐπὶ τοῦ φιλονεικουμένου δικαίου εἶναι ἐνάγων, οὐδὲ καθιεροῖ τὸ 4. ἄρθρ. τοῦ ΥΝΖ'. νόμου, ὅπερ τὸ ἀναιρεσεῖον δημόσιον ἐπικαλεῖται, τεκμήριον, ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη ἀποφηνάμενον προσέτι ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του, ὅτι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐν τῷ ἐκτεθέντι εἰς τὸ δημαρχεῖον Πατρῶν ἀποσπάσματι τοῦ παρὰ τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς συνταχθέντος βιβλίου περιλαμβάνεται ὡς ὑποκείμενον εἰς πληρωμὴν δικαιώματος ἐπιφανείας τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον, ἡ μονομερὴς αὕτη πρᾶξις τῆς ἐπιτροπῆς δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν θέσιν τῶν ἀναιρεσιβλήτων κατεχόντων διανοίᾳ κυρίου τὸ ἐν λόγῳ οἰκόπεδον νὰ ἀμφισβητήσωσι τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου· ἄρα ἀνυπόστατος ὁ τῆς ἀναιρέσεως λόγος ὅτι ἐναντίον τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀρχῶν ἐπεβλήθη ἡ ἀπόδειξις εἰς τὸ δημόσιον, ἐναγομένου θέσιν ἔχον, καὶ ὅτι παρηρμηνεύθη τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ μνησθέντος νόμου ΥΝΖ'.

»Ἐπειδὴ δὲν ἔχονται βάσεως ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος λόγος τῆς ἀναιρέσεως, καθότι ἡ αἰτιολογία τῆς ἀποφάσεως, καθ' ἣς οἱ λόγοι οὗτοι ἄλλον λόγον ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἄκυρος ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς σημείωσις τοῦ ἐπιδίκου οἰκοπέδου ὡς Νοβελιακοῦ, ὡς ἐκ τῆς 2 σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἐξάγεται, κατὰ τοῦ ἄλλου δὲ τούτου λόγου, οὐδεὶς λόγος ἀναιρέσεως προτείνεται».

§ 197. Ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς σημείωσις οἰκοπέδου τινὸς ὡς νοβελιακοῦ ἐρρῶται; (Ἀπόφ. Πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 1865.).

§ 198. *Ἔνδικα μέσα.* Αἱ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς περὶ τῶν οἰκοπέδων Πατρῶν ἐπιτροπῆς ἀνακοπαὶ δικάζονται συνόπτικῶς καὶ ἀνεκκλήτως. (ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ νόμου ΥΝΖ)' ἡ περὶ ἀ-

νεκκλήτου ὅμως διάταξις ἐφαρμόζεται ὅταν ἡ ἀπόφασις τοῦ πρωτ. ἀφορᾶ ἀνακοπὴν κατ' ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἐκδοθείσης ἐντὸς τῶν καθηκόντων της, δὲν ἐφαρμόζεται δὲ ὅταν πρόκηται περὶ ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου δικασάσης ἀνακοπὴν, δι' ἧς προσβάλλεται ἐπὶ ἀναρμοδιότητι ἡ τῆς ἐπιτροπῆς ἀπόφασις, ὅτε συγχωρεῖται καὶ ἔφεσις κατὰ τὸ ἄρθρον 738 τῆς πολ. δικ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 266 τοῦ 63) (1).

§ 199. Τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον δὲν ἀποκλείεται ὡς πρὸς τὰς περὶ τῶν ἐν Πάτραις οἰκοπέδων ἀποφάσεις, τὰς ἐκδιδομένας δυνάμει τοῦ νόμου ΥΝΖ τοῦ 1858 (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 71 καὶ 291 τοῦ 63).

§ 199[2]. Ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ δικαιώματος, ὃ ὁ ἐνάγων ἀσκεῖ πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ παρ' αὐτοῦ καταληφθέντος οἰκοπέδου δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 22 τοῦ ἀπὸ 10 Ἀπριλ. 1858 Ν. καὶ οὐχὶ περὶ ἐρίδων περὶ τῶν ἀποδοτέων ὑπὸ τῶν ἐκλεξάντων εἰς τοὺς πρὶν κατόχους γηπέδων, περὶ ὧν τὸ ἄρθρ. 24, 6 καὶ 7 τοῦ Ν. αὐτοῦ, ἔφεσις χωρεῖ. (ΑΠ. 195 τοῦ 1870).

§ 200. *Παραγραφή*. Ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Πατρῶν εἶναι ἰσχυρὸς τίτλος χρησικτησίας δι' ἐκεῖνον, πρὸς ὃν παραχωρεῖται τὸ ἀφαιρεθὲν γήπεδον· ἡ ἀφαιροῦσα δὲ καὶ παραχωροῦσα τὸ γήπεδον ἀρχὴ ὁμοιάζει τὸν ἐκποιοῦντα ἀλλότριον πρᾶγμα, ὁσάκις δὲν συμμορφοῦται πρὸς τὰς τὴν παραχώρησιν ταύτην κανονιζούσας διατάξεις τοῦ νόμου. Νόμ. 137 Πανδ. (50, 17).—Νόμ. 11 Πανδ. (41, 2). Νόμ. 1 κώδ. 8, 23)· ὥστε ὁ ἀντιτάσσων κατὰ τῆς χρησικτησίας, ὅτι ὁ ἀντίδικός του δὲν ἦτον ἐν καλῇ πίστει κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παραχωρήσεως καὶ ὅτι διεμαρτυρήθη, ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ· πρὸς τοῦτο δὲ συγχωρεῖται καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἀλλὰ περὶ

---

(1) Πότε εἰσὶν ἀνέκκλητοι αἱ περὶ τῶν ἐν Πάτραις οἰκοπέδων ἀποφάσεις; Ἀνέκκλητοι εἰσὶν ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου ᾠκοδομημένης οἰκίας ὡς τιμωμένης ἧττον τῶν 6000 δραχμῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς στηριζομένην αἴτησιν τῆς παρακρατήσεως τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοπέδου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαράδεκτα ὅσα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αἰτήσεως ταύτης προτείνονται (ἄρθρ. 4. 5. 7 καὶ 24 τοῦ Νόμου ΥΝΞ). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 1 τοῦ 69).

τῆς διαμαρτυρήσεως, μόνον καθ' ὅσον ἐγένετο πρὸ τῆς δικονομίας (ΑΠ. Βλ. ἀνωτ. § 178, τοῦ 1859).

§ 201. Παραγραφὴ δὲν χωρεῖ, ὅτε ὁ τίτλος, ἐφ' οὗ στηρίζεται, ἐξαρτᾶται ὑφ' ὅρου τινὸς μὴ πληρωθέντος, οἷον ὅταν ἀφορᾷ οἰκόπεδον ἐν Πάτραις, ὃ παρεχώρησε τινὶ ἡ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως, ἤδη δὲ ἐπῆλθεν. (ΑΠ. 337 τοῦ 60).

§ 202. Ἡ τοῦ δημοσίου πρότασις ὅτι οἰκόπεδον, κείμενον ἐν Πάτραις, βαρύνεται μὲ νόβελον, δὲν παραγράφεται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους· τὸ ἔτος τῆς παραγραφῆς, περὶ ἧς ὁ περὶ οἰκοπέδου τῶν Πατρῶν νόμος ΥΝΖ' τοῦ 58 ὁρίζει, ἀφορᾷ τὰς ἀπολύτους περὶ κυριότητος ἀγωγὰς τῶν ἰδιωτῶν κατὰ τοῦ δημοσίου (ΑΠ. 50 τοῦ 64, ἀναιρ. τὴν 75 τοῦ 62 ἀπ. ἐφ. Πατρῶν).

§ 203. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ΥΝΖ νόμου ὥρισε τὴν ἐνιαύσιον παραγραφὴν μόνον κατ' ἐκείνου, ὅστις ἔχων ἀξίωσιν κυριότητος ἐπὶ γηπέδου τινὸς κειμένου ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς ἄνω πόλεως Πατρῶν δὲν ἤθελεν ὑποβάλει τὴν ἀξίωσίν του ἐντὸς τοῦ ἔτους, καὶ οὐχὶ κατ' ἐκείνου, καθ' οὗ προτείνεται ἡ ἀξίωσις, καὶ ὅστις ὡς ἐναγόμενος ἔχει δικαίωμα ν' ἀντιτάξῃ τὰς ἐνστάσεις του κατὰ τῆς ἀξιώσεως τοῦ ἐνάγοντος καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἔτους. (ΑΠ. 21 τοῦ 63).

§ 204. Κατὰ μὲν τὸ 1 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 10 Ἀπριλίου 1858 Νόμου, ὁ ἀξιῶν ἐπὶ γηπέδου κειμένου ἐντὸς τοῦ σχεδίου τῆς ἄνω πόλεως Πατρῶν δικαίωμα κυριότητος μὴ σημειούμενον εἰς τὸ πρὸς τοῦτο ὡρισμένον βιβλίον, ὀφείλει νὰ ὑποβάλῃ τὰς ἀξιώσεις του «ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ὑπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου αὐτοῦ»· μετὰ παρέλευσιν δὲ τοῦ ἔτους αὐτοῦ ἐκδίδονται, κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ αὐτοῦ νόμου, τὰ ὁριστικὰ παραχωρητήρια διὰ τὰ γήπεδα, περὶ ὧν δὲν ἐγένετο ἀμφισβήτησίς τις ἐντὸς τοῦ εἰρημένου χρόνου, καὶ τὰ γήπεδα, δι' ἃ ἐδόθη ἀποζημίωσις ἢ ἀνταλλαγή, μεταβαίνουσι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 15 τοῦ αὐτοῦ νόμου, εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου ἐλεύθερα παντὸς βάρους. Ἐκ τούτων δ' ἕπεται, ὅτι τὸ ἐφετεῖον, ἀποφηνάμενον, ὅτι ἡ ὑποθήκη τὴν ὁποίαν τὸ δημόσιον λαμβάνον τὰ εἰς ἀντάλλαγμα διδόμενα ἰδιόκτητα γήπεδα διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ διδομένην ἀποζημίωσιν, εἶχε δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ἐπὶ τοῦ παραχωρηθέντος, ἢ παραχωρηθησομένου ἐθνικοῦ γηπέδου πρὸς ἀσφάλειαν αὐτοῦ διὰ πᾶσαν ἐκνίκησιν τοῦ δοθέντος εἰς ἀντάλλαγμα ἰδιοκτήτου οἰκοπέδου, καὶ νὰ διατηρῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν ὑποθήκην ἐπὶ δέκα ἔτη κατὰ τὸ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1852 ὑπ' ἀριθ. 50572 διάταγμα, περιωρίσθη διὰ τοῦ νόμου ΥΝΖ' τοῦ 1858 εἰς ἓν ἔτος, δὲν ἐφήρ-

μοσεν ἐσφαλμένως, οὐδ' ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸν νόμον τοῦτον, διότι κατὰ τὸ τελευταῖον ἄρθρον αὐτοῦ αἱ ἀντιβαίνουσαι εἰς αὐτὸν διατάξεις ἀκυροῦνται· ἠκυρώθη δὲ ἡ διάταξις τοῦ εἰρημένου διατάγματος τοῦ 1852, καθ' ἣν τὸ δημόσιον εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διατηρῇ τὴν ὑποθήκην ἐπὶ δέκα ἔτη, λόγῳ, τοῦ ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ τρίτος τις ἠδύνατο νὰ ἐκνικήσῃ τὸ δοθὲν εἰς ἀντάλλαγμα ἀφοῦ, περιορισθέντος τοῦ χρονικοῦ τῆς ἐκνικήσεως διαστήματος διὰ τοῦ νόμου ΥΝΖ εἰς ἓν ἔτος, ἀναγκαίως περιωρίσθη εἰς ἓν ἔτος καὶ τὸ πρὸς ἀσφάλειαν κατὰ τῆς ἐκνικήσεως δικαίωμα ὑποθήκης τοῦ δημοσίου, ἐκλιπόντος τοῦ λόγου τῆς ἐπὶ δέκα ἔτη διατηρήσεως τῆς ὑποθέσεως. (ΑΠ. 367 τοῦ 62).

§ 205. Κατὰ τὸ ἄρθρον ά. τοῦ ἀπὸ 10 Ἀπριλ. 1858 νόμ. τὸ ἐπὶ τῆς κυριότητος τῶν ἐν τῇ ἄνω πόλει Πατρῶν οἰκοπέδων δικαίωμα παραγράφεται μὲν, ἐπιβαρύνει δὲ ὡς προσωπικὸν τὸν λαβόντα παρὰ τοῦ δημοσίου οἰκόπεδον λόγῳ ἀποζημιώσεως ἢ ἀνταλλαγῆς, ἤτοι τὸν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς ἀναφερόμενον ὡς ἰδιοκτήτην· ὥστε ἡ παραγρ. αὕτη καθιερώθη μόνον ὑπὲρ τοῦ δημοσίου κατὰ πάσης ἀξιώσεως τρίτου, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ φαινομένου ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ ἰδιοκτήτου, καθ' οὗ ὁ τρίτος δύναται καὶ μετὰ τὴν παραγραφὴν νὰ προτείνῃ τὸ δικαίωμά του ὡς προσωπικόν. (ΑΠ. 61 τοῦ 1865).

§ 205[2]. Κατὰ τὰ ἄρθρα 1 – 3 11 καὶ 13 τοῦ νόμου ΥΝΞ ὅταν τὸ δοθὲν τῷ δημοσίῳ εἰς ἀνταλλαγὴν οἰκόπεδον σημειοῦται ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἰδιόκτητον τοῦ δόντος αὐτὸ, ἐντὸς δὲ ἔτους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου ἐκείνου οὔτε ὁ δικαιοπάροχος τούτου, οὔτε ἄλλος τις ἠμφισβήτησε τὴν κυριότητά του, πᾶν ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἀνταλλαγέντος δικαίωμα κυριότητος παραγράφεται, καὶ τὸ μὲν δημόσιον καθίσταται κύριον τοῦ δοθέντος αὐτῷ, ὁ δὲ δοὺς ἀποκτᾷ δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ τοῦ ληφθέντος ἀνεπιδέκτου ἀμφισβητήσεως ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου, ὅπερ ὀφείλει νὰ ἐκδώσῃ τὰ παραχωρητήρια. ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἰσχυρίσθη ὅτι τρίτος τις πιστοῦται μὲ τὸ αντάλλαγμα. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 52 τοῦ 66).

§ 206 *Ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου Πατρῶν κατὰ τὸ* 1861. Ὅταν τὸ γήπεδον, τὸ ὁποῖον προσελήφθη ἀπὸ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Πατρῶν τὸ κατ' ἐπέκτασιν ἐφαρμοσθὲν κατὰ τὸ 1861, ἀνῆκε πρὸ τοῦ 1830 εἰς τὸ δημόσιον, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ὑπ' ἀριθ. 2771 τοῦ 1830 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν, ἀλλ' οἱ νεώτεροι νόμοι. (ΑΠ. 177 τοῦ 67, κυροῦσα τὴν 396 τοῦ 1865 ἀπ. τῶν ἐν Πάτραις ἐφετῶν).

§ 207. *Ὑπουργεῖον οἰκ.* Τὸ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ἀπὸ 10 Ἀπριλ. 1858 νόμου (σελ. 83 ἐφ. Κυβ. τοῦ 58) περὶ τῶν οἰκοπέδων Πατρῶν δὲν ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ πληρεξούσιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου καὶ νὰ τὸ ἀντιπροσωπεύῃ. (ΑΠ. 91 τοῦ 62).

§ 208. Ποία ἡ ἔννοια τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 22 τοῦ περὶ Πατρῶν Νόμου; (Ἴδε ΑΠ. 195 τοῦ 1870).

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

§ 1. Ὁρισμός.—Κληρονομία (hereditas) λέγεται ἡ τοῦ ἀποθανόντος περιουσία, ὅταν ὁ λόγος ἦναι περὶ ὑπεισελεύσεως ἄλλων προσώπων, ἅτινα ἀντιπροσωπεύουσι κατὰ τοῦτο τὸν ἀποθανόντα. Ὀνομάζεται δὲ *κληρονομία* καὶ ἡ νομικὴ σχέσις, εἰς ἣν οἱ κληρονόμοι ἐμβαίνουσι; δηλ. τὸ τῆς διαδοχῆς δικαίωμα (1).

§ 2. Δὲν εἶναι δὲ ἁπλῶς acquisitio per universitatem, οὔτε συνίσταται ἁπλῶς εἰς τὴν μεταβίβασιν ὅλων τῶν τοῦ ἀποθανόντος δικαιωμάτων (succ. in omnia jura); ἀλλ' εἶναι διαδοχὴ εἰς ἅπασαν τὴν νομικὴν, οὕτως εἰπεῖν, θέσιν τοῦ ἀποθανόντος, ἀναφορικῶς πρὸ τὰς τῆς περιουσίας αὐτοῦ σχέσεις, καθ' ὅσον αὗται δὲν συναπόλλυνται μὲ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου. (Θέμ. τ. 5 σ. 15 σημ. 6).

Ἡ κυρία τῆς κληρονομίας οὐσία εἶναι ὅτι ὁ κληρονόμος ἀναδέχεται εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν κτηματικὴν σχέσιν τοῦ ἀποθανόντος. (ἴδε ἀνάπτυξ. αὐτ. σελ. 15). Γενικὴ καὶ οὐσιώδης προϋπόθεσις εἶναι μόνον, ὅτι ὁ ἀποθανὼν πρέπει νὰ εἶχε περιουσίας ἱκανότητα, ἱκανότητα τοῦ νὰ κληρονομηθῇ· ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην, ὁ κληρονόμος γίνεται κύριος ὅλων τῶν πραγμάτων, ἃ ὁ κληρονομούμενος εἶχε κατὰ τὸν θάνατόν του.—Εἶναι ὑποκείμενος ὅλων τῶν δικαίων καὶ ὑποχρεώσεων αὐτοῦ, καθὼς ἤθελεν εἶναι οὗτος, αἱ δὲ ἀγωγαὶ, αἱ ἐκ τῶν νομικῶν τούτων σχέσεων παραγόμεναι (hereditariae act.), δύνανται νὰ κινηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ, μὲ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἐν ᾧ ὑπὲρ τῆς κληρονομικῆς ταύτης ἰδιότητός του εἶχεν ἰδίαν ἀγωγὴν, τὴν hered. petitio, ἥτις δὲν εἶναι hered. actio (αὐτ.).

§ 3. Ἐνόσῳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονόμου δὲν παρουσιασθῇ κληρονόμος τίς, ἡ κληρονομία θεωρεῖται προσωπικῶς ὡς νομικὸν πρόσωπον, καὶ μάλιστα ἀντιπροσωπεύουσα τὸν ἀποθανόντα (αὐτ. σελ. 16 σημ. 13, 14)· ἡ κληρονομία εἶναι κυρία τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων, ἃ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι res nullius.

---

(1) Κληρονομία ἐστιν ἡ εἰς ὁλόκληρον διαδοχὴ τοῦ δικαίου, ὅπερ ὁ διαθέμενος εἶχεν. διάτ. 62 B. (2, 3).

Ἐν τῷ διαστήματι, καθ' ὃ ἡ κληρονομία λέγεται ἐκκειμένη, σχολάζουσα (jacere hereditatem), τὸ νομικὸν πρόσωπον τοῦ κληρονομουμένου συγκροτεῖ τὴν περιουσίαν καὶ δύναται ν' ἀποκτήσῃ δικαιώματα καὶ ν' ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις, ἐὰν πρὸς ταῦτα δὲν ἀπαιτῶνται ἴδιαι πράξεις τοῦ ἀποκτῶντος ἢ ὑποχρεουμένου. Ἡ προστασία τῆς ἀπροσελεύτου κληρονομίας ἀνατίθεται εἰς δικαστικῶς διοριζόμενον κηδεμόνα (1).

Ταύτῃ δύνανται μετὰ ταῦτα ν' ἀποκτηθῶσι πράγματα ἢ δίκαια διὰ προσαυξήσεως, δι' ἀρξαμένης χρησικτησίας, δι' ἀδικημάτων ἐπὶ τῶν τῆς κληρονομίας ἀντικειμένων, ὄχι ὅμως καὶ διὰ κλοπῆς, ὡς μὴ δυναμένης νὰ πραχθῇ ὑπὸ τῶν μήπω νεμηθέντων πραγμάτων τῆς κληρονομίας. Προσέτι καὶ διὰ συναλλαγμάτων, ἐὰν συνομολογηθῶσιν ἐν ὀνόματι αὐτῆς (αὐτ. σ. 17 σημ. 20, 21).

Ἡ κληρονομία δύναται καὶ νὰ ὑποχρεωθῇ, π. χ. διὰ τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων.

Ἡ προσωποποίησις τῆς κληρονομίας σκοπὸν ἔχει τὴν μεσολάβησιν τῆς μεταβιβάσεως τῶν κληρονομικῶν δικαίων εἰς τὸν κληρονόμον, ὅταν οὗτος δὲν διαδέχηται τὸν ἀποθανόντα, ἅμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ.—Ἐκ τοῦ προκειμένου τούτου σκοποῦ προσδιορίζεται καὶ ἡ ἔκτασις τῆς προσωποποιήσεως· ἄρα δὲν ἀποκτᾶται τῇ κληρονομίᾳ ἐπικαρπία.—Ἐπίσης δὲν ἀπενεμήθη εἰς τὴν σχολάζουσαν κληρονομίαν κληρονομικὴ ἱκανότης ὡς εἰς ἄλλα νομικὰ

---

(1) Περὶ σχολαζούσης περιουσίας βλ. Καλ. ε. § 340 ἐπ. 419. Μακ. § 685.

Κηδεμὼν ἢ διαχειριστὴς ξένος δὲν διορίζεται, ὅταν ἡ κληρονομία δὲν ἦναι σχολάζουσα, παρόντων κληρονόμων τινῶν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16690 τοῦ 1859.)—Πρβλ. τὰ ἐν λέξ. ἐπίτροπος τῆς Πείρας.

Ὅταν οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὑρισκόμενοι κληρονόμοι δὲν ἐδήλωσαν εἰσέτι τὴν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας θέλησίν των, ἡ κληρονομία θεωρεῖται ὡς ἐκκειμένη, καὶ ἑπομένως προσωρινῶς ἀντιπροσωπεύεται διὰ τοῦ διορισθέντος κηδεμόνος. νομ. § 1 § 4 ἐν τέλ. Πανδ. (50, 4). νομ. 22 § 1. Πανδ. (42, 5). 649 Πολ. (Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 16276 τοῦ 58). Βλ. νομ. μελ. σ. 83.—Πρόσθεσις νομῆς ὑπὲρ τοῦ κληρονόμου. Καλλ. β. § 148.—Ὅρα τὴν λέξ. Παραγραφή, ἔνθα ἡ 92 τοῦ 64 ἀπόφ. Α.Π.—Ὅρα τὴν λέξ. Ἐπίτροποι, ἔνθα ἡ 153 τοῦ 58 Α.Π. περὶ παραστάσεως ἐπὶ Δικαστηρίου.

πρόσωπα (Savig. syst. τ. 2 σ. 365—368). Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Θέμ. τ. 5 σ. 29 ἐπ.

§ 4. Ἕκαστος τῶν κληρονόμων διαδέχεται τὸν ἀποθανόντα in universum jus (διάτ. 9 Β. (35, 9), ἀλλὰ μόνον μερικῶς (pro parte, pars quota). Ἅπαντες τὸν ἀντιπροσωπεύουν, ἂν καὶ εἰς διάφορα μέρη.

§ 5. Πῶς ἀποκτᾶται ἡ κληρονομία (1); Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων ἡ εἰς τὸν κληρονόμον κατέλευσις τῆς κληρονομίας (ἴδε τὰ περὶ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου καὶ τὰ περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς).

---

(1) Πρλ. Καλ. § 338 ἐπ.

Ἡ κτῆσις τῆς κληρονομίας χωρεῖ κατὰ διαφόρους τρόπους, καθόσον κληρονομεῖ τις ὡς πραιτωρικὸς ἢ ὡς τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου κληρονόμος· ὁ μὲν κτᾶται πάντοτε ἑκουσίως τὴν κληρονομίαν, ἐπὶ μὲν τῆς λεγομένης bonorum possessio edictalis, δι' ἁπλῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ δηλώσεως, ὅτι θέλει ν' ἀποκτήσῃ κατὰ τὸ πραιτωρικὸν δίκαιον τὴν κληρονομίαν (agnitio b. possessionis), ἐπὶ δὲ τῆς bonorum possessio decretalis δι' αἰτήσεως ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστοῦ καὶ ἀποφάσεως αὐτοῦ ἀποδεχομένης τὴν αἴτησιν· ὁ δὲ τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου κληρονόμος συνήθως κτᾶται ὡσαύτως ἑκουσίως τὴν κληρονομίαν, ἐκφράζων ἐξωδίκως τὴν περὶ τούτου θέλησίν του· ἡ βούλησις αὕτη, ἐὰν μὲν δηλῶται διὰ τοῦ λόγου, ὀνομάζεται προσέλευσις εἰς τὴν κληρονομίαν (hereditatis aditio), ἐὰν δὲ δι' ἄλλων πράξεων, διοίκησις κληρονόμου, pro herede gestio· κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως οἱ δοῦλοι ὀφείλουσι νὰ κληρονομήσωσι τὸν κύριον αὐτῶν, ἐὰν ἐγκαταστῶσι παρ' αὐτοῦ κληρονόμοι, οἱ δὲ ὑπεξούσιοι τοῦ κληρονομουμένου κατιόντες κτῶνται τὴν κληρονομίαν αὐτοδικαίως, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποκρούσωσιν αὐτήν· ἡ τελευταία αὕτη διάταξις μετερρυθμίσθη διὰ τοῦ πραιτωρικοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τῆς κληρονομίας (beneficium abstinendi). Ἐκ τούτου οἱ μὲν ὑπεξούσιοι κατιόντες ὀνομάζονται οἰκεῖοι καὶ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι (sui et necessarii), οἱ δὲ δοῦλοι ἀναγκαῖοι (necessarii), οἱ δὲ λοιποὶ ἐξωτικοὶ ἢ ἑκούσιοι (extranei ἢ voluntarii). Ἀλλὰ κατὰ τὸ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν δίκαιον οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ πραιτωρικοῦ δικαίου παραγομένου κληρονομικοῦ δικαιώματος· ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀποκτήσεως τῆς κληρονομίας, διότι καὶ αὐτὴ ἡ δυνάμει τοῦ

Πολλὰ πρόσωπα ἀποκτῶσι τὴν κληρονομίαν ἅμα κατερχομένην, μάλιστα ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀκουσίως, ὥστε ἐπ' αὐτῶν συμπίπτουσιν ἥτε κατέλευσις καὶ ἡ ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας. Τοιαῦτα πρόσωπα εἶναι, κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον, μόνον τὰ εἰς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ εὑρισκόμενα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐπιγόνων (posthumi), οἵτινες, ἐὰν ἐγεννῶντο πρότερον, ἤθελον ὑποβληθῆ εἰς αὐτήν. Ἀδιάφορον δὲ εἶναι, ἂν διαδέχωνται τὸν ἀποθανόντα ἐξ ἀδιαθέτου ἢ ἐκ διαθήκης (1).

Ὅλοι οὗτοι οἱ κληρονόμοι λέγονται necessari, τὰ τέκνα δὲ ἰδίως sui et necessarii, ἀπέναντι δὲ αὐτῶν οἱ λοιποὶ λέγονται voluntarii ἢ extranei heredes. (Θέμ. τ. 5 σ. 21 σημ. 40).

Ὡς sui heredes δὲν κληρονομοῦσι ἐξ ἀδιαθέτου τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀποθανόντος διατελέσαντας κατιόντας, ὧν προηγεῖται ἄλλος πλησιέστερος τοῦ αὐτοῦ στελέχους κληρονόμος, διατελέσας καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν (αὐτ. σημ. 41)· μολοντοῦτο εἶναι καὶ αὐτοί, ἐὰν διορισθῶσιν ἐν διαθήκῃ, ἀναγκαῖοι κληρονόμοι τοῦ πάππου ἢ προπάππου των, ὅστις εἶχεν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῶν. (Οὔλπ. XXII, 24). Τοῦτο ἐπικυροῦσι χωρία τῶν Πανδ., ὅπου εὕρηται μὲν ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ πατὴρ γίνεται τοῦ ἐγγόνου, ὃν ἔχει ἐν τῇ ἐξουσίᾳ του, ἀναγκαῖος τοῦ διαθέτου κληρονόμος (sine aditione), διότι, κατὰ τὸ δίκαιον τῶν δοκίμων νομικῶν, ὁ ὑπεξούσιος παῖς δὲν ἀποκτᾷ δι' ἑαυτὸν τὴν κληρονομίαν (αὐτ. σημ. 43), τὰ χωρία ὅμως ταῦτα πρέπει νὰ ἐννοηθῶσιν οὕτως, ὅτι ὁ ἔγγονος ἀποκτᾷ μὲν αὐτοδικαίως τὴν κληρονομίαν ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν, ὁ πατὴρ δὲ τὴν ἐκ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας πηγάζουσαν ἐπικαρπίαν καὶ διοίκησιν αὐτῆς. διάτ. 6, 8 Κώδ. (6, 61).—διάτ. 9, 11 Βασ. (45, 4).

Καὶ ὁ ὑπὸ αἵρεσιν ἐγκατασταθεὶς γίνεται, ἐκπληρουμένης τῆς αἱρέσεως, ἀναγκαῖος κληρονόμος, ἂν ἦναι ἄλλως τοιοῦτος, ἡ δ' αἵρεσις δὲν ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν κληρονομίαν ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ κληρονόμου. τεμ. 12 Πανδ. (28, 7)—τεμ. 86 Π. (28, 5).

πραιτωρικοῦ δικαίου ἐπαγομένη κληρονομία ἀποκτᾶται καὶ δι' ἁπλῆς, ἐντὸς ὅμως τοῦ τεταγμένου χρόνου, γινομένης ἐξωδίκου δηλώσεως της τοῦ κτήσασθαι αὐτὴν βουλήσεως. (Παπ. § 625.)

(1) Κατὰ τὸ παλαιότερον ῥωμ. δ. εἶναι τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐγγεγραμμένοι δοῦλοι τοῦ ἀποθανόντος,—ἡ σύζυγος ἢ νύμφη in manu. ἴδε Θέμ. τ. 5 σ. 21.

Καὶ ὁ ὀρφανικὸς ὑποκατάστατος ὡς τοιοῦτος γίνεται τοῦ ἀνήβου κληρονόμος, ἂν ἡ πρὸς τὸν διαθέτην σχέσις του ἦτο τοιαύτη, ὥστε, προσκαλούμενος εἰς τὴν κληρονομίαν τούτου, ἤθελεν εἶσθαι ἀναγκαῖος αὐτοῦ κληρονόμος. τεμ. 2 § 4—τεμ. 10 § 1 Πανδ. (28, 6).

§ 6. Τὰ πρόσωπα δ' ἐκεῖνα, ὅσα δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κληρονομουμένου, ἀποκτῶσι τὴν κληρονομίαν ἐὰν θέλωσι.

§ 7. Διὰ τῆς ἅπαξ ἐκφρασθείσης ἀποβολῆς (repudiatio) ἢ παραδοχῆς (aditio) ἀποκλείονται αὐτῆς ἢ ὑπεισέρχονται εἰς αὐτὴν ἀμετακλήτως (δ.άτ. 4 Κώδ. (6, 31) § 7 ἐν τέλει. Εἰς. αὐτ.—Γαΐου, II, 163), ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσις ν' ἀποκατασταθῶσιν εἰς ἀκέραιον (1).

§ 8. Δὲν ὑπάρχει διαγεγραμμένος εἰδικὸς τύπος οὔτε πρὸς ἀπόκτησιν, οὔτε πρὸς ἀποβολὴν τῆς κληρονομίας. (ἴδ. ὅμως Θέμ. τ. 5 σ. 22 σημ. 49). Μόνον διὰ ῥητῆς ἐν τῇ διαθήκῃ διατάξεως ἠδύνατο νὰ ἐπιβληθῇ τῷ ἐγγεγραμμένῳ κληρονόμῳ τοιαύτη ἀνάγκη. (ἴδε δὲ αὐτ. σ. 23) (2).

Παραδείγματα ἀναμίξεως εἰς τὴν κληρονομίαν ἐκ τῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου σημειῶ ἰδίως τὰ ἑξῆς·

α) Ὅταν κατέχῃ τὶς κτῆμα πατρικὸν δυνάμει τίτλου παρα-

---

(1) § 5, 6 Εἰσ. h. t.—Παρλ. καὶ Κώδ. (2, 39) καὶ (2, 40).

(2) Παραδείγματά τινα ἐκ τῆς νομολογίας σημειῶ ταῦτα.

α) Ὁ ἀποκλειόμενος ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός του δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ μήτε ὡς ἐνεργήσας πρᾶξιν κληρονόμου. Ἀπ. 2930 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Πρλ. Εὐρ. 5 σ. 624 § 2.

β) Ὅταν, ἀποθανόντος πολιτικῶς τοῦ υἱοῦ τινος, οὗτος δώσῃ πληρεξουσιότητα περὶ εἰσπράξεως τῶν ἐνοικίων τῶν κτημάτων ἐκείνου, περὶ παραλαβῆς χρημάτων του κτλ., ἡ πρᾶξις αὕτη ἐμφαίνει ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας τοῦ υἱοῦ. Τεμ. 20, 21, § 2, π. 24: ὡς τοιοῦτος δ' ἔχει συμφέρον ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς διορίζεται κηδεμὼν εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ υἱοῦ, ὡς δῆθεν σχολάζουσαν. Ἀπ. 3104 τοῦ 1844 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.

γ) Παραχωρήσας τις λόγῳ δωρεᾶς τὰ κληρονομικὰ δικαιώματά του, θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς αὐτά· καὶ ὅταν τὶς ἔχων χρέη ἀπαλλοτριώσῃ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, τεκμαίρεται ἡ πρὸς περιγραφὴν τῶν δανειστῶν πρόθεσίς του (Βασ. (9. 8.) 17. Ἀπ. 5542 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθήν. Ἐφετῶν.

χωρήσεως, ἣν ὁ δανειστὴς τοῦ πατρός του προσβάλλει ὡς εἰκονικὴν καὶ δολίαν, ἕπεται ὅτι, τούτου τυχὸν ἀποδειχθέντος, ἀνεμίχθη εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ὁ κάτοχος ἐκεῖνος; Ναί, κατὰ

δ) Ἡ ὑπεισέλευσις τῆς κληρονομίας ἢ ἡ ἀνάμιξις εἰς αὐτὴν τότε μόνον ἔχει νομικὰς συνεπείας διὰ τὸν ὑπεισερχόμενον, ὅταν προσφέρηται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ κληρονομία· ἑπομένως ὁ διατεινόμενος ὅτι τὰ προικιζόμενα ζώντων τῶν γονέων τέκνα, ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τῆς περιουσίας των, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του αὐτόν. (Ἀπ. 8476 τοῦ 51 ἐφ. Ἀθ.

ε) Ὅταν ἐνήχθη τις ὡς κληρονόμος, αὐτὸς δὲ ὑπερασπίσθη κατ' οὐσίαν, ἀντὶ τοῦ νὰ ζητήσῃ, κατὰ τὸ ἄρθρον 553 τῆς πολ. δικ. ἀναβολὴν πρὸς διάσκεψιν περὶ ἀποβολῆς ἢ ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, μόνον δὲ μετὰ τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεως τινὸς δηλώσῃ τὴν ἀποβολὴν ταύτην, ἡ πρότασις αὕτη εἶναι πλέον ἀπαράδεκτος. Ἀπόφ. 8975 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ Ἐφ.

ϛ) Ἡ ὑπ' ἀριθ. 11206 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ. (σκέψ. 1) περιέχει τινὰ περὶ σιωπηρᾶς ἀποδοχῆς κληρονομίας παρὰ προσώπου ἐξωτικοῦ.

ζ) Ὅταν τὶς δὲν ἔχῃ κληρονομικὸν δικαίωμα, ἡ εἰς τὴν κληρονομίαν ἀνάμιξίς του δὲν τῷ προσδίδει τὴν ἰδιότητα τοῦ κληρονόμου (ἀπόφ. (ἐφ. Ἀθ.) 11506 τοῦ 1854).

η) Καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ τέκνον τινὸς δὲν παρῃτήθη τῆς κληρονομίας τοῦ πατρός του ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως, οὐχ ἧττον δὲν θεωρεῖται ὡς ἔχον τόπον κληρονόμου, ἀφοῦ ἀπέσχε τῆς κληρονομίας, διότι ὁ νόμος δὲν τὸ ὑποχρεόνει εἰς τοιαύτην δήλωσιν εἰμὴ μόνον ὅταν ἐνάγηται ἐν ὀνόματι ἰδίῳ καὶ ἀπέσχε τῆς κληρονομίας (ν. 12. Π. (11 1)· δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη δηλώσεως ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς περὶ τῆς ἀποχῆς του ἐκ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, καὶ ἀρκεῖ μόνον ὅτι δὲν ἀνεμίχθη. ν. 12 Π. (29. 2)· ὅθεν, ἵνα θεωρηθῇ κληρονόμος, πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ὅτι τὸ τέκνον ἀπεδέχθη τὴν κληρονομίαν, ἢ ὅτι ἀνεμίχθη, ὅτε εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ αὐτὸ ἡ παραίτησις. ν. 12 Πανδ. (11. 1).

Σημειωτέον ὅτι δὲν σημαίνει ἂν τὸ τέκνον ἀνεμίχθη εἰς τὴν κληρονομίαν μητρικοῦ κτήματος, ὃ ἠγοράσθη τυχὸν διὰ χρημάτων τοῦ πατρός. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 17527 τοῦ 59, σκέψις τελευταία.

θ) Ὅταν τὸ κατώτερον δικαστήριον θεωρήσῃ ὡς ἀποδεδειγμέ-

τὴν 56 τοῦ 62 πολ. ΑΠ. ἀπόφ. (ἀναιροῦσαν τὴν 19124 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ.), ἐν ᾗ εὕρηνται ταῦτα·

«Βεβαίου ὄντος ὅτι δυνάμει συμβιβασμοῦ ὁ Α κατέχει τὰ ἐν

νον, ὅτι ὁ συγκοινωνὸς διεχειρίσθη μόνον τὴν ἀδιαίρετον μετὰ τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ του κοινὴν περιουσίαν, καὶ ὅτι ἐνεμήθη τὴν ἐξ αὐτῆς μερίδα τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπὶ σκοπῷ ἐξοφλήσεως χρεῶν τούτου πρὸς αὐτόν, καὶ ἀποφανθῇ ὅτι ἐκ τῶν πράξεων τούτων δὲν ἀποδεικνύεται ὁ σκοπὸς τῆς ἀποδοχῆς, ἡ ἀπόφασίς του αὕτη δὲν παραβιάζει νόμον τινά, ἢ ὡς δίδουσα ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 360 τοῦ 40).

ΣΗΜ. Ἡ ἀπόφασις στηρίζεται ἰδίως εἰς τὸ τεμ. 20 καὶ 78 Πανδ. de acquir. vel. omitt. her.

ι) Ὁ διαχειριζόμενος τὴν ἀδιαίρετον μετὰ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀδελφοῦ του κοινὴν πατρικὴν κληρονομίαν δὲν ὑποτίθεται ὅτι ἐπιχειρεῖ πράξεις κληρονόμου· ἰδίως δὲ ἂν ἦναι δανειστὴς τοῦ ἀποβιώσαντος, καὶ νέμηται τὸ μέρος ἐκείνου πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους. Ἀπ. 214 τοῦ 37 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. νεμ. σ. 1007.

ια) Ἡ σιωπηλὴ παραδοχὴ τῆς κληρονομίας συνίσταται μᾶλλον εἰς τὴν διάνοιαν παρὰ εἰς τὰς πράξεις· ἑπομένως ὁ εἰς καιρὸν ἀνωμαλίας δανειστὴς καὶ ταυτοχρόνως νόμιμος κληρονόμος, ὅστις κατέλαβεν αὐθαιρέτως τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος ἐπὶ σκοπῷ νὰ λάβῃ τὰ ὀφειλόμενα αὐτῷ, δὲν θεωρεῖται ὅτι ἀπεδέχθη τὴν κληρονομίαν. Ἀπόφ. 138 τοῦ 40 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν. Νομ. σ. 3746.—Βλ. κατ. § 9.

ιϛ) Δὲν ὑπάρχει νόμος ἐνοχοποιῶν ἐκπεφρασμένως τοὺς δανειστὰς τοὺς καταλαβόντας τὴν καταλειφθεῖσαν περιουσίαν τοῦ προσώπου, εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ὁποίου ἐκαλοῦντο. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. τοῦ 40 ἐν Νομ. σ. 2277.

ιγ) Διὰ μόνης τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς δὲν ὑποτίθεται ὅτι ἀπέκτησεν ὁ προσελθὼν υἱός του νομὴν τῶν κληρονομιαίων πραγμάτων, ἐὰν δὲν ἐνήργησε πράξεις νομῆς. Ἀπ. 98 τοῦ 42 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. Νομ. σ. 2958.

ιδ) Ἡ καλλιέργεια κληρονομικῶν πραγμάτων, γενομένη πρὸς διατήρησίν των, ἐμφαίνει ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας; Ὄχι· ὁ τὴν ἀνάμιξιν προτείνων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ λοιπόν, ὅτι ἐνηργήθησαν ὄχι εὐσεβεῖς τινες ἢ προφυλακτικαὶ τῆς κληρονομίας πράξεις, οἷα καὶ ἡ ἁπλῆ καλλιέργεια, ἀλλ' ὅτι εἰσεπράχθησαν ἢ ἐπληρώθησαν χρέη τῆς κληρονομίας ὡς ἴδια, καὶ τὰ τοιαῦτα. τεμ. 20

αὐτῷ ἀναφερόμενα κτήματα τοῦ πατρός του ὡς παραχωρηθέντα ὑπὸ τούτου πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς ἀμφιθαλεῖς ἀδελφούς του, ἕπεται νομίμως, ὅτι, δολίας καὶ εἰκονικῆς ἀποδειχθησομένης τῆς παραχωρήσεως ταύτης, δὲν ὑφίσταται ὁ ἐξ αὐτῆς παραγόμενος εἰδικὸς τίτλος, ἄνευ τοῦ ὁποίου ὁ Α, κατέχων καὶ διαχειριζόμενος ἐν γνώσει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἴδια τούτου κτήματα, θεωρεῖται ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ ἀποδεχθεὶς οὕτω σιωπηρῶς αὐτὴν καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης περὶ ἀποχῆς δηλώσεώς του. (νομ. 20 πρ. § 1 καὶ 88 Πανδ. (29. 2). Εἰσ. § 7 (2. 19).

β) Ἡ ἀνάμιξις εἰς τὴν κληρονομίαν πρέπει νὰ ἦναι ἐναργὴς ὅτι ἐνηργήθη ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ κληρονόμου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 453 τοῦ 56).

γ) Τὸ ζήτημα, ἐὰν ὡρισμέναι πράξεις ἐμφαίνωσιν, ἢ οὒ τὴν θέλησιν τοῦ νὰ ἀποδεχθῇ τις τὴν κληρονομίαν, εἶναι ὅλως πραγματικόν. (Ἀπ. Πολ. Ἀρ. Πάγ. 240 τοῦ 1852).

Ἡ παράβασις ὁρισμῶν τοῦ ἀστικοῦ δικαίου περὶ τοῦ ὑπευθύνου τοῦ εἰς τὴν κληρονομίαν καλουμένου, ὁσάκις οὗτος δὲν ἀνεμίχθη εἰς τὴν κληρονομίαν, συνίσταται εἰς τὴν ἐκτίμησιν πραγματικῶν γεγονότων. Ὥστε ὁ Ἄρ. Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει. (Ἀπ. πολ. ΑΠ 140 τοῦ 57).

δ) Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐναγομένου περὶ γεγονότων ἀνατρεπόντων τὴν εἰς τὴν κληρονομίαν προσέλευσιν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος, δὲν εἶναι αὐτοτελὴς ἰσχυρισμός, ἀλλὰ πρότασις ἀνατρέπουσα τὴν ἀγωγήν, ὅθεν δύναται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐνστάσεως νὰ προταθῇ. (Ἀπόφ. πολιτικὴ ΑΠ. 308 τοῦ 55).

ε) Κληρονομίας ἀνάμιξιν τίς ἀποδεικνύει; Απ. πολ. ΑΠ. 453 τοῦ 66. Εὐρ. 5 σ. 71 § 22. Πρλ. τὴν ἰδίαν συλλογήν μου τίς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσιν.

Ὁ διατεινόμενος ὅτι ὁ Α ἀνεμίχθη εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ

ἐπ. Πανδ. (29, 2) καὶ 2 Κώδ. (6, 30). Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλίας 59 τοῦ 55 ἐν Νομ. σ. 6018.

ιε) Ὁ διαχειριστὴς ἐκκειμένης κληρονομίας, ἐὰν ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτῆς πράξεις τοιαύτας, τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ πράξῃ εἰμὴ ὡς κληρονόμος καὶ διανοίᾳ κυρίου, θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς σιωπηλῶς τὴν κληρονομίαν. Ἀπόφ. 327 τοῦ 43 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 3415).

αἰτίου τῶν ζημιῶν, ἃς ἐκεῖνος ὑπέστη, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀνάμιξιν ταύτην. ('Απ. πολ. ΑΠ. 225 τοῦ 54, κυροῦσα τὴν 566 τοῦ 53 ἀπ ἐφ. Ναυπλίας.)

ϛ) Ὅταν ὁ Α κατέχῃ κτῆμά τι ὡς κληρονόμος τῆς μητρός του, τὸ δὲ δημόσιον ἔχει λαμβάνειν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Α, ὅστις ὅμως δὲν ἀνεμίχθη εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, δύναται (τὸ δημόσιον) νὰ κατάσχῃ τὸ κτῆμα ἐκεῖνο ὡς εἰκονικῶς μεταβιβασθὲν διὰ πωλήσεως τῇ μητριᾷ; οὐχί, ἀλλὰ πρέπει νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ πωλητηρίου. ('Απόφ. πολ. ΑΠ. 322 τοῦ 63.)

ζ) Ὁ ἀνήλικος οἰκεῖος κληρονόμος ἀναμίξας ἑαυτὸν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ, τότε μόνον ἀπαλλάσσεται τῶν κληρονομικῶν ὑποχρεώσεων, ὅταν, ἐπικαλούμενος τὴν ἔνστ. τοῦ εὐεργετήματος τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως, ἀποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης κτήσεως προσγενομένην βλάβην. ('Απόφ. πολιτ. ΑΠ. 29 τοῦ 1858, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον. Π. (4. 4) 7 § 5 Κ. (2. 39). 1 Κώδ. Γρηγ. (2. 4) 1. Βασ. (10. 20) 1 καὶ 3, ὁ ἀνήλικος οἰκεῖος κληρονόμος, ἐὰν ἀναμίξῃ ἑαυτὸν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ, δὲν ἀπαλλάσσεται τῶν κληρονομικῶν ὑποχρεώσεων δηλῶν ἁπλῶς ὅτι ἀπέχει τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ χρεία νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον κατὰ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας· ἵνα δὲ ἐπιτύχῃ αὐτοῦ, ἀνάγκη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης κτήσεως προσγενομένην αὐτῷ βλάβην, εἰς δὲ τοὺς ὁρισμοὺς τούτους δὲν ἀντίκεινται αἱ διατάξεις τοῦ ΠΔ. (29, 2) 57 πρ. καὶ §. 1 (42, 1). 44 καὶ (26, 8) 21, διότι ἡ μὲν πρώτη προβλέπει τὸ θέμα, καθὸ ὁ ἄνηβος ἐπιχειρεῖ μόνος, χωρὶς τῆς τοῦ ἐπιτρόπου συμπράξεως, τὴν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ ἀνάμιξιν, ἥτις δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἰσχυρά, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη τοῦ ἐκτάκτου βοηθήματος τῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς, ἡ δὲ δευτέρα δὲν ὁρίζει κατὰ τίνα τρόπον ἀπέσχεν ὁ ἄνηβος τῆς πατρικῆς κληρονομίας, διότι καὶ ἡ δι' ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς τοῦ κληρονόμου ὑποχρεώσεως ὀνομάζεται πολλαχοῦ τοῦ νόμου ἀποχὴ (4, 4) 7, § 5 καὶ 10 Β. (10, 4) 7, ἡ δὲ τρίτη ὁρᾷ θέμα, καθ' ὃ μόνος ὁ ἐπίτροπος ἐπεχείρησε τὴν τῆς ἀναμίξεως πρᾶξιν, ὅπερ δὲν ἐπετρέπετο καὶ δεν ἀπετέλει ἔγκυρον εἰς τὴν κληρονομίαν προσέλευσιν, ἵνα ᾖ ἀνάγκη τοῦ ἐκτάκτου βοηθήματος τῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον παραδεχόμενον, ὅτι οἱ δύο τῶν ἀναιρεσι-

βλήτων ἀνέμιξαν ἑαυτοὺς τῇ πατρῴᾳ κληρονομίᾳ, συμπραττούσης τῆς νομίμου αὐτῶν ἐπιτρόπου μητρός, ἀποφαίνεται αὐτοὺς ἀπηλλαγμένους τῶν ἐν ἐκ τῆς πράξεως ταύτης παραγομένων κατ' αὐτῶν κληρονομικῶν ὑποχρεώσεων μόνον διότι οὗτοι ἐδήλωσαν, ὅτι ἀπέχουσι τῆς πατρῴας κληρονομίας, ἐνῷ, κατὰ τοὺς παρατεθέντας νόμους, ὤφειλε νὰ θεωρήσῃ τὴν δήλωσιν ταύτην ὡς αἴτησιν ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον κατὰ τῆς ἀνωτέρω εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν προσελεύσεως, καὶ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἐπροτάθη ὁ οὐσιώδης τοῦ ἐκτάκτου ἐκείνου εὐεργετήματος ὅρος, ἡ ἐκ τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν προξενηθεῖσα τοῖς ἀναιρεσιβλήτοις βλάβη, καὶ πεισθὲν, ὅτι οὗτος ἐπροτάθη, νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ. Ὅθεν παραλεῖψαν τὴν ἔρευναν ταύτην παρεβίασε τοὺς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. **244** καὶ **248** τῆς πολιτ. δικονομίας, ὅπερ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν κτλ.

η) Ὁ παραιτηθεὶς τῆς κληρονομίας καθίσταται τότε μόνον ὑπόχρεος εἰς πληρωμὴν τῶν χρεῶν αὐτῆς, ὅτε ἀναγκαῖος ἐστὶ κληρονόμος, τουτέστιν ὑπεξούσιος υἱὸς τοῦ κληρονομουμένου πατρός, καὶ τὴν παραίτησίν του λόγῳ ἢ ἔργῳ ἀνακαλεῖ, λέγων ἐπὶ δικαστηρίου ὅτι εἶναι κληρονόμος, ἢ τὴν κληρονομίαν διαχειριζόμενος ὡς τοιοῦτος, διότι ὁ αὐτεξούσιος καὶ θέλων δὲν δύναται μετὰ τὴν παραίτησιν ν' ἀνακαλέσῃ αὐτὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνέχεται πάντοτε μόνον εἰς ἀπόδοσιν τοῦ ληφθέντος μέρους τῆς κληρονομίας· ὥστε τὸ Ἐφετεῖον δεχόμενον ὅτι ἐγένετο παραίτησις καὶ καταδικάζον τὸν ἐναγόμενον νὰ πληρώσῃ χρέη αὐτῆς διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἔλαβε τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἂν τοῦτο ἐγένετο πρὸ τῆς παραιτήσεως, ὅτε αὕτη δὲν ἔχει ἰσχὺν, ἢ ἂν ἦναι ἀναγκαῖος κληρονόμος ὁ ἐναγόμενος, παραβιάζει τὸν νόμον. (Ἀπ. Πολ. Ἀρ. Πάγ. **43** τοῦ **67**.)

θ) Ἡ ἐφηβότης ἐξετάζεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναμίξεως καὶ οὐχὶ τῆς κινήσεως τῆς ἀγωγῆς, διότι ἡ ἀνάμιξις μόνη καθίστησιν αὐτοὺς ἐναγωγίμους, καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποχῆς ἐκπτώτους. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **171** τοῦ **57**, κυρ. τὴν **14600** καὶ **14858** ἐφ. Ἀθ.

§ 9. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς κληρονομίας εἶναι ἢ ῥητὴ (1) ἢ σιωπηρὰ

---

(1) Διάτ. **19**, **22** § **14** Κώδ. (αὐτ.)—Πρβ. τεμ. **25** § **7** καὶ **69** Π. αὐτ.

Κληρονομίας ἀποδοχή.—Τίς νόμος διέπει τὸ τῆς δωσιδικίας. Παπ. § **677** μέρ. γεν.

διὰ πράξεων τοῦ κληρονόμου. Θέμ. τ. 5 σ. 23 ἐν τέλ.(Βλ. ἀνωτ. σελ. 7).

Πρὸς ταύτην ἀπαιτοῦνται τοιαῦται πράξεις, αἵτινες ὑπὸ τὰς προκειμένας περιστάσεις δὲν ἔχουν ἄλλην σημασίαν εἰμὴ ὅτι ὁ κεκλημένος θεωρεῖ ἑαυτὸν κληρονόμον (π. χ. κατάληψις τῆς νομῆς καὶ χρῆσις ἢ ἀπαλλοτρίωσις κληρονομικῶν πραγμάτων ἢ καὶ ἀλλοτρίων, ἃ κατὰ πλάνην ἐθεωροῦντο κληρονομικά, εἴσπραξις, ἐξόφλησις κτλ., Προϋποτίθεται δέ, ὅτι εἰς τὰς πράξεις ταύτας δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ ἄλλη τὶς τοῦ ἐνεργοῦντος διάνοια (ἴδε Θέμ. τ. 5 σ. 24 σημ. 59)· ἄρα δὲν θεωροῦνται ὡς σιωπηρὰ ἀποδοχὴ αἱ πράξεις, κατὰ τῆς τοιαύτης σημασίας τῶν ὁποίων διεμαρτυρήθη ὁ πράττων, ἂν καὶ ἦναι ἴσως ὑπεύθυνος πρὸς τὸν κληρονόμον. τεμ. 20 § 1 cit.—διάτ. 4 Κώδ. (6, 15).

§ 10. Ἡ ἁπλῆ ἐκπλήρωσις δυναμικῆς τινὸς αἱρέσεως δὲν εἶναι pro herede gestio (ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Θέμιδα τόμ. 5 σελ. 24 σημ. 60), ἐν ᾧ ἡ ἀναγνώρισις τῆς διακατοχῆς τῶν ὑπαρχόντων ἐκ μέρους ἐκείνου, εἰς ὃν προσφέρεται καὶ κατὰ τὸ πολ. δ. ἡ κληρονομία, θεωρεῖται καὶ ὡς pro her. gest. καὶ περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ, καὶ κατὰ τὸ πολ. δ., τὴν ἀπόκτησιν τῆς κληρονομίας. (διάτ. 12 Κώδ. h. t.)

Ἱκανότης τοῦ ἀποκτῶντος τὴν κληρονομίαν. (*B.l. Ka.l* ε'. § 346 *ἑπόμ. Παπ.* § 627).

§ 11—13. Ἡ ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας εἶναι πρᾶξις τοῦ κληρονόμου· ὅθεν προαπαιτεῖται τελειότης θελήσεως καὶ ἱκανότητος πρὸς ἐπιχείρησιν νομικῶν πράξεων. Διὰ τοῦτο

α) Ὁ παράφρων δὲν δύναται, δι' ὑπεισελεύσεως, νὰ γίνῃ κληρονόμος. (Γίνεται ὅμως ὡς necessarius ipso jure, κατὰ τὸ τεμ. 63 Π. (29, 2). Ἀλλ' ὁ κηδεμὼν αὐτοῦ δύναται καὶ ὀφείλει, ὅταν ἦναι συμφέρον, νὰ αἰτήσῃ δι' αὐτὸν τὴν διακατοχὴν τῶν ὑπαρχόντων, δι' ἧς ὅμως δὲν συνίσταται ὁριστικὴ ἀπόκτησις. τεμ. 1 Π. (37, 3).—Διάτ. 7 Κώδ. (50, 70).

§ 14. β) Καὶ τὸ νήπιον δὲν δύναται νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς τὴν κληρονομίαν. τεμ. 9 Π. (29, 2).—διάτ. 5 Κώδ. (6, 30). Ἀντ' αὐτοῦ ὅμως, κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον, δύναται ὁ πατὴρ ἢ ὁ ἐπίτροπος οὐ μόνον διακατοχὴν τῶν ὑπαρχόντων νὰ αἰτήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς τὴν κληρονομίαν (1).

(1) Διάτ. 18 πρ. § 2, 3, Κ. (6, 30) τεμ. 7 § 1.—τεμ. 8. 11 Π. (37, 1). τεμ. 65 § 3 Π. (36, 1). τεμ. 11 Π. (26, 8) Διάτ. 3. 7 Κώδ. (6, 9).

§ 15. Ὁ ὑπερβὰς τὴν νηπιότητα ἄνηβος ἀποκτᾷ τὴν κληρονομίαν τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ ἐπιτρόπου· τεμ. 8 Πρ.—τεμ. 9, 4 Π. (h. t.)—τεμ. 9 § 3 Π. (26, 8)—διάτ. 18 § 4 Κώδ. (h. t.).

§ 16. Ὁ ἔφηβος ἀνήλικος δύναται νὰ ὑπεισέλθῃ αὐτοπροσώπως (1), ἀλλὰ τὰ χρέη τῆς κληρονομίας δύναται ὁ κηδεμὼν, ὁ μὴ συναινέσας εἰς τὴν ὑπεισέλευσιν, νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ. Savig. εἰς τὸ περιοδ. αὐτοῦ συγγρ. τ. 10 σ. 287· ἀφ' ἑτέρου ὅμως οὗτος εἶναι ὑπεύθυνος, ἐὰν διὰ τῆς ἀποποιήσεως τῆς συναινέσεώς του, ἢ διὰ ῥαθυμίαν ἐγένετο αἴτιος νὰ μὴ ἀποκτηθῇ κληρονομία προσενεχθεῖσα τῷ ἀνηλίκῳ, καὶ ἐντεῦθεν προσεγένετο ζημία εἰς αὐτόν. Διάτ. 26 Κώδ. (5, 37).

§ 17. Περὶ τοῦ κεκηρυγμένου ἀσώτου ἐφαρμόζονται ὅσα καὶ ἐπὶ ἀνηλίκων. τεμ. 5 § 1 Π. (29, 2) (2).

§ 18. Οἱ ὑπεξούσιοι παῖδες, κατὰ τὸ δ. τοῦ Ἰουστ., δύνανται ν' ἀποκτήσωσι πάσας τὰς κληρονομίας λόγῳ κυριότητος δι' ἑαυτοὺς (bona adventitia), ὁ δὲ πατὴρ μόνον τὴν ἐπικαρπίαν καὶ τὴν διοίκησιν αὐτῶν ἔχει· ἀλλ' ἵνα ἔχῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἡ ἐκ μέρους τῶν παίδων ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας, ἡ ὑπεισέλευσις πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ παραγγελίαν τοῦ πατρός (3).

---

(1) Διάτ. 12 Κώδ. (6, 30)—Διάτ. 8 § 1 Κώδ. (6, 61)—Κώδ. (2, 40).

(2) Βλ. τὰ ἐν Πείρᾳ σ. 440 ἐπ. λ. Ἄσωτος καὶ λ. Ἀπαγόρευσις σ. 276—279.

(3) Ἀλλὰ δὲν δύναται κανεὶς ἐξ αὐτῶν ν' ἀφαιρέσῃ διὰ τῆς μονομεροῦς αὐτοῦ θελήσεως τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ διὰ τῆς ἀποκτήσεως τῆς κληρονομίας προσγενόμενον αὐτῷ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ εἰς ἀπόκτησιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη δὲν δύναται οὔτε ὁ πατὴρ οὔτε τὸ τέκνον ν' ἀποβάλῃ μονομερῶς τὴν εἰς τὸ δεύτερον προσγενομένην κληρονομίαν, ὥστε ἡ ἀποβολὴ ν' ἀποκλείσῃ ὁλοτελῶς πᾶσαν ἄλλην ἀπόκτησιν (α), διότι ἂν ὁ παῖς δὲν θέλῃ ν' ἀποδεχθῇ τὴν κληρονομίαν, δύναται τότε ὁ πατὴρ ν' ἀποκτήσῃ αὐτὴν καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις (δηλ. καὶ λόγῳ ἰδιοκτησίας)· ὥστε εἰς τοιαύτην περίπτωσιν γίνεται ὁ πατὴρ καθ' ἑαυτὸ κληρονόμος ὅπως καὶ κατὰ τὸ παλαιότερον δίκαιον· ἐὰν πάλιν ἀποκρούσῃ ὁ πατὴρ τὴν κληρονομίαν, ἔχει ὁ παῖς τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτήσῃ αὐτὴν,

---

(α) L. 14 D. (29, 2).

§ 19. Ἀπαιτεῖται, πρὸς ἀπόκτησιν ἢ ἀποβολὴν τῆς κληρονομίας, σπουδαιότης εἰς τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς συνωδευμένη μὲ τὴν γνῶσιν ἁπάντων τῶν περιστατικῶν τῶν οὐσιωδῶς ἀναφερομένων εἰς τὴν κατέλευσιν τῆς κληρονομίας· ὁ κληρονόμος πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι προσφέρεται αὐτῷ αὕτη (1), καὶ ἰδίως ἂν ἡ προσφορὰ

ὅτε μεταβαίνουσιν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ δικαιώματα, μάλιστα καὶ τὸ τῆς ἐπικαρπίας καὶ διοικήσεως· ἀπαιτεῖται μόνον νὰ δοθῇ πρὸς τοῦτο κηδεμὼν εἰς τὸν νέον (α)· ἐὰν δὲ ὁ παῖς, εἰς ὃν προσφέρεται ἡ κληρονομία, εὑρίσκηται ἐν νηπιότητι, δύναται μόνον ὁ πατὴρ ν' ἀποκτήσῃ δι' αὐτὸν τὴν κληρονομίαν μὲ τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καθὼς ἂν ἤθελεν ἀποκτήσῃ αὐτὴν παραγγελλόμενος παρὰ τοῦ πατρὸς ὁ ἐν ὡρίμῳ ἡλικίᾳ διατελῶν παῖς (β)· ὁ παῖς ὅμως δύναται διὰ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως ν' ἀποβάλῃ πάλιν τὴν κληρονομίαν, τότε ὅμως αὕτη μένει εἰς τὸν πατέρα ὡς ἐὰν οὗτος ἤθελεν ἀποκτήσει αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ παιδὸς (γ)· ἐὰν ἀπεναντίας ὁ πατὴρ, π. χ. ἕνεκα παραφροσύνης, δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του, συγχωρεῖται, ὅπως, κατὰ τὸ παλαιότερον δίκαιον, utilitatis causa εἰς τὸν παῖδα ν' ἀποκτήσῃ αὐτοτελῶς τὴν κληρονομίαν (δ)· ἂν δὲ ἡ εἰς τὸν παῖδα προσφερομένη κληρονομία ἦναι τοιαύτη ὥστε ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν (bona castrensia), δύναται ν' ἀποκτήσῃ αὐτὴν ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ πατρὸς (ε), καθὼς δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόκτησιν τῆς κληρονομίας καὶ εἰς τὸν δοῦλον τὸν ἐγγεγραμμένον κληρονόμον, ὅστις ἀνήκει εἰς τὸ στρατιωτικὸν χρημάτιον (ϛ)· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δίδεται εἰς τὸν πατέρα τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτήσῃ τὴν τοιαύτην κληρονομίαν ἂν ἀποβάλῃ αὐτὴν ὁ υἱός (ζ).

(1) Τεμ. 7 Εἰσ. h. t.—τεμ. 13 § 1.—τεμ. 19, 23. τεμ. 32, 34 (29, 2).—τεμ. 30 § 2—5. τεμ. 84 αὐτόθ.—Ἐν τούτοις βλάπτει κοινῶς καὶ ἐνταῦθα ἡ ἄγνοια τοῦ νόμου. διάτ. 2 Κώδ. (1, 18).

(α) L. 8 pr. § 1 K. (6, 61).
(β) L. 18 pr. K. (6, 30).
(γ) L. 8 § 6 K. (6, 61),
(δ) L. 52 pr. L. 63 D. (29, 2) πρβ. L. 30 pr. D. αὐτ.
(ε) L. 5 D. (49, 17).
(ϛ) L. 19 § 1 D. l. c.
(ζ) L. 8 § 2 C. (6, 61).

ἦναι ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου (1)· προσέτι, ἂν ἡ ἐγκατάστασις ἦναι ὑπὸ αἵρεσιν ἢ ὄχι. τεμ. 32 § 1 Π. (αὐτ.) Καλ. ε. § 351 ἐπ;

Μολοντοῦτο ὁ κατὰ πλάνην νομίζων ἑαυτὸν ὑπὸ αἵρεσιν ἐγγεγραμμένον, συνάμα δὲ θεωρῶν ἐκπεπληρωμένην τὴν αἵρεσιν, δύναται ἐγκαίρως νὰ ὑπεισέλθῃ τὴν κληρονομίαν, διότι ἡ γνώμη αὐτοῦ συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν (2), ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ἐπὶ ἐγκαταστάσεως πραγματικῆς ὑπὸ αἵρεσιν, ὁ ἐγκατάστατος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς (3). Ὅταν πρόκηται ν' ἀποκτήσῃ τις δι' ἄλλου τὴν κληρονομίαν, ἀπαιτεῖται ἡ γνῶσις τοῦ πρώτου (4). Προσέτι ὁ πατὴρ ὁ παραγγείλας τὴν ἀπόκτησιν κληρονομίας, ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἦναι ἔγκυρος ἡ παραγγελία, νὰ γνωρίζῃ τὰ περιστοιχοῦντα τὴν κατέλευσιν περιστατικὰ (5), πλὴν δὲν βλάπτει ἂν δὲν ἔχῃ βεβαίαν γνῶσιν περὶ τῆς γενομένης ἤδη προσφορᾶς τῆς κληρονομίας, φθάνει μόνον νὰ ἔχῃ γνῶσιν τοιαύτην ὁ ὑπεισερχόμενος υἱός, ἡ δὲ τοῦ πατρὸς παραγγελία ν' ἀπέβλεπε εἰδικῶς τὴν παραγγελίαν ταύτην (6), διότι ἐκ μέρους τοῦ υἱοῦ ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων καὶ ἰδίως ἡ γνῶσις (7), ἂν δὲν πρόκηται ἡ ἐντελὴς γνῶσις αὐτοῦ ν' ἀναπληρωθῇ διὰ τῆς θελήσεως τοῦ πατρὸς (8). Καὶ ἡ πλάνη δὲ τοῦ κληρονόμου περὶ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ, ἂν δηλαδὴ ἦναι ἀναγκαῖος ἢ ἑκούσιος, καθιστᾷ πλημμελῆ τὴν ἀπόκτησιν ἢ ἀπο-

(1) Τεμ. 17, 22, 46, 51 πρ. Π. (29, 2). Πρλ. τεμ. 77 αὐτ.

(2) L. 34 § 1 D, αὐτ.

(3) Οὕτως ἀποφαίνεται τοὐλάχιστον καθαρῶς ὁ Ν. 21 D. (35, 1) ὅστις βεβαίως δυσκόλως συνδυάζεται μετὰ τοῦ Ν. 21 § 3 D. (29, 2). Ὁ Mayer Erb. Τ. 1 σελ. 335 σημ. 8 λέγει ὅτι ὑπάρχει εἰς τὰ χωρία ταῦτα ἀντίθεσις τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου δικαίου· παρατηρητέον ὅμως ὅτι ὁ νεώτερος νομικὸς (Οὐλπιανὸς) ἐπικαλεῖται εἰς τὸ χωρίον του τὴν γνώμην ἀρχαιοτέρου νομικοῦ, τοῦ Ἰουλιανοῦ συγγραφέως τοῦ ἄλλου χωρίου.

(4) Σημ. 71, 72, 91, 92,

(5) L. 93 D. h. t.

(6) L. 38 § 7 πρβ. μὲ L. 25 § 6 D. (29, 2).

(7) L. 30 § 7 αὐτ. sed contra, non adquirere ἐννοεῖ ὅτι εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν, δηλαδὴ ὅταν ὁ μὲν υἱὸς ἦναι ἀβέβαιος ὡς πρὸς τὴν ἐπαγωγὴν τῆς κληρονομίας, ὁ δὲ πατὴρ ὄχι, δὲν δύναται ν' ἀποκτηθῇ αὕτη δι' ἐκείνου.

(8) L. 8 § 1 D. (29, 2).

βολὴν τῆς κληρονομίας (1), ἀλλ' ἡ ἀφορῶσα ἄλλα περιστατικὰ πλάνη εἶναι ἄνευ ἐπιῤῥοῆς. π. χ. ἂν ἦναι αὐτεξούσιος, ἔφηβος, ἢ ὄχι (2)· καὶ τέλος ἡ πλάνη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς κληρονομίας (3). Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ ὁ ὑπεισερχόμενος τὸ μέρος τῆς μερίδος του (4), καὶ μόνον ἂν ἐκ πλάνης ἀπεκτήθη ῥητῶς κατὰ μικρότερον μέρος ἡ κληρονομία, παρὰ καθόσον προσεφέρθη, εἶναι ἄκυρος ἡ ἀπόκτησις (5). Καὶ ἡ δι' ἀπάτης παραχθεῖσα πλάνη δὲν ἐπηρεάζει την ἐντεῦθεν προελθοῦσαν ὑπεισέλευσιν, ἂν ἄλλως αὕτη ἦναι ἔγκυρος, μολονότι ἐνέχεται ὁ απαταιὼν πρὸς τὸν ἀπατηθέντα (6)· ἀλλὰ καὶ ἡ βιασθεῖσα ἀπόκτησις εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἰσχυρὰ, χορηγεῖται ὅμως κατ' αὐτῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασις (7). Ἀπεναντίας, ἂν ὁ κληρονόμος δὲν ὑπεισέλθῃ τὴν κληρονομίαν σπουδαίως, ἀλλὰ κατὰ προσποίησιν. ἡ πρᾶξίς του αὕτη εἶναι ἄκυρος (8). Ἡ ἀπόκτησις δὲ, ὡς καὶ ἡ ἀποβολὴ τῆς κληρονομίας, πρέπει νὰ γίνῃ ἄνευ αἱρέσεως ἢ ἐπιφυλάξεως (9), καὶ μόνον καθ' ὃν τρόπον προσφέρεται ἰδίως δὲν δύναται τὶς ἐν μέρει μὲν ν' ἀποκτήσῃ ἐν μέρει δὲ ν' ἀποβάλῃ τὴν κληρονομίαν (10), οὔτε ἐὰν ἐγκατεστάθη εἰς διαφόρους μερίδας τινὰς μὲν νὰ παραδεχθῇ, ἄλλας δὲ ν' ἀποβάλῃ (11)· μάλιστα διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς μιᾶς ἀποκτᾶ ἀμέσως καὶ τὰς ἄλλας (12)· ἐπίσης καὶ ὁ πατὴρ ὁ τὴν ἰδίαν κληρονομικὴν μερίδα ἀποκτήσας, ὀφείλει νὰ διατάξῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ν' ἀποκτήσῃ καὶ τὴν εἰς αὐτὸν προσενεχθεῖσαν, καὶ δὲν δύναται ἐκ πολλῶν ἐγγεγραμμένων παίδων εἴς τινα μὲν νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόκτησιν, εἰς ἄλλα δὲ ν'

---

(1) L. 15, 16 D. αὐτ.
(2) L. 34 πρ. L. 96 D. αὐτ. πρβ. καὶ L. 74 § 2, 3 D. (29, 2).
(3) L. 8 pr. πρβ. L. 51 § 2 D. (29, 2) § 5 εἰσ. h. t.
(4) L. 21 § 3 D. h. t. L. 5 § 1 D. (5, 4).
(5) L. 75 D. (29, 2) πρβ. L. 93 αὐτ.
(6) L. 40 D. (4, 3).
(7) L. 21 §. 5, 6 D. (4, 2). L. 85 D. (29, 2).
(8) L. 6 § 7 D. h. t.
(9) L. 51 § 2 D. (29, 2). L. 77 D. de R. j.
(10) L. 1 D. (29, 2).
(11) L. 2. L. 80 pr. § 1 D. αὐτ.
(12) L. 10. 35 pr. L. 80 § 1 D. (29, 2) πρβ. καὶ L. 1 μὲ L. 10 αὐτ.

ἀπαγορεύσῃ, τοῦτο δηλαδὴ κατὰ τὸ τοῦ ἰουστινιανοῦ δίκαιον, διότι πρέπει ν' ἀποκτήσῃ καὶ τὴν ἑτέραν μερίδα εἴτε διὰ τὸ τέκνον εἴτε καὶ δι' ἑαυτὸν (1). (Θεμ. ε. σ. 29 ἐπ.).

§ 20. Ἐν γένει, κατὰ τὸ Πολ. δικ., ἡ ὑπεισέλευσις τῆς κληρονομίας, ἐκτὸς τῶν μνημονευθεισῶν περιπτώσεων, δὲν δύναται νὰ γίνῃ δι' ἀντιπροσώπου (2), ἐν ᾧ ἡ ἀποδοχὴ τῆς τῶν ὑπαρχόντων διακατοχῆς καὶ δι' ἀντιπροσώπων γίνεται· τεμ. 3 § 7 Π. (37, 1). Καλ. ε. δ. 349;

Μολοντοῦτο δύναται ὁ κληρονόμος νὰ δώσῃ εἰδικὴν παραγγελίαν εἰς ἄλλον νὰ ἐνεργήσῃ, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, πρᾶξιν ἢ δήλωσίν τινα, ἐξ ἧς προκύπτει ἡ ἀποδοχή.

Ἡ διὰ τῆς κατελεύσεως δύναμις τοῦ νὰ γίνῃ τὶς κληρονόμος εἶναι κατὰ τοσοῦτον προσωπικὸν δικαίωμα, καθ' ὅσον ἡ ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας δύναται συνήθως μόνον ἐπὶ ζωῆς τοῦ προσκαλουμένου νὰ λάβῃ χώραν, τὴν ὁποίαν δύναμιν δὲν μεταβιβάζει εἰς τοὺς κληρονόμους του, ὡς γενήσεται κατωτέρω λόγος εἰς τὸ περὶ μεταβιβάσεως τῆς κληρονομίας.

§ 21. *Νομολογία.*—Ὁ κηδεμὼν, διὰ τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν ἐπαγομένην τῷ κηδεμονευομένῳ κληρονομίαν, ἀποκτᾷ, ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, τὴν κληρονομίαν, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν κληρονόμον, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται ἄδεια τίς. Πανδ. βιβλ. 37 τίτλ. 1 τεμ. 11. νόμ. 11. Βασιλ. (40, 1). (Ἀπόφ. 395 τοῦ 43 τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτ. (Νομ. σ. 3258).

§ 22. *Νομολογία.*—Ὁ κηδεμὼν τῆς περιουσίας αἰχμαλώτου δύναται νὰ ἐνεργῇ καὶ πράξεις προσελεύσεως τοῦ αἰχμαλώτου εἰς κληρονομίας ἐπαγομένας αὐτῷ, ἢ πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς συντήρησιν καὶ φύλαξιν τῆς κεκτημένης περιουσίας τοῦ αἰχμαλώτου; Ὅρα τὴν 220 τοῦ 51 ἀπ. Α. Π.

§ 23. Πῶς ἀποκτῶσι τὴν κληρονομίαν οἱ μὴ τέλειοι κατὰ τὴν ἡλικίαν; Οἱ μαινόμενοι, κωφάλαλοι καὶ τυφλοί; Βλ. Καλλ. ε. § 346. 347.

Εἰς τὰ ἠθικὰ πρόσωπα ἀπέδωκεν ὁ Ἰουστινιαν. τὸ προνόμιον, ὥστε νὰ ἐπιγινώσκηται ὑπὲρ αὐτῶν ἡ διακατοχὴ δι' ἀντιπροσώπου (συνδίκου) ἢ ἄλλου πληρεξουσίου· θεωρεῖται μάλιστα αὐτοδικαίως ἀποκτηθεῖσα. Καλ. ε. § 348.

---

(1) L. 35 §. 1 L. 36 D. h. t.
(2) Τεμ. 90 Π. h. t.—τεμ. 54 Π. (41; 1).

Νομικαὶ συνέπειαι τῆς ἀποκτήσεως.

§ 24—26. Αὗται συνάγονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ὅσων ἐλέχθησαν ἀνωτέρω περὶ τῆς φύσεως τῆς κληρονομικῆς ἰδιότητος.

α) Τὸ σύνολον τῶν περὶ τῆς περιουσίας σχέσεων τοῦ ἀποθανόντος μεταβαίνει εἰς τὸν κλήρονόμον, καὶ τοῦτο οὕτως ὡς ἐὰν ἡ μετάβασις ἐγένετο εὐθὺς κατὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου. (σημ. 32 θέμ. τ. 5 σ. 19). Ὁ κληρονόμος γίνεται δι'αὐτῆς ὑποκείμενον πάντων τῶν ἐν τῇ κληρονομίᾳ περιεχομένων δικαιωμάτων. Ἀναγκαία δὲ συνέπεια τούτου εἶναι ὅτι σβέννυνται ἀφ' ἑαυτῶν ὅλαι αἱ μεταξὺ τοῦ κληρονόμου καὶ τοῦ κληρονομουμένου ὑπάρχουσαι ἐνοχαί, ὡς καὶ τὰ πραγματικὰ δικαιώματα τοῦ δευτέρου ἐπὶ πραγμάτων τοῦ πρώτου, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. (confusio) (1).

β) Ἀποβάλλει πᾶσαν σημασίαν ἡ πρόσθετος ἐνοχὴ τοῦ ἑνὸς παρὰ τῇ κυρίᾳ ἐνοχῇ τοῦ ἑτέρου, διότι ἀμφότεροι ἑνοῦνται εἰς ἓν πρόσωπον (2).

γ) Ἐν γένει ὅλα τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα ὡς πρὸς τὸν κληρονόμον ὑπάρχουν τοιαῦτα, ὅπως ἤθελον εἶσθαι ἐὰν περιήρχοντο κατ' ἄλλον τρόπον εἰς αὐτόν. Ὥστε καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ κληρονόμου ἀποκτᾷ τὴν παροῦσαν αὐτοῦ περιουσίαν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀποκτηθείσης, ὡς μίαν κληρονομίαν (3).

Ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι ἐσφαλμένον ἐὰν ἐθεωρεῖτο ὅτι λαμβάνει χώραν παντελὴς ἀνάμιξις τῶν δύω περιουσιῶν, ἤγουν ὑλικὴ συγχώνευσις καὶ σύγχυσις τῆς ἰδιότητος τοῦ κληρονόμου ὡς τοιούτου καὶ ὡς ἔχοντος ἰδίαν περιουσίαν, καὶ ἂν ὑπετίθετο ὥς τι στιγμιαῖον ἡ ἀντιπροσώπευσις τοῦ ἀποθανόντος διὰ τοῦ κληρονόμου. Μᾶλλον δὲ ὅλαι αἱ κληρονομικαὶ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δίκαια τοῦ κληρονόμου θεωροῦνται διαρκῶς ὡς δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, διὰ τοῦτο καὶ καθόσον ἀντιπροσωπεύει διαρκῶς τὸν ἀποθανόντα. Ὁσάκις ὑφ' οἱανδήποτε ἔποψιν ἐξήρτηταί τι ἐκ τῆς δια-

(1) Τεμ. 2 § 18 Π. (18, 4).—Τεμ. 75 Π. (46, 3).—Τεμ. 21 § 1 Π. (34, 3).—Τεμ. 21 § 3.—Τεμ. 30 Π. (46, 1).—Τεμ. 18 Π. (8, 1).—Τεμ. 116 § 4 Π. (31).

(2) Τεμ. 5, 14 Π. (14, 1).—Τεμ. 71 πρ. αὐτ.—Τεμ. 93 § 2, 3.—Τεμ. 95 § 3 Π. (46, 3).

(3) Τεμ. 10 § 2 (28, 6).—Τεμ. 7 § 2 Π. (αὐτ).—Τεμ. 65, 70 Π. de v. s.—Τεμ. 194 Π. de r. j.

κρίσεως τῶν δύω νομικῶν ἰδιοτήτων τοῦ κληρονόμου, ἀναφαίνεται πρακτικῶς σημαντικὴ ἡ ἀντίθεσις αὐτῶν, καθὼς π. χ. εἰς περίπτωσιν ἀλληλεγγύων ἐνοχῶν, εἰς τας ὁποίας ἐνέχονται καὶ ὁ ἀποθανὼν καὶ ὁ κληρονόμος του.

δ) Ὁ ἀλληλέγγυος δανειστὴς ἢ ὀφειλέτης ὁ κληρονομήσας συνδανειστὴν ἢ συνοφειλέτην μετέχει διττῶς τῆς τοιαύτης ἐνοχῆς (duas sustinet obligationes), ἐνεργητικῶς ἢ παθητικῶς, διότι ἐκ τῶν ἰσοδυνάμων ἐνοχῶν οὐδεμία κατισχύει τῆς ἄλλης καὶ διὰ τοῦτο καταργεῖ τὴν συνάντησιν αὐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ φυσικὸν πρόσωπον· σημασίαν ἔχει τοῦτο ὁσάκις μεταξὺ τῶν δύο ἐνοχῶν ὑπάρχει διαφορά τις ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν, ἂν π. χ. ὁ κληρονομούμενος εἶχε προσωπικήν τινα ἔνστασιν κατὰ τῆς ἐνοχῆς, ἢ ἠδύνατο νὰ τῷ ἀντιταχθῇ τοιαύτη, ἥτις ἔνστασις δὲν ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἀρχικὴν σχέσιν τοῦ κληρονόμου πρὸς τὴν ἐνοχήν. Ἂν ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης κληρονομήσῃ τὸν δανειστὴν, ἢ ἀντιστρόφως ὁ δανειστὴς κληρονομήσῃ τὸν ἀλληλέγγυον ὀφειλέτην, δύναται οὗτος ν' ἀπευθυνθῇ κατὰ τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν, διότι ἐν τῇ ἰδιότητι τοῦ δανειστοῦ ἔχει τὴν ἐκλογὴν ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν παρ' οὗτινος ἐκ τῶν συνοφειλῶν θέλει, παρ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ ἰδιότητι τοῦ συνυποχρέου, ἢ παρὰ τῶν συνοφειλετῶν, μόνον χρεωστεῖ ν' ἀφήσῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενον μέρος τοῦ χρέους, ἐὰν οἱ συνοφειλέται ἦσαν συνεταῖροι αὐτοῦ ἢ τοῦ ἀποθανόντος· ἀπεναντίας, ἂν ἀλληλέγγυος δανειστὴς κληρονομήσῃ τὸν ὀφειλέτην, ἢ ὁ ὀφειλέτης κληρονομήσῃ ἀλληλέγγυον δανειστὴν, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἐξαλείφονται ἀφ' ἑαυτῶν αἱ ἀπαιτήσεις τῶν λοιπῶν ἀλληλεγγύων δανειστῶν, διότι ἐκεῖνος δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς ἕκαστον τούτων ὅτι ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς συνδανειστοῦ ἐπλήρωσεν (confusione) αὐτὸς ἑαυτόν· πλὴν καὶ ἐνταῦθα πρέπει, ἐὰν ἦναι correus credendi socius, ν' ἀποδώσῃ τὸ ἐπιβάλλον εἰς τοὺς ἄλλους. (Βλ. Θέμ. 5 σ. 33 ἐπ).

ε) Ἐπίσης πρέπει νὰ διακριθῶσι καὶ εἰς τὸν κληρονόμον αἱ δύο αὗται ἰδιότητες, τὰς ὁποίας οὗτος ἔφερεν ἐκτὸς τῆς ἰδίας ἐκείνου προσωπικότητος. Τεμ. 10 § 2 Π. (28, 6). Δηλαδὴ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ.

§ 27. ϛ) Δυνάμει τῆς κληρονομικῆς σχέσεως, ὁ κληρονόμος πρέπει νὰ πληρώσῃ ὅλα τὰ χρέη τοῦ κληρονομηθέντος, ἀνεξαρτήτως τοῦ μεγέθους τῆς περιουσίας του. Τεμ. 8 Π. (29, 2)—διάτ. 10 Κώδ. (6, 30)=τεμ. 36 Π. (38, 2). Ὁ κληρονόμος δὲ διαδέχεται τὸν ἀποθανόντα εἰς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ἀμέσως.

Ὁ κληρονόμος ὅμως δύναται νὰ μὴ πληρώσῃ χρέη περισσότερα

παρὰ τὸ ἐνεργητικὸν μέρος τῆς περιουσίας, συντάσσων τὴν νενομισμένην ἀπογραφήν (1). Διάτ. 22 Κώδ. (6, 30). Οἱ στρατιῶται ὅμως, καὶ ἄνευ ἀπογραφῆς, δὲν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ πληρώσωσιν εἰμὴ μεχρισοῦ ἐξαρκεῖ ἡ κληρονομία. Διάτ. 22 πρ. § 15 Κώδ. (6, 30).

Ἐκτὸς δὲ τούτου, καὶ διὰ συμφωνίας δύνανται νὰ τροποποιηθῶσιν αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ κληρονόμου. Τεμ. 4 πρ. Π. (44, 4). —Τεμ. 7 § 17 καὶ τεμ. 10 πρ. Π. (2, 14).

§ 28. Ἀφ' ἑτέρου δύνανται οἱ δανεισταὶ τῆς κληρονομίας νὰ ἐξασφαλισθῶσι κατὰ τῆς ἐπὶ κινδύνῳ συνδρομῆς αὐτῶν μετὰ τῶν δανειστῶν ἀπόρου κληρονόμου εἴτε τῷ εὐεργετήματι τῆς ἀπογραφῆς εἴτε ἄνευ τούτου ἤθελον ὑπεισέλθει τὴν κληρονομίαν, ἐπικαλούμενοι τὸ τοῦ ἀποχωρισμοῦ εὐεργέτημα (beneficium separationis), τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ κάμωσι χρῆσιν καὶ οἱ κληροδόχοι, οὐχὶ ὅμως καὶ ἄλλοι δανεισταί τοῦ κληρονόμου (2).

§ 29. Ἂν ἐγένοντο πολλοὶ ὁμοῦ κληρονόμοι, τί γίνεται; Αἱ διατάξεις καὶ τὰ χρέη διανέμονται ἀφ' ἑαυτῶν κατ' ἀναλογίαν εἰς τόσας μερικὰς ἐνοχάς, ὅσοι εἶναι οἱ κληρονόμοι. Διάτ. 6 Κώδ. (3, 36).—Τεμ. 75 § 1. τεμ. 9 Π. (10, 2)—Δ. 14 Κώδ. (3, 32). Ἐπίσης μοιράζεται ἡ ἰδιοκτησία τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων κατ' ἰδανικὰ μέρη (partes pro indiviso) μεταξὺ τῶν κληρονόμων ὡς συνιδιοκτητῶν (3). Ἐπίσης καὶ αἱ συνέπειαι τῆς συγχωνεύσεως ἀναφαίνονται συμμέτρως· δηλ. ὁ κληρονόμος, ὅστις εἶχε κατὰ τοῦ κληρονομηθέντος ἀπαίτησίν τινα ἢ χρέος, γίνεται δανειστὴς ἢ ὀφειλέτης τῶν συγκληρονόμων κατὰ λόγον τῶν μεριδίων των (4), καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον διατηρεῖ τὰ πρότερον δοθέντα αὐτῷ πραγματικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων ὡς jura in re aliena (5). Μόνον τὸ ἀδιαίρετον τοῦ δικαίου ἐπιφέρει ἀναγκαίως τροποποιήσεις τοῦ ἀνωτέρου κανόνος (6).—Πρλ. Καλ. ε. § 391 ἐπ.

---

(1) Περὶ ἀπογραφῆς κατωτέρω § 38 ἐπ.

(2) Πρβ. Εὑρετ. λέξ. Ἀπογραφή.

(3) L. 1 pr. L. 20 § 4 D, (10, 2).

(4) L. 50 D. (46,1).

(5) Π. χ. ἐπικαρπία. Arg. L. 6 pr. D. (7, 2) L. 14 D. (7, 6).

(6) Ὡς πρὸς τὰς ἀγροικικὰς δουλείας, αἵτινες par partes retinentur L. 30 § 1 D. (8, 2). L. 27 D. (8, 3). Ὡς πρὸς τὰς ἀδιαιρέτους ἐνοχὰς L. 25 § 9. 10 D. (10, 2) L. 17 D. (8, 1) L. 2, 85 D. (45, 1).

§ 30. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ εἰδικῶς διὰ διατάξεων τοῦ κληρονομουμένου, ἃς χρεωστεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ, ἀλλὰ τοιαύτη ὑποχρέωσις δὲν ἐκτείνεται πέραν ἐκείνου, ὃ ὁ κληρονόμος ἔλαβεν.

§ 31. Τὰ κληροδοτήματα εἶναι ἰσχυρὰ μόνον ἐὰν μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν χρεῶν τῆς κληρονομίας περισσεύσῃ τί (1). Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι οἱ δανεισταὶ τῆς κληρονομίας, ἐὰν ἐπιτύχωσι μετὰ τῶν κληροδόχων separationem bonorum, δύνανται πάντοτε νὰ ἀπαιτήσωσι νὰ πληρωθῶσιν αὐτοὶ πρὸ τῶν κληροδόχων ἐκ τῆς κληρονομίας, ἐὰν αὕτη δὲν ἐξαρκῇ πρὸς ἱκανοποίησιν ἀμφοτέρων (2). Κατὰ μεταγενεστέραν τινὰ διάτ. τοῦ Ἰουστ. ἐπεβλήθη τῷ κληρονόμῳ καὶ πλήρης τῶν κληροδοτημάτων ἀπότισις καὶ πέραν τῆς ἐνεργετικῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος, ἐὰν δὲν ἤθελε συντάξει ἀπογραφήν. Νεαρ. 1 κεφ. 1 πρ. κεφ. 2 § 1, 2.

§ 32. Μὴ ζητηθέντος τοῦ χωρισμοῦ, δύνανται καὶ οἱ δανεισταὶ ν' ἀπαιτήσωσι νὰ πληρωθοῦν πρὸ τῶν κληρονόμων; Ἴδε Θέμ. τ. 5 σ. 37 ἑπ.

§ 33. Ἡ ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας δύναται ν' ἀνακληθῇ μὲ τὴν θέλησιν τοῦ κληρονόμου πρῶτον μὲν ἐὰν ὁ κληρονόμος κάμῃ χρῆσιν τοῦ τῆς ἀποχῆς εὐεργετήματος, πότε δὲ διὰ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως, ἤ, ὅταν πρόκηται περὶ αὐτοκληρονόμου, κατὰ τῆς ἀναμίξεως, δι' ἧς ἐγένετο ἔκπτωτος τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀποχῆς (3).—Πρλ. Καλ. ε. § 408 ἑπ.

---

(1) § 1 εἰσ. (2, 24).—Τεμ. 114 § 3 Π. (31).—Τεμ. 11 § 5 ἐν τελ. Π. (35, 2).—Τεμ. 1 § 17 Π. (36, 1).

(2) Τεμ. 4 § 1.—Τεμ. 6 πρ. 6 Π. (42, 6).—Διάτ. 22 § 5 Κώδ. de jur. delib. 56.

(3) Ἡ ἀποκατάστασις αὕτη λαμβάνει χώραν ὅταν ἐνυπάρχωσιν αἱ γενικαὶ αὐτῆς προϋποθέσεις. Ὡς λόγοι ἀναφέρονται ἰδίως, ἀνηλικότης καὶ βία πρὸς ὑπεισέλευσιν· ἀλλ' ἡ ἁπλῆ πλάνη περὶ τῆς καταστάσεως τῆς κληρονομίας δὲν δύναται κατὰ τὸ ἰουστινιανικὸν δίκαιον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀποκαταστάσεως, διότι ἠδύνατο ὁ κληρονόμος δυνάμει τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς νὰ ἐξασφαλισθῇ κατὰ τοιαύτης ζημίας. Ὁ ἀποκαθιστάμενος μένει μέν, ἀκριβῶς θεωρουμένου τοῦ πράγματος, κληρονόμος, ἀλλ' αἱ συνέπειαι τῆς ἀποκτηθείσης κληρονομίας μηδενίζονται διὰ πραιτορικῶν μέσων (exceptio, actionum denegatio), ὥστε κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα ὁ ἀποκαθιστάμενος θεωρεῖται

Ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ κληρονόμου δύναται ν' ἀνακληθῇ ποτὲ μὲν κατὰ τὸ πολ. δίκ., ἕνεκα ῥήξεως τῆς διαθήκης, ποτὲ δὲ κατὰ τὸ πραιτορικὸν δίκ. δι' ἀποκαταστάσεως διδομένης εἰς προηγούμενον κληρονόμον κατὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας. Διάτ. 2 Κώδ. (2, 39).—Διάτ. 1, 2 Κώδ. (2, 40).—Τεμ. 7 5 10 Π. (4, 4)., ἀλλὰ καὶ δι' ἀναξιότητα ἀφαιρεῖται ἡ κληρονομία (1).

§ 34. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὴν κληρονομίαν ὄχι μόνον ἀφοῦ ἀποκτήσῃ αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἀποκτήσεως, μάλιστα καὶ πρὶν ἔτι τῷ προσενεχθῇ. Τεμ. 7. 10—13 Π. (18, 4). Πρβ. τεμ. 3 § 2 Π. (17, 2) καὶ θέμ. τ. 2 σ. 197 ἐπ.

Διὰ τῆς ἐκποιήσεως ταύτης, ὁ κληρονόμος δὲν ἀποξενοῦται τῆς κληρονομίας, οὔτε καθιστᾷ τὸν ἀγοραστὴν καθ' αὐτὸ κληρονόμον. Τεμ. 88 ἐν τέλ. Π. (28, 5) —Τεμ. 2, 6 Π. (4, 39). Ὁ δὲ μήπω γενόμενος κληρονόμος δὲν μεταβιβάζει, πωλῶν τὴν κληρονομίαν, εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὴν ἱκανότητα νὰ γίνῃ αὐτὸς κληρονόμος (2). (Ἴδε παρατηρήσεις εἰς Θέμ. τόμ. 5 σελ. 40 σημ. 69).—Πρλ. Καλ. ε. § 410.

ὡς μὴ ἀποκτήσας τὴν κληρονομίαν, ἀπαράλλακτα ὡς ὁ suus heres, ὅστις ἔκαμε χρῆσιν τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀποχῆς, ὥστε καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν ἀπαντᾶται ἡ αὐτὴ ἔκφρασις abstinere se ab hereditate.

(1) Π. χ. τὰ ereptitia ἢ ereptoria καὶ caduca ὀνομαζόμενα ὑπάρχοντα τῆς κληρονομίας.

(2) Ἡ συνέπεια τοιαύτης ἐκποιήσεως εἶναι μᾶλλον ὅτι γεννᾶται μεταξὺ τῶν συναλλαξαμένων ἐνοχικὴ σχέσις, διὰ τῆς ὁποίας μεταξὺ αὐτῶν ἐπέρχεται ὡς πρὸς τὰς ὠφελείας καὶ τὰ βάρη τῆς κληρονομίας τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ὡς ἂν ἦτο κληρονόμος ὁ ἀγοραστὴς καὶ ὄχι ὁ πωλητής (α)· ἐν περιπτώσει δὲ ἐκποιήσεως κληρονομίας μηκέτι ἀποκτηθείσης, χρεωστεῖ προσέτι ὁ πωλητὴς πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν νὰ ὑπεισέλθῃ τὴν κληρονομίαν, ὢν εἰς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως, ἐὰν ὑπαιτίως δὲν πραγματοποιήσῃ τῆς κληρονομίας τὴν ἀπόκτησιν ἵνα δυνηθῇ νὰ μεταβιβάσῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἀγοραστήν (β). Ἡ ἔκτασις τῶν ἀμοιβαίων

(α) L. 2 § 9, 10 D. (18, 4).

(β) L. 8—12 D. l. c. Ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων ἦναι ὁ πλησιέστερος μετὰ τὸν ἐκποιοῦντα κληρονόμος τότε δύναται οὗτος ν' ἀποποιηθῇ τὴν κληρονομίαν καὶ νὰ τὴν ἀποδεχθῇ ἐκεῖνος. L. 5 § 5 D. (23, 3) L. 14 § 3 D. (23, 5).

§ 35. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ ἐκχωρῇ τὰς κληρονομικὰς ἀπαιτήσεις, ἵνα τὰς ἐπιδιώκῃ ὁ ἀγοραστής. Τεμ. 2 § 8 Π. (18, 4). Εἰδικὴ πρὸς κίνησιν τῶν κληρονομικῶν ἀγωγῶν ἐντολὴ δὲν εἶναι ἀναγκαία, διότι αὕτη ἔγκειται εἰς τὴν γενικὴν παραχώρησιν. Διάτ. 5 Κώδ. h. t.—Τεμ. 16 πρ. Π. (2, 14).

Οἱ δανεισταὶ ὅμως τῆς κληρονομίας δὲν δύνανται εὐθὺς ἐξ ὑπαρχῆς ν' ἀπευθυνθῶσι κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, διότι ὁ καθ' ἑαυτὸ ὀφειλέτης των εἶναι ὁ κληρονόμος. Διάτ. 2 Κώδ. h. t. Ἴδε ὡς πρὸς τοὺς κληροδόχους διάτ. 2 Κώδ. (16, 37). Ὁ ἐγγραφεὶς ὅμως χρεωστεῖ ν' ἀναλάβῃ καὶ τὰ βάρη τῆς κληρονομίας, καθὼς ἀνέλαβε καὶ τὰς ὠφελείας, καὶ ἢ ν' ἀναδεχθῇ τὴν ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν ἀγωγῶν, ἢ νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς δανειστάς, ἢ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν πωλητὴν πᾶν ὅ,τι οὗτος ἐξ ἰδίων ἐπλήρωσε πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Διάτ. 2 Κώδ. h. t.—Διάτ. 2 ἐν τέλ. Κώδ. (6, 37).

§ 36. Προσέτι ἁρμόζει ἀποζημίωσις εἰς τὸν πωλητὴν περὶ παντός, ὃ ἐζημιώθη πέραν τῆς ποσότητος τῆς κληρονομίας καὶ ὠφελήθη αὐτὸ ὁ ἀγοραστής, π. χ. διὰ συγχύσεως. (Τεμ. 2 § 17—20.—Πρβ. § 11, 16 Π. αὐτ.). Ἀφ' ἑτέρου ὅμως καὶ οὗτος, ἐν ἀμφιβολίᾳ, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ πᾶν ὅ,τι ὁ κληρονομούμενος εἶχε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ κληρονόμου. Τεμ. 2 πρ. § 3 Π. (h. t.).

§ 37. Εἰδικὸν δὲ δίκαιον ἰσχύει ὡς πρὸς τὴν ἐκποίησιν κληρονομίας παρὰ τοῦ δημοσίου. Ἐνταῦθα ὁ ἀγοραστὴς πραγματικῶς

ὑποχρεώσεων κανονίζεται κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἐκποιήσεως τοῦ συναλλάγματος, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς ἰδιαιτέρας ἰδιότητος τοῦ ἐκποιηθέντος ἀντικειμένου. Εἰς τὰς πηγὰς ὑπάρχουσιν ἀκριβεῖς προσδιορισμοὶ μόνον ὡς πρὸς τὴν πώλησιν τῆς κληρονομίας, αἵτινες ὅμως πρέπει ἀναλόγως νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ εἰς ἄλλα εἴδη ἐκποιήσεως αὐτῆς (α). Ὁ πωλητὴς πρέπει νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν ὅλας τῆς κληρονομίας τὰς ὠφελείας (β), ἰδίως νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὰ κληρονομιαῖα πράγματα, ἐκτὸς ἐὰν ἄνευ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ δὲν ἦναι εἰς κατάστασιν νὰ τὰ παραδώσῃ (γ).

(α) Dig. (18, 4) Cod. (4, 39) de heredit. vel actione vendita. Βλ. τοὺς ἀκολούθους νόμους ἐν Θέμ. Τ. 2 σελ. 198—201.

(β) L. 1 § 14, 5 καὶ ἑπ. D. (18, 4).

(γ) L. 2 § 3 L. 14 § 1 D. (18, 4) L. 5, 6 C (4, 39).

γίνεται γενικὸς διάδοχος ἀντὶ τοῦ δημοσίου, οἱ δὲ δανεισταὶ τῆς κληρονομίας αὐτὸν μόνον δύνανται νὰ καταδιώξωσι. Διάτ. 26 Β. (19, 4).—τεμ. 41 Π. (49, 14). — τεμ. 54 Π. (5, 3).— Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται διττῶς. ἴδε τὴν ἀνάπτυξιν ἐν Θέμ. τ. 5 σ. 41 σημ. 81—84.

Ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας. Εὐεργέτημα ἀπογραφῆς (1, 2).

§ 38. Περὶ ἀποκτήσεως τῆς κληρονομίας ἐλέχθησάν τινα ἀνωτέρω. Προσθέτω δὲ τὰ ἑξῆς·

Τὰ δύο ἐκτεθέντα εἴδη τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὰ ἑξῆς· 1) ὡς πρὸς τὸν χρόνον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δύναται νὰ γενῇ ἡ κτῆσις· καθότι ὁ μὲν κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον κληρονόμος, ἐὰν δὲν τῷ δοθῇ προθεσμία διασκέψεως ἢ δὲν ὁρισθῇ ὑπο τοῦ κληρονομουμένου προθεσμία πρὸς κτῆσιν, ὡς αἵρεσις, δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν κληρονομίαν ὅταν θέλῃ· ὁ δὲ κατὰ τὸ πραιτορικὸν δίκαιον κληρονόμος ὀφείλει νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰ πρὸς κτῆσιν ἀπαιτούμενα, ἐὰν ἦναι ἀνιὼν ἢ κατιὼν ἐντὸς ἔτους, ἄλλως δὲ ἐντὸς ἑκατὸν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γνώσεως τῆς ἐπαγωγῆς. Ἡ κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον κτῆσις τῆς κληρονομίας δὲν δύναται νὰ γείνῃ δι' ἀντιπροσώπου, ἐνῷ τοιαύτη κτῆσις ἐπιτρέπεται κατὰ τὸ πραιτορικὸν δίκαιον· κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως δύναται καὶ κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον νὰ κτηθῇ δι' ἀντι-

---

(1) Βλ. πολ. δικ. 560.—γαλλ. δικ. 174.—Δαλλ. § 362—375 τῆς λ. exc·—Οἰκ. § 106.—Καλ. ε. § 338—357.—Θέμ. ε. σ. 25 σημ. 65.—Μακ. § 600. 686 σημ. ε. 689.—Θέμ. γ. σ. 214.—Θέμ. ε. σ. 35 ἐπ. Εὐρ. ἡμέτ. 2 σ. 31—55 περὶ ἀπογραφῆς.

Τὸ 560 τῆς πολ. δικ. ὑποτίθησι τὴν συζυγικὴν κοινοκτημοσύνην, ὡς πρὸς ἣν ἀργεῖ ἤδη·—ὡς πρὸς τοὺς κληρονόμους δὲ μικρὰν ἔχει ἐφαρμογήν· διότι (κατὰ ρ. δ.) οἱ sui heredes γίνονται αὐτοδικαίως κληρονόμοι, οἱ δὲ ἑκούσιοι, πρoτοῦ ἀποκτήσωσι τὴν κληρονομίαν, δὲν εἶναι κληρονόμοι· ἑπομένως οὐδὲ νὰ ἐναχθῶσιν ὡς τοιοῦτοι δύνανται, ἵνα χρειάζωνται τὴν προθεσμίαν, ἐκτὸς ἂν ἐδέχθησαν τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀπογραφῆς· ὥστε μόνοι οἱ αὐτοκληρονόμοι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἔνστασιν αὐτὴν ὡς δυνάμενοι ἀποστῆναι τῆς κληρονομίας. Οἰκ. § 106 σημ. 12.

προσώπου κληρονομία, ὅταν ἐπαχθῇ εἰς νήπιον διατελοῦν ὑπὸ ἐπιτροπείαν ἢ ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ εἰς νομικὸν πρόσωπον. Ἀλλ' αἱ ἐξαιρέσεις αὗται, συνδυαζόμεναι πρὸς τὸ δόγμα, ὅτι ἡ κτῆσις τῆς κληρονομίας δύναται νὰ γείνῃ καὶ δι' ἀγγέλου, ὡς ὀργάνου τῆς τοῦ ἀποκτῶντος βουλήσεως, καὶ πρὸς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ τῆς κτήσεως δήλωσις δὲν εἶναι κατὰ τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον πανηγυρικὴ πρᾶξις (actus legitimus) μὴ δεκτικὴ τῆς δι' ἀντιπροσώπου ἐκτελέσεως, μᾶς φέρουσιν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον εἶναι ἐν γένει δεκτὴ καὶ ἡ δι' ἀντιπροσώπου κτῆσις τῆς κληρονομίας. Ἐὰν δ' ἐπαχθῇ κληρονομία εἰς φρενοβλαβῆ ὑπερβάντα τὴν νηπιότητα, καὶ διατελοῦντα εἴτε ὑπὸ κηδεμονίαν, εἴτε ὑπὸ πατρικὴν ἐξουσίαν, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν κηδεμόνα ἢ εἰς τὸν πατέρα νὰ ζητήσωσι τὴν πρόσκαιρον, ἄνευ ψηφίσματος (aedictam εἰδικῆς τοῦ δικαστοῦ ἀποφάσεως ἐπιτρεπούσης, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, τὴν κτῆσιν) καὶ ἱκανοδοσίας, διακατοχὴν τῆς κληρονομικῆς περιουσίας καὶ ἐὰν μὲν ὁ φρενοβλαβὴς ἀνανήψῃ, δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἢ ν' ἀποβάλῃ τὴν κληρονομίαν, ἐὰν δὲ συντελευτήσῃ τῷ πάθει, ἐπάγεται ἡ κληρονομία εἰς τοὺς ἀμέσως μετ' αὐτὸν καλουμένους. Ὁ πατὴρ δύναται νὰ ἀποκτήσῃ δι' ἑαυτὸν τὴν εἰς τὸν ὑπεξούσιόν του υἱὸν ἐπαχθεῖσαν κληρονομίαν, ἐὰν οὗτος ἀποβάλῃ αὐτὴν ἐξ οἰκείας βουλήσεως, ἢ ὁ πατὴρ κωλυθῇ ἕνεκεν ἀπουσίας διὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν υἱόν του ζῶντα τὴν ἀπόκτησίν της ἢ τέλος ἐὰν οὗτος ἀποβιώσῃ ἐν νηπιότητι (1).

§ 39. Κατὰ τὴν ἡμετέραν πολιτικὴν δικονομίαν, ἡ προθεσμία καὶ ἐν γένει ὁ τρόπος τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας συνέχονται μετὰ τῶν κατωτέρω ἀναπτυχθησομένων δικαιωμάτων τοῦ κληρονόμου τοῦ διασκέπτεσθαι καὶ συντάσσειν ἀπογραφήν. Κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς (ἀρίθ. 560), ὁ αὐτοκληρονόμος δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τεσσάρων μηνῶν προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρονομίας, ἵνα συντάξῃ ἀπογραφὴν καὶ δηλώσῃ, ὅτι ἐμμένει τῇ κληρονομίᾳ ἢ ἀφίσταται αὐτῆς. Ἐκ τοῦ συντόμου τῆς προθεσμίας ταύτης συμπεραίνομεν ὅτι αὕτη ἄρχεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἐπαγωγῆς, ἀλλ' ἀφ' ἧς ὁ κληρονόμος λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς (2).

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ νόμου (ἄρθρον 795, 798 καὶ 800) ἐξ οὗ ἐλήφθη ἡ ἀνωτέρω διάταξις, καὶ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν ὡρι-

(1) Παπ. § 627.
(2) Βλ. δὲ κατωτ.

σμῶν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐν οἷς περιέχεται αὕτη (ἄρθρον 533 § 5 καὶ 560 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) συνάγομεν, ὅτι ὑποτίθεται ἐκκρεμὴς δίκη κατὰ τοῦ αὐτοκληρονόμου (suus heres), καθ' ἣν οὗτος ἀπολαύει τῆς τετραμήνου προθεσμίας, ἀφ' ἧς ἔγνω τὴν ἐπαγωγὴν (καὶ αὐτοδικαίως ἐκτήσατο τὴν κληρονομίαν) ἵν' ἀποφανθῇ ἐὰν ἐμμένῃ τῇ κληρονομίᾳ, ἢ ἀφίσταται αὐτῆς. Ἀλλαχοῦ ἐν τῇ αὐτῇ δικονομίᾳ διαγράφεται ὁ τρόπος καθ' ὃν γίνεται ἡ δήλωσις τοῦ κληρονόμου (ἄρθρον 1074 καὶ 1079 τῆς πολιτικῆς δικονομίας) ὅτι θέλει νὰ διασκεφθῇ καὶ νὰ συντάξῃ ἀπογραφὴν, ἀλλ' οὐδεμίαν ὁρίζουσιν αἱ διατάξεις αὗται νέαν προθεσμίαν· ὅθεν ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὴν τοῦ ἄρθρου 560 εἰς ὃ παραπέμπει τὸ ἄρθρον 1074, ἐκ τούτων δὲ συνάγομεν, ὅτι, κινουμένης κατὰ τοῦ αὐτοκληρονόμου ἀγωγῆς, οὗτος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τετράμηνον προθεσμίαν πρὸς διάσκεψιν καὶ ἀπογραφὴν, πρὸς δὲ ὀφείλει νὰ δηλώσῃ παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν τὴν βούλησίν του (ἄρθρον 1074), ἡ δὲ προθεσμία αὕτη δύναται καὶ νὰ παραταθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου κατ' αἴτησιν τοῦ κληρονόμου, ἐὰν αὕτη κριθῇ βάσιμος (1).

Ἐνόσῳ δὲν κινεῖται ἀγωγὴ κατὰ τοῦ κληρονόμου ἢ οἱ ἔχοντες συμφέρον δὲν προσκαλέσωσιν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ προθεσμίαν διασκέψεως, οὗτος δὲν περιορίζεται ὑπὸ τοῦ τετραμήνου ἵνα δηλώσῃ παρὰ τῷ γραμματεῖ τὴν βούλησιν νὰ διασκεφθῇ ἐὰν θέλῃ ἐμμένει τῇ κληρονομίᾳ ἢ ἀποστῇ αὐτῆς καὶ νὰ συντάξῃ ἀπογραφὴν (ἄρθρον 1074), ὥστε κατὰ τοῦτο μετερρυθμίσθη ὁ ὁρισμὸς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ διατάσσων τὴν ἄμεσον σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς γνώσεως τῆς ἐπαγωγῆς· ὅθεν ἐὰν ὁ δηλώσας παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀνωτέρω βούλησιν αὐτοκληρονόμος δὲν συντάξῃ ἐντὸς τοῦ τετραμήνου τὴν ἀπογραφὴν καὶ δὲν ἀφίσταται τῆς κληρονομίας, λογίζεται κληρονόμος κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ἐπίσης δὲ, ὑφεστώσης δίκης, ἐὰν παρέλθῃ ἄπρακτον τὸ τετράμηνον, ὁ αὐτοκληρονόμος λογίζεται ἐμμείνας τῇ κληρονομίᾳ, καὶ ἐὰν δὲν συντάξῃ ἀπογραφὴν, ἐνέχεται εἰς ἀκέραιον, τουτέστι καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν τῆς κληρονομίας· ὅθεν τὰ περὶ τῆς προθεσμίας ταύτης ὑπὸ τῆς πολ ἡμῶν δικονομίας ὁριζόμενα οὐδόλως ὁρῶσι τοὺς ἑκουσίους κληρονόμους ἢ καὶ τοὺς αὐτοκληρονόμους, καθ' ὧν δὲν ἠγέρθη δίκη ἢ οἵτινες δὲν ἐπροκλήθησαν νὰ ζητή-

(1) Παπ. § 628.

σωσι προθεσμίαν διασκέψεως, καὶ πρὸς πάντας αὐτοὺς ἰσχύουσιν οἱ κατωτέρω περὶ ἀπογραφῆς καὶ διασκέψεως ὁρισμοὶ τοῦ Ῥωμ. καὶ βυζαντινοῦ νόμου (1).

§ 40. Οἱ κληρονόμοι λοιπὸν ἔχουσι προθεσμίαν τετράμηνον, ἵνα συντάξωσιν ἀπογραφὴν καὶ διασκεφθῶσι περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας (2)· πρὸ τῆς παρελεύσεως δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης δύνανται ν' ἀποκρούσωσι πάντα δικαστικὸν

(1) Ὁ Οἰκον. (§ 106 σημ. 12 ἐπ.) ἔχει διαφέρουσαν ἐν μέρει τοῖς ἀνωτέρω γνώμην, λέγων ταῦτα·

«Οἱ κληρονόμοι ἔχουσι τετράμηνον προθεσμίαν, ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀρχομένην, ἵνα συντάξωσιν ἀπογραφὴν καὶ διασκεφθῶσι περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας· πρὸ τῆς παρελεύσεως δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης δύνανται ν' ἀποκρούσωσι τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα περὶ κληρονομικῶν πραγμάτων, προτείνοντες κατὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν ἀναβλητικὴν ἔνστασιν τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς, δι' ἧς ἐπιτυγχάνουσι τῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς τὴν ἀναβολὴν μέχρι τῆς παρελεύσεως τῶν 4 μηνῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἄρχονται αἱ πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν προθεσμίαι τῶν ἄρθρων 540—544 (Ῥάουτερ ἀρ. 189). Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ κληρονόμος α) ἢ ἀποδέχεται τὴν κληρονομίαν, ὅτε προβαίνει κατ' αὐτοῦ ὡς κληρονόμου ἡ δίκη· β) ἢ ἀποβάλλει αὐτήν, ὅτε ἀποῤῥίπτεται ἡ ἀγωγή, καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς ἀναιροῦνται (ἡ παραγραφή, κατὰ τὸν Boitard, δὲν καταργεῖται)· γ) ἢ τέλος σιωπᾷ· δύναται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καὶ κατόπιν ν' ἀποβάλῃ τὴν κληρονομίαν. (Οἰκ. § 106 σημ. 17).

(2) Ὁ Οἰκ. (§ 106 σημ. 14) προσθέτει τὰ ἑξῆς·

Νὰ ἐκφράσωσι δηλαδὴ ἂν ἀφίστανται τῆς κληρονομίας ἢ ἐμμένωσιν αὐτῇ. Τοῦτο, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἀποβλέπει μόνον τοὺς αὐτοκληρονόμους. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρβ. Arndts § 511.

Ἀλλ' οἱ ἑκούσιοι κληρονόμοι;

Οὗτοι ἐναγόμενοι μὲν πρὸ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας ἀποκρούουσι τὴν ἀγωγὴν προτείνοντες, ὅτι μήπω ὑπεισελθόντες τὴν προσφερομένην κληρονομίαν δὲν ἀντιπροσωποῦσι τὸν ἀποθανόντα καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἰσὶν ἐναγώγιμοι· μετὰ τὴν κτῆσιν δὲ αὐτῆς ἐναγόμενοι, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀντίρρησιν, καθὸ γενόμενοι ἤδη κλη-

(α) Νόμ. 5. 6. Π. (11. 1). Νόμ. 9 Κώδ. (6· 30).—Νόμ. 69 Πανδ. (29. 2). συνδ. Νόμ. 10 Πανδ. (28. 8).—Νομ. 36 § 2 Κ. (3. 28).

ἀγῶνα περὶ κληρονομικῶν πραγμάτων (1), προτείνοντες κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἀναβλητικὴν ἔνστασιν (2), δι' ἧς ἐπιτυγχάνουσι τὴν ἀναβολήν (3). (Οἰκ. § 106 σημ. 12—17).

ρονόμοι. Ὥστε ὡς πρὸς αὐτοὺς μένει νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἐρώτησις μόνον αὕτη.

Δύνανται οἱ ἀπαιτήσεις κατὰ τῆς κληρονομίας ἔχοντες (δανεισταί, κληροδόχοι κλ.) νὰ βιάσωσι τοὺς ἐκουσίους κληρονόμους, ἵνα ἐκφρασθῶσιν ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπαντᾷ καταφατικῶς τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον. Κατ' αὐτὸ αἰτήσει τῶν δανειστῶν καὶ κληροδόχων, τῶν ὑποκαταστάτων καὶ τῶν μελλόντων νὰ προσβάλωσι διὰ τῆς μέμψεως τὴν διαθήκην, δίδοται τῷ κεκλημένῳ κληρονόμῳ προθεσμία διασκέψεως (α). Παρελθούσης δὲ ἀπράκτου τῆς προθεσμίας ταύτης, λογίζεται ὁ κληρονόμος ποτὲ μὲν ὡς ἀποδεξάμενος, ποτὲ δὲ ὡς ἀποβαλὼν τὴν κληρονομίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως δύναται νὰ αἰτήσῃ προθεσμίαν διασκέψεως ὁ κληρονόμος, ἧς ἡ παραμέλησις ἔχει τὰς αὐτὰς καὶ τότε συνεπείας.

Προθεσμία διασκέψεως ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένη δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν γνώμην τῶν σπουδαιοτέρων συγγραφέων (Οἰκ. αὐτ. Καλλ. ε. 417).

Εἰς τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ὡς πρὸς τοὺς ἐκουσίους κληρονόμους οὐδεμίαν, νομίζω, τροποποίησιν ἐπήνεγκε τὸ 560 ἄρθρον, διότι αὐτὸ ἐννοεῖ κληρονόμους ἐγκύρως εναχθέντας (ἐδάφ. 3. «Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης, ἄρχονται αἱ προς ἐγχείρισιν τῆς ἀπολογίας τοῦ ἐναγομένου ἐν τοῖς ἄρθροις 540—545 ὡρισμέναι προθεσμίαι»). Ἄλλως ἐκτίθησι τὸ πρᾶγμα ὁ Καλλιγάς (Ε. ἀριθ. 355) καὶ ὁ τοῦ Εὑρετηρίου συντάκτης (Β. 40 § 43). (Οἰκ. αὐτ.).

(1) Συγχωρεῖται παράτασις τῆς προθεσμίας ταύτης; Μάλιστα, δι' ἀποχρῶντας λόγους, π. χ. δι' ἄγνοιαν τοῦ θανάτου. (Ὅρα Οἰκ. § 118 σημ. 4. Γαλ. κώδ. 798. Καλλ. αὐτ. σ. 425).

(2) Ἐὰν παραταθείσης τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἐν τῇ προδικασίᾳ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου, ἀμφισβητηθῇ ἡ ὀρθότης αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ παρεμπιπτούσης αἰτήσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον. Πολ. 560 ἐδ. 2.

(3) Μέχρι τῆς παρελεύσεως τῶν τεσσάρων μηνῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἄρχονται αἱ πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν προθεσμίαι τῶν ἄρθρων 540—544.

§ 41. Τί δὲ ἡ νομολογία; Εἰς ταύτην εὕρηνται περὶ τοῦ εὐερμετήματος τῆς ἀπογραφῆς τὰ ἑξῆς.

§ 42. Τί γίνεται, ὅταν ὁ κληρονόμος μαθὼν τὴν ἐπαγωγὴν, οὐδὲν ἔπραξεν; ὁ ΑΠ. εἶπεν ὅτι ὁ μὴ ἀποποιηθεὶς κληρονόμος λογίζεται ἀποδεχθείς (1).

---

(1) Ὁμολογοῦντες, ὅτι τοῦ ζητήματος τούτου ἡ λύσις κυμαίνεται, παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 194 ἀποφάσεώς του (ὅρα νομικὴν ἐφημερίδα σελ. 3981 καὶ εὑρ. μου β′ σελ. 51) ἀπεφήνατο, ὅτι λαβών τις γνῶσιν τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατρός του καὶ μὴ δηλώσας ἐντὸς τοῦ χρόνου τῆς διασκέψεως, ὅτι δέχεται τὴν κληρονομίαν, ἀπώλεσε πᾶν ἐπὶ τῆς κληρονομίας δικαίωμα. Ἡ ἀπόφασις αὕτη στηρίζεται εἰς τὸν νόμον 19 τοῦ Κώδικος de jure deliberandi.—Ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προσεβλήθη ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις, παρεδέχθη, ὅτι ὁσάκις ὁ κληρονόμος δὲν δηλώσῃ ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας τὴν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας θέλησίν του, θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς τὴν κληρονομίαν· (ὅρα κατωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 92 ἀπόφασίν του).—Ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι ὁ κληρονόμος δύναται μὲν νὰ ὠφεληθῇ τοῦ δικαιώματος τῆς διασκέψεως καὶ μέχρι τριακονταετίας, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν ἀγνοῇ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπαγωγὴν τῆς κληρονομίας, καὶ δὲν ὑπάρχωσι κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν αὐτοῦ. Ὁσάκις ὅμως ὑπάρχουσι τοιαῦται, ὁ κληρονόμος χρεωστεῖ, ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας, νὰ δηλώσῃ τὴν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας θέλησίν του, ἄλλως δὲ θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς τὴν κληρονομιαν· ὅρα κατωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 2 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναιρ. τὴν 312 τοῦ 43 ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἴδε εἰς εὑρ μου β′ σελ. 49.

Κατὰ τῆς πρώτης ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου εὑρίσκεται ἐπίκρισίς τις εἰς τὴν σημειωθεῖσαν σελίδα τῆς νομικῆς ἐφημερίδος. Ὁ συντάκτης δὲ αὐτῆς ἰσχυρίζεται, ὅτι ὁ νόμος 19 τοῦ Κώδικος (6, 30) ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ κληρονόμου, καθ' ἣν περίπτωσιν ἀποβιώσας οὗτος δὲν ἔκαμε καμμίαν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς δήλωσιν, νὰ δηλώσωσιν οὗτοι ἐντὸς τοῦ ἑπομένου χρόνου τὴν θέλησίν των. Ὅτι ὡς πρὸς τὰς συνεπείας, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἐκ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, δὲν ἐπέφερε τροπολογίαν τινὰ εἰς τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, κατὰ τὸ ὁποῖον ἢ ὁ κληρονόμος διασκέπτεται κατ' ἔνστασιν τῶν δανειστῶν,

ΣΗΜ. Ἡ 2 τοῦ 44 ἀπόφασις Α. Π. φέρει οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἀναφερομένων ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Ῥωμαϊκῶν Νόμων, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν Ν. 8 Κώδ. de jure deliberandi συνδυασμένον μὲ τὸν Ν. 7 Κώδ. de petit. haered. ὁ κληρονόμος δύναται μὲν νὰ ὠφεληθῇ τοῦ δικαιώματος τῆς διασκέψεως καὶ μέχρι τριακονταετίας, ἀλλὰ τότε μόνον ὅταν ἀγνοῇ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπαγωγὴν τῆς κληρονομίας, ἢ δὲν ὑπάρχωσι κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις ἐκ μέρους τῶν δανειστῶν αὐτῆς· ὁσάκις ὅμως ὑπάρχουσι τοιαῦται, τότε πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τῶν Νόμων 18 τοῦ Κώδ. Βιβλ. 5 τιτλ. 30· Ν. 22 § 13. αὐτόθι καὶ Ν. 69 Πανδ. 29 2, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ κληρονόμος χρεωστεῖ ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας νὰ δηλώσῃ τὴν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας θέλησίν του, ἄλλως θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς τὴν κληρονομίαν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δηλοῦται, ὁ Μιχ. Γεωργαντόπουλος, δανειστὴς τοῦ Γ. Μπούκουρα, ἔχων ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐφετῶν, ἐκοινοποίησε ταύτην εἰς τὸν Δημήτριον Μπούκουραν, ὡς υἱὸν καὶ κληρονόμον τοῦ τελευτήσαντος Γεωργίου, ἐξαιτούμενος τὴν ἐκτέλεσίν της, ὁ δὲ Δ. Μπούκουρας δὲν ἔκαμεν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας τὴν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας δήλωσιν· ἑπομένως τὸ δικαστήριον θεωρῆσαν τὸν Δημ. Μπούκουραν, δυνάμει τῶν μνημονευθέντων Νόμων, ὡς ἀποδεχθέντα τὸν κληρονομίαν, ἐφήρμοσε τοὺς Νόμους τούτους ὀρθῶς, οἱ δὲ λόγοι Α'. καὶ Β'. εἶναι ἀνυπόστατοι.

»Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς προειρημένους Νόμους ὁ κληρονόμος καὶ οὐχὶ ὁ δανειστὴς χρεωστεῖ νὰ ζητήσῃ τὴν πρὸς διάσκεψιν προθεσμίαν· ἑπομένως ὁ Γ'. λόγος εἶναι ἐπίσης ἀνυπόστατος.

ἢ κατ' ἔνστασιν ἄλλων προσώπων, ἐχόντων δικαίωμα εἰς τὴν κληρονομίαν· ὅτι, ὅταν διασκέπτηται κατ' ἔνστασιν τῶν δανειστῶν, θεωρεῖται, ὡς πρὸς αὐτούς, ὡς ἀποδεχθεὶς τὴν κληρονομίαν· ὅταν δὲ διασκέπτηται κατ' ἔνστασιν ἄλλων κληρονόμων, θεωρεῖται ὡς ἀποβαλὼν τὴν κληρονομίαν· ὅτι ἡ πρώτη συνέπεια στηρίζεται εἰς τὸν τελευταῖον νόμον § 14 τοῦ Κώδικος (6, 30), ἡ δὲ δευτέρα εἰς τὸν νόμον 67 τῶν Πανδεκτῶν (29, 2). Ὅρα κατωτέρω τὴν Νομολογίαν. Ὁ Chabot ὑπὸ τὸ ἄρθρον 787 τοῦ Πολ. Γαλ. Κώδικος λαλεῖ ἐν ἐκτάσει περὶ τῶν γνωμῶν, αἱ ὁποῖαι περὶ τῆς ἐννοίας τῆς διατάξεως ταύτης ἐσχηματίσθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Πρλ. εἰς revue de droit franc. τ. 5 σ. 449 ἐπ. σπουδαίαν τινὰ διατριβήν.

«Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς Νόμους 19 τοῦ Κώδικος 6'. 6 τίτλου 3· Ν. 22 § 13 αὐτόθι, καὶ Νόμοι 69 Πανδεκτῶν 29, 2, ὁσάκις ὁ κληρονόμος δὲν δηλώσει ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας τὴν περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας θέλησίν του, θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς τὴν κληρονομίαν. Τὸ δὲ δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν ἀποφασίσαν ὅτι ἀφοῦ ὁ Θ. Λαγωνίκας, λαβὼν γνῶσιν τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατρός του, δὲν ἐδήλωσεν ἐντὸς τοῦ χρόνου τῆς διασκέψεως ὅτι δέχεται τὴν κληρονομίαν, ἀπώλεσε πᾶν ἐπὶ τῆς κληρονομίας του δικαίωμα, ἡρμήνευσε ψευδῶς καὶ ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε τοὺς μνησθέντας Νόμους.»

ΣΗΜ. Τὴν ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐταῖς ἰδέαν εἶχον καὶ οἱ συγγραφεῖς, ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ Καλ. (ε. σ. 422 σημ. 7) ἐπικρίνων αὐτὴν, καὶ προσθέτων ὅτι οἱ τελευταῖοι περὶ τοῦ ζητήματος ἐνασχοληθέντες, ἂν καὶ δὲν συμφωνοῦν καθ' ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, παραδέχονται, ὅτι ἡ μνεία τῶν τριῶν μηνῶν δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας, ἀφοῦ ὁ Ἰουστινιανὸς τότε θεωρεῖ τὸν κληρονόμον ὅλως ἀπαλλοτριωθέντα, ὅταν ῥητῶς ἀποποιηθῇ [apertissime renuntiet]. Τῶν τριῶν μηνῶν ἡ μνεία πιθανῶς παρεισέδυσεν ὡς συνακόλουθος τῆς ἀπογραφῆς, περὶ ἧς ὡσαύτως γίνεται λόγος ἀσκόπως, διότι εἶναι πρόδηλον, ὅτι δὲν χρῄζει αὐτῆς ὁ μὴ ἀναμιγνυόμενος καὶ ἀμέσως ἀποποιούμενος. Θέλων ὅμως νὰ ἐκφράσῃ ὁ Ἰουστινιανὸς, ὅτι καὶ πρὶν παρέλθῃ ὁ χρόνος οὗτος δύναταί τις ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως νὰ παραιτηθῇ, ἐμνημόνευσε καὶ περὶ τούτου.

«Ἡ γνώμη αὕτη στηρίζεται ἐπὶ ἑδραιοτέρας βάσεως, διότι ἀνατρεπτικὰ ἀποτελέσματα, αὐτοδικαίως χωροῦντα, δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἄνευ ῥητῆς τοῦ νόμου διατάξεως. Ὅταν λοιπὸν ὁ Ἰουστινιανὸς λέγῃ, ὅτι ὁ φανερῶς ἀποποιούμενος στερεῖται διὰ παντὸς τῶν ἐπὶ τῆς κληρονομίας δικαιωμάτων, ὁριστικὸς δὲ κληρονόμος εἶναι ὁ δηλῶν τὴν περὶ τούτου θέλησίν του, οὐδὲν ἕπεται ἐντεῦθεν περὶ τοῦ σιωπῶντος. Κατὰ τὸ σύστημά του, ἡ ὠφέλεια τῆς ἀπογραφῆς, δι' ἧς γίνεταί τις ἀμετακλήτως κληρονόμος, περιορίζεται ἐντὸς προθεσμίας τριῶν μηνῶν, ὅταν ἡ κληρονομία κῆται ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ κληρονόμου, καὶ ἑνὸς ἔτους, ὅταν κῆται ἀλλαχοῦ. Ἡ διάσκεψις χρησιμεύει μόνον διὰ νὰ δηλώσῃ ἐν γνώσει ὁ κληρονόμος, ἂν δέχηται ἢ μὴ τὴν κληρονομίαν, μὴ ὀχλούμενος ἐντοσούτῳ, οὐχὶ δὲ διὰ νὰ μὴ ἐνέχηται πέραν τῶν δυνάμεων αὐτῆς. Τοιαύτη ὠφέλεια εἶναι τόσον μικρὰ, ὥστε δὲν

δύναται νὰ ἦναι ἐπιζήτητος, μάλιστα ἀφοῦ παρέλθῃ καιρὸς καὶ γίνῃ γνωστὴ ἡ κατάστασις τῆς κληρονομίας».

ΣΗΜ. τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀκολουθῶν ὁ Α. Π. δικάζων κατ' οὐσίαν τὴν δίκην, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις 92, εἶπε ταῦτα·

«Ἐπειδὴ ἡ αὐτοκρατορικὴ διάταξις ἡ περιεχομένη εἰς τὸν ἀριθ. 22 τοῦ Κώδικος de jure deliberandı (6, 30) κατήργησεν ὡς περιττὴν τὴν διὰ τῆς διατάξεως 19 τοῦ αὐτοῦ τίτλου προεψηφισμένην, ὡς αὐτοδικαίως ἀνήκουσαν εἰς πάντα κληρονόμον, ἐνιαύσιον διάσκεψιν (ἐν ἀρχῇ § 11 καὶ 13)· ὥστε ἡ διάταξις 19 δὲν ἰσχύει εἰμὴ μόνον καθόσον ἀφορᾷ τὴν εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ κληρονόμου παραπομπὴν τοῦ τῆς διασκέψεως δικαιώματος, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσον τὰ βασιλικὰ (ρζ'. 35, 14) ἰδίως εἰς τὰ πρόσωπα μόνα τῶν διαδόχων τὴν περιώρισαν, ἀφαιρέσαντα ἐξ αὐτῆς τοὺς ὅρους, οἵτινες ἀνεφέροντο εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸ τοῦ κληρονόμου ὡς πρὸς τὴν στέρησιν τῆς κληρονομίας «Is cum successiones sua . . . nec heredibus ejus» ἐπέτρεψε δὲ ἡ εἰρημένη διάταξις 22 συγκαταβατικῶς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ δι' αὐτῆς ψηφισθέντος εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς, προκρίνοντας δὲ μᾶλλον νὰ διασκεφθῶσιν, ἄδειαν διασκέψεως τότε μόνον, ὅταν οὗτοι ῥητῶς τὴν ζητήσωσι, καὶ ἐνιαυσίου μὲ δοτέας παρὰ τοῦ ἡγεμόνος, ἐννεαμήνου δὲ παρὰ τῶν δικαστῶν, μὲ τὸ ῥητὸν ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ λογίζωνται οἱ τὴν διάσκεψιν ταύτην αἰτησάμενοι ὡς ὑπεύθυνοι κληρονόμοι, ἐὰν ἐντὸς τοῦ χρόνου τῆς διασκέψεως οὔτε ῥητῶς ἀπεδέχθησαν, οὔτε ῥητῶς ἀπέβαλον τὴν κληρονομίαν (§ 14 τοῦ νόμου), ἐνῷ ἐπὶ τῆς καταργηθείσης νομίμου ἐνιαυσίου διασκέψεως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σιωπῆς ἢ ἀπραξίας τοῦ εἰς τὴν κληρονομίαν καλουμένου ἦτο ὅλως ἐναντίον, ἤγουν ἦτον ὁ ἀπὸ τὴν κληρονομίαν ἀποκλεισμὸς αὐτοῦ.

»Ἐπειδὴ κατὰ συνέπειαν τούτων ἡ παρὰ τοῦ ποτὲ Θεοδώρου Π. Λαγωνίκα μὴ δήλωσις τῆς ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας ἐντὸς ἑνὸς ἐνιαυτοῦ, ἀφ' ὅτου ἔλαβε γνῶσιν τοῦ θανάτου τοῦ πατρός του, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κατ' αὐτοῦ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποβαλὼν τὴν κληρονομίαν, διότι, ἐκλιπούσης τῆς αἰτίας, ἤγουν τῆς ὑποχρεώσεως τῆς νομίμου διασκέψεως, ἐξέλιπε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

»Ἐπειδή, παρὰ τὴν διαληφθεῖσαν περίπτωσιν τῆς κατ' αἴτησιν χορηγουμένης διασκέψεως, ἡ διάταξις 22 δὲν ψηφίζει ἄλλην

διάσκεψιν, ὡς αὐτοδικαίως ὑπάρχουσαν, διότι ἡ ἔκφρασις τοῦ § 11 τοῦ αὐτοῦ νόμου «sed sit hoc spatium (trium mensium) ipso jure pro deliberatione heredibus concessum» ἡ ἀναγομένη εἰς τὴν μὴ παρενόχλησιν τοῦ κατ' ἀπογραφὴν κληρονόμου παρὰ τῶν δανειστῶν ἐντὸς τῶν τριῶν πρὸς σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς μηνῶν δὲν ἐννοεῖ ὅτι τὸ τρίμηνον διάστημα παραχωρεῖται πρὸς διάσκεψιν, ἀλλ', ὡς τὰ βασιλικὰ διασαφηνίζουσιν, ἀντὶ διασκέψεως (ρί. 2) ἐδάφ. 10. (35 14) οὔτε προσδιορίζει ἡ αὐτὴ διάταξις τὴν τρίμηνον αὐτὴν ἢ ἄλλην τινα προθεσμίαν, ἵνα ἐντὸς αὐτῆς ὁ μὴ αἰτησάμενος τὴν διάσκεψιν, καὶ μὴ θέλων νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς δηλώσῃ ῥητῶς ὅτι ἀποδέχεται τὴν κληρονομίαν, ὥστε, ἐὰν παρέλθῃ ὁ χρόνος ἐν σιωπῇ, νὰ ἐκλαμβάνηται ἀναγκαίως ὡς μὴ ἀποδεχθείς, ἀλλά, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας, μηδὲν περὶ προθεσμίας λαλεῖ· καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὴν παραίτησιν, μίαν μόνην διάταξιν ἔχει (§ 1) ἥτις λέγει ἐπιτακτικῶς (κατὰ τὴν ἀναμφίβολον ἔκφρασιν τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερισχυόντων τοῦ Ἰουστινιανείου Κώδικος Βασιλικῶν (ρί. 1) καὶ 2) (35 14) «εἰ μὴ σκαζούσῃ διανοίᾳ ὑποπτηστέαν ἤτοι παραιτητέαν αὐτῷ τὴν κληρονομίαν εἶναι πιστεύειν φανερῶς ὅσῃ τριῶν διαστήματος, ἐξ οὗ αὐτῷ γνωσθῇ γεγραμμένον αὐτὸν εἶναι, ἢ κληθέντα κληρονόμον, ἀπαγορευέτω, οὐδεμιᾶς ἀπογραφῆς γινομένης οὐδὲ ἄλλης περιόδου σκοπουμένης καὶ εἴη ἀλλότριος τῆς τοιαύτης κληρονομίας, εἴτε ἐπιβαρὴς ἐστὶν εἴτε ἐπικερδής»· ἐκ δὲ τῆς διατάξεως ταύτης συνάγεται ὅτι ὁ μὴ ἔχων ἀμφιταλαντευομένην τὴν διάνοιαν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ αἰτούμενος τὴν πρὸς διάσκεψιν προθεσμίαν, ἀλλὰ νομίζων παραιτητέαν τὴν κληρονομίαν ὑποχρεοῦται ἐντὸς τριῶν μηνῶν νὰ ἀποβάλῃ αὐτήν, ἀπαγορευέτω φανερῶς, καὶ τότε ἀπαλλοτριοῦται αὐτῆς· ἄλλως, ἐὰν τοῦτο δὲν πράξῃ ἐντὸς τῆς τριμηνίας, ἐπειδὴ δὲν ἐξεπλήρωσεν ἐμπροθέσμως, ὅ,τι παρὰ τοῦ νόμου διετάττετο πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀποξενόσεώς του, εἰκάζεται ἐκ τῆς σιωπῆς του ὅτι δὲν ἐννοεῖ αὐτὴν παραιτητέαν καὶ διὰ τοῦτο οὔτε καθίσταται ἀλλότριος αὐτῆς.

»Ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ στιγμιαίᾳ ὑποθέσει ὅτι οἱ ὅροι οὗτοι τοῦ μνησθέντος νόμου, ὅπως τὰ βασιλικὰ τοὺς περιέχουσι, δὲν παρῆγον προφανῶς τὸ ἀνωτέρω λογικὸν συμπέρασμα, ἀλλ' ἠννόουν ὅτι ἐντὸς τῶν τριῶν ἀπὸ τῆς γνώσεως μηνῶν ὁ κληρονόμος ὑποχρεοῦται δῆθεν ἢ νὰ ἀπεδέχηται ῥητῶς, ἢ νὰ ἀποβάλῃ ῥητῶς τὴν κληρονομίαν πάλιν ἡ παντελὴς σιωπή του καὶ ἀπραξία κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα δὲν ἐπιτρέπεται εὐλόγως νὰ ἑρμηνευθῇ, δυ-

νάμει τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων, ὡς ἐπιφέρουσα παραίτησιν τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ πρέπει μᾶλλον νὰ ἑρμηνευθῇ ὡς ἐπιφέρουσα ἀποδοχὴν αὐτῆς, δυνάμει τοῦ ἰδίου αὐτοῦ νόμου 22 § 14· διότι ὅταν εἰς τὸν ἴδιον αὐτὸν νόμον ἀπαντᾶται ἡ ῥητὴ ἑρμηνεία τῆς σιωπῆς ἢ ἀπραξίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χορηγηθείσης, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ κληρονόμου, διασκέψεως καὶ εἶναι ἑπομένως, ἐν ταυτότητι περιπτώσεως, γνωστὴ ἡ περὶ τούτου νεωτέρα θέλησις τοῦ νομοθέτου, ἄτοπον καθίσταται νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς ἀρχαιοτέρους καὶ εἰς καταργηθέντας ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο νόμους, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ ἄλλην διάφορον ἑρμηνείαν. Τοῦτο δε τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ νομοθέτης ἐξεφράσθη διὰ τοῦ ῥηθέντος νόμου 22 (ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει) ὅτι ἠθέλησεν ἐξ ὅλων τῶν προηγουμένων αὐτοκρατορικῶν διατάξεων νὰ σχηματίσῃ ἕνα μοναδικὸν νόμον, τοῦτον δὴ τὸν 22 καὶ ὅτι ἐν τούτῳ περιέλαβεν ἁπάσας τὰς περιπτώσεις (§ 15)· ὥστε ἑκάστη περίπτωσις ἀπαιτεῖται κατὰ τοῦτον μόνον τὸν νόμον νὰ ἑρμηνεύηται καὶ νὰ ἀποφασίζηται.

»Ἐπειδὴ ἐξ ὅλων τούτων καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐπροτάθη θετικός τις ἰσχυρισμὸς περὶ τοῦ ὅτι ὁ Θεόδωρος Π. Λαγωνίκας παρῃτήθη ῥητῶς τῆς κληρονομίας τοῦ πατρός του, ἢ ὅτι προσεκλήθη ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν κληρονόμων ἀδελφῶν του νὰ ἐκφρασθῇ ἐὰν δέχηται αὐτὴν, ἢ ὅτι κατ' ἄλλον τρόπον μετεβίβασε τὸ κληρονομικὸν δικαίωμά του εἰς τὸν ποτὲ Γ. Λαγωνίκαν ἀδελφόν του, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι ὁ αὐτὸς Θ. Λαγωνίκας, ἀφοῦ ἄλλως δὲν ὑπέπεσεν εἰς τὰς συνεπείας κἀμμιᾶς παραγραφῆς, διετήρησε τὸ κληρονομικὸν δικαίωμά του, κατὰ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ ἐπίδικον ἓν τέταρτον τῆς ἡμισείας πατρικῆς οἰκίας, ἤγουν τὸ 1/8 τοῦ ὅλου αὐτῆς».

§ 43. Παρελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας τῆς ἀπογραφῆς, καταδιώκεται ὁ κληρονόμος παρὰ τρίτου τινός; Δύναται, λέγουσι, κατὰ τὸ ρδ' ἅπαξ μόνον νὰ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς διασκέψεως, μὴ περιοριζόμενος ὑπότινος προθεσμίας· ὥστε ἐνόσῳ δὲν ἐνάγεται, τὸ δικαίωμα διατηρεῖται· οὕτω μετερρύθμισε τελευταῖον τὴν γνώμην του καὶ ὁ Μουλεμβρούχιος, ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων, ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ Καλ. (ε. σ. 424 σημ. 2).—Τὴν λύσιν ταύτην παραδέχεται καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος ἐν ἀποφ. 88 τοῦ 47, ἥτις φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀκυρῶσαν τὸ ὑπ' ἀριθ. 2,263 τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1839 συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, συνταχθὲν ἐνώπιον τοῦ πρώην συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κωνστ. Πιτάρη, συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ τὸ ἄρθρον 181 τοῦ περὶ συμβολαιογρά-

φων Νόμου, καθότι διὰ τῆς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ σημειώσεως, ὅτι εἷς ἐκ τῶν μαρτύρων παρεπιδημεῖ ἐνταῦθα, ἐννοεῖται ἁπλῶς ὅτι ὁ μάρτυς διαμένει προσωρινῶς ἐν Ἀθήναις, ὁ δὲ νόμος ἀπαιτεῖ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν σημείωσιν τῆς κατοικίας, ἥτις παντάπασι δὲν γίνεται γνωστὴ ἐκ τῆς σημειώσεως τῆς προσωρινῆς διαμονῆς τοῦ μάρτυρος».

ΣΗΜ. Ὁ Καλ. (αὐτ.) λέγει ὅτι ἡ ἀνωτ. ἀποφ. συγχέει τὸ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τὸ τῆς διασκέψεως εὐεργέτημα.

§ 44. Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ 4μηνος προθεσμία ὑπὸ τὸ σύστημα τοῦ ἄρθρ. 560 πολ. δικ.; Κατὰ Οἰκ. (§ 106 στμ. 13), ἀπὸ *τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου*· ὁ ΑΠ. (ἀπ. 88 τοῦ 47) εἶπεν ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἄρθρ. 560 ὁριζομένη προθεσμία, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως (ἀνοίξεως) τῆς κληρονομίας, δὲν τρέχει αὐτοδικαίως κατὰ τοῦ κληρονόμου. Τὴν ἰδέαν ταύτην φαίνεται ἀσπαζόμενος καὶ ὁ Καλ. (ε. σ. 425), ἀπαιτῶν κοινοποίησιν πρὸς ἔναρξιν τῆς προθεσμίας (1). Ὁ Οἰκ. ὅμως φρονεῖ ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 4 μηνῶν τοῦ ἄρθρ. 560, ἐναγόμενος ὁ κληρονόμος δὲν ἔχει τὴν περὶ διασκέψεως κλ. ἀναβλητικὴν ἔνστασιν. Πλὴν ἄλλα ἀποτελέσματα, λέγει, δὲν ἔχει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου.

---

(1) Ὁ Καλ. ε. § 355 λέγει ταῦτα·

«Ἄλλην βάσιν ἀκολουθεῖ ἡ πολιτικὴ δικονομία (ἄρθρον 560), καθ' ἣν τὸ τῆς ἀπογραφῆς καὶ διασκέψεως δικαίωμα συγχωνεύονται. Κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην ὁ κληρονόμος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τεσσάρων μηνῶν προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρονομίας πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς καὶ δήλωσιν τῆς ἀποδοχῆς, ἢ ἀποποιήσεως τῆς κληρονομίας.

»Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι ὅλως ἀνεπαρκής, ἂν δεχθῶμεν, ὅτι ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐπαγωγῆς, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῆς γνώσεως αὐτῆς.

»Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ κώδηκος (ἄρθρον 795), ὅθεν ἡ διάταξις ἐλήφθη, βλέπομεν, ὅτι ὁ κληρονόμος, μὴ ἀρκεσάσης τῆς προθεσμίας ταύτης, δύναται, ἐναγόμενος, νὰ ζητήσῃ νέαν προθεσμίαν παρὰ τοῦ δικαστηρίου (ἄρθρον 798), μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ ἀμφοτέρων τῶν προθεσμιῶν, ἂν δὲν ἐνήργησε πρᾶξιν κληρονόμου, ἢ δὲν ἐξεδόθη κατ' αὐτοῦ ὡς κληρονόμου τελεσίδικος ἀπόφασις, δύναται πάντοτε νὰ συντάξῃ ἀπογραφήν, ὥστε νὰ γίνῃ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος (ἄρθρ. 800).

»Εἶναι ἀδύνατον νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης

§ 45. Τὸ ἄρθρον 560 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ πᾶς κληρονόμος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τετράμηνον ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρονομίας προθεσμίαν διὰ νὰ κάμῃ ἀπογραφὴν καὶ νὰ ἐκ-

---

ἐσκόπει νὰ κανονίσῃ ἀμετάτρεπτον προθεσμίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου, ἥτις ὡσεπιτοπολύ, ὁσάκις δηλαδὴ ὁ κληρονόμος δὲν ἔλαβε γνῶσιν, εἶναι ἀδύνατον νὰ τηρηθῇ.

»Ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἀλληλουχίαν τῶν διατάξεων τῆς πολιτικῆς Δικονομίας, ἐν αἷς εὑρίσκεται καὶ ἡ παροῦσα, παρατηροῦμεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἀναβλητικῆς ἐνστάσεως (ἄρθρ. 558 § 5 καὶ 560). Ὑποτίθεται ἄρα δίκη ἐκκρεμής, καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ κληρονόμος ἀπολαμβάνει τὸ τετράμηνον, ἅμα γίνῃ πρὸς αὐτὸν ἡ κοινοποίησις, ῥητῶς δὲ ἀπαντῶμεν ἐν ἄρθρῳ 756 § 3 ἐπὶ τῆς κατὰ τῶν κληρονόμων ἐφέσεως, ὅτι πρὸς ἔναρξιν τῆς προθεσμίας προηγεῖται ἡ κοινοποίησις (α).

»Ἀλλαχοῦ ἐν τῇ Δικονομίᾳ διαγράφεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν γίνεται ἡ δήλωσις τοῦ κληρονόμου (ἄρθρ. 1074—1079), ὅτι θέλει νὰ διασκεφθῇ καὶ νὰ συντάξῃ ἀπογραφήν, ἀλλ' οὐδεμία νέα ὁρίζεται προθεσμία· ἄρα πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἐπαναλαμβανομένην τὴν τοῦ ἄρθρου 560, εἰς ὃ παραπέμπει τὸ ἄρθρον 1074 ἐν τέλει, ὁρίζον περὶ τῶν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον δισταγμῶν.

»Ἐντεῦθεν προβαίνομεν εἰς τὰς συνεπείας.

»Ὅταν κινῆται ἀγωγὴ κατὰ τοῦ κληρονόμου, οὗτος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τετράμηνον προθεσμίαν πρὸς διάσκεψιν καὶ ἀπογραφήν, πρὸς τοῦτο δὲ ὀφείλει νὰ δηλώσῃ παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν τὴν θέλησίν του (ἄρθρον 1074).

»Παράτασις τῆς προθεσμίας ταύτης δύναται νὰ ζητηθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ὅπως ἐπὶ πάσης ἄλλης προθεσμίας (ἄρθρον 197), ἀλλ' ἀπόκειται εἰς αὐτό, νὰ μὴ ἐγκρίνῃ τὴν αἴτησιν (β). Ἐνόσῳ οὐδεμία ὑπάρχει ἀπαίτησις, ὁ κληρονόμος δύναται νὰ δηλώσῃ παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ πρωτοδικείου τὴν θέλησίν του περὶ συντάξεως ἀπογραφῆς (ἄρθρ. 1074), ὥστε κατὰ τοῦτο μετερρυθμίσθη ἡ διάταξις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀπαιτοῦντος τὴν ἄμεσον σύν-

---

(α) Οὕτως ἀπεφάνθη καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος ἐν ἀποφάσει 88, ἔτους 1847, Εὑρετήριον Ἰωαννίδου Β΄ σελ. 41 καὶ ἑπ.

(β) Γαλλ. Κῶδιξ, ἄρθρον 798.

φρασθῇ περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας, οὐδόλως ἐτροποποίησε τοὺς νόμους 11 καὶ 12 τῶν Πανδεκτῶν (29,

---

ταξιν τῆς ἀπογραφῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς γνώσεως (α). Ἡ μεταρρύθμισις αὕτη, ὅσον σπουδαία καὶ ἂν ἦναι, ἐξάγεται, καθόσον ἡ δικονομία ἀπολύτως ἐπιτρέπει τὸ δικαίωμα τῆς δηλώσεως εἰς τὸν κληρονόμον, μεθ' οὗ συνδέει τὰς συνεπείας τοῦ πολιτικοῦ δικαίου (β).

»Οὔτε δικαιούμεθα λέγοντες, ὅτι ἡ πολιτικὴ Δικονομία οὐδόλως μετέβαλε τὰς συνεπείας, ἄρα αὗται κατὰ τὰς τηρηθείσας προθεσμίας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου κανονίζονται, διότι ἐν ἄρθρῳ 1075 ὁρίζονται ῥηταὶ συνέπειαι τῆς ἀπογραφῆς, ἐξ ὧν ὅτι ὁ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος διατηρεῖ τὰς κατὰ τῆς ὁμάδος ἀξιώσεις του (γ). Ἐντεῦθεν ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι, ὅστις κατὰ τὴν πολιτικὴν Δικονομίαν συντάξει ἀπογραφὴν, δὲν ἐνέχεται πέραν τῶν δυνάμεων τῆς κληρονομίας.

»Ἂν ὁ δηλώσας παρὰ τῷ γραμματεῖ τὴν θέλησίν του δὲν συντάξῃ ἐντὸς τοῦ τετραμήνου τὴν ἀπογραφὴν, καὶ δὲν ἀποποιηθῇ, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ λογίζεται κληρονόμος (δ), τὴν δὲ συνέπειαν ταύτην παρεδέχθη ἡ πολιτικὴ Δικονομία, ἀφοῦ δὲν νεωτερίζει περὶ αὐτῆς, ἂν καὶ συνέδεσεν ὁμοῦ τὴν διάσκεψιν καὶ τὴν ἀπογραφήν. Ὡς ἐκ τούτου ἐντὸς τῆς προθεσμίας ὁ συντάττων ἀπογραφὴν δύναται ν' ἀποποιηθῇ, δεχόμενος δὲ, δὲν ἐνέχεται πέραν τῶν δυνάμεων τῆς κληρονομίας, ἅμα αἱ διατυπώσεις τῆς ἀπογραφῆς ἐξεπληρώθησαν.

Ἐπίσης ὑφεστώσης δίκης, ἂν παρέλθῃ τὸ τετράμηνον ἄπρακτον, ὁ κληρονόμος λογίζεται ἀποδεχθεὶς, καὶ ὡς μὴ συντάξας ἀπογραφὴν ἐνέχεται εἰς ἀκέραιον. Δὲν ὑπάρχει δὲ λόγος νὰ δεχθῇ τις ἐναντίαν συνέπειαν, ἂν ἐνάγων κατὰ τοῦ κληρονόμου ἦναι ὑποκατάστατος, ἢ κληρονόμος ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἀπώτερος κατὰ τὸν βαθμὸν, διότι ἡ περὶ τούτου ἀρχαιοτέρα ῥῆσις εἶχε σχέσιν πρὸς τὴν χορηγουμένην παρὰ τοῦ δικαστοῦ προθεσμίαν εἰς τὸν κλη-

---

(α) Εὑρετήριον Ἰωαννίδου Β' σελ. 44.

(β) Ἄρθρον 1074. Αἱ συνέπειαι τῆς τοιαύτης δηλώσεως κρίνονται κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον.

(γ) Ὅρα καὶ ἄρθρον 1078.

(δ) L. 22 § 14 C. de jure delib, (6, 30). B. XXXV 14, 110.

2), αἵτινες ἐπιτρέπουσι καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς αὐτοκληρονόμους νὰ ἀφίστανται, ἂν εἰσέτι δὲν ἀνεμίχθησαν εἰς αὐτήν. (Α.Π. 453 τοῦ 1866).

Ἀπογραφῆς εὐεργέτημα.—Παρέκτασις τῆς προθεσμίας.— Πότε προτείνεται ἡ ἔνστασις τῆς ἀπογραφῆς;

§ 46. Παρελθούσης τῆς πρὸς τὸν κληρονόμον πρὸς διάσκεψιν χορηγηθείσης προθεσμίας, δύναται νὰ χορηγηθῇ νέα, μὴ συναινοῦντος τοῦ ἀντιδίκου; οὐχὶ κατὰ τὴν τελευταίαν σκέψιν τῆς 17044 ἀποφ., ἣν ὅρα εἰς νομ μελ. σ. 360.—Βλ. δὲ ἀνωτέρω σ. 27 σημ. 1.

Ὅταν ὅμως ὁ διάδικος συναινέσῃ νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸ δικαίωμα τῆς διασκέψεως, ἂν πρέπῃ νὰ δεχθῇ τὴν κληρομίαν τοῦ πατρός του, τὸ δικαστήριον παραχωρεῖ προθεσμίαν. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 33 τοῦ 45 ἐν νομ. σ. 4096.

Ὁ ἐνδίδων δὲ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν ἀντιδίκων του τοῦ νὰ λάβωσιν οὗτοι τὸν πρὸς διάσκεψιν χρόνον δὲν παραιτεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπιδιώξῃ αὐτοὺς ὡς κληρονόμους τοῦ ὀφειλέτου πατρός των, ἐὰν οὗτοι ἀνεμίχθησαν τυχὸν εἰς τὴν κληρονομίαν του. (Ἀπ. 366 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ., ἣν ἴδε εἰς νομ. σ. 4255).

ρονόμον ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ τῇ αἰτήσει ἄλλου (α), ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς κατήργησε τὰ περὶ τούτου, ὡς εἴδαμεν, ἐπιτρέπων τὴν διάσκεψιν κατ' αἴτησιν τοῦ κληρονόμου καὶ μόνην συνέπειαν τῆς σιωπῆς θεωρῶν τὴν ἀποδοχήν. Ἡ ἔκβασις λοιπὸν τῆς παρὰ τοῦ ὑποκαταστάτου, ἢ ἄλλου κληρονόμου δίκης, θέλει ἀναδείξει τὸ δικαίωμα αὐτοῦ.

(α) L. 69 de acq. vel. om. (29, 2). B. XXXV 14. 60. Ἐπὶ τῆς διατάξεως ταύτης στηρίζεται ἡ ἐναντία γνώμη ἐν Εὑρετηρίῳ Ἰωαννίδου Β' σελ. 43 καὶ παρὰ Thibaut Pand. § 873, Voet ad pand. de j. delib. § 3. Τὴν ἐν τῷ κειμένῳ γνώμην ἐδίδαξαν ὁ Donellus comm. VII c. 3 § 26 καὶ ὁ Muehlenbruch comm. XLI σελ. 391, ὅστις παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἀνατρεπτικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀπωλοίας τῆς κληρονομίας ἐπηκολούθει ἄλλοτε καὶ ὅτε κατ' αἴτησιν δανειστῶν ἐδίδετο παρὰ τοῦ Πραίτωρος προθεσμία διασκέψεως. L. 23 § 2 de her. instit. (28, 5).

§ 47. Τὸ δικαστήριον δὲν ὀφείλει αὐτεπαγγέλτως νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀπογραφῆς ἔνστασιν. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 63).

§ 48. Ἡ πρότασις, ὅτι παρίσταται ὁ ἐναγόμενος ὑπὸ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς μέχρι ποίας ἐποχῆς προτείνεται; ἴδε τὰς τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἀποφάσεις 7486 καὶ 13516. Παρατηρητέον ὅτι

α) Ὁ λόγος ὅτι ἡ ἀγωγὴ ἐκινήθη πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 560 τῆς πολιτικῆς δικονομίας προθεσμία, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 55).

β) Ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν; Κατὰ τὴν 116τοῦ 64 Α.Π. τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον ἀπαράδεκτον τὴν κατὰ πρῶτον ἐνώπιον αὐτοῦ ὑποβληθεῖσαν παρὰ τῆς ἐναγομένης καὶ ἐκκαλούσης πραγματικὴν πρότασιν ὅτι ἡ ἐνάγουσα δὲν συνέταξεν ἀπογραφὴν, καὶ διὰ τοῦτο στερεῖται τοῦ τῆς ἀγωγῆς δικαιώματος κατὰ τὴν διάτ. 34 Ἀρμ. (α, ιγ.), ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρον 747 τῆς πολιτικῆς δικονομίας (1), καθ'ὃ ὁ ἐναγόμενος ὡς ἐκκαλῶν ἀποκλείεται νὰ προτείνῃ πραγματικοὺς ἰσχυρισμοὺς καὶ ἐνστάσεις ἃς παρέλιπε πρωτοδίκως, ἐξαιρουμένων τῶν κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης προτεινομένων (τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι ἡ προμνημονευθεῖσα), καθόσον μόνον ὁ ἐφεσίβλητος δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐφεσίμως νέας ἐνστάσεις πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἐφέσεως. (Βλ. κατ. § 89).

Διατυπώσεις ἀπογραφῆς (2).

§ 49. Βλ. Καλλιγᾶ ἑ. § 356. Παπαῤ. § 633, καὶ τὰ ἄρθρα 1071 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 50. Περὶ ἀπογραφῆς ἐν γένει δικαστικὴ, ἐξώδικος. ὅρα Εὑρ. β. σ. 31.

§ 51, Πότε λαμβάνει χώραν ἡ δικαστικὴ ἀπογραφή; αὐτ. σ. 31 ἑπ.—Ποῖοι δύνανται νὰ τὴν προκαλέσωσιν; αὐτόθ. σελ. 33 ἑπ.—Ποῖοι δύνανται νὰ ὦσι παρόντες; αὐτ. σ. 33 ἑπ.—Ποῖοι εἰσὶν ἁρμόδιοι πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς; αὐτ. σ. 35. Οἱ ἀστυνό-

---

(1) Πρβλ. τὰ ἐν Πείρᾳ λ. Ἔφεσις, ἔνθα ἡ τῶν ἄρθρων 745—747 τῆς πολ. δικ. ἐξήγησις.

(2) Κατὰ τὸ ρ. δ; Βλ. Καλ. ε. § 356 καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 2309 ἐν Εὑρετηρίῳ μου 2 σ. 53.

μοι πάλαι ποτέ; Α.Π. 30 τοῦ 1848. Ἀπόφ. 4596 ἐφετῶν Ἀθ. ἐν Εὑρετ. τ. 4 σ. 167.

§ 52. Προηγεῖται ἡ σφράγισις, ὡς εἰδικώτερον ἐν ἄρθροις 1071. 1052. 1066. Ὅρα Καλ. έ. § 356.

§ 53. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀπογραφὴ, πρέπει νὰ περιέχῃ ἀκριβῆ καταγραφὴν ὅλης τῆς τε κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος. Κώδ. διάτ. 22 § 10 (6, 30). Ἀπ. πολ. Α.Π. 30 τοῦ 48.

§ 54. Τῆς πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς ὑποχρεώσεως δὲν ἀπαλλάσσεται ὁ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος, ὅταν δὲν κατέχῃ αὐτὸς τὴν ἀπογραπτέαν περιουσίαν, διότι καὶ τότε δύναται, παραλαμβάνων τὸν ἁρμόδιον ὑπάλληλον, νὰ τὴν ἐνεργήσῃ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 55).

§ 55. Τὰ ἄρθρα 1074 καὶ 560 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν διατάττουν ὅτι ὁ κληρονόμος ὀφείλει αὐτοπροσώπως νὰ ἐμφανίζηται ἐνώπιον τοῦ γραμματέως πρὸς ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας. (Ἀπ. 3104 τοῦ 44 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 56. Ὁ ὅρκος τοῦ συνοίκου ἀποβιώσαντός τινος ὅτι δὲν ἀφηρέθη τι ἐκ τῆς κληρονομίας, ἀποκλείει τὸν πρὸς τὸν αὐτὸν σύνοικον ἐπαγόμενον κατὰ τὴν περὶ κληρονομίας δίκην ὅρκον, ὅτι ὁ ἀποθανὼν δὲν κατέλιπεν ἄλλα πράγματα παρὰ τὰ ἐν τῇ ἀπογραφῇ; ὄχι (1054 πολιτικῆς δικονομίας ἐπόμ.) (Ἀπ. ἐφετ. Ν. 1010 τοῦ 53 ἐν νομ. σ. 5885).

Ἀποτελέσματα τῆς συντάξεως ἀπογραφῆς.

§ 57. Ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς συνταχθείσης ἀπογραφῆς (1); Ὁ Καλλ. ὁμιλεῖ περὶ τούτου διὰ μακρῶν ἐν τόμ. έ. § 357 ἐπ. Σημειῶ δὲ τὰ ἑξῆς·

§ 58. Τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀπογραφῆς εἶνε τὰ ἑξῆς 1) διαρκούσης τῆς πρὸς σύνταξιν αὐτῆς προθεσμίας οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπευθύνῃ κατὰ τοῦ κληρονόμου, ἕνεκα τῆς κληρονομίας, οἱανδήποτε ἀπαίτησιν· παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν ἐπὶ αὐτοκληρονόμων (suus heres) χωροῦσαν τετράμηνον προθεσμίαν πρὸς διάσκεψιν καὶ σύνταξιν ἀπογραφῆς, ἔχει ὁ κληρονόμος τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλῃ τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ἕνεκα τῆς κληρονομίας ἐγειρομένην

(1) Πρλ. ὅσα ἔγραψα εἰς τὸ Εὑρετήριόν μου 2 σ. 44—47.

κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν 2). Μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς δὲν δύναται μὲν ὁ κληρονόμος ν' ἀποποιηθῇ ἐντελῶς τὴν κληρονομίαν, ἀλλὰ Α) ἐνέχεται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν μόνον μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς κληρονομικῆς περιουσίας, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς κατὰ πρῶτον παρουσιαζομένους δανειστὰς, καὶ διὰ δόσεως ἀντὶ πληρωμῆς (datio in solutum). (Παπ. ἐνοχ. δικαίου § 449).

Β) Δὲν ἀναιροῦνται αἱ κατὰ τοῦ κληρονομουμένου ἀπαιτήσεις του·—Γ) δὲν ἐνέχεται διὰ τὴν τυχαίαν ἀπόλοιαν τῆς κληρονομικῆς περιουσίας·—δύναται Δ) ν' ἀφαιρέσῃ ἐξ αὐτῆς α) τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας τοῦ κληρονομουμένου καὶ τὰ τῆς ἀπογραφῆς· β) κατὰ τὴν πληρωμὴν τῶν κληροδοτημάτων καὶ καταπιστευμάτων, τὸ Φαλκίδιον καὶ Τρεβελλιανὸν τέταρτον. (Παπ. § 634).

§ 58[3] Κατὰ τὸ ἄρθρον 1075 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὁ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος ἀντιπροσωπεύει τὴν κληρονομίαν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀπογραφῆς χορηγούμενον αὐτῷ ὠφέλημα δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὅτι δὲν ἐνέχεται πρὸς ἐξόφλησιν τῶν κληρονομικῶν δανειστῶν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἔπραξε μὴ κηρύξαν ἀπαράδεκτον τὴν κατὰ τοῦ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου ἀγωγὴν περὶ ἀποδόσεως προικός. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 55).

§ 59. Ὁ Α κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ χρέος τι πρὸς τὸν Β ὡς κληρονόμος ἐξ ἀπογραφῆς τοῦ Γ. — Κατόπιν ὁ δανειστὴς Β κατέσχε, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, κτήματά τινα, ἀλλ' ὁ Α δι' ἀνακοπῆς του ἐπρότεινεν ὅτι μόνον κτήματα τῆς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονομίας δύνανται νὰ κατασχεθῶσι, τὸ ἐφετεῖον ὅμως Ναυπλίας δὲν ἐθεώρησε (ἀπ. 912 τοῦ 60. 935 τοῦ 61 καὶ 350 τοῦ 62) βάσιμον τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον παρατηρῆσαν ὅτι ἀπογραφὴ δὲν συνετάχθη ἐγκαίρως. — Ἐπροτάθη λοιπὸν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου λόγος, ὅτι παρεβιάσθη τὸ δεδικασμένον, ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος ἐσκέφθη οὕτως·

«Ἐπειδὴ, καί τοι τοῦ ἀναιρεσείοντος Ἀντ. Ῥαφαὴλ καταδικασθέντος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 280 τῆς 7 Μαρτίου 1860 τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ὡς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου τοῦ Ῥαφαὴλ Δ. Ῥαφαὴλ συζύγου τῆς ἀναιρεσιβλήτου, ὅπερ καὶ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 912 ἀποφάσεώς του παρεδέξατο, ἀπέῤῥιψε μ' ὅλον τοῦτο τὸ αὐτὸ δικαστήριον τὴν περὶ δεδικασμένου ἔνστασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ ἐθεώρησεν αὐτὸν, ὡς ἁπλοῦν κληρονόμον τοῦ Ῥαφαὴλ Δ. Ῥαφαὴλ, ὑπόχρεων πρὸς πληρωμὴν ὅλων τῶν χρεῶν αὐτοῦ, ἐπὶ λόγῳ

ὅτι δὲν ἔκαμεν ἐμπροθέσμως τὴν παρὰ τοῦ Νόμου ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἂν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 280 ἀποφάσεως, τῆς καταδικασάσης τὸν ἀναιρεσείοντα ὡς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμον εἶχεν οὗτος συντάξει ἀπογραφήν· διότι, ἂν ὑπῆρχε συντεταγμένη ἀπογραφὴ κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον καὶ ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν προσέβαλεν αὐτὴν, ἡ ἀπόφασις 280 ἀποτελεῖ δεδικασμένον ὡς πρὸς αὐτὴν, καθὸ καταδικάσασα τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ταύτην.

»Ὅθεν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς περὶ δεδικασμένου ἀρχὰς καὶ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ὡς οὐσιώδης δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 912 ἀποφάσεως καὶ τῶν κατὰ συνέπειαν αὐτῆς ἐκδοθεισῶν ὑπ' ἀριθ. 935 καὶ 350 ἀποφάσεων.

§ 60. Ὅταν κατεδικάσθη τις διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως νὰ πληρώσῃ χρέος τι ὡς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταδίκης δὲν εἶχε συντεταγμένην ἀπογραφὴν τῆς κληρονομίας, δύναται ν' ἀντιτάξῃ, κατὰ τὴν ἀνακοπὴν τὴν κατὰ τῆς κατασχέσεως τῆς αὐτοῦ περιουσίας ὅτι εἶναι ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος; οὐχὶ, διότι ἡ ἀπογραφὴ εἶναι τὸ μέσον, δι' οὗ διακρίνεται ἡ κληρονομικὴ περιουσία. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 99 τοῦ 64, κυρ. τὴν 22061 τοῦ 63 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 61. Οἱ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμοι ἐκλέγουσι διαιτητάς; Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Συνυποσχετικόν. Οἰκ. δὲ § 221 σημ. 1 (1).

§ 62. Ἡ παραγραφὴ ἀναστέλλεται. Καλ. α. § 328· ὁ αὐτὸς, 6. § 153 ἐπ. (ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Παραγραφή).

§ 80. Τελευτήσαντος τοῦ ἀπολαύσαντος δικαιώματα πενίας, οἱ δεχθέντες τὴν κληρονομίαν ὑπὸ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς ἀπολαμβάνουσι τὰ τοῦ πένητος δικαιώματα; Βλ. ἀπόφ. 4873 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. σκ. 6.

Συνέπειαι τῆς μὴ συντάξεως ἀπογραφῆς.

§ 81. Ἐὰν δὲν συνταχθῇ ἀπογραφὴ, χωροῦσιν αἱ τοῦ κοινοῦ δικαίου διατάξεις· ὅθεν ἀναιροῦνται διὰ συγχύσεως τὰ τοῦ κληρονομουμένου καὶ τοῦ κληρονόμου κατ' ἀλλήλων δικαιώματα· ὁ

(1) Πρλ. καὶ Εὐρ. λ. Συνυποσχετικόν.

κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν 2). Μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς δὲν δύναται μὲν ὁ κληρονόμος ν' ἀποποιηθῇ ἐντελῶς τὴν κληρονομίαν, ἀλλὰ Α) ἐνέχεται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν μόνον μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς κληρονομικῆς περιουσίας, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς κατὰ πρῶτον παρουσιαζομένους δανειστὰς, καὶ διὰ δόσεως ἀντὶ πληρωμῆς (datio in solutum). (Παπ. ἐνοχ. δικαίου § 449).

Β) Δὲν ἀναιροῦνται αἱ κατὰ τοῦ κληρονομουμένου ἀπαιτήσεις του'—Γ) δὲν ἐνέχεται διὰ τὴν τυχαίαν ἀπώλειαν τῆς κληρονομικῆς περιουσίας'—δύναται Δ) ν' ἀφαιρέσῃ ἐξ αὐτῆς α) τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας τοῦ κληρονομουμένου καὶ τὰ τῆς ἀπογραφῆς' β) κατὰ τὴν πληρωμὴν τῶν κληροδοτημάτων καὶ καταπιστευμάτων, τὸ Φαλκίδιον καὶ Τρεβελλιανὸν τέταρτον. (Παπ. § 634).

§ 58[3] Κατὰ τὸ ἄρθρον 1075 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ὁ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος ἀντιπροσωπεύει τὴν κληρονομίαν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀπογραφῆς χορηγούμενον αὐτῷ ὠφέλημα δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὅτι δὲν ἐνέχεται πρὸς ἐξόφλησιν τῶν κληρονομικῶν δανειστῶν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας' ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἔπραξε μὴ κηρύξαν ἀπαράδεκτον τὴν κατὰ τοῦ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου ἀγωγὴν περὶ ἀποδόσεως προικός. ('Απ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 55).

§ 59. Ὁ Α κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ χρέος τι πρὸς τὸν Β ὡς κληρονόμος ἐξ ἀπογραφῆς τοῦ Γ. — Κατόπιν ὁ δανειστὴς Β κατέσχε, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, κτήματά τινα, ἀλλ' ὁ Α δι' ἀνακοπῆς του ἐπρότεινεν ὅτι μόνον κτήματα τῆς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονομίας δύνανται νὰ κατασχεθῶσι, τὸ ἐφετεῖον ὅμως Ναυπλίας δὲν ἐθεώρησε (ἀπ. 912 τοῦ 60. 935 τοῦ 61 καὶ 350 τοῦ 62) βάσιμον τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον παρατηρῆσαν ὅτι ἀπογραφὴ δὲν συνετάχθη ἐγκαίρως. — Ἐπροτάθη λοιπὸν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου λόγος, ὅτι παρεβιάσθη τὸ δεδικασμένον, ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος ἐσκέφθη οὕτως'

«Ἐπειδὴ, καί τοι τοῦ ἀναιρεσείοντος Ἀντ. Ῥαφαὴλ καταδικασθέντος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 280 τῆς 7 Μαρτίου 1860 τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ὡς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμου τοῦ Ῥαφαὴλ Δ. Ῥαφαὴλ συζύγου τῆς ἀναιρεσιβλήτου, ὅπερ καὶ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 912 ἀποφάσεώς του παρεδέξατο, ἀπέῤῥιψε μ' ὅλον τοῦτο τὸ αὐτὸ δικαστήριον τὴν περὶ δεδικασμένου ἔνστασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ ἐθεώρησεν αὐτὸν, ὡς ἁπλοῦν κληρονόμον τοῦ Ῥαφαὴλ Δ. Ῥαφαὴλ, ὑπόχρεων πρὸς πληρωμὴν ὅλων τῶν χρεῶν αὐτοῦ, ἐπὶ λόγῳ

ὅτι δὲν ἔκαμεν ἐμπροθέσμως τὴν παρὰ τοῦ Νόμου ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἂν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. **280** ἀποφάσεως, τῆς καταδικασάσης τὸν ἀναιρεσείοντα ὡς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμον εἶχεν οὗτος συντάξει ἀπογραφήν· διότι, ἂν ὑπῆρχε συντεταγμένη ἀπογραφὴ κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον καὶ ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν προσέβαλεν αὐτὴν, ἡ ἀπόφασις **280** ἀποτελεῖ δεδικασμένον ὡς πρὸς αὐτὴν, καθὸ καταδικάσασα τὸν ἀναιρεσείοντα κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ταύτην.

»Ὅθεν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς περὶ δεδικασμένου ἀρχὰς καὶ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ὡς οὐσιώδης δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. **912** ἀποφάσεως καὶ τῶν κατὰ συνέπειαν αὐτῆς ἐκδοθεισῶν ὑπ' ἀριθ. **935** καὶ **350** ἀποφάσεων.

§ 60. Ὅταν κατεδικάσθη τις διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως νὰ πληρώσῃ χρέος τι ὡς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταδίκης δὲν εἶχε συντεταγμένην ἀπογραφὴν τῆς κληρονομίας, δύναται ν' ἀντιτάξῃ, κατὰ τὴν ἀνακοπὴν τὴν κατὰ τῆς κατασχέσεως τῆς αὐτοῦ περιουσίας ὅτι εἶναι ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος; οὐχὶ, διότι ἡ ἀπογραφὴ εἶναι τὸ μέσον, δι' οὗ διακρίνεται ἡ κληρονομικὴ περιουσία. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **99** τοῦ **64**, κυρ. τὴν **22061** τοῦ 63 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 61. Οἱ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμοι ἐκλέγουσι διαιτητάς; Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Συνυποσχετικόν. Οἰκ. δὲ § **221** σημ. **1** (1).

§ 62. Ἡ παραγραφὴ ἀναστέλλεται. Καλ. α. § **328**· ὁ αὐτός, **6.** § **153** ἐπ. (ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Παραγραφή).

§ 80. Τελευτήσαντος τοῦ ἀπολαύσαντος δικαιώματα πενίας, οἱ δεχθέντες τὴν κληρονομίαν ὑπὸ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς ἀπολαμβάνουσι τὰ τοῦ πένητος δικαιώματα; Βλ. ἀπόφ. **4873** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. σκ. 6.

Συνέπειαι τῆς μὴ συντάξεως ἀπογραφῆς.

§ 81. Ἐὰν δὲν συνταχθῇ ἀπογραφή, χωροῦσιν αἱ τοῦ κοινοῦ δικαίου διατάξεις· ὅθεν ἀναιροῦνται διὰ συγχύσεως τὰ τοῦ κληρονομουμένου καὶ τοῦ κληρονόμου κατ' ἀλλήλων δικαιώματα· ὁ

(1) Πρλ. καὶ Εὐρ. λ. Συνυποσχετικόν.

δὲ τελευταῖος οὗτος δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ οὔτε τὸ Φαλκίδιον οὔτε τὸ Τρεβελλιανὸν τέταρτον ἀπὸ τῶν κληροδοτημάτων ἢ τῶν καταπιστευμάτων, ὑποχρεούμενος νὰ πληρώσῃ αὐτὰ καὶ ἐὰν ὑπερβαίνωσι τὸ καταλειφθὲν αὐτῷ ποσόν. Μόνον οἱ στρατιῶται ἀπαλλάττονται τῶν τῆς παραλείψεως τῆς ἀπογραφῆς ἐπιβλαβῶν τούτων ἀποτελεσμάτων. Παρατηρητέον δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι οἱ τῆς κληρονομίας δανεισταὶ δύνανται, ἂν δὲν ἀνεγνώρισαν τὸν κληρονόμον ὡς ἴδιον ὀφειλέτην, νὰ προκαλέσωσι τὸν χωρισμὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ κληρονομουμένου περιουσίας, τὸ δὲ εὐεργέτημα τοῦτο τοῦ ἀποχωρισμοῦ (beneficium separationis) τοῖς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ ἱκανοποιηθῶσιν αὐτοὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς τοῦ κληρονομουμένου περιουσίας (1). (Παπ. § 635. Πρλ. Καλ. ἑ. § 360).

§ 82. Ὅταν ὁ κληρονόμος ἐν τῇ ἀνακοπῇ του ἐδήλωσε μὲν ὅτι δέχεται τὴν κληρονομίαν ὑπὸ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς, ἀλλὰ δὲν ἐνήργησε τοιαύτην, οὔτε παρῃτήθη μεταγενεστέρως, κατέστη ἁπλοῦς κληρονόμος. (Διάτ. 22 § 1 καὶ 12 Κώδ. (6, 30). (Ἀπόφ. 3104 τοῦ 1844 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 83. Ὁ κληρονόμος, ὅστις ἐδέχθη τὴν κληρονομίαν ἄνευ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς, εἶναι ὑπόχρεος νὰ πληρώσῃ τὰ κληροδοτήματα ἀκέραια καὶ ἐξ ἰδίων, ἐὰν ἴδια αὐτοῦ πράγματα κληροδοτῶνται, ἢ ἡ τοῦ διαθέτου περιουσία δὲν ἐξαρκῇ εἰς ἀπότισιν τῶν κληροδοτημάτων. (Νεαρ. διάτ. α. κεφ. 6. § 2.—νομ. μελ. § 14 Κώδ. (6, 30).—§ 4 Εἰσηγ. (2, 20).—νόμ. 67 § 8 (31) be legatis. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16213 τοῦ 58).

§ 84. Ὁ κληρονόμος εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀπότισιν χρηματικῆς ποινῆς τοῦ κληρονομουμένου; Ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. 20 τοῦ 65 φέρει:

---

(1) Ἂν ὁ κληρονόμος δὲν συντάξῃ ἀπογραφὴν καὶ δὲν ἀποποιηθῇ, λογίζεται κληρονόμος· ὁ δὲ ἐντὸς τῆς κληρονομίας ἀπογραφὴν συντάσσων δύναται ν' ἀποποιηθῇ.—Ἐπίσης, δίκης ὑπαρχούσης, ἂν παρέλθῃ τὸ τετράμηνον ἄπρακτον, ὁ κληρονόμος λογίζεται ἀποδεχθείς, καὶ ἐνέχεται εἰς ἀκέραιον ὡς μὴ συντάξας ἀπογραφήν. Δὲν ὑπάρχει δέ, κατὰ Καλλιγᾶν, λόγος νὰ δεχθῇ τὶς ἐναντίαν συνέπειαν, ἂν ἐνάγων κατὰ τοῦ κληρονόμου ἦναι ὑποκατάστατος ἢ κληρονόμος ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἀνώτερος κατὰ τὸν βαθμόν (α).

(α) Ἐναντία γνώμη ἐν Εὔρετ. Β. σελ. 43. Thibaut Πανδ. § 873. Voet ad pand. de j. del. § 3.

α'Επειδὴ τὸ ἐν Λαμίᾳ Πρωτοδικεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι ἡ περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 630 τῆς Πολ. Δικ. διαλαμβάνει χρηματικὴ ποινὴ δὲν δύναται νὰ καταψηφισθῇ κατὰ τῆς ἀναιρεσιβλήτου ὡς κληρονόμου τοῦ συζύγου της, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 118 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου καὶ 543 § 1 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, ἐσφαλμένως καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε τὰς διατάξεις ταύτας, διότι ναὶ μὲν οἱ κληρονόμοι δὲν ἐνέχονται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δημοσίων χρηματικῶν ποινῶν, ἃς ἐπέσυρε καθ' ἑαυτῶν ὁ κληρονομηθείς, πλὴν ἄν, ζῶντος τοῦ ἀδικήσαντος, κατεγνώσθησαν τελεσιδίκως κατ' αὐτοῦ, (ἄρθρ. 548 § 5 τῆς Ποιν. Δικ. καὶ 118 Ποιν. Νόμου)· ἀλλ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρηματικὴ ποινὴ δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν περίπτωσιν περὶ ἧς αἱ διατάξεις αὗται προβλέπουσιν, (ὡς μὴ οὖσα ἀπόρροια ἀδικήματος, ἀλλ' ἐπέχει τόπον ἀποζημιώσεως καὶ ἀπαγγέλλεται ὑπὲρ τοῦ διαδίκου)· παρεβίασε δὲ συνάμα καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις, παραλιπὸν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὑπῆρχε περίπτωσις νὰ ἐπιβάλῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος χρηματικὴν ποινήν».

Διάφορα περὶ ἀπογραφῆς.

§ 85. Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς χωρεῖ; Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 240 ἐπ. Καλ. ἑ. § 358.

§ 86. Σύνταξις αὐτῆς ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐπιτρόπου κλ. Καλ δ'. § 313 ἐπ. Τοῦ διαχειριστοῦ; αὐτ. δ'. § 373 (1). Δήλωσις ἀπαιτήσεων. Καλ. δ'. § 634.

§ 87. Ἀργία παραγραφῆς. Ἀναστέλλει αὐτήν. Παπ. περὶ γ. ἀρχῶν § 496 ἐπ. Καλ. α. § 345. Καλ. β. § 153 ἐκδ. 2. Οἰκ. § 106 σημ. 17.

§ 88. Τί διατάσσει τὸ ῥωμ. δ. περὶ τῆς μητρός, ἥτις ἔρχεται εἰς δεύτερον γάμον χωρὶς νὰ προνοήσῃ περὶ ἀπογραφῆς τῆς περιουσίας τῶν τέκνων; Ἁρμ. (ε. ια.) 20. 51. ν. 1 Βασ. (37. 12). Βλ. τρεῖς ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν τῷ Εὑρετηρίῳ μου σ. 48. 54 (2).

§ 89. Κατὰ τὴν διάτ. 34 Ἁρμ. (α. ιγ) ἡ μὴ συντάξασα ἀπο-

---

(1) Ἂν ὁ ἐπίτροπος δὲν συντάξῃ ἀπογραφήν, δίδεται τῷ ἀνηλίκῳ ὅρκος ἐκτιμητικὸς διὰ τὰ πράγματα, ἃ κατὰ τὸν ἰσχυρισμόν του ἀφῆκαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ; Βλ. νομ σ. 2716. 3784. Εὑρ. μου 2 σ. 47. Οἰκ. § 160 σημ. 16. (Πρλ. κατωτέρω τὴν λέξιν Ὅρκος).

(2) Ἔθιμον ἀντίθετον βλ. ἐν Εὑρ. μου λ. Ἔθιμον.

Ἡ δικαιώματα κληρονομικὰ ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνήβου

δὲ τελευταῖος οὗτος δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ οὔτε τὸ Φαλκίδιον οὔτε τὸ Τρεβελλιανὸν τέταρτον ἀπὸ τῶν κληροδοτημάτων ἢ τῶν καταπιστευμάτων, ὑποχρεούμενος νὰ πληρώσῃ αὐτὰ καὶ ἐὰν ὑπερβαίνωσι τὸ καταλειφθὲν αὐτῷ ποσόν. Μόνον οἱ στρατιῶται ἀπαλλάττονται τῶν τῆς παραλείψεως τῆς ἀπογραφῆς ἐπιβλαβῶν τούτων ἀποτελεσμάτων. Παρατηρητέον δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι οἱ τῆς κληρονομίας δανεισταὶ δύνανται, ἂν δὲν ἀνεγνώρισαν τὸν κληρονόμον ὡς ἴδιον ὀφειλέτην, νὰ προκαλέσωσι τὸν χωρισμὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ κληρονομουμένου περιουσίας, τὸ δὲ εὐεργέτημα τοῦτο τοῦ ἀποχωρισμοῦ (beneficium separationis) τοῖς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ ἱκανοποιηθῶσιν αὐτοὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς τοῦ κληρονομουμένου περιουσίας (1). (Παπ. § 635. Πρλ. Καλ. ἑ. § 360).

§ 82. Ὅταν ὁ κληρονόμος ἐν τῇ ἀνακοπῇ του ἐδήλωσε μὲν ὅτι δέχεται τὴν κληρονομίαν ὑπὸ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς, ἀλλὰ δὲν ἐνήργησε τοιαύτην, οὔτε παρητήθη μεταγενεστέρως, κατέστη ἁπλοῦς κληρονόμος. (Διάτ. 22 § 1 καὶ 12 Κώδ. (6, 30). (Ἀπόφ. 3104 τοῦ 1844 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 83. Ὁ κληρονόμος, ὅστις ἐδέχθη τὴν κληρονομίαν ἄνευ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς, εἶναι ὑπόχρεος νὰ πληρώσῃ τὰ κληροδοτήματα ἀκέραια καὶ ἐξ ἰδίων, ἐὰν ἴδια αὐτοῦ πράγματα κληροδοτῶνται, ἢ ἡ τοῦ διαθέτου περιουσία δὲν ἐξαρκῇ εἰς ἀπότισιν τῶν κληροδοτημάτων. (Νεαρ. διάτ. α. κεφ. 6. § 2.—νομ. μελ. § 14 Κώδ. (6, 30).—§ 4 Εἰσηγ. (2, 20).—νόμ. 67 § 8 (31) be legatis. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16213 τοῦ 58).

§ 84. Ὁ κληρονόμος εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀπότισιν χρηματικῆς ποινῆς τοῦ κληρονομουμένου; Ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. 20 τοῦ 65 φέρει:

(1) Ἂν ὁ κληρονόμος δὲν συντάξῃ ἀπογραφὴν καὶ δὲν ἀποποιηθῇ, λογίζεται κληρονόμος· ὁ δὲ ἐντὸς τῆς κληρονομίας ἀπογραφὴν συντάσσων δύναται ν' ἀποποιηθῇ.—Ἐπίσης, δίκης ὑπαρχούσης, ἂν παρέλθῃ τὸ τετράμηνον ἄπρακτον, ὁ κληρονόμος λογίζεται ἀποδεχθείς, καὶ ἐνέχεται εἰς ἀκέραιον ὡς μὴ συντάξας ἀπογραφήν. Δὲν ὑπάρχει δέ, κατὰ Καλλιγᾶν, λόγος νὰ δεχθῇ τὶς ἐναντίαν συνέπειαν, ἂν ἐνάγων κατὰ τοῦ κληρονόμου ἦναι ὑποκατάστατος ἢ κληρονόμος ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἀνώτερος κατὰ τὸν βαθμόν (α).

(α) Ἐναντία γνώμη ἐν Εὑρετ. Β. σελ. 43. Thibaut Πανδ. § 873. Voet ad pand. de j. del. § 3.

α'Επειδὴ τὸ ἐν Λαμίᾳ Πρωτοδικεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι ἡ περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 630 τῆς Πολ. Δικ. διαλαμβάνει χρηματικὴ ποινὴ δὲν δύναται νὰ καταψηφισθῇ κατὰ τῆς ἀναιρεσιβλήτου ὡς κληρονόμου τοῦ συζύγου της, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 118 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου καὶ 543 § 1 τῆς Ποινικῆς Δικονομίας, ἐσφαλμένως καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε τὰς διατάξεις ταύτας, διότι ναὶ μὲν οἱ κληρονόμοι δὲν ἐνέχονται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δημοσίων χρηματικῶν ποινῶν, ἃς ἐπέσυρε καθ' ἑαυτῶν ὁ κληρονομηθεὶς, πλὴν ἂν, ζῶντος τοῦ ἀδικήσαντος, κατεγνώσθησαν τελεσιδίκως κατ' αὐτοῦ, (ἄρθρ. 548 § 5 τῆς Ποιν. Δικ. καὶ 118 Ποιν. Νόμου)· ἀλλ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος χρηματικὴ ποινὴ δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν περίπτωσιν περὶ ἧς αἱ διατάξεις αὗται προβλέπουσιν, (ὡς μὴ οὖσα ἀπόρροια ἀδικήματος, ἀλλ' ἐπέχει τόπον ἀποζημιώσεως καὶ ἀπαγγέλλεται ὑπὲρ τοῦ διαδίκου)· παρεβίασε δὲ συνάμα καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις, παραλιπὸν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὑπῆρχε περίπτωσις νὰ ἐπιβάλῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος χρηματικὴν ποινήν».

Διάφορα περὶ ἀπογραφῆς.

§ 85. Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς χωρεῖ; Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 240 ἐπ. Καλ. ἑ. § 358.

§ 86. Σύνταξις αὐτῆς ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐπιτρόπου κλ. Καλ δ'. § 313 ἐπ. Τοῦ διαχειριστοῦ; αὐτ. δ'. § 373 (1). Δήλωσις ἀπαιτήσεων. Καλ. δ'. § 634.

§ 87. Ἀργία παραγραφῆς. Ἀναστέλλει αὐτήν. Παπ. περὶ γ. ἀρχῶν § 496 ἐπ. Καλ. α. § 345. Καλ. β. § 153 ἐκδ. 2. Οἰκ. § 106 σημ. 17.

§ 88. Τί διατάσσει τὸ ῥωμ. δ. περὶ τῆς μητρὸς, ἥτις ἔρχεται εἰς δεύτερον γάμον χωρὶς νὰ προνοήσῃ περὶ ἀπογραφῆς τῆς περιουσίας τῶν τέκνων; Ἁρμ. (ε. ια.) 20. 51. ν. 1 Βασ. (37. 12). Βλ. τρεῖς ἀποφάσεις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν τῷ Εὑρετηρίῳ μου σ. 48. 54. (2).

§ 89. Κατὰ τὴν διάτ. 34 Ἁρμ. (α. ιγ) ἡ μὴ συντάξασα ἀπο-

---

(1) Ἂν ὁ ἐπίτροπος δὲν συντάξῃ ἀπογραφὴν, δίδεται τῷ ἀνηλίκῳ ὅρκος ἐκτιμητικὸς διὰ τὰ πράγματα, ἃ κατὰ τὸν ἰσχυρισμόν του ἀφῆκαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ; Βλ. νομ σ. 2716. 3784. Εὑρ. μου 2 σ. 47. Οἰκ. § 160 σημ. 16. (Πρλ. κατωτέρω τὴν λέξιν Ὅρκος).

(2) Ἔθιμον ἀντίθετον βλ. ἐν Εὑρ. μου λ. Ἔθιμον.

Ἡ δικαιώματα κληρονομικὰ ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀνήβου

γραφὴν σύζυγος στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἀγωγῆς, περὶ ἧς ἡ διάταξις αὕτη; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 116 τοῦ 1864, καθ' ἣν ὅμως τὴν ἔνστασιν ταύτην δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ὁ ἐναγόμενος, ἤδη ὅμως ἐκκαλῶν. (Βλ. ἀν. § 48).

§ 90. Ἡ τοῦ Ἀρμ. διάταξις 33. 34. (1. 13) περὶ μὴ συντάξεως ἀπογραφῆς ἰσχύει μετὰ τὸν νέον περὶ ἐπιτροπείας νόμον; Καλ. δ. § 229. Ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. 289 τοῦ 68 φέρει·

«Ἐπειδὴ καὶ ἡ Νεαρὰ τοῦ Λέοντος ἡ περιεχομένη ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τεμάχια 33 καὶ 34 (βιβλ. 1. τίτλ. 13) δὲν ἔχουσι μὲν ποινικὰς διατάξεις, οὔτε καταργοῦνται διὰ τοῦ 137 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1861 περὶ ἐπιτροπείας Νόμου, ὡς μὴ προνοοῦντα περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, περιλαμβάνουσιν ὅμως περὶ ἀποδείξεως ὑφαιρεθέντων ἢ μεταβληθέντων ἐκ τῶν εἰς τὴν σύζυγον ἀνηκόντων διατάξεις, αἵτινες δὲν ἔχουσι κῦρος μετὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ Πολ. Δικονομίαν, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον, πρὶν ἀπορρίψῃ διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὴν περὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἀπαίτησιν τῆς ἀναιρεσειούσης, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι στερεῖται αὐτῆς ὡς μὴ συντάξασα μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ συζύγου της δικαστικὴν ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἡ ἀποβίωσις τοῦ συζύγου της ἐγένετο πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ Πολιτικῆς Δικονομίας, ὅτε πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης ἀπῃτεῖτο ἡ προσαγωγὴ τῆς ἀπογραφῆς· ἤ, μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, καθ' ἣν ἡ ἀναιρεσείουσα καὶ ἄνευ τῆς ἀπογραφῆς ταύτης ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξῃ τὴν αἴτησίν της δι' ἄλλων ἐκ τῶν νομίμων μέσων, ἤ, ἀδήλου ὄντος τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου της, νὰ διατάξῃ τὴν προσήκουσαν περὶ τούτου ἀπόδειξιν· παραλιπὸν δὲ ταῦτα καὶ ἀπορρίψαν τὴν αἴτησίν της ἕνεκα τοῦ προσημειωθέντος λόγου, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε τὰ εἰρημένα τεμάχια καὶ τὸν ἐντελῶς ἄσχετον μὲ τὸν προκείμενον Νόμον 7. Π. (23. 4.) ὃν μνημονεύει ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει του, καὶ τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀπογραφῆς διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας παρεβίασεν, ὅπερ ἐπάγεται ἀναίρεσιν δυνάμει τῶν ἐδ. 5. καὶ 7. τοῦ 807 ἄρθρ. τῆς αὐτῆς Δικονομίας».

§ 91. Βλ. τινὰ περὶ ἀπογραφῆς ἐν λ. Ὑποθῆκαι τοῦ Εὐρ. μου, τ. κβ'. σ. 36—39. 89.

ἀποβιώσαντος τέκνου της ἀξιοῦσα μήτηρ ὀφείλει νὰ συντάσσῃ ἀπογραφήν; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 224 τοῦ 59. (Βλ. κατωτέρω, ἔνθα περὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῆς μητρός).

Περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικῆς διαδοχῆς (1 α—δ.)

§ 100. Ἡ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομία λαμβάνει χώραν, ἐάν τις τελευτήσῃ ἀδιάθετος, ἢ ἡ διαθήκη αὐτοῦ εἶναι ἄκυρος· πρλ. τεμ.

---

(1) ΣΗΜ. α). Οἱ λόγοι αὐτῆς εἰσὶν α) συγγένεια (succ. ab intestato sanguinis) β) γάμος·—ὁ πρῶτος λόγος τῆς διαδοχῆς ὑπέστη παρὰ τοῖς Ῥ. πολλὰς μεταβολάς· ἀρκεῖ δὲ ἡμῖν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καθιερωθὲν σύστημα διαιρεῖ εἰς τέσσαρας τάξεις τοὺς εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν καλουμένους. Εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνήκουσιν οἱ κατιόντες εἴτε ὑπεξούσιοι εἴτε αὐτεξούσιοι (ex edicto unde liberi)· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, πάντες οἱ κατὰ τὸ ἀρχαῖον καὶ νεώτερον ἀστυκὸν δίκαιον εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν καλούμενοι ἐξ ἀρρενογονίας καὶ θηλυγονίας συγγενεῖς (ex edieto unde legitimi)· εἰς τὴν τρίτην ἅπαντες οἱ λοιποὶ ἐξ ἀρρενογονίας ἢ θηλυγονίας συγγενεῖς μέχρι τοῦ ἕκτου, ἤ, ἐὰν πρόκηται περὶ τέκνου δευτέρου ἐξαδέλφου ἢ δευτέρας ἐξαδέλφης, μέχρι τοῦ ἑβδόμου βαθμοῦ (ex ed. unde cognati)· εἰς τὴν τετάρτην καὶ τελευταίαν, οἱ σύζυγοι (ex ed. unde vir et uxor). Δι' ἰδίου διατάγματος (edictum successorium) εἰσήχθη καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν τάξεων (successio ordinum)· ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης ἐξ αὐτῶν, καὶ ἡ τῶν βαθμῶν διαδοχὴ (successio graduum). Τελευταῖον ὁ Ἰουστινιανὸς ὥρισε διὰ τῶν Νεαρῶν τὴν γενικὴν ἀρχήν, ὅτι ἅπαντες οἱ συγγενεῖς κληρονομοῦσιν ἐξ ἀδιαθέτου κατατασσόμενοι εἰς τέσσαρας τάξεις καθ' ἃς ἰσχύει πλήρης διαδοχὴ τῶν τε τάξεων καὶ τῶν βαθμῶν, καὶ ὅτι οἵ τε ἐξ ἀρρενογονίας καὶ ἐκ θηλυγονίας συγγενεῖς ἔχουσιν ἐντελῶς τὰ αὐτὰ κληρονομικὰ δικαιώματα. (Παπ. § 613).

ΣΗΜ. β). Περὶ τῆς νῦν ἐν ἰσχύϊ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς παρατηρητέον 1) ἡ διαδοχὴ αὕτη προϋποτίθησιν ὅτι δὲν ὑπάρχει ποσῶς διαθήκη ἢ ἡ ὑπάρχουσα εἶναι ἢ κατέστη ἄκυρος· 2) οἱ συγγενεῖς προηγοῦνται συνήθως τῶν ἕνεκεν ἄλλου λόγου καλουμένων εἰς τὴν κληρονομίαν, μεταξὺ δὲ τῶν συγγενῶν οἱ εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν ἀνήκοντες προτιμῶνται τῶν τῆς ἑπομένης τάξεως. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐπαγωγὴν τῆς κληρονομίας ἐκλείψῃ ὁ ἔν τινι τάξει ἀποκλείων ἕτερον τῆς αὐτῆς τάξεως συγγενῆ, ὁ ἀποκλεισθείς, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ περίπτωσις τῆς μεταβιβάσεως τῆς κληρονομίας (Παπ. § 584 καὶ ἑπόμ.), δὲν λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ

1 Πανδ. (38, 16).—Διάτ. 14 Βασιλ. (45, 1).—Εἰσηγ. (3, 1). Θεόφ. αὐτόθ. Στηρίζεται δὲ ἐπὶ διττῆς βάσεως, τῆς τε γενικῆς

ἐκλιπόντος, ὅταν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλοι μετὰ τούτου καλούμενοι εἰς τὴν κληρονομίαν ἀλλ' ἡ μερὶς τοῦ ἐκλιπόντος προστίθεται, δυνάμει τοῦ τῆς προσαυξήσεως δικαιώματος, εἰς τοὺς συγκληρονόμους αὐτοῦ· ἐὰν ὅμως δὲν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι, ὁ ἀποκλεισθεὶς προτιμᾶται τῶν τῆς ἑπομένης τάξεως συγγενῶν· 3) ἡ κληρονομία διανέμεται ἢ κατὰ κεφαλὰς (in capita) ὅταν διαιρῆται εἰς τόσας μερίδας, ὅσοι εἶναι οἱ κληρονομοῦντες, ἢ κατὰ γραμμὰς (in lineas) ὅταν ἐπὶ ἀνιόντων διαιρῆται εἰς δύο ἴσα μέρη, ὧν τὸ μὲν δίδεται εἰς τοὺς πρὸς πατρὸς, τὸ δὲ εἰς τοὺς πρὸς μητρὸς ἀνιόντας, ὡς ἂν εἰ οἱ εἰς ἑκάστην τῶν γραμμῶν τούτων ἀνήκοντες κληρονόμοι ἦσαν εἷς καὶ μόνος, ἢ κατὰ ῥίζας (in stirpes) ὅταν εἰς τοὺς κατιόντας ἐκλιπόντος πρώτου βαθμοῦ κατιόντος δίδηται τοσοῦτον μέρος τῆς περιουσίας, ὅσον ἤθελε λάβει ὁ ἄμεσος αὐτῶν ἀνιὼν, ἂν ὑπῆρχεν· ἢ τελευταῖον εἰς εὐαρίθμους τινὰς περιπτώσεις κατ' ἄνισα μέρη ὁριζόμενα εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ μὴ φέροντα τελικὴν ὀνομασίαν· 4) σύνθετοι συγγενεῖς λαμβάνουσι τὴν εἰς ἑκάστην συγγενικὴν σχέσιν ἀνήκουσαν μερίδα, ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος ὁρίζῃ κατὰ κεφαλὰς τὴν κληρονομικὴν αὐτῶν μερίδα.—(Παπ. § 614).

ΣΗΜ. γ) Περὶ τῆς Νεαρᾶς 115 ὁμιλεῖ ὁ Καλλιγᾶς (ε. § 65—79) ἀναπτύσσων τὰ ἑξῆς·

Τὰ πρὸ τῆς Νεαρᾶς.
Αἰτίαι ἀποκληρώσεως κατιόντων.
Αἰτίαι ἀποκληρώσεως ἀνιόντων.
Πᾶσα ἄλλη αἰτία δὲν ἰσχύει.
Ῥητῶς προνοούμεναι συνέπειαι.
Περὶ ἀποπληρώσεως τοῦ νομίμου ποστημορίου.
Ἀντίθετοι γνῶμαι περὶ παραμελήσεως τῶν κατιόντων.
Πῶς πρέπει νὰ γράφωνται οἱ κατιόντες.
Τί ἰσχύει ἐπὶ τῆς ἀποπληρώσεως;
Διὰ τὰς παραβιάσεις τῆς Νεαρᾶς δὲν χρησιμεύει πλέον ἡ μέμψις.
Περὶ τοῦ ἀποδεχθέντος κληροδότημα.
Χρησιμεύει ὅμως ἡ μέμψις εἰς ἀδελφοὺς μόνους, οὐχὶ δὲ εἰς ἄλλους τινάς.
Περὶ τῆς λεγομένης ἐπὶ προνοίᾳ ἀποκληρώσεως.
Τὸ τῆς ἀπόρου συζύγου νόμιμον.
Περὶ τοῦ χειραφετήσαντος υἱόν.

ΣΗΜ. δ) Τί πρὸ τῆς Νεαρᾶς 118 ἴσχυεν; Περὶ τούτου βλ. Κρασσᾶ § 85.—Καλ. ε. 80—92. Οὗτος ἀναπτύσσει τὰ ἑξῆς·
Δυαδικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τῶν Ῥωμαίων.

τοῦ αἵματος καὶ τῆς εἰδικῆς ἄλλης τινὸς αἰτίας (οἷον ἡ κληρονομία τοῦ ἐπιζῶντος συζύγου, ἢ τῆς ἀπόρου χήρας).

§ 101. Δυνάμει τῆς πρώτης καλοῦνται εἰς κληρονομίαν οἱ συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος κατά τινα σειρὰν τάξεων, ἃς ὁρίζει ὄχι ὁ βαθμὸς, ἀλλὰ τὸ εἶδος τῆς συγγενείας. Διὰ τοῦτο δύνανται νὰ συγκληρονομήσωσι συγγενεῖς ἀπώτεροι μετὰ συγγενῶν ἐγγυτέρων, λαμβάνοντες τὸν τόπον καὶ οἷον ἀντιπροσωποῦντες τὸν προαποθανόντα γονέα των (jus repraesentationis).

§ 102. Εἰ μὲν καλεῖται εἰς κληρονομίαν εἷς μόνος, ὀνομάζεται κληρονόμος καθ' ὁμάδα (heres ex asse), καὶ λαμβάνει ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ τελευτήσαντος, εἰ δὲ πλείονες, διανέμονται αὐτὴν κοινῶς μὲν εἰς ἴσας μοίρας (in capita, partes viriles), ἐνίοτε δὲ κατὰ στέλεχον (in stirpes), ἢ κατὰ γραμμὴν (in lineas), λαμβανόντων ἁπάντων τοῦ αὐτοῦ στελέχους ἢ τῆς αὐτῆς γραμμῆς τῶν προσώπων μόνον ὅ,τι προσέρχεται εἰς τὸν στέλεχον ἢ εἰς τὴν γραμμὴν αὐτῶν.

Ἡ μὲν κατὰ στέλεχον διανομὴ λαμβάνει χώραν, ὅταν κληρονομῶσι κατιόντες ἀνωτέρου βαθμοῦ ἢ τέκνα προαποθανόντων ἀδελφῶν μετ' ἄλλων πλησιεστέρων συγγενῶν· ἡ δὲ κατὰ γραμὴν, ὅταν κληρονομῶσιν ἀνιόντες.

§ 103. Ἐν τῇ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίᾳ τηροῦνται ὡς ἰσχῦον δίκαιον αἱ διατάξεις τῆς Νεαρᾶς 118 (542 μ. χ.) δι' ἧς ἠκυρώθη τὸ πρότερον κρατοῦν δίκαιον (1).

§ 103[a] Δικαίωμα ὅμως εἰς τὴν κληρονομίαν ἔχει μόνον ὁ ἐπὶ

Σύστημα τῆς δωδεκαδέλτου.
Πρώτη τάξις τῶν παίδων μεταγενεστέρας ἐποχῆς.
Δευτέρα τάξις τῶν νομίμων.
Τρίτη τάξις τῆς συγγενικῆς κληρονομίας καὶ τετάρτη τῶν συζύγων.
Δόγμα Τερτυλλιανόν.
Δόγμα Ὀρφιτιανόν.
Ἔγγονοι τῆς μητρὸς καὶ τῆς πρὸς πατρὸς μάμμης.
Νεώτεραι διατάξεις περὶ τῆς μητρός.
Περὶ ἀδελφῶν.
Στρατιωτικὸν χρημάτιον.
Ἀποσπόριστον χρημάτιον.
Κληρονομία τοῦ χειραφέτου.

(1) Κατὰ τὸ πρὸ τῆς Νεαρᾶς δίκαιον ποῖοι ἐκαλοῦντο εἰς διαδοχὴν ἐξ ἀδιαθέτου; Ὅρα Θέμιδος α. σελ. 311—315. Παπ. § 613. Κρασσᾶ § 85 ἑπόμ. Καλλ. ε. § 80 ἑπ.

τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου ζῶν ἢ τουλάχιστον συνειλημμένος ὑπάρχων (1).

Ἡ Νεαρὰ 118 (2).

§ 104. Ἐκ τοῦ προοιμίου της Νεαρᾶς ταύτης ἕπεται, ὅτι τὸ παλαιότερον δίκαιον ἰσχύει καὶ μετὰ τὴν Νεαρὰν ὅπου δὲν ἀντιφάσκει πρὸς αὐτὴν ἢ δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς συγγενείας. (Βλ. P. unde vir et uxor).

Τὸ περὶ διαδοχῆς οἰκοδόμημα βάσιν ἔχει τὴν φυσικὴν συγγένειαν (cognatio), ἡ δὲ πολιτικὴ ἢ ἡ ἐξ ἀῤῥενογονίας οὐδεμίαν παρέχει πλέον προτίμησιν. (Νεαρ. κ. 8, 4). Κρατοῦσι δὲ καθόλου μὲν εἰπεῖν οἱ αὐτοὶ κανόνες ἐπὶ τῆς κληρονομήσεως αὐτεξουσίων καὶ ὑπεξουσίων.

---

(1) Π. 38. 16. 3 § 11).—Βασ. (45. 1) 16.—Π (38. 8) 1 § 8.—Βασ. (45. 2) 6.—Σημ. 1. Βλ. Παπ. § 580.—Σημ. 2. Βλ. Πεῖραν σ. 506 ἑπ.

Ὅταν πρόκηται περὶ συμφέροντος τοῦ τέκνου, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος τῆς συλλήψεως καὶ οὐχὶ τῆς γεννήσεως. (Νεαρ. 89. κεφ 8). (Ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν 139 τοῦ 1842 (νομικ. σελ. 3025).

(2) Περὶ τῶν ἀρχῶν, ἃς εἰσήγαγεν ἡ 118 Νεαρὰ ὡς πρὸς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχήν, βλέπε Κρασσᾶ § 92.

Ὁ δὲ Καλλιγᾶς (ε. § 93—108) ἀναπτύσσει τὰ ἑξῆς ζητήματα.

Σκοπὸς τῆς Νεαρᾶς 118.
Πρώτη τάξις τῶν κατιόντων.
Συντρέχοντα δικαιώματα τῆς ἀπόρου συζύγου.
Δευτέρα τάξις τῶν ἀνιόντων, τῶν ἀμφιθαλῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἀνεψιῶν.
Πῶς γίνεται ἡ διανομὴ μεταξὺ αὐτῶν.
Σύμπτωσις πατρὸς καὶ ὑπεξουσίων.
Τρίτη τάξις τῶν ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν.
Τετάρτη τάξις τῶν λοιπῶν συγγενῶν.
Περὶ διαδοχῆς.
Ὁ μετὰ τὸν τελευτήσαντα συλληφθεὶς δὲν καλεῖται.
Μετὰ τὴν ἐπαγωγήν, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀποκτήσεως ἐκλείποντος τινος χωρεῖ προσαύξημα.
Περὶ θετῶν τέκνων κατὰ τοὺς Πανδέκτας.
Περὶ τελείας καὶ ἀτελοῦς υἱοθεσίας κατὰ τὸν Ἰουστινιανόν.
Τί ἕπεται ἐκ τῆς Νεαρᾶς 118;
Περὶ τῶν νόθων τέκνων ὡς πρὸς τὸν πατέρα.
Ὡς πρὸς τὴν μητέρα.

§ 105. Ἡ Νεαρὰ αὕτη κυροῖ τρεῖς (εἰδικώτερον πέντε) τάξεις κληρονομικῆς διαδοχῆς συγγενῶν· α) κατιόντων· β) ἀνιόντων· γ) ἐκ πλαγίου συγγενῶν.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ τάξει κατατάττονται πρῶτον μὲν οἱ ὁμοθάλαμοι ἀδελφοὶ καὶ τὰ τέκνα τούτων προτελευτησάντων, ἐξ ὧν οἱ πρῶτοι συγκληρονοῦσι καὶ μετὰ τῶν ἀνιόντων (1)· κατόπιν δὲ οἱ ἑτεροθάλαμοι ἀδελφοὶ καὶ τὰ τέκνα προτελευτησάντων ἑτεροθαλάμων ἀδελφῶν, καὶ τελευταῖον οἱ λοιποὶ πλάγιοι συγγενεῖς.

§ 106. Περὶ τῆς κληρονομικῆς ἱκανότητος τῶν προσώπων τούτων παρατηρητέον

1) Ὅτι καὶ κατὰ τὴν Νεαρὰν 118 καλοῦνται εἰς διαδοχὴν μόνον ὅσοι κατὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου ἦσαν τοὐλάχιστον σύνειλημμένοι· διότι, διὰ νὰ κληρονομήσῃ τις ἄλλον ὡς συγγενής, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τούτου (2).

2) Ἡ ἐξώγαμος συγγένεια παρέχει κληρονομικὰ δίκαια μόνον πρὸς τὴν μητέρα καὶ τοὺς ταύτης συγγενεῖς, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς τὸν πατέρα. Προβαίνω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τῆς Νεαρᾶς 118, ἐρανιζόμενος τὰ πλεῖστα τῶν ἐν σελ. 49—62 ἐκ τῆς ἐν Θέμιδι (τ. ά. σελ. 315 ἐπ.) διατριβῆς.

Τάξις πρώτη.

§ 107. *Τάξις Α'.* (3).—Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ καλοῦνται οἱ κατιόντες συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος· ἡ ἐγγύτης τῆς συγγενείας δὲν παρέχει ἐνταῦθα ἀπολύτως προτίμησιν, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸν κατιόντα τοῦ προτιμωμένου. Ὅθεν συγκληρονομοῦν υἱοὶ καὶ θυ-

---

(1) Τὰ τέκνα προτελευτησάντων ἀδελφῶν τοῦ κληρονομουμένου ἀποκλείονται κατὰ τὴν Νεαρὰν 118 ὑπὸ τῶν ἀνιόντων· ἀλλὰ τοῦτο ἠκύρωσε κατόπιν ἡ Νεαρὰ 127, καλέσασα καὶ τούτους εἰς κληρονομίαν μετὰ τῶν ἀνιόντων καὶ ἀδελφῶν.

(2) Πρλ. τεμ. 6—8 Π. (38, 16).—διάτ. 19 Β. (45, 1).—τεμ. 1 § 8 Π. (38. 8).—διάτ 6 Β. (35, 2).—τεμ. 10 Πανδ. (37, 9).—τεμ. 6 πρ. Π. (28, 3).—§ 8 Εἰσ. (8, 1).

(3) Βλ. Παπαρ. § 616. Θέμ. ά. σελ. 318—322.

Πρώτη τάξις καὶ διανομὴ τοῦ κλήρου ἐν αὐτῇ.—Ἐπιῤῥοὴ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, (Κρασσᾶ § 97. 98).

γατέρες μετὰ τῶν ἀπὸ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ ἢ θυγατρὸς ἐγγόνων.

§ 108. Ἰδιαιτέρας δὲ ἐξηγήσεως χρήζουσι τὰ ἑξῆς·

α) Οἱ θετοὶ παῖδες ἔχουσι κληρονομικὰ δίκαια ἐξ ἀδιαθέτου πρὸς τὸν θετὸν πατέρα καὶ τοὺς τούτου πολιτικοὺς συγγενεῖς (1). Δὲν ἔχουσιν ὅμως τοιαῦτα πρὸς τοὺς φυσικοὺς συγγενεῖς καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἄρα οὐδὲ πρὸς τὸν πατέρα τοῦ θετοῦ πατρός· διότι ἡ υἱοθεσία ἀπαιτεῖ αὐτεξούσιον τὸν υἱοθετοῦντα, ὅστις διὰ τοῦτο δὲν δύναται πλέον νὰ ἦναι πολιτικὸς συγγενὴς τοῦ πατρός του. Μόνον δὲ τότε ἤθελε τοῦτο εἶναι δυνατόν, ὅταν ὁ θετὸς πατὴρ ἀπολυόμενος τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἐπεφυλάχθη ῥητῶς τὰ ἐκ τῆς πολιτικῆς συγγενείας δικαιώματά του. (διάτ. 11 Κώδ. (8, 58).

Τὰ κληρονομικὰ δίκαια τῶν θετῶν παίδων διαρκοῦσιν ὅσον καὶ ἡ υἱοθεσία.

Ὁ παρὰ γυναικὸς υἱοθετηθεὶς ἔχει μόνον αὐτὸς καὶ πρὸς αὐτὴν μόνην ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίαν, ὄχι δὲ καὶ τἀνάπαλιν. διάτ. 5 Κώδ. (8. 48) (2).

---

(1) Ἀδιάφορον ἂν πρόκηται περὶ υἱοθεσίας αὐτεξουσίου (arrogatio) ἢ ὑπεξουσίου (adoptio)· ἀμφότεραι συνιστῶσι πολιτικὴν συγγένειαν.

(2) Πρλ. ζήτ. 83 ἐπ. τῆς τῶν Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων τοῦ 1869 συλλογῆς μου.

Υἱοθεσία (α).—Οἱ παρὰ γυναικὸς υἱοθετούμενοι κληρονομοῦν αὐτὴν, κατὰ τὴν 86 τοῦ 69 πολιτικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν (κυροῦσαν τὴν 44 τοῦ 67 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν).—Χειραφετούμενος δὲ ὁ υἱοθετηθεὶς δὲν ἀπώλεσε τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα αὐτοῦ, ὅταν γυνή ἐστιν ἡ υἱοθετήσασα (ἡ αὐτὴ ἀπόφασις).

Δι' ἑτέρας ἀποφάσεως (211 τοῦ 69) ὁ Ἄρειος Πάγος ἐθεώρησεν ἀμφίβολον τὴν ἔννοιαν τῶν νόμων αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀνήρεσε. (Βλ. διὰ μακρῶν τὰ περὶ τούτου ἐν σελ. 45—50 τοῦ παραρτήματός μου τῶν ἀποφάσεων τοῦ 69).

Ὁ θετὸς υἱὸς δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν διαθήκην τοῦ θετοῦ πατρός; Ὅρα τὴν 533 τοῦ 61 ἀπόφασιν ἐφετ. Ναυπλίας. ἐν ἐφ. δικαστ. σ. 238.

(α) Βλ. λ. Υἱοθεσία.

Ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν οἰκογένειαν φυλάττουσιν ἀπαραμείωτα τὰ δίκαιά των οἱ θετοὶ παῖδες παντὸς εἴδους. Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν δὲ καὶ κοινὴν γνώμην, ὁ ἐντελῶς υἱοθετηθεὶς κληρονομεῖ τὸν φυσικὸν πατέρα ἐν τῇ πρώτῃ τάξει (1)· διότι καὶ μετὰ τὴν υἱοθεσίαν δὲν παύει οὗτος τοῦ νὰ ἦναι φυσικὸς συγγενὴς τοῦ πατρός, κατὰ δὲ τὴν νεαρ. 118 ἀρκεῖ πρὸς κληρονομίαν καὶ φυσικὴ συγγένεια (2).

§ 109. β) Οἱ *νομιμοποίητοι*.—Οὗτοι ἔχουσι τ' αὐτὰ τῶν γνησίων δίκαια· ἑπομένως συγκληρονομοῦσι μετ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ κρατεῖ τὴν σήμερον κατὰ τὴν κοινωτέραν γνώμην καὶ ἐπὶ τῶν δι' ἀντιγραφῆς νενομοποιημένων. Mulembr. com. τ. 35 σ. 165.

§ 110. γ) Οἱ ἐν παλλακίᾳ (3) γεγεννημένοι, (liberi naturales) ἔχουσι κληρονομικὸν δίκαιον ἐπὶ τοῦ ἕκτου μόνου τῆς περιουσίας τοῦ φυσικοῦ των πατρός, ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι μήτε γνήσια τέκνα, μήτε σύζυγος. Πρλ. διάτ. 12 Κώδ. (5, 27).

Μετὰ τῶν φυσικῶν δὲ τέκνων κληρονομεῖ καὶ ἡ παλλακή, σώζουσα τὸ κληρονομικὸν αὐτῆς δίκαιον καὶ ἂν τὰ τέκνα προαποθάνωσι τοῦ πατρός (4). Ἐὰν ὅμως δὲν ἀπέκτησε ποσῶς τέκνα, δὲν ἔχει κληρονομικὸν δίκαιον. Νεαρ. 89 κ. 2.

Ὁ κληρονόμος, ὅστις διεκδικεῖ τὴν περιουσίαν τινός, δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἄκυρον τῆς παρὰ τοῦ κηδεμόνος του υἱοθετήσεως τοῦ κληρονομουμένου; ναί· ἴδε τὴν 174 τοῦ 1853 ἀπ. τοῦ ΑΠ. ἐν λ. Υἱοθεσία.

Τί πρὸ τῆς 118 Νεαρᾶς ἴσχυε περὶ υἱοθεσίας; Σχέσις τῆς Νεαρᾶς πρὸς τὰ πρὸ αὐτῆς καὶ υἱοθεσία ἐκ μέρους γυναικῶν. (Κρασσᾶ § 93. 94).

(1) Κατὰ τὸ Πραιτωρικὸν δίκαιον κληρονομεῖ ὁ θετὸς παῖς τὸν φυσικὸν πατέρα ἐν τῇ τάξει unde cognati, ἐκτὸς ἂν οὗτος ἦναι ἀνιὼν αὐτοῦ συγγενής, ὅτε κληρονομεῖ αὐτὸν ἐν τῇ τάξει unde liberi. Πρβ. 3. §. 7. 8. Ν. 21. §. 1. Π. (37. 4).

(2) Δὲν ἀντιφάσκει εἰς τοῦτο ὁ νόμος 10. Π. de adopt. (8. 47). Πρβ. Rechts lexicon v. Weiske Τόμ. 5. σελ. 688. Vanguerow Leitfaden II. σελ. 41—47. Ἄλλης γνώμης εἶναι ὁ Mühlenbruch Πανδ. §. 633. καὶ Comment. Τόμ. 38. σελ. 173. 181.

(3) Βλ. Παπ. § 616—618.

(4) Ἡ παλλακὴ δηλαδὴ κληρονομεῖ μετὰ τῶν τέκνων της κατ' ἴσας μοίρας τὸ ἕκτον τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος ἑταί-

§ 111. δ) Οἱ ἐξ αἱμομιξίας προελθόντες δὲν ἔχουσι κληρονομίαν πρὸς τὴν μητέρα των· ἀλλὰ τοῦτο ἦτον συνέπεια τῆς ἕνεκα

ρου αὐτῆς. Ἐὰν λοιπὸν ἔχῃ 3 τέκνα, λαμβάνει τὸ 1/4 τοῦ 1/6 =1/24 τῆς περιουσίας.

Νομολογία.—Τὰ ἐκ παλλακίδος (α) τέκνα ἔχουσι κληρονομικὸν ἐξ ἀδιαθέτου δικαίωμα; Ἡ γ' αἰτιολογία τῆς 256 τοῦ 52 ἀπ. Α.Π. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ 117 κεφ. 2 παραδέχεται τὴν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένην δήλωσιν τοῦ ἀνδρὸς, τοῦ ἔχοντος υἱὸν ἢ θυγατέρα ἐξ ἐλευθέρας γυναικὸς, ὡς ἀπόδειξιν τοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν νομίμου αὐτοῦ γάμου, ὥστε, «μηδὲ παρ' αὐτῆς πρὸς τὴν τοῦ γάμου πίστιν ἑτέραν ἀπόδειξιν ἐπιζητεῖσθαι»,ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη ἀνετράπη ὑπὸ μεταγενεστέρων διατάξεων «αἵτινες τὰ συνοικέσια τῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας ἐῤῥῶσθαι κελεύομεν ὡς ἔνθα γε μὴ ὁρῷτο τοῖς συνοικεῖν βουλουμένοις τοιαύτη διαιτῶσα ἁρμογὴ, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ῥηθήσεται συνοικέσιον οὐδ' ἐπιτεύξεται τῶν τοιούτου δικαίων ἡ τοιαύτη συμβίωσις (Λέοντος Νεαρὰ διάταξις πθ'. (89)·» διὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον δὲν ἥμαρτε μὴ λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀρχαιοτέραν ἐκείνην διάταξιν καὶ τὴν ἐν τῷ Ἀρμενοπούλῳ (5, 8) 85 περίληψιν αὐτῆς». (Ἀρείου Πάγου 256 τοῦ 1852, κυροῦσα τὰς 7121 τοῦ 1851 καὶ 8710 τοῦ 1851 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

Δίδεται μὲν εἰς τοὺς φυσικοὺς παῖδας τὸ ἕκτον μέρος της περιουσίας τοῦ γνησίου κληρονόμου καὶ ἀδιαθέτως ἀποθανόντος φυσικοῦ πατρός των, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦναι ἀναμφισβήτητος ἡ υἱότης των (δηλ. ἡ κατ' οἶκον συνοίκησις τῆς μητρός των ὡς παλλακίδος, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ διατροφὴ τῶν παίδων).—(κεφ. 12 § 2—4 τῆς Νεαρᾶς.—ν. 66 Ἀρμ. (5, 8). ὅρα ἀπ. 47 τοῦ 49 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομ. σ. 4786(1).

Καὶ εἰς ὑπομνήματα, ἂν ὁ πατὴρ παῖδας ἰδίους ἀποκαλέσῃ τὰ μετ' ἐλευθέρας γυναικὸς μεθ' ἧς γάμος συνίστασθαι δύναται φυσικὰ τέκνα, δύνανται ν' ἀπολαύσωσι τὰ δίκαια αὐτῶν ἄνευ μηδεμιᾶς ἑτέρας ἀποδείξεως καὶ κληρονομοῦν τοὺς γονεῖς αὐτῶν. (Νεαρ. ριζ'. Κ. 2).

Τὰ ἐκ τῆς παλλακίας γεννηθέντα τέκνα δὲν κληρονομοῦν ἐν

---

(1) Βλ. Νομ. σ. 475. 835 καὶ ἀποφ. ἐφετ. Ἀθην. 2541 τοῦ 43 καὶ 6830 τοῦ 50,

τῆς καταδίκης δημεύσεως τῶν ὑπαρχόντων τῆς μητρός· τὴν δήμευσιν δὲ ταύτην αἱ σημεριναὶ νομοθεσίαι δὲν ἀναγνωρίζουσι (1).

§ 111² ε) Ἡ τοῦ ἀθεμίτου τοῦ συναφθέντος γάμου ἄγνοια ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὰ κληρονομικὰ τῶν τέκνων δικαιώματα; Βλ. Τσίμαν σ. 700. 705. Κώδ. (5. 5) 6. Κώδ. (5. 27) 7.

§ 112. Τὰ τέκνα, ὅσα τὶς ἐν διαφόροις ἀπέκτησε γάμοις κληρονομοῦσιν αὐτὸν ὁμοῦ· ἀλλ' ὁ προγονὸς δὲν κληρονομεῖ βέβαια τὸν πατρυὸν αὐτοῦ, διότι δὲν εἶναι τούτου συγγενής. Διάτ. 3 Κώδ. (5, 9). Mulemb. Lehrb. § 542.

§ 113. *Διανομὴ τοῦ κλήρου μεταξὺ τῶν τῆς πρώτης τάξεως*

μέρει τὸν πατέρα των, ἐὰν τελευτήσῃ οὗτος ἀδιάθετος, ἀλλὰ μόνον ὅταν οὗτος δὲν ἀφήσῃ γνήσια τέκνα καὶ νόμιμον σύζυγον λαμβάνουν τὸ δισέγκιον, τουτέστι τὸ ἕκτον μέρος τῆς περιουσίας του, τὸ ὁποῖον διανέμεται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς μητρός των. (Ἰουστ. ιή. Κ. Ε. καὶ πθ'. κεφ. ΙΒ'. § 4).

Κατὰ τὴν μεταγενεστέραν Νεαρὰν 91 τοῦ Λέοντος ἀπαγορεύεται μὲν ἡ παλλακία, ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης δὲν δύναται νὰ παραχθῇ τὸ συμπέρασμα τοῦ ὅτι ὁ εἰρημένος αὐτοκράτωρ ἠθέλησε ν' ἀφαιρέσῃ συγχρόνως διὰ ταύτης τῆς διατάξεως καὶ τὰ δικαιώματα, ὅσα αἱ προμνησθεῖσαι προγενέστεραι Νεαραὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ παρέχουν εἰς τὰ φυσικὰ (νόθα) τέκνα, διότι δὲν ἀρκεῖ τὸ νὰ ἦναι ἀπηγορευμένη εἰς τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα περίπτωσιν ἡ σύνοδος μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς διὰ νὰ ἦναι κατ' ἀναγκαίαν δῆθεν συνέπειαν ἐστερημένα παντὸς δικαιώματος καὶ τὰ ἐκ τοιαύτης συνόδου γεννηθέντα τέκνα, ἐφ' ὅσον καὶ κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν, ἐνῷ ἀθέμιτος εἶναι ἡ ἐκτὸς τοῦ γάμου σύνοδος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐλευθέρων, εἶναι δὲ ἀπηγορευμένη ἐπὶ ποινῇ ἡ σύνοδος, ἥτις χαρακτηρίζεται ὡς μοιχεία καὶ αἱμομιξία, μ' ὅλον τοῦτο ὁ γαλλικὸς νόμος χορηγεῖ δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀποθανόντων γονέων των εἰς τὰ φυσικὰ (νόθα) τέκνα (ἄρθρον 757 πολ. Κώδ.) καὶ χορηγεῖ δικαιώματα διατροφῆς εἰς τὰ ἐκ μοιχείας καὶ αἱμομοιξίας γεννηθέντα (ἄρθρον 762 αὐτ.) (Ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. 139 τοῦ 42 ἐν Νομ. σ. 3025).

—Κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν ἐκ τῆς παλλακῆς τέκνων ὡς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τἀνάπαλιν, ὡς καὶ τῶν νόθων καὶ ἐξ αἱμομιξίας τέκνων πρός τε τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα. (Βλ. Κρασσᾶ § 96).

(1) Νεαρὰ 12 κεφ. 3 § 1. Νεαρὰ 89. Rossbirt Einleitung etc. σ. 213. Vangerow l. c. σ. 50. (Βλ. Κρασσᾶ § 96).

συγγενῶν (1). Οἱ κατιόντες πρώτου βαθμοῦ διανέμονται τὸν κλῆρον κατ' ἴσας μοίρας (in capita). Ἐὰν δὲ μετ' αὐτῶν, ἢ καὶ μόνοι, καλῶνται καὶ κατιόντες ἀπωτέρου βαθμοῦ, ἡ διανομὴ γίνεται κατὰ στέλεχος, ἤτοι οἱ τοῦ ἀπωτέρου βαθμοῦ λαμβάνουσιν ἅπαντες ὅ,τι ὁ ἀνιὼν αὐτῶν ἤθελε λάβει ἂν ἔζη ἔτι. Ἀλλὰ συμβαίνει ἐνίοτε ὥστε ὁ ἀπώτερος κατιὼν νὰ λάβῃ μόνος τοιαύτην μερίδα, οἵαν ἤθελον λάβει οἱ ἀνιόντες αὐτοῦ συγγενεῖς ἂν ἐκληρονόμουν· τοῦτο δὲ λαμβάνει χώραν ὅταν συνδέῃ τὸν κληρονομούμενον μετὰ τοῦ κατιόντος διπλῆ ἢ πολλαπλῆ συγγένεια (2). Συμβαίνει δὲ προσέτι νὰ λάβῃ ὁ κατιὼν πολλὰς μερίδας, ἂν π. χ. ὁ πάππος υἱοθετήσῃ τὸν ἔγγονόν του· διότι τότε κληρονομεῖ οὗτος τὸν πάππον ἅπαξ μὲν ὡς υἱὸς, ἔπειτα δὲ, ἂν ὁ πατήρ του δὲν ζῇ πλέον, ὡς ἔγγονος λαμβάνων μόνος ἢ μετ' ἄλλων τὸ μερίδιον τοῦ πατρός του (3).

Περὶ τέκνων νομίμων, φυσικῶν καὶ περὶ παλλακίας ὅρα καὶ τὰ ἐν λ. Πατρικὴ ἐξουσία τῆς Πείρας (4).

§114. *Περιορισμὸς τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου τῶν κατιόντων.* Τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῶν κατιόντων δύναται νὰ περιορισθῇ τοῦτο μὲν διὰ τῶν ἀξιώσεων τῆς ἀπόρου συζύγου, τοῦτο δὲ διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπικαρπίας τοῦ πατρός (5). Δηλαδὴ

(1) Πρβλ. Παπ. § 617. ἐν § 618 ὁ Παπ. λέγει τὰ ἑξῆς· «Ἐὰν ἐπὶ τῆς ἐπαγωγῆς τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας ὑπάρχῃ ἔμβρυον παραχθὲν ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου, φυλάττονται προσωρινῶς τρεῖς μερίδες δι' αὐτὸ, δύναται δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ παραχωρηθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ προσωρινὴ διακατοχὴ τῆς περιουσίας (bonorum possessio).

(2) Ὑπόθες τέκνον ἐξαδέλφων κληρονομοῦν τὸν πάππον αὐτοῦ μετὰ κατιόντων ἐξ ἄλλου στελέχου.

(3) § 2 Εἰσ. de adop. π. χ. ὁ Α. ἔχει δύο υἱοὺς Β καὶ Γ, καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Β τρεῖς ἐγγόνους Δ Ε Ζ, ἀπὸ δὲ τοῦ Γ δύο Η Θ. Κατόπιν δὲ υἱοθετεῖ εἰς τόπον υἱοῦ τὸν Δ. Ἐὰν λοιπὸν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πάππου τύχωσιν ἀποθαμένοι οἱ υἱοὶ Β καὶ Γ καὶ ἔλθωσιν εἰς κληρονομίαν τῆς παππικῆς περιουσίας οἱ ἔγγονοι Δ Ε Ζ καὶ Η Θ, τότε θέλει λάβει ὁ Δ ὡς υἱὸς μὲν 1/3 καὶ ὡς ἔγγονὸς 1/9. Πρβλ. Glüek Intestaterbrecht 2. ἐκδ. § 19.

(4) Π. χ. ΑΠ. 46 τοῦ 58.

(5) Περὶ τῆς ἐπικαρπίας τοῦ πατρὸς ἴδε καὶ κατωτέρω § 116 ἑπόμ.

α) Ὁ πατὴρ φυλάττει καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παιδὸς ἣν ἐκτήσατο δυνάμει τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἐπικαρπίαν ἐπὶ τῆς περιουσίας τούτου ἢ ἐπὶ τοῦ ἐξωκτήτου πεκουλίου του, ἂν ὁ παῖς ἐτελεύτησεν ὑπεξούσιος. Ὡσαύτως φυλάττει ὁ πατὴρ τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐξωκτήτων, ἣν ὡς ἀμοιβὴν τῆς χειραφεσίας (praemium emancipationis) εἶχεν ἀποκτήσει. Ἡ ἐπικαρπία λοιπὸν αὕτη μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονομοῦντας κατιόντας τοῦ παιδὸς μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (1).

§ 115. β) Ὁ πατὴρ ἀποκτᾷ ἐπικαρπίαν 1) ἐπὶ παντὸς ὅ,τι διὰ κληρονομίας προσπορίσωσιν ἑαυτοῖς οἱ ὑπεξούσιοι αὐτοῦ παῖδες· διότι τοῦτο γίνεται ἐξώκτητον κτημάτιον, οὗ τὴν ἐπικαρπίαν ἔχει κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ πατήρ· 2) ἐπὶ μιᾶς μοίρας τῆς εἰς τὰ χειράφετα αὐτοῦ τέκνα περιελθούσης μητρικῆς κληρονομίας· οἷον ἐὰν κληρονομήσωσι τὴν μητέρα τρία χειράφετα τέκνα, λαμβάνει ὁ πατὴρ τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ τετάρτου τῆς κληρονομίας. Ἐὰν δὲ μετὰ τῶν χειραφέτων κληρονομῶσι καὶ ὑπεξούσιοι παῖδες, λαμβάνει ὁ πατὴρ τὴν ἐπικαρπίαν ἐπὶ πάσης μὲν τῆς μερίδος τῶν ὑπεξουσίων, ἐπὶ κεφαλομοιρίας δὲ τῆς μερίδος τῶν χειραφέτων (2). Τὸ αὐτὸ παραφυλάττεται καὶ ἂν ἔγγονοι μὴ ὑποτεταγμένοι πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πάππου κληρονομήσωσι τὴν μητέρα. Ἐὰν οἱ κληρονομοῦντες οὗτοι ἔγγονοι ἦναι ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ στελέχους, ἡ κεφαλομοιρία τῆς ἐπικαρπίας προσδιορίζεται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν· εἰδεμή, αὕτη δὲν προσδιορίζεται κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην μήτ' ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τῶν ἐγγόνων μήτε ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τῶν στελεχῶν· διότι ἄλλως ἤθελε λαμβάνει ἐνίοτε ὁ πάππος περισσότερον ἢ ἂν ὑπῆρχον πλειότεροι τοῦ αὐτοῦ στελέχους ἔγγονοι. Δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο εἰμὴ νὰ δοθῇ τῷ πάππῳ κεφαλομοιρία ἐξ ἑκάστου στελέχους (3).

(1) § 4 Εἰσ. (2, 9). Διάτ. 6 § 3 Κώδ. (6, 61). Διάτ. 9 Β. (45, 4).

(2) Ἐὰν π. χ. συγκληρονομῶσι 3 ὑπεξούσιοι παῖδες καὶ 3 χειράφετοι, ἀποκτᾷ ὁ πατὴρ τὴν ἐπικαρπίαν ἐπὶ τοῦ μεριδίου τῶν 3 ὑπεξουσίων, ἤτοι ἐπὶ τοῦ 1/2 τῆς κληρονομίας· προσέτι δὲ ἐπὶ τοῦ τετάρτου ἐκ τοῦ μεριδίου τῶν χειραφέτων, (ἤτοι ἐπὶ τοῦ 1/4 τοῦ 1/2=1/8)· λοιπὸν ἀποκτᾷ τὴν ἐπικαρπίαν ἐπὶ 6/8 τῆς κληρονομίας.

(3) Schrader Abhandl. I. σ. 129. Ἄλλως δοξάζει ὁ Vangerow Leitfaden. Κατὰ τοῦτον δηλαδὴ ὁ πάππος λαμβάνει τὴν ἐπικαρπίαν τοιούτου μέρους ὅσοι εἶναι οἱ ἔγγονοι ὅλοι ὁμοῦ πλέον ἑνός. Διάτ. 3 πρ. Κώδ. (6, 60). Διάτ. 3 Βασ. (45, 4).

§ 115² *Νομολογίαν* ἀφορῶσαν τὴν πρώτην τάξιν τῶν κληρονόμων βλ. κατωτέρω § 133 ἐπ.

Β'. τάξις (1).

§ 116. Ἐν τῇ Β'. τάξει καλοῦνται· α) οἱ ἀνιόντες· β) οἱ ὁμοθάλαμοι ἀδελφοί· καὶ γ) τὰ τέκνα ὁμοθαλάμων ἀδελφῶν.

§ 117. Γενικῶς εἰπεῖν καλοῦνται οἱ ἀνιόντες εἰς κληρονομίαν ἐκείνων τῶν κατιόντων, ὑφ' ὧν ἤθελον κληρονομηθῆ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐν τῇ Α'. τάξει. Ὅθεν δὲν γίνεται διάκρισίς τις μεταξὺ ἀρρένων ἢ θελέων ἀνιόντων, οὔτε ἔχουσι κληρονομίαν τινὰ πρὸς τὰ νόθα αὐτῶν τέκνα οἱ ἄρρενες αὐτῶν ἀνιόντες, ἀλλὰ μόνον ἡ μήτηρ καὶ οἱ πρὸς μητρὸς ἀνιόντες.

§ 118. Ὁ κατὰ τὸ πλῆρες θετὸς πατὴρ κληρονομεῖ τὸν θετὸν αὐτοῦ παῖδα μετὰ τοῦ φυσικοῦ πατρός· ὑπάρχουσι μολοντοῦτο αἱ ἑξῆς τροποποιήσεις.

α) Ὁ ἀτελῶς υἱοθετήσας δὲν ἔχει κληρονομικὸν δίκαιον πρὸς τὸν υἱοθετηθέντα, οὔτε ἡ θετὴ μήτηρ, κατὰ τὴν συνήθη καὶ ὀρθὴν γνώμην (2).

β) Ὁ αὐτεξούσιον υἱοθετήσας (arrogator) κληρονομεῖ μὲν τοῦτον ἄνευ κατιόντων ἀποθανόντα· ἀλλ' ἂν οὗτος τελευτήσῃ ἄνηβος, χρεωστεῖ ὁ πατὴρ ν' ἀποδώσῃ τὴν κληρονομίαν εἰς ἐκείνους, εἰς οὓς αὕτη ἤθελε περιέλθει ἂν δὲν συνέβαινεν ἡ υἱοθεσία (3). Μεταξὺ δὲ πολλῶν ἀνιόντων προτιμᾶται ἀπολύτως ὁ κατὰ βαθμὸν ἐγγύτερος ἀποκλείων πάντας τοὺς ἀπωτέρους ἀνιόντας ἄνευ διαστολῆς (4), ἐξ ἴσου δὲ ἐγγὺς ἀνιόντες κληρονομοῦσι συνάμα.

§ 119. Μετὰ τῶν ἀνιόντων καλοῦνται εἰς κληρονομίαν καὶ οἱ ὁμοθάλαμοι ἀδελφοὶ τοῦ ἀποθανόντος. Νεαρ. 118 κ. 2 καὶ 3 ἐν ἀρχ.

§ 120. Υἱοὶ καὶ θυγατέρες προτελευτησάντων ὁμοθαλάμων ἀδελφῶν καλοῦνται κατὰ τὴν Νεαρὰν 118. κ. 3. συνάμα μετὰ τῶν ὁμοθαλάμων ἀδελφῶν, ἀποκλειόμενοι ὅμως ὑπὸ τῶν ἀνιόν-

---

(1) Ὅρα Θέμ. ά. σ. 322 ἐπ Πχπ. § 619. 620.
Δευτέρα τάξις. Διανομὴ τοῦ κλήρου ἐν αὐτῇ. Ἐπιρροὴ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας. Κρασσᾶ § 90—101.

(2) Πρβ. Ν. 10 ἐν τ. Κ. (8, 48) § 10 Εἰσ. καὶ Θεοφ. (1, 11).

(3) § 3. Εἰσ. αὐτ. Ν. 18—20. Π. (1, 7).

(4) Ὅρα Νεαρὰν 118 κ. 2.

των· ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο μετεῤῥύθμισεν ἡ Νεαρὰ 127 κ. 1., καλέσασα αὐτοὺς εἰς κληρονομίαν καὶ μετὰ τῶν ἀνιόντων καὶ ὁμοθαλάμων ἀδελφῶν, ὅπερ φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ὑπάρχωσιν ἀνιόντες μόνοι (1). Ἀλλὰ πρέπει πάντοτε νὰ ἦναι νόμιμα τὰ τέκνα τῶν τελευτησάντων ἀδελφῶν, ὁ δὲ θετὸς παῖς ἀδελφοῦ δύναται τότε μόνον νὰ κληρονομήσῃ τὸν θεῖον ἢ τὴν θείαν του, ἐὰν οὗτοι διετέλουν ἕως ἐσχάτως εἰς ἀγνατικὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν σχέσιν. Τὰ τέκνα τελευτησασῶν ἀδελφῶν ἀρκεῖ νὰ ἦναι φυσικὰ, ἀδιάφορον δὲ ἂν γνήσια ἢ νόθα.

§ 121. *Διανομὴ τοῦ κλήρου μεταξὺ τῶν τῆς Β'. τάξεως συγγενῶν.* Ἐνταῦθα πρέπει νὰ διακριθῶσι τρεῖς περιπτώσεις.

α) Οἱ κληρονομοῦντες εἶναι μόνον ἀνιόντες· ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ διανέμονται κατ' ἴσας μοίρας, ὡσαύτως ἀνιόντες ἀπωτέρου βαθμοῦ, ἐὰν ἅπαντες ἦναι τῆς αὐτῆς γραμμῆς. Ἄλλως ἡ διανομὴ γίνεται κατὰ γραμμὴν, ἤγουν οἱ μὲν πρὸς πατρὸς ἀνιόντες λαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τῆς κληρονομίας, οἱ δὲ πρὸς μητρὸς τὸ ἕτερον ἥμισυ, ὅπερ ἕκαστοι διανέμονται ἐν ἑαυτοῖς κατὰ κεφαλήν· Διὰ τοῦτο συμβαίνει ἐνίοτε νὰ λάβῃ εἷς ἀνιὼν πολλὰς μοίρας, ἐὰν δηλαδὴ συνάπτηται τῷ τελευτήσαντι διά τε τῆς μητρικῆς καὶ τῆς πατρικῆς γραμμῆς· ἀλλὰ περαιτέρω διανομὴ κατὰ γραμμὴν, ἡ λεγομένη ὑπογραμμιαία (divisio sublinealis) εἶναι πάντη ἀνυπόστατος (2).

§ 122. β) Ὁμοθάλαμοι ἀδελφοὶ διανέμονται τὴν κληρονομίαν πάντοτε κατὰ κεφαλήν· ὅπερ παραφυλάττεται καὶ ἂν μετ' αὐτῶν ἢ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῶν συνέλθωσι καὶ ἀνιόντες. (Διανομὴ λοιπὸν κατὰ γραμμὴν λαμβάνει χώραν μόνον ὅταν αὕτη γίνηται μεταξὺ ἀνιόντων).

§ 123. γ) Υἱοὶ καὶ θυγατέρες ὁμοθάλμων ἀδελφῶν συγκληρονομοῦντες μετ' ἀνιόντων ἢ μεθ' ὁμοθαλάμων ἀδελφῶν διανέμονται πάντοτε κατὰ στέλεχος. Τοῦτο πρέπει συνεπῶς νὰ λάβῃ χώραν καὶ ὅταν καλῶνται μόνον υἱοὶ καὶ θυγατέρες διαφόρων ὁμοθαλάμων ἀδελφῶν· μολοντοῦτο ὑπῆρχεν ἤδη μεταξὺ τῶν γλωσσογράφων διαφωνία περὶ τούτου (3).

§ 124. Κατὰ γενικὸν κανόνα, ὡς εἴρηται, ἔχει ὁ πατὴρ τὴν ἐ-

---

(1) Ν. 127. κεφ. 1. Πρβ. Glück Intestat. 1. §. 168. ἄλλως φρονεῖ ὁ Vanguerow. σελ. 58.

(2) Ὅρα Νεαρὰν 118 κεφ. 2.

(3) Πρβ. Glück. l. c.

πικαρπίαν ἁπάσης τῆς ἐξωκτήτου περιουσίας τοῦ παιδὸς φυλάττων μέρος αὐτῆς καὶ ἀφοῦ χειραφετήσῃ τὸν παῖδα· ὡσαύτως δὲ λαμβάνει τὴν ἰδιότητα ἐξωκτήτου περιουσίας πᾶν ὅ,τι ὁ παῖς ἀποκτήσῃ διὰ κληρονομίας. Ἐὰν λοιπὸν ὁ πατὴρ κληθῇ εἰς κληρονομίαν μετὰ τῶν παίδων ἑνὸς τῶν τέκνων του, ζητεῖται·

1) Ἂν φυλάττῃ τὴν ἐπικαρπίαν ἣν εἶχεν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ τελευτήσαντος τέκνου ζῶντος αὐτοῦ·

2) Ἂν ἀποκτᾷ ἐπικαρπίαν ἐπὶ ἐκείνου, ὅπερ τὰ ὑπεξούσια τέκνα του ἐκληρονόμησαν μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς; Ἡ Νεαρὰ 118 κ. 2. διατυποῖ ῥητῶς, ὅτι ὁ πατὴρ οὐδεμίαν δύναται κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν νὰ ἔχῃ ἀξίωσιν ἐπικαρπίας ἐπὶ τῆς τοῦ παιδὸς μερίδος· ὅθεν ἐξάγεται σαφῶς, ὅτι ὁ πατὴρ δὲν ἀποκτᾷ ἐπικαρπίαν ἐπὶ τῆς τῶν παίδων μερίδος αὐτοῦ, ἀλλὰ μάλιστα χάνει καὶ ἣν μέχρι τοῦδε εἶχεν ἐπικαρπίαν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ τελευτήσαντος. Τὸ τελευταῖον βεβαιοῦται ἔκ τε τῆς γραμματικῆς ἑρμηνείας τῶν λέξεων τῆς Νεαρᾶς, ἥτις ἀποποιεῖται τῷ πατρὶ γενικῶς πᾶσαν ἐπικαρπίαν ἐπὶ τῆς μερίδος τῶν τέκνων, καὶ ἐκ τῆς ἱστορικῆς συναφείας· διότι πρὸ τῆς Νεαρᾶς ἀπέκλειον παντελῶς τῆς κληρονομίας τὸν πατέρα οἱ ἀδελφοί, ἐνίοτε καὶ ἡ μήτηρ. Πρὸς ἀποζημίωσιν λοιπὸν ἐδόθη αὐτῷ ἡ ἐπικαρπία ἐπὶ τῆς μερίδος τῶν τέκνων (Θέμ. ά. σ. 314), ἀλλ' ἀφοῦ ἡ Νεαρὰ ἀπένειμεν αὐτῷ κληρονομικὰ δίκαια μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ἑπόμενον ἦτο φυσικῶς νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐπικαρπίαν ἐκείνην. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Ἰουλιανὸς καὶ οἱ Βυζαντινοὶ δὲν ἡρμήνευσαν ἄλλως τὴν Νεαρὰν, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων τὴν γνώμην ταύτην ἔχουσιν (1)·

Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ τηρηθῇ καὶ ὅταν ὁ πατὴρ κληρονομῇ μετὰ τῆς μητρὸς ὡς πρὸς τὴν μερίδα ταύτης· διότι καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀπεκλείετο οὗτος πρότερον.

Γ'. τάξις (2).

§ 125 Ἐν ταύτῃ τῇ τάξει καλοῦνται οἱ ἑτεροθάλαμοι ἀδελφοὶ τοῦ τελευτήσαντος καὶ μετ' αὐτῶν οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες

---

(1) Πρβ. Vanguerow σελ. 85. Glück l. c. σελ. 661—2 Goschen Vorlesungen σελ. 347.

(2) Βλ. Θέμ. α. σ. 325. Παπ. § 621 ἑπ.
Τρίτη τάξις καὶ διανομὴ τοῦ κλήρου. Κρασσᾶ § 102.

προτελευτησάντων ἑτεροθαλάμων ἀδελφῶν. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον πόθεν πηγάζει ἡ ἑτεροθαλαμία πρὸς πατρὸς (ὅμαιμοι) ἢ πρὸς μητρὸς (ὁμογάστριοι). Οἱ θετοὶ ἀδελφοὶ τελείας υἱοθετήσεως πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὅμαιμοι, οἱ δὲ τῆς αὐτῆς μητρὸς νόθοι ὡς ὁμογάστριοι. Περὶ τῶν τέκνων προτελευτησάντων ἑτεροθαλάμων ἀδελφῶν ἰσχύουσι τὰ ἄνω § 120 ῥηθέντα· ἡ διανομὴ δὲ γίνεται·

α) Ἐὰν κληρονομῶσι μόνον ἑτεροθάλαμοι ἀδελφοί, κατὰ κεφαλήν. Τοῦτο κρατεῖ καὶ ὅταν συνέρχωνται ὅμαιμοι μεθ' ὁμογαστρίων. Κατὰ τὴν γνώμην ὅμως τινῶν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πίπτει ἡ πατρικὴ περιουσία ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ὁμαίμους καὶ ἡ μητρικὴ εἰς τοὺς ὁμογαστρίους, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη κατὰ Ῥ. Δ., διότι ὁ Νόμ. 10 § 2 Κώδ. (6. 58) ἐν ᾧ θεσπίζεται τοιοῦτο τί, ἠκυρώθη ἀναμφιβόλως ὑπὸ τῆς Νεαρᾶς (118) κ. 3.), ἥτις ὡμοίωσεν ἐντελῶς τοὺς ὁμαίμους καὶ ὁμογαστρίους.

β) Ἐὰν δὲ συνέρχωνται μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τέκνα ἑτεροθαλάμων, τότε ἡ διανομὴ γίνεται κατὰ στέλεχος. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν διαδέχωνται τὸν ἀποθανόντα τέκνα ἑτεροθαλάμων ἀδελφῶν μόνα (ἄνω § 123).

Δ'. τάξις (1).

§ 126. Ἐνταῦθα καλοῦνται πάντες οἱ ἐκ πλαγίου συγγενεῖς οἱ μὴ κληθέντες ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ τάξει· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ πλαγία συγγένεια συνάπτηται ἀμφοτέρωθεν ἢ ἐξ ἑκατέρου μόνον γονέως, ἂν ἦναι φυσικὴ ἢ στηρίζηται ἐπὶ υἱοθεσίας (**arrogatio, adoptio**). Μεταξὺ δὲ πολλῶν πλαγίων συγγενῶν προηγεῖται πάντοτε ὁ κατὰ βαθμὸν πλησιέστερος, ἀποκλείων πάντας τοὺς ἀπωτέρους αὐτοῦ συγγενεῖς· διότι δὲν ἐπιτρέπεται ἐνταῦθα τὸ λεγόμενον δίκαιον ἀντιπροσωπεύσεως· ὅθεν κληρονομοῦσιν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ πρὸ παντὸς ἄλλου οἱ τρίτου βαθμοῦ πλάγιοι συγγενεῖς, ὁ θεῖος καὶ ἡ θεία τοῦ τελευτήσαντος, ἡ δὲ διανομὴ γίνεται πάντοτε κατὰ κεφαλήν (2).

---

(1) Βιβλιογραφία. Θέμ. ά. σ. 325. Παπ. § 622. Τετάρτη τάξις καὶ διανομὴ τοῦ κλήρου. Κρασσᾶ § 103.

(2) Νεαρὰ 118 κ. 3. §. 1. Ἄγνωστος συγγραφεὺς περιέλαβεν

§ 126[2] *Νομολογία.* Βλ. κατωτέρω § 195 ἐπ.

§ 127. Ἐπιῤῥοὴ τῆς πολλαπλῆς συγγενείας. Βλ. Κρασσᾶ § 104.

§ 128. Successio ordinum et graduum. Τῶν 4 τούτων τάξεων ἡ σχέσις εἶναι ὅτι ἡ ἑπομένη τάξις καλεῖται ὁσάκις ἢ δὲν ὑπάρχει ἢ δὲν φθάνει εἰς κληρονομίαν ἡ προηγουμένη· τοῦτο λέγεται *διαδοχὴ ταξεων* (Successio ordinum), ἥτις ἄγνωστος εἰς τὸ παλαιὸν πολιτικὸν δίκαιον (1) ἐνεκρίθη πανταχοῦ ὑπὸ τοῦ πραιτωρικοῦ, καὶ ἀπεδέχθη ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Νεαρᾶς 118.

Ἡ τῶν βαθμῶν διαδοχὴ (successio graduum) συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τάξεως οἱ ἀπώτεροι τότε μόνον καλοῦνται, ὅταν οἱ ἐγγύτεροι καὶ αὐτοὺς ἀποκλείοντες δὲν φθάνωσιν εἰς κληρονομίαν. Τὸ παλαιὸν πολιτικὸν δίκαιον ἠγνόει καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς διαδοχῆς, ὁ δὲ Πραίτωρ εἰσήγαγεν αὐτὸ μόνον ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ πλασθείσῃ τάξει ὅθεν οἱ φυσικοὶ (unde cognati) (2). ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ πρὸ τῆς Νεαρᾶς 118 εἰσήγαγε τὴν τῶν βαθμῶν διαδοχὴν (3) καὶ ἐν τῇ τάξει ὅθεν οἱ νόμιμοι (unde legitimi), κατὰ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς Νεαρᾶς ταύτης πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πανταχοῦ ἐπιτρεπομένη. Εἶναι δὲ γενικῶς παραδεδεγμένον ὅτι ἡ τῶν βαθμῶν διαδοχὴ λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁλόκληρος ἡ προηγουμένη καὶ κατὰ πρῶτον κληθεῖσα τάξις δὲν ἀποκτήσῃ τὴν κληρονομίαν. Ἑπομένως ἐὰν πάντα τὰ περιόντα πρώτου βαθμοῦ τέκνα ἀποβάλωσι τὴν κληρονομίαν, ἢ πρὸ τῆς κτήσεως αὐτῆς ἀποθάνωσιν, ἡ κληρονομία προσφέρεται εἰς τοὺς τούτου παῖδας· ἀπ' ἐναντίας ἀμφισβητεῖται, *ἐὰν ἐκ πολλῶν κατὰ πρῶτον κεκλημένων ἐκλείψῃ εἷς μόνον ἢ πλείονες ἀλλ' οὐχὶ πάντες*, πρότερον προσφέρεται ἡ χηρεύσασα μοῖρα τοῖς ἀπω-

---

ὅλην τὴν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίαν εἰς τὸ ἑξῆς ἑξάμετρον τετράστιχον·

Descendens omnis succedit in ordine primo,
Ascendens propior, germanus, filius ejus,
Tunc latere ex uno iunctus, quoque filius ejus,
Denique proximior reliquorum quisque superstes.

(1) Πρβ. Οὐλπ. 26. §. 5.

(2) Ν. 1. § 10, Π. (38. 9.). Γάϊος III. 28.

(3) Πρβ. §. 7. Εἰσ. (3. 2.).

τέροις καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκλείψαντος μόνου ἀποκλειομένοις, ἡ προσαύξει αὕτη τοῖς συγκληρονόμοις; Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν καὶ ὑπὸ τῶν πλείστων παλαιῶν καὶ νεωτέρων νομοδιδασκάλων πρεσβευομένην γνώμην προηγεῖται ἐνταῦθα τὸ τῆς προσαυξήσεως δίκαιον, ἀποκλειομένης τῆς τῶν βαθμῶν διαδοχῆς. Τὴν γνώμην ταύτην στηρίζουσιν αἱ ἑξῆς σκέψεις· α) ὅτι πᾶσα κατέλευσις περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν, προτείνουσα εἰς ἕκαστον τῶν πολλῶν συγχρόνως καλουμένων ἅπασαν τὴν κληρονομίαν, μόνη δὲ ἡ συνύπαρξις πολλῶν ἐπιφέρει μερισμόν. Ἡ χηρεύσατα λοιπὸν μερὶς δὲν ἔμεινε κυρίως ποσῶς κενή, ἐπειδὴ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔσχον ἐπ' αὐτῆς ἀξιώσεις οἱ συγκεκλημένοι, νέα δὲ κατέλευσις τότε μόνον δύναται νὰ λάβῃ χώραν, ὅταν ματαιωθῇ ἐντελῶς ἡ παλαιά· ἀλλ' ἡ τῶν βαθμῶν διαδοχὴ περιέχει ὅλως νέαν κατέλευσιν, ἄρα δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἐνόσῳ ἡ πρώτη ἐνεργεῖ, ὅ ἐστιν ἐνόσῳ ὑπάρχουσι πρόσωπα δυνάμενα νὰ κληρονομήσωσιν ἐξ αὐτῆς· β) ὅτι κατὰ τὸ πραιτωρικὸν ἐδίκτον ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἕλκει ἡ βαθμῶν διαδοχή, οἱ απώτεροι φυσικοὶ κληρονομοῦσιν μόνον ὅταν οὐδεὶς τῶν ἐγγυτέρων θέλῃ νὰ κληρονομήσῃ· τέλος γ) ὅτι κατὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην ἔπρεπε συχνάκις νὰ σμικρύνωνται μερίδια ἀποκτηθέντα ἤδη· ὅπερ εἶναι ὅλως ἄτοπον· ἂν π. χ. καλῶνται ἀδελφοὶ καὶ πατήρ, ὑπάρχουσι δὲ 4 ἀπώτεροι γονεῖς καὶ ὁ πατὴρ ἀποβάλει τὴν κληρονομίαν (1).

Ἐκ τῶν ἄνω ῥηθέντων ἕπεται συνάμα ὅτι ἡ τῆς διανομῆς ἀρχή, καθὼς ἅπαξ κανονισθῇ διὰ τῶν κατὰ τὴν κατέλευσιν ὑπαρχόντων προσώπων, δὲν μεταβάλλεται καὶ ἂν ὕστερον ἐκλείψῃ τις ἐξ αὐτῶν. Οὕτως οἱ ἀνιόντες μερίζονται κατὰ κεφαλήν, καὶ ἂν κατόπιν ἐκλείψῃ ὁ μετ' αὐτῶν κεκλημένος ἀδελφός, διότι ἡ κατέλευσις ὅπως ἅπαξ ἐγένετο ἐνεργεῖ κατὰ πᾶσαν ἀναφορὰν μέχρισοῦ ἐμβῇ ἄλλη νέα εἰς τὸν τόπον αὐτῆς (2).

§ 129. Ὁ τρόπος τοῦ καταμερισμοῦ τῆς κληρονομίας ῥυθμίζεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπαγωγῆς. Κρασσᾶ § 106.

---

(1) Καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων νομοδιφῶν εἶναι τῆς γνώμης ταύτης. Πρβ. Mühlenbruch Lehrd.§ 632. Rosshirt σελ. 409. Vanguerow σ. 80. 71. Glück §. 150. Ἄλλως δε φρονοῦσιν ὁ Fraucke Beiträge VIII σ. 167. καὶ ὁ Meier Anwachsungsr. σ. 126. καὶ ἑπ.

(2) Βλ. Θέμ. ά. σ. 326 ἑπ.—Πρλ. Κρασσᾶ § 1 105, Καλλ. ἑ. § 191;

Ἡ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴ ἐξ εἰδικοῦ λόγου (1).

§ 130. Α) Τῶν ἐξ εἰδικῆς τινὸς αἰτίας διαδόχων ἐξ ἀδιαθέτου ἀξιολογωτέρα εἶναι ἡ τῶν συζύγων. Ὁ Πραίτωρ καλεῖ εἰς τὴν τῶν ὑπαρχόντων διακατοχὴν τὸν ἐπιζῶντα σύζυγον ἐκ τοῦ ἐδίκτου unde vir et uxor, ἐὰν οὐδεὶς ἐκ τῶν προηγουμένων τάξεων ἐξαιτήσηται αὐτήν (2). Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ κληρονομικοῦ τούτου δικαίου ἀπένειμεν εἰς τὴν ἄπορον χήραν ἡ Νεαρὰ 117 (3) κληρονομίαν πρὸς τὸν ἀποθανόντα αὐτῆς σύζυγον μετὰ τῶν τέκνων (ἢ καὶ ἄλλων κληρονόμων) αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς ἑξῆς προσδιορισμούς. Ἡ χήρα 1. ἀπαιτεῖται ά) νὰ ἦναι ἄπορος καὶ ἄπροικος, ὁ δὲ σύζυγος αὐτῆς εὔπορος (4)· β') νὰ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐν νομίμῳ γάμῳ μέχρι θανάτου.

2) Λαμβάνει τὸ τέταρτον μὲν τοῦ κλήρου, ἂν συγκληρονομῇ μετὰ τριῶν ἢ καὶ ὀλιγωτέρων τέκνων, κεφαλομοιρίαν δὲ ἂν συγκληρονομῇ μετὰ πλειοτέρων. Τοῦ μεριδίου της δὲ τούτου ἔχει μόνον τὴν ἐπικαρπίαν ἂν τὰ συγκληρονμοῦντα ἦναι ἴδια αὐτῆς τέκνα (5).

---

(1) Βλ. Θέμ. ά. σ. 327 ἑπ. Καλ. έ. § 78 ἑπ.

Διαδοχὴ τῶν συζύγων (α), καὶ κληρονομικὸν δίκαιον τῆς ἀπροίκου καὶ ἀπόρου χήρας. Βλ. Κρασσᾶ § 95.

Ἡ τὸ πένθιμον ἔτος παραβιάσασα; Καλ. έ. § 119.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι ἐπὶ διαδοχῆς συζύγων. Ὅρα τὴν λ. Νόμοι καὶ Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 781;

(2) Ν. 1 § 1 Π. (38. 6). Αὕτη τῶν ὑπαρχόντων ἡ διακατοχὴ δὲν κατέστη περιττὴ ὑπὸ τῆς Νεαρᾶς 118, ἑπομένως ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον.

(3) Διὰ τῆς Νεαρᾶς ταύτης διορθοῦται ἡ ἑτέρα περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου λαλοῦσα Νεαρὰ 53

(4) Ἡ εὐπορία ἢ ἀπορία προσδιορίζεται ἐκ τῆς κοινωνικῆς τάξεως τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

(5) Νεαρὰ 117 κεφ. ς'. Τὸ αὐτὸ πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ λάβῃ χώραν καὶ ὅταν ὁ σύζυγος κληρονομῇ μετ' ἄλλων κληρονόμων. Ἀλλ' ὅμως τινὲς δίδουσιν αὐτῇ ἐνταῦθα πάντοτε 1/4.

(α) Ἐν ἐλλείψει συγγενῶν ἄμεσοι κληρονόμοι πρὸς ἀλλήλους εἶναι οἱ σύζυγοι, ἀπαιτεῖται ὅμως συνάφεια νόμιμος, διαλυθεῖσα διὰ τοῦ θανάτου. Ἄλλως τε ὁ ἀνὴρ λαμβάνει ἴσην μερίδα ἐπικαρπίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς περιουσίας τῆς συζύγου μετὰ τῶν αὐτεξουσίων τέκνων του. (Καλ. έ. 109 μετὰ τῶν ἐν σ. 507 τοῦ έ. τόμου προσθηκῶν).

3) Πρέπει νὰ ἐπιλογίσῃ εἰς τὸ μερίδιόν της πᾶν ὅ,τι οἱᾳδήποτε αἰτίᾳ ἔχει ἐκ τοῦ κλήρου τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτὴν τὴν μεταξὺ ζώντων δωρεάν (1).

4) Λαμβάνει ὡς κληρονόμος τὸ διωρισμένον αὐτῇ μερίδιον, τὸ ὁποῖον καὶ διὰ διαθήκης δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ αὐτῆς ὁ σύζυγος. Ἐὰν μολοντοῦτο συμβῇ τοιοῦτόν τι, ἔχει ἀγωγὴν ἡ γυνὴ πρὸς ἀπόδοσιν ἢ συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος (2).

Περὶ κληρονομίας ἐκ διαφόρων αἰτιῶν.

§ 131. Περὶ περιποιηθέντος μαινόμενον.—Περὶ συστρατιωτῶν καὶ σωματείων. — Περὶ συγκοινωνῶν βασιλικῆς ἐλευθεριότητος.— Περὶ ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν (3). Βλ. Καλ. ἑ. § 109—113.— Θέμ. ά. σ. 329.

§ 132. Περὶ δημοσίου ὅρα κατωτέρω.

Νομολογία ὁρῶσα τὰς κληρονομικὰς τάξεις.—Πρώτη τάξις.

§ 133. Τὰ τέκνα δὲν εἶναι ἀναγκαῖοι καὶ οἰκεῖοι κληρονόμοι τῆς μητρός, διότι ἡ μήτηρ δὲν ἔχει πατρικὴν ἐξουσίαν. ΑΠ. 187 τοῦ 57, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸ πέμπτον κεφάλαιον τῆς 117 Νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καθ' ὃ εἰς τὴν μητέρα τὴν μετὰ ἰδίων τέκνων κληρονομοῦσαν τὸν σύζυγον, ὡς ἄπορον καὶ ἄπροικον χήραν, ἀνήκει μόνη ἡ ἐπικαρπία τῆς κληρονομικῆς αὐτῆς μερίδος.

»Ἐπειδὴ ὁ λόγος οὗτος στηρίζεται εἰς προφανῆ παραμόρφωσιν τῶν περὶ ἀποκτήσεως τῆς μητρικῆς κληρονομίας ὁρισμῶν τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἀστυχοῦ νόμου, ἰσχυρισαμένων τῶν ἀναιρεσειουσῶν ἐνώπιον τοῦ τε τῆς οὐσίας δικαστηρίου καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτι αἱ ἀντίδικοι αὐτῶν εἰσὶν οἰκεῖοι κληρονόμοι τῆς μητρός των, ἐνῷ ἡ ἰδιότης αὕτη ὑποτίθησι τὴν ἐπὶ τὸν κατιόντα κληρονόμον πατρικὴν ἐξουσίαν τοῦ κληρονομουμένου, ἣν οὐδέποτε ἔχει ἡ μήτηρ κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἰσχῦον δίκαιον». (Βλ. κατ. § 198 ἑπ).

---

(1) Νεαρὰ 53 κεφ. ς'.

(2) Νεαρὰ 53 κεφ. 6 § 1. Πρβ. Glück Iutest. § 125 Goechen. Τ. Γ'. σ. 369. 370.—(Βλ. κατ. § 202).

(3) Περὶ τούτων βλ. καὶ κατωτέρω.

§ 134. *Θυγατέρες* (1).—Γυνὴ προικισθεῖσα ἐκ τῆς περιουσίας τῶν γονέων της καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν δύναται διὰ τῆς περὶ διανομῆς ἀγωγῆς νὰ ζητήσῃ τὸ μερίδιόν της ἐπὶ τῆς ὑπολοίπου περιουσίας τῶν γονέων της; Ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 214 τοῦ 49, φέρουσα

«Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται ὡς ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς τῶν αναιρεσειουσῶν ἔμενεν ἀδιανέμητος μεταξὺ τῶν ἑπτὰ τέκνων καὶ κληρονόμων αὐτοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ μετὰ τὸν θάνατον τινῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τούτων, ὅτι αἱ νῦν ἀναιρεσείουσαι ἔπειτα νυμφευθεῖσαι ἔλαβον προῖκα ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης περιουσίας, καὶ ὅτι τὰ μένοντα τρία κτήματα ἐφ' ὧν ζητοῦσιν ἤδη ὡρισμένον μέρος κληρονομικῷ δικαιώματι τῶν πρὸ τοῦ γάμου αὐτῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν των εἶναι πατρικά, τὰ δὲ γεγονότα ταῦτα οὔτε ἤδη αἱ ἀναιρεσείουσαι ἀμφισβητοῦν· ἄρα τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἐσκέφθη, ὅτι ἡ κατὰ τῆς συγκληρονόμου Χαριτῶς Φιντικλῆ ἀπαίτησίς των περὶ ἀποδόσεως μέρους ἐκ τῶν τριῶν ἀρχικῶν πατρικῶν κτημάτων ἔπρεπε νὰ γενῇ δι' ἀγωγῆς περὶ διανομῆς τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποθανόντος πατρός των ἢ καὶ τῶν ἀδελφῶν των συνάμα, καθότι τότε μόνον καὶ ἡ ἐναγομένη ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ νὰ συνεισφέρωσιν αὗται τὰς προῖκάς των, διὰ νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ ἐφ' ὅλης τῆς περιουσίας· ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἀπορρῖψαν τὴν ἀνακοπὴν τῶν εἰρημένων μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ κινήσουν, ἂν θέλουν, τὴν νόμιμον ἀγωγήν των περὶ διανομῆς ὡς εἴρηται τῆς κληρονομίας ἢ καὶ περὶ συμπληρώσεως τῆς μερίδος των, δὲν παρεβίασε κανένα νόμον, οὔτε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι καὶ ἐὰν τὸ ἐφετεῖον ἐν ἀρχῇ τῆς τρίτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως θεωρῇ ὅτι αἱ ἀναιρεσείουσαι, λαβοῦσαι προῖκα ἐκ τῆς κοινῆς ἀμερίστου περιουσίας, ἔλαβον ἀναγκαίως καὶ τὴν κληρονομικὴν μερίδα τῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν των, ἐπὶ τέλους ὅμως τῆς αὐτῆς σκέψεως ἐπιφυλλάττεται εἰς αὐτοὺς δικαίωμα νὰ κινήσουν, ὡς ἐῤῥέθη, ἀγωγήν, ἐὰν δὲν ἔλαβον τὸ ἀνῆκον αὐταῖς μέρος».

§ 135. Καὶ ἂν ἡ προικισθεῖσα θυγάτηρ συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ πατρός της νὰ μὴ μετέχῃ εἰς τὴν κληρονομίαν του, ἡ συμφωνία αὕτη δὲν ἰσχύει (ἄρθρον 23 καὶ 77 τοῦ βιβλ. έ. τλ. 8 τῆς Ἐξαβ.)· πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύναται νὰ σείρῃ τις τοιαύτην συνέπειαν νὰ

(1) Τί κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον; Εὐρ. γ'. σ. 433,

σιωπηλῆς δῆθεν παραιτήσεως τῆς θυγατρός. (Ἀπ. 3137 τοῦ 44 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.) (1).

§ 136. Κατὰ τὸ ἄρθρον 809 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις εἰμὴ ὅταν εἰς τὸ διατακτικὸν ἀποφάσεώς τινος περιέχηται ῥητή, ἀπ' εὐθείας ἢ ἐκ πλαγίου παραβίασις τῶν ὁρισμῶν τοῦ νόμου· ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν διὰ τοῦ διατακτικοῦ ἀποῤῥίπτηται ἡ ἔνστασις ὅτι ἡ κόρη τοῦ ἀποθανόντος δὲν ἔχει δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι ὡς κληρονόμος του, ὅταν ὁ ἐνιστάμενος, ὀφείλων νὰ ἀποδείξῃ γεγονός τι ἀνατρέπον τὸ πρὸς τὸ παρίστασθαι δικαίωμά της, δὲν ἀποδείξῃ οὔτε διὰ διαθήκης, οὔτε δι' ἄλλου τινὸς τοιούτου μέσου, ὅτι ἀποκλείεται ἡ κόρη τῆς κληρονομίας, καὶ ἂν ἡ ἔνστασις αὕτη ἀποῤῥιφθῇ δι' ἐσφαλμένης τινὸς σκέψεως. (Ἀπόφασις πολιτικὴ Α. Π 97 τοῦ 1851).—Βλ. ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου).

§ 137. Ἡ ὑπὸ τοῦ πατρὸς προσδιορισθεῖσα τῇ κόρῃ προὶξ ἔχει κατὰ νόμον ἀποτελέσματα κατ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς προικὸς, ἀλλ', ἐπελθόντος τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς πρὸ τοῦ γάμου τῆς κόρης, θεωρεῖται αὕτη κατὰ νόμον προικισθεῖσα ἀφοῦ ἀπέκτησε τὴν ἰδιότητα τοῦ κληρονόμου· ὅθεν δύναται ν' ἀποκλεισθῇ τῆς πατρικῆς κληρονομίας ἂν ὑπάρχῃ ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς νυμφευθεῖσαι θυγατέρες καὶ λαβοῦσαι κατὰ τὸν γάμον, ἢ μετ' αὐτόν, τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὑποσχεθεῖσαν προῖκα, ἀποκλείονται τῆς πατρικῆς κληρονομίας (Α.Π. πολ. 74 τοῦ 69). ὅρα κατ. § 148 ἐπ.

ΣΗΜ. Πρλ. τὴν 175 τοῦ 68 πολιτικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 138. Ἡ γυνὴ δύναται νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου τὴν προῖκά της καταβαλοῦσα καὶ κληρονομίαν ἀπαιτοῦσα; Βλ. ἀπόφ. 8491 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. καὶ τὴν προηγουμένην § 136.

ΣΗΜ. Βλ. ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου.

§ 139. *Κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν μὴ ἀναλόγως προικιζομένων ἐν Ἑπτανήσῳ.*—Ἐν Ἑπτανήσῳ ἡ θυγάτηρ, ἡ μὴ λαβοῦσα ἀνάλογον προῖκα, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν συμπλήρωσιν, ὡς ὁ Ἰόνιος Κῶδιξ εἰδικώτερον ὁρίζει. Ἀλλὰ πότε

---

(1) Συμφωνία, δι' ἧς ἡ θυγάτηρ ἀποξενοῦται τοῦ δικαιώματος νὰ ζητήσῃ μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς τὸ ἐπιβάλλον αὐτῇ μέρος ἐκ μητρικῆς κληρονομίας, εἶναι ἄκυρος. (Ἀπόφ. 110 τοῦ 35 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομ. σ. 3278).

λογίζεται μὴ ἁρμοδία ἡ προίξ, δηλαδὴ τότε λογίζεται ἁρμοδία ὅταν ἦναι ἴση τῇ νομίμῳ μερίδι; τὸ ζ. αὐτὸ ἀμφισβητεῖται· ὁ Μερλῖνος (dot 52 rép.) φαίνεται ἀποκλίνων εἰς τὴν ἀποφατικὴν λύσιν. Βλ. τὴν ἐπ. 88 τοῦ 69 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου.

§ 140. Ἡ ὀφειλομένη τῇ γυναικὶ προὶξ δὲν εἶναι κληρονομικὴ μερίς, ἀλλὰ χρέος.

Τὸ 814 τοῦ Ἰον. Κώδ. ἀφορᾷ τὴν μητρικὴν κληρονομίαν.— Τὸ 681 δὲν ἀφορᾷ τὸ πρὸς προίκισιν δικαίωμα·

Τὸ δικαίωμα πρὸς ἀπαίτησιν ἁρμοδίας προικὸς ἢ πρὸς συμπλήρωσιν εἶναι ἀπαλλοτριωτόν. Διὸ χωρεῖ παραίτησις ἀπ' αὐτοῦ. ΑΠ. πολ. 88 τοῦ 69, ἣν βλ. ἐν τῷ ἡμετέρῳ Παραρτήματι τῶν ἀποφάσεων τοῦ Α.Π. τοῦ 69.

ΣΗΜ. Ποῖος δὲ χρόνος (ὁ τῆς προικίσεως ἢ ὁ τοῦ θανάτου τοῦ προικίσαντος) λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς περιουσίας τοῦ πατρός; Μερλῖνος, αὐτόθι. Mathei ὑπὸ τὸ ἄρθρον 1220 τοῦ Αὐστρ. Κώδ. § 8.—Βλ. Α.Π. ἀπ. πολ. 88 τοῦ 69.

§ 141. Περὶ τῆς ὀφειλομένης συνεισφορᾶς ὁμιλήσω κατωτέρω.

§ 142. *Κληρονομία τῆς περιουσίας τοῦ πάππου.* Τὰ τέκνα προαποβιώσαντος γονέως καλοῦνται εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν τοῦ πάππου ἰδίῳ δικαιώματι καὶ οὐχὶ ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ πατρός των· ἡ δὲ ἔννομος σχέσις αὐτῶν πρὸς τὸν ἀποβιώσαντα γονέα των εἶναι ἡ τοῦ νομίμου ὑποκαταστάτου.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασι. «Τὰ τέκνα προαποβιώσαντος κατιόντος καλοῦνται εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν τοῦ πάππου ὄχι ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ προαποθανόντος γονέως, ἀλλ' ἰδίῳ δικαιωματι· κατὰ συνέπειαν, ἂν ἐκεῖνος δὲν εἶχε δικαίωμα κληρονομίας, ὁ εἰς τὸν τόπον ἐκείνου ἰδίῳ δικαιώματι ὑπεισερχόμενος δὲν ἀποκλείεται τῆς κληρονομίας τοῦ πάππου. Ὅθεν ἡ ἀπόδειξις ὅτι κατ' ἔθιμον ἡ μήτηρ αὐτοῦ προικισθεῖσα ὑπὸ τῶν γονέων δὲν εἶχε δικαίωμα εἰς τὴν κληρονομίαν εἶναι ματαία. Ἀπ. πολ. Α. Π. 40 τοῦ 59 (ἀναιροῦσα τὰς 16157 καὶ 16691 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.) καὶ φέρουσα (1).

«Ἐπειδὴ τὰ τέκνα προαποβιώσαντος κατιόντος καλοῦνται εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν τοῦ πάππου οὐχὶ δικαιώματι τοῦ προαποβιώσαντος αὐτῶν γονέως ὡς ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ, ἀλλ'

---

(1) Ἡ Νεαρὰ ἐν κεφ. ά. λέγουσα ὅτι οἱ λοιποὶ κατιόντες ἐπαναβαίνουσιν εἰς τὴν θέσιν τοῦ προτελευτήσαντος γονέως μετεχειρίσθη τὴν ἔκφρασιν «εἰς τὸν τοῦ ἰδίου γονέως τόπον ὑπεισιέ-

ἰδίῳ δικαιώματι, διότι ἂν προέκειτο νὰ κληρονομήσωσι τὸν πάππον, ὡς ἐνασκοῦντες τὸ δικαίωμα τοῦ προαποβιώσαντος αὐτῶν

ναι» (α), ἐξ ἧς οἱ ἑρμηνευταὶ ἐσχημάτισαν τὸ ἀξίωμα τῆς «ἀντιπροσωπείας» (jus repraesentationis), εἰς τὸ ὁποῖον καὶ διαφόρους ἀπέδωκαν σημασίας. Τὸ ἀξίωμα τῶν ἀρχαιοτέρων ὅτι ἔγγονοι καὶ ἀνεψιοὶ διαδέχονται τὸν τελευτήσαντα οὐχὶ ἰδίῳ δικαίῳ, ἀλλ' ἐκπροσωποῦντες τὰ δίκαια τοῦ προτελευτήσαντος γονέως, ἐπέσυρε δικαίως τὴν κατακραυγὴν τῶν νεωτέρων, διότι μετὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου συνέδεσαν καὶ τὴν ἔννοιαν ὅτι τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῶν προσώπων τούτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προϋποθέσεως, ὅτι προτελευτήσας αὐτῶν γονεὺς ἠδύνατο τῷ ὄντι νὰ κληρονομήσῃ, καὶ ὅτι ταῦτα ἠδύναντο προσέτι νὰ διαδεχθῶσι τὰ δίκαια τοῦ προτελευτήσαντος γονέως. Ἔτι μεγαλειτέραν σύγχυσιν ἐπέφερε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ διάκρισις μεταξὺ δικαιώματος ἀντιπροσωπείας, δι' οὗ ὁ ἑπόμενος κατιὼν ἐπαναβαίνει εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐκλιπόντος ἀνιόντος, ἵνα δυνηθῇ οὕτω νὰ συντρέξῃ μετ' ἐγγυτέρων κατὰ βαθμὸν τοῦ κληρονομουμένου συγγενῶν, ὑφ' ὧν ἄλλως ἀπεκλείετο τῆς κληρονομίας εἰ μὴ ἐπανέβαινεν, ἐκ δικαιώματος ἀντιπροσωπείας, δι' οὗ ἀνευρίσκεται ἡ ἑκάστῳ προσήκουσα κληρονομικὴ μοῖρα. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τὸ μὲν πρῶτον χωρεῖ ἐπὶ μόνον τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν, ἐν οἷς κατισχύει τὸ ἐγγύτερον τοῦ βαθμοῦ, ὥστε ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ κλάσει οἱ ἀνεψιοὶ ἀντιπροσωπεύοντες τὰ δίκαια τοῦ προτελευτήσαντος πατρὸς συντρέχουσι μετὰ τοῦ θείου αὐτῶν, ὅστις εἶναι ὁ κατὰ βαθμὸν ἐγγύτερος τῷ τελευτήσαντι· ἐπὶ δὲ τῶν ἐγγόνων οὐδεμίαν ἔχει ἐφαρμογήν, διότι ἐπὶ αὐτῶν τὸ ἐγγύτερον τοῦ βαθμοῦ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, τὸ δὲ δεύτερον ἐφαρμόζεται ἐπί τε τῶν ἐγγόνων καὶ ἀνεψιῶν, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου ἡ κληρονομικὴ αὐτῶν μοῖρα δὲν δύναται νὰ ἦναι πλέον ἢ ἔλαττον ἐκείνης, ἣν ἤθελε λάβει ὁ γονεὺς αὐτῶν εἰ μὴ προαπεβίου (β).

(α) Ἡ κατὰ Θεόδωρον Ἑρμοπολίτην, Σύντομος τῶν Νεαρῶν διάταξ. (Zachariae, Ἀνέκδοτα I. σ. 117) «οἱ ἔγγονοι ὑπεισέρχονται τὸ πρόσωπον τοῦ ἰδίου γονέως», ἐπίσης ἐν Προχείρῳ Λ'. δ', ζ', ἐν Ἐπαναγωγῇ ΛΓ'. ιέ, ις', πρὸς δὲ καὶ ἐν Ἐπαναγωγῇ (Aucta) ΛΕ'. δ'. ζ'. Hugo, Civiltst. Magazin V. σελ. 255, Schirmer αὐτ. σελ. 246, σημ. 9.

(β) Τὴν θεωρίαν ταύτην ἐδίδαξεν ὁ Gluck, Intestaterbf. §

γονέως, οὐδεμίαν ἤθελον ἔχει ἔννομον ἀξίωσιν εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πάππου διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ἴδιος αὐτῶν γονεὺς προα-

---

Δικαίωμα ἀντιπροσωπείας κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὅτι ἔγγονοι καὶ ἀνεψιοὶ διαδέχονται τὸν τελευτήσαντα, ἐφ' ὅσον ὁ προτελευτήσας ἀνιὼν αὐτῶν ἠδύνατο νὰ κληρονομήσῃ καὶ νὰ μεταβιβάσῃ τὰ ἑαυτοῦ δίκαια εἰς τοὺς ἑπομένους κατιόντας, τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον δὲν ἀναγνωρίζει. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην οἱ ἔγγονοι καὶ ἀνεψιοὶ ἀείποτε ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας, διότι ὁ ἀνιὼν αὐτῶν, καθὸ προτελευτήσας τοῦ κληρονομουμένου, οὐδὲν δύναται νὰ ἔχῃ κληρονομικὸν δικαίωμα διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι οἱ ζῶντες μόνον ἀποκτῶσι δικαιώματα, ὄχι δὲ καὶ αἱ σκιαὶ τῶν τεθνεώτων· ἑπομένως οἱ κατιόντες αὐτοῦ δὲν δύνανται νὰ παραστῶσιν ὡς ἀντιπρόσωποι κληρονομικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ἀνιὼν αὐτῶν οὐδέποτε ἀπέκτησεν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ νὰ παραδεχθῶμεν δυνάμεθα, ὅτι ὑπεισέρχονται εἰς τὴν σχέσιν τῆς συγγενείας, ἣν ἐπεῖχεν ὁ ἀνιὼν πρὸς τὸν κληρονομούμενον, δυνάμει τῆς ὁποίας ἀποκτῶσι καὶ τὰ μετὰ ταύτης συνδεόμενα δικαιώματα, διότι αἱ οἰκογενειακαὶ σχέσεις συναποθνήσκουσι μετ' αὐτοῦ τούτου τοῦ φυσικοῦ προσώπου καὶ δὲν μετέρχονται εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν κεφ. ά. τὴν ἔκφρασιν «*τοὺς ἄλλους κατιόντας εἰς τὸν τοῦ ἰδίου γονέως τόπον ὑπεισιέναι*» μετεχειρίσθη οὐ μόνον ἐκ προθέσεως, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀνάγκην, διότι ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ τῆς διατάξεως πρόκειται νὰ ῥυθμίσῃ τὴν ἑνὶ ἑκάστῳ υἱῷ καὶ θυγατρὶ ἐκ προτελευτήσαντος κατιόντος προσήκουσαν κληρονομικὴν μοῖραν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν ἀκριβέστερον κριτήριον ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ προτελευτήσαντος γονέως, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγκαίως πρέπει νὰ ὑπεισέλθωσιν οἱ κατιόντες, ἵνα ὡς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ λογισθῶσι πρόσωπον, καὶ οὕτως ἐπέλθῃ ὁ κατὰ ῥίζας καταμερισμὸς τῆς κληρονομίας, ἐνῷ ἄλλως, ἂν δὲν παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπεισέρχονται τὸ πρόσωπον τοῦ τελευτήσαντος, πᾶς ἀγὼν ὅπως συγκρα-

---

23—26 παρ' ᾧ ὅρα καὶ τὰς διαφόρους θεωρίας τῶν ἀρχαιοτέρων· Οἱ Domat, Les lois civiles III. Σελ. 258 καὶ Hugo αὐτ. σελ. 256 παραδέχονται τὴν ἀντιπροσωπείαν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς κληρονομικῆς μοίρας τῶν κατὰ γραμμὴν κληρονομούντων ἀνιόντων. Περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας. ὅρα τοὺς συγγραφεῖς, ὧν μνεία ἐν σ. 439 Κρασσᾶ, τ. ά.

ποβιώσας τοῦ πάππου, οὐδέποτε εἶχεν ἀποκτήσει κληρονομίας δικαίωμα ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι εἶχε τοιοῦτον δικαίωμα, τοῦτο, ὡς ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς τῆς κληρονομίας

τήσωμεν τοὺς ἐκ διαφόρων κατιόντων ἐγγόνους ἐντὸς τῆς αὐτῆς ῥίζης καὶ ἀποτρέψωμεν τὴν κατὰ κεφαλὰς διανομὴν, ἀποβαίνει μάταιος. Ὅτι δὲν πρόκειται τῷ ὄντι περὶ τῆς κατὰ ῥίζαν διανομῆς τῆς κληρονομίας ἐπιμαρτυρεῖ αὐτὸς οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ διὰ τῶν ἀμέσως ἑπομένων λέξεων «*τοσοῦτον ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ τελευτήσαντος λαμβάνοντας μέρος, ὅσοι δήποτε ἂν ὦσιν, ὅσον ὁ αὐτῶν γονεὺς, εἰ περιῆν, ἐκομίζετο, ἥν τινα διαδοχὴν* **in stirpes** *ἡ ἀρχαιότης ἐκάλεσεν*»· ἐν δὲ τῇ ἀμέσως ἑπομένῃ περικοπῇ, ἔνθα πραγματεύεται οὐχὶ περὶ τῆς διανομῆς, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῶν ἐγγόνων προτελευτήσαντος υἱοῦ ἢ θυγατρὸς, καθιεροῖ τὸ κληρονομικὸν αὐτῶν δικαίωμα ἀπολύτως χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ προτελευτήσαντος αὐτῶν γονέως. Ἐν κεφαλ. γ΄. ὁ Ἰουστινιανὸς μεταχειρίζεται τὴν ἔκφρασιν «*ἵνα εἰς τὰ τῶν ἰδίων γονέων δίκαια ὑπεισέλθωσιν*» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ὑπεισελεύσεως ἀποκτῶσι κληρονομικὸν δικαίωμα τὰ τέκνα προτελευτησάντων ἀδελφῶν, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν διότι ἐν τῇ κατα ῥίζας διανομῇ δεσπόζει ἡ ἀρχὴ, ὅτι οἱ κατιόντες τοῦ προτελευτήσαντος ἐπέχουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐξ ἧς ὁρμώμενος ὁ Αὐτοκράτωρ ἐῤῥύθμισε καὶ τὸ κληρονομικὸν αὐτῶν δικαίωμα κατὰ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ διότι ἐπὶ τῶν λοιπῶν κλάσεων δὲν ἰσχύει τὸ ἐπὶ τῶν κατιόντων ἀξίωμα, ὅτι δὲν ἀποβλέπομεν εἰς τὸ ἐγγύτερον τοῦ βαθμοῦ, ἀλλ᾽ ὁ κατὰ βαθμὸν ἐγγύτερος ἀποκλείει τὸν ἀπώτερον· ἑπομένως ὅπως καλέσῃ ὁ Ἰουστινιανὸς τὰ τέκνα προτελευτησάντων γονέων εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποβιώσαντος ἅμα μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, οἵτινες εἶναι οἱ κατὰ βαθμὸν ἐγγύτεροι, κατέφυγεν εἰς τὴν ἔκφρασιν, ὅτι ταῦτα ὑπεισέρχονται εἰς τὰ τῶν ἰδίων γονέων δίκαια, δυνάμει τῶν ὁποίων ἀποκλείουσι πάντας ἐκείνους οὓς ἀπέκλειον καὶ οἱ γονεῖς αὐτῶν, καὶ τἀνάπαλιν, οὐδέποτε ὅμως προὐτίθετο διὰ τούτου νὰ ἐκφράσῃ, (α) ὅτι τὰ τέκνα ἀδελφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ

(α) Ὡς ἰσχυρίζονται οἱ Cluck αὐτ. σελ. 105 καὶ Seuffert. Erläuter. zu den Lehren des Erbrechts σελ. 20—25.

παραγόμενον ἐπὶ τῷ κτήσασθαι αὐτὴν, συνήθως δὲν μετατίθεται εἰς τοὺς ἰδίους κληρονόμους, καὶ, ἐὰν τέλος ἠδύνατό τις νὰ παραδεχθῇ τὸ κληρονομικὸν τοῦ ἀνυπάρκτου τούτου δικαιώματος τοῦ γονέως ὅστις προαπεβίωσε τοῦ πάππου, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ περιορισθῇ τὸ κληρονομικὸν αὐτοῦ δικαίωμα εἰς μόνους τοὺςκατιόντας τοῦ προαποβιώσαντος γονέως, νὰ μὴ ἐκταθῇ δὲ εἰς πάντας τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ· ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ τῆς 118 Ἰουστινιανείου Νεαρᾶς ἔκφρασις, καθ' ἣν οἱ ἔγγονοι εἰς τὸν τόπον τοῦ ἰδίου προαποβιώσαντος γονέως ὑπεισέρχονται τοσοῦτον ἐκ τῆς κληρονομίας λαμβάνοντες, ὁσοιδήποτε ἂν ὦσιν, ὅσον ὁ αὐτῶν γονεὺς, ἐκ περισσοῦ, ἐκομίζετο, ἐννοεῖ μόνον ὅτι οἱ ἔγγονοι καὶ ἄλλοι ἀπώτεροι κατιόντες λαμβάνουσιν ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ πάππου ἢ προπάππου τοσοῦτον ποσὸν, ὅσον ἤθελε λάβει ὁ προαποβιώσας αὐτῶν γονεὺς, ἂν ἔζη καὶ ἐκαλεῖτο εἰς τὴν κληρονομίαν, ἡ δὲ ἔννομος αὐτῶν πρὸς τὸν προαποβιώσαντα αὐτῶν γονέα σχέσις εἶναι οὐχὶ ἡ τοῦ ἐκπροσωποῦντος αὐτὸν καὶ ἐνασκοῦντος τὸ δικαίωμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ τοῦ νομίμου ὑποκαταστάτου εἰς ὃν ἐπάγεται ἐν ἐλλείψει τοῦ ἐγκαταστάτου ἡ κληρονομία, καὶ ὅστις ἀποκτᾷ αὐτὴν δυνάμει νέας ἐπαγωγῆς, ἐνασκῶν οὐχὶ τὸ τοῦ ἐγκαταστάτου δικαίωμα, ἀλλ' ἴδιον.

κλάσει κληρονομοῦσι τὸν τελευτήσαντα, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ γονεὺς αὐτῶν ἠδύνατο νὰ κληρονομήσῃ καὶ νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς κατιόντας αὐτοῦ κληρονομικὰ δικαιώματα (α) (Κρασσᾶ § 97).

(α) Franche, Beiträqe I. Σελ. 176 ἐπ. Buchel, Streitfr. σελ. 217 ἐπ. Vanqerou αὐτ. σελ. 56 ἐπ. καὶ Schirmer αὐτ. σελ. 246 καὶ σημ. 10, ἔνθα λίαν ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι αἱ λέξεις ἵνα εἰς τὰ τῶν ἰδίων γονέων δίκαια ὑπεισέλθωσιν δὲν ἐννοοῦσι νομικὴν ἀντιπροσωπείαν δικαιωμάτων, ἀλλὰ πραγματικήν τινα ὑπεισέλευσιν, ὡς μαρτυρεῖται καὶ ἐκ παραπλησίων τοῦ Ἰουστινιαἐκφράσεων ἐν § 6, 15 Inst. (3, 1), L. 1 § 4 (38, 16). Κατὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας ἀπεφάνθη καὶ ἡ νομολογία τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὅρα Ἀποφ. 40 τοῦ ἔτους 1859. Ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἑρμηνείας τῆς 118 Νεαρᾶς φαίνεται ὅτι ὁρμώμενος ὁ Γαλλ. Κώδ. παρεδέχθη ἐν ἄρθροις 739—744 τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπείας, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως οἱ ἑρμηνευταὶ αὐτοῦ ἀπέδωκαν διάφορον σημασίαν.

»Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἂν ὁ προαποβιώσας γονεὺς τοῦ ἐγγόνου, δι' οἱονδήποτε λόγον δὲν ἤθελεν ἔχει δικαίωμα νὰ κληρονομήσῃ τὸν ἴδιον πατέρα, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὁ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἰδίῳ δικαιώματι ὡς νόμιμος ὑποκατάστατος ὑπεισερχόμενος ἔγγονος οὐδόλως ἀποκλείεται τῆς τοῦ πάππου κληρονομίας ὅθεν τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν Ἐφετῶν, κατὰ παράβασιν τοῦ παρατεθέντος νόμου, ἐθεώρησεν ἔχον ἐπιρροὴν εἰς τὴν περὶ τῆς παρεμβάσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀπόφασίν του τὸ γεγονός, ὅτι κατ' ἔθιμον ἰσχῦον ἐν τῇ πόλει τῆς ἄνω Σύρου, ἡ μήτηρ τοῦ ἀναιρεσείοντος προικισθεῖσα ὑπὸ τῶν γονέων της δὲν ἤθελεν ἔχει δικαίωμα νὰ κληρονομήσῃ τὸν πάππον αὐτοῦ Ἰω. Γριμάλδην, ἂν ἔζῃ κατὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, καὶ διὰ μὲν τῆς ὑπ' ἀριθ. 16157 προδικαστικῆς ἀποφάσεως διέταξε τὴν ἀπόδειξιν τοῦ τοιούτου ἐθίμου, διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. 16691, πεισθὲν ὅτι ἀπεδείχθη αὐτό, ἀπέρριψε τὴν παρέμβασιν αὐτοῦ εἰς τὴν προκειμένην δίκην· τοῦτο δὲ πρᾶξαν παρεβίασε τοὺς περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ παρίστασθαι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου καὶ ἰδίως τοὺς περὶ παρεμβάσεως εἰς ἐκκρεμῆ δίκην ὑπὸ τοῦ ἔχοντος ἔννομον συμφέρον ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 67, 89 καὶ 231 τῆς πολ. δικον. οἵτινες καθὸ ὁρῶντες εἰς τὴν ταχυτέραν καὶ σκοπιμωτέραν ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων εἰσὶν οὐσιώδεις καὶ ἡ παράβασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν, καὶ ἂν ὑποτεθῇ δὲ ὅτι δὲν ἐπροτάθη ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος τὸ ἀνύπαρκτον τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκπροσωπήσεως τῆς ἰδίας μητρὸς (jus representationis) δυνάμει τῆς 118 Νεαρᾶς καὶ τὸ ὡς ἐκ τούτου πάντως ἀλυσιτελὲς καὶ ἄσκοπον τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἀνωτέρου ἐθίμου, (ἂν καὶ αἱ κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῶν Ἐφετῶν ἔγγραφοι προτάσεις τῆς Κάνδιας Γεωργίου Δαπόλα, εἰς ἃς ῥητῶς ἀνεφέρθη ὁ παρεμβαίνων καὶ νῦν ἀναιρεσείων, περιέχουσιν ἐπὶ λέξεως τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον), πάλιν ὁ προκείμενος λόγος εἶναι δεκτὸς καὶ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος, ὡς ἀφορῶν τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀστυκοῦ Νόμου, ὃν ἐξ ἐπαγγέλματος ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ δικαστής».

ΣΗΜ. Πρλ. ἐφημ. τῶν Δικαστηρίων σ. 108.

§ 143. Εἰς Καλάμας δὲν ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ οἱ γονεῖς δύνανται ν' ἀποκλείσωσι τὰ τέκνα, ἄν, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς των, ἔλθωσιν εἰς γάμον. (Ἀπ. ἐφ. Ν. ἐν Νομ. σ. 2062).

§ 148. *Ἔθιμα.*—Ὑπάρχει ἔθιμον ἀποκλεῖον τῆς κληρονομίας τὰς προικισθείσας θυγατέρας; Σημειῶ, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς·

§ 149. Ἐν Ἀθήναις; Δὲν ἀπεδείχθη, λέγει ἡ 3622 τοῦ 45

απόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (1). Βλ. δὲ ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν 15662 τοῦ 58.

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐπεκύρωσε τὴν 11088 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, δι' ἧς οὗτος ἀπεφήνατο ὅτι ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχεν ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ ἐκ τῆς περιουσίας τῆς μητρὸς προικισθεῖσαι θυγατέρες δὲν ἔχουν κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ὑπολειπομένης περιουσίας αὐτῆς. (Ἀπ. πολ. Α. Π. 124 τοῦ 54).

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπέρριψεν αἴτησιν ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἥτις ἀνεγνώρισε τὴν ὕπαρξιν ἐθίμου ἐν Ἀθήναις, καθ' ὃ αἱ προικισθεῖσαι θυγατέρες ἀποκλείονται τῆς πατρικῆς κληρονομίας, μετὰ τὴν προίκισίν των. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 49).

§ 150. Ἐν Σίφνῳ; Γινώσκω μόνον ὅτι διετάχθη ἀπόδειξις διὰ τοὺς παῖδας ἐν γένει (Εὕρετ. γ'. σελ. 425)· ἀλλ' ἀγνοῶ τὸ ἀποτέλεσμα.

§ 151. *Ἐν Μεγάροις* (2). — Ὑπάρχει εἰς Μέγαρα ἔθιμον, καθ' ὃ ἀποκλείονται τῆς τῶν γονέων κληρονομίας τὰ θήλεα, ὅταν ταῦτα, ζώντων τῶν γονέων, ἐπροικίσθησαν παρ' αὐτῶν, ἢ, μετὰ τὸν θάνατον τούτων, παρὰ τῶν συγγενῶν των πρὸς μητρὸς ἢ πρὸς πατρός; Τὸ δικαστήριον ἀπεφάνθη ὅτι δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ἀποκλείονται τὰ θήλεα τῆς τῶν γονέων κληρονομίας καὶ ὅτε μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων των προικισθῶσι παρὰ τοῦ ἐπιζῶντος θείου ἢ πάππου των, καθότι οἱ μάρτυρες δὲν ἀνέφερον παραδείγματα, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ διάταξις πρώτη τοῦ Κώδικος. (8. 53) (3). (Ἀπόφ. 4611 τοῦ 47 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ὅρα ἐν Εὕρ. γ'. σ. 439).

Εἰς Μέγαρα ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ ἡ παρὰ τοῦ πάππου ἢ τοῦ πατρός, ἢ καὶ παρά τινος τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, ἤτοι τῶν ἐκ πατρὸς θείων αὐτῶν προικισθεῖσαι ἔγγοναί, ὑπαρχόντων ἀρρένων τέκνων ἢ ἐγγόνων, ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τοῦ πάππου αὐτῶν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 14862 τοῦ 57). — Βλ. καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16186.

---

(1) Ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις ἔθιμον κατὰ τὸ 1842, καθ' ὃ αἱ προικισθεῖσαι παρὰ τοῦ πατρὸς θυγατέρες δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν πατρικὴν περιουσίαν; Ὄχι. (Ἀπ. 3622 τοῦ 45 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

(2) Βλ. Εὕρ γ'. σ. 411.

(3) Τὸ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικεῖον ἐπὶ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως ἐθεώρησεν ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ ἔθιμον (ἀπ. 9615).

§ 152. *Εἰς Κερατιάν*; — Καὶ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μέχρι τοῦδε δὲν ὑπῆρξεν εἰς Κερατίαν (χωρίον Ἀθηνῶν) παράδειγμα θυγατρός, προικισθείσης ὑπὸ τοῦ πατρός της, ν'ἀπαιτήση μερίδιον ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνων 16186 τοῦ 58.

ΣΗΜ. Αὕτη ἀνῃρέθη διὰ τῆς 172 ἢ 204 τοῦ 61 ἀποφ. ΑΠ. φερούσης οὕτω·

«Ἐπειδὴ, προκειμένου περὶ ἐθίμου, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ σχηματίσῃ τὴν περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ πεποίθησίν του ἐκ τῶν παραδειγμάτων καὶ ἄλλων γεγονότων, τὰ ὁποῖα προσήχθησαν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς μακροχρονίου, ἀδιακόπου καὶ ὁμοιομόρφου ἐφαρμογῆς τοῦ ἐθίμου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον πεισθὲν ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων, βεβαιωσάντων ὅτι δὲν ὑπῆρξέ ποτε καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μέχρι σήμερον ἐν τῷ χωρίῳ Κερατιᾷ παράδειγμα θυγατρὸς, νυμφευθείσης καὶ προικισθείσης ὑπὸ τοῦ πατρός της, νὰ ἀπαιτήσῃ μερίδιον ἐκ τῆς καταλειπομένης μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ περιουσίας, ἐστηρίχθη ἐπὶ γεγονότος μηδόλως ἀποδεικνύοντος τὴν τοῦ ἐθίμου ὕπαρξιν, καθόσον, ἂν καὶ οἱ μάρτυρες βεβαιοῦν ὅτι ὑπῆρξε, δὲν προσθέτουν τοὐλάχιστον ὅτι ὡς προικισθεῖσαι, καίτοι λαβοῦσαι ὀλιγώτερον τοῦ ἀνήκοντος αὐταῖς μερίδιον, ἐφησύχασαν, ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ ἐξαχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι γνωρίζουσαι τὸ ἔθιμον ἐσιώπησαν· ἄρα ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου ὡς παραβιάσασα τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομ. εἶναι ἀναιρετέα κατὰ τὸ ἄρθρ. 807. § 5, συνδυαζόμενον μὲ τὸ ἄρθρον 201 τῆς πολιτικῆς δικονομίας».

§ 153. *Εἰς Λαγγάστρον*; — Θυγατέρες προικισθεῖσαι εἰς τὸ χωρίον Λαγγάστρα ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς πατρικῆς περιουσίας; ὄχι, κατὰ τὸ αὐτόθι ἰσχύον ἔθιμον. (Ἀπ. ἐφ. Ν. 438 τοῦ 55 ἐν Νομ. σ. 6037).

§ 154. *Ἐν Πάρῳ*; — Ἰσχύει ἐν Πάρῳ ἔθιμον, κατὰ το ὁποῖον υἱὸς προικισθεὶς καὶ ἀπολαύων σύμπασαν τὴν πατρικὴν περιουσίαν ὡς προῖκα ἀποκλείεται τῆς κληρονομίας τῆς μητρικῆς περιουσίας καταβάλλων τὴν προῖκά του; ὄχι. Τοιοῦτον ἔθιμον δὲν ἀπεδείχθη. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18480 τοῦ 60).

§ 155. *Ἐν Σύρῳ*; — Ὑπάρχει εἰς Σύρον ἔθιμον, καθ' ὃ θυγατέρες καὶ υἱοὶ, προικισθέντες ἅπαξ ὑπὸ τῶν γονέων των, δὲν τοὺς κληρονομοῦσιν; Ἡ 16691 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν παρεμβαινουσῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ των Ἰωσὴφ, ὅτι, ἂν καὶ ὡρίσθη τυχὸν ἡ προὶξ παρὰ τῶν γονέων, πραγματικῶς ὅμως δὲν παρεδόθη αὕτη, καὶ ἀληθὴς ὑποτιθέμενος

(ἂν καὶ φιλονεικῆται καὶ ἀντικρούηται ὑπὸ τοῦ περιεχομένου τῶν ἀρτίως μνησθέντων δύο ἐγγράφων), οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν καὶ ἐπιρροὴν, διότι, τῆς προικίσεως ἅπαξ συνομολογηθείσης, ἔκτοτε τὰ ἀμοιβαῖα δικαιώματα ἐκανονίσθησαν καὶ ἀπεκτήθησαν, καὶ ἡ Φ. ἢ οἱ κληρονόμοι αὐτῆς, μόνον τῆς ὁρισθείσης προικὸς τὴν ἀπαίτησιν ἐκτήσαντο καὶ ἔχουσιν, ἂν τὸ ἔθιμον ἀποδειχθῇ ἀληθές· ὥστε καὶ ἡ ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ ἰσχυρισμῷ ἐρειδομένη ἀντίστασις αὐτῶν εἶναι ἀνυπόστατος.

»Ἐπειδὴ, ὡς πρὸς τὸ προταθὲν ἔθιμον, πολυάριθμα παραδείγματα ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν μαρτύρων ἀρχαιότερα καὶ νεώτερα, καθ' ἃ θυγατέρες καὶ υἱοὶ, προικισθέντες ἅπαξ παρὰ τῶν γονέων των, δὲν συνεμέθεξαν ἔπειτα τῆς κληρονομίας τούτων, λόγῳ τῆς πεποιθήσεως ὅτι δὲν εἶχον πλέον τοιοῦτον δικαίωμα· οὐδὲν δὲ παράδειγμα ἐναντίου συστήματος, ἤγουν ὅτι οἰκειοθελῶς κατέθεσαν τὴν προῖκα καὶ διένειμον τὴν κληρονομίαν, ἢ ὅτι πρόσωπόν τι προικισμένον ἀνεφέρθη, πρὸ τοῦ νέου δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, εἰς τὴν ἐν ἄνω Σύρῳ ἐπισκοπὴν, ἥτις διέλυε τότε τὰς διενέξεις τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της ὑπαγομένων, ἐδικαιώθη παρ' αὐτῆς εἰς μετοχὴν κληρονομίας, οὐδὲ, μετὰ τὴν σύστασιν τῶν δικαστηρίων, ὅτι ἐδικαιώθη τοιοῦτόν τι πρόσωπον συνεπείᾳ ἀγωγῆς, διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως· ἂν δὲ, μετὰ τὴν τῶν δικαστηρίων σύστασιν, ἐγερθεισῶν ἀπαιτήσεων τινῶν, ἐπῆλθε φιλικός τις συμβιβασμὸς, ὁ συμβιβασμὸς οὐδὲν ἀποδεικνύει ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐθίμου, ἀλλὰ μόνον διάθεσιν ἀμφοτέρωθεν τῆς ἀποφυγῆς τῶν ὀχλήσεων καὶ δαπανῶν μιᾶς δίκης, οὐδ' ἐπίσης ἐπιῤῥοήν τινα δύναται νὰ ἔχῃ τὸ παράδειγμα τῆς οἰκογενείας Σαλάχα, καθότι, ὁρισθείσης προικὸς τῇ ἀδελφῇ, ἡ προὶξ συμπεριελήφθη οἴκοθεν εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἀδιαιρέτως καὶ κοινῶς μεταχειριζομένην περιουσίαν, ἵνα συμμεθέξῃ καὶ ἡ ἀδελφὴ ἀδιακρίτως τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν τῆς κοινοπραξίας.

»Ἐπειδὴ ἐκ τῶν γεγονότων τούτων καὶ ἐκ τῆς ἐνδομύχου πεποιθήσεως τὴν ὁποίαν μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως, γεγηρακότες, καταθέτουσιν, ὅτι ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ ἐννοῶσι τὰ τοῦ κόσμου, συνέλαβον περὶ τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης συνηθείας, ἐκ τῆς γενικῆς ἐν γένει ὁμοίας πεποιθήσεως τοῦ κοινοῦ ἐξαγομένης ἐκ τῆς περιστάσεως, ὅτι ὁπόταν κατὰ τὸ 1833 ἠρωτήθησαν αἱ κοινότητες τοῦ Κράτους παρὰ τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῶν εἰς αὐτὰς ὑπαρχουσῶν ἀρχαίων τοπικῶν συνηθειῶν, ἡ Δημογεροντία τῆς ἄνω Σύρου ἀπήντησεν, ὅτι λαβοῦσα καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν προκριτωτέρων καὶ εἰδημονεστέρων τῆς Κοινότητός της σημειοῖ

ὡς ἐπικρατοῦσαν αὐτόθι καὶ τὴν ἑξῆς συνήθειαν ὅτι ατὸ προικι»σθὲν τέκνον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποξενωμένον πλέον ἀπὸ πᾶν κληρονο»μικὸν δίκαιον ὡς πρὸς τοὺς γονεῖς του, ὥστε ἦτον ὑπόχρεον νὰ »εὐχαριστηθῇ εἰς μόνην τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ προῖκα, ἂν καὶ οἱ γο»νεῖς εἰς τὸν θάνατόν των ἄφιναν εἰς τὰ λοιπά των. τέκνα τρι»πλάσιον περιουσίαν ἀπ' ἐκείνην ἣν εἶχον ὅταν τὰ ἐπροικοδότη»σαν· σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ προὶξ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τέκνου »δὲν ὑπέκειτο ὡσαύτως εἰς κανὲν εἶδος χρέους τῶν γονέων του »μετὰ τὸν θάνατόν του, ἂν τὸ χρέος τοῦτο ἐγένετο μετὰ τὴν »προικοδότησιν»· τὸ δικαστήριον πείθεται περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιακόπου ἐπικρατήσεως ἐν τῇ ἄνω Σύρῳ τῆς τοιαύτης συνηθείας· καὶ ἀδιάφορον ἂν αὕτη δὲν φαίνηται γεγραμμένη ἐν τῇ κατὰ τὴν 13 Ἰουνίου 1695 συνταχθείσῃ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε κατοίκων πράξεως τῶν τότε παραδεδεγμένων ἐθίμων, διότι τοῦτο δὲν ἀπέκλειε τὴν μετὰ ταῦτα παραδοχὴν ἄλλων συνηθειῶν λαμβανουσῶν τὸ κῦρος τοῦ ἐθίμου διὰ τῆς κοινῆς καὶ ἀδιακόπου πεποιθήσεως καὶ πράξεως.

»Ἐπειδὴ τοῦ ἐθίμου ὑπάρχοντος καὶ ὑπερισχύοντος τοῦ νόμου κατὰ τὸν τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 νόμον, ἡ μήτηρ τῶν τέκνων Μολίναρεγ, προικισθεῖσα ἅπαξ, δὲν εἶχεν, ἂν ἔζῃ, δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ μερίδιον εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός της Ἰω Γρυμάλδη, ἔχουσα μόνον τὴν τῆς προικὸς ἀπαίτησιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, δυνάμενα μόνον νὰ ἀντιπροσωπεύσωσι τὰ δικαιώματα αὐτῆς εἰς τὴν κληρονομίαν ταύτην, στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τούτου· ὅθεν μὴ ἔχοντα νόμιμον συμφέρον εἰς δίκην, ἀφορῶσαν τὴν προκειμένην κληρονομίαν, πρέπει νὰ τεθῶσιν ἐκτὸς αὐτῆς, ἀποῤῥιπτομένης τῆς παρεμβάσεώς των ὡς ἀπαραδέκτου δι' ἔλλειψιν νομιμοποιήσεως».

§ 156. Εἰς Νεοχώριον Μεσολογγίου; Βλ. ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 12644.

§ 157. Εἰς Καστανέαν τῆς Πελοποννήσου; Ναί. (Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλίας 680 τοῦ 51 ἐν Νομ. σ. 5466).

§ 158. Ἐν Ἀραχώβῃ; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9656.

Ὑπάρχει ἔθιμον ἐν Ἀραχόβῃ, καθ' ὃ αἱ θυγατέρες, προικισθεῖσαι ἅπαξ, δὲν μετέχουν πλέον τῆς ἀπολειπομένης ἀδιαθέτου κληρονομίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 165 τοῦ 38).

ΣΗΜ. Ὅρα τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν εἰς Εὐρ. γ'. σ. 389 ἐπ.

§ 159. Ἐν Καλαβρύτοις; Εὐρ. γ'. σ. 410.

§ 160. Ἐν Λαμίᾳ; Εὐρ. γ'. σ. 412.

§ 161. Ἐν Νάξῳ; αὐτ. σ. 413.

§ 162. Ἐν Ὀλυμπίᾳ; αὐτ. σ. 410 § 32.

§ 163. *Κύμη*. Ὑπάρχει ἐν Κύμῃ ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ ὑπὸ τοῦ πατρὸς προικιζόμεναι θυγατέρες δὲν κληρονομοῦσιν οὔτε τοῦτον οὔτε τὸν ἀδελφόν; Ναί. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 65 τοῦ 66).

§ 164. *Καλάμαι*. Ὑπάρχει ἐν Καλάμαις ἔθιμον, καθ' ὃ ἀδελφαί, παρ' ἀδελφῶν προικισθεῖσαι, ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τῶν γονέων; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 380 τοῦ 62.

§ 165. *Γύθειον*. Ἰσχύει ἐν Γυθείῳ ἔθιμον, καθ' ὃ ἀδελφαὶ προικισθεῖσαι ὑπὸ τῶν γονέων ἢ ἀδελφῶν δὲν κληρονομοῦσι τὴν πατρικὴν περιουσίαν; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 76 τοῦ 59.

§ 166. *Σπέτσαι*. Θυγατέρες προικισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληρονομοῦσιν αὐτόν; οὐχί. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 387 τοῦ 64, κυρ. τὴν 109 τοῦ 62 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (1).

§ 167. Εἶναι ἰσχυρὸν τὸ ἔθιμον, κατὰ τὸ ὁποῖον αἱ προικισθεῖσαι θυγατέρες ἀποκλείονται τῆς ἀπολειπομένης ἀδιαθέτου κληρονομίας τῶν γονέων των; Ναί. Νομ. σ. 735. 2447.

§ 168. Τὸ ἔθιμον, ὅπερ ἀποκλείει τὰς προικισθείσας θυγατέρας τῆς πατρικῆς των κληρονομίας, λαμβάνει ἐφαρμογήν, ὅταν ἡ σύστασις τῆς προικὸς ἦναι ἄκυρος; Ναί. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 778 τοῦ 53 ἐν Νομ. σ. 5853).

§ 169. Ὁ κληρονόμος τοῦ προικοδότου δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν καταβολὴν τῆς προικὸς ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἐπαρκεῖ ἡ κληρονομία; Ἴδε τὴν 982 τοῦ 53 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. ἐν λ. Προίξ.

§ 170. Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 209 τοῦ 53 ἐν λ. Ἔθιμον.

§ 170[2] Ποῖοι, κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἄνευ ἀρρένων τέκνων ἀποθανόντος; (ὅρα Κύρ. τ. 3 σ 360).

§ 170[3] *Πάρος*. Ἰσχύει ἐν Πάρῳ ἔθιμον καθ' ὃ τὸ τελευταῖον παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ μένον ἀπροίκιστον τέκνον, ἄρρεν ἢ θῆλυ, λογίζεται μόνος κληρονόμος αὐτῶν, τὰ δὲ προικισθέντα δὲν μετέχουσι τῆς κληρονομίας; ὄχι. (Ἀπόφ. 10409 τοῦ 53 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν).

§ 173[4] *Μύκωνος*. Δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ἐν Μυκώνῳ ἰσχύει ἔθιμον ὅτι ἡ μείνασα ἄγαμος θυγάτηρ, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῶν γονέων, κληρονομεῖ ἅπασαν τὴν περιουσίαν, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τῶν γονέων διατεθείσης. (Ἀπόφ. 10253 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν).

---

(1) Βλ. τὰ περὶ τῆς ἀπ. αὐτῆς ἐν λ. Ἔθιμον τῆς Πείρας.

Όταν ὁ πατὴρ συγκληρονομῇ μετὰ ὑπεξουσίου τέκνου του τὴν περιουσίαν ἄλλου τέκνου, λαμβάνει τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς τὸ ὑπεξούσιον τέκνον μέρους τῆς κληρονομίας. ('Απ. πολ. ΑΠ. 214 τοῦ 69, ἣν ἴδε εἰς τὸ πρῶτον ἡμέτερον παράρτημα τῶν τοῦ 1869 ἀποφάσεων).

Νομολογία ὁρῶσα τὴν δευτέραν κληρονομικὴν τάξιν.

§ 171. Ποῖοι καλοῦνται, μετὰ τοὺς κατιόντας, εἰς τὴν κληρονομίαν; Βλ. ἀνωτ. § 116—124. Εἰς δὲ τὴν νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα·

§ 173. *Προίξ.*—'Αποθανούσης τῆς γυναικὸς ἀτέκνου, ἡ προὶξ ἐπανέρχεται εἰς τὸν προικισθέντα πατέρα καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐπιζῶν ἀνὴρ δὲν ἔχει κανὲν δικαίωμα. ('Απόφ. πολ. ΑΠ. 31 τοῦ 35).

Καταλιπούσης τῆς συζύγου τέκνα, ὁ πατὴρ δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἣν ἔδωκε προῖκα; Παπ. οἰκ. δίκ. § 151 ἑπ. 'Η νομολογία (ΑΠ. 254 τοῦ 50) ἐδέχθη τὴν γνώμην τοῦ Μαρτίνου, τὴν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσαν.—'Η ἀπόφασις αὕτη φέρει οὕτως·

«'Επειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀποφηναμένη ὅτι ἡ πατρικὴ προὶξ περιέρχεται μετὰ τὴν διὰ τοῦ θανάτου τῆς συζύγου διάλυσιν τοῦ γάμου εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς, δὲν ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως, οὔτε ἡρμήνευσε ψευδῶς τοὺς νόμους, ἕνεκα τῆς παραβιάσεως τῶν ὁποίων παραπονεῖται ἡ ἀναιρεσείουσα, διότι οὐδεὶς αὐτῶν ἀποφαίνεται σαφῶς ὅτι ἡ πατρικὴ προὶξ περιέρχεται εἰς τὸν πατέρα καὶ ὅτε ἡ ἀποθανοῦσα θυγάτηρ κατέλιπε τέκνα· ἀπεναντίας μάλιστα εἰς τὸ εἰς ἐδάφ. 68 τοῦ βιβλ. 28, τίτλ. 8 τῶν Βασ. σχόλιον τοῦ νομοδιδασκάλου Θεοδώρου ἔχον οὕτως «ἐὰν ὑπεξουσία »κόρη τελευτήσῃ ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, ἀναλαμβάνει ὁ πατὴρ »αὐτῆς ἣν ἐπέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς προῖκα, τοῦτο δὲ καὶ ἂν αὐτε»ξούσιος ἐστὶν, δηλονότι ἐὰν τέκνα οὐ κατέλειψεν οὐδὲ πάκτον »προέβη, ὥστε κερδᾶναι τι τὸ περιὸν πρόσωπον θατέρου προτε»λευτήσαντος», ὑποδεικνύει ὅτι κατὰ τὸ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων δίκαιον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ προὶξ δὲν περιήρχετο εἰς τὸν πατέρα».

§ 174. *Μητέρες.* Βλ. ἀνωτ. § 88 ἑπ. περὶ ἀπογραφῆς.

§ 175. Κατὰ τὴν Νεαρὰν 118 κεφάλ. 2 τοῦ 'Ιουστινιανοῦ, ἡ μήτηρ συντρέχει εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος τέκνου, λαμβάνουσα ἴσην μερίδα μὲ ἕκαστον τῶν ἐξ ἑκατέρων γονέων συ-

ναπτόμενον τῷ τελευτήσαντι ἀδελφόν. Ὅρα ἀπόφασιν 2404 τοῦ 42 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 176. Ἀποθανόντων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τριῶν ἐκ τῶν ἑπτὰ τέκνων καὶ κληρονόμων του, ἡ ἐπιζῶσα μήτηρ ἔρχεται κατὰ τὸν Ν. 10 Β. ἑ. τιτ. 8 τοῦ Ἀρμενοπούλου εἰς τὴν κληρονομίαν τῶν τριῶν ἀποθανόντων τέκνων των, καὶ λαμβάνει καὶ αὐτὴ ἐκ τῆς κληρονομίας τούτων μερίδα ἀνάλογον μὲ τοὺς ἐπιζῶντας ἀδελφούς. (Ἀπ. 3811 τοῦ 46 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ)

§ 177. Κανεὶς νόμος δὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν μητέρα τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα αὐτῆς ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ τέκνου της, ὅταν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἀνέλαβεν ὡσανεὶ ἐπίτροπος τὺν διαχείρησιν τῆς περιουσίας του. (Ἀπ. 132 τοῦ 36 τῶν ἐν Ν. ἐφ. Νομ. σ. 390).

§ 178. Ὅταν τὰ τέκνα, τὰ ἔχοντα συμφέρον νὰ διατηρήσωσι δι' ἑαυτὰ τὴν κυριότητα τῆς μερίδος τῆς χήρας μητρός των (κατὰ νόμον ἢ κατ' ἔθιμον) συνεφώνησαν μολαταῦτα μετὰ τῆς μητρός των νὰ ἔχῃ αὕτη τὴν καθολικὴν κυριότητα τῆς αὐτῆς μερίδος, ἡ συμφωνία αὕτη δὲν ἀντιβαίνει εἰς ἀπαγορευτικὸν νόμον· ἄρα ἡ μήτηρ δύναται νὰ διαθέσῃ καὶ διὰ δωρεᾶς τὴν μερίδα, ἧς ἐγένετο κυρία. Ὅρα ἀπ. 8498 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 179. Μητέρες δευτορογαμήσασαι κληρονομοῦν τὰ τέκνα; Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

§ 179² Ἡ μήτηρ, συγκληρονομοῦσα τὸ ἀποβιῶσαν τέκνον μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, ὀφείλει, δευτερογαμοῦσα, τηρεῖν ἀνέπαφον τὴν δεσποτείαν τῆς ἐκ πατρῴας περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος τέκνου περιερχομένης κληρονομικῆς μερίδος ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνων καὶ ἀμφιθαλῶν τοῦ ἀποβιώσαντος, ἐκτὸς ἂν οἱ κληρονόμοι τούτου, λόγῳ ἢ ἔργῳ, ἐκφράσωσι τὴν ἀποχὴν των ἀπὸ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ κληρονομήσωσι τὴν μητρικὴν μερίδα (1). (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17798 τοῦ 60, ἣν ἴδε ἐν Νομ. Μελ. σ. 730).

§ 180. Οἱ ἐν τῷ (5—8) τοῦ Ἀρμενοπούλου νόμ. 79 καὶ εἰς τὸ κεφ. 40 τῆς 22 Νεαρᾶς καὶ κεφ 2 τῆς 94 ἑτέρας Νεαρᾶς ἀναφερόμενοι, δι' ὧν ἡ εἰς δεύτερον γάμον ἐλθοῦσα γυνὴ καὶ μὴ

---

(1) Ἡ εἰς δεύτερον γάμον ἐλθοῦσα μήτηρ κληρονομεῖ τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα αὐτῆς; ὅταν οἱ ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοὶ αὐτῶν παραιτηθῶσι τῆς κληρονομίας τῶν ἀποβιωσάντων; Ναί, κατὰ τὴν 17798 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἣν ἴδε εἰς Νομ. Μέλ. σ. 731.

αἰτήσασα ἐπίτροπον τῷ παιδὶ οὐ κληρονομεῖ αὐτὸ, ἐὰν ἄνηβον τελευτήσῃ, δὲν εἶναι νόμοι ποινικοὶ, καὶ κατὰ συνέπειαν κατηργημένοι διὰ τοῦ ποινικοῦ τῆς Ἑλλάδος νόμου. Ἀλλ᾽ εἶναι νόμοι πολιτικοὶ, πολιτικὰ συμφέροντα ἀφορῶντες, ἐπιμέλειαν παραγγέλλοντες καὶ τὰς ἐπιζημίους συνεπείας τῆς παραλείψεως κανονίζοντες· τὴν δὲ τοιαύτην παράλειψιν δὲν χαρακτηρίζουν ὡς πρᾶξιν ἐγκληματικὴν τιμωρουμένην ποινικῶς οὔτε κατὰ τοὺς τότε ποινικοὺς νόμους, οὔτε κατὰ τοὺς καθεστῶτας, ὥστε νὰ θεωρηθῶσι καὶ αἱ συνέπειαι τῆς τοιαύτης παραβιάσεως τοῦ πολιτικοῦ νόμου ὡς ποιναὶ, κατὰ δὲ συνέπειαν νὰ ὦσιν ὡς τοιαῦται καὶ κατηργημέναι διὰ τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου· ἄλλως ὅλαι αἱ χρηματικαὶ ζημιώσεις καὶ ἐκπτώσεις διαφόρων δικαιωμάτων, ἕνεκα παραβιάσεως πολιτικοῦ τινος νόμου, ἤθελον θεωρεῖσθαι ὡς ποιναὶ καὶ ὡς τοιαῦται κατηργημέναι, ὅπερ οὐδεὶς βεβαίως ἀποδέχεται. (Ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλ. **792** τοῦ **59** ἐν Νομ. σελ. **6433**). (**1—3**).

§ **181**. Μητέρες ἐρχόμεναι εἰς δεύτερον γάμον χωρὶς νὰ προκαλέσωσι διορισμὸν ἐπιτρόπου τῶν τέκνων των, ἐκπίπτουσι τῆς κληρονομίας αὐτῶν. Ἐφαρμόζεται τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μητέρων φυσικῶν τέκνων. **14** Βασ. (**37. 6**). (Ἀπ. **9** τοῦ **48** τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν Νομ. σ. **4661**).

§ **182**. Τότε μόνον ἡ μήτηρ στερεῖται, ἐλθοῦσα εἰς δεύτερον γάμον, τοῦ δικαιώματος τῆς κληρονομίας τῶν τέκνων της, μὴ αἰτήσασα τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου, ὅταν ταῦτα ἀποβιώσωσιν ἄνηβα, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ὑπερβῶσι τὴν ἥβην. (Ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν ἐν Νομ.σ. **4224**).

§ **183**. Κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἁρμενοπούλου (**4, 7**)

(**1**) Ἡ ἐπιτροπεύουσα τὰ ἄνηβα τέκνα της μήτηρ τότε μόνον ἐκπίπτει τοῦ νὰ κληρονομήσῃ, ὅταν, ζώντων αὐτῶν, ἤθελεν ἔλθει εἰς δεύτερον γάμον, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ διορισμὸν ἐπιτρόπου καὶ νὰ δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεώς της. (Ἀπ. **167** τοῦ **39** τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομ. σ. **3692**, **4042**).

ΣΗΜ. Σύμφωνος ἡ **160** τοῦ **44** ἀπόφασις τῶν αὐτῶν ἐφετῶν (Νομ. σ. **4042**).

(**2**) Μήτηρ ἐλθοῦσα εἰς δεύτερον γάμον, καὶ μὴ ζητήσασα τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου τῶν ὁποίων ἐπετρόπευε τέκνων της, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ κληρονομήσῃ ταῦτα; Ναί. (Ἀπόφ. **198** τοῦ **60** ἐφ. Ν. ἐν ἐφ. Δικ. σ. **43**).

κεφ. 17 Νεαρὰν 22 κεφ. 46 § 2, ἡ ἐκ δευτέρου ὑπανδρευθεῖσα μήτηρ καλεῖται εἰς τὴν κληρονομίαν ἐκείνης τῆς περιουσίας τοῦ ἀδιαθέτου ἀποθανόντος τέκνου αὐτῆς ἐκ τοῦ πρώτου γάμου, τὴν ὁποίαν ἄλλοθεν ἀπέκτησεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τὴν περιελθοῦσαν αὐτῷ ἐκ πατρός. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ 88 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 996 τοῦ 54 ἐφ. Ναυπλ.)

Ἔθιμα τινὰ ὡς πρὸς τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα τῶν γονέων (4).

§ 184. Ἔθιμον περὶ τριμοιρίας. Βλ. Εὐρ. μου 5 σ. 394 καὶ 6 σ. 446 Νομικης φύλ. 264 (5).

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαίμονος καὶ ἰδίως εἰς Μιστρᾶ ἐπεκράτει, ἐπὶ τουρκοκρατείας καὶ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου, ἔθιμον, καθ' ὃ, ἀποθανόντος παιδὸς, προαποθανόντος ἑνὸς τῶν γονέων του, ἡ περιουσία τούτου διενέμετο εἰς τρεῖς μερίδας, ἐξ ὧν τὴν μὲν ἐλάμβανεν ὁ ἐπιζῶν γονεὺς, τὰς δὲ ἑτέρας οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποβιώσαντος γονέως, ἐξ ὧν ἡ μία ἐχρησίμευε διὰ τὰ ψυχικὰ τούτου (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 503 τοῦ 52, κυρ. τὴν 452 τοῦ 51 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.)

ΣΗΜ. Ἡ 2 σκέψις αὐτῆς φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον, σταθμίσαν τὰ διάφορα τῆς δίκης γεγονότα καὶ παραδείγματα παρὰ τῶν μαρτύρων κατατεθέντα καὶ τὰ τῆς δίκης ἔγγραφα, ἐν τῇ κυριαρχικῇ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ παραδέχεται ὅτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαίμονος καὶ ἰδίως εἰς Μιστρᾶ ἐπὶ τουρκοκρατείας καὶ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου ἐπεκράτει ἔθιμον, καθ' ὃ, ἀποθανόντος παιδὸς, προαποθανόντος ἑνὸς τῶν γονέων του, ἡ περιουσία τούτου διενέμετο εἰς τρεῖς μερίδας, ἐξ ὧν τὴν μὲν ἐλάμβανεν ὁ ἐπιζῶν γονεὺς, τὰς δὲ ἑτέρας οἱ κλη-

---

ΣΗΜ. Πρβλ. ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλίας 70 τοῦ 61 ἐν ἐφημ. Δικαστ. σ. 195).

(3) Ἡ εἰς δεύτερον γάμον ἐλθοῦσα γυνὴ, διαρκοῦντος τοῦ πενθίμου ἔτους, κληρονομεῖ ἐξ ἀδιαθέτου τοὺς ἰδίους συγγενεῖς μέχρι τρίτου βαθμοῦ· ἄρα καὶ τὰ τέκνα της. Ὅρα ἀπ. τῶν Ναυπλ. ἐφ. 290 τοῦ 45 ἐν Νομ. σ. 4224.

(4) Πρλ. τινὰ ἐν Εὐρ. μου γ'. σ. 432.

(5) Βλ. Εὐρ. μου γ'. σ. 433 καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 5146.

ρονόμοι τοῦ ἀποβιώσαντος γονέως, ἐξ ὧν ἡ μία ἐχρησίμευε διὰ τὰ ψυχικὰ τούτου, ὅτι ἔκπαλαι εἰς Μιστρᾶ οἱ ἔχοντες τοιαύτας διαφορὰς ἐδικάζοντο ἐνώπιον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἀπεφάσιζον συμφώνως μὲ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον, καὶ ὅτι οἱ ὁμογενεῖς καὶ ὁμόθρησκοι ηὐχαριστοῦντο σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται οὐχὶ ὅτι ὡς πατριαρχικὸς νόμος κατὰ πλάνην ἢ διὰ πειθαναγκάσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς κοινῆς καὶ ἐλευθέρας συναινέσεως τῶν πολιτῶν, καθιερώθη καὶ ἐφηρμόσθη ὁ ἀποτελῶν τὸ ἀνωτέρω ἔθιμον κανὼν διὰ πολυχρονίων καὶ ἐπανειλημμένων πράξεων· ἂν δὲ τὸ ἐφετεῖον ὑποθέτῃ, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ παραδεχθῇ, ὅτι οἱ τουρκικοὶ νόμοι ἦσαν ἀντίθετοι, τοῦτο δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, διότι τὸ αὐτὸ δικαστήριον παραδέχεται ὅτε πρόκειται περὶ κληρονομίας ἀνοιγομένης μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ὅτι οἱ τουρκικοὶ νόμοι οὐδεμίαν εἶχον πλέον ἰσχύν, ἀλλ' ἐπεκράτουν οἱ ἑλληνικοί, καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ ἔθιμα. Οἱ δὲ βυζαντινοὶ νόμοι δὲν ἀποκλείουσι τὸ κράτος τῶν ἐθίμων (Βασιλ. βιβλ. 2 τίτλ. 1 τεμάχ. 42, 43) καὶ τὸ τοῦ 1835 διάταγμα προφανῶς ἀφορᾷ τὰ προϋπάρχοντα καὶ οὐχὶ τὰ μεταγενέστερα αὐτοῦ ἔθιμα· τέλος τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας δὲν παραδέχεται ὅτι ἐκ τοῦ περιστατικοῦ ὅτι οἱ κάτοικοι δὲν ηὐχαριστοῦντο πάντοτε εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἀνετράπη τὸ ἔθιμον, οὐδὲ ἀντίθετα τινὰ καὶ μὴ συνεχῆ συμβεβηκότα ἀρκοῦσι διὰ νὰ καταστρέψωσι τὸν διὰ τῆς κοινῆς πεποιθήσεως περὶ ἐθίμου καθιερωθέντα κανόνα».

§ 185. Ἔθιμον ὅτι ἡ μήτηρ, ἐὰν μείνῃ εἰς τὴν χηρείαν της, κληρονομεῖ τὰ τέκνα της, καίτοι προαποβιώσαντος τοῦ πατρός, δύναται νὰ προταθῇ καὶ κατ' ἔφεσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 521 τοῦ 60 ἀναιροῦσα τὴν 17623 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν).

ΣΗΜ. Πρλ. τὰ ἐν λ. Ἔφεσις περὶ τοῦ ἄρθρου 767 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.—Βλ. τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Πείρᾳ σ. 914 ἑπ.

§ 186. Ὑπάρχει ἐν Πάρῳ ἔθιμον, καθ' ὃ ἡ περιουσία τῶν τέκνων δὲν περιέρχεται ὁλόκληρος εἰς τὴν μητέρα, ἀλλὰ μόνον ἓν μερίδιον αὐτῆς, τὰ δὲ ἕτερα δύο εἰς τοὺς τοῦ ἀποβιώσαντος συγγενεῖς; Τὸ ἐν Σύρῳ Πρωτοδικεῖον παρεδέχθη, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 383 τοῦ 1850 ἀποφάσεώς του, τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐθίμου, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἐρήμην δικάσαν, εἶπε τὸ ἐναντίον (ἀπ. 8354)· γενομένης δὲ ἀνακοπῆς ἐπεκυρώθη ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις. (Ἀπόφασις ἐφετῶν 8881 τοῦ 1851).

§ 187. Εἰς χωρίον Λολιοὺς (τῆς Κύμης) ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ οἱ ἐπιζῶντες γονεῖς δὲν κληρονομοῦσι τὰ τέκνα των, ἀλλ' οἱ ἐξ

ἀρρενογονίας συγγενεῖς αὐτῶν. (Ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 11506 τοῦ 54).

§ 188. Εἰς χωρίον Δολῶν (ἐπαρχία Λακωνίας, δῆμος Ἀβίας) ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ οἱ ἐπιζῶντες γονεῖς δὲν κληρονομοῦν τὰ τέκνα των, ἀλλ' οἱ ἐξ ἀρρενογονίας κληρονόμοι αὐτῶν. (Ἀπόφασις 11506 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν).

§ 189. Ὑπῆρχεν ἐν Αἰγίνῃ ἔθιμον, ὅτι ὡς πρὸς τὴν εἰς τὸ τέκνον τῆς ἀποθανούσης συζύγου περιελθοῦσαν, κληρονομικῷ δικαιώματι, προικῴαν αὐτῆς περιουσίαν, δὲν ἐπικρατεῖ, ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ τέκνου, ἡ ἐν τῷ ἐν ἰσχύϊ δικαίῳ κληρονομικὴ διαδοχή, καθ' ἣν ὁ πατὴρ κληρονομεῖ τὸν ἄτεκνον κατιόντα αὐτοῦ πρὸ τῶν θείων καὶ τῶν ἀνωτέρω ἀνιόντων; ὄχι. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 52, κυροῦσα τὴν 8093 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν).

§ 190. Ὑπάρχει ἐν Ἄστρει ἔθιμον, καθ' ὃ ὁ πατὴρ τῆς κόρης, ἥτις μετὰ τὸν γάμον της ἀπεβίωσε καταλιποῦσα τέκνον, ὅπερ ἀργότερα ἀπέθανεν, ἔχει κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῶν προικῴων της κτημάτων; ναί. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 969 τοῦ 50 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ.)

§ 190^2 Ὑπάρχει εἰς τὴν Σπάρτην ἔθιμον, καθ' ὃ ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ ἐγκαταλιμπάνων τέκνα καὶ ἔπειτα τελευτήσωσι καὶ ταῦτα, ἡ χήρα αὐτοῦ, ἐὰν ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τὸν πένθιμον χρόνον, δὲν κληρονομεῖ τὰ ἐπιζήσαντα τέκνα αὐτή, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς των;

Ὑπάρχει ἀντίθετον ἔθιμον καὶ ὡς πρὸς τὸν σύζυγον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν προῖκα; ὅρα νομολογίαν ἐφετῶν Ναυπλίας εἰς Νομικ. σ. 2038.

§ 190^3 Ὑπάρχει ἔθιμον εἰς Μύκωνον, καθ' ὃ, ὁσάκις συμβῇ ν' ἀποθάνῃ ὁ εἷς τῶν συζύγων ἀδιάθετος καὶ ν' ἀφήσῃ τέκνον ἀνήλικον, ἀποθάνει δὲ ἀκολούθως τὸ τέκνον τοῦτο, κληρονομεῖ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος συζύγου ὄχι μόνον ὁ ἐπιζήσας σύζυγος, ἀλλὰ καὶ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος συζύγου. (Ἀπ. 1028 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν).

§ 191. *Ἀδελφοί* (1). Κατὰ τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ Νεαρὰν 118 κεφ. β'. μετὰ τῶν ἀνιόντων τοῦ τελευτήσαντος καλοῦνται εἰς τὴν κληρομίαν αὐτοῦ οὐχὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον οἱ ἐξ ἑκατέρου γονέως συναπτόμενοι τῷ τελευτήσαντι. Ταῦτα δὲ

---

(1) Βλ. ἀνωτέρω § 116 ἐπ. Πρλ. κατωτέρω τὰ περὶ μέμψεως τῆς διαθήκης.

οὐδόλως ἐτροποποίησεν ἡ 127 Νεαρὰ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος, διότι καὶ αὕτη ὁμιλεῖ περὶ ἀδελφῶν δυναμένων μετὰ τῶν γονέων καλεῖσθαι εἰς κληρονομίαν, ἄρα ἀμφιθαλῶν· ἄρα ἡ ὁμομήτριος ἀδελφὴ δὲν συγκληρονομεῖ τὴν ἀδελφὴν μετὰ τῆς μητρός. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 139 τοῦ 64, κυροῦσα τὴν 173 τοῦ 62 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν).

§ 192. Κατὰ τὸν νόμον οἱ ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς γονεῖς καταγόμενοι ἀδελφοὶ ἔχουν πρώτην τάξιν εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἀδελφοῦ, ἀποθανόντος ἀτέκνου καὶ ἀδιαθέτου. (Ἀπόφασις τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν 11 τοῦ 37).

§ 193. Οἱ ἀδελφοὶ οἱ τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ἀποδεχθέντες ὀφείλουν νὰ πληρώσωσι καὶ τὴν μερίδα τοῦ χρέους τοῦ ἀδελφοῦ, ὅστις ἀπέβαλεν αὐτὴν, καὶ ὄχι ὅστις δὲν ἐδέχθη· ὥστε καὶ ὁ περὶ τούτου ὅρκος πρέπει νὰ τίθηται οὕτω πως, ὥστε νὰ ἔχῃ ἐπιρροήν. Ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 15516 τοῦ 57 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, ἐν ἀποτυχίᾳ τῆς ἄνω αὐτῶν ἀντενστάσεως, ὁ ἐκκαλῶν ἐπάγει ὅρκον εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἄνω μνημονευομένων ἐναχθέντων, ὅτι οἱ ἀδελφοί των, οἵτινες δὲν ἐνήχθησαν, ἀπεδέχθησαν ἕκαστος τὴν κληρονομίαν τῶν ἀποβιωσάντων καὶ ἐν τῷ ὁμολόγῳ ὑπογεγραμμένων πατέρων των, αὐτοῦ δὲ μὴ δοθέντος, ἐξαιτεῖται ὁ ἐκκαλῶν νὰ θεωρηθῶσιν οἱ ἐναχθέντες ὡς ὑπόχρεοι ἕκαστος εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ πατρικοῦ χρέους ὡς νὰ μὴν ὑπῆρχον οἱ μνημονευθέντες ἀδελφοὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὁ ὅρκος οὗτος δὲν δύναται μὴ δοθεὶς νὰ ἔχῃ ἀναγκαίως ἣν ὁ ἐκκαλῶν ἐξάγει ἐκ τῆς μὴ δόσεως αὐτοῦ συνέπειαν, καθότι καὶ ἂν οἱ ἀδελφοί των, εἰς οὓς ἐπάγεται ὁ ὅρκος, δὲν ἀπεδέχθησαν ῥητῶς τὴν πατρικὴν αὐτῶν κληρονομίαν, ὅπερ δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς μὴ δόσεως τοῦ ὅρκου, δὲν ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι ἡ μερὶς αὐτῶν, δικαιώματι προσαυξήσεως, περιῆλθεν εἰς τοὺς ἐναχθέντας ἀδελφούς των, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἑπομένως εἰσὶν ὑπόχρεοι νὰ πληρώσωσι τὸ μέρος τοῦ χρέους, ὅπερ ἐκεῖνοι ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ πληρώσωσιν, ἀποδεχόμενοι τὴν πατρικὴν κληρονομίαν· καθότι προσαύξησις καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς πηγάζουσα καὶ ἤδη ἀναφερθεῖσα συνέπεια θὰ ἐλάμβανε χώραν, ἐὰν οἱ τῷ πατρὶ ἐπιζήσαντες ἀδελφοί των, εἰς οὓς ἐπάγεται ὁ ὅρκος, οὐχὶ ἁπλῶς δὲν ἀπεδέχθησαν, ἀλλ' ἀπέβαλον τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπαχθεῖσαν κληρονομίαν.

»Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον πείθεται, ὡς ἐκ τῆς συνεπείας ἣν ἐπιδιώκει ὁ ἐκκαλῶν ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς τοῦ ὅρκου, ὅτι ἡ διάνοια αὐτοῦ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἦτο νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον εἰς τοὺς εἰς οὓς ἐπάγεται, ὅτι οἱ ἀδελφοί των δὲν ἀπέβαλον τὴν ἐπαχθεῖσαν αὐτοῖς.

πατρικὴν κληρονομίαν· τὴν διάνοιάν του δὲ ταύτην ἐκ παραδρομῆς διετύπωσεν ὡς ἀνωτέρω· ὅθεν ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ ὅρκου οὕτως διατυπωθεῖσα, ὡς ἔχουσα ἐπιρροὴν, πρέπει δυνάμει τοῦ ἄρθρου 351 τῆς πολιτικῆς δικονομίας νὰ ἐκδικασθῇ.

»Ἐπειδὴ τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ ἐπάγεται ὅρκος, ἀποτελεῖ πρᾶξιν τρίτου, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ δοθῇ ὁ τοῦ τρίτου ὅρκος».

§ 194. Ὑπάρχει εἰς Σύρον ἔθιμον, ὅτι τὸν ἀποθανόντα ἀδελφὸν κληρονομοῦσιν οἱ ἐπιζῶντες ἀδελφοὶ, ἐξαιρέσει τῶν ζώντων τέκνων προαποβιωσάντων ἀδελφῶν; Δὲν ἀπεδείχθη. (Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 17133 τοῦ 59),

Νομολογία ὁρῶσα τὴν τετάρτην κληρονομικὴν τάξιν.

§ 195. Προθεωρίαν ὅρα ἀνωτ. § 126 ἐπ.

§ 196. Δὲν προέκυψεν ὅτι ἐν Χρυσῷ ἴσχυεν ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ θεῖαι καὶ οἱ πρωτεξάδελφοι ἀποθανόντος τινὸς ἐκληρονόμουν ἐξ ἴσου αὐτόν. (Ἀπόφ. 11652 τοῦ 1854. τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφετῶν.)

§ 197. Κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον, οἱ ἐξ ἀῤῥενογονίας συγγενεῖς ἐν γένει ἀποκλείουσι τῆς κληρονομίας τοὺς ἐκ θηλυγονίας συγγενεῖς αὐτῶν, ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ τοῦ 45 τοῦ 56, κυροῦσα τὴν 13182 ἐφ. Ἀθ., καὶ φέρουσα

«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον πείθεται ἐκ μὲν τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων, ὅτι κατὰ τὸν Νόμον τὸν ἰσχύοντα ἐπὶ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Γ. Μουλάρη μόνοι οἱ ἐξ ἀῤῥενογονίας συγγενεῖς τοῦ ἀποβιώσαντος ἐκαλοῦντο εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν, ἀποκλείοντες τοὺς ἐκ θηλυγονίας, ἐκ δὲ τῆς πρωτοδίκου διαδικασίας, ὅτι συνωμολογήθη ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων τὸ γεγονὸς, καθ' ὃ ὁ Καρμανιόλας, ἐξ ἀῤῥενογονίας συγγενὴς τοῦ Γ. Μουλάρη, ἐπεβίωσεν αὐτῷ, ὁμολογούντων δὲ τῶν ἀναιρεσειόντων ὅτι εἶναι ἐκ θηλυγονίας συγγενεῖς τοῦ Γ. Μουλάρη, ἕπεται, ὅτι ἐπὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἡ κληρονομία του δὲν ἐπήχθη εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας, ὅθεν οὔτε νὰ ἀποκτηθῇ ἠδύνατο παρ' αὐτῶν, ἂν δὲν ἀπεδεικνύετο ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων, ὅτι ὁ Καρμανιόλας παρῃτήθη τῆς κληρονομίας ἐκείνης, ἀλλὰ τοιαύτην πρότασιν δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπέβαλον εἰς τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον προτείναντες μόνον τὸν ἐσφαλμένον κατὰ τὸν νόμον ἰσχυρισμὸν, ὅτι ὁ Καρμανιόλας ὑποτίθεται παραιτηθεὶς τῆς κληρονομίας, διότι δὲν ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του ζῶν τὰ ἐπίδικα κτήματα, ἐνῷ κατ' οὐδένα νόμον μόνη ἡ ἀναβολὴ τῆς καταλήψεως τῶν κληρονομικῶν πραγ-

μάτων ἐμφαίνει τὴν παραίτησιν τοῦ κληρονόμου· ἑπομένως τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον οὐδένα νόμον παρεβίασεν ἀπορρίψαν τὴν ἀγωγὴν τῶν ἀναιρεσειόντων, καθὸ μὴ ἀποδειξάντων τὴν βάσιν αὐτῆς.

»Ἐπειδὴ ἀποδειχθέντος κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ τῆς οὐσίας δικαστηρίου, ὅτι κατὰ τὸν Ὀθωμανικὸν νόμον οἱ ἐξ ἀρρενογονίας συγγενεῖς ἐν γένει ἀποκλείουσι τῆς κληρονομίας τοὺς συγγενεῖς των τοὺς ἐκ θηλυγονίας, καὶ μηδόλως ἀμφισβητηθέντος τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Δ. Καρμανιόλας ἦτον ἐξ ἀρρενογονίας, ὁ δὲ ἀναιρεσείων ἐκ θηλυγονίας συγγενὴς τοῦ Μουλάρη, οὐδόλως ὑπεχρεοῦτο τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον νὰ σκεφθῇ καὶ ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ, καθ' ὃν ἦτο συγγενὴς ὁ Καρμανιόλας καὶ μέχρι τινος βαθμοῦ ἡ ἐξ ἀρρενογονίας συγγένεια παρέχει τὴν ἀνωτέρω προτίμησιν εἰς τὴν κληρονομικὴν διαδοχήν.»

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ζητήματος ποῖος νόμος ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ κληρονομίας, ὁμιλήσω κατωτέρω. Βλ. δὲ ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Νόμοι.

Κληρονομικὸν δικαίωμα συζύγου.

§ 198. Προθεωρίαν ὅρα ἀνωτέρω § 130 (1).

§ 199. Ἡ ἄπορος καὶ ἄπροικος γυνή, καίτοι λαβοῦσα τὸ εἰς αὐτὴν παρὰ τοῦ συζύγου της ἐγκαταλιμπανόμενον κληροδότημα, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου αὐτῆς μερίδος (2).

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν: Ἡ ἄπροικος καὶ ἄπορος γυνὴ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν νόμιμον ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου μερίδα· ἂν δὲ οὗτος διὰ διαθήκης ἤθελε τῇ ἀφήσει κληροδότημα, ἔλαττον τοῦ τετάρτου τῆς περιουσίας του, δύναται ἡ σύζυγος, καίτοι λαβοῦσα τὸ κληροδότημα, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος. Νεαρ. 53 κ. 6. Νεαρ. 117 κ. 5. Ἀρμ. § 81 (5. 8). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 59 τοῦ 59, ἀναιροῦσα τὴν 217 τοῦ 58 59 Ναυπλ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ νόμον (Νεαρ. 53. κ. 6. Νεαρ. 117 κ. 5. Ἀρμεν.

(1) Πρλ. Καλ. ε § 78. 109. Παπ. § 623.

(2) Ἡ σύζυγος, ἥτις ἔλαβε τὸ ἀφεθὲν αὐτῇ κληροδότημα, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ, ἄπροικος καὶ ἄπορος οὖσα, νὰ συμπληρωθῇ ἡ νόμιμος κληρονομικὴ μερὶς αὐτῆς. (Νεαρὰ 53 κεφ. ς' καὶ Νεαρὰ 117 κεφ. 5). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18183 τοῦ 1860).

§ 81 (5. 8) ἡ ἄπροικος καὶ ἄπορος γυνὴ ἔχει τὸ δικαίωμα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ν' ἀπαιτήσῃ τὴν νόμιμον ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ μερίδα· ἂν δὲ ὁ σύζυγος διὰ διαθήκης ἤθελεν ἀφήσει εἰς αὐτὴν κληροδότημά τι, ἔλαττον τοῦ τετάρτου τῆς περιουσίας του, δύναται ἡ σύζυγος, καί τοι λαβοῦσα τὸ κληροδότημα, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος, καθότι τὸ ἐκ τοῦ νόμου ἐκπηγάζον τοῦτο δικαίωμα ἰσοδυναμεῖ μὲ χρέος τῆς κληρονομίας πρὸς αὐτήν, τὸ ὁποῖον οὐδ' αὐτὸς ὁ διαθέτης δύναται νὰ περιορίσῃ· ἐπομένως μόνη ἡ λῆψις μέρους τοῦ χρέους δὲν ἀποκλείει τὴν ὡς δανειστὴν θεωρουμένην σύζυγον ν' ἀπαιτήσῃ καὶ τὸ ὑπόλοιπον· τὸ δ' ἐφετεῖον παραβιάσαν τὸν νόμον ἐθεώρησε τὴν ἀγωγὴν τῆς ἀναιρεσειούσης ἀπαράδεκτον, διότι αὕτη λαβοῦσα τὸ εἰς αὐτὴν διὰ διαθήκης τοῦ συζύγου της ἀφεθὲν κληροδότημα δὲν ἐπεφυλάχθη τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος, τουτέστιν ἐπέβαλεν ὑποχρέωσιν, ἣν δὲν ἐπιβάλλει ὁ νόμος, καὶ διέκρινε μεταξὺ τῆς λαβούσης καὶ τῆς μὴ λαβούσης τὸ κληροδότημα, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον.»

§ 200. Κατὰ τὸ 5 κεφ. τῆς 117 Νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὴν μητέρα τὴν μετὰ ἰδίων τέκνων κληρονομοῦσαν τὸν σύζυγον (καθὸ ἄπροικον καὶ ἄπορον χήραν) ἀνήκει μόνον ἡ ἐπικαρπία τῆς κληρονομικῆς αὐτῆς μερίδος (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 13865 ἐφ. Ἀθ. (1) ἣν ὅρα ἀνωτ. σελ. 133.

Ἡ ἀπόφασις 13865 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ πρότασις τῶν ἐκκαλουσῶν (ἐναγομένων) ὅτι πρέπει νὰ ἐξαιρεθῇ καὶ ἓν ἕτερον μερίδιον ὡς ἀνῆκον εἰς τὴν πωλήσασαν μητέρα τῶν ἐναγουσῶν Ἑλένην, καθὸ χήραν ἄπροικον καὶ ἄπορον, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι, κατὰ τὴν Νεαρὰν 117 κεφ. 5, αἱ τοιαῦται χῆραι, τέκνων ὑπαρχόντων, μόνον δικαίωμα ἐπικαρπίας ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸν Νόμον προσδιωρισμένου αὐτῆς μεριδίου, οὐχὶ δὲ καὶ κυριότητα, ὥστε νὰ πωλῶσι τοῦτο νομίμως καὶ ἰσχυρῶς, καὶ ἐπομένως μόνον διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐπιβάλλοντος τῇ μητρὶ μεριδίου τῆς ἐπικαρπίας, ἐφ' ὅσον αὕτη ἔζη, καὶ τὴν ὁποίαν, ὡς κατωτέρω λεχθήσεται, δὲν ἐκληρονόμησαν αἱ εἰρημέναι ἐνάγουσαι, δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἀπαιτήσεως αἱ εἰρημέναι

(1) Ἡ μήτηρ, τέκνων ὑπαρχόντων, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκποιήσῃ τὸ ἀνῆκον αὐτῇ μέρος τῆς πατρικῆς των κληρονομίας· ἔχει δὲ μόνον δικαίωμα ἐπικαρπίας. Τοιαύτης λοιπὸν πωλήσεως τίτλος δὲν νομιμοποιεῖ οὔτε τὴν τῆς παραγραφῆς πρότασιν.

ἐνάγουσαι, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κτήματος αὐτουσίου, τὸ δὲ μερίδιον τοῦτο τῆς ἐπικαρπίας τοῦ ἐπιδίκου περιβολίου (ἥτις ζητεῖται μόνον ἀπὸ τὸ 1827), διότι ὅταν ἀπέθανεν ὁ Ἰμπρισιμιτζῆς ἔζων αἱ θυγατέρες αἱ τέσσαρες, ὁ Ἀναστάσιος, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆ, ἤγουν πρόσωπα ἕξ.

»Ἐπειδὴ ἀπαράδεκτος εἶναι κατὰ τὴν ἔνστασιν τῶν ἐφεσιβλήτων δυνάμει τῶν ἄρθρων 160 καὶ 747 τῆς Πολ. Δικονομίας αἱ πραγματικαὶ προτάσεις τῶν ἐκκαλουσῶν Δημήτριος καὶ Μαρίας περὶ τοῦ ὅτι ὁ Ἰμπρισιμιτζῆς ἀπέθανεν ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὅτι τὸ ἐπίδικον περιβόλιον ἦτο τότε ἀγρὸς καὶ ὅτι ὁ Ἀναστάσιος εἶχε δῆθεν κληρονομήσει τότε τὸ ὅλον ἢ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐπιδίκου κτήματος κατὰ τὸ Τουρκικὸν δίκαιον, διότι αἱ προτάσεις αὗται προτείνονται οὐχὶ πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἐφέσεως, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἐκκαλουσῶν αὐτῶν, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἐπροτάθησαν πρωτοδίκως, ἀλλὰ προβάλλονται μετὰ τὴν πέμπτην ἐπὶ ἀκρ. τῶν ἐφετῶν συνεδρίασιν.

»Ἐπειδὴ καθόσον ἀφορᾷ τὰ τρία πέμπτα, τῆς Βασιλικῆς, τῆς Μαρίας καὶ τῆς Σταμάτας (ἐξαιρουμένου δηλ. κατὰ τὰ ἀνωτέρω, τοῦ πεμπτημορίου τῆς Παναγιώτας καὶ τοῦ Ἀναστασίου), ἀκύρου οὔσης τῆς πωλήσεως, ἡ περὶ παραγραφῆς ἔνστασις τῶν ἐναγομένων ἡ στηριζομένη εἰς τὸν τίτλον τῆς εἰρημένης ἀγορᾶς εἶναι ἀνυπόστατος, διότι τίτλος ἐκ τοῦ νόμου ἄκυρος δὲν δίδει χώραν εἰς κτητικὴν δεκαετῆ ἢ εἰκοσαετῆ παραγραφὴν διά τε τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς καλῆς πίστεως τοῦ ἀγοράζοντος, ὅπερ ἐκ τοῦ πωλητηρίου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον αἱ ἐναγόμεναι προσάγουσι, βεβαιοῦται ὅτι ἐν γνώσει ἠγόρασε τὸ πατρικὸν τῶν ἐναγομένων κτῆμα ἄνευ τῆς ἐντολῆς των καὶ τῶν νομίμων διατυπώσεων.

»Ἐπειδὴ ἀνυπόστατος εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα ἔνστασις, τὴν ὁποίαν αἱ ἐναγόμεναι ἤδη ἀντιτάττουσιν εἰς τὰς ἐναγούσας, ὡς στηριζομένη εἰς τὴν ἀρχὴν quum de evictione tenet κτλ. ἢ τὴν ἔνστασιν τοῦ πωληθέντος καὶ παραδοθέντος πράγματος, καὶ τὴν ὁποίαν αἱ ἐναγόμεναι ἐφαρμόζουσιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αἱ ἐνάγουσαι ἐκληρονόμησαν τὴν μητέρα αὐτῶν, ἥτις ἐπώλησε καὶ παρέδωκε τὸ κτῆμα, καθόσον αἱ ἐναγόμεναι τὸν λόγον τῆς παρὰ τῶν ἐναγουσῶν κληρονομήσεως τῆς μητρὸς αὐτῶν ἐρείδουσιν εἰς τὸ περιστατικὸν οὐχὶ ὅτι δῆθεν ἀνεμίχθησαν αἱ ἐνάγουσαι εἰς τὴν κληρονομίαν ταύτην, ἀλλ' ὅτι ἁπλῶς δὲν ἐδήλωσαν, ὅτι παραιτοῦνται τῆς μητρικῆς κληρονομίας. Ἀλλά, κατὰ τοὺς ἰσχύοντας αὐτοκρατορικοὺς νόμους, ἐκεῖνοι,

εἰς οὓς ἐπάγεται κληρονομία τις, εἰς ἣν δὲν ἀνεμίχθησαν, ἔχουσι τριάκοντα ἐτῶν χρόνον διὰ νὰ ἀποποιηθῶσι τὴν κληρονομίαν, ὅταν δὲν προσκληθῶσιν εἰς τὸ νὰ ἐκφρασθῶσιν εἴτε παρὰ δανειστῶν εἴτε παρὰ συγκληρονόμων, καὶ ἤδη ῥητῶς διὰ τῶν προτάσεών των ἐκφράζουσιν, ὅτι δὲν δέχονται τὴν μητρικὴν κληρονομίαν, οὔτε ἐδέχθησαν αὐτήν· τριακονταετία δὲ δὲν παρῆλθεν ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός.

»Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν σύζυγον τῆς Δημήτρως ποσῶς δὲν ἀποδίδεται ἡ γνῶσις τοῦ προκαταρκτικοῦ ἐλαττώματος, οὐδὲ ὅτι τὰ προικοδοτηθέντα αὐτῇ τρία στρέμματα δὲν ἦσαν ὅλα ἰδιοκτησία τῆς πατρικῆς κληρονομίας τῆς Δημήτρως τόσον μᾶλλον, ὅσον ταῦτα ἦσαν πρῶτον, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν μαρτυριῶν, συγχωνευμένα μὲ ἄλλο συνεχόμενον μέρος κήπου ἀνήκοντος ἰδίως εἰς τὸν Χ. Κακάζην, (ἄλλου δηλ. παρὰ τὸ ἀπὸ τῆς Ἑλένης Ἰμπρισιμιτζῆ ἀγορασθὲν μερίδιον), τὸ ὁποῖον ἡ μήτηρ τῆς Δημήτρως ἐκράτησε διὰ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ταύτης, καὶ ἐπειδὴ ἡ προὶξ εἶναι νόμιμος τίτλος πρὸς παραγραφὴν κατὰ τοὺς νόμους (§ 3. Πανδεκ. 4, 9) ἕπεται, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1834, δυνάμει τοῦ εἰρημένου τίτλου, τῆς καλῆς πίστεως τοῦ συζύγου τῆς Δημήτρως καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1834 ὑπὲρ τὴν δεκαετίαν κατοχῆς παρέγραψεν οὗτος τὸ κτῆμα ἀπέναντι τῶν παρουσῶν ἀντιδίκων του· ἐκ τούτων δὲ παροῦσα ἦτο κατὰ τὸ εἰρημένον χρονικὸν διάστημα μόνη ἡ Βασιλική, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τῶν μαρτύρων Σ. Καζάζη, Ἑλένης Τσολακοπούλας, καὶ Χρηστίνης Ἀναστασίου Φωτοπούλου· ἦτο δὲ τότε καὶ ἐνῆλιξ αὕτη, διότι κατὰ τὸ 1823 ἦτο ἤδη νυμφευμένη· ὥστε καὶ δεκαπενταετὴς ἂν ὑποτεθῇ εἰς τὸ 1823, κατὰ τὸ 1834 εἶχεν ὑπερβῆ τὸ 25 ἔτος· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὁ μάρτυς Σπυρίδων Καζάζης, ἐξετασθεὶς δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 299 ἀποφάσεως, ἐβεβαίωσεν ὡς ἀνάδοχος τῆς Μαρίας, ἥτις ἦτο μικροτέρα τῆς Βασιλικῆς, ὅτι ἡ Μαρία αὕτη κατὰ τὸ 1848 ἦτο τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, ὥστε κατὰ τὸ 1849 ἦτον ἐτῶν τριάκοντα ἑνός, καὶ ἑπομένως ἡ πρεσβυτέρα Βασιλικὴ ἦτον ἀναγκαίως μεγαλητέρας ἡλικίας.»

§ 201. Οἱ τοῦ πρώτου γάμου παῖδες μετὰ τὸν θάνατον τῆς δευτερογαμησάσης μητρὸς ἐξουσιάζουσι τὴν κληρονομικὴν μερίδα, ἣν ἡ μήτηρ ὡς ἄπορος καὶ ἄπροικος χήρα ἔλαβεν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πατρός των. Ἡ 307 τοῦ 1855 ἀπόφ. τοῦ ΑΠ. (κυροῦσα τὴν 12847 ἐφ. Ἀθ.) φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ μϛ′. Νεαρὰ τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Ἀρμενοπούλου τὸ εδ 82 (5, 8) προβλέπουσι τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἀπο-

ρος καὶ ἄπροικος χήρα, ἔχουσα παῖδας, ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, ὁρίζουσι δὲ, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ παῖδες μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς ἐξουσιάζουσι τῆς μερίδος, ἣν αὕτη ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ προαποβιώσαντος ἰδίου αὐτῶν πατρός. Ὅθεν αἱ διατάξεις αὗται προνοοῦσαι ὑπὲρ τῶν τοῦ πρώτου γάμου παίδων, δὲν παρέχουσιν εἰς αὐτὰ τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τῆς δευτερογάμου μητρὸς τὴν εἰς αὐτὴν περιελθοῦσαν περιουσίαν τοῦ πρώτου συζύγου, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐξουσιάσωσι, μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός, τὴν περιουσίαν ταύτην· ὥστε ἐπὶ τοῦ προκειμένου, μὴ ὑπαρχόντων παίδων ἐκ τῶν μετὰ τοῦ Δ. γάμου τῆς ἀναιρεσιβλήτου, οὐδόλως δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ παρατεθέντες κατὰ τῆς δευτερογάμου μητρὸς νόμοι, καὶ ἑπομένως τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον ὀρθῶς δὲν ἔλαβεν αὐτοὺς ὑπ' ὄψιν.» Βλ. τὴν ἑπ. §.

§ 202. Κατὰ τὴν Νεαρὰν ρϛ'. τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος (1),

---

(1) Ἐπειδὴ τὸ θέμα, περὶ οὗ ἐν τῇ ἀνωτέρω ἀποφάσει πρόκειται, εἶναι σπουδαῖον, ἐπιτραπήτω μοι νὰ προσθέσω ὅτι ὁ Καλλιγᾶς (ἐ. § 78) λέγει τὰ ἑξῆς·

α) «Διὰ τῆς Νεαρᾶς 53 κεφ. ϛ'. ἐθέσπισεν ὁ Ἰουστινιανὸς, ὅτι ἡ ἄπορος σύζυγος, ἥτις στερεῖται προικὸς καὶ προγάμου δωρεᾶς, ἔχει δικαίωμα ἐπὶ ἑνὸς τετάρτου τῆς περιουσίας τοῦ ἑτέρου συζύγου. Διὰ δὲ τῆς Νεαρᾶς 117 κεφ. ε. ἐπρόσθεσεν, ὅτι τόσον ἐπὶ διαζυγίου, ὅταν ἔπταισεν ὁ ἕτερος, ὡς καὶ ἐπὶ θανάτου, μόνη ἡ γυνὴ λαμβάνει τὸ τέταρτον, καὶ, ὑπαρχόντων πλέον τῶν τριῶν νομίμων τέκνων, ἀνδρομοίριον (α) Πρέπει λοιπὸν ἡ γυνὴ νὰ ἦναι ἄπροιξ καὶ ἄπορος, ὁ δὲ ἀνὴρ εὔπορος. Ἂν ὁ σύζυγος ἀπένειμεν εἰς αὐτὴν ὀλιγώτερον τοῦ νομίμου, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν συμπλήρωσιν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ὅμως νὰ τὴν γράψῃ κληρονόμον· καὶ ὅ,τι περιεποίησεν εἰς αὐτὴν διὰ δωρεῶν ἢ αἰτίᾳ θανάτου συγκαταριθμεῖται, ὥστε καὶ αἱ ἐν ζωῇ δωρεαὶ, ὡς κυρούμεναι διὰ τοῦ θανάτου, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν (β), δὲν ἀφαιροῦνται δὲ ὅσα ἡ γυνὴ ἔχει ἴδια (γ).

(α) Ἁρμεν. Ε'. ή. § 81. Ἡ προσθήκη; ὅτι τοῦτο δὲ κρατεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς, ἀντιβαίνει εἰς τὴν Νεαρὰν, ὥστε δὲν κρατεῖ.

(β) Vangerow II. § 488.

(γ) Ἐννοεῖται ὅτι εἶναι εὐτελῆ, διότι ἄλλως δὲν εἶναι ἄπορος. Νεαρὰ 53, κεφ. ϛ'. § 1. Ἁρμεν. αὐτόθι.

ἡ εἰς δεύτερον γάμον ἐρχομένη χήρα ἐκπίπτει μὲν τῆς κυριότητος τοῦ μεριδίου, ὅπερ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἔλαβεν,

---

Τὸ τέταρτον τοῦτο ἀνήκει μόνον κατὰ χρῆσιν εἰς τὴν γυναῖκα, ὅταν συντρέχῃ μὲ ἴδια τέκνα, καὶ κατὰ δεσποτείαν, ὅταν συντρέχῃ μὲ τέκνα ἐξ ἄλλης συζύγου (α). Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων (β) ἀπέδωκεν εἰς πᾶσαν περίστασιν τὴν δεσποτείαν, ἐκτὸς ἂν μετέλθῃ εἰς ἄλλον γάμον ἡ γυνή, ὅτε στερεῖται καὶ αὐτῆς τῆς ἐπικαρπίας.

Ἐκ τῶν λέξεων τῆς Νεαρᾶς 53 κεφάλ. ϛ'.—«Ὑποκεῖσθαι »τοιούτων πραγμάτων τῆς τοῦ ἀνδρὸς δανείσμασιν κατ' οὐδὲν »δυναμένων, πλὴν ἢ μὴ καθόσον τῶν ἐκείνου δικαίων ἐκ τοῦδε »τοῦ νόμου *συγκληρονομεῖ*» δὲν ἔπεται ὅτι ἡ γυνὴ λαμβάνει τὸ τέταρτον ὡς κληρονόμος, ἐκτὸς ὅταν διὰ τῆς διαθήκης γράφηται τοιαύτη. Ἐννοεῖται ὅτι πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ τετάρτου προαφαιροῦνται τὰ χρέη τοῦ ἀνδρός. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν Νεαρὰν 117 κεφ. ε. καὶ ἐπὶ διαζυγίου ἔχει τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ὥστε δὲν στηρίζονται ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς κληρονομίας. Συνέπεια τούτου εἶναι, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται προσέλευσις εἰς τὴν κληρονομίαν [aditio hereditatis], διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμά της, τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἅμα λυθέντος τοῦ γάμου καὶ μεταβαίνει εἰς τοὺς οἰκείους καὶ ἂν ἀποθάνῃ πρὸ τῆς χρήσεώς του. Ἐπίσης δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπαυξήματος [jus accrescendi], οὔτε ἡ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου εὐπορία αὐτῆς, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐνασκήσεως τῆς ἀγωγῆς, τὴν ἀποκλείει (γ)».

»Ἄλλοι ὅμως ἀλλοίαν ὡς πρὸς τὸ μέρος τὸ ἐν τῇ σημ. β. τῆς σελ. ταύτης περιεχόμενον ἐκφέρουσι γνώμην σκεπτόμενοι οὕτως·

«Ἐπειδὴ ἡ Νεαρὰ 106 τοῦ Λέοντος ὁρίζει τὰ δικαιώματα τῆς ἐρήμου πλούτου καὶ κτήσεως χήρας ἐπὶ τοῦ εἰς αὐτὴν περιερχομένου μέρους τῆς τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρὸς περιουσίας, διότι ἐν ᾧ κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ χήρα ἀπέκτα μόνον τὴν χρῆσιν (ἐπικαρπίαν) τοῦ μέρους τούτου τῆς περιουσίας, ἂν εἶχε τέκνα, τὴν δὲ κυριότητα μόνον ἂν ἦν ἄτεκνος, ἐκπίπτουσα καὶ αὐτῆς τῆς χρήσεως, ἄν, ἔχουσα τέκνα, ἤρχετο εἰς νέον γάμον, ἡ Νεαρὰ 106 θεσπίζει, ὅτι ἡ τοιαύτη χήρα, καίτοι ἔχουσα τέκνα, ἀποκτᾷ

(α) Νεαρὰ 117 κεφ. ε.

(β) Νεαρὰ Λέοντος 106. Ἁρμεν. ε. ή. § 82.

(γ) Vangerow II. § 488.

ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτῆς τὸ λαμβάνουσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν των μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός. Ὥστε, ἐνόσῳ ζῇ ἡ μήτηρ, ἔχει αὐτὴ ἐν

τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ μέρους τούτου τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρός, μὴ ἐχόντων ἐπ' αὐτῆς τῶν τέκνων ἢ τὴν νόμιμον αὐτῶν μοίραν (πλὴν τοῦ κατὰ τὸν Φαλκίδιον αὐτοῖς ἐπιλαγχάνοντος), ἀλλ' ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς κατὰ πλήρη κυριότητα κτήσεως τῆς μερίδος ταύτης ἕξει ἡ χήρα ἐὰν δὲν ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, οἱ δὲ παῖδες ἐν τοιούτῳ θέματι δὲν ἀποκτῶσιν ἀμέσως τὴν περιουσίαν τούτων, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τῆς δευτερογάμου μητρός, ὅπερ ἐστὶν αὐτὴ διατηρεῖ τὴν ἐπικαρπίαν ἐνόσῳ ζῇ.

—Ἡ ἔννοια δ' αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ μικρὸν πρὸ προϋπάρχοντος δικαίου καθ' ὃ εἶχε μετριασθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος αὐστηρότης τοῦ Ἰους. δ. περὶ τῶν δευτερογάμων γυναικῶν. — Πρλ. Ἐπαναγ. τίτλ. 19 κεφ. 9 καὶ σχ. c καὶ προχ. νόμου (τίτλ. 6 κεφ. 5).

»Ἐπειδὴ ἡ Νεαρὰ τοῦ Λέοντος περιεχομένη ἐν Ἀρμεν.(5. 8) 82 ἀποτελεῖ τὸ ἐν ἰσχύϊ δίκαιον, ὁρίζουσα δὲ τὸ μέγεθος τοῦ εἰς τὴν ἄπορον χήραν περιερχομένου μέρους τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου ἠκύρωσε τὴν Νεαρὰν 22 κεφ. 18, καθ' ἣν ἡ μερὶς δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 100 λίτρας χρυσίου. — Ὅθεν καὶ ἂν ἡ 117 Νεαρὰ τοῦ Ἰους., ἡ ἀναιρέσασα τὸν περιορισμὸν εἰς 100 λίτρας δὲν περιέχηται εἰς τὸν Ἀρμ., οὐδὲν ἧττον ἐκ τῆς περιεχομένης εἰς τὸν Ἀρμ. Νεαρᾶς 106 τοῦ Λέοντος συνάγεται ὅτι ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ δὲν κρατεῖ πλέον ὁ περιορισμὸς ἐκεῖνος.»

Κατὰ τὸ νῦν ἐν Ἑλλάδι ἰσχύον δίκαιον ἡ ἄπορος καὶ ἄπροικος χήρα ἔχει δικαίωμα ἐπικαρπίας ἐπὶ τοῦ τετάρτου τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου της ὁσηδήποτε καὶ ἂν ἦναι αὕτη, ἢ μέχρις 100 λιτρῶν χρυσίου; ναί, εἶπε τὸ ἐν Πάτραις ἐφετεῖον διὰ τῆς 31 τοῦ 1863 ἀποφάσεως (α) αὐτοῦ, ἣν ὁ Α.Π. (ἀπ. 144 τοῦ 63) ἐπεκύρωσε σκεφθεὶς οὕτως:

«Ἐπειδὴ περὶ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὸ Ἐφετεῖον νομικοῦ ζη-

(α) Κατ' αὐτῆς ἀντετάχθησαν τὰ ἑξῆς· «οἱ λόγοι της εἰσὶν ἐσφαλμένοι,

«Διότι ὁ Ἰουστινιανὸς ὥρισε κατὰ πρῶτον διὰ τῆς Νεαρᾶς 53 κεφ. 6 τὴν νόμιμον μοίραν τῆς ἀπόρου καὶ ἀπροίκου χήρας, θεσπίσας ὅτι αὕτη πρέπει νὰ ἦναι ἡ αὐτή, ἣν εἶχε προσδιορίσει ὡς ποινὴν ἐπιβαλλομένην τῷ χωρὶς αἰτίας ἀποπέμποντι τὴν ἰδίαν

νομῇ αὐτὸ καὶ βεβαίως ἵνα λαμβάνῃ τὰς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας. Τὴν προτέραν ὅμως νομοθεσίαν, τὴν ἀφορῶσαν τὰ δικαιώματα

τήματος, ἂν ἡ ἄπορος καὶ ἄπροικος χήρα ἔχῃ δικαίωμα ἐπικαρπίας ἐπὶ τοῦ τετάρτου τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου αὐτῆς ὁστηδή-

---

γαμετὴν ἀνδρί· ἤτο δὲ ἡ ποινὴ αὕτη τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐὰν αὕτη ἦν ἀξίας ἐλάσσονος τῶν τετρακοσίων λιτρῶν χρυσίου· ἐὰν δὲ καὶ μείζονα τῆς εἰρημένης τῶν τετρακοσίων τοῦ χρυσίου λιτρῶν ποσότητος εἰς περιουσίαν ἔχῃ, μὴ πλέον τῶν ἑκατὸν τοῦ χρυσίου ζημιούσθω λιτρῶν (Νεαρὰ 22 κεφ. 18).

» Σαφέστατα δὲ ἀποφαίνεται περὶ τῆς ταυτότητος ταύτης τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀλόγου διαζεύξεως πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικὸς λύσεως τοῦ γάμου ὡς πρὸς τὴν ἄπορον καὶ ἄπροικον χήραν. (Βλ. Νεαρ. 53 κεφ. 6).

»'Αλλὰ διὰ τῆς μεταγενεστέρας Νεαρᾶς 117 κεφ. 5 ἀφ' οὗ ἐξέ ηκε τὰς διατάξεις τῶν προηγουμένων νόμων περὶ τοῦ θέματος τούτου «καὶ νόμον τεθείκαμεν προστάττοντα . . . εἴ τις ἄπορον γυναῖκα κατὰ διάθεσιν μόνον λάβοι καὶ μέχρι τῆς τελευτῆς σὺν αὐτῇ ζήσας προτελευτήσῃ, λαμβάνειν ὁμοίως καὶ αὐτὴν τὸ τέταρτον μέρος τῆς ἐκείνου περιουσίας (οὕτω μέντοιγε ὥστε μὴ ὑπερβαίνειν αὐτὸ τὴν τῶν ἑκατὸν τοῦ χρυσοῦ λιτρῶν ποσότητα)» προβαίνει εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ παρόντος Νόμου σκοπεῖ ῥύθμισιν τοῦ θέματος· τίθησι δηλαδὴ τοὺς ὁρισμοὺς οἵτινες πρόκειται ν' ἀντικαταστήσωσι τοὺς δύο νόμους τοὺς ὁρίζοντας τὰς τῆς περιουσίας θυσίας ἐπί τε τῆς παραλόγου ἀποπομπῆς τῆς γυναικὸς καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἄπορον καταλιπόντος χήραν ἀνδρός, τίθησι, λέγομεν ὁρισμοὺς ὡς ἑξῆς·

»'Εν τῷ παρόντι κάλλιον ἑκάτερον νόμον διατυποῦντες θεσπίζομεν ἀφ' ἑκατέρου θέματος . . . τὴν δὲ γυναῖκα ἡ μὲν ἄχρι τριῶν ἔχει παίδων ὁ αὐτῆς ἀνὴρ τὸ *τέταρτον μέρος* τῆς οὐσίας τοῦ ἀνδρὸς λαμβάνειν· εἰ δὲ πλείονες ἦσαν οἱ παῖδες, τοσοῦτον ἀφ' ἑκατέρου θέματος λαμβάνειν κελεύομεν τὴν γυναῖκα, ὅσον ἑνὶ τῶν παίδων ἁρμόζει. Ἔπειτα προστίθησιν ὅτι τοῦ μέρους τούτου θέλει ἔχει ἡ γυνὴ μόνην τὴν ἐπικαρπίαν, φυλαττομένης τῆς κυριότητος τοῖς παισί· καὶ καταργεῖ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ λαμβάνειν ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τῆς γυναικός. 'Εκ τοῦ σαφοῦς γράμματος τοῦ νόμου

τῆς ἀπόρου καὶ ἀπροίκου χήρας ἐπὶ τῇ περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, ἐτροποποίησεν ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ τῆς Νεαρᾶς ριζ'.

ποτε καὶ ἂν ἦναι αὕτη, ἢ μέχρις 100 λιτρῶν χρυσοῦ, ἀρκοῦσαν φέρει αἰτιολογίαν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἐν οἷς λέγει ὅτι «ἐκ

τούτου συνάγεται ὅτι ὁ Ἰουςιανὸς ἀφ' οὗ ἐξέθηκε τί εἶχε προνομοτεθήσει περὶ τῶν θεμάτων τούτων (ἀναφέρων ἰδίως καὶ τὸν εἰς 100 λίτρας χρυσίου περιορισμὸν) ὁρίζει τρία τινα.

» α'.) Ὅτι ἡ μερὶς τῆς ἀπόρου καὶ ἀπροίκου χήρας ἔσεται τὸ τέταρτον τῆς τοῦ ἀνδρὸς περιουσίας ἢ ἀνδρομοίριον, (ἐν ᾧ πρότερον, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Νεαρᾶς 22 καὶ 53, ἦν τὸ τέταρτον, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὲρ τὰς 100 λίτρας χρυσίου)· περὶ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ τετάρτου ἢ τοῦ ἀνδρομοιρίου εἰς 100 λίτρας χρυσίου οὐδὲ λέξιν ἀναφέρει ἐν τῷ νέῳ νόμῳ ὁ Ἰουστινιανός.

» β'.) Ὅτι τοῦ τετάρτου ἢ τοῦ ἀνδρομοιρίου τούτου ἡ χήρα θέλει ἔχει τὴν κυριότητα μόνον ἐὰν ὁ ἀποθανὼν σύζυγος δὲν τῇ κατέλιπε ζῶντα τέκνα· ἄλλως εἰς ταῦτα ἀνήκει ἡ κυριότης, εἰς δὲ τὴν χήραν ἡ ἐπικαρπία.

» γ'.) Ὅτι τοῦ πλεονεκτήματος τούτου δὲν θέλει μετέχει ὁ ἐπιζῶν σύζυγος.

» Ἄπορον δὲ εἶναι πῶς ἐναντίον τοῦ σαφοῦς τούτου γράμματος τοῦ νόμου ἀπεφήνατο τὸ Δικ., ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ τῆς προκειμένης Νεαρᾶς μετεῤῥύθμισε τὴν προτέραν νομοθεσίαν μόνον κατὰ τὰ ἑξῆς δύο·

» ά.) Ὅτι ἡ χήρα λαμβάνει οὐχὶ πάντοτε τὸ τέταρτον· καὶ

» β'.) Ὅτι τὸ λαμβανόμενον δὲν λαμβάνει κατὰ δεσποτείαν ἐὰν ἔχῃ τέκνα, ἐν ᾧ, ὡς ἐῤῥέθη, ὁ Ἰουςινιανὸς ἀναφέρων ὅτι κατὰ τὴν προτέραν νομοθεσίαν τὸ τέταρτον δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 100 λίτρας χρυσίου ῥητῶς, διατάσσει *μεταῤῥυθμίζων τὰ προνενομοθετημένα*, ὅτι ἡ μερὶς αὕτη τῆς χήρας ἔσεται τοῦ λοιποῦ τὸ τέταρτον ἐπὶ τριῶν ὀλιγωτέρων τέκνων ἢ ἀνδρομοίριον ἐπὶ πλειοτέρων τῶν τεσσάρων, οὐδαμῶς μνημονεύων τοῦ εἰς τὰς 100 λίτρας περιορισμοῦ. Ὅθεν κατὰ τὸ σαφὲς γράμμα τοῦ νόμου οὐδόλως ἰσχύει ὁ περιορισμὸς οὗτος τῆς μερίδος τῆς ἀπόρου καὶ ἀπροίκου χήρας ὅπως ὀρθότατα ἀπεφήναντο ἐκ συμφώνου τό τε πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν διὰ τῆς ἐκκαλουμένης καὶ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ σαφοῦς τούτου γράμματος τὸ ἀνύπαρκτον τοῦ περιορισμοῦ τῆς μερίδος

κεφ. 5 μόνον κατὰ τὰ δύο ταῦτα, ὅτι ἡ χήρα λαμβάνει οὐχὶ πάντοτε τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ ὅτι,

---

τῆς Νεαρᾶς 117 κεφ 5 τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἐξάγεται ὅτι δι' αὐτῆς κατηργήθη ὁ διὰ τῆς προτέρας νομοθεσίας καθιερωθεὶς πε-

---

ταύτης εἰς 100 λίτρας χρυσοῦ κατὰ τὸ νῦν ἰσχύον δίκαιον συνάγεται ἀριδήλως καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς.

α) Ἐν τῇ ἐπαναγωγῇ τοῦ νόμου (νομοθετήματος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος καταρτισθέντος ἐν ἔτει 885 μ. Χ. μετὰ τὴν πρώτην τῶν Βασιλικῶν ἔκδοσιν) ἡ διάταξις περὶ τῆς εἰς τὴν ἄπορον καὶ ἄπροικον χήραν ἀνηκούσης μοίρας λέγει ῥητῶς ὅτι αὕτη εἶναι τὸ τέταρτον ἢ ἀνδρομοίριον, οὐδόλως τοῦ προκειμένου περιορισμοῦ μνημονεύουσα (Ἐπαναγ. τίτλ. 19 κεφ. 9)· ἐν τέλει δὲ τοῦ τίτλου τούτου ὁ σχολιαστὴς ἀναφέρει ὑπὸ ϛοιχ. ιζ' τὸ ἐν τῷ προχείρῳ νόμῳ τοῦ Βασιλείου (νομοθετήματος ἀρχαιοτέρου τῆς Ἐπαναγ. ἐν ἔτει 870—878 μ. Χ.) ἐκ κακῆς συνοψήσεως τοῦ κεφ. 5 τῆς Νεαρᾶς 117 καταρτισθὲν κείμενον καθὸ ἴσχυε δῆθεν καὶ μετὰ τὴν Νεαρὰν ταύτην ὁ περιορισμὸς τῶν 100 λιτρῶν προσθέτει καὶ τοῦτο τὸ κεφάλαιον «(τὸ ιζ' (17)) διαφέρεται τοῦ Θ'. (9) τοῦ πρὸ μικροῦ παρατεθέντος τῆς Ἐπαναγωγῆς χωρίου) κατὰ τὸ ὡρισμένον μέτρον τοῦ τετάρτου τῶν 100 λιτρῶν κλπ.»· ὥστε ὁ σχολιαστὴς ὁμολογεῖ ὅτι τὸ χωρίον τῆς Ἐπαναγ. διαφέρει τοῦ χωρίου τοῦ Προχείρου νόμου (τοῦ ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ καταταχθέντος ὑπὸ ϛοιχ. ιζ'.) κατὰ τοῦτο ὅτι ἐκεῖνο μὲν ἀποκρούει, τοῦτο δὲ παραδέχεται τὸν τῶν 100 λιτρῶν περιορισμόν, παρατηρεῖ δὲ ὅτι τὸ κεφάλαιον ιζ'. ὡς καὶ τὰ προηγούμενα ἀπὸ τοῦ ϛοιχ. ιϐ'. *δὲν εἶναι ἐγκεκριμμένα*· καὶ προσθέτει ὅτι, «εἰ οὖν ἐκεῖνο ἐγκρίνεται, τοῦτο, (ἡ ἐν τῷ προχείρῳ κακὴ σύνοψις τοῦ κεφ. 5 τῆς Νεαρᾶς 117) κἂν ἐγράφη *μάταιον*».

Ταῦτα δὲ ἀποδεικνύουσι μέχρις ἐναργείας, ὅτι μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν ἡ τοῦ νομοθέτου τῆς Ἐπαναγωγῆς τοῦ καταργήσαντος, ὡς γνωστόν, τὸ νομοθετικὸν κῦρος τοῦ προχείρου βούλησις καὶ τῶν νομομαθῶν ἡ κοινῶς παραδεδεγμένη δόξα ἦν, ὅτι ἡ τῆς χήρας μοῖρα εἶναι τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς ἢ ἀνδρομοίριον, μηδόλως ἰσχύοντος τοῦ εἰς 100 λίτρας περιορισμοῦ. Καὶ ἡ κοινὴ δὲ πεποίθησις τῶν Γερμανῶν νομοδιδασκάλων εἶναι ὅτι ὁ τῶν 100 λιτρῶν περιορισμὸς δὲν ἰσχύει ἔνθα κρατεῖ ὁ

ἐὰν ἔχῃ τέκνα ἐξ αὐτοῦ, τὸ μερίδιον τοῦτο λαμβάνει δικαιώματι ἐπικαρπίας καὶ οὐχὶ κατὰ δεσποτείαν· ἄρα καὶ μετὰ τὴν Νεαρὰν

ριορισμὸς τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀπόρου καὶ ἀπροίκου γυναικὸς μέχρις 100 λιτρῶν χρυσοῦ» ἂν δὲ τὸ δικαστήριον ἐν τῇ αὐτῇ

Ἰουστινιάνειος νόμος. Πρβλ. Gœschen τόμ. 3 σελ. 370 «ὁ περιορισμὸς εἰς 100 λίτρας δὲν τηρεῖται κατὰ τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον».

Vangerov τόμ. Β΄. § 448.
Luchta Pandecten § 456.
Luchta Vorlesungen § 456.
Thibout τόμ. Β΄. § 864.
Keller § 472 «ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ἰσχύει». Ἐκ τούτων ἐξηγεῖται ἡ σημασία τοῦ ἐδαφ. 81 τοῦ Ἀρμενοπούλου (5. 8). Ὁ Ἀρμενόπουλος ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸν Πρόχειρον νόμον (ὅστις ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του δὲν εἶχεν ἰσχὺν νόμου) μετέγραψεν ἐξ αὐτοῦ (Προχ. νόμου τίτλ. 5. κεφ. 6) τὸ ἐδάφιον τοῦτο, ὅπερ κατὰ τὰ εἰρημένα δὲν εἶναι διάταξις νόμου καὶ ἑπομένως δὲν ἀποτελεῖ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύον δίκαιον κατὰ τὸ ἀπὸ 7 Μαρτίου 1835 Β. Διάταγμα· ἐντεῦθεν πείθεταί τις ὅτι τὸ ἐδάφιον 81 τῆς Ἑξαβίβλου (5. 8) μὴ ὂν σύνοψις διατάξεως αὐτοκρατορικῆς ἐχούσης ἐπὶ τοῦ Ἀρμενοπούλου ἰσχὺν νόμου, οὐδόλως ἀποδεικνύει ὅτι δὲν κατηργήθη διὰ τῆς Νεαρᾶς 117 ὁ διὰ τῶν προηγουμένων νόμων τεθεὶς περιορισμὸς τῆς μοίρας τῆς ἀπροίκου χήρας εἰς λίτρας 100. Ἀλλὰ καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ἐδάφ. 81 περιέχῃ διάταξιν αὐτοκρατορικὴν ἰσχύουσαν μετὰ τὴν Νεαρὰν 117 ὡς νόμος, τὸ ἐδάφιον 82, περιέχον τὴν πολλῷ νεωτέραν Νεαρὰν 106 τοῦ Λέοντος, ἀνάγκη νὰ κατισχύσῃ τῆς ἀρχαιοτέρας διατάξεως ἐκείνης τῆς συνοψισθείσης ἐν τῷ 81 ἐδαφίῳ, ἐὰν δὲ ἡ ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ σύνοψις τῆς Νεαρᾶς 106 τοῦ Λέοντος εἶναι ἀσαφὴς ὡς πρὸς τὸ εἰς τὴν χήραν προσῆκον μέρος τῆς τοῦ προαποβιώσαντος ἀνδρὸς περιουσίας, ἀνάγκη νὰ ἀναπληρωθῇ ἡ ἀσάφεια ἐκ τοῦ κειμένου τῆς Νεαρᾶς, ὥστε ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀρμενοπούλου ἐν τῷ ἐδαφίῳ 82 ἐκ τῆς 106 Νεαρᾶς συνοψιζομένη ἔκφρασις ἔχειν τὴν κυριότητα τὴν γυναῖκα *τοιούτου* μέρους, ἐννοεῖ προδήλως τοῦ ἐν τῇ Νεαρᾷ 106 τοῦ Λέοντος ἀκριβέστερον ὡρισμένου μέρους, ὅπερ ἐστὶ τετάρτου ἢ ἀνδρομοιρίου, οὐδεμιᾶς μνείας γενομένης τοῦ εἰς 100 λίτρας περιορισμοῦ.

αὐτὴν, τὸ διδόμενον τέταρτον δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 100 χρυσοῦ λίτρας. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 62, (1) φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσε τὸ ἐφετεῖον τὴν ρς΄, Νεαρὰν τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος, διότι κατ' αὐτὴν ἡ εἰς δεύτερον γάμον ἐρχομένη χήρα ἐκπίπτει μὲν τῆς κυριότητος τοῦ μεριδίου, ὅπερ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἔλαβεν, ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτῆς λαμβάνουσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν των *μετὰ* τὸν θάνατον τῆς μητρός· ὥστε, ἐνόσῳ ζῇ ἡ μήτηρ, ἔχει αὐτὴ ἐν νομῇ αὐτὸ, καὶ βεβαίως ἵνα λαμβάνῃ τὰς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας.

»Ἐπειδὴ τὴν προτέραν νομοθεσίαν, τὴν ἀφορῶσαν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπόρου καὶ ἀπροίκου χήρας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθα-

---

αἰτιολογίᾳ ἀναφέρεται ὡς πρὸς τοῦτο καὶ εἰς σκέψεις τῆς 82 τοῦ 1862 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀποδεχομεεον αὐτὰς, τοῦτο, ὡς ἐκ περισσοῦ γενόμενον, οὐδὲν ἀποτέλεσμα δύναται νὰ ἔχῃ.

» Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς πρὸ τῆς Νεαρᾶς ριζ΄ Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας μετὰ τῆς Νεαρᾶς αὐτῆς προκύπτει σαφῶς ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς διὰ τοῦ *διατακτικοῦ* τοῦ Ε΄ Κεφ. τῆς Νεαρᾶς ταύτης δὲν ἐσκόπει παντελῶς νὰ μεταρρυθμίσῃ ἐντελῶς τὴν προτέραν νομοθεσίαν, τὴν ἀφορῶσαν τὰ δικαιώματα τῆς ἀπροίκου καὶ ἀπόρου χήρας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος συζύγου της, ἀλλὰ κάλλιον νὰ διατυπώσῃ αὐτά. Ἐπομένως ὅσα τῆς προτέρας νομοθεσίας δὲν τροποποιοῦνται διὰ τοῦ *διατακτικοῦ* τούτου, ἰσχύουσι καὶ μετὰ τὴν Νεαρὰν, οἷος ἐστὶ καὶ ὁ εἰς 100 χρυσοῦ λίτρας περιορισμὸς τοῦ εἰς τὴν χήραν διδομένου τετάρτου ἐκ τῆν συζυγικῆς περιουσίας, ὅστις ἐνῷ ἀναφέρεται ἐν τῷ ἱστορικῷ μέρει τῆς Νεαρᾶς ὡς ἰσχύων, δὲν καταργεῖται ἐν τῷ διατακτικῷ. Ὅθεν τὸ Ἐφετεῖον κατὰ τὰς σκέψεις ταύτας ὀρθῶς ἡρμήνευσε τὴν Νεαράν.

» Ἐπειδὴ εις τὴν ἐξεύρεσιν τῆς σημερινῆς ἀξίας τῆς τοῦ χρυσοῦ λίτρας ὡδηγήθη τὸ Ἐφετεῖον ἐκ τῶν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου τοῦ νομισματικοῦ πληροφοριῶν καὶ ἀναπτύξεων τῶν συγγραφέων. Εἰς τὰς γνώμας δὲ τῶν κατὰ τὴν κρίσιν του ὀρθότερον φρονούντων στηριχθὲν, ὡς εἰς τεκμήρια δικαστικὰ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 276 καὶ 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὔτε τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς παρεβίασε, οὔτε κανένα ἄλλον κανόνα τοῦ δικαίου.»

(1) Βλ. Καλλ. α. σ. 111.

νόντος συζύγου της, ἐτροποποίησεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς διὰ τῆς Νεαρᾶς ριζ΄. κεφ. 5 μόνον κατὰ τὰ δύο ταῦτα, ὅτι ἡ χήρα λαμβάνει οὐχὶ πάντοτε τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ ὅτι, ἐὰν ἔχῃ τέκνα ἐξ αὐτοῦ, τὸ μερίδιον τοῦτο λαμβάνει δικαιώματι ἐπικαρπίας, καὶ οὐχὶ κατὰ δεσποτείαν· ἑπομένως καὶ μετὰ τὴν Νεαρὰν αὐτὴν ἰσχύει ἡ προτέρα νομοθεσία, καθ' ἣν τὸ διδόμενον εἰς τὴν χήραν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου αὐτῆς τέταρτον δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς 100 χρυσοῦ λίτρας, διότι λέγει ἐν τῇ Νεαρᾷ ὁ Αὐτοκράτωρ «νόμον πεποιήκαμεν τὸν διορίζοντα, εἴτις ἄπορον γυναῖκα κατὰ διάθεσιν μόνον λάβει, καὶ μέχρι τελευτῆς σὺν αὐτῇ ζήσας προτελευτήσει, λαμβάνειν αὐτὴν τὸ τέταρτον τῆς ἐκείνου περιουσίας (οὕτω μέν τοι γε, ὥστε μὴ ὑπερβαίνειν αὐτὸ τὴν τῶν 100 τοῦ χρυσοῦ λιτρῶν ποσότητα)»· τὸν νόμον δὲ τοῦτον κάλλιον διατυπῶν, ὡς ἀναφέρει, ἐθέσπισε «τὴν γυναῖκα, εἰ μὲν ἄχρι τριῶν ἔχει παίδων ὁ ἑαυτῆς ἀνήρ, τὸ τέταρτον μέρος τῆς οὐσίας τοῦ ἀνδρὸς λαμβάνειν· εἰ δὲ πλείονες εἴησαν οἱ παῖδες, τοσοῦτον λαμβάνειν τὴν γυναῖκα, ὅσον ἐπὶ τῶν παίδων ἁρμόζει· οὕτω δηλαδὴ ὥστε χρῆσιν μόνην ἐπὶ τοῖς τοιούτοις πράγμασι τὴν γυναῖκα ἔχειν, τὴν δεσποτείαν δὲ ἐκείνοις τοῖς παισὶ φυλάττεσθαι, οὓς ἐξ αὐτοῦ τοῦ γάμου ἔσχεν»· ἄρα τὸ νέον δίκαιον, ὅπερ ἡ Νεαρὰ εἰσήγαγεν, εἶναι, ὡς ἐῤῥέθη, ἡ ἐλάττωσις τοῦ μεριδίου τῆς χήρας εἰς ἀνδρομοίριον, καὶ ἡ μεταποίησις αὐτοῦ εἰς ἐπικαρπίαν ἀπὸ κυριότητος· ὅτι δὲ τὸν περιορισμὸν τοῦ τελευταίου τῆς χήρας εἰς 100 χρυσοῦ λίτρας οὐδόλως ἐσκόπει νὰ καταργήσῃ ὁ Ἰουστιανὸς, συνάγεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἀναφέρει αὐτὸν ῥητῶς ἐν τῇ Νεαρᾷ ριζ΄, ἐνῷ ἡ προηγουμένη νγ΄, κ. 6, Νεαρὰ, ἣν ὑπαινίττεται, ῥητόν τι περὶ αὐτοῦ δὲν περιέχει· ἐσφαλμένως λοιπὸν ἐθεώρησε τὸ ἐφετεῖον κατηργημένον τὸν περιορισμὸν τοῦτον, ὅστις περιέχεται καὶ εἰς τὸν Ἁρμενόπουλον (Ε΄. ἡ § 81) ὡς ἰσχῦον δίκαιον, καὶ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐὰν πραγματικῶς τὸ τέταρτον τῆς περιουσίας τοῦ Α. Κορομηλᾶ ὑπερβαίνῃ τὰς 100 χρυσοῦ λίτρας».

§ 203. Τὸ ἄρθρον 18 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικὸν δικαίωμα τῆς ἀπόρου συζύγου (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 84 τοῦ 54).

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν Νεαρὰν 117 κεφ. ἑ, τὸ τέταρτον τῆς ἀπόρου χήρας δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν 100 χρυσῶν λιτρῶν· κατὰ δὲ τὴν διάτ. 5 Κώδ. (10. 70), Βασ. (LVI. 5) 15, ἡ λίτρα δύναται 72 νομίσματα· ὁ Πουφενδόρφιος obss. 1, 17

ὑπολογίζει τὸ νόμισμα ἴσον τῷ οὐγκριχῷ δεκάτῳ, δηλ. δρ. 12 50/00, ὁ δὲ Σαβιγνὺ 6 σ. 392 ὅτι δύναται περίπου δρ. 15 (1).

§ 204. Ἡ σύζυγος πότε ἔχει δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου; Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπόφ. 21307 τοῦ 63) ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα κληρονομίας ἡ χήρα ἡ εἰσενεγκοῦσα προῖκα· ἔστω καὶ εὐτελοῦς ἀξίας (2)· ἐζητήθη ἀναίρεσις, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 235 τοῦ 63) εἶπεν ὅτι ἡ στενὴ ἐφαρμογὴ τῶν νεαρῶν 53 καὶ 17 δὲν παρέχει, κατὰ τὸ ἄρθρ. 810 πολ. δικ. ἀφορμὴν πρὸς ἀναίρεσιν.

---

(1) Ἕτεροι, εἰς τὸ αὐτὸ περίπου ἀποτέλεσμα ἀπολήγοντες, λέγουσιν «ὅτι κατὰ τὴν πέμπτην καὶ τὴν ἕκτην ἑκατονταετηρίδα ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἀνταλλακτικὴ ἀξία τῆς λίτρας χρυσίου ἦν δεκαοκτὼ λιτρῶν ἀργύρου (Κώδικος Θεοδοσίου Βιβλ. 8 τίτλ. 4 διάτ. 27 de coportalibus. πρβλ. Dureau de la Malle oecomie politique des Romains Τόμ. 1 σελ. 95)· ἑκάστη δὲ Ῥωμαϊκὴ λίτρα ἀργύρου εἶναι σήμερον ἀξίας φράγκων 72. 51. (Dureau de la Malle Τόμ. 1 σελ. 40), ὅπερ ἐστὶ δραχ. 80 καὶ 60 0/0· ὅθεν ἡ ἀξία 100 ρωμαϊκῶν λιτρῶν ἀργύρου ἤτοι μιᾶς λίτρας χρυσοῦ εἶναι σήμερον ἀξίας Δραχ. 1450. 80 0/0·

(2) Τότε μόνον ἡ ἄπροικος σύζυγος ἔχει κληρονομικὰ ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου της δικαιώματα, ὅταν ἐκείνη μὲν ἦναι ἐντελῶς ἄπορος, οὗτος δὲ εὔπορος. (ἀπόφ. 259 τοῦ 1844 τῶν εἰς Ναύπλ. ἐφ.) (νομ. σελ. 4072). Βλ. τὴν 178 τοῦ 42 αὐτῶν ἐφετῶν εἰς νομικ. σ. 3227

Δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐπικρατεῖ ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ γυναῖκες καὶ ἄποροι ἂν δὲν ὦσιν, ἔχουσι τέκνων μερίδιον εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος συζύγου των (ἀπ. 5213 τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ.)

Πότε θεωρεῖται ἡ γυνὴ ὡς ἄπροικος καὶ ἄπορος; βλ. ἀποφ. 18145 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. — Τίς δ' ἀποδεικνύει ὅτι ἄπροικοι; ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18183.

Κατὰ τὴν διάτ. 81 (5, 8) τοῦ Ἀρμεν. ὡς ἄπορος θεωρεῖται καὶ ἡ ἔχουσα περιουσίαν γυνή, ὅταν ἡ περιουσία αὕτη δὲν ἐπαρκῇ εἰς τὰς ἀνάγκας της· — ἡ διάταξις δὲ αὕτη ἀφορᾷ τὰ τοῦ κληρονομένου συζύγου χρέη. ἀπ. 10079 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.) — Βλ. ἀνωτ. σελ. 61 σημ. 3 (1).

Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς μὴ συστάσεως προικὸς καὶ τῆς ἀπορίας τῆς γυναικός; Βλ. ἀπ. 13587 ἐφ. Ἀθ.

§ 205. Ὅταν ἡ μήτηρ ζητῇ τὴν ἐπικαρπίαν μέρους τῆς κληρονομικῆς περιουσίας τοῦ συζύγου, δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς αὐτὴν ἡ αἴτησις ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ αἴτησις εἰς τὴν κληρονομικὴν μερίδα της; ὄχι· τοῦτο ἀποτελεῖ ἔνστασιν ἐκ τρίτου δικαιώματος.(Ἀπ. ἐφ. Αθ. 17397 τοῦ 59, ἐν νομ. μελ. σ. 516. ἐπ.)

§ 205[2] Σύζυγος παραβιάζουσα τὴν περὶ τὸν γάμον πίστιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου χάνει τὰ πρὸς κληρονομίαν δικαιώματά της ἐπὶ τῆς περιουσίας του ἐὰν ἦναι ἄπορος; ὅρα Ἀπόφ. 3437 τοῦ ἐν Ἀθ. Ἐφ.

§ 205[3] Προκειμένου λόγου περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεως, ὁ ἐναγόμενος δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως ὅλας τὰς ἐνστάσεις, ὅσας εἶχε κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ (1). — τοιαύτη ἦναι καὶ ἡ ἔνστασις, ὅτι ἡ κατέχουσα τὰ διεκδικούμενα ἔχει δικαίωμα κληρονομικὸν ὡς ἄπροικος καὶ ἄπορος. (ἀπ. ἐφ. Αθ. 10386 τοῦ 1853).

§ 205[4] Δὲν ὑπάρχει καμμία ἐν τῷ νόμῳ διάταξις, διαλαμβάνουσα ὅτι ἡ σύζυγος ἐκπίπτει τοῦ κληρονομικοῦ αὐτῆς δικαιώματος, ὅταν δὲν συνέταξεν ἀπογραφήν· ἡ Νεαρὰ δὲ 110 τοῦ Καίσαρος Λέοντος ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν πρόκειται περὶ ἀπαιτήσεως προικός. — (Απ. ἐφ. Αθ. 14792 τοῦ 1857).

§ 206. Ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ χῆραι, εἴτε ἄποροι εἴτε εὔποροι, λαμβάνουσι μερίδα ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου; Διὰ τῆς 12733 τοῦ 1855 ἀποφ. τῶν ἐν Αθ ἐφ. δὲν ἐθεωρήθη ὡς ἀποδεικνυόμενον.

§ 207. Ἰσχύει ἐν Σύρῳ ἔθιμον, καθ' ὃ ἡ ἄπορος καὶ ἄπροικος γυνὴ δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου, πλέον ἀφ' ὅσον τῇ ἀφῆκεν; Ὅρα τὴν 13587 ἀπόφασιν τῶν ἐν Αθ. ἐφ. καθ' ἣν ἡ πλειοψηφία εἶπεν *οὐχί.*

§ 208. *Ἔγκυος.*—Ὅρα Πεῖραν σ. 904 ἐν ἀρχ. καὶ Παπ. οἰκ. δίκ. § 110 ἐπ.—Κατὰ τὸ τεμ. 1 § 7 Πανδ. (25, 3), ἡ ἔγγυος μὴ γνωστοποιήσασα ἐγκαίρως τὴν ἐγκυμοσύνην της, εἶναι δεκτὴ καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ δικαιώματά της, προηγουμένης συζητήσεως· καὶ ἂν ἐντελῶς παραλίπῃ τὴν γνωστοποίησιν, δὲν ἀπόλλυται τὸ δικαίωμα αὐτῆς καὶ τοῦ τέκνου της, ἀλλ' ἐκλείπει τὸ τεκμήριον τῆς νομιμότητος ἐκ τῆς ἐν τῷ γάμῳ γεννήσεως, καὶ ἐπίκειται εἰς αὐτὴν τὸ χρέος τῆς ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος, ὡς ἐκ τοῦ τεμ. 1 § 8, 13—15 τοῦ Πανδ. (αὐτόθι) προκύπτει (ἀπ. 8970 τοῦ 1851 τῶν ἐν Αθ. ἐφ.)

---

(1) Βλ. τὰ ἐν Πείρᾳ λ. ἐκχώρησις.

§ 209. Ἡ 14483 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει. «Ἐπειδή, προκειμένου περὶ ἐγκυμοσύνης γυναικός, ἧς ὁ σύζυγος ἀπεβίωσε πρὸ τοῦ τοκετοῦ, εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Πλαγκιανοῦ Δόγματος, καθόσον τοῦτο προβλέπει τὴν ἐγκυμοσύνην ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ γάμου διὰ χωρισμοῦ, ἐπ' αὐτῆς ἐφαρμόζεται ὅμως ἡ διάταξις τοῦ Ν. 1 § 1 καὶ ἑπομένων Πανδ. (25, 4), ἀλλὰ καὶ κατὰ ταύτην ἡ σύζυγος ὀφείλει οὐ μόνον ν' ἀναγγείλῃ δὶς τοῦ μηνὸς τ' ἀφορῶντα τὴν κατάστασιν τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς πρὸς τοὺς ἔχοντας κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου της, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσῃ εἴδησιν πρὸς τοὺς ἰδίους περὶ τοῦ τοκετοῦ, ὅπως παρευρεθῶσιν εἰς αὐτόν, ἐὰν θέλωσι, καὶ λάβωσι τὰ αὐτόθι διαγραφόμενα μέτρα· ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ εἶναι μὲν συνομολογούμενον μεταξὺ τῶν διαδίκων, ὅτι ἡ Ἑλένη Λαδοπούλου ἀνήγγειλεν εἰς τὴν πενθεράν της μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, ὅτι ἔμεινεν ἀπὸ τούτου ἔγκυος, ἀναχωρήσασα ὅμως ἀπὸ Λεβαδίαν εἰς Ἀθήνας καὶ τεκοῦσα καθ' ὁδόν, καθὰ ἡ ἰδία ἐν τῇ ἀγωγῇ της ἐκθέτει, δια νὰ προκύψῃ, ὅτι ἡ ἐνάγουσα συνεμορφώθη καὶ μὲ τὴν ἑτέραν παρὰ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην αὐτῇ ὑποχρέωσιν τοῦ ν' ἀναγγείλῃ τὸν προσεγγίζοντα τοκετὸν εἰς τὸν πενθεράν της, πρέπει ν' ἀποδείξῃ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τῇ συναινέσει ταύτης ἀνεχώρησεν ἀπὸ Λεβαδίας δι' Ἀθήνας περὶ οὗ διετάχθη ἀπόδειξις διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀναγγείλασα εἰς αὐτὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της τὴν ἐγκυμοσύνην της προσδιώρισεν αὐτῇ, ὅτι κυοφορεῖ εἰς τὸν 9ον μῆνα καὶ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ἀνεχώρησε δι' Ἀθήνας τῇ συναινέσει τῆς πενθερᾶς της, διότι ἐκ τούτων ἀποδεικνυομένων ἕπεται ὅτι ἡ πενθερά, συναινέσασα, καί τοι ἔχουσα γνῶσιν τοῦ ὅτι ἡ ἐνάγουσα κυοφορεῖ εἰς τὸν ἔννατον μῆνα, ν' ἀναχωρήσῃ αὕτη δι' Ἀθήνας, παρῃτήθη τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ τῇ ἀναγγελθῇ ὁ τοκετός».

Ἡ 17975 ἀπόφασις ἐφ. Ἀθηνῶν φέρει. «Ἐπειδὴ πρὸς ἀποφυγὴν ὑποβολῆς τέκνων, ἡ μετὰ τὸ διαζύγιον αἰσθανομένη ἑαυτὴν ἔγκυον γυνὴ ὑποχρεοῦται διὰ τοῦ Πλαγκιανοῦ δόγματος νὰ δηλώσῃ τοῦτο ἐντὸς 30 ἡμερῶν εἰς τὸν ἄνδρα· ὁ νόμος οὗτος ἐξετάθη διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ πραίτορος καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, ὅτε ὁ γάμος διαλύεται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός, διότι καὶ τότε ἡ δήλωσις πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς τὰ συμφέρον ἔχοντα πρόσωπα κατὰ τὸν νόμον πρῶτον καὶ ἐπ. τῶν Πανδεκτῶν (25, 4), κατὰ τοὺς ὁποίους νόμους ἡ σύζυγος ὀφείλει οὐ μόνον ν' ἀναγγείλῃ δὶς τοῦ

μηνὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν κατάστασιν τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς πρὸς τοὺς ἔχοντας κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου της, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσῃ εἴδησιν πρὸς τοὺς ἰδίους περὶ τοῦ τοκετοῦ, ὅπως παρευρεθῶσιν εἰς αὐτὸν, ἂν θέλωσι, καὶ λάβωσι τὰ αὐτόθι διαγραφόμενα μέτρα· ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἐναγομένη δὲν ἰσχυρίζεται κἂν ὅτι ἔκαμε τὴν κοινοποίησιν, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ συζύγου της, μάλιστα δὲ οὐδ' ἀναφέρει ὅτι συγκαταθέσει τῶν ἐχόντων κληρονομικὰ δικαιώματα ἀνεχώρησεν ἀπὸ Βαγίαν τῶν Θεσπιῶν, ἔνθα ᾤκει μετὰ τοῦ συζύγου της, καὶ μετέβη εἰς Χαλκίδα, ὅπου ἐγέννησεν, ὡς λέγει, βιώσιμον τέκνον.

Ἐπειδὴ αἱ παραλείψεις αὗται καθιστῶσιν ἄσκοπον πᾶσαν περὶ κληρονομίας τοῦ τέκνου, ὅπερ τυχὸν ἐγέννησεν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου της ἡ Μαρία, ἀπόδειξιν».

§ 210. Τινὰ σωματεῖα καὶ στρατιωτικὰ τάγματα (legio vexillatio), ὧν μέλος ἦτον ὁ ἄνευ κληρονόμων ἀποθανὼν, κληρονομοῦσι τοῦτον. Πρλ. θέμ. α σελ. 329 σημ. 63.

§ 211. Δὲν ὑπάρχει νόμος, καθ' ὃν τὰ νοσοκομεῖα κληρονομοῦσι τοὺς ἐν αὐτῷ ἐξ ἀδιαθέτου ἀποθνήσκοντας.—(Ἀπ. πολ. ΑΠ 352 τοῦ 1857.)

§ 212. Ἡ Ἐκκλησία (1) κληρονομεῖ τὸν κληρικὸν, ὅστις ἀπο-

---

(1) Ὅρα τὴν λ. Κληρονόμος τοῦ πίνακος τῆς τῶν Κανόνων συλλογῆς ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ. Γνωστὸν ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀπένειμεν ἀμέσως τὸ δικαίωμα τοῦ κληρονομεῖν ἐκ διαθήκης. ν. 22. Κ. (1, 2). Β. (ε, α) Ι.

«Ὁ ς' Κανὼν τῆς ΑΒ' ἁγίας συνόδου, αὐτολεξεὶ καταχωρισθεὶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ΙΖ' ἄρθρου τοῦ περὶ μονῶν κανονισμοῦ, αἴρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ὅτι ἡ μονὴ τῆς μετανοίας ἑκάστου μοναχοῦ Α) κτᾶται τὴν κυριότητα τῶν κατὰ τὴν ἀπόκαρσιν προσφερομένων αὐτῇ ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ κτημάτων· καὶ Β) καθίσταται νόμιμος κληρονόμος τῆς περιουσίας του μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, ἐξαιρουμένων τῶν κατωτέρω ἐκτεθησομένων περὶ τῆς ἐξουσίας μοναχοῦ εἰς τὸ διαθέτειν τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ τῶν ἰδίων τέκνων καὶ περὶ τοῦ δικαιώματος αὐτῶν εἰς τὸ κληρονομεῖν ἐξ ἀδιαθέτου τὸν οἰκεῖον γονέα τὸν μετὰ τὴν κουρὰν ἀποβιώσαντα.

»Αὐτῷ τῷ Κανόνι στοιχοῦσι καὶ αἱ ἐν τῇ Ἑξαβίβλῳ Ἀρμενοπούλου (βιβλ. Ε'. τίτλ. Δ') 2 καὶ 4 διατάξεις· ὧν ἡ μὲν 2

θάνῃ ἄνευ κληρονόμου, ἐὰν ἀνήκῃ εἰς αὐτήν. Διάτ. 20 § 1 Κώδ. (1, 3).

εἶναι αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ κεφ. Ε' τῆς Ε' Ἰουστινιανείου Νεαρᾶς, ἡ δὲ 4 εἶναι περίληψις αὐτοῦ τούτου τοῦ κανόνος τῆς ΑΒ' συνόδου.

«Σύμφωνοι πρὸς ταῦτα διατάξεις κεῖνται παρ' ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔτους 1834 καὶ ἐφεξῆς, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐν τῷ παραρτήματι τῆς τοῦ Κ. Μάμουκα συλλογῆς ὑπὸ στοιχ. ΚΕ σελ. 107—116, δημοσιευομένων ἐγγράφων ὑπουργικῶν τε καὶ συνοδικῶν, 8 Ἰανουαρίου 1834, ἀριθ. 353—11 Μαΐου 1834, ἀριθ. 3615—28 Ἀπριλίου 1836, ἀριθ. 5387—6 Μαΐου 1837, ἀριθ. 11090 12574·— ἔτι δὲ, καὶ ἐκ τοῦ ἐν ειδικῇ τινι περιστάσει ἐκδοθέντος τῇ 15 Ἀπριλίου Βασιλικοῦ Διατάγματος· (ὅρα τὴν περὶ ἀπογραφῆς τῆς περιουσίας τῶν μοναχῶν ἐγκύκλιον ἐν εὑρ. 18 σελ. 128 ἐπ.)

Περὶ τῆς περιουσίας τῶν μοναχῶν (φέρει ἡ αὐτὴ ἐγκύκλιος) καὶ περὶ τῆς εἰς τὸ διατίθεσθαι ἀνικανότητος αὐτῶν προκειμένου τοῦ λόγου, ἐπάναγκες κρίνομεν νὰ διαλάβωμεν ὧδε περὶ τῶν ἑξῆς τεσσάρων περιπτώσεων πρὸς ὁδηγίαν, ἄν ποτε τοιαῦται συμβῶσι παρ' ἡμῖν. Αἱ περιπτώσεις δὲ αὗταί εἰσιν αἱ ἑξῆς·

Α'.

Ἐὰν ἀνὴρ ἢ γυνὴ μονάσῃ, ἂν μὲν ὦσιν ἄπαιδες, τὰ πράγματα αὐτοῦ ἢ αὐτῆς ἀνήκουσιν, ὡς προείπομεν, εἰς τὸ ἐν ᾧ εἰσῆλθε μοναστήριον. Ἐὰν ὅμως οὗτος ἢ ἐκείνη ἔχῃ τέκνα, καὶ πρὸ τῆς εἰς τὴν μονὴν εἰσελεύσεως δὲν διέταξέ τι περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων, ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει δύναται νὰ διαθέσῃ τὰ οἰκεῖα μεταξὺ τῶν τέκνων καὶ τοῦ μοναστηρίου οὕτως, ὥστε οὔτε τοῦτο, οὔτε ἐκεῖνα ν' ἀδικηθῶσιν. Ἐὰν δὲ θέλῃ νὰ διαθέσῃ τὸ ὅλον τῆς περιουσίας ὑπὲρ τῶν τέκνων κατ' ἰσομοιρίαν, τότε ὀφείλει, συναριθμῶν ἑαυτὸν ἢ ἑαυτὴν μετὰ τῶν τέκνων, νὰ κρατήσῃ ἓν μερίδιον, τὸ ὁποῖον μένει εἰς τὸ μοναστήριον (α).

Β'.

Ἐὰν, συνεστῶτος τοῦ γάμου, ὁ εἷς τῶν συζύγων θελήσῃ νὰ γένῃ μοναχὸς καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μοναστήριον, εἰ μὲν εἶναι ὁ ἀνὴρ, ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν σύζυγόν του τὴν προῖκα καὶ εἴ τι ἄλλο ἀπ' αὐτῆς ἔλαβε, καὶ πρὸς τούτοις τοσοῦτον μέρος ἐκ τῆς

(α) Νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. κεφ. λή.

γαμικῆς δωρεᾶς, ὅσον ἐκ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνδρὸς τῇ ἀνήκῃ κατὰ τὰ μεταξὺ αὐτῶν ἐν τῷ προικώῳ συμβολαίῳ κατὰ νόμον συμπεφωνημένα. Εἰ δὲ γυνὴ εἶναι ἡ θέλουσα νὰ μονάσῃ, ὁ σύζυγος, ἀφοῦ κρατήσῃ τὴν γαμικὴν δωρεὰν, ἀποδίδει εἰς τὴν γυναῖκα τὸ λοιπὸν τῆς προικὸς καὶ εἴ τι ἄλλο παρ' αὐτῷ ὑπάρχει ἐκ τῶν πραγμάτων της. Ἐὰν δὲ ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι θέλωσι νὰ μονάσωσιν ὁ μὲν εἰς ἀνδρῶον, ἡ δὲ εἰς γυναικεῖον μοναστήριον, τότε, χωρὶς νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν τὰ διὰ προικώων συμβολαίων συμφωνηθέντα, ὁ μὲν ἀνὴρ κρατεῖ τὴν γαμικὴν δωρεὰν, ἡ δὲ γυνὴ τὴν προῖκα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀποδεδειγμένως ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνδρα, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ εἷς θελήσῃ νὰ δωρήσῃ πλέον τι εἰς τὸν ἕτερον (α).

Γ'.

Ἐὰν μοναχὸς μετὰ τὴν κανονικὴν ἀπόκαρσίν του ἀποκτήσῃ περιουσίαν ἐκ κληρονομίας ἢ ἐκ δωρεᾶς γονέων, ἀδελφῶν, θείων ἢ ἄλλων, ἔχει μὲν οὗτος κατὰ τὴν Β'. Νεαρὰν τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος ἀβίαστον καὶ κυρίαν τὴν γνώμην νὰ διαθέτῃ ὅπως βούλεται τὰ οὕτως εἰς αὐτὸν περιελθόντα, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν, ὅτε προείλετο νὰ μονάσῃ, ἀφιέρωσέ τι εἰς τὸ μοναστήριον τῆς μετανοίας του. Ἂν ὅμως μηδὲν κατ' ἀρχὰς τῷ μοναστηρίῳ προσέφερε, τότε τὰ δύο τριτημόρια δύναται νὰ διαθέσῃ, τὸ δὲ ἄλλο τριτημόριον προσκληροῦται εἰς τὴν μονήν. Τὸ περὶ τούτου ἔγγραφον τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, 18 Ἰουλίου 1856 καὶ ὑπ' ἀριθ. 6953, μετὰ τῆς μνημονευθείσης Νεαρᾶς, δημοσιεύει ὑπὸ στοιχ. ΚΓ'. σελ. 116—113. τῆς συλλ. ὁ Μάμ. καὶ,

Δ'.

Ἐν ἀποβιώσει μοναχοῦ, δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς δημοτικὴν ἢ διοικητικὴν ἀρχὴν ν' ἀπέρχηται εἰς τὸ μοναστήριον τῆς μετανοίας τοῦ ἀποβιώσαντος προς ἀπογραφὴν τῶν πραγμάτων του ἢ πρὸς ἐπίθεσιν σφραγίδων. Δύο περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔγγραφα, δηλονότι τὸ ἀπὸ 8 Σεπτεμβρίου 1850 ὑπ' ἀριθ. 5090, 8295, 8346 τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλ. ὑπουργείου πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τὴν περὶ τούτου ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς νομάρχας 6 Ὀκτωβρίου 1850 ὑπ' ἀριθ. 17714, δημοσιεύει ὑπὸ στοιχ. ΚΔ'. σ. 119—122. ὁ Κ. Μάμουκας.

(β) Νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. κεφ. μ'.

μόνον τοὺς ἀκλήρους μοναχοὺς καὶ κληρικούς (1).

Ὅσα ὁ ἐπίσκοπος ἀποκτᾷ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν, ἂν δὲν προῆλθον ἐκ συγγενῶν, ἀνήκουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ περὶ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ (2). Ἰδίως ὡς πρὸς τοὺς μοναχοὺς ἐθέσπισεν ὁ Ἰουστινιανὸς, ὅτι, πρὶν ἐκλέξουν τὸν μοναστικὸν βίον, δύνανται ὅπως θέλουν νὰ διαθέσουν τὴν περιουσίαν των, μετὰ ταῦτα ὅμως ἀνήκει αὕτη εἰς τὸ μοναστήριον καὶ μόνον ἐπὶ ἑνὸς τετάρτου ἔχουν δικαίωμα τὰ τέκνα των, ὥστε ἂν δὲν ἔτυχον νὰ λάβουν αὐτὸ προηγουμένως διὰ δωρεῶν, ἢ ἔλαβον μόνον μέρος, τὸ λαμβάνουν μετὰ θάνατον αὐτοῦ, ἢ τὸ συμπληροῦν (3).

Ἡ ἐν Τρούλλῳ (καν. 49) ὥρισεν ὅτι, ὅσα εἰσάγει ὁ μοναχὸς εἰς τὸ μοναστήριον, δὲν δύνανται πλέον νὰ γίνουν κοσμικά (4).

Δέον ὅμως κρίνομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι αἱ εὐαγεῖς μοναὶ δὲν ἐξαιροῦνται τοῦ κοινοῦ δικαίου· αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ ἔχουσι καθῆκον, ἢ κατὰ πρόσκλησίν τινος ἔχοντος νόμιμον *συμφέρον* ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως, νὰ ἐνεργῶσιν ἐπίθεσιν σφραγίδων κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1049 καὶ ἑπόμενα τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ποῖα δὲ πρόσωπα δύνανταί ποτε νὰ ἔχωσι νόμιμον συμφέρον ἐπὶ περιουσίας μοναχοῦ, τοῦτο δηλοῦται ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἐν σελ. 157 καὶ 158 κ' ἑπόμ. (συλλ. Μάμ.)

Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ὅτι ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν μακρὰν τῆς οἰκείας μονῆς ἀποβιούντων μοναχῶν, αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ ὀφείλουσι νὰ ἐνεργῶσιν ὅ,τι συνήθως, κατὰ τὰς εἰρημένας διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, πράττουσιν ἐν ἀποβιώσει λαϊκῶν. Ἐν δὲ ἀποβιώσει ἡμεδαποῦ μοναχοῦ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, αἱ ἁρμόδιαι προξενικαὶ ἀρχαὶ ἐνεργοῦσι τὸ αὐτὸ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους καὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἔχουσιν αὗται ὁδηγίας.» (α).

(1) Ν. 20 Κώδ. (1. 3).—Νεαρὰ 5 κεφ. κεφ. έ. 131 κεφ. ιγ'.

(2) Νεαρ. 131 κεφ. ιγ'.—Ἁρμ. (ε, δ) 1. Κανὼν 35 τῆς ἐν Τρούλλῳ.

(3) Νεαρὰ 5 κεφ. έ. Ἁρμ. (ε. δ.) § 2. Ἡ Νεαρὰ 123 κεφ. λ. ἀφορᾷ τὴν ποινὴν τῆς συζύγου τῆς συζώσης μετ' ἀνδρὸς διακονίσσης.

(4) Ἁρμ. (ε. δ) § 4.

(α) Ἡ ἐκκλησία κληρονομεῖ κληρικὸν, ὅστις ἤθελεν ἀποθάνει ἄνευ κληρονόμων, ἐὰν ἀνήκῃ εἰς αὐτήν. Διάταξις 20 § 1 κώδ. (1, 3.) Πρλ. Θέμ. τ. 1 σ. 329 σημ. 64.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων (Νεαρὰ 5), ὑποθέτων ὅτι κατὰ τὰς πρὸ αὐτοῦ διατάξεις διανέμεται κατ' ἰσομοιρίαν μεταξὺ τῆς μονῆς καὶ τῶν τέκνων τοῦ ἀδιαθέτου ἡ περιουσία, εἰσάγει νέας διατάξεις περὶ τῆς ἀποκτωμένης μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ μονήρους βίου περιουσίας, θέλει δὲ ὥστε, ἐὰν ἀφιέρωσέ τι ὁ μοναχός, εἰσερχόμενος εἰς τὴν μονήν, νὰ διατηρῇ πλῆρες τὸ δικαίωμα τοῦ διαθέτειν ἐπὶ τῆς περιουσίας, ἄλλως μόνον ἐπὶ δύο τρίτων, τοῦ ἑτέρου ἀνήκοντος εἰς τὴν μονήν. (1) Ἐάν τις εἰσέλθῃ κατὰ τὸ 10 ἔτος εἰς μοναστήριον καὶ ἀποθάνῃ πρὶν συμπληρώσῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ διαθέτειν, ἡ περιουσία του διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ἐξ ὧν δύο λαμβάνουν οἱ συγγενεῖς καὶ τὸ λοιπὸν ἡ μονή· μὴ ὑπαρχόντων δὲ συγγενῶν, ἡ μονὴ λαμβάνει τὸ ὅλον (2).

Νομολογία.

§ 213. Ἡ Νεαρὰ 131 κεφ. 13 ἀναφέρεται εἰς πράγματα κινητὰ ἢ ἀκίνητα ἢ αὐτοκίνητα, ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς τοὺς ἐπισκόπους, οἱῳδήποτε τρόπῳ, περιέλθῃ, ἤτοι κυρίως εἰς τὰ ἰδιαίτερα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἀποκτηθέντα κτήματα τοῦ ἐπισκόπου. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 14394 ἐφ. Ἀθ.)

§ 214. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες (3) ὁσάκις ρυθμίζουν ἰδιωτικὰς σχέσεις, οἷον κληρονομικὰ δικαιώματα, δὲν ὑπερισχύουσι τοῦ πολιτικοῦ νόμου. Ὑπάρχει δὲ ἔθιμον, καθ' ὃ ἡ περιουσία τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐπισκόπων περιέρχεται εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς των· τοιούτου ἐθίμου μάλιστα τὴν ὕπαρξιν ἀνεγνώρισε καὶ ἡ μεγάλη ἐκκλησία. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 4476 (ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. γ. σελ. 427 καὶ ἑπ.) Ἂν ὅμως ἀφήσωσι διαθήκην, αὕτη ἐῤῥωται κατά τι ἔθιμον, ἰσχῦον ἰδίως ἐν Νάξῳ, καὶ τὸ ὁποῖον μάλιστα δὲν διακρίνει μεταξὺ τῆς περιουσίας τῆς ἀποκτηθείσης πρὸ

(1) Αὐτ. § 3.

(2) Νεαρὰ Λέοντος 6. Ἡ ιδ'. ἀφορᾷ τοὺς ἐπιχειρίσαντας οἰκοδομὴν μοναστηρίου. Ἀρμ. (ε. η.) § 94. Πρλ. Καλ. γ. § 46.

(3) Ὅρα αὐτοὺς εἰς Εὐρ. γ. σ. 428 ἑπ.

Ὑπάρχει ἔθιμον συγχωροῦν εἰς τοὺς μοναχοὺς νὰ διαθέτωσι τὴν περιουσίαν των εἰς συγγενεῖς των κτλ; Ναί. κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 12952 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἐκύρωσε καὶ ὁ ΑΠ. διὰ τῆς ἀποφ. 9 τοῦ 1856.

τοῦ εἰς ἐπισκοπὴν διορισμοῦ τοῦ κληρονομουμένου, ἢ τῆς περιελθούσης αὐτῷ ἐκ κληρονομίας γονέων, θείων ἢ ἀδελφῶν, καὶ τῆς ἀποκτηθείσης μετὰ τοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν διορισμοῦ του, ἀλλ' ἀφορᾷ ὅλην ἐν γένει τὴν περιουσίαν αὐτῶν. ('Απ. ἐφ. 'Αθηνῶν 2378 ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. γ. σελ. 430. — 'Απ. πολ. 'Αρείου Πάγου 10 τοῦ 1843 ἣν ἴδε αὐτ.)

§ 215. Τὸ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1834 διάταγμα (1) προβλέπει μόνον περὶ τῶν κτημάτων, ὅσα εἶχον οἱ μοναχοὶ πρὸ τῆς ἐν τῇ μονῇ εἰσόδου των ἢ ἀπέκτησαν καθ' ὃν χρόνον ἐμόναζον ἐν αὐτῇ. Δὲν προνοεῖ δὲ καὶ περὶ ἐκείνων, ὅσα ἀπέκτησαν μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς διαλυθείσης μονῆς ἀναχώρησίν των καὶ τὴν μὴ ἐγκαταβίωσίν των εἰς ἄλλην μονήν· ὥστε τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ ταῦτα. 'Απόφασις ἐφετείου 'Αθηνῶν 4068 τοῦ 1846, ἣν ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἀνήρεσε διὰ τῆς 69 τοῦ 1847, καθότι δὲν ὑπάρχει ἐσφαλμένη ἐφαρμογὴ καὶ ψευδὴς ἑρμηνεία τοῦ διατάγματος, ἀλλ' ἔλλειψις ἐκτάσεως αὐτοῦ κατ' ἀναλογίαν, ὅπερ δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ 810 ἐδ. 1 πολιτικῆς δικονομίας.—Περὶ τοῦ ἂν οἱ μοναχοὶ δύνανται νὰ διαθέσωσι καὶ τὴν ἑαυτῶν περιουσίαν, πρλ. τὴν 12,952 ἀπόφασιν τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 216. Ἡ 284 τοῦ 63 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις (κυροῦσα τὴν 20618 ἀπ. ἐφ. 'Αθ.) φέρει·

«'Επειδὴ τὸ 'Εφετεῖον νομίμως δὲν ἐφήρμοσε τὸ ἐπικαλεσθὲν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Διάταγμα τῆς 13 'Απριλίου 1836 ἀφοῦ δὲν ἐδημοσιεύθη τοῦτο διὰ τῆς 'Εφημ. τῆς Κυβερνήσεως καθὰ βεβαιοῖ τὸ αὐτὸ 'Εφετεῖον.

»'Επειδή, προκειμένου περὶ κληρονομίας μοναχοῦ ἀνήκοντος ποτὲ εἰς Μονὴν διαλελυμένην, ὀρθῶς τὸ 'Εφετεῖον ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, ἀντὶ τοῦ ΣΤ'. Κανόνος τῆς Πρωτοδευτέρας 'Αγίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως Συνόδου, ὅστις ἀφορᾷ τοὺς ἐν τῇ ὑφισταμένῃ βιοῦντας μοναχούς, τὸ ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου 1834 Διάταγμα, καθ' ὃ ἐκανονίσθησαν τὰ περὶ τῆς περιουσίας τῶν Μοναχῶν τῶν ἀνηκόντων εἴς τινα τῶν διαλυθεισῶν Μονῶν καὶ ὡρίσθησαν τὰ περὶ τῆς κληρονομίας ταύτης.

»'Επειδὴ δὲ καὶ τὸ Διαταγμα τοῦτο διατάττον ἵνα οἱ Μοναχοὶ τῶν διαλελυμένων Μονῶν καταταχθῶσιν εἰς ἄλλας Μονὰς

---

(1) Πρλ. Νεαρὰν 5 τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος ἐν 'Αρμ. § 3 (ε. δ) καὶ τεμ. 5 Βασ. (β. ς.)

διατηρουμένας, ὁρίζει ὅτι ἡ περιουσία τῶν μοναχῶν διαλελυμένης Μονῆς ἀνήκει εἰς ἐκείνην τῶν διατηρουμένων εἰς ἣν οὗτοι κατετάχθησαν, εἴτε ἐγκατεβίωσαν, εἴτε μὴ ἐν αὐτῇ. Ἀλλ' ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος μοναχός, ἄλλοτε εἰς τὴν διαληφθεῖσαν Μονὴν Βαρδάτης ἀνήκων, δὲν κατετάχθη μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Μονῆς ταύτης εἰς οὐδεμίαν τῶν διατηρουμένων Μονῶν, καθ' ἃ παρεδέξατο τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, ἀπέκτησε δὲ μᾶλλον τὴν περιουσίαν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Μονῆς Βαρδάτης· ὅθεν ὀρθῶς καὶ νομίμως τὸ Ἐφετεῖον ἀπεφάσισεν ὅτι ἡ προκειμένη περιουσία διέπεται ἐξ ἀνάγκης ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἀφοῦ ὁ εἰρημένος μοναχὸς ἀπέκτησε τὴν περιουσίαν ταύτην καὶ ἐγκατέλειπεν ἀποθανὼν καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν ἦτο κατατεταγμένος εἰς οὐδεμίαν Μονήν. Ἄλλως δὲ καὶ ὁ κανών, ὃν ἐπικαλεῖται ὁ αναιρεσείων, καθιεροῖ τὰς διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου ἐπὶ τῆς περιουσίας ἣν ὁ μοναχὸς εἶχε καὶ διέθεσε πρὶν ἢ καταταχθῇ εἰς τὸ Μοναστήριον· ὀρθῶς δὲ τὸ Ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὡς ἀδιάφορον τὸ ἂν ἀπέκτησεν ὁ διαληφθεὶς μοναχὸς ἅπασαν τὴν περιουσίαν του ἢ μέρος αὐτῆς ἀφοῦ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν διαληφθεῖσαν Μονὴν κατὰ τὸ 1855, καθότι, διαλυθεῖσα ἅπαξ ἡ Μονὴ αὕτη, δὲν εἶναι Μονὴ καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἠθικὸν πρόσωπον, ὅπως καὶ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἐσκέφθη».

§ 217. Τὸ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1834 διάταγμα κανονίζει τὰ περὶ ἰδιοκτησίας τῶν μοναχῶν τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων, καὶ οὐδὲν ὁρίζει περὶ ἐκείνης τῶν διατηρουμένων. (Ἀπόφασις πολ. Ἀρείου Πάγου 10 τοῦ 1853.)

§ 218. Ἡ μοναχόν τινα κληρονομήσασα Μονὴ δύναται νὰ προσβάλῃ δώρημά τι γενόμενον ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ; Ἴδε ἀπ. 11216 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἣν ἴδε εἰς Εὐρ· 18 σ. 133.

§ 219. Ὑπάρχει ἔθιμον συγχωροῦν τοῖς μοναχοῖς νὰ διαθέτωσι τὴν περιουσίαν των εἰς συγγενεῖς των κτλ;

Ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 12952 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἐκύρωσε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ἀποφάσεως 9 τοῦ 56, ἧς αἱ σκέψεις φέρουσιν·

«Ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι τῆς Μονῆς διὰ μὲν τῆς ὑπ' ἀριθ. 8968 ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου ὑπεχρεώθησαν ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι μοναχοὶ ἐντὸς Μονῆς μονάζοντες καὶ ἀποκτῶντες μετὰ τὴν εἴσοδόν των καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐν αὐτῇ μοναστικοῦ βίου των ἰδιοκτησίαν, ἠδύναντο, κατ' ἔθιμον, νὰ τὴν διαθέσωσι, κατὰ τὸ δοκοῦν, εἰς συγγενεῖς καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ἐκτὸς τῆς Μονῆς· διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. 11396 ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ ἐφετείου ὑπεχρεώ-

θησαν οἱ ἴδιοι ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι οἱ μονάζοντες εἰς τὰς Μονάς, ἀποκτῶντες μετὰ τὴν εἰς αὐτὰς εἴσοδόν των περιουσίαν, ἠδύναντο, κατ' ἔθιμον, νὰ διαθέσωσι κατὰ τὸ δοκοῦν ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἄλλων ἀνθρώπων μὴ ὄντων μελῶν τῆς Μονῆς πλέον τῶν δύο τρίτων· ἐκ τῆς συμπαραβολῆς δὲ τῶν δύο τούτων θεμάτων ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ δεύτερον διαφέρει τοῦ πρώτου κατὰ τοῦτο, ὅτι ῥητῶς ἀπαιτεῖ ν' ἀποδειχθῇ ἂν οἱ μονάζοντες ἠδύναντο νὰ διαθέσωσι πλέον τῶν δύο τρίτων τῆς, ὡς εἴρηται, περιουσίας των, ἤτοι ἂν καὶ τὸ κατὰ τὸν νόμον περιερχόμενον εἰς τὴν Μονὴν τρίτον μέρος ἐκ τῆς περιουσίας των ἠδύναντο κατὰ τὸ ἔθιμον νὰ διαθέσωσιν ὑπὲρ ἄλλων μὴ ὄντων μελῶν· διαφόρου δὲ ὄντος τοῦ τελευταίου θέματος ἐκ τοῦ πρώτου, τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρον 746 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐπιτρέψαν τὴν ἐξέτασιν νέων μαρτύρων ἐπὶ προτάσεων, περὶ ὧν ἐξητάσθησαν ἤδη μάρτυρες· ἑπομένως δὲν παρεβίασε καὶ διάταξίν τινα περὶ τελεσιδικίας· ἄλλως τελεσίδικος ἀπόφασις εἶναι ἡ κατ' οὐσίαν τὴν ὑπόθεσιν ἀποφασίζουσα, ἢ ἡ παραδεχομένη ἔνστασίν τινα, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, οἵα ἦτον ἡ ὑπ' ἀριθ. 8968 τὴν ὁποίαν τὸ ἐφετεῖον ἠδύνατο ν' ἀνακαλέσῃ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεώς του (ἄρθρον 180 τῆς πολιτικῆς δικονομίας).

»Ἐπειδὴ καὶ ἂν οὐδεὶς τῶν διαδίκων ἐζήτησε τὴν διαταχθεῖσαν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 11396 ἀποφάσεως ἀπόδειξιν, τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον πρὸς φωτισμὸν τῆς συνειδήσεώς του ἵν' ἀποφασίσῃ ἐν γνώσει ἂν ὑπῆρξεν, ἢ οὔ, τὸ ἐπικαλούμενον ἔθιμον, ἠδύνατο καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ (ἄρθρ. 172 πολιτικῆς δικονομίας).

»Ἐπειδὴ διὰ τῆς δευτέρας σκέψεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 11396 ἀποφάσεως τὸ ἐφετεῖον αἰτιολογεῖ ῥητῶς τὴν πρότασιν τῆς Μονῆς, ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων αὐτῆς ἐπικαλεσθὲν ἔθιμον ἀπῃτεῖτο νὰ ἦναι δεκτὸν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, διὰ τῆς αὐτῆς δὲ σκέψεως, σκεπτόμενον ὅτι τὸ ἔθιμον ὑπερισχύει τοῦ νόμου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐπεκράτησεν, ἀποκρούει συνεπτυγμένως καὶ τὴν ἑτέραν πρότασιν τῆς Μονῆς, ὅτι ἀπῃτεῖτο τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔθιμον νὰ ἦναι γενικὸν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα· ἀφοῦ δὲ διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω κατὰ τοῦ ἐθίμου προτάσεων τῆς Μονῆς, δὲν ὑπεχρεοῦτο πλέον νὰ σκεφθῇ ἐπὶ τῶν αὐτῶν προτάσεων καὶ εἰς τὴν μετέπειτα ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασίν του.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 12952 ἀποφάσεώς του, ἐκθέτον τὰ ὑπὸ τῶν μαρτύρων ἀναφερθέντα παραδείγματα τοῦ

ἐθίμου καὶ θεωροῦν ὅτι δι' αὐτῶν ἀπεδείχθη τὸ ἔθιμον, ὅπερ παρεδέχθη ὡς ὑπερισχῦον τοῦ νόμου, παραδέχεται ἐκ τούτου ἀναγκαίως, ἂν ὄχι ἐκπεφρασμένως, τοὐλάχιστον συνεπτυγμένως, ὅτι τὰ παραδείγματα αὐτά, ἢ τὰ συστατικὰ τοῦ ἐθίμου, ἦσαν ἀνεκτὰ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἀφοῦ τὰ συστατικὰ αὐτά, ἤτοι τὰ παραδείγματα, πολλάκις ἐπανελήφθησαν καὶ ἡ ἐξουσία δὲν ἀπηγόρευσεν αὐτὰ διά τινος νόμου».

§ 220. Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἐπισκόπους νὰ μεταφέρωσιν οἱῳδήποτε τρόπῳ εἰς οἱαδήποτε πρόσωπα ὅσα πράγματα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν οἱῳδήποτε τρόπῳ περιέλθωσιν αὐτοῖς· εἰς μόνον δὲ εὐσεβεῖς αἰτίας δαπανᾷν ἐκ τούτων δέδοται αὐτοῖς ἄδεια, καί, εἴτι ἐκ τῶν τοιούτων πραγμάτων μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτῶν μείνῃ, τούτῳ τῇ δεσποτείᾳ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὧν τὴν ἱερωσύνην εἶχον, διαφέρει· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ὁ ἐπίσκοπος, ἐγκαταλιπὼν ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἐπισκοπήν, ἔχῃ αὐτά. Ἀπ. πολ. ΑΠ. **15** τοῦ **1588**, κυροῦσα τὴν **15310** ἐφετῶν Ἀθηνῶν, καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ Νεαρὰ **131**, κεφ. **13**, ἀναφέρεται εἰς πράγματα κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ἢ αὐτοκίνητα, ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς τοὺς ἐπισκόπους οἱῳδήποτε τρόπῳ περιέλθῃ, ἤτοι κυρίως εἰς τὰ ἰδιαίτερα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἀποκτηθέντα κτήματα τοῦ ἐπισκόπου.

»Ἐπειδή, καθ' ἃ γεγονότα παραδέχεται τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, συναγαγὸν αὐτὰ ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ δηλώσεως τοῦ ἐνάγοντος, ὁ ποτὲ ἀρχιεπίσκοπος Ἄρτης Ἰγνάτιος ἀπέκτησε τὰ ἐπίδικα κτήματα ἐξ ἀγορᾶς ἢ δωρεᾶς μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐπ' αὐτῶν παρήχθη κατὰ τὸν ῥητὸν αὐτοῦ, ἐν ταῖς ἀπὸ **14** Δεκεμβρίου **1853** ἐγγράφοις προτάσεσί του, ἰσχυρισμὸν ἐν ἔτει **1829**, ὅτε ἀπεβίωσεν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ θεῖος αὐτοῦ πρώην Ἄρτης Ἰγνάτιος· ὅθεν, κατὰ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως παραδεδεγμένα, ὧν ἡ ἐκτίμησις διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναιρεσείοντος ὀρθῶς ἐκρίθη κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους, καθ' οὓς, ὅσα πράγματα εἰς τοὺς ἐπισκόπους μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν οἱῳδήποτε τρόπῳ περιέλθουν, ἀπαγορεύεται εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρωσιν οἱῳδήποτε τρόπῳ εἰς ἄλλα οἱαδήποτε πρόσωπα· εἰς μόνον δὲ εὐσεβεῖς αἰτίας δαπανᾷν ἐκ τούτων δέδοται αὐτοῖς ἄδεια, καί, εἴ τι ἐκ τῶν τοιούτων πραγμάτων μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτῶν εἰς τὴν αὐτῶν περιουσίαν μείνῃ, τοῦτο τῇ δεσποτείᾳ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ὧν τὴν ἱερωσύνην

εἶχον, διαφέρει· ἡ δὲ διάταξις αὕτη συνδυαζομένη μετὰ τῶν πηγῶν αὐτῆς (Κανὼν ΝΒ'. τῆς ἐν Καρχηδόνι Συνόδου καὶ Σχόλια Ζωναρᾶ, Βαλσαμῶνος καὶ Ἀριστηνοῦ) ἔχουσα τὸν λόγον, ὅτι οἱ «ἐπίσκοποι οἱ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν πράγματα ὠνησάμενοι δοκοῦσιν ἐκ πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας ταῦτα κτήσασθαι», δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ παραβιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ τῆς οὐσίας δικαστηρίου ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ὁ κτησάμενος τὰ ἐπίδικα κτήματα ἀρχιεπίσκοπος Ἄρτης εἶχεν ἐγκαταλείψει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1804 τὴν ἐπισκοπήν του, καὶ ἑπομένως μὴ ἔχων αὐτὰ τοῦ λοιποῦ μέχρι τοῦ 1829 ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἄρτης δὲν ὑπέκειτο εἰς τὸν παρατεθέντα νόμον, διότι οὐδόλως συνᾴδει τῷ ὁρισμῷ τοῦ νόμου τούτου καὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἡ δόξα, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ὁ δοκῶν ἐκ πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας κτήσασθαι ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἀπέκτησε πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἔχων τὴν ἀπόλυτον κυριότητα αὐτῶν, δύναται νὰ ἀποκτήσῃ αὐτὴν καταλείπων τὴν ἐπισκοπήν».

§ 221. Τὸ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1834 διάταγμα περὶ τῶν ἐν τοῖς διαληφθεῖσι μοναστηρίοις μοναχῶν κύριον σκοπὸν ἔχει νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μοναχῶν ἐκείνων, οἵτινες μεταβαίνουσιν ἐκ τῶν διαληφθέντων μοναστηρίων πρὸς τὰ διατηρούμενα, καὶ ἐκείνων, οἵτινες μὴ ἀνήκοντες εἰς μονὴν ὡρισμένην, ὀφείλουν νὰ ἐκλέξουν τοιαύτην καὶ νὰ καταταχθῶσιν ὡς μοναχοί· ἑπομένως περὶ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῶν σχέσεων τῶν εἰς τὰ διατηρηθέντα μοναστήρια ὑπαρχόντων μοναχῶν οὐδὲν διέλαβε, καί, κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν, αἱ σχέσεις αὗται διέπονται ἀπὸ τοὺς ἰσχύοντας τότε νόμους καὶ ἔθιμα ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Ἄρα τὸ μνησθὲν διάταγμα δὲν κανονίζει τὰς προϋπαρχούσας σχέσεις τῶν μοναχῶν ἐν τοῖς διατηρουμένοις μοναστηρίοις ὡς πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν των, καὶ δὲν κατήργησε τὴν περὶ αὐτῶν Νεαρὰν τοῦ Λέοντος (1). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 8968 τοῦ 51.

§ 222. Ἡ 183 τοῦ 61 ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ οὐχὶ μόνον τὸ ἐφετεῖον ἐν τῇ κυριαρχικῇ ἐξουσίᾳ του βεβαιοῖ, ὅτι οὐδεὶς τῶν παρὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου προτεινομένων, καὶ περὶ ὧν διετάχθη ἀπόδειξις, ἰσχυρισμῶν ἀπεδείχθη, ἀλλὰ παραδέχεται ὡς ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὁ ἱερομόναχος Διονύσιος ἔζη καὶ κατῴκει πάντοτε ἐν τῷ χωρίῳ καὶ μόνον τὴν ἱερουργίαν του ἐξετέλει ἐν τῷ εἰς κελίον μικρῷ ἱερῷ Ναῷ ἀργῷ μένοντι, ὅτι τὰ περὶ ὧν ἡ δίκη κτήματα ἦσαν πατρικὰ αὐτοῦ, καὶ

(1) Νεαρὰ 5 ἐν Ἀρμεν. βιβλ. 5 τίτλ. 4 § 3.

τὴν κυριότητα διετήρησεν αὐτὸς ἐνόσῳ ἔζη, καὶ εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔλαβον αὐτὰ εἰς τὴν κατοχήν των οἱ ἐναγόμενοι πλησιέστεροι συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι αὐτοῦ, καὶ μέχρι τοῦδε κατέχουσι καί νέμονται αὐτά, ὅτι δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Διονύσιος ἀφωσιώθη εἰς τὸ κελίον ὡς εἰς μονήν, ἢ ὅτι ἐγκατεβίωσεν ἐν αὐτῇ ἢ ὅτι ἐν αὐτῇ ἀφιέρωσε κατά τινα τρόπον τὰ κτήματά του, οὐδ' ὅτι οἱ πρόκριτοι συνεκόμιζον τὰ εἰσοδήματα μετὰ τὸν θάνατόν του, ὡς μοναστηριακά, ἢ οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν δημοσίων προσόδων ἐφορολόγουν αὐτὰ ὡς τοιαῦτα ἢ ὡς δημόσια κλπ· ἄρα τὸ δικαστήριον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαταχθείσης καὶ διεξαχθείσης ἀποδείξεως ἀρνεῖται, ὅτι ὁ Διονύσιος ἥνωσε καὶ προσήρτησε τὰ ἴδια αὐτοῦ κτήματα εἰς τὰ τῆς Μονῆς καὶ τὰ διεχειρίζετο ὁμοῦ· καὶ ἐπομένως ἠτιολογημένως ἀποκρούει τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος περὶ προσαρτήσεως καὶ ἐνώσεως τῶν κτημάτων, οὐδ' ἦτο ὑπόχρεον νὰ διατάξῃ ἄλλας ἀποδείξεις, ἀφοῦ ἐκ τῶν ἐνουσῶν ἐπείσθη περὶ τοῦ μὴ ἀληθοῦς τοῦ ἄνω ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἀναιρεσείοντος.

«Ἐπειδὴ διά τῶν ἄνω ἐμπεριληπτικῶς μέν, ἀλλ' ἀρκούντως ἐκπεφρασμένως τὸ ἐφετεῖον ἀποκρούει ἐπίσης τὸν ἕτερον περὶ παραγραφῆς ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος, τὸν στηριζόμενον εἰς τὸ ἀπὸ 4/16 Δεκεμβρ. 1834 (οὐχὶ 1844 ὡς κατὰ λάθος ἐν ταῖς προτάσεσί του σημειοῦται) Β. Διάταγμα, καθότι τὸ διάταγμα τοῦτο ἀφορᾷ τὸν μεταβαίνοντα ἀπὸ τῶν διαλυθέντων εἰς τὰ διατηρούμενα Μοναστήρια μοναχούς, οἵτινες ὀφείλουσιν, ἔχοντες ἀξιώσεις ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ Μοναστηρίου, νὰ συμμορφωθῶσι μὲ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ εἰρημένου διατάγματος, τὸ δὲ ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι ὁ Διονύσιος δὲν ἀφωσιώθη, οὐδ' ἐγκατεβίωσεν ἐν τῇ Μονῇ, ὅτι τὰ κτήματα αὐτὰ κατεῖχεν ὡς κύριος, ὅτι δὲν ἦσαν τῆς Μονῆς· ἐν ἄλλαις λέξεσι βέβαιοί, ὅτι δὲν συντρέχουσιν οἱ ὅροι τοῦ διατάγματος».

§ 223. Περὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀφ' ἑνὸς εἰς ἕτερον μοναστήριον μεταβαινόντων μοναχῶν ὅρα καὶ Εὐρ. 18 σ. 134 ἑπ.

Δημόσιον.

§ 224. Τέλος ἐν ἐλλείψει ἄλλου κληρονόμου προσπορίζονται τῷ δημοσίῳ πᾶσαι αἱ χηρεύουσαι περιουσίαι (bona vacantia). Ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἐνταῦθα γίνεται πραγματικῶς κληρονόμος καὶ ἀναδέχεται ἐπομένως καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς κληρονομίας, οἷον κληροδοτήματα καὶ τὰ τοιαῦτα (1). Διάτ. 1 Κ. (10, 10) = Βασ. (56, 6).

§ 225. Ἀρχαὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκποίησιν κληρονομίας ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου. ὅρα Θέμ. τ. 5 σ. 41 ἐν τέλ.

§ 226. Εἰς τὴν νομολογίαν εὑρηνται περὶ τοῦ δημοσίου τὰ ἑξῆς·

§ 227. α) Τὸ δικαίωμα τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀκλήρων ἀποθανόντων δὲν ὀνομάζεται μὲν ὑπὸ τοῦ νόμου κληρονομικὸν δικαίωμα, ἀποτελεῖ ὅμως καθολικὴν διαδοχὴν εἰς τὴν ὁμάδα τῆς περιουσίας τοῦ ἀκλήρου, ὡσανεὶ τὸ δημόσιον ἦτο κληρονόμος· ὅθεν ρυθμίζεται κατὰ τοὺς περὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου. (5, 3) 20 § 1. 7. (30) 96 § 1 118 § 2 (34. 1) 2 § 2. Θεοφ. εἰσ. (3, 10) § 1 ἐν τέλει. (ΑΠ. 306 τοῦ 55.)—Βλ. τὴν ἑπ. §.

§ 228. Τὸ ἐπὶ τῆς ἀκληρονομήτου περιουσίας δικαίωμα ρυθμίζεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα εὑρίσκεται ἡ κινητὴ ἀκληρονόμητος περιουσία, καὶ δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περιουσίαν ταύτην ἡ διαταξις τοῦ 16ʹ ἄρθρου τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου περὶ τῆς εἰς τὸ δημόσιον τῆς Ἑλλάδος μεταβιβάσεως τῆς ἀκληρονομήτου περιουσίας. Ἀπ. πολ. ΑΠ 306 τοῦ 55, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀκλήρων ἀποθανόντων δὲν ὀνομάζεται μὲν ὑπὸ τοῦ νόμου κληρονομικὸν δικαίωμα, ἀποτελεῖ ὅμως καθολικὴν διαδοχὴν εἰς τὴν ὁμάδα τῆς περιουσίας τοῦ ἀκλήρου ὡσανεὶ τὸ δημόσιον ἦτο κληρονόμος, ὅθεν ρυθμίζεται κατὰ τοὺς περὶ κληρονομικῆς διαδοχῆς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου (5 3) 20 § 7 (30). 96 § 1, 118 § 2 (34.1) 2 § 1· Θεοφ. εἰσηγ. (3. 10) § 1 ἐν τέλει.

»Ἐπειδὴ τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον παραδέχεται,ὅτι ὁ ἐν Πάτραις ἄκληρος ἀποβιώσας Μ. Νικολάου, περὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὁποίου πρόκειται, δὲν ἦτο μονίμως ἐγκατεστημένος ἐν Ἑλλάδι, κάτοικος ὢν τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας· ὅθεν ἀποφηνάμενον, ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς ἀκληρονομήτου τοῦ εἰρημένου Μ. Νικολάου περιουσίας δικαίωμα ρυθμίζεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου ἔνθα εὑρέθη ἡ κινητὴ ἀκληρονόμητος περιουσία, περὶ ἧς ἡ δίκη, καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περιουσίαν ταύτην ἡ διάταξις τοῦ 16 ἄρθου τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου περὶ τῆς εἰς τὸ δημόσιον τῆς Ἑλλάδος μεταβιβάσεως τῆς προκειμένης περιουσίας, οὐδένα νόμον παρεβίασε, διότι ἡ λόγῳ κληρονομίας

---

(1) Πρλ. Θέμ. α. σελ. 329. Καλ. ἑ. 6114. Καλ. 6. § 124. 156. Παπ. § 623.

μεταβίβασις τῆς περιουσίας ἀποβιώσαντος εἰς τοὺς ἐπιζῶντας ἀποτελεῖ κυρίως ὑπὸ τοῦ νόμου καθιερωμένην τεχνητὴν ἐπέκτασιν τῆς βουλήσεως καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ βούλησις αὕτη, ἥτις ἰσχύει ἄλλοτε μὲν ῥητῶς ἐπὶ τῆς ἐκ διαθήκης, ἄλλοτε δὲ σιωπηρῶς ἐπὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς ἐκπεφρασμένη, συνέχεται στενῶς μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἀποβιώσαντος, καὶ ῥυθμίζεται κατὰ τὸν νόμον τῆς μονίμου αὐτοῦ κατοικίας.

§ 229. γ) Κατὰ τὴν 15370 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ δημοσίου τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀκλήρων ἀποβιούντων ἐκτείνεται οὐ μόνον ἐπὶ τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν κατοίκων τοῦ βασιλείου τῶν αὐτόθι ἐγκατεστημένων· διὸ καὶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ περὶ διακρίσεως τῶν κτημάτων νόμου, οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνει μεταξὺ πολιτῶν καὶ ἁπλῶν κατοίκων (ἴδε καὶ Μουλεβρούχ. § 638 ἐν τέλει). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συνομολογουμένου μεταξὺ τῶν διαδίκων, ὅτι ὁ Μ, οὗ τὴν περιουσίαν τὸ δημόσιον διεκδικεῖ, ὡς ἀκλήρου ἀποβιώσαντος ἐν Πάτραις, ἦτο κάτοικος αὐτόθι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποκαταστημένος, μετερχόμενος τὸ τοῦ κρεοπώλου ἐπάγγελμα, εἶναι ἐντελῶς ἄνευ σημασίας, ὅτι ὁ διαληφθεὶς Μ, καταγόμενος ἐξ Ἠπείρου, δὲν εἶχεν ἀποκτήσει τὸ τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας δικαίωμα· ἄρα κακῶς ὑπεχρεώθη τὸ δημόσιον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ εἰρημένος Μ. ἦτο πολίτης Ἕλλην, καθόσον, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τὸ περιστατικὸν τοῦτο δὲν ἀπῃτεῖτο πρὸς καταρτισμὸν τοῦ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐξαιτουμένου κληρονομικοῦ δικαιώματος».

§ 230. δ) Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἡ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐπιβαλλομένη εἰς τὴν περιουσίαν τινὸς δήμευσις ἐθεωρεῖτο ὡς διαδοχὴ εἰς ἅπασαν τὴν περιουσίαν καὶ εἰς ἅπαντα τὰ δικαιώματα, καὶ μετεβίβαζε τὰ χρέη τούτου εἰς τὸ δημεῦον δημόσιον, τὸ ὁποῖον ἐπέχει τόπον κληρονόμου. Ὅρα τὴν νομολ. εἰς τὸ Εὐρ. τ. 5 σ. 623 λέξ. Δήμευσις.

§ 231. δ) Τὸ δημεῦον δημόσιον θεωρεῖται ὡς γενικὸς διάδοχος τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἐγένετο ἡ δήμευσις, καὶ οἱ λοιποὶ τυχαῖοι κληρονόμοι αὐτοῦ ὡς ἀποκεκλεισμένοι τῆς κληρονομίας. Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 624 § 2.

Περὶ ἐπαγωγῆς καὶ ἀποκτήσεως τῆς κληρονομίας (1).

(delatio, acquisitio haereditatis).

§ 232. Ἡ ἀπόκτησις τῆς κληρονομίας ὑποτίθησιν ἀναγκαίως

(1) Ἀνωτ. § 3. Καλ. Ε. § 339, 340 περὶ ἀπροσελεύτου κληρονομίας καὶ κηδεμόνος αὐτῆς. — Βλ. ἀνωτ. § 38 ἐπ.

τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου, ἡ δὲ προστασία τοῦ ἀπροσελεύτου ἀνατίθεται εἰς κηδεμόνα (1).

§ 233. Οἱ ὑπεξούσιοι εἰσὶν αὐτοκληρονόμοι. (2).

Ἡ ἐπαγωγὴ συνεπάγεται μόνον τὸ δυνατὸν γενέσθαι τινα κληρονόμον, τὸ δὲ κληρονομικὸν δικαίωμα παράγεται συνήθως ἐκ πράξεως, δι' ἧς ὁ εἰς ὃν ἐπάγεται ἡ κληρονομία, ἀποδέχεται αὐτήν. Ὑπάρχουσιν ὅμως καί τινες καθιστάμενοι κληρονόμοι αὐτοδικαίως, ἤτοι οἱ κληρονόμοι, οἱ ἐπὶ τῆς ἀποδιώσεως τοῦ διαθέτου διατελοῦντες ὑπὸ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν (οἰκεῖοι κληρονόμοι,sui haeredes),καὶ οἱ δοῦλοι (ἀναγκαῖοι, necessarii haeredes κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἑκουσίων voluntarii), ἐφ' ὧν ἡ ἐπαγωγὴ καὶ ἡ κτῆσις δὲν διακρίνονται ὡς δύο διάφορα γεγονότα· οἱονδήποτε δὲ διάστημα καὶ ἂν παρέλθῃ μεταξὺ τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου καὶ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας, πάντοτε ἡ διὰ τῆς κτήσεως διαδοχὴ ἀνατρέχει μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος ἕπεται, ὅτι δικαίωμα εἰς τὴν κληρονομίαν ἔχει μόνον ὁ ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου ζῶν ἢ τοὐλάχιστον συνειλημμένος ὑπάρχων· τοῦτο ἰσχύει κατὰ πᾶσαν ἀληθῆ καὶ ἄμεσον κληρονομικὴν διαδοχὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς, ὁ κανὼν οὗτος ἔχει καὶ ἕτερον εἰδικὸν λόγον, ὅτι ὁ μὲν συνυπάρχων μετὰ τοῦ κληρονομουμένου δὲν δύναται νὰ διατελέσῃ εἰς σχέσιν πρὸς αὐτὸν παρέχουσαν τὸ προκείμενον δικαίωμα. (Παπ. §. 580.)

§ 234. Οἱ ἐξωτικοὶ ἀποκτῶσι τὴν κληρονομίαν διὰ δηλώσεως ἢ δι' ἀναμίξεως. Βλ. Καλ. ε. § 344.

§ 235. Πῶς ἀποκτῶσι τὴν κληρονομίαν οἱ μὴ τέλειοι τὴν ἡλικίαν; οἱ μαινόμενοι, κωφάλαλοι καὶ τυφλοί; τὰ ἠθικὰ πρόσωπα; Βλ. Καλ. ε. § 346—348. ἀνωτ. §. ἐπ.

§ 235.[2] Ἀπόκτησις κληρονομίας δι' ἐπιτρόπου. Καλ. ε. § 349 ἀνωτ. §.

§ 236. Τὰ ἑξῆς ἐφαρμόζονται εἴς τε τὴν κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸ πραιτορικὸν κτῆσιν τῆς κληρονομίας. Ὁ μέλλων νὰ καταστῇ κληρονόμος, ἀνάγκη 1) νὰ ἔχῃ ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένην θέλησιν, νὰ ἐκφράσῃ αὐτὴν οἰκειοθελῶς καὶ νὰ ἦναι ἱκα-

(1) Ἡ κτῆσις τῆς κληρονομίας χωρεῖ κατὰ διαφ ὡς ἀνωτ. §. 5.

(2) Καλ. ε. § 341.

νὸς ν' ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις 2) νὰ ἦναι ἱκανὸς τοῦ κτήσασθαι κληρονομίαν ἀπὸ τῆς ἐπαγωγῆς μέχρι τῆς κτήσεως· ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ διαθήκης ἐπαγωγῆς, καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης· 3) νὰ ἀποδεχθῇ τὴν κληρονομίαν, ὅπως αὕτη τῷ ἐπάγεται· 4) νὰ μὴν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τοῦ λόγου αὐτῆς. (Παπ. § 626.)

ΣΗΜ. Πρλ. τὰ ἀνωτ. § 11—19 ἑπ. ἐκτεθέντα, καὶ Καλλ. ε. § 350, ἔνθα περὶ τῆς ὑπεισελεύσεως.

§ 237 Ἐντὸς πόσου χρόνου δύναται νὰ γίνῃ ἡ κτῆσις τῆς κληρονομίας; Βλ. τὰ ἐκτεθέντα ἀνωτ. § 38—39.

§ 238. Νομικαὶ συνέπειαι τῆς ἀποκτήσεως. Βλ. ἀνωτ. § 24—28 (1).

Ὅταν ὁ δανειστὴς κληρονομήσῃ τὸν ὀφειλέτην, τὰ χρέη τούτου πρὸς τὸν κληρονόμον δανειστὴν συγχέονται, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ πρὸς τρίτους. Α. Π. 78 τοῦ 54, φέρουσα.

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Ν. 95 § 2 (46 3) τοῦ Πανδέκτου, ὅταν ὁ δανειστὴς κληρονομήσῃ τὸν ὀφειλέτην, τὰ χρέη τοῦ τελευταίου πρὸς τὸν κληρονόμον δανειστὴν συγχέονται, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ πρὸς τρίτους· ὀρθῶς ἄρα τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν, ὅτι διὰ τὸ δημόσιον χρέος τοῦ ἀποβιώσαντος Ἀθ. Κωτσοπούλου δὲν ὑπάρχει σύγχυσις ἀπέναντι τῆς κληρονόμου συζύγου αὐτοῦ.

»Ἐπειδὴ, ἐν ᾧ τὸ ἐφετεῖον ἀφ' ἑνὸς παραδέχεται, ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸν νόμον 95 § 2 (Β. 36 τίτλ. 3) τοῦ Πανδέκτου, ὅτι ὑπάρχει σύγχυσις τῶν ἀπαιτήσεων τῆς Νικολέτας Διουρίτσας, ἀφ' ἑτέρου ἐπικυροῖ τὴν 5 διάταξιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάσσεται ἡ ἐξαίρεσις ἐκ τῆς αὐτῆς κληρονομίας τῶν ὅσων ἡ Διουρίτσα ἐδαπάνησε διὰ μνημόσυνα τοῦ συζύγου της, τῶν

---

(1) Διὰ βραχέων λέγομεν καὶ ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς.

Διὰ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας ὁ κληρονόμος, ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ κληρονομουμένου ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, καθίσταται κατὰ λόγον τῆς κληρονομικῆς αὐτοῦ μερίδος ὑποκείμενον πασῶν τῶν εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονομουμένου ἀναγομένων ἐννόμων σχέσεων καὶ ὑπεισέρχεται εἰς ἅπαντα τὰ ἐξ αὐτῶν δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, καθόσον ταῦτα δὲν ἀναιροῦνται διὰ τοῦ θανάτου· ὅθεν δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὰς τοῦ κληρονομουμένου πράξεις, εἰμὴ καθ' ὅσον αὐτὸς οὗτος ἠδύνατο νὰ προσβάλῃ αὐτάς· προσέτι δὲ ὑποχρεοῦται οἱονεὶ ἐκ συμβάσεως νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐπιβληθείσας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου ὑποχρεώσεις. (Παπ. § 629.)

ὅσων ἐπλήρωσεν εἰς κληροδοτήματα καὶ εἰς δημοσίευσιν τῆς διαθήκης καὶ ὅσων μέλλει νὰ δαπανήσῃ εἰς μνημόσυνα αὐτοῦ, καὶ ταῦτα ἐναντίον τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ ἄνευ τινὸς ἀποδείξεως ἐὰν τὰ δαπανηθέντα ἐπληρώθησαν ἐκ τῆς εἰρημένης κληρονομίας· ὅθεν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα, διὰ ψευδῆ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου καὶ διὰ παραβίασιν τῶν περὶ ἀποδείξεως οὐσιωδῶν διατάξεων τῆς πολιτικῆς δικονομίας (ἀριθ. **244**).

Κατὰ τὸν Νόμον **37** Π. (**29**. **2**) — **1**. **2**. **3**. Π. (**37**. **1**) ἄρθ. **55** τοῦ ἁρμ. (Ε΄. ἡ), ὁ κληρονόμος, ὡς ἀντιπροσωπεύων τὸν παρ' αὐτοῦ κληρονομούμενον, ἐνέχεται εἰς ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τούτου, παρεκτὸς τινῶν ὑποχρεώσεων ὅλως προσωπικῶν, ἐν αἷς δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ ἀλληλέγγυα χρέη. (Ἀποφ. **4161** τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.)

§ **239** Ἐὰν ἐγένοντο πολλοὶ ὁμοῦ κληρονόμοι; Βλ. ἀνωτ. §**29**. Προσθέτω τὰ ἑξῆς.

Ἐάν, ἐγκαταστάντων πλειόνων κληρονόμων, ὁ διαθέτης ἢ οὐδόλως διένειμε ἢ δὲν διένειμεν ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του ἢ διένειμεν ἀνώτερον αὐτῆς ποσόν, ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς·

I) Ἐὰν ὁ διαθέτης ἐγκαταστήσῃ πλείονας κληρονόμους ἄνευ προσδιορισμοῦ μερίδων, ἴσας λαμβάνουσι πάντες μερίδας· ἐκτὸς **1**) ἐὰν οἱ κληρονόμοι διορισθῶσι διὰ διαφόρων προτάσεων, ὅτε οἱ διὰ τῆς αὐτῆς προτάσεως ἐγκαταστάντες θεωροῦνται ἓν πρόσωπον ὡς πρὸς τὸν δι' ἄλλης προτάσεως διωρισμένον, καὶ λαμβάνουσι μίαν μερίδα· **2**) οἱ περιληπτικῶς διὰ κοινῆς ὀνομασίας ὁρισθέντες κληρονόμοι, λ. χ. ὁ Πέτρος καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔστωσάν μοι κληρονόμοι, λαμβάνουσιν ἐπίσης μίαν μερίδα.

3) Ἐὰν ὁ διαθέτης ἐγκαταστήσῃ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ὡς ἑξῆς· οἱ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι μου ἔστωσάν μοι κληρονόμοι, ἡ περιουσία διανέμεται κατὰ τὰς γνωστὰς περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας διατάξεις.

II) Ἐὰν ὁ διαθέτης ἀναφέρηται εἰς προσδιορισμὸν μερίδων, μὴ γενόμενον ἐν τῇ προκειμένῃ διαθήκῃ, διακριτέον·

1) Ἐὰν ὁ ὁρισμὸς οὗτος τῶν μερίδων τεθῇ ὡς αἵρεσις, ἰσχύουσιν οἱ περὶ τῶν ὑπὸ αἵρεσιν ἐγκαταστάσεων κανόνες.

2) Ἐὰν δὲ δὲν πρόκηται περὶ αἱρέσεως, εἰ μὲν ὁ διαθέτης ἀναφέρεται εἰς μέλλουσαν διανομήν, ἥτις ὅμως παρελείφθη, ἡ ἐγκατάστασις λογίζεται ἄνευ προσδιορισμοῦ μερίδων γενομένη (sine parte)· εἰ δὲ ἀναφέρεται εἰς δῆθεν γενομένην διανομήν, ἥτις ὅμως δὲν ἀποδεικνύεται γενομένη, ἡ ἐγκατάστασις εἶνε ἄκυρος.

III) Ἐὰν ὁ διαδέτης διανείμῃ μέρος τῆς περιουσίας του, ἐὰν τουτέστιν αἱ ὡρισμέναι μερίδες δὲν ἐξαντλῶσι τὴν περιουσίαν καὶ ὁρισθῶσιν ἁπάντων τῶν κληρονόμων αἱ μερίδες, διακριτέον
α) ἂν πάντες ἐγκατέστησαν ἀπὸ δήλου πράγματος (ex re certa), αἱ τοιαῦται ἐγκαταστάσεις λογίζονται προκληροδοσίαι (ἐξαίρετα), οἱ δὲ τοιοῦτοι κληρονόμοι ἐγκαταστάντες ἄνευ προσδιορισμοῦ κληρονομικῶν μερίδων.
β) ἂν πάντες ἐγκατέστησαν εἰς ποσοστὰ μέρη τῆς περιουσίας, π. χ. εἰς τὸ ἥμισυ, τὸ ἓν τέταρτον κλπ. τὸ μὴ διανεμηθὲν ἀνήκει εἰς τοὺς ἐγκαταστάντας, κατὰ λόγον τῆς μερίδος ἑκάστου.
γ) Ἂν τινὲς μὲν ἐγκατέστησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων (ex re certa), τινὲς δὲ εἰς ποσοστὰ μέρη τῆς περιουσίας, οἱ μὲν λαμβάνουσι μόνα τὰ δῆλα πράγματα, ὡς κληροδόχοι, οἱ δὲ διανέμουσι τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας κατὰ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ θέματι ὑπὸ στοιχ. β. ὡρισμένα.

Κατὰ τὰς περιπτώσεις τοῦ ἀρ. III, 1) ἰσχύει ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν διαθηκῶν ὁ κανὼν, ὅτι τὸ μὴ διανεμηθὲν μέρος τῆς περιουσίας περιέρχεται εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους.
2) Ἂν ἑνὸς ἢ τινῶν μόνον ἐκ τῶν ἐγκαταστάντων ὡρίσθησαν αἱ μερίδες, ἄλλοι δὲ ἐγκατέστησαν ἀορίστως, οἱ τελευταῖοι μόνον διανέμονται τὴν ἀδιανέμητον καταλειφθεῖσαν περιουσίαν.
IV) Ἐὰν αἱ ὁρισθεῖσαι μερίδες ὑπερβαίνωσι τὸ ποσὸν τῆς ὅλης περιουσίας, καὶ 1) ἁπάντων τῶν κληρονόμων αἱ μερίδες ἦναι ὡρισμέναι.
α) Ἂν ἕκαστος τῶν κληρονόμων ἐγράφη ἀπὸ δήλου πράγματος, πάντες εἰσὶν ἀληθεῖς κληρονόμοι, τὰ δὲ δῆλα πράγματα, εἰς ἃ ἐγκατέστησαν, λογίζονται προκληροδοτηθέντα αὐτοῖς· ὅθεν τὸ κῦρος τῶν περὶ αὐτῶν διατάξεων ῥυθμίζεται κατὰ τὰ περὶ τῶν κληροδοτῶν κατωτέρω ἐκτεθησόμενα· ἐντεῦθεν ὁ γραφεὶς ἀπὸ δήλου ἀνυπάρκτου πράγματος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν συγκληρονόμον αὐτοῦ ὡς κληροδοσία καταβλητέου μέρους τοῦ ἐν τῇ περιουσίᾳ ὑπάρχοντος πράγματος τὸ φαλκίδιον τέταρτον, καὶ οὕτω δὲν ἀποβαίνει ματαία ἡ ἰδία αὐτοῦ ἐγκατάστασις εἰς τὸ μὴ ὑπάρχον πρᾶγμα·
β) Ἂν ἅπαντες ἐγκατέστησαν εἰς ποσοστὸν μέρος τῆς περιουσίας, ἐλαττοῦται ἡ μερὶς ἑκάστου κατὰ λόγον τοῦ ποσοῦ αὐτῆς.
γ) Ἂν τινὲς μὲν ἐγράφησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων (ex re certa), τινὲς δὲ εἰς ποσοστὰ τῆς περιουσίας, ἡ ὑπερβάλλουσα τὴν ὑπάρχουσαν περιουσίαν διάταξις ἐνυπάρχει ἢ εἰς μόνην τὴν εἰς δῆλα πράγματα ἐγκατάστασιν, ἢ εἰς ἑκατέραν αὐτῶν· ἐν μὲν τῇ πρώτῃ

περιπτώσει ὁ ἀπὸ δήλου πράγματος γραφεὶς λαμβάνει τὸ καθέκαστον αὐτῷ καταλειφθὲν ὡς ἐξαίρετον, praelegatum. λογίζεται δὲ ἀορίστως ἐγκαταστὰς εἰς τὴν κληρονομίαν καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ὅλων τῶν κληρονομικῶν ἐγκαταστάσεων (κατὰ τὰ μετ' ὀλίγον (IV 2) β'.) ἐκτεθησόμενα) ὁρισθησομένην μερίδα του εἰς τοὺς ἀπὸ ποσοστοῦ μέρους γεγραμμένους συγκληρονόμους ὡς καθολικὸν καταπίστευμα, ὡς πρὸς δὲ τοὺς κληρονόμους τούτους ἰσχύουσι τὰ πρὸ μικροῦ ὑπὸ στοιχ. β'. (IVi) ἐκτεθέντα· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, οἱ ἀπὸ δήλου πράγματος γραφέντες διανέμονται αὐτὸ ὡς κληροδόχοι κατὰ λόγον τοῦ εἰς ἕκαστον αὐτῶν ὁρισθέντος μέρους, λογίζονται δὲ καὶ ἀορίστως ἐγκαταστάντες εἰς τὴν κληρονομίαν, ἀλλ' ἀποδίδουσι τὴν κληρονομικὴν αὐτῶν μερίδα εἰς τοὺς ἀπὸ ποσοστοῦ μέρους γεγραμμένους ὡς καθολικὸν καταπίστευμα· τὸ αὐτὸ δὲ θέλει συμβῆ καὶ κατὰ τὴν τρίτην περίπτωσιν, μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι κατ' αὐτὴν γίνεται καὶ ἡ ὑπὸ στοιχ. β'. (IV 1) ἐκτεθειμένη ἐλάττωσις τῆς μερίδος τῶν εἰς ποσοστὸν μέρος τῆς περιουσίας ἐγκατασταθέντων.
2) Ἐὰν τινῶν μόνον κληρονόμων ὁρισθῇ ἡ κληρονομικὴ μερίς, τινῶν δὲ οὐχί, ὑπέρβασις τοῦ δυναμένου νὰ διατεθῇ ποσοῦ ὑπάρχει οὐ μόνον ὅταν αἱ απονεμηθεῖσαι μερίδες ὑπερβαίνωσι τὸ ὅλον ποσὸν τῆς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν αὗται συμπληρῶσιν αὐτό. Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς.

α) Ἂν οἱ κληρονόμοι, ὧν ὡρίσθησαν αἱ μερίδες, ἐγράφησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων (ex re certa), ἰσχύουσι τὰ πρὸ μικροῦ ὑπ' ἀρ. 1) καὶ στοιχ. γ'. εἰρημένα.

β) Ἂν δέ τινες ἐγκατέστησαν εἰς ποσοστὰς μερίδας, τινὲς δὲ ἀορίστως, αἱ μερίδες ἐκεῖναι ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ ἥμισυ, ἢ, ἐὰν ἡ ἐλάττωσις αὕτη δὲν παράγῃ ὑπόλοιπον, κατὰ τὸ τρίτον, καὶ οὕτω καθεξῆς (ex asse fit dupondium, tripondium κλπ.), τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης τῶν μερίδων παραχθὲν ὑπόλοιπον διανέμεται εἰς τοὺς ἀορίστως ἐγκαταστάντας·

γ) Ἂν τινὲς μὲν ἐγκατεστάθησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων, οἱ δὲ ἄλλοι ἀορίστως, εἰ μὲν ἡ ὑπέρβασις ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐγκαταστάσει εἰς τὰ δῆλα πράγματα, ἰσχύουσι τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει τοῦ ἄρθ. (IV 1) γ.) ἐκτεθέντα, διότι ἐνταῦθα οἱ ἀορίστως ἐγκαταστάντες θεωροῦνται ἐγκαταστάντες εἰς τὸ ὑπόλοιπον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν γενομένων ποσοστῶν μερίδων· ἐὰν δὲ ἡ ὑπέρβασις ὑπάρχῃ ἐν τῇ εἰς ποσοστὰ μέρη ἐγκαταστάσει, ἰσχύουσι τὰ ὑπ' ἀρ. IV. 2) β) ἐκτεθέντα. (Παπ. § 630.)

§ 240. Ποῖαι αἱ τοῦ κληρονόμου ὑποχρεώσεις ; Βλ. ἀνωτ. § 26 ἑπ. Προσθέτω τὰ ἑξῆς. (1).

Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ κληρονόμου δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς δύο τάξεις· εἰς ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ καὶ εἰς ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς δανειστὰς τῆς κληρονομίας· τοιοῦτοι δανεισταὶ εἶναι 1) οἱ τοῦ κληρονομηθέντος· πρὸς αὐτοὺς ἐνέχεται ὁ κληρονόμος, ὡς καθολικὸς διάδοχος τοῦ κληρονομηθέντος, ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἐξ οὗ ἦτον οὗτος ὑπόχρεως· κατ' αὐστηρὸν δὲ δίκαιον ὑποχρεοῦται νὰ ἱκανοποιήσῃ αὐτοὺς καὶ ἐξ ἰδίων, κατὰ λόγον τῆς μερίδος του, ἐὰν δὲν ἐξαρκῇ πρὸς τοῦτο ἡ κληρονομικὴ περιουσία· 2) οἱ κληροδόχοι καὶ καταπιστευματοδόχοι· πρὸς αὐτοὺς εἶνε ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὰ κληροδοτήματα καὶ τὰ καταπιστεύματα, ὡσανεὶ ἀνελάμβανε διὰ συμβάσεως τὴν ὑπόχρέωσιν ταύτην.

§ 241. Ἄλλοτε ὁ κληρονόμος κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο ν' ἀπαλλαγῇ τῶν προειρημένων ὑποχρεώσεων· τῷ ἐπετρέπετο δὲ μόνον νὰ σκεφθῇ ἂν τῷ συνέφερε ν' ἀποδεχθῇ ἢ οὐ τὴν κληρονομίαν· καὶ πρὸς τοῦτο, ἂν οἱ ἔχοντες συμφέρον ἀπήτουν νὰ δηλώσῃ τὴν ἀποδοχὴν ἢ τὴν ἀποποίησιν αὐτῆς, ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστοῦ προθεσμίαν (spatium deliberandi). Κατὰ δὲ τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον, ἐὰν οἱ ἔχοντες συμφέρον ἀπαιτήσωσι τὴν εἰρημένην δήλωσιν τοῦ κληρονόμου, οὗτος ὀφείλει ἐντὸς τῆς πρὸς σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς χορηγουμένης αὐτῷ προθεσμίας νὰ δηλώσῃ τὴν ἀποδοχὴν ἢ τὴν ἀποποίησιν ἢ νὰ ζητήσῃ πρὸς διάσκεψιν προθεσμίαν ἀπὸ μὲν τὸν ἡγεμόνα ἑνὸς ἔτους, ἀπὸ δὲ τὸν δικαστὴν τὸ πολὺ ἐννέα μηνῶν, καὶ ἐὰν ἐντὸς αὐτῆς δὲν δηλώσῃ τὴν ἀπόφασίν του, λογίζεται, εἰ μὲν ἡ προθεσμία ὁρισθῇ κατ' αἴτησιν ὑποκαταστάτου ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμου, ὡς ἀποποιηθείς, ἐὰν δὲ κατ' αἴτησιν ἄλλων ἐχόντων συμφέρον, ὡς ἀποδεξάμενος τὴν κληρονομίαν· τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἔχει ἡ προθεσμία αὕτη τῆς διασκέψεως καὶ ἂν ζητήσῃ αὐτὴν ὁ κληρονόμος χωρὶς νὰ προκαλεσθῇ ὑπὸ τῶν ἐχόντων συμφέρον. (2)

§ 242. Πολὺ ἐπωφελέστερον διὰ τὸν κληρονόμον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰσαχθὲν εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς (beneficium inventarii). Ἵνα ἀπολαύσῃ δὲ τῶν ὠφελημάτων αὐτοῦ ὁ κληρονόμος, ἀνάγκη νὰ τηρήσῃ τὰ ἀνωτέρω § 39 ἑπ. 81 ἑπ.

(1) Παπ. § 631 ἑπ.
(2) Αὐτ' § 632.

Συνέχεια· Νομολογία περὶ ἀποκτήσεως τῆς κληρονομίας. Τέκνα κλπ. (1)

§ 243. Μόνα τὰ ὑπεξούσια τέκνα τοῦ ἀποθανόντος ἀποκτῶσιν αὐτοδικαίως τὴν πατρικὴν κληρονομίαν (2), ὄχι δὲ καὶ πᾶν τέκνον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 121 τοῦ 1855.)

---

(1) Ἀναγκαῖοι κληρονόμοι. Ὁ οἰκεῖος κληρονόμος δύναται, πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του, νὰ κινήσῃ μερικὴν δικαστικὴν ἀγωγὴν περὶ κληρονομιαίων πραγμάτων; Ὁ ἀναγκαῖος κληρονόμος καθίσταται αὐτοδικαίως, ἅμα ἀποβιώσαντος τοῦ πατρὸς, κύριος τῆς κληρονομικῆς του μερίδος, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται προηγουμένη τις παράδοσις τῆς περιουσίας, ἡ δὲ ἀπαίτησις τῶν κληρονομιαίων πραγμάτων εἶναι πραγματικὴ, καὶ διὰ τοῦτο δύναται ὁ κληρονόμος, κατασχεθείσης τῆς μερίδος του διὰ χρέος συγκληρονόμου τινος, νὰ κάμῃ ἀνακοπὴν πρὸς ἀπαίτησιν τῶν πραγματικῶν του δικαιωμάτων (ἄρθρ. 911 πολιτ. δικον.—τεμ. 11 πανδ. 28, 2.—τεμ. 25 § 18 καὶ τεμ. 50 § 1 πανδ. (6, 1)—(Ἀπόφ. 278 τοῦ 1841 τῶν ἐνΝαυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 3784.)

—Οἱ οἰκεῖοι καὶ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι καθίστανται αὐτοδικαίως συγκύριοι ἐπὶ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ἅμα ἀποβιώσαντος τοῦ πατρὸς, χωρὶς νὰ ἀπαιτῆται παράδοσις· ἄρα δύνανται νὰ κινήσωσι διεκδικ. ἀγωγήν· (Ὅρα τὴν νομολ. ἐν εὑρ. τ. 10. σ. 39 § 2.)

—Ἂν καὶ τὰ τέκνα ὡς ἀναγκαῖοι κληρονόμοι τοῦ πατρὸς ὑπεισέρχωνται εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ἅμα ἀποβιώσαντος, καὶ διὰ ταῦτα δύνανται νὰ διεκδικήσωσι τὴν κληρονομίαν παρὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι δυνάμει τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος καὶ διὰ μόνης τῆς κατὰ διάνοιαν κατοχῆς, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς φυσκῆς, κάτοχοι ἢ συγκάτοχοι τῶν παρ' ἄλλων ἢ τῶν συγκληρονόμων των κατεχομένων κληρονομικῶν πραγμάτων. Ὅθεν ὅταν ὁ ἀδελφὸς ἐνάγῃ π. χ. τὸν ἀδελφὸν ὅτι ἀπέβαλεν ἐκεῖνον τῆς νομῆς πραγμάτων, τὰ ὁποῖα οὗτος θεωρεῖ ὡς κληρονομιαῖα, ἡ ἀγωγὴ προβαίνει. (Ἀπ. 59. Ν. 556 τοῦ 1855 καὶ νομν. σ. 6046. ἐφ.)

—Οἱ μὴ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι τότε μόνον θεωροῦνται ὡς τοιοῦτοι, ὅταν ἢ ἀποδεχθῶσιν ἢ ἐνεργήσωσι πράξεις ἀναμίξεως εἰς τὴν κληρονομίαν· ὅταν ἡ θυγάτηρ οὔτε ἀπεδέχθη ῥητῶς τὴν κληρονομίαν, οὔτε πράξεις κληρονόμου ἐνήργησεν, ἀλλὰ μάλιστα ἐδή-

ΣΗΜ. ὅρα Εἰς. (3. 1) § 2 καὶ 8 Π. (38. 16) 6 καὶ 7. Β. (45. 1) 10.

§ 244. Ἡ ἰδιότης τῶν οἰκείων κληρονόμων ὑποτίθησι τὴν ἐπὶ τὸν κατιόντα κληρονόμον πατρικὴν ἐξουσίαν τοῦ κληρονομουμένου, ἣν ἡ μήτηρ δὲν ἔχει κατὰ τὸ ἰσχῦον δίκαιον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187, τοῦ 57 περὶ ἧς καὶ ἀνωτ.)

§ 245. Οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι εἰσὶ καὶ ἄνευ ἀναμίξεως κληρονόμοι, ἐνεχόμενοι εἰς τὰ χρέη τοῦ τελευτήσαντος, ἐκτὸς ἂν ἀποστῶσι τῆς κληρονομίας. (§ 2 εἰς 2, 19) Ἀπ. πολ. ΑΠ. 52 τοῦ 1853, ἀναιρ. ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτ.)

ΣΗΜ. Πρλ. κατωτ τὰ περὶ ἀποχῆς ἀπὸ τῆς κληρονομίας.

§ 246. Τὸ ἄρθρον 73 τοῦ περὶ ἐπιτροπείας νόμου δὲν ἀνατρέπει τὴν τοῦ ρ.δ. ἀρχὴν περὶ τῆς εἰς τοὺς κατιόντας ἐπαγωγῆς τῆς κληρονομίας τῶν ἀνιόντων, ἐφαρμοζόμενον εἰς κληρονομίας μὴ μεταβαινούσας ἀναγκαίως εἰς τὸν ἀνήλικα· ὥστε κατιόντες ἀνήλικες εἶναι αὐτοδικαίως κληρονόμοι τῶν ἀποθανόντων ἀνιόντων καὶ χωρὶς νὰ γένῃ δήλωσις ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας αὐτῶν, ὡς ἦσαν καὶ πρὸ τοῦ ἀνωτέρω νόμου. Ἐὰν δὲ ὁ ἐπίτροπος αὐτῶν θελήσῃ ν' ἀποποιηθῇ αὐτήν, ἔχει δικαίωμα, δυνάμει τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ὅπως καὶ ὑπὸ τοῦ Βυζ. νόμου ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς κατιόντας κληρονόμους τὸ δικαίωμα, νὰ παραιτηθῇ ἐκ τῆς εἰς τὸν ἀνήλικα ἐπαχθείσης κληρονομίας. Ἄρα ὁ δανειστὴς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ τὸν πλειστηριασμὸν κατὰ τῶν ἀνηλίκων ὡς ἀναγκαίων κληρονόμων τοῦ πατρός των, μολονότι δὲν προηγήθη δήλωσις ἀποδοχῆς ἐὰν δὲ ὁ ἐπίτροπος ἐφρόνει ὅτι ἔπρεπε νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπογραφήν, ὤφειλε νὰ τὸ πράξῃ ἐν καιρῷ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 96 τοῦ 69.)

§ 247. Κατὰ τὸν Νόμον Π. (4, 4) 7. § 5. Κωδ. (2, 39) 1. Κωδ. Γρηγ. (2. 4) 1. Βασ. (10. 29) 1. καὶ 3. ὁ ἀνήλικος οἰκεῖος κληρονόμος, ἐαν ἀναμίξῃ ἑαυτὸν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ, δὲν ἀπαλλάσσεται τῶν κληρονομικῶν ὑποχρεώσεων· δηλῶν ἁπλῶς

λωσε κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου τῶν Πρωτοδικῶν συνεδρίασιν, ὅτι, προικισθεῖσα, δὲν εἶναι κληρονόμος, οὔτε θέλει νὰ κληρονομήσῃ εὐχαριστουμένη εἰς τὴν προῖκά της, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ κληρονόμος, ἀφοῦ κατὰ νόμον ὁ μὴ ἀναγκαῖος κληρονόμος δὲν ὑποχρεοῦται ῥητῶς καὶ κατὰ ὡρισμένους τύπους νὰ δηλώσῃ ὅτι παραιτεῖται τῆς κληρονομίας. (Ἀπ. ἐφ. Αθ. 11971 τοῦ 1854.)

ὅτι ἀπέχει τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ χρεία νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον κατὰ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας, ἵνα δ' ἐπιτύχῃ αὐτοῦ ἀνάγκη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης κτήσεως προσγενομένην αὐτῷ βλάβην, εἰς δὲ τοὺς ὁρισμοὺς τούτους δὲν ἀντίκεινται αἱ διατάξεις τοῦ Πανδέκτου (29. 2) 57. πρ. καὶ § 1. (42. 1) 44 καὶ (26. 8) 21, διότι ἡ μὲν πρώτη προβλέπει τὸ θέμα, καθ' ὃ ὁ ἄνηβος ἐπιχειρεῖ μόνος, χωρὶς τῆς τοῦ ἐπιτρόπου συμπράξεως, τὴν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ ἀνάμιξιν, ἥτις δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἰσχυρὰ, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη τοῦ ἐκτάκτου βοηθήματος τῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς, ἡ δὲ δευτέρα δὲν ὁρίζει κατὰ τίνα τρόπον ἀπέσχεν ὁ ἄνηβος τῆς πατρικῆς κληρονομίας, διότι καὶ ἡ δι' ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς τοῦ κληρονόμου ὑποχρεώσεως ὀνομάζεται πολλαχοῦ τοῦ Νόμου ἀποχὴ (4. 4) §5. καὶ 10. Βκσ. (10. 4) 7· ἡ δὲ τρίτη ὁρᾷ θέμα, καθ' ὃ μόνος ὁ ἐπίτροπος ἐπεχείρησε τὴν τῆς ἀναμίξεως πρᾶξιν, ὅπερ δὲν ἐπετρέπετο καὶ δὲν ἀπετέλει ἔγκυρον εἰς τὴν κληρονομίαν προσέλευσιν ἵνα ᾖ ἀνάγκη τοῦ ἐκτάκτου βοηθήματος τῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς. (Ἀπ. ΑΠ. 29 τοῦ 58.)

§ 248. Κατὰ τὸν νόμον instit de kaered. qual. etdiff. (2. 19) μὴ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι δὲν ἀποκτῶσιν αὐτοδικαίως τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπαχθεῖσαν κληρονομίαν, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτῆς ἀποδοχῆς, ἥτις δύναται νὰ λάβῃ χώραν εἴτε ῥητῶς, εἴτε σιωπηλῶς. Ὅθεν τὸ δικαστήριον ὀφείλει, λόγου περὶ τούτου προκειμένου, νὰ στηρίξῃ τὴν ἀπόφασίν του εἰς νόμιμόν τινα ἀπόδειξιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 113 τοῦ 1853.)

Μεταβίβασις τῆς κληρονομίας.

§ 249. Μεταβίβασις (1) τῆς ἐπαχθείσης κληρονομίας (transmissio hereditatis). Συνήθως συνδέουσιν οἱ νομοδιδάσκαλοι τὴν τῆς προκειμένης διαδοχῆς εἰς τὴν ἐπαγωγὴν διδασκαλίαν (ἢ τῆς οὕτω λεγομένης μεταβιβάσεως τῆς ἐπαχθείσης κληρονομίας, transmissio hereditatis) μετὰ τοῦ κανόνος, ὅτι μήπω κεκτημένον κληρονομικὸν δικαίωμα δὲν μετατίθεται εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ εἰς ὃν ἐπήχθη (2), καὶ θεωροῦσι τὰ θέματα τῆς προκειμένης

---

(1) Πρλ. Καλ. ε § 384—386.

(2) Κ. (6. 51) διατ. μον. § 5 Β. (44. 30) 1.

διαδοχῆς ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου· ἡ ὑπεισέλευσις ὅμως τῶν κληρονόμων εἰς τὴν ἐπαγωγὴν, τὴν εἰς τὸν ὑπ' αὐτῶν κληρονομούμενον γενομένην, δὲν εἶναι ὁ μόνος τρόπος τῆς μεταβιβάσεως τοῦ μήπω κεκτημένου κληρονομικοῦ δικαιώματος· Ἵνα περιλάβωμεν πάντα τὰ τῆς τοιαύτης μεταβιβάσεως (transmissio) θέματα πρέπει νὰ ἐκθέσωμεν αὐτὰς ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικωτέρου κανόνος, καθ' ὃν μόνος ὁ εἰς ὃν ἐπήχθη τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα δύναται ν' ἀποκτήσῃ αὐτὸ, καὶ τοῦ ὁποίου κανόνος ἀπόῤῥοια εἶνε ὁ ἀνωτέρω (πρὸ τῆ; Σημ. 1.) ἐκτεθείς.

Ὁ λόγος τῆς ὑπεισελεύσεως εἰς ἀλλοτρίαν ἐπαγωγὴν δύναται νὰ συνίσταται ἢ εἰς νομικὴν πρᾶξιν, ἢ εἰς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἢ εἰς τὴν συγγένειαν, ἢ τέλος εἰς τὴν κληρονομικὴν διαδοχήν.

Εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἁπλῶς ἐπαχθεῖσα κληρονομία δὲν μεταβιβάζεται εἶναι ἡ in jure cessio, ἥτις δὲν μνημονεύεται πλέον ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ δικαίῳ. Δὲν δύναται δέ τις νὰ ἐκποιήσῃ τὸ ἐπὶ τῆς κληρονομίας δικαίωμά του πρὶν ἀποκτήσῃ αὐτήν. (1).

§ 250. Ἐπὶ τῆς ἐκ διαθήκης ἐπαγωγῆς, ἡ μεταβίβασις αὕτη δὲν εἶναι δυνατὴ, διότι ἐνταῦθα ἡ ἐπαγωγὴ στηρίζεται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου, ἡ δὲ θέλησις αὕτη, ἑπομένως καὶ ἡ ἐπαγωγὴ, ἤθελεν ἀνατραπῇ ὑποκαθισταμένου ἄλλου κληρονόμου.

§ 251. Μεταβίβασις τῆς ἐπαγωγῆς, ὡς ἀποτέλεσμα πατρικῆς ἐξουσίας, χωρεῖ κατὰ δύο περιπτώσεις· ὅταν ὑπεξούσιος υἱὸς ἀποκρούσῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἐπαχθεῖσαν κληρονομίαν, ἡ ἐπαγωγὴ δὲν ἀνατρέπεται, ἀλλὰ μεταβιβάζεται εἰς τὸν πατέρα· τοῦτ' αὐτὸ δὲ συμβαίνει ὡσαύτως καὶ ὅταν ὑπεξούσιος ἀποβιώσῃ ἀνίκανος πρὸς ἐπιχείρισιν νομικῶν πράξεων, ἢ ἀπὼν πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ ἐκφράσῃ τὴν περὶ ἀποδοχῆς τῆς ἐπαχθείσης κληρονομίας θέλησιν αὐτοῦ.

§ 252. Τρίτη περίπτωσις τῆς μεταβιβάσεως τῆς μήπω κεκτημένης κληρονομίας εἶναι ἡ λεγομένη Θεοδοσιανὴ, περὶ ἧς βλέπε Παπ. § 579.

§ 253. Θέματα μεταβιβάσεως τῆς ἐπαγωγῆς εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ εἰς ὃν ἐπήχθη ἡ κληρονομία, ἐὰν οὗτος ἀποβιώσῃ χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν περὶ κτήσεως ἢ ἀποποιήσεως τῆς κληρονομίας βούλησίν του, εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

(1) Παπ. § 585.

1) Ἐὰν ὁ εἰς ὃν ἐπήχθη ἡ κληρονομία ἀποβιώσῃ ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔλαβε κατ' αἴτησίν του προθεσμίας τῆς διασκέψεως (spatium deliberandi) ἢ ἐντὸς ἔτους, ἀφ'οὗ ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐπαγωγῆς, χωρὶς ν' ἀποκτήσῃ ἢ ν' ἀποποιηθῇ τὴν κληρονομίαν, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δύνανται νὰ πράξωσι τὰ εἰκότα ἐντὸς τοῦ ὑπολειπομένου χρόνου, ἀφ' οὗ ὁ ἀποβιώσας ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἐπαγωγῆς (transimssio justinianca)· ἀμφισβητεῖται ἐὰν ἡ μεταβίβασις αὕτη γίνηται καὶ ὅταν ὁ εἰς ὃν ἐπήχθη ἡ κληρονομία ἀποβιώσῃ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐπαγωγῆς.

Ὁ Νομοθέτης δὲν εἶχε τωόντι λόγον ν' ἀποκλείσῃ ἐν τῷ θέματι αὐτῷ τὴν μεταβίβασιν ἀποδεχθεὶς αὐτὴν ἂν ὁ ἀποβιώσας ἐγίνωσκε τὴν ἐπαγωγὴν, οὐδὲ περιώρισε τὴν μεταβίβασιν ῥητῶς εἰς μόνον τὸ τελευταῖον τοῦτο θέμα· ἀφ' ἑτέρου ὅμως εἶναι βέβαιον ὅτι μόνον τὸ θέμα τοῦτο ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, καὶ ἰδίως δὲν ἔλυσε τὸ ἐν περιπτώσει τῆς ἀγνοίας ἀναφυόμενον ζήτημα, ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἄρχεται ἡ προθεσμία καθ' ἣν οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐπαγωγῆς ἀποβιώσαντος δύνανται ν' ἀποκτήσωσι τὸ εἰς αὐτὸν ἐπαχθὲν κληρονομικὸν δικαίωμα. Ὅθεν τὸ θέμα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν Ἰουστινιάνειον μεταβίβασιν, ἀλλ' εἰς τὸν ἑπόμενον λόγον τῆς μεταβιβάσεως καὶ νὰ ῥυθμισθῇ κατὰ τὰς περὶ αὐτοῦ ἰσχυούσας ἀρχάς. Ἡ προκειμένη μεταβίβασις δὲν χωρεῖ ἂν ὁ διαθέτης ὁρίσῃ προθεσμίαν πρὸς δήλωσιν τῆς ἀποδοχῆς ὡς αἵρεσιν τῆς ἐγκαταστάσεως· ἐὰν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀποβιώσῃ ὁ κληρονόμος ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης χωρὶς νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν κληρονομίαν, καταργεῖται ἡ ἐπαγωγή.

2) Ἐὰν ὁ εἰς ὃν ἐπήχθη τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα κωλυθῇ εἰς τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ ἐκ γεγονότος, ὅπερ ἤθελε δώσει εἰς αὐτὸν δικαίωμα ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἕνεκεν αὐτοῦ ἐξέπιπτε τῆς ἐξουσίας τοῦ κτήσαντος τὴν κληρονομίαν, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀποκατάστασιν, καὶ δι' αὐτῆς νὰ ἐπιτύχωσι τὴν κτῆσιν τοῦ εἰς τὸν κληρονομούμενον ἐπαχθέντος κληρονομικοῦ δικαιώματος, ἂν καὶ αὐτὸς δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποκατάστασιν μὴ ὢν στερημένος ἐκ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῆς ἐξουσίας τῆς κτήσεως, καὶ ἑπομένως κατὰ τὰς κοινὰς ἀρχὰς οὔτε οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἠδύναντο κυρίως νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ ἔκτακτον τοῦτο τῆς ἀποκαταστάσεως εὐεργέτημα. Ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος ἐπιτρέπει τοῦτο εἰς τοὺς κληρονόμους, ἤτοι τὴν μεταβίβασιν λόγῳ ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον (transmissio ex capite in integrum restitutonis), ἐὰν ὁ εἰς ὃν ἐπήχθη ἡ κληρονομία ἐκωλύθη ν' ἀποκτήσῃ αὐτήν,

α) ἕνεκα νομικοῦ κωλύματος ἢ

β) ἕνεκεν ἀπουσίας.

3) Ἡ κατ' ἀνάγκην κληρονομικὴ διαδοχὴ μεταβιβάζεται εἰς τοὺς κατιόντας ἐὰν ὁ δικαιοῦχος ἀποβιώσῃ χωρὶς νὰ ἐκφρασθῇ περὶ τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς. (Παπ. § 586)

Νομολογία περὶ μεταβιβάσεως τῆς κληρονομίας.

§ 254. *Κληρονομία ἐγγόνων.* Μὴ ἐχούσης (λόγῳ ἐθίμου) τῆς μητρὸς κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς αὐτῆς, δὲν ἔχει τοιοῦτον οὔτε ὁ υἱὸς αὐτῆς. Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἀπεφήνατο (Ἀπ. 691 τοῦ 64) ὅτι ὁ εἰς τὴν θέσιν τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὑπεισερχόμενος υἱὸς δὲν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα, ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. πολ. 65 τοῦ 66) εἶπεν ὅτι ἡ ἀπόφασις ἤθελεν εἶσθαι σύμφωνος μὲ τὴν νεαρὰν 118, ἐὰν τὸ ἐφετεῖον παρεδέχετο ὅτι ἡ μήτηρ ἐκείνη ἐπέζησε τῷ πατρὶ καὶ ἀδελφῷ αὐτῆς, διότι τότε ἤθελεν ἔρχεσθαι εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πάππου καὶ θείου του ἐκ τοῦ προσώπου τῆς μητρός, ὡς εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ὑπεισερχόμενος· ἐὰν ὅμως ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ μήτηρ (τοῦ ἐνάγοντος) ἀπεβίωσε πρὸ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, τότε τὸ περιστατικὸν ὅτι ἡ μήτηρ, ἕνεκα τοῦ ἐθίμου, δὲν εἶχε κληρονομικὸν δίκαιον πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ἄνευ ἐπιῤῥοῆς ἐστὶν ὡς πρὸς τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἀπέναντι τῆς κληρονομίας τοῦ πάππου καὶ θείου, διότι κατὰ τὴν νεαρὰν ἐκείνην τὰ τέκνα τῶν προαποβιούντων υἱῶν κληρονομοῦσι τὸν πάππον ἐξ ἰδίου δικαίου, καὶ ὄχι ἐκ δικαιώματος τοῦ γονέως αὐτῶν, μόνον δὲ ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῆς κληρονομίας ἔχουσι τὴν θέσιν τοῦ προαποθανόντος γονέως των. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 65 τοῦ 66).

ΣΗΜ. Βλέπε τὰ ἀνωτ. ἐκτεθέντα.

§ 255. Κληρονομικὰ δικαιώματα δὲν μεταβιβάζονται παρ' ἐκείνου, ὅστις δὲν ἐδέχθη τὴν κληρονομίαν· ἡ 14485 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Νόμον ἡ κληρονομία δὲν μεταβιβάζεται διὰ τῆς ἁπλῆς ἐπαγωγῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἐκ μέρους ἐκείνου εἰς ὃν ἐπάγεται· ὅθεν τὰ τέκνα τῆς Σοφίας Διπλάρη ἀφοῦ εἶναι βέβαιον, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ὅτι δὲν ἐδέχθησαν τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνθῆς πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 454 ἀποφάσεως, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ μεταβιβάσωσιν εἰς τρίτον τὴν αὐτὴν κληρονομίαν ὡς μὴ ἀποδεχθέντα ταύτην, οὕτως ἐναχθέντα

καὶ ἀφήσαντα νὰ δικασθῶσιν ἐρήμην δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποβάλωσιν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν Σαμαρτζῆ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον ἀποκτήσει· ἡ δὲ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τούτων σιωπώντων, καὶ ὡς παραίτησις ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἂν θεωρηθῇ, δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς Σαμαρτζῆ, ὡς μὴ καλουμένους μετὰ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῆς Κλεοπάτρας εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνθῆς.

§ 255.[2] Κληρονομία. Περιστατικὰ περὶ ἀναμίξεως εἰς κληρονομίαν τινά. ἡ Ἀπ. 14485 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει.

Ἐπειδὴ, καθὰ ἤδη τὸ Δικαστήριον τοῦτο διὰ τῆς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης προεκδοθείσης ὑπ' ἀριθ. 14156 ἀποφάσεώς του σκέπτεται, ἐκ τῆς ἀπὸ 26 Μαΐου 1855 ἐφέσεως τῆς Σοφίας Διπλάρη δὲν ἐξάγεταί τι ὑποστηρίζον τὸν περὶ οὗ ἡ ἀπόδειξις ἰσχυρισμὸν τῶν ἐφεσιβλήτων, ὅτι, δηλαδὴ, ἡ διαληφθεῖσα Σοφία ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τῆς ἐπιτρόπου τῶν τέκνων της ἐδέχθη ῥητῶς ἢ ἀνεμίχθη ἁπλῶς εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς ἑτεροθαλοῦς ἀδελφῆς τούτων Ἀνθῆς, καθόσον ἐν αὐτῇ ἀντιτάσσει ἁπλῆν καὶ καθαρὰν κατὰ τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ ἰσχυρισμῶν τῶν ἀδελφῶν Σαμαρτζῆ ἄρνησιν, ἥτις ἐνδέχεται ν' ἀναφέρηται καὶ κατὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτῶν, ὅτι ἡ εἰρημένη Σοφία κατέχει ἐν τῇ ἰδιότητι τῆς ἐπιτρόπου τῶν τέκνων της πράγματα, ἀνήκοντα τῇ Ἀνθῇ· ὥστε ἐκ τῆς διαληφθείσης ἐφέσεως δὲν δύναται νὰ συναχθῇ ὁμολογία τῆς Σοφίας, ὡς ἐπιτρόπου των, ὅτι τὰ τέκνα της εἰσὶ κληρονόμοι τῆς Ἀνθῆς ὡς ἀποδεχθέντα ῥητῶς, ἢ ἀναμιχθέντα ἁπλῶς εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτῆς· οὔτε δὲ ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13338 ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τούτου ἀποῤῥιψάσης τὴν αὐτὴν ἔφεσιν καθόσον μὲν ἀπευθύνετο αὕτη κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 678 ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν, τῆς κηρυξάσης ἄκυρον αὐτὴν κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 454 ἐρήμην ἀποφάσεως τῶν αὐτῶν Πρωτοδικῶν ἀνακοπὴν τῆς ἰδίας Σοφίας ὑπὸ τὴν ἐκτεθεῖσαν ἰδιότητά της, ὡς ἀνυπόστατον, καθόσον δὲ ἀπηυθύνετο κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 454, ὡς ἐκπρόθεσμον, διότι ἐν αὐτῇ οὐδόλως γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἂν ἡ Σοφία ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων της ἐδέχθη τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνθῆς, καθόσον κατὰ τὴν κατ' ἔφεσιν δίκην, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ διαληφθεῖσα ἀπόφασις, δὲν ἠγέρθη τοιοῦτόν τι ζήτημα.

Ἐπειδὴ τὸ ὑπ' ἀριθ. 706 συμβόλαιον, δι' οὗ ἡ Σοφία Διπλάρη ἐνοικιάζει πρὸς τὸν Παναγιώτην Γεωργακόπουλον τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἡφαίστου ἐργαστήριον της ὡς ἐν ἰδίῳ αὐτῆς ὀνόματι γενόμενον, οὐ μόνον δὲν ὑποστηρίζει τὸν ἐκτεθέντα ἰσχυρισμὸν

τῶν ἐφεσιβλήτων, ἀλλὰ τοὐναντίον μάλλιστα ἐξ αὐτοῦ προκύπτει· ἐκ δὲ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 764 συμβολαίου, δι' οὗ ἡ αὐτὴ Σοφία Διπλάρη, ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων της, ἐνοικιάζει πρὸς τὸν Γεώργιον καὶ Παναγιώτην Γεωργακόπουλον τὸ κατὰ τὸ ἀναβρυτήριον κείμενον ἐργαστήριον τῶν τέκνων της, ἐξάγεται μὲν, ὅτι ἡ εἰρημένη Σοφία ὡς ἐπίτροπος τούτων διεχειρίζετο τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ, ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν ἐφεσιβλήτων περιεχομένων ἰσχυρισμῶν τῶν ἰδίων προκύπτει, ἀνήκει εἰς τὸν πατέρα τῆς Ἀνθῆς καὶ τῶν παρὰ τῆς Σοφίας Διπλάρη ἐπιτροπευομένων τέκνων της, ὡς περιελθὸν κατὰ τὰ δύο τρίτα εἰς ταῦτα καὶ κατὰ τὸ ἓν τρίτον εἰς τὴν Ἀνθῆν, ὑπῆρχεν ἀδιανέμητον καὶ μετὰ τὸν θάνατον ταύτης μέχρι τῆς ἀγωγῆς· ὥστε ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Σοφία Διπλάρη ἐνοικίαζεν, ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων της, τὸ μεταξὺ τούτων καὶ τῆς Ἀνθῆς κοινὸν αὐτὸ ἐργαστήριον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἀνῆκεν εἰς τὰ διαληφθέντα τέκνα της, δὲν δύναται νὰ συναχθῇ εὐλόγως, ὅτι ἀνεμίχθη ἡ εἰρημένη Διπλάρη, ὑπὸ τὴν διαληφθεῖσαν ἰδιότητά της, καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνθῆς, διότι ἀφοῦ, καθὼς ἐξετέθη, τὸ ἐργαστήριον ἦτο ἀδιανέμητον, ἦτον ὑποχρεωμένη ἡ Διπλάρη φροντίζουσα περὶ τῶν συμφερόντων τῶν τέκνων της, νὰ ἐνοικιάζῃ ὁλόκληρον τὸ ἐργαστήριον καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰ ἐνοίκια, καὶ ἐπομένως ἐνδέχεται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ διεχειρίσθη ὁλόκληρον τὸ ἐργαστήριον καὶ οὐχὶ μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀναμιχθῇ εἰ τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνθῆς· ὥστε καὶ τὸ συμβόλαιον αὐτὸ δὲν ἀποδεικνύει τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν ἐφεσιβλήτων· ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συμβόλαιον ὡς γενόμενον τὴν 29 Ἰουνίου 1855 εἶναι μεταγενέστερον τῆς ὑπ' ἀριθ. 454 ἐρήμην ἀποφάσεως, ἐφ' ἧς οἱ ἐφεσίβλητοι στηρίζουσι τὴν τελεσιδικίαν, ὡς δημοσιευθείσης τὴν 5 Μαρτίου 1855, καὶ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 14156 ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου τούτου διὰ νὰ μεταβιβασθῶσι δυνάμει τῆς διαληφθείσης ἐρήμην ἀποφάσεως τὰ ἐπὶ τῆς κληρονομίας τῆς Ἀνθῆς δικαιώματα τῶν δι' αὐτῆς ἐρήμην δικασθέντων Θεμιστοκλέους καὶ Κλεοπάτρας ἔπρεπε ν' ἀποδείξωσιν οἱ ἐφεσίβλητοι, ὅτι ἀνεμίχθησαν οὗτοι εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνθῆς πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 454 ἀποφάσεως.»

§ 256 Αἱ περὶ παραπομπῆς τῆς κληρονομίας διατάξεις ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ὅταν τὸ πρόσωπον, δι' οὗ ἡ παραπομπὴ αὕτη γίνεται, ἀπεβίωσεν ἰσχυούσης ἔτι τῆς διαθήκης τοῦ κληρονομουμένου; οὐχί· ἡ κληρονομιαία ἀγωγὴ δὲν παραγράφεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν ἐν τῇ διατ. 19 τοῦ Κώδ. (6. 30) ὁριζο-

μένην προθεσμίαν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 128 τοῦ 64, κυρ. τὴν 2163 τοῦ 63 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον (τεμ. 17, 39 καὶ 46 (29. 2) τῶν Πανδ.—Διάτ. 8 (6. 59) τοῦ Κώδ.—§ 6 (3. 2) τῶν εἰς·) ἡ ἐξ *ἀδιαθέτου* κληρονομία ἐπάγεται ὅταν καὶ ἀφοῦ καταστῇ βέβαιον ὅτι δὲν λαμβάνει χώραν ἡ ἐκ *διαθήκης*· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἡ προβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται, ὁ κληρονομούμενος Γ. Χρυσοχόος κατέλιπε διὰ διαθήκης κληρονόμον τὴν σύζυγόν του, ἡ δὲ διαθήκη αὕτη ἠκυρώθη κατόπιν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 436 τοῦ 1868 ἀποφάσεως τῶν ἐν Χαλκίδι Πρωτοδικῶν, καὶ ὅτε κατέστη βέβαιον ὅτι ἡ ἐκ διαθήκης διαδοχὴ δὲν λαμβάνει χώραν, οἱ ἀναιρεσίβλητοι ἦσαν οἱ ἐγγύτατοι ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι τοῦ Γ. Χρυσοχόου, καθὸ ἀποθανούσης ἐν τῷ μεταξὺ τῆς μητρὸς αὐτῶν· ἄρα τὸ ἐφετεῖον ἀποφηνάμενον ὅτι οἱ ἀναιρεσίβλητοι ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσωσιν ἐντὸς τριακονταετίας τὰ κληρονομικά των δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ Χρυσοχόου, ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸν νόμον, οὐδεμίαν ἐνταῦθα ἐφαρμογὴν ἐχουσῶν τῶν περὶ παραπομπῆς τῆς κληρονομίας διατάξεων αὐτοῦ.

§ 257. Ἐνταῦθα ἔπρεπε νὰ ἐκτεθῶσι καὶ τὰ περὶ τῆς ἐκ διαθήκης κληρονομίας, ἀλλὰ ἐπροτίμησα νὰ κατατάξω τὰ περὶ τούτου κατωτέρω, παρατηρῶν ἐνταῦθα μόνον τὰ ἑξῆς·

§ 258 Δυνάμει τοῦ νόμου καλεῖται τις εἰς τὴν κληρονομίαν μόνον ἐν ἐλλείψει διαθήκης, ὥστε ἡ δυνάμει τοῦ νόμου κληρονομικὴ διαδοχὴ εἶναι ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχή, ἑκάτερον δὲ εἶδος τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς ἀποκλείει τὸ ἕτερον. Καὶ δὲν εἶναι μὲν ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ σύμπτωσις ἀμφοτέρων ἐπὶ τῆς αὐτῆς κληρονομίας· ἀλλ' ὁ διαθέτης, ἐπειδὴ καταλείπει μίαν μόνον κληρονομίαν, δὲν δύναται νὰ καταλείπῃ αὐτὴν συγχρόνως μετὰ διαθήκης καὶ ἄνευ διαθήκης.

Ὅθεν ἐὰν ὁ διαθέτης δὲν διέθεσε μέρος τῆς κληρονομίας, τοῦτο προστίθεται εἰς τὴν μερίδα τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου (1).

§ 259. Κατὰ τὸν νόμον, ἡ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομία ἐπάγεται ὅταν καὶ ἀφοῦ βεβαιωθῇ, ὅτι δὲν χωρεῖ ἡ ἐκ διαθήκης. Ἀπ. 128 τοῦ 64.

§ 260. Δυνάμει συμβάσεως δὲν δύναται κατὰ τὸν Ρ. Ν. νὰ διορισθῇ τις κληρονόμος· τῶν τοιούτων κληρονομικῶν συμβάσεων, διαφέρουσιν αἱ συμβάσεις περὶ κληρονομίας τρίτων, αἵτινες, καθ'

(1) Περὶ προαυξήσεως βλ. κατωτ.

ὅσον ὁρῶσι τὴν κληρονομίαν ὡρισμένου ζῶντος προσώπου, ἀπαγορεύονται ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη (1).

Συνέχεια· Νομολογία περὶ πωλήσεως τῆς κληρονομίας.

§ 261. Κατὰ τοὺς νόμους 15 καὶ 30 Κώδ. (2, 3) καὶ νόμον 4 Κώδ. (8, 39), αἱ περὶ μελλούσης κληρονομίας ζῶντός τινος γινόμεναι συμφωνίαι εἰσὶν ἀνίσχυροι, ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη· ἄρα εἶναι ἄκυρον τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ ἐπώλησέ τις τὸ μερίδιον αὐτοῦ ἐκ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ζῶντος καὶ ἀγνοοῦντος τοῦ πατρός. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 255 τοῦ 1855).

ΣΗΜ. Πρλ. Ῥάλ. ἐμπ. δ. σ. 311 τ. α.

§ 262. Ὁ Νόμος ἀπαγορεύει μὲν συνάλλαγμα περὶ μελλούσης κληρονομίας, ἀλλ' ὁ λόγος ὅτι τὸ περὶ προικοδοσίας ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον, διότι ἔχει ἀντικείμενον μέλλουσαν κληρονομίαν, εἶναι ἀπαράδεκτος ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅταν δὲν ἐπροτάθη εἰς τὰ κατώτερα Δικαστήρια. (Ἀπ. ΑΠ. τοῦ 35 ἐν σ. 247 τόμου ά τῆς ὑπὸ Ν. Ι. Νομολογίας).

§ 263. Ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐντολὴ ἵνα κινήσῃ τὰς ἀγωγὰς ὁ ἀγοραστὴς κληρονομίας; Θέμ. 5 σελ. 41.

§ 264. Δὲν ἀπαγορεύεται ἡ ἐκχώρησις κληρονομικῶν δικαιωμάτων, ἐν οἷς περιλαμβάνεται καὶ ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπαίτησις κατὰ τῶν ἐπιτροποκηδεμόνων καὶ διαχειρισθέντων τὴν κληρονομίαν. (Βλ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18,091 τοῦ 1860.)

§ 265. Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ παραχώρησις τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος, ἂν δὲν ἐδόθη τὸ ἀντάλλαγμα, ἐφ' ᾧ ἐγένετο τὸ τῆς παραχωρήσεως συνάλλαγμα. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 25 τοῦ 1844.)

§ 266. Καὶ ἐπὶ ἀγορᾶς κληρονομίας λαμβάνει χώραν ἡ ἕνεκεν ὑπερμέτρου ζημίας περὶ διαρρήξεως τοῦ συναλλάγματος ἀγωγὴ (2), καὶ μάλιστα ὅταν ὁ μὲν ἀγοράζων ἦτον ἐν πλήρει γνώσει τῆς βεβαίας ἤδη ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς κληρονομίας, ὁ δὲ πωλητὴς ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν εἶχε τοιαύτην γνῶσιν. (Ἀπ. τῆς 2 Ἀπριλ. 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.)

---

(1) Πρλ. Πατ. § 644. — Κληρονομία ζῶντος δὲν δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας. Ῥάλ. ἐμπ. δ. § 373. Πεῖρα λ. ἀγοραπωλησία σ. 13 σημ. 40.

(2) Βλ. ἐν Πείρᾳ λ. ὑπέρογκος ἢ ὑπέρμετρος βλάβη· εὑρ. μου δὲ 21 σ. 314—550·

Περὶ διανομῆς.

§ 267. Περὶ παντὸς εἴδους διανομῆς τῆς κληρονομίας ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς· 1) ὁ θέλων νὰ κοινωνήσῃ τῆς διανομῆς ὀφείλει πρὸ πάντων ν' ἀναδείξῃ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς κληρονόμου. 2) Δύνανται νὰ διανεμηθῶσι μόνα τὰ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κληρονομηθέντος ὑποκείμενα, καὶ τὰ εἰς τοὺς κληρονόμους μετατιθέμενα πράγματα. 3) Ἡ διανομὴ γίνεται α) ἢ διανεμομένων μόνων τῶν καρπῶν ἢ τῶν ὠφελημάτων τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων ἢ β) ἐκποιουμένων αὐτῶν καὶ διανεμουμένου μεταξὺ τῶν κληρονόμων τοῦ τιμήματος· ἢ γ) παραχωρουμένου ἑκάστου τῶν διανεμητέων πραγμάτων κατ' ἰδίαν εἴς τινα ἢ τινας τῶν συγκληρονόμων ἤτοι ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῦ τμήματος αὐτῶν ἢ ἐπὶ τῇ παραιτήσει τῶν ἐπὶ τῶν λοιπῶν πραγμάτων ἀξιώσεων τοῦ λήπτου. Κατὰ τὴν ὑπὸ στοιχ. γ) περίπτωσιν, ἐκνικηθέντος τοῦ εἰς τὸν συγκληρονόμον δοθέντος διὰ τῆς διανομῆς πράγματος, δικαιοῦται οὗτος νὰ ἀπαιτήσῃ νὰ συμμερισθῶσιν ἅπαντες οἱ συγκληρονόμοι τὴν ἐκ τῆς ἐκνικήσεως ζημίαν, κατὰ τὸν λόγον τῶν μερίδων αὐτῶν, εἴτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κληρονομουμένου, εἴτε μετὰ τὸν θάνατόν του ἐγένετο ἡ διανομή· 4) ἡ παρὰ τοῦ κληρονομουμένου γενομένη διανομὴ δύναται νὰ προσβληθῇ μόνον ἕνεκεν ἐλαττώσεως τῆς νομίμου μοίρας διὰ τῶν συνήθων ἐνδίκων μέσων· ἡ δὲ δικαστικὴ ἢ διὰ συμβάσεως γενομένη, ἕνεκα τῶν γνωστῶν λόγων, δι' οὓς δύναται νὰ ζητηθῇ τῶν ἀποφάσεων ἡ ἀνατροπὴ ἢ τῶν συμβάσεων ἡ διάῤῥηξις. (Παπ. § 637.)

§ 268. Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς διανομῆς τοῦ κλήρου (actio familiae herciscundae) τὴν ὁποίαν, ἐκτὸς τοῦ κληρονόμου, δύναται νὰ κινήσῃ ὅ τε καθολικὸς καταπιστευματοδόχος,καὶ ὁ υἱοθετηθεὶς ἄνηβος αὐτεξούσιος, ἕνεκα τοῦ τεταρτημορίου τοῦ αὐτοκράτορος Πίου, καὶ ὁ ἀγοραστὴς τῆς κληρονομίας,ἀλλὰ πάντοτε κατὰ κληρονόμου ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς 1) Μόνος ὁ ἔχων ἐλευθέραν τὴν διάθεσιν τῆς περιουσίας του δύναται νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀγωγὴν ταύτην· 2) ἡ ἀγωγὴ αὕτη εἶναι ἐκ τῶν καθολικῶν λεγομένων καὶ δύναται ἅπαξ μόνον νὰ κινηθῇ· 3) ἄμεσος σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἡ διανομὴ τῆς κληρονομικῆς περιουσίας· δύνανται ὅμως νὰ γενῶσι δι' αὐτῆς καὶ παρεπόμεναι αἰτήσεις περὶ τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου, ὡς διαχειριστοῦ τῆς διανεμητέας περιουσίας. Κατὰ τὴν διανομήν, ἐὰν μὲν ὑπάρχωσι πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀναγκαίως πρέπει νὰ διατηρηθῶσιν ἀκέραια πρὸ τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν μετόχων τῆς περιουσίας, ἢ παραδίδονται εἰς τὸν κύριον κληρονόμον, ἢ κα-

τατίθενται εἰς τὸ δικαστήριον, ἢ διαπιστεύονται εἴςτινα τῶν κληρονόμων, διὰ κλήρου ὁριζόμενον, ἢ εἰς τρίτον· τὰ δὲ δεκτικὰ διανομῆς διανέμονται συνήθως αὐτούσια· ἐὰν δὲ τοιαύτη διανομὴ ἦναι ἀνέφικτος, ἐπιδικάζει αὐτὰ ὁ δικαστὴς εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα κληρονόμον, καί, ἐπὶ ἴσης προσφορᾶς, εἰς τὸν ἔχοντα τὴν μείζονα ἐπ' αὐτῶν μερίδα. Μὴ πλειοδοτούντων δὲ τῶν κληρονόμων, ἐκτίθεται τὸ διανεμητέον εἰς δημόσιον πλειστηριασμόν, ἤ, ἐὰν δὲν συναινῶσιν εἰς τοῦτο οἱ συγκληρονόμοι, προσπαθεῖ ὁ δανειστὴς νὰ λύσῃ τὴν δυσκολίαν διανέμων μεταξὺ αὐτῶν τὰ ἐκ τοῦ πράγματος δικαιώματα· ἐὰν δὲ ἡ αὐτούσιος διανομὴ ἦναι ἐφικτή, διαιροῦνται τὰ διανεμητέα πράγματα εἰς μερίδας καὶ διανέμονται αὗται κατὰ κλῆρον, ἐὰν ὁ δικαστὴς δὲν δυνηθῇ ν' ἀνεύρῃ ἄλλον λογικώτερον διανομῆς τρόπον. Ἂν ὁ κληρονομούμενος ἀπηγόρευσε τὴν διανομήν, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἡ ἀγωγὴ αὕτη εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς δικαστικῆς διανομῆς κοινῆς κληρονομίας, περιέχει ἡ ἡμετέρα πολιτικὴ δικονομία εἰδικοὺς σαφεστάτους ὁρισμοὺς συνᾴδοντας, κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτῶν μέρη, πρὸς τοὺς ἐκτεθέντας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου. (Παπ. § 638.)

§ 269. Ἐγκαταστάντων πλειόνων κληρονόμων, ποῖαι ἀρχαὶ ἰσχύουσιν ὡς πρὸς τὴν διανομήν; (Ὅρα καὶ ἀνωτ. § 29.)

Ἐάν, ἐγκαταστάντων πλειόνων κληρονόμων, ὁ διαθέτης ἢ οὐδόλως διένειμε ἢ δὲν διένειμεν ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του ἢ διένειμεν ἀνώτερον αὐτῆς ποσόν, ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς· 1) Ἐὰν ὁ διαθέτης ἐγκαταστήσῃ πλείονας κληρονόμους ἄνευ προσδιορισμοῦ μερίδων, ἴσας λαμβάνουσι πάντες μερίδας, ἐκτὸς ἐὰν οἱ κληρονόμοι διορισθῶσι διὰ διαφόρων προτάσεων, ὅτε οἱ διὰ τῆς αὐτῆς προτάσεως ἐγκαταστάντες θεωροῦνται ἓν πρόσωπον ὡς πρὸς τὸν δι' ἄλλης προτάσεως διωρισμένον, καὶ λαμβάνουσι μίαν μερίδα· 2) οἱ περιληπτικῶς διὰ κοινῆς ὀνομασίας ὁρισθέντες κληρονόμοι «λ. χ. ὁ Πέτρος καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔστωσάν μου κληρονόμοι» λαμβάνουσιν ἐπίσης μίαν μερίδα.

3) Ἐὰν ὁ διαθέτης ἐγκαταστήσῃ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ὡς ἑξῆς, «οἱ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι μου ἔστωσάν μοι κληρονόμοι,» ἡ περιουσία διανέμεται κατὰ τὰς γνωστὰς περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας διατάξεις.

II) Ἐὰν ὁ διαθέτης ἀναφέρηται εἰς προσδιορισμὸν μερίδων, μὴ γενόμενον ἐν τῇ προκειμένῃ διαθήκῃ, διακριτέον,

1) Ἐὰν ὁ ὁρισμὸς οὗτος τῶν μερίδων τεθῇ ὡς αἵρεσις, ἰσχύουσιν οἱ περὶ τῶν ὑπὸ αἵρεσιν ἐγκαταστάσεων κανόνες.

2) Ἐὰν δὲ δὲν πρόκηται περὶ αἱρέσεως, εἰ μὲν ὁ διαθέτης ἀναφέρεται εἰς μέλλουσαν διανομὴν, ἥτις ὅμως παρελείφθη, ἡ ἐγκατάστασις λογίζεται ἄνευ προσδιορισμοῦ μερίδων γενομένη (sine parte)· εἰ δὲ ἀναφέρεται εἰς δῆθεν γενομένην διανομὴν, ἥτις ὅμως δὲν ἀποδεικνύεται γενομένη, ἡ ἐγκατάστασις εἶναι ἄκυρος.

III) Ἐὰν ὁ διαθέτης διανείμῃ μέρος τῆς περιουσίας του, ἐὰν τοὐτέστιν αἱ ὡρισμέναι μερίδες δὲν ἐξαντλῶσι τὴν περιουσίαν καὶ ὁρισθῶσιν ἁπάντων τῶν κληρονόμων αἱ μερίδες, διακριτέον,

α) Ἂν πάντες ἐγκατέστησαν ἀπὸ δήλου πράγματος (ex re certa), αἱ τοιαῦται ἐγκαταστάσεις λογίζονται προκληροδοσίαι (ἐξαίρετα), οἱ δὲ τοιοῦτοι κληρονόμοι ἐγκαταστάντες ἄνευ προσδιορισμοῦ κληρονομικῶν μερίδων.

β) Ἂν πάντες ἐγκατέστησαν εἰς ποσοστὰ μέρη τῆς περιουσίας π. χ. εἰς τὸ ἥμισυ, τὸ ἓν τέταρτον κλπ. τὸ μὴ διανεμηθὲν ἀνήκει εἰς τοὺς ἐγκαταστάντας κατὰ λόγον τῆς μερίδος ἑκάστου.

γ) Ἂν τινὲς μὲν ἐγκατέστησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων (ex re certa), τινὲς δὲ εἰς ποσοστὰ μέρη τῆς περιουσίας, οἱ μὲν λαμβάνουσι μόνα τὰ δῆλα πράγματα, ὡς κληροδόχοι, οἱ δὲ διανέμουσι τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας κατὰ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ θέματι ὑπὸ στοιχ. β. ὡρισμένα.

Κατὰ τὰς περιπτώσεις τοῦ ἀρ. III 1) ἰσχύει ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν διαθηκῶν ὁ κανὼν, ὅτι τὸ μὴ διανεμηθὲν μέρος τῆς περιουσίας περιέρχεται εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους.

2) Ἂν ἑνὸς ἢ τινῶν μόνον ἐκ τῶν ἐγκαταστάντων ὡρίσθησαν αἱ μερίδες, ἄλλοι δὲ ἐγκατέστησαν ἀορίστως, οἱ τελευταῖοι μόνον διανέμονται τὴν ἀδιανέμητον καταληφθεῖσαν περιουσίαν.

IV) Ἐὰν αἱ ὁρισθεῖσαι μερίδες ὑπερβαίνωσι τὸ ποσὸν τῆς ὅλης περιουσίας καὶ 1) ἁπάντων των κληρονόμων αἱ μερίδες ἦναι ὡρισμέναι.

α) Ἂν ἕκαστος τῶν κληρονόμων ἐγράφη ἀπὸ δήλου πράγματος, πάντες εἰσὶν ἀληθεῖς κληρονόμοι, τὰ δὲ δῆλα πράγματα εἰς ἃ ἐγκατέστησαν, λογίζονται προκληροδοτηθέντα αὐτοῖς· ὅθεν τὸ κῦρος τῶν περὶ αὐτῶν διατάξεων ῥυθμίζεται κατὰ τὰ περὶ τῶν κληροδοτῶν κατωτέρω ἐκτεθησόμενα· ἐντεῦθεν ὁ γραφεὶς ἀπὸ δήλου ἀνυπάρκτου πράγματος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν συγκληρονόμον αὐτοῦ ὡς κληροδοσίας καταβλητέου μέρους τοῦ ἐν τῇ περιουσίᾳ ὑπάρχοντος πράγματος τὸ φαλκίδιον τέταρτον, καὶ

οὕτω δὲν ἀποβαίνει ματαία ἡ ἰδία αὐτοῦ ἐγκατάστασις εἰς τὸ μὴ ὑπάρχον πρᾶγμα.

β) Ἂν ἅπαντες ἐγκατέστησαν εἰς ποσοστὸν μέρος τῆς περιουσίας, ἐλαττοῦται ἡ μερὶς ἑκάστου κατὰ λόγον τοῦ ποσοῦ αὐτῆς.

γ) Ἂν τινὲς μὲν ἐγράφησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων (ex re certa), τινὲς δὲ εἰς ποσοστὰ τῆς περιουσίας, ἡ ὑπερβάλλουσα τὴν ὑπάρχουσαν περιουσίαν διάταξις ἐνυπάρχει ἢ εἰς μόνην τὴν εἰς δῆλα πράγματα ἐγκατάστασιν ἢ εἰς ἑκατέραν αὐτῶν· ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ ἀπὸ δήλου πράγματος γραφεὶς λαμβάνει τὸ καθέκαστον αὐτῷ καταλειφθὲν ὡς ἐξαίρετον, praelegatum, λογίζεται δὲ ἀορίστως ἐγκαταστὰς εἰς τὴν κληρονομίαν καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ὅλων τῶν κληρονομικῶν ἐγκαταστάσεων ὁρισθησομένην μερίδα του εἰς τοὺς ἀπὸ ποσοστοῦ μέρους γεγραμμένους συγκληρονόμους ὡς καθολικὸν καταπίστευμα, ὡς πρὸς δὲ τοὺς κληρονόμους τούτους ἰσχύουσι τὰ πρὸ μικροῦ ὑπὸ στοιχ. β΄. (IV) ἐκτεθέντα· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, οἱ ἀπὸ δήλου πράγματος γραφέντες διανέμονται αὐτὸ ὡς κληροδόχοι κατὰ λόγον τοῦ εἰς ἕκαστον αὐτῶν ὁρισθέντος μέρους· λογίζονται δὲ καὶ ἀορίστως ἐγκαταστάντες εἰς τὴν κληρονομίαν, ἀλλ' ἀποδίδουσι τὴν κληρονομικὴν αὐτῶν μερίδα εἰς τοὺς ἀπὸ ποσοστοῦ μέρους γεγραμμένους ὡς καθολικὸν καταπίστευμα· τὸ αὐτὸ δὲ θέλει συμβῇ καὶ κατὰ τὴν τρίτην περίπτωσιν, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι κατ' αὐτὴν γίνεται καὶ ἡ ὑπὸ στοιχ. β΄. (IV 1) ἐκτεθειμένη ἐλάττωσις τῆς μερίδος τῶν εἰς ποσοστὸν μέρος τῆς περιουσίας ἐγκατασταθέντων.

2) Ἐὰν τινῶν μόνον κληρονόμων ὁρισθῇ ἡ κληρονομικὴ μερὶς, τινῶν δὲ οὐχὶ, ὑπέρβασις τοῦ δυναμένου νὰ διατεθῇ ποσοῦ ὑπάρχει οὐ μόνον ὅταν αἱ ἀπονεμηθεῖσαι μερίδες ὑπερβαίνωσι τὸ ὅλον ποσὸν τῆς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν αὗται συμπληρῶσιν αὐτό. Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς.

α) Ἂν οἱ κληρονόμοι, ὧν ὡρίσθησαν αἱ μερίδες, ἐγράφησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων (ex re certa), ἰσχύουσι τὰ πρὸ μικροῦ ὑπ' ἀρ. 1) καὶ στοιχ. γ΄. εἰρημένα.

β) Ἂν δέ τινες ἐγκατέστησαν εἰς ποσοστὰς μερίδας, τινὲς δὲ ἀορίστως, αἱ μερίδες ἐκεῖναι ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ ἥμισυ, ἢ ἐὰν ἡ ἐλάττωσις αὕτη δὲν παράγῃ ὑπόλοιπον κατὰ τὸ τρίτον, καὶ οὕτω καθεξῆς (ex asse fit dupondium, tripondium κλπ.), τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης τῶν μερίδων παραχθὲν ὑπόλοιπον διανέμεται εἰς τοὺς ἀορίστως ἐγκαταστάντας.

γ) Ἂν τινὲς μὲν ἐγκατεστάθησαν ἀπὸ δήλων πραγμάτων, ἄλ-

λοι εἰς ποσοστὰ μέρη τῆς περιουσίας, καὶ ἄλλοι ἀορίστως, εἰ μὲν ἡ ὑπέρβασις ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἐγκαταστάσει εἰς τὰ δῆλα πράγματα, ἰσχύουσι τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει τοῦ ἀριθ. (IV) γ'.) ἐκτεθέντα· διότι ἐνταῦθα οἱ ἀορίστως ἐγκαταστάντες θεωροῦνται ἐγκαταστάντες εἰς τὸ ὑπόλοιπον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν γενομένων ποσοστῶν μερίδων· εἰ δὲ ἡ ὑπέρβασις ὑπάρχει ἐν τῇ εἰς ποσοστὰ μέρη ἐγκαταστάσει, ἰσχύουσι τὰ ὑπ' ἀριθ. (IV 2) β'.) ἐκτεθέντα. (Παπ. § 630.)

Συνέχεια. Νομολογία περὶ διανομῆς.

§ 270. Ἡ περὶ διανομῆς κληρονομίας ἀγωγὴ εἶναι πραγματική, καὶ ταύτην ὁ νόμος θεωρεῖ ὡς μικτήν· ἑπομένως δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπήν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 85, τοῦ 37.) Πρλ. νομικ. σ. 2219.

ΣΗΜ. Ἡ περὶ διανομῆς κληρονομίας ἀγωγὴ μικτή ἐστιν. (1) (Ἀπ. πολ. 228 τοῦ 60.

§ 271. Περιεχόμενον τῆς ἀγωγῆς καὶ περιγραφὴ τῶν κτημάτων ἐν τῇ ἀγωγῇ. Ὅρα σελ. 64 τῆς Πείρας.

§ 272. Ἡ κατὰ τοῦ συγκληρονόμου γενομένη ἀπαίτησις περὶ ἀποδόσεως μέρους ἐκ τῶν πατρικῶν κτημάτων ὑπὸ τῆς προικισθείσης συγκληρονόμου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομηθέντος πρέπει νὰ γίνῃ δι' ἀγωγῆς περὶ διανομῆς τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποθανόντος, καὶ οὐχὶ κληρονομικῷ δικαιώματι. (2) Ἀπ. πολ. ΑΠ: 214. τοῦ 849 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται ὡς ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς τῶν ἀναιρεσειουσῶν ἔμενεν ἀδιανέμητος μεταξὺ τῶν ἑπτὰ τέκνων καὶ κληρονόμων αὐτοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ μετὰ τὸν θάνατον τινῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τούτων· ὅτι αἱ νῦν ἀναιρεσείουσαι ἔπειτα νυμφευθεῖσαι ἔλαβον προῖκας ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης περιουσίας, καὶ ὅτι τὰ μένοντα τρία κτήματα, ἐφ' ὧν ζητοῦσιν ἤδη ὡρισμένον μέρος κληρονομικῷ δικαιώματι τῶν πρὸ τοῦ γάμου αὐτῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν των, εἶναι πατρικά, τὰ δὲ γεγονότα ταῦτα οὔτε ἤδη αἱ ἀναιρεσείουσαι ἀμφισβητοῦν· ἄρα τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς ἐσκέφθη, ὅτι ἡ κατὰ τῆς συγκληρονόμου Χαριτὼς Φιντικλῆ ἀπαί-

(1) Βλ. Πεῖραν σ. 61 σημ. 13.
(2) Βλ. Πεῖραν σελ. 630 § 5.

τησίς των περὶ ἀποδόσεως μέρους ἐκ τῶν τριῶν ἀρχικῶν πατρικῶν κτημάτων, ἔπρεπε νὰ γενῇ δι' ἀγωγῆς περὶ διανομῆς τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποθανόντος πατρός των ἢ καὶ τῶν ἀδελφῶν των συνάμα, καθότι τότε μόνον καὶ ἡ ἐναγομένη ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ νὰ συνεισφέρωσιν αὗται τὰς προῖκάς των, διὰ νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ ἐφ' ὅλης τῆς περιουσίας· ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν τὴν ἀνακοπὴν τῶν εἰρημένων μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ κινήσουν, ἂν θέλουν, τὴν νόμιμον ἀγωγήν των περὶ διανομῆς, ὡς εἴρηται, τῆς κληρονομίας ἢ καὶ περὶ συμπληρώσεως τῆς μερίδος των, δὲν παρεβίασε κἀνένα νόμον, οὔτε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, διότι καὶ ἐὰν τὸ ἐφετεῖον ἐν ἀρχῇ τῆς τρίτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως θεωρῇ ὅτι αἱ ἀναιρεσείουσαι λαβοῦσαι προῖκα ἐκ τῆς κοινῆς ἀμερίστου περιουσίας, ἔλαβεν ἀναγκαίως καὶ τὴν κληρονομικὴν μερίδα τῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν των, ἐπὶ τέλους ὅμως τῆς αὐτῆς σκέψεως ἐπιφυλάττεται εἰς αὐτοὺς δικαίωμα νὰ κινήσουν, ὡς ἐῤῥέθη, ἀγωγήν, ἐὰν δὲν ἔλαβον τὸ ἀνῆκον αὐταῖς μέρος.

§ 273. Ἡ περὶ διανομῆς τῶν κληρονομιαίων δίκη καὶ ὁ κλῆρος ἐπιφέρουσιν ἀπώλειαν τῆς νομῆς των; Ἴδε τὴν 264 τοῦ 1851 ἀπ. ΑΠ. ἐν εὑρ. τ. 11 σ. 27.

§ 274. Εἰς δίκην περὶ διανομῆς, συγχωρεῖται αἴτησις περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ ἐνάγοντος ὡς συγκληρονόμου. Ἂν κατὰ τῆς περὶ διανομῆς ἀγωγῆς ἀντιταχθῇ ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι κύριος τοῦ πράγματος, οὗ τὴν διανομὴν αἰτεῖ, τί γίνεται; Βλ. τὰ ἐν Πείρᾳ σελ. 631 ἑπ. ἐκεῖ παρέλιπον τὴν 243 τοῦ 52 ἔχουσαν οὕτως· (1)

« Ἐπειδὴ ἡ ἀναιρεσίβλητος, κινήσασα τὴν περὶ διανομῆς ἀγωγὴν ἐπὶ τῇ βάσει ὅτι εἶναι συγκληρονόμος τῆς πατρικῆς της περιουσίας, ἐξητήσατο ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιαύτη καὶ νὰ λάβῃ τὴν

---

(1) Ὁ Α'. ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Β'. ζητῶν τὴν ἀξίαν τῶν κληρονομιαίων πραγμάτων του, ἅτινα ὁ τελευταῖος διέθεσεν. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα· ἂν ὤφειλε νὰ κινήσῃ προηγουμένως ἀγωγὴν περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος; Τὸ δικ. ἀπεφήνατο ὅτι ἡ πρότασις αὕτη δύναται νὰ ἐξετασθῇ καὶ εἰς τὴν εἰρημένην δίκην. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7226 τοῦ 1850.

Ὁ συγκληρονόμος, ὁσάκις δὲν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις περὶ τῆς τοιαύτης ἰδιότητος αὐτοῦ, δύναται ἀμέσως νὰ κινήσῃ κατὰ τοῦ συγκληρονόμου του τὴν περὶ διανομῆς τῆς κληρονομικῆς περιουσίας ἀγωγήν, καὶ τότε ἀκόμη, ὅταν δὲν κατέχῃ τὴν κληρονο-

ἀνήκουσαν εἰς αὐτὴν μερίδα· ἀμφισβητήσαντος δὲ τοῦ ἀναιρεσείοντος Θεοδώρου τὸ δικαίωμα αὐτῆς, τὸ δικαστήριον ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ συγχρόνως καὶ ἐπὶ τῆς ἀμφισβητήσεως ταύτης ἄνευ ἄλλης ἀγωγῆς, καθότι ἡ ἔνστασις τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι δὲν εἶναι ἡ ἀναιρεσίβλητος συγκληρονόμος, ὡς παρεμπῖπτον ζήτημα, ἠδύνατο νὰ δικασθῇ παρεμπιπτόντως κατὰ τὰς περὶ παρεμπιπτουσῶν δικῶν ἀρχὰς τῆς πολ. δικονομίας, ἄρθρ. 225 καὶ ἑπόμ. (Ἀπ. 243 τοῦ 1852).

§ 275. Ὁ νόμος δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς κληρονόμους νὰ ζητήσωσι τὴν διανομὴν τῶν μὴ διαιρεθέντων ἐν τῇ διαθήκῃ πραγμάτων. Ἔννοια τῆς διατ. 10 (3, 38) Κώδ. Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 262 τοῦ 1851 φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ὁ νόμος ὁ καθιερῶν τὴν ἐξουσίαν τῶν γονέων τοῦ νὰ διανέμωσι, δι' ἐγγράφων δηλουμένης θελήσεως, ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως, τὰ πράγματα αὐτῶν μεταξὺ τῶν τέκνων των, οὐδόλως περιορίζει τὴν ἐξουσίαν ταύτην εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὑπάρχουσι διενέξεις τῶν τέκνων περὶ τῆς διανομῆς· οὔτε πρόκειται ἐνταῦθα περὶ δικαστικῆς κοινῆς κληρονομικῆς περιουσίας, οὔτε τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον προσεκλήθη ν' ἀποφασίσῃ, ἐὰν ἡ ὑπὸ τῆς μητρὸς τῶν διαδίκων γενομένη διανομὴ ἦτο κατ' οὐσίαν δικαία ἢ ἄδικος, ἀφαιρέσασα ἢ μειώσασα τὴν νόμιμόν τινος τῶν τέκνων της μερίδα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν τὸ ὑπ' ἀριθ. 2695 συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, τὸ ὀνομασθὲν δια-

---

μικὴν μερίδα του. τεμ. 25 § 2. τεμ. 1 § 1 (10, 2), ἡ δὲ τοιαύτη ἀγωγὴ εἶναι συνοπτική. (Ἀπ. 4971 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ὅρα τὴν λέξιν *Διανομὴ* § 8 καὶ *Διεκδίκησις* § 16 (εὑρ. τόμ. 5 σ. 149 ἐπ. καὶ 228.) Ὅρα προσέτι εὑρ. τ. 4 σ. 139 καὶ 140 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. τοῦ Μαΐου 1851 μεταξὺ Μαχαλιωτῶν. Ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. τοῦ Μαρτίου 1850 μεταξὺ Κρίτσα καὶ Μαρούλας.

—Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1088 ἐπ. τῆς πολ. δικον. ἡ ἐν αὐτοῖς διατασσομένη διαδικασία γίνεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησίς τις μεταξὺ τῶν διαδίκων· ἂν ὅμως τινὲς τῶν διαδίκων ἀμφισβητῶσιν εἴτε τὸν τίτλον τοῦ κληρονόμου, εἴτε ὅτι τὰ κτήματα, ὧν ζητεῖται ἡ διανομή, ἀνήκουν εἰς αὐτοὺς μόνους, τὰ ζητήματα ταῦτα εἰσὶ προδικαστικὰ τῆς περὶ διανομῆς αἰτήσεως, καὶ πρέπει ν' ἀποφασίζωνται πρὸ αὐτῆς. (Berr. σ. 295). ἀπ. 2229 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

θήκη, ἦναι κατὰ τύπους ἔγκυρον ἢ οὔ πράξεως τελευταίας τῆς μητρὸς βουλήσεως.

»Ἐπειδὴ, ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀνωτέρω ἀγωγῆς περὶ νομίμου μερίδος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς ἀπαραδέκτου δυνάμει τῶν ἄρθ. 745 καὶ 746 τῆς πολ. δικονομίας, οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ τῆς διὰ τῆς ἀποῤῥίψεως ταύτης παραβιάσεως τοῦ οὐσιαστικοῦ νόμου καὶ ἰδίως τοῦ νόμου 10 Κωδ. (3, 38), ὅστις προϋποθέτει τὴν διὰ διαθήκης γενομένην διανομὴν μέρους τῆς περιουσίας, καὶ δίδει εἰς τοὺς κληρονόμους τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσι τὴν διαίρεσιν τῶν μὴ διαιρεθέντων ἐν τῇ διαθήκῃ πραγμάτων (Ἀπ. 262 τοῦ 51 κυροῦσα τὴν 7084 τοῦ 1850 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.»)

§ 276. Εἰς τὴν περὶ ἀκυρότητος τῆς διανομῆς τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων δίκην δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τὸ περὶ συνεισφορῶν τῆς προικὸς ἀντικείμενον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 157 τοῦ 1849.)

§ 277. Ὅταν ἦναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Α'. παρεχώρησαν εἰς αὐτὸν οἰκόπεδόν τι, διὰ διανομῆς τῆς πατρικῆς των περιουσίας, εἰς τὸν Α ἀνήκει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὸ ὅλον τῆς ἀποζημιώσεως, ἥτις ὀφείλεται διὰ τὸ οἰκόπεδον αὐτό, τὸ προσληφθὲν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 75 τοῦ 1851.)

Συνέχεια. Νομολογία ἐφετείων περὶ διανομῆς.

§ 278. Ὅταν δὲν ἐκλητεύθησαν ὅλοι οἱ συγκοινωνοί, συγχωρεῖται διανομή; Ναί, διότι κατὰ τὸν νόμον 73 (42, 3) δύναται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ γίνῃ ἡ διανομὴ μεταξὺ τῶν παριόντων συγκληρονόμων, οὔτε βλάπτονται ἐκ τούτου τὰ δικαιώματα τῶν μὴ παρόντων τοῦ νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τῶν ἐπιλαχόντων ἑκάστῳ τὴν ἐπὶ τῇ δεσποτείᾳ ἀναλογίαν καὶ νὰ λαμβάνωσι παρ' ἑκάστου τὰς προσόδους τοῦ μέρους των. (Ἀπ 17716 τοῦ 59 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§. 279. Προκειμένου περὶ διανομῆς κληρονομικῶν κτημάτων, ἡ καθαρὰ περιουσία λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἀφαιρουμένων τῶν γενομένων τυχὸν ἐξόδων καὶ καταβαλλομένων τῶν ὅσων ἕκαστος τῶν συγκληρονόμων ἤθελε κατέχει· οἱ δὲ περὶ τοιούτων ἐξόδων ἰσχυρισμοὶ δὲν ἀποτελοῦν καθαρὰν ἀνταγωγικὴν ἀπαίτησιν ὥστε νὰ ἦναι ἀπαράδεκτοι μὴ γενόμενοι δι' ἀνταγωγῆς. (1) (Ἀπ. 10553 του 1853 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

---

(1) Βλ. ἐν Πείρᾳ τ. 2 λ. *Δαπάναι* καὶ λ. Ἀνταγωγή.

§ 280. Ὁ περὶ διανομῆς κοινῶν πραγμάτων ἐναγόμενος ἔχει, μετὰ τὴν περὶ διανομῆς ἀπόφασιν, ἀγωγὴν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς δαπανῶν; ὅρα τὴν τοῦ 1855 ἀπ. τῶν ἐν Ν. Ε. (νομικ. σ. 6093.)

«Ἐπειδὴ ἂν καὶ εἰς τὴν περὶ διανομῆς ἀγωγὴν, τὴν ὁποίαν ἡ ἐκκαλοῦσα ἐκίνησε κατὰ τῶν ἐφεσιβλήτων, δὲν ἐζήτησεν οὗτος τὰς ἐπὶ τῶν κοινῶν κληρονομικῶν πραγμάτων δαπάνας του, τὰς ὁποίας ἤδη διὰ τῆς ἀγωγῆς του ζητεῖ, ἀλλ' ἁπλῶς ἐζήτησε τὴν παραδοχὴν τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος πλέον νὰ ζητήσῃ δι' ἀγωγῆς τὰς δαπάνας του αὐτὰς, λόγῳ ὅτι μόνον δικαίωμα παρακατασχέσεως εἶχε περὶ αὐτῶν, διότι κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ Νόμου 14 § 1 Πανδεκτ. (10,3) τοῦ ἀντιστοιχοῦντος μὲ τὸ χωρίον 14 τῶν Βασιλικῶν καὶ τὰ ὑπ' αὐτὸ σχόλια ὁ εἰς κοινὸν μετ' ἄλλου τινὸς πράγματος δαπανῶν ἐν γνώσει, ἔχει περὶ τῶν δαπανῶν του καὶ τὴν περὶ διανομῆς ἀγωγὴν, καὶ τὴν περὶ διοικήσεως τῶν ἀλλοτρίων, ὁ ὁποῖος Νόμος εἶναι ὁ μόνον ἐφαρμοστέος ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς πραγματευόμενος εἰδικῶς περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κοινωνοῦ καταβαλλομένων εἰς τὸ κοινὸν πρᾶγμα δαπανῶν, καὶ ἑπομένως οἱ λοιποὶ ἐπικαλούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος νόμοι 48 τοῦ Πανδέκτου de rei vintic. καὶ 33 de condict. in debiti καὶ ἡ παράγραφος 30 τῶν Εἰσηγήσεων, εἶναι ἀνεφάρμοστοι ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀφορῶντες ἄλλην παρὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν.»

§ 281. Διανομὴ πραγμάτων στηριζομένη εἰς νομικὴν πλάνην χρησιμεύει ὡς βάσις παραγραφῆς; Οὐχί. Ἴδε ἀπ. 11652 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Ἴδε τὴν λ. παραγραφή.

§ 282. Ἀπόφασις περὶ διανομῆς κληρονομικῶν πραγμάτων ἐκτελεῖται κατὰ τῶν συγκληρονόμων τοῦ πωλητοῦ, ὅταν οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν δίκην καὶ τῷ ἐπιδικάζηταί τι ἐξ αὐτῶν;— Οἱ κληρονόμοι οὗτοι ἔχουν πραγματικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ; Ἴδε τὴν 1012. τοῦ 1353 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. Ἐφετῶν.

§ 283. Κατὰ ἀγωγῆς στηριζομένης εἰς συμβόλαιον περὶ διανομῆς κληρονομίας χωρεῖ ἔνστασις ἀπαραδέκτου, στηριζομένη εἰς τὸν λόγον τῆς τοῦ ἐναγομένου ἀνηλικότητος καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ διανομή; ὅρα ἀπόφασιν ἐφετ. Ναυπλ. 322 τοῦ 1857. (νομ. σ. 625.)

Πότε πραγματοποιεῖται ἡ δικαστικὴ διανομή; Τότε μόνον πραγματοποιεῖται ἡ δικαστικὴ διανομὴ, ὅταν προηγηθῇ ἡ περὶ τοῦ ἐφικτοῦ τῆς διανομῆς γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων, ἥτις δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν εἰμὴ ἀφοῦ ἐκκαθαρισθῇ

τὸ διανεμητέον ποσὸν καὶ προσδιορισθῇ τὸ μερίδιον ἑνὸς ἑκάστου (1098 πολ.) Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 21 Μαΐου 1840 (ἐν νομικ. σ. 2,078.)

§ 283. [2] Ἡ διανομὴ κοινοῦ πράγματος ὑποθηκευθέντος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐνυποθήκου δανειστοῦ; Εὐρ. 22 σελ. 12 ἐπ.

Διανομὴ μεταξὺ ζώντων (1)

§ 284. Ἡ μεταξὺ τούτων διανομὴ ἔχει κῦρος, ὅταν γενῇ ἐγγράφως καὶ ὑπογραφῇ ὑπὸ τοῦ διανέμοντος τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἀνιόντος καὶ ὑπὸ τῶν τέκνων. (Νεαρ. 18 κεφ. 3. Νεαρ. 107.)

§ 285. Ὁ νόμος ὁ καθιερῶν τὴν ἐξουσίαν τῶν γονέων του νὰ διανέμωσι (2) δι' ἐγγράφων δηλουμένης θελήσεως, ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως, τὰ πράγματα αὐτῶν μεταξὺ τῶν τέκνων των, δὲν περιορίζει τὴν ἐξουσίαν ταύτην εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑπάρχουσι διενέξεις τῶν τέκνων περὶ διανομῆς κοινῆς κληρονομικῆς περιουσίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 262 τοῦ 1851, κυρ. τοῦ 7084 ἐφ. Ἀθ.)

§ 285.[2] Τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ πατὴρ διανέμει τὴν περιουσίαν του μεταξὺ τῶν τέκνων του, ἵνα λάβωσι τὰ διανεμηθέντα μετὰ τὸν θάνατόν του, δὲν φέρει χαρακτῆρα διαθήκης· πῶς δὲν συντάσσεται; ἡ 16927 τοῦ 59 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἐγγράφου τῆς 5 Φεβρουαρίου 1838 τοῦ γενομένου ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου προκύπτει, ὅτι τὸ εἰρημένον ἔγγραφον, ἂν καὶ ὀνομάζηται διαθήκη καὶ ἐτηρήθησαν ἐν αὐτῷ καὶ οἱ τύποι τῶν διαθηκῶν, κανένα ὅμως ἄλλον δὲν ἔχει σκοπόν, εἰμὴ τὴν μετὰ τὸν θάνατόν του διανομὴν τῆς περιουσίας του εἰς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τὴν Δροσιὰν Γκάτση ἐνάγουσαν καὶ τὸν Ἰωάννην Ματσάκαν ἐναγόμενον, καὶ εἰς μὲν τὴν Δροσιὰν διατάττει, ὡς μερίδιόν της, ὅσα ἔλαβεν ἤδη εἰς προῖκα κατὰ τὸ προικοσύμφωνόν της, καὶ προσέτι ἥμισυ στρέμμα ἐκ τοῦ περιβολίου του πρὸς ἀνατολὰς τὸ συνεχόμενον μὲ ἐκεῖνο, ὅπερ τῆς προέδωκε, καὶ ὕδωρ δι' ἓν τέταρτον τῆς ὥρας κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἡμέραν, εἰς δὲ τὸν υἱόν του Ἰωάννην Ματσάκαν διατάσσει νὰ λάβῃ ὅλην τὴν λοιπὴν περιουσίαν του.

(1) Παπ. § 607 Μακ. § 695; Μακ § 648.
(2) Πρλ. Μακ. § 648.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸ κεφ. γ'. τῆς νεαρᾶς 107 τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἡ διανομὴ ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μεταξὺ τῶν οἰκείων παίδων, ὅπως λάβωσι τὰ διανεμητέα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, δύναται νὰ λάβῃ χώραν καὶ δι' ἐγγράφου, εἰς ὃ ὑπογράφουν ὁ πατὴρ καὶ οἱ παῖδες, καὶ δι' ἐγγράφου ὅπου καὶ αὐτὸς (ὁ πατὴρ) ὑπογράφει, καὶ σαφῆ πάντα, διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῆς αὐτοῦ, ποιήσεται· ὅτι δὲ ἡ πρᾶξις αὕτη, ἤτοι ἡ διανομὴ καί τοι μὴ οὖσα μεταξὺ ζώντων, δὲν εἶναι διαθήκη καὶ ἑπομένως δὲν ὑπόκειται εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς τύπους αὐτῆς τοῦ νὰ ὀνομάζηται εἰς αὐτὴν κληρονόμος, ἐξάγεται ἔκ τε τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ γ'. τῆς Νεαρᾶς καὶ ἀπὸ τὸ κεφ. 26 τῶν Βασιλ. 42 3. ἐὰν ὁ πατὴρ τῶν ἰδίων πραγμάτων διεῖλε τινὰ μεταξὺ τῶν παίδων, τὰ δὲ μὴ διελὼν ἐτελεύτησεν ἀδιάθετος ἢ καὶ διαθέμενος, ὁ δικαστὴς τὰ μὲν διαιρεθέντα ὡς ἐμοίρασεν ὁ πατήρ, τὰ δὲ ἀδιαίρετα πρὸς ἀναλογίαν τῶν νομίμων μερῶν ὀφείλει διαιρεῖν.

»Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἡ διανομὴ αὕτη ὡς γενομένη ἵνα λάβῃ χώραν μετὰ τὸν θάνατόν του, εἶναι πάντοτε πρᾶξις τελευταίας βουλήσεως, καὶ ὡς τοιαύτη χαρακτηρίζεται καὶ ἀπὸ τὸ κεφ. 20. § 4 τῶν Βασιλ. 42. 3· τὸ δὲ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου διαγράφει τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ συντάσσηται πᾶσα πρᾶξις τελευταίας βουλήσεως.»

§ 286. Ἔγγραφον περιέχον τὴν τῆς πατρικῆς περιουσίας διανομὴν μεταξὺ τῶν τέκνων, ὡς ἔγγραφον περιλαμβάνον τὴν μετὰ θάνατον τελευταίαν βούλησιν τοῦ πατρός, πρέπει ὡς πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους νὰ περιφρουρῆται μὲ τὰς περὶ διαθηκῶν διατάξεις τοῦ νόμου τῆς 12 Φεβρουαρίου 1830 καὶ τῶν ἄρθρων 177—190 τοῦ δικ. ὀργ. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18516 τοῦ 1860.)

§ 287. Διανομὴ τῆς πατρικῆς περιουσίας μεταξὺ τῶν τέκνων ὑπὸ τῶν χηρευουσῶν μητέρων. Βλ. Πείρας σελ. 633 § 11.

§ 288. Ὑπάρχει ἔθιμον εἰς Νάουσαν τῆς Πάρου περὶ προικίσεως ἀῤῥένων; Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 19221 καὶ 19698) εἶπεν ὅτι ἡ τῶν ἀῤῥένων τέκνων προίκισις ἐν καιρῷ τοῦ γάμου των καὶ δι' αὐτὸν γενομένη δὲν ἀποτελεῖ κυρίως ἢ δωρεάν, ὁ δὲ ΑΠ. (ἀπ. 363 τοῦ 65) δὲν ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην.

Περὶ συνεισφορᾶς.

§ 289. Ἐπὶ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας ὑποχρεοῦται ἐνίοτε ὁ κληρονόμος εἰς συνεισφοράν, περὶ ἧς λέγομεν τὰ ἑξῆς· (1)

(1) Συνεισφορά. Καλ. ε § 399 — Τί συνεισφέρεται; αὐτ. §

§ 290. Ἐπὶ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας ὑποχρεοῦται ἐνίοτε ὁ κληρονόμος νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν κληρονομικὴν ὁμάδα ὅσα ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κληρονομούμενον ζῶντα, ἢ ἀπέκτησεν ἄλλοθεν χειραφεθεὶς ὑπὸ τοῦ κληρονομηθέντος καὶ ἱκανὸς γενόμενος πρὸς κτῆσιν αὐτῶν· ἡ κατάθεσις αὕτη ὀνομάζεται συνεισφορὰ (collatio)· Τὸν θεσμὸν τοῦτον εἰσήγαγεν ὁ Πραίτωρ στηριζόμενος εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὁ χειράφετος κατιὼν, κληρονομῶν, κατὰ τὸ πραιτωρικὸν δίκαιον, ἐξ ἀδιαθέτου, μετὰ οἰκείου κληρονόμου τὸν κοινὸν ἀνιόντα, παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, καὶ ἐλαττόνων οὕτω τὴν μερίδα τοῦ συγκληρονόμου αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν κληρονομίαν πᾶν ὅ,τι ἀπέκτησε μετὰ τὴν χειραφεσίαν. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, μετεβλήθη ἡ ἐκτεθεῖσα ἀρχὴ, ἡ δὲ εἰς συνεισφορὰν ὑποχρέωσις ἐπεβλήθη εἰς πάντα κατιόντα κληρονομοῦντα ὁπωσδήποτε μετ' ἄλλων κατιόντων κοινὸν ἀνιόντα, καὶ ἀναφέρεται εἰς ὡρισμένα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβε παρὰ τοῦ κληρονομουμένου, ζῶντος αὐτοῦ.

§ 291. Πρὸς συνεισφορὰν εἶναι ὑπόχρεοι α) μόνον οἱ κατιόντες, οἱ κληρονομοῦντες τὸν κοινὸν ἀνιόντα εἴτε ἐξ ἀδιαθέτου εἴτε ἐκ διαθήκης, ἀλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει μόνον καθόσον καὶ ἄνευ τῆς διαθήκης ἤθελον κληρονομήσει αὐτὸν ἐξ ἀδιαθέτου· β) οἱ ὡς κληρονόμοι τοιούτων κατιόντων ἐνασκοῦντες τὰ κληρονομικὰ αὐτῶν δικαιώματα· οἱ δὲ ἔγγονοι καὶ οἱ ἀπώτεροι κατιόντες, οἱ καταλαμβάνοντες τὴν θέσιν τῶν ἐκλιπόντων αὐτῶν ἀμέσων ἀνιόντων, καὶ κληρονομοῦντες οὕτω τοὺς ἀπωτέρους ἀνιόντας, καταβάλλουσιν ὅ,τι ὤφειλον νὰ συνεισφέρωσιν οἱ ἄμεσοι αὐτῶν ἀνιόντες μόνον ὅταν, κληρονομήσαντες αὐτοὺς, ἔλαβον εἰς χεῖράς των τὰ συνεινεκτέα πράγματα, καὶ 1) ὅ,τι ἔλαβον ἀπὸ τὸν κληρονομούμενον πάππον ἢ ἀπώτερον ἀνιόντα εἴτε πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀμέσου αὐτῶν ἀνιόντος εἴτε μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Μόνοι δὲ οἱ πρὸς συνεισφορὰν ὑπόχρεοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς συγκληρονόμους, καθόσον διὰ τῆς προσελεύσεως αὐτῶν μειοῦται ἡ μερίς των.

§ 292. Περὶ τοῦ ζητήματος ὁποῖα εἶναι κατὰ τὸν νόμον, τὰ

400.—Διανομὴ τῆς συνεισφορᾶς. αὐτ. § 401.—Τί ἴσχυεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ; αὐτ. § 402.—Τί ἕπεται ἐκ τῶν νεαρῶν; αὐτ. § 403.—Συνεισφορὰ προικός· αὐτ. § 404.—Συνεισφορὰ κατιόντων· αὐτ. § 405.—Τίνες οἱ συνεισφέροντες καὶ πρός τινας; αὐτ. § 406 407.

ἀντικείμενα τῆς συνεισφορᾶς, ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς· 1) ἅπαντες οἱ κατιόντες συνεισφέρουσι τὴν προῖκα καὶ τὴν ἕνεκα γάμου δωρεάν, τὰ δὲ δι' ἁπλῆς δωρεᾶς ληφθέντα, ὅταν, μὴ λαβόντες προῖκα ἢ ἕνεκα γάμου δωρεάν, συγκληρονομῶσι τὸν ανιόντα μετ' ἄλλων κατιόντων αὐτοῦ, λαβόντων προῖκα ἢ ἕνεκα γάμου δωρεάν, οὐχὶ δὲ καὶ ἁπλῆν δωρεάν· 2) οἱ χειράφετοι καταβάλλουσι πρὸς μόνον τοὺς οἰκείους τὸ ἐπὶ τῆς χειραφεσίας ἀφεθὲν αὐτοῖς πατρικὸν χρημάτιον, πᾶν ὅ,τι ἐδωρήσατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ κατὰ ἢ μετὰ τὴν χειραφεσίαν, καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἀποτελούντων τὸ τακτικὸν ἀπροσπόριστον χρημάτιον πραγμάτων. Δὲν ὀφείλει τις νὰ συνεισφέρῃ πράγματα α) πρὸς κτῆσιν τῶν ὁποίων ἔχουσι κοινῶς τὴν ἱκανότητα οἵ τε ὑπεξούσιοι καὶ οἱ χειράφετοι κατιόντες· 6) τῆς συνεισφορᾶς τῶν ὁποίων ἀπήλλαξεν αὐτὸν ὁ κληρονομούμενος, π. χ. τὰ λόγῳ κληροδοσίας ἢ καταπιστεύσεως καταλειφθέντα· γ) τὰ ὁποῖα δὲν ηὔξησαν τὴν περιουσίαν τοῦ λήπτου.

§ 293. Ὁ κληρονομούμενος δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς κατιόντας αὐτοῦ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συνεισφέρωσι τὰ ἐξ ἁπλῆς ἐλευθεριότητος εἰς αὐτοὺς δοθέντα, ὅταν πράξῃ τοῦτο ἀμέσως κατὰ τὴν δόσιν αὐτῶν.

§ 294. Ἡ συνεισφορὰ γίνεται κατ' ἐκλογὴν τοῦ συνεισφέροντος, καταβάλλοντος τούτου ἢ αὐτούσιον τὸ πρᾶγμα ἢ τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου ἀξίαν αὐτοῦ· ὁ πρὸς συνεισφορὰν ὑπόχρεως ἀπαλλάττεται αὐτῆς παραιτούμενος τῆς κληρονομικῆς ἀπαιτήσεώς του, ὀφείλει δὲ καὶ τὰς ὠφελείας τοῦ ἀντικειμένου τῆς συνεισφορᾶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὑφίσταται ἡ πρὸς συνεισφορὰν ὑποχρέωσίς του.

§ 295 296. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὴν κληρονομικὴν μερίδα του. Ἐὰν συμβῇ ἐκνίκησις;—Ποῖαι αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἀγοραστοῦ;

Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ διαθέσῃ τὰ εἰς αὐτὸν περιελθόντα δικαιώματα τοῦ κληρονομουμένου, ὅπως ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ αὐτὰ ὁ κληρονομούμενος· διὰ τοῦτο τῷ ἐπιτρέπεται καὶ ἡ πώλησις, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκποίησις τῆς κληρονομικῆς του μερίδος. Τὰ οὐσιωδέστερα δὲ ἀποτελέσματα τοιαύτης πωλήσεως εἶναι τὰ ἑξῆς· 1) ὁ πωλητὴς ὀφείλει νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὴν πωληθεῖσαν κληρονομικὴν μερίδα μεθ' ὅλων τῶν πρὸ τῆς πωλήσεως ἢ μετ' αὐτὴν περιελθόντων ἐκ τῆς κληρονομίας ὠφελημάτων, ἐνέχεται δὲ ἐὰν ἐκνικηθῇ ἡ πωληθεῖσα μερίς, καὶ ἐὰν ἐκ μείζονος ῥαθυμίας κατὰ τὴν πρὸ τῆς πωλήσεως ἐπο-

χὴν ἀπολέσῃ ἢ παραλείψῃ ν' ἀποκτήσῃ τι ἀνῆκον εἰς τὴν κληρονομικὴν περιουσίαν· 2) ὁ ἀγοραστὴς ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸ συμφωνηθὲν τίμημα, τὰ χρέη, τὰ κληροδοτήματα καὶ τὰ καταπιστεύματα τοῦ κληρονομουμένου· 3) ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἡ πώλησις αὕτη μεταβιβάζει εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὰς ἐν τῇ κληρονομικῇ μερίδι περιεχομένας ἀπαιτήσεις ὡς πᾶσα ἐκχώρησις, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ὑποχρεώσεις· ἐὰν ὅμως ὁ ἀγοραστὴς καὶ οἱ δανεισταὶ τῆς κληρονομίας συναινέσωσι νὰ ἐνέχηται αὐτὸς ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς τελευταίους τούτους, ἀπαλλάττεται ὁ πωλητὴς πάσης περαιτέρω ἀπαιτήσεως αὐτῶν. Μόνος ὁ δημόσιος θησαυρὸς πωλῶν κληρονομίαν, μεταβιβάζει ἀμέσως εἰς τὸν ἀγοραστὴν καὶ τὰς ὑποχρεώσεις. (Παπ. § 639—644.)

Συνέχεια περὶ συνεισφορᾶς. Νομολογία.

§ 297. Ἡ περὶ συνεισφορᾶς αἴτησις δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν εἰμὴ μεταξὺ συγκληρονόμων προκειμένης διαφορᾶς περὶ διανομῆς κληρονομικῆς περιουσίας. (Ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 24 τοῦ 1849.)

§ 298. Δωρεῶν ἁπλῶν συνεισφορά.—Αἱ ἁπλαῖ δωρεαὶ μεταξὺ ζώντων δὲν ὑπόκεινται εἰς συνεισφορὰν εἰμὴ μόνον ὅταν καὶ ὁ ἕτερος ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἀναγκάζωνται νὰ συνεισφέρωσι προῖκα ἢ πρὸ γάμου δωρεάν, ἃς ἔλαβον ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῆς μητρός των (διάτ. 20 § 1 Κώδ. (6, 20), ὅταν πρόκηται περὶ τῆς περιουσίας τῆς μητρός. (Ἀπόφ. 6234 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 299. *Προίξ*. Ἡ ἀγωγὴ τῆς θυγατρὸς περὶ διανομῆς τῆς περιουσίας τῶν γονέων της δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐὰν ὁ ἀνὴρ δὲν συνεισφέρῃ τὴν προῖκα, ἀλλ' ἡ συνεισφορὰ γίνεται παρακρατουμένης ἀναλόγου μερίδος ἐκ τῆς κληρονομίας.—Καὶ βραδύτερον δὲ δύναται ἡ γυνὴ νὰ συνεισφέρῃ τὴν προῖκα (Ἀπ. πολ. 269 τοῦ 69 ἣν ἴδε ἐν τῷ ἡμετέρῳ παραρτ. τῶν τοῦ 1869 ἀποφάσεων τοῦ ΑΠ. σελ. 195.)

§ 240. Προίξ—Αἱ θυγατέρες ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς αὐτῶν, ἂν συνεισφέρωσι τὴν προῖκά των· τοῦτο δὲ εἶναι δικαίωμα προσωπικόν, μὴ δυνάμενον νὰ προταθῇ ὑπὸ τρίτων. (1) (Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 10769 τοῦ 1853.)

---

(1) Προίξ. —Τὴν προῖκά της ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ ἡ γυνή,

§ 241. *Προίξ*. Ἡ ὑπὸ τοῦ πατρὸς δοθεῖσα προὶξ συνεισφέρεται εἰς τὴν διανομὴν τῆς μητρικῆς περιουσίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 12 τοῦ 1849.)

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν: Ὅταν ἡ δίκη περὶ διανομῆς περιστρέφηται εἰς μόνην τὴν μητρικὴν περιουσίαν τῶν διαδίκων, τὸ Δικαστήριον δὲν πρέπει νὰ διατάξῃ καὶ τὴν συνεισφορὰν τῆς περιουσίας, ἥτις ἀπὸ τὸν πατέρα ἐδόθη λόγῳ προικός· ἐκ τοῦ ἄρθ. 29 τοῦ βιβλ. ε. τίτλ. ή τῆς ἑξαβίβλου προκύπτει ὅτι ὑποχρεοῦταί τις νὰ συνεισφέρῃ ὅ,τι ἔλαβεν ὡς προῖκα, ὅταν πρόκηται περὶ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας τοῦ δόντος αὐτὴν τὴν προῖκα· (ἀπ. πολ. ΑΠ. 12 1849.) Ἂν δὲ ὑποτεθῇ ὅτι εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος προῖκας, τὰς ὑπὸ τοῦ πατρὸς δοθείσας, περιελήφθησαν καὶ πράγματα τῆς μητρός, πάλιν δὲν ὑπάρχει νόμιμος λόγος διὰ νὰ διατάξῃ τὸ ἐφετεῖον τὴν συνεισφορὰν αὐτῶν, καθότι τὰ δοθέντα ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου συνεισφέρονται, τὰ δὲ προικοδοτηθέντα ἀλλότρια πράγματα δύναται ὁ εἰς ὃν ἀνήκουν ταῦτα νὰ τὰ διεκδικήσῃ. Ἄρα τὴν τοιαύτην διεκδικητικὴν ἀγωγὴν δὲν δύνανται νὰ ἀποβάλωσιν ὡς ἔνστασιν εἰς τὴν περὶ διανομῆς δίκην, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἀγωγὴ ἦτον ὥριμος πρὸς ἐκδίκασιν, ἡ δὲ λεγομένη ἔνστασις, ἔχουσα μᾶλλον χαρακτῆρα ἀνταγωγῆς, ἦτον ἀναπόδεικτος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 12 τοῦ 1849.) (2)

ὁσάκις πρόκειται νὰ κληρονομήσῃ τινὰ ἐκ τῶν ἀνιόντων συγγενῶν της. οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ἐκ πλαγίου. διάτ. 17 Κώδ. (6, 20) (ἀπόφ: 8296 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

Ἡ προὶξ συνεισφέρεται; Καὶ ἡ προίξ, ἐὰν ὁ δοὺς αὐτὴν ἀποθάνῃ ἀδιάθετος, συνεισφέρεται κατὰ τὸ ἀρθ. 24 τοῦ βιβ. ε τιτ. 8 τῆς ἑξαβίβλου τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον κατὰ τὸ ἀρθρ. 7 τοῦ βιβ. 5 τιτ. 9 τοῦ ἑξαβ. ὁ κλῆρος δὲν δίδεται ζώντων τῶν γονέων. Ὅθεν ἡ προὶξ ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου ὑπόκειται εἰς συεισφορὰν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ νομίμου κλήρου· ὑπάρχει δὲ ἐναντίον ἔθιμον ἐν Νάξῳ; Περὶ τούτου διετάχθη ἀπόδειξις. (Ἀπ. 3037 τοῦ 24 8βρίου 1844 τῶν ἐν Ἀθ ἐφ.)

Αἱ προικισθεῖσαι παρὰ τοῦ πατρὸς θυγατέρες δὲν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ συνεισφέρωσι τὴν δοθεῖσαν πρὸς αὐτὰς προῖκα εἰμὴ ὅταν αὐταὶ αὗται ζητήσωσι νὰ λάβωσιν εἰς τὴν πατρικὴν περιουσίαν κληρονομίας μέρος. (Ἀπόφ. 11 τοῦ 1837 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 443.)

(2) Βλ. καὶ ἀπόφ. 17114 τοῦ 59 ἐφ. Ἀθ.

§ **242**. *Προίξ.*—Όταν γυνή τις ζητῇ τὴν διανομὴν κληρονομικῆς περιουσίας, δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ προκαταβάλῃ τὴν προῖκά της μετὰ τοῦ τόκου, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ προσφερθῇ εἰς τοῦτο. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **17716** τοῦ **59**.)

§ **243**. *Προικὸς ἀξία.* Ἡ προικισθεῖσα κόρη, ἥτις ζητεῖ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κληρονομίαν τῶν γονέων της, πρέπει νὰ συνεισφέρῃ τὴν προῖκα ἢ αὐτουσίαν, ἢ τὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνεισφορᾶς· ἀξίαν της· ὄχι λοιπόν, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τῆς πωλήσεως τίμημα. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **18,469** τοῦ **1861**).

§ **244**. *Προίξ.*—Τίς ἀποδεικνύει τὴν προίκισιν; Οἱ προτείναντες, ὅτι ἡ ἐνάγουσα συγκληρονόμος ἔλαβε προῖκα, ἧς τὴν συνεισφορὰν ζητοῦσι προκειμένου νὰ λάβῃ ἡ ἐνάγουσα τὴν κληρονομικὴν μερίδα της, πρέπει νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι ἔλαβε προῖκα. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **18469** τοῦ **1860**.)

ΣΗΜ. Βλ. τὴν ἰδίαν συλλογήν μου «*τὶς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι.*».

§ **245**. *Προίξ.* Ἡ προικισθεῖσα, ἥτις ζητεῖ νὰ λάβῃ κληρονομικὸν μερίδιον, ὀφείλει νὰ προσφέρῃ τὴν καταβολὴν τῆς προικός της. Μὴ προτείνασα δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἀγωγῆς της καὶ ζητήσασα μάλιστα τὴν ἀπόρριψιν τῆς περὶ τούτου προτάσεως τῶν ἐναγομένων, καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀγωγήν της, καὶ ἂν ἐν τῷ μέσῳ τῆς δίκης προσφέρῃ τὴν προῖκα· νόμ. **12** (**6**, **20**)—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **15616** τοῦ **1857** φέρουσα.

«Ἐπειδὴ ὁ Νόμος **12** τοῦ Κώδηκος de collationib. (**6**, **20**.) ἐπιβάλλων τὸ χρέος εἰς τὴν προικισθεῖσαν νὰ προσφέρῃ εἰς τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, μεθ' ὧν θέλει νὰ κληρονομήσῃ τὸν ἀποθανόντα κοινὸν γονέα, τὴν συνεισφορὰν τῆς δοθείσης αὐτῇ προικός, ἀρνεῖται ῥητῶς τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν εἰς αὐτήν, τοῦτο μὴ πράττουσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οὐ μόνον διὰ τῆς ἀγωγῆς της δὲν προσφέρεται νὰ συνεισφέρῃ τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ προῖκα παρὰ τῆς μητρός, ἧς ζητεῖ νὰ κηρυχθῇ συγκληρονόμος, ἀλλὰ καὶ ἐζήτησε διὰ τῶν πρωτοδίκων προτάσεων αὐτῆς τὴν ἀπόρριψιν τῶν περὶ τούτων προτάσεων τῶν ἀντιδίκων της, καὶ μόνον ὅτε συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. **519** ἀποφάσεως τῶν Πρωτοδικῶν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ μήτηρ ἔδωκεν αὐτῇ προῖκα καὶ ἀφοῦ τὸ Πρωτοδικεῖον τὴν ὑπεχρέωσε νὰ προσφέρῃ ταύτην, τότε καὶ μόνον παραδεχθεῖσα τὴν ἀπόφασιν ταύτην κατὰ τοῦτο, παρεδέχθη νὰ συνεισφέρῃ αὐτήν. Ὅθεν ἡ ἀγωγή της μὴ συνοδευομένη μὲ τὴν προσφορὰν τῆς προικός της εἰς συνεισφορὰν εἶν' ἀποῤῥιπτέα κατὰ

τὸν εἰρημένον νόμον ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ κατὰ συνέπειαν οὐκ ὀρθῶς τὸ Πρωτοδικεῖον παρεδέχθη αὐτήν.

§ 246. Ἡ πρότασις ὅτι εἰς τὴν διανομὴν τῆς πατρικῆς περιουσίας πρέπει νὰ γίνῃ συνεισφορὰ καὶ τῆς προικὸς δύναται νὰ γίνῃ καὶ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν. (Ἀπ. 3622 τῆς 2 Φεβρ. 1845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 247. Ἡ ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου ὅτι ἡ κληρονομίαν ζητοῦσα δὲν προσεφέρθη εἰς συνεισφορὰν τῆς προικός, μὴ φέρουσα χαρακτῆρα ἀρνητικῆς νομιμοποιήσεως, δὲν δύναται νὰ προταθῇ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν.) (Ἀπ. πολ. 74 τοῦ 69.)

Ἀγωγαὶ περὶ κληρονομίας. (1)

§. 248. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ κληρονομι-

---

(1) Ὁ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς κληρονομίαν ἐξ ἀδιαθέτου καλούμενος δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἐκ κληρονομίας ἀγωγὴν κατὰ παντὸς κατέχοντος ὡς κληρονόμου τὴν κληρονομικὴν περιουσίαν, καί τοι δυνάμει διαθήκης ἀγνώστου τῷ ἐνάγοντι. (Ἀπ. πολ. 107 τοῦ 1858.)

Ὁ πατὴρ δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ κυριότητος ἀγωγὴν ὡς ἐπίτροπος τοῦ παιδὸς ὡς πρὸς τὴν κληρονομικὴν μερίδα του ἐπὶ τῆς πατρικῆς περιουσίας; Ὅρα τὴν νομολ. ἐν εὑρ. τ. 6 σ. 228 § 15.

Ἡ τῶν κληρονομιαίων ἀπαίτησις κινεῖται μόνον κατὰ τοῦ ὡς ἅρπαγος ἢ ὡς κληρονόμου νομέως, οὐδέποτε δὲ καὶ κατὰ τοῦ εἰδικῷ τίτλῳ εἰδικὰ κληρονομικὰ πράγματα νεμομένου. Ὅρα εὑρ. τόμ. 1 σ. 38 § 39.

Κατὰ τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ νόμου (βιβλ. Γ'. τίτλ. λά διάτ. 9. Βιβλ. Ζ'. τίτλ. λδ' διάτ. 4. Βιβλ. Ε' τίτλ. γ' διγεστ. 10 καὶ Βασιλ. 42, 1. 65 ἔκδ. Φαβρ. τόμ. 5 σελ. 567. 4. 50. 12. ἔκδ. Φαβρ. τόμ. 6 σελ. 617. 43. 1. 10. τόμ. 5 σελ. 542. ἔκδ. Vinnius. Ect. quaest. P. 1. C. 23. Thibaut Pandecten. § 890. Mackeldey § 692) ὁ κληρονομικὰ ἀντιποιούμενος δικαιώματα δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐνάξῃ διὰ τῆς ἀγωγῆς hereditatis petitione, (ἤ, ὡς τὴν ὀνομάζουν τὰ Βασιλικά, διὰ τῆς κληρονομιαίας ἀπαιτήσεως) τὸν τρίτον διακάτοχον, ὅστις, μὴ ἀμφισβητῶν τὸ κληρονομικὸν τοῦ ἐνάγοντος δικαίωμα, μηδὲ εἰκειοποιούμενος τοῦτο, κατέχει εἰδικῷ τίτλῳ εἰδικὰ κληρονομικὰ πράγματα· ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἐνάγοντος τούτου δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀποταθῇ

κόν του δικαίωμα δι' ἀπολύτου ἀγωγῆς, τῆς hereditatis petitio (ἀπαίτησις τῶν κληρονομιαίων). Βασ. (42, 1) 25. Π. (5, 3)

εἰμὴ κατὰ τοῦ ἀμφισβητοῦντος τὸ κληρονομικόν του δικαίωμα καὶ κατέχοντος τὴν κληρονομίαν ἢ ἄνευ τίτλου (pro posessore, τοῦτον ὀνομάζουσι τὰ Βασιλικὰ ἅρπαγα) ἢ ὡς κληρονόμου (pro herede.) (α)

«Οἱ προαναφερθέντες νόμοι εἶναι σαφέστατοι· εἰς τὰ Βασιλικὰ βιβλ. ΜΒ' τίτλ. 1, 65. τόμ. 5 σελ. 569 ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς. «Οἱ δὲ μήτε ὡς κληρονόμοι, μήτε ὡς ἅρπαγες νεμόμενοι, »οὐ κατέχονται τῇ τῶν κληρονομιαίων ἀπαιτήσει, ἀλλὰ τῇ περὶ »τῶν καθέκαστα κινουμένῃ ἀγωγῇ, εἰ μήτε διὰ χρήσεως ἐδέ»σποσαν, μήτε μακροῦ χρόνου παραγραφὴν ἐκτήσαντο.» Μόνον λοιπὸν οἱ ὡς ἅρπαγες ἢ ὡς κληρονόμοι κατέχοντες ἐμποροῦν νὰ ἐναχθῶσι διὰ τῆς κληρονομιαίας ἀπαιτήσεως· ἀλλ' οἱ δυνάμει πρωτοκόλλων καὶ συνθηκῶν ἀγορασταὶ εἶναι ἅρπαγες; εἶναι κληρονόμοι; (β) — Ἀλλὰ στερούμενοι τῆς κληρονομιαίας ἀγωγῆς,

---

(α) Τὸ αὐτὸ ὁρίζει καὶ ὁ γαλλικὸς πολιτικὸς νόμος. Zachariæ, das französische Civilrecht § 610 τόμ. 6 σελ. 91. Ἴδε περὶ τούτου καὶ τὸν Troplong, Traité des privileges et hypotéques 1, 468. vente § 960. Ἀναλόγως (utiliter) ἔχει ὁ κληρονόμος τὴν κληρονομικὴν ἀγωγὴν καὶ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς κληρονομίας. Βασιλ. Ε' τίτλ. κ διγεστ. 13 θέμα 4. Ἄλλος ὅμως εἶναι ὁ ἀγοραστὴς τῆς κληρονομίας ὡς νομικῆς ὁμάδος πραγμάτων (universitas juris), ὅστις ἀναλαμβάνει ὅλα σχεδὸν τὰ δικαιώματα, καὶ δύναται νὰ ἐναχθῇ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐνοχῶν τοῦ κληρονόμου πωλητοῦ, καὶ ἄλλος ὁ ἀγοραστὴς ειδιδικῶν κληρονομικῶν πραγμάτων, ὅστις δὲν ἀναλαμβάνει ποτὲ οὔτε δικαιώματα, οὔτε ὑποχρεώσεις ὡς πρὸς τὴν κληρονομίαν.

(β) Πρὸς διασάφησιν τῶν λέξεων «ἀλλὰ τῇ περὶ τῶν καθέκαστα κινουμένη ἀγωγῇ» τοῦ παρατεθέντος νόμου, χρεωστῶ νὰ ἀναφέρω τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 31 διάτ. 7. A cæteris autem tantum cpecialibus in rem actionibus vindicari posse manifestum est, δηλαδή, γνωστὸν εἶναι, ὅτι ἀπὸ τοὺς λοιποὺς (ἤτοι τοὺς μὴ ἅρπαγας ἢ κληρονόμους) δύναται νὰ διεκδικηθῇ (ὅ,τι ἀπαιτεῖ τις ὡς κληρονόμος) μόνον διὰ τῶν ειδικῶν ἀπολύτων ἀγωγῶν (in rem)· εἰδικαὶ δὲ ἀπόλυτοι ἀγωγαὶ εἶναι αἱ ἀπὸ τῆς δεσποτείας, τῶν δουλειῶν, τοῦ ἐνεχύρου, τῆς ἐμφυτεύσεως καὶ τῆς ἐπιφανείας (superficies) γεννώμεναι.

25 § 18. Ταύτην δὲ δύναται νὰ ἐγείρῃ καὶ πᾶς ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος ἢ γενικὸς καταπιστευματοδόχος· ἐξ ἀναλογίας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἀγοραστὴς τῆς κληρονομίας. (1)

§ 248. Κατά τινος ἁρμόζει ἡ ἀγωγὴ αὕτη; Ἡ ἀγωγὴ αὕτη ἐγείρεται κατὰ παντὸς ὡς κληρονόμου (pro herede) ἢ ἄνευ τι-

---

ἔχουσι, τοὐλάχιστον, οἱ νεοφώτιστοι τὴν τῆς διεκδικήσεως (rei vindicatio) ἢ τὴν Πουβλικιανὴν ἀγωγὴν (actio Publiciana); καὶ πάλιν ὄχι. Τὴν τῆς διεκδικήσεως ἔχει μόνον ὁ ἀποκτήσας ἤδη τὴν ἰδιοκτησίαν πράγματός τινος, ὅταν ἄλλος κάτοχος τούτου διαφιλονεικῇ αὐτῷ τὴν ἰδιοκτησίαν ταύτην (α)· τὴν δὲ ἰδιοκτησίαν τῶν ὅσα ὑπὸ τῶν κληρονομηθέντων ἐδεσπόζοντο κληρονομικῶν πραγμάτων ἀποκτᾷ μόνον ὁ τὴν κληρονομίαν ἀποκτήσας κληρονόμος (heres qui hereditaten acquisissit; Thibaut 747, 797.)

(1) Παπ. § 646. 645. Πρλ. δὲ Καλ. ε § 367 ἑπ.

Ὁ κληρονόμος ποῖα ἔτι παραγγέλματα ἔχει; τὸ περὶ ἐπιδείξεως τῆς διαθήκης (int. de tabulis excibendis.)—Τὸ τῆς νομῆς τῆς κληρονομίας (int. quorum bonorum.) (6)—Τὴν ἀγωγὴν δυνάμει τῆς τελ. διατ. τοῦ Κώδ. (6, 33).—Τὸ περὶ ἀποκτήσεως τῆς νομῆς τῶν κληροδοτημάτων (int· quod legatorum), περὶ ὧν ὅρα Παπ. § 652.

Τὸ παράγγελμα quorum bonornm χορηγεῖται εἰς τὴν κληρονομίαν τότε μόνον, ὅταν ἀμφισβητῶνται ὑπὸ τῶν κατεχόντων τὸ ὅλον ἢ καὶ μέρος μόνον πραγμάτων τῆς κληρονομίας τὰ ὑπ' αὐτῶν ὡς κληρονόμων δικαιώματά των, καὶ θέλουν οὗτοι νὰ λάβουν αὐτὰ εἰς τὴν κατοχήν των· ἐὰν ὅμως τὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματά των ὡς συγκληρονόμων ἀνεγνωρίσθησαν, τὰ δὲ πράγματα παρεχωρήθησαν εἰς τρίτους ἢ ἀφέθησαν εἰς τὴν κατοχὴν ἐκείνων, οἵτινες τὰ εἶχον συνεπείᾳ ὁποίας δήποτε συμβάσεως, τὸ εἰρημένον παράγγελμα δὲν χωρεῖ πλέον (W a r n K o n i g B. 3 de interd. quorum bonorum), καθόσον, ἀναγνωρισθείσης ἅπαξ τῆς ἰδιότητος τῶν κληρονόμων, ἡ περὶ ἀποκτήσεως τῆς κατοχῆς ἀπαίτησις δὲν ἐκπηγάζει ἀμέσως ἀπὸ τὴν εἰρημένην ἰδιότητα, οὐδὲ συνδέεται μετ' αὐτῆς. Ἀπ. 9568 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(α) Καὶ μὲ τοῦτο συμφωνεῖ ὁ γαλλικὸς νόμος. Zachariæ § 218.

(6) Βλ. Καλ. ε § 386.

νὸς τίτλου (pro possessore) νεμομένου πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν κληρονομίαν, ἢ ἀποκτηθέντα διὰ τῆς ἐκποιήσεως κληρονομικῶν πραγμάτων εἴτε εἶναι ἀληθὴς, εἴτε εἰκονικὸς νομεὺς αὐτῶν, ὡς καὶ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς κληρονομίας ἢ μέρους αὐτῆς, ἐὰν οὗτος ἦναι κακῆς πίστεως, ἢ ὁ ἐπάγων δὲν δύναται ἄλλως ν' ἀποκτήση τὴν εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν περιουσίαν. (1). Βλ. προηγ. σ. 146 ἐπ.

§ 248². Ἡ τῆς κληρονομίας διεκδικητικὴ ἀγωγὴ κινεῖται κατὰ προσώπου, ὅπερ διατείνεται ὅτι κατέχει τὰ διεκδικούμενα ὡς κληρονόμος τοῦ δεῖνος; οὐχὶ καὶ ἂν ὁ ἐνάγων προσάγῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπόφασιν κατὰ τρίτων ἐκδοθεῖσαν καὶ ἐπὶ ἀγωγῆς μεταγενεστέρας τῆς προκειμένης.

Ἡ τῆς κληρονομίας διεκδικητικὴ ἀγωγὴ κινεῖται μὲν καὶ κατὰ τοῦ ὡς ἅρπαγος νεμομένου· καὶ τοιοῦτος θεωρεῖται τῳόντι πᾶς ὅστις δὲν προτείνει αἰτίαν τινὰ κατοχῆς δικαιολογοῦσαν τὴν νομὴν αὐτοῦ (νομ. 13 Π. (5. 3.) καὶ τεμ. 13 Β. (42. 1)· ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται τοῦτο ὅταν οἱ εναγόμενοι διϊσχυρίσθησαν ὅτι τὰ διὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς περιουσίας τοῦ ὑπὸ τῆς ἐναγούσης κληρονομουμένου, διεκδικούμενα κτήματα καὶ πράγματα κατέχονται παρ' αὐτῶν (τῶν ἐναγομένων) ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν Γ. (προαποβιώσασαν) τῆς ὁποίας οὗτοι εἰσὶν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι. Τοιαύτην αἰτίαν νομῆς προτείνοντες οἱ ἐναγόμενοι, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἅρπαγες, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ ἐκ τῆς κληρονομίας τῆς Γκόλφης πηγάζον δικαίωμά των ἀνεγνωρίσθη, οὐχὶ ἀπέναντι τῆς ἐναγούσης, ἀλλὰ κατὰ τρίτων, καὶ δι' ἀποφάσεως ἐκδοθείσης ἐπὶ ἀγωγῆς μεταγενεστέρας τῆς προκειμένης, καθόσον τὰ δικαιώματα ἰσχύουσιν ἀφ' ἧς ταῦτα ἐγεννήθησαν, καὶ οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἐγέρσεως τῆς ἐκ τούτων πηγαζού-

---

(1) Παπ. § 647 Πρλ. Καλ. ε § 368. Κατὰ τοῦ κατέχοντος ὡς κληρονόμου· αὐτ. § 369. Κατὰ τοῦ ἁπλοῦ κατόχου ἄνευ εἰδικοῦ τίτλου· αὐτ. § 370. Κατὰ τοῦ ὀφειλέτου τῆς κληρονομίας ἢ τοῦ τελευτήσαντος· αὐτ. § 371. Κατὰ τοῦ κληρονόμου τοῦ νεμομένου· αὐτ. § 372. Πῶς ἀνευρίσκεται ἡ ἰδιότης τοῦ ἐναχθησομένου; αὐτ. § 373.

Ὁ καταλαμβάνων αὐθαιρέτως πράγματα ἀποτελοῦντα μέρος τῆς κληρονομίας, πρὶν ἢ ὁ κληρονόμος καταλάβῃ αὐτὰ, τῇ περὶ κληρονομίας ἀγωγῇ ἐνάγεται, καὶ ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ τὰ καταλειφθέντα τῷ κληρονόμῳ, ἐὰν μόνον ἡ αὐθαίρετος κατάληψις καὶ ἡ νομὴ τοῦ κληρονομουμένου ἀποδειχθῶσιν (ΑΠ. 114 τοῦ 1865.)

σης ἀγωγῆς, ἢ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως· οὐδὲ προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι τὰ διεκδικούμενα κτήματα καὶ πράγματα κατέλαβον οἱ ἐναγόμενοι αὐτοδυνάμως ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ ὑπὸ τῆς ἐναγούσης κληρονομουμένου, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' αὐτῶν ἡ διάταξις 3. Κώδ. (8. 2.) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 6 τοῦ 69.)

§ 249. Ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του.—Διό, Ἵνα ἐπιτύχῃ ἡ ἀγωγὴ αὕτη, ἀπαιτεῖται 1) ἡ ἀπόδειξις τοῦ θανάτου τοῦ κληρονομουμένου· 2) ἡ ἀπόδειξις τῆς βάσεως τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τοῦ ἐνάγοντος· αὕτη συνίσταται α) ἐπὶ τῆς ἐκ διαθήκης κληρονομίας, ἐὰν μὲν πρόκηται περὶ δημοσίας διαθήκης, εἰς τὴν προσαγωγὴν κεκυρωμένου ἀντιγράφου αὐτῆς· ἐὰν δὲ περὶ ἰδιωτικῆς, εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου αὐτῆς, ἢ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς προφορικῆς· β) ἐπὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς συγγενείας, ἢ ἄλλης σχέσεως, τῆς παρεχούσης ἐν τῷ προκειμένῳ θέματι κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος. (1) Παπ. § 648.

§ 250. Ποῖον τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης; Ἡ ἐν τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ κυρία αἴτησις εἶναι νὰ ἀναγνωρισθῇ ὁ ἐνάγων ἐν γένει ἢ ἐν μέρει κληρονόμος τοῦ ἀποβιώσαντος, καὶ ἑπομένως νὰ τῷ ἀποδοθῇ ὁλόκληρος ἡ κληρονομία, ἢ τὸ ζητούμενον μέρος αὐτῆς. (2)

---

(1) ἀπόδειξις τῆς κατοχῆς τοῦ τελευτήσαντος. Καλ. ἑ. § 374.

(2) Συνέπειαι τῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου. Καλ. ε § 375. Συνέπειαι κατὰ τοῦ κακῆς πίστεως κοτόχου· αὐτ. § 376. Συνέπειαι ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς· αὐτ. § 377.

Νομολογία περὶ τῶν καρπῶν, οὓς ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει.

α) Αἱ ἐνοχικαὶ σχέσεις μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους οἷαι ὑπῆρχον καὶ παρὰ τῷ ἀποθανόντι· ἄρα, ὅταν ὁ δικαιοπάροχος κατεῖχε κτήματά τινα ὡς κτήματα τοῦ Η, οἱ κληρονόμοι (ἐκείνου) ὀφείλουν ν' ἀποδώσωσι τοὺς καρποὺς αὐτῶν εἰς τὸν κύριόν των, εἴτε ἐν καλῇ, εἴτε ἐν κακῇ πίστει διετέλουν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 228 τοῦ 1854) φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται ὅτι δυνάμει τοῦ εἰκονικοῦ τίτλου κατεῖχεν ὁ πατὴρ τῶν ἀναιρεσειόντων τὰ κτήματα, τὰ ἐν τῇ γ'. αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀναφερόμενα· ἑπομένως ἀφοῦ οὗτος κατεῖχε τὰ κτήματα ταῦτα ἕνεκα τοῦ εἰκονικοῦ τίτλου, οὐχὶ ὡς ἴδια ἀλλ' ὡς κτήματα τοῦ Ἐγγαστρω-

§ 251. Κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀποδόσεως εἶναι ἡ κληρονομικὴ ὁμὰς μετὰ τῶν παρακολουθημάτων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐκποιή-

---

μένου, καὶ ὡς τοιαῦτα διεχειρίζετο, ὤφειλε τόσον αὐτός, ὅσον καὶ οἱ εἰς τὴν σχέσιν του ταύτην ὑπεισελθόντες κληρονόμοι του ν' ἀποδώσωσι καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῶν, εἴτε ἐν καλῇ εἴτε ἐν κακῇ πίστει διετέλουν· διότι αἱ ἐνοχικαὶ σχέσεις μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κληρονόμους οἷαι ὑπῆρχον καὶ παρὰ τῷ ἀποθανόντι».

β) Ἐνέχεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν ὁ κληρονόμος, ὅστις, ἀγνοῶν ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα ἀνῆκεν εἰς τὸν κληρονομούμενον, ὑπεσῆλθεν εἰς τὴν κληρονομίαν, ἀλλὰ μόνον καθόσον κατέστη πλουσιώτερος. Βασιλ. (**42**, **1**) **25** καὶ **39**. (Ἀπ. πολ. **ΑΠ.** **205** τοῦ **1355**, ἀναιρ. τῶν **12,259** ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἡ Ἑλένη Δημητρίου Παναγιωτίδου, καί τοι κληρονόμος οὖσα τοῦ θείου της Δοσιθέου ἐπισκόπου, διὰ τὴν κακὴν πίστιν τούτου δὲν ἐνέχεται αὕτη ὡς κακῆς πίστεως εἰς τὴν ἀπόδοσιν καρπῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ἐάν, ἀγνοοῦσα ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα ἀνῆκεν εἰς τὸν κληρονομούμενον, ὑπεισῆλθεν εἰς τὴν κληρονομίαν τούτου· ἐνέχεται δὲ μόνον καθόσον κατέστη πλουσιωτέρα· Βασιλ. (**42**. **1**) κεφ. **25**, καὶ **39**· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐνῷ ἡ ῥηθεῖσα Ἑλένη διὰ τοῦ κηδεμόνος της ἰσχυρίσθη, ὅτι ἦτο καλῆς πίστεως νομεύς, τὸ ἐφετεῖον θεωρεῖ αὐτὴν κακῆς πίστεως διὰ τὴν σκέψιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, τὴν στηριζομένην εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὁ κληρονομηθεὶς Δοσίθεος, ἐπίσκοπος, ἦτο κακῆς πίστεως· ἄρα ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε τὰς διαληφθείσας διατάξεις τοῦ νόμου καὶ παρεβίασε συγχρόνως τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις, μὴ ἐξετάσαν ἐὰν τῷόντι κατέστη πλουσιωτέρα καὶ κατὰ πόσον ἡ διαληφθεῖσα Ἑλένη ἐκ τῶν ἀπολαύσεων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος καρπῶν.»

γ) Ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος δὲν ἀποδίδει εἰμὴ τοὺς σωζομένους εἰς χεῖράς του καρπούς, ἄνευ διακρίσεως τῆς ἰδιότητος, ὑφ' ἣν κατέχει τὸ ἐκνικηθὲν, οἷον ὡς κληρονόμος τοῦ θείου του. Εἰς § **35** (**12**. **1**). εἰς, § **2** (**4**. **17**). **Ν**. **22** Κωδ. (**3**. **32**). **Β**. § **111** (**15**. **1**). (Ἀπ. πολ. **ΑΠ.** **256** τοῦ **59**. ἀναιρ. τῶν **241** τοῦ **58** ἐφ. **Ν**.)

δ) Ὁ καλῆς πίστεως κληρονόμος ποίους πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρποὺς ἀποδίδωσι; τοὺς δι' ὧν κατέστη πλουσιώτερος (Ἀπ. πολ. **ΑΠ.** **119** τοῦ **1860**.)

ε) Ὁ κληρονόμος τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ διὰ τοῦτο καὶ μόνον κακῆς πίστεως κάτοχος, καὶ ἐπο-

σεως κληρονομικῶν πραγμάτων ἀποκτηθέντων. Δύναται ὅμως ὁ ἐναγόμενος νὰ ὑποχρεωθῇ καὶ εἰς παρεπομένας παροχάς, περὶ ὧν

μένως δὲν ἐνέχεται εἰς ἀπόδοσιν τῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρπῶν εἰμὴ καθ' ὅσον κατέστη πλουσιώτερος. (Απ. πολ. 202 τοῦ 1855.)

ς'. Οἱ καλῇ πίστει νομεῖς, οἱ κληρονομοῦντες νομέα κακῆς πίστεως, ὑποχρεοῦνται ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὸν κύριον καρποὺς ἄλλους παρὰ τοὺς εἰς χεῖράς των σωζομένους; ὄχι; (Πολ. Απ. 12 τοῦ 1860.)

ζ) Ἂν καὶ ἡ κακὴ τοῦ κληρονομουμένου πίστις βλάπτῃ ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς παραγραφῆς τὸν ἐν καλῇ πίστει κληρονόμον, δὲν ἔχει ὅμως οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν, καθότι ὁ νόμος τὸν κληρονόμον τοῦ κακῆς πίστεως κατόχου δὲν θεωρεῖ διὰ τοῦτο καὶ μόνον κακῆς πίστεως κάτοχον, καὶ δὲν ὑποχρεοῖ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρπῶν, εἰμὴ καθόσον κατέστη πλουσιώτερος. Βασιλ. (42. 1) Κεφ. 25 καὶ 39. τεμ. 48 Πανδ. de rei vindic)· ὅθεν ὅταν τὸ δικ. χωρὶς νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν περὶ τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως τῶν ἐναγομένων, καὶ χωρὶς νὰ παραδεχθῇ οὐδὲν τούτων, τοὺς κατεδίκασε νὰ ἀποδώσωσι τοὺς καρποὺς ὅσους συνέλεξαν καὶ ἠδύναντο νὰ συλλέξωσιν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου τῆς ἐναγούσης, ὅτε ἐκεῖνοι κατέλαβον τὰ διεκδικούμενα, παρεβίασε τὰς διατάξεις τοῦ πολ. νόμου, καὶ τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 119 τοῦ 60)

η) Διαδικασία περὶ λογοδοσίας τῶν καρπῶν κληρονομικοῦ κτήματος. Ἴδε τὴν 195 τοῦ 1851 ἀπ. ΑΠ.

θ) Ὁ συγκληρονόμος ὁ μὴ δοὺς ἐντολὴν περὶ διαχειρήσεως δύναται νὰ ζητήσῃ λογοδοσίαν περὶ διαχειρίσεως τῶν εἰσοδημάτων τῆς κοινῆς περιουσίας, ὅταν τὴν περὶ διαχειρήσεως ἐντολὴν ἔδωκεν ὁ κληρονόμος καὶ τοῦτο ἄνευ ἐκχωρήσεως; Ἴδε ἀπ' πολ. ΑΠ. 267 τοῦ 56 ἐν λ. Λογοδοσία.

θ) Ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος κληρονομίας ὀφείλει τοὺς πρὸ τῆς κατατάρξεως τῆς δίκης καρπούς; Ναί, κατὰ τὴν 167 23. ἐφ. Ἀθ. ἀπόφασιν, ἣν ἴδε εἰς νομικὴν μέλισσαν σ. 241—250.

ι) Εἰς τὴν περὶ κληρονομίας ἀπαίτησιν περιέχονται ὅλα ὅσα αὐξάνουσι τὴν κληρονομίαν, καὶ ἑπομένως καὶ οἱ καρποὶ τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων. (α) Ἀπόφ. 132 τοῦ 1836 τῶν ἐν Ναυπλ ἐφ. ἣν ἴδε εἰς νομικὴν σ. 390.

(α) Τ' αὐτὰ καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 257 τοῦ 1841 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. σ. 3782)

παρατηρητέον· 1) ὁ καλῆς πίστεως νομεὺς ἀποδίδει τοὺς ὡρισμένους καρποὺς καὶ τόκους, τοὺς δὲ ἀναλωθέντας μόνον καθόσον

ια) Οἱ κατέχοντες καλῇ τῇ πίστει κατὰ κληρονομίαν δὲν εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀποδώσωσι τοὺς καρποὺς εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς. (Ἀπ. τῆς 7 Φεβρ. 1841 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. σ. 2349).

ιβ) Ὁ λόγῳ κληρονομίας κατέχων, δυνάμει ἀκύρου τίτλου (διαθήκης, κωδικέλλου,) εἶναι καλῆς πίστεως νομεύς, ἂν δὲν μεσολαβῇ δόλος τίς. Βλ. ἀπ. 257 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. σ. 3782.)

Ὅταν τὶς κατέχῃ δυνάμει διαθήκης, ἡ ὁποία ἐκηρύχθη ἄκυρος, ὁ κληρονόμος δὲν ὀφείλει καρποὺς εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς. (Ἀπ. 2706 τοῦ 1843 τῶν Ἀθ. ἐφ.)

ιγ) Οἱ κληρονόμοι ἀπιδίδουσι τοὺς καρποὺς τοῦ κτήματος, τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ των ἐνέμετο δυνάμει συμβολαίου εἰκονικοῦ. Ὅρα ἀπόφασιν ἐφ. Ἀθηνῶν 11840 τοῦ 54.

ιδ) Ἐκ τῆς σιωπῆς τῆς προικισθείσης κόρης, ἥτις μετὰ ταῦτα ζητεῖ κληρονομίαν, δὲν καθίσταται οἱ ἐναγόμενοι καλῇ τῇ πίστει κάτοχοι τῆς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσης κληρονομικῆς μερίδος· καθότι ἡ καλὴ πίστις ἀποτελεῖται ἐκ τῆς τοῦ κατόχου πεποιθήσεως περὶ τοῦ ἀποκλειστικοῦ αὐτοῦ δικαιώματος εἰς τὴν διακατοχὴν τῆς κληρονομίας καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ συγκληρονόμου· ὅθεν ὑποβάλλονται εἰς λογοδοσίαν ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας. (Ἀπ. 17087 τοῦ 59 ἐφ. Ἀθ.)—Βλ. ὅμως τὴν ἐπ. ἀπόφασιν.

ιε) Ὅταν ἡ προικισθεῖσα ἀδελφὴ ζητῇ τὸ μερίδιόν της ἐκ τῆς κληρονομίας τῶν γονέων της, οἱ συγκληρονόμοι της δὲν θεωροῦνται κακῆς πίστεως εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, ὅταν ἐδηλώθη ἡ περὶ συνεισφορᾶς τῆς προικὸς πρότασις τῆς ἐναγούσης.—Ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς λοιπὸν θεωροῦνται κάτοχοι κακῆς πίστεως. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18 469 τοῦ 1860.)

ιϛ) Ὁ καλῆς πίστεως κληρονόμος ἀποδίδει ὅ,τι μόνον ὠφελήθη ἐκ τῆς ἐκποιήσεως. (Ἀπ. ἐφ. Ν. 35 τοῦ 59 ἐν Δικ. σ. 12.)

ιζ'. Ὁ κληρονόμος τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ὀφείλει τοὺς καρποὺς, ὅσους ἠδύνατο νὰ ἀποφέρῃ τὸ παρ' αὐτῶν καταληφθὲν, ὡς ἀνῆκον εἰς τὴν κληρονομίαν, κτῆμα; ἡ πλειονοψηφία ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, φρονοῦσα ὅτι διὰ τοὺς μετὰ τὴν ἀγωγὴν δυναμένους νὰ συλλεχθῶσι καρποὺς ἐνέχεται ἐκεῖνος.—(Ἀπ. ἐφ. Ν. 241 τοῦ 1858 ἐν νομ. σ. 6320.)

ἐγένετο πλουσιώτερος ἐκ τῆς ἀναλώσεως· μόνος ὁ καλῆς πίστεως ἀγοραστὴς τῆς κληρονομίας κερδαίνει ἀπολύτως τοὺς μέχρι τῆς κατάρξεως τῆς δίκης ἀναλωθέντας καρπούς· ὁ δὲ κακῆς πίστεως νομεὺς ἀποδίδει ἅπαντας τοὺς συγκομισθέντας καὶ συγκομιστέους καρποὺς, οὐχὶ ὅμως καὶ τοὺς ὁποίους ἠμέλησε νὰ συλλέξῃ τόκους· 2) ἐπὶ βλάβης ἢ παραμελήσεως τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ ἀρχαί· 3) ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἐκποιήσῃ κληρονομικὰ πράγματα καὶ Α) ἦναι καλῆς πίστεως, ἀποδίδει μόνον τὸ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως προκύψαν ὄφελος, μὴ ὑπάρχοντος δὲ τούτου, δύναται ὁ ἐνάγων νὰ διεκδικήσῃ τὸ ἐκποιηθὲν ἀπὸ τὸν νομέα, ἐκτὸς ἂν οὗτος ἐν περιπτώσει ἐκνικήσεως ἔχῃ δικαίωμα ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ἐναγομένου· Β) ἐὰν ἦναι κακῆς πίστεως καὶ ἡ ἐκποίησις ἦτον ἀναγκαία, ὁ ἐνάγων λαμβάνει τὸ ληφθὲν τίμημα· ἐὰν δὲ δὲν ἦτον ἀναγκαία, ζητεῖ κατ' ἐκλογὴν ἢ αὐτούσιον τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Παπ. § 650.

§ 252. Κατὰ νόμον Β (42, 1) 20 § 3 εἰς τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν κατάγονται καὶ τὰ ἐπαυξήματα αὐτῆς τὰ ἐκ χρημάτων τοῦ κληρονομουμένου μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ προσγενόμενα. ('Απ. πολ. 114 τοῦ 1865).— Αὕτη φέρει οὕτως.

«Ἐπειδὴ κατὰ νόμον (Β. 42, 1) 20 § 3, εἰς τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν κατάγονται καὶ τὰ ἐπαυξήματα αὐτῆς, τὰ ἐκ χρημάτων τοῦ κληρονομουμένου μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ προσγενόμενα· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον στηριχθὲν πρὸς ἐπιδίκασιν τοῦ δευτέρου κτήματος ἐπὶ τοῦ προηγηθέντος τῆς ὑπ' ἀριθ. 185 συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ὁ πωλητὴς Σταμάτιος Κοροβέσης παρεχώρησεν εἰς τὴν ἐπίτροπον τοῦ ἐνάγοντος ὡς τοιαύτην τὸ αὐτὸ κτῆμα ἀντὶ τιμήματος, προκαταβληθέντος ἤδη ὑπὸ τοῦ πατρός του ζῶντος, οὐδόλως τὴν βάσιν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς μετέβαλε· α.) διότι καὶ τὸ δεύτερον κτῆμα, περὶ οὗ ὁ λόγος, περιελθὸν εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐνάγοντος διὰ χρημάτων, ἐπὶ τούτῳ προκαταβληθέντων ὑπ' αὐτοῦ ζῶντος, προσαύξημα λογίζεται τῆς αὐτῆς κληρονομίας καὶ ὡς κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ἠδύνατο νὰ ἐπιδιωχθῇ κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ κληρονόμου, ἀφ' ἧς τὸ εἰρημένον συμβόλαιον συνετάχθη καὶ μετε-

---

ιη) Ὁ κακῆς πίστεως νομεὺς κληρονομικῶν πραγμάτων ὀφείλει ὅλους τοὺς καρποὺς, ὁ δὲ καλῆς πίστεως μόνον ἐκείνους, δι' ὧν ἐγένετο πλουσιώτερος. ('Απ. 257 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. τ. 3782.)

γράφη· β'.) διότι καὶ ὁ ἀναιρεσείων ἐναγόμενος ἀπεδέχθη συμφώνως πρὸς ταῦτα τὴν ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 185 συμβολαίου στήριξιν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ δευτέρου κτήματος ὡς οὐδόλως ἀντικειμένην εἰς τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, διότι οὐδὲν ἕτερον ἀντέταξεν ἐνώπιον ἀμφοτέρων τῶν δικασάντων δικαστηρίων ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι ὁ προσαγόμενος ὑπ' αὐτοῦ τίτλος ἐπικρατέστερος εἶναι τοῦ ὑπ' ἀριθ. 185 συμβολαίου.»

§ 252[a]. Ὁ ἐναγόμενος τί δύναται ν' ἀπαιτήσῃ; Βλ. κατωτ. §. 263 ἐπ.

§ 253. Ποῖαι αἱ σχέσεις τῶν τρίτων πρὸς τὸν ἐνάγοντα καὶ ἐναγόμενον; ἐνόσῳ πρόκειται νὰ εἰσαχθῇ ἢ εἶναι ἐκρεμὴς δίκη περὶ κληρονομίας, οἱ ὀφειλέται τῆς κληρονομίας ἢ οἱ κάτοχοι τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων δὲν καταδιώκονται, προτείνοντες τὴν ἔνστασιν τοῦ νὰ μὴ προδικασθῇ τὸ κληρονομικὸν ζήτημα· ὁ Καλ. (ε § 379) λέγει, ὅτι ἐν τούτοις ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος δύναται νὰ κινήσῃ προσωπικὴν ἢ πραγματικὴν ἀγωγὴν, ἐὰν ἐπίκηται κίνδυνος· ὁ δὲ περὶ κληρονομίας ἐνάγων (petitor) δύναται νὰ κινήσῃ πραγματικὴν ἀγωγὴν (Βασ XLII,) 49. Διὰ τί τότε ὄχι καὶ προσωπικήν; ἐν τούτοις συντηρητικὰ μέτρα συγχωροῦνται (πολ. 1025), καὶ ἡ κίνησις τῆς ἀγωγῆς δὲν ἐμποδίζεται, ἀναβαλλομένης τῆς ἀποφάσεως ἑωσοῦ λυθῇ τὸ τῆς νομιμοποιήσεως ζήτημα. (1)

§ 254. Οἱ κληροδόχοι πότε ἐνάγουσιν; ὑποχρέωσις ἐγγυοδοσίας. Βλ. Καλ. ε. § 380.

§ 255. Οἱ δανεισταί; τὸ δημόσιον; αὐτ. § 381.

§ 256. Ἂν ὁ κάτοχος τῆς κληρονομίας ἐπλήρωσε τοὺς δανειστὰς καὶ κληροδόχους; αὐτ. § 381, 382, 383.

§ 257. Ἔνστασις τοῦ ἐκνικωμένου ἀγοραστοῦ. Ὁ τρίτος, καθ' οὗ ἡ διεκδίκησις, δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ πωλητοῦ του, ἤτοι τὴν καλὴν πίστιν τοῦ κατόχου τῆς κληρονομίας, παρ' οὗ ἠγόρασε. (Βλ. Καλ. ε § 384),

§ 258. Παραγραφή.—Βλ. τὴν λ. αὐτὴν ἐν Πείρᾳ.

§ 259. Παραπομπὴ ἐκ τοῦ δόγματος τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τὴν κατοχὴν τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων (missio in possessionem.) Βλ. Καλ. ε § 387.

---

(1) Βλ. τοὺς συγγραφεῖς, εἰς οὓς ὁ Καλ. παραπέμπει, προσέτι δὲ Ποτιέρον Πανδ. γ. 3, 16, ἐν πίνακι λ. eredità σ. 501 ἐν ἀρχ.—ὅρα καὶ τὰς 17790 καὶ 17540 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 260 Γαστρὸς ὀνόματι νομὴ (missio ventris nomine).— Ἔγκυος χήρα. Διατροφή. (Βλ. Καλ. ε § 388.)

§ 261 Καρβωνιανὴ διακατοχή, ὅταν ἀμφισβητῆται ἡ γνησιότης τοῦ κληρονόμου, ὅστις εἶναι ἄνηβος· αὐτ. § 389.

§ 262. διακατοχὴ τοῦ μαινομένου αὐτ. § 390.

Δαπάναι ἐναγομένου.

§ 263. Ὁ ἐναγόμενος τί δύναται ν' ἀπαιτήσῃ; Ὁ ἐναγόμενος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἀποζημίωσιν 1) ἕνεκα τῶν καταβολῶν εἰς ἃς ὑπεβλήθη, θεωρῶν ἑαυτὸν κληρονόμον, λ. χ. περὶ τὴν νόσον ἢ τὴν ταφὴν τοῦ κληρονομουμένου· 2) ἕνεκα τῶν εἰς τὴν κληρονομικὴν περιουσίαν καταβληθεισῶν δαπανῶν καθόσον αὗται κατεβλήθησαν ἕνεκα τῶν ἀποδοτέων καρπῶν ἢ καὶ ἕνεκα τῶν λοιπῶν κληρονομικῶν πραγμάτων ὑπὸ τοῦ καλῆς πίστεως νομέως ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ κακῆς πίστεως,ὅταν ἦναι ἀναγκαῖαι ἢ ἐπωφελεῖς. (1)

§ 264. Ἐπὶ τῆς τῶν κληρονομιαίων ἀπαιτήσεως, ὁ κακῆς πίστεως νομεὺς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὰ ἐπωφελῆ δαπανήματα, καθ' ὅσον ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια ὑφίσταται· χορηγεῖται δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὸ τῆς ἐπισχέσεως δικαίωμα. (2) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 125 τοῦ 1851.)

§ 265. Τὰς δαπάνας τὰς γενομένας κατὰ τὴν διαχείρησιν

---

(1) Πρλ. Πατ. § 651. Καλ. ε § 378 (περὶ ἀνταπαιτήσεων καὶ δαπανῶν.)

Ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ κάμῃ ἀνταπαιτήσεις τινὰς κατὰ τοῦ κληρονόμου, νὰ ζητήσῃ τουτέστιν α) ὅσα ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ὡς δανειστὴς ἀπὸ τὴν κληρονομίαν, καὶ β) τὰ ὁποῖα κατέβαλεν εἰς αὐτὴν ἔξοδα. Καὶ ἂν μετὰ ταῦτα ἔγιναν πρὸς σύναξιν τῶν καρπῶν, πᾶς ἐναγόμενος, εἴτε καλῆς εἴτε κακῆς πίστεως νομεὺς εἶναι, δύναται νὰ τ' ἀπαιτήσῃ, καθ' ὅσον ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τοὺς καρπούς. Ἂν δὲ κατεβλήθησαν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς κληρονομίας, ὁ μὲν καλῆς πίστεως νομεὺς δύναται νὰ ζητήσῃ δι' ὅλα ἀποζημίωσιν, καὶ ἂν ἤθελον ἀκόμη μετέπειτα ἀπολεσθῆ, ὁ δὲ κακῆς πίστεως νομεὺς διὰ μὲν τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα πάντοτε· διὰ δὲ τὰ ἐπωφελῆ, ὅταν ἡ δι' αὐτῶν παραχθεῖσα ὠφέλεια σώζηται εἰσέτι· διὰ δὲ τὰ πρὸς τέρψιν δὲν ἔχει εἰμὴ τὸ τῆς ἀφαιρέσεως δικαίωμα. Μακ. § 692

(2) Πρλ. τὰς ΑΠ. πολ. 42 τοῦ 49 καὶ 284 τοῦ 52.

κοινοῦ ἐκ κληρονομίας κτήματος, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ὁ καλῇ τῇ πίστει καταβαλὼν αὐτάς. (Ἀπ. πολ. **128** τοῦ **54** φέρουσα·

«Ἐπειδή, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, περὶ τοῦ ὅτι ἀνήγειρεν ἐν τῷ ἐπιδίκῳ οἰκοπέδῳ οἰκίαν ἰδίοις ἀναλώμασιν κτλ. τὸ ἐφετεῖον, ἑρμηνεῦσαν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του τί ἐννοεῖ ὁ ἀναιρεσίβλητος διὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, οὐδένα νόμον παρεβίασε· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναιρεσιβλήτου περὶ τῶν δαπανῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀπόδειξιν αὐτῶν, τὸ ἐφετεῖον, ἂν καὶ ἐσφαλμένως σκέπτηται, ὀρθῶς ὅμως παρεδέχθη ὅτι εἶχε τοιοῦτον δικαίωμα ὁ ἀναιρεσίβλητος, καὶ ἐπέτρεψε τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του καὶ διὰ μαρτύρων· διότι, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεων τῆς περὶ διανομῆς ἐκθέσεως τῶν πραγματογνωμόνων καὶ τῶν προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐζήτει τὰς ὁποίας κατέβαλε δαπάνας πρὸς ἀνέγερσιν καὶ ἐπισκευὴν οἰκοδομῶν ἐπὶ οἰκοπέδου κοινοῦ μεταξὺ τῆς συζύγου του και τῶν ἀδελφῶν της ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ὁ ἀναιρεσείων· ἄρα ἐπρόκειτο περὶ δαπανῶν γενομένων κατὰ τὴν διαχείρισιν κοινοῦ ἐκ κληρονομίας κτήματος, τὰς ὁποίας δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ὁ καλῇ τῇ πίστει καταβαλών, ὡς ἐκ τῆς ἐνοχῆς τῆς ἐκ τοῦ οἱονεὶ συναλλάγματος τῆς τυχαίας κοινωνίας πηγαζούσης δυνάμει τῶν νόμων **18** § **1** τοῦ Κωδ. (**3**. **36**) καὶ § **4** τῶν εἰσηγήσεων (**3**. **28**) καὶ τοῦ ἄρθρ. **304** § **2** τῆς πολιτ. δικονομίας.

Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, πεισθὲν ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐδαπάνησεν ἐξ ἰδίων του εἰς οἰκοδομὰς καὶ ἐπισκευὰς ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου οἰκοπέδου, ἐπεδίκασεν εἰς αὐτὸν τὸ ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων ἐκτιμηθὲν ποσόν· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἡ γνωμοδότησις τούτων συμπεριέλαβεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν ὄχι μόνον τὰς ἐπισκευὰς τοῦ ἐρειπωμένου κτιρίου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ κτίριον, καὶ ἀπαράδεκτος, μὴ προταθεὶς παρὰ τῷ ἐφετείῳ καὶ προσέτι ἀναπόδεικτος, μὴ προσαγομένης τῆς ἐκθέσεως τῶν πραγματογνωμόνων.

Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεδέχθη τὸν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προταθέντα συμψηφισμὸν τῶν ἐνοικίων μὲ τὰς δαπάνας, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν ἀποζημιοῦται ἤδη δι' ὅσα κατέβαλεν ἔξοδα κατὰ τὰ τὰ ἔτη **1831—1834**, δι' ἀνέγερσιν καὶ ἐπισκευὰς τῶν οἰκοδομῶν, παρὰ μόνον δι' ὅσα αὗται ἀξίζουν εἰς ἣν τώρα καὶ μετὰ τόσα ἔτη εὑρίσκονται κατάστασιν, ἡ δὲ ἀξία αὕτη δὲν δύναται νὰ συμψηφισθῇ μὲ τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ὠφελήθη ἐνοίκια ὁ ἀναιρεσίβλητος κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη·

ὥστε τὸ ἐφετεῖον, κατὰ τὴν ἔκφρασίν του ταύτην, ἐξετίμησεν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του, ὅτι τὸ κατὰ τὴν τωρινὴν ἀξίαν τῶν οἰκοδομῶν ἐκτιμηθὲν ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων ποσὸν, εἶναι ὀλιγώτερον τοῦ ὑπολοίπου, ὅπερ ἤθελε προκύψει διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἐνοικίων ἐκ τοῦ καταβληθέντος ποσοῦ κατὰ τὰ ἔτη **1832 - 1834**, εἰς δὲ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην δὲν ἐπεμβαίνει ο Ἄρειος Πάγος.

»Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἠμφισβήτησε, τὴν καλὴν πίστιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου περὶ τὴν καταβολὴν τῶν δαπανῶν, καὶ τὸ ἐναντίον οὐδόλως προκύπτει ἐκ τῶν ἐνώπιόν του προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος.

»Ἐπειδὴ ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἦτο περὶ ἀποβολῆς τοῦ ἀντιδίκου του ἐκ τῶν ἐπιδίκων οἰκοδομῶν καὶ τῆς εἰς αὐτὰς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον, ἀποφανθὲν, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ, νομίμως τὸν κατεδίκασεν, ἀντὶ τῶν ὁποίων παραλαμβάνει εἰς τὴν κατοχήν του ἀκεραίων ὑπαρχουσῶν οἰκοδομῶν, καὶ ἀντὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας, ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἀναιρεσίβλητον καθ' ἣν ἀξίαν ἔδωσαν εἰς τὰς δαπάνῃ αὐτοῦ ἐνεργηθείσας οἰκοδομὰς οἱ πραγματογνώμονες· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν ἀπεφασίσθη ἡ ῥυμοτομία τῶν οἰκοδομῶν αὐτῶν, διότι ὁ ἀναιρεσείων, ὡς παραλαμβάνων ἤδη τὰς οἰκοδομὰς, ὀφείλει, ὡς εἴρηται, ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἀναιρεσίβλητον διὰ τὰς δαπάνας του, καὶ ν' ἀποζημιωθῇ αὐτὸς παρ' οὗ τινος ἀνήκει, ὡς εἰσερχόμενος εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀναιρεσιβλήτου.»

§ 265². Ὁ πρὸς ἐπισκευὴν τῶν κοινῶν κτημάτων, ζῶντος τοῦ πατρὸς καὶ καλῇ τῇ πίστει δαπανῶν, συγκληρονόμος, ἔχει κατὰ τὴν διανομὴν τῶν κοινῶν κτημάτων δικαίωμα ἀπαιτήσεως πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ ἐπισχέσεως. (Π. **48**. (**6**. **1**.) (Ἀπ. **11507** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.)

§ 265³. Ὁ δανειστὴς ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἐν ὀνόματι τῶν κληρονόμων ἀπὸ τὸν συγκοινωνὸν ἀνάλογον ποσότητα τὸν πρὸς κοινὸν σκοπὸν γενομένων δαπανῶν; (Ὅρα ἀπόφασιν **4964** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. σκ. **7**. **20** ἐπ..)

Ὑποχρεώσεις κληρονόμου.—ὑπαρχόντων δὲ συγκληρονόμων;

§ 266. Ὁ κληρονόμος ὑποχρεοῦται **1**.) νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς δανειστὰς τοῦ κληρονομηθέντος καὶ ἐξ ἰδίων κατὰ λόγον τῆς μερίδος του, ἐὰν δὲν ἐξαρκῇ πρὸς τοῦτο ἡ κληρονομικὴ περιουσία, φυλαττομένων ὅμως τῶν ἐκ τῆς ἀπογραφῆς (ἐὰν τοιαύτη ἐγένε-

το) παραγομένων συνεπειῶν.—2) νὰ πληρώσῃ τὰ κληροδοτήματα καὶ τὰ καταπιστεύματα.

§ 267. Οἱ κληρονόμοι οὖν ἐνέχονται κατὰ λόγον τῆς κληρονομικῆς μερίδος των. (Βασιλ. (23, 1) 45.) (Ἀπόφ. πολ. 125 τοῦ 1851.)

§ 268. Κατὰ τὴν διάτ. 85 § 1 (45, 1)—2 (4, 16)—1 (8, 32) τοῦ Κώδ. τὰ χρέη τοῦ ἀποθανόντος διαιροῦνται αὐτοδικαίως μεταξὺ τῶν συγκληρονόμων κατ' ἀναλογίαν τῆς κληρονομικῆς ἑκάστου μερίδος· ὥστε ἕκαστος αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ἐναχθῇ ὑπὸ τῶν δανειστῶν τῆς κληρονομίας εἰμὴ κατὰ τὸ μέρος του μόνον, ἐκτὸς ἂν ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀποθανόντος ἦτον ἀδιαίρετος ἢ ἀλληλέγγυος. Μὴ οὔσης δὲ τῆς ὑποχρεώσεως ἀδιαιρέτου ἢ ἀλληλεγγύου, ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ἄλλους συγκληρονόμους; Βλέπε ἀπόφ. 2369 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 268. Ἀποθανόντος ἑνὸς ἐκ τῶν πολλῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, καὶ ἀφήσαντος πολλοὺς κληρονόμους, τὸ χρέος διαιρεῖται μεταξὺ αὐτῶν αὐτοδικαίως· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ἐναχθῇ εἷς μόνος διὰ τὸ ὅλον. (1) Ἀπ. 195 τοῦ 1843 ἐν Ναυπλ. ἐφ. Νομ. σ. 3377.)

§ 269. Ἐπὶ ἀμερίστων κτημάτων δύναται νὰ πλειστηριασθῇ ἀναγκαστικῶς τὸ μερίδιον τοῦ ἑνὸς τῶν συγκοινωνῶν, χωρὶς νὰ βλαφθῶσιν ἐκ τούτου τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων. Βλ. Νομικῆς σελ. 930 καὶ φύλ. 224. Πλείω περὶ τούτου ἐν λ. Κατάσχεσις.

§ 270. Ἡ πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγὴ πρέπει νὰ κοινοποιῆται ἅπασι τοῖς κληρονόμοις; Ἴδε ἀπ. 8321 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. Ἐπιταγὴ καὶ Κατάσχεσις.

Ὑπαρχόντων συγκληρονόμων, τί δύναται ἕκαστος νὰ ζητήσῃ. (2)

§ 271. Ὅποιος προτείνει ἄμεσον ἰδιωτικὸν αὐτοῦ συμφέρον

---

(1) Οἱ κληρονόμοι τῶν ἀλληλεγγύως συνυποχρεουμένων ὀφειλετῶν εἶναι ὡσαύτως ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν; Βλ. ἀπόφ. 4161 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

(2) Ὑπαρχόντων καὶ ἄλλων συγκληρονόμων, εἷς ἐξ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὸ ὅλον τῶν εἰς τὴν κληρονομίαν ὀφειλομένων, καθότι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου τὰ κληρονομικὰ δάνεια καὶ χρέη διαιροῦνται αὐτοδικαίως μεταξὺ τῶν

δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων εἰς πολιτικὴν δίκην· ἑπομένως καὶ ὁ κληρονόμος καὶ ὁ συγκληρονόμος ἔχουσι τοιοῦτον συμφέρον. Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 269 τοῦ 39.

§ 272. Ὅταν ὁ ἐνάγων ἔχῃ συγκοινωνόν, κληρονομικῷ λόγῳ, δὲν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ εἰμὴ τὰ ἑαυτοῦ δικαιώματα (τεμ. 10 Π. de haer pet.—τεμ. 1 § 1 Πανδ. (5, 4).—(Ἀπ. 251 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. σ. 4208.)

§ 273. Ὁ κληρονόμος δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὸ ὅλον τῆς κληρονομίας εἰμὴ καθ' ὅσον ἀνήκει αὐτῷ. (Ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. 62 τοῦ 1846 (νομ. σ. 4645)—Ὅρα οὐσιώδεις παρατηρ. εἰς τοὺς Γαλ. πολ. Κώδ. (codes annotés) ὑπὸ τὸ ἄρθ. 729, ἐν τέλει τῶν παρατηρ

§ 273². Κατὰ τὸ τέμ. 10 § 1 Πανδ. (15 3) ἕκαστος τῶν κληρονόμων δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ εἰμὴ τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος παρὰ τοῦ ὡς κληρονόμου ἢ ὡς κατόχου, κληρονομικόν τι πρᾶγμα παρακρατοῦντος. (Ἀπ. 8908 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 274. Ὅταν ἦναι πολλοὶ συγκληρονόμοι, δύναται προσφέρων ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν τὸ ὅλον τοῦ πατρικοῦ χρέους, ν' ἀπαιτήσῃ καὶ λάβῃ νομίμως ὅλον τὸ ἐνέχυρον ; — Ναί. Βλέπε νομικῆς σελ. 353.—

§ 274· Ὅταν ὁ κληρονόμος ζητῇ τὴν ἀκύρωσιν κατασχέσεως κτήματός τινος, ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος συγκληρονόμος, ἡ ἀκύρωσις περιορίζεται μόνον εἰς τὸ μερίδιον ἐκείνου (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 300 τοῦ 63.)

§ 275. Ὅταν ἡ ἀδελφὴ Η ζητῇ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Β τὸ ἥμισυ τῆς πατρικῆς περιουσίας, οὗτος δὲ ἀντιτάττῃ ὅτι ὑπάρχει καὶ τρίτη ἀδελφή, ὥστε τὸ τρίτον ὀφείλεται τῇ ἐναγούσῃ, ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἔχει ἀποτέλεσμά τι, ἂν ἡ τρίτη ἀδελφὴ προικισθεῖσα δὲν ἐδήλωσεν ὅτι συνεισφέρει τὴν προῖκά της. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18469 τοῦ 1860.)

Πρότασις καὶ ἔνστασις ὅτι δὲν εἶναί τις κληρονόμος, ἢ ὅτι δὲν εἶναι μόνος.

§ 276. Κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν δύναται νὰ προταθῇ,

κληρονόμων· πᾶσα δ' ἄλλη περὶ τούτου μεταξὺ τῶν κληρονόμων συμφωνία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καμμίαν ἐπιρροὴν κατὰ τῶν δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν τῆς κληρονομίας. (Ἀπόφ. 801 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ὅτι ὁ ἐνάγων, ἔχων συγκληρονόμους, δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ τὸ ὅλον ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς του, ἐπειδὴ τοῦτο ἀφορᾷ τὴν νομιμοποίησιν. ('Απ. πολ. ΑΠ. 321 τοῦ 60.)

ΣΗΜ. Πρλ. ΑΠ. 124 τοῦ 53, λύουσαν ὡσαύτως τὸ ζ. (1)

§ 277. Προτείνων τις ὅτι ἔχει συγκληρονόμους ὀφείλει νὰ ἐκθέτῃ ποῖοι καὶ πόσοι εἶναι αὐτοὶ καὶ κατὰ πόσον μετέχουσιν εἰς τὴν κληρονομίαν. ('Απ. 5735 τοῦ 1849 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.)

§ 278. Τίς ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐνάγων εἶναι ὁ μόνος κληρονόμος; Ἴδε ἀπ. 8784 καὶ 9858 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.—Πρλ. τὴν ἰδίαν περὶ τοῦ τίς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι συλλογήν μου.

§ 279. 'Η ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου ὅτι ὑπάρχει ἄλλος κληρονόμος ἐκ διαθήκης προτείνεται καὶ κατ' ἔφεσιν, ἐπειδὴ ἀφορᾷ τὴν νομιμοποίησιν. ('Απ. ἐφ. 'Αθ. 12280 τοῦ 1854.)

Τί ποιητέον, ὅταν τίς ὡς κληρονόμος διέθεσε τὴν κληρονομίαν, ἢ μέρος αὐτῆς ;

§ 280. 'Αχωρίστου οὔσης τῆς κληρονομίας, ὁ συγκληρονόμος δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ μόνος τὸ κτῆμα, ἐφ' οὗ ἔχει ἐξ ἀδιαιρέτου δικαίωμα ὁ συγκοινωνός, καὶ ἑπομένως ὁ τελευταῖος ἔχει πραγματικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ κατόχου. Κώδ. (4, 52) § 1—Β. (19, 8) 71. ('Απ. ἐφ. 'Αθ. 10665 τοῦ 1853.) (2)

---

(1) Κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν δύναται νὰ προταθῇ, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι κληρονόμοι· 67, 68 πολ. δικον. ('Απ. πολ. ΑΠ. 124 τοῦ 53 Ἴδε καὶ ἀπ. ἐφ. 'Αθ. 9381.)

'Η ἔνστασις ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι κληρονόμοι εἶναι ἀνατρεπτικὴ τῆς οὐσίας, καὶ ὡς τοιαύτη δύναται νὰ προταθῇ καὶ εἰς τὴν κατ' ἔφεσιν δίκην, κατὰ τὸ 747 ἄρθρ. ('Απ. πολ. ΑΠ. 34 τοῦ 43.)

'Η ἔνστασις ὅτι δὲν εἶναί τις μόνος κληρονόμος ἐξετάζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, διότι ἄν, ἐκτὸς τῶν ἐναγόντων, ὑπάρχωσι καὶ ἄλλοι, οἱ ἐνάγοντες δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τὸ ὅλον ὅπερ ὁ κληρονομούμενος εἶχε δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ, ἡ δὲ περιουσία καὶ τα δικαιώματα αὐτοῦ μεταβαίνουσιν αὐτοδικαίως εἰς πάντας τοὺς κληρονόμους του καὶ ἕκαστος δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ εἰμὴ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος. Ὅθεν ἡ ἔνστασις ἐκείνη δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὴν δευτέραν συνεδρίασιν. ('Απ. 3127 τοῦ 1844 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.)

(2) 'Αχωρίστου οὔσης τῆς κληρονομίας, ὁ συγκληρονόμος δὲν

§ 281. Οἱ συγκληρονόμοι ποῖα δικαιώματα ἔχουν, ὅταν ὁ συγκληρονόμος των ἀντήλλαξε κτήματα κληρονομιαῖα; Βλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10665 τοῦ 1853.

§ 282. Ὁ μετὰ λόγου νομίζων ἑαυτὸν κληρονόμον, δὲν ὑποχρεοῦται εἰμὴ εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς περὶ ἀχρεωστήτου ἀγωγῆς πρὸς τὸν ἀναφαινόμενον κληρονόμον ἢ συγκληρονόμον δι' ὅσα ἀχρεωστήτως ἔπραξεν ἢ κατέβαλεν. (Τεμ. 25 § 11—τεμ. 31 Η. (5, 3) (Ἀπ. 104 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (νομ. σ. 4827.)

§ 283. Οἱ κληρονόμοι χρεωστοῦν νὰ πληρώσωσι τὰ χρέη τοῦ κληρονομουμένου, ὅσα τρίτος τὶς, θεωρῶν ἑαυτὸν κληρονόμον του, ἐπλήρωσε, χωρὶς νὰ ἐξετάσωσιν ἂν πραγματικῶς ὠφείλοντο, διότι ἐκεῖνος ἐνήργησε καλῇ τῇ πίστει, οἱ δὲ διάδοχοι ἔχουν τὴν περὶ ἀχρεωστήτου ἀγωγὴν κατὰ τοῦ λαβόντος χρήματα. (Ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. 5346 τοῦ 1849.)—Πρβ. Μαζεράτ § 806.

§ 284 Ἐκποίησις γενομένη ὑπό τινος κληρονόμου πρὸς πληρωμὴν χρέους κληρονομικοῦ δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ μετὰ ταῦτα προσελθόντος ἄλλου εἰς τὴν κληρονομίαν ἐπὶ λόγῳ ὅτι οὗτος δὲν μετέσχε τῆς ἐκποιήσεως. (3. 31) 5 Κώδ. (Απ. πολ. ΑΠ. 19 τοῦ 1849.)

§ 285. Ἂν τὶς ἐνήργησεν ὡς κληρονόμος ἐξ ἀδιαθέτου, καὶ κατόπιν ἀναφανῇ ὅτι ὑπάρχει ἕτερος ἐκ διαθήκης, δὲν βλάπτεται ἐκεῖνος ἐκ τῆς ἀναμίξεώς του.—Ἡ 12280 τοῦ 1854 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ ἔνστασις τῆς ἐναγομένης ὅτι δὲν εἶναι ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος, διότι ὑπάρχει ἄλλο πρόσωπον ἐκ διαθήκης κληρονόμος, ὡς ἔνστασις ἀφορῶσα τὴν νομιμοποίησιν πρὸς τὴν δίκην, ἠδύνατο, κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικον. νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης· ἔχει δὲ ἐπιρροὴν ἡ ἔνστασις αὕτη, διότι, ἂν ὑπάρχῃ ἄλλος ἐκ διαθήκης κληρονόμος, δὲν δύναται νὰ προσδώσῃ εἰς τὴν ἐναγομένην τὴν ἰδιότητα καὶ τὰς ἐνοχὰς τοῦ κληρονόμου ἡ περίπτωσις τοῦ ὅτι, πρὶν ἢ γνωσθῇ ἡ διαθήκη, ἡ

δύναται νὰ διαθέσῃ μόνος τὰ κληρονομικὰ κτήματα· ὅθεν οἱ ἄλλοι συγκληρονόμοι ἔχουν πραγματικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ κατόχου. (Κώδ. βιβλ. 4 τίτλ. 52) § 1—Βασιλ. 19, τίτλ 8 κεφ. 71) Ἀπ. 1485 τοῦ 1840 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (α)

(α) Ὅρα εὑρ. τ. 1 σ. 30 § 82, 83.

ἐναγόμένη, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ἀληθὴς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος, ἀνεμίχθη εἰς τὴν κληρονομίαν καὶ ἐνήργησε κληρονόμου πράξεις.

§ 286. Ὑποθήκη ἐπὶ συνιδιοκτησίας. Ὅρα εὑρ. κδ'. σ. 12 ἐπ.

Περὶ ἀποχῆς καὶ παραιτήσεως ἀπὸ τῆς κληρονομίας. (1)

§ 287. Πρλ. ἀνωτ. § 7 ἐπ. Πατ. § 740—742.

§ 288. Οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι εἰσὶ καὶ ἄνευ ἀναμίξεως κληρονόμοι, ἐνεχόμενοι εἰς τὰ χρέη τοῦ ἀποβιώσαντος, ἐκτὸς ἂν ἀποστῶσι τῆς κληρονομίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. ΑΠ. 52 τοῦ 1853)

§ 289. Ἡ ἀπὸ τῆς κληρονομίας παραίτησις δίδε ἀφορμὴν εἰς τὴν Παυλιανὴν ἀγωγήν; Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 42 τοῦ 1854 ἐν λ. Παυλιανὴ ἀγωγή.

§ 290. Παραίτησις ἀπὸ κληρονομίας ἐπὶ τῷ δολίῳ σκοπῷ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῆς περὶ κληροδοτημάτων διατάξεως τοῦ διαθέτου δὲν ὠφελεῖ.—Ἰδοὺ πῶς ἡ 147 τοῦ 69 πολ. ἀπόφ. τοῦ ΑΠ. φέρει· (2)

«Ἐπειδὴ καὶ κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις τὸ δικαστ. δὲν ἥμαρτε, τὴν ἀγωγὴν παραδεξάμενον, διότι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἤγουν εἰ, κατὰ τὴν εἰρημένην ἑβδόμην αἰτιολογίαν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἡ παραίτησις ἐγένετο εἰκονικῶς, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι παραίτησις ἐν πράγματι δὲν ἐγένετο, ὥστε ἡ περὶ ἀποδόσεως τῶν κληροδοτημάτων ὑποχρέωσις τῶν κληρονόμων τοῦ Β. ὑφίσταται ἀκεραία· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἤγουν ἀφοῦ ἡ ἀπὸ τῆς κληρονομίας παραίτησις ἐγένετο δολίως, ὥσπερ τὸ δικαστήριον ἐν τῇ κυριαρχικῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ παραδέχεται, ἡ παραίτησις αὕτη δὲν εἶναι ἐγκυ-

---

(1) Ὁ Καλλιγᾶς (ε § 408—419) ἀναπτύσσει τὰ ἑξῆς·
408. Περὶ ἀποχῆς καὶ παραιτήσεως.—409. Πότε ἰσχύει ἡ παραίτησις;—410. Ἐκποίησις κληρονομίας.—411. Ὑποχρεώσεις τοῦ πωλητοῦ.—412. Ὑποχρεώσεις τοῦ ἀγοραστοῦ.—413. Σχέσεις πρὸς τρίτους.—414. Ἀπώλεια ἕνεκεν ἀναξιότητος.—415. Πότε ἡ ἀπώλεια κληρονομίας, ἢ κληροδοτήματος πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου;—416. Πότε πρὸς ὄφελος ἄλλων;—417. Κατάργησις τῆς δημεύσεως κατὰ τὸ Σύνταγμα.—418. Παραγραφή.—419. Περὶ σχολαζούσης κληρονομίας.

(2) Πρλ. Καλ. ε § 308 409 ἐπ.

ρος, ὡς ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπεφήνατο· ὑπόκειται δὲ τοῖς ληγαταρίοις καὶ ὁ μὴ νεμόμενος μὲν, δόλῳ δὲ παυσάμενος τῆς νομῆς, ἐπὶ περιγραφῇ τῶν ληγαταρίων ἀπειπών· διάτ. α Βασ. (35, 15)· dolo autem malo fecisse videtur, quo minus possideat, qui ad alium transtulit posssesionem per fraudem, ut legatarii caeterique quiquid in testamento acacperunt,caren his, quae sibi relicta sunt. (τεμ. 1 Π. (29. 4).»

§ 291. Ἡ ἀναβολὴ τῆς καταλήψεως τῶν κληρονομικῶν πραγμάτων δὲν ἐμφαίνει τὴν παραίτησιν τοῦ κληρονόμου· ἄρα δὲν ἔχει σημασίαν τοῦτο καὶ μόνον ὅτι ὁ κληρονόμος, ζῶν, δὲν κατέλαβε τὰ τῆς κληρονομίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 45 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 13182 ἐφ. Ἀθ.)

§ 292. Κατὰ τὰ τεμ. 11, 12,57 (29. 2) Π. οἱ αὐτόκλητοι κληρονόμοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἀποχῆς,ἐνόσῳ δὲν ἀναμιχθῶσιν εἰς τὴν κληρονομίαν τῶν γονέων των, οὐδεὶς δὲ νόμος τοὺς ὑποχρεοῖ νὰ δηλώσωσι τὴν ἀποχήν των (1) ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, οἱ δὲ νόμοι τοῦ Κώδ. 19 22 § 1 (6. 30) ἀφορῶσι τὸ τῆς διασκέψεως δικαίωμα· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 560 τῆς πολ. δικ. τετράμηνος προθεσμία ἀναφέρεται εἰς τὴν περίπτωσιν, ὅτε ὁ κληρονόμος ἐνάγεται εἰς δικαστήριον (2)· ὥστε ὁ αὐτοκληρονόμος οὐδόλως περιορίζεται ν' ἀποβάλῃ τὴν κληρονομίαν καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς τετραμήνου προθεσμίας, ἐὰν δὲν ἀνεμίχθη εἰς αὐτήν· δήλωσις δὲ παραιτήσεως δὲν ἀπαιτεῖται, ἀφοῦ ἀνάμιξις δὲν ἐγένετο. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 251 τοῦ 60, εὑρ. τῆς 17527, 17992 καὶ 18121 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 293. Ὅρα ἀνωτ. § 45.

§ 293². Ὅταν ὁ εἰς ὃν ἐπεδόθη ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις, ὡς κληρονόμον τινὸς τῶν διαδίκων, προτείνῃ, προσάγων καὶ ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως, ὅτι παρῃτήθη τῆς κληρονομίας, καὶ ἀντίρρησις δὲ γίνηται, ὁ ΑΠ. ἀπέχει νὰ δικάσῃ (67 πολ.) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 61 τοῦ 66.)

§ 294. Ὁ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμος δύναται ν' ἀποβάλῃ τὴν κληρονομίαν καὶ ἂν τὴν ἐδέχθη ὑπὸ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς; ναί, λέγει ἡ τοῦ ΑΠ. πολ. 88 τοῦ 47, (3) ἣν ὅμως ἐπικρίνει ὁ Καλ. (ε σελ. 241 σημ. 8.)

(1) Πρλ. τὴν ἐν νομ. μελ. σ. 633 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

(2) Βλ. τὰ περὶ τούτου ἀνωτ. σ. 23—44.

(3) Οὕτω καὶ οἱ ἐν Ναυπλ. ἐφέται. (Ἀπ. 248 τοῦ 46 ἐν νομικ. σ. 4750.)

§ 294[2]. Ἡ ἀπὸ τῆς κληρονομίας παραίτησις ἀποδεικνύεται καὶ διὰ μαρτύρων, ὅταν ἡ παραίτησις ἔλαβε χώραν πρὸ τοῦ 1835. Τὸ δὲ ἄρθρ. 1074 τῆς Πολ.' Δικονομίας εἶναι τοῦ οὐσιαστικοῦ δικαίου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 35 τοῦ 1849.)—Ὅρα ἀπόφ. 10429 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 295. Ἡ παραίτησις ἀπὸ κληρονομίας τινὸς ὑπὸ τίνος ἀντιτάσσεται; ἡ 16128 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ ἐκκαλῶν, ὢν ὁμολογουμένως ἀδελφός του καὶ ὁ πλησιέστερος αὐτῶν κληρονόμος, δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν παράδοσιν τῆς κληρονομίας τοῦ ἀδελφοῦ του παρὰ τοῦ κηδεμόνος τῆς σχολαζούσης περιουσίας ταύτης καὶ ἂν παρῃτήθη αὐτῆς· διότι τὴν παραίτησιν ταύτην νὰ ἀντιτάξῃ καὶ τὸ κῦρος τῆς γενομένης ἀνακλήσεως αὐτῆς ν' ἀμφισβητήσῃ οὐδεὶς ἕτερος δύναται πλὴν τοῦ ἐπομένου αὐτῷ κληρονόμου· καὶ τούτου, ἀφ' ἧς τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας ἐκφράσῃ, ὅπερ οὐδόλως ἐγένετο· διότι ὁ ἐκκαλῶν ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐπομένων κληρονόμων ἀπεδέχθη μέχρι τοῦδε τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦτο δὲ ὁ κηδεμὼν μὴ ἀρνούμενος σιωπηλῶς συνομολογεῖ. τεμ. 6 § 1 (38, 17)—τεμ. 69 (29, 2.)

Ἡ ἀπὸ τῆς κληρονομίας δολία παραίτησις πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πληρωμῆς τῶν κληροδοτημάτων, δὲν ὠφελεῖ τὸν παραιτούμενον, ὑποκείμενον τοῖς ληγαταρίοις. (Ἀπ. πολ. 147 τοῦ 69.) Ὅρα ἀνωτ. § 290.

Συνέχεια. Νομολογία ἐφετείων.

§ 296. Ἐὰν καὶ κατὰ τὸν νόμον τὰ τέκνα ἀποκτῶσιν αὐτοδικαίως τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ἀμέσως κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τοῦ πατρός των, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται καμμία ἐκ μέρους αὐτῶν δήλωσις, μολοντοῦτο δύνανται ταῦτα κατὰ τὸν νόμον ν' ἀποβάλλωσι τὴν εἰς αὐτὰ ἐπαχθεῖσαν πατρικὴν κληρονομίαν καὶ ν' ἀπαλλαχθῶσιν ἀπὸ τὰ χρέη αὐτοῦ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν ἀνεμίχθησαν εἰς αὐτήν. (Ἀπ. 3514 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 297. Οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι δὲν δύνανται νὰ ἐναχθῶσι διὰ χρέη τοῦ πατρός, ὡς ἔχοντες ὑπὸ τοῦ νόμου τὸ jus abstinendi, δυνάμει τοῦ ὁποίου μόνον ἐὰν ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ἐνέχονται δι' ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. (Ἀπ. 7240 τοῦ 1850.)

§ 298. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι, κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἡ κληρονομία καταλαμβάνει τὸν ὑπεξούσιον κληρονόμον αὐτοδι-

καίως· καὶ διὰ τοῦτο οἱ αὐτοκληρονόμοι ἐκαλοῦντο καὶ *ἀναγκαῖοι*, ὡς μὴ δυνάμενοι ν' ἀποφύγωσι τὴν ἀνάγκην του νὰ ἦναι κληρονόμοι (§ 1 Εἰσηγ. (2, 19) καὶ τεμ. 8 Πδ. (29, 2), ἀλλ' οἱ Πραίτορες εἰσήγαγον ὑπὲρ αὐτῶν τὸ δικαίωμα τῆς ἀποχῆς (jus abstinendi)· δικαίωμα χορηγούμενον μόνον εἰς τοὺς μὴ αναμιχθέντας ποσῶς εἰς τὴν κληρονομίαν (ἐκτὸς ἂν ἦσαν ἀνήλικοι), κατ' αὐτὰς ἐκείνας τὰς διατάξεις· ὅθεν ὁ κηρύξας τὴν ἀποχὴν του δὲν ἐνάγεται πλέον διὰ χρέη τῆς κληρονομίας, οὔτε ἐνάγει τοὺς δανειστὰς αὐτῆς· τεμ. 57 καὶ 99 Πδ. (40, 5)—Βασιλ. (48, 4) 30.

Ἐπειδὴ ἐνόσῳ δὲν προτείνεται παραγραφὴ κατὰ τοῦ δικαιώματος τῆς *ἀποχῆς* ταύτης, ὁ αὐτοκληρονόμος δύναται νὰ κηρύξῃ αὐτήν· δύναται δὲ νὰ πράξῃ τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἔπραξε καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, δημοσίᾳ συνεδριάζοντος, τὸ δὲ ἄρθρον 1074 τῆς πολ. δικ. ἀφορᾷ εἰδικωτέραν περίπτωσιν, δηλ. τὴν ἐκ τῆς ἀπογραφῆς ἔνδικον ὠφέλειαν, διάταξις δέ, ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὸ ἄρθρον 784 τοῦ γαλ. Κώδηκος, δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικεῖον διέταξε τὴν ἀπόδειξιν τοῦ περὶ *ἀποχῆς* ἐκ τῆς κληρονομίας θέματος. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14362 τοῦ 1856.)

§ 299. Οἱ ἄνηβοι, εἴτε ἀνεμίχθησαν, εἴτε δὲν ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν κληρονομίαν, ἔχουν τὸ τῆς ἀποχῆς (jus abstinendi) δικαίωμα, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἀνάγκην ἀποκαταστάσεως. νόμ. 11. 57 ἐν τέλ. (29, 11) Πανδ.—(Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14758 τοῦ 1857.)

§ 300. δύναται νὰ παραιτηθῇ τὶς τῆς μητρικῆς κληρονομίας του, ἀφοῦ δι' ἀγωγῆς του ἐζήτησε τὴν διανομὴν μητρικοῦ κτήματος; Ναί, κατὰ τὴν 17114 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἥτις ἴσως εἶναι ἐνσφαλμένη.

§ 301. Ἂν ὁ ἐνάγων ἠγόρασε παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἓν τῶν μητρικῶν κτημάτων, ἔστω καὶ ἐν γνώσει ὅτι ἦτον ἦτον τοιοῦτον, ἡ πρᾶξίς του αὕτη, ἐλάχιστον μέρος τῆς κληρονομικῆς περιουσίας ἀφορῶσα, δὲν ἐμφαίνει τὴν ἐκ τῆς κληρονομίας παραίτησίν του ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ κτήματα, οὐδ' ἰσχύει ἡ ἐν μέρει μόνον ἐκ τῆς κληρονομίας παραίτησις. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17857 τοῦ 1860 ἐν νομ. μελ. σ. 739.)

§ 301². Ἡ τῆς κληρονομίας ἀποποίησις δύναται νὰ γίνῃ ἐνώπιον συμβολαιογράφου; Ἀπ. 251 τοῦ 51 ἐφ. Ναυπλ. ἐν νομικῇ σ. 5408.

Παραιτηθεὶς τις τῆς κληρονομίας ἀναλαμβάνει αὐτήν ;

§ 302. Καὶ ὁ κηρύξας ἀποχὴν δύναται πάλιν νὰ ἐπιληφθῇ τῆς κληρονομίας (1). (Καλ. ε § 343, ἔνθα καὶ περὶ τῆς πρὸς τοῦτο προθεσμίας.)

§ 303. Ὅταν τις παραιτηθῇ τοῦ συγκληρονομικοῦ του δικαιώματος, ὁ δὲ ἐκ τῆς παραιτήσεως ταύτης ὠφελούμενος ἀποδεχθῇ τὴν περὶ παραιτήσεως ὁμολογίαν ἐκείνου, πρὶν αὕτη ὁπωςδήποτε ἀνακληθῇ, ὑπάρχει κεκτημένον δικαίωμα ὑπὲρ τοῦ ἔχοντος συμφέρον πρὸς τοῦτο κληρονόμου, κατὰ τοῦ ὁποίου κεκτημένου δικαιώματος ὑστερόχρονος ἄλλη πρᾶξις τοῦ ἅπαξ παραιτηθέντος τῆς κληρονομίας δὲν δύναται πλέον νὰ ἰσχύσῃ. (Ἀπ. 4607 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 304. Ἀποδεχθέντος τινὸς ἅπαξ διὰ τῆς σιωπηλῆς ἀποδοχῆς τὴν κληρονομίαν, ἡ μετὰ ταῦτα παραίτησίς του δὲν δύναται νὰ ἐξαφανίσῃ τὸν ἅπαξ ἀποδεχθέντα χαρακτῆρα τοῦ κληρονόμου κατὰ τὴν ἀρχὴν semel heres semper heres. (Ἀπ. 801 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ)

ΣΗΜ. Βλ. ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. 366 τοῦ 45 ἐν νομικ. σ. 4255.

§ 305. Τὰ ὀρφανὰ ἀναμιχθέντα εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ἢ ἀναδεχθέντα ταύτην αὐτὰ ἀφ' ἑαυτῶν, δύνανται νὰ παραιτηθῶσιν ἔπειτα αὐτῆς ; Ναί. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 752 τοῦ 1853 εἰς νομικ. σ. 5846.

§ 305². Ἀρκεῖ ἡ δήλωσις τῆς ἀποποιήσεως τῆς κληρονομίας εἰς ἕνα μόνον, πολλῶν ὄντων τῶν δανειστῶν τῆς κληρονομίας; ὅρα ἀπ. Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 5408.)

Καναὶ ἀρχαὶ ἐπί τε τῶν κληρονομιῶν, τῶν κληροδοσιῶν καὶ τῶν καταπιστεύσεων.

§ 306. Βλ. Παπ. § 699—702. Περὶ τῆς ἱκανότητος πρὸς διαδοχήν.

§ 307. Περὶ τῶν προσόντων τῆς τελευταίας βουλήσεως. Ἱκανότης τοῦ διαθέτου. Παπ. § 703.—Τί συνεπάγεται τὴν ἀνικανότητα πρὸς τὸ διαθέτειν; αὐτ. § 704, 705 ἐπ. Αἱρέσεις. Προθεσμίαι· αὐτ. § 708, 709 ἐπ.

---

(1) Βλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1762 τοῦ 40.

Αἱρέσεις καὶ προθεσμίαι.

§ 308. Βλ. Παπ. § 708, 709 ἑπ.

§ 309. Ἡ ὑπὸ τοῦ διαθέτου ἐπιβαλλομένη τῇ κληρονόμῳ υἱοθέτησις τοῦ Α καὶ ἡ διατήρησις τῆς χηρείας της δὲν εἶναι τρόπος, ἀλλ' αἵρεσις. Τοιαύτη δ' αἵρεσις δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὸν χαρακτῆρα τῆς διαθήκης ὡς ὅρος ἀναβλητικός· (νεαρὰ 22 κεφ. 43 καὶ 44). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 67) Πρλ. Καλλ. ε σ. 172, 178.

§ 310. Δύο ὄντων τῶν κληρονόμων, καὶ τοῦ μὲν ὑπὸ αἵρεσιν, τοῦ δὲ ἄνευ αἱρέσεώς τινος, διορίζεται κηδεμὼν πρὸς διοίκησιν τῆς μερίδος τοῦ ὑπὸ αἵρεσιν, ἀλλ' ὁ ἄνευ αἱρέσεως κληρονόμος δύναται νὰ λάβῃ ἅπασαν τὴν κληρονομίαν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη τῆς κληρονομίας, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὸ ἀναλογοῦν εἰς τὸν ὑπὸ αἵρεσιν, ὅταν οὗτος, ἐκπληρωθείσης τῆς αἱρέσεως, καταστῇ κληρονόμος. arg. τεμ. 1 § 4 Π. (50. 4).—τεμ. 9 Π. (42. 4).—Βασ. 9 (9. 6.) (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18322 τοῦ 1860.)

Φαλκίδιος νόμος.

§ 311. Βλ. Παπ. § 671 ἑπ. Καλ. ε § 282—306. (1)

---

(1) 282. Σκοπὸς τοῦ νόμου.—283. Τίνας ὠφελεῖ.—284. Ἐπὶ πολλῶν συγκληρονόμων τί γίνεται;—285. Ἐπὶ ὑποκαταστάντων ἀνήβων.—286. Ἐπὶ ὑποκαταστάντων τελείων, προσαυξήσεως ἄλλης μοίρας καὶ συγκληρονόμων πατρὸς καὶ ὑπεξουσίου.—287. Καταλογισμὸς τοῦ φαλκιδίου.—288. Πῶς γίνεται ἡ μείωσις;—289. Ἀναγκαῖοι κληρονόμοι παρακρατοῦν πλέον τοῦ φαλκιδίου.—290. Ἐξαιρέσεις.—291 Κληροδότημα μέρους οὐσίας.—292. Πίστει καταλιμπανόμενα.—293. Ἐξ ἀνάγκης προσέλευσις εἰς τὴν κληρονομίαν.—294. Συνέπειαι αὐτῆς.—295. Τί διατηρεῖ ὁ ἐξ ἀνάγκης κληρονόμος;—296. Ἀπαγόρευσις ἐκποιήσεως τῶν ἀποδοτέων.—297. Τρεβελλιανὸν δόγμα καὶ παρακράτησις τοῦ τετάρτου ἐπὶ ἀποκαταστάσεων.—298. Περὶ τῶν καρπῶν.—299. Σύμπτωσις ἀποκαταστάσεων καὶ κληροδοτημάτων.—300. Ἐπὶ ἀποκαταστάσεως μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν κληροδοτημάτων.—301. Πῶς ὅταν εἰς τὸν κληρονόμον ἐπιβάλ-

§ 312. Αἱ προῖκες ὑπόκεινται εἰς ἀφαίρεσιν τοῦ τεταρτημορίου κατὰ τὸν Φαλκίδιον νόμον; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 6234 τοῦ 49 ἐν εὑρ. λ. Προίξ § 437.

§ 313. Ὁ κληρονόμος δικαιοῦται ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῶν κληροδοτημάτων ὅ,τι ἀναγκαιοῖ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ τεταρτημορίου; Ναί, ἀλλὰ τὸ τεταρτημόριον τοῦτο λογίζεται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν τῆς κηδείας τοῦ διαθέτου δαπανῶν καὶ ὅλων τῶν χρεῶν τῆς κληρονομίας ἐπὶ τοῦ ὑπολειπομένου. Ὑπολογίζεται δὲ εἰς αὐτὸ καὶ πᾶσα δωρεὰ γενομένη πρὸς τὸν κληρονόμον ὑπὸ τοῦ διαθέτου, ὅταν δὲν μνημονεύηται τὸ ἐναντίον. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18332 τοῦ 1860.

§ 314. Κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν δὲν δύναταί τις νὰ παρουσιάσῃ σημείωσιν χρεῶν τοῦ κληρονομουμένου, ἅτινα, φέροντα μείωσιν τοῦ κλήρου του, ἐπιφέρουν, δυνάμει τοῦ Φαλκιδίου νόμου, τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κληροδοτήματος· χρεῶν, περὶ ὧν δὲν ἐγένετο μνεία ἐν τῇ ἀγωγῇ πρωτοδίκως. (Ἀπ. 3385 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 315. Ὁ τὸ φαλκίδιον ἀξιῶν τί πρέπει ν' ἀποδείξῃ; Οἰκ. § 124 ἐν τέλ. (Ὅρα τὴν ἰδίαν συλλογήν μου περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως.)

λωνται τὰ κληροδοτήματα;—302. Πῶς ὅταν εἰς τὸν δι' ἀποκαταστάσεως λαμβάνοντα;—303 Μὴ ἀποφανθέντος τοῦ διαθέτου, εἰς τίνα ἐπιβάλλει τὰ κληροδοτήματα, τί γίνεται;—304. Μὴ παρακρατοῦντος τοῦ κληρονόμου τὸ τέταρτον.—305. Ἀποκατάστασις τῆς κληρονομίας παρακρατήσει ὡρισμένου πράγματος, ἢ τοῦ τετάρτου.—306. Αἰτία θανάτου δωρεαί.

Ταῦτα ἀναπτύσσει ὁ Καλλιγᾶς ἐν § 282—306 τοῦ ἑ τόμου.

Ποῖοι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸν Φαλκίδιον νόμον; οἱ κληροδόχοι; Παπ. § 672.

Τίνι τρόπῳ ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν καθ' ὃν ὁ κληρονόμος ἀπαιτεῖ ἐλεύθερον τὸ τέταρτον τῆς μερίδος του; αὐτ. § 673.

Πότε ἀργεῖ ὁ κανὼν αὐτός; αὐτ. § 674.

Κατὰ ποίους κανόνας γίνεται ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ Φαλκιδίου τετάρτου. αὐτ. § 675.

Ἔνδικα μέσα πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ Φαλκιδίου τετάρτου. αὐτ. § 676.

Περὶ ἀκυρότητος καὶ διαρρήξεως τῆς τελευταίας βουλήσεως διὰ τὴν παράλειψιν ἢ ἀποκλήρωσιν τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων ἢ μεριδούχων. Περὶ νομίμου μερίδος καὶ περὶ τῆς μέμψεως ἀγωγῆς. (1)

§ **306**. Βλ. Παπ. § **716**, **717**. Καλ. ε § **43—64**. Παπ. περί ρέχει· ἀρχ. § **129**;

§ **307**. Ὁ ἀναγκαῖος κληρονόμος, εἰς ὃν δὲν ἀφίνεται ἡ νόμιμος μερίς, δύναται, ἄνευ προσβολῆς τῆς διαθήκης, νὰ ἐπιδιώξη τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος του; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. **105** τοῦ **62**.

§ **308**. Ὁ μὴ ἐγκατασταθεὶς ἀναγκαῖος κληρονόμος, καὶ ἐὰν ἀφέθη εἰς αὐτὸν μέρος τῆς κληρονομίας, δύναται, ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαταστάσεώς του, νὰ ζητήση τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **107** καὶ **134** τοῦ **47**, ἐξ ὧν ἡ πρώτη φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ριέ Νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἥτις περιέχει τὰς νεωτέρας καὶ ἑπομένως ἰσχυροτέρας διατάξεις, καθόσον ἀφορᾷ τὸ κῦρος τῶν διαθηκῶν, ὁ διαθέτης ὑποχρεοῦται πάντοτε εἰς ἐγκατάστασιν τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων του, οὐδὲ δύναται ν' ἀποκλείση τούτους, εἴτε διὰ παραλείψεως εἴτε δι' ἀποκληρώσεως, εἰμὴ ἕνεκα ῥητῶν λόγων, τῶν ὁποίων γίνεται ἰδίως μνεία ἐν τῇ εἰρημένῃ Νεαρᾷ· ἐγκατασταθέντες δὲ ἅπαξ οἱ κληρονόμοι, κἂν προσταχθῶσι νὰ ἀρκεσθοῦν εἰς ῥητὰ πράγματα, ὀφείλουν νὰ ἐμμένωσιν εἰς τοῦτο, δικαιούμενοι μόνον νὰ ζητήσωσι τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος· ὥστε ἡ περὶ ἀποκληρώσεως αἴτησις προϋποθέτει ἀναγκαίως τὴν ἐγκατάστασιν, καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἐγκατασεως, ἤτοι ἡ ἀπόκλεισις ἄνευ τινὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου προβλεπομένων λόγων, φέρει πάντως τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐνῷ ἡ ἀναιρεσείουσα, θυγάτηρ νόμιμος καὶ ἑπομένως κληρονόμος ἀναγκαία τοῦ Μήτρου Μπούζη, μήτ' ἐγκατασταθεῖσα ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, μήτ' ἀποκλεισθεῖσα διά τινα ῥητὸν λόγον, ἐξητήσατο νὰ κηρυχθῇ ἡ διαθήκη αὕτη ἄκυρος, οὐκ ὀρθῶς καὶ ἀντικειμένως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς προμνημονευθείσης Νεαρᾶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν αὐτῆς, παρερμηνεῦσαν τοὺς νόμους **35** καὶ **36**, βιβλ. Γ'. τίτλ. **28** τοῦ κώδηκος, καὶ τὴν § **3** βιβλ. Β'. τίτλ. **18** τῶν Εἰσηγήσεων, κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι μόνον ὅταν ἐγκασταθῶσι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν συμ-

(1) Βλ. κατ. περὶ ἐγκαταστάσεως κληρονόμων, ἔνθα σχετικά.

πλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος· ἄλλως δὲ μὴ ἐγκατασταθέντες ἄνευ λόγου δικαιοῦνται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης.

Ἡ δὲ 134 τοῦ 47 φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ ριὲ νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ περιέχει τὰς νεωτέρας ἄρα καὶ τὰς ἰσχυροτέρας νομικὰς διατάξεις καθόσον ἀφορᾷ τὸ κῦρος τῶν διαθηκῶν· ἐκ δὲ τοῦ έ. κεφαλαίου τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἔχοντος ὡς ἐφεξῆς, «εἰ δέ τινες κληρονόμοι ὀνομασθεῖεν κἂν ἐν » ῥητοῖς πράγμασιν ἀρκεσθῆναι προσταχθεῖεν, ἐν τούτω τὴν μὲν » διαθήκην μὴ ἀνατρέπεσθαι προστάττομεν, ὅπερ δ' ἂν ὑπέλατ- » τον αὐτοῖς τῆς ἐκ τοῦ νόμου μοίρας καταλειφθῇ, τοῦτο κατὰ » τοὺς ἄλλους ἡμῶν νόμους παρὰ τῶν κληρονόμων ἀποπληροῦ- » σθαι » προκύπτει ἀναμφισβήτως ὅτι ἡ διαθήκη τότε μόνον δὲν ἀνατρέπεται, ἤτοι ἔχει κῦρος, ὅταν ἤθελον ἐγκατασταθῇ δι' αὐτῆς οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι, καὶ ὅτι οὗτοι μόνον ἐγκατασταθέντες δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀποπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος· ὥστε, ἐλλειπούσης τῆς ἐγκαταστάσεως, κατ' ἀναγκαῖον ἐκ τοῦ ἀντιθέτου συμπέρασμα, ἡ διαθήκη ὑπόκειται εἰς ἀκύρωσιν· ἄρα καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τῆς Σιδερῆς Κουτζούρη μὴ ἐγκατασταθείσης ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, καί τοι θυγατρὸς νομίμου καὶ ἑπομένως κληρονόμου ἀναγκαίας, ἀλλ' ἀποκλεισθείσης ἄνευ οὐδενὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων λόγων, ἡ διαθήκη περὶ ἧς ὁ λόγος, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἄκυρος κατὰ τὴν εἰρημένην διάταξιν τῆς Νεαρᾶς.»

§ 309. Ὁ θέλων ν' ἀκυρωθῇ διαθήκη τὶς ὀφείλει ν' ἀπευθύνῃ ῥητὴν κατ' αὐτῆς μέμψιν, οἱ δὲ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι παραλειφθέντες ἐν τῇ διαθήκῃ δὲν δύνανται νὰ τὴν προσβάλωσιν ὡς ἄκυρον, ἀλλ' ὡς ἄστοργον. (Ἀπ. ΑΠ. 29 τοῦ 1844, ἣν ἴδε ἐν εὑρ. λ. Διαθῆκαι τ. 6 σ. 45 § 55.

§ 310. Θεία τοῦ διαθέτου δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν μέμψιν τῆς διαθήκης ἕνεκα ἐγκαταστάσεως αἰσχροῦ προσώπου, ὅπερ μόνον οἱ ἀδελφοὶ δύνανται νὰ προτείνωσιν. (Ἀπόφ. πολ· ΑΠ. 355 τοῦ 65.)

§ 311. Χρησιμεύει ἡ μέμψις εἰς ἀδελφοὺς μόνους, οὐχὶ δὲ εἰς ἄλλους τινάς. Καλ. ε § 76. (1)

§ 311^{2}. Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ δωρητοῦ δὲν ἔχουσι δικαίωμα νομίμου μερίδος ἐπὶ τῆς περιουσίας του.—Ὅθεν δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς δωρεᾶς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 7 7τοῦ 1857, κυροῦσα τὴν 278 τοῦ 1856.)—Πρλ. τὴν λ. Δωρεαί

---

(1) Περὶ τῶν ἀδελφῶν. Βλ. Παπ. § 129 περὶ γενικῶν ἀρχῶν.

§ 312. Οἱ ἀδελφόπαιδες οὐ κινοῦσι κατὰ τῆς τῶν θείων διαθήκης μέμψιν.—Βασ. (39, 1) 48. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 290 τοῦ 1857, κυρ. τοῦ 12562 ἐφ. Ἀθ.)

§ 313. Παραγραφή. Καλ. α § 374, 394 σημ 13.

§ 314. Ἡ τῶν διαθηκῶν ἀκυρότης, ἕνεκα παραλείψεως τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων, εἶναι σχετική; Βλ. θεμ. τ. 5 σ. 93 ἑπ.

Συνέχεια. Νομολογία ἐφετεί.ν.

§ 315. Οἱ κληρονόμοι τῆς μητρὸς, ἥτις ἐπεδοκίμασε τὴν διαθήκην τοῦ ἀποβιώσαντος τέκνου της, ἔχουν ἀγωγὴν περὶ μέμψεως τῆς διαθήκης, ; ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ υἱοῦ μὴ ἐντελῶς ἀμνημόνευτος μείνασα μήτηρ, ᾗ τινι δηλ. κατελείφθη τι, δὲν ἔχει τὴν μέμψιν, καὶ μάλιστα ἐὰν ἐπιγνῶσα τὴν γνώμην τοῦ διατιθεμένου καὶ ἀσπασαμένη τὴν διαθήκην λάβῃ τὸ αὐτῇ ἐαθὲν εἰς δὲ τοὺς τοῦ ἀμνημονεύτου γονέως μὴ ὑπεξουσίους κληρονόμους τότε μόνον παραπέμπεται ἡ περὶ μέμψεως ἀγωγὴ, ὅταν οὗτος ἐπιχειρήσας τὴν δίκην ἀποθάνῃ· ἄρα ὅταν ἡ μήτηρ ἔλαβε τὸ κληροδότημα καὶ ἐπεδοκίμασε τὴν διαθήκην, δὲν ἔχει τὴν μέμψιν οὔτε αὐτὴ, οὔτε ἡ ἐγκονή της ἢ τὰ τέκνα της. (Ἀπ. 233 τοῦ 1855 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομικῇ σ. 6029.)

§ 316. Κατὰ τὴν μοναδικὴν διάτ. τοῦ Κώδ. (3, 30) ὅταν ἡ μήτηρ προικοδοτήσῃ ὅλην της τὴν περιουσίαν εἴς τι τῶν τέκνων, τὰ λοιπὰ δύνανται, κατὰ τὰς περὶ μέμψεως τῶν ἀστόργων διαθηκῶν διατάξεις, νὰ προσβάλωσι τὴν προῖκα ὡς ἄμετρον, διὰ νὰ λάβωσι τὴν ἀνήκουσαν αὐτοῖς νόμιμον μερίδα, ἂν δὲ καὶ ἡ ἀντιστοιχοῦσα εἰς αὐτὴν 10 διάτ. τῶν Βασιλικῶν (βιβλ. 41 τίτλ 7) φαίνεται ὅτι χορηγεῖ τὴν ἀγωγὴν ταύτην εἰς τὰ τέκνα μόνον, ὅταν ἡ μήτηρ τὴν οὐσίαν πᾶσαν ὑπὲρ προικὸς ἐπιδῷ, ἐκ τοῦ σκοποῦ ὅμως τῆς διατάξεως ταύτης καὶ ἐκ τῆς νεαρᾶς 92 (κεφ. 1) καὶ 117 (κεφ. 1) γίνεται πρόδηλον ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχουσι τὰ τέκνα καὶ ὅταν ἡ μήτηρ προικοδοτήσῃ τὴν περιουσίαν της εἴς τι τῶν τέκνων της. Κατὰ δὲ τὸ τεμ. 8 τῶν Πανδ. de inoff. test. καὶ τὴν διάτ. 36 τοῦ Κωδ. (αὐτ.) ἡ ἀγωγὴ αὕτη κινεῖται ἐντὸς 5 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας. (Ἀπ 404 τῆς 26 μαίου 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομ. σ. 5115.)

§ 317. Ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ τῆς μητρὸς παραλειφθεῖσα θυγάτηρ δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν διαθήκην εἰμὴ διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς ἀστόργου διαθήκης, ἡ δὲ ἀγωγὴ τῆς κατὰ τῆς διαθήκης μέμ-

ψεως κινεῖται ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ κληρονόμος ὑπεισῆλθε τῇ κληρονομίᾳ. Ὅρα ἀπ. 2043 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 318. Οἱ κληρονόμοι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος των, ὄχι δὲ καὶ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι δὲν ἔλαβον τὴν νόμιμον μερίδα των. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9045 τοῦ 1851.

Συνέχεια. Περὶ ἀκυρότητος καὶ διαρρήξεως τῆς τελευταίας βουλήσεως διὰ τὴν παράλειψιν ἢ ἀποκλήρωσιν τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων ἢ μεριδιούχων.

§ 319. Βλ. παπ. § 715 727. Καλ. ε § 65—ἐν θέμ. 3 σελ. 197.—386 εὕρηται ἀξιόλογος περὶ τούτου διατριβή.

§ 320. Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος, ὅταν τὸ τέκνον οὔτε κληρονόμος διορίζεται, οὔτε ἀποκληροῦνται δι' ὡρισμένην αἰτίαν· ἡ 13269 τοῦ 1855 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Νόμον 12 Ἰουστ. (3. 1) praetaetita χαρακτηρίζονται τὰ τέκνα ἐκεῖνα, ἅτινα οὔτε κληρονόμοι ὠνομάσθησαν ἐν τῇ διαθήκῃ, οὔτε ῥητῶς ἀπεκληρώθησαν· ὅθεν καὶ ἂν ἐγίνετο μνεία ἐν τῇ διαθήκῃ περί τινος τέκνου, καὶ ἂν δι' αὐτῆς προσδιωρίσθη αὐτῷ πρᾶγμά τι ἐκ τῆς κληρονομίας, τοῦτο δὲν ἐπιφέρει τὴν συνέπειαν, ὅτι δὲν διατελεῖ τὸ τέκνον τοῦτο εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν praetertitos, ὅταν ἄλλως δὲν ὠνομάσθη αὐτὸ ῥητῶς ὡς κληρονόμος, ὥστε νὰ ἦναι καὶ ἀμέσως ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀποθανόντος κατά τε τὴν ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν σχέσιν. Ἀνενδοιάστως δὲ προσέτι τὸ αὐτὸ θεσπίζεται ἀπὸ τὴν Νεαρὰν 115 τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφ. γ'. ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει, καὶ κεφ. ε. Ὡσαύτως ἐν ἀρχῇ ὅπου διαλαμβάνεται ῥητῶς ὅτι ἂν καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον ἀφέθη τῷ τέκνῳ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ κληρονομουμένου ἢ λεγάτον ἢ καὶ ἡ μοῖρα αὐτὴ ἡ ἐκ νόμου αὐτῷ ὀφειλομένη, δὲν ὠνομάσθη ὅμως κληρονόμος, ἢ δι' ἐκπεφρασμένην νόμιμον αἰτίαν δὲν ἀπεκληρώθη, ἡ διαθήκη καθίσταται ἄκυρος· καὶ ταῦτα δὲ διετυπώθησαν, ἵνα οἱ πάντες ἀπὸ τῆς τῶν διαθηκῶν ὕβρεως ἐλευθερωθῶσιν.»

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ προσβαλλομένη διαθήκη ἀφίνει μὲν εἰς τὸν ἐνάγοντα ῥητά τινα κτήματα ἐκ τῆς ὅλης περιουσίας τοῦ διαθέτου πατρὸς αὐτοῦ διὰ κληρονομικὴν μερίδα του, ἀλλ' ἐν αὐτῷ δὲν ὠνομάζεται οὗτος ποσῶς κληρονόμος, καὶ ἀπ' ἐναντίας *κληρονόμος ἐγκατάστατος διορίζεται* καὶ ἀποφασίζεται ἡ σύζυγος τοῦ διαθέτου. Ὅθεν δυνάμει τῶν ἀνωτέρω νόμων ἡ δια-

θήκη αὕτη καθίσταται ἀληθῶς ἄκυρος, ὡς τὸ πρωτοδικεῖον ἀπεφάσισε, καὶ τὸ Δικαστήριον τοῦτο ὡσαύτως κατ' ἐρήμην διὰ τῆς προεκτεθείσης ἀποφάσεως του ὑπ' ἀριθ. 12640.»

§ 321. Κατὰ τὸν Νόμον 5 (2, 4) καὶ τὸν Νόμον 6 (1, 6) τὸ συνεστηκότος τοῦ γάμου γεννηθὲν παιδίον, ἔχει πατέρα τὸν ἄνδρα καὶ οὗτος μόνος δύναται κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζομένας περιπτώσεις νὰ τὸ ἀποκηρύξῃ, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποκηρύξεως ταύτης ἀπαιτεῖται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν, καὶ νὰ ἐπέλθῃ ἀμετάκλητος δικαστικὴ ἀπόφασις, διὰ νὰ θεωρῆται ἀποκεκηρυγμένον τὸ ὡς ἀνωτέρω γεννηθὲν παιδίον. (Ἀπ. ΑΠ. 46 τοῦ 1858.

§ 322. Διὰ νὰ ἦναι ἰσχυρὰ ἡ ἀποκλήρωσις, πρέπει ἐν τῇ διαθήκῃ νὰ ἐγγραφῶσιν ὀνομαστὶ αἱ τῆς ἀχαριστίας αἰτίαι; Ναὶ, διότι κατὰ τὴν Νεαρὰν 115 κεφ. 3 δὲν δύναται πατὴρ ἢ μήτηρ ἢ πάππος νὰ καταλιμπάνῃ ἢ νὰ ἀποκληρῇ διὰ τῆς διαθήκης τὸν ἴδιον υἱὸν καὶ θυγατέρα καὶ λοιποὺς παῖδας (καὶ ἐὰν δι' οἱαςδήποτε δωρεᾶς ἢ ληγάτου ἢ δι' ἄλλου τρόπου ἤθελε παράσχει εἰς αὐτοὺς τὴν ὀφειλομένην μοῖραν), χωρὶς αὐτοὶ ν' ἀποδειχθῶσιν ἀχάριστοι καὶ χωρὶς οἱ γονεῖς νὰ ἐγγράψουν αὐτὰς τὰς τῆς ἀχαριστίας αἰτίας ὀνομαστὶ εἰς τὴν διαθήκην· ἄλλως ἡ διαθήκη ἀκυροῦται, καὶ οἱ κληρονόμοι ἔρχονται εἰς τὴν τῶν γονέων κληρονομίαν ἐξ ἴσου μοίρας. (Ἀπ. 5323 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. Νομ. σελ. 5026.)

§ 323. Ἐν τῇ διαθήκῃ τῆς θυγατρὸς πρέπει νὰ γίνεται ὄχι μόνον μνεία τῆς μητρὸς, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰτιῶν τῆς ἀποκληρώσεως· νεαρ. 115 κεφ. δ'. ἄλλως εἶναι ἄκυρος. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14897 τοῦ 1857.)

§ 324. Εἰς Καλάμας δὲν ἀπεδείχθη ὑπάρχον ἔθιμον,καθ' ὃ ἠδύναντο οἱ γονεῖς ν' ἀποκληρόνωσι τὰ τέκνα των, συνάπτοντα γάμον ἄνευ τῆς συναινέσεώς των. (Ἀπ. τῆς 7 μαΐου 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. σ. 2062.)

§ 325. Δὲν ἀπεδείχθη δικαστικῶς ὅτι ὑπάρχει νόμος τουρκικὸς, καθ' ὃν γονεῖς δύνανται ν' ἀποκληρώσωσι τὴν κόρην των, ἂν συναφθῇ εἰς γάμον ἄνευ τῆς συναινέσεώς των. (Ἀπ. τῆς 7 μαΐου 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ σ. 2062.

§ 326. Περὶ τῆς δι' ἄλλους λόγους ἀκυρότητος τῆς τελευταίας βουλήσεως. Πρβλ. Παπ. § 727—737. Ὅρα κατωτ. τὰ περὶ διαθηκῶν.

Ἀποζημίωσις ἐν περιπτώσει ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης.

§ 326[a]. Ὁ συμβολαιογράφος, τοῦ ὁποίου διαθήκη τις ἀκυροῦ-

ται, εἶναι ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ ἂν δόλος τις δὲν ἔλαβε χώραν. (Ἀπ. 8567 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 327. Οἱ συμβολαιογράφοι ὀφείλουν ἀποζημίωσιν εἰς τὸν κληρονόμον, ὅταν ἐξ ἁμαρτήματός των ἠκυρώθη ἡ διαθήκη, ἀλλὰ ἡ ἀποζημίωσις περιορίζεται μόνον εἰς τὴν πραγματικὴν ζημίαν. (Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ, 139,81 τοῦ 1856.)

Ἀποκατάστασις.

§ 328. Βλ. Παπ. § 742, 743. Πρλ. τὴν ἀνωτ. (σ. 314—320) λ. Ἀποκατάστασις.

§ 329. Ἡ 29 τοῦ 58 ἀπ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον Π. (4, 4) 7 § 5 (2, 39)· 1 Κώδ. Γρηγ. (2, 4)· 1 Βασιλ. (10, 20) 1 καὶ 3, ὁ ἀνήλικος οἰκεῖος κληρονόμος ἐὰν ἀναμίξῃ ἑαυτὸν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ δὲν ἀπαλλάσσεται τῶν κληρονομικῶν ὑποχρεώσεων δηλῶν ἁπλῶς ὅτι ἀπέχει τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ χρεία νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον κατὰ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας· ἵνα δὲ ἐπιτύχῃ αὐτοῦ, ἀνάγκη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης κτήσεως προσγενομένην αὐτῷ βλάβην, εἰς δὲ τοὺς ὁρισμοὺς τούτους δὲν ἀντίκεινται αἱ διατάξεις τοῦ Πανδέκτου (29, 2) 57 πρ. καὶ § 1 (42, 1)· 44 καὶ (26, 8) 21, διότι ἡ μὲν πρώτη προβλέπει τὸ θέμα, καθ' ὃ ὁ ἄνηβος ἐπιχειρεῖ μόνος, χωρὶς τῆς τοῦ ἐπιτρόπου συμπράξεως, τὴν τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ ἀνάμιξιν, ἥτις δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἰσχυρά, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη τοῦ ἐκτάκτου βοηθήματος τῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς, ἡ δὲ δευτέρα δὲν ὁρίζει κατὰ τίνα τρόπον ἀπέσχεν ὁ ἄνηβος τῆς πατρικῆς κληρονομίας, διότι καὶ ἡ δι' ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς τοῦ κληρονόμου ὑποχρεώσεως ὀνομάζεται πολλαχοῦ τοῦ νόμου ἀποχὴ (4, 4) 7, § 5 καὶ 10 Β. (10, 4) 7· ἡ δὲ τρίτη ὁρᾷ θέμα, καθ' ὃ μόνος ὁ ἐπίτροπος ἐπεχείρησε τὴν τῆς ἀναμίξεως πρᾶξιν, ὅπερ δὲν ἐπετρέπετο καὶ δὲν ἀπετέλει ἔγκυρον εἰς τὴν κληρονομίαν προσέλευσιν, ἵνα ᾖ ἀνάγκη τοῦ ἐκτάκτου βοηθήματος τῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν παραδεχόμενον, ὅτι οἱ δύω τῶν ἀναιρεσιβλήτων ἀνέμιξαν ἑαυτοὺς τῇ πατρῴᾳ κληρονομίᾳ συμπραττούσης τῆς νομίμου αὐτῶν ἐπιτρόπου μητρός, ἀποφαίνεται αὐτοὺς ἀπηλλαγμένους τῶν ἐκ τῆς πράξεως ταύτης παραγομένων κατ' αὐτῶν κληρονομικῶν ὑποχρεώσεων μόνον διότι οὗτοι ἐδή-

λωσαν, ὅτι ἀπέχουσι τῆς πατρῴας κληρονομίας, ἐνῷ, κατὰ τοὺς παρατεθέντας νόμους, ὤφειλε νὰ θεωρήσῃ τὴν δήλωσιν ταύτης ὡς αἴτησιν ἀποκαταστάσεως εἰς ἀκέραιον κατὰ τῆς ἀνωτέρω εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν προσελεύσεως, καὶ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἐπροτάθη ὁ οὐσιώδης τοῦ ἐκτάκτου ἐκείνου εὐεργετήματος ὅρος, ἡ ἐκ τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν προξενηθεῖσα τοῖς ἀναιρεσιβλήτοις βλάβη, καί, πεισθέν, ὅτι οὗτος ἐπροτάθη, νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ.»

§ 330. Ὁ ἔκ τινος συμβολαίου ἐναγόμενος δύναται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐνστάσεως νὰ προτείνῃ τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 308 τοῦ 1855 φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Νόμον Πανδ. (4. 2) 9 § 3. 21 § 5. Βασιλ. (10, 2) 9 καὶ 2· ὁ ἔκ τινος συμβολαίου ἐναγόμενος (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐκ τῆς ἀποδοχῆς, τῆς κληρονομίας τοῦ πάππου αὐτοῦ) δύναται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐνστάσεως νὰ προτείνῃ τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν, ἐὰν ἡ πρότασις γίνεται ἐντὸς τῆς τετραετίας, μόνον δὲ ὅταν δι' ἀγωγῆς ζητῆται ἡ κατὰ τῆς εἰς τὴν κληρονομίαν προσελεύσεως ἀποκατάστασις ἀπαιτεῖ ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος πάντων τῶν τῆς κληρονομίας δανειστῶν τὴν κλήτευσιν.»

§ 331. Ὅταν ἡ κληρονομία, ἣν ἀπεδέχθη ὁ ἀνήλικος, ἦναι ἐπιζήμιος, συγχωρεῖται ἀποκατάστασις. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 308 τοῦ 1855 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον πείθεται, κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ἕκτην αἰτιολογίαν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι ἡ κληρονομία ἣν ἀπεδέχθη ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐν τῇ ἀνηλικότητι αὐτοῦ, εἶναι ἐπιζήμιος, διότι ὁ περὶ τῆς ζημίας ἰσχυρισμὸς τοῦ νῦν ἀναιρεσιβλήτου δεν ἀντεκρούσθη ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος (ἄρθρ. 585 τῆς πολιτ. δικονομίας), καὶ ὅτι ἕνεκα τῆς ζημίας ταύτης κρίνει εὔλογον καὶ παραδεκτὴν τὴν αἴτησιν· ὅθεν περὶ τοῦ οὐσιώδους ἢ μὴ τῆς ζημίας δὲν δύναται νὰ κρίνῃ ὁ Ἄρειος Πάγος (Εἰσ. 2. 19) § 5, 6. Πανδ. (29. 2) 51 § 1 καὶ ἄρθρ. 810 2) τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»)

§ 331[2]. Ἐπιτρέπεται ἀποκατάστασις κατὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας; Βλ. τὴν 7 σκέψ. τῆς 144 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. ἐν ἐφημ. Δικαστ. σ. 232.

§ 332 *Ποῖαι ἀγωγαὶ μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κληρονόμους;* ὅρα ἀπ. ποιν. ΑΠ. 199 τοῦ 66 περὶ προσωπικῆς ἱκανοποιήσεως ἐν τῇ λ. ὑπεύθυνοι δι' ἀποζ.—ὅρα προσέτι τὰς κατωτ. λ. Νομή. 1. Γάμος. 2. Διαζύγιον. 3. Δωρεά. 4. Μετάβασις ἀγῶν.

—Βλ. καὶ ἀνωτ. σ. 605 § 174 δίς.—1) οἷον ΑΠ. 205 τοῦ 54.—2) Πείρ. σ. 481 § 25.—3) Πείρ. σ. 605 § 174 δὶς 174 τρίς.—4) Πείρ. σ. 801 ἑπ.

Ὅταν εἰς δίκην μεταξὺ τοῦ Α καὶ Β. ἀπεφασίσθη τελεσιδίκως ὅτι ὁ Α δὲν ἐκληρονόμησε τὸν Γ, τὸ δεδικασμένον αὐτὸ (ὅτι, δηλαδὴ, ὁ Α δὲν εἶναι κληρονόμος τοῦ Γ) ἰσχύει εἰς ἑτέραν δίκην;—Ἀπόφασις κηρύττουσά τινα κληρονόμον ἰσχύει καὶ κατ' ἄλλων; Ὅρα Παπ. περὶ γεν. ἀρχῶν § 523 ἑπ.—Καλ. γ'. § 551 ἑπ.—Σαβίν. 6 σελ. 483.—Κατωτ. τὴν λ τελεσιδικία (α). Δαλλ. deg. de j. § 251 ἑπ. καὶ choge jugée § 580 ἑπ.

Δωσιδικία. Ἁρμοδιότης.

§ 233. Αἱ περὶ κληρονομίας δίκαι εἰς ποῖον δικαστήριον ὑπάγονται; Ὅρα Πείρας σ. 813—816. Πρλ. ἀποφάσεις ἐφ. Ἀθ. 4154 καὶ 9545.

Οἱ τῶν διαθηκῶν ἐκτελεσταὶ ποῦ ἐνάγονται; Ὅρα εὑρ. 9. λ. Δαγοδοσία § 12. Πρλ. λ. Δωσιδικία τῆς Πείρας.

§ 234. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δικάζει πᾶσαν περὶ ἀκινήτων κτημάτων πωληθέντων ἀπὸ Ὀθωμανοὺς μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορὰν, ὁσάκις ἀντικείμενον αὐτῆς.εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε δικαίωμα τοῦ Ὀθωμανοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 324, 325, τοῦ 1840.) Πρλ. καὶ τὴν 170 τοῦ 49 ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου.

§ 235. Τὸ ἐμποροδικεῖον δύναται νὰ δικάσῃ ἂν τὶς ἀνεμίχθη εἰς τὴν κληρονομίαν; Ὅρα Πείρας σ. 425 § 108 δίς.

Μετάβιβασις τῆς κληρονομίας.

§ 236. Ὅρα ἀνωτ. §. 254—260 Ὅρα Παπ· § 584—586.

§ 237. Ἐπιζήσας τις τοῦ κληρονομουμένου μεταβιβάζει εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ κληρονόμους τὴν ἐξουσίαν τοῦ κτήσασθαι τὴν ἐπαχθεῖσαν αὐτῷ, ἀλλὰ μήπω ἀποκτηθεῖσαν κληρονομίαν. Κώδ. (6, 30) 19—Κ. (6, 51) διάτ. μόνη § 5.—(Ἀπ. πολ. ΑΠ. 290 τοῦ 1857. εὑρ. τὴν 12562 ἐφ Ἀθ.)

(α) οἷον ΑΠ. 118 τοῦ 37. 259 τοῦ 51. 315 τοῦ 57. § καὶ 3 καὶ 115 τοῦ 59. 232 τοῦ 60. 103 τοῦ 63. Καὶ ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 8970, 9467, 9930, 17691. Νομικῆς φύλ. 213.

Κληροδοτήματα καὶ καταπιστεύματα.

§ 238. Βλ. Καλ. έ σ. 297—349. Παπ. § 653—670. Εἰς τὰς τελευταίας § § ὁ Παπργ. πραγματεύεται τὰ ἑξῆς·

§ 239. Τί ἐστι κληροδοσία; Παπ. § 653—Τίνι τρόπῳ καταλείπεται; αὐτ § 654—Ὁ κληρονόμος βαρύνεται ὑπὲρ τὸ καταλειφθὲν ποσόν; αὐτ. § 655.—Τίς καταλείπει κληροδοτήματα καί τινι; αὐτ. §656.—Τί καταλείπεται ὡς κληροδοσία; αὐτ. § 567.—Κληροδότησις ἀλλοτρίων. αὐτ. § 658.—Βεβαρυμένων. αὐτ. έ 699.—Ἴδια τοῦ κληροδόχου. αὐτ. § 660.—Κληροδότησις ἀσωμάτων. § 661, 662 ὑποχρεώσεων. § 663.—Προκληροδότημα προικός. αὐτ. § 664.—Τίνι τρόπῳ ἀποκτᾷ τὴν κληροδοσίαν ὁ κληροδόχος; αὐτ. § 665. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ μέρος; αὐτ. § 666.—Σχέσεις πηγάζουσαι ἐκ τῆς κληροδοσίας ὡς πρὸς τὸν κληροδόχον. αὐτ. § 667.—Ἔνδικα μέσα πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦ κληροδοτήματος. αὐτ § 668.—Ἐπιλογῆς δικαίωμα. αὐτ. § 669.—(Ὅρα καὶ Μακ. § 710). Ὑποχρεώσεις κληροδόχου. Δαπάναι. Παπ αὐτ. § 670.—

§ 240. Κληροδότημα οἰκήσεως καὶ ἔργου. (habitatio oper·) Σαβ. 2 σ. 110.—

§ 241. Πλάνη καὶ ἄγνοια ἐπὶ κληροδοσίας. Θέμ. γ. σ. 195, 197.

§ 242. Κληροδότημα διατροφῆς. Σαβ. 2 σ. 106 ἐπ. (1)

§ 243.—Ὁ κληροδόχος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ χρεώστου· ἡ ἔνστασις δὲ τῆς ἀκυρότητος τῆς διαθήκης πρέπει νὰ προτείνηται εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 289 τοῦ 38)

§ 244. Κατὰ τὴν § 8 τῶν Εἰς· (2, 20), ἐὰν εἰς δύο τὸ αὐτὸ κληροδοτηθῇ πρᾶγμα, ὁ δὲ ἕτερος τῶν κληροδόχων ἀτονίσῃ, τὸ κληροδότημα παραγίνεται πρὸς τὸν συγκληροδόχον αὐτοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 246 τοῦ 1847, ἀναιρ. τὴν 492 τοῦ 1866, ἀπ. τῶν ἐν Ν ἐφ.)

§ 245. Τὸ δικαστήριον δὲν παραβιάζει νόμον τινά, παραδεχόμενον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι διὰ διαθήκης κατελείφθη κληροδοσία τὶς εἰς τοὺς..... ἀφ' ἑτέρου δὲ μὴ ἀποφηνάμενον ὅτι ἐγκαθι-

(1) Ἐν Θέμιδι, τόμ. β'. ἀναπτύσονται διὰ μακρῶν τὰ περὶ τούτου.

σταται τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ κληρονόμος τίς, καὶ ὅτι ἐκτὸς τῆς κληροδοτηθείσης κατελείφθη καὶ ἑτέρα περιουσία, ἀφ' ἧς πρόκειται ν' ἀφαιρεθῇ ἡ κληροδοτηθεῖσα, καθότι ἡ καταπίστευσις, μεθ' ἧς ταυτίζεται ἐντελῶς ἡ κληροδοσία (Πανδ. 30, 1), δύναται οὐ μόνον νὰ περιλάβῃ ἅπασαν τὴν τοῦ διαθέτου περιουσίαν, ὅτε ὁ μέλλων νὰ καταλάβῃ αὐτὴν δικαιοῦται νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου καθιερωθείσας ὑπὲρ αὐτοῦ ἀφαιρέσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ καταλειφθῇ ἐγκαίρως, καίτοι μὴ διορίσαντος τοῦ διαθέτου κληρονόμον τινά, ὅτε αὕτη καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμου. Εἰσ. (2, 23) § 10. ('Απ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 1851 κυροῦσα τὴν 4848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 246. Τὸ δικαστήριον οὐδένα νόμον παρεβίασεν ἀποφηνάμενον ὅτι ὁ εἰς ὃν κατελείφθη ὡρισμένον ποσὸν κληροδόχος δὲν καθίσταται κύριος τῶν πραγμάτων τοῦ διαθέτου, τῶν ὁποίων διατάττει οὗτος τὴν πώλησιν. ἵνα ἐκ τοῦ τιμήματος αὐτοῦ πληρωθῇ ἡ κληροδοσία.—('Απ. πολ. ΑΠ. 156 τοῦ 1851 κυροῦσα τὴν 4848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 247. Ἐπὶ τῆς κληροδοσίας ὡρισμένου καὶ εἰς τὸν διαθέτην ἀνήκοντος πράγματος, ὁ κληροδόχος καθίσταται αὐτοδικαίως κύριος αὐτοῦ ἅμα γίνῃ ἡ τῆς κληρονομίας ἀποδοχή· τεμ. 81 (βιβλ. 31) καὶ τεμ. 44 § 1 (βιβ. 30) τῶν Πανδ. de leg.—Ὅθεν ἕπεται ὅτι ἀποκτᾷ ἐπίσης αὐτοδικαίως καὶ τὸ κληροδοτηθὲν, δυνάμενος νὰ τὸ διεκδικήσῃ κατὰ παντὸς κατόχου, ἀδιαφόρως ἂν ὁ διαθέτης κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου του δὲν ἦτο κάτοχος τοῦ κληροδοτηθέντος (τεμ. 10 Πανδ. (33, 2.) ('Απ. πολ. ΑΠ. 278 τοῦ 1852 (ἀναιρ. τοῦ 7097 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 248. Ὅταν τίς ἐνήγαγεν ἕτερον ζητῶν κληροδότημά τι δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ὥστε νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ εναγόμενος εἰς ἐγγύησιν. ('Απ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 1853. κυρ. τὴν 10033. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 249. Ὁ νόμ. 31 Πδ. (35, 1) συνδ. μὲ τὸν λ'. νόμον τῶν Βασ. (44, 19) ὁρίζει ὅτι ὁσάκις καταλείπεται εἰς δύο (ἄνδρα καὶ γυναῖκα) κληροδότημα, εἰ *συναφθῶσιν ἀλλήλους εἰς γάμον* καὶ ὁ μὲν αὐτῶν παραιτεῖται συναφθῆναι, ὁ δὲ ἄλλος ἕτοιμός ἐστι, μόνον τοῦ παραιτουμένου τὸ μέρος ἀσθενεῖ. ('Απ. πολ· ΑΠ. 170 τοῦ 1854 κυροῦσα τὴν 379 τοῦ 1853 ἐφ. Ναυπλ.)

§ 250. Ὅταν ὁ ἐνάγων ἐζήτησε κληροδότημα, τὸ ὁποῖον ἡ Κ. παρήγγειλε διὰ τῆς διαθήκης της εἰς τὸν κληρονόμον τῆς Β νὰ δώσῃ πρὸς τὴν ἐνάγουσαν, ἡ δὲ προσαχθεῖσα διαθήκη ἐμφαίνει ὅτι ὁ Β δὲν εἶναι ὁ κληρονόμος, ὁ ὅρκος «ἂν ἡ Κ κατέλιπε

περιουσίαν, ἣν ὁ Β ἀπεδέχθη καὶ ἐξετέλεσε τὴν διαθήκην της» μεταβάλλει τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 372 τοῦ 1855.)

ΣΗΜ. πρλ. τὰ ἐν Πείρᾳ σ. 455—464.

§ 251. Κατὰ τὸν νόμον 114 § 3 (30) Π. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κληροδόχου μεταβιβάζεται τὸ κληροδοτηθὲν ἀντικείμενον εἰς ὡρισμένον πρόσωπον· ἀρκεῖ νὰ μὴν ὑποχρεωθῇ ὁ κληροδόχος εἰς περισσότερον παρ' ὅ,τι ἔλαβεν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 265 τοῦ 1858, κυρ. τὴν 102 τοῦ 1857 ἐφ. Ν.)

§ 252. Κληρονόμος λαβὼν γνῶσιν τῆς διαθήκης καὶ μὴ ἀποδοὺς εὐθὺς μετὰ τοῦτο τὸ δι' αὐτῆς ὁριζόμενον κληροδότημα, καθίσταται διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὑπερήμερος καὶ ἑπομένως ὑπόχρεως εἰς τὴν ἀπόδοσιν καὶ τῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρπῶν· τῆς διαθήκης ἡ γνῶσις ὑπὸ τοῦ κληρονόμου δὲν περιλαμβάνει τὴν ὑπέρθεσιν, ἥτις ἀπὸ τῆς αἰτήσεως τοῦ κλήρου λαμβάνει χώραν· ἐπὶ κληροδοτημάτων οἱ καρποὶ ἀποδίδονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, ἐκτὸς ἐὰν καὶ πρὸ ταύτης ἐγένετο ὑπέρθεσις· ν. 4 Κώδ (6, 47). ν. 84 Β (44, 2) ν. 3, 47 Π. (22, 1) ν. 3 Β (23, 3)· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ αἰτιολογῇ τὴν ὑπέρθεσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 200 τοῦ 59.)

§ 253. Ἡ γνῶσις τῆς διαθήκης δὲν περιλαμβάνει τὴν ὑπέρθεσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται αἴτησις ἐκ μέρους τοῦ κληροδόχου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 220 τοῦ 1869 ἀναιρ. τὴν 17228 ἐφ. Ἀθ.)

§ 254· Τόκος διὰ τὸ κληροδότημα δίδεται, ὅταν ἐξεπληρώθη ὁ ὅρος, ἀφ' οὗ ἐκεῖνο ἐξήρτηται. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 120 τοῦ 1853, κυρ. τὴν 10033 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

ΣΗΜ. Ὅρα ἀπόφασιν 820 τοῦ 51 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν νομ. σ. 5508.

ΣΗΜ. Τίς ἀποδεικνύει τὴν πλήρωσιν τοῦ ὅρου; (Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθ. 4777.)

ΣΗΜ. Πότε τὰ κληροδοτήματα θεωροῦνται ὡς ὑπὸ ὅρον ὀφειλόμενα; (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 3526.)

ΣΗΜ. Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10031, σχ. 5.

§ 255. Τοὺς πρὸ τῆς ἀγωγῆς συλλεγέντας καρποὺς ὀφείλει ὁ κληρονόμος, ἂν πρὸ αὐτῶν ἀπητήθησαν τὰ κληροδοτήματα, καὶ οὕτως ὑπερήμερος κατέστη περὶ τὴν παράδοσιν. τεμ. 23 de leg. (30). (Ἀπ. πολ. ἐφ. Ἀθ. 1623 τοῦ 58.)

§ 256. Οἱ καρποὶ τῶν κληροδοτημάτων ἀποδίδονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, ἐὰν δὲν ἔλαβε χώραν ὑπέρθεσις. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 220 τοῦ 1859 ἀναιρ. τὴν 17228 ἐφ. Ἀθ.) ἣν ὅρα κ. λ. ὑπερημερία.

ΣΗΜ. Περὶ τόκου τῶν κληροδοτημάτων ὅρα ἀπ. 15128 τοῦ 57 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.

§ 257. Οἱ τόκοι τοῦ κληροδοτήματος ὀφείλονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς ἢ ἀπὸ τῆς ὑπερθέσεως. Νόμος 4 Κώδηκος 6. 47 καὶ νόμος 3, 47Πανδ. 22. 1. ('Απ. ἐφ. 'Αθ. 17612. τοῦ 1859.)

§ 258. Ὁ χρεωστῶν νὰ πληρώσῃ κληροδότημα ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ τρόπου καταλειφθὲν δύναται νὰ αἰτήσῃ, πρὶν καταβάλῃ τὸ κληροδότημα, ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ κληροδόχου ὅτι θέλει ἐκτελέσει τὴν συνηρτημένην τῷ κληροδοτήματι ἐπιβάρυνσιν· ἀλλ' ἡ ἔνστασις αὕτη πρέπει νὰ προτείνηται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας. ('Απ. πολ, ΑΠ. 86 τοῦ 63.)

§ 259. Τίς ἀποδεικνύει τὴν ademplio legati, ἀφαίρεσιν τῆς κληροδοσίας; Τίς δὲ, ὅτι ἡ quarta, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν κληροδοσιῶν, δὲν μένει ἀκεραία; Βλ. τὴν ἰδίαν ἐμοῦ διατριβὴν τὶς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι;

Τίς ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι πλησιέστερος συγγενής;—Τίς ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἀπέθανεν ἐξ ἀδιαθέτου; Ἴδε αὐτόθι § 17.

§ 260. Ὅταν ὁ διαθέτης ἀφίνῃ κληροδόχῳ τινὶ τὰ κινητά του, τῷ ἀφίνει διὰ τοῦτο καὶ τὴν εἰς χρήματα παρακαταθήκην; τὸ ἐφ. Πατρῶν ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζ. τὴν διαθήκην ἑρμηνεῦον, ὁ ΑΠ. ὅμως (ἀπ. 175 τοῦ 69) ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν, ἣν ἐν τῷ ἡμετ. Παραρτ. τῶν τοῦ 1869 ἀποφ. σ. 111.

§ 261. Κληροδοτήματος μεταγραφή. Ὅρα Σόλωνος σ. 456.

§ 262. Κληροδότησις οἰκήσεως, ἴδε τὴν λ. οἴκησις.

§ 263. Μὴ ζητήσαντος τοῦ ἑνὸς τῶν κληρονόμων τὸ ἀφεθὲν αὐτῷ κληροδότημα ἐντὸς τοῦ ἔτους (ἄρθρ. 6 § 3 καὶ ἄρθρ. 7 τοῦ 34 νόμου τοῦ 13 Ἰονίου Κοινοβουλίου), ὁ ἕτερος κληρονόμος δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὸν ὅλον. ('Απ. πολ. 258 τοῦ 68.)

Συνέχεια περὶ κληροδοτημάτων.—Νομολογία τῶν ἐφετείων.

§ 264 265. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ κληροδοτήματος ἀποκλείει τὸ δικαίωμα τῆς προσβολῆς τῆς διαθήκης; Ὅρα εὑρ. τόμ. 6 σ. 39 —43. Tropl. trans. § 99.

§ 266 Ὁ γενικὸς κληροδόχος, ἢ ὁ ἐξ αἵματος συγγενὴς εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀποδείξῃ τὴν τῆς γραφῆς καὶ ὑπογραφῆς γνησιότητα τῆς ἰδιογράφου διαθήκης; Ἴδε τὴν περὶ ἀποδείξεως συλλογήν μου.

§ 267. Δὲν πράττει αὐτοδικίαν ὁ κληροδόχος, ὅστις λαμβάνει μόνος του τὸ κληροδότημα, ἂν ἔτυχε νὰ ἦναι εἰς ἄμεσον ἐπα-

φὴν αὐτοῦ, ζῶντος τοῦ διαθέτου ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ὅρα τὴν νομολ. τοῦ ἐφ. Ἀθ. ἐν τῷ εὑρ. τομ. 5 σ. 223.

§ 268. Ὁ κληροδόχος, ὅστις ὡς τοιοῦτος ἐκίνησε διεκδικητικήν τινα ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὅτι εἶναι καὶ κληρονόμος, διότι μεταβάλλεται ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς του. (1) (Ἀπ. 4848 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 269. Κληροδοσίαι ἰσχύουσιν, ἀκυρουμένης τῆς διαθήκης; Ἰδὲ ἀπ. 9752 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 270. Ὅταν τις ἀπαιτῇ κληροδότημά τι ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως ὅρου τινὸς, εἰς αὐτὸν ἀπόκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὅρου αὐτοῦ. (Ἀπ. 4777 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 271. Ὡς πρὸς τὴν σύστασιν κληροδοτημάτων μὴ ὑπαρχούσης διατάξεως εἰς τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα, ἐφαρμόζονται αἱ ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἀρμεν. διατάξεις (βιβλ. 5, τίτλ. 10 § 23) καθ' ἃς λιγάτον καταλιμπάνεται καὶ ἐν ἐπιστολῇ κτλ. (Ἀπόφ. 3413 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 272. Οἱ κωδήκελλοι ἰσχύουν, ὅταν συντρέχωσι τ' ἀπαιτούμενα προσόντα, ὁ οὐσιώδης δ' ὅρος των εἶναι τὸ νὰ μὴ δώσωσιν ἢ ἀφαιρέσωσι τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα, καὶ νὰ περιορίζωνται μόνον εἰς κληροδοσίας. Ὅρα ἀπ. 2101 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ἀθ ἐφ.

§ 273. Ὁ κληροδόχος ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξάλειψιν ὑποθήκης (2) ἐγγεγραμμένης ἐπὶ οἰκίας, ἥτις τῷ ἐκληροδοτήθη.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ 17166 τοῦ 59, φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ ἐνάγουσα καταστᾶσα κυρία τῆς κληροδοτηθείσης αὐτῇ οἰκίας ἅμα ἐπαχθείσης καὶ διὰ μόνης τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας τοῦ διαθέτου κατὰ τὸν Ν. Ν. 80 Π. (31, 1) 86 (30, 1)—64. Π. (17, 2) δύναται ἐξ ἰδίου δικαιώματος νὰ ἐξασκήσῃ πᾶσαν ἀγωγὴν ἀφορῶσαν τὴν συντήρησιν τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος αὐτῆς ἐπὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας καὶ τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἐπιβαρυνούσης αὐτὴν ὑποθήκης, ἑπομένως καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐναγομένου, πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ὁποίας συνωμολογήθη ἡ αὐτὴ ὑποθήκη καὶ πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ὁποίας ἐπισπεύδεται ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκποίησις τῆς ὑποθηκευθείσης οἰκίας· ὁ δὲ περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἀγωγῆς προτεινόμενος λόγος τοῦ ὅτι ἡ κληροδόχος δύναται

(1) Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λέξιν *Βάσις ἀγωγῆς*.
(2) Λόγῳ εἰκονικότητος τοῦ συμβολαίου.

νὰ ζητήσῃ, ὅπως ὁ ὑπόχρεως εἰς τὴν πλήρωμὴν τῶν χρεῶν τοῦ διαθέτου κληρονόμος ἐλευθερώσῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίαν ἀπὸ τὴν ἐπιβαρύνουσαν αὐτὴν ὑποθήκην, καὶ ἐν περιπτώσει ἐκποιήσεως αὐτῆς ἀποζημιώσῃ τὴν κληροδόχον, εἶναι ἀβάσιμος διότι ἐκ τῆς ἀγωγῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ κληροδόχος ἐκ τῆς διαθήκης, καὶ δύναται νὰ ἐξασκήσῃ κατὰ τοῦ κληρονόμου τοῦ συζύγου αὐτῆς δὲν ἀπολείεται ἡ ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος αὐτῆς παραγομένη ἀγωγὴ κατὰ τοῦ τρίτου τοῦ ἀμφισβητοῦντος τὴν ἐλευθερίαν, τοῦ παρ' αὐτοῦ δεσποζομένου κτήματος ὡς ὑπεγγύου δῆθεν εἰς τὴν ἀπότισιν τῆς προσωπικῆς ὑποχρεώσεως τοῦ Ἰωάν. Γάτζου ἕνεκα τῆς παρὰ τούτου συνομολογηθήσης ὑποθήκης.

§ 274. Κατὰ τὸν νόμον, ὁ κληρονόμος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ νὰ παραδοθῶσιν αὐτῷ παρὰ τοῦ κληροδόχου τὰ εἰς αὐτὸν καταληφθέντα κληροδοτήματα, ἐὰν οὗτος παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ κληρονόμου αὐτογνωμόνως κατέλαβεν αὐτὰ πρὶν ἢ οὗτος προσέλθῃ εἰς τὴν κληρονομίαν. Ἐὰν δὲ ἡ κατάληψις αὕτη λάβῃ χώραν μετὰ τὴν εἰς τὴν κληρονομίαν προσέλευσιν τοῦ κληρονόμου, τότε λαμβάνει χώραν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἡ περὶ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς ἀγωγή, ἐὰν ἡ κατάληψις αὕτη ἐγένετο διὰ βιαίας ἀποβολῆς τοῦ κληρονόμου ἀπὸ τῆς νομῆς τοῦ κληροδοτήματος· ὑποθέσατε δὲ ὅτι γυνή τις συνέζῃ μετὰ τοῦ συζύγου της, ὅστις ἐκληροδότησεν αὐτῇ τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ πράγματά του, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ διετήρησε τὰ πράγματα ταῦτα ἡ κληροδόχος, καὶ ὅτι γενομένης ὑπὸ τρίτου κατασχέσεως ἐπ' αὐτῶν, ἅτινα ἐν τούτοις ἀφέθησαν εἰς χεῖρας τῆς κληροδόχου, αὕτη, μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς κατασχέσεως, τὰ παρέλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν της· ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ κινηθῇ κατὰ τῆς κληροδόχου ἡ ἀγωγή, περὶ ἧς ὁ λόγος, διότι δὲν ὑπάρχει αὐτογνωμοσύνη τίς. (Ἀπ. 10981 τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτ.) Βλ. § 267.

§ 275. Ὁ ζητῶν νὰ ἀποδείξῃ κληροδοσίαν τινά, ἂν δὲν ἐπάγῃ περὶ τούτου ὅρκον εἰς τὸν κληρονόμον, ὀφείλει νὰ προσαγάγῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεώς του εἴτε διαθήκην εἴτε κωδήκελλον. (νομ. 32 Κώδ. 6, 42 καὶ § 12. Εἰσηγ. (2. 33). ὁ ἰδιόγραφος κωδήκελλος πρέπει νὰ παρουσιάζηται ἐνώπιον 5 μαρτύρων. (Ἀπ. 1704 τῆς 23 σεπτ. 1840 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 276. Οἱ μερικοὶ κληροδόχοι δύνανται νὰ ἦναι συγχρόνως καὶ κληρονόμοι; Ὅρα ἀπ. 4081 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 277. Ὅταν ἡ ἀβεβαία ἐποχὴ ἀφορᾷ οὐχὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τοῦ κληροδόχου ἐπὶ τῆς κληροδοσίας, ἀλλὰ μόνον τὴν πλη-

ρωμὴν αὐτῆς, ὁ κληροδόχος ἀποκτᾷ τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς κληροδοσίας, καὶ ἑπομένως τὸ μεταβιβάζει εἰς τοὺς ἰδίους κληρονόμους του, ἅμα ἀποθάνῃ ὁ διαθέτης, καὶ ὁ ἐκ διαθήκης κληρονόμος ἀποδεχθῇ τὴν κληρονομίαν, κατὰ τοὺς νόμους 3 καὶ 5 Κώδ. (6, 53). Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1347 τοῦ 1855

§ 278. Ὁ Α κατέλιπε κληροδότημά τι διατάξας νὰ δοθῇ εἰς τὴν Β. ἐκ τῆς ληφθησομένης ἀποζημιώσεως τῶν οἰκοπέδων του ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς προικὰ της κατὰ τὸν γάμον της·— τὸ κληροδότημα αὐτὸ εἶναι ὑπὸ αἵρεσιν, καθόσον τὸ περὶ ἀποζημιώσεως ἐξαρτᾶται ἐκ μέλλοντος συμβεβηκότος· εἶναι δὲ καὶ ὑπὸ τρόπον, καθ' ὅσον ὁ γάμος ἦτον ὁ σκοπὸς τοῦ διαθέτου. (Ἀπ. 820 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομ. σελ. 5508.)

§ 279. Ὁ κληροδόχος γίνεται κύριος τοῦ κτήματος, καὶ ἂν τοῦτο δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ διαθέτου;

Ἐπὶ κληροδοσίας ὡρισμένου καὶ εἰς τὸν διαθέτην ἀνήκοντος πράγματος, ὁ κληροδόχος καθίσταται κύριος αὐτοῦ αὐτοδικαίως ἅμα γίνῃ ἀποδοχὴ τῆς κληρονομίας· ἀποκτῶν δὲ τὸ πραγματικὸν δικαίωμα, ἔχει καὶ τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν κατὰ παντὸς τρίτου κατόχου, καὶ ἂν ὁ διαθέτης δὲν ἦτο κάτοχος τοῦ πράγματος, διότι ἡ κυριότης τοῦ κληροδοτήματος οὐδόλως μεταβιβάζεται εἰς τὸν κληρονόμον (τεμ. 80. Π. 31,=76 Β (44, 2)=1, Π. 7, 3. Β. 16, 3. 64—Π. 47. 2. Β. (60, 12) 34 Π. 9, 2 Β. 60, 3—3 § 3 Κώδ. 6, 43.—Β 44, 27.). Ἄρα ὁ κληροδόχος ἐπικαρπίας ὡρισμένου πράγματος ἔχει τὴν ἀγωγὴν ταύτην. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 890 τοῦ 1853 ἐν νομικ. σ. 5860)

§ 280. Ὁ δανειστὴς τοῦ τεθνεῶτος δύναται νὰ κατέχῃ πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπικαρπίαν ἐκληροδότησε τυχὸν ὁ δωροδότης ὀφειλέτης, καὶ ἂν ἔχῃ οὗτος κληρονόμους ἄλλους παρὰ τὸν δωρεοδέκτην; Ὅρα τὴν 2 σκέψ. τῆς 932 τοῦ 1854 ἀποφ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομικ. σ. 6015.

§ 281. Ὁ κληροδόχος ἀφαιρῶν τι ἐκ τῶν κληροδοτουμένων πραγμάτων ἐκπίπτει τῆς ἀγωγῆς ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ πράγματα; ἀπ. 462 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ν. ἐφ. νομικ. σ. 5147.

§ 282. Ὁ κληροδόχος ἔχει τρεῖς ἀγωγὰς, τὴν ἐκ τῆς διαθήκης προσωπικὴν (1), τὴν διεκδικητικὴν (2) ἥτις συμπίπτει ἐκλε-

---

(1) Τεμ. 28 Π. de leg.—διάτ. 5 Κώδ (7, 35)—διάτ. 1 Κώδ. (6, 34.)

(2) Τεμ. 64 Π. de fnnt.—τεμ. 7, 6 § 8 Π. de leg.—

κτικῶς μὲ τὴν πρώτην, καὶ τὴν ὑποθηκικὴν ἐπὶ ὅλων τῶν κτημάτων τοῦ διαθέτου (1).—ἡ πρώτη ἀπευθύνεται κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ διαθέτου, κατὰ τῶν διαδόχων αὐτῶν καὶ κατὰ παντὸς ἐπιφορτισμένου τὴν δόσιν τοῦ κληροδοτήματος (τεμ. 33 Πανδ. de legatis)· ἡ δὲ δευτέρα ἀπευθύνεται καθ' οἱουδήποτε διακατόχου τοῦ κληροδοτήματος, ἐὰν τοῦτο συνίσταται εἰς πρᾶγμα ὡρισμένον.—Ἄρα ὁ σύζυγος τῆς κληρονόμου τοῦ διαθέτου, ὅταν δὲν ἦναι ἐπιφορτισμένος τὴν τοῦ κληροδοτήματος χορήγησιν ἢ ὅταν τοῦτο δὲν συνίσταται εἰς ὡρισμένον ειδικῶς πρᾶγμα, δὲν εἶναι ἐναγώγιμος. Ἀπ. 820 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ ἐν νομικ. σελ. 5507.

§ 283. Περὶ καταπιστεύματος, συνισταμένου εἰς Μονίδριον τί. Ὅρα εὑρ. τόμ. 3 σ. 42 § 6, ἔνθα καὶ περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἰδίως περὶ καταπιστευμάτων.

§ 284. Ὁ Ἰουστ. κατήργησε πᾶσαν μεταξὺ τῶν κληροδοτημάτων διαφοράν, καταστήσας ἀντ' αὐτῶν ἓν εἶδος κληροδοσίας, φέρον ἀδιακρίτως τὴν ὀνομασίαν ληγάτου ἢ καταπιστεύσεως. Κώδ. (6.43) 1. 2· συνήθως ὀνομάζουν οἱ νεώτεροι καταπίστευσιν τὴν κληροδοσίαν, ὅταν τὸ καταλειπόμενον πρόκηται νὰ μεταβῇ εἰς τρίτον, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ φθάσῃ εἰς χεῖρας τοῦ κληροδόχου.

Διὰ κληροδοσίας δύνανται νὰ καταλειφθῶσιν οὐ μόνον καθέκαστα ἀντικείμενα περιουσίας, ἀλλὰ καὶ κληρονομία ἢ ποσοστὰ αὐτῆς (fideic. hereditatis)· τότε δὲ ὁ κληρονόμος λαμβάνει ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τὴν θέσιν τοῦ κληρονόμου. (Παπ. § 582 ἑπ.)

§ 285. Ὑπὸ ποίας τροποποιήσεις καὶ αἱρέσεις καταλείπεται καταπίστευσις; Παπ. § 679.—Περὶ τῆς καταπιστεύσεως, τῆς διαδοχικῆς εἰς πλείονας μεταβιβάσεως τῆς καταπιστευθείσης περιουσίας. αὐτ. § 680.—Σχέσεις ἐκ τῆς καταπιστεύσεως παραγόμεναι. αὐτ. § 681.—Ὑποχρεώσεις τοῦ βεβαρυμένου τῇ καταπιστεύσει. αὐτ. § 683 684.—Ὑποχρεώσεις τοῦ καταπιστευματοδόχου. αὐτ. § 685.—Πῶς γίνεται ἡ ἀφαίρεσις καὶ ὁ ὑπολογισμός, τοῦ τρεβελλιανοῦ τετάρτου; αὐτ. § 686.—Γίνεται

(1) Διάτ. 1 Κωδ. (6, 43.)

διὰ διαθήκης ἢ διὰ κωδικέλλου. αὐτ. § 688—693.—Ὁ βεβαρημένος ὑποχρεοῦται εἰς ἐγγύησιν; αὐτ. § 694 ἐπ. ὁ λήπτης; αὐτ. § 696.—Ἀπό τινος χρόνου κτᾶται; αὐτ. § 697.—Αἱρέσεις. Προθεσμίαι. αὐτ. § 698.

§ 285². Κατὰ τὴν διάτ. 1 Κώδ. (6. 54) καὶ τὸ τεμ. 1 § 10 Π. (36. 3) ὁ ἄμεσος κληρονόμος ὀφείλει ἐγγύησιν πρὸς τὸν καταπιστευτὴν, ὅτι θέλει ἐκπληρώσει τὰς διατάξεις τοῦ διαθέτου. Μάλιστα, κατὰ τὸ τεμ. 14 τοῦ μέρους αὐτοῦ τῶν πανδ. ἡ ἐγγύησις αὕτη δίδεται καὶ ἂν τὸ καταπίστευμα ἦναι ὑπὸ ὅρον. (Ἀπ. 845 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ὅρα κατωτ. ἀπ. 1046 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 285³. Πότε ὁ σύζυγος δύναται νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὴν σύζυγόν του τὴν κυριότητα τῆς εἰς τὴν σύζυγον ταύτην καταπιστευθείσης λόγῳ προικὸς περιουσίας; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1175 τοῦ 1853. αἰτιολ. 2.

§ 285⁴. Ἡ καταπιστευτικὴ ἀποκατάστασις δὲν χορηγεῖ δικαίωμα κυριότητος, οὔτε ἰδιοκτησίας τοῦ καταπιστεύματος; ὄντος ἀναπαλλοτριώτου. — Ὁ καταπιστευματοδόχος δύναται νὰ λάβῃ συντηρ. μέτρα κατὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως. (Ἀπ. 1046 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Πρβ. κ. ἀπ. 845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 286. Παράδειγμα κληρονόμου καταπιστευματοδότου καὶ καταπιστευματοδόχου.

α' Ἐπειδὴ ἐκ τῆς φράσεως τῆς περιεχομένης ἐν τῇ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1845, διαθήκῃ τῆς Δ. ἀφίνω κληρονόμον μου εἰς ὅλην τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν μου τὴν σύζυγόν μου ἡ ὁποία θέλει ἔχει τὴν ἐπικαρπίαν τῶν κτημάτων μου, ἐν ὅσῳ ζῇ, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ πωλήσῃ ἢ δωρήσῃ τὸ παραμικρὸν· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς, νὰ μείνῃ κληρονόμος ὅλων τούτων ὁ υἱός μου, ἐξάγεται ἀποχρώντως ὅτι σκοπὸς τοῦ διαθέτου ἦτο νὰ ἐγκαταστήσῃ κληρονόμον του τὸν Δ. καὶ νὰ τὴν ἐπιφορτίσῃ ν' ἀποδώσῃ ὁλόκληρον τὴν κληρονομίαν μετὰ τὸν θάνατόν της εἰς τὸν Δ. ἐπομένως ἔλαβε χώραν διὰ τῆς διαθήκης καταπίστευσις καὶ ἡ μὲν εἶναι ἡ κληρονόμος καταπιστευματοδότης, ὁ δὲ καταπιστευματοδόχος· § 2 εἰσηγήσεων (2, 23). Ἡ καταπίστευσις δ' αὕτη δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ ῥητῶς ὅτι ἐπιφορτίζεται ὁ κληρονόμος νὰ παραδώσῃ τὴν κληρονομίαν εἰς τὸν καταπιστευματοδόχον, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ προκύπτῃ ὁπωσδήποτε ὁ σκοπὸς οὗτος τοῦ διαθέτου ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐκφράσεως τῆς τελευταίας βουλήσεως του (19. § 1 Πανδ. (36. 6). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ σκοπὸς οὗτος ἐξάγεται, διότι ῥητῶς ὀνομάζει κληρονόμον του τὴν σύζυ-

γόν τοῦδσον δὲ διὰ τὸν Δ. οὗτος δὲν ὀνομάζεται κληρονόμος εἰ μὴ μετὰ τὸν θάνατόν της, ὅπερ ὡς πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου τοῦ νὰ ἦναι μὲν κληρονόμος, ὑπόχρεος ὅμως νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κληρονομίαν ἐν καιρῷ τοῦ θανάτου της εἰς τὸν Δ. ἂν δὲ καὶ ἀναφέρῃ ἐν αὐτῇ, ὅ,τι θέλει ἔχει τὴν ἐπικαρπίαν καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ δωρήσῃ τὰ κληρονομικὰ πράγματα,τοῦτο δὲν ἔχει νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν εἶναι κληρονόμος, ἀλλ' ὅτι εἶναι κληρονόμος καταπιστευματοδότης, διότι τῷ ὄντι αὐτὴν τὴν ἰδιότητα ἔχει τὸ καταπίστευμα, κατὰ τὸν νόμον, τοῦ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐκποιηθῇ.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **12902**.

§ **287**. Ὁ καταπιστευματοδόχος δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς ἀγωγὰς τῶν δανειστῶν τοῦ κληρονομουμένου εἰμὴ ἀφοῦ τῷ ἀποδοθῇ ἡ κληρονομία. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **12902**, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν νόμον, ὁ καταπιστευματοδόχος δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς ἀγωγὰς τοῦ δανειστοῦ τοῦ κληρονομουμένου, εἰμὴ ἀφοῦ τῷ ἀποδοθῇ ἡ κληρονομία (63 § 1 Πανδ. (36, 6) καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ κληρονομία δὲν μέλλει νὰ ἀποδοθῇ εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς διαθήκης, καθόσον δὲν ἰσχυρίζεται κἂν ὅτι ἡ παραιτηθεῖσα τοῦ δικαιώματός της ἐνεχείρισεν ἀπὸ τοῦδε τὴν κληρονομίαν.

»Ἐπειδὴ ἡ ἐπικαλουμένη παρὰ τοῦ Μ. διαμαρτύρησις τοῦ Β. δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι αὐτὸς εἶναι κληρονόμος ἀπὸ τοῦδε, οὔτε δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἰδέα τοῦ κληρονόμου, εἰμὴ ὑπὸ τοὺς περιορισμοὺς τῆς διαθήκης δηλ. τοῦ καταπιστευματοδόχου μέλλοντος νὰ λάβῃ τὴν κληρονομίαν μετὰ τὸν θάνατον τῆς Α. ὁποιανδήποτε γνώμην ὅμως καὶ ἂν ἐξέφρασεν ὁ Β. διὰ τῆς διαμαρτυρήσεως ταύτης περὶ τῆς κληρονομίας, ἡ ἔκφρασις αὕτη δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦδε κληρονόμον, ἀφοῦ τοιοῦτος δὲν εἶναι κατὰ τὰ ἄνω ῥηθέντα.»

§ **288**. Περὶ καταπιστεύματος. Ὅρα τὴν δευτέραν σκέψιν τῆς **13496** ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **289**. Πρὸς καθίδρυσιν οἰκογενειακοῦ καταπιστεύματος ἀπαιτεῖται τελευταία βούλησις. (Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. ἐν Νομικῇ φύλλ. **268**.

§ **290**. Περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς προσαυξήσεως. Ὅρα Παπ. § **579 749** ἐπ. Καλ. ε. § **420—429**.

§ **291**. Ὅταν ὁ συγκληρονόμος ἀποποιῆται νὰ δεχθῇ τὴν κληρονομικὴν μερίδα του, αὕτη περιέρχεται εἰς τὸν συγκληρονόμον ὡς προσαύξημα· ἐκτὸς ἂν ἐκεῖνος, ἀποδεχθεὶς αὐτὴν, παρατηρηθῇ ὑπὲρ ἄλλου· ἡ **14050** τοῦ **1856** ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

διὰ διαθήκης ἢ διὰ κωδικέλλου. αὐτ. § 688—693.—Ὁ βεβαρημένος ὑποχρεοῦται εἰς ἐγγύησιν; αὐτ. § 694 ἑπ. ὁ λήπτης; αὐτ. § 696. —Ἀπό τινος χρόνου κτᾶται; αὐτ. § 697.—Αἱρέσεις. Προθεσμίαι. αὐτ. § 698.

§ 285². Κατὰ τὴν διάτ. 1 Κώδ. (6. 54) καὶ τὸ τεμ. 1 § 10 Π. (36. 3) ὁ ἄμεσος κληρονόμος ὀφείλει ἐγγύησιν πρὸς τὸν καταπιστευτὴν, ὅτι θέλει ἐκπληρώσει τὰς διατάξεις τοῦ διαθέτου. Μάλιστα, κατὰ τὸ τεμ. 14 τοῦ μέρους αὐτοῦ τῶν πανδ. ἡ ἐγγύησις αὕτη δίδεται καὶ ἂν τὸ καταπίστευμα ἦναι ὑπὸ ὅρον. (Ἀπ. 845 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ὅρα κατωτ. ἀπ. 1046 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 285³. Πότε ὁ σύζυγος δύναται νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὴν σύζυγόν του τὴν κυριότητα τῆς εἰς τὴν σύζυγον ταύτην καταπιστευθείσης λόγῳ προικὸς περιουσίας; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11175 τοῦ 1853. αἰτιολ 2.

§ 285⁴. Ἡ καταπιστευτικὴ ἀποκατάστασις δὲν χορηγεῖ δικαίωμα κυριότητος, οὔτε ἰδιοκτησίας τοῦ καταπιστεύματος, ὄντος ἀναπαλλοτριώτου. — Ὁ καταπιστευματοδόχος δύναται νὰ λάβῃ συντηρ. μέτρα κατὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως. (Ἀπ. 1046 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.—Πρβ. κ. ἀπ. 845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 286. Παράδειγμα κληρονόμου καταπιστευματοδότου καὶ καταπιστευματοδόχου.

«Ἐπειδὴ ἐκ τῆς φράσεως τῆς περιεχομένης ἐν τῇ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1845, διαθήκῃ τῆς Δ. ἀφίνω κληρονόμον μου εἰς ὅλην τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν μου τὴν σύζυγόν μου ἡ ὁποία θέλει ἔχει τὴν ἐπικαρπίαν τῶν κτημάτων μου, ἐν ὅσῳ ζῇ, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ πωλήσῃ ἢ δωρήσῃ τὸ παραμικρὸν· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς, νὰ μείνῃ κληρονόμος ὅλων τούτων ὁ υἱός μου, ἐξάγεται ἀποχρώντως ὅτι σκοπὸς τοῦ διαθέτου ἦτο νὰ ἐγκαταστήσῃ κληρονόμον του τὸν Δ. καὶ νὰ τὴν ἐπιφορτίσῃ ν' ἀποδώσῃ ὁλόκληρον τὴν κληρονομίαν μετὰ τὸν θάνατόν της εἰς τὸν Δ. ἐπομένως ἔλαβε χώραν διὰ τῆς διαθήκης καταπίστευσις καὶ ἡ μὲν εἶναι ἡ κληρονόμος καταπιστευματοδότης, ὁ δὲ καταπιστευματοδόχος· § 2 εἰσηγήσεων (2, 23). Ἡ καταπίστευσις δ' αὕτη δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ ῥητῶς ὅτι ἐπιφορτίζεται ὁ κληρονόμος νὰ παραδώσῃ τὴν κληρονομίαν εἰς τὸν καταπιστευματοδόχον, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ προκύπτῃ ὁπωσδήποτε ὁ σκοπὸς οὗτος τοῦ διαθέτου ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐκφράσεως τῆς τελευταίας βουλήσεώς του (19. § 1 Πανδ. (36. 6). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ σκοπὸς οὗτος ἐξάγεται, διότι ῥητῶς ὀνομάζει κληρονόμον του τὴν σύζυ-

γόν τουδέον δὲ διὰ τὸν Δ. οὗτος δὲν ὀνομάζεται κληρονόμος εἰ μὴ μετὰ τὸν θάνατόν της, ὅπερ ὡς πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ διαθετου τοῦ νὰ ἦναι μὲν κληρονόμος, ὑπόχρεος ὅμως νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κληρονομίαν ἐν καιρῷ τοῦ θανάτου της εἰς τὸν Δ. ἂν δὲ καὶ ἀναφέρῃ ἐν αὐτῇ, ὅ,τι θέλει ἔχει τὴν ἐπικαρπίαν καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ δωρήσῃ τὰ κληρονομικὰ πράγματα, τοῦτο δὲν ἔχει νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν εἶναι κληρονόμος, ἀλλ' ὅτι εἶναι κληρονόμος καταπιστευματοδότης, διότι τῷ ὄντι αὐτὴν τὴν ἰδιότητα ἔχει τὸ καταπίστευμα, κατὰ τὸν νόμον, τοῦ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐκποιηθῇ.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **12902.**

§ **287.** Ὁ καταπιστευματοδόχος δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς ἀγωγὰς τῶν δανειστῶν τοῦ κληρονομουμένου εἰμὴ ἀφοῦ τῷ ἀποδοθῇ ἡ κληρονομία. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **12902,** φέρουσα·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, ὁ καταπιστευματοδόχος δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς ἀγωγὰς τοῦ δανειστοῦ τοῦ κληρονομουμένου, εἰμὴ ἀφοῦ τῷ ἀποδοθῇ ἡ κληρονομία (63 § 1 Πανδ. (36, 6) καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ κληρονομία δὲν μέλλει νὰ ἀποδοθῇ εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς διαθήκης, καθόσον δὲν ἰσχυρίζεται κἂν ὅτι ἡ παραιτηθεῖσα τοῦ δικαιώματός της ἐνεχείρισεν ἀπὸ τοῦδε τὴν κληρονομίαν.

»Ἐπειδὴ ἡ ἐπικαλουμένη παρὰ τοῦ Μ. διαμαρτύρησις τοῦ Β. δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι αὐτὸς εἶναι κληρονόμος ἀπὸ τοῦδε, οὔτε δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἰδέα τοῦ κληρονόμου, εἰμὴ ὑπὸ τοὺς περιορισμοὺς τῆς διαθήκης δηλ. τοῦ καταπιστευματοδόχου μέλλοντος νὰ λάβῃ τὴν κληρονομίαν μετὰ τὸν θάνατον τῆς Α. ὁποιανδήποτε γνώμην ὅμως καὶ ἂν ἐξέφρασεν ὁ Β. διὰ τῆς διαμαρτυρήσεως ταύτης περὶ τῆς κληρονομίας, ἡ ἔκφρασις αὕτη δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦδε κληρονόμον, ἀφοῦ τοιοῦτος δὲν εἶναι κατὰ τὰ ἄνω ῥηθέντα.»

§ **288.** Περὶ καταπιστεύματος. Ὅρα τὴν δευτέραν σκέψιν τῆς **13496** ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ **289.** Πρὸς καθίδρυσιν οἰκογενειακοῦ καταπιστεύματος ἀπαιτεῖται τελευταία βούλησις. (Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. ἐν Νομικῇ φύλλ. **268.**

§ **290.** Περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς προσαυξήσεως. Ὅρα Παπ. § **379 749** ἐπ. Καλ. ε. § **420—429.**

§ **291.** Ὅταν ὁ συγκληρονόμος ἀποποιῆται νὰ δεχθῇ τὴν κληρονομικὴν μερίδα του, αὕτη περιέρχεται εἰς τὸν συγκληρονόμον ὡς προσαύξημα· ἐκτὸς ἂν ἐκεῖνος, ἀποδεχθεὶς αὐτήν, παρατηρηθῇ ὑπὲρ ἄλλου· ἡ **14050** τοῦ **1856** ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ συμφώνως μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 1091 τῆς Πολ. Δικον. ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν τῆς 19 Ἀπριλίου 1856 ἔκθεσιν τοῦ Γραμματέως τῶν ἐν Χαλκίδι Πρωτοδικῶν, ὅτι οἱ συγκληρονόμοι τοῦ ἐνάγοντος ἐδήλωσαν ὅτι ἀποβάλλουν τὴν κληρονομίαν τῆς ἀποβιωσάσης, ἣν τινα δὲν ἐδέχθησαν ἔκτοτε· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἔλαβε χώραν προσαύξησις τῶν μερίδων των, ἤγουν τῶν 2/4 εἰς τὸν ἀποδεχθέντα τὴν κληρονομίαν ἐνάγοντα, (Πανδ. 28. 5—29. 2) καὶ τοῦτο αὐτοδικαίως· ἀνυπόστατος εἶναι ἑπομένως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐναγομένου ὅτι ἡ ἀποβολὴ αὕτη ὠφελεῖ αὐτὸν, διότι ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ αὐτὸν μόνον ἡ περίστασις, ἡ ὁποία δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα, τοῦ· ἂν οἱ εἰρημένοι συγκληρονόμοι εἶχον πρῶτον ἀποδειχθῇ τὴν κληρονομίαν, ἔπειτα δὲ ῥητῶς παραιτήσωσιν αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου, ἀλλ' οὔτε ἡ εἰρημένη ἔκθεσις τοῦ Γραμματέως, οὔτε τὸ ὑπ' ἀριθ. 1724 συμβόλαιον διαλαμβάνει τι τοιοῦτον. Ὅθεν ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις ἀναγνωρίζουσα τὸν ἐνάγοντα νόμιμον κληρονόμον μόνον κατὰ τὸ 1/4 καὶ τοῦτο ἐπιδικάζουσα, ἀπορρίπτουσα δὲ τὴν ἀγωγὴν διὰ τὰ λοιπὰ 3/4.»

§ 291² Προσαύξησις κληροδοτήματος πότε χωρεῖ; Βλ. ἀπ. ἀπ. ΑΠ. τοῦ 1870, φέρουσα·

Νόμοι ἐφαρμοστέοι ὅταν πρόκηται περὶ κληρονομίας.

Καταχωρῶν ἐνταῦθα τὰς ἑπομένας ἀποφάσεις παρατηρῶ ὅτι ἡ νεωτέρα νομοθεσία ἐπρονόησε περὶ τοῦ ἐφαρμοστέου ἐπὶ κληρονομίας νόμου.—Τὰ περὶ τούτου ἐκθέσω ἐν Πείρᾳ λ. Νόμος. (1)

§ 292 Διαφοραὶ περὶ κληρονομίας ἀνοιχθεῖσαι εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸ τῆς εἰς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν παραδόσεώς της, κατὰ ποίους Νόμους ἐκδικάζονται; Ὅρα σελ. 72, τ. 3 τῆς Νομολ.

§ 293. Προκειμένου περὶ παραιτήσεως τῆς κληρονομίας, λαβούσης χώραν τῷ 1029 ἔτος, ὅτε ἴσχυε τὸ Ῥωμ. Δίκαιον, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 35 τοῦ 1849)

§ 294. Ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπάρχει νόμος ὀθωμανικὸς, καθ' ὃν οἱ μεταβαλόντες τὴν θρησκείαν των ὀθωμανῶν χάνουσι τὸ δικαίωμα τοῦ κληρονομεῖν, δωρηθέντων τῶν κτημάτων των εἰς τοὺς ἐμμείναντας εἰς τὸ θρήσκευμά των ὀθωμανοὺς, τοῦτο δὲν

---

(1) Πρλ. τὴν διατριβήν μου ἐν Θέμιδι 8 σελ. 349 ἔπ.

ἐφαρμόζεται εἰς τὸν κληρονομήσαντα τὸν πατέρα του, ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὸ **1822**, διότι ἔκτοτε καταστὰς οὗτος κύριος τῶν κτημάτων τοῦ πατρός του, διετήρει ἔπειτα ὡς τοιοῦτος τὸ ἐπ' αὐτῶν δικαίωμά του, δυνάμει τῶν ἑλλ. νόμων, οἵτινες ἴσχυον κατὰ τὸ **1824**, ὅτε πασιγνώστως ἡ Ἀττικὴ κατείχετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ὥστε καὶ ἂν ἀληθῶς ὁ Σουλτάνος, κατακτήσας πάλιν τὴν Ἀττικὴν μετὰ τὸ **1824**, ἐδώρησε τὰ ἐν αὐτῷ κτήματα εἰς τοὺς ἐμμείναντας εἰς τὸ θρήσκευμά των ὀθωμανούς, δὲν ἠδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ τὴν κυριότητα τοῦ μεταβαλόντος τὴν θρησκείαν του, ἣν εἶχεν ὡς χριστιανὸς πρὸ τῆς νέας ἀνακτήσεως τοῦ Σουλτάνου· (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **182** τοῦ **1851**, κυροῦσα τὴν **8247** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ **295**. Αἱ ἐπὶ τουρκοκρατίας μεταξὺ Ἑλλήνων νομικαὶ σχέσεις περὶ κληρονομίας καὶ περὶ γάμου ἐδικάζοντο κατὰ τοὺς Ῥωμ. Νόμους; ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. **52** τοῦ **1853**.

§ **296**. Ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται τὸ ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀκλήρων κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ δημοσίου; Ἴδε τὴν **306** τοῦ **1855** ἀπ. ΑΠ φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀκλήρων ἀποθανόντων δὲν ὀνομάζεται μὲν ὑπὸ τοῦ νόμου κληρονομικὸν δικαίωμα, ἀποτελεῖ ὅμως καθολικὴν διαδοχὴν εἰς τὴν ὁμάδα τῆς περιουσίας τοῦ ἀκλήρου ὡσανεὶ τὸ δημόσιον ἦτο κληρονόμος· ὅθεν ῥυθμίζεται κατὰ τοὺς περὶ τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου (**5**. **3**) **20** § **7**.—(**30**) **96** § **1**, **118** § **2** (**34**, **1**). **2** § **1**. Θεοφ. Εἰσηγ. (**3**. **10**) § **1** ἐν τέλει. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **306** τοῦ **1855**.)

§ **397**. Προκειμένου λόγου περὶ κληρονομίας ἀκινήτων κειμένων εἰς Τουρκικὴν γῆν, ὁ πραγματικὸς νόμος τοῦ κράτους, ὅπου κεῖνται, κανονίζουσι τὰ δικαιώματα τῶν διαδίκων. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **178** τοῦ **38**.)

§ **298**. Ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται, ὅταν ἡ κληρονομία ἤρξατο ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Τουρκικῆς νομοθεσίας; Βλ. τὴν **14166** ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐπικυρῶν ὁ ΑΠ ἐξεφράσθη οὕτως (ἀπ. πολ. **346** τοῦ **1857**)

«Ἐπειδὴ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀναγνωρίζει μὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. **14166** ἀποφάσεως, ὅτι ἡ κληρονομία τοῦ Δημάκη Χατζῆ ἤνοιξεν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Τουρκικοῦ νόμου· ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ τοῦ νόμου τούτου προσαχθεισῶν ἀποδείξεων ἐπείσθη, ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ Δ. Χατζῆ δὲν εἶχον ἀπολέσει τὴν κυριότητα τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ὅτε τὴν Τουρκικὴν νομοθεσίαν διεδέχθη ἐν ᾗ

χώρα κεῖται τὸ κτῆμα, ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία· σκεπτόμενον δ' ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ ταπίου, ἣν εἶχον εἰσέτι οἱ κληρονόμοι τοῦ Χατζῆ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιδιώξωσιν, ἀπέβη οὐ μόνον ἀδύνατος ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ἑλληνικοῦ νόμου, καθ' ὃν εἰς τοὺς κληρονόμους περιέρχεται ἡ κυριότης τοῦ κληρονομουμένου ἐπί τε τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου αὐτοῦ περιουσίας χωρίς τινος ἀδείας τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ δημοσίου, ὅτι οἱ ἀναιρεσίβλητοι δὲν ἀπέκτησαν τὴν κυριότητα τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, μὴ ἐκδοθέντος ὑπὲρ αὐτῶν ταπίου ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως· κατὰ τοῦτο δὲ οὔτε δικαιώματα κεκτημένα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Τουρκικοῦ νόμου ἀφήρεσεν οὔτε τὰς περὶ αἱρέσεων ἢ ὅρων διατάξεις τοῦ νόμου παρεβίασεν, οἵτινες, κατὰ τὰ εἰρημένα οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογήν, οὔτε τέλος ἀναδρομικὴν ἔδωκεν ἰσχὺν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν νόμον».

§ 299. Ὅταν τὶς ζητῇ κληρονομίαν ἐπισκόπου ἀποθανόντος ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ 1829, ἐφαρμόζονται οἱ περὶ κληρονομίας ἑλληνικοὶ νόμοι. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 15 τοῦ 1858 κυροῦσα τὴν 15310 ἐφ. Ἀθ.)

§ 300. Ὑπὸ ποίου νόμου (ὡς ἐκ τοῦ τόπου) κανονίζεται ἡ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομία κινητοῦ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀποθανόντος μέν, διατηρήσαντος δὲ μέχρι τοῦ θανάτου του τὴν Ἰονικὴν ἰθαγένειαν; ὑπὸ τοῦ Ἰονικοῦ ἀστυκοῦ νόμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 242 τοῦ 69 ἣν ἴδε ἐν τῷ τῶν ἀπ. τοῦ 1869 Παρ͗ρτήματι τῆς Πείρας σ. 153 ἐπ.

§ 301. Διαδοχὴ ἐξ ἀδιαθέτου διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἐθνικότητος τοῦ κληρονομουμένου. (Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 698).

Ξενοκληρία (droit d'aubaine). (1).

§ 302. Ὁ ἀλλοδαπὸς κληρονομεῖ τὴν ἐν Ἑλλάδι κειμένην περιουσίαν τῶν συγγενῶν του; Ναί, κατὰ τὴν 733 τοῦ 1856 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν φέρουσαν·

«Καθότι καὶ ὡς Ἕλληνες πολῖται ἐὰν δὲν θεωρηθῶσιν, ἀλλ' ὡς ξένοι, καὶ ἄλλου ἔθνους ὑπήκοοι, οὐχ ἧττον δύνανται καὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κληρονομήσουν τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀποβιώσαντας

(1) Βλ. τεμ. 6 § 2 Π. (28, 5). Διάτ. 1. Κώδ. (6, 24). Κώδ. 7 (6, 24) 1. Διάτ. 6 Βασ. (35, 9). Ἁρμ. (ε. η) § 92.

συγγενεῖς, καθότι οὐδεὶς νόμος ἀποκλείει αὐτοὺς τοῦ τοιούτου δικαιώματός των, ὡς οὐδὲ πάντα ἄλλον ἀλλοεθνῆ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ κληρονομήσῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι περιουσίαν τοῦ ἀποθνόντος συγγενοῦς του, οὐδὲ οἱ ῥηθέντες ἀνωτέρω μεταγενέστεροι νόμοι, τὸ ψήφισμα δηλ. τοῦ Κυβερνήτου καὶ ὁ ριδ΄. νόμος, περιέχουσι τοιαύτην ἀφαιρετικὴν τοῦ δικαιώματος τῆς κληρονομίας διάταξιν, καὶ ἑπομένως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δημόσιον οὐδὲν δικαίωμα δύναται νὰ ἔχῃ διεκδικητικῆς ἀγωγῆς».

Διάφορα.

§ 303. Κατὰ τοῦ δωρεοδόχου ἢ κατὰ τοῦ κληρονόμου κινεῖται ἀγωγὴ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς δωρεᾶς τοῦ κληρονομουμένου, δι' ἧς περιγράφονται δικαιώματα τῶν δανειστῶν; ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 72 τοῦ 69 ἐν ἡμετ. Παραρτ. τῶν τοῦ 1869 ἀπ. (σ 41 ἑπ.)

§ 304. Ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ ὁμολογία τοῦ διαθέτου, ὅτι δὲν ἔχει ἄλλην περιουσίαν, ἀποτελεῖ κατὰ τῶν συγκληρονόμων πλήρη ἀπόδειξιν ἀποκλείουσαν πᾶσαν ἀνταπόδειξιν; οὔ. (Ἀπ. ἐφ. Ν. 437 τοῦ 61 ἐν ἐφ. Δικαστ. σ. 239).

§ 305. Μόνον οἱ κληρονόμοι, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὁ νόμος ὑποβάλλει τὸν ἐπικαρπωτὴν εἰς ἐγγύησιν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Ν. 3. 4. Π. (7, 5) καὶ 9 ἐντ. (7. 9), δύνανται νὰ κάμωσι τὴν περὶ ἐγγυήσεως πρότασιν. (Ἀπόφ. 5199 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 306 Ἡ κατὰ τῶν συγκληρονόμων ἀγωγὴ ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν, ἂν τὸ εἰς ἕκαστον ἀναλογοῦν ποσὸν δὲν φθάνῃ εἰς 500 δρ; ἴδε τὰ ἐν Πείρᾳ λ. ἔφεσις· ἔτι ἀπ. ΑΠ. 200 τοῦ 54. ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 11476. Πρλ. καὶ Εὐρ. τ. 4 § 279.

§ 307. Ἡ ἔφεσις τινὸς τῶν συγκληρονόμων, εἰς ὃν οἱ ἄλλοι δὲν μετεβίβασαν τὰ δικαιώματά των, ἔχει ἀποτελέσματα ὡς πρὸς αὐτούς; ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 347 τοῦ 55 ἐν Πείρᾳ λ. Ἔφεσις.

§ 308. Εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμων ἀγωγὴν δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ὅτι ὑπάρχει ἄλλος ἐκ διαθήκης κληρονόμος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 221 τοῦ 49).

§ 309. Ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου δύναται νὰ ἐπιδοθῇ ἡ ἔφεσις εἰς τὸν κληρονόμον; Οἰκ. § 237 σημ. 4.—ὅρα τὴν 164 τοῦ 55 ἀπ. ΑΠ.

§ 310. Ὁ ἐνάγων, οὗ ἀπερρίφθη ἡ τῶν κληρονομιαίων ἀγωγή, ἂν ἐπλήρωσε κληρονομικὰ χρέη ἐξ ἰδίων, ἠδύνατο νὰ τὰ ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἀληθοῦς κληρονόμου. (Παπ. γεν. ἀρχ. τ. ά. σ. 48).

Αἱ πράξεις τῶν ἀξιούντων, ὅτι εἶναι κληρονόμοι, βοηθοῦσι τὸν ἀληθῆ κληρονόμον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 331 τοῦ 60).

Δὲν φέρει βλάβην εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀληθοῦς κληρονόμου, διὰ τῆς χρονίας νομῆς, ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἐκ πλάνης κληρονόμον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 210 τοῦ 59, κυρ. τὴν 15863 ἐφ. Ἀθ.)

Ἤγουν, ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἐκ πλάνης κληρονόμον, δὲν δύναται διὰ τῆς χρονίας νομῆς νὰ φέρῃ βλάβην εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀληθοῦς κληρονόμου. (ΑΠ. πολ. 210, δ. τοῦ 59).

§ 311. Ὁ τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν κινῶν ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ πράγματα, ἅπερ ζητεῖ, εὑρίσκονται εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονομουμένου, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ν' ἀποδείξῃ καὶ τὴν κυριότητα αὐτοῦ ἐπὶ τούτων (ν. 19 πρ. Π. (5, 33.— Τοῦτο δὲ ὡς ἁπλοῦν γεγονὸς ἀποδεικνύεται καὶ διὰ μαρτύρων. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 1853 κυρ. τὴν 542 τοῦ 1852 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ.)

§ 312. Κατὰ τὸ τεμ. 95 § 2 (46, 3) Π. ὅταν ὁ δανειστὴς κληρονομήσῃ τὸν ὀφειλέτην, τὰ χρέη τοῦ τελευταίου πρὸς τὸν κληρονόμον δανειστὴν συγχέονται, ὄχι δὲ καὶ τὰ πρὸς τρίτους. Ἄρα δὲν ἐξαιροῦνται ἐκ τῆς κληρονομίας τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου ὅσα αὕτη ἐδαπάνησε διὰ τὰ μνημόσυνα αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐπλήρωσεν εἰς κληροδοτήματα.—ὡσαύτως ἡ κληρονόμος σύζυγος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσῃ ἐκ τῆς κληρονομίας τὰ ὑπὸ τούτου πρὸς αὐτὴν ὀφειλόμενα, ἀφοῦ δὲν ἀπεδέχθη τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀπογραφῆς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 78 τοῦ 1854, κυρ. τὴν 240 τοῦ 53 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ.)

§ 312². Ὅπως ὁ πωλητὴς κτήματός τινος δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα συμβολαίου τινός, οὕτω καὶ οἱ κληρονόμοι του. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 21 τοῦ 53).—Πρλ. τὰ ἐν Πείρᾳ λ. Μάρτυρες.

§ 313. Ἐν τῇ περὶ κληρονομίας κατὰ ἅρπαγος ἀγωγῇ ἐξετάζεται μόνον ἂν τὰ ἐπίδικα, κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ αὐθαιρέτως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐναγομένου· δὲν δικάζεται λοιπὸν ἡ ἀγωγὴ αὕτη ὡς διεκδικητικὴ καὶ περὶ δεσποτείας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 65 (1), φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ὁ καταλαμβάνων αὐθαιρέτως πράγματα, μέρος ἀποτελοῦντα κληρονομίας, πρὶν ἢ ὁ κληρονόμος καταλάβῃ αὐτά, τῇ περὶ κληρονομίας ἀγωγῇ ἐνάγεται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδώσῃ τὰ καταληφθέντα τῷ κληρονόμῳ, ἐὰν μόνον ἡ αὐθαίρετος κατά-

(1) Πρλ. ἀνωτ. καὶ Καλ. ε § 367.

ληψις καὶ ἡ νομὴ τοῦ κληρονομουμένου ἀποδειχθῶσιν, οὐδεμίαν δὲ ἐπιρροὴν δύνανται νὰ ἔχωσιν αἱ ἀξιώσεις τοῦ ἐναγομένου, ἃς νομίμως δύναται τυχὸν νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων· διότι, ὥσπερ, ζῶντος τοῦ κληρονόμου, δὲν ἠδύνατο αὐθαιρέτως νὰ καταλάβῃ τὰ πράγματα, ἀλλ' ὤφειλε δικαστικῶς νὰ ἐπιδιώξῃ τὰς ἀξιώσεις του, οὕτω καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐχρεώστει διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ νὰ λάβῃ αὐτά, ἂν εἰς αὐτὸν ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει ἀνήκωσιν, ἐνάγων τὸν κληρονόμον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν οὐδὲν ἕτερον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἢ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν περὶ νομῆς παραγγελμάτων, τουτέστιν ἂν τὰ ἐπίδικα διακατεῖχεν ὡς ἴδια ὁ κληρονομηθεὶς μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος αὐθαιρέτως κατέλαβεν αὐτὰ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου· (Β) **42**, **1**, **11**, **13**, **16**, § **4**, **19**, πρ. § **2**). (Β) **28**, **11** **6** § **6**.

»Ἐπειδὴ ἡ ἀγωγὴ τῆς ἐπιτρόπου Αἰκατερίνης Δημ. Κοροβέση στηριζομένη εἰς τὸν λόγον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημητρίου Κοροβέση, πατρὸς τοῦ ἀνηλίκου τέκνου της, ὁ ἀντίδικος αὐθαιρέτως κατέλαβε τὰ ἐν αὐτῇ περιγραφόμενα τέσσαρα ἀκίνητα κτήματα καὶ ἀντιποιεῖται αὐτὰ ὡς ἰδικά του, ἡ ἀγωγὴ εἶναι προφανῶς περὶ κληρονομίας κατὰ ἅρπαγος, καθ' ἣν τὸ δικάσαν δικαστήριον ὤφειλε πρὸς ἐπιδίκασιν αὐτῆς νὰ ἐξετάσῃ τοῦτο μόνον, ἂν τὰ ἐπίδικα διακατεχόμενα ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ κατελήφθησαν αὐθαιρέτως ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου· ἐπομένως τὸ ἐφετεῖον δικάσαν τὴν προκειμένην ἀγωγὴν ὡς ἀγωγὴν περὶ διεκδικήσεως δεσποτείας, καὶ ἀπορρίψαν αὐτὴν ὡς πρὸς τὸ πρῶτον κτῆμα καὶ τὸ τρίτον διὰ τὸ μὴ ἀποδειχθῆναι τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀποκλειστικὴν κυριότητα τοῦ κληρονομουμένου διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, παρεμόρφωσε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς παρὰ τὰ διὰ τῶν ἄρθρ. **158**. **166** τῆς πολ. δικονομίας κανονισμένα, καὶ παρεβίασεν οὕτω τὰς οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τῶν ἑπομένων ἄρθρ. **244** καὶ **245**, αἱ δὲ τοιαῦται παραβάσεις δίδουσι χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. **807** § **5** καὶ **6** συνδυασμένα τῷ ἄρθρῳ **810** § **2** τῆς πολ. δικονομίας.»

§ **314**. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραβιάσεως τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως ἰσχύουσιν ἤδη; Οἱ κληρονόμοι τοῦ *ἀθώου* δύνανδύνανται νὰ ἐνασκήσωσι τὰ ἐπὶ τοῦ νόμου χορηγούμενα πλεονεκτήματα; Πρλ. τὰ ἐν Πείρᾳ σ. **498** ἑχ.

§ **315**. Ποῖον ὅρκον ὀμνύουσιν οἱ κληρονόμοι; ἴδε τὴν λέξιν Ὅρκος (π. χ. ΑΠ. πολ. **45** τοῦ **41** καὶ **16** τοῦ **42**).

§ **316**. Οἱ κληρονόμοι ἔχουν δικαίωμα ν' ἀνακόψωσιν ὡς τρί-

τοι ἀπόφασιν καταδικάζουσαν τὸν κηδεμόνα τῆς, ὡς σχολαζούσης θεωρηθείσης, περιουσίας, ἐφ' ἧς ἔχουν ἀξιώσεις; Ναί· ἴδε τὴν τὴν **240** τοῦ **53** πολ. τοῦ ΑΠ. ἀπ. ἐν λ. Ἀνακοπὴ Τρίτου.

§ 317. Ὁ κληρονόμος διαδέχεται ὅλας τὰς ἐνεργητικὰς καὶ παθητικὰς σχέσεις τοῦ ἐναγομένου, δυνάμενος νὰ ἐξασκήσῃ καὶ τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **369** τοῦ **67**). Πρβ. Μαχ. § **686**.

§ 318. Τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου παρεμβάντος εἰς τὴν ἐφέσιμον δίκην, εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἔφεσις αὐτοῦ, ὅταν ἡ ἀρχικὴ ἀγωγή, μεθ' ἧς συνέχεται ἡ παρέμβασις, δὲν ὑφίσταται. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **221** τοῦ **49**).

§ 319. Τὸ περὶ παλαιῶν χρεῶν ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου ἀφορᾷ ὀφειλόμενα δάνεια. Ἄρα εἰς ἀπαίτησιν περὶ ἀποδόσεως κληρονομικῆς μερίδος δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ψήφισμα αὐτό. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **241** τοῦ **52**, κυρ. τὴν **639**, **1278** τοῦ **51** καὶ **27** τοῦ **52** τῶν ἐν Ν. ἐφ.)

Πρλ. τὴν λέξιν Παλαιὰ χρέη καὶ Εὑρετήριον **24** σ. **347** ἐπ.

§ 320. Ὁ κληρονόμος δὲν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἐκ τῆς περιουσίας δικαιώματα τοῦ κληρονομουμένου, ἐκτὸς τῆς νομῆς, πρὸς κτῆσιν τῆς ὁποίας ἀνάγκη νὰ ἐπιχειρήσῃ ἰδίαν κατάληψιν διανοίᾳ κυρίου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **205** τοῦ **54**).

§ 321. Ὁ τὴν περὶ τῶν κληρονομικίων πραγμάτων ἀγωγὴν κινῶν, ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι ταῦτα εὑρίσκοντο εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονομουμένου, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ κυριότητα τούτου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **17** τοῦ **53**).

§ 322. Οἱ ἐναγόμενοι πρὸς ἀπόδοσιν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα νέμονται, δικαιοῦνται ν' ἀρνηθῶσι τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος. Τούτου δὲ μὴ ἀποδειχθέντος, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρευνηθῇ ἡ γνησιότης τοῦ τίτλου, δυνάμει τοῦ ὁποίου κατέχουσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **45** τοῦ **57**, κυρ. τὴν **13182** ἐφ. Ἀθ.)

§ 323. Ὅταν ὁ Α. κατάσχῃ κτῆμα τοῦ Β, διὰ χρέος τοῦ πατρός του, οὗτος δὲ ὁ Β ἀντιτάξῃ ὅτι κατέχει τὸ κτῆμα ὄχι ὡς κληρονομικῖον, ἀλλ' ὡς παραχωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρός του, ὁ Α δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς δολίαν καὶ εἰκονικὴν τὴν παραχώρησιν; Ναί. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. **56** τοῦ **62**, ἀναιροῦσα τὴν **19124** ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα (1).

«Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς τετάρτης αἰτιολογίας τῆς

(1) Πρλ. δὲ Καλ. ἑ. § 350.

προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ ἐφετεῖον δὲν ἀπεφήνατο ἀπαράδεκτον, ὡς βραδέως προταθεῖσαν, τὴν ἔνστασιν τοῦ δημοσίου περὶ τοῦ δόλου καὶ τῆς εἰκονικότητος τοῦ ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς 24 Αὐγούστου 1848 διαλαμβανομένου συμβιβασμοῦ, ἀλλ' ἐθεώρησεν ὅτι ἡ ἔνστασις αὕτη, καὶ παραδεκτὴ ἂν ὑποτεθῇ, δὲν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, ἐξαρτωμένην ἐκ μόνης τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος ἂν ὁ ἀναιρεσίβλητος ἀπεδέχθη τὴν πατρικήν του κληρονομίαν· ἐν ᾧ, βεβαίου ὄντος κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτιολογίαν, ὅτι δυνάμει τοῦ εἰρημένου συμβιβασμοῦ ὁ ἀναιρεσίβλητος κατέχει τὰ ἐν αὐτῷ ἀναφερόμενα κτήματα τοῦ πατρός του, ὡς παραχωρηθέντα ὑπὸ τούτου πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς ἀμφιθαλεῖς ἀδελφούς του, ἕπεται νομίμως, ὅτι δολίας, καὶ εἰκονικῆς, κατὰ τὴν ἔνστασιν τοῦ δημοσίου, ἀποδειχθησομένης τῆς παραχωρήσεως ταύτης, δὲν ὑφίσταται πραγματικῶς ὁ ἐξ αὐτῆς παραγόμενος εἰδικὸς τίτλος, ἄνευ τοῦ ὁποίου ὁ ἀναιρεσίβλητος κατέχων καὶ διαχειριζόμενος ἐν γνώσει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, ἴδια τούτου κτήματα, θεωρεῖται ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ ἀποδεχθεὶς οὕτω σιωπηρῶς αὐτὴν καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης περὶ ἀποχῆς δηλώσεώς του (Νομ. 20 πρ. § 1 καὶ 88. Πανδ. (29, 2) καὶ Εἰσηγ. § 7. Β. 2, 19).»

§ 324. Ὅταν ὁ Α καταδιώκῃ τὸν Β ὡς κληρονόμον τοῦ Γ, ὁ δὲ Β ἀξιοῖ ὅτι δὲν εἶναι κληρονόμος του, καὶ ὅτι τὸ παρ' αὐτοῦ κατεχόμενον κτῆμα τοῦ Γ τὸ κατέχει λόγῳ ἀγορᾶς, ὁ Α δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν ἀγορὰν ταύτην ὡς εἰκονικὴν, καὶ νὰ προτείνῃ ὅτι ἐν πράγματι ὁ Β κατέχει τὸ κτῆμα ὡς κληρονόμος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 62, ἀναιροῦσα τὴν 18930 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 325. Ὁ κληρονόμος δύναται ν'ἀπαιτήσῃ τὸ ὅλον τοῦ χρέους, ὅταν ὁ συγκληρονόμος του ὁμολογῇ ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἀπαίτησις ἀνήκει εἰς αὐτόν. (Ἀπ. πολ ΑΠ. 264 τοῦ 64), φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ τελευταῖον ἐν ταῖς προτάσεσι παράπονον, ὅτι, παρισταμένου τοῦ ἐνάγοντος ὡς κληρονόμου τοῦ πατρός του καὶ ἔχοντος ἀδελφὸν, ὤφειλε τὸ ἐφετεῖον νὰ περιορίσῃ τὴν ἀπαίτησίν του εἰς τὸ ἥμισυ, δὲν εἶναι βάσιμον, διότι ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως βεβαιοῦται καὶ ὁμολογεῖται ἄλλως ῥητῶς ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος δημοσίου, ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἐνάγοντος παρενέβη εἰς τὴν δίκην καὶ ὑπεστήριξε τὸν ἐνάγοντα ὁμολογήσας ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἀπαίτησις ἀνήκει εἰς αὐτὸν, ἡ δὲ τοιαύτη τοῦ παρεμβαίνοντος ὁμολογία νομιμοποιεῖ ἐντελῶς τὴν παράστασιν τοῦ ἐνάγοντος, ὡς μόνου κυρίου ὁλοκλήρου τῆς ἐπιδίκου ἀπαιτήσεως.»

§ 325. Πώλησις γενομένη ὑπὸ τοῦ φαινομένου κληρονόμου κα-

θιστᾷ ὡς καλῆς πίστεως νομέα τὸν ἀγοραστήν; ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 268 τοῦ 64.—Πρλ. τὴν λ. Παραγραφή.

§ 327. Ἡ χρηματικὴ ποινή, περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 630 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀπαγγέλλεται κατὰ τῶν κληρονόμων; Πρλ. Οἰκ. § 224 σημ. 4. Ναί, κατὰ τὴν 20 τοῦ 65 πολ. ἀπ. ΑΠ. διότι δὲν εἶναι ἀπόρροια ἀδικήματος, ἀλλ' ἐπέχει τόπον ἀποζημιώσεως καὶ ἀπαγγέλλεται ὑπὲρ τοῦ διαδίκου. Βλ. Εὑρ. λ. Ὑπεύθυνοι ἐξ ἀδικ.

§ 328. Ἐν τῇ περὶ κληρονομίας κατὰ ἅρπαγος ἀγωγῇ ἐξετάζεται μόνον ἂν τὰ ἐπίδικα, κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ κληρονομουμένου μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου αὐθαιρέτως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (1)· δὲν δικάζεται λοιπὸν ἡ ἀγωγὴ αὕτη ὡς διεκδικητικὴ καὶ περὶ δεσποτείας. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 65).

§ 329. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος ἀγοραπωλησίας, ὅταν πρόκηται ν' ἀποδειχθῇ δόλος γενόμενος μεταξὺ ἑνὸς τῶν διαδίκων καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἀντιδίκου του, ἵνα ἀποστερήσῃ ὁ πατὴρ τοῦτο τῆς νομίμου μερίδος του ἣν ὁ πατὴρ δὲν δύναται νὰ ἐλαττώσῃ διὰ δωρεᾶς πρὸς τὸν ἕτερον υἱὸν εἰμὴ ἕνεκα νομίμου λόγου. Βασ. (41, 5) 1, διότι ἡ τοιαύτη πρᾶξις καὶ ὡς δολία καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευομένη ἀποτελεῖ ἀδίκημα, ἀποδεικνυόμενον καὶ διὰ μαρτύρων. (304 § 2 Πολ.) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 121 τοῦ 65).

§ 330. Τὰ τῆς κληρονομίας διαιροῦνται αὐτοδικαίως κατὰ τὰ ἰδανικὰ μέρη τὰ εἰς ἕκαστον ἀνήκοντα (2)· καὶ ἀδιάφορον, ἂν οἱ ἐναγόμενοι δὲν ζητήσωσι τὸν περιορισμὸν τῆς ἀγωγῆς, ὅταν ἄλλως δὲν δικαιολογῆται ἡ προσαύξησις (3). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 351 τοῦ 65, ἀναιροῦσα τὴν 16 τοῦ 61 ἀπ. ἐφ. Ν.)

§ 331. Ἂν ἡ ἀπόφασις ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἀντίκλητόν τινος μετὰ τὸν θάνατον τούτου καὶ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, οἱ κληρονόμοι ἔχουσι μετὰ τὴν ἀποδοχὴν νέαν προθεσμίαν (ἐξ ἀναλογίας τῶν ἄρθρων 193 καὶ 194 πολ.)—(Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 464 τοῦ 66).

§ 332. Πότε θεωρεῖται ὡς ἀποθανὼν ὁ ἄφαντος; ὅταν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του μέχρι τῆς ἀγωγῆς παρῆλθον 100 ἔτη. Διάτ. 23

(1) Βασ. (42. 1) 11—13. 16 § 4. 19 πρ. § 2—(13. 28) 11, 6 § 6.

(2) Πρλ. Καλλ. ἑ. § 391.

(3) Αὐτ. § 420 ἐπ.

Κώδ. de usufr. (Ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 242). Πρβ. Savig. κεφ. LXIII. σ. 17. (1).

§ 333. Ὅταν ἦναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Α. παρεχώρησαν εἰς αὐτὸν οἰκόπεδόν τι, διὰ διανομῆς τῆς πατρικῆς των περιουσίας, εἰς τὸν Α ἀνήκει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὸ ὅλον τῆς ἀποζημιώσεως, ἥτις ὀφείλεται διὰ τὸ οἰκόπεδον αὐτό, προσληφθὲν διὰ δημοσίαν ἀνάγκην. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 75 τοῦ 51).

§ 334. Ἡ περὶ ἀλληλοδιαδοχῆς σύμβασις ἔχει κῦρος; ὅρα ἀπόφ. 826 τοῦ 49 τῶν ἐν Ν. ἐφ. (Νομ. σ. 5260).

Ἐγκατάστασις κληρονόμου (2).

§ 335. Τί εἶναι ἐγκατάστασις κληρονόμων; (3) Κληρονόμου ἐγκατάστασις (heredis institutio) εἶναι ἡ τελευταίας βουλήσεως διάταξις, δι' ἧς καλεῖταί τις εἰς κληρονομίαν· ἰδίως δέ, κατὰ τὴν στενωτέραν σημασίαν τῆς λέξεως *κληρονόμος*, ἐννοοῦμεν, ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν ταύτην, τὸν διορισμὸν ἀμέσου τινὸς διαδόχου εἰς τὸν σύνολον τῆς περιουσίας, τουτέστιν εὐθεῖαν κληρονόμου ἐγκατάστασιν. Παρβ. Οὐλ. XXII—Γαΐου II, 248.

§ 336. *Πῶς γίνεται ἡ ἐγκατάστασις;* Ἡ τοιαύτη ἐγκατάστασις δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰμὴ ἐν διαθήκῃ, ἧς εἶναι οὐσιῶδες προσόν. Διαθήκη λοιπὸν ἄνευ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὡς οὐδ' ἐπίσης ἐγκατάστασις κληρονόμου ἄνευ διαθήκης.

§ 337. Ποία ἐποχὴ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἵνα ἀποφασισθῇ περὶ ἱκανότητος (4);

---

(1) Ὁ Ζαχ. § 317 σημ. 10;

(2) Πρλ. Καλ. ἑ. § 203 ἐπ. Θέμ. 4 σ. 301—338—. Μακ. § 650—653. Εὐρ. 6 σ. 46 ἐπ.

(3) Εἰσ. (2, 4). Π. (28, 5). Κ. 6. 24). Β. (35, 9)—Mulemb. τ. 39 σ. 116 μέχρι τ. 40 σ. 247.

(4) Ἡ πρὸς ἐγκατάστασιν ἱκανότης διαφέρει τῆς ἱκανότητος τοῦ ν' ἀποκτήσῃ τὶς κληρονομίαν τινὰ δυνάμει διαθήκης. Κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον, αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς ἐκείνης, καὶ προσέτι ἡ ἱκανότης τοῦ νὰ ἐγκατασταθῇ τὶς κληρονόμος λέγεται testamenti factio passiva (κατὰ τοὺς νεωτέρους νομικοὺς) πρὸς διάκρισιν τῆς testament. activa (τῆς πρὸς τὸ συνάπτειν διαθήκην ἱκανότητος).

§ 338. Εἰς μόνην τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ ἐγκατασταθέντες κληρονόμοι ἤθελον ν' ἀποκτήσωσι τὴν κληρονομίαν, ἐξητάζετο ἂν εἶχον ἤδη τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀποκτᾶν· ἐθεωροῦντο δὲ δεκτοὶ πρὸς τοῦτο, ἂν ἡ ἀνικανότης των ἐξέλιπεν ἐντὸς τῆς ὡρισμένης πρὸς ἀναδοχὴν (cretio) προθεσμίας, ἢ ἐντὸς διαστήματος 100 ἡμερῶν λογιζομένων ἀπὸ τῆς ἐπαγωγῆς τῆς κληρονομίας. Οὐλ. XX, 1—3. πρβλ. μὲ XI, 16. XX, 8, 14. XXVII, 1. Γαΐου II, 111, 144, 286. I, 23 ἐπ —ἴδε τεμ. 52 Π. (31).

Ἄρα ἡ ἐγκατάστασις τοῦ μόνον πρὸς ἀπόκτησιν ἀνικάνου δὲν θεωρεῖται pro non scripta, ἀλλὰ μένει χωρὶς ἀποτελέσματος, ἐὰν δὲν κατασταθῇ κατόπιν ἱκανὸς πρὸς τὸ ἀποκτᾶν.

Ἡ ἐγκατάστασις ὅμως, ἀπ' ἐναντίας ἐκείνων, cum quae non est testamenti factio, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρος, καὶ δὲν δύναται μετὰ τοιούτου κληρονόμου, οὐδὲ πρὸς τοιοῦτον ἐγκατεστημένον κληρονόμον, νὰ ὑπάρξῃ διαθήκη ἔγκυρος, καὶ ἂν οὗτος ἀποκτήσῃ μετὰ ταῦτα τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ testamenti factio τοῦ ἐγκαθισταμένου κληρονόμου, ut constiterit constitutio. Ἀπαιτεῖται προσέτι, ἵνα παραγάγῃ ἀποτέλεσμα ἡ ἐγκατάστασις, νὰ ὑπάρχῃ ἡ αὐτὴ ἱκανότης κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπαγωγῆς τῆς κληρονομίας, καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τῆς πραγματικῆς ἀποκτήσεως (1). ἴδε Θέμ. τ. 5 σ. 302.

Ὁ κανὼν οὗτος ἰσχύει οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἄνευ αἱρέσεως ἐγκαταστάσεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐγκαταστάσεων ὑπὸ αἵρεσιν, ἐφ' ὧν μόνη ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπαγωγῆς τῆς κληρονομίας δύναται νὰ ἦναι ἄλλη παρὰ ἐπὶ τῶν πρώτων (2).

Ἡ ἐγκατάστασις προσώπου ἀνικάνου εἶναι ἔγκυρος καθ' ἣν περίπτωσιν γίνεται ῥητῶς ἐπὶ ὑποθέσει τοῦ ὅτι ὁ ἐγκαθιστάμενος ἤθελεν ἀποκτήσει τὴν ἱκανότητα; Ἀμφισβητεῖται. ἴδε Θέμ. τόμ. 5 σ. 303.

Ὁ ἐγκύρως ἐγκατασταθεὶς δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν κληρονομίαν, ἐὰν στερῆται τῆς ἱκανότητός καθ' ἣν ἐποχὴν πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ ἀπόκτησις. (ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 301).

(1) Τεμ. 49 § 1 Π. (28, 5). — Τεμ. 59 § 4 Π. (28, 5). § 4 Εἰσ. (2, 19).—Πρβ. τ. 201 καὶ 210 Π. (30, 17) = ν. 201 Β. (2, 3).

(2) Ἴδε σημ. 8 Θέμ. τ. 5 σ. σ. 303.

§ 339. Τίνες ἐγκαθίστανται; Ὁ κανὼν εἶναι, ὅτι ὡς κληρονόμος νὰ ἐγκατασταθῇ δύναται μόνον ὅστις εἶναι ἐν γένει ἱκανὸς πρὸς τὸ κληρονομεῖν, ἤ, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι πρὸς τὴν ἐκ διαθήκης διαδοχὴν ἀπαιτεῖται ἡ κατ' αὐτὴν τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης τὴν ἐποχὴν ἱκανότης τοῦ ἐγκατεστημένου κληρονόμου. Γαΐου II, 185—189. Οὔλπ. XXII, 7—13—pr. § 3 Εἰσ. h. t.—ν. 82 Π. (29, 2). Ἰδίως δέ, ὡς πρὸς τοῦτο, εἰσὶν ἄξια λόγου τὰ ἑξῆς·

α) Τὸ ἀρχαιότερον δίκαιον περιεῖχε τὴν γενικὴν ἀρχήν, ὅτι ἀόριστα πρόσωπα (incerta persona) δὲν ἠδύναντο νὰ ἐγκατασταθῶσιν ὡς κληρονόμοι, ἢ νὰ λάβωσι κληροδοσίας (1)· οἷον, qui primus ad genus meum venerit, heres esto, περίπτωσις, καθ' ἣν τὸ περιστατικόν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ διαθέτης ἐξαρτᾷ κληρονόμου τὴν ἐγκατάστασιν, δὲν εἶναι τοιοῦτον, ὥστε νὰ λαμβάνῃ ὕπαρξιν πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς διαθήκης, καὶ νὰ κανονίζῃ ἔκτοτε θετικῶς τὴν ἀτομικότητα ἐκείνου.

Ἐπιτετραμμένον ὅμως ἦτο, τὸ νὰ ἐξαρτᾷ ὁ διαθέτης ἀπὸ μέλλοντός τινος περιστατικοῦ τὸν ἐγγύτερον προσδιορισμὸν τοῦ κληρονόμου ἐκ κατηγορίας ὡρισμένων προσώπων. (Ἴδε Θέμ. τ. 5 σ. 306.)

Κατὰ τὸ δίκαιον ὅμως τοῦ Ἰουστ. ἡ ἀβεβαιότης τοῦ ἀτόμου, ὃ ἐγκαθίσταται κληρονόμος, δὲν παραβλάπτει τὸ κῦρος τῆς ἐγκαταστάσεως, ὅταν ἐν καιρῷ ἡ ἀβεβαιότης ἐκλίπῃ· (2) εἷς δὲ καὶ μόνος περιορισμὸς σώζεται, ὅτι δὲν πρέπει ὁ τοῦ κληρονόμου προσδιορισμὸς νὰ καταλείπηται ἁπλῶς εἰς τρίτου τινὸς τὴν θέλησιν. (3)

β) Ἡ ἐγκατάστασις προσώπων μηκέτι γεγεννημένων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης ἦτο περιωρισμένη κατὰ τὸ ἀρχαιότερον Ρ. Δ. Τὸ πολιτικὸν δίκαιον εἶχεν ἐπιτρέψει αὐτὴν ἐπὶ τῶν αὐτοκληρονόμων ἀπογόνων, ὧν ἡ παράλειψις ἐπέφερε τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης (Θέμ. τ. 3 σ. 364), τὸ δὲ πραιτορικὸν δίκ. ἐφήρμοσε τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιγόνων τῶν χειραφετηθέντων τέκνων· τελευταῖον δὲ διὰ διατ. τοῦ Ἰουστιν. ἐκηρύ-

---

(1) Τεμ. 9 § 9 —τεμ. 62 § 1 Π. h. t. ἴδε καὶ Θέμ. σημ. 79 τῆς σ. 316 τοῦ 5 τόμ.

(2) Τεμ μον. Κώδ. (6, 48)—ἀνάπτυξιν εἰς Θεμ. τ. 5 σ. 306 σημ. 24.

(3) V. 32 p. Π. h. t.—ν. 68 αὐτ.—ν. 62 Β. αὐτότ.

χθη ὡς ἔγκυρος ἡ ἐγκατάστασις ἀλλοτρίου ἐπιγόνου (Πρ. Εἰσ. (3, 9). ἀνάπτ. εἰς Θέμ. τ. 5 σ. 307.)

Πάντοτε ὅμως ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τούτων ὡς βάσις ἐλήφθη ἡ προϋπόθεσις, ὅτι ὁ ἀπόγονος εἶχεν ἤδη συλληφθῇ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτου· τεμ. 3 Π. (37, 11)—Διάτ. 3 Β. (35, 17).—ἀνάπτυξιν εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 307 σημ. 32.

Ἄκυρος θεωρεῖται, ὡς turpis institutio, ἡ ἐγκατάστασις παντὸς μὴ ἐκ νομίμου γάμου ἀπογόνου τοῦ διαθέτου, ἢ παντὸς, ὃν ἀπέκτησέ τις μετὰ γυναικὸς ἐγγάμου ἤδη· § 28 Εἰσ. (2, 20).— V. 9 § 1, 3, 4 (28, 2). (1)

(1) Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη τινὸς, διότι ἐγκατεστάθη κληρονόμος πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὁ διαθέτης ἀπέκτησε παρ' ἀγάμου γυναικός· πρόσωπον ἐγκατασταθὲν μάλιστα μετὰ τοῦ νομίμου τέκνου τοῦ διαδίκου. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 61, ἀναιρ. τὴν 331 τοῦ 60 ἀπ. ἐφ. Ν. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ γενικὴν τοῦ δικαίου ἀρχὴν πᾶς τις δύναται διὰ τελευταίας βουλήσεως νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ τρίτου, ἐκτὸς ἐὰν ῥητὸς νόμος περιορίζῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ταύτην, εἴτε ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ διαθέτου, εἴτε ὡς πρὸς το τοῦ ἐγκαθιςαμένου κληρονόμου· ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Νεκρῶν 12 κεφ. δ'. 74 κεφ. ά. β'. καὶ ς'. 89 κεφ. ιβ'. καὶ ιέ. 78 κεφ. γ'. καὶ δ'. 117 κεφ. β'. τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, Ν. 7 Κώδ. (5, 27) Ἀρμεν βιβλ. 5 τίτλ. 8 § 85 προκύπτει, ὅτι ὁ ἔχων ἐκ νομίμου γάμου τέκνον καὶ ἕτερον ἐξ ἀγάμου γυναικὸς, δὲν ἐμποδίζεται νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ ἀμφοτέρων τὴν περιουσίαν του, οὐδὲ ἀναφέρεται ὡς κώλυμα τὸ περιστατικὸν, ὅτι τὸ τέκνον τοῦτο ἐγεννήθη ὑφισταμένου ἔτι τοῦ γάμου τοῦ διαθέτου, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ὁ γάμος ὑπῆρχε κώλυμα πρὸς σύνηψιν γάμου μετὰ τῆς ἀγάμου γυναικός· τοιοῦτον δὲ εἶναι, καθὰ παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, τὸ παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐπιτροπευόμενον τέκνον τοῦ Ι. Λαγοῦ, τὸ ὁποῖον ἐγκατεστάθη κληρονόμος ὁμοῦ μὲ τὴν νόμιμον θυγατέρα τοῦ διαθέτου· ἄρα τὸ ἐφετεῖον ἀκυρῶσαν τὴν διαθήκην τοῦ Ι. Λαγοῦ διὰ τὸν λόγον ὅτι δι' αὐτῆς διαθέτει ὑπὲρ τέκνου γεννηθέντος μετ' ἀγάμου γυναικὸς, διαρκοῦντος τοῦ γάμου, ψευδῶς ἡρμήνευσεν ἃς ἐφήρμοσε Νεαρὰς, αἵτινες περιέχουσι διατάξεις περιοριστικὰς μόνον περὶ τῶν ἐκ παλλακείας, καὶ ἀθεμίτων ἢ κατακεκριμένων γάμων προερχομένων τέκνων, καὶ ὡς ἐξαιρετικαὶ δὲν ἐπιδέχονται ἐφαρμογὴν ἐξ ἀναλογίας εἰς ἄλλα ὅμοια θέματα, οἷα τὰ τῶν νόθων τέκνων».

γ) Νομικὰ πρόσωπα δὲν ἠδύναντο κατὰ κανόνα νὰ ἐγκατασταθῶσι κληρονόμοι· ἀλλ' ἐγένοντο ἐξαιρέσεις ἐπὶ Οὐλπ. (Θέμ. τ. 5 σ. 308). Ἰδίως ἠδύναντο κοινότητες (municipia) νὰ ἐγκατασταθῶσι κληρονόμοι τῶν ἀπελευθέρων αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ ἄλλα σωματεῖα ἐθεωροῦντο ἱκανὰ εἰς τὸ νὰ κληρονομήσωσιν ἐξ ἀδιαθέτου ἀπελευθέρους των, ἐν' ᾧ ἀφ' ἑτέρου κληροδοσίαι ἠδύναντο νὰ καταλειφθῶσιν εἰς νομικὰ πρόσωπα.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπέτρεψαν νὰ ἐγκαθίστανται εἰς κληρονομίαν Κοινότητος τῶν πόλεων ἐν γένει (διάτ. 12 Κώδ. (6, 24) ἐτ. 469). Ἀλλ' ἡ ἱκανότης αὕτη ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ σωματεῖα; Ἀμφισβητεῖται. Θέμ. τ. 4 σ. 308.

Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Ῥ. Δ. ἀναγνωρίζει τὴν πρὸς τὸ κληρονομεῖν ἱκανότητα τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων· τεμ. 1 Κώδ. 1, 2). Πλατύτερα ἐν Θέμ· τ. 4 σ. 309.

Δύναται νὰ καταλειφθῇ τὶ εἰς ἐκκλησίαν ἐπὶ ὡρισμένῳ σκοπῷ, sub modo. Κατὰ τὸν μετέπειτα χρόνον ὑπῆρχον καὶ διάφορα εὐεργετικὰ καταστήματα ὡς αὐτοτελῆ νομικὰ πρόσωπα, ἔχοντα ἱκανότητα πρὸς τὸ ἐγκαθίστασθαι εἰς τὴν κληρονομίαν. (Θέμ. αὐτ. ἔνθα καὶ περὶ πτωχῶν).

Δι' ἐγκαταστάσεως δύναται νὰ προκύψῃ ἡ σύστασις καταστήματος ἔχοντος διαρκῆ ὕπαρξιν ὡς νομικοῦ προσώπου. Τὸ ζήτημα, ἂν πρέπῃ νὰ θεωρῆται ὡς ἰσχυρὰ καὶ ἡ ὡς κληρονόμου ἐγκατάστασις καταστήματος τοιούτου μέλλοντος κατὰ πρῶτον ὡς ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως νὰ λάβῃ ὕπαρξιν ὡς νομικὸν πρόσωπον, ἀμφισβητεῖται, ἀλλὰ οἱ νομομαθέστεροι τὸ λύουσι καταφατικῶς. ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Θέμ. τ. 4 σ. 311.

δ) Ὁ κεκηρυγμένος ὡς intestabilis εἶναι ἀνίκανος τοῦ νὰ ἐγκατασταθῇ κληρονόμος; Κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ δικαίου τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ intestabilis εἶναι ἀνίκανος εἰς δόσιν ἐπισήμου μαρτυρίας, καὶ ἑπομένως εἰς σύνταξιν διαθήκης· δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι εἶναι ἀνίκανος καὶ εἰς ἐγκατάστασιν ἐν διαθήκῃ. (Θεμ. τ. 4 σ. 312 ἐν ἀρχ.)

ε) Ὑπάρχουν καὶ ἰδιαίτεροι τινὲς περιορισμοί.

1) Ἄκυρος εἶναι ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἡγεμόνος litis causa, τουτέστιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ οὗτος ἢ ν' ἀρχίσῃ τὴν δίκην. τεμ. 61 Π. (28, 5)=§ 8 Εἰσ. (2, 17).

2) Ὁ ἐν δευτερογαμίᾳ ζῶν σύζυγος δὲν δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὸν δεύτερον αὐτοῦ σύζυγον οὔτε δι' ἐγκαταστάσεως τούτου ὡς κληρονόμου, οὔτε διὰ κληροδοσίας, πλειότερον μέρος τῆς περιουσίας του, ὅσον μέρος λαμβάνει τὸ ὀλιγώτερον εὐνοηθὲν τέκνον

τοῦ πρώτου γάμου. Διάτ. 6, 9 Κώδ. (5, 9)=Νεαρ. 22 κεφ. 27.

2) Ὁ ἔχων νόμιμα τέκνα δὲν δύναται νὰ καταλείπῃ εἰς τὰ ἐκ παλλακίας τέκνα του (libiri naturales) καὶ εἰς τὴν παλλακὴν ὁμοῦ πλέον τοῦ δωδεκάτου μέρους τῆς κληρονομίας, οὐδ' εἰς τὴν παλλακὴν μόνην πλέον τοῦ $^1/_2$. Ὁ αὐτὸς δὲ περιορισμὸς ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν νόμιμον πατέρα. (Νεαρ. 89 κεφ. 12 § 2, 3. κεφ. 13.=Πρβ. τεμ. 2, 8 Κώδ· (5, 27).—τεμ. 6 Κώδ. (4, 6).

Ἀμφισβητεῖται, ἂν ἡ διάταξις αὕτη ἐπιδέχεται καὶ σήμερον ἐφαρμογήν. Ὁ Arndts (Θέμ. τ. 4 σ. 312 ἐπ.) δὲν θεωρεῖ κατηργημένον τὸν περιορισμὸν αὐτόν, μάλιστα πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν, νὰ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς spurii.

4) Ἡ τὸ πένθιμον ἔτος παραβιάσασα σύζυγος δὲν δύναται νὰ καταλείπῃ εἰς τὸν νέον σύζυγόν της πλέον τοῦ τρίτου τῆς περιουσίας της (διάτ. 1 Κώδ. (5, 9). Ὁ περιορισμὸς ὅμως οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται πλέον, κατὰ τὴν ἔννοιαν, ἣν ἡ νομολογία ἀπέδωκεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κανονικοῦ δικ. κατάργησιν τῆς ἀτιμίας, ἣν ἐπέφερεν ἡ παράβασις ἐκείνη.

Σημειωτέον ὅτι ἐπὶ τῶν ὑπὸ στοιχ. 6, γ, δ. μνημονευθεισῶν περιπτώσεων λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἐποχὴ τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτου· ἑπομένως ἡ σήμερον ἀντιβαίνουσα εἰς τὰς διατάξεις ἐκείνας ἐγκατάστασις κληρονόμου δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρος ἐφ' ὅσον ἤδη φαίνεται τοιαύτη. Ὅρα Θέμ. τ. 4 σ. 315 ἐπ.

§ 340. Τρόπος τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν κληρονόμων· 1) Τὸ ἀρχαιότερον ρωμ. δ. ἀπήτει ὡρισμένας τινὰς διατυπώσεις, ἀλλά, κατὰ τὸ νεώτερον, ἀρκεῖ πᾶσα ἔκφρασις δηλοῦσα σαφῶς τὴν περὶ ὡρισμένου προσώπου θέλησιν τοῦ διαθέτου, καὶ ἂν ἡ περὶ αὐτοῦ ἔκφρασις ἤθελε γίνει διὰ λέξεων, αἵτινες καθ' ἑαυτὰς δὲν ἀναφέρονται εἰς ὀνομασίαν κληρονόμου,συνδεόμεναι ὅμως μετὰ τοῦ συνόλου τῆς πράξεως καθιστῶσιν ἀναμφίβολον τὸν τοιοῦτον τοῦ διαθέτου σκοπόν· π. χ. ἀφίνω εἰς τὸν Α. ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν μου.

Δὲν εἶναι ὅμως ἀποχρῶσα ἡ ἔκφρασις, ὁσάκις τεκμαίρεται μὲν ὁ σκοπὸς. τῆς ἐγκαταστάσεως, ἀλλ' εἶναι δυνατὴ καὶ ἄλλη τὶς ἑρμηνεία, ἢ ὁσάκις ἀποτελεῖ ἁπλῶς πιθανότητα ὅτι τοιαύτην ἐγκατάστασιν ἐσκόπει ὁ διαθέτης. Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, τὸ πρόσωπον τοῦ κληρονόμου πρέπει νὰ ἦναι οὕτω περιγεγραμμένον, ὥστε νὰ ἐξάγηται μετὰ βεβαιότητος εἰς ποῖον ἐσκόπει ὁ διαθέτης ν' ἀφήσῃ τὴν κληρονομίαν. Δὲν εἶναι ὅμως ἄφευκτον νὰ ὑπάρχῃ ἐντὸς τῆς διαθήκης ἐκπεφρασμένη ἡ ἀτομικότης τοῦ κληρονό-

μου, ἀλλὰ συγχωρεῖται ἡ ἀναφορὰ εἰς ἔγγραφον ἄλλο, μέλλον νὰ περιέχῃ τὴν ὀνομασίαν τοῦ κληρονόμου· ἡ πραγματοποίησις αὕτη καθιστᾷ ἔγκυρον τὴν ἐγκατάστασιν· τεμ. 77 λ. (28, 5).—τεμ. 10 Π. (28, 7). (1)

Ἡ ἐγκατάστασις δὲν φέρει οὐδὲν ἀποτέλεσμα, ὅταν ἡ περιγραφὴ τοῦ κληρονόμου ἦναι ἀσαφὴς, ἐκτὸς ἂν συντρέχωσιν ὑπὲρ τούτου ἢ ἐκείνου ἰδιαίτερα περιστατικὰ, φέροντα μετὰ βεβαιότητος εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ διαθέτης εἶχε κατὰ νοῦν τοῦτον ἢ ἐκεῖνον. (Θέμ. τ. 4 σ. 316 σημ. 78.)

Ἂν ὁ διαθέτης ἐκ πλάνης ὀνομάσῃ ἐν τῇ διαθήκῃ του τινὰ τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ ἐγκαταστήσῃ κληρονόμον, ἡ ἐγκατάστασις εἶναι ἄκυρος, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν κληρονομίαν ἐκεῖνος, ὃν τυχὸν ἐσκόπει νὰ ἐγκαταστήσῃ ὁ διαθέτης, διότι δὲν ἐγκατεστάθη πραγματικῶς. τεμ 9. πρ. Π. (28, 5).

2) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκαθισταμένων κληρονόμων εἶναι ἀπροσδιόριστος (§ 4 Εἰσ. (2, 14), καὶ ἐν ἐλλείψει ἄλλου ὁρισμοῦ τοῦ διαθέτου, ἅπαντες κληρονομοῦσι κατ' ἴσας μερίδας. § 6 Εἰσ. (2, 14).—τεμ. 9 § 12 Π. (28, 5).

Ἐνδέχεται δὲ, ὥστε ὁ διαθέτης νὰ ὁρίσῃ συγχρόνως τὴν κληρονομικὴν μερίδα ἑκάστου, δυνάμενος νὰ χωρίσῃ αὐτὴν εἰς ὅσα μέρη θέλει. τεμ. 13 § 1 cit.=τεμ. 47 § 1 καὶ 81 Πρ. Π. αὐτ.

Ὁ διαθέτης δύναται ν' ἀναφερθῇ εἰς προσδιορισμὸν τῶν μερῶν γενόμενον ἤδη παρ' αὐτοῦ ἢ γενησόμενον· ἐὰν ὅμως τοιοῦτος προσδιορισμὸς δὲν γίνῃ, αἱ κληρονομικαὶ μερίδες εἶναι ἴσαι· ἂν δὲ τοιοῦτος προσδιορισμὸς δὲν εὑρεθῇ ὑπάρχων, ἡ ἐγκατάστασις θεωρεῖται ὡς μὴ γενομένη. (2)

Δύναται πρὸς τούτοις νὰ γίνῃ παραπομπὴ εἰς προσδιορισμὸν τῶν μερίδων, ἀλλότριον καὶ αὐτοῦ τοῦ διαθέτου, π. χ. εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν νόμιμον διαίρεσιν τῆς κληρονομίας, ἢ καὶ τὰς ἐκ διαθήκης ἄλλου τινὸς ὡρισμένας μερίδας. (3)

§ 341 Δύναται ν' ἀφεθῇ εἰς τρίτον τινὸς τὴν θέλησιν ὁ προσδιορισμὸς τῆς κληρονομικῆς μερίδος ἑκάστου κληρονόμου; (Ἀμφισβητεῖται). Ἴδε Θέμ. τ. 4 σ. 317 σημ. 86.

---

(1) Ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ προφορικῆς διαθήκης; Θεμ. τ. 4 σ. 315 σημ. 75.

(2) Τεμ. 2, 36 Π. (28, 5)=τεμ. 12 Π. (37, 4)—τεμ. 38 Π. (35, 1).

(3) Τεμ. 2 ἐν τέλ.—τεμ. 80 § 1 Π. (85, 5).

§ 342. Ὅροι δυνάμενοι ν' ἀπαιτηθῶσιν εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν κληρονόμων, εἶναι. 1) Αἱρέσεις (1) (conditiones)· ὁ διαθέτης δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν διορισμὸν τοῦ κληρονόμου ἐξαρτώμενον ἀπό τινος μέλλοντος καὶ ἀβεβαίου συμβεβηκότος, ἤγουν νὰ προσθέσῃ εἰς αὐτὸν αἵρεσίν τινα, μίαν ἢ πολλάς, συμπλεκτικῶς ἢ διαζευτικῶς (§ 9, 11 Εἰσ. h. t.)

Συνέπεια τούτου εἶναι ὅτι ἡ κατέλευσις τῆς κληρονομίας, καὶ ἐὰν ὅλαι αἱ ἄλλαι προϋποθέσεις ὑπάρχωσιν, ἀναβάλλεται ἑωσοῦ πραγματοποιηθῇ τὸ τὴν αἵρεσιν ἀπαρτίζον γεγονός, καὶ ἅμα γίνῃ βέβαιον ὅτι τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν θέλει λάβει χώραν (conditione deficiente), ἀποβαίνει ἄκυρος καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος ἡ ἐγκατάστασις.

Ἂν ὑπάρχωσι πολλαὶ αἱρέσεις συμπλεκτικῶς προστεθειμέναι, πρέπει ἅπασαι νὰ ἐκπληρωθῶσιν (τεμ. 5 Π. (28, 7)—διάτ. 5 Β (35 12). § 11 εἰσ. αὐτ. Ἐπὶ διαξευτικῶν ὅμως αἱρέσεων, ἀρκεῖ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ μία, ἢ ἡ ἄλλη. (τεμ. 5 Π. αὐτ.) Ἡ ἔκλειψις τῆς μιᾶς δὲν βλάπτει, ἂν ἐκπληρωθῇ πρότερον ἢ ὕστερον ἡ ἑτέρα (τεμ. 78 § 1 Π. (35, 1), καὶ ἀρκεῖ ἵνα λάβῃ πλήρη ἐνέργειαν ἡ ἐγκατάστασις, ὡς ἐὰν ἅπαντα τὰ διαζευκτικῶς προστεθειμένα γεγονότα λάβωσι χώραν. (2)

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐγκατασταθῇ πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν κληρ. μερίδα ὑπὸ διαφόρους ὅμως αἱρέσεις. (3)

Καθὼς καὶ ὅταν συνέλθωσιν ἐγκαταστάσεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν εἶναι ἄνευ αἱρέσεως, καὶ ἡ ἄλλη ὑπὸ αἵρεσιν, ἀποφασίζει μόνον ἡ πρώτη, (4)· ἐν ᾧ ἡ ἄνευ αἱρέσεως ἐγκατάστασις εἰς ἓν μερίδιον καὶ ἡ ὑπὸ αἵρεσιν ἐγκατάστασις τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς ἄλλο μερίδιον (ἑπομένως καὶ αἱ ὑπὸ διαφόρους αἱρέσεις ἐγκαταστάσεις τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα μερίδια) ἐξετάζονται ἑκάστη καθ' ἑαυτήν. (5)

§ 343. Περὶ αἱρέσεων ὅρα διάφορα ἐν Θέμ. 4 σ. 327—337.

---

(1) Π. (28, 7)—Κώδ. (6, 25)—Π. (31 1) Θέμ. τ. 4. σ. 326 ἐπ.

(2) § 11 Εἰσ. (2, 14). Ἂν προτείνηται τῷ κληρονόμῳ ἕτερός τις συγκληρονόμος ὑπὸ διαζευκτικὴν αἵρεσιν; Ἴδε Θέμ. τ. 4 σ. 326 τεμ. σημ. 22.

(3) Τεμ. 17 Π. (28, 7)=Τεμ. 27 § 2 Π. theer dnst.

(4) Τεμ. 27 § 1=τεμ. 67 Π. l. c.

(5) Τεμ. 17 Πρ.—τεμ. 56 § 6=τεμ. 33 Π l. c.

§ 344. *Προθεσμία.* Προθεσμία δὲν ἐπιτρέπεται συνήθως ἐπὶ ἐγκαταστάσεων, οὔτε ἡ λεγομένη dies ex quo, ἢ ἡ dies ad quem, καὶ θεωρεῖται ὡς μὴ γενομένη (§ 9 Εἰσ. de her inst.—τεμ. 34 Π. (28, 5), ἐκτὸς ἂν περιέχῃ αἵρεσιν dies incertus. τεμ. 75 Π. (35, 2)=τεμ. 23 π. Π. (28, 5).

Τοῦ κανόνος τούτου γίνεται ἐξαίρεσις ἐπὶ διαθηκῶν στρατιωτικῶν. τεμ. 15 § 4—4τεμ. 41 πρ. Π. (29, 1).

§ 345. Δύναται νὰ γίνῃ ἐγκατάστασις ὑπὸ *τρόπον*· ἐὰν ὑποχρέωσις τις ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν κληρονόμον ἀφορᾷ τρίτον τινά, ὑπάρχει κληροδότημα, κρινόμενον κατὰ τὰς περὶ τούτου ἀρχάς. διάτ. 2 Κώδ. (6, 15).

Ὁ διαθέτης ἐπιβάλλει ἔμμεσον βίαν πρὸς ἐκβίασιν τοῦ τρόπου, ἀπειλῶν πρόστιμον διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπειθείας, ἢ ὑποχρεῶν τὸν ἀπειθῆ, πρὸς ποινήν του, νὰ χορηγήσῃ τι εἰς τρίτον.

Προσέτι δύνανται οἱ συγκληρονόμοι νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἐκπλήρωσιν μὲ τὸ judicium fam. ercis. (τεμ. 18 § 2—τεμ. 44 ἐν τελ. Π. (10, 2)—τεμ. 7 Π. (33, 1).

Προϋποτίθεται ὅμως, ὅτι εἰς ὅλας τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος περιπτώσεις, ὅτι ὁ τρόπος δὲν περιέχει τὶ ἀδύνατον, ἀθέμιτον ἢ ἀπρεπές· τεμ. 7 Π. αὐτ.—Savig. sqst. τ. 3 σ. 227, 233, 236, —Muleub. l. c. σ. 268—272.

§ 346. Ἀνάκλησις ἐγκαταστάσεως πῶς γίνεται; Θέμ. γ΄. σ. 196. Πότε εἶναι ἄκυρος; αὐτ.

Νομολογία Ἀρείου Πάγου περὶ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου(1).

§ 347. Κύριος χαρακτὴρ τῆς διαθήκης εἶναι ἡ ἐγκατάστασις κληρονόμου, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ διὰ κωδηκέλλου. Ἀρμ. (5, 7) § 3· ὡς πρὸς τὸ μέρος λοιπὸν αὐτό, θεωρεῖται ἄκυρον τὸ ἔγγραφον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 44 τοῦ 1842).

§ 348. Οὐ μόνον τῶν ἀνιόντων ἀλλά, καὶ τῶν κατιόντων ἡ διαθήκη, ἵνα ἦναι ἰσχυρά, ἀπαιτεῖται (νεαρ. ριέ) νὰ περιέχῃ τακτικὴν ἐγκατάστασιν ἢ ἀποκλήρωσιν τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων, ὁποῖοι εἰσὶν ὡς πρὸς τοὺς κατιόντας οἱ ἀνιόντες. Δὲν ἀρκεῖ δὲ ν' ἀφεθῇ τὶ ἐν τῇ διαθήκῃ, ἵνα ᾖ ἀπρόσβλητος, διότι κατὰ τὸ έ. κεφ. αὐτῆς, ἡ διαθήκη, εἴτε τῶν ἀνιόντων, εἴτε τῶν κατιόντων εἶναι, τότε μόνον δὲν ἀνατρέπεται διὰ τὸν λόγον ὅτι λαμβάνει

(1) Ἀνωτ. σ. 306 ἐπ.

τὶ ἐν αὐτῇ ὁ κληρονόμος, ὅταν τοῦτο ἀφίνηται αὐτῷ δι' ἐγκαταστάσεως. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 1853, κυρ. τὴν 542 τοῦ 52 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ.)

§ 349 Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ δι' ὡρισμένων λέξεων ἢ φράσεων νὰ γίνεται ἡ τοῦ κληρονόμου ἐγκατάστασις. — Ἡ περὶ τούτου ἐκτίμησις ἀπόκειται εἰς τὸ δικάζον τὴν οὐσίαν δικαστήριον. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 119 τοῦ 53, κυρ. τὴν 8694 καὶ 9045 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν).

§ 350. Εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη, εἰς ἣν δὲν ἐνεκατεστάθη ὁ ἔχων νόμιμον κληρονομικὴν μερίδα; Ἂν δὲ οὗτος ἐγκατασταθεὶς ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ διαθετου; (1)

Ὅρα Μερλῖνον. λ. préterition § 2 ἑπόμ. 8. Διάτ. 12 Βασιλ. (39, 2). — Νεαρὰν 115. Καλλ. ἑ. § 235, 129.—Προχ. νόμου σελ 139.

§ 351. Διαθήκη, εἰς ἣν δὲν μνημονεύονται οἱ γενεῖς, θεωρεῖται ὁλοσχερῶς ἄκυρος; ἤτοι, ἡ ἀκυρότης αὕτη εἶναι σχετικὴ ἢ ἀπόλυτος; Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπάρχουσι πλεῖσται διενέξεις (2)· ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. πολ. 355 τοῦ 55 καὶ 15 τοῦ 67, κυρ. τὴν 592 τοῦ 66 ἀπ. ἐφ. Ν.) ἀπεφήνατο ὅτι εἶναι ἀπόλυτος, ὥστε δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ὁ πρὸ τοῦ διαθέτου συμβὰς θάνατος τῆς παραληφθείσης ἀμνημονεύτου μητρός Νεαρὰ. 115 Ἀρμ. (5, 10) καὶ Βασιλ. (35, 8).

Ὁ δὲ νόμος 12 Πανδ. (28, 3). Βασ. (39, 2) ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ κυοφορουμένου κατὰ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου νομίμου κληρονόμου ἐν γνώσει ὄντος ἤδη κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον. νόμ. 3 § 8 Π. (28, 3)—Βασ. (39, 2) (3).

ΣΗΜ. Ἐναντία ἡ 15431 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

---

(1) Ἐὰν filius suus δὲν ἐγκατασταθῇ, μήτε ἀποκληρωθῇ, ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος· ἐὰν δ' ὁ παροραθεὶς ἐξέλιπεν ἢ ἀπέσχεν; ὅρα Θέμ. τ. 5 σ. 44 σημ. 8 καὶ σ. 47 ἐπ. καὶ σ. 93 ἐπ.

(2) Πρλ. Καλλ. ἑ. § 71.

(3) Τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης, ἐν ᾗ μνεία τῶν γονέων δὲν γίνεται, δύνανται νὰ ζητήσωσιν οὐ μόνον οἱ ἀμνημόνευτοι γονεῖς, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι. Ἐν ἄλλοις ῥήμασι: Κατὰ τὴν Νεαρὰν 12 τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὅταν οἱ παῖδες οὐδόλως τῶν ζώντων γονέων αὐτῶν μνημονεύουσιν ἐν τῇ διαθήκῃ, μηδεμίαν δύναμιν ἡ τοιαύτη διαθήκη τόγε εἰς τὴν ἐγκατάστασιν

§ 352. Ὁ πατὴρ τοῦ ἀνήβου ἢ τοῦ κυοφορουμένου τέκνου ἐγκαθιστῶν αὐτὸ κληρονόμον, καὶ ὑποκατάστατον ἄλλον, ὀφείλει νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν μητέρα τοῦ τέκνου του πρὸ παντὸς ἄλλου; Ὄχι·

Ὁ πατὴρ τοῦ ὀψιγόνου στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποκαταστάσεως κληρονόμου αὐτοῦ διὰ τὸν λόγον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του γεννᾶται αὐτεξούσιος; Ὄχι. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 104 τοῦ 61, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ν. 2 ἐν ἀρχῇ τῶν πανδεκτῶν (28· 6) καὶ § 4 Εἰσ. Ἰουστ. (2, 16) ὁ νόμος συνταυτίζει κατὰ τὰς ὀρφανικὰς ὑποκαταστάσεις τοὺς κυοφορουμένους ὀψιγόνους μὲ τοὺς ἤδη γεγεννημένους ἀνήβους· ἄρα ἀνυπόστατος εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἀναιρεσειούσης, ὅτι ἡ τῆς προκειμένης διαθήκης ὑποκατάστασις εἶναι ἀνίσχυρος διὰ τὸν λόγον, ὅτι δῆθεν τὸ ἐγκατασταθὲν κυοφορούμενον καὶ ὀψίγονον τέκνον, γεννηθὲν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαθέτου, ἐγεννήθη αὐτεξούσιον.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ν 8 § 5 τῶν πανδεκτῶν (5. 2) καὶ τὸ τεμ. 8 ἐδ. 6 τῶν Β. (39· 1) ἡ μήτηρ τοῦ ἀνήβου ἢ τοῦ κυοφορουμένου, ὅταν ὁ πατὴρ αὐτὸ μὲν ἐγκατέστησε κληρονόμον, ὑπε-

---

τῶν κληρονόμων ἔχει· ἤτοι ἡ διαθήκη καθίσταται ὡς πρὸς τὴν ἐγκατάστασιν τῶν κληρονόμων ἄκυρος καὶ μὴ οὖσα ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἑπομένως πάντες οἱ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι καὶ οὐχὶ μόνον οἱ ἀμνημόνευτοι καταλειφθέντες γονεῖς δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν κληρονομίαν παρὰ τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου προσβάλλοντες τὴν διαθήκην.—ὥστε ὁ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος δύναται νὰ προτείνῃ τὴν εἰρημένην ἀκυρότητα καὶ ὅτι ἔζῃ ἡ μήτηρ τῆς διαθέτιδος ὅτε ἡ διαθήκη συνετάχθη. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 335 τοῦ 65).

ΣΗΜ. Τὴν ἀγωγὴν ἐκίνησεν ἡ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος τῆς ἐν ἀδελφῇ ἀνεψιᾶς της, ἰσχυριζομένη ὅτι ἡ ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου της διαθήκη εἶναι ἄκυρος διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον.

ΣΗΜ. Οἱ νεώτεροι ὁρμῶνται πρὸς λύσιν αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἐκ τῆς περὶ σχετικῆς ἀπολύτου ἀκυρότητος θεωρίας. Ὅσοι παραδέχονται τὴν πρώτην, ἀρνοῦνται τοῖς γεγραμμένοις τοιοῦτο δικαίωμα, ἐν ᾧ οἱ ὀπαδοὶ τῆς δευτέρας ἐπιτρέπουν αὐτό (α). Διατηροῦνται ὅμως τὰ κληροδοτήματα, αἱ ἀποκαταστάσεις, αἱ ὑποκαταστάσεις, αἱ περὶ ἐπιτρόπων διατάξεις κτλ. (β).

(α) Πρλ. Καλλ. γ'. § 99. έ. § 74 σελ. 113. Θέμ. τ. 5 ἔνθα ἡ διατριβὴ τοῦ Brandis. Μερλίνον quest λ. praeterion.

(β) Καλ. έ. § 69 ἔπ.

κατέστησε δὲ ἄλλο πρόσωπον, δὲν δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν διαθήκην ταύτην λόγῳ, ὅτι δὲν ἐγκατέστη αὐτὴ κληρονόμος τοῦ ἀνήβου ἢ τοῦ κυοφορουμένου, καθότι ὁ πατὴρ ἐστὶν ὁ οὕτω διαθέσας, μὴ ὢν ὑπόχρεως νὰ ἐγκαταστήσῃ καὶ τοὺς ἀναγκαίους κληρονόμους τοῦ τέκνου του· ὅθεν ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπέκρουσε τὸν περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης λόγον τῆς ἀναιρεσειούσης, ὅτι αὕτη ὡς μήτηρ τοῦ κυοφορουμένου δὲν ἐγκατέστη κληρονόμος αὐτοῦ.»

§ 353. Ἰσχύει εἰς Σύρον ἔθιμον καθ' ὃ διαθῆκαι, δι' ὧν παραλειπομένων τῶν τέκνων, ἐγκαθίστανται κληρονόμοι οἱ σύζυγοι, ἔρρωνται; Δὲν ἀπεδείχθη. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 303 τοῦ 65.)

§ 354. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 135 τοῦ 1870 περὶ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου. Ταύτης τὰς σκέψεις περιττὸν ἐθεώρησα νὰ μεταφέρω ἐνταῦθα.

Νομολογία ἐφετείου Ἀθηνῶν καὶ Ναυπλίου περὶ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου.

§ 355. Οὐσιῶδες περιεχόμενον ἑκάστης διαθήκης εἶναι ἡ ἐγκατάστασις ἀμέσου κληρονόμου· ἐν ἐλλείψει δὲ ταύτης, ἡ τῆς τελευταίας βουλήσεως (1) διάταξις δὲν ἰσχύει ὡς διαθήκη (Ν. 1 Βασιλ. (35, 10).—τεμ. 10 (35, 1)—τεμ. 76 (35. 9) Π.)—Ἀπ. 1328 τοῦ 1839 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

356. Κατὰ τὴν νεαρ. 115, ἡ διαθήκη ῥήγνυται μέν, ὅταν ὁ διαθέτης, μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης, ἀποκτήσῃ νέον ἀναγκαῖον κληρονόμον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν καθιστᾷ ἐντελῶς ἄκυρον τὴν διαθήκην εἰμὴ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ κληρονόμου διὰ μόνον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ ὀψιγενὴς οὗτος ἀναγκαῖος κληρονόμος εἰς τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀδιαθέτου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς λοιπὰς διατάξεις περὶ κληροδοτημάτων κλπ. ἡ διαθήκη ἰσχύει. (Ἀπ. 9754 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 357. Περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν δὲν ἀκυροῦται ἡ διαθήκη ὑπάρχοντος ὑποκαταστάτου κληρονόμου, ἡ 14008 τοῦ 1856 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ Π. θεωρῶν ὡς βέβαιον ὅτι ἡ σύζυγός του ἐκυοφόρει ἀπ' αὐτοῦ ἔμβρυον ἐν τῇ δημοσίᾳ αὐτοῦ διαθήκῃ ἐγκατέστησεν ὡς κληρονόμον αὐτὸ τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐν τῇ φύσει ὑπάρχον ἔμβρυον αὐτό· διατάττει δὲ περαιτέρω, ὅτι, ἂν τὸ ἔμβρυον

(1) Ἐπρόκειτο περὶ διαθήκης τοῦ 1825.

δὲν γεννηθῇ καλῶς, ἢ ἂν γεννηθὲν ἀποβιώσῃ, παραχωρεῖ καὶ δωρεῖ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν σύζυγόν του, ἣν ἐν τέλει τῆς διαθήκης του διορίζει καὶ ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης του αὐτῆς· ἐκ τῶν διατάξεων δὲ αὐτῶν προδήλως ἐξάγεται, ὅτι ὁ διαθέτης ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει αὐτῷ τέκνον, ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν σύζυγόν του, ἔχων δὲ σταθερὰν πεποίθησιν, ὅτι αὕτη ἐκυοφόρει, ἐπρόβλεψε μόνον διὰ τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς τὸ ἔμβρυον δὲν γεννηθῇ καλῶς ἢ γεννηθὲν ἀποθάνῃ, δὲν ἠδύνατο δὲ ποτὲ νὰ προνοήσῃ καὶ περὶ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν δὲν ἤθελεν ὑπάρξῃ παντάπασιν ἔμβρυον, διότι ἐθεώρει βεβαίαν τὴν ὕπαρξιν τούτου· ὥστε, καί τοι γεννηθέντος τέκνου, ἐπῆλθεν ὁ ὅρος τῆς ὑποκαταστάσεως, καὶ ἑπομένως ἡ διαθήκη διατηρεῖται διὰ τῆς ὑποκαταστάτου ταύτης κληρονόμου.

»Ἐπειδὴ ἡ διαληφθεῖσα οὖσα διὰ τῆς διαθήκης διωρισμένη ἐκτελεστὴς ταύτης, καὶ κινήσασα τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, ἐνόσῳ εἰσέτι ἦτον ἀβέβαιον ἂν ὑπάρχῃ ἔμβρυον ἢ ὄυ, καίτοι βεβαίου ὑπάρχοντος νῦν, ὅτι ἔμβρυον πώποτε δὲν ὑπῆρξε, δικαιοῦται μόλον τοῦτο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην ἐν τῇ αὐτῇ ἰδιότητι.» κτλ.

§ 358. Καὶ ὅταν τὶς ἐγκατασταθῇ κληρονόμος ἐπὶ ὡρισμένου κτήματος, ἀλλὰ δὲν δοθῇ συγκληρονόμος, ὁ ἐγκατασταθεὶς ἀποκτᾷ ὅλων τῶν κτημάτων τὴν κληρονομίαν· τεμ. 41 § 8 Πανδ. de vulg. subst.—ὥστε, ἐγκατασταθέντος τινὸς κληρονόμου εἰς τὰ ἀκίνητα, καὶ μὴ ἐγκατασταθέντος ἄλλου εἰς τὰ κινητὰ, ἅτινα κληροδοτοῦνται ἁπλῶς εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἕπεται ὅτι ὅλων τῶν πραγμάτων τὴν κληρονομίαν ἀποκτᾷ. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15951 τοῦ 1858.)

ΣΗΜ. 1. Ὅρα καὶ ἀπ· 2218 τοῦ 42 τῶν αὐτῶν ἐφ. ἐν εὑρ. 6 λ. Διαθήκη § 12 καὶ τεμ. 1 § 4 de hor. inst.—§ 27 Ἁρμ. (5. 1).

ΣΗΜ. 2. Ὅρα καὶ ἀπ ἐφ. Ναυπλ. 437 τοῦ 61 ἐν ἐφ. Δικαστ. σ. 239.

§ 359. Ἡ σχετικὴ ἀκυρότης διαθήκης τινὸς (ἕνεκα μὴ νομίμου παραλείψεως τοῦ πατρὸς) δὲν ἔχει ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τὰ κληροδοτήματα καὶ φιδεϊκομίσσα, τὰ ὁποῖα (νεαρ. 115 κεφ. δ'.) διατηροῦν τὸ κῦρός των, καί τοι ἀκυρουμένης τῆς διαθήκης ὡς πρὸς τὴν μὴ νόμιμον ἐγκατάστασιν κληρονόμου. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14896 τοῦ 1857.)

§ 360. Διαθήκη, εἰς ἣν δὲν γίνεται μνεία τέκνου τινὸς, εἶναι

ἄκυρος· ὥστε ἡ κληρονομία θεωρεῖται ὡς ἀδιάθετος. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ 17845 τοῦ 60.)

§ 361. Διαθήκη καθιστῶσα τινὰ κληρονόμον *ἂν θελήσῃ νὰ σπουδάσῃ καὶ μάθῃ γράμματα διὰ νὰ οἰκονομήσῃ καὶ τὴν ἄλλην οἰκογένειάν του* εἶναι μᾶλλον τρόπος τῆς ἐγκαταστάσεως χωρὶς νὰ προσδιορίζῃ τὸν βαθμὸν τῆς σπουδῆς· ὅθεν ἡ διαθήκη δὲν εἶναι ἄκυρος ὅταν ὁ κληρονόμος μένῃ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ σχολείου τάξιν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18146 τοῦ 60).

§ 362. Θεωρεῖται ὡς κληρονόμος ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ ὑπάρχει διαθήκη τὶς ἐγκαθιστῶσα ὡς τοιοῦτον αὐτόν, ὅστις ἄλλως, χωρὶς νὰ κάμῃ δήλωσιν ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν, ἀποποιεῖται τὴν κληρονομίαν; Ὄχι, κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν. Ὅρα τὴν 18, 229 τοῦ 1860 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 363. Κληρονόμος δύναται νὰ διορισθῇ οὐ μόνον ἐπὶ μερίδος, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς ὡρισμένον πρᾶγμα. (Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 19171 τοῦ 61.)

ΣΗΜ. Πρλ. Καλλ. ε § 204 ἑπ.

§ 364. Εἶναι ἄκυρος ἡ ἐγκατάστασις κληρονόμου ἡ στηριζομένη εἰς ἐσφαλμένην τυχὸν ἰδέαν τοῦ διαθέτου περὶ τῆς πρὸς τὸν ἐγκαθιστάμενον σχέσεώς του; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 681 τοῦ 1852 ἐν νομικ. σ. 5656.

§ 365. Ἡ ἀγωγή, δι' ἧς προσβάλλεται διαθήκη τὶς ὡς μὴ περιέχουσα ἐγκατάστασιν κληρονόμου, συνεπάγουσα τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης (τεμ. 30 (28, 2) Π.), δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν παραγραφήν, ἥτις ὥρισται διὰ τὴν ἀγωγὴν τὴν περὶ μέμψεως τῆς διαθήκης. (Ἀπ. ἐφ. Ν. 1094 τοῦ 1853 ἐν νομικ. σ. 5876.)

§ 366. Τὸ τεμ. 30 Π. (28, 2) κηρύττει ἄκυρον τὴν διαθήκην, ἐν ᾗ δὲν ἐγκαθίσταται τὸ τέκνον ὡς κληρονόμος, τὸ δὲ κεφ. 3 τῆς νεαρᾶς 115 δὲν ἐξασφαλίζει διαθήκην τοιαύτην, καίτοι παρέχουσαν τῷ τέκνῳ τὴν νόμιμον αὐτοῦ μερίδα λόγῳ κληροδοσίας. (Ἀπ. ἐφ. Ν. 1094 τοῦ 1853 ἐν νομικ. σ. 5876.)

§ 367. Ἡ ἐν διαθήκῃ μητρὸς διάταξις, ὅτι ἅπασαν τὴν περιουσίαν της ἐγκαταλείπει εἰς τὸ τέκνον καὶ τὸν σύζυγόν της, ἀποθανόντος δὲ τοῦ τέκνου, εἰς μόνον τὸν σύζυγον, ἀποτελεῖ ὀρφανικὴν ὑποκατάστασιν; ὄχι. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 1088 τοῦ 58, νομ. σ. 6385.)

§ 368. Ἡ ἐν διαθήκῃ φράσις *ὅ,τι πρᾶγμα ἰδικόν μου εὑρίσκεται ὅπου καὶ ἂν ἦναι, τὸ ἀφίνω εἰς αὐτοὺς Ν. Ν. νὰ ἦναι ἰδικόν των*, ἰσχύει ἀντὶ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου; Ναί, διότι περιέχεται περιγραφικῶς ἡ ἐγκατάστασις τοῦ κληρονόμου, διότι

δι' αὐτῆς ὁ ἀποθανὼν διαθέτει τὸ σύνολον τῶν δικαιωμάτων του ὑπὲρ τῶν ἀτόμων ἐκείνων, κατὰ δὲ τὸ τεμ. 24 Πανδ. de verb. sign. καὶ τὸ τεμ 62 Πανδ. de R. j. ἡ ἐγκατάστασις τοῦ κληρονόμου δὲν εἶναι εἰμὴ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, ὃ καλεῖται νὰ διαδεχθῇ τὸν διαθέτην. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 681 τοῦ 51 ἐν νομικ. σ. 5656.)

ΣΗΜ. Φράσεις, ἐξ ὧν προκύπτει ἡ ἐγκατάστασις κληρονόμου, Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9045 τοῦ 51 καὶ 10798 τοῦ 53, σκ. 5.

§ 368[2]. *Κληροδοσία.*—Ἡ 156 τοῦ 51 φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ δικαστήριον συναγαγὸν ἐκ τοῦ εἰς τὴν κρίσιν του ὑποβληθέντος ἐγγράφου τῆς τελευταίας τοῦ Ν. Σκορδίλη βουλήσεως, ὅτι εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας καταλείπεται δι' αὐτῆς ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν, καὶ θεωρῆσαν κληροδοσίαν, ἠτιολόγησεν ἀποχρώντως τὴν περὶ τούτου ἀπόφασίν του, οὔτε παρεβίασέ τινα νόμον ἀφ' ἑνὸς μὲν παραδεχθὲν ὅτι διὰ τῆς προκειμένης τελευταίας βουλήσεως κατελείφθη εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας ἡ κληροδοσία αὕτη, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὴ ἀποφηνάμενον ὅτι ἐγκαθίσταται τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ ἕτερός τις κληρονόμος, καὶ ὅτι ἐκτὸς τῆς κληροδοτηθείσης κατελείφθη ὑπὸ τοῦ Ν. Σκορδίλη καὶ ἑτέρα περιουσία, ἀφ' ἧς πρόκειται ν' ἀφαιρεθῇ ἡ κληροδοτηθεῖσα, καθότι ἡ καταπίστευσις, μεθ' ἧς ταυτίζεται ἐντελῶς ἡ κληροδοσία (Πανδ. 30, 1), δύναται οὐ μόνον νὰ περιλάβῃ ἅπασαν τὴν τοῦ διαθέτου περιουσίαν, ὅτε ὁ μέλλων νὰ καταβάλῃ αὐτὴν δικαιοῦται νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὑπὲρ αὐτοῦ καθιερωθείσας ἀφαιρέσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ καταλειφθῇ ἐγκαίρως, καί τοι μὴ διορίσαντος τοῦ διαθέτου κληρονόμον τινα, ὅτε αὕτη καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμου. Εἰσ. (2 23) § 10.

Ἔνια περὶ κληρονομικοῦ δικαίου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.

§ 369. Κατὰ τὸ Τουρκικὸν δίκαιον μόνον τὸ ἕκτον μέρος τῆς κληρονομίας λαμβάνουσιν αἱ θυγατέρες. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 408, τοῦ 1841.)—Πρλ. τὰ ἐν εὑρ. λ. χετσέτια, (1) ἔνθα καὶ περὶ παραγραφῆς.

§ 370. Ἐκ μαρτυριῶν ἀπεδείχθη ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως κατὰ τὸ ἰσχύον Τουρκικὸν δίκαιον Ὀθωμανὸς, ἐξομόνων τὸν ἰσλαμισμὸν, ἔχανε τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς πε-

---

(1) Ἐφ. Ἀθ. 14116 τοῦ 56.

ριουσίας τῶν συγγενῶν του, ὧν ἡ κληρονομία, ὡς ἡ τοῦ ἐξωμότου, μετέβαινον εἰς τὸ Δημόσιον, ὅταν δὲν ὑπῆρχον ἄλλοι Ὀθωμανοὶ συγγενεῖς. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13508 τοῦ 55.)

§ 371. Δὲν ὑπάρχει νόμος τιμωρῶν τοὺς τὸ χριστιανικὸν δόγμα ἐναγκαλιζομένους, καὶ ἀποστερῶν αὐτοὺς τῶν ἀποκτηθέντων κληρονομικῶν δικαιωμάτων των, εἴτε ἀνήλικες, εἴτε ἐνήλικες ἦσαν, ὅταν ἐδέχθησαν τὸ δόγμα ἐκεῖνο. (Ἀπ. 131 καὶ 188 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (νομ. σ. 3637.)

Γενικά τινα περὶ διαθηκῶν. (1)

§ 372 Οἱ Πρόξενοι συντάττουσι διαθήκας; (2) Σημειῶ τὰ ἑξῆς. (3)

α) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 53 τῶν ἀπὸ 1 Ἰαν. 1834 ὁδηγιῶν, ἐν ἐλλείψει γραμματέως, οἱ Ἑλληνικοὶ Πρόξενοι ἐνεργοῦσι τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἢ αὐτοπροσώπως, ἢ διά τινος γραφέως· ὅταν λοιπὸν ἡ ἔκθεσις τῆς παραδόσεως διαθήκης τινὸς διαλαμβάνῃ ὅτι ἡ παράδοσις ἐγένετο πρὸς τὸν Π. ὑπάλληλον τοῦ ἐμπ. γραφείου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας, δυνάμει ἐγγράφου καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Προξένου, ὅστις καὶ ἐπεκύρωσε τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, (Ἀπ πολ. ΑΠ. 118 τοῦ 1851, ἐπικυρώσασα τὴν 6304 τῶν Ἀθ. ἐφ.)

Κατὰ τὰ ἄρθρ. 4—37 τοῦ 4 κεφ. τῶν ἀπὸ 30 Ἰαν. 1834 προσθέτων ὁδηγιῶν πρὸς τοὺς Προξένους, οἱ γραμματεῖς τῶν Προξένων οὐδὲν ἄλλο ὄντες ἢ συμβολαιογράφοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ συντάττωσι καὶ τὰς περὶ παραλαβῆς διαθηκῶν ἐκθέσεις. Ὅθεν δὲν ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ἔχωσι κῦρος τοιαῦται πράξεις γραμματέων, ν' ἀποδεικνύηται ὅτι ὁ Πρόξενος κωλύεται νὰ τὰς ἐνεργήσῃ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 118 τοῦ 51, ἐπικυρώσασα τὴν 6304 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

β) Οἱ Γραμματεῖς τῶν Ἑλλ. Προξενείων ἔχουν δικαίωμα νὰ συντάττωσι διαθήκας; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ν. 681 τοῦ 1852 ἐν νομικ. σ. 5656.

γ) Οἱ Πρόξενοι ἀντιπροσωπεύουσιν ἐνώπιον τῶν δικ. τὴν πε-

(1) Διαθήκας ἀρχαίων σοφῶν ὅρα εἰς φύλλα 7. 8, 9, 13 τῆς ἐφημ. *Δίκαιον*.

(2) Πρλ. τὴν ἐν Πείρᾳ λ. Πρόξενος.

(3) Πρλ. δὲ τὸν νεώτερον περὶ δικαιοδοσίας Προξενικῆς νόμον.

ριουσίαν τῶν ἀποθανόντων ὑπηκόων τοῦ κράτους, εἰς ὃ ἀνήκουσιν; Ὅρα τὴν νομολ. εἰς τὸ εὑρ. 7 4 λέξει *ἁρμοδιότης Προξένων*.

§ 373. Ἱκανότης πρὸς σύνταξιν διαθήκης. Συμπλήρωσις ἥβης πῶς ὑπολογίζεται; Καλ. ά. § 335. (1)

§ 273². Ποῖοι εἰσὶν ἀνίκανοι πρὸς τὸ διαθέτειν; Καλ. ε § 123 ἐπ.

§ 375. Διαθῆκαι τῶν ὑπὸ ἀπαγόρευσιν· ὅρα ἀνωτ. τὴν λ. Ἀπαγόρευσις καὶ Καλ. δ § 384.—Τοῦ ὑπὸ ἀντιλήπτορα. Βλ. Καλ δ § 378 ἐπ.

§ 376. Διαθήκη ἄκυρος περὶ διορισμοῦ ἐπιτρόπου. Καλ. δ § 250.

§ 377. Διαθήκη ὑπεξουσίων (Παπ. ἀστ. δικ. § 123) χωρεῖ; (Καλ. δ § 200 201) Δωρεά; αὐτ.

§ 378. Διαθήκη παράφρονος. (Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 154 ἐπ.)

§ 379. Ὅταν ὁ διαθέτης ἐπιβάλλῃ καταπίστευσιν si sine liberis decesserit, ποῖος ὑποτίθεται προαποθανών; Ὅρα ἐν Πείρᾳ λ. θάνατος καὶ Παπ ἀστ. δικ. § 134. Καλ. α § 197.

§ 380. Δι' ἀντιπροσώπου; Παπ. περὶ γεν. ἀρχ. § 248.

§ 381. Διαθήκη μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν εἰς ἀκέραιον. Παπ. ἀστυκ. δίκ. § 551.

§ 382. Διαθήκη τοῦ πολιτικῶς ἀποθανόντος. Καλ. ά. § 194.

§ 383. Διαθήκη αἰχμαλώτων. Καλ, ά. § 184, 188.

§ 384. Διαθήκη ὑπὲρ μέλλοντος εὐσεβοῦς ἱδρύματος. Παπ. ἀστ. δίκ. § 172.

§ 385. Διαθηκῶν διατυπώσεις εἰσὶ δημοσίας τάξεως: Παπ. ἀστ. δίκ. § 583.

---

(1) Ἱκανότης πρὸς ἐπιχείρησιν νομικῶν πράξεων. Τίνες ἔχουσιν αὐτήν; (Παπ. γεν. ἀρχ. § 231—349)—Ὅρα ὅσα ἐν Πείρᾳ (ἴδε σ. 1425 λ. ἱκανότης) ἐξέθεσα.

Ἱκανότης ὡς πρὸς τὰς νομικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Παπ. ἀστυκ. δίκ. § 606. ὡς πρὸς τὰς φυσικάς· αὐτ. § 607. Διαθέτου προσωπικὴ ἱκανότης. Τίς νόμος διέπει αὐτήν; αὐτ. § 693. Ζητήματα τῆς ἱκανότητος τοῦ διαθέτου καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς διαθήκης, προκειμένου περὶ ἀκινήτων κειμένων ἐν Ἑλλάδι· αὐτ. § 695. Ἡ προσωπικὴ ἱκανότης τῶν γενικῶν καὶ εἰδικῶν διαδόχων ῥυθμίζεται κατὰ τὸν νόμον τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐθνικότητος· αὐτ. § 696. Νόμος τῆς ἐθνικότητος τοῦ διαθέτου μὴ ἀναγνωρίζων τὴν ἐκ διαθήκης διαδοχήν. αὐτ. § 697.

§ 386. Ἡ τοῦ διαθέτειν ἱκανότης ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται; Καλ. ά § 120. Παπ. ἀστυχ. δίκ. § 609 ἐπ. Βλ. ἀπόφασιν ΑΠ. ἀνωτ. § 300. (1)

§ 387. Ὅροι ἀδύνατοι καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἀντιβαίνοντες, καθιστῶσιν ἄκυρον τὴν διαθήκην; Ἴδε εἰς revue crit. 1 Νοεμβρ. 1854 ἐκτεταμένην διατριβὴν τοῦ Τροπλ.

§ 388. Γαμικοῦ συμβολαίου ῥήτρα, καθ' ἣν ὁ σύζυγος θέλει γίνεσθαι κύριος τῶν κτημάτων τῆς συζύγου, ἂν αὕτη προαποθάνῃ, εἶναι ἄκυρος, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη (διάτ. 19 Κώδ. 2, 3) (Ἀπ. 8517 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 389. Διαθήκη μεταξὺ γονέων καὶ τέκνων. Φρεαρ. σ. 802 σ.

Συνέχεια. Γενικὰ περὶ διαθηκῶν.

§ 390. Αἱ ἐν τῇ διαθήκῃ ἐκφράσεις περὶ διατηρήσεως τύπου τινὸς διαφεύγουν τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρ. Πάγου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 126 τοῦ 47.)

§ 391. 392. Ἡ τῆς διαθήκης ἀκυρότης προτείνεται δι' ἐνστάσεως; (2)

Ἡ διαθήκη καὶ δι' ἐνστάσεως δύναται νὰ προσβληθῇ· τεμ. 8 § 13 καὶ τεμ. 20 (5, 2) Πανδ. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11300 τοῦ 1853.)

§ 393. Κατὰ τὰς περὶ διαθηκῶν ἀρχάς, ἡ ἀκυρότης τῆς διαθήκης παραβλάπτει ταύτην ὁλόκληρον; Ναί. Πᾶσα δὲ διαθήκη, κηρυχθεῖσα ἄκυρος οὐ μόνον δὲν ἰσχύει ὡς δημόσιον ἔγγραφον, ἀλλά, οὖσα διάφορος τῶν ἄλλων δημοσίων ἐγγράφων, δὲν δύναται οὐδὲ ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον νὰ φέρῃ ἐντελῆ ἀπόδειξιν· ὁσάκις δὲ φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως περὶ τῆς ἐν αὐτῇ περιεχομένης ὁμολογίας, ἀφοῦ δὲν ἀνεκλήθη ζῶντος τοῦ διαθέτου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 14 του 42.) Πρλ. τὴν λ. Δωρεὰ § 3 καὶ εὑρ. τ. 5 σ. 172 καὶ εὑρ. τ. 6 σ. 17 ἐπ.

§ 394. Πᾶσα διαθήκη κηρυχθεῖσα ἄκυρος ὄχι μόνον δὲν ἰσχύει ὡς δημόσιον ἔγγραφον, ἀλλ' οὔτε ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον φέρει ἐντελῆ ἀπόδειξιν, ἀποτελεῖ ὅμως ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου, περὶ τοῦ διαλαμβανο-

---

(1) Πρλ. ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Νόμος.

(2) Πρλ. τὴν ἐν Πείρᾳ λ. ἔνστασις σελ. 1186 ἐπ.

μένου ἐν αὐτῇ χρέους· ἡ δὲ ἀτελὴς αὕτη ἀπόδειξις δύναται νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῶν λοιπῶν νομίμων ἀποδείξεως μέσων. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 14 τοῦ 1842.)

ΣΗΜ. Ὅρα § 320 τῆς λ. Προὶξ τοῦ εὑρετ.

§ 395. Τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφερόμενα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 126 τοῦ 47, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἂν καί, κατὰ τὸ ἄρθ. 400 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, τὰ δημόσια ἔγγραφα δὲν ὑποχρεοῦν τρίτους, τουτέστι δὲν δύνανται νὰ ἀφαιρέσωσι δικαιώματα ἀνήκοντα εἰς αὐτούς, ἢ νὰ τοῖς ἐπιβάλλωσιν ὑποχρεώσεις, ἀποτελοῦν ὅμως ἀπόδειξιν καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους περὶ ὅλων ὅσα γενόμενα ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ἐμπεριέχονται εἰς αὐτά· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου δὲν συντρέχουν αἱ εἰρημέναι περιπτώσεις, καθότι ἡ διαθέτουσα ἐδύνατο ἐλευθέρως νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν της, οὐδὲ διὰ τῆς διαθήκης ἀφαιροῦνται δικαιώματα ἢ ἐπιβάλλονται ὑποχρεώσεις εἰς τὰς ἀναιρεσειούσας, τὸ δὲ δικάσαν δικαστήριον παρεδέχθη, ὅτι ἀπὸ τὴν εἰρημένην δημοσίαν διαθήκην προκύπτει, ὅτι κατὰ θέλησιν τῆς διαθετούσης ἐσημειώθη ἡ περιουσία της καὶ ὅτι οἱ μάρτυρες διέμειναν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης· ἑπομένως τὰ δύω ταῦτα περιστατικὰ ὡς λαβόντα χώραν χώραν ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου, ἐμπεριεχόμενα ἐν τῇ διαθήκῃ, καὶ βεβαιούμενα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τούτου ὑπαλλήλου, ὑπάρχουν κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἀποδεδειγμένα καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀναιρεσειούσας, καὶ κατὰ συνέπειαν ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάνθη, ὅτι ἡ ἀπόδειξις αὕτη εἶναι καὶ δι' αὐτὰς ὑποχρεωτικὴ μεχρισότου ἤθελεν ἀποδειχθῇ πλαστογραφία ἢ νόθευσις τῆς προκειμένης διαθήκης.»

§ 396. Ἀκύρου οὔσης τῆς διαθήκης, ἡ περιουσία τοῦ διαθέτου ἀνήκει εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους του. (Ἀπ. πολ. ΑΠ 284 τοῦ 53.)

§ 395. Τὸ κῦρος τῶν διαθηκῶν ἐξήρτηται ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν διαγραφομένων ἐν τῷ νόμῳ διατυπώσεων, αὕτη δὲ πρέπει νὰ προκύπτῃ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου τῆς διαθήκης καὶ πᾶσα ἄλλη ἀπόδειξις εἶναι ἀλυσιτελὴς πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν διατυπώσεων. (Ἀπ. 8330 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

ΣΗΜ. Ὅρα ἐν Πείρᾳ τὴν λ. ἐκθέσεις, σελ. 1022 ἐπ.

§ 398. Ὅταν τὸ δικαστήριον δὲν πείθεται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς διαθήκης περὶ τοῦ τόπου ἔνθα συνετάχθη, ὅρκος περὶ τοῦ ὅτι συνετάχθη εἰς τὸν δεῖνα τόπον δὲν χωρεῖ. (Ἀπ. πολ.

ΑΠ. 321 τοῦ 54, κυρ. τὴν 21229 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.—Πρλ. Οἰκ. § 86 σημ. 6.)

§ 399. Η ἀτελὴς δευτέρα διαθήκη τὴν πρώτην οὐ ῥήσσει, εἰμὴ στρατιωτικὴ ἐστίν, ἥτις ἐν αὐτῇ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου γέγραπται (διάτ. 2 (39, 2) Βασιλ.—Ἀρμ. (2, 1)·—ὥστε, ἀκύρου οὔσης τῆς δευτέρας διαθήκης, ἡ πρώτη δὲν θεωρεῖται καταργηθεῖσα· καὶ ὅταν ἡ πρώτη δὲν προσβάλληται, τὸ δικ. δὲν τὴν ἐξετάζει. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 53, κυρ. τὴν 563 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ν. ἐφ.) (1)

§ 400. Ὅταν διὰ τῆς ἀγωγῆς ζητῆται διὰ διαφόρους λόγους ἡ ἀκύρωσις διαθήκης τινός, δύναται ὁ ἐνάγων νὰ προτείνῃ ἐν τῷ ἀκροτηρίῳ καὶ ἕτερον ἀκυρώσεως λόγον (οἷον τὸν λόγον τῆς συγγενείας μάρτυρος τινὸς πρὸς τὸν διαθέτην), λόγον μὴ περιεχόμενον οὔτε σιωπηλῶς, οὔτε ἐμμέσως εἰς τὴν προκαταρκτικὴν αἴτησιν; οὐχί. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 325 τοῦ 64.) (2)

§ 401. Ἡ ἀποῤῥίπτουσα λόγους τινὰς ἀκυρότητος τῆς διαθήκης καὶ διατάττουσα ἀπόδειξιν ἄλλου τινὸς λόγου δὲν εἶναι ὁριστική. (Ἀπ. πολ. 81 τοῦ 68 ἐν λ. τελεσιδικία.)

§ 402. Ποῖα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως τῆς δημοσιεύσεως διαθήκης ἐν Ἑπτανήσῳ; Ὅρα ΑΠ. πολ. 258 τοῦ 68 φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ἐν Ἑπτανήσῳ μέχρι τοῦ 1841 (ὅτε ἐδημοσιεύθη ὁ ἀστυκὸς τῶν Ἰονίων κώδιξ) οὐδεμία διαθήκη συνιστῶσα μάλι-

---

(1) Νομικ. σ. 5640.

Ἡ ἀρχαιοτέρα διαθήκη τότε ἀνατρέπεται αὐτοδικαίως διὰ νεωτέρας, ὅταν ἡ τελευταία ἦναι κατὰ νόμον ἰσχυρά. Εἰσηγ. βιβ. 2 ἐν τιτ. 17 § 2, 3 καὶ 7. καὶ Πανδ. βιβ. 28 τιτ. 3 τεμ. 2 καὶ 12 § 1 ἐφ. Ἀθ. 5164 τοῦ 48.)

Ὅταν διὰ μεταγενεστέρας διαθήκης ἀνακληθῇ ἡ προγενεστέρα, μετὰ ταῦτα δὲ ὁ διαθέτης θέλων νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἰσχύν της ἡ πρώτη ἀνακληθεῖσα, δηλώσῃ δι' ἁπλῆς συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ὅτι ἀνακαλεῖ τὴν τελευταίαν, ἡ ἁπλῆ αὕτη συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις ἀρκεῖ πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς τελευταίας ἀνακαλουμένης διαθήκης, καὶ ἀνάζησιν τῆς πρώτης ἀνακληθείσης;—Ναί. Ὅρα νομικῆς σ. 485.)

(2) Ὅρα ὅμως Δαλ. choge jugée καὶ ἀπ. ΑΠ. 77 τοῦ 63, 112 τοῦ 61, 356 τοῦ 65, 339 τοῦ 63, 379 τοῦ 64, 325 τοῦ 64. Καρ. ζ. 1677. Οἰκ. § 234 (σ. 460) περὶ ὧν ἐν λ. τελεσιδικία τῆς Πείρας.

στα καταπιστευματικοὺς δεσμοὺς ἠδύνατο, κατὰ τὸ αὐτόθι ἰσχῦον ἕως τότε Ἐνετικὸν δίκαιον, ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τρίτων, ἐὰν δὲν ἦτο δημοσιευμένη, καὶ ἐὰν τὰ εἰς τὸ καταπίστευμα ὑποκείμενα κτήματα δὲν εἶχον ἐγγραφῇ εἰς τὰ περὶ τούτου δημόσια βιβλία, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται· ὅθεν μόνον κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν περὶ τούτου Ἐνετικῶν Νόμων τῆς 2 Δεκεμβρίου 1474 καὶ 31 Μαρτίου 1596, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων συνετάχθη ἡ προκειμένη διαθήκη καὶ ἀπεβίωσεν ὁ διαθέτης, ἔπρεπε νὰ γενῇ τόσον ἡ δημοσίευσις τῆς διαθήκης ταύτης, καθὼς καὶ ἡ ἐγγραφὴ τῶν δι' αὐτῆς ὑπὸ ὅρον καταπιστευματικὸν κληροδοτηθέντων ἀκινήτων κτημάτων, περὶ ὧν πρόκειται, καὶ ἑπομένως μόνον τὰ εἰς τοὺς νόμους τούτους ὁριζόμενα ἀποδεικτικὰ μέσα εἰσὶ δεκτὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τε δημοσιεύσεως καὶ τῆς ἐγγραφῆς· ἄρα οἱ τρίται μόνον ἐκ τῶν εἰς τοὺς νόμους τούτους ἀναφερομένων ἀρχῶν καὶ ἐκ τῶν κατὰ τοὺς Νόμους τούτους ἀποδεικτικῶν μέσων θεωροῦνται νομίμως ὡς πληροφορηθέντες περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς διαθήκης καὶ τοῦ ἀναπαλλοτριώτου τοῦ ὑπὸ ὅρον καταπιστευματικὸν κληροδοτουμένου πράγματος (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 258 τοῦ 68).

§ 403. Ἡ ἐκκαλοῦσα, ἡ καὶ ἐνάγουσα, δὲν δύναται κατὰ πρῶτον νὰ προσβάλῃ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ὡς ἄκυρον κατά τε τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ ἐσωτερικοὺς τύπους τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀντιταχθεῖσαν διαθήκην (160, 396, 747 πολ.)· δύναται ὅμως νὰ τὴν προσβάλῃ ὡς πλαστήν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 16351 τοῦ 58 ἐν Νομ. σ. 131.

ΣΗΜ. Βλέπε τὰ ἐν Πείρᾳ λ. Ἔφεσις, ἔνθα ἡ ἑρμηνεία τῶν ἄρθρων 745—747 τῆς πολ. δικ.

§ 404. Ἡ ἀκύρωσις τῆς διαθήκης δὲν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἕνεκα θανάτου δωρεάν· ὅθεν τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης ἀποδεικνύηται δωρεὰ δι' αἰτίαν θανάτου. Ν. 4. βιβλ. 8 τίτλ. 57 τοῦ Κώδ. (ΑΠ. 136 τοῦ 1853).

§ 405. Ἀμφισβητουμένης τῆς ἐν ξένῳ κράτει ἰσχύος εἰδικῆς τινὸς τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος ρωμ. δικαίου διατάξεως, ἀπαιτεῖται ν' ἀποδειχθῇ ἡ ἐν τῇ ξένῃ ἐπικρατείᾳ ἰσχὺς οὐχὶ τοῦ ρωμ. δικαίου, ἀλλὰ τῆς ὡρισμένης εἰδικῆς αὐτοῦ διατάξεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν ἀμφισβητούμενον ἰσχυρισμόν, ἐκ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ἀπόφασις· οἷον ἂν ἰσχύῃ ἡ διάταξις τοῦ νόμου 8 Π. (28, 3). Βίσ. 17 2 § 1. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 48 τοῦ 68 (1)

(1) Βλ. Οἰκ. τ. 2 σ. 93. καὶ ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Νόμοι.

§ 406. Ἀκύρου οὔσης τῆς διαθήκης, ἡ περιουσία τοῦ διαθέτου ἀνήκει εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 285 τοῦ 53. ὅρα ἀνωτ. § 259).

§ 406[a] Ὁμολογία τῆς μητρὸς ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτῆς ὅτι τὸ δεῖνα κτῆμα εἶναι προικῷόν της λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὡς ἁπλοῦν τεκμήριον. (ΑΠ. 13 τοῦ 65).

Ποῖοι ἔχουν δικαίωμα νὰ προσβάλωσι διαθήκην, νὰ προτείνωσιν ἀκυρότητας αὐτῆς κτ.λ;

§. 407. Ἀστόργου διαθήκης ἀγωγὴν ἔχει ὁ ὑπεξούσιος; Παπ. οἰκ. δίκ. σ. 300.

§ 409. Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν διαθήκην, δυνάμει τῆς ὁποίας παριστάμενός τις ὡς κληρονόμος ἀπαιτεῖ χρέος του πρὸς τὸν διαθέτην; Ναί, διότι δὲν ἀπαλλάττεται ἀπέναντι τοῦ τυχὸν ὑπάρχοντος ἀληθοῦς κληρονόμου, ἐξοφλήσας ἀνεξετάστως τὸ χρέος του—Ἀπ. πολ. ΑΠ. 104 τοῦ 60 (ἀναιροῦσα τὴν 585 τοῦ 1859 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ.) καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἰσχυρισαμένων τῶν ἀναιρεσιβλήτων καθ' ἃ παραδέχεται τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον, ὅτι ὁ Ἀντ. Μαρτζινάρης, ὡς κληρονόμος ἐκ διαθήκης τοῦ Ἰωσὴφ Παράσχου κυρίου δανειστοῦ, ἐξεχώρησε τὴν κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος Π. Κανελλοπούλου ἀπαίτησιν αὐτοῦ πρὸς τὸν δικαιοπάροχόν των Ἀν. Ἀργυρόπουλον, ὁ ἀναιρεσείων αὐτός, καθὸ ὀφειλέτης, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλῃ τὴν προσαχθεῖσαν διαθήκην τοῦ εἰρημένου δανειστοῦ Παράσχου ἐὰν ἦναι ἄκυρος, διότι δὲν δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπέναντι τοῦ τυχὸν ὑπάρχοντος ἀληθοῦς κληρονόμου τοῦ Παράσσου ἐξοφλῶν ἀνεξετάστως τὸ πρὸς αὐτὸν χρέος του εἰς ἄλλον φαινόμενον ἐκ διαθήκης ἀκύρου κληρονόμον· ἄρα τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἀποφασίσαν τὸ ἐναντίον, τουτέστιν ὅτι δὲν δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ προσβάλῃ τὴν διαθήκην, ἐνῷ δὲν παραδέχεται ὅτι ὁ Α. Μαρτζινάρης ἐστὶν ἄλλως νόμιμος κληρονόμος τοῦ Παράσχου, παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ 68 ἄρθρ. τῆς πολ. δικον.»

§ 410. Δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλωσι τὴν διαθήκην πρόσωπα τρίτα, μὴ ἔχοντα δικαίωμα κληρονομίας. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15583 τοῦ 57.)

§ 411. Ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τὸν ἐνάγοντα ὡς κληρονόμον; δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ κῦρος τῆς διαθήκης, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ ἀγωγή; Περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ὅρα ὅσα ἔγραψα ἐν Πείρᾳ σ. 1017 λ. ἐκδίκησις καὶ σ. 1182 ἐπ. λ. ἔνστασις. Σημειῶ δὲ ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς·

α) Ὁ ἐναγόμενος δικαιοῦται νὰ προτείνῃ ὅτι τὰ κτήματα, ἅτινα ὡς κληρονομιαῖα διεκδικεῖ ὁ ἐνάγων, δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν κληρονομηθέντα, ἀλλ' εἰς τὸ δημόσιον (545 πολ. δικον.) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 9 τοῦ 65.)

β) Ὁ ἐναγόμενος πρὸς πληρωμὴν χρέους ὑπό τινος κληρονόμου ἐκ διαθήκης, δικαιοῦται νὰ προτείνῃ τὸ ἄκυρον ταύτης, οὔσης μάλιστα ἐκκρεμοῦς περὶ τούτου δίκης μεταξὺ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμων καὶ τῶν ἐκ διαθήκης; Ὄχι, ἂν ὁ ἐνάγων ἔδωκεν ἐγγύησιν. Βασιλ. XLII, 11 ρ. Κώδ. 12 13. 31). ἤτοι ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐν τῇ οὐσίᾳ δέχεται, ὅτι ὁ ἐναγόμενος, ἐξασφαλισθεὶς παρὰ τοῦ ἀξιοῦντος τὴν ἐκ διαθήκης κληρονομίαν ἔμεινεν ἐλεύθερος νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν ἐνάγοντα τὸ ἐπιδιωκόμενον τῆς κληρονομίας χρέος, ἐὰν τοῦτο ἐπιδικασθῇ· ἤτοι, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν ἔχει συμφέρον ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς νομιμοποιήσεως. (ΑΠ. 6 τοῦ 66.) Καλ. ἑ § 379;

γ) Ὁ διὰ τῆς τῶν κληρονομιαίων ἀπαιτήσεως ἐναγόμενος ἔχει συμφέρον ν' ἀρνηθῇ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ὅθεν δύναται νὰ προτείνῃ καὶ τὰς τῆς διαθήκης ἀκυρότητας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 244 τοῦ 53. κυρ. τὴν 9111 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.) Πρλ. ΑΠ. 104 τοῦ 60· 357 τοῦ 61 καὶ 321 τοῦ 60, ἥτις ἔχει οὕτως·

α'Ἐπειδὴ κατὰ τὰ 68 καὶ 160 ἄρθρα τῆς πολ. δικονομίας ἡ ἔνστασις, ὅτι οἱ διάδικοι δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ὑπερασπίζωσι τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν ἐν μέρει ἢ καθ' ὁλοκληρίαν συγχωρεῖται κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐξετάζεται, ὁ δὲ λόγος, ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητῇ τὸ ὅλον ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς του, ὡς ὑπαρχόντων καὶ ἄλλων μετ' αὐτοῦ συγκληρονόμων τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἐξ οὗ παράγει τὸ τῆς ἀπαιτήσεώς του δικαίωμα, περιέχει ἀμφισβήτησιν, ὅτι δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ ὅλου νὰ ὑπερασπίζῃ τὴν δικαζομένην διαφοράν, καὶ καθὸ τοιοῦτος ἀποβλέπει τὴν νομιμοποίησιν τῆς δίκης· ὅθεν δεκτὸς εἶναι καὶ πρωτοδίκως καὶ ἐφεσίμως εἰς πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, ὁ δὲ προτείνων αὐτὸν διάδικος δύναται ἐπίσης νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ τὸν νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποίου περιορίζεται τὸ τοιοῦτον δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος, ἢ ἐν ἐλλείψει νόμου νὰ ἐπικαλεσθῇ ἔθιμον, προτείνων συνάμα καὶ τὰ ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται πραγματικὰ περιστατικά, διότι καὶ τὸ ἔθιμον ἀντὶ νόμου ἰσχύει· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ μνημονευομένων προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος τῆς 10 Δεκεμβρίου 1858 ἀποδεικνύεται, ὅτι οὗτος, ἀποκρούων τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀντιδίκου του, ἰσχυρίσθη, ὅτι τὸ ζητηθὲν ποσὸν

ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος Γ. Σιδερᾶ πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ προσέτι κατὰ ἓν τέταρτον ἐφ' ᾧ ἔχει δικαίωμα κληρονομίας καὶ ἡ δικαιοπάροχός του Ἀλτάνη χήρα τοῦ Γ. Σιδερᾶ δυνάμει ἐθίμου, ἰσχύοντος εἰς Ἀράχωβαν, καθ' ὃ ἡ χήρα, ἐὰν μείνῃ εἰς τὴν χηρείαν της, κληρονομεῖ τὰ ἐκ τοῦ γάμου των τεχθέντα τέκνα, καί τοι προαποβιώσαντα τοῦ πατρός των· ἐν ἄλλοις ἐπρότεινεν, ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει ἐπὶ τοῦ ὅλου τῆς ἀπαιτήσεώς του δικαίωμα νὰ ὑπερασπίζῃ τὴν δικαζομένην διαφορὰν δυνάμει ἐθίμου, ἰσχύοντος ἀντὶ νόμου, καὶ ἐζήτησε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ περὶ τούτου ἀπόδειξις, τὸ δε ἐφετεῖον, χωρὶς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ζητηθεῖσαν ἀπόδειξιν, προέβη εἰς τὴν ἐπιδίκασιν τῆς ἀγωγῆς, στηριχθὲν εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς εἶναι ἀπαράδεκτος, ὡς μὴ περιέχων ἀμφισβήτησιν τοῦ πρὸς τὸ παρίστασθαι δ καιώματος, ἀλλὰ πραγματικῶν γεγονότων περὶ ἐθίμου, ἀντιβαίνοντος εἰς τὸν νόμον, πρότασιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἀναιρεσείων δὲν ὑπέβαλεν, ὡς ὤφειλεν, εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν τῶν πρωτοδικῶν, καὶ οὕτω παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῶν προσημειωθέντων ἄρθρων καὶ τῶν πε ὶ ἀποδείξεως 248 καὶ ἐπ' ἄρθρων τῆς αὐτῆς δικονομίας, ὅπερ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν δυνάμει τοῦ εδ. 5. τοῦ 807 καὶ 201 ἄρθρ. τῆς ἰδίας δικονομίας.» Πρλ. ἐν Πείρα τὴν λ. ἔθιμον.

δ) Ὁ χρεώστης δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ ἐνάγων ἀπέκτησε τὸ κληροδότημα, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ ἔνστασιν ἐκ δικαιώματος τρίτου. ἀπ. πολ. ΑΠ. 289 τοῦ 39. (1)

ε) Αἱ θυγατέρες ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος πατρος αὐτῶν, ἂν συνεισφέρωσι τὴν προῖκά των. Τοῦτο δὲ εἶναι δικαίωμα προσωπικόν, μὴ δυνάμενον νὰ προταθῇ ὑπὸ τρίτων. ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθ. 107 66 τοῦ 53.

ϛ) Ἡ Πουβλικιανὴ ἀγωγὴ ἀπαιτεῖ ὡς βάσιν (τεμ. 1 πρ. Π. (6,2) καλὴν πίστιν καὶ νόμιμον τίτλον παρὰ τῷ ἐνάγοντι. Δύναται δὲ τὴν ἀγωγὴν ταύτην νὰ κινήσῃ καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ ἀρ-

(1) Ἀνάλογον περίπτωσιν ὅρα εἰς ἀπόφ. 15583 ἐφ. Ἀθ. (εὑρ. 20 σ. 49) καθ' ἣν ὁ εναγόμενος παρά τινος ἐκ διαθήκης κληρονόμου δὲν δύναται νὰ προβάλῃ τὴν διαθήκην, ὅταν δὲν ἦναι αὐτὸς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος· ἀλλ' ὁ ΑΠ. (ἀπ. 2 τοῦ 59) εἶπεν ὅτι ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι κληρονόμος ἐκ διαθήκης ἐγκύρου· τὸ δὲ εἰς ἄλλην δίκην ἀναγνωρισθὲν ἔγκυρον αὐτῆς δὲν ὠφελεῖ· (Πρλ. τὰ ἐν λ. Τελεσιδικία.)

χικοῦ δικαιούχου (τεμ. 7 § 12 αὐτ.)· ἀμφισβητουμένης δὲ τῆς ἰδιότητος ταύτης, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὐτὴν ὁ ὡς κληρονόμος ἐμφανιζόμενος, ἡ δὲ ἀντίῤῥησις αὕτη τοῦ ἐναγομένου δὲν εἶναι ἐκ δικαιώματος τρίτου· (ἀπόφασις πολιτικὴ Ἀρείου Πάγου 344 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 419 τοῦ 60 ἀπόφασιν ἐφ. Ν.)

ζ) Ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δύναται, γενομένης διεκδικητικῆς ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ὁποίας ἐνήργησε κατασχέσεως τοῦ ὑπὸ ὑποθήκην κτήματος, ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ διεκδικοῦντος αὐτὸ ὅτι ἡ διαθήκη, ἐφ' ἧς στηρίζει τὴν διεκδίκησιν, εἶναι ἄκυρος, διότι ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δύναται ν' ἀντιτάξῃ ὅ,τι καὶ ὁ ὀφειλέτης αὐτὸς ἐδύνατο νὰ ἀντιτάξῃ, καὶ μάλιστα καὶ ἐξ ἰδίου αὐτοῦ προσώπου δύναται νὰ κάμῃ πᾶσαν πρότασιν ἀποκρούουσαν τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 257 τοῦ 63, κυρ. τὴν 21, 207 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

η) Κατὰ τοῦ ἀπαιτοῦντος κληρονομικὴν μερίδα δύναται νὰ προταθῇ, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἕτεροι συγκληρονόμοι, ὥστε νὰ περιορισθῇ ἡ ἀπαίτησίς του· ἡ πρότασις αὕτη εἶναι ὑπεράσπισις κατὰ τῆς ἀγωγῆς, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι πρότασις ἐκ δικαιώματος τρίτου.—(Ἀπ. πολ. ΑΠ. 211 τοῦ 63, ἀναιρ. τῶν 95 (21319) ἐφ. Ἀθ.).—Ἡ 1 καὶ 2 αἰτιολ. τῆς 374 τοῦ 65 ἀπόφ. ΑΠ. φέρουσιν·

α'Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 376 τοῦ 1865 ἔτους ἀποφάσεώς του παραδεχθὲν ὡς βάσιμον τὴν περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης τοῦ Ἰωάννου Καρόρη ἔνστασιν τοῦ Γεωργίου Π. Σκουζὲ τὴν στηριζομένην εἰς τὸν λόγον ὅτι ἡ περὶ τῆς κατοικίας καὶ ἐνορίας τοῦ μάρτυρος Χ. Ζαχαρίτζα μνεία καὶ ἡ βεβαίωσις, ὅτι οἱ μάρτυρες ἦσαν γνωστοὶ εἰς τὸν Συμβολαιογράφον προσετέθησαν ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς περὶ ἐγχειρίσεως τῆς διαθήκης πράξεως τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ ὅτι ἡ προσθήκη αὕτη ἀφορῶσα οὐσιῶδες μέρος τῆς πράξεως δὲν φέρει τὰς ὑπογραφὰς τοῦ διαθέτου καὶ τοῦ συμβολαιογράφου, ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν εἰρημένην διαθήκην, δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ Βαστιανὴ *Καρόρη* ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ κληρονόμου τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωάννου Καρόρη ἤγειρε τὴν κατὰ τοῦ Σκουζὲ ἀγωγήν.

»'Ἐπειδή, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐφετείου, ἡ ἰδιότης τοῦ κληρονόμου ἀπεφασίσθη ἤδη μεταξὺ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμου καὶ τῆς Βαστιανῆς Καρόρη ἐκ διαθήκης κληρονόμου ὑπὲρ αὐτῆς δηλ. μεταξὺ τῶν μόνων ἐχόντων δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσουν περὶ τῆς κληρονομίας διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως, ὥστε ὁ Σκουζὲς μὴ ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶναι ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος τοῦ Ἰω-

Καρόρη δὲν ἔχει νόμιμον συμφέρον νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ν' ἀποκρούσῃ τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα τῆς ἀναγνωρισθείσης νομίμου κληρονόμου· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν μὴ ἀπορρίψαν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης τοῦ Ἰω. Καρόρη ἔνστασιν τοῦ Γεωρ. Σκουζὲ, ὡς ἔνστασιν ἐκ δικαιώματος τρίτου, παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ ἐδ. 3 τοῦ ἄρθρ. 552 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη φέρει κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 ἐδ. 5 τῆς αὐτῆς δικονομίας τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

ΣΗΜ. Πρλ. τὴν λ. Τελεσιδικία, ἔνθα καὶ ἡ 2 τοῦ 1859 ἀπόφ. ΑΠ. ἐπὶ τῆς αὐτῆς δίκης.

1) Ἀναγνωρισθείσης δικαστικῶς διαθήκης τινὸς ὡς ἐγκύρου, ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἐμποδίζει νὰ προσβληθῇ αὖθις ὡς ἄκυρος ἡ αὐτὴ διαθήκη εἰς δίκην μεταξὺ ἄλλων διαδίκων; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2. τοῦ 1859 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀναιρέσασαν τὰς ὑπ' ἀριθ. 15584 καὶ 15918 ἀποφάσεις τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐφετείου.

θ) Ὅταν κατὰ τῆς περὶ παραδόσεως πωληθέντος κτήματος ἀγωγῆς προτείνεται, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι συγκληρονόμοι τοῦ ἐναγομένου, οὗτος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν, ὁ δὲ ἐνάγων ἀποδεικνύει ὅτι οἱ τυχὸν ὑπάρχοντες προικισθέντες δῆθεν, δὲν ἔχουσι κληρονομικὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18237 τοῦ 60.)

ι) Ἡ 17790 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ τοῦ ἐναγομένου πρότασις ὅτι ἡ ἐνάγουσα δὲν δύναται νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν προκειμένην ἀγωγὴν ὡς κληρονόμος ἐκ διαθήκης τοῦ Τοσίτσα, διότι οἱ συγγενεῖς τούτου ἐζήτησαν δι' ἀγωγῆς νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ διαθήκη αὕτη, δὲν εἶναι βάσιμος, διότι α) καὶ οἱ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης προκαλοῦντες συγγενεῖς τοῦ Τοσίτσα ἂν ἤθελον παρεμβῆ εἰς τὴν προκειμένην δίκην, δὲν ἠδύναντο νὰ τύχωσι τῆς ἀναβολῆς τῆς προκειμένης δίκης εἰμὴ προσφέροντες ἐγγύησιν ἱκανὴν καὶ ἀσφαλίζουσαν τὴν ἐνάγουσαν διὰ τὰς ἐκ τῆς ἀναβολῆς ταύτης ἐνδεχομένας νὰ προκύψωσι ζημίας, διότι, κατὰ νόμον, τῷ ἐκ διαθήκης κληρονόμῳ οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ἀπόδοσιν μέρους ἢ ὅλης τῆς κληρονομίας, προσβάλλων τὴν διαθήκην ὡς πλαστὴν ἢ ἄκυρον, καὶ διατεινόμενος ὅτι αὐτὸς εἶναι κληρονόμος, ἂν μὴ προφέρῃ προηγουμένως ἀποχρῶσαν ἐγγύησιν· τεμ. 5 Π. (5. 3)· ἐκ τούτων δ' ἕπεται, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τῇ ἐναγούσῃ ὡς ἐκ διαθήκης φαινομένῃ ὁμολογουμένως κληρονόμῳ τὴν παραχώρησιν

τοῦ ὑπὸ μίσθωσιν κτήματος, οὔτε οἱ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης ταύτης ζητοῦντες παρεμβαίνουσιν εἰς τὴν δίκην, οὔτε ἰσχυρίζεται ὁ ἐναγόμενος ὅτι κατὰ τὴν περὶ κληρονομίας ταύτην δίκην προσήνεγκον οἱ ἐνάγοντες ἐγγύησιν πρὸς ἀναστολὴν τῶν κληρονομικῶν κατὰ τρίτων ἀγωγῶν, οὐδὲ προσβάλλει αὐτὸς ὡς πλαστὴν ἢ ἄκυρον τὴν διαθήκην, ὅπερ ἄλλως οὐδὲ συμφέρον ἔχει νὰ προτείνῃ· καὶ β) δι' ἀναμφισβητήτου ἐπιστολῆς του τὴν 28 Δεκ. 1858 ὁ ἐναγόμενος παρεκάλεσε τὴν ἐνάγουσαν νὰ τῷ δώσῃ προθεσμίαν πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐξ ἐνοικίων χρέους του, ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι ἀνεγνώρισε τὴν ἐνάγουσαν μετὰ τὸν θάνατον ὡς κάτοχον τοῦ μισθίου κτήματος, καὶ ὅτι ἐν ὀνόματι αὐτῆς τὸ κατεῖχεν ὡς μισθωτής· ἂν καὶ ἀμφιβάλλων ἠδύνατο νὰ εἴπῃ τὶς ὅτι ἡ ἐνάγουσα δὲν δύναται νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς προκειμένης δίκης πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς περὶ διαθήκης. (Ἴδε ὡς ἐκ περισσοῦ Ποτιέρ. τ. 5 τίτλ. 3).»

ια) Ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προσβάλῃ εἰς τυπικῶς ἄκυρον τὴν διαθήκην, δυνάμει τῆς ὁποίας παρίσταται ὁ ἐνάγων;

Ἡ Α. ἐνήγαγε τὴν Β. διεκδικοῦσα κτῆμά τι ἀνῆκον εἰς τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, ὡς κληρονόμος ἐκ διαθήκης τοῦ ὁποίου παρέστη· ὁ ἐναγόμενος προσέβαλε τὴν διαθήκην ὡς τυπικῶς ἄκυρον, τὸ δὲ ἐφετεῖον Ναυπλίας (ἀπ. 376 τοῦ 65) ἐδέχθη τὴν ἀγωγήν. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ ΑΠ. (ἀπ. 374 τοῦ 65) ἀπεπεφήνατο, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν ἔχει συμφέρον ἔννομον νὰ κάμῃ τὴν ἔνστασιν αὐτὴν, διότι τὸ κῦρος τῆς διαθήκης ἀνεγνωρίσθη ἤδη τελεσιδίκως μεταξὺ τῶν ἐκ διαθήκης κληρονόμων καὶ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμων ὑπὲρ αὐτῆς (1), ὥστε οὕτω παρεβιάσθη ἡ οὐσιώδης διάταξις τοῦ 3 ἐδ. τοῦ ἄρθρου 552 τῆς Πολ. Δικονομίας. (2)

§ 412. Δὲν δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὶς κληρονόμος τῆς μη-

---

(1) Περὶ τοῦ ζητήματος, τίνες δύναται νὰ προσβάλλωσι τὴν διαθήκην ὡς ἄκυρον, ὅρα Βάγγεροφ § 457, γ καὶ 510 ἐν τέλει. —Μερλῖνον, quéstions λ. téstament τόμ. 2 §.—Θεμ. τ. 5 σ. 43—96.

Βλ. τὰ ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 601 τοῦ αὐστρ. κώδ. σχόλια.

(2) Ἡ ἀκυρότης συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ περὶ τῆς κατοικίας καὶ τῆς ἐνορίας μάρτυρος μνεία προσετέθη ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς περὶ ἐγχειρίσεως καὶ διαθήκης ἐκθέσεως ἣν δὲν ὑπέγραψε καὶ ὁ Συμβολαιογράφος.

πρός του ἀντικείμενα πωληθέντα ὑπὸ τοῦ πατρός του, τοῦ ὁποίου εἶναι ἐπίσης κληρονόμος, καθότι ὡς τοιοῦτος εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἀγοραστοῦ ἕνεκα ἐκνικήσεως. (Ἀπ. 5459 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 413. Ὁ μισθωτὴς ἀκινήτου δύναται ν' ἀναβάλῃ τὴν ἀπότισιν τοῦ μισθώματος πρὸς τὸν κάτοχον τῆς κληρονομίας διαρκούσης τῆς μεταξὺ τούτου καὶ τρίτου τινὸς περὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος δίκης; οὐχί. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17540 τοῦ 1859 ἐν νομ. μελ. 570.)

Διαθῆκαι κατὰ τὸ Ῥωμ. Δίκαιον.

§ 414. Τὰ περὶ τούτου πραγματεύεται διὰ μακρῶν ὁ Καλ. ε § 68 ἐπ. καὶ ὁ Μαχ. § 637 ἐπ. ἐγὼ σημειῶ ἐκ τῆς νομολογίας μόνα τὰ ἑξῆς· (1)

α) Κατὰ τὸ Ῥωμ. Δίκαιον, ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος δι' ἔλλειψιν τῶν σφραγίδων τῶν μαρτύρων, καὶ διότι ὁ διαθέτης δὲν ἔγραψεν ἰδιοχείρως τὸ ὄνομα τοῦ διαθέτου; οὔ, διότι ἡ διαθήκη ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὡς προφορικὴ κατὰ τὴν 42 νεαρὰν τοῦ Καίσαρος Λέονος (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 379 τοῦ 40).

β) Κατὰ τὸν νόμον (νεαρὰ 107 κεφ. 1—Κώδ. βιβλ. 3 τίτλ. 36 νόμ. 26—Βιβλ. 6, τίτλ. 23 νόμ. 21 § 1 αὐτ.) εἰς τὰς προνομούχους διαθήκας, τὰς ὁποίας οἱ ἀνιόντες συντάττουσιν ὑπὲρ τῶν κατιόντων, ἀπαιτεῖται ὁ διαθέτης νὰ γράψῃ ἰδιοχείρως τὰ ὀνόματα τῶν ἐγκατασταθέντων κληρονόμων καὶ τὰς μερίδας. (Ἀπ. 12445 τῆς 8 μαΐου 1845 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

γ) Ποῖοι οἱ ἀναγκαῖοι τύποι τῶν διαθηκῶν κατὰ τὴν νεαρὰν 41 καὶ 42 τοῦ Καίσαρος Λέοντος; Ὅρα Νομικῆς φύλλ. 72 καὶ 120.

Ἐγκατάστασις κληρονόμου.

§ 415. Περὶ τούτου ὡμίλησα ἀνωτ. ἐν § 335—357 ἐπ.

§ 416. Ὅταν ὁ διαθέτης διὰ τῆς διαθήκης του προτίθεται κυρίως νὰ διανείμῃ πραγματικῶς τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ τέκνα του ὡς νομίμους κληρονόμους του, δὲν εἶναι ἀναγκαία διὰ τὸ κῦρος τῆς διαθήκης ἡ ἐγκατάστασις κληρονόμου, διότι ὁ διαθέτης ἠθέλησε προδήλως νὰ κληρονομηθῇ παρὰ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου

(1) Πρλ. εὑρ. λ. Ἀρμενόπουλος § 70.

κληρονόμων του. (Νεαρ. 18 κεφ. 7. Νεαρὰ 107 κεφ. 3.)—(Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 5164 τοῦ 48.

§ 417. Ἴσχυεν ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ διαθῆκαι ἴσχυον καὶ ἄνευ ἐγκαταστάσεως κληρονόμου, τὸ δὲ ἔθιμον αὐτὸ δὲν περιέχει τι τὸ παράλογον. (Ἀπ. 5618 τοῦ 49 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

Περὶ διαθηκῶν.

§ 418. Τὰ ἀπὸ 11 Φεβρ. 1830 ὑπ' ἄρθρ. 67 καὶ 68 ψηφίσματα ἐμβῆκαν εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 26 Μαρτ. 1830, ὅτε ἐδημοσιεύθησαν διὰ τῆς γενικῆς ἐφημερίδος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 294 τοῦ 39.)

§ 419. Τὸ Ἄρθρον 1 ἀναφέρει τέσσαρα εἴδη διαθηκῶν, τὴν δημοσίαν, τὴν μυστικήν, τὴν ἰδιόγραφον καὶ τὴν προφορικήν, τὸ δὲ ἄρθρ. 43 προσθέτει διάφορα ἄλλα εἴδη ὡς ἐξιδιασμένας περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ, ἀνήκει καὶ ἡ προφορική.

Ἡ δημοσία διαθήκη καταχωρίζεται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Μνήμονος (ἄρθρ. 3), ὅστις συμπεριλαμβάνει καὶ τρεῖς μάρτυρας· ἐὰν δὲ ὁ διαθέτης δὲν ἠξεύρῃ γράμματα, τέσσαρας. Κατὰ τὰ ἄρθρα 184 καὶ 213 τοῦ Ὀργανισμοῦ δὲν καταχωρίζονται πλέον αἱ διαθῆκαι εἰς χωριστὰ βιβλία, ἀλλὰ συντάσσονται εἰς χωριστὰ φύλλα ὑπὸ τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων τοῦ Συμβολαιογράφου, εἰς ἃ συγκαταλέγονται, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ πράξεις (ἄρθρ. 200.)

§ 420. Περὶ τῶν προσόντων τῶν μαρτύρων κανονίζει ἐν γένει τὸ Παράρτημα τοῦ περὶ διαθηκῶν Νόμου, καὶ αἱ διατάξεις του ὡς γενικαὶ ἐφαρμόζονται καθ' ὅλα τὰ διάφορα εἴδη τῶν διαθηκῶν. Δὲν εἶναι δεκτοὶ ὡς μάρτυρες οἱ κληρονόμοι, οἱ κληροδόχοι, οἱ ἐξ αἵματος καὶ ἐξ ἀγχιστείας συγγενεῖς αὐτῶν μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ κωλύοντος τὸν γάμον, οἱ συγγενεῖς τοῦ ἰδίου βαθμοῦ τοῦ διαθέτου, ἢ τοῦ Συμβολαιογράφου, ὁ πνευματικὸς τοῦ διαθέτου, ὁ ἱερεὺς τῆς ἐνορίας του, οἱ καταδικασθέντες δι' ἐγκλήματα, προερχόμενα ἐκ πλεονεξίας, οἱ ἐπίορκοι, παραχαράκται, πλαστογράφοι, ψευδομάρτυρες, κλέπται, μαστρωποὶ καὶ συκοφάνται. Ἐπὶ τέλους οἱ μὴ χριστιανοὶ εἰς διαθήκην χριστιανοῦ.

§ 421. Εἶναι ἀξιοπερίεργον, ὅτι ἡ ἱκανότης τοῦ μαρτυρεῖν τῶν κληρονόμων καὶ κληροδόχων, τὴν ὁποίαν ἀπηντήσαμεν εἰς τὸ Ρωμ. Δίκαιον, ἐξετάθη καὶ ἐπὶ τῶν συγγενῶν αὐτῶν μέχρι

τοῦ κωλύοντος τὸν γάμον βαθμοῦ, ὥστε ὁ διαθέτης ὀφείλει πρῶτον νὰ ὁρίσῃ τοὺς κληρονόμους καὶ κληροδόχους του, διὰ νὰ εὑρεθοῦν οἱ κωλυόμενοι. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 179 τοῦ Ὀργαν. οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ἦναι πολῖται Ἕλληνες δυνάμενοι νὰ ὑπογράφωνται, νὰ μὴ ἔχουν συγγένειαν μήτε μὲ τὸν Συμβολαιογράφον, μήτε μὲ τὸν διαθέτην ἐξ αἵματος ἢ ἐκ κηδεστείας κάτ' εὐθεῖαν καθ' ὅλους τοὺς βαθμούς, καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι τοῦ τρίτου. Ὡσαύτως μάρτυρες δὲν δύνανται νὰ ἦναι ὑπηρέται, ἢ γραμματεῖς τοῦ Συμβολαιογράφου. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 177 τοῦ Ὀργαν. κατὰ τοὺς αὐτοὺς βαθμοὺς τῆς συγγενείας κωλύονται καὶ οἱ Συμβολαιογράφοι, καθ ἃς πράξεις ἔχουν οἱ ἴδιοι συμφέρον, ἢ οἱ κατὰ τοὺς εἰρημένους βαθμοὺς συγγενεῖς των.

Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 213 τοῦ Ὀργαν. ῥητῶς ὁρίζει ποῖα μέρη τοῦ περὶ διαθηκῶν Νόμου ἀκυροῦνται, ἕπεται ὅτι ὅλαι αἱ ἀνωτέρω διατάξεις τοῦ Παραρτήματος ἰσχύουν, προστίθενται δὲ καὶ αἱ νεώτεραι τοῦ Ὀργανισμοῦ, ὅσας ὁ περὶ διαθηκῶν Νόμος δὲν προβλέπει· τούτεστιν, α) ὅτι οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ἦναι πολῖται Ἕλληνες, β) ὅτι ἀποκλείονται οἱ γραφεῖς καὶ ὑπηρέται τοῦ Συμβολαιογράφου, γ) καὶ αὐτὸς ὁ Συμβολαιογράφος κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοῦ ἄρθρου 177 τοῦ Ὀργαν.

Τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ Ποιν. Νόμου ὁρίζει ἀκριβέστερον, ὅτι ὅλοι οἱ καταδικασθέντες εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν εἶναι ἀνεπιτήδειοι πρὸς μαρτυρίαν, οἱ δὲ εἰς ἐπανορθωτικὴν προσκαίρως, κατὰ τὰς περιστάσεις τοῦ ἄρθρ. 22 καὶ τοῦ Διατάγμ. τῆς 20 Μαΐου 1836.

§ 422. Οἱ Ἀλλοδαποὶ ὡς μάρτυρες ἐν διαθήκῃ; Καλ. α σ. 226. Βλ. κατ. § 450 ἐπ.

§ 423. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτῇ νὰ ἐκλέγῃ ὁ διαθέτης τοὺς μάρτυρας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 61.)

§ 424. Ἄρθρ. 3 τοῦ περὶ διαθ. νόμου·—ἡ δημοσία διαθήκη συντάσσεται παρόντων 3 μαρτύρων ἢ 4 ἂν ὁ διαθέτης δὲν ἠξεύρῃ νὰ γράψῃ. Ἂν δὲ προσληφθῶσι πλείονες, ὑπάρχει ἀκυρότης; Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα.

§ 425. (α) Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη, ἂν ἐν αὐτῇ δὲν γίνηται μνεία ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τῆς συντάξεως δὲν ἦσαν ἄλλοι ἐκτὸς τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων, ἐκτὸς ἂν ἀποδεχθῇ ὅτι πραγματικῶς ὑπῆρχον, καθόσον τὸ ἄρθρον 18 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ γίνηται τοιαύτη μνεία, ἀλλὰ κελεύει ὅτι πρέπει νὰ παρευρίσκωνται μόνον ὁ διαθέτης καὶ οἱ μάρτυρες. (204 τοῦ 1847) ἤγουν· Οὐδεὶς ἄλλος, ἐκτὸς τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου, δύναται νὰ ἦναι, συντασσομένης τῆς δια-

θήκης, παρὼν (ἄρθρ. 18)· τοῦτο δὲ μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως, τεκμαίρεται (1) ΑΠ. 204 τοῦ 47 φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. τοῦ νόμου τῶν διαθηκῶν δὲν ἀπαιτεῖ ἵνα ὁ συμβολαιογράφος ἀναφέρῃ ἐν τῇ διαθήκῃ ὅτι εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔγραψεν αὐτὴν, δὲν παρευρίσκετο ἄλλος παρ' αὐτὸν, τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας· ὥστε δὲν εἶναι λόγος ἀκυρότητος ἡ μὴ γενομένη ἐν τῇ διαθήκῃ μνεία ὅτι δὲν παρευρέθησαν ἄλλοι· ἐκτὸς ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι πραγματικῶς παρευρέθησαν, περίπτωσις ἥτις ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει.

6) Τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα, ὁρίζον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς συντάξεως τῆς δημοσίας διαθήκης προσληπτέων μαρτύρων, δὲν ἀπαγγέλλει ἀκυρότητα αὐτῆς, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελε προσληφθῇ ἀνώτερος αὐτῶν ἀριθμὸς παρὰ τὸν εἰς τὸ ἄρθρον 3 ὁριζόμενον· ἀρκεῖ νὰ ὡρίσθησαν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 1855, κυροῦσα τὴν 11075 ἐφ. Ἀθ.)

Καὶ κατὰ τὴν 178 τοῦ 66 ἀπόφ. ΑΠ. τὸ 3 ἄρθρον δὲν ἀπαγορεύει τὴν πρόσκλησιν μαρτύρων πλέον τῶν τριῶν. (2)

— Ὅτι δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη διὰ πρόσληψιν μαρτύρων πλέον τοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ, ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11075 τοῦ 53.— τῶν αὐτῶν 12114 τοῦ 54 (εἶχε προσληφθῇ εἰς διερμηνεύς.)

— Ὅτι ἄκυρος, ἴδε ἀπ. ἐφ. Ν. 591 τοῦ 60 ἐν ἐφ. Δικ. σ. 64.

§ 427. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι παρευρέθη εἰς τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδίκου, ὅταν δὲν ἀναφέρηται ἐν αὐτῇ ὅτι δὲν

---

(1) Πρλ. Καλ. ἐ § 188.

(2) Λέγον τὸ ἄρθρον 3 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος, ὅτι ἡ διαθήκη γίνεται παρόντων τριῶν μαρτύρων, δὲν ἐννοεῖ ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν πρόσληψιν περισσοτέρων, ἀλλὰ μόνον ν' ὁρίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρτύρων, ὅστις ἀρκεῖ, ἵνα ἡ διαθήκη λογίζηται ὡς μὴ ἐλλειπὴς καὶ ἀτελῶς μεμαρτυρημένη· διότι τόσον περισσότερον ἐξασφαλίζεται ἡ τελευταία βούλησις τοῦ διαθέτου, ὅσον περισσότεροι εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐνόρκως περὶ αὐτῆς, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος 19ης, 35ης καὶ 37, καὶ διὰ τοῦτο ὁ νόμιμος προσδιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαρτύρων ἐπὶ δημοσίων διαθηκῶν εἰς τρεῖς προφανῶς δὲν σκοπεῖ, εἰμὴ νὰ ὁρίσῃ τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν τῶν προσληπτέων μαρτύρων χωρὶς ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν πρόσληψιν πλειόνων. (173—1866.)

παρευρέθη ἄλλος παρὰ τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν διαθέτην. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 105 τοῦ 1850.)

§ 428. (γ) Τὸν λόγον, ὅτι δῆθεν ἐκτὸς τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων παρευρέθησαν καὶ ἄλλοι, ὅτε συνετάχθη ἡ διαθήκη, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὶς κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν· 160. 745—747 πολ. δικ.—(Ἀπ. πολ. ΑΠ. 287 τοῦ 1855 ἀφορῶσα τὴν 851 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.)

ΣΗΜ. Πρλ. τὰ περὶ τῶν ἄρθρ. 745—747 ἐν τῷ περὶ ἐφέσεως.

§ 429. Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ μνεία ὅτι οἱ μάρτυρες προσεκλήθησαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης. (Ἀπ. πολ. 126 τοῦ 47.)

§ 430. Ἀφοῦ ἐκ τῆς διαθήκης βεβαιοῦται ὅτι, ὅτε αὕτη συνετάχθη, οὐδεὶς ξένος ὑπῆρχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων προσώπων, τὸ Δικαστήριον καλῶς ποιῆσαν ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ ὅτι δὲν ἐτηρήθη ἡ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένη μυστικότης, διότι μέχρισότου ἀποδειχθῇ ὡς πλαστὴ ἡ διαθήκη, ἡ ἐν αὐτῇ περιεχομένη περὶ τῆς τηρήσεως τῆς μυστικότητος βεβαίωσις ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 163 τοῦ 68.)

§ 431. Δὲν εἶναι βάσιμος ὁ λόγος α) ὅτι δὲν ἐτηρήθη δῆθεν ἡ μυστικότης τῆς διαθήκης, ἀκουομένων τῶν παρὰ τοῦ διαθέτου λεγομένων· καθότι ἀφοῦ τηρηθεισῶν τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου, ἀπεχώρησαν ἅπαντες ἐκ τοῦ δωματίου τοῦ διαθέτου καὶ ἔμεινεν ἐν αὐτῷ μόνος ὁ Συμβολαιογράφος μετὰ τῶν μαρτύρων, κλείσας τὴν θύραν αὐτοῦ, ὡς ταῦτα πάντα ῥητῶς ἐκτίθενται ἐν τῇ διαθήκῃ, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄκυρος ἡ διαθήκη, ἐὰν κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης τυχαίως ἢ καὶ δολίως ἠκούσθη ἔξωθεν λόγος τις τοῦ διαθέτου· β) ὅτι εἰς τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης ἐγένετο δῆθεν διακοπή, καθότι, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης προφανῶς προκύπτει, οὐδεμία ἔλαβε χώραν διακοπὴ εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἔγινε διακοπή τις πρὸς ἀναψυχὴν τοῦ διαθέτου ἄνευ τινὸς ἔξωθεν συγκοινωνίας καὶ μεταβάσεως εἰς ἄλλην πρᾶξιν, οὔτε τοῦτο δύναται νὰ ἐπιφέρῃ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου, τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης· γ) ὅτι ἐσιώπησεν ὁ διαθέτης νὰ ἀναφέρῃ ποῖος ἔσεται ὁ κληρονόμος μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐφεσιβλήτου χωρὶς νὰ δευτεροϋπανδρευθῇ· καθότι δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀναφέρῃ τοῦτο ὁ διαθέτης εἰς τὴν διαθήκην του ὡς προφανοῦς ὄντος τοῦ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐφεσιβλήτου μὴ ὑπανδρευθείσης θέλει εἶσθαι ἐκεῖνος ὁ κληρονόμος τῆς παρ' αὐτῆς κληρονομηθείσης περιουσίας τοῦ διαθέτου συζύ-

γου της, τὸν ὁποῖον αὕτη ὡς νόμιμος καὶ μόνος κληρονόμος αὐτοῦ ἤθελεν ἐγκαταστήσει ὡς τοιοῦτον, ἢ ὁ Νόμος ἤθελε προσκαλέσει·—ὡς καὶ ὁ λόγος ὅτι ὁ διαθέτης δὲν ἐγκατέστησεν ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης πρὸς ἀντιπροσώπευσιν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων αὐτοῦ· καθότι ὁ διαθέτης δὲν ἠθέλησεν νὰ διορίσῃ τοιοῦτον ἐκτελεστήν· οὔτε κἂν δύναται τοῦτο νὰ θεωρηθῇ τὸ κατὰ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα, ὡς λόγος ἀκυρότητος τῆς κατὰ διαθήκης.

§ 432. Τὸ ἄρθρ. 178 τοῦ ὀργ. δὲν ἰσχύει ἐπὶ διαθηκῶν. Καλ. ἑ. § 185.

§ 433. Ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου. Ὁ περὶ διαθηκῶν νόμος ἄρθρ. 4 ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων νὰ σημειοῦται τὸ πρόσωπον ἐκείνου, δι' οὗ προσεκλήθη ὁ συμβολαιογράφος. Δὲν εἶναι δὲ ἐπάναγκες νὰ ἀναφέρηται ἡ κατοικία του. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 126 τοῦ 47 καὶ 204 τοῦ 47.) Πρλ. Καλ. ἑ § 186.

§ 434. *Ἐνορία.* — Ἀφοῦ ὁ συμβολαιογράφος σημειώσῃ τὸ πρόσωπον, δι' οὗ προσεκλήθη, σημειόνει τὴν οἰκίαν καὶ ἐνορίαν τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων.

Ἡ ἐσφαλμένη σημείωσις τῆς κατοικίας καὶ ἐνορίας τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων δὲν βλάπτει ὁσάκις οὐδεμία ἐνταῦθεν γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 171 τοῦ 68.)

§ 435. Ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ μνεία τῆς ἐνορίας τῶν μαρτύρων δὲν ἔχει συνέπειαν, ὅταν ὑπάρχῃ μία μόνη ἐνορία καὶ ἡ κατοικία τῶν μαρτύρων ἦναι σημειωμένη. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9345 τοῦ 1852.)

ΣΗΜ. Ἄλλως ἔχει ἡ 7143 τοῦ 1850 ἀπόφ. τῶν αὐτῶν ἐφ. ἐφ' ἧς ὁ ΑΠ. (ἀπ. 231 τοῦ 51) ἐξεφράσθη οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὁ ἕτερος λόγος τῶν ἐγγράφων προτάσεων εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος (ἄρθρ. 811 τῆς Πολ. Δικονομίας), ἀλλὰ καὶ ἀνυπόστατος, διότι καὶ μία μόνον ἐνορία ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὸν τόπον, ἔνθα συντάσσεται ἡ διαθήκη, πρέπει νὰ μνημονεύηται, καθότι ἡ μνεία αὕτη χρησιμεύει πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς ταυτότητος, ὅστις πάντοτε ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ὑπάρχῃ.»

§ 436. Ἡ μνεία τῆς *ἐνορίας* εἰς τὰς διαθήκας εἶναι ἀναγκαία ὅταν ὑπάρχῃ τοιαύτη κανονισμένη δι' ἐπισήμου πράξεως. Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12 114 τοῦ 1854.

§ 437. Διαθήκη, μὴ περιέχουσα τὴν ἐνορίαν τῶν μαρτύρων, θεωρεῖται ἄκυρος. Ἐὰν δ' ἐνορία δὲν ὑπάρχῃ, ὁ συμβολαιογράφος

ὀφείλει ν' ἀναφέρῃ ποῦ κεῖνται αἱ οἰκίαι τῶν μαρτύρων. (Ἀπ. 2706 τοῦ 1843 τῶν Ἀθ. ἐφ.)

§ 438. Ὅταν προσβάλληται διαθήκη τις ὡς ψευδῶς μνημονεύουσα τὴν δεῖνα ἐνορίαν τῶν μαρτύρων, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν τῷ ὄντι ὑπάρχῃ ἐσφαλμένος ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτός· ἐρευνᾷ δὲ μάλιστα, πρὸς τὸ τέλος αὐτὸ, ἂν ὑπάρχῃ διάταξίς τις ἢ πρᾶξις κανονίζουσα τὴν περιφέρειαν καὶ ἔκτασιν ἑκάστης ἐνορίας. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10010 τοῦ 1853.)—Πρλ. § 830 τῆς λ. testament τοῦ εὑρ. τοῦ Ῥολλ.

§ 339. Ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ διαθ. νόμου. *Οἰκία.* Ὁ συμβολαιογράφος κατὰ τὸ ἄρθρ. αὐτὸ ἀναφέρει τὴν οἰκίαν τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων· *οἰκία* δὲ ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας δὲν σημαίνει τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διαιτῶνται, ἀλλὰ τὸν τόπον, ἔνθα μονίμως διαμένουν, δηλ. τὴν κατοικίαν. (1)

§ 440. Οἰκίαν ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, καθ' ὃ δέον νὰ γίνηται μνεία ἐν τῇ διαθήκῃ τῆς οἰκίας καὶ ἐνορίας τοῦ τε διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων, οὐχὶ τὸ οἴκημα, ἀλλὰ τὴν κατοικίαν· ἤτοι, ἡ λέξις *οἰκία* τῶν μαρτύρων σημαίνει τὴν κατοικίαν αὐτῶν ἤτοι τὸν τόπον τῆς πόλεως ἢ τῆς κοινότητος, ἔνθα διαμένουσιν, ἡ δὲ ἔλλειψις τῆς σημειώσεως τοῦ οἰκήματος αὐτῶν δὲν φέρει ἀκυρότητα. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 151 καὶ 177 τοῦ 47.)

§ 442. Εἰς τὴν διάταξιν ταύτην προστίθεται τὸ ἄρθρον 181 τοῦ Ὀργανισμοῦ, ὁρίζον, ὅτι πᾶν συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον πρέπει ν' ἀναφέρῃ· α) Τὸ ὄνομα καὶ ἐπίθετον τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ τὸν τόπον, ἔνθα ἑδρεύει· β) τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν *κατοικίαν* τῶν συμβαλλομένων (ἤτοι τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων)· γ) τὴν ἡμέραν, τὸν μῆνα, τὸν τόπον καὶ τὴν *κατοικίαν*, ὅπου συνετάχθη τὸ ἔγγραφον.

Ἀμφότεραι αἱ διατάξεις συνυπάρχουν σήμερον ἕνεκα τοῦ ἄρθρου 213 τοῦ Ὀργανισμοῦ, τὸ ὁποῖον ῥητῶς λέγει ποῖα μέρη τοῦ περὶ διαθηκῶν Νόμου ἀκυροῦνται· ὥστε, τηρηθέντων τῶν διὰ τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Συμβολαιογράφων ἀπαιτουμένων, πρέπει προσέτι, α) νὰ ὀνομάζεται τὸ πρόσωπον τοῦ καλέσαντος τὸν Συμβολαιογράφον· β) ν' ἀναφέρεται ὁ οἶκος καὶ ἡ ἐνορία τοῦ διαθέτου, πρὸς δὲ γ) ἡ ἐνορία τῶν μαρτύρων.

---

(1) Καλ. ἐ 186. ΑΠ. ἐφ. Ἀθ. 12114 τοῦ 54.

§ 443. Ἡ διαθήκη ἀναφέρουσα τὸν διαθέτην ὡς ἰδιοκτήτην, δὲν εἶναι ἄκυρος. (Ἀπ. ἐφ' Ἀθ. 15227 τοῦ 1857.)

§ 444. Ὅταν τὸ δικαστήριον δὲν πείθεται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς διαθήκης περὶ τοῦ τόπου, ἔνθα συνετάχθη, ὅρκος περὶ τοῦ ὅτι συνετάχθη εἰς τὸν δεῖνα τόπον δὲν χωρεῖ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 821 τοῦ 54, κυρ. τὴν 21220 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.—Πρλ. Οἰκ. § 86 σημ. 6, ὅτι ὡς πρὸς τὰ ἐπιδοτήρια ἡ τήρησις τῶν τύπων πρέπει νὰ ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς.

§ 445. Ἡ παράλειψις τοῦ νὰ γίνῃ ἐν τῇ διαθήκῃ μνεία τοῦ κωλύματος τοῦ Συμβολαιογράφου, δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσίν της, διότι οὔτε τὸ ἄρθρ. 181 τοῦ δικ. ὀργ. οὔτε τὸ ἀπὸ 21 Μαρτίου 1836 διάταγμα (καθ' ὃ ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῶν Εἰρηνοδικῶν) τὸ ὁρίζουσιν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14865 τοῦ 1857.)

§ 446. Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος ἕνεκα τῆς παραλείψεως τῆς μνείας τοῦ συντάξαντος αὐτὴν ὑπαλλήλου· τὸν λόγον δὲ τοῦτον δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ἐνάγων εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, ὅταν διὰ τῆς ἀγωγῆς ἀνέφερεν, ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ προσθέσῃ διὰ τῶν προτάσεων καὶ ἄλλους ἀκυρότητος λόγους. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 256 τοῦ 1852.)

§ 446². *Διερμηνέως πρόσκλησις.*—Εἶναι ἄκυρος ἡ ἐνώπιον συμβολαιογράφου συντασσομένη διαθήκη, ὅταν προσελήφθη διερμηνεύς; Ναί· ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐννοῇ καὶ ὁ συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες τὸν διαθέτην· ὅθεν διετάσσεται ἀπόδειξις περὶ τούτου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 79 τοῦ 1860, κυροῦσα τὰς 11621, 12114, 12639, 12557, 14311 καὶ 14465 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. καὶ φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα ὁ συμβολαιογράφος δέχεται τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ διαθέτου παρόντων τριῶν μαρτύρων ἢ τεσσάρων, ἐὰν ὁ διαθέτης δὲν ἠξεύρει νὰ γράψῃ (ἄρθρ. 3)· χρεωστεῖ δὲ νὰ προσέχῃ εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς θελήσεως τοῦ διαθέτου, γράφων τοὺς ἰδίους λόγους του χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ τὰς ἐννοίας του (ἄρθρον 13)· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐκ τοῦ 18 ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος, καθ' ὃ δὲν συγχωρεῖται νὰ παρευρεθῇ ἐν ᾧ τόπῳ συντάσσεται ἡ διαθήκη ἄλλος εἰμὴ ὁ συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες, συνάγεται ἀναμφίβολον ὅτι ὅ τε συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐννοῶσι τὸν διαθέτην καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀμέσως ν' ἀντιλαμβάνωνται τὴν δήλωσιν τῆς τελευταίας θελήσεώς του, διότι εἰς τὴν ἄμεσον τῶν διττῶν αὐτῶν προσώπων σύμπραξιν ὑπάρχουσιν αἱ ἐγγυήσεις τοῦ νόμου θέλοντος νὰ κατατίθηται εἰς ἀμφοτέρους ἀπ' εὐθείας ἡ τελευταία

θέλησις· αἱ ἐγγυήσεις δὲ αὗται καταστρέφονται διὰ τῆς προσλήψεως διερμηνέως· ὅθεν τὸ ἐφετεῖον συνεμορφώθη μὲ τὸν νόμον διατάξαν ἀπόδειξιν, ἂν ὁ συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες ἐγίνωσκον τοῦ διαθέτου τὴν γλῶσσαν, διότι ὁ νόμος 21 Βασιλ. (35. 1) ἀφορᾷ βεβαίως τὰς μυστικὰς διαθήκας. Ἐπὶ δὲ τῶν προφορικῶν ἀγράφων ἀπαιτεῖται καὶ κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον (Ν. 16. Βασιλ. 35. 2) νὰ ἐννοῶσιν οἱ μάρτυρες τὰ ὑπὸ τοῦ διαθέτου λεγόμενα.»

§ 447. Τὸ ἄρθρ. 213 τοῦ ὀργ. ὁρίζει ποῖα μέρη τοῦ περὶ Διαθηκῶν Νόμου ἀκυροῦνται· ἄρα αἱ μὴ ἀκυρούμεναι διατ. ἰσχύουσι, προστίθενται δὲ καὶ αἱ νεώτεραι τοῦ ὀργ. τουτέστιν α) ὅτι οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ἦναι πολῖται Ἕλληνες· β) ὅτι ἀπολείονται οἱ γραφεῖς καὶ ὑπηρέται τοῦ συμβολαιογράφου· γ) καὶ αὐτὸς ὁ συμβολαιογράφος κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοῦ ἄρθρ. 177 τοῦ ὀργ. ἢ ὅταν ἔχῃ συμφέρον.

Τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ Ποιν. Νόμου ὁρίζει ἀκριβέστερον, ὅτι ὅλοι οἱ καταδικασθέντες εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν εἶναι ἀνεπιτήδειοι πρὸς μαρτυρίαν, οἱ δὲ εἰς ἐπανορθωτικὴν προσκαίρως κατὰ τὰς περιστάσεις τοῦ ἄρθρ. 22 καὶ τοῦ Διατάγμ. τῆς 20 Μαΐου 1836.

§ 448. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 179 τοῦ ὀργ. οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ἦναι πολῖται Ἕλληνες, δυνάμενοι νὰ ὑπογράφωνται. Καὶ ἂν δὲν γίνεται μνεία, τεκμαίρεται μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως (ΑΠ. 126 τοῦ 47.) Ὁ νόμος οὖν δὲν ἀπαιτεῖ νὰ μνημονεύηται ἐν τῇ διαθήκῃ ὅτι οἱ μάρτυρες εἰσὶ πολῖται Ἕλληνες ἀρκεῖ νὰ ἦναι τοιοῦτοι. (ΑΠ. 176 τοῦ 49. καὶ 1112 τοῦ 61.).

§ 449. Εἰς τὰς διαθήκας δύναται νὰ συμπράξῃ ὡς μάρτυς μὴ ἰθαγενής, ὅταν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεώς της ἐθεωρεῖτο ὁ μάρτυς κοινῶς ὡς ἀπολαμβάνων τὰ πολιτικὰ τοῦ Ἕλληνος δικαιώματα. Εἰσ. Ἰουσ. (2. 10) 7 (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 343 τοῦ 61 ἀναιροῦσα τὴν 19293 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 450. Ἀλλοδαπὸς μὲν ὤν, θεωρούμενος ὅμως κοινῶς ὡς πολίτης Ἕλλην, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς εἰς δημοσίαν διαθήκην· § 7 Εἰσηγ. (2. 10) καὶ νόμος 1 Κώδ. (6. 23)· διότι ἡ κοινὴ συνείδησις τῶν πολιτῶν καλύπτει πᾶσαν τυχὸν περὶ τὴν ἱκανότητα ταύτην ἔλλειψιν τούτου. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 325 τοῦ 64.)

ΣΗΜ. Βλ. ἀνωτ. § 422.

§ 451. Εἰς τὸν ἰσχυριζόμενον ὅτι ὁ μάρτυς, ὁ προσληφθεὶς εἴς τινα διαθήκην, δὲν εἶναι Ἕλλην, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου· ὁ ἐν Ἑλλάδι δὲ ὑπὸ ὑπηκόων Ἑλλήνων

γεννηθεὶς, ἀλλὰ μὴ δοὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10768 τοῦ 53.

§ 452. Οἱ μάρτυρες δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι συγγένειαν μήτε μὲ τὸν συμβολαιογράφον, μήτε μὲ τὸν διαθέτην ἐξ αἵματος ἢ ἐκ κηδεστίας κατ' εὐθεῖαν καθ' ὅλους τοὺς βαθμοὺς, καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι τοῦ τρίτου.—Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται τὰ ἑξῆς.

§ 453. Ἡ πρόσληψις ἐν διαθήκῃ μάρτυρος συγγενοῦς τοῦ κληροδόχου εἰς βαθμὸν ἐξαιρέσεως δὲν καθίστησιν ἄκυρον τὴν διαθήκην, ἀλλὰ τὸ κληροδότημα. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 59)

§ 454. Ἡ ἀπαγορευτικὴ διάταξις ἡ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου ὑπάρχουσα περὶ μαρτύρων πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας τοῦ δικαίου, μὴ ἐπεκτεινομένη πέραν τοῦ ὅρου τῆς ἀπαγορεύσεως. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 80 τοῦ 59) ἤγουν·

Ἐκ τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος προκύπτει, ὅτι ὡρίσθησαν ἀκριβῶς οἱ τῶν διαθηκῶν τύποι, ὧν ἡ παραβίασις ἐπιφέρει ῥητῶς καὶ ἀπολύτως τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης (ἄρθρ. 8, 15, 18, 29, 49, 56, 58, 63), καὶ ὅτι διὰ τοῦ παραρτήματος τοῦ ἰδίου ψηφίσματος ἐτροποποιήθησαν αἱ περὶ μαρτύρων τῶν διαθηκῶν διατάξεις τοῦ πολ. Νόμου (Κωδ. Ν. 22 (6, 23) Ἀρμ. § 25 (5, 1), καὶ ἀπηγορεύθη νὰ προσλαμβάνωνται ἐν ταῖς διαθήκαις ὡς μάρτυρες τὰ ἐν τῷ παραρτήματι ἀναφερόμενα πρόσωπα, χωρὶς ὅμως νὰ ὁρισθῇ ἐν τοῖς προπαρατεθεῖσιν ἄρθροις ὅτι ἡ παράβασις καὶ τῆς ἐν τῷ παραρτήματι ἀπαγορεύσεως συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης· ἄρα ἡ ἀπαγορευτικὴ αὕτη διάταξις πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας τοῦ δικαίου, τουτέστι νὰ μὴν ἐπεκτανθῇ πέραν τοῦ ὅρου τοῦ σκοπουμένου τῆς ἀπαγορεύσεως, καὶ ἑπομένως νὰ μὴ θεωρηθῇ ἄκυρος ἡ διαθήκη, ἂν ἐν αὐτῇ ἔλαβε μέρος ὡς μάρτυς πρόσωπον μὴ ἐπιτρεπόμενον ἀπὸ τὸν Νόμον, εἰμὴ μόνον καθόσον οὐδεὶς μάρτυς δύναται νὰ ἦναι ἐν ἰδίῳ πράγματι μάρτυς. (ΑΠ. 80 τοῦ 1859).

§ 455. Μάρτυς δύναται νὰ συμπράξῃ εἰς διαθήκην προσώπου, μὲ τὸ ὁποῖον ἔχει συγγένειαν ἐξ αἵματος ἑβδόμου βαθμοῦ; Ἡ 19 τοῦ 45 πολ. ΑΠ. ἀπόφασις ἐθεώρησε τὴν διατ. 43 (4. 6). Ἀρμ. ὡς ἐκκλησιαστικὴν διάταξιν μὴ ἔχουσαν ἰσχὺν, διὰ δὲ τῆς 389 τοῦ 63 ἀποφάσεώς του (ἀναιρεσάσης τὴν 20494 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ 601 ἀπ. ἐφ. Ν.) ὁ ΑΠ. ἐθεώρησεν τὴν διατ. 9 (4. 8) τοῦ Ἀρμ. ὡς ἔχουσαν ἰσχὺν καὶ κωλύουσαν διὰ τοῦτο τὸν

γάμον. Πρλ. νεαρὰν LXI ἐν σ. 483 καὶ 508 τῆς νέας τῶν νεαρῶν συλλογῆς. Ὅρα καὶ Καλ. δ'. σ. 24 σημ. 2;

§ 456. ἡ σχέσις τῆς ἀγχιστείας μεταξὺ τοῦ ἐν διαθήκῃ μάρτυρος καὶ τοῦ διαθέτου εἰς ἕκτον βαθμὸν εἶναι λόγος ἀκυρώσεως; οὐχί. Ὅρα τὴν 112 τοῦ 61 ἀπόφ. ΑΠ. ἐν Πείρᾳ σ. 476.— Κατ' αὐτήν·

Ὁ σύζυγος τῆς δευτέρας ἐξαδέλφης τοῦ διαθέτου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς τῆς διαθήκης, διότι οὗτος εἶναι ἐξ ἀγχιστείας συγγενὴς τοῦ διαθέτου εἰς ἕκτον βαθμόν, ὡς ὄντος τοῦ διαθέτου δισεξαδέλφου τῆς συζύγου τοῦ μάρτυρος, καὶ μάλιστα ἡ σχέσις αὕτη τῆς ἀγχιστείας μεταξὺ τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ διαθέτου δὲν εἶναι εἰς βαθμὸν κωλύοντα τὸν γάμον, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ παράρτημα τοῦ περὶ διαθηκῶν Νόμου πρὸς ἐξαίρεσιν τῶν μαρτύρων. (112 τοῦ 1861).

§ 457. Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος, ὅταν συνέπραξεν ὡς μάρτυς συγγενὴς ἐξ ἀγχιστείας τοῦ διαθέτου ἕκτου βαθμοῦ; ὄχι. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 59 τοῦ 1859 ἐν νομικ. σ. 6405)

§ 458. Ὅταν εἰς διαθήκην τινὰ ἔλαβε μέρος ὡς μάρτυς ἄνθρωπος, ἔχων συγγένειαν πνευματικὴν μὲ τὸν κληρονόμον, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος. Ὅρα ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 10549 τοῦ 1853.

§ 495. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ διαθήκῃ ὅτι οἱ μάρτυρες δὲν ὑπάγονται εἰς ἐξαίρεσιν μετὰ τῶν κληροδοτουμένων. Ἀρκεῖ νὰ μὴν ἔχωσι συγγένειαν εἰς βαθμὸν κωλύοντα τὴν σύμπραξίν των. (Απ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 61.)

Κληροδότημα πρὸς τὸν συμβολαιογράφον. Βλ. Καλ. έ. § 184, 189, 193.

§ 460. Ὁ Συμβολαιογράφος ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας (ἄρθρ. 5 τοῦ περὶ διαθ. Νόμου, ἄρθρ. 182 τοῦ Ὀργαν.), βεβαιοῦται δέ, ἂν ὁ διαθέτης ἔχῃ σώας τὰς φρένας καὶ ὁρκίζει τοὺς μάρτυρας νὰ τηρήσουν ἀπόῤῥητον ὅ,τι ἤκουσαν. Διὰ τοῦτο οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ ἦναι παρὼν συντασσομένης τῆς διαθήκης ἐκτὸς τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ Συμβολαιογράφου (ἄρθρον 18). Περὶ τούτων πάντων, ἐκτὸς τῆς τελευταίας περιστάσεως, τεκμαιρομένης μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως, γίνεται μνεία ἐν τῇ διαθήκῃ, ἐν ᾗ αὐτολεξεὶ γράφονται οἱ λόγοι τοῦ διαθέτου (ἄρθρ. 13 τοῦ περὶ διαθ. Ν.), μόνον δὲ ὅταν οὗτος, ἄτεκνος ὤν, ἀφίνῃ εἰς τὴν σύζυγόν του τὴν ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας του, ὁ Συμβολαιογράφος ὀφείλει νὰ τὸν ἐνθυμίσῃ, ἂν ἐννοῇ ὅτι θέλει διατηρήσει τὴν ἐπικαρπίαν αὕτη, καίτοι μετερχομένη εἰς δεύτερον γά-

μόν (ἄρθρ. 17), ἀλλ' ἡ ἐνθύμησις αὕτη δὲν διατάσσεται, ὅπως τὰ προηγούμενα, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, διότι τὸ περὶ αὐτῆς ἄρθρ. 8 προπορεύεται.

Ἀφοῦ περαιώσῃ ὁ διαθέτης τὰς διατάξεις του, ὁ Συμβολαιογράφος ἐρωτᾷ αὐτόν, ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τι καὶ τὸν ἐνθυμίζει ν' ἀφήσῃ ἐλέη φιλανθρωπικά. Τούτων γενομένων, ἀναγινώσκεται ἡ διαθήκη εἰς ἐπήκοον τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων καὶ ὑπογράφεται παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τοῦ Συμβολαιογράφου (ἄρθρ. 6, 7 τοῦ Νόμ. περὶ διαθηκῶν, ἄρθρ. 184 τοῦ Ὀργαν.).

Ἂν ὁ διαθέτης εἶναι κωφός, ἀναγινώσκει ὁ ἴδιος τὴν διαθήκην, προσλαμβάνεται δὲ διπλοῦς ἀριθμὸς μαρτύρων (δηλ. ἕξ), ὅταν ὁ κωφὸς δὲν γνωρίζῃ νὰ γράφῃ, ἢ ὅταν ὁ διαθέτης ἦναι τυφλός (ἄρθρ. 19). (Καλ. ἑ. § 188).

§ 461. α) Ὁ συμβολαιογράφος λοιπὸν ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας (5 διαθ. 182 ὀργ.)· βεβαιοῦται δὲ ἂν ἔχῃ σώας τὰς φρένας. Περὶ τούτου ἡ νομολογία εἶπε τὰ ἑξῆς·

§ 462. Ὁ συμβολαιογράφος δὲν εἶναι ὑπόχρεος ν' ἀναφέρῃ πόθεν ἐπείσθη ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει σώας τὰς φρένας του. Δύναται δὲ πρὸς δήλωσιν τούτου νὰ μεταχειρισθῇ οἱανδήποτε ἔκφρασιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 126 καὶ 204 τοῦ 47.) (1)

§ 463. β) Ἡ 112 τοῦ 61 ἀπ. ΑΠ. φέρει ταῦτα·

α Ἐπειδὴ αἱ ἀναιρεσείουσαι δὲν ἐπρότεινον ὅτι ὁ διαθέτης δὲν εἶχε τὴν ἀναγκαίαν διανοητικὴν ἱκανότητα διὰ νὰ ὑπογράψῃ μόνος τὴν διαθήκην, ἐπρότεινον δὲ ἁπλῶς, ὅτι ἐξ ἀσθενείας δὲν ἠδύνατο ὁ διαθέτης νὰ θέσῃ μόνος τὴν ὑπογραφήν του καὶ τὴν ἔθεσε κρατουμένης τῆς χειρός του ὑπὸ τοῦ μάρτυρος Α. κινοῦντος αὐτὴν ὡς ὄργανον (ὥστε κυρίως δὲν ἠρνήθησαν ὅτι ὁ διαθέτης ὑπέγραψεν)· ἂν δὲ ἐννόουν, ὅτι ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τεθεῖσα ὑπογραφὴ τοῦ διαθέτου δὲν εἶναι καὶ ἰδική του νοερῶς, ὀρθῶς ἀπέκρουσε τὸν περὶ τούτου ἰσχυρισμόν των, ἀφ' οὗ δὲν προσέβαλον ὡς πλαστὴν τὴν διαθήκην καὶ ἰδίως τὴν ὑπογραφήν. (ΑΠ. πολ. 112 τοῦ 61.)

§ 464. Περὶ στερήσεως φρενῶν· ὅρα ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 325 τοῦ 64.

§ 465. Κατὰ τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐκ τῆς διαθήκης, ὅτι εἶναι γνωστοὶ εἰς τὸν συμβολαιογράφον εἴτε μάρτυρες καὶ ὁ διαθέτης· δὲν ἐφαρμόζεται δὲ ἐνταῦθα τὸ

---

(1) Εὐρ. 6 σ. 26—31 (ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

ἄρθρ. **134** τοῦ δικαστ. ὀργ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **149** τοῦ **1865**, ἐπικυροῦσα τὴν **1153** τοῦ **1864** ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ **466**. Τὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὁ συμβολαιογράφος ἐσχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ διαθέτης εἶχε σώας τὰς φρένας, ἐὰν δὲν προσβάλλεται ὡς πλαστὴ ἡ διαθήκη καθ' ὅσον ἀφορᾷ, ἂν ἦτο γνωστὸς ὁ διαθέτης εἰς τὸν συμβολ. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. **12114** τοῦ **1854**.)

§ **467**. *Γράφονται αἱ λέξεις τοῦ διαθέτου.* Κατὰ τὴν νομολογίαν. α) Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ μνημονεύῃ ὁ συμβολαιογράφος ὅτι καθ' ὑπαγόρευσιν συνέταξε τὴν διαθήκην, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ἐξάγηται ὅτι ἐγράφησαν οἱ λόγοι τοῦ διαθέτου. (ΑΠ. **204** τοῦ **47**).

Τὸ ἐφετεῖον συναγαγὸν ἐκ τῆς διαθήκης ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἔγραψεν ἐν αὐτῇ ὅσα ὁ διαθέτης εἶπε, δὲν ὤφειλε νὰ διατάξῃ περὶ τούτου ἀπόδειξιν, ἀφοῦ αἱ ἀναιρεσείουσαι δὲν ἐπρότεινον ὅτι μετεβλήθη καὶ ἐσαγηνεύθη ἡ θέλησις καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ διαθέτου, ὡς ἤδη ἰσχυρίζονται. (Ἀπ. ΑΠ. **112** τοῦ **61**).

§ **468**. Ἂν καὶ κακῶς ἀποφαίνεται τὸ ἐφ' ὅτι εἶναι ἀδιάφοροι, ἂν οἱ λόγοι τοῦ διαθέτου ἀπαγγέλλωνται παρ' αὐτοῦ τούτου ἢ γράφωνται καθ' ὑπαγόρευσίν τινος τῶν μαρτύρων, οὐχ' ἧττον ἀφοῦ τὸ δικαστήριον παραδέχεται ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἔγραψεν αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ διαθέτου, ἐξεπληρώθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου **5** τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου, ἥτις ἐπιβάλλει εἰς τὸν συμβολαιογράφον τὸ χρέος τοῦ νὰ *καταχωρῇ ὅσα εἶπεν ὁ διαθέτης* χωρὶς *νὰ κάμῃ καμμίαν παρατήρησιν*, ὥς τε τὸ δικαστήριον ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης αἴτησιν ἀφοῦ ἐπείσθη ὅτι αὕτη περιέχει τοὺς λόγους τοῦ διαθέτου, δὲν παρεβίασε τὴν ἀνωτέρω τοῦ ἄρθρου **5** τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου διάταξιν, ἂν καί, ὡς προείρηται, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μεσολάβησις ἄλλου προσώπου· ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος ὀφείλει νὰ γράφῃ τοὺς λόγους τοῦ διαθέτου ἀπαγγελλομένους ἀμέσως παρ' αὐτοῦ τοῦ διαθέτου, (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **163** τοῦ **68**).

§ **469**. *Ὅρκος.*—Τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα δὲν ὁρίζει τύπον τινὰ ὅρκου, καθ' ὃν πρέπει νὰ ὁρκίζωνται οἱ εἰς διαθήκας προςλαμβανόμενοι μάρτυρες· τοῦτο δὲ δὲν ἠκυρώθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. **213** τοῦ ὀργανισμοῦ· βεβαίως ὅμως ὁ ὅρκος γίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν θρησκείας (ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ὅρκος ἐγίνετο ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου τῆς θεομήτορος, δὲν ἐθεωρήθη δὲ ἄκυρος). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. **168** τοῦ **61**, κυροῦσα τὴν **964** τοῦ **58** τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.)

§ **470**. Τὸ ἄρθρον **5** τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ὁρίζει μὲν ὅτι

ἐν τῇ διαθήκῃ πρέπει νὰ γίνηται μνεία τοῦ ὅρκου, δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως ν' ἀντιγράφηται ὅλος ὁ ὅρκος. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 62— ἡ ἔλλειψις τῆς λέξεως τοῦ ὅρκου *μυστικὰ* ἀναπληροῦται καὶ ἐξ ἄλλων φράσεων τῆς διαθήκης (ἡ αὐτὴ ἀπόφ.).

§ 471. Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος, ἐπὶ τῆς δημοσίας διαθήκης ἀπαιτεῖται νὰ ὁρκίσῃ ὁ μνήμων τοὺς μάρτυρας νὰ φυλάξωσι μυστικὴν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτου τὴν θέλησίν του· ἡ ἔλλειψις δὲ αὕτη φέρει, κατὰ τὸ ἄρθρον 8, ἀκυρότητα.—Ἰδιαιτέρα πρᾶξις ὁρκωμοσίας δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, διότι δὲν ἀποτελεῖ ἓν σύνολον μετ' αὐτῆς. (Ἀπ. 1110 τοῦ 1839 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 472. Οἱ εἰς διαθήκην τινὰ προσλαμβανόμενοι μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ νὰ γίνηται ῥητῇ περὶ τούτου ἐν τῇ διαθήκῃ μνεία; Ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10, 768 τοῦ 1853.)

§ 473. *Ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τὶ ὁ διαθέτης.*—Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος, ὅταν ὁ συμβολαιογράφος δὲν ἠρώτησε τὸν διαθέτην, μετὰ τὸ πέρας τῶν διατάξεων, ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τί· (6 καὶ 8 τοῦ περὶ διαθ. ψηφ.)—Ἡ ἐκτίμησις αὕτη διαφεύγει τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρ. Πάγου. — Δὲν ὑποχρεοῦται δὲ τὸ τῆς οὐσίας δικ. νὰ αἰτιολογήσῃ κατ' ἰδίαν ἕκαστον τῶν ἐπιχειρημάτων, ἐξ ὧν συνάγει ὁ διάδικος τὴν ἐναντίαν ἔννοιαν τῆς διαθήκης, διότι τὰ δικ. πειθόμενα περὶ τῆς ὡρισμένης ἐννοίας ἐγγράφου τινός, καὶ αἰτιολογοῦντα αὐτήν, ἀποκρούουσιν ἀθρόως, διὰ τῆς αἰτιολογίας ταύτης, πάντα τὰ ὑπὲρ τῆς ἐναντίας ἐννοίας ἐπαγόμενα ἐπιχειρήματα. (1) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 284 τοῦ 1853.)

§ 474. Ποία εἶναι ἡ ἔννοια τῶν ἄρθρων 5, 6 καὶ 7 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου περὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 47;

§ 475. Ἀφοῦ περαιώσῃ ὁ διαθέτης τὰς διατάξεις του, ὁ συμβολαιογράφος τὸν ἐρωτᾷ, ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τί, καὶ τὸν ἐνθυμίζει νὰ ἀφήσῃ ἐλέη φιλανθρωπικά. Τούτων γενομένων, ἀναγινώσκεται ἡ διαθήκη εἰς ἐπήκοον τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων, καὶ ὑπογράφεται παρ' αὐτῶν καὶ τοῦ συμβολαιογράφου, (6. 7 διαθ. καὶ ὀργ. 184).—Ἂν δὲν γίνῃ μνεία τῆς ἀναγνώσεως, ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 καὶ 47 τοῦ 48 καὶ 341 τοῦ 52.) (2)

---

(1) Ἴδε τὴν λ. αἰτιολογίαι.

(2) Κατὰ τὸ 7 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 περὶ

§ 476. Ὅταν ἐκ τῆς διαθήκης προκύπτῃ ὅτι ὁ διαθέτης κατέλιπεν ἐλεημοσύνας καὶ κληροδοσίας εἰς φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῇ διαθήκῃ μνείας ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἐνεθύμησε τὸν διαθέτην ν' ἀφήσῃ ἐλεημοσύνην εἰς φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἶναι ἀπουσιώδης. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 176 τοῦ 1849.)

§ 476². *Ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης* (1). Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

§ 477. α) Ἡ μνεία ὅτι οἱ *μάρτυρες* παρετήρησαν τὴν διαθήκην, χωρὶς ν' ἀναφέρηται ὅτι καὶ τὴν ἀνέγνωσαν, ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ., 8 καὶ 47 τοῦ 48).

§ 478. β) Βεβαιοῦντος τοῦ συμβολαιογράφου ἐν τῇ διαθήκῃ ὅτι αὕτη «ἀνεγνώσθη εὐκρινῶς καὶ μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων», ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου, ὁρίζοντος ὅτι ὁ συμβολαιογράφος προσεκάλεσε τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 176, 177 τοῦ 1849).

§ 479. γ) Ὅταν ἡ διαθήκη δὲν διαλαμβάνῃ μὲν ὅτι ὁ διαθέτης καὶ οἱ μάρτυρες προσεκλήθησαν ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ἀλλ' ἠκροάσθησαν αὐτὴν, ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου ἐξεπληρώθη. Ἤγουν· Ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ γενομένη μνεία περὶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου εἰς ἐπήκοον τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ διαθέτου καὶ περὶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων μαρτύρων, γενομένη δι' ἄλλων λέξεων δὲν παρέχει ἀφορ-

---

διαθηκῶν Νόμου, οἱ μάρτυρες, πρὶν ὑπογράψωσι τὴν διαθήκην εἶναι ὑπόχρεοι νὰ τὴν παρατηρήσωσι καὶ νὰ τὴν ἀναγνώσωσιν, ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι δὲν ἀρκεῖται ὁ νόμος εἰς μόνην τὴν παρατήρησιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, καθότι διὰ τῆς παρὰ τοῦ μάρτυρος ἀναγνώσεως δύναται οὗτος νὰ λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν, ἂν ἐν τῇ διαθήκῃ ἐγράφησαν ὅλαι καὶ ἀκριβῶς αἱ διατάξεις τοῦ διαθέτου, ἐν ᾧ, παρατηρῶν μόνον τὴν διαθήκην, δύναται νὰ ἴδῃ ἁπλῶς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς χωρὶς νὰ λάβῃ ἀκριβῶς γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ὡς ὁ νόμος θέλει, καὶ τὴν ὁποίαν δύναται νὰ λάβῃ διὰ τῆς ἀναγνώσεως· ὥστε δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι μόνη ἡ παρατήρησις ἀναπληροῖ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν. (ΑΠ. 8 τοῦ 48.)

(1) Ἂν δὲν γείνῃ μνεία τῆς ἀναγνώσεως, ἡ διαθήκη ἀκυροῦται, ΑΠ. 8 καὶ 47 τοῦ 1848 καὶ 341 τοῦ 1852.

μὴν πρὸς ἀναίρεσιν, διότι ὁ νόμος δὲν διατάσσει ἐπὶ ποινῇ ἀκρυρότητος τὴν χρῆσιν ὡρισμένων λέξεων. (Ἀπόφ. πολ. ΑΠ. 341 τοῦ 1852).

§ 480. δ) Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη, ὅταν ἐξ αὐτῆς ἐξάγεται δι' ἰσοδυνάμων μὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου περὶ ἀναγνώσεως τῆς διαθήκης λέξεων, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος μετὰ τὴν σύνταξιν ἀνέγνω αὐτὴν εἰς ἐπήκοον κτλ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 187 τοῦ 1855, κυροῦσα τὴν 11075 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 481. ε) Ὅτι ὁ συμβολαιογράφος πρέπει νὰ προσκαλῇ τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας ν' ἀκούωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 9 τοῦ 1856, φέρουσα ἐν τῇ δευτέρᾳ σκέψει της·

«Ἐπεὶ δὴ τὸ ἐφετεῖον δὲν παραδέχεται, ὅτι ἡ ἔλλειψις μνείας ἐν τῇ διαθήκῃ «ὅτι ὁ συμβολαιογράφος προσεκάλεσε τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσίν της», δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς· ἐξ ἐναντίας παραδέχεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη ἔλλειψις εἰς τὴν διαθήκην τοῦ Χ. Παρθενίου Πετράκη, διότι ἐκ τῆς μνημονευομένης ἐν αὐτῇ φράσεως, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἀνέγνωσε ταύτην εἰς ἐπήκοον τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων, συνάγει, ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του κρίνον, ὅτι οὗτοι, ὁ διαθέτης καὶ οἱ μάρτυρες, δὲν προσεκλήθησαν ἁπλῶς μόνον, ἀλλὰ κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου προσεκτικοὶ καὶ ἤκουσαν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης· τοῦτο δὲ ἐννοεῖ τὸ ἐφετεῖον, λέγον, ὅτι ἐκ τῆς φράσεως αὐτῆς βεβαιοῦται «οὐχὶ ἁπλῶς πρόσκλησις πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἐννοεῖ ὁ νομοθέτης, ἤτοι ὅτι ὁ διαθέτης καὶ οἱ μάρτυρες ἤκουσαν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ὅπερ σημαίνει ὅτι οὐχὶ ἁπλῶς, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς, ἤκουσαν».

§ 482. ς) Ὁ λόγος, ὅτι οἱ μάρτυρες καὶ ὁ διαθέτης δὲν προσεκλήθησαν ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ἀκυροῖ αὐτήν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 138 τοῦ 1857, κυρ. τὴν 646 τοῦ 1856 ἐφ. Ναυπλ.).

§ 483 484. ζ) Τὸ 6 ἄρθρον τοῦ περὶ διαθ. ψηφίσματος ὁρίζει μὲν ὅτι ὁ μνήμων προσκαλεῖ τοὺς μάρτυρας ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ἀλλὰ δὲν ἀπαιτεῖ ἡ πρόσκλησις αὕτη τῶν μαρτύρων νὰ γίνεται διὰ πανηγυρικῶν λέξεων, ἤτοι ὡρισμένων· ἑπομένως ἀρκεῖ ὁπωσδήποτε νὰ γενῇ αὕτη· τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι ἐγένετο τοιαύτη πρόσκλησις τῶν μαρτύρων ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφέρεται ὅτι αὕτη ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον αὐτῶν, ἤγουν ὅτι τὸ εἰς ἐπήκοον κλπ. ἰσοδύναμόν ἐστι μὲ τὴν πρόσκλησιν ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ἡ διά-

ταξις καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῆς ἐξεπληρώθη. (Ἀπ. ΑΠ. 112 τοῦ 61.)

§ 485. η) Μὴ προτείναντος τοῦ διαδίκου, ὅτι, καὶ πρὶν ἡ διαθήκη καταρτισθῇ καὶ πρὶν ὑπογραφῇ ὑπὸ τοῦ διαθέτου, παρατηρήθη καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ μόνον ὅτι, πρὶν ὑπογράψῃ αὐτὴν ὁ διαθέτης, παρετηρήθη καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν μαρτύρων, τὸ ἐφετεῖον, ὀρθῶς ποιοῦν, δὲν παρεδέχθη τὸν ἐκ τούτου παραγόμενον λόγον ἀκυρότητος, καθότι τὸ ἄρθρον 6 καὶ 7 τοῦ ψηφίσματος δὲν ἀπαιτοῦσι τοῦτο ῥητῶς καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. (Ἀπ. ΑΠ. 112 τοῦ 61.)

§ 486. θ) Διαθήκη φέρουσα· «μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης τὴν ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας οἱ μάρτυρες ὡς καὶ ὁ διαθέτης, καὶ ἐβεβαίωσαν ὅλοι οὗτοι ὅτι ἐγράφησαν ἀκριβῶς ὅσα ὁ διαθέτης εἶπεν», ἐμφαίνει ὅτι ἡ παρατήρησις καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης ἐγένετο (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 61, κυροῦσα τὴν 964 τοῦ 58 τῶν ἐν Ναυπλ, ἐφ.)

§ 487. ι) Ὅτι οἱ μάρτυρες ἀνέγνωσαν τὴν διαθήκην. Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 555 τοῦ 65.)

§ 488. ια) Ἀνάγνωσις διαθήκης. Ἡ πολ. ΑΠ. 18 τοῦ 67 ἀπόφασις φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, ἐνῷ διὰ τῆς πέμπτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως αὐτοῦ ἀποφαίνεται ῥητῶς ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἐν τῇ προσβαλλομένῃ διαθήκῃ βεβαιοῖ ὅτι οἱ ὡς μάρτυρες προσληφθέντες ἀνέγνωσαν αὐτὴν (ἄρθρ. 7 καὶ 8 τοῦ περὶ διαθήκης νόμου), παραδέχεται ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου τῆς βεβαιώσεως ταύτης, χωρὶς νὰ ἀπαιτῆται ὥστε νὰ προσβληθῇ αὐτὸ τὸ μέρος τῆς διαθήκης ὡς πλαστὸν, διέταξε δὲ τὴν περὶ τούτου μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν ἐκτιμῆσαν κατόπιν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 414 τοῦ 1865 ἑτέρας προσβαλλομένης ἀποφάσεως αὐτοῦ τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ληφθείσας μαρτυρίας· ἀλλ' οὕτως ἀποφασίσαν παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ ἄρθρου 400 τῆς πολ. δικον. καθ' ὃ τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀποτελοῦσιν ἐντελῆ ἀπόδειξιν περὶ ὅλων, ὅσα συμβάντα ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου (τοιοῦτον δὲ εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τῶν μαρτύρων ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης, οὗτινος ἐδύνατο ἰδίαις αἰσθήσεσι ν' ἀντιληφθῇ ὁ συμβολαιογράφος), περιέχονται ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ὁπότε κατὰ τὸ ἄρθρον 403[1] μόνον διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφίας προσβολῆς δύναται ν' ἀποκρουσθῇ ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐγγράφου.»

§ 489. Κατὰ τὰ ἄρθρα 2, 7 καὶ 8 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος, τὸ τῆς τελευταίας βουλήσεως ἔγγραφον εἶναι ἄκυρον,

ἐὰν δὲν περιέχῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν βεβαίωσιν ὅτι οἱ μάρτυρες, πρὶν ἢ τὸ ὑπογράψωσι, τὸ παρετήρησαν καὶ τὸ ἀνέγνωσαν, ἡ δὲ μνεία αὕτη δὲν πρέπει νὰ γίνηται διὰ παρεισγραφῆς. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18506 τοῦ 1860).

§ 490. *Προσθῆκαι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν.* Διαθήκη (1) περιέχουσα προσθήκην τινὰ μετὰ τὴν παρατήρησιν καὶ ἀνάγνωσιν αὐτῆς δύναται μὲν νὰ καταστήσῃ ἀνίσχυρον τὴν προσθήκην ταύτην, ὄχι ὅμως καὶ τὴν κυρίαν διαθήκην. (ΑΠ. 168 τοῦ 61, κυροῦσα 964 τοῦ 58 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.).

§ 491. *Ὑπογραφὴ διαθηκῶν.*—Ἡ νομολογία περιέχει ὡς ὡς πρὸς τοῦτο τὰ ἑξῆς·

α) Ὁ Ἄρ. Πάγος δύναται νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν ἂν διαθήκη τις περιέχῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου, παρεισγραφὰς καὶ συγκοπάς; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 47, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου ὑπ' ἀριθ. 858/3579 καὶ τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ γενομένων ἐγγράφων προτάσεων ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ προσαχθεῖσα εἰς αὐτὸ ἐν πρωτοτύπῳ διαθήκη δὲν προσεβλήθη ὡς πλαστή, ἀλλ' ἐζητήθη ἡ ἀκυρότης αὐτῆς λόγῳ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτὴν ἡ ὑπογραφὴ τοῦ διαθέτου, καὶ ὅτι περιέχει παρεισγραφὰς καὶ συγκοπάς, τὸ δὲ ἐφετεῖον παρατηρῆσαν τὴν διαθήκην ταύτην ἐσκέφθη, ὅτι ὁ διαθέτης εἶναι ὑπογεγραμμένος εἰς αὐτὴν ἰδιοχείρως εἴς τε τὸ τέλος καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ περιθωρίῳ προσθήκας, εὐαναγνώστως καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου καὶ τὸ ἄρθρ. 185 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτὴν οὐδεμία οὐδόλως παρεισγραφὴ ἢ συγκοπή, ὥστε τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν πληροφορηθὲν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ὑπογραφῆς τοῦ διαθέτου καὶ περὶ τῆς μὴ ὑπάρξεως παρεισγραφῶν ἢ συγκοπῶν, καὶ ἀποφανθὲν περὶ τούτων κατὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ πεποίθησιν, ἔπραξε συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 277 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ ἑπομένως οὔτε νόμον τινα ἢ τύπον παρεβίασε μὴ διατάξαν ἀπόδειξιν, οὔτε ἐκάλυψεν, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀναιρεσείοντες, πρότασίν των τινὰ περὶ πλαστογραφίας, οὔτε ἀναιτιολόγητον ἀφῆκε τὴν ἀπόφασίν του· ἄλλως τε πρέπει νὰ θεωρηθοῦν καὶ ἀνυπόστατοι οἱ λόγοι τῶν ἀναιρεσειόντων περὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς ὑπογραφῆς τοῦ διαθέτου καὶ περὶ ὑπάρξεως παρεισγραφῶν καὶ συγκοπῶν, καθόσον οὗτοι δὲν ἀπέδειξαν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον τὰς τοιαύτας ἐλλείψεις».

(1) Εὑρ. 6 σ. 37 ἐπ.

ϐ) Ὑπογραφαί.—Ἡ τήρησις τοῦ ἄρθρου 185 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτεῖται καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων διαθηκῶν. (213 ὀργ.) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 203 τοῦ 62).

γ) Μνεία ὅτι ἀγράμματος ὁ διαθέτης.—Εἰς τὰς δημοσίας διαθήκας πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ τύποι, περὶ ὧν ὁ ὀργανισμὸς διαλαμβάνει, ὡς καὶ οἱ τύποι τοῦ ψηφίσματος, καθόσον τοῦτο κυροῦται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 213 τοῦ ὀργ.—Πρέπει λοιπὸν νὰ γίνηται μνεία, ἂν ὁ διαθέτης ἦναι ἀγράμματος. (ὀργ. 185) (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 203 τοῦ 62).

δ) Ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ πρότασις ὅτι ὁ διαθέτης δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ μόνος τὴν ὑπογραφήν του; ἡ 112 του 61 πολ. ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου προτάσεων τῶν ἀναιρεσειουσῶν καὶ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν ἀποδεικνύεται, ὅτι αὗται ἐπρότεινον ὅτι ὁ διαθέτης δὲν εἶχεν, ὡς ἤδη διατείνονται, τὴν ἀναγκαίαν διανοητικὴν ἱκανότητα κἂν διὰ νὰ ὑπογράψῃ μόνος τὴν διαθήκην· ἐπρότεινον δὲ ἁπλῶς, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου καὶ τῆς τοῦ πρωτοδικείου, εἰς τὰς σκέψεις τῆς ὁποίας ἀναφέρεται κατὰ τοῦτο τὸ ἐφετεῖον, ὅτι ἐξ ἀσθενείας δὲν ἠδύνατο ὁ διαθέτης νὰ θέσῃ μόνος τὴν ὑπογραφήν του, καὶ τὴν ἔθεσε, κρατουμένης τῆς χειρός του ὑπὸ τοῦ μάρτυρος Α. Δανοπούλου, κινοῦντος αὐτὴν ὡς ὄργανον· ὥστε κυρίως δὲν ἠρνήθησαν ὅτι ὁ διαθέτης ὑπέγραψεν· ἂν δὲ ἐννόουν, ὅτι ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τεθεῖσα ὑπογραφὴ τοῦ διαθέτου δὲν εἶναι καὶ ἰδική του νοερῶς, ὀρθῶς ἀπέκρουσε τὸν περὶ τούτου ἰσχυρισμόν των, ἀφ' οὗ δὲν προσέβαλον ὡς πλαστὴν τὴν διαθήκην καὶ ἰδίως τὴν ὑπογραφήν, καὶ δὲν παρεμόρφωσε τὰς εἰς αὐτὸ ὑποβληθείσας προτάσεις, καθόσον οὐδόλως ἰσχυρίσθησαν αἱ ἀναιρεσείουσαι, ὅτι ὁ διαθέτης ἐστερεῖτο τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων».

ε) Ἰσχύει διαθήκη, εἰς ἣν προσελήφθη μάρτυς ἀγράμματος; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 77 τοῦ 63 καὶ ἀπ. 21081 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

ϛ) Διαθήκη μὴ γεγραμμένη ἰδίᾳ τοῦ συμβολαιογράφου χειρί, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου προσώπου, καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ τοῦ συμβολαιογράφου, δὲν εἶναι ἔγκυρος· ἄρθρ. 2, 8 καὶ 13 τοῦ περὶ διαθ. ψηφ.—(Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15234 ἐν νομ. μελ. σ. 493).

ζ) Ἐὰν τὸ τελευταῖον ἐδάφιον διαθήκης τινὸς φέρῃ ἐν ἀρχῇ τὴν λέξιν *προσθήκη*, οἱ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐδαφίου τούτου ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες καὶ ὁ συμβολαιογράφος θεωροῦνται ὡς ὑπογράψαντες τὴν ὅλην διαθήκην. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. ἐν Νομικῇ φύλλ. 270).

η) Τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀποφηνάμενον ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἐφ' ἑκάστης σελίδος μονογράφησις τοῦ συμβολαιογράφου καὶ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ὁλόκληρος ἡ ὑπογραφὴ αὐτοῦ, ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμωσεν ὀρθῶς τὸ ἄρθρον 185 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 163 τοῦ 68).

§ 492. *Ἄρθρ.* 12 *περὶ διαθηκῶν*.—Τὸ ἄρθρον 12 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος περιλαμβάνεται ῥητῶς μεταξὺ τῶν διὰ τοῦ ἄρθρου 213 τοῦ δικ. ὀργ. ἀκυρωθεισῶν διατάξεων. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 284 τοῦ 67).

§ 493. Ἄρθρ. 13 περὶ διαθηκῶν. Βλ. τὰ ἀνωτ. εἰς τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ νόμου αὐτοῦ ἐκτεθέντα.

§ 494. *Ἄρθρ.* 16 *τοῦ περὶ διαθ. νόμου*.—Ἁπλαῖ εἰσηγήσεις (suggestiones), ἐκ φιλοφροσύνης καὶ περιθάλψεως ἀποῤῥέουσαι πρὸς τὸν διαθέτην, δὲν καθιστῶσιν ἄκυρον τὴν ὑπὲρ τοῦ φιλοφρονήσαντος διαθήκην αὐτοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 178 τοῦ 1854, κυροῦσα τὴν 10893 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 495. Ἄρθρ. 18 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου. Βλ. ἀνωτ. §. 425 ἐπ.

§ 496. Ἄρθρ. 19 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου.—Ὁ κωφὸς δὲν δύναται ἐν Γαλ. νὰ κάμῃ ἐπίσημον διαθήκην, διότι δὲν δύναται ν' ἀκούσῃ τὴν ἀνάγνωσιν. Montpellier, 1 δικ. 1852 (Dev 53, 2, 7).

ΣΗΜ. 1. Ἡ γνώμη αὕτη ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῶν Delvincour, Grenier, Duranton, καὶ Zachariae· ὁ Delisle, revue ctit de legisl. τοῦ 1853 σ. 368) ἔχει ἐναντίαν γνώμην, λέγων· je ne crois pas det tout que le sourd soit incapable du testament public, pourvu que le notaire, plaçant la minute sous les yeux du testateur, la lui fasse lire à haute voix en presence des temoins, et suive du regard les caraetéres pour s' assurer par lui même de la fidelitè de cette recitation.

§ 497. Τὸ ἄρθρον 19 τοῦ περὶ διαθ. νόμου ἐννοεῖ διπλάσιον τὸν ἀριθμὸν τῶν τριῶν μαρτύρων, οἵτινες ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ τὸν κωφὸν τὸν ἠξεύροντα νὰ ἀναγινώσκῃ, καὶ οὐχὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν 4 μαρτύρων διὰ τοῦ μὴ ἠξεύροντα νὰ γράψῃ διαθέτην, διότι τὸ 13 ἄρθρ. τοῦ νόμου ἐκείνου ἀφορᾷ μίαν καὶ εἰδικὴν περίπτωσιν, καὶ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ 19. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 26 τοῦ 1853, κυρ. τὴν 568 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ν. ἐφ).

Πότε ἀπαιτεῖται προσβολὴ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ; (1)

§ 498. Ἰδοὺ τί εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ, ὅσον ἐγὼ γινώσκω. Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν ὅτι ὁ γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδίκου συνέταξε διαθήκην τινὰ ἐνῷ ἀναφέρεται εἰς ταύτην ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἐπεχείρησε νὰ τὴν συντάξῃ; Ὄχι, πρέπει νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ κατὰ τοῦτο (ἄρθ. 400, 303, καὶ 304 τῆς πολ. Δικ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 105, τοῦ 1850).

ΣΗΜ. Πρλ. κατωτ. τὴν λ. ὑπομνήματα· (2) § 163 222 ἐπ. καὶ σ. 331 λ. Πλαστογραφία.

§ 499. Διαθήκη μνημονεύουσα ὅτι οἱ μάρτυρες *ἀνέγνωσαν* καὶ ὑπέγραψαν αὐτὴν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, ἂν δὲν προσβληθῇ ὡς πλαστή.—Ὅθεν ἁπλῆ ἡ πρότασις ὅτι οἱ μάρτυρες δὲν ἐγίνωσκον ἀναγινώσκειν δὲν ἀρκεῖ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 339 τοῦ 63 καὶ 379 τοῦ 64).

§ 500. Ἀπαράδεκτός ἐστι πᾶσα ἀπόδειξις πλὴν τῆς διὰ τοῦ ὅρκου, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς διαθήκης δὲν παρέστησαν διαρκῶς κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῆς, ὡς βεβαιοῦντος ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ συμβολαιογράφου τὸ ἐναντίον· ἑπομένως ἀπαιτεῖται πρότασις περὶ πλαστογραφίας. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 355 τοῦ 65).

§ 501. Ὅτι ἀπαράδεκτος ἡ ἀπόδειξις ὅτι οἱ ὑπογράψαντες τὴν διαθήκην μάρτυρες δὲν γινώσκουσι γράμματα, ἀφοῦ ὁ συμβολαιογράφος βεβαιοῖ ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦτο, (περιστατικοῦ οὗ ἀντελήφθη καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπιληφθῇ). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 435 τοῦ 66).

§ 502. Βεβαιοῦντος τοῦ συμβολαιογράφου ὅτι οἱ μάρτυρες ἀνέγνωσαν τὴν διαθήκην, ἐπιτρέπεται ἡ τοῦ ἐναντίου ἀπόδειξις, χωρὶς νὰ προσβληθῇ ἡ διαθήκη ὡς πλαστή; οὐχί, διότι τοῦ βεβαιουμένου ἀντικειμένου (ἡ ἀνάγνωσις) ἠδύνατο ν' ἀντιληφθῇ ἰδίαις αἰσθήσεσιν ὁ συμβολαιογράφος. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 18 τοῦ 67, ἀναιρ. τὴν 160 τοῦ 65 ἀπ. ἐφ. Πατρ.).

§ 503. Τὸ ἐφετεῖον μὴ ἐπιτρέψαν τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ ἐν τῇ διαθήκῃ μάρτυρες εἰσὶν ἀγράμματοι, συνεμορφώθη μὲ τὸν

---

(1) Βλ. ἐν Πείρᾳ τὴν λ. ἐπίδοσις ἐν § 86—95 καὶ τὰς λ. πλαστογραφία· ὑπομνήματα.

ΣΗΜ. Πρλ. Οἰκ. § 86 καὶ § 92 σημ. 32.

(2) Βλ. εὑρ. 22 λ. ὑπομνήματα.

νόμον, διότι, ἀφοῦ ὁ συμβολαιογράφος βεβαιοῖ ὅτι οἱ μάρτυρες οὗτοι ἀνέγνωσαν τὴν διαθήκην, ἡ βεβαίωσις αὕτη ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν μεχρισότου ἀποδειχθῇ πλαστὴ ἡ περιέχουσα αὐτὴν διαθήκη. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 163 τοῦ 68).

ΣΗΜ. Πρλ. τὰ ἐν λ. ὑπομνήματα καὶ λ. ἐπίδοσις.

§ 504. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ, χωρὶς νὰ γίνῃ πρότασις περὶ πλαστογραφίας, ὅτι ὁ διαθέτης δὲν εἶχε τὴν διανοητικήν του κατάστασιν;

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιστατικοῦ ὅτι ὁ διαθέτης ἦτο παράφρων, καὶ χωρὶς νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ διαθήκη, ἥτις διαλαμβάνει ὅτι ἦτον εἰς κατάστασιν ἐχεφροσύνης, διότι δὲν εἶναι ἔργον τῶν συμβολαιογράφων νὰ διαβεβαιῶσι τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ τοῦτο εἰμὴ τὰ ἀποδειχθησόμενα περιστατικὰ δὲν περιέχουν τὶ τὸ ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου μνημονευόμενα· οἷον ἂν ἰσχυρίζεσαι ὅτι ὁ διαθέτης δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν ν' ἀποκριθῇ, νὰ συνδέσῃ τὰς ἰδέας του, νὰ κάμῃ συλλογισμόν τινὰ κτλ.—Ἐνταῦθα πρέπει νὰ γίνῃ πρότασις πλαστογραφίας. (requêt 1 δικ. 1851 Devilen 52, 2, 25. rev crit. τοῦ 1852 σ. 336).

§ 505. Ὅταν παρουσιάζηται δημοσία διαθήκη καὶ ζητῆται ἡ ἀκύρωσις ἕνεκα παραφροσύνης, τί ἀποδεικνύει ὁ ἐνάγων; Βλ. τὴν ἰδίαν συλλογήν μου τὶς βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσιν.

§ 506. Καμμία διάταξις δὲν ἀπαγορεύει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ δικαστὴς τὰς προτεινομένας κατά τινος διαθήκης ἀκυρότητας, πρὶν ἢ ἀποδειχθῇ αὕτη ὡς πλαστή. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 107 τοῦ 58).

§ 506². Ἡ ἐπὶ τῆς μυστικῆς διαθήκης γραφομένη συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις μετὰ τῆς καταθέσεως αὐτῆς εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ συμβολαιογράφου, ἀποτελεῖ ἓν ὅλον μετὰ τῆς διαθήκης δημόσιον ἔγγραφον (ὅρα καὶ ἄρθρ. 399 § 2 καὶ 4 τῆς Πολ. Δικ.)· ὥστε οἱ θέλοντες νὰ ἐκφράσωσιν ἀποτελεσματικῶς ὅτι δὲν παραδέχονται ἢ δὲν ἀναγνωρίζωσι τὴν διαθήκην, ὀφείλουν νὰ προσβάλωσι αὐτήν τε καὶ τὴν κυροῦσαν αὐτὴν συνημμένην συμβολαιογραφικὴν πρᾶξιν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ (ἄρθρ. 403 Πολ. Δικ.)· τούτου δὲ μὴ γενομένου, τὰ δικαστήρια δὲν ὀφείλουν νὰ διατάξουν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος, μὴ ὑφισταμένης ῥητῆς ἀρνήσεως αὐτῆς. (ΑΠ. 173 τοῦ 1870).

Ἄρθρ. 21—30 περὶ διαθηκῶν. Μυστικὴ διαθήκη (1).

§ 507. Ἡ διαθήκη δὲν εἶναι ἄκυρος, ἂν ὁ διαθέτης ὑπέγραψε τὸ κύριον ὄνομά του, ὡς ἐσυνείθιζε, διὰ τῶν ἀρκτικῶν στοιχείων· —δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ σημειοῦται ἐν ἑκάστῃ σελίδι τῆς ἰδιογράφου διαθήκης ἡ χρονολογία καὶ ὁ τόπος, ἀλλὰ μόνον ἡ ὑπογραφή. (21 τοῦ περὶ διαθ.).—(Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16559 τοῦ 58).

§ 508. Ἐκ τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου προκύπτει, ὅτι διαθήκη φέρουσα μὲν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου εἰς ἀμφοτέρας τὰς σελίδας, ἐξ ὧν αὕτη συνίσταται, μὴ φέρουσα δὲ τὴν χρονολογίαν καὶ τὸν τόπον, εἰ μὴ εἰς τὴν ἑτέραν αὐτῶν, εἶναι νόμιμος. (Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθην. 17612 τοῦ 1859 ἣν ἴδε ἐν νομ. μελ. σ. 629).

§ 509. Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ περὶ διαθ. ψηφ. ἀπαιτεῖ νὰ ὑπενθυμίσῃ ὁ συμ. εἰς τὸν διαθέτην τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ διαταχθέντα τότε μόνον, ὅταν οὗτος ὡμολόγησεν ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι γεγραμμένη παρ' αὐτοῦ· ὅταν δὲ ἐφανέρωσεν ὅτι ἡ μυστικὴ διαθήκη εἶναι γεγραμμένη παρ' ἄλλου καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτοῦ, ἐφαρμόζονται αἱ διάτ. τοῦ ἄρθρ. 27 τοῦ νόμου αὐτοῦ. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 531 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 9971 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 510. Τὸ ἄρθρ. 27 τοῦ περὶ διαθ. ψηφ. δὲν διατάσσει ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ ἐκθέσει ὅτι ἐπὶ τοῦ φύλλου, ἐν ᾧ ἐσωκλείσθη ἡ διαθήκη, ὑπέγραψαν ὁ διαθέτης, οἱ μάρτυρες καὶ ὁ συμβολαιογράφος. (ΑΠ. 531 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 7971 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

Ἄρθρ. 31—34 περὶ διαθηκῶν. Ἰδιόγραφος διαθήκη (2).

§ 511. Ὁ ἀπὸ 11 Φεβρ. 1830 νόμος περὶ διαθηκῶν δὲν ὁρίζει προθεσμίαν τινά, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη, ἡ εὑρεθεῖσα ἐντὸς τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου, πρέπει νὰ ἐμφανίζηται εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ γνωστοποιηθῇ καὶ κηρυχθῇ κυρία. Προτείνει λοιπὸν ὁ κληρονόμος, ὅτι ἡ διαθήκη

(1) Βλ. Καλ. ε. § 190 ἐπ.

(2) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7574 τοῦ 50 καὶ 15815 τοῦ 58.—Καλ. ἑ. § 194—195.

Πᾶσα λέξις ἐν τῷ κειμένῳ παρ' ἄλλης χειρὸς γεγραμμένη φέρει ἀκυρότητα τῆς ὅλης διαθήκης. Καλ. ἑ. § 194.

εὑρεθεῖσα ἐντὸς τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου κατελήφθη ὑπὸ τῆς δημογεροντίας; Πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἀπόδειξις αὕτη, διότι ἐμφαίνει τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ τὴν ἐμφανίσω πρότερον. (νόμ. 185 Βασιλ. 23). Ἀπ. πολ. ΑΠ. 63 τοῦ 51).—Πρλ. Καλ. ἐ § 194.

§ 512. Τ'ἄρθρα 31—33 τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 Νόμου περὶ διαθηκῶν τὰ κανονίζοντα τὸν τύπον τῆς ἰδιογράφου διαθήκης, δὲν ὁρίζουν προθεσμίαν τινά, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη, εὑρεθεῖσα μεταξὺ τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου, πρέπει νὰ ἐμφανίζηται εἰς δικαστήρια διὰ ν' ἀνοιχθῇ, ἤτοι νὰ γνωστοποιηθῇ καὶ κηρυχθῇ κυρία, ἢ μή, ἀφοῦ ἀκουσθῶσι μάρτυρες περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ χαρακτῆρος τοῦ διαθέτου. (Α. Π. 63 τοῦ 851).

§ 513. Τὸ ἄρθρον 31 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ἀπαιτεῖ, ὥστε ἡ διαθήκη νὰ εὑρεθῇ μεταξὺ τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου καὶ οὐχὶ εἰς χεῖρας ἄλλου (1)·—ἀλλὰ ἡ τήρησις τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἀπαιτεῖται, ὅταν ἡ διαθήκη συνετάχθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἔνθα δὲν ὑπάρχει τοιαύτη διάταξις. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 129 τοῦ 1854, κυρ. τὰς 7574 καὶ 11190 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

Ἤτοι τοῦ νόμου (31 διαθ.) ὁρίζοντος ὅτι ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη πρέπει νὰ παραδίδηται εἰς χεῖρας τρίτου καὶ οὐχὶ νὰ εὑρίσκηται μεταξὺ τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου μετὰ τον θάνατον αὐτοῦ, ἕπεται ὅτι ὁ τύπος οὗτος πρέπει νὰ τηρηθῇ ἀφοῦ ἡ διαθήκη γίνεται κατὰ τοὺς αὐτόθι ἰσχύοντας νόμους καὶ οὐχὶ ὁ τοῦ 31 ἄρθρου· ὁ δὲ τυχὸν θάνατος ἐν Ἑλλάδι τοῦ εἰς ξένον κράτος διαθέτου Ἕλληνος, ποσῶς δὲν μεταβάλλει τὴν κατάστασιν τῶν ἤδη ἐγκύρως γινομένων, καθότι ὅταν ὁ νόμος τοῦ ξένου κράτους ἀπαιτῇ ἢ ἐπιτρέπῃ ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη νὰ παραδίδηται εἰς χεῖρας τρίτου καὶ οὐχὶ νὰ εὑρίσκηται μεταξὺ τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου ἀποθανόντος Ἕλληνος, καὶ πραγματικῶς ἐτηρήθη ὁ ὑπὸ τοῦ ξένου νόμου διατασσόμενος αὐτὸς τύπος, θεωρεῖται τότε ὡς ἐκπληρωθεὶς ὁ τύπος τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου, διότι οὗτος ἐπιτρέπει, ἄνευ ἐξαιρέσεως ἢ περιορισμοῦ, ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη νὰ γίνηται κατὰ τοὺς ἰσχύοντας εἰς τὸ ξένον κράτος νόμους ὅπου ἡ διαθήκη ἐγένετο. (Α. Π. 129 τοῦ 1854). ἴδ. Καλ. ά. σ. 214.

---

(1) Διαθήκη εἰς χεῖρας τρίτου, καὶ ὄχι μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου, εἶναι ἄκυρος. (2, 32 καὶ 63 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 157 τοῦ 52, κυρ. τὰς 8574 καὶ 8996 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.)

§ 515. Ἰδιόγραφος διαθήκη, μὴ φέρουσα τὸν τόπον, ἔνθα συνετάχθη, ἀκυροῦται. (2, 3 καὶ 63 τοῦ περὶ διαθηκῶν). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 321 τοῦ 64, κυρ. τὴν 21229 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.)

§ 515. Τὸ 31 ἄρθρον τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος δὲν ἀπαγορεύει, καὶ μάλιστα ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν ὑπὸ τρίτων προσώπων, ὡς μαρτύρων, ὑπογραφὴν αὐτῆς, ἢ τὴν ὑπὸ τοῦ διαθέτου ἀνακοίνωσίν της. Ἤγουν ἐννοεῖ προδήλως νὰ παράξῃ τὴν ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν τύπων προκύπτουσαν βεβαιότητα, ὅτι ἡ διαθήκη αὕτη εἶναι τῷόντι πρᾶξις τοῦ διαθέτου ἐκφράζουσα τὴν τελευταίαν αὐτοῦ βούλησιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ καταστήσῃ μυστικὴν τὴν εἰρημένην διαθήκην, ἢ ν' ἀπαγορεύσῃ, καὶ μάλιστα ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν ὑπὸ τρίτων προσώπων ὡς μαρτύρων προσυπογραφὴν ἢ τὴν ὑπὸ τοῦ διαθέτου πρὸς τὸν κληρονόμον ἢ ἄλλως ἀνακοίνωσιν αὐτῆς· δὲν ἀπαιτεῖ δε ἡ εἰρημένη διάταξις νὰ εὑρεθῇ ἡ διαθήκη μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου ἐσφραγισμένη. (Ἀπ. πολ. ΑΠ 230 τοῦ 66).

§ 516. Εἰς τὸν κληροδόχον ἢ εἰς τὸν κληρονόμον ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς, ὅταν ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη περιέχῃ καθολικὸν κληροδότημα ἐν ἐλλείψει κληρονόμων;

Τὸ ζήτημα κυμαίνεται εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀνάπτυξιν δὲ καὶ ἀνακεφαλαίωσιν ὅλων τῶν περὶ τούτου γνωμῶν ἴδε εἰς revue de leg. et de jurispud. σ. 947 ἐπ. τοῦ 53.

§ 517. Ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τῆς χρονολογίας της μέχρι τῆς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολῆς, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνεγνωρίσθη ἡ γνησιότης. Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν προσβάλληται ἕνεκα δόλου ἢ ἀπάτης. Ἴδε περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος revue de legisl σ. 941 ἐπ. τοῦ 53.

§ 518. Ἄρθρον 50 τοῦ περὶ διαθηκῶν. Διαθῆκαι τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου πῶς καὶ παρά τινος συντάσσονται; Ῥάλλη ἐμπ. δίκ. § 660. Καλ. ε. § 199 ἐπ.

§ 519. Ὅταν τις συνέταξεν ἐν φρουρίῳ πολιορκουμένῳ τὴν διαθήκην του, αὕτη, ὡς στρατιωτική, εἶναι ἔγκυρος κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὃν καὶ οἱ μὴ ὄντες στρατιῶται ἐν πολεμουμένῳ τόπῳ καταλειφθέντες δύνανται στρατιωτικῶς διαθέσθαι ᾧ βούλονται ἢ δύνανται τρόπῳ. (Ἀπ. 8051 τοῦ 51 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.) (1).

---

(1) Ἐνταῦθα καλὸν ἐθεώρησα νὰ σημειώσω τὴν ἑξῆς περίληψιν τῶν περὶ διαθηκῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου, τινὲς τῶν ὁποίων δὲν ἀναφέρονται ἀνωτέρω.

Διαθῆκαι.—1) Κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον, ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυ-

ρος δι' ἔλλειψιν τῶν σφραγίδων τῶν μαρτύρων, καὶ διότι ὁ διαθέτης δὲν ἔγραψεν ἰδιοχείρως τὸ ὄνομα τοῦ διαθέτου; οὐχὶ, διότι ἡ διαθήκη ἰσχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὡς προφορικὴ κατὰ τὴν 42 νεαρὰν τοῦ Καίσαρος Λέοντος. Ἀπ. πολ. 379 τοῦ 1840.

2) Κατὰ τὸ νεώτ. τῆς Ἑλλάδος δ. εἰς τὰς δημοσίας διαθήκας πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ τύποι, περὶ ὧν ὁ ὀργανισμὸς διαλαμβάνει, καὶ οἱ τύποι τοῦ ψηφίσματος, καθόσον τοῦτο κυροῦται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 218 τοῦ ὀργ. — Πρέπει λοιπὸν νὰ γίνηται μνεία ἂν ὁ διαθέτης εἶναι ἀγράμματος (ὀργ. 185). Ἀπ. πολ. 203 τοῦ 1862.

3) Ἡ τήρησις τοῦ ἄρθρ. 185 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτεῖται καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων διαθηκῶν (213 ὀργ)· (ἀπ. πολ. 203 τοῦ 1862).

4) Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος ἕνεκα τῶν παραλείψεων τῆς μνείας τοῦ συντάξαντος αὐτὴν ὑπαλλήλου· τὸν λόγον δὲ τοῦτον δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ἐνάγων εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, ὅταν διὰ τῆς ἀγωγῆς ἀνέφερεν, ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ προσθέσῃ διὰ τῶν προτάσεων καὶ ἄλλους ἀκυρότητος λόγους. (Ἀπ. πολ. 256 τοῦ 1852).

5) Ὁ περὶ διαθηκῶν νόμος (ἄρθρ. 4) ἀπαιτεῖ πρὸ πάντων νὰ σημειοῦται τὸ πρόσωπον ἐκείνου, δι' οὗ προσεκλήθη ὁ συμβολαιογράφος. Δὲν εἶναι δὲ ἐπάναγκες ν' ἀναφέρηται ἡ κατοικία του. (Ἀπ. πολ. 126 καὶ 204 τοῦ 1847).

6) Ἀφοῦ ὁ συμβολαιογράφος σημειώσῃ τὸ πρόσωπον, δι' οὗ προσεκλήθη, σημειόνει τὴν οἰκίαν καὶ ἐνορίαν τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων.—Περὶ ἐνορίας ὅρα τὴν 171 τοῦ 1868 πολ. ἀπ. —Ἡ ἐσφαλμένη σημείωσις τῆς κατοικίας καὶ ἐνορίας τοῦ διαθέτου δὲν βλάπτει, ὅταν δὲν γεννᾶται ἀμφιβολία τις περὶ τῆς ταυτότητος. (Ἀπ. 288 τοῦ 68).

7) Τηρητέα καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 181 τοῦ ὀργ. Καλλ. ε. § 187.

8) Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν ὅτι ὁ γραμματεὺς τοῦ εἰρηνοδίκου συνέταξε διαθήκην τινὰ, ἐν ᾧ ἀναφέρεται εἰς ταύτην ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἐπεχείρησε νὰ τὴν συντάξῃ, ἢ πρέπει νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ κατὰ τοῦτο (ἄρθρ. 400, 303 καὶ 304 τῆς πολ. δικ.) (Ἀπ. πολ. 105 τοῦ 1850 ἣν ὅρα ἀνωτ. § 498).

9) Εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρῃ ὁ συμβολαιογράφος ἐν τῇ διαθήκῃ, ὅτι κατὰ τὴν σύνταξίν της δὲν ἦτον ἄλλος παρών; Οὐδεὶς ἄλλος, ἐκτὸς τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου δύνα-

ται νὰ ἦναι, συντασσομένης τῆς διαθήκης, παρών (ἄρθρ. 18)· Τοῦτο δὲ, μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως, τεκμαίρεται 'Απ. πολ· 204 τοῦ 1847. Ἡ δὲ 187 τοῦ 1855; Πρλ. Εὐρ. 6. σ. 35. ἔτι Καλ. ε. § 188.

10) Εἶναι ἄκυρος ἡ ἐνώπιον συμβολαιογράφου συντασσομένη διαθήκη, ὅταν προσελήφθη διερμηνεύς; Ναί· ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐννοῇ καὶ ὁ συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες τὸν διαθέτην· ὅθεν διατάσσεται ἀπόδειξις περὶ τούτου. ('Απ. πολ. 79 τοῦ 1860.)

11) Ὁ συμβολαιογράφος ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας (5 διαθ. 182 ὀργ.) διὰ νὰ βεβαιοῦται ἂν ἔχῃ σώας τὰς φρένας.

12) Ὁ συμβολαιογράφος δὲν εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀναφέρῃ πόθεν ἐπείσθη ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει σώας τὰς φρένας του. Δύναται δὲ, πρὸς δήλωσιν τούτου, νὰ μεταχειρισθῇ οἱανδήποτε ἔκφρασιν. 'Απ. πολ. 126 καὶ 204 τοῦ 1847. Εὐρ. 6. σ. 26 — 31. Καλλ. ε. § 188.

13) Ὁ συμβολαιογράφος γράφει αὐτολεξεὶ τοὺς λόγους τοῦ διαθέτου (13 περὶ διαθ.). Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ νὰ μνημονεύσῃ ὅτι καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ συνέταξεν, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ἐξάγηται ὅτι ἐγράφησαν οἱ λόγοι τοῦ διαθέτου. ('Απ. πολ. 204 τοῦ 1847. Καλλ. ε. § 188).

14) Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι παρευρέθη εἰς τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδίκου, ὅταν δὲν ἀναφέρηται ἐν αὐτῇ ὅτι δὲν παρευρέθη ἄλλος παρὰ τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν διαθέτην. 'Απ. πολ. 105 τοῦ 1850.

14[a]) Ποῖοι ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες διὰ τὸ κῦρος τῆς διαθήκης; ('Απ. 339 τοῦ 63).

15) Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ μνεία, ὅτι οἱ μάρτυρες προσεκλήθησαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης. ('Απ. πολ. 126 τοῦ 1847).

16) Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἐκλέγῃ ὁ διαθέτης τοὺς μάρτυρας. 'Απ. πολ. 112 τοῦ 1862.

17) Ἰσχύει διαθήκη εἰς ἣν προσελήφθη μάρτυς ἀγράμματος; Ὅρα ἀπ. πολ. 77 τοῦ 1868 καὶ 21081 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφετῶν.

18) Τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα, ὁρίζον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς συντάξεως τῆς δημοσίας διαθήκης προςληπτέων μαρτύρων, δὲν ἀπαγγέλλει ἀκυρότητα αὐτῆς, ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε προσληφθῇ ἀνώτερος αὐτῶν ἀριθμὸς παρὰ τὸν εἰς τὸ ἄρθρ. 3 ὁριζόμενον· ἀρκεῖ νὰ ὡρκίσθησαν. 'Απ. πολ. 187 τοῦ 1855. Πρλ. ἀνωτ. τὴν 204 τοῦ 1847.

19) Τὸν λόγον, ὅτι ἐκτὸς τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων παρευρέθησαν καὶ ἄλλοι ὅτε συνετάχθη ἡ διαθήκη, δὲν δύ-

ναται νὰ προτείνῃ τις κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν (160. 745—747 Πολ. δικ.) ('Απ. πολ. 287 τοῦ 1855).

20) Τὸ ἄρθρ. 19 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ἐννοεῖ διπλάσιον τὸν ἀριθμὸν τῶν τριῶν μαρτύρων, οἵτινες ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ τὸν κωφὸν τὸν ἠξεύροντα ν' ἀναγινώσκῃ καὶ οὐχὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν 4 μαρτύρων διὰ τὸν μὴ ἠξεύροντα νὰ γράφῃ διαθέτην, διότι τὸ 13 ἄρθρ. τοῦ νόμου ἐκείνου ἀφορᾷ μίαν καὶ εἰδικὴν περίπτωσιν, καὶ δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ 19. ('Απ. πολ. 26 τοῦ 1853. Περὶ ἧς ἀνωτ. § 497).

21) Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ διαθήκῃ ὅτι οἱ μάρτυρες δὲν ὑπάγονται εἰς ἐξαίρεσιν μετὰ τῶν κληροδοτουμένων. Απ. πολ. 112 τοῦ 1861.

22) Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς διαθήκης ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὅτι οἱ μάρτυρες εἶναι πολῖται Ἕλληνες (ἄρθρ. 179—181 τοῦ περὶ συμ. νόμου). 'Απ. πολ. 176 τοῦ 1849—112 τοῦ 1861.

23) Εἰς τὰς διαθήκας δύναται νὰ συμπράξῃ ὡς μάρτυς μὴ ἰθαγενής, ὅταν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεώς της ἐθεωρεῖτο ὁ μάρτυς κοινῶς ὡς ἀπολαμβάνων τὰ πολιτικὰ τοῦ Ἕλληνος δικαιώματα. Εἰσ. Ἰουστ. (2, 10) 7. ('Απ. πολ. 348 τοῦ 1861).

24) Ἡ ἀκυρότης ὅτι ἡ ἔκθεσις τῆς ἐγχειρίσεως τῆς διαθήκης δὲν ἀναφέρει τὴν κατοικίαν μάρτυρος τινος δὲν προτείνεται κατ' ἔφεσιν. 'Απ. πολ. 71 καὶ 531 τοῦ 1852.

25) Ἡ πρόσληψις ἐν διαθήκῃ μάρτυρος συγγενοῦς τοῦ κληροδόχου εἰς βαθμὸν ἐξαιρέσεως δὲν καθίστησιν ἄκυρον τὴν διαθήκην, ἀλλὰ τὸ κληροδότημα. 'Απ πολ. 12, καὶ 80 τοῦ 1859.

26) Ἡ σχέσις τῆς ἀγχιστείας μεταξὺ τοῦ ἐν τῇ διαθήκῃ μάρτυρος καὶ τοῦ διαθέτου εἶναι λόγος ἀναιρέσεως; ὅρα τὴν 8 σκέψιν τῆς 112 τοῦ 1861 πολ. ἀπ. Τί δὲ περὶ συγγενοῦς ἐξ αἵματος; ἴδ. ἀπ. Α. Π. 19 τοῦ 45 καὶ 339 τοῦ 63.

27) Ἡ ἀπαγορευτικὴ διάταξις ἡ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου ὑπάρχουσα περὶ μαρτύρων πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται συμφώνως μὲ τοὺς κανονας τοῦ δικαίου, μὴ ἐπεκτεινομένη πέραν τοῦ ὅρου τῆς ἀπαγορεύσεως. 'Απ. πολ. 80 τοῦ 1859.

28) Ἡ λέξις οἰκία τῶν μαρτύρων σημαίνει τὴν κατοικίαν αὐτῶν (ἤτοι τὸν τόπον τῆς πόλεως ἢ τῆς κοινότητος ἔνθα διαμένουσιν' ἡ δ' ἔλλειψις τῆς σημειώσεως τοῦ οἰκήματος αὐτῶν δὲν φέρει ἀκυρότητα. 'Απ. πολ. 151 καὶ 177 τοῦ 1847. Καλλ. ς. § 186.

29) Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος ἐὰν οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν εἰς τὴν

εἰκόνα τῆς Θεοτόκου; Ὄχι.—Εἶναι ὀρθότερον νὰ γίνεται ἡ ὅρκισις ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου; Ναί.—Προσθήκης ἀκύρου τυχὸν γενομένης ἐν διαθήκῃ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ παρατήρησιν αὐτῆς, ἡ κυρίως διαθήκη ἀκυροῦται; Ὄχι.—Ἀπ. πολ. 168 τοῦ 61. Ἴδε τὴν ἐπ. §.

30) Τὸ περὶ διαθηκῶν ψήφισμα δὲν ὁρίζει τύπον τινὰ ὅρκου, καθ' ὃν πρέπει νὰ ὁρκίζωνται οἱ εἰς διαθήκας παραλαμβανόμενοι μάρτυρες· τοῦτο δὲν ἠκυρώθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 213 τοῦ ὀργανισμοῦ· βεβαίως ὅμως ὁ ὅρκος γίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν θρησκείας (ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ὅρκος ἐνώπιον τῆς Θεομήτορος τοῦ Θεομήτορος). Ἀπ. πολ. 168 τοῦ 1861.

31) Τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ὁρίζει μὲν ὅτι ἐν τῇ διαθήκῃ πρέπει νὰ γίνηται μνεία τοῦ ὅρκου, δὲν ἀπαιτεῖ ὅμως ν' ἀντιγράφηται ὅλος ὁ ὅρκος. Ἀπ. πολ. 64 τοῦ 1862.—Ἡ ἔλλειψις τοῦ ὅρκου *μυστικὰ* ἀναπληροῦται καὶ ἐξ ἄλλων φράσεων τῆς διαθήκης. Ἀπ. πολ 64 τοῦ 1862.

32) Ἀφοῦ περαιώσῃ ὁ διαθέτης τὰς διατάξεις του, ὁ συμβολαιογράφος τὸν ἐρωτᾷ ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τι καὶ τὸν ἐνθυμίζει ν' ἀφήσῃ ἐλέη *φιλανθρωπικά*. Τούτων γενομένων, ἀναγινώσκεται ἡ διαθήκη εἰς ἐπήκοον τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων καὶ ὑπογράφεται παρ' αὐτῶν καὶ τοῦ συμβολαιογράφου (6, 7 διαθ. καὶ ὀργ. 184.—Ἂν δὲν γίνῃ μνεία τῆς ἀναγνώσεως, ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος. Ἀπ. πολ. 8 τοῦ 1848, καὶ 341 τοῦ 1852.

33) Ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ γενομένη μνεία περὶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων μαρτύρων, γενομένη δι' ἄλλων λέξεων, δὲν παρέχει ἀφορμὴν πρὸς ἀναίρεσιν, διότι ὁ νόμος δὲν διατάσσει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν χρῆσιν ὡρισμένων λέξεων. Ἀπ. πολ. 341 τοῦ 1852.

34) Ὅταν ἡ διαθήκη δὲν διαλαμβάνῃ μὲν ὅτι ὁ διαθέτης καὶ οἱ μάρτυρες προσεκλήθησαν ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ἀλλ' ἠκροάσθησαν αὐτήν, ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου ἐξεπληρώθη. Ἀπ. πολ. 341 τοῦ 1852.

35) Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη ὅταν δι' αὐτῆς ἐξάγεται, δι' ἰσοδυνάμων μὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ νόμου περὶ ἀναγνώσεως τῆς διαθήκης λέξεων, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος μετὰ τὴν σύνταξιν ἀνέγνω αὐτὴν εἰς ἐπήκοον κλπ. Ἀπ. πολ. 187 τοῦ 1855

36) Ὁ λόγος ὅτι οἱ μάρτυρες καὶ ὁ διαθέτης δὲν προσεκλήθησαν ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης ἀκυροῖ αὐτήν. Ἀπ. πολ. 138 τοῦ 1857.

37) Τίνι τρόπῳ προσκαλοῦνται οἱ μάρτυρες ν' ἀκούσωσι τὴν

ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης; ὅρα τὴν 2 σκέψιν τῆς 112 τοῦ 1859 πολ. ἀποφάσεως.

38) Διαθήκη φέρουσα «μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης τὴν ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας οἱ μάρτυρες καὶ ὁ διαθέτης καὶ ἐβεβαίωσαν ὅλοι οὗτοι ὅτι ἐγράφησαν ἀκριβῶς ὅσα ὁ διαθέτης εἶπεν» ἐμφαίνει ὅτι ἡ παρατήρησις καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης ἐγένετο. Ἀπ. πολ. 168 τοῦ 1861.

39) Ἡ μνεία ὅτι οἱ μάρτυρες παρετήρησαν τὴν διαθήκην χωρὶς ν' ἀναφέρηται ὅτι καὶ τὴν ἀνέγνωσαν, ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς. Ἀπ. πολ. 8 καὶ 47 τοῦ 1848.

40) Κωφοῦ ὄντος τοῦ διαθέτου καὶ μὴ ἠξεύροντος νὰ ὑπογράψῃ, ἡ διαθήκη ὑπογράφεται ἀπὸ διπλοῦν ἀριθμὸν μαρτύρων ἤτοι τὸν διπλάσιον ἀριθμὸν τῶν τριῶν μαρτύρων. Ἀπ. πολ. 26 τοῦ 53, ἣν ἀν. § 497.

41) Ποία εἶναι ἡ ἔννοια τῶν ἄρθρ. 5, 6, καὶ 7 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου περὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων; Ὅρα ἀπ. πολ. 204 τοῦ 1847.

42) Ὅταν ἐκ τῆς διαθήκης προκύπτῃ ὅτι ὁ διαθέτης κατέλιπεν ἐλεημοσύνας καὶ κληροδοσίας εἰς φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῇ διαθήκῃ μνείας ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἐνεθύμησε τὸν διαθέτην ν' ἀφήσῃ ἐλεημοσύνην εἰς φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἶναι ἐπουσιώδης. Ἀπ. πολ. 176 τοῦ 49.

43) Ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος, ὅταν ὁ συμβολαιογράφος δὲν ἠρώτησε τὸν διαθέτην μετὰ τὸ πέρας τῶν διατάξεών του, ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τι (6 καὶ 8 τοῦ περὶ διαθ. 7, 9).—Ἡ ἐκτίμησις αὕτη διαφεύγει τὴν κρίσιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.—Δὲν ὑποχρεοῦται δὲ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον νὰ αἰτιολογήσῃ κατ' ἰδίαν ἕκαστον τῶν ἐπιχειρημάτων, ἐξ οὗ συνάγει ὁ διαθέτης τὴν ἐναντίαν ἔννοιαν τῆς διαθήκης, διότι τὰ δικ. πειθόμενα περὶ τῆς ὡρισμένης ἐννοίας ἐγγράφου τινός, καὶ αἰτιολογοῦντα αὐτήν, ἀποκρούουσιν ἀθρόως διὰ τῆς αἰτιολογίας ταύτης πάντα τὰ ὑπὲρ τῆς ἐναντίας ἐννοίας ἐπαγόμενα ἐπιχειρήματα. Ἴδε τὴν 284 τοῦ 1853.

44) Ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ πρότασις ὅτι ὁ διαθέτης δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ μόνος τὴν ὑπογραφήν του; Ὅρα τὴν 112 τοῦ 1859 πολ. ἀπ.

45) Διαθήκη περιέχουσα προσθήκην τινὰ μετὰ τὴν παρατήρησιν καὶ ἀνάγνωσιν αὐτῆς δύναται μὲν νὰ καταστήσῃ ἀνίσχυρον τὴν προσθήκην ταύτην, ὄχι ὅμως καὶ τὴν κυρίαν διαθήκην. Ἀπ. πολ. 168 τοῦ 1861.

46) Αἱ ἐν τῇ διαθήκῃ ἐκφράσεις περὶ διατηρήσεως τύπου τινος

διαφεύγουν τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀπ. πολ. 126 τοῦ 47.

47) Ἕλλην ἐν ἀλλοδαπῇ εὑρεθεὶς δύναται νὰ διαθέσῃ δι' ἰδιογράφου διαθήκης ἢ ἐπὶ μνήμονος κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας ἐν ᾧ τόπῳ συντάσσεται. Ἀπ. πολ. 54 τοῦ 1860.

48) Τὸ ἄρθρ. 61 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ἐννοεῖ νὰ ὑποβάλλῃ πάσας τὰς μὴ ἰδιογράφους διαθήκας εἰς τοὺς τύπους τῆς ἐπικρατείας ἔνθα γίνονται, ὄχι δὲ νὰ περιορίσῃ αὐτὰς εἰς τὸν τύπον μόνον τῆς ἐνώπιον μνήμονος συντάξεως. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17636.

49) Ὁ τύπος τῆς ἰδιογράφου διαθήκης τῆς συντασσομένης παρ' Ἕλληνος εἰς ξένον κράτος κανονίζεται κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας καθ' ὃν χρόνον καὶ τόπον ἐγένετο αὕτη. Ἀπ. πολ. 129 τοῦ 1854.

50) Ὁ τυχὸν θάνατος ἐν Ἑλλάδι τοῦ εἰς ξένον κράτος Ἕλληνος δὲν μεταβάλλει ποσῶς τὴν κατάστασιν τῆς ἤδη ἐγκύρως εἰς τὸ ξένον κράτος γενομένης διαθήκης. Ἀπ. πολ. 129 τοῦ 54.

51) Προσόντα ἐσωτερικὰ τῶν διαθηκῶν. Καλ. ε. § 203 ἐπ. Εὐρ. 6. σ. 46 ἐπ.

52) Συγχωρεῖται ἐγκατάστασις κυοφορουμένου καὶ ὀψιγόνου τέκνου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαθέτου; Ναὶ κατὰ τὴν 104 τοῦ 1861 πολ ἀπ. Ἀρ. Πάγου.

53) Ἡ μήτηρ τοῦ ἀνήβου ἢ τοῦ κυοφορουμένου, ὅταν ὁ πατὴρ αὐτὸ μὲν ἐγκατέστησε κληρονόμον, ὑποκατέστησε δὲ ἄλλο πρόσωπον, δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν διαθήκην λόγῳ ὅτι δὲν ἐγκατεστάθη αὕτη κληρονόμος τοῦ τέκνου αὐτοῦ; Ὄχι κατὰ τὴν 104 τοῦ 1861 πολ. ἀπ. Ἀρ. Πάγου.

54) Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη τινὸς διότι ἐγκατεστάθη κληρονόμος πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὁ διαθέτης ἀπέκτησε παρ' ἀγάμου γυναικός· πρόσωπον ἐγκατασταθὲν μάλιστα μετὰ τοῦ νομίμου τέκνου τοῦ διαθέτου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 64 τοῦ 1861.

55) Καμμία διάταξις δὲν ἀπαγορεύει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ δικαστὴς τὰς προτεινομένας κατά τινος διαθήκης ἀκυρότητας, πρὶν ἢ ἀποδειχθῇ αὕτη ὡς πλαστή. Ἀπ. πολ. 107 τοῦ 1858, ἣν ἀν. § 506.

56) Οἱ ἀνδραδελφόπαιδες οὐ κινοῦσι κατὰ τῆς τῶν θείων διαθήκης μέμψιν.—Βασιλ. (39, 1) 48. Ἀπ. πολ. 290 τοῦ 1857.

57) Ἐγκατάστασις κληρονόμου πῶς; Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ δι' ὡρισμένων λέξεων ἢ φράσεων νὰ γίνηται ἡ τοῦ κληρονόμου ἐγκατάστασις· ἡ δὲ περὶ τούτου ἐκτίμησις ἀπόκειται εἰς τὸ δικάζον τὴν οὐσίαν δικαστήριον. Ἀπ. πολ. 119 τοῦ 1853.

58) Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαθήκη τινός, διότι ἐγκατεστάθη

κληρονόμος πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὁ διαθέτης ἀπέκτησε παρ' ἀγάμου γυναικός· πρόσωπον ἐγκατασταθὲν μάλιστα μετὰ τοῦ νομίμου τέκνου τοῦ διαθέτου. Ἀπ. πολ. 64 τοῦ 1861.

59) Οὐ μόνον τῶν ἀνιόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατιόντων ἡ διαθήκη, ἵνα ἦναι ἰσχυρὰ, ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ τακτικὴν ἐγκατάστασιν ἢ ἀποκλήρωσιν τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων, ὁποῖοι εἰσὶν ὡς πρὸς τοὺς κατιόντας οἱ ἀνιόντες. Δὲν ἀρκεῖ δὲ ν' ἀφεθῇ τι ἐν τῇ διαθήκῃ, ἵνα ᾖ ἀπρόσβλητος, διότι κατὰ το Ε κεφ. τῆς νεαρᾶς, ἡ διαθήκη, εἴτε τῶν ἀνιόντων εἴτε τῶν κατιόντων, τότε μόνον δὲν ἀνατρέπεται διὰ τὸν λόγον ὅτι λαμβάνει τὶ ἐν αὐτῇ ὁ κληρονόμος, ὅταν τοῦτο ἀφίνηται αὐτῷ δι' ἐγκαταστάσεως. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 17 τοῦ 1853.

60) Τὸ ἄρθρ. 25 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος ἀπαιτεῖ νὰ ὑπενθυμίσῃ ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸν διαθέτην τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ διαταχθέντα τότε μόνον, ὅταν οὗτος ὡμολόγησεν ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι γεγραμμένη παρ' αὐτοῦ· ὅταν δὲ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ μυστικὴ διαθήκη εἶναι γεγραμμένη παρ' ἄλλου καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτοῦ, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 27 τοῦ νόμου αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 532 τοῦ 1852, ἣν ἀνωτ. § 509.

61) Ὁ νόμος δὲν ὁρίζει προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη, εὑρεθεῖσα μεταξὺ τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου, πρέπει νὰ ἐμφανίζηται εἰς τὸ δικαστήριον διὰ τὰ περαιτέρω (31—33 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου).—Ὥστε διατεινομένου τινός, ὅτι τὴν κατέλαβεν ἡ τοπικὴ ἀρχὴ, πρέπει νὰ γίνηται ἐξέτασις. Ἀπ. πολ. 63 τοῦ 51, ἣν ἀν. § 511. Καλ. ε. § 194.

62) Τὸ ἄρθρ. 31 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ἀπαιτεῖ ὥστε ἡ διαθήκη νὰ εὑρεθῇ μεταξὺ τῶν χαρτίων τοῦ διαθέτου καὶ οὐχὶ εἰς χεῖρας ἄλλου. — Ἀλλὰ ἡ τήρησις τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἀπαιτεῖται, ὅταν ἡ διαθήκη συνετάχθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔνθα δὲν ὑπάρχει τοιαύτη διάταξις. Ἀπ. πολ. 129 τοῦ 1854, ἣν ἀν. § 513.

63) Τὸ ἄρθρ. 27 τοῦ περὶ διαθ. ψηφ. δὲν διατάσσει ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ ἐκθέσει ὅτι ἐπὶ τοῦ φύλλου, ἐνῷ ἐσωκλείσθη ἡ διαθήκη, ὑπέγραψαν ὁ διαθέτης, οἱ μάρτυρες καὶ ὁ συμβολαιογράφος. Ἀπ. πολ. 531 τοῦ 1852.

64) Ἡ κατ' ἔθιμον γενομένη διαθήκη ἰσχύει; Ἀπ. πολ. 125 τοῦ 1848. Ἔθιμον ἐν Ἄνδρῳ. Ἀπ. πολ. 106 τοῦ 1860.

65) Ἔθιμον ὅτι αἱ διαθῆκαι συντάσσονται ἄλλως παρ' ὡς δικαστικὸς ὀργανισμὸς ὁρίζει δὲν ἐπιτρέπεται. Ἀπ. πολ. 213 τοῦ 62.

66) Ἀκύρου οὔσης τῆς διαθήκης, ἡ περιουσία τοῦ διαθέτου

ἀνήκει εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους του. Ἀπ. πολ. 284 τοῦ 1853.

67) Ἀκύρου οὔσης τῆς δευτέρας διαθήκης, ἡ πρώτη μένει ἰσχυρά· «ἀτελὴς δευτέρα διαθήκη τὴν πρώτην οὐ ῥήσσει, εἰμὴ στρατιωτική ἐστίν κλπ.». ΑΠ. 26 τοῦ 1853.

68) Ἡ ἀτελὴς δευτέρα διαθήκη τὴν πρώτην οὐ ῥήσσει, εἰμὴ στρατιωτική ἐστίν, ἥτις ἐν αὐτῇ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου γέγραπται. Ὅταν δὲ ἡ πρώτη δὲν προσβάλληται, τὸ δικαστήριον δὲν τὴν ἐξετάζει. Ἀπ. πολ. 26 τοῦ 1853, ἣν ἴδε ἀν § 229.

69) Ἡ ἀκ ρωθεῖσα διαθήκη λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἵνα ἀποφασισθῇ ἂν ἐγένετο δωρεά τις ἕνεκα θανάτου; Ναί· ἴδε ἀπ.ΑΠ. 136 τοῦ 1853.

70) Ἡ ἀκύρωσις τῆς διαθήκης δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἕνεκα θανάτου δωρεάν· ὅθεν τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης ἀποδεικνύεται δωρεὰ δι' αἰτίαν θανάτου κλπ. (ΑΠ. 136 τοῦ 1853).

71) Οἱ ἀδελφόπαιδες οὐ κινοῦσι κατὰ τῆς τῶν θείων διαθήκης μέμψιν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 290 τοῦ 1857.

72) Ὁ μὴ ἐγκατασταθεὶς κληρονόμος καὶ ἐὰν ἀφέθη εἰς αὐτὸν μέρος τῆς κληρονομίας, μὴ ἐγκατασταθείς, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης; Ἴδε ΑΠ. ἀπόφ. πολ. 107 καὶ 134 τοῦ 1847.—Εὐρ. 6 σ. 44.

73) Ὁ θέλων ν' ἀκυρωθῇ διαθήκη τις ὀφείλει ν' ἀπευθύνῃ ῥητὴν κατ' αὐτῆς μέμψιν, οἱ δὲ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι παραλειφθέντες ἐν τῇ διαθήκῃ δὲν δύνανται νὰ τὴν προσβάλωσιν ὡς ἄκυρον, ἀλλ' ὡς ἄστοργον. Ἀπ. πολ. 24 τοῦ 1844. (Εὐρ. 6 σ. 46).

74) Κατὰ τὸν νόμον 5 (2, 4) καὶ 6 (1, 6) τὸ, συνεστηκότος τοῦ γάμου, γεννηθὲν παιδίον ἔχει πατέρα τὸν ἄνδρα, καὶ οὗτος μόνος δικαιοῦται κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν νόμων ὁριζομένας περιστάσεις νὰ τὸ ἀποκηρύξῃ, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀποκηρύξεως τούτου ἀπαιτεῖται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν καὶ νὰ ἐπέλθῃ ἀμετάκλητος ἀπόφασις διὰ νὰ θεωρῆται ἀποκεκηρυγμένον τὸ ὡς ἀνωτέρω γεννηθὲν παιδίον. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 46 τοῦ 1858.

75) Κληρονόμος λαβὼν γνῶσιν τῆς διαθήκης καὶ μὴ ἀποδοὺς εὐθὺς μετὰ τοῦτο τὸ δι' αὐτῆς ὁριζόμενον κληροδότημα, καθίσταται διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὑπερήμερος, καὶ ἑπομένως ὑπόχρεως εἰς τὴν ἀπόδοσιν καὶ τῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς καρπῶν; τῆς διαθήκης ἡ γνῶσις τοῦ κληρονόμου δὲν περιλαμβάνει τὴν ὑπέρθεσιν, ἥτις ἀπὸ τῆς αἰτήσεως τοῦ κληρον. λαμβάνει χώραν· ἐπὶ κληροδοτημάτων οἱ καρποὶ ἀποδίδονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, ἐκτὸς ἐὰν καὶ

πρὸ ταύτης ἐγένετο ὑπέρθεσις. ν. 4 Κωδ. (6, 47). ν. 84 Β. (44, 2). ν. 3. 47. Π. (22, 1). ν. 3 Β. (23, 3)· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ αἰτιολογῇ τὴν ὑπέρθεσιν. Ἀπ. πολ. 200 τοῦ 1859.

76) Ὁ κληρονόμος τότε μόνον θεωρεῖται ὡς παραιτηθεὶς (νομ. 31 § 4 Π. (5, 2) τοῦ δικαιώματος νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν διαθήκην, ὅταν γινώσκῃ τὰς διατάξεις της ὥστε νὰ ὑποτίθηται ὅτι παρητήθη ἐν γνώσει τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχουσῶν ἀκυροτήτων. Τῆς γνώσεως ταύτης πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τῇ ἀποφάσει. Ἀπ. πολ. 295 τοῦ 1859 ἣν κατ. § 531.

77) Ὁ μὴ ἐγκαταστάθεις ἀναγκαῖος κληρονόμος, καὶ ἐὰν ἀφέθη εἰς αὐτὸν μέρος τῆς κληρονομίας, δύναται ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαταστάσεώς του νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης. Ἀπ. πολ. 107 καὶ 134 τοῦ 1847.

78) Ὁ ἀγνοῶν τὰς παρατυπίας ἢ τὴν πλαστογραφίαν τῆς διαθήκης καίτοι ἀποδεχθεὶς κληροδότημα δύναται νὰ τὴν προσβάλῃ. Ἀπ. πολ. 167 καὶ 192 τοῦ 1848, περὶ ὧν κατ. §. 526, 527. Βλ. Εὐρ. 6 σ. 39 ἑπ. Εὐρ. 19 σ. 274.

79) Ποῖοι εἰσὶν οἱ ἀνίκανοι πρὸς τὸ διαθέτειν; Καλλ. ε. § 129 ἑπ.

80) Κατὰ τὰς περὶ διαθηκῶν ἀρχάς, ἡ ἀκυρότης τῆς διαθήκης παραβλάπτει ταύτην ὁλόκληρον; Ναί. Πᾶσα δὲ διαθήκη κηρυχθεῖσα ἄκυρος οὐ μόνον δὲν ἰσχύει ὡς δημόσιον ἔγγραφον, ἀλλὰ οὖσα διάφορος τῶν ἄλλων δημοσίων ἐγγράφων δὲν δύναται οὐδ' ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον νὰ φέρῃ ἐντελῆ ἀπόδειξιν· ὁσάκις δὲ φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου, ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως περὶ τῆς ἐν αὐτῇ περιεχομένης ὁμολογίας. Ἀπ. πολ. 14 τοῦ 1842.

81) Τὰ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 ὑπ' ἀριθ. 67 καὶ 68 ψηφίσματα ἐμβῆκαν εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 26 μαρτίου 1830 ὅτε ἐδημοσιεύθησαν διὰ τῆς γενικῆς ἐφημερίδος. Ἀπ. πολ. 294 τοῦ 39.

82) Τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφερόμενα ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους; Ἀπ. πολ. 126 τοῦ 1847.

83) Ἡ γνῶσις τῆς διαθήκης δὲν περιλαμβάνει τὴν ὑπέρθεσιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται αἴτησις ἐκ μέρους τοῦ κληροδόχου. Ἀπ. πολ. 220 τοῦ 1859.

84) Τὸ ἄρθρ. 17 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικὸν δικαίωμα τῆς ἀπόρου συζύγου. Ἀπ. πολ. 84 τοῦ 1862.

85) Ἁπλαῖ εἰσηγήσεις (suggestiones) ἐκ φιλοφροσύνης καὶ περιθάλψεως ἀποῤῥέουσαι πρὸς τὸν διαθέτην δὲν καθιστῶσιν ἄ-

κυρον τὴν ὑπὲρ τοῦ φιλοφρονήσαντος διαθήκην αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. 178 τοῦ 1854.

86) Ἡ νεαρὰ ριέ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύει ὡς νόμος, ἂν καὶ δὲν περιέχηται εἰς τὸν Ἁρμεν διότι εἶναι κατεστρωμένη ἐν τοῖς Βασιλικοῖς, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰσχὺν νόμου (Διατ. τῆς 22 Φεβρ. 1835—ἄρθρ. 91 τοῦ Συντ. τῆς Επιδ.). Δὲν ἀντιβαίνει δὲ εἰς τὴν § 52 τοῦ Ἁρμ. (ε, 6). Ἀπ. πολ. 17 τοῦ 1853.

87) Ἕλλην κάτοικος Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1831 διείπετο ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Ἀθήναις ἰσχύοντος Τουρκικοῦ δικαίου ἢ ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν αὐτόθι κρατούντων ἐθίμων: Πασίδηλον δ' ἐθεωρήθη, ὅτι κατὰ τὸ 1831 ἐν Ἀθήναις διετέλουν ὑπὸ τὴν Ὀθωμαν. δυναστείαν. Διαθήκη λοιπὸν συνταχθεῖσα ὑπὸ τοὺς δυνάμει ἐθίμου ἰσχύοντος ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεώς της περὶ τοῦ τύπου καὶ τοῦ οὐσιώδους περιεχομένου ὁρισμοὺς ἔρρωται. Ἀπ. πολ. 168 τοῦ 1857 ἣν ἐν σ. 259.

88) Ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν διαθήκην, δυνάμει τῆς ὁποίας παριστάμενός τις ὡς κληρονόμος ἀπαιτεῖ χρέος του πρὸς τὸν διαθέτην; Ναί, διότι δὲν ἀπαλλάττεται ἀπέναντι τοῦ τυχὸν ὑπάρχοντος ἀληθοῦς κληρονόμου, ἐξοφλῶν ἀνεξετάστως τὸ χρέος του. Ἀπ. πολ. 104 τοῦ 1860.

89) Ἴδε ἀπ. πολ. 110 τοῦ 1856.

90) Τίς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν παρατυπιῶν διαθήκης τινὸς ἐξετέλεσεν αὐτήν; Ἀπ. πολ. 6 τοῦ 1851 ἐν § 528. Δύναται νὰ ἐρωτηθῇ ἁπλῶς (ἀνωμοτὶ) μάρτυς τις προσκληθεὶς ἐν διαθήκῃ ἂν γινώσκῃ γράμματα; οὐχί, κατὰ τὴν 77 τοῦ 63 πολ. ἀπ.

91) Ὁ Ἄρειος Πάγος δύναται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν ἂν διαθήκη τις περιέχῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου, παρεισγραφὰς καὶ συγκοπάς; Ἀπ. πολ. 204 τοῦ 1847.

92) Ὅρα τὴν πολ. ἀπ. 177 τοῦ 1849.

93) Πᾶς λόγος ἀκυρότητος τῆς διαθήκης ἀποτελεῖ νέαν βάσιν ἀγωγῆς; Ἀπ. πολ. 339 τοῦ 63.—Ἴδε λ. Τελεσιδικία ἐν Πείρᾳ.

§ 519². *Στρατιωτικαὶ διαθῆκαι* (1). Κατὰ τοὺς ῥ. ν. ἡ διαθήκη, διὰ νὰ ἔχῃ τὰ προνόμια τῆς στρατιωτικῆς διαθήκης, πρέπει νὰ γίνῃ ἐν καιρῷ ἐκστρατείας. (Ἁρμ. βιβλ. 5 τίτλ. 1 § 37) καὶ (ἀπόφ. 1097 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 519³. Πῶς ἐπὶ διαθηκῶν ἐφαρμόζεται ὁ περὶ μὴ αναδρομικῆς δυνάμεως κανών; Καλ. α. §22 Πρλ. ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Νόμοι.

---

(1) Καλ. ε. § 197 ἐπ.

Τοπικὰ ὅρια τῆς ἰσχύος τῶν νόμων.

§ 520. Τοπικὰ ὅρια τῆς ἰσχύος τῶν νομικῶν ὁρισμῶν ὡς πρὸς τὸ κληρονομικὸν δίκαιον.—Ἴδε Παπ. ἀστυκ. δίκαιον (1) § 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698.

---

(1) Πρλ. Ζαχαρ. τὰ νόμιμα § 86, η.—Καλ. ά § 120. Ἐφφ. § 38.

Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ οἱ Ἕλληνες διαθέτουν κατὰ τοὺς αὐτόθι ἐν χρήσει τύπους (ἄρθρ. 61). Ἀλλ' ὅταν αἱ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν γινόμεναι διαθῆκαι ἀφορῶσιν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κτήματα, εἰ μὲν κινητά, πρὶν ἐκτελεσθοῦν πρέπει νὰ καταγραφοῦν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου τῆς τελευταίας κατοικίας τοῦ διαθέτου· εἰ δὲ ἀκίνητα, καὶ τοῦ τόπου ἔνθα ταῦτα κεῖνται (ἄρθρ. 62).

Ζήτημα δύναται νὰ γεννηθῇ περὶ τῆς ἐν ἀλλοδαπῇ γινομένης ἰδιογράφου διαθήκης τοῦ ἡμεδαποῦ, εὑρισκομένης αὐτόθι μετὰ τὸν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ θάνατον αὐτοῦ. Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ἡ ἰδιόγραφος διαθήκη εὑρισκομένη εἰς χεῖρας ἄλλου ὡς οὐδὲν λογίζεται (ἄρθρ. 31), ἐνῷ κατὰ τὰς πλείστας νομοθεσίας τοῦτο δὲν ἀπαγορεύεται, οἷον τὴν γαλλικὴν (ἄρθρον 970), τὴν αὐστριακὴν (ἄρθρον 578) καὶ λοιπάς. Ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 61 σαφῶς λέγει, ὅτι ὁ Ἕλλην, εὑρεθεὶς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δύναται νὰ διαθέσῃ ἰδιογράφως. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι περὶ τύπων δὲν λαλεῖ, ὅπως ἐν τῇ ἑπομένῃ περικοπῇ περὶ τῆς ἐνώπιον συμβολαιογράφου διαθήκης, καθ' ἣν ἔχει τύπους, ἐκτὸς τῆς ἰδίας γραφῆς καὶ ὑπογραφῆς μετὰ τῆς σημειώσεως τῆς ἡμερομηνίας καὶ τοῦ τόπου. Τὰ περὶ τῆς ἀνευρέσεως τῆς διαθήκης μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ἢ ἀλλαχοῦ δὲν δύνανται ἐντούτοις νὰ κανονισθοῦν κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ὅταν ἡ διαθήκη ἐγένετο ἀλλαχοῦ, διότι ἡ διαθήκη, ἥτις ἄλλως ἤθελεν ἰσχύει, ἂν ὁ ἡμεδαπὸς ἀπέθνησκεν, ἔνθα διέθεσε, δὲν δύναται διὰ μόνης τῆς παλινοστίας τοῦ ἡμεδαποῦ ν' ἀπολέσῃ τὴν ἰσχύν της.

Ἄλλως τε εἶναι παραδεδεγμένος ὁ κανὼν ὅτι ὁ τύπος κανονίζεται κατὰ τὸν τόπον (locus regit actum)· ὥστε ὁ νομοθέτης, θέλων νὰ ἰσχύῃ ἡ ἐξαίρεσις, ὤφειλε νὰ τὴν ἐκφράσῃ, ἐνῷ ἐξ ἐναντίας ἔδωκεν ἀπεριόριστον ἄδειαν εἰς τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὑρισκόμενον νὰ διαθέσῃ ἰδιογράφως. Καλ. α. § 201.

Ἕλλην κάτοικος Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1831 διείπετο ὑπὸ τοῦ τότε

§ 521. Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται ταῦτα·

α) Ὁ τύπος τῆς ἰδιογράφου διαθήκης, τῆς συντασσομένης παρ' Ἕλληνος εἰς ξένον Κράτος, κανονίζεται κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας καθ' ὃν χρόνον καὶ τόπον ἐγένετο αὕτη (1)· ἐν ἄλλοις ῥήμασιν· «Τὸ 61 ἄρθρον τοῦ περὶ διαθηκῶν Νόμου ὁρίζον ὅτι ὁ Ἕλλην εἰς ξένον κράτος εὑρεθεὶς δύναται νὰ διαθέσῃ δι' ἰδιογράφου διαθήκης ἢ ἐπὶ μνήμονος κατὰ τοὺς περὶ μνημονείας ἐν χρήσει τύπους τοῦ τόπου, ὅπου ἡ πρᾶξις ἐγίνεν, ἐννοεῖ διὰ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ μέρους ὅτι ἡ ἐπὶ μνήμονος διαθήκη γίνεται μόνον κατὰ τοὺς ἐν χρήσει τύπους τοῦ ξένου κράτους, χάριν εὐκολίας τοῦ Ἕλληνος διαθέτου μὴ δυναμένου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ νὰ ἔχῃ μνήμονα ἢ Συμβολαιογράφον, ἐνεργοῦντα κατὰ τοὺς τύπους τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας· δὲν ἐννοεῖ δὲ ν' ἀπαγορεύσῃ τὸ νὰ γίνηται καὶ κατὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰσχύοντας τύπους ἡ αὐτόθι συνταασσομένη ἰδιόγραφος διαθήκη· ἐξ ἐναντίας ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου δι' οὗ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εἰς ξένον κράτος εὑρισκόμενον Ἕλληνα νὰ διαθέτῃ δι' ἰδιογράφου διαθήκης, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ νομοθέτης μας παρεδέχθη τὸν, διὰ τὰς τοιούτου εἴδους διαθήκας εἰς ξένον κράτος γενομένας, γενικὸν κανόνα, καθ' ὃν χρόνον καὶ τόπον ἐγένετο τὸ ἔγγραφον, διότι, ἂν ἄλλως

ἐν Ἀθήναις ἰσχύοντος Τουρκικοῦ δικαίου ἢ τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν αὐτόθι κρατούντων ἐθίμων. Παράδηλον ἐθεωρήθη, ὅτι κατὰ τὸ 1831 ἐν Ἀθήναις διετέλουν ὑπὸ τὴν Ὀθωμ. δυναστείαν. Διαθήκη λοιπὸν συνταχθεῖσα ὑπὸ τὰς δυνάμει ἐθίμου ἰσχυούσας ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεώς της περὶ τοῦ τύπου καὶ τοῦ οὐσιώδους περιεχομένου της διατάξεις ἔῤῥωται. Ἀπ. Πολ. ΑΠ. 168 τοῦ 1857, κύρ. τὰς 12,569 καὶ 13,737 ἐφ. Α. ἀπ.

Ἡ διαθήκη πρέπει νὰ συντάσσεται κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους ἢ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, ἔνθα συνετάχθη ('Απ. ἐφ. 'Αθ. 14, 896 τοῦ 1857).

(1) Ἕλληνες διαμένοντες ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύνανται νὰ συντάξωσι τὴν διαθήκην των, προσερχόμενοι εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν τοῦ τόπου, καὶ κατὰ τοὺς ἐκεῖ ἰσχύοντας ἐξωτερικοὺς τύπους. — Αἱ περὶ προξένων ὁδηγίαι δὲν ἠκύρωσαν τὸ ἄρθρον 61 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου. — ('Απ. ἐφ. 'Αθ. 15,990 τοῦ 1858).

Ὁ διαθέτης δύναται νὰ συντάξῃ τὴν διαθήκην του κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι κάτοικος, ἂν καὶ προσωρινῶς διέμενεν ἀλλοῦ (ἀπόφ. 8,874 τοῦ 1847 τῶν ἐν 'Αθ. ἐφ.).

ἐσκόπει ὁ νομοθέτης, ἤθελε ῥητῶς ἐκφράσει τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, ἀλλὰ τοιαύτην ἐξαίρεσιν οὔτε εἰς τὸ 61 ἄρθρον, οὔτε εἰς ἄλλο τοῦ περὶ διαθήκης νόμου καθιεροῖ. (ΑΠ. 129 τοῦ 54)».

§ 522. β) Ἕλλην ἐν ἀλλοδαπῇ (1) εὑρεθεὶς δύναται νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του δι' ἰδιογράφου διαθήκης ἢ ἐπὶ μνήμονος κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας ἐν ᾧ τόπῳ συντάσσεται. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 54 τοῦ 1860 κυρ. τὴν 17636 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. καὶ φέρουσα·

α' Ἐπειδὴ τὸ 61 ἄρθρον τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου, ὁρίζον ὅτι ὁ Ἕλλην εἰς ξένον κράτος εὑρεθεὶς δύναται νὰ διαθέσῃ δι' ἰδιογράφου διαθήκης ἢ ἐπὶ μνήμονας, κατὰ τοὺς περὶ μνημονείας ἐν χρήσει τύπους τοῦ τόπου ἔνθα ἡ πρᾶξις ἔγεινε, ἐννοεῖ διὰ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ μέρους νὰ ὑποβάλῃ πάσας τὰς μὴ ἰδιογράφους διαθήκας εἰς τοὺς τύπους τῆς ἐπικρατείας ἔνθα γίνονται, οὐχὶ δὲ νὰ περιορίσῃ αὐτὰς εἰς τὸν τύπον μόνον τῆς ἐνώπιον μνήμονος ἢ συμβολαιογράφου συντάξεως, διότι ἄλλως ἤθελε διατάξει τι πολλάκις ἀνεφάρμοστον, ἐὰν τυχὸν δὲν ὑπάρχωσι συμβολαιογράφοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. οὐδὲ ὑπάρχει λόγος σπουδαῖος, ὡς πρὸς τὰς μὴ ἰδιογράφους διαθήκας, τοῦ νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ γενικὸς κανών, καθ' ὃν ὁ τύπος τῶν πράξεων κανονίζεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου ἔνθα γίνονται, διότι ἂν ἄλλως ἐσκόπει ὁ

(1) Εὑρ. 6 σ. 19 ἑπ.

Τὸ ἄρθρον 61 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου ἐννοεῖ νὰ ὑποβάλῃ πάσας τὰς μὴ ἰδιογράφους διαθήκας εἰς τοὺς τύπους ἐπικρατείας ἔνθα γίνονται, οὐχὶ διὰ νὰ περιορίσῃ αὐτὰς εἰς τὸν τύπον μόνον τῆς ἐνώπιον μνήμονος συντάξεως, διότι ἄλλως ἤθελε διατάξῃ τὰ πολλάκις ἀνεφάρμοστα, ἐὰν δὲν ὑπάρχωσι Συμβολαιογράφοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, οὐδὲ ὑπάρχει λόγος σπουδαῖος ὡς πρὸς τὰς μὴ ἰδιογράφους διαθήκας τοῦ νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ γενικὸς κανὼν, καθ' ὃν ὁ τύπος τῶν πράξεων κανονίζεται κατὰ τοὺς Νόμους τοῦ τόπου ἔνθα γίνονται· διότι ἂν ἄλλως ἐσκόπει ὁ Νομοθέτης, ἤθελεν ἐκφράσῃ ῥητῶς τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος Ἀπόφ. Πολ. Απ. Π. 54 τοῦ 1860 κυροῦσα τὴν 17,636 τοῦ ἐν Αθ. ἐφ. ἐν νομικ. σ. 641. (Σημ. ταύτην ὁρᾷ ἡ τοῦ Α. Π. 54 τοῦ 60, ἣν ὅρα ἐνταῦθα ἐν § 522).

Διαθήκη ἐν Κωνσταντινουπόλει συνταχθεῖσα ὑπὸ ποίου τόπου νόμων κανονίζεται; (ὅρα τὴν 18050 τοῦ 1860 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

νομοθέτης, ἤθελεν ἐκφράσει ῥητῶς τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, ἀλλὰ τοιαύτην ἐξαίρεσιν οὔτε εἰς τὸ 61 ἄρθρον οὔτε εἰς ἄλλο τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου καθιεροῖ. Ὅθεν τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, παραδεχθὲν ὅτι ἡ διαθήκη τῆς Ἑλένης Στεφάνου Ἀποστολίδη, συνταχθεῖσα ἐν Τεργέστῃ εἰς γλῶσσαν ἰταλικὴν, διὰ χειρὸς ἄλλου, ὡς μὴ εἰδυίας αὐτῆς τὴν γλῶσσαν ταύτην, μεταφρασθεῖσα δὲ παρὰ τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ ὑπογεγραμμένων μαρτύρων λέξιν πρὸς λέξιν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς πρὸς γνῶσιν τῆς διαθέτιδος καὶ ὑπογραφεῖσα παρ' αὐτῆς, ἐγένετο κατὰ τοὺς περὶ διαθηκῶν ἰσχύοντας ἐν Τεργέστῃ τύπους, καθ' ὃν χρόνον συνετάχθη αὕτη, ἀπεφάσισεν ὀρθῶς κηρύξαν ἔγκυρον τὴν διαθήκην».

§ 523. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐσωτερικοὺς τύπους τῆς δίκης, ἤγουν τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα, ἡ διαθήκη συντάσσεται κατὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι νόμους, Ἕλληνος ὄντος τοῦ διαθέτου, καὶ ὄχι κατὰ τοὺς τοῦ τόπου, ἔνθα ὁ διαθέτης ἀπεβίωσε, (ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14896 τοῦ 1857). Ἄρα ἡ διαθήκη εἶναι ἄκυρος, ἂν τὸ τέκνον δὲν ἐγκατέλιπε κληρονόμον τὸν πατέρα, χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ ἐν τῇ διαθήκῃ λόγον τινὰ ἐκ τῶν ἐν τῇ Νεαρᾷ 115 διαλαμβανομένων.

§ 524. Διαθήκη συνταχθεῖσα ἐν Σύρῳ ὑπὸ Ἑπτανησίου πρέπει νὰ συντάσσηται κατὰ τὰς περὶ διαθηκῶν διατάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ νόμου (ἄρθρ. 386 πολ. δικ.) (ἀπ. 9111 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

Χρονικὰ ὅρια τῆς ἰσχύος τῶν νόμων.

§ 525 Χρονικὰ ὅρια τῆς ἰσχύος τῶν νομικῶν ὁρισμῶν ὡς πρὸς τὴν ἐκ διαθήκης διαδοχήν. Ἴδε Παπ. ἀστυκ. δίκ. § 604 (1).

Ἡ ἀποδοχὴ τῆς κληρονομίας ἢ τοῦ κληροδοτήματος ἀποκλείει τὴν προσβολὴν τῆς διαθήκης ὡς ἀκύρου ; Γνῶσις τῶν παρατυπιῶν τῆς διαθήκης (2).

§ 526. Ἐν τῇ νομολογίᾳ εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

Ἐκ τοῦ νόμου 3 τῶν Παν. βιβλ. 34 τίτλ. 9 συνδ. καὶ μὲ τοὺς

---

(1) Ὑπὸ ποίου νόμου, ἐκείνου τῆς ἐποχῆς τῆς ἡμερομηνίας τῆς διαθήκης, ἢ τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτου κανονίζεται ὁ τῶν διαθηκῶν τύπος ; Ἴδε σ. 164 τῆς revue de legis. ὑπὸ Βολόφσκη κλπ. ἔτος 16ον, ἴδε καὶ Chabot, quest transit. σ. 394.

(2) Ὅρα Τροπλ. transaction § 99.

νόμους τῆς αὐτῆς ὕλης, ἤτοι τὸν νόμον 3 τῶν Πανδ. βιβλ. 48 τίτλ. 10 καὶ νόμους τοῦ Κώδηκος 5 καὶ 7 βιβλ. 9 τίτλ. 22 νόμος 2 καὶ 23 βιβλ. 6 τίτλ. 42 καὶ νόμος 16 βιβλ. 6 τίτλ. 23 προκύπτει ἀριδήλως, ὅτι, οὐχὶ ὁ ἀποδεχθεὶς κληρονομίαν ἢ κληροδότημα, ἢ ἀποδοὺς τοιοῦτον, ἐν γνώσει ὢν ὁπωσδήποτε τῶν παρατυπιῶν ἢ τῆς πλαστογραφίας τῆς διαθήκης, δύναται νὰ τὴν προσβάλῃ ὡς τοιαύτην, ἀλλ' ὁ ἐν ἀγνοίᾳ ὢν τῶν τοιούτων ἐλαττωμάτων τῆς διαθήκης δύναται νὰ προσβάλῃ αὐτὴν, καὶ ἂν ἀπεδέχθη ἢ ἀπέδωκε τὴν κληρονομίαν ἢ τὸ κληροδότημα, κατὰ τὴν ἀρχὴν ὅτι μόνον ὁ παραιτηθεὶς τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς προσβολῆς συμβολαίου ὡς ἀκύρου, δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ αὐτὸ, καὶ ὅτι ἡ ἄγνοια τῆς ἀκυρότητος ἀποκλείει τὴν εἰρημένην παραίτησιν. (Α. Π. 167 τοῦ 1848).

§ 527. Οἱ ἐξ ἀδιαθέτου καὶ οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν, ἕνεκα παραβιάσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων, ἢ ἕνεκα παραλείψεως τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων, ἄκυρον τελευταίαν βούλησιν τοῦ κληρονομουμένου καὶ ν' ἀνατρέψωσιν αὐτὴν, δύνανται ὅμως καὶ νὰ παραιτηθῶσι τοῦ δικαιώματος τούτου ἀναγνωρίζοντες τὴν τελευταίαν βούλησιν, ἐν γνώσει τῆς ἀκυρότητος αὐτῆς, ὡς ἔγκυρον, Κώδηκος βιβλ. 6 τίτλ. 23 διάτ. 16 § 1· τοιαύτην δὲ ἀναγνώρισιν ἐμφαίνει καὶ ἡ ἐν γνώσει τῆς ἀκυρότητος τῆς τελευταίας βουλήσεως ἐκτέλεσις αὐτῆς, εἴτε διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν εἰς αὐτοὺς ἐπιβληθέντων, εἴτε δι' ἀποχῆς τῶν εἰς αὐτοὺς καταλειφθέντων κληροδοτημάτων. Βασ. βιβλ. 44 τίτλ. 1 ἄρθρ. 32 Κώδηκος, βιβλ. 6 τίτλ. 42 διατ. 23, καὶ βιβλ. 9 τίτλ. 22 διάτ. 3 Βασ. βιβλ. 60 τίτλ. 41 ἄρθρ. 39 καὶ Παν. βιβλ. 48 τίτλ. 10 τεμ. 5· μόνη δὲ ἡ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἀκυρότητος τῆς τελευταίας βουλήσεως ἀποδοχὴ τοῦ δι' αὐτῆς καταλειφθέντος κληροδοτήματος, μὴ δυναμένη νὰ ἐμφαίνῃ παραίτησιν τοῦ ἀγνώστου δικαιώματος τῆς ἐπὶ ἀκυρότητι προσβολῆς, δὲν ἀποστερεῖ τὸν ἔχοντα συμφέρον τοῦ δικαιώματος τούτου Πανδ. βιβλ. 34 τίτλ. 9 τεμ. 5 κλπ. (Α. Π. 192 τοῦ 1848) (1).

§ 528. Ὁ ἐκτελῶν διαθήκην ἄκυρον δὲν δύναται ἀκολούθως νὰ ζητήσῃ τὸ ἄκυρον αὐτῆς, διατεινόμενος τὴν ἄγνοιαν τῆς ἀκυρότητος, διότι ὁ γινώσκων νομικήν τινα πρᾶξιν, ὑποτίθεται ὅτι, ἐὰν αὕτη ἦναι ἄκυρος κατὰ διάταξιν τοῦ νόμου, γινώσκει καὶ τὸ ἄκυρον αὐτῆς, τεκμαιρομένης καὶ τῆς γνώσεως τοῦ νόμου Βασ. (2, 4) 2, 21 Ἀρμ. (1, 1) 39. (Α. Π. 6 τοῦ 1851).

---

(1) Βλ. Εὐρ. ς'. σ. 39 ἐπ. καὶ ιθ'. σ. 274.

§ 529. Η γνῶσις τῆς διαθήκης συνεπάγεται, δυνάμει τοῦ νόμου, καὶ τὴν γνῶσιν τῶν ἀκυροτήτων αὐτῆς, καθότι ὁ νόμος δὲν τεκμαίρεται τὴν ἄγνοιαν τῶν ὁρισμῶν αὐτοῦ. Βασιλ. (4, 18) ἀριθ. 12.—Βασιλ. (2, 4) § 12 —τεμ. 21 Πανδ. (22, 6).—Πανδ. νόμ. 5 (34, 91). (ἀπόφ. πολ. ἀρ. Π. 180 τοῦ 1851).

§ 530. Η ἄγνοια τῶν ἀκυροτήτων τῆς διαθήκης, ὄντος γνωστοῦ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ἐγγράφου, ἀποτελεῖ ἄγνοιαν οὐχὶ γεγονότων, ἀλλὰ τοῦ δικαίου, καθότι ἐκ μόνης τῆς παραβολῆς τοῦ περιεχομένου αὐτῆς πρὸς τὸν νόμον δύναται νὰ παραχθῇ ἡ τῶν ἀκυροτήτων γνῶσις. Ὅθεν ἡ τῶν ἀκυροτήτων τούτων ἄγνοια εἶναι ἀσύγγνωστος, μὴ προταθέντος γεγονότος τινὸς καθιστῶντος αὐτὴν συγγνωστήν, ἡ δὲ ἰδιότης τοῦ ἀγραμμάτου δὲν εἶναι λόγος ἀπαλλάττων αὐτὸν τῶν ἐπιζημίων ἀποτελεσμάτων τῆς περὶ τὸ δίκαιον πλάνης (ἀπ. πολ. ἀρ. π. 227 τοῦ 1851, κυρ. τὴν 790 τοῦ 1849 ἐφ. Ναυπλ.).

§ 531. Ο κληρονόμος τότε μόνον θεωρεῖται ὡς παραιτηθεὶς (νόμ. 31 § 4 Π. (5. 2) τοῦ δικαιώματος νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν διαθήκην, ὅταν γινώσκῃ τὰς διατάξεις της, ὥστε νὰ ὑποτίθεται ὅτι παρητήθη ἐν γνώσει τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχουσῶν ἀκυροτήτων.—Τῆς γνώσεως ταύτης πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τῇ ἀποφάσει. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 295 τοῦ 59, ἀναίρ. τῶν 16382 ἐφ. Ἀθ.)

§ 532. Η ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀκυροτήτων διαθήκης τινὸς ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ ποίου πρέπει νὰ ἀποδεικνύεται; ὅρα τὴν ἰδίαν πολλογήν μου τίς βαρεῖται τῇ ἀποδείξει. ἐν § 249. Ἀπόφ. πολ. 167 τοῦ 48 καὶ 6 τοῦ 51. Ζαχ. § 749. 339 σημ. 20. Τροπ. test. 1749. Καλ. ἐ § 238. (1).

(1) Ὅταν τὶς ἐναχθεὶς ὡς κληρονόμος ἐζήτησατο νὰ τεθῇ ἐκτὸς τῆς δίκης ὡς μὴ ἔχων ἴδιον συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης καὶ τὸ δικαστήριον ἐδέχθη τὴν πρότασιν ὡς στηριζομένην εἰς τὴν δεῖνα διαθήκην, δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ ταύτην ὡς ἄκυρον, ἐπειδὴ θεωρεῖται ὡς ἐν γνώσει παραιτηθεὶς τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ (νόμ. 16 § 1 Κώδ. (6, 23). — ἄρα δὲν δύναται, δι' ἰδίας ἀγωγῆς του, νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16382 τοῦ 58).

Ο ἐκτελέσας διαθήκην τινὰ ὡς πρός τινας τῶν συγκληρονόμων του, δὲν δύναται νὰ τὴν προσβάλῃ ὡς ἄκυρον καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἄλλους συγκληρονόμους. (Ἀπ. 790 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν νομ. σ. § 5253).

Η παραδοχὴ τοῦ κληροδοτήματος ἀποκλείει τὸν κληροδόχον

Κωδίκελλος.

§ 533. Ὅταν γίνεται κωδίκελλος μετὰ τὴν διαθήκην, οὗτος λαμβάνει τὴν ἰσχύν του ἀπὸ τὴν διαθήκην, θεωρούμενος ὡς παρακολούθημα καὶ μέρος αὐτῆς, ἢ κανονιζόμενος ὡσαύτως μετ' αὐτῆς. Ἐκ τούτου δ' ἔπεται, ὅτι τὸ ἄκυρον τῆς προγενεστέρας διαθήκης συνεισφέρει καὶ τὸ ἄκυρον τοῦ κωδικέλλου (ν. 16 ἐν τέλ. 3 § 2 Π. de jure cod.—Διάτ. 1 Κώδ. de cod.) (ἀπόφ. 3841 τοῦ 1846 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 534. Ὁσάκις ἡ θέλησις τοῦ διαθέτου ἦτο νὰ ἰσχύσῃ ἡ διαθήκη του ὡς κωδίκελλος τοὐλάχιστον, δύναται ἐκείνη νὰ λάβῃ τὴν δύναμιν τοῦ κωδικέλλου (τεμ. 1 Π. (29, 7).—τεμ. 29 § 1 Π. (29, 1)—ν. 88 § 17 Π. de leq.) (ἀπ. 5047 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἣν ἐν τῇ λέξει κωδικέλλησις εὑρ. τ. 6 σ. 219).

§ 535. Ὁ νόμος δὲν διατάττει ν' ἀναφέρωνται εἰς τοὺς κωδικέλλους τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν (διάτ. 8 § 3 Κώδ. (6, 36.) (ἀπ. 5047 τῶν ἐν Ἀθ. ἣν ἐν τῇ λ. κωδικέλλησις εὑρ. τ. 6 σ. 220).

ἀπὸ τὸ δικαίωμα τῆς προσβολῆς τῆς διαθήκης ἐπὶ ἀκυρότητι ἐὰν ἐννόει ταύτην καὶ τὸ πλημμελὲς αὐτῆς; ναί, κατὰ τὸ τεμ. 5 τῶν Πανδ. (34. 9.) (Ἀπόφ. 227 τοῦ 1850 τῶν Ναυπλ. Ἐφ. ἐν Νομ. σ. 5320 (α).

Οἱ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν διαθήκην, ὅταν ἐν γνώσει αὐτῆς (καὶ ἑπομένως τῶν ἀκυροτήτων) ἐδέχθησαν τὰ κληροδοτήματα; ὄχι. Ἴδε τὴν 12542 τοῦ 1855 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ.

Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ καταλειφθέντος, διὰ τῆς διαθήκης, κληροδοτήματος, ἐν γένει ἢ ἐν μέρει, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀκυροτήτων αὐτῆς, δὲν ἐμφαίνει μόνη παραίτησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπὶ ἀκυρότητι προσβολῆς· ἄρα ἀπαιτεῖται ἡ γνῶσις τῶν ἀκυροτήτων αὐτῶν προκύπτουσα ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ περιεχομένου τῆς διαθήκης.—Κώδ. βιβλ. 6. τίτλ. 23 διάτ. 16 § 1—τίτλ. 42 διάτ. 23—βιβλ. 9 τίτλ. 22 διάτ. 3—Βασιλ. βιβλ. 44 τίτλ. 1 ἀρ. 32—βιβλ. Βασιλ. 60 τίτλ. 41 τεμ. 39.—Π. (46. 10) 3.—ἀπόφ. 8330 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. Ἐφ.)

(α) Πρλ. ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 12542.

§ 336. Τότε μόνον αἱ εἰς ἄκυρον διαθήκην διατάξεις ἔχουν ἰσχὺν κωδικέλλου (1) καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἀφιέμενα κληροδοτήματα δύνανται νὰ ἀπαιτηθῶσιν, ὅταν ὁ διαθέτης ῥητῶς ἐν τῇ τοιαύτῃ διαθήκῃ ἐκφράσῃ τὴν θέλησιν τοῦ νὰ διατηρηθῶσιν αἱ διατάξεις της, καθ' οἷον δήποτε τρόπον ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ γίνῃ τοῦτο. (Ἀπόφ. 296 τοῦ 1855 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν νομικῇ σελ. 6032).

Μεταβολὴ τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς τῆς περὶ κληρονομίας.

§ 537. Εἰς τὰς § § 10, 12, 14, 17 καὶ 32 τῆς ἐν Πείρᾳ λ. Βάσις ἀγωγῆς (ἀνωτ. σ. 459 ἑπ.) ἐσημείωσά τινα· εὕρηνται δὲ καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 538. Τὰ δικαστήρια τῶν ἐφετῶν δὲν δικάζουσι, παραλιπομένου τοῦ κατωτέρου βαθμοῦ τῆς δικαιοδοσίας· ὅθεν προκειμένου λόγου εἰς τὸ πρωτ. περὶ προικός, οἱ ἐφέται δὲν δύνανται νὰ δικάσωσι περὶ κληρονομίας. (Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 25, τοῦ 35.

ΣΗΜ. Πρλ. τὰ ἐν λ. ἔφεσις.

§ 539. Ὅταν διεκδικῇ τὶς κτήματα ὡς κληρονόμος τινὸς καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς ἄλλον, τοῦ ὁποίου ἐπίσης εἶναι κληρονόμος ὁ ἐνάγων, εἶναι παραδεκτὴ ἡ ἀγωγή; ὄχι, διότι μεταβάλλεται ἡ βάσις της. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 277 τοῦ 60).

§ 540. Ὑπάρχει μεταβολὴ τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ὅτε ὁ ἐνάγων ζητεῖ διὰ τῆς ἀγωγῆς του κτῆμά τι ὡς κληρονόμος τοῦ *πατρός του*, ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲ τὸ ζητεῖ ὡς *μητρικὸν* κτῆμά του. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 200 τοῦ 63).

§ 541. Ὅταν ἡ ἀγωγὴ βάσιν ἔχῃ τὴν *πατρικὴν* κληρονομίαν, δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ δίκη εἰς τὴν *μητρικὴν* κληρονομίαν, διότι οὕτω μεταβάλλεται ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς, (533 Πολ.) οὐδ' ἀντίκειται εἰς τοῦτο ὁ νόμ. 5 Κώδ. (1, 18). (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 198 τοῦ 64).

§ 542. Κατὰ τὸν νόμον (Βασ. 42. 1) 20 § 3, εἰς τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν κατάγονται καὶ τὰ ἐπαυξήματα αὐτῆς τὰ ἐκ χρημάτων τοῦ κληρονομουμένου μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ προσγενόμενα. Δὲν ὑπάρχει δὲ μεταβολὴ εἰς τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ὅταν τὸ δικαστήριον, στηριχθὲν εἰς τὸ συμβόλαιον, δι' οὗ ὁ πωλητὴς

---

(1) Τεμ. 29 § 1 Π. (28, 1). 88 § 17 Π. (31, 1)—8 § 1 Κώδ. (6, 36)—30 (35, 1) Βασιλ.

παρεχώρησεν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὸ κτῆμα ἀντὶ τιμήματος προκαταβληθέντος ἤδη ὑπὸ τοῦ πατρός του ζῶντος, ἐπεδίκασε τὸ προσαύξημα.—'Απ. πολ. ΑΠ. 114 τοῦ 65, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ κατὰ νόμον (Β 42, 1, 20, § 3) εἰς τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν κατάγονται καὶ τὰ ἐπαυξήματα αὐτῆς τὰ ἐκ χρημάτων τοῦ κληρονομουμένου μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ προςγενόμενα· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον στηριχθὲν πρὸς ἐπιδίκασιν τοῦ δευτέρου κτήματος ἐπὶ τοῦ προηγηθέντος τῆς ἀγωγῆς ἐγγράφου, δι' οὗ ὁ πωλητὴς παρεχώρησεν εἰς τὴν ἐπίτροπον τοῦ ἐνάγοντος ὡς τοιαύτην τὸ αὐτὸ κτῆμα ἀντὶ τιμήματος, προκαταβληθέντος ἤδη ὑπὸ τοῦ πατρός του ζῶντος, οὐδόλως τὴν βάσιν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς μετέβαλε, ά) διότι καὶ τὸ δεύτερον κτῆμα, περὶ οὗ ὁ λόγος, περιῆλθεν εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐνάγοντος διὰ χρημάτων ἐπὶ τούτῳ προκαταβληθέντων ὑπ' αὐτοῦ ζῶντος καὶ προσαύξημα λογίζεται τῆς αὐτῆς κληρονομίας, καὶ ὡς κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ εναγομένου ἠδύνατο νὰ ἐπιδιωχθῇ κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ κληρονόμου ἀφ' ἧς τὸ εἰρημένον συμβόλαιον συνετάχθη καὶ μετεγράφη. 6'.) διότι καὶ ὁ ἀναιρεσίων ἐναγόμενος ἀπεδέχθη τὴν ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ 185 συμβολαίου στήριξιν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ δευτέρου κτήματος ὡς οὐδόλως ἀντικειμένην εἰς τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς διότι οὐδὲν ἕτερον ἀντέταξεν ἐνώπιον ἀμφοτέρων τῶν δικασάντων δικαστηρίων ἢ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 185 συμβολαίου. (Α. Π. 114 τοῦ 65)».

§ 543. Πρλ. καὶ ἀπόφ. πολ. Α. Π. 267 τοῦ 65 περὶ μεταβολῆς τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς.

§ 544. Αἰτήσαντός τινος τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης τοῦ πατρός του καὶ τὴν διανομὴν τῆς κληρονομίας ἐξ ἀδιαθέτου, τῆς διαθήκης δὲ ἐγκύρου κηρυχθείσης, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἀδιάθετον μείνασαν; οὐχί. Ταύτην δύναται ν' ἀπαιτήσῃ δι' ἰδίας ἀγωγῆς, ὡς προσαύξημα τῆς ἐκ διαθήκης κληρονομίας, ἀφοῦ οὐδεὶς δύναται καὶ ἐκ διαθήκης καὶ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομῆσαι. ('Απ. ΑΠ. 288 τοῦ 67).

Ἐκτελεσταὶ διαθηκῶν (1).

§ 545. Ὅταν λάβῃ τὶς συγγνώμην ἡλικίας, δικαιοῦται νὰ

(1) Ὅρα τὰ περὶ ἐκτελεστῶν τῶν διαθηκῶν ἐν Κύρ. τ. 9 σ. 80 καὶ τ. 6 σ. 49—53, 581 ἐπ.—Βλ. Μαχ. § 744. θέμ. 8 σ. 100. 180 ἐπ. D. Domat, βιβλ. γ'. Τουλ. έ ἀριθ. 576.

ζητήση ἀπὸ τὸν ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης ὅ,τι οὗτος ὡς τοιοῦτος ἔλαβεν ἀνῆκον τῷ πατρὶ ἐκείνου; Βλ. ἀπ. πολ. ΑΠ. 275 τοῦ 61 ἐν λ. ἐπίτροπος.

§ 546. Ὁ κληρονόμος, (εἰς ὃν ὁ διαθέτης ἐπέβαλε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δώσῃ κληροδότημάτι εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης του ἵνα οἰκοδομήσωσι τὸ τοῦ Γ'. κατάστημα), εὐθύνεται ἂν αὐτοὶ δαπανήσωσιν ἀνώτερον ποσόν; οὐχί.

Ὁ ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης τοῦ Α, ὅστις ὥρισε ποσόν τι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, εὐθύνεται ἂν ὁ ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης τοῦ Β, ὑπερέβη τὸ ὅριον τῆς ὑπὸ τοῦ διαθέτου ὁρισθείσης δαπάνης διὰ τὴν εἰρημένην οἰκοδομήν; οὐχί. Ἴδε ἐν τῷ ἡμετ. Αφ Παραρτ. (τῶν τοῦ 1869 ἀποφ.) τὴν ἀπόφ. Α. Η. 34 τοῦ 69.

§ 547 Οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν διαθηκῶν εἰσὶν ἐναγώγιμοι ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος ἀξιώσεις; Ἴδε Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13587.

§ 548. Ὅρα τὴν ἀπόφ. τοῦ ἐφ. Ἀθ. 1265 ἐν εὑρ. 9 σ. 79.

Κληροδοτήματα.

§ 549. Ἴδε ἀνωτ. § 238—283. Προσθέτω δὲ καὶ τὰ ἑξῆς, ἅτινα ἐκεῖ παρέλιπον (1).

§ 550. Ὅταν ἀφέθη εἰς δύο ἀδελφοὺς κληροδότημά τι διαρκέσον μέχρι τῆς περατώσεως τῶν σπουδῶν αὐτῶν, γίνεται προσαύξησις εἰς τὸν ἕτερον ὅταν ὁ ἄλλος ἀπεπεράτωσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ; (2). Ὁ Α.Π. (ἀπ. 149 τοῦ 1870) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα οὕτω σκεφθείς·

«Ἐπειδὴ ἐκ τῆς διατάξεως τῆς διαθήκης τοῦ Γ προκύπτει, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη, προδήλως ὅτι ὁ διαθέτης κατέλιπεν εἰς τοὺς δύο αὐτοῦ ἀνεψιοὺς συνάμα τὴν ἐπικαρπίαν τῶν δέκα μετοχῶν καὶ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ μύλου μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐκπαιδεύσεως· κατὰ δὲ τὸ προοίμιον καὶ τὸ τεμάχιον τρίτον τοῦ νόμου (Πανδ. (7, 2)· ὅταν ἀφίεται ὡς κληροδότημα ἡ ἐπικαρπία πράγματός τινος εἰς δύο συνάμα κληροδόχους, λαμβάνει χώραν τὸ δικαίωμα τῆς προσαυξήσεως καὶ ἡ σχολάζουσα μερὶς προστίθεται εἰς τὴν τοῦ ἄλλου κληροδόχου.

---

(1) Ἴδε λ. Διατροφή, Παπ. ἀστυκ. δίκ. § 114, 291; Παπ. ἐνοχ. δίκ. γ'. σ. 12.

(2) Πρλ. Τροπλ. (ὑπὸ τὸ ἄρθρον 1699 τοῦ γαλ. κ.) § 986 ἐπ. Μακ. § 715 σημ. ε Καλ. § 420 ἐπ.

»Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Παπαδάκη, ὅτι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς § 8 Ἐισ. (2, 20) ἡ προσαύξησις δὲν λαμβάνει χώραν ὅταν τὸ κληροδότημα περιέλθῃ καὶ εἰς τοὺς δύο κληροδόχους, δὲν εἶναι βάσιμος, διὸ ἡ παρὰ τοῦ Παπαδάκη ἐπικαλουμένη ἀρχὴ ἐφαρμόζεται, ὅταν ἀφίεται κληροδότημα κατὰ κυριότητα, ὅτε διὰ μιᾶς παραδόσεως ἀποκτᾶται τὸ κληροδότημα, ἀλλ' αὕτη ἐφαρμόζεται ὁσάκις τὸ κληροδότημα συνίσταται εἰς τὴν ἐπικαρπίαν πράγματός τινος, ὅτε ἡ παράδοσις ἀνανεοῦται καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καί, ὡς ῥητῶς λέγει τὸ προμνημονευθὲν τεμάχιον τρίτον, ἅμα ὁ ἕτερος τῶν κληροδόχων παύσῃ νὰ συντρέχῃ ὅπως λάβῃ τὴν μερίδα του, λαμβάνεται τὸ κληροδότημα ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ ἄλλου κληροδόχου.

»Ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης Παπαδάκης ὀφείλει νὰ χορηγῇ εἰς μόνον τὸν Δημήτριον Μιστριώτην μετὰ τὴν λῆξιν τῶν τριῶν ἐτῶν, ὅτε ἀπεπερατώθησαν αἱ σπουδαὶ τοῦ Γεωργίου Μιστριώτου, ἐπὶ δύο ἄλλα ἔτη, ὅτε θέλουσιν ἀποπερατωθῆ αἱ σπουδαὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ Μιστριώτου, ὅλα τὰ ἐνοίκια τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ μνημονευομένων μύλου καὶ ἐργαστηρίου καὶ οἱ τόκοι δέκα μετοχῶν τῆς Τραπέζης (ΑΠ. 149 τοῦ 70)».

§ 551. Κληροδότημα ὑπὸ αἵρεσιν τῆς μὴ μεταθέσεως κατοικίας. Ἴδε Καλ. α. § 161.

§ 552. Ἡ περὶ τῆς διαθήκης ἀπόφασις ποίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς κληροδόχους; Ἴδε Καλ. ϐ. § 148. Παπ. αστυκ. δίκ. § 523. (Ὅρα κατωτ. λ. Τελεσιδικία).

§ 553. Δικαίωμα ἐπιλογῆς. Παπ. ἐνοχ. § 387 ἑπ. (1). Κληροδοσία χειρασ έτοις; Ἴδε Καλ. δ. § 363.

§ 554. Πολιτικὸς θάνατος ποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τὸ κληροδότημα. Ἴδε Παπ. αστυκ. δίκ § 136 ἑπ.

§ 555. Προνόμια εὐσεβῶν ἱδρυμάτων. Παπ. ἀστ. δίκ. § 172 ἑπ. νομικῶν προσώπων. αὐτ. § 162.

§ 556. Κληροδόχοι ὑπὸ ὅρον. Ἴδε Παπ. αστυκ. δίκ. § 339—346. ὑπὸ αἵρεσιν. αὐτ. § 96.

§ 557. Κληροδοσία εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα. Ἴδε Παπ. αστυκ. δίκ. § 171.

§ 558. Ὁρκοδοσία περὶ ἀφέσεως κληροδοτήματος, ἢ οὐκ ἀληθές. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. 2 σελ. 437 σημ. 18.

§ 559. Κληροδοσία. Ἴδε Μακελδ. § 704. ἐτησία. αὐτ. §

---

(1) Πρλ. λ. Ἐπιλογή.

709, χρέους, ἀπαλλαγῆς, πιστώσεως. αὐτ. § 709, ἐκλογῆς. αὐτ. § 710, ἐνεχύρου. αὐτ. § 709, ποσοῦ. αὐτ. § 708, δουλείας. αὐτ. § 709, γένους καὶ ἀτομικῶς ὡρισμένου πράγματος. αὐτ. § 710, ἀνάκλησις αὐτῆς. αὐτ. § 722, 725, ἀπόσβεσις. αὐτ. § 724, μεταφορά. αὐτ. § 723.—Ἐπικαρπία κληροδοσίας. αὐτ. § 684, 715.

§ 560. Κληροδοσία εἰς τὰ ὑπὸ ἐπιμέλειαν ὀρφανά. Ἴδε Καλ. δ. § 337, 348.

§ 561. Κληροδότημα ἀπαιτήσεων. Ἴδε Φρεαρίτου σ. 925, γένους. αὐτ. σ. 919. δικαίων πραγματικῶν. αὐτ. σ. 924, κυριότητος. αὐτ. σ. 924, ὁμάδος. αὐτ. σ. 920, περιοδικῶς διδομένων χορηγιῶν. αὐτ. σ. 922, πραγμάτων ἀντικαταστατῶν. αὐτ. σ. 922, προικός. αὐτ. σ. 928, χρέους. αὐτ. σ. 927.

§ 562. Κληροδυσίαι.—συγχώνευσις αὐτῶν μετὰ τῶν καταπιστεύσεων. Ἴδε Φρεαρίτου σ. 897—ἀπαιτούμενα ἐν τῷ προσώπῳ—α΄) τοῦ διαθεμένου. αὐτ. σ. 898.—β΄) τοῦ κληροδότου. αὐτ. σ. 899.—γ΄) τοῦ κληροδόχου. αὐτ. σ. 900.—δ΄) ἀκυρότης τῶν κληροδοσιῶν. αὐτ. σ. 940.

§ 563. Κληροδότημα ἐκποιούμενον ὑπὸ τοῦ κληρονόμου χρησιδεσπόζεται; Καλ. β. § 128 (1).

§ 564. Κληροδόχος ἀπὸ πότε παραγράφει; Καλ. β. § 148 (2).

§ 565. Κληροδότησις ἐμφυτεύσεως. Καλ. β. § 266.

Διάφορα.

§ 566. Κατὰ τὴν διάταξιν ε. τοῦ Κώδ. (3, 31), ἐκποίησις γενομένη πρὸς πλήρωμὴν χρέους κληρονομικοῦ δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ μετὰ ταῦτα προσελθόντος ἐν τῇ κληρονομίᾳ ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν μετέσχεν εἰς τὴν ἐκποίησιν (ΑΠ. 19 τοῦ 50).

§ 567. Ἡ ἀκυρότης, ὅτι ἡ ἔκθεσις τῆς ἐγχειρίσεως τῆς διαθήκης δὲν ἀναφέρει τὴν κατοικίαν μάρτυρός τινος δὲν προτείνεται κατ' ἔφεσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 531 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 9971 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

ΣΗΜ. Ἴδε τὴν λ. ἔφεσις § 53—73 ἐπ.

§ 568. Κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν δύναται νὰ προταθῇ ὅτι ὁ ἐνάγων, ἔχων συγκληρονόμον, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ τὸ ὅλον ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς του, ἐπειδὴ τοῦτο ἀφορᾷ τὴν νομιμοποίησιν. (Ἀπ' πολ. ΑΠ. 321 τοῦ 60).

---

(1) Ἴδε κατ. λ. Παραγραφή.
(2) Ἴδε κατ. λ. Παραγραφή.

§ 569. Δὲν ἔχει κῦρος ἡ συμφωνία ἡ μεταξὺ συζύγων γενομένη ὅπως ὁ ἀποβιώσων κληρονομήσῃ τὸν προαποβιώσαντα. Ν. 24 (Ἁρμ. Α. θ). ν. 5 Κ. (5, 14) καὶ τεμ. 41 (43, 6).—Ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὸ περιεχόμενον ἐγγράφου καὶ παραδεχθὲν ὅτι αὐτὸ δὲν περιέχει δωρεὰν αἰτίᾳ θανάτου, ἀλλὰ συμφωνίαν περὶ ἀμοιβαίας κληρονομίας τῶν συναλλαξαμένων συζύγων, ὀρθῶς ἀπεφήνατο ἄκυρον αὐτό, ὡς ἀντιβαῖνον εἰς τοὺς προσημειωθέντας νόμους· διὰ δὲ τῆς προσθέτου καὶ καθ' ὑπόθεσιν παρατηρήσεώς του, ὅτι *ἡ τοιαύτη σύμβασις καὶ ἂν ἐκ γένει ἤθελε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δωρεά*, εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐξομοιοῦται καθ' ὁλοκληρίαν μὲ συνάλλαγμα κληρονομίας, δὲν ἀπομακρύνεται ἐκ τῆς κυρίας σκέψεως. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 8 τοῦ 68).

§ 570. Ἀπόλλυσι τὸ ἐπὶ τῆς μητρώας κληρονομίας δικαίωμά της ἡ τεχθεῖσα ἐκ μητρὸς συνελθούσης εἰς γάμον μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ πρώτου ἐξαδέλφου τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου; οὐχί. Α. Π. 187 τοῦ 70 φέρουσα.

«Ἐπειδὴ ἡ μήτηρ τῶν ἀναιρεσειουσῶν γάμῳ συναφθεῖσα ἀνδρὶ καὶ τελευτῇ τοῦτον ἀποβαλοῦσα, ἔπειτα δὲ τὸν υἱὸν τοῦ πρώτου ἐξαδέλφου τοῦ ἀνδρὸς κατὰ δεύτερον γάμον λαβοῦσα, οὔτε ἀθέμιτον, οὔτε κεκωλυμένον συνέστησε γάμον· καὶ ἀθέμιτον μὲν οὐ συνέστησε, διότι αἱ νεαραὶ 12 καὶ 89 (ὁ Ν 6 Κωδ. (5, 5) παραλειπόμενος ἐν τοῖς βασιλικοῖς) ἀργοῦσι σήμερον· οἱ δὲ νεαρὰ 74 (περὶ κληρονομίας πατέρων) ἀθεμίτους γάμους λέγουσι τοὺς κατὰ τὸν Ἰουστινιανὸν κεκωλυμένους καὶ κυρίως τοὺς μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων καὶ μεταξὺ ἀδελφῶν γενομένους, καθ' ὅσον περὶ τοιούτων γάμων ἠδύνατο ὁ νομοθέτης νὰ εἴπῃ τὸ λεγόμενον ἐν τῇ 12 νεαρᾷ, ὅτι, δηλαδή, ὁ ἀθεμίτῳ γάμῳ συναπτόμενος τοιαῦτα ἐπιθυμεῖ, ὁποῖα πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων ἀποσείεται· ἑπομένως ὁ γάμος, περὶ οὗ πρόκειται, οὐδόλως εἰς τὰς ἀθεμιτογαμίας τῶν νεαρῶν ὑπάγεται· Εἰσ. 7, 9 Εἰσηγ. (1, 10), Ν. 14 § 1—4, Ν. 15, 39 πρ. 40. 55 καὶ 68 (23, 2)· Β (28, 5) καὶ Ν. 4 § 7 (38. 10) Β (45, 3)· κεκωλυμένος δὲ ὁ γάμος αὐτῶν οὐκ ἦν· διότι οὐδεὶς νόμος πολιτικὸς ἢ κανὼν τῆς ἐκκλησίας κωλύει αὐτόν. Ὁ δὲ μὴ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου εἰργόμενος γάμος οὐ κωλύεται· κἂν ἔχῃ τὸ ἀπρεπές· εἰ δὲ Νεαρά τις τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ μνημονεύεται, δι' ἧς δῆθεν διέταξε μὴ δύνασθαι τὸν αὐτὸν ἄνδρα δύο δισεξαδέλφας λαμβάνειν κατὰ λόγον γάμου, ἀβεβαιόν ἐστι τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ νομοθετικὸν κῦρος τῆς νεαρᾶς ταύτης κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Βαλσαμῶνος λέγοντος· «Ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον πρόσταγ-

μα οὔτε ἔφθασε καταστρωθῆναι εἰς τὰ πρόσφορα σέκρετα, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω τί γράψαι πλέον· ἡ δὲ ἐκκλησία κωλύει καὶ τὸν τοιοῦτον γάμον» ὅ ἐστι βέβαιον ἦν κατ' αὐτὸν τὸ τῆς ἐκκλησίας κώλυμα, ἀβέβαιον δὲ τὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου. Καὶ ἀληθῶς μὲν ὁ τόμος τοῦ Πατριάρχου Σισινίου ἐν ἔτει 997 ἐκώλυσε τοὺς γάμους τῶν ἐξ ἀγχιστείας συγγενῶν μέχρι τοῦ πέμπτου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἕκτου βαθμοῦ· ἀλλ' ὁ αὐτὸς Αὐτοκράτωρ Κομνηνὸς διὰ νεαρᾶς αὐτοῦ (ἴδε Ζαχαρία συλλογὴν Σ. 501) διωρίσατο τὸν γάμον οὐ παρὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου ἢ τῶν κανόνων κωλυόμενον, ἀλλὰ παρὰ τοῦ τόμου ἐκείνου κεκωλυμένον διατάττοντος συντηρεῖσθαι τὸ συνοικέσιον, ὑποβάλλεσθαι δὲ τοὺς προσήκουσιν ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίοις.

» Ἐπειδὴ κατὰ ἐσφαλμένην ἑρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ 12, 74 καὶ 89 ἀπέκλεισε τὸ ἐφετεῖον τὰς ἀναιρεσειούσας τῆς μητρῴας αὐτῶν κληρονομίας, ὡς ἐξ ἀθεμίτου δῆθεν δευτέρου γάμου τῆς μητρὸς αὐτῶν τεχθείσας καὶ ἀπέῤῥιψε διὰ τοῦτο τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν ἀντὶ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀπόδειξιν τῶν αἰτήσεων αὐτῆς· ἡ δὲ τοιαύτη ἀπόδειξις καὶ ἐξέτασις καθιστῶσιν ἀναγκαίαν τὴν παραπομπὴν τῆς δίκης εἰς ἕτερον δικαστήριον. (Ἀπ. 189 τοῦ 1870, ἀναιρ. τῆς 262 ἐφ. Ναυπλ.)».

§ 571. Ἡ ἀπὸ τῆς κληρονομίας τῶν τέκνων παραίτησις τῆς μητρὸς πότε προσβάλλεται, ὡς γενομένη πρὸς καταδολίευσιν τῶν δανειστῶν αὐτῆς; Πρῶτον μὲν ὁ λόγος αὐτὸς δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰμὴ ὅταν πρόκηται περὶ ἀπόρου ὀφειλέτου· δεύτερον δὲ ἰσχύει μόνον ἐπὶ ἀπαλλοτριώσεως ἢ ἐλαττώσεως κεκτημένης περιουσίας, ὄχι δὲ ἐπὶ παραιτήσεως ἀπὸ κληρονομίας μὴ κεκτημένης ἤδη δι' ἀναμίξεως ἢ ἀποδοχῆς· τεμ. 6 § 2 Π. (42, 8) — καὶ τεμ. 28 Π. (50, 16). ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9846 ἐν σύμ. τ. 9 σ. 175 ἐπ. (λ. Κοινωνία).

§ 572. Διάταξις διαθήκης ἀπαλλαττούσης τὸν ἐπικαρπωτὴν τῆς ἐγγυήσεως, εἶναι ὡς μὴ οὖσα. (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 115 τοῦ 1860 ἐν λ. ἐπικαρπία).

§ 573. Συγκληρονόμοι καταδικασθέντες νὰ πληρώσωσι χρέος των πατρικὸν δύνανται νὰ κάμωσιν ἔφεσιν, ἐὰν τὸ εἰς ἕκαστον ἀναλογοῦν δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς 500 δρ; ἴδε τὴν λ. ἔφεσις.

§ 574. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ προκαλέσῃ εἰς ἀγωγὴν τοὺς συγκληρονόμους του περὶ τῶν ἐν λόγῳ ἀπαιτήσεων, αἵτινες δὲν τῷ παρεχωρήθησαν; Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14934 τοῦ 1857.

§ 575. Κληρονόμοι ζητοῦσιν ἀνάκλησιν δωρεῶν ἕνεκεν ἀχαριστίας; ὄχι ὅρα ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 18112. Πρβλ. τὴν λ. δωρεά.

§ 576. Χωρεῖ ἔφεσις κατὰ τῆς τῶν πρωτ. ἀποφάσεως τῆς ἐκδιδομένης ἐπὶ δηλώσεως κληρονομιῶν καὶ κληροδοσιῶν (ἄρθρ. 3 ἐδ.ς΄.τοῦ νόμου ρις τοῦ 1865); Ἴδε τὰ ἐν Πείρᾳ λ.ἔφεσις § 147.

§ 577. Ἀποβιώσαντός τινος ἀνωτέρου στρατιωτικοῦ, ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἔχει τὸ δικαίωμα, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀπουσίᾳ τῶν ὑπαρχόντων κληρονόμων, νὰ πληρώσῃ χρέη του κτλ; Ὅρα εὑρ. τ. 6 σ. 205 § 9 δὶς καὶ ἐπ.

§ 578. Ὅταν ὁ πατὴρ ἐπώλησε κτῆμα, ἡ παρὰ τῶν κληρονόμων του παραχώρησις αὐτοῦ δὲν ἔχει ἰσχύν. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 39 τοῦ 61, κυρ. τὴν 17450 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα.

«Ἐπειδὴ, ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἐξάγεται, ἡ ἀναιρεσείουσα διὰ τῆς ἀγωγῆς της ἀξιοῖ ὅτι ἡ Εὐφροσύνη σύζυγος Καμπάνη, ὁ Πέτρος καὶ ἡ Μαριγὼ,ὡς κληρονόμοι τοῦ Μήτρου Μανέτα δι' ἐγγράφου παρεχώρησαν εἰς αὐτὴν τὰ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δικαιώματά των, τὸ δὲ ἐφετεῖον, ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις, παραδέχεται, ὅτι πρὸ τῆς ἀξιουμένης παραχωρήσεως ὁ Μῆτρος Μανέτας εἶχε πωλήσει τὸ αὐτὸ κτῆμα πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Κανδιώτην, δικαιοπάροχον τῶν ἐναγομένων καὶ νῦν ἀναιρεσίβλητον, καὶ διὰ τοῦτο ἀποῤῥίπτει τὴν κατ' αὐτῶν ἀγωγὴν, οὕτω δὲ ἀποφαίνεται, ἐν ἄλλοις, ὅτι, πωληθέντος τοῦ κτήματος ὑπὸ τοῦ Μήτρου Μανέτα, οὔτε οἱ κληρονόμοι τούτου εἶχον δικαίωμα νὰ παραχωρήσουν αὐτὸ εἰς τὴν ἐνάγουσαν, οὔτε αὐτὴ ἀπέκτησε δικαίωμα ἐπ' αὐτοῦ δυνάμει τῆς παραχωρήσεως, τῆς ἀναφερομένης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 79 συμβολαίῳ· ὥστε ἄνευ ἐπιῤῥοῆς εἶναι, ἂν ἐν αὐτῷ οἱ κληρονόμοι τοῦ Μήτρου Μανέτα ἀναφέρωσι τὴν Εὐφροσύνην ὡς κυρίαν ὁλοκλήρου τοῦ κτήματος τοῦ οἰκοπέδου, διότι μετὰ τὴν πώλησιν τὴν ὑπὸ τοῦ Μανέτα γενομένην οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ, ἐν οἷς ἀναφέρεται καὶ ἡ Εὐφροσύνη, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι πλειότερα τοῦ δικαιοπαρόχου των δικαιώματα».

ΣΗΜ. ὅρα λ. τελεσιδικία § 30.

§ 579. Ὁ κληρονόμος δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι διὰ τῆς διαθήκης ὑποκρύπτεται περιουσία καὶ παριστῶνται χρέη ἀνύπαρκτα· ἔννοια τῆς νεαρᾶς 48.—Ἴδε ἀπόφ. 15115 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρουσαν.

«Ἐπειδὴ ναὶ μὲν, κατὰ τὴν νεαρὰν 48, ἄν τις, ποιήσας διαθήκην, κάμνῃ δήλην τὴν περιουσίαν, δὲν ἐπιτρέπεται τοῖς κληρονόμοις ἐναντιοῦσθαι, ἐὰν ὁ τελευτῶν ὥρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ ὡς οὐδὲν ἐστὶν αὐτῷ ἕτερον· ἐὰν δὲ ἐναντιωθῇ τις, στερεῖται καὶ τοῦ ἀφεθέντος αὐτῷ διὰ τῆς διαθήκης μέρους, ἀλλ' ὅμως ἡ διάταξις

αὕτη, κατὰ τὴν αὐτὴν νεαράν, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς δανειστάς, οἵτινες κατ' οὐδὲν δύνανται νὰ βλαφθῶσιν ἐκ τοιαύτης τοῦ διαθέτου διαβεβαιώσεως· ὡς δανεισταὶ δὲ θεωροῦνται καὶ οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἐνάγουσα ὡς πρὸς τὴν νόμιμον μερίδα αὐτῆς τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ αὐτῆς ὁ διαθέτης, ἀφοῦ ὀφείλεται ἀναγκαίως εἰς ταύτην τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐξ ἀδιαθέτου μερίδος της· ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι προδήλως δανειστής, καὶ ἐπομένως δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν διαθήκην, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λάβῃ τὴν τοιαύτην μερίδα της· ἄλλως ἡ διάταξις αὕτη ἤθελεν ἀντίκειται εἰς τὴν νεαρὰν 18 τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων κατασταλτικῶν τῆς ἀστοργίας νόμων· τοιαύτη δὲ ἑρμηνεία τῆς 48 νεαρᾶς δίδεται καὶ ἀπὸ τὸ σχόλιον τῶν Βασιλικῶν ὑπὸ τὸ κεφάλ. α΄. (41, 6)· ἐπομένως, προτεινούσης τῆς ἐναγούσης ὅτι διὰ τῆς διαθήκης ὑποκρύπτεται περιουσία καὶ παριστῶνται χρέη μὴ ὑπάρχοντα καὶ ὡς προὶξ δοθεῖσα εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ δοθῇ, καὶ ταῦτα πάντα (προτεινούσης) πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λάβῃ σώαν τὴν νόμιμον μερίδα της, ἡ ἀγωγὴ αὕτη οὐκ ἔστιν ἀπαράδεκτος».

§ 580. Ἐπὶ τοῦ λόγου ἀναιρέσεως ὅτι ὁ ἅπαξ παραιτηθεὶς τῆς κληρονομίας δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς παραιτήσεώς του ταύτης, οὐδὲ ὅρκος συγχωρεῖται, ὅτι ἐγένετο ἡ παραίτησις πρὸς καταδολίευσιν τῶν δανειστῶν, ὁ ΑΠ. εἶπε ταῦτα·

«Ἐπειδή, ἂν ἡ παραίτησις τοῦ Γ ἀπὸ τῆς μητρικῆς κληρονομίας ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Ν ἐγένετο εἰκονικῶς ὡς πρὸς αὐτὸν θεωρεῖται μὴ ὑπάρξασα, ἐπομένως ἠδύνατο περὶ αὐτῆς νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος, οἱ δὲ νόμοι, οὓς ὁ Ν ἐπικαλεῖται, δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀφορῶντες σχέσεις τοῦ ὀφειλέτου καὶ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ· ἐκτὸς ὅμως τούτου, ἂν ὁ Ν συνέπραξε πρὸς καταδολίευσιν τῶν δανειστῶν καὶ ἐγένετο ἡ παραίτησις, δὲν δύναται ἐκ τοῦ ἰδίου του δόλου νὰ ὠφεληθῇ Ν. 134 § 1 (50, 17) Πανδ. (ΑΠ. πολ. 265 τοῦ 58)».

§ 581. Συζύγου διὰ διαθήκης καταλιπόντος τῇ γυναικὶ αὐτοῦ κληροδότημα ἔλαττον τῆς νομίμου μερίδος, δὲν ἀποκλείεται αὕτη, ὡς δανειστὴς θεωρουμένη, ν' ἀπαιτήσῃ διὰ συμπλήρωσιν τῆς μερίδος αὐτῆς. (ΑΠ. 59 τοῦ 59).

§ 582. Οἱ εναγόμενοι πρὸς ἀπόδοσιν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα νέμονται, δικαιοῦνται ν' ἀρνηθῶσι τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος· τούτου δὲ μὴ ἀποδειχθέντος, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρευνηθῇ ἡ γνησιότης τοῦ τίτλου, δυνάμει τοῦ ὁποίου κατέχουσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 45 τοῦ 1857, κυρ. τὴν 13182 ἐφ. Ἀθ.).

§ 583. Πρλ. τὴν λ. ἐκχώρησις, ἔνθα πλεῖστα περὶ κληρονομίας.

Ἔθιμα τινὰ περὶ κληρονομικοῦ δικαίου (1).

§ 584. Ποῖα σχετικὰ ἔθιμα ἀνέφερον αἱ δημογεροντίαι ὡς ἰσχύοντα περὶ διαθηκῶν; Ἴδε Εὔρ. γ΄ λ. Ἀρμενόπουλος καὶ τὴν ἐν Εὔρ. λ. ἔθιμα.

ΣΗΜ. Πρλ. τὴν ἐν Πείρᾳ λ. ἔθιμα.

§ 585. Ὑπῆρχεν ἐν Αἰγίνῃ ἔθιμον, ὅτι ὡς πρὸς τὴν εἰς τὸ τέκνον τῆς ἀποθανούσης συζύγου περιελθοῦσαν, κληρονομικῷ δικαιώματι, προικῴαν αὐτῆς περιουσίαν, δὲν ἐπικρατεῖ, ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ τέκνου, ἡ ἐν τῷ ἐν ἰσχύοντι δικαίῳ κληρονομικὴ διαδοχή, καθ' ἣν ὁ πατὴρ κληρονομεῖ τὸν ἄτεκνον κατιόντα αὐτοῦ πρὸ τῶν θείων καὶ ἀνωτέρω ἀνιόντων; ὄχι· (ἀπόφασις πολ. ΑΠ. 86 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 8093 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 586. Ὑπάρχει ἐν Ἄστρει ἔθιμον, καθ' ὃ ὁ πατὴρ τῆς κόρης, ἥτις μετὰ τὸν γάμον της ἀπεβίωσε καταλιποῦσα τέκνον, ὅπερ ἀργότερα ἀπέθανεν, ἔχει κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῶν προικῴων της κτημάτων; Ναί· (ἀπ. πολ. ΑΠ. 112 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 969 τοῦ 1850 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.).

§ 587. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαίμονος ἐπεκράτει ἔθιμον, καθ' ὃ, ἀποθανόντος παιδὸς προαποθανόντος ἑνὸς τῶν γονέων του, ἡ περιουσία του διενέμετο εἰς τρεῖς μερίδας; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 503 τοῦ 1352.

§ 588. Ἴσχυεν ἐν Ἄνδρῳ κατὰ τὸ 1818 ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ διαθῆκαι, ὑπογεγραμμέναι μόνον ὑπὸ 4 μαρτύρων, ἴσχυε; Ναί· (ἀπ. πολ. ΑΠ. 106 τοῦ 1860, κυρ. τὴν 14928 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.).

§ 589. Ἔθιμον ὅτι ἡ μήτηρ, ἐὰν μείνῃ εἰς τὴν χηρείαν της, κληρονομεῖ τὰ τέκνα της καίτοι προαποβιώσαντα τοῦ πατρός, δύναται νὰ προταθῇ καὶ κατ' ἔφεσιν. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 321 τοῦ 60, ἀναιροῦσα τὴν 17673 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.). Ἴδε ἐν Πείρᾳ λ. ἔθιμα.

§ 590. Ἔθιμον ὅτι αἱ διαθῆκαι συντάσσονται ἄλλως παρ' ὡς ὁ δικαστικὸς ὀργανισμὸς ὁρίζει, δὲν ἐπιτρέπεται. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 213 τοῦ 62).

§ 591. Ὑπερισχύει τοῦ νόμου ἔθιμον περὶ διαθηκῶν, ὅταν

(1) Ἴδε ἐν Εὔρ. λ. Ἀρμενόπουλος καὶ ἔθιμα.—Πρλ. ἐν Πείρᾳ τὴν λ. ἔθιμα.

ἄλλοι ἄλλως ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τὰς συντάσσωσιν; Ἴδε ἀπ. πολ. ΑΠ. 303 τοῦ 65, κυρώσασαν τὰς 433 τοῦ 63 καὶ 151 τοῦ 64 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ., ἀποφηναμένων ἀ.νητικῶς· ἡ τοῦ ΑΠ. φέρει·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον διασκεψάμενον ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἐκ τῶν μαρτύρων καὶ ἐκ τῶν ὑποβληθέντων αὐτῷ ἐγγράφων ἀποδεικνύεται μόνον ὅτι ἐγένοντο καὶ γίνονται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ διαθῆκαι ὅμοιαι τῇ προκειμένῃ καὶ ἀποφηνάμενον ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ἐντεῦθεν δὲν ἀποδεικνύεται καὶ ἡ ὕπαρξις ἐθίμου, διότι, ὡς τὸ ἐφετεῖον σκέπτεται, ἵνα ὑπάρχῃ ἔθιμον ὑπερισχύον τοῦ νόμου, ἔπρεπε νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει κοινὴ πεποίθησις καὶ παραδοχὴ παρ' ὅλων καὶ ὁμοιομόρφως κατὰ τὴν κοινὴν πεποίθησιν αὐτῶν νὰ γίνωνται αἱ διαθῆκαι, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπεδείχθη, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας, ὅτι ἄλλοι ἄλλως διέθεσαν τὰ τῆς περιουσίας των ἐγκαταστήσαντες κληρονόμους τὰ τέκνα των καὶ ἀφήσαντες τὴν ἐπικαρπίαν εἰς τὰς συζύγους αὐτῶν, ἐξετίμησε πραγματικὰ γεγονότα, ἡ στάθμησις τῶν ὁποίων διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου· ὅθεν οὔτε αἱ περὶ ἀποδείξεως διατάξεις, οὔτε τὸ ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου 1835 διάταγμα καθ' ὃ μόνα τὰ ἔθιμα, ὅσα πολυχρόνιος καὶ ἀδιάκοπος συνήθεια ἢ ἀποφάσεις καθιέρωσαν, ὑπερισχύουν τοῦ νόμου, παρεβιάσθησαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου».

§ 592. Τὸ ἔθιμον, καθ' ὃ ἀποκλείονται τῆς πατρικῆς κληρονομίας αἱ ὑπὸ τοῦ πατρὸς προικισθεῖσαι θυγατέρες, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὅταν ὁ πατὴρ ὁ τὴν προῖκα ὑποσχεθεὶς ἀπεβίωσε πρὸ τοῦ γάμου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ θυγάτηρ θεωρεῖται προικισθεῖσα ἀφοῦ ἀπέκτησε τὴν ἰδιότητα τοῦ κληρονόμου. Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 175 τοῦ 68, φέρουσαν·

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ νόμου 44 Πανδ. (33, 3) ἐδάφ. μ. Βασιλ. (29, 1), καθ' ὃν ἐὰν ὁ πατὴρ ὑπὲρ θυγατρὸς ἀπαγγέλλεται προῖκα καὶ πρὸ τῶν γάμων ἀποθάνῃ ἢ αὐτεξουσίαν ποιήσῃ, οὐ λύεται ἐνοχή, ἕπεται ὅτι ἡ πατρικὴ προὶξ συνιστᾶται ὄχι μόνον διὰ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποσχέσεως κατὰ δὲ τὸ ἐδάφ. λ6. Βασιλ. 41 7· καὶ ἡ τοιαύτη προὶξ συνεισφέρεται ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ λαβοῦσα αὐτὴν θυγάτηρ θελήσῃ νὰ μετάσχῃ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, ἀλλὰ πάντοτε αὕτη θεωρεῖται κατὰ νόμον προικισθεῖσα ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς προικός· διότι 1) πρὸς σύστασιν τῆς προικὸς πάντοτε προσυπακούεται ὁ ὅρος τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, ἐκείνης συνισταμένης μὲν πρὸς ἀντικούφισιν τῶν βαρῶν τοῦ γάμου, μὴ ἀπαιτουμένης δὲ πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, καὶ 2) ἐνόσῳ δὲν γενῇ ἀποδοχὴ τῆς

προικός, ἡ ψιλὴ περὶ προικὸς ὑπόσχεσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ὑποσχόμενον, ἀλλὰ κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς δὲν παράγει ὑποχρεώσεις καὶ κατ' ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ γίνεται ἡ ὑπόσχεσις. Ἄρα καὶ ἡ ἀναιρεσείουσα θεωρεῖται μὲν προικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρός της, ἀλλ' ἡ προίκισις αὕτη ἔχει ἀποτελέσματα ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς προικὸς καὶ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 175 τοῦ 68».

§ 593. Ὅταν κατ' ἔθιμον ἡ κόρη ἀποβάλῃ πᾶν κληρονομικὸν δικαίωμα ἐπὶ τῆς πατρικῆς κληρονομίας, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ κληρονομίαν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νομίμου μερίδος της, ἂν δὲν ἀποδείξῃ ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς τοῦτο τοῦ ἐθίμου. (Ἀπ. Πολ. Ἀρ. Πάγ. 171 τοῦ 1870).

§ 594. Ἡ κατ' ἔθιμον γενομένη διαθήκη ἰσχύει; Ἀπ. πολ. ΑΠ. 125 τοῦ 48.—Ἔθιμον ἐν Ἄνδρῳ. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 106 τοῦ 60.

§ 595. Τριμοιρία. Ἰδ. εὑρ. γ'. σ. 284 καὶ 298.

§ 596. Ἔθιμον περὶ τοῦ τί συνεισφέρεται; Ἴδε τὴν 265 τοῦ 1851 ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. ἐν λ. Προίξ.

§ 597. Κατὰ τὸν Ἰούλιον 1822 ἴσχυεν ἐν Ἀθήναις ἔθιμον, καθ' ὃ διαθῆκαι συντεταγμέναι ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ καὶ δύο μαρτύρων ἦσαν ἔγκυροι.—(Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17121 τοῦ 5J).

§ 598. Δὲν προέκυψεν ὅτι ἐν Χρυσῷ ἴσχυεν ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ θεῖαι καὶ οἱ πρωτεξάδελφοι, ἀποθανόντος τινός, ἐκληρονόμουν ἐξ ἴσου αὐτόν· (ἀπ. 11652 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 599. Εἰς χωρίον Δολιοὺς (τῆς Κύμης) ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ οἱ ἐπιζῶντες γονεῖς δὲν κληρονομοῦσι τὰ τέκνα των, ἀλλ' οἱ ἐξ ἀρρενογονίας συγγενεῖς αὐτῶν. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ 11506. τοῦ 1854. τμ. 2

§ 600. Αἱ ἄγαμοι θυγατέρες κληρονομοῦν, ἐν Μυκώνῳ, κατ' ἔθιμον, ἅπασαν τὴν ἀδιάθετον περιουσίαν; Ἴδε τὴν 10253 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 601. Ἰσχύει ἐν Πάρῳ ἔθιμον, καθ' ὃ τὸ τελευταῖον παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ μένον ἀπροίκιστον τέκνον, ἄρρεν ἢ θῆλυ, λογίζεται μόνος κληρονόμος αὐτῶν, τὰ δὲ προικισθέντα δὲν μετέχουσι τῆς κληρονομίας; ὄχι· (ἀπ. 10409 τοῦ 53 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.).

§ 602. Ὑπάρχει εἰς Σύρον ἔθιμον ὅτι τὸν ἀποθανόντα ἀδελφὸν κληρονομοῦσιν οἱ ἐπιζῶντες ἀδελφοί, ἐξαιρέσει τῶν ζώντων τέκνων προαποβιωσάντων ἀδελφῶν; Δὲν ἀπεδέχθη (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 17133 τοῦ 59).

§ 603. Ἔθιμον περὶ κληρονομίας ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πάρῳ. Ἴδε τὰς ἀποφάσεις 7853 καὶ 8881 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 604. *Θυγατέρες κληρονομοῦσι προικισθεῖσαι ;* Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται καὶ τὰ ἑξῆς·

§ 605. Ὁ Ἄρ. Π. ἐπεκύρωσε τὴν 11088 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, δι' ἧς οὗτοι ἀπεφήναντο ὅτι ἐν Ἀθήναις (1) ὑπῆρχεν ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ ἐκ τῆς περιουσίας τῆς μητρὸς προικισθεῖσαι θυγατέρες δὲν ἔχουν κληρονομικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ὑπολειπομένης περιουσίας αὐτῆς. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 124 τοῦ 54).

§ 606. Ἔθιμον, ὅτι ἡ μήτηρ προικισθεῖσα δὲν ἔχει δικαίωμα κληρονομίας. Ἴδε ἀπ. ΑΠ. 40 τοῦ 59.

§ 607. Ἰσχύει ἐν Γυθείῳ ἔθιμον, καθ' ὃ ἀδελφαὶ προικισθεῖσαι ὑπὸ τῶν γονέων ἢ ἀδελφῶν δὲν κληρονομοῦσι τὴν πατρικὴν περιουσίαν ; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 76 τοῦ 59.

§ 608. Ὑπάρχει ἐν Καλάμαις ἔθιμον, καθ' ὃ ἀδελφαί, ὑπ' ἀδελφῶν προικισθεῖσαι, ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τῶν γονέων ; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 380 τοῦ 62.

§ 609. Θυγατέρες προικισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληρονομοῦσιν ἐν Κερατίᾳ τὸν πατέρα των ; Ὅρα ἀπ. πολ. ΑΠ. 204 τοῦ 61, ἀναιροῦσα τὴν 16186 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 610. Θυγατέρες προικισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληρονομοῦσιν αὐτόν ; Οὐχί. (Ἀπ. πολ. ΑΠ. 387 τοῦ 64, κυρ. τὴν 109 τοῦ 62 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ.).

§ 611. Ὑπάρχει ἐν Κύμῃ ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ ὑπὸ τοῦ πατρὸς προικιζόμεναι θυγατέρες δὲν κληρονομοῦσιν οὔτε τοῦτον, οὔτε τὸν ἀδελφόν ; Ναί. Ἀπ. πολ. ΑΠ. 65 τοῦ 66.

§ 612, Τὸ ἔθιμον, καθ' ὃ ἀποκλείονται τῆς πατρικῆς κληρονομίας αἱ ὑπὸ τοῦ πατρὸς προικισθεῖσαι θυγατέρες, δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὅταν ὁ πατὴρ ὁ τὴν προῖκα ὑποσχεθεὶς ἀπεβίωσε πρὸ τοῦ γάμου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ θυγάτηρ θεωρεῖται προικισθεῖσα ἀφοῦ ἀπέκτησε τὴν ἰδιότητα τοῦ κληρονόμου. Ἴδε ΑΠ. 175 τοῦ 68 ἀνωτ. § 562.

§ 613. Δὲν ἀπεδείχθη ὅτι ἐν Τήνῳ ἰσχύει ἔθιμον, καθ' ὃ θυγατέρες προικισθεῖσαι ἀποκλείονται τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος αὐτῶν. Ἀπ. 7143 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 614. Θυγατέρες προικισθεῖσαι εἰς τὸ χωρίον Λαγγάστρα ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς πατρικῆς περιουσίας ; Ὄχι, κατὰ τὸ αὐτόθι ἰσχύον ἔθιμον. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 443 τοῦ 1855 ἐν νομ. σελ. 6037.

---

(1) Ἴδε ἀπ. ἐφ Ἀθ. 15662 τοῦ 58.

§ 615. Τὸ ἔθιμον, ὅπερ ἀποκλείει τὰς προικισθείσας θυγατέρας τῆς πατρικῆς των κληρονομίας, λαμβάνει ἐφαρμογὴν, ὅταν ἡ σύστασις τῆς προικὸς ἦναι ἄκυρος; Ναί. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 778 τοῦ 1853 ἐν νομικ. σ. 5853.

§ 616. Ὑπάρχει εἰς Σύρον ἔθιμον, καθ' ὃ θυγατέρες καὶ υἱοὶ, προικισθέντες ἅπαξ ὑπὸ τῶν γονέων των, δὲν τοὺς κληρονομοῦσιν; Ἴδε τὴν 16691 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

§ 617. Εἰς Μέγαρα ἰσχύει ἔθιμον καθ' ὃ ἡ παρὰ τοῦ πάππου ἢ τοῦ πατρὸς ἢ καὶ παρά τινος τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, ἤτοι τῶν ἐκ πατρὸς θείων αὐτῶν, προικισθεῖσαι ἔγγοναι, ὑπαρχόντων ἀρρένων τέκνων ἢ ἐγγόνων, ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τοῦ πάππου αὐτῶν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14862 τοῦ 1857.

§ 618. Καὶ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μέχρι τοῦδε δὲν ὑπῆρξεν εἰς Κερατίαν (χωρίον Ἀθηνῶν) παράδειγμα θυγατρὸς προικισθείσης ὑπὸ τοῦ πατρός της ν' ἀπαιτήσῃ μερίδιον ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16186 τοῦ 1858.

§ 619. Ἐν Ἀραχώβῃ ὑπάρχει ἔθιμον, καθ' ὃ αἱ προικισθεῖσαι θυγατέρες δὲν ἔχουν δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν γονέων των. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9656 τοῦ 1852.

§ 620. Μάρτυρες τινὲς κατέθεσαν μὲν ἁπλῶς, ὅτι ὑπάρχει συνήθεια εἰς Νεοχώριον ἀπὸ Τουρκοκρατείας καὶ τώρα ἀκόμη, καθ' ἣν τὰ θήλεα ὑπανδρευόμενα καὶ προικιζόμενα παρ' ὁποιουδήποτε προσώπου, ἢ ἀπομακρυνόμενα εἰς ἀλλοδαπὴν καὶ μεταβαλόντα θρησκείαν, στεροῦνται παντὸς δικαιώματος κληρονομίας τῶν συγγενῶν καὶ γονέων των, ἀλλὰ περὶ τοῦ τόπου τῆς συνηθείας δὲν ἀνέφερον, ὡς ἡ ἀπόφασις διατάττει, οὔτε παραδείγματα ἐκ τῆς ἀλληλοδιαδόχου, ἀδιακόπου, καὶ ὁμοιομόρφου ἐπαναλήψεως τῶν ὁποίων νὰ συνάγηται ἡ ὕπαρξις τοιούτου πολυχρονίου ἐθίμου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12644 τοῦ 1855.

Ὑπομνήσεις τινὲς ἐκ συγγραμμάτων (1).

§ 621. Κληρονομούμενος· πότε δέον νὰ ἦ ἱκανὸς τοῦ κληρονομεῖσθαι; Παπ ἀστυκ. δίκ. § 615. Κληρονόμος· πότε δέον νὰ ἦ ἱκανὸς τοῦ κληρονομεῖν; αὐτ. § 616. Κληρονομικὸν δίκαιον.

---

(1) Τὰ ἐνταῦθα, ἐκθέτομεν διὰ βραχυλογίας, ἐπειδὴ σκοπὸν ἁπλῶς ἔχομεν νὰ ὑποδείξωμεν ποῦ εὕρηται ἡ ἐξέτασις αὐτῶν.

φύσις αὐτοῦ. Περὶ αὐτοῦ ἀποφασίζει ὁ νόμος τῆς ἰθαγενείας τοῦ κληρονομουμένου. αὐτ. § 690. Ἐναντιοφωνίαι. αὐτ. § 691. Τί ἠσπάσθη ὁ ἡμέτερος νόμος; αὐτ. § 692.

ΣΗΜ. Ὅρα κατ. λ. νόμος.

§ 622. Πλαγιαστικὴ ἀγωγὴ εἰς τὸν ἀγοραστὴν κληρονομίας, λόγῳ προικός. — πληρωμῆς κτλ. Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. γ'. σ. 7 ἐπ.

§ 623. Τὰ εἰς τοὺς κληρονόμους μεταβαίνοντα κληρονομικὰ δικαιώματα εἰσὶ δεκτικὰ ἐκχωρήσεως; Ἴδ. Παπ. περὶ ἐνοχ. γ'. σ. 18 (ὅρα τὴν λ. ἐκχώρησις).

§ 624. Ἡ συγγνωστὴ πλάνη ἀποτελεῖ λόγον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς ὑπερθέσεως, οἷον ἐπὶ ἀπαιτήσεως κατὰ κληρονόμου περὶ χρέους τοῦ κληρονομουμένου κτλ; (Παπ. περὶ ἐνοχ. γ'. σ. 171).

§ 625. Οἱ κληρονόμοι ἐνέχονται διὰ τὴν τοῦ κληρονομουμένου ὑπέρθεσιν; αὐτ. σ. 239.

§ 626. Εἰς τί ἐνέχεται ὁ κληρονόμος τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος; αὐτ. σ. 289.

§ 927. Ὁ κληρονόμος εἰς τί ἐνέχεται ἀπέναντι τῶν κληροδόχων; αὐτ. σ. 291.

§ 628. Ὁ ἀπὸ πλειόνων ἐπικερδῶν αἰτιῶν δικαιούμενος ν' ἀπαιτήσῃ τί, καὶ ἀπαιτήσας αὐτὸ ἐκ τῆς μιᾶς, δύναται νὰ τὸ ἀπαιτήσῃ ἐκ τῶν λοιπῶν; οὐχί. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα ὀφείληται ἐκ δύο διαθηκῶν τοῦ αὐτοῦ πράγματος; ναί. (αὐτ. σ. 298 ἐπ.).

§ 629. Ἐνοχὴ τοῦ κληρονόμου ἐπὶ τὸ κηδεῦσαι. (Ἴδ. Παπ. περὶ ἐνοχ. τ. β'. σ. 679).

§ 630. Ἐφαρμόζεται τὸ τῆς εὐπορίας εὐεργέτημα ἐπὶ τῶν πρὸς κηδείαν δαπανῶν; αὐτ. γ'. σ. 371. (Ὅρα τὴν λ. Κηδεία).

§ 631. Αἱ τῆς διεκδικήσεως ἀγωγαὶ χωροῦσι κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ νομέως, ἐὰν οὗτοι δὲν νέμωνται; Δολίως παυσάμενοι τοῦ νέμεσθαι. (αὐτ. σ. 301).

§ 632. Χωρεῖ, πρὸ τῆς ἀνοίξεως τῆς διαθήκης συμβιβασμός; Ἴδ. Παπ. ἐνοχ. β'. σ. 405 ἐπ. Πρλ. λ. Συμβιβασμός.

§ 633. Σύγχυσις. (confusio). Ἴδε Παπ. ἐνοχ. γ'. σ. 299.

§ 634. Δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποχωρῆσαι τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονομουμένου ἀπὸ τῆς τοῦ κληρονόμου. (Ἴδε Παπ. ἐνοχ. γ'. σ. 387).

§ 635. Πλάνη περὶ τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα· συμβιβασμός. Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. § 417 σημ. 31.

§ 636. Ἐὰν ὁ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος συμβιβασθῇ μετὰ τοῦ ἐκ διαθήκης, τίνα ἐνάγουσιν οἱ δανεισταί; Ἴδε αὐτ. σημ. 38.

§ 637. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου χωροῦσι μόνον μεταξὺ

τῶν συμβαλλομένων, ἢ χωροῦσι καὶ ὡς πρὸς ἄλλα πρόσωπα; (Ἴδε αὐτ. § 418 ἐν τέλ.).

§ 638. Οἱ κληρονόμοι ἀπολαύουσι τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας; Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. γ σ. 371 (ὅρα τὴν λ. εὐεργέτημα εὐπορίας).

§ 639. Ἀντιτάσσεται τοῖς κληρονόμοις ὁ συμψηφισμός; Ἴδε αὐτ. σ. 307. Σύμφωνον ἀποχῆς ἐκβιάζεται ἐπὶ κληρονόμων; Ἴδε αὐτ. σ. 320.

§ 640. Κληρονόμοι ὡς πρὸς τὴν συνομολογηθεῖσαν ἐργασίαν. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. δ. § 399 σημ. 11.

§ 641. Πώλησις κληρ. ὁμάδος. Ἀποτέλεσμα ἐκνικήσεως. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 379.

§ 642. Κληρονόμοι καὶ παράκλησις. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 410 σημ. 39.

§ 643. Ἐκχώρησις ἐπικοίνων. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 436 σημ. 66.

§ 644. Τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 437 σημ. 10.

§ 645. Κληρονόμοι προτείνουσι τὴν ἔνστασιν τοῦ δόλου. Ἐνοχ. δ. Παπ. § 369.

§ 646. Ἐνέχονται διὰ τὴν βίαν τοῦ δικαιοπαρόχου των; Ἐνοχ. δ. Παπ. § 371 ἐν σ. 174.

§ 647. Εἰκονικὴ προσέλευσις εἰς τὴν κληρονομίαν. Αὐτ. § 371 σ. 177.

§ 648. Κληρονομίας δωρεὰ ἔρρωται; Παπ. ἐνοχ. § 414 σημ. 12 ἐπ. Κληρονόμοι ἀνατρέπουσι δωρεάς; Αὐτ. σημ. 23 ἐπ. Κατὰ τῶν κληρονόμων χωρεῖ ἡ περὶ ἀνατροπῆς δωρεᾶς; Αὐτ. (Ὅρα τὴν λ. Δωρεά). Κληρονόμοι ἀνακαλοῦσι τὸ τῆς οἰκήσεως δικαίωμα. Παπ. περὶ ἐνοχ. αὐτ. σημ. 41. Ὅταν προσβάλλεται ἡ νόμιμος μερίς των; Παπ. περὶ ἐνοχ. § 414 σημ. 42 ἐπ.

§ 649. Κληρονομία διεκδικεῖται ὡς ὁμάς; Ἴδε Καλ. 6 § 11.

§ 650. Ἂν ὁ ἐνάγων δὲν ἦτο κύριος, ὅταν εἰσήγαγε τὴν ἐκδίκησιν, κατόπιν δὲ κατέστη; Καλ. 6 § 161. (Ὅρα λ. Πρόωρος ἀγωγή).

§ 651. Εἰς τοὺς κληρονόμους μεταβαίνει ἡ πρὸς διατροφὴν ὑποχρέωσις; Ἴδε Παπ. οἰκ. δικ. § 185. (Πρλ. τὰ ἐν λ. Μετάβασις ἀγωγῶν).

§ 652. Τίς ὑπόκειται εἰς τὴν περὶ κλήρου ἀγωγήν; ὁ κατέχων ἄνευ τίτλου, ἢ ὡς κληρονόμος; Καλ. α § 250, 259.

§ 653. Διὰ τῆς περὶ κλήρου ἐκδικοῦνται παρὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐκ τῶν πωληθέντων τὰ περιελθόντα. δηλαδή; Ἴδε Καλ. α § 31.

§ 654. Ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ Βελλ. δόγμα ὡς κληρονόμος; Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. § 423 σημ. 41· (ὅρα τὴν λ. Ἐγγύησις).—Τί ὡς πρὸς τοὺς κληρονόμ. τῆς γυναικός; Αὐτ. σ. 70.

§ 655. Κληρονομοῦσι τὰ νομικὰ πρόσωπα; Ἴδε Καλ. α σ. 297 καὶ Παπ. ἀστυκ. δίκ. § 162 ἐπ. 172 ἐπ. 232 (ὅρα λ. Πρόσωπα νομικά).

§ 656. Τὰ τῶν ἀκλήρων θεωροῦνται ὡς ἀδέσποτα; Ἴδε Καλ. 6 § 17

§ 657. Κληρονομία κατατάσσεται μεταξὺ τῶν ἐγκειμένων εἰς τὸ κτῆμα δικαιωμάτων. Ἴδε Καλ. 6 § 19.

§ 658. Ἐν ὅσῳ εἶναι ἀπροσέλευτος, νομὴ, ὀνόματι αὐτῆς, δὲν ἄρχεται. Καλ. 6 § 38.

§ 659. Συνέπειαι ἀθεμίτων γάμων. § 37—45Κ αλ. δ Μεταξὺ ἐπιτρόπου καὶ ὀρφανῆς. Ἴδε Καλ. δ § 40. Παράβασις τοῦ πενθίμου ἔτους. Ἴδε αὐτ. § 41.

§ 660. Ὁ κληρονόμος τοῦ κλέπτου ἐνέχεται ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδικήματος (κλοπῆς) ἀγωγῶν (1); Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 391 σημ. 19 καὶ § 426 σημ. 27. Ἔχει τὴν ἐξ αὐτῶ νἀγωγήν; Αὐτ. σημ. 13.

§ 661. Ἡ τῆς ἁρπαγῆς ἀγωγὴ δίδεται οἷς καὶ καθ' ὧν δίδεται καὶ ἡ τῆς κλοπῆς ἀγωγὴ, οὐδέποτε δὲ κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἅρπαγος. Αὐτ. σημ. 32 (2).

§ 662. Ἔγκρισις τῆς πωλήσεως, ἣν ὁ συγκληρονόμος μόνος ἔκαμεν. (Αὐτ. § 427 σημ. 20).

§ 663. Ὁ συγκληρονόμος δὲν ἀναγκάζεται πάντοτε νὰ διαχειρισθῇ μετὰ τῆς ἰδίας μερίδος καὶ τὴν τοῦ συγκληρονόμου; Ἴδε αὐτ. § 427 σημ. 23.

§ 664. Οἱ κληρονόμοι ἔχουσι τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἀχρεωστήτου; Ἴδε αὐτ. σημ. 47.

§ 665. Διὰ τὴν ἐκ τῆς νομῆς ἀποβολὴν ὑπόκεινται οἱ κληρονόμοι εἰς ἀποζημίωσιν; Ἴδε Καλ. 6 § 70.

§ 666. Νομὴ μεταβαίνει τοῖς κληρονόμοις; Καλ. 6 § 47. Παπ. ἐνοχ. § 397 σημ. 6, 41. Ἡ ἐπικαρπία; Καλ. 6 § 255. Τὸ ἐμφυτευτικὸν δικ; Καλ. 6 § 262. Ἡ ἐπιφάνεια; Καλ. 6 § 273, 276 (3). Ἡ ἐκ τῆς ἀσφαλείας δι' ἐπικειμένην βλάβην ἀγωγὴ τίνι δίδοται καὶ κατὰ ποίου; Καλ. 6 § 200.

---

(1) Ὁ κληρονόμος τοῦ ἀδικήσαντος ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν; Καλ. α σ. 329 σημ. 1.

(2) Ἴδε τὴν λ. Μετάβασις ἀγωγῶν.

(3) Ὁ κληρ. ὀφείλει τὸ ἐδαφικὸν τέλεσμα; Καλ. 6 § 274.

§ 667. Μεταβιβάζονται τοῖς κληρονόμοις αἱ ἑταιρικαὶ ὑποχρεώσεις; Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 404 σημ. 15 (1). Λύεται ἡ ἑταιρία; Παπ. ἐνοχ. § 404 σημ. 3 ἐπ. (2).

§ 668. Οἱ κληρονόμοι δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν περὶ διαζυγίου ἀγωγήν; Ἴδε Οἰκ. § 213 σημ. 6 (3).

§ 669. Τὸ αἱρετὸν δικαστήριον διαβαίνει εἰς διαδόχους; Βλ. Οἰκ. § 225 σημ. 4 (4).

§ 670. Οἱ κληρονόμοι ἐκκαλοῦσιν ἀποφάσεις; Ἴδε Οἰκ. § 232 σημ. 3 – 5, 15 καὶ § 235 σημ. 11 ἐκδ. β'. (5).

§ 671. Ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου, ἐπιδίδεται ἡ ἔφεσις τοῖς κληρονόμοις; Ἴδε Οἰκ. § 237 σημ. 4 ἐκδ. β'. (6).

§ 672. Οἱ κληρονόμοι προκαλοῦνται εἰς ἀγωγήν; Ἴδε Οἰκ. § 190 σημ. 5, 7. ἐκδ. β'.

§ 673. Ἐνάγονται δι' ἀγωγῆς κακοδικίας; Ἴδε Οἰκ. § 256 σημ. 7 ἐκδ. β (7).

§ 674. Τὸ παράγγελμα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νομῆς χωρεῖ κατὰ κληρονόμου; Ἴδε Π. ἐνοχ. γ σ. 233. Οἰκ. § 186 σ. 7 ἐπ. ἐκδ. β'. —Τὸ τῆς παρακλήσεως; Οἰκ. § 187 σημ. 5 ἐκδ. β'. Ἡ παράκλησις λύεται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ δόντος; Καλ. β § 78. (Ἴδε λ. Παράκλησις).

§ 675. Πρόσωπα ἀβέβαια, φιλανθρωπικὰ, ἐγκαθίστανται κληρονόμοι; Ἴδε Μακ. § 651.

§ 676 Πτωχοὶ κληρονομοῦσι πότε; Ἴδε Μακ. § 651.

§ 677. Κληρονομικαίων ἀπαίτησις. Ἴδε ἀστυκ. δίκ. 5 Παπ. § 515.

§ 678. Ἐὰν εἴπῃ τίς ὅτι μόνος αὐτὸς εἶναι ὁ κληρονόμος; Ἴδε Παπ. ἀστ. δίκ. § 567 ἐν σ 206.

§ 679. Κληρονομίας ἀποδοχὴ ἢ ἀποποίησις. Ἴδε Καλ. δ § 332, 333. Τί περὶ φυσικῶν τέκνων; Αὐτ. § 348. Χειράφετοι. Αὐτ. § 363.

---

(1) Ἴδε λ. Ἑταιρία.

(2) Ἴδε τὴν αὐτὴν λέξιν.

(3) Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὰς λέξεις Γάμος, Διαζύγιον καὶ Μεταβίβασις ἀγωγῶν.

(4) Ἴδε λ. Συνυποσχετικόν.

(5) Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ἔφεσις.

(6) Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ἔφεσις.

(7) Ἴδε λ. Κακοδικία.

§ 680. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιτρόπου, αἱ ὑποχρεώσεις μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους. Ἴδε Καλ. δ § 345.

§ 681. Παραγραφὴ ἀγωγῆς κατὰ κληρονόμου περὶ ἀποδόσεως τῆς ἀναγκαίας παρακαταθήκης. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 407 σημ. 5.

§ 682. Ἡ κληρονομία ὡς τίτλος παραγραφῆς. Καλ. β § 141.

§ 683. Ἡ ποινικὴ ῥήτρα, ὅταν περιορίζῃ τὴν κατάρτισιν τελευταίας βουλήσεως, ἔρρωται; οὐχί. Παπ. ἐνοχ. § 387 σημ. 18).

§ 684. Κληρονομικὸν δικαίωμα. jus albinagii. Καλ. α § 125. (Ἴδε ἀνωτ. § 302).

§ 685. Ἡ τοῦ δόλου ἔνστασις προτείνεται κατὰ τῶν κληρονόμων. Καλ. α § 285 Καλ. β § 180.

§ 686. Παραγραφή. Καλ α § 346 ἑπ. 349 ἑπ. 394, 431 ἑπ. Ὅρα Παραγραφή. Ἀπὸ πότε ἡ παραγραφή; Καλ. ε § 148. Παραγραφὴ ἀναστέλλεται, διαρκούσης τῆς ἀπογραφῆς. Καλ. α § 328. Καλ. ε § 153 ἑπ. Ὅρα Ἀποκατάστασις. Καλ. α § 394, 408, 411, 418—420, 422, 431 ἑπ. 435 ἑπ. Παπ. γεν. ἀρχ. § 544, ἑπ. 549 ἑπ. 550, 562. Οἱ κατιόντες ζητοῦν ἀποκατάστασιν κατ' ἀνιόντων; Παπ. γεν. ἀρχ. § 546.

τῶν συμβαλλομένων, ἢ χωροῦσι καὶ ὡς πρὸς ἄλλα πρόσωπα; (Ἴδε αὐτ. § 418 ἐν τέλ.).

§ 638. Οἱ κληρονόμοι ἀπολαύουσι τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας; Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. γ σ. 371 (ὅρα τὴν λ. εὐεργέτημα εὐπορίας).

§ 639. Ἀντιτάσσεται τοῖς κληρονόμοις ὁ συμψηφισμός; Ἴδε αὐτ. σ. 307. Σύμφωνον ἀποχῆς ἐκβιάζεται ἐπὶ κληρονόμων; Ἴδε αὐτ. σ. 320.

§ 640. Κληρονόμοι ὡς πρὸς τὴν συνομολογηθεῖσαν ἐργασίαν. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. δ. § 399 σημ. 11.

§ 621. Πώλησις κληρ. ὁμάδος. Ἀποτέλεσμα ἐκνικήσεως. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 379.

§ 642. Κληρονόμοι καὶ παράκλησις. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 410 σημ. 39.

§ 643. Ἐκχώρησις ἐπικοίνων. Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 436 σημ. 66.

§ 644. Τίνα ὁρᾷ ὁ κίνδυνος; Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 437 σημ. 10.

§ 645. Κληρονόμοι προτείνουσι τὴν ἔνστασιν τοῦ δόλου. Ἐνοχ. δ. Παπ. § 369.

§ 646. Ἐνέχονται διὰ τὴν βίαν τοῦ δικαιοπαρόχου των; Ἐνοχ. δ. Παπ. § 371 ἐν σ. 174.

§ 647. Εἰκονικὴ προσέλευσις εἰς τὴν κληρονομίαν. Αὐτ. § 371 σ. 177.

§ 648. Κληρονομίας δωρεὰ ἔρρωται; Παπ. ἐνοχ. § 414 σημ. 12 ἐπ. Κληρονόμοι ἀνατρέπουσι δωρεάς; Αὐτ. σημ. 28 ἐπ. Κατὰ τῶν κληρονόμων χωρεῖ ἡ περὶ ἀνατροπῆς δωρεᾶς; Αὐτ. (Ὅρα τὴν λ. Δωρεά). Κληρονόμοι ἀνακαλοῦσι τὸ τῆς οἰκήσεως δικαίωμα. Παπ. περὶ ἐνοχ. αὐτ. σημ. 41. Ὅταν προσβάλλεται ἡ νόμιμος μερίς των; Παπ. περὶ ἐνοχ. § 414 σημ. 42 ἐπ.

§ 649. Κληρονομία διεκδικεῖται ὡς ὁμάς; Ἴδε Καλ. 6 § 11.

§ 650. Ἂν ὁ ἐνάγων δὲν ἦτο κύριος, ὅταν εἰσήγαγε τὴν ἐκδίκησιν, κατόπιν δὲ κατέστη; Καλ. 6 § 161. (Ὅρα λ. Πρόωρος ἀγωγή).

§ 651. Εἰς τοὺς κληρονόμους μεταβαίνει ἡ πρὸς διατροφὴν ὑποχρέωσις; Ἴδε Παπ. οἰκ. δικ. § 185. (Πρλ. τὰ ἐν λ. Μετάβασις ἀγωγῶν).

§ 652. Τίς ὑπόκειται εἰς τὴν περὶ κλήρου ἀγωγήν; ὁ κατέχων ἄνευ τίτλου, ἢ ὡς κληρονόμος; Καλ. α § 250, 259.

§ 653. Διὰ τῆς περὶ κλήρου ἐκδικοῦνται παρὰ τοῦ καλῆς πίστεως κατόχου ἐκ τῶν πωληθέντων τὰ περιελθόντα, δηλαδή; Ἴδε Καλ. α § 31.

§ 654. Ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ Βελλ. δόγμα ὡς κληρονόμος; Ἴδε Παπ. περὶ ἐνοχ. § 423 σημ. 41· (ὅρα τὴν λ. Ἐγγύησις).—Τί ὡς πρὸς τοὺς κληρονόμ. τῆς γυναικός; Αὐτ. σ. 70.

§ 655. Κληρονομοῦσι τὰ νομικὰ πρόσωπα; Ἴδε Καλ. α σ. 297 καὶ Παπ. ἀστυκ. δίκ. § 162 ἐπ. 172 ἐπ. 232 (ἴδρα λ. Πρόσωπα νομικά).

§ 656. Τὰ τῶν ἀκλήρων θεωροῦνται ὡς ἀδέσποτα; Ἴδε Καλ. ϐ § 17

§ 657. Κληρονομία κατατάσσεται μεταξὺ τῶν ἐγκειμένων εἰς τὸ κτῆμα δικαιωμάτων. Ἴδε Καλ. ϐ § 19.

§ 658. Ἐν ὅσῳ εἶναι ἀπροσέλευτος, νομὴ, ὀνόματι αὐτῆς, δὲν ἄρχεται. Καλ. ϐ § 33.

§ 659. Συνέπειαι ἀθεμίτων γάμων. § 37—45Κ αλ. δ Μεταξὺ ἐπιτρόπου καὶ ὀρφανῆς. Ἴδε Καλ. δ § 40. Παράβασις τοῦ πενθίμου ἔτους. Ἴδε αὐτ. § 41.

§ 660. Ὁ κληρονόμος τοῦ κλέπτου ἐνέχεται ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδικήματος (κλοπῆς) ἀγωγῶν (1); Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 391 σημ. 19 καὶ § 426 σημ. 27. Ἔχει τὴν ἐξ αὐτῶ νἀγωγήν; Αὐτ. σημ. 13.

§ 661. Ἡ τῆς ἁρπαγῆς ἀγωγὴ δίδεται οἷς καὶ καθ' ὧν δίδεται καὶ ἡ τῆς κλοπῆς ἀγωγὴ, οὐδέποτε δὲ κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἅρπαγος. Αὐτ. σημ. 32 (2).

§ 662. Ἔγκρισις τῆς πωλήσεως, ἣν ὁ συγκληρονόμος μόνος ἔκαμεν. (Αὐτ. § 427 σημ. 20).

§ 663. Ὁ συγκληρονόμος δὲν ἀναγκάζεται πάντοτε νὰ διαχειρισθῇ μετὰ τῆς ἰδίας μερίδος καὶ τὴν τοῦ συγκληρονόμου; Ἴδε αὐτ. § 427 σημ. 23.

§ 664. Οἱ κληρονόμοι ἔχουσι τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἀχρεωστήτου; Ἴδε αὐτ. σημ. 47.

§ 665. Διὰ τὴν ἐκ τῆς νομῆς ἀποβολὴν ὑπόκεινται οἱ κληρονόμοι εἰς ἀποζημίωσιν; Ἴδε Καλ. ϐ § 70.

§ 666. Νομὴ μεταβαίνει τοῖς κληρονόμοις; Καλ. ϐ § 47. Παπ. ἐνοχ. § 397 σημ. 6, 41. Ἡ ἐπικαρπία; Καλ. ϐ § 255. Τὸ ἐμφυτευτικὸν δικ; Καλ. ϐ § 262. Ἡ ἐπιφάνεια; Καλ. ϐ § 273, 276 (3). Ἡ ἐκ τῆς ἀσφαλείας δι' ἐπικειμένην βλάβην ἀγωγὴ τίνι δίδοται καὶ κατὰ ποίου; Καλ. ϐ § 200.

---

(1) Ὁ κληρονόμος τοῦ ἀδικήσαντος ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν; Καλ. α σ. 329 σημ. 1.

(2) Ἴδε τὴν λ. Μετάβασις ἀγωγῶν.

(3) Ὁ κληρ. ὀφείλει τὸ ἐδαφικὸν τέλεσμα; Καλ. ϐ § 274.

§ 667. Μεταβιβάζονται τοῖς κληρονόμοις αἱ εταιρικαὶ ὑποχρεώσεις; Ἴδε Παπ. ἐνοχ. § 404 σημ. 15 (1). Λύεται ἡ ἑταιρία; Παπ. ἐνοχ. § 404 σημ. 3 ἐπ. (2).

§ 668. Οἱ κληρονόμοι δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν περὶ διαζυγίου ἀγωγήν; Ἴδε Οἰκ. § 213 σημ. 6 (3).

§ 669. Τὸ αἱρετὸν δικαστήριον διαβαίνει εἰς διαδόχους; Βλ. Οἰκ. § 225 σημ. 4 (4).

§ 670. Οἱ κληρονόμοι ἐκκαλοῦσιν ἀποφάσεις; Ἴδε Οἰκ. § 232 σημ. 3 – 5, 15 καὶ § 235 σημ. 11 ἐκδ. β'. (5).

§ 671. Ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου, ἐπιδίδεται ἡ ἔφεσις τοῖς κληρονόμοις; Ἴδε Οἰκ. § 237 σημ. 4 ἐκδ. β'. (6).

§ 672. Οἱ κληρονόμοι προκαλοῦνται εἰς ἀγωγήν; Ἴδε Οἰκ. § 190 σημ. 5, 7. ἐκδ. β'.

§ 673. Ἐνάγονται δι' ἀγωγῆς κακοδικίας; Ἴδε Οἰκ. § 256 σημ. 7 ἐκδ. β (7).

§ 674. Τὸ παράγγελμα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νομῆς χωρεῖ κατὰ κληρονόμου; Ἴδε Π ἐνοχ. γ σ. 233. Οἰκ. § 186 σ. 7 ἐπ. ἐκδ. β'. —Τὸ τῆς παρακλήσεως; Οἰκ. § 187 σημ. 5 ἐκδ. β'. Ἡ παράκλησις λύεται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ δόντος; Καλ. β § 78. (Ἴδε λ. Παράκλησις).

§ 675. Πρόσωπα ἀβέβαια, φιλανθρωπικὰ, ἐγκαθίστανται κληρονόμοι; Ἴδε Μακ. § 651.

§ 676 Πτωχοὶ κληρονομοῦσι πότε; Ἴδε Μακ. § 651.

§ 677. Κληρονομικῶν ἀπαίτησις. Ἴδε ἀστυκ. δίκ. 5 Παπ. § 515.

§ 678. Ἐὰν εἴπῃ τίς ὅτι μόνος αὐτὸς εἶναι ὁ κληρονόμος; Ἴδε Παπ. ἀστ. δίκ. § 567 ἐν σ 206.

§ 679. Κληρονομίας ἀποδοχὴ ἢ ἀποποίησις. Ἴδε Καλ. δ § 332, 333. Τί περὶ φυσικῶν τέκνων; Αὐτ. § 348. Χειράφετοι. Αὐτ. § 363.

---

(1) Ἴδε λ. Ἑταιρία.

(2) Ἴδε τὴν αὐτὴν λέξιν.

(3) Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὰς λέξεις Γάμος, Διαζύγιον καὶ Μεταβίβασις ἀγωγῶν.

(4) Ἴδε λ. Συνυποσχετικόν.

(5) Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ἔφεσις.

(6) Ἴδε ἐν Πείρᾳ τὴν λ. Ἔφεσις.

(7) Ἴδε λ. Κακοδικία.

§ 680. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιτρόπου, αἱ ὑποχρεώσεις μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους. Ἴδε Καλ. δ § 345.

§ 681. Παραγραφὴ ἀγωγῆς κατὰ κληρονόμου περὶ ἀποδόσεως τῆς ἀναγκαίας παρακαταθήκης. Παπ. περὶ ἐνοχ. § 407 σημ. 5.

§ 682. Ἡ κληρονομία ὡς τίτλος παραγραφῆς. Καλ. β § 141.

§ 683. Ἡ ποινικὴ ῥήτρα, ὅταν περιορίζῃ τὴν κατάρτισιν τελευταίας βουλήσεως, ἔρρωται; οὐχί. Παπ. ἐνοχ. § 387 σημ. 18).

§ 684. Κληρονομικὸν δικαίωμα. jus albinagii. Καλ. α § 125. (Ἴδε ἀνωτ. § 302).

§ 685. Ἡ τοῦ δόλου ἔνστασις προτείνεται κατὰ τῶν κληρονόμων. Καλ. α § 285 Καλ. β § 180.

§ 686. Παραγραφή. Καλ α § 346 ἐπ. 349 ἐπ. 394, 431 ἐπ. Ὅρα Παραγραφή. Ἀπὸ πότε ἡ παραγραφή; Καλ. β § 148. Παραγραφὴ ἀναστέλλεται, διαρκούσης τῆς ἀπογραφῆς. Καλ. α § 328. Καλ. β § 153 ἐπ. Ὅρα Ἀποκατάστασις. Καλ. α § 394, 408, 411, 418—420, 422, 431 ἐπ. 435 ἐπ. Παπ. γεν. ἀρχ. § 544, ἐπ. 549 ἐπ. 550, 562. Οἱ κατιόντες ζητοῦν ἀποκατάστασιν κατ' ἀνιόντων; Παπ. γεν. ἀρχ. § 546.